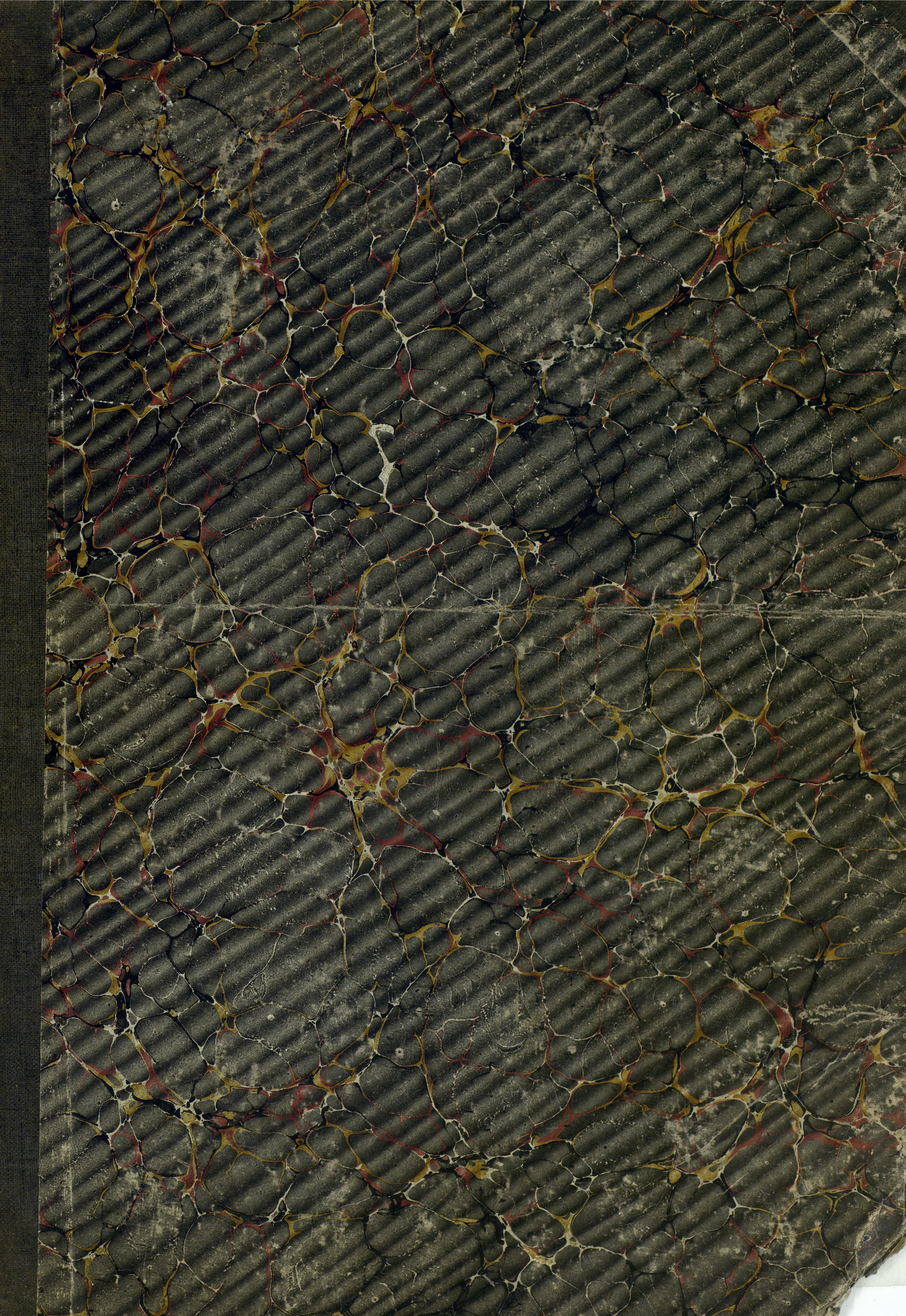

222.
mangler № 16.17.18 af 1855.
5206.

Illustreret Nyhedsblad

Ugentlige Efterretninger

om

Nutidens vigtigste Begivenheder og Personligheder,

samt

Dagens Nyheder, offentligt og selskabeligt Liv,

Videnskab og Kunst etc.

JANUAR TIL DEC. 1854. TREDIE BIND.

Christiania.

A. DZWONKOWSKI.

Brøgger & Christie's Bogtrykkeri.

1854.

Indholdsfortegnelse til tredie Bind af Illustreret Nyhedsblad.

Alphabetisk Sagregister.

Side

Aall, H. J., se Repræsentanter.
Aardal i Sogn af A. Arbo (med 2 Afbildninger) 149, 158
Ålandsøerne og Bomarsund (m. Afb.) 133
Af et Privatbrev fra Paris 8
Abbas Pascha af P. Chr. Asbjørnsen (m. Portræt) .. 125
Afsløringen af Carl Johans Rytterstatue i Stockholm (med Afbildning) 207
Alligatorer fra Karolina i Nordamerika (m. Afb.) .. 46
Amsterdam (m. Prosp.) 15
Arabiske Dandserinder af P. C. Asbjørnsen 57, 67

Blom, H. J., se Repræsentanter.
Bergh, H. L., se Repræsentanter.
Billeder af Slavelivet 90
Bomarsund, Prospekt, ... (133), 138
Boliger, sunde og luftige, for Almuen (m. 4. Afb.) .. 105
Bondefamilies Liv, En norsk, af Paul B. Hansen (med 4 Tegninger efter Tidemand)
I. (Børnene paa Sæteren) 42
II. (Frieriet) 73
III. (Bryllupet) 109
IV. (De Nygifte) 163
Bosquet, Marie Joseph (m. Portr.) 201
Bremen, Fristad (m. Prosp.) 170
Brev til Napoleon (af Persigny?) 181, 185
Breve fra Finland af August Arnould (m. Prosp. af Helsingfors) 129, 141, 145
Broen over Sarpsfossen af A. O. Vinje 33
— — — af B. Lund, m. Tegn. 46, 55, 63, 156
— — — (Prospekt som Tillæg til Nr. 39)

Cappelen, Herman August (m. Portr.) 21
Carl Johans Rytterstatue, se Afsløringen o. s. v.
China, Den nærværende religiøs-politiske Bevægelse der, 176, 177
Christensen, H. O., se Repræsentanter.
Christi Opstandelse, Psalme af Boye (m. Afb.) 59
Congrevske Raket, Den 131, 139
Czartoryski, Fyrst Adam (m. Portr.) 53
— (Proklamation) til sine Landsmænd 154

Dampskibsfarten i det vestlige Nordamerika 45
Danielssen, Overlæge, af P. C. Asbjørnsen (m. Portr.) 86, 97
Don Juans Huus i Sevilla (m. Afb.) 119
Drengene fra Mora (Træsnit efter Maleri af Tidemand) 7

Eidsvold, Prospekt af, ... 26
Embeder og Bestillinger (se sidste Side af hvert Nr.)
Engelsk Kunst (m. Afb., efter Meadows Maleri) 89
Engelske Prisepenge 162
Erindringer fra en Reise i Belgien af A. Munch (m. 2 Træsnit) 18
Eskadre, Den norske, i Østersøen (m. Afb.) 91
Espartero, Baldomero (m. Portr.) 134, 138
Exkursioner fra Bandags Vand i øvre Thelemarken, af A. Arbo (m. 3 Afb.) 186, 190

Finland, se Breve fra.
Fiskeformerelse, Den kunstige (m. Afb.) 78
— ved kunstig Befruftning (m. Afb.) ... 137
Franklins Skjæbne (m. Portr.) 189
Franske Skarpskyttere (m. Afb.) 194

Gaustad, se Sindssygeasyl.
Gevær, M. Marstons (m. Afb.) 7
Glasmalerianstalt, Den kgl., i München (m. Afb.) ... 106
Gortschakoff (m. Portræt) 33
Gude, Landskabsmaler, af P. C. Asbjørnsen (m. Portr.) 37
Gustav Adolfs Statue i Götheborg (m. Afb.) 190

Harbitz, G. P., se Repræsentanter.
Helvedmaskine, Jacobi's undersøiske (m. Afb.) 130
Holberg, Ludvig, af Paul B. Hansen (m. 3 Træsnit) . 13
— Tillægsbemærkninger hertil 26
Hutchinson'ernes Kunstnerselskab (m. Afb.) 131
— deres Portræter som Tillæg til Nr. 38

Side

Industriudstillingen i Christiania 1854 (m. 4 Afb.) 149, 159, 161, 167, 182
Jeffrey's nye Kugler for riflede Kanoner 191
Jernbanerne i Nordamerika 110, 113
Jernbanegaarden i Christiania (m. Afb.) 79
Jernbane-Aabnings-Festen (m. Afb.) 179
Jordbær, De nye 187
Juleløierne i Studentersamfundet den 30te Dec. 1853 . 10

Kart over de arktiske Regioner, Kontratryk af Kap. J. Finne, ... 7
Kart over Krigsskuepladsen i Orienten, Lith. af Schwenzen. 103
Kart over Krim 183
Kaskelotfangst i Sydhavet, efter Fr. Gerstäcker; (m. 3 Afbildninger) 62, 66
Kaukasus, efter Iwan Golowin; (m. 3 Afb.) 194. 197, 205
Koren, Eidsvoldsrepræsentanten A. v. W. S., ... 169
Kossuths Tale i London den 29de November 199, 201
Krigsskuepladsen i Orienten 120, 121, 161
Krim, af Joubert, ... 153, 157
Kronstadt, Staden og Fæstningen (m. Prosp.) 67

Lammenais (m. Portr.) 73
Lancasters ovale Kanon (m. Figurer) 147
Le Torts Tryllekunster (m. Afb.) 150
Ligfærd, En, ved Sognefjord (m. Træsnit efter Tidemands og Gudes Maleri) 3
Livegen, En russisk, ... 122
Lungegaardshospitalet (m. Afb.) 98
Løvejagten af Jules Gerard 93
Løven, De indiske, i den zoologiske Have i London (med Afbildning) 50

Macaulay, Th. B. (m. Portr.) 41
Marienburg, Slot (m. Afb.) 139
Mentschikoff, Fyrst Alex. (m. Portr.) 49
Mezzofanti, Kardinal 58
Morlachernes Blodhævn (m. Afb.) 87
Muchaver Pascha, se Slade,
Mynster, Peter Jacob (Biographi m. Portr.) 25

Napier, Sir Charles (m. Portr.) 57
Napoleon Bonaparte, Prinds (m. Portr.) 38
Nilens Betydning for Ægypten og Folkefester ved dens Flom, af P. C. Asbjørnsen (m. Træsnit) 22, 29
Norge (Dagsnyheder, kgl. Resolutioner, Udnævnelser m. m.) paa sidste Side af hvert Nr.
Nødror, konstrueret af Kap. Lawton (m. 2 Træsnit) .. 82
Ny-Orleans (m. Prospekt) 146

Odessas Bombardement (m. Prosp. og Plan) 82
Om Landene ved og i det nordlige Polarhav samt om Opdagelsen af en nordvestlig Gjennemfart, af A. Schjøth (med Træsnit og Kart) 6, 39, 50, 61, 97, 154
Opbevaringsmaade for Hvidbeter 30
Opmaalingen af den russisk-skandinaviske Meridianbue (m. Afb.) 135
Opraab til de russiske Soldater i Polen 102
Oversigt over norske Blades Indhold 4, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 52, 64, 80, 120, 152, 156, 160, 168, 172, 176, 184, 188, 200

Palladset i Sydenham og den antediluvianske Verden (m. Afb.) 34
Parisermoder (m. Afb.) 10
— for Juli (m. Afb.) 123
Pellico, Silvio (m. Portr.) 65
Persigny's Brev til Napoleon, se Brev.
Potetessygdommen, Herapaths Bemærkuinger over ... 83
Popocatepetl, Bestigning af (m. Afb.) 199
Pyramiderne, en Udflugt til, af P. C. Asbjørnsen (m. Afb.) 2, 5

Reitzel, C. A. 190
Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.
I. H. J. Aall 115

Side

II. G. P. Harbitz 143
III. A. B. Stabell 143
IV. H. J. Blom 162
V. Joh. Sverdrup 166
VI. H. O. Christensen 178
VII. H. L. Bergh 194
Riga (m. Prospekt) 23
Ruslands svage Sider 18, 23
Rusland og den gamle Verden af A. Hertzen 81, 85
Ruslands Magt i Asien 106
Ruslands Martyrer i Sibirien af Michelet 142
Rye, Olaf (m. 3 Træsnit) 29

Sadik Paschas Kosakregiment (m. Afb.) 34
Sammensværgelse, den russiske i 1825, af Michelet. 155 161
Sars, Michael, af P. C. Asbjørnsen (m. Portræt) 9, 19, 26
Sangerfest paa Oplandet i Pintsen 89
Sarpsbroen, se Broen over osv.
Shakespeares Portræt 152
Schamyl (m. Afb.) 94
Se ogsaa Kaukasus 197
Sebastopol (m. Prospekt) 38
— Plan over Bugten ved 158
— i Fugleperspektiv 174
Silistrias Beleiring (m. Plan) 126
Simedalen i Hardanger af A. Arbo (m. Afb.) 174
Sindssygeasylet paa Gaustad (m. Prosp.) 95
Sinope (m. Prospekt) 20
Skizzer af tyrkiske Sæder (m. 4 Afb.) 104, 114
Slade, Admiral (m. Portr.) 41
Slaget ved Alma 170, 173
Slaveriet i Rusland efter Turgeneff (m. Afb.) 3, 15, 30
Sontag, Henriette (m. Portr.) 121
Soot, Engebret (m. Portr.) 118

Sop, Dyrkning af (m. Afb.) 142
Stabell, A. B., se Repræsentanter.
Storthinget. 20, 24, 28, 31, 35, 40, 43, 47, 52, 55, 64, 68, 72, 76, 80, 84, 88, 95, 99, 104, 108, 112, 116, 120, 124, 132, 140, 144, 147.
Støbejernsport af Cottam og Hallen (m. Afb.) 55
Størst-Anne og Vesle-Anne. En Idyl af Fru N. 115, 117.
Sverdrup, J., se Repræsentanter.

Theens Indvirkning paa den menneskelige Organisme . 204
Thelemarken, se Exkursioner.
Tidemand, Bidrag til hans Biographi 208
Tinn, Fire Dage i (med Afb.) 45, 51, 54, 62
Træ, Et uhyre, i Kalifornien (m. Afb.) 54
Tyrkiets Historie, Lamartines Indledning til (m. Fugleperspektiv af Konstantinopel) 69, 77

Udenlandske Efterretninger (se sidste Side af hvert Nr.)
Udstilling, Schübelers 168
Udstilling i Springfield af de skjønneste Exemplarer af den menneskelige Race 189
Universal-Politik, Emil Girardins 193
Urskovene ved Amazonfloden 99

Vinterpallads, Det keiserlige i St. Petersburg (m. Afb.) 127

Wiener-Vogn paa Industriudstillingen i Christiania (Træsnit) 182

Ære være Gud i det Høie, Psalme ved A. Munch (m. Afb.) 203

Østersøprovindsernes Russifikation 166
Øverstbefalende over den fransk-engelske Armee i Orienten (m. 3 Portr.)
I. St. Arnaud 187
II. Lord Raglan. 187
III. General Canrobert. 199
1853 (politisk Oversigt) .... 1, 5, 9.

Literatur.

Side
A. Jensens Veiledning i vilde Træers Opdræt. — Norsk Folke-Kalender for 1854 4
Christiania Theater 8
Det norske Theater, Christiania Theater, Holmboes Program „Norsk og Keltisk" 12
Det norske Theater 24
Digte ved Th. Kjerulf. — Oehlenschlägers Værker m. fl. 32
Det norske Theater 36
Christiania Theater 40
A. Munchs Salomon de Caus. — Theatret 44
Theatret. („Prinds Arthur" m. fl.) 48
Krafts efterladte Forfatter-Lexikon. — Theatret („Huusjomfruen") 56
Polytechnisk Tidsskrift. — Folkevennen. — Petri's Lærebog i Religionen ved P. A. Jensen 60
Ossians Digte, oversatte af C. U. D. Foltmar. — Berømte Nordmænd (Welhavens Biographi af Holberg) m. fl. 75
Tegnérs Axel. — Monsens Digte. — Theatret („En Morgen ved Eidsvold") 79
Norske Folkelivsbilleder. — Allens Aktstykker. — Petersens Middelalderens danske Literatur. — Sammes Danmarks Historie i Hedenold 87
Engelske Reisebeskrivelser over Norge — Supplement til Oehlenschlägers Værker. — Tre Digte af Paludan Müller 92
Digte af W. Schiwe. — Tvende Taler af Kossuth. — Grundtvigs Saxo. — Fr. Klee, Steen-, Bronce- og Jernkulturen 128
Norske Stiftelser 140
Læsebog i Gammel Norsk af J. Aasen. — Norsk Tidsskrift m. fl. 143
Pellico, Menneskets Pligter. — Worsaae, Det kgl. Musæum for nordiske Oldsager. — Molbechs Ordbog 156
Skoleannaler. — En norsk Roman. — Hansteens Reise-Erinnerungen m. v. 180
Theatret. — Eventyr ved Molbech. — Dansk Literaturhistorie (Flors Haandbog, Supplement til Erslews Forfatter-Lexikon, Petersens danske Literatur i Reformationstiden) 183
Nordisk Universitets-Tidsskrift. — Ingerslews Europas Historie 188
Mindesmærker af Middelalderens Kunst i Norge ved N. Nicolaysen. — H. Bentsens Digte 191
Det norske Theater. — Welhavens Digte. — Reusch's Malerisamling 196
Norsk Folkekalender for 1855 m. fl. 200
A. Munchs Fortællinger. — Macbeth ved N. Hauge. — Illustreret Kalender 204

Blandinger.

Sæder blandt Indbyggerne i Sind 8
Tahiti. — Arktiske Opdagelser 12
Middel mod Kolera. — En dobbeltløbet Kanon . . 148
Et nyt Papiirstof. — En fem Aar gammel Hovedregner 160
Den Kuba. — Papiirfabrikation 168
Robinson Crusoe's Ø 208

Portrætfortegnelse.

Aall, H. J., Amtmand 115
Abbas Pascha, Vicekonge 126
Arnaud, Marschal 187
Bergh, H. L. Præst 194
Blom, H. J. Præst 162
Bosquet, General 202
Canrobert, General 199
Cappelen, H. A. Landskabsmaler 21
Christensen, H. O., Byfoged 178
Czartoryski, Fyrste 154
Danielssen, Overlæge i Bergen 86
Espartero, Præsident i det spanske Ministerium 134
Franklin, Sir John 190
Gortschakoff, General 33
Gude, H., Landskabsmaler 1
Harbitz, G. P. Præst 143
Holberg, Ludv. 13
Lammenais 73
Macaulay, Historieskriver 41
Mentschikoff, Fyrste 49
Napoleon Bonaparte, Prinds 38
Napier, Admiral 57
Pellico, Silvio 65
Raglan, Lord 187
Rye, Generalmajor 29
Sars, M., Professor 10
Shakespeare, William 151
Slade, Admiral 42
Sontag, Henriette, Sangerinde 112
Soot, E., Vandbygmester 128
Stabell, A. B., Bankadministrator. 143
Sverdrup, Joh., Sagfører 166

Fortegnelse over de Forfattere, der i 1854 under Navn have leveret Bidrag til Bladet.

Arbo, A. Kand. med., ... 149, 158, 174, 186, 190
Asbjørnsen, P. Chr., Kand. philos., 2, 5, 9, 19, 22, 26, 29, 37, 57, 67, 86, 97, 125.
Hansen, Paul Botten, Kand. philos., 13, 26, 42, 73, 109, 163
Lund, Bernt, Lieutenant 46
Munch, A. Bibliotheks-Amanuensis 17, 203
Schjøth, A., Fuldmægtig, ... 6, 39, 50, 61, 97, 154
Vinje, A. O., Stud. juris 33

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 1. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 7de Januar 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

1853. — En Udflugt til Pyramiderne. — En Ligfærd ved Sognefjord. — Slaveriet i Rusland saaledes som det nu er. — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Bekjendtgjørelser.

1853.

Idet vort Blad atter begynder en ny Aargang, finde vi det passende at give dets Læsere en Oversigt over de politiske Begivenheder i det sidst forløbne Aar og det saameget mere, som en rigtig Opfatning af Europas politiske Stilling i Aaret 1853 vil bidrage til rigtig at forstaae de forestaaende Begivenheder i det løbende Aar. — Vi begynde denne Gang med Rusland, hvis kolossale Skikkelse falder os først i Øinene. Det er i Peter den I's eller den saakaldte Peter den Stores Regjering, vi see Ruslands fixe Idee i Politiken, at blive et almindeligt Verdensherredømme, og denne Idee synes at være bleven befæstet ved det politiske Testament, som denne Hersker efterlod sine Descendenter. Dette Peter den Stores Testament, som ved et Tilfælde faldt i en fransk Ambassadørs Hænder ved Keiserinde Elisabeths Hof i 1757 — beroer i Originalafskrift i det franske Ministeriums Archiv for udenlandske Anliggender. Senere blev det publiceret i alle Sprog, endog for nogen Tid siden i norske Blade, saa vi maae antage, at det er vort Publikum tilstrækkelig bekjendt — men besynderligt nok har det ikke vakt den Opsigt, som det fortjener, uagtet den russiske Regjering i sin Fremgangsmaade efter Peter den Stores Død i Alt har fulgt de Forskrifter, som denne Grundlægger af Ruslands politiske Storhed har efterladt. Opfyldelsen af Peter den Stores Spaadom burde have aabnet alle Regjeringers, alle Folkeslags Øine og bevæget dem til at virke til et fælles Maal: Tilintetgjørelsen af den kolossale russiske Magt, som forbereder Alle en fælles Skjæbne, enten at blive dens Undersaatter eller dens lydige Vasaler.

Napoleon sagde paa St. Helena, at om 50 Aar vilde Europa enten være republikansk eller kosakisk. Dette sin Tidsalders største Genie vovede altsaa ikke bestemt at forudsige, hvilket af disse tvende hinanden modsatte Principer, vilde seire. Peter tvivler ikke, han sætter ingen Alternativer, men forudsiger i sit Testament paa det Tydeligste det moskovitiske Herredømme, den almindelige Despotisme! Og synes dette ikke allerede nær, naar man betragter Ruslands Fremskridt og den i Sandhed sørgelige Kjendsgjerning, at Czaren har Bundsforvandte i Mængdeviis endog i de saakaldte frieste Lande i Europa! De fleste Kapitalister, Kjøbmænd og Forretningsmænd tænke kun paa Freden for idag; — alt Andet er dem ligegyldigt, og man hører derfor endog Mange glæde sig over Tyrkernes Nederlag, fordi de haabe, at dette vil bevæge Sultanen til at give efter for alle Ruslands Anmasselser og gjenoprette den kjære Fred. Og dog vilde en saadan Fred kun blive af kort Varighed; den vilde blot være en Udsættelse af det orientalske Spørgsmaals Løsning; thi Rusland, som med den største Ihærdighed og Konsekvents forfølger sine Planer, vilde kun senere benytte en bedre Leilighed for at opnaae sit Maal — Besiddelsen af Dardanellerne og Sundet, hvilke ere de tvende Nøgler til dette umaadelige Rige, og hvis Besiddelse vilde gjøre Russerne til Herrer over hele Europa.

Rusland har i det forløbne Aar gjort uhyre Fremskridt paa den af Peter den I anviste Bane; det har til sine ærgjærrige Planers Udførelse udrustet en Armee, som kan anslaaes til det uhyre Antal af 1,000,000 af alle Vaabenarter, uden at tale om en Sværm af irregulære Tropper og dets Flaade i det sorte og baltiske Hav, der paastaaes at være saa stor, at den, om ikke i Dygtighed saa dog i Antal og Styrke, kan maale sig med hvilkensomhelst anden, selv Englands ikke undtagen. Den russiske Landsoldat hører forøvrigt blandt de bedste i Europa, ja han staar endog i mange Henseender over den franske. Han har vel ikke den franske Behændighed, Livlighed, Enthusiasme og Æresfølelse, som gjorde Napoleons Armee uovervindelig; men Russen udholder lettere Kulde og Krigens Strabatser end Franskmanden, han er vant til den allerstrængeste Disciplin og retirerer sjelden uden Ordre, han lader sig nøie med et Stykke sort Brød og Vand, medens Franskmanden, der er vant til Hvedebrød og Viin, knurrer, saasnart han mangler dette. Hvad den russiske Soldat mangler af Æresfølelse, erstattes af en anden Drivefjeder, nemlig den religiøse Fanatisme og Forgudelse af Keiserens Person, som den russiske Undersaat har indsuget fra Barnsbeen af. For at bevise dette ville vi ordret anføre et Stykke af den russiske Katechismus, saaledes som den nu læses i alle russiske og polske Skoler: „Enhver russisk Undersaat skylder Keiseren sit Legeme og sin Sjæl. Keiseren er Guds Statholder paa Jorden for at udføre hans Befalinger hernede. Ulydighed mod Keiseren er altsaa det samme som Ulydighed mod Gud selv, som i den anden Verden vil gjengjælde vor Lydighed imod Keiserens Villie og straffe haardt i al Evighed alle dem, som handle anderledes. Gud befaler os at adlyde Keiseren, ikke af verdslige Betragtninger, men af Frygt for den sidste Dom og dette befaler han i det nye og det gamle Testamente og i Særdeleshed i Psalmer, Evangelier og apostoliske Breve."

Denne Opdragelse har baaret gode Frugter, og mangen russisk Soldat vil troe at komme direkte til Himlen ved at lade sig dræbe for sin forgudede Keiser, ligesom en Tyrk for sin store Prophet Mahomed.

At Keiseren er Guds Statholder paa Jorden og eneberettiget til at herske over hele Verden, er allerede nu bleven en Troesartikel hos den russiske Soldat; — denne er overbevist om, at alle Konger og Jordens Potentater kun ere Czarens Adjutanter, Gouvernører og Statholdere, der regjere sine Lande af hans Naade og saalænge det ei behager ham at udnævne en anden. Enhver Krig mod Rusland kaldes saaledes i den russiske Armee „Oprør" og Sultanen er nu simpelthen en Oprører (Meteinik). Da Keiseren i 1849 sendte sin Armee mod Ungarn for at hjælpe sin Kollega, Keiseren af Østerrig, hed det ikke, at man skulde føre Krig mod Ungarn for at hjælpe Østerrig, men den almindelige Mand sagde, „Ungarerne have gjort Oprøre mod vor Keiser, vi maae slaae dem." Det samme gjælder Franskmænd, Tydskere og alle andre Nationer; de ere allesammen forpligtede til at adlyde Czaren; ellers kaldes de Oprørere (Meteiniki). Disse Kjendsgjerninger, som ere aabenbare nok, fremkalde i Almindelighed kun Latter hos Mange, der høre dem fortælle, og dog har Sagen ogsaa en meget alvorlig Side. Der ligger nemlig en frygtelig Magt i en saadan Troe hos fanatiske Masser, og Russerne ville maaskee eengang komme til at sige til Europa, som det hedder i Ordsproget, at den leer bedst, som leer sidst. Vi see saaledes Rusland i 1853 meget stærkt rustet og forberedt til den forestaaende Kamp baade til Lands og til Vands; det er sig ogsaa sin Kraft meget vel bevidst og skrider dristig frem paa den af Peter den Store anviste Bane. Saasnart Nikolaus seer, at det vanskelig vilde lykkes at vække Fiendskab mellem England og Frankrig, forbereder han en Diversion i Frankrig og søger at styrte Louis Napoleon ved den saakaldte Fusion eller Forening af Legitimister og Orleanister, som Enhver antager for hans Værk. England har han udfordret ved den foranstaltede Expedition til Khiwa, der ifølge de sidste Efterretninger er løben heldig af, idet Russerne have indtaget selve Staden Khiwa og ødelagt Achmetzen (Achnabat?) Persien skal ligeledes, efter hvad der med Bestemthed paastaaes, have erklæret Tyrkiet Krig, og dette er naturligviis beregnet paa at svække England, som nu seer sig alvorlig truet i de indiske Besiddelser i Asien (se § 9 af Peter den 1stes Testament) og saaledes bliver nødt til at angribe Persien fra den persiske Bugt af. Østerrig og Preussen begynde, uagtet den bekjendte, intetsigende Wiener-Protokol er underskreven af de fire saakaldte Stormagter i Fællesskab, at hælde langt mere til Ruslands end til Tyrkiets Partie. Deres Bestilling er kun idelig at plage Sultanen med Anmodninger om at give efter, men hverken Østerrig eller Preussen agte nogensinde at staae Tyrkiet bi, som det engang var Tale om. Det kan betragtes som etslags Demonstration til Ruslands Fordeel, at begge disse tydske Stormagters Gesandter forlangte at bivaane et Tedeum, som blev afsunget i det græske Kapel i Paris efter Slaget ved Sinope. Rusland er saaledes stærkt i sig selv, stærkt ved sine Bundsforvandte i Asien og Europa, stærkt ved Venskab og Intriguer, af de talrige Reaktionære i alle Lande, som foretrække den russiske Knut fremfor Frihedens endelige Seier og betragte, som rimeligt er, Keiser Nikolaus som deres Skytsengel, som maa understøttes af alle Kræfter og til enhver Priis. For disse slaviske Sjæle er, ligesom hos den simple Russer, Guds og Nikolaus Rige Et og det Samme, og de bede daglig om dets Komme. Vi betvivle saaledes meget, at Rusland, i Bevidstheden om sin stærke Stilling, vil træde tilbage medmindre dets Ultimatum antages i alle Punkter. Det er derfor at vi, om vi end ønske Fred og ansee Krigen som et frygteligt Onde, der saavidt mulig maa undgaaes, dog troe, at det ikke nytter at binde sig selv for Øinene, og ikke see klart vor Stilling som den er. Vi mene, at siden England og Frankrig, de eneste Magter, som ere istand til at knække den russiske Kolos, nu synes at være oprigtig forenede, saa er en af dem paa en energisk Maade ført Krig vor Verdensdeels eneste Redning fra det tilkommende russiske Herredømme, og vi troe ikke, at det orientalske Spørgsmaal bliver definitivt løst ved Wiener-Protokoller og diplomatiske Noter, men kun ved Tilintetgjørelsen af Ruslands kolossale Magt; det skeer kun ved Gjenoprettelsen af Kongeriget Polen med dets gamle Grændse før den 1ste Deling (1773), som et stærkt Bolværk mod Rusland og Asiens Barbarer, ved at tilbagegive Sverige, Tyrkiet og Persien de Provindser, det har frarevet dem, og endelig ved at hæve det uafhængighedslystne Sibirien til et særskilt Kongerige. Alle andre Maader at sikre Europa for Ruslands fremtidige Indgreb ere kun Palliativer, som aldrig ville føre til Maalet. At en saadan Løsning af det orientalske Spørgsmaal i Løbet af dette Aar vil finde Sted, er vort inderligste Ønske, et Ønske, som sikkert deles af enhver Nordmand, der tænker paa Fremtiden og frygter for at komme under russisk Enevælde.

(Fortsættes.)

Landskabsmaler H. Gude.

En Udflugt til Pyramiderne.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

Det er ret med en Følelse af Velbehag man paa en Uveirsdag som denne sidder i sin lune Stue, koser sig ved Ildens Spragen og Knitren i Ovnen, sender Røgskyer ud af Piben eller Cigarren og seer paa hvorledes Vinden og Sneen tumle sig vildt mellem Himmel og Jord derude. Gjennem mine Vinduer seer jeg hen over Vestbygden. Vidt og bredt lægger Sneen sig tungt over Bakker og Sletter, over Gjerder og Tage; kun de nøgne Træer og den fjerne Barskov hyller den i et lettere Sneeslør, der vexler og ændres ved hvert Vindstød. Himlen er saa graa og lav, som om den havde taget Fodfæste hist i den gamle Løn, hvor der sidder et Par Krager med pjuskende Fjærhamme, og paa Hyttetaget, hvorfra Røgen stiger op i den sneedryssende Luft. Nogle Smaagutter staae paa Ski henne i Bakken, og falde eller stupe Kraake i hvertandet Rend, og støie omkaps med Trosteflokken, der skjændes og slaaes om de sidste Rognebær, og ligesaalidt som Trostene ændse de Vinteren og Sneen, der yrer omkring dem og overpudrer dem fra oven og fra neden. Dette er det eneste Belivende, jeg seer i det vide Vinterlandskab, som ligger for mig; men snart forsvinder det i det tætteste Sneefog og Modsætningen fremkalder andre Scener og Tilstande. For fire Aar siden var jeg paa denne Tid i Kahiro. Naar jeg under disse Omgivelser og vinterlige Mærker tænker tilbage paa den Udflugt til Pyramiderne, jeg i disse Linier er anmodet om at skildre, da svæver det østerlandske Livs Billeder og denne Udflugt ved første Oiekast i saa fjerne og utydelige Omrids for mig som et Drømmebillede, og jeg kunde gjerne fristes til at holde hiin Trettendagsmorgen, med dens ægyptiske Solskin, med dens vederkvægende Friskhed og hele dette brogede og orientalske Liv, den udfoldede for os, under vort Ridt gjennem Kahiros Gader og Omegn, for et Eventyr. Men i Erindringens Lys kommer det alt klarere og tydeligere frem.

Efter Aftale samledes vi med vore Reisefæller før Solopgang ved Clot Beys og Nubar Beys Huse tæt ved Pladsen el Esbekieh og travede snart muntert afsted, efterat den sædvanlige Kamp under ørepinende Skrig og Støi med en 30—40 Æseldrivere var overstaaet. Følget bestod af sex Nordmænd, en Svensker, en Franskmand, en Kjøbmænd fra Alexandria, samt vor Generalkonsuls Janitschar eller Dragoman og en italiensk Tjener, der førte Nisten; thi Toget var beregnet at vare den hele Dag. Efter os trampede en halv Snees Æseldrivere, barbenede og i Træsko. Det var en frisk og klar Morgenstund; thi den friske Nordenvind havde om Natten bortfeiet Taagen og den fine Støvregn, der i Dæmringen og udover Morgenen gjerne pleier omsløre Kahiro og Nildalen. Alt var saa friskt og grønt, og det var som et oplivende Bad at ride hen gjennem disse uendelige Alleer af Akaziner, Plataner, Figen og allehaande Frugttræer i Ibrahim Paschas vidtløftige Plantninger, medens Solen steg klar og blank over Mokkatams graagule Bjerghøider. Som vi nærmede os Fostat eller gammel Kahiro, udfoldede sig det rigeste Gade- og Folkeliv. Her er et Torv, hvor der daglig holdes Marked, og da alle Fødemidler der ere langt billigere end inde Staden, komme saavel Folk fra Kahiro som fra de omliggende Egne herhen for at forsyne sig. Ved Siden af Hobe af Bønner, Riis og Hirse seer man taarnhøie Dynger af Dadler og Sydfrugter. Dog synes Handelen i Morgenstunden at gaae livligst for de fordetmeste kvindelige tilslørede Handlende, der sælge disse store Pølser af Kameelkjød og Brød.

Netop paa det Sted, hvor Markedet holdes, seer man over Nilen til Ghizeh. Paa selve Floden hersker der den mangfoldigste, mest brogede Vrimmel, og Mennesker, Æsler og Kameler kappes om hvem der kan gjøre den meste Støi. Færger og Baade fare frem og tilbage, ladede med Kurve af friske Bønner, Lindser, Riis, Høns og Æg, store Færger fuldpakkede med Kameler, der ere belæssede med Masser af frisk Kløver og Lupiner. De lade sig tugte til at ligge stille og rolige paa Bunden, og under Overfarten stikke de kun sine lange Halse op, medens de betragte det fremmede Vand med sine klare Oine. Til disse Dyrs Taalmod og Føielighed danne Æslerne den fuldkomneste Modsætning. Med den mest bestemte Halstarrighed spænde de med alle Fire i Bakken, skryde forfærdeligt og modsætte sig at gaae udover den bratte Bred og i Færgen. Men man gjør kort Proces; Færgemanden og Driverne tage dem ved Hoved og Hale og slæbe dem ned under fortsat Skryden og Sparken.

Opstigningen af Pyramiderne.

Da vi fore over Floden, bragte Vinden os Duft af blomstrende Træer fra Haverne og Parkanlæggene paa Oen Rhoda. Paa den anden Bred fornam vi snart den fine jasminartede Duft af den farnesiske Mimosa (Mimosa farnesiana), der danner levende Hegn om Landsbyer og Marker. Vidt og bredt strakte sig Enge og Marker med ægyptiske Bønner, som just begyndte at blomstre, med Lupiner, alexandrinsk Kløver og Trigonellakløver, hvori lange Rækker af Heste stode tøirede og den store hvide Ibis spankede om. Hist og her var der Kornagre samt Agre med Hamp og Valmue og alt dette friske Grønne tindrede med sine Dugperler i Morgensolens Glands. Paa flere Punkter af vort Ridt havde vi allerede seet Pyramiderne; nu laae de lige for os i Afstand af en tre Fjerdingsvei, graagule, grelt belyste af Solen; men paa dette Hold og i dette Lys gjorde de langtfra ikke det storartede Indtryk som ved det første Fjernsyn i Aftenens Disighed.

Længere hen aabner Palmeskoven sig og Kløver- og Lupinengene strække sig hen mellem dens ranke Søilerader. De høie ranke Stammer med den store kuppelformede eller skjærmdannede Krone danner vistnok især paa Afstand et malerisk Skue, men svarer i Virkeligheden langtfra til de Forestillinger man er tilbøielig til at danne sig om Palmeskoven, naar man kun kjender den af Poeternes Skildringer og Lignelser. Kort efter at vi var ude af denne Skov eller Lund, der med større eller mindre Afbrydelser følger hele Nildalen, kom vi til Landsbyen Ghizeh, som er berømt af sine Leerkar, især Vandkjølere, og for sin Kyllingklækning i Rugeovne, en Kunst, der fra umindelig Tid har været udøvet i Ægypten. Ved denne Landsby og allerede før, paa de Marker, der stødte til den, forøgedes vort Følge for hvert Skridt; thi de Fellahs, der saae os, forlode sit Arbeide eller de Heste, de vogtede, og løb efter os. Nogle falbød forskjellige Figurer af brændt Leer, saasom Orendopper, Torbister, Fugle, Oxer, smaa Mumier af lignende Slags, som dem man finder i Mumierne; de fleste vilde ledsage os, hjælpe os ved Opstigningen og under vort Besøg i det Indre af Pyramiderne; mange forlangte simpelt hen Bakschis (Drikkepenge) eller betlede; selve Børnene henne i Landsbyen strakte, uagtet de vare saa smaa, at man neppe skulde troe de kunde udtale nogen artikuleret Lyd, Hænderne ud imod os og raabte Bakschis.

„Hvo, der endnu ikke tilgavns har fattet Betydningen af de ordnede christelige Statsforfatninger," siger en grundig Kjender af Ægypten og det orientalske Liv, „han skulde opholde sig i nogen Tid i en ægyptisk Landsby og iagttage Beboernes Liv. Det er længe siden, at man om dem kunde sige, at de vare Eiere af Landet eller Arvinger efter deres Fædre! derfor er Længselen og Begjærligheden efter Eiendom saa brændende og heftig hos dem; derfor give de saa nødig Slip paa den Smule Sølv og Penge, de undertiden have, at man kun ved Slag og Mishandling kan bringe dem til at erlægge sine Afgifter. I mange af Jordens Frembringelser, fornemmelig Bomuld og Liin, faar Dyrkerne ingen Andeel; de tilhøre heelt og holdent Regjeringen. Af de øvrige Markens Frugter tage vedkommende Gouvernører saameget til sig, og paa det, som han levner hviler saa mange Afgifter og Omkostninger, at de stakkels Fellahfamilier endog synes at maatte misunde vore tamme Bier, hvis Kuber man dog aldrig plyndrer saaledes ud, at de krepere af Hunger. Det er vel saa, at de faae udleveret Saakorn og Frø til Tilsaaning af Marker og Agre, men dette gaar først gjennem saa mange uredelige Hænder, at det aldrig bliver nok til Udsæd engang. At klage hjælper ikke til andet end til at nedkalde en ufortjent Hævn over Klagerens Hoved, og om man end ikke længere uden videre hænger og parterer Fellaherne, saa hviler dog Regjeringens System, selv i dets nuværende europæiserede Skikkelse, haardt nok paa det stakkels Folk."

Vi havde snart saa mange om os, at deres paatrængende Skrigen og Støien blev yderst besværlig. Vor gamle Dragoman vilde raade Bod paa dette og svingede saa eftertrykkeligt han formaaede sit lange sølvknappede Spanskrør over Ryggen paa dem. Det hjalp ikke stort, og han beholdt heller ikke længe sit Værdighedstegn; thi en ung rask Fellah nappede ham Stokken af Haanden og bragte baade Rytteren og Æselet til at vakle. Nu begyndte det at koge i den Gamle, han trak sin krumme Sabel, men Fellahen mødte ham med en spændt Pistol og en bestemt Mine. Før han imidlertid havde kunnet trykke løs, skilte den nærmeste af vort Reisefølge Trætten, idet han sprang af sit Æsel, slog Fellahen Pistolen af Haanden og gav ham saa eftertrykkelig en Revselse med Dragomanens Spanskrør, at han ikke vovede at gjøre nogen Mine til Modstand. Denne lille Scene gjorde hele Flokken spagere og stilfærdigere og skaffede os i nogen Maade Fred for det paatrængende Følge.

Pyramiderne laa nu lige for os, men syntes slet ikke saa kolossale, som man skulde vente af deres Høide og Udstækning. En Klippe af en saadan Høide og af en uregelmæssig Form vilde gjøre et ganske andet Indtryk; men disse regelmæssige stumpe Kegler synes lavere, og mindre end de i Virkeligheden ere, naar ikke Afstand og Disighed giver dem en mørkere og dybere Farve. Her sætte de sig ikke af mod Luften; thi man seer dem graagule mod den graagule Orken. En liden Evje skilte os endnu fra dem; halvnøgne Kvinder og Børn stode ude i den, men flygtede skrigende til den nære Bred, da vi rede igjennem det grunde Vand. Paa den anden Bred stod der endnu nogle Palmer i en smal Indfatning af Grønt. Saa begyndte Orkensandet, hvori Pyramiderne staae. Jo mere vi nærmede os til dem, jo kjæmpemæssigere strakte deres uhyre Former sig nu ned til alle Sider, og da vi omsider stode ved Foden af den største af dem, Cheops Pyramide, og saa op over disse umaadelige Steenmasser, saa den ikke længer ud som et Værk af Menneskehænder, men som et Bjerg, Naturen havde givet en regelmæssig Form.

Forholdene i Bygningsværker af en saa usædvanlig Maalestok maa Oiet først vænne sig til, før det kan blive fortroligt dermed. Selv i Europas større Stæder er der vistnok faa Torve eller aabne Pladse, der danne en Firkant paa 300 drøie Skridt. En saadan Firkant der holder mellem 5 og 600,000 Kvadratfod, har Foden af den store Pyramide indtaget, da den havde sin blanke Bedækning af marmorartet Kalksteen. Selv nu holder hver af de fire nøgne Sider 716 Pariser Fod, og det hele Omfang er saaledes 2864 Fod. Materialet hvoraf Pyramiderne ere byggede, er en guulgraa Numulitkalk fra Omegnen. Fra Sandet til den nuværende øverste Top tæller man 206 Steenlag eller Trin, af 2 til 3 Fods Høide, og den hele Høide af Cheops Pyramide udgjør fra Grundmuren, forsaavidt den har ligget blottet for nyere Forskere, til Toppen 428, efter andre 460 Pariser Fod.*) Tænker man sig Toppen i dens oprindelige Fuldstændighed, maa der hertil mindst lægges en 20—30 Fod, og man faar da en Høide, som ikke er bleven overtruffen af noget andet Bygningsværk end Belustaarnet, saaledes som det skildres af Oldtidens Skribenter.

Efter hvad der ovenfor er anført, danne de Steenblokke, hvoraf Pyramiderne ere opførte, Trin af en Alens til sex, syv Kvarters Høide. Bredden svarer undertiden hertil, men undertiden er den dog saa ringe, at man under Opstigningen støder an mod det følgende Trin, hvorved man er udsat for at tabe Ligevægten og styrte hovedkuls ned ad den steile, høie Trappe, som disse Blokke danne. Hist og her er der dog afslaaet Kanter og sparket Stykker ud til Fodfæste i de høieste Trin, hvilket meget letter Opstigningen. Med almindelig europæisk Klædedragt falder Stigningen paa disse høie Trin temmelig besværlig og udkræver megen Muskelanstrængelse. Har man god Tid og kan tage sin Magelighed i Agt, er der dog ingen Vanskelighed ved at bestige Cheops Pyramide uden Hjælp; men man iler almindelig saa meget som muligt, og da hjælper det godt at understøttes af en tre fire haandfaste, halvnøgne Fellaher.

Da vor alexandrinske Ven og Dragomanen havde truffet Aftale med de tvende tilstedeværende Scheiker eller Formænd om hvad hver af de antagne Folk skulde have for saaledes at hale og skyde os op samt ledsage os ind i Gangene og Gravkamrene i Pyramidens Indre, begyndte Opstigningen. Et Par Fellaher tog os fat ved Armene og en eller et Par gik efter og skjød paa. At dette ikke gik af uden Skrig og Skraal og Raaben Allah, Maschalla (Gud, Gud er stor) osv. kan man nok vide, naar man har færdedes lidt blandt disse Folk. Hjælper man selv dygtig til, gaar Opstigningen paa denne Maade let for sig; har man ikke Kræfter, Villie eller Behændighed hertil, men lader sig som den Figur, vort Træsnit fremstiller, slæbe op som en død Vægt eller halvdød Masse, kommer man visselig ikke til Toppen uden skrubbede Knæer og forslaaede Skinnebeen. For Personer, der ikke ere frie for Svindel, kan det ikke nytte at prøve paa at stige op; de ville snart være nødte til at vende om igjen. Jeg var en af de sidste, der gav mig paa Veien, og mødte, allerede, før jeg havde naaet det tyvende Trin, Franskmanden og en af mine Landsmænd, der understøttede og ledede af sine Fellaher kom ned igjen med ligblege Ansigter og vaklende Skridt.

Foruden de Arabere, der hjalp os, havde der ogsaa slaaet sig en Deel andre til Følget, hvoriblandt endog Kvinder og Børn. De sprang og klatrede ved Siden af os som Gjeder, ballancerede net og sirligt sine Vandkar og bød os, for at faae nogle Paras, disse fyldte Leerkarafler eller Vandkjølere hver Gang vi standsede for at trække Aande. Men hver Gang man standsede eller lod Fellaherne faae saa meget Pusterum, at de kunde tænke paa noget andet end at istemme Maschalla og hale eller skyve paa den Reisende, begyndte en sand Marter. Med den mest nærgaaende Paatrængenhed tiggede og tryglede de om Extradrikkepenge, idet de søgte at gjøre os det begribeligt, at Scheikerne toge den omakordeerede Løn til sig og drak den op i Kahiro, og hvis Fellaherne mukkede, fik de kun Betaling ved Pidsken eller Pistolskjæftet. Det gik i et Kjør med deres Arabisk og nogle Ord af deres Lingva franca: „Grand Signor, grand Bascha, grand Sultan, grand Bakschis!" var altid Omkvædet paa Visen. Gav man dem nogle Piastre, bleve de endda mere paatrængende og nærgaaende og vilde have endnu større Bakschis. Vendte man sine Lommer

*) For at give en anskuelig Forestilling om denne Pyramides Høide, kan det anføres, at Egeberg her ved Christiania er omtrent 400 Fod.

for at vise, at man ingen Smaamynt havde og lovede dem lidt, naar man kom ned, saa var der den samme Historie, fremstillet halv i Arabisk og Lingva franca, halv i Pantomime, om Scheiken, som tog det til sig for at drikke det op og gav dem Prygl for Penge. Man kan neppe forestille sig, hvor piinagtig og martrende dette blev i Længden. Det eneste man kunde og var nødt til at stagge dem med, var at betyde dem, at hvis de ikke holdt Mund, skulde man skaffe dem en ordentlig Dragt Prygl hos Scheiken, naar man kom ned. Da fik Piben, som man siger, en anden Lyd. De bleve med Et ganske spage og gjorde Alt for at formilde de Fortørnede. Nu hed det: „Signore bravo uomo, Arabo bravo, no Bakschis, no Bakschis, Arabo buono."

(Fortsættes.)

En Ligfærd ved Sognefjord.

Maleri af Tidemand og Gude.

Idet vi her give et Træsnit af dette ogsaa i Udlandet berømte Maleri, ville vi, til en rigtig Forstaaelse af samme, efter en Kunstartikel i Morgenbladet Nr. 122 for f. A. hidsætte følgende Forklaring: „Baaden, med den af det norske Flag halvt tilhyllede Kiste i, ligger ved den klippefulde Fjordbred; en Sømand staar foran i Stavnen og rækker Hænderne ud for at modtage en hvidhaaret Gubbe, der, støttende sig ved en ung Gut og en liden Pige, netop er i Begreb med at stige i Baaden. Længer inde fra Strandbredden sidder hans bedagede Hustru; hun er ligeledes stærkt bevæget og trøstes af en ung Pige, der bøier sig over hende. Tæt ved hende staar en høi anseelig Kone, med en liden Dreng ved Siden, og noget tilbage Mand og Kone; samtlige disse Figurer med forskjelligt varieret Udtryk af Deeltagelse i det gamle Ægtepars Sorg. Længst tilvenstre i Forgrunden sidder en ung Kone med sit spæde Barn i Armene; ogsaa hun skuer medlidende hen paa Hovedgruppen. I den fjernere Mellemgrund sees Folk gaaende ned til Stranden, hvor Andre stelle med Baadene, der skulle være med i Følget. Noget ude fra Land sees en Baad fuld af Folk, der vente paa Ligfølget; en Mand staar opreist i Baaden og synger af en Psalmebog, de Andre stemme i med. Landskabet er holdt i store, men simpelt og klart anordnede Former. Stemningen er en stille Høstdags; tykke Skyer og Regnluft hvile over en Deel af Baggrunden, i hvis Midte Solskinnet gjennemtrænger disse Masser, hvorved de store Fjelde i Baggrundens dybe Perspektiv vise sig som forklarede i en Nimbus og fremtræde i milde dæmpede Former og Farver. Fjordens stille Vandspeil har i Forgrunden den bekjendte, grønliggjennemsigtige Klarhed, Gude saa sandt veed at gjengive, gaar i Mellemgrunden over i Fjeldenes Affspeilingers dybe Tone, og er i Midten af Billedet stærkt, men dog saa harmonisk reflekteret af hiint ovennævnte stærke Skin. Landskabets Stemning og Udtryk staar i den inderligste Forbindelse med det her fremstillede gribende Optrin, og det hele Billede er som en skjøn Elegi over et af de alvorlige Træk af Norges Folkeliv. Det har ogsaa gjort stærkt Indtryk og vundet overordentligt Bifald hos Alle, der have seet det."

Af Hr. Tidemand, den ene Kunstner, hvem denne gribende Komposition skyldes, have vi allerede i vort Blads forrige Aargang leveret Portræt og Biographi; men idet vi nu lade hans Kunstfælles Gude's Portræt følge, maae vi kun beklage, ikke med det samme at kunne medgive nogen Biographi, fordi uforudseede Forsinkelser ved Indsendelsen af de fornødne Data har gjort en Opsættelse nødvendig.

Slaveriet i Rusland saaledes som det nu er.

(Efter Turgeneff.)

Ordet „Slave" fremkalder saa skrækkelige og afskyelige Ideer, at man ved Synet af en ufri russisk Bonde kunde betænke sig ved at anvende det paa ham. Ordet „Livegen", som europæiske Øren ere mere vante til, synes at passe bedre paa ham. Men naar man betænker den Magt, som Godseierne i Rusland udøve og kunne udøve over sine Livegne, vil man forgjæves spørge, hvad der kunde lægges til hines Vilkaarlighed, eller disses Underkuelse, for at udgjøre et mere fuldstændigt Slaveri. Hvor vidt strækker sig ikke Herrens Magt over sin Slave? Han kan lade ham arbeide uden nogensomhelst Betaling, kan mishandle ham paa al mulig Maade, revse ham ved de grusomste Straffe, ja han er endog, efter en nyere Lov, berettiget til at sende ham til Sibirien i livsvarig Landsforviisning! Det Eneste, som Loven vilde kræve ham til Ansvar for, er Slavens Mord; i alle andre Henseender ere Slaverne i Rusland mindre beskyttede af Lovene, end Dyrene i England, hvis Mishandling efter en Parlamentsakt medfører Straf.

Men uagtet alt dette vilde man storligen tage Feil, dersom man vilde ansee den russiske og den afrikanske Slave som staaende paa eet og samme Trin. Naar man seer bort fra de lovlige Rettigheder, som enhver Herre har over sine Slaver, og betragter de Sidstes Tilstand saadan, som den almindeligviis er, da vil man finde, at Slaveriet i Rusland er formildet, ikke ved Moralen, Religionen og Civilisationen, men ved Skik og Brug. Dette viser sig ogsaa ved det første Syn af en russisk Livegen. Naar man ved Synet af en Negerslave maa sige: dette Menneske bør ikke være en Slave! vil man

En Ligfærd ved Sognefjord. (Efter Maleri af Tidemand og Gude.)

ved Synet af den russiske Slave udbryde: dette Menneske bør og kan ikke være en Slave!

Slaveeierens Rettigheder ere i det Hele taget næsten de samme i det russiske Riges forskjellige Dele, i Storrusland, Lillerusland og i de polske Provindser. Den eneste Undtagelse fra den almindelige Regel gjøre Provindserne ved Østersøen, hvor de Livegnes Emancipation allerede for nogle Aar siden er bleven iværksat.

Uagtet de tydske og polske Godseiere hverken i Kultur eller i Moralitet og Religiøsitet staae tilbage for de egentlige Russere, uagtet Russerne ere Protestanter og sædvanligviis studere paa tydske Universiteter, og Polakkerne, som ere det civiliserede Europa nærmere end Russerne, nødvendigvis maae have opnaaet en større Kultur, saa have dog deres Slaver altid været i en sørgeligere Stilling, end de russiske.*) Denne Forskjel, der blot er grundet i Sædvaner, kan ene og alene forklares af den Maade, hvorpaa Slaveriet indførtes i Rusland. Maaskee har dog ogsaa den russiske Livegnes Charakteer nogen Deel deri. Uagtet sine Lænker betragter han sig dog ikke ganske som en Slave, men har bevaret Noget af Menneskeværdigheden og veed i givne Tilfælde at gjøre sig gjældende. Og det er et Spørgsmaal, om de frieste og stolteste Folkeslag, dersom de bleve bøiede under et saadant Aag, med ligesaameget Held vilde modstaae Nedværdigelsens Fremskridt.

*) Med Hensyn til de tydsk-russiske Provindser har Forf. selv før anmærket, at det egentlige Livegenskab der er ophævet, skjønt Bønderne dog endnu lide under forskjellige Tvangsforholde. Hvad derimod de polske Provindser angaar, saa blev Livegenskabet i Polen, som bekjendt, allerede ved Konstitutionen af 3die Mai 1791 ophævet, og det var den anden Deling af Polen, foranlediget af Katharina I., som hindrede denne Lovs Iværksættelse. Ogsaa i Storhertugdømmet Warschaus Forfatning (1807) ligesom i den af Alexander givne polske Konstitution, er Bøndernes personlige Frihed garanteret.
Overs. Anm.

I Rusland ligner enhver Bonde, om han end arbeidede i Hoveritjenesten for sin Herre, en Huusmand eller liden Gaardeier; han har sin Hytte, sine Heste, sine Kjøer, sine Faar. Dagleiere findes næsten ikke i de russiske Landsbyer. Den fattigste Livegen har et Stykke Jord, som han dyrker for sig selv. Jeg har hørt det omtale som en ligesaa sjelden som forhadt Undtagelse, at en Godseier havde paataget sig selv, at føde sine 100—150 Slaver, idet han lod dem arbeide i Dagløn for sig; dette skede i et af Gouvernementerne i Hvidrusland; i Storrusland vilde det have været en uhørt Ting. Den russiske Bonde forfærdiger selv sin Vogn, sit Sæletøi, ofte ogsaa sine egne Klæder. Han bygger sit Huus, og foretager saavel ved dette som ved Udhusene de fornødne Reparationer. Denne Nødvendighed at maatte selv tænke paa Alt, lede Alt, hjælpe sig selv i Alt, bidrager meget til hos ham at udvikle Smag for Arbeide og Sparsommelighed og giver ham en beundringsværdig Skarpsindighed og Forstand.

I de østersøiske saavelsom i de de polske Provindser er der store Gaarde eller saakaldte „Økonomier", som enten drives af selve Eierne, eller bortforpagtes af dem i store Lodder. Der er det sjelden, at Bonden selv eier et Stykke Jord og Kreaturer; den Skik, at betale en Kopskat kaldet „Obrok", er der ukjendt, og det er netop denne „Obrok", som udgjør det Eiendommelige og Charakteristiske i det russiske Livegenskab.

Man har nemlig i Rusland to Maader at bruge en Landeiendom paa, enten lader man den opdyrke af sine Slaver, eller man lader sig af dem betale en vis Afgift, som kaldes Obrok. Bortforpagtelse er baade i de 29 storrussiske Gouvernementer og i Lilleruslands Provindser saagodtsom aldeles ukjendt.

Over Halvdelen af de livegne Bønder i Rusland betale denne Afgift i Penge, og kun den mindre Halvdeel udreder den i Præstationer in natura og ved Hoveriarbeide.

Naturligviis staar den første Klasse langt over den anden, og man kunde næsten sige, at de til en vis Grad kunne betragtes som frie Mænd, uagtet de efter Loven ere Slaver.

Naar Bønderne istedetfor at arbeide for sin Herre, betale ham Obrok, da overlader han dem al Jordeiendom paa hans Gods, som han da ikke mere dyrker for sin egen Regning, ja som han ikke engang beboer, og den eneste Forbindelse, hvori han staar til sine Bønder, er, at han til den bestemte Tid modtager af dem de Summer, som de skylde ham. Det hænder ofte, at Eierne aldrig selv have besøgt de Eiendomme, som de benytte paa denne Maade. Bønderne staae da under en selvvalgt Bestyrer, af deres egen Midte, som overleverer Afgiften (Obrok) til Godsherren.

Denne Obrok udgjør saa og saa meget pr. Hoved eller Sjæl, eller ogsaa pr. Huusholdning (tiaglo). Men som oftest er denne Inddelingsgrund kun indbildt, og i Virkeligheden beskattes Bønderne i Forhold til Størrelsen af de Jordstykker, de dyrke. En naturlig Følge heraf er en Omskiften i Jordloddenes Fordeling og dette medfører meget betydelige Ulemper, da Bonden, som ikke kan være vis paa længe at beholde den Jord, han dyrker, ikke gjør nogen Opofrelser for at forbedre den. Undertiden foregaar denne Omfordeling hvert Aar paany, naar de Livegne ikke kunne enes med hverandre, og Enhver søger da naturligviis at benytte sin Andeel paa det Bedste, uden at bryde sig om at forbedre Jorden.

I Almindelighed kan man sige, at denne Afgift („Obrok") ikke er overdreven, og ofte er den endog meget moderat. Dersom en Godseier vilde udpresse meget af sine Slaver, saa maatte han hellere give Slip paa Obrok og lade dem arbeide for hans egen Regning, for at forøge sine Indtægter, og hvis han ikke eiede Jord nok, da kjøbe Eiendomme til og flytte en Deel af sine Bønder over paa disse. Der gives ogsaa Exempler paa, at disse Midler ere blevne anvendte af mindre agtværdige Godseiere, men det bliver almindeligviis næsten anseet som en forbrydersk Handling.

Indførelsen af Obrokafgiften gjør den russiske Godseierstand Ære, da den aabenbart tjener til meget at formilde de Livegnes sørgelige Stilling. Men den bidrog ofte ligesaameget

til at forhøie Godseiernes Indtægter og var i visse Tilfælde næsten en nødvendig Følge af Omstændighederne. Da Befolkningen ikke er lige fordelt i Rigets forskjellige Provindser, indtraf det ofte, at en Godsherre eiede langt flere Slaver, end han kunde beskjæftige paa sine Jorder. For nu alligevel at drage Nytte af dem, var den naturligste Udvei, at paalægge dem en Afgift i Penge, som de havde saa meget lettere for at udrede, da netop i disse tætbefolkede Egne Bønderne sædvanligviis drive et eller andet Haandværk.

Enkelte af disse Bønder leve i en ualmindelig Velstand. En Reisende, der besøgte paa en Søndag en Landsby, som tilhører en af de store Godseiere i Gouvernementet Jaroslow eller Wladimir, vilde tro, at han drømte, naar han saa disse Slaver spadsere ud i smukke blaa Kjoler, med deres Koner, som ere klædte i de fineste Tøier, og smykkede med ægte Perler.

I Almindelighed leve de Bønder, som betale Obrok, ikke hjemme; da de kun have et lidet Jordstykke at dyrke, efterlade de i Huset En af Familien, som paatager sig dette, medens de selv reise bort, for at drive sit Haandværk. Ofte komme de dog tilbage for at tilbringe Vinteren hjemme. Næsten alle Murere og Tømmermænd, som arbeide i Moskva og St. Petersburg, komme fra Gouvernementerne Jaroslow og Wladimir. Et eneste Distrikt, Rostoff, forsyner næsten det hele Keiserrige med Gartnere, som det endog udsender til de østersøiske Provindser. Det var en Fornøielse for mig, da jeg engang talte med en engelsk Godseier i Manchester, som roste sine Asparges, at erfare af ham, at Behandlingsmaaden var lært af nogle russiske Gartnere i Riga.

Disse haandværksdrivende Bønder ere i Almindelighed ædruelige, meget arbeidsomme, ordentlige og ærlige i deres Opførsel. De udmærke sig ogsaa ved sine smukke Physiognomier og sin høie Vært; især gjælder dette Sidste om Bønderne fra Jaroslow. Jeg har ofte havt Anledning til at bemærke, at disse Fortrin netop udmærke de haandværksdrivende Bønder, fremfor de Andre, som arbeide hjemme og gjøre Hoveritjeneste for deres Herrer, og i een og samme Egn vare Beboerne af en Landsby, som betale Obrok, stærkere og smukkere, end deres nærmeste Naboer, som arbeidede i Hoveritjeneste. Det kan altsaa ikke være en Eiendommelighed af Racen, men maa være en Følge af det frie Arbeide hos den ene, det tvungne hos den anden.

Arbeidslønnen er i Rusland i Almindelighed temmelig høi, tildeels vel ogsaa som Følge af at Slaveriet indskrænker Konkurrentsen. En Mursvend eller Tømmermand tjener om Sommeren i en Dag nok, for at kunne leve i 4 a 5 Dage, saa at han, naar Vinteren kommer, kan vende hjem, med Penge nok til at sørge for sin Familie, betale sine Afgifter til Regjeringen og Obrokskatten til sin Herre.

Paa de store Landeiendomme ere næsten alle Livegne Obroksbønder. Enkelte af dem lægge sig efter Handelen, idet de tage et Patent som Kjøbmænd af et eller andet Laug eller Gilde. Det er sandt, at de blot under deres Herres Navn kunne drive Handelen, ligesom heller ingen Livegen kan erhverve Eiendom paa sit eget Navn. Saaledes seer man i enkelte Kvartaler af Moskva og St. Petersburg hele Gader med Butikker, i hvilke hvert Huus tilhører enten Grev Sjeremetof eller Grev Orlof. Ofte ere Livegne ogsaa Eiere af Fabrikker. Den største Hattefabrik i Moskaa tilhører en af Grev Sjeremetofs Livegne, og man antager ham for at eie 5 Millioner Rubler. Der gives ogsaa Livegne, som ere Kunstnere, Malere, Musikere, Skuespillere, ja endog Digtere.*)

*) Man fortæller om en russisk Godseier, som engang besøgte en Koncert, given af en af hans Livegne, en berømt Violinspiller, at han betalte sin Entree ved et Frigivelsesbrev for Kunstneren.

Literatur og Kunst.

Norsk praktisk Veiledning i vilde Træers Opdræt og Anvendelse i Lystanlæg samt til Dyrkning af Stuevæxter, m. m. af Adolph Jensen, „i Firmaet: Carl Chr. Jensen & Søn i Christiania." Bergen. 1853. 14½ Ark 8vo. 90 ß. I de senere Tider har der hos os viist sig en særdeles gavnlig og priisværdig Stræben for gjennem Pressen at meddele den store Almeenhed en Deel af de gjennem Nutidens Fremskridt vundne Resultater saavel af Videnskab som af mangehaande praktisk Bedrift. De fleste i saadant Øiemed udgivne Afhandlinger og Skrifter have ikke alene udmærket sig ved et godt og passende Udvalg og Anordning af Stof, men ogsaa ved en Form eller en Maade at meddele Indholdet paa, der maatte skaffe det Interesse og Indgang hos enhver Læser. Det er saaledes at haabe, at Meddelelser af denne Art have gavnet ligesaameget ved sin umiddelbare praktiske Nytte, som ved at vække og nære Læselysten.

Som bekjendt har Træplantning og alt hvad derhen hører hos os været yderst forsømt og maa endnu siges at være i sin første Barndom, om man ellers kan antages at have faaet nogen Anelse om deres Vigtighed og Betydning for vort Land. Hr. Jensens Bog maatte saaledes være et velkomment Skrift, hvis det blot paa en antagelig og til Tidens Fordringer svarende Maade havde løst den Opgave, det havde stillet sig. Men dette har været langt over Forf.'s Kundskab og Evne, og endnu mindre har han formaaet at tilfredsstille de ovenanførte Fordringer til den Slags Skrifter, at give et tidsmæssigt og passende Udvalg af de forhaandenværende Erfaringer og Kjendsgjerninger i en klar og anskuelig Fremstilling. Som Forfatteren selv antyder er Bogen en Kompilation. Dette behøvede ikke at være til dens Forkleinelse; men den er en med Smagløshed og med manglende Indsigt i Literaturen, Hjælpevidenskaberne og Nutidens Erfaringer foretagen Kompilation af forskjellige Bøger og Afhandlinger; og for en større Afdeling af Bogen er der lagt til Grund, extraheret og oversat et efter Nutidens Begreber i alle Maader forældet, og i flere Henseender latterligt Skrift. Hele Stellet passer og hænger daarligt sammen; dog er det især i Sammenføiningerne eller Skjødningerne af det allestedsfra Sammenskrabede og i de Partier, som synes at være originale Frembringelser, at der viser sig en saa ubegribelig Naivitet og et saa besynderlig vrøvlet Sammensurium, som man kun finder Mage til i de sletteste danske Skrifter i lignende Retninger, men som man sjelden eller aldrig er vant ved at see hos os, hvor Selvkritik og Agtelse for Publikum dog pleier være saa forherskende, at man ikke fordrister sig til at prænte Saadant. Paa Grund af det her Anførte, er det saa langt fra at man kan anbefale denne Bog, at man tvertimod maa fraraade Enhver at kjøbe den, med mindre det skulde være Hypokondrister og Melancholikere. Thi det er sikkert, at hvor trist saadanne Godtfolks Stemning end monne være, saa maatte dog de komisk ubevidste Løierligheder, denne Bog indeholder, skaffe dem en ret hjertelig Latter.

A.

Norsk Folke-Kalender for 1854. Ligesom de foregaaende Aargange begynder denne med en astronomisk Afhandling af Prof. Hansteen, nemlig om „Solens Op- og Nedgang i Norge." Hertil hører 13 Sider Tabeller over Solens Nedgang under Landets forskjellige Breddegrader paa enhver Dag, hvilke vel have den praktiske Nytte, at man, hvor der er fri Horizont, ved deres Hjælp kan rette sit Uhrs Feil, men forresten ere meget afskrækkende og kjedelige for de fleste Læsere. Derefter følger en for en Folkebog langt hensigtsmæssigere og især med Hensyn til Indhold tiltrækkende Artikel: „om norske Byers Vaaben eller Stadssegl af A. E. Kaltenborn" med Afbildninger af 13 slige Byvaabener. Foruden en detailleret, nøiagtig Beskrivelse over Oscarshall, en Afhandling af M. B. Tvethe „om den Indflydelse, som Opsamlen af Kapital har paa den almene Velvære," og et Eventyr fra Nordland, indeholder Bogen endvidere tre Fortsættelser af Artikler i de forrige Aargange: „Fremdeles om Valget af Personsnavne og Vedligeholdelsen af vore nationale Navne" af P. A. Munch, „Reiseerindringer fra Sibirien" af Prof. Hansteen og „om Flammen og dens Anvendelse" af A. Rosing. Blandt disse Stykker fortjener især det første Opmærksomhed. Forf. afstikker her med Hensyn til Valget af Navne den Grændse, over hvilken man ei kan gaae uden at gjøre sig skyldig i Affektation. Affektationen sættes deri, at man vælger usædvanlige og i det Land eller den Kreds, hvori man befinder sig ellers ubrugelige og afstikkende Navne, og paavises ved mange morsomme Exempler. — I nærværende Aargang af Kalenderen forekommer os forøvrigt det reent Belærende at være mere fremherskende paa det Underholdendes Bekostning, end i de tidligere.

I **Avisverdenen** er der med Nytaar foregaaet nogle Forandringer. Krydseren udkommer to Gange ugentlig i fordoblet Format til tredoblet Priis; „den Frimodige" er ophørt og Frederikshalds Budstikke og Smaalenenes Amtstidende ere slaaede sammen. Den sidste blandt Grunderne af de Bergenske Blade er fratraadt Redaktionen af samme. Stavangeren har ogsaa skiftet Redaktør.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Res. af 3die Dec. f. A. er bestemt, at der paa Budgettet for 1854—57 skal opføres en Sum af 600 Spd. til Bestridelse af Udgifter ved det Møde i den skandinaviske Forening af Naturforskere, som er bestemt at skulle afholdes i Christiania i indeværende Aar.

— Under 22de Dec. f. A. er ved kgl. Resolution bestemt, at i Norge værende Jøder have i de Tilfælde, hvori Ed kræves, at afgive deres Løfte eller Bekræftelse „ved Gud og hans hellige Lov." Derhos er afgivet Formular for Formaningen ved Edsaflæggelsen.

— Under 30te Dec. er Artillerikapitain N. C. Collin udnævnt til Oberstlieutenant for 3die Artilleribataillon under Artilleribrigaden og Artillerikapitain J. S. Lund til Oberstlieutenant og Feldttøimester.

— I det forløbne Aar er i Vor Frelsers Menighed 204 Par blevne ægteviede. Der er (Fødselsstiftelsen medregnet) født 840 levende Børn og 61 dødfødte, hvoraf 195 udenfor Ægteskab. 1378 Døde.

— Flere af Byens Borgere have udstædt en Indbydelse til at tegne Aktier til nok en Arbeiderbolig af omtrent samme Størrelse og Indretning som den, man har. Hver Aktie er ansat til 50 Spd., men halve Aktier kunne ogsaa tegnes.

— I Studentersamfundet gaves den 30te Dec. en karnevalsagtig, storartet Julefest.

— Af Medicinalkommitteens Indberetning til Departementet sees, at det sidste Koleratilfælde indtraf her i Byen den 25de Nov. (henved 18 Uger efter det første) og at Antallet af de Angrebne ialt har udgjort 2453, af de Døde 1597.

— Antallet af de Personer, der i 1854 ere berettigede til her i Byen at udskjænke Brændeviin, udgjør 155, og da Brændeviinsafgiften er ansat til 20,000 Spd., har altsaa Hver at udrede 129 Spd. 4 ß.

Ved **Ekersund** opføres af Aktiehavere en Krudtmølle; ogsaa et Bomuldsspinderi og Væveri agtes istandbragt ved Aktietegning.

Bergen. Selskabet til moralsk fordærvede Børns Redning tæller nu 110 Medlemmer. I det forløbne Aar have Indtægterne udgjort 348 Spd. 94 ß., Udgifterne 302 Spd. 61 ß.

— Natten til den 25de Dec. nedbrændte Lungegaardshospitalet, hvorved 7 Syge og en Vaagekone omkom. Ilden greb om sig med en saa forbausende Hurtighed, at Økonomus med Familie og Lægen maatte redde sig halvnøgne. Hospitalet var assureret i Brandkassen for 21,250 Spd.

— I det løbende Aar er Brændeviinshandlernes Antal 27, hver med en Skat af 518 Spd. 62 ß.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Chr.-Pst. for 2den Jan. fremhæves Vigtigheden af Forbedringer i Gammelost-Tilvirkningen, idet den i Sogndal anerkjendte fortrinlige Fremgangsmaade derhos beskrives.

— S. Bl. for 3die Jan. indeholder et Indlæg til Fordeel for et Kjøbstadsanlæg i Lofoten, imod de throndhjemske Handlende, der til Regjeringen have indgivet Ansøgning om „enten et eller flere Markeders Oprettelse i Lofoten, eller fri Handel under Fiskerierne."

— Nytaarsbogen har i Mgbl. Nr. 1 og 4 fundet en ubønhørlig streng Anmelder. Især medtages Kjerulfs Bidrag slemt.

— I s. Bl. strides og dokumenteres angaaende Rolf Olsens Forhold til samme. Red. søger at vise, at den har taalt ham af etslags Medlidenhedsfølelse, uagtet den ikke paa langt nær i Et og Alt kunde billige hans Skriveri, ja at den endog afviste mange Opsatser, og til Beviis herfor aftrykker den en saadan i Nr. 2.

— S. Bl. indeholder endeel Bemærkninger over de to sidste Udnævnelser i Marinen.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Hs. M. Kongen har besluttet, under Forviklingerne mellem Europas Stormagter og i Tilfælde af Fiendtligheders Udbrud, at iagttage en streng (bevæbnet) Neutralitet og i denne Henseende truffet Overeenskomst med det danske Hof.

— Civilingeniør C. A. Holm har taget Patent paa en af ham opfunden Propeller-Indretning til Fartøier, hvorved Fartens Hurtighed meget skal befordres.

— Af de anstillede Undersøgelser i Anledning af Mytteriet blandt Fangerne paa Långholmen fremgaar, at Brændeviinsbrænding er dreven inden Fængslets Mure.

England. Aberdeens Fredspolitik har fremkaldt mere og mere lydelige Klager, og tilslutnings ere Vinduerne blevne slaaede ind hos ham. For at dæmpe Misfornøielsen har man atter maattet give Palmerston Plads i Kabinettet.

Portugal. Kortes sammentraadte i S. Bento den 19de for at modtage Konge-Regentens gjentagne Ed. Kongen talte ved denne Anledning nogle pene Ord.

Rusland har i længere Tid foretaget store Udrustninger mod Kahnen af Khiwa, eller maaskee rettere i den Hensigt at angribe Englænderne i Indien. Russerne ere nu endelig rykkede derind og have indtaget Staden Khiwa.

Tyrkiet. Tyrkerne have, efter hvad der gjentagende berettes, lidt et Nederlag ved Akalzik, men ved Alexandropol (Gumri) vundet en Seier over Russerne.

— Halil Pascha er bleven Minister, Kapudan Pascha er afsat og Riza Pascha kommen i hans Sted. Ogsaa den Overstkommanderende i Asien, Abdi Pascha, har maattet vige Pladsen for Akmed Pascha.

— Endnu den 19de vare Flaaderne ikke løbne ind i det sorte Hav.

— Schamyl har erobret Fæstningen Zakatala og Landet Kakhetti. Overalt i Armenien og Georgien have Indbyggerne erklæret sig for Tyrkerne.

Nordamerika. De Indvandrede i New-Orleans hjemsøges stærkt af Kolera. I en Uge døde 214 Personer.

Bekjendtgjørelse.

Ved den med Udgivelsen af „**Illustreret Kalender**" for 1854 forbundne Præmiefordeling, der fandt Sted i flere Subskribenters samt Politiets Overvær, udkom følgende Nummere med hosføiede Hovedpræmier:

1ste	Præmie	100 Spd. } Halvdelen i Varer og den anden Halvdeel kontant.	Liste Nr. 27.	L-Nr. 28.	Erik Gustav Rønnerud, Hadeland.
2den	do.	50 —	— 32.	— 50.	Inger Sørensen, Laurvig.
3die	do.	36 —	— 54.	— 13.	Vesle-Knud, Reendalen.
4de	do.	Oliemaleri af Linstow. 30 Spd.	— 66.	— 31.	Kjøbmand N. Langaard, Christiania.
5te	do.	Le bon menage, Pariser-Kobberstik i forgyldt Ramme. 15 Spd.	— 47.	— 5.	Anne Larsdatter Kjos, Ullensaker.
6te	do.	Kongens og Dronningens Portræter i forgyldt Ramme. 14 Spd.	— 1.	— 648.	Pastor Guldberg, Nannestad.
7de	do.	Norge i Tegninger, smukt indb. 12½ Spd.	— 65.	— 110.	Smedsvend A. Rosengvist, Christiania.
8de	do.	Norske Nationaldr. smukt indb. 12½ Spd.	— 26.	— 37.	Tomine Jonsdatter Støle, Mandal.
9de	do.	En Mahogni Kasse, hvori 12 Flasker Eau de Kologne, Parfumerier m. m. 12 Spd.	— 54.	— 9.	Anders Olsen Qværnæs, Rendalen.
10de	do.	1 Dusin Theskeer af Sølv. 9 Spd.	— 189.	— 442.	Kapitain Tillisch, Viigs Pstg. Yttre Sogn
11te	do.	En Hirschfænger. 7 Spd.	— 189.	— 672.	Carl Guthue, Trygstad Præstegjæld.
12te	do.	Norsk Bondeliv af Tidemand, smukt indb. 6 Spd.	— 66.	— 26.	Uhrmager H. Olsen, Christiania.

At saaledes er passeret, attesteres af

Fugllie. Evensen. Aas. Rom. Strøm.

De for Subskribentsamlere udsatte Præmier tilfaldt følgende:

Neeraas, Christianssund	221	samlede Nummere	10 Spd.
Budet Hansen, Christiania	160	—	8 —
Bogh. Martens, Bergen	120	—	6 —
Bogtr. Wulfsberg, Drammen	120	—	5 —
Nielsen, Christiania	119	—	3 —
N. Jørstad, Ihlen pr. Thjem.	100	—	10 —
Privatl. C. Walvig, Braarud pr. Horten.	94	—	8 —
Landh. Michelsen, Rødenæs i	83	—	6 —
Smaalenene	78	—	5 —
Lars Færden, Ringerige			
Kirkesanger Th. Hansen Stellene i Heirefos pr. Arendal	60	—	3 —

Hermed følger Titelblad og Register til II B.

☞ **I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. for indenbyes og 66 ß Kvart. (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal, ligesom at Subskriptionen er bindende for hele Aargangen. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse.**

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 2. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 14de Januar 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

1853. — En Udflugt til Pyramiderne. — Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvestlig Gjennemfart. — W. Marstons's Gevær, der kan lades meget hurtigt og hvis Løb renser sig selv. — Drengene fra Mora. — Literatur og Kunst. — Norge. — Af et Brev fra Paris. Udenlandske Efterretninger. Blandinger. Ledige Embeder og Bestillinger.

1853.

(Fortsat fra forrige No.)

Frankrig. Den vigtigste Begivenhed, som i forrige Aar tildrog sig i Frankrig, var uden Tvivl den saakaldte, allerede tidligere nævnte, Fusion. At Louis Napoleons Regjering holder gode Miner til slet Spil og synes ubekymret derom, forandrer ikke Sagen. Orleanisterne tælle mange Tilhængere blandt Middelklassen eller det saakaldte Bourgoisie, og Legitimisterne blandt Præsteskabet og Adelen, og saaledes er hiint Ruslands Værk nu saameget ubehageligere for Louis Napoleon og maa tilskynde ham til at stræbe af alle Kræfter mod det af os i forrige Nr. paapegede Maal: Ruslands Tilintetgjørelse; thi den russiske Politiks Seier vil hverken betyde mere eller mindre end Louis Napoleons Fald og Legitimisternes Gjenindsættelse i Frankrig. Frankrig er forøvrigt den Magt, som er bedst skikket til at beseire den østlige Kolos — den har uden at tale om sin ypperlige Flaade, en Armee paa 600,000 Mand af de bedste Soldater i Verden og vil paa en Marsch til Rusland fra Italien, Ungarn og Polen, erholde Bundsforvandte. Men vil, spørger man, Napoleon ikke af Frygt for den røde Republik, for Revolutionen, hindres fra at tage undertrykte Nationaliteter til sine Bundsforvandte? Nei ingenlunde! Han veed meget godt, at det er Frankrigs Exempel, som følges og at disse Nationaliteter ikke holde saa meget paa den republikanske Regjeringsform, som man almindelig antager. Selv i 1848, da Frankrig var en Republik, idetmindste af Navn, var der et stort Parti i Italien, som stemte for denne Halvøes Forening under den konstitutionelle Konge af Sardinien, et ligesaa stort Parti i Polen bestemte sig for Prinds Czartoryski som Konge, — og selve Ungarerne hældede meget til den engelske Regjeringsform. Og hvor let ville da ikke nu, siden Republikanismen staar i en saa stor Miskredit og Frankrig er et Keiserrige, disse Nationaliteter, som man er vant til par excellence at betegne som revolutionære og fredsforstyrrende, finde sig i den Regjeringsform, som deres Bundsforvandte maatte forlange? De ønske jo ikke andet end Uafhængighed af fremmed Herredømme; hvilken Form deres nationale Regjering faar, er noget, som for det Første er dem af mindre Vigtighed.

Hver Gang der er Tale om Sandsynligheden af en Opstand i Italien, Ungarn eller Polen, skrækkes Børsmændene, og Udraabet: „Gud bevare os for en Revolution, for den røde Republik, for Kommunismen!" høres fra flere Kanter. Man tager dog her meget feil, idet man ikke kalder Tingen med sit rette Navn. Naar Kommunisterne sige at Eiendom er Tyveri, saa er jo f. Ex. Polakkerne, som ville have sin Eiendom tilbage, af stik modsat Princip, og i denne Kasus idetmindste maa man indrømme os, at Preussen, Østerrig og Rusland, som have deelt Polen, selv have spillet Kommunisternes Rolle: ja Kommunisterne selv vilde skamme sig ved Fællesskab med Folk, som tre mod een anfalde en svagere Stat for at sønderrive den og dele Byttet mellem sig.

Det er ellers ikke Rusland, men Frankrig og kun Frankrig, som gjør Udslaget i Alt, hvad der hedder Omvæltninger i Europa. Hvis Frankrig i 1848 som Republik alvorlig havde understøttet Revolutionen i de andre Lande, saa havde Rusland, uagtet sin store Styrke, ikke kunnet holde sig. Det er altsaa ikke Nikolaus, men Louis Napoleon, som er Ordenens Forsvarer i den Betydning, som vore Konservative ville det, og som er bedst skikket til at holde Revolutionen i Tømme, og dette burde trøste dem for det Nederlag, som venter det saa kjære Rusland, hvis Frankrig alvorlig vil tage sig af de undertrykte Nationaliteter.

Louis Napoleon sagde i sin berømte Tale i Bordeaux: „L'empire c'est la paix, parceque la France satisfaite c'est la paix du monde." (Keiserdømmet betyder Fred, fordi at, naar Frankrig er tilfredsstillet, har Verden Fred). Meget sande Ord, men som man i sin Tid udtydede meget feilagtig, idet man antog, at Louis Napoleon i Lighed med Louis Philip vilde Freden for enhver Priis, hvorfor Borgerskabet i sin Glæde derover opreiste ham Æresporte med denne Inskription; men man mærkede ikke, eller vilde ikke mærke, at han, idet han talte om Fred, forbeholdt sig en bred Port for Tilbagegangen, fordi der i Ordene „la France satisfaite" kan ligge meget Krigersk, og for at tilfredsstille en saadan Nation som Franskmændene behøves i Sandhed Meget, som ikke opnaaes under den dybe Fred.

Vi troe saaledes ikke paa Fred i Længden, om endog Wiener-Protokollen bliver antagen af Tyrkiet, fordi nemlig Louis Napoleon ønsker Krig trods hans Tale i Bordeaux, da han ikke kan holde sig uden Krig, eller bestaae uden at Rusland knækkes. Ruslands Seier i Orienten er Louis Napoleons Fald. Vi troe paa Krig, fordi den franske Nation, for at betjene os af Louis Napoleons eget Udtryk, ellers ikke bliver „tilfredsstillet." Frankrig vilde, naar Rusland beholdt sin Rang i Europa, synke ned til en Magt af anden Rang, som den i Grunden var under Bourbonnerne og Ludvig Philip. Men Napoleon vil, at Frankrig skal indtage den første Plads, som den i gamle Tider var vant til at indtage og som ogsaa tilkommer det. Hans orientalske Politik er altsaa national, ægte fransk, og lykkes det ham at vinde Folket for sine Planer, Noget som er sandsynligt — saa er han uovervindelig og opnaar sit Øiemed.

England frembød i 1853 et sjeldent Skue. Vi see nemlig denne Havenes Dronning i Forbund med Frankrig, dets gamle Rival og Fiende, i Forbund med Brodersønnen af en Mand, hvis Fald det bevirkede og som det selv smeddede til Klippen for at skjænke Verden Fred. Det er derfor ikke at undres over, at det ikke finder sig rigtigt tilmode derved; det vakler og troer ikke tilfulde Napoleon den IIIdies Venskabsforsikringer; det er bange for, at han vil indvikle England i Krig for at benytte denne Leilighed til at udvide sin egen Magt og overlade England til sin egen Skjæbne. Hvis England fuldkommen kunde stole paa Louis Napoleon, saa vilde det, med sine frygtelige Resourcer tilsøes, maaskee allerede nu have angrebet Rusland og paa den mest energiske Maade bistaaet sine Bundsforvandte i Orienten. Englands Interesser i Orienten ere nemlig altfor vigtige til at Ruslands Overvægt paa denne Kant kan være det ligegyldigt. Det seer sig desforuden truet i sine Besiddelser i Indien, der er det Skatkammer, hvorfra dets financielle Overvægt har sin Oprindelse. Peter den Store indsaa allerede dette; idet han i sit Testament taler om Nødvendigheden for Rusland af at tage Indien i Besiddelse, udraaber han: „Ere vi først engang der, kunne vi undvære Englands Guld."

For England er Alliancen med Frankrig af uhyre Vigtighed, ja England kan, som en blot og bar Sømagt, i en Kamp mod Rusland ikke staae sig uden en saadan. Men den berørte Mistillid har hidtil forhindret disse Magters oprigtige Forbund. Lord Palmerston skal være den blandt de nærværende Ministre, som ønsker det nøieste Forbund med Napoleon, ja, hvis man vil troe den engelske Korrespondent i Augsburger Allgem. Zeitung, har han endog ytret, at for England er det ligegyldigt, om Napoleon i paakommende Tilfælde angriber Italien og gjør Østerrigerne det stridigt, naar Frankrig kun, som han troer, oprigtig vil hjælpe England til at bekjæmpe Rusland. Efter Lord Palmerstons Theori er forøvrigt Napoleons Herredømme i Frankrig, hvad England angaar, at foretrække for Legitimisternes, hvis Sympathier altid vare russiske, eller Orleanisternes, som i Anledning af det spanske Giftermaal have vist, hvor lidet man kan stole paa deres Tilsagn. Ifølge samme Korrespondent skal Lord Palmerston være nøie forbunden med den franske Ambassadør, Grev Walewski i London. Forholder alt dette sig saaledes, saa er Lordens Gjenindtrædelse i Kabinettet en saare vigtig Begivenhed, selv om Lord Aberdeen, staaende i dets Spidse, vedbliver sine for England skadelige Forsøg paa at bevæge Tyrkiet til at give efter. Vi sige skadelige, fordi Englands nærværende oprigtige Alliance med Frankrig burde benyttes, og det uden at spilde den kostbare Tid. En saadan Leilighed til at beseire Rusland vil ikke saa let tilbyde sig for England; en Kamp mellem England og Rusland i Orienten og Asien er, om ikke nu saa dog senere hen i Tidens Løb, aldeles uundgaaelig, og det er da bedre for England at begynde denne Kamp i Forening med Frankrig, end senere enten ganske alene eller endog muligens med Frankrig som Modstander.

Den engelske Nation, der er saa praktisk, føler ogsaa dette meget godt, og uagtet den er et handelsdrivende Folk, i hvis Interesse det maa ligge at vedligeholde Freden, ønsker den dog, i Bevidstheden om sin og Frankrigs Styrke ligeover for Rusland, næsten eenstemmig Krig. Den vil ikke overlade til sine Børn eller Børnebørn at gjøre, hvad den nu langt lettere selv kan, da den har Napoleon III og hele den civiliserede Verdens Opinion for sig. Den stakkels Fredsfyrste Aberdeen miskjendes derfor i Punsch og de fleste andre Blade og forhaanes som den, der lader sig tage ved Næsen af Østerrig og heller vil opofre Englands Fordeel end udsætte sig for Krigens Rædsler.

Østerrig. Hver Gang man tænker paa Østerrig, maa man betages af en kold Gysen, af Affky over dets Færd ikke alene i 1853, hvilken her er Gjenstand for vore Betragtninger, men gjennem alle Tider og paa alle Steder. Vi see en af Alderdom, Udsvævelser og alleslags Sygdomme svækket Gubbe, som dog ved sine Jesuitisme og Sortekunster regjerer over kraftige Undersaatter, fulde af Ild og Ungdom. Hans Svaghed tiltog saa kjendelig i 1848, at man lidet kan stole paa, at den vil blive forvunden. Gubben viste da, at han aldeles ikke kunde staae paa egne Been, og at han uden Ruslands Haandrækning vilde været ganske fortabt. Historien er saa ny, men dog er den saa aldeles glemt af vore europæiske Diplomater, Frankrig og England ikke undtagne, at man nu ordentlig lader sig indbilde, at Østerrig for Alvor vil være de vestlige Magter behjælpelig i Fredens Bevarelse paa de for Tyrkiets og den europæiske Ligevægt fordeelagtigste Betingelser. Man tillader Østerrig at gjøre det ene Fredsforslag efter det andet, og dets Gesandt i Konstantinopel, en vis Internuntius von Bruch, udgiver sig som Tyrkiets oprigtige Ven, og dog er det klart for Enhver, at Østerrig idelig kun gaar i Ruslands Erinde, og at det slet ikke er andet end Ruslands lydige Vasal. Skakkels skrøbelige Gubbe, paa hvis Hjerte Selvopholdelsens Følelse hviler! Han kan jo ikke handle anderledes. Han kan jo vente Beskyttelse og Naadesbrød paa sine gamle Dage af Keiser Nikolaus, naar han kun opfører sig vel og tjener ham efter bedste Evne, medens han i modsat Fald løber Fare for at blive mishandlet og piint af disse revolutionære og vilde Barbarer, Polakkerne, Ungarerne og Italienerne, som ikke have den mindste Respekt for hans høie Alder og diplomatiske Fortjenester. Dog England og Frankrig ville og maae endelig indsee, at Østerrig ikke kan betragtes som Ven, men som Fiende, og at det som Fiende ikke er saa farligt, som om de i det havde en falsk Ven.

(Fortsættes.)

En Udflugt til Pyramiderne.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

(Slutning fra forrige No.)

Endelig naaede vi Toppen. Den danner en bred Flade, hvorpaa der gjerne kunde bygges et lidet Huus. Fra et Standpunkt af en saadan Høide aabner der sig naturligviis en viid Udsigt i det omliggende flade Landskab. Saalangt som Øiet kan skimte, slynger Landskabets belivende Princip, Nilen, sig gjennem det som et bredt blinkende Sølvbaand, der bærer Hundreder af maleriske Seil. Snart indfattes denne blanke skinnende Strøm af det ægyptiske Foraars friskeste Grønt, snart af mørkere Løvtræer, snart krandses den af Palmelundenes Fjærkroner, snart af Ørkenens guulrøde Sand. Og jo mere Øiet stirrer hen mod det fjerne omtaagede Punkt, hvor den forsvinder, troer man at skimte Middelhavet; men det maa være et Sandsebedrag; thi Afstanden er mindst en 15—16 Mile, og det er enten Fjernhedens Blaanen eller et Fatamorganasyn, man tager for Havet. Histhenne ligger Kahiro, malerisk ved sine Omgivelser og endnu mere malerisk ved sin eiendommelige Bygningsmaade, og saa uendelig tiltrækkende ved det brogede Liv, som bølger der, ved de Minder og tusinde Eventyr, den gjemmer. Lige ned for vore Fødder ligger Cefrens og Mykerimus's Pyramider, og Sfinxen. Mod Vest vanker Øiet om i den lybiske Ørkens guulrøde Sandhav. Her er Modsætninger og Afvexling i det flade Landskab, der som et Landkort breder sig ud i det Uendelige, men i en endnu videre Uendelighed bølger dets rige forjættende Minder for det indre Syn.

Der blæser en frisk, næsten kold Vind fra Norden. Vi troe eller indbilde os idetmindste, at den bringer os en Julehilsen fra vort Fædrelands fjerne Sneemarker, og tømme en Skaal for Hjemmet heroppe, hvor maaskee Ingen af os mere skal sætte sin Fod. Men vi ville dog ogsaa som saa mange Tusinde, der have været her, vise at vi have staaet paa Pyramiderne, ved at indgrave vore Navne i de store Kalksteensblokke, som ligge igjen som Levninger af den nedstyrtende Top. For at kunne udføre dette, maae vi imidlertid først udskrabe et halvt Snees Navne, hvis Eiere maaskee have troet at indgrave dem for Sekler. Rimeligviis skraber det næste Selskab, som kommer, vore Navne ud. Det er Verdens Gang, Gjengjældelsens og Forgjængelighedens Lod. Men da jeg kom ned igjen til den Aabning eller Gang, der fører ind til Gravkamrene, fandt jeg ved Siden af Hieroglyphtavlen et kjendt Navn indhugget med Bogstaver saa dybe og kjæmpestore, at de syntes beregnede paa at trodse Tiden som selve Pyramidernes Grundsteen. De staae der som en Hieroglyph for de brune Arabere og de Fremmedes Flokke, og de ville til fjerne Tider blive staaende ikke som et Forfængelighedens Mærke, men som Vidnesbyrd om et trofast nordisk Sind, der har begravet sit Haab.

Den Gang, der fører ind i det Indre af denne Pyramide, er saa høi og smal, at man netop kan komme mageligt frem igjennem den. Den er dannet af tæt sammenføiede Stykker af sleben Granit. Da den først fører nedad under en Vinkel

Drengene fra Mera. (Efter Maleri af Tidemand.)

af mellem 20—30°, vilde man have vanskeligt for at holde sig paa Benene, hvis der ikke gjennem de utallige Besøg i Tidens Længde var slidt Fordybninger som Trin i Grunden. Desuden har man foran og efter sig en Fellah med Lys i Haanden. Foruden de tætte Støvskyer, der herinde sættes i Bevægelse, vækkes store Flaggermuus af sin Søvn og begynde at flagre En om Hovedet; dette og Heden, der inde i denne uhyre Bygning er 23° R. eller Landets omtrentlige Middeltemperatur, gjør denne Vandring ind i Dybet endnu langt mere trættende og besværlig end Bestigningen af Pyramiderne. Gangen fører omtrent hundrede Skridt nedad, og saa maa man under en lignende Vinkel stige op igjen paa den anden Side, hvorpaa man gjennem en horizontal Gang kommer til det saakaldte Dronningkammer og derpaa til et Galleri, der fører til de saakaldte Kongekamre eller Kongegrave. Udentvivl føre hine med Gruus opfyldte eller endnu skjulte Gange, hvorom allerede Plinius taler, til underjordiske Kamre, der maaskee strække sig ind i den 50 Fod ophøiede Klippegrund, hvorpaa Pyramiderne hvile, og hvis jeg ikke feiler har jeg etsteds seet anført, at man ogsaa i den øvre høiere liggende Deel af denne Pyramide har fundet Gange og et Gravkammer med Indskrifter i Hieroglypher. Maaskee kaster endnu en eller anden Opdagelse i kommende Dage et klarere Lys over Omfanget og Bestemmelsen af disse Bygninger, end den skjønne Sarkophag i Kongegraven, hvori der efter en arabisk Forfatters (Ibn Abd el Hakim's) Fortælling laa et Mumiebillede og indeni dette atter en Mumie, iført et Guldpandser, der glindsede af Ædelstene og var besat med ubekjendte Charakterer. Men siden er dette sporløst forsvundet; thi den nyere Tids nøiagtigere Iagttagere have ikke seet noget af alt dette. Lord Munster vil alene have seet en Deel Oxebeen i Sarkophagen. Nu staar denne tom i Gravkammeret. Den er af sleben Granit, syv Fod lang og tre Fod bred, og man begriber neppe, hvorledes den er kommen herind, da Døren eller Gangens Aabning kun er $1\frac{1}{2}$ Tomme bredere, hvis den ikke alt er indsat, før Kammeret hvælvedes over den.

Ved det sparsomme Skin af de medbragte Lys opførte Fellaherne en Dands derinde, fuld af eiendommelige Bevægelser, Vendinger og lascive Fagter; iblandt slog de med Stene i Sarkophagen, saa der gjennem alle disse mørke Gange og Rum gik en Klang, som af en drønnende Malmklokke, der vilde mane de hedenfarne Heltes og Kongers Aander til Live.

Omsider hilste det pustende, tilstøvede sveddryppende Selskab med lettere Aandedrag og glade Miner Guds klare blaa Himmel og tindrende Solskin. Der var neppe En, som ikke heller to Gange vilde have besteget Toppen, end atter at gjøre en saadan Vandring indi den af Mørke, Støv og hed, kvalm Luft opfyldte Steenmasse.

En glimrende Appetit krydrede efter den overstandne Møisommelighed Frokosten, som Dragomanen og Tjeneren havde serveret paa en nedstyrtet Kalkblok, og medens vi sade i Sandet og hvilende nøde det kvægende Maaltid, den perlende Viin og de saftige Sydfrugter, lode vi Blikket løbe omkring paa den uhyre Bygning. Jo mere man betragter det Kolossale og Regelmæssige i dette Bygningsværk, desto klarere bliver dets kjæmpemæssige Former for Øiet, og man gribes af Forbauselse over det Store i den fjerne Tidsalder, da det var muligt at udføre noget Saadant. Efter Herodot medgik der ti Aar til at sammenbringe Materialet og tyve Aar til at opføre Værket. I Oldtiden, da det Hele var bedækket med slebne Granitplader, fandtes derpaa indhugget en Indskrift, ifølge hvilken der for Løg og Ræddiker til Arbeidsfolkene, ved den store Pyramide var anvendt 500,000 Gylden (omtr. 200,000 Spd.). Der gaar saaledes ifølge denne Regning paa hver en Gylden og 5 Kreutzer og altsaa en $\frac{1}{5}$ Kreutzer om Dagen paa hver Mand. Man har villet ansee dette som et Beviis for Levnetsmidlernes overordentlige Billighed i hine Tider. Men det er vist rimeligere, at man ved denne Opgave har villet antyde den umaadelige Sum, der er anvendt paa hele dette Arbeide, naar der blot paa saadanne Ubetydeligheder som de ovennævnte var anvendt saameget. Herodot fortsætter ogsaa, efterat have anført dette: „og naar dette forholder sig saaledes, hvormeget maa der da ikke være bleven anvendt til Jern, til Arbeidsredskaber og til Mad og Klæder for Arbeiderne!"

Det er noget nær ubegribeligt, hvorledes man har kunnet anstille saa mange Formodninger og Hypotheser om den Hensigt, de ægyptiske Konger have havt med at opføre Pyramiderne. Hvo der kjender lidt til Ægyptens Oldhistorie og Landet selv, hvor man saa godt som ved hvert Skridt finder Spor af det Afguderi, som Ægypterne drev med sine Døde, hvilket som bekjendt endog strakte sig til Ligene af de Dyr, de tilbade eller frygtede — thi ogsaa for disse reiste de Mindesmærker, opførte de Gravhvælvinger, — hvo der veed noget om dette, vil, naar han tillige kjender det Indre af Pyramiderne, neppe tvivle om, at det er rimeligere at antage dem for Gravhvælvinger, opførte ved Kongernes Forfængelighed, end Hvælvinger over umaadelige Cisterner eller naturlige Kalkdannelser, som man ogsaa skal have paastaaet.

Sir Gardner Wilkinson anfører, at Pyramiderne ere blevne opførte 600 Aar før Jødernes Udvandring. Lord Lindsay skal med Skarpsindighed have søgt at bevise, at de bleve opførte under de Konger, der vare de nærmeste Forgjængere for Alisphragmuthosis eller den Pharao, under hvem Joseph levede. I et Par Sagn tilskrives Pyramiderne følgende Oprindelse.

Der var engang en overordentlig smuk Prindsesse af Pharaonernes Stamme. Men hendes Fader spottede hendes Skjønhed og sagde, at al den Beundring, hun vakte, kunde ikke hjælpe noget. Nu var Pyramidebygning kommen i Mode i Familien, og hun svoer, at hun skulde efterlade sig et Mindesmærke om sine Yndigheders Magt ligesaa høit og varigt, som de hendes ophøiede Slægt nogensinde havde formaaet at erhverve ved sine Krigeres og Hæres Vælde. Antallet af hendes Elskere voxte Dag for Dag; thi hver den, som vilde ofre sin Formue for hendes Smiil og Yndigheder, fik Lov til at indtræde i Elskernes Rækker. Pyramiden steg og hævede sig, og dens uhyre Masse voxte for hvert af hendes Feiltrin. Elskerne ruineredes, men den skjønne Byggerske blev udødelig og forevigedes siden i Sapphos Sang.

Et andet Sagn fortæller, at der engang var en deilig Grækerpige, Rhodope, som badede sig i Nilen, og alle Luftens Fugle kom flyvende for at kvæge sig ved Synet af hendes Deilighed. En Ørn forelskede sig dødelig i hende og tog og fløi bort med en af hendes Tøfler i sine Kløer; men under sin Flugt med Rovet kom den forbi Pharao, som holdt Thing under aaben Himmel, og slagen og forfærdet over Majestætens Glands, lod Ørnen Tøffelen falde ned for den retfærdige Konges Fødder. For enhver, som kjender Eventyret om Cinderella, Kari Træstak eller Aase Kraakefjole, er det vel unødvendigt at fortælle, hvorledes denne ægyptiske Askeladde blev søgt og funden, elsket og vunden, og hvorledes hun nu hviler i den store Pyramides Gravhvælving.

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvstl. Gjennemfart.

(Af A. Schjøth.)

Tager man for sig et Kart over det arktiske Amerika fra Slutningen af forrige eller Begyndelsen af dette Aarhundrede og sammenholder det med hosstaaende efter M'Clures Reise udfærdigede Kart fra 1853, maa man forbauses over de store Fremskridt der i de sidste 50 Aar ere gjorte i vor Kundskab om disse nordlige Egne.

Saaledes findes der paa et af Güsselfeld i 1796 efter de nyeste astronomiske Bestemmelser, de nyeste Efterretninger og Karter udarbeidet Kart over Amerika, ligefra Iiscap, anlagt paa Kartet omtr. under 71° n. Br., 143° L. vest Ferro til 75° n. Br., 11° øst Ferro, kun en med Punkter optrukken Linie, der fra Iiscap til Udløbet af Kobberminefloden er overskreven med: „Wahrscheinliche Küste" og fra bemeldte Flod paa den øvrige Strækning med: „Gäntzlich unbekannte Küste."

Baffinsbugten viser sig paa dette Kart som et stort mod Nord halvrundt Bassin, hvis største Bredde gaar fra den 26° til den 66° Længdegrad v. Ferro, omtr. paa 75° n. Br. Bassinets Udløb paa 70° n. Br. lukkes for den halve Deel med en omtr. 10 Længdegrader bred og ligesaa lang Ø („James Insel.") Strædet imellem Øens sydvestlige Deel og Cumberland er kaldet Baffinsstrædet, opdaget 1616, og Strædet imellem førstnævnte Ø og Disco-Øen, samt Grønland er benævnt Davis-Strædet, opdaget 1585.

Paa Kartet fra 1853 viser sig derimod i N. for den 68de Breddegrad en Mangfoldighed af Øer og Sunde; Baffinsbugten har her en ganske anden Skikkelse og Øen i N. for den 70° er ganske forsvunden.

Ifølge det sidste Halvsekulums Opdagelser gaar det amerikanske Fastlands Nordkyster fra Iiscap (70° 20, n. Br. og 161° 46' v. Gr.), hvortil Cook trængte frem, mod V.N.V. til Point Barrow eller Nordkap (71° 23' 31" n. Br. og 156° 21, 32" v. Gr.), og strækker sig derfra i sydøstlig Retning til Udløbet af Mackenziefloden. Herfra løber Kysten til Kap Bathurst (70° 36' n. Br. 127° 35' v. Gr.) mod NØ; men er paa denne Strækning afbrudt ved Udløbet af en stor Sø, kaldet Eskimosøen og ved Liverpool-Bay, i N. for Kap Bathurst, og hvilken Bay ligeledes kommunicerer med bemeldte Sø, der af Dr. Richardson er kaldet Kampbellsøen. Denne store Vandmasse skal efter de Indfødtes Sigende være fuld af Øer og ganske grund, samt skal ikke alene kommunicere med den østlige Arm af Mackenziefloden, men ogsaa optage to store Floder. Imellem Kap Bathurst og det nærmeste længst mod N. fremspringende Forbjerg, Kap Parry (70° 7' n. Br. og 123° 30' v. Gr.) ligger den store Franklin Bay, og paa Østsiden af dette Forbjerg drager sig dybt mod S. Darnleybugten, hvis østlige Forbjerg, kaldet Kap Lyon ligger under 69° $46\frac{1}{2}$' n. Br. og 122° 51' v. Gr. Fra dette Forbjerg er Retningen af den kuns lidet afbrudte Kyst først østlig til Keatsspidsen (69° 49' n. Br. og 122° v. Gr.) og derfra sydøstlig til Kap Krusenstern (68° 23' n. Br. og 113° 45' v. Gr.) Vestforbjerget for den store Bugt ved Hertugen af Yorks Archipel. I Ø. for Kap Krusenstern drager Kysten sig mod SV. tilbage til Kobberminefloden, i Vest begrændsende den Deel af Havet, der imellem Kap Krusenstern og Kap Turnagain (Kap Vendomigjen) er opfyldt af en Mængde Øer, som af deres Opdager, Sir John Franklin, er bleven kaldet Hertugen af Yorks Archipel. I S. for dette Archipel drager Kysten sig fra Udløbet af Kobberminefloden (67° 50' n. Br. og 115° 30' v. Gr.) til Mundingen af Wentzelfloden (67° 42' n. Br. 111° 30' v. Gr.) næsten lige mod Ø., og fra Wentzelfloden til Kap Barrow (68° 4' n. Br. 111° v. Gr.) mod NV. Paa Østsiden af dette Forbjerg aabner sig den store, dybe Bugt, som Franklin kaldte Kong Georg den fjerdes Kronings-Golf (King George IV's Coronations Gulph) og fra hvilken Bathurst-Inlet drager sig dybt mod S. ind i Landet til under 66° 30' n. Br. og 107° 53' v. Gr., hvor en Flod udmunder sig i den, og hvilken af Franklin og hans Ledsagere kaldtes Backfloden. Fra Kap Flinders, Kronings-Golfens Østkap, trængte Franklin sig langs den Kyst, der strækker sig mod NNØ. frem ligetil 68° 18' 50" v. Gr., og da han, paa Grund af den overordentlige Vanskelighed, som Isen foraarsagede ham, var nødsaget til paa dette Punkt (16de Aug. 1821) at opgive sin Opdagelsesreise langs Kysten, og hvilken han havde haabet at udstrække ligetil Wagers-River (ved Hudsonsbugten), saa kaldte han dette Sted Point Turnagain (Vendomigjensspidsen). Hudsonsbay-Kompagniets første Expedition, som foretoges i Aaret 1838, 17 Aar efter Kapt. Franklin, af Dease og Simpson*), for at fortsætte Franklins Opdagelser, kom paa Grund af de samme Vanskeligheder ikke ud over Franklins P. Turnagain. Men Aaret derpaa blev disse to Mænds dristige Udholdenhed belønnet derved, at de ogsaa langt mod Øst fra Franklins Turnagain Pt. kunde afhylle Polarhavets Kyster lige til den anden Side af den af Back opdagede Munding af den store Fiskeflod. Fra Franklins Turnagains Pt. fandt de en Fortsættelse af Kysten mod NNØ. ligetil 68° 37' n. Br. og 108° 58' v. Gr., hvilket Punkt de kaldte Kap Franklin. Men fra dette Forbjerg drager Kysten sig i Retningen mod ØNØ. til Kap Alexander (68° 56' n. Br. 106° 40' v. Gr.) og herfra mod SØ. til Ogden Bay (67° 36' n. Br. 101° 15' v. Gr., saa at det mod V. fremspringende Land i Ø. for Kronings-Golfen danner en Halvø, der erholdt Navnet Kent Peninsula. Fra Ogden Bay løber Kysten næsten mod Ø. til Mac Loughlin Bay (67° 43' n. Br. 99° 15' v. Gr.); men paa Østsiden af denne Bugt drager den sig atter mod N. og NØ., dannende Vestkysten af en anden Halvø, kaldet Adelaide Peninsula, som mod N. nærmer sig et Land, der er en Deel af det Land, hvoraf den nordvestlige Deel i Aaret 1830 under Nordpol-Expeditionen opdagedes og undersøgtes af Kapt Ross og som dengang fik Navnet King Williams Land. Det imellem dette Land og Adelaide-Halvøens Nordstrandbred dannede Stræde, som fik Navnet Dease og Simpson Strædet, aabner sig ved Point Seaforth (68° 32' n. Br. og 97° 35' v. Gr.), Adelaide-Halvøens NØ. Kap, og fører ind i den mod S. dybt indgaaende Havbugt, i hvis inderste Krog den store Fiskeflod (Backfloden**) udmunder. Den 16de Aug. 1839 landede Dease og Simpson paa Øen Mont-

*) To Officierer af Hudsons-Bay-Kompagniet, for hvilket det i 1837 lykkedes deels paa Baade, deels tilfods at trænge frem fra Mackenziefloden til Point Barrow.

**) Dette er ikke den ovenfor nævnte Backflod.

real og fulgte herfra Kysten paa Bugtens Østside til Mundingen af en lille Flod under 68° 28′ 23″ n. Br. og 94° 14′ v. Gr., hvilken de efter deres to Baade gave Navnet Castor og Pollux. Her bleve de paa Grund af den fremrykkende Aarstid og ved Isens Opstuvning tvungne til at seile tilbage, og dette Punkt er ogsaa nu det østligste, der paa denne Kyst er bleven naaet. Afstanden imellem dette Sted og Cooks Iiscap (see ovenfor) udgjør næsten en Femtedeel af Jordklodens Peripheri under denne Bredde. Hele denne Kyst, paa hvilken ogsaa i de to eneste Maaneder, i hvilke den er tilgjængelig, Juli og August, enhver Miil, man rykker frem, maa tilkjæmpes med de største Møisommeligheder, og som indtil Franklins første Reise (1820) kun var bekjendt paa to Punkter, nemlig ved Udløbene af Mackenzie- og Kobberminefloden (ved Hearne 1771), er bleven opdaget i en forholdsviis kort Tid, omendskjønt ingen anden Interesse end Videnskaben ansporede den Nation, hvem vi have at takke for denne Udvidelse af Kundskaben om vor Jord.

For Kapt. Back var det, paa Grund af Isens Ophoben, ikke lykkedes fra den store Fjord, hvori den store Fiskeflod udløber, at trænge ind i Iishavet, og da den østlige Strandbreds Granitkjæde, af ham kaldet Hertuginden af Kents Bjergkjæde, ender sig mod N. med Kap Hay, saa troede han, at Kysten fra dette Sted vendte sig mod Øst og at Havet langs denne Kyst stod i Forbindelse med de sydlige Forgreninger af Boothia-Golfen. Men Dease og Simpson fandt, at Kysten, som ved Kap Hay bliver lavere, fortsætter fra dette Forbjerg endnu længere mod NØ., og det lykkedes kun langs denne Kyst at trænge endnu omtrent 15 Mile fra Kap Hay mod Ø. Fra det yderste Punkt, som de kunde naae med deres Baade (Udløbet af Castor- og Pollux-Floden) besteg de en 3 engl. Mile bortfjernet Forhøining, og da de herfra saae, at denne Kyst endtes mod N. og at der langt ud mod NØ. hævede sig høit Land, saa sluttede de, at dette sidste var et af de sydøstlige Forbjerge paa Boothia Felix og at de følgelig vare ankomne til den store Golf, der efter Melville-Halvøens Eskimoeres Udsagn, skulde drage sig fra Boothia-Golfen mod S. indtil i kort Afstand fra Repulse- og Wager-Bayen. Dermed vilde det da have været bevist, at det af Kapt. John Ross opdagede og af ham efter hans Ven, Scheriffen Felix Booth (der havde givet Midlerne til denne Nordpol-Expedition) opkaldte Boothia Felix ikke som Ross paastod var en Halvø af Amerikas Kontinent, men en Ø, og at følgelig her en nordvestlig Gjennemfart existerede. Denne Mening blev især, fordi den berømte Sekretair i det britiske Admiralitet, Sir John Barrow, af personlig Omfindtlighed forsvarede den imod Ross, ogsaa snart almindelig antagen, omendskjønt Intet berettigede til at betvivle Rigtigheden af den af Ross opdagede Forbindelse af Boothia-Felix med Kontinentet ved en smal Landtunge, Boothia-Isthmus*). Den af Hudsons-Bay-Kompagniet i Aaret 1846 udrustede og af Dr. Rae befalede Expedition til disse Egne har endelig afgjort dette Stridsspørgsmaal og fuldkommen stadfæstet Rigtigheden af Kapt John Ross's Opdagelser. Ifølge disse existerer paa denne Breddegrad ingen Kommunikation imellem det arktiske Hav og Iishavet paa den af Franklin og Richardson og af Dease og Simpson opdagede Kyst. Det af Dease og Simpson i NØ. for Adelaide-Halvøen seede Hav er ingen Kanal, men en Havbugt, der i Ø. er lukket ved Boothia-Landtungen og foran hvilken det af Ross undersøgte Kong Williams-Land danner en Ø, fordi denne Havbugt har en Udgang saavel mod Vest igjennem Dease- og Simpson-Strædet, som imod N.; thi den Deel af Havet i N. for Boothia-Golfen, som Ross imod S. ei nøiere kunde undersøge og kaldte Poctes-Bay, strækker sig længere ud mod S. end Ross formodede og staar i Forbindelse med den endnu ikke nøiere undersøgte Bay paa Østsiden af Adelaide-Halvøen. (Fortsættes.)

*) Denne Boothia-Isthmus i Ø. for det nu som Ø erkjendte Kong Williams-Land ligger efter Dr. Raes Undersøgelse under 69° 31′ n. Br. 91° 29′ 30″ v. Gr. og er kun omtrent 4 engl. Mile bred. Paa dens smaleste Sted indeholder den flere, fra SØ. til NV. med hverandre forbundne Søer, saa at det virkelig tørre Land her har en meget ringe Udstrækning og giver Eskimoerne en let og meget besøgt Vei for deres Vandringer fra Boothia-Golfen til det vestlige Iishav.

W. Marston's Gevær, der kan lades meget hurtigt og hvis Løb renser sig selv.

Blandt alle de Geværer, ved hvilken Ladningen foregaar ved Svandsskruen, udmærker sig det af Bøssemager William Marston i New-York opfundne ved den Hurtighed, hvormed det bliver ladet og affyret, samt tillige ved den Fordeel, at det Indre af Løbet stedse holder sig blankt og reent efter et nok saa stort Antal Skud. Den hurtige Indførelse af dette Gevær i den amerikanske, franske og engelske Tjeneste maa fornemmelig tilskrives dets simple Konstruktion og de talrige praktiske Fordele, som ere forbundne med at haandtere det. Paa Grund af Indretningen af den bagre Deel af Løbet, gjøres det muligt at forkorte Længden af dette Sidste med Længden af Patronen, og frembyder for Explosionen en solid tilbagevirkende Flade, som ikke kan rystes ved en nok saa stærk Ladning. Paa hvilken Maade dette opnaaes kan sees af Fig. 1 og 2. En Ladehæver G af den første Art, der bag Trykkeren dreier sig om en Tap F og er saaledes bøiet, at den, som Fig. 1 viser, danner et passende Beskyttelsesblik for Trykkeren, ender inderfor Skaftet i en excentrisk Rende. Imod denne Rende stemmer sig Skaaden B, Fig. 2, som tillige træder istedetfor Svandsskruen og Ladestokken. En ved den bagre Ende af denne Skaade befæstet Bolt C træder ind i denne Rende og sætter derved Ladehæveren i Stand til med en let og rask Bevægelse at trække Skaaden tilbage eller skyde den fremad i Løbet. Dette er omtrentlig Hovedsagen ved hele Opfindelsen, forsaavidt den staar i Forbindelse med den bagre Deel af Løbet. Hvad nu angaar Konstruktionen af Patronerne, saa seer man deres Ydre paa Figurerne 3, 4 og 5. De bestaae af et cylinderformet Paphylster, hvis Gjennemsnit er noget mindre end Løbets. I dette Hylster lægger man Fyldningen, og tillukker det foran ved den almindelige Spidskugle, som bliver tilrettet, og bagtil ved en cirkelrund Læderskive, som er gjennemboret i Midten. Ladningen foregaar nu paa følgende Maade: Man aabner Ladehæveren eller man trækker den bort fra Skaftet udad, hvorved Skaaden bliver trukken tilbage, saaledes at der i Løbet opstaar en Aabning til deri at optage Patroner. Efterat denne er indsat, tilslutter man Ladehæveren, hvorved Patronen bliver skudt fremad i Løbet. Enden af Skaaden nærmest ved Patronen danner en nøiagtigt i Løbets Kaliber passende Cylinder, som sætter en Grændse for Explosionen og fra Midten af denne Begrændsninsflade strækker sig en Kanal gjennem Løbet efter dets øverste Flade. Naar Ladehæveren har udført sin Bevægelse, saa falder den øvre Deel af denne Kanal nøiagtig sammen med Tappens Kanal, hvorved der dannes en sammenhængende Kanal, som strækker sig fra Tappen indtil Patronens Fylding gjennem Læderskiven. I denne Tilstand bliver Geværet affyret ved at trække paa Aftrykkeren.

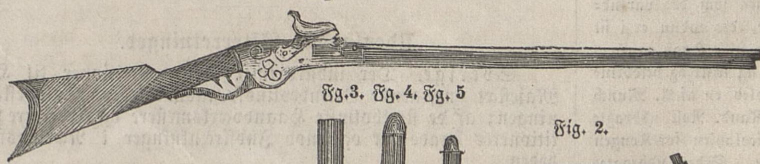
Geværets Selvrenselse foregaar paa følgende Maade: Med Skuddet bliver ogsaa Hylsteret drevet ud, men Læderskiven, mod hvilken Explosionen virker i modsat Retning, bliver tilbage. Ved den næste Ladning bliver imidlertid denne Læderskive dreven frem foran Patronen, og da den er noget større end Gjennemsnittet af Løbet, og da dens Rand desuden er godt gjennemtrukket af Fedt, saa tager den ved Affyringen under sin hurtige Bevægelse gjennem Løbet alle fra det forrige Skud tilbageblevne Urenligheder med sig.

Hvad Laasen angaar, da adskiller denne sig fra de almindelige Laase kun forsaavidt, at Fjædrene osv. i denne ere indsluttede ligesom i et Hylster og at den ikke er indlagt i Skaftet, men tilskruet paa dette.

Ladningen af dette Gevær foregaar med en Hurtighed og Lethed, som endog overgaar Colt's Revolver, og Løbets Reengjørelse ved enhver Affyring er saa fuldstændig, at dette paa et saadant Gevær var fuldkommen blankt efter flere tusinde Skud. En anden betydelig praktisk Fordeel bestaar deri, at der ikke finder noget Tilbagestød Sted. Tilbagevirkningen af Krudtet paa Skaaden bliver nemlig overført paa den virksomme Ende af den i Berørelse dermed staaende Hæver, og opfanget af dennes stærke Dreiningsaxe, efterat den paa Grund af den forandrede Retning er bleven reduceret til det Halve. Læderskiverne blive slaaede i en Maskine, gjennemborede, pressede og udblødte i Fedt; til Forfærdigelsen af Patronerne anvender man i en stor Fabrik i New-York Kvinder og Børn. Dette Arbeide gaar saa raskt fra Haanden, at man inden 30 Timer kan forsyne en heel Armee med den fornødne Ammunition.

(Efter Mechanic's Magazine, 1853, No. 1538.)

Fig. 1.

Fg. 3. Fg. 4. Fg. 5

Fig. 2.

W. Marston's Gevær.

"Drengene fra Mora."

(Maleri af A. Tidemand.)

Ideen til dette i Düsseldorf i Foraaret 1853 udførte Billede fattede Kunstneren paa den Studiereise i Dalarne og andre af Sveriges nordlige Egne, som han, i Forening med den svenske Genremaler Nordenberg, foretog i Sommeren 1852. Med Undtagelse af det Landskab, der danner Fremstillingens Baggrund, er den hele Situation taget af Virkeligheden, idet nemlig Tidemand fandt de tvende Smaagutter fra Dalarne, som Billedet fremstiller, fjernt fra deres Hjembygd, ganske ene paa Vandring. Deres Charakteer og Stilling tilhører saaledes Virkeligheden; men den specifik-kunstneriske Indklædning, og Udtrykket af det Hele, kort sagt den hele kunstneriske Behandling, som er Hovedsagen, skyldes naturligviis Kunstneren. Der er ingen Handling i Billedet; det er blot en Dvælen i Momentet, et flygtigt Træk af den dagligdagse Tilværelse, hvilket de Fleste uden at agte derpaa, vilde gaae forbi, som her er fixeret. Men hvad det mangler i Handling, erstattes ved Charakteer og den subjektive Stemning, der hos de to Drenge danner en fuldkommen Modsætnig. Den Største og Nærmeste af disse er et af disse sjælfulde, gribende Physiognomier, som saa let fængsler Opmærksomheden. Formerne ere ædle og rene; Udtrykket har noget forunderligt Gribende, noget Sjælfuldt, jeg kan gjerne sige, Genialt, hvortil kommer et Træk af Tungsindighed, der som et let Slør hviler over det skjønne Aasyn, og ligesom giver en Kommentær over Drengenes Livsvilkaar: Armod, Anstrængelse, et heelt Liv fuldt af Savn og Kjæmpen for Existence. Den hele Figur synes næsten etslags Personifikation af den nordiske Aand, i hele dens tungsindige Alvor og Dysterhed. Hermed staar den blegladne Ansigtsfarve, den grublende Stilling og den fattige Dragt i nøieste Samklang. Den anden Dreng er i al sin Fylde, Simpelhed og med sit Udtryk af Sorgløshed, en fuldkommen Modsætning til den Nysnævnte, og fremhæver saaledes hvad Kunstneren i denne har villet lægge Vægt paa. Man fandt i Düsseldorf, da Billedet blev udstillet, og hvor det blev anseet som en af Kunstnerens dybeste Fremstillinger, i hele Opfatningen og Fremstillingsmaaden en med Leopold Robert beslægtet Aand, saa forskjellige disse tvende Kunstnere end ellers ere; man fandt det samme Alvor og den samme Adel i Opfatningen, den samme Klarhed og fordringsløse Simpelhed i Fremstillingen, der er saa eiendommelig for hiin store franske Folkelivsmaler. Men alle disse paapegede Fiinheder kunne ikke

gjengives i den xylographiske Afbildning, der kun giver et omtrentligt Begreb om det mere Almene i selve Originalen. Af det Slags Billeder, hvortil nærværende hører og hvis hele Interesse, hvad Komposition angaar, er koncentreret i noget rent Subjektivt, har Tidemand kun leveret faa, blandt hvilke hører „Enken," der i lithographisk Afbildning ogsaa er bekjendt her i Landet. — Original-Billedet, der er udført i $\frac{1}{3}$ Deel af den naturlige Størrelse, blev af den engelske Kunsthandler Stiff kjøbt til en anseelig Priis, og udstilledes tilligemed „Ligfærden ved Sognefjord" paa den af ham ifjor i London foranstaltede Udstilling af Düsseldorfer-Billeder.

Literatur og Kunst.

Siden Christiania Theater blev ombygget, er der rigtigt kommet en Theaterlyst over Publikum. Bænkene staae ikke længere tomme, nei, de kunne, trods deres forøgede Antal, ikke engang altid rumme de Skuelystne. Og spørger man om Grunden til denne store Tilstrømning, svarer Nogle, at det er fordi Theatret er bleven langt mere hyggeligt og tiltrækkende, siden det fik tre Logerader, Andre, at det er fordi man nu kan besøge det oftere, siden Priserne ere nedsatte, og atter Andre søge Grunden i at „der bestandig gives slige klassiske Stykker, som man nødvendigviis maa see." Uagtet Priserne kun ere blevne billigere for de simplere Pladse, men ingenlunde for de fornemste, maa man dog indrømme, at dette saavel som den først anførte Grund for endeel har bidraget Sit; men ogsaa kun for endeel. Den væsentlige Grund til Theatrets Søgning er den sidste, nemlig Repertoirets Forbedring. At Forbedringen er bleven iværksat skyldes Direktionen, men at den har havt gavnlige Virkninger for Theaterkassen, skyldes Publikum, der paaskjønner den ved hyppige Besøg og derved viser, at det i Grunden ikke er saa uforstandigt og utaknemmeligt for det virkelig Gode, der bydes, som man tidligere antog. Vel skriger Publikum paa „Nyt," men det frabeder sig dog „slet Nyt." Det tager heller tiltakke med „godt Gammelt," end med de intetsigende franske Konversationsstykker eller trivielle danske Vaudeviller, Døgnet bringer. Publikums Nyhedslyst er tilfredsstillet, naar Theatret byder det, hvad der virkelig har Værd af udenlandske nye Stykker; men dette er ikke stort, da der i hele Christenheden neppe hvert Aar skrives et Stykke, der formaar at trodse Forglemmelsen. Man har altsaa intet Bedre at gjøre, end at gribe til det gamle gode Forraad fra Shakspeares og Molieres Dage, hvilket siden er bleven forøget, om ikke engang med et Stykke aarlig, saa dog i den Grad, at Theatrene ikke behøve at „vende Pakken om hvert Aar." Af hiint Forraad har Repertoriet i den sidste Tid væsentlig øst. Dog har det ikke udelukkende været indskrænket til „klassiske Navne", hvorved Afvexlingen vilde savnes. Ved Siden af Goldsmiths „Feiltagelserne" har man opført „Munterhedens Triumph", hvori Lystigheden drives til det Yderste, og hvis Hovedrolle gives mesterligen af Wiehe; ved Siden af Molieres, i sit Anlæg saa poetiske, men i Behandlingen saa besynderlige „Don Juan" har man givet „Statsmand og Borger", hvori Jørgensen maaske spiller fortrinligere, end i noget andet Stykke. Endelig har det nye Aar, ved Siden af Shakspeares „Kongens Læge" bragt Lystspillene „Berthas Klaveer" og „Farinelli." I „Kongens Læge" giver Mad. Schrumpf den sjælfulde phantastiske Helenas omfangsrige Rolle med en Varme og Sandhed, der vilde være istand til at opretholde Stykket, selv om flere af Bipersonerne ved Overdrivelser og daarlig Udtale arbeidede endmere paa at ødelægge det. I det lille Stykke „Berthas Klaveer" er hun ogsaa heldig (som Elskerinde), uden dog her at have Andres slette Spil at bøde paa, da de Medspillende Wiehe og Jfr. Johannesen forsvare sin Plads selv. I „Farinelli" giver Wiehe den forvirrede svage Konges Rolle særdeles grebende; Wolf og Mad. Ursin, der spille de Elskendes Rolle, og de fleste andre Spillende stille sig i det Hele tilfredsstillende fra sine Roller. Men selv om en Rolle i Stykker som dette skulde gives mindre godt, har det dog ikke den ødelæggende Virkning, som paa Shakspeares Digtninger, da den sceniske Effekt og de mange indflettede Sange og Chor bringe en stor Deel af Publikum til at oversee det.

Norge.

Christiania. Under 3die Dec. f. A. er ved kgl. Resol. bestemt, at der paa Budgetforslaget for 1854—57 skal opføres et Beløb af 300 Spd. aarlig til Fremme af en fordeelt og udvidet Birøgt.

— Ved kgl. Resol. af 30te f. M. er tilstaaet Kand. theol. L. N. Solberg indtil Videre 600 Spd. aarlig for til Afholdssagens Fremme at virke ved Reiser, literære Arbeider og paa andre Maader.

— Ved kgl. Resol. af f. D. er bestemt, at der ved Hortens Værft skal forfærdiges fem fuldstændige Sæt Raketapparater (efter det Congreve'ske som Model), tjenende til Redning af Mennesker ved Skibes Forlis, hvilke Apparater skulle fordeles paa de mest udsatte Punkter af Jæderens og Listers Kyst.

— Ifølge kgl. Resol. af 18de Nov. f. A. er bestemt, at der paa Budgettet for Armeen for næste Termin skal opføres et Beløb af 30,833 Spd. 40 ß aarlig til en Kasernebygning med Inventarium for de 6 i Christiania garnisonerende Infanterikompagnier.

— Under 21de Dec. f. A. er Jernværksbestyrer M. Treschow udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden.

— Under 30te f. M. er Politifuldmægtig i Bergen C. R. Klagenberg udnævnt til Raadstueskriver sammesteds.

— Ved kgl. Resol. af 30te f. M. er forhenværende Flødningsinspektør E. Soot meddeelt Medaillen for Borgerdaad i Sølv til Anerkjendelse af hans mangeaarige fortjenstfulde Virksomhed i Vandbygningsfaget.

— Sin sædvanlige Trettende-Januars-Fest afholdt Studenterne iaar ligesom ifjor i Logens lille Sal, der var smykket med de 4 nordiske Universiteters Vaabenmærke og med Büster og Navneskjolde af afdøde mindeværdige nordiske Mænd. Efterat Plougs Skandinavsang var afsunget, holdt Prof. Welhaven en Tale, hvori han klargjorde Betydningen af denne Fest, der vel kaldtes en Fest til Fædrenes Minde, men som dog var udsprunget af den nordiske Eenheds Tanke, en Tanke, der endnu er i sit Udviklingstadium, og som med Tiden, naar vi med stille Haab og Fortrøstning have pleiet og beskyttet den, vil udfolde sig friskt og heldbringende, anderledes end Kortseende nu ane. Derpaa blev en af A. Munch til Anledningen forfattet Sang afsunget, hvorpaa Kand. Roll udbragte en Skaal for Nordens historiske Minder, Kand. Nicolaysen for Kongen og Kand. Gamborg for Nordens fire Universiteter. Siden udbragtes Skaaler af Prof. Monrad (for Storthinget), af Kand. H. Brun (blandt andet for Broderrigerne) af Roll (for de i Aaret Afdødes Minde), af Lektor Friis (for Slesvig) og af G. A. Krohg. Overlærer Daa talte om Vanskeligheden af at lære Russisk, Stud. Vinje om Norskheden i Tale og Skrift.

— C. H. Donner, Chef for det bekjendte Handelshuus i Altona, med hvilket saa mange af vore Handlende staae i betydelige Forbindelser, afgik ved Døden den 1ste Jan. 80 Aar gammel.

— I Garnisonsmenigheden er i f. A. 28 Par ægteviede. 159 Piger og Drenge ere fødte, deraf 5 udenfor Ægteskab. De Dødes Antal udgjorde 163.

— Selskabet til norske Fortidsminders Bevaring holdt sin aarlige Generalforsamling den 30te Dec. f. A. Af Direktionens Beretning fremgik, at Undersøgelsen af Kongehallen endnu ikke er endt og at Bygningen vil behøves til Kornmagazin endnu i flere Aar. Ruinerne af Hamars Domkirke benyttes til Svinesti, i hvilken Anledning Direktionen har henvendt sig til den engelske Eier. Til den Reparation af Hitterdals Kirke, som atter er uundgaaelig nødvendig, og som kommer til at koste 797 Spd., besluttede Foreningen at yde 100 Spd. samt samtykkede i at 300 Spd., der vare bestemte til Anskaffelse af fire udskaarne Apostler til Kirken, anvendes i samme Øiemed. Som Æresmedlemmer af Selskabet har Direktionen optaget Prof. Brunius i Lund, Konferentsraad Werlauff og kgl. Inspektør Worsaa i Kjøbenhavn samt Professorerne R. Keyser og P. A. Munch og Rigsarchivar Lange. Direktionen bestaar nu af Kand. N. Nicolaysen, Bibliotheksamanuensis A. Munch, Overlærer L. K. Daa og Kand. G. Bull.

— Uagtet der i den sidste Tid er faldet megen Snee i Byen og Omegn, er dog Farten med Jernbanen ingenlunde bleven hindret, end sige afbrudt derved.

— Keiseren af Frankrig har skjænket Skibskapitain Rasmusen, Fører af Briggen Thomas fra Christiania, en Medaille af Sølv med tilhørende Diplom for i forrige Sommer at have reddet Besætningen paa en forulykket fransk Brig Clementine.

I Akers og Oslos Menighed er i 1853 213 Par ægteviede; 773 ere fødte, deraf 91 udenfor Ægteskab; Antallet af de Døde var derimod 1159.

Asker. Paa Gaarden Skaugum afholdtes i Julen en vakker Sangerfest (herom Dram. Tid. udførligen beretter.) Deeltagernes Antal var omtrent 80, hvilke samledes i Skaugums rummelige og antike Hovedbygning, hvor der taltes og dandsedes og en af A. O. Vinje til Anledningen forfattet Sang blev afsunget.

Løiten. Paa Gaarden Skramstad kvaltes nogle Dage før Juul 13—14 Kjøer af Røg.

Stavanger. „Selskabet til moralsk forvildede Medmenneskers Redning" har i det forløbne Aar taget sig af 21 Personer.

I Bergens 3 Kirkesogne er i det forløbne Aar 200 Par blevne ægteviede. Antallet af de døbte ægtefødte Børn er 749, af de uægte 75, af begravne Lig 529.

— H. Ibsens dramatiske Digtning „Kjæmpehøien," der for 3—4 Aar siden opførtes i Christ., er nu gaaet over den bergenske Scene og bleven modtaget med udeelt Bifald.

Throndhjem. Antallet af de i Byen Ægteviede i 1853 er 74, af de Fødte 371, af de Døde 269.

Af et Privatbrev fra Paris,

der velvilligen er bleven os meddeelt, hidsættes Følgende: „Her troe Alle, at Krigen er uundgaaelig" og hvis saa er, oppustes sandsynligviis snart en Brand, som vil omfatte Jordkloden, fra Japan til Italien, og fra Archangel lige til det indiske Rige. Det bliver maaskee en sund og oplivende Aareladning for de svækkede og i Materialismen hildede europæiske Folkeslag. At de skandinaviske Riger i dette Tilfælde kunne bevare sin Neutralitet forekommer mig utroligt, og de bør derfor forberede sig i Tide paa det Værste.

Jeg skriver Dig ikke til om, hvad Du kan finde i Aviser, men vil dog omtale en Sag, der af Flere er urigtig berettet. Saaledes læste jeg, at ungarske, italienske og polske Legioner dannes i Konstantinopel. Dette har hidtil ikke været Tilfældet; sikkert er kun, hvad jeg har fra en aldeles paalidelig Kilde, at en tscherkessisk Legion dannes i Tyrkiets Hovedstad og tæller allerede 1800 Mand, foruden den saakaldte christelige Legion, der er sammensat af Portens christelige Undersaatter. Denne Legion kommanderes af en polsk Oberst Breanski, og flere polske Officierer have taget Tjeneste i samme. Dog tjener det overveiende Antal Polakker i de Regimenter af tyrkiske Kosakker, som nu ere oprettede og dannede af de saakaldte Nekrasowskis Kosakker, der i sin Tid under Attaman Nekrasia flygtede ind paa det tyrkiske Gebet for at undgaae russisk Herredømme. Deres Anfører Sadyk Pascha (Polakken Czajkowski) er ganske nylig afmarscheret med nogle hundrede Mand til Omer Paschas Hovedkvarteer. I Asien dannes ligeledes Legioner hovedsagelig af polske Desertører, og en russisk Kapitain (Polak af Fødsel), som ogsaa er gaaet over fra Fyrst Woronzows Armee til Tyrkerne, er Anfører for en af deres Bataillоner. Ingen Legion dannes udelukkende af Polakker i Europa, da Porten, paa Grund af Østerrigs Intriguer, hidtil ei har villet tillade dette; General Wysocki er dog i disse Dage reist, med 15 andre polske Officierer, for efter bedste Evne at bevæge Sultanen til at give en saadan Tilladelse under fordeelagtige Betingelser for Polens Sag. Jeg talte med ham før hans Afreise i Anledning af Lieutenant ***'s Anmodning, og han troede, at, saafremt en saadan Legion kommer istand, vil Intet være til Hinder for at Lieutenanten tager Tjeneste i den; for ham personlig vilde det være meget behageligt at have under sin Kommando en norsk Officier, som allerede i Danmark har kjæmpet for en god Sag, og han lovede strax Underretning, naar en Overeenskomst om Dannelsen af en saadan Legion er afsluttet — —."

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Der indstrømmer idelig Petitioner til Hs. Majestæt angaaende Brændeviinsspørgsmaalet og Toldbeskatningen; af de stockholmske Haandværksmestere og Arbeidere petitioneres baade for og imod Indskrænkninger i Næringsfriheden.

— Louis Figer har nu slaaet sig ned i Stockholm.

Danmark. „Fædrl." nærer gode Forhaabninger med Hensyn til de skandinaviske Rigers Neutralitetsovereenskomst, men frygter dog for, at de ville findes for svage ligeoverfor Stormagterne og foreslaar derfor at søge at vinde Nederlandene som Allieret.

England. Parlamentets Aabning er bestemt til den 31te Januar.

— Times har med Hensyn til det orientalske Spørgsmaal i den sidste Tid antaget en anden Tone, idet den udtaler sig for Krigen.

— For at give et Begreb om Antallet af de Fattige i London, ville vi anføre, at paa Julefesten bespistes henimod 100,000 saadanne.

Bayern. General Fleischmann, der fra Tambour havde svunget sig op til hiin høie Rang, er død 84 Aar gammel.

Spanien. En Pariser-Korresp. i Allg. Zeit. beretter, at der ifølge den franske Gesandts Breve fra Madrid ytrer sig Uvillie mod Dronningen, især fordi hun til sine Børns Opdrager har valgt en Mand, som Publikum tror at staae i et nærmere Forhold til hende. Tanken om en Regjeringsforandring vinder Styrke, og det konstitutionelle Parti skal have sine Øine henvendte paa Hertugen og Hertuginden af Montpensier som de værdigste til Thronen. Marschal Narvaez skal have erklæret sig herfor, men Keiser Napoleon forsikrer, at det aldrig skal skee.

Rusland. Den 18de Dec. f. A. udvexledes i Petersburg Traktaten til et Angrebs- og Forsvarsforbund mellem Rusland og Persien. Schahen har udvist af Landet de fremmede Officierer.

— **Tyrkiet.** I Sinope maa de Christne døie Meget af de fanatiske Tyrkere.

— Paa Krigsskuepladsen i Wallachiet er Intet forefaldet; Snee og Kulde synes at ville lokke de Stridende i Vinterdvale. Det sidste Slag, hvorom berettes, stod den 15de Dec. ved Metschen ved Donau. Det varede i 6 Timer og endte med Russernes Seir.

— Namik Pascha har saavel i Paris som i London forgjæves søgt et Laan for den tyrkiske Regjering.

— I Konstantinopel har der iden sidste Tid været en Mængde Ildebrande, hvilke betragtes som Demonstrationer fra det krigslystne Parti.

— Tyrkiet skal være villigt til at indgaae paa de fire Stormagters Betingelser med Hensyn til Fredens Gjenoprettelse.

Amerika. Det har bekræftet sig at Havnestedet La Pas i Nedre Kalifornien er bleven indtaget af en Haandfuld Eventyrere fra St. Francisco og Gouvernøren kastet i Fængsel. En ny Republik, „Nedre-Kalifornia," er af dem bleven proklameret.

Blandinger.

Sæder blandt Indbyggerne i Sind. En Skrivelse fra den protestantiske Missionær Malchett fra Karatschi i Sind (i Juliheftet af Journal des missions évangeliques) indeholder følgende: Jeg har ingen Grund til at frygte, at Sind vil blive en for Herrens Viingaard ufrugtbar Jordbund. Vistnok ere i Henseende til Civilisation Landets Indbyggere næsten vilde, og der hersker en stor Uredelighed blandt dem. Som hos Kretenserne i Oldtiden er Løgn en af deres almindeligste Laster. For denne ere de saa vidt og bredt bekjendte, at et persisk Ordsprog siger: „lad en Slange slippe bort, men slaae en Sindhier ihjel!" Og dog vise Sindhierne i det Ydre alle Tegn paa en ædel Race, og dersom man tør slutte af deres i Almindelighed smukke og aabne Ansigter, saa kan man haabe, at de, engang omvendte, ville gjøre det christne Navn Ære. De have i deres Charakteer mere Kraft, mere Ild og langt mindre Servilitet, end de nærboende Hinduer. Naar de betragtes som store Løgnere, saa ligger Grunden ikke deri, at de lyve mere og slemmere, men i at de lyve med mindre Færdighed. En Hinduers Løgn er i Almindelighed meget god og ligner Sandheden saa meget, at man let lader sig skuffe, medens Sindhierens Løgn for det meeste er saa grov, at man kun behøver liden Skarpsindighed, for at opdage den. Jeg er imidlertid overbeviist om, at denne Feil, ligesom dette Folks Barbari og andre Laster, for en stor Deel maa tilskrives den voldsomme og fordærvede Charakteer af Amirs Regjering. Nu, da der hersker retfærdigere Love, vil denne Aarsag til Umoralitet ophøre. Staden Koratschi har, betragtet i Afstand, et vist storartet Udseende, som imidlertid forsvinder ved den første Indtrædelse. I Gaderne hersker en afskyelig Ureenlighed, hvis Lugt endog forfølger En, længe efter at han har forladt Byen.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Stiftsprovstembedet ved Vor Frelsers Menighed i Christiania med omtr. 4470 Spd. i Indtægter. (Den Ansættendes er ved kgl. Resol. af 30te Dec. f. A. tilpligtet at finde sig i de Bestemmelser, som maatte blive tagne med Hensyn til Kaldets Omregulering eller Deling.)

Bergens Byfogedembede med omtr. 1050 Spd. i aarlig Nettoindtægt.

En Lektorpost i Theologie ved Universitetet med 750 Spd. i aarlig Gage.

Reservelægeposten ved Rigshospitalets medicinske Afdeling med 200 Spd. i aarlig Gage.

Søndre Fosens Distriktslægeembede med en aarlig Gage af 240 Spd.

Organistposten ved Grue Hovedkirke med 30 Spd. i Løn.

En Omgangsskolelærerpost i Stangviks Pstg. (Nordmøre) med 30 Spd. i Løn.

En Kirkesanger- og Skolelærerpost i Kvams Annex til Stods Pstg. med omtr. 35 Spd. og 35 Voger Byg i Indtægter.

Kirkesanger- og Fastskolelærerposten i Søgne Sogn med omtr. 20 Spd. i Indtægt foruden Klokkergaard.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. for indenbyes og 66 ß Kvart. (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal, ligesom at Subskriptionen er bindende for hele Aargangen. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.
Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 3. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 21de Januar 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

1853. — Michael Sars. — Nyeste Parisermode. — Juleløier. — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Blandinger. Ledige Embeder og Bestillinger.

1853.

(Slutning fra forrige No.)

Tyrkiet og dets nærmeste Lande Grækenland, Montenegro og det endnu uafhængige Kaukasus frembød i Løbet af forrige Aar en særegen Interesse, men da Stoffet er altfor rigt til at kunne sammentrækkes i det for denne Oversigt bestemte Rum, forbeholde vi os senere at levere en særskilt udførlig Artikel om dette Emne af en af vore kyndige Forfattere tilligemed et detailleret Kart over det sorte Havs Kyster og Donaulandene, hvilket maa være af stor Interesse, da de ere Skuepladsen for en af de vigtigste Krige i vor Tidsalder.

I Tydskland og Preussen har intet af Vigtighed tildraget sig, medmindre man, paa Grund af Begivenhedens Originalitet og morsomme Side, dertil kunde henregne den hessenkasselske Minister Hassenpflugs Opprygling, som havde til Følge, at en Æresret sammenkaldtes, der eenstemmig erklærede, at de af Stokken fremkaldte Læsioner ikke vare saa dybe, at de kunde række ind til Ministerens Ære, der antoges utilgjængelig og saaledes maatte blive ubeskadiget. Blot for at gjøre vore Læsere begribeligt, hvorledes de stakkels Tydskere udsuges af sit Bureaukratie og sine smaae Fyrster, bemærke vi, at den lille Kurfyrste af Hessen-Kassels Civilliste skal beløbe sig til 800,000 preussiske Thaler eller henimod 534,000 norske Species. Premierministeren Hassenpflug har selv fordoblet sin egen Gage. — Kirkelige Stridigheder have desforuden hjemsøgt dette klassiske Hjem for theologiske Kontroverser og ere endnu ikke bilagte.

Tydsklands og Preussens Handlemaade i den forestaaende Verdenskamp er vanskelig at forudsee, da Folkets og de Styrendes Sympathier ere stik modsatte. Dog, Preussens saavelsom det nordlige Tydsklands Tab ved en Krig med England og Frankrig vilde være altfor føleligt til at de ei skulde betænke sig to Gange, inden de slutte Forbund med Rusland, som aldrig har vist sig venskabeligt mod de tydske Lande, men tvertimod i de sidste Aar næsten hermetisk spærret sine Grændser for deres Produktioner.

Ved Slutningen af Aaret 1853 endte forøvrigt den saakaldte preussiske Toldforening sin fleeraarige Løbebane og det med Østerrig afsluttede Toldforbund traadte i Kraft ved dette Aars Begyndelse. Dette Forbund vil sikkert forøge Østerrigs Indflydelse i Tydskland betydelig og knytte disse Riger nøiere sammen, men det sees ikke uden med skjæve Øine af Østerrigs ikke-tydske Befolkning, som aldrig har fundet sig tiltalt af Tydskernes Anmasselser og andre elskværdige Egenskaber.

Schweitz er i Anledning af de Mailandske Uroligheder, bleven indviklet i Stridigheder med Østerrig, hvilke endnu ikke ere bilagte, og som kunne give Anledning til alvorlige Konflikter.

Italiens Tilstand vedbliver at være den samme. Dette smukke, frugtbare Land, velsignet med det herligste Klima, beherskes fremdeles, Sardinien undtagen, af bigotte, despotiske intolerante Potentater, som gjøre sit Bedste for at forøge og engang bringe Folkets almindelige Misfornøielse til Udbrud. Men hvad hjælper det Italienerne at gjøre Opstand mod sin slette Bestyrelse, da de desværre have tvende ærgjærrige Naboer, Frankrig og Østerrig, som synes at finde det upolitiskt, at tillade Italien at smelte sammen til et stærkt, frit og vel organiseret Heelt og af den Grund stedse blande sig i dets indre Anliggender.

Man maa haabe, at denne egoistiske Politik engang vil ophøre og at man vil indsee, at hele Menneskehedens Vel beroer paa hver enkelt Gruppes eller Families Velgaaende, og at man ingenlunde gavner sig selv ved at forarme eller svække sin Naboe. — Det uoverlagte Forsøg, som Italienerne i f. A. gjorde paa at befrie sig fra det østerrigske Aag, havde som bekjendt ingen andre Følger, end Død og Straf for Deeltagerne.

Spanien og Portugal lide fremdeles af de gamle Onder, af en skrækkelig Uorden i Finantserne, hvorpaa de dueligste Ministres Kløgt ikke kan raade Bod. Portugal har mistet sin Dronning, og Gemalen er kommen i hendes Sted som Regent for sin Søn. Mignelisterne synes ikke, som man ventede, at finde nogen Kans til at stikke Hovederne i Veiret. Om Spaniens Dronning, der saa ofte lyksaligjør sin Gemal med Arvinger, har onde Tunger sat slemme Rygter i Omløb, hvorved Folkets Agtelse for den kongelige Majestæt er sunken og Misfornøielsen stegen.

Belgien og Holland havde vi nær glemt, saa stille og roligt sidde de i al Lunhed paa Europas vestlige Udkant. De have havt et godt Aar, Skibsfart og Handel har floreret og Folket synes at have nok at spise og drikke og at være ret fornøiet. — Den Tid er nu forbi, da man blev begeistret for en stor Idee og kjæmpede for en Sag, fordi den var god og skjøn; nu beregnes Gevindsten ved Alt forud, og hvis en Sag ikke synes at blive lønnende, vil man ikke have noget med den at bestille. Det lønner sig ikke for Holland og Belgien at kjæmpe mod Rusland og de ville sandsynligviis saaledes ikke deeltage i det Felttog, som nu forberedes mod Christenhedens rette Fiende i Østen. De blive saaledes strængt neutrale.

Den vigtigste politiske Begivenhed, der i det forløbne Aar indtraf i Skandinavien, er Afsluttelsen af Neutralitetstraktaten mellem de forenede Riger og Danmark. Denne Traktat, der sigter til, at de nordiske Riger i Tilfælde af en almindelig europæisk Krig skulle med væbnet Magt holde sig udenfor al Deeltagelse i denne, har vakt megen Opmærksomhed og fundet saavel Forsvarere som Modstandere. Hvad os angaar, kunne vi ikke Andet, end høiligen bedrøves derover.

Naar to Kjæmper slaaes, synes det rigtignok naturligt for den Svagere at see paa, uden at blande sig i Striden; men naar den ene Kjæmpe er en Slægtning, vor Ven, og forsvarer en god Sag, er det da rigtigt eller endog klogt at holde sig udenfor? — Bliver vor Ven slagen og nødt til at vige, kommer Touren vel ogsaa til os og vi blive da et let Bytte for den Seirende. Den Verdenskrig, som nu forestaar, er en saadan Kamp, som Ingen kan betragte som sig uvedkommende. Den er aabenbar en Kamp mellem Civilisation og Barbari, mellem Frihed og asiatisk Despotisme. Tager Rusland Konstantinopel, kan man være vis paa, at det i Tidens Løb ogsaa vil tage Øresund, den anden Nøgel til Europas Herredømme. Har Rusland erhvervet dem begge, kan det betragte det sorte og det baltiske Hav som sine Indsøer. Ved Erhvervelsen af Skandinaviens herlige Havne og dets søkyndige Befolkning vil Rusland være Herre over Havet, ja det vil være Herre over baade Jord og Hav. Den som ikke er med mig, er imod mig, hedder det i Skriften. I den forestaaende Kamp vil saaledes enhver Neutralitet være en Uklogskab, ikke alene fordi det er uklogt at staae og see paa, naar Naboens Huus brænder, da derved vort eget Huus ogsaa udsættes for Fare, men ogsaa fordi der er al Sandsynlighed for, at naar Krigen alvorlig bryder løs, ville vi alligevel komme ind i Vasken. Den forenede fransk-engelske Flaade vilde vel til Vaaren vise sig i Østersøen og fordre en Station ved Bornholm eller paa et andet Punkt paa den danske eller ogsaa paa den svenske Kyst. En eller anden norsk Havn ved Nordsøen vilde den sandsynligviis ogsaa trænge til som Kuloplagssted og til at reparere og proviantere i o. s. v. Hvis vi nu spærre den vore Havne, vil den da ikke blive nødt til med Magt at sætte sig i Besiddelse af dem — og hvad saa? Maatte da ikke vor bevæbnede Neutralitet enten gaae op i Røg, eller ogsaa en Krig erklæres mod Frankrig og England, og det uagtet vel hele Skandinaviens Befolkning som een Mand vilde betragte en saadan Krig for vanærende og ødelæggende. Nei, da forekommer det os langt bedre, om vi afsluttede en defensiv og offensiv Traktat med vort Naborige Danmark, og — forberedende os paa Kamp, ventede med at optræde til det afgjørende Dieblik, naar Omstændighederne maatte nøde os dertil, og at vi paa Forlangende aabnede vore Havne uden Undtagelse for Englands og Frankrigs Krigsskibe. Vilde saa Rusland tage os dette ilde op, da var intet Andet for, end at gjøre fælles Sag med vore naturlige Allierede i Vesten.

Vore svenske Brødre kunde da hævne sine gamle Nederlag og ved de øvrige Skandinaviers Hjælp fratage Rusland det os alle kjære Finland, og opfylde dets Befolknings varme Ønske om at komme tilbage som et uafhængigt Rige under det svensk-norske Dynasties Overherredømme. Skandinavien vilde herved blive en maritim Magt af første Rang. Vi gjentage dette: Ved en Alliance med England og Frankrig havde vi Intet at tabe, men Alt at vinde, og ved en Krig med dem vilde det Modsatte være Tilfældet.

Hvad os Nordmænd angaar, vilde vi bogstavelig sulte ihjel, hvis Englands og Frankrigs Flaader foranstaltede en stræng Blokade af vore Kyster og ødelagde vor Handelsflaade. De behøvede ei at landsætte en eneste Soldat for at opnaae dette Diemed. En Krig mod Rusland har derimod ikke nær saa meget Skrækkende for os. Selv om vi skulde udsætte os for et eller andet Tab for den gode Sags Fremme, vilde dette være langt mindre tungt og nedværdigende for os, end at faae Prygl eller sulte ihjel for Ruslands Skyld. Verdens frie Folkeslag vilde i sidste Fald ikke engang beklage os i vor Ulykke, men med Foragt sige, at vi havde faaet vor fortjente Løn og fik nu søge Erstatning hos vor Beskytter og Herre, Keiser Nikolaus. Det forekommer os derfor, at det norske Storthing, de svenske Stænder og den danske Rigsdag handlede rettest i, førend Penge til Udrustningerne bevilgedes, at gjøre sig nøie bekjendt med Neutralitets-Traktatens Bestemmelser. Denne Traktat burde ikke alene kommuniceres de vestlige Magter, førend de andre, hvis Bifald er os mindre om at gjøre, men vi maatte ogsaa finde os i alle de Forandringer, som England og Frankrig maatte ønske foretagne deri, førend de anerkjendte den.*)

Det danske Blad „Fædrelandet" foreslaar at træde i Forbund med Holland, Belgien, Portugal og andre mindre europæiske Stater. Dette Forslag er upraktisk, da disse Lande ikke kunne blotte sine Kyster for de faa Krigsskibe, de eie, til Understøttelse for os. At indlade sig i nogen Traktat med Preussen er urimeligt, da denne Stats Krigsmarine kun bestaar af et Par smaa Fregatter, af hvilke jo den ene blev saagodtsom ødelagt ved det første Sammenstød med et tyrkisk Skib i Bosporus og ligger maaskee endnu der for at repareres. Vi kunde altsaa ikke vente nogen Bistand fra den Kant, men maatte snarere hjælpe. Dog hvorledes kunne vi, selv neppe i Stand til at forsvare vore Kyster og vort Flags Neutralitet, afsee Skibe til at beskytte de vidt udstrakte preussiske Kyster mod fremmed Angreb. At indgaae en Forbindelse med Preussen er ogsaa et Skridt nærmere til den russiske Alliance. Preussen med dets, med det russiske nær beslægtede Kongehuus og dette Lands saakaldte konservative Parties Sympathier, er afgjørende russisk, og da det i Forening med Østerrig og Rusland har deelt Polen, saa vil det muligens paa Grund af Rovets Bevaring, hænge sammen med disse Magter og i sin fremtidige Handlemaade tage Hensyn til deres Ve og Vel. Preussen vil maaskee befrygte at de vestlige Magters Seier let kunde have Polens Gjenoprettelse og Tabet af dets tildeelte Portion af Byttet til Følge.

Det svenske Aftonblad foreslaar, at anmode de forenede nordamerikanske Stater om at paatage sig etslags Formynderskab over os, saafremt man ei vil respektere vor Neutralitets-Erklæring; men dette Forslag forekommer os heller ikke at være udførbart. De forenede Stater ere nemlig saa afgjørende for Tyrkiet og mod Rusland, at de under ingen Betingelse vilde indlade sig paa Noget, der muligens kunde indvikle dem i Stridigheder med de Magter, med hvem de netop have fælles Sympathier. De forenede Staters geographiske Beliggenhed gjør rigtignok, at de i det Længste ville holde sig udenfor Striden; men de ere dog altfor stolte og altfor mægtige til under Neutralitetens Maske at skjule for nogensomhelst sin anti-russiske og anti-østerrigske Tænkemaade. Og bliver det Europas Skjæbne at underkues af Rusland og Napoleons Spaadom saaledes gaar i Opfyldelse, saa tør denne Kjæmperepubliks kraftige Optræden være det sidste Haab for alle Civilisationens og Frihedens Venner!

*) Efterat disse Bemærkninger vare skrevne og satte, modtoge vi det belgiske Blad „Independence," samt de engelske Blade „Times," „Morn. Post," „Spectator" og „Standard," hvori denne Neutralitets-Traktats Indhold udførlig omtales. De to første ere tilfredse med samme, de 3 andre derimod dadle den og angive tildeels dens Indhold forskjelligt. Om vi ogsaa maa antage „Times" Meddelelse for nogenlunde paalidelig, vilde det dog være glædeligt, hvis Publikum ved en officiel Kundgjørelse af Traktaten blev fuldkommen beroliget i denne Henseende. Preussens Deeltagelse i samme er nemlig, saafremt den skulde bekræfte sig, et Symptom af meget foruroligende Natur, saasom tydsk Venskab aldrig har bragt Lykke med sig for Skandinavien. Spectator finder sig heller ikke beroliget ved Times Gjengivelse af Indholdet, fordi den ikke er officiel og fordi Danmark er en af Deeltagerne i samme og dets nærværende Regjerings Sympathier forekommer den at hælde afgjørende til Ruslands Side, og heri maae vi desværre give den Ret og beklage vort Naboriges uhyggelige Stilling under det ørstedske Regimente, i hvis Sted vi ønske i Løbet af det nye Aar at see et nationalt og folkeligsindet Ministerium.

Michael Sars.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

Naturforskeren Sars er født i Bergen den 30te August 1805, af Forældrene Skibskapitain Michael Sars, der var af tydsk Herkomst, og Divert Henriche Heilmann. I en Alder af 10 Aar blev han sat i Bergens Realskole og bestemt for Handelen. Da en af Skolens Lærere, afdøde Konrektor Winding, imidlertid var bleven opmærksom paa Sars's gode Hoved og Lyst til Studeringer, henvendte han sig til hans Fader forat formaae ham til at sætte Drengen ind i Latinskolen. Dette holdt dog meget haardt, fordi Faderen paa Grund af sine Formuesomstændigheder ikke troede sig istand til at holde ham frem paa den studerende Bane. Da Konrektoren gav det Løfte, at han skulde bidrage Sit til at Drengen kunde faae fri Underviisning, lod han sig dog omsider overtale, og Sars kom

nu efter tre Maaneders Information af denne sin Velgjører i en Alder af tretten Aar ind i Latinskolens anden Klasse, nød fri Underviisning hele Skolen igjennem, og blev i Aaret 1823 derfra dimitteret til Universitetet i Christiania.

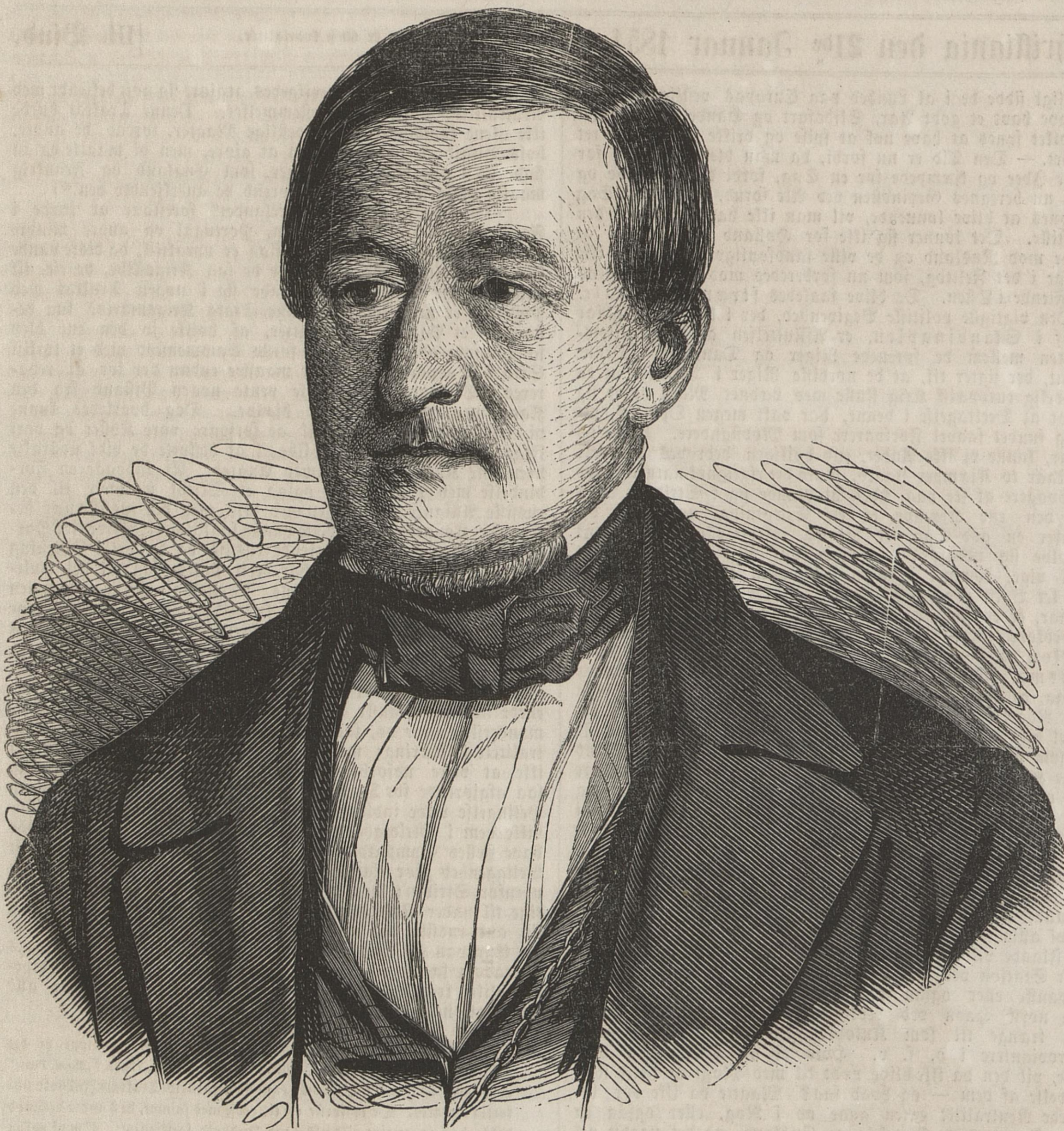
I de venskabelige Meddelelser, Sars til denne Skitse af hans Liv og videnskabelige Udvikling har havt den Godhed at gjøre mig, siger han selv om sin Skoletid og sine Studenterdage:

„Allerede meget tidlig under Skolegangen var en uimodstaaelig Lyst til Naturens Studium begyndt at røre sig hos mig. For at tilfredsstille denne, blev enhver Fritime paa det Omhyggeligste benyttet, deels til Læsning af de faa naturhistoriske Skrifter, jeg i Bergen kunde opdrive, deels til Udflugter i Bergens nærmeste Omegn, hvor Fjelde og Dale hyppig bleve gjennemstreifede efter Insekter, Mineralier etc., og Strandene flittig besøgte i Ebbetiden for at samle de Konkylier og andre Dyr, som Havet havde opkastet. Ofte fik jeg Skjænd af mine Forældre, naar jeg kom hjem fra saadanne Streiferier med sønderrevne Sko og Klæder, men det hjalp ikke; Udflugterne bleve bestandig fortsatte.

Det var heller ikke frit for at mine Skolefag undertiden forsømtes noget ved denne min Tilbøielighed, som imidlertid var bleven bekjendt for Alle paa Skolen, og jeg maatte ofte høre ilde derfor af flere af mine Lærere, som alvorlig formanede mig til „at lægge Naturhistorien paa Hylden."

Ikkun den gamle Rektor Arentz opmunirede denne min Stræben. I ham havde der engang rørt sig en sand videnskabelig Aand, og i hans yngre Dage havde han med stor Iver dyrket de mathematiske og fysiske Videnskaber, hvorom flere Afhandlinger af ham i det Danske Videnskabers Selskabs Skrifter fra forrige Aarhundrede vidne, indtil han ved en uheldig Skjæbne hensat til det eensomme Bergen, som den Tid var saa godt som aldeles adskilt fra alt Samkvem med den lærde Verden og næsten ganske manglede alle literære Hjælpemidler, efterhaanden sank ned til en almindelig Rector scholæ. Han samtalte ofte i Underviisningstimerne med mig om naturvidenskabelige Gjenstande, opmuntrede mig til at fare fort i disse mine Studier, og fortalte undertiden Meget om en Discipel, han for mange Aar siden havde havt, der ligesom jeg alt meget tidlig havde ytret en lignende Tilbøielighed; det var den berømte Botaniker, Professor Wahl. Jeg foresatte mig hemmelig at stræbe efter at blive en anden Wahl, og aldrig kunde jeg senere uden den dybeste Rørelse læse Oehlenschlägers bekjendte deilige Digt „Wahls Død"."

I det latinske Testimonium, Sars ved sin Afsked fra Skolen fik af den gamle Rektor, findes følgende Ytringer, der i Sandhed have vist sig som profetiske: „Iblandt den store Skare af Ynglinge, som agte at ofre sig til Musernes Dyrkelse, er der ikke mange, der ved fortrinligt Talent udmærke sig blandt sine Kammerater, men endnu ringere er deres Tal, der, medens de endnu holde paa med de første Begyndelsesgrunde, som læres i Skolen og ere fornødne for enhver Videnskabsdyrker, af en overveiende Lyst ledes bort fra Forstudierne og hendrages til en eller anden Specialvidenskab. Jo rigere imidlertid Høsten af slige Talenter var, desto herligere vilde det efter min Mening gaae med Staten; thi Saadanne love mere, og almindelig lykkes det dem at holde mere, end sædvanlig er Tilfælde. Det har derfor været mig en stor Glæde, at jeg i vore Disciples talrige Kreds har fundet Een, der var dreven af en saadan Spore, nemlig den overmaade haabefulde Yngling, Michael Sars. Han har vistnok med Flid og heldigt Studium omfattet samtlige Videnskabers Elementer, men han har derhos fundet en overordentlig Glæde i Naturvidenskaberne, og fornemmelig i Læren om Dyr og Fossilier. Han har derhos ganske paa egen Haand (thi ved vor Skole er der ikke ansat nogen Lærer til at foredrage disse Fag) ofret de faa Timer, han kunde have tilovers fra Skolearbeide, til disse Studier. — —

Dr. Philosophiæ Michael Sars, Sognepræst til Manger.

Naar han nu snart bliver optagen i Eders Samfund, da vil han betræde en videre og større Mark, som han med samme Held vil gjennemløbe. Han vil vedblive at være en Gjenstand for vort Haab og vore Ønsker, og engang vil han udmærke sig saavel i de øvrige Videnskaber, som i dem, for hvilke han allerede nærer saa megen Kjærlighed."

„I Aaret 1823," fortsætter Sars i sine Meddelelser, „absolverede jeg Examen Artium og Aaret derefter som sædvanlig anden Examen. Med mit Studenterliv begyndte ogsaa et nyt Liv for min Aand. I Christiania saa jeg for første Gang et naturhistorisk Museum, dengang vel endnu kun lidet og ufuldstændigt, men dog lærerigt for mig; her havde jeg Adgang til det store Universitetsbibliothek, som jeg flittig benyttede og i hvis Læsesale jeg var en stadig Gjæst. Den daværende Lærer i Naturhistorien, i hans yngre Dage en meget lovende Naturforsker, viste da allerede, som bekjendt, i lang Tid ikke mere nogen Interesse for sit Fag; hans Forelæsninger vare tørre og kjedsommelige. Jeg fandt hos ham ingen Veiledning, ingen Opmuntring, og maatte saaledes fremdeles som forhen studere „meo ipsius Marte," som min gamle Rektor sagde, eller paa egen Haand. Derimod fandt jeg i afdøde Prof. Esmark, uagtet hans Synderligheder, en sand Videnskabsmand, som med Interesse fulgte med og med Iver arbeidede i sin Videnskab. Jeg studerede Mineralogien under hans Veiledning og kom næsten daglig i hans Huus. Simpel og fordringsfri som han var, faldt det ham aldrig ind, som saamangen Professor, at udgive en sammenrapset Kompilation for sin egen Komposition, men benyttede paa sine Forelæsninger den bedste daværende Haandbog, Hoffmanns Mineralogie, som han forklarede for sine Tilhørere, idet han lagde Betydeligt til af sit eget Kundskabsforraad og rige Erfaring. Det lykkedes mig snart at vække hans Interesse for det, som i hele Mineralogien var forekommet mig som det Interessanteste, nemlig Petrefakterne, og faae ham til at anskaffe til Universitetsbibliotheket de vigtigste derom udkomne Værker. Læren om disse i Bjergene opbevarede organiske Levninger fra forsvundne Fortidsperioder, Palæontologien, var dengang endnu i sin Barndom. Jeg begreb meget snart Petrefakternes uhyre Vigtighed baade for Geologien og for Naturhistorien, og gav mig ivrigt til at studere dem, saameget mere som Christianias Omegn frembød en stor Rigdom deraf i dens vidtstrakte palæozoiske Formation. Daglig gjorde jeg Udflugter for at samle Petrefakter, hyppig ledsaget af min Ven og Kontubernal, senere min Svoger, Welhaven, hvem jeg havde indgydt en levende Interesse for disse dengang lidet bekjendte og problematiske Forverdnens Dyr. Ofte gik vi endog i den haardeste Vintertid over Fjordisen til Ladegaardsøen, et af de rigeste Findesteder, og, efterat have fyldt alle Lommer med Trilobiter og andre Petrefakter, medtoge vi endnu dertil saamange store Kalkboller, vi kunde bære, for siden hjemme paa vort Værelse i Ro og Mag at slaae ud, hvad der maatte være indeni dem; hvorved vi ikke sjeldent fik vor Vært, som gjorde Protest mod saadant Brug af Værelset, paa Halsen. Saavel Professor Esmark som jeg gjorde saaledes temmelig betydelige Samlinger af Petrefakter, og deriblandt meget Nyt, som det var min Hensigt med Tiden at bearbeide og bekjendtgjøre.

Imidlertid havde jeg stiftet Bekjendtskab med de i Christiania studerende yngre Naturforskere, Rasch, L. Esmark, Keilhau og C. Boeck. Med denne Sidste, som ogsaa dertil havde samlet betydelige Materialier, forenede jeg mig for tilsammen at bearbeide nogle af de dunkleste og mest interessante af disse forverdenske Dyr, nemlig Trilobiterne. Vi vare allerede avancerede et godt Stykke med dette Arbeide, da Boeck maatte begive sig paa en Udenlandsreise og jeg, som nu ikke længere havde Midler til at subsistere i Christiania, maatte modtage en Huuslærerpost hos Sognepræst Heidenreich i Trøgstad i Smaalehnene. Her forblev jeg i to Aar, i hvilken Tid jeg ved Siden af Naturhistorien ogsaa dyrkede Theologien, som jeg, da der ingen Udsigt var for mig til at erholde nogen Ansættelse i Christiania, valgte som Brødstudium. — I 1828 absolverede jeg endelig theologisk Embedsexamen, men forblev derefter dog endnu nogen Tid i Christiania, sysselsat med naturhistoriske Studier, indtil jeg ved min Faders kort Tid efter paafulgte Død kaldtes til Bergen.

Her, hvor jeg ernærede mig ved Informationer og som Lærer paa flere Skoler, tilbragte jeg næsten to Aar med ivrige naturhistoriske Studier. Man kan tænke sig hvilke umaadelige Vanskeligheder jeg havde at overvinde, Autodidakt som jeg var, uden at have havt nogen Lærer, langt borte fra alle lettende Hjælpemidler for at arbeide mig op til det Punkt, hvorfra jeg endelig kunde overskue Videnskaben og vide hvad deri var bekjendt og hvad der var nyt. Og først da turde jeg vove at fremtræde offentlig som selvstændig Forsker. Da jeg endelig var kommen saavidt, henvendtes min Opmærksomhed i Besynderlighed paa Havets Dyr; jeg indsaa snart, at her var endnu overmaade Meget at gjøre, meget Dunkelt at opklare, meget Nyt at opdage.

En af mine Velyndere, Stadsphysikus Dr. medic. Monrad i Bergen, interesserede sig meget levende for disse Granskninger, kom mig velvillig til Hjælp med Alt hvad han formaaede at skaffe mig af Literatur og andre Hjælpemidler, og overlod til mit Brug sit Mikroskop, et for den Tid ret godt Instrument af den gamle engelske Konstruktion. Den berømte Anatom Professor Rapp fra Tübingen, som i Sommeren 1828 besøgte Bergen, og med hvem jeg havde stiftet et for mig meget gavnligt Bekjendtskab, opmuntrede mig ogsaa meget til at fortsætte mine Forskninger i denne Retning."

(Fortsættes.)

Nyeste Parisermoder.

Flere af vore Læserinder have opfordret os til fra Tid til anden, i Lighed med vore udenlandske Kolleger, at levere de nyeste Pariser-Moder. Gjerne have vi villet efterkomme dette Ønske, men have dog fundet mange Betænkeligheder derved, da kun et ringere Antal af vore Subskribenter kunde antages at finde Interesse i det Slags Meddelelser. Imidlertid have vi nu besluttet os til, for at vore Læserinder ogsaa kunne finde Noget efter sit Sind i vort Blad, fra Tid til anden at levere Meddelelser, ledsagede af Tegninger, om Paris's fornemste Modefrembringelser. Af Hensyn til de Subskribenter, som ikke antages at interessere sig herfor, ville vi dog indskrænke os til de Dragter, der medføre betydelige Forandringer, som f. Ex. ved Aarstidernes Skiftning.

Vi begynde med den Dragt, som har gjort en saadan Revolution ved Pariser-Hoffet, den saakaldte Hofkaabe (Manteau de Cour). Tegningen fremstiller Dragten saadan, som den bæres af den franske Keiserinde. Mange af vore Læserinder, som i vore Dagblade læste Beretningen om den fabelagtige Sum (flere tusinde Fr.) en saadan Kaabe kostede i Paris, troede, at det var en til Navnet svarende virkelig Kaabe; men, som man seer af Tegningen, er det simpelthen etslags aaben Overkjole (jupe-ouverte), som fæstes til Hofterne, afrundet foran og endende i et Slæb, der er længere for Keiserindens og keiserlige Slægtninges Kaaber, end for andre Dødelige. Kaaben, der skal have stor Lighed med de ved det spanske Hof brugelige, bliver gjort af forskjelligt Slags Tøi, fordetmeste af Silke, Fløiel, og rigt broderet med ægte Guld eller Sølv; hertil kommer en rigt udstyret Underdragt, som Tegningen udviser. Man kan saaledes tænke sig, at den, hvis Kone og Døtre skulle præsentere sig ved det franske Hof, maa være formuende for at kunne betale slig Luxus.

Med Hensyn til de øvrige Dragter bemærkes: Hatten er af Silketaft, kastaniebrun, med Fløielsblomster af forskjellige Farver i Klaser; Kaaben er af Fløiel, kantet med Zobelskind, med trange Ærmer, Handskerne ere lila, Kjolen er af Gros-de-Tours.

Bagdelen af Hatten er af Fløiel med tre Rader Kniplinger, hvoraf den ene falder tilbage, og er prydet med to Fjædre. Kaabe til Visiter bruges af sort Fløiel, med to Volanter af Kniplinger, hvoraf den øverste næsten falder ned paa den andens Begyndelse. Begge ere prydede med Besætninger af Atlaskbaand, og paa Skulderen haves to Sløifer, ligesom ogsaa fra den anden Volante to Sløifer nedhænge. Ærmene ere temmelig korte og besatte med de samme Kniplinger, som den øvre Volante. Kjolen er af Damask eller Brocatille.

Vi have talt om Besætning med Fjædre, og meddele her et smagfuldt Kostume, hvor Volanterne ere prydede med en Besætning af Fjædre af den samme Farve som Kjolen. Er Kjolen af changerende Tøi eller af to Farver, bliver Besætningen af tilsvarende Kolører.

Juleløierne
i Studentersamfundet den 30te Decbr. 1853.*)

Allerede i lang Tid havde Samfundets driftige Theaterbestyrelse været beskjæftiget med at instruere et Stykke, som man formodede vilde blive givet i Julehelgen; men da der ikke blev noget af dette, og man dog maatte finde paa Noget til Tidsfordriv for den Mængde Studenter, som vare blevne tilbage i Byen, saa satte Bestyrelsen sig i Forbindelse med de Herrer Hagen, Borgaard, Wergmann og Sperati, som med sædvanlig Beredvillighed toge sig af Sagen. Som Følge deraf udkom der lidt før Juul en Indbydelse til samtlige akademiske Borgere, som vilde tage Deel i Festen, og nogle Dage derefter blev et Program af det mest tillokkende Indhold opslaaet i Samfundslokalet. Det varede heller ikke meget længe, førend henved 150 Deeltagere havde tegnet sig, fulde af glade For-

*) Nærværende Beretning modtog Red. til Afbenyttelse i Bladets forrige Nummer. Da imidlertid den af Samfundet foranstaltede Beretning udkom i Trykken, fandt den Betænkeligheder ved Optagelsen. Men disse hævedes dog ved Forfatterens Forestilling om, at saavel Studenter paa Landet som Andre, der ikke kunne erholde den blot for Samfundsmedlemmerne trykte Beretning, vilde finde Interesse i en udførligere Skildring af hiin storartede Fest, end den, vore Dagblade have leveret. Red.

ventninger, hvilke naturligviis bleve forøgede ved den Mængde Rygter, en saadan storartet Fest maatte sætte i Omløb. — Nu blev der daglig i et Tidsrum af omtrent 8 Dage indenfor lukte Døre afholdt Prøver paa de „kunstneriske Præstationer,“ som Festkommitteen vilde give tilbedste, naturligviis ikke at forglemme Prøverne paa de „musikalske Præstationer“, som sandelig vare nok til at spænde Nysgjerrigheden paa det Høieste. Samtidig hermed lod Bestyrelsen opslaae en Fortegnelse over de berømte Personer, som den formodede det vilde være kjært for „Hans Excellence“ at see i sin Soirée. Foruden en Mængde tydske Smaafyrster vare indbudne flere bekjendte Mænd og Kvinder, saasom f. Ex. Keiser Faustin, Harro Harring, den evige Jøde, Dronning Pomare, Robinson Crusoe, Admiralen for den tydske Flaade, Didrik v. Menschenschrek, Don Ranudo med Gemalinde, DHr. Nordens Guder, overordentlig Ambassadør Chilian, Fru Revalenta Arabica, Lola Montez o. fl. — Blandt saa mange Deeltagere skulde man have ventet, at Flere vare komne i Kollission med hverandre og havde taget den samme Rolle, men dette hendte kun med tre Misses Bloomer, hvoraf de to vare Søstre.

Den væsentligste Hindring var, hvorfra man skulde faae Dragter. Thi Programmet bød, at man enten skulde komme i extraordinære Kostumer eller i Galla, og da kun prydet med Ordener. Men da Enhver gjerne vilde være saa glimrende, som muligt, saa kom man rigtignok i Forlegenhed; og det vilde have seet slemt ud med Pragten i „Hs. Excellences“ Soirée, havde ikke det danske og norske Theater velvilligen overladt Samfundet de fornødne Dragter.

Dagen før Festen var Samfundet lukket for alle Uvedkommende, og medens Deeltagerne gjorde sine storartede Forberedelser og øvede sig i alle Verdens Tungemaal, blev Samfundets Værelser ligesom ved et Trylleri forvandlede fra simple og hverdagslige til prægtige og straalende Sale og Gemakker, og Alt hvad man nu hørte og saa, tydede hen paa en storartet Fest uden Lige.

Endelig kom den da saa længe ventede Dag med al sin Stads og Herlighed. Allerede længe havde Faklerne udenfor „Hotellet“ sendt sine høie Røgsøiler op i Luften, medens der fra Vinduerne straalede et Lyshav. Henimod Klokken 8 stimlede Folk sammen ude paa Gaden udenfor „Hotellets store Portal,“ deels lokkede ved Synet af de pragtfulde Gjæster, deels satte i Forundring over at see Fakler udenfor en Privatbolig, da dog disse blot en og anden Gang ere at see udenfor Statholderens Gaard paa de Kongeliges Fødselsdage; men de vidste nu hellerikke, stakkels Folk, hvilken høi Person der den Dag havde slaaet sig ned i øvre Slotsgade, en Mand, som ikke havde mindre end en Fyrste i sin Kjolelomme.

Lidt efter lidt ankom de høie Herskaber, Nogle kjørende, og deres Tal var sandelig ikke Legio, Andre, hvor høit de end vare paa Straa, maatte dog nedlade sig til at bruge „Apostlernes Heste“ som Befordringsmiddel. — Saa forunderligt kan det gaae til her i Verden. En simpel amerikansk Miss kom kjørende, hvorimod en Keiser, et Par Konger og „Hs. Excellences“ egen Overherre og Fyrste maatte tage tiltakke med sine Been.

Eftersom nu de fornemme Gjæster ankom, begave Herrerne og Damerne sig til sine respektive Paaklædningsværelser, og efterat de der havde lagt den sidste Haand paa sin Pynt, traadte de i al sin strunke Herlighed ind i Forgemakket, hvor de ved Døren bleve modtagne af tvende Tjenere i „Hs. Excellences“ Livre, nemlig røde Kjoler med Knæbuxer og Spændesko. — Af disse bleve de henviste til „Hs. Excellences“ Sekretær, der optegnede deres Navne, Titler, Ordener, o. s. v. Derfra bleve de førte hen til en ved Indgangen til Audientsgemakket posteret Schweitzer, til hvem Enhver havde at overlevere sit Visitkort, der indeholdt Gjæstens Navn, Rang og Stand, hvilket han med en vældig Røst forkyndte for det høie Herskab og de allerede ankomne Gjæster. Den Anmeldte traadte nu ind i Audientsgemakket, hvor han strax blev fakket af en Kammerjunker i en lang, guul Talar, der førte ham hen til Overceremonimesteren, som atter fremstillede ham for „Hs. Excellence“ og hans høie Frue og Frøken Datter, idet han gjentog, hvad Schweitzeren havde meldt. Af „Hs. Excellence“ modtoges han da enten med nogle forbindtlige Ord eller med en stum Hilsen, som Tilfældet var med en vis Greve, „Hs. Excellcenes“ Fiende, som endogsaa fik en kold Hilsen, og ovenikjøbet senere nogle knubbede Ord, efter hvad man fortæller. —

Den franske Keiserinde i Hofdragt.

Midt for en af Langvæggene i Audientsgemakket sad den høie Familie i al sin Pomp og Herlighed. „Hs. Excellence“ sad i sit Høisæde med en stolt imponerende Mine, retsom om han virkelig var Landets Fyrste; ved hans høire Side sad hans meget mandige Gemalinde, og paa hendes høire Side sad igjen den skjønne, indtagende, men desværre ogsaa altfor mandige Frøken Datter Amalie. Ligeoverfor det høie Herskab stod endeel Musikantere, hvis Hverv det var at blæse en Fanfare ved fyrsterlige Personers Ankomst. Man kan let tænke sig, hvor længselsfuldt man ventede paa at faae høre disse udmærkede Musici. Endelig kom der da en uselig tydsk Fyrste af et lidet Fyrstendømme. Strax blev han saluteret med et frygteligt øresønderrivende Bulder og Skraal, som noksom lagde Musikanternes musikalske Dygtighed og kraftige Lunger for Dagen. Disse deres Fanfarer fik man da høre oftenok, thi det varede ikke længe, førend der kom endnu høiere Personer, ikke alene Konger fra dette Sekulum, men endogsaa fra en længstforsvunden Old, saasom Hs. Majestæt Kong Tarqvinius Superbus, der havde vendt sig i Graven af Længsel efter at komme til „Hs. Excellences“ Soirée, og endelig havde fattet den energiske Beslutning sans façon at staae op.

Nu kom den ene Gjæst efter den anden, og Audientsgemakket var snart fuldproppet, hvormeget end Overceremonimesteren i sin Geskjæftighed løb om blandt Gjæsterne og i Kraft af sin Myndighed bød hver Enkelt at „fordele“ sig i Salonen. Da det nu varede noget, inden flere Gjæster kom, og man maatte have Noget at bestille, behagede det imidlertid “Hendes Naade Frøken Datteren“ at falde i Besvimelse. Den herover opkommende Allarm og Forvirring var ubeskrivelig, idet Keisere, Konger, Journalister, Officierer og Ministre løb om hverandre forat skaffe et Glas Vand tilveie. — Til al Held og Lykke kom da endelig en Læge tililende, som efterat have følt paa hendes Naades Puls forlangte et Glas Punsch, saasom Vand ikke havde den fornødne Styrke til at vække hendes Livsaande. Da endelig dette Uheld vel var overstaaet, Forfriskninger vare budte om, og flere Gjæster ikke vare ivente, begav man sig i Procession med det høie Herskab i Spidsen ind i Salonen.

Denne var paa det smukkeste udstyret. Imellem begge Fløidørene, hvoraf den ene førte til Audientsgemakket, og den anden til hendes Naade Grevindens Boudoir, hævede sig den herskabelige Stol 4 Trappetrin høi under en skjønt pyntet Thronhimmel. Over Høisæderne straalede det grevelige Hasenpflugske Vaaben, en Hare, der drager en Ploug i „das große Vaterlands“ Felter. Fra dette ophøiede Standpunkt kunde det høie Herskab see ned paa Theatret i Salonens Baggrund. Paa begge Langvæggene hang sirlige røde Gardiner ned og imellem disse udbredte flere Kandelabrer sit straalende Lys i Salen, der tillige var oplyst af flere Gasflammer. Efterat nu det høie Herskab havde taget Sæde og de ærede Gjæster havde fordeelt sig paa begge Sider af Salonen, saaledes at Udsigten til Theatret var fri for det høie Herskab, traadte Redaktøren for Kasseler-Zeitung frem paa Scenen og fremsagde en Prolog, som det behagede „Hans Excellence“ et Par Gange at afbryde for at give sit Bifald tilkjende. Efterat Tæppet var gaaet ned, og Gjæsterne under livlige Samtaler paa alle Verdens Tungemaal havde spankuleret lidt omkring i Salen, rullede Tæppet atter op, og efter en smukt udført Musik paa Børneinstrumenter, opførtes „Jomfru Sørensens Hjertesorg,“ hvori Heltinden, Jomfru Sørensen, beklager sig over, at maatte tage tiltakke med en Krambodsvend; men efter flere Trøstegrunde, hendes Veninde, Jfr. Ravn, fremfører, faar Piben en anden Lyd, og hun giver Krambodsvenden sin Haand paa den Betingelse, at han vil lære at dandse. Nu skulde en høitidelig Afsløring af et Monument foregaae. Billedhuggeren, Hr. Steinfresser, traadte frem og efter en begeistret tydsk Tale tager han det hvide Gevandt af, hvori det var indhyllet, og Germania med det unge Tydskland paa Armen viste sig for Tilskuerne, der rigtignok syntes, at Billedstøtten lignede et Kunstværk paa en af vore offentlige Bygninger. I sin Begeistring slog Kunstneren saa vældigt til Germania, at hun gik istykker, og det unge Tydskland trillede ud blandt Gjæsterne, som med største Begjærlighed spiste det op. Tæppet faldt og gik atter op igjen, og viste for Tilskuerne et gemytligt Lag, der bestod af Agander, Pagander og Vinberg. Disse tre udførte nogle smukke Sangnummere til Alles Tilfredshed og høstede velfortjent Bifald. Disse Personer maatte nu romme Scenen for tvende Stjernegutter, hvoraf den ene udførte en humoristisk Vise, sigtende til den sidste Tids Begivenheder her i Landet.

Saasnart denne Sang var forbi, og sal. Kapelmester Strauß tilligemed Kapel havde udført flere Nummere, tog Ballet sin Begyndelse omtr. Kl. 12, ved hvilket det Straußiske Kapel

Nyeste Pariser-Moder (Januar 1854.)

ligeledes assisterede. Ballet aabnedes med en høitidelig Polonaise, i hvilken Gjæsterne bevægede sig med en beundringsværdig Takt og Anstand. Da Palonaisen var endt, og man derpaa i et Par Timer havde dandset med et overordentligt Raseri, traadte Hs. Excellence selv op paa Tribunen og holdt en Tale til den forsamlede Noblesse, hvilken han endte med Haabet om, at hans høie Gemalinde og Frøken Datter ret snart vilde tænde sine Cigarrer; dette gjorde de ogsaa, og Exemplet blev øieblikkelig efterfulgt af Alle.

Nu var Begeistringen stegen til det Høieste, hvilket ogsaa snart viste sig, da de høie Gjæster hævede DHrr. Sperati og Wergmann paa deres Arme og i Triumph førte dem rundt Salonen. Ogsaa en til den sidstes Ære forfattet Sang blev nu afsunget.

Efterat „Hs. Excellence" havde takket de ærede Gjæster for deres Nærværelse, og Kapellet havde spillet nogle Nr. af Hessen-Kassels Nationalsang, endte Ballet med en Polonaise, hvorpaa Festen sluttedes Kl. 2. G. G.

Literatur og Kunst.

Den norske dramatiske Skoles Theater har i den forløbne Saison ikke været saa stærkt besøgt, som i den første Tid, efterat det var traadt i Virksomhed. Grunden er deels den, at det naturligviis nu ikke længer lokker Nysgjerrigheden, deels at dets Repertoire ofte har været lidet skikket til at trække Tilskuere. Man har tærsket formeget paa de bedre Stykker, og opført for mange intetsigende. Dette maa man dog ikke formeget lægge Bestyrelsen til Last, da det sandelig er en vanskelig Sag i Længden at finde gode Stykker, hvis Udførelse ikke ligger over Elevernes Evner. Større Komedier og Dramaer kunne de ikke give. Franske Konversationsstykker, der ere korte og kunne gives med faa Personer, fordre, for at de ikke skulle kjede, en Fiinhed i Spillet, som man billigviis ikke kan vente af Begyndere. Man maa da holde sig til Kasinotheatrets Repertoire, hvori E. Boghs Arbeider indtage en høi Rang. Disse Stykker have da ogsaa paa det norske Theater hyppige været givne og trukket mest. Om man end finder, at de ere temmelig gehaltløse, seer man dem dog gjerne. De tiltale ved en livlig Dialog, sceniske Situationer og komiske Pudseerligheder. Det er derfor klogt, at man holder sig til det Slags Stykker, saalænge man ikke kan byde noget originalt, men hvilket man dog nødvendigviis maa, hvis en national dramatisk Skole i Længden skal kunne holde sig i Publikums Yndest. Til Nytaar drev Skolen vel op etslags Farce, der som Leilighedsprodukt vistnok kunde passere, da den endte med nogle nette Vers, som Jomfru Parelius fremsagde meget smukt. Men dette er ogsaa alt det Originale, Theatret i Saisonen har kunnet præstere, og det er noget Lidet. Dog, det vil maaskee endnu i Vinterens Løb rette paa sig, da et Stykke af „en ung norsk Forfatter" siges at være under Indstudering. — Større end Repertoirets Tilvæxt har Personalets været. En kvindelig Elev er tidliger kommet til, og i Onsdags debuterede Hr. Student Dovle i en liden af Chiewitz og Recke bearbeidet Vaudeville, „Min Elskedes Portræt," og opvakte gode Forhaabninger. En akademisk dannet Mand maa for Skolen ansees som en dobbelt Vinding, da det første Skridt er gjort til at bryde den Fordom, som hos os hindrer „Folk af den bedre Stand" fra at gaae til Scenen. Desuden maa han være saa meget kjærkomnere, som han udentvivl vil kunne spille Elskerroller, hvilke Hr. Nielsen (der skal gaae over til Christiania Theater) tidligere har givet og som man allerede havde begyndt at overdrage Hr. Olsen, der aldrig vil blive nogen brugbar Elsker. Foruden det nævnte Stykke har Skolen i det ny Aar givet en anden Nyhed, nemlig „Arbeiderpigen" af Morton, et temmelig svært Stykke, blandt hvis kvindelige Charakterer de tvende gaae meget i det Rørende. Især er dette Tilfældet med Titelrollen, der af Jfr. Parelius imidlertid udføres smukt. I dette Stykke har ogsaa baade Bucher og Nyblin vanskeligere Roller at udføre. Disse ere her som altid de heldigste blandt det mandlige Personale, der forresten hidtil ikke i det Hele har kunnet maalesig med det kvindelige (Jfr. Parelius og Sullestad — om de øvrige kan man ikke tale.) Begge de nævnte Stykker ere, hvad Dekorationer angaar, udstyrede med en Omhu og Smag, der fortjener Paaskjønnelse.

Paa **Christiania Theater** gaves i Søndags atter „Berthas Klaveer" samt Heibergs „Uadskillelige" og Hostrups „Intrigerne." At de Uadskillelige atter optages paa Repertoiret er i sin Orden, da de Heibergske Vaudeviller altid ville tjene til en behagelig Afvexling efter en Deel alvorlige Dramaer; men igjen allerede nu at give Intrigerne synes uhensigtsmæssigt, aldenstund enhver Theatergjænger atter og atter har seet Stykket og dette forresten er for intetsigende til at studeres eller læres udenad.

Universitets Forelæsningskatalog for første Halvaar ledsages af en komparativ sproglig Afhandling af Prof. C. A. Holmboe med Titel „**Norsk og Keltisk**," hvori paavises, at det norske og de keltiske Sprog have af hverandres Ordforraad optaget meget, som ei lader sig forklare af Nedstammelsen af et fælles Oldsprog alene, men maa være begrundet i sildigere langvarig Berørelse. Denne sproglige Vexelvirkning antages nærmest at have foregaaet saaledes, at Normannerne ved sine Vikingetoge og Koloni-Anlæg i de af Kelterne beboede Lande indvirkede paa deres Sprog, og at paa den anden Side norske Skalde fra Udlandet af, hvor de have staaet i Forbindelse med keltiske Barder, have hjembragt manget Udtryk, som de gjennem sine Sange have banet Indgang i det norske Sprog. Forf. indskrænker sig ikke alene til en Sammenligning mellem det Oldnorske og Keltiske, men sammenstiller ogsaa begge Sprog med Sanskrit.

Norge.

Christiania. J. N. Walsø er under 3die Dec. f. A. beskikket til Lensmand i Carlsø Thinglag, Senjens og Tromsø Fogderi.

— De for yngre Videnskabsmænd bestemte Stipendier for 1854 har det akademiske Kollegium uddeelt til Følgende: Kand. min. Th. Kjerulf 250 Spd. (i Oryktognosi og Geognosi), Kand. Fr. Brandt 200 Spd. (i Lovhistorie), Kand. med. Fr. C. Schübeler 200 Spd. (i Botanik), Kand. theol. O. A. Aabel 200 Spd. (i det nye Testamentes Exegese), Observator C. F. Fearnley 200 Spd. (i Astronomi), Kand. med. K. Hansen 300 Spd. (i physiologisk Chemi) og Kand. min. C. A. Bjerknes 200 Spd. (i den rene Mathematik.)

— Blandt de Forelæsninger, der skulle holdes ved Universitetet i første Semester, anføre vi følgende, der ikke blot ere beregnede paa Examensstuderende: Over den mathematiske Geographi af Hansteen; over den ældre Edda, Olaf den Helliges Saga og den norske Kirkes Historie af R. Keyser; over Tacitus's Germania, Sveriges Oldhistorie og angelsaxisk Grammatik af P. A. Munch; over den gamle Philosophies Historie og Æsthetiken (Indledning) af M. J. Monrad og over det gammel-franske Digt Flores og Blancheflor samt Begyndelsesgrundene af Oldengelsk (Angelsaxisk) og Oldnorsk af C. R. Unger.

— I Dec. var 32 Brændeviinsbrænderier i Drift. Afgiften i nævnte Maaned udgjorde 73,786 Spd. 90 ß.

Hamar. Kulden var den 11te Jan. stegen til over 20 Grader. Jernbarden er stødt paa Grund ved Gillund Strand og der indfrosset.

Frederiksstad. Broen over Sarpsfossen, hvis Opførelse Hr. Treschow har paataget sig for 25,000 Spd., ventes færdig til midt i Febr. Den roses som et storartet, prægtigt Bygningsværk.

Horten. I Strandstedet Melsomvig har en Ildebrand ødelagt 3 af de større Bygninger, en betydelig Deel Indbo og Kontanter.

Laurvik. I et Menighedsmøde er udtalt Ønske om Indførelsen af det nys udkomne Psalmebogs-Tillæg i Laurviks og Langestrands Kirker.

Brevik. Kolerasygdommen har for Byen medført en Udredsel af over 300 Spd. i Penge.

Østerriisøer. Af Stedets Almueskole er der foretaget en Udvidelse, idet den er inddeelt i 3 Klasser, hver med en Lærer, og Underviisningen i øverste Klasse udstrakt til Historie, Geographi og Norsk.

Ved Skudesnæs fangedes den 27 og 28de f. M. et stort Kvantum Sild (man anslaar det til 25—30,000 Td.)

Bergen. Politiadjutant Bogh er valgt til Ordfører og Sorenskriver Nergaard til Viceordfører i Formandskabet.

— Stiftstidenden har faaet sig „en ny og selvstændig Redaktion."

Oversigt over norske Blades Indhold.

Chr.-Pst. for 16de Januar indeholder en Artikel om den hjemlige Industri og navnligen Pianofortindustrien, ved hvilken Anledning Engers Instrumenter omtales med Ros.

— I Mgbl. (Nr. 15) er der optraadt nok en Recensent i Anledning af Nytaarsbogen. Han siger i 6 Spalter omtrentlig det Modsatte af hvad den første sagde, og formener først og fremst „Indsenderen i Mgbl.'s Nytaarsnummer eller Anmelderen i Nyhedsbladet Lov til noget saa nær at charakterisere Kjerulf som en gal Mand;" men selv tager han sig dog den ærbødige Frihed at nedrive Kjerulfs Produkt i den Grad, at vi antage hans Digteranseelse vil være værre faren derved, end ved vor korte maadeholdne Dom om ham, der forresten ikke med en Toddel vedrører hans Personlighed.

— I samme Blad har B. L. Krohg ladet indrykke „Nogle Bemærkninger i Anledning af en Beretning om Chausseen i Drivdalen," der fra „Skilling-Magaz." i sin Tid er bleven optaget i Mgbl. Hertil er Forf. bleven opfordret ved den Uskjønsomhed, hvormed vore ældre Veimestere omtales, og blandt hvis Tal han selv hører.

— I Drammens Blad stødte vi nylig paa en igjennem tvende Nr. løbende Biographi af L. Wiese, hvis Omfang lod formode, at den var forskjellig fra vort Blads. Ved nærmere Betragtning befindes den dog at være et Aftryk deraf, men naturligviis uden Angivelse af Kilden.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den svensk-danske Neutralitetserklæring skal være tilstillet den preussiske Regjering med Anmodning om at tiltræde den.

— Den i Anledning af de nærværende politiske Forholde forlangte Extra-Bevilling til Armeen og Flaaden opgives af Aftonbl. til 589,814 Rd. Bk., hvilken Bevilling Statsudskottet i sin Betænkning har tilraadet at bifalde; Raadmand Gråå og Brugspatron Berger have dog reserveret sig imod denne Beslutning, fordi de ikke have fornøden Tillid til den nuværende Sammensætning af Statsraadet.

— Den skandinaviske Neutralitets-Traktat er forelagt den østerrigske Regjering, der har erklæret sig enig i den Politik, som agtes fulgt i Tilfælde af en europæisk Krig.

Danmark. Rigsdagen har gaaet ind paa Fællesforfatningsforsøget og har som det første Afsnit af dette modtaget et Udkast til Forandringer i Grundloven, hvilket „Fædrl." mener burde været afviist. Man har, siger endvidere nævnte Blad, valgt det Ørstedske Udkast og ikke selve Grundloven til Grundlag for Forhandlingen og ved Gjennemgaaelsen af Grundloven gaaet ind paa enhver Forandring, som kan antages nødvendig for Fællesforfatningens Skyld og har kun negtet at samtykke i saadanne, der enten udsprang af et personligt Libhaberi eller skjulte aldeles unødige Indskrænkninger af Friheden. Man har endvidere tilbudt, at den saaledes forandrede Grundlov skal erholde Lovskraft paa saadanne Betingelser, at Rigsdagen ingenlunde kan gaae videre uden at forraade Folk og Forfatning.

— Ved Høiesterets Dom af 9de Jan. er Geheimearchivar Wegener frifunden for Generalfiskalens Tiltale, men med Paalæg af Sagens Omkostninger.

Frankrig. Et franskt Armeekorps paa 70,000 Mand skal ifølge Times affendes til Tyrkiet, hvor der skal oprettes tvende Leire, den ene ved Adrianopel, den anden ved Konstantinopel.

— Keiseren har ifølge Herald erklæret, at enhver videre Afvigen fra den i Wien selv sanktionerede Interventionsplan vil af ham blive betragtet som Beviis for fiendtlige Hensigter, at ifald Krigen ved Østerrigs Skyld bliver almindelig, vil ikke en Alliance med Ungarn, Italienerne og Polakkerne blive forsmaaet, men disse Nationaliteter snarere blive anerkjendte og understøttede.

— I Anledning af Slaget ved Sinope har Udenrigsministeren offentliggjort en truende Note til Rusland, hvori bebudes, at Frankrig vil sende sin Flaade ind i det sorte Hav.

England. skal atter være kommen til en god Forstaaelse med Persien.

Preussen staar i Begreb med at afkjøbe Storfyrsten af Oldenburg Jahdebugten med Distrikt for 400,000 Thl., hvor et Marineetablissement af første Rang vil kunne anlægges.

— Hos flere Fabrikanter er gjort Bestillinger til Hæren.

Hannover. Philologen Mitscherlich er død i Göttingen 94 Aar gammel.

Sardinien. I Provindsen Aosta have talrige Flokke af Bjergboere gjort Oprør, hvortil de antages forledede af Geistligheden. De drage frem plyndrende og udstødende Skjældsord mod Forfatningen og Regjeringen. En Præst staar i Spidsen for den ene Flok.

Spanien. Dronningen er den 5te bleven lykkelig forløst med en Datter, der døde 3 Dage efter Fødselen.

Rusland. Linieskibet „Rostislaws" med 120 Kanoner er gaaet under paa Tilbageveien fra Sinope.

Tyrkiet. I Ministeriet er foregaaet en ny Forandring, idet Halil Pascha er udnævnt til Indenrigsminister og Riza Pascha til Kapudan Pascha. Ahmed Pascha har afløst Abdi Pascha, der er kaldt tilbage fra Asien.

— Paa den venstre Donaubred er der udbrudt en Opstand mod Russerne, paa den høire forstærke Tyrkerne sig mere og mere.

— Endeel af de forenede Flaader og den første Division af den tyrkisk-ægyptiske Flaade er endelig den 3die ds., efter hvad Patrie forsikrer, løbet ind i det sorte Hav.

— Ved Kalafat have Tyrkerne vundet en betydelig Seier over Russerne.

— Ifølge the Press er den 7de afgaaet Befaling til Admiralerne over den franske og engelske Flaade om at der fra hver af disse skal afgaae et Skib med Parlamentærflag til Sewastopol for at underrette den kommanderende russiske Admiral om, at saasnart den russiske Flaade forlader Havnen, vil der blive fyret paa den.

Nordamerika. St. Ana har nu ladet sig udnævne til Diktator i Mexiko.

Ostindien. Det stadfæster sig, at Russerne ere rykkede ind i Chiwa.

China. Keiserens Tropper have gjenerobret Amoy.

Blandinger.

Tahiti. I en Beretning af en Kapitain Cazalis, der i Aarene 1850—52 i Arche d'Alliance gjorde en Verdensomseiling, findes følgende Meddelelse om Tahiti: I Henseende til Handel og Søfart vil Tahiti aldrig blive af nogen særdeles Vigtighed; ved Hr. Bonards driftige Bestyrelse synes imidlertid denne Øs Fremtid at vinde et bedre Udseende. Handelen med Oranger er en ny Kilde til Velstand. Den fortsatte Vedbliven af en fransk Styrelse og Besættelse har i nogen Grad forvandlet Landets Physiognomi i Henseende til Indbyggernes Sæder og Skikke, omendskjønt Tahitierne endnu saa temmelig ere hengivne til Dovenskab. Dronning Pomare, som endelig har besluttet sig til at underkaste sig og leve paa en venskabelig Fod med Gouvernøren, er klædt som de andre Kanaksfruentimmer og gaar barbenet; hun lever meget indgetogen, uagtet de 25,000 Franks, som hun modtager af den franske Regjering og uagtet Udbyttet af hendes Orangehandel. Kanakerne vise ikke deres Høvding nogen ydre Hæder, men de have en instinktartet Respekt for dem, som Fødselen gav dem til Herrer, og underkaste sig uden videre deres Villie. Tahitierne ere alle omvendte til Christendommen, næsten alle bekjende sig til Protestantismen, men vise den fuldkomneste Ligegyldighed i Udøvelsen af deres Religion.

Nogle arktiske Opdagelser af M'Clure's Papirer. Da Skibet var lige over for Hortonfloden mellem Kap Borthurst og Parry, saa man stærke Røgskyer opstige og Vagten berettede, at man saa flere Personer gaae omkring i hvide Skjorter og hvide Telte i en Fordybning af Klipperne. Ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at det havde sin Rigtighed med Røgen, dog at den kom fra 15 smaa Høie af vulkanisk Udseende, som indtoge et Rum af omtrent 50 Yards. Hele Jordbunden var stærkt svangret med Svovl og Landet i Nærheden gjennemskaaret af Fordybninger og stærke Vandløb. Spor af Rensdyr saa man i Nærheden og Temperaturen var (den 6te September) varm. Flere Hvalfiske og Sælhunde legede om Skibet. Hemmeligheden med de hvide Skjorter og Telte var saaledes forklaret og i physikalsk Henseende er det meget interessant, at finde disse vulkaniske Phænomener paa en saa høi Bredde. Det er bekjendt, at Sir J. Ross i de antarktiske Regioner ligeledes paa en høi Breddegrad saa en virksom Vulkan. En anden Opdagelse af høi Interesse blev gjort nordlig for Banks Land af en Afdeling, som var draget ind i det Indre af Landet paa Jagt. Denne bestaar i en Række Høie, som ganske bestaae i en Træmasse i enhver Grad af Forstening indtil den til Forbrænding skikkede Klode. Mange store Træer fandtes deriblandt; men ved Forsøg paa at udgrave dem fandt man dem altfor forraadnede, til at man kunde have ført dem med sig. I Nærheden saa man Hoveder af Moskusoxer og fuldkommen afgnavede Skeletter af Raadyr; Alt hentydede paa at Landet nærede store Hjorder af Dyr. Fra den 1ste Oktober 1850 til den 8de April 1853 skjød M'Clures udsendte Jægere 7 Moskusoxer, 110 Raadyr, 169 Harer, 4 Bjørne, 2 Ulve 29 Gjæs og henimod 700 Stykker andre Fugle. Moskusoxerne veiede i Gjennemsnit 278 Pd., Raadyrene 70 Pd. Saaledes beretter det engelske Tidsskrift Atheneum for 5te November.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Politifuldmægtigembedet i Bergen med omtr. 400 Spd. i Indtægter.

En Batterichirurgpost under Artilleribrigaden med 96 Spd. i aarlig Løn.

En Lægepost i Stokke Pstg. med 225 Spd. i aarlig Indtægt.

En Lærerpost ved søndre Throndhjems Amts Landbrugsskole med 150 Spd. i aarlig Løn, frit Logis og Underholdning.

Førsteskolelærerposten ved Molde Almueskole med 150 Spd. i aarlig Løn og fri Bolig.

En Underlærerpost ved Nykirkesognets Almueskole for Drengebørn (Bergen) med 100 Spd. i Løn og et midlertidigt Tillæg af 25 Spd.

En Omgangsskolelærerpost i Nøterø Pstg. med 48 Spd. i Løn.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. for indenbyes og 66 ß Kvart. (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præ mier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Under foreftaaende Storthing skal Nyhedsbladet levere en kort ugentlig Oversigt over sammes Virksomhed. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 4. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 27de Januar 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Ludvig Holberg. — Amsterdam. — Slaveriet i Rusland, saaledes som det nu er. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Ludvig Holberg.

„Og — — som et dyrebart Klenod
hans Værk skal hævdes i den gamle Ære.
Hans ædle Billed skal vort Norden bære
paa omme Hænder over Glemsels Flod.
Og naar engang i Fremtids dybe Fjerne
et Mulm er sunket over Nuets Liv,
skal dog i Slægtens lange Perspektiv
hans Minde lyse som en evig Stjerne.

Welhaven.

„Ludvig Holberg, gamle Ludvig Holberg!" udbryder Du kjære Læser, og kaster Øiet paa Bladets Titel. „Det er jo ingen Nyhed!" Aa nei vist, det er en gammel Historie, men det er en af dem, „som blive immer nye." Den vil være lige ny, naar jeg har ophørt at skrive Nyheder, og Du, Læser, at kritisere dem. Den vil være ligesaa kjendt, men ogsaa ligesaa yndet af den næste Generation, som den er af den nærværende, der har oplevet dens Protestation mod Digterens: „Om hundrede Aar er Alting glemt!" Hundrede Aar ere idag henløbne siden Holbergs Død, men hans Navn er endnu beundret og hans Skrifter kjendte af Alle, som ville gjøre Fordring paa Dannelse. Naar undtages hans i Latin affattede Skolebøger, hvilke have havt det Slags Skrifters sædvanlige Skjæbne, turde det hænde, at Flere af hans Værker endnu læses ligesaa flittigt som for hundrede Aar siden. Ialfald skulde man slutte sig dertil af den Driftighed, hvormed nye Udgaver foranstaltes, og den Raskhed, hvormed de afsættes. Af Komedierne er i de sidste ti Aar omtrent 1000 Exemplarer aarligen blevne udbredte, og der hengaar vel neppe noget Aar uden at idetmindste een af dem gaar over Scenen, altid under Latter og Bifald, aldrig under Hyssen og Piben. Det var forbeholdt Hamburgerne for nylig at udpibe „den Stundesløse," efterat Stykket paa Kjøbenhavns Scene var givet hundrede Gange med udeelt Bifald. Af Nils Klim behøves idelig ny Udgaver, og af Peder Paars medgaar regelmæssig et Oplag paa flere tusinde i hvert Aarti. Ogsaa Holbergs øvrige Skrifter finde Kjøbere og Læsere. Kand. theol. Larsen lokker Folk til at subskribere paa Oversættelsen af Brockhaus's Konversationslexikon ved hans Skrifter som Præmie. Og i Kjøbenhavn stiftedes i 1841 et Samfund, hvis Formaal ene er at foranstalte værdige Udgaver af Holbergske Skrifter, hvilket inden faa Maaneder talte over 1800 Medlemmer.

Men beviser dette Andet, siger man, end at Holberg er bleven en nødvendig Luxusartikel, der som Klopstock kjøbes af Tusinder, men kun læses af Literaturhistorikere? Jo tilvisse! Holberg kjøbes, idetmindste i Norge, ikke af literær Forfængelighed. Vi leve i en Tid, der af alle Svagheder, mindst er befængt med denne. Vi leve ikke i den Tid, da enhver dannet og formuende Mand gjorde sig en Ære af i det Smaa at efterligne en Rostgaard, en Luxdorph, en Hielmstjerne, en Otto Thott, en Suhm eller Bülow, men i en Tid, der ikke kjøber, hvad den læser, og ikke læser, hvad den bedømmer; i en Tid, der er saa langt fra al Bibliomani, at den snart tæller sine største Bogkjendere blandt Kjøbmænd og Høkere. Vi leve heller ikke i en Tid, der har saa stor Agtelse for det Gamle, at Holberg af den Grund skulde finde Kjøbere. Vi leve tvertimod i en Tid, der kun hylder de Tanker, som komme til Verden imorgen, som hver enkelt af Publikum har været med at udklække og hvis forløsende Gjordemoder Forfatteren alene er i en Tid, hvis Skolegutter begynde paa sin latinske Grammatik med at være større Latinere, end Jakob Baden, og ende den med Medynkssmiil over Grams, Suhms, Langebeks og Schønings Folianter og Kvarter af unyttig Lærdom.

Naar Nutiden vender tilbage til det Gamle, og trækker fordums Forfattere frem i Dagens Lys, er det kun for at smigre sin Forfængelighed ved dette ufeilbare Beviis paa, at den har seet dybere og klarere end Forfatterens nærmeste Samtid. Det smigrer vor æsthetisk-kritiske Forfængelighed, om Ambrosius Stub har været en stor Digter, uden at Samtiden har begrebet det; det smigrer vor philosophiske Skarpsindighed at udfinde, at Svedenborg var større Philosoph end Mineralog, uden at Samtiden troede det, at Jakob Böhme var bedre Philosoph end Skomager og at Theophrastus Bombastus Paracelsus var en vidunderlig stor Doktor og Videnskabsmand istedetfor en medicinsk Markskriger.

Men denne Forfængelighed kan ikke holde Holberg i Nutidens Anseelse. Han var ingen Wergeland, som Samtidens literære Pøbel stenede og for hvem den, da Stenene prellede af som Nils Korporals Kugler paa Spøgelsets Bryst, forvandlende sig til „gyldne Frugter," faldt i Støvet og raabte „Allah, han er stor!" blot for at smigre sin egen poetiske Forstandighed og uden at kjende en Tøddel mere til ham end under Steningsprocessen. Holberg var tvertimod en Forfatter, der havde fundet Anerkjendelse af Samtiden (flere af hans Skrifter udsolgtes inden Aarets Udløb og eftertryktes fort væk). Han var en Forfatter, der skrev saa klart, saa forstaaeligt, at Efterverdenen ingen Blomster kan opdage til at pryde sin Skarpsindigheds Æresporte med. Han skrev saaledes, at han ogsaa forstodes af Folket, uden at skrive for det. Hans Skrifter trængte frem overalt, og bleve læste overalt. Hans Komedier læstes i forrige Aarhundrede, ifølge Werlauffs „Antegnelser," af Bønderne paa Fyen, og i vor Tid optrykkes de af Melgaard i Skien ved Siden af Carl Magnus's og Olger Danskes Krøniker.

Det vilde altsaa være forgjæves at søge Grunden til denne fortsatte Udgivelse og Udbredelse af hans Skrifter i literær Forfængelighed, i engelsk Bibliomani eller deslige; man maa derfor søge den i deres indre Beskaffenhed, i deres Interesse for alle Tider. At paapege denne saavelsom den store Indvirkning de have havt paa Nordens aandelige Kultur, vil maaskee findes passende paa Hundredeaarsdagen efter Forfatterens Død. Hans Livsforholde burde vel ogsaa været medtagne; men deels maae de antages at være Fleerheden af vore Læsere bekjendte, deels vilde de, hvis de skulde berettes med samme Omstændelighed, som i Forfatterens latinske Autobiographi (og da først vilde de have Interesse), fordre altfor stor Plads til at kunne meddeles i et Blad.

Hvad der udgjør det Fælleseiendommelige for Holbergs Skrifter, det til enhver Tid Tillokkende, er denne vidunderlige Forstandighed, denne naturlige Friskhed, der er begrundet i deres hele Organisme og med pulserende Slag gjennemkrydser hver enkelt Deel. Der hersker overalt en Klarhed, en Greihed og Forholdsmæssighed, som aldrig forstyrres af utøilede Følelsers Gjennembrud, overalt en Objektivitet, der aldrig lader sig opofre for subjektive Indfald. Enhver Gjenstand er opfattet fra den praktiske Side og behandlet med det klare Blik paa Livet, som kun en omfattende, med skarp Jagttagelsesevne udrustet Aand kan besidde. Tankerne ere ligesaa sundt tænkte, som forstaaeligt og „skjemtsomt udførte." De ere ikke alvorlige af Udseende, men have sit alvorlige Øiemed. Iførte Skjemtens og Lunets Kaabe, slæntre de tilsyneladende hensigtsløst og dagdriversk hen; men de have altid en Skjelm bag Øret: de ville paa samme Tid, som de opfriske Læserens Sind, vække Selvtænkning. De omdistilere menneskelige Daarligheder til Latter, dog ikke blot for at more, men ogsaa for at kurere Folk for dem. Ja, dette praktiske Øiemed er ikke engang noget skjult, noget underordnet.¹) Holberg selv stiller det øverst, og forsaavidt kan man sige, at han med Hensyn til sin digteriske Virksomhed har sat sig en Opgave, som ingen anden stor Digter. Han har ikke udøvet Digtekunsten for dens egen Skyld, men for gjennem den at opnaae andre, praktiske Øiemed (som Udryddelsen af menneskelige Daarskaber, Smagens og Sprogets Udvikling.) Han har — og det siger han selv — skrevet og digtet for at skabe en dansk Literatur i alle Retninger, hvori ingen saadan fandtes; han „har moraliseret paa forskjellig Viis" eller, med andre Ord, skrevet for at være en god og nyttig Borger. At en saa stor Digter ganske skulde mangle den ideale Opfatning af sit Kald, vilde synes aldeles urimeligt, hvis man ikke kunde forfølge hans Opfatning af Livsforholdene fra Forstandens blotte Standpunkt igjennem hans samtlige Skrifter. Dog synes det mig ufornødent for hans Digteranseelse at drage hans egne Ord om hans Værkers Maal i Tvivl og (som A. E. Boye) antage, at han blot for at møde Tidsalderen med dens egne Vaaben, idelig henviste til deres praktiske Nytte.

Først ved at antage, at Holberg har havt hiint praktiske Formaal for Øie i Alt, hvad han skrev, og ved at sammenligne hans Maade at løse Opgaven paa med de samtidige og efterfølgende Aufklärungs-Skribenters, bliver det ret øinefaldende, hvor rig og omfattende hans Aand var. Først ved at see, hvorledes Stoffet besjæles og belives under hans Hænder, bliver det os klart, at han, trods sin forstandige Livsopfatning, trods sin Mangel paa lyrisk Styrke, paa dyb Følelse, var en Digter, men dog blot Forstandens Digter.²) Der var intet Zerreißent, intet Gjærende, Dæmrende eller Smægtende i hans Aand, der trængte til Gjennembrud. Der var ingen Følelse, der ønskede sig ud i Verden for at leve af Godtfolks Medynk og Taarer. Men der var noget Betragtende og Opfattende, der greb Livets Modsætninger, holdt dem frem for den komiske Muses Speil og lod dem samle sig i et Totalbillede, ofte med en stærk ironisk Baggrund, altid med et Anløb af Satire.

Saaledes fremsprang disse friske Komedier, med deres forskjellige Charakterer og verlende Situationer, hvori Munterheden arbeider i Moralens Tjeneste, uden at lade denne selv finde Anledning til paa sin sædvanlige Viis af gjøre sig kjedelig bred. Saaledes fremsprang disse komiske og satiriske Digte, med denne ironiske Holdning, denne Bevarelse af Kostumets Værdighed, hvor Handlingen og Personerne ere hverdagslige, — disse kunstnerisk anlagte Produktioner, fra hvis Handlings Centrum Satiren straaler ud til alle Sider, belysende Situation og Charakterer, men hvori den dybere Følelse ikke har nogen Rod, hvori det Rørende, det Sublime, kort Alt, hvad der mere maa føles end begribes, er fremmed, sneedrysset, afmagtet.³)

Ludvig Holberg. (Efter A. Roslins Maleri.)

¹) Holberg gjentager idelig i sine Fortaler, at han i sine Skrifter har villet moralisere paa forskjellige Maader, og henviser altid til det saakaldte Morale, der findes i dem. Ved dette Morale forstod han dog noget Andet, end vi forstaae ved Moral. I Forberedelsen til moralske Tanker (1744) deler han det i to Slags, det alvorlige, „saadant som findes udi de gamle philosophiske Skrifter, hvorudi Dyder og Lyder udi ærbar og anstændig Stiil forklares og befattes under det Navn af Ethica," og det skjemtsomme, „hvorunder befattes Satirer og Skuespil." I Fort. til Oversættelsen af Herodian siger han: „Man seer ellers af mit idelige Arbeide, at jeg alternerer med alvorlige og skjemtsomme Skrifter, hvilke dog alle sigte til eet Maal; thi alle mine Materier, enten de udføres udi ærbar Stiil eller udi Skjemt og Ironier, enten udi Adagio eller Presto, udi Simpel- eller Tripel-Takt, saa have de dog eet og det samme Sigte, nemlig at opmuntre til Dyd og Duelighed og bestride saavel Vantro som Overtro."

²) Holberg er vel den eneste store Digter, der har begyndt sin Forfattervirksomhed med prosaiske Skrifter og først i en modnere Alder (i sit 30te Aar) begyndt at skrive Vers.

³) Den Afmagt, Holberg viser i Behandlingen af disse Momenter, kan vel tildeels (hvad N. M. Petersen gjør) tilskrives Sprogets Mangel paa Betegningsmidler for de ædlere og høiere Følelser; men hvis saadanne i nogen stærk Grad havde været tilstede hos Holberg, vilde de vistnok fundet Udtryk i hans Skrifter, om end ikke noget saa fuldendt, som hans Vid. Professor Jens Møller har (i Mnemosyne II.) opkastet det

Men, vil man sige, siden de Holbergske Digtninger væsentlig indeholde Satire over Tidens Daarskab og Feil, og nu disse ikke længere existere, kan man da forklare sig, hvorfor de have Interesse for Nutidens Læsere? Sagen er let! Ikke at tale om at de, som sande Digterværker i sit Slags, altid besidde en Kjerne, der trodser Tid og Mode, have de heller ikke i førstnævnte Henseende udspillet sin Rolle. Ikke alle Daarskaber ere gaaede af Mode; ikke alle Mangler i det selskabelige og borgerlige Liv ere afhjulpne. Holbergs Satire har endnu et vidt Felt at virke paa, mangen Skranke at nedbryde, inden den af ham saa høit anpriste Tolerance, Humanitet og Tænkefrihed i fuldeste Udstrækning vorder Menneskehedens Eie. Endnu ere Menneskene ikke blevne saa hellige eller lykkelige, at Vid skulde være en ubrugbar og overflødig Artikel for dem, og det vil den heller ikke blive, saalænge de ikke have tabt al Sands for det Frigjørende i en sund Latter. Endelig have Holbergs Digtninger for os en Interesse, der tildeels fuldelig erstatter de Feilhug, Satiren nu gjør, idet de give et levende Billede af Forfatterens Tidsalder. De fremmane det forrige Aarhundredes godmodige, beregnende, forfængelige Borgere, dets lærde Pedanter, dets adelsstolte Tiggere, dets statsforbedrende Vrøvlere, med saa livfulde Træk, at vi næsten troe at have Virkeligheden for os. Ja, hvad det borgerlige Liv angaar, har Holberg, som Oehlenschläger meget træffende bemærker i sin Udsigt over Evalds Liv og Værker (Athene B. IX) vidst at fremstille dette, saaledes som det rørte sig i den danske Hovedstad (og vel ogsaa i Bergen), saa tro, at om Byen sank i Jorden og man kun om nogle Aarhundreder udgrov Holbergs Komedier, saa vilde man saagodt kjende Digterens Tidsalder deraf, som vi kjende den romerske Tid af Pompeji og Herculanum.

I Holbergs prosaiske Skrifter (deels af populær-philosopisk, deels af historisk, topographisk-statistik og økonomisk Indhold) raader den samme Grundtone, som i hans Digtninger, Forstandighed og naturlig Friskhed. Han fornægter heller ikke her sit muntre Lune og sit Hang til Satire. Hvor Leilighed gives, opliver han Fremstillingen med skjemtsomme Anekdoter, godmodig Satire og pikante Reflexioner. „Naturens og Folke-Rettens Kundskab" oplyses ved historiske og andre Anekdoter, der ikke saa sjelden fremkalde Latter. Det samme er Tilfældet med mange af de moralske Theses, som behandles i Epistlerne og de „moralske Tanker." Hvor gamle Satser drøftes, erholde de altid en ny, pikant Side, om ikke ved Andet, saa dog ved „paradoxe Meninger,"[4]) hvilke han, som han selv siger, ansaa for at være af stor Nytte og „derfor ikke tog i Betænkning at gaae af den alfare Vei." Alt behandles med en Alsidighed og Fordomsfrihed, der maa forbause saameget mere, naar man sætter sig tilbage i den Tidsalder, hvori Holberg levede.

Selv hans historiske Arbeider (Danmarkshistorien, Kirkehistorien, den jødiske Historie og Helte- og Heltindehistorierne) tiltrække ved den samme eiendommelige Anskuelses- og Tænkemaade, som de populær-philosophiske, og have desuden faaet en forøget Interesse ved fortrinlige Charakteerskildringer og det træffende, ubildede Ræsonnement over Begivenhederne, Forfatteren fører. Anekdoterne frembringe her en endnu større Virkning, idet de fortrinligen oplyse Tidens Tænkemaade („Genie," som Holberg selv kalder det), og derfor tages de omhyggeligen med, selv om de høre til det drøiere Slags, som f. Ex. om Christian den Fjerdes mange Kjærligheds-forstaaelser, hvilke Slags Anekdoter, siger han, interessere Læseren langt mere end vidtløftige Beskrivelser af alskens unyttige Ceremonier og „gemeenligen er den største Zirat udi Historien."

Naar hertil kommer, at disse historiske Værker ere affattede i en Stiil, der i Klarhed og Simpelhed minder stærkt om Sagaernes, (hvilke Holberg forresten ikke kjendte), vil det ikke forundre os, at de i sin Nyhed fandt flere Læsere og Beundrere, end andre lignende Skrifter i den dansk-norske Literatur, og at de endog i vore Dage, efter at Smagen er saa forandret og den historiske Forskning skreden saavidt fremad, finde talrige Læsere. Men disse Læsere ere ikke Folk, der granske gamle Skrifter i videnskabeligt Øiemed, men som læse for Underholdningens og Belærelsens Skyld. Thi for de Første er der ikke stort at hente hos Holberg. Han var ingen grundlærd Historiker, han skyede, ja spottede endog møisommelige Granskninger (som H. Grams og Arne Magnusens) hvis Resultater syntes uanvendelige i Livet. „At studere de nordiske Antikviteter er," sagde han, „ikke andet end at rage udi Møddinger, et Arbeide, som man til Straf for Forseelser burde dømme visse Folk til, hvis der ikke fandtes saamange, der frivilligen applicerede sig derpaa, som paa et nyttigt Hovedstudium." (Mor. Tank. 525.) Selv vilde han, siger han et andetsteds, ikke gjøre den gamle nordiske Historie til sit Hovedstudium, uden han ved en Høiesteretsdom blev tvungen dertil.[5]) Holberg var ikke alene ingen egentlig lærd, men ikke engang nogen nøiagtig eller samvittighedsfuld Historiker. Han tog Historien i store Træk som Voltaire, med hvem Suhm har sammenlignet ham, og regnede det ikke saa nøie med en Feil i det mindre Væsentlige. Han roste det danske Magazin og anpriste dets Vigtighed, men han benyttede det ikke selv til ved det nye Oplag af sin Danmarkshistori at rette de i det første indløbne Feil. Imidlertid vidne alle hans historiske Skrifter

Spørgsmaal, hvad der vilde blevet af Holberg som Dramatiker, hvis han havde kjendt Shakspeare. Man kan vist svare, at der neppe vilde blevet mere af ham, end det blev, og det netop paa Grund af den ovennævnte Indskrænkning i hans Aands Omfang. — Møller anfører, saavidt erindres, Melampes parodisk-tragiske Steder som Beviis for, at Holberg ikke var uden Sands for det Rørende. Vistnok! Holberg saa, hvori det stak, men han følte det ikke. Shakspeare vilde nok med sit Vid have havt Indflydelse paa den for alt Sandt og Sundt modtagelige Forfatter, men neppe i nogen anden Retning.

[4]) Somme Paradoxer, f. Ex om Kvindekjønnets borgerlige Stilling, gaae igjen baade i hans poetiske og prosaiske Skrifter.

[5]) Disse Ytringer maa man dog opfatte i Forhold til den Tid, Holberg levede i; han havde seet, hvilken Galskab Rudbecks og Rasmus's Oldtidssværmerier ledede til, og derved faaet en afgjort Ulyst og Mistro til det hele Oldtidsstudium.

om flittig Læsning og den sidste Deel af Danmarkshistorien og hans dansk-norske Stat endog om Kildestudium.

Med hele sin digteriske og videnskabelige Syslen var Holberg ikke en Mand uden Deeltagelse i Dagens Spørgsmaal. Han var en Mand, der, som senere Lessing i Tydskland, ved Skrifter i alle Retninger førte Videnskaberne tilbage til Livet, til det selskabelige og borgerlige Liv, hvorfra lærde latinskrivende Pedanter havde adskilt dem. Med hvilken Deeltagelse han fulgte Dagens theologiske Spørgsmaal, sees af hans talrige Bidrag til deres Løsning saavel i hans „Epistler" som de moralske Tanker. Hvor meget han har tænkt over Statens nærmeste Behov og Tarv, viser hans Nils Klim, som man kan kalde et heelt Statssystem. Om hans økonomiske og statsøkonomiske Indsigter vidne Afhandlinger som „Betænkning over den nu regjerende Kvægsyge,"[6]) om den indiske Handel og om Viin og andre Artiklers Indførsel i Provindserne; hvilke Leilighedsskrifter (de sidste i Dialogform) ere affattede med saadan Klarhed og saameget Vid, at de endnu ville læses med Nytte og Fornøielse. Især er hvad han i førstnævnte Afhandling siger om Nordboernes Smørforbrug saare vittigt og træffende.

Jeg har af de i det Foregaaende berørte Grunde undgaaet at omtale Holbergs interessante Levnetsomstændigheder, hvorledes han som et bergensisk faderløst Officiersbarn i sit 10de Aar blev indskreven til Korporal og derpaa af en Slægtning sat til Bogen, hvorledes han ved Sprog- og Musikinformationer erhvervede sig sit Brød i sine Studeredage, reiste udenlands uden Penge, blev Universitetslærer, skrev sig til store Midler og 7 Aar før sin Død skjænkede disse til Sorø Akademi under Betingelse af at erholde en Barontitel, samt hvorledes han endelig en Maaned før sin Død udsatte en betydelig Sum (16,000 Rdb.) til Udstyr for giftefærdige fattige Jomfruer — „af fornem og reputeerlig Herkomst."

Jeg har ikke villet eller kunnet dvæle ved noget enkelt af Holbergs Skrifter (Rabbek har ved sit Trebindsværk om Komedierne vist, hvad dette fører til), saameget mindre som en saadan Gaaen i det Specielle forekom mig unødvendig til at godtgjøre Holbergs store Fortjenester af vor Literatur, selv forudsat at en Enkelt noget Øieblik kunde være i Tvivl derom. Jeg har blot villet fremhæve det Eiendommelige ved hans Skrifter, denne Grundcharakteer, der vandt dem Beundring hos hans Samtidige og endnu lokker os, der hvert Aar overlæsses med Skrifter i en anden Smag, til at læse og studere dem.

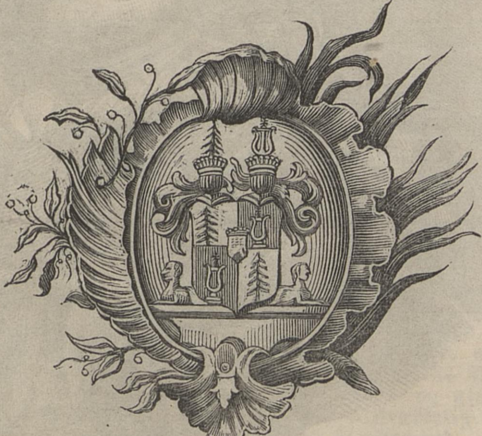

Den politiske Kandestøber anden Akt anden Scene:
„Havde jeg ikke været en Politicus, saa skulde Du have faaet Skam."

Men hermed har jeg kun antydet hans Storhed som Skribent i Almindelighed, som en Skribent for Tydskere og Englændere, for Franskmænd og Ungarer,[7]) men ikke som national Skribent, som Grundlægger af en national Literatur og Scene. Et Par Ord herom ville dog maaskee ikke være af Veien.

[6]) Det maa næsten kaldes harcelistisk, at Holberg lod denne sin mest ephemere og for Hoben bestemte Afhandling trykke i Videnskabernes Selskabs Skrifter, efter først at have ladet den oplæse for de lærde Herrer ved sin Ungdoms-Ven, men senere Uven, Gram, Selskabets Stifter. Det er ogsaa et Moment til Bedømmelsen af Holbergs Charakteer, at han, skjønt i over 8 Aar Æresmedlem af Selskabet, aldrig indfandt sig i dets Møder, og lod et andet Bidrag („Danmarks og Norges Sø-Historie i ældre Tider") oplæse ved Henrichsen (Hielmstierne.)

[7]) Flere eller færre af hans Skrifter ere oversatte paa disse Nationers Sprog samt paa Hollandsk.

Holbergs friherrelige Vaaben.

At Holberg, der saa troligen havde opfattet sit Folks Charakteer, dets Eiendommeligheder, Ønsker og Behov, og fremstillet Alt saaledes, at Folket gjenkjendte det og vedkjendte sig det, var en national Skribent, vil man vel ikke, trods vor moderne Koketteren med det Nationale, kunne benægte. Man vil ikke kunne afvise det Nationale ved hans Skribentvirksomhed ved at fremhæve hans Skare af fremmede Ord; thi ikke at tale om, at det Nationale aldrig kan ligge i Glosser og Ordendelser (thi da bleve vi snart overlæssede deraf), er det dog saa langt fra, at dette skulde tjene til Beviis for, at han havde skilt sig fra sit Folk, at det snarere viser, at han ganske har opfattet dets Svagheder med dets aandelige Retning. Det laa i hans Samtids Kultur og Udvikling, at tilegne sig det Fremmede. Latinske, tydske og franske Ord ansaaes dengang for en større Vinding og Pryd for Sproget end gudbrandsdalske, thelemarkiske og søndmørske nu. I Latinen kom Tidens klassiske Dannelse til Gjennembrud, Tydsken mindede om Kongehusets og Stormændenes Herkomst og Fransken betegnede Hoffets og Adelens Stræben efter at tilegne sig den høiere Kultur og de finere Sæder, der herskede ved Hoffet i Versailles.

Det var ikke Holbergs Sag som national Skribent at modarbeide den i Kulturudviklingen rodfæstede Sprogblanding; dersom han havde indladt sig herpaa, dersom han havde skabt nye Ord, istedetfor de gjængse franske og latinske, vilde hans Skrifter fundet Modstand og forfeilet sit Maal, idet de havde fængslet Opmærksomheden paa deres blotte Ydre, istedetfor deres gedigne Indhold. Han tog derfor Sproget som det var og erstattede, hvad Glosser angik, dets Mangel ved Laan af fremmede Ord. Hvad han mest lagde an paa, var en jevn, simpel Ordføining.[8]) Først senere begyndte han at udstrække sin Omhu til Sprogets Orthographi, men selv efter at Sprogrensningen var begyndt (i Holbergs sidste Dage) vedblev han med sine fremmede Ord, som Enhver forstod, og persiflerede bittert de nye Forsøg paa at erstatte dem ved Selvdannelser eller ved at fremtrække forældede danske Ord. Han indsaa ikke Nytten heri; og han frygtede vel ogsaa, at det danske Sprog, som han ved sin Moderation havde bragt til virkelig Anseelse, vilde synke tilbage til den gamle Foragt, saasnart man ved Reformer blottede dets Fattigdom og Utilstrækkelighed, som Ingen havde dybere følt, men bedre skjult end han.

Hovedsagen var for Holberg, at der skreves i Modersmaalet, at Digtere og Lærde udtrykte sig saaledes, at Folkets Masse forstod dem.

I denne Retning brød han selv Isen, og det saa fuldstændig, at Modersmaalet fra hans Tid er blevet det gjængse Sprogorgan i Skrift og Tale saavel i Danmark som Norge. Herved har han ogsaa indlagt sig en Fortjeneste af sit Folk, som neppe noget andet Lands Skribent kan gjøre ham stridig.

Han skrev Modersmaalet — og ikke Latin.[9]) En liden Ros i vore Dage, men en desto større i hans, da Enhver i Skolen lærte at skrive det sidste, Ingen det første[10]). Modersmaalet hørte ikke med til Opdragelsen og Syslen dermed var under en lærd Mands Værdighed. For en saadan Mand var det dengang den samme Fornægtelse af sin Superioritet at skrive Modersmaalet, som det nu er at klæde sig i Vadmel. Det var et Brud med den silkeklædte Modeverden og de lærde Professorer. Det var en Opposition mod Samtidens fine Smag. Saagodtsom hele den bedre Klasse søgte at blive Nordiskheden, det Hjemlige, kvit baade i Tale og Sæder. Man ansaa det næsten for en Levning af en tilbagelagt barbarisk Tidsalder, som en gammel Adam, der maatte druknes og dødes i et Gjenfødelsens Bad af sydlig Kultur. Tydsk Theologi og tydsk Politik, hollandsk Philologi, engelske Prædikener, italiensk Musik, fransk Galanteri og fransk Dragt strømmede ind over Nationen og sløvede ganske dens nordiske Livskraft. Ja det var, som Wilster siger, kommet saa vidt, at

„Hver Mand, som med Kløgt gik i Lærdom til Bund,
Latin paa Papiret kun malte.
Med Fruerne Fransk og Tydsk med sin Hund
og Dansk med sin Tjener han talte."

Tydsk Adel afløste den gamle danske, der flittig havde optegnet og trolig bevaret de Viser og Traditioner, der knyttede Folket til Fortiden. Fædrelandets Historie skreves paa Latin (af Krag, Pontanus, Vitus Bering, Torfæus o. A.) og selv Modersmaalets Grammatik affattedes paa Latin (af E. Pontoppidan den ældre). Tydsk brugtes ved lærde Stiftelser (ved Sorø Akademi var endog Dansk forbudt) og ved Hærens Kommando, og Dronningen Sophie Magdalene taalte ikke Dansk for sine Øren. Christian den Femte var opdraget paa Tydsk, havde sin franske Hofpræst og skrev Fransk, Tydsk og Dansk om hinanden.

Vel havde baade Historieskrivere og Digtere (som A. S.

[8]) „Naar jeg, siger han, f. Ex. ikke kunde hitte paa det Ord iagttage, skrev jeg beobagte, naar et Zignet ikke vilde falde mig ind, skrev jeg Pitskaft. Naar jeg ikke kunde erindre dens eller dets, skrev jeg dessen, istedenfor derudi derudinden etc. Mine Kopister har jeg forført til at skrive ligesaa galt, og tør de, maaskee, sværge paa, at det er godt Dansk, fremførende mine Skrifter til Beviis."
(Orthogr. Anm. til Metamorphosis.)

[9]) At Holberg, foruden mindre vigtige Skrifter, skrev Nils Klim paa Latin, havde sine særegne Grunde, da han derved vilde unddrage den Censuren og især den store Hob, blandt hvem Bogen let ved sine frisindede og paradoxe Meninger kunde volde en Opsigt og Støi, der vilde været den fredselskende Skribent høist ukjærkommen. At Bogen ikke desmindre fremkaldte stor Kvalm og nær var bleven undertrykt (ved Bluhme og Pontoppidan) er bekjendt nok.

[10]) Holberg siger i de nævnte Orthogr. Anm., at hans Forældre lod ham, saasnart han kunde tale, sætte i Skole for at læse Tydsk, ræsonnerende som saa: „Dansk kan han for Intet lære af Smaadrengene paa Gaden." Han lærte da sit Dansk i Ammestuen. Saasnart han fik „Duun paa Hagen," reiste han udenlands, men var, naar han kom hjem, stædt i samme Tilstand som Jean de France, idet Modersmaalet ikke vilde synderlig flyde for ham; „thi man kan let glemme det, som man aldrig har forstaaet tilgavns," lægger han til.

Vedel, Hvitfeldt, Hegelund, Arebo, Kingo, Bording, P. Syv) efterhaanden søgt at værne om Modersmaalet; men deres Virksomhed var for lidet gjennemgribende, formeget Stykværk, til at den skulde kunne byde de indtrængende fremmede Elementer Trods. Dertil udfordredes en Kjæmpeaand, der omfattede den hele menneskelige Viden, et Geni, der med Forstandens Fakkel kunde blotte de udenlandske Gjøglere, med Satirens Svøbe jage dem ud af Nationalitetens hellige Haller, hvis Piller de vanzirede med udenlandske Taabeligheder, og ved sit skabende Geni udfylde den derved opstaaende Tomhed, kort sagt, en Mand som Holberg.

Han brød med Udenlandskheden og Fordommene. Han var lærd og behandlede dog de forskjelligste Materier paa Dansk; han var en Professor og skrev Skjemtedigte og Komedier til Fornøielse for Alle, undtagen dem, der følte sig trufne af hans Satire, og hans lærde Kolleger, som derved fandt den professorlige Værdighed krænket. „Han skabte en dansk-norsk Literatur i alle Retninger, hvori en saadan hidtil ikke havde existeret," en Literatur, der ved sin Gedigenhed strax traadte ind i de europæiskes Række. Han nødte Udlændinge til for Fremtiden selv at tilegne sig hvad Godt nordiske Skribenter frembragte, og disse behøvede nu ikke længere af Omsorg for sit Navns Udbredelse i Udlandet at skrive uforstaaeligt for Massen af sit Folk.

Skuepladsen er et altfor vigtigt Udviklingsmiddel for Folkets aandelige Kultur og Sprog, til at Holberg ikke skulde bemægtige sig det, især da han paa samme Tid kunde fremme den Opgave, han i sine satiriske Skrifter havde sat sig: „at revse menneskelige Daarskaber og Feil." De fremmede dramatiske Produkter, der opførtes i Kjøbenhavn, deels paa Tydsk og Fransk, deels i Oversættelse, afløste han derfor ved Komedier, grebne ud af Folkets Liv, hvilke vel for en Deel vare dannede efter fremmede Mønstre (som Plautus og Moliere), men som dog besade saa megen Originalitet og Rigdom i Charakteertegningen og de komiske Situationer, at de ingenlunde kunde kaldes Efterligninger, men snarere maatte siges at staae ved Siden, ja over sine Mønstre. Holbergs første Komedie, „den politiske Kandestøber," gik over Scenen i Oktober 1722[11]) og herfra daterer sig den danske Skueplads, der, kun afbrudt under Christian den VI's pietistiske Regjering, vedbliver at virke den Dag idag[12]). Med hvilken Lyst og Utrættelighed Holberg arbeidede paa dette nye Felt for sit Geni, kan man slutte deraf, at da Skuepladsen lukkedes i 1727, var allerede 21, fordetmeste Femaktsstykker af ham opførte, og da den aabnedes igjen (1747), begyndte han, skjønt i en Alder af over 60 Aar, at berige den med nye Stykker og vedblev dermed til kort før sin Død. Hvor stort Kald han havde til Komedieskrivning, er ufornødent at paapege videre end skeet, naar man veed, at hans Stykker endnu ikke ere overtrufne og fortrængte af Scenen.

Lægges saaledes Holbergs Fortjeneste af den nationale Scenes Stiftelse til hans øvrige som Skribent, saa kan man isandhed sige, at han mere end nogen anden Mand fortjener at leve i taknemmelig Erindring blandt „Tvillingrigernes Folk." Vi sige ikke Norges; thi, skjønt dets Søn, glemte han i Danmark, hvor han levede og havde sit Udkomme, ligesom saa mange andre Nordmænd, dets Tarv og Vel og tog hverken i sine Skrifter eller i sit Testament noget særeget Hensyn til det, medmindre man vilde regne ham det tilgode, at han henlagde Scenen i Nils Klim til sin Fødeegn, beskrev sin Fødeby, brugte enkelte norske Ord (sandsynligviis hvor andre ikke faldt ham ind) og endelig betænkte et Par Slægtninge med Lidt til deres Underholdning.

Men naar vi Norske alligevel bevare hans Minde i en kjærligere Erindring, end han som kosmopolitisk Skribent fortjener, saa er det i Erkjendelsen af, at vi have nydt Frugterne af hans Virksomhed ligesaa fuldt, som om denne havde været indviet os alene. Ja, man kan kanskee sige, at denne i væsentlig Grad har befordret vor Frihed og Selvstændighed, forsaavidt disse ere fremkaldte og bevarede ved Folkets aandelige Opvækkelse og Modenhed. Thi, skjønt han ved sine Skrifter blot søgte at vække Sandsen for det Tryk, hvorunder Tænkefriheden led, kunde han, saa loyal Borger han end var, naturligviis ikke undgaae med det samme at aabne Folkets Øine for Regjeringens Ufuldkommenheder, forsaavidt dette Tryk (som f. Censuren, Holbergs Dødsfiende) skrev sig fra disse. Dog denne Fortjeneste, der beror paa Hypotheser, kan den store Digters Minde godt undvære; det er nok, at han ved de herligste Værker i Prosa og Vers har grundlagt vor Literatur og givet hele Folkets aandelige Liv en frisk Spirekraft, en sund Vært, der idelig afsætter friske Blomster til den Krands, som omslyger hans Navn.

Den 27de Januar 1854.

Paul B. Hansen.

[11]) Hundredeaarsdagen efter denne Begivenhed feiredes saavel af det dramatiske Selskab her i Byen som i Bergen. Til Fester i Bergen havde Lyder Sagen skrevet Sange og Lektor Arentz, Holbergs Broderdatters Søn, var indbuden som Æresmedlem. (Hesperus V. 350.)

[12]) Montaigu's Troup havde vel allerede den 23de Sept. næst forhen begyndt sine privilegerede danske Forestillinger med „Gnieren" (af Moliere); men ikke destomindre kan man sige, at den danske Skueplads daterer sig fra Opførelsen af det første Holbergske Stykke, da Montaigu sandsynligviis ikke vilde have søgt Tilladelse til at give danske Stykker, uden Udsigt til at erholde saadanne af Holberg, og endnu mindre Trouppens Præstationer vundet Anseelse og Yndest blandt Folket, uden ved Hjælp af hans vittige Muse.

Amsterdam.

Amsterdam,

beliggende ved Bugten Het-Y og bygget paa 90 Øer, der ere dannede af Amstel og en Mængde Kanaler og forenede ved 290 Broer, hører ikke alene ved sine historiske Minder, men ogsaa ved sine Handelsforbindelser blandt Europas mest bekjendte Byer. Naar man nærmer sig Amst., seer man strax, at man har en Stad af første Rang for sig. Havnen er oversaaet af Skibe, vrimlende af Mennesker. Talrige Kirketaarne, der hæve sig mod Skyerne, give Byen i Frastand et imponerende Udseende. Naar man kommer ind i den og seer sig om, opdager man ogsaa let, at man befinder sig i en By med stor Velstand og en glimrende Fortid, i en By, der har mere end Beliggenhed og Handelsrenommee fælles med Venedig.

Allerede i Middelalderens Slutning var Amsterdam en Handelsstad, men først efterat Byen var bleven fri for Spaniernes Herredømme, tiltog den hurtig i Velstand og svang sig op til den anseeligste Handelsstad i Nederlandene. Antwerpens Verdenshandel gik over til denne By, hvis Indbyggere 1622 beløb sig til 100,000. Dens Storhed opvakte Naboernes Misundelse; den havde Forræderi og Overumplingsforsøg at udstaae og endelig de ødelæggende Virkninger af Krigen med England i det 17de Aarhundrede, der tilføiede dens Handel et dybt Knæk. Saaledes stod i 1653 henimod 4000 Huse ubeboede. Men snart hævede Handelen sig paany, og i Generalstaternes Forsamling nød Stadens Borgermestere en saadan Anseelse, at de næsten i hele det 18de Aarhundrede kunde maale sig med Arvestatholderen. Amsterdam havde nu ogsaa erhvervet en saadan Rigdom, at ingen anden Stad i hele Europa kunde bamle op mod den. Den var Markedspladsen for Østens og Vestens Produkter og dens Havn altid fuld af Skibe. Det Ry, hvori den hollandske Sparsommelighed og Redelighed stod, bidrog Sit til at befordre dens Handel. Men til Skade for Handelen udbrød Krigen med England 1781. Imidlertid forvandt Byen snart Følgerne heraf og vedblev at blomstre indtil Regjeringsforandringen i 1795. Men fra den Tid af gik det efterhaanden nedad med dens Velstand og Handel, selv efterat Kong Ludvig havde gjort Adskilligt for at fremme denne og endog i 1808 gjort Staden til Regjeringens Sæde. Endelig tilintetgjorde Hollands Forening med Frankrig 1810 aldeles Byens udenlandske og mestendeels ogsaa den indenlandske Handel. Først siden 1813 har Handelen faaet et nyt Opsving, idet de gamle Handelshuses umaadelige Kapitaler, Vexelhandelen, kyndige Varemæglere og en Mængde Indretninger til Handelens Lettelse og Sikkerhed give Amsterdam et afgjort Fortrin for andre Handelsstæder.

I ældre Tider var Amsterdam en stærk Fæstning med 26 Bolværker, som ved vilkaarlige Oversvømmelser kunde beskyttes mod Fiender. Nu kan den kun forsvares ved Oversvømmelser af Omegnen og forsaavidt ikke en Vinter som 1794—95 gjør dette Forsvarsmiddel uvirksomt.

Blandt de offentlige Bygninger er især det gamle Raadhuus berømt. Denne prægtige Bygning (opført 1648—55) staar paa 13659 Pæle,*) er 282 Fod lang, 235 Fod bred, 116 Fod høi, og har et 211 Fod høit rundt Taarn. Dens Indre er smykket med udmærkede Malerier og Billedhugger-Værker fra det 17de Aarhundrede. I 1808 tog Kong Ludvig, til Nederlændernes store Misfornøielse, sin Bolig her, og lod indrette en Thronsal, der rigtignok hører til de prægtigste i Europa.

Amsterdam tæller nu 222,600 Indbyggere, hvoriblandt 47000 Katholiker, 37000 Lutheraner, 2000 Anabaptister, 22000 tydske og 25000 portugisiske Jøder, 400 Remonstranter o. s. v. Byen har et stort Antal Skibsværfter, Seil-, Toug-, og Tobaksfabriker, Diamant-Sliberier, Klæde- og Silkemanufakturer, Fabriker for Guld- og Silkevarer, Farvestoffe og chemiske Apparater, Sukkerraffinaderier og Geneverbrænderier og Udførsel af Korn og Kolonialprodukter. Akademiet for Kunster og Videnskaber, andre lærde Selskaber og Skoler, musikalske Foreninger o. s. v. vidne om Indbygernes Sands for Videnskabelighed og Kunst. Hospitaler, Asyler og Forsørgelsesanstalter af forskjelligt Slags vidne om deres Velgjørenhedssands. De nederlandske Reformerte have ti Kirker, de franske en, de engelske to, Katholikerne 18 og de engelske Jødeomvendere en. Prægtigst er Katharinekirken med Ruyters, van Galens og Vondels Gravminder og en berømt Prækestol. Nikolaikirken er mærkværdig ved sine Monumenter over flere af Nationens Søhelte.

Skade er det, at Opholdet i denne ellers saa herlige By besværliggjøres om Sommeren ved mephitiske Dunster fra Kanalerne og ved Mangel paa godt Kildevand. De Hindringer for Handelen, som Modvinde paa Zuydersøen og Sandbanker ved Indløbet til Havnen tidligere voldte, idet dybtgaaende Skibe ikke kunde løbe ind uden først at losse noget af Ladningen ud, ere nu ryddede af Veien ved en ny 26 Fod dyb Kanal, der gaar fra Amsterdam til Nieuwe-Diep og har to almindelige Sluser, der er saa store, at et Linieskib kan passere dem. To store Dampskibe bugsere Kjøbmandsfartøierne med fuld Ladning inden 18 Timer igjennem den hele Kanal. Byens Omegn er flad og smuk, forskjønnet ved Alleer og Haveanlæg med palladsagtige Lysthuse.

*) Ogsaa Byens fleste andre Bygninger hvile paa nedrammede Pæle.

Slaveriet i Rusland, saaledes som det nu er.

(Efter Turgeneff.)

(Fortsættelse fra Nr. 1.)

En rig russisk Bjergværkseier, som opholdt sig i Paris og som ønskede at skaffe sig deslige Opsynsmænd for sine

Eiendomme i Siberien, fik det Indfald, at lade nogle af sine unge Livegne komme til Frankrig, hvor han lod dem opdrage i de bedste Specialskoler for deres tilkommende Bestemmelse. Men efterat de havde fuldendt sine Studier, foretrak de Fleste af dem, at blive, hvor de vare, idet de takkede sin fordums Herre for den Omsorg, han havde draget for deres Dannelse.

Blandt disse unge Livegne var der En, som havde særdeles udmærket sig i sine Studier. Han blev ogsaa meget godt behandlet af sin Herre og modtaget i Selskaber, som enhver anden Besøger. Ja, Herren havde, efterat den unge Mand havde tilendebragt sine Studier, endog givet ham de fornødne Midler til at gjøre en Reise igjennem Europa. Den unge Livegne, som holdt meget af sine Forældre, vilde endelig vende tilbage til Sibirien, men den Tanke, at maatte selv blive Slave igjen, om end for en kort Tid, oprørte ham. Han bønfaldt derfor sin Herre gjentagne Gange om at frigive ham, idet han forsikrede ham om, at det i ethvert Tilfælde var hans Agt, at vende tilbage. Han forestillede ham, at hans egen Interesse som Herre vilde vinde derved, da han som en fri Mand vilde kunne virke med langt mere Held og Energi, end med den nedtrykkende Tanke at være Slave. Men Herren vilde aldrig gaae ind paa dette, dog forsikrede han ham om, at han vilde skjænke ham Friheden, men ikke forend han havde begivet sig til sin Post i Sibirien. Denne Mangel paa Tillid og Ædelmodighed, eller, rettere sagt, denne Kaprice, berøvede Godsherren i adskillige Aar flere af de unge Mænds Tjeneste, for hvis Dannelse han havde gjort sig saa megen Umage. Den unge Mand, som jeg her omtaler, er for Tiden i Rusland, og det som fri Mand, hvilket han forresten hovedsageligen skylder den Omstændighed, at den berømte Naturforsker Alexander von Humboldt, der var bleven bekjendt med ham paa sin Reise i Sibirien og det østlige Rusland, fattede Godhed for ham og talte hans Sag.

Da Slaveeierne i Regelen endog af deres rige Livegne ikke faae mere, end den sædvanlige Afgift, som samtlige Bønder i deres Landsby betale, maa det synes paafaldende, at ikke langt flere Livegne kjøbe sin Frihed end Tilfældet er. Grunden er ikke, at de Livegne ere ligegyldige, at de ikke bryde sig om at blive frie, men det er Forfængeligheden, som afholder Herrerne fra at indvilge deres Livegnes Loskjøbelse, om de end byde de største Summer. Den forhen omtalte Hattefabrikant kjøbte sin Frihed for 800,000 Rubler, men det var i et Øieblik, da hans Herre var i Forlegenhed for Penge, hvilket han havde faaet at vide, ellers var hans Tilbud maaskee ikke bleven antaget.

En af mine Venner, som reiste i det Indre af Rusland, standsede engang i en Landsby, der tilhører Grev Sjeremeteff, for at blive Natten over. Han blev gjæstfrit modtaget af en af de rigeste Bønder, som eiede et toetages Huus af Muursteen, (Noget som er sjeldent i en russisk Landsby) og ved Aftensmaden blev han endog beværtet med Champagne. Møblerne vare af Mahogni og paa Væggen hang Grevens Portræt. I sin Samtale ytrede min Ven til sin Vært, at han vel maatte føle sig meget lykkelig ved at staae under en saa god Herre som Greven synes at være. „O ja, svarede Bonden med en sørgmodig Mine, jeg maa visnok være erkjendtlig mod ham, da det er en saa brav Mand, men jeg vilde gjerne give ham baade mit Huus og min øvrige Formue, som beløber sig til 600,000 Rubler, dersom han blot vilde skjænke mig min Frihed!"

Paa denne Grev Sjeremeteffs Godser fandtes det Særsyn, at nogle af hans Livegne vare i Besiddelse af Jordeiendomme med tilhørende Slaver. Disse Slaver i anden Grad eller Slavers Slaver vare alle indskrevne under Grevens Slaver, og ansaaes efter Loven at være hans, men hverken han eller nogen Anden vilde nogensinde have tænkt sig Muligheden af, at han vilde have bemægtiget sig disse Eiendomme. Men efter hans Død toge hans Søns Formyndere alle disse af hans livegne Bønder erhvervede Eiendomme i den umyndige Arvings Navn i Besiddelse, og det synes, at den unge Greves Formuesomstændigheder ikke have tilladt, endog efterat han er bleven myndig, at give disse saa uretfærdigt erhvervede Eiendomme tilbage til de virkelige Eiere.

Det er ikke længe siden, at der døde en rig Kjøbmand i Moskva, som var en af Sjeremeteffs Livegne. Tilligemed andre Eiendomme efterlod han ogsaa en Sum af 150,000 Rubler, deponerede i Laaneindretningen. Naturligviis gjorde hans Sønner, der vare ligeledes Kjøbmænd og som han havde været heldig nok til at frikjøbe af Livegenskabet, Fordring paa sin Faders Efterladenskab. Men Greven gjorde ogsaa Fordring paa det, da Eieren havde været hans Livegen, og en Livegen efter Loven ikke kan have nogen Eiendom. Det kom til Proces, og Domstolene kunde efter Lovens udtrykkelige Bestemmelse ikke andet end tilkjende Greven den efterladte Sum, og de stakkels Arvinger bleve saaledes snydte for den Arv, deres Fader havde beredt dem i et langt og arbeidsomt Liv. I denne Henseende staar den russiske Livegne endnu et Trin under Negerslaven. Men ogsaa naar han har en god Herre, kan han komme til at miste sine Eiendomme, saasnart som der skeer Exekution hos hans Herre, da i dette Tilfælde alle Eiendomme, som dennes Livegne have erhvervet, betragtes som hans egne og lægges Beslag paa.

Det hænder ofte, at Livegne, som trænge til mere Land end deres Godsherre kan give dem, kjøbe udyrkede Strækninger i Nærheden af deres Bopæl, som de nu dyrke op og naturligviis gjøre langt mere værdifulde. Men da ogsaa disse Kjøb maa staae under Godseierens Navn, staar det i dennes, og i det Tilfælde at hans Gods bliver solgt, i Kjøberens Magt, at berøve disse Folk deres møisommeligen erhvervede Eiendom.

Enhver, der veed, hvad det er, at tjene som Soldat i den russiske Armee, maa let indsee, at den, der paa nogen Maade kan unddrage sig denne Skjæbne, gjør det, det koste hvad det vil. Det var derfor i forrige Tider almindeligt, at de mere velstaaende Obroksbønder kjøbte et Jordstykke, fra hvilket de leverede Regjeringen det paa dem faldende Antal Rekrutter. Men da Regjeringen endelig forbød denne Stillingsmaade, og de stakkels Bønder nu maatte lade sine egne Sønner gaae til Armeen, var Jammeren i de fleste Bygder stor. En Fyrst G., der ellers altid pleiede at opholde sig paa fine Godser i Jaroslaw, reiste, da denne Regjeringens Bestemmelse første Gang blev sat i Udførelse, imod sin Sædvane til Moskva, for at tilbringe nogle Maaneder der, og da man spurgte ham om Grunden, erklærede han, at han ikke kunde holde ud at være Vidne til den Fortvivlelse, den nye Rekrutteringslov havde opvakt blandt hans Bønder, og at han derfor var reist bort, da det jo ikke stod i hans Magt at bistaae dem i deres Ulykke.

Efter „Obroksbønderne," der, som anført, udgjøre den større Halvdeel af de russiske Livegne, følger Hoveribønderne, som ikke betale sin Herre nogen Afgift i Penge, men ere forpligtede til at arbeide for ham og afgive en vis Deel af deres Produkter. Den almindelige Regel, som desuden er sanktioneret ved Forordninger af Regjeringen, er at enhver Livegen af denne Klasse maa i enhver Uge arbeide tre Dage for sin Herre. Dertil kommer Forpligtelse til at afgive til Herren et vist Kvantum Honning, Æg, undertiden ogsaa Fjærkræ og Faar. Kvinderne maae desuden, foruden deres Markarbeide, om Vinteren spinde et vist Kvantum Hør eller Uld for Godsherren, og Bønderne maae i den samme Arbeidstid kjøre Korn, Brænde o. s. v. for Herskabet. I Almindelighed ere disse Forpligtelser engang for alle fast bestemte, og rettænkende Godsherrer tillade sig sjelden at forøge dem, kun i den travleste Deel af Aaret, i Høaannen og Kornhøsten, pleier man at forlange nogle Extraarbeidsdage af dem.

Naar et Gods ikke er altfor lidet, og Hoveriarbeidet tilligemed de øvrige Afgifter er ikke altfor overdrevet, kunne disse Bønder, om de end hver Uge arbeide tre Dage for Godsherren, have det taalig godt, især naar Godsherren er en retskaffen Mand, der beskjæftiger sig lidt med sine Undergivnes Velvære. Men denne Velvære indskrænker sig dog til den ellers i Rusland almindelige Overflod paa de første Fornødenhedsartikler, og er meget forskjelligt fra den Velstand, man opdager hos mange Obroksbønder.

Et Gods med Hoveribønder deles i Almindelighed af Eieren i to Dele, hvoraf den største udstykkes blandt Bønderne, som dyrke hver sit Jordstykke for egen Regning; den mindre Deel dyrkes af Godseieren og dens Produkter sælges for ham. I Almindelighed tillader han Bønderne ogsaa, at de hente det fornødne Tømmer til deres Huse og Brænde fra hans Skove. Men fra denne Regel er der desværre altfor mange Undtagelser. Især er det hos de mindre Eiere, at de stakkels Livegne blive værst mishandlede, skjønt det har ikke manglet paa Exempler at store Godseiere med høist aristokratiske Navne, og som længe have levet i Udlandet, opførte sig paa det mest Hjerteløse mod sine stakkels Bønder, ligesom paa den anden Side mange af Smaaeierne have været billige og retfærdige mod sine.

Misbrugene af Herremagten mod denne Klasse af Livegne ere desværre altfor hyppige. Mange, især af de mindre Godseiere lade sine Folk jævnligen arbeide over tre Dage i Ugen, og forøge deres øvrige Præstationer paa det Vilkaarligste. Mishandlinger ere ogsaa meget hyppige, naar Herren er en raa, lidenskabelig Mand, en Drukkenboldt o. s. v.

En af de skammeligste Misbrug af Herremagten finder Sted i det saakaldte hvide Rusland, i Gouvernementerne Vitepsk og Mohulew, hvor Godseierne afstaae sine Slaver i Hundrede- og Tusindeviis til Entreprenører, der opføre Landeveie eller grave Kanaler. Eieren forpligter sig i disse Tilfælde at levere et vist Antal Mænd til en vis Priis, medens Entreprenøren forpligter sig til at underholde dem paa Reisen og under Arbeidet. Slaveeieren stikker de ved Handelen tjente Penge i sin Lomme, og hans Slaver maae prise sig lykkelige, dersom de idetmindste faae tilstrækkelig Føde af Entreprenøren, hvilket ikke altid er Tilfælde. De af Regjeringen ansatte Ingeniører, som føre Overopsynet over saadanne Arbeidere, kunne rigtignok forlange af Entreprenøren, at han ikke lader Folkene lide Mangel paa de første Fornødenheder, men længere gaar deres Berettigelse ikke. Man har ladet disse stakkels Heloter arbeide i Omegnen af det keiserlige Lystslot Tsarskoi-Selo, ja endog i dets Park, hvor Keiser Alexander ofte maa have havt Anledning til at see disse Stakler i deres Arbeide, efterladende Blodspor paa Landeveien, da de ofte ikke engang havde Sko til at beskytte Fødderne mod de spidse Stene, som de maatte gaae over. Overingeniøren forsikrede mig, at han ideligen maatte trætte med Entreprenøren, for at denne idetmindste gav disse Folk den tilstrækkelige Føde.

(Fortsættes.)

Norge.

Christiania. Under 18de d. M. er Sognepræst til Dybvaag, C. A. Münster udnævnt til Sognep. til Enebaks Pstg.; resid. Kapellan til Eker, C. A. Gloersen til Sognepræst til Elverums Pstg.; Fuldm. C. Motzfeldt til Stiftamtmand i Tromsø Stift; Overretsprokurator P. Breder til Amtmand i Nordlands Amt; Expeditionssekretær P. H. Hansteen til Sorenskriver i Søndre Østerdalen; Sorenskriver O. Vangensten til Sorenskriver i Mandal; Justitiarius C. A. Diriks til Generalauditør; Regnskabsfører H. Aubert til Armeeintendant; Kapitain C. W. Garben til Forstander for de militære Værksteder; Kand. jur. P. Moe til Depotforvalter og Kap. H. Larsen til Kapitain-Vagtmester paa Frederiksstеen.

— Under s. D. have flere Avancements fundet Sted i den bergenske og den christianssandske Infanteribrigade.

— Jaften (27de) gives en Forestilling paa Theatret til Minde om Ludvig Holberg.

Akers Formænd og Repræsentanter fattede den 21de Januar Beslutning om, at en Kirke, omtrent som den, der nu opføres paa Ullevold, skal bygges for Østbygden (paa Gaarden Ulven.)

Drammen. Kommunen har kjøbt Guldsmed Lorentzens Gaard paa Bragernæssiden for 6800 Spd. for at nedrive den til Udvidelse af Torvet og bevilget 1500 Spd. til Planering m. m.

Stavanger. Husebygningerne paa Gaarden Fidje i Sognedal nedbrændte den 20de f. M., hvorved fem Familier bleve huusvilde.

Throndhjem. Jaar har ogsaa her været en Trettende-Januarfest; omtrent 50 akademiske Borgere deeltoge deri og Skaaler udbragtes.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I vore Dagblade har Chr. Tønsberg ladet indrykke en Opfordring til dem, der maatte besidde eller være vidende om gamle Portræter af berømte norske Mænd og Kvinder, at de ville underrette ham om det i saa Henseende Nødvendige, for at han paa denne Maade kan sættes istand til at give sit nye nationale Billedværk, „Berømte Nordmænd", den størst mulige Fuldstændighed og Værd. Han tvivler ikke paa, at hans Landsmænd med Beredvillighed ville hjælpe ham til redde fra Ødelæggelse Billeder, der ofte ere af uskatteerligt Værd for Fædrelandets Historie og Folkets nationale Bevidsthed.

— Pastor Lammers i Skien optraadte for nogen Tid siden meget kraftigen mod Skuespil som er en syndig Forlystelse, hvilket fremkaldte flere Avisopsatser, hvori han deels forsvaredes, deels angrebes. Endelig har en Indsender i Chr.-Pst. for 22de Jan. rykket ud imod Pastoren med vor egen store Reformators Udsagn om Skuespil, hvilket viser, at han ikke brød Staven over det Slags Forlystelser.

— Arbeiderforeningernes Blad (der siden Nytaar kaldes „det norske Arbeiderblad") beregner, at med indeværende Maaneds Udgang vil Omkostningerne ved Arbeidersagen udgjøre 17,165 Spd. 17 ß, hvilke ville falde Staten til Byrde, da de Anklagede ere uformuende.

— Sorenskriver B. Anker har i Chr.-Pst. for 23de Jan. ladet indrykke „nogle Ord i Anledning af Reform i den kriminelle Retspleie," hvori han anbefaler Assessor Winter-Hjelms Anmeldelse af Munch-Ræders Værk om Juryinstitutionen til Læsning af enhver Vedkommende, og udtaler sig mod at ombytte vor simple kriminelle Retspleie, der efter hans Mening med Hurtighed og ikke store Omkostninger forener Betryggelse baade for det Offentlige og Angjældende, med en Institution, hvis Gavnlighed, hvor den hører hjemme, sees mere og mere at betvivles.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Regjeringens Forlangende om Extrabevillinger til Forsvarsvæsenet er bifaldt af alle fire Stænder.

Danmark. Den officielle Text til Neutralitetstraktaten er nu meddeelt Rigsdagen. Deri angives de almindelige Grundsætninger, som agtes fulgte i Tilfælde af en europæisk Krig, saaledes: „1) At afholde sig under den Krig, som kunde udbryde, fra enhver Deltagelse til Fordeel for den ene af de stridende Parter til Skade for den anden. 2) At admittere de krigsførende Magters Krigs- og Handelsskibe i Monarkiets Havne, dog altid med Forbehold for Regjeringen af at kunne udelukke de førstnævnte Skibe saavelsom Transportskibe, henhørende til de krigsførende Magters Flaader, fra Christiansøs Havn. De Sundheds- og Politi-Anordninger, som Omstændighederne maatte have gjort nødvendige, eller endnu muligens kunde gjøre nødvendige, skulle naturligvis adlydes og respekteres. Kapere blive ikke indladte i danske Havne eller taalte paa dansk Rhed. 3) At tilstaae de krigsførende Magters Skibe Ret til i Monarkiets Havne at forsyne sig med alle Varer og alt Kjøbmandsgods, som de maatte behøve, de Artikler, som henregnes til Krigs-Kontrebande, alene undtagne. 4) At lukke Monarkiets Havne for enhver Prise, undtagen i bevist Nødstilfælde, og i disse Havne at forbyde Kondemnation og Salg af Priser; og endelig 5) i H. M. Kongen af Danmarks Handelsforhold med de Lande, som ere i Krig, at nyde enhver Sikkerhed og alleslags Lettelser for de danske Skibe og deres Ladninger, dog altid med Forpligtelse for disse Skibe til at rette sig efter de Regler, som ere almindeligen gjældende og anerkjendte i Tilfælde af erklærede og effektive Blokader."

— Professor A. F. Bergsøe, Medlem af Landsthinget og Chef for det statistiske Bureau, er død Natten til 16de ds.

Frankrig. Fra Paris meddeles under 13de dennes, at alle Russer skulle have erholdt Befaling til at forlade Paris, at Lord Palmerston ifølge Rygtet var overdraget at danne et nyt Ministerium; at flere engelske Handelsskibe, ladede med de til den tyrkiske Armee i England indkjøbte Vaaben og Munition, vare ankomne til Malta, og at man atter taler om et Laan paa 2 til 300 Millioner.

— Regjeringen har til Artilleriets Formerelse stillet 10 Millioner til Disposition, dog tror man neppe, at dette Beløb vil være tilstækkeligt.

England. I den første Uge i det nye Aar faldt en saa uhyre Masse Snee overalt i England, at al Jernbanefærdsel standsede, og at London, Manchester og Liverpool vilde have været aldeles afspærrede, naar den elektriske Telegraph ikke havde været.

Rusland. For at tilveiebringe Lighed har Keiseren befalet, at alle Udskrevne til Hæren herefter skulle tjene i 22 Aar i Garden og ellers i 25 Aar ligesom ellers blot de Livegne.

Tyrkiet. Ved Tshetate leveredes den 6—8 en Fægtning, hvori Russernes Tab af dem selv anslaaes til 1000 Døde og 1000 Saarede, iblandt de Sidste, General Simonisch, ligesom den kommanderende tyrkiske Pascha nævnes blandt de Faldne. Tyrkerne beholdt Valpladsen.

— En af „Indep. B." Pariserkorresp. beretter for vist, at Preussen og Østerrig i en kollektiv Note til den franske Regjering have udbedet sig Forklaring om Hensigten med de forenede Flaaders Indseiling i det sorte Hav, og dernæst hentydet paa, at de ikke vilde følge England og Frankrig paa den Vei, disse Magter nu have betraadt. Samme Korresp. beretter efter et Brev fra Berlin, at Tzaren efter Flaadernes Indseiling i det sorte Hav betragter sig som løst fra sit Løfte om ikke at gaae over Donau.

— Ifølge „Patrie" ere 3 franske og ligesaa mange engelske Linieskibe foruden nogle Fregater blevne tilbage i Bosporus.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Svenske og norske Konsulposter i Archangel, i Lübeck og i Panama.

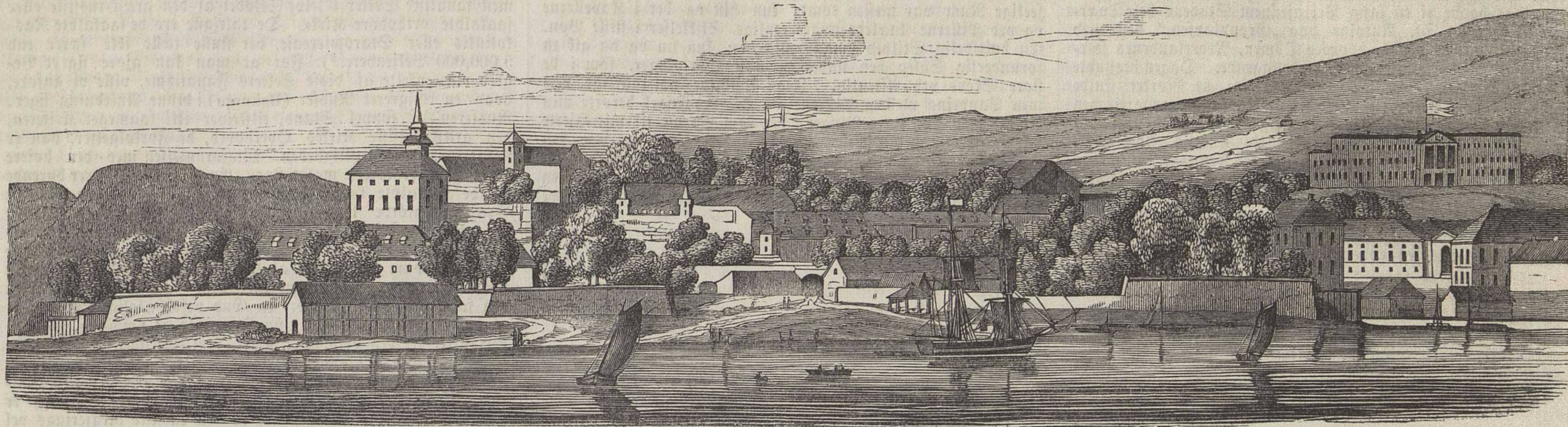
Karlsø Sognekald (Tromsø Provsti) med omtr. 460 Spd. i Indtægter.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. for indenbyes og 66 ß Kvart. (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Under forestaaende Storthing skal Nyhedsbladet levere en kort ugentlig Oversigt over sammes Virksomhed. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 5. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 4de Februar 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Erindringer fra en Reise i Belgien (Af A. Munch.) — **Ruslands svage Sider.** — **Michael Sars.** — **Sinope.** — **Norge.** — **Oversigt over norske Blades Indhold.** — **Storthinget.** Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Erindringer fra en Reise i Belgien.

(Af A. Munch.)

II.

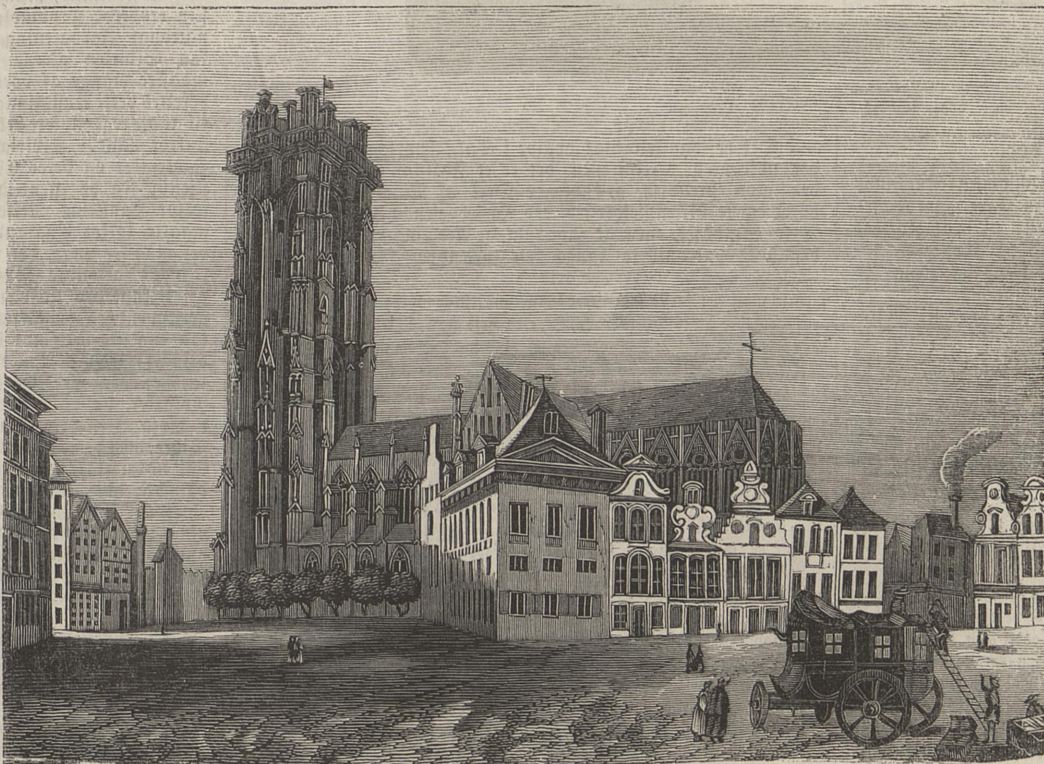
Jernbanen, som forbinder Rhinen og Schelde, er fra Aachen til Lüttich og navnlig fra den belgiske Grændse, en af de mest storartede og mærkværdige paa denne Side Atlanterhavet. Den fører paa sin største Strækning gjennem en dyb Dal, hvor Floden Vesdre slynger sig i utallige Krumninger mellem trange Klippevægge, som hvert Dieblik skyde sig i Veien for Banen. Men denne lader sig ikke afskrække eller bortvise, den trænger stedse fremad, i lige Høide, snart paa den høire, snart paa den venstre Bred af Floden, over Broer, paa høie Dæmninger og gjennem Klipper. Hvert Dieblik farer man igjennem en Tunnel; alene paa den belgiske Side er nitten saadanne, længere eller kortere, alle sprængte gjennem den faste blaagraa Kalksteen. Det gjør en forunderlig Virkning paa den Reisende denne bestandige Afvexling af Lys og Mørke, af det ene Landskab med det andet; uafladeligt, som paa et Trylletheater, skifter Scenen; snart har man en eensom landlig Dal for sig, med Skov, en liden fredelig Landsby og et vedbendeomkrandset Kirketaarn, — snart en klaprende Fabrikby, som varierer med høie røgudspyende Skorsteensobelisker, snart et elegant Badested, som Chande-Fontaine, med hvide Hoteller, portikusprydede Brøndhuse og skjønne Park-Anlæg; — og ethvert af disse naturlige Malerier adskilt og ligesom indrammet af nogle Dieblikkes totale Mørke i et gjennemboret Bjergs Indre. Det Klippeland, som man saaledes gjennemfarer, er Wallonernes Land, Belgiens Schweitz; i sin romantiske Klippenatur, i sine brusende Elve, i sine mørkladne fattige Beboeres romantiske Herkomst og Sprog, i Alt forskjelligt fra Flamlændernes Land, den flade rige, af stille Kanaler gjennemskaarne Have, hvor nedertydsk Phlegma, stille Vindskibelighed og Djærvhed hvert Dieblik gjør sig gjældende under den franske Politur, hvormed det Hele løselig er overdraget.

Ved Lüttich, den gamle Bispestad, nu en mægtig Fabrikstad, sort af Kulrøg og Damp fra sine Hundreder af høie Skorstene, herligt beliggende paa begge Sider af Floden Maas i en skjøn, vid Dal, ved Lüttich slutter denne Jernbanens Kamp med Bjergnaturen — derfra glider den ned paa den vide Slette, hvor Naturen selv har nivelleret og ingen Hindringer at tale om frembyde sig, før Havet ved Ostende sætter en Grændse for Banens videre Fremtrængen; — dog, hvad siger jeg? Damp-Banen kan Intet standse, selv ikke Havet, det bundløse, det uendelige — den fortsætter ogsaa derover, under Navn af Dampskibe, til London, ja til Amerika, om du saa vil.

Jeg forlod Toget ved Löwen, den gamle Universitetsstad, beliggende paa Slettelandet ved den lille Flod Dyle. I det fjortende Aarhundrede, da Löwen var Hovedstad i Hertugdømmet Brabant og Fyrstesæde, havde det over 100,000 Indvaanere, og var berømt for sine Klædemanufakturer, hvoraf der dreves flere Tusinder. Löwen er nu et stille Sted, kun bekjendt for sit Raadhuus og sit Universitet. Det Löwener Raadhuus er en herlig Levning fra Stadens Velmagtsperiode, og vel værdt, at man for dets Skyld standser nogle Timer paa den hurtige Jernbaneflugt gjennem Landet. Det er en af den sildigere gothiske Bygningskunsts rigeste og skjønneste Værker, i Ziirlighed, Elegance og Fuldendthed maaskee overtræffende de fleste lignende Raadhuse i de gamle belgiske Stæder. Jeg er saa ganske vant til at tænke mig den saakaldte gothiske Bygningskunst kun anvendt paa Kirker og i religiøs Betydning; men her saa jeg førstegang ret anskueligt, hvorledes den i Slutningen af sin Blomstring havde gjennemtrængt alle Sider af Tidsalderens Liv, selv det verdslige. Belgiens frie og mægtige Stæder, dengang Hovedstæderne for Verdens Handel og Kunstflid, kappedes om at lægge deres Rigdom og Vælde for Dagen ved prægtige Bygninger, især ved disse „Stadshuse," som de kaldtes, og hvori de ligesom personificerede sig selv. De stolte, rige Borgere og Handelsherrer vilde ved disse Pragtværker ligesom rivalisere med Kongerne og Fyrsterne, hvis Slotte og Borge som oftest i Pragt og kunstnerisk Udsmykning stod langt tilbage for dem. Klædemagerne i Löwen have saaledes i Löwens Raadhuus reist sig et herligt Minde, der, skjønt Bygherrernes og Stadens Vælde længst er undergaaet, dog blomstrer i Stenen endnu, medens Hertugerne af Brabants Resident-Hal sammesteds forgjæves søges. Denne vidunderlige Bygning er opført i Tidsrummet mellem 1448 og 1469, er ikke meget stor, men af de skjønneste Forhold, og heelt udvendig beklædt med det fineste og rigeste Billedhuggerarbeide og Blomsterværk i Steen, Alt kunstnerisk udført og i hver Enkelthed saa harmonisk fuldendt ligeindtil Hjørnetaarnenes og Tagets utallige Blomsterspiir. Man kan faae en Idee om det Hele ved at tænke sig en Elphenbeens Relikvieæske med det fineste gjennembrudte Kniplingsarbeide udført i et Slots Dimensioner. Denne uendelige Mylder af Skulpturværk havde naturligviis lidt meget af Tidens og Veirligets Indflydelser, men er nu nylig paa det Fuldkomneste restaureret i Nyhedens Skarphed og Glands af et Byens Barn, en simpel Steenhugger ved Navn Gögers, der saaledes personligt har viist, at Middelalderens ædle Murerkunst endnu ved Tradition har bevaret sig til vor Tid hos det belgiske Folk. Det Indre af Bygningen er ikke saa godt vedligeholdt — de fleste Sale ere moderniserede og uden Interesse, paa nogle gamle Malerier nær, som dog heller ikke ere af synderlig Betydning. Ligeoverfor Raadhuset ligger St. Peterskirken, en Bygning i den reneste gothiske Stiil, opført i Midten af det fjortende Aarhundrede. Det største af dens Taarne blev i Aaret 1604 nedblæst af en Storm, og beskadigede det hele omliggende Strøg af Byen. Fra de tilbagestaaende Taarne hørte jeg for første Gang det evindelige Klokkespil (Carillon), som i alle belgiske Byer hver halve Time, ja ofte hvert Kvarteer udfører deels Psalmer, deels lystige Tonestykker, ja selv Operaarier over Ens Hoved. Naar nu dette Klokkespil paa engang i de forskjelligste Toner lyde fra en Snees Taarne rundt om i Byerne, saa kan man forstaae, at den Fremmedes Øre og Samling i Begyndelsen forvirredes adskilligt deraf. Indvaanerne selv lade ikke til at mærke denne Støi, uden naar den forstummer, og da maa der strax begyndes igjen, thi intet belgisk Taarn tør være bekjendt at existere uden sit Klokkespil.

Löwens Universitet er gammelt og berømt, især dets katholsk-theologiske Fakultet. I det sextende Aarhundrede besøgtes det paa eengang af over 6000 Studenter, paa samme Tid da den berømte Justus Lipsius var Lærer der. Under det franske Herredømme var Universitetet ophævet, men oprettedes igjen af den hollandske Regjering i Aaret 1817. De mod Geistlighedens Villie siden indstiftede philosophiske Kollegier gav dog megen Anledning til Klage, og ansaaes ikke uden Grund for en af de vigtigste Aarsager til Revolutionen i 1830. Siden 1836 har Universitetet faaet en ny Indretning; det stræng katholske Element er nu forherskende i enhver Disciplin. De Studerendes Antal er nu 600. Universitetets Lokale er siden 1679 i de gamle saakaldte „Haller," en massiv, klosteragtig Bygning, som i sin Tid var opbygget til Varelager og Samlingssted for det mægtige Klædemager-Laug. Der var just Universitetsferie, da jeg besøgte Staden, saa alle Høresalene stode tomme; en gammel Portnerske førte mig med vidtløftig Snak fra det ene Rum til det andet; selv til Bibliotheket havde hun Nøglen. Det var opstillet i forskjellige, fra hinanden adskilte Sale, og lod til at være særdeles rigt især i den ældre theologiske Literatur. Den store Forhal eller Aula er fra øverst til nederst behængt med Portræter af alle Universitetets Professorer, lige fra den dunkleste Middelalder til Nutiden. Strænge, mørke, asketiske Ansigter paa de fleste af disse lærde Herrer, hvoraf en stor Deel i Munkedragt; det forekom mig som om der endnu gik en dump Klosterluft gjennem hele den skumle, nu saa øde Bygning; Aandstvang og Tanke-Indspærrelse er der vel ogsaa endnu nok af ved denne bigot-katholske Læreanstalt.

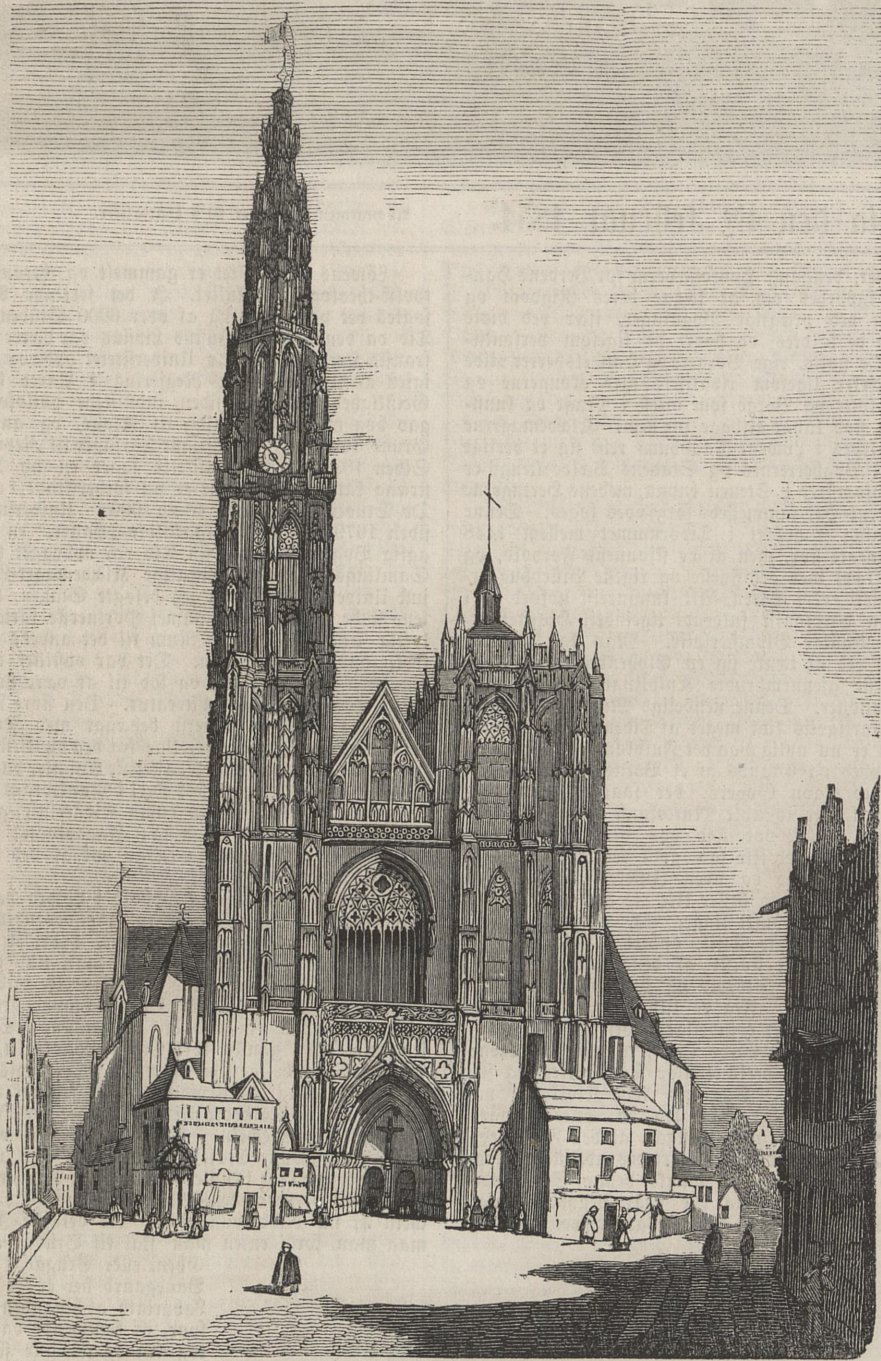
Efter et Par Timers Ophold i Löwen besteg jeg atter et forbifarende Vogntog for i en Haandevending at føres hen til en anden af de mange Stæder, hvormed det lille belgiske Land næsten er bedækket, saa at man nu, da disse Stæder paa alle Kanter ere satte i Forbindelse med hverandre ved Jernbaner, næsten ligesaa hurtigt komme fra en By til en anden, som fra en Gade til en anden. Saaledes befandt jeg mig efter ganske kort Tid i Mecheln, en ogsaa ved Floden Dyle beliggende gammel Stad, hvis Kathedralkirkes høie, spidse Taarn milevidt kan sees fra det omliggende flade Land. Denne Kathedralkirke er Sædet for Belgiens Primas, Erkebispen af Mecheln. Dens Indre skal være prægtigt og opfyldt af skjønne Malerier, men jeg gav mig ikke Tid til at besee den, da jeg længtedes efter inden Aftenen at befinde mig under Antwerperdomens endnu herligere Hvælvinger. Mecheln er nu Middelpunktet for det belgiske Jernbanenet; her maa man forbi enten man skal til Brüssel eller Antwerpen, Ghent eller Brügge. Foran den uhyre Banegaard her er der derfor en saadan Labyrinth af hinanden krydsende Banespor, af kommende og gaaende Vogntog fra og til alle fire Vindhjørner, en saadan uendelig Larm og Forvirring af Passagerer og Godsbærere og Omnibusser og alle Slags Befordringsmidler, at man meget let kan tage Feil af de respektive Vogntog og føres hen i en modsat Retning af den, man tilsigter. Nær var jeg saaledes hiin Eftermiddag kommet til Brüssel istedetfor til Antwerpen, hvilket vel for mig, den blot efter Adspredelse Reisende, ingen videre Skade vilde have medført, men jeg havde nu engang sat mig i Hovedet at besøge Antwerpen før Brüssel, Fortiden før Nutiden. I yderste Tid opdagede jeg da min Feiltagelse, fik kastet mig ind i en Vogn, der skulde til Antwerpen, og strax gik det afsted i flyvende Fart videre gjennem det flade, rige, ikke meget romantiske, men som en Have opdyrkede Land. Dog maa man ikke forestille sig dette overvættes dyrkede frugtbare Lavland som ganske uden Afvexling, kun med uoverseelige Marker og Agre. Belgieren har stor Sands for det Skjønne, saavelsom for det Nyttige; han hugger ikke Træerne væk forat faae ganske solbare Enge, han planter meget mere Lunde og smaae Skove af de skjønneste Løvtræer, mellem hvis fulde Kroner hans hyggelige Landsbyer og Forpagtergaarde stikke frem med deres Straatage og Kirkespiir. Nu og da glimter et stateligt Herresæde frem blandt de høie Ege og Kastanietræer i en skjøn

Kathedralkirken i Mecheln.

og vel konserveret Park, hvorfra en sød Vellugt af de rige Blomsterpartier selv naaer hen til og streifer hen over det forbifarende, steenkulsdampende Jernbanetog.

Efter knapt en tre Kvarteers Fart fra Mecheln gjennem dette rige Landskab, standsede Toget udenfor de mægtige Befæstninger, der i en Halvkreds fra Landsiden omgive *Antwerpen*; denne engang største og rigeste af alle det nordlige Europas Handelsstæder, Pragtens og Kunstens Hjem, Rubens Fødeby, nu en forholdsviis nedsunken og forfalden Provindsby, men dog endnu med mægtige Hjælpekilder og i den sidste Tid sig atter hævende Driftighed. Med en langsom Omnibus havde vi en lang Vei gjennem Stadens hele Tværsnit til Hotellet St. Antoine paa „Grønpladsen," den med Træer beplantede Plads, hvorved Domen, Nederlandenes største og skjønneste gothiske Kirke, er beliggende. Dagen begyndte allerede at hælde, og jeg var bange for at Mørket skulde falde paa og Kirkedørene lukkes, før jeg kunde naae til den forønskede Helligdom. Neppe var jeg derfor steget af i Hotellet, før jeg ilede over Pladsen, forbi Rubens Monument, som her er opstillet, til Kirken, som fra denne Kant næsten skjules af usle Privatbygninger og Boutikker, der ere klinede op til den vældige Masse; kun det næsten 400 Fod høie gjennembrudte Kniplingstaarn ragede over det Hele mod den skumrende Aftenhimmel. Mellem de faldefærdige Smaahuse og Kramboder fandt jeg endelig et høit, rigt udziret, spidsbuet Portal — Døren stod paa Klem, jeg traadte ind, og befandt mig pludselig midt inde i Kirkens søndre Kors, under de brede, lette, himmelstræbende Hvælvinger, mellem den stille Skov af ranke Pillarer, der i fiirdobbelt Række bærer denne Himmel paa Jorden, dette mageløse rene, sjæløpløftende Gudshuus. Allerede faldt brede Skygger henad de lange Buegange, Aftenen sank paa; men ved den tiltagende Skumring under Hvælvingerne syntes disse kun endnu høiere og mere uendelige, og hist og her gjennem de høie, med Glasmalerier forsynede Vinduer faldt endnu mangen glødende Straale fra Aftensolen ind i den hellige Dunkelhed. Kirkens uoverseelige Rum var næsten tomt; kun hist og her i Kapellerne og ved Pillerne knælede nogle eenlige Skikkelser i stille Bøn. En høitidelig Stilhed omgav mig her; kun nu og da gik en forunderlig Susen hen under de høie Hvælvinger, som i de store Skove ved Aftentid. Jeg standsede uvilkaarligt paa min Vandring mellem Pillerne — Herrens Engel berørte min Pande med sine klare Vinger, der kom Varme til mit Hjerte og Taare til mit Øie — jeg bekjender gjerne, at jeg, den Fremmede, Protestanten, her sank paa Knæ mellem de stumme, bedende Skikkelser i dette katholske Tempel, og her fandt en Fred og en Andagt, som kun sjelden i min Hjemstavns kolde trange Kirker.

Domen i Antwerpen.

Ruslands svage Sider.

I No. 1 af dette Blad for iaar have vi omtalt Ruslands truende Stilling ligeoverfor Europa og den Fare, som Frihed og Civilisation derved stædes i. Her ville vi i al Korthed paapege dets svage Sider, hvilke England og Frankrig, saafremt de tænke paa ved Vaabenmagt at skaffe sig varig Ro fra denne Kant, kunne føre sig til Nytte.

1) *Rigets uhyre Udstrækning* i Forhold til Folkemængden, der neppe kan anslaaes høiere end til 66,000,000. Ruslands Areal udgjør som bekjendt omtrent $^1/_7$ af alt Land paa Jordkloden og er omtrent 5 Gange saa stort som alle de øvrige europæiske Lande tilsammen. Til at bevogte saa udstrakte Grændser, til at opretholde Orden i Landet selv, og forsyne Garnisonen i de talrige Fæstninger behøves en betydelig Troppestyrke, som saaledes vanskelig kan koncentres, og ikke anvendes i en Angrebskrig.[1])

Det er vanskeligt at opgive i Tal, hvormange Soldater der udfordres hertil; men det er et Faktum, at f. Ex. i hele den mod Preussen grændsende Deel af Riget er ikke alene hvert eneste Grændsetoldsted ved Hovedveien besat med et vist Antal Soldater, men at endog smaae Afdelinger af Kavallerie bestandig patrouillere langs hele Grændsen for at opsnappe Dessertører og forhindre Smuglingen, der drives med megen Fordeel paa Grund af Ruslands prohibitive Toldtarif.

Den mindste Styrke, Rusland maa have til Beskyttelse af det saakaldte Kongeriget Polen (2300 □ Miil) og sine talrige Fæstninger der, kan anslaaes til 100,000 Mand regulære Tropper.

2) *Regjeringens Intolerance.* Det Maal, hvortil den russiske Selvhersker stræber, er fælles Religion og Sprog over hele Riget; men uagtet Knut, Forvisning og andre energiske russiske Midler hyppigen anvendes for at fremme dette, regner man dog ikke mindre end henimod 60 forskjellige mest fanatiske Sekter i selve Skjødet af den græsk-russiske eller saakaldte orthodoxe Kirke. De talrigste ere de saakaldte Raskolinkis eller Starowiercaje, der skulle tælle ikke færre end 5,000,000 Bekjendere.[2]) For at man kan gjøre sig et Begreb om enkelte af disse Sekters Fanatisme, ville vi anføre, hvad en emigreret Russer (Bakunin) i denne Anledning siger. Russeren af simpel Stand, tilskriver ikke saameget Keiseren, den græsk-russiske Kirkes Overhoved, de Forfølgelser, han er udsat for, som Geistligheden Misfornøielsen med den høiere Geistlighed er derfor meget stor. En saadan Sekterer hørende til de saakaldte Tschernaboltsi, som boede ved den sibiriske Grændse, gjorde tilfods en Reise lige til St. Petersburg ene og alene for at have den Satisfaktion, at give den herskende Kirkes Metropolit der et Ørefigen. Uagtet det ingenlunde var ham ubekjendt, at Knut og de sibiriske Bergværker for Levetid ventede ham, udførte han dog sit Forehavende i den faste Tro at have gjort en Gud velbehagelig Gjerning.

Keiser Nikolaus har i sin Iver for at omvende sine Undersaatter til den orthodoxe Kirke, som bekjendt, med Vold og Magt bragt 5,000,000 Medlemmer af den græsk-katholske eller græsk-unierte Kirke til at gaae over til den græsk-russiske Kultus. At en saadan Omvendelse ikke kunde være oprigtig, er naturligt. Det maa antages, at den russiske Regjerings vel bekjendte Intolerance og Omvendelsessyge gjør dens henimod 20,000,000 Dissentere af alle Slags (Katholiker, Protestanter, Raskolniki, Mahomedaner etc.) til aabenbare eller hemmelige Fiender, og indgiver disse stærk Attraa efter at vorde befriede for den Samvittighedstvang, som det russiske Regimente paalægger.

3) *Den russiske Forvaltnings Immoralitet og Bestikkelsesvæsen.* Bestikkelsesvæsenet og Embedsstandens Venalitet ere bekjendte Kræftskader paa det russiske Statslegeme. Keiseren kjender dem godt, og alt for grove Forseelser i denne Retning har han ogsaa straffet med Strænghed; men om Keiseren ogsaa straffer enkelte af de groveste Forseelser, saa veed han ogsaa meget godt, at det er umuligt at raade Bod paa Misligheder, som have sin Rod i det hele Systems Uselhed og som saaledes ei kunne udryddes uden at det Hele maatte ombygges fra Grunden af.

Man fortæller saaledes, at da Prindsen af Preussen, Kongen af Preussens ældste Broder, besøgte Keiser Nikolaus i Warschau, viste Keiseren ham blandt andre af Byens Mærkværdigheder ogsaa det berømte Warschaus Citadel, bygget siden 1830 for at holde Polens Hovedstad i Tømme, med dets gevalttige Kanoner, der kunne gjøre hele Byen til en Gruushob. Forundret over Fæstningsværkernes udmærkede Konstruktion og hele Bygværkets storartede Præg, havde Prindsen ytret, at det maatte have kostet uhyre Summer, og spurgte Keiseren, hvor meget Omkostningerne kunde beløbe sig til. — Keiseren svarede smilende: „Det er kun Gud og General Den (der forestod Arbeidet), som vide derom." — Og i Sandhed denne Fæstning har kostet ham Millioner, hvoraf sikkert en god Portion er vandret i de dirigerende Ingeniørers Lomme.

Det russiske Militære er det slettest betalte i Verden; men det forstaar godt den Kunst at gjøre sig sin Stilling indbringende paa en ulovlig Maade, thi Officiererne stjæle Soldatens Gage og Rationer, saa at intet Andet er tilovers for disse stakkels Folk, end ogsaa paa sin Side at bestjæle Indvaanerne, for hvem det er en sand Plage naar et russisk Regiment indkvarteres i en Landsby. I saadant Tilfælde kunne Beboerne ikke være sikre paa nogen Ting. — Det er maaskee kun i Rusland, som en engelsk Reisende rigtig bemærker, at man seer Soldater paa Vagt tigge de Forbigaaende om en Skilling til Wodku og Tabaku (Brændeviin og Tobak), eller Reisende attakerede af de forbidragende Kosakker for en liden Pengeforærings Skyld. Der er heller ingen Armee, hvori der gives saa megen Sygdom og saamange Dødsfald, som i den russiske paa Grund af den slette, Forpleining, de russiske Garderegimenter i St. Petersburg undtagne, hvilke ere meget vel nærede.

4) *Nationalantipathier og Uafhængighedslyster* hos forskjellige af Rusland undertvungne Racer kunde, vel benyttede og opmuntrede, danne uhyre vigtige Bundsforvandte for hver fiendtlig Armee, som vilde gjøre sig Ruslands Beseiring til Opgave.

At Finland, Kaukasien, Polen og de fra Tyrkiet og Persien erobrede Provindser gjerne ønskede at komme under en national Forvaltning er Noget, Enhver veed, men at ogsaa Sibirien gjerne gad være frit og uafhængigt er der maaskee mange af vore Læsere, som ville tvivle om; og dog berettes dette eenstemmig af alle dem, som have havt Anledning til at gjøre sig nøiere bekjendt med dette fjerntliggende og tyndt befolkede Land. Sibiriakerne ønske ikke at kaldes Russer, men Sibiriaker og deres Charakteer og Tænkemaade er meget forskjellig fra de egentlige Russers, hvilket ogsaa sees af Professor Hansteens Reiseskizzer fra denne Egn. Saafremt det maatte lykkes England nogensinde at knække Rusland, vilde det maaskee være det mest om at gjøre saa meget som muligt at afsondre Rusland fra Asien; i Virkeligheden har Sibirikanernes Uafhængighedsaand tiltrukket sig enkelte Engelskmænds Opmærksomhed, medens Rusland altid ugjerne saa engelske Reisende i disse Egne og endog lagde dem Hindringer iveien. Aar efter Aar sender Rusland politiske Mistænkte eller virkelige Forbrydere til Sibirien, for det meste Polakker, og disse have flere Gange forsøgt at gjøre Opstand i disse fjerne Egne og bringe Landets Befolkning paa sin Side; men deres fortvivlede Forsøg bleve, som man kan tænke sig, undertrykte — ofte paa en rædsom Maade. — Den sidste os bekjendte Sammensværgelse[3]) af sibiriske Forviste fandt Sted i Oktober i 1840. I denne Sammensværgelse overbevistes 9 Polakker om at være Anførere for et anti-moskovitisk Forbund, som strakte sine Forgreninger over hele Sibirien og som især havde Tilhold blandt Polakkerne, der her boede en-

[1]) Vi have anslaaet Ruslands regulære Troppeantal til 1,000,000 Mand, hvilket sikkert snarere er under end over det Virkelige. Ganske nylig læstes i tydske Blade, at Rusland, naar det vilde mobilisere sin hele Armee, kunde tilveiebringe 2,220,000 Mand til sit Forsvar. Om ogsaa dette Antal synes noget overdrevet, saa ere vi dog langt mere tilbøielige til at antage det for rigtigt, end at slutte os til dem, som paastaae, at Ruslands Armee i det Høieste kan ansættes til 700,000 Mand i Krigstid. Blot ved at tage Hensyn til Ruslands Udstrækning og Folkemængde, vil man finde dette sidstnævnte Antal for lidet; thi ellers vilde Rusland ikke i Forhold til Folkemængden have større Armee, end vort fredelige og neutrale Norge. Endog Frankrig med sine i det høieste 36,000,000 Indvaanere kan i Nødsfald stille 700,000 Mand paa Krigsfod, da det eier de dertil nødvendige Kadres. Og dog gives der intet Land i Verden, hvor Forholdet mellem de Militære og Civile stiller sig saa gunstigt for det første som netop i Rusland, hvor Soldaten tjener 25 Aar, hvor der gives militære Kolonier og hele Folkeslag, hvor hver voxen Mand er Soldat. Størrelsen af Ruslands Sømagt kan heller ikke bestemmes efter Opgivelserne i de geographiske Lærebøger eller efter andre statistiske Beregninger. Ingen Stat i Verden holder nemlig i den Retning saa meget paa Hemmelighedsprincipet, som netop Rusland. Keiser Nikolaus har med Forkjærlighed, ja med uhyre Lidenskabelighed henvendt sin hele Opmærksomhed paa Søvæsenet. Foruden i Hovedstationen i det sorte og baltiske Hav eier Rusland ligeledes Krigsskibe og Krigsfartøier paa det kaspiske Hav, ved Ishavet og paa Aralsøen og disses Antal forøges bestandig. — Ingen benægter, at England er og sandsynligviis lang Tid vil forblive Havets Dronning; ikke destomindre neutraliserer dets Koloniers uhyre Udstrækning og Afstand fra Moderlandet i en betydelig Grad den Magt, England kan koncentrere paa et Punkt for at angribe Rusland i det baltiske og sorte Hav. — Det bedste Beviis herfor sees nu i sidstnævnte Farvand. Ikke alene England, men ogsaa Frankrig, som efter England antages for den stærkeste Sømagt, har kun sendt 34 Krigsskibe ind i det sorte Hav — Alt hvad de godt kunde undvære for Øieblikket. Efter de sidste Beretninger i „Triester Zeitung" har en russisk Flaade paa 50 Krigsskibe i tvende Afdelinger forladt Sebastopol, og det er ikke umuligt, skjønt usandsynligt, at Rusland ogsaa paa dette Felt vil vove at kjæmpe ikke alene med Englands, men endog med begge disse Sømagters forenede Flaader.

[2]) Dr. Pinkerton, en engelsk Forfatter, antager kun et Antal af 2,000,000 Raskolnikis, men erkjender selv, at det er umuligt at gjætte sig til det Rette, da man ei har paalidelige officielle Beretninger i denne Henseende og en Mængde Russer lægge Skjul paa, at de høre til denne Sekt for at undgaae Forfølgelser. Vi holde os til russiske Flygtningers Beretninger, der angive ovennævnte Antal som det tilnærmelsesviis rigtige.

[3]) Efteretningerne fra disse Egne naae kun efter meget lang Tid og hændelsesviis til os.

ten som Forviste eller tjente i russiske Bataillоner som Militære. Disse 9 Hovedmænd dømtes til at løbe Spidsrod. Efterat de Dømte havde gjennemvandret de opstillede Soldaterrækker, døde 8 af dem paa Stedet, deriblandt en Præst, Kanonikus Sierocinski og 2 Studenter Druzykowski og Wroblewski, og kun en eneste, Szokalski, en Læge udholdt denne blodige Vandring, og blev efter at være helbredet sendt til Minerne for Livstid. En heel Deel mindre Skyldige dømtes til færre Pidskeslag, til Minerne, til at tjene i sibiriske Bataillоner hele sit Liv som simple Soldater etc.

At der i Sibirien gives Elementer nok til Misfornøielse, er ubestrideligt, og det vilde være en hellig Pligt for de christelige vestlige Magter, saafremt Krigen alvorlig skulde udbryde og ende med Ruslands Nederlag, at gjøre til en Fredsbetingelse enten Sibiriens Løsgivelse eller idetmindste Befrielsen af de Tusinder Ulykkelige, som lide her, fordi de have elsket sit Fædreland, sine Pligter som Christne og Mennesker, og villet befri sine Landsmænd fra et aandeligt og legemligt Tyrannies utaalelige Aag. (Fortsættes.)

Michael Sars.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

(Fortsættelse fra Nr. 3.)

De første Resultater af sine Forskninger og Undersøgelser bekjendtgjorde Sars i et lidet Skrift, „Bidrag til Sødyrenes Naturhistorie", med 6 lithographerede Tavler. Dette udkom i 1829, og blev, uagtet det i et og Andet røbede Begynderen, meget fordeelagtig bedømt af Professor Reinhardt i Kjøbenhavn,[1]) der hilste denne Bog, som et glædeligt Tegn paa Zoologiens Gjenopvaagnen i Norge, hvor denne Videnskab siden den Linéiske Tid eller de sidste Decennier af forrige Aarhundrede, ikke havde havt nogen Dyrker, der havde udgivet Noget. Senere gav Dr. Thienemann et Uddrag af Skriftet, der ledsagedes af de vigtigste Afbildninger, i Okens Isis.[2])

I Aaret 1830 blev Sars udnævnt til Sognepræst i Kind i Bergens Stift, et Kald han fornemmelig søgte formedelst dets for zoologiske Undersøgelser bekvemme Beliggenhed nær Havet. Det følgende Aar giftede han sig med sin endnu levende Hustru Maren Chatarina Welhaven, en Datter af afdøde Sognepræst Welhaven i Bergen.

I de følgende Aar anvendte Sars en meget betydelig Deel af sine Embedsindtægter til at skaffe sig den nødvendige zoologiske Literatur, der som bekjendt for en stor Deel bestaar af kostbare Kobberværker, samt et Mikroskop og andre fornødne Hjælpemidler. Med den største Iver fortsatte han sine Undersøgelser i den levende rige Natur, der dulgtes af Havet, og nu gjorde han flere vigtige Opdagelser, som ved Understøttelse af det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Aaret 1835 bleve udgivne i Skriftet „Beskrivelser og Jagttagelser over mærkelige eller nye i Havet ved den bergenske Kyst levende Dyr," i Kvart med 15 lith. Tavler. Lithographierne vare maadelige i kunstnerisk Udstyr; men Bogen gjorde en stormende Lykke, især fordi Naturforskerne heri blev gjort opmærksomme paa talrige Phænomener hos de lavere Dyr, som man hidindtil ikke havde agtet paa. Bogen blev snart udbredt og bekjendt blandt Europas Naturforskere og fandt endog Veien til Amerika.

I en Anmeldelse i Isis 1837, S. 453 fgg. af dette verdensberømte Skrift, siger den berømte Philosoph og Naturforsker, Professor Oken: „I det høie Norden, hiinsides den 60°, boer der en Præst paa Florøen. Han lever fjernt og næsten fuldkommen adskilt fra den lærde Verden, over 60 Miil borte fra det nærmeste zoologiske Bibliothek, og dog er det ved rastløs Iver lykkedes ham at tilegne sig sin Videnskabs vigtigste Opdagelser, og at udvide og forøge disse paa en saadan Maade, at man maa forbauses derover. Det er Sødyr af de laveste Klasser, som vor Forfatter med Sagkundskab giver nøiagtige Beskrivelser og fortræffelige Tegninger af. To Ting maa man imidlertid beklage ved dette, og det er, at han hindrer Udbredelsen af sine Opdagelser, fordi han skriver paa Dansk, og at Lithographien i Bergen endnu ikke har bragt det til at frembringe saa skarpe Omrids, som behøves til smaa og fine zoologiske Tegninger. Isis for 1833 S. 221 har allerede anmeldt Forfatterens Bidrag til Sødyrenes Naturhistorie af 1829, og i samme Aargang, Tavle 10, findes Afbildningerne dertil. Meget af dette har Forfatteren forbedret gjengivet i sit sidste Skrift, men det Meste af dette er nyt og meget lærerigt. Beskrivelserne ere meget udførlige og affattede med tilbørligt Hensyn til de nyeste Arbeider i Faget, saaledes at man fuldkommen kan stole paa Bestemmelserne. — Vi hverken kunne eller ville meddele noget Uddrag af dette Skrift, fordi man ikke kan undvære Afbildningerne; desuden er det paa Tide, at tydske Naturforskere lære saameget Dansk, som de behøve for at læse de til deres Fag hørende Skrifter, og dette er aldeles ikke noget Hexeri." — Derpaa følger et kort angivet Indhold af denne Bog, hvorpaa det hedder: „Dette er det mærkelige Indhold af denne Bog, som har beriget Videnskaben med flere Grupper (Sippen) og mange Slægter, der udfylde virkelige Huller i Dyreordenerne. Gid det dog maatte lykkes den virksomme Forfatter at komme til et for Videnskaben gunstigt Opholdsted og i en med hans Tilbøielighed og Kundskaber mere passende Virkekreds, f. Ex. til Christiania eller Kjøbenhavn."

Dette skrev Professor Oken for sexten Aar siden; men Sars er endnu Præst paa Strilelandet.

[1]) Dansk Maanedsskrift for Litteratur 1830 B. III, S. 558 fgg.

[2]) See Aargangen for 1833 S. 221.

Sinope. (Se næste Side.)

I sin Aarsberetning om Zoologiens Fremskridt i 1835,[3]) giver Professor Wiegmann en udførlig Rapport om Sars's Skrift, der begynder saaledes: „For Plantedyrenes, Molluskernes og Leddeormenes Vedkommende have vi faaet rige Bidrag i et ypperligt Skrift af Sars."

Om det samme Skrift siger den berømte Agassiz[4]) i Nordamerika endnu i 1849, „at det indeholder Spirerne til mangfoldig og væsentlig Udvikling af vor Kundskab om de lavere Dyr." — En fransk Oversættelse af de vigtigste Jagttagelser i Sars's Bog er af hans Ven, Professor Gervais, meddeelt i et Parisertidsskrift.[5])

I samme Aar, som dette Skrift udkom, begyndte Sars at offentliggjøre de nye eller mindre bekjendte Forsteninger, han som Student havde samlet i Christianiaeanen. I Okens Isis for 1835 findes saaledes tvende Afhandlinger[6]) af Sars, der begge ere cirerede og benyttede af Milne-Edwards i hans nye Udgave af Lamarck[7]). Studiet af den levende Natur, der belivede Havet, hvoraf Sars var omgivet, fængslede ham saaledes og gav ham saameget at iagttage og udføre, at Forsteningerne bleve stillede i Baggrunden, og da Professorerne Keilhau og C. Boeck i 1836 besøgte Sars paa Florøen og ytrede Ønsket om at erhverve hans Petrefaktsamling for Universitetets Museum, samtykkede han deri og overlod til disse Naturforskere at fortsætte Bekjendtgjørelsen af det Nye, Samlingen indeholdt.

Sars havde længe næret det Ønske at foretage en Udenlandsreise for end yderligere at kunne uddanne sig for Zoologien. Dette gik endelig i Opfyldelse, da der i 1837 af offentlige Midler blev ham beviliget Understøttelse til en saadan Reise. Han tog i samme Aars Juni Maaned fra Bergen til Paris, hvor han tilbragte halvtredie Maaned under flittig Studeren i de rige Museer og Bibliotheker, og stiftede her Bekjendtskab med de berømteste franske Naturforskere: de Blainville, Milne-Edwards, Audouin, Dujardin, Gervais, Brongniart o. fl. Han var ofte tilstede ved det franske Viskabs-Akademies Møder, og i et af disse meddeelte han nogle af sine nyeste Opdagelser i et Brev, som de Blainville forelæste Akademiet, og hvilket findes trykt i de bekjendte Annaler for Naturvidenskaberne[8]). Fra Paris tog Sars til Tydskland, besøgte Bonn for at see den der værende skjønne Petrafaktsamling, med hvis Direktør, Professor Goldfuss, han allerede længe havde staaet i Forbindelse, samt Frankfurth, hvis rige Museum især interesserede ham, fordi det, ligesom det bergenske, skyldte privat Virksomhed sin Tilværelse. Over Leipzig tog han til Dresden, hvor han stiftede flere lærde Bekjendtskaber, blandt andre ogsaa med den berømte Naturforsker Carus, i hvis Huus han hyppig kom. Herfra var det hans Hensigt at tage til Berlin, hvorhen Sars af sin Ven Professor Wiegmann paa det Indstændigste var indbuden. Men da Cholera netop paa den Tid rasede heftigt i Berlin, raadede hans Venner i Dresden ham ivrig fra at reise derhen, men foreslog istedet at tage til Naturforskermødet i Prag. Her tilbragte Sars nogle behagelige Dage i lærerig Omgang med en stor Deel af Europas mest udmærkede Naturforskere. I Forsamlingen holdt han ogsaa et Foredrag over nogle af sine nyeste Opdagelser, nemlig over Molluskernes Udviklingshistorie, hvilket vakte overordentlig Interesse. Dette blev meddeelt til Professor Wiegmann og findes trykt i hans Archiv[9]). Hjemveien lagde Sars over Hamburg, Kiel og Kjøbenhavn, og stiftede paa det sidste Sted Bekjendtskab med Naturforskerne Reinhardt, Jakobson, Eschricht, Krøyer, Holbøll og Steenstrup. Til denne sidste, senere saa berømte Forsker, sluttede Sars sig nærmere, især formedelst Overeensstemmelsen i deres Anskuelser af Videnskaben og dens Tarv, og de omgikkes næsten daglig med hinanden. Fra Kjøbenhavn reiste Sars gjennem Sverige, tog over Christiania til Bergens Stift, og ankom til Florøen i November.

Da han var kommen i Rolighed efter Reisen, tog han snart igjen fat paa de afbrudte Undersøgelser, hvilke det ikke alene lykkedes ham at udvide men endog at forøge med nogle nye betydningsfulde Opdagelser Da det paa den Tid ikke var muligt her i Landet at faae de nødvendige Afbildninger passende og ordentlig udførte, besluttede Sars at meddele sine Opdagelser i bekjendte Journaler i Udlandet, og der udkom saaledes fra hans Haand en Række Afhandlinger over de lavere Dyrs Udviklingshistorie i det anførte Berlinske Tidsskrift, Wiegmanns Archiv for Naturhistorie. Den første af disse var en af tre Tavler ledsaget udførlig Fremstilling af en Deel Molluskers (Nudibranchiernes og Tectibranchiernes) Udvikling i Aargangen 1840[10]), hvilken det foregaaende Aar uden Afbildninger var meddeelt i det norske Magazin for Naturvidenskaberne[11]). Her godtgjorde Sars først, at alle disse Dyr, hvis Udvikling man til den Tid havde anseet for meget simpel, undergaae betydelige og yderst mærkværdige Forvandlinger, inden de komme til Fuldkommenhed eller opnaae den helt udviklede Form. Disse Jagttagelser bleve snart stadfæstede af den berømte Professor Alexander von Nordmann[12]), som derom siger: „Det er mig en stor Fornøielse at kunne stadfæste Sars's skjønne og nøiagtige Opdagelser saaledes som Lovén allerede har gjort. I Grunden har Sars, idet han vel vidste hvad det ved den Slags Jagttagelser kom an paa, præsteret Alt hvad det var muligt, med sit utilstrækkelige Mikroskop." Dernæst udkom Sars's Afhandling om Marnæternes[13]) Udvikling[14]), der meddeelte en af de største og følgerigeste Opdagelser, som i vort Aarhundrede ere gjorte i den zoologiske Physiologie. Det er hovedsagelig paa denne og paa sine egne Jagttagelse over Indvoldsormenes Udvikling, at den geniale Professor Steenstrup senere grundede sin bekjendte Lære om Generationsvexelen. Denne Sars's Afhandling blev senere oversat paa Tydsk, Engelsk og Fransk og alle Afbildningerne kopierede i de bekjendte naturvidenskabelige Annaler[15]). Samtlige deri indeholdte Jagttagelser bleve siden paa det Fuldstændigste bekræftede af Prof. J. Reid i de engelske naturhistoriske Annaler[16]).

Efter ti Aars Ophold paa Florøen søgte Sars Manger,

[3]) Archiv für Naturgeschichte Berlin 1836, II. S. 172 fgg. Bericht über die Leistungen im Felde der Zoologie wärend des Jares 1835.

[4]) Jvfr. hans Contribution to the Natural History of the Acalephæ of North America Pag. 224.

[5]) Annales d'Anatomie et de Physiologie 1838. Vol. II p. 8 sqq.

[6]) „Ueber einige neue oder unvollständig bekannte Trilobiten." Isis 1835 S. 323. Taf. 8 og 9. og sammesteds „Bemerkungen über die untere Seite von einigen Trilobiten. S. 340. Taf. 9.

[7]) Histoire naturelles des animaux sans vertébres.

[8]) Annales des Sciences naturelles. Paris 1837 Vol. 7, P. 246.

[9]) Archiv für Naturgeschichte, Berlin 1837. S. 402 fgg.

[10]) S. 196 fgg. Hef. 5—7.

[11]) Christiania 1834. 2 B. S. 139 fgg.

[12]) A. v. Nordmann: Versuch einer Monographie des Tergipes Edwardsi i Petersburg 1844. S. 73.

[13]) Ordet bør uden Tvivl skrives saaledes og ikke Manædder eller Manæter; thi det maa udledes af Mar, Hav og Næte, forkortet for Nætle, Nelde, hvilken Ordform forekommer i vore Bygdemaal.

[14]) Ueber die Entwickelung der Medusa aurita und der Cyanea capillata i Wiegmanns Archiv 1841 S. 9. fgg. med 4 Kobbertavler.

[15]) Aargang 1811. Vol 16 P. 321. Tab. 15—17.

[16]) Observations on the Development of the Medusæ. By Joh. Reid. M. Dr. Prof. Annals and Magazin of Natural History 1848. Vol. I. Second Ser. P. 25.

der ligeledes ligger i Nærheden af Havet, og fik i 1840 dette Kald, hvor han fremdeles er Sognepræst.

I 1844 meddeelte Sars sine Jagttagelser over Søstjernernes Udvikling i tiende Aargang af Wiegmanns Archiv[17]). Dette var det første Skridt paa et Feldt, hvor der til den Tid kun herskede Mørke og Dunkelhed. Senere er det bleven herlig belyst ved Johannes Müllers udholdende Granskninger. Om Sars's Skrift siger denne berømte Naturforsker i sit første Bidrag til Echinodermernes eller de Pighudedes Udvikling, der udkom i Berlin 1848: „De første Jagttagelser, over Udviklingen af en Echinoderm, ere de, hvilke Hr. Sars har anstillet over sin Echinaster sangvinolentus (Echinaster Sarsii Mull. Trosch.) og Astracanthion Mulleri Sars. Denne Forsker, hvis Opdagelser vi allerede have at takke for flere nye Kjendsgjerninger, angaaende de Formforandringer, som flere af de lavere Dyr under sin Udvikling ere underkastede, har ogsaa iagttaget, at Søstjernernes Unger ikke have nogen Lighed med sin senere blivende Form."

I ellevte Aargang af samme Tidsskrift for 1845 findes flere mindre Afhandlinger af Sars[18]), af hvilke den vigtigste er et Bidrag til Ring- eller Leddeormenes Udviklingshistorie. Denne udkom i Januar, og i Marts samme Aar udgav den berømte Milne-Edwards et større Arbeide over samme Gjenstand, hvori han til Bekræftelse paa sine egne Jagttagelser citerer Sars's Afhandling[19]).

Som en Anerkjendelse af Sars's videnskabelige Fortjenester tilstillede Zürichs Universitet ham i Aaret 1846 Diplom som Doctor Philosophiæ, „formedelst hans udmærkede Fortjenester af Bløddyrenes og Plantedyrenes Embryologi og Udviklingshistorie."

Under vore indskrænkede literære og videnskabelige Forholde havde det til den Tid ikke været muligt for Sars at udgive noget større zoologisk Værk. Ved kraftig Understøttelse af det kongelige norske Videnskabers Selskab i Throndhjem blev han endelig i 1846 sat istand til dette, og nu udkom første Hefte af Fauna Littoralis Norvegiæ, med 10 Plader i Folio. Det andet Hefte af dette Værk, hvortil Storthinget med priisværdig Liberalitet har bevilliget det fornødne Pengebidrag, er nu under Arbeide og skal udkomme til Sommeren. Fauna Littoralis Norvegiæ er et Nationalværk, der har baaret og vil bære Norges Navn til de fjerneste Egne i Videnskabens Rige. Overalt er det bleven modtaget med Bifald og Anerkjendelse. Her i Landet har man klynket over at det er skrevet paa Tydsk og ikke paa Norsk. Det var vistnok bedre om Værket var udgivet paa Fransk eller Latin, da det derved lettere fandt Indgang overalt i Verden, og det kunde vistnok være ret godt, hvis Midlerne tillod at ledsage det med en norsk Text; imidlertid synes hertil ikke at være saa særdeles megen Opfordring, da der, saavidt mig bekjendt, af 1ste Hefte indenlands er afsat 5 eller 6 Exemplarer. Maaskee kunde dog en norsk Text forøge Afgangen og vække en større Interesse for Videnskaben.

I Hallische Algemeine Litteraturzeitung for 1846[20]) findes en Anmeldelse af Sars's Fauna Littoralis, som begynder saaledes: „Denne som en udmærket Jagttager berømmelig bekjendte Forfatters Arbeider have allerede bidraget saa meget til Udbredelsen af vigtige Kundskaber om Sødyr af Polypernes og Straaledyrenes Grupper, at man hilser hans Værker med glad Overraskelse og selv uden nærmere Prøvelse anseer dem som Hovedværker i den zoologiske Literatur. Denne paa Forhaand afsagte gunstige Dom bekræftes snart ved det nærmere Bekjendtskab med Fauna Littoralis Norvegiæ."

I en Anmeldelse af Fauna Littoralis i den Jenaiske Literaturtidende for 1848 af Dr. Prof. Voigt[21]) hedder det om dette Værk: „Det er bekjendt, at Hr. Sars, der er Præst i en af de nordlige Egne af det dannede Europa, allerede for 20 Aar siden gjorde Opdagelser i den physiologiske Zoologie, der vare langt interessantere end mangen en Katalog med Beskrivelser over nye Dyr; thi han paaviste ikke alene Udviklingsstadierne hos en Mængde Sødyr af de lavere Klasser, men han opdagede ogsaa saadanne nye og mærkværdige Forhold, at man fulgte hans Beskrivelser og Afbildninger med Forbauselse og Interesse; thi her lærte man Forvandlinger at kjende, som man før ikke havde troet vare mulige. Til disse Opdagelser sluttede sig nu snart lignende over Infusionsdyrene, Indvoldsormene og Snyltekrebsene eller Lærnæerne af andre Naturforskere, der udfyldte og oplyste Rækken lige op til Molluskerne; thi vor Forfatters Opdagelser gjaldt især Straaledyrene og Meduserne. Alle disse Opdagelser have fuldkommen omformet vor Anskuelse i den Materie, og det er mærkværdigt hvorledes en slet og ret Landspræst, der som det synes kun er udrustet med middelmaadige Hjælpemidler — thi han omtaler undertiden hvorledes han senere i et bedre Mikroskop først ret tydeligt har seet Et og Andet — har kunnet gjøre saadanne dybtgaaende ypperlige Jagttagelser og berige Videnskaben. Det er i Sandhed etBeviis for at Aanden, her den theoretiske Dybde, overalt veed at beseire sit Stof.

Udførelsen af det foreliggende Værk har kun været Forfatteren mulig, ved en Understøttelse af 600 Spd. fra det Norske Videnskabers Selskab. Han vil med Rette have det anseet som en Fortsættelse af Zoologia Danica (der som man har bemærket langt rigtigere burde hede Zoologia Norvegica, da næsten Alt det, som indeholdes i den, skriver sig fra Norge, og da de danske Kyster og Have saa godt som Intet have ydet dertil); thi det er fuldkommen affattet i dette klassiske, skjønt noget ueensartede, Værks Aand, men fra det langt høiere Standpunkt, som Nutidens Videnskab indtager og gjør Fordring paa, saavel med Hensyn til Beskrivelser som Afbildninger. Selv det typographiske Udstyr er ypperligt, og Afbildningerne ere givne i Kobberstik, klare og rene. Det eneste man kunde ønske, for at det skulde være aldeles fuldkomment, var at nogle af Pladerne vare kolorerede, da Forfatteren selv omtaler mange Gjenstandes Farvepragt, f. Ex. Agalmopsis elegans.

De Bidrag til den norske Fauna, der ere meddeelte i dette Hefte, ere næsten alle grundede paa Forfatterens egne Jagttagelser."

En af Europas største Naturforskere Professor Edvard Forbes i London udtrykker sig, idet han omhandler Marnæternes Udvikling, saaledes[22]) om Sars's Opdagelser og om Fauna Norvegica. „Sars's, Dalyels, Lovéns, Wagners, Van Benedens, Duyardins og Steenstrups Opdagelser have aldeles forandret Anskuelsen af denne Afdeling af Dyreriget. Hos Akaleferne kjendte man ikke nogen saadan Reproduktion ved Gemmer, som den, der forekommer hos Coryne, før den i 1836 blev opdaget af Sars, som tidligere havde været den første, der bekjendtgjorde den forbausende Kjendsgjerning, som viser sig i Strobilaformen eller Strobilatilstanden af de høiere Marnæter. Den fuldstændige Beretning om disse mærkværdige og overordentlig vigtige Jagttagelser indeholdes, oplyste ved ypperlige Figurer, i det nylig udgivne Værk „Fauna Norvegica". Det er et høist beundringsværdigt Værk, og Forfatteren er en af Nutidens største Granskere af det Liv, der rører sig i Havet."

(Fortsættes.)

[17]) S. 169 fgg. Afhandlingen er oversat paa Fransk i Annales des Sciences naturelles 1844 Vol. 2. P. 190 Tab. 13.

[18]) Ueber einen Eingeidewurm in einer Acalephe. S. 1. Tab. 1—6 og, Zusätze zu der von mir gegebenen Darstellung der Entwickelung der Nudibranchien von Sars. S. 4. Taf. 1. Fig. 7—11. Zur Entwickelung der Anneliden S. 11. Taf. 1. Fig. 12—21.

[19]) Annales des Sciences naturelles 1845. Vol. 3. P. 180.

[20]) December S. 998.

[21]) Neue Jenaische Lit.-Zeitung 1848. Nr. 100 S. 399.

[22]) Jvfr. E. Forbes: Monograph of the British naked-eyed Medusæ. London 1848. P. 15.

Sinope.

Da Denne Stad har faaet en vis Mærkelighed ved den i Nov. forrige Aar paa dens Rhed leverede Søtræfning imellem Russerne og Tyrkerne, troe vi, at et Prospekt af samme ikke vil være uden Interesse, og meddele derfor et saadant efter Illustr. Lond. News. Sinope (Sinub) med omtr. 60,000 Indb. er beliggende i Anatolien paa den nordlige Kyst af det sorte Hav, omtrent midt imellem Konstantinopel og Trapesunt — og hører til Storpaschaliket Angora. Staden er bygget paa Isthmen af en ud i Havet skydende Halvø. Paa Østsiden ligger Havnen og forsvares af Slottet, en massiv Bygning fra de græske Keiseres Tid, og af Fæstningsværker, der dog ere reent forfaldne, da de siden 1808 ikke ere blevne reparerede. Paa Vestsiden af Halvøen er en Ankerplads, der kaldes Ak Liman. Staden er især vigtig formedelst sit Skibsværft, hvor der bygges de bedste Fartøier, den tyrkiske Marine eier. Til Skibsbygningen afgive de nærliggende Bjerges Ege et fortræffeligt Materiale.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 18de f. M. er bestemt, at der skal nedsættes en Kommission for at tage under Overveielse og derefter afgive begrundet Indstilling om, hvad der til Straf- og Varetægtsfængselsvæsenets bedre Ordning hensigtsmæssigen maatte være at foranstalte.

— S. D. er bestemt, at der for den Tid af Aaret, da Dampfart ikke finder Sted, skal oprettes en Pakkepostforbindelse mellem Christiania og Christianssand samt mellemliggende Steder, der indtil Videre skal være fjortendaglig.

— S. D. er bestemt, at der skal nedsættes en Kommission, hvem det overdrages at undersøge og afgive motiveret Betænkning og Indstilling om, hvad der fra Statsstyrelsens Side hensigtsmæssig maatte være at foretage til Fremme af Jordudskiftning.

— Paa Carl Johans Fødselsdag tilstillede Hs. M. Kongen Christiania Understøttelsesforening 100 Spd. til fattige Børns Beklædning, Brænde for Huusarme osv.

— Den 1ste Februar afsagdes der Høiesteretsdom i Sagen: Byfoged Dahl mod Justits- og Finantsdepartementet, hvoraf fremgaar, at tidligere ansatte Embedmænds tilkomme Erstatning for det Tab, de i sine Indtægter lide ved senere givne Love.

— I Christiania almindelige gjensidige Forsøgelsesanstalt er der i Aaret 1853 gjort Indskud paa 71 Policer. Det tidligere Policeantal udgjorde 213. I Aarets Løb have 5 Dødsfald fundet Sted, af hvilke 3 have medført Gevinst og 2 Tab for Forsørgelsesanstalten. Ved Aarets Udgang vare 296 Personer interesserede i Anstalten og dennes Formue 36751 Spd. 90 ß. Lægges denne til Præmiernes Værdi (24903 Spd. 9 ß), udkommer en Kapital af 61654 Spd. 99 ß. Værdien af de Forsørgelsesanstalten paahvilende Forpligtelser udgjør 58381 Spd. 116 ß.

— Den 27de Jan. underkastede G. O. Meilænder sig juridisk Embedsexamen med Charakteren Laudabilis,

— Ved Theatrets Festforestilling paa Hundredeaarsdagen efter Ludv. Holbergs Død var Huset aldeles fuldt. Forestillingen begyndte med vor Nationalsang, der istemtes af Studentersangforeningen og ledsagedes af et nifoldigt Hurra. Derpaa gik Teppet op og Scenen fremviste et norskt Landskab med den store Skribents laurbærkrandsede Buste og med en Halvkreds af Runestene, hvorpaa hans Værkers Titler læstes i gylden Skrift. Jørgensen fremtraadte og fremsagde en af A. Munch forfattet vakker Prolog, hvorpaa den danske Nationalsang udførtes og ledsagedes af Hurraraab. Endelig gaves „Erasmus Montanus" under Publikums ustandselige Latter. Petersen, der udførte Titelrollen, og Hagen, der gav Degnens, bleve begge fremkaldte. — Bagefter Forestillingen holdtes Lag i Studentersamfundet. Den dramatiske Skoles Theater havde Intet gjort for Dagen. Heller ikke Aviserne mindede derom, naar undtages Chr. Pst., der indeholdt et Digt i god Thelemarkingsdialekt (af A. O. Vinje.)

— Den 1ste Febr. fratraadte Chr.-Postens hidtilværende Redaktør.

Drammen. Den 25de indviedes Tangens nye Kirke ved Biskop Arup.

Grimstad. Missionspræsten A. Riis, en Slesviger af Fødsel, der tidligere virkede i Afrika, siden her i Norge, er afgaaet ved Døden paa sin Gaard Naxlie ved Grimstad.

Bergen. Haandværkssvendenes Dannelsesforening høitideligholdt sin fjerde Stiftelsesdag den 23de Jan. Kand. theol. Lous holdt et Foredrag, der ifølge B. Bl. var klart og hjerteligt og hvori han ogsaa omtalte Rektor Bugges store Fortjenester af Foreningen.

Throndhjem. Vor Frue Kirke er bleven forsynet med et Varmeapparat, hvis Udførelse Mechanikus Olsen har forestaaet, og hvilket i Forbindelse med endeel Reparationsarbeider har kostet 2000 Spd.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Chr.-Pst. for 3die Februar indeholder en Opsats angaaende Hurtigskrivere og Udgivelsen af en egen Storthingstidende. Forf. udtaler sig mod en saadan med Debatterne in extenso, da den vilde blive et altfor bekosteligt og ubrugbart Værk. „Indf. troer derimod, at Hurtigskrivere burde engageres for Statens Regning. Istedetfor, som sædvanlig andetsteds, selv at reenskrive det Nedtegnede, burde dette dikteres Bladenes Referenter og en af Storthinget lønnet Skriver. De første vilde herved blive istand til at give et fuldkomment paalideligt Referat, hvis Vidtløftighed var afpasset efter Sagens Interesse og deres Blades Rum. Den Sidstes Afskrift kunde revideres af vedkommende Talere og derefter indføres i en særegen Protokol. Ved i fornødent Fald at lade sit Foredrag efter denne aftrykke i Bladene vilde det staae i en Talers Magt at sikre sig imod farvet Referat, hvilket han nu i Grunden aldeles ikke kan opnaae ved sine Berigtigelser, da Læserne altid ville være tilbøielige til at fæste mest Lid til Referenten, som har gjort sine Optegnelser paa Stedet, og som ei synes at være interesseret i Sagen, saaledes som Taleren. Den vil ogsaa yde tilstrækkelig Oplysning for den, der maatte ønske specielt at lære at kjende en enkelt Debat, og gjøre det muligt for en Storthingsmand, hvad Parlamentsmedlemmerne i England ofte gjøre, at lade enkelte udmærkede Foredrag, som have vakt usædvanlig Opsigt, trykke fuldstændig."

— I Mgbl. No. 27, 30 og 31, har Fr. Chr. Schübeler leveret en udførlig Afhandling „om Skovenes Betydning i Almindelighed og om den Biermanske Skovdyrkning i Særdeleshed," der fortjener Opmærksomhed. — Mgb. No. 30 klager over Chr.-Postens Anbefalinger af Akers mekaniske Værksted med Tilsidesættelse og Ignoreren af Bærums og tildeels ogsaa Nidelvens, hvilke gjør hiint Rangen stridigt. — I samme Blads No. 31 har O. T. Krohg fremsat sine Grundsætninger for den kvindelige Opdragelse og Underviisning for blandt Fagsbrødre at fremkalde en Granskning og Ideeudvexling herom.

Storthinget.

Det 14de ordentlige Storthings Repræsentanter samledes som sædvanligt den 1ste Fbr. Sognepræst Harbitz, der paa Anmodning midlertidigen overtog Præsidentens Funktion, ønskede Repræsentanterne i en kort Tale velkomne og berørte deri det Tab, Landet siden sidste Storthing havde lidt ved Falsens, Sørenssens og Foss's Hedengang. Dernæst foreslog han, at forrige Storthings Reglement indtil Videre skulde forblive gjældende, hvilket eenstemmig antoges. Fuldmagterne indleveredes derpaa. Foged Borchsenius var, paa Grund af Sygdomsforfald, og Byfoged Saxlund, som fraværende i Stockholm i Grændseunderhandlinger, ikke ankomne, men havde begge indsendt Skrivelser, ifølge hvilke de om nogle Dage haabede at indtage Sæde i Thinget. Repræsentanten fra Christiansund, Dahl, fremmødte ikke. — Til at gjennemgaae Fuldmagterne og derom afgivne Indstilling valgtes en Kommittee bestaaende af 9 Medlemmer, nemlig: Amtmand Aall, Sognepr. Harbitz, Prof. Schweigaard, Gaardbrugerne Valstad og Ueland, Bankadministrator Stabell, Høiesteretsassessor Motzfeldt og Gaardbrugerne Sæter og Baggerud. Derefter refereredes en fra C. Bryn og C. Hansen paa Kongsberg indkommen Skrivelse om Valget der, og en anden fra Sandstad angaaende Kirkesanger Worums Valg. Begge disse Skrivelser besluttedes tilsendte nævnte Kommittee; ligesom ogsaa tvende Skrivelser fra Handelsmand Grøn i Levanger og Lensmand Dyblie i Alten-Talvig, angaaende Misligheder ved Valgene paa disse Steder.

Den 2den Febr. holdtes Møde, hvori Præsidenten refererede en Skrivelse fra Justitsdepartementet angaaende Valget i Sarpsborg, Indberetning fra Fuldmagtskommitteen om at den havde valgt Aall til Formand og Stabell til Sekretær samt endelig Indstilling fra nævnte Kommittee, angaaende Fuldmagternes Gyldighed. Behandlingen af denne Indstilling, der gaar ud paa alle Fuldmagters Antagelse, fastsattes til Mødet idag (Løverdag.)

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Neutralitetserklæringen indeholder for Norges og Sveriges Vedkommende Forbehold til at kunne udelukke Krigsfartøier fra Adgang til følgende Krigshavne: Stockholm indenfor Varholms Fæstning, Christianias Havn indenfor Befæstningen ved Kaholmen; den indre Rhed af den norske Militærstation ved Horten, Karlsteens og Karlskronas Havn indenfor Befæstningerne og Slitø Havn ved Øen Gottland indenfor Batterierne ved Eenholmen. Kapere have ikke Tilladelse til at løbe ind i de forenede Rigers Havne eller at opholde sig paa deres Rheder. Indførelsen af opbragte Fartøier til hine er forbuden.

— I Stockholm har det gjort nogen Opsigt, at en russisk Kabinetskurer er ankommen did med Depescher og at den russiske Envoyé extraordinaire der ved Hoffet, Daschkoff, derpaa har havt en længere Audients hos Kongen. Ifølge en Antagelse i Sv. Tid. skal det Hele angaae Betænkeligheder af alvorlig Natur, som ere opstaaede fra Ruslands Side ved Anerkjendelsen af de forenede Rigers Neutralitets-Erklæring.

England. Regjeringen har tilstaaet Opdageren af Guldleierne i Australien, Hr. Hargraves, en Belønning af 10,000 £.

Rusland. Keiseren har ikke optaget de forenede Flaaders Indseiling i det sorte Hav som noget Krigs-Tilsprang, men ved sine Gesandter i Paris og London forlangt nærmere Forklaring derover af Hofferne dersteds. Gesandterne have ikke forlangt sine Passer, men antages at ville oppebie nærmere Ordre fra Petersburg.

— Grev Orlow er kommen til Wien, som man antager, for at raadslaae med det østerrigske Kabinet om en fredelig Løsning af nærværende Forvikling.

Tyrkiet. Den ved Cetate den 6te paabegyndte Kamp fortsattes den 7de og 8de ved Randowan og i dets Nærhed, hvor Tyrkerne angrebe Russerne og bleve Overmænd. Russerne talte 1000 Døde og 4000 Saarede. Ved denne Kamp forhindredes et af Russerne tiltænkt Angreb paa Kalafat.

— I Lilleasien have Tyrkerne lidt et Nederlag, der tilskrives Overanførerens Udueligheb; de fægtede med megen Tapperhed. Den ungarske General Guyon, der er gaaet over til Islam, er nu sendt derhen og vil, saa haaber man, bringe Sagerne paa Fode igjen.

China. Da de Keiserlige vare blevne Herrer over Amoy den 11te Nov., anrettede de et frygteligt Blodbad paa de i Staden tilbageblevne Insurgenter, hvoraf henimod 1000 skulle være myrdede.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Hovedregnskabsførerposten ved Ingeniørbrigaden med 480 Spd. aarlig Gage.

Bø Sognekald (Vesteraalens Provsti) med omtr. 560 Spd. i Indtægter. (Tvende Laan paa tilsammen 1300 Spd. forrentes og afbetales med 6 pCt. aarlig.)

Justitiarius-Embedet i Christiania Stiftsoverrets anden Afdeling med 1200 Spd. i Gage.

Øvre Thelemarkens vestfjeldske Sorenskriver-Embede med en Bruttoindtægt af henimod 1600 Spd. (Paa Embedet hviler en Enkepension stor 66 Spd. 80 ß.)

En Sagførerpost ved Christiania Stiftsoverret.

En Lodsoldermand- og Havnefoged-Post i Stavanger med 400 Spd. i Indtægter, hvoraf udredes en Enkepension paa 40 Spd.

Tredielærerposten ved Farsunds Borgerskole i Forening med Organisttjenesten ved Stedets Kirke med 130 Spd. i aarlig Løn.

En Skolelærerbestilling i Skibtvedt Pstg. med 20—30 Spd. i aarlig Løn.

En Gjordemoderbestilling i Odemarks Sogn (Smaalenene) med 30 Spd. i Løn.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 6. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 11te Februar 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Herman August Cappelen. — Nilens Betydning for Ægypten og Folkefester ved dens Flom. — Ruslands svage Sider. — Riga. — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Storthinget. Udenlandske Efterretninger.

Herman August Cappelen*).

Herman August Cappelen er fød i Skien, den 1ste Mai 1827, og var ved sin Død noget over 25 Aar. Forældrene ere Hr. Jernværkseier D. Cappelen paa Holden, og Fru Henriette Cappelen, Søster af Statholder Løvenskiold. Han var først bestemt for Studeringer, og gjennemgik til den Ende det sædvanlige Kursus paa Latinskolen i Skien. I 1845 blev han Student. Allerede under sin Skoletid følte han Lyst til at blive Kunstner. Det var omtrent ved den Tid, Gude begyndte at blive bekjendt i Norge, og muligt har denne Omstændighed end mere bestyrket hos ham Ønsket om en forandret Livsstilling, der bedre svarede til hans naturlige Anlæg og Tilbøielighed. I Christiania lærte han Gude personlig at kjende, og Synet af dennes Arbeider, i Forening med det fortrolige Forhold, der snart opstod mellem disse tvende i Alder og Tilbøielighed hinanden saa lige unge Mænd, maa vel have været afgjørende og bragt det hidtil mere eller mindre bestemte Ønske til fast Beslutning. Thi fra nu af greb han Sagen an med den Udholdenhed, den Kjærlighed og Agtelse for Kunsten, der først skulde ophøre med hans eget Liv. Vinteren 1845—46 tegnede han under Gudes Veiledning, gjorde i Forening med denne samme Sommer sin første Studiereise, og gik derefter ud paa Høsten til Düsseldorf, hvor han indtraadte som Elev i dette Akademies Landskabsklasse, der bestyredes af Professor Schirmer. Med Iver søgte han nu at tilegne sig alle Fremstillingens Midler, og det ei blot i sit eget Fag, idet han endog tegnede Akter efter levende Model, Noget de düsseldorfske Landskabsmalere i Regelen ei pleie at befatte sig med. Det viste sig imidlertid snart, at en høist eiendommelig Aand rørte sig hos den unge Kunstner, og saavel herved, som paa Grund af sin store Flid og vedholdende Stræben vandt han sin Lærers og sine Kammeraters Agtelse, hvilken stedse steg høiere, alt eftersom han skred videre frem paa Kunstnerbanen. Meddeleren af disse Linier har oftere havt Anledning til at høre Schirmer, saavelsom ældre Kunstnere udtale sig om Cappelens Kunstnerdygtighed paa en høist fordeelagtig Maade, og dette saavelsom den Deeltagelse, der under hans Sygdom og ved hans Begravelse vistes af hele Düsseldorfs Kunstnerkorporation, vidner noksom om, at han ei var nogen almindelig Kunstnerpersonlighed.

Saa original Cappelen var som Kunstner, saa blev med Alt det dog ei Schirmers Retning uden Indflydelse paa hans Opfatning under hans første Studietid. Denne Indflydelse kunde saameget mindre udeblive, som Begge, trods al indbyrdes Forskjellighed, saa at sige, røbede beslægtede Tendentser. Schirmers Valg af Motiver, den Vægt han lagde paa harmonisk Komposition og ædel Form, tiltalte hans unge Elev, i hvis første Kompositionsforsøg det er interessant at see en umiskjendelig Stræben efter at bringe sine egne kunstneriske Ideer ind under sin Lærers Stiil og Anordning. En frugtbar Phantasi viser sig i de fleste af hans Arbeider fra denne tidlige Periode; men hans Opfatning er endnu ikke saa klarnet, hans Kjendskab til hvad der kan eller ikke lader sig fremstille, endnu ei saa sikkert, at jo ei Fremstillingen stundom faar et vist phantastisk Anstrøg, — Noget, der oftere forekommer i rigt udrustede Talenters første Arbeider. — I denne Tid, som ogsaa ellers, foretog Cappelen hyppige Studiereiser i Norge, og fornemmelig er det Holdens Skovtrakter, i Nærheden af hans Faders Eiendom, hvorfra han hentede sine Studier og Motiver. Men saa skjønne de Detailtegninger og Studier vare, han i stor Mængde medbragte fra disse Exkursioner, saa Lidet kom der heraf til umiddelbar Anvendelse.

For hans Aand stod idelig et Ideal, hvilket han stræbede i sine Billeder at give synlig Form, og da han ei fandt dette, ganske som han tænkte sig det, i Naturen, søgte han at frembringe det ved fri Virksomhed. Jeg har ofte hørt ham sige, at han dengang ei benyttede sig nok af sine Studier. Først senere gik det op for ham, hvorledes man, ved at gaae ud fra et bestemt Naturmotiv, dog kan lade Aanden med Frihed danne dette efter sine særegne kunstneriske Øiemed, og fra nu af vandt hans Fremstilling i Klarhed og Naturlighed, skjønt den stedse beholdt et Præg af Stiil. Det var dog især Farven, hvormed han kjæmpede, og saa skjønt hans Kompositioner ere tænkte og tegnede, saa havde hans Farve dog endnu noget Mat og Ubestemt ved sig. Man seer Naturen i flere af hans tidliger Billeder som gjennem et Flor, hvor Farven næsten mere anes end virkelig er tilstede. For den, der kan skue den dybe og ægte Kunstneraand selv i dennes mindre fuldkomne Frembringelser, var det imidlertid klart, at en saadan Aand boede hos den unge Kunstner, og til samme Tid, som man beundrer det Gedigne i hans Naturstudier, overraskes man ved den Originalitet, Phantasi og poetiske Fylde, der aabenbarer sig i disse tidligere Arbeider, i hvormeget de end forøvrigt kunde lade tilbage at ønske.

Snart skulde dog hans Ingenium, efter heldigt at have beseiret de mange paa Kunstnerbanen mødende Vanskeligheder, udfolde sig til større Fuldkommenhed; snart skulde den unge Kunstner levere Arbeider, hvis kunstneriske Værd anviste ham Plads blandt Düsseldorfs talentfuldeste Landskabsmalere. Det var især i Løbet af de sidste to Aar dette heldige Vendepunkt i hans Kunstnerliv indtraadte. Med al sin medfødte Sands for Anordning og Form forbandt han nu en større Umiddelbarhed, og navnlig en Kraft og Dybde i Farven, hvilken man efter hans tidligere Arbeider neppe skulde have tiltroet ham. Det selvstændige Mesterskab var nu naaet, og med større Frihed og Sikkerhed leverede han nu en Række af omfangsrige og betydelige Kunstværker, der har gjort hans Navn hæderligt bekjendt udenfor Düsseldorf. I Prag, Wien, Holland, selv i Amerika fandt hans Billeder megen Anerkjendelse og gik af til temmelig anseelige Priser.

Vil man i Korthed charakterisere det Eiendommelige i Cappelens Kunstretning, da kan man sige, at den især gik ud paa Fremstillingen af det mere Afsluttede i de norske Skovtrakter med al den Vildhed, det Menneskeforladte og Eensomme, der charakteriserer saadanne Steder. Store, halv udgaaede Træer, der, med sine nøgne Grene og afskallede Bark, som Skeletter hæve sig over den dem omgivende friske Vegetation; vildt henkastede Klippeblokke; i Forgrunden som oftest et Kjærn eller sumpigt Jordsmon med Vandplanter og grønne Græstuer, og med vidt forgrenede Trærødder og Smaabuske ved sine Bredder — disse og andre lignende Eiendommeligheder danne gjerne Gjenstandene i hans Billeder, hvis Baggrunde enten ere hyllede i Taagedunst, eller straale i Aftenrødens Glands, alt efter de forskjellige Stemninger, han vilde udbringe. Men stedse er der noget Storartet, noget underligt Gribende i disse Fremstillinger, og den mere fuldendte Technik, hans senere Arbeider vise, fører Beskueren paa det Fuldstændigste ind i hvad han har følt og villet udhæve. Overordentligt Bifald vandt blandt Andet hans store Billede fra 1851, hvilket er bekjendt under Titelen: „Ein im Absterben begriffener norwegischer Urwald," — og som udmærkede sig ei blot ved sin dybe poetiske Tanke, men tillige ved Fremstillingens Kraft og Sandhed. Det samme er ogsaa Tilfældet med det sidste Billede, han malede, og som netop var færdigt da han blev syg. Det var en stor Komposition af et beslægtet Motiv, men en anden Stemning, hvilket paa Udstillingen i Rotterdam strax fandt en Liebhaber.

Videre at gaae ind paa det Specielle i Cappelens kunstneriske Retning er her ikke Stedet. Det maa være nok, naar vi tilføie, at af Düsseldorfs yngre Knnstnere har endnu Ingen overtruffet, Faa naaet ham; ja selv mangen talentfuld ældre Kunstens Dyrker maatte glæde sig ved at have frembragt Værker som han. Men med alt dette stod han, da Døden bortrev ham, netop nu ved det i en Kunstners Liv saa betydningsfulde Moment, hvor Selvstændighed vel er opnaaet, et agtet Navn erhvervet, men hvor der nu udfordres stedse flere, stedse fuldkomnere Værker, for at det vundne Navn kan vorde end mere udbredt og befæstet. Og just derfor var denne unge Kunstners Tab os saameget mere smerteligt; thi med ham gik et skjønt Haab, gik Forventningen om en Kunstnerhøide, vi efter hans Talent og Frembringelser havde Grund til at sætte som meget stor, for stedse i Graven. Men, som Intet er saa sørgeligt, at det ei ogsaa har sin trøsterige Modvægt, saa kunne vi, ved at skue hen over dette rastløst virksomme Kunstnerliv, med Glæde sige: Han levede ei forgjæves; hans Gjerning har efterladt Frugt, hans Stræben fandt dog sit Maal, og det et Maal, saa skjønt og stort, som det under de givne Betingelser vel var muligt!

Cappelen bortkaldtes, efter et langvarigt Sygeleie, i Düsseldorf ved en blid og rolig Død den 8de Juli 1852. Han havde endnu den Glæde, at erfare den Lykke, hans sidste Billede havde gjort, og endnu

Herman August Cappelen.

*) Da denne talentfulde unge Kunstner bortkaldtes ved Døden, søgte vi forgjæves efter hans Portræt. — Ved en af hans Venner erholdt vi det dog omsider i en Düsseldorfer Lithographi, og ile her med at give vore Læsere samme, idet vi ledsage det med en Udsigt over Kunstnerens Liv efter hvad Hr. E. T—d i Mgbl. Nr. 206 og Deutsches Kunstblatt Nr. 34 for 1852 har meddeelt derom. Red.

mere, han havde den Glæde, i sin sidste Stund at see sig omgivet af kjærlige Forældre og Sødskende. Uden Anelse om sin Opløsning gik han lykkelig og tilfreds over i en bedre Verden. — Hans Jordfæstelse foregik den 12te Juli med megen Høitidelighed. Akademiets Professorer og en talrig Skare af ældre og yngre Kunstnere dannede et langt Tog, der med den med Flor ombyllede Kunstnerfane og under en høitidelig Sørgemarsch ledsagede den afdøde Kunstbroder til hans sidste Hvilested. — Hans Grav har en skjøn Beliggenhed: omgivet af Taarepile og blomstersmykkede Grave, skuer den ud over den forbiilende Rhin og mod Solens Nedgang.

Nilens Betydning for Ægypten og Folkefester ved dens Flom.

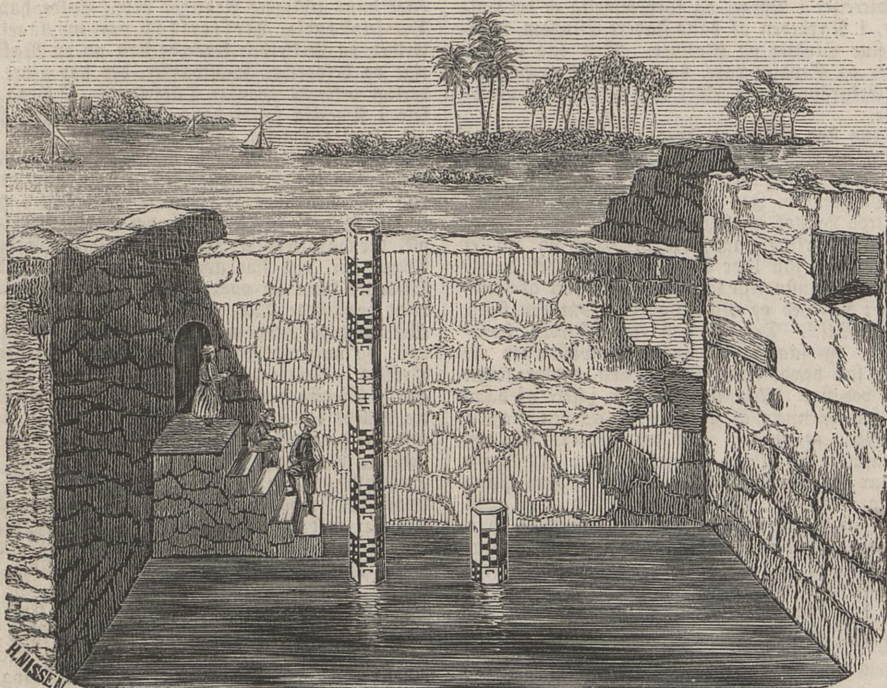
(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

„Ægypten er en Gave af Nilen," siger Historiens Fader, den gamle Herodot. Det var en skjøn og herlig Gave, som den mægtige Strøm i sin Barm bar ned til Ørkenen, fra de rige tropiske Egne. Fra Citadellet, Kahiro, fra Mokkatam, fra Pyramidernes Top seer man udover denne Flodgaves Rigdom og Skjønhed: Byer og Ruiner af Byer, Palmeskove og grønne Savanner, Haver og Palladser, Lunde og Olivenplantninger ligge vidt og bredt. Paa den ene Side udbreder sig den uendelige Ørken, paa den anden Landet Gosen, hvis yppige Sletter først tabe sig i Synskredsen.

Dette er i Sandhed et fremmed Land. Floden, der vinder sig igjennem det som en blinkende Kjæmpeslange, har bragt det med sig fra fjerne ubekjendte Egne. Dette rige yppige verlende Landskab har havt en lang Reise at gjøre paa dens Vande. Disse blide, hvilende Sletter have styrtet ud over Vandfaldene, disse herlige Haver have tumlet sig og skudt afsted i Strømmen ved Blomsterøen (Elephantine); ja der gives endog dem, der mene, at Pyramiderne have svømmet ned i Nilens Bølger. Med andre Ord: Floden fører med sig en Opløsning af Æthiopiens og Abyssiniens rigeste vulkanske Jordbund, og Ægyptens Land er dannet af dens Bundfald. Ved Pæstum i Neapel seer man Levningerne af en By, hvis Bygningsmaterial Bjergstrømmene have dannet, Neptuns Tempel kom ned med Vandet fra Kalabriens Bjerge; men Ægyptens hele Kongerige er Nilens Værk.

Nilens Kilder ere endnu ubekjendte; man har ofte søgt, men endnu aldrig fundet dem. De fjerne Beboere af dens Bredder synes ligesaa lidet at kjende Nilens Oprindelse som de fjerneste. Warburton anfører, at han har talt med Slavehandlere, der vare ligesaa vel kjendt i Abyssinien som i Gala-Landet, men deres Kundskab om Flodens Oprindelse var indskrænket til det ubestemte Ord — Syd, langt søndenfra kom den store Flod flømmende. Saameget er imidlertid vist, at Nilen, efter Foreningen af Taccaze og Astaboras, strømmer henved tohundrede norske Miil til sit Udløb i Havet uden at optage Vand af nogen Biflod. Under dette Løb fordamper den for Solens brændende Straaler, ledes ud og øses op i tusinde Kanaler, indsuges af de porøse Bredder og det tørstige Sand, drikkes af alt Levende fra Krokodillen til Paschaen, fra Papyrusplanten til Palmetræet, og dog strømmer den, mærkeligt nok, lige bred og fuld, ja synes endog bredere og fuldere ved dens Udløb i Havet, end den er en 30—40 Miil ovenfor ved Vandfaldene. Nilen er Alt for Ægypten og Ægypterne. Hvis dens Vand blev borte en Uge, vilde Landet være en Ørken; den vander og gjødsler Marken, forøger Høsten, og fører Jordens Gaver ud til Havet, hvorfra de gjennem Søhavnene udføres i den vide Verden; Ægypteren drikker dette Vand som kostelig Viin, han fisker i det, han reiser paa det; det er hans Slave og pleier ogsaa være hans Afgud. Den ægyptiske Mythologi erkjender i dette det skabende Princip, der laa i en evig Kamp med Ørkenen, eller det ødelæggende Princip. Man viste denne Guddom guddommelige Æresbeviisninger, og Oldforskere mene, at der aarlig offredes den Hjerteblodet af en Jomfru, noget som ingenlunde er usandsynligt i et Land, hvor man tilbad Krokodiler.

Araberen betragter Enhver, der ikke har havt den Lykke at være født ved Nilen, som Fremmed, og han forsøger snart at overtale den Reisende til at troe, at Nilens Vand er det lifligste Vand i Verden. Der sendes aarlig Skibsladninger af det til Sultanens Harem i Konstantinopel, hvor det er i stor Anseelse ikke alene for sin Reenhed og Liflighed, men ogsaa som Lægemiddel. De Indfødte tillægge den elskede Strøm Hædersnavnet „El Bahr," Havet, og tilbringe en Trediedeel af deres Liv med at hige og vente paa dens Stigen, og Resten med at passe paa dens Falden. I Juni begynder Floden at stige, i September har Vandet naaet sin største Høide og aftager nu efterhaanden, indtil det atter stiger næste Aar. Til det første Vandfald holdes Floden i sin Rende; nedenfor udbreder den sit rige Dynd over Ægyptens Land. I denne

Niilmaaler.

Tid er det at Landet under sit paa mange Maader verlende Udseende, viser sig i sin eiendommeligste Skikkelse. Det Hele danner et Archipelagus, fuldt af grønne Øer, begrændset af den lybiske Ørkens Høider og af Mokkatams lave rødlige Bjerge. Hver af disse Øer er kronet med en Landsby, et Minaret, eller en gammel Tempelruin, der overskygges af Palmer, Akacier og Sykomorer. Hver By bliver et Venedig, og Basarerne udfolde sine rigeste og mest glimrende Tepper og Tapetserier ved denne Tids festlige Illuminationer, hvis Lysglands og Pragt gjenstraaler fra Strømmene i de overflømmede Gader.

Jordbunden beskyttes saaledes paa Aarets hedeste Tid mod Solens fortærende Straaler. Landmandens Arbeider hvile nu, og det er Glædens og Folkefesternes Tid. De eneste, der have travlt, ere Baadeiere, Fragte- og Færgemænd; men deres Arbeide synes hverken at være tungt eller sørgeligt; thi Musikken klinger altid under disse store hvide Seil, der som opspændte Maagevinger glindse i Maaneskinnet, eller glimte i det røde Skjær af Ilden, som flammer paa Dækket.

Overalt hersker Munterhed, overalt aabner sig maleriske Scener. Et Sted holdes der Marked i Baade; der er Oplysning med farvede Lanterner, over hvilke der flagre allehaande Flag med skrigende Farver; længer hen møder man en Bryllupsfærd, der under Musik og Støi glider ned ad Floden; Brudens Venner føre hende tilsløret og bekrandset til den ventende Brudgom. Hist sidder der paa en Ø en Gruppe turbanklædte, langskjæggede Mænd i rige Dragter, de udsende Røgskyer af sine Tschibouks og nippe til Kaffeen; her dandser en lystig Flok Araberpiger til sin egen vilde Sang, og derpaa svømme de maaskee med Lotusblomsten „vunden ind i Haarets Nat," eller med det lette Klædebon, der neppe skjuler deres yndige Form, viklet sammen til en Turban fra Lund til Lund under Støi og Latter, medens de stille Vande skvulpe om deres mørke Bryst.

Dette er et Billede af Nilens Oversvømmelse, naar den har naaet sin høieste Stand; men det indtræffer kun sjelden at den naaer høiere, end det er nødvendigt til Jordbundens Vanding, og da ligner Ægypten mere en Sump end et Archipelagus. Naar Vandet falder, synes Vegetationen at strømme ud af Jorden. Som Pelias før Badet saa Landet visnet, rynket og udlevet ud; men faa Dage efter er det gamle Ægypten som nyfødt og hyllet i sin rige grønne Kjortel med Blomsterbroderi. — Da Nilen gaar sine egne Veie, hvor den farer frem i sit vide Herredømme, saa hersker den ogsaa vilkaarlig over Tiden. Den skaber Foraar i Oktober og Høst i Februar. En anden besynderlig Grille er at Nilen har lagt sit Leie i den høieste Deel af Dalen, som den gjennemstrømmer.*) I Oldtiden, da Nilen havde Sesostris's Krigshære eller Pharaonernes Præstetøi at trækkes med, behøvede den syv Mundinger for at føre sine Vande til Havet; nu lader den sig nøie med to. Det fra Korstogene bekjendte Damiette behersker den ene, og over den anden hersker Rosette, paa Arabisk „el Rashid," hvor vor gamle Ven, Kaliffen Harun el Rashid, var født.

(Fortsættes.)

*) Denne Flodleiets Beliggenhed, over de omgivende Egne, letter i høi Grad Landets Vanding, der stadigen beskjæftiger 100,000 Mennesker samt 50,000 Oxer og andre Lastdyr. Efter Beregninger af en af de første Ingeniører i den ægyptiske Regjerings Tjeneste udgyder Nilen ved lav Vandstand gjennem sit Udløb ved Rosette i 25 Timer 79,532,551,728 Kubikfod Vand, gjennem Armen ved Damiette 71,033,840,740 Kubikmetre Vand, hvilket tilsammen udgjør 150,566,392,368 Kubikmetre. Men ved høi Vandstand udgjør den Vandmasse, der i samme Tidsrum udgydes gjennem begge Arme, 705,514,667,440 Kubikmetre. Under det første Vandfald er Nilens Flade 543 franske Fod over Middelhavets. Det Floddynd, hvoraf Nederægypten er dannet, har ved chemisk Undersøgelse viist sig at indeholde $\frac{3}{5}$ Alaminia, $\frac{1}{5}$ kulsuur Kalk, $\frac{1}{20}$ Jernoxyd (hvoraf Vandet faar sin guulrøde Farve) lidt kulsuur Magnesia og reen Kisel. Middelmassen af den udfældede Jord synes kun at være 4 Tommer i et Aarhundrede, og et Jordlag af 40 Fods Dybde er gjennem Tiderne paa denne Maade bleven opdynget over Ørkenen. Paa Moeris's Tider blev Landet tilstrækkelig vandet, naar Nilen steg til en Høide af otte Fod (Cubitus.); paa Herodots Tid udfordredes 15, og nu maa den stige til 22, før hele Landet er oversvømmet. Eftersom Afsætningen forøger Deltaet, opdæmmes ogsaa Floden, og paa denne Maade holder Naturen selv denne store Vandingsmaskine i Orden, naar Menneskene kun hjælpe lidt til.

Ruslands svage Sider.

(Slutning fra f. Nr.)

5) Det russiske Livegenskab. Vi have givet Skildringer af det russiske Livegenskabs nærværende Tilstand efter en russisk Forfatter, Turgeneff, en Tilstand som burde interessere os i endnu høiere Grad, end de sorte Slavers i Amerika. Uagtet det lave Trin af Oplysning, den russiske Bonde staar paa, uagtet hans Opdragelse og Religion knytter ham til Czaren, saa er det dog ikke umuligt, at disse 46 Millioner Livegne kunne faae Lyst til at blive Eiere af den Jord, de og deres Forfædre have dyrket for Andre i Ansigtets Sved og ofte under de frygteligste Mishandlinger, hvilke kunne fremkalde Scener lig dem, der fandt Sted i det vestlige Galizien i Aaret 1846. Man kan derfor godt regne dette i hele det civiliserede Europa eneståaende Slaverivæsen for en af den russiske Stats „svage Sider."

6) Gjærende Elementer inden Styrelsen og selv de bedre Stænder, hvilket gjør Landet saa meget lettere at beseire for fremmede Hærskarer. Siden Mourawieffs, Besturiefs og Pestels store Sammensværgelse ved Nikolaus Thronbestigelse har det ofte været Tilfældet, at enkelte Russere af politiske Grunde have maattet forlade sit Fædreland og i Udlandet søge Tilflugt mod Forfølgelser. I den nyere Tid ere Turgeneff, Bakunin Golovin og Alex. Herzen de mest bekjendte. Denne sidste, der er i Besiddelse af en betydelig Formue, har i London etableret et russisk Bogtrykkeri og besørger derfra Udgivelsen af Skrifter, han anseer gavnlige for sin Sags Fremme. Han hører forøvrigt til de saakaldte republikansk-russiske Panslavister; han ønsker, at alle slavoniske Lande, ligesom de amerikanske Fristater, skulle forenes til en broderlig Republik, i hvilken hver Nationalitet skal hævdes, men gaae op i et Heelt, naar det gjælder Fremmedes Angreb. Han arbeider især paa en Forsoning mellem Russerne og Polakkerne og har i dette Øiemed udstedt en Proklamation til sine Landsmænd, som findes indrykket i No. 5 af en fransk Journal, der under Titel „L'homme" udkommer paa Øen Jersey og hvilken vi her indtage.

„Til de russiske Brødre!

Blod og Taarer, en fortvivlet Kamp og en ulykkesvanger Seier knyttede Polen til Rusland. Rusland afrev Stykke for Stykke Polens livsaandende Lemmer, bemægtigede sig en Provinds efter den anden, skred fremad, bestandig fremad som en uundgaaelig Ulykke, som en truende Sky, mod Landets Hjerte. Hvad det ikke kunde tage med Magt, tog det ved List, ved Indrømmelser til Polens naturlige Fiender, ved Byttets Deling. For at have Polen har det begaaet sin første Forbrydelse: det har udstykket Landet. Det havde været mindre underfundigt at tage hele Polen, end at dele det med Tydskerne. Warschau og Konstantinopel vare de to stadige Drømme, der martrede Czarerne og forstyrrede Vinterpalladsets Søvn. — Alexander overvandt hele Europa — og tog blot Polen. Da hans Tropper droge ind i Paris, bemægtigede han sig i Grunden blot Warschau. Europa, der allerede var gammelt og affældigt, afstod Polen uden at forstaae Betydningen af denne Handling. Afstaaelsen fandt Sted i den samme Stad Wien, der var bleven frelst af en Polak. Europa tænkte, at efter Paris's Indtagelse var intet mere at frygte. Det var uden Bekymring fra den vestlige Kant og Ingen tænkte paa, at Kosakkerne allerede vare fortrolige med Veien til Orienten. Alexander fik Europa indbildt, at man baade kunde være Keiser af Rusland og Konge af Polen. Han fik det indbildt, at Selvherskeren i Petersburg kunde i Warschan være en konstitutionel Konge.

Det var en Løgn.

Nikolaus satte en grusom Sandhed istedetfor denne hykelske Løgn. Polen reiste sig, da det følte hans tunge Haand. Den polske Insurrektion er den ædleste, den skjønneste Daad efter den store franske Revolution.

Efter at have gjort Fienden hvert Skridt stridigt, trak Polakkerne sig tilbage, knuste af Overmagten, opofrede af Vestens Regjeringer, forraadte af sine egne Høvdinger. Men da de droge over Grændsen, toge de Fædrenelandet med sig, og uden at bøie sine Hoveder, skrede de mørke og stolte gjennem Verden. Europa veg med Ærbødighed tilbage for Polakkernes høitidelige Tog. Folkeslagene ilede dem imøde, Kongerne traadte tilside for at gjøre Plads for dem. Det gamle Europa vaagnede ved Ekkoet af deres Trin; Europa fandt Medlidenhedstaarer, det fandt Penge og Kraft at give dem.

Det poetiske Billede af den landsforviste Polak, af denne Frihedens Korsdrager, vil endnu længe leve i den folkelige Erindring. Det udslettede Mindet om et ynkeligt, feigt Aarhundrede, det forsonede Individet med Menneskeheden og gjenoplivede Forhaabninger, der næsten vare slukte.

Under tyve Aars Landflygtighed og Elendighed, i deres Ansigts Sved erhvervende sig det knappe Brød, ofte mishandlede og jagede fra Land til Land, ophørte de forviste Polakker aldrig at arbeide paa Virkeliggjørelsen af deres Ideal — et frit Polen. Sørgelige Begivenheder gjorde ikke deres Tro mattere, deres Kjærlighed kjølnedes ikke ved uophørlige Krænkelser, deres Muskler slappedes ikke ved frugtesløse Anstrængelser; tvertimod, ved hvert et Opraab, der gjenlød fra et undertrykt Folk, færdigt til at afryste Lænkerne, var Polen den Første, der, som en af dets Talere har sagt, svarede „Tilstede," — og man saa Weichselens blonde Søn i de første Rækker af alle Folkekrige, thi han saa i enhver Kamp for Friheden en Kamp for Polen.

Men det var ikke det hele Fædreland, der befant sig udenfor Grændserne.

Medens et Polen skred gjennem Europa, frelsende Fædrenelandet ved sin Banlysning fra Hjemmets Jord, drog et andet Polen med Lænker om Fødderne til Sibirien, frelsende Fædrenelandet ved sin Martyrdom. Dette skulde befolke Sneeørkenen.

I Polen herskede den skumle Fiende. Med en aldrig svigtende Udholdenhed, med en aldrig svigtende Haardnakkenhed, traadte han under Fødder alt hvad der var polsk, alt hvad der var menneskeligt. Da han endelig fandt, at han havde bøiet Alt, nedtraadt Alt, da han troede, at han havde underkuet det siberiske Polen og at han intet mere havde at frygte af det vandrende, borttog han Grændsen mellem Polen og Rusland.

Er det muligt, at der i alt dette ikke skulde være anden Mening, anden Betydning, end en blodtørstig Kamp, en frivillig Landflygtighed, en tvungen Deportation, en vanærende Seier og et med Vold tilranet Bytte? Nei, gjennem denne mørke Række af Begivenheder, gjennem de rygende Blodstrømme, hiinsides Retterstedet, over Czarernes og Bødlernes Hoveder, see vi en ny Dags Morgenrøde gry. Bag den tvungne Forening see vi en fri Forening, bag den af Czaren stiftede Forening, en af Folkene stiftet Forening; bag et Forbund, hvori Polen vilde blive opslugt af Rusland, et Forbund grundet paa Lighed og paa hvert Lands Frihed til at regjeres efter selvgivne Love. Fangerne, før lænkebundne til hinanden, ville erkjende hinanden for Brødre; de føle, at samme Blod flyder i deres Aarer — Familiehadet er slukt!

Hadet! Hvor kom det da fra? Hvad er Udspringet til den uovervindelige Følelse af Fiendskab, der fra først af bragte Polakkerne til at kjæmpe mod Rusland, derpaa Russerne mod Polen?

Det er noget mistænkeligt dette Had, vi troe ikke paa dette medfødte Fiendskab. Det forekommer os, at der paa Bunden af alt dette skjuler sig en Følelse af Skinsyge, en ubestemt Følelse af den gjensidige Utilstrækkelighed. De burde fuldstændiggjøre hinanden og de sønderrive hinanden.

Rusland, stærk ved sin Stammes Eenhed, sin Ligeartethed, ved at Eenheden var en folkekjær Idee, dannede en uhyre Stat. Men den var sørgelig denne Stat. Aabenbar fattedes der den Noget. Dens Liv skjulte sig i Dybet af Landsbyerne eller søgte et Udløb mod Grændserne, der uden Ophør oversvømmedes, ligesom om det martret af en uovervindelig Sjæleangst i det Indre, søgte udenfor hvad det heller ikke der kunde finde, thi det slæbte overalt med sig sin tunge Lænke: Czarernes Magt.

Rusland forstod at bevare sin Kommune, udvikle en Stat, danne en Armee, — men Ideen om den fri Mand, men Individets Ret til at leve efter egne Love, manglede det.

Ved Siden af Rusland, uforanderligt i sin Undertrykkelse, stod Polen, uregelmæssigt i sin Frihed.

Individet, hvis Frihed anerkjendtes af Polen, var beklædt med alle den menneskelige Værdigheds høieste Rettigheder. Dette var paa engang den polske Udviklings Krone og Undergang. Det er et i sin dybeste Grundvold slavonisk Element, der var realiseret i det i Sandhed kongelige „Veto," som tilhørte enhver fri Mand.

Men ulykkeligviis gaves der andre Individer, der ikke vare frie. Og heri ligger den Lovmodsigelse, som Polen ikke kunde beseire.

Slavonerne forstaae ikke i Længden at bevæge sig forsigtigt i den dobbelte Tilstand af folkelig Trældom paa Samfundets laveste Trin og aristokratisk Frihed paa de høieste. Et af de to Elementer strømmer over, bliver det hærjende. Polen tabte for en Tid sit Territoriums Integritet og sin politiske Betydning; det var et Sonoffer for Landets vestlige Aristokratisme, for dets katholske Fanatisme, dets Uvillie mod Blodsforvandte.

Det maatte frit eller tvungent nærme sig den slavoniske Stamme, erindre sig sit Udspring og vinde nye Kræfter i sin egen Race. Polen er ikke et Ungarn, det staar ikke alene i Verden, uden Slægtskabsforbindelser; tilhøire og venstre, mod Syd og mod Nord er det omgivet af Slavoner.

Polen har heltemodigt udsonet sine Vildfarelser ved sit uovervindelige Mod, sin Ubøielighed i Landflygtigheden, ved sine Martyrer, der uden Ophør falde under Bøddelens Øxe, under Czarernes Slag.

Der manglede endnu blot et Offer — dette Offer fuldbringes nu. Polakkerne nærme sig mere og mere Russerne. Vi tale om det demokratiske, folkelige, om Nutidens Polen.

Det andet Polen, det, hvorom dets Oligarcher og Generaler drømme, er det folkelige Polen fremmed ligesom Rusland er fremmed for Petersburg med den Forskjel, at det sidste har Magten for sig, medens det første har sin Afmagt med sig.

— Vi have altid søgt denne Tilnærmelse, og fra vor Side er der heri ingen Fortjeneste. Vi ere de Skyldige, vi ere Fornærmerne. Vi have Samvittighedsnag i Hjertet og Skamfuldhedens Rødme paa Panden.

Mourawieff, og Pestel vare de Første, der rakte Haanden ud mod Polakkerne. Og medens Rigsdagen forkyndte Huset Romanoff's Fald, feirede Folket i Warschau en høitidelig Begravelsesceremoni til Minde om Pestel, om Mourawieff og de øvrige Martyrer af 26de December. Men mellem dem og os ligger det hele ulykkesvangre Aar 1831. Rusland har endnu engang gjort sig fortjent til Polens Had.

Mickiewicz var en af de Første, som efter lange Aarrækkers dybe Forbitrelse og Nag, lod Forsoningens Ord høre ved at tale om denne Slavonernes fremtidige Eenhed, der nødvendigviis maatte opsluge Polakkernes og Russernes partielle Fiendskab.

I 1845 sagde de polske Demokrater, forsamlede i London, til Russerne: „Et Had altfor lidenskabeligt til at kunne være varigt, der har varet forlænge til at kunne være naturligt, adskiller os." Og de tilføiede at det var paatide, at kaste dette Had fra sig, „hvorfor saagodt som Ingen af os har gjort sig klart Regnskab." Deres Stemme naaede ikke til os. Men den polske Ungdom og den russiske Ungdom sluttede allerede Broderskab ved alle Universiteter.

Dagen før Februar-Revolutionen fremstiller vor Bakunin sig for en Forening af Polakker, fromt forsamlede for at høitideligholde Aarsdagen for Insurrektionen i 1831. Han forlangte i det unge Ruslands Navn Forglemmelse af Fortiden; han foreslog den Alliance, hvorom vi nu tale. Hans Ord bleve modtagne med Akklamation. Men, lad os kun tilstaae det, der var endnu ingen fuldstændig god Forstaaelse.

Det var vanskeligt for Polakkerne at glemme de nylig lidte Krænkelser. De havde Ret til at afskye os; hvem elsker vel sine Bødler, selv om deres Hjerter krympe sig ved Exekutionen? Der udfordredes et langt Tankens Arbeide, en ny Række Ulykker, der udfordredes et 1848, efterfulgt af de sidste fem Aar, for at bevæge Polakkerne, ikke alene til Forglemmelse af den fordums Tvedragt og de fordums Krænkelser, men til en broderlig Alliance.

Dette er det ny Offer, som Omstændighederne kræve af deres Hengivenhed for den gode Sag.

Og de bringe det; efter saa megen Bitterhed, saamange Tab, efter saamange Ofre, ofre de selv deres Had.

Medens Verden forgjæves venter paa Czarens Amnesti til Gunst for Polakkerne, er det Polen der tilstaar Rusland Amnesti.

Den store Polak Konarski, der bringer Bødlerne sit Hoved for at have prædiket Emancipationen i de russisk-polske Provindser, og den ubekjendte russiske Officier Korowaeff, der giver sit Liv for at frelse ham — dette er Forbilledet paa den Alliance, hvorom vi tale.

Polen rækker Eder Haanden gjennem sine Repræsentanters Røst. Skynder Eder at trykke den Haand, der rækkes Eder, der erindrer Eder om at Timen rykker frem, at Tiden er nær, da I skulle erobre Eders Menneskefrihed eller gjøre Afkald derpaa. Denne Haand er ogsaa Pestels, Mourawieffs Haand.

I ere opfyldte af skjønne Tendentser, men i ere uerfarne som Børn; I hengive Eders Liv uden Frugt eller sidde med Hænderne i Skjødet; I lade Eder henrive til umulige Forhaabninger eller overlade Eder til en uforsvarlig Fortvivlelse. Alt hvad I foretage Eder har hverken Eenhed eller et begrændset Maal, og det er af denne Grund, at alle Eders Anstrængelser forsvinde i den ubestemte Uendelighed uden at efterlade noget Spor.

Riga.

Og dog have I store Kræfter, Eders Tanke er høisindet og dyb, Eders Hjerte er ungt og kraftigt; I have ikke lemlæstet Eders Forstand, I have ikke sløvet Eders Instinkt eller udtømt Eders Kræfter i en Atmosphære af falske, urene Lidenskaber, af en afmægtig Dialektik, af misundelige Begjærligheder, af enerverende Fordærvelse.

Men med Alt dette forblive I uvirksomme.

Det sjælelige Arbeide, Studium og Betragtning have givet Eder Meget. Men Theorien uden Anvendelse, — saa modsat den slavoniske Aand — udarter til en chronisk Forbitrelse, til ørkesløse scholastiske Feider, til en revolutionær Epikureisme og Lyrik, der er aldeles frugtesløs, da den indskrænker sig til fromme Ønsker lig denne de Christnes brændende Forlængsel efter en bedre Verden — som de vide ikke skal stilles i denne.

Theorien kan intet mere give Eder. Den abstrakte Tanke er allerede gaaet uendelig langt forud for Begivenhederne. Tanken uden Handlinger bliver ufrugtbar og døer ligesom Troen. Jo mere den fjerner sig fra Livet, jo mere ørkesløs, ufrugtbar, kold og unyttig bliver den. Tydskland kan tjene Eder til Exempel og til truende Advarsel.

Man siger Eder, at vor Tid endnu ikke er kommen; men den kommer aldrig, dersom vi intet foretage os. Historien bliver til ved den menneskelige Villie og ikke af sig selv. Det er navnlig herfor Historien er os saa kjær.

Fremtidens Begivenheder ere indhyllede i en Uveirssky. Fra hvilken Kant vil Orkanen bryde løs? Hvor vil Lynet slaae ned? Hvor vil Stormen knække? Hvem kan vide det? Men dersom vi ikke forberede os, vil denne Storm gaae over vore Hoveder ufrugtbar som de andre.

Vi sagde tidligere: „Døren staar Eder aaben; det er Eders Sag at benytte Eder deraf. De tre Fjerdeparter af Arbeidet er gjort af vore polske Brødre, I maae gjøre Resten."

Det staar til Eder at gribe den Haand, der er udrakt mod Eder, at sætte Eder i Forbindelse med os.

Hvor? Hvorledes? — — Vend Hovedet om — — see over Eders Skuldre. — — — —

— Men enhver Forbindelse med os er farlig.

Ja, derom er der ikke den ringeste Tvivl, den er meget farlig.

— Den, som flygter for Faren, har ingen Plads i vort Værk.

— — — — Mellem de Beskyldninger, man gjør Russerne, er ikke den at mangle Mod. Men den revolutionære Virksomhed er Eder fremmed og den sætter Eder i Forundring.

Halvparten af vor Ungdom tjener i Almindelighed i Armeen. Jeg har aldrig hørt sige, at de Militære forlade Rækkerne i Begyndelsen af et Felttog, og dog er Krigen en farlig Ting. Hvorfor frygte da de samme Mænd, der modigt udsætte sit Bryst for Cirkassernes Kugler, der bestige Ismaels Mure, der trodse Pesten og Tyrkerne, der skride over Balkan — hvorfor frygte de for i Taushed at slutte en hellig Alliance for en endnu helligere Sag?

Fra Polens Side er Alt gjort, Fornærmelsen er forglemt, Volden tilgivet, Hadet slukt. Polen — Nationernes Dolorosa — Polen, den Retfærdige, rækker Eder Haanden og kalder Eder endnu engang til Kamp for Eders Frihed og sin Skjændsel over os, dersom vi ikke forstaae at gribe den!

Men det vil ikke skee. Jeg føler det dybt i mit Bryst: vi ere Freden og Alliancen værdige — I skulle bevise det.

Og Ruslands Syndeskyld vil blive udslettet, — den 26de December vil ikke være oprundet forgjæves — bevægede, lykkelige og stolte ville vi udraabe:

Uden os vilde Polen ikke være gaaet under, men Vi have staaet Polen bi i dets store Kamp.

London i Januar 1854. Alexander Herzen."

Riga.

Da vort Land staar i betydelig Handelsforbindelse med denne Stad, der næst Petersburg desuden er den vigtigste Handelsstad i Rusland, haabe vi, at nogle Efterretninger derom ikke vilde findes upassende. — Riga er beliggende i Liefland, ved Floden Düna, 2 Mile fra dennes Udløb i den efter Staden benævnte Havbugt. Over Floden fører en 800 Fod lang Bro. Staden ligger i en flad, sandig Egn, og er, hvad den ældste og især af Tydskere beboede Deel angaar, uregelmæssig bygget og mørk af Udseende; dens tre Forstæder, hvori især Russerne boe, ere derimod regelmæsige, pragtfulde og luftige. Antallet af Indbyggerne baade i disse og den egentlige Stad udgjør mellem 60 og 70,000. Staden har en stærk Fæstning og en fortrinlig Havn ved Dünas Munding og er Udskibningssted for Vest-Ruslands Produkter, saasom Korn, Liinfrø, Hør, Hamp, Seildug og Talg. Hvor betydelig dens Omsætning er, kan man slutte sig til, naar man hører, at henimod 1300 Skibe hvert Aar løbe ind i Havnen og at de aarligen udskibede Varer beløbe sig til en Værdi af henimod 10 Mill. Spd. og Indførselen til det Halve. Byen er Sæde for Generalgouvernøren over Liefland, Estland og Kurland, har 2 Krigsskoler og en Navigationsskole foruden andre Underviisningsanstalter, Museer, velgjørende Stiftelser og vigtige Fabriker. Blandt dens Mærkværdigheder forøvrigt kan anføres den i 1211 opførte Dom med de ældste Biskoppers Grave; Peterskirken med sit 440 Fod høie Klokketaarn; Slottet med det keiserlige Observatorium, fordum den lieflandske Ordensmesters, nu Generalgouvernørens Residents, foran hvilket en af Handelsstanden for Keiser Alexander bekostet kolossal Seiersstatue staar. Ved Düna er et 110 Fod høit Fyrtaarn.

Riga blev anlagt i Aaret 1200 ved Adelbert, Biskop af Liefland, der tillige stiftede Sværdbroder-Ordenen. De første Biskopper skaltede og valtede temmelig egenraadigen; men Borgerne gave sig snart en fri Forfatning efter den bremenske som Mønster. Skjønt henhørende til Hanseforbundet, blev Riga betragtet som en Fristad. Da Sværdridderordenen havde konstitueret sig, tog Erkebispen sit Sæde i Riga, og nu opstod der langvarige Stridigheder mellem ham, Ridderne og Borgerne. Under Ordenskrigene slog Staden Mynt, sendte Hære i Marken under Anførsel af sine Konsuler, udrustede Flaader og viste i det 16de Aarhundrede samme Magt og Myn-

dighed som en af de fornemste tydske Rigsstæder. Da Liefland blev polsk og siden svensk, forstod Riga at værne om sine Privilegier. 1710 maatte det efter en Beleiring underkaste sig Rusland. I 1812 blev det blokeret af Franskmændene og Preusserne, hvorved det led meget. To Aar senere anrettede Iisgang stor Skade.

Literatur og Kunst.

Paa **den norske dramatiske Skoles Theater** opførtes i Søndags „Skuespillerinden," et oversat Lystspil, og en original Toaktsvaudeville med Titel „Et Hverdagsbillede." „Skuespillerinden" (der dog ikke gaves første Gang) er et Stykke, som maa spilles udmærket for at blive til Noget, og det maatte altsaa ansees som et reent Vovestykke at lade Titelrollen, der deels skal gives komisk, deels tragisk, udføre ved Theaterskolens yngste kvindelige Elev. Uagtet denne vistnok gjorde sine Sager langt over Forventning, var det dog iøinefaldende, at Rollen laa langt over hendes Kræfter. Det samme gjælder om Olsen, der gav den enthusiastiske dramatiske Digter. Hr. Olsen giver upaaklagelig jævne Borgere, men hverken hans Mine eller Organ kan bringe Tilskuerne til i ham at see en genial Digter. Hr. Bucher gav Digterens Fader med en godmodig Komik, der især bidrog til at opretholde Stykket. Den originale Vaudeville gjorde ingen Lykke. Dens Intrigue var simpel (en ved Misforstaaelse fremkaldt Jalousi mellem et Par Forlovede), dens Handling ringe; Charaktererne vare ikke uheldigt tegnede, naar undtages Elskeren — en saare piinlig Figur, der blev det endnu mere ved den Maade, hvorpaa Rollen gaves. Men de vare for almindelige, for hverdagslige — tre fra den lærde og tre fra den borgerlige Verden. Sangnumrene vare i det Hele velvalgte og Dialogen omhyggelig udarbeidet; men disse Fortrin formaaede dog ikke at fængsle Tilskuernes Interesse i betydelig Grad, saameget mindre som de ikke understøttedes af Vittigheder eller Theatereffekt. Den lystige, evige Student (Wind) var Stykkets bedste Figur og spilledes ogsaa godt af Bucher. — I Mandags gaves en Forestilling (bestaaende af „Arbeiderpigen" og „Til Sæters"), hvortil Bestyrelsen havde indbudt Storthingsmændene. I Anledning af deres Nærværelse opførtes et Efterspil med Titel „I Marknaden." Dette var affattet i det Normalsprog, hvorpaa I. Aasen har leveret Prøver i sin ifjor udgivne Bog; men de Spillende lokaliserede sine Roller ved at give dem med provinciel Akcent (Bye throndhjemsk og Bucher sætersdalsk). Denne vakre dramatiske Situation, der endte med en Lykønskningssang til det forsamlede Thing, blev modtaget med det Bifald, den fortjente. Sproget og det fortrolige Kjendskab til Almuesmandens Charakteer og Tænkemaade lod Ingen i Tvivl om, hvem Forfatteren var. — Saisonnen vil, efter hvad vi nu erfare, komme til at opvise flere Nyheder, end Begyndelsen lod formode, da nemlig et nyt Eenaktsdrama (hvis Stof er hentet fra den engelske Historie) og et Lystspil paa fire Akter (hvis Handling foregaar her i Byen) endnu inden dens Slutning ville blive opførte.

Norge.

Christiania. Af en Bekjendtgjørelse fra Stadsphysikus sees, at Børnekopperne atter have begyndt at gribe om sig, idet 27 i forrige Maaned ere blevne angrebne.

— Indtil den 1ste Febr. var 195 Spd. 60 ß indkommet som Bidrag til Legatet for trængende norske Læger og deres Enker.

— Under 1ste Febr. er Fuldmægtig i Indredept. P. H. Hoffmann udnævnt til Byfoged paa Kongsberg.

— S. D. er Kand. min. C. B. Münster udnævnt til Lektor i Metallurgi ved Universitetet.

— S. D. er Expeditionssekretær O. J. Løvenskiold tilladt at aflægge den for Høiesteretsassessorer bestemte Prøve.

— S. D. er Bergkandidat C. F. Andresen ansat som Hytteskriver ved Kongsbergs Sølvværk og Handlende J. W. Gundersen anerkjendt som dansk Vicekonsul i Vadsø.

— Hr. Wolf og Jomfr. Johannesen have opsagt sit Engagement ved Christiania Theater, den første paa Grund af nærgaaende Dagbladskritikker mod ham.

Moss. Formands- og Repræsentantskabet har forpligtet Kommunen til at udrede ¾ Parter af de 54,500 Spd., der udfordres til Fuldførelsen af Mosse-Kanal, under Betingelse af, at Statskassen bidrager mindst ¼.

Skien. Dampskibet Trafik har i forrige Aar havt en Nettofortjeneste af 800 Spd. 11 ß.

I **Bergen** har der nylig dannet sig et Selskab med det Formaal at virke til Agerbrugets Fremme.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Mgbl. No. 35 foreslaaes Storthingsreglementets § 34 forandret saaledes, at Præsidenten ikke ved Stemmelighed har den afgjørende Stemme eller med andre Ord Dobbeltstemme; naar Stemmerne ere lige delte, da er Forslaget forkastet. Ved Anførsel af Exempler fra andre Stater paavises, at det er et almindeligt Træk i den offentlige Ret i Europa og Nordamerika, at Sagerne kun skulle ansees for antagne, naar et virkeligt Fleertal har stemt for dem.

— I samme Blad No. 40 giver en Sarpsborging Byfoged Pettersen et hædrende „Reisepas" især for hans konduitmæssige Opførsel i Holbysteens-Affærerne.

— I de „Bergenske Blade" lader Henr. Ibsen sin dramatiske Digtning „Kjæmpehoien" indrykke som Feuilleton. Det var at ønske, at han vilde lade den aftrykke særskilt. Digtningens poetiske Skjønhed er Borgen for, at den vilde finde Læsere og Yndere blandt Mange, der ikke have Anledning til at gjøre sig bekjendt med den i Bladet.

Storthinget.

Den 4de Febr. foretoges Fuldmagtskommitteens Indstilling og i Forbindelse dermed en fra Kand. Qvigstad indkommen Skrivelse angaaende Repræsentanten Valstad, der efter hans Formening burde undergives Tiltale. Schweigaard paaviste, at denne Klage, udtalt af en privat Mand, maatte være Storthinget uvedkommende. Efterat Schydtz og Pastor Bergh havde ytret sig for Skrivelsens Behandling ved Siden af Fuldmagtens Afgjørelse, blev omsider et af v. d. Lippe modificeret Forslag om at afgjøre Skrivelsens Skjæbne i Flugt med Fuldmagterne sat under Votering og eenstemmig antaget, hvorved samtlige Fuldmagter for Akershuus Amt erkjendtes gyldige. Indstillingsposterne om de øvrige Fuldmagters Antagelse bifaldtes ligeledes. Repræsentanten Dahl, der var forsinket ved Uveir, var nu ankommet og havde taget Sæde i Thinget. (Siden er ogsaa Sarlund og Borchsenius ankomne).

Ved det derpaa foretagne Valg af Embedsmænd for næste Uge blev Harbitz Præsident (101 St.) Aall Vicepræsident, Elieson Sekretær og Enge Visesekretær.

Dernæst foretoges Valg paa Lagthingsmedlemmer. Præsidenten (Harbitz) havde foreslaaet et Antal af 26, men efter nogen Debat blev det ved Votering bestemt til 27 (som en Fjerdepart af Thingets Repræsentanter.) Til Lagthinget valgtes: 1) Schydtz (101 St.), 2) Sæter (100), 3) Bergsager (100), 4) Neergaard (100), 5) Harildstad (99), 6) v. d. Lippe (99), 7) Rygh (98), 8) Koren (98), 9) Børresen (97), 10) Soelberg (97), 11) Colbeenstvedt (96), 12) Hilsen (95), 13) Pastor Bergh (94), 14) Hoelstad (92), 15) Christensen (89), 16) Knudsen (89), 17) Toldkasserer Lange (84), 18) Glückstad (77), 19) Daa (71), 20) Schjølberg (69), 21) Hesselberg (60), 22) Birch-Reichenwald (57), 23) Basberg (57), 24) Hansteen (53), 25) Lie (53), 26) Byfoged Berg (43), 27) Rolf Olsen (42).

Den 6te foretoges Valg paa Embedsmænd i Thingets Afdelinger. I Odelsthinget valgtes (for de følgende 5 Dage) Blom til Præsident, Stabell til Vicepræsident, Mossige til Sekretær og Sarlund til Visesekretær. I Lagthinget: Bergh Præsident, Christensen Vicepræsident, Koren Sekretær og Hesselberg Visesekretær. Derefter sammentraadte Storthinget paany, hvorpaa Præsidenten erklærede fjortende ordentlige Storthing for lovlig konstitueret. Til at overbringe Regjeringen Kommunikation herom udnævntes en Deputation med Toldkasserer Lange som Ordfører. Dernæst foretoges Stemmegivning paa Medlemmer af Valgkommitteen (for de følgende 5 Dage), med saadant Udfald: Aall, Harbitz, Schweigaard, Valstad, Stabell, Baggerud, Augustinussen, Ueland, Veseth, Hagerup, Mossige, Sæter, Bergh, Toldkass. Lange, Jensen, hvilken Kommittee valgte Aall til Formand og Mossige til Sekretær.

I Storthingets Møde den 7de refereredes Valgkommitteens Forslag om de faste Kommitteer, der skulde nedsættes, nemlig de samme som paa forrige Storthing samt en ny Kommittee for Vei- og Kommunikationsanliggender. Dernæst bemyndigedes Præsidenten til at afslutte Kontrakt om Indstillingernes Trykning.

I Odelsthinget foretoges Valg paa Medlemmer af Protokolkommitteen og Decisionskommitteen; hiin kom til at bestaae af Pastor Pettersen, Valstad, Veseth, Harbitz, Vig, Dahl, Dieseth, Høiesteretsassessor Motzfeldt og Sagfører Sverdrup; denne af Velde, Grønningssæter, Byfoged Pettersen, Gaardbruger Lund og Sanne.

Den 8de Febr. fandt Storthingets høitidelig Aabning Sted ved Hs. Excellence Statholderen, der oplæste Throntalen saalydende:

„Gode Herrer og Norske Mænd! Det trofaste norske Folk har, under Forsynets Tilskikkelse af Sorg og Glæde i Min Familiekreds, givet Mig de dyrebareste og utvetydigste Beviser paa Kjærlighed og Hengivenhed. Med rørt Hjerte har Jeg seet det dele Min dybe Sorg over en elsket Søns tidlige Bortgang, — bekymret følge Udgangen af en Mig tilstødt alvorlig og lang Sygdom, — og med saamegen større Glæde og Taknemmelighed omfatte Mine Børnebørns Fødsel, som Arvefølgen til de forenede Rigers Throner derved er bleven betrygget. — Vore Forhold til alle fremmede Magter bære fremdeles Præget af gjensidigt Venskab og Agtelse. De politiske Forviklinger, som i denne Stund synes at true den almindelige Fred i Europa, skulle forhaabentlig ikke rokke dem. For de forenede Riger har jeg, fælles med Kongen af Danmark, for muligt indtræffende Tilfælde, besluttet at indtage den neutrale Stilling, som vi, hvem de mellem andre Magter nu opstaaede Tvistigheder ere og forblive aldeles uvedkommende, med Kraft og Enighed bør søge at bibeholde. Jeg holder Mig forvisset om, at det Norske Folk ikke vil skye noget nødvendigt Offer for at sætte Mig istand til at værne om og beskytte denne uafhængige Stilling, paa hvilken vore dyrebareste Interesser saa væsentligen beroe. — Med fuld Føie bør vi takke Forsynet for de Fremskridt i materielt Velvære, som i Særdeleshed i afvigte Aar under fordeelagtige Handelskonjunkturer og Velsignelsen af en, andre Lande nægtet rig Høst er blevet Norge til Deel. — Saavidt det har beroet paa Styrelsen, er dette Velvære blevet fremmet. — Overbevist om, at forbedrede Kommunikationsmidler hertil kraftigen bidrage, har det norske Folk med sandt Fædrelandssind imødegaaet Mine til dette Maal ledende Forslag. Jernbanen, om end ikke fuldkommen fuldendt, har dog allerede under den foreløbige Benyttelse vist sine indgribende og gavnlige Følger. — Beretningen om Rigets Tilstand og Bestyrelse vil forøvrigt gjøre Eder bekjendt med Alt, hvad der vedkommer Administrationens Gang og Landets Fremskridt under de 3de sidstforløbne Aar. — Vore Hjælpekilder tillade kun en gradviis fremadskridende Udvikling af de flere Institutioner, som Norges selvstændige Stilling har Krav paa. Mine Forslag til Storthinget i denne Retning ere afpassede efter vore Evner. Jeg stoler trygt paa Eders Medvirkning i Alt, hvad Rigets Ære, Held og Uafhængighed fordrer. — Jeg erklærer herved Norges 14de ordentlige Storthing aabnet. Maa Himlen velsigne Eders Arbeider og Bestræbelser for et elsket Fædrelands Vel! Med dette Ønske forbliver jeg Storthinget med al kongelig Naade og Yndest velbevaagen."

Derpaa oplæste Statsraad Erichsen Beretningen om Rigets Tilstand.

Aall, der fungerede som Præsident i Harbitz Sygdomsforfald, holdt derpaa en kort Tale, som han endte med et „Gud bevare Kongen, Fædrelandet og Broderriget!" Endelig afsendtes en Deputation med Schweigaard som Ordfører for at komplimentere Regjeringen.

I Storthingets Møde den 9de Febr. (Aall Præsident) refereredes foruden andre Sager endeel kgl. Propositioner og Valgkommitteens Indstilling om Besættelsen af de faste Kommitteer; disse vare saaledes besatte: 1) „Konstitutionskommitteen: Christensen, Daa, Hervig, Konow, Koren, Neergaard og Sagfører Olsen. 2) Kirkekommitteen: Askevold, Augustinussen, Bjøre, Heyerdahl, Rektor Lange, v. d. Lippe, Rektor Olsen, Schjølberg og Pastor Sverdrup. 3) Justitskommitteen No. 1: Berner, Børresen, Elieson, Knudsen, Meldahl, Mossige, Sommerfelt. 4) Justitskommitteen No. 2: Aall, Dreyer, Enge, Glückstad, Jaabæk, Kildal og Ueland. 5) Toldkommitteen: Aandal, Arneberg, Bagger, Johnsen, Hoelstad, Toldkasserer Lange, Sarlund og Wetlesen. 6) Militærkommitteen: Baggerud, Basberg, Bugge, Hagerup, Humlekjær, Expeditionschef Motzfeldt, Reinhardt, Skjerkholt og Schydtz. 7) Gage- og Pensionskommitteen: Arveschoug, Pastor Bergh, Colbeenstvedt, Dietrichs, Hannestad, Harildstad og Sæter. 8) Budgetkommitteen: Faye, Grave, Hansteen, Høegh, Krognæss, Løken, Stabell, Sundt og Vorum. 9) Bankkommitteen: Byfoged Berg, Bergsager, Borch, Helland, Hilsen, Jenssen og Wenneberg. 10) Næringskommitteen No. 1: Blom, Bætzmann, Mustad, Myhre, Proviantskriver Olsen, v. Tangen og Thorne. 11) Næringskommitteen No. 2: Boyesen, Fergstad, Grimelund, Hartmann, Hesselberg, Schweigaard og Smit. 12) Veikommitteen: Aarflot, Birch-Reichenwald, Borchsenius, Fadum, Lie, Nissen, Rummelhoff, Rygh og Soelberg.

I Odelsthinget refereredes en af Antegnelser og Vedtegninger ledsaget Skrivelse fra Statsrevisionen samt følgende kongelige Propositioner: 1) Proposition til Lov om Indløsning af løs Landskyld, der svares til geistlige Embeder eller offentlige Stiftelser (sendt Kirkekommitteen til Indstilling). 2) Do. til Lov om Søfarten (Næringskommitteen No. 2). 3) Do. til Lov indeholdende Forandringer i Lov angaaende Norges og Sveriges gjensidige Handel og Søfart af 4de Aug. 1827 (Toldkommitteen). 4) Do. angaaende udvidede Handelsrettigheder for Ladestedet Langesund (Næringskommitteen No. 2). 5) Do. til Lov indeholdende Forandring i Lov af 23de April 1839 angaaende Udlaan til Kommuner af Oplysningsvæsenets Kapitalfonds Midler (Kirkekommitteen). 6) Do. til Lov om Arv (Justitskommitteen No. 1). 7) Do. til Lov om forsvundne og andre fraværende Personer (ligeledes). 8) Do. til Lov om Bemyndigelse for Kongen til at udstede Forbud mod Indførsel af Hornkvæg, Heste og andre Huusdyr fra Lande, hvor smitsom Dyresygdom maatte herske (Konstitutionskommitteen). 9) Do. til Lov om Forpligtelse til i offentlige Straffsager at afgive Forklaring udenfor Hjemthinget (Justitskommitteen No. 2). 10) Do. til Lov om Bankens Hovedsædes Flytning fra Throndhjem til Christiania (Bankkommitteen). 11) Do. til Lov ang. Forandringer i og Tillæg til Lov om Brevportoen m. V. af 12te Aug. 1848 (Veikommitteen).

Udenlandske Efterretninger.

Danmark. Der er udgaaet Ordre til at forberede Udrustningen af 3 Fregatter, 5 Korvetter, 3 Brigger og 5 af Marinens Dampskibe.

— Det skandinaviske Selskab holdt den 28de Jan. et Møde i Anledning af Holbergs hundredeaarige Dødsdag, i hvilket Prof. Schiern gav en Fremstilling af Holbergs Liv og Virksomhed og hvori Prof. Clausen ønskede den, samme Dag udstedte Indbydelse til at tegne Bidrag til en Billedstøtte af Holberg, Held og Fremme.

— Sjællands Biskop Jacob Peter Mynster er efter et kort Sygeleie afgaaet ved Døden den 30te f. M. noget over 78 Aar gammel.

— Kongen har ved et Reskript tilkjendegivet Geheimearchivarius Wegener sit „allerhøieste Mishag" med den Optræden, der paadrog ham Generalfiskal-Sagen.

Frankrig. Paa Ruslands Forespørgsel, om Hensigten med Flaadernes Indseiling i det sorte Hav er at overholde streng Neutralitet, har det franske og engelske Kabinet afgivet et Svar, der endnu ikke er bekjendt, men som skal have havt Baron Kisseleffs Afreise fra Paris til Følge.

— Statsøkonomen Blanqui er afgaaet ved Døden.

England. Parlamentet aabnedes den 31te Jan. med en Tale af Dronningen, hvori hun beklagede sig over at Forhaabningerne om Fredens Gjenoprettelse mellem Rusland og Tyrkiet endnu ikke vare opfyldte og hvorfor Land- og Sømagten til dette Maals Opnaaelse maatte forøges, samt bebudede en Reform af Parlamentet og Universiteterne og Frigivelsen af Kysthandelen for alle venskabelige Nationer.

Tyrkiet. Forrige Posts Aviser bragte en apokryphisk Beretning om et Sammenstød mellem Russerne og de forenede Flaader i det sorte Hav, hvori hine lede et Nederlag. Nu berettes om blodige Kampe ved Kalarasot og Oltenitza, hvortil man vel heller ikke uden nærmere Detailler kan fæste Lid.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Dybvaags Sognekald (Nedenæs) med omtrent 580 Spd. i Indtægter.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. for indenbyes og 66 ß Kvart. (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Under forestaaende Storthing skal Nyhedsbladet levere en kort ugentlig Oversigt over sammes Virksomhed. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 7. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 18de Februar 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Jakob Peter Mynster. — Et Par Tillægsbemærkninger til Stykket om L. Holberg i Nr. 3. — Prospekt af Eidsvold. — Michael Sars. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Storthinget. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Jakob Peter Mynster.

„Paulus i Skarvsind og Vid,
i Sindets Dybde Johannes."

Sjællands nylig (den 30te Januar) afdøde Biskop var en Mand, der ikke alene ved sin indgribende geistlige Virksomhed har erhvervet sig store Fortjenester af sine Landsmænd, men som ogsaa ved sine Skrifter, saavel i theologisk som philosophisk Retning, har havt en mægtig Indflydelse i hele Norden. Især har hans Opbyggelsesskrifter vundet en Mængde Venner, der sørgende ville modtage Budskabet om, at hans milde Ord nu ere forstummede. Hans „Betragtninger over de christelige Troeslærdomme" have bragt Trøstens og Opbyggelsens Ord ikke alene saa langt det danske Sprog forstaaes, men endog langt videre, til Sverige, Tydskland og Island. Som geistlig Taler kjende vi Nordmænd Mynster af hans mange udgivne Prædiken-Samlinger; men vi kjende ham ikke saaledes som hans Landsmænd, som Kjøbenhavnere. Vi have ikke hørt ham, men læst ham, og herved erholder man, som P. L. Møller bemærker, en ufuldstændig Forestilling om ham som geistlig Taler. 'Man vilde maaskee under Læsningen, siger Møller, i Forhold til hans Berømmelse ventet en større skabende Livsfylde og mere selvstændigt aandeligt Gehalt, medens man som hans Tilhører henreves ved den Varme, den høie og inderlige Følelse, som besjælede hans levende Ord. Han forkyndte med Myndighed i Herrens Tempel det bibelske Ord, ligelangt fra sygelig Pietisme og hyperorthodox Rigorisme. Seent vil man i Danmark glemme hans ærværdige skjønne Personlighed og hans milde Tale, som bundet af Videnskabens og Kunstens Regel, veiet paa Erfaringens fine Guldvægt, stedse strømmede uforstyrret og dybt indtrængende.' Men Mynster har vundet talrige Venner selv blandt os, der ikke kjende denne Foredragets Varme, denne skjønne Personlighed, uden forsaavidt den antyder sig gjennem det skrevne Ord, og dette maa da være en særlig Grund til at ogsaa vi omfatte hans Minde med Beundring og Taknemmelighed.

Jakob Peter Mynster er født i Kjøbenhavn den 8de November 1775. Hans Fader var Kammerraad og Inspektør ved det kongelige Frederiks-Hospital, Christian G. P. Mynster, der døde da Sønnen var noget over et Aar gammel (Febr. 1777). Moderen, Nicoline Ring, giftede sig igjen med daværende Hospitalsmedikus, siden Etatsraad og Professor, Dr. Frederik Ludvig Bang, men døde allerede i Aaret 1779. Imidlertid vedblev den fortræffelige Stiffader at være den unge Mynster i Faders Sted, sørgede for hans Underviisning og dimitterede ham i Aaret 1790 til Universitetet, hvorved han næste Aar underkastede sig anden Examen med Charakteren Laud. Egen Tilbøielighed hendrog nu Mynster til det theologiske Studium, hvorfor han allerede som Barn skal have været bestemt, og efterat have været en flittig Tilhører hos Balle, Hornemann, Moldenhawer og Münter, tog han i Juli 1794 den theologiske Embedsexamen ligeledes med bedste Charakteer og med Udmærkelse for de homiletisk-katechetiske Prøver. Strax efter Attestatsen blev han Huuslærer hos Joachim Godske Greve af Moltke til Bregentved, en ligesaa lærd som erfaren Mand, hvis Søn Adam Wilhelm Moltke (siden bekjendt som Premier- og Finantsminister) han i 1801 dimitterede til Universitetet. Medens han her var Huuslærer, lagde han sig efter Philosophi og Æsthetik, ja forsøgte sig endog i Poesien, og vandt 1799 Universitetets Priismeddaille for Besvarelsen af den det foregaaende Aar udsatte philosophiske Priisopgave (Undersøgelse af den offentlige og private Opdragelses Mangler og Fortrin.) I Grevens Huus havde han ogsaa Anledning til at tilegne sig de Hofmandens slebne Sæder, der hos Mynster altid sporedes ved Siden af den høie Geistliges Værdighed. Allerede i Studenteraarene havde han i Omgang med flere af Samtidens mest begavede unge Mænd udviklet sit Anlæg for den fine Ironi og urbane Skjemt, som hos ham ofte kom tilsyne i det selskabelige Liv og i Skrifter.

I Aaret 1801 blev han ved sin Patrons Gunst kaldet til Sognepræst for Spjellerup og Smerups Menigheder paa Vemmetofte-Klosters Gods i Sjælland. Her fandt han baade Leilighed til med den ham egne vedholdende Flid at fortsætte sine Studier i theologisk, philosophisk og philologisk Retning, til at offentliggjøre enkelte Resultater heraf og til at uddanne sig til den Taler, der siden skulde vække det slumrende kirkelige Liv i Hovedstaden. Han optraadte først som Forfatter („Minerva" 1806) i Anledning af det bekjendte Forslag om Forandring i den offentlige Gudstjeneste (sigtende til at vække og vedligeholde Andagten ved forskjellige Slags kirkelige Ceremonier) og henledede strax den offentlige Opmærksomhed paa sig som en grundig, skarpsindig og frimodig Skribent. Endnu mere bemærket blev han ved sin i 1810 udgivne Prædikensamling. Allerede næste Aar blev han kaldet til første residerende Kapellan ved Frue Menighed i Kjøbenhavn, hvilket Embede han tiltraadte i Begyndelsen af 1812, da det ogsaa var blevet ham overdraget at holde de i Pastoral-Seminariet anordnede Forelæsninger over emperisk Psychologi. — Paa denne Tid var det christelige Liv mat og Kirkegangen næsten ophørt i Danmarks Hovedstad; „de, der skulde høre, kom ikke tilstede; de, der skulde tale, vidste ikke, hvad de saa ofte skulde finde at sige." Men Mynster forstod snart at fylde de tomme Kirkestole, „ikke ved at kildre den ustadige Mængdes Øren ved nye og usædvanlige Lærdomme, eiheller ved at lefle for den med selvgjort Retfærdighed, men ved at prædike Tro og Omvendelse samt Syndernes Forladelse af uforskyldt Naade: ved at prædike Jesum Christum og ham korsfæstet."

I Mai 1814 deeltog Mynster i Oprettelsen af Bibelselskabet for Danmark og valgtes ogsaa snart til Meddirektør i samme. I Aaret 1815 disputerede han efter Fakultetets Indbydelse for den theologiske Doktorgrad, udnævntes til Ridder af Dannebroge og blev Medlem af den paa kgl. Befaling nedsatte Kommission til at udarbeide en ny dansk Oversættelse af det Nye Testamente. Samme Aar indgik han Ægteskab med Maria Münter, en Datter af Sjællands Biskop Fr. Münter. 1817 blev han Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler og bidrog som saadan fornemmelig til Indførelsen af den saakaldte „store philologiske Examen." To Aar senere blev han Medlem af Videnskabernes Selskab og i 1826 erholdt han Dannebrogsmændenes Hæderstegn og udnævntes ttl Hofprædikant. I 1828 blev han kongelig Konfessionarius samt Hof- og Slotspræst, og den 9de September 1834 Biskop over Sjællands Stift istedetfor den da netop afdøde lærde Peter E. Müller. Samme Aar blev han Medlem af Missionskollegiet, Direktør for Waisenhuset og i Okt. 1836 Storkors af Dannebroge. 1839 blev han Medlem af Kommissionen til at gjennemgaae Udkastet til et nyt Ritual og en ny Alterbog og 1841 af Kommissionen angaaende Overbestyrelsen af Kirke- og Underviisningsvæsenet. I Provincialstænderne for Østifterne deeltog han ifølge kongelig Udnævnelse som geistligt Medlem siden 1835. Iøvrigt var Politiken, som man let kan begribe, ikke Mynsters Sag. Med Frihedsideerne, der med Et bemægtigede sig hans Landsmænds Gemytter, kunde han, den gamle, betænksomme Mand, ikke finde sig tilrette. Han kunde ikke indsee „Nødvendigheden af den nye Tids Fordring paa kirkelig Frihed i Grundlovens Aand, til Troeslivets Fremme og Samfundslivets Bestyrkelse," hvilket han viste i sit Skrift om Grundlovsbestemmelserne med Hensyn til den kirkelige Frihed. Men dette vil dog ingenlunde nedsætte hans Charakteer eller forringe hans Fortjenester i nogen skjønsom Mands Øine.

Af Ovenanførte vil man see, at Mynster har havt mange og besværlige Hværv at røgte; ikkedestomindre har han ved Siden deraf fundet Tid til mange literære Arbeider, hvilke deels ere særskilt udgivne, deels adspredte i Dagblade og Tidsskrifter ligefra Videnskabernes Selskabs Skrifter og Ørsteds juridiske Tidsskrift til „Dagen" og Nytaarsgaven „Charis." Endeel af disse adspredte Afhandlinger udkom i 1825 samlede i en tydsk Udgave, og alle, som han selv tillagde noget varigere Værd, i 1850—53 i en dansk Udgave paa 3 Bind.

Blandt hans særskilt udgivne Arbeider indtager de allerede i det Foregaaende nævnte „Betragtninger over de christelige Troeslærdomme" den første Rang og har ogsaa af alle hans Skrifter fundet den største Udbredelse. De udkom i 1833 og have allerede oplevet tredie Opl. paa Dansk, andet baade af en islandsk og en tydsk Oversættelse, og ere desuden oversatte paa Svensk. De vare imødeseede med en Længsel, og modtoges med en Glæde som intet andet Skrift i den danske Literatur, især da den religiøse Gjæring hos Mange havde fremkaldt levende Trang til at søge en fuldkomnere Klarhed og Sikkerhed i de religiøse Anskuelser. I Værket har Forfatteren, som han selv siger i Fortalen, „ønsket at give Læsere en Andagtsbog, det er en saadan, i hvilken Betragtningen ikke blot skulde sysselsætte Forstanden, men tiltale det hele Sind, altsaa indvirke paa Følelse og Villie. Men derhos skulde ikke blot enkelte religiøse Forestillinger gjøres klare og levende, saaledes som det ikkun kan skee i de sædvanlige Samlinger af Prædikener og andre Opbyggelsesskrifter, men de vigtigste Lærdomme skulde udvikle sig i fortgaaende Sammenhæng, og saaledes de enkelte Betragtninger samle sig til et Heelt, som skulde afgive et Bidrag til Befordringen af en fuldstændig, grundig og virksom Christendoms-Kundskab." Denne Hensigt har Forf. intetsteds tabt af Øie. „Tonen viser heelt igjennem," siger Værkets Anmelder i Maanedsskr. f. Lit. XIII (G. H. Waage) „en ophøiet Aands rolige og sikkert ledende Bestræbelse for at udbrede Klarhed over Troens Gjenstande, at give Grundene for vor Tro, at befæste den hos den Vaklende, at løse Tvivl hos den Tvivlende og at vække Interesse hos den Lunkne."

Ved Siden af Betragtningerne maa vi nævne hans Prædikener. Disse ere blandt dannede Læsere de mest yndede og udbredte i hele Norden — jeg siger med Forsæt dannede Læsere; thi den mindre Dannede fordrer en Djervhed i Udtryk og rystende Billeder, der ikke findes hos Mynster, og hvorfor han føler sig lidet erstattet ved den philosophiske og æsthetiske Udviklings Fortrin. Den ældste af hans Prædikensamlinger er den i 1810 paabegyndte (3die Oplag 1848), men den mest udbredte er „Prædikener paa alle Søn- og Helligdage i Aaret" (Kbh. 1823), hvoraf fjerde Oplag udkom i 1845. Denne Prædikensamling er vel en af de fortrinligste, nogen Literatur har at opvise, og er bleven en kjær og dyrebar Læsning for Alle, som søge christelig Underviisning og Opbyggelse. Til disse Samlinger føiede han i sine sidste Leveaar fire nye, nemlig: „Prædikener holdte i Kirkeaaret 1846—47," „Prædikener holdte i Aaret 1848," „Prædikener i Aarene 1849 og 1850" (oversatte paa Svensk af C. J. Lénstrøm) og „Prædikener holdte i Aarene 1851 og 1852." Desuden har Mynster udgivet en Mængde Taler ved forskjellige Leiligheder, af hvilke de ved Præstevielser holdte ere samlede (Kbh. 1840—46 Saml. 1—3) og oversatte paa Tydsk af C. A. H. Kalkar. Blandt hans øvrige Skrifter kan nævnes: „Om de danske Udgaver af Luthers lille Katechismus" (1835), „Kort Beretning om den danske Kirkes Reformation" (1836), „Udkast til en Alterbog og et

Jakob Peter Mynster.

Kirke-Ritual for Danmark" (1839), „Udkast til et Tillæg til den evangelisk-christelige Psalmebog" (1843), „Grundrids af den almindelige Psychologie" (1830) samt hans i 1849 som Program udgivne psychologiske Undersøgelse „om Hukommelsen." I Videnskabernes Selskabs philos. Afhandlinger har han meddeelt en „Udvikling af Begrebet Tro" og et „Bidrag til Læren om Drifterne," i F. C. Petersens Tidsskr. for Lit. og Kr. en Afhandling om Nationalisme og Supranaturalisme og i (Nyt) theologisk Tidsskrift blandt Andet et Indlæg mod H. C. Ørsteds Bog „Aanden i Naturen." I Maanedsskrift f. Lit. har han anmeldt Hertz's Gjengangerbreve og foran Sibberns „Efterladte Breve af Gabrielis" har han leveret en Anmeldelse af disse, der i Forening med Artikelen „Om Nathan den Vise" (i det Skand. Lit. Selskabs Skr. f. 1814) noksom vidner om hvilken udviklet æsthetisk Smag han besad.

At opregne Mynsters øvrige Skrifter og Afhandlinger vilde være overflødigt, aldenstund de anførte ere mere end tilstrækkelige til at vise, at han har virket overordentlig meget baade for Theologien og Philosophien, ja endog for Æsthetiken. Lægger man hertil hans Fortjenester som geistlig Embedsmand, vil man vistnok finde, at han var en af de Mænd, hvis Tab falder tungt at oprette for ethvert Folk, selv for det danske, der i Forhold til Landets Størrelse eier saa mange rigtbegavede Mænd. I Erkjendelsen af hans store Fortjenester af Kirke og Stat har Kjøbenhavns Præstestand allerede ladet udgaae en Indbydelse til at tegne Bidrag til et Monument for ham.

Mynsters Portræt haves i forskjellige Udgaver. Det, der ledsager nærværende Biographi, er xylographeret efter Portrætet foran for hans „Prædikener paa alle Søn- og Helligdage."

H.

Et Par Tillægsbemærkninger til Stykket om L. Holberg i No. 3.

Jeg angav, ved Dateringen af min Artikel, Holbergs Dødsdag til den 27de Jan. som den, i Medhold af Inskriptionen paa hans Ligkiste, almindelig antagne. Da det nu imidlertid sees, at man nede i Danmark har høitideligholdt den 28de Jan. som hans Dødsdag, tror jeg at burde oplyse den sandsynlige Anledning til denne Afvigelse. Det hedder nemlig i Kjøbenhavns „Post-Rytter" for 28de Jan. 1754, at: „I Nat imellem den 27de og 28de Jan. Kl. 1 er den berømmelige, Høylærde og udi den lærde Verden for sin grundige Lærdom og rare Skrifter vidtberømte store Mand, Høyædle og Velbaarne nu Sal. Hr. Baron Ludvig de Holberg, Academiæ Senior og Assessor Consistorii, efter en lang udstanden Svaghed, i sin Alders 70 Aar ved Døden afgangen." Heraf sees, at den 28de Januar egentlig er hans Dødsdag, naar man afslutter Døgnet ved Midnat, hvilket dog Anchersen med Forsæt ikke har gjort i sin Inskription, idet han siger, at H. hensov „den 27 Januar efter Midnat." Endnu en tredie Dødsdag har man opført for H., nemlig den 24de Febr., og det endog i hans egne Værker (Fortalen til den efter hans Død udkomne 5te Tome af Epistlerne.) At denne Angivelse, uagtet Wandallfølger den i sine Jægerpriis'ske Mindestene (II. 165), er aldeles falsk, fremgaar tydelig nok af den ovenanførte Avisberetning, der jo er skrevet den 28de Januar. Disse forskjellige Angivelser ere ellers forsaavidt mærkelige, som de antyde en vis Trang til at faae hiin store Skribents Dødsdag, ligesom hans Fødselsdag, henskudt til det Uvisse. Skulde det være et ironisk Puds af Historiens Muse, fordi Holberg selv behandlede alt Sligt paa hendes Gebeet, som om der ingen Magt laa derpaa? Dog nei, hans Pebersvendstand er vel Skyld heri. Havde han havt en Kone, vilde hun nok aftvunget ham en Geburtsdag for paa denne at glæde ham med Præsenter eller sig selv med Selskaber, samt mærket sig hans Dødsdag for at vide, naar Sørgeaaret var omme.*)

Det nederst i første Spalte brugte Udtryk hører jeg Nogle have forstaaet saaledes, at jeg maa forklare mig noget nærmere derover. Man troer nemlig, at jeg ved den „literære Pøbel," der først stenede og siden forgudede Wergeland, skal have meent Samtidens Kritikere. At hiint Udtryk skulde været myntet paa Mænd, der kjæmpede mod Wergeland med Æsthetikens Love, hvis Overholdelse det er jo Kritikens Pligt at paasee, er usandsynligt baade i sig selv og fordi Sætningens Slutning da kom til at indeholde en faktisk Urigtighed; thi det er jo aldeles ubekjendt, at nogen af Wergelands kritiske „Fiender" er forvandlet til Udraaber af hans Digterstorhed. Derimod har jeg ved hiint Udtryk villet betegne dem, der i literær Henseende vise sig uopdragne, uforskammede og fanatiske som Pøbel, Folk, der danne en Opinion om literære Sager, de ikke have læst og ikke forstaae, der skraale, hvor man forlanger Grunde, der bedømme Bøger som Kramvarer efter det Indtryk, de gjøre, naar de ligge paa Disken, og anbefale dem eftersom Forfatterens Personlighed tiltaler eller mishager dem, der behøve blot et uhøfligt Ord af hans Mund eller et paa en Kaffee opsnappet Udtryk af hans Skrifter for at stemple baade hans udkomne og udkommende Værker med Udtryk som Raahed, Smagløshed, Bizarhed osv. osv., Folk, der ere Saulus'er i Forfølgelser, men som blive Paulus'er i Hengivenhed blot ved Forfatterens Levnetsomstændigheder (som f. Ex. Hedengang, inden man er træt af Forfølgelsen) eller ved høitidelige Ligbegjængelser, Statueafsløringer osv.; Folk, der udfordre dig det ene Aar, hvis Du tager ham i Forsvar, det andet, hvis Du i Steder, hvor Sætteren har grebet Feil i Kassen, vover at see Andet end Geniets guddommelige Finger, og som ikke tage Skræk ved Andet, end Spørgsmaalet: om de have læst hvad der er Tale om. Disse Mennesker, der ved Brutaliteter danne en Magt ligeover for det skjønsomme læsende Publikum og den videnskabelige Kritik, og virke meningsbestemmende selv i Kredse, hvori denne ikke kan trænge ind, disse Mennesker vare Wergelands Plage i hans Liv og lade ogsaa til at ville blive det efter hans Død. De ere Eensidighedens Bærere, der som Venner gavne lidet, som Fiender meget. Ved sit urimelige Skraal mod Wergeland fremkaldte de en Opposition blandt dem, der læste og forstode ham. Ved sin eensidige Forgudelse ville de atter fremkalde en Reaktion og skade Digteren og hans Minde endnu mere. De ville opdrage en heel Slægt i den Tro, at hvert eneste Ord i Wergelands Skrifter er guddommeligt, endog hvad han selv i en modnere Alder har underkjendt som saadant (f. Ex. i Omarbeidelsen af „Skabelsen, Mennesket og Messias"); men de fremkalde en Rationalismens Tid, da man vil klargjøre sig sin Tro; Tvivlen vil vaagne, man opdager menneskelige Svagheder ved hvad man opdroges til heelt og holdent at ansee som guddommeligt — og tabt er Troen, ikke alene paa Wergelands tidligere, mindre modne, men ogsaa paa hans senere fuldendte Værkers Guddommelighed. Ingen Digter kan i Længden være tjent med det Slags Beundrere, der tage Fornuften fangen under Troens Lydighed, men blot med saadanne, der vide hvorfor eller hvad de beundre.

Paul B. Hansen.

*) Efterat disse Bemærkninger vare skrevne og satte, ankom No. 33 af „Fædrelandet," hvori Fr. Barfod gaar i Rette med dem, der holde paa den 27de Jan. som Holbergs Dødsdag, og anfører ikke alene „Post-Rytterens," men ogsaa de „Kjøbenhavnske Danske Post-Tidenders" Udsagn for Valget af den 28de. Barfod antager ogsaa der, at Holberg er født i Juli, uagtet forskjellige Ytringer i dennes egne Skrifter gjør det sandsynligere at han er født i Slutningen af Aaret. (Se B. Moe's Personalh. II. 70). Naar Barfod siger, at Holberg ikke vidste, naar han var født, gjælder dette ikke om hans sidste Levetid, hvilket sees af følgende Sted i hans Epistler (V. 110): „Ja haver selv paa et Haar ikke vidst det rette Datum, men alleneste sat Aaret 1685, hvorudi jeg meenede at være kommen til Verden. Men da jeg for kort Tid siden lod mig tilskikke Udskrift af Kirke-Bogen i Bergen udi Norge, merkede jeg Vildfarelse, og fandt at jeg er fød Ao. 1684, saa at jeg nu ikke er langt fra 70 Aar."

Prospekt af Eidsvold.

Navnet Eidsvold er hver Nordmand saa bekjendt, at en geographisk eller historisk Tilretteledelse vilde være overflødig, og saa kjært og dyrebart, at ethvert videre Forsøg paa her at opflamme Folkets Peietetsfølelse vilde være fornærmende. Det blotte Navn bringer Enhver til med Ærefrygt og Kjærighed at lade Tanken dvæle ved hiint yndige Sted, det nye Norges Vugge, hvorfra vor Friheds og Selvstændigheds Historie daterer sig, paa samme Tid som Erindringen vækkes om Norges fjerneste Fortid, om en Halfdan Svartes Lovværk og mange andre mærkværdige Træk i vor Oldhistorie. — Nationen har forlængst ved Kjøbet af hiint Sted, hvor Grundloven fik sin Tilværelse, erklæret det for helligt, for et Tempel for den nationale Bevidsthed og Frihedskjærlighed. Den simple plankebeslaaede Sal, hvori de „kaarne Mænd" sadde for at „grunde Norges Frihed," vidner ved sine mange Navneindskrifter om, at den ikke mangler Besøgende, skjønt den staar øde. Enhver, som har Anledning, vil her besee sig, skjønt der indvendig er næsten Intet at see, uden i Tanken, medens man derimod udenfra Landeveien fængsles af en anseelig med Portal og Altan forsynet Bygning, omgiven af smukke Alleer. Det nedlagte Jernværk, hvortil Bygningen hørte, har sin egen Historie — men er os her uvedkommende. Hvad Bygningens Skjæbne angaar, kan bemærkes, at den fra Carsten Ankers Fallitbo kom i en Englænders Hænder, men blev paa Auktion i 1837 tilligemed Haven indkjøbt af Nationen for 5000 Spd., der ved privat Subskription vare tilveiebragte. Ved Storthingets Beslutning af 11te Aug. 1851 overtoges Bygningen med tilliggende Jordstykke som Statseiendom. I 1849 stiftedes en Forening til at søge Bygningen udstyret paa en værdig Maade, hvilken allerede har tilveiebragt Portræter af flere Rigsforsamlingsmedlemmer og fyrstelige, Personer henhørende til Norges Historie.

Paa vort Prospekt er Bygningen seet fra Nord, hvor man har dens lystanstrøgne Façade med de fortløbende Vinduesrækker for sig. I Forgrunden seer man Andelven, der kommer fra Hurdalssøen og strømmer forbi Værket.

Michael Sars.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

(Slutning fra Nr. 5.)

Ved offentlig Understøttelse foretog Sars i Aaret 1849 en Reise til Lofoten og Finmarken. Lovén havde tidligere et Par Aar opholdt sig her, men nagtet det rige Udbytte, saavel han som Sars gjorde maae disse Fædrelandets nordlige Kyster, paa Grund af sin vide Udstrækning, endnu ansees for saare lidet undersøgte i zoologisk Henseende. Efter al Sandsynlighed vil man i Finmarken gjenfinde alle de polare Arter, Middendorff opregner fra Sibirien, ja rimeligviis endnu flere, da hans Undersøgelsesmaade ikke synes at have været nøiagtig[1]). Sars fandt og undersøgte i Nordland og Finmarken i en Tid af fire Maaneder 364 Arter af hvirvelløse Sødyr, af hvilke 41 vare nye for Videnskaben; blandt disse var fire nye Slægter; mangfoldige Former vare nye for Norges Fauna. En Beretning om denne Reise er trykt i Magazin for Naturvidenskaberne[2]) samt ogsaa særskilt udgivet. De udførligere Jagttagelser agter Forfatteren tilligemed de nødvendige Afbildninger at udgive i de udkommende Hefter af Fauna littoralis.

For at gjøre sig nøiere bekjendt med Dyrenes topographiske og bathymetriske[3]) Udbredelse og Fordeling i andre Have i Sammenligning med Nordhavets, besøgte Sars med offentlig Understøttelse i Sommeren 1851 først Adriaterhavets Kyst, og opholdt sig der en kort Tid i Triest, og senere i Høsten og Vinteren 1852—53 Italiens Kyster ved Middelhavet, hvor han tilbragte en længere Tid i Neapel og Messina. Her traf Sars sammen med tvende tydske Naturforskere, Dr. Krohn fra Bonn, der var en gammel Bekjendt, som tolv Aar tidligere havde aflagt et Besøg paa Manger, samt Dr. Gegenbaur fra Würzburg. De boede alle tre i samme Huus, omgikkes daglig i to Maaneder og samtalede og raadsloge med hverandre om sine Undersøgelser. Da Tydskerne i Regelen hverken pleie have synderlig Øvelse eller noget rigtigt Greb paa at anvende Bundskraben, er det at formode, at de nævnte Herrer høstede Fordeel af Sars's ved mangeaarig Øvelse erhvervede Færdighed, saameget mere som det mere almindelige Øiemed med Sars's Undersøgelser, at skaffe sig Oversigter over Dyrenes Fordeling, ikke kunde levne ham Tid til de mere specielle beskrivende, anatomiske og physiologiske Undersøgelser, som vare Tydskernes Hovedformaal. Fra Neapel reiste Sars hjem over Rom, Florents, Venedig og gjennem Tydskland, og ankom efter syv Maaneders Fraværelse i Mai til Manger.

I sine „Bemærkninger over det adriatiske Havs Fauna, sammenlignet med Nordhavets", har Sars tillige leveret det første Forsøg til en Skildring af Nordhavets Dybderegioner og en Opregnelse af de Dyr, der i disse findes ved vore Kyster. Afhandlingen er trykt i Magazin for Naturvidenskaberne for 1853[4]), samt ogsaa særskilt udgivet. Om den sidste italienske Reise er ingen Beretning afgiven, da de af Sars i Messina indsamlede Naturalier endnu ikke ere komne til Norge.

Spørges der nu, hvori Sars's Fortjeneste af Videnskaben bestaar, da maa den nærmest sættes deri, at han, efterat Zoologien i sin Udvikling efterhaanden havde gjennemgaaet den beskrivende (den Linnéiske) Periode og den anatomiske (den Cuvierske), var en af de Første, som kraftig slog ind i den Retning, Videnskaben til største Held for dens kraftigere Udvikling har taget i de tre sidste Tiaar, nemlig den physiologiske. I sine Arbeider søgte han at gjøre det indlysende af hvilken overveiende Vigtighed det var at undersøge de lavere Dyr, som ved sin simple Bygning og ved sine mindre sammensatte og indviklede Livsphænomener vare saa meget lettere tilgjængelige; ved sine Undersøgelser og sit Exempel gjorde han det ogsaa klart, at man maatte forlade de gamle Jagttagelsesmaader, og ikke længer lade sig nøie med Undersøgelser af de uformelige Kadavere, som opbevares i Museerne, men studere den levende Natur indtil dens mindste og mindst kjendte Dele, og endelig at man fornemmelig maatte lægge Vind paa at grandske Dyrenes Fosterliv (Embryologie) og Udviklingshistorie, der give de sikreste og mest værdifulde Oplysninger om deres Væsen, Slægtskabsforhold og rette Plads i Systemet. — Af de Opdagelser, som det lykkedes Sars at gjøre, ledede nogle til Opdagelsen og Erkjendelsen af nye eller tidligere ukjendte Naturlove; disse og de Opgaver, som gjennem hans Forskninger hyppig bleve fremsatte til Løsning, ansporede mangfoldige Forskere til at slaae ind paa den samme Vei, og dette var høiligen til Gavn og Fremme for Videnskaben, der i de nævnte Tiaar er gaaet uendelig raskere fremad end nogensinde forhen. Denne Sars's Indflydelse paa den raske Udvikling af den zoologiske Physiologie har ogsaa fundet Anerkjendelse og Paaskjønnelse af Samtidens Forskere. Da han saaledes paa sin Reise i 1851 havde gjort personligt Bekjendtskab med den store Physiolog, Johannes Müller i Berlin, og han engang i en Samling af Naturforskere talte med ham om hans Undersøgelser over Echinodermernes eller de Pighudedes Udvikling, og tilkjendegav sin Beundring over de glimrende Resultater, han ved sin Udholdenhed og Dygtighed havde vundet, svarede Müller: „Men det er jo Dem, som først har vist os andre Veien." — Professor van Beneden, der er berømt af sine talrige Undersøgelser over de lavere Dyrs Udvikling, regner Sars blandt Nutidens bedste Jagttagere[5]), og den store engelske Naturforsker Edw. Forbes ytrer sig i det ovenanførte Værk[6]), hvor han omhandler den af Franskmanden Lesson opstillede, efter Sars opkaldte Marnætslægt Sarsia, saaledes: „Denne Slægt blev af Lesson oprettet for en høist mærkværdig Marnæte, der er opdaget af den udmærkede norske Naturforsker, hvis Navn den bærer, en Grandsker, som, uagtet han har drevet sine Undersøgelser fjernt borte fra Verden, i sit pragtfulde Fædrelands øde og eensomme Egne, hvor videnskabelig Forskning er hans Forfriskning og Adspredelse og Religionens hellige Tjeneste hans Embedspligt, — har vundet et Navn, hvis Berømmelse naaer ligesaa vidt i Verden, som Naturen er Gjenstand for Studium. Denne Landspræsts fordringsfrie Skrifter ere blevne Mønstere for Afhandlinger af lærde Professorer i fremmede Lande, og hans Opdagelser Texter til vidtløftige Undersøgelser og Fortolkninger af udmærkede Physiologer. Den franske Naturforsker, der har søgt at være den første til at hædre Sars's Navn, har gjort sig selv Ære ved Anerkjendelsen af hans høie og fordringsfrie Fortjeneste."

Det store Udbytte, der ved Sars's Jagttagelser og Arbeider er vundet for Videnskaben, har som Forbes siger havt en saa indgribende Indflydelse, at det aldeles har forandret og omformet Naturforskernes Opfatning og Anskuelse af hele Grupper og Ordener af de saakaldte lavere Sødyr, og disse vigtige Resultater af vor store Naturforskers Undersøgelser ere ogsaa forlængst blevne Videnskabens Odel og Eie; i alle fuldstændige Fremstillinger af dens Tilstand finder man Besked derom paa de fleste civiliserede Sprog; der gives neppe noget zoologisk Tidsskrift i eller udenfor Europa, uden at Sars's Opdagelser og Undersøgelser deri have været anførte eller omhandlede; ja selv i de mindre physiologiske og zoologiske Lærebøger i Omrids og populære Fremstillinger af denne Videnskab have de fundet sin Plads[7])

Udlandets Videnskabsmænd, Europas og Amerikas største Physiologer og Zoologer nævne Sars som en af de Første i sit Fag. — Medens han saaledes forlængst havde udført det Forsæt, han alt fattede som Dreng, „at blive en anden Vahl," at skabe sig Verdensberømthed som Naturforsker, var der af de Mange, som forresten til Punkt og Prikke vide Besked om vore literære og videnskabelige Størrelser, kun Faa i Norge, som kjendte Omfanget af Sars's videnskabelige Fortjenester og Berømmelse. — I det Tidsrum da de physiologiske og zoologiske Videnskaber laae i Dvale ved vort Universitet, stode Navne som Sars's kun i de lukkede Bøger. Der var Ingen af de Gamle, som kjendte eller kunde følge Videnskabens Fremskridt; thi fra deres Standpunkt havde den trukket Syvmiilsstøvler paa. Følgelig bleve de gjorte Opdagelser, de nye Naturlove og Videnskabens nye Stjerner, før friske Kræfter kom til Orde, aldrig nævnte for den studerende Ungdom, og kunde saaledes ikke gjennem den komme til almindeligere Kundskab. Dertil kom at Sars's Undersøgelser vare af den mest specielle videnskabelige Art, der ikke kunde gjøre Regning paa at finde Anklang eller Belønning eller Paaskjønnelse eller Navnkundighed inden Fædrenelandet, hvor enhver videnskabelig Retning, der gik udenfor de egentlige Brødstudier, var og tildeels endnu er anseet for at være forkastelig. Da Sars efter Tilendebringelsen af sine theologiske Studier stedse levede fjernt borte fra Hovedstaden og Universitetslivet, og da hans Undersøgelser og Baner laae over den populariserende Videnskabelighed, var det jo rimeligt, at hans Navn ikke blev synderlig bekjendt for Hoben, og ligesaalidt kunde trænge igjennem til Folket som til Stjernefaldenes Sphærer. I Bergen var det en anden Sag; Sars er der et Byesbarn, og Bergenserne, der ved sit Museum og sine Fjordes Rigdom paa Naturalier have faaet en almindeligere Interesse for Zoologien og Zoologerne, have, om ikke fuldstændig Kundskab, saa dog noget Kjendskab til Sars's videnskabelige Fortjenester; ja hist og her i Bergens Stift træffer man ikke saa sjelden Jægteskippere, Bønder og Fiskere, der have hørt tale om en Præst paa Strilelandet, som har reist vidt omkring for at „sokne" efter Dyr. Hans Sognemænd Strilerne, der i Begyndelsen af Sars's geistlige Bane en og anden Gang skulle have rystet paa Hovedet og anket over, at Præsten gjorde Krog paa Kirkeveien for at tage Sjøkræk og Trold, betragte nu Sars's Studier og Beskjæftigelser med sky og undrende Ærbødighed. Af de mange langfærdende Fremmedes Besøg paa Manger have de draget Slutninger om hans Navnkundighed, der ere blevne bekræftede ved Rygtet, og i sin naive Opfatning af Forholdene, sige de, naar Sars er ude paa Rei-

[1]) Det lader nemlig til at han strax ved Undersøgelsernes Begyndelse har tabt sin Bundskrabe.

[2]) Aar 1850. 6 B. S. 23 fgg.

[3]) Fordeling i de forskjellige Dybder.

[4]) 7de Bd. S. 337. fgg.

[5]) Bulletin de la Academie Royale de Belgiqve. Vol. 14 N. 15 P. 11.

[6]) A Monograph of the British Medusæ. P. 55.

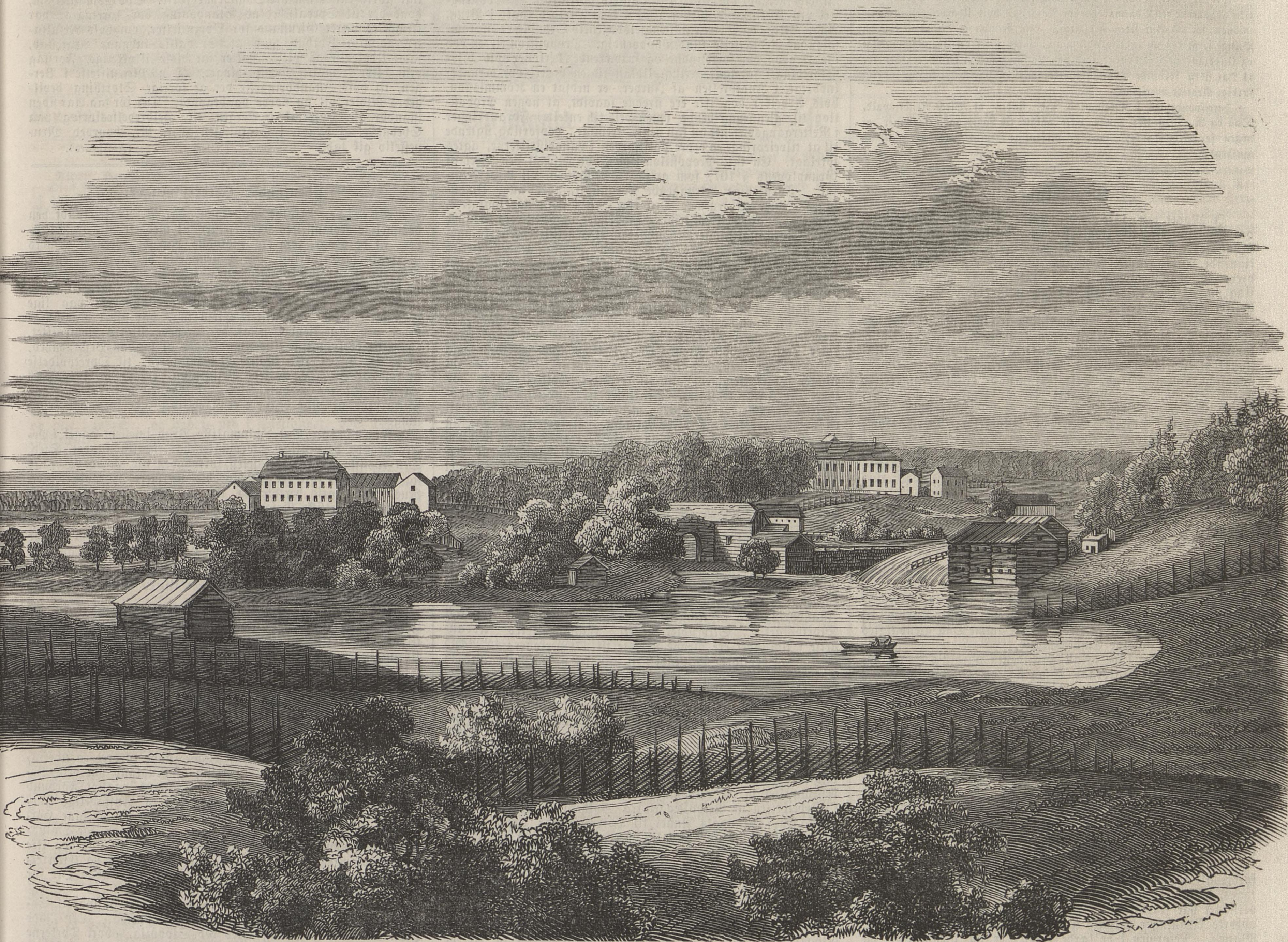
[7]) Jvfr. f. Ex. Sibold: Lehrbuch der vergleichende Anatomie 1848; R. Wagner: Handvörterbuch der Physiologie; Frey und Leuckart: Lehrbuch der Anatomie der wirbellosen Thiere i R. Wagners Zootomie. 1847; Rob. Todd: The Cyclopædia of Anatomy and Physiology. Art. Tunicata, Polypifera & c. Eschricht: Tolv Foredrag over udvalgte Emner af Læren om Livet. 1850; Agassiz & Gould: Principels of Zoology. Boston 1848; Wil. Carpenter: Principels of Physiology, general and comparative. Lond. 1851. Art. Reproduction in Animals.

ser, at Kongen selv har sendt ham hid eller did paa Undersøgelser. Forresten ansee de ham paa samme Maade, som Valderserne og Søndmøringerne i forrige Aarhundrede Herman Ruge og Hans Strøm, for En, der som man siger, kan mere end sit Fadervor, og fortælle om ham, at han behersker Aander og har „Svarteboken." Alt hvad der hentes op fra Dybet og ikke kan spises, hedder Trold i Strilernes og Fjordbøndernes Sprog. Halet ind over den ene Baadriip slænges det med Skræk og Forforsselse ud over den anden, og mangen en Sjeldenhed, mangt et Naturens Pragtstykke gaar saaledes for bestandig tabt, i det Fiskeren i sin Enfoldighed af Frygt for den meenlige Indflydelse af Dybets Vidunder sender det hjem igjen, idet han signer sig med:

„Kors i Krøkje! Gud bevare for alt de, saa spøkje!"

Men nu har Sars et lidet Huus fuldt af saadant Troldskab, og hver Stund, han har tilovers, beskjæftiger han sig med disse Trold. Hvad Under da at Strilerne holde ham for et Stykke af en Troldmand. Det er jo rimeligt og begribeligt, at den simple eenfoldige Mand, som i Kundskab og Indsigt paa hine Kanter staar meget lavt, ikke kan fatte Betydningen af eller tilfredsstillende forklare sig en Virksomhed som Sars's, der vistnok mangen Gang forekommer Folk, der staae langt høiere paa Dannelsens og Kundskabens Stige, besynderlig og ubegribelig, tyer til sin Phantasi, og bringer denne Forsten i Forbindelse med noget Overnaturligt. Hvor mange er det vel, som rigtig kan gjøre sig Rede for hvad Sødyrsamleren eller Bundskraberen vil, hvad hans Diemed er med de kostbare og møisomme Undersøgelser han driver. Dag efter Dag udsætter han sig for Storm og Uveir og trodser i en aaben Baad Havets Farer for at søkne eller skrabe efter Dyr paa et Dyb af flere Hundrede Favne. Hvormange Lægfolk vide vel, at det er Lovene for Dyrenes Fordeling i Dybets Regioner Undersøgelsen gjælder, og at der af den Indsigt, der vindes i denne, tillige fremgaar Slutninger om Jordklodens Tilstande for Aartusinder siden. — Nye Dyr, see det veed man hvad er; „de ere rare fordi Ingen før har fundet dem; dem kan man døbe og give nye Navne og føie sit eget til." Men at Opdagelsen af væsenlig nye Dyrformer oftest kaster et klarere Lys tilbage paa det mindre Forstaaelige i de allerede Bekjendtes Form eller Organisation, og derved skyder Videnskaben frem, tør der være Færre, som have gjort sig tilstrækkelig Rede for. Den Verden i det Smaa, hvis Indflydelse og Virkninger ere saa uendelig store og indgribende, det for det blotte Die usynlige Liv, som aabner sig ved Mikroskopets Hjælp, har selv for den overfladiske Jagttager noget særdeles Tiltrækkende, og det dannede Menneske med Sands for Naturen faar her maaskee en Anelse om, at den kyndige Jagttager i dette Instrument har et Middel til at trænge saa dybt ind i Naturens Indre, som det menneskelige Die formaar, „til at see hvad der er givet, og til at ane hvad der endnu ligger skjult." — Det vilde blive altfor vidtløftigt og føre for langt bort fra vort Diemed, om vi her vilde forsøge at give nogen udførligere Skildring af Zoologens Idrætter, eller gaae ind paa nogen nærmere Redegjørelse for Vigtigheden, Betydningen og Nytten af hans Studier og Undersøgelser, end den, der allerede ligger i det Omrids, vi have meddeelt af vor store Zoologs Livsforhold og Udvikling. Saadant maa være forbeholdt en særegen Afhandling.

Det er nu 25 Aar siden Sars fremtraadte med sit første zoologiske Skrift. Naar undtages de Reiser, han til forskjellige Tider har gjort til sine Studiers Fremme, har han den hele Tid opholdt sig ved Havet. Dette har vistnok ogsaa høiligen fremmet og begunstiget hans Undersøgelser, og Sars skulde neppe have gjort saa mange og saa store Opdagelser, hvis han ikke havde valgt sig disse gunstige Lokaliteter, hvor han hver Dag, saa at sige lige udenfor sin Dør havde den rige levende Natur at øse af. Men dette Ophold har medført de største Savn og Opofrelser for at tilveiebringe de nødvendigste literære Hjælpemidler. For at kunne benytte de videnskabelige Ressourcer Universitetets Bibliothek og Samlinger tilbyde, har Sars vistnok oftere ønsket at kunne fæste Bo i Hovedstaden, men der har ikke været Leilighed til at erholde nogen Ansættelse, hvormed han kunde være tjent og leve for Videnskaben alene. Ønsker i denne Retning ere imidlertid for Sars, som ovenanført bleve fremsatte af Okén i Tydskland, og af vor Universitetslærer i Zoologi, Hr. Professor Rasch, der er den første, som her i Landet offentligen udførligere har udtalt sig om Sars's store Fortjenester af Videnskaben [8]) og ytret, „at Fædrelandet burde paaskjønne hans videnskabelige Fortjenester og sætte ham i den Stand, at han udelukkende kunde beskjæftige sig med videnskabelige Arbeider."

Eidsvold.

De Samlinger og Materialier, Sars ved sine Reiser og mangeaarig Skrabning og Bytning har tilveibragt, have naaet et betydeligt Omfang og ville udkræve Aar for at bearbeides. Det er ikke længer nogen Nødvendighed at have Havet for Døren, af og til at tye til den levende Natur vil være tilstrækkeligt, men hvad der tiltrænges er Literatur og alle de Hjælpemidler, som Opholdet i en Universitetsstad tilbyder. Det er ikke længere muligt for den private Mand, Forsørgeren af en talrig Familie, der kun har sin Embedsindtægt at tye til, at holde Skridt med sin Videnskab ved at skaffe sig den Masse af kostbar Literatur og Kobber-Værker, der under Videnskabens kraftige Udvikling nu kommer for Dagen, og som det selv falder Universitetsbiblioteket vanskeligt at tilveiebringe.

Sars har derfor til Regjeringen indgaaet med Ansøgning om at erholde en aarlig Understøttelse af 1500 Spd. for efter at have søgt Afsked fra sit Præstekald, at kunne leve i Christiania for sin Videnskab. Hertil har han føiet et Tilbud om i Vintertiden at holde Forelæsninger i sit Fag ved Universitetet. Hans Ansøgning er paa det bedste bleven anbefalet af Bergens Biskop, af det philosophiske Fakultet og det akademiske Kollegium, og den kgl. norske Regjering skal have indstillet til Hs. M., at der bliver at forelægge Storthinget en Proposition om, at Dr. Phil., Sognepræst Sars af Oplysningsvæsenets Fond tilstaaes en aarlig Gage som Professor extraordinarius. Kirkedepartementet skal have antaget det for det rigtigste, at en med bestemt aarlig Løn af Staten udført Virksomhed betegnedes som en offentlig Stilling, der i det forhaanden værende Tilfælde paa Grund af dens Natur og det Forhold, hvori den staar til en af de Videnskaber, der dyrkes og foredrages ved Universitetet, nærmest blev at henlægge til dette. Departementet skal af flere Grunde have været ledet til at foretrække den foreslaaede Maade: Man antager, at en bestemt Ansættelse ved Universitetet kunde være Ansøgeren af Vigtighed under hans Virken til Videnskabens Fremme, forsaavidt som han derved vilde have Adgang til at holde Forelæsninger, naar han maatte finde det hensigtsmæssigt, uden nogen nærmere Tilladelse, samt til fri Afbenyttelse af Samlingerne, og man har desuden troet, at det ikke turde være uden Betydning, at det ydre Tegn paa Anerkjendelsen af hans Virksomhed fra Statens Side, som ligger i en offentlig Ansættelse, ogsaa vilde kunne blive ham til Gavn i de mange Berørelser med fremmede Videnskabsmænd, som hans Virksomhed sandsynligviis vil medføre. Paa den anden Side har man ogsaa troet, at det vilde være til Hæder og Gavn for Universitetet selv, at en Mand med Sars's Anseelse nærmere knyttes til samme.

Dette skal i Korthed være Regjeringens Opfattelse og Anskuelse af denne Sag. Storthinget har ved saa mange Leiligheder vist sin Omhu og Interesse for Videnskabens og Videnskabelighedens Fremme, at det vistnok ogsaa i dette Tilfælde vil vide at træffe det Rette og iagttage Fædrelandets Tarv og Hæder. Men Afgjørelsen af denne Sag gjælder ikke Fædrelandet alene, dens heldige Løsning vil uden Tvivl frembringe Frugter, der ville komme Videnskaben og hele den videnskabelige Verden tilgode.

[8]) Almindelig Udsigt over vor Zoologiske Litteratur i de sidste Decennier samt Anmeldelse af de vigtigste i denne Periode udkomne zoologiske Skrifter og Afhandlinger af H. H. Rasch, i Norsk Tidsskrift for Videnskab og Litteratur. Udgivet af Monrad og Hjelm. 1853. Første Hefte S. 103 fgg.

Norge.

Christiania. Under 11te ds. er Stykjunker L. O. Herramb beskikket til Undertoldbetjent i Christianias og Kand. jur. C. K. Tandberg, Fuldmægtig J. G. Jensen og Toldroerskarl H. O. Selmer til Undertoldbetjente i Bergens Tolddistrikt.

— Under s. D. er Kapitainlieutenant i Marinen V. S. Steenstrup meddelt Afsked i Naade.

— Christiania Sparebanks Fond udgjorde den 31te Dec. f. A. 1,269,250 Spd. 68 ß., hvoraf 94,074 Spd. 109 ß. tilhørte Banken selv. Det i Aarets Løb indvundne Overskud udgjorde 10,303 Spd. 67 ß.

— Den geistlige Forening holdt i forrige Uge Møde i det nye Universitets theologiske Auditorium. Love for Foreningen diskutteredes og tvende fremsatte Spørgsmaal: Søndagens Betydning for den Christne og Konfirmationens Forhold til Skriftemaalet', behandledes. Prof. Dietrichson var Dirigent.

— Af Indberetninger fra Fiskeværene fremgaar, at stormfuldt Veir i Slutningen af forrige Maaned har skadet Fiskeriet betydelig. Ogsaa flere Forliis ere foraarsagede ved denne Storm.

— Hr. Wolf har bedet bemærket, at Grunden til at han har opsagt sit Engagement ved Theatret er ikke den af Rygtet antagne, og tillige i vort f. Nr. anførte.

Moss. Den i Repræsentantskabet bifaldte Bevilling til Kanalen maa forstaaes saaledes, at 24,000 Spd. (udenfor den første Overslagssum) skal anvendes til nye Foretagender og Udvidelse af Arbeidet m. m.

Hamars Handelsborgere have stiftet en Forening, „hvis Øiemed er at befordre Handelsmandens Interesse saavel i kommunale som merkantille Anliggender."

Bergens Sparebank eiede ved Udgangen af 1853 en Kapital af 93524 Spd. 55 ß. og havde i Aarets Løb oplagt 8528 Spd. 46 ß. Indskydernes eiende Kapital udgjorde 990091 Spd. 103 ß.

Throndhjem. Videnskabernes Selskabs Bibliothek har fra Chr. Tønsberg modtaget de af ham udgivne Billedværker som Gave.

Steenkjær. Den 31te Jan. foregik den høitidelige Indvielse af den her oprettede høiere Almueskole.

Aalesund. En rasende Storm anrettede den 31te Jan. Skade paa de fleste her i Havnen liggende Skibe.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Morgenbladet indeholder Beretning om en af en Uhrmager C. Nordal i Fet opfunden Maskine til at forfærdige Hægter med, hvilken kan drives af en 10—12 Aar gammel Dreng og magelig leverer 10 Par Hægter i Minutet. Den kan derhos „reguleres saaledes, at den forarbeider Staaltraad og Messingtraad af forskjellig Tykkelse og leverer Hægter af forskjellig Størrelse."

— Hr. Apotheker Thaulow har i Mgbl. No. 44 leveret en udførlig Artikel angaaende den Pharmakopoe for Norge, til hvis Udarbeidelse en Kommission for 33 Aar siden nedsattes. Han fremhæver det Ønskelige og Billige i, at den nu endelig udkommer, samt viser det Uhensigtsmæssige og Utidsmæssige i at den udgives paa Latin, paa hvilket Sprog den for 11 Aar siden fornyede Pharmakopoekommission har ladet sit nu endelig færdige Arbeide oversætte.

— Korrespondenten i Drammens Tid. finder, at Birch-Reichenwald, Daa og R. Olsen ikke kunne være valgte til Lagthingsmedlemmer „af nogen fornuftig Tanke," men at personlige Hensyn have her gjort sig gjældende.

Storthinget.

I Mødet den 11te Febr. skulde Fabritius Andragende om Understøttelse til Udgivelse af Storthings-Efterretninger behandles. Da der imidlertid var indkommet tvende andre lignende Andragender, fremsatte Mossige, efterat have gjendrevet T. Knudsens Mening, at Intet skulde bevilges, Forslag om at lade en Kommittee behandle disse Andragender, hvilket ogsaa bifaldtes.

Derefter refereredes Indberetning fra følgende Kommitteer om hvem de havde valgt til Formænd og Sekretærer: Bankkommitteen: Formand Jensen, Sekretær J. Borch; Konstitutionskom. Form. Christensen, Sekr. Koren; Gage- og Pensionskom. Form. Bergh, Sekr. Hannestad; Justitskom. Nr. 1: Form. Elieson, Sekr. Meldahl; Nr. 2: Form. Aall, Sekr. Enge; Kirkekom. Form. v. d. Lippe, Sekr. Heyerdahl; Militærkom. Form. Schydtz, Sekr. K. Motzfeldt; Næringskom. Nr. 1: Form. Blom, Sekr. K. Olsen; Nr. 2: Form. Schweigaard, Sekr. Hesselberg; Veikom. Frm. Birch-Reichenwald, Sekr. Rygh; Toldkom. Form. O. V. Lange, Sekr. Sarlund; Decisionskom. Form. Sanne, Sekr. Pettersen. Dernæst refereredes et Par Regjeringsskrivelser og nogle private Andragender. Til Embedsmænd gjenvalgtes de forrige. Forhandlingerne hævedes nu for om en halv Time at blive fortsatte i et hemmeligt Møde (ang. en Kondolence- og Lykønskningsadresse til Kongen).

Derpaa sammentraadte Odelsthinget, hvori foretoges Valg paa Embedsmænd (med samme Udfald som det forrige) og forskjellige indkomne Lovforslag refereredes, foruden Skrivelse fra Protokolkommitteen om at den havde valgt Harbitz til Form. og Sverdrup til Sekretær. — Samme Dag gjenvalgtes i Lagthinget de forrige Embedsmænd.

I Mødet den 15de (Aall Præsident i Harbitz's Sygdomsforfald) indfandt Statsraad Bloch sig og overbragte endeel kgl. Propositioner og Meddelelser, der refereredes tilligmed endeel indkomne Andragender og Kirkekommitteens Indstilling ang. Bidrag til Storthings-Efterretninger.

I det derpaa afholdte Odelsthing indfandt atter Statsraad Bloch sig og overbragte 1) Proposition til en Lov om Foranstaltninger mod den spedalske Sygdom (sendtes Kirkekommitteen); 2) do til Lov om Oprettelse af en Kjøbstad paa Kongsvinger (Næringskom. Nr. 2); 3) do til Lov om Ophævelse af Afgift til Christianssands Fattigkasse ved Erhvervelse af Borgerskab til Ladestæderne Mandal og Farsund. (Næringskom. 2). Foruden disse Propositioner refereredes endeel andre indkomne Lovforslag og Forestillinger.

Af Beretningen om Rigets Tilstand, der vilde fordre alt for stor Plads til i sin Fuldstændighed her at indtages, hidsættes enkelte af de mest oplysende Punkter. Universitetet har fortsat sin Virksomhed med Held og de for det opførte Bygninger mangle kun lidet for at være færdige efter Planen. Reformen i de lærde Skoler er nu gjennemført og samtlige vedkommende 11 fuldstændige lærde eller Middelskoler ere nu forenede med Realskoler. Lillehammers Middel- og Realskole har havt saadan Fremgang, at den agtes udvidet til en fuldstændig lærd og Realskole. For at udbrede Kjendskab til Skolelærerseminarierne ere Stipendier tilstaaede flere Præster og theologiske Kandidater for at opholde sig ved samme. For Oprettelse eller forbedret Organisation af høiere Almueskoler er der sørget, et Skolelærerseminarium oprettet m. m. og det almindelige Almueskolevæsen fremmet. En fast Konsulent i Underviisningsvæsenets Anliggender er antaget og har ved Reiser her i Landet og i Skotland gjort sig bekjendt med Skoleforholdene. For Forøgelse af Kirkens Lærerkræfter er der virket og Forslag til Oprettelsen af en egen Klasse Hjælpepræster antages at ville blive Storthinget forelagt. Friere Valg af Religionslærebøger er tilstaaet. Forfattelsen af Udkast til en ny Kirkepsalmebog er overdraget en af Rigets Geistlige. Den ny Bibeloversættelse er fortsat. Kirkernes Overgang fra Privates i Menighedernes Eie har havt Fremgang og nye Kirker ere opførte. Lov om udvidet Adgang for Kommunerne til at erholde Laan af Oplysningsvæsenets Fond til kirkelige og andre almeennyttige Foretagender vil blive forelagt. Til Afholdssagens Fremme ere tvende Mænd antagne til stadig Virksomhed. Søgningen til den kgl. Tegne- og Kunstskole i Christiania er fremdeles i Tiltagende og offentlige Tegneskoler oprettede i syv andre af Rigets Stæde. Kunst- og Malerisamlingen ved Christiania Tegne- og Kunstskole er bleven forøget. Døvstummeunderviisningsvæsenet understøttet og Bidrag ydet til Anlæg af en Organistskole i Bergen. En betydelig Deel Archivsager ere afgivne fra Danmark til Rigsarchivet. Forslag ang. Opførelse af et nyt Lokale for dette Archiv samt Opmaalingskontoret vil blive forelagt. Undersøgelsen ang. de lavere Folkeklassers Forholde er bleven fortsat og en Kommission til at undersøge Fattigvæsenet i Landdistrikterne er nedsat. Oplysningsvæsenets Kapitalformue udgjorde i 1852 2,555,000 Spd. og blev ved Salg af beneficerede Eiendomme i f. A. forøget med henved 63,000 Spd. Som Laan til Landmænd er der i de forløbne 3 Aar udbetalt 165,000 Spd. og som Laan til Kommuner 197,000 Spd. Det ved Salget af geistlige Enkesæder dannede Pensionsfond, udgjorde ved Udgangen af Aaret 1853 omtr. 525,000 Spd. Angang til Indløsning af Jordafgift, paaheftet solgt beneficeret Gods er benyttet, og agtes ved Lovforslag udvidet. Salget af civile Embedsgaarde har indtil Udgangen af 1853 indbragt 185,000 Spd. Den Bevægelse, der fremkaldte Uroligheder blandt Arbeiderne, bør i det Væsentlige ansees bortfalden. Bodsfængslet ved Christiania blev i 1851 i dets Heelhed taget i Brug. Ang. Straf- og Varetægtsfængselsvæsenets Ordning er en Kommissions Nedsættelse funden nødvendig. Proposition til en Lov om Arv og om forsvundne og fraværende Personer vil blive Storthinget forelagt. Ang. Udkast til en Proceslov, derunder indbefattet Indførelsen af Juryer, er nedsat en Kommission, hvis Arbeider dog ikke ere skredne saavidt, at nogen Proposition til gjennemgribende (men vel til enkelte) Forandringer i Rettergangsvæsenet nu kan ventes fremsat. Lovforslag, sigtende til at tilveiebringe en bedre Politiorden i Landdistrikterne, agtes forelagt. En kgl. Proposition om Ophævelse af den Deel af Grundlovens § 107, som angaar Odelsretten, vil blive fremsat. Forskjellige betryggende Foranstaltninger ang. Umyndiges Midler ere trufne. Den rige Høst i sidste Aar omtaltes. Ligeledes de gjorte Fremskridt i Landbruget, og de til dets Fremme trufne Foranstaltninger. Savnet af et Central-Agerdyrkningsseminarium fremhævedes og et fornyet Forslag til Oprettelsen af et saadant bebudedes, ligesom ogsaa Forslag om Myreopdyrkning. Udskiftningsvæsenet er gjort til Gjenstand for en Kommissions Undersøgelse. Handel og Skibsfart have i den sidste Tid havt en særdeles gunstig Stilling. Fragterne naaede i f. A. en næsten forhen ukjendt Høide. Handelsflaaden er fremdeles i stærk Tilvæxt. I 1849 udgjorde den 3,587 Fartøier paa 136,669 Kom.-Læst.; i 1852 4089 Fartøier paa 160,082 Kom.-Læst. I f. A. førtes i norske Skibe 1672 Ladninger fra et fremmed Land til et andet, hvilket udgjør 347 mere end 3 Aar tidligere. Traktater til Handelens og Skibsfartens Fremme ere indgaaede med visse Stater. Forslag til en ny Søfartslov vil blive forelagt. Udførselen af Trælast har været i betydelig Stigen og udgjorde i 1853 næsten 300,000 Kom.-Læst. (i 1849 195,000.) Arbeider til Flødningens Lettelse ere iværksatte. Fiskerierne have i det Hele taget givet et jevnt og i 1851 endog et rigt Udbytte. Ang. Ordningen af Lofotsfiskeriet og Fiskerimængdens Aftagen i Christiania- og Langesundsfjorden ere Kommissioner nedsatte. Jern- og Kobberværkerne have givet et temmelig tilfredsstillende Udbytte; dog har Ertsleiet aftaget i Røraasværkets væsentligste Grube. Produktionen ved Espedals Nikkelværk har været i betydelig Stigen. 4 Bevillinger til Hytteanlæg til Forædling af Kobber, Nikkel, Jern og Blyglandsanviisninger ere meddelte i Trienniet. Fabrikdriften er bleven udvidet; et Forslag angaaende Istandbringelsen af techniske Læreanstalter vil blive forelagt Storthinget. Stipendierne til Haandværkeres Uddannelse i Udlandet ere blevne uddelte til 47 Personer; to Mænd ere ligesaa bevilgede Stipendier til Studiet af Forstvidenskaben; Forslag om Bevilgelse af lignende Beløb vil blive Storthinget forelagt. Det almindelige statistiske Tabelværk har fortsat sin Virksomhed. Den topographiske Opmaaling og Kartarbeiderne ere skredne fremad. Underhandlingerne med Rusland ang. Lappebefolkningens gjensidige Benyttelse af det andet Riges Territorium have ikke ledet til nogen Overeenskomst, hvorfor en provis. Anordn. desangaaende er udfærdiget. Jernbanen er provisorisk tagen i Brug. Et Forslag til Lov indeholdende Straffebestemmelser m. V. vedkommende Jernbaner vil blive forelagt. Oparbeidelsen af Veianlægget fra Solberg i Holts Sogn til Eidstaaen i Vraadals Anner til Hvideseid har været fortsat og kan ventes fuldført ved Udløbet af indeværende Aar. Veianlægget mellem Nordsjø og Flaavand er blevet fuldført; ligeledes et Veianlæg fra Sundvolden paa Ringerike langs Holsfjorden til Enger i Syllings Anner til Lier Pstg. En Kjedebro er snart fuldført over Glommen ved Sarp med tilhørende Vei paa begge Sider af Elven. Den throndhjemske Postvei er bleven omlagt gjennem Drivdalen, til Undgaaelse af den besværlige og ofte farlige saakaldte Vaarsti. Ligesaa ere de saakaldte Drøilier i Holtaalen blevne omlagte. Omlægning af Veien mellem Lillehammer og Indsøen Losna er omtrentlig for en Halvdeel udført. Veianlægget fra Røraas til den svenske Grændse vil blive taget i Brug fra Foraaret. Det Veianlæg fra Frederikshald til den svenske Grændse over Allingmoen, hvortil Storthinget i 1851 bevilgede Midler, har derimod af Mangel paa fornøden Bestemmelse fra svensk Side endnu ikke kunnet paabegyndes. Omfattende Undersøgelser, betræffende Omlægnig af ældre eller Anlæg af nye Hovedveie, ere i Treaaret anstillede og de derefter udarbeidede Forslag og Overslag ville blive Storthinget forelagte. Forskjellige mindre Kanal- og Elverensnings-Arbeider ere blevne udførte, og den fornødne techniske Bistand til andre bleven ydet. Postbestyrelsen og Revisionen af Postvæsenets Regnskaber er bleven forenet under en særskilt Afdeling af Indre-Dept. med en for denne ansat Expeditionschef. Forskjellige nye Postrouter ere anordnede og Postaabnerier oprettede, og væbnede Postførere ansatte i flere Router, hvor Posten ikke forhen ledsagedes af saadanne. Ved Hjælp af Loven om Brevportoen m. v. af 12te August 1848 har man seet sig istand til for Norges Korrespondents paa Udlandet at opnaae betydelige Lettelser. Kongelig Proposition til Lov, indeholdende Forandringer i og Tillæg til hiin Lov, vil blive forelagt. De indenrigske Router for Postvæsenets Dampskibe ere blevne udvidede fornemmelig derved, at der siden Aaret 1851 har været fjortendaglig, istedetfor som før treugentlig, Fart mellem Bergen og Hammerfest, hvorhos der siden Aaret 1853 er anbragt et Dampskib i Route mellem Tromsø og Vadsø. Dampskibs-Forbindelse med Udlandet er, foruden ved Postvæsenets Fartøier, bleven vedligeholdt ved private Fartøier. En Leilighed, der frembød sig til paa billige Vilkaar at anskaffe et nyt Postdampskib, er bleven benyttet. En Landpakkepost-Forbindelse er oprettet mellem Norge og Udlandet over Sverige for den Tid af Aaret, da Dampskibsfarten ophører. Angaaende Oprettelse af elektromagnetiske Telegraflinier her i Landet ere Undersøgelser anstillede ved en Kommission og Forslag til denne Sags Fremme antages at ville blive Storthinget forelagt. Dernæst omtaltes forrige Aars Farsot. Den i Aaret 1850 paabegyndte Opførelse af Gaustad Sindssygeasyl er nu saa vidt fremskreden, at Bygningsarbeidet kan ventes tilendebragt henimod Udgangen af indeværende Aar. Til Veiledning ved Undersøgelserne af de Forføininger, som fra Statsstyrelsens Side bør foretages med Hensyn til de af den spedalske Syge Angrebne, er en Tælling af disse foretaget, hvorefter deres Antal har vist sig betydeligt større end den ældre Opgave medførte. Spørgsmaalet om, hvad der til Spedalskhedens Standsning bør foretages, har fremdeles været Gjenstand for Overveielser, om hvis Resultater, navnlig Forbud mod at Spedalske indgaae Ægteskab, samt Udvidelse af Pleieanstalter for disse Ulykkelige, Forslag ville blive fremsatte i Storthinget. Den Pleiestiftelse i Bergen, til hvis Istandbringelse der af forrige Storthing bevilgedes Midler, vil nu vorde paabegyndt. Det for faa Aar siden istandbragte Hospital i Bergen til Helbredelsesforsøg paa Spedalske, afbrændte i Slutningen af f. A., hvorved Menneskeliv gik tabt.

(Fortsættes).

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Ifølge Sv. Tidn. har H. Maj. tilladt den hemmelige Kommittees Medlemmer at meddele Rigets Stænder, at de Svar, som ere indløbne paa de forenede Rigers Neutralitets-Erklæring, og fornemmelig de fra Preussen og Østerrig ere af fuldkommen venskabeligt Indhold, at Englands og Frankrigs Svar ere ganske tilfredsstillende, men at Rusland, uagtet det før har anerkjendt Danmarks paa lige Grunde afgivne Neutralitets-Erklæring, har gjort Vanskeligheder ved Anerkjendelsen af de forenede Rigers Neutralitet, „hvorfor diplomatiske Underhandlinger af saadan Beskaffenhed, at de for Tiden ikke kunne offentliggjøres, til Opretholdelse af den af Hs. M. fattede Beslutning, endnu ere i Gang." Dernæst beretter nævnte Blad, at Kongen har erklæret hos Stænderne at ville begjære et Kreditiv for de fornødne Rustninger.

Frankrig. Det diplomatiske Brud imellem Hoffet i Petersburg og de vestlige Stormagter har endelig fundet Sted. Den russiske Gesandt Kisseleff forlod den 6te Paris og begav sig til Brüssel for der at oppebie nærmere Forholdsregler. Russerne i Paris beredte sig til at følge efter. Samtidig afreiste den russiske Gesandt Hr. Brunow fra London. Han vilde begive sig til Darmstadt.

— Et fransk-engelsk Expeditionskorps paa 60,000 Mand siges at skulle sendes til Tyrkiet; Prinds Napoleon antages at erholde Overkommandoen.

— De Franske have taget i Besiddelse Ny-Kaledonia, hvor meget Guld findes.

England. Landhæren og Kystværnet forstærkes. 22 Fodfolkregimenter have faaet Ordre til at holde sig beredte til at afgaae til Konstantinopel. I Marinen foregaar ogsaa Udrustninger.

Italien. Den bekjendte Eventyrer og Forfatter Silvio Pellico er død i Turin.

Rusland. Grev Orlow forlod Wien den 8de efter der at have røgtet sit diplomatiske Hværv. Han har bragt et Fredsforslag, som det skal falde Tyrkiet ligesaa vanskeligt at antage som de tidligere stillede Forslag. Af Wiener- og Berliner-Hoffene skal han, ifølge Times, have fordret en ubetinget Neutralitet, imod en Forsikring af Rusland om dets Beskyttelse, ifald Indgaaelsen af et saadant passivt Forbund med det skulde forstyrre de nævnte Hoffers venskabelige Forhold til de vestlige Magter, og imod Løfte om at hine Hoffers Interesser ikke skulle blive glemte ved den mulige Opløsning af det osmanniske Rige. Hoffet i Petersburg skal dog ikke være ubekymret med Hensyn til Sagernes Gang og Efterretninger derfra lade formode, at Keiseren vil aabne Øre for Grev Nesselrodes fredelige Forestillinger.

Tyrkiet. Sultanen har udnævnt Riza Pascha til Seraskier og Achmet Pascha til Kapudan Pascha. Den 25de Jan. fandt en Fægtning Sted ved Slobozia, hvori Tyrkerne sloge Russerne paa Flugten. Ved Gurgewo, hvor en Fægtning leveredes den 5te, og paa andre Steder ere Tyrkerne gaaede over Donau.

Amerika. I Peru og Bolivia er udbrudt en Borgerkrig. — Ole Bull forventes i St. Francisco, hvor han vil give Koncerter. Hans Kolonister skulle følge efter ham hid.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Lærerposten i Historie og Geographi ved Krigsskolen med 200 Spd. i aarlig Løn.

Lyngdals Sorenskriverembede.

Skibslægeposter ombord paa de i indeværende Aar udrustede Krigsskibe med 18 Spd. i maanedlig Løn for en Over- og 12 Spd. for en Underlæge samt 96 ß daglig i Diætpenge.

Magazinforvalter- og Zahlmesterposten ved Frederiksværns Værft med 175 i Løn, fri Bolig og Andeel i Grevlegaard.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. for indenbyes og 66 ß Kvart. (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Under forestaaende Storthing skal Nyhedsbladet levere en kort ugentlig Oversigt over sammes Virksomhed. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 8. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 25de Februar 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Nilens Betydning for Ægypten og Folkefester ved dens Flom. — Olaf Rye. — En Opbevaringsmaade for Hvidbeter, der ogsaa er anvendelig paa Poteter og andre Knollvæxter. — Slaveriet i Rusland, saaledes som det nu er. — Storthinget. — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. —

Nilens Betydning for Ægypten og Folkefester ved dens Flom.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

(Slutning fra Nr. 6.)

Selv uden at man tænker paa de Velsignelser, Nilen udgyder over Landet, kvæger Synet af den, især i Afstand, Øiet. I Europa gives der ingen Flod, hvis Vandmasse kan maale sig med Nilen. Allerede ved Luxor er dens Bredde tretten hundrede Fod; ved Montfalont og Syout er den to tusinde og otte hundrede, og dybere ned i Sletlandet, hvor den ikke indskrænkes af Bjergene, er den selv i Januar ved Middelvandstand endnu bredere. Skal man ret kunne fatte Nilens Betydning for Ægypten, maa man see, hvorledes dette kildeløse Land næsten er aldeles forbrændt af Solen, før Strømmen begynder at svulme. Mellem Paaske og Pintstid blæse de hede søndenfra kommende Khamsinvinde, og under deres brændende Aande ligger Landet som en Syg i Feberhede. Alt Grønt, hvert friskt Straa er afsvedet og bruunbrændt, og Landskabet, der ved hvert Vindpust hylles i Støvskyer, seer yderst sørgeligt ud; kun Palmetræet beholder sine grønne Blade, men ogsaa disse hænge ned tørre og sygelige. Denne Tørke og Hede, under hvilken ogsaa Pest og smitsomme Sygdomme trives og rase, varer almindelig til den 17de Juni, Draabens Nat — Leylet en Nuktah — den besjungne og lovprisende Nat, paa hvilken — „de himmelske Draaber falde i Nilen og bringe dens Vande til at gjære og hæve sig som Surdeigen Brødet.“

Denne Nat er Alt Jubel og Henrykkelse, Folket dandser og glæder sig ved Livet igjen, som om det var sluppet ud af et Fængsel eller var kommet sig efter en Bastonade, og næsten alle Mennesker tilbringe denne Nat i det Frie paa de flade Huustage, hvor man spiser, drikker, gjør mangehaande Løier og tager Varsler for det kommende Aars Frugtbarhed. Efter Ægypternes Tro ophøre nu alle Sygdomme at være smittende og dødelige, og selv de Pestbefængte skulle forlade Husene og have Omgang med andre Mennesker. Sikkert er det, at der rører sig et nyt Liv i den hele Natur. Nilens Stigen, der i Begyndelsen er meget langsom, bliver Dag for Dag mærkeligere, og er alt ved Begyndelsen af Juli temmelig betydelig. Offentlige Udraabere forkynde Folket denne Stigen efter Mærkerne paa den Niilmaaler, der findes paa Øen Rhoda. Ledsaget af en Dreng gaar denne Niiludraaber — Munaddi en Nil — gjennem Gaderne, og efter at de have holdt en høitlydende Samtale, i hvilken de prise Allah som skjænkede det flømmende Vand og lod Nilen stige over sine Bredder, forkynder Udraaberen hvor høit Floden er steget; men for at glæde Folket og faae gode Drikkepenge lyver han ofte ganske forskrækkeligt. Nilens Stigen og Falden er de ægyptiske Bønders Almanak; thi efter Vandstandens Høide indrette de Plovaan og Saatid. Saaledes saae de allerede i August Sumphirse og flere Planter, som trives bedst under Vandet, der siden overskyller dem. I September indtræder den høieste Vandstand, og nu feires der Høitider og Glædesfester fra Overægypten til Deltas Middelhavskyst. Den friske svalende Nordenvind, der nu stadig blæser, gjenopretter Forbindelsen med Overægypten, som de hede Khamsins have afbrudt, og en Mængde store Baade og Fartøier fare med fuld Vind i sine store, spidse, trekantede Seil til Overægypten. I Kahiro feires paa den Dag, Dæmningen ved Gammel-Kahiro gjennembrydes, en egen Fest. Munaddi løber oftest alt Dagen i Forveien i Høitidsdragt tilligemed sin Dreng gjennem Gaderne og forkynder syngende eller skrigende i blomstrende Tale, at Vandstanden er paa det Høieste. Han begynder gjerne saaledes: „Gud er Gud. Han udbredte Jordens Kreds; hans Navn være priset.“ Dertil svarer Drengen: „Ja, og han gav de flydende Vande, forat Markerne skulde grønnes,“ og saaledes gaar det videre fort. Tilsidst priser han den Gavmilde, (der vil give ham gode Drikkepenge) og beder Gud bevare sig fra at komme til den Gjerriges Dør.

Munaddi. Strømmen har givet Overflødighed og naaet sit Maal. Drengen. Gud har sendt Overflødigheden. M. Kanaldammen er fyldt, i Grøfterne strømmer Vandet. D. Gud har sendt Overflødighed. M. Fartøierne staae ikke længer paa Grund. — Efter mange lignende Beskrivelser og en vidtløftig Udmalen af Strømmens Overflod, fortsættes Vexelsangen idet Munaddi tiltaler Beboerne af et hvert enkelt Huus: „Gid I maae leve længe,“ Drengen. Gud har sendt Overflødighed. M. Denne ædle Mand (her i Huset) elsker de Ædle. D. Gud har sendt Overflødighed. M. Den Gavmilde er Paradiset forjættet. — Men den Gjærrige Helvede. — Gud føre mig ei til den Gjærriges Dør. D. Gud har sendt Overflødighed. M. Ikke til en Sligs, der maaler Vandet i Krukken. — Eller tæller Brødene i Deigen. — Ikke til en Sligs, der laaser Katten ude, naar den skal have Æde. — Eller jager Hunden bort fra sin Muur. — See kun hvor Verden har smykket sig. — Damerne have pyntet sig. — Ungersvendene seer sig om efter Ledsagerinder. — For Ungmøen gjør man Udstyret istand. —

I Gammel-Kahiro gaar det lystigt til. I Nærheden af den store Dæmning har man opført allehaande Telte, hvor Dandsere og Gjøglere drive sit Væsen. I store Fjæleboder er der Kaffehuse og Scherbetlavere, og det gaar omtrent til som paa et Marked. I Kanalen, der endnu er tør, opstiller man Niilbruden (Arusch) som en Levning af hiin Sagnets barbariske Skik, ifølge hvilken der hvert Aar ofredes en Ungmø til den svulmende Flod. Men Nutidens Niilbrud æltes sammen af Leer og Dynd og sættes der, hvor Dæmningen gjennembrydes, for at møde sin Skjæbne. Ungdommen dandser og jubler under Musik og Fyrværkeri, som afbrændes Natten til Festdagen, omkring dette Skabilken ligetil Morgenen gryr. Ved det første Solglimt tordne Citadellets Kanoner, og under Mængdens Jubel stikkes der nu i høie Autoriteters Nærværelse Hul paa Dæmningen. Store Flokke af nøgne og halvnøgne Gutter og Sludsker staae paa Bunden af den tørre Kanal og vente paa Flommen. Naar den kommer, drive de allehaande Spektakler med hverandre og Niilbruden; men denne flyder snart bort og opløses i Intet. Det lystige Folk løber om paa Stranden eller vader og svømmer støiende og viltert i Kanalen, medens det ledsager det udstafferede Skib (Akabah), der bliver flot ved Flommen, og farer afsted med Strømmen under larmende Musik. Fra den store Kanal strømmer Vandet ud i en Mangfoldighed af mindre, udbreder sig derpaa gjennem Tusinder af Grøfter over alle Agre og Enge, og inden kort Tid staar nu en stor Deel af Kahiros Omegn under Vand,

Den 26de eller 27de September er det almindelig den høieste Vandstand indtræder, og da synger Munaddi sin Sang om Schemmam og Lemmam, hvori han siger, at nu staar alt Grønt under Vand, undtagen Dudaimgræskarret (Schemmam) og den ægyptiske Krusemynte (Lemmam), der nemlig kun trives paa høiere beliggende og tørrere Steder. Ved denne Leilighed faar han et lidet Efterskud at Drikkepenge. Alt i de sidste Dage af September begynder Vandet at synke, og Markerne komme igjen frem i Dagen. Nu saar man Hvede, Byg, Bønner, Erter og en Mængde Bælgfrugter; hen i December seer man endnu overalt smaa Søer og Damme; men i Marts flyder Floden rolig i sit gamle Leie. Saaledes bestemmes og ordnes i Ægypten alle Landmandens Arbeider ved Nilens Stigen og Synken, og naar man sammenligner denne bestemte Følgeorden i Landbrugets Gjerning i Niildalen, med de fra den mosaiske Tid eller fra Herodots Dage, da erkjende vi en Overeensstemmelse og en Vedhængen ved de ældste Fortællinger, som man i Europa neppe nogetsteds har noget Sidestykke til.

Ligeoverfor Gammel-Kahiro ligger Øen Rhoda, hvor Ibrahim Pascha har ladet anlægge en botanisk Have, og hvor den ældgamle Niilmaaler findes. Den Deel af Øen, der vender mod Gammel-Kahiro bestaar af mægtige Mure, som omgive Haven og ere forsynede med bekvemme Trapper til en magelig Ankomst. Gjerderne om de forskjellige af Havens indre Partier ere smukt flettede Gittre af Rør, der i et mindre tørt Klima vilde sprænges og forraadne inden kort Tid, medens de her holde i mangfoldige Aar. Her findes prægtige svale Lunde af Palmer og Sykomorer, Figen og Orangetræer, og i en af disse har Paschaen opført et Havehuus, der paa den ene Ende danner en prægtig Sal, paa den anden en Grotte, som er udstafferet med de prægtigste Sneglehuse, Muslinger og Koraller fra det røde Hav. Paa mange Punkter i denne Have seer man under Palmernes Kroner og Sykomorernes Bladhang ud over Nilen og dens Liv og Færdsel og hen til Pyramidernes majestætiske Rækker.

Den gamle Niilmaaler ligner en stor Brønd eller Cisterne, hvis Vægge bestaae af hugne Stene og ere prydede med Billedhuggerarbeide. Denne Brønd er aaben og paa den ene Side endog forsynet med en Trappe, ad hvilken man kan stige ned i den. I Midten staar en ottekantet Søile, hvorpaa der er indhugget Tegn og Navne, hvoraf man seer Vandstandens Høide. Disse Tegn og Ord ere nemlig Navne paa Steder og Landsbyer, som Nilen har naaet, naar Vandfladen i Brønden eller Maaleren rækker til det tilsvarende Navn paa Søilen. Om Brøndens øvre Rand er der med zirlige Bogstaver indhugget Koransprog i Stenen.

Olaf Rye.

Olaf Rye.[1]

Den i Slaget ved Fredericia den 6te Juli 1849 faldne danske Generalmajor Olaf Rye var født den 16de November 1791 paa Gaarden Bøe i Bøe Præstegjæld i Nedre Thelemarken, hvilken Gaard i mange Aar eiedes og beboedes af hans Fader Mathias Andreas Rye, den Gang Kapitain, senere Major og Bataillonskommandør i det thelemarkske Infanteriregiment, der afskediget som Oberstlieutenant døde paa bemeldte Gaard i 1818; Moderen, Elisabeth Johanne, fød Lind, døde sammesteds i 1836. En tro Afbildning af denne Gaard leveres herhos efter Kittendorff og Aagaards illustrerede Almanak for 1854.

I Aaret 1804 blev Olaf Rye antaget som Elev ved det norske Landkadetkorps i Christiania, hvorfra han i 1808 udgik som Officier og ansattes som Fændrik i thelemarkske Regiment. I dette avancerede han til Premierlieutenant og gjorde Felttoget med i 1814, uden at han deri fik nogen Anledning til at udmærke sig. Efter Norges og Sveriges Forening begjærte han, ligesom to af hans Kammerater i samme Regiment, Lieutenanterne Schleppegrell og Helgesen, sin Afsked for at gaae i fremmed Tjeneste og vægrede sig ved at aflægge Eed til den nye Regjering. Daværende Chef for Armee-Departementet, Statsraad Hegermann, der som forhenværende Chef for Landkadetkorpset i Christiania kjendte og yndede dem alle tre, søgte at formaae dem til at opgive denne Idee, men da de vedbleve den, fik de den 8de Februar 1815 den begjærte Afsked og forlode Norge.[2] Da kort derefter den i 1814

[1] For mere end et Aar siden blev Udgiveren igjennem Morgenbladet opfordret til at levere Portræter og Biographier af de norske Officierer, der udmærkede sig i den danske Krig, hvilket han ogsaa strax lovede, idet han samtidig, hvad Biographierne angik, henvendte sig til en Mand, der paa Grund af sine Forbindelser antoges lettest og mest tilfredsstillende at kunne levere et saadant Arbeide. Imidlertid have uforudseede Vanskeligheder ved at erholde enkelte høist nødvendige Oplysninger hindret Forfatteren fra tidligere at indfrie sit givne Løfte. Red.

[2] I den af Generalkommandoen den 28de Marts 1815 udstædte trykte Bekjendtgjørelse af Avancement, Forflyttelse og Afgang ved Landmilitær-Etaten staar:

„under 8de Februar

Premierlieutenanterne v. Schleppegrell, v. Rye og v. Helgesen, alle af Thellemarkske Infanteri-Regiment, ere efter Ansøgning afskedigede af norsk Krigstjeneste.“

Selve Resolutionen af 8de Februar 1815 gjaldt dog kun Schlep-

standsede europæiske Krig igjen udbrød mellem de forenede Magter og Frankrig, hvor Napoleon atter havde bemægtiget sig Regjeringen, fik Rye (ligesom hans nysnævnte to Venner) Ansættelse som Lieutenant i preussisk Tjeneste og deeltog som saadan i Felttoget mod Frankrig i 1815, i Anledning af hvilket han fik en Medaille, som han siden bar. Efter Fredens Afslutning fik han Ansættelse i dansk Tjeneste som Premierlieutenant ved det oldenborgske Infanteriregiment, der garnisonerede i Rendsborg. I dette Regiment forblev han staaende lige til Aaret 1842 og var imidlertid avanceret til Major, da han i nysmeldte Aar, ved en Omorganisation af den danske Armee blev udnævnt til Oberstlieutenant og Kommandør for 1ste Linie-Infanteri-Bataillon, der garnisonerede i Kjøbenhavn. I denne Stilling var han, da Opstanden i Slesvig og Holsteen udbrød i 1848. Hans Bataillon var blandt de Tropper, der i Slutningen af Marts Maaned bemeldte Aar afgik fra Kjøbenhavn til det Slesvigske, og deeltog i Træfningen den 9de April ved Bau og Flensborg og den 23de April ved Dannevirke, hvor Preusserne og øvrige tydske Forbunds-Tropper i Forening med Slesvig-Holstenerne med stor Overmagt angreb de Danske og fordrev dem fra deres der indtagne Stilling. I begge disse Træfninger udmærkede Rye sig ved et overordentligt Mod og stor taktisk Dygtighed. Ligesaa udmærkede han sig ved Mod og Koldblodighed under Tilbagetoget fra Slesvig til Flensborg og Als den 24de og 25de April. Strax efter Ankomsten til Als fratraadte han Kommandoen over sin Bataillon og overtog Kommandoen over en Brigade. Den 24de Mai udnævntes han til Oberst. I Træfningerne ved Nybel den 28de Mai og ved Dyppel den 5te Juni var hans Deeltagelse mindre fremtrædende, end i de ovenfor nævnte. Kort efter indtraadte Vaabenstilstanden. I September 1848 erholdt han Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Allerede i 1840 var han bleven udnævnt til Ridder af Dannebrog. Den 7de Marts 1849 udnævntes han til Generalmajor og fik Kommandoen over et afsondret Korps paa 7000 Mand, der stod i Nørre-Jylland, medens den øvrige danske Armee stod deels paa Als, deels i Fyen. Med dette Korps rykkede han efter Vaabenstilstandens Udløb den 3die April ind i det Slesvigske, med Ordre at trænge frem til Apenrade og der forene sig med den øvrige Deel af Armeen, som skulde komme fra Als og Fyen. Men den 4de om Eftermiddagen, da han kun var ½ Miil fra Apenrade, fik han Ordre til at trække sig tilbage igjen, fordi man fra Sundeved ikke havde kunnet trænge frem og forene sig med ham. Han gik da tilbage først til Haderslev og Ørenvad og siden til Kolding. Efterat nu endeel Tropper fra Fyen vare førte over til Jylland, deeltog han her i det for de Danske uheldige Slag ved Kolding den 23de April, idet hans Korps dannede høire Fløi af den under General Bylows Overbefaling staaende Armee. Da Stillingen ved Kolding derefter maatte opgives, trak den øvrige Deel af Armeen sig til Fredericia; Ryes Korps derimod begyndte den 6te Mai sit berømte Tilbagetog igjennem Jylland, forfulgt af en 3 Gange saa stor fiendtlig Styrke. Imidlertid forberededes fra dansk Side Katastrophen ved Fredericia, og Rye, som i Slutningen af Juni stod nordenfor Aarhuus, fik Ordre til at lade største Delen af sit Infanteri og en Deel Artilleri indskibe ved Helgenæs, for at overføres til Fyen og derfra til Fredericia. Det henstilledes tillige til ham selv, om han vilde følge med denne Deel af Korpset, eller forblive ved den tilbageværende. Han valgte det første og fandt sin Død i det for de danske Vaaben saa hæderfulde Slag ved Fredericia den 6te Juli 1849, da han med sin Brigade stormede de fiendtlige Skandser paa Fæstningens nordre Side.

Af sit Ægteskab med Elisabeth Henrikka født Schultz efterlader han sig en Søn Heinrich Olaf Rye, der er født 1843.

Af de mange Portræter, der haves af General Rye, er intet fuldkomment lignende. Vi have ovenfor gjengivet et efter Gertners Tegning lithographeret Portræt, som ansees for at være et af de bedre, dog er Udtrykket deri for barskt.

I denne korte biographiske Skizze er det ikke Stedet nærmere at belyse hans Værd som Menneske og Kriger; og vi skulle derfor kun, idet vi nedenfor efter den førnævnte illustrerede Almanak gjengive en Afbildning af hans Gravminde, tilføie de Ord og Indskrifter hvormed denne Afbildning der er ledsaget:

„Stor og almindelig var Sorgen over hans Fald; thi han blev næsten forgudet af Soldaterne, især af den Brigade, der i Felttoget havde været betroet hans Ledelse. Denne Sorg fandt Gjenklang ogsaa udenfor Armeen i hele Landet og i hans Fædreland.

„Heltens Lig blev tilligemed de øvrige faldne Krigeres stedet til Hvile den 8de Juli om Middagen Kl. 12, ved hvilken sørgelige Leilighed Feltprovst Bøysen holdt Talen. Men senere blev det igjen opgravet og overført til Kjøbenhavn, hvor det med stor Høitidelighed jordedes paa Garnisonskirkegaarden udenfor Porten imod Øst, hvor Familiegravstedet befandt sig. Dog heller ikke her skulde Heltens Been finde Hvile; de opgroves atter for at nedlægges lige for Indgangen til Kirkegaarden, hvor hans Vaabenbrødre satte ham det Monument, hvoraf vi her levere en Afbildning.

„Ovenpaa denne smukke, rødtindsprængte, polerede og slanke Støtte sees Heltens Büste. Paa den søndre, imod Indgangen vendte Side er anbragt et Slagsværd, Kommandostaven og Laurbærkrandsen. Her læses:

Olaf Rye

født i Norge

den 16de November 1792.

Høisind og Retsind
Bar han i Brystet
Og under Graahaar
Kæmpernes Kraft.
Drog han tilbage,
Var det med Hæder —
Stormed han fremad,
Var det til Seir.

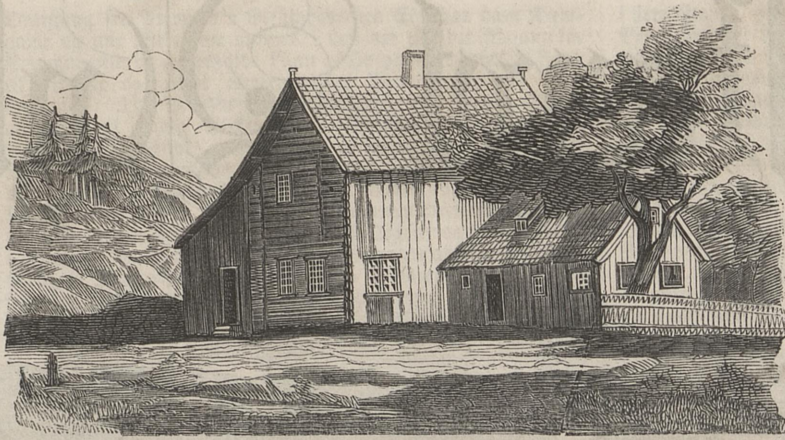
Paa den modsatte Side imod Nord staar:

Fredericia

den 6te Juli 1849.

Danskernes Høvding,
Krigernes Fader

vegrell og Helgesen, ikke Rye, fordi hans Vægring af Edsaflæggelse endnu ikke dengang var bleven anmeldt. Han stod nemlig ved Regimentets nationale Deel, de tvende andre derimod laae i Garnison i Frederiksværn. Men da Indmeldningen om ham indkom, blev han den 2den Marts 1815 entlediget „paa samme Maade som Schleppegrell og Helgesen" med Henhold til Resolutionen af 8de Februar.

Gaarden Bøe, Ryes Fødested.

Foer over sprængte
Skandser i Kampen —
Løsnet var: Fremad!
Seier med Gud!
Jublende fulgte
Krigerne Helten;
Seirende saae han
Døden i Øiet.
Mægtig med Seiren
Aanden fik Vinger —
Aldrig skal Danske
Glemme hans Navn!

Imod Øst staar:

1848

Felttog i Slesvig.

Og endelig imod Vest:

1849

Tilbagetog i Jylland.

Ved Foden paa sidstnævnte Side er indhugget:

Det Corps, der bar hans Navn,
satte ham dette Minde.

Under hans Billede har Oehlenschläger skrevet:

„Dig aldrig glemmer Danmarks Land!
Omkring Din Ære nu sig Himlen hvælver
Du Daniel Rantzaus Ligemand!
Du Søn af Einar Tambeskjælver!"

En Opbevaringsmaade for Hvidbeter, der ogsaa er anvendelig paa Poteter og andre Knollvæxter.

(Af Schattenmann.)

Opbevaringen af Hvidbeter i Jordgruber (Silos) foranlediger Omkostninger og Bryderi, som det var ønskeligt man kunde undgaae.

Udgravningen af disse Gruber, Nedlægningen af Hvidbeterne og deres Bedækning med Straa og Jord, fordre meget Arbeide. Naar den Jord, som bedækker Hvidbeterne, ikke danner et meget tykt Lag over dem, saa kan stærkere Frost om Vinteren naae Rødderne, hvilke paa den anden Side ogsaa ere udsatte for Indvirkningen af Solstraalerne, som forhøie Temperaturen i det Indre af Gruberne, og derved paaskynde Spiringen, ja endog ofte fremkalde Forraadnelse. Forøvrigt tør man ikke, især ved høi Temperatur, strax og ganske tillukke Gruberne, førend Hvidbeterne have faaet en første Udtørren og undergaaet en svag Gjæring, der viser sig, naar de ligge i Dynger, og hvis Virkning derved maa blive modereret og formindsket, at man for at slippe Dampene bort lader Aabning tilovers i Gruberne.

At udtage Hvidbeterne af Gruberne, eftersom man har Brug for dem om Vinteren i ugunstigt Veir, har ogsaa sine Ubehageligheder, navnlig naar Jorden er ganske opblødt.

Det er derfor fordeelagtigere, om Høsten at oplægge Hvidbeterne i Ladegaarden eller Fabriken, hvilket jeg for et Par Aar siden har gjort mig til Opgave.

Jeg gik herved ud fra den Grundsætning, at Hvidbeterne efter Indhøstningen maatte oplægges udvendigt tørre og beskyttes mod Fugtighed og Indvirkningen af Luften og Lyset.

Olaf Ryes Gravminde paa Garnisonskirkegaarden i Kjøbenhavn.

Den af mig fulgte Fremgangsmaade har vist sig meget god saavel for Hvidbeter, som for Poteter, og er overalt anvendelig.

Om Høsten indbringer jeg Hvidbeterne med deres Blade, som jeg lader afskjære; derpaa lægger jeg de aldeles tørre Hvidbeter i en Grøntkjælder i Dynger af enhver ønsket Størrelse. Paa Bunden lægger jeg et tyndt Lag Bruunkulaske og efterat der er lagt et Lag Hvidbeter derovenpaa af 3 Fods Høide, bedækker jeg dette med en Skuffe med Bruunkulaske, som udfylder de af de opkastede Hvidbeter dannede Mellemrum, indtil Asken bliver liggende paa Overfladen af Laget; derpaa lægger jeg atter et tre Fod høit Lag Hvidbeter ovenpaa, og vedbliver saaledes, indtil Hougen er færdig; tilsidst bedækker jeg den med et Lag Aske, som er istand til at beskytte Rødderne mod Indvirkningerne af Luften, Lyset og Kulden.

Ogsaa langs med Væggene eller Sidebedækningerne maae Hvidbeterne beskyttes mod Kulden ved et tilstrækkeligt tykt Lag Bruunkulaske. Hvor Dyngen ikke støtter sig til en Muur, maa der anbringes en Bordvæg, for ogsaa her at kunne beskytte den ved et Lag Aske.

Jeg kan, eftersom jeg bruger dem, borttage Hvidbeterne, idet jeg lader den tilbageværende Dynge blive tilstrækkelig bedækket med Aske.

I Mangel af Bruunkulaske kan man ligesaa godt betjene sig af Steenkul- eller Torvaske, ja endog af tørt Sand, som dog ikke opsuger Fugtigheden saa godt som Asken.

De Hvidbeter, som jeg i en Række af Aar har opbevaret paa denne Maade, forbleve ganske friske og have ikke spiret, hvilket yder den store Fordeel, at deres Forraadnelse forhindres. I Maanederne Juni og Juli kunde jeg endnu give mine Kreaturer meget godt opbevarede Hvidbeter; de frembøde da kun smaa, 5 til 9 Linier lange Spirer, som imidlertid vare hentørrede, da de under de givne Omstændigheder ikke kunde vedblive at voxe. Det Hovedsagelige bliver stedse, at Spiringen bliver forhindret eller begrændset, enten nu Hvidbeterne ere bestemte til Kvægfoder eller Sukkerfabrikation.

(Efter Moniteur industriel.)

Slaveriet i Rusland, saaledes som det nu er.

(Efter Turgeneff.)

(Slutning fra Nr. 4.)

En anden stor Misbrug er, at en Godseier flytter sine Bønder fra den ene Provinds til den anden. Herved tjener Eieren paa dobbelt Viis. Først skaffer han den overflødige Befolkning bort fra de tæt befolkede og vel dyrkede Egne, og for det Andet lader han et udyrket og maaskee ganske uopryddet Land i en Steppe opdyrke af disse forflyttede Bønder, hvorved naturligviis hans Eiendom stiger i Værd. Der gives ogsaa nederdrægtige Spekulanter, som først sælge sine Bønder uden Jord til dette Øiemed og siden afhænde det af dem dyrkede Land til en eller anden Nabo.

Regjeringen, som udgiver sig for at ønske og arbeide for Slaveriets Ophævelse, seer og taaler ei alene disse Misbrug, men gjør sig endog selv medskyldig deri. Da for nogle Aar siden Hungersnøden havde frygteligt hærjet nogle af de vestlige Provindser, bleve Tusinder af Kronens (Keiserens) Bønder, istedetfor at nyde Understøttelse, befalede at flytte med deres Familier til Sibiriens Ørkener, for at nedsætte sig der. Regjeringen gav dem ingen Befordringsmidler; den eneste Understøttelse, de fik, var den usle Betaling af 16 Kopkes d. e. fire norske Skilling pr. Dag saalænge Reisen varede. Formodentligen var der heller ikke truffet nogen Foranstaltning til deres Modtagelse paa de Steder, hvor de fra nu af skulde boe. Nu forestille man sig Besværlighederne paa en Reise, der nødvendigviis maatte medtage flere Maaneder, da Afstanden er imellem 4 og 500 norske Mile, som maatte tilbagelægges af hele Familier, Kvinder og Børn, tilfods, uden andre Resourcer end 4 norske Skilling pr. Dag, for at skaffe sig Føde, Beklædning og Nattely!

Naturligviis døer altid en stor Deel af de stakkels Mennesker, som saaledes flytte fra det ene Sted til det andet, deels paa selve Reisen, deels kort Tid efter deres Nedsættelse. Forandringen i Klimaet, de forskjelligste Fornødenheder, som ikke tilfredsstilles, og fremfor Alt Sorg og Længsel efter det forladte Hjem forene sig til at decimere disse Ulykkelige paa en rædsom Maade.

I Almindelighed holder den russiske Bonde ikke af at forlade sit Hjem, om han end derved forbedrer sin Stilling. En Dame af mit Bekjendtskab viste mig engang paa sit Landsted i Nærheden af St. Petersborg nogle smukke Steenhuse, hvis Beboere syntes at have det meget godt. „Jeg fik engang det Indfald," sagde hun, „at flytte nogle Familier af Bønder hid fra et af mine Godser, som ligger omtrent 2 a 300 Verster (20—30 norske Mile) fra Hovedstaden. Jeg lod disse Huse bygge og indrette for dem. I den Landsby, hvor jeg tog dem fra, havde de det ikke saa godt; desuden frembød Hovedstadens Nærhed her flere Erhvervskilder for dem. Men desuagtet græd og jamrede de sig i de første Aar; de løb bort, for, som de sagde, at græde „paa sine Forfædres Grave." Jeg skal aldrig mere gjøre et saadant Forsøg, tilføiede hun; hvad de her seer, er allerede for en stor Deel den anden Generation, næsten alle Familiefædre døde før deres Tid."

Dog hænder det ogsaa, at Bønderne selv ønske at flytte. Naar saaledes Kronens Bønder ikke mere have Jorder nok paa et bestemt Punkt, ansøge de Regjeringen om Tilladelse til at nedsætte sig paa en anden keiserlig Domaine, der dog som oftest ligger i Nærheden af deres Hjem.

Undertiden flygte enkelte Bønder enten som Følge af lidte Mishandlinger eller af Lyst til Omflakken og skjule sig i en eller anden fjern Provinds. Dette et Oprindelsen til en stor Deel af Halvøen Krims russiske Befolkning. Efter at dette frugtbare Land var erobret, tog Regjeringen, som ønskede at befolke der, det ikke saa nøie med de Bønder, som nedsatte sig der, saa at den paa en Maade tog Folk under sin Beskyttelse, der havde rømt fra det Indre af Rusland for at unddrage sig for Slaveriets Onder.

Vi troe, at den Ret, selv at vælge sit Opholdssted, vilde være en uhyre Velgjerning for den russiske Livegne, og at den vilde blive Begyndelsen til Slaveriets Ophævelse, ligesom Slaveriet begyndte først med at man berøvede Bonden denne Ret. Saameget idetmindste vil man indrømme, at en saadan Tilstaaelse ikke hører til Umulighederne, ja at den hverken er vanskelig eller vilde blive farlig.

En anden Ulykke, som først i de senere Aar har rammet den russiske Bonde, er Oprettelsen af Klædes- og andre Fabriker. Det Prohibitivsystem, som Rusland i den sidste Tid har antaget, til Trods for al rigtig Theori og sund Sands, og Nødvendigheden, at klæde sin umaadelig store Armee, har havt til Følge, at Prisen paa grovt Klæde er stegen meget høit, og at enkelte Eiere af ret gode Klædesfabriker have høstet betydelige Fordele. Misundelige paa disse vilde Andre forsøge at opnaae det samme gunstige Resultat, men da de hverken havde de fornødne Bygninger eller Maskiner, maatte det Hele skee ved Haandarbeide. De stuvede Hundreder af unge Piger og Drenge i usle Hytter sammen og tvang dem til at arbeide saa godt eller slet, som det kunde gjøres. Tøierne, saa daarlige som de vare, solgtes dog, og Eierne ansaae de derved indvundne Penge som en reen Gevinst. Men de glemte, at deres stakkels Slaver ødelagde sin Helbred ved dette Arbeide, som de ikke bleve betalte for, og at ved deres Død de ikke alene tabte Indtægterne, men endog en Deel af selve deres Kapital. Dog var det neppe dette Hensyn, som tilsidst satte en Grændse for den skammelige Misbrug, men Konkurrencen og de saaledes fabrikerede Tøiers slette Kvalitet bragte Prisen paa dem til at falde saa lavt, at mange af disse ædle Fabrikanter ikke længere fandt sin Fordeel ved at forfølge denne skjændige Industri, men opgav den. I senere Aar er der dog en Deel Runkelrorsukkerfabriker anlagte, til liden Nytte for Landet og til stor Ulykke for de livegne Bønder, som for en aldeles utilstrækkelig Betaling maae arbeide i disse Fabriker.

Et Træk, som Slaveriet i Rusland har tilfælles med Slaveriet i Amerika, er, at Eierne ofte leve i Konkubinat med sine Slavinder, og at Børnene følge Moderens Lod, og blive Slaver ligesom hun. Jeg erindrer fra mine Skoledage, at der var en ung Russer i det samme Institut med mig, hvis Tjener havde den største Lighed med ham. Naar han udskjeldte Tjeneren for meget, pleiede derfor de andre Elever spøgende at tilraabe ham: „vær ikke altfor slem mod din ældre Broder!“ en Bemærkning, hvis Sandhed han selv leende indrømmede.

To Negere, som Peter I havde i sin Tjeneste, bleve med Tiden fornemme Mænd og Eiere af betydelige Godser, som endnu er i deres Efterkommeres Besiddelser. En af disse Sidste, den frugtbareste og mest begeistrede af alle russiske Digtere*), har selv fortalt mig, at En af hans Forfædre lod alle sine uægte Børn indskrive som Slaver, uden at bryde sig om, at deres mørke Hudfarve og mylattiske Ansigtstræk tilstrækkeligen vidnede om deres Oprindelse.

Mangelen paa Haandværkere i Rusland maa ogsaa for en stor Deel tilskrives Slaveriet. De russiske Adelsmænd, som boe paa Landet, eller i de mindre Provindsstæder, have bestandig sine egne Skræddere, Skomagere og Smede; undertiden have de endog Musikantere, Malere, ja endog Advokater. For at skaffe sig disse, sende de unge Slaver i Lære hos Mestere i de store Stæder, og tage dem siden tilbage, naar de have lært sit Haandværk. Naturligviis bliver derved Konkurrencen for den frie Arbeider meget vanskelig, især da de Folk, som efter Sagens Natur skulde være hans bedste Kunder, aldeles ikke have noget Brug for ham, og Følgen deraf er en unaturlig Mangel paa frie Haandværkere over hele Landet.

Den tredie Klasse af Slaver i Rusland er den overmaade talrige Klasse af **Huusslaver** (Kholopi), og her er det Slaveriet antager de værste og mest frastødende Former.

Denne Art Slaveri existerede i Rusland før Livegenskabets Indførelse; som oftest var det Krigsfanger, der tjente som Huustrælle. Dog forekom det opsaa, at Tjenerne forpligtede sig til at tjene sin Herre en vis Række Aar, eller endog i hele hans Liv. Dette skede især i Hungersnød, idet Folk, som ikke havde noget at leve af, for en vis Sum indgik en saadan Kontrakt. Dog synes det, at de havde Ret til at faae sin Frihed tilbage, naar de tilbagebetalte Herren den af ham modtagne Pengesum.

Ogsaa efter Livegenskabets Indførelse bleve Huustrællene endnu i lang Tid adskilte fra de øvrige Livegne. Først under Peter I's Regjering bleve begge Klasser sammenblandede, idet begge om hinanden indførtes i de til en Folketælling befalede Lister, og denne Forvirring har givet Godseierne Midlerne i Haanden til at tage Bønderne fra Plougen for at gjøre Huustjenere af dem. Denne Adelens Magt over Bønderne blev naturligviis endnu forøget ved Indførelsen af Kopskatten og Rekrutteringen, da Godseierne bleve gjorte ansvarlige for, at Kopskatten betaltes og det befalede Antal Rekrutter stilledes.

Huustjenernes Antal i Rusland er ualmindelig stort. Dette kommer deels af de forholdsviis ringe Omkostninger, som dertil udfordres, deels er det en Modesag og hører til Adelens Luxus; da alle, der engang ere komne ind i denne Pariakaste, saavelsom deres Børn, forblive i den, maa naturligviis dette Antal endog stedse forøges. Det er ikke sjeldent, at man træffer halvhundrede menneskelige Væsener, Mænd, Kvinder og Børn, i Tjeneste hos en Godseier, der ikke har mere end 2 a 3000 Spd. om Aaret. Hos de store Eiere tæller man indtil 500 eller endog flere. Ofte sende Herrerne, naar de ikke vide hvad de skulle bruge alle disse Folk til, en Deel af dem til de Landsbyer, i hvilke de ere indskrevne, og anvise dem Boliger og Levnetsmidler som oftest uden at de have Noget at bestille eller skaffe Eieren den ringeste Nytte.

At med alle disse mange Tjenere de russiske Herrer ikke blive bedre, men maaskee værre opvartede, end det er Tilfælde i det øvrige Europa, er ikke til at forundre sig over. Man hører ogsaa ofte i russiske Selskaber med en vis Jalousie tale om Udlændinge, hos hvem en eneste Tjener udretter ligesaa meget som ti i et russisk Huus. Paa denne Maade bliver Tjenerholdet dog tilsidst forholdsviis kostbart, især da Herren ofte maa underholde en heel Familie, hvoraf kun et eneste Medlem opvarter ham.

Dette store Antal af Tjenere, der ikke have Noget at bestille, har været Aarsag til at Herrerne kunne tilfredsstille de bizarreste Luner. At en Godseier paa Landet har sine egne Skræddere og Skomagere er allerede omtalt, men Mange have sine egne Malere, sine Kapelsangere, sit Orchesterpersonale, ja endog sine Skuespillertrouper og et Balletkorps. Da engang en Adelsmand solgte til den anden sit Balletkorps en bloc, bleve Dandserne, Dandserinderne og alt Materiale, ligesom andre Varer læssede paa store Vogne og tilsendte den nye Eier. Her kunne vi ogsaa omtale de Misikanter, som for en Tid siden lode sig høre i Paris og London, og hvoraf Enhver blæser kun en eneste Note, saa at der udfordres 30 a 40 til at udføre et eneste Musiknummer. En ægte russisk Opfindelse, hvorved Mennesker ligesom forvandles til Orgelpiber!

Antallet af frie Tjenere er meget indskrænket. Naar man fraregner de udenlandske Tjenere, som man blot finder i enkelte store Huse, eller hos rige Udlændige, bestaar denne Klasse næsten udelukkende af Frigivne, da Personer, som tilhøre de frie Stænder, ikke letteligen lade sig bevæge til at gaae i Tjeneste. De fleste betalte Tjenere ere Obroksbønder, som betale deres Herre den bestemte aarlige Afgift (Obrok) og nu prøve deres Lykke paa egen Haand som Tjenere i Byerne. De gaae især gjerne i Tjeneste hos de fremmede Kjøbmænd og pleie at opføre sig godt og udføre sine Forretninger lige saa godt som nogen Fremmed, et Beviis for, at det ikke er Folkets Charakteer, men Slaveriet alene, som gjør den russiske Huustræl saa doven og unyttig. Som et videre Beviis for denne Sætning kunne vi anføre en Indretning, der bestaar i St. Petersburg, og formodentlig ogsaa i andre russiske Handelsstæder. Det er en Forening, som forsyner Kjøbmænd, Bankører og andre Forretningsmænd med Viserdrenge, Kommissionærer o. s. v. Disse Mennesker ere for det Meste Obroksbønder fra Landet, og deres Ærlighed og Paalidelighed er saa bekjendt, at det blotte Navn „Artelsjik“ (Svend), som denne Klasse fører, ansees for en tilstrækkelig Garanti. Men Artelsjikkernes Forening indestaar ogsaa for sine Medlemmer og erstatte hvert Tab, der kan være foranlediget af nogen af deres Midte. Hvorledes de indrette sig i saa Henseende, veed jeg ikke, der gives i det Mindste, saavidt mig bekjendt, ingen Lov om denne Gjenstand. Men saameget er vist, at denne Forening nyder en saa uindskrænket Tillid, at en simpel Artelsjik ofte antages som Huusintendant eller Forvalter af en rig Kjøbmand eller Bankør, og at mange Folk, som ikke ere Forretningsmænd, anbetroe dem Bestyrelsen af sine Pengeaffærer.

*) Formodentlig **Buschkin**, den største nyere russiske Digter. Ov. Anm.

Storthinget.

Uddrag af Beretningen om Rigets Tilstand. (Slutning.) Af de til Oplærelse af Dyrlæger ved et Veterinærinstitut i Udlandet bevilgede Midler ere Stipendier uddelte til Elever fra 6 forskjellige Amter. Forslag om fortsat Bevilling i samme Øiemed vil blive Storthinget forelagt. Der er truffet Foranstaltninger mod den paa Vestkanten blandt Faar og Geder herskende Skabsyge og mod Indbringelsen i Landet af den ondartede Lungesygdom hos Kvæget; angaaende sidstnævnte Gjenstand vil et Lovforslag blive forelagt. Af de i den alm. Brandforsikrings-Indretnings Kjøbstad-Afdeling forsikrede Bygninger har i Trienniet kun været erlagt ordinær Kontingent, i Landafdelingen er derimod for Aarene 1853 og 54, paa Grund af en betydelig Brandskade i 1852, paalagt extraordinær Kontingent. For førstnævnte Afdeling har der stadigen været indvundet Overskud; sidstnævnte har derimod maattet optage et Laan af Kjøbstad-Afdelingens kontante Beholdning. Forsikringssummen for samtlige i Indretningen forsikrede Bygninger udgjorde 30te Juni 1853 næsten 4 Mill. mere end samme Dato 1850, nemlig omtr. 37,654,700 Spd. Forslag til Lov indeh. Forandringer i og Tillæg til Loven af 1845 om den alm. Bradforsikringsindretning vil blive forelagt. Toldintraderne have, uagtet Nedsættelsen i Toldsatserne, afgivet en aarlig Indtægt, der kun staar lidet tilbage for de fordeelagtigste tidligere Tidsrum, og i de to første Aar af Budgetterminen udgjort 158,000 Spd. mere end aarligen anslaaet, nemlig 2,068,000 Spd. For de forløbne $2\frac{1}{2}$ Aar af Budgetterminen er Overskuddet 620,000 Spd. Kongsbergs Sølværk har i 1850—52 givet et aarligt Overskud for Statskassen af omtr. 116,000 Spd. (i forrige Triennium 185,000 Spd.), hvilket er 16,000 Spd. aarlig mere end det i Budgettet anslaaede Overskud. Ved Myntindretningen er i 1850—52 udmyntet grov Kurant til et Beløb af henimod 300,000 Spd. Afgiften af Brændeviinsbrænden naaede i det første Aar af Budgetterminen ikke det Anslaaede (375,000 Spd. aarlig), idet i den første Aar udgjorde 318,000 Spd., i det andet 370,000 Spd., men den vil for det tredie sandsynligviis blive saa betydelig, at Gjennemsnittet af Treaarsafgiften endog vil overstige det anslaaede Beløb. Af de til Kontrol bevilgede 60,000 Spd. ere 46,000 hidtil anvendte. Statskassens Beholdning var ved Udgangen af 1853 70,000 Spd. større en i 1850, nemlig 1,770,000 Spd., derunder ikke indbefattet en Andeel af Statslaanet af 1851, stor omtrent 230,000 Spd., der endnu ikke er afhændet eller amortiseret. Under Forvaltning af Laane- eller Diskonteringskommissionerne (10 i Tallet) stod ved Udgangen af 1853 af Statskassens Midler i Alt 1,025,000 Spd. Den i 1848 standsede Sølvudverling ved Norges Banks Afdelinger i Christiania og Bergen er i 1853 igjen aabnet. En Proposition om Forflytningen af Bankens Hovedsæde til Christiania vil fremdeles blive forelagt. Statskassens udestaaende Fordringer, (ved Udgangen af 1850 2,837,000 Spd.) udgjorde ved Udgangen af 1853 2,767,000 Spd., deri ikke indbefattet Statskassens Tilgodehavende for de til Jernbanen tegnede Bidrag. Statskassens synkende Fond er bleven forøget med 20,000 Spd. og udgjorde ved Udgangen af 1853 omtr. 155,000 Spd. Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1850 udgjorde 3,584,200 Spd., er paa Grund af Laanet i 1851 (til Jernbaneanlægget og til Grundfond for Hypothekbanken), steget til 4,580,700 Spd. Hypothekbanken har i Aarene 1852 og 53 forstrakt Pantelaan til Beløb af 988,440 Spd. og udstedt Hypothekobligationer for 988,500 Spd. ligesom den af det Samme hos Statskassen tilsagte Grundfond, stort 500,000 Spd., har hævet 325,000 Spd. Styrelsens Opmærksomhed har været henvendt paa Afhændelsen af Statens Almindinger og et saadant Salg (Eidsvolds) er iværksat. Hans Maj. har fundet det tjenligt og har bestemt, at i Regelen skal Bestyrelsen af de militære Regjerings-Departementer være forenet med den militære Kommando. Generalstaben er organiseret efter den Plan, til hvis Gjennemførelse forrige Storthing bevilgede de fornødne Midler. Armeens Materielle er forøget ved Anvendelsen af hvad dertil er bevilget. Samtlige Infanteribrigader ere nu forsynede med Kammerladningsgeværer og desforuden Arsenalernes Beholdning af saadanne forøget med 5000, deels fra Udlandet, deels fra Kongsbergs Vaabenfabrik. Endeel Skyts er anskaffet og Befæstningsarbeiderne paa Kaholmen skredne fremad overeensstemmende med Hovedplanen, hvorefter følgende Værker i det Hele ere udførte: a) de 3 kasematerede Strandbatterier med tilhørende Ammunitionskjeldere, tilsammen monterede med 27 Stykker 84 Pds. Bombekanoner; b) det passagere Jordbatteri paa Kaholmens Sydspidse med 2 hvælvede Ammunitionskjeldere monteret med 7 Stykker Bombekanoner af samme Kaliber; c) af Hovedfortet ere samtlige Provisionskjeldere overhvælvede, og Enveloppens Batteri fuldført og monteret med 32 Stykker Bombekanoner. I Alt er saaledes nu 66 Bombekanoner monterede i de forskjellige fuldførte Værker, og der staar herefter kun tilbage til dette Befæstningsarbeides Fuldførelse: a) den indre Logements- og Defensionskaserne, hvoraf 38 Værelser i 2 Etager med tilhørende Defensionsgallerier ere overhvælvede, samt b) Georgekasernen og dennes Forbindelse med de øvrige Værker, der er opført til Høiden af 2den Etage. I Fæstningerne ere forøvrigt de Bygnings-

Russiske Livegne.

arbeider blevne udførte, hvortil Storthinget har bevilget Midler, blandt hvilke Arbeider kan nævnes et hvælvet bombefrit Ammunitionshus for 100 Centner Krudt paa Odderøens søndre Batteri ved Christianssand. — Fregatten Desideria og Dampkorvetten Nidaros ere fuldførte. De 2de Bugseerdampskibe Ægir og Vidar ville blive fuldførte og tagne i Brug til Vaaren og Sommeren; det første Skib er midlertidig indrettet til Brug for Post- og Passageerfarten, det sidste til dets Bestemmelse for Marinen. Paa Horten er i Løbet af denne Budgettermin satte paa Stabelen: En Fregat (St. Olaf) bestemt til at bestykkes med 26 Stykker 60 Punds og 14 Stykker 30 Punds Kanoner og til at forsynes med en Hjælpedampmaskine paa 150 Hestes Kraft; en Korvet paa 4 Stykker 60 Punds og 12 Stykker 30 Punds Kanoner (Nornen) samt en Hjælpedampmaskine paa 90 Hestes Kraft; En Skonnert paa 2 Stykker 60 Punds og 4 Stykker 18 Punds Kanoner, samt med en Hjælpedampmaskine paa 10 Hestes Kraft, er befalet sat under Bygning. 3 Bombekanonjoller ere byggede og færdige. En Dampmuddermaskine paa 10 Hestes Kraft er bygget og vil til Vaaren blive taget i Brug. Et nyt Transportfartøi (Bjørnen) er bygget. Betydelige Anskaffelser af Skibsbygningstømmer og Planker ere deels allerede udførte, deels kontraherede for indeværende Aar. Af Landbygninger ere paa Horten følgende tagne under Arbeide: Garnisonskirken er sat under Bygning og antages at kunne være færdig inden Arbeidsterminens Udløb. Dokbygningen er paabegyndt, og Arbeidet fremmet med særdeles Held. Opførelsen af den anden planmæssige Magazinbygning af 500 Fods Længde, er paabegyndt. De mekaniske Værksteder ere i Løbet af Budgetterminen blevne forsynede med flere større og mindre Maskinerier og Indretninger, ligesom en ny Smedie med 10 Esser er opført ved Siden af Damphammer-Smedien. Saa betydelige disse Værksteder nu allerede ere, saa er det dog sandsynligt, at den almindelige Anvendelse af Damp som bevægende Kraft paa alle Krigsskibe, vil paakalde yderligere Udvidelse og Forøgelse af Værkstederne. Maskineriet til Dampkorvetten Nidaros, som er leveret fra Værkstederne, har under Korvettens Togt til Middelhavet vist sig i enhver Henseende udmærket. De mindre Bedinger undergaae nu en hensigtsmæssig, skjønt ikke kostbar Forbygning, hvorved de ville blive skikkede til at anvendes som Landsætningsbedinger. En provisorisk Kasernebygning til en Troppestyrke af 120 Mand er opført og indrettet. En Almueskolebygning ligesom ogsaa flere Arbeids- og Tømmerskure ere opførte. Et Vandreservoir til en let og hensigtsmæssig Vandfyldning for Krigsskibe er istandbragt. Befæstningen af Den Vealøs ved et kasematteret Fort, bestykket med 28 Stykker 80 Punds Bombekanoner, er under Arbeide, og antages at blive fuldført i Løbet af indeværende Aar. De til Fortets Armering fornødne Kanoner ere anskaffede. Ligeledes haves Bestykning til Batterierne mod Havnen. De af sidste Storthing bevilgede Midler til ved rentefri Laan at fremme Opførelse af private Bygninger paa Hortens Grund ere tilligemed de indkomne Afdrag af forud tilstaaede Laan anvendte efter Bestemmelsen. De bevilgede Summer, som sidste Storthing bevilgede til Fyr-, Mærke- og Ringevæsenet ere anvendte i Overeensstemmelse med Storthingets Beslutning. Til Redning af Menneskeliv i Strandingstilfælde paa Jæderens og Listerlandets lave Kyster ville 5 Raketapparater med Tilbehør blive forfærdigede paa Hortens Værft for at fordeles langs disse Kyster. I det nordlige Indløb til Ekersund er det saakaldte Nysund blevet uddybet, saa at nu 10 Fods Indgaaende Fartøier kunne passere dette Løb.

I Storthingets Møde den 18de foretoges først Valg paa Embedsmænd, hvorved Harbitz gjenvalgtes til Præsident og Aall til Vicepræsident. Sarlund valgtes til Sekretær, istedetfor Eliesen (der ønskede ikke at blive gjenvalgt.) Vicesekretær Enge. De af Valgkommitteen udtrædende (8) Medlemmer gjenvalgtes. Derefter foretoges Sagen angaaende Bidrag til Udgivelsen af Storthings-Efterretninger. Kirkekommitteen, hvem Sagen var bleven sendt til Behandling, havde indstillet, at der skulde indgaaes Kontrakt med Udgiveren af Bladet „Almuevennen" om Udgivelse af Storthings-Efterretninger i Udførlighed som de under sidste Storthing udgivne, til en Priis af 48 ß for hvert Exvl. (mindst 120 Nr.) mod et Bidrag af 1300 Spd. (Almuevennens Abonnenter skulde erholde Efterretningerne for 24 ß.) Efter vidtløftige Debatter forkastedes denne Indstilling (m. 64 St.) tilligemed et af Rolf Olsen stillet Forslag, gaaende ud paa at Præsidenten, efter fastsatte Betingelser med Hensyn til Bevillingernes Størrelse, skulde afslutte Kontrakt om Udgivelsen med hvem han vilde, samt at Efterretningerne saavidt muligt skulde selvstændig forfattes (ikke som de foregaaende kun være Excerpter af Dagbladene) og udkomme inden 14ten Dage efter Sagens Afgjørelse. Derimod bifaldtes med 58 St. et af Borchsenius stillet Forslag om at man skulde gaae ind paa et fra Fabritius efter Kommitteeindstillingens Afgivelse gjort Tilbud om at levere Storthings-Efterretninger i Udførlighed som de under forrige Storthing udgivne, til en Priis af 40 ß for hvert Exvl., bestaaende af mindst 120 Nr., Alt mod et Bidrag af 1000 Spd. — Dernæst refereredes endeel indkomne Sager, hvoriblandt en Ansøgning fra J. Johannesen med 141 Mormoner i Frederikstad, Brevik og Østerrisøer om at Storthinget vil bevirke Religionsfrihed for de sidste Dages Hellige, Mormonerne. Efterat Storthinget var hævet sammentraadte Odelsthinget. Til Embedsmænd for de følgende 7 Dage gjenvalgtes de Forrige. Derefter refereredes endeel Lovforslag, hvoriblandt et fra Ueland til Lov om Retsmænd (Jurver.) I Lagthinget gjenvalgtes de Forrige til Embedsmænd for næste Uge.

I Storthingets Møde den 25de foretoges Valg paa Embedsmænd, der havde saadant Udfald: Præsident Aall (84 St.) Vicepræs. Harbitz; Sekretær Sarlund; Visesekretær Enge. (Harbitz havde frabedet sig Valg til Præsident.) De udtrædende Medlemmer af Valgkommitteen valgtes paany.

I Odelsthinget og Lagthinget blive de forrige Embedsmænd gjenvalgte. (Den øvrige Deel af Forhandlingerne skal omtales i næste Nr.).

Literatur og Kunst.

Digte udgivne ved Theodor Kjerulf. 8½ Ark, 8vo. Priis 48 ß. Det er nu snart fem Aar siden Hr. Kjerulf udgav et Bind Digte, der vistnok lode ane et poetisk Talent, men som dog vare for samlende og klynkende til at vinde mange Venner blandt det læsende Publikum. Siden den Tid har han blot ladet prente naturvidenskabelige Opsatser og nogle Reiseskizzer fra Island og fra Syden, hvilke sidste dog havde styrket Haabet om i ham at erholde nogen sand Digter. Men om Kjerulf end ikke imidlertid vilde blive Digter, saa kunde han jo være kommen desto videre som saadan paa Vers, ialfald hvad det Techniske og Sproglige angaaer, og det var derfor med en vis Forventningsfuldhed, vi greb disse nye Digte. — Men til vor Forundring opdagede vi snart, at de ikke besidde store Fortrin for hans første. De lide af en, man kan næsten sige forsætlig Dunkelhed, der ikke alene gjør det næsten umuligt at forfølge og opfatte Ideen i dem, men endog vanskeligt nok at finde Mening i de enkelte, selv de simpleste Tanker, idet disse fremtræde maskerede af Inversioner i største Stiil. Denne Dunkelhed, som vore Bedstefædre vilde have taget for høi Poesi, frastøder i vor forstandige Tidsalder. Man anseer den for en Stræben efter at indbilde Folk, at der ligger rige Skatte forborgne, hvor der i Virkeligheden ingen ere, og derfor frygter jeg for, at man istedetfor at erkjende Kjerulfs Digte for overvættes dybsindige, vil give dem Skudsmaal for at være kjedelige og uforstaaelige. Haand i Haand med denne Dunkelhed gaar en forceret Originalitet, der gjør alskens hidtil ukjendte Kunster, men som dog undertiden til en Afvexling klimprer paa den Heine'ske eller Paludan-Müllerske Muses Strænge. Til disse Ankepunkter mod Kjerulfs Digte kan føies endnu et tredie, nemlig at de fra Sprogets og Formens Side ere meget maadelige. Føier en Tanke sig ikke efter de afpælende, somoftest reent almindelige og hyppig meget slette Riim, saa indputtes en Mængde unødvendige Partikler, Ord og Stavelser udstødes fortvæk, og de frieste Omsætninger foretages, indtil det brugelige Antal Pedes og den fornødne Velklang opnaas. Istedetfor snige sig (liste sig frem) bruges snige, d. e. snylte; Birkeflet (Flette, Fletning?); Braat (Brote?); stunde Havet til, d. e. til Havet (S. 24); Sig, eller om d. e. Eller sig om (S. 28). Sær var der En, med Hovedet hang. (D. e. Især var der En, som med Hovedet hang, eller maaskee: En der var sær (vranten) og med Hovedet hang. S. 30). Den dybe Taushed før (d. e. den før saa dybe Taushed. S. 40). Tørst til Blod; skade Glæden de Glade (S. 125). Æske for (d. e. bede om) Ly. For beskue, bruges skue an, for stirre paa, stirre an osv. Men om vi end have disse og flere Anker at føre over Kjerulfs Digte, maae vi dog indrømme, at de eie enkelte lysere Sider. Blandt den Mængde Tanker, der ere stillede i Originalitetens Lys, er der enkelte, som virkelig ere originale og dybt poetiske. Derhos findes der i disse Digte mange heldige Billeder og vakre Naturskildringer — kort sagt, man finder Elementer til gode Digte, eller, for at vi skulle udtrykke os med Kjerulf, poetiske „Tanker, der sover," men neppe noget godt Digt i den hele Samling. Forfatteren er sandsynligviis selv Forlægger, da blot Bogtrykkeren (Werner & Ko.) findes anført paa Titelbladet. Udstyret er særdeles smukt.

Præsten Foltmars Oversættelse af **Ossians Digte** sees nu at være udkommen i Boghandelen i Frederikshald; men den er saavidt os bekjendt endnu ikke ankommen her til Byen. Den udgjør 434 S. og koster 1 Spd.

C. N. Schwach indbyder til Subskription paa en Samling af originale og oversatte Digte, deels spøgende, deels alvorlige, hvilken vil udkomme under Titel af „Alvor og Skjemt" og komme til at koste omtr. 72 ß. (12—13 Ark).

Biskop Mynster har efterladt flere Manuskripter, der snart ville blive udgivne i Trykken, saasom en Aargang Prædikener (fra f. A.), fire Samlinger Leilighedstaler og „Meddelelser om sit Liv," hvilke sidste han begyndte at nedskrive, da han havde fyldt sit 70de Aar. De skildre navnlig udførlig hans Ungdoms Liv og Strid og meddele meget om de samtidige aandelige og kirkelige Bevægelser.

A. F. Høst i Kjøbenhavn indbyder til Subskription paa et Supplement (2 B.) til Udgaverne af „**Oehlenschlägers Værker,**" hvilket skal indeholde et Syngespil, 10 prosaiske Afhandlinger og mere end 100 Digte, „hvoriblandt enkelte endog ere af første Rang." Han udgiver dette Supplement, ikke af Hensyn til pekuniær Fordeel, „men for at tilfredsstille sin Pietetsfølelse mod den store Digters Minde og gjøre sin Skyldighed Fyldest mod Publikum." Vi antage dog, at Pietetsfølelsen og Publikum havde været nok saa godt tjent med at Hr. Høst havde gjort de senere Bind af Pragtudgaven lige saa tykke, som de første, da denne i saa Fald ikke alene vilde have rummet hvad der nu er bestemt for dette Supplement, men ogsaa hvad der sandsynligviis er opbevaret for et senere („Den anden April" og Reiserne), hvilket sidste da vel ikke vil blive anbefalet til Anskaffelse, fordi det indeholder Produkter „af første Rang," men fordi Publikum derved erholder Alt, hvad der udgik fra den udødelige Digters Pen, samlet i en Udgave.

Løse & Delbanco indbyde til Subskription paa 2 Slutnings-Supplements-Bind til Oehlenschlägers samlede Skrifter, indeholdende „Om Ewald og Schiller, Forelæsninger, holdte ved Kjøbenhavns Universitet i Aarene 1810—11". Disse Digterens „allerførste og eneste nedskrevne Forelæsninger" er, sige Forlæggerne, hans eneste utrykte Manuskript. Imidlertid turde deres Indhold ikke være Publikum ganske ubekjendt, da udentvivl de i Athene for 1813 indrykkede Stykker om Evald ere Afsnit deraf.

Norge.

Christiania. Under 28de f. M. er Direktør for det russiske Central-Observatorium i Pulkova, Statsraad Struve, udnævnt til Storkors, den danske Justitsminister Scheel til Kommandør, Justitiarius J. Roll i Throndhjem og preussisk Generalstabs-Kapitain E. Mingazzi di Modigliano til Riddere af St. Olafs Orden.

— Den techniske Forening har i det sidste Aar faaet en Tilvæxt af 23 Personer, saa at den nu tæller 412 Medlemmer.

— Spareskillingsbankens Fond udgjorde ved Udgangen af f. A. 308 Spd. 66 ß. 750 nye Kontoer ere aabnede og 7957 Spd. indskudte i Aarets Løb.

— Den 14de Febr. afsagde Høiesteret Dom i Justitssagen mod de Personer, der i Nov. 1852 udførte den bekjendte Rædselsdaad i Kautokeino. Lars J. Hætta, Elen og Henrik Skum, Aslak J. Hætta og Mons A. Samby dømtes til at have sit Liv forbrudt, 8 Personer til Strafarbeide paa Livstid, tre til Strafarbeide i 12 Aar, een i 6 Aar og 8 til Strafarbeide fra 1 Aar til 8 Maaneder; de øvrige Tiltalte idømtes Fængsel paa Vand og Brød, med Undtagelse af 3, der bleve frifundne for Justitiens videre Tiltale og 1, der blev ganske frifunden.

— En i Anledning af Industriudstillingen i Paris i Aaret 1855 dannet norsk Kommittee indbyder i vore Dagblade til Deeltagelse i denne nye Verdensudstilling. Anmeldelser om Gjenstande, der ønskes udstillede, tilstilles Kommitteen. Det bemærkes, at Forsendelsen af Varer til Udstillingen i Paris (der vil vare fra 1ste Mai til 30te Sept.) heldigen vil kunne sættes i Forbindelse med den i Christiania i indeværende Sommer paatænkte Industriudstilling.

— Pensionsselskabet for Almue- og Privatskolelærere i Christiania Stift eier nu et Fond (det gamle og det nye tilsammen) af 2563 Spd. 15 ß. De kontribuerende Medlemmer ere 100 med et aarligt Indskud af tilf. 200 Spd. Den Sum, der haves til Pensioners Udbetaling i indeværende Aar (og hvortil 13 Enker ere anmeldte som pensionsberettigede), er 156 Spd. 98 ß.

Drammen. Christiania Theaters Skuespillerpersonale besøgte som sædvanligt denne By i Markedet og gjorde særdeles gode Affærer.

Paa **Tønsbergs** Politikammer er et falskt Ortstykke indleveret.

Porsgrunds Søforsikringsselskab har fra 4de April f. A., da dets Virksomhed begyndte, indtil Udgangen af Aaret havt en samlet Indtægt af 13042 Spd. og en Udgift af 8242 Spd., altsaa et Overskud af 4800 Spd., hvilket udgjør 40 pCt. af Interessenternes kontante Indskud. Af Overskuddet lægges, ifølge Planen, Halvparten til Reservefondet.

Frederikshalds Skibsrhedere have besluttet at anskaffe et Bugseer-Dampskib (fra London.)

Nærø Pstg. Vigtens lille og brystfældige Annexkirke antændtes ved Lynild den 28de Jan. og nedbrændte.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Anledning af den nylig faldne Høiesteretsdom i Sagen: Byfoged Dahl mod Justits- og Finantsdepartementet, underkastes i Chr.-Pst. for 20de og 24de Februar Spørgsmaalet: „Skulle Domstolene adlyde Lovene?" en udførlig Drøftelse. Forfatteren formener, „at det er et stort Misbrug af Grundlovens Forskrifter, naar man vil erklære Loven af 30te Juli 1851 for ugyldig og uforbindende, forsaavidt den har undladt at give Skifteforvalterne Erstatning. Dette Misbrug er saa meget betænkeligere, som Domstolene udentvivl ikke engang have Kompetance til at fortolke de Grundlovsbud, hvorom her handles, men maae respektere den Fortolkning deraf, som den lovgivende Magt har bekjendt sig til."
— Samme Blad indeholder rosende Anmeldelser af W. A. Wexels Foredrag over Pastoraltheologien (Priis 84 ß) og over den her i Byen nys udkomne Oversættelse af Wallins Prædikener, ny Aargang.

Idet Mgbl. No. 53 meddeler den Deel af Sars's Biographi, der angaar hans Ansættelse her ved Universitetet, bemærker Redaktionen: „Efter Forlydende skal det philosophiske Fakultet i sin Betænkning over Ansøgningen med Flid have undladt at knytte Gagen eller Stipendiet til nogen Professor-Titel eller Universitetsfunktion, fordi Foranstaltningen derved endog vilde skarpere udhæves som exceptionel, alene begrundet i Sars's personlige Fortjenester og særegne Stilling, og derved blive saameget mere hædrende, baade for ham selv, i Betragtning af hvis særegne Fortjenester en saadan Undtagelse fra det Almindelige fandt Sted, som for Nationen, der ved et saadant overordentligt Skridt viste, hvorledes den forstod at opfatte og belønne særegne Fortjenester paa en overordentlig Maade. Overlod man da Universitetet at udnævne ham til Doktor honorarius hvortil vort Universitet, som andre, har Ret, (en Ære, der allerede er vederfaret Sars fra Universitetet i Zürich), saa vilde man derved ei alene sætte Universitetet istand til ogsaa at yde den fortjente Videnskabsmand sin Skjerv af Anerkjendelse, men derhos ligefuldt opnaae hvad man tilsigtede med Professor-Titlen, Ret til at holde Forelæsninger ved Universitetet. Fakultetets Forslag forekommer os derfor langt heldigere end Departementets, saamegetmere som Titlen af overordentlig Professor ved alle udenlandske Universiteter er saa langtfra at medføre Forestillingen om nogen overordnet, at man derimod stedse dermed betegner de yngre, og paa en vis Maade underordnede Professorer: en Kategori, hvortil det ingenlunde ligger i den her omhandlede Foranstaltnings Plan at søge ham henført."
— I s. Bl. Nr. 55 paaviser en Indsender Billigheden af at Kopisterne erholde en bedre Lønning og en fastere Stilling i Staten. De bør have kgl. Udnævnelse og nyde en ringe Pension, naar de ved Sygdom eller andet Uheld blive ude af Stand til at virke.
— Tromsø Tid. omtaler, i Anledning af Rektor Bloms Valg til Ordfører istedetfor Kjøbm. P. Hansen, der har frasagt sig denne Funktion, hvorledes man der i Byen jævnligen, naar den offentlige Tillid har fæstet sig ved en Mand, overlæsser denne med saa heterogene Arbeider, at Tilliden bliver høist generende; Bladet tror derfor, at man gjorde vel i, ikke at paabyrde sine nyttige og dygtige Mænd altfor Meget paa een Gang, for des lettere at gjøre Regning paa deres Bistand i Længden.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den 13de Febr. indleveredes til Stænderne Hs. Mj. Kongens Proposition om Bevilling af et særskilt Kreditiv af 2½ Mill. Rd. Bko. til Rustninger i Anledning af Opretholdelsen af Neutralitetserklæringen, hvilken Proposition „Statsutskottet" i Mandags (den 20de) har indstillet til Antagelse.
— Det Lagerbjelkeske fra forrige Rigsdag hvilende Repræsentationsforslag har været til Behandling i alle Stænder, men forkastedes af Ridderskabet og Adelen med 168 St. mod 107, af Præstestanden med 37 St. mod 11 og af Bondestanden eenstemmigt, med Akklamation og uden Votering, hvorimod det blev bifaldt af Borgerstanden med 30 St. mod 26.
— Samuel Oven, R. af V. O., Medlem af det kgl. svenske Videnskabsakademi, bekjendt som en af de første Oprettere af Manufakturfabriker og som den Første, der i Sverige byggede Dampfartøier, døde Onsdagen den 15de d. M.

Danmark. „Fædrelandet" og „Dagbladet" ere satte under Tiltale for en Artikel i Anledning af den Hr. Wegener givne kongelige Irettesættelse, der sagdes at være fremtvungen af Ministeriet.
— Samme Blad beretter som Rygte, at et større Antal engelske Søofficierer med det første kunne ventes til Kjøbenhavn, og skulle inden de tiltræde sin Tjeneste ombord paa Flaaden, gjøre sig bekjendt med de derværende Farvande.
— Hertugdømmet Slesvigs Forfatning har endelig faaet Hs. Maj. Kongens Underskrift.
— Justitsraad J. P. With er den 5te Febr. afgaaet ved Døden.

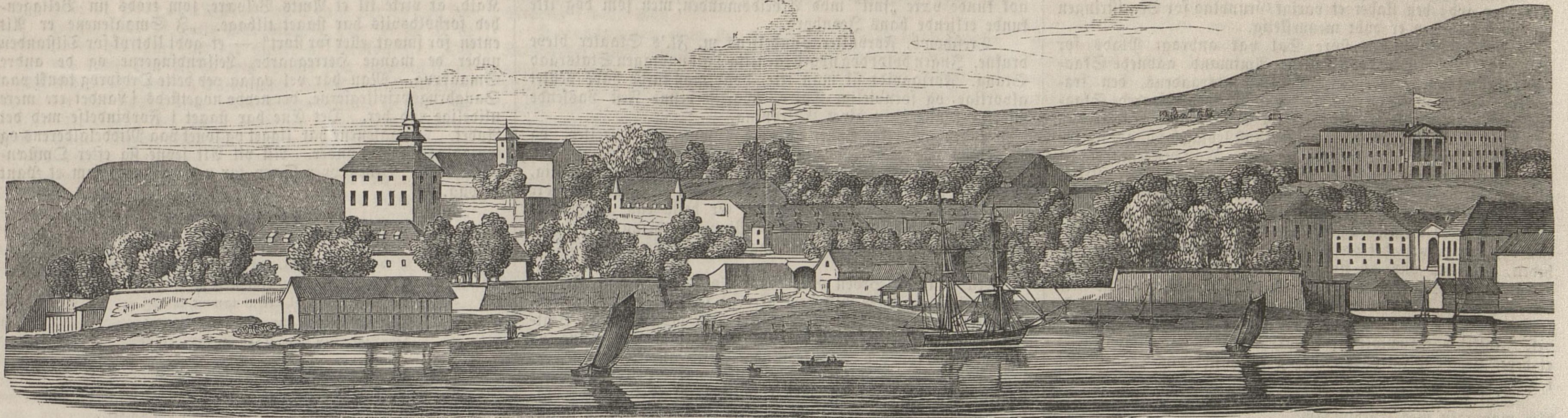
Frankrig. Napoleon har skrevet et Brev til Nikolaus, hvori han siger, at, hvis den sidste ønsker en fredelig Løsning af den opstaaede Forvikling, kan dette opnaaes ved at erklære, at en Vaabenstilstand strax skal afsluttes; de krigførende Hære trække sig uopholdelig tilbage paa begge Sider og de diplomatiske Underhandlinger begynde paany. Foretrækker Czaren at underhandle umiddelbart, kun han og Sultanens befuldmægtigede Ambassadører underhandle om en Overeenskomst, som derefter forelægges en Konferents af de fire Magters Repræsentanter.

Tyrkiet. I Grændseprovindserne ved Grækenland er der udbrudt en Opstand.
— General Guyon (Churschid Pascha) med 30,000 Mand Infanteri, 5000 Heste og 140 Kanoner har begyndt at gaae angredsviis frem mod Russerne i Asien.
— Russerne have nu ved Kalafat samlet 65,000 Mand. Førend General Schilders Ankomst havde Fyrst Gortschakoff besluttet at forlægge sit Hovedkvarteer til Slatina; Generalen har dog bevæget ham til at forandre denne Plan, og har overbragt ham en Ordre fra Keiseren, der opfordrer ham til med Anvendelse af alle Kræfter saa hurtig som muligt at jage Tyrkerne ud af det lille Walachi. I begge Leire beredte man sig paa et afgjørende Angreb.
— Et engelsk Dampskib Haydee, der havde tyrkiske Tropper ombord, men var strandet paa den russiske Kyst, er taget som godt Bytte af Russerne, ifølge den Ukas, som byder, at neutrale Fartøier, der føre Vaaben, Krigsfornødenheder eller Tropper, uden Videre skulle prisdømmes.

Japan. Keiseren er død og Hoffet skal i den Anledning bære Sorg i to Aar, i hvilken Tid ingen Gesandter kunne modtages.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 9. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 4de Marts 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Gortschakoff. — Broen over Sarpsfossen. — Sadik Paschas Kosakregiment. — Palladset i Sydenham og den antediluvianske Verden. — Storthinget. — Literatur og Kunst. — Norge. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Gortschakoff.

Idet vi her levere Portræt af denne Mand, er dette ikke paa Grund af hans fremragende Talenter, men fordi han som Overstkommanderende over den russiske Hær i Vallachiet for Tiden indtager en betydelig Stilling og maaskee vil komme til at spille en vigtig Rolle i den forestaaende Kamp. Om hans Livsomstændigheder er nok intet Mærkeligt at berette, uden for saavidt at han under den polske Frihedskamp i 1831 var Chef for Fyrst Paschewisch's Generalstab og som saadan skal have udmærket sig under Beleiringen af Warschau. Han hører forøvrigt ligesom Menschikoff til det saakaldte nationalrussiske Parti.

Broen over Sarpsfossen*).

(Af A. O. Vinje.)

Nu er der da kommet en Bro over Glomma og det ude paa Stupet af Sarpsfossen. Glomma har før ligesom ikke villet vide af nogen anden Bro end den, Isen har kastet; under Krigen forsøgte man med Pontons, og man seer endnu under lave Vande og i klart Veir Kar paa Bunden nede i Sandesund. Mere er ikke igjen. Strax nedenfor Dieren opførte nogle Bønder en Bro for nogle Aar siden. Den stod en Stund, men saa kom Glomma og tog den. Man tabte dog ikke Modet, men vedblev at udfordre denne Skjoldmø, som kommer dragende fra Sneehøiderne og gjør et dristigt Sprang, før hun styrter sig i Havet. Man var betænkt paa at slaae Broen over nede ved de saakaldte Boder, men fandt dog, at det af mange Grunde vilde være bedre at lægge den oppe paa Fossen. Der minerer man da Bunden og murer lidt paa Karene, men saa kommer Glomma overmodig igjen en Vaardag og vælter Alt med sig. Stene af indtil 30 Skippunds Vægt river hun fra Beisinger og Boltinger og tager dem ned i Fossen til sig og slænger den ene som en Prøve ynkelig forknust op i en Kløft, 120 Fod fra Vandløbet. Nu blev man ræd, Videnskaben og Kunsten bleve paakaldte af Mandemagten, og næste Aar, ifjor Vaar, fosser hun omkring de halvhøie Brokar; hun syntes ordentlig at bide om dem, men det hjalp ikke, de stode og Tomme for Tomme sank hun afmagtet ned om deres glatte Sider. De ere fuldfærdige nu og staae da saameget fastere, at der ikke kan være Tanke om at rokke dem.

General-Veiinspektør, Kapitain Bergh, har udkastet Planen og Tegningerne til Broen. Han har i en Betænkning af 25de Mai 1850 begrundet Stedets Vala og udført Beregningerne indtil de mindste Enkeltheder. Det er et Forslag, som gjør Manden Ære, uagtet det viste sig, at Foretageren Treschow kom flere tusinde Daler tilkort, end han maaskee selv vil være bekjendt med; Folk antage en 12000 Daler idetmindste. Den oprindelige Tilslagssum var 25000 Spd., som blev forhøiet med 2000 Spd., da man bestemte sig for 1/3 Deels Jernstyrke til i Kjæderne. Treschow har ikke sparet paa Penge for at faae Broen som den skulde være og vel saa det. Derfor vil, antages der, Repræsentanten fra Sarpsborg foreslaae, at Storthinget dækker Tabet, og saa bør det være. Staten maa vide at paaskjønne Privatmænd, for at den kan faae mange Dygtige og Vederhæftige i sin Tjeneste. Treschow tager maaskee ikke imod nogen Erstatning, men derfor bør Tilbudet ligefuldt gjøres. Man har ogsaa været heldig i Valget af Underordnede: Lieutenant Engelstad har gjort sig al Flid og Guttormsen, en Thelemarking, den samme, som for 3 Aar siden murede Modums Bro, har forestaaet Muringen med Dygtighed. Midtkarene ere murede somom de vare støbte.

Brobyggingen har havt Meget at kjæmpe med, ikke blot mod Glomma selv, men mod Borregaards forrige Eiere, saa at man nok trængte til dygtige Folk. Borregaard vilde ligesaalidt have Broen, som det vilde miste Hollebystenen. Blev der Bro, kom Folk frem, og kom Hollebystenen bort, slap Tømmeret frem. Det var Altsammen Ting, som ikke huede Borregaard. Alle disse Steenhistorier fortjene at hugges i Granit ligesom selve Broen. Galskaben har ligesom Viisdommen sin Fordring paa Udødelighed. Steenhistorierne paa Sarpsborg ville leve, thi de ere virkelig sjeldne i sit Slags: man skulde kjøbe Steen til Broen, og uagtet Norge er et Klippeland, koster dog Stenen sine Penge. Man forlangte 2 Spd. Kubikfavnen i Bergleie; man tilbød 1 Spd. og ved Taxten blev den ansat til 4 ß. Sarpsborg er Kjøbstad maa vide, og Taxationsmændene maatte vel tage i Betænkning, at Byen kunde blive saa stor, at Fjeldene bleve for smaae, skjønt Udsigterne dertil maae være lange. Det var den hugne Steen, men saa trængte man til en simplere Muur af Kampesteen. Over Kampen holdt man Taxt og Overtaxt med Eragtninger efter juridiske Indsigelser, afsagte paa Stedet. En af Indsigelserne var, at man vilde skade Oldtidslevningerne. Eragtet: Oldtidslevningerne, deriblandt Olafshougen, skades ikke. Det er sjeldent, at den juridiske Kløgt er poetisk og endnu sjeldnere, at Egennytten er det. Kampen blev ansat til 7 ß Kubikfavnen paa Landet og 10 ß paa Byens Grund.

Efter alle lovlige Taxter fik man Steen, og den synes selv at være glad ved Byttet; den har lagt sig saaledes, at man skulde tro, den fandt Fornøielse i at holde sammen. Brokarene og Portalerne synes ordentlig at have Liv; Broen staar med det Samme man seer den fra Høien oppe paa Havslund ligesom til Sprangs og udfordrende til Glomma, som har trængt sig gjennem Ribbenene paa Fjeldet, der laa hende i Veien. Midtkarene staae paa tvende af disse Fjeldribber; ovenover Brobanen er de murede til en Høide af 23 Fod og gjennem dem er en Portal. Overst paa disse Portaler, som ere tækkede med Asphalt, er anbragt Gjennembrud med bevægelige Ruller i for Kjæderne, forat de kunne bevæge sig frit og ikke ved Varmens og Kuldens Indvirkning rykke Karene overende. Muren under Brobanen er 27 Fod og til Affatserne er 18. Lidt nedenfor disse er Linierne for den høieste Vandstand, hvis Høide over den laveste er 26 Fod. Vandet gaar saaledes ikke op til Karenes Grund, naar Elven er liden, men fosser nede i Kløftedragene. Mellem østre Landkar og østre Midtkar er 77 Fod og 8 Tommer; selve Midtkarene 9 Fod og 6 Tommer og det vestre Løb 60 Fod.

Der er to Kjæder paa hver Side, som hænge i en naturlig Halvrunding med en Synkning af 12 Fod. Fra Kjæderne gaae Hængestænger ned gjennem Tværbjælkerne, der saaledes ikke hvile paa Master. Broen er mellem Rækværkerne 15½ Fod; og Rækværkerne ere anbragte i skraa Kryds sammendragne med Bolter. Rækværket er 2½ Alen høit, saa man ikke behøver at frygte for at falde ned i Fossen, der hænger under En „som en hvid Bændel."

Broen var færdig og skulde indvies! Amtet sørgede tildeels for Festen forat kunne modtage Autoriteterne, og Sarpsborgs Kommune bevilgede 100 Daler, men 150 bleve opbrugte til Flag, til Stænger, til Kanoner, hentede fra Frederiksstad, til 230 Patroner, til Musiken, til Pavillion for denne oppe paa Høien, til Fakler, som man tænkte paa at ledsage Statsraaden med, men som blæste ud i Vinden. Selv bekostede Borgerne Illuminationen. Sarpsborgerne vare glade i Broen baade for hvad den har givet og vil give. De burde ogsaa i Grunden være stolte af den, hvad der vel heller ikke er saa frit for. Sarpsborg vil nu blive et Valfartssted for Reisende. Veien falder nu beent derom, og Broen og Fossen fortjene nok at sees. Selve Byen er nu Intet at see; man kan ikke tro, det er en By, saa adspredt ligger den. Den har store Furukrandse midt inde i sig, saa at en Fiende for det Første ikke skulde fryse den ud. Blandt andre Mærkværdigheder er Husene pantsatte med første Prioritet til Grundherren, saaat man ikke faar optaget Laan paa disse Gaarde. Den nye Eier skal dog have givet Haab om at løsne dette Baand.

Løverdagsmorgen den 25de Februar saa man festligklædte Folk komme kjørende og gaaende ad Landeveien. Kl. 10 var allerede Broenderne og Høiderne omkring krandsede med Mennesker; Flagene sloge sine bløde Bugter for Vinden, og Musiken jublede Velkommen! — Men endnu kunde man ikke gaae over Broen; det var blot Bygarbeiderne og Mesterne som gik frem og tilbage forat ordne Vindespillet til at trække Sandvognene — 20 i Tallet — som en Styrkeprøve. Det gaar langsomt over med Vogntoget og Bergh sidder ligesom paa Bukken og anfører det. Det var stolt at see Bygmesteren i Tillid til sit Værk skride over Fossen. Det var Mange, som sagde: „Gud hjælpe dem nu! Hvordan gaar det vel?" — Det gik godt; man saa intet Tegn til Anstrængelse paa Broen. Derimod gyngede den lidt sidenefter under Taktgangen af de frem- og tilbageskridende Menneskeskarer. Da Toget var kommet over, gaar Bergh tilbage og stiger op paa det ene Kar, viftende med Hatten til Hurra og ønskende, at Broen, som nu havde holdt Prøven, maatte staae i Aarhundreder til Fædrenelandets Stolthed og Gavn. Det var en fortræffelig Talerstol, Bergh besteg, og han beklædte den med Ynde. Man skreg Hurra og ventede med Taalmodighed den gode halve Time, som forløb, indtil Sandet var skuffet ud i Fossen. Det er ikke altid man venter under saa heldige Omstændigheder, uagtet Vinden var gjennemtrængende: Oppe paa Bakken havde man Hafslund, ovenfor sig Elven, der i Stilhed ligesom samlede Kraft, og nedenfor Fossen, der kastede sit Gov op mod Solen, som brød Regnbuer. Endelig var det forbi. Toget skred over med Statsraad Stang og den konstituerede Amtmand i Spidsen videre opigjennem Veien og Alleen til Hafslunds Hovedbygning, hvor man skulde leve vel. Det er en deilig Gaard, Hafslund, endogsaa om Vinteren, naar Alt er dødt og Fossen liden.

Man kan ikke undre sig over, at de Kongelige og Adelige, som engang i Verden kunde tage, hvad de vilde, toge Hafslund. Tiderne have forandret sig. Denne Gaard, som engang var Tumleplads for Konger og Riddere, eies nu

General Gortschakoff.

*) Gjennem en tegnekyndig Mand herfra Byen, der var tilstede ved den høitidelige Overlevering af dette storartede Bygværk, have vi sikret os Tegninger af Broen med tilhørende Beskrivelse. Men da Udførelsen af Tegningerne medtage nogen Tid, troe vi, foreløbig at burde optage denne Beretning, som en, ligeledes ved Overleveringen tilstedeværende Mand godhedsfuldt har meddeelt os, idet vi foreholde os senere at levere de belovede Tegninger m. m. Red.

af et Kompagni Kjøbmænd, der velvillig overlod den til en Folkeforsamling, som frydede sig over Veier og Broer. Dette betegner Nutiden kort – og vi skulde mene — godt.

Man samledes engang her for at feire et vundet Slag over Bønder fra Skiberg, Rakkestad, Tunø og Skibtvedt; nu fryder man sig, fordi disse Bønder kunne komme over Sarpen; man gjorde Lag for Konger og Kjæmper, som havde afbrændt nogle Gaarde; nu hilser man med Begeistring en Statsraad, som ødsler sit Geni paa at Folk kan kjøre Baghun fra Sagene ved Hafslund til Borregaard og Sarpsborg,

Nutiden er underlig; Mange kalde den materialistisk. — Tiden er god; den skaber et varigt Grundlag for Begeistringen og Poesien. Den er dybt menneskelig.

I Hovedbygningens store Sal var anbragt Plads for 250 Mennesker. Den konstituerede Amtmand aabnede Skaalerne med Kongens, derpaa Broens, Statsraadens, den fraværende Amtmands, og Amtets. Statsraaden besvarede Skaalen med Henvendelse til Veiinspektør Bergh, hvis Skaal han udbragte. Med sin vanlige oratoriske Kunst ledsagede han Skaalen med en Tale af følgende Indhold omtrent: Man henvendte sig til ham og ydede ham Anerkjendelsen for de glædelige Fremskridt, vi nu gjøre i Kommunikations-Anliggender. Dette var ufortjent: Fortiden havde gjort meget og forberedt Nutiden; Medhjælpere gjorde meget. Turde han selv tilegne sig nogen Fortjeneste, saa maatte det være den, at han ledte efter Dygtigheden, hvor den var at finde, (med særlig Henvendelse til Bergh). En Mand kan ikke udrette meget, dersom han ikke har Tiden og Almeenaanden med sig. Nu var man saa lykkelig at virke i Forening med disse Magter; derfor gik Alt vel. Folket var kommet til Anerkjendelse af det Gavnlige i et bedre Kommunikationsvæsen, og det fandt noget Nationalt i disse større Værker.

Statsraadens Tale, der var ligesaa beskeden som sand, blev modtagen med Enthusiasme.

Siden efter udbragte Statsraaden en Skaal for den franske Konsul, som sad ved hans Side — „for den Mand," sagde han, „der er ligesaa elskværdig som sit Folk." Da de første Skaaler vare udbragte, drak man Storthingets Skaal, det norske Folks, Broderrigets og de tilstedeværende Svenskers. Lieutenant Engelstads og Muurmester Guttormsens Skaaler bleve drukne, og Konsul Stang havde den lykkelige Tanke i Forbindelse med disse Mænds Skaaler at udbringe Arbeidernes Skaal, en Skaal, der blev hilset med større Bifald end nogen anden. Et charakteristisk Træk af Stemningen, og — man tør vel sige — Nutiden i Modsætning til Fortiden, der nok kunde være „snil" mod Arbeidsmanden, men som dog ikke kunde erkjende hans Jevnbyrd.

Treschows, Forvalter Sundeliens m. Fl.'s Skaaler bleve drukne. Ingen holdt dog nogen egentlig Tale undtagen Statsraad Stang. Forsaavidt fik man ikke, hvad man turde have ventet alvorlige og fornøielige Taler, hvortil denne Fest passende maatte kunne have givet Anledning.

Siden adspredte Laget sig i de rummelige Værelser, og da Salen var gjort ryddelig igjen, dandsede man til Kl. 10. Statsraaden dandsede med. Statsraad Stang er lige folkelig, hvor han viser sig. Han er just Manden i en Stat med vore Institutioner og borgerlige Skikke. Er dette end overflødigt at udtale, saa er det dog en Billighedsfordring, som formeentlig bør skee Fyldest, naar man tillader sig at omtale en Fest som denne.

Nu staar da Broen over denne Fos, som danske Konger og Dronninger have vist den Ære at see paa, og som formeentlig har været glad med Folket over disse vigtige Begivenheder, over de Støtter, som til Minde derom ere reiste, og over de Vers, som ved de Anledninger ere skrevne, — denne Fos, som Stockfleth i Aaret 1777 skrev sit lønnede Priisdigt over i Virgilsk Sprogbulder og med klassisk Paakaldelse af de hulde Muser, — denne Fos, om hvilken J. Storm Munch sagde, at den hverken „taalte Baand eller Lænke," men, som nu maa finde sig i dem, — denne Fos, som har været udhævet som et Billede paa Norges Storhed, men som nu i Hollebystenen har mistet sin bedste Pryd, — denne Fos, som ingen Broarbeider har taget, uagtet Sibyllas Spaadom paa Sarpsborg har sagt, at den skulde tage alle og fremskynde Verdens Ende, naar der kom en Bro over den, — denne Fos, som skulde give Exemplet til Broer over Glomma, der nu ogsaa snart maa finde sig i en anden Bro længere oppe paa Leden til Øieren.

Vei- og Brovæsenet gjør gode Fremskridt i Smaalenene ved Hjælp af dets driftige Amtmand, der har begrebet sit skjønne Kald, at virke til et Amts Velvære, som trods sin Beliggenhed forholdsviis har staaet tilbage. „I Smaalenene er Alt enten for smaat eller for stort" — et godt Udtryk for Tilstanden under de mange Herregaarde, Leilændingerne og de andre Smaabrug. Man har vel ogsaa ved dette Ordsprog tænkt paa Saugbrugsprivilegierne, der neppe nogetsteds i Landet ere mere ulidelige end her. Det Ene har staaet i Forbindelse med det Andet. Smaalenene har ligget og sonet paa Middelalderens og Enevoldstidens Synder. Nu vil Alt jevne sig efter Omstændighederne. Broen over Sarp tør vel betragtes som et Pant derpaa.

Fra Broen.

Du bruser Fos, hvad bruser du vel efter?
Saa langt du skal, du dog vil komme frem.
Du ynkes maa for dine store Kræfter,
du er for stærk til ret at tæmme dem.
For egen Styrke maa du gaae tilgrunde
det Store selv maa slaae sin egen Vunde.

Det Store først vi kjende kan af Faldet:
da først til os det kommer rigtig ned.
At det til noget Stort og Skjønt var kaldet,

Sadik Paschas Kosakregiment.

vi som det selv først da med Vished veed.
Sin Længsel ved sin Død det først kan lindre
og slukke Gløden i sit dybe Indre.

Dog Fos, mens du din stolte Draapa kvæder,
du sukker altimellem tungt og saart.
Jeg troer, Gud hjælpe mig saa sandt, du græder —
din Graad i Øiet smitter ogsaa vort.
Som dig det gaar, saa gaar det med os Alle:
vi bruse frem og ned i Dybet falde.

Dog atter snart igjen du finder Havet,
saa finde ogsaa vi vort Moderhjem.
Ei hviler det, som engang er begravet;
i Tidens Fylde nyt det kommer frem.
og liflig kvæger Liv, naar Naaden kalder,
som du igjen i Regn fra Himlen falder.

Sadik Paschas Kosakregiment.

Efter Illustr. London News give vi en Skizze af det i Tyrkiet nylig oprettede Kosakregiment under Kommando af Sadik Pascha, der i den polske Literatur er bekjendt under Familienavnet Czaikowski. Mandskabets Holdning, Bevæbning og dets Hestes Fortrinlighed roses meget af hiint Blads Korrespondent. De fleste af dette Regiment ere ægte russiske Kosakker, som i sin Tid, anførte af Attaman Nekrassa, have underkastet sig Tyrkiet.

Palladset i Sydenham og den antediluvianske Verden.

(Efter Illustration.)

Der gives vel neppe En blandt vore Læsere, som jo ikke i sin unge Alder har slugt Feehistorier og Eventyrene i Tusind og een Nat, ikke En, hvis barnlige Indbildningskraft ei har været blændet af Pragten i Kalifernes Palladser. Nu vel, Aaret 1854 lover os et Vidunder, der vil fordunkle Perraults og Sultaninde Scheherazade's forunderligste Phantasier. Ja, den Dag nærmer sig, da der i Sydenham vil blive aabnet et Pallads, hvorimod Sardanapels blot var en Rønne og en Have, der overgaar Hesperidernes som Guld overgaar Bly.

Dette Pallads vil blive vor Klodes Monumental-Historie. Denne Historie vil ikke alene strække sig til Tiden før Syndfloden, men endogsaa til den, der gik forud for det første Menneskes Skabelse. Beskuende! Eders Øine ville her møde de Uhyrer, der kravlede om paa Jordens endnu slimede Overflade. I ville gjøre Bekjendtskab med Monumenterne fra den fjerneste Oldtid; I ville betræde et ægyptisk Tempels Helligdom; I ville kunne hvile Eder paa Trinnene af et asyrisk Pallads og stille eders Tørst ved et eller andet Springvand, hidbragt fra Bysants. I ville kunne sammenligne de Gamles Gravmonumenter med dem, der findes paa vore Kirkegaarde; Eders Fødder ville træde paa Moskeernes bløde Tæpper; Middelalderens Slottes mørke Majestæt vil fremstille sig til Eders Beskuelse og I ville blive gjæstfrit modtagne i det Huus i Pompeii, hvis Impluvium er saa berømmelig. I ville see Helte og Viismænd fra alle dens Sekler og Kunsten i alle Epoker. I et Minut ville I fra dette kolde, fugtige Land, hensættes i de tropiske Egnes varme, sødtduftende Atmosphære; Eders Hvidtjørnhækker og krøblingagtige Vegetation ville I ombytte med Kjæmpepalmer og Orientens kolossale Værter, I ville gjennemfare Jordens hele Overflade og see de sjeldneste Blomster, de mest tillokkende Frugter. I ville møde Løven i sine mørke Huler og Tigeren mellem Hindostans jungles.

Sphinxen, Memnons Statu, Monumenterne over Sesostris's Seire, Discobolen eller Steenskivekasteren, den døende Gladiator, den medicæiske Venus, Bayrerinden af Rauch, Napoleons Seiervindinger, huggede i Steen af Pradier og bestemte til Heltens Gravsted. Marrochetti's Washington — alle Kunstens Storværker ville finde deres Plads i Sydenhams Pallads.

Hvilken forbausende Menneskevirksomhed! Versailles' Vandlednings-Undere ville snart fordunkles. En Vandmasse vil styrte ned, som for Eders Blikke vil fremstille Skuespillet af Niagaras Vandfald, reduceret til en Ottendedeel af ets Omfang. Man udhuler en Sø, hvori man ved Hjælp af Vandfaldet vil gjengive Ebbens og Flodens Phænomener.

Men blandt alle de Vidundere, som Krystalpalladsets Direktører love Eder, findes der intet, der vil vække saamegen Forbauselse og Beundring, som Gjenopvækkelsen af den antediluvianske Verden.

Efter at have vandret gjennem en Skov og sprunget over Grøfter, befinde vi os endelig udenfor et langt Skuur, hvori vi opdage en Ovn, en stor Mængde Tønder, fyldte af Modellerings-Leer, et endnu større Antal Bøtter og — Mr. Waterhouse Hawkins, der skaber Orden af al denne Uorden. Det er i dette Skuur at de Uhyrer fabrikeres, der beboede Jorden længe forinden Noah tænkte paa at bygge sin Ark.

Midt i Søen, som man er ifærd med at udhule, findes to Øer, der ere helligede Dyrene fra anden og tredie Periode. Og for at der skal være Harmoni i Alt, vil det omgivende Landskab fremstille sig i Skikkelse af uhyre Klipper, Lyng, gigantiske Bregner og andre Vidundere fra Planteverdenen før Syndfloden. — Ved Bredderne af en eller anden stor Sump, Billedet af Chaos, ville extraordinære Uhyrer varme sine Lemmer i Solskinnet: uddøde Molusker ellerSliimdyr, Polyper, der ligne Blomster, Trilobiter med udspringende Øine o. s. v.

Det er Nutidens Geologer vi skylde Kundskaben om at der har existeret saadanne forunderlige Skabninger. Et Been,

der kastes op fra Jordens Skjød, tillader Naturforskeren at bestemme, hvilken Dyreart det har tilhørt. En Fisk, et opgravet Skaldyr fortæller sin egen Historie ligesaa tydelig, som om den var skreven; det Spor, som et døende Uhyre har efterladt i det stivnede Leer, aabner os en heel Skat af Kundskab. Da intet Menneskeøie har seet disse Dyr i deres Heelhed, har deres Gjengivelse fordret den høieste Opmærksomhed og et fuldkomment Bekjendtskab til Geologien, Chemien, Naturhistorien, Mineralogien og den komparative Anatomi.

Lader os kaste et Blik paa nogle af de Uhyrer, med hvilke Krystalpalladsets Besøgere snart skulle gjøre Bekjendtskab.

Her have vi Pterodaktylen, en Drage der var til før Adam. Opdagelsen af dette store vingede Dyr er en af de fuldkomneste og vigtigste, der ere gjorte af Geologien. Det Særegne ved dette Dyr er, at dets Skelet paa eengang fremviste Fuglens, Krybdyrets og Pattedyrets charakteristiske Mærker og skjønt det var næsten heelt, vidste Naturforskerne følgelig ikke til hvilken Dyreklasse det skulde henføres. Hovedets Form og Halsens Længde lignede Fuglens, Legemet og Halen nærmede sig de almindelige Pattedyrs. Disse Særkjender i Forening med en meget lille Hjerneskal, som hos Krybdyrene, og et Næb, forsynet med halvhundrede skarpe, i Form af en Saug anbragte Tænder, frembød en Kombination af tilsyneladende Anomalier, som den store Cuvier's Geni dog forstod at bringe i Samklang. Denne Lærde beviste paa en tilfredsstillende Maade, at dette Væsen, der tilsyneladende var et Uhyre, frembød et af de skjønneste Exempler paa den Harmoni, hvormed Naturen forstaar at anvende de samme Dele af den dyriske Beenbygning til Livsbetingelser, der variere i det Uendelige. Dette Dyr kunde, som det lader, leve baade paa Jorden og i Vandet og desuden flyve i Luften. Man formoder endogsaa, at det kunde hænge sig fast ved Træernes Grene ved Hjælp af fremspringende Udvæxter, der lignede Fingre og vare befæstede til dets Vinger. Under Hvilen holdt det sig paa Bagbenene som en Fugl, med Hovedet opreist og balancerende sin lange Svanehals frem og tilbage. Dets med en Hinde beklædte Vinger vare femten Fod i Omfang og ligesom Vingerne paa Borneos Flaggermuus vare de skikkede baade til at flyve og svømme med. Kort sagt, det var Virkeliggjørelsen af Dragen i Fabelen.

Plesiosauren viser sig ogsaa igjen paa Jorden. Denne store Fiirbeen forener Slangens og Skilpaddens Særkjender. Den har en lang Hals og en bred Ryg med et Legeme af tredive Fods Længde, som maa have generet Krabaten adskilligt. For ganske nylig har et Selskab Gentlemen spist til Middag i dens Bug.

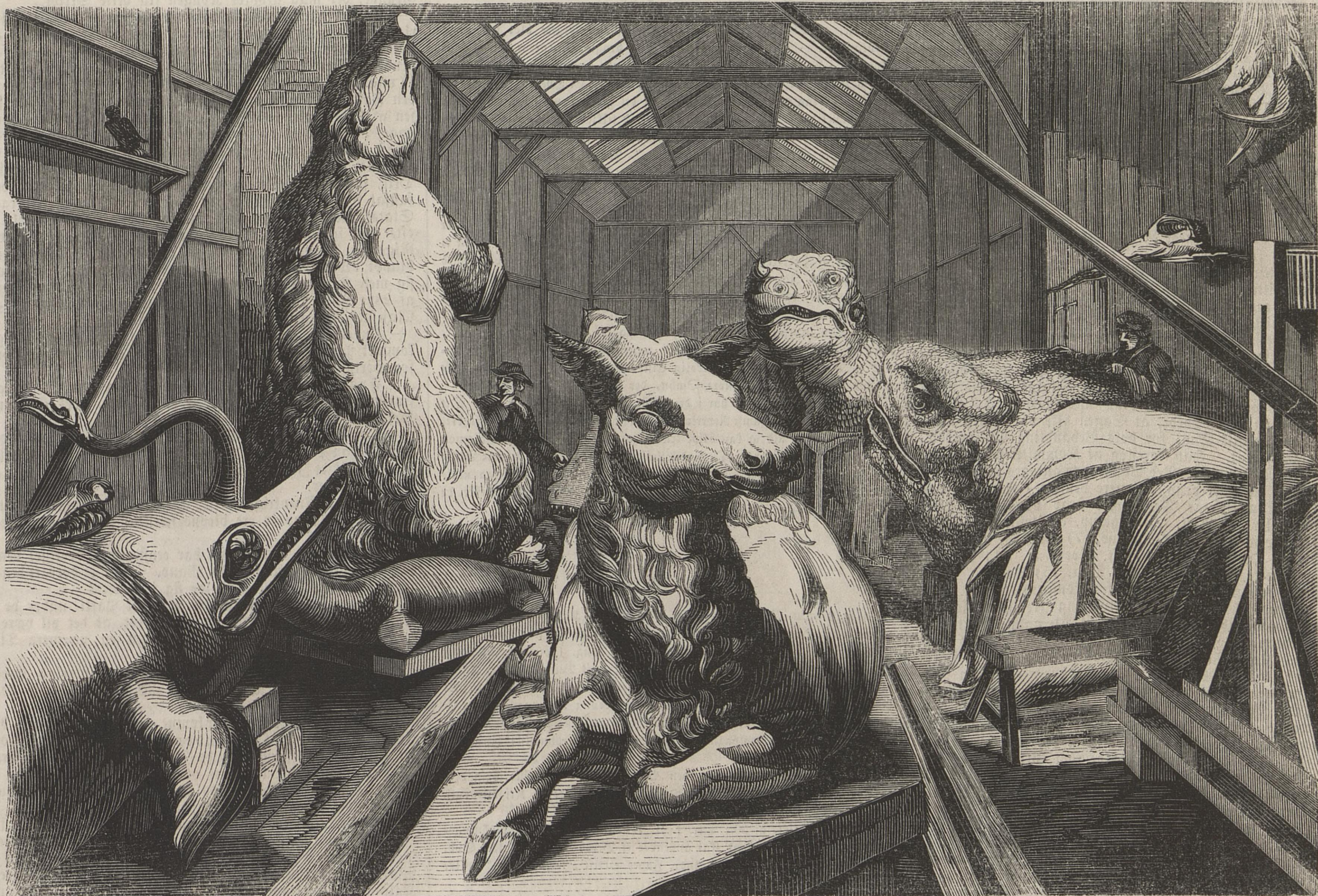
Teleosauren er en stor Krokodille, hvis Form ligner de Krokodiller, man finder ved Bredderne af Ganges, men i de antediluvianske Sekler færdedes dette Uhyre paa Kysten af Whitby. Den har et uhyre Svælg og dens Kindbeen, der næsten optage den halve Deel af Legemet, ere bevæbnede med en dobbelt Række forfærdelige Tænder.

Et andet Dyr, der seer tungt og trægt ud, er Paleotherium, der omtrent har Skikkelsen af et Rhinoceros. Man opdagede i Montmartres Steenbrud nogle opgravede Levninger, en Tand og Stykket af et Kjævebeen, som underkastedes Cuviers Undersøgelse. Ved at gaae ud fra Analogier og drage Slutningen om det Hele fra de enkelte Dele, erkærede denne Lærde uden Betænkning, at de havde tilhørt en antediluviansk Pachyderm, som han nøiagtig beskrev. Den senere Opdagelse af Resten af dette Dyrs Been beviste Rigtigheden af Professorens skarpsindige Paastand. Paleotherium har en skarp, tyk Hud, en lille Snabel ved Enden af Snuden og tre Tæer paa hver Fod. Dette kolossale Uhyre levede ved Bredderne af Søer og Floder og nærede sig af Urter og Træernes Blade. Det lader til, at Frankrig og England fordum have været beboede af disse Pachydermer. Men et af de forfærdeligste Dyr i Mr. Hawkins Samling er vistnok Labyrinthodon, en kjæmpemæssig Frø, som ikke er mindre end otte Fod lang. Dette Dyr, der i Form og Farve ligner Frøen, har et umaadeligt Svælg, store glimrende Øine og et afskyeligt Hoved; det er det modbydeligste Exemplar af de antediluvianske Krybdyr. Englands og Tydsklands røde Sandsteen bærer ofte Spor af Labyrinthodons Fødder.

Her have vi den gigantiske Iguanodon, halv Hvalfisk, halv Fiirbeen, som er tredive Fod høi og hundrede Fod lang fra Hovedet til Halen; — Megatherium, der fremstilles klatrende op i et Træ og har Udseende af at hvile paa sine to Bagpoter og sin Hale som paa en Trefod; — Ichthyosauren eller Fiirbeen-Fisken med sin snegledannede Hale, sine store funklende Øine, sine spidse Tænder, sine Svømmefinner og sit femten Fod brede Legeme; — Megalosauren, en af den forgangne Verdens mest gigantiske Krybdyr, som ikke var mindre end halvfjerdssindstyve Fod lang med tilsvarende Omfang og Kræfter, Alt indesluttet i et solid Pantser; — Dinotherium, et Uhyre af atten Fods Længde, med et afskyeligt Hoved, en stor Snabel og to Hugtænder lig Valrossens — og endelig Accoplotheria, en høist interessant Gruppe, hvis Originaler svømmede i Vandene og græssede paa Bredderne af den store Flod, der fordum flød hvor Paris nu ligger.

Det store irlandske Elsdyr eller Kjæmpehjorten, hvis Been man i saa talrig Mængde finder i Irlands Søer og Moradser, danner en nobel Kontrast til disse Uhyrer. Dette Dyr er gjengivet i hele sin fordums Elegance og Majestæt efter det Skelet som eies af det kongelige Selskab i Dublin. Fra Foden til Skuldren har det syv Fods Høide og tolv til Hornene*).

*) En Ting mangler imidlertid i denne Samling, og det er Søormen, det store Fabeldyr fra Norges og Amerikas Kyster; men vilde man gjengive dette, fik man tage Midgardsormen i Oldsagnene til Mønster; thi Søormen er intet Andet end denne. A.

Sydenhampalladset. Antediluvianske Dyr.

Fra hvilket Standpunkt man end bedømmer dem, kunne de paleontologiske Exemplarer der fremstilles i Sydenhams Pallads, ikke undlade at vække Beundring. Hvor kjæmpemæssige, groteske og forunderlige end de Uhyrer forekomme, der ere gjengivne med den størst mulige Troskab, kunne vi dog være forvissede om, at de alle havde deres Plads og Bestemmelse i Skaberens Planer.

Hvad Mr. Waterhouse Hawkins angaar, kan man ikke noksom rose den Skarpsindighed i Udførelsen og den vedholdende Opmærksomhed, der har tilladt ham at fremstille for os vor Klodes første Indvaanere og saaledes gjennem Sandserne bibringe os Kundskab om Ting, som vi ved den nøiagtigste Beskrivelse dog aldrig vilde fatte fuldstændig.

Edouard Scheffter.

Storthinget.

Den 25de Febr. indfandt Statsraad Erichsen sig og overbragte Storthinget følgende kgl. Propositioner og Meddelelser: 1) Propos. om at de Fondet til Bygdemagaziners Indretning og andet almeennyttigt Brug tilhørende Midler kunne udlaanes til Kommuner til Afhjælpning af Kornmangel. (Næringskom. No. 1); 2) do. ang. Afgifter af Varer og Fartøier, som i de følgende tre Aar skulle erlægges til Statskassen (Toldkom.); 3) do. ang. Rigets Indtægter og Udgifter i kommende Budgettermin (Budgetkom.; hvad der vedrører Brændeviinsafgiften sendes Næringskom. No. 2; hvad der angaar Militæretaten til Militærkom.); 4) Prop. og Meddelelse ang. Kongsbergs Sølvværk. Derefter foretoges til Behandling Budgetkommitteens Indstilling ang. den kgl. Proposition om Eftergivelse af decideret Ansvar for Politipenge hos Raadmand Christensen i Bergen og hans Kautionister. Ansvarsbeløbet for Forsømmelse af at varsle Kautionisterne nedsattes ifølge Kommitteens Indstilling fra 1364 Spd. 66 ß til 750 Spd. som den for Raadmand Christensen ved hans Udnævnelse bestemte Kautionssum. Debatterne dreiede sig især om hvorvidt Departementernes Chefer skulde bære de ved deres Underordnedes Forsømmelser voldte Tab eller disse Embedsmænd selv. Motzfeldt med fl. var af hiin, Schweigaard, Stabell og fl. af denne Mening. Derefter refereredes foruden en heel Deel andre indkomne Sager et Andragende fra M. Sars, J. Koren og S. Danielsen om at blive tilstaaet 1000 Spd. til Udgivelsen af Fauna littoralis Norv. (Budgetkom.) og et do. fra Direktionen for Bergens Museum om at Museet i næste Budgettermin maae blive tilstaaet en Understøttelse af 1500 Spd. aarlig samt et Bidrag til Opførelsen af en ny Musebygning. (Budgetkom.)

Til Odelsthinget overbragte Statsraad Erichsen følgende kgl. Propositioner: 1) Prop. ang. Udfærdigelse af en Lov om Politibetjente og Politiombudsmænd paa Landet. (Justitskom. No. 2.); 2) do. til Lov ang. nogle Politiovertrædelser paa Landet (samme Kom.); 3) do. til Lov indeholdende Tillæg til og Forandringer i den nu gjældende Brandforsikringslov (Næringskom. No. 2.); 4) do. til Lov indeholdende Tillæg til Loven om Vaarsildfiskeriet af 1851. (Næringskom. No. 1). Blandt de mange andre indkomne Sager, der refereredes, kan nævnes Forslag fra Repræsentanten Bagger til Lov om Ophævelse af Bestemmelserne om Voteringens Hemmeligholdelse i Rigsretten og Høiesteret (Konstitut.-Kom.); do. fra Repræs. Skjerkholt til Lov ang. Tatere og Fantefolket. (Justitskom. No. 2); do. fra Repræs. Valstad til Lov ang. en Laaneindretning for Landmænd til Jordforbedring (Budgetkom.); do. fra Repræs. Rummelhoff og Enge til Lov om Sagbrugsvæsenet (Næringskom. No. 1); do. fra T. Knudsen ang. større Handelsfrihed paa Landet (Næringskom. 2).

I Storthingets Møde den 1ste Marts refereredes en Mængde indkomne Sager, hvoriblandt: Ansøgning fra Bestyreren af den norske dramatiske Skole, om at Skolen maae blive tilstaaet et Bidrag af 1000 Spd. aarlig (Budgetkom.); Skrivelse fra Repræs. R. Olsen, hvormed fremsendtes et af ham vedtaget Andragende fra Østerriisøers Skibsrhedere og Skibsførere om Bevilling af 3400 Spd. til Opførelse af et Fyr paa Stangholmen ved Riisøer (samme Kom.); Forslag fra Repræs. Høegh om Bevilling af 30,000 Spd. til 2de Pleiestiftelser for Spedalske i eller ved Stavanger og Namsos (Kirkekom.); Forslag fra Repræs. Borchsenius om Bevilling af Bidrag til reisende Agronomer m. V. samt til rentefri Udlaan til Landmænd eller Foreninger til Myropdyrkninger, Sænkning eller Udtapning af Indsøer eller deslige (Budgetkom.). Do. fra det norske Studentersamfund om et aarligt Bidrag af 150 Spd. til Studentersangforeningen (Budgetkom.) Do. fra den tekniske Forening i Drammen om et fortsat Bidrag af 100 Spd. af Statskassen (Næringskom. No. 1). Skrivelse fra Justitsdepartementet, hvori meddeles Hs. Maj. Tilkjendegivelse om, at Hs. Maj. bevidner Storthinget sin inderlige Erkjendtlighed for de i Sammes Adresse af 13de Febr. udtalte Følelser og Ønsker for Hs. Maj. og den kgl. Familie (vedlagt Protokollen). Do. fra Pastor A. Boeck om at tilstaaes et aarligt Bidrag af 500 Spd. af Oplysningsvæsenets Fond til videnskabelige Arbeider og Udgivelsen af Skrifter deels i fremmede, deels i det norske Sprog (Kirkekom.). Do. fra Ole Follum om Erstatning af 2000 Spd. i Anledning af et Tab, som han har lidt ved Opførelse af en Jærnkjædebro over Aamot Sund paa Modum (Veikom.). Do. fra Repræs.

Grave om et Bidrag af 3000 Spd. til Oparbeidelse af en Vei gjennem Dyslandsdalen fra Fladdal til Aamotsdal i Silgjord (ligeledes). Forslag fra Repræs. Dreier, Høegh og Schølberg om Bevilling af 13,862 Spd. 87 ß aarlig til Opførelse af et Fyr paa Andenæs (Budgetkom.); Ansøgning fra C. M. Jensenius om at blive meddelt Naturalisation som norsk Borger (Konstitutionskom.); Forsl. fra Aalesunds Havnekommission, fremsendt af Repræsentanterne Sanne, Aarflot og Grønningsæter, om Bevilling af Midler til Opførelse af et Fyr ved Indløbet til Aalesunds Havn (Budgetkom.); Do. fra Repræsentanterne Sanne, Dahl med Fl. om at Statskassen skal garantere Oplysningsvæsenets Fond for de Tab, som muligens maatte opstaae ved Udlaan til Udtapning og Opdyrkning af Myrer og lignende Jordforbedringer af indtil et Beløb af 20,000 Spd. (ligeledes); Do. fra Do. om Bevilgelse af 200,000 Spd. til Grundlæggelse af et Laanefond til at fremme Myrers Udtapning og Opdyrkning m. V. (ligeledes); Do. fra Do. om Bevilgelse af et Laan af 10,000 Spd. til Jakob Jervell til Opdyrkelse af Vestnæs Myr (Budgetkom.); Forestilling fra Provst Krag m. Fl. om at Restbeholdningen, 800 Spd., af de i sin Tid ved Subskription til Erhvervelse af Eidsvolds Værks Hovedbygning indkomne Beløb maa blive anvendt til Fortsættelse af det paabegyndte i bemeldte Bygning anbragte Portrætgalleri (Konstitutionskom.) Forslag fra Repræs. Bugge om Bevilgelse af Statskassens Midler af 4000 Spd. aarlig i anstundende Budgettermin til Landhuusholdningsselskaber, hvis Love og Statuter ere approberede af Indredepartementet (Budgetkom.).

I det derpaa afholdte Odelsthing refereredes ligeledes en heel Deel indkomne Sager, hvoriblandt: Forslag fra Repræsentanterne Berner og Hartmann til Lov om Skatteligninger i Kjøbstæder og Ladestæder. (Bankkom.); Do. fra Repræs. Baggerud til Lov ang. Auktionsvæsenet paa Landet (Justitskom. No. 2); Do. fra J. Nielsen, A. E. Olsen og O. Hjort af Christiania, vedtaget af Repræs. Velde, Sæter og Soelberg, til Lov om Gjældsarrest (Justitskom. No. 2); Forslag fra Repræs. Dieset til Lov om Postvæsenet (Veikom.); Forslag fra D. Schumacher med flere Indvaanere i Tromsø, til Lov om Helligbrøde (Kirkekom.); Forslag fra 6 Repræsentanter til Lov ang. Udtapning og Opdyrkning af Myrer og lignende Jordarbeide (Budgetkom.).

Kl. 1 fortsattes Storthingets Forhandlinger, og Præsidenten refererede følgende 3 ved Statsraad Riddervold overbragte kgl. Propositioner: 1) Prop. om Afhændelse af Gjerdrums Alminding (Budgetkom.); 2) Do. om Afhændelse til Bodø Kommune af det af Staten i sin Tid til bemeldte Kjøbstads Anlæg erhvervede Territorium (ligeledes); 3) Do. om Bevilgelse af 300,000 Spd. til Bestridelse af Udgifter, som paa Grund af de politiske Forviklinger i Europa og til Opretholdelse af de forenede Rigers Neutralitet under samme maatte findes fornødne.

Præsidenten foreslog at sende den kgl. Proposition til Militærkommitteen, men T. Knudsen foreslog at der skulde nedsættes en egen Kommittee til Behandling af denne Sag, hvilken Kommittees Valg skulde opsættes til næste Dag. Ved denne Udsættelse fandt Præsidenten Betænkelighed, medens Schweigaard fandt ingen Grund til at afvige fra det Sædvanlige og udtalte sig imod at Thinget overlod sin Myndighed formeget til Kommitteerne, da dog Diskussionerne inden samme var Hovedsagen. Sverdrup understøttede T. Knudsens Forslag og fremhævede, at Sagen ikke var nogen militær, men en politisk Sag, for hvis Behandling Militærkom. ikke var sammensat. Han foreslog at Kommitteen skulde bestaae af 15 Medlemmer. Ved Voteringen antoges med 56 St. T. Knudsens (af Sverdrup nærmere bestemte) Forslag, dog saaledes at Kommitteens Medlemmer strax udvalgtes; disse Medlemmer bleve 1) Aall, 2) Hagerup, 3) Ueland, 4) Stabell, 5) Schweigaard, 6) Baggerud, 7) Balstad, 8) U. A. Motzfeldt, 9) O. V. Lange, 10) J. Sverdrup, 11) Schydtz, 12) K. Motzfeldt, 13) Jensen, 14) Daa, 15) Bergh.

Endelig refereredes Indstilling fra Konstitutionskom. ang. 2de af de paa 13de ordentlige Storthing fremsatte Forslag til Grundlovsforandringer, sigtende til at aabne Statsraadets Medlemmer Adgang til at deeltage i Storthingets Forhandlinger. Konklusionen er saalydende: „De af P. Holst, S. Jaabæk, H. S. Blom, O. A. Krogneß og John Nergaard fremsatte Forslage til Forandring i Grundloven saalydende: „Den Bestemmelse i Grundlovens § 12, som indeholdes i Ordene: „Kun ingen Medlemmer af Storthinget“ ophæves herved. „Istedetfor Grundlovens § 62, som herved ophæves“, skal herefter Følgende gjælde som Grundlovsbestemmelse: „De Embedsmænd, som ere ansatte ved Statsraadets Kontorer, Hoffets Betjente og dets Pensionister kunne ikke vælges til Repræsentanter“ bifaldes.“

Den 3die Marts refereredes i Storthinget Indstilling fra den i Anledning af den kgl. Proposition om hiin extraordinære Bevilling nedsatte Kommittee, hvis væsentlige Indhold var: Efterat Kommitteens samtlige Medlemmer have havt Anledning til at blive bekjendt med de Aktstykker, der omhandles i Hs. Majestæt Kongens Meddelelse til den norske Regjering af 8de f. M., har Kommitteen fundet sig endmere befæstet i den Overbevisning, at Hs. Majestæt Kongen under de forhaandenværende europæiske Forviklinger har indtaget den neutrale Stilling, som maa erkjendes at være overeensstemmende med det norske Folks Tænkemaade og sande Interesse. Med denne Betragtning af Sagen kan Kommitteen ikke Andet end tilraade, at Storthinget bevilger den foreslaaede Sum. — Vel er det ikke meddeelt Kommitteen saadanne Oplysninger, at den er bekjendt med, hvorledes de foreslaaede Midler skulle anvendes, og den kan derfor ikke ytre nogen bestemt Mening om Summens Størrelse; men idet Kommitteen erkjender, at saadanne Oplysninger under de forhaandenværende Omstændigheder vanskelig kunde gives, finder den i den kgl. Propositions egne Tilsagn den Betryggelse med Hensyn til Bevilgningens Anvendelse, som i en Sag af denne Beskaffenhed kan være at opnaae. Kommitteen giver sig saaledes den Ære at indstille til Storthinget at fatte følgende Beslutning:

Til Bestridelse af Udgifter, som Hs. Majestæt Kongen paa Grund af de nærværende politiske Forviklinger i Europa og til Opretholdelse af de forenede Rigers Neutralitet under samme maatte finde uomgjængelig fornødne, bevilges 300,000 Spd.

Præsidenten foreslog, at Indstillingen strax skulde behandles. Nissen ønskede med Hensyn til Opinionen rundt Landet dette udsat, da man ved ikke at gaae altfor hurtigt tilværks vilde berolige Folket under Frygten for at Landet var i Krigstilstand. Bagger antog, at det norske Folk kjendte vor Stilling og at det nu ved en hurtig Beslutning burde lægges for Dagen, at der herskede Enighed mellem det og Kongen i Opfattelsen af vor politiske Stilling. Præsidenten antog, at en Udsættelse ikke vilde bringe nyt Lys i Sagen, hvori Bergh ogsaa var enig, idet han med Hensyn til Opinionen var af en anden Mening end Nissen. Krogneß, og Lie erklærede sig i samme Retning som Nissen. Valstad, U. A. Motzfeldt, O. V. Lange, Hannestad, Augustinussen og Bergsager talte mod Udsættelse af Sagens Behandling. Ved den derpaa foretagne Votering blev det mod 4 St. afgjort, at Sagen strax skulde foretages. R. Olsen forlangte nu Ordet. Der var i Kongens Tilkjendegivelse til Regjeringen talt om at gjøre et Udvalg af Storthinget bekjendt med de denne Sag vedrørende diplomatiske Aktstykker i Lighed med hvad der var skeet i Sverige til det hemmelige Utskott; forsaavidt Kommitteen, betragtende sig som et saadant Udvalg, havde afgivet Indstilling efter Præmisser, som den skjulte, fandt han det grundlovstridigt; 92 Medlemmer af Thinget vilde jo komme til at stemme iblinde. Man kom til Storthinget for selvstændigt at give sin Mening tilkjende i enhver Sag, og kunde ikke overlade sin Myndighed til Kommitteerne. Præsidenten fremhævede Vanskeligheden ved slige diplomatiske Sagers Behandling, hvorom Grundloven ingen Bestemmelser havde. Deres Natur tillod ikke at de fremlagdes for det hele Thing, men det maatte dog være ønskeligt, at dette gjennem enkelte Medlemmer kunde tage Hensyn til deres Indhold. K. Motzfeldt afviste den Anskuelsesmaade, at Kommitteen havde gereret sig som hemmelig. Dietrichs talte i samme Retning som R. Olsen. Ved Voteringen blev **Kommitteens Indstilling eenstemmig bifaldt.** Derefter refereredes endeel indkomne Sager.

Literatur og Kunst.

Paa den norske dramatiske Skoles Theater opførtes i Søndags Holbergs „Henrich og Pernille.“ Paa Udstyret var al mulig Omhu anvendt og Spillet var ogsaa i det Hele saagodt, som man kunde vente. Jfr. Parelius er en fortrinlig Magdelone; Jfr. Sullustad spiller Pernilles og Hr. Bucher Henrichs Rolle med megen Livlighed; Bye er en Arv med en saa grundig Gaardskarlsagtighed, at man desværre fristes til at troe, han blot giver sig selv. Om de Øvrige kan Intet siges — det er slemt, at Theatret for de gamle Kjøbenhavnsborgere blot har unge Skuespillere. — Det drøie Holbergske Vid bragte Tilskuerne til ofte at bryde ud i Latter; men alle Vittigheder tilhobe henreve dem dog ikke til saa meget Bifald, som den ubetydelige Ytring i „Et Hverdagsbillede,“ at Smøret er saa dyrt nu for Tiden.“ I det Hele er man ved dette Theater temmelig konsekvent i at give sit Bifald tilkjende paa urette Sted. — I Onsdags opførtes atter „Henrich og Pernille“ samt „Et Vidunder, musikalsk Farce i een Akt efter det Franske.“ Denne Farce, hvis Handling er henlagt til Magiens Blomstringstid, er et godt lille Stykke, med en saare morsom Intrigue. Men det gjorde dog mindre Lykke, end heel maadelige Stykker paa dette Theater pleie. Grunden hertil var vel, at Klapnings-Forgjængerne kjende for lidet til den svundne Tidsalder til at finde mindste Rimelighed i, at Nogen for Alvor skulde tænke paa at danne et Menneske af Pibeleer og belive det med Gas. Men de, som vide, med hvilke bizarre Ideer det semtende og sextende Aarhundredes Magikere og Alchymister sysselsatte sig, ville dog ikke finde noget Urimeligt eller Overdrevent heri. Selv i Goethes Faust stoder man paa en lignende Idee. Den sværmeriske Magikers Rolle gaves af Bucher. Hans forstandige Kone gav Jfr. Parelius med megen Sikkerhed, og Jfr. Sullustad — Datteren — var en tækkelig Elskerinde. Ogsaa ved dette Stykke maatte man beundre den store Omhu, der var anvendt paa Udstyret.

Christiania Theater har i den sidste Tid ingen Nyhed bragt. Det har holdt sig til det gamle Repertoire: „Bagtalelsens Skole,“ et Stykke, som man næsten aldrig kan blive træt af at see, samt „Kong Salomon og Jørgen Hattemager,“ „De Uadskillelige“ og nogle andre mindre Stykker, der ogsaa for længere eller kortere Tid tilbage ere opførte saa utallige Gange, at de nu ere reent udtærskede. Ikke destomindre trække de stadigen godt Huus.

Norge.

Christiania. Under 18de Febr. er ledig pers. Kapellan C. D. Ely udnævnt til Sognepræst til Vanelvens Pstg. (Bergens St.); Kand. theol. C. A. Lütken til resid. Kapellan til Vaage Pstg. (Gudbrandsdalen); Fuldmægtig i Kirkedepartementet D. A. Ræder til Bureauchef og Kand. jur. T. Lyng til Fuldmægtig, begge i bemeldte Dept.; Kand. jur. P. C. W. Blichfeldt til Fuldmægtig i Revisionsdept.; Kompagnichirurg C. C. Eger til Korpslæge ved thelemarkske Musketeerkorps og Kand. med. N. C. A. Bonnevie til Kompagnichirurg i den 2den akershusiske Infanteri brigade.

— Under s. D. er Chefen for 2den Bataillon under Artilleribrigaden Generaladjutant J. B. Krohg meddeelt Afsked i Naade fra Krigstjenesten med 800 Spd. i Pension

— Ved kgl. Resol. af 30te Dec. f. A. er bestemt, at der af Oplysningsvæsenets Understøttelsesfond skal anvendes et Beløb af indtil 135 Spd. til Indkjøb af Exemplarer af Andr. Fayes Skrift „Almueskolen,“ hvilke skulle uddeles blandt Landets Præster.

— Under 23de Jan. er Gaardbruger H. Eriksen beskikket til Lensmand i Distriktet Værø og Røst af Lofotens og Vesteraalens Fogderi.

— Selskabet for Folkeoplysningens Fremme afholdt den 21de Febr. sin aarlige Generalforsamling. Udgifterne have i 1853 udgjort 2303 Spd. 54 ß. (i 1852 1674 Spd.) Kassebeholdningen, som ved Udgangen af 1852 beløb sig omtr. 283 Spd., udgjør nu omtr. 540 Spd. Af Tidsskriftet er udkommet 6 Hefter paa tilf. 21 Ark samt et Tillægshefte paa 27 Ark, („Naturlære for Almuen.“) Selskabet har understøttet en Mand til at reise om i Landet for at holde Foredrag over enkelte Partier af Fædrelandets Historie. Paa Formandens (H. Nissens) Opfordring til de Tilstedeværende om at fremkomme med de Bemærkninger, de maatte have at gjøre, opstod der en langvarig Debat om Tidsskriftets hensigtsmæssigste Indhold og Redaktørens Dygtighed til sit Kald. Fr. Brandt opponerede mod Vigs grundtvigske Skrivemaade, paaviste forskjellige Mangler ved Tidsskriftet og udtalte sig i Forening med Schübeler og Rosing for, at der mere tages Hensyn til det Økonomiske og Nyttige. Lektor Friis og Professor Monrad meente, at denne Retning var tilstrækkelig repræsenteret gjennem Tillægshefterne. Det laa desuden ikke i Selskabets Formaal af afhjælpe Folkets materielle Mangler, men fremme dets Oplysning og vække Folkeaanden. Provst Nissen og Pastorerne Thorne og Steensrud udtalte sin Anerkjendelse af Vigs Virksomhed og Dygtighed som Folkeskribent. Til Medlemmer af Repræsentantskabet valgtes Prof. Rasch, Hartvig Nissen, Bogtrykker Malling, Prof. Munch, Oberst Th. Broch, Overlærer Daa, Lektor Friis, Pastor Wexels, Prof. Monrad, Prof. Keyser, J. Aasen og Overlærer Knudsen.

— Krigsdampskibet Hekla, der af det engelske Admiralitet er udsendt til de nordiske Farvande i Anledning af disses Undersøgelse, ankrede i Løverdags ved Drøbak. Næste Dag besøgte nogle af de ombordværende Officierer Christiania, blandt hvis Borgere flere strax forenede sig om at give dem en Fest i Frimurerlogen; men de afsloge Indbydelsen i de forbindtligste Udtryk.

Drammen. Gravfossen vaa Modum, der har voldet stor Skade i Tømmerflødningen, vil nu forvandles til „en jevn Skraaplan,“ da henved 100 Mand skulle udminere Fosseslupet. Dette Arbeide udføres efter Foranstaltning af den for Tiden fungerende Trælastdirektion og antages at ville koste 5000 Spd.

Frederiksstad. Ogsaa til Politiet her er indbragt et falskt Ortstykke.

Røraas. Sognepræst til Røraas Menighed Julius Begtrup, bekjendt som Forfatter og Oversætter af flere fordetmeste theologiske Skrifter, er afgaaet ved Døden den 8de Febr. Han var født i Kjøbenhavn 1795 og en Søn af den i 1841 afdøde danske Krigsraad Jens Worm Begtrup. I 1819 tog han ved Kjøbenhavns Universitet theologisk Attestats med bedste Charakteer, drog til Norge og blev (1825) Overlærer ved Throndhjems borgerlige Realskole. For at erholde geistligt Embede her i Landet, underkastede han sig i 1840 philosophisk og theologisk Examen ved vort Universitet (begge Dele med Charakteren Laud.) og blev i 1845 Sognepræst til Røraas. Han var en stærk Philolog og en strengt religiøs Mand.

Levanger. En Indbydelse til Aktietegning i et nyt Inherreds-Dampskib er nylig udstedt.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Forhenværende Statsraad Johan af Wingård, den sidste Gjenlevende af den adelige Wingårdske Æt, afgik ved Døden den 21de Febr. 75 Aar gammel.

— Statsutskottet bifaldt (mod een Stemme) Propositionen om Bevillingen af $2^1/_2$ Mill. til Krigsudrustninger. Den 23de blev Propositionen eenstemmig og uden Votering bifaldt af alle fire Stænder.

Danmark. „Fædrelandet“ omtaler som et almindelig udbredt Rygte, at Kong Frederik VII, træt af Regjeringens Byrder, vil give efter for de til ham gjorte Anmodninger og har isinde at nedlægge Regjeringen til Fordeel for Prinds Christian af Danmark. Bladet fremhæver derhos de vægtige Grunde, der maa afholde Kongen fra dette Skridt.

— Folkethinget har saagodtsom eenstemmig forkastet Ministeriets Forlangende om Bemyndigelse til at oktroyere en Heelstatsforfatning og derimod antaget Udvalgets Forslag, saalydende: Nærværende Grundlovsbestemmelser træde i Kraft: 1) naar den danske Rigsdag, efter at være bleven bekjendt med den Fællesforfatning, som Kongen i Henhold til Kundgjørelsen af 28de Jan. 1852 allernaadigst maatte agte at lade udgaae, beslutter, at disse Grundlovsbestemmelser skulle træde i Kraft samtidig med Fællesforfatningen; 2) eller naar en Forsamling, bestaaende af Affendinge fra Monarkiets forskjellige Dele, sammensat efter et Forhold, som svarer til det, der er fastsat for Størrelsen af de enkelte Statsdeles Bidrag til Statsfornødenhederne, og valgt for Kongerigets Andeel, enten efter den for Samme bestaaende Valglov eller af den danske Rigsdag, idetmindste 60, $^1/_3$ af Lands- og $^2/_3$ af Folkethinget, blandt vedkommende Things egne Medlemmer, — har forenet sig med Kongens Regjering om en i Henhold til Kundgjørelsen af 28de Jan. 1852 affattet Fællesforfatning, og denne af Hans Majestæt Kongen er bleven ophøiet til Lov.

— Under 6te Febr. er gjennem Ministeriet for Slesvig udkommet Patent angaaende Oprettelsen af en øverste Domstol for Hertugdømmet.

Frankrig. Napoleons sidste Forsøg paa at bringe en Forsoning med Rusland tilveie er strandet, idet Czaren har forkastet hans Skrivelse.

— Der er givet Kong Otto af Grækenland Advarsel om, at dersom han begunstiger Urolighederne blandt de tyrkiske Undersaatter, vil et franskt Troppekorps besætte Athen og andre græske Stæder.

— Tre af Frankrigs mest anseede Astronomer Mathieu, Langier og Mauvais ere blevne fjernede fra det parisiske Observatorium.

England. Underhuset har eenstemmig bevilget den forlangte Søkontingent 58,000 Mand. Man er overalt begeistret for Krigen og Frivillige melde sig i Hobetal.

Østerrig har endnu ikke taget sit Parti under de indtraadte Forviklinger. Snart hedder det, at det vil være neutralt, snart synes det at give Haab om en nærmere Tilslutning til de vestlige Magter.

Tydsklands Stormagter følge vel Østerrigs Exempel, forsaavidt dette ikke slutter sig til Rusland, hvortil de nok ingen Lyst have.

Tyrkiet. De senest ankomne udenlandske Aviser bringe Efterretning om at Opstanden i Tyrkiets græske Provindser tiltager i en foruroligende Grad. Friskarer fra Grækenland strømme stedse talrigere over Grændsen. En stor Deel af den osmanniske Hær i Bulgarien og navnlig Arnauterne ere affendte for at dæmpe Oprøret.

— Efterretningerne om Stillingen ved Donau ere ubestemte.

— Til den russiske Donauhær bringes store Tilførsler af Pontons for at forberede Overgangen. Hæren i det lille Wallachi har opstillet sig i 3de Linier uden om Tyrkeleiren ved Kalafat og foretaget en stor Rekognoscering. Men nogen Storm troede man ikke mulig før længere hen i Marts.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Geschworner-Embedet i nordenfjeldske Bergdistrikt (skal bestyres af en Konstitueret). Den aarlige Gage er 252 Spd.

Bodø Sognekald (Salten) med omtr. 740 Spd. i Indtægter.

Sekretærposten ved det norske Missionsselskab med 400 Spd. i Løn.

En Lærerpost (for en Seminarist) ved Tromsøs borgerlige Skole med 180 Spd. i aarlig Løn.

En Hjælpelærerpost ved Stavanger lærde og Realskole med 250 Spd. i Løn.

Bestyrer- og Førstelærerposten ved den i Nordlands Amt oprettendes Landbrugsskole med 300 Spd. i Løn, frit Logis og Kost.

En Lærerpost ved Pipervigens Asyl.

Kirkesangertjenesten ved Hovedkirken i østre Thotens Prstg., hvormed er forenet Lærerposten ved den faste Skole. Tjenesten antages at indbringe omtr. 100 Spd., foruden Bruget af Klokkergaarden.

Lærerposten ved Bragernæs Borgerskoles Forberedelsesklasse med 144 Spd. i aarlig Løn.

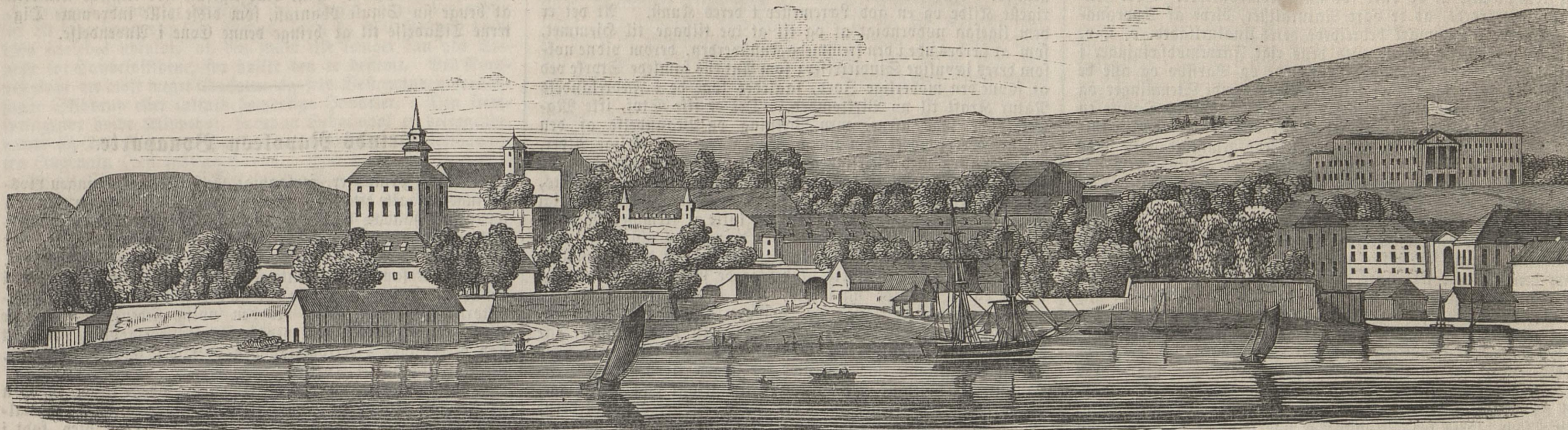
Eker residerende Kapellani med omtr. 510 Spd. i Indtægter (Et Laan paa 200 Spd. forrentes og afbetales med 6 pCt. aarlig).

Stryens og Indvigens Lensmandsombud (Nordfjord) med omtr. 100 Spd. i Indtægter, hvoraf udredes en Pension paa 20 Spd.

To **Omgangsskolelærerposter** i Vaalers Pstg. med 40 Spd. i aarlig Løn.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 10. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 11te Marts 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Landskabsmaler Gude. — Prinds Napoleon Bonaparte. — Sebastopol. — Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvestlig Gjennemfart. — Storthinget. — Literatur og Kunst. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. Bekjendtgjørelser.

Landskabsmaler Gude.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

Hvis Gude, som det af hans Alder, Helbred og øvrige Forhold er at haabe, faaer leve en Stund, vil det Tidsrum, han nu har tilbagelagt, vistnok kun danne et lidet Afsnit i hans kunstneriske Udvikling og Virksomhed; men derfor er det ikke sagt, at det er mindre vigtigt eller mindre betydningsfuldt. De første Indtryk ere blivende, og Banens Begyndelse bestemmer almindelig den følgende Retning. Under enhver Omstændighed har Gude allerede nu, inden han har fyldt sit niogtyvende Aar, baade hjemme og i Udlandet, vundet en saadan Anseelse og Berømthed som Maler, at der ikke, hvor kort den tilbagelagte Bane end er, behøves nogen Undskyldning, fordi vi her meddele nogle Notitser om hans Livsforhold og Udvikling. De af vore Læsere, der have noget tilovers for Kunsten, eller føle Interesse for den levende Kundskab om og Deeltagelse for Norge, der er bleven Udlandet indpræntet, og for den Hæder Fædrelandet har vundet, ved sine Maleres Fremstillinger af dets Natur og Folkeliv, kunne neppe være i Tvivl om, hvilken betydelig Andeel Gude har havt heri.

Hans F. Gude er født den 13de Marts 1825 i Christiania af Forældrene Ove Gude og Marie Brandt. Faderen, der nu er Sorenskriver i Lillesand, var først Prokurator og senere Skattefoged i Christiania. En udviklet Kunstsands var under de daværende Forhold vistnok meget sjeldnere end nu i Hovedstaden, og en saadan havde Gudes Fader heller ikke, men han glædede sig hjertelig over Sønnens ualmindelige Lyst og Anlæg for Tegning, der allerede meget tidlig vakte Folks Opmærksomhed. Gude blev imidlertid bestemt for Studeringer og kom ind paa Møllers Institut. I sit tolvte Aar kom han paa Grund af sine kunstneriske Tilbøieligheder i et fortroeligt og venskabeligt Forhold til en af Skolens Lærere, der var Dilettant i den ædle Malerkunst. Denne Mand bidrog vel ikke synderligt til Gudes kunstneriske Udvikling, men han tog ham med paa sine maleriske Reiser, og Gude har ham at takke for, at han i en tidlig Alder fik see den storartede Natur i Bergen og Thelemarken. Gude besøgte imidlertid ogsaa Tegneskolen, og den af Skolen meget fortjente Lærer, Landskabsmaler Flintoe, gav ham desuden af egen Drift Privatundervitsning om Søndagen, Gude har ytret, at han med Taknemmelighed erkjender, at han, ligesom flere norske Kunstnere, af Flintoe fik de første grundige Begreber om Tegning.

Paa disse Tider kom Kunstforeningen istand, og Gude gjorde nu det meget sigende Skridt at skaffe sig Oliefarver og de øvrige Malersager, som han hidtil hos sin Ven Dilettanten havde betragtet med sky Ærefrygt. Han fik udlaant Malerier af Kunstforeningen og kopierede disse til liden Fremme og Fordeel for det latinske Studium. Han var nu sexten Aar gammel og havde ved denne Tid gjort Bekjendtskab med Professor Welhaven, der levende interesserede sig for ham; med Varme og Iver talte hans Sag hos Faderen og fik denne til at glemme det Betænkelige i at sende Sønnen ud i Verden, førend han endnu var bleven Student.

I 1841 drog Hans Gude til Düsseldorf, men her gik det daarligt nok i Begyndelsen. Professor Schirmer, hvem han først henvendte sig til om at blive optaget paa Akademiet, raadede ham, efter at have prøvet hans Evner, til at reise hjem igjen. En stor Trøst i denne Modgang og deraf følgende Nedslagenhed var det for Gude, at Andreas Achenbach, som noget tidligere have gjort sin norske Reise, tog sig af ham, besøgte ham et Par Gange ugentlig hele Vinteren igjennem, veiledede ham og støttede hans Haab. Da Gude om Vaaren 1842 endnu ikke havde faaet Plads paa Akademiet, reiste han i Selskab med en fransk Maler til Skovene ved den belgiske Grændse og senere til Taunusbjergene ved Frankfurt. Det Udbytte og de Studier, han om Høsten bragte med til Düsseldorf, befandtes mere tilfredsstillende end hans tidligere Arbeider, og han blev nu endelig optagen paa Akademiet, hvor han kom ind i den store Landskabsklasse, blandt gamle skjæggede Karle, der forlængst havde traadt sine Børnesko paa Kunstens Baner. Denne Vinter tilbragte Gude med at male tydske Skovbilleder, som formodentlig ikke have været synderlig tilfredsstillende, da han selv har fortalt, at han forærede dem til sin Oppasser.

Vaaren 1843 skulde Gude hjem, for at see Norge med klarere Oine end før, og han havde det Held, at han til Reisekammerat fik den siden saa berømte Leu, samt at han under Reisen traf sammen med Adolf Tidemand og Kaufmann fra Hamburg.

Gude havde allerede erfaret, at Naturen kan opfattes paa mange forskjellige Maader; men der havde dog hidtil ikke kunnet være Tale om nogen bestemt Retning hos ham. Achenbach havde været hans Lærer, og denne Maler er Naturalist, det vil sige, han opfatter sundt og ligefrem det Skjønne i Naturen, enten det nu er i det Enkelte eller i det Hele, i Træets Forgreninger, eller i Luftens Farvestemning, gjengiver det illusorisk og med en genial Technik. Schirmer, der senere var Gudes Lærer, følger en modsat Retning. Hos ham er det Kompositionen, det Symbolske i Landskabet, det Ædle i Linien, som er Hovedsagen; den tro Charakteriseren, det Eiendommelige i Plantelivet og i det Uorganiske er underordnet, og følgelig bliver den Skjønhed, der aabenbarer sig i det Smaa, forsømt. Saadanne vare de hinanden modsatte Anskuelser, Gude var paavirket af; men den Læremester, som idetmindste for det Første, afgjorde Striden, var den norske Natur selv. Gude troede snart at see, hvilket forresten ingenlunde er Tilfældet, at det organiske Liv, der tilsteder Kunstneren en større Vilkaarlighed i Anordningen, i Regelen ikke var Hovedsagen her i Norge, men at det var Landskabets hele storartede Bygning, dets Klippeformer, Daldannelser og Høifjeldsvidder, som gjorde det til norsk Natur, og omendskjønt han i de første Aar maaskee noget eensidig greb dette, saa var det dog et ypperligt naturligt Underlag for hans senere Udvikling. Imidlertid var det jo en Besynderlighed, at han og længe efter at han havde leveret ganske klare Billeder, ikke ret forstod, hvorledes et Træ skulde males.

Gudes nøgne Høifjeldsbilleder gjorde fortjent Lykke. Fjeldviddens storartede Natur, der før kun havde tiltalt den dristige Jæger og en enkelt Naturforsker, som vovede sig ind mellem Fjeldknudernes Botter og Trangdale, ind i den evige Snees Regioner, stilledes med et frem for Publikum i al sin Vildhed og gribende Majestæt, og dette kom meget beleiligt; thi det var netop paa hiin Tid, man begyndte at faae Oinene op for hvad der i Sandhed var eiendommeligt og norsk saavel i Natur som i Folkeliv, Musik og Sprog. Høifjeldsnaturen omfattedes naturligviis som noget af det mest vilde og eiendommelige i vort Land med levende Interesse. Malere, Digtere, Forfattere og Musikere reist til Fjelds og kom hjem med Studier og lyriske Stemninger, med Sagn og Eventyr og Fortællinger om Jagt- og Sæterlivet deroppe; intet Under at en saadan Gjengivelse af denne Natur som Gudes blev modtaget med Bifald og Paaskjønnelse. Et morsomt Træf var det, at et af de første af disse Billeder ved Udlodningen i Christiania Kunstforening tilfaldt Professor Hansteen, som var den første, der i sine Reiseskitser fra Hardangervidden, i en klar Opfatning og paa en aandrig og tiltalende Maade havde skildret Høifjeldsnaturen og Folkets Liv i de dengang lidet kjendte og besøgte Fjeldegne.

I de første Aar efter denne Reise malte Gude i Düsseldorf efter de Indtryk han under den havde faaet af Fædrelandets Natur, og det var hovedsagelig Høifjeldet og Fjordene i Bergensstift, der afgav Motiver til hans Billeder. Den Retning, han slog ind paa, skulde vel være en gylden Middelvei, men nærmest maatte han kaldes Naturalist. Schirmer, som fremdeles var hans Lærer, kjæmpede stedse mod en altfor troe Opfatning og Gjengivelse af Landskabet. Han nægtede ham ikke Kompositionsevne, men var af den Mening, at hans Billeder formeget bare Præg af Studier efter Naturen, og at de savnede den høiere poetiske Kolorit. I Haab om at finde det Rette, vedblev imidlertid Gude, uden at lade sig forstyrre, at følge den Vei, han var slaaet ind paa.

Det kunde her maaskee ikke være upassende at omtale en Naturalisme, som saa mange af Nutidens Landskabsmalere hylde, og som paa sine Steder udraabes som det ene Rette, den nemlig, ifølge hvilken Alt, hvad man finder paa sin Vei, har Værdi nok for Fremstillingen, naar det blot med skuffende Sandhed bliver gjengivet. Et kjedeligt Stakitværk, en snorlige Allee o. a. d. skulle saaledes være gode Motiver for Kunstneren, naar han blot gjengiver dem med Troskab og Nøiagtighed. Det er jo vistnok et gammelt Ordtykke, at det ikke kommer an paa hvad men hvorledes. Rigtig forstaaet vil dette altid gjælde for Kunstneren, der aandrig og poetisk vælger, opfatter og gjengiver sit Stof. Men Smag, Aand og Poesi er det, som netop mangler i hine Naturalisters Fremstillinger. Naar en saadan Naturkopist f. Ex. vælger en snorlige, perspektivisk svindende Alle, til Gjenstand for sin Fremstilling, saa studerer han flittig efter Naturen, tegner med Nøiagtighed hver Green saaledes som den tilfældigviis er og sidder der; om Træerne faae skjønne harmoniske Former, er ham ligegyldigt. Hans Billede bliver et Slags ufuldkommen Daguerrotyp, men neppe noget Billede af Naturens friske organiske Liv, og Solskinnet bliver til et ængsteligt graat Lys, som ikke varmer Beskuerens Sjæl. Denne Fremstillingsmaade er naturligviis en forkastelig Yderlighed; det ene Rigtige er og maa være af det, der i Naturen er charakteristisk, at udfinde det Ideale. Kunstneren maa heller ikke glemme, at Fremstillingsmidlerne ere høist ufuldkomne, at Farverne blot tilnærmelsesviis gjengive Virkningerne i Naturen, at der f. Ex. ved Sollysets Fremstilling maa opgives meget af det klare Lys i Skyggen eller ogsaa selve Sollysets Kraft; en altfor stor Fordybelse i Detailstudiet, og en altfor omhyggelig Gjennemførelse af hver liden Reflex fra Luften eller belyste Gjenstande i Skyggen, svækker Virkningen af det Hele. Dette er sagt exempelviis, men det betegner dog det Valg, Kunstneren har at gjøre. Den, der nu for Tiden blandt de bekjendte Malere bedst forstaar at løse saadanne vanskelige Opgaver, skal være Achenbach, og han gjør det med en saadan Genialitet, at man hos ham sjelden eller aldrig mærker Midlernes Utilstrækkelighed.

I de to Sommere 1845 og 46 var Gude atter paa Studiereiser i Norge, og ved hans Tilbagekomst til Tydskland tilbragte han paa Grund af private Forhold Vinteren 1846—47 i Bonn. Den Eensomhed, som han der nød i Samliv med en sjelden begavet Ven, som varmt tog Deel i hans Udvikling, bidrog mere til at befæste ham i den Retning han havde valgt og gjøre ham sin Kunstneropgave klar, end om han havde levet i det brogede Liv i Düsseldorf.

Da han i Aaret 1847 igjen vendte tilbage til Düsseldorf, forlod han Schirmers Attelier, og begyndte nu at male med større Selvstændighed. I Norge viste den vaagnende Interesse for Kunsten og for Gude sig paa en faktisk Maade, idet han fik flere Bestillinger og navnlig en meget betydelig af den unge Eier af Baroniet Rosendal, Kand. jur. Hoff-Rosenkrone, paa et stort Billede fra Høifjeldet. Dette var netop en Bestilling efter hans Lyst, han malte dette Billede med stor Begeistring og havde den Tilfredsstillelse, at det norske Publikum og især Bestilleren havde Glæde deraf. Det var Rundane i Sommerveir med en stor Flok flygtige Rener. Dette var den mest storartede Fremstilling af Høifjeldsnaturen, man havde seet i Norge: her var Alt, hvad der griber Menneskesjælen i Fjeldørkenen, dens uendelige Vidder, dens Eensomhed, dens Vildhed, Uveirets Gru og det Heles knusende Storhed.

Men Høifjeldet var nu ikke mere det eneste Feldt, Gude bevægede sig paa; han forsøgte meget mere at fremstille de mest forskjellige Egne af Norge; lyse Birkelunde mørke Skovkjærn, Sognefjordens Landskaber med speilblankt Vand og soltindrende Snebræer, Hallingdalens Fosse, Ringeriges aabne Egne og al den Mangfoldighed, som Norges Natur frister Kunstneren med, skulde gjengives, og det er ei umuligt, at den Urolighed, hvormed han gik fra det Ene til det Andet, i Begyndelsen ikke har været til Gavn for det solide Studium, som altid bør være rettet paa Eet.

Hidtil havde han næsten udelukkende fundet Kjøbere for sine Billeder i Norge, men i 1847 aabnedes der ham Marked i Holland og Tydskland, og efterhaanden gik de fleste Malerier af meget naturlige og begribelige Grunde derhen. I denne Henseende gjør dog Aarene 1848 og 1849 for en Deel en Undtagelse. I 1848 tyede nemlig vore Kunstnere hjem til Norge for at være i Ro og Fred, og der viste sig i Christiania en saa levende Sympathi for deres Kunst, at dette Aar vist altid vil komme til at staae som et Lyspunkt i deres Erindring. Tidemand og Gude forsøgte for første Gang i „en Brudefærd i Hardanger" at faae et Billede istand, hvor Folkelivet og Naturen levende greb ind i hinanden. Omendskjønt det havde mange Vanskeligheder for dem gjensidig at underordne sig Virkningen af det Hele, nærede dog det Bifald Billedet vandt deres Lyst til oftere at forsøge sig paa lignende Maade. De malte saaledes en Fiskerscene fra Hallingdal, hvor Landskabets Aftenstilhed, Folkenes Beskjæftigelse og den milde Stemning skulde staae i inderlig Harmoni. Der kom istand en Kunstnerforening, hvori Alle der sympatiserede med Kunstnerne, bleve optagne. Christianias Indvaanere viste ogsaa megen Interesse for tre Aftenfremstillinger med levende Billeder (fornemmelig efter Gudes og Tidemands Malerier og Tegninger), som man fik istand for at tilveiebringe Stipendier for yngre Kunstnere. Men alt dette var kun af kort Varighed. Den Tid var endda ikke kommen, da Kunstsandsen i Hjemmet var bleven stærk nok til at give Malerne tilstrækkelig Beskjæftigelse, og rimeligviis er den Tid endnu temmelig fjern. Kunstnerne vare heller ikke saa dygtige og fuldtallige, at de i længre Tid kunde undvære den gjensidige Kritik, som et stort Kunstnersamfund udøver.

Allerede i 1849 reiste Tidemand tilbage til Düsseldorf. Gude holdt først Bryllup og fulgte efter det følgende Aar med sin unge Kone, Betsy Anker; de fleste yngre Kunstnere toge ogsaa derhen. Men i Christiania begyndte der nu at vise sig en Opposition mod Düsseldorf og mod Kustnernes Ophold der. Det er ikke saa lige til med Bestemthed at sige hvorfra dette kom. En af vore Boghandlere havde paa hiin Tid, da Boghandler-

kritikerne eller de brautende Anmeldelser begyndte at gjøre sig brede i vore Dagblade, formodentlig for at modarbeide Markskrigeriet, faaet istand et kritisk Tidsskrift, der ogsaa beskjæftigede sig med den fædrelandske Kunst. Gjennem dette Tidsskrift var det, at Oppositionen paa en temmelig umoden Maade offentlig gjorde sig gjældende; men dens første Spirer laae rimeligviis udenfor dette. Det er ikke usandsynligt, at den kom fra Danmark og hang sammen med Tydskerhadet. Fra Danmark lød det i Kritiken om norske Billeder, at de vare tydske, at der i dem var en overdreven Jagen efter Farveeffekt, og fremfor alt, at de vare for meget komponerede. Vore Malere, som troede, at de vare Naturalister, bleve af Supranaturalisterue i Danmark bebreidede deres Unaturlighed. o. s. v. Vel er den norske Natur med dens rige Farvemodsætninger i Klipper og Mos og Lavarter, i Løv- og Barskov og alle de forskjelligartede Træer, og i alle disse vexlende Stemninger og Belysninger, som et Klippeland frembyder, for de Danske en ubekjendt Sag, og i Danmark er der vistnok en for Kunstneren lidet taknemmelig grøn eller graa Eensformighed, men naar Danske fordre denne i norske Landskaber for at finde dem naturlige, saa maae de finde sig i den praktiske Forkastelse af en uberettiget Kritik, som vore Malere have bragt i Anvendelse, ved ei at sende sine Billeder til Danmark.

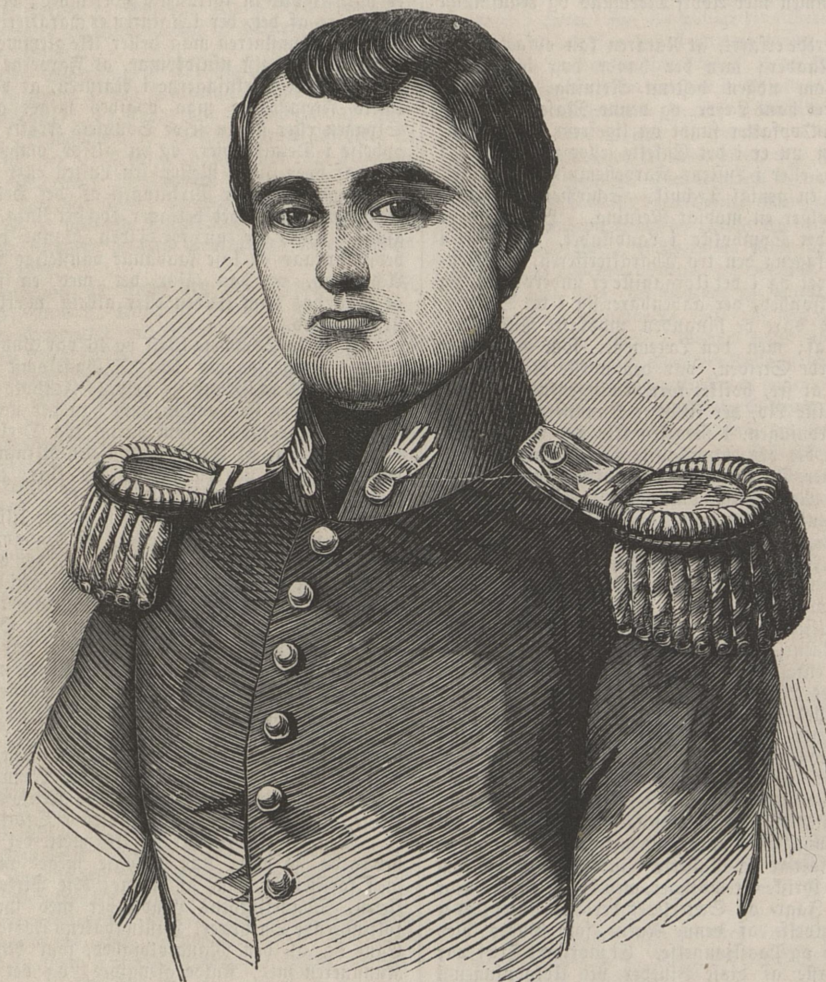
Det vilde vistnok være en trang og smaalig Anskuelse af Kunstens Væsen, som vilde gjøre den national i den Forstand, som den saaledes skal være det i Danmark; thi det er kun i aandigt Fællesskab med Fortidens og Nutidens Mestere i alle Lande, at en rig og frugtbar Kunstvirksomhed kan udvikle sig. Det er derfor let begribeligt, at vore norske Kunstnere finde det heldigt for sin Virksomhed at bo i Düsseldorf, hvor de ved Jernbanerne let kunne sætte sig i Forbindelse med største Delen af det civiliserede Europa, og have kort Vei til Brüssel og Paris, Steder, hvor Kunsten nu for Tiden har et Opsving som aldrig før. Kunstnerne sige selv, at de med al sin Kjærlighed til Norge dog ikke kunne gjøre det Offer at fæste Bo i Hjemmet; thi Fædrelandet vil tilsidst selv komme til at lide under dette deres Offer, hvorved de vilde bortgjemme sine Talenter for en liden Kreds, der ikke kunde brødføde dem. De indvende, at Følgen af dette Offer vil blive den, at de inden kort kom til at gaae Krebsgang, medens deres Venner og Kunstbrødre ude i det friske Kunstnerliv ved gjensidig Kritik, Belærelse og Billedskue Dag for Dag steg i Dygtighed og Berømmelse. — Dette tror jeg er den Side, hvorfra de fleste af Malerne see denne Sag; men der er ogsaa en anden Mening om Sagen, som ikke er uden Berettigelse. Der er vist ingen af vore Malere, som nægte, at de have sine inderste Rødder i Fædrelandet, at dettes Natur har været dem den rigeste Kilde og en god Læremester i deres Kunst. At det er dem ligesaa nødvendigt af og til at tye tilbage til Hjemmet, som at færdes ude i den fremmede Kunstverden, derom vidne noksom deres jævnlige Studiereiser; som Antæus samlede Styrke ved at favne den moderlige Jord, saaledes søge de i Fædrelandets Natur Kraft til ny Virksomhed. Det er ikke Stof, ikke Materiale de søge alene, men Vækning og Beaandelse af den Natur, der er voxet dem ind i Sjælen fra den tidlige Alder, da Øiet først med Kjærlighed begyndte at hænge ved Skov og Sø og Hei og Fjeld. Man maa imidlertid ikke tage dette saaledes, som om det skulde være Meningen, at Kunstnerne philisteragtigt skulde indmure sig i Fædrelandet og lukke al fremmed Paavirkning af Kunst og Kunstnerlivet ude; da vilde de vist snart være inde i Krebsgangen. Men man har antaget, at det ikke maatte være saa meget vanskeligere at besøge de store Kunstnersamfund og af og til opholde sig i dem, leve i dem, fra Norge af, end at foretage de lange og kostbare Studiereiser til Norge fra Tydskland. Nu da Norges Forbindelse med Udlandet Aar for Aar lettes, udvides og forøges, kan der ikke være Tale om at bortgjemme sine Talenter for nogen liden Kreds. Afstanden til Tydskland og England er tilbagelagt paa 2—3 Dage, og de samme Markeder maa vel staae aabne, om Billederne sendes fra Norge. Desuden vil det da undgaaes, hvad der i de senere Aar har indtruffet, at fremmede Reisende, som her have ventet at finde og ønsket at erhverve Frembringelser af norsk Kunst, ere blevne henviste til Tydskland. Hvorvidt vore Malere kunne leve eller brødfødes i og af Fædrelandet er et Spørgsmaal, som Ingen med Sikkerhed kan besvare; thi det er endnu uforsøgt, og det turde maaskee hænde, at det første Forsøg blev et Offer. Der er imidlertid et Faktum tilstede, som synes at tale for det Modsatte. De Kunstnere, der i Aarene 1848 og 49 vare hjemme i Christiania, havde under sit Ophold her tilsammen en Indtægt af omtrent 10,000 Spd. Dette antyder en langt høiere Interesse for Kunsten, end man var berettiget til at vente. At denne Interesse, naar her stiftedes et større Kunstnersamfund, ganske anderledes vilde stige og fra Hovedstaden udbrede sig videre i Landet, er der sikkert megen Sandsynlighed for, og man kan derfor ikke andet end ønske vore Kunstnere Lyst og Held til at vove et Forsøg. Kunde dette sættes i Forbindelse med en Anstalt for fædrelandsk Kunst, vilde Sagen for Fremtiden være bedre stillet.

I 1851 bereiste Gude Schweitz, men uden at hjembringe Studier derfra. Han havde sat sig i en bestemt Opposition mod Schweitzernaturen, som han imidlertid nu, da den begynder at gaae anderledes op for ham, selv finder forkastelig. Siden forrige Sommer (1853) har Gude igjen været i Norge, og agter først til Høsten at forlade os.

I de sidste Aar har Gudes Malerier ogsaa fundet Kjøbere i England og Amerika. Det Billede, hvis Omrids vi efter „Illustrated London news" i det første Nr. af denne Aargang har søgt at give en svag Forestilling om, blev forrige Aar udstillet og solgt i London. Uden Tvivl er dette Billede det heldigste af alle de, som Gude og Tidemand have malt i Fællesskab.

At meddele nogen egentlig Kritik over Gudes Arbeider ligger ligesaa langt udenfor denne Artikels Omraade, som det er over Forfatterens Indsigt. Heller ikke skulle vi indlade os paa at udskrive Nogen af de mangfoldige Anmeldelser og Kritiker, der har staaet at læse i forskjellige fremmede Blade, og som for en Deel have været gjengivne paa Norsk af Morgenbladets Kunstanmelder. Saavidt bekjendt er Gude imidlertid ingensteds bleven ordentligt nedreven uden her hjemme. — Men til hvad der ovenfor er anført skulle vi til Slutning føie nogle kortfattede Bemærkninger om Gudes Kunst og om hvad der har havt en væsentlig Indflydelse paa hans Udvikling.

Af det, som betegner Achenbachs Retning, har Gude tilegnet sig Kjærligheden og Omhyggeligheden for de maleriske Virkninger i Landskabets Detailler; derimod mangler han vistnok den Lethed, hvormed Achenbachs Pensel beseirer alle Vanskeligheder. De fleste af Gudes Billeder er lagt an paa en streng Komposition; de ere ikke uklare eller drømmende, og at det maa være saaledes fremgaar ogsaa af Gudes Udsagn om, at det er ham umuligt at frembringe Noget, dersom han ikke med Bestemthed, i Forveien, seer det hele Billede færdigt. I denne Kompositions Strenghed, i Massernes Fordeling til Ligevægt og Liniernes maleriske Symmetri sporer man Schirmers Indflydelse; men hos Gude hviler Kompositionen paa den norske Naturs Eiendommelighed, medens den hos Schirmer har sin traditionelle Grund i de gamle Mesteres Værker. Disse siger imidlertid Gude, at han hverken har havt Lyst eller Leilighed til at studere, men han har bestandig fundet det næmmere og morsommere at gaae lige til Naturen og spørge den tilraads. Blandt de Kustnere, hvis Kritik Gude har nydt godt af, nævner han fornemmelig Lessing. I de sidste Aar har Gude søgt at udvikle Kolorit, som hans Billeder tidligere savnede. Vistnok havde de som oftest etslags Farvevirkning, men ikke hvad man forstaar ved Kolorit, en finere gjennemført, om man saa tør sige musikalsk og totalt virkende Farve. — Som det er egent for Düsseldorferskolen har Gude malt en forfærdelig Mængde Studier, ja endog flere end de Fleste; men disse Studier benytter han sjelden direkte, da de mere synes at være malte for at bevare og indprænte Kundskab, end for senere aandløst at gjengives i Billederne. Han siger, at han ikke godt kan binde sig til saadanne tilfældigt udrevne Stykker af Naturen, men maa komponere. Der er imidlertid Intet som Lægfolk i Kunsten saa nødigt gaar ind paa, som den frie Komposition. De troe, at Sandheden lider og trædes under Fødder derved, og det hænder ikke sjelden, at de med Foragt eller en vis uhyggelig Følelse vende sig bort fra Malerier, om hvilke det hedder, at de ikke ere strengt efter Naturen. Man kan derfor hverken fortænke Gude eller vore øvrige Malere i, at de lyve en Smule for saadanne Godtfolk og nævne dem et eller andet Sted, thi det hjælper. Den høiere poetiske Sandhed, som man ved Kompositionen tilsigter, kunne eller ville de ikke forstaae. Men det er ikke værre med disse Lægfolk i Kunsten, end det er med de fleste af vore Recensenter. Hine ville ligesaa lidt tilstæde Maleren at bruge sin Smule Phantasi, som disse ville indrømme Digterne Tilladelse til at bringe denne Evne i Anvendelse.

Prinds Napoleon Bonaparte.

Prinds Napoleon Bonaparte.

Denne Prinds er, forsaavidt Keiser Napoleon ingen Livsarvinger maatte efterlade, at ansee som fransk Thronarving, og hører som saadan til Nutidens mere betydende Personligheder. Vel er Sandsynligheden for at han vil komme til at beklæde Frankrigs Throne bleven forringet ved Keiserens Giftermaal, og med det samme den Interesse, der knyttede sig til ham i denne Henseende; men han har nu istedet faaet en anden, dagshistorisk Interesse, saavel ved den nylig stedfundne Sendelse til Hoffet i Brüssel, som ved den vakte Formodning om, at han vil erholde Overkommandoen over det Expeditionskorps, der skal afgaae til Tyrkiet.

Prinds Napoleon Joseph Charles Bonaparte er en Søn af Jerome, Konge af Westphalen, og dennes anden Gemalinde, Prindsesse Frederike af Würtemberg. Han blev født i Triest den 9de September 1822 og kunde i en vis Forstand kaldes et Ulykkens Barn, da hans Fader allerede ved hans Fødsel i flere Aar havde levet som Landflygtig. Han havde en ældre Broder ved Navn Jerome, født 1814, men denne er død. Prinds Napoleons Ungdomstid hensvandt deels i Wien og Triest, deels i Florents, Rom og Schweitz, deels i Amerika. I den senere Tid boede han i nogle Aar i Brüssel, men, ligesom de fleste Medlemmer af Familien Bonaparte, tog han før Februarrevolutionen ingen Deel i de politiske Begivenheder. Da Familien endelig kunde vende tilbage til Frankrig efter sin lange Landflygtighed, blev han valgt til den konstituerende Forsamling og optraadte her, sandsynligviis mere af Politik og Familieinteresse end af Overbeviisning, som Leder af det saakaldte Bjergparti.

Ved forskjellige Leiligheder forfægtede han det yderste Venstres Grundsætninger med en Heftighed, der blandt andre Formodninger ogsaa fremkaldte den, at han i Forening med sin Fætter Pierre Bonaparte hemmelig arbeidede paa at fortrænge den nuværende Keiser af Folkets Hjerter. Men hvilken Hensigt han end havde, er det vist, at han gavnede Ludvig Napoleon ved at hindre andre demokratiske Ledere fra at indtage en Stilling, hvorved de kunde have vanskeliggjort, ja maaskee umuliggjort ham Thronbestigelsen. Den nuværende Prinds Napoleon er ganske forskjellig fra det indslumrede Bjergparties modige Leder, og gjør hvad han kan for Gjennemførelsen af sin Fætter Keiserens Planer. Herfor har da denne, der altid arbeider paa at sammenholde den bonapartiske Familie, skjænket ham sin Tillid og Æresposter og anbetroet ham vigtige Hværv.

Paris's sladderagtige Salonverden har havt det ligesaa travlt med at skaffe Prindsen en Brud, som den engang havde med at udfinde en for Keiseren; den har saaledes taget sig den ærbødige Frihed at formæle ham snart med den ene, snart med den anden Prindsesse, dog uden at han selv har havt nogen Deel deri.

Mærkelig er Prindsens ovennævnte diplomatiske Sendelse til Brüssel; Hensigten dermed kjender man vel ikke, men den antages at have angaaet Belgiens nærmere Tilslutning til Frankrig. Udfaldet lader til at have været heldigt; Prindsen blev modtagen med den største Forekommenhed, og den bedste Forstaaelse synes nu at være indtraadt mellem Frankrig og Belgien, der for kort Tid siden stode paa en ikke altfor god Fod til hinanden.

Sebastopol.

Ved det af idelige Storme oprørte sorte Hav gives der intet Punkt af den strategetiske Vigtighed, som det sydligst paa Halvøen Krim liggende Sebastopol, Hovedstationen for hele den russiske Flaade i hiint Farvand. Dets ligesom af selve Naturen dannede Havn er en af de fordeelagtigste i Europa, og af saameget større Vigtighed, som det sorte Havs Kyster ere yderst fattige paa Ankerpladse, hvor Skibe kunne søge et sikkert Tilflugtssted. Den russiske Selvhersker har forstaaet at benytte de Fordele, Naturen her frembød, og opført stærke Batterier, hvis Antal nu beløber sig til tolv. I 1831 opførtes fire Forter ved Indløbet til Havnen, hvilke modtage indtrængende Flaader med en barsk Mine, men som ere mindre frygtelige, end man skulde formode, da de ligge for høit til at virke med fuldt Eftertryk; thi horizontalt rettede Kugler gjøre kun Skade i Skibenes Seilværk. En anden slem Omstændighed ved dette af Naturen ellers saa begunstigede Punkt er, at Havnen vrimler af etslags Orme, som gjennembore Skibenes Planker og ofte gjøre Fartøierne ubrugelige, naar de ere 2—3 Aar gamle. Staden Sebastopol, der ligesom Havnen er befæstet, tæller i Regelen omtrent 30,000 Indbyggere, deri indbefattet Garnison og Matroser. Men naar Flaaden ligger i Havnen og naar betydeligere Arbeider haves fore, stiger Folkeantallet undertiden til det Dobbelte. Idet vi efter „Illustration" levere hosstaaende Prospekt, som vel særlig vil interessere for Øieblikket, hidsætte vi tillige følgende oplysende Skildring af et andet udenlandsk Blad. „Naar man seiler sydover fra Landtungen Perekop, der forener Halvøen Krim med Fastlandet, kommer man til den i Nærheden af Kap Chersones liggende Stad Sebastopol. Fra Kysten skjære tvende af tyk Skov omgivne Bugter ind og optage Katscha og Belbek. I Baggrunden hæver sig et Bjerg med hvide Klipper, (Kalkbjerge), der ikke have liden Lighed med langstrakte Fæstningsmure. Kap Chersones danner den yderste Spidse af en paa Krims sydvestlige Kyst udskydende liden Halvø. Syv Mile derfra øiner man Staden Sebastopol med dens Fæstningsværker. Skibsfarten fordrer her paa Grund af de mange Sandbanker den største Forsigtighed. Sandbankerne ere betegnede med farvede Tønder, og tvende Fyrtaarne, af hvilke det ene hæver sig 413, det andet 613½ Fod over Havspeilet, tjene ved deres bestandige Ild til Varselstegn om Natten. Kap Konstantin er mærkeligt paa Grund af en Telegraph og

et rundt Fort med en dobbelt Række dækkede Batterier. Havet har i Nærheden af Strandbredden en Dybde af to Favne og en halv Miil vestlig fra samme en Dybde af 4 Favne. Paa tvende Fremspringninger i Øst for Karantaine-Havnen er opført et Batteri. En tredie Fremspringning en halv Miil fra Karantainen er mærkelig ved Fortet Alexander. Dette Fort ligger sydlig for Fortet Konstantin, med hvilket det danner et halvmilsbredt Pas til den store Bugt eller Rheden ved Sebastopol. Artillerihavnen, ved hvis Indløb Fortet St. Nikolas med en tredobbelt Kanonrække hæver sig, er mod Nordenvinden beskyttet ved den nordlige Strandbred, hvorhen nogle af Stadens Kvartaler udstrække sig. Denne Havn, der endnu for 30 Aar siden var 750 Metres lang og 270 Metres bred, blev saaledes udfyldt, at den snart ikke længer kan yde Tjeneste for Handelsskibene, for hvilke den er bestemt. Ved Nordvestvinde ere disse meget ilde farne og selv Vestenvinden foraarsager Skibbrud eller ialfald betydelige Havarier. Den fremspringende hvide Klippehøi, hvorpaa Sebastopol er beliggende, hæver sig 240 Fod over Havspeilet og adskiller Artillerihavnen fra Jugenaja (den sydlige Havn). Paa dens yderste Spidse er Fortet St. Nikolas. Den sydlige Havn bliver bestrøget af Batterierne paa Fortet St. Paul. Den har en stor Udstrækning (er inderst 1000 Metres bred), er indkilet mellem tvende steile Høie, og Sonden naaer en Dybde fra 9 indtil 12 Favne. Den er bestemt for Krigsskibe af enhver Størrelse, hvilke her ere fuldkommen sikre. Omtrent en Miil derfra ligger Værftshavnen. Ved den yderste Ende af den store Bugt ved Sebastopol udmunder sig Floden Bujuk-Uzene, af Russerne kaldet Tschenaiareczka; vestlig, ved Foden af en steil Klippe, ligger et Havbækken med Flaadens Bagerier, derpaa følger atter nogle af Batterier bestrøgne Bugter".

Sebastopol.

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvstl. Gjennemfart.

(Af A. Schjøth.)

(Fortsat fra Nr. 2*).

Paa Østsiden af Boothia-Landtungen ligger Lord-Mayors-Bayen med Archipelaget: „Sons of the Clergy of the Church of Scotland." Den sydlige Deel af denne Bay, som Dr. Rae undersøgte og kaldte Kommittee-Bay er i dens inderste Krog kun 10 Mile bortfjernet fra Repulsebayen, og da der paa den flade Landtunge (som man har kaldet Rae-Isthmus), ogsaa ligge flere Landsøer, som deels have Udløb til Repulse-Bay og deels til Kommittee-Bay, saa kunde Rae med Lethed lade sine Baade transportere fra Fort Hope (66° 32′ n. Br. 86° 56′ v. L.) sit Vinterkvarteer ved Repulsebayen, over denne Landtunge til Golfen paa den anden Side, men hvilket ikke nyttede ham noget med Hensyn til hans videre Undersøgelse, da denne Golf (i August) var saa ganske opfyldt med Iis, at Undersøgelsen maatte foretages tilfods. Efterat Dr. Rae i Aaret 1846 havde undersøgt den sydlige Udstrækning af Boothia-Golfen og derefter var vendt tilbage til Fort Hope, hvor han overvintrede, reiste han atter ud den 5te April 1847 og overbeviste sig den 17de s. M. om, at den omtvistede Landtunge virkelig existerede. Derefter undersøgtes ligeledes tilfods, den sydlige Deel af Boothia-Golfen indtil det Punkt i Nord, hvor Ross's Opdagelser vare ophørte. Ved Fastlandets Kyst danner denne Golf Halvøer, af hvilke den nordligere, Ny-Holsteensborg, af Ross fik Navnet Sir John Ross's Halvø og den sydligere, større kaldtes Simpson Halvøen. I Bugten imellem disse Halvøer (Pellybugten), ligger Harrisons-Øerne, (den største under 68° 53′ 44″ n. Br. og 89° 56′ v. Gr). I S. for Simpsons Halvøen gaar Kysten lige til Golfens inderste Krog i sydlig Retning, dog med smaae Bugter og Forbjerge. Det nordligste Punkt, som Rae naaede paa denne Kyst og som kun ligger faa Mile bortfjernet fra Fury- og Hekla-Strædet, kaldte han Kap Crozier, og det længst bortfjernede Punkt i N., som han derfra kunde see, et Forbjerg, som han kaldte Kap Ellice, ligger efter hans Undersøgelse under 69° 42′ n. Br. og 85° 8′ v. Gr. — Melville-Halvøens Nordkyst ved Fury- og Heklastrædet løber fra Kap Inglefield (69° 51′ n. Br. 30′ v. Gr.) næsten lige mod Ø. til Kap North-East. (69° 42, n, Br., 82° 33′ v. Gr.); men i Ø. herfra bliver Kystlinien mere bugtet ligetil Halvøens nordligste Punkt Arlagnuk (69° 12′ n. Br., 81° 25 v. Gr.) Blandt de udenfor denne Kyst liggende Øer mærkes den besynderligt dannede Iglulik-Ø. (69° 21′ n. Br. 81° 45′ v. Br.) paa hvilken Parry tilbragte Vinteren 1822—1823. Kysterne i S. for Repulsebayen ere meget lidet bekjendte, saasom de ei ere blevne nøiere undersøgte siden Midten af forrige Aarhundrede, da man søgte at finde en nordvestlig Gjennemfart gjennem de derværende dybe Bugter Wager River, Chesterfield-Julet og andre, men hvilke Undersøgelser siden ganske bleve opgivne.

Af det til Nordiishavet grændsende nordamerikanske Fastland eier det engelske Hudsonsbay-Kompagni Strækningen i Øst for den 141 Længdegrad vest Greenwich og Rusland Landet i Vest for denne Grad. Af denne nordvestlige og nordlige Deel af det russiske Amerika indtil Norton-Sund ved Behringshavet kjender man blot de nærmest Kysten liggende Strækninger og disse ere tildeels opfyldte med Grene af Klippebjergene (Rocky Mountains). Den vestligste Deel af det berømte Forbjerg ved Behringsstrædet, Prindsen af Wales Kap, (Russernes Kap Nykhta) er et kegledannet Bjerg, bag hvilket Landet er lavt og sumpigt, men hæver sig betydeligt mod det Indre. Blandt Bjergarterne i det nordvestlige Amerika synes Ur- og Overgangsbjergene at være fremherskende. Kul, sandsynligviis henhørende til Steenkulsformationen, ere fundne i Nærheden af Kap Beaufort (69° 6′ 47″ n. Br. og 163° 38′ 28″ v. Gr.). Ved Norton-Sund bestaae de i Nærheden af St. Michaels-Øen liggende Forbjerge, saavelsom denne Ø selv, af porøs Basalt og Lava. En 21 Fod dyb Brønd ved St. Michaels Redoute gaar afvexlende igjennem 1½ Fods tykke Lag (Schikter) af leeragtigt Dynd og reen Iis. Den Deel af det russiske Territorium, der ligger ved Iishavet, er overalt flad, med Undtagelse af en imellem den 141 og 152° v. Gr. liggende Strækning. Fra Point Barrow til Demarkations-Point (69° 40′ 31″ n. Br. og 141° v. Gr.) er Kysten næsten overalt lav, da den fordetmeste ikke hæver sig over 10—20 Fod absolut Høide og viser flere Steder kuns en ganske flad opstigende Søstrand af frossent Dynd. Den synes aldeles ikke at være tilgjængelig for store Fartøier, deels paa Grund af de Iismasser, som næsten overalt blokere dem hele Aaret igjennem, deels paa Grund af at Veiret om Sommeren næsten bestandig er taaget og stormende og endelig af Mangel paa gode Havne.

Fra den til Hudsons-Bugt-Territoriet stødende russiske Grændse (under 141° v. Gr.) er Kysten til Mackenziefloden overalt flad og næsten utilgjængelig paa Grund af Sandbanker og Iisansamlinger. Imod det Indre hæver Landet sig, dog ere de her udgaaede Klippebjerge ikke over 1000 Fod høie. Det Land, som adskiller Kampbelsøen fra Havet (Nicholsons-Øen kaldet) har ved Søen høie og steile Sand-Strandbredder, er i Midten omtrent 400′ høit og havde i Juli Maaned en temmelig yppig Vegetation. Kysten fra Mundingen af Mackenziefloden mod Ø. er meget forskjellig fra den vestlige. Medens denne som ovenanført er ganske flad, begynder den første snart at stige og bliver en fuldstændig Klippekyst. Paa Østsiden af Kap Bathurst (ved Franklinsbugten) udgjør Kystens Høide over 250′ og er her dannet af en bituminøs Leerskifer og Skiferkul, som paa lange Strækninger stode i Brand, da Richardson besøgte denne Kyst. Længere mod Ø. bestaar Kysten ganske af steile Kalksteens-Vægge (Dolomit) og hist og her af den af Englænderne saakaldte Fløts-Trap-Formation (Grønsteen og basaltiske Mandelstene). Udmærket steile Klipper danner Dolomiten t. Ex. ved Kap Parry og Kap Krusenstern, i hvis Nærhed Strandbredden styrter sig 200′ steilt ned; af Trapsteen bestaar derimod det høie Kap Lyon, paa hvilket man under Grønstenen seer Leerskifer og Kalksteen i næsten horizontale Schikter. Ligeledes ligger den „søileformige Grønsteen," der danner det 350′ steilt af Havet opstigende Kap Kendall (67° 58′ n. Br. 115° 18′ v. Gr.) paa Kalkschikter. Den nærliggende Havbund svarer til denne Form af Kysten, da den er fuld af Klipper og kan derfor vanskelig befares af store Skibe, især da denne Kyst, ligesom i V. for Mackenziefloden kun har yderst faa sikre Ankerpladse. Forøvrigt fandt Richardson, at Ansamlingen af Drivisen, omendskjønt hans Expedition (i Juli og August) undertiden opholdtes derved, ikke vare af den Art, at den vilde forhindre Skibsfarten paa denne Kyst i disse to Maaneder, ihvorvel Isen maaskee kunde vanskeliggjøre Passagen i den blot 12—20 engl. Mile brede Kanal imellem Kysten og Wollaston-Landet, hvilken Kanal erholdt Navnet Dolphin- og Union-Strædet efter Expeditionens to Baade.

Paa den hele Udstrækning af den af Dr. Richardson opdagede Deel af Amerikas Nordkyst er Drivtømmer udbredt i en saadan Mængde, at overalt, efter den berømte Reisendes Mening, et stort Skibs Behov derved kunde dækkes, ja, hvis et Dampskib skulde befare disse Vande vilde det i Ø. for Mackenziefloden finde tilstrækkeligt Brænde til dagligt Behov og vilde i N. for Mackenziefloden endog forefinde tertiære Bjergkul af en fortræffelig Beskaffenhed.

Fra Udløbet af Kobbermineflоden til Castor- og Polluxflodens Udløb (68° 28′ 23″ n. Br. og 94° 14′ v. Gr). er Kysten ikke saa steil som i V. for Kap Krusenstern. Fra Kobbermineflоden til Wenzelfloden bestaar Kysten især af Gruusmasser af Trapstene, som bag den hæve sig til en med den parallel Række af Høie og er en af de mest sterile og øde, som man kan tænke sig. Længere mod Øst optræde Urbjergsarter og derved bliver Kysten høiere. Ved Wenzelfloden bestaae Klipperne af en skjøn Blanding af rød og graa Granit, der er gjennemfuret af Gange af rød Fjeldspath. Kap Barrow er dannet af steile Granitbjerge, der paa de høieste Punkter hæve sig til 1400 a 1500 Fod. Ved Kroningsgolfen bestaar Strandbredderne deels af Høie af Leerskifer, Leer og Sand, deels af jevnt opsvømmet Land, dog findes ogsaa i Nærheden Klipper af Grønsteen og rød Sandsteen, men som ei hæve sig til nogen betydelig Høide. Nogle mindre Bugter i denne Golf give sikre, fuldkomment beskyttede Ankerpladse for store Fartøier. Kent-Halvøen er flad i V. og i N.; men paa Østkysten, hvor atter Trapstene forekomme, bliver den høiere. Ved Ogdenbay kommer atter Granit og Gneis tilsyne; men som ei her hæve sig til nogen betydelig Høide. Kysterne af Adelaide-Halvøen ere ligeledes kuns lave, i V. bestaaende af Høie af Sand, men have paa Nordkysten vide Strækninger af Leerskifer og Kalksteen. Vestsiden af den store Fjord, hvori Backfloden udgyder sig, er flad og sumpig, hvorimod Fjordens østlige Strandbred dannes af dristigt af Havet opstigende Granitvægge. Den Montreal (67° 47′ 27″ n. Br. 95° 18′ 15″ v. Gr.) bestaar af nøgne, afrundede Granitklipper af graa Farve, medens Fastlandets Granit er rødagtig. Næsten alle Øerne i Harrisons Archipel bestaae af Granitklipper. Den mod S. løbende Kyst af Simpsons-Halvøen er ligeledes granitisk, men dog ikke høi og bliver fra Kap Keith af endnu lavere. Hele Melville-Halvøens Nordkyst er høi og klippefuld, især bestaar den af Granit, medens de foranliggende Øer, indtil den af Gneis bestaaende Ormond Ø, ere lave og dannede af stratificerede Bjergarter. Disse, især Kalksteen, ere ogsaa fremherskende paa Halvøens Østkyst, saa langt den fra Arlagnuk af til henimod den 68° n. Br. drager sig som Lavland i meridianal Retning. Men fra denne Breddegrad træde de høiere Urbjergmasser, som indtil da ligge længere inde i Landet, atter frem til Kysten og herfra bliver denne Kyst overalt høi og klippefuld og viser sig især dannet af Gneis, af hvilken ogsaa den saakaldte Vinterø bestaar, hvor Parry tilbragte Vinteren imellem 1821 og 1822. Skibenes Station var da 66° 11′ 25″ n. Br. 83° 9′ 49″ v. Gr. I Repulsebayen er Landet, bestaaende af Gneis paa Nordsiden 600 til 700′ paa Sydsiden fulde 1000′ høit. Imellem Repulsebayen og Wager-River, samt ved selve denne dybe Fjord er Kysten endnu meget høi og klippefuld; men paa Sydsiden af denne Fjord bliver den efterhaanden lavere, og synes indtil 63° deels at bestaae af Granit, deels af Kalksteen, hvilken sidste ogsaa er fremherskende især paa Øen Brook Cobham, som deraf har faaet Navnet Marble Island (Marmorøen). Fra den 63° af bliver Kysten ved Hudsonsbugten lavere og lavere, ligesom ogsaa den modsatte Kyst overalt er flad.

Den nordlige Halvdeel af Nordamerikas store Slette er høiest i sin sydvestlige Deel og sænker sig derfra efterhaanden, paa den ene Side mod Ø. til den sydlige Deel af Hudsonsbugten, og paa den anden Side mod Nord til Iishavet. Grændselinien mellem disse to Skraaninger, betegnes ikke ved

*) Forfatterens Sygdom har forhindret ham fra før nu at fortsætte denne Artikel.

fremragende Forhøininger, heller ikke overalt ved en ophøiet Landryg; men blot ved de flydende Vandes Løb. Denne Vandstilslinie begynder ved Foden af Klippebjergene, imellem Saskatchewans og Athabasca-Flodernes Kilder og løber derfra i Retningen mod NO. til Wollaston-Søen, og derpaa mod NNO. til det arktiske Hoiland, der udfylder den imellem den nordlige Deel af Hudsonsbugten og Iishavet liggende Vinkel. Hvor Hudsonsbugtens Bækken og den anden mod Iishavet skraanende Deel af Sletten berøre hinanden, ligge de i een Høide, hvilket viser sig deraf, at af to Floder, som udspringe af Wollastonsøen, flyder den ene mod NV. til Athabascasøen, medens den anden løber mod S. og udmunder i Missinippifloden. Den mod Hudsonsbugten skraanende Slette udstrækker sig under den 50° n. Br. 300 Mile fra V. mod O., men er under 57° n. Br. blot ca. 100 Mile br. Dens Bredde fra N. mod S. udgjør nærved Klippebjergene henimod 76 M.; men nær den 95° v. L., hvor den er bredest ca. 200 Mile. Længere mod O. indsnævres den meget af Hudsonsbugten og i S. for James-Bay (Hudsonsbugtens Bund) er den kuns noget over 20 M. bred.

Den mod Iishavet skraanende Deel af ovennævnte store nordamerikanske Slette kan ogsaa kaldes Mackenzieflodens Bækken, da næsten alle denne Slettes Vande igjennem Mackenziefloden udgyder sig i Havet. I dens sydlige Deel er denne Slette (under 59° n. Br.) over 100 Mile bred; men henimod Mackenzieflodens Munding indsnævres den meget betydeligt; dens Længde fra N. til S. udgjør 150 Mile. Begge ovennævnte Schikter indeholde forøvrigt betydelige Vande og Indsøer. De betydeligste Floder paa den mod Hudsonsbugten skraanende Slette, hvis vestlige Deel er en viid, sandig Prairie, med ujevnt Land i Midten, fuldt af Søer og Flod-Udvidelser, og hvis østlige Deel er fladt Lavland, ere Nelson-Floden og Churchil- (Missinippi-Floden*). Af de mange Søer er store Slavesø, den store Bjørnesø og Athabascasøen de betydeligste. Den største har omtrent 560, den anden 370 og den tredie 150 □ Miles Overflade. (Fortsættes.)

*) Missinippifloden betyder: Floden, som tager alt (Missi) Vandet (Nippi) til sig og Mississippifloden den, der forener alle Floderne (Sippi) i sig.

Storthinget.

I Storthingets Møde den 4de Marts foretoges først Valg paa Embedsmænd, hvorved Aall gjenvalgtes til Præsident (m. 89 St.), Harbitz til Vicepræsident, Sarlund til Sekretær og Enge til Visesekretær, ligesom ogsaa de udtrædende Medlemmer af Valgkom. gjenvalgtes. Dernæst refereredes endeel indkomne Sager og Kommitteeindstillinger.

I Odelsthinget gjenvalgtes Blom til Præsident (m. 56 St.), Stabell til Vicepræsident og Mossige til Sekretær. Istedetfor Sarlund, der havde frabedet sig Gjenvalg til Visesekretær, valgtes Meldahl. Derefter refereredes en Skrivelse fra Provst Frederiksen ang. Forbud mod Brændeviinssalg paa Gudstjenestedage.

I Lagthinget gjenvalgtes de Forrige til Embedsmænd, nemlig Bergh til Præsident (m. 25 St.), Christensen til Vicepræsident, Koren til Sekretær og Hesselberg til Visesekretær.

I Odelsthingets Møde den 7de Marts foretoges fem Kommitteeindstillinger ang. kgl. Propositioner til Love, nemlig:

1) Indstilling fra Toldkom. til Lov indeholdende Forandring i Lov ang. Norges og Sveriges gjensidige Handel og Søfart af 4de August 1827, hvorved ophæves den i § 4 af nævnte Lov givne Tilladelse til landværts at indføre Brændeviin fra Sverige til Norge i Kvantiteter, der ikke overstige 1 Anker. Den kgl. Propos. var foranlediget derved, at Eieren af et paa Odals Værk forhen drevet Brænderi, J. C. Bredesen, har flyttet sine Apparater over Grændsen, ¾ Miil ind i Sverige, sandsynligviis med Hensigt, at afsætte til Norge det under en lavere Skattesats i Sverige tilvirkede Brændeviin. Ved Votering antoges Kommitteens Indstilling efterat være undergaaet en af U. A. Motzfeldt foreslaaet Redaktionsforandring, hvorved Loven kom til at lyde saaledes: „Den 4de Paragraph i Loven af 4de August 1827 angaaende Norges og Sveriges gjensidige Handel og Søfart forandres saaledes, at dens Indhold bliver følgende: alle svenske Naturprodukter og Tilvirkninger kunne, forsaavidt deres Udførsel fra Sverige er tilladt, landværts indføres fra Sverige til Norge, undtagen Brændeviin samt Spillekort. Til Sverige kunne ligeledes alle norske Naturprodukter og Tilvirkninger landværts indføres fra Norge, undtagen Brændeviin samt Spillekort." Under Debatterne tog Stabell Anledning til at udtale den Formening, at Bredesen ikke havde nedladt sig til at flytte sit Brænderi for at eludere Loven, hvilket Departementets Indstilling hentyder til.

2) Indstilling for Kirkekom. til Lov om Indløsning af løs Landskyld, der svares til geistlige Embeder eller offentlige Stiftelser. Efter nogen Debattering antoges Indstillingens samtlige 5 §§ paa en enkelt Redaktionsforandring nær uforandrede. § 1: „Løs Landskyld, der af en Gaard svares til et geistligt Embede eller offentlig Stiftelse, kan, forsaavidt ikke testamentariske eller andre Dispositioner derfor ere til Hinder, indløses med det Syvogtyvedobbelte af Landskyldens Beløb. Dette bliver, forsaavidt Landskylden ikke har været ydet med en fast aarlig Pengesum, men har været svaret efter hvert Aars Kapitulstaxt eller i Naturalydelser, at beregne i første Tilfælde efter Middeltallet af de Indløsningsaaret nærmest forudgangne 10 Aars Kapitulstaxter, og i sidste Tilfælde efter gangbar Priis paa Ydelsesstedet." § 2. „Indløsningsummer for den Landskyld, som svares til offentlige Stiftelser, skulle gaae ind i disses Fond, men for den Landskyld, som svares til geistligt Embede, i det af Indløsningssummer for Geistligheden tilkommende Jordafgifter dannede Fond."

3) Indstilling fra Kirkekom. til Lov indeholdende Forandring i Loven af 23de April 1839 ang. Udlaan til Kommuner af Oplysningsvæsenets Kapitalfonds Midler. Valstad vakte Motion om at Sagens Behandling skulde opsættes for at foretages i Forening med indkomne Forslag ang. samme Gjenstand, hvorfor ogsaa Sanne og Stabell udtalte sig. Schweigaard udtalte sig imod Udsættelsesforslaget, der ogsaa ved Votering blev forkastet, hvorpaa Kommitteens Indstilling eenstemmig blev bifaldt. Den lød saaledes: „Bestemmelsen i § 2 af Loven af 23de April 1839 forandres derhen, at Udlaan til Kommuner af Oplysningsvæsenets Kapitalfonds Midler kan skee indtil det samlede Beløb, som af deslige Laan paa een og samme Tid haves udestaaende, udgjør een Million Speciesdaler."

4) Indstilling fra Næringskom. No. 2 ang. udvidede Handelsrettigheder for Ladestedet Langesund. Eenstemmig antoges Indstillingen saalydende: „Losse- og Ladestedet Langesund i Bamle Fogderi, Bratsbergs Amt, tilstaaes Frihed til at indog udføre ved direkte Handel paa ind- og udenrigske Steder alle tilladte Kjøbmandsvarer."

5) Endelig antoges, ligeledes eenstemmig, Indstilling fra Næringskom. No. 2 til Lov om Oprettelse af en Kjøbstad paa Kongsvinger. I Indstillingens Præmisser hedder det, at man ved at fatte hin Beslutning i dette Tilfælde er fri for tvende Betænkeligheder, som Spørgsmaalet om nye Kjøbstæders Oprettelse ved nogle Leiligheder har fremkaldt, nemlig den Mulighed, at Anlægget ved senere Erfaring kunde vise sig forfeilet, og at man ved at bestemme sig for et Sted maaskee kunde forhindre Opkomsten af en Kjøbstad i en tilgrændsende Egn, hvor den bedre vilde have kunnet trives. Thi allerede uden almindelig Handelsret er Kongsvinger gaaet frem saa vidt, at et Kjøbstadsanlæg her er sikret mod at mislykkes aldeles. Men de rimelige Udsigter gaae meget videre end til at vente en By efter den mindste Maalestok for en norsk Landstad. Thi vel vil Kongsvinger staae tilbage for Lillehammer og Hamar med Hensyn til Opland; men for Landhandelen med Sverige tilbyder Stedet en Bekvemmelighed, hvoraf maaskee ingen anden Kjøbstad end Frederikshald er i Besiddelse.

Literatur og Kunst.

Den 8de Marts gav Studentersangforeningen, med velvillig Bistand af Mad. Emma Dahl, DHrr. Wolf, Sperati og Schrumpff, Theatrets Orchesterpersonale, endeel Amatricer samt Handelsstandens og Haandværkernes Sangforeninger, i Frimurlogens Festivitetssal en musikalsk Aftenunderholdning til Indtægt for Studentersamfundets Byggefond. Blandt de ni Nummere, hvoraf denne nydelsesrige Aftenunderholdning bestod, bleve især de, der udførtes af Mad. Dahls (Thema med Variationer, af Küchen, „Agnete og Havfruerne" af Gade og Recitativ og Arie af Mozarts „Titus") applauderede. Ogsaa Chor af „Jødinden" af Halévy, Finale af 2den Akt af „den hvide Dame" og „norsk Frihedssang" af Küchen modtoges med meget Bifald. Det sidste Nummer maatte endog gjentages. Da Billetter vare solgte til Saamange, som Salen godt kunde rumme, og til nogle Flere endda, bragte denne Aftenunderholdning en god Forøgelse i Byggefondet, paa hvis Vegne man saaledes bør være alle dem, ved hvis Bestræbelser og Bistand den kom istand, høiligen takskyldig.

I Thorsdags opførtes paa **Christiania Theater** „Veien til Ødelæggelse" af Skuespiller Thomas Holcroft, et over 60 Aar gammelt Femakts Lystspil, der værdigen slutter sig til de paa Repertoiret tidligere optagne fortrinlige Stykker af den ældre engelske Skole. Adskillige af dets Charakterer have megen Lighed med de, der forekomme i „Bagtalelsens Skole," dog ere de mindre fiint tegnede. I begge Stykker er Helten eller Elskeren et godhjertet, elskværdigt, men letsindigt ungt Menneske, der er ført paa Afveie, hos Holcroft blot ved Spil, hos Sheridan ved flere Slags Udskeielser, men som elskes af et uskyldigt Væsen. Hos hiin bliver han reddet ved sin altopofrende Kjærlighed til sin Fader, en rig Kjøbmand, hos denne ved sin taknemmelighedsfulde Hengivenhed mod en rig Onkel. Hos hiin er desuden Helten elsket af en hjertelig slet intrigant Enke (hans Kjærestes Moder), hos denne af en do. Lady, der begge lægge Hindringer i Veien for hans Kjærlighed; hos hiin finder man en jødisk Christen, hos denne en uchristelig Jøde. Hos hiin har man i Goldfinch en ægte engelsk Typus af en Horseman, en Figur, der savner noget tilsvarende hos Sheridan, hos denne derimod et fortræffeligt tegnet Ægtepar, en nederdrægtig Moralist og meget andet galant Kjæltringspak i forskjellige Farver, som savnes hos hiin. I Charakterernes Rigdom kan derfor Holcrofts Stykke ikke maale sig med Sheridans; endnu mindre hvad Dialogens Vittighed eller de komiske Situationer angaar. Men det har en anden Egenskab, der træder istedet — det er særdeles gribende, rørende, uden at være sentimentalt. Det har, skjønt Lystspil, Scener, der maae røre til Taarer. Og disse Scener virkede ved Opførelsen her med saameget større Styrke, som den gamle elskværdige Kjøbmand Dorton og hans vildfarende Søn, mellem hvem de finde Sted, gaves aldeles mesterligt af Jørgensen og Wiehe. Dennes Fortvivlelse, da han hører at Faderen ved hans Letsindighed er bleven en ruineret Mand og hans derpaa følgende Frieri til sin Kjærestes (Sophies) Moder Fru Warron (Madam Bratz) for herved at bringe Penge tilveie til Faderens Redning, er i sit Slags et saa fuldendt Spil, at vi regne det til noget af det Fortrinligste, vi mindes at have seet paa vor Scene. Madam Bratz var her som altid, hvor hun giver intrigante, sentimentale, forfængelige eller ondskabsfulde ældre Damers Roller, meget heldig og blev tilligemed Jørgensen og Wiehe fremkaldt. Jfr. Svendsen gav den landlig uskyldige Sophies Rolle med Følelse og Naivitet. Hagen var som Goldfinch en ægte Hestemand og Nielsen en prægtig Aagerkarl; dog vilde det ikke skade, om de spillede med lidt mere Moderation.

Norge.

Christiania. De med sidste Post modtagne svenske Aviser bringe Efterretning om, at vor unge Arveprinds har været alvorlig syg af Hoste og Feber; dog synes Sygdommen at have aftaget og Tilstanden at være mere beroligende.

— Armeedepartementet skal have modtaget Ordre til uopholdelig at træffe Forføining til Kaholmens Besættelse af et Korps Infanteri og 80 Mand Artilleri, ligesom ogsaa forskjellige Afdelinger af Armeen ere befalede at holde sig færdige til paa nærmere Ordre at besætte de forskjellige Krigshavne samt Finmarken.

— Ifølge Mgbl. er Armeens Exercerskoler ialfald for endeel befalede satte igang allerede i denne Maaned. Marinekommandoen har befalet, at Fregatten Freya og Korvetterne Nordstjernen og Nidaros skulle udrustes og være færdige til at gaae under Seil 1ste April og Fregatten Desideria i Midten af April. Ligeledes skal Korvetten Elida, Skonnerten Sleipner og Dampskibet Gler gjøres klar i denne Maaned for at gaae til Finmarken.

— Den 3die gav Generaladjutant J. B. Krohg i Anledning af sin Udtrædelse af Krigstjenesten en festlig Middag for sine ældre og yngre Krigskammerater, ved hvilken Anledning Statsraad Block og Generalmajor Meydell tolkede for den 67aarige Hædersgubbe hans Embedsbrødres Agtelse og Kjærlighed; om Aftenen indfandt sig trende Sangforeninger, Infanteriets, Artilleriets og Studenternes, Handelsstandens og Haandværkernes, i Forening og hilsede Generalen med Sang. — Samme Dags Formiddag havde en Deputation overrakt ham en af Juveleer Tostrup forarbeidet smuk Sølvvase med følgende Indskrift: „Erkjendtligheds- og Agtelsestegn til Generaladjutant J. B. Krohg ved hans Fratrædelse som Chef for 2den Artilleribataillon fra Bataillonens samtlige Officierer, Underofficierer, Trompetere, Overkonstabler og gevorbne Artilleristér." Krohg har været Officier i 51 Aar og Kommandant paa Akershuus i næsten 18 Aar. Siden 1843 har han været Generaladjutant.

— Til Kontoristernes Pensions- og Understøttelsesindretning, der grundlagdes den 26de Nov. f. A. og hvis Virksomhed begyndte med dette Aar, var der indtil den 10de Febr., da Generalforsamling fandt Sted, subskriberet 348 Spd. Grosserer Chr. Tostrup her i Byen og P. Anker paa Frederikshald har hver tegnet Bidrag paa 50 Spd.

— Indtil 2den Marts var der som Bidrag til Legatet for trængende norske Læger og deres Enker ialt tegnet 291 Spd. 60 ß. Det største Bidrag, 50 Spd., er tegnet af T. J. Heftye & Søn.

— Idet vi efter Opfordring optage nedenstaaende Bekjendtgjørelse fra den i Anledning af Pariser-Industriudstillingen dannede Kommittee, ville vi særligen have vore Industridrivendes og Kunstneres Opmærksomhed henvendt derpaa. Da det baade ligger i deres egen Interesse og vil være til Landets Ære og Gavn at Opfordringen efterkommes, tør man haabe, at de ville sørge for at den norske Kunst og Industri ved den forestaaende Verdensudstilling vorder værdigere repræsenteret end ved Londoner-Udstillingen i 1851.

— Udbyttet af Indskud til Norges Bank er for 1853 bestemt til 9 pCt.

I **Drammen** sees tvende af de nylig udsendte Afholdspræd ikanter, Kand. Vefring og Pastor Halling, at have holdt Foredrag for talrige Forsamlinger. I Hallings Møde indmeldte 30 Personer sig i Foreningen, og en af et stort Antal Arbeidere undertegnet Skrivelse til Storthinget, indeholdende Opfordring til gjennem Lovgivningen at indskrænke Brændeviinsdrikken, hæve al Søndagshandel og afskaffe Udskjænkningsstederne, blev overleveret Pastoren, for at den kunde blive Storthingets Præsident tilstillet.

— I Markedsugen blev Byen atter (ifølge Dr. Tid.) besøgt af en Mormonerprædikant, en vis Viderborg, der skal have været Handelsmand i Frederikshald, og hvis Erinde var at samle Underskrifter for den til Storthinget indleverede Petition om fri Religionsøvelse for Mormonerne. Her er endnu ingen bleven døbt af Mormonerne, men Mange ere paa gode Veie og lade til ikke at mangle stort mere end Daaben for at høre til Sekten.

Skien. Nordsjø-Dampskibet „Statsraad Stang" har i forrige Aar, ifølge Direktionens Beretning til den i Febr. sidstleden afholdte Generalforsamling, havt en Indtægt af 5813 Spd. 112 ß. (hvoraf næsten 38 Spd. ere indkomne som Renter af Bank-Indskud) og en Udgift af 4299 Spd. 101, altsaa et Overskud af 1514 Spd. 10 ß., hvoraf 5 pCt. af de gjorte Indskud besluttedes udbetalte.

Stavanger. Den 25de Febr. er Grosserer Jens Byberg funden hængt i Ladegaarden paa hans Eiendom ved Sandvigen. Af et Saar under hans venstre Øre sluttes, at han først er bleven slaaet ihjæl og siden ophængt. Gjerningen er begaaet ved høi lys Dag, blot 60—70 Alen fra beboet Huus.

Molde. Den 25de Febr. anrettede en frygtelig Orkan stor Ødelæggelse paa Fiskeværet Nordre Bjørnsund. 23 større og mindre Bygninger, der tildeels stode i en Afstand af 30—40 Fod over den høieste Vandstand, bortreves af den oprørte Sø.

Udenlandske Efterretninger.

Danmark. Et Par Tusinde af Kjøbenhavns Borgere, deriblandt mange af Byens fremragende politiske Personligheder, have indgivet en Adresse til Kongen, hvori Folkets Utilfredshed med Ministeriet og dets Tillid til Kongens Opretholdelse af Grundloven udtales. Ministeriet har udvirket, at Hs. Maj. har afslaaet at modtage denne Adresse.

Frankrig. Den 2den Marts aabnede Keiseren det lovgivende Korps med en Tale, hvori han udtalte sig om Nødvendigheden af Portens Forsvar i Civilisationens og Retfærdighedens Interesse.

— Den 26de Febr. døde Abbed Lamennais. Den Døende vægrede sig ved at modtage den romerske Kirkes Trøst.

England og Frankrig have ved Kourerer, afgangne den 27de Febr., afsendt Opfordring til Czaren om inden 6 Dage at erklære sig, om han til den 30te April vil rømme Donaufyrstendømmerne. En Vægring heraf vil blive anseet som en Krigserklæring fra Ruslands Side.

— Sir Charles Napier er udnævnt til Chef for Østersøflaaden.

Italien. Perugia er for en Deel ødelagt ved Jordskjælv.

Spanien. I Saragossa udbrød nylig en Opstand, der foranledigede, at hele Spanien blev erklæret i Beleiringstilstand og en Mængde af Oppositionens Medlemmer arresterede. Den blev dog snart dæmpet.

Rusland. Czaren har udstædt et Manifest til det russiske Folk, hvori det hedder, at den tyrkiske Regjerings vildfarende Handlemaade er bleven fremkaldt ved rænkefulde Paavirkninger og at begge Vestmagter uden foregaaende Krigserklæring have sendt sine Flaader ind i det sorte Hav — „en mellem civiliserede Stater uhørt Handlemaade" — og saaledes stillet sig i Række med Christendommens Fiender; derhos mindes om Begivenhederne i 1812.

Tyrkiet. Omer Pascha er udnævnt til Generalissimus over samtlige Donautropper.

— Den 5te ds. udvexledes i Konstantinopel Ratifikationen paa en Overeenskomst, ifølge hvilken Sultanen ikke uden de vestlige Magters Intervention kan slutte nogen Fred med Rusland.

— En tidligerere Beretning om at den tyrkiske Donau-Flotille er den 10de og 11te Febr. næsten bleven ganske ødelagt af Russerne, stadfæster sig.

— I de græske Provindser vedbliver Oprøret at gribe om sig og Oprørerne drage frem med Ild og Brand. Flere Skjærmysler mellem dem og de tyrkiske Tropper have fundet Sted.

Bekjendtgjørelse.

Industri-Udstillingen i Paris i 1855.

Ved et den norske Regjering tilstillet Dekret af de Franskes Keiser er det bestemt, at en Udstilling af Agerbrugs- og Industrifrembringelser skal finde Sted i Paris i en dertil opført Bygning fra den 1ste Mai til den 30te September 1855, og at alle Nationers ovennævnte Frembringelser skulle optages i denne Udstilling. Idet undertegnede Kommittee, hvem Ledelsen af dette Anliggende for Norges Vedkommende er overdraget, foreløbigt henleder Opmærksomheden herpaa, udtaler den tillige det Haab, at de norske Industridrivende ville med Redebonhed imødegaae den fra den franske Regjering udgaaede Opfordring og derved saavidt det staar i deres Magt bidrage til, at Norges Agerbrug og Industri ved den nævnte Udstilling bliver repræsenteret saa værdigt som muligt. Det bemærkes, at Forsendelsen af Varer til Udstillingen i Paris heldigen vil kunne sættes i Forbindelse med den i Christiania i indeværende Sommer paatænkte Industriudstilling, der omtrent vil omfatte det samme Slags Stoffer og Tivirkninger, som de der til Paris ønskes afsendte, og har Kommitteen andraget om, at Produkternes Opbevaring i Christiania efter den derstedsafholdte Udstillings Slutning samt deres Forsendelse til Frankrige m. V. maa kunne skee uden Udgift for vedkommende Producent.

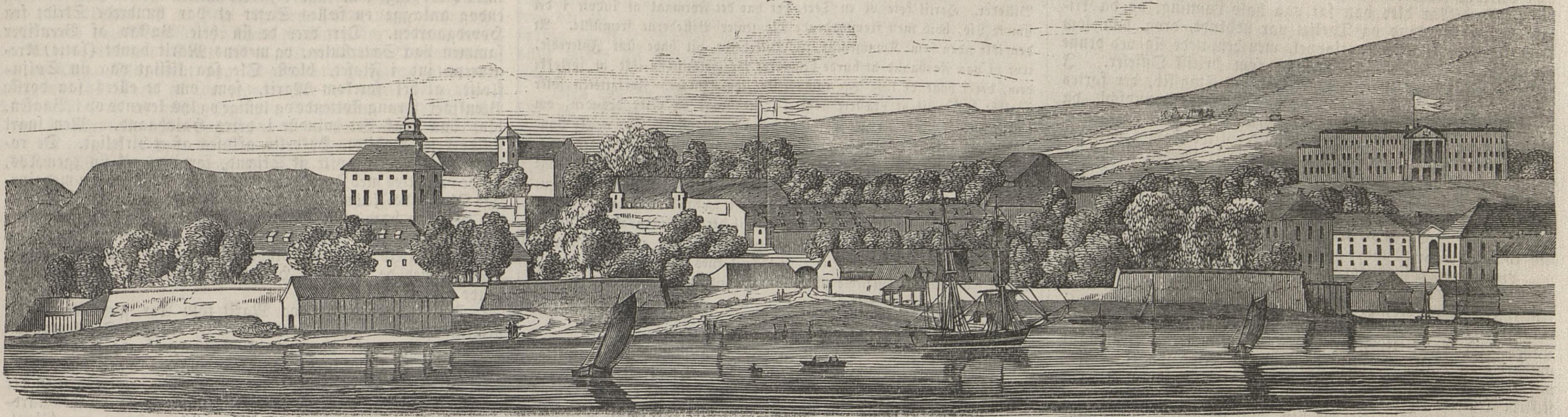
Saasnart de nærmere Bestemmelser, ved hvilke den franske Regjering har erklæret at ville lette Udlændinge Benyttelsen af Udstillingen, ere blevne trufne og Kommitteen meddeelte, skulle disse blive offentliggjorte, ligesom Enhver af Kommitteens Medlemmer er villig til at give de nærmere Oplysninger, hvorom man maatte henvende sig til dem. Anmeldelser om Gjenstande, der ønskes udstillede i Paris, bedes Kommitteen tilstillede.

Kommitteen i Anledning af Industriudstillingen i Paris i Aaret 1855
i Christiania den 23de Februar 1854.

Harald Wedel-Jarlsberg. N. Bing. T. Binneballe. Ludvig Kr. Daa.
Chr. Langberg. Peter A. J. Lundh. P. T. Malling.
V. Morgenstierne. P. Steenstrup.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 11. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 18de Marts 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Thomas Babington Macaulay. — Admiral Slade (Muchaver Pascha). — En norsk Bondefamilies Liv. — Storthinget. — Literatur og Kunst. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Thomas Babington Macaulay.

Englænderne have den store og stolte Fortjeneste af at være den øvrige Verdens Læremestere i al praktisk Bedrift, saaledes ogsaa paa Literaturens Gebet. Revuen (the review), en forholdsviis ny Literaturart, er en oprindelig engelsk Institution. Det er en Institution, som staar midt imellem Journalen og det selvstændige, udarbeidede Værk, en Institution, som netop derfor er saa vel afpasset efter den moderne Tids Tarv, hvor den store Almeenhed ikke finder Kundskab nok i Pressen, og ikke har Tid nok til at fordybe sig i Bøgerne selv. For disse er Revuen netop den rette Ting. Denne følger med Opmærksomhed Literaturen i deres forskjelligste Retninger. Men den indskrænker sig ikke, som literære Tidsskrifter for det meste andensteds, til at levere et kort og tørt Indhold af det foreliggende Værk, og nu og da gjøre opmærksom paa en Feil. Revuen leverer os istedet en fuldstændig Behandling af det Sujet, som det annoncerede Værk omhandler. Ofte bliver dette ikke engang nævnt i Afhandlingens eller Essayens Løb. „De som have lagt Mærke" — siger M. i Indledningsordene til sin Afhandling om Machiavelli, hvortil han har taget Anledningen af en fransk Oversættelse af dennes Værker — "til vort literære Tribunals Praxis, ville vide, at vi ved Hjælp af visse Retsfiktioner, lig dem i Westminster Hal, ofte sættes istand til at tage under retlig Behandling Tilfælder, der ligge udenfor vor oprindelige Jurisdiktionssphære. Vi behøve derfor neppe at sige, at i nærværende Tilfælde Hr. Perier (den franske Oversætter) blot er en Richard Roe, som ikke vil blive omtalt paa noget Stadium under Sagens videre Behandling, og hvis Navn er benyttet alene for at bringe Machiavelli for Retten." — Første Rang blandt de engelske Revuer indtager Edinburgh Review. Den blev stiftet omkring Aarhundredets Begyndelse af Jeffrey, siden Lordoverdommer i Edinburgh, i Forening med endeel andre gode Hoveder. Den har ikke blot en literær Charakter, men ogsaa en politisk. Politiske Differencer berøvede Revuen Digteren og Romanforfatteren Walter Scott, som gik til London og der blev en af Grundlæggerne af London Qvarterly Review. Denne optraadte strax som Rival af den edinburghske, vandt og har fremdeles megen Anseelse, men har aldrig i Indflydelse kunnet staae ved Siden af sin ældre Medbeiler. Begge Revuer have sin egen politiske Farve. Quarterly er Tory, Edinburgh er Whig. Efter dens Mønster stiftedes ogsaa i 1830 den franske Revue des deux Mondes.

Blandt de mange store Kapaciteter, der have produceret sig i Edinburgh Review, indtager Thomas Babington Macaulay en fremragende Plads. Født 1800 i London, hvor Faderen, Zacharias M., var en velhavende Kjøbmand, kom han i 1818 ind i Trinity Collegie, Cambridge. Han gjorde glimrende Fremskridt i alle Videnskaber, leverede flere vellykkede Smaadigte, og blev i 1822 Fellow (Stipendiat). Derefter gik han til London, ofrede sig i Lincolns Inn for Jurisprudentsen og optraadte i 1826 som Barrister eller Advokat. Aaret i Forveien havde han leveret sit første Bidrag til Edinb. Rev., en Afhandling om Milton, hvormed han aabnede Rækken af de brillante Esays, der snart hævede ham til Rang mellem hans Lands klassiske Skribenter Whigaristokratiet blev snart opmærksom paa den unge Mand og fik ham hastigt ind i Parlamentet. Ligesom saa mange andre af det engelske Underhuus Pyrdelser kom ogsaa Macaulay derind gjennem Bagdøren, the rotten borough Calne. Men Parlamentsreformen, som netop paa denne Tid var Dagens store Spørgsmaal, havde ingen ivrigere Forfægter end Macaulay. Han talte dens Sag i Parlamentet, som han før havde stridt for den i Pressen. I 1834 sendtes han til Parlamentet fra Byen Leeds, men opgav efter kort Tids Forløb sit Sæde i samme for at gaae til Indien som Medlem af det øverste Raad i Calcutta og Gouvernør over Agra. Dette hans indiske Ophold have vi at takke for hans mesterlige Skildringer af Lord Clive (1840) og Sir Warren Hastings (1841), Grundlæggerne af det britiske Herredømme i Indien. I 1838 vendte Macaulay tilbage til Europa og indtraadte paany i Parlamentet som Deputeret for Staden Edinburgh. Ved Rehabiliteringen af Lord Melbournes Ministerium i 1839 blev Macaulay som ægte fuldblods Whig Medlem af Regjeringen. Under Ministeriet Peel (fra Sptbr. 1841—1846) stod Macaulay i Oppositionens Rækker, altid liberal. Skjønt en ivrig Forfægter af Parlementsreformen, var han en ligesaa ivrig Modstander af Chartisternes Forlangende om almindelig Stemmeret. Ved Opløsningen af Ministeriet Peel i Juni 1846 indtraadte Macaulay i Ministeriet Russell som Krigssekretær med Sæde og Stemme i Kabinetsraadet. Efter et Aars Forløb udtraadte han frivillig af Kabinettet. Han sad fremdeles i Underhuset som Repræsentant for Edinburgh, men hans liberale Votum til Gunst for det katholske Seminarium i Maynooth behagede ikke hans bigotte Vælgere, og ved de næste Valg blev Parlamertet lukket for ham. Macaulay trak sig nu tilbage fra det politiske Liv, for i Otium at kunne hengive sig til de Studier, han længe med Iver og Forkjærlighed havde drevet og lægge Haand paa det store Værk, hvortil han i saa mange Aar havde samlet Materialier. Af hans History of England from the accession of James II udkom i 1848 de to første Bind. Det Udkomne gaar til Kong Jakobs Flugt og Williams Anerkjendelse. Vedvarende Sygelighed har hindret Forfatteren fra hidtil at fortsætte Værket, som er beregnet paa at gaae lige ned til vore Tider. I dette samme Aar valgte Universitetet i Glasgow Macaulay til sin Lord-Rektor, ved hvilken Leilighed han holdt sin berømte „Inaugeral addres," hvori han har udviklet udførlig sine politiske Anskuelser. I Juli 1852 kaldte Edinburgh ham atter til sin Repræsentant i Underhuset uden nogensomhelst Bestræbelser fra hans egen Side og uden mindste Afvigelse i hans tidligere udtalte Grundsætninger.

Macaulays Essays udkom særskilt første Gang i Amerika (Philadelphia 1841) uden hans Autorisation under Titelen „Critical and miscellaneous essays". Siden udgav han dem selv samlede som: Critical and historical essays, contributed to the Edinburgh review (3 Bind, London 1843 og oftere). I disse har han omfattet de forskjelligste Sider af Literaturen, den historiske og politiske, kritiske og philosophiske. Man maa høieligen beundre den Lethed, hvormed han her springer fra Thema til Thema. Snart skriver han om Englands konstitutionelle Historie, snart en Afhandling om Robert Montgomery; neppe er han færdig med Samuel Johnson, førend han sætter os tilbage i Stuarternes Tider og fører os midt ind i de bevægede Kampe mellem dette Fyrstehuus og deres Parlamenter, der tage en saa tragisk Ende. Snart er han i Indien og skriver om Clives og Warren Hastings Triumfer, men er strax tilbage og skriver en Essay om Lystspildigterne under Restaurationen, om Katholicismens Forhold til Protestantismen. Men især dvæler Macaulay ved enkelte Afsnit af sit Fædrelands senere Historie. Denne har han mesterlig forstaaet at gribe i dens mest fremspringende Punkter, saa vi kunne sige, at vi i hans Essays have i Episoder fremstillet hele den engelske Historie, paa faa Mellemrum nær, fra Dronning Elisabeth og ned til vore Tider. Burleigh og hans Samtid skildrer os Slutningen af Tudorernes altid kraftige, ofte despotiske, men altid kloge og berømmelige Herskervælde. John Hampden fører os ind til de første Stuarter, den pedantiske, svage og tossede Jakob, den letsindige og troløse Karl, begge, hver paa sin Maade, styrende til det samme Maal, sin egen Undergang; af Cromwell giver Kritiken over Hallams Konstitutionshistorie en kort, men korrekt Skildring.

Sir William Temple giver et udførligt og livligt Billede af Tiden efter Restaurationen, af Karl II, Cabalen og Jakob II. I Horace Walpole see vi det hannoverske Huus i dets prekære Begyndelse, paa en usikker Throne, og blandt et Folk, hvor Regentens Titel er et Anstød for den ene Halvpart af hans Undersaatter, hans Person for den anden Halvpart; hvorledes Kronens Ministre, for at opretholde Souverænen, i sine Bestræbelser for at beherske Parlamentet lægge Grunden til et Bestikkelsessystem, der truer med at depravere den hele Nation. Saa kommer William Pitt, Jarl af Chatam Denne overordentlige Mands Historie er Englands Historie. Skildringen er Manden værdig. Levende stilles os for Øie „the great Commoner" hans Ungdom, da han, glødende af republikansk Iver i Oppositionens Rækker blandt „the boys"*) tordnede mod Robert Walpole, hans Manddom, da han som Premierminister var i sin Berømmelses Zenith, „Englands Afgud, Frankrigs Skræk, den hele civiliserede Verdens Beundring, da Vinden fra hvad Kant den blæste, bragte til England Tidender om vundne Slag, indtagne Fæstninger, Forøgelser i Rigets Territorium." Vi see ogsaa hans Livs mindre lyse Sider paa hans sidste Dage, da der, som Macaulay siger, begyndte en lang Række af Misgreb af den berømte Statsmand, Misgreb, der indviklede hans Land i Vanskeligheder og Ulykker, endog alvorligere end de, hvoraf hans Geni for havde udredet det. Englands Trængselsperiode var kommen, Bruddet med dets amerikanske Kolonier var begyndt. Ministerium verlede efter Ministerium, Øieblikket blev mere og mere kritisk, men den eneste Mand, som her kunde have hjulpet, var ikke at formaae dertil.

*) Saaledes kaldte Robert Walpole spotviis Oppositionens Medlemmer, fordi de fleste bestode af ganske unge Mennesker.

Hvad der udmærker alle disse Skizzer som overhovedet Alt hvad Macaulay har skrevet, er den største og mest udstrakte Sagkundskab, den alsidige og grundige Behandling af Stoffet, den kjærnesunde Dømmekraft, den mest upartiske Bedømmelse af Handlinger og Personer, fri for al Eensidighed og tillærte Partifordomme. Man mærker overalt den praktiske Mand, Sønnen af det praktiske Folk og Deeltageren i det offentlige Livs Kampe. Der gaar fremdeles gjennem dem alle en ægte Humanitetens Aand, en ægte gentlemansmæssig Tone, som man endog kunde benævne galant, hvilket altid er Tilfældet, hvor han befinder sig over for Skribenter af det smukke Kjøn. Ikke lidet har Macaulay ved denne sin Humanitet gavnet den kritiske Literatur og især deleshed den Revue, hvis Pryd han var. Thi Edinburgh Rev. havde ikke altid behandlet Forfattere med den strengeste Billighed eller Retfærdighed. Dens Artikler vare ofte holdte i en bitter, sarkastisk Tone, undervurderende det sande Talent og hævende Skribenter, der udmærkede sig ved Lavhed og Fripostighed. Macaulays Stiil er ægte engelsk. Den har adskilligt tilfælles med en anden stor engelsk Essayists, vi mene Joseph Addisons. Hos begge Forfattere er den samme gjennemsigtige Klarhed, den samme heldige Støbning af korrekte Udtryk for Tankens fineste Nuancer, den samme Lethed og Simpelhed i Sætningernes og Periodernes Bygning, det samme engelske Humor, den samme humane Aand og ædle, sædelige Holdning. Men hertil kommer Egenskaber ved Macaulays Stiil, som Addisons savner: en større, hvad Tydskere kalde Bündigkeit og Præcision, en høiere Grad af Styrke i Udtrykket og Raskhed i Fremstillingen, en Raskhed og en Kvikhed, der saa godt harmonerer med det engelske Sprogs monosyllabiske Charakteer, og som i Forening med Stilens overvættes Klarhed gjør, at dennes stundom pompøse Fylde og rhetoriske Farvning bliver saagodt som aldeles umærkelig.

Hvad her er sagt om Macaulays Essays, gjælder om mulig i en endnu høiere Grad hans Englands Historie. Vi støde her atter paa det nøieste Kjendskab til Fakta, et uovertruffet Fremstillingstalent i Skildringen af Charakterer og historiske Begivenheder, en Rigdom af heldigt valgte Citater ved Siden af en ualmindelig Elegants i Formen. De samme Egenskaber finde vi ogsaa i Macaulays Digtninger. I 1842 udgav han sine „Lays of ancient Rome" (Sange fra Roms ældre Tid). De ere i Ballade- eller Kjæmpeviseform, skrevne i en simpel, men troværdig Stiil, og udmærke sig ved dramatisk Holdning, kraftigt Sprog og malende Skildringer. — Inden vi slutte denne ufuldkomne Skizze ville vi hidsætte følgende Ytringer af en aandrig fransk Skribent*), der saa træffende charakteriserer Macaulay: . . . . „Macaulay tilhører denne oplyste og ædle Liberalisme, denne gamle Skole af Whigger, som Navnene Fox, Mackintosh, Lord Holland have skaffet saamegen Sympathi i Frankrig. Sin rige, dybe, udstrakte og lutrede literære Dannelse har han at takke for denne plastiske Evne, der udbreder over Aandens Værker Idealets Fuldendthed og Ynde. Det er en rig Aand, det er en Mand, som har levet med Personerne, det er en Historieskriver, som har lagt Haand paa Tingen, det er en Kunstner, som besidder de forskjelligste og mest glødende Farver for Fremstillingen. En rask, gjennemtrængende, lys Forstand, der med en utrolig Behændighed og Klarhed afhasper de mest indviklede og subtile Stridsemner, en Observationsevne, et malende Instinkt, som beliver de Personer, hans Pen berører, og som dramatiserer Forholdet, hvori de bevæge sig; en flydende lærd, kompakt, koloreret, fyrig, pompøs Stiil, der vilde synes altfor overstrømmende, hvis den ikke var saa klar, saa hastig og med saa megen Lethed varieret: dette er de Fortrin, hvormed Macaulay paabegynder Englands glimrende Historie efter Revolutionen af 1688."

J. L.

*) Forcade.

Admiral Slade (Muchaver Pascha.)

Denne Mand, en Englænder af Fødsel, der for Nærværende er den Overstkommanderende paa den tyrkiske Flaade, hvilken han har bragt til en anseelig Rang, er under nærværende Tidsomstændigheder en ikke uvigtig Personlighed. Han er femte Søn af den engelske General Sir John Slade og født 1802. Hans fire ældre Brødre ere alle Officierer. Hans selv er et mærkværdigt Beviis for at Talent og Energi formaar at tilintetgjøre Virkningen af et saa fordærveligt Favoriserings- og Patronsystem, som det, der engang herskede i det engelske Admiralitet. Denne brave Officier skylder Admiralitetet Lidet og Partigunst endnu Mindre. I en ung Alder begyndte han sin Løbebane som Elev af det kongelige Marinekollegium i Portsmouth, hvori han vandt Guldmedail-

len, men leed den Ydmygelse at see sine Kammerater forfremmede til Postkapitainers Rang, medens han endnu var Midshipman. Han gik tilsøes i 1817 med Kap. Thomas Falcon og tjente under ham i 3 Aar i Sydamerika. I 1820 vendte han tilbage til Europa, og fra den Tid kan man sige han har tilbragt sit Liv paa Middelhavet. Vi finde ham først ombord paa Sir Harry Neale's Flagskib „Revenge", under Demonstrationen mod Algier i 1824. I Forveien (1822) havde han taget sin Examen. Kort efter Slaget ved Navarino, hvori han deeltog, erholdt han (27de Nov. 1827) sin ferste Ansættelse. Næste Aar blev han sat paa halv Lønning, og da Krigen mellem Rusland og Tyrkiet var udbrudt, drog han som Privatreisende til Konstantinopel, men benyttede sig ved denne Leilighed klogelig af sin Stilling som britisk Officier. I denne Egenskab var han ombord paa det Flagskib, der førtes af den daværende Kapudan Pascha, Achmet Papudschi, da denne foretog en Krydsning i det sorte Hav. Han var senere ombord paa Fregatten „Blonde," med hvilket Fartøi han besøgte Sebastopol, Varna og Odessa. Efter Freden til Adrianopel bereiste han hele Linien for den russiske Armee fra Varna til Widdin, derfra til Adrianopel, og endte med en udstrakt Reise i Lilleasien, hvilken han beskrev i et eget Værk under Titel: Records of travel in Turkey, vith a cruise in the Black Sea with the Capitan Pascha."

Lieutenant Slade forblev indtil 1834 uden Ansættelse, om end ikke uden Beskjæftigelse. Han indtraadte atter i Marineskolen i Portsmouth, og gjennemgik her et nyt, høiere videnskabeligt Kursus, hvorved han tilegnede sig udstrakte Kundskaber. I Aaret 1834 gik han som surnumerær Lieutenant ombord paa Linieskibet „Caledonian" til Middelhavet. Admiralen, Sir J. Rowley, havde selv valgt ham som den bedst skikkede Officier til at bistaae ham i det vanskelige Hverv, han som Overstkommanderende for den engelske Middelhavsflaade maatte faae at varetage. Slade tjente paa „Calidonian" indtil 1837 og blev i denne Tid af Admiralen anbetroet de vigtigste Forretninger med Hensyn til den engelske Politik i Levanten. Han besøgte atter Sebastopol og afgav til sin Admiral en fortjenstlig Beretning om Forsvarsanstalterne ved dette Ruslands store Søarsenal. Ogsaa over sin Reise i dette

Thomas Babington Macaulay.

Aar offentliggjorde han en udførlig Beskrivelse med Titel „Turkey, Grece and Malta." Derpaa forblev han ubeskjæftiget og upaaagtet indtil 1841, da han endelig efter 26 Aars Tjeneste erholdt Kommandørs Rang. Efterat have opnaaet denne, begav han sig til Arsenalet i Wolwich, for der at studere Dampskibsfarten, erholdt her et Cirtifikat af første Klasse og blev den 2den Juli 1846 anbetroet Kommandoen af Briggen „Rekrutten" paa 12 Kanoner. Briggen var af en ganske ny Konstruktion, og det kostede ham megen Møie at erholde Frivillige til Mandskab paa den. Han gjorde især Tjeneste paa de spanske Kyster og Azórerne og forskaffede sig ved sin Opførsel stor Anerkjendelse.

Under det Interregnum, som opstod efter den første Admiralitetslords, Aucklands, Død den 1ste Januar 1849, blev Slade udnævnt til Postkapitain. Magten var nu i Hænderne paa den første Sølord, Admiral Dundas, der for Tiden kommanderer den britiske Flaade i det sorte Hav. Fra denne Tid af har Slade ikke ført nogen Kommando i den britiske Marine. Ved Slutningen af 1849 besøgte han atter Marineskolen i Portsmouth, da Rygtet om et sandsynligt Brud mellen Østerrige og Tyrkiet udbredte sig, idet nemlig hiin Magt ikke vilde finde sig i at Sultanen ydede de flygtende Ungarer et Asyl og nægtede at udlevere dem. Det forekom England ønskeligt, at der sendtes til Middelhavet en Officier, hvis Kjendskab til Osmanernes Sæder og Sprog kunde være den der kommanderende Admiral til Nytte. Slade blev af Udenrigsministeriet udvalgt for denne vigtige Post og paa Admiralitetets Forslag udnævnt til anden Kapitain for Flagskibet „Qween" i Middelhavet. Inden 24 Timer efter Udnævnelsen var han ombord paa sit Skib. Efter nogle Ugers Tjeneste blev han af den engelske Regjering udlaant til Tyrkerne for at indføre en bedre Organisation i deres Marine. Siden den Tid har han, uden at opgive sin Tro, tjent paa den tyrkiske Flaade med Admirals Rang. Hans Titel er Muchaver Pascha, hvilket vil sige „raadgivende Pascha."

Slade er en Officier, der i sit Fag besidder mange og grundige Kundskaber. Han er desuden meget sprogkyndig: saaledes taler han alle ved Middelhavets Kyster forekommende Sprog, navnlig Fransk, Spansk og Italiensk. Ogsaa det Tyrkiske er han mægtig. Hans Flagskib, Nuzrelieh (den Seirende) er bygget i 1835 af en Amerikaner, Mr. Rhodes, og ansees som et Monster paa Skibsbygningskunst. Det fører 36 Toogtredivepundinger og lige saa mange Femogfyrretyvepundinger.

En norsk Bondefamilies Liv.

Til den Beskrivelse af Oscarshall, som findes i vort Blads forrige Aargang, troe vi passende at kunne knytte Afbildninger af Villaens berømte Malericyklus af A. Tidemand. Vel haves deraf kolorerede Lithographier, ledsagede af en herlig poetisk Text af A. Munch; men Værket er dog for dyrt til at kunne skaffe disse Billeder den Udbredelse, de fortjene, og vi troe derfor Fleerheden af vore Læsere ville vide os Tak, naar vi bidrage Vort til at de uden synderlig Udgift kunne erholde en tro, om end i kunstnerisk Henseende lidet paaagtelig Gjengivelse af disse Billeder. Hertil føie vi en Text, der har det Formaal at indvie i det simple Liv, hvis mest fremtrædende Momenter Billederne fremstille. At den ikke uden som Kommentar til Billederne vil have stor Interesse, troe vi paa Forhaand at burde bemærke, for idetmindste ikke at forlokke dem, der i hvad de læse søge romantiske Forviklinger. Forfatteren føler sig ikke kaldet til at præstere noget i dette Fag, og vilde desuden, om han formaaede det, her neppe finde det hensigtsmæssigt. Den norske Bondes Liv er simpelt og eensformigt, uden romantisk Knaldeffekt, uden spændende Intriguer, uden bredtalende Pathos, uden fremtrædende lidenskabelige Følelser. Selv hvor disse ere tilstede, gjøre de ingen Fordring paa Opsigt, de skjule sig snarere omhyggelig for Dagslyset og stræbe at antage en Form, hvorved Omverdenen skuffes med Hensyn til deres Tilstedeværelse. Hvad der saaledes vil blive Hovedsagen ved vor Skildring, er en Sammenstilling af Eiendommelighederne i Fjeldbøndernes Liv, hvad enten disse maatte have poetisk Interesse eller blot tjene til at oplyse de blandt dem herskende Sæder og Skikke.

I.

Min Bedstefader Ole Berg var af gammel, god Familie. Hans Forfædre havde, Søn efter Fader, eiet Gaarden Store-Berg i umindelige Tider. En Jehans afløste altid en Ole, saa at den, som vilde skjeldne den Ene fra den Anden i denne Slægtsfølge, maatte have Nummere for sig. I Regelen fik den ældste Søn Gaarden efter Faderen og giftede sig med en fjern Slægtning fra en anden Gaard, hvor en lignende patriarkalsk Arvefølge iagttoges. Men ved hver anden eller tredie Ældste i Rækken maatte der gjøres en Undtagelse, da det altid traf sig saa uheldigt, at han enten var en Tomsing, der ikke havde Vet paa at styre Gaarden, eller en „fæl Fugl" (letsindig Krabat), som satte overstyr hvad han kunde overkomme, eller, hvad der var endda værre, forelskede sig i en Gjente udenfor Slægten. I dette Tilfælde overlod Faderen Gaarden til den næstældste Søn, hvem han da forsigtigviis havde givet samme Navn som den ældste, kun at et Mindre- sattes foran, hvorved en Forrykkelse i den vexlende Navnerække forebyggedes.

Min Bedstefader var en af det Slags Ældste i Familien, som udstødtes — ikke fordi han manglede Forstand, men fordi han gik hen og giftede sig med en Pige, der ikke hørte til Ætten. Han hed Ole. I Stamtavlen paa sidste Blad af Christian den Tredies Bibel, hvor hele Familiens Slægtregister var opført, læstes: „Idag fjorten Dage før Juul Ao. efter Christi Byrd 1774 er jeg Ole Johannesson født til denne syndefulde Verden. Daarlighed er bunden i en ungs hjerte; tugtens riis skal drive den langt fra ham, siger Ordsproget." Dette var skrevet af Stedets Klokker, hvem Sognets Bønder lode optegne deres Slægtregistre, naar han tog ind til dem i Præstehold sammen „me'n Far sjøl." Med det tilføiede Bibelsprog var Oles Fader ikke videre tilfreds; thi han havde lagt Mærke til, at de Ætmænd, ved hvis Fødsel noget Lignende fandtes tilføiet, aldrig vare komne rigtig frem i Verden. Enten havde de været tomsede eller giftet sig „bort i Væggene," det vil da sige med En, der ikke hørte til Slægten.

Da Ole var otte Aar gammel, blev han sat i Skole. Men det var dog en ganske kort Tid af Aaret, at Skolegangen lagde Baand paa den muntre Drengs Frihed. Ivar Skolemester havde et to Mile langt Distrikt; for det Meste opholdt han sig i dets søndre og nordre Ende, hvor de fleste Gaarde laae. Kun indunder Juul slog han sig ned paa Distriktets midterste Gaarde, af hvilke Oles Fader eiede den største. Men da var Dagen saa kort, at der ikke blev stort af Underviisningen. Den meste Tid gik med til at holde Bøn Morgen og Aften og til at gaae hjem for at spise Dugur. Morgen- og Aftenstunden og Middagstiden anvendte Skolemesteren deels til Nytte for de Bønder, i hvis Huus han var, deels til Glæde for Børnene, idet han enten bandt Fiskegarn eller indbandt Gaardens forfaldne Psalmebøger og Bibler eller ogsaa skar Pegepinder med Drageudziringer og Slyngkjeder som Priisbelønninger for de flittigste af Børnene, der da altid vare Husets egne.

Da Ole havde gaaet i 5 Uger hos denne omvankende Lærer, var han i Kundskabsfaget kommen saavidt, at han havde kunnet slippe frem for Præsten. Han kunde udenad Budene, Artiklerne og Huustavlen, hvilket var Alt, hvad Præsten forlangte af en Gaardmandssøn, medens han i sine Fordringer til Huusmandsbørn ikke gik videre end til Artiklerne, ja endog, i værste Fald, lod sig nøie med Fadervor. Desuden kunde Ole reenlæse (d. e. læse uden at stave) i Brochmans Postille. Da Ragnhild, saa hed Oles Moder, mærkede, hvilke Fremskridt Sønnen havde gjort, forærede hun hans Lærer et Par udsyede Vanter til Beviis paa sin Erkjendtlighed, og sagde derhos, at hun intet høiere Ønske havde, end at Skolemesteren var skrivekyndig, saa at Sønnen ogsaa kunde lære at skrive. Men Skolemesteren forestillede hende, hvor skadelig Skrivekunsten var for Lægfolk. At Præsten kan skrive er i sin Orden, sagde han; thi han maa skrive af sine Prædikener; han kan ikke føre med sig Brochmans og andre ligesaa store Postiller, hvoraf han tager dem. Desuden maa han skrive Attester til Godtfolk, som forlade Bygden, og skrive Fanden fast igjen, naar den ugudelige Verden har sluppet ham løs. Fogden maa kunne skrive for at have Navnene paa dem, han skal tage Skat af, og Lensmanden for at kunne gaae behørigen frem, naar han indpanter mine Skolepenge. Men at andre Folk skrive, kommer der intet Godt af. Skrivekunsten giver blot et letvindt Middel i Hænderne til at forskrive sig til Fanden. Hvorledes gik det ikke med Ole Rusten? Efterat han have lært Bibelen udenad, fik han laant Lisbeth Nupums Hexeproces for at øve sig i Skrivekyndighed. Men det varede ikke længe, inden han eiede Svartboka; det var altsaa soleklart, at han havde forskrevet sig til Fanden med Hud og Haar.

Herved bragtes Oles Moder til at indsee, hvor taabeligt hendes Ønske om at Sønnen skulde lære at skrive dog igrunden var.

Ved Siden af Berg laa Oppigaarden, der ikke alene var mindre, men hvis Beboere ogsaa vare af ringere Slægt — Konen var endog en Huusmands Datter. Manden her hed Imbert. Alt var simplere hos ham end hos Jehans. Stuen havde blot et Stokværk og Spærretag med Slind under og skavede Tømmervægge og umalede Døre. Jehans havde derimod en gammel panelet Høgstue, hvis Vægge vare prydede med rødrosede Skabe, Messingtøi og Tindfad og rundne Øltrøyser. Naar nogen Fremmed kom, frembares en svær Sølvkande med det bedste Øl, medens man hos Imbert raktes en udskaaren ferniseret Valbirkskande, som han, dengang han satte Bo, havde kjøbt af en Ringbygging for femgange saameget Korn, som den kunde rumme.

Imbert havde en Datter, der hed Marit, og desuden flere Sønner. Marit var noget yngre end Jehans's Søn Ole; men Aldersforskjellen var dog ikke større, end at de passede godt for hinanden som Legesødskende. — I en Birkelund, der laa imellem deres Forældres Gaarde, byggede de Huse og indhegnede Gjorder og bagede Brød af Leer. Men det var saa langt fra, at den Ene blev misundelig paa den Anden for dennes større Opfindsomhed og Velstand, at de tvertimod bleve enige i at tage Gjærdet mellem deres Huse bort og endog anlægge en fælles Sæter et Par hundrede Skridt fra Hovedgaarden. Der drev de sin hele Buskap af Beenkjøer sammen paa Sæterstulen, og medens Marit bandt (satte) Kreaturene ind i Fjøset, blæste Ole saa lifligt paa sin Søljufløite, at det forekom Marit, som om de ellers saa dorske Beenkjøer sprang skottende og lystige og lys levende op i Baasen, blot hun trak det mindste i deres Halsbaand. Men snart skulde dette indbildte Hyrdeliv afløses af et virkeligt. De rolige Beenkjøer, der ofte fik Skjænd, fordi de gik sin egen Kos, skulde ombyttes med Forældrenes ustyrlige Buskap; den medgjørlige Olderveds-Fæhund skulde ombyttes med en krøllet sindt En, der knurrede bare man kom den i Sigte. Og Scenen skulde forlægges fra den venlige Birkelund op i det alvorlige og eensomme Fjeld med de troldopfyldte Vande, med de koglede Hauge, med de skrigende Hubroer, rovgjerrige Ørne og røvende Tatere.

Da Ole var fjorten og Marit tolv Aar gammel, sattes nemlig begge til at gjæte deres Forældres Buskap. Tænkemanden var dengang meget patriarkalsk. Ingen fandt noget Nedværdigende i, at de fornemste Gaardmænds Børn i sin Opvæxt gjætede Forældrenes Kreature. Nu derimod tilsteder en yderlig, antagen Fornemhed ikke saadant, og naar Gaardmandsdatteren er Budeie, maa hun altid have en „Gjætlgjente" eller „Gjætlgut" med sig.

Marits Moder Kari sad denne Sommer selv paa Sæteren; thi hun havde et lidet Barn, for hvis Skyld „hun maatte være nær ved Melken," og hun syntes ikke at have Raad til at holde Hjemko, hvorved der vilde skeet et stort

Admiral Slade (Muchaver Pascha).

Skaar i Sommerdraatten. Paa Bergssæteren sad Brit, Oles Faster. Hun var saa langt ude i Aarene, at hendes Løverdagsnatssøvn aldrig forstyrredes af Friere. For ti Aar tilbage havde hun været den gjæveste Gjente i Bygden. Hun havde mindst et Snees Friere paa samme Tid. Men da hun skulde gjøre et fornuftigt Udvalg, holdt hun sig til den vakreste, der var i Begreb med ligeledes at gjøre et Udvalg blandt Gjenterne, medens hun „skjød de øvrige for Glug." Men snart blev hun forladt af denne Udkaarede, da han fik Indpas hos en rig Gaardgjente, og saaledes var hun nu ganske uberegnet og uforskyldt i Færd med at blive en „Attgløime" (Pebermø). Som sædvanligt levede hun dog i Haabet og for ikke ved en Opsættelse af Bryllupper at gaae glip af den første, den bedste Frier, som indfandt sig, havde hun forberedt Alt til at vorde Kone. Hun eiede Gryder, Fade, Vugge og selv tvende sølvbroderede Døbehuer med øvrigt Tilbehør. For i kontant Betaling at kunne byde sin tilkommende Mand Erstatning for de tabte Ungdomsaar, skrabede hun Formue sammen paa alle mulige Maader. Forøvrigt betragtede hun de unge Karle med det erobrende Blik og den øvrige Verden med den mørke Mine, som er egen for Piger, hvis Skjønhed daler og Aar stiger.

Forrige Sommer, hun sad her paa Sæteren, havde hun med sig en „Framslænge" (halvvoxen Gjente) til at gjæte, men da hun mærkede, at en af Gutterne ved Kveslaatten kastede forliebte Blikke til hende, lovede hun dyrt og helligt at hun aldrig mere vilde have nogen „Vetlgjente" med sig; thi slige Fantefiller begynde som blotte „Reverunger," sagde hun, at tænke paa Gutterne, medens velstaaende Gjenter først maae træde sine Børnesko. For at undgaae slige Ærgrelser, bad Brit om at maatte faae en Gjætergut istedetfor Gjætlgjente, og Ole blev den lykkelige. Idetmindste ansaa han sig selv for lykkelig — om ikke for Andet, saa fordi han nu kunde være sammen med Marit og vise hende Tjenester. Begge dreve Bølingerne sammen, hvorved det paa To fordeelte Tilsyn meget lettedes for hver især. Desuden havde nu Ole den Glæde, ved sin Kjækhed at spare Marit for mangen Graad. Han kapsprang med hendes Bedstemoders sorte balstyrige Vædder, naar den fik det Indfald at aflægge Besøg hos Nabosætrenes Sauflokke. Og hvor taknemmelig var da ikke Marit, naar han havde indhentet den sorte Krabat, og trak den Arresterede efter Hornene tilbage til dens rette Værnething. Han forjog med Skraalen Ørnen, naar den vilde slaae ned over det hvide Skjedlam, som Bedstemoderen havde lovet at give Marit, hvis hun blev staaende fremst, naar hun gik for Præsten, et Løfte, der opmuntrede hende til i hvert ledigt Øieblik at tage Bogen frem af Gjætlskræppen og læse. Ole holdt Styr paa den olme Storoxe, naar den med Fjæl for Øinene i Blinde vilde storme hen til en

fremmed Bøling i Nærheden, og for at hvesse sit Mod grov med Benene, saa Mosset føg af Fjeldet som en Støvsky, og trak Halsen sammen og vred paa det plumpe Hoved under rungende „Bøh-h-h;" thi Ole gik med sin Stav lige imod den overmodige Kjæmper, der saaledes ikke kunde see ham for Pandebeslaget, og maatte efter en liden Stund at have leget Blindebuk trække sig flad og skamfuld tilbage.

Desuden udfandt Ole mange andre Maader at glæde Marit paa. Naar de gjætede ned i Lierne, saa hentede han, medens hun passede Bølingerne, Vianvange fra de steileste Kløfter rundt Bækkefarene eller han udplyndrede Hægge, der stode i for fælt Ulænde til at selv Gjederne kunde naae dem, og bragte deres rige Blomsterflor hjem til Marit for at hun dermed kunde forvandle Selet til et tilsyneladende Driivhuus. Men en Dag, Ole holdt paa at plyndre Hæggen, glemtes Bølingen; thi Marit fik for travlt med at samle de nedkastede Blomster, til at holde Die med Kreaturene, og disse gik da ved Dugursleite hjem paa Sæteren og skrækkede Budeierne for at Noget var tilstødt de Gjætende. Da disse kom efter, fik Marit Skjænd af Moderen, men Ole slap med at give sin Faster de Blomster, han havde æslet Marit. Thi hun kunde nok begribe sagde hun, at det var for at glæde hende med Løverdagsstads til Selet, at han havde glemt Kreaturene.

Ikke bedre gik det en Dag i Myrbærtiden. Medens Ole gjætede, gik Marit ud paa den rødnende vidtstrakte Myr, for at fylde sine Næverskræpper med Multe. Men da dette var gjort og hun skulde iland igjen, sank hun mellem Tuerne ned i det dissende Dynd, spildte de samlede Bær og maatte raabe paa Oles Hjælp. Medens han nu hjalp hende op og begge skyndsomt pillede Skrukkerne fulde paany, løb Bølingen bort og vendte ikke tilbage til Sæteren, før næste Dag. Men da kan man troe det gik ud over de Gjætende. Marits Moder var grædefærdig og Brit skjældte og smeldte og svor paa, at Melken vilde minke til Halvparten, saa forsprængte bleve Kjøernes Yver.

Men kun sjælden medførte Sæterlivet slige Sorger for Ole og Marit. I Almindelighed henrandt det i en blid idyllisk Ro. Især fandt de sig lykkelige, naar de vare komne hjem fra Fjeldet og Bølingen, mæt af det fede Fjeldgræs og træt af Klæggens Forfølgelser, lagde sig paa Sæterstulen og ventede vortende (drøvtyggende) paa at blive sat paa Baasen. Da stod Ole ved Siden af den travlt strikkende Marit og blæste saa vakkert i Luren, at de alvorlige overmætte Kjøer, trods sin Magelighed maatte dreie Hovedet hen mod den Spillende og betragte sit lille Herskerpar med de store svømmende Øine. Selv Fluernes Bid formaaede ikke at forstyrre Kjøerne i deres andægtige Lytten, og Bjeldekoen var saa stohovedet som en kronet Brud, for ikke ved Metallets Klang at bringe Mislyd ind imellem Lurens klare Toner. Gjederne, der hvilede ved Marits Side, satte op den dybsindigste Kjendermine og glemte i Andægtigheden, ved sin ukultiverede Bræ̈gen at forvisse sig om, at deres Kid ikke vare ude paa halsbrækkende Eventyr. Først naar Oles Stykker vare ude, lode de sit skingrende Bæh høre, men da lød det næsten som et Dacapo og blev af den Spillende ogsaa ofte optaget i den Forstand. Kun Svalerne, der fore ud af sine Reder under Fjøstaget og gjennempilede den over Kjøerne svævende Mygsværm, bragte fremmede Akkorder ind i Oles Lurspil.

Børnene paa Sæteren. (Efter A. Tidemands Maleri.)

Storthinget.

Storthingets Møde den 11te Marts. Efterat de forrige Embedsmænd og udtrædende Valgkommitteemedlemmer vare gjenvalgte, foretoges til Behandling 1) Konstitutionskommitteens Forslag om Statsraadernes Valgbarhed (se vort Blads Nr. 9). Kommitteen troede, at denne Deel af Sagen (VIII.) kunde afgjøres, inden man skred til de fremsatte mere omfattende Forslag, II og III, hvorved der tilsigtes Adgang for Statsraaderne til at deeltage i Debatterne uden Stemme. J. Sverdrup antog, at Behandlingen af denne Deel af Sagen vilde lede til Tidsspilde og vidtløftige Debatter uden tilsvarende Udbytte, da man ikke godt kunde behandle den ene Side af Sagen uden ogsaa at komme ind paa den anden. Han, og vistnok Mange med ham, ønskede at have denne Sag i dens Heelhed foreliggende, inden man afgav sin Stemme. Han fremsatte derfor følgende Forslag: Nærværende Sag indstilles, indtil Konstitutionskommitteen er indkommen med Indstilling om samtlige Forslag, der angaae Statsraadernes Deeltagelse i Storthingets Forhandlinger. Krogness fandt ogsaa, at samtlige Forslag burde behandles under Et. U. A. Motzfeldt erklærede sig mod Udsættelse, da Spørgsmaalet om Statsraadernes Deeltagelse i Storthingets Forhandlinger baade mundtlig og skriftlig var saa nøie drøftet, at det ikke vilde paakræve Debatter, medens derimod nærværende Forslag ang. Statsraadernes Valgbarhed var noget Nyt, hvorom Debatterne mest vilde dreie sig. Elieson foreslog at behandle strax den ene Indstillingspost ang. Grundlovens § 12, men udsætte den, der angik § 62, mod hvilken Deling U. A. Motzfeldt, Præsidenten og Stabell dog ytrede sig. Daa udviklede Grunden til Kommitteens Fremgangsmaade. Skjerkholt, Schydtz og Hagerup fandt Udsættelsen unødvendig. Ved Voteringen antoges Sverdrups Forslag med 53 mod 51 Stemmer.

2) Derefter foretoges til Behandling Indstilling fra Kirkekommitteen ang. et Andragende om Ophævelse af Afgift af Aase- og Nødingsfossens Laxefiskeri til Domkapitlet i Christiania. Ved alternativ Votering mellem Indstillingen og et af Lie fremsat Forslag bifaldtes hiin mod 1 Stemme.

3) Indstilling fra Budgetkommitteen ang. den kongelige Proposition om Eftergivelse af et Ingeniørkapitain Tønders Enke affordret Beløb. Eenstemmig bifaldtes: „Et Beløb af 826 Spd. 99 ß., som paa Grund af Høiesteretsdom af 16de Marts 1852 i en af Tømmermester Struck anlagt Sag er udbetalt af Marinefondet, kan passere til endelig Udgift."

4) Indstilling fra samme Kommittee om Eftergivelse af nogle Ansvarssummer (tils. 104 Spd.), der var ilagte Amtm. Kastrup for Salarier anviste af ham til Udbetaling, uagtet Regningerne vare indkomne efter Udløbet af den i Sportelloven bestemte Præskriptionstid. Bifaldtes eenstemmig.

5) Indstilling fra samme Kommittee om at et Beløb af 420 Spd., der er anvendt til Indkjøb af henved 7 Maal Jord for Sindssygeasylet paa Gaustad, skal passere til Udgift. Eenstemmig bifaldt.

6) Indstilling fra samme Kommittee om at et Beløb af 10,000 Spd., der er anvendt til Indkjøb af to ved Rigshospitalet beliggende Gaarde, kan passere til endelig Udgift for Statskassen. Eenstemmig bifaldt.

7) Indstilling fra samme Kommittee ang. Politifuldmægtig Klagenbergs Regnskabsansvar; udsattes til Foretagelse i et senere Møde.

8) Indstilling fra samme Kommittee om Tilladelse til under nærmere angivne Betingelser at afhænde endeel af den Staten tilhørende Andeel af Lungegaardsmarken til Bergens Kommune til Anlæg af en Kirkegaard for en Kjøbesum af 1300 Spd. Efter nogen Debat, hvori H. U. Sverdrup, U. A. Motzfeldt, Stabell og Faye deeltog, bifaldtes Indstillingen eenstemmig.

9) Indstilling fra Kirkekommitteen ang. den kongelige Meddelelse om Forfatningen af Pensionsfondet for Geistliges Enker ved Udgangen af Aaret 1852.

10) Indstilling fra Militærkommitteen ang. Godtgjørelse for Artilleri- og Kavalleriudrederne, hvori blandt andet fastsættes: for de virkelige Kvarterer 11 Spd. for simpelt Hestehold i 1 Aar og 29 ß. pr. Døgn, naar Hesten benyttes til Tjeneste inden Batteri- eller Eskadrondistriktet og fødes af Udrederne. Humlekjær fandt Godtgjørelsen for lav og foreslog at oversende Regjeringen til Overveielse et denne Sag vedkommende Andragende, hvorimod Schydtz udtalte sig. K m. Indst. bifaldtes eenst. og H.'s Forslag forkastedes mod 6 St.

Endelig refereredes endeel Indstillinger og indkomne Sager, hvoriblandt et gjennem Repræsentanterne for Bergens By

indgivet Andragende fra det bergenske Theater om et aarligt Tilskud af Statskassen. (Budgetkom.)

I Odelsthingets Møde samme Dag, gjenvalgtes de forrige Embedsmænd. Fem Kommitteeindstillinger refereredes samt en Forestilling fra endeel Indvaanere paa Horten i Anledning af det foreslaaede Kjøbstadsanlæg der.

I Lagthinget valgtes Bergh til Præsident, Christensen til Vicepræsident, Hesselberg til Sekretær og Børresen til Vicesekretær.

Den 13de Marts holdtes Lagthing, hvori bifaldtes de 5 af Odelsthinget den 7de Marts fattede Lovbeslutninger.

Den 15de Marts holdtes først Odelsthing, hvori endeel Sager refereredes, og dernæst Storthing, hvori den udsatte Sag ang. Politifuldmægtig Klagenbergs Regnskabsansvar foretoges. Ansvaret skrev sig fra den Tid Klagenberg var ansat som Underfoged i Bergen (1817—24) og var ifølge flere Repræsentanters udtalte Overbeviisning blot fremkommet ved Uordentlighed i Regnskabsførelsen og Konfusion af Kommunens og Statskassens Restancer, ikke ved Uredelighed, da Klagenberg var bekjendt som en dygtig og skikkelig Mand. For sin Feil havde han, som Schydtz fremhævede, dyrt maattet bøde ved sin langvarige Tilsidesættelse i Befordringsveien. Eenstemmig bifaldtes Kommitteens Indstilling, gaaende ud paa, at det ved Domstolene ilagte Regnskabsansvar 10,137 Spd. 32 ß. skulde nedsættes til 1,837 Spd. 88½ ß., dog skal Eftergivelsen blot komme Statskassen, ikke Brandkassen, tillast.

Derefter foretoges til Behandling (og fortsattes d. 16de) Indst. fra Gage og Pensionskommitteen angaaende den kongl. Meddelelse om de midlertidigen bevilgede Pensioner. Post 1. „Den for Matrosenke Anne Olsdatter opførte Pension af 24 Spd. bevilges ikke," befaldtes eenstemmig. Grunden hertil var den, at Storthinget vilde fastholde det Princip, at deslige smaae Pensioner skulle tages af Pensionsfondet for at dets Tid ikke skal optages ved Revisioner af slige ubetydelige Sager. 2) Den Kapitain Fritzner midlertidig bevilgede Pension 272 Spd. bifaldtes. 3) Den for Generalmajor Lowzow opførte midlertidige Pension 1072 Spd. nedsættes til 900 Spd. Dietrichs foreslog den nedsat til 800 Spd., men ved alternativ Votering mellem dette Forslag og Indstillingen bifaldtes hiin mod 22 Stemmer. 4) Den for Overkrigskommissær Walter opførte Pension 1062 Spd. nedsættes til 800. Schydtz optog den kgl. Proposition og fremhævede Mandens Udmærkelse som Embedsmand og hans lange Embedstid (65 Aar). Indstillingen antoges dog mod 9 Stemmer. 5) Den Kapitain B. N. Landaas midlertidigen tilstaaede Pension 222 Spd. bifaldtes. 6) Den for Oberst Kaltenborn midlertidigen opførte Pension 750 Spd. nedsattes til 600 Spd. 7) „Den for Amtmand Weidemann midlertidigen opførte Pension af 1200 Spd. nedsættes til 1000 Spd." Arveschoug fremhævede Weidemanns Fortjenester som Rigsforsamlingsmedlem. Harildstad foreslog 1200 Spd. i Betragtning af Amtmandens særegne Fortjenester. Baggerud, Christensen og Nissen udtalte sig ogsaa i hædrende Udtryk om hans Embedsvirksomhed og offentlige Færd. Bergh meente, at den foreslaaede Sum var ganske tilstrækkelig til Udkomme, og fandt det forøvrigt uheldigt, at ville paaskjønne Fortjenester med Pengesummer, hvorfor den Modtagende intet Brug havde. Medborgeres Agtelse var den bedste Belønning. Valstad meente, at det just var det Fule ved Sagen, at Thinget havde ikke andre Midler end Penge til at udtrykke sin Paaskjønnelse af Fortjenester med. Ved Voteringen bifaldtes Harildstads Forslag med 69 Stemmer. 8) Den for Postmester B. S. Resch opførte midlertidige Pension 480 Spd. nedsættes til 300 Spd. Eenst. bifaldt ligesom følg. 3 Pstr. 9) Den for Overtoldbetjent Schulerud opførte Pension, 400 Spd. nedsættes til 300 Spd. 10) Den for Kapitain C. T. Diederich opførte Pension 320 Spd. bevilges. 11) Den for Kapitain H. Gløersen opførte Pension 320 Spd. nedsættes til 220 Spd. 12) Den for Toldkasserer Stibolt opførte Pension 1000 Spd. nedsættes til 700 Spd.; bifaldtes mod 17 Stemmer, der vare for en af Dahl foreslaaet Pension af 800 Spd. 13) Den for Overtoldbetjent J. Bang opførte Pension 580 Spd. nedsættes til 400 Spd. Eenstemmig bifaldt. 14) De for Oberst Mansbach opførte Vartpenge 744 Spd. nedsættes til 600 Spd. Pension. Skjerkholt stillede et Forslag om 500 Spd., ligesom for andre Oberster. Bergh og Andre fremhævede Mansbachs sjeldne Iver og Dygtighed, og troede at han havde gjort sig fortjent til det høiere Beløb. Ved alternativ Votering fik Skjerkholts Forslag blot dennes egen Stemme for sig. 15) Den for Undertoldbetjent A. Hjort opførte Pension, 80 Spd., bevilges. Eenstemmig bifaldt. 16) Den for Kapitain T. v. W. Engelhardt opførte Pension 320 Spd., bevilges. Ligesaa. 17) Den for Kapitain Handberg opførte Pension, 400 Spd., bevilges. Ligesaa. 18) Den for Overtoldbetjent N. Glatved opførte Pension, 400 Spd., nedsættes til 300 Spd. Ligesaa. 19) Den for Oberstlieutenant C. D. Piro opførte Pension, 600 Spd., nedsættes til 500 Spd. Ligesaa. 20) Den for Bergmester P. Strøm opførte Pension, 700 Spd., nedsættes til 600 Spd. Ligesaa. 21) Den for Stiftamtskriver O. Bye opførte Pension, 850 Spd., nedsættes til 700 Spd. Krogness foreslog en Forhøielse til 800 Spd. paa Grund af, at en Sum af 10,000 Spd. var bleven bortstjaalet fra Stiftamtstuen, uden at man var kommet paa Spor efter Tyven. Ved altinativ Votering blev Kommitteens Forslag bifaldt mod 9 Stemmer. 22) Den for Oberstlieutenant G. E. Jebe opførte Pension, 600 Spd., nedsættes til 500 Spd. Eenstemmig bifaldt. 23) Den for Fuldmægtig J. H. Berg opførte Pension, 220 Spd., bevilges. Ligesaa. (24de Post er gaaet ud.) 25) Den for Undertoldbetjent L. Ovisling opførte Pension, 80 Spd., bevilges. 26) Den for Kapitain Chr. A. Holmboe opførte Pension, 480 Spd., bevilges. Kommitteens Formand, Bergh, oplæste en Imødegaaelse fra General Bloch imod et Punkt i den af Kapitain Holmboe til Kommitteen sendte Redegjørelse. 27) Den for Toldinspektør N. S. Hansteen opførte Pension foreslaaes nedsat til 800 Spd., blev eenstemmig bifaldt. 28) Den for Fyrvogter F. N. Zuschlag opførte Pension, 100 Spd., bevilges. (29de Post er bortfalden). 30) Den for Overtoldbetjent J H. Scheel opførte Pension, 480 Spd., nedsættes til 300 Spd. Bifaldtes. 31) Den for Toldkasserer Reymert opførte Pension nedsættes til 400 Spd. Ligesaa. 22) Den for Undertoldbetjent J. C. Rohde opførte Pension, 110 Spd., nedsættes til 80 Spd. Ligesaa. 33) Den for Stadschirurg C. Schultz opførte Pension, 320 Spd., nedsættes til 250 Spd. Ligesaa. 34) Den for Kapitainvagtmester S. Urdahl opførte Pension bevilges fortiden ikke. Efter nogen Debat bifaldtes denne Indstilling mod 4 Stem. 35) Den for Amtmand G. Thesen opførte Pension, 1000 Spd., nedsættes til 700 Spd. Eenstemmig bifaldt. 36) Den for Frederikke Aubert opførte Pension, 30 Spd., saalænge hun er uforsørget og ude af Stand til at forsørge sig selv paa Grund af legemlig Svaghed, bevilges. Ligesaa. 37) De for konstitueret Fuldmægtig H. Chr. Hansen opførte Vartpenge, 150 Spd. bevilges. Eenstemmig bifaldt. 38) Den for Distriktslæge G. Kjølstad opførte Pension, 240 Spd., bevilges. Hertil føiedes efter nogen Debat: „Dog under den Betingelse, at de Personer, der efterat være oplærte af ham, have oprettet eller herefter oprette orthopædisk Institut, ikke til ham svare nogen Afgift heraf." Eenstemmig bifaldt. Den for Kapitain J. Chr. Gamborg opførte Pension 174 Spd. nedsættes til 120 Spd. 40) Den for Høiesteretsassessor M. Hansen opførte Pension, 1000 Spd., nedsættes til 800 Spd. 41) Den for Overtoldbetjent S. Hatlemark opførte Pension, 450 Spd., nedsættes til 300 Spd. 42) Den for Margrethe Foss opførte Pension 100 Spd. bevilges. 43) Den for Undertoldbetjent M. S. T. Brügger opførte Pension 150 Spd. bevilges. 44) Den for forhenværende Foged J. A. Hofseth opførte Pension 200 Sp. bevilges. 45) Den for Magasinforvalter og Zahlmester J. Zimmer opførte Pension 400 Spd. nedsættes til 300 Spd. Disse 7 Indstillingsposter bifaldtes eenstemmig.

Derefter foretoges Indstilling fra Næringskommitteen No. 1 angaaende et fra den techniske Forening i Drammen indkommet Andragende om i næste Budgettermin af Statskassen at erholde et fortsat Bidrag af 100 Spd. aarlig til Forøgelse af Foreningens Bibliothek. Kommitteen indstillede, at Andragendet ikke skulde bifaldes; Rektor Olsen foreslog dog dets Indvilgelse, hvorfor ogsaa Daa og Andre erklærede sig. Ved Voteringen antoges Kommitteens Indstilling mod 33 St. Dernæst bifaldtes eenstemmig Indstilling fra Militærkommitteen om at 945 Spd. 14 ß., der af Statskassen ere udbetalte som Godtgjørelse til Underofficierer og Soldater i Anledning af Urolighederne i det Throndhjemske og Ringerike, maa passere til endelig Udgift; ligeledes 950 Spd., der ere anvendte til Indkjøb af Høker Hansens Gaard paa Akershuus Fæstning.

Endelig refereredes nogle af Statsraad Brettewille overbragte kgl. Propositioner, deels til Odelsthinget, deels til Storthinget.

Literatur og Kunst.

Salomon de Caus, dramatisk Digtning (i fem Akter) af A. Munch. Chr. Tønsbergs Forlag. 12½ Ark bred Oktav. Priis 60 ß. Hovedpersonen i dette Digt er en fransk Architekt og Mechaniker, der levede paa Kardinal Richelieu's Tid og opdagede Dampkraftens Theori, men blev betragtet som vanvittig og indespærret i Galehuset Bicêtre i Paris, hvor han rimeligviis gik ganske fra Forstanden og døde 1630. Dette tragiske Træk af Historien har Digteren udvidet med Frihed, uden at overskride den historiske Sandsynligheds Grændser, og gjennemført det til en „christelig Tragedie" (som han selv benævner sit Arbeide.) Salomon de Caus har han skildret som et Geni, der i Bevidstheden om sin Opfindelses Vigtighed bliver overmodig og blot stoler paa sig selv, paa sin Aands Storhed og egne Evner og glemmer, ja haaner den Høieste og Himlen. Han lever kun for Gjennemførelsen af sine stolte Planer. For at erholde den dertil fornødne Pengebistand, gaar han til Richelieu og giver ham Beviser for Opfindelsens Vigtighed. Men den herskesyge Kardinal frygter, at den nye stærke Kraft, given i Massens Hænder, kan blive farlig for ham selv, og benytter sig derfor af en egennyttig Doktor til at faae De Caus indespærret i Galehuset. Efterat han er bleven ganske vanvittig, lykkes det hans kjærlige, fromme og ømme Datter at faae Adgang til hans Celle. Han gjenkjender hende og kommer til nogen Bevidsthed, men da hun søger at vække Troen i hans Hjerte, viser han den samme Trods som før mod Himlen. Forskrækket iler hun bort for at hente Pater Coelestinus, der tidligere forgjæves har prædiket Omvendelse for ham. Da De Caus atter finder sig forladt af hende og ene, bringes han til at angre, at han ikke har fulgt hiin Paters Raad, at ydmyge sig for Himlen. Han føler dybt Menneskets Afmagt og bønfalder Himlen og beder den at skjænke ham et Tegn, hvis der endnu er Naade for ham at vente. Ude fra Gaden lyder Choralsang, han gjennemstrømmes af en hidtil ukjendt Fred og falder i en Slummer, under hvilken et himmelsk Drømmesyn aabenbarer sig for ham og gjør hans Omvendelse fuldstændig. Da Datteren vender tilbage med Coelestinus, fortæller han sit Syn og slumrer atter ind for aldrig at vaagne mere. Hvad man fra et protestantiskt Standpunkt kan have at indvende mod denne Peripeti er, at Omvendelsen nærmest bevirkes ved et Mirakel. Den følger saa umiddelbart paa Vanviddet, at der ikke kan være Tale om en paa klar Erkjendelse grundet Troe, der vilde være istand til urokkelig at byde de i Livet fremtidig modende Anfægtelser Trods. Men om vi end ikke kunne billige den Maade, hvorpaa Omvendelsen foregaar, indrømme vi ligefuldt, at den har noget saare Opløftende og Beroligende ved sig, og saaledes i Digtet frembringer en heldig Virkning. Mindre utilfredsstillende vil den ogsaa befindes, naar man fastholder De Caus's Charakteer. Han er en af disse stærke Aander, der baade i Vantro og Tro holde sig til Yderlighederne og behove ligesom et „Guds Under" for at bringes til Omslag. — Digteren har ikke bestemt sit Arbeide til Opførelse paa Scenen. Thi ellers vilde han hist og her have givet det en mindre episk Charakteer, været sparsommere i de lyriske Skildringer, der forresten ere Digtets Glandspunkter og fremfor Alt bragt det imellem De Caus's Datter og en ung Maler indledede Kjærlighedsforhold til en endelig Løsning. For Læseren ere disse dramatiske Mangler tildeels Binding. Et Par andre Blades Kritikere have allerede sagt, hvad vi kunde have at sige til dette mærkelige Digts Ros; vi ville derfor kun bemærke, at vi i dette Digt have fundet en større Friskhed og Styrke i Udtrykket end i noget af Munchs tidligere Arbeider, maaskee med Undtagelse af „Kongedatterens Brudefart". Nogen Prøve paa hvilke poetiske Skjønheder Digtet indeholder, tillader Rummet os desværre ikke at meddele.

Paa **Christiania Theater** opførtes i Thorsdags H. Hertz's nydelige versificerede Lystspil „Amors Genistreger" og „Aprilsnarrene" af J. L. Heiberg. Uagtet Rollerne i hiint Stykke ere besatte med Theatrets bedste Kræfter (DHrr. Jørgensen, Wiehe og Petersen og Jfr.ne Svendsen og Johannesen) hører dog Udførelsen i det Hele ikke til det Bedste af dette Theaters Præstationer. Stykkets fuldendte Vers maae fremsiges med samme Mesterskab og Fiinhed, som de ere skrevne, for ikke at forfeile sit Maal, men det er en Fordring, som lader Meget uopfyldt. „Aprilsnarrene" gik overhovedet godt; Hr. Petersen, der nu giver Zierlichs Rolle, og Jfr. Johannesen som Thrine ere begge heldige. Den nye Hans er derimod ikke stort at rose. Madam Bratz er, som man kan vide, en fortrinlig Frøken Trumfmeyer.

Paa **den dramatiske Skoles Theater** er opført et nyt Stykke af Erik Bogh med Titel „Grylle og hans Viser," hvilket vi ingenlunde regne til denne Forfatters heldigste Produkter. Hovedfiguren er ret pudsig og original, forsaavidt han har en Vise paa rede Haand til alt Muligt; men hvad hans klægagtige Forfølgelse af en stakkels Debitor angaar, er han fra Heibergs „Uadskillelige" os bekjendt under Navnet Hummer. Naar den ubeleilige Debitor-Forfølger binder sit Bytte i en Klokkestreng for at hindre det i at løbe bort, istedetfor som hos Heiberg at slæbe det ved Armen, er dette ingen Vinding, uden for dem der ere større Elskere af det reent Farceagtige, end det sande Komiske. Stykket belives ved heldige Sangnummere, hvilke i Forening med det fortrinlige Sammenspil ved dets Opførelse her har beredt det en saare gunstig Modtagelse. Et Jernbanetog, der skrider frem paa Scenen, vinder naturligviis uendeligt Bifald hos den Masse af Publikum, der seer Theaterstykker alene for Effektens Skyld.

Norge.

Christiania. Den svenske Post har bragt os den sørgelige Efterretning, at Hs. kgl. Høihed Hertugen af Sødermanland Carl Oscar Vilhelm Frederik, Arveprinds til Norge og Sverige, er afgaaet ved Døden den 13de Marts 1 Aar og 3 Maaneder gammel.

— Under 6te Marts er Oberst Chr. Glad udnævnt til Kommandant ad interim for Akershuus Fæstning.

— Under 10de ds. er Sognepr. til Indvikens Pstg. P. M. Selmer udnævnt til Sognepr. til Silgjord, Student C. Ronneberg til Adjunkt ved Lillehammers Middel- og Realskole, Expeditionssekretær Otto Lovenskiold til ordentlig Assessor i Høiesteret, 2den Sekretær i det udenrigske Departement, Bloch, til Fuldmægtig ved Expeditionssekretariatet i Stockholm, og Obersterne C. Glad og C. Michelet til Generalmajorer, samt J. H. Paaske til Skibsbygmester i Marinen.

— Under s. D. er Adjunkt ved Kongsbergs Middel- og Realskale C. A. Bjerknes og Foged i Rakkestad J. A. Brandt ifølge Ansøgninger meddelte Afsked i Naade, den Sidste med 600 Spd. i aarlig Pension

— Ved kgl. Resol. af 18de Jan. er bestemt, at den Premierlieutenant O. M. Andersen under 8de Febr. f. A. tilstaaede Understøttelse af Statskassen for under et Ophold i Udlandet at uddanne sig i Kobberstikning og Lithographering samt Fremgangsmaaden med Kontratryk, naadigst forøges med 400 Spd.

— I Begyndelsen af indeværende Maaned har P. C. F. K. Thilesen absolveret medicinsk Examen med Charakteren Laud., C. F. Larsen og Chr. Jakhellen med Haud illaud. og en Kandidat med Non contemn.

Drammen. Den som Statsborger hæderlig bekjendte Kjøbm. Joh. Fr. Thorne er den 7de ds. afgaaet ved Døden 52½ Aar gammel.

Kongsbergs Kommune har bevilget et Tilskud af 25 Spd. til Grundlæggelse af et Almuebibliothek, under Forudsætning af at dertil bidrages Noget af det Offentlige.

Frederiksstad. DHr. Pelly have til trende bergenske Kjøbmænd solgt Dampskibet Hardy, der nu skal gives Navnet Hordaland.

Bergen har faaet en ny Avis under Navnet „Bergensposten."

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den norske og svenske Minister i London Friherre v. Rehausen er afgaaet ved Døden den 2den, heni 52 Aar gammel.

— Omtrent 3000 Mand ere beordrede til at afgaae til Gottland.

— Dr. jur. Friherre Carl Carlsson Bonde, en af Sveriges rigere Magnater, er død 68 Aar gammel.

— I Jönköping opstod den 1ste Marts en Ildsvaade, hvorved 17 Gaarde afbrændte.

Danmark. Imellem Ministeriet og Rigsdagen er der foregaaet et formeligt Brud. Den sidste gaar dog frem med megen Fasthed lige overfor dets Angreb paa Forfatningen. Landsthinget har eenstemmig forkastet dets Ændringsforslag i Grundlovens § 5, ifølge hvilket der ved en Privatlov (af en Rigsdag med simpel Stemmefleerhed) skulde fastsættes, naar de vedtagne Grundlovsforandringer skulle træde i Kraft. I Folkethinget er antaget en af Monrad fremlagt og i et privat Møde af Thingets Medlemmer modificeret Adresse til Kongen, hvori Folkets Utilfredshed med Ministeriet og Bekymringen over dets Færd udtales.

Frankrig. Keiseren har af det lovgivende Korps forlangt og erholdt Fuldmagt til Afslutning af et nyt Laan paa 250 Mill. Fr.

England. Den første Afdeling af den engelske Østersøflaade paa 23 Orlogsskibe skulde Søndagen den 12te afgaae til de nordiske Farvande. Hele Flaaden bestaar af 50 Orlogsmænd, hvortil siden vil slutte sig en fransk Eskadre.

— Der berettes, at Admiralitetet har begjært 3 Regimenter til Tjeneste ombord i Østersøflaaden for at kunne besætte Ålands-Øerne, „der retmæssigen tilhøre Sverige" og at 15 Regimenter, hvert 850 Menige stærkt, ere beordrede til Tjeneste i Østerland.

Østerig. Wienerhoffet har erkjendt Berettigelsen af Englands og Frankrigs sidste Skridt, men det vil holde sig neutralt. Dog er det rede til at besætte de tyrkiske Grændselande, hvis der i samme maatte vise sig alvorlige Tegn til Oprør. Den Keiserlige Observationshær antages at ville blive forøget til 80,000 Mand.

Rusland har i Wien fremsat endnu et Fredsforslag, der dog ikke er stort rimeligere end de tidligere forkastede.

Tyrkiet. Ved Donau blive Kampene heftigere. Tyrkerne forskandse sig paa høire Donaubred især ved Matschin, og have ved Schumla anlagt 18 Forter. Russerne arbeide paa Flydebroer.

Opstanden er udbredt til Thessalien. Zamil Pascha er sendt derhen med 4000 Mand.

Sultanen har gaaet ind paa en af Vestmagterne stillet Fordring om at hans christne Undersaatter skulle stilles lige med Mahumedanerne, blandt andet hvad Værnepligten angaar.

— Persien vil være neutralt.

Amerika. Kalorikskibet „Ericsson" har, efter at dets Maskiner ere undergaaede en Forandring, gjort en Prøvereise, der er løbet heldigt af.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Kompagnichirurgpost i den første akershusiske Infanteribrigade med en aarlig Gage af 96 Spd. samt Kvarteerpenge.

Bergskriver- og Proviantskriverposten ved Selbo Kobberværk med 350 Spd. i aarlig Løn og Brugen af en betydelig Gaard.

Klokkertjenesten i Nykirkens Sogn i Bergen samt Lærerposten ved Skolen „Bethlehem" med omtr. 500 Spd. i Indtægter, fri Bolig, Lys og Brænde.

Aardals Lensmandsombud (indre Sogn) med omtr. 100 Spd. i Indtægter.

Trende Omgangsskolelærerposter i Akers Pstg., hvoraf tvende med 40 Spd., den tredie med 45 Spd. i Løn.

Tvende Omgangsskolelærerposter i Notero Pstg., hver med 48 Spd. i Løn.

Feierbestillingen i Ladestedet Svelvik med en Løn af 100 Spd. aarlig.

En Gjordemoderpost i Skjeberg Pstg. med 30 Spd. i aarlig Løn.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 12. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 25de Marts 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Fire Dage i Tinn. — Dampskibsfarten i det vestlige Nordamerika. — Aligatorer fra Karolina i Nordamerika. — Broen over Sarpsfossen. — Storthinget. — Literatur og Kunst. — Norge. — Udenlandske Efteretninger.

Fire Dage i Tinn.

(Om Sommeren 1850.)

I.

Det havde regnet stridt om Natten, og de tunge, hvidgraa Skymasser væltede sig nedover de eensformige, med mørk Naaleskov bevoxede Fjeldsider, da vi om Morgenen den 26de August fra Tinnset, der ligger ganske venligt under nogle graaskaldede med enkelte Træer beklædte Bjergknauser, indskibede os paa en seraaret Pram, og tre Mand, med de røde og sortkantede smaa Tinndøls-Huer paa Issen, bragte os med raske Aaretag op over den meget omtalte Tinnsjø. Paa Østsiden glimtede enkelte blygraa Toppe frem af det nøgne mægtige Blefjeld, og i en skovmørk Bugt skummede Nau-Elven ud. Vi passerede Fantenæsset og Langøens trekantede Ryg, og snart traadte Hovindsbygdens omspredte lyse Partier frem under Fjeldene i Øst.

Skjebnen var os gunstig: en frisk Søndenvind, der paaskyndte vor Fart, saaat Kjølvandet laa som en dyb Fure efter Prammen, splittede Skybunkerne, igjennem hvis Rifter Solen belyste de hvide Elve nedad de mørke Fjeldvægge og Urder, og de høit oppe under Nuterne klyngede smaae Pladse og Sæterhytter. Vi nærmede os mere og mere til Hovind, hvor de grønne Striber fik bestemtere Omrids, og viste os Agre og Enge i Siksak omkring de adspredte Huse, afvexlende adskilte ved vakre Løvpartier, imellem hvis Kroner den nye Kirkes skinnende Taarnkuppel hævede sig. Snart landede vi ved en brusende Elv i Aastøen, Tinns gamle Thingsted, hvor Levninger af et Saugbrug og en forfalden Thingstuebygning ligge som Ruiner paa en fremspringende Klippe ved Elven. Selskabet kom strax i Virksomhed med Fluestangen og Skitsebogen, og medens man besaa Kirken, der var sin Fuldendelse nær, og den vakre lille Bygd, udtømte Skyerne sig i stærke Regnbyger, saa at Luften, da vi atter fra Aastøen fortsatte Farten opad Tinnsjøen, havde renset sig, og Søndenvinden taget Sløret bort fra Fjeldtinderne, der viste sig for os, idet vi glede om et fremspringende Næs, i deres hele Majestæt med de glatte Kupler og Sætergrønninger paa Skrænterne og i Lierne.

Man skuffes ellers af Beskrivelserne over Tinnsjøen; man maa ikke forestille sig den som et yndigt malerisk Fjeldvand, lig Nordsjø og Hiterdalsvandet i nedre Thelemarken, og Flaa- og Hvideseid-Vandene i øvre; Tinnsjøen har en vild og truende Charakteer: ingen luftige blaa Sneefjeldtoppe stige op i Baggrunden, — de skjule sig bag de nærmere mørkegraa, tildeels med den eensformige triste Naaleskov bedækkede Fjelde; — faa lyse Odder stikke frem med Løvskov og Huse, som i andre Fjeldvande, og kun enkelte opdyrkede Steder og Boliger vise sig i de bratte Lier! Det mest interessante Strøg af Tinnsjøen er den haarde Fjeldrække imellem Sanden og Haakenæs, med de skummende Ruds- og Diger-Elve, med „Svenskekammaren,“ „Præsteurden“ og „Jutulsteget“ samt Haakenæs-Fjeldets steile Kam og tusindfod høie Styrtninger; men Alt er vildt, haardt og truende! Det harmonerer ogsaa godt med den af Nordvesten oprørte sortblaa Fjord, der i Sjørokkets opstigende Søiler har Lighed med Fosserne nedad Fjeldsiderne, og giver hele Søen dens betegnende Præg.

Veiret og Belysningen kunne vistnok give den en venligere Tone, naar Fjeldene paa en varm Juli-Aften, i Soldimmen speile sig med violette Fortoninger i den blanke Vandflade, men et haardt Landskab bliver ikke smukt, om en heldig Belysning laaner det en mildere Stemning. Der ligger vel en tiltrækkende Dristighed i disse under Præcipicerne og paa Hældingerne af Fjeldet fæstede Boliger, hvor mangt et mægtigt Spor — Jutulsteg — peger hen paa, hvor let en Steen eller et Klippestykke kan sætte de løse Brokker i en ødelæggende Fart, og knuse de dristige Beboere; men der ruger tillige en Afsondrings og Ensomheds Melancholi over disse Boliger. Nu giver Augustsolens varme Straaler dem et Maleries Interesse, og den Reisende danner sig der i Tanken Idyllens Hjemsteder, udstyrer dem med Romantikens Sværmeri, og beskriver dem som Alpernes „Sennhytter,“ omgivne af en rig Flora og legende Børn, omjublede af Lurtoner, Klokkeklang og Jodlen; — men tænke vi os disse Hytter omsusede af Vinterstormene, naar Land og Sø staa i et Rok, — omhvirvlede af Sneefog og Sneeskred, Beboerne i Uger og Maaneder afsondrede fra den øvrige Verden, saa forsvinder Trylleriet og en nøgen barsk Virkelighed paatvinger os Begrebet af en i enkelte Momenter og Henseender interessant, men haard Fjeldegn. Der udtaler sig vel kjæk Dygtighed i Maaden, hvorpaa disse Folk kjæmpe med og aftvinge Naturen deres Livsophold, — færdes imellem de truende Omgivelser, ansee Naturomvæltninger, der vilde bringe den Uvante til at skjælve, som noget Sædvanligt, og forstaae at skabe sig et Hjem, og nyde et Huuslivs, ofte rigtignok høist tarvelige Glæder, midt iblandt de Farer, som de barske Aarstiders Omvexlinger medføre; — men der hviler ogsaa noget Ængsteligt og Forfærdende i Betragtningen af Familiers Liv paa saadanne Steder, hvor ethvert Arbeide til Livets Ophold er en idelig fortsat Kamp mod den jernhaarde Natur, og hvortil blot Adkomsten koster en Lavlands-Beboer saa uhyre Anstrængelser, at han anseer og omtaler dem som en dristig Daad, han har udført.

Her maa Mennesker tilbringe deres Liv, Børn og Gamle ofte Rækker af Aar uden at see og omgaaes med Andre end deres daglige Omgivelse, de faa Medlemmer af Familien. Hertil kommer Fattigdommens haarde Kaar: Uveir og Frost tilintetgjøre mangen Gang paa en Nat Frugterne af det tunge Arbeide; Barkebrød paa Bordet maa bøde paa det frosne eller af Tørken affvedne Korn, og det hele Natten vedligeholdte Baal erstatte de tynde Sengeteppener, naar Januar-Kulden og Nordenvinden gjennemtrænger den lille Bjelkestue. Kort, Virkeligheden svarer ikke til den Interesse, hvormed den sværmende Tourist betragter disse svævende Hytter paa Fjeldskrænterne, naar han paa en venlig Sommerdag skuer op til dem fra den gyngende Baad, hvor han, paa det komfortableste udrustet, løsrevet fra By- eller Forretningslivets smaalige Former, befinder sig saa vel, som den fra Buret løssluppne Fugl, der jublende boltrer sig i den frie Luft. Nei, Tinnsjøen skjænker ikke Billedet af et yndigt eller rigt malerisk udstyret Landskab, der forener Velbehag og Tryghed med Tilfredsstillelsen af den æsthetiske Sands; men for dem, der ynde en storartet og dristig vild Alpenatur, har den et høit Værd. Her er Steenverdenens øde Regioner: haarde groteske Former i de med graat Steenmos beklædte Nuter og Kamme, glatte med dybe Rifter og lyse Brud tegnede Præcipicer, om hvilke kun Elvenes og Vindenes Røster vexle, og hvor kun Ørnen fæster sin luftige Bolig. Hist og her imellem de graae Kupler skinner en blændende Sneefond frem, som en hvid Sky imod den mørkeblaa Himmel, og giver Landskabet en kold Charakteer; og nede imellem de mægtige Toppe og Tinder ligge mørke Afgrundsdyb med chaotiske Steenmasser, lig Ruiner af Taarne og Gavler, Buer og Tage i den vildeste Blanding ved og omkring en sort Sø i Bunden, i hvilken flyde enkelte Iisflag. — De lysegraa Brud i Fjeldvæggene vise Mærker af Udstyrtninger og Skred, hvis Spor strækker sig i brede blanke Furer lige ned til Søen, eller i uhyre Steenurder, hvorfra de brusende Bække styrte frem, snart knuste i Støvregn faldende udover en brat Skrænt, snart bugtende sig og forsvindende i Urdenes omkastede Blokke, indtil de nærmere mod Fjorden smutte ud og ind af det sammenslyngede Birkekrat, og give Bredderne et venligere Farvespil, der gjenspeiler sig i det klare dybe Vand, og laaner dette paa sine Steder en søgrøn Tone.

Betragter man de grønne Striber under Fjeldaffatserne, saa seer man smaae Hytter i Høiden, omkring hvilke det væbnede Øie kan opdage den græssende Buskap eller de grønne Høsaater, der bindes sammen med Vidjer, og som Vare-Baller skydes eller heises udover Skrænterne og gjennem Lierne, indtil de ved Fjordbredden optages i den ventende Pram, eller pakkes ind i smaae Høboder, og rendes paa et Slags Slæber udover om Vinteren, naar Sneen letter Transporten.

Vi stævnede over fra Hovind til Vestsiden, og passerede forbi Gaardene Rud og Svalastugo, beliggende ved og imellem Ruds og Diger-Elvenes skummende Strømme; men saa er, forbi „Præsteurden“ og „Jutulsteget,“ paa en Miils Distance, ikke en Bolig at see, og man oplives derfor ved at lande ved det paa et grønt Næs beliggende velbebyggede Haakenæs. Man har stirret sig træt paa de truende og knudrede Fjelde paa Søens Sider, og de mørke Gran- og Furulier oppe i Attraa- eller Tinns Hovedsogn, — seet den ene bratte terrasseformede Odde efter den anden dukke frem paa Vandfladen; — nu aabner sig, naar man dreier om Haakenæs, dybt ind imod Sydvest, den meget omtalte og besøgte — Vestfjorddal. En kort halv Miil gaar Søen ind i Vestfjorden, da lander man ved Ørnæs, hvor Mels lille hvidmalede Kirke ligger, — Maanelven i dens Udløb danner flere smaae skovbevoxede Øer, og Rollags-Grændens mange adspredte Smaahuse paa dens anden Side oplive Prospektet; men mest Beslag paa den Reisendes Opmærksomhed lægger den høit oppe, i et mørkt Hvælv ovenfor Rollag, nedstyrtende vakre Haugfos, hvorom en Svenske i Anmærkningsbogen paa Dale siger:

„Vil du se en skönare fors end Rjukanforsen, vil du gå en svårere stig end Maristigen, så gå up til Haugaforsen vid Mäl!“

Endskjønt Vestfjorddalen ikke fortjener de høitstemte Lovtaler, som en Deel Reisende have været enige om at ødsle paa den, — den ydre Deel af den er et temmelig eensformigt Dalhvælv med mørke Olderlunde i Bunden og skummende Bække nedover de blaagraae Sider, — saa har den dog tvende Ting i sit Skjød, der altid ville give den høi Interesse, og trække Besøgere til den, og det er Gaustad og Rjukand, og Dalens øvre Deel har Fjeld- og Fossestudier nok til at sysselsætte Maleren i lang Tid.

Jo længere man kommer op, begynder Dalen ogsaa at fremvise et mere kultiveret Præg, større Samlinger af Gaarde, frodige Hængebirke og indhegnede Agre og Enge, hvorover de høie bratte Fjeldsider hænge. Fra den bekjendte Bro over den klare muntre lille Fjeldelv, omgivet af Løvlunde, skulde nu Gaustad have vist sig for os, høit tronende over de andre Fjelde, — skinnende i den dalende Sol, men — selv allerede dækket med Vinterens hvide Klædebon, trak det Drivskyerne fra Norden til sig, og laa indhyllet i en Sneesky. Snart dalede denne ned over Lierne, og antog, gjennemskinnet af Aftensolen en ildgul Farve, lignende en Røg under en Skovbrand eller et Slør foran en stærk Oplysning, og udgjød sig endelig i en strid Regnskur, der for en Stund indhyllede Alt i Taage, og kun aabnede Synet til Fjeldenes mørke Fod. Desto behageligere var det at træde ind i den venlige af en flammende Ild oplyste Stue paa Dale, — desto større Priis lærte man at sætte paa de venlige Veboeres Forekommenhed, og den renlige, fra Øverst til Nederst malede Gjæstestue.

„Ved blaagrøn Elv, som munter sprang
Fra Viddens sekelgamle Bræer,
Og i sin dybe Brummen sang
Om Vintrens styrtede Trophæer,
Tæt under Fjeldets bratte Skjold
En venlig Gaard paa grønne Vold.“

Dampskibsfarten i det vestlige Nordamerika.

(Efter Illustr. Zeit.)

De Landstrækninger, gjennem hvilke Mississippifloden løber, have et Fladeindhold, der er sytten Gange større end Frankrig; det gjennemstrømmes af 57 Bifloder, og beboedes for et halvt Aarhundrede siden af kun 271,915 Indbyggere; 10 Aar senere havde det 699,680; i 1820 1,413,612; i 1830 2,208,290; i 1840 4,131,370 og i 1850 7 Mill.; Byer, f. Ex. St. Louis, der i 1820 kun havde 4123 Indbyggere, talte i 1851 henved Hundredetusinde. Man kan sige, at den hele Forbindelse mellem disse Millioner af en rastløs og reiselysten Befolkning ligefra Ny-Orleans i Syd og til Antony-Fossene i Nord, og i Øst paa hele Ohioflodens Strækning alene vedligeholdes ved Dampskibsfarten. Dampskibene ere Sjælen i disse uhyre Strækninger, de ere der Bærerne af det hele selskabelige Liv, og det er ikke formeget sagt, at dersom det var muligt, ganske at afskaffe Dampskibsfarten, vilde hine Lande atter synke tilbage i deres oprindelige Vildhed.

Man skulde altsaa vente, at disse Civilisationers uundværlige Redskaber i enhver Henseende svarede til deres høie Øiemed; men dette er kun i een Henseende Tilfældet, nemlig hvor det gjælder Hurtighed, Størrelse, Hensigtmæssighed, hyggelig Indretning og Befordringens Billighed, men ingenlunde med Hensyn til Sikkerhed mod Ulykkestilfælde paa Grund af Kjedlernes Sprængning, Ildsvaade, Sammenstød med andre Skibe, og med de saakaldte Snags, de spidse Træstammer i Strømleierne. Vi skulle her kaste et Blik paa disse Dampskibes Bygningsmaade.

De amerikanske Floddampskibe have ingen Lighed med dem, som findes paa de europæiske Floder. Størstedelen af de amerikanske Elves særdeles betydelige Bredde og Dybde, og Mangelen paa Broer har gjort det muligt, at give disse Dampskibe en Størrelse, som hos os er aldeles uhørt, og som giver disse Fartøier megen Lighed med svømmende Palladser, for ikke at sige Kaserner. Det egentlige Skrog er overbygget med et 17—20 Fod høit Dæk, aldeles af samme Størrelse og Form som det nedre Dæk. Det første er omgivet af et rundt Galleri og i det siidstnævnte befinde sig de Reisendes Kahytter, der med deres grønne Jalousier give Skibet et venligt Udseende. Til det øvre Dæk kommer man ad en dobbelt Trappe, der er anbragt foran i Skibet. Paa dette Dæk befinder sig etslags Sal, der er aaben til alle Sider, og yder et meget behageligt Opholdssted som Sommersalon.

Spisesalen, der tillige benyttes som Selskabsværelse og

er forsynet med Borde og Ovne, er anbragt i Midten af Skibet; til den støde Soveværelserne fra begge Sider. Disse have i Almindelighed tvende Døre, af hvilke den Ene fører til Salen, den Anden til Galleriet. Enhver Kahyt har to særdeles bekvemme Senge. I Agterenden af Skibet er Damernes Salon, der ved en bevægelig Skjærm er adskilt fra den store Selskabssal, i hvilken hovedsagelig Herrerne opholde sig. Om Natten bliver denne Skjærm trukket for og stængt. Man kan ikke tænke sig noget Pragtfuldere end denne store Sal, der strækker sig langs det hele Skib, og paa Fartøierne af første Klasse er saa stor, at 5—600 Mennesker bekvemt kunne dandse deri. Over denne Salon er anbragt Værelser for Styrmanden og Tjenerskabet. Dette Stokværk er kun 28—30 Fod langt. Over dette er atter et lidet firkantet Rum, hvori Roret er anbragt. Fra denne betydelige Høide, 52—68 Fod over Vandfladen, styrer Rormanden Fartøiet ved Hjul og Kjettinger.

Den Ladning, som disse Fartøier kunne rumme, er særdeles betydelig; det hænder ikke sjelden, at de føre 300 upressede Bomuldsballer til Ny-Orleans. Blandt de største Dampskibe paa Missisippi er „Magnotia“, som vi her kortelig skulle beskrive. Dette, efter amerikansk Smag, skjønne Fartøi har en Længde af 295 og en Bredde af 95 Fod. Skibet har 2 Maskiner, af 30 Tommers Cylindergjennemsnit. Enhver af dets sex Kjedler har en Længde af 30 Fod og to indre Ophedningsrør af en Fods Gjennemsnit. En Extramaskine med en ellevetoms Cylinder tjener til Kjedelens Forsyning og til at bevæge de Kraner, som benyttes ved Ladning og Losning. Skibet bliver overalt oplyst med Gas, som tilberedes af Tran (Lardoit) fra Cincinnati. Alle Saloner ere udstyrede med ødsel Pragt. Damesalonen er behængt med kostbare Tapeter og prydet med Malerier. Men uagtet dette Skib er udstyret med en i det vestlige Amerika uhørt Pragt, lurer dog Faren i de sex sorte Kjedler under Salonerne, hvor huuslig Hygge og selskabelig Glæde hersker.

Thi — som vi allerede have bemærket — Dampskibsfarten paa de vestlige Floder er forbunden med store Farer. De skrækkelige Begivenheder, for hvilke disse Egne ere Skuepladsen, ere noget meget Sædvanligt. Efter saavidt muligt nøiagtige Beregninger af en fransk Techniker er der i Aaret 1850 blandt 600 Dampskibe, som fore paa de vestlige Floder, forefaldet 134 Ulykkestilfælde; paa 20, deriblandt „Telegraf“, ere Kjedlerne sprungne; paa 24 brød der Ild ud; ved Sammenstød og Paastødninger paa Klipper bleve 90 beskadigede og 6 gik tilgrunde. Derved bleve, i det Hele taget 1280 Personer deels dræbte, deels saarede. Sprængning af Kjedlerne indtræffer i enkelte Tidsrum i en forfærdelig Grad. Saaledes sprang i December 1850, Januar og Februar 1851 Kjedlerne paa 10 Dampfartøier.

Man antager, at de vestlige amerikanske Dampfartøier blive opbrugte i Løbet af fem Aar. I Aarene 1844—1849 blev der bygget 700 Dampskibe paa det vestlige Amerikas Værfter og Værksteder. Hovedpladsene for Bygningen ere Pittsburg, Cincinnati, Louisville og Ny-Albany. Bygningsomkostningerne ere ualmindelig smaa, hvilket ved første Diekast synes saa meget mere besynderligt, som det dertil brugelige Tømmer næsten er ligesaa dyrt i Amerika, som i Europa. Men naar man tager i Betragtning deres korte Varighed, der har sin Grund i Valget af slette Materialier og en uvyrden, mangelfuld Konstruktion, vil man see, at denne Billighed kun er tilsyneladende og at i Europa en saadan Tilintetgjørelse af Værd og Eiendom er aldeles umulig, fordi man der er nødt til en Sparsommelighed, som i Amerika kun kjendes med Hensyn til Tiden.

Hovedgrunden til de amerikanske Dampskibes Farlighed — bortseet fra Snags og andre Ulemper, der kunne rettes paa ved Udbedring af Strømleierne — ligger i deres Kjedler, i Forening med Førernes Dumdristighed og Uvidenhed.

Om noget Politiopsyn ved Kjedelkonstruktionen og Dampkraftens Regulering er der ikke Tale i Amerika. Man tilforhandler sig Kjedler i Alneviis og kjøber dem, som man kan overkomme til den billigste Priis. Naar man veed, at der paa

Aligatorer i den zoologiske Have i London.

alle de vestlige Fartøier arbeides med Høitryksdamp, det vil sige, med mindst fem Atmosphærers Tryk, og at Kapitainen aldrig gjør sig nogen Samvittighed af at lægge et Par Atmosphærer paa, saasnart det gjælder at hævde hans formentlige Dampbaadsære mod en udfordrende Med-Damper, saa vil nedenstaaende Forklaringer af en fransk Techniker, der stadfæstes ved engelske Forfatteres Skildringer, om Beskaffenheden af de amerikanske Dampkjedler, føre til ligesaa overraskende som sørgelige Slutninger.

1) Kjedelblikket har kun en Tykkelse af en knap Fjerdedeelstomme, altsaa kun Halvdelen af den Styrke, som i Frankrig ved Love er foreskrevet, og det for en meget ringere Dampkraft end brugelig er i Amerika.

2) Blikket er saa slet sammenklinket, at man kan vride Naglerne ud, blot ved Anvendelse af Haandkraft, og at ved den første Fyring Vandet pibler ud af alle Kjedelens Sammenføininger.

3) Kjedelens Bund er af Støbejern, og uforsvarligt slet sammenloddet med selve Kjedelen. Denne bliver aldrig underkastet nogen Prøve, før den tages i Brug, hvilket af sig selv følger af det før Bemærkede; thi den vilde ikke være istand til at udholde nogen Prøve. De forhaandenværende Sikkerhedsindretninger ved Kjedelen indskrænke sig til Proberhøide og Sikkerhedsventil. Naar man dertil føier, at Dampskibsentreprenørernes smudsige Aagren lader sig nøie med Maskinfolk, der tages fra Gaden, og hyres, enten de forstaae deres Dont eller ei, naar de kun arbeide livligt, saa har man vel al Grund til at fordre af det amerikanske Folk, at det ikke længer vedbliver at ofre til Industriens Aand Menneskeliv, som den ikke forlanger. Thi Dampskibsførernes Ansvarlighedspligt staar kun paa Papiret, og selv om den blev gjort gjældende, vilde den være til liden Hjælp for den, der har deres Ringeagt for Menneskeliv at takke for Tabet af Liv og Lemmer.

Aligatorer fra Karolina i Nordamerika.

De i vort Træsnit fremstillede Aligatorer ere begge fra Karolina i Nordamerika. Ifølge et Naturinstinkt grave disse Krybdyr sig ved Vinterens Begyndelse ned i Dyndet og ligge i Dvale til Vaaren nærmer sig; da komme de frem i en udtæret Tilstand og begynde sit Røverliv i Floder og Sumpe, hvor de ofte sværme omkring i næsten utrolige Flokke. I Vinter have disse, det zoologiske Selskabs Aligatorer, ifølge den ovennævnte Naturdrift, ligget i en fuldkommen Dvale; den eneste passive Bevægelse og Tegn paa Liv, man har bemærket hos dem, har været et svagt, i lange Mellemrum foregaaende Aandedræt.

Det antages at blive høist interessant at iagttage disse vældige Krybdyr, naar Livskraft og Styrke vender tilbage hos dem ved Foraarssolens Indflydelse. Deres kjødfulde Sider vidne paa en overbevisende Maade om den gode Kost, de have nydt paa Høstsiden. De ere de største Dyr af denne Art, der nogensinde ere bragte levende til England. Den største holder henved 10 Fod i Længde og seer ud til inden kort Tid idetmindste at ville blive ligesaa stor som hiin „saa berømte,“ paa hvis Ryg Mr. Waterton foretog en Ridetour paa Essequito, og som nu tiltrækker sig den høieste Interesse i det ypperlige Musæum i Walton Hall.

Broen over Sarpsfossen.

(Meddeelt af Bernt Lund).

Vi ville her søge at gjøre Bladets Læsere bekjendte med et Værk, der i høi Grad synes at fortjene deres Opmærksomhed. Det fortjener denne ei alene som dristigt Foretagende til Kommunikationens Fremme, men som Bygningsværk betragtet; thi efter sagkyndige Mænds Dom staar det ved sin hensigtsmæssige, stærke og smukke Konstruktion og udmærkede Udførelse meget høit i Rækken af den nyeste Tids Bygningsværker af lignende Art. Vi levere til dette Nummer en Frihaandstegning, optagen paa Stedet, og forbeholde os senere foruden et Par mindre Tegninger at levere en større, der, som vi haabe, skal give en tydelig Forestilling om Broens Konstruktion og dens eiendommelige Beliggenhed.

Savnet af en Bro over Glommen i Nærheden af Sarpsfossen, hvor en ikke ubetydelig Kommunikation maatte hjælpe sig med et besværligt og til enkelte Aarstider meget farligt Sund, var blevet dobbelt føleligt efter Anlægget af Byen Sarpsborg, og i 1849 blev det af Smaalehnenes Amt overdraget Ingeniør-Kapitain Bergh at søge dette Savn afhjulpet.

Kapitainen indgav i Mai 1850 et detailleret Forslag, ifølge hvilket — med en senere foretagen Revision — en Kjædebro over Sarpsfossen i Forbindelse med det for samme nødvendige Veianlæg kunde opføres for 30,600 Spd., saaledes fordeelt, at der til Brobygningen var beregnet 25,500, til Veianlægget 3,100 og til Administrationsomkostninger 2000 Spd..

Amtsformandskaberne i 1850 og 51 bevilgede Halvparten af det kalkulerede Beløb under Forudsætning af, at den anden Halvpart blev udredet af Statskassen imod Refusion ved Ligning paa hele Rigets Matrikulskyld.

Ved kongelig Resolution af 30te Juli 1851 blev det bestemt, at Broen med tilhørende Veianlæg skulde opføres overeensstemmende med Forslaget, og at Halvparten af den kalkulerede Sum skulde blive forskudsviis at udbetale af Statskassen.

Der opfordredes nu offentlig til Anbud, og det mindste, lydende paa Overslagssummen 25,500 Spd., fra Jernværkseier Treschow, antoges saameget heller, som man deri havde de ønskeligste Garantier for Kontraktens Opfyldelse.

Kontrollen med Arbeidet førtes for Statens Vedkommende af Ingeniør-Kapitain Bergh og for Amtets af Ingeniør-Lieutenant Engelstad, der, engageret fra 1ste Januar 1852, havde sit stadige Ophold paa Sarpsborg, og til hvem Hr. Treschow overlod Bestyrelsen af det hele Arbeide kort efter dets Begyndelse.

Under Arbeidets Gang fandtes det hensigtsmæssigt at foretage en Forøgelse af Kjædeværkets Dimensioner, da det ifølge et fra Fritzø Jernværk indkommet særdeles moderat Tilbud lod sig gjøre med ringe Bekostning i Forhold til den derved vundne betydelige Forøgelse i Styrke og Varighed, og der udvirkedes derfor Interimsregjeringens Resolution for Bevilgningen af den dertil fornødne Sum 2450 Spd.. —

Vi ville nu give en kort Beskrivelse over Broen og angive dens vigtigste Dimensioner, idet vi hertil gjøre et Uddrag af Lieutenant Engelstads til Smaalehnenes Amt indgivne Rapport.

Kjørebanen dannes af Plankelag, der ere anbragte paa Langløbere, hvilke hvile paa Tværbjælker. Disse, hvorpaa altsaa Brobanen med den derpaa kommende tilfældige Belastning hviler, ere i begge Ender ved Jernstænger ophængte til stærke Kjæder af smedet Jern, der ere udspændte mellem begge Elvebredder og fastgjorte eller forankrede paa disse.

Afstanden imellem Forankringspunkterne er 395 Fod, og lægges hertil Bredden af det 6 Fod tykke Muurværk bag hver af Forankringerne, saa udgjør Broens hele Længde 407 Fod. Kjørebanen ligger 12 Fod over høieste Vandstand og 40 Fod over laveste.

For fra de lavere Bredder at komme op til denne Høide samt for at vinde tilstrækkelig Modstand mod Kjædernes Træk i Forankringspunkterne ere paa begge Elvebredder anbragte tvende Landkar af massiv Muur, konstruerede paa en saadan Maade, at Trækket i Forankringerne bringes til at virke jevnt paa den hele Masse. Hvert af disse Landkar er 50 Fod langt og 15—20 Fod høit. Enkelte af de til samme benyttede Stene have en Vægt af mindst 20 Skippund.

Fra Landkarrene gaae Kjæderne opad og hvile paa tvende Understøttelsespunkter, der ere anbragte saa langt ude i Elven, som det af Hensyn til en sikker og solid Opførelse af disse har ladet sig gjøre. Ved disse Understøttelsespunkter er det hele Elveløb deelt i 3 ulige store Dele: det midterste paa 160 Fod 6 Tommer, det østre paa 77 Fod 8 Tom. og det vestre paa 50 Fod.

De nævnte Understøttelsespunkter bestaae i

Tvende Midtpiller eller Midtkar, opførte af fiinhuggen Granit i Cement, med en Høide af 46—48 Fod, hvoraf de 23 Fod 3 Tommer hæve sig over Brobanen

Enhver af Pillerne danner et Portal, hvis architektoniske Anordning er af v. Hanno.

I de Skifter af Karrene, der ligge under høieste Vand, er hver Steen fæstet til alle Sidestene ved Klammere af Jern og desuden hveranden Steen fæstet til de underliggende eller til Fjeldet ved stærke Bolte. Til denne Klamring og Forboltning er medgaaet omtrent 20 Skippund Jern.

Det egentlige Underlag for Kjæderne paa Midtpillerne, eller de saakaldte Sadler, hviler paa Malmruller, der med stor Lethed kunne bevæge sig frem og tilbage paa en under disse anbragt Jernplade. Underlaget er gjort saa bevægeligt, forat de forskjellige Kjæder derved kunne sætte sig i Ligevægt under en ulige Belastning paa de forskjellige Brobaner uden at foraarsage nogen skadelig Virkning paa Pillernes Muurværk.

Kjæderne, hvori som oven forklaret, den hele Bro er ophængt, bestaae af 6 ved Siden af hinanden lagte Jernstænger, hver Stang 4 Tommer høi, $\frac{5}{8}$ Tomme tyk og 10 Fod lang. Af disse Kjæder ere anvendte 4 Stykker, nemlig 2 paa hver Side af Broen, saaledes, at den ene hænger lige over den anden og med en saadan gjensidig Orden af Kjædeleddene, at en Forbindelsesbolt i øverste Kjæde falder midt imellem de tvende nærmeste Bolte af nederste Kjæde, hvorved de fra disse Bolte nedgaaende Hængestænger, hvori Tværbjælkene ere ophængte, faae en indbyrdes Afstand af 5 Fod. Hvor Kjæderne gaae over Sadlerne, ere Leddene kun 8 Tommer lange, medens Bredden er forøget til $7\frac{1}{2}$ Tomme, og have en saadan Krumning, at de i hele deres Længde ligge an mod Sadlerne.

Endelig ere Kjæderne forsynede med Reguleringslaase, hvorved de efter Behag kunne forlænges eller forkortes.

Kjæderne ere af Fritzø Værks bekjendte udmærkede Smedejern, og hver Stang er ved Modtagelsen bleven underkastet det nøiagtigste Eftersyn og en Prøve, hvorved den strammedes med 22000 ℔ pr. □ Tomme, hvilket er omtrent det Dobbelte af den Stramning, som finder Sted under den størst mulig supponerede Belastning af Broen.

De fra Kjæderne nedgaaende Hængestænger ere ved Modtagelsen prøvede med en Stramning af 17270 ℔, medens de under Broens største Belastning kun blive strammede med omtrent 7400 ℔.

Ved Anbringelsen af Vindkors mellem Tværbjælkerne samt af Stormstænger, der udgaae fra begge Sider af

Midtkarrene og krydse hinanden under Brobanen, har det lykkets ganske at ophæve Broens horizontale Svingninger, ligesom det ved en hensigtsmæssig Konstruktion af Rækværket og sammes Forbindelse med Tværbjælkene er opnaaet, at Broens vertikale Svingninger ere lidet mærkelige.

Rækværket er oliemalet og alle øvrige Træmaterialier ere i varm Tilstand 3 Gange overstrøgne med kogende Tjære. Alt Jern er 3 Gange malet med Mønniefarve. Alt Muurværk er overtrukket med Asphalt.

Arbeidet paabegyndtes i Slutningen af Februar Maaned 1852 med Steenbrydning, Steenhugning og Planering for Fundamenterne. Da Flommen kom, var man bleven færdig med Planeringen og havde nedlagt 6 eller 7 Stene af Midtkarrenes Fundamenter, enhver vægtig omtrent 16 Skippund, nøiagtig nedfældte i Fjeldet, hvis opstaaende Kanter tjente Fundamentet til Støtte; men da Vandet igjen var faldet, var Alt bortskyllet. Det gjaldt derfor nu i en 3 Maaneders Tid at komme saa høit op med Midtpillerne, at den ventede Høstflom ikke kunde gaae over dem samt at kunne give dem en Styrke, der kunde være tilstrækkelig til at modstaae Strømmens Magt. Dette lykkedes ogsaa, og Flommen kom og gik uden at skade det paabegyndte Værk.

Uden længer at følge Rapportens Fremstilling af Arbeidets gradvise Udvikling, ville vi gjøre opmærksom paa, at man ved dette Arbeide har havt usædvanlige Vanskeligheder at bekjæmpe. En stor Deel af Sommeren og Høsten en Flom, der gjorde alt Arbeide under dennes Niveau umuligt og Anbringelsen af Stilladser høist vanskelig; om Vinteren Frost, der var til Hinder for Udførelsen af de betydelige Partier af Muurværket, som maatte nedlægges i Kalk eller Cement; til begge Sider betydelige Saugbrug, hvis Drift ikke turde hindres; en fuldkommen uøvet Arbeidsstok, der maatte oplæres, inden Arbeidet paa ønskelig Maade kunde fremmes — alt Dette var i og for sig Vanskeligheder nok; men hertil kom endnu de af de offentlige Blade velbekjendte Bestræbelser, som Borregaards daværende Brugsbestyrer, Vicekonsul Simson, gjorde sig for hindre Arbeidets Fremme. I disse Bestræbelser var Hr. Simson imidlertid mere ivrig end heldig, og Arbeidet fremmedes under sin dygtige Bestyrer saaledes, at det skjønne Værk den 18de Februar d. A. stod fuld færdigt.

Foruden Konstruktøren, Ingeniør-Kapitain Bergh, og Arbeidsbestyreren, Ingeniør-Lieut. Engelstad, er der endnu en Mand, hvem dette Værk gjør megen Ære, nemlig Entreprenøren, Jernværkseier Treschow. — Hr. Treschow har ikke alene med største Redebonhed imødekommet Bestyrerens Ønsker i Alt, hvad der kunde tjene til Arbeidets Fremme, men han har, uden at tage Hensyn til et ikke ubetydeligt Pengetab, ladet det være sig en Æressag at faae det hele Værk udført til den størst mulige Fuldkommenhed.

Storthinget.

I Storthingets Møde den 18de Marts foretoges først Valg paa Embedsmænd, hvilket (ligesom i Odels- og Lagthinget) blot skulde gjælde til Thorsdag. De Forrige gjenvalgtes, nemlig: Aall Præsident (92 St.), Harbitz Vicepræsident (92 St.), Sarlund Sekretær og Enge Vicesekret. De udtrædende Medlemmer af Valgkommitteen gjenvalgtes ligeledes. Dernæst refereredes endeel indkomne Sager, hvoriblandt et Andragende fra Stangvigs Præstegjælds Formandskab om et Bidrag af Statskassen af 4000 Spd. til Istandbringelse af en farbar Vei mellem Todalen og Opdal (Veikommitteen til Indst.) I et senere afholdt Møde indfandt Statsraad Vogt sig og overbragte Hs. M. Kongens Meddelelse om Arveprindsens Dødsfald, i Anledning af hvilken Meddelelse det Fornødne besluttedes foretaget i et hemmeligt Møde den 20de.

I Odelsthingets Møde samme Dag valgtes Stabell til Præsident (55 St.), Blom til Vicepræsident, Meldahl til Sekretær og Mossige til Vicesekretær. (Forrige Præsident og Sekretær havde frabedet sig Gjenvalg.)

Derpaa foretoges Indstilling fra Justitskom. No. 1 ang. et af Humlekjær fremsat Forslag til Lov om Ophævelse af det i Forordningen af 28 Dec. 1792 og flere Bestemmelser indeholdte Forbud mod at Andre end Sagførere, Sorenskrivere eller specielt dertil af Øvrigheden beskikkede Mænd befatte sig med at skrive Klager for Ukyndige, hvilket Forslag fornemmelig var foranlediget ved den og Justitsdepartementet under 6te Okt. f. A. gjorte Indskjærpelse til Øvrighederne om at paasee saavel de anførte Bestemmelser som de øvrige om Vinkelskriveri gjældende Lovbud overholdte, og især begrundet derpaa, at et Forbud som det omhandlede hverken harmonerer med en fri Forfatning eller Tidens Fordringer og Anskuelser og heller ikke i sig selv ansees fornødent og billigt. Komm. indstillede Forslaget til Antagelse. En Minoritet meente, at Koncipistens Forpligtelse til at anføre sit Navn paa Dokumentet ogsaa burde ophæves, hvilken Ophævelse dog laa udenfor Forslaget (der blot angik det saakaldte Vinkelskriveri) og af Kommitteens Pluralitet fandtes utilraadelig, især fordi Pligten til at være sit Forfatterskab bekjendt bidrager til at Koncipisten ofte noget nærmere undersøger Klagepunkternes Rigtighed saavelsom til at afholde ham fra at forvanske den egentlige Klagers Anbringender og fra at fremstille dem paa en Maade, der kunde medføre unødigt Ansvar for denne. Desuden fandt Kom., at Enhver i Regelen burde være sine Handlinger bekjendt. Ved Behandlingen erklærede Prokurator Sverdrup sig for Minoritetens Mening; han fandt Pluralitetens Forslag at indeholde blot en halv Forholdsregel, naar Bestemmelsen om Koncipistens Medunderskrift fremdeles skulde gjælde, da Vanskeligheden ved at finde en Koncipist derved meget vilde forøges. Man fordrede af Koncipisten, at han skulde erhverve en Kundskab til Klagens Detailler, som ikke lettelig lod sig erholde. Han fremsatte derfor følgende Forslag (der især adskiller sig fra Kommitteindst. ved Ophævelsen af Paabudet om Klage-Forfatterens Underskrift.) „Bestemmelserne i Forordningerne af 19de August 1735, 7de Septbr. 1736, 23de Januar 1750, 3die April 1771 og 28de Decbr. 1792 samt i Plakat af 30te Septbr. 1785, betræffende Indskrænkning i Adgangen til at lade Klager forfatte ved Andre og Paabud om, at disse skulle underskrives af Forfatteren, ophæves.“ (Et principaliter fremsat Forslag frafaldt Proponenten). Ueland udtalte sig ogsaa mod Koncipistens Medansvarlighed, hvorved man vilde hindres fra at hjælpe sin Næste; især vilde den Fattige lide derved. Valstad og Augustinussen paaviste, at Klagerne vilde gaae glip af dygtige Koncipister, fordi disse ikke vilde sætte sit Navn, og komme til at benytte de mindre nøieregnende i denne Henseende, der ikke altid vilde være de bedst skikkede. Ogsaa Mossige og Johnsen udtalte sig for Sverdrups Forslag. Kommitteeindst. forsvaredes af Elieson (Kom. Formand), Meldahl og U. A. Motzfeldt, hvilken sidste fremhævede den Støtte for den almindelige Moral, som laa deri, at man ikke kunde skjule sig,

Broen over Sarpsfossen (Hafslund i Baggrunden.)

og desuden foreslog, at Ophævelsen af et Par i Kommittee-Indstillingen citerede Lovbud skulde udelades som overflødig. Ved alternativ Votering mellem Kommitteeindstillingen og Sverdrups Forslag antoges det sidste med 58 St., efterat der paa Meldahls Forslag var indskudt „eller Andragender" efter Ordet „Klager."

Derpaa foretoges Indstilling fra Justitskom. No. 2 i Anledning af den kgl. Proposition til Lov om Forpligtelse til i offentlige Straffsager at møde og afgive Forklaring udenfor Hjemthinget. Af Kommitteeindstillingens Præmisser hidsættes: „Høiesterets Pluralitet har erklæret sig imod Lovforslaget, deels fordi det ansees betænkeligt ved nye Bestemmelser at forøge det Byrdefulde i Vidnepligten, deels fordi Jurisdiktionsgrændserne i Virkeligheden sjelden formenes at hæmme Undersøgelsernes Gang, idet det nemlig for den virksomme Justitsbetjent i Regelen ikke antages at have nogen Vanskelighed under saadanne Omstændigheder at formaae Vedkommende til at møde og afgive Forklaring under den fremmede Jurisdiktion. Kommitteen maa vistnok til en vis Grad erkjende Rigtigheden af denne sidste Bemærkning, da det er bekjendt, at Vidner og Deponenter hyppig formaaes til at møde udenfor deres Jurisdiktion, undertiden mod at der efter Overeenskomst tilstaaes dem Erstatning for Mødet; men ligesom saadan Overeenskomst ikke altid er at opnaae, saaledes er der i alt Fald med Forsøg paa samme forbunden nogen Usikkerhed, idet en Retssession, naar Forsøget mislykkes, lettelig kan spildes. Kommitteen formener derfor, at Noget vil være vundet ved Lovforslaget, og vil med nogle Modifikationer indstille det til Antagelse; men den tror dog, at, naar Diemedet efter dette Lands Lokalforholde nogenlunde skal opnaaes, saa vil det være nødvendigt, at den Afstand, inden hvilken Vidnepligten skal gjøres gjældende, udstrækkes noget videre, end i den kgl. Proposition er skeet, nemlig til 4 Mile for dem, som boe paa Landet, og 2 Mile for dem, som boe i Kjøbstad. For at Byrden herved ikke skal blive altfor trykkende, er der i Forslaget optaget en Bestemmelse om, at der skal kunne tilstaaes den Mødende en billig Erstatning for den Deel af Reisen, som overskyder 2 Miil for Landfolk og 1 Miil for Byfolk." Bagger og Pettersen talte for Lovforslagets Henlæggelse, idet de henholdt sig til de af Høiesteret derimod reiste Betænkeligheder, og viste, at Vidnepligten allerede før var generende nok, uden at man behøvede at forøge dens Byrder. U. A. Motzfeldt fandt ingen Trang til denne Lov, da man allerede uden en saadan opnaaede hvad derved tilsigtedes. Aall (Kommitteens Formand) og Schweigaard paaviste dens Vigtighed, hvor Land- og Byjurisdiktionerne krydse hinanden. Forøvrigt var sidstnævnte ikke enig med Kommitteen med Hensyn til Distancen, da han fandt 1 Miil for Landbeboere og ½ Miil for Kjøbstadsindvaanere tilstrækkeligt til Hensigtens Opnaaelse, at tvinge begge Parter, hvor Jurisdiktionernes Nærhed gjorde det saa ønskeligt, til at afgive Møde udenfor deres Hjemthing. Da Bagger vedblev sit Forslag om Henlæggelse, foretoges Votering herover, hvorved det forkastedes mod 8 Stemmer. Efter nogen Debat om Lovens Enkeltheder, antoges mod 20 St. følgende af Schweigaard fremsatte og hvad Veilængden angaar af Aall modificerede Forslag (sammendraget af Indstillingens 3 §§): „For at afgive Forklaring under Forhører, saavelsom under Justits- og offentlige Politisager eller under Thingsvidner til Afbenyttelse i deslige Sager, skal Enhver være pligtig til at møde udenfor den Thingkreds eller den Kjøbstad, hvor han boer eller opholder sig, paa hvilketsomhelst Sted, der, saafremt han boer eller opholder sig paa Landet, ikke er over to Mile, eller, saafremt han bor eller opholder sig i Kjøbstad, ikke over een Miil fra hans Bopæl eller Opholdssted. I begge Tilfælde er den Indkaldte forpligtet til at møde efter Aftenvarsel."

Endelig refereredes endeel indkomne Sager. — I Lagthinget gjenvalgtes de samme Embedsmænd.

I Odelsthingets Møde den 20de Marts behandledes Indstilling fra Justitskommitteen No. 2 ang. tvende af Lensmand Mossige og Sorenskriver Rasch fremsatte Forslag til Forandring i Lov af 30te Aug. 1842 om Bekjendtgjørelse af tvungne Auktioner, hvilke Forslag begge sigte til at formindske Omkostningerne og Omsvøbene ved slige Auktioners Bekjendtgjørelse. Raschs Forslag, der i saa Henseende gik videre end Mossiges, var især benyttet i Kom.-Indst. U. A. Motzfeldt foreslog, at den hele Lov som unødvendig skulde henlægges, hvilket Forslag, efterat være bekjæmpet af Kildal, Mossige og Andre, der anbragte Grunde for Lovens Hensigtsmæssighed, blev forkastet mod 1 St. Efter nogen Debat blev Kommitteeindstillingen med trende af Aandahl, Schweigaard og Motzfeldt gjorte Tilføielser og et Par af Sanne og Schweigaard foretagne Modifikationer antagen i saadan Form: § 1. Paa Landet skal Bekjendtgjørelse af Tvangsauktioner skee ved een Gangs Læsning, eller, forsaavidt der oftere inden dens Afholdelse indtræffer Kirketjeneneste, ved to Ganges Læsning fra Kirkebakken i det Sogn, hvor Auktionen afholdes, eller hvis det er fast Eiendom, som skal sælges, da ogsaa fra Kirkebakken i det Sogn, hvor Eiendommen er beliggende, samt ved Opslag paa et dertil bekvemt og sædvanligt Sted, som Auktionsforvalteren bestemmer. Angaar Auktionen Løsøre til en Værdi af mindst 100 Spd., fast Eiendom eller Skib, skal den tillige bekjendtgjøres ved een Gangs Læsning fra Kirkebakken i et til to af Nabosognene. Ligesaa kan Auktionsforvalteren i dette Tilfælde lade Auktionen een Gang bekjendtgjøres i en Avis. § 2. I Kjøb- og Ladestederne skal Bekjendtgjørelse af saadanne Auktioner skee ved Opslag paa et dertil bekvemt og sædvanligt Sted, som Auktionsforvalteren bestemmer, samt ved Trommeslag eller Auktionsklokke paa Auktionsdagen. Udkommer Avis paa Stedet, der optager deslige Bekjendtgjørelser, skal Auktionen tillige to Gange bekjendtgjøres i denne, eller, saafremt flere Aviser udkomme, i den af disse, som Amtmanden bestemmer. Udkommer ingen Avis paa Stedet, gjælder om Bekjendtgjørelse i offentligt Blad, hvad der i foregaaende § 1 for Landdistrikterne er bestemt. § 3. Foregaar der yderligere Bekjendtgjørelse af nogen Tvangsauktion eller udstædes der flere Plakater, end Forskrifterne i §§ 1 og 2 medføre, skulle de hermed forbundne Omkostninger være Skyldneren uvedkommende. § 4. De i Lov af 30te August 1842 §§ 1 og 11 bestemte Varselsfrister regnes fra den stedfundne første Bekjendtgjørelse forsaavidt fast Eiendom paa Landet angaar, i det Sogn, hvori Eiendommen er beliggende og forøvrigt i den Kjøbstad, Ladested eller Sogn, hvor Auktionen skal afholdes. § 5. Samme Lovs §§ 2, 3 og 4 sættes herved ud af Kraft.

Derpaa foretoges Indstilling fra Justitskom. Nr. 2 angaaende tvende af Repræsentanterne Lie og Jaabæk fremsatte Forslag om Forandringer i Lovgivningen om Forligsvæsenet. Efterat Schweigaard, Sverdrup, Harbitz og Stabell havde angrebet Lovforslaget som indeholdende lidet hensigtsmæssige og betydende Forandringer, blev et af førstnævnte fremsat Forslag om dets Henlæggelse antaget mod 12 St.

Næste Sag, der behandledes, var Indst. fra Konstitutionskom. ang. den kgl. Propos. til Lov om Bemyndigelse for Kongen til at udstæde Forbud mod Indførsel af Hornkvæg, Heste og andre Huusdyr fra Lande, hvor smitsom Dyrsygdom maatte herske. Kom. Indst. gaaende ud paa, at det fastsættes af Kongen i hvilke Tilfælde og i hvilken Udstrækning Forbudet skal gjøres gjældende, antoges eenstemmig.

Endelig behandledes Indst. fra Justitskom. Nr. 2 angaaende et af Skjerkholt fremsat Forslag til Lov om Tatere og Fantefolk, gaaende ud paa at disse omflakkende, hjemstavnsløse Mennesker skulle fordeles mellem Rigets forskjellige Kommuner paa en i Forslaget nærmere angiven Maade. Kommitteen fandt det vel paatrængende nødvendigt, at der fra Statsstyrelsens Side foretoges Noget ang. denne Gjenstand, men den kunde dog ikke billige Skjerkholts Forslag og indstillede derfor, at det ikke skulde bifaldes, hvorhos den foreslog Storthinget at bevilge 6000 Spd. i Budgetterminen for at anvendes til Forsøg paa at skaffe Fanter og andre deslige omvankende og hjemstavnsløse Personer en lovlig Næringsvei samt give deres Børn en ordentlig Opdragelse. Eenstemmig antoges Kom.-Indstilling.

Samme Dag holdtes Lagthing, til Foretagelse af Referat.

Den 21de Storthing. Statsraad Erichsen overbragte Hs. Majestæts Meddelelse til Storthinget ang. den paa de forenede Rigers Vegne afgivne Neutralitetserklæring samt de i denne Anledning afgivne Svar, hvilke samtlige ere tilfredsstillende. Det sidstindløbne Svar er den russiske Regjerings (af 7de ds.), affattet i Lighed med det til den danske Regjering afgivne. Som Bilag fulgte Grundsætninger for den af Hs. Maj. antagne Neutralitet, samt en fransk Kopi af et til de forenede Rigers diplomatiske Agenter desangaaende udstædt Cirkulære. — Derefter foretoges Referat.

I Storthingets Møde den 23de Marts foretoges Indst. fra Bankkom. om Udnævnelse af Eftersynskommitteer til Undersøgelse af Bankens Regnskaber og Beholdninger. Kom. indstillede paa, at den hidtil ved Hovedsædet stedfundne Undersøgelse af Bankens Bøger og Beholdninger, foretagen af en dertil af Storthinget efter Valgkommitteens Forslag udnævt Kommittee af 3 Mænd, ogsaa skulde udvides til Afdelingerne i Christiania og Bergen, samt at Undersøgelsen af Sølvbeholdningen skulde foregaae ved Veining. Hilsen foreslog, at sidstnævnte Bestemmelse skulde udgaae, idet han fandt Veiningen saagodtsom uoverkommelig, hvori ogsaa Stabell og Schweigaard vare enige. Vergsager paaviste dens Udførbarhed og gode Følger, medens Bagger og Baggerud udtalte sig saavel imod Veiningen som den foreslaaede Udvidelse af Undersøgelsen. Ved Voteringen bifaldtes Kom. Indst. med den af Hilsen foreslaaede Forandring med 66 St.

Samme Dag holdtes Lagthing, hvori foretoges ovennævnte Odelsthings-Beslutninger til Lov ang. Afgivelse af Vidneforklaring udenfor Hjemthinget og ang. Klagers Affattelse ved Andre. Førstnævnte Lovforslag antoges med 19 St., hvorved et af Birch-Reichenwald stillet Forslag om Veilængdens Formindskelse blev forkastet; af sidstnævnte udelodes, efter Knudsens Forslag, Ordet „Andragender," da Indskrænkningen med Hensyn til disses Affattelse allerede forlængst var hævet.

Odelsthingets Behandling af Indstillingen fra Næringskom. No. 2 ang. kgl. Propos. til Lov om Søfarten begyndte den 23de og fortsættes idag den 25de. Den kgl. Propos. er for Størstedelen en Gjentagelse af forrige Storthingsbeslutning om samme Gjenstand, der, som man vil erindre, nægtedes Sanktion paa Grund af Bestemmelsen i Kap. 11 om Sørettens Organisation. Siden sidste Storthing har en Kommission havt Sagen til Overveielse. Den kgl. Propos. ang. hiint Punkt gaar nu ud paa, at Domsmænd og Suppleanter skulle beskikkes af Kongen. Et af Kommitteens Medlemmer stemmer for forrige Storthingsbeslutning (Valg ved Kommunerne af Kandidater til Tilforordnede og Overskjønsmænd, der skulle beskikkes af Amtmanden), et andet foreslaar, at Domsmændene og deres Suppleanter beskikkes af Amtmanden, efterat denne har indhentet Erklæring fra vedkommende Formandskaber. Kommitttens øvrige Medlemmer (dens Pluralitet) indstiller derimod den kgl. Proposition.

Literatur og Kunst.

Paa den norske dramatiske Skoles Theater opførtes i Onsdags for første Gang et lidet originalt Drama i een Akt med Titel „Prinds Arthur." Denne Prinds Arthur er, som vel de Fleste gjætte, Hertug Godfrid af Bretagnes Søn, der, da han (efter Richard Løvehjertes Død) understøttet af den franske Konge Philip August vilde gjøre sine Rettigheder paa den engelske Throne gjældende imod sin raa, feige og grusomme Farbroder Johan, med Tilnavnet „uden Land," af denne blev tagen til Fange (1202), sat i Fængsel paa Slottet i Rouen og kort efter myrdet, som man antager af Johan selv, der skal have ladet Liget med en Steen om Halsen kaste i Seinen. Det er et mislykket Forsøg paa Prindsens Redning ved Flugten og hans derpaa følgende Mord, som udgjør Dramaets Handling. Hertil er føiet en Kjærlighedsforstaaelse mellem en af Johans Riddersvende, der har besluttet at redde Prindsen, og Fangevogterens Datter, hvis Udfald man ikke faar vide. Kun kan man slutte, at saavel de Elskende som Fangevogteren blive Offere for Kongens Vrede. Stykket ender med at Prindsen styrter i Afgrunden under Slottets Altan, idet Kongen afskjærer de Baand, i hvilke han søger at fire sig nedaf Fængslet. Dette tragiske Endeligt vækker Medlidenhed, men ogsaa en vis Utilfredshed hos Tilskueren, fordi det ikke er fremskyndet ved nogen fuldstændig tragisk Udvikling, hvortil Sujettet da heller ikke indeholder de fornødne Elementer. Imidlertid maa man indrømme, at Forfatteren har behandlet sit Emne med Forstand og Smag, og at han har leveret et Arbeide, der som Digtning betragtet har mange Skjønheder at opvise. Jfr. Parelius gav Titelrollen saa godt, som man kunde vente. Men samtlige Herrer skilte sig saa lidet tilfredsstillende ved sine Sager, at en stor Deel af Stykkets Interesse derved gik tabt. Selv Bucher viste, at han egentlig ikke hører hjemme i Dramaet, men at kun det Komiske er hans Fag. Ved Tæppets Fald lød endeel Bifaldsklap. Paa Dekorationer og Dragter er baade stor Omhu og Bekostning anvendt.

Paa Christiania Theater gaves i Fredags Shakespeares vidunderlige romantiske Lystspil „Livet i Skoven" („Som det behager Eder"), der har hvilet siden forrige Aar, og, for første Gang, en ny Eenaktsvaudeville („den Tredie") af C. Hostrup. Dette lille Stykke blev modtaget med meget Bifald, hvilket det ogsaa fortjener. Det har en pudsig Intrigue, en livlig, paa komiske Pudseerligheder rig Dialog og heldigt tegnede Charakterer. Landmanden Dybbel (Jørgensen) og Porcelainshandleren Mørk (Hagen) ere lige fortrinlige Figurer, der formaae idelig at holde Tilskuerne i en munter Stemning. Jfr. Johannesen udførte Elskerindens, Hr. Petersen Elskerens Rolle. Samtlige Spillende vare paa sin rette Plads, og derfor var Samspillet ogsaa fortræffeligt.

Norge.

Christiania. Paa Grund af de nærværende politiske Forviklinger har Regjeringen, under 15de Marts, i Hs. Majestæts Navn udfærdiget en Plakat angaaende Benyttelse af kgl. Søpas m. V.

— Som det vil sees af den i vort Storthingsreferat omtalte kgl. Meddelelse til Storthinget har Rusland efter lang Betænkning endelig anerkjendt de forenede Rigers Neutralitet.

— Ved kgl. Resol. af 8de Febr. er bifaldt en Regjeringsindstilling af 28de Jan., ifølge hvilken der skal forelægges Storthinget Forslag til en Bevilgning af 6000 Spd. aarlig, hvilke skulle anvendes i Form af Vartpenge som Pensioner for de Søofficierer, der ville aftræde.

— Under 16de ds. er Assistent ved Rigsarchivet V. F. C. Bøgh udnævnt til Stiftsarchivar ved Centralarchivet i Throndhjem og Kand. theol. P. P. M. Widerø til pers. Kapellan hos Sognepræsten til Surendals Pstg.

— Under 16de ds. er Postmester i Frederiksstad U. R. Rosing og Borgervæbnings-Kapitain i Bergen C. G. A. v. Tangen meddelt Afsked i Naade, Førstnævnte med 320 Spd. i aarlig Pension.

— Ved kgl. Res. af 10de ds. er befalet nedsat en Kommission bestaaende af Kanaldirektør Røvem, Provst Bull i Fet, Bureauchef Jensen og Grosserer P. Egeberg, i Anledning af Vandstandens Regulering i Indsøen Dieren.

— Under 23de ds. er Underretssagfører W. H. Selmer meddeelt Autorisation som Sagfører ved Christiania Stiftsoverret.

— Statsraad Stang, der lider af en ved Overanstrængelse paadraget nervøs Svækkelse, er ved høieste Res. af 22de ds. forundt 2 Maaneders Tjenesteledighed, i hvilken Tid Indredepartementet skal bestyres af Statsraad Bretteville, medens Byfoged Thrap som konstitueret Statsraad skal bestyre Finantsdepartementet.

— Ved Hoffet er i Anledning af Arveprindsens Død anlagt 3 Maaneders Sorg.

— I de sidste 4 Uger have Indtægterne ved Jernbanen i Gjennemsnit beløbet sig til noget over 2,500 Spd.

— 300 Exemplarer af en af de danske Studenter foranstaltet Beretning om Toget til Christiania i 1851, er som Gave tilstillet vort Studentersamfund, der har besluttet at sælge Bogen for 48 ß. pr. Expl. til Fordel for Byggefondet.

Drammen. I et den 16de afholdt Formand- og Repræsentantmøde er Formandskabet bemyndiget til at udstæde Indbydelse med Præference for Byens Indvaanere til Aktietegning i et Gasværk for Drammen. Aktierne ere ansatte til 100 Spd. og Kommunen garanterer 4 pCt. i aarligt Udbytte af hver Aktie, men forbeholder sig efter 30 Aars Forløb en efterhaanden foregaaende Indløsning.

Paa Moss er et Saugbrug og Møllebrug nylig afbrændt.

I Frederiksstad udbrød den 13de en Ildebrand, hvorved en Bygning nedbrændte og nogle andre beskadigedes. Det Brandkassen derved forvoldte Tab er 1005 Spd.

Stavanger. 2—3 Skibe ere bestemte til iaar at afgaae herfra til Amerika med Udvandrere.

Bergen. I et Garveri hersteds er, ved Rensningen af en saakaldet „Surbæk," tvende Garversvende og en Vagtmand kvalte af de deraf opstigende Dunster.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Natten til den 14de ds. blev Posten i Ahle Herred røvet, hvorved omtr. 100,000 Rd. Rgsg. faldt i Hænderne paa Ugjærningsmændene, af hvilke den ene er anholdt, den anden har begivet sig til Norge.

Danmark. Landsthinget har med 31 mod 11 Stemmer og Folkethinget med 77 mod 3 antaget den Monradske Mistillidsadresse mod Ministeriet. — Den 16de havde Thingets Formænd, i Overværelse af Premierministeren Ørsted, Audients paa Frederiksborgs Slot hos Kongen, for hvem Folkethingets Formand oplæste Adressen. Kongen svarede, at han, idet han holdt fast ved Kundgjørelsen af 28de Jan., vilde tage under nøieste Overveielse, hvad der under nærværende Omstændigheder maatte være Landet tjenligt og derefter afgive sin Beslutning. Man formodede, at enten Monrad vilde blive kaldet til at danne et Koalitionsministerium, eller at en Modifikation i det gamle Ministerium vilde foretages, idet Ørsted og Sponneck skulde aftræde, medens Bluhme skulde komme i Spidsen for samme. Disse Formodninger ere dog allerede gjenkaldte af et Rygte, der siger, at Alt skal blive ved det Gamle. Heldigviis har Rigsdagen ikke voteret Finantsloven, hvorfor den ikke strax kan adstilles, men oppebie et Resultat i Krisisen.

England. Den engelske Østersøflaade er bestemt til at forblive i Kiel indtil Udstædelsen af en formelig Krigserklæring.

— Admiral Napier skal, inden han løb ud med Østersøflaaden, have indgaaet et Væddemaal paa 2000 £. om at han vilde ødelægge Kronstadt, uden selv at lide større Tab end ⅓ af sin Flaade.

— Ifølge Times skal Czaren allerede gjentagne Gange have foreslaaet England at dele Tyrkiet. Diplomatiske Aktstykker desangaaende kunne snart ventes forelagte Parlamentet.

— Hohenzollern og Groeben have til London og Paris overbragt Czarens sidste Fredsforslag, gaaende ud paa fælles Underhandlinger med Sultanen angaaende Anerkjendelse af de Christnes Rettigheder uden Hensyn til Forskjellighed i Troesbekjendelse. Vedtages et saadant Grundlag for Underhandlingerne og de forenede Flaader vende tilbage, saa skulle Donaufyrstendømmerne rømmes.

Preussen. Haabet om Preussens og Østerrigs Tilslutning til Frankrig og England er nu blevet noget tyndt, medens de sidste Magter ikke skulle ville vide noget af hines Neutralitet. Preussen søger at ballancere med en vis Forsigtighed imellem begge Partier, indtil det kan øine, til hvilket det tryggest kan hælde sig.

Rusland. Nikolaus har udstædt et Manifest til Finlænderne, hvori han underretter dem om Krigstilstanden og at han under Omsorgen for „Finlands Forsvar mod Fiendens Angreb" har udvidet Generalgouvernørens Myndighed, hvorhos det paalægges de finske Autoriteter at efterkomme Gouvernørens Fordringer ogsaa i det Tilfælde, „at de maatte overskride den ved de almindelige Love ham tillagte Myndighed."

— Czaren har paalagt sine Generaler ved Donau at indskrænke sig til Forsvarskamp.

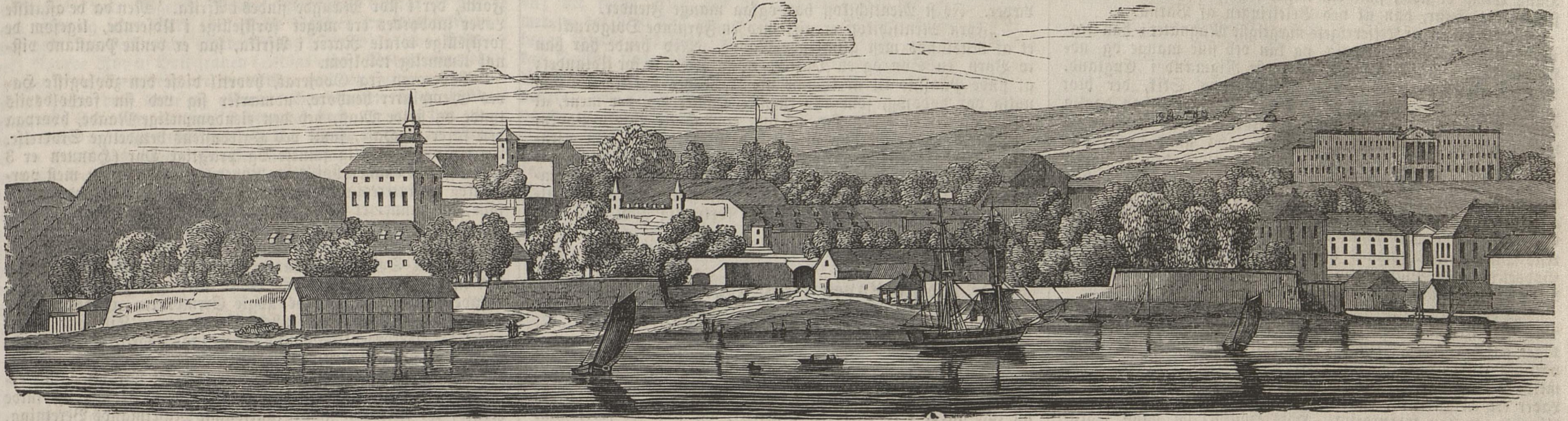
— 27,000 Mand ere sendte Reval til Forstærkning. Fæstningsværkerne istandsættes.

Tyrkiet. Sultanen har befalet Oprettelsen af to nye Hærafdelinger, hver paa 30,000 Mand regulære og 15,000 Mand irregulære Tropper og med et Artilleri paa 45 Kanoner.

— Sultanen vil ikke vide Noget af Østerrigs Rolighedsoverholdelse i hans Grændseprovindser.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 13. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 1ste April 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Fyrst Alexander Sergius Mentschikoff. — De indiske Løver i den zoologiske Have i Regents Park i London. — Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvestlig Gjennemfart. — Fire Dage i Tinn. — Storthinget. Norge. Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger.

Fyrst Alexander Sergius Mentschikoff.

Denne ubøielige Repræsentant for det gammel russiske Parti og høitbetroede Yndling af Keiser Nikolaus har ved sine udfordrende Underhandlinger i Konstantinopel aabnet de forhaandenværende Udsigter til en europæisk Krig, og er forsaavidt en Personlighed, der for Tiden fortjener Omtale, selv om han som paastaaet, baade mangler de Evner og den Dygtighed, der danner den store Mand. Han er født 1789 og en Sønnesønssøn af hiin Bagerdreng, der som Peter den Stores Yndling steg fra den ene Post til den anden, indtil han blev Fyrste og Feltmarskalk, og efter Katharina den Førstes Død var nær ved at blive Keiser Peter den Andens Svigerfader, men endelig (1727) blev styrtet af Familien Dolgorucki og ført til Siberien, hvor han døde 1729. Alexander Mentschikoff traadte i sit sextende Aar i Statens Tjeneste, og var i Begyndelsen af sin offentlige Løbebane Attaché ved det russiske Gesandtskab i Wien. I Feldttogene 1812—15 var han Keiser Alexanders Fløiadjutant og svang sig omsider op til General, men fandt sig i 1823, ligesom Kapodistria, Straganow o. fl., beføiet til at tage sin Afsked, fordi Keiseren ikke vilde understøtte Grækerne i deres Opstand mod Tyrkerne. Efter Keiser Nikolaus's Thronbestigelse, gik Mentschikoff som overordentlig Gesandt til Persien for at drage dets Schah ind i Ruslands Interesse, men udrettede Intet, da Rygtet om et i Rusland udbrudt Oprør bevægede Schahen til at begynde Krig mod Russerne. Under Krigen mod Tyrkiet erholdt Mentschikoff Ledelsen af den Expedition, som i 1828 afgik fra Sebastopol mod den tyrkiske Fæstning Anapa, der efter en kort Modstand maatte overgive sig til Russerne. Ved den derpaa følgende Beleiring af Varna blev Mentschikoff farlig saaret af en Kanonkugle, der gik imellem hans Been og streifede begge hans Laar, hvorfor han maatte forlade Krigsskuepladsen.

Helbredet sattes han som Viceadmiral i Spidsen for den russiske Marine, der under Alexanders Regjering var sunket overordentligt dybt, men paa hvis Forbedring Nikolaus, saasnart han var kommen paa Thronen, henvendte sin hele Opmærksomhed. Paa denne Post, som Chef for det i 1831 fuldstændigt organiserede russiske Marineministerium, indlagde han sig neppe de Fortjenester, Flere have tillagt ham. Han var ikke alene ingen Sømand, men han manglede ogsaa theoretiske Kundskaber i Søvæsenet. Han var vel for den russiske Marine en national Chef, der indskrænkede Antallet af Udlændinger i samme, men han forstod ikke at danne dygtige Søofficierer af de indfødte Russere, eller i sit Departement at raade Bod paa den i hele den russiske Forvaltning herskende Bestikkelse og Korruption. Muligens indsaa ogsaa Nikolaus, at der med hans kjære Marines Forvaltning ikke stod altfor vel til, og dette turde have været Grunden til at han gav Mentschikoff sin egen Søn Storfyrst Konstantin til Adjoint eller Medhjælper

I Aaret 1831 udnævntes Mentschikoff til Generalgouvernør over Finland, en ansvarsfuld Post, ved hvis Forvaltning han vistnok fremmede det nationale russiske System eller Russificeringen, men hvori han ogsaa dybt krænkede det Folk, han var sat til at styre, ved nemlig saameget som muligt at bøie det under Ruslands almindelige Love, hvorfor de Styrende hidtil ombyggelig havde vogtet sig, og ved at indføre en til det Latterlige gaaende streng Censur. I Finlændernes Sympathier med de for sin Frihed kjæmpende Ungarer saa Gouvernøren mistænkelige revolutionære Symptomer og bragtes herover til at vorde en Bøddel mod den finske Nationalitet. „Han knuste, siger Léouzon Le Duc — hvem vi i denne Skizze væsentligen følge — „under sin klodsede Fod Alt, hvad der i mindste Maade erindrede om samme. Det finske Literaturselskab behandledes som et hemmeligt Selskab, — dets Bogtrykkerier lukkedes, — det beholdt kun Rettigheden til paa Modersmaalet at trykke Luthers Katechismus og Afhandlinger om Landhuusholdning. Man havde overbevist Fyrsten om, at det vilde være ude med Rusland, hvis han lod den ubetydeligste lille Ballade udkomme fra Finlands akademiske Helligdom." Som en flammende Brand vilde den slaae ned blandt den finske Race, fænge an blandt den og derpaa sprænge hele Riget. Vi ville anføre et Par Exempler paa hvor vidt Censuren drev sin Strenghed under denne opskruede Frygt, da de paa samme Tid ere skikkede til at stille denne Tankens Bøddel i det latterlige og skjærende Lys, som den fortjener at staae i. Da Storfyrst-Thronfølgeren foretog en Reise til Finland for at berolige de opbragte Gemytter, blev han af de finske Studenter hilset med en til Anledningen forfattet finsk Ballade. Denne vilde man lade trykke, men Mentschikoffs Censorer tillode det ikke, medmindre den oversattes paa Svensk. — Ordet Frihed er for Dieblikket proskriberet i det russiske Lexikon tilligemed alle derfra afledede Adjektiver og Adverbier. See her, hvorledes Censuren fortolker denne Proskription. En Professor i Mathematik havde fornylig indleveret Manuskriptet til et Værk over Mechaniken, hvori han ved Definitionen paa en Maskine ytrede, at dens Hjul skulde dreie frit. Censuren udstrøg Ordet frit. I samme Manuskript forekom, at en ret Linie udstrækker sig uindskrænket (sans bornes) i et uendeligt Rum. Censuren udstrøg Ordet uindskrænket. — Den russiske Censur befinder sig for Dieblikket i en saa grændseløs Forvirring, at den ikke mere veed, hvad den skal tillade eller forbyde. I Finland har denne Indretning antaget en saa forhadt, man kunde næsten sige vanærende Charakteer, at en hæderlig Mand ikke mere vil befatte sig dermed. Da en Censor for nylig havde forlangt sin Afsked, kunde man ikke i hans Sted faa nogen Anden end en Afskriver, der i det Høieste duede til Dagleier.

De mere anseede Mænd holde sig saa meget som muligt tilbage eller iagttage en overordentlig Forsigtighed. En af Censorerne, en Mand med Hoved, som vilde undgaae alt besværligt Bryderi, har taget et bestemt Parti, nemlig slet ikke at lade noget passere. Da man spurgte ham, om Bønnen „Fader vor" idetmindste ikke vilde finde Naade for hans Domstol, svarede han: Ja, ja . . . det kommer an paa . . . der findes visse Ord deri, som ere meget mistænkelige. „Giv os idag vort daglige Brod" lugter temmelig af Socialisme, og Linien „tilkomme os Dit Rige!" skulde man ikke kunne troe, at vi ere misfornøiede med det nuværende Rige?

Men den Strenghed, hvormed Mentschikoff har undertvunget Ytringsfriheden og søgt at kvæle den finske Nationalitet, har ingenlunde baaret de forønskede Frugter. „Istedetfor at nærme sig til Rusland, har Finland fjernet sig fra samme. Den finske Nation — denne ærlige, hæderlige, intelligente Nation, hvor maaskee den ringeste Bonde er mere virkelig dannet end Ruslands prægtigste Adelsmand, hører ikke til dem, som man leder i Slavelænker. Bøiet under Aaget tier den. Men hvad vinder Undertrykkeren ved denne hemmelige Knurren, denne sammenknugede Smerte. Naar et Folk blot forlanger sin Plads i Sollyset og uden et Ord modtager Eders Love og Eders Politi, hvorfor da knuse det? Hvilke Hadets Forbandelser hører man derfor ikke ogsaa gjenlyde overalt i Finland, naar man udtaler Mentschikoffs Navn. Finland har aldrig kunnet bøie sig for disse Ytringer af det moskovitiske System" *).

Fyrst Alexander Sergius Mentschikoff.

Det seneste Afsnit i Mentschikoffs Liv og det, hvorved han mest har tildraget sig Europas Opmærksomhed, er hans Sendelse til Konstantinopel i forrige Aar. Den 28de Marts drog han ind i Portens Hovedstad med et stort Følge og havde den 8de Mai sin første Audients hos Sultanen, hvori han allerede ved sin overmodige Holdning antydede i hvilket Erinde han var kommen. Otte Dage senere udgav han en Note, hvori der fordredes, at Tyrkiet skulde indgaae paa saadanne Forpligtelser mod Rusland, at dets christne Befolkning derved blev sikret en fuldkommen Beskyttelse. I en anden, den 19de April til Udenrigsministeren udfærdiget Note udtaltes bestemtere Fordringen om at Tyrkiet skulde indgaae en Overeenskomst med Rusland, hvorved dette kunde erholde Protektoratet over dets græsk-katholske Befolkning. Efterat Fyrsten i en Skrivelse havde gjentaget Fordringen, gav Porten (10 Mai) det Svar, at den ingenlunde kunde afslutte en Overeenskomst, som ene og alene vilde vedrøre Rigets indre Forvaltning, hvilket vilde være at opofre endeel af dets Uafhængighed. Derimod erklærede Sultanen for sin Part, at alle den christne Kirkes Friheder og Rettigheder, og navnligen Grækernes, skulde forblive ukrænkede. Fyrsten var dog ikke tilfreds hermed, men erklærede, at han vilde give Betænkningsfrist indtil den 14de; erholdt han imidlertid ingen tilfredsstillende Indrømmelse, vilde han ansee sin Mission for endt. Da Fyrsten blev underrettet om, at Svar, paa Grund af en netop indtruffen Ministerforandring, først kunde ventes om 5—6 Dage, indgav han til den nye Udenrigsminister Redschid Pascha sin tredie Note, hvori han erklærede, at han ansaa Portens Færd kun som et Forsøg paa at hale Tiden ud; han betragtede derfor sin Mission for endt. Den 21de tilkjendegav Fyrsten, at alle diplomatiske Forbindelser vare afskaarne og forlod Konstantinopel.

Man formodede, at hans plumpe og i Diplomatiken usædvanlige Fremfærd vilde vorde misbilliget af Keiseren; men det viste sig dog snart, at han blot havde handlet efter dennes Ordre og Sind. — Den 31te Mai fulgte nemlig Grev Nesselrodes Depesche til Redschid Pascha, hvori Mentschikoffs Fremgangsmaade i Alt godkjendtes, og hvori det hed, at hvis Ruslands Fordringer ikke inden otte Dage indvilgedes, vilde russiske Tropper overskride Grændserne. Da Redschid Pascha gav et afslaaende Svar, rykkede Russerne, som bekjendt, i Begyndelsen af Juli Maaned f. A. ind i Donaufyrstendømmerne. De følgende Underhandlin-

*) Léouzon Le Duc.

ger og Krigstildragelser høre ikke hjemme i en Biographi af Mentschikoff; han har kun indledet dem med stor Pomp og Knaldeffekt, og er derpaa, ligesom Fremsigeren af en Prolog, forsvunden bag Kabinettets Koulisser.

Men naar vi opsøge ham endnu engang, er det for at lære hans Personlighed noget nærmere at kjende. Hertil sætter ovennævnte franske Forfatter os istand, hvorfor vi hidsætte hans Skildring. „Fyrst Mentschikoff er af Middelhøide, har kort hvidt Haar, et lille Hoved, en kantet, aaben Pande, skarpe og stive Ansigtstræk samt overordentlig levende Øine. Hans Gang er stolt, stundom noget tvungen, hvilket man tilskriver det Saar, han fik ved Beleiringen af Varna.

„Han er en af Keiserrigets mægtigste Magnater; han regner sine „Sjæle" i tusindviis, og kan ved sine mange og udstrakte Godser maale sig med de største Rigmænd i England. Men tvertimod de fleste russiske Adelsmænds Skik, der blot anvende deres Eiendomme til Ødselhed, fordobler han daglig Værdien af sine. Hans Huusholderiskhed er uden Lige; hvis man kan troe velunderrettede Personer, saa gaar den endog op til de Grændser, hvor vort Sprog giver den et andet Navn. Fyrst Mentschikoff veed dog altfor godt, hvad han skylder sig selv, sin Rang, sin Stilling i Riget, til at give efter for et Instinkt, som vilde stille ham i Opposition mod Etiketten. Da han desuden sædvanlig lever under Herskerens Øine og er Hofmand mere end Nogen, maa naturligviis Godseieren vige Pladsen for Yndlingen, Begjærligheden efter Vinding for Lysten til Indflydelse.

„Hvad man vanskelig kan forklare er den Uvillie, som Fyrst Mentschikoff nærer mod Fremmede, uden forsaavidt man antager hans ægte Russernatur som forklarende Aarsag. I Privatlivet viser Fyrsten sig heelt og holdent som en gammeldags Bojar. Han er tvær, myndig og lunefuld. Hans Lader ere en Herskers, og naar Vreden bringer hans Blod i Gjæring, er han forfærdelig. Hvis Hoflivet og hans Egennyttes Pleie ikke noget havde affilet det altfor Raa i hans oprindelige Natur, saa paastaar man, at han forlængst vilde havesgivet det keiserlige Aag en god Dag og udmærket sig ved sælsomme Uafhængighedsytringer. Han holder sig skadesløs for den officielle Trældom ved at gjennemhegle alle de Latterligheder, der omgive ham; og, da han er et ypperligt Hoved, lykkes det ham fortræffeligt. Han besidder i hele Keiserdømmet et saa fuldkomment Monopol paa at sige Vittigheder, at hvis nogen anden af Czarens Undersaatter skulde slumpe til at finde paa en saadan, saa troe Folk strax, at han har stjaalet den fra Fyrsten. Han morer Hoffet og Staden, og naar han træder ind i en Salon, kappes alle om at komme ham nær for at lytte til Ordene fra hans sarkastiske Læber. Fyrst Mentschikoff har ogsaa mange Fiender.

„Fyrst Mentschikoff er gift med en Fyrstinde Dolgorucki — et af Ruslands mest glimrende Navne. Med hende har han to Børn, en Søn og en Datter. Hun sværmer for Udlandet; at finde Paaskud til at komme ud, er hendes Lykke. Da hun nylig var dødssyg, som alle russiske Damer ere, der mene, at de trænge til en Brøndkur, fik hun et Pas til Baden-Baden. Paa dette Pas reiste hun direkte til Paris, hvor hun gjennemgik sin Kur. Ved hendes Hjemkomst til Petersburg skyndte Alle sig med at lykønske hende til hendes blomstrende Udseende. „Ja, ja," sagde Fyrst Mentschikoff, „ønsk Grevinden tillykke, Parisevandet har gjort hende fortrinlig godt."

De indiske Løver i den zoologiske Have i Regents Park i London.

Forhen fandtes der en Mængde Løver i hele det nordlige Indien; men Englændernes Jagtbedrifter have i de sidste halvhundrede Aar indskrænket deres Antal saa stærkt, at de nu kun findes i to eller tre Distrikter, og selv der forekomme de temmelig sjelden.

Den indiske Løve er saaledes et af de Dyr, der rimeligviis allerede i vor Tid vil gaae under i disse Egne, ligesom det allerede har været Tilfældet med Ulven paa de britiske Øer, med Moa paa Ny Zeeland og Doda paa Mauritius. Uagtet denne Undergang af et skadeligt Rovdyr maa betragtes som en naturlig Følge af Kulturens og Civilisationens Udbredning, kunne vi ikke andet end see paa disse Dyr, der alt ere udslettede eller, som snarlig gaae den Tid i Møde, da de skulle udslettes af den nu levende Natur, med den høieste Interesse, ja vel endog med Beklagelse.

En Deel Zoologer have antaget, at den indiske eller asiatiske Løve danner en bestemt adskilt og forskjellig Art fra den Form, der i stor Mængde findes i Afrika. Men da de asiatiske Løver indbyrdes ere meget forskjellige i Udseende, ligesom de forskjellige lokale Racer i Afrika, saa er denne Paastand vistnok temmelig tvivlsom.

Løveracen fra Goojerat, hvortil disse den zoologiske Haves Exemplarer henhøre, udmærker sig ved sin forholdsviis tynde og stride Man, ved den eiendommelige Maade, hvorpaa den fører sin Hale, samt ved Haleduskens betydelige Størrelse. De ere overordentlig smukke og prægtige Dyr (Hannen er 3 Fod og 4 Tommer høi over Boven), og danne det mest værdifulde og interessante Tillæg til den pragtfulde Rovdyrrække, som har dannet et af de mest fremtrædende og eiendommelige Træk i det zoologiske Selskabs Samling.

Enten man betragter Sagen fra et videnskabeligt eller fra et populært Synspunkt, har den antagne Artsforskjel mellem den indiske og den afrikanske Løve forlængst gjort det overmaade ønskeligt at erholde nogle Exemplarer af den indiske Løve; men Dyrets Sjeldenhed i den senere Tid har hidtil gjort det overordentlig vanskeligt at faae noget fra dette Land. Men i de sidste Aar synes Vanskeligheden at maatte vige for det zoologiske Selskabs Bestræbelser, og det har nu ogsaa erholdt et Par asiatiske Løver i deres Alders Blomst og fulde Kraft; thi efter den gamle snaksomme Muselmands Beretning, der har ledsaget dem paa deres Landreise til London, ere de nu omtrent fire Aar gamle.

De indiske Løver i den zoologiske Have i Regents Park i London.

De staae fuldkommen under denne Mands Kommando, og den Indflydelse, han udøver over dem, er ikke mindre end den, som Van Amburgh, Carter, Charles og de øvrige Disciple af Morok pleiede at give til Skue for beundrende Byer. Det er imidlertid mere end sandsynligt, at Ferid Chan har erhvervet sit Herredømme over disse vilde Dyr paa en ganske anden Maade, nemlig ved Godhed og Velgjerninger. Under den Jagt, hvorpaa Moderen blev dræbt, fandt en af Driverne eller Klapperne Ungerne i hendes Leie, og de syntes da ikke at være over tre Dage gamle. Fra den Tid bleve de overdragne til Ferid Chans Omsorg, og han tillod aldrig nogen anden Haand at række dem Føde fra den Dag og til hans Ankomst til England.

Selskabet skylder Sir Erskine Perry, forhenværende Overdommer i Bombay, Erhvervelsen af disse sjeldne Dyr. Det var ved hans Indflydelse man fik dem overladt af den indfødte Fyrste, der havde fanget dem, og paa hans Bekostning bleve de ogsaa bragte ned omtrent 350 engelske Miil fra det indre af Bombay.

(The illustr. Lond. news.)

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvstl. Gjennemfart.

(Af A. Schjoth.)

(Fortsat fra Nr. 10).

Den i No. 10 skildrede Beskaffenhed af Hudsonsbugt-Territoriet synes at staae i en meget inderlig Sammenhæng med dets geognostiske Konstitution, der i det Hele taget udmærker sig ved dets meget store Lighed med den skandinaviske Halvø. De Bjergarter nemlig, som man indfatter under Navnet Urbjerge (Granit, Gneis og Glimmerskifer), hvilke tillige ere saa fremherskende i Landene i det arktiske Polarhav, indtage en meget betydelig Deel af ovennævnte Territorium og herske udelukkende i sammes østlige og nordlige Deel. Fra Kysterne af Hudsonsbugten og dens nordlige Forgreninger udstrækker dette Urbjergsgebeet sig indad Landet til en Linie, der ligger paa Territoriets Sydgrændse omtrent under 95° v. Gr. og løber herfra i Retningen mod NV. gjennemskjærende Landet i skraa Retning og støder under 62° n. B. paa Klippebjergene. Dette østlige Urbjergsgebeet er overalt lavt og danner ingen Bjergkjæder; kuns i dets nordligste ved det arktiske Hav liggende Dele, hæver det sig til et Plateau med ujevn Overflade, dannende det arktiske Høiland, der tilhører Kobbermine- og Backsfloden med den største Deel af deres Løb. I N. for Urbjergs-Distriktet, imellem dette og Klippebjergene, ere stratificerede Bjergarter, Sand- og Kalkstene fremherskende; men som henimod Klippebjergene mere synes at være bedækket med løse Masser (Sand, Jord o. s. v.), saaat kun i den østlige Deel af dette Distrikt, Bjergarterne, især Kalksteen, træde frem paa Overfladen. Dette Distrikt er heller ikke høit, men er endnu jevnere end det østlige Distrikt og bestaar for det meste af Prairier, der kun sjelden afverle med Sumpe (swamps), medens Landet paa Urbjergsformationens Gebet er fuldt af Søer, Sumpe og korte med Vandfald og Klippeindknibninger opfyldte Strømme. Prairierne ere mest udstrakte i den sydlige Deel af dette Distrikt, der har Skikkelsen af en med Spidsen mod Nord vendt Trekant, og i Prairierne ved Saskatchewan og Assiniboine er Landet saa jevnt og skovløst, at man f. Ex. fra Fort Garry (49° 53′ 35″ n. Br. 97° 0′ 50′ v. Gr.) ved Red-River, til Fort Edmonton ved den øvre Deel af Saskatchewan kan reise over 150 Mile i lige Linie med Kjærrer, medens i det østlige Distrikt Færdselen alene muliggjøres ved de naturlige Vandveie. Men denne geognostiske Forskjel udøver en særdeles Indflydelse imellem den østlige og vestlige Deel af hele dette Territorium paa sammes hydrographiske Forholde, da paa Berøringslinien imellem de to geognostiske Distrikter den mærkværdige Række af Floder og Søer forekommer, som fra den sydlige Grændse (fra Lake of the Woods) drager sig til det arktiske Hav, hvilke Vasdrag ere saa charakteristiske for dette store Lands Overflades Beskaffenhed, som de ere af største Vigtighed for Landets Færdsel; thi man kan takke den eiendommelige Anordning og Forgrening af disse store Vasdrag for at en vild og øde Egn, næsten af samme Størrelse som Europas Fastland, og for Størstedelen endnu beboet af raa, krigerske Urindvaanere (Vilde), og meget lukket paa Grund af dens ugunstige klimatiske Forholde har i dens hele Udstrækning kunnet drages ind i den europæiske Kulturs Omraade ved Anlæg af Handelsposter, som indbyrdes staae i regelmæssig Forbindelse med hverandre. Hovedveiene i dette Land betegne tillige Fordelingen af dets Vasdrag, der er af megen Vigtighed, men hvis Anførsel her vilde overskride de for denne Afhandling bestemte Grændser; dog tror man at burde give en kort Skildring af Flodfartøierne og Maaden, hvorpaa man reiser i dette Land, da dette giver den bedste Oplysning om disse Vandveies Natur.

Englænderne have antaget begge Dele af Franskmændene, som allerede tidligt fra Kanada af vare trængte dybt ind i Hudsonsbugt-Kompagniets Territorium, og her have organiseret en regelmæssig Samfærdsel med Indianerne (ved de saakaldte Coureurs des bois), tildeels endog nedsat sig i dem og, sammenblandet sig med dem. Deraf kommer det, at endnu den Dag idag franske Benævnelser ere vedblevne at være næsten de eneherskende saavel i Briternes store Territorium, som i de endnu ikke kultiverede tilgrændsende Distrikter af de forenede nordamerikanske Stater og tillige at Størstedelen af de af Hudsonbugt-Kompagniet besoldede Folk (Engagés kaldte), fransktalende Kanadier eller Mestiser (half-breeds ogsaa kaldte Bois bru-

lés, paa Grund af deres mørkere Farve) ere Efterkommere af franske Kanadiere eller Indianere.

Mange Bjerge, Floder, Søer; mange af de vigtigste jagtbare Dyr; Fiske og Planter i de britiske Territorier have endnu franske Navne; mange Indianerstammer og deres Høvdinger betegnes ogsaa af Briterne kuns med de Navne, som de fik af Franskmændene; Kompagniets Baade kaldes Canots, de større Baade Maitre canots, Styrmændene Pilotes; Baadens Bemandinger Voyageurs; og sammes hele techniske Sprog, ja, man kan endog sige Omgangssproget i det hele Territorium er det franske. De Fartøier, hvoraf man betjener sig, ere byggede paa følgende Maade, Ydersiden bestaar af Birkens tykke og seige Bark, de enkelte Stykker ere sammensyede med den i tynde Traade (kaldet Watap (Traad) i Cree-Sproget) kløvede Rod af Hvidgranen (Albies alba; Voyageurernes: épinette) og Sømmene ere overtrukne med épinettens Harpix for at gjøre dem tætte og glatte. Baadkanten er af Hvidgran eller Cedertræ, omtrent 3 Tommer bred og paa den underste Side ere Spanterne indfældede. Disse bestaae af tynde til en Halvkreds bøiede Stykker Grantræ. Imellem Spanterne og Barken er en Beklædning af Lægter, som foruden at beskytte den svage Bedækning mod Beskadigelse indenfra, tjener til at give Fartøiet Fasthed. Disse Canots ere sædvanligviis henved 35 Fod lange imellem Forstavn og Bagstavn og i Midten 5 Fod brede, fra hvilken de blive smalere og smalere henimod begge Ender, hvor de omtrent ere 1 Fod høiere. Ladede med en Vægt af 30—40 Centner foruden Besætningen, gaae disse Fartøier neppe 1½ Fod dybt og deres egen Vægt udgjør imellem 300 a 400 ℔. I rolige Vande blive disse Baade, som ere meget elastiske og blot beskadigedes ved skarpe, skjærende Stene, men ikke let ved Stød af runde Klipper, roede (paddled, med en indiansk Aare paddle i hver Haand, ikke rowed, som de egentlige Skibsbaade med sædvanlige Aarer, oars indlagte i Tollegange) og det med en overordentlig Hurtighed og Udholdenhed, og forbausende er den Kraft og Udholdenhed, hvormed Voyageurerne med disse Baade gjøre Dagreiser af gjennemsnitlig 50 a 60 engelske Mile, uagtet de uhyre Vanskeligheder, som ere forbundne med Skibsfarten paa disse Landes Vasdrag; thi over Steder, hvor Vandet er grundt, drages eller rettere slæbes Baadene af de til Knæet i Vandet vadende Roerskarle; men i stærke Strømninger maa Slæbetouget drages over Klipper og Træstumper, igjennem Moradser og tæt Kratskov. Hvor Skibsfarten bliver ganske umulig og Ladninger og Fartøier maae bringes over **Portager** (Bæresteder), maa Veien, hvor denne er aldeles slet, gjøres to a tre Gange, da blot Fartøierne alene ved den første Vending optage mere end Halvdelen af Bemandingens Kraft. Af Ladningen har hver Mand at bære i det mindste en Vægt af 180 ℔, hvilket skeer i korsviis over Forhovedet lagte Læderslynger saaledes, at han har sine Hænder frie til dermed at bane sig Vei igjennem de opretstaaende Træers Grene og over de liggende Stammer og Grene. Sædvanligviis bryder man op om Natten Kl. 1 ved Førerens Raab léve léve léve; i Dagens Løb landes for det meste kun to Gange, til Frokost og Middagsspise, saaat Dagen i Gjennemsnit inddeles i 18 Timers Arbeide og i 6 Timers Hvile, og denne næsten utrolige Anstrængelse udholde Voyageurerne uden Knurren og fordetmeste med en saa stor Lystighed, som faa andre Mennesker vilde kunne udholde en eneste Morgen. Voyageurernes fortrinligste Proviant er den saakaldte Pemmican, tørket og stødt Kjød af Buffalo-Oxen, blandet med dette Dyrs smeltede Fedt (50 ℔ Kjød og 40 ℔ Fedt udgjøre een Sæk Pemmican*), og to saadanne Sække udgjøre en Voyageurs sædvanlige Dragt ved Portage-Overgangene).

Om de klimatiske Forholde i den nordlige Deel af det russiske Amerika er kun saameget bekjendt, at ogsaa paa disse høie Bredder Vestkysterne af det amerikanske Kontinent ikke ere saa kolde, som dets Østkyster og som Asiens Østkyster under samme Breddegrad. Paa de asiatiske Kyster ligger Polarisen langt sydligere end paa Amerikas, og Floraen i Kotzebues Sund og paa de lave Omgivelser af Kap Prince of Wales fandtes rigere og kraftigere end paa den ligeoverfor liggende Kyst af Asien og paa St. Lorentz-Øen, paa hvilken ogsaa Bjergene om Sommeren paa den amerikanske Side fandtes langt mindre tykt bedækkede med Snee, end paa den asiatiske. Dease og Simpson fandt overalt ved den arktiske Kyst Dvergvidjer i tilstrækkelig Mængde for der, hvor Drivtømmeret manglede, at gjøre Ild til Kogning; i Kotzebues Sund saa Chamisso Vidjerne høiere end i den een Grad sydligere beliggende St. Lorentz-Bugt ved den asiatiske Kyst, og ved Strandbredderne af Norton-Sundet (i hvilken paa Øen St. Michael Indvaanerne samle en stor Mængde Bær af Empetrum nigrum, Rubus Chamaemorus, Vaccinium vitisidea og Vaccinium oxcycoccos og hvor russiske Kolonister med Fremgang dyrke Kaal, Ræddiker og Roer) naae Vidjerne og Oretræerne (Older) allerede en Høide af 5 Fod. Skovenes Nordgrændse ligger i det russiske Amerika fulde 7 Breddegrader nordligere, end i det østlige Amerika (i Labrador); thi allerede under 64° n. Br., 1½ Miil inde i Landet fra Udløbet af Unalaklik, findes en smuk Granskov, hvorimod der umiddelbart ved Kysten forekommer Skove ligetil Halvøen Alaska.

Denne Halvø danner en saa høist mærkværdig Klima-Grændse, som maaskee ikke findes noget andet Sted paa Jordkloden. I en Længde af mere end 70 Mile udstrækkende sig som en uafbrudt Muur, tillader den ikke, at Vandet i Behrings-Havet blander sig med Vandet i den vide Bugt, som det stille Hav danner i Ø. for denne Halvø. En lang Økjæde fortsætter denne Skillevæg mod V. med nogle Afbrydelser; mod Ø. beskytte de høie Bjerge, som fra Halvøen af drage sig indtil udover Kooks-Indløb, Kysterne ved det stille Hav fuldkomment for Indflydelsen af de nordlige kolde Vinde. Saaledes adskiller Halvøen Alaska Behrings-Havets kolde Vande med deres om Sommeren næsten bestandigt med hverandre afvexlende tykke Taager og heftige Storme fra det stille Havs varmere Vande og mildere, klarere Atmosphære, ligesom hiin Ø skiller dette Havs skovrige fra Behringshavets skovløse Strandbredder. Alaska har dog selv endnu Trævæxt, hvilket tildeels ogsaa er Tilfældet med den nærliggende Ø Unimack, der kun ved et smalt Havstræde er adskilt fra Halvøen og kan betragtes som en afdeelt Forlængelse af samme; men de vestligere beliggende Aleuter-Øer, hvis Vegetation forøvrigt er forholdsviis kraftig og skjøn, er, med Undtagelse af nogle dvergagtige Vidjer og Orebuske, ganske uden Træer, medens Kadjack paa Alaskas Østkyst har høistammet Trævæxt.

Et ligesaa paafaldende Grændseskjæl danner Alaska for den animalske Verden; thi den ene Side af denne Landtunge seer Hvalrosser, Polarisens Beboere, og den anden Kolibrier, Tropezonens Repræsentanter. De Sidste komme endog ind i Bugten ved Cooks-Indløbet (under 61° n. Br.) medens de Første, kuns faa Længdegrader mere vestlig findes, 5½ Breddegrad længere sydlig indtil 56° 30′. Ligeledes danner Alaska Grændseskillet for et andet arktisk Dyr, nemlig Polarræven, der forekommer endnu sydligere end Hvalrossen, nemlig paa de vestlige Aleuterøer; men den er aldrig bleven seet paa Kadjack. Men i SØ. for Alaska ere de klimatiske Forholde ligesaa gunstige for Trævegetationen, som de i N. for Halvøen ved Behringshavets Kyster ere ugunstige for den, og især forekomme herlige Skove paa Øerne i Kong Georg III Archipel. Sammenligner man Nord-Amerikas Vestkyst med dens Østkyst, seer man, hvor særdeles den første er begunstiget mod den sidste; thi Ny-Archangel under 57° 3′ n. Br. 135° 29′ v. Gr. har en Vinter-Temperatur af + 1°, 52,*) medens Nain, under 57° 10′ n. Br. og 61° 20′ v. Gr., har endog ÷ 18°, 48; det første Sted har en Sommervarme af + 18°,50, medens det sidste kun har + 7°,57; Aarets Temperatur er paa begge Steder respektive + 7°,39 og ÷ 3°,62. Nord-Amerikas Vestkyst staar dog i denne Henseende tilbage for Europas; thi Gøtheborg (under 57° 41′ n. Br.) har vel en Middeltemperatur om Vinteren af + 0,3; men den har en Sommervarme af + 16°,9 og en Aarsvarme af + 10°,3, hvilket er et stort Fortrin, da Kornet, den vigtigste Kulturplante paa disse høie Bredder, er afhængig af Sommertemperaturen. Derfor kan ikke Hvede eller Rug med Fremgang dyrkes paa Nordamerikas Øer under 57° — medens Hvedens Polargrændse i Norge først indtræder paa 64° n. Br. (i Sparbu, Inderøen og Ytterøen) og Rugen dyrkes der 5 a 6° nordligere (i Dyrø og Salangen, hvor den paa gunstigt beliggende Steder aldrig mislykkes.) Men efter Sommertemperaturen ligger Ny-Archangel netop paa Rugavlingens Nordgrændse, og derfor vilde i denne sydligere Deel af det russiske Amerika Bygget sandsynligviis lykkes; hidindtil har dog ingen Kornavl fundet Sted i det hele russiske Amerika, og det er virkelig en besynderlig Kontrast, ved Kolibrierne at blive erindret om Trope-Egnene og ei at see nogen Cerealier, ikke engang Bygmarker, som i Norge dyrkes under 70° n. Br. (Alten Talvik). Derimod ere de samme Forholde, som paa Øerne ved Amerikas Vestkyst saameget nedsætte Vinterkulden og som ved den lave Sommertemperatur forhindre Dyrkningen af Hvede og Rug, nemlig deres Beliggenhed i Nærheden af en i Ø. og N. med høie Bjerge indfattet Kyst, ved et mod S. og N. frit Hav, (hvorved ogsaa dets Klimas overordentlige Fugtighed betinges, da man i Ny-Archangel kun tæller 60—70 klare Dage om Aaret, medens det regner og sneer uafbrudt i Tredieparten af Aaret) overordentlig gunstig for Træ-Vegetationens Udvikling, saaat Skovene paa disse Øer erindre om langt sydligere Breddegrader; thi omendskjønt i disse Skove tre Pinus-Arter og Cupressus thyoïdes danne alle de større Træer, saa ere dog to smukke Buskvæxter, som tilhøre sydlige Familier, Panax horridum og Dracontium camtschaticum, meget charakteristiske for Underskoven lige til 61° n. Br.

(Fortsættes.)

*) Herom mere siden.

*) Graderne ere overalt efter Celsius.

Fire Dage i Tinn.

(Om Sommeren 1850.)

II.

Morgenen efter laa Himmelen reen og blaa over Dalen, og Gaustads Ryg med sine Tagger og Furer skinnende hvid ovenover de blaagraa lavere Fjelde og den grønne Løvskov i Fordybningerne og Rifterne.

Kvindedragter fra Vestfjorddalen.

„Der ligge du Gaukstaa mit stautaste Fjel,
Som Taarn paa ei kæmpuleg Kjørke!
Naar Kvelden om Sommaaren breier sit Tjel
I Dalen med Skuggar aa Mørke,
Daa Spire dit glinsar mod Himmil'ns Sky
Aa høgt ivi Fjeld, ivi Skogar aa By
Dæg Sjømannen helsar paa Have."

En stærk Nordvest strøg ned igjennem Dalen, og gav os det sjeldne Skue af et Par opadgaaende Fosse, idet Vinden først tog og førte Vandstøvet til Siden som viftende Slør hen ad den lodrette Klippe, udover hvilken de faldt, og siden med tiltagende Kraft satte Vandsøilerne lodret op i Luften som Røgen af et Ildsted, ja i enkelte Øieblikke drev dem saa aldeles bort, som om der aldrig havde været noget Vandfald, der atter, naar Vindstødet ophørte, kom tilsyne med sine sølvhvide Baand paa den mørke Fjeldvæg. Morgenen var skjøn, som altid efter et Uveir: Alt skinnede og glimrede, Bjergsiderne, Løvtræerne, Græsset og Blomsterne, med Regnens friske Draaber i den klare Sol; — med forstærkede Kræfter sprudlede og susede Bækkene nedover de glindsende Svabjerg, og Smaafuglene fløitede fra det duftende Birkekrat, og flokkede sig paa Staburstrappen. Alt var Liv og Travlhed paa Dales grønne Thun: vrinskende Heste, beskjæftigede Skydsgutter, nysgjerrige Jenter i en Flok, og muntert passiarende Reisende med dampende Piber! Snart besteg Selskabet de smaae tykhalsede "Nordmandsheste", Norges oprindelige ædle Hesterace, og munter satte den lille Kavalkade sig i Bevægelse, for at styre Koursen til Rjukand:

Efter at have passeret Gaardene Øverland, Tvidten og Ingulfsland, paa hvilken Sidste den bekjendte Kjæmpe Østen Hansen boede, viste Gaarden **Vaa** sig som en grøn Dug høit oppe i en brat Li; — og ved et Tilbageblik fra Gaarden **Veset** laa Gaustad, hvilket man nu i Dalens Krumning havde omgaaet, spidst som en Pyramide paa de nøgne furede Fjeldmure, som et Taarn paa en Borgruin. Veien stiger betydelig den sidste Fjerding, og oppe imod Vaa krummer den sig omkring et dybt Bækkejuv, der faar sit Tilløb fra et Par, oppe i et vildt maleriskt Hvælv udover Fjeldet faldende Fosse, omgivet af besynderlig formede Fjeldtoppe og rige Løvtrægrupper. Endelig kommen op ad mange Krumninger og Stigninger, seer man fra Gaarden Vaa tilbage langt udover Dalen, i hvis Bund Maan-Elven bugter sig som en skinnende Orm nede imellem de sorte Klippespalter. Gaarden ligger eensomt og vildt; Husene ligesom hænge i den bratte stenede Bakke, og alle Tage ere her som overalt i Vestfjorddalen, for Stormenes Skyld, belæssede med store Kampestene; men endmere eensomt og vildt ligger Gaarden **Vemørk** paa den anden Side af Elven, paa en grøn Fjeldhammer, under mørke Granlier og omgivet af frygtelige Præcipiser ud imod Elven, Fortsættelsen af den Kanal, som Fossen, synes at have sprængt sig gjennem Fjeldet; dens Brøl lyder som en underjordisk Torden om Gaardens Huse, hvortil den eneste Adgang fra den øvrige Bygd er over en svævende Bro og op ad steile Trapper i Fjeldkløfterne. — Det vilde være en Beliggenhed for et Kloster, — og Gaardens Navn tyder hen paa, at her i gamle Dage har været et helligt Sted.

Ved Vaa ophører Rideveien, og man maa nu klatre

op ad en steil Skovli, paa en i Svingninger mellem Granerne gaaende Sti, for at komme til Pladsen Krokane hængende i en brat Bakke under den spidse Nut. Her er Maalet for Vandringen, thi faae Skridt bagenfor Pladsens Huse og et lidet Birkekrat staar man ved Maristien, lige for — Rjukandfossen! Vandmassen var nu, saa langt ud paa Sommeren, da Sneeforraadene i Høifjeldene vare udtømte, ikke betydelig, men Belysningen, heldig; thi den skraa over Fossen staaende Sol kastede et skarpt Lys paa de skinnende sorte taggede Bjergkamme, medens den ubyre Kjedel, hvori Fossen falder, laa mørk og ubestemt som et Gravhvælv, hvorfra Skumskyerne stege op, glimrende i Solstraalerne.

Fra vort Standpunkt, det sædvanlige ved Birken, er Elven ovenfor Fossen usynlig, og naar man over Bulderet og Larmen, og de sprøitende og kogende, rygende og hvirvlende Vandmasser i Dybet overseer det forholdsviis ubetydelige Fossefstup, saa er Virkningen saa meget mere magisk af den med Et, som af en skjult Kilde fremdrevne hvide Strøm. Ved de i Faldet dannede og af Repulsen i Kjedelens Bund opkastede Søiler og Dampe af Vandstøv antager den Billedet af en opadgaaende Fos, og synes at faae sin bevægende Kraft nedenfra Dybet, hvor ligesom skjulte Kræfter i denne mystiske Hule arbeide og forvolde al denne Kamp og dette Oprør, der bringer de haarde Granitvægge rundt om til at dirre og bæve.

Her er ret Stedet for Fiktionen af en Underverden! Her kan man sidde og stirre og stirre, lytte og lytte, medens man bedøvet af Larmen og blændet af de solbelyste Dampskyer og Regnbuer, glemmer den øvrige Verden. Nede i denne taagede, af splittede og skarpe Fjeldkanter omgivne Kjedel er en Helligdom, som ingen Skabnings Fod har betraadt, ingen Menneskehaand berørt, undtagen de Ulykkelige, som Svindelens skrækkelige Dæmon har grebet og styrtet derned, og hvis Been ere malede til Støv og blandede med Bundens Kiselsand. Det er her man føler ligesom „usynlige Kræfter løfte Fødderne fra Jorden, og drage Hovedet mod Dybet, føler sig grebet af den forunderlige“ (men rædsomme) „Lyst, der paa saadanne Steder lokke Menneskene ned i Afgrunden!“ —

Den utrættelige Stirren ned i dette gaadefulde Dyb, — Tordenbrønnet af Fossen og de evig i Slyngninger nedvæltende Skummasser bedøve og trætte Sandserne, saa at man maa see sig om paa de nærmeste Omgivelser og orientere sig for at føle man staar tryg, og for at kunne glæde sig over Kontrasten og det storartede Natursyn. Hvilket Billede paa den fortstrømmende Tid! Saaledes har Fossen styrtet ned, skummet og pidsket Fjeldsiderne, larmet og buldret nede i Afgrunden, og sendt Hvirvlerne af det knuste Vand op imellem de glatte og taggede Fjeldkulisser i Aartusinder, og saaledes skal den larme og bruse og ryge endnu i Aartusinder maaskee! Hvilke Vandmasser har den ikke sendt ned i Dalen og Søen, og hvor mange skal den ikke sende ned fra de uudtømmelige Kilder!

Man faar ved Rjukand en indtrængende Paamindelse om „at kjøbe det beleilige Øieblik;“ man gaar uvilkaarlig hurtigere derfra, idet man ligesom vaagner og losriver sig fra Betragtningen, retsom om man tænkte at indhente det ved Stillestaaen og Magsgang i Livet saa ofte Forsømte. Seer man fra Gaustads splintrede Ryg vidt udover Fjeldorkenerne, Sneemarkerne og Søerne, og modtager et Billede af hvor Meget der er at see og omfatte i Verden, saa paamindes Rjukand om Tidens Flugt, at der maa handles med Kraft, og intet Øieblik tabes, men ethvert benyttes, og sende sine befrugtende Bølger udover de vrimlende Dale. I den smilende, frugtbare og solvarme Dal kaster man sig ned, i det mægtige Træ's kjølende Skygger og indbydes til Ro og Hvile, — paa det udsigtsrige Fjeld, ved det levende og larmende Fossefald styrkes Nerverne, man nyder med alle Sandser og opmandes. — Længe sad vi ved Birken, fordybede i Beskuelsen af det ophøiede Maleri; siden leirede vi os paa den grønne Bakke ved Pladsens Huse, betragtende den vide Udsigt over Dalen, medens den ene af Selskabet skitserede, og en anden besteg Fjeldet ovenfor Krokane, for at kaste et Blik opover til Høifjeldenes luftige sneeplettede Rækker. Vi følte Sandheden af en tidligere Reisendes Bemærkninger over Vestfjordbalen. „Indsnevres end Hjertet undertiden ved Vægten af den kolossale Tyngde, da finder det til Erstatning en lunere vederkvægende Ro paa hver en Plet, hvor Fred og Sommer byde os et Leie.“

Endelig tiltraadte vi Tilbagetoget, og fra Vaa gik det fort nedad, stundom i et skarpt Ridt paa de rapfodede smaae Heste, hvortil vi ogsaa opfordredes ved Rjukands ufeilbare Spaadom om et Uveir, idet Røgen af den blev større og synligere fra Dalen af.

Seent ud paa Eftermiddagen kom vi tilbage til vort gode Kvarteer, og medens Rjukands Prophetier begyndte at gaae i Opfyldelse, og Stormen og Regnen bruste nedover Gaustads Fod, tilbragte vi, under livlige Samtaler om Dagens Nydelser, en uforglemmelig Aften paa Dales Gjæstesal, opfyldte af Vestfjordalens to Hovedprydelser, Gaustad og Rjukand, af Indtrykket af dens kolossale Natur. Under Vindstødenes og Regnbygernes Slag paa Vinduer og Vægge, sænkede Søvnen sig over de trætte Øine; men Dagens brogede Billeder blandede sig med Uveirets dumpe Drøn for den drømmende Sjæl, og fremkaldte et Chaos af Syner, hvori Lyn oplyste Rjukandfossen, af hvis hvide Taager der opsteg en tilsløret Kvindeskikkelse, der svævede hen ad Maristien, medens Fossedrønnet fra det mørke Dyb lød som Orgeltoner til en Gravsang. „Vandfald og Bølger,“ siger Theod. Mügge i sine „Skizzen aus dem Norden,“ have erholdt den Magt at vugge Menneskets Sjæl i Drømme, og med deres Rythmus at vække Phantasi og Længsel.“

„Vil du see Nøkkens sølvhvide Slot,
Bygget af Alabastens glimrende Søiler?
Vil du see Elvenes mægtige Drot,
Fnysende, flyvende frem med løsladte Tøiler,
Jagende udover Klippen som Lyn,
Vred som en Stormvind fra Norden,
Stærk som den bragende Torden?
Rjukand dig byder det blændende Syn!“

Storthinget.

Af Odelsthingets Forhandlinger ang. Søfartsloven, der endte i Fredags, tillader Rummet os kun at anføre enkelte Punkter. Imod Loven i dens Almindelighed, indvendte K. Motzfeldt, at den indeholdt mange specielle Bestemmelser og Regler, der vare Loven uvedkommende; den indeholdt ikke alene Lovregler, men ogsaa Leveregler. Særlig udtalte han sig mod Kap. 2 og 3. Efterat Schweigaard havde imødegaaet de fremsatte Bemærkninger, gik man over til de enkelte §§. Et i den kgl. Propos. til 1ste Kap.'s § 1 (af sidste Storthings Beslutn.) føiet Tillæg, ifølge hvilket Skibe, tilhørende Aktieselskaber, ansees for norske, naar Bestyrelsen er norsk og har sit Sæde her i Landet, blev forkastet. J. Sverdrup angreb Paabudet i § 4 om stemplet Papiirs Anvendelse til Skjøder og andre Hjemmelsdokumenter paa afhændede Skibe, og foreslog, at de skulde kunne skrives paa ustemplet Papiir; dette Forslag, hvorimod Valstad indvendte, at man ikke burde for Skibes Vedkommende ophæve Afgiften, saalænge den ikke var afskaffet for faste Eiendomme, blev antaget med 41 mod 38 St. Af Kap. 2. § 11 udgik, efter et af Hagerup fremsat og med 40 mod 38 St. antaget Forslag, Ordene „eller sædvanligt“ i Indstillingen, der lød saaledes: „I de Farvande, i hvilke det enten er lovbestemt eller sædvanligt, eller til Skibets Betryggelse nødvendigt, bør Skipperen ved at føre Lodsflag eller paa anden brugelig Maade søge at faae Lods.“

Boyesen (Kommittee-Medlem) foreslog som Tillæg til Kap. 3. § 2, at en paa ubestemt Reise afsluttet Hyrekontrakt ikke skulde være bindende længere end i 2 Aar, hvilket Forslag, efterat være angrebet af Schweigaard, men understøttet af J Sverdrup, blev antaget mod 13 St. (i en af U. A. Motzfeldt forandret Redaktion.) Mod § 7, der bestemmer, at Mandskabet paa et Skib, der er forlist eller opbragt under en siden dets Afreise udbrudt Krig, skal hjemsendes paa Statskassens Bekostning, ytrede Stabell Betænkeligheder; dog blev den eenstemmig antaget. § 9 kom efter Forslag af J. Sverdrup til at lyde saaledes: „Enhver som har ladet sig forhyre, kan blive fri for Forpligtelse, naar han beviisliggjør, at han har lidt grov Mishandling i sin Tjeneste eller at han kan faae Skib at føre eller at der overhovedet efter Forhyringen er indtruffet saadanne Omstændigheder, at Hyrekontraktens Opfyldelse vilde være forbundet med betydeligt Velfærdstab for ham. I de tvende sidstnævnte Tilfælde er den Forhyrede pligtig til i sit Sted at stille en anden duelig og paalidelig Mand, som er villig til at indgaae paa de i Hyrekontrakten fastsatte Betingelser.“ Et Tillæg hertil, om at Kontrakten i Tilfælde af Rigets Indvikling i en Søkrig ikke skulde være bindende for den Forhyrede, blev derimod forkastet. Paabudet i § 11 Litr. m (om at anmelde for Skipper eller Styrmand, naar der er Mistanke om at nogen af Mandskabet vil rømme) vilde ifølge K. Motzfeldts Mening vække stærk Uvillie, men bifaldtes dog ved Voteringen, ligesom ogsaa Litr. n, der forpligter Mandskabet, efterat Skibet er ankommet til det Sted, hvor Reisen skal slutte, til at udlosse Ladningen, hvilken Litr. angrebes af Johnsen, men, meente Schweigaard, blot i vestlandsk Interesse. Bestemmelsen i Kap. 5. § 14 om Skipperens Ansvarlighed for sine Folks Feil fremkaldte Debat, men bifaldtes dog. I Kap. 7. § 1 optoges ikke det i forrige Storthingsbeslutning § 78 gjorte Tillæg, at naar Paaseiling foregaar mellem et Dampskib og et andet Fartøi, bør Skylden ansees at ligge hos det første. J. Sverdrup udtalte sig imod den i Kap. 10. § 5 indeholdte Bestemmelse om Strafarbeide for Rømning fra Skibet og foreslog „Fængsel eller Strafarbeide i 5te Grad“ forandret til „Fængsel eller Bøder.“ Hagerup foreslog som § 5: „Den, som rømmer fra Skibet, straffes med Fængsel. Vender Rømningsmanden frivillig tilbage, straffes han med Bøder,“ hvilket Forslag bifaldtes med 61 St. Ved Behandlingen af Kap. 11 forsvarede J. Sverdrup i et udførligt Foredrag (det varede 1 Time) Kommitteens Minoritets-Forslag om Gjenoptagelse af forrige Storthings Beslutning med Hensyn til Valget af Sørettens Medlemmer. Forslaget angrebes især af Schweigaard og blev ved Voteringen forkastet med 42 mod 38 St. Derpaa antoges et af (Kommittee-Medlem) Boyesen fremsat Forslag, at Domsmændene og deres Suppleanter beskikkes af Amtmanden, efterat denne har indhentet Erklæring fra vedkommende Formandskaber.

I Storthingets Møde den 27de Marts valgtes følgende (af Valgkommitteen foreslaaede) til Medlemmer af Bank-Eftersynskommitteerne. For Throndhjem: 1) Kjøbm. M. Getz, 2) Konsul H. N. Knudtzon, 3) Proprietær F. Solem; Suppleanter: Kjøbmændene P. Ulstad og H. Jensen samt Auditør Wedel-Jarlsberg. For Christiania 1) Kjøbm. Borch, 2) Kirkesanger Bergsager, 3) Byfoged Berg; Suppleanter: Kjøbm. Wenneberg, Gaardbr. H. Helland og Kirkesanger Hilsen. For Bergen 1) Kjøbm. D. V. Blaauw, 2) Kjøbm. G. Wallace, 3) Amtmand Vogt; Suppleanter: Kjøbmændene G. Vedeler og L. Wesenberg samt Skattefoged Plesner. I samme Møde bifaldtes Gage- og Pensionskom.'s Indst. om Bevilling af 1200 Spd. til Løn for Bestyreren af Gaustads Sindssygeasyl, samt et Reisestipendium af indtil 800 Spd. for Amtsphysikus O. Sandberg for under en Udenlandsreise at gjøre sig bekjendt med Sindssygevæsenet, under Betingelse af senere at ansættes som Bestyrer af Sindssygeasylet paa Gaustad mod at oppebære, foruden ovennævnte Løn med Emolumenter, et personligt Tillæg af 400 Spd. aarlig. Dietrichs foreslog Lønnen nedsat til 1000 Spd. og Tillægget forøget til 600 Spd. Men flere talte for den af Kom. foreslaaede Løn som passende for en saa besværlig og ansvarsfuld Post.

Ved det i Storthinget den 30te foretagne Valg paa Embedsmænd valgtes Harbitz til Præsident og Aall til Vicepræsident. Forøvrigt gjenvalgtes saavel her som i Odels- og Lagthinget de Forrige.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 16de Marts er Høiesteretsassessor Manthey, Prof. Platou, Foged C. Sibbern, Sekretær ved Kongsbergs Sølvværk, Oftedahl, og Lensmand Jansen i Skiberg udnævnte til Medlemmer af den under 18 Jan. sidstl. nedsatte Straf- og Varetægtsfængsels-Kommission.

— S. D. er det tilladt Christiania Tømmerdirektion til Tømmerflødningens Lettelse at opføre en Dam i store Flisen Elv ved Kjelaasfos i Aasnæs.

— S. D. Er Bodsfængselslæge A. Tidemand autoriseret som Læge ved Oslo Sindssygeindretning med 100 Spd. i Løn.

— S. D. er approberet Plan for Aalesunds Hjælpe- og Understøttelseskasse for uheldige og trængende Sømænd og deres trængende Efterladte.

— Kapitain Valeur er udnævnt til Chef for Fregatten Desideria, Kapitainlieutenant Bonnevie for Kadetkorvetten, Kapit. Meyer for Fregatten Freya, Kapit. Grev Trampe for Korvetten Nordstjernen og Kapit. Haffner for Korvetten Nidaros.

— Benedicta Aall, Eugenie Anker, Jeanette Bretteville, Hanne Buttenschøn, Elise Finne, Charlotte Grosch, Julie Grosch, Henriette Maschmann, Thea Meyer, Emilie Nicolaysen, Augusta Sverdrup, Wilhelmine Wraatz, J. L. Arup, O. F. Ebbell, Carl Fougstad, N. C. Irgens og J. H. Vogt indbyde til Deeltagelse i et Selskab til Omsorg for ældre ugifte Damer, med det Formaal, at samle de fornødne Midler til Opførelsen af en Bygning med bekvemme og hyggelige Boliger for 24 ældre (over 40 Aar gamle) ugifte Damer samt i Forbindelse hermed til en Kapital, af hvis Renter dens samtlige Beboerinder sukcessive kunne tilstaaes en aarlig Pension. Da Kontingenten er ansat til blot 2 Spd. aarlig, er Realisationen af Selskabets Maal henskudt til Fremtiden. Det Haab udtales, at da her handles om et veldædigt Øiemed, ville Kommunens Indvaanere antegne sig for aarlige Bidrag eller en Sum engang for alle, samt at Bidrag ved Legatter paaregnes. Hvad Anmeldelser af Medlemmer eller Bidragstegning til Selskabet angaar, har man at henvende sig til en af de overnævnte stiftende Damer og Herrer, til Kjøbmand Schwensen, Cappelens, Dybwads eller Steensballes Boglader.

— Tredie norske almindelige Landbrugsmøde vil, ifølge en af DHrr. J. H. Vogt, F. Stang, Maschmann, C. P. Boeck, C. A. Wulfsberg, Dietrichson, Aschehoug, C. T. Christensen og P. O. Boyesen udstædt Indbydelse, blive afholdt her i Byen de tre sidste Dage af Juni og den første af Juli Maaned førstkommende. Adgangstegn løses inden Mødet med 1 Spd.; Deeltagerne ville erholde den i sin Tid udkommende trykte Beretning om Mødet uden Betaling.

— Den bekjendte kjæmpestærke voldsomme Forbryder Asbjørn Thoresen Fjeldet, der som Livsslave hensad paa Akershuus Fæstning, har der hængt sig, efter først at have gjort sig skyldig i grov Opsætsighed.

Horten. Ogsaa her ere falske Ortsstykker og Tolvskillinger i Omløb. — Paa Grund af Tilstrømningen af Søfolk er her blevet Dyrtid paa Levnetsmidler.

Østerriisøer. Antallet af Mormoner her anslaaes nu til omtrent 100, hvoriblandt Byens (eneste) Politibetjent hører. Endeel af dem skulle iaar udvandre til Amerika.

Arendal. Farbargjørelsen af Arendals Vasdrag skrider under Lieutenant Sissener's Bestyrelse hurtig fremad, og vil blive udført billigere end paaregnet.

Stavanger. Kjøbmandsenken Christine Jansen har ved Testamente af 14de April 1853 udsat en Sum af 2000 Spd., hvis Renter skulle anvendes til Hjælp for værdige trængende Enker.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Chr.-Post. og Mgbl. opfordrer Rigsarchivar Lange Enhver, som maatte see sig istand til at meddele Oplysninger om Personer, henhørende til den adelige Familie von der Recke, om at tilstille ham samme i ubetalte Breve. Der spørges hovedsagelig efter Daabs- og Vielses-Attester, Ligstene, Indskrifter, Skiftebreve eller lignende Akter, hvorved Slægtskabsforholdene kunde oplyses, og han henvender sig derfor især til Sognepræster og Skifteforvaltere med Anmodning om Eftersyn i Kirkebøger, Skifte- og Panteboger. Særligen anmoder han DHrr. Sognepræster om Eftersyn i Kirkebogen i Ugerne efter den 16de August 1719 om Ernst David v. d. Reckes Døbeseddel, der for Familien er af høi Vigtighed.

— Mgbl. udtaler sig saavel mod Admiralspostens Besættelse overhovedet som mod dens Beklædelse med en ældre Mand (Hesselberg), der skal være udseet til Posten, især da Storthinget netop er betænkt paa ved Hjælp af Admiralsgagen og noget Tilskud af Statskassen at faae oprettet 6 lavere Officiersposter. 6 unge raske Officierer maae være at foretrække for en „gammel Admiral med høi Gage, som sidder hjemme og Intet har at bestille.“ I Chr.-Pst. imødegaar en Forf. de gjorte Indvendinger mod Admiralspostens Besættelse, medens dog selve Redaktionen udtaler sig i Lighed med Mgbl. og erklærer den paatænkte Forandring for gavnlig.

— Mgbl. Nr. 84 indeholder en Artikel om „de norske Skuespillerinder,“ hvis Forf., under Theaterkritikens Forfald hos os, har sat sig den Opgave, at give Publikum en ufeilbarlig Veiledning til en rigtig Bedømmelse af disse, navnligen Jomfruerne Svendsen, Johannesen, Parelius og Sullustad.

— I flere Nr. af Mgbl. har A. Ingemann leveret „Bemærkninger ved nogle Havaribestemmelser i det nu indstillede Udkast til Lov om Søfarten.“

— I Mgbl. Nr. 85 udtaler en Romsdøl sig for et Forbud mod Kornudførsel, i hvilken Anledning han henvender sig til Regjeringen; en Indsender i Nr. 86 vil dog Intet vide af et saadant, for Bergenskjøbmændenes Vedkommende urimeligt Forbud, — ikke at tale om, at det under Storthingets Sammenvær maatte udfærdiges i Form af Lov.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Ørebro ere over 60 Huse nylig lagte i Aske, hvorved 1200 Mennesker ere blevne huusvilde.

— Arveprinds Carl Oscar Vilhelm Frederik bisattes den 24de Marts i det Karolinske Gravkor.

Danmark. Admiral Napier har besøgt Kjøbenhavn, dog har han ikke, som man ventede, havt Audients hos Kongen. — Rigsdagen er opløst, Ministeriet bliver bestaaende.

Frankrig. Indskibningen af den østerlandske Hær begyndte den 19de Marts. Prinds Napoleon skal kommandere en Division deraf.

— Der drives med stor Iver paa Udrustningen af Østersøflaaden. Keiseren vil oprette en Leir ved Strasburg.

England. Begge Huse have antaget og Dronningen stadfæstet en Bill om Kystfartens Frigivelse.

Preussen. Regjeringen har forelagt Kamrene Forslag til et Laan paa 30 Mill. Thlr. i Anledning af de forhaandenværende Krigsuroligheder.

Sardiniens Deputeretkammer har bevilget Laan til Krigen.

Rusland. Efter hvad der fremgaar af Petersburger-Kabinettets med Londonnerhoffet i Begyndelsen af f. A. førte hemmelige Korrespondence har Czaren tilbudt England Ægypten og Kandia imod at Moldau, Walachiet, Bulgarien og Servien skulde erklæres uafhængige af Porten, under russisk Beskyttelse. Ogsaa for Frankrig og Østerrig ere lignende Forslag fremsatte.

— Paschewitsch skal have den øverste Ledelse af Krigsoperationerne mod Tyrkiet.

— Czaren har vægret sig ved at gaae ind paa Vestmagternes Ultimatum.

— Ruslands Krigere paa Grændserne mod Tyrkiet udgjør ½ Mill.

Tyrkiet. Tyrkerne gjøre uhyre Anstrængelser til sit Forsvar. Ved San Stephano i Nærheden af Konstantinopel og ved Gallipoli oprettes befæstede Leire. I Walachiet er der fra 11te til 16de Marts dagligen forefaldt Forpostfegtninger.

— Rothschild har afsluttet et tyrkisk Laan paa 2,200,000 £. til 85 pCt.

— Abd-el-Kader har givet 6000 Pjastre til Krigen.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 14. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 8de April 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Fyrst Adam Georg Czartoryski. — Fire Dage i Tinn. — Et uhyre Træ i Kalifornien. — Støbejerns-Port af Cottam og Hallen i London. — Storthinget. — Literatur og Kunst. Norge. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bsteillinger.

Fyrst Adam Georg Czartoryski

er født den 14de Januar 1770, to Aar før Polens første Deling. Hans Fader var Fyrst Adam Casimir Czartoryski, Hovedet for en af Polens ældste, rigeste og mægtigste Familier. Da hans Opdragelse var fuldendt, skikkedes han under Ledelse af Dupont de Nemours, Gradeck fra Gøttingen og den bekjendte polske Digter Kniaznin til Tydskland, Frankrig og England for der at søge videre Uddannelse. 22 Aar gammel vendte han tilbage til sit Fædreland, som just da under Kosciußkos Anførsel førte en beltemodig Kamp mod den russiske Overmagt. Den unge Czartoryski deeltog som Frivillig i Kampen og erhvervede sig en militær Udmærkelse, men kunde ikke forhale sit Fødelands Skjæbne. 25 Aar gammel var han uden Fædreland. — For at hævne sig over den Czartoryskiske Families Modstand konfiskerede Keiserinde Katharina alle dens faste Eiendomme, hvilke den kun ved østerrigsk Mægling og paa Betingelse af, at Familiens to Arvinger, Fyrsterne Adam og Konstantin, bosatte sig i St. Petersburg, fik tilbage. Ankomne did bleve de tvungne til at tage Militærtjeneste og ansattes som Fløiadjutanter hos Storfyrsterne Alexander og Konstantin. Denne Omstændighed foranledigede snart en Tilnærmelse mellem Alexander og den unge Fyrst Adam, som i væsentlig Grad har indvirket paa dennes senere Liv.

Alexander var gjennemtrængt af de politiske Grundsætninger, Frederik den Anden først bragte i Mode, og som Joseph den Anden, Struensee, Pombal og tildeels Katharina den Anden ogsaa havde stræbt at gjennemføre. Men disse Grundsætninger maatte hos en Enthusiast som Alexander antage en ganske særegen Charakteer. Han sværmede med en begeistret Ynglings hele Glød for det Sande og Gode og satte det som sit Maal at indføre en Tingenes Tilstand, hvori ei Vold og Magt, men Evangeliets og Moralens evige Love skulde være de raadende. Denne Grundtanke dukker evig op i Alexanders Historie og forlod ham aldrig ganske; skjønt et bevæget Livs Prøvelser vel maa have lært ham, at den ei kunde gjennemføres eller, at han ialfald ei var Manden dertil.

Hos Czartoryski fandt Alexander den samme Varme for alt Skjønt og Ædelt, den samme Begeistring for enhver god Sag. Intet Under da, om deres første tilfældige Tilnærmelse snart begrundede et fast og oprigtigt Venskab. Czartoryski haabede ved sin Indflydelse paa Thronfølgeren at kunne virke Noget for sit Fædrelands Sag, og heri bedrog han sig ikke, men Forholdenes Magt og Alexanders vaklende og ubestemte Charakteer forhindrede ham rigtignok i at realisere Noget af gjennemgribende Vigtighed. Dog dette hører til en senere Periode af hans Liv. Keiser Paul betragtede med Mistro dette Venskab mellem den unge enthusiastiske Thronfølger og den patriotiske Polak og besluttede at skille dem ad. Czartoryski blev sendt i en diplomatisk Mission til Turin, hvorfra han ei kaldtes tilbage før efter Alexanders Thronbestigelse. Nu skulde han see at realisere sine Forhaabninger, og Udsigterne dertil syntes ei saa daarlige. Alexanders Yndlingstanke var paa den Tid ved at knække Frankrigs Overmagt, gjenoprette Polen, gjøre Tydskland til en Eenhed og skaffe Italien dets Uafhængighed, at tilveiebringe en politisk Ligevægt, som skulde sikre mod Undertrykkelse og Overgreb. Til at gjennemføre denne skjønne Plan skulde Czartoryski hjælpe ham. I Aaret 1803 blev saaledes den unge Polak, som først kort i Forveien havde modtaget en Ansættelse i Udenrigsministeriet, udnævnt til Chef for dette Ministerium. Hans Duelighed paa denne Post bragte dog snart selv de bitreste Opponenter mod hans Udnævnelse til Taushed. Ved Siden heraf havde han Ledelsen af Skolevæsenet i alle Rigets polske Provindser og virkede i denne Stilling overmaade meget Godt. Universitetet i Vilna blev reorganiseret, Gymnasier, Real- og Almueskoler oprettedes og forsynede med dygtige Lærere. Først i 1824 opgav Fyrsten denne Virkekreds, som han synes at have betragtet som en af sit Livs vigtigste. At han ogsaa i denne Stilling utrættelig virkede for Polens Sag, vise de Begivenheder, som gik forud for hans Fratrædelse, og hvortil vi senere skulle komme tilbage.

Czartoryski tilskyndede ivrig den Forbindelse mellem England, Rusland og Østerrig, som havde Feldttoget i 1805 til Følge. Frankrigs Ydmygelse var jo det første Skridt til Gjennemførelsen af Keiserens Planer, men Slaget ved Austerlitz tilintetgjorde dem aldeles. Da Czartoryski troede, at der fra denne Side ei kunde udrettes mere for hans Fædreneland, tog han i 1806 sin Afsked som Udenrigsminister. Størsteparten af Polakkerne havde alt tidligere sat sit Haab til Frankrigs Hjælp, og dette Haab voxede med Napoleons tiltagende Magt. Fyrst Adam deelte det ikke og Fremtiden viste, at hans Mistro mod den verdenserobrende Heros var vel begrundet. I Aaret 1812 stod det i Napoleons Magt at gjenoprette det gamle Polen, men Polakkernes Haab blev skuffet, egen Fordeel og ikke Begeistringen for nogen stor Idee ledede ham.

Da Napoleons Magt var brudt ved Toget til Rusland og den tapre polske Legion, som havde kjæmpet under Frankrigs Faner hele Europa rundt, med sine Been havde bedækket Valpladsene ved Smolensk, Moskwa, Beresina, Leipzig o. m. fl., troede Czartoryski, at hans Tour til at virke for Fædrelandets Sag paanyt var kommen. Han reiste af egen Drift uden nogen officiel Titel til Wiener-Kongressen for at forsøge, hvad hans personlige Indflydelse hos Keiser Alexander kunde udrette. Det er ikke godt at afgjøre, hvor stor Indvirkning Czartoryskis Forestillinger have havt paa Monarkernes Beslutninger, men der er ingen Grund til at tvivle om, at den har været nogen. Vi skulle derfor ei opholde os ved en Undersøgelse herom, men strax gaae over til at betragte Resultatet, hvem der saa tilkommer Æren derfor. Den Deel af Landet, som Napoleon under Navn af Storhertugdømmet Warschau havde hævet til en egen Stat, lod man næsten urørt. Den fik Navnet Kongeriget Polen og fælles Regent med Rusland, men den indre Forfatning, Forvaltningen af Finanserne og Statsgjælden, Armeen, den diplomatiske Repræsentation; Alt blev afsondret fra Rusland og eiendommeligt for Polen. Lithauen, Volhynien, Podolien, Ukraine vare først bestemte til at forenes med Kongeriget og Alexander erholdt paa Forhaand de øvrige Magters Indvilgelse. Hvad den preussiske og østerrigske Deel angaar saa var der vistnok ikke Tale om deres Forening med Kongeriget, men man tilsikrede dem en egen Repræsentation og polske Institutioner. Det gamle Polen fra 1772 erholdt desuden endnu en Art individuel Existens derved, at man tilstedede fri Handelsforbindelse i alle Retninger. Krakau, Rigets gamle Hovedstad, blev en fri og neutral Republik, og det der allerede i det 14de Aarhundrede grundede Akademie bevaret. Dets Indkomster bleve sikrede, og man lovede alle Polakker Frihed til at lade sine Børn opdrage der. Denne Omstændighed beviser tilstrækkeligt, at det dengang ingenlunde laae i de tre østlige Stormagters Plan at forvandle Polakkerne til Russer, Preussere og Østerrigere.

Fyrst Adam Georg Czartoryski.

Man skulde troe, at Kongeriget Polen i en statsretlig Stilling lig Norges og med sine rige Hjælpekilder maatte kunnet udvikle sig heldigt i konstitutionel Retning. Men dette blev ikke Tilfældet. Uligheden i Kraft mellem de to forenede Stater var altfor stor, den fornødne Rolighed og Besindighed fattedes Polakkerne og Velvillie og redeligt Sind til at gjennemføre Bestemmelserne fandtes maaskee kun hos en eneste Mand — Alexander selv. Polakkerne betragtede Gjenoprettelsen af Kongeriget Polen med dets gamle Grændser som sit Fremtids Maal, og Russerne saa med hadsk Foragt ned paa det lille Folk, som de ansaae for Overvundne, der kun ved Keiserens misforstaaede Ædelmod undgik den Overvundnes Skjæbne.

Storfyrst Constantin, som af Alexander sendtes som Vicekonge til Warschau, var ei den Mand, som skulde jævne disse Vanskeligheder. Han var raa, despotisk og lunefuld og hvad der ikke var hans mindste Feil i denne Stilling — en Fuldblodsrusser i Meninger og Fordomme. Ved hans Side med Stemme i Ministerraadet sattes en befuldmægtiget Ministerresidents, Nowosilzof, en Mand af politisk Dygtighed, men af den laveste og smudsigste Tænkemaade. Ved en lunefuld Tyrans og hans krybende Hjælpers skamløse Færd vare snart alle Statsmagter nedsunkne til deres nominelle Værd, og hele Europa gjenlød af Rygtet om Polens Undertrykkelse.

Denne Tingenes Stilling maatte naturligviis frembringe en stor Forandring i Forholdet mellem Alexander og Czartoryski. Siden 1815 boede Fyrsten i Warschau som Medlem af Ministerraadet. I en ivrig Korrespondence, der vil levere Efterverdenen et Beviis paa hans hæderlige Uafhængighed, stræbte han at belære Keiseren om de Misbrug, man drev med den keiserlige Magt, og betegnede Konstantin og Nowosilzof som de første Ophavsmænd dertil. Da hans Forestillinger bleve frugtesløse, opgav han sin Stilling i Ministerraadet og beholdt kun — ved Siden af Ledelsen af Underviisningsvæsenet i Keiserrigets polske Provindser — sin Plads i Senatet. Da Alexander i 1822 havde overdraget sin Broder Konstantin den høieste militære og civile Magt ogsaa i disse Provindser, fik Czartoryski at føle paa hvad Fod han stod med Storfyrsten og Nowosilzof. I Anledning en barnagtig Studenterforbindelse overdrog Konstantin sin Haandlanger at anstille de strængeste Undersøgelser Skolevæsenet angaaende. Den i Historien exempelløse Forfølgelse af Børn begyndte nu med den niaarige Plater, der som Tambur skikkedes til Kaukasus, fordi han med Kridt havde skrevet paa Skoletavlen: „Leve Konstitutionen af 3die Mai." Tilsidst erklærede Nowosilzof i en tordnende Indberetning, at „Le prince Czartoryski a retardè d'un siecle l'amalgame de la Pologne avec la Russie"*). Sikkert ikke den Ros Fyrsten satte mindst Priis paa!

Han maatte nu opgive den Virkekreds, som kanske havde været ham kjærest af alle, og beholdt kun sin Plads i Senatet tilbage. Den Tid, hans faa politiske Forretninger levnede ham, anvendte han som en sand og oplyst Mæcenas og beskjæftigede sig med Forskjønnelsen af sin Residents Pulawy, hvor han grundede et 100,000 Bind stort og ved sjeldne Manuskripter berømt Bibliothek og en værdifuld Samling af polske Oldsager.

Omkring denne Tid var det Fyrsten havde en, ved Skinsyge foranlediget Duel med den polske General Grev Ludvig Paz; Czartoryski blev saaret, men vandt en vigtigere Seier over sin Medbeiler ved i 1818 at kunne formæle

*) Fyrst Czartoryski har forsinket Polens og Ruslands Sammensmeltning et heelt Aarhundrede.

sig med Fyrstinde Anna Sapieha, den Dame, som havde givet Anledning til Duellen.

Keiser Nikolaus's Thronbestigelse i Aaret 1825 betegner for Polakkerne Begyndelsen til en endnu sørgeligere Periode. Den udbredte Sammensværgelse, som strax, efter Alexanders Død kom til Udbrud, havde ogsaa sine Forgreninger i Polen og gav Anledning til talrige Fængslinger. Da kort forhen det russiske Senat paa 6 Uger havde undersøgt og fældet Dom i Sagen mod de Sammensvorne i dette Rige, ventede man det Samme af det polske. Men dette viste sig at være Misregning. Skjønt der ei kunde være Tvivl om de Anklagedes juridiske Skyld, frikjendte dog Senatet ledet af Czartoryski dem. Vi ville i Korthed anføre de Grunde, den af Czartoryski forfattede Dom anfører, forat Læserne selv kunne dømme. „Polakkerne kunde ei ophøre at være Polakker og Haabet om en fremtidig Gjenophøielse kunde ei regnes dem til en Forbrydelse. Han mindede om Wiener-Kongressens Bestemmelser, om Alexanders mundtlige og høitidelige offentlige Løfter, om Nikolaus's egen Throntale, hvori udtrykkelig sagdes, at Kongeriget Polen foruden sit Dynasti ei havde Noget tilfælles med Rusland, og at Keiserrigets polske Provindser vare bestemte til at forenes med Kongeriget. De Anklagedes Anstrængelser for at redde sit Fædreneland under det russiske Riges almindelige Skibbrud vare altsaa ikke en Statsforbrydelse og af disse Grunde erklærede Senatet dem for uskyldige." Som venteligt var vakte en saadan Dom og saadanne Præmisser Konstantins høieste Uvillie; han modsatte sig Dommens Offentliggjørelse og oversendte den til Keiseren, som paa den Tid befandt sig ved Varnas Beleiring. Senatets Medlemmer forbød han at forlade Warschau. Otte Maaneder efter kom endelig den af en officiel Misbilligelse ledsagede Tilladelse til at publicere Dommen, men de Fleste af de Anklagede førtes uden Hensyn til denne til det Indre af Rusland.

Endnu før Dommens Offentliggjørelse var Senatets Præsident Bilinski afgaaet ved Døden og Czartoryski havde ved hans Grav holdt en Tale, som paa det Tydeligste lagde Polakkernes Stemning og Ønsker for Dagen, og som paa Forhaand bestemte hans Stilling til Revolutionen i 1830.

Som bekjendt var det nogle ubetydelige, unge Mennesker, som gave det første Stød til denne store Begivenhed. Czartoryski ansaa det i Begyndelsen for en vanvittig Gadeuorden og var med blandt de Borgere, som i en Adresse til Storfyrst Konstantin, der i den første Forskrækkelse havde forladt Byen, bade ham vende tilbage og kaldte det en sørgelig Begivenhed. Da det imidlertid blev til Alvor med Opstanden, fulgte han sine Sympathier og stillede sig kjækt i de første Rækker.

Vi skulle kun give et kort Omrids af Begivenhederne i 1830 og Czartoryskis Virksomhed under dem. Chlopicki blev Diktator og Czartoryski fik under ham Ledelsen af de udenlandske Anliggender. Efterat have spildt to kostbare Maaneder med Underhandlinger takkede Diktatoren af og overgav Magten til en Regjering med 5 Medlemmer, af hvilke Fyrst Adam var det ene. Under al den Raadvildhed og Langsomhed, som herskede i enhver Bestyrelsesgreen, søgte Czartoryski altid at bevæge til energiske Forholdsregler. Han indsaae at Polens Skjæbne laa i Sabelklingen, og at ingen europæisk Magt vilde erklære sig for det før efter en afgjørende Seier. Det er bekjendt, hvorlidet hans Bestræbelser frugtede. Personlig udviste Fyrsten det største Mod og var ved Wavre, Dobre og Iganie midt i den hæftigste Ild. Da Warschau blev angrebet, ilede han med Romarinos Korps til Undsætning, men kom for seent og blev af Fiendens tredobbelte Overmagt tvungen til at trække sig tilbage til Galizien. Herfra satte han i Følge med nogle andre Officierer over Weichselen igjen og forenede sig med Rozickis svage Korps, der endnu holdt sig i Woiwodskabet Sandomir. Heller ikke dette Korps kunde modstaae Overmagten, og maatte kaste sig ind paa Fristaden Krakaus Gebet. Herfra begav Czartoryski sig først til England og senere til Paris, hvor han snart fik Underretning om, at alle hans Eiendomme vare konsiskerede og Dødsdommen fældet over ham selv.

Den haarde Dom formaaede dog ei at beskytte ham for Beskyldninger for Forræderi; han hørte i Begyndelsen af sin Emigrationstid til den Række Offere for Massens blinde Meninger, som alle Nationer have ydet Bidrag til. Havde det staaet i hans Landsmænds Magt, havde han visselig faaet samme Skjæbne, som Admiral Byng i England, eller idetmindste som General Staffeldt hos os. Senere have imidlertid Meningerne om ham ændret sig betydelig, og han betragtes nu almindelig som Chef for det monarkisk-aristokratiske Parti i den polske Emigration. I den af den demokratiske Fraktion istandbragte galiziske Opstand havde han saaledes aldeles ingen Deel. Ikke destomindre konfiskeredes baade hans og hans Gemalindes østerrigske Eiendomme. Russerne havde dog sparet hans Hustrues.

Czartoryskis Fremtid er nøie knyttet til Polens og hviler i den samme Dunkelhed, men hans Fortid og Nutid høre Historien og Politiken til. Hvad Feil han end kan have begaaet paa sin lange og slibrige Bane, kunne eminente Evner og en altopofrende Fædrelandskjærlighed dog ei frakjendes ham, og disse Egenskaber hos en Mand, der har spillet en saa fremragende Rolle, ville være nok til at skaffe ham en Plads blandt Polens berømte Mænd.

In. In.

Fire Dage i Tinn.

(Om Sommeren 1850.)

III.

Venden-om og Tilbagereise er sjelden behagelig: Nydelserne, man har lovet sig, ere udtømte, Fristen for Touristens Fridage nærme sig til Enden, og dermed ogsaa det poetiske Liv, som han har ført, og Hverdagslivets Einerlei ligger tørt og støvgraat i Bagrunden, hvis han ikke har en Families Skjød at vende tilbage til, hvor han kan rekapitulere Reiselivets Sceneforandringer.

Dagen for vort Tilbagetog opgik mørk og graa i Naturen; Gaustad, som den første Morgen paa Dale hilsede os skimtende hvidt paa den mørkeblaa Himmel, var usynligt, Regnskyerne hang sidt og tungt nedover Lierne, og Maanelven løb mørkegraa ned imellem Løvlundene.

Efter en hjertelig Afsked med den venlige Ole Dale og hans kvikke Datter Aagoth satte vi os i de forspændte Gigher, og rullede ned igjennem Dalen; ikke heller nu vilde Skyerne løfte Sløret fra Gaustads Kjæmpekrop, og vi maatte paa Broen sige Farvel til dets gjennem Taagen stundom fremtrædende Fod, de mægtige Gaustad-Knæer.

Fra Ørnæs indskibede vi os paa en skrøbelig Farkost, med nogle Soldater, der skulde paradere ved den til Dagen efter berammede Kirkeindvielse i Hovind. Her oppe er Luftaandernes Tumleplads! Skysløret om Gaustad er splittet for Nordenvindens friske Aande; Himmelen er blaa igjen, hvide Skyer drive med Stormfart udover Fjeldtoppene, en dump Susen høres i Luften, — Vandet begynder at sortne, og Bølgerne at toppe sig og skvalpe, endnu ubestemte i deres Gang; det seer ud som om Vandet kogede, og inden faa Dieblikke spille de hvide Skumkamme overalt paa den mørke Vandflade. Baadens Fart bliver mere rivende og dens Krængninger ængstende; Roersfolkene lægge af Trøier og Huer, og arbeide snart med den ene og snart med den anden Aare for at holde Baaden ret for Vinden, hvis Styrke med hvert Dieblik tiltager, saa at man i en Fart maa søge Land under Haakenæs, og er glad ved at komme i Huus. En Storm i det Smaae spiller op og giver de Reisende et lidet Begreb om „hvorledes det kan blæse paa Tinnsjøen." Et nyt Skuespil er i faa Dieblikke fremkaldt for deres Dine: Alt har antaget en kold Tone, Vandfladen er blaasort, Fjeldenes Farve ligner den, — paa enkelte Strøg af Søen gaae skinnende Skumfurer, smaae Hvirvler begynde at stryge hen over den oprørte Flade, og snart stige Sjørokkets blændende Søiler som Sneedriver jevnhøit op med Fjeldene, snart staar en enkelt Pyramide af Vandstøv stille et Dieblik, og løftes saa pludselig op og forsvinder, medens det koger og fraader paa dens Basis. Er Rjukand faret fnysende ud af sin urgamle Fjeldgrotte? Vil den lade sine Orgeltoner høre i, og vifte med sit Slør over det nye Gudshuus, som skal indvies imorgen? — Bølgerne jage uafladelig hinanden henover mod Østsiden, hvis Strandkant betegnes ved en Skumkrands, der slynger sig omkring Odderne og ind i Bugterne; Søen brøler om den Fjeldfod, hvorpaa Haakenæs hviler, og sprøiter de knuste Bølger op imod Husene, fra hvis Vinduer de Reisende tause betragte de oprørte Elementer,

„De dybe Vandes mørke Vover,
Et Himmelspeil, naar Stormen sover,
Men ryster den sin Manke vaad,
Da rider Død paa Bølgefraad."

Og fra Betragtningen faldt Talen saa naturlig paa Materien om Storme og Farer paa det saa bekjendte Fjeldvand, ligefra det gamle Sagn om Præsten paa Tinn, som af Stormen kastedes op i „Præsteurdens" haarde men frelsende Favn, hvor han tilbragte tre Døgn, før der kunde komme Baad paa Vand.

„De Bølger stige saa sort mod Sky,
Hvidt Skum paa Toppene fraader;
For Stormens Vælde er intet Ly,
Mod Klippen knuses hvo did vil fly,
Utæmmet den Kjæmpeaand raader.

Som en Bold tumles Snekken paa Bølgen om,
Snart i Sky, snart i Afgrund den svæver,
De Roersfolk skjælve for Vredens Dom,
Men Hænderne folder den Præst saa from,
Og beder til Gud, — men ei bæver.

Og vildere reiste fra Dybets Skjød
Den Trold de Bølger med Vælde.
Med Knagen de Baaden isønder brød;
I Dybet de Roerskarle fandt sin Død,
Og knustes mod haarde Fjelde.

Men see trods Stormens og Dybets Magt
Paa Bølgetop Præsten svæved.
Med sin Gud han havde saa fast en Pagt,
Hans hellige Engle holdt om ham Vagt,
Og let ham til Stranden hæved."

Ikke alle, der have kjæmpet med Stormene paa Tinnsjø, ere slupne saa godt derfra som Præsten: Mange ere de, som have fundet en dyb Grav paa Tinnsjøens Bund! Forrige Høst (1849) styrede saaledes en tungt ladet Pram, med Korn for Vinteren, fra Tinnssæt opover Søen, da en rygende Storm fra Norden reiste sig, og overfaldt den ovenfor Langøen. En Tid kjæmpede de raske Tinndøler med Stormen, — tre Mand roede og een øsede; men snart stod Fjorden i en Damp, og indhyllede de Kjæmpende i Skumdrivets Hvirvler; Bølgerne voxte, og fraadede og sydede rundt omkring dem, og den synkeladte Farkost, hvis Bygning nærmest er beregnet paa Drægtighed, begyndte at dreie sig rundt, og som en Følge deraf at tage Vand. Al Styrmandskunst og al Menneskekraft var unyttig, og snart fyldtes Baaden mere og mere, indtil den opslugtes af de hvirvlende Bølger. Da saa man fra Land en af de Forulykkede, i Dødsangst at springe op, og i et Par mægtige Hop at sætte ud af den synkende Baad, som om han vilde springe hen ad Bølgetoppene til Land, men med et stærkt Skrig strax forsvinde. — Og der forløber fast intet Aar, uden at Tinnsjøen kræver sine Offere!

Medens Roersfolkene udrustede en større Baad, lagde Stormen sig, Søen blev igjen blank og rolig, og med alvorlige Blikke lagde vi atter ud paa den „vaade og troløse Vei," havde Lykken med os, og efter et Par Timers rask Fart paa Dønningerne efter Stormen, hvilke endnu skvulpede og bruste mod Bjergstrandene, gled Baaden ind til Aastøen, hvor netop Bispebaaden landede, og vrinskende Heste modtoge de kommende Gjæster. Ved det flammende Baal i Jørisdals Stue tilbragtes en livlig Aften efter Dagens Fata, og den paa Afvexlinger ved storartede Naturscener rige Dag sluttede med et malerisk Fakkeltog, da et Selskab af Præster lystes hjem over de stenede Fjeldstier og gjennem de frodige Løvlunde til deres Nattelogi paa det i dobbelt Henseende ved sin vakre Beliggenhed og sine Beboeres Gjæstfrihed venlige Graver. Frisk og deilig spillede de fremhængende Løvranker i det røde Fakkelskin imellem de dybe sorte Skygger i Trægrupperne og Fjeldkløfterne, og malerisk skinnede den hvidmalede nye Kirke frem under de rige Løvkroner.

Sommerdagen, træt af Lyst,
lagde sig at sove,
Og ved Blomstervoldens Bryst
Slumrede hver Vove.
Taus og mørk staar Skovens Hal
Som en lukket Kirke,
Søiler lig i dunkle Sal
staae de hvide Birke.
Sangen tier i dens Hvælv;
dumpe Lyd af fjerne Elv
suser gjennem Løvets Kroner,
som et Orgels sidste Toner.

Et uhyre Træ i Kalifornien.

(Welingtonia gigantea.)

Den engelske Reisende Douglas har i et Brev til Bestyreren af den botaniske Have i Kew ved London, Sir William Hooker, givet følgende Skildring af dette Bartræ eller konglebærende Træ, som findes i Kalifornien: „Det mest Pragtfulde i Kaliforniens Vegetation er et Bartræ af uhyre Størrelse, der give Bjergene en høist eiendommelig, jeg havde nær sagt frygtelig Charakteer — noget som klarlig viser os, at vi ikke ere i Europa. Jeg har flere Gange maalt dette Træ og fundet, at det med et Middeltal holder 270 Fod i Høide og 32 Fod i Omkreds, eller noget over fem Alen i Gjennemsnit 3 Fod fra Jorden. Jeg saa vistnok flere, der vare 300 Fod høie og derover, men jeg saa intet, der var tykkere."

Udgiveren af „Gardener's Chronicle" har opkastet Spørgsmaal om hvad dette var for Træ; men det er først ganske nylig, at man har faaet mere tilfredsstillende Underretning derom fra en udmærket engelsk Samler, Mr. Lobb, som, idet han har sendt Frø og levende Planter til den exotiske Planteskole i Chelsea, skriver saaledes derom: „Dette pragtfulde altidgrønne Træ maa man paa Grund af dets overordentlige Høide og Tykkelse kalde Kongen i Kaliforniens Skove. Det findes fornemmelig i en enkelt Trakt i de høitliggende Lider af Sierra Nevada, nær ved Floderne Stanislaus' og St. Antonios Kilder, under 38° N. B. og 120° 10′ V. Længde til omtrent 5000 Fod over Havfladen. 80 til 90 Træer findes omtrent i en Omkreds af en engelsk Miil, og disse have en Høide af 250 til 320 Fod og fra 10—20 Fod eller 5—10 Alens Tykkelse og meget derover i Gjennemsnit. De have nogen Lighed med Seqvonia (Taxodium) sempervirens. Nogle staae enkeltviis, andre parviis eller i Grupper paa

Wellingtonia gigantea.

Partie ved Sarpsborg. Efter Originaltegning af B. Lund. (Se Nr. 12.)

3—4 Stykker. Et nylig fældet Træ holdt over 300 Fod i Længde og havde, naar Barken regnedes med, et Gjennemsnit af 29 Fod og 2 Tommer fem Fod fra Jorden; 18 Fod over Jorden holdt det 14 Fod og 6 Tom.; 100 Fod fra Jorden 14 Fod og 200 Fod fra Jorden 5 Fod og 5 Tommer. Barken er lysbruun kaneelfarvet og 12 til 15 Tom. tyk. Smaagrenene ere runde, noget hængende og ligne Grenene paa Ener eller Cypres. Bladene eller Baret er lyst græsgrønt, paa unge Træer er det udstaaende med en spids Od. Konglerne ere forholdsviis smaa, omtrent saa store som et Hønseæg eller $2\frac{1}{2}$ Tomme lange og 2 Tommer tykke. Stammen af det omhandlede Træ var fuldkommen heel og frisk fra Yten til den inderste Malm. Træet er let og af en rødlig Farve som Blyantstræ. Et Stykke af Barken (21 Fod i Høide), der har beklædt Rodenden af dette Uhyre af et Træ, er i sin naturlige Form bleven udstillet i St. Francisco. Det danner der et rummeligt tapetseret Værelse, og indeholder et Pianoforte foruden Sofaer og Stole for 40 Personer. Ved en Leilighed slap man uden Ulempe 140 Børn ind i det. Veden eller Træet i et af disse Træer er udbragt til over 3000 Doll.

Ved at tælle Aarsvæxterne eller Aarringene i dette Træ har man fundet, at det er 3000 Aar gammelt, det vil sige, det har været en liden Plante ved de Tider, da Samson slog Philisterne, eller da Paris løb bort med den skjønne Helena, eller da Æneas bar den gode Fader Anchises paa sin sønlige Ryg, og dette er ikke nogen Urimelighed, naar man betænker, at det neppe tiltager to Tommer i Gjennemsnit paa 20 Aar. Udgiveren af Gardener's Chronicle giver en nøiagtig videnskabelig Beskrivelse over dette Kjæmpetræ, som han henfører til en ny Slægt, som han kalder Wellingtonia; dette har han fundet at være det mest passende Navn; thi, heder det, Wellington staar ligesaa høit over Samtidens Helte, som hiint Kaliforniens Træ over de Skove, der omgive det. Lad det derfor i Fremtiden hede Wellingtonia gigantea. Keisere og Konger og Prindser have sine Planter, og vi maae ikke forglemme at sætte vor egen Helt i den høieste Rang iblandt dem."

(The illustr. Lond. news.)

Støbejerns-Port af Cottam og Hallen i London.

Under det Opsving, som Jernstøbningen og Jernindustrien overhovedet nu ogsaa har taget hos os, turde det være interessant og belærende at see Prøver paa hvad Udlandet leverer i denne Retning, og derfor er det, at vi give nedenstaaende Tegning af en i DHrr. Cottams og Hallens Fabrik støbt Park-Port, der i sin Tid var udstillet paa Londoner-Industriudstillingen. Porten er udført i en Stiil, der var brugelig for halvandet hundrede Aar tilbage og endnu gjenfindes i mangtet Huus paa Landet. Et af dens væsentlige Fortrin er, at den leveres til langt billigere Priis, end Smedejernsporte.

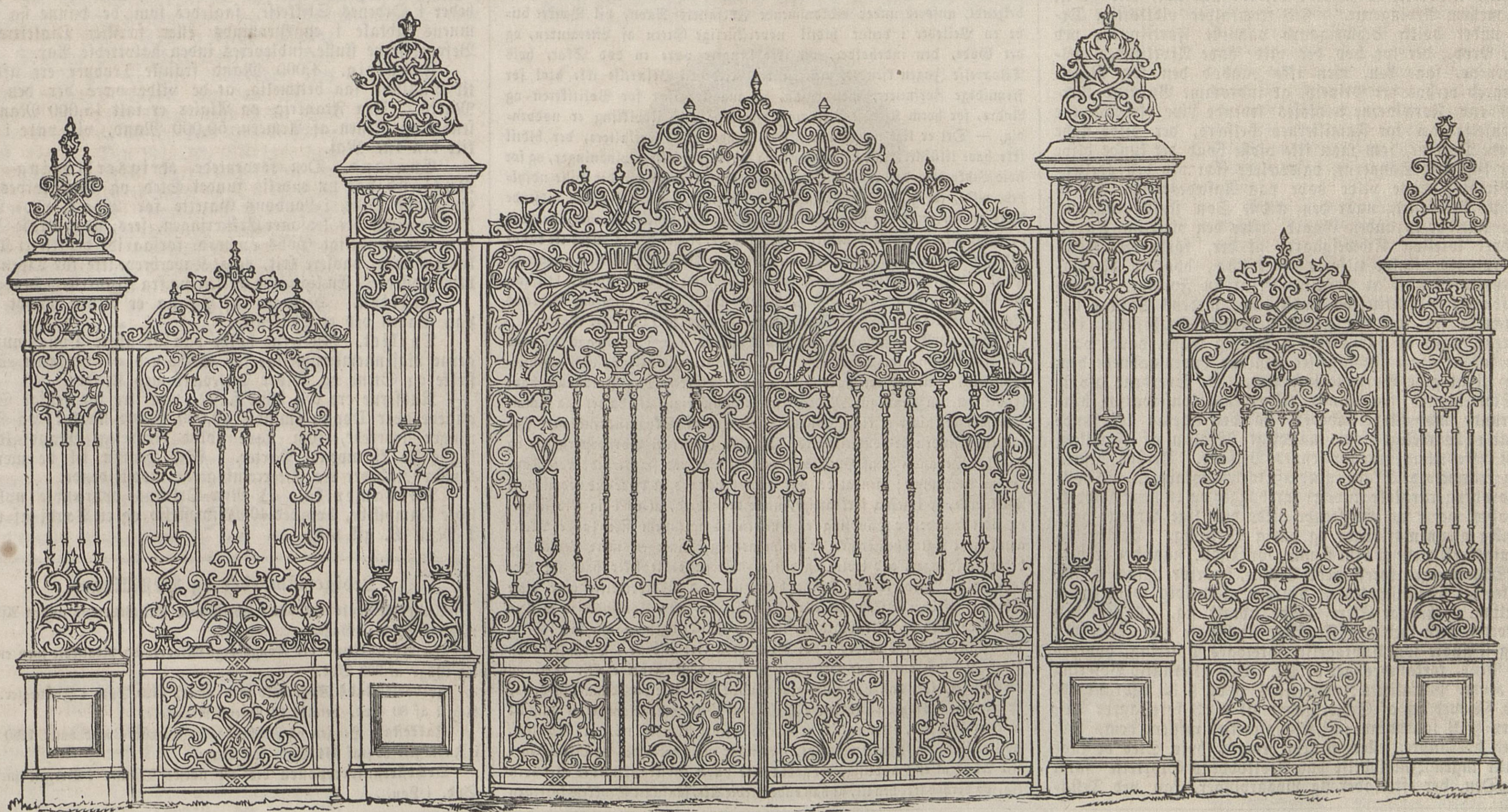
Storthinget.

Ved Odelsthingets Behandling af Søfartsloven i dens Heelhed (i Mødet den 31te Marts) besluttedes efter Forslag af Boyesen, at Loven skulde have fortløbende Paragraphtal og efter Forslag af Bagger at første Punktum i Kap. 1. § 4 (om at Skibsskjøder m. m. kunne skrives paa ustemplet Papiir) skulde udgaae.

I Storthingets Møde den 1ste April foretoges Indstilling fra Justitskom. Nr. 2 ang. den kgl. Propos. om at et til Fuldførelse af Bodsfængslet ved Christiania udenfor det Bevilgede medgaaet Beløb (31,252 Spd. 98 ß.) maa passere til endelig Udgift. Eenst. antoges Indst., „at den kgl. Propos. bifaldes for Tiden ikke." Derpaa bifaldtes Indst. fra Budgetkom. om for 1000 Spd. at afhænde til Bodø Kommune det af Staten til Kjøbstadsanlægget erhvervede Territorium samt at afhænde Gjerdrums Alminding til sammes Gaardeiere for en ved Taxt bestemmendes Kjøbesum. Daa foreslog, at afstaae til Rydningsmænd Jordstykker af Almindingen, der vare skikkede til at opdyrkes, hvilket Forslag ved alternativ Votering ved Indst. blev forkastet. Endelig bifaldtes Indst. fra Næringskom. Nr. 1. i Anledning af den kgl. Propos. om at de Fondet til Bygdemagaziners Indretning og andet almeennyttigt Brug tilhørende Midler kunne udlaanes til Kommuner til Afhjælpning af Korntrang, imod at der for de udlaante Summer udstædes Forskrivelse af Formandskabet paa vedkommende Kommunes Vegne samt at der af Laanet svares 4 pCt. Renter.

Til Storthinget overbragte Statsraad Bretteville den 4de April blandt andre kgl. Propos. en om at Staten maa deeltage i den fra Hovedjernbanen anlagte Sidebane i Nærheden af Strømmen (Veikom.) og en do. om Forandring i Grundlovens § 107.

I Odelsthingets Møde den 5te April foretoges Indst. fra Justitskom. Nr. 1. i Anledning af den kgl. Propos. til Lov om Arv. Siden 1830 har der paa Storthingene gjentagende været fremsat Forslag om at Mand og Kvinde uden Hensyn til Kjønsforskjel skulde gaae lige i Arv; dog have disse Forslag ikke ledet til nogen Beslutning. Paa Storthinget i 1845 fremkom flere Forslag desangaaende, hvilke besluttedes oversendte Regjeringen med Anmodning om at træffe de fornødne Foranstaltninger til at der kunde blive forelagt næste Storthing Forslag til en Arveretslov. En Kommission udnævntes (Febr. 1846), der under 11te Juni 1847 afgav Indstilling, hvori foresloges Ophævelse af Kjønforskjellen i alle Arvegangsklasser, dog saaledes at den nærmeste Aasædesberettigede Livsarving skulde tilkomme en saa stor Forlod, at han beholdt $\frac{1}{3}$ af Gaardens Værdi fri for Hæftelse, forsaavidt det kunde skee uden at den Aasædesberettigedes Lod derved blev mere end dobbelt, samt en udvidet Testationsret, idet den, der efterlader Livsarving, skulde kunne bortskjænke indtil $\frac{1}{4}$ af sin Formue, Andre derimod sit hele Bo. Regjeringen fandt imidlertid Sagen forlidet forberedt, til at nogen kgl. Propos. kunde fremsættes i 1848. Efterat Kommissionsudkastets Forfattere paany havde gjennemgaaet sit Arbeide, undergav Justitsdepartementet det en gjennemgribende Granskning, i Henhold til hvilken det indstillede, at Propos. skulde fremsættes for 13de ordentlige Storthing i Overeensstemmelse med dets Udkast, som navnlig gaar ud paa lige Arveret uden Hensyn

Støbejerns-Port af Cottam og Hallen i London.

til Kjønsforskjel i alle Arvegangsklasser, og hvori ikke er optaget Kommissionens Bestemmelser om Forlod for den nærmeste aasædesberettigede Livsarving. Statsraadets øvrige Medlemmer erklærede sig i sin Indst. til Kongen af 25de Jan. 1851 uenige i Justitsdepartementets Anskuelse om Tilraadeligheden af at indføre lige Arveret for Mand og Kvinde i den nedstigende Linie — blandt Livsarvinger — uden hvor Arveladeren ved Testament bestemte, at den skulde finde Sted og i Overeensstemmelse hermed afgaves kgl. Propos. af 14de Febr. næstefter til forrige Storthing. Den af bemeldte Storthing udvalgte Justitskom. Nr. 1, som fik Propos. til forberedende Behandling, erklærede sig igjen for Kommissionens og Justitsdepartementets Anskuelse angaaende den lige Arveret, hvilken Indst. forsaavidt vandt Thingets Bifald, idet den antoges af Odelsthinget mod 28 St. og af Lagthinget mod 2 St. Lovbeslutningen blev paa Grund af „de Betænkeligheder, der opstaae ved at forandre den ældgamle Regel for Arvs Deling mellem Livsarvinger, og den Frygt, som er ytret for en meenlig Indflydelse af Forandringen paa de Aasædesberettigedes Vilkaar, og for at den yderligere vil befordre Jordudstykningen," ikke sanktioneret. I Overeensstemmelse med Regjeringens nu eenstemmige Indstilling er en kgl. Propos. forelagt nærværende Storthing, der i alt Væsentligt, udenfor den lige Arveret mellem Livsarvinger, stemmer med forrige Storthings Beslutning. Kom. Pluralitet har optaget denne Beslutning, medens 2 Medlemmer have erklæret sig for den kgl. Propos. I Indstillingen har Pluraliteten fremhævet, hvorledes Retfærdighed og naturlig Billighed i aldeles overveiende Grad tale imod ulige Arveret, gjendrevet de af Hensynet til Kjønnenes forskjellige Betydning i Samfundet hentede Grunde for Bibeholdelsen af samme, og paaviist, at den ulige Arveret som antaget giver ikke Betryggelse mod en for vidt dreven Jordudstykning (hvis Skadelighed Kommitteens Pluralitet indrømmer), og mod de Aasædesberettigedes altfor store Betyngelse. „Idet Pluraliteten i Kom. maa erklære sig for: at Kjønsforskjellen i det Hele sættes ud af Betragtning, og at Thinget ogsaa har lagt forrige Storthings Beslutning til Grund for sin Indstilling, erkjender den, at der allerede ved den kgl. Propos.'s Bestemmelse om Adgang for Ascendenter til ved Testament at give deres Livsarvinger af begge Kjøn lige Arveret (§ 34), vil være vundet meget for Kvindekjønnet, men den kan dog ikke fravige den Anskuelse, at det retfærdigste og naturligste Arveforhold i Mangel af Testamente bør indtræde, medens det er de Modifikationer heri, som særegne Omstændigheder kunne gjøre ønskelige, der bør være Gjenstand for testamentariske Bestemmelser. Det er derfor efter Pluralitetens Anskuelse om de i Almindelighed rigtige og retfærdige Arveregler, at stille Sagen forkeert, naar man vil fordre testamentariske Bestemmelse, for at lade den lige Arveret indtræde, istedetfor at overlade det til Vedkommende ved Testament at foretage de Afændringer i den lige Arveret, som særegne Forholde kunne fremkalde. Den fornødne Adgang hertil formenes forrige Storthingsbeslutning at have holdt aaben ved dens § 33, der ogsaa vil sætte dem, som holde paa Kjønsforskjellen, istand til ved Testament enten ganske eller ialfald paa det nærmeste at tilveiebringe det hidtil gjældende Arveforhold."

Efterat et af J. Sverdrup stillet Forslag om Udsættelse af Lovudkastets Behandling (fordi Indst. saa sent var bleven trykt og Sagen paa Grund af sin Vigtighed fordrede moden Overveielse) var bleven forkastet, skred man til Behandlingen. De 4 første §§ antoges eenst. Ved § 5 opstod Debat om hvorvidt der efter Kom. Minoritetsforslag skulde tilføies et Tillæg gaaende ud paa at sikre ægte Børn under 15 Aar den forsatte Udbetaling af Opfostringsbidrag, som det maatte paahvile den Afdøde at udrede. Forst antoges eenst. den af Kom. indstillede § saalydende: „Har Fader lyst sit ægte Barn i Kuld og Kjøn, det er: til Thinge mundtlig eller skriftlig erklæret det for sit, arver det efter Fader og efter Fædrenefrænder halv Lod mod ægte Barn, om saadant findes, og ligesom ægte Barn, om saadant ikke findes. Barn, der af Faderen er avlet i Hor eller Blodskam, kan ikke vinde Arveret ved at lyses i Kuld og Kjøn." Dernæst antoges følgende af Jaabæk foreslaaede Tillæg: „Naar en Fader, efter hvem der ikke findes Enke eller ægte Børn, efterlader sig uægte Barn under 15 Aar, bliver det Fornødne til Dækkelse af det ham paahvilende Opfostringsbidrag at afholde af Boets Midler, forinden disse komme til Skifte og Deling. Døer Barnet, forinden det har naaet 15 Aars Alder, falder det til Sammes Forsørgelse Afholdte, forsaavidt det er uanvendt, tilbage til Deling mellem Arvingerne." § 8 fremkaldte vidtløftige Debatter, under hvilke Schweigaard paaviste Fortrinnene ved den kgl. Prop., der lod hvo der vilde have Arvelighed mellem Børnene, faae den, men ikke paabød den som Regel. Han angreb derhos det Princip, at indrømme Børnene stærkere Ret end Forældrene i disses levende Live, fremhævede de Betænkeligheder for Familiernes Velfærd, der vilde flyde af at lade Døtrene, som man ikke vidste hvad der kunde blive af, være lige med Sønnerne, og dvælede især ved den ødelæggende Virkning dette vilde have paa Aasædesretten, der jo kunde siges kuldkastet, naar den ældste Søn skulde tage sin Faders, ligesom en anden Gaard, efter den virkelige Værdi. Subsidiært foreslog Schweigaard, at der, forsaavidt Kom. Indst. antoges, skulde tilføies et Tillæg, hvorved Arveladeren erholdt Ret til at bortgive ¼ af sin Formue. Mossige forsvarede Pluralitetens Indstilling, medens Balstad ogsaa erklærede sig for den gamle Lovregels Omkastelse, idet Forældrene, naar de vare blevne gamle og svage, havde vanskeligere for at gjøre Undtagelser, om end Loven aabnede dem Adgang til at give Børnene lige Arv. J. Sverdrup afviste de af Schweigaard fra Familievelfærdens Konservation hentede Grunde mod Arveligheden, da det ligesaa let kunde træffe, at et kvindeligt som mandligt Medlem af Familien var bedst skikket til at sørge for dennes Velfærd. Derhos bestred han den fremhævede Skadelighed af Jordudstykningen, ved hvilken et Jordbrugeraristokrati vilde forebygges og en stærk Middelstand skabes, og i saa Henseende vilde den lige Arveret have en gavnlig gjennemgribende og varig Virkning. Harbitz og Borchsenius erklærede at ville stemme for Indst., naar den erholdt det af Schweigaard foreslaaede Tillæg, hvorfor ogsaa § 33, til hvilket det nærmest blev at henføre, samtidig toges under Behandling. Efterat Flere havde udtalt sig, alle for den lige Arveret, men med den Forskjel, at Nogle vilde have den som Regel, Andre som Undtagelse, foretoges Votering, hvorved den kgl. Prop. forkastedes med 57 St. Ved alternativ Votering mellem Kom. Pluralitets Indst. til § 8 og § 33 uforandrede og disse §§ med det af Schweigaard til § 33 foreslaaede Tillæg, blev § 8 saalydende: „Kjønsforskjel mellem dem, som arve med hverandre, eller mellem dem, i hvis Sted de tage Arv, faar ingen Indflydelse paa Arvelodens Størrelse" samt § 33: „Den, der efterlader sig Livsarvinger, kan ved Testament bortgive til hvem han vil en Fjerdedeel af sin Formue" med saadant Tillæg: „og derhos tildele Søn dobbelt Lod mod Datter, hvad enten de arve selv, eller Afkom i deres Sted, hvorved dog iagttages Bestemmelsen i § 5 om Børn, som ere lyste i Kuld og Kjøn" — bifaldte med 45 St. Den 5te fortsattes og tilendebragtes Lovens Behandling.

Den 6te indstillede Thinget sine Forhandlinger før Paaske, efterat der var foretaget Valg paa Embedsmænd (for de følgende 14 Dage) med saadant Udfald: i Storthinget: Præs. Harbitz, Vicepræs. Aall, Sekretær Saxlund og Vicesekr. Enge; i Odelsthinget: Præs. Stabell, Vicepræs. Blom, Sekretær Meldahl, Vicesekr. Mossige; i Lagthinget: Præsident Christensen, Vicepræs. Bergh, Sekretær Hesselberg, Vicesekr. Børresen.

Literatur og Kunst.

Norsk Forfatter-Lexikon fra 1814 til nuværende Tid af Jens E. Kraft. Dette Værk, hvorpaa Boghandler Joh. Dahl indbyder til Subskription, vil udentvivl blive en af vor Literaturs værdifuldeste Frembringelser og har saaledes i mere end almindelig Grad Fordring paa Publikums Understøttelse, hvorfor vi ogsaa ville bidrage Vort til i denne Henseende at vække Opmærksomheden, idet vi hidsætte i sin Heelhed den paa Værket udstædte Subskriptionsindbydelse, der er undertegnet af Rigsarchivar Chr. Lange, som har paataget sig Udgivelsen. „Vor afdøde berømte Topograph og Literator Sorenskriver Jens Kraft begyndte, som bekjendt, sin literære Løbebane med i Forening med Professor R. Nyerup i Kjøbenhavn at udgive et almindeligt Literaturlexikon for Danmark, Norge og Island indtil 1817 (2 Bind 4to Kbhvn. 1819—20), og denne i Ungdomsaarene paabegyndte Syssel omfattede han lige til sin Død med stor Interesse og udholdende Flid. Han fortsatte derfor stadig sine bibliographiske Samlinger, oprindelig som Supplementer til Hovedværket, og saasnart han havde fuldendt sin topographisk-statistiske Beskrivelse over Norge, begyndte han at ordne disse Samlinger og skyede hverken Bekostning eller Umage for at fuldstændiggjøre dem. Hans Ungdoms og hans Alderdoms literære Sysler mødte hinanden, og Resultatet heraf er Manuskriptet til et næsten fuldfærdigt norsk Literatur-Lexikon fra 1814 til nærværende Tid, som hans Efterladte havde tænkt at skjænke til vort Universitets-Bibliothek. Herved vilde imidlertid hans vigtige Arbeide forholdsviis kun gjøre lidet Gavn, og man bør i alle Fald forsøge, om det ikke skulde lykkes at faae det udgivet i Trykken. Det mangeaarige Venskab, hvormed den Afdøde hædrede mig, hans Efterladtes Ønske, og Hr. Boghandler Dahls Opfordring have i Forening bevæget mig til at besørge Udgivelsen, uagtet min Tid ikke vil tillade mig selv at foretage de vidtløftige Eftersøgninger og Forespørgsler, som paa Grund af Forfatterens mangeaarige Ophold i en liden By, langt fra Bibliotheker og Literatorer, blive nødvendige under Arbeidets Revision. Men hertil har Forlæggeren formaaet en yngre, sagkyndig og paalidelig Videnskabsmand, og det er min Overbeviisning, at man paa denne Maade har sikret sig en Udgave af det første Norske Forfatter-Lexikon, der vil gjøre Fædrelandet og Forfatteren Ære. — Om et saadant Værks store Værd og Betydning for os og for Fremmede, er det her unødigt at skrive; den Usagkyndige vilde ligefuldt ikke fatte Vigtigheden deraf, og for den Sagkyndige er det overflødigt. Kun dette om Værket selv. Det er oprindelig et Supplement til Nyerup-Krafts ovennævnte Lexikon; men efterat der for Danmarks Vedkommende var udkommet en nu fuldendt Fortsættelse af samme af Th. Erslew, ændrede Kraft sin Plan forsaavidt, at han i sit nærværende Arbeide optog af det ældre Værk samtlige ogsaa før 1814 udgivne Skrifter af Forfattere, som i 1814 forbleve i Norge. Herved bliver hans Arbeide foruden et Supplement for Fællesliteraturens Venner til det Nyerup-Kraftske og det Erslewske, tillige et selvstændigt Forfatter-Lexikon for Norge og et Grundlag for alle følgende Arbeider. Som saadant har det Interesse for et større Publikum end Literatorernes, og tør paaregne oplyste og dannede Landsmænds Understøttelse udenfor hines snevre Kreds. Og hertil vover jeg paa det bedste at anbefale det." — Hertil behøver man vel ikke for Sagkyndiges Vedkommende at føie nogen yderligere Tilskyndelse om Værkets Understøttelse eller Paaviisning af dets Interesse og Nytte. Kun for de Uindviedes Skyld vil et Par Exempler ikke være ganske overflødige, da de godtgjøre, at Værket ogsaa vil være af Vigtighed for andre end Literatorer. Da det giver Oplysning ikke alene om Forfatternes Fødested og Aar, men ogsaa deres Forældres Stand, samt sandsynligviis vil, forsaavidt en Forfatter er gift, komme til at indeholde Hustruens Navn (hvilket imidlertid savnes i Krafts Manuskript), vil man deri kunne søge Rede i mange Familieforholde, hvorom intet andet Skrift giver Oplysning. Da dernæst de vigtigste Artikler i Tidsskrifter og Aviser, forsaavidt de ere forsynede med Forfatternavn eller dette har været Kraft bekjendt, anføres under vedkommende Forfatters Navn, vil Værket blive en Veileder i denne hidtil uoverskuelige Green af Literaturen, og det Gode, den indeholder, vil ikke længere være en død Skat, hvis Tilværelse Ingen kjender, men en rig Kilde til Belærelse ikke blot for fremtidige Forfattere, men ogsaa, og maaskee især for Politikeren og Andre, for hvem Kjendskab til vort offentlige Livs Udvikling er nødvendig. — Det er lige meget at ønske og haabe, at de Forfattere, der hidtil ikke have tilstillet Kraft biographiske og bibliographiske Oplysninger, og for hvis Vedkommende derfor Mskpt. hyppig indeholder Huller, der skulle udfyldes, vilde, for at lette Udgiveren Arbeidet hermed, i betimelig Tid indsende Notitser om deres Levnetsomstændigheder og Skribentvirksomhed, hvorved de ogsaa sikrede sig mod at blive forbigaaede, Noget der jo ellers let kunde indtræffe især med Forfattere, der enten blot have skrevet i Aviser eller anonymt. Hvad Værket forøvrigt angaar, vil det udkomme i 6—7 Hefter (tilsam. 40—50 Ark) til en Priis af 8 ß. Arket, stor Oktav, (ligesom Erslews Forfatter-Lexikon), hvoraf Subskribenterne erholde 12½ pCt. Rabat.

Den norske dramatiske Skoles Theater gav i Søndags en med stor Forventning imødeseet Nyhed, et originalt Fireakts-Lystspil „Huusjomfruen." At de, der have gjennemlæst Stykket, paa Forhaand have spaaet det den gunstigste Modtagelse, er ganske rimeligt, da det paa samme Tid som det giver et klart Billede af et Par af Skyggesiderne ved Familielivet inden de konditionerede Stænder (forskruet Børneopdragelse og haanlig Behandling af Huusjomfruer) tiltaler ved smukt indklædte Tanker og Lærdomme; men at det var snarere nær ved at kjede end ved at more Tilskuerne, er ligesaa forklarligt, naar man veed, at en i sig selv simpel og lidet spændende Handling er spunden ud igjennem fire lange Akter, at al sjent søgt Theatereffekt er forsmaaet og Dialogen mere korrekt og belærelsessvanger, end livlig og vittig. De fleste Repliker have sin Betydning og Værd, idet de kunne betragtes som Udarbeidelser over visse Themaer af vort selskabelige eller Familie-Liv, men Forbindelsen mellem dem indbyrdes og Tilknytningen til selve Handlingen er ofte saa løs, at det sceniske Indtryk derved i høi Grad maa lide Afbræk. Heraf seer man klart, at Forf. enten har forsmaaet at lempe sit Arbeide efter Scenens Fordringer, idet han har villet give Publikum solide Lærdomme, istedetfor de løierlige Optog og glindsende Bobler af Vittigheder, som det er vant til at henrykkes ved, eller ogsaa at han kun lidet kjender til det Sceniske, hvilket sidste synes mest rimeligt, især naar man betragter Udstykningen i fire Akter af en Handling, der godt kunde været indskrænket til to eller høist tre, og derhos seer hen til, at han ender tredie Akt, saasnart Stykkets forresten uhyggelige Spænding (Huusjomfruens tilsyneladende Skyldighed i Tyveri) er antydet, uden endnu at være indtraadt. Jeg vil ikke nævne slige theatralske Ravgalheder, som Sladdrescenen i første Akt, der ved sin Langtrukkenhed og Kjedelighed sætter Publikums Taalmodighed paa den yderste Prøve, og den megen Snakken efterat Knuden allerede er løst. Men fraregnet alle sceniske Mangler, maa man indrømme, at Stykket indeholder en saa sund Kjærne, saamange brugbare Lærdomme og en saa heldig Skildring af norske Forholde, at det altid som en solid, skjønt mindre smagelig Ret vil tjene til en sund Afvexling efter Nydelsen af det pidskede Flødeskum fra Verdens fire Hjørner, som man ellers jævnlig er bleven opvartet med. Jomfru Parelius, der her havde Anledning til som Huusjomfru at gjentage sin Bravourrolle fra „Arbeiderpigen," skjønt med betydelige og eiendommelige Modifikationer, var her som saa ofte ellers den, der ved sit Spil bidrog mest til at opretholde Stykket. Det Hele ender med en Vaudevillehenvendelse til Publikum, ved hvilken da ogsaa dette pligtskyldigt faldt ind med en bifaldende Meningstilkjendegivelse, der sandsynligviis vilde udeblevet, hvis ikke Forf., der i hele Stykket havde viist sig uafhængig af Publikums Smag og Mening, med Et havde bøiet sin Nakke for dets Fod. Maatte Forfatteren ikke angre herpaa! For den gode Forfatter er en heel Logerads Bravoraab for dyrt kjøbt ved Henslængelsen af et eneste Ord, der kun er beregnet paa at smigre Publikums Egenkjærlighed og lunefulde Kunstforstandighed, idet han derved gjør Sit til at styrke Digterens og Kunstnerens uværdige Afhængighedsforhold til den uberettigede meningsbestemmende Masse.

I Thorsdags bragte ogsaa **Christiania Theater** noget Nyt, nemlig „Verdensdamerne," et franskt handlings- og gehaltløst Femakters Konversationsstykke med en Udstilling af 22 lidet interessante Personer, med en Rigdom af ægteskabsforbryderske Forholde, som det vil Parisere til for at rigtigen at skatte, og med et Effektjageri, der endog tager kvindelige Brøndgjæsters Vedsagning til Indtægt. Stykket blev uden al Barmhjertighed udpebet.

Direktionen for Christiania Theater har engageret det fordeelagtig bekjendte italienske Operaselskab, som ivinter har givet Operaer i Kjøbenhavn, til i Slutningen af indeværende Theatersaison at give endeel Forestillinger paa vort Theater.

Norge.

Christiania. Under 29de f. M. er 1ste Assessor i Christiania Stiftsoverrets anden Afdeling, Fr. M. Junghans, udnævnt til Justitiarius i denne Rets nævnte Afdeling; Byfoged i Tromsø B. N. Knap til Byfoged i Bergen og Stiftsoverretsprokurator N. W. Rogstad til Brigadeauditør m. m. i Christianssand samt Kommandørkapitain G. Hesselberg til Kontreadmiral; Kapitain C. F. Klinck til Kommandørkapitain; Kapitainlieutenant H. S. Hagerup til Kapitain og Premierlieutenant H. A. Falsen til Kapitainlieutenant samtlige i Marinen.

— Under s. D. er Bureauchef i Justitsdepartementet O. M. Dahl udnævnt til Expeditionssekretær i bemeldte Dept.; Bureauchef i Finantsdepartementet H. L. Helliesen til Expeditionssekretær i bemeldte Dept. og Kand. med. C. Fr. Bendeke til Distriktslæge i søndre Fosen. Desuden ere endeel Avancements og Forsættelser foregaaede i Kavalleribrigaden og Kapitain C. Fr. Wilse tilstaaet Afsked med en Pension af 392 Spd.

— Ifølge kgl. Res. af 16de d. M. er den for Jernbaneanlæggets Fuldførelse kontraktmæssig bestemte Tid forlænget til Udgangen af August d. A.

— Norges Banks Aktiva var ved Udgangen af f. A. 12,635,175 Spd., dens Passiva 9,353,273. Dens beholdne Formue var altsaa 3,281,902 Spd. (i 1851 3,165,157). Seddelmassen udgjorde 6,796,892 Spd., de rentebærende Udlaan 8,142,198 Spd., det udvexlede Sølv 225,298 Spd., Indtægterne for Aktierne 228,532 Spd.

— Statsraad Peder Motzfeldt, en af Rigsforsamlingens Medlemmer, afgik ved Døden den 1ste April i sit 77de Aar.

Drammen. En iværksat Subskription til Oprettelse af en Almueskole for Høvig- eller Listranden har havt det forønskede Resultat. Kjøbm. S. Capjon har afgivet Tomt til Skolens Bygninger og øvrige Træmaterialier til et Beløb af omtr. 400 Spd.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Det svenske Videnskabsakademi høitideligholdt den 31 Marts sin Aarsfest, ved hvilken Anledning Reuterdal oplæste en Biographi over Akademiets Stifter, Morten Triewald, til hvis Erindring Mindepengen for iaar ogsaa er præget.

Danmark. Videnskabernes Selskab har udsat Priisopgaver for Fremstillinger af de jydske og sjællandske Dialekters Sprogbygning, grammatiske Forhold og Taleform eller Egenheder i Ordenes Skikkelse, saaledes som de danne sig i Almuens Udtale i en Provinds eller særskilt Dialektregion. Besvarelserne skulle indleveres inden halvtredie Aar.

Frankrig. 4,000 Mand franske Tropper ere afsendte til Gallipoli saa betimelig, at de vilde være der den 27de Marts. Fra Frankrig og Algier er ialt 15,000 Mand afsendte og Resten af Armeen, 50,000 Mand, vil være i Tyrkiet den 1ste Mai.

England. Den forventede Krigserklæring mod Rusland har nu endelig fundet Sted og kundgjordes, fra Englands Side, i Londons Gazette for 28de f. M. Af en Deklaration, der ledsager Erklæringen, sees, at neutrale Skibe, selv med fiendtligt Gods ombord, forsaavidt det ikke er Krigskontrabande, passere frit, og at Kaperbreve ikke for Tiden ville blive udstedte. En lignende Erklæring fra Frankrig er kundgjort.

Italien. Hertugen af Parma er bleven dræbt midt paa Gaden ved et Dolkestik.

Tyrkiet. Russerne holde paa at gjøre Donaumundingerne uigjennemkommelige for Skibe ved at nedsænke Sandsække og Stene og opføre Pæleværk med Kjæder.

— Russerne ere den 23de f. M. paa tre forskjellige Steder gaaede over Donau (mindst 40,000 Mand stærke?) og Fægtninger leverede, som have voldt betydeligt Mandfald for begge de kjæmpende Parter. Med Hensyn til de nærmere Omstændigheder ere Efterretningerne modstridende.

Nordamerika. I New-Orleans opbrændte nylig 6 store Dampskibe, hvorved 40 Menneskeliv og en Værdi af omtr. 1 Mill. £. gik tabt.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Andet Assessorembede i Christiania Stiftsoverrets anden Afdeling med 800 Spd. i Gage.

En Adjunktpost ved Kongsbergs Middel- og Realskole men en aarlig Gage af 300 Spd.

Frederikstads Sognekald med omtr. 1320 Spd. i Indtægter. En Afgift af 80 Spd. betales til Byens Realskole.

Rakkestad, Heggen og Frølands Fogedembede med omtr. 1290 Spd. i Indtægter hvoraf 444 Spd. fast Gage.

Orchesteranførerposten ved det norske Theater i Bergen med 300 Spd. i Løn.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 15. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 15de April 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Sir Charles Napier. — Arabiske Dandserinder. — Kardinal Mezzofanti. — Christi Opstandelse. — Literatur og Kunst — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Sir Charles Napier

er født den 6te Marts 1786 og er ældste Søn af en Kapitain i Søetaten Charles Napier af Murchiston Hall i Grevskabet Stirling i Skotland. Han indtraadte i Marinen endnu inden han var 14 Aar gammel, og har fra den Tid af været i næsten uafbrudt Virksomhed. Efterat have tjent i 6 Aar paa forskjellige Skibe og især i Nordsøen og Middelhavet, blev han i November 1805 udnævnt til Lieutenant og udholdt i August 1808 som Kommandant af en Brig paa 18 Kanoner en heftig Fægtning med en fransk Korvet paa 22 Kanoner, hvilken han drev paa Flugten, skjønt Stormasten paa hans Skib var afskudt og han selv blev haardt saaret. Her viste han stor Standhaftighed, idet han uagtet sit haarde Saar (hans ene Laarbeen var knust) ikke var at formaae til at forlade Dækket saalænge Fægtningen varede. I 1809 udmærkede han sig ved Gjenerobringen af Martinique, idet han, med et Følge af kun fem Sømænd, gik i Land, besteg Voldene, og, ved høilys Dag, plantede det engelske Flag paa Fortet Edward. Ved samme Anledning udmærkede han sig saameget ved Angrebet paa Linieskibet d'Hanpoult paa 74 Kanoner, at han, da Skibet var taget, blev udnævnt til dets Fører. I 1813 erobrede han Øen Ponza, der var forsvaret ved 4 Batterier og et Taarn, besat med 10 24 og 18 Pundinger, 2 Tolvpundinger og 2 Mortere. Ligeledes udmærkede han sig ved Angrebet paa Alexandria. For disse Fortjenester fik han i 1815 Ridderkorset af Bath-Ordenen. Fra 1815 til 1829 var han ikke i aktiv Tjeneste, men fra 1829—32 kommanderede han Skibet Galatea paa 42 Kanoner, „on particular service" som det hedder. I 1833 overtog han Overkommandoen over Don Pedros Flaade, og vandt ved Kap St. Vincent en afgjørende Seir over Don Miguels talrigere Flaade. Til Belønning for denne Tjeneste fik han Titelen af Greve Kap St. Vincent og Storkorset af Taarn- og Sværdordenen. I 1839 kommanderede han Linieskibet Powerful paa 84 Kanoner, og blev i det følgende Aar Kommandør og Næstkommanderende over den ved den syriske Kyst krydsende Eskadre under Admiral Sir Robert Stopford. Han udmærkede sig her ved flere Leiligheder, især ved Beleiringen af Sidon, som han, med en Styrke af kun 1400 Mand mod 2700 Forsvarere angreb og indtog med Storm (27de Septb. 1840). Den 9de Okt. 1840 drev han paa Flugt et ægyptisk Korps under Ibrahim Pascha, som havde indtaget en fast Stilling paa Bjergene ved Beyrut, ifølge hvilken Seir Beyrut kapitulerede og Soliman Paschas hele Armee underkastede sig. Efter ligeledes at have taget Deel i det mærkelige Angreb paa St. Jean d'Acre overtog han Kommandoen over de ved Alexandria stationerede Eskadrer, og afsluttede der en Konvention med Mehemed Ali. For disse udmærkede Fortjenester erholdt han Kommandørkorset af Bath-Ordenen, blev nævnet i Parlamentets Takadresse, fik Ridderkorset af den russiske St. Georgsorden, og den preussiske røde Ørneordens 2den Klasse. I Nov. 1841, efter sin Tilbagekomst, udnævntes han til Dronningens Adjutant (naval aide-de-camp). I 1846 udnævntes han til Kontre-Admiral af det blaae Flag, og i Mai 1853 erholdt han sin nærværende Stilling som Vice-Admiral.

Arabiske Dandserinder.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

For en Snees Aar tilbage i Tiden under den gamle Mehemed Alis Regjering var der, som man fortalte os, en lystig Tid og et frit Leven i Kahiro. Den europæiske Kultur havde endda ikke ret faaet Indpas; der var ikke tænkt paa noget Politi efter europæisk Forbillede, og Enhver kunde inden sine egne fire Vægge omtrent gjøre og lade hvad han fandt for godt. Offentlige Dandserinder og Sangerinder vare privilegerede, og maatte løse Tegn for at kunne udøve sine Kunster. Af disse løstes der da ogsaa en utrolig Mængde, hvilket indbragte Paschaen uhyre Summer. Men denne slette Finantsspekulation bar i sig Spiren til Dandsens og hele dette Væsens Undergang. Med Tilladelsen til den fri Udøvelse af disse Kunster, troede en stor Deel af deres Udøvere at have tilkjøbt sig uindskrænket Ret til ogsaa i Alles Paasyn, paa Gader og Torve, i Landsbyer og paa Flodskibene at drive sit Uvæsen, og det gjorde de da ogsaa med den mest mageløse Frækhed og Tøilesløshed. Hvorhen man vendte sig, var der smukke Piger, Dands og Musik, Sang og Klang, og der var et Liv i den gamle Kalifstad som om hele Muhameds Paradiis med dets Houris og Lystigheder var flyttet ned til Jorden. Denne Fryd og Gammen kunde naturligviis ikke vare længe; først blev det for broget for de europæiske Gesandter og Konsuler, de blandede sig i Sagen og protesterede mod disse offentlige Skandaler, og en vakker Dag lod Paschaen, der selv ærgrede sig over det Uvæsen han havde fremkaldt,*) den Befaling udgaae, at fra næste Dag skulde alle de solgte Tilladelser eller meddelte Privilegier være døde og magtesløse, og at den eller de, som til Trods for denne Befaling fremdeles vovede at udøve sine Kunster, skulde faae Straf efter Fortjeneste. Straffen fulgte ogsaa øieblikkelig paa Overtrædelsen, og var ligesaa original som eiendommelig for en orientalsk despotisk Regjering. Thi den følgende Dag lod man paagribe alle Kvinder, der endnu fandtes i Kahiro og som ved at løse Kort havde angivet sig som Dandserinder, Sangerinder o. a. dsl., hvorpaa de bleve transporterede til Overægypten og giftede med Soldater, og formodentlig er det af disse Forbindelser en stor Deel af den Helteslægt, man nu i Ægypten seer vansiret ved europæiske Uniformer og Vaaben, har sin Oprindelse. De ægyptiske Dandserinders eller Ghazijets engang saa berømte Kunster, som Afbildninger i de gamle Grave vidne om allerede udøvedes paa Pharaonernes Tid, er saaledes paa det nærmeste undergaaede eller udøves kun i største Hemmelighed af Kvinder af Ghawizihstammen, der aflede sin Herkomst fra de for sin Ynde berømte Baranukehs ved Harun al Raszids Hof.

*) Mollaherne eller de muselmanske Hellige skulle ogsaa have taget Forargelse over at disse Kvinder af den rette og sande Tro gave sine Kunster og Yndigheder til Priis for de Vantroes profane Øine.

Charles Napier, Overstkommanderende for den engelske Østersøflaade.

En af vort Skibs Officierer, der tidligere havde været i Ægypten, havde fortalt os saa meget om Ghawizihernes Dands, som han i Kahiro havde været Vidne til, og en af vore alexandrinske Venner havde skildret den som noget saa yndigt og fuldendt, at vi vare yderst nysgjerrige efter at see en Prøve paa denne Kunst, mod hvilken europæiske Balletter sagdes at være Børneværk. Under et saa kort Ophold som vort, var det i Kahiro vanskeligt ja næsten for umuligt at regne; under et længere Ophold troede man nok det kunde lade sig udføre, thi Sagen maatte forberedes, da det kun lod sig udføre i største Hemmelighed. I Overægypten var det derimod ikke vanskeligt at faae høre de arabiske Sangerinder og see den berømte Dands. Da vi ikke havde noget Haab om at komme derop, maatte vi følgelig lade os nøie med Fortællinger om Dandsen, og af disse, som jeg hørte i Kahiro og Alexandria samt af hvad jeg har fundet derom hos Schubert, Lord Nugent, Warburton, Craigher og Hackländer er denne lille Skildring fremstaaet.

Almé eller Alma betyder en lærd Dame, og dette Ord anvendes egentlig kun om Sangerinder. Deres Sang og Spil skal undertiden være saa udmærket, at de for en Aftenforestilling i et Selskab faar 5 til 6000 tyrkiske Piastre (200—250 Spd.) Foruden sin musikalske Dannelse skulle de desuden efter østerlandske Begreber være talentfulde og kundskabsrige. Dandserinderne ere langt mindre anseede. De kaldes i Landets Sprog Ghazijets eller Ghawaizis. Der var engang en Forening eller rigtigere flere Foreninger af dette Slags Kvinder, der anordnede al Dands og alle Høitideligheder ved den store Verdens Bryllupper og Festligheder i Kahiro. Man fortæller om disse Dandserinder som om Sigeunerne eller Fantefolket, at de sig imellem have egne Skikke og Vedtægter, og at de ansee sig for at være af en fremmed Stamme. Dandsen selv er, som vi have antydet ovenfor, den selvsamme, hvormed deres Stammødre for Aartusinder siden underholdt Pharaonerne, thi næsten hver Stilling og Bevægelse man seer, skal gjenfindes paa de gamle Gravminder. Egentlig er den mere en mimisk Fremstilling med vexlende afmaalte yndige og siirlige Bevægelser, end hvad vi forstaae ved Dands, men der udkræves naturlige Anlæg, lang Øvelse og stor Kunst for at komme til Fuldkommenhed deri. Dandserindernes Dragt er meget malerisk og klædelig; den bestaar af en kort, stramt siddende broderet Jakke, som er aaben foran, af lange, vide, halv gjennemsigtige Silkebuxer, et Kashmirshawl, der er slynget om Lænderne, og lyse, guldbroderede, elegante Muslinturbaner. Haaret flagrer i mørke Lokker og Krøller om Skuldrene og glimrer af smaa Guldmynter. Ved at farve Brynene og anbringe mørk Sminke paa Øielaagene og under Øinene, give de Blikket et smægtende Udtryk. Den blottede Barm funkler af en Mængde glimrende Prydelser.

Naar Dandsen eller Baletten skal begynde, ombytter Dandserinden undertiden denne Dragt med en lettere, kaster Tøflerne af og gaar frem midt i Værelset med langsomme afmaalte Skridt til Takten af Rørfløiter og Kastagnetterne, hvormed hendes Følge akompagneres, Efter et Rundblik eller en Hilsen til samtlige Tilhørere, er hun med Eet inde i den Rolle, hun skal give; enten den er munter eller tragisk, følsom eller pathetisk, synes hun ikke at kunne sættes i Bevægelse af nogen anden Følelse eller Lidenskab, end den hun skal fremstille. Undertiden fremstilles der en heel Roman eller Historie, undertiden er Kompositionen simplere, f. Ex. Araberpigen lytter ved Aabningen af sit Telt efter Hovslaget af sin Elskers Hest, hun er mismodig fordi han nøler; endelig hører hun den kjendte Lyd og hun udtrykker sin Glæde over hans Komme. Han er træt af Reisen gjennem Ørkenen og synker i Søvn; hun vaager over ham og dandser omkring den Sovende. Han drager atter bort, og Sorgen overvælder hende. — En af de mest yndede af de ægyptiske Dandserinders Fremstillinger er den saakaldte Hvepsedands, der undertiden skal udføres paa en saadan Maade, at ei engang dens Momenter lade sig angive. Almindelig staar Dandserinden ledig i en eftertænksom Stilling, da kommer der flyvende en Hveps, som skjuler sig i hendes Barm, hendes Bælte eller hendes Klædning. Musikken bliver hurtig og stormende. Hun flyver om med Rædsel, medens hun iilsomt næsten med skjælvende

Haand søger efter Insektet, som hun frygter for har skjult sig i hendes Klædning. Tilsidst finder hun, at det Hele var en Feiltagelse, og nu udtrykker hun smilende sin Glæde og Lettelse herover i Dands.

„Disse Dandse,“ siger Eliot Warburton, „egne sig visselig ikke til offentlig Fremstilling i England, og vilde selv i Operaen ansees for altfor udtryksfulde. Men der viser sig megen Kunst saavel i Anlægget som Udførelsen; ja mange af dem vilde forbause, om ikke behage, selv den mest ubarmhjertige Koulissekritik.“ (Fortsættes.)

Kardinal Mezzofanti.

I Aaret 1849 saa Rom, der netop var i Forvirring ved en Revolutions Lidenskaber og Uroligheder, uden at lægge Mærke dertil, en Mand døe, der var en af det ny Italiens Prydelser, Kardinal Mezzofanti. Dette Navn vækker Mindet om den mest forbausende Sprogkjender, der nogensinde levede, om den Aand, der var mest vidunderlig begavet til at tilegne sig alle Idiomer. Historien nævner Mithridat den Store, der talede 22 forskjellige Sprog, Mezzofanti forstod 78 og talede dem næsten alle med en Lethed og en rigtig Intonation, der var istand til at frembringe den fuldstændigste Skuffelse angaaende hans Nationalitet. Den berømte Kardinal hviler nu 6 Aar i sin Grav og ikke en eneste Stemme har hævet sig, for at meddele Enkelthederne af hans Liv som Præst og Lingvist; nu endelig bliver denne Mangel udfyldt ved Hr. Manacit fra Toulouse, hvem vi allerede skylde flere Skrifter over italienske Geistlige. Dette Arbeide var ikke uden Vanskelighed; thi den beskedne Kardinal har ikke optegnet Noget om sit Livs Begivenheder, ligesom heller ikke om de Studier, der uden Ophør beskjæftigede ham; de Notitser, som den romerske Presse leverede angaaende ham, ere meget korte og utilfredsstillende, men Forfatteren har selv gjentagne Gange besøgt Italien, personlig kjendt Mezzofanti, kunnet benytte sine personlige Erindringer, som ogsaa hans Venners og forrige Elevers, og har saaledes reddet en Mængde Kjendsgjerninger og Anekdoter fra Forglemmelsen.

Mezzofanti, hvem man i Tydskland kaldte Sprogtæmmeren, i Italien den levende Pintsefest, blev født i Bologna den 17de September 1771. Hans Forældre vare Francisco Mezzofanti og Gorualda del Olmo, hvilke i Daaben gave ham Navnene Gaspar og Josef. Hans med Lykkens Gaver lidet velsignede Forældre nøde offentlig Agtelse; under det fædrene Tag aandede Alt Simpelhed, stille Fromhed, Orden og Sparsomhed. Ved Enden af det forrige Aarhundrede havde endnu næsten overalt i de italienske Familier bevaret sig de patriarkalske Sæder og den christelige Aand, som de senere Revolutioner saa voldsomt have rystet, og som Præster og Munke søgte at vedligeholde, navnlig i Middelklasserne; man aflagde gjensidige Besøg, var forekommende mod hverandre og den Geistlige satte sig ned ved den huuslige Arne. I et af Bolognas Klostre levede en Geistlig ved Navn Giov. Bapt. Respighi, Præfekt for Oratorierne, som var Mezzofantis Familie hengiven, ofte tog den unge Josef i sine Arme og senere blev hans Beskytter og Ven. Han havde en afgjørende Indflydelse paa Drengens Fremtid. Da Pastor Respighi lukkede sine Øine, havde han den Glæde at see sin Elev som Kardinal. Mezzofanti lærte først Latin under Veiledning af en Præst, Don Phil. Cicotti, og gjorde saa raske Fremskridt, at hans Fader, en forsigtig Mand, der frygtede for at Videnskabernes Løbebane skulde friste hans Søn, og blive ufrugtbar og høist vanskelig for ham, som for saamange Andre, ikke viste sig særdeles tilfreds dermed. Han vilde, at han skulde opgive sine Studier og lære et Haandværk, som snart kunde bringe ham Fordeel, men Forsynet havde en anden Hensigt med den unge Josef og havde i hans Families Skjød stillet Pater Respighi ved Siden af ham. Denne havde som en indsigtsfuld Mand snart erkjendt denne tidligt modne Aands Retning; imidlertid gav Faderen først efter lange Overtalelser sin Tilladelse og lod Sønnen komme i Skole. Uden Oratoriernes Anseelse og Mellemkomst vilde Mezzofanti sandsynligviis sit hele Liv igjennem være blevet en beskeden Haandværker i Modena. Sikker paa sin Fremtid hengav han sig nu med Iver til Studeringerne og indtraadte i de fromme Skoler, hvor hans Fremskridt og hans gode Opførsel skaffede ham den første Plads og de første Belønninger. Allerede da aabenbarede sig den vidunderlige Hukommelse, der senere skulde gjøre ham saa berømt. I hans 15de Aar var hans Kursus i Rhetorik og Philosophi tilende, han havde følt den uimodstaaeligste Trang til Sprogforskninger og begyndte at befatte sig dermed. Fra det 15de til det 17de Aar angreb umaadeligt Arbeide og altfor strenge og upassende Bodsøvelser hans Sundhed, saa at Lægerne foreskreve ham en længere Rolighed. Det unge Menneske benyttede denne til at raadspørge Himmelen angaaende den Løbebane, han burde vælge, og som let lod sig forudsee. Den geistlige Stand forekom ham ganske naturlig, da den forenede Studiets Fordele med hans fra Barndommen antagne Vane til religiøse Øvelser.

Under Pater Respighi's Beskyttelse blev han optaget i det biskoppelige Seminarium i Bologna: hans Ry var gaaet forud for ham og ny Fremgang retfærdiggjorde og forøgede det. Han fortsatte sine græske Studier i Bologna under Veiledning af Pater Emman da Ponte, en flygtet spansk Jesuit, og dette Sprog er blandt alle de mangfoldige Idiomer og Dialekter, som han senere tilegnede sig, stedse blevet hans Yndlingssprog. Dominikaneren, Pater Olivieri, gjorde ham bekjendt med det Hebraiske. Mezzofanti føiede hertil det arabiske og de mest udbredte nyere Sprog. En Geistlig fra Blois, som Revolutionen havde fordrevet fra hans Fædreland, blev M.'s Lærer i Fransk, hvilket Sprog han snart tilegnede sig og som han meget gjerne talede. En lignende Overlegenhed, som i de forskjellige Sprog, viste han i sine theologiske Studier, og den 23de September 1797 indviede Msgr. Giovanetti, den Gang Erkebisp af Bologna, ham til Præst. Samme Aar den 15de Dcbr. begyndte han et Lærekursus i det Arabiske ved Universitetet i denne Stad; han var paa den Tid 24 Aar gammel. Denne første Lærerperiode varede ikke længe; det var paa den italienske Krigs Tid og Bologna faldt den ene Gang efter den anden, snart i Franskmændenes, snart i Østerrigernes Hænder, og i Hospitalerne opdyngedes Saarede fra begge Magter. Her blev den unge Præsts lingvistiske Kald et sandt Apostolat, thi han meddeelte ikke alene Religionens Trøst, men blev ogsaa hyppig Tolk mellem de Saarede og Lægerne. Paa denne Maade vandt han den Lethed i at tale og den simple Sprogform, som man ikke lærer af Bøger.

I Aaret 1804 blev han Professor i Græsk og vedblev som saadan til Aaret 1808. Tidens Bevægelser og de nye Storme, som brøde ind over Kirken og dens Overhoved, vakte dybe Bekymringer hos ham og lode ham foretrække et roligt, afsondret Studereliv for den offentlige Underviisning. I Aaret 1812 antog han en Post som Underbibliothekar i Staden Bologna, lykkelig ved her at finde alle Videnskabens Hjælpekilder og ved den Sammenstrømmen af Fremmede, der besøgte ham, at have Leilighed til at øve sig i de fremmede Sprog. Tvende Aar senere blev Paven fri. Pius VI drog i Triumph igjennem Ligurien og Modena og kom til Bologna, den anden By i hans Stater. Den høie Anseelse, som Mezzofanti her nød, hans Troskab mod Pavedømmet under den slemmeste Tid for samme, hans politiske Overbeviisning, hans literære Ry og Rygtet om hans dydige Vandel havde hos Pius VI vakt Ønsket om at see ham og lære ham at kjende. Mezzofanti blev ham forestillet, blev venskabeligt modtaget og en Sekretærpost ved Propagandaens Kollegium tilbudt ham; men den beskedne Bibliothekar afslog den, da han ikke vilde sønderrive de Baand, der bandt ham til hans Fædrenestad, hans Venner, hans Sædvaner og Arbeider. Forgjæves lod Paven ham senere paany opfordre ved Consalvi; han blev urokkelig. Da de politiske Grunde, som havde formaaet ham til at træde tilbage fra sit Lærerembede, ikke længere vare tilstede, saa overtog han igjen den 18de April 1814 sin Lærerpost i de østerlandske Sprog ved Universitetet, hvis Rektor han blev paa samme Tid. Den 15de Aug. samme Aar blev han ogsaa første Bibliothekar, da hans Forgjænger, Pater Pomp. Pozzetti, døde.

Imidlertid var den bolognesiske Lingvists Ry trængt ud over hans Vugges Stad og Udmærkelser fra alle Sider overraskede ham i hans beskedne, fredelige Bolig. Alle ved Kundskaber og Rang udmærkede Fremmede, som kom gjennem Bologna, stræbte efter at faae see og høre ham. Murat, der paa sin Reise fra Frankrig til Neapel kom igjennem Bologna, tilbød ham begge Siciliernes Orden. I Aaret 1819 ønskede Keiseren af Østerrige, under sit korte Ophold i Bologna, at tale med ham. Monarchen modtog ham, omgiven af sine fornemste Hofembedsmænd og høiere Officierer, hvilke talede dette vidtløftige Riges Folkestammers forskjellige Sprog og Dialekter. Abbeden blev af Alle behandlet med Opmærksomhed og Udmærkelse, og svarede alle i det Idiom, som Enhver af dem anvendte, med en sjelden Aandsnærværelse og en fuldkommen Reenhed i Henseende til Sproget. Keiseren tilbød ham en høi Stilling i Wien, for at vise ham sin Beundring, men Mezzofanti afslog den med en agtelsesfuld Høflighed. Ogsaa Storhertugen af Toskana søgte med megen Iver at drage ham til sig og kunde kun med største Møie bevæge ham til at modtage den hellige Josefs Orden, hvis Storkors han ved sin Ophøielse til Kardinal blev. Intet kunde rive ham fra hans Bøger og hans Yndlingsstudier og heller ikke forsømte han nogen Leilighed til at forøge sine lingvistiske Rigdomme. Bologneserne erindre sig saaledes, at en Brodersøn af den berømte Læge Uttini kom fra Sverige til deres Stad, ikke alene uden at kjende det italienske Sprog, men ogsaa øiensynlig ikke meget skikket til at lære det; han var saaledes afskaaren fra enhver Omgang med sine nye Landsmænd, da Rygtet om den saamange Sprog talende Mezzofanti lod ham haabe, i denne at finde en duelig Lærer. Desværre forstod Mezzofanti selv ikke det Svenske. Nogle Bøger, som en Fremmed skaffede ham, og nogle Ugers Øvelse vare tilstrækkelig til at skaffe ham et fuldstændigt Bekjendtskab dertil.*) I Aaret 1818 kom en anseet Armenier til Bologna, traadte i Forbindelse med Mezzofanti og denne forøgede strax sine Sprogerobringer med en ny. Under Veiledning af den lærde Pater Mingarelli havde han studeret det Koptiske i dets tre Dialekter, og til Kundskab deri fandt han siden dyrebare Midler i det vatikanske Bibliotheks Manuskripter. De politiske Begivenheder havde ført unge Grækere til Bologna, af hvilke han lærte at tale det Nygræske, om hvilket han dømte, at det aldrig vilde blive et klassisk Sprog paa Grund af dets store Lighed med det Gammelgræske, der stedse vil forholde sig til det Nygræske, som Cicero's og Virgils Sprog til Middelalderens Latin. Fremmede Landes Revolutioner hjalp ham flere Gange i hans Studier: af spanske Præster fra Biskaya lærte han Elementerne af det baskiske Sprog, hvis Vanskelighed er blevet et Ordsprog, og hvori han siden gjorde sig dygtigere i Rom ved Hjælp af andre Geistlige fra samme Folk. En uventet Bistand ydede ham en af hans egne Landsmænd, Professor Rosario, hvem man kaldte il chirurgo mauro og med hvem han læste Birmanisk. Man omtaler ogsaa en georgisk Familie, som nedsatte sig her og som var ham til Hjælp i at lære flere Dialekter fra Kaukasus. Det var især paa sin offentlige Lærerpost ved Universitetet, at Mezzofanti udfoldede alle sine uudtømmelige Lærdomsskatte. Blandt de Mænd af Fortjeneste og Navn, som bleve dannede ved hans Underviisning, maa man nævne den nuværende Bibliothekar i Bologna, Dr. Liberis Veggetti, Cav. Angellini, som udgav en med Rette rost italiensk Oversættelse af Sophokles, Hipp. Rosellini, Champollions Reisekammerat i Ægypten og Forfatter af Monumenti dell' Egitto & della Nubia, endelig den værdigste af disse Disciple, den lærde Numismatiker og Achæolog, Pater Cavedoni, Forstander ved Kabinettet for Oldsager og Mynter i Modena, der kun taler med den dybeste Ærbødighed om ham, som han kalder sin ottimo ed esimio maestro.

Denne Sprogmand, hvis Løbebane vi hidtil have forfulgt i hans eensomme Studeerkammer, paa Bibliotheket i Bologna og paa hans Lærerstol, viser sig nu paa en ny og større Skueplads. Et Kald, der var trængt ud over den italienske Halvø, et Kjærlighedens Præstedømme, som han i høist kritiske Tider og paa en vis Maade under Leirens Larm havde udøvet, lange og vigtige, Videnskaberne og den offentlige Underviisning ydede Tjenester, med eet Ord et heelt Liv som Lærd og opofrende Præst aabnede Mezzofanti den ærefulde Løbebane, som han allerede tidligere af Beskedenhed havde afslaaet. I Oktober 1826 havde Leo XII udnævnt Kardinal Capellari til Præfekt for Propagandaens Kollegium: han vilde derved anerkjende de Tjenester, som den lærde Kamaldulenser havde ydet den østerlandske Philologi. Levende Sympathier maatte drage Capellari hen til den berømte Sprogkyndige i Bologna, og snart begyndte en direkte og meget levende Forbindelse mellem dem. Den nye Direktør for Propagandaen benyttede ham ved flere Underhandlinger, som havde det ham anbetroede Kollegiums Opsving til Maal. Neppe havde Capellari den 2den Febr. 1831 under Navn af Georg XVI besteget den pavelige Throne, før han skrev til Kardinal Opizzoni, Erkebiskop i Bologna angaaende den Mand, som udbredte en saadan Glands over denne Stads Geistlighed og dens Universitet.

Følgerne af Julirevolutionen forplantede sig ogsaa til Italien og i Aaret 1831 reiste Bologna sig mod det pavelige Herredømme. Da Roligheden atter var gjenoprettet, vendte Erkebiskop Opizzoni tilbage, for at opfylde en Forsoningens Mission. Han overdrog en Deputation at nedlægge for Pavens Fødder Forsikringer om Provindsens og Stadens Troskab. Den lærde Stads berømteste Søn maatte naturligviis være Medlem deraf, og hans Navn blev først nævnt for Kardinal-Erkebiskoppen. I de faa Dage, Mezzofanti befandt sig i Rom, blev han af Paven udnævnt til Prælat med Titel af en apostolisk Protonotar og Paven erklærede ham, at han vilde have ham i Rom og at han ikke taalte nogen Modsigelse. Dog synes der endnu at have fundet nogen Modstand Sted, idet Gregor XVI gjerne gjentog, at han havde maattet foretage en virkelig Beleiring, for at bevæge Mezzofanti til at forlade sit elskede Bologna. Paven sagde siden med en ham eiendommelig Spøgefuldhed, at denne Sprogkyndige Mands Reise til Rom var den eneste Tjeneste, som den bolognesiske Revolution havde ydet ham. Han kaldte ham siden efterhaanden til de ærefuldeste Embeder i Kirken; i Aaret 1832 udnævnte han ham til Kanonikus for St. Maria Maggiores Basilika, nogen Tid efter til første Kustos ved det vatikanske Bibliothek og endelig til Kanonikus ved St. Peter. Disse Værdigheder bleve kun Forspillet til det, som skulde krone Alt: i Konsistoriet den 12te Febr. 1839 blev Mezzofanti ophøiet til Kardinal. Den Nyvalgte maatte naturligviis indtage sin Plads i Kongregationerne for Propagandaen, Index, Ritus, Studierne og Prøvelserne af Biskopperne in sacra theologia e sacri canoni, og endelig i Kongregationen for Chinas Anliggender; men blandt alle de Arbeider, som disse forskjellige Embeder paalagde ham, var intet dyrebarere for hans Hjerte eller mere passende med hans Tilbøieligheder, end at vaage over Propagandaens unge Neophyter. Deres Prøver, Omsorgen for deres Studier, de faderlige Raad, som han havde at give dem, Kollegiets materielle Interesse, og endelig Brevvexlingen med de fjerneste Lande drog han uophørligt hen til dette alle Folkeslags Akademi. Imidlertid søgtes hans Nærværelse ikke mere, var ikke nyttigere, end naar Helligtrekongers-Festen nærmede sig, da man feirede Festen til Minde om alle Menneskeslægters Indvielse i den christelige Aabenbaring. Under denne Fests Oktave feires Propagandaens Sprogfester. De fra alle Kanter af Verden samlede Disciple, Medlemmer af denne Anstalt, oplæse deres i Taleform eller som Digt forfattede Opsatser i omtrent 50 Sprog. Alle disse Skrifter bleve forelagte Kardinalen før det høitidelige Møde og han korrigerede dem omhyggeligt.

Ved Begyndelsen af sin Løbebane som Præst havde Mezzofanti udvalgt sig en af de møisommeligste og mindst agtede Funktioner ved den hellige Tjeneste, nemlig en Skriftefaders. Som Prælat og Kardinal fortsatte han den med samme Iver og man kan sige, at han i sin Person forenede Embedet af en Bodsprædikant ved alle Roms Basilikaer. Ingen Præst ledede et større Antal Personers Samvittighed af de mest forskjellige Nationer; han modtog Fremmede af fornem Herkomst, som af de lavere Stænder, naar de ytrede Ønske om at henvende sig til ham. Da Revolutionen kastede sin Ophidselse i dette Liv af stille Arbeide, deelte han som Kirkefyrste alle Smerter med den hellige Fader, der maatte søge sin Magts Uafhængighed og Sikkerhed for sit Liv i Landflygtighed. Mezzofanti blev i Rom et tvungent Vidne til de revolutionære Udsvævelser, og Angrebene paa Alt, hvad der for ham var Gjenstand for from Dyrkelse og Opofrelse, bragte hans Hjerte til at briste. Hans Kræfter, der vare udtømte ved lang Vaagen og ved Smerter, sank mere for hver Dag. Aaret 1849 aabnede sig under de sørgeligste Udsigter og Kardinalen forlod ikke mere sit Værelse. I Februar kom et hæftigt Sting i Siden til, og hans Tilstand vakte allerede den mest levende Bekymring. Hans Nieces, Mlle. Minarellis barnlige Ombed og Pleie bekjæmpede vel for Øieblikket Faren, men Sygdommen blev være og om Natten den 15de Maris døde han.

De ulykkelige Tider tillode ikke hans Familie og Geistligheden i de hellige Apostles Sogn at vise den ophøiede Døde den til hans Rang passende Hæder. Hans Lig blev ikke udstillet paa Paradeseng i Kardinalpalladsets Thronsal, hvor man opreiser Altre for at afholde Dødsmessen. Om Aftenen den anden Dag efter hans Død blev hans jordiske Levninger med et Mezzo-Privato-Følge bragt til Kirken St. Onufrio, hvis Titular han var. Foran og efter Ligvognen droge nogle Tjenere i hans Livree, med Fakler i Hænderne. Tre Sørgevogne fulgte, besatte med Kapellaner, Kamerierier, Kardinaldechanten og hans Tjenere, et meget beskedent Ligfølge, i Rom mere end paa noget andet Sted. Hieronymitermunkene i St. Onufrio modtoge Liget og lagde det ned ved Siden af Tassos Been. Digteren havde, efterat han i Aaret 1595 var kommet ud af Fængselet i Ferrara, søgt en sidste Tilflugt og den sidste Trøst i sin Ulykke i dette Kloster, hvis Beliggenhed paa Janiculus er een af de mest maleriske i Rom. Den store Sprogkjender og det befriede Jerusalems udødelige Sanger hvile her forenede.

Denne Sprogvidenskab, som Mezzofanti besad i en ganske eiendommelig Grad, og som viser sig som en overnaturlig Aabenbarelse, maa vække en levende Sorg, da man ikke besidder noget Værk af ham herover. Hvilken Methode har han fulgt for at tilegne sig en saadan Mængde Sprog? Hvorledes kunde han trænge saa dybt ind i deres grammatiske og literære Væsen, samt beholde og klassificere i sin Hukommelse en saa forskrækkelig Masse Ord, som han i fornødent Fald af sig selv fandt frem og uden Forvirring sammenstillede? Dette er en Hemmelighed, som han har taget med sig i Graven. En Medarbeider i Tidsskriftet Civilita Cattolica forsikrer, at Mezzofanti ikke alene har talt 78 Sprog, uberegnet en Mængde Dialekter, men ogsaa kunnet nedskrive dem med deres eiendommelige Tegn og endog skrive Digte i dem. Som bekjendt er alligevel Digtersproget det vanskeligste af alle. Mezzofanti skal Aaret før sin Død have meddelt Forfatteren, at han havde udkastet en „Skizze af de sammenlignende Kjendetegn for Sems, Chams og Japhets Sprog,“ og deraf angivet den fælles Kilde, hvoraf han øste alle, og skildret deres mere eller mindre nære Forbindelse indbyrdes, med Hensyn til Ordenes Bygning og Betydning og i Henseende til Tonerne. Han sagde ham ogsaa, at han havde gjort Udkast til en simpel Methode til at lære og beholde uden Vanskelighed et stort Antal Sprog. Man veed ikke hvor der er blevet af dette Manuskript, ligesaalidt som af et andet om Setti Communiernes Sprog ovenfor Vicenza, som han forelæste i Bologna i et af det pavelige Instituts Møder. Efter hvad Pater Cavedoni siger, har Mezzofanti ogsaa forfattet et Værk over Sprogenes Philosophi og over den almindelige Grammatik, men af overdreven Beskedenhed kastet det i Ilden. Sprogtæmmeren paastaar, at han ikke har Tid til at arbeide for sig selv, tale for Andre og skrive for Alle; at altfor langt skriftligt Arbeide skader hans Sundhed. Det eneste af ham efterladte og af ham anerkjendte Værk er den i Aaret 1819 udkomne Lovtale over hans gamle Professor i det græske Sprog, Pater Emmanuel da Ponte. (Efter Revue de deux Mondes.)

---

*) I Samtaler med denne Svensker var det vel, at Mezzofanti tilegnede sig den svenske Akcent i en saa fuldstændig Grad, at den endog blev skuffende med Hensyn til hans Landsmandsskab og forherskende, naar han talte beslægtede Sprog. Da saaledes en af vore Landsmænd under en Reise i Italien for endeel Aar tilbage besøgte den vidunderlige Sprogmand, underholdt denne sig med ham i etslags Norsk-Dansk, der havde en stærk Paavirkning af Svenskens Tonefald, og som lod formode, at man havde fore sig en indfødt Svensker, der forsøgte sig i sine „skandinaviske Brødres“ Tungemaal. Red. Anm.

Han er opstanden!

Christi Opstandelse. Efter Julius Hübner.

Hallelujah! See, Herren er opstanden!
See Graven tom! Han er ei der!
Han Dødens Lænker brød! han er opstanden
I Morgenglands og Straaleskjær!

Han er opstanden! Hør det, Mørkets Rige!
Hans Blik nedstyrted' Gravens Vagt.
Din Throne faldt; for ham du maatte vige;
Hans Vælde blev din Overmagt.

Han er opstanden! Hører det, I Frække,
Som spotte Herrens Majestæt!
Har Gravens Steen vel kunnet ham bedække?
Hans Almagt Vredens Børn har seet!

Han er opstanden! Hører det, I Svage,
Som her i Syndens Banghed gaae!
Sin Søn har Gud fra Døden kaldt tilbage;
Nu skal Forjættelsen bestaae;

Han er opstanden! Hører det, I Bange!
Er Dødens Frygt ei Daarers Skam?
Ved Jesu Grav tag Dødens Frygt til Fange!
Med ham vi døe, opstaae med ham!

Han er opstanden! Grav, hvor er din Seier!
Hvor er Din Braad, du bitre Død!
Ved ham jeg Arveret til Himlen eier!
Han Mørkets Scepter sønderbrød;

(C. J. Boye efter Paul Gerhard.)

Literatur og Kunst.

Polyteknisk Tidsskrift. Udgivet af den polytekniske Forening i Christiania. Redigeret af Th. Broch, J. Jensen, Anton Rosing, Fr. Chr. Schübeler og P. Steenstrup. Allerede i Septbr. f. A. (se vort Blads 2det B. S. 148) indbød ovennævnte Mænd paa den polytechniske Forenings Vegne til Subskription paa et Tidsskrift, hvis Opgave skulde være at godtgjøre Naturvidenskabernes almene Betydning og bringe dem ud i Folket samt navnlig at beskjæftige sig med deres praktiske Anvendelse. Men Almeenhedens Interesse for dette nyttige literære Foretagende viste sig saa liden, at det ikke vilde været at tænke paa dets Iværksættelse ved den Understøttelse, som den blotte Subskription kunde yde. Foreningen selv maatte da gjøre et Pengetilskud af 150 Spd.; Videnskabernes Selskab i Throndhjem bevilgede 40 Spd. aarlig og Selskabet for Norges Vel subskriberede paa 25 Exemplarer. Med disse forenede Understøttelser har man nu paabegyndt Tidsskriftets Udgivelse, idet No. 1 i har forladt Pressen. Nummeret indeholder, foruden Forord og et Par Notitser, følgende Stykker: Om Svovlsyrens Anvendelse til Reengjørelse af Metaller og Glas af Apotheker Thaulow, Om Aluminium af A. Rosing, Idee til en Regulation af Vandhjul ved hydraulisk Regulator (med 2 Fig.) af U. Sinding, Italiensk Raigræs (med Afb.) af Fr. Chr. Schübeler, Prøvning af Staal (Overs.), Farvede Cocons af Schübeler og et Par Bemærkninger om Magneten etc. (Overs.) Idet vi hvad Tidsskriftets Udgivelse angaar blot bringe i Erindring, at der hver Fjortendedag vil udkomme et Nummer paa et Ark, stor Okt. og Aargangen koste 1 Spd. 72 ß., ville vi istedet for nogen anden Anbefaling hidsætte det Meste af Fordene (S. 1—3), hvilke paa samme Tid som de smukt og overbevisende tale Naturvidenskabernes Sag, godtgjøre Nytten af og Trangen til et saadant Tidsskrift, som det paabegyndte. „Ved store og gjennemgribende Opdagelser have Naturvidenskaberne i den nyeste Tid opnaaet en overordentlig Betydning baade som almindelige Dannelsesmidler og som Fundamentalvidenskaber for alle de praktiske Sysler, hvorpaa Nationernes Velvære beror. Fordomme og Overtro have maattet vige for det Sandhedens Lys, de sprede til alle Sider; de have lært os den indre Grund til mange gamle, men forhen uforklarede Erfaringer; de have i uendelig Grad lettet den legemlige og aandelige Samfærdsel ved betydelig at formindske de Hindringer, som Afstand i Rum og Tid tilforn lagde iveien derfor. I alle Retninger have de aabnet nye Hjælpekilder, hvorved Livets Fornødenheder og Nydelser ere blevne lettere tilgjængelige for Alle. Endskjønt saaledes disse Videnskaber allerede have givet vor Tidsalder et eiendommeligt, fra alle tidligere Tidsalderes forskjelligt Præg, tør man dog, naar man betænker, at flere af dem endnu saa at sige ere i deres Barndom, sikkert paastaae, at deres Indflydelse paa Fremtiden vil blive ulige større end den, de have havt paa Nutiden. Det kan derfor ikke andet end vække Forundring og Bedrøvelse hos Enhver, der nogensinde har gjort sig Rede for denne Naturvidenskabernes store Betydning, at der hos os hidtil er gjort saa særdeles lidt for deres Fremme og Udbredelse. Man finder derfor her tillands saare almindelig en fuldstændig Uvidenhed om de allervigtigste naturvidenskabelige Resultater og en fuldkommen Mangel paa Kundskab om de simpleste Naturlove, selv hos dem, der ellers i andre Retninger staae høit i Kundskab og Dannelse. Derfor seer man ogsaa hos os jevnligen Agerbrugeren, Haandværkeren og Fabrikanten anvende Fremgangsmaader, der andetsteds forlængst ere forkastede, fordi de føre til Resultater, lige modsat dem, der tilsigtedes, og som aldrig vilde være blevne anvendte, dersom Praktikeren havde kjendt de Naturlove, hvorpaa et heldigt Udfald af hans Virksomhed beror; — derfor seer man ogsaa saa mangfoldige Naturrigdomme rundt om i vort Land ligge ubenyttede eller vanskjøttede. Intet vidner bedre om, hvor langt vi staae tilbage i denne Henseende end den Kjendsgjerning, at Anerkjendelsen af Naturvidenskaberne endnu langtfra ikke kan siges at være almindelig hos os; men at man tvertimod ofte kun med Modvillie og Forbeholdenhed indrømmer deres Værd, ja at Enkelte rentud benegte dette. Medens andetsteds Striden mellem Videnskab og Praxis kan ansees som udkjæmpet og begge, indrømmende hinandens gjensidige Betydning, arbeide Haand i Haand, hører man ikke sjelden hos os Videnskabens Værd blive miskjendt og vore saakaldte „praktiske Mænd" overbyde hverandre i Ringeagt, for hvad de kalde „tomme Theorier." Om det end fuldkommen maa medgives, at den praktiske Erfaring er den sidste Prøvesteen for enhver Theori og en sikker Læremester, saa lader det sig paa den anden Side ikke benegte, at den altid er en langsom og ofte en meget dyr, og at Millioner vilde været sparede, dersom Videnskaben itide var bleven raadspurgt og dens Raad paaagtet. Man feiler derfor neppe, naar man antager, at Udbredelsen af naturvidenskabelige Kundskaber vil være et af de kraftigste Midler til at hæve vort Agerbrug og vor Industri op fra det lave Standpunkt, hvorpaa de nu befinde sig. Til den Ende vil det efter vor Formening være nødvendig, at Naturvidenskaberne optages som en væsentlig Deel af de almindelige Skolefag, og at der oprettes saavel lavere som høiere naturvidenskabelige, tekniske Fagskoler. At vor Regjering og Storthing ogsaa for Alvor vil skride frem i denne Retning, derom give enkelte i den senere Tid trufne Foranstaltninger, saasom Oprettelsen af Landbrugsskolerne og Reallærerloven, grundet Haab. Men det følger af Sagens Natur, at alle saadanne Foranstaltninger fra det Offentliges Side kun i ringe Grad ville komme den nærværende Generation tilgode, og det er derfor af høieste Vigtighed ved andre mere direkte virkende Midler, at gjøre Naturvidenskaberne og deres Anvendelse anerkjendte og udbredte. Blandt disse Midler tør man vel ansee en regelmæssig literær Virksomhed for det hensigtsmæssigste. Medens de fleste andre Interesser allerede for længe siden have skaffet sig Organer i vor Presse, er det, hvad de her omhandlede angaar, hidtil kun blevet ved enkelte meer eller mindre uheldige Forsøg. Vistnok have vi Tidsskrifter, hvis Gjenstand Naturvidenskaberne enten udelukkende eller for en Deel ere, men deels ere deres Formaal mere specielle, deels tilsigte de mere selve Videnskabens Fremme end dens almene Udbredelse, og navnlig har neppe hidtil noget Tidsskrift hos os tilstrækkelig beskjæftiget sig med Naturvidenskabernes Anvendelse paa Agerbrug og Industri."

Af **Folkevennen** er tredie Aargangs 1ste Hefte udkommet og indeholder, foruden mindre Stykker, tvende større, det ene af O. Vig, det andet af J. Aasen. Hiint har det Formaal, at vække en mere levende Interesse for Historien ved at paavise dens Værd og Betydning og nedbryde de imod sammes Studium herskende Fordomme blandt de lavere Klasser. Det sidste angaar de norske Folkenavne. Herom har vel Prof. Munch, som bekjendt, leveret retteledende Afhandlinger i Folkekalenderen for 1849 og 1854, dog uden derved at have gjort Aasens Stykke overflødigt, da det, som man af Forfatterens Lærdom og fortrolige Kjendskab til vor Almuestand var berettiget til at vente, i flere Retninger kaster et nyt Lys i Sagen, og herved i Forening med Fremstillingens gjennemspiblende Folkehumor vil holde selv de i Materien tidligere indviede Læsere skadesløse for Umagen, medens det af de Mangfoldige, der endnu ikke have noget Begreb om Navnenes Forkvakling og deres Tilbageførelse til det Rette (og saadanne turde Fleerheden af Folkevennens Læsere være), ikke alene vil læses med Fornøielse, men ogsaa med megen Nytte. Smaastykkerne ere: Beretning om Selskabets aarlige Generalforsamling, hvoraf sees at den forrige Bestyrelse (Hartv. Nissen, H. Rasch, M. J. Monrad, K. Knudsen og Joh. Friis) er gjenvalgt (Suppleanter L. K. Daa, Th. Broch, J. Aasen, W. A. Wexels og P. A. Munch) og en af Redaktøren meddelt Oversigt over Selskabets Virksomhed, hvoraf sees, at man, istedet for den bebudede Oversættelse af Snorre Sturlesens Kongesagaer, kan vente en fuldstændig Norges Historie (paa 3 tykke Bind), hvori det bedste af alle Sagaer bliver fortalt omtr. med Sagaernes egne Ord, hvori desuden det Vigtigste efter Sagatiden tages med, og hvori det, som hos Snorre er ufuldstændigt, urigtigt og uvigtigt, vil blive deels fuldstændiggjort og rettet, deels udeladt. Tilslutnings indeholder Heftet „Tidender fra Ind- og Udlandet," hvilke med Hensyn til Valg og Fortællemaade ere ligemeget at rose og ville sætte ogsaa dem, der ikke læse Aviser, istand til at følge med det Vigtigste, der foregaar i Ind- og Udlandet.

Paa Johan Dahls Forlag er udkommet **Lærebog i den christelige Religion,** bearbeidet efter Dr. Ludv. Ad. Petri i fri Oversættelse af Pastor P. A. Jensen 296 S. stor Oktav. Priis solid indb. 100 ß. Skriftet, der er bestemt til at træde istedet for Stenersens forlængst udsolgte Religionslærebog, er i Tydskland anerkjendt som det fortrinligste i sit Slags. „Det varetager, siger Bearbeideren, paa een Gang Skriftens og Kirkens Interesse og vil formeentlig dermed i Hovedsagen ogsaa tilfredsstille Skolens. Stoffets Ordning er naturlig og slutter sig navnlig for Lærens Vedkommende til det Grundlag, man maa forudsætte nedlagt hos Disciplerne i Skolens lavere Klasser." Nærmest er det bestemt for de lærde Skolers tvende øverste Klasser, men antoges ogsaa med Nytte at kunne indføres i de høiere Realskoler, hvor da Læreren maae hjælpe Disciplerne over de latinske og græske Citater, der imidlertid ikke ere mange. Ogsaa i andre Henseender er dette Skrift beregnet paa Lærerens Veiledning. Det bestaar af to Dele, hvoraf den første indeholder: 1) Religionen, 2) om den hellige Skrift, 3) om Kirken (dens Liv og Sjæbne gjennem Tidernes Løb); den anden Deel, betitlet Læren, udvikler Troesartiklerne. Som Anhang er tilføiet Kirkens Bekjendelse. Oversættelsen eller rettere Bearbeidelsen er besørget med Omhyggelighed.

Forfatterinden til „En Moders veiledende Ord" har atter udgivet en Oversættelse af et Opbyggelsesskrift, nemlig „Kirken i Huset, — eller Noget om Huusandagt og christelig Underviisning om Bønnen." Skriftet maa kaldes fortrinligt i sit Slags og er derhos forholdsviis billigt, da det koster blot 10 ß. i Papbind.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Res. af 29de f. M. er bestemt, at det af en dertil nedsat Kommission udarbeidede Udkast til en Pharmakopoe for Norge skal udgives i Trykken, hvorhos der til at udarbeide en ny Medicinaltaxt er udnævnt en Kommission bestaaende af forhenværende Batterichirurg Otto Lund, Kompagnichirurg C. W. Krøyer samt Apothekerne Møller og Thaulow.

— Ved kgl. Res. af samme D. er der tilstaaet Pastor H. Halling indtil Videre et Beløb af 800 Spd. aarlig for at virke til Afholdssagens videre Udbredelse og Befæstelse i Riget.

— Under 10de April er Exam. jur. Bærentsen meddelt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (søndre Bergenhuus Amt).

— Den under 5te Aug. f. A. nedsatte Kommission til at tage under Overveielse, hvilke Bygninger for Statskassens Regning antages at ville blive at opføre i og ved Christiania og bestemme Tomter for disses Anlæg, har for nogen Tid siden afgivet sin Betænkning og sine Forslag. Den antager, at Staten strax eller i nærmeste Fremtid vil behøve følgende Bygninger: 1) for Rigsarchivet og den topographiske Opmaaling; 2) for den almindelige Enkekasse; 3) for Kunst- og Tegneskolen; 4) for den offentlige Kunst- og Malerisamling; 5) for Betjenterne ved Universitetets videnskabelige Samlinger; 6) for Christianias lærde Skole; 7) for Høiesteret; 8) for Christiania Stiftsoverrets begge Afdelinger; 9) Strafængsler for Christiania By og en større eller mindre Deel af det tilstødende Landdistrikt; 10) for Storthinget; 11) for Regjeringens Departementer, Statssekretariatet og Zahlkassen; 12) for Hypothekbanken og Diskonterings-Kommissionen; 13) for en polytechnisk Skole og Industri-Skole; 14) Postgaard med Lokale for en elektrisk Telegraph; 15) En Kaserne for Christianias Garnison af Infanteriet; 16) Ligesaa for Artilleriet og Kavalleriet med Stalde; 17) Et Arsenal eller Tøihuus. — Statens disponible Tomter inden Byens Jurisdiktion udgjøre følgende: 1) det gamle Universitets-Bibliothek m. V.; 2) Jomfru Schøyens forrige Gaard; 3) den gamle Universitetsgaard; 4) Studenterlunden; 5) Artilleristalden; 6) Storthings- og Departements-Gaarden; 7) Ubebyggede Tomter ved Slotsparken. — Hvad Valget til Tomt for Storthingslokalet angaar, foretrækker Kommitteens Majoritet Kvartalerne bag det nye Universitetet, medens Minoriteten foretrækker enten den gamle Bibliotheksbygnings eller Artilleristaldens Tomt.

Skien. Den 5te ds. udbrød i Lundegaden en Ildebrand, der under stærk Storm snart udbredte sig til fire forskjellige Punkter af Byen, ødelagde 14 Sagbrug, Broerne, alle Søboderne med det Meste af de deri opbevarede Varer, Bygningerne paa Smidieøen, Huusrækken paa Klosterhougen indtil Lagaards Huus og næsten hele Forstaden Bratsbergskleven samt et Skib paa Stabelen. Assurancesummen paa de brændte Gaarde skal være omtr. 80,000 Spd.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Chr. Pst. for 4de April indeholder en Artikel „om en Norges Historie til Folkelæsning," fremkaldt ved det af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme bebudede Arbeide i denne Retning, hvori Selskabets Bestyrelse anmodes at meddele Publikum, hvem det har overdraget dette vigtige Arbeides Udførelse, og hvori korteligen antydes de Egenskaber, en saadan Histories Bearbeider maa være i Besiddelse af, nemlig populær Fremstillingsevne, Kjendskab til Sagaliteraturen og vort Folks Eiendommeligheder og endelig historisk Kritik, uden hvilken Munchs Værk, der ellers vil være ham til stor og umistelig Hjælp, vil udsætte ham for Feiltrin og Vilfarelser, „da det fremstiller som vist, hvad der kun er sandsynligt, hvad fremtidige Granskninger muligens ville bekræfte, men muligens ogsaa omstyrte." I Anledning af dette Udfald har Professoren i Mgbl. No. 96 leveret en skarp Tilretteviisning, hvori det kjendes dødt og magtesløst. I Chr. Pst. for 11te April har Folkeoplysningsselskabets Medlem givet et Tilsvar, hvori han misbilliger, at Professoren har udtydet hans Ord til det Værste.

I Mgbl. Nr. 100 og 101 har F. Chr. Schübeler leveret en lang Afhandling „om Maisplanten og dens Betydning for Norge."

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Ørebro Bank er nylig bleven bestjaalet for 262,859 Rbd. deels i Rigsmynt, deels i Privatbanksedler. Tyvene, hvoriblandt Landfiskalen John Isackson og en forhenværende Herredsdommer, bleve dog snart opdagede og paagrebne.

Danmark. Det kongelige Akademi for de skjønne Kunster feirede den 31te Marts sin hundredeaarige Stiftelsesdag.

— Krigsministeren har faaet Afsked og hans Kollegaer ventes ogsaa at ville aftræde. Bluhme og Tillisch skulle være i Færd med at danne et nyt Ministerium.

— Sir Charles Napier har udstædt følgende Kundgjørelse til Flaadens Mandskab: „Gutter! Krigen er erklæret. Vi skulle møde en kjæk og talrig Fiende. Skulde han tilbyde os et Slag, saa vide I, hvorledes I skulle behandle ham. Skulde han blive liggende i Havn, maae vi forsøge at faae fat i ham. Seiren beroer paa Hurtigheden og Sikkerheden af Eders Ild. Gutter! Hvæs Eders Huggerter, og Dagen vil høre Eder til!"

Frankrig. Den franske Østersøeflaade er under Admiral Perseval Deschenes Kommando gaaet under Seil.

England. Lord Russel har i Underhuset erklæret, at den med Porten afsluttede Konvention ikke vedrører denne Stats indre Anliggender.

Østerrige. Keiseren skal paa Forespørgsmaal fra den franske Gesandt om hvorvidt Østerrige vilde deeltage i de mod Rusland begyndte Krigsforetagender have svaret, at det først vilde indlade sig derpaa, naar dets „umiddelbare Interesser" maatte trues.

— Østerriges og Preussens Befuldmægtigede have i Wien undertegnet en Protokol, der efter den nu udbrudte Krig anerkjender Wienerkonferentsernes Beslutning til Fordeel for Vestmagterne. Ogsaa de tydske Magter have den 7de i Wien undertegnet en lignende Protokol.

— Østerrige og Preussen have den 8de afsluttet en gjensidig defensiv og offensiv Traktat.

Italien. Den romerske Minister Camilli Jakobini, en hæderlig Statsmand, afgik ved Døden den 17de Marts.

Rusland. General Milanow har modtaget Ordre til at sætte den russiske Flaade paa det kaspiske Hav i Krigstilstand. Antallet af Krigsdampskibene skal drives op til 20, istedetfor som nu blot 4.

— Czaren har givet Montenegrinerne Ordre til at reise sig mod Tyrkerne, hvortil de skulle have erklæret sig villige.

— Admiral Rikord er udnævnt til Overstbefalende for første og anden Flaadedivision, General Rüdiger til Vicestatholder i Polen.

Tyrkiet. Flaaderne ere den 24de Marts løbne ind i det sorte Hav. — Scheik ul Islam og Rifaat Pascha ere afsatte.

— Russerne have indtaget Fæstningerne Isaktschi, Matschin og Hirsowa og cerneret Kostendsche og besat endeel af Dobrudscha, hvis Forsvar man finder det besynderligt at Omer Pascha ikke i Tide har tænkt paa. De have taget Besætningen i Isaktschi, omtrent 5000 Mand, hvoriblandt flere engelske og franske Officierer, tilfange og desuden bemægtiget sig betydelige Kvantiteter af Ammunition og andre Forraad. Omer Pascha skal være i Rassowa, i Nærheden af Trajansvolden, som Mustapha Pascha med 50,000 Mand skal forsvare. Tyrkernes Overgange over Donau i Wallachiet vare kun Smaadiversioner, som synes at være løbne uheldigt af, da de efter tre Dages alvorlig Fægtning bleve tvungne til at gaae tilbage over Floden med ikke ubetydeligt Tab. De første franske og engelske Tropper ere ankomne til Dardanellerne, hvilke de i Forening skulle besætte.

— Russerne have beskudt tre Kjøbmandsskibe i Sulimamundingen og boret det ene i Sænk. Det engelske Dampskib „Crescent" er stærkt beskadiget af Kuglerne.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Røraas Sognekald med omtr. 600 Spd. i Indtægter foruden 100 Spd. i Huusleiegodtgjørelse.

Fyrvogterposten paa Fulehuk.

Bergmesterposten ved Kongsbergs Sølvværk med 800 Spd. i Løn.

En Sagførerpost ved Underretterne (Akershuus Amt.)

Hovedkirkesanger- og Fastskolelærerbestillingen i Borge Pstg. med 110—20 Spd. i Indtægter.

Lærerposten i Fortifikation med tilhørende Konstruktionstegning ved Krigsskolen med 160 Spd. i Løn.

En Lærerindepost (i Vævning og Spindning) ved Kronprinds Carls Haandgjærningsskole paa Grønland med $4\frac{1}{2}$ Spd. maanedlig i Løn.

En Underlærerpost ved Laurviks Almueskoler med 120 Spd. i Løn.

En Omgangsskolelærerpost i Laurdals Pstg. med 30 Spd. i Løn.

En Omgangsskolelærerpost i Roddenæs (Mellem-Borgesyssel) med 30 Spd. i Løn.

Lægeposten ved Sindssygeasylet i Throndhjem med 300 Spd. i Løn.

En privat Lægepost i Østerriisøer med 150 Spd. i Løn.

Lægeposten ved Christianssands Arbeiderforening med 80 Spd. i Løn.

En Timelærerpost i Gymnastik og Svømning ved Throndhjems borgerlige Realskole med en aarlig Løn af 84 Spd.

Reservelægeposten ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling med 200 Spd. i Gage.

Navigationslærerposten ved Sømandsskolen i Bergen med $33\frac{1}{2}$ Spd. i maanedlig Løn. (Besættes midlertidig).

Førstelærerposten ved Kirkelandets Almueskole med 150 Spd. i Løn samt Huusleiegodtgjørelse.

Gjordemoderbestillingen i Aafjordens Distrikt med 16 Spd. i Løn.

☞ **I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til et Beløb af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.**

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 16. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 22de April 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvestlig Gjennemfart. — Kaskelotfangst i Sydhavet. — Fire Dage i Tinn. — Storthinget. — Norge. Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger. Bekjendtgjørelser.

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvstl. Gjennemfart.

(Af A. Schjøth.)

(Fortsat fra Nr. 10).

Klimatet i det britiske Nord-Amerika er vel paa Grund af Landets store Udstrækning forskjelligt, men viser overalt meget afgjørende den eiendommelige Charakteer ved Nord-Amerikas Klima; nemlig meget strænge Vintre og kolde Foraar med forholdsmæssig hede Sommere og skjønne Efteraar, men næsten til alle Aarstider en stor Ustadighed i Veirliget. — Paa Huronsøens nordlige Strandbredder, hvilke næsten ligge under samme Parallel som Venedigsbugten, er Jordbunden henved et halvt Aar bedækket med Snee, medens Sommerens Middeltemperatur udgjør 21°, 5′*) og altsaa er noget høiere end Marseilles. Cumberland-House (53° 56′ 40″ n. Br.), der ligger næsten under samme Parallel som Curhaven (53° 53′ n. Br.), har en Middeltemperatur af 9°, der i Europa svarer til Nord-Kaps (under 71° 10′ n. Br.), hvorimod dens Sommertemperatur overgaar Paris' og Brüssels. I de samme Egne (t. Ex. mellem Forterne Carlton og Cumberland) i hvilke Hudsonsbugt-Kompagniets Voyageurer paa deres Vinter-Reiser ikke sjeldent have udholdt Temperaturer af 40° til 43° under Nul, maae de om Sommeren hyppig ved en Temperatur af 30° over Nul i Skyggen og 40° i Solen bære over Portagerne den Enhver bestemte Byrde af 200 ℔ og det bestandig plaget af Mosqvitoerne, som overalt i Sommermaanederne ere en sand Landeplage i dette Territorium. Derhos forekomme i eet Døgn ikke sjeldent Temperatur-Forandringer af 25°, ja, der er endog observeret en Forskjel af 34°. Paa trykkende hede Dage følge ofte Nætter, hvori Thermometret synker ned til faa Grader over Frysepunktet, og paa Prairierne ved Saskatschewan under 53½° n. Br. imellem Fort Pilt og Fort Edmonton forekommer om Sommeren stærk Frost om Natten henimod Solopgang endog i Juli, hvor Dagens Hede paa vide Strækninger bringer Græsset til at visne og udtørker Bækkene. — Overordentlig koldt er Klimatet i det arktiske Høiland. Den Temperatur af 56°, 6 under 0, som Kapt. Back observerede den 17de Jan. 1834 Kl. 6 om Morgenen i Fort Reliance (62° 46′ 29″ n. Br. og 109° 0′ 39″ v. Gr.) og ved hvilken Svovlæther størknede, er den laveste, som nogensinde er bleven observeret i Amerika. Dease og Simpson observerede ved den store Bjørnesø i Fort Konfidence (under 66° 53′ 36″ n. Br. og 118° 48′ 45″ v. Gr. den 11te Febr. 1838) 60 a 66° Fahrenheit, og denne Kulde var saa meget føleligere, fordi derhos en frisk Vind blæste, hvilket ikke er usædvanligt i hine Egne ved en saadan Kulde. Paa den store Bjørnesø begynder Iisgangen sjelden før den første August og i 1850 var denne Sø kuns aaben i 50 Dage.

Nord-Amerikas eiendommelige Klima viser sig noget formildet ved Kysterne, dog synes Havets Indflydelse forholdsviis at virke mere kjølende paa Sommeren, end formildende paa Vinteren. Saaledes er t. Ex. i Churchill Sommertemperaturen ved Kysten under 59° n. Br. 5½° lavere end i det Indre.

Middeltemperaturen var om Vinteren i 1821—22 paa Vinter-Øen (66° 12′ n. Br. 83° 10′ v. Gr.) — 22°, 6; i 1822—23 i Igloolik (69° 21′ n. Br. 81° 40′ v. Gr.) — 26°, 2; i 1829—30 i Felix-Havn (70° n. Br. 91° 53′ v. Gr.) — 27°, 3; i 1830 og 31 i Sheriff-Havn (70° 2′ n. Br. 91° 52′ v. Gr.) — 28°, 3; Middeltemperaturen om Sommeren var paa de to sidstnævnte Steder resp. 2°, 4 og 4°, 9.

Den laveste Temperatur, som Ross og Parry observerede paa disse 4 Punkter, var: — 38°, 6 paa Vinter-Øen i Jan.; — 42°, 8 paa Igloolik i Jan.; — 44° i Felix-Havn i Februar og — 50°, 8 i Sheriff-Havn i Jan.; den høieste i de sex Vinter-Maaneder: 0°, 3 paa Vinter-Øen og — 1°, 7 paa Igloolik i Okt.; — 3°, 3 i Felix-Havn i Novb. og — 4°, 4 i Sheriff-Havn i Okt. og Novb. I Vinteren 1846—47, som Dr. Rae tilbragte i Repulse-Bay (66½° n. Br.), faldt det Fahrenheitske Thermometer først den 16de Okt. paa 0° (17°, 8 Celsius); den laveste Stand viste det den 8de Jan. — 47° F. (— 43°, 9 C.) og endnu den 15de April saae denne Reisende det ved Boothia-Golfen (68° 17′ n. Br.) under en heftig Storm falde ned til — 20 F. (— 28°, 9 C.). I denne Deel af Nord-Amerika er Jordbunden i V. for den 56° Br. bestandig frossen, idet den ved Churchill om Sommeren kuns optøer 3 Fod og ved den store Bjørnesø kuns 20 Tommer dybt. Men denne frosne Jordbund hindrer ikke Planternes Vært; thi i nogen Afstand fra Kysten findes Skove, og den korte, men varme Sommer fremkalder en smuk Flora og modner forskjellige Slags smukke og behagelige Frugter.

*) Graderne ere overalt efter Celsius, hvor ingen anden Skala er anført.

Med Hensyn til Vegetationen kan Hudsonsbugt-Territoriet inddeles i 3 Regioner: i Prairiernes, Skovenes og de saakaldte Barren-Grounds. Prairiernes Region ligger paa de sekundære stratificerede Bjergarters Gebeet i V. for den Kjæde af Søer og Strømme, som drager sig igjennem det hele Territorium fra Lake of the Woods og til Mackenzieflodens Udløb; i S. under 50° n. Br. er denne Prairie-Region, som i N. støder næsten lige til Klippebjergenes Fod, over 150 M. bred fra Ø. til V., men bliver herfra efterhaanden smalere mod N., eftersom hiin Vandkjæde mere og mere nærmer sig Klippebjergene. I N. for Pease-River ophøre Prairierne.

Mærkværdig og af megen Indflydelse paa Vegetationen i denne Region er Forekomsten af rige Kjøkkensalt-Leier og mange mindre Søer med salt Vand, hvilke ofte ligge i Ferskvandssøernes umiddelbare Nærhed. Det sidste er navnlig Tilfældet i den sydlige Deel af denne Region, hvor endog Vandet i den store Winepegos-Sø er saltagtigt om Sommeren. Saltet i denne Deel af Prairierne skal dog ikke godt egne sig til Saltning af Kjød og indeholder derfor sandsynligviis en Tilsætning af andre Salte. Renere synes det Kjøkkensalt at være, som findes længere mod Nord i stor Mængde i Omgivelsen af Saltkilderne ved Salt-Floden (Salt-River, Udløb i Slave-R. under 60° 5′ n. Br.). Imellem Prairiernes Region og Klippebjergene drager sig et smalt Landstrøg, hvori smukt med Skov bevoxede Høie afverle med Dale, der endog undertiden udstrække sig til betydelige Prairier, som t. Ex. Prairie de la Graisse ved øvre Bow-River*), som har sit Navn af de der forekommende Buffalo-Hjorde. Skovenes Region ligger paa Urbjergenes Gebeet; men imod N. bestemmes dens Udstrækning ved de klimatiske Forholde. Da Træ-Regionens Polar-Grændse mere er afhængig af en Sommer-Temperatur, der, om endog kuns en kort Tid om Aaret, gjør det muligt for Træerne at springe ud og voxe, end af Aarets Middeltemperatur, saa følger denne Region ikke Isothermerne, men Isothererne, hvorfor ogsaa Skovens Region i denne Egn strækker sig meget længere mod N. i det Indre, end paa Kysterne, omendskjønt Vinteren i det Indre er meget koldere end ved Kysten. Ved denne ophøre Skovene i Nærheden af Churchill under den 60° n. Br.; men allerede i en Afstand af 10—12 Mile fra Kysten indad Landet stiger deres Nordgrændse meget hurtigt mod N. og derfra tage de næsten nøiagtigt Retningen mod N.N.V., skjærer Artilleri-Søen under 63° 15′ n. Br. og støder paa den store Bjørnesø under 65° n. Br. Denne Linie betegner dog kun Middelretningen af Skovenes Polargrændse i denne Deel af Nord-Amerika, over hvilken Træerne under gunstige lokale Forholde gaae endnu længere mod Nord. Saaledes udstrækker Træ-Vegetationen sig paa det lave af opsvømmet Land bestaaende Delta af Mackenziefloden til 68° 30′ n. Br., ja paa den nordlige Strandbred af den store Bjørnesø gaae Træerne, hvor de kunne staae i Ly, endog over denne Parallel. Det nordligste Træ i Nord-Amerika er en Conifere, Hvidgranen (Abies alba)**): men Birken, af hvis Bark Kanoer gjøres, bliver i Gjennemsnit 6 til 8 Mile i S. tilbage for den betegnede Grændse, og i frugtbare Floddale som t. Ex. ved Udløbet af Peel-Floden findes endnu imellem 67 og 68° n. Br. en tæt Vegetation af Gran og Popler med tæt Underskov. I Almindelighed ere i denne Skov-Region Naaletræerne fremherskende; især Abies alba, A. nigra, A. canadensis; sjeldnere ere Lærketræer (Larix Americana, L. microcarpa) blandede med den; af Løvtræer findes især Birk og Popler, saasom Betula papyracea, B. lenta, B. excelsa, Populus balsamifera, P. trepida. I de sydligere Dele af Landet ved Winipeg-Sø findes desuden den røde Ceder (Juniperus Virginiana), Thuya occidentalis, og Kanadiernes Cypresse (Pinus Banksiana), Ahorn (Acer saccarinum og A. rubrum,) Ulmer (Ulmus americana) og Egetræer (Qvercus ambigua). — Men i Almindelighed have Skovene i denne Region ikke længere de amerikanske Urskoves storartede Charakteer paa de sydlige Bredder, og her er saaledes ikke som i Sydamerika den Vegetation overveiende, som denne Region kan takke for de storartede Naturskjønheder, paa hvilke den er saa rig. Det forherskende Træk i dette Territoriums mest storartede Landskaber dannes af den Fylde af Vand, ved hvilken det overhovedet udmærker sig. Det er de maleriske Søers og de mægtige, vilde Vandfaldes Land. Kun ved Søerne og i Floddalene pleie ogsaa Skovene at forekomme hyppigere og tættere. Sædvanligviis findes i denne megen Underskov, og iblandt denne ere mange Buske paa Grund af deres spiselige Bær af stor Betydning for Indianernes Underhold. Dette er navnlig Tilfældet med Viburnum oxycoccus, V. edule, Pembina (Ampeminan i Algonkin-Sproget) og en Busk, hvis meget velsmagende og nærende Frugt af Voyageurerne kaldes Poire (Pære), men af Englænderne Service-berry (Aronia ovalis Rich.), og hvilken under Navnet Misasquita-Mina udgjør en Yndlingsret ved de fleste Feste og gjør, blandet med Pemmikan, dette fede Næringsmiddel virkelig behageligt. Dets Træ egner sig især til Forfærdigelse af Buer og Piberør, hvorfor det af Voyageurerne kaldes bois de fleche. Overordentlig hyppige og vidt udbredte ere ogsaa forskjellige Arter Stikkelsbær, Tyttebær, Blaabær (Oxycoccos palustris) og Jordbær. Men denne Regions vigtigste Næringsplante er den saakaldte vilde Riis, (Zizania aquatica) af Indianerne kaldet Monomonick, af Kanadierne Folle avoine (vild Havre); men som blot voxer i den sydlige Deel af Landet i sumpig Jord og indsamles til Vinter-Forraad. For Indianerne ere ogsaa to Species af Galium (G. tinctorium og boreale) af Vigtighed, med hvis Rødder Indianerne forstaae at farve prægtigt Skarlagensrødt. — Den tredie Region, Barren-Grounds, (ufrugtbare Strækninger), ligger i V. for Skov-Regionen. I denne Region, hvis hele Overflade er overordentlig klippefuld og ujevn, udgjøre kun lave Buske og dvergartede Træer den høiere Vegetation. Af de sidste forekomme to Species Dvergvidjer, en Dvergbirk (Betula glandulosa) og en Orebusk (Alnus viridis) lige til det arktiske Hav, og i det Hele samlede Richardson ved Kysten imellem Mackenzieflodens og Kobbermineflodens Udløb 170, Dease og Simpson imellem sidstnævnte Sted og Point Turnagain 53 phanerogame Planter. Græsarterne, Siv- og Rørarterne udgjøre kun ⅕ af de ved Kysten forekommende Species; men de to første Familier bedække et større Fladerum, end hele den øvrige phanerogame Vegetation tilsammentaget, og viser ialmindelighed en meget stor Overeensstemmelse med den gamle Verdens arktiske Flora. Af træartede Planter naae, foruden de allerede nævnte, endvidere følgende ligetil Kysten: Piletorn (Hippophaë), en Stikkelsbærart, de almindelige Meelbær (Arbutus uva ursi), den almindelige Ener (Juniperus communis), den saakaldte labradoriske The (Ledum palustre), Rhododendrum Lapponicum, Vaccinium uliginosum og Empetrum nigrum. — En Syre-Urt, Oxyria reniformis, som der voxer meget hyppig, og som ligner Havesyre i Smag, men er saftigere og finere, skjænker Eskimoerne et meget sundt Næringsmiddel. Spiselige ere ogsaa de smaae Knolde af Polygonum viviparum og Rødderne af flere Astragalus-Arter. Efter Gramineerne have Ranunculaceerne og Saxifragerne de fleste Species; men rigest paa Arter ere Cryptogamerne. Mosser og Tarer bedække ofte ganske alene vide Strækninger og iblandt de sidste ere især flere Species af Gyrophora af Vigtighed, og hvilke Voyageurerne kalde Tripe de Roche, der ere nærende og af hvilke Folkene med den anden Franklinske Polar-Expedition alene maatte leve i hele Uger. Foruden i Red-River-Kolonien dyrkes Næringsplanter kun i Omgivelsen af Hudsonsbugt-Kompagniets Poster, men i det Hele taget i ringe Mængde, da de klimatiske Forholde, nemlig den korte Tid, hvori ingen ødelæggende Nattefrost forekommer, ere meget ugunstige for Kulturen. Kornhøsten er usikker endog i de sydlige Dele af Landet, og omkring de nordligere Poster ødelægges den i Regelen ved tidlig Nattefrost. En noget betydeligere Kornavl (der kaldes Havedyrkning) drives ved Provisions-Posterne ved Saskatchewan og omkring Cumberland-House; den er tillige gjentagende forsøgt ved de nordligere Forter; men med yderst ringe og derhos forskjelligartet Fremgang. Ved Fortet Chippewyan t. Ex. under 58° 41′ n. Br. ved Athabaska-Søen, har Kornavlen altid slaaet feil, hvorimod Bygget ved Fort Simpson ved Mackenziefloden under 61° 51′ n. Br. undertiden giver en lønnende Høst. Rodfrugter og forskjellige Kaalarter dyrkes med Fremgang ligetil de nordligste Forter; men Potetes ere ikke overalt lykkedes saa godt, saaledes t. Ex. ikke ved Fortet Chippewyan for kort Tid siden, ja end ikke ved Fortet York (under 57° 15′ n. Br.) hvorimod der ved Fortet Norman ved Mackenziefloden under 64° 40′ n. Br. avledes en temmelig stor Deel Poteter (i Aaret 1839 t. Ex. 500 Bushels), men dog kun af Størrelse som Dueæg.

(Fortsættes.)

*) Denne Flod, der ogsaa kaldes South-Branch (Syd-Green), optager alle de Vande, som imellem 49° 51′ n. Br. komme ned fra Klippebjergene.

**) Til Sammenligning bemærkes, at følgende Træer og Buske voxe vildt under den 60° n. Br. i Norge: Lind, Løn, det vilde Æbletræ, Rogn, Asaldrogn, Seljerogn, Axelbær- og Hæggebærtræer, Ask, Alm, forskjellige Arter Pile- og Birketræer, Bævreasp, Svartor og Graaor (Older), Hassel, Stilke- og Drue-Eeg, Bøg, Barlind, Ener, Furu og Gran; men heraf gaae enkelte Arter ikke saa langt mod Nord paa Østsiden som paa Vestsiden af den store Fjeldmasse. Graaor og Furu til 70°; Hæggebærtræer, Rogn, Bævre-Asp og Ener til 70° 5′ og Birke- og Piletræer til 72° n. Br.; Granen gaar i Norge til 67° n. Br.

Kaskelotfangst: Ulykkestilfælde.

Kaskelotfangst i Sydhavet.

(Efter F. Gerstäcker.)

Det er en ganske egen Følelse, naar man befinder sig paa aaben Sø og ikke engang veed, hvorhen man vil; — det lader sig ikke bestemme, hvorhen man kommer; Vind og Strømning er ofte stik modsat, hvor man egentlig skulde hen. Dog, Læseren bliver lige klog af disse Hjælpeverber, og jeg vil derfor strax skride til Hovedsagen.

Efterat være afseilede fra Honolulu, fik vi Søndagen den 21de Oktober Ovaihi i Sigte. Ovaihi er den største af Sandwichsøerne og den, af hvis Indbyggere Cook blev dræbt, efterat han ialfald først havde givet dem tilstrækkelig Grund dertil. Dens høie, endnu virksomme Vulkan, ragede med sine nøgne Lavamasser høi og alvorlig op i Skyerne, og vi løb for skarp Vind ind til den temmelig betydelige Ø, som vi forresten, da Vinden sagtnede, beholdt i Sigte den hele følgende Dag.

Her bleve Masternes Toppe bemandede, det vil sige, at der sendtes en Matros op baade i Fok- og Stormasten for at kige efter Hvalfiske, og vi havde saaledes paabegyndt vor Krydsning efter Kaskelotter.

Da vi iøvrigt i næsten 14 Dage ikke fik see en eneste Fisk, ikke engang en Hai, en Bonita, en Delphin eller Marsvin, saa vil jeg benytte den ialfald noget ledige Tid, til at gjøre Læseren bekjendt med Livet og Beskjæftigelserne ombord paa en Hvalfiskfanger, der nemlig er himmelvidt forskjellig fra et almindeligt Koffardiskib og for den Uindviede frembyder nok af Interesse.

Allerede det hele Dæk har en ganske anden Charakteer. Ved Bagbordet saavelsom Styrbordet faste Kraner med deri hængende Hvalfiskebaade (stærke, men høist letbyggede, foran og bag lignende skarpt udløbende Robaade), imellem Stor- og Mesanmasten en stærk Stillads, der bærer endnu flere, deels nye, deels allerede brugte, eller ogsaa beskadigede og endnu ikke igjen istandsatte Baade. (Vi have i det Hele syv ombord.) Saa under en af disse de lange haarskarpe „Spader" til at afstøde Spækket med. I Baadene selv de velsmurte slebne „Jern" (Harpuner) og Lantser, de første til at kaste fast i Hvalfiskene, de sidste til at dræbe dem med, naar de ere fangne; over Baadene de svære Bøtter med Harpunetoug, vel beskyttede mod Væde, og saaledes fæstede, at de, naar det behøvedes, øieblikkelig kunne slippes ned i Baaden, men ogsaa først da, for at denne ikke unødig skal betynges. Længere hen, mellem Stor- og Fokmasten den vældige af Teglsteen opførte Ovn med Kobberkjedler til at smelte det vundne Spek i, og ved Siden deraf de endnu større Kjølekar af Kobber og Jern. Alt dette antyder allerede ved første Øiekast Forskjellen mellem den ydre Udrustning paa Hvalfiskfangeren og Koffardiskibet, medens den indre Indretning ved nærmere Betragtning lader den fremtræde endnu langt tydeligere.

Ombord paa en Hvalfiskfanger, som i Aarevis bliver borte fra Hjemmet, i Maaneder krydser hid og did og selv da kun kan løbe ind i Havnepladse, hvor vel Provision og Vand let, men de øvrige Sager til dens Behov kun til uhyre Priser ere at erholde, der maa ogsaa Alt, hvad den selv behøver, kunne fabrikeres, og den fører derfor ikke alene Tømmerfolk, men ogsaa Bødkere og Smede med sig — Seilmagere gives der paa alle Skibe, og de fleste Matroser forstaae forøvrigt at sye Seil. En Smidie med stor Blæsebælg er som en Følge deraf indrettet lige ved Kjedlerne, en paa Træunderlag befæstet Ambolt staar paa Dækket, og paa andre Steder er anbragt Høvl og Skjærebænk og flere Slibestene til stadig at holde Vaaben og Instrumenter skarpe med.

Naturligviis behøver en Hvalfiskfanger ogsaa flere Officierer og større Mandskab end et Koffardiskib. Vort har foruden Kapitainen fire Harpunerere som Første-Officierer (boatsheader), dernæst fire Baadsstyrere som Anden-Rangsofficierer og saa en Navigator af lige Rang med disse, og en første Bødker og Tømmermand. Men desforuden har det 20 Matroser, blandt hvilke Bødkere og Tømmermænd, ligesom ogsaa Smede, Seilmagere, Kok etc.

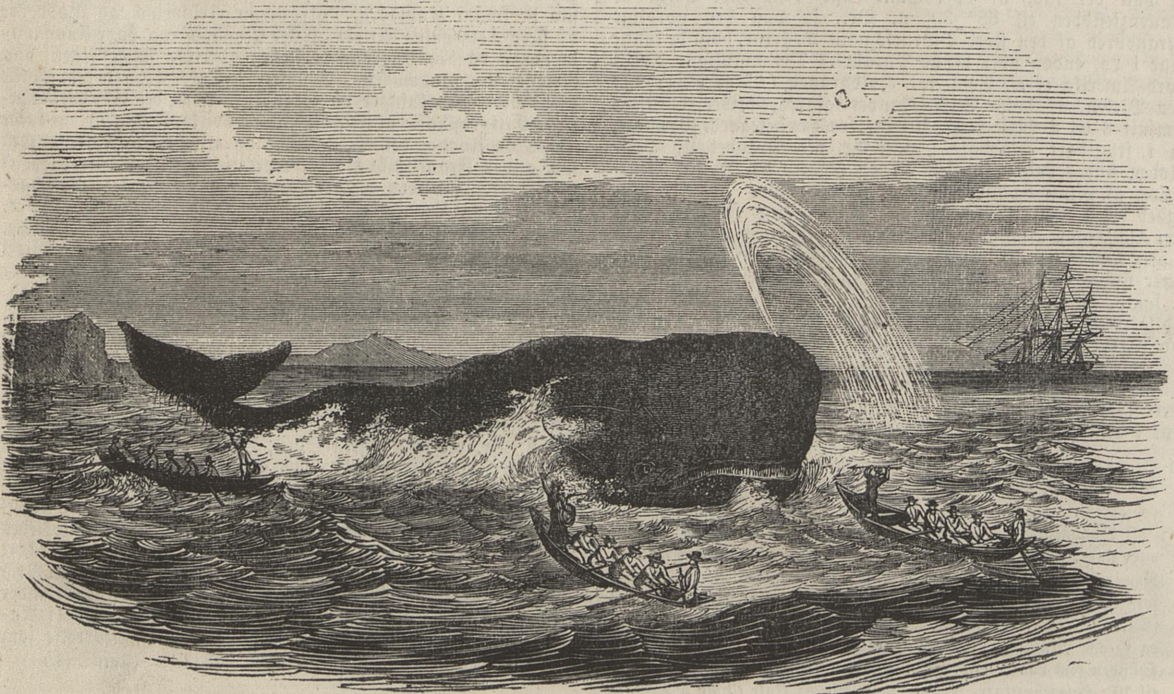
Harpunererne og Navigatoren spise med Kaptainen i første Kahyt, de andre Officierer paa Mellemdækket, og de øvrige Matroser, som sædvanligt, i „Forkastellet."

En Hvalfiskfanger-Kapitain har næsten saa uindskrænket Fuldmagt som et Krigsskibs, og ofte endog mere, da en Station eller et Terrain sædvanlig anvises den sidste til at krydse paa, medens Hvalfiskfangeren, der for flere Aar anbetroes et saadant Skib med dets fulde Udrustning, ogsaa maa have sin Rheders fulde Tiltro, og det staar nu til ham at gaae did, hvor han tror hans Skib først kan fyldes med Tran og Fiskebeen, og der krydse og fiske efter bedste Evne, ligesom ogsaa, naar han finder det nødvendigt, da at løbe ind i nærmere eller fjernere Havne og indtage Provision og Forfriskninger, eller anskaffe de fornødne Sager.

Disse Reiser vaere, i korteste Frist, halvandet Aar — hvad der dog er meget sjeldent — fordetmeste to og et halvt og meget ofte tre og et halvt Aar og endnu længere, og deres Ende er da naaet — det vil sige, Skibet begiver sig paa Hjemreisen, saasnart det er fuldkommen lastet med Tran og Fiskebeen, eller i ugunstigste Tilfælde ved slet Fangst er bleven liggende saa længe, at dets meste Forraad er opbrugt og det nu i fremmede Havne vilde koste for store Summer paany at forsyne Skibet paa en ny Saisons uvisse Resultat. Skibe vende i dette Tilfælde tilbage med halv Ladning eller mindre og have da gjort en „slet Reise."

Sommeren, fra April til September, tilbringer Hvalfiskfangerne sædvanlig i Norden, og i den sidste Tid i det nordlig arktiske Hav, hvor Fangsten af Polarfiske (bowheads) har vist sig særdeles indbringende; men Vintermaanederne benytte de til paa Sandwichsøerne og Selskabsøerne at forsyne sine Skibe med Forfriskninger og Vand og til nordlig og sydlig for Ækvator at krydse efter Kaskelotter.

Skibet følger dog derunder i ethvert Fald en vis Kours; thi det kan ikke ganske lade sig drive, da Ækvatorstrømningen her ligesom i Atlanterhavet gaar temmelig stærkt mod Vest; desuden er nordlig for Ækvator Nordvest- og sydlig for samme Sydvestpassatvindene forherskende. Men i det Hele seiles der ikke skarpt, og især i Egne, hvor Fiske lade sig see, indtages om Aftenen de lette Seil og ribbes de store, for at ikke Skibet skal skyde for stor Fart. Om selve Fiskefangsten maae de følgende Dage bringe Efterretning. (Fortsættes.)

Kaskelotfangst: Angrebet.

Fire Dage i Tinn.

(Om Sommeren 1850.)

IV.

„Nu rinder Solen op af Østerlide,
Forgylder Klippens Top og Bjergets Side."

Luftige og bløde laa de rødmende Fjeldtoppe i Augustsolens varme Straaler, — Søen blinkede inde i Bugter og omkring Odder, og Elvesusen lød over Fjorden paa Morgenvindens lette Vinger. Fuglene skvattede og kvidrede fra Lier og Holt, men forstummede, da klare Klokketoner igjen løde mellem Fjeldene, og som en overjordisk Røst kaldte de adspredte Boligers Beboere til Guds Huus. — Snart saaes ogsaa Skarer af pyntede Kirkefolk, med adstadige Skridt at komme ned ad Stierne, løftende paa Hatte og Huer, glade hilsende de velbekjendte „Malmets Tunger," der saa ofte havde kaldt dem som deres Fædre sammen saavel i glædelige som sørgelige Anledninger. Efterhaanden gruppere Skarerne sig omkring Kirken som en broget Ring, der endnu fremviser Fjeldbondens maleriske Dragter, hvilke desværre paa de fleste Steder omformes i et intetsigende saa kaldet moderne Snit, og give de velvoxede Folk Udseende af en Flok Bypøbel*).

Tinndølerne ere et vakkert, livligt og opvakt Folk, og Hovinds Kirkebakke frembød den Dag Synet af en smuk, ægte norsk Kirkealmue, der med synlig Glæde betragtede deres nye og smukke Kirke, den sædvanlige langagtige Basilika-Bygning med Taarnfod, hvorpaa en klokkeformet Kuppel hviler. Vor Kirkestiil begynder at udvikle sig med mere Smag og Bevidsthed efter det attende Aarhundredes Barbari i denne Henseende: men det er dog kun en Begyndelse, thi endnu er der ingen Eenhed eller Konsekvence i Stilen, ingen Opløftelse i Totalindtrykket, eiheller nogen Harmoni i de enkelte Ornamenters Anbringelse. Det er en Blanding eller Sammenrapsen af Motiver fra forskjellige Tiders Bygningskunst, der her i Norge, som af Professor Dahl paavist, var steget til en Høide, hvoraf vi see Levninger i Hiterdals og Borgunds Kirker, hvor Bygmesterne have søgt at forene „den romaniske Stiils Særegenheder med Bestanddele af den gamle hedenske Tempel-Architektur," charakteristisk ved sin pyramidalske Form med Svalgange, Gavler og Tagkjøle, hvorved alle tomme Flader udfyldes og der dannes et symmetrisk Heelt. Naar imidlertid, som i Hovinds Kirke, Intet støder Øiet, naar det Hele er udført med Flid og en vis Smag, saa maa man være tilfreds, om end Adskilligt, som Altertavlen, er mindre smagfuldt, og man ikke har kunnet frigjøre sig fra den engang vedtagne Anordning i det Indre.

Efter denne Digression gaae vi tilbage til Dagen og dens Høitidelighed. Under Klokkernes zitrende Toner strømmede den talrige Skare efter de Geistlige ind i Kirken, hvor Præsterne, iførte de hvide Chorkaaber, sluttede en Halvkreds om Alteret, hvorved Biskoppen forrettede Tjenesten, og den høitidelige Indvielses-Akt tog sin Begyndelse. Der ere faa Handlinger af vor fattige protestantiske Kirkekultur, der bære et saa ophøiet — gudstjenstligt Præg, som en Kirkeindvielse: der er en fremtrædende Repræsentation af Kirkens Tjenere, der er en indholdsrig Vexel af Sang og Læsning af den hellige Skrift, etslags kirkelig Glands i Anordningen og Gangen af det Hele, der ikke undlader at gjøre Indtryk paa de ydre Sandser og stemme Sindet til Alvor og Opløftelse. Da Biskoppen besteg Prædikestolen, bare alle Aasyn Andagtens Præg, — da Ordene med Veltalenhed og Varme strømmede udover Menigheden og ind i Hjerterne, da Indvielsen og Velsignelsen udtaltes over de hellige Steder, og Herrens Aand og Naade ønskedes udøst over og i deres Sjæle, som her i Tidens Løb skulde samles for at hente Oplysning, Kraft og Trøst i Livets skiftende Kaar, som her skulde finde Fred for deres Tanker inde i Huset, og Fred udenfor det, i den indviede Jord, for de trætte Lemmer efter „Dagens Byrde og Hede," — da Andagtens Varme gik fra Talerens og greb Tilhørernes Sind, da lyste Troens og Haabets Glæde fra de trohjertige Aasyn, da fyldtes mangt et Mands- og Kvindeøie med Taarer. Herrens Ord griber i saadanne Øieblikke Menneskets Sjæl, og løfter den op over Tidens Tummel, og bærer Tankerne udover de snævre Grændser; — Hjertet gjennemvarmes af den himmelske Ild, og Evighedens Aande omvifter den Dødeliges Pande, stiller Smerter og bringer Ro. Og fuldere og klarere lyde Sangens Toner, og opbygget og opløftet forlader man det Huus, i hvilket Herrens Aand fyldte Hjerterne med sin Fred.

Den ydre Natur harmonerede saa godt med Dagens Handling: stille Sabbaths-Fred hvilede over Fjord og Land, over Fjelde og Lunde; som et Tempel laa den hele Egn, hvor Fjeldene som mægtige Søiler bare den blaa Hvælving, og hvor de brusende Elve og Fosser vare Basuner og Harper til den Eviges Priis!

Et Tempels Indvielse imellem Fjeldene sluttede Reisen, og Erindringen om den mørke stormende Tinnsjø, den vildt maleriske Vestfjorddal, det sneehvide kneisende Gaustad, den rygende og brusende Rjukand, Alt forener sig med Mindet om det vakre Kirketaarn imellem Løvtræerne, Klokkernes Klang og Sangens Toner, den høitidelige Gudstjeneste, det levende Ord og den fredelige Forsamling.

Og Fred boer i Norges Fjelddale! Om end Naturen stundom viser barske Miner, om Storme vække en opreist Sø, og tordnende Røster høres om Fjeldsiderne, — et fredeligt Folk færdes imellem dem, og medens andre Lande sukke og have sukket under Krigens og Oprørets Storme, have Norges Dale ligget som et fredeligt Asyl, som en af dets vildt romantiske Sæterlunde, med Fossedur og Lurtoner, paa en lys stille, varm og solblank Sankthanskveld. W.

*) De saakaldte Konditionerte have megen Skyld i denne uheldige Forandring, idet de, selv efterabende enhver Mode, overtale deres Tjenere og Andre til at anlægge disse dreng- og matrosagtige Dragter, som nu antages.

Sarpsbroen, seet fra den vestre Indkjørsel. (S. Nr. 12.)

Storthinget.

Den 20de foretoges Valg paa Embedsmænd, hvorved valgtes: I Storthinget: Harbitz Præsident, Aall Vicepræs., Sarlund Sekretær og Enge Vicesekretær; i Odelsthinget: Stabell Præsident, Blom Vicepræsident, Meldahl Sekretær og Mossige Vicesekretær; i Lagthinget: Christensen Præsident, Bergh Vicepræsident, Hesselberg Sekretær og Børresen Vicesekretær.

I Odelsthinget foretoges samme Dag Indstilling fra Næringskomitteen Nr. 2 angaaende den kgl. Proposition til Lov om Ophævelse af den Afgift, som ifølge Plan for Fattigvæsenet i Christianssand af 14de Sept. 1802 § 99 Nr. 4 ved Erhvervelsen af Borgerskab til Ladestederne Mandal og Farsund hidtil har været erlagt til Christianssands Byes Fattigkasse. Indstillingen, der var overeensstemmende med den kgl. Proposition, bifaldtes eenstemmig.

I Storthinget foretoges først til Behandling og bifaldtes Indst. fra Veikom. om at der til Anlæg af en Kanal gjennem Kulleseidet paa Bømmeløen i Finaas Pstg., indrettet for 17 Fod brede og 8½ Fod dybgaaende Fartøier, bevilges af Statskassen 16,300 Spd. Efter Forslag af Præsidenten (Harbitz) vedtoges som anden Post, at der for Benyttelsen af Kanalen svares en billig Afgift, der bestemmes af Kongen. Dernæst foretoges Indst. fra samme Kommittee ang. det i den kgl. Proposition til Statsbudgettet opførte Bidrag af Statskassens Midler til Farbargjørelse af det frederikshaldske Vasdrag. Eenstemmig fattedes følgende Beslutning, hvorpaa Kommitteen havde indstillet: „Af Staatskassen bevilges som Bidrag til Farbargjørelse for et Aktieselskabs Regning af det frederikshaldske Vasdrag fra Birkelangen Sø i Hølands Pstg., Akershuus Amt, til Femsøen i Bergs Pstg., Smaalenenes Amt, overeensstemmende med den fungerende Kanaldirektør, Ingeniørkapitain Røyems Forslag af 21de Oktober 1853, et Beløb af 32,350 Spd., udgjørende Halvdelen af Overslagssummen, paa følgende Betingelser: a) at den anden Halvdeel af Overslagssummen, altsaa 32,350 Spd., tilveiebringes ved Tilskud af Private eller Kommuner, dog saaledes, at af det sidstmeldte Beløb en Sum af 18,000 Spd. ansees erlagt, saasnart den af det til ovennævnte Vasdrags Farbargjørelse tidligere dannede Aktieselskab paabegyndte Kanalisering af Steenselven overeensstemmende med Kanaldirektørens Forslag er i alle Henseender forsvarligen fuldført, og at, for de øvrige 14,350 Spd. kan deponeres solide Aktietegninger, forfaldne til Indbetaling i et ikke længere Tidsrum end 5 Aar med mindst ⅕ Part aarlig, og med Ret for Statskassen til selv at besørge opkrævet det tegnede Aktiebeløb; b) at Statskassen for det ovenanførte Bidrag af 32,350 Spd. erholder Aktier i Kanalanlægget, men uden Ret til Udbytte, forinden de private Aktier have erholdt 4 Procent, og at naar Statskassen dernæst af dens Aktier maatte have erholdt 4 pC., det overskydende Udbytte fordeles ligeligt paa begge Slags Aktier; c) at alle til Anlægget af Kanallinien hørende Arbeider blive at udføre under offentlig Kontrol; d) at det nye Aktieselskabs Statuter blive af Kongen at approbere og deri det Fornødne at bestemme om de Punkter, som ikke ovenfor ere omhandlede, og navnlig om, at Taxterne for al Slags Befordring paa Kanalen skulle til enhver Tid være undergivne Kongens Approbation, og at Aktieselskabet skal være underkastet de Bestemmelser, Kongen i sin Tid maatte afgive om dette Aktieselskabs eller det her omhandlede Kommunikationsanlægs Forhold til en fremtidig mulig Kanalforbindelse over Ottei mellem ovennævnte Vasdrag og Indsøen Store-Lee eller mellem Femsøen og Frederikshald, hvad enten de sidstmeldte Foretagender maatte komme istand for offentlig eller privat Regning."

Endelig bifaldtes eenst. Konstitutionskom's. Indst. om at Agronom C. H. Jensenius bevilges den af ham ansøgte Naturalisation.

Norge.

Christiania. Under 15de April er Adjunkt ved Christianssands lærde og Realskole C. T. A. Borch udnævnt til Overlærer ved Stavangers lærde og Realskole; Kand. jur. P. J. R. H. Gram til Politifuldmægtig i Bergen; Kapitain Chr. Anker til Hovedregnskabsfører i Ingeniørbrigaden og Kursmed A. R. S. Holm til Kopsdyrlæge ved oplandske ridende Jægerkorps under Kavalleribrigaden. S. D. er endeel Avancements og Forsættelser foregaaede i Artilleribrigaden og den christianssandske Infanteribrigade, hvoriblandt nævnes, at Kap. F. W. Scheel er udnævnt til Oberstlieutenant og Chef for 3die Artilleribataillon.

S. D. er Indrulleringschef og Overlods i Bragernæs G. G. Dietrichsen, Artillerikapitain C. F. Heyerdahl samt Kapitain ved Drammens borgerlige Infanterikorps T. Holter meddelte Afsked i Naade, Førstnævnte med 1000 Spd., den Anden med 420 Spd. i Pension.

Pastor H. Halling er udnævnt til Orlogspræst og skal følge med Desideria.

I disse Dage ere trende Emigrantskibe afseilede herfra, til Kvebek, nemlig „Christiane" med 200, „Eccho" med 174 og „Vilhelm Tell" med 167 Passagerer.

— I den sidste Tid har der i Aviserne og ellers været megen Tale om en ad Kommandovei udfærdiget Instrux til Rigets Kommandanter om ikke at tillade flere end fire fremmede Orlogsfartøier paa en Gang at løbe ind i Rigets Krigshavne. I Anledning af denne Bestemmelse, der troedes at indeholde Modifikationer i Neutralitetserklæringen til Ruslands Fordeel og saaledes let kunde bringe Norge i et spændt Forhold til de vestlige Magter, har Storthinget holdt trende hemmelige Møder for at komme efter den rette Sammenhæng m. m. I det 3die Møde (den 19de April) fremlagdes ovennævnte Instrux (undertegnet Bloch), hvis Bestemmelser sees kun at skulle gjælde, indtil Neutralitetserklæringen traadte i Kraft, (hvilket allerede d. 8de paa Grund af Krigens Udbrud mellem Sømagterne er skeet.) Imidlertid besluttede Storthinget, skriftlig at henvende sig til Regjeringen, for at erholde de fornødne Oplysninger om Sagen.

— Den 18de April gjorde Storthingets Repræsentanter med Dampkorvetten Nidaros, som Regjeringen havde stillet til deres Disposition, en Tour til Horten for at besee Værftet og de der paa Havnen liggende fuldstændigt udrustede Krigsskibe, Desideria, Freia og Nordstjernen.

Da Dampskibet Christiania fra 5 til 15 Mai skal benyttes til at føre Tropper fra Bergen til Tromsø, vil dets regelmæssige Tour i denne Tid blive indstillet, hvorimod „Bergen" sandsynligviis hvad Vestkysten angaar vil bøde paa Afbrydelsen.

Den 10de April afsagdes Kommissionsdom i Arbeidersagen. Af de 149 Tiltalte dømtes 27 til Strafarbeide i kortere eller længere Tid (indtil 10 Aar), 99 til Fængsel paa Vand og Brød, 7 til Bøder, og 11 frifandtes. Thrane er idømt 4 Aars Strafarbeide, Abildgaard 3 Aar og Bernhard Hansen 9 Aar og 1 Maaned. Hovedmændene have som bekjendt allerede siddet arresterede henimod 3 Aar, og saaledes bliver deres Straf, selv om denne strenge Dom ikke skulde vorde formildet ved Høiesteret, paa en Maade fordoblet paa Grund af den seendrægtige Rettergangsmaade hertillands.

Bidrag til de Brandlidte i Skien modtages hos DHrr. Th. Joh. Heftye & Søn, N. A. Andresen & Ko. og P. T. Duborgh og i Byens Boglader.

— I Kunstforeningen er udstillet 6 nye Landskaber af Gude og et af Frich, et Folkelivsbillede af Tidemand og et Dameportræt af Mamsel Lindegrén. Entreen er 12 ß. og det indkommende Beløb skal anvendes til Understøttelse for en ung norsk Kunstner.

Den 21de indstilledes indtil Videre Personbefordringen paa Jernbanen, tildeels af Hensyn til de ved Tæleopløsningen muligt indtræffende Farer. Et Par Dage i Forveien havde en Bro givet sig, saa at Passagererne maatte gaae efter Trainet over samme, og samme Dag Personbefordringen endte, stødte tvende Train sammen ved Frogner, hvorved to eller tre Vogne knustes og et Par Mennesker saaredes. I den sidste Tid har Persontransporten været særdeles betydelig. Den anden Paaskedag befordredes ikke mindre end 1368 Personer. Indtægterne have for Gods- og Persontransporten tilsammen i en enkelt Uge gaaet op til næsten 2800 Spd.

Stavanger. Den herfra til Bergen den 4de April afgaaede Post forulykkedes den 5te paa Kvindsherredsfjord; den ene Postkarl druknede, medens den anden og Postføreren reddedes.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Chr.-Pst. Nr. 2015 indeholdes en Artikel om Glemminges nye i Novb. f. A. indviede Kirke, hvori berettes om, hvorledes der ved Menighedens Deeltagelse og klogt beregnet Fremgangsmaade med forholdsviis ringe Pengeudlæg af Kommunen er bleven opført et baade varigt, vakkert og rummeligt Gudshuus. Menigheden subskriberede først 800 Spd.; dernæst optoges af Oplysningsvæsenets Fond et Laan af 4500 Spd. Da man kom til at mangle nogle hundrede Daler, tilveiebragtes disse ved Salg af 25 lukkede Stolestader osv. Private skjænkede Kar til Kirken og Frederikshalds Damer foranstaltede en Udstilling af egne Arbeider, der indbragte 500 Spd. til Messeklæder, Betræk m. m.

— I s. Bl. Nr. 2019 fortsættes den i Nr. 1921 paabegyndte „Katekismus i Ortografi og Ortoepi. En Kommentar til Prof. Munchs „Sprogbemærkninger" af P. T. Qvæstor."

— I Mgbl. Nr. 106 og 107 har Provst Folkestad leveret en lang Afhandling med Titel: „Hr. H. Nissen i Forhold til Almueskolesagen."

— I s. Bl. har Gartner N. Moe meddeelt en Afhandling „om Mose i Græslandet," der vil læses med Nytte af Landmanden.

— I Mgbl. Nr. 107 har Kand. phil. W. Lyng indrykket en liden Afhandling om „Huusjomfruen," hvori han imødegaar de af Kritiken gjorte Indvendinger mod Stykket, fremhæver dets „Elskværdighed," der gjør det fortjent til at modtages med mere Kjærlighed, end skeet, og „paakalder Publikums bedre Følelse mod en Kritik, der har forekommet ham hjerteløs og overfladisk." Da ogsaa vi have vor Andeel i denne Kritik, ville vi bemærke, at det er en stor Feiltagelse, om Hr. Lyng troer, at Kritikerne have afkjølet Publikums bedre Følelser for Stykket; allerede første Gang det opførtes, var Publikum, uden nogensomhelst Ordre fra den slemme Kritik, temmelig koldt og gabende, ja man stod endog lige ved Siden af den for de Fleste ubekjendte Forfatter og sagde, at man kjedede sig. Dem, der forøvrigt ønske en udførlig Gjendrivelse af Lyngs Forsvar og en videre Begrundelse af de over Stykket førte Anker fra Kritikens Side, henvise vi til „Krydseren" for 19de April.

— I s. Bl. Nr. 109 har Apotheker Thaulow leveret en Opsats med Overskrift: „Besynderligheder ved den pharmaceutiske Examen," hvoraf fremgaar, at denne er en forældet, uhensigtsmæssig Institution, der høilig tiltrænger en Reform. Allerede for længere Tid tilbage har Forf. gjort Forestilling desangaaende, uden at Examens-Kommissionen har gjort noget Skridt til den saa høist fornødne Forandring af Reglementet eller til Istandbringelse af en ny Lov. Forf. troer, at der bør gives nærværende Storthing Anledning til at ophæve den pharmaceutiske Examenslovs urimelige Paragrapher og i sammes Sted at beslutte en Lov omtrent saalydende: „Pharmaceutisk Examen skal afholdes af en dertil af Kongen forordnet Kommission offentlig, ordentligviis tvende Gange aarlig, nemlig før Udgangen af Juni og før Udgangen af December." Alt Øvrigt bør overlades til et fornuftigt Reglement.

— S. Bl. Nr. 110 indeholder en Opsats til Fordeel for Bevarelsen af de gothiske Bogstaver, med hvilke man godt kan slaae sig til Ro, uden at man behøver at gjøre Bønner og Ansøgninger om at faae dem ombyttede med latinske, da der Intet vindes ved Ombytningen. Forf. finder, at der er nok at reformere alligevel, uden at man behøver at kaste sig paa slige uvæsentlige Ting.

— S. Bl. indeholder en Artikel med Overskrift „Et Ukrud i Storthingets Forhandlingsorden," hvori paapeges det Upassende i at Repræsentanterne under Debatten henvende sig til sine Modstandere, istedetfor at henvende sine Foredrag til Præsidenten, der repræsenterer Forsamlingens Totalitet.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den engelske Flaade har bragt stor Forstyrrelse paa Gothland. Den 7de April ankom Dampskibet „Lightning," Kapitain Sullivan, til Fåhrøsund og meldte, at 20 andre Skibe snart vilde følge efter; saasnart Efterretningen herom blev bragt til Wisby, sendte den Overstkommanderende, Generalmajor Dalstrøm, strax 100 Mand til Fåhrøsund og ligesaa store Detaschementer til Havnene Klinte, Østergarn og Rohne. Denne priisværdige Forsigtighed har forbauset Engelskmændene i høi Grad, og Øens Indvaanere have just ikke været stolte af en General, der sendte for faa Tropper til at forsvare de nævnte Punkter, hvis de skulde blive angrebne, og for mange til ikke at fornærme en fremmed venskabelig Magt.

Danmark. Ministeriet har ikke erholdt sin Dimission. Det vedbliver og har endog givet Oberstlieutenant Andræ og konstitueret Generalauditør Hall sin Afsked. Ogsaa skal Prof. Martensen være udnævnt til Biskop over Sjællands Stift. Den sidste Udnævnelse, som Ørsted vilde have sat igjennem, men som Kongen ikke vilde vide noget af, var Grunden til at Premierministeren vilde have aftakket. — Provst Boesen skal være udnævnt til Biskop i Slesvig.

— Det franske Linieskib Austerlitz paa 100 Kanoner ankom til Kjøgebugt den 14de. Den engelske Dampfregat Amphion paa 34 Kanoner er løbet paa Grund ved Dragø.

Frankrig ruster sig fremdeles af al Magt og skal agte at drive den østerlandske Hær op til 100,000 Mand. Vestmagterne have sendt Shamyl 10,000 Børser og 300,000 Fr. til Foræring.

— Hr. Garvin de Fassy, Medlem af Institutet, har bestemt sig til at udgive en fransk Oversættelse af et Værk, der har gjort stor Lykke i Ostindien, Acar ussanadid ɔ: Fyrsternes Spor, forfattet af den muselmanske Lærde Saïyid-Ahmed-Khân. Dette Værk indeholder en kortfattet Fremstilling af de i Delhi til forskjellige Tider herskende Regjeringers Historie og Oplysninger om Indbyggernes, om Hindustansprogets Oprindelse og Udvikling, Beskrivelse over Fæstningen i Delhi og alle andre Mindesmærker, der til forskjellige Tider ere byggede i denne Stad. Det tilhørende Atlas indeholder 169 Tegninger af de i Bogen omtalte Mindesmærker.

England. En ifjor aabnet Subskription til et Minde for Hertugen af Wellington har indbragt over 100,000 £., der skulle anvendes til Oprettelsen af en Skole for 60 faderløse Officiers-Drengebørn.

— Den skotske Digter Wilson døde den 3die April 69 Aar gammel.

— Østersøflaaden forstærkes stedse, navnlig med mindre Skibe. Der er saaledes givet Ordre til hurtigst muligt at udruste følgende Skibe, som derefter skulle sendes til Østersøen: „Pigmy," Hjuldampskib paa 100 Hestes Kraft, „Prosper" paa 144 Hestes Kraft, „Medina" med 4 Kanoner og 312 Hestes Kraft, „Medusa" af samme Størrelse, „Minx" med 3 Kanoner og 210 Hestes Kraft, „Harpy" med 200 og „Jackall" med 150 Hestes Kraft. Alle disse Skibe ville faae en betydelig forøget Besætning og skulle under Kommando af Kapitain Ommanny paa „Eurydice," 26 Kanoner, afgaae fra Portsmouth til Østersøen.

Belgien. Traktaterne om Frankrigs og Belgiens indbyrdes Handelsforhold og om gjensidig Beskyttelse for literær Eiendom ere vedtagne af de belgiske Kamre, og Ratifikationerne udvexlede. Overeenskomsten træder i Kraft den 12te i næste Maaned.

Italien. I Florens er udkommet: Viaggio per le parti settentrionali di Europa fatto nell, anno 1851, af Prof. Parlatore, Sicilianer af Fødsel, for Tiden Lærer i Botanik ved det naturhistoriske Musæum i Florents, der i 1851 af Toskanas Storhertug opsendtes til Skandinavien for at grandske dets Plantegeographi og samle sjeldne Planter til Musæet. Han besøgte Kjøbenhavn, Stockholm, den botniske Kyst til Torneå, Finmarken, opholdt sig en Tid i Hammerfest, undersøgte Lofotens Kyster og gik over Throndhjem til Christiania, hvor han holdtes længere Tid tilbage ved Sygdom.

Rusland. De engelske og franske Konsuler ere udviste fra Odessa. Indbyggerne i Helsingfors flygte og Bankens Metalfond bortføres. Den keiserlige Families Damer begive sig til Moskau.

Tyrkiet. Den diplomatiske Forbindelse med Grækenland er afbrudt; begge Rigers Ministre ere afreiste, og Sultanen har (mod de fremmede Ministres Raad) givet alle græske Undersaatter (der anslaaes til 50,000) Befaling at forlade Riget inden en vis Tidsfrist.

— Den græske Opstand gjør ingen Fremskridt. Østerrig har i en truende Note gjort Kong Otto ansvarlig for denne Opstands Følger.

— Den 3die ankom til Gallipoli Avantgarden for de franske og 2400 Mand engelske Tropper. Ved Donau har ingen Kamp fundet Sted. Russerne skulle den 8de have besat Tschernawoda, Nøglen til Trajansvolden, hvilken Efterretning dog trænger til Bekræftelse.

— De engelske Autoriteter have lagt Beslag paa alle Paketbaade i La Valettes Havn, for paa dem at overføre Tropper til Konstantinopel. Syv franske Dampskibe fra Algier, med 3000 Mand ombord, havde berørt Malta.

— Den franske Gesandt i Konstantinopel har officielt underrettet Porten om, at den persiske Regjering vil tagttage streng Neutralitet under Krigen med Rusland.

— Mahmud Bei er udnævnt til Indenrigsminister i Chekib Effendis Sted, der er bleven Statsraadets Formand.

I Nordamerika tegnes Bidrag til et norskt Universitet i Madison.

— Præsterne Dietrichson og Preus opfordre i Emigranten sine Landsmænd til at gjøre et Sammenskud for at lette Nøden i Norge navnlig for de korntrængende Bygder.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Underfoged- og Politibetjentpost i Sandefjord med 150 Spd. i Løn. (Besættes med en Konstitueret, der maa være examineret Jurist.)

Bekjendtgjørelser.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 17. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 29de April 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Silvio Pellico. — Kaskelotfangst i Sydhavet. — Staden og Fæstningen Kronstadt. — Arabiske Dandserinder. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Silvio Pellico.

(Af Madame Voillez.)

Silvio Pellico, født 1789 i Saluzzo i Piemont i den Livsstilling, der efter hans eget Udtryk hverken er Fattigdom eller Rigdom, øste tidlig i sin Familie Midte Exemplet paa alle de Dyder, han bragte i Udøvelse i Ulykken.

Han var endnu meget ung, da hans Fader, for at unddrage sig de Forfølgelser, som hans Hengivenhed for Kongens Parti paadrog ham, blev nødsaget til med sin Hustru og sine smaae Børn i nogen Tid at søge en Tilflugt mellem Alperne. Det var her Silvio modtog den første Underviisning i Ulykken og lærte af sine høisindede Forældre at lide og tilgive.

Familiekjærlighed vare de første Indtryk, der bragte hans unge Hjerte til at banke. Poesien bemægtigede sig imidlertid snart det sygelige Barns tidlig udviklede Indbildningskraft. Silvio var saa at sige Digter idetsamme han forlod Vuggen. I en Alder af ti Aar havde han digtet en Tragedie. Hans Broder Luigi, der deelte hans af Faderen ledede klassiske Studier, og som senere blev en anseet humoristisk Skribent, ansporede hans Kappelyst. Hos Begge sporedes fra Barndommen et bestemt Kald til den dramatiske Digtning. Faderen, der selv var Forfatter af flere lyriske Værker, opmuntrede dette Kald ved at være dem behjælpelig ved Sceneanordningen og ved at tillade dem at indrette sig et lille Theater, hvor de fremsagde de mere eller mindre heldige Frembringelser af deres unge Talent.

Faderen kaldtes nu til et Embede i Turin, og i denne Stad fortsatte Silvio med endnu endnu større Held sine Yndlingsstudier. Paa samme Tid som hans Kjærlighed til Videnskaberne udviklede sig, spirede ogsaa i hans Hjerte andre Lidenskaber. Man vil vide, at han ogsaa har kjendt Kjærligheden, men ligesom om Forsynet vilde advare ham om ikke formeget at stole paa den Lykke, der tilsmilte hans Vaar, tabte han Gjenstanden for sin Ømhed og havde saaledes allerede et smerteligt Minde at tage med sig i Ulykken.

De politiske Optrin, hvortil den unge Digter blev Vidne, modnede ham før Tiden, og det smertelige Indtryk, de efterlod i hans Sind, forøgede de legemlige Lidelser, som kun en Moders ømme Pleie formaaede at lindre.

Nogle Lykkens Aar var imidlertid forbeholdt Silvio, inden han i Fængslet i St. Margarethe i Venedigs Blykamre og paa Spielberg skulde indvies i alle menneskelige Lidelser.

Han gjorde en Reise til Lyon, hvor en rig Slægtning af hans Moder var bosat, og man paastaar, at den Tid, han tilbragte i denne Stad, var et af de lykkeligste Tidsrum i hans Liv. Deelt mellem et forfinet Selskabslivs Glæder og Studiet af de bedste franske Digtere, fandt han, at hver af hans Dage var en Fest, at hver Morgen lod fremvælde friske Kilder til Nydelse. Hvor Livet dengang forekom ham skjønt! Hvormange skuffende Illusioner berusede ikke hans Hjerte og hvor fortærende maatte ikke den Længsel og det Savn være, der senere bragte Fangen til at udraabe: „O herlige Aar, for evig ere eders Glæder henveirede! Og dog, hvem paa Jorden har nydt en Lykke stor som min?"

Under Nydelsen af disse Glæder følte han sig imidlertid pludselig greben af en saa dyb Hjemvee, at han sagde Farvel til Rhones og Saones smilende Strande for at vende tilbage til Italien og en elsket Familie.

Det var i Milano og i Kredsen af denne Familie han lagde Grunden til sin Digter-Navnkundighed og i hele ti Aar førte det rigeste aandelige Liv. Ved Kongeriget Italiens Fald, forlod hans Familie Milano for at vende tilbage til Turin, men han selv kunde ikke beslutte sig til at forlade en Stad, der var bleven ham saa kjær og betydningsfuld.

Hans Fortjenester og hans Elskværdighed havde bevæget Grev Briche til at betroe ham sine Børns Opdragelse, og Silvio Pellico opfattede alt det Betydningsfulde i dette Hverv. „En Lærers Mission, siger han, „har stedse forekommet mig ophøiet" og han opfyldte den med Iver og Værdighed. Da han senere kom i samme Forhold til Grev Porro Lambertenghi var han „en Fader for Børnene og en Broder for Faderen."

Grev Porro's Huus var paa denne Tid Samlingsstedet for alt hvad der i Milano fandtes af Udmærket og for mange navnkundige Fremmede. Det var her Selvio saa Madame de Staël, Schlegel, Byron, Denis, Brougham og mange andre berømte Personer, der fra alle Europas Kanter strømmede til denne Stad.

Allerede ved hans Debut i den literære Verden havde den bekjendte Digter Vincenzo Monti, hvem hans Landsmænd have givet Tilnavnet „il Dante engentilito," sluttet sig til ham. Han stod ogsaa i et inderligt Forhold til Ugo Foscolo, brændende Patriot, Digter og Skribent, der ligeledes havde et berømt Navn, men som paa Grund af nogle af sine Værker og fornemmelig ved en stor Skarphed og Lidenskabelighed i Charakteren blev ubarmhjertig forfulgt af Kritiken og skaffede sig en Mængde Fiender.

Delende sit Venskab mellem disse to Mænd, der engang havde været forenede ved en stor og gjensidig Hengivenhed, men som heftige Meningsstridigheder havde gjort til Fiender, mødte Silvio hos begge den samme Inderlighed. I sit Hjerte foretrak han Foscolo tiltrods for de Charakteerfeil, man bebreidede ham, og denne lidenskabelige Mand, der ved sit Stivsind fjernede næsten alle sine Venner fra sig, lod sig ofte aldeles lede af den unge Digter og viste ham stadig en Hengivenhed, der var uden nogen Kaprice.

Silvio var ikke mindre elsket af de andre literære Notabiliteter, der dengang fandtes i Milano, og den Velvillie, den almindelige Agtelse, hans ædle Egenskaber vandt ham ligefra Begyndelsen af hans Fremtræden, bidrog saa mægtigt til hans Lykke, at han siger „han ikke vilde have byttet sin Skjæbne med nogen Fyrste."

Hidtil havde han imidlertid kun leveret nogle Forsøg, som hans Venner havde bedømt gunstigt, men som endnu ikke havde kunnet begrunde hans literære Berømmelse. I 1819 udkom endelig hans Tragedie Francesca da Rimini, og det umaadelige Bifald, hvormed den blev modtaget, gav ham med Et en høi Rang mellem Tidens dramatiske Digtere.

Hans anden Tragedie „Eufemio di Messina," hvis Opførelse blev forbuden af Regjeringen, blev ligeledes gunstigt modtaget, skjønt den manglede Theatereffekt. Disse Digterens første Sange gjenløde længe i hans Landsmænds Hjerter og vakte dyb Deeltagelse for hans Ulykker.

Forinden Opførelsen af Francesca havde gjort Silvio berømt, var han bleven hædret med en Mands Bifald, for hvem han nærede Beundring og hvis Venskab stedse var ham dyrebart. Francesca var netop skrevet, da Byron kom til Milano. Paa denne Tid havde Silvio allerede oversat paa italiensk Manfred, der ligeledes udkom i 1819. Smigret ved denne Hyldest nærmede den engelske Digter sig sin unge Oversætter og spurgte ham, hvorfor han havde gjengivet hans Drama i Prosa. Silvio svarede, at han troede, det var den eneste Maade, hvorpaa man kunde oversætte Vers. Lord Byron bestred denne Idee, og man fortæller, at han nogen Tid efter, da Manuskriptet til Francesca blev ham betroet, ikke alene forudsagde, at det vilde gjøre Forfatteren navnkundig, men at han ogsaa oversatte det paa Engelsk og i Vers, en Oversættelse, der desværre er forbleven Verden ubekjendt.

Silvio Pellico.

Paa denne Tid fik Silvio den Idee at sætte sig i Spidsen for Udgivelsen af et Dagblad, hvis Formaal skulde være at give Tidsaanden en bedre literær Retning, at udvide Kritiken, at aabne Italienernes Øine for Fædrelandets Skatte og paa samme Tid lære dem at drage bedre Fordeel af fremmede Landes Rigdomme samt være en Spore for nye Skribenter ved at aabne dem nye Baner i Videnskab, Kunst og Literatur.

Denne Tidende, der fik Navnet Il consiliatore, blev stiftet i 1819 hos Grev Porro (Greven hørte senere til de Proskriberede), der tilligemed Grev Consalonieri og flere andre arbeidede paa at indføre et nyt nationalt Opdragelsessystem, som de haabede vilde have Italiens Gjenfødelse til Følge.

Romagnon, en lærd Jurist og Forfatter af flere philosophiske og literære Skrifter, Melchiore Gioja, berømt Statsekonom, Manzoni, en af det moderne Italiens første Digtere og Prosaister, samt mange andre literære Notaliteter, deeltoge i Stiftelsen af denne Tidende, til hvis Sekretær Silvio Pellico blev udnævnt. De politiske Meninger, der forfægtedes af dette Blad, bleve imidlertid snart Gjenstanden for Regjeringens Censur; Bladet fik blot Tilladelse til at bestaae et eneste Aar, og da Stødet af den neapolitanske Revolution ogsaa rystede Lombardiet, blev saavel Silvio som flere af hans Medarbeidere indbefattede i samme Anklage og berøvede Friheden.

Men inden vi standse ved den Ulykke, der skulde ramme Silvio, ville vi berøre den Trøst, Forsynet havde forbeholdt ham i en Mands Venskab, der som han elskede Poesien og havde en Sjæl, der var hans værdig. Maroncelli, der med Grev Oroboni spiller en saa rørende Rolle i Silvios prigioni, havde sluttet sig til ham i Milano, Skuepladsen for begges ungdomsfriske Lykke. De gjenfandt hinanden i Lænker, og den Hengivenhed, der allerede forenede dem, voxede i samme Forhold som de fælles Lidelser, thi det sande Venskab, der blot kan føles af Hjerter skabte for Dyden, bliver større og helligere i Ulykken. Det var i denne rene, ophøiede Følelse at de to Venner fandt Lindring for deres Lidelser.

Da Silvio Pellico, anklaget for at være Medlem af et hemmeligt Selskab og for i Egenskab af handlende Person eller Fortrolig at have taget Deel i et politiskt Komplot, blev arresteret den 13de Oktober 1820 og ført til St. Margarethe, havde Maroncelli allerede været fer Dage i dette Fængsel, hvorhen mange flere Anklagede hensendtes, der alle vare mere eller mindre nøie forenede med de to Venner.

Her er ikke Stedet til at gaae ind i Detaillerne af deres Proces, Domfældelse og Lidelser i et Tidsrum af ti Aar; Silvio Pellicos Memoirer begynder med hans Fængsling, og det er alene deri man har at søge, hvad der har Hensyn til dette mørke Tidsrum af hans Liv.

De Forfattere, der skrive deres Memoirer og som enten have det Maal at retfærdiggjøre sig for en eller anden Anklage, eller at gjøre deres personlige Begivenheder interessante, anvende i Almindelighed deres hele Studium paa at fremstille det Oplevede i det Lys, der er dem selv gunstigst og ofte paa Andres Bekostning. I Silvios Bog findes ingen Beskyldninninger, intet Angreb paa Fiender; det er den rørende Skildring af et haardt Fangenskabs Kvaler, skrevet med Smertens egen Veltalenhed, men ogsaa med Resignationens Ro; det er en Mands indre Historie, der over Ungdommens Illusioner, over literære og politiske Interesser et Øieblik havde forglemt Menneskets sande Bestemmelse paa Jorden, men som rammet af Ulykken føres tilbage til Erindringen om Gud og den Evighed, hvorfra vi blot ere adskilte ved nogle Smertensdage og som da i Dybet af sin Sjæl finder Kraft til at bære sine Lidelser og Villie til at tilgive dem, der lade ham lide.

Med hvilken rørende Naivitet fortæller han ikke sine Følelser, sine Indtryk, sin Kamp for at vinde Seiren over sig selv og over alt Had. Det er som om man selv er tilstede ved disse Selvprøvelser, man føler med hans Hjerte, man tager Deel i Alt, hvad der bevæger ham, hans Bøn under Fængslets mørke Hvælving har noget Ophøiet, som ryster og hæver Sjælen; man føler en dyb Medlidenhed med hans lange Lidelser og selv de, der ikke dele den religiøse Tro, hvorfra han henter sin Kraft, maae bøie sig for hans Resignation og formaste sig ikke til at nægte Christendommens Velgjerninger.

Denne Tro, der var hans Trøst i Fangenskabet og som hans Fiender forgjæves have søgt at gjøre mistænkt, bragte han med sig tilbage til Verden, da Friheden blev ham tilbagegivet. Hans Le mie prigioni, skrevet under Evangeliets Inspiration, viser os ham under Venedigs Blykamre og paa Spielberg som Christen stræbende fremad mod Fuldkommen-

heden; i hans Afhandling om Pligterne føier han Forskrifter til Exemplets Apostolat. Dette lille Værk, der undertiden minder om Imitantiones Jesu Christi, er saa at sige Moralen af det Drama, der har bragt vore Taarer til at flyde: det ene er det troende Menneskes Triumph i Kampen mod Ulykker, det andet er en Udvikling af den christelige Lovs Forpligtelser, granskede og bragte i Udøvelse i Dybet af et Fængsel.

Befriet fra sine Lænker i August Maaned 1830 nød Silvio Pellico den 17de Sept. den Lykke at omfavne sin Familie. Han levede nu i Turin, omgivet af sine Medborgeres Agtelse og Kjærlighed. Hans sønlige Ombu forskjønnede hans Forældres sidste Dage. Hvert Aar helligholdt han ved nye Takofre til Himlen den Dag, da han blev dem tilbagegivet. „Det er idag," skrev han den 17de Sept. 1834 „den høitidelige Dag, da jeg efter ti Aars Fangenskab gjenseer en Fader og en Moder, der have lidt saameget for min Skyld. Hvor Gud var god, at han førte mig tilbage til dem. Hvor god er han, at han endnu bevarer dem for mig! I hele fire Aar har jeg nydt denne Lykke, jeg tror ikke, at det er givet en Dødelig paa Jorden at føle sig lykkeligere end jeg. Mine to Brødre ere Hengivenheden selv, jeg har en herlig Søster, som ikke boer i Turin, men som kommer og besøger os og som vi besøge; jeg har et lille Antal ædle elskværdige Venner, jeg har Alt hvad jeg nogensinde har ønsket, thi Rigdom har jeg aldrig eftertragtet, og det trykker mig ikke at være den foruden. Min Sundhed er ikke stærk, men Taalmodigheden er dog bedre end den var paa Spielberg. Jeg deler min Tid mellem Literaturen, mine Venner og Bønnen. Jeg hænger ikke meget fast ved Tilværelsen og dog er det mig en Nydelse at være til."

De, som have seet Silvio Pellico, sige at hans Ansigtstræk, blegnede ved Lidelsen, havde et alvorligt og melancholsk Udtryk, at han var Blidheden og Beskedenheden selv og at hans Sprog bar den samme ædle Simpelhed og var beaandet af den samme brændende Kjærlighed til Menneskeheden, der gaar gjennem hans Skrifter.

Smagen for Poesi og Studier, som aldrig forlod ham i Fangenskabet, blev endnu mere levende siden Friheden var ham gjengiven. Tiltrods for sin svage Helbred, skrev han efter sin Tilbagekomst allerede flere nye Tragedier, der findes i hans fuldstændige Værker udgivne paa italiensk i Paris Aar 1835. Pellico døde i Turin i Febr. d. A.

Kaskelotfangst i Sydhavet.

(Efter F. Gerstäcker.)

(Fortsættelse fra f. Nr.)

Ombord gik den første Uge, efterat vi for tredie Gang havde forladt Honolulu, temmelig roligt hen. Jern og Lantser bleve slebne, Baade istandsatte forsaavidt Noget ikke var i Orden, og især sattes de vældige Toug i Beredskab, der fæstes til Stormasten og i hvilke de fangne Hvalers Spek heises ombord, saa at de mangen Gang maae udholde en frygtelig Vægt.

Julen løb temmelig stille hen — den er altid en slem Tid for den, der hjemløs streifer om iblandt Fremmede. — Folkene fik den første Juledag en Festdag, og Temperaturen var omtrent som hos os ved St. Hans.

Thorsdag den 2den Januar passerede vi Linien; men Vind og Strømning drev os idelig mod Vest; vi befandt os under en Længde af omtrent 156° vestlig for Greenwich.

To Matroser havde imidlertid uafbrudt holdt Udkig efter Hvalen, men, med Undtagelse af en, en eneste Gang opstaaet blind Allarm, Ingenting forkyndt, førend Søndagsaften den 4de Januar Raabet „there she blows" pludselig bragte Liv og Bevægelse blandt Mandskabet.

Det var virkelig denne Gang mod Luvart Hvaler at see, og da vi mod Vinden ikke kunde komme dem nærmere med selve Skibet, bleve alle fire Baade slupne ned, for at forsøge deres Lykke ved Roning. Men Hvalerne løb for hurtigt og uafladelig mod Vinden, saa at Baadene maatte lægge til Borde igjen med uforrettet Sag, efterat de flere Gange havde været dem nær. Det var allerede i Mørkningen, da den sidste Baad blev vunden op.

Kapitainen formodede, hvad der ogsaa siden viste sig, at disse Hvaler vilde holde sig i samme Strøg, og vi løb derfor om Natten kun med meget smaae Seil, først paa Styrbord Boug og derpaa igjen mod Syd, paa Bagbord, og Udkigeren havde endnu ikke været paa sin Post en Time efter Solopgang, førend det glædelige „there she blows, there she blows" atter lød. Denne Gang havde vi lykkeligviis Hvalerne i Læ; vi løb dem saa nær det syntes gjørligt uden at bortskræmme dem, og nedlode derpaa Baadene, der med Lynets Hurtighed under de svulmende hvide Seil skjøde hen mod dem.

I fordums Tid brugte man for det Meste kun Aarerne, for at harpunere Hvaler, da det ansaaes for farligt at seile hen

Kaskelotfangst: Tændernes Udtrækning.

til dem; Krabaten slaar nemlig sædvanlig, naar den har faaet Harpunen i Livet, vildt om sig med Halen, og der udfordres da stor Behændighed, for hurtigt at komme af Veien for den med en Seilbaad, medens man ellers kun behøvede at roe hurtigt tilbage og kunde ialfald derved standse den, med den saarede Hval fortskydende Baad. Men i den nyere Tid, efterat disse Dyr ere blevne saa meget og ubarmhjertigt forfulgte, ere de blevne skyere eller maaskee klogere — thi hvorfor skulde ikke ogsaa en Fisk ligesaagodt som et Menneske af Skade kunne blive klog — og ville ikke længere saa rolige og taalmodige taale Plasket af Aarerne. Seil komme derfor mere og mere i Brug og Fiskerne løbe heller Fare for engang at blive trufne af den skudsaarede Hval, end de ville lade denne selv løbe.

Enhver af de nedladte Baade var bemandet med fire Rorskarle, Styrmand og Harpunerer (boatsheader). Harpunereren staar ved Udfarten ved Roret — en igjennem en Snare eller bevægelig Jernring skudt Aare — og Baadsstyreren staar foran i Baaden med Jernet (Harpunen). Det staar til ham at faae Tag i Hvalen, og den saakaldte Harpunerer har i dette Øiemed at bringe ham nær til den. Er dette skeet, har Baadsstyreren kastet, og er Hvalen „fast," springer han tilbage til Styreren, og Harpunereren træder nu foran ham for med Lantsen, et harpunlignende, men længere og ikke med Agnorer forsynet Instrument — at dræbe Hvalen, der nu ved den efter den slupne Linie trækker den lette Baad piilsnar henover Vandet.

Vore Baade holdt sig ved Udfarten temmelig nær sammen. Kaskelotterne vare imidlertid gaaede mod Dybet, og i længere Tid var Intet til dem at see; men pludselig kom de op igjen, ikke langt fra den første Harpunerers Baad. Denne Harpunerer, en Amerikaner, der i sin Bedrift er gammel, ja en berømt Hvalfiskfanger, løb hen til Uhyret, fik Tag i det og fik det snart dræbt og fæstet i Slæbetouget. De øvrige Kaskelotter gik imidlertid i fuld Fart, forfulgte af de tre andre Baade, og forsvandt snart. Baadene, der antoge, at de længere fremme atter vilde komme tilsyne, fortsatte deres Kours; men Hvalerne havde blot stille og slue holdt sig under Vandet, ganske paa samme Sted, hvor de vare gaaede under og kom først efter tre Kvarteers Forløb atter tilsyne. Baadene fik lykkeligviis see dem igjen, dreiede om, og just som vi toge den første Hval til Skibet, kastedede den anden Harpunerer, ligeledes en Amerikaner, (den første, anden og fjerde er Amerikaner, den tredie Tydsker) og dræbte ligeledes sit Dyr. Henved Kl. 1 om Eftermiddagen havde vi dem begge liggende i Læ tæt ved Skibet.

Sønderskjæringen foregik nu saa hurtigt som muligt, for at Hovederne og alt Spek kunde komme ombord, inden det blev mørkt.

Søen var temmelig rolig. Der stødtes Huller i den tykke Hud, Spekhagerne bleve fæstede deri, det 4—6 Tommer tykke Spek afflænget Hvalen rundt, og med det hele Mandskab ved Ankervinden steg den saakaldte Bluku i 3—4 Fod brede Strimler iveiret, medens Hvalen samtidig dreiedes rundt, for at det hele Speklag kunde afflænges. Den først Fangnes Hoved var imidlertid tæt ved den i Gjennemsnit 18 Tommer brede Halshvirvel bleven skilt fra Kroppen, der nu sank i Dybet, just som Speket var afflænget ligetil Halen og Rygraden ogsaa her blev gjennemstødt.

Imidlertid havde der forsamlet sig en stor Mængde Haifiske om Kroppen, og med en virkelig ubeskrivelig Frækhed kastede de sig over den, og sled med største Lethed store Stykker af det seige Spek. Baadsstyreren havde det Hverv, at springe ud paa Hvalen, naturligviis med en Linie om Livet, og at lægge de svære Spekhager i det i Forveien stødte Hul, hvorved Speket bliver vundet op. En af Haifiskene kom ham saa nær, at den ret godt kunde naaet ham, da Harpuneren, der med den rageknivskarpe Spade stod paa et ved Skibet fæstet Stillads, stødte Spaden lige i Hovedet paa det graadige Uhyre, saa at det øieblikkelig vendte sig paa Ryggen og sank. Andre Haifiske vare masseviis rundt omkring, og jeg kastede fra Baaden af en med min Lantse. Fiskene holdt sig den hele Dag tæt ved og bagefter Skibet, og det er næsten utroligt, hvilke Kvantiteter af Kjød de fortærede.

Hvalens Hoved, i hvilket den saakaldte „Case" eller Hvalravsæk sidder, blev heelt og holdent taget ombord, da Fiskene kun holdt omtrent 30 Fade hver; men Hovedet af denne lille Hval havde dog en saadan Vægt, at det hele svære Skib heldede sig til Siden, da vi toge det ombord.

Tiden var hermed løbet hen, og det var ganske mørkt, endnu medens den anden Hvals Hoved hang i Vandet, hvori det ikke kunde blive Natten over. Etslags Fyrfad, gjort af Jern-Tøndebaand og fyldt med antændte Tranvæker, blev derfor holdt udover Dækket; Baadsstyreren fæstede Hagen, og medens Bølgerne, reflekterende Flammeskinnet, pidskede det kjæmpemæssige Hoved, som om de kun ugjerne lode deres Bytte fare, og Haierne igjen fra alle Sider ilede til, for at slide sig til en Afskedsbid af den delikate Steeg, tonede Matrosernes Sang, den stærke Vindes Klapren, Tougenes Knirken og Skibets Sukken ind derimellem, paa samme Tid som Hovedet langsomt og ligesom ugjerne blev hævet af sit Element.

Næste Morgen begyndte Udkogningen. Spekket blev dog først skaaret i haandteerlige Stykker og kastet ned i de for samme bestemte Rum, medens man fremfor Alt sørgede for Hovedet, der indeholder den kostbareste Deel af Hvalen.

Kaskelotten er allerede formedelst sit Hoved en høist mærkværdig Skabning. For det Første udgjør dette næsten en Trediedeel af hele Legemet, og dernæst fortjener vel dets Bygning saavelsom den Maade, hvorpaa det bringer Hvalraven i sig, en kort Beskrivelse.

Sammes Form i og for sig selv er eiendommelig. Hovedet af disse Hvaler, der henhørte til de mindre, var ved Bagenden omtrent syv Fod i Gjennemsnit og løb fremover ovalt ud i en stump Spidse, saa at det seet forfra, omtrentlig havde Udseende af en tyk Bi eller Humle, kun er det fortil ikke rundt, men ganske stumpt og saa seigt og haardt som Gummielastikum. Under dets Pandeskal sidder en smal, lang, med store Tænder rummelig besat Underkjæve, der snarere ligner et kjæmpemæssigt Fuglenæb, end det seer ud til at tilhøre et Sødyr. Hiin Underkjæve til dette uhyre Hoved holder i det Høieste ti Tommer i Gjennemsnit og en Længde af omtrent fem Fod. Kun Underkjæven har Tænder; Overkjæven bestaar af en seig bruskagtig Masse, i hvilke Underkjævens Tænder øiensynligen og som man skulde troe, smertefuldt have boret sig Vei. Spek omgiver hele Hovedet ligesaavel som Kroppen.

Kaskelotten blæser blot en Straale og det fra den venstre Side af Hovedet, medens den bedste Deel af Tranen, Spermaceten eller Hvalraven, sidder paa den høire Side i en formelig lang Sæk. Dog ogsaa den øvrige Deel af Hovedet indeholder god Hvalrav, men ogsaa igjen fordeelt paa en eiendommelig Maade. Hvalraven er egentlig fordetmeste saa flydende, at den kan tages ud med Øsen, eller er i det Høieste indesluttet i en celleagtig Hudmasse, der, naar den bliver udkogt, næsten ingen fremmedartet Substants efterlader. Det øvrige Hoved, fraregnet Kjævebeen og Yderdele, der bestaae af en muskuløs Masse, er deelt i saakaldte Separationer eller Afdelinger, der løbe tvers over Hovedet, enhver kun nogle Tommer bred, og hvilke afvexlende indeholde Hvalrav, saa celleagtige Hudkar, kun fastere end i Sækken, og hvide haardere Mellemvægge, der dog ogsaa indeslutte Hvalrav.

Hvalens øvrige Spek sidder kun paa Ydersiden af Skrotten; det ubetydelige Fit, som indeholdes i Kjødet, lader paa Søen sig ikke godt udtrække og vilde heller ingenlunde erstatte det dermed forbundne Arbeide.

Udkogningen af Tranen fortsættes uafbrudt Nat og Dag; forøvrigt skal Kaskelottens Spek, paa samme Tid som det er af langt større Værdi end de øvrige Hvalers, være langt besværligere og senere at udkoge.

Tre Kjedler koge uafbrudt; med de udstegte Rester (Kroto'en) fyres paany. Den smeltede Tran kommes i Kjølefadene og fyldes derpaa i de paa Dækket liggende Fade. Disses Træ bliver dog sammenkrympet af den hede Fluidum, hvorfor Tranen bliver liggende her blot til den er bleven fuldkommen kold, og kommes saa i de i Rummet liggende Fade, medens de først benyttede, oppe paa Dækket liggende, istandsættes af Bødkeren.

Mandagen forløb, Folkene havde fuldtop at gjøre paa Dækket, og Mændene i Mærset forkyndte ingen nye Hvaler.

Tirsdags Morgen Kl. 7 lød pludselig det af Fiskerne saa gjerne hørte Raab „there she blows." Straalerne lode sig kort efter temmelig tydelig see fra Dækket af, Baadene bleve heisede ned, og medens Skibet med Ræerne brasede Bak kun gjorde seen Fremgang, fløi de lette Baade den nye Fangst imøde.

Efter en Times Forløb var allerede den fjerde Harpunerers Baad „fast;" en af de øvrige hug sig ogsaa fast, og snart var Hvalen dræbt. Ved Middag kom den hen til Skibet, og kort før Mørkningen havde vi Spekket og Hovedet ombord.

Haifiske lode sig mærkværdig nok ikke see idag, kun Hobe af Boniter og Delphiner fulgte bagefter Skibet.

Næste Dag frembød vort Dæk et fælt Skue. Det gamle Spek blev altsammen kastet op af det nedre Rum for at udkoges, inden det blev fordærvet; det hist og her gjensiddende Kjød begyndte i det varme Veir allerede at lugte. Hovedet af den tredie Hval ligger endnu heelt paa Dækket, endeel af begge de øvrige staar istykkerskaaret i Fade paa Dækket, og Resten ligger løs ved Siden. Kjedelen damper Dag og Nat; men en saadan Masse af Spek er det ikke saa let at faae Bugt med.

Vi styre for smaae Seil Syd Sydost; Strømningen mod Vest er imidlertid stærk, og vi gjøre ikke synderlige Fremskridt mod Øst. Kapitainen haaber atter at træffe endnu flere Hvaler.

Den 9de kogtes fremdeles og Tranen fyldtes af Kjølekarrene i de paa Dækket staaende Fade.

Den 10de blev Udkogningen endt, Skibet renset, og endelig ophørte Rebningen af Seilene, der vel havde været nødvendig under Kogningen, for at ikke Dækket skulde ligge skraat, men derimod en Torn i Øiet paa mig, der gjerne vilde afsted mod mit Maal.

Søndagsaften den 11te var der, efter det i sandhed haarde Arbeide, som Folkene den hele Uge havde været underkastet, etslags Hviledag, og en af Baadsmændene begyndte at angle Bonitas, hvoraf hele Hobe omgave Skibet. Før havde disse Fiske ikke ret villet bide paa, men idag fik han neppe kastet Krogen ud, førend de reves derom, og han trak i en halv Times Tid 40—50 Stykker, der veiede fra 1½ indtil 2 Pund; det er pragtfulde Fiske, vistnok noget tørre, men de smage dog meget godt.

Søndagen den 12te forkyndtes fra Masten atter Fiske; vi haabede igjen at træffe Kaskelotter, men det var en Finfisk, og den bryde Hvalfangerne sig ikke om. Ikke destomindre vilde Kapitainen gjerne see den i Nærheden, da det ofte skal hende, at ogsaa meget store Kaskelotter stryge enkeltviis omkring og kaste en meget høi Straale, hvorover de let blive anseede for Finfisker og forbigaaede. Vi toge derfor Koursen efter den, men fik den dog ikke mere isigte.

Jagten paa disse vældige Dyr løber iøvrigt ikke altid heldigt af; Kaskelotten er næsten endnu hyppigere end den saakaldte Slethval i slet Lune og særdeles oplagt til at anrette Skade, saasnart man finder en enkelt. Der er hyppigt forekommet Tilfælder, da det opbragte Dyr med sit kjæmpemæssige Stumphoved har slynget Baaden iveiret og knust den eller endog taget den mellem Kjæverne og trykket den istykker. Gud hjælpe da den Ulykkelige, der tilfældigviis bliver greben af Uhyret, thi forsætlig synes Hvalen aldrig at angribe et Menneske, naar det svømmer i Vandet, men det er kun Baaden selv den anseer for sin Fiende.

Engang har det endog hendt en Hvalfiskfanger, at slig en Kjæmpekaskelot angreb selve Skibet, og ved tvende Slag gjorde det saa læk, at det sank og Mandskabet maatte redde

sig i Baadene. Det første Stød kunde muligens være tilfældigt, men det andet har ialfald været forsætligt. Uhyret antog Skibet for, Vorherre veed hvad, ialfald for en Fiende, men tør dog den anden Gang have faaet et saadant Stød i Hovedet, at det tabte Lysten til at fortsætte denne Leeg.

Staden og Fæstningen Kronstadt.

Kronstadt, „Østersøens Malta," som Russerne kalde det, er en Kjøbstad, Fæstning og Havn i Gouvernementet St. Petersborg, fra hvilken By der er omtrent $4\frac{1}{2}$ norsk Miil. Den er bygget paa en Holme i den finske Bugt, kaldet Kothnoi-Ostrof omtrent $2\frac{1}{4}$ Miil fra Nevas Udløb. Holmen, som af Finlænderne før kaldtes Retouzari eller Rotteøen, er omtrent 1 Miil lang og lidt over $\frac{1}{8}$ Miil bred. Ved Indseilingen til Havnen ligger den af Peter Czar byggede Fæstning Kronslot, paa en Ø ligeoverfor Citadellet. Baade Fæstningen og Hoveddæmningen er spækket med Kanoner og kun en eneste, vel forsvaret Kanal fører til Havnen. En Reisende, der nylig besøgte Stedet siger, at der kan rettes 600 svære Kanoner paa et Skib, der ligger ved Havndæmningen. Passagen imellem Fæstningen og Staden er 2000 Skridt bred og fuldkommen dyb nok for de største Skibe.

Foruden sin store Vigtighed som den russiske Marines Hovedstation har Kronstadt en stor Betydning som St. Petersborgs Havn. Her blive alle de til Hovedstaden bestemte Skibe undersøgte, Varerne forseglede, og de Skibe, der gaae for dybt for den øvre Neva, losse i Kronstadt, hvorfra deres Ladninger sendes i andre Fartøier op til St. Petersborg. Skibsløbet er hele Veien betegnet ved Pæle, og Skibe, der ere byggede i St. Petersborg, sætter man paa en Tømmerflaade („Kamel"), saa de gaae kun halv saa dybt i Vandet som ellers, og lader dem saaledes flyde nedad Neva og over dens Banker, paa hvilken der ofte ikke er over 7 Fod Vand. Der ere to Indseilinger til Neva, hvoraf den nordlige er af Naturen vanskelig formedelst Sandbanker og skal nu være spærret ved nedsænkede Steenkasser, den sydlige, skjønt over en halv Miil bred, har et overmaade smalt Skibsløb tæt forbi Øen Kronstadt og bestryges af Fæstningens Kanoner.

Kronstadt er bygget i Form af en uregelmæssig Trekant og stærkt befæstet paa alle Sider. Det har tre Havne, som ligge søndenfor Staden. Den ydre eller Krigshavnen, der er ganske omgivet af en massiv og stærkt befæstet Dæmning, danner et Sektangel, der strækker sig mod Søen og kan rumme 35 Linieskibe foruden andre mindre Fartøier. Den er dog nu ved lavt Vand saa grund, at mange Skibe maae ankre i den mellemste Havn, der egentlig er bestemt til at udruste og reparere Skibe, og indeholder Beding og Bankestok, et Krudtmagazin, en Beg- og Tjærefabrik o. s. v. I den tredie, vestlige eller indre Havn, som løber parallel med den mellemste, og som kan rumme 600 Koffardiskibe, modtages ingen andre end Handelsskibe, for hvilke der desuden er en udmærket Rhed strax udenfor Havnen, der forsvares af det paa en Klippe i Kronstadtsbugten opførte Citadel. Alle disse Havne ere meget sikre, men paa Grund af Vandets ringe Salthed kan intet Skib i dem bevares over 20 Aar. Desuden holdes de en stor Deel af Aaret lukkede ved Isen, der gjerne ligger fra Slutningen af November til Begyndelsen af Maimaaned. I omtrent 6 Maaneder er da Kronstadts Bugt saa livløs som en Ørken; dens hele Overflade er da en eneste fast Slette, paa hvilken tre Veie vise sig, en til St. Petersborg, en til Oranjenbaum og en til Sestrabek. I 1849 begyndte Skibsfarten den 15de Mai og endte den 26de November.

Skibe bygges og istandsættes i Peter den Stores store Kanal, der løber lige indtil Byen imellem den midterste og Koffardihavnen. Den er 2160 Fod lang, 56 bred og 26 dyb, og fyldes ved Hjælp af Sluser med Vand, der siden igjen kan udpumpes ved Dampmaskiner. Den blev paabegyndt i 1721 og fuldendt under Elisabeths Regjering. Nærved den er der forskjellige Dokker, i hvilke 10 Skibe paa engang kunne istandsættes; Jernstøberiet, som leverer aarligen 7500 Skippund Bomber, Kanonkugler o. s. v.; Admiralitetes Reberbane, Tjærehuus og fortræffelige vaade Dokker. Gjennem den nye Katharinakanal, som hænger sammen med Handelshavnen, og som er over 11000 Fod lang, kunne Regjeringens Fartøier erholde sin Proviant, Ammunition o. s. v. lige fra Magazinerne. Byen, som, Garnisonen iberegnet, har omtrent 10,000 Indvaanere, er meget regelmæssigt bygget og indeholder mange smukke, lige og vel brolagte Gader og flere Torve. Dog ere Husene med Undtagelse af de offentlige Bygninger for det meste kun en Etages Træhuse. Byen har tre Porte og er inddeelt i to Dele, Kommandants- og Admiralitets-Kvarteret, hvilke igjen ere inddelte i 4 Distrikter. Imellem Peters- og Katharinakanalen staar det gamle italienske Palais, som Fyrst Mentschikoff lod bygge efterat han i 1703 havde erobret denne Ø fra Svenskerne. Nu optages dette Palais af den fortræffelige Lodsskole, i hvilken 400 Drenge, alle Sønner af Søofficierer fra 10 til 17 Aars Alder, dannes til Lodser for Østersøen og den finske

Kronstadt.

Bugt, idet de om Vinteren nyde Underviisning i de til deres Fag hørende Videnskaber, medens om Sommeren de ældre af dem gjøre Tjeneste paa Krigsskibene eller i Handelsmarinen.

Til Hovedbygningerne hører Admiralitetet, Børsen, Toldboden, Kasernen, et protestantisk Gymnasium, forskjellige Skoler, Adelens Klub og Peter den Stores Huus, ved hvilket man endnu viser nogle Egetræer, som han skal have plantet med egen Haand. Den blivende Befolkning af Kronstadt er ikke stor, naar man fradrager Garnisonen, Søskolens Elever, Arbeiderne og Søfolkene, men om Sommeren stiger den til over 40,000 Individer af forskjellige Nationer, hvoriblandt næstefter Russerne de Engelske ere de talrigeste. Staden, hvis Indvaanere hovedsageligen leve af Flaaden og Skibene, frembyder da et Billede paa den travleste Virksomhed, medens den om Vinteren er ganske død og stille. Ved Øens nordlige Ende ligger Fortet Alexander, bygget af massive Blokke finlandsk Granit, hvilket er beregnet paa 150 Kanoner, men har kun 120. I Midten er der et Gaardsrum med en ikke bombefast Kaserne for 750 Mand. Kanonerne ere af det sværeste Kaliber, men dette Fort skal lide af den samme Feil som Sebastopols; da Kasematterne ere satte bagtil og der ikke er nogen rigtig Passage for Røgen, saa maatte Kanonererne efter nogle faa Skud halv kvæles af Krudtdampen.

Det nærmeste Fort til Venstre er Fort Peter paa 85 Kanoner, som bestryger Ankerpladsen og Indseilingen til St. Petersborg. Fort Mentschikoff, bygget i 1851, har 48 Kanoner, alle rettede paa Skibsløbet. Ligeoverfor Fort Alexander paa den høire Bred af Skibsløbet ligger Fort Riesband, som, naar det er færdigt, skal faae 250 Kanoner.

Nyere Efterretninger fra Petersborg berette, at Strandbatterierne, som beherske Indseilingen til Havnen, ere blevne fordoblede, og disse Batterier, der tælle 800 Kanoner af det sværeste Kaliber, maae tilintetgjøres, før Kronstadt kan blive indtaget. Der skal ogsaa være tre Artilleriparke i Reserve.

Ved en Ukas fra 11te Marts, adresseret til det russiske Senat, er General Dehn af Ingeniørbrigaden bleven udnævnt til midlertidig Militær-Gouvernør i Kronstadt i den egentlige Kommandant Viceadmiral Lütke's Sted. General Dehn har de samme Rettigheder, som en General over et uafhængigt Armeekorps, og har Garnisonen i Kronstadt tilligemed alle de Tropper, der ligge der, under sin Kommando.

Breve fra Bromberg fortælle om en Maade, at anlægge undersøiske Miner paa for at ødelægge alle britiske Skibe, der skulde nærme sig Kronstadt. Russiske Ingeniører have, som de fortælle, nedsænket store Granitblokke i Skibsløbet, og disse Blokke indeholde Kanoner fyldte med Krudt, som i det kritiske Øieblik skulle tændes ved galvaniske Batterier. En god Skrøne!

(Efter Illustr. Lond. News.)

Arabiske Dandserinder.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

(Slutning fra Nr. 15).

Den tydske Reisende og Forfatter Hackländer var for en halv Snees Aar siden i Kahiro saa heldig at faae see den arabiske Dands udført i en koptisk Familie. Da Skildringen er udført i livlige Træk og tillige giver et Indblik i det østerlandske Familieliv, gjengives den noget forkortet og frit behandlet i det Følgende.

Hvo der som vi har lært de smukke Araberpiger at kjende, hvo der saa tit har seet, hvorledes de ofte udføre de simpleste og ubetydeligste Ting med Lethed og naturlig Ynde, hvo der kun har hørt halvt saa meget om disse Houris henrivende Dandse, som vi, kan nok forestille sig, at vi gjorde os Umage for at blive Tilskuere ved en arabisk Ballet. Alle Mennesker vidste, at der endnu i al Hemmelighed fandtes mange Dandserinder i Kahiro; men Politiet vogtede paa dem med Argusøine, og det holdt især haardt, at faae dem til at dandse for Christnes Øine. En Kjending blandt vore Landsmænd, vi havde truffet her, og som var fortrolig med Stedets Forhold, gik i nogen Tid paa Speideri, og kom endelig en Aften til os med den Beretning, at han ved Hjælp af nogle af sine Kjendinger havde faaet istand en saadan Underholdning til næste Dags Aften.

Til aftalt Tid indfandt han sig i Følge med en anden Tydsker, der blev os forestillet som den Mand, der egentlig havde beredt os Adgang til Nydelsen af denne ægte levantiske Aftenunderholdning. Dette var imidlertid kun lykkedes ved den Umage hans Kone, der var et koptisk Fruentimmer, havde gjort sig derfor. Vor nye Bekjendt havde saaledes som det er Skik og Brug blandt de koptiske Christne taget denne værdige Dame til Kone paa ubestemt Tid. Derfor havde han, da hun hverken udmærkede sig ved Skjønhed eller Ungdomsfriskhed, betalt Forældrene den moderate Sum af 10 Spd. og forpligtet sig til at yde ligesaameget, naar han sendte hende hjem igjen, ligegyldigt med eller uden Børn. Saalænge dette Ægteskab staar ved Magt, maa han føde, klæde og behandle hende godt, hvilket hun har at gjengjelde sin Herre og Huusbond ved Troskab, Hengivenhed og den bedst mulige Besørgelse af Huusvæsenet. Dette Mønster af en Kvinde havde ved sine formaaende Anbefalinger skaffet os Adgang til den armeniske Myntmesters Harem, der laa afsides i en fjern Egn af Byen.

Huset havde alle ønskelige Egenskaber. Det laa saa langt borte fra beboede Egne, at man umuligt kunde høre Violinens skrigende og hvinende Toner, og Haven, hvori det laa, var omgiven med høie Mure, der ikke tilstedede Adgang for noget uvedkommende Blik. Vi kom ned i et efter østerlandsk Smag ret smukt indrettet Værelse, hvori der vel allerede var forsamlet en tyve Mennesker, og hvor Huusherren efterat vi vare forestillede for ham, og indbudne til at tage Sæde ved hans Side, efter Skik og Brug sagde os et venligt Velkommen. Den sædvanlige og uundværlige Divan indtog de tre Sider af Værelset, og paa denne laa og sad Armenierens Familie og Bekjendte. Halvdelen af Selskabet bestod af Damer. Paa den fjerde Side af Værelset, hvor der ingen Divan var, sad tre arabiske Spillemænd med Tamburin og tostrengede Violiner af Kokosnødskaller paa Gulvet. De spilte med Færdighed paa disse Instrumenter og ledsagede af og til sit Spil med Sang. Under Taget hang et Par Lysekroner og Gulvet var dækket med et smukt Tæppe.

Efterat vi havde hilst til alle Sider ved at føre Hænderne til Bryst og Hoved, bragte Damerne os Piber og Kaffe, samt opvartede med Daddelbrændeviin i smaa Glas; af dette Stof blev der drukket en utrolig Mængde, og derimellem maatte vi spise Mandler og Oliven, hvilke sidste man maatte tage op af Lagen med Fingrene, men saa kom der altid et guldbroderet Haandklæde til at aftørre Fingrene paa bagefter. Dette fortsattes hele Aftenen med korte Mellemrum, og Høflighed fordrede, at man nød saa meget som muligt og aldrig sagde Nei.

Tilskuerne vare heller ikke ledige; hist og her sprang en af Damerne ned af Divanen og tog Deel i Dandsen, ja endog vi Fremmede maatte udføre en Rolle i den. Senere opførte

Selskabet en Pantomine eller fremstillede levende Billeder, i hvilke Mændene undertiden indtog Stillinger paa Tæppet med Dandserinderne. Andre dannede i Forening med Damerne paa Divanen yderst maleriske, phantasirige Grupper, der ofte, som det syntes mig efter Aftale, verlede og ændredes. Vor tydske Ven fortalte, at det var Scener af arabiske Eventyr, som man saaledes fremstillede, og for hvert af disse Billeder fremsagde en gammel Kopter under Musikens Akkompagnement, Steder af de tilsvarende Eventyr.

Tilsidst blev der atter bragt Kaffe og Piber, og vor nye Ven tog fat paa sin Yndlingsvise, om hvor fordeelagtigt det var at tage sig en koptisk Kone. Han vilde være Kirstine Giftekniv for os alle; mig foreslog han at tage den lille Bamba, og den stakkels Pige syntes slet ikke at have nogen Ulyst. Det var en Mand, der forstod at bygge Luftkasteller.

Imidlertid var Klokken bleven to, og vi toge Afsked med vor venlige Vært, som havde ladet os kaste et interessant Blik ind i det østerlandske Familieliv, der saa sjelden aabnes for den Fremmede. Da vi kom ud af Huset, stod Maanen over Kahiro. Den brusende, livlige Stad var som uddød, og da vi vandrede forbi Kalifernes Gravmonumenter, der med sine Kupler og Minareter danne en liden Forstad, hen imod den Port, der laa vor Bopæl nærmest, hørte vi ikke andet end Schakalens Hylen ude i Suezørkenen. Natten var skjøn og herlig. Hist henne lyste det ud gjennem Gitterværket for Vinduerne i Armenierens Huus, hvor vi havde nydt denne eiendommelige vilde Aftenunderholdning; her strakte Ørkenen sig i Maanelyset ud i Uendeligheden, hist strømmede Nilen; i det Fjerne tronede Pyramiderne i vældig Storhed.

Det kvindelige Selskab, som vi i Aften for første Gang saae frit og uden de indhyllende Slør, bar rige orientalske Dragter, vide Silkebeenklæder, guld- og sølvbroderede Jakker og Kaschemirshawler som Bælte. Nogle havde Haaret deelt, og de Lokker eller Fletninger, der hang ned over Ryggen, vare gjennemflettede med Silkesnore, hvori der hang en Mængde smaa Guld- og Sølvmynter. Den mærkeligste af disse Damer var den yngste Datter af Huset, en livsfrisk Pige paa fjorten Aar, som hed Bamba. En anden interessant Figur var, en ung Kone paa omtrent tyve Aar, der udmærkede sig ved sin skjønne slanke Vært, sin tækkelige Opførsel og ædle Ansigtstræk. Hvad der især forekom mig interessant var en dyb Melancholi, der var udbredt over hele hendes Væsen, noget som man sjelden seer hos de østerlandske Folk. Endelig maa jeg endnu nævne en meget smuk, men meget trivelig Kone, der vel kunde være paa samme Alder. Hun bar et stort sort Silkeslør paa Hovedet, men det lod ikke til, at hun havde anden Brug for dette, end endnu mere at udhæve sin usædvanlig rige skjønne Barms blændende Hvidhed, ved af og til for et Øieblik at tilhylle den dermed. Hele Aftenen sad hun stille paa sin Plads og koketterede paa denne Maade, medens hun røgede sin Pibe. De ældre Fruentimmers Physiognomier vare høist uinteressante og bar Spor af almindelige Lidenskaber og denne Slaphed i Trækkene, der i Orienten er saa almindelig og endnu stærkere udhæves ved en hængende Underlæbe.

Om Mændene er der ikke stort at sige. Vor Vært var en velnæret Armenier, som viste os al den Opmærksomhed, det stod i hans Magt, og hos de øvrige saa jeg ikke noget mærkeligt Ansigt. Bamba havde sat sig ved Siden af mig og søgte at underholde mig med allehaande smaa Artigheder. Snart klappede hun i Hænderne og bad den indtrædende sorte Tjener at bringe mig Nor (Ild), da hun troede min Pibe var slukket, snart bød hun mig et lidet Krystalglas med Daddelbrændeviin, og da hun var altfor smuk, til at man kunde sige Nei, tog jeg Alt hvad hun bød mig.

Pludselig gik Musiken, der hidtil havde bevæget sig i arabiske Phantasier og Melodier, over til en Dandsetakt. Dørene bleve aabnede, og to arabiske Dandserinder traadte ind. Det var unge, ualmindelig smukke, slanke, velskabte Piger i en Alder af serten til tyve Aar. De bar vide, hvide, guldbroderede Silkebeenklæder, der ikke som sædvanlig vare sammensnørede, men aabne for neden, og hang frit om de bitte smaa Fødder, der med Undtagelse af et Par rosenfarvede Sko vare ubedækkede. Overkroppen var bedækket med en guul, stærkt udringet Silkespencer eller Vest, med Guldbuffer foran i Brystet. Begge disse Klædningsstykker holdtes sammen ved et rosenfarvet Silkebælte, der laa stramt om Midie og Hofter. Udenpaa Vesten bar de en rød sølvbroderet Silkejakke med hvide Polkaærmer, der naaede ned over Fingrene, og ved enhver Bevægelse flagrede tilbage om de velskabte af Guld og Sølvringe glimrende Arme. Deres Ansigter vare ikke meget mørke og udmærkede sig ved ædle Træk. De Bryn, der hvælvede sig over disse brændende Øine, vare skarpt skaarne, og om den fine Mund spillede Ynde og Elskværdighed.

Dandsen begyndte. Først var disse Bevægelser, som de kun udførte med Overkroppen og Armene, afmaalte og rolige, men snart bleve de livlige og lidenskabelige. Deres Øine flammede, de aandede dybt, Brystet hævede sig høit og deres Legemer bøiede og bevægede sig med Ynde i de mangfoldigste Stillinger. Let og smidigt svingede og bøiede de sig om hverandre med utrolig Færdighed. Nu sank deres Arme, og hele Legemet syntes at falde sammen i Sorg og Udmattelse. Derpaa troede man at see, at der vaagnede en ny Tanke hos dem, som søgte at udvikle sig i de mest lidenskabelige Bevægelser. Musiken spillede utrættelig, og jo simplere Melodien var, desto stærkere tegnedes og fremtraadte de glødende Piger mod dens eensfarvede Baggrund. Ligesom Spanierinder og Zigeunerinder bære Kastagnetter, saaledes bare disse Araberpiger paa Hænderne en liden Sølvklokke, med hvis Klang de akkompagnerede Musiken. Var denne Dands i sit Slags fuldendt og udmærket, saa var det Bifald, som det forsamlede levantinske Selskab, og især dets kvindelige Deel skjænkede den, ikke ringe. Kun Bamba lagde sig undertiden tilbage i Divanen og saa paa mig med Smiil og et selsomt forskende Øiekast.

Efter en Pause begyndte den anden Dands. En af Dandserinderne tog et lidet Glas fyldt med Rosenvand mellem Tænderne og udførte en Mængde raske og vanskelige Bevægelser, uden at spilde en Draabe. Hun gjentog næsten hele den forrige Dands, og det var vist ikke nogen let Sag at holde og ballancere Glasset saaledes, at Intet af dets Indhold blev spildt. Endelig traadte hun hen til en af de mandlige Gjæster og tog ham om Livet, idet hun bøiede sig tilbage med Overkroppen og uafbrudt fortsatte sine Bevægelser; tilsidst bøiede hun sig over ham, gjød Rosenvandet langsomt over hans Klæder, lod Glasset falde, kyssede ham paa Munden og sprang tilbage midt hen i Værelset.

Nu optraadte den anden; hun gjorde først igjen nogle aldeles ubeskrivelige Trin og bøiede sig derpaa dybere og dybere, og jo nærmere hun kom mod Jorden, desto roligere, desto mere henbøiede blev hendes Bevægelser. Pludselig sank hun ned paa Tæppet og blev som livløs liggende der i en malerisk Stilling. Nu sprang den anden til og forsøgte, medens Smerte og Fortvivlelse med gribende Sandhed herskede i hendes Ansigtstræk, at kalde hende tilLive med de ømmeste Kjærtegn. Den Afmægtige begyndte atter at aande svagt og efterhaanden at komme til sig selv igjen; hun hævede sig langsomt og kjendelig udmattet, men hendes Kraft tiltog og Bevægelserne bleve raskere, indtil de begge endte Dandsen i den høieste Fryd og Lidenskabelighed, hvorover hele Selskabet udbrød i et mangfoldigt „Maschallah.“ (Gud er stor).

I en anden Dands nærmede en af Araberpigerne sig til en gammel Kopter, der sad paa Divanen og gjorde ham en pantomimisk Kjærlighedserklæring. Men da han syntes at forsmaae hende, anvendte hun alle Forførelsens Kunster for at vinde ham. Hun omflagrede ham med bønlige Miner, bøiede Hovedet næsten lige ned mod hans Skjød og stirrede nedenfra op paa ham; undertiden lukkede hun Øinene aabnede Læberne med et ubeskriveligt Smiil og viste sine Perletænder; og den gamle Kopter lod sig som rimeligt kunde være tilsidst bevæge af al denne Ynde og Elskelighed og løftede den Bedende og Bønfaldende op fra Jorden.

Undertiden lagde Mændene under Dandsen smaa Guldmynter paa Dandserindernes Kinder eller mellem deres Læber, og i Pauserne slog Pigerne paa sine Tamburiner til en sørgelig eensformig Sang.

Storthinget.

I Storthingets Møde den 24de foretoges den fra forrige Løverdag udsatte Behandling af Veikommitteens Indstilling ang. det i den kgl. Proposition til Statsbudgettet opførte Bidrag af Statskassens Midler til Anlæg af en Kanal mellem Bryggevandet nedenfor Skien og Nordsjø. Efter vidtløftige Debatter bifaldtes med 42 St. Pluralitetens Indst., saalydende: „1) Til Udførelse af et Kanal-Anlæg imellem Bryggevandet nedenfor Skien og Nordsjø overeensstemmende med kgl. Resolution af 30te December 1853 bevilges af Statskassen i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 20,313 Spd. aarlig mod at der for Kanalens Benyttelse bliver af Kongen at fastsætte en saadan Afgift, som udfordres for at dække Omkostningerne ved Kanalens Vedligeholdelse og de ved samme ansatte Opsynsmænds og Arbeideres Lønning samt ved Afgiftens Opkrævning; 2) Regjeringen bemyndiges til af forannævnte Beløb at anvende en Sum af 2800 Spd. til Udførelse, i Forbindelse med ovenmeldte Kanal-Anlæg, af en Regulering af Vandstanden i Nordsjø, i det Væsentlige overeensstemmende med det af Kapitain Røyem under 23de September afgivne Forslag, under Forudsætning af at dette Foretagende efter nærmere anstillede Undersøgelser maatte bestemmes udført, og at de til Reguleringens Istandbringelse for Øvrigt fornødne Midler paa anden Maade tilveiebringes.“

En Minoritet havde indstillet, at Afgiften skulde ansættes saaledes, at den ogsaa kunde dække en Afdragsbetaling af 4 pCt. af den Deel af Statskassens Tilskud til Kanalen, som ikke blev refunderet af vedkommende Kommuner eller Andre. Under Debatterne fremhævede Birch-Reichenwald, T. Knudsen, Borchsenius, Schweigaard, Nissen, Bagger, Aall o. fl. Vigtigheden af det omhandlede Kanalanlæg, og Bratsbergs Kommunes Foretagelsesaand og Anstrængelser fremfor andre, hvad Kommunikationsanlæg angaar (ved Bidrag af Kommunen og Private var sammenbragt et Beløb af 72,000 Spd. og en Mand havde endog givet 1000 Spd.) Derhos dvælede Borchsenius og Schweigaard ved Følgerne af at tilføie nogen Betingelse, da Bidragsyderne derved vilde løses fra sine Forpligtelser og man atter maatte begynde paany. Mossige og J. Sverdrup talte for et Paalæg til Forrentning af Kapitalen; i denne Henseende fandt førstnævnte en Afgift af 2 pCt. passende. Rygh forsvarede Kommitteens Minoritetsindstilling. Han og de øvrige, som henholdt sig til denne, fandt, at man ikke burde gribe sig altfor uforholdsmæssig stærkt an for et enkelt Distrikt.

Den 24de overbragte Statsraad Bloch Storthinget kgl. Meddelelse om Indvilgning af den forlangte Prolongation.

Møde i Storth. d. 27de (for lukkede Døre). Som Svar paa en i et hemmeligt Møde den 19de April besluttet Henvendelse til Regjeringen om „at meddele Storthinget Oplysning om, hvorvidt der maatte være gjort nogen Indskrænkning i den ved Neutralitetserklæringen givne Adgang for fremmede Krigsskibe til at løbe ind i norske Havne,“ fremkom Marine-Departementets Foredrag i denne Sag, ifølge hvilket „der ikke er indløben Bestemmelse om nogensomhelst Forandring i den af Hs. M. afgivne og Storthinget under 22de Marts d. A. meddelte Neutralitetserklæring.“ Mod 26 St. besluttedes, at Sagens Dokumenter vedlægges Protokollen, og eenstemmig, at Sagen offentliggjøres.

Samme Dag antoges følgende af Stabell fremsatte Forslag: „Det paalægges Veikommitteen ved Indstillingen ang. Udsættelsen af Jernbaneanlæggets Fuldførelse at undersøge og afgive Beretning om, hvorvidt nogen Udbetaling af Restbeløbet for Jernbanen er bevilget inden dens Aabning.“ Ifølge det oprindelige Forslag skulde ogsaa Grundene til Arbeidets Opsættelse undersøges, men da disse i den fra Regjeringen senere erholdte kgl. Meddelelse vare udviklede, modificerede Proponenten sit Forslag saaledes, som ovenanført.

Til Embedsmænd valgtes: Aall Præsident, Harbitz Vicepræsident, Sarlund Sekretær, Enge Vicesekretær. — I Odelsthinget og Lagthinget gjenvalgtes de Forrige.

Den 28de foretoges Indst. fra Veikom. ang. Bevilling af Midler til Anlæg af en elektromagnetisk Telegraphlinie fra den svenske Grændse til Mandal. Kommitteen var, hvad Anlæggets Udstrækning angaar, enig med den under 17de Dec. 1852 nedsatte Telegraphkommission deri, at det for det Første bør føres til et Punkt i Nærheden af Lindenæs og ikke, som i den kgl. Propos. af Hensyn til Budgettet foreslaaet, blot til Brevig. Ligesom Departementet, antog den, at en Sidelinie fra Drøbak til Kaholmen i fornødent Fald kunde udføres for Militæretatens Regning. Indstillingens Konklusion er saalydende: „Til Anlæg, foreløbig Drift og Vedligeholdelse af en elektro-magnetisk Telegraphlinie fra et Punkt paa den svenske Grændse ved Iddefjorden med Stationer i Frederikshald, Sarpsborg, Moss, Drøbak, Christiania, Drammen, Holmestrand, Horten, Tønsberg, Laurvig, Brevig, Kragerø, Østerriisør, Arendal, Christianssand og Mandal, samt med Sidelinier fra Tønsberg til Vasserlandet og fra Brevig til Skien, bevilges, under Forudsætning af, at der for svensk Regning fra ovennævnte Punkt ved Grændsen anlægges en elektro-magnetisk Telegraphlinie, som sættes i Forbindelse med den projekterede Telegraphlinie fra Stockholm over Gøtheborg til Helsingbrog — i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854—30te Juni 1857 aarlig 24,000 Spd.

Ved Votering antoges eenstemmig denne Indst. med Forbehold at afgjøre Anlægskapitalens Størrelse og et af Byfoged Berg fremsat Forslag om at Frederiksstad skulde indseeres mellem Sarpsborg og Frederikshald samt et Forslag af Toldkasserer Lange om at ogsaa Lillesand og Grimstad skulde erholde hver sin Station; begge disse Forslag bifaldtes derpaa, hiint mod 28, sidstnævnte mod 40 St. Endelig vedtoges som Følge heraf en efter Oplysninger fra Kommitteens Formand (Birch-Reichenwald) foreslaaet Forhøielse af Bevillingen til 25,000 Spd. (istedetfor 24,500.)

Norge.

Christiania. Underretssagfører M. Poulsen er under 24de April meddeelt Autorisation som Sagfører ved Christiania Stiftsoverret.

— J. Gorbitz's efterladte betydelige Malerisamling er i den forløbne Uge bortsolgt ved Auktion.

— Fra flere Steder berettes om Skovbrande, der, begunstigede af den langvarige Torke, have anrettet stor Ødelæggelse.

Horten. Eskadren er den 5te gaaet tilsøes. Da Fregatten Desideria den 21de skulde bugseres ud af Havnen, tog den Grund, men bragtes dog snart flot igjen.

Porsgrund. Skibet „Johanne Marie“ afgik den 21de med omtrent 300 Amerikaudvandrere.

Stavanger. Skibet „Niord“ er herfra afgaaet til Kvebek med 187 Udvandrere og Briggen „Urda“ med 143.

Bergen. Det søndhordlandske Musketeerkorps er beordret til at afgaae til Finmarken.

Throndhjem. Til Domkirkens Restauration er foruden de sædvanlige Skillingsbidrag antegnet i en i de sidste Maaneder i Byen omsendt Gavebog et Beløb af 2248 Spd.

— De bergenske Skuespillere gave den 19de April sin første Forestilling her til Publikums største Tilfredshed.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Rigets Stænder have i Anledning af Neutralitetserklæringen besluttet en Taksigelsesadresse til Kongen, hvilken Landmarskalken og Stændernes Talemænd have overrakt Høistsamme.

— Fra Stockholm berettes, at den engelske Flaade har opbragt et betydeligt Antal Skibe, hvoriblandt nogle engelske og amerikanske, der for Russerne indehavde Krigsfornødenheder, skjulte under Bomuld.

Danmark. Et russiskt Skib, „Libertas,“ der som Prise var falden i Englændernes Hænder, er igjen bleven frit og indkommet til Ystad. Kapitainen skal have drukket den engelske Besætning fuld, og saaledes være bleven Herre over Skibet.

Frankrig. Den fra Brest den 20de udløbne Østersøflaade tæller 9 Linieskibe, 8 Fregatter og 6 Korvetter med tilsammen 1250 Kanoner. Den franske Flaade i det sorte Hav har 1120 Oceanflaaden 622 Kanoner.

— En Beslutning af Regjeringen om at forøge Kontingentet for 1853 til 140,000 Mand skal have vakt megen Misfornøielse blandt Bønderne.

England. Den offensive og defensive Alliance med Frankrig er undertegnet og ratificeret. Frankrig skal have ønsket at udstrække denne Alliance ikke blot til de nærværende politiske Forholde, men ogsaa til de fremtidige, hvorpaa England dog ikke vilde indlade sig.

— En kgl. Befaling tillader alle neutrale Skibe at udføre fra eller indføre til de engelske Havne alleslags Kjøbmandsvarer og Gods, uden Forskjel, hvem de tilhøre.

— I Portsmouth og trende andre Krigshavne ligger som Reserve 161 Skibe med 6807 Kanoner, foruden en stor Deel Hjul- og Seilskibe, hvilke alle i kort Tid kunne udrustes. Paa Værfterne ere 39 Linieskibe under Bygning.

— Napier fordrer i enhver Depesche til Admiralitetet nye Forstærkninger „i det Uendelige,“ hvilke Fordringer ogsaa efterkommes, forsaavidt det staar i Admiralitetets Magt.

— Polakken F. Stowiansky har tilbudt Regjeringen at danne en polsk Legion.

Holland. Regjeringen har forbudt Kapere at løbe ind i Rigets Havne og dets Undersaatter at give sig af med Kaperi.

Spanien. Dronningen har forbudt russiske Kapere at løbe ind i spanske Havne.

Italien. Hertuginden af Parma har kaldt agtede Mænd til Styrelsen, og lader til at antage en mildere Politik end hendes myrdede voldsomme Mand.

Tyrkiet. Fæstningen Sekkum-Kale, en af de stærkeste Pladse Russerne eiede paa den tscherkessiske Kyst, erobredes Natten mellem den 7de og 8de Marts af de omkringboende Bjergboere. Af den russiske Besætning, der udgjorde 2000 Mand, faldt Halvparten.

— Russernes Fremskridt i Tyrkiet stadfæste sig. De have besat Kostendsche, Tschernawoda og Karassu. Ved Kalafat, hvor begge Parter have sine bedste Stillinger, er der leveret en alvorlig Fægtning, hvori Seiren forblev uafgjort. Forøvrigt indeholde de senest modtagne udenlandske Blade ingen Efterretninger om Kamp (medmindre man vil fæste Lid til en apokryphisk Beretning om at Russerne ved Karassu efter 22 Timers Kamp ere slagne paa Flugten). Man frygter, at Tyrkerne ikke ville være istand til at modstaae Fienden, hvis Styrke angives til 200,000 Mand, indtil Vestmagternes Hjælpetropper komme frem. Korrespondenterne fra Tyrkiet, Wien og Paris og de engelske Blade klage bittert over de forenede Flaaders Uvirksomhed i det sorte Hav. Ogsaa finder man, at der gaar seent med Udrustningen af de fransk-engelske Hjælpehære. Tyrkerne roses meget for deres Tapperhed, men at trække sig tilbage, naar et Slag er tabt, forstaae de ikke, men flygte i vild Uorden. Deres Officierers Dygtighed sættes ikke høit.

Grækenland. Regjeringen har paa den franske og den engelske Gesandts Instruktioner givet et Svar, hvori den ganske billiger Opstanden.

Nordamerika. I Milwauke har et Folkeopløb fundet Sted i Anledning af Fængslingen og Mishandlingen af en for to Aar siden fra sin Eier bortløben Negerslave.

— Der er Tale om, ved Universitetet i Madison at oprette et Professorat i det skandinaviske Sprog.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Politibetjentpost i Østerriisøer med 90 Spd. i Løn.

En Omgangsskolelærerpost i Stjernerø Anex til Nærstrands Pstg. med 12½ Spd. i Løn.

En Jernværk-Opsynsmandspost (Moss) med 200—250 Spd. i Løn.

En Sagførerpost ved Underretterne (Smaalenenes Amt).

En Dyrlægepost paa Moss med en Gage af 90 Spd.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 18. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 6te Mai 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Lamartines Indledning til Tyrkiets Historie. — Storthinget. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Lamartines Indledning til Tyrkiets Historie.*)

I.

Aldrig blev et Folks Historie skrevet under mere skjæbnesvangre Omstændigheder for dette Folk selv. Naar Vold og Ulykke falde ned over en Nation, er Dieblikket kommet til at vise den Deeltagelse og lade den vederfares Ret. Efterverdenen er ligesom Retfærdigheden; den holder af at forsvare de Svage og hævne de Undertrykte. Historien er undertiden Folkeslagenes Straf, undertiden deres Hævn.

Pludselig vækkede op af den lange Slummer ved deres Races og deres Navns Fare og ved Synet af deres brændende Havne, midt under Freden overraskede af fiendtlige Indfald i deres Have og paa deres Territorium, insulterede i deres Arner, krænkede i deres Uafhængighed, oversvømmede fra alle Kanter af Armeer af disse Moskoviter, i hvis Dine Antal er det samme som Ret, Kanoner det samme som Adkomst, kjæmpe Tyrkerne med Fortvivlelsens Vaaben i Hænderne paa Levningerne af deres Grændser, uden hverken at see fremad eller tilbage, for at erfare om Tyrkiet skal gjenfødes i sit Blod, eller for at døe inden Fædrelandets sidste Dag.

Dersom Europa ikke er bevæget, maa det idetmindste være opmærksomt. Tiden er kommen til at sige hvad Othmannerne — betragtede med skjæve Dine lige siden Korstogenes Tider paa Grund af de religiøse Antipathier — fordum vare, nu ere og snart kunne blive. Disse Antipathier forsvinde fra Aarhundrede til Aarhundrede for at give Plads for Interesser, der have en ganske anden Sandhed: Racernes Civilisation og Klodens Ligevægt.

I de Dage, der skulle komme, ville Menneskene ikke længer gaae til Himlen for at søge Motiver til at hade og myrde hinanden paa Jorden. De spørge hinanden ikke længer, om de ere Boudhister, Hebræer, Muselmænd, Christne, Katholiker, Schismatikere, af den romerske Ritus eller den overtroiske græske; de spørge hinanden, om de ere fulde af Levekraft, retfærdige, tolerante, tapre, redelige, patriotiske, istand til at indtage den Plads paa Kloden, som Seklerne, i Territoriernes providentielle Fordeling, have anvist dem. De spørge hinanden, om de ere istand til at forsvare det Strøg af Jorden eller Havet, de indtage, mod en anden Races truende Usurpation; de spørge hinanden, om de endnu ere istand til at danne en Dæmning imod en erobrende Races Oversvømmelse, som, maa holdes tilbage i sit Leie eller som man feigt maa overlade Klodens Territorier, Have, Nationaliteter, Hovedstæder, Religioner, Civilisationer, Friheder og Handel ligesom til en overnaturlig Vandflod.

Paa dette Spørgsmaal svarer Tyrkiet med sin Heroisme, Europa med en eenstemmig Samvittighedens Opstand.

Nei, Europa er ikke reduceret til at underkaste sig Ruslands Overmagt, som man underkaster sig en anden Tugtelse af Skjæbnen. Norden tog feil af Tiden, da den skred ud over sine Grændser. Tyrkiet er endnu ilive og Okcidenten, forsigtig og fast, vil i Orienten forsvare den Fordeling af Territorier og den Racernes Uafhængighed, som, overladt til sin Skjæbne hos et eneste Folk, snart vilde krænkes hos os selv.

Okcidenten har ikke til alle Tider været saa forsigtig og viis. Der gaves en Tid, hvori to Digtere, Chateaubriand i Frankrig og Byron i England, i Navn af Fabelens Guder prædikede mod Othmannerne et af disse Opinionens Korstog, man i Europa fordum havde prædiket i Navn af Evangeliets Gud. Publicisterne skabe Meningerne, Digterne skabe Enthusiasmen. Den poetiske Enthusiasme emanciperede Grækenland til Trods for Statsmændene. Indbildningskraften glædede sig derover. Politiken uddrog Slutninger deraf, som Tiderne retfærdiggjorde. Vi selv, dengang unge og uden dybere Opfatning af Orientens Spørgsmaal, ubekjendte med Mennesker og Steder, vare af Beundring for Grækernes Mod uretfærdige mod Othmannerne. Man burde have beskyttet og føderaliseret Grækenland uden at løsrive det fra det othmanniske Centrum, uden at sønderlemme det Rige, der dækker Orienten og Okcidenten mod den moskovitiske Invasion. Flammerne, der fra Navarino stege op mod Himlen, var Ruslands Glædesblus. Det forudsagde Sinopes.

Sultan Mahmud, som dengang regjerede, og som anvendte alle sine Kræfter paa ved Tolerance og europæisk Civilisation at gjenføde sit Rige, udgjød Taarer ved Efterretningen om denne Modsigelse, om dette Magternes Selvmord.

„Europa," sagde han til en Diplomat, der gjorde Undskyldninger for sit Lands Deeltagelse i det koldblodige Mord ved Navarino, „Europa, som jeg alene forsvarer mod Moskoviternes Oversvømmelser, forener sig med disse Moskoviter for at knuse mig. Europa vil altsaa selv oversvømmes og knuses efter mig."

„Det er sandt," svarede Diplomaten, „men tab ikke Troen paa Europa. Den Tid vil komme, da det for silde vil anerkjende Eders Anstrængelser, da det vil komme for i Eders Have at opbrænde de russiske Skibe, med hvilke man ved Navarino opbrændte Eders Skibe."

„Gud er Gud," sagde Mahmud, idet han skjulte Hovedet i sine Hænder, medens hans Tanke udentvivl var hos Sønnen. „Hans Villie skee." Og den vil skee.

II.

Der handles nu ikke mere om Othmanner eller Christne, der handles om alle Folkeslags Uafhængighed og Ukrænkelighed. Stormklokken, der bebuder, at Europa er i Fare, har ringet i Petersborg. Ethvert Folk, der vil bevare en fri Arne, har at ile til Brandstedet. Magterne have efter vor Formening været for langsomme i at laane Øre til denne Appel. De høre den endelig; det er paatide at tale.

Man kan i de Spørgsmaal, der angaae Fædrelandets indre Forvaltning, have Antipathier eller Sympathier, man kan dadle eller bifalde — det er den individuelle Samvittigheds Rettigheder. Under Frihedens Formørkelse kan man iagttage en trist, stundom patriotisk Taushed med Hensyn til Regjeringsproblemerne. Alle saadanne Ting virke nedslaaende paa Sjælen uden at forandre Noget i selve Nationaliteten; Regjeringer ere ikke Samfund, de ere blot Samfundenes Form og Mekanisme. Er denne Mekanisme knust, Forklædningen afkastet, gjenfinder man et Folk, et Territorium, Grændser, Have, Armeer, Kolonier, Flaader, Alt hvad der med et Ord danner Fædrelandet.

Men dersom disse Regjeringernes omskiftelige Former og Mekanismer ere Ting, der forgaae med Aarene, Omstændighederne, Folkeslagenes Døgnsympathier og Skuffelser, eie de samme Folkeslag dog Ting, der ere bestaaende, fulde af evig Levekraft, der ligesom danne den nationale Tilværelses egentlige Væsen og som ikke mere ere at gjenfinde, ere de engang tabte. Dette Bestaaende er Nationens ydre Interesser, dens Plads i Verden, dens relative Betydning paa Kloden, dens særegne Tyngde i Magternes Ligevægt, dens Grændser, dens Have, dens Alliancer, med eet Ord: dens Geographi. Om saa høie Interesser skylder man overalt og til alle Tider at udtale sin Mening med Patriotismens hele Uafhængighed, thi disse Ting tilhøre ikke Døgnet, de tilhøre Landets Evighed; ved deres Storhed og Varighed skride de ud over Tiderne og over Regjeringernes Omvexlinger; de gaae forud for Dynastier og Republiker, de overleve Diktaturer og Keiserdømmer. Den, der seer disse bestaaende Interesser truede og forholder sig taus, er ikke alene en Forræder mod Sandheden, han forraader sit Fædreneland.

Det er derfor vi skrive.

III.

Uden at indlade os i en Analyse af de utallige Hensyn, der lige siden Frants den Førstes Tid have gjort Frankrigs traditionelle Politik med Hensyn til Tyrkiet til et Ordsprog, ville vi om det othmanniske Rige blot sige een Ting: det othmanniske Rige indtager i Europa og Asien i geographisk, militær, maritim og politisk Henseende en Plads paa Kloden af hundredetusinde Kvadratmile og denne Plads kan, dersom Tyrkiet ophører at være, kun indtages af Rusland. Dersom Europa virkelig tillader, at en Czar begaar dette Mord paa en Nation, har dog Europa vel ikke den Prætension, at disse hundredetusinde Kvadratmile af Klodens mest frugtbare Jordstrøg, af de af Himlen mest velsignede Klimater, af de for Skibsfarten gunstigste Have, af Kyster, rigest paa Rheder og Havne, af de mest handelsdrivende Archipelager, af Sunde, lukkede for enhver, der ikke have deres Nøgle, og med en Hovedstad, der synes forudbestemt af Geographien til altid at blive hvad den engang var: Verdens Hovedstad — Europa, sige vi, har dog vel ikke den Prætension, at disse hundredetusinde Kvadratmile skulle staae tomme?

Rusland i Tyrkiets Plads! Dette er altsaa nu Valget for Frankrig, for England, for Europa.

Efter at dette er sagt, er det overflødigt at sige et Ord mere om det othmanniske Riges Udslettelse af Klodens politiske Landkort. Man overtænke det kun et Minut. Valget er skrevet paa Jord og paa Hav med Livs- og Dødsskrifttræk for Europa og for Frankrig. Det othmanniske Rige maa forblive paa sin Plads, eller Frankrig maa tabe sin. Saaledes siger Frankrig, saaledes siger England, saaledes siger Asien, Afrika, Spanien, Italien, saaledes vil Østerrig sige, naar det, dersom det forholder sig ubevægeligt, selv er blevet et Offer for den Ærgjærrighed, som kjærtegner det, for siden, naar Touren kommer, at kvæle det.

IV.

Før og efter Traktaterne af 1815 var det othmanniske Rige, styrket ved denne Magternes forenede Interesse, som irtegrerende Deel indtraadt i den fredsluttende Verdens System. I det Indre gjennemgik dette Rige alle de Rigers Phaser, der efterat have naaet en unaturlig Størrelse skride tilbage. Men i Modsætning til de Riger, der forfalde under deres gradvise Synken, civiliseredes det othmanniske Rige; det europæiserede sig, foryngedes i Berørelsen med Europa paa samme Tid som dets Grændser indskrænkedes. Den nuværende unge Sultans Fader, den kjække Mahmud, satte tre Gange Krone og Liv paa Spil for at gjenføde sin Nation. Efter ved det heltemodigste og mest legale Statskoup i den moderne Historie at have knækket Janitscharerne, grebne i fuld Opstand, forfulgte Sultan Mahmud i det Indre sin store Tanke: Tolerance og Orientens Tilnærmelse til Okcidenten. Fordommene og Fanatismen vare begravne med Janitscharernes Lig. Det othmanniske Rige vilde have havt sin Peter den Store efterat have havt sine Strelitzer.

Da begik Europa det Feilgreb at sønderlemme Grækenland og brænde den tyrkiske Flaade til Fordeel for Russerne. I 1840 — Aarstallet for en vildfarende Politik i Frankrig, en Politik, vi af al vor Magt bestred fra Tribunen — begik dette Land den endnu utilgiveligere Feil at tage Parti for en ægyptisk Pascha, der gjorde Oprør mod sin Sultan. Det franske Ministerium truede hele Europa med Krig for endnu mere at udstykke det allerede saa svækkede Rige og afskjære det Ægypten, Arabien, Syrien og Øerne ligetil Taurus. Bedre havde det været at erklære Tyrkiet udenfor Loven og fordele mellem sig dette Riges Provindser. En europæisk Konføderation vilde idetmindste have vogtet Pladsen og gjort den vestlige Verden solidarisk ansvarlig imod Ruslands Monopol. Ibrahim Paschas Seir ved Nezib i 1840, styrket ved den franske Styrelses ubesindige Gunst, dræbte Mahmud og truede med at kaste det othmanniske Rige i Hænderne paa en Eventyrer, der atter vilde have solgt det til Rusland. Et Rædselsskrig brød frem af enhver Tanke i Frankrig. Forladt af Opinionen saa Ministeriet sig nødsaget til at tilbagekalde vore Flaader, erkjende sit Feilgreb paa en Maade, der frelste Æren, og trække sig tilbage. Man underskrev i London det othmanniske Riges Gjenoprettelse ved Traktaten af 15de Juli. Et Vink af Europa, og nogle tusinde Østerrigere, landsatte i Syrien, var tilstrækkelig til at forvandle Invasionen af Ibrahim Paschas ægyptiske Armee, der gjaldt for noversindelig, til et Nederlag, der trængte den lige ind i Lybiens Ørken.

V.

Men efterat Ulykken og Frankrigs falske Politik i 1840 havde dræbt Sultan Mahmud, modtog hans Søn i Vuggen Riget under lysere Udsigter. Reformerne vare fuldbragte og Hadet, som altid opflammes mod Reformatoren, var jordet med Mahmud. Aldrig syntes en ung Monarch ved sin Fødsel, sin Charakteer, selv ved sin Personlighed mere forudbestemt af Skjæbnen til fredeligt at bevirke et Folks Gjenløsning. Her er det Portræt, vi flere Aar senere udkastede af Abdul-Medschid efter en lang Underholdning, han havde tilstaaet os. Tusinder af Vidner i Europa ville kunne bekræfte, at dette Portræt ikke har laant noget af Illusionen eller Forkjærligheden.*)

Abdul-Medschid gav os Audients paa Landet i en lille Pavillon, hvor det er hans Glæde at udhvile og samle sit Sind langt fra Larmen og Pompen af Stambuls Palladser. Vi gjengive Beskrivelsen over Stedet og over Manden efter vore Reisenotitser.

VI.

„Efter at have lagt bag os de øde Høider, der adskille Konstantinopel fra Flammour, stege vi af Hesten ved en Korsvei, der i Dybet af en trang skovbevoxet Dal ved Bredden af

*) Denne Indledning, der findes i det franske Blad „Constitutionnel," er egentlig en efter Opfordring af dets Redaktion meddeelt Prøve paa et større Værk, som den berømte Digter og Historiker nu har under Arbeide. Da den vil kunne læses uden Hensyn til Hovedværket, have vi fundet det passende at gjengive den i vort Blad, saameget mere som den behandler et Emne, hvorpaa Opmærksomheden for Nærværende særligen er henvendt. Hvad medfølgende Prospekt angaar, henvise vi Læserne til Nr. 34 af vort Blads forrige Aargang, hvor en Beskrivelse af Tyrkiets Hovedstad allerede er meddeelt. Red.

*) Med følgende enthusiastiske Skildring af Abdul-Medschid kan jevnføres P. A. Munchs Udsigt over hans Liv og Regjering i vort Blads forrige Aargang No. 2 og 3, hvor ogsaa hans Potræt findes.

Panorama af Konstanti

...et fra Taarnet i Galata.

en Strøm, dannes af tre eller fire Stier, svagt angivne i det vaade Sand under Træerne. Man førte os tilvenstre gjennem den skumleste af disse Stier, hen til en lys Plet, i hvis Fordybning vi opdagede et lille firkantet Huus med fladt Tag og et eneste Vindu, et Huus, der omtrent lignede en fattig Præsts i en af det sydlige Frankrigs Landsbyer. En Trappe paa tre Trin førte op til Huset. Herlige Frugttræer, plantede ligeoverfor denne Hytte, kastede sine Skygger over den. Fem eller sex gamle Linde, der have givet Dalen sit Navn, udstrakte sine Grene over Taget. Et Vandspring, hvis Straaler ikke hævede sig høiere end Jasminernes Blomsterstengler, gav en melancholsk Gjenlyd, idet det faldt ned i et lille med Stene indfattet Bassin, som tjente til at vande Kjøkkenurterne. En Urtehave paa en Fjerdedeel Maal Jord udbredte sit friske Grønne under Springvandet. Fem eller sex Trappetrin førte ned i den. En tyrkisk Gartner beboede med sin Familie en landlig Hytte, tyve Skridt fra Sultanens Kiosk. Gartneren og hans Børn gik med Spade og Vandkande i Haanden, som om de gik paa deres egen Grund tusinde Mile borte fra deres Padischa's Øine. De toge slet ingen Notits af os. Og dog var dette Sultanens Favorit-Kiosk, et Lyst- og Studiepallads for Herren over Asien og Afrika, en stor Deel af Europa, ligefra Babylon til Donau, ligefra Theben til Belgrad. Vi stode udenfor hans Dør og kunde troe os paa Tærskelen af en fattig Eneboers Hytte, der levede adskilt fra Verden paa en Plet af sin Fædrenehave, med Dalen foran sig, hvor han var født, i Ly af sin Barndoms kjære Skov.

VII.

„Abdul-Medschid var endnu ikke ankommet. Stedets landlige Bevogter aabnede os en Bom af Træ. For at føre os til Haven, lod han os passere forbi Kiosken. Døren stod aaben for at indlade Vinden, Springvandets Friskhed og Hvisken. Vi kastede et stjaalent Blik i det Indre. Det var et tomt Værelse mellem fire Mure, anstrøgne med en graaagtig Oliefarve, Gulvet et Mosaik af Strømmens Kiselstene, en Divan betrukket med hvidt Bomuldstøi rundt om Væggene, et stort Vindu, der halv skjultes af en Linds uhyre Stamme, midt i Mosaikgulvet et Vandspring, der lod sine sagte hviskende Draaber falde i et lille Bassin. Ingen Møbler, ingen Prydelser; Pavillonen var smykket med sin Eensomhed, møbleret med sin Skygge, med sit hviskende Vand. Fødte mellem Asiens Bjerge og Dale, Sønnerne af Hyrder, medbringe Muselmændene ligetil deres Palladser Erindringen om og Kjærligheden til Naturen i dens Simpelhed; de elske den altfor høit til at sminke den. En Hustru, en Hest, et Vaaben, en Kilde, et Træ, det er de fem Paradiser for Othmans Søn.

Idet jeg traadte ind i Kiosken, søgte jeg med Øinene Sultanen. Han stod opreist, næsten skjult i Skyggen mellem Vinduet og Væggen i Værelsets mindst oplyste Hjørne.

(Fortsættes.)

Storthinget.

I Storthingets Møde den 1ste Mai bifaldtes eenstemmig Militærkommitteens Indstilling, at de paa Budgettet for Terminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 til Opførelse af en Kasernebygning i Christiania opførte 30,833 Spd. 40 ß. aarlig bevilges ikke. Derefter foretoges samme Kom.s Indst. ang. det i Statsbudgettet for anstundende Termin opførte Beløb af 34,000 Spd. aarlig til Hortens Befæstning. Kom.s Pluralitet indstillede, at det nævnte Beløb skulde bevilges, hvorimod en Minoritet erklærede sig for blot 24,000 Spd. aarlig. Baggerud talte herfor og henviste til de betydelige Summer, der allerede vare medgaaede til Horten. Ogsaa Bergh udtalte sig for den mindste Bevilling. Jaabæk var mod enhver Bevilling, da der her var Tale om en uproduktiv Udgift, for hvis Anvendelse man ingen bestemt Plan havde. Hagerup forsvarede Instillingen, viste at man havde en saavidt mulig fuldstændig Plan for Befæstningsarbeidernes Fuldførelse i 9 Aar, og fremstillede Nødvendigheden og Fordelene af at skaffe et Værn for de i Etablissementet opbevarede store Værdier. Bagger og Valstad fandt ikke nærværende Tidspunkt heldigt for en Befæstning, da man ikke vidste hvad de nærværende Krigsuroligheder vilde bringe til, og man muligens ved disse vilde blive nødt til at tage til Statskassens kontante Beholdning. Førstnævnte troede ogsaa, at de bevægelige Værdier paa Horten kunde bortføres, naar det gjordes fornødent, og øinede Mulighed for, at man efterhaanden vilde komme til at bevilge 3 Gange 300,000 Spd. (det kalkulerede Beløb). U. A. Motzfeldt og Schweigaard talte for den høieste Bevilling, for hvis hensigtsmæssige Anvendelse man havde det fornødne Overslag og den fornødne Garanti i Sagkyndiges Formening. Borch mindede med Hensyn til Budgettet om den sandsynlige Formindskelse af Tolden, og berørte den paa Horten herskende ringe Økonomi. Mossige fandt Bevillingssummen for stor i Forhold til den Nytte, den vilde medføre, afviste Faren for at de paa Horten anvendte 3 Mill. maaskee vilde være spildte uden en Befæstning — Størsteparten kunde Fienden ikke løbe bort med — og erklærede sig mod enhver Bevilling. For det Tilfælde, at man vilde bevilge Noget, foreslog han derimod et Beløb af 15,000 Spd., hvilket Forslag ved Voteringen bifaldtes med 53 mod 50 St.

Den 1ste April foretoges til Behandling Kirkekommitteens Indstilling ang. Pleiestiftelser for Spedalske m. m. I Præmisserne oplyses, at den spedalske Sygdom i den sidste Tid har grebet mere og mere om sig. Antallet af de Spedalske udgjorde i Slutningen af 1836 659 i hele Norge, men ved de af Lægerne nylig anstillede Undersøgelser er det nu fundet at være 1782, hvilket endog sandsynligviis er under det virkelige, der af Medicinalkomm. ansættes til 2000. I Vefring er hvert 14de, i Nøstdal hvert 15de Individ spedalskt, og i Kinn og Askevold er Forholdet sandsynligviis endnu sørgeligere. De Personer, hos hvilke Sygdomsstoffet, paa Grund af dets arvelige Forplantelse, ligger skjult, antages at gaae op til et Antal af 6—8000. Paa Grund af Arveligheden kan man frygte Sygdommens Udbredelse over det hele Land, hvis man ikke itide modarbeider Udbredelsen ved de Midler, hvorved man i de sydlige og vestlige europæiske Lande i Middelalderen trængte den tilbage, nemlig ved Pleiestiftelser og Forbud mod Ægteskab. Efter vidtløftige Debatter fattedes følgende Beslutninger, hovedsagelig overeensstemmende med Kom.-Indstillingen: 1) „Til et Pleiehospital ved Throndhjem, som kan afgive Plads for mindst 250 Spedalske, samt til det fuldstændige Inventarium bevilges en Sum af indtil 30,000 Spd. eller 10,000 Spd. aarlig i den kommende Budgettermin, under Betingelse af, at nordre og søndre Throndhjems samt Nordlands og Finmarkens Amter eller enkelte af disse overtage Bygningernes og Inventariets Vedligeholdelse i Forhold til det Antal Syge, som de indlægge paa Hospitalet. Forsaavidt der kan skaffes Plads for en Deel af det ovennævnte Antal af 250 Spedalske ved en Udvidelse af Namdals Sygehuus, kan en Andeel af den bevilgede Sum efter Regjeringens Bestemmelse under den ovenfor angivne Betingelse anvendes hertil." (Bestemmelsen ang. Namdals Sygehuus vedtoges efter Forslag af Fergstad). 2) „Til Udvidelse af Reknæs Hospital ved Molde, saaledes at samme i det Hele kan afgive Plads for idetmindste 230 Spedalske, saavelsom til Anskaffelse af det hertil fornødne Inventarium bevilges 16,000 Spd. eller 5,333 Spd. 40 ß. aarlig i 3 Aar, under Betingelse af, at enten Reknæs Hospital, forsaavidt dets Indtægter dertil ere tilstrækkelige, eller i modsat Fald de Amtskommuner, som komme til at benytte Stiftelsen, overtage de nye Bygningers og Inventariets Vedligeholdelse, Amterne i Forhold til det Antal Syge, som fra deres Distrikter blive indlagte." Ved en Votering forkastedes blandt andre et Forslag af Aandahl om, at Betingelserne i begge Poster skulde i deres Heelhed udgaae, samt et Forslag af Sanne til forandrede Betingelser for 2 Post, hvilket gik ud paa, at de Amtskommuner, som benyttede Stiftelsen, skulde overtage de nye Bygningers og Inventariers Vedligeholdelse. Det var efter Forslag af Aandahl, at Summen ansattes til 16,000 Spd. istedetfor, som af Kommitteen foreslaaet, 12,600 Spd. Som 3die Post antoges efter Forslag af Stabell: „Under tilfældige Udgifter for Medicinalvæsenet bevilges 1000 Spd. aarlig, som stilles til Regjeringens Disposition for at lønne en Overlæge for den spedalske Sygdom." Post 4: „Til Kuuromkostninger for Spedalske, der indlægges paa Lungegaardshospitalet ved Bergen eller det Sygehuus, som indtil dets Gjenoprettelse maatte træde i dets Sted, bevilges 5,800 Spd. aarlig paa Vilkaar: a) at der aabnes Adgang for samtlige Rigets Kommuner til paa nævnte Kuuranstalt at indlægge saadanne Spedalske, om hvis Helbredelse der maatte være Haab; og b) at vedkommende Kommune for hver af samme paa bemeldte Hospital indlagt Spedalsk udreder et Bidrag af 4 ß. daglig til Hospitalet. Regjeringen bemyndiges til, forsaavidt Saadant skulde findes hensigtsmæssigt, at lade opføre de nu afbrændte Bygninger paa Lungegaardshospitalet saaledes, at de enten indrettes til et mindre Antal end 80 Spedalske, eller at Bygningerne for endeel indrettes til Pleiestiftelse." Bevillingssummen, der i Kom.-Indst. lød paa 3,892 Spd. 80 ß., forøgedes og Kommunernes Betaling for hver Patient nedsattes til det Angivne efter Forslag af Reinhardt. Slutningstillægget antoges efter Forslag af Præsid. (Aall). Som 5te Post antoges (Kom.-Indst.): „Til Forpleining af de Spedalske, som i den kommende Budgettermin, maatte blive indlagte paa de nye Pleiestiftelser, bevilges 3000 Spd. aarlig." 6te Post (efter Forslag af Harbitz): „Den af 13de ordentlige Storthing under 2den Juni 1851 fattede Beslutning ang. Opførelse af et Pleiehospital paa Lungegaardens Grund ved Bergen forandres derhen, at Statskassen overtager Udredelsen af samtlige Omkostninger ved Bygningens Opførelse og Inventariets Anskaffelse, hvorimod vedkommende Kommuner fremdeles ere forpligtede til at vedligeholde Bygningen og Inventariet. Til Fuldførelse af den nævnte Pleiestiftelse efter den approberede Plan bevilges 2660 Spd., som opføres paa Budgettet med 886 Spd. 80 ß. aarlig i Budgetterminen."

Møde i Odelsthinget den 4de Mai. Efterat Justitskommitteens Indstilling, gaaende ud paa at den kgl. Proposition om Politibetjente og Politiombudsmænd paa Landet ikke bifaldes, eenstemmig og uden Debat var antaget, skred man til Behandling af Kirkekom.s Indst. angaaende den kgl. Propos. til Udfærdigelse af en Lov ang. Foranstaltninger mod den spedalske Sygdom. Under Forudsætning af, at der bevilgedes det Nødvendige til Pleiestiftelser for Spedalske, havde Kom. indstillet, at der ved Loven skulde forbydes de af Spedalskhed Angrebne at gifte sig, ved hvilket Forbud Sygdommens Forplantelse som Arveonde alene kunde forhindres, forsaavidt man ikke vilde gribe til endnu strengere Forholdsregler, ved at inddrage alle Spedalske i Pleiestiftelser. Medicinalbestyrelsen besørger hvert Aar udgivet Lister over de Spedalske i hvert Præstegjæld og vedkommende Præster have, naar Nogen vil vorde ægteviet, at raadføre sig med disse Lister, eller senere af Distriktslægen gjorte Anmeldelser. Efter vidtløftige Debatter om det af Loven ved Ægteskabsforbudet etablerede Princip, hvorunder fremkaldtes et Henlæggelsesforslag fra J. Sverdrup, antoges Forbudet mod de Spedalskes Ægteskab og de som Følge deraf nødvendige Lovbestemmelser. Længe debatteredes om et af Valstad stillet Forslag, der gik ud paa at tilstæde spedalske Mænd at gifte sig med Fruentimmer, som vare mindst 50 Aar gamle, og spedalske Fruentimmer at gifte sig, naar de havde fyldt de 50. Forslaget tiltraadtes af Jaabæk, men bekjæmpedes af Rektor Lange og U. A. Motzfeldt, der ogsaa modsatte sig et af Arveschou stillet Forslag om at optage sidste Punktum af den kgl. Proposition, der gaar ud paa at Personer, som nedstamme af spedalske Forældre eller Forfædre, ikke skulde kunne gifte sig før i en modnere Alder. Tilsidst bifaldtes et Forslag (af Nissen) om Præstens Forpligtelse til, naar en Spedalsk flytter, derom at underrette Præsten og Lægen paa det Sted, hvor han flytter hen. Loven træder i Kraft med første Jan. næste Aar.

Dernæst bifaldtes Indst. fra Næringskom. Nr. 1. til Lov, indeholdende Forandring i Lovgivningen om Maal og Vægt, hvorved det overlades Kongen, ved almindelige Bestemmelser, at tilstæde Brugen af andre Slags Veieredskaber, end dem, hvis Benyttelse Lovgivningen hjemler, og at fastsætte paa hvilken Maade deslige Redskabers Justering skal foregaae, samt at bestemme, hvorvidt Forbudet mod Indførsel fra Udlandet af Vægtredskaber skal være anvendeligt paa disse nyoptagne Vægter.

Endelig vedtoges efter vidtløftige Debatter en Lov ang. Multebærland i Nordlands og Finmarkens Amter. Uberettigede, der paa uindhegnet Multebærland sanke Multer, som ikke paa Stedet fortæres, eller mod Eierens udtrykkelige Forbud plukke Multer til Fortæring paa Stedet, straffes med Bøder fra een til 20 Spd. Næringskommitteen Nr. 1, der havde behandlet Sagen, havde indstillet, at deslige Multebærland skulde fredlyses; men herimod udtalte især Augustinussen sig udførligen.

I de sidste 14 Dage har Lagthinget været beskjæftiget med Gjennemgaaelsen af Søfartsloven. I Mødet den 5te behandledes § 125 om Sørettens Sammensætning; mod 11 St. gjenoptoges forrige Storthings Beslutning og mod 10 St. (som susidiær Anm.) et Forslag af Daa, der væsentlig stemmer overeens med de kgl. Propositioner til Lov om Søfarten og om Lagrettesmænd.

Den 4de foretoges Valg paa Embedsmænd, hvorved de Forrige saavel i Storthinget som Odelsthinget og Lagthinget gjenvalgtes.

Norge.

Christiania. Under 29de April er Provst Fr. Rode i Gjerpen udnævnt til Stiftsprovst og Sognepræst ved Vor Frelsers Menighed i Christiania; Kand. theol. A. J. Lasson til Sognepræst til Karlsø Pstg.; Kand. theol. F. N. Jensen til Sognepr. til Bo Pstg. (Tromsø Stift); Underretsprokurator J. M. Conradi til Sorenskriver i øvre Thelemarkens vestfjeldske Sorenskriveri; Fuldmægtig i Justitsdept. Chr. Hansteen til Bureauchef og Kand. jur. T. L. Magelssen til Fuldmægtig, begge i bemeldte Dept.; Fuldm. i Revisionsdept. J. S. Opsahl til Toldkasserer i Hammerfest; Oberstlieutenant J. G. Hoyer til Chef for frederikstadske gevorbne Musketeerkorps og Kand. med. F. W. Preus til Batterichirurg i Artilleribrigaden.

— Under s. D. er Amtmand i Christians Amt H. Tostrup meddeelt Afsked med 1000 Spd. i Pension.

— Under 27de April er Handelsborger i Grimstad L. W. Olsen beskikket til Lensmand i Hoivaag Sogn.

— Den 4de ds. afseilede et Udvandrerskib til Kvebek med 230 Passagerer, hvoraf de fleste vare fra Hadeland, Valders og Hedemarken.

— I Begyndelsen af f. M. afholdtes Dimissionsexamen ved Landbrugsskolen paa Abildsø, hvorved 6 af 7 Examinander ikke erholdt ringere Charakteer end „Godt."

— Den norske Eskadre seilede den 28de igjennem Storebelt.

— Madame Wolf og Jfr. Svendsen ere af Theaterdirektionen tilstaaede 50 Spd. hver for i den tilbageværende Deel af Saisonen at kunne opholde sig ved det kgl. Theater i Kjøbenhavn.

Kongsberg. Den 26de opkom Ild ved Armen Grube, hvorved 7 Huse, endeel Materialier m. m. nedbrændte.

Skien. Til de Brandlidte har Handelshuset Sewells & Neeck i London givet 100 Pd. St., Pelly & Komp. 100 Spd.

Arendal. Tvende Emigrantskibe, Victoria og Arendal, afgik i forrig Uge til Kvebek.

Stavanger. Sognepræst til Lyngdal, G. Kjelland, afgik ved Døden den 20de April 58 Aar gammel.

Bergen. Et „Athenæum" agtes oprettet her i Byen. Kontingenten er ansat til 4 Spd. aarlig.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Tillæg til Chr.-Pst. Nr. 2018 og 2025 har Jensenius leveret tvende landøkonomiske Afhandlinger, af hvilke den ene fører Overskriften: „Nogle Træk til Belysning af Fædriftens og Agerbrugets nærværende Status og Udvikling i vort Land under det sidst forløbne fjerdedeels Sekulum, fornemmelig grundet paa statistiske Data," den anden (endnu ikke sluttede): „Vor Fædrifts saare ufuldkomne Tilstand og Vigtigheden af Foranstaltninger til dens Ophjælpelse."

— I s. Bl. Nr. 2027 har J. A. Friis meddeelt „Yderligere Bidrag til Kundskab om de lappiske Sprogforhold."

Mgbl. Nr. 121 indeholder en Artikel med Overskrift „Polytechnisk Skole," hvori først vises Nytten og Nødvendigheden af en saadan Anstalts Oprettelse i vort Land og dernæst, at den bør anlægges i Throndhjem, der har „en naturvidenskabelig Samling, hvortil Christiania vanskelig kan opvise Mage," der eier betydelige Skibsværfter, et mechanisk Værksted, hvormed Akers i ingen Maade kan sammenlignes, og hvis Domkirkes Restauration vil frembyde rig Anledning til Uddannelse i Steenhuggerfaget. Endelig fremhæves ogsaa Opholdets Billighed i denne By fremfor i Hovedstaden.

— S. Bl. Nr. 122 indeholder en Artikel om Nødvendigheden af sundere Kystboliger og forsvarligere Ungdomspleie i de Egne, hvor Spedalskheden hersker for derved at modarbeide denne frygtelige Sygdom.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Napier, hvis Flaade ligger i Skjærgaarden, aflagde den 24de f. M. et Besøg i Stockholm, hvor han havde en privat Audients hos Kongen. En heel Deel Upsalastudenter og Stockholmere have været ude at besee den engelske Flaade.

Danmark. Biskop Monrads Afskedigelse er bestemt. Sognepræst U. S. Boesen er udnævnt til Biskop for Slesvig.

— Tillisch er bleven Indenrigsminister; Ørsted skal under Scheels Fraværelse overtage Justitsministeriet.

Rusland. Den 18de April udkom en Forordning, der tilsteder engelske og franske Skibe i russiske Havne 6 Ugers Frist, fra 25de April at regne, til at indtage Ladning og afseile. Engelsk og fransk Eiendom paa neutrale Skibe maa ikke antastes af russiske Krydsere; engelske og franske Varer kunne, selv om de tilhøre engelske og franske Undersaatter, under neutralt Flag indføres i russiske Havne. Neutral Eiendom paa fiendligt Skib konfiskeres ikke.

— En Fjerdingvei fra Kronstadt er et Laboratorium sprunget i Luften, ved hvilken Explosion 60 Mennesker omkom og Vinduerne i Kronstadt sprang.

Tyrkiet. Russerne have rømmet det lille Wallachi, sandsynligviis for at kunne gaae med desto større Styrke mod Silistria, hvor en Overgang forberedes og hvis Fæstning de allerede have begyndt at beskyde.

— Ved Simniza har staaet en Træfning, hvis Udfald man ikke kjender; ved Olteniza, hvor Russerne have samlet en Styrke af 50,000, skulle de den 16de April med et betydeligt Streifkorps have foretaget en Overgang, men være blevne slaaede tilbage af Tyrkerne, der med stor Tapperhed forsvarede sine Stillinger.

— I flere Sammentræf ved Tschernawoda og Karassu synes Russerne at være blevne slagne.

— De forenede Flaader have den 23de f. M. beskudt Odessa. Bombardementet varede i 10 Timer og ødelagde dets Batterier. Ni i Havnen liggende Skibe opbrændtes.

— Kampen mellem Grækerne og Tyrkerne har vundet ny Fremgang og føres paa begge Sider med Rovgjerrighed og Grusomhed. Franske Skibe spærre Korinthfjorden. Den engelske Minister har truet Kong Otto med Afsættelse, og med Spærring af Tilførselen til Hovedstaden, der kun har Korn for 12 Dage.

Ledige Embeder og Bestillinger.

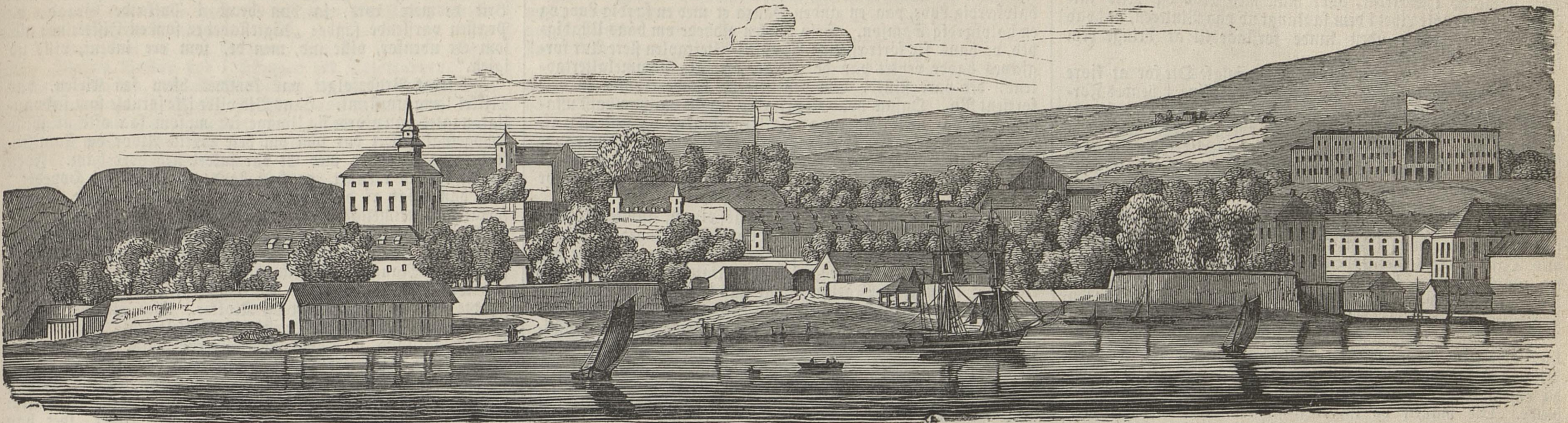
En Maalerbestilling i Christiania for Kornvarer m. V. med 8—900 Spd. og en do. for Salt og Steenkul m. V. med 7—800 Spd. i Nettoindtægt.

Indvigens Sognekald med omtr. 450 Spd. i Indtægter.

Tvende Almueskolelærerposter i Aalesund.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 19. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 13de Mai 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Lamennais. — En norsk Bondefamilies Liv. — Literatur og Kunst. — Storthinget. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Lamennais.

Den berømte Forfatter af „Paroles d'un Croyant," François Robert de Lamennais, er nylig død i Paris, 72 Aar gammel. Han var født i Saint-Malo i 1781. Det er dog ikke det omtalte berømte lille Værk, uagtet al dets guddommelige Veltalenhed og rørende Begeistring, som grundlagde hans Berømmelse. Den Bog, hvorpaa denne hviler, er hans bekjendte „Afhandling om Ligegyldigheden i religiøs Henseende" (Essai sur l'indifférence en matiére de religion), hvis første Bind udkom i 1818 og vakte almindelig Opsigt. Den fremherskende Tanke i dette Værk er, at udtale og, man maae tilstaae det, fordømme en Kjendsgjerning, som Titelen tydeligt nok betegner, og som Forfatteren i et andet Værk har udtrykt med de Ord: „Vort nuværende Samfund er en eneste uhyre Tvivl!" Forfatterens Hensigt var at bekjæmpe denne Tvivl og gjenoprette den Tro, paa hvilken, som han dengang tænkte, hele Principet og Livet i det menneskelige Samfund beroer. „Samfundet er atheistisk, siger han, det politiske Aggregat af de europæiske Folkeslag er kun et dødt Legeme (un cadavre). Lader os give det Troen tilbage, og vi ville tilbagekalde dets Liv." Udgaaende fra denne Tanke vilde Lamennais føre Aanderne tilbage til Autoritetsprincipet i Troessager, idet han gjenoprettede Dogma'ets Strenghed i hele dets Ubøielighed. Enhver Afvigelse i Anskuelser fra den katholske Kirkes synlige Overhoved, Paven, som Jesu Christi Repræsentant eller Vikarius, er et strafværdigt Schisma; enhver Modstand mod hans Ufeilbarhed er et ugudeligt Oprør, den gallikanske Kirke er fuldkommen ligesaa schismatisk og hæretisk som den calvinske og lutherske Troesbekjendelse.

Vi ville her ikke fremstille den berømte Forfatters hele Liv. Det være nok, naar vi sige, at Forfatteren af „En Troendes Ord" i 25 Aar har udviklet og forsvaret de Læresætninger, som vi nu med langt mindre Skarpsindighed og Talent høre forsvares af Forfattere, der fra Vantroen ere gaaede over til deres nuværende Tro, medens Lamennais, efterat han med den oprigtigste og mest energiske Ligefremhed, med Fare for Liv og Formue, havde forsvaret, hvad hine nu forsvare uden nogen Fare for dem selv, men ogsaa uden al Fare for den menneskelige Fornuft, har havt den Ulykke at skille sig fra sin Kirke, hvis Mod og Intelligents han, med Ret eller Uret, anseer for ikke at være den høie Opgave voxen, hvortil han havde forsøgt at føre den.

Lammennais trak sig den Gang tilbage til sin lille Landeiendom la Chesnaie imellem Dinan og Rennes, og skrev der i Ensomheden sine „Paroles d'un Croyant," som udkom i 1834. Hvem erindrer ikke de Udbrud af Enthusiasme, men ogsaa af Fordømmelse, som dette lille Værk fremkaldte. Medens Gregor XVI ved en Rundskrivelse fra 7de Juni s. A. fordømte dette Værk, „lidet i Omfang, men uhyre i sin Fordærvelighed," erklærede Revue des deux Mondes i en Artikel af Cherminier Forfatteren for „modig, original, storartet, ophøiet, den eneste (sande) Præst i Europa!"

Lad Andre forsøge paa at forklare denne Omvæltning i den berømte Afdødes Anskuelser. At see deri en Digters phantastiske Lune eller en Ærgjerrigs skuffede Forventninger, er en saa lav Maade at opløse denne Gaade paa, at den ikke fortjener et Dieblikś Opmærksomhed. Saameget er vist, at faa Mennesker i dette Aarhundrede have fremkaldt saa bittert Had fra den ene, saa varm Begeistring fra den anden Side. Hans Navn tilhører Historien og han vil uden Tvivl stedse regnes blandt vor Tids første Forfattere, mest udmærkede Philosopher og største Digtere. Med Hensyn til de Forandringer, som denne store og ophøiede Aand har været underkastet, ville vi nøie os med at anføre, hvad han selv i saa Henseende har sagt: „Vi have ingen af vore Paastande at tilbagekalde som ikke oprigtigt meent, men vi have ofte og i høi Grad taget Feil." Skulde ikke denne Tilstaaelse forskaffe hamen overbærende Bedømmelse hos alle hans Fiender? Dersom han i sit første Værk har fornærmet de Aander, som forsvare Tankefriheden ogsaa paa det religiøse Gebet, da har han jo trøstet dem ved sit senere Værk; og de strikte Katholiker have fuld Føie at antage, at det er i hans Paroles d'un Croyant han tog Feil, skjønt i en oprigtig og god Mening.

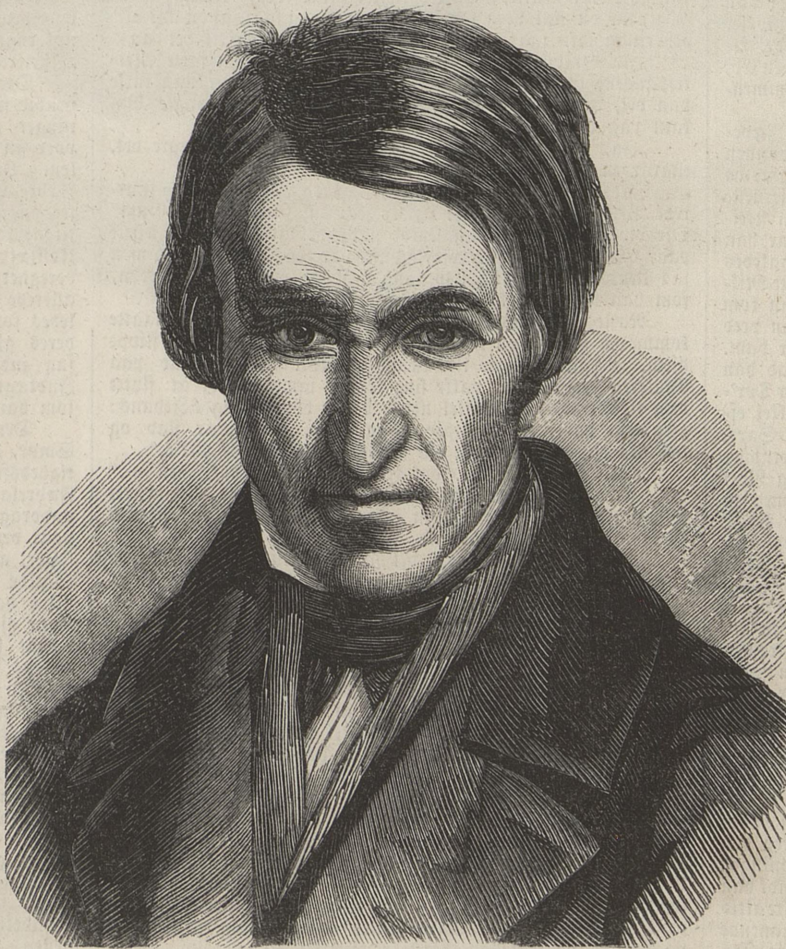
Man vidste, at Lamennais i sin sidste Villie havde udtrykt det Ønske, at føres paa Kirkegaarden med de Fattiges Befordring (convoi des pauvres) og kun ledsaget af nogle i Forveien nævnte Venner. Maaskee var det dog paatænkt at benytte denne sørgelige Høitidelighed til en en eller anden Demonstration. Idetmindste indeholdt Pariser-Aviserne Aftenen før hans Begravelse et officielt Forbud mod at nogen Anden end Medlemmerne af hans Familie og de i hans Testamente betegnede blandt den Afdødes Venner maatte følge Ligtoget, idet Regjeringen tillige erklærede, „at de fornødne Forholdsregler vare trufne for at imødegaae de Uordener og Demonstrationer i antireligiøs Henseende, som man vidste i denne Anledning at være paatænkte af et vist Parti." Begravelsen foregik som det var bekjendtgjort Kl. 8 om Morgenen, og Følget bestod kun af de i Testamentet nævnte Venner, da ingen Andre fik Lov at slutte sig dertil. (Efter Paulin.)

En norsk Bondefamilies Liv.

(Fortsættelse fra Nr. 11.)

II.

Næste Sommer gik Ole og Marit til Konfirmation og blev hver paa sin Side staaende fremst. For Oles Vedkommende var dette i sin Orden, da han ikke alene var Bygdens fornemste Gaardgut, men ogsaa meget flink til at læse. Hvad Marit angik, var det derimod noget Usædvanligt; thi det var en vedtagen Skik, at Bygdens fornemste Pige skulde „staae fremst" uden Hensyn til Kundskaber, fordi hun, naar Børnene mødte hos Præsten, „ofrede mest til Fruen," som efter Gavernes Totalsum bestemte Rangen i Rækken. Men da nu Fruen hørte, at Marit, der kun havde ofret en Hare, blev staaende foran Kari Bakke, som hele Sommeren havde forsynet hendes Kjøkken med Smør og „Ferskmad" (Vildt), tog hun „Fa'r" saaledes i Skole, at han lovede for Eftertiden at vogte sig for slige financielle Misgreb.

François Robert de Lamennais.

Ogsaa Skolemesteren var yderlig misfornøiet, og ymtede om at tage Afsked, fordi han ikke kunde finde sig tilrette med de nye og forandrede Tider, sagde han. Men Sagen var egentlig den, at hans største Indtægter bestode i de Foræringer, han fik af Bygdens bedste Folk, fordi han sørgede for, at deres Børn ved Overhøringen ikke bleve staaende tilskamme, idet han, naar Præsten katechiserte og satte dem i Bet for et „Ja" eller „Nei," „Synden" eller „Djævelen," vrængede paa Munden eller hviskede Ordet, og lod dem, naar han selv i Præstens Nærværelse overhørte, blot læse, hvad han vidste de kunde paa sine Fingre.

Da Marit ved sin Konfirmation havde opnaaet denne Udmærkelse, fik hun af Bedstemoderen ikke alene det belovede Skjedlam, der nu var bleven Skjedde, men ogsaa hendes Langleik, som var den bedste i Bygden. Heller ikke Ole forsømte at glæde Marit med en Foræring. Han gav hende en Filegrans-Bringsølje, der var et af Peer Knipars største Kunststykker, hvilket vilde sige meget; thi Peer var Bygdens Vølund og havde støbt baade Kalk og Lysestager til Kirken.

Da Ole og Marit vare „framslupne" (konfirmerede), saae de sjeldnere hinanden. Og derfor ønskede de nu vistnok lige saa ofte at være Børn igjen, som de som Børn havde ønsket at være voxne. Men denne Adskillelse overbeviste dem om, at de ikke blot havde holdt af hinanden som Sødskende, hvorfor de altid havde anseet sig, idet de, som velopdragne Børn, ikke havde følt nogen Standsforskjel, men at der var et andet, endnu inderligere Forhold imellem dem. De kunde ikke „leve uden hinanden." Uendelig lykkelige vare de, saasnart de fandt Anledning til at see hinanden. Især var Langfredag en herlig Dag, naar Bygdens unge Gutter flokkeviis streifede fra den ene Gaard til den anden og tiggede Langfredagstraad af Gjenterne.

Ole tiggede da saa tyndt som en Toskilling efter en Traaddukke, men Marit nægtede med den roligste Ligegyldighed, at hun havde nogen Traad, indtil Moderen bad hende „ikke være saa lei." Da rykkede hun frem med sin af forskjelligfarvede Taatter kunstigt flettede Traaddukke, hvorved Tiggeriet maatte tage en Ende — til liden Tilfredshed for Ole. Naar han nu gik bort, var det vel med en vis Glæde over det vundne kjære Bytte, men ogsaa med bange Formodning om at Marit ikke længere brød sig om ham — thi saa kold havde hun forekommet ham. Og virkelig var denne Kulde ikke blot den indbildte, som den Elskende altid troer at spore hos den Elskede — den var fra Marits Side forsætlig. Hendes Hjerte bebreidede hende vel denne Opførsel, men hendes Forstand billigede den, saasnart hun betænkte, at Ole var Bygdens fornemste Gaardgut, „saa det aldrig kunde nytte at tænke paa ham."

Det vilde blevet en tungsindig Venten baade for Ole og Marit, hvis de ikke havde faaet hinanden at see undtagen hver Langfredag. Heldigviis holdtes der dengang om Løverdagsaftenerne snart paa den ene, snart paa den anden Gaard etslags Baller, til hvilke Bygdens unge Gutter og Gjenter forsamlede sig. Ved slige Leiligheder medbragte Gutterne „Bysager" (saasom Honningkager og Lakrits) til sine Hjertenskjære. Her traf da ogsaa Ole sin Marit. Glade og muntre blandede de sig i Springdandskredsen, der foer frem som en Stormvind, idet Tyrivedsflammen belyste Gjenternes flagrende gule Haar og den paa Stabben siddende Spillemands drømmende Ansigt, hvis Dreininger stode i Rapport med Buestrøgene paa hans hjemmegjorte Birketræes-Fiolin og hans begsømsskoede Fødders Trampen. Naar nu Ole førte sin Marit ved Haanden, var han saa let og glad, at han spændte Slinden som ingen Ting.

Ogsaa ved Kirkegangen fik Ole Anledning til at see Marit. Thi ligesom Bygdens øvrige Gjenter stod hun der ved Kirkebolken med Psalmebogen i den ene Haand og plukkede paa Dobberne af sin Bringsølje med den anden, ventende paa at Præsten skulde gaae ind i Kirken, og slog Oinene ned, naar Gutterne gik forbi.

Et Par Aar efter at Ole og Marit vare konfirmerede, blev der et frygteligt Uaar. Først brændte Høet af; siden blev der en uophørlig Væde, saa at Agrene skjøde megen Grønskur; men i Begyndelsen af August, da denne endnu ikke var halvmoden, frøs den ganske bort. Herover opstod stor Nød i Bygden. Korn var ikke at erholde for Penge; de foregaaende Aar havde ikke givet noget Overskud, og at fragte Korn fra Søkanterne op i Fjeldbygderne var dengang næsten ikke at tænke paa, da der ikke fandtes ordentlige Veie, men man maatte føre det snart tilvands, snart tilkløvs, og den Mand, som

skulde fragte det, behøvede paa den lange Reise Halvparten af det Korn, han kunde fragte, til Niste paa Veien. For at redde Livet var der altsaa for Bygdens Befolkning intet andet at gribe til end Bark. Med Tilberedelsen af den islandske Mos til Meel var man dengang endnu ikke fortrolig. Men da Høaaret var bleven ligesaa usselt som Kornaaret, maatte man ogsaa være betænkt paa at afhjælpe dets Mangler; thi ellers kunde ingen Gaard have „sat paa" Halvparten af dens Buskap. Som sædvanligt i slige Tilfælder flyttede man med Kreaturene op i Sætrene, hvor man med Mos og Riis ialfald kunde hangle Livet i dem saalangt ud paa Vinteren, at hvad man havde hjemme siden kunde forslaae til at bringe dem frem paa grønt Græs.

Brit laae i Bergssæteren. Hende fulgte Ole for at kjøre Ved og Mos og bryde Riis. Marit var alene i hendes Forældres Sæter. Kun af og til var Faderen deroppe, for at skaffe tilhuse, hvad hun behøvede. Her overgav man sig til den sorgløse Munterhed, der er sædvanlig i Sæterlivet, og som danner en stærk Modsætning til den Eensomhedens Gru, der gaar igjennem den hele omgivende Natur og lader Sjælen overalt ane og see overnaturlige Kræfter.

Alle, som vare paa Sæteren, forsamlede sig om Aftenerne, snart i det ene, snart i det andet Sel og fordreve Tiden deels med Dands, deels med Uppesetor. Foruden Brit og Marit og tre andre Budeier laae Sønnerne paa Lie oppe i Sæteren for at lynne Mosen, for deres Fader vilde ikke vide af nogen Sæterligging, da en Fintøite, som han havde nægtet en Dram, havde spaaet ham en stor Uheppe deraf. Liekarlene laae i Marits Sæter og hun maatte derfor om Natten ty til Brit, der desuden gjerne ønskede at have hende under Øie, da hun troede at mærke, at der var Noget imellem Ole og hende. Ole maatte da istedet senge sig i Marits Sel med Liekarlene.

Saalænge disse og Ole vare de eneste Karle i Sæteren, vilde det ikke rigtigt gaae med Dandsen; thi man havde ingen anden Musik end Marits Mundharpeslaat eller Brits Tral. Men naar Marit spillede, savnede man i hende og Ole det raskeste Dandserpar; og naar Brit trallede, blev hun saa andpusten, at hun, just som hun var oppe i de høieste Toner, med Et taug stille, saa at Dandsen endte i den taktløseste Forvirring. Man foretrak derfor den almindelige Uppeseto-Moro, Eventyrfortælling og Spurninger, og det saameget mere, som Ingen derover forsømte sit Kvældsarbeide. Brit kunde fortælle og strikke paa sine Barnestrømper eller bregde Baand, Marit og de øvrige Budeier udsye Langvanter og lige opmærksomt følge den Fortællende. Hans Lien kunde fremsætte de mest hovedbrydende Gaader, uden at sinkes i sin Grødspand-Udskjæring, og hans Brødre og Ole kunde løse dem, uden at lade deres Skee-Udkrotning gaae istaa. Fortællingen forstyrrede altsaa Ingen i hans Bedrift, uden forsaavidt de mest rystende Steder i Bergindtagelsesbistorierne eller Huldreforlokkelserne og Dragebortførelserne bragte Brit til at slippe en Maske. Derimod gav den kun Udsyningerne og Udkrotningerne et mere phantastisk Præg, idet en Drage eller en Krands af Troldhoveder idelig stjal sig frem i Løvværket.

Naar nu Tyrivedsbaalet var nedbrændt og de eventyrlige Skygger i Selets Kroge hjalp til at give Phantasien et Holdpunkt for de Figurer, hvorom Fortællingen havde lydt, bleve alle saaledes betagne af Rædsel, at Ingen turde gaae bort alene. Den ene maatte da følge den anden hjem, indtil den Modigste stod igjen. Ofte var Ole denne Uforfærdede, især naar det kom an paa at ledsage Marit; men naar han da skulde springe tilbage, saa og hørte han saameget Troldskab, at han lovede ved sig selv, at han seent vilde udsætte sig for Sligt uden for Marits Skyld.

Da det led henimod Juul, kom Mikkel Skytter op paa Sæteren og med ham ny Moro. Han havde hørt, at Jerven skulde være saa paatrængende inde i Hø'erne, at den var færdig til at tage Hesten fra Slæden, medens Karlen læssede Mose-Saaten paa, og saa havde han stor Lyst til at hilse paa ham, sagde han.

Mikkel var efter Tid og Omstændigheder etslags Løve. Han hævede sig over Mængden ved den hvideste Styrelvest og de guleste Samskindbuxer, som man kunde see i Bygden. Han var en Mester til at fortælle Historier, og sammensatte hyppig af sit eget Hoved, i hvilket Tilfælde han altid gjorde sig selv til Helten, endog naar Begivenheden var münchhausisk. Han havde en klar Stemme, der dirrede af Kraft, naar han talede med Varme og Værdighed. Og det gjorde han altid, naar han kom ind paa Jagt- og Trolddomshistorier eller løi forfærdelig. Først naar han var kommen tilende, reves man ud af sin fromme andagtsfulde Lytten ved den Ed, hvormed han bekræftede Sandheden af enhver ganske sammenløiet Historie.

Mikkel var ogsaa en Mester i allslags Jagt og især i Rævefangst, hvilket var saa rimeligt da han havde lært Rævebønnen af Einaug-Finnen. Rævene bleve saa forskrækkede af ham, at de maatte følge efter, hvor han gik, ja de kom fra de fjerneste Steder for i ham at søge sin Banemand. Men da han streifede hele Bygden rundt med sine „Glesser" (Saxe), var han personlig meget vanskelig at træffe for Rævene, der saaledes maatte gaae gaardimellem for at opsøge ham. Dette vidste Mikkel meget godt, og det første han spurgte om, naar han kom ind til Folk, var derfor om hans Navne (thi, som man veed kaldes ogsaa Rævene Mikkel) nylig havde spurgt efter ham. Og hørte han da, at Navnen var i Farvandet, saa bad han hilse ham paa, at de inden tre Dage skulle sees bortenfor Tor'stuen (Badstuen) eller nedenfor Saufjøset. Naar nu Mikkel efter to Dages Forløb kom for at veksa (see til) sine Saxe, sad virkelig den røde „Fulfant" i de spændstærke Jernbuxer med ynkelig forknyste Been eller fladtrykt Hals. Hang Livet endnu i den Fangne, vrængede han Dinene og green med en høist fortvilet Foragt. Mikkel lod sig dog ikke anfægte heraf, men med en Præstemands Værdighed foreholdt han den Døende hans mange Gavtyvstreger, mindede ham om de myrdede udvalgte Lams Skrig og de døende Kyllingers Kaglen, forestillede ham hvor langmodig Skjebnen havde været mod ham, da han kunde været „hængt og vrængt," inden han var bleven saa graa og erfaren i sin slette Bedrift, men trøstede ham paa den anden Side med, at den Verden, han nu sagde Farvel, slet ikke var saa rar, som man anstog den for, men tvertimod kold, ukjærlig, forsulten og rævelumsk, og endte sin Tale med et: „Vi skulle alle vandre samme Vei, som du." Derpaa løftede han Skistaven med dens Rundinrotkugle i Enden, og gav „Navnen" det sidste Afskedsklap og slængte ham nok saa kjærligt paa sine Skuldre.

Ogsaa Rypeskytteriet slog godt til for Mikkel; han kunde ofte paa een Dag skyde et Par Tylvter; men han drev dog det Slags Jagt næsten bare som Morskab, da Ladningen var for dyr, til at det skulde lønne sig fort. Derimod fandt han bedre Fordeel og stor Fornøielse i Snarefangst, da han talte altid om, hvilken Glæde det var at „veksa" Snarerne. I de graanende Vintermorgener, naar det var saa koldt, at „Flisen sprat fra Marken," laae de vakre Fugle Rad i Rad mellem Dværgbirkene nede paa Kvi'en, stivfrosne i den Stilling, de under Dødskampen havde antaget, medens de overlevende, sørgende Slægtninger for at redde Livet fløi afsted til næste Kvi, hvor ogsaa Snarer lurede paa dem.

Mikkel var ikke alene Skytter, men ogsaa alt muligt Andet, hvortil der udfordredes noget „Haandlag" eller godt Hoved. Han var Maler og Smed, Taler og Billedhugger og Spillemand. Men han manglede Stadighed, saa han som oftest forlod enhver Ting halv færdig. I Bygden fandt man saaledes paa en Gaard et Skab, hvorpaa saaes en Samson med en halvfærdig Løve, paa en anden Gaard et med en færdig Løve og en halvfærdig Samson. Selv Kirken vidnede om hans Ustadighed, da hans sex fortræffelige Apostle i Altertavlen flere Aar forgjæves havde ventet paa de øvrige, for at Gammelaltertavlens, der vare stillede dem ved Siden, kunde erholde en velfortjent Ro. Ogsaa hvad Kjærlighed angik var han høist ustadig, han var idelig ude paa nye Erobringer, og roste sig af, at der i hele Bygden ikke fandtes en Pige, uden at hun havde været hans Kjæreste eller idetmindste vilde blive det, saasnart han lagde an derpaa. Han var derfor en reen Skræk for alle Mødre, der havde unge vakre Døtre.

Da Mikkel var kommen til Bergssæteren, afløstes Uppesetorne med deres Eventyrfortællinger og Spurninger af Dandsens mere støiende Forlystelser. Mikkel sad paa Stabben ved Trævindskjærdingen og strøg sin hjemmegjorte Fele med saa kraftfuld kunstnerisk Begeistring, at man skulde troe Instrumentet maatte briste under Udaandelsen af de dybe vemodige Toner, og Karlene og Budeierne bankede med de spigerbeslaaede Begsømssko Gulvhellerne saaledes, at Spillemandens Kjæmpetoner truedes med at vorde overdøvede. I Springdandsen glemte nu ofte Marit at iagttage hiin tilvante Klogskabens Kulde; thi enhver blev for oprømt til at holde Regnebræt over sine Følelser. Brit glemte sine overflødige Gjenteaar og svingede sig saa let og net i Dandsen, som om hun var i de Atten. Hun forsømte Tantens bevogtende Dragehverv — og i Glædens Beruselse lod hun Ole og hans Følelser skjøtte sig selv. Med Ungdommens Munterhed vendte ogsaa Ungdommens Friskhed tilbage i hendes Træk, og da hun med et Kniks takkede Mikkel for Laaten, havde hendes Udseende virkelig forbedret sig i den Grad, at denne erfarne Skjønhedskjender begyndte at pønse paa, om det ikke her skulde være lønnende at gjøre en ny Erobring. Efterat have betragtet hende nærmere under de følgende Dandse, blev han ganske enig med sit Hjerte om den Sag. Saasnart Dandsen var endt, ledede han Talen hen paa sine mange Kjærester og sin store Yndest hos Gjenterne, og gik dernæst over til en Irettesættelse af sig selv for den Ustadighed, han havde vist i Kjærlighedssager, og endte med et høitideligt Løfte om, at han i denne Henseende nu vilde forbedre sig, da han med Aarene havde faaet Forstand nok til at vælge og blive fast ved det Solide. — Desuden lod han sig forlyde med, at hans Samvittighed ikke tillod ham længere „at fjase med alle Bygdens vakre Gjenter."

Brit sad paa Stabben og beundrede mere og mere denne fornuftige Beslutning, efterhaanden som hendes tildandsede Ungdommelighed hensvandt.

Da han derpaa gik over til at berette, hvor godt han stod sig med de Store, at han havde spist sammen med Præsten, og at Skriveren til Thinge havde sagt, at man forgjæves vilde søge Mage til hans Hoved i syv Præstegjæld, og endelig leverede en Oversigt over sine aarlige Indtægter af Jagt, Malning og Spilling (Musik), da trak Brit et dybt Suk og tænkte ved sig selv, at der var stor Synd han ikke skulde have en Halvdeel, som kunde holde Styr paa hans Sager.

I Graalysingen næste Dag var Ole ude at hugge Ved og Mikkel skulde med Haglen paa Nakken drage paa Skytteri; men strax udenfor Selsgluggen mødte han Brit, der kom med sine Melkespand fra Fjøset. Han begyndte da at bande og dominere, saa Brit blev ganske forskrækket. „Jau, naa skal det vel nytte at gaae paa Skytteri, naar eg har mødt Kvindfolk først!" brummede han. „Om eg løip Hø op og Hø ned fæ' eg inkje eit Bein — det skal eg vaage Hagla mi paa."

Brit søgte at undskylde sig og sagde, at hun dog ikke var slig en Skræmsel, der jagede al Lykke bort ligesom en gammel Kjæring.

„Det hjælp' inkje," sa' Mikkel; "om du saa blir mi eigen Kjæring, saa gaar eg inkje av Flækken den Dag eg mø'te deg først."

„Eg di Kjæring? nei, korleis kann du tala om slikt? ' Men saa gakk da inn-atte, sidan Skytteriet dit er forgjort idag! — —

„Aa du skal bøte for det, du — har eg sagt, at du skal bli' Kjæringa mi, saa er eg Kar til aa gjere deg til det au!"

„Aa det vilde eg nok sjaa," sa' Brit, idet hun satte Melkespandene fra sig i Selsgaarden; — „men eg trur naa inkje paa det, før Præsten si' det — eg," og dermed slængte hun kaut paa Nakken.

„Ja, saa sant eg heiter Mikkel, skal du faae høyre det, snarar en Nokon trur."

I det samme kom Ole med en Børd Ved. Mikkel snurrede Brit rundt og sagde: „Her seer du Gjenta mi, Gut!" Ole vidste ikke, hvad han skulde sige; det første, han tænkte paa, var at lade Brit vide, hun var en stor „Tøle;" men saa tænkte han paa sig selv, taug og slængte fra sig Vedbørden, som han i Forundringen var bleven staaende med.

Næste Dag sendte Brit Bud ned til Bygden, at der maatte komme en Gjente op istedetfor hende, saa hun kunde slippe hjem. Rygtet fortiede ikke længe hvorfor. Da hun ud paa Vinteren begyndte at pakke sine Sager sammen, for at flytte dem til Myre, som Mikkel netop havde bygslet, sagde Jehans: „Eg trur du er reint forgjord, eg Brit, som gaar stad og tæk slig ein Kar'; du set ein Skamflekk paa heile Ætte."

„Aa seg inkje Noko om det; eg veit det nok, men —."

„Men eg lyt eingong vera gift eg au, vil du segja. Aa ja, det bli' du tidsnok." — „Eg kjøm inkje til Gjæstebodet dit," vedblev Jehans efter nogen Taushed.

„Aa det lyt naa vera det same det da; eg fæ' vel leva like vel eg for det."

Da Løvet sprat, stod der Bryllup paa Myre. Mange vare indbudne, men Brits Slægtninger — med Undtagelse af Ole — udebleve af Harme over, at hun „gik hen og giftede sig saa reent bort i Væggene" (ufornuftigt). Mikkel og Brit vare, som de Giftefærdige i Bygden pleiede, flyttede sammen nogen Tid før Bryllupet for at ordne Alt. Af denne ægteskabelige Indledning havde Mikkel faaet saa tilstrækkeligt, at han, da man skulde til Kirken, havde god Lyst til at slippe fra det Hele og anførte som Grund, at han ikke med frelst Samvittighed kunde gifte sig med en Eneste, da alle hans foregaaende Kjærester havde lige Ret til at være hans Hustruer. Stedets Skolemester afviste denne Betænkelighed ved at anstille en Sammenligning mellem Forlovelser og Testamenter, af hvilke blot de yngste vare de bindende. Imidlertid lod Mikkel sig ikke overbevise herved, men fremhævede ovenikjøbet en ny Tvivl, hentet fra den Tvang, Ægteskabet paalægger, og som han, der var vant til et frit Liv, neppe vilde være istand til at finde sig i. Kun ved at bruge Trudsler lykkedes det Ole at hæve denne Tvivl endnu inden Brit kom ned fra Loftet i sin fulde Brudestads fix og færdig til at drage til Kirken.

Da Brudefølget kom paa Kirkebakken, stod hele Bygdens Befolkning opstillet der; Halte og Skakke, Gamle og Unge, havde taget ud for at see Mikkel staae Brudgom. Præsten gjorde Vielsen lang, thi han var godt betalt. Men i sin Brudetale tog han nu som altid Hensyn til Parrets Levnet m. m., og saaledes fik da Mikkel høre mange bitre Sandheder, der dog ikke gik ham stort til Hjerte. Derimod blev Brit desmere rørt, ja hun brast i hulkende Graad, da Præsten varslende sagde: „Ægteskabet er som en Fisketeine; alle som ere udenfor, ville ind, men de, som ere indeni, ville ud igjen."

Efterat Brudefølget var kommet hjem fra Kirken, var Mikkel længe forstemt. Hans Vid vilde ikke sprudle som sædvanligt, uagtet han gjorde sig Umage for nu som saa ofte at spille Spøgefugl. Det var som om hele Livets Alvor og Familieforsorgens Tunghed med Et var faldet ned over ham. Først da det led ud i Laget, og han havde faaet „Lidt i Hovedet," blev han besat af den gamle Overgivenhedens Aand. Han fortalte de urimeligste Jagthistorier med en saa værdig Mine og smaaligtgaaende Nøiagtighed, at man kun ved opmærksomt at forfølge deres fabuløse Indhold kunde slutte sig til deres fuldkomne Mangel paa Sandhed.

Tredie Bryllupsdag — da Gjæsterne skulde bryde op — begyndte han at agere Præst og Klokker. Han gjentog med en parodierende Fuldendthed Præstens hele Vielsestale, Ord for Ord, hostede og snød sig, hvor Sætningerne holdt paa at blive meningsløse, og tøiede uendelig langt ud Forsætningens Endeord, hvor Tanken gik fallit, inden Eftersætningen kom; derpaa sang han med Klokkerens rustne Stemme, som han altimellem overdøvede med Nils Hestebytters skjærende Toner, idet han vinkede med en embedsmæssig Mine snart til denne at han ikke skulde synge forud, snart til Brudefølget at det ikke skulde glemme at ofre. Tilslutnings forklædte han sig som „Gamle-Erik" med Horn i Panden, Hestehale og Ulvekløer og stak Hovedet imellem Knæerne paa Fjot-Lars, der sad og sov i Vedroen, og opskræmt af Søvne tog den Forklædte for selve Fanden, bekjendte hvor mange Næper han havde stjaalet fra Bergkjæringen, og begyndte at bede for sit Liv, og henviste ham til Mikkel Skytter, hvis Skøierstreger vare utallige som Sand i Havet, forudsat at han vilde have sig en fed Steg.

Da dette Optrin var endt, til liden Glæde for Mikkel, foer han Stuen rundt og skræmte Gjæsterne ud. Idet de nu droge bort, undskyldte han Gjæstebudets Kortvarighed med de trange Tider, og bad dem komme igjen og ture længere, naar der blev bedre Aar.

Paa Hjemreisen sagde gamle Berit, der holdt Rede over alle Forlovelser, med en hemmelighedsfuld Mine til Marits Moder: „Han Ola dandsa' mange Slaatter med Dotter di, du; det blier nok eit Par utav dem, skal du sjaa."

„Aa snakk inkje om slikt eit Uhøve. Nei, det var inkje Mann for Marit, han Ola."

„Me skal talast om det mot Aare," sagde Berit. Imidlertid gjorde hun ved enhver Leilighed Sandsynligheden for at dette Parti skulde komme istand til fuldkommen Vished. Følgerne heraf var, at man næste Sommer indhuggede Bogstaverne

OISBMID

i de som Rækværk langs Sæterveien nedfældede Træer eller hakkede dem paa Hvilestenene her og der ved Veiene eller paa de kasserede Kværnstene, der stode opreiste ved Kværnhuusvæggene. Rygtet om Oles og Marits Kjærlighedsforhold, der saaledes prægedes i Stok og Steen, kunde naturligviis ikke længe forblive skjult for Oles Forældre. Moderen advarede ham, men Faderen fandt det saa urimeligt, at han troede det ufornødent at nedlægge noget Forbud derimod. Desuden havde han nu Hovedet fuldt af Planer til at befri Ole for Soldatertjenesten, som ingen støre Gaardmands Søn paa den Tid selv kunde udføre. Uheldigviis var Postkarlpladsen netop solgt, Skolemesteren havde fire Aar igjen, inden han kunde tjene i hans Sted, og den nye Feltskjær var saa umanerlig nøieregnende med sine Udygtighedsattester, at, hvor godt man end betalte, var det næsten umuligt at faae en saadan, medmindre man idetmindste havde en stiv Finger eller var næsten døv paa det ene Øre. For at „fribanke" Ole havde Jehans saaledes ingen anden Udvei, end at „smøre" Officiererne. Men denne Udvei var den sidste, man greb til, fordi den, der havde betalt Kapitain og Lieutenant for at blive oversprunget i Rullen, løb Fare for at komme til at betale nok engang eller ogsaa blive udskreven, saasnart der kom nye Officierer.

Desuden var Lieutenanten en Mand, som man nødig henvendte sig til, da han paa Grund af sine strenge Grundsætninger tog sig skrækkelig betalt, inden han kunde bære det over sin Samvittighed, at slippe Nogen fri for Soldaterkjolen. Derhos udskjældte han frygtelig de Bestikkende „der gave Fædrelandets Forsvar en god Dag og vare for feige til at see paa, at en Kanonkugle kom og tog Hovedet af dem eller til at raabe Hurra for hver Geværkugle de fik i Livet." Denne Udskjælden, hvorved Krigens Farer udmaledes, var forresten beregnet paa at forøge Forskrækkelsen hos de Bestikkende, der allerede følte Kuglerne fare igjennem Arme og Been og saaledes for at redde Livet lagde endnu en Treaaringsoxe paa deres gjorte Tilbud. Ved saaledes at gjøre sig sin Stilling saa indbringende som muligt, drev Lieutenanten det til en Indtægt af det Tredobbelte af sin Gage — per fas et nefas, som han pleiede at udtrykke sig.

Den Dag Jehans kom til ham, udrustet med tvende Læs Smør, Kjød, Ost og Korn, havde han en topmaalt Samvittighedsfuldhed. Han kunde paa ingen Maade forsvare for Fædrelandet at lade en saa dygtig Værner som hans Søn unddrage sig dets Tjeneste, sagde han. Derimod lovede han, naar der blev Krig med Sverige, og dertil vare de bedste Udsigter, at stille Ole saaledes, at han kunde falde med Glands. Skulde man komme til at bestorme en Fæstning eller Skandse, vilde han lade ham gaae i Spidsen, saaledes at han kunde segne gjennemboret af utallige fiendtlige Bajonetter og blive nævnt i Rapporterne som den, „der fandt Heltedøden paa Ærens Mark." Alt dette tilbød han sig at besørge uden at tage en Skilling derfor. Jehans takkede for denne Godhed, men sagde dog, at han heller vilde have Ole hjemme til at dyrke Jorden, end høre hans Død nok saameget rost i Rapporterne. Desuden vilde Moderen tage sin Død deraf, om han faldt i Krigen.

Heraf lod den kjække Krigsmand sig røre, da han kjendte en Moders Sorg i slige Tilfælder, sagde han, og begyndte nu at akkordere om Frikjøbningsbeløbet. Efterat Jehans havde givet Løfte om et Par slige Forsendinger af Sul og Korn, som den medbragte, og derhos lovet at sende ham et Par Ører, fandt Lieutenanten sin Samvittighed lettet og gav sit høitidelige Løfte paa at Ole skulde gaae fri for Soldatertjenesten. Dermed drog Faderen glad hjem.

Om Sommeren sad Marit atter paa Sæteren. En Lo-

verdag ved Sankthans gjorde Ole efter Faderens Ordre en Tour derop, for at see om Kvi'en var færdig til slaaes. — Moderen vilde, at der skulde været sendt en Anden i dette Ærinde. Underveis læste han i Stokke og Stene uophørlig sine og Marits Navnetræk; et Par Steder var hans Navn udhugget og Gaardskarlens sat istedet. Hvo der havde gjort disse ondskabsfulde Forandringer, sluttede han, maatte være en af hans Slægtninger, som hermed vilde sige, at Marit bedst kunde passe for ham. Han begyndte at bebreide sig, at han havde givet Aarsag til, at hun saaledes kom for Orde og besluttede at gjøre dette godt igjen ved at berøve Ondskaben Anledning til videre Virksomhed.

Da han kom op paa Sæteren, var det lidt over Nons Leite. Marits Buskap stod i Skyggen ved Selstrappen. Da han skulde gaae ind, udstrakte Bjeldekoen, der gjenkjendte ham fra hans Gjæterdage, bedagelig sit Hoved for at bede om Salt. Da han gik ind i Selsgaarden, fulgte Linerlen, uden nogensomhelst Skyhed, efter ham og smuttede ind i Redet til sine Unger oppe paa Saltøsehylden.

Inde i Selet var Marit beskjæftiget med at stikke Fjeldblomster op i Slindenes Sprækker, thi imorgen var det jo Søndag. Koller og Bytter vare allerede sandskurede og opstillede langs Væggen paa Steenbellerne, hvorover et Dække af Granbar var udbredt. Efterat have fremsat nogle almindelige Spørgsmaal om hvorledes det stod til i Bygden, hentede Marit en Bolle Melk, som hun rakte Ole med det sædvanlige, „Du kann vel vera tørst." Ystningen var forbi og Gryden vunden tilside paa Skjærdingen, for at Mysen kunde klares. Ole drak og satte sig. Talen dreiede sig en god Stund om de Dage, de gjætede sammen. Omsider spurgte han, om hun nylig havde gjætet ned i Lierne og seet hvad der stod at læse ved Sæterveien. Marit slog Øinene ned, og sagde at det var stor Skam, hvad Folk fandt paa. —

„Men Folk kann naa tala kor dei vil, me lær aat dem, naar berre Du vil det skal vera som dei seigja," sagde Ole og greb med Varme Marits Haand.

„Aa du veit nok, kaa eg kunn'vilja," svarede Marit, idet hun slog Øinene ned og pillede forlegen paa sit Tørklæde; „men Mor di — ?"

„Aa før skal eg flytja fraa ho Mor, før eg skilst fraa deg."

„Aa det skulde eg vel inkje tru, ifall Du inkje er reint forgjord," faldt Oles Moder ind, idet hun viste sig i Selsdøren, som hun slog paa vid Væg. „Du fær vel taka Vet aat deg, du som Andre med Tiden. Eg tænkte nok det, at det inkje nytta' aa sende deg up aa sjaa paa Kvi'en; Du er for blind til at sjaa Graset — aa saa tog eg et Skjøiv etter deg. Eg fann deg inkje i Selet vort, og saa vidste eg nok kor du var aa finne. Aa jau, eg kom i rette Bilet. Naa kann Du gjerne gaae heim atter."

„Aa tru inkje det Mor, at eg tæk noko Annor, enn Marit alikevel," sagde Ole, idet han reiste sig for at gaae.

„Aa det skal me nok faa sjaa," sagde Moderen. „De' er inkje veent gjort av deg helder, Marit, aa faaste ved Guten, for han er inkje Mann for deg," vedblev hun, idet hun vendte sig i Døren. Dermed gik hun. Ole lystrede Moderen, for at skaane Marit for at høre paa hendes Skjældsord.

Marit, der for et Dieblik siden havde været den Lykkeligste i Verden, sad grædefærdig og alene tilbage.

Frieriet.

Literatur og Kunst.

Ossians Digte i Norsk Oversættelse af C. U. D. Foltmar, Sognepræst til Berg. **Frederikshald 1854.** 27 Ark 8vo. Priis 1 Spd. Dette er den første Oversættelse af de saakaldte, noksom bekjendte Ossianske Digte, der er udkommet hertillands. Imidlertid vare Digtene allerede i tvende danske Oversættelser tilgjængelige for de Nordmænd, der ikke forstode Engelsk, nemlig Digteren Blichers (1807—9) og F. L. Mynsters (1850). Behovet til en norsk Oversættelse var saaledes ikke stort, selv om Digtene, som ægte folkelige Oldtidskvad fortjente at være almindelig kjendte; men endnu mindre bliver det, forudsat at de savne den Interesse, deres virkelige Ælde skulde give dem, eller med andre Ord, hvis de ikke ere Sange af nogen skotsk blind Barde (Kong Oisin) fra det tredie Aarhundrede, men et paa Mystifikation beregnet Fabrikat fra Midten af det forrige. At dette forholder sig saa, er nu ikke alene sandsynligt, men næsten bragt til Vished. Digtene publiceredes af Macpherson i Aarene 1760—63 i en engelsk „Oversættelse" paa Prosa, hvilken foregaves at være affattet efter gæliske Folkedigte fra de skotske Hoilande. De vakte en Opsigt, som intet andet literært Produkt, og bleve snart oversatte i de fleste europæiske Sprog. Men snart fremsatte den lærde S. Johnson, den skarpsindige Hume og andre Lærde de vægtigste Indvendinger imod deres Ægthed og fordrede Originalen fremlagt. Denne lovede vel Macpherson skulde udkomme og modtog af det høilandske Selskab i London 1200 Pd. for at samle og udgive den; men da man senere trængte ind paa ham, tog han sin Tilflugt til Uforskammethed istedetfor Grunde og overlod sine Venner Forsvaret for Digtenes Ægthed. Disse Mænd, hvoriblandt Hugh Blair og Home, anførte som Beviis, at Skotlændere erklærede at have hørt gæliske Digte af lignende Indhold som de Macphersonske, ihvorvel de ikke kunde meddele nogen tilsvarende Original, at Udgiveren havde fremvist Pergamentsruller, som skulde indeholde Stykker af Originalen, og reciteret gæliske Vers, hvilke de forresten ikke forstode. Macpherson døde 1796, uden at man efter over 30 Aars Venten havde faaet den belovede Original, og uden at Ægtheds-Spørgsmaalet var bragt til Afgjørelse. For at komme til Vished i Sagen nedsattes der nu en Kommittee. Efter otte Aars Undersøgelse afgav denne en Beretning om sit Hverv, hvoraf fremgik, at der blandt Høiskotterne fandtes Digte, der tilskreves Ossian, men ikke et eneste, der kunde betragtes som Original til noget af de Macpherson-Ossianske Digte. Dette Resultat taler saa meget stærkere mod Macpherson, som Kommitteen gjorde det til en Nationalsag at bevise Ægtheden af Ossian og endog ikke forsmaaede enkelte Forandringer i det Forefundne for at vindicere Digtene fra Irlænderne, der paa Grund af Ossians irske Herkomst gjorde Fordring paa at han skulde betragtes som deres Landsmand. Man opgav imidlertid ikke den Paastand, at Macpherson havde havt Originaler for sig, kun skulde han have benyttet dem med den største Frihed. Forøvrigt blev Striden uafgjort indtil 1807, da den foregivne gæliske Original udgaves, tildeels efter de blandt Macphersons efterladte Papirer forefundne Haandskrifter. Hermed blev da Sagen beroende indtil 1829, da det irske Akademi i Dublin udsatte en Priis for den bedste Undersøgelse angaaende Ægtheden af Malphersons Ossian. Der indkom tvende Afhandlinger, den ene af Oreilly, den anden af Drummond — Mænd, der begge vare det gæliske Sprog fuldkommen mægtige — hvori tydelig paavistes, at Macphersons foregivne Original kun var en Oversættelse i feilfuld Nygælisk af hans engelske Ossian. Hertil kom Digtenes forskjellige Charakteer fra andre Folkedigtninger, idet det Hele er indhyllet i en taageagtig Dunkelhed, med en overdreven Ordprunk og overlæsset med føleriske Naturskildringer. — Egenskaber, som ogsaa fandtes hos nogle Ungdomsdigte af Macpherson, hvis kolde Modtagelse tør have bragt ham til dette Mystifikationsforsøg, der kun i den Wagenfeldske Sanchuniathons-Affaire søger sin Lige. Det er saaledes saa langt fra, at man med vore Ossian-Oversættere kan sige, at deres Originals „Ægthed er hævet over al Tvivl," at man snarere er berettiget til

indtil Videre at ansee Uægtheden for det Visse og det Hele for et Produkt, der vel indeholder enkelte Momenter af de blandt Høiskotterne i Folkemunde levende Sange, og behandler flere i disse forevigede Personer, men forøvrigt er at betragte som Macphersons egen Komposition. Dem, der forresten ønske nærmere at gjøre sig bekjendte med Grundene for de Ossianske Sanges Uægthed, henvise vi til Talvj's (ɔ: Therese Robinsons) hos Brockhaus udkomne Skrift om denne Gjenstand (Leipz. 1840). Hvad nu foreliggende norske Oversættelse angaar, er den, som Oversætteren bemærker, affattet i en Versform, „der kommer Heroicus Tetrameter nærmest, just fordi denne forekom ham mest skikket til Udtryk for Digte af denne Natur, der tabe for meget af deres Livlighed og Kraft i det tungvindte og for de norske eller nordiske Læsere uvante Hexameter." Versene ere for det Meste urimede og de flyde ret godt, med Undtagelse af at der paa enkelte Steder savnes Rhythmik. Saavidt vi kunne opdage, har Oversætteren blot holdt sig til den saakaldte Macphersonske Ossian, uden (som Mynster) at tage noget Hensyn til det Gæliske — Noget, der ogsaa er unødent. Vi tro trygt at kunne anbefale denne Oversættelse til dem, der ville gjøre sig bekjendt med de Ossianske Digte. Bogen er tilegnet Kong Oscar, der har sit Navn fra hine Digte. Hvorfor der paa Titelbladet er lagt særlig Vægt paa, at Ossians her er i „Norsk Oversættelse," begribe vi ikke, aldenstund man ikke hertillands pleier at oversætte og trykke i andre Sprog. Skal det betegne norsk i samme Forstand som Bugges Oversættelse af Iliadens tre første Bøger, da er Benævnelsen uberettiget forsaavidt Sproget kun ved Ordenes Bogstavering undertiden skjelner sig fra det almindelige (danske) Skriftsprog. Udstyret er ikke stygt, men meget smagløst.

Som andet Hefte af Chr. Tønsbergs **Berømte Nordmænd** er udkommet Portræt af Ludvig Holberg med Biographi af J. S. Welhaven. Da Malerens Navn mangler (det synes at være udraderet), kan man ikke vide, efter hvilken Original det er taget, men man kan gjætte paa Roslins. Under Portrætet findes Holbergs Navnetræk i Facsimile, hvorved det erholder en desto større Interesse. Hvad Litographien angaar, er den udført i Bærentzens Institut med den samme Omhyggelighed og Elegance, som det tidligere leverede Portræt af Anna Colbjørnsdatter. Den af Welhaven forfattede Biographi er en lige saa værdifuld som uventet Tilgift. Udgiveren har ingen Biographier lovet Subskribenterne, men naar nu disse erholde saadanne, og det ovenikjøbet enkelte saa udførlige som Holbergs, kunne de regne at have faaet selve Portræterne endog til en langt billigere Priis end den oprindelig bestemte, der desuden forholdsviis maatte kaldes moderat nok. Hiin Biographi har selvstændigt Værd; den er af en ikke ringe Udførlighed og vilde, trykt i almindeligt Format, udgjøre en temmelig tyk Bog, der vist ikke skulde mangle Kjøbere. Den falder fra hinanden i trende Afsnit, af hvilke det første handler om Holbergs Levnet (et sammentrængt Uddrag af hans Epistolæ ad virum perillustrem), det andet om hans Skribentvirksomhed og det tredie om hans Personlighed og Charakteer. Sidste Afsnit ansee vi for det Interessanteste og Værdifuldeste ved denne forøvrigt i det Hele taget vellykkede biographisk-literaturhistoriske Skildring, især da man tidligere savnede noget Tilfredsstillende i denne Retning. I den biographiske Deel anføres det Mærkeligste af Holbergs Liv med den Fuldstændighed, som det paa et indskrænket Rum kan lade sig gjøre; kun een Omstændighed see vi nødigen forbigaaet, nemlig, at han forblev ugift. Den feilagtige Angivelse af hans Død til Natten mellem den 27de og 28de Februar (istedetfor Januar) har været os høist paafaldende. Hvad det Literaturhistoriske angaar, kan man naturligviis ikke vente nogen absolut Udførlighed. Holbergs Skrifter ere for mange og forskjelligartede, til at de skulle kunne anføres og charakteriseres paa et Par Folioblade, medmindre man vilde gaae frem med en Wachler'sk Ordknaphed. Man maa derfor nøie sig med en Omtale af hans større Værker, hvilken man ogsaa her vil finde, med Undtagelse af at den Jødiske Historie forbigaaes med Taushed. Bibliographiske Oplysninger ved hvert enkelt Skrift vare endnu mindre at vente. Imidlertid har Forfatteren ved Niels Klim givet nogle saadanne; men da de i det Hele ere unøiagtige, skulle vi her paapege Urigtighederne, for at disse ikke skulle gaae i Arv til fremtidige Skrifter om denne Gjenstand, ligesom de hos Forf. tildeels ere nedarvede fra tidligere. Først hedder det, at Værket udkom paa Latin 1737 fra et tydsk Officin, og dernæst, at den første Kjøbenhavnerudgave er fra 1741. Heraf skulde man slutte, at det først forlagdes i Udlandet og derpaa i Kjøbenhavn. Men Sagen er, at den kjøbenhavnske Boghandler Preuss første Gang lod Bogen trykke i et udenlandsk Officin og satte baade Trykkestedet og sit Opholdssted paa Titelbladet (Hafniæ et Lipsiæ MDCCXLI); saaledes smelter de af Forfatteren antagne tvende Udgaver sammen i een. Hvorfra Aarstallet 1737 skriver sig, er ikke let at begribe, da Bibliographerne ingen tidligere Udgave kjende, end den nævnte af 1741. Videre hedder det, at den første danske Oversættelse er fra 1745. Anmelderen eier dog et Exemplar fra 1742. Denne danske Udgave hører vistnok til de literære Skjeldenheder, og er bleven forbigaaet af Rahbek, Nyerup, Boye og andre nyere Literater, men dens Tilværelse er dog ikke bleven aldeles upaaagtet. Worm kjendte den, da han udgav Supplementet til sit Lexikon over lærde Mænd, og Werlauff har paany gjort opmærksom paa den og ved Aktstykker oplyst de Stridigheder, den forvoldte mellem Oversætteren, den bergenske Student Johannes (?) Hagerup og Preuses Fallitbo, der havde Forlaget til Originalen, og hvilke først bleve bilagte ved Konsistoriets Mægling. Endelig hedder det: „den sidste tydske Udgave er trykt 1828, i Brockhaus's Bibl. classischer Romane und Novellen des Auslandes." Denne Udgave kan ikke egentlig kaldes den sidste tydske; samme Aar udkom en i Stutgard, som første Bind af „Pantheon, eine Sammlung vorzüglicher Novellen und Erzählungen der Lieblingsdichter Europas," og i 1848 trykkes Klim atter hos Brockhaus i hans „Bibl. der Classiker des Auslandes." Den i Tydskland i 1844 annoncerede lat. Stereotypudgave, der berøres, er vist ikke udkommet, da den forgjæves søges i Heinsius's „Bücher-Lexikon." Naar vi ovenfor have paapeget disse Urigtigheder, er det som sagt væsentlig fordi vi vilde forebygge deres Gjentagelse i andre Skrifter og især i Forfatterens bebudede Literaturhistorie, hvoraf det om H. Meddeelte sandsynligviis er et Afsnit. Vi erkjende ligefuldt de Fortrin Skildringen har som Hele betragtet og som Resultatet af et langvarigt og forskjelligheds fuldt Studium af vor udødelige Landsmands Liv og Skribentvirksomhed. Trykfeil, der endog udstrække sig til Navne (som Nyrup for Nyerup, Krafft for Kraft) kunne naturligviis blot regnes Korrekturen til Last; men Injurie fra Forf.'s Side maa det være, naar det i anden Spalte hedder: „Medens H. endnu, til Forargelse og Anstød for den lærde Verden i Kbh., indtog den metaphysiske Lærerpost, begyndte han —— sin Bane som komisk og satirisk Digter." Det er jo klart, at Forargelse ikke kom deraf, at H. var Prof., hvortil han af Kongen var udnævnt, men af at han, uagtet Professor, gav sig af med at være komisk og satirisk Digter. — Med Heftet følger ogsaa en Biographi (af M. Birkeland) til det tidligere leverede Portræt af Anna Colbjørnsdatter. Forf. giver en sammentrængt men klar og paa kritiske Undersøgelser bygget Fremstilling af denne mærkelige Præstekones Slægtskabsforholde, Deeltagelse i Nordrehougs-Affæren og hendes øvrige Livsstildragelser, forsaavidt de sparsommelig opbevarede Efterretninger herom indeholde Noget. Med Rette forbigaaes Historien om Dikens Feighed, da den mangler den tilbørlige historiske Hjemmel. At Forfatteren som Biograph ingen Tvivl har vakt, om hvorvidt hans Heltindes Deeltagelse i Svenskernes Nederlag virkelig var saa betydelig, som siden Ove Mallings Dage antaget, er saa rimeligt, selv om den Taushed, de samtidige Beretninger om Affæren iagttage med Hensyn til Anna Colbjørnsdatter, maatte være ham høist paafaldende.

Som ny Udgave af samme Forlæggers „Christiania og Omegn" er netop udkommet „Christiania med dens nærmeste Omgivelser," 12 Lithographier med kortfattet forklarende Text. Den forrige Udgaves Prospekter af Eidsvoldsbadet, Krogkleven og andre fjernt fra Byen beliggende Steder ere i denne ny ombyttede med Bazaren og Vor Frelsers Kirke, den nye Kirke paa Hammersborg, Universitetet, Jernbanegaarden og Gaustad. Herved er Værket kommet til at svare mere til sin Bestemmelse, at give en Fremstilling af Christianias Seeværdigheder. Det tidligere Prospekt fra Oscarshall er afløst af et nyt. Betragter man Samlingens nye Prospekter, med deres Reenhed og Klarhed, ved Siden af de gamle og især Christianias,*) der i høi Grad lider af de Danskes Lyst til at udviske vore Fjelde eller gjøre dem til Skyer, saa opdager man strax, at hine, hvad den kunstneriske Udførelse angaar, staae langt over disse, og vidne om betydelige Fremskridt eller nye Anstrængelser fra Lithographens Side. Især ville vi som Beviis herfor fremhæve den nye Kirke paa Hammersborg i Maaneskin (tegnet af Hanno), hvilket Billede maa kaldes i høieste Grad vellykket og smukt. Ogsaa det nye Universitet og Gaustad ere Billeder, der gjøre et behageligt Indtryk, uagtet Baggrunden i det sidste Prospekt er vel; blød. „Bazaren og Vor Frelsers Kirke" er overhovedet et net Billede, men Totalindtrykket forstyrres noget ved det eventyrlige Flammehav, der udstrømmer fra Bazarens Portaler og som neppe lader sig forene med Glasflammernes Mathed og Maaneskinnet udenfor. Prisen er den samme som paa første Udgave, nemlig 2 Spd.

Af samme Forlæggers Norge i Tegninger er udkommet et nyt (7de) Hefte, hvilket indeholder: Flomsdalen, Yttre-Krogen, Parti fra Fjærlandsfjorden og Davikens Præstegaard. Af Munchs Norges-Historie er 3die Binds 3die Hefte, af Wergelands Skrifter 5te Binds 5te Hefte udkommet.

Norsk Tidsskrift for Videnskab og Literatur, 4de Hefte, der nylig har forladt Pressen, indeholder, foruden Anmeldelser, en „Æsthetisk Betænkning om Midian-Figuren paa Universitetsbygningen" af Prof. Monrad og en Afhandling om de forskjellige Arter af prædikative Attributer i Sætningen af J. K. Christie.

*) En Anmelder i et af vore Blade giver os det Raad at skjære os en smuk Titelvignet efter dette Prospekt. Vi troe imidlertid, at gjengivet i Træsnit, vilde det tage sig ligesaa daarligt ud, som de som Vignetter tidligere benyttede Prospekter af Christiania, hvori Alt, paa Grund af den lille Maalestok, blev utydeligt, og hvorfor vi bevægede en af vore Malere (Eckersberg) til at tage et enkelt Parti, og lode det skjære i Træsnit i et tydskt anseet xylographisk Institut (Kretzschmar's i Leipzig.) At denne Vignet alligevel skulde være nogen „uanstændig Karrikatur," have vi vanskeligt for at begribe.

Norge.

Christiania. Kapitainlieutenant Henr. St. Hagerup er udnævnt til Ridder af Sværdordenen.

— Under 6te Mai er Krigsskolens Chef, Oberst F. M. Sørenssen udnævnt til Chef for anden akershusiske Infanteribrigade.

— Under 20de April er Provst J. P. Berg i Nyfylke udnævnt til Sognepræst til Dybvaags Pstg.

— Under s. D. er Kapitainerne F. W. Munthe, H. Norderhoug og P. S. Müller meddelte Afsked i Naade, den første med 288 Spd., den anden med sin hele og den tredie med ⅔ af sin Gage i Pension.

— Under 6te Marts have Følgende erholdt Afsked i Naade: Oberstlieutn. C. G. Mejdell (fuld Gage, 744 Spd. i Pension); Oberstlieutn. E. A. Hammer (800 Spd.); Kapitain J. A. Rummelhoff (392 Spd.); Major A. S. Schult (fuld Gage, 480 Spd.); Kapitain O. S. Arentz (320 Spd.); Ritmester N. H. Kolderup (408 Spd.); Kapitain N. B. A. Hansen (288 Spd.); Kapit. H. H. Fleischer (320 Spd.) samt Kapit. T. Breien (288 Spd.).

— Ifølge kgl. Resol. af 15de April skal Gaarden Bruland i Førde Thinglag indkjøbes til Embedsbolig for Fogden i Søndre- og Nordfjords Fogderi for en Sum af 3000 Spd.

— Ved kgl. Res. af 29de April er bestemt, at den Fasting'ske Bogsamling tillades overgiven det bergenske Musæum som en særskilt bestaaende Afdeling af dets Samlinger.

— S. D. ere Rigets Biskopper bemyndigede til at tillade at benytte det af Præsterne Wexels, Grimelund og Moe foranstaltede Psalmeudvalg.

— S. D. er meddelt Interessentskabet for Foldalens Kobberværk Bevilling til at anlægge og drive en Smeltehytte for Kobber paa Gaarden Kværnhuusøien i Lille-Elvedalen.

— Som Medlemmer af det Selskab til Omsorg for ældre ugifte Damer, hvortil nylig indbødes, har der tegnet sig 150 Personer (hvis Kontingent er 2 Spd. aarlig). I Bidrag engang for alle, fra 5 til 100 Spd., er tegnet tils. 1000 Spd. Indbyderne agte at andrage paa at den i Anledning af Kongens Helbredelse samlede Sum maa anvendes til Grundfond for Selskabet.

— Paa den norske dramatiske Skoles Theater vil blive opført et Feststykke førstkommende 17de Mai, kaldet „En Morgen i Eidsvold," Farce i een Akt med Sange. Stykket skal hidrøre fra en Forfatter, der allerede er noget fortrolig med Scenen, og ikke mangle Kvikhed. Dette bliver altsaa den 6te originale Pjece, som i denne Saison gaar over hiin Scene. Ihvorvel de fleste af disse Forsøg paa at lægge Grunden til en original dramatisk Literatur ikke ere løbne videre heldigt af, er dog denne livlige Vexelvirkning imellem Forfattere og Skuepladsen en talende Kjendsgjerning for, hvilken Evne til at fremkalde en literær Virksomhed i denne Retning et nationalt Theater har.

— Sorenskriver i Stør- og Værdalen V. A. Midelfart afgik ved Døden den 29de Apr. 53 Aar gammel.

— Skuespillerne Jørgensen, Hagen og Wiehe ere tilstaaede en Sum af 100 Spd. hver for i Wien at uddanne sig i deres Fag.

Drammen. Dampskibet St. Halvard gav i Tidsrummet 15de Juli — 21te Dec. en Nettofortjeneste af 1512 Spd.

Horten. Der hersker stort Misnøie blandt Mandskaberne over at de maa arbeide paa Værftet. Den 10de fremmødte nogle uniformerede Kompagnier af det der garnisonerende laurvigske Musketeerkorps med en truende Holdning.

Fra Bergen er i det Hele udklareret 3 Udvandrerskibe med 670 Passagerer, alle til Kvebek.

Throndhjem. En af Lensmandsenke Sletfjerding beboet Gaard paa Leinstranden er bleven ødelagt af et ved Gulelvens Indskjæring foraarsaget Jordskred.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Chr.-Pst. for 12te Mai foreslaar en Indsender, at Staten, for at iværksætte en fuldkommen Afsondring af de Spedalske og derved kvæle Sygdommen, skal indkjøbe Helgøen i Mjøsen og bringe derhen alle de Angrebne og dem, hos hvem Sygdomsstoffet antages at ligge.

Departementskonsulent Hartv. Nissen har i Mgbl. Nr. 131 indrykket en Opfordring til Deeltagelse i en Skoleudstilling, som skal holdes i London i næste Maaned, og hvis nærmeste Formaal er at fremkalde en anskuelig og isammenlignende Forestilling om Skolevæsenets Tilstand i forskjellige europæiske og nordamerikanske Stater.

Storthinget.

I Lagthingets Møde den 8de Mai behandledes Arveloven. Efterat et Forslag af Schydtz om Optagelse af den kgl. Propositions § 8 og 33 var bleven forkastet med 20 St., bifaldtes mod 10 St. et af Rolf Olsen fremsat og motiveret Forslag gaaende ud paa, at Bestemmelsen i Odelsthingets Beslutning § 33 om at Arveladeren ved Testament kan tildele Søn dobbelt Lod mod Datter skulde udgaae.

Den 10de fattede Odelsthinget Beslutning til Lov, indeholdende Forandringer i og Tillæg til Brevportoloven, hvorved blandt Andet bestemtes, at der for Befordringen af et enkelt Brev erlægges uden Hensyn til Veilængden, 4 ß, naar det afsendes betalt og 5 ß, naar det afsendes ubetalt.

Samme Dag antog Odelsthinget en Lov om Forandring i Loven om Navigationsexamen § 11 og en do. om Udvidelse af Grændserne for Kjøbstaden Laurvik. Endelig bifaldtes følgende (ved Forslag af Repræsentanten Boyesen foranledigede) Lov indeholdende Udvidelse af Retten til at føre Fartøier paa Sverige og Danmark. „Det skal herefter være enhver Søindrulleret tilladt at føre Fartøier af indtil 25 Kommercelæsters Størrelse i Farten paa Sverige indtil Ystad, og Kongeriget Danmark. Bestemmelsen i Lov af 23de Juni 1836 § 3 er isaafald anvendelig paa Fartøisføreren."

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den engelske Flaade har den 5te forladt Elfsnabben, hvor den har ligget nogen Tid.

Danmark. I det kgl. Videnskabernes Selskabs Møde den 7de April holdt Etatsraad Eschricht et Foredrag over Opdagelsen af Idiotismens Helbredelighed. Selskabet valgte Professorerne Wöhler i Gøttingen og Milne-Edwards i Paris til udenlandske Medlemmer af den physiske Klasse.

Frankrig. Man venter et Lovforslag om Optagelse af et nyt Laan paa 250 Mill. Fr. til Krigsførelsen.

— Moniteur kundgjør, at Keiseren har befalet Oprettelsen af 2de Leire, en paa 50,000 Mand i Omegnen af Marseille og en anden paa 100,000 Mand mellem Montreuil og St. Omer. England træffer paa sin Side lignende Foranstaltninger og udruster en Flaade, for i Tilfælde at kunne føre de nødvendige Stridskræfter til det sorte Hav og Østersøen. Det antages af Indep., at begge Forsendelser ville finde Sted og at der forberedes et stort Indfald i Finland, understøttet af den forenede Flaade.

England. Foruden de til Krigsrustninger før Krigserklæringen bevilgede 3 Mill. £., forlangtes et Tilskud af 5,595,863 £., hvoraf 4553,000 £. til Flaaden, hvilket af Underhuset eenstemmig er bevilget. Krigshæren, der tidligere bestod af 102,283, agtes forøget til 142,776 M.

Tydskland. I München skal en almindelig Udstilling af Industrigjenstande og Kunstprodukter finde Sted i anstundende Sommer.

Preussen. Rusland søger af al Magt at trække denne Stat paa sin Side, og det lader endelig ogsaa til at lykkes. Ialfald er den antirussiske preussiske Krigsminister, Bonin, pludselig bleven afskediget.

Tyrkiet. Tyrkerne rykke frem i det lille Vallachi og blive overalt modtagne med Begeistring. — Paskiwitsch skal træffe Forberedelser til at rømme Wallachiet og synes at ville samle en meget stor Styrke i Moldau og Bessarabien, paa hvilket sidste Sted ogsaa Leire oprettes. — Omer Pascha fordrer uopholdelig Hjælp fra Engelskmændene og Franskmændene, især for at overbevise Bulgarerne om Falskheden af de af Russerne udspredte Rygter, at Europæerne ere komne for at hjælpe de Christne til at blive uafhængige af Mahumedanerne.

— Hellenerne huserede paa sine Indfald i de tyrkiske Grændseprovindser saa skrækkeligen, at de Christne der maatte søge Beskyttelse mod dem hos Tyrkerne. Mellem Prevesa og Janina have Insurgenterne imidlertid lidt et afgjørende Nederlag og kunne for det Første ansees for kuede.

— En udenfor Sulinamundingen liggende engelsk-fransk Eskadre har med Virkning beskudt Russernes Batterier der.

— Om Odessas Bombardement haves nu nærmere Efterretninger. Havnedæmningens Batterier og Marineetablissementerne kom i Brand, et Krudthuus sprang i Luften og 12—13 Skibe boredes i Sænk eller opbrændtes. Under Forvirringen undkom flere af de mange der paa liggende Skibe af Fangenskab. Staden og Handelshavnen skaanedes ifølge Admiralernes udtrykkelige Forbud mod at bombardere aabne Steder. De forenede Flaader havde efter Bombardementet 8 Døde og 14 Saarede. Fra Odessa seilede de forenede Flaader til Sebastopol, efterat have ladet 4 Orlogsskibe tilbage til hiin Stads Blokade.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Timelærerpost ved Stavanges Lærde- og Realskole med 300 Spd. i aarlig Løn.

Postmesterembedet i Frederiksstad med en aarlig Gage af 550 Spd.

En Sagførerpost ved Underretterne (Smaalenenes Amt).

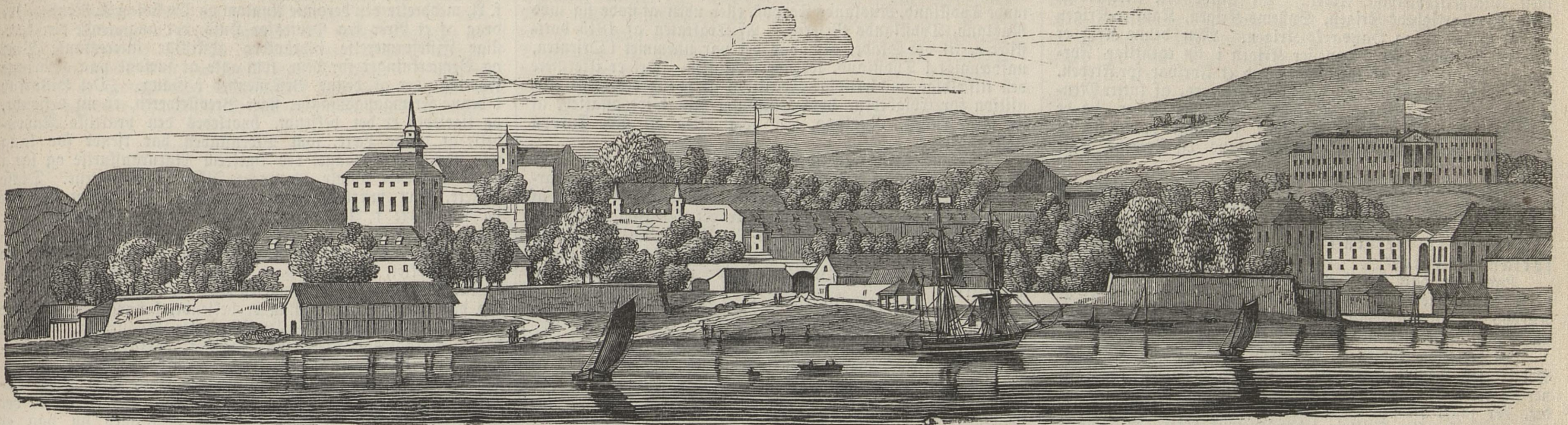
Rettelse i Nr. 17.

Sp. 7. (i Slutningen af Kronstadt) Kanoner l. Kamre.

☞ **Betalingen for Illustreret Nyhedsblad erlægges forskudsviis for hvert Kvartal med 60 ß. for indenbyes og 66 ß. for udenbyes Abonnenter, Postporto iberegnet. Det bemærkes, at de, som ønske at deeltage i den med Bladets Udgivelse forbundne Præmiefordeling, maa betale ordentlig.**

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 20. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 20de Mai 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Lamartines Indledning til Tyrkiets Historie. — Den kunstige Fiskeformerelse. — Jernbanegaardene i Christiania. — Literatur og Kunst. — Storthinget. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Lamartines Indledning til Tyrkiets Historie.

(Slutning fra Nr. 18.)

Sultan Abdul-Medschid er en ung Mand paa sex og tyve til syv og tyve Aar af et Udseende, der er noget ældre end hans Alder. Hans Skikkelse er høi, slank, elegant. Han bærer sit Hoved paa denne paa engang gratiøse og ædle Maade, man gjenfinder i den græske Büste af Alexander, fremstillet som ung. Hans Træk ere regelmæssige, hans Pande høi, hans Dine blaae, hans Bryn buede som hos de kaukasiske Racer, hans Næse lige, hans Læber idealt dannede med en svag Tilbøielighed til at aabne sig; hans Hage, dette det menneskelige Aasyns vigtigste Charakteermærke, er paafaldende bestemt formet. Det Hele gjør snarere et tiltrækkende end et imponerende Indtryk; man føler, at det er en Mand, som tragter mere efter at blive elsket end frygtet; der er en næsten frygtsom Beskedenhed i Blikket, Melancholi om Læberne og en vis Træthed i den hele Holdning; man seer, at denne unge Mand har tænkt og lidt før Tiden. Men hvad der er fremherskende er en alvorlig, tankedyb Følelsesfuldhed. Man siger til sig selv: Denne Mand bærer i sin Tanke Noget, der er tungt og helligt, et Folk, og han føler sin Byrdes Tyngde og Hellighed. Ingen Ungdom, ingen Bevægelighed i Udtrykket. Det er snarere Statuen af en ung Ypperstepræst, end af en ung Monarch. Man føler sig uvilkaarlig bevæget ved Synet af dette Aasyn. Man tænker mod sin Villie: Her er en Mand indviet til Herskermagten; han er ung, smuk, altformaaende, han vil udentvivl blive stor, men aldrig fri, aldrig sorgløs, aldrig lykkelig. Man beklager ham og man faar ham kjær; thi man seer, at han midt i sin Storhed ogsaa føler Ansvarets Storhed. Det er tilladt enhver Mand i hans Rige at være lykkelig undtagen ham. Thronen har taget ham i Vuggen.

Hans Dragt var simpel, næsten en Sørgedragt, en Tunika af mørkt Klæde, der faldt ned til Knæerne, folderige Lærredsbeenklæder, sorte Halvstøvler, en Sabel uden Prydelse ved Haandgrebet. Hans Ansigt alene forraadede ham for Massen.

Medens jeg tiltalte ham, dreiede og vendte han paa Knappen af sin Sabel, hvortil han støttede sig. Han rødmede og saa ned paa Jorden, som om han ogsaa besad Dydens Undseelse.

„Hvilken Bestemmelse!" udbrød jeg til mine Ledsagere efter at have forladt ham. „Denne unge Mands Skjæbne er maaskee eneståaende i Historien! Hvormange Bønner i alle Tungemaal maae ikke opstige for denne Monarch ved Enden af enhver af de Dage, han helliger sit Folks Gjenfødelse!" Ja, hvor brændende anraaber man ikke Kongernes og Folkeslagenes Herre om at det maae lykkes ham at forene Europa og Orienten, Muselmændenes Verden og de Christnes Verden i Tolerance og Eenhed, ligesom han aabenbar forener dem i sit Hjerte. Det er ikke nok at være god og stor, sagde vi os selv, man maa ogsaa være Konge, det er ikke nok at være Monarch, man maa ogsaa være ung, man maa være forstaaet, elsket, understøttet af sit Aarhundrede. Abdul-Medschid er Alt dette. Himlen velsigne i ham de Millioner Sjæle, de Fastlande, Have, Øer, Bjerge, Floder, der staae under hans Scepter.

VIII.

Beundret af Asien og Europa for den Nidkjærhed, hvormed han arbeidede paa sine Folkeslags Civilisation og Lykke uden Hensyn til Racer eller Troesbekjendelser, samlede denne skyldfri, arbeidsomme, fredelskende Fyrste om sin Throne Mænd, der vare ham værdige, da Rusland, ledet af en Følelse, vi overlade det til Enhvers Samvittighed at bedømme, sendte ham en Prokonsul i Skikkelse af en Ambassadør for at fornærme ham i hans Pallads, en Armee for at understøtte disse Fornærmelser og en Flaade for at opbrænde hans Skibe og Havne.

Og hvad var nu Abdul-Medschids Forbrydelse? Ene og alene den, at han ved at civilisere sit Folk ogsaa gjorde det stærkere; at han Aar for Aar, ved at indføre europæiske Sæder i sit Rige, nærmede det mere til en Alliance med Vesten; at han Dag for Dag mere realiserede dette ophøiede Fremskridts-System, som forkyndtes i hans Navn af de Ministre, der forstode hans Tanke og hans Hjerte:

„**At gjøre de politiske, borgerlige og religiøse Betingelser saa lige mellem Muselmænd og Christne af enhver Troesbekjendelse i Riget, at der under Sultanens Love ikke skal være mere end et eneste Folk skjønt af forskjellige Racer og Religioner. Med et Ord: nationalisere alle disse Fragmenter af Nationer, der findes paa Tyrkiets Territorium ved en saadan Upartiskhed, Mildhed, Lighed i Rettigheder og Tolerance, at ethvert af disse Folkeslag skal finde sin Ære, sin Samvittighed og sin Sikkerhed interesseret i at bidrage til Opretholdelsen af Riget i en Art monarchisk Konføderation under Sultanens Beskyttelse.**"

I Europa fandt disse Ord en sympathetisk Gjenklang og i Orienten begyndte Kjendsgjerningerne overalt at tale. Besøg Smyrna, Konstantinopel, Syrien, Libanon; træd ind i Klostre, Hospitaler, i Kirker, i Opdragelses-Anstalter for begge Kjøn, bestyrede af Mænd og Kvinder af alle de religiøse Ordener, der have helliget sig Formildelsen af de menneskelige Lidelser eller den religiøse Opdragelse ligefra de barmhjertige Søstre til Lazaristerne, og spørg saa, om disse talløse fromme Stiftelser i Riget lide under nogensomhelst Persons Anseelse, om der finder nogen Forskjel Sted i Begunstigelser, i Friheder, i Beskyttelse. De ville alle svare med en Velsignelse over Othmannernes upartiske Velvillie og over Sultanen. Der gives ingen Stad i Frankrig, hvor Samvittighedsfriheden er mere fuldstændig, hvor Barmhjertighedens Værker ere ukrænkeligere og mere begunstigede end i disse Hovedstæder, i disse Byer, i disse Landdistrikter lige fra Judæa til Libanon. Det er ikke der, man maa søge Martyrer. Alle Friheder hænge sammen. Europa veed altfor vel, hvilken Samvittighedsfrihed Rusland bringer Orienten og Okcidenten paa Spidsen af sine Bajonetter.

IX.

Den hele Verden interesserede sig for en fredelig Fuldbyrdelse af Sultanens Planer i hans Stater. Den saa endvidere i det othmanniske Riges tiltagende Styrke, i dets Armees Disciplin og Krigsdygtighed, en Avant-Garde og en Dæmning mod en Universal-Oversvømmelse af Rusland. Vi selv gave, da vi en Dag under en Storm vare overdragne Omsorgen for Frankrigs ydre Interesse, dets Ambassadør i Konstantinopel denne kortfattede men kategoriske Instrux, medens Brandfakkelen lyste over Europa:

„**Fremkald ikke Krigen mellem Tyrkiet og Rusland; afhold den othmanniske Regjering fra enhver Fiendtlighed mod Russerne, men dersom Rusland vover at benytte den almindelige Rystelse i Europa til at angribe og true det othmanniske Rige, da sig Sultanen, at Frankrig er Tyrkiets traktatmæssige Allierede og at Sultanen til sit Forsvar kan disponere ikke alene over Frankrigs Flaader, men over dets Armeer som over sine egne Armeer. I Tilfælde af at Rusland begynder Krig med det othmanniske Rige, vil en Alliance stiftes, der er vis, fordi den er naturlig: den tredobbelte Alliance mellem Frankrig, England og det othmanniske Rige.**"

Rusland hørte disse Ord: det forholdt sig ubevægeligt; Tyrkiet misbrugte ikke Frankrigs Erklæring, det udfordrede ikke Rusland. Krigen syntes i Petersburg at vente paa en eller anden Snig-Leilighed for at det store Mord, man pønsede paa, kunde faae Fanatismen til Paaskud. Frankrig begik det Feilgreb, i Utide at vække det barnagtige Spørgsmaal om de hellige Steder, som ørkesløse Diplomater Tid efter anden reise, naar de ikke have Andet at tage sig fore, tilskyndede af nogle italienske eller spanske Munke, der ligge i evig Kiv med nogle byzantinske Munke om Forrangen.

Vi ville ikke indlade os paa at fortælle alle disse Kjævlerier, om Pladse i Forhallen eller Pladse i Portikus, om Sakristi-Mysterier, om Timer og om Nøgler. Det er altfor smaat. En Blodsdraabe har mere at betyde end al Munkehoffærdighed, al Pillegrimsskinsyge. Sandheden er, at Tyrkerne alene ere upartiske, at de alene vedligeholde Politi, Respekt og Fred omkring Helligdommene; Sandheden er, at Grækeres og Latineres rasende Feider for at bestride hinanden paa de hellige Steder flere Gange have udsat disse Steder selv for Brand, Plyndring og Tilintetgjørelse. Vi tale her blot om hvad vi have seet for vore Dine.

Da dette Spørgsmaal om de hellige Steder, som altid bør neddysses, atter blev bragt paa Bane, forudsaa vi hvad der vilde skee.

Det var utvivlsomt, at Rusland, naar det saa Frankrig reise dette Spørgsmaal i Konstantinopel, vilde, for at vedligeholde og forøge sin orthodox-græske Popularitet i Orienten, tro sig forpligtet til selv at forsøge en eller anden høirøstet Manifestation af religiøst Protektorat, der kunde tillade de Græske i Asien at sige: „Vi have ogsaa en Patron i Moskau." Herfra Sammenstødet mellem Czarens Ambassadør og Sultanens Regjering.

X.

Til den franske Regjerings Retfærdiggjørelse maa det imidlertid erkjendes, at saasnart den opdagede, at dens mere klerkemæssige end politiske Fordring var et slet Exempel, man havde givet Rusland, og at den hellige Grav, Fredsfyrstens Grav, i Sekternes Haand kunde blive Foranledningen til en Krig, ilede den med at neddysse dette Stridspaaskud. Den tilbagekaldte virkelig sine overdrevne Fordringer, modificerede sine Noter, fortolkede dem, gav Rusland fuld Opreisning og traadte atter ind under Nationernes fælles Ret og under den Lighed i Beskyttelse, der af Divanet er sikret de hellige Steder og Pillegrimsfarterne dertil.

Vi kunne ikke andet end bifalde, at den franske Regjering saaledes har fjernet enhver legitim Foranledning til Krig. Diplomatisk Forrang og Munkestridigheder veie intet i Vægtskaalen mod Verdens Fred.

XI.

Men hermed var Rusland ikke tjent. Da det ikke længer i de hellige Steder kunde finde den Gnist, hvortil det kunde puste for at antænde Branden i Orienten, besluttede det at fordre af Sultanen noget saa uhyre, noget saa umuligt at erholde, at et Afslag maatte ansees for utvivlsomt, for at dette Afslag, fortolket som en Fornærmelse, kunde blive Paaskudet til en Invasion i Tyrkiet.

Og hvad var nu dette for en Fordring? Intet mindre end en Abdikation af Sultanens Uafhængighed og Souverainitet, en Deling af Herredømmet og i denne Deling naturligviis Løvens Part — med eet Ord, der forlangtes, at Abdul-Medschid skulde anerkjende Czaren (ligesom de fornedrede Cæsarer fordum gjorde i Konstantinopel) for sin Kollega i Riget! Der forlangtes, at de tolv Millioner græske Undersaatter, der leve under Sultanens Love og paa hans Territorium, skulde stilles under den fremmede Beskyttelse af Ruslands Keisere, saaledes at disse tolv Mill. Mennesker skulde have to Herrer paa det othmanniske Territorium, en nominal Herre i Konstantinopel og en væbnet og kronet Stortribun i Petersburg, en Tribun, til hvilken de ved enhver Leilighed kunde appellere mod deres nominale Herskers Regjering. Denne Fordring paa Deelagtighed i Styrelsen, som saaledes stilledes af Rusland, og som tilsyneladende indskrænkedes til disse tolv Mill. Grækeres religiøse Interesser, var saameget mere overdreven, som den civile og den religiøse Lov i Tyrkiet ikke er adskilt men en eneste Lov og ethvert civilt Spørgsmaal saaledes af Appellanterne til den russisk-græske Protektion paa Dieblikket kan forvandles til et religiøst Spørgsmaal. Det var det samme som en kronet russisk Pave, forkyndende sine souveraine Buller ligeover Divanets Hoved, i Spidsen for syvhundrede tusinde Mand.

Herredømmet var under slige Betingelser intet Herrdømme længer, det var den laveste Trældom. Stillet mellem en herskesyg Kollega, der fra Petersburg vilde paatvinge ham sine Buller, og Undersaatter, der i hans egne Stater vare emanciperede fra alle hans Love, vilde Sultanen være bleven til Latter for alle Monarcher. Tusinde Gange heller gjøre Afkald paa Magten og med sine othmanniske Undersaatter vende tilbage til Iconiums Dale eller til Tartariets Stepper. Men nei, han kunde gjøre noget bedre: appellere til Europas Retfærdighed og Indignation, gribe til Vaaben, seire eller døe under Forsvaret for sin Races Ære, for sit Navn, sit Folk, sine Rettigheder, for alle Throners Uafhængighed og Værdighed repræsenterede i hans.

Og dette er, hvad han gjorde, hvad han i ti Maaneder har gjort til Verdens Forbauselse og Beundring. Rusland har, ved et Overmaal af Fornærmelse og Uret, vakt den othmanniske Nation af dens Søvn. Forbitrelsen har af et Folk, man troede dysset i evig Slummer af Fatalismen, gjenfødt et Folk af Patrioter og Krigere. Dette Folk er Fatalist, ja, men paa Heltenes Viis: det skaber selv sin Skjæbne.

Verden har Dinene fæstede paa denne Krig, hvori en Nation uden Legioner, uden Finantser, uden Administration, uden Flaade, uden Bekjendskab til den moderne Krig, næsten uden Vaaben og frivillig uden Sold, kjæmper med Fortvivlelsens Mod og hidtil har gjort Mirakler ved sine Termopyler paa Bredderne af Donau mod uudtømmelige og uimodstaaelige Armeer af Nordens Perser. Et Rige, der forsvares saaledes, kan ikke gaae tilgrunde. Rusland har troet at begrave et Folk; det har vakt et Folk tillive. Og ved et Under, det var forbeholdt vor Tid at blive Vidne til, et Under, der forklares af Tyrkernes ædle Tolerance og Czarernes forfølgerske Proselytisme, opsender selv den katholske Geistlighed Ønsker for Othmannerne, selv Liberalismen forlanger at kjæmpe for en Sultan. Thi Tyrkerne tage i dette Dieblik Europa à revers, som Napoleon sagde paa St. Helena; de stride i Virkeligheden for Christendommen, og de forsvare ved Donau Verdens Frihed.

XII.

Frankrig og England, altfor længe opholdte ved listige Underhandlinger, høre endelig dette Jammerskrig. Disse Mag-

ter seile til de Undertryktes Forsvar mod Undertrykkerne. — Det er silde, men det vil ikke være forsilde, dersom Hjælpen ikke er uforholdsmæssig til Europas Fare. Græske Intriguer ved de tydske Hoffer have tjent Rusland og omsnoet England ligeind i dets hemmelige Raad. Det engelske Folks Haand har sønderrevet denne Spindelvæv. Man underhandler herefter kun med Vaaben i Hænderne.

Vi dadle hverken England eller Frankrig for at have drevet Anstrængelserne for at opretholde Verdens Fred til den mest beklagelsesværdige Nølen. Vi afskye den uretfærdige Krig, Ærgjærrigheds-Krigen, Systems-Krigen, Kaprice-Krigen — vi afskye ogsaa Hastværks-Krigen. Men denne Krig er hverken for Gud eller Mennesker Krigen i sin egentlige Forstand. Denne Krig er intet andet end et Forsvar for Freden. Tiltrods for Kvækernes og Fredskongressernes, af lutter Menneskelighed umenneskelige Maximer, gives der Tider, da de helligste Principer, voldelig angrebne, selv maa væbne sig og præsentere Bajonetter som Menneskehedens og Fredens sidste Grunde.

Det hellige Princip, for hvilket Frankrig, England og Tyrkiet idag gribe til Vaaben, er dette: „*Skal det være Rusland tilladt vilkaarligt og ustraffet at indvikle den hele Verden i Krig i et Aarhundrede, der forlanger Fred?*"

Lad Den svare Ja, der indrømmer Rusland denne Ret; vi svare Nei med hele den civiliserede og uafhængige Deel af Europa og vi rose England, Frankrig og Tyrkiet for at de understøtte dette Nei med Vaabenmagt.

Vi beklage Preussen og Østerrig, dersom de, mens de sige Nei i deres Samvittighed, ikke vove at sige det høit for Venner og Fiender. Et Ord af disse Magter vilde standse Blodet, der snart vil flyde. Deres Taushed og Ubevægelighed ville være alvorlige Feiltrin i det Forsyns Øie, der dømmer uretfærdige Neutraliteter som indirekte Angreb. Ere da disse to Magter mere Czarens Venner end deres Folks? Disse Tusinders Blod, der døe og vilde døe, tilhører det da dem, siden de dermed ville gjøre Rusland en Foræring? Det sande Venskab vilde bestaae i at sige til Angriberen: „Du begaar en Uretfærdighed. Vi ere dine Venner, ja, men dine Medskyldige, nei." Og at lade en Uretfærdighed fuldbyrdes, man kunde forhindre, er det ikke en Medskyldighed, og er man uskyldigere, fordi man ikke optræder handlende? Mellem en retfærdig Sag og en uretfærdig Sag er Upartiskheden aldrig sand, thi der er Samvittighed i den menneskelige Slægt. Hvad betyder denne de to store germaniske Magters foregivne Neutralitet? Er det Høflighed mod Rusland, da gaar denne Høflighed i Sandhed vidt. Er det Ligegyldighed for begge Partiers Sag? En saadan Ligegyldighed er umulig. Dersom det er Frygt for Czaren, er denne Frygt allerede Tydsklands Erobring, thi der gives ingen sikrere Overvunden end den, som ikke engang vover at kjæmpe.

Nei, hverken Preussen eller Østerrig kunne være ligegyldige for det Lands Overmagt, der er Grændselandet til deres egne Stater, en Overmagt, der ved Ruslands moralske eller militære Besiddelse af Tyrkiet ingen Modvægt længer vilde have i Tydskland. Skulde *Resignation* da være det rette Ord? Tydsklands Resignation. Det vilde være Tydskernes Skjændsel og Undergang. Tydskland maatte da være mere Fatalist end Tyrkiet.

XIII.

Rusland, der strækker sig fra Polen til Persien og China, har allerede en altfor stor Tyngde paa Kloden. Dersom man til denne Vægt endnu føier Vægten af det othmanniske Riges hundredetusinde Kvadratmile i Asien og Europa, er det forbi med al Ligevægt af Kræfter her i Verden: den russiske Vægtskaal vil for evig omstyrte Folkeslagenes geographiske og politiske Verdensbygning. Man maa da skrive paa en heel Verdensdeel og paa Halvdelen af en anden det bekjendte: finis Poloniæ, ikke længer anvendt paa Sarmatien, men paa hele Europa.

XIV.

Man forestille sig en Czar, der allerede rekrutterer sine Armeer mellem fem og tredsindstyve Millioner Mennesker, Mennesker, hvis eneste Fortjeneste bestaar i at døe som Mænd paa Herrens Vink ligesom paa Attilas Stepper; til denne uhyre Rekrutterings-Evne føie man endnu i Tanken fyrgetyve Mill. othmanniske Undersaatter, Tyrker, Grækere, Abaser, Armenier, Cirkasier, Kurder, Araber, Druser, Maroniter, og til Slutning endnu femogtyve Mill. Perser, der allerede skjælve foran Ruslands Forposter. Hundrede og tyve Mill. Mennesker i en eneste despotisk Haand for at undertrykke hundrede og tyve Millioner Andre!

Hvad vil der blive af det sorte Hav, denne Europas og Asiens Indsø? Det vil blive Ruslands Stor-Dok, hvor dets Orlogs-Flaader ville bygges og indøves i Stilhed bag en Kordon, trukket fra Asien til Europa, ligetil den Dag, da talløse Seilere ville løbe ud af Dardanellerne og ind i Middelhavet sigende til Vinden ligesom fordum Barbarerne: „Blæs til hvilken Kant du vil; hvorhen Du bærer os, er Jorden vor." Hvad vil der blive af Donau, som efterat have løbet frit sexhundrede Mile gjennem Tydskland, vil blive lagt i Lænker ved sin Munding og finde den moskovitiske Blokade ved sin Forening med de Have, hvor den vilde søge Solskin og Orientens Rigdomme?

Hvad vil der blive af Adriaterhavet, hvor Østerrig over Triest og Venedig begyndte at øve sig i Skibsfart og Handel og som, ligesom et andet Sorte-Hav, vil blive lukket for det østerrigske Flag af Servien, Epirus og Albanien, der da ville være russiske?

Hvad vil der blive af Konstantinopel, denne hanseatiske Hovedstad, beliggende paa to Fastlande, ved Bredderne af tre Have, og to Sund, der ere fælles Døre, hvis Nøgler maa være i en neutral, venskabelig eller fri Haand? Konstantinopel vil blive et Moskau ved Bosphorus, hvis Kremlin, bygget paa den Plads, hvor nu Serailets Haver ligge, vil lade Europas Skibe, ligesom Slaver, passere under sine Kanoner.

Hvad vil der blive af Middelhavet? Enten en russisk Indsø eller den Kampplads, hvorpaa russiske Flaader og engelske Flaader i et Aarhundrede ville holde Europas Handel mellem en dobbelt Ild.

Hvad vil det maritime Frankrig blive paa dette Hav, hvor det hverken eier Malta, Gibraltar eller Korfu? Det maritime Frankrig bliver den Sømagts subalterne Vasal, der har Overmagten paa disse Have, Englands, eller ogsaa bliver det, ligeind i sine egne Havne, Gjenstanden for Ruslands Fornærmelser. Naar Rusland er ved Dardanellerne, er den russiske Grændse ved Marseille og Toulon.

Hvad vil der blive af Tydskland? Allerede i tredive Aar domineret af russisk Diplomati eller russisk Intervention, som det blot kunde holde inden visse Grændser saalænge Czaren følte bag sig Tyrkiets Modvægt, vil Tydskland blive russisk. Den rhinske Konføderation, Napoleons Drøm, vil blive til Virkelighed efter Konstantinopels Tilintetgjørelse af Czaren. Tydskland, stort og lille, vil blive en donausk Konføderation mod Frankrig.

For denne Priis beholder Preussen en Stump af Polen og de rhinske Provindser. For denne Priis beholder Østerrig Italien og dersom Italien rører sig ved Lyden af Frankrigs Røst, stiger en ny Suvarow fra Illyrien ned paa dets Sletter med to hundrede tusinde Russer, der ile to hundrede tusinde Tydskere tilhjælp. Det kontinentale Frankrig vil ikke længer kunne gjøre en Bevægelse paa sine Grændser uden at møde Tydskland, Ruslands Forpost, eller uden at støde sig mod Rusland, Tydsklands Reserve. Af Traktaten af 1815 bortskjæres, til vor Skade, alt hvad der var utæmmet i Orienten, uafhængigt i Tydskland, levende i Italien. Det er ikke mere den tilfældige, midlertidige Koalition af 1815; det er en Koalition for Evigheden, hvis Klausuler ville blive affattede af en eneste Magt, Rusland, der hver Aften vil give Europa Feltraabet.

England alene forbliver frit, fordi man ikke kan lægge Flaader og Vinde i Lænker. Det vil have at bære Bonapartes *kontinentale Blokade* forøget af Ruslands Blokade af Orienten; det vil med Bekymring see det Tidsrum imøde, da en russisk Expedition, lig den, der idag samler sig ved Donau, vil komme for, ligesom Alexanders, at give de to hundrede Mill. Mennesker, der i Indien arbeide under dets Love, en ny Herre.

XV.

Dette er med Hensyn til Territorier og Have Følgerne af at man giver Tyrkiet i Ruslands Vold. Med Hensyn til Verdens Civilisation ere Følgerne skrevne med to Ord: *Despotisme* og *Overtro*. Czar og Pave i een Mand. Nationernes Tro erobret med deres Frihed. Aandens Trældom herskende paa Jorden med Racernes Trældom. Et umaadeligt Tilbageskridt i Folkeslagenes Intelligents; Theologer til Philosopher og Kalmukker til Theologer.

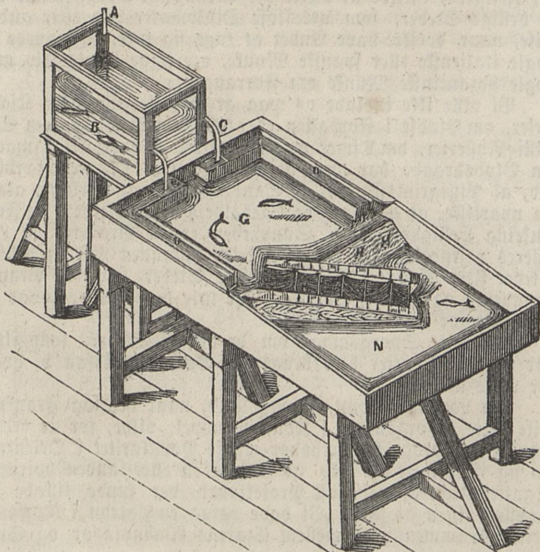
Vi ville ikke kalde Russerne Barbarer. De ere ligesaa polerede, ligesaa civiliserede som nogen af Vestens Nationer; deres græsk-slaviske Natur giver dem en vidunderlig indre og ydre Bøielighed, hvor det gjælder at tilegne sig Civilisationens Sædvaner, dens Elegance, selv dens Gratie. Det er en Nation, der er udgaaet gammel fra Dybet af sine Ørkener og sine Stepper. Det er en Improvisation af Jorden, et Nordlys paa Himlen. Man kunde fristes til at sige, at dette store Folk er det eneste, der ikke har trængt til Tiden.

Den russiske Civilisation er imidlertid aldeles forskjellig fra vor. Disse to Civilisationer udgaae af to modsatte Principer overeensstemmende med vore forskjellige Oprindelser. Den russiske Civilisation er *Lydighed*, vor er *Grunde*. De forlange en Herre, vi forlange Love. De adle Trældommen og vise den guddommelig Dyrkelse i den Chef, der paabyder den; vi tilbede Friheden, men underordne den Fædrenelandet. Deres Religion er en Aandens Faldentilfode uden Indvending; vor er et Tankens Værk, der fra Aarhundrede til Aarhundrede baserer sig paa flere Ideer og større Kundskab for stedse at skue Gud høiere. Den russiske Civilisation er stum som Slaveriet; vor taler, skriver, dømmer uden Ophør som Alles ustandselige Dialog med Alle. Russerne maae have Ukaser, vi Tribuner. De ere Taushedens Børn, vi Larmens. De stirre paa Fortiden, vi paa Fremtiden. Vore to Principer, de to store Principer, der kjæmpe i Verden og dele Kloden mellem sig, tilintetgjøre hinanden, naar de mødes. Ruslands Universal-Herredømme vilde give den passive *Lydigheds* Princip Seiren over den paa Raisonnement grundede *Ordens* Princip. Forbi vilde det da være med den Ordets Civilisation, der har skabt Orienten, Grækenland, Rom, Tydskland, England, Amerika, Frankrig og de store Kongedømmer og de store Republiker, og de store Ting, og de store Mænd, og de store Monumenter, og de store Tribuner, og de store Philosophier og de store Literaturer og de store Tankens Religioner; Kunst, Videnskab, Værdighed, Nation, Alt vilde begraves med det vestlige Europas Princip: Frihed.

Man siger: „Men I gjøre ofte selv Afkald paa denne Frihed; betragt den Stilling, hvori Vestens Nationer i dette Øieblik befinde sig." Vi svare: Solformørkelser slukke ikke Dagen; de skjule blot for en Tid dens Straaler. Solformørkelsen gaar, Lyset bliver. De europæiske Nationers nuværende Stilling er intet Princip, det er en Omstændighed, et Tilfælde, en Træthed, et Holdt mellem to Tidsrum.

Hvorledes det end kan synes, gives der paa Kloden to bestemt adskilte Civilisationer: en knælende Civilisation, Orientens, en opreist Civilisation, Okcidentens. Men tilsyneladende ligne de jo hinanden i dette Øieblik? Det er sandt, men Okcidenten vil reise sig og atter gaae sine egne Veie. Dersom man lader Rusland kneble Okcidenten, mens den hviler ud, vil Okcidenten aldrig mere reise sig eller reise sig i Lænker; den vil bryde sine Lænker, det vide vi, men den vil bryde dem i en af disse revolutionære Konvulsioner, der ikke, som idag, af Krigere gjøre en militær Kampagne, men et Jordskjælv, hvori baade Seirende og Beseirede forgaae.

Lader os da fulde af Fortrøstning ile os selv tilhjælp ved Donau. Tyrkiet er Forposten for Europas Frihed. Lader os lykønske os med i et Folk, man troede dødt, at have mødt et levende Folk, og lader os skrive dets Historie enten som Varslet for dets Gjenfødelse eller som Epitaph paa vor Grav.

Laxeudklækningsapparat.

Den kunstige Fiskeformerelse.

I en af det svenske Lægeselskabs Sammenkomster i Stockholm f. A. meddeelte den berømte Anatom og Physiolog A. Retzius Udtrag af et Brev fra Professor Huss, der angaaende den kunstige Fiskeformerelse indeholder adskillige interessante Vink og Bemærkninger for dem, som agte at forsøge paa at bringe Foretagender af denne Beskaffenhed i Gang. „Det Historiske i denne Fremgangsmaade, siger Brevskriveren, er nu bekjendt, og ligeledes er det bekjendt, hvorledes den praktiske Anvendelse af denne Lære, som Videnskaben har kjendt for lang Tid siden, blev opdaget ved ligefrem Naturanskuelse og sat i Værk af tvende simple, udannede Fiskere i Vogeserne. Disse Fiskere, som mærkede at Ørreten Aar efter andet tog af og blev borte i Aaer og flere Elve, søgte at komme efter Aarsagen hertil, og da de havde fundet, at det hidrørte derfra, at Rognen paa Grund af flere Omstændigheder ikke blev udklækket, tænkte de paa Midler til selv at besørge Udklækningen, og siden sætte Yngelen ud. (Da Fremgangsmaaden ved den kunstige Befrugtning er bekjendt, behøver den her, ikke nærmere at beskrives.) — De Æg eller Rognkoren, der ere blevne befrugtede, faae en mat opaliserende Farve med en sortagtig eller mørk Prik i Midten; de der ikke ere befrugtede, undergaae ikke nogen Forandring. Disse maae man strax adskille fra de befrugtede; thi gjør man ikke dette, mislykkes det hele Foretagende. De befrugtede Æg nedlægges nu paa et Lag af renset og udvasket Sand og Kisel i Zinkkasser eller Zinkdaaser, med fine Huller i, hvorpaa Kasserne nedsænkes i Vandet og bedækkes med Sand og Smaasteen. Her blive de staaende i 8—9 Uger; ved denne Tids Udløb ere Æggene klækkede. 4 til 6 Dage efter at Yngelen er klækket, faar den Føde i Kassen, og denne bestaar af meget fiint hakket, kogt Kalvekjød eller af kogt Oxeblod, der ligeledes er fiinhakket. Paa denne Maade føder man dem i 12 Dage, hvorpaa de slippes i Dammen. Er det Laxeyngel, bør Strømmen i Dammen kun være ganske svag. Den Føde, som nu passer for Yngelen er Froskrogn; men endnu bedre er det, om man har forplantet planteædende Fiske som f. Ex. Gorkim eller Ørskjyte til Dammen. Eftersom Laxe- eller Ørretyngelen voxer til, flyttes den i større Damme. Det er ikke nok med at man saaledes har udklækket Fisk paa Stedet, men det er ogsaa lykkedes at forsende de befrugtede Æg eller Rognen indesluttet i store Daaser, fyldte med Sand, Smaasteen og Vand lange Veie, og siden har man ladet dem klækkes flere 100 Lieus fra det Sted, hvor de bleve befrugtede, og paa denne Maade kan man sige at Fiskerogn nu udsaaes over hele Frankrig. Overalt, hvor en rigtig Fremgangsmaade er bleven fulgt, har det lykkedes at udstrække den kunstige Fiskeformerelse til al Slags Fisk (?); flere Steder ere Dammene allerede frugtbringende og give en overmaade stor Fordeel; flere „Fiskefabriker," om jeg saa maa kalde dem, ere anlagte i stor Skala; den største findes i Hunningen, men i England synes der at findes endnu større Fabriker. See der har du Opgave om denne Sags Tilstande. Skulde ikke den kunstige Fiskeformerelse ogsaa kunne indføres i Sverige. Det forekommer mig, at dertil ikke vilde udfordres saa store Kapitaler, men Kapitaler, der anlægges i denne Drift, blive neppe frugtbringende førend efter 4 a 5 Aar, og den svenske Kapitalist vil *strax* have Rente. Se det er vor Ulykke!"

Saavidt Professor Huss's Brev. Professoren synes uden videre Undersøgelse af Sagen, at have taget Franskmændenes brammende og overdrevne Fremstillinger for gode Varer. De taale nogen Indskrænkning. Vist er det imidlertid, at der for flere Lande og ogsaa for vort, der er saa uendelig rigt paa Elve, Aaer, Søer og Kjern, knytte sig store Forhaabninger til den kunstige Fiskeformerelse, og vi ville derfor af og til i dette Blad meddele Et og Andet derom.

Angaaende den kunstige Fiskeformerelse i Irland hidsætte vi en liden Notits fra Illustrated London News.

Efterat der er nævnt flere Steder i Irland, hvor den kunstige Fiskeformerelse af Lax er drevet med meget Held, anføres, at Laxeyngel fra Outerard hele Sommeren igjennem var at see paa den store Industriudstilling i Irland, og flere havde, da Forfatteren skrev sin Beretning, naaet en Længde af 5 Tommer, og voxte overordentlig hurtigt.

Yngelen holdes nu i Damme i Fiskerikommissionens Bureau, hvor der, under Bestyrelse og Overtilsyn af Kommissionen for Fiskerierne, er bleven foretaget og udført en Række af Forsøg, der, om de end ikke skulle lede til noget Andet, dog ville have den gode Følge, at man faar en Kundskab og Indsigt i Laxens Naturhistorie, som man hidtil har savnet. Kommissærerne have i Kassen nedlagt 15,000 Rognkorn af Lax i sit Lokale, og gjøre sig grundet Haab om et rigt Udbytte. Ved Hjælp af Mikroskopet have de iagttaget Udviklingen, og de gjorte Iagttagelser ere allerede af en saadan Betydenhed, at de, naar de komme til almindelig Kundskab, maae blive baade af stor Interesse og Vigtighed for det britiske Riges samtlige Fiskerier. Vivariet eller Fiskeklækningsgreien i Kommissærernes Huus er vel værd et Besøg, og da det er deres Hensigt at give fri Adgang til at see det næste Aar, vil her være en udmærket Leilighed til at hente Belærelse og Veiledning for dem, der interessere sig for Fiskeklækningen. Kommissærerne ere til enhver Tid villige til at give enhver ønskelig Underretning, som de kunne meddele, og imødekomme med Fornøielse en Interesse, der er af saa stor Vigtighed for et Land som Irland, der saavel i sine Ferskvandsfiskerier, som i Fiskerierne ved Havkysten har uskatteerlige Velstandskilder.

I to af de Modelkasser eller Klækningsgreier, som findes i Fiskeri-Bureauet, og hvoraf vort Træsnit fremstiller en, sees Lax paa flere Udviklingstrin.

- A. Vandrør fra en Post eller Cisterne, der altid tilfører friskt Vand.
- B. En Glaskumme, der indeholder kunstigt frembragt Laxeyngel.
- CC. Rør, der føre Vand ned i den lavere staaende Kasse.
- DD. Truge eller Render, fyldte med renset og udvasket Gruus, hvori Rognen er bleven udklækket.
- EE. Gittere, hvorigjennem Vandet kan komme til Gruset.
- G. Kasse, der indeholder Laxeyngel.
- H. Et Skillerum tværs over Kassen eller i den kunstige Strøm.
- M. Rende, der tillader Fisken at gaae op i den øvre Afdeling af Kassen uden at komme ind i Vandbeholderen G.
- N. Den lavere Vandbeholder.

A.

Jernbanegaardene i Christiania,

beliggende ved Enden af Østre-Gade, nogle Fod over Bjørviken, ere siden forrige Aar opførte af Architekterne Schirmer og von Hanno. Foruden en lidt længere i Øst beliggende mindre Bygning, som dog ei kan sees paa nedenstaaende Tegning, bestaae de af en toetages Bygning, forenet med den saakaldte „shed," hvor Jernbane-Vognene befinde sig. Førstnævnte Bygning indeholder ialt henved 30 Rum. Billet-Kontoret, med et Vente-Værelse paa hver Side og den elektriske Telegrafs Bureau befinde sig i første Etage. Idet vi, med Hensyn til Telegrafen, maae henvise til første Aargang af dette Blad, hvor Hr. Dr. O. J. Broch har meddeelt en fuldstændig Beskrivelse over de forskjellige Telegrafer, bemærkes her blot, at Jernbanens telegrafiske Indretninger ere de saakaldte dobbelte Naale-Telegrafer med tilhørende Vækker-Indretninger m. m. Foruden den Telegraf, der benyttes ved Telegraferingen til Mjøsen, findes i Bureauet lignende Instrumenter til Brug ved Underviisning og Øvelse i Telegraferingen for Telgraf-Bureauernes Betjente.

Naar man kommer op i anden Etage af Bygningen, træder man ind i en Korridor, der gaar igjennem hele Bygningens Længde (omtr. 100') og hvorfra 5 Døre tilvenstre føre ind til Værelserne, medens Korridoren tilhøire faar Lys igjennem 16 Vinduer, der gaae ud til den Side, hvor den lavere Bygning befinder sig. Den større Bygning er ganske opført af Muur- eller Teglsteen og har denne Steens Farve. Af den lavere Bygning ere kuns Ydermurene af Teglsteen, hvorimod Bygningens tre indvendige Afdelinger ere opførte af Bindingsværk, støttet paa den, mod Bureauerne vendende, Afdeling af 17 Søiler af støbt Jern og en Søile af Granit.

Af de tre igjennem hele denne Bygnings Længde gaaende Afdelinger er den midterste, der har tre Sporveie, bestemt til de ankommende og afgaaende Vogne; paa den ene Side af denne Afdeling og adskilt fra samme ved Bindingsværk, befinder sig endnu een Jernvei, der ligeledes gaar igjennem hele Bygningens Længde og skal være bestemt til Reserve-Vogne.

Den tredie Afdeling dannes af en nogle Alen bred Forhøining, hvorfra man stiger ind og ud af Vognene. Denne Afdeling har et med valsede Glasplader belagt fladt Tag, der bæres af ovennævnte Jernsøiler. Denne lave Bygning oplyses forøvrigt, foruden af det store Vindue i den vestlige og Aabningen for Vognene i den østlige Ende, af den med Glas indfattede øvre Deel af Taget.

Vort Træsnit er udført efter den i f. Nr. omtalte Udgave af „Christiania med dens nærmeste Omgivelser."

Jernbanegaardene i Christiania.

Literatur og Kunst.

Axel, et romantisk Digt af E. Tegnér, oversat af S. O. Wolff (med hostrykt Original.) 81 S. Sedez. Priis 16 ß. Om Nogen nu havde givet sig af med at overføre dette Digt paa vort Sprog, maatte han siges at gjøre en noget nær unødig Gjerning og ialfald en saadan, for hvilken man var berettiget til at anlægge en streng Maalestok; thi Digtet er allerede tilgjængeligt for os i een Oversættelse af en Nordmand (J. K. Christie) og i een af en Dansk (A. E. Bove.) Anderledes stiller imidlertid Sagen sig, naar man veed, at denne Oversættelse er den ældste og nu kun særskilt optrykt af den Lehmannske Hermoders 3die Halvaargang, hvor den først var indført. — Skulle vi udtale nogen Dom over den, maa vi indrømme, at den flyder godt og vidner fra Versenes Behandling om at den skyldes en Digter; derimod have vi Adskilligt at indvende med Hensyn til dens Nøiagtighed og Troskab, i hvilken Henseende den paa flere Steder langt overgaaes af Boyes Overs. Vi finde det unødvendigt at paapege Exempler, saamegetmere som Enhver er sat istand dertil ved den hosføiede Original. Paa Titelbladet hedder: „Udgivet af Jac. Dybwad" Efter det almindelige Begreb om Udgiver skulde man troe, at Hr. Dybwad paany har besørget Digtet til Trykken og har det literære Ansvar for dette særskilte Aftryk. At dette dog ikke kan forholde sig saa,

bliver klart ved at sammenligne Oversættelsen, saadan som den findes i Hermoder, med dette særskilte Aftryk. Thi sidstnævnte afviger i saamange og væsentlige Stykker fra hiin, og det ikke altid til det Bedre, at kun den egentlige Oversætter kan have foretaget Forandringerne. Wolff maa altsaa selv paany have gjennemgaaet sit Arbeide og givet det den endelige Form, han nu godkjender. „Udgiveren" bliver da her blot Forlægger.

Chr. Monsens samlede Digte, udgivne af Chr. Hansen, Throndhjem 1854. 1—3 H., hvert paa 4 Ark a 32 ß. Udgiveren begyndte med at levere en forbedret og af ham fuldendt Udgave af Monsens Digte. I denne Galskab blev han dog standset, saasnart første Hefte var udkommet, og dette blev strax omtrykt. Han indskrænker sig nu til at aftrykke det ham overleverede Materiale. De tre udkomne Hefter, Samlingens første Deel, ere efter Konferering af nogle Digte at slutte*) et nøiagtigt Aftryk af Monsens i 1846 udkomne Digtsamling „Alpeblomster," hvilken Udg. antager at indeholde alle tidligere Digte, som M. ønskede overgivne et større Publikum. Samlingens anden Deel vil komme til at bestaae af de af Monsen siden 1846 publicerede poetiske Arbeider, aftrykte i Tidsorden, foruden endeel hidtil utrykte Digte. Udgiveren bemærker med Hensyn til de sidste (hvad der synes at følge af sig selv), at kun de Digte ville blive optagne, som „med Vished vides at være Monsens Arbeide," og at de ufuldendte Digte, der paa Grund af sit høie poetiske Værd egne sig til Optagelse, „ville blive overgivne i den Tilstand, hvori de ere forefundne." — Vi ville paa det Bedste have denne Samling anbefalet til vort bogkjøbende Publikum, ikke alene paa Grund af dens ubestridelige „poetiske Værd," men ogsaa fordi Digterens Enke, der selv er Forlægger, derved vilde erholde en Understøttelse, hun høiligen tiltrænger. I Betragtning heraf troe vi os ogsaa uberettigede til at føre nogen Klage over Prisens Høihed.

Paa den **dramatiske Skoles Theater** opførtes den 17de Mai det førnævnte Feststykke „En Morgen ved Eidsvold." Skjønt et Leilighedsprodukt har dette Stykke en skarp betegnet Tendents. Det prædiker Frihed og Uafhængighed. For hvem? Ih, for vore dramatiske Forfattere, der mishandles af en tyrannisk Kritik. Det henskyder deres Arbeider, hvilke barbarisk nedtordnes af hiin uberettigede Kritik, under det souveraine Folks Dom; og dette souveraine Folk, der just var begeistret over sin Frihed og Magt, modtog Hyldningen og umagede sig med at klappe. Om enkelte pibebevæbnede Tilhængere af det gamle kritiske Undertrykkelsesaristokrati alligevel, stolende paa den østlige „trælkende" Kolos's fremtidige Seier, vovede at stikke Hovederne frem for at hævde sine gamle Rettigheder, skal vi ikke kunne sige forvist; thi Trængselen og Larmen var babylonisk. Men vist er det, at vi for vor Deel hverken tør eller ville svække Virkningerne af dette Forfatterens Bønskrift for hans „syge Moder," og vi vilde endog raade vore Kolleger til at følge vort Exempel, for at man dog engang kunde erfare, om det blot er Kritiken, der bærer en Mængde dramatiske Nydannelser til Lethe, eller om det er en fornuftig Opinion blandt Publikum, der uledet selv udsondrer dem som forskaaret og botvonløst Vasketøi. En Personalfortegnelse og Handlingens Gang driste vi os dog til at levere. Sir John Harrison, engelsk Tourist (der noterer Alt, for at have Noget at fortælle, naar han kommer hjem, og i samme Øiemed ogsaa gjerne vil see Huldren.) Dreier, Digter og Theaterrecensent (tagen med for at have Anledning til at bekjende sine kritiske og æsthetiske Synder.) Aslak Trøgstad, en Gaardmand, der har lovet sin Datter Aagot, som elsker Matrosen Jens Nordlie, bort til en Inkassator Mads Oppegaard. Gustav Heglund, en svensk (forfyldt, men lystig) Skræddersvend (der af Bucher gaves fortræffeligt.) Bøndergutter og Bønderjenter. En Huldre, (der er opbragt over Syttendemaiskraalet og ligesom Jerusalems Skomager i Gjenboerne ubarmhjertig forfølges af Poeterne.) En Nisse (Huldrens Gjenbo!) Nissen skjænker Digteren, Skræddersvenden og Inkassatoren en Drik, der nøder dem til at bekjende, hvilke slette Subjekter de ere, ved hvilken Bekjendelse den sidste forspilder den ham lovede Fæstemø. Berusede løbe de nu hid og did for at opsøge Huldren, der har lovet dem store Skatte. Englænderen gjør dem Selskab og taber under Løbningen sin Notitsbog, der findes og tilbageleveres ham af Matrosen, som herfor erholder en Hundredepundsnote, og faar nu Løfte om sin Elskedes Haand. Endelig maae vi ogsaa bemærke, at Stykket indeholder en Satire over et Par af vore mest bekjendte Forfattere, der i deres Digtninger for stærkt skulle have benyttet overnaturlige Væsener og gribe den krasse, poesiløse Yderside af det Nationale. Men uheldigvis rammer denne Satire ikke alene stærkt nærværende Stykke selv, men ogsaa — om vi ikke tage Feil af dets Forf. — forligen dennes tidligere Arbeider.

Paa **Christiania Theater** opførtes i Søndags „Drøm og Daad," romantisk Lystspil i 4 Akter af Hostrup. Dette Stykke er især mærkeligt formedelst sin, man kunde næsten sige shakespearske Dristighed i Anlægget og i Handlingens Raskhed. En Fisker opgiver sin Haandtering for at gifte sig med en Hertugs Datter, som Madonna i et Syn har lovet ham til Brud, og ved at handle i den urokkelige Tro paa at Madonna ikke vil svige sit Løfte, naaer han Maalet, hvor urimeligt det end i Forstningen synes. Ligesom i „Statsmand og Borger" maae endel politiske Umuligheder mod sin Villie tjene til hans Planers Udførelse. Forøvrigt tiltaler Stykket ved mange poetiske Skjønheder og smukke Situationer, blandt hvilke især kan nævnes Fiskerscenen i første Akt (der dog i den Stumme i Portici har sit Forbillede). En af Eventyret laant Bevætningsscene, hvor den Spisende beværtes med imaginære Retter, gjør god Effekt. Om Forf. havde indskrænket de Sammensvornes vrøvlende Debatter og den intetsigende Brudgoms Hokuspokus i Haven, vilde det ikke have skadet det Heles Virkning. Udførelsen var i det Hele fortræffelig og ikke mindre end de Spillende (Jørgensen, Wiehe og Jfr. Svendsen) bleve fremkaldte.

*) Udeladelsen af „En Samtale" (Alpebl. S. 225) er vel begrundet.

Storthinget.

I Lagthingets Møde den 13de Mai behandledes Odelsthingets Lovbeslutning om Foranstaltninger mod den spedalske Sygdom. Under Diskussionen af Loven i dens Almindelighed foreslog Bergh dens Henlæggelse, hvilket Forslag efter 3 Timers Debatter bifaldtes med 17 mod 10 St. Efter langvarige Debatter antoges følgende af Schydtz fremsatte Grunde: 1) „En væsentlig Oplysning savnes nemlig om, hvormange der have indgaaet Ægteskab efterat være blevne spedalske, og det er kun saadanne Ægteskaber, der ved Odelsthingets Beslutning skulde kunne tænkes forebyggede. 2) Selv de, der have indrømmet Statsstyrelsens Berettigelse til at give Forbudet, have dog med Styrke udtalt sig imod, at det gives, førend man paa andre Maader har saavidt muligt søgt at afhjelpe Ondet, hvilket ogsaa er Lagthingets Mening. 3) Pleiestiftelser indrettede saa, at de med Føie kunne kaldes Asyler for de ulykkelige Spedalske, og altsaa ere tiltrækkende for dem ende deres Hjem, erkjendes af de Sagkyndige at være et hensigtsmæssigere og hurtigere til Maalet ledende Middel end det paatænkte Ægteskabsforbud. 4) De gode Virkninger, Forbudet, hvor dog ifølge Lovbeslutningen ikke skulde være understøttet med nogen Straftrudsel, er antaget at skulle medføre, formenes ikke at kunne opveie dets skadelige Virkninger. 5) Det tør haabes, at den Overbeviisning vil, uden at Lovgivningen behøver at indskride, blive almindelig, at det er farligt og pligtstridigt, at Ægteskab indgaaes af nogen Spedalsk." Paa udtalte sig for Udsættelse, men imod en bestandig Henlæggelse af Lovbeslutningen og lod følgende Grunde tilføie Protokollen: Et saa tilstrækkeligt Antal af Pleiestiftelser kunne ikke istandbringes, inden næste Storthing træder sammen, at det kan ansees hensigtsmæssigt, at dette Storthing nu fatter Beslutning om et Forbud mod, at Spedalske indgaae Ægteskab. Heller ikke har man endnu tilstrækkelige Erfaringer om, hvorledes Pleieanstalterne frivillig ville vorde benyttede, og om ikke Meningerne om Sygdommen hos den vedkommende Deel af Folket, under Paavirkning af de nu allerede af det Offentlige trufne Foranstaltninger, ville udvikle sig derhen, at Overbeviisningen om det Pligtstridige og Farlige i, at en Spedalsk gifter sig, bliver almindelig.

Den 11te behandledes i Storthinget Indst. fra Næringskom. No. 1 i Anledning af den kgl. Proposition ang. Oprettelse af et særskilt Driftsfond for Kongsbergs Sølvværk, for at dette ikke under heldige Perioder skal som hidtil drives blot med Hensyn til hvad der strax udbringes, ikke til dets fremtidige Existence. Eenst. bifaldtes Indstillingens 1ste og 2den Post, saalydende: 1) Til Kongsbergs Sølvværk henlægges et særskilt Fond, der dannes af den Deel af Sølvværkets Nettoudbytte, der i Statsbudgetterne ikke paaregnes til Statsudgifternes Bestridelse. 2) Renterne af dette Fond blive, saalænge Sølvværkets Drift er lønnende, at tillægge Kapitalen, indtil denne har naaet en Størelse af 1,000,000 Spd. Naar Fondet har naaet denne Størrelse, tilflyde Renterne Statskassen paa samme Maade som Værkets almindelige Udbytte. Naar Værket drives med Tab, anvendes Fondets Renter til Bestridelse af Omkostningerne ved Sølvværkets Drift forsaavidt de dertil fornødiges. Som 3die Post antoges efter Forslag af Nissen: „Indtil Storthinget anderledes bestemmer, anordner Kongen den Maade, hvorpaa Fondets Midler gjøres frugtbringende og de nærmere Forskrifter, hvorefter disse skulle benyttes."

Den 15de bifaldtes Militærkom.s Indst. ang. Statsraad Blochs Organisationsplan for Armeen, saalydende: a) Den i den kgl. Resolution af 18de Febr. d. A. omhandlede Organisationsplan for Norges Linie- eller Felt-Armee, samt Landeværn bliver ikke at lægge til Grund for Bevilgningen af Midler til Bestridelse af Landmilitæretatens Udgifter i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857. b) Beslutningen meddeles Regjeringen for at give denne Anledning til, forsaaaidt dette findes fornødent, at forelægge Storthinget et i Overeensstemmelse dermed modificeret Budget-Forslag for Landmilitæretaten for Terminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857.

I Mødet den 15de og 16de Mai foretoges Indst. fra Budgetkom. ang. nogle Poster af Udgiftsbudgettet, hvoraf fremhæves følgende Indstillingsposter, der bifaldtes: (33) Til Kunstskolen i Christiania bevilgedes paa samme Vilkaar som forhen 3000 Spd. (Regjeringen havde opført et Bidrag af 3500 Spd.). (34) Til Understøttelse for Christianias tvende Theatre og til Theatret i Bergen bevilgedes Intet. (Til Christianias Theater var ifølge Regjeringens Pluralitets Indst. opført et Bidrag af 2000 Spd.). (34) Til Bergens Musæum bevilgedes: a) til ordinære Udgifter 800 Spd. (Kom. havde foreslaaet 1000 Spd.); b) som Byggehjælp 1666 Spd. 80 ß., under Betingelse af, at Bergens Kommune eller Andre udrede Resten af det til nye Bygninger for Musæet fornødne Beløb og mindst ligesaameget som af Statskassen bevilget, samt af at Kommunen overtager Omkostningerne ved Bygningernes Vedligeholdelse. (36—38) Til Reiser i Udlandet for Videnskabsmænd og Kunstnere bevilgedes 1400 Spd, til Naturforskermødet i Christiania 600 Spd., til Selskabet for Norges Vel (efter Mossiges Forslag) 2000 Spd. aarlig. (Indst. lød paa 3000 Spd., U. A. Motzfeldt havde foreslaaet 600 Spd. som et Beløb, der, ½ Gang større end selve Selskabets Medlemmers Bidrag, maatte ansees stort nok fra Statens Side). Efter Forslag af Kildal fik Bevillingen følgende Tillæg: „under Betingelse af at Selskabet ikke ved sine Love er hindret fra af dette Beløb at yde Bidrag til Fremme af gavnlige, ogsaa med dets Øiemed stemmende Foretagender, som Landbrugsforeninger, der ikke ere Selskabet annekterede, maatte søge at iværksætte." (39) Til tilfældige Udgifter ved Navigationsvæsenet bevilgedes 1500 Spd, (40) Til Understøttelse af Sømandsskoler 2,500 Spd., og til Foranstaltninger for at bevirke en almindeligere Anvendelse af Kronometre i Skibsfarten bevilgedes (efter Forslag af Smit) 300 Spd. (41) Til Understøttelse for duelige Haandværkere, der i Udlandet ville udvikle sig i deres Fag, 2000 Spd. (46) Til Inventarium ved Rigshospitalet bevilgedes 1049 Spd. I Indstillingen omtales Inventariets Mangelfuldhed ved den forrige Inspektørs Død, hvilket tilskrives Forsømmelighed hos Direktionen, der hellerikke har taget sig synderlig af Hospitalets Regnskabsvæsen. (47 og 48) Til Vedligeholdelse af Rigshospitalets Bygninger bevilgedes 900 Spd. aarlig, til Dækkelse af dets Gjæld 800 Spd. aarlig paa Vilkaar, at den Gjæld, som ved nøiagtig Undersøgelse viser sig at være Rigshospitalet utilbørligen paadragen ved nu afdøde Inspektør Møinichens Forhold, søges refunderet af hans Bo og hos hans Kautionister.

Valget paa Embedsmænd i Storthinget den 18de havde saadant Udfald: Aall Præsident, Harbitz Vicepræsident, Sarlund Sekretær, Enge Vicesekr. Samme Dag foretoges Indst. fra Næringskom. Nr. 2 ang. Afgiften af Brændeviinsbrænden i næste Budgettermin og Bevilling til Kontrollen. Overeensstemmende med den kgl. Propos. bestemtes Afgiften til 8 ß. for hver Pot Brændeviin af 50 pCt. Alkoholstyrke og Bevillingen til Kontrollen ansattes til 27,000 Spd. aarlig.

I Odelsthinget valgtes Blom til Præsident, Stabell til Vicepræs., Mossige til Sekretær og Meldahl til Vicesekr. I Lagthinget: Bergh Præsident, Christensen Vicepræs., Børresen Sekretær, Hesselberg Vicesekretær.

Norge.

Christiania. Under 6te Mai er Kapitain i Søetaten Chr. Grønn udnævnt til Medlem af Administrationen for den almindelige Enkekasse.

— Konstitutionsdagen høitideligholdtes af Storthingets Medlemmer med et Middagslag i Frimurerlogen. Om Eftermiddagen foretoges som sædvanligt (efter Studenternes Foranstaltning) et Fanetog til Kroghsstøtten, hvor der holdtes en Tale. Om Aftenen holdtes Gilde i Studentersamfundet og i den techniske Forening (hvor Haandværkerforeningen har sit Lokale). Paa begge Steder vare Storthingsmænd og Medlemmer af alle Samfundsklasser tilstæde. Taler holdtes og Sange, affattede til Leiligheden, bleve afsungne.

— Skylden for det for nogen Tid siden paa Jernbanen stedfundne Sammenstød ved Frogner synes efter de fremkomne Oplysninger nærmest at ligge hos Stationsmesteren, hvem dog Jernbanebestyreren har forsømt at give den fornødne Instrux.

— Den preussiske Regjering har skjænket Skibskapitain H. Jonassen fra Frederikshald en Sektant til Belønning for Redningen af et preussisk Fartøi i Okt. f. A. samt 120 Rd. sv. Bko. til Fordeling mellem Styrmanden og 3 Matroser paa hans Fartøi, der deeltoge i Redningen.

Drammen. Sparebankens eiende Fond var ved forrige Aars Slutning 25,682 Spd. 73 ß, Indskydernes Tilgodehavende 272,284 Spd. 16 ß, Foliohavernes Antal 3995. Den indvundne Diskontopræmie beløb sig til 15,866 Spd. 71 ß.

— Der tales om en Dampskibsforbindelse med Hougsund, hvilken antages at ville blive meget lønnende.

Horten. Den tidligere berørte Optræden af de her garnisonerede Mandskaber sees at have fremkaldt en Krigsret.

Tønsberg. Et Sælhundefangstfartøi, „Iisbjørnen," er hjemkommet med en Ladning af omtr. 3000 Sælhunde.

Skien. Hofmarskalk Løvenskiold, der i mere end 20 Aar har bestyret Fossums Jernværk, tiltraadte den 11te med sin Familie en Udenlandsreise, efter hvis Tilendebringelse han ikke agter mere at fæste Bolig i denne Egn.

Frederikshald. Den 7de Mai slog en Lynstraale ind igjennem et Vindu i Enningdalens Kirke, midt under Gudstjenesten, og rammede stærkt fire ved Vinduet siddende Mandspersoner. Straalen havde antændt Væggen, men Ilden slukkedes, inden den fik anrettet Skade.

Oversigt over norske Blades Indhold.

En Indsender i Mgbl. No. 134, Tillæg, har meddeelt udførlige Oplysninger om det i lang Tid nedlagte Ankerske Waisenhuus ved Christiania, hvilket i de sidste Aar atter er kommet i god Gang.

— Kommitteen i Anledning af Pariserindustriudstillingen har i Tillæg til Chr. Pst. Nr. 2044 offentliggjort et Uddrag af et af de Franskes Keiser under 6te April udfærdiget Dekret ang. denne Udstilling. De norske Udstillere maa ifølge samme senest inden Midten af Oktober Maaned gjøre Anmeldelse til Kom. om de Gjenstande, de ønske udstillede.

I Mgbl. No. 137 har Hartv. Nissen givet et „Tilsvar til Hr. Provst Folkestad" i Anledning af Sidstnævntes tidligere omtalte Opsats i samme Blad ang. Almueskolesagen.

Chr. Pst. for 16de Mai indeholder et Stykke om „Trangen til flere Apotheker i og ved Christiania." Indsenderen antager, at der tiltrænges et Apothek for Sagene, et for Oslo og et i Østregade.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den norsk-svenske Eskadre, ialt 11 Skibe, ankrede den 14de ved Elfsnabben.

— Svenska Tidn. ytrer, mærkeligt nok, „at Begivenheder kunne indtræffe, som kunne forvandle det saakaldte østerlandske Spørgsmaal til et nordisk," og opfordrer indstændigen enhver svenskfindet Mand til at være betænkt paa Rigets Forsvar.

Danmark. Politiet i Kjøbenhavn sees at have lagt de derværende Nordmænd Hindringer iveien med Hensyn til den af dem paatænkte Festligholdelse af den 17 Mai.

Frankrig. Et franskt Korps paa 12,000 Mand skal være bestemt til Grækenland for der at sørge for Rolighedens Gjenoprettelse.

England. Admiralitetet agter at sende en Eskadre til det hvide Hav under Ommaneys Kommando.

— Saavel i Parlamentet som i Pressen klages høiligen over, at de officielle Rapporter fra Hæren og Flaaden først indløbe og offentliggjøres efter at Bladenes Korrespondenter allerede forlængst have meddeelt det Væsentligste.

Preussen nærmer sig mere og mere til Rusland. Kronprindsen, der ingen Russerven er, har faaet Orlov fra alle sine høie Embeder, og Premierministeren Manteuffel troer man vil erholde Afsked, for at Ministeriet kan blive ganske russisk.

Østerrig skal koncentrere tre Armeekorpser ved Krakau, Lemberg og Bukowina.

— De østerrigske Armeekorpser i Italien og Galizien ville blive satte paa Krigsfod. Paschewitsch befinder sig i Kalarasch.

— Hvis Rusland opstiller et Korps paa 70,000 Mand ved Bukowinas Grændse, vil Østerrig sætte det transsylvanske Armeekorps paa Krigsfod og sammendrage en Hær ved Krakau.

— Det østerrigske Kabinet har, forsikres der, tilstillet Rusland en Note, hvori det fordrer Donaufyrstendømmernes Rømning.

Rusland. En stor Leir skal opstilles ved Kaminietz i Podolien ved den galiziske Grændse og et stærkt Troppekorps samles paa den venstre Dniesterbred.

— Alle Beretninger tyde paa, at der paa de botniske og baltiske Kyster gjøres store Forsvarsanstalter saavel ved Kanonflotiller som ved Opkastning af Batterier og Anordninger med Hensyn til det ventede Bombardement. I Reval er man forberedt paa at modtage Sir Charles Napier.

Tyrkiet. Den 28de foretoge Tyrkerne en Overgang fra Nikropolis til Turnus og leverede en Kamp med de langt overlegne Russer, hvori mange af disse faldt, ødelagde de fiendtlige Volde ved Fortet Kale og vendte derpaa i god Orden tilbage. Forøvrigt haves faae mærkelige Efterretninger fra Krigsskuepladsen. Ved Beleiringen af Silistria skal dette have lidt meget; dog holdt det sig fremdeles, ligesom ogsaa Rassowa. Til Varna skulle engelsk-franske Tropper være ankomne.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Underlæge- og Inspektørposten ved Nordre Throndhjems Amts Sygehuus i Skogn med 180 Spd. i aarlig Løn, fri Bolig, Lys og Brænde.

Ekonomposten ved samme Sygehuus med 60 Spd. i aarlig Løn, fri Bolig, Lys og Brænde.

Andenlærerposten ved Lillesands faste Almueskole med 100 Spd. i aarlig Løn og frit Værelse,

Skjolds Sognekald (Ryfylke) med 640 Spd. i Indtægter. Et Laan paa 400 Spd. forrentes og afbetales med 6 pCt. aarlig.

Til Nyhedsbladets udenbyes Abonnenter.

Med Hensyn til de indkomne Forespørgsler, om hvorfor Bladet først fremkommer sidst i Ugen, maa Udg. bemærke, at Trykningen, forsaavidt Hensyn skal tages til hvad de nyeste inden- og udenlandske Poster bringe, først kan paabegyndes Løverdag, og at, som en Følge af den længere Tid, der hengaar til at trykke Tegninger end andre Sager, kun det til Chra. nødvendige Antal Nummere kan blive færdigt til Søndag. Efter den indtraadte Postforandring afgaar Bergens- og Throndhjemsposten blot hver Søndag og Fredag. Det vil altsaa indsees, at Udg. vanskelig kan raade Bod paa den paaankede Mislighed.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 21. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 27de Mai 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Rusland og den gamle Verden. — Nødror. — Odessas Bombardement. — Bemærkninger om Potetessygdommen. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Rusland og den gamle Verden.*)

Kjære Linton.

Den slavoniske Verden er langt yngre end Europa. I politisk Henseende er den yngre, ligesom Australien er det i geologisk. Den har organiseret sig langsommere, den er friskere og er først nylig optaget i Historiens vældige Strøm.

Det Antal Aarhundreder, hvori et Folkeslag har existeret, gjør intet til Sagen. Folkeslagenes Barndom kan vare Tusinder af Aar ligesaavel som deres Alderdom. De slavoniske Folkeslag afgive et Exempel herpaa, Asiens et andet.

Men hvorpaa kan man da grunde den Paastand, at Slavonernes nuværende Tilstand er Ungdom og ikke Affældighed, at det er Udviklingens Begyndelse og ikke dens Afmagt? See vi ikke Folkeslag forsvinde uden at have havt en Historie, selv Folkeslag, der have bevist at være i Besiddelse af Evner som Finnerne?

For ikke at beholde nogen Tvivl i saa Henseende er det nok at betragte Ruslands Stilling. Den forfærdelige Indflydelse, dette Rige over over Europa, er ikke Tegn paa Svindsot eller Afmagt, men vel paa en halvvild Styrke, paa en Ungdom, endnu ikke udviklet men fuld af Kraft.

Det var i denne Skikkelse Rusland for første Gang optraadte ligeoverfor den civiliserede Verden. Paa hiin Tid havde man i Paris Regentskabet og i Tydskland noget endnu værre. Overalt Opløsning, Blødagtighed, den laveste, mest enerverende Udsvævelse, væmmelig i Tydskland, raffineret i Paris.

I denne usunde Atmosphære, hvori Røgelseduften neppe formaar at skjule Peststoffet — i denne Verden af sminkede Gudinder, af Kourtisaner, der regjere Staterne, af slappede Nerver, af Kretinere af Fyrster, drager man endelig Aande ved at møde Peter den Førstes Kjæmpeskikkelse, Barbaren i simpel Uniform af grovt Klæde, Nordens Søn, kraftig, muskelstærk, fuld af Energi og Magt. Det var den første russiske Fyrste, der kom og indtog sin Plads blandt Europas Monarcher. Han kom for at lære, men han lærte rigtignok Ting, han ikke havde gjort Regning paa. Han forstod kun altfor vel de vestlige Staters Alderdom og de Styrendes Udartelse.

Dengang forudsaa man endnu ikke Revolutionen, der skulde frelse denne Verden, man forudsaa kun Opløsningen. Nu forstod han den Rolle, det vilde blive Rusland muligt at spille ligeoverfor Asien og ligeoverfor Europa. Vildfarende eller ikke, indeholdes disse hans Ideer i hans Testament; han har desuden utallige Gange udtrykt dem i Noter og Memoirer. Den russiske Styrelse har ligetil Nikolaus været Peter den Førstes Tradition tro; selv Nikolaus følger den idetmindste i den ydre Politik.

Man kan dadle den, forbande den. Men hvem tør paastaae, at den er ufrugtbar, stillestaaende, udlevet?

Man siger, at det russiske Folk er traadt tilside og forholder sig ubevægeligt, medens en næsten fremmed Regjering skalter og valter som den vil i Petersburg. Tydske Skribenter uddrage deraf den Slutning, at det russiske Folk er stillestaaende, asiatisk, at det intet har tilfælles med Livet og Bevægelsen hos dets Regjering at det er en Race af Halvvilde, paa Diplomatikens Vei erobret af Tydskerne. Det lader sig ikke fragaae, at Tydsklands Erobringer ere de største og fredeligste i Verden. Tydskerne lade sig ikke nøie med Stammeslægtskabet med England og Amerika, de tage fremdeles hele Rusland til Indtægt ved Hjælp af Adelen i de østersøiske Provindser, af en holstein-gottorpsk Familie, af en Oversvømmelse af Generaler, Diplomater, Spioner og andre Dignitærer af tydsk Herkomst.

Det er sandt, Regjeringen i Petersburg er ikke national. Peter den Førstes Revolution havde det moskovitiske Ruslands Denationalisering til Formaal. Folkets passive Modstand og en vis Ubevægelighed er en Kjendsgjerning. Men paa den anden Side danner Folket ufrivillig en kjæmpestærk levende Basis for Regjeringen. Folket er et uhyre Chor, der paatrykker den tydske Despotisme i Petersburg en Charakteer sui generis. Folket, der ikke elsker den, seer dog i den Repræsentanten for sin nationale Eenhed og for sin Kraft.

Intet i Rusland bærer det Præg af Stagnation og Død, som vi finde hos Orientens gamle Folkeslag, hvor vi fra Generation til Generation møde de samme uforanderlige, monotone Gjentagelser.

Fordi et Folk er udygtigt til visse Transitionsformer, er det uretfærdigt deraf at slutte, at det er absolut udygtigt til Udvikling.

De slavoniske Folkeslag hylde hverken Ideen Stat eller Ideen Centralisation. De holde af at leve i spredte Samfund, som de vilde være meget lykkelige ved at beskytte mod enhver Indblanding fra Styrelsens Side. De afskye Soldattjenesten, de afskye Politi. Føderationen vilde for Slavonerne maaskee være den mest nationale Form; Petersburgs aldeles modsatte System er blot en tung Prøvelse, en provisorisk Form, som vistnok ogsaa har havt sine Goder, siden den med Magt har sammenkjædet Rigets forskjellige Led og paatvunget dem Eenheden.

Det russiske Folk er et agerdyrkende Folk. Den Forbedring i den sociale Tilstand, der har fundet Sted til Gunst for en Minoritet af Europas Eeiendomsbesiddere, har blot forbedret Borgerens Kaar. Hvad Bonden angaar, bragte Revolutionen ham intet Andet end Livegenskabets Afskaffelse og Jordeloddernes Deling. Men det er en bekjendt Sag, at Jordeloddernes Deling vilde være et Dødsstød for Organisationen af det russiske Samfund.

Intet er forstenet i Rusland; Alt er endnu en i Tilstand af Gjæring og Forberedelse. Haxthausen bemærker meget rigtigt, at man overalt i Rusland seer det Ufuldfærdige, Begyndelsen, Væxten." Ja, man lugter Kalken, Saugen og Øxen, og med alt det forbliver man Herremandens fredelige Livegen, Czarens troe Undersaat?

Det Spørgsmaal ligger ganske nær for Haanden, om Rusland skal gjennemgaae alle Phaser af den europæiske Udvikling, eller om en ganske anden revolutionær Udvikling er forbeholdt dette Land. Jeg for min Part nægter paa det Bestemteste Nødvendigheden af alle disse Gjentagelser. De forskjellige vanskelige og smertelige Phaser af vore Forgjængeres historiske Udvikling maae og bør ogsaa gjennemgaaes af os, men paa samme Maade som Fosteret gjennemgaar de lavere Grader af den zoologiske Existents. Et fuldført Arbeide, et opnaaet Resultat er fuldført og opnaaet for alle dem, der ere istand til at forstaae det — det er Fremskridtes Solidaritet, det er Menneskehedens Majorat. Jeg veed meget godt, at Resultatet i og for sig er uforplanteligt; det bliver først virkeligt, man tilegner sig det blot ved hele den logiske Proces. Enhver Skoledreng opdager endnu engang Euclides's Satser — men hvilken Forskjel mellem Euclides's Arbeide og et Barns i vore Dage!

Rusland har gjennemgaaet sin revolutionære Embryotilstand i sin europæiske Klasse. Adelen danner med Regjeringen en europæisk Stat i den slavoniske Stat*). Vi have passeret gjennem alle Liberalismens Phaser fra den engelske Konstitutionalisme ligetil Dyrkelsen (culte) i 93. Vi have passeret gjennem dem, ligesom Stjerneafvigelserne i det Smaae gjentage den Vei, Jorden gjennemløber paa sin Bane.

Det er ikke fornødent, at Folket gjør dette sørgelige Arbeide om igjen. Hvorfor skal det udøse sit Blod for at komme til disse halve Løsninger, hvortil vi Andre ere komne, og som blot have den Fortjeneste, at have reist andre Spørgsmaal, at have vakt andre Længsler?

Vi have gjort denne tunge Tjeneste i Folkets Sted; den har indbragt os Galger, Tvangsarbeider, Kasematter, Landsforviisninger og en forbandet, ja forbandet Tilværelse.

Man har i Europa ingen Anelse om hvad vi have lidt i to Generationer.

Trykket blev for hver Dag større, tungere, mere krænkende; man maatte skjule sin Tanke, tvinge sit Hjerte til ikke at slaae, og midt i denne Dødens Taushed var al den Trøst man havde, med Rædsel at see den revolutionære Tankes Utilstrækkelighed og Folkets Ligegyldighed for den.

Dette er Kilden til den sorte Melancholi, denne skjærende Skepticisme, denne blodige Ironi. Alt hvad der er ungt, alt hvad der er høihjertet søger at bedøve sig, at glemme: Manden af Talent døer, inden den halve Vei er naaet, landsforvises eller landsforviser sig selv. Man taler om disse Enkelte og om deres skrækkelige Endeligt, fordi det lykkedes dem at sprænge den Kobbermuur, der omgav dem, fordi de havde givet Tegn paa Livskraft. Men om Hundreder af Andre, der havde lagt Armene i Kors af Fortvivlelse, der have begaaet moralske Selvmord, der have gaaet til Kaukasus, gaaet tilgrunde paa deres Godser, i Spillehusene, i Kipperne — om alle disse Elendige, som Ingen har savnet, taler man ikke, og dog have de ikke lidt mindre end de Andre.

Hvad Adelen angaar, er denne Opdragelsesproces nu gjennemgaaet. Det civiliserede Rusland har nu kun tilbage at smelte sammen med Folket.

Det var først efter Revolutionen i 1830, at man med Forbauselse gjorde den Opdagelse, at det russiske Folk, saa ligegyldigt, saa uskikket til alle politiske Spørgsmaal, var i Besiddelse af flere Grundbetingelser for en ny social Organisation, end Europas Folkeslag. Man indvender herimod, at det ogsaa har beslægtede Elementer med adskillige af Asiens Folkeslag. Og man viser os Hinduernes Lands-Kommune, der har meget tilfælleds med vor.

Jeg er langtfra at ville nægte, at Asiens Folkeslag ere i Besiddelse af sociale Elementer, der overgaae de vestlige Folkeslags. Det Hæmmende for Asiens Folkeslag er ikke deres Kommune, men deres Ubevægelighed, Exklusivismen, Umuligheden af at løsrive sig fra det patriarkalske Liv, fra Raceinddelingen, men alt dette har ingen Magt hos os.

De slavoniske Folkeslag ere tvertimod i Besiddelse af en stor Bøielighed; deres Lethed i at tilegne sig Sprog, Skikke, Kunster og mekaniske Færdigheder er mærkelig. De akklimatisere sig ligesaa godt ved Jishavet som ved det sorte Havs Bredder.

I det civiliserede Rusland (hvor løsrevet det end er fra det egentlige Folk, repræsenterer det dog dette Folks Charakteer) finder man aldrig denne kjæringagtige Uforligelighed, denne servile Usselhed, som man ved hvert Skridt støder paa i den gamle Verden.

Det vækker vor Forbauselse at see den chinesiske Muur, som adskiller Europa og som synes uoverstigelig. Forstaar England og Frankrig det mindste af Tydsklands intellektuelle Bevægelse? Og disse to store Europas China'er forstaae hinanden endnu mindre gjensidig. Blot nogle Timers Reise fjernede fra hinanden, i uafbrudte Handelsforbindelser, nødvendige for hinanden, ere London og Paris mere adskilte end London og New-York. En Englænder af den lavere Folkeklasse betragter en Franskmand med en Mine af Overlegen- og halvvildt Had.

Den engelske Borger er endnu værre; han gjør Spørgsmaal, der vise en saa kolossal Uvidenhed om Nabolandet, at man ikke veed, hvad man skal svare. Franskmanden paa sin Side har den Evne at kunne leve fem Aar i Leicester-Square uden at forstaae det Ringeste af hvad der foregaar omkring ham. Hvorledes gaar det til, at Tydsklands Videnskabelighed, som ikke kan overskride Rhinen, gaar meget let over Volga og at den britiske Poesi, der lider ved at passere Kanalen, kommer uskadt over Østersøen? Og det under en mistroisk, vilkaarlig Regjering, der tager alle Forholdsregler for at adskille os fra Europa!

Hele vor private og offentlige Opdragelse har aabenbar et universelt Præg. Der gives ingen Opdragelse, der er mindre religiøs og omfatter flere Sprog, fornemmelig de moderne, end vor. Det er Peter den Førstes Reform, der var iøinefaldende realistisk, verdslig og almeeneuropæisk, der har paatrykt Opdragelsen dette Præg. Det var først under Keiser Alexander og henimod Slutningen af hans Regjering, at der oprettedes theologiske Læerestole ved Universiteterne. Nikolaus gjør store Anstrængelser for at modarbeide denne Retning i den offentlige Opdragelse; han har rammet den numerisk, men hvad hans politimæssige Orthodoxi angaar, tror jeg neppe det vil slaae Rødder; Brugen af de moderne Sprog ere bleven saa almindelig og saa nødvendig, at den ikke længer staar til at undertrykke. St. Petersburgs officielle Tidende udkommer paa Russisk, Fransk og Tydsk.

Vor Opdragelse har Intet tilfælles med det Samfund, Manden er bestemt til at leve i, og just derfor er den god. Opdragelsen løsriver den unge Mand fra en Jordbund, som hos os er umoralsk, danner ham til et Menneske, til et civiliseret Væsen, og sætter ham i Opposition til det officielle Rusland. Herved lider han meget. Det er en Bod for Fædrenes Synder, og deri maa den revolutionære Spire søges

*) Under nærværende Omstændigheder turde et Par af den russiske Landflygtige Alexander Hertzens Breve ang. hans Fædreland læses med Interesse. De have nylig staaet i Bladet „L'homme, Journal de la democratie universelle, der udgives af Victor Hugo og andre Flygtninger paa Den Jersey, og som har sat sig til Opgave, i enhver tænkelig Henseende at nedrive Keiser Napoleon, og med Eensidighedens Varme at anprise Revolutionen som en ønskelig permanent Tilstand. Skjønt disse Breve ogsaa røbe det eensidige demokratisk-revolutionære Standpunkt hiin Flygningkolonis Skribenter indtage, bære de dog ikke deraf slige vanzirende Mærker, som de fleste øvrige Artikler i hiint Blad. Bladets Redaktion har forudskikket Følgende: „Borger Hertzens Breve have, foruden Indholdets Værd og Originalitet, endnu en anden væsentlig Fortjeneste under de forhaandenværende Omstændigheder: de kaste et skarpt Lys ligetil Bunden af den næsten nye Verden, der hidtil har været ubekjendt, indhyllet i et mystiskt Mørke. Revolutionen vil der finde Kræfter, hvis Tilværelse den ikke kjendte og som den vil kunne drage sig til Nytte naar de forældede Riger og marvløse Styrelser er sjunkne afmægtige sammen. Fra Finland til Asiens yderste Steppe vil man efter denne Dag vide, hvorledes man skal slaae Rappel og forene Hærskarerne!"

*) Adelen er intet mindre end fortydsket, den er snarere forfransket: og om Regjeringen elsker Tydskerne, er det vist at Adelen afskyer dem.

Men den tungeste Tid ligger bag os; den lille Minoritet, der hidtil havde været aldeles løsrevet fra Nationen, mødte Folket netop der, hvor den troede at være længst fra det.

Med hvilken Forbauselse hørte man ikke vore Fortællinger om den russiske Kommune, om Jordeloddernes vedvarende Deling mellem Kommunens Medlemmer, om den simple Administration af en Starost, udnævnt ved Valg, om den almindelige Stemmeret i Kommunens Anliggender. Undertiden behandlede man os som om vi havde Syner, som om vi af lutter Socialisme havde mistet Forstanden. Men hvad hænder? En Mand, som Ingen mistænker for at høre til det revolutionære Parti Harthausen, Katholiken, Preusseren, Agronomen, Manden, der er Monarchiet saa hengiven, at han finder Kongen af Preussen altfor liberal og Keiser Nikolaus altfor meget Philantrop — offentliggjør tre Bind om Lands-Kommunen i Rusland.

De Kjendsgjerninger, vi have berettet, fremstiller han in extenso. Jeg vil ikke endnu en Gang gjentage, hvad jeg har sagt om den oprindelige Organisation af Kommunernes Selv-Regjering, hvor Alt skeer ved Valg, hvor alle ere Eiendomsbesiddere, skjønt Jorden ikke tilhører Nogen, hvor Proletairen er en Abnormitet, en Undtagelse. Du kjender den godt nok til at begribe, at det russiske Folk, halv knækket ved Livegenskabet og ganske af Regjeringen, der foragter og undertrykker det, ikke kunde følge de europæiske Folkeslags Exempel i deres revolutionære Phaser, der øieblikkelig vilde have angrebet den kommunale Organisation i dens Grundvold. Tværtimod — den Revolution, der nu fuldbyrdes, bevæger sig paa det samme Terrain og det vil vise sig hvad Resultatet vil blive.

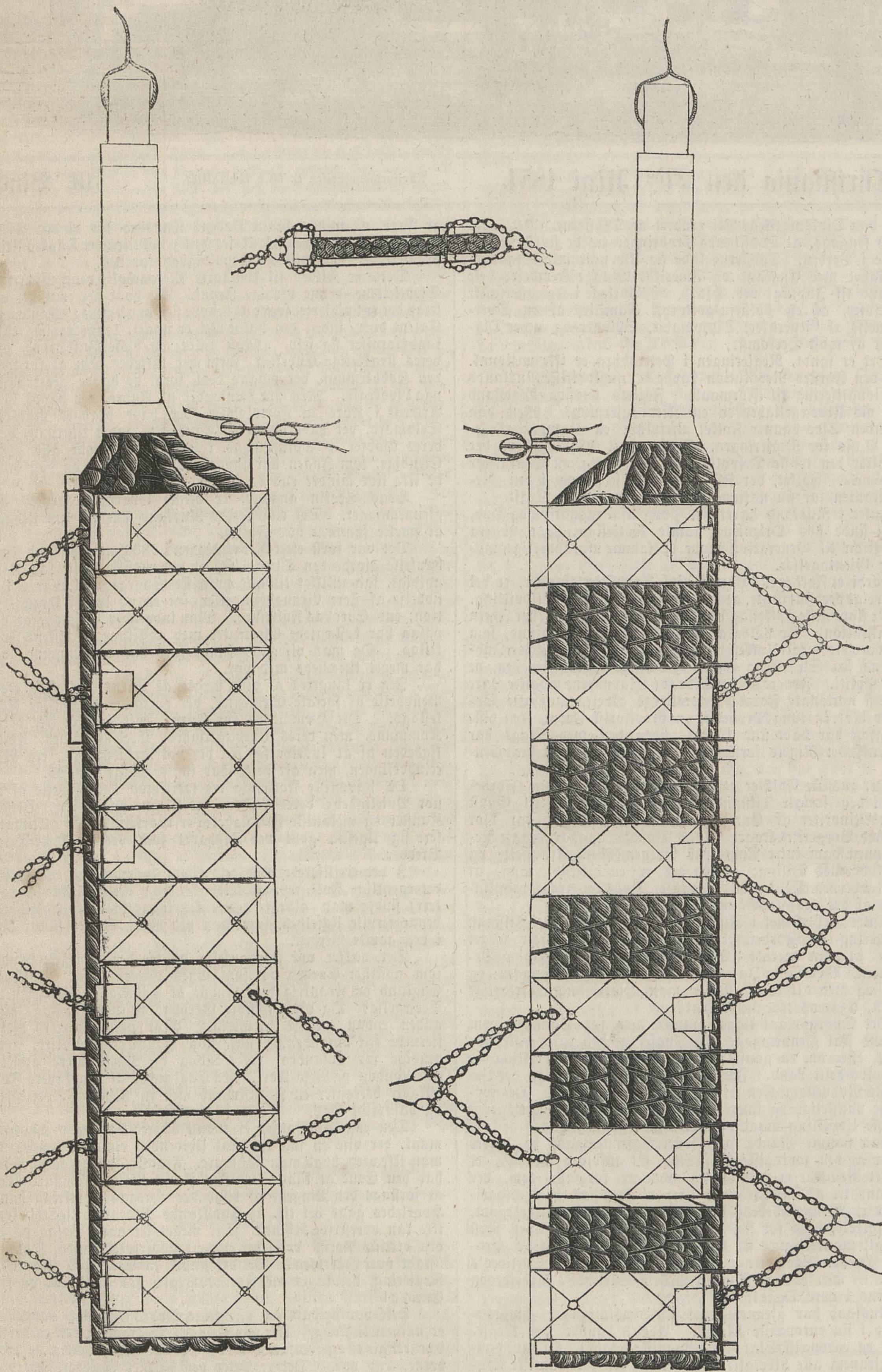
At bevare Kommunen og gjøre Individet frit, at udstrække Kommunens og Distriktets Selv-Regjering til Stæderne og til den hele Stat, at vedligeholde den nationale Eenhed, udvikle de personlige Rettigheder og bibeholde Jordens Udelelighed — dette er det revolutionære Spørgsmaal for Rusland — det er den samme Paastand paa at leve efter selvgivne Love, hvis ufuldstændige Løsning saa voldsomt ryster Vesten.

Staten og Individet — Magten og Friheden — Kommunismen og Egoismen (i Ordets dybeste Forstand) er den store Kamps, den store revolutionære Epokes herkuliske Støtter.

Europa tilbyder en lemlæstet og abstrakt Løsning. Rusland en anden, lemlæstet og barbarisk..

Revolutionen vil forene det Spredte.

De anglo-saxiske Folkeslag have opnaaet at emancipere Individet ved at fornægte Fællesskabet, ved at isolere Mennesket. Det russiske Folk beholder Fællesskabet ved at for-

nægte Individet, ved at lade Mennesket gaae op i det Almindelige.

Det Gjæringsmiddel, som skulde sætte i Bevægelse den hele Masse af Kræfter, der er gjorte uvirksomme ved den kommunale Patriarkalisme, er Principet om Individualiteten, om den personlige Villie. Dette Gjæringsmiddel trænger ind i det russiske Samfund udenfra, det inkarnerer sig i en revolutionær Czar, der fornægter Traditionen, Nationaliteten, og som deler Folket i to Parter.

Det russiske Rige er en Skabning af det XVIIIde Aarhundrede og Alt hvad der skabtes i hiin Tid bar i sig revolutionære Spirer.

Frederik den Andens Pebersvend-Palais og den Straffeanstalt, der tjente hans Fader til Palais, vare ingenlunde monarchiske som Eskurial eller Tuillerierne. Luften i det nye Kongerige var raa, morgenskarp, Alt havde et simpelt, tørt, positivt, rationelt Præg, og det er dette som dræber Religionen og Monarchiet. Ligedan i Rusland.

Peter den Første brød overtvært med den byzantinsk-moskovitiske Tradition. Manden af Geni elskede Magten høiere end Thronen, virkede mere ved Skræk end ved Majestæt, og foragtede den ydre Pomp, der spiller en stor Rolle i Monarchiet.

Det russiske Riges Organisation er i høieste Grad simpel. Det er Doktor Francia's Regjering paa Paraguay anvendt paa 50 Millioner Sjæle. Det er Virkeliggjørelsen af det bonapartiske Ideal: et stumt Folk, uden Rettigheder, uden Forsvarere, udenfor Loven og ligeoverfor dette Folk en Minoritet, beskyttet og hævet af Regjeringen og dannende Administrationen.

Rusland regjeres i bogstavelig Forstand af Adjutanter, Ordonnancer, Kopister og Stafetter. Senatet, Statsraadet, (en nyere Indstiftelse) Ministerierne ere ikke andet end Komptoirer, hvor man ikke raisonnerer, men handler, hvor man ikke overveier, men afskriver. Den hele Administration repræsenterer blot en Telegrapharm, ved hvilken Manden i Vinterpalladset forkynder sin Villie.

Denne Automat-Organisation kan endnu mindre angribes fra sin Basis end af Forbrydelsen. (Fortsættes.)

Nødror.

(Konstrueret af Kapt. Job. G. Lawton).

Den nordamerikanske Skibskapitain Job. G. Lawton har til den norske Regjering indsendt Model af et Ror, konstrueret af ham under følgende Omstændigheder. Skibet Warren afseilede fra Glasgow til New-York i Vinteren 1851 og fik svære Storme, i hvilke det mistede sin Formast og Bougspryd. Sex Dage derefter mistede det sit Ror, hvorfor der konstrueredes eet af et 10 Tommers Hamp-Kabbeltoug, Rujern etc., der fuldkomment svarede til Hensigten. Dette skede i Januar 1851 paa 42° 15′ n. Br,, 24° 20′ v. L. Warren seilede i 31 Dage med sit oprindelige Ror, 15 Dage uden noget og 63 Dage med Hjælpe-Roret, saaledes som Modellen viser, og ankom til New-York efter en farlig Reise af 109 Dage, med en værdifuld Vare-Ladning, samt Passagerer.

Ringen med Kjettingtaljer var sammensat af Læseilsbom-Jern, Mersseilsskjøder etc., der tjente som Hager og Sceptere. Træblokkene, der vise sig paa Taljerne, vare anbragte saaledes, at de hindrede Skamfilingen af disse. Hensigten med Taljerne paa Agterdelen af bemeldte Ror var at assistere Hjulet i haardt Veir, idet de lede fremad til en Udlæggerspire fra Agterstavnen, med udenbords Hjulrebsblokke; Hjulrebene føre ogsaa til en Udlæggerspire agter. Jernet anbragtes saaledes, at det hjalp til at sænke bemeldte Ror.

Marinedepartementet har, ved i Original at oversende til Indredepartementet ovenstaaende Beskrivelse tilligemed de her i formindsket Maalestok meddeelte Tegninger, gjort opmærksom paa dette Nødrors mulige Interesse for Handelsmarinen samt fremhævet, at det „i det Væsentlige er overeensstemmende med et saadant, hvoraf Tegning allerede findes i den af Kapitainerne Valeur og Krogh i Aaret 1847 udgivne Lærebog i Sømandskab."

Odessas Bombardement

hører for Tiden til de almindelige Konversationsemner, hvorfor en billedlig Fremstilling heraf, ledsaget af en kort Text, vistnok vil findes passende for nærværende Blad. Kun beklage vi, at Beretningen om Bombardementet her kommer sildigere end i vore Dagblade; men vi haabe dog, at enhver Sagkyndig ikke vil finde noget Besynderligt heri, da naturligviis Prospekter af Stæder ikke ere saa hurtigt udførte, som Oversættelser af en Rapport eller deslige.

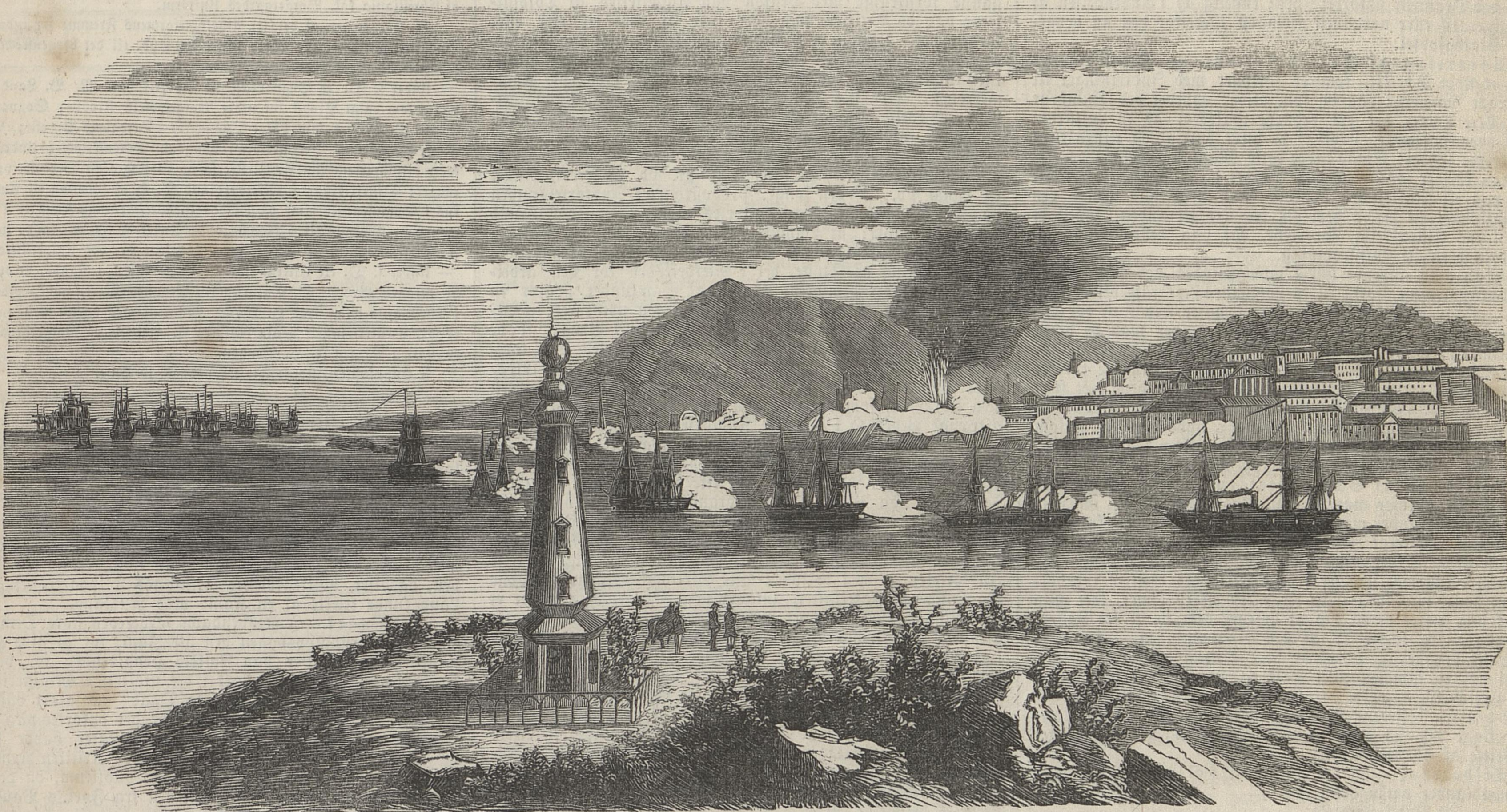
Odessa ligger i Statholderskabet Cherson i Sydrusland ved en Bugt af det sorte Hav. I ældre Tider var det kun et Fiskerleie; men i 1794, efterat Keiserinde Katharina ved Freden til Oczakow havde erholdt denne Landstrækning, hævede her sig en By, der siden hurtigen tiltog og under Ledelse af Hertugen af Richelieu, der af Keiser Alexander blev gjort til dens Gouvernør, fik en ganske ualmindelig Betydning.

Staden ligger paa en mod Havnen hældende Skraaning og er bygget med russisk Regelmæssighed, i en langagtig Fiirkant, med brede og lige, men ikke brolagte Gader, der skjære hinanden i rette Vinkler, og med næsten lutter toetages Huse. Havnen, der frembyder Læ for Vinden, er dannet ved to Moloer, rummer 300 Skibe og beskyttes ved Fæstningsværker. Ved dens ene Ende, ligeover for Fæstningen, ligger Lazarettet, paa en fremspringende Odde paa dens Sydside hæver sig et Fyrtaarn. Havnen blev i 1817 af Keiser Alexander erklæret for en Frihavn, hvilket betydeligt fremskyndede Stadens Handelsrørelse. Odessa har mange prægtige Bygninger, hvoriblandt kan nævnes den russiske Kathedral og Theatret, hvor russiske Stykker, italienske Operaer og græske Tragødier vexle med hinanden. Desuden har Staden gode Læreanstalter, hvoriblandt det af Hertugen af Richelieu stiftede Lyceum, Handels- og Navigationsskolen, et Institut for de orientalske Sprog og en stor jødisk Skole indtage en fremragende Plads. Midt i Staden er en smuk offentlig Have. Endelig eier Staden Søbade, betydelige Bryggerier, Brændeviinsbrænderier, Uld- og Silkemanufakturer samt Tobaksspinderier og Lysfabrikker. De fornemste Udførselsprodukter ere Kornvarer (blot af Hvede skal aarlig udføres omtr. 1 Million Sække) og Talg, begge Dele fra de frugtbare Egne i Lillerusland og Podolien. Hertil kommer Hør, Huder og Bygningstømmer, samt noget sibirisk Jern og Kobber. Indførselen bestaar fornemmelig i Kolonial- og Fabrikvarer.

Odessa staar i umiddelbar Forbindelse med Triest, Livorno, Marseille, Barcelona og London. Indvaanerne, hvis Antal anslaaes til 60—80,000, bestaae for en stor Deel af Franskmænd, Englændere, Tydskere, Italienere, Grækere, Armeniere og Jøder, i hvis Hænder tillige den fornemste Handel er. Byen har Mangel paa Brænde; indtil de sidste Aar led den ogsaa af Mangel paa godt Vand, men nyanlagte Vandledninger have bødet herpaa. I Omegnen boe Tydskere, Zigeuner og polske og russiske Bønder, hvis Stilling tildeels er saare ynkelig.

I den nærværende Krig var Odessa, hvad man ogsaa havde forudseet, den Stad, der først blev udsat for den engelsk-franske Flaades Angreb. Efterat denne havde ankret udenfor samme den 21de April og Indbyggerne kunde forudsee, hvad der vilde paafølge, begyndte en formelig Folkevandring ud fra Byen til de omliggende Landsteder. Man flygtede med Kister og Kasser, Sengklæder og Sengesteder, i en Hast, der drev Kjørselen op til den fabelagtige Priis af 12—13 Sølvrubler for en Fjerdingsveis Færdsel. Bombardementet begyndte om Morgenen den 22de, efterat først Admiralerne Dundas og Hamelin, uden at erholde Svar, havde tilstillet den russiske Overstkommanderende i Odessa, Osten-Sacken, en kategorisk Opfordring om Opreisning for den Krænkelse, der tidligere var bleven tilføiet en engelsk Fregat med Fredsflag, idet denne var bleven beskudt af Odessas Havnebatterier. Om selve Affæren hidsættes af Admiral Hamelins Rapport Følgende. „Overeensstemmende med de af Admiral Dundas og mig i Forening givne Ordres, havde de to franske Fregatter „Vauban", Kapitain d'Herbinghem og „Deskartes," Kapt. Darricau, tilligemed 2 engelske Fregatter „Tiger", Kapt. Gifard og „Sampson", Kapt. Jones, Senior for denne Division, Kl. 5½ om Morgenen lagt sig i 9 eller 10 Kabellængders Afstand foran det keiserlige Havnebatteri, der modtog dem med det første Kanonskud; Fregatterne svarede rafkt, men da

vore Kanoners Kaliber var større end de Fiendtliges, rammede vore Skud sikrere. Under denne Indledning til Kampen lagde det engelske Linieskib „Sanspareil" med Dampkorvetten „Higflyer" sig i yderste Skudvidde fra Batterierne, ikke for at deeltage i Kampen, men for i Tilfælde at tjene som Understøttelsespunkt for de kjæmpende Fregatter. Samtidig nærmede den franske Dampfregat „le Mogador", Kapt. de Vailly, den engelske Dampfregat „Terrible", Kapt. M'Cleverty, „the Furious", Kapt. Loring og „Retribution", Kapt. Drummond, den ældste Officier, sig Kamppladsen, for at deeltage i Striden, saasnart Admiralen dertil gav Tegn. Efterat Ilden havde vedvaret 1½ Time, rammedes „Vauban" af 3 gloende Kugler, af hvilke een rev nogle Stykker af Hjulene, og de øvrige tændte Ild paa dens Luvart-Side; man maatte tage sin Tilflugt til Pumperne for at faae Ilden slukket, men forgjæves; en af de rødglødende Kugler var trængt igjennem Tømmerets Yderklædning og foraarsagede en langsom indvendig Brand. Kapitain, Grev Bouët-Willaumez, Eskadrens Stabschef, som jeg havde befalet at blive tilbage ombord paa „Caton" for paa Stedet at vaage over alle Kampens Vendinger og gribe Forholdsregler i paatrængende Tilfælde, gik derpaa ombord i „Vauban" og befalede denne Fregats Chef at forlade Kamppladsen for nogen Tid, og forene sig med Eskadren for at faae den nødvendige Hjælp. Kort efter fik 2den Division, bestaaende af 4 Dampfregatter, Ordre til at understøtte de 3, der først vare sendte i Ilden, og Kl. 9½ begyndte de med Kraft at udføre dette Hverv. Kuglerne fra de 7 Fregatter faldt som Hagl paa Keiserhavnens Batteri og de af samme indesluttede Pakhuse og Skibe, hvor endog allerede alvorlige Tegn til Ildebrand begyndte at vise sig. Alle paa Odessahøiderne liggende Batterier begyndte nu ligeledes at fyre. Ikke langt fra Fregatterne gik 6 engelske Schalupper op til Havnen ved Nordvestfjerdingen af Broen, hvor Fienden ingen Kanoner har, og udsendte et stort Antal Kongreves-Raketter, der synes at have gjort meget god Virkning. — Det er Middag og „Vauban," der har faaet sin Brand slukket, forlader Eskadrerne for at gjenforene sig med de engelske og franske Dampfregatter, der kappes med hinanden i Kamplyst og dygtig Betjening af Skytset; den franske Dampkorvet „le Catlon" tager ogsaa for et Dieblik Deel i Striden. Kl. 1 er Ildebranden fuldstændig udbrudt i Krigshavnens Forraadshuse og Kaserner, hvis Tag styrte ned i Flammehavet. Næsten i samme Dieblik springer dette Havnebatteries Krudttaarn i Luften under de franske Sømænds Jubelraab „Vive l'Empereur," der ledsagedes af de engelske Matrosers Hurraer. Ødelæggelsesværket i Krigshavnen skrider hurtig fremad, under de fordoblede Lag af Fregatterne, der benytte sig af den ved Krudttaarnets Sprængning blandt Fienden fremkaldte Forvirring til at gaae 2 Kabellængder nærmere ind og med mere Virkning beskyde de 15 smaae russiske Fartøier, som laae indesluttede i Havnen. Da Fregatterne saaledes nærmede sig Handelshavnens Batterier, begyndte disses Ildsvælg, som havde tiet i nogen Tid, en meget levende Ild mod vore Fregatter, der nu ogsaa bleve beskudte af de paa Odessahøiderne opstillede Mortere. Men Fregatterne paaskynde ikke destomindre sit Ødelæggelsesværk og man kappes om hvo der kan manøvrere og kanonere bedst, snart kjæmpende for Anker og snart under Damp. I denne stedse mere indskrænkede Kreds, hvori 9 Fregatter bevægede sig, bemærkedes ikke en eneste falsk Manøvre. Et Dieblik forandrede Ilden fra nogle af disse Fregatter sin Retning, for at forjage et Feltbatteri, som Fienden havde opstillet paa høire Fløi paa Stranden, som Schaluperne havde nærmet sig med uophørlige Raketkast. Kl. 4 blev dette Batteri ved Bombekastene fra Fregatterne tvunget til at trække sig tilbage til det Ind e, efterat have været Aarsag til at nogle Huse i en Landsby bleve tændte af vore Bomber; alle vore Skud rettedes derpaa imod de russiske Fartøier, der endnu fløde paa Vandet i Krigshavnen. Henimod Kl. 4½ vare ogsaa disse et Bytte for Flammerne: Kort denne Havns Ødelæggelse er fuldstændig og Odessas Handelshavn, der i dette Dieblik var et let Bytte for os, vilde snart have fristet samme Skjæbne, saafremt vi havde givet Dampeskadren Signal, men da Hensigten med Bombardementet var fuldstændig opnaaet, gav Admiral Dundas og jeg tvertimod Signal til at holde inde med Ilden og vende tilbage til vort Flag. Saadan, Hr. Minister, er den Tugtelse, som vi have troet at burde give, ikke Staden, men Odessas Krigsoverster, paa Grund af deres Fornærmelser imod et af vore Skibe, der førte Parlamentærflag. Hverken de 36,000 Mand af Odessas Besætning eller de 70 Kanoner paa dets Forter og Batterier have kunnet frelse den keiserlige Krigshavn for den Vanskjæbne, hvortil vi havde overgivet den ved at lade den angribe af vore Dampfregatter. Det er iøvrigt ikke uden Forundring, at vi ikke have bemærket, at nogetsomhelst russiskt Flag fandtes paa Batterierne og Havnens Dæmninger og Skibe skjønt vi havde vore Flag oppe. En saadan Forglemmelse af Krigsbrug kan alene tilskrives den Uorden, der herskede i Staden fra Begyndelsen af Angrebet. Fiendens Tab af Mennesker maa have været betydeligt som Følge af de Explosioner og Ildebrande, der viste sig paa alle Kanter. Ombord paa vore Damp-Fartøier have vi intet Tab at tale om, skjønt Descartes fik 5 Kugler og Vauban og Mogador hver 4. Imidlertid har Vauban at beklage, at 2 af Mandskabet dræbtes og 2 saaredes som Følge af et Ulykkestilfælde med en af dens Kanoner. Ombord paa de engelske Dampere inskrænkede Tabet sig til en Død og 10 Saarede. — Flere Handelsskibe benyttede sig af Forvirringen til at undslippe af Handelshavnen, og deriblandt de 2 eneste franske Skibe, der laae i Fangenskab derinde. Igaar, 23de, brændte Keiserhavnens Bygninger endnu. Korvetten „le Fury," Kapt. Tatham, med min første Adjutant Linieskibslieutenant Garnoult ombord, fik det Hverv at undersøge de i Keiserhavnen afstedkomne Ødelæggelser. Den har indmeldt, at med Undtagelse af 2 eller 3, vare alle de i denne Havn liggende Skibe brændte eller borede i Sænk, at Batteriet paa Bryggehovedet ikke længere var til og at Admiralitets-Bygningerne vare tilintetgjorte eller fuldstændig ødelagte. Paa denne Udflugt kastede le Fury nogle Bomber paa det Sted, hvor Feltbatteriet viste sig i Gaar, og hvor man byggede nogle Værker af Træ. Disse Bomber nedsloge en Deel af Arbeiderne og jagede de andre paa Flugt." Tre Dampskibe efterlodes til at blokere Odessas Rhed. Ifølge Rapport fra Hamelin af 25de April havde de taget 4 russiske Handelsskibe, hvis Mandskaber uden Videre udleveredes til de russiske Autoriteter. — Den ved Bombardementet anrettede Skade paa Fæstningsværkerne bliver skyndsomt udbedret.

Odessa under den franske og engelske Flaades Bombardement.

Bemærkninger om Potetessygdommen.

(Af Thomtou J. Herapath).

I Chemical Gazette, Okt. 1853, Nr. 263 og 264 siger ovennævnte Forfatter, at hans Jagttagelser og Undersøgelser om Potetessygdommen have ført ham til følgende Resultater:

1) At denne Sygdom hos Poteterne (Meeldeig) hverken umiddelbart eller middelbart bliver bevirket ved Ødelæggelsen af et Snylteinsekt.

2) At den er Virkningen af en Art raadden Gjæring eller begyndende Dekomposition af de kvælstofholdige, d. v. s. æggehvideartede Bestanddele af Saften eller Cellernes Indhold.

3) At denne Dekomposition enten bevirkes umiddelbart ved en eiendommelig Sop, Botrytis infestans, eller, hvad der er sandsynligere, at denne Sop først viser sig, efterat Gjæringsprocessen allerede har varet en Tid, i hvilket Tilfælde den altsaa er en Virkning af og ikke en Aarsag til Sygdommen.

4) At Meelduggen kan frembringes ved længe fortsat og udelukkende Brug af dyrisk, kvælstofholdig Gjødning, fordi saadan Gjødning overinciterede Potetesplanten og gjorde den modtageligere for Sygdommen, og havde samme Virkning paa den, som et Overmaal af spirituøse Drikke paa den menneskelige Organisme; den skader nemlig Plantens Cellevæv og gjør Organismen ømfindtligere for atmosphæriske og andre Indflydelser.

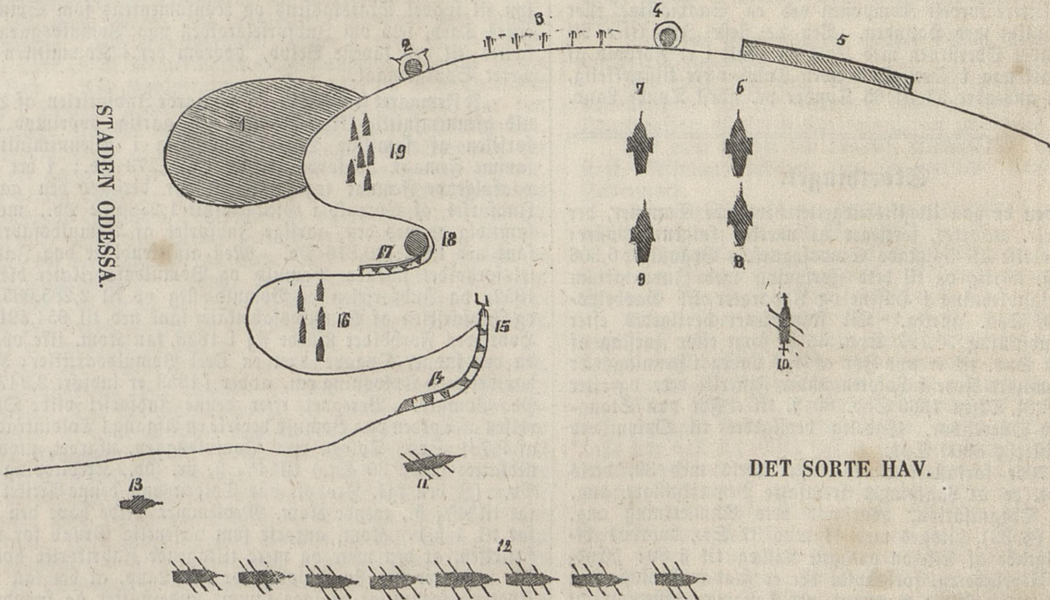
5) At man kun med stor Forsigtighed skal anvende dyrisk eller meget kvælstofholdig organisk Gjødning ved Dyrkning af Poteter og overhoved alle Rodvæxter; den bedste Gjødning for Potetes er nemlig de anorganiske Forbindelser, som man anvender og tidligere har anvendt i nogle af Fastlandets Stater.

6) At Sygdommen, hvor den engang er optraadt, bliver epidemisk.

7) At den, om den end ikke er smitsom, dog er kontagiøs.

8) At den kun lader sig udrydde ved at gjenoprette Plantens oprindelige Konstitution.

9) At dette ønskelige Resultat kun kan opnaaes ved Indførelsen af en anden Dyrkningsmaade end den, som for nærværende Tid er brugelig.

Plan over Odessas Bombardement.

1) Brændt Kvarteer. 2) Krudtmagazin, sprunget i Luften Kl. 9 Formiddag. 3) Haubitsbatteri. 4) Krudtmagazin. 5) Kulmagaziner, alle brændte. 6) Samson. 7) Vauban. 8) Descartes. 9) Tiger. 10) Caton, førende Ammunition. 11) Arethusa. 12) Den forenede Flaade. 13) Firebrand, kommende fra Konstantinopel. 14) Jordbatteri, fyrende hvert tiende Minut. 15) Telegraph. 16) Havn med franske, østerrigske og hollandske Skibe. 17) Jordbatteri. 18) Krudtmagazin, sprunget i Luften Kl. 1. 19) Havn for de russiske og græske Skibe, samtlige skudte i Sænk eller brændte.

10) At disse Forandringer i Dyrkningsmaader maa bestaae: a) i omhyggelig Tørring af Sættepoteterne, efter den i nogle Egne af Tydskland brugelige Fremgangsmaade; b) ved at udbløde dem en kort Tid i en fortyndet Opløsning af Kobbervitriol, omtrent af samme Styrke, som man bruger den ved Beitsning af Hvede; c) ved at dyrke dem i mager, tilstrækkelig udtørret (draineret) Jord; d) endelig i Anvendelsen af et uorganiskt Gjødningsmiddel, som oven omtalt, istedetfor den almindelige Staldgjødsel o. s. v., som man for nærværende Tid benytter.

Tilsidst foreslaar Forfatteren følgende Forsøg, for at opbevare Poteterne. Man opbevarer dem som sædvanligt, man anbringer i Midten af enhver Houg (svarende til Indholdet af en Sæk) en vis Mængde ulæsket Kalk, ikke i umiddelbar Berørelse med Knollerne, men nedlagt i et porøst Kar, f. Ex. en gammel flettet Kurv, der bliver bedækket og omgivet med et tykt Lag af Halm eller Hø. Derved holdes Poteterne tørre, og da ved Tilstedeværelse af Fugtighed i Luften Poteternes Dekomposition ved Forraadnelse bliver i betydelig Grad befordret, saa vil man paa denne Maade bortrydde en Hovedaarsag til deres Ødelæggelse. Kalken bliver borttaget, saasnart den har lædsket sig, og kan da endnu blive benyttet som Gjødningsmiddel; er det nødvendigt, erstatter man den med frisk. Forsøget lader sig let anstille og vilde ikke koste meget, selv i Stort; det kan aldeles ikke have nogen skadelig Følge og vil uden Tvivl give et fordeelagtigt Resultat.

I det følgende Nr. siger Forfatteren, at han senere har erholdt talrige Opfordringer til fuldstændigt at beskrive de af ham til Udryddelsen af denne Sygdom foreslaaede Forandringer i den almindelige Dyrkningsmaade.

Disse bestaae, som ovenfor er sagt, i: 1) en fuldstændig Tørring af Sættepoteterne; 2) i deres Beitsning med en fortyndet Opløsning af Kobbervitriol; 3) i Valget af en mager, god, ved Drainrør udtørret Jord; endelig 4) i Anvendelsen af en mineralsk eller uorganisk Kompost istedetfor den nu brugelige Staldgjødsel.

Udtørring af Sættepoteterne. — Dertil benytter man et stort Værelse, som er forsynet med Indretninger til at lægge Poteterne paa og som bliver ophedet ved Damprør eller flere Ovne, der ere ordnede saaledes, at en Luftstrøm gaar over Poteterne, hvorved de blive hurtigt og tilstrækligt udtørrede. I det Smaa lader dette Maal sig opnaae derved, at man lægger Poteterne paa Gulvet i et opvarmet Værelse eller paa en Maltkjølle, hvorved man dog maa bruge den Forsigtighed, at vende dem om fra Tid til anden, indtil de ere blevne tilstrækkelig udtørrede, for paa denne Maade at frembringe en fri Luftstrømning.

Man maa anvende stor Omhyggelighed ved Udtørringen af Sættepoteterne, fordi ellers Poteternes Livskraft bliver ødelagt. Naar man lader dem ligge længere Tid i en tør Atmosphære, ved maadelig Temperatur, erholder man de bedste Resultater; Temperaturen maa ikke overstige 35° Reaumur. Naar Operationen er bleven godt udført, saa ville de tørrede Poteter, efterat man i nogle Dage har indviklet dem i et fugtigt Klæde eller nedgravet dem i Jorden, ikke blive kjødagtige at føle paa og faae et friskt Udseende; hvorimod de, dersom man har anvendt en for høi Temperatur, efter denne Behandling blive forholdsmæssig haarde og tørre.

Beitsning af Sættepoteterne. — I 10 Pd. kogende Vand opløser man 1/4 Pd. Kobbervitriol og omrører det fra Tid til anden med en Pinde, indtil Vitriolen er fuldkommen opløst. Efterat Blandingen er bleven saa vidt afkjølet, at man uden Skade kan stikke Haanden ned i den, lægger man de tørrede Poteter i et Kar, hvori Beitsen indeholdes og hvori man lader dem ligge een til to Timer, idet man passer paa under denne Tid at omrøre dem to til tre Gange. Efterat de ere tagne op af Kobberopløsningen, lader man denne vel dryppe af, overstrør dem derpaa med lidt lædsket eller i Luften sammenfaldet Kalk og udplanter dem derefter paa almindelig Maade. — Naar man derimod ikke har anvendt den for bestrevne Tørring, saa maa man lade Poteterne ligge 30—36 Timer i Kobberopløsningen og anvende en Beitse af dobbelt Styrke.

Tilberedelse af en mineralsk Gjødning. — Man sammenblander omhyggeligt:

30 Pund Træaske,
15 Pd. brændte Been,
10 Pd. Gibs,
20 Pd. Kjøkkensalt,
30 Pd. i Luften sammenfalden Kalk, og
7 Pd. Natronsalpeter (Chilisalpeter).

Naar man udplanter Poterne, bringer man i ethvert Hul omtrent en halv Unze af denne Kompost, bedækker den med noget Jord og planter derefter Poteten paa sædvanlig Maade. Til at afmaale denne Gjødning betjener man sig af et lidet Blikbæger, som Arbeideren har hængende i et Bælte om Livet. Paa store Godser, hvor Poteterne blive lagte i Furer, kan man lettere fordele Komposten ved en Saamaskine eller som sædvanligt med Haanden. Ved de fleste Jordarter vil dog en simpel Overstrøen med Kalk og Salt i et Forhold af 2 Dele Kalk paa 1 Deel Salt uden Tvivl være tilstrækkelig, naar man anvender 55 til 66 Tønder pr. norsk Tønde Land.

Storthinget.

Foruden de paa Udgiftsbudgettet bevilgede Summer, der i forrige Nr. anførtes, fortjener at mærkes følgende Poster: Til Fuldførelse af Gaustads Sindssygeasyls Bygninger 6,306 Spd. 40 ß. aarlig og til dets Forsyning med Inventarium samt til Vandledning i Husene og Apparater til Gasbelysning 6,850 Spd. aarlig. Til Fyrvæsenet bevilgedes efter Kom.'s Indstilling 70,797 Spd. 56 ß. samt efter Forslag af Faye 2880 Spd. til et nyt Fyr af 4de Orden i Henningsvær og nogle mindre Fyre i Lofoten under Fiskeriet der, og efter Forslag af R. Olsen 1366 Spd. 80 ß. til et Fyr paa Stangholmen ved Østerriisør. Endelig bevilgedes til Opsyn ved Vaarsildfiskeriet 8000 Spd.

Den 20de forkastede Odelsthinget deels med 39, deels med 43 St. de af Lagthinget fremsatte Bemærkninger ang. Sorettens Organisation, hvorimod dets Anmærkning ang. Arveloven (§ 33) antoges med 41 mod 37 St., hvorhos bifaldtes følgende af Eliesen optagne Tillæg til § 80: „Endvidere kan Arveladeren, forsaavidt der er saadan Arving, som i denne §'s andet Afsnit er nævnt, ved Testament bestemme, at Mands Lod ogsaa efter Udløbet af de sammesteds ommeldte fem Aar skal beregnes til det Dobbelte mod Kvindes Lod."

I Odelsthinget foretoges den 22de Mai Indstilling fra Næringskom. No. 2 ang. de fremsatte Forslag om Indskrænkninger i Udskjænkning og Udsalg af Øl og Viin, ifølge hvilke Fattigkommisionerne i Landdistrikterne skulde tillades at paalægge Udskjænkerne et overordentligt Bidrag til vedkommende Fattigkasse fra 1—20 Spd. aarlig. Efter nogen Debatteren bifaldtes Kom.-Indst. saalydende: „I de Landdistrikter, hvor Misbrug med Udskjænkning og Udsalg af Viin finder Sted, skal det være vedkommende Fattigkommission tilladt at paalægge dem, som mod Betaling udskjænke eller sælge denne Drik, et overordentligt Bidrag til Fattigkassen, hvilket for hver Enkelt ikke maa være under 1 Spd. og ikke over 50 Spd. om Aaret. Forøvrigt iagttages ved Bestemmelsen af bemeldte Bidrag de Regler, som ere foreskrevne i Lov af 24de Sept. 1851 ang. Udskjænkning og Udsalg af Øl paa Landet."

I Storthingets Møde den 23 foretoges Toldkommitteens Indstilling ang. Toldtariffen. I Præmisserne behandler Kom. de fra mange Haandværkere indkomne forskjellige Andragender om Beskyttelsestold og viser Umuligheden af at fyldestgjøre dem alle, ogsaa blandt andet fordi Interesserne idelig krydse hinanden. Som Beviis herfor anfører Kom., „at det hyppigt hænder, at den ene Haandværker eller Industridrivende i sin Interesse fordrer Forhøielse i en Toldsats, hvor den Anden netop af samme Motiv kræver Nedsættelse. Den, hvis Næringsdrift er Kvægavl, saavelsom Slagteren, vil saaledes gjerne have en saa høi Told som muligt paa raa Huder. Garveren ønsker lav Told paa disse, men høi Told paa de garvede Huder, hvorhos han som Konsument ønsker Tolden paa Skomagerarbeide saa lav som muligt. Skomageren derimod vil have lav Told paa alslags især garvet Læder, medens han ikke kan faae Tolden paa færdigt Skomagerarbeide høi nok. I Spinderens Interesse er det, at Tolden paa Bomuldsgarn er høi, medens Væveren kræver netop det Modsatte, men derimod høi Told paa vævede Varer, hvorimod igjen Forbrugerne af disse Varer protestere. Liinfrøodlerens, Oliemøllerens, Sæbesyderens og Sæbekonsumenternes Interesser ere ganske forskjellige med Hensyn paa Ansættelsen af Toldsatserne paa de Artikler, som hver især af dem tilvirker eller forbruger." Blandt de bifaldte Indstillingsposter kan mærkes, at i Overeensstemmelse med den kgl. Prop. nedsattes Naturalisationsafgiften for Fartøier fra 5 til 2 Spd. pr. Kommercelæst. (Kom.'s Minoritet foreslog Naturalisationsafgiftens Ophævelse; Baggerud, at den skulde nedsættes til 2 Spd. pr. K. L. for Skibe paa 100 K. L., men at 5 Spd. skulde bibeholdes for Skibe derunder.) Indførselstolden paa Bomuld fastsattes mod 4 St. til 1/2 ß. pr. Pd. og Kreditoplaget til 4,800 Pd. „I den kongl. Proposition er Indførselstolden paa denne Artikel foreslaaet aldeles ophævet. Som Grund herfor er anført: at Bomuld er et Raaprodukt, der ikke kan frembringes her i Landet, men i betydelig Mængde anvendes til Tilvirkning af Stoffe, der i Særdeleshed for den arbeidende og mindre bemidlede Klasse af Samfundet udgjør en væsentlig Deel af hvad der uomgjængeligen udfordres til Beklædning og andet næsten ligesaa nødvendigt Brug; at de indenlandske Bomuldsspinderier og Væverier ved den foreslaaede Nedsættelse i Tolden paa Bomuldsgarn og Bomuldstøier ville berøves en Deel af den Beskyttelse i Konkurrencen med Udlandet, som de nu besidde, og derfor saameget mere tiltrænge Vederlag i den frie Indførsel af Raamaterialet.

„Af omtrent lignende Hensyn foreslog Regjeringen for 13de ordentlige Storthing Tolden paa Bomuld nedsat fra 1/2 til 1/4 ß. pr. Pd., hvilket dog ikke blev bifaldt, hvorimod Toldsatsen paa Bomuld blev uforandret hvad den havde været siden 1842, da den blev nedsat fra 1 til 1/2 ß. pr. Pd. Nærværende Kommittee, der med foregaaende Toldkommitteer erkjender Rigtigheden af det Princip, saavidt muligt at lette Indførselen af de i de indenrigske Virksomhedsgrene fornødne Raastoffe og Materialier, antagrr dog ikke, at man under et tilbørligt Hensyn til vort nærværende Skattesystem, nemlig gjennem Tolden hovedsageligen at tilveiebringe de udfordérlige Statsresourcer, ret vel kan skride til fuldkommen Ophævelse af al Told paa Raastoffe, især naar disse indføres i en saa stor Mængde, som Tilfældet er med Bomuld. Indførselen af Bomuld er nemlig især i de 3 sidste Aar stegen i en betydelig Grad som Følge af vore Bomuldsspinderiers store og aarlige tiltagende Forbrug heraf til indenrigske Fabrikata, hvis Tilvirkning her i Landet ved den høie Told, hvormed ligeartede udenrigske Fabrikata ere belastede, igjen i særdeles betydelig Grad have bevirket Formindskelse i Indførsel af saadanne Stoffer fra Udlandet, hvorved Statskassen har tabt en stor Deel af den paaregnede Told af Bomuldsvarer. Man bør derfor formeentlig saa meget mindre beslutte sig til at ophæve Indførselstolden paa Bomuld, som den forøgede Indførsel heraf medfører en forholdsviis Aftagen i Indførselen af Bomuldsfabrikata fra Udlandet, og derved atter en Formindskelse i Toldintraderne. Bibeholdes den hidtilværende Told paa Bomuld af 1/2 ß. pr. Pd., hvilket Kommitteen tillader sig at foreslaae, og som, naar Varen ansættes til en Værdi af 15 ß pr. Pd., ikkun udgjør omtrent $3\frac{1}{4}$ pCt., saa er derved formeentligen taget et tilbørligt Hensyn til saavel Statskassens og Konsumentens som Spinderiernes Tarv, selv om Indførselstolden paa Bomuldsgarn ansættes til det laveste Beløb, hvorom der i Kommitteen har været Spørgsmaal.

„I Femaaret fra 1841—45 udgjorde Indførselen af Bomuld gjennemsnitlig ikkun 299,186 Pd. aarlig, hvorimod Indførselen af samtlige Bomuldsfabrikata i Gjennemsnit for samme Femaar udgjorde aarlig 1,678,573 Pd.; i det næst paafølgende Femaar fra 1846—50 var derimod den aarlige Indførsel af Bomuld i Gjennemsnit 1,238,812 Pd., medens samtidig dermed den aarlige Indførsel af Bomuldsfabrikata sank ned til 1,440,876 Pd. Mest afstikkende er dog Indførselsforholdet imellem Bomuld og Bomuldsfabrikater blevet i 1852, da Indførselen af Bomuld steg op til 2,285,085 Pd. og Indførselen af Bomuldsfabrikater sank ned til 954,491 Pd. Hvorledes Forholdet stillede sig i 1853, kan Kom. ikke opgive, da den savner Opgave over en Deel Bomuldsartikler; Kom. har derimod Oplysning om, at der i 1853 er indført 2,347,494 Pd. Bomuld. Beregnet efter denne Indførsel vilde Ophævelsen af Tolden paa Bomuld bevirke en Afgang i Toldintraderne af 9,781 Spd. Tolden paa Bomuldsgarn, ufarvet, utvundet nedsattes (mod 30 St.) til $4\frac{1}{2}$ ß. pr. Pd., Kreditoplag 450 Pd. (I den kgl. Propos. var Tolden paa denne Artikel ansat til $4\frac{3}{4}$ ß., tvende Kom. Medlemmer vilde have den nedsat til 4 ß.) Kom. anførte som væsentlig Grund for Nedsættelsen, at den mere og mere tiltagende Fabrikdrift hos os ikke medfører saa store Goder for vort Land, at det kan være klogt og fornuftigt at søge samme understøttet og fremdrevet ved altfor høie Toldsatser paa Statskassens, Huusflidens og Konsumenternes Bekostning. Ved at holde fast paa det nærværende for Bomuldsfabrikkerne fordeelagtige Beskyttelsessystem kan Staten lettelig fremkalde en saa stor Tilvært i Fabrikkernes Antal, at disse, der ikke ville eller kunne udholde Konkurrence paa de udenlandske Markeder, og som derfor maae indskrænke sig til det indenlandske Forbrug, kunne komme til at kvæle hinanden indbyrdes. Ved Forhandlingerne ang. disse Toldsatser kjæmpede især J. Sverdrup for den høiere Told paa Bomuldsgarn.

Norge.

Christiania. Det akademiske Kollegium har under 23de Mai bestemt følgende Priisopgaver til Konkurrence om de af H. H. Kronprindsen udsatte Guldmedailler: 1) En dogmatisk Udvikling af det kirkelige Embedes Begreb. 2) Om Beviismidlerne i Misgjerningssager efter Magnus Lagabøters og Christian den Fjerdes Love. 3) Hvilke Bidrag har den nyere Chemi og Mikroskopi ydet til vore Kundskaber om Sygdommenes Væsen, til deres Diagnose og Behandling? 4) Om det etymologiske Studiums rette Methode og videnskabelige Betydning. 5) De mangfoldige Overeensstemmelser, man har fundet mellem Lovene for Lysets og den straalende Varmes Forplantning, have fremkaldt Tanken om disse to Naturkræfters Identitet. Man forlanger en Udvikling og Prøvelse af de Grunde, der tale for eller imod Antagelsen af en saadan Identitet. 6) At underkaste de forskjellige Theorier, der ere fremsatte om Dannelsesmaaden af de uskiklede Bergarter i Christianias Overgangsformation, en videnskabelig Prøvelse, samt veie dem mod hinanden. — Ligeledes har Kollegiet til Konkurrence om Professor Skjelderups Guldmedaille udsat følgende Priisopgave: „Det nuværende Standpunkt af vor Kundskab om Blodberedningen."

— Den 16de afgik Dampskibet Gler fra Throndhjem til Vardøhuus Fæstning med et Kompagni Infanteri og endeel Krigsmateriale.

— Under 28de Mai er Rolf Olsen som Underretssagfører forflyttet fra Nedenæs og Robygdelagets Amt til Akershuus Amt.

— Under 16de ds. er udkommet en kgl. Resol. angaaende Forandringer af Christiania kgl. Borgergardes Uniform.

— S. D. er der af det til Afholdsreformens Fremme for indeværende Budgettermin bevilgede Beløb stillet 300 Spd. til det bergenske Afholdenhedsselskabs Raadighed.

— Under s. D. er Sognepræst til Frederikshald M. B. Landstad udnævnt som valgt Provst for nedre Borgesyssels Provsti; Sognepræst til Tönset B. Müller som valgt Provst for Østerdalens Provsti; Byfoged F. C. T. Abel til Sorenskriver i Lyngdals Sorenskriveri; Underretssagfører i Finmarkens Amt C. C. Kjerschow til Foged og Sorenskriver i Varanger; Distriktslæge i Midthordland S. H. Hannestad til Amtsphysikus i Smaalenenes Amt og Skibsassuranceforenings-Kasserer i Drammen Chr. Gjessing til Dispacheur. — Under s. D. er Kand. theol. R. T. Nissen konstitueret som Lektor i Theologi her ved Universitetet.

— Under s. D. ere Efternævnte meddeelte Afsked i Naade: Provst i Robygdelagets Provsti S. Salvesen fra Provsteembedet, anden Raadmand i Christiania Magistrat H. V. D. Mandall med aarlig Pension af 400 Spd., Distriktslæge i vestre Ryfylke C. Hansen og Borgerbevæbningskapitain i Bergen J. H. Bentzon.

I **Hønefossen** nedbrændte i Onsdags 19 Huse.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Ifølge Efterretninger fra Newyork blev Kalorikskibet „Ericsson" under en Prøvetur kastet paa Siden af et Vindstød og fyldt med Vand, saa at det sank. Man haabede dog, at faae det reddet.

— Morn. Chron. udvikler de for de krigsførende vestlige Magter forbundne Fordele ved at Sverige vilde optræde i Forening med dem, da Petersburg i saa Fald kunde trues fra Landsiden, og viser, hvilke Fordele (Finlands Tilbageerobring) dette Land kunde trække af en Kamp mod Rusland.

Danmark. I Kjøbenhavn forberedes store Demonstrationer til Grundlovsdagen den 5te Juni, for at give Kongen iøinefaldende Beviser paa Folkets Hengivenhed for ham og Forfatningen og sætte Skræk i det ufolkelige Ministerium.

— Hostrups Drama „Drøm og Daad" har gjort Lykke paa det kgl. Theater i Kjøbenhavn, hvor det opførtes paa samme Tid som her i Christiania (idet vort Theater havde tilkjøbt sig Stykket i Manuskript af Forfatteren.) Kritiken dernede betragter det derimod med andre Øine end Publikum, og den Berlingske Tidende finder, at Forskjellen fra Forf.'s Vaudeviller kun er ydre og tilsyneladende og gjør det til et noget nær mislykket Produkt.

— Den franske Østersøflaade løb den 20de ind til Kiel.

Østerrig. En Udskrivning af 95,000 Mand er paabudt. Østerrigs Optræden i antirussisk Retning maa nu ansees for saagodtsom vis.

Rusland. Englænderne have erklæret Riga, Libau og Windau i Blokadetilstand. I Libau have de forlangt Udlevering af Skibene, og i Tilfælde af Vægring truet med Bombardement. Russerne valgte den sidste Udvei.

— Kronstadts Fæstning og Forter ere nu besatte med hvad der kan rummes, 10,000 Mand. Paa Øerne vestenfor Fæstningen er opslaaet Telte, hvori Tropper ligge, og hele Kysten vrimler af Krigsfolk. — I de østlige Distrikter er paabudt en ny Udskrivning af 9 Mand for hvert 1000 christne Individer og 10 for hvert 1000 Jøder.

Tyrkiet. Ved Nikopolis have nok Russerne lidt et betydeligt Nederlag; deres Tab der ansættes til 1500 Døde.

— Engelsk-franske Tropper er ankomne til Varna.

— 2000 græske Eventyrere have gjort et Indfald i Makedonien og indebrændt 150 Tyrker, Mænd, Kvinder og Børn, som havde taget sin Tilflugt til en Kirke.

— Under europæiske Officierers Ledelse have Tscherkesserne deels gjenopbygget de af Russerne ved det sorte Hav ødelagte Forter, deels ere de ifærd dermed.

— Ved Djurgevo har Said Pascha været heldig i et Angreb paa Russerne og deres Skandser.

— En engelsk Dampfregat paa 16 Kanoner og med en Besætning af 15 Officierer og 385 Mand er kommet paa Grund ved Odessa og Mandskabet har maattet overgive sig til Russerne.

— De forenede Flaader have efter Odessas Bombardement seilet til Sebastopol, hvis ydre Fæstningsværker de ogsaa skal have begyndt at beskyde.

— Silistria beskydes fremdeles, og Fæstningen skal være i saa betrængt Stilling, at man frygter for dens Overgivelse. Staden selv skal allerede være forvandlet til en Grushob ved Russernes Brandraketter og gloende Kugler.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Andet Raadmandsembede i Chra. Magistrat med omtr. 816 Spd. i Indtægter.

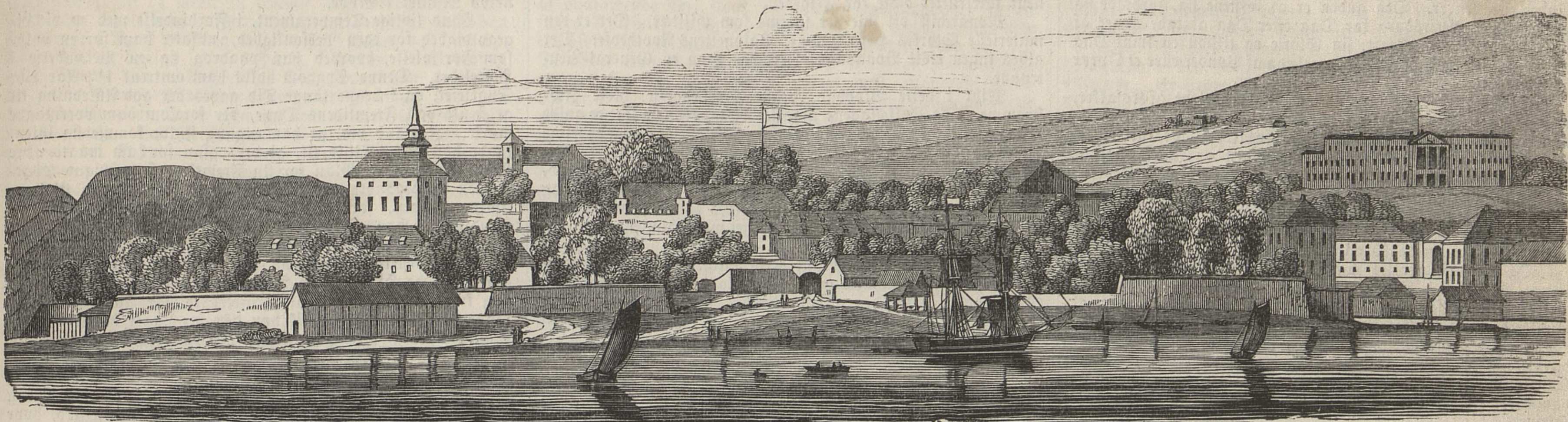
Midthordlands Distriktslægeembede med 240 Spd. i Gage.

Vestre Ryfylkes Distriktslægeembede med 240 Spd. i Gage.

En Underretssagførerpost i Nedenæs og Robygdelagets Amt.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 22. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 3die Juni 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Rusland og den gamle Verden. — Overlæge Danielssen. — Morlachernes Blodhævn. — Literatur og Kunst. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Rusland og den gamle Verden.

(Slutning fra f. Nr.)

Naar i Monarchiet Monarchen dræbes, forbliver Monarchiet. Naar hos os Keiseren dræbes, forbliver Disciplinen, den bureaukratiske Orden — forudsat at Telegraphen spiller — bliver den adlydt.

Man kan den Dag imorgen forjage Nikolaus og sætte Orloff eller Gud veed hvem paa hans Plads uden mindste Rystelse. Forretningerne ville gaae deres Gang med den samme Nøiagtighed, Maskinen vil vedblive at være i Bevægelse, at afskrive, at melde, at svare — Maskinisterne ville vedblive at stjæle og spille de Ivrige.

Keiserinde Katharina den Anden blev greben af Rædsel over denne stumme, ubegrændsede Lydighed af Agenter og Slaver, der tjene d e n, som befaler og hvis Lydighed selv overlever Herren. Hun vilde hæve Adelen til en mere uafhængig Tilværelse for at have en Omgivelse, der frivillig sluttede sig til hende og Thronen og som hun kunde stole paa. Kopisternes og Profossernes Taushed forfærdede Peter den Tredies Gemalinde! Det var under den samme Taushed at Alexis Orloff kvalte sin fangne Herre, at Kopisterne skreve: „Hans Majestæt værdigedes at opgive Aanden" og Profosserne expederede dem, som mindst ventede det.

De nye Organisationer vare i Sandhed selsomme, forbausende. Man har aldrig grundet alvorlig over deres excentriske Charakteer, der var en udenlandsk Blanding af Demokrati og Aristokrati, af det mest ubegrændsede Despoti og af en udstrakt Valgret, af Johan den Forfærdelige og Montesquieu.

Alle disse Institutioner bære det dobbelte Mærke af Peter den Førstes Periode og af lidet udviklede nationale Institutioner der bleve til ved Indflydelsen af Vestens Ideer og som paa sin Kant modificerede disse i en Retning, der var dem stik modsat.

Dommere, der ere valgbare og valgbare for sex Aar, tilhørende de tre Klasser: Adel, Borgere og Bønder, og aldeles ingen dømmende Stand! Enhver, der har Ret til at deeltage i Valgene, kan udnævnes til Dommer. Denne Mangel paa en fast Dommermyndighed er en af de vægtigste Eiendommeligheder. En Fiende mindre — og hvilken Fiende? Præstens verdslige Sidestykke, den m e n n e s k e l i g e L o v s mystiske Vogter, der har Monopol paa at dømme og fordømme, paa at forstaae ratio scripta. Det er besynderligt at see afskedigede Kavaleriofficierer blive Dommere ved Valg, uden at kjende det mindste til Love og Rettergang, men paa den anden Side er det sørgeligt at erklære enhver Mand uduelig til at fælde en Kjendelse med Undtagelse af Korpset i den sorte Kjole, der er bleven opdraget ad hoc. Dersom de valgte Dommere ere uduelige, saa destoværre for Vælgerne, de ere myndige og vide hvad de gjøre. Men, — vil man indvende, — Lovkyndighed kommer ikke med Skjægget, Lovene ere saa indviklede, og der udfordres lange Aars Studier for at finde sig tilrette i Jurisprudentsens Labyrinth. Det er sandt, men den Følge, man kan uddrage deraf, er ikke at man fra Barndommen af skal opdrage en Klasse til at kjende disse Love, men at man skal kaste disse Love paa Ilden. Menneskenes Forhold til hinanden ere ganske simple. Det er Formaliteterne, det Overleverede, Lovkyndighedspoesien, Jurisprudentsens fioriturі, der gjøre Spørgsmaalene indviklede.

I Rusland dannes Domstolen af et Medlem, udvalgt af Adelen, et andet, udvalgt af Borgerne og et tredie, udvalgt af de frie Bønder. Adelen udvælger to Kandidater til Præsidentværdigheden. Regjeringen udnævner den Ene af dem og sender paa sin Kant en Prokurør, der er beklædt med Myndighed til at forhindre den endelige Afgjørelse af enhver Sag og indsender Beretning derom til Senatet.

Naar man erindrer, at Prokurørerne ogsaa høre til Adelen, er det indlysende, at saavel Dommeren af Borgerstanden som Dommeren af Bondestanden i ethvert Oppositionstilfælde see deres Virksomhed hæmmet. De have imidlertid fuld Ret til at nedlægge Protest og gjøre Indberetning til Senatet. De benytte dog sjelden denne Ret. Grunden dertil er simpelthen den, at Senatet, der ikke indeslutter noget folkeligt, ved Valg indkommet Element, altid er af samme Formening som den adelige Fraktion og Regjeringspartiet. Hvad der for Øieblikket beskjæftiger os, er det N o r m a l e og ikke Misbrugen. See hen paa Fremtiden, paa den Mulighed til Magt, der er indesluttet i denne Ramme, og ikke paa den nuværende Anvendelse. For to Aar siden blev en Hædersmand, en stræng samvittighedsfuld gammel Kjøbmand i Moskau valgt til Maire i denne Stad. Mairen i Stæderne har Overopsynet med Stadens Pengevæsen, bestyrer Indtægt og Udgift. I Almindelighed er det en eller anden Millionær, der holder af at spille en Rolle ved de officielle Fester, der kaldes til denne Værdighed; han giver uhyre Dineer, uhyre Baller og underskriver Alt hvad Regjeringen forlanger og Embedsmændene ønske. Mairen i Moskau Chestaffe, opfattede sit Embede anderledes. Han stækkede saaledes Vingerne paa de officielle Tyve, at General-Politichefen erklærede ham Krig paa Liv og Død. Kjøbmanden modtog Krigserklæringen og Kampen endte med Politi-Chefens fuldkomne Undergang.

Men det er ikke alene Dommerne, der udnævnes ved Valg. Politimyndigheden i Distrikterne overdrages ligeledes ved Valg. Politi-Kapitainen og tildeels hans Embedsmænd udnævnes af Adelen.

Der, hvor Distrikts-Politiet ophører, begynder Lands-Kommunen med sine Særegenheder: sin valgte Starost, sit valgte Politi, sin Forsvinden af Individet for at befordre en traditionel, national Kommunisme. Der, hvor paa den anden Side Regjerings-Centralisationen begynder, det vil sige et Skridt høiere oppe end Provindsernes Lokal-Administration, der ender hvert Spor af den individuelle Ret — Individet absorberes aldeles, tilintetgjøres af Diktaturet i Petersburg i Kraft af det mest obsolute Autokrati, der ikke indeholder nogetsomhelst slavonisk Element.

Den eneste Mark, hvor Ideerne om den personlige Ret og de revolutionære Ideer kunne slaae Rod, er blandt Adel og Borgerstand.

Borgerstandens Indflydelse er mindre i Rusland end i Europa, ikke alene fordi den industrielle Udvikling er ringere, men ogsaa fordi den høiere Borgerstand let optages i Adelsstanden (alle Statens Embedmænd, de rigeste Kjøbmænd, Kunstnere, Indehaverne af Ordener, o. s. v.).

Vi kjende endnu ikke vor Borgerstand som moralsk Magt. Ved alle Leiligheder har den vist sig overordentlig konservativ, orthodox servil og mere patriotisk end behøvedes. Undertrykt, skjulende sin Rigdom og skjulende sig for sig selv, forholder den sig stum, gjør sig saa liden som mulig, bygger Kirker, uddeler Almisser til Fattige og Fanger, gjør Embedsmændene Foræringer og — sammendynger Millioner. Det er først den unge Generation, der har modtaget en aldeles europæisk Opdragelse, der vil dele vore revolutionære Ideer.

Adelen hos os er snarere en Administration end et Aristokrati. Fødselen, Titelen af Prinds eller Greve, Navnets Ælde, Eiendommenes Udstrækning, give intetsomhelst Privilegium. Det er blot Tjenesterangen, der giver Previlegier. Naar to Generationer af Adelige ikke have tjent Staten, kan Regjeringen berøve Arvingerne Adelsværdigheden.

At tjene Staten har imidlertid i Rusland ikke samme Betydning, som Franskmanden lægger i dette Ord, det vil sige: være en af Regjeringens Haandlangere, Magtens blinde Redskab. Alle Konspiratørerne fra 14de og 26de December stode i Statens Tjeneste. Den offentlige Mening gjør den bestemteste Forskjel mellem de virkelige ivrige Embedsmænd, Embedsmændene af T i l b ø i e l i g h e d, og de Embedsmænd, der ikke ere noget af alt dette. De første ere undertiden frygtede, men aldrig agtede. De andre danne næsten udelukkende det uafhængige Selskab i Hovedstæderne og Provindserne. Denne Klasse er temmelig talrig dersom man indbefatter Officierne, der ere langtfra at være servile og slette ligesom de civile Embedsmænd, Mænd, der ere traadte ud af Tjenesten i en Alder af 25 til 26 Aar, og Eiendomsbesidderne, der forblive paa deres Godser og ikke træde i Statens Tjeneste uden naar de udvælges af Adelen.

Det er i denne Klasse, at den universelle Opdragelse, Sprogdannelsen, har udviklet de mest uafhængige Mænd i Europa. Det knusende Despoti, det bundne Ord, Nødvendigheden af altid at være paa sin Post, har vænnet Tanken til en Koncentration, til et indre Arbeide, dristigt og fuldt af Had. Den moderne Literatur har draget Forhænget tilside for de vældige Lidenskaber, der have samlet sig i det russiske Bryst. Den civiliserede Minoritets Opinion stadfæster dette Faktum. Uden Frygt og uden Samvittighedsskrupler gik man i Politikken lige til Socialisme, i Philosophien til Realisme, til Fornægtelsen af enhver Religion.

Socialismen forenede de europæiske Revolutionære med de panslavoniske Revolutionære.

Socialismen førte det revolutionære Parti tilbage til Folket. Dette er saare betydningsfuldt. Medens Socialismen i Europa fremstiller sig som en Tvedragtsfane, som en Trudsel, viser den sig hos os som Revolutionernes Regnbue, som en Forjættelse og et Haab.

Efter dette flygtige Overblik paa Elementerne i det russiske Samfundsliv vil Du let indsee, at det er en absolut Umulighed at gjøre et Skridt videre uden at være midt inde i en revolutionær Phase eller i europæisk Krig.

Alle Livsspørgsmaal ere saaledes stillede, at deres Løsning uundgaaelig fører os til en social Reorganisation, med mindre denne forhales ved fiendtlige Sammenstød udenfra.

Bøndernes Emancipation, denne saa simple Ting i andre Lande, er umulig uden A f s t a a e l s e n a f J o r d e n; Emancipation m e d J o r d e n er partielt at berøve Adelen dens Eiendom.

Betingelserne for Adelens Existents ville ganske forandres og dermed dens Forhold til Regjeringen; Dommermyndigheden og Politiet er desuden i Adelens Hænder og Adelen i enhver Provinds er organiseret i Korpser, der have regelmæssige Møder, hvor Forhandlingerne foregaae i Marskalkernes Overværelse.

Dersom en energisk Mand sad paa den russiske Throne, vilde han sætte sig i Spidsen for den emanciperende Bevægelse og derved omgive Enden af Petersburgs Periode med sin virkelige Glorie; han vilde derved fremskynde den uundgaaelige Rystelse, der i Mangel af denne Mand, vil omstyrte Thronen, men hertil udfordres det at være Peter den Første og ikke Nikolaus.

Jeg vil tillade mig at udtrykke min Tanke nærmere. Det er ikke alene Absolutismen i og for sig, der i Rusland træder i Veien for ethvert Fremskridt. Vi have allerede sagt at Despotiet i Petersburg har sin diktatorisk-revolutionære Form, der ikke hviler paa nogen Tradition eller noget Princip — det er en Krigsmaskine, der kunde tjene til forskjelligt Brug. Men den forkastelige Retning, Regjeringen ligesiden 26de December har slaaet ind paa, sætter den ud af Stand til at gjøre noget Godt. Nikolaus er gaaet umaadelig tilbage og det med en Mangel paa Finesse, der er overraskende. Niolkaus vilde i Begyndelsen af sin Regjering være mere Czar end Keiser, men da han ikke erkjendte det slavoniske Element, lykkedes det ham ikke og han lod sig nøie med at forfølge enhver Higen efter Friheden, ethvert Ønske om Fremskridt og undertrykke Bevægelsen. Han vilde gjøre et militært Byzants af sit Rige. Derfra hans Parade-Orthodoxi, der er kold, isnende som Petersburgs Klimat. Nikolaus har ikke opfattet andet end Undertrykkelsen, Ubevægeligheden, den chinesiske Side af Spørgsmaalet. Der er i hans System intet Aktivt, selv intet Nationalt, han har ophørt at være Europæer uden at blive Russer.

Under sin lange Regjering har han antastet alle Institutioner, alle Love for at anbringe i dem et Dødens Element — for at slaae dem med Lamhed.

Adelen kunde ikke blive en afsluttet Kaste, da Rettigheden til at optages i Adelsstanden kan erhverves. Nikolaus gjorde Sit ved at fastsætte som Betingelse for den arvelige Adelsret Majorsrang i Armeen eller Statsraadsrang i den civile Tjeneste.

Før hans Regjering var enhver Adelig Valgmand; han indførte Valgcensus.

Før hans Regjering var hele Distrikts-Politiet aktivt; han udsendte Politi-Officianter (stanoii) fra Kronen under Overbefaling af Politi-Kapitainen, der udvalgtes af Adelen.

Før ham kjendte den russiske Kriminallov ingen Dødsstraf. Nikolaus indførte den for politiske Forbrydelser og Fadermord.

Kriminalloven kjendte heller ikke Fængsel som Straf — Nikolaus optog denne Bestemmelse.

Religiøs Tolerance var en af de stolte Grundpiller, hvorpaa Peter den Førstes Rige var reist. Nikolaus udgav en stræng Lov mod M æ n d, d e r s t i f t e R e l i g i o n.

Chartet, der var givet Adelen, tilstod den Ret til at leve, hvor den vilde og til at tage Tjeneste i fremmede Lande. Nikolaus indskrænkede Retten til at forandre Sted samt Tiden, man kunde tilbringe paa Reiser. Han indførte Konfiskationen.

Siden Peter den Tredies Død havde det hemmelige Kancelli, etslags verdslig Inkvisition, været afskaffet. Nikolaus har vakt det tillive igjen; han har dannet et heelt Korps af Spioner med eller uden Vaaben, hvis Opdragelse overdroges Benkendorff og som han senere betroede sin Ven Orloff.

Ved alle disse Midler har Nikolaus blot opnaaet at sætte Spærrer for Bevægelsen, at lægge Stene under alle Hjul og nu er han selv forbitret over at Intet vil gaae.

Nu vil han gjøre Noget, koste hvad koste vil, han sætter alle Kræfter til — Hjulene ville maaskee springe — Kudsken brække Halsen. I Kampen mod den gamle splittede, trætte, tæmmede Verden k a n h a n j o f a a e O v e r h a a n d.

Jeg har i mit første Brev sagt, at dersom der for det russiske Folk ikke gives mere end een Fremtid, gives der to Muligheder for Riget.

Jeg nærer den dybeste Overbeviisning om, at den russiske Imperialisme vilde sygne hen, og det meget hurtigt, ligeoverfor et frit Europa, hvis Lande vare saa nøie forenede,

som National-Forskjellighederne tillode det. Autokratiet i Petersburg er hverken et Princip eller et Dogma, det er en Magt, og for at forblive en Magt maa det altid foretage sig Noget. At gjøre Modstand, at spille Politi, er ikke at foretage sig Noget, og Materialierne til en anden Virksomhed fattes eller — indjage Frygt.

Ligeoverfor det revolutionære Europa gives der blot to Udveie for den russiske Imperialisme: den ene er at blive demokratisk og social Despotisme, Noget jeg ikke anseer for absolut umuligt, men som vilde gjøre Czarismen til noget ganske Andet end den er. Den anden er at forstene sig, forholde sig ubevægelig i Petersburg for Dag efter Dag at tabe noget af sin Indflydelse, sin Kraft, sin Glorie og tilsidst en smuk Dag at see sig forjaget af en Insurrektion af Bønder eller et Oprør af Soldater.

Næsten tyve Millioner Livegne, understøttede af Kosakker, dybt krænkede ved Tabet af deres Rettigheder og Friheder — understøttede af Dissidenterne, hvis Antal og moralske Kraft er betydelig og hvis Had til Regjeringen er uforsonligt — understøttede af en Deel af Adelen! Dette kan give Beboerne af Vinterpalladset noget at tænke paa.

Var ikke Pougatcheff fuldkommen Herre over fire Provindser i hele Maaneder? Det er sandt, de militære Forholdsregler ere nu tagne ganske anderledes end i 1777.

Og dog erindrer jeg meget godt Insurrektionen i de militære Kolonier i Staraia-Roussa i 1831 paa 150 Kilometres Afstand fra Petersburg og 450 fra Moskau, paa et Punkt, hvor en Masse Tropper til alle Tider ere stationerede. Insurgenterne afbrøde Forbindelsen mellem de to Hovedstæder, dræbte alle Officierer og indsatte etslags Regjering, der dannedes af Regimenternes Skrivere.

Siden have Ideerne gjort Fremskridt. Den russiske Soldat er ikke vant til at myrde Russer. Under et Opløb af Bønder paa den Tid, den nye Domaine-Styrelse indsattes, udsendte man et Regiment for at adsprede Oprørerne. Folket veg ikke tilbage, det skreg, det forlangte — jeg veed ikke hvad. Efterat have opfordret Folkehoben til at trække sig tilbage, befalede Generalen at lade Geværerne og sigte. Folkehoben rørte sig ikke af Pletten. Obersten kommanderede: „Fyr," men ikke et Skud løsnedes. Overrasket, forbauset gjentager Generalen med en rasende Mine: „Fyr." — Soldaterne satte Geværet for Foden og forholdt sig ubevægelige. Bleg som et Lig bad Generalen Oberst og Officierer om at holde denne Sag hemmelig. — Dette kan gjentages. Luften bliver saa frisk, saa elektrisk, naar der er Revolution i Europa. Med eet Ord, den russiske Imperialisme kan ved Siden af det revolutionære fri Europa blot friste en sørgelig midlertidig Existents. Den kan kun være kolossal og seierrig ved Siden af det reaktionære Europa.

Det monarchiske, men lidet krigerske Europa, vil ikke og kan ikke føre en alvorlig Krig med Czaren. Czaren paa sin Side kan ikke undlade at føre en Krig mod Europa medmindre Europa vil gjøre ham en Foræring med Konstantinopel.

Konstantinopel? Ja Konstantinopel. Han vil have denne Stad for at det russiske Folk kan vende Blikket mod Orienten; han vil have den for at understøttes til det Yderste af den orthodoxe Kirke og endelig — han vil have den af Instinkt, thi ogsaa han er i Grunden Bærer af en Skjæbne; uden at forstaae det, virker han til Fuldbyrdelsen af Historiens skjulte Formaal; han arbeider paa hurtigere at udhule den Afgrund, der skal opsluge ham eller hans Efterfølgere.

Den slavoniske Verdens Tid er kommen. Taboriten, Kommune-Manden føler sig betagen af Uro. Er det Socialismen, der har vækket ham? Hvor skal han plante sin Fane? Til hvilket Centrum skal han slutte sig?

Det er ikke Wien, rococo-tydsk Stad, det er ikke Petersburg, moderne-tydsk Stad, det er ikke Warschau, katholsk Stad, heller ikke Moskau, udelukkende russisk Stad, der kan gjøre Fordring paa at spille en Rolle som Hovedstad for de forenede Slavoner. Det er Konstantinopel, den orientalske Kirkes Roma, de græske Slavoners Centralpunkt, en Stad omgiven af en Befolkning af helleniske Slavoner.

De germannisk-latinske Stammer fortsætte det okcidentalske Rige — skulle Slavonerne fortsætte det orientalske Rige? Jeg veed det ikke, men Konstantinopel vil dræbe Petersburg.

Petersburg vilde være en Absurditet for et Rige, der var i Besiddelse af Konstantinopel; og et forklædt Holstein-Gottorp vilde være altfor latterligt til at være muligt. De hæderlige tydske Emigranter ville gjøre vel i at vende tilbage til deres Fædreneland, der har Brug for dem, eller maa indrette sig paa at hjælpe sig uden dem; men i dette Tilfælde vil det koste Strømme af Blod.

Høre I ikke saa tydelig som om det var bag eders Dør Kosakken hviske med et Par Venner, der forraade eder og tjene ham til Veiviser ligeind i Hjertet af Europa.

Vi have forudsagt det ligefra 1849: Habsburgeren og Hohenzollerne ville skaffe eder Russerne paa Halsen.

For Czaren er et fiendtligt Indfald den eneste Vei til Popularitet, til at beholde Magten. Denne Udskeielse, der har sin Kilde i et Overmaal af Kraft, hvorfor ingen Anvendelse haves, vil for ham være et Middel til at afvende de indre Spørgsmaal paa samme Tid, som den tilfredsstiller en vild Trang til Kamp, til udvidet Magt.

For Europa er enhver Krig en Ulykke. Europa er ikke længer i den Alder, da man fører en poetisk Krig. Europa har andre Spørgsmaal at løse, andre Kampe at bestaae. Men Europa har villet det. Det er en Bod.

Dersom Angrebskrigen ikke passer for Europas Civilisation og industrielle Udvikling, passer det absolute Monarchi, det militære Despotie ikke bedre, og dog har det hele Kontinent foretrukket disse for Friheden.

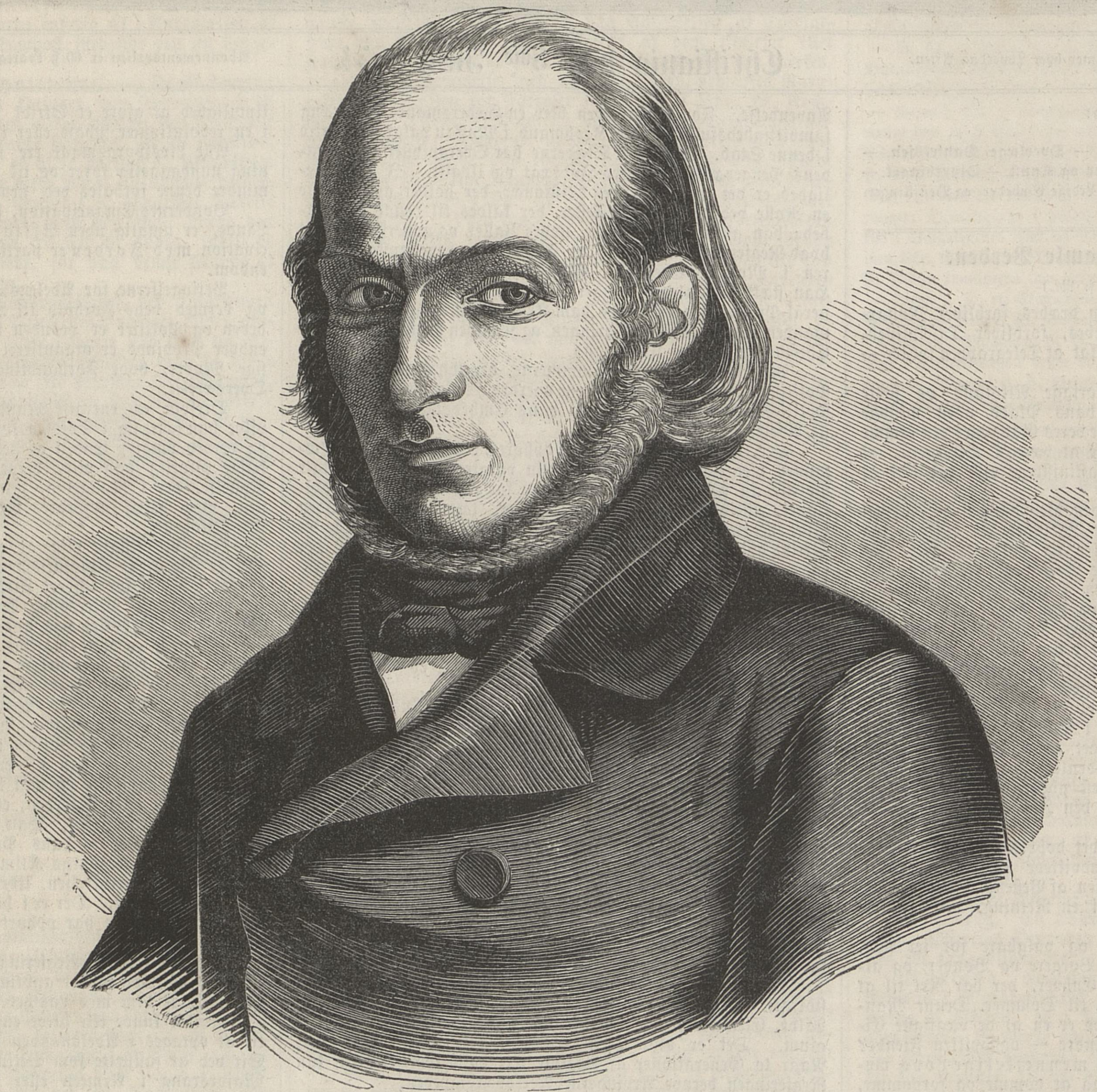
Monarchisk vil sige det samme som militær. Det er den materielle Styrkes Herredømme, Bajonettens Apotheose. Der gives ingen civil Bonaparte, Jeromes Søn er General-Lieutenant.

Midt i dette Blodbad, denne Ødelæggelse, disse Ildstrømme, ville Folkeslagene maaskee vaagne op og idet de gnide Øinene ville de see, at alle disse rædselsfulde, modbydelige Drømme ikke var andet end — Drømme. Bonaparte, Nikolaus, Kapper med Bier og Kapper badede i polsk Blod, Galgekeiser og Fussilade-Konge, Alt dette er slet ikke til og Folkeslagene ville forundre sig over deres lange Søvn ved at see at Solen allerede længe har staaet paa Himlen.

Dette kan hænde, men — — —

I alle Tilfælde vil denne Krig blive den slavoniske Verdens Introduzione maestosa e marziale i Verdenshistorien og en Gravmarsch for den gamle Verden.

A. Hertzen.

Overlæge Danielssen.

Overlæge Danielssen.

(Af P. Chr. Asbjørnsen).

Spedalskheden og de Spedalske har været et Dagens Emne, der med Udførlighed, Omhu og Deeltagelse er bleven drøftet i Thinget og af Pressen. Det tør derfor ikke være i Utide, at dette Blad meddeler en kortfattet Fremstilling af den Mands Udvikling, Livsomstændigheder og Virksomhed, der med største Iver har søgt at lindre de Spedalskes Lidelser og Ulykker, i det han har gjort det til sin Livsopgave at studere og behandle denne Sygdom, som synes at true med at blive en om sig gribende Landeplage, — samt et Billede af og en Beretning om Lungegaardshospitalet, der har været den største og vigtigste Anstalt vort Land har eiet for dem, der ere behæftede med denne skrækkelige Sygdom.

Daniel Cornelius Danielssen er født i Bergen den 4de Juli 1815 af Forældrene Uhrmager Berendt Henrik Danielssen og Katharine Fredrikke Holberg Ibsen, som, skjønt de levede i taalelige Kaar, dog ikke havde Leilighed til at understøtte Sønnens tidlige Lyst til boglig Syssel, ved at lade ham studere. Han gjennemgik derfor kun en almindelig Borgerskole. Imidlertid tiltog hans Hang til Læsning, og dette i Forbindelse med en fremherskende Tilbøielighed til at samle Naturgjenstande, saasom Insekter, Konchylier og Mineralier, bragte hans Forældre til at opgive deres tidligere Bestemmelse om at sætte Sønnen i Uhrmagerlære. Han blev, for dog at være den studerende Bane, hvortil de troede ham skikket og kaldet, noget nærmere, sat i et Apothek for at opdrages for Pharmacien. Her var Danielssen i over fire Aar og lærte en Deel af den praktiske Pharmaci, medens det gik mindre godt med dens theoretiske Side. Den største Deel af Dagen var nemlig optaget af de løbende Forretninger; der var kun liden Tid til Læsning, og uagtet Danielssen ofte sad og læste til langt paa Natten, gik det dog smaat, da han liden eller ingen Underviisning fik. I disse Aar vaktes efterhaanden Lysten til Lægevidenskabens Studium hos Danielssen, uden at han øinede nogen Maade, hvorpaa denne Lyst skulde kunne tilfredsstilles. Der var liden eller ingen Udsigt til at han skulde naae det forønskede Maal. Men det gik ham, som det er gaaet Mange, der med et indre Kald i en opvakt Aand forener Dygtighed og Energi; Omstændigheder, som man skulde troe maatte lamme og virke nedslaaende, førte ham netop Maalet i Møde.

Hans livlige Temperament, i Forbindelse med en vis Ligegyldighed for egen Personlighed, udsatte ham for en voldsom Forkjølelse, hvorved han paadrog sig en Betændelse i Hofteledet. Denne Sygdom holdt ham omtrent $1\frac{1}{2}$ Aar paa Sygeleiet, og i denne lange Tid gaves der god Anledning til at tænke paa Fremtidens Dage, der forekom ham overmaade mørke. I Haab om, at han engang skulde komme sig igjen, lagde han dog i Tillid til, at der ogsaa for ham maatte være Hjælp at faae, en Plan for sin Fremtid. Han opgav Pharmacien og begyndte paa Sygesengen at forberede sig til Præliminærexamen, for derefter at tage fat paa det medicinske Studium. Hans Forældres Vilkaar vare ikke saaledes, at han kunde tænke paa at forberede sig til Examen Artium; thi for at bestride Udgifterne ved Sønnens Ophold i Christiania fik de Hjælp af en Deel velgjørende Mennesker, saaat han kunde forblive ved Universitetet et Par Aar. I Slutningen af Januar 1835 fik han den for Læger befalede Præliminærexamen med Charakteren „Rosværdig." Dette Aars Sommer anvendtes udelukkende til at dyrke Botaniken, og han gjorde i den Anledning en Reise til Dovrefjeld, hvor han i Følge med Professor Blytt, og under hans Veiledning foretog botaniske Exkursioner i et Par Maaneder. Ved sin Tilbagekomst om Høsten, begyndte han strax paa det medicinske Studium, hvilket han med Flid og Stadighed fortsatte, indtil han i Juni 1838 erholdt Examen med „Første Charakteer." Omendskjønt Danielssen i det sidste Aar havde levet i temmelig smaa Kaar, besluttede han dog at blive ved Universitetet endnu en Tid, fornemmelig for at studere Physiologi, Chemi og Hudens Sygdomme. Alt dengang tænkte han paa at gjøre den spedalske Sygdom eller Radesygen til Gjenstand, for et mere indtrængende Studium, og førend han begyndte at beskjæftige sig med dette, ansaae han det fornødent at samle saamange Kundskaber som muligt. Han blev imidlertid Amanuensis hos Brigadelæge Dr. Hjort, og saavel ved hans Veiledning i Hudsygdomme, som ved Prof. Chr. Boecks Forelæsninger og Veiledning i Physiologi og tildeels i Chemi bleve hans forberedende Studier betydelig lettede. Efter paa denne Maade at have tilbragt henved et Aar i Christiania, bestemte Danielssen sig til at reise tilbage til sin Fødeby om Vaaren 1839; men da det stod heel daarligt til med hans Kasse, saa overtog han en Konstitution som Distriktslæge i Stavanger, hvor han forblev et Aar, og tjente saa meget, at han uden at bekymre sig om Udkomme, kunde forblive nogen Tid i Bergen, der var Maalet for det sidste Aars Higen. St. Jørgens Hospital var den udyrkede Mark, der, hvor afskrækkende det end kunde være for Andre, dog for ham havde store Tillokkelser. Tanken om engang at kunne faae see Spedalskhedens i Videnskaben saa øde Felt dyrket, at kunne række en lindrende Haand til den Jammer, der saa stærkt rørte sig i dette Asyl, — opfyldte hele hans Sjæl; med al sin Ungdoms Kraft, og med urokkelig Tillid til Guds Bistand besluttede han at ofre sin Tid paa Studiet af den spedalske Sygdom. I Vinteren 1839—40 begyndte Danielssen at iagttage Sygdommen i St. Jørgens Hospital; men der lærte han snart, at han, hvis han ikke skulde fortabe sig i theoretiske Grublerier, maatte løsrive sig fra sine Forgjængere, og lade den syge Natur selv være hans Læremester; med andre Ord, han indsaa, at han maatte stille sig paa et reent naturvidenskabeligt Standpunkt, og lade Iagttagelsen være den Grundvold, hvorpaa der skulde bygges. Under fortsat Studeren og Iagttagelse af Sygdommen hengik henved et Aar. Da kom Prof. Wilhelm Boeck, dengang Berglæge, til Bergen, hvor han opholdt sig et Par Uger, for at gjøre sig nærmere bekjendt med Spedalskheden, førend han med offentlig Understøttelse begav sig paa en videnskabelig Udenlandsreise. Med ham vexlede Danielssen Tanker og Ideer om den skrækkelige Sygdom, som de begge havde gjort til Gjenstand for sine Granskninger, og vandt hans Interesse saaledes, at Boeck for Regjeringen foreslog, at man skulde overdrage Danielssen med offentlig Understøttelse at fortsætte sine Undersøgelser over den spedalske Sygdom paa St. Jørgens Hospital. Dette indvilgedes, og da Danielssen i Sept. 1840 var udnævnt til Korpslæge ved det nordfjordske Korps, saa var han nu med Hensyn til Indtægt, stillet saavidt godt, at han kunde overlade sig til sine Forskninger. Udbyttet af disse bleve i de følgende Aar offentliggjorte i et Par Afhandlinger i Norsk Magazin for Lægevidenskaben[1]) og Ugeskrift for Me-

[1]) 5te Bind 1842. Iagttagelser om Spedalskheden i St. Jørgens Hospital i Bergen i 1841.

dicin og Pharmacie.[2]) Den første af disse blev udførlig anmeldt og roest i et anseet engelsk lægevidenskabeligt Tidsskrift.[3])

Danielssens fortsatte Studier havde allerede overbevist ham om, at der endnu manglede ham Meget, for at han skulde kunne gjøre sig noget Haab om muligens at gjennemtrænge det Mørke, hvori Spedalskheden var indhyllet. For at søge at erhverve en Deel af den Indsigt og Kundskab, han saaledes troede at mangle, besluttede Danielssen sig til paa egen Bekostning at foretage en videnskabelig Reise til Udlandet. Det var fornemmelig Physiologi, pathologisk Anatomi samt pathologisk og medicinsk Chemie, han vilde studere. Efterat have tilveiebragt de fornødne Penge ved Laan, reiste han fra Norge i April 1843 og opholdt sig i Berlin og Wien i et halvt Aar og ligesaa længe i Paris. Under sit Ophold i Wien foretog han en Udflugt til Gratz, hvor han deeltog i det tydske Naturforskermøde og holdt et Foredrag over den spedalske Sygdom, der er anmeldt som et af de interessanteste ved Mødet[4]). Ved sin Tilbagekomst til Norge deeltog Danielssen i det skandinaviske Naturforskermøde i Christiania i Sommeren 1844, hvor han ligeledes holdt et Foredrag over den spedalske Sygdom, som senere er optaget i et dansk, et italiensk og et fransk Tidsskrift[5]). (Fortsættes.)

[2]) 1843. Om Spedalskheden i St. Jørgens Hospital 1842.

[3]) British and foreign medical Rewiew. October 1844. Lond.

[4]) Jvfr. Tageblatt der neun und zwanzigsten Versamlung deutscher Naturforscher und Aerzte Gratz 23 Sept. 1843. Nr. 6.

[5]) Dansk Ugeskrift for Læger 1844 S. 56. — Annali universali di medicina. Milan. Octobre 1844, og i Annales des maladies de la peau et de la syphilis. Paris 1845.

Morlachernes Blodhævn.

Morlach er et Navn, som maaskee de fleste af vore Læsere ikke have hørt nævne. Det tillægges hovedsagelig Beboerne af Dalmatiens indre bjergige Egne. Boende midt imellem Kroater og Serber, kunne Morlacherne ansees som en Blanding af begge disse Folkestammer, men nærme sig dog i Legemsbygning, Sæder og Skikke mest den sidste, med hvem de desuden have Sprog, Sang, Digtning og Traditioner fælles. Ligesom alle Serber ere Morlacherne Mennesker af paafaldende stor, slank og smuk Legemsbygning; de ere sunde, kraftfulde, gjæstfrie, velgjørende og samvittighedsfulde i Opfyldelsen af deres Løfter, men hengivne til Rov og Drik. De afskye Baand og Tvang og leve i etslags Naturtilstand omtrent som den, man finder i vore mest afsondrede Fjeldbygder, kun at den ikke er saa fredelig. De gaae næsten aldrig ud uden Gevær paa Ryggen eller Pistol og Kniv i Beltet; selv under Arbeidet gaae de bevæbnede og i deres simple, stille Hytter staar Alt paa Krigsfod. Da saaledes hver Mand er slagfærdig, saasnart Ufred indtræffer, have Morlacherne altid været et fortræffeligt Værn mod Tyrkerne.

Hvad der i vore civiliserede Tider er eiendommeligt for dette Folkefærd og de beslægtede Serber, er dets Fostbroderskab og Blodhævn. Fostbroderskabet, eller som Morlacherne selv kalde det Tobratimskwo, afsluttes høitideligen mellem to Venner for hele deres Tilværelse, paa Liv og Død, og bliver aldrig troløst brudt eller forraadt; skulde dette hænde sig, saa vilde den Bygd eller det Dalstrøg, hvor Sligt var indtruffet, have de værste Ulykker at befrygte af Himlen.

Ved Siden af dette ærværdige Tobratimskwo hersker endnu den Dag idag blandt Morlacherne den barbariske og rædsomme Skik, at tage Blodhævn. Morlacherne have et Ordsprog, der vil sige saameget, at hvo, som finder sig i en Fornærmelse, har ingen Agtelse for sig selv, men opgiver sin Sjæls Ro og bortslænger sin Ære. Hævn og Udøvelse af Hævn indvier, hædrer og helliger Manden. Ifølge denne Grundsætning, som Morlacherne ikke anvende i blotte Æreskrænkelser, men ogsaa udstrække til alskens Retstilfælder, f. Ex. til en Nærbeslægtets Drab, holde de den Fyldest, som Dommeren ved Forbryderens Afstraffelse kan give, for aldeles utilfredsstillende og forlange af enhver Mand med Ære, at han skal hævne den ham og hans Slægtning tilføiede Fornærmelse.

Den Myrdedes nærmeste mandlige, endnu alderskraftige Slægtning er den, hvem Rettighed og Forpligtelse til Blodhævn tilfalder. Er denne Slægtning endnu et umyndigt Barn, f. Ex. en liden Søn af en myrdet Fader, saa bliver Blodhævnen henstaaende som en Rettighed og Pligt, indtil han bliver voxen. Det har hos Morlacherne ingen Hast med Blodhævnen, naar den kun ikke udebliver for bestandig. Deres Blodhævnjustits er overhovedet ikke saa prompte, men den er sikker.

Er nu Sønnen i den Alder, at Blodhævnen endnu ikke kan fuldføres, saa komme hans Slægtninge og først og fremst hans Moder, begrædende sin Mands og Herres Tab, og lader ham aflægge Ed paa, at han vil hævne sin Faders Blod. Moderen bringer ham den Myrdedes blodige Skjorte, jamrer og forklarer ham, hvad der er skeet. Med udstrakte Hænder og knælende holder hun den for Sønnen og lader ham sværge, at han aldrig vil glemme denne Misgjerning, denne blodige Krænkelse og Beskjæmmelse af hans Familie, hvis bedste Medlem en Kjæltring har slaaet ihjæl som en Hund, og at

En ung Morlach aflægger Løftet om Blodhævn.

han derfor i Fremtiden paa alle mulige Maader vil søge at overrumple og fælde Morderen. Faderens Gevær lægges Drengen i Haanden ved denne Ed; overhovedet aflægge disse Mennesker næsten altid Ed med Vaaben i Hænde, som om dette hørte til. Vaabenet, saavelsom den blodige Skjorte, ophænges siden i Hytten, indtil Drengen kan tage Bøssen og udføre Hævnen.

Paa vort Billede staar den Myrdedes Søster ved Siden af den sværgende Dreng. Hun peger mod den Egn, hvor Mordet er foregaaet. Ved Siden af Moderen, der lidenskabelig har kastet sig paaknæ, seer man Drengens krumme, graa Bedstefader, der med halvaaben Mund synes at foresige den unge Sværgende Eden. I Baggrunden tilvenstre gaar en Præst ind i Huset, idet han vel vender sig bort fra denne frygtelige og uchristelige Ed, men dog Intet gjør for at forhindre den. Tilhøire har man den Hedengangnes Broder, der sørger dybt over Familiens Ulykke og maaskee ogsaa sidder melancholsk hensunken i sig selv netop fordi Blodhævnen tilfalder den unge Dreng, og han først i det Tilfælde, at Drengen ikke skulde gjøre sin Pligt, frit kan give sin Lidenskab Tøilen.

Blodhævnen er saa nøie forenet med Serbernes Leven og Væren, at det næsten vilde være umuligt at udrydde den. Man har endog havt Exempel paa, at en Moder har aflagt Ed om Blodhævn paa sit ved Brystet liggende Barns Vegne, idet hun lagde sin dræbte Mands blodige Skjorte paa Vuggen.

Literatur og Kunst.

Af Chr. Tønsbergs **Norske Folkelivsbilleder** er udkommet 5te Hefte, indeholdende, foruden den i 4de H. manglende Plade: En Brudefærd til Vands og en Ligfærd ved Sognefjorden, begge efter Fællesmalerier af Tidemand og Gude og lithographerede hos Arnz & Ko. i Düsseldorf. Som Text har A. Munch leveret tvende vakre Digte, der ved Siden ogsaa ere gjengivne paa Tydsk og Engelsk, men blot i ubunden Stiil. — Hos samme Forlægger er udkommet et særskilt Aftryk (Priis 16 ß) af Welhavens Biographi af Ludv. Holberg, der fulgte med „Berømte Nordmænd." Man maa være Forf. taknemmelig, fordi han herved har givet ogsaa Andre, end de Faa, der kunne anskaffe sig hiint Pragtværk, Anledning til at opfriske i Erindringen Holbergs Liv og Fortjenester. De i det første Aftryk indløbne, vildledende Urigtigheder, som vi paapegede i No. 19, ere her tilligemed Trykfeilene rettede. — Under Titel af „De tre Dage" har W. A. Wexels, efter Opfordring, udgivet i Trykken den vakre Prædiken, han holdt paa første Søndag efter Paaske, og bestemt Indtægten for de Brandlidte i Skien. Den faaes hos Grøndahl for 8 ß. — Anden Aarg. af Chr. A. Wulfsbergs Landbrugstidende, der har hvilet siden 1851, fortsættes atter. De os i ihændekomne No. 13 og 14 handle fornemmelig om Central-Agerdyrknings-Seminariet (Sagens Skjæbne paa forrige Storthing med tilknyttede Bemærkninger).

Breve og Aktstykker til Oplysning af Christiern den Andens og Frederik den Førstes Historie, udgivne af C. F. Allen. Første Deel Kbhavn. 1854. 41 Ark største Oktav. Priis 2 Spd. 46 ß. Dette Værk, hvis Udgivelse er paabegyndt med Understøttelse af det danske Videnskabers Selskab, har megen Vigtighed ogsaa for vort Fædrelands Historie. Nærværende Binds Indhold er taget af Christian den Andens udenlandske Archiv eller den saakaldte münchenske Diplomsamling, der i Slutningen af Aaret 1829, efter besynderlige Skjæbner, af den bayerske Regjering blev tilbagegivet Norden. Det angaar fornemmelig Christians Ophold i Udlandet og hvad dermed staar i Forbindelse. Saaledes handler det om Udbrudet af Opstanden, Kongens Flugt, hans Bestræbelser deels ved Underhandling, deels ved Vaabenmagt igjen at komme i Besiddelse af sit tabte Rige, hans Forbindelser med dem i Hjemmet, der endnu bleve ham troe, hans personlige Stilling til den nederlandske Regjering, Keiseren og flere Fyrster, der vare hans Paarørende, de Vanskeligheder, der fulgte af hans Forandring af Troesbekjendelse, hans Forhold til Dronning Elisabet og flere mærkelige Mænd, der fulgte ham i Landflygtigheden, og disses egne Forholde o. s. v. Dokumenterne, hvis Originaler for en stor Deel findes i vort Rigsarchiv, har Udgiveren — efter hvad han selv siger i Fortalen — søgt at gjengive med den størst mulige Troskab i alt det Væsentlige og kun tilladt sig, istedetfor den vilkaarlige Interpunktion i selve Originalerne, at anbringe Skilletegn efter Meningen og antyde aabenbare Skrivfeil eller Gjentagelser. Foran hvert Aktstykke findes, ligesom i Langes og Ungers Diplomatarium, en kort Angivelse af dets Indhold, og nedenunder Texten gives enkelte historiske Oplysninger og Henviisninger. I en Indledning omhandler Udg. de danske Historiekilders Vanskjæbne, Omstændighederne ved Udleveringen af Christian den Andens Archiv og dets ifølge den bayerske Regjerings Bestemmelse foretagne Deling mellem de tre nordiske Riger. Han faar her ud, at vor afdøde Prof. Fougner Lundh, der i væsentlig Grad fremskyndede Udleverelsen, og som ved denne ogsaa var dansk Befuldmægtiget, skal have ført Danmark skrækkeligt bag Lyset. Det Resultat, hvormed de næsten fireaarige Delingsforhandlinger endte, viser vistnok, at Norge er gaaet af med Broderparten, da dette fik 3,802 Nummere, medens Danmark maatte lade sig nøie med 347 og Sverige med 284. Men Danmark maa da i dette eneste Tilfælde trøste sig med Erindringen om den fede literære Høst det tidligere (f. Ex. i Arne Magnussons Dage!!!) har gjort paa Norges Enemærker, og med den fromme Tro, at det er den hævnende

Nemesis, som her er optraadt i en norsk fædrelandssindet Professors Skikkelse.

Bidrag til **den danske Literaturs Historie** af N. M. Petersen. I. (ogsaa under Titel: Udsigt over den danske Literatur i Middelalderen.) Udgivet af den danske historiske Forening. Kbh. 1853. Priis: for Foreningens Medlemmer 1 Rdr., for andre Kjøbere $1\frac{1}{2}$ Rdr. (99 ß. norsk.) En dansk Anmelder af dette med spændt Forventning imødeseede Skrift mener, at Forf. ikke alene har leveret „Bidrag" til den danske Literatur i Middelalderen, men en ordentlig Literaturhistorie for dette Tidsrums Vedkommende, og det ovenikjøbet den bedste man har. Denne sidste Roes vil ikke sige stort; thi paa Literaturhistoriens Felt har man for hiin Tid egentlig intet nogenledes Fuldstændigt og Sammenhængende undtagen den Oversigt R. Nyerup har leveret i andet Bind af sin historisk-statistiske Skildring af Tilstanden i Danmark og Norge i ældre og nyere Tider, et Arbeide, som hvor fortjenstligt det end, trods dets Mangler, var for sin Tid, dog nu ligger 50 Aar tilbage og det af en Tidsalder, der har bragt saa mange nye Bidrag til Oldtidens Belysning frem for Dagen. Hvad derimod den Roes angaar, at Forf. skal have leveret noget Andet og Mere, end han har lovet, og altsaa blot af Ubehændighed, Beskedenhed eller Hensyn til Kritiken tilføiet paa Titelen det Molbech'ske „Bidrag," forekommer den os noget ubeføiet. Formedelst sit aktstykkeagtige Præg angiver Bogen sig allerede ved første Øiekast mere som en Materialsamling, end noget selvstændig udarbeidet Værk. Gjennemlæser man den, saa styrkes denne foreløbig fattede Mening endmere ved Uforholdsmæssigheden i Stoffets Behandling og ved Anførselen af mange Enkeltheder, der i og for sig selv egentlig ikke høre med eller interessere som literaturhistoriske Kjendsgjerninger, men hvilke nok have sin store Betydning som Bygningsmateriale for en almindelig literaturhistorisk Charakteristik. Forf. har øiensynlig villet give Fremstillingen Sammenhæng og til den Ende udfyldt de Tidspunkter, hvori der i literær Henseende herskede fuldkommen Nat, med kultur- og statshistoriske Udsigter, hvorved den danske Literaturs Magerhed i Middelalderen da ogsaa paa en Maade tilsløres. Hvor literaturhistoriske Livstegn ere tilstæde, gaar Fremstillingen under i Enkeltheder og indrykkede Sprogprøver (som i Rahbeks og Nyerups bekjendte Værk for den sildigere Periode.) Dette kunde dog ikke godt være anderledes paa et saa ubearbeidet Felt, hvor Aktstykkerne saa at sige maae medtages for at retfærdiggjøre Forfatteren ligeover for Læseren. — Men om vi saaledes ikke kunne tilkjende dette Værk nogen anden og almindeligere Interesse, end Titelen selv bebuder, ville vi ligefuldt henlede vore Læseres Opmærksomhed derpaa som et Arbeide af ualmindeligt videnskabeligt Værd. Det giver de til Udarbeidelsen af en dansk Literaturhistorie i Middelalderen forhaandenværende, tildeels hidtil upaaagtede Materialier samlede og indeholder en Mængde gode Bemærkninger over de behandlede literære Phænomener, over enkelte (som f. Ex. Kjæmpeviserne) udførligere Afhandlinger og originale Synsmaader; og saaledes er herved Arbeidet for en kommende Literaturhistoriker, der vil udpræge de vundne mest interessante Resultater til gangbar Mynt, blevet baade taknemmeligt og forholdsviis let. Det er dog ikke blot Literaturhistorikeren, som vil kunne føre sig dette Værk til Nytte, men ogsaa Enhver, der beskjæftiger sig med Nordens Historie i Almindelighed, da det giver Vink og anviser Kilder, som hidtil maaskee have undgaaet selv Granskeres Opmærksomhed. Vi ville af Fortalen anføre et Par Ord, der for mange Læsere tør være høist fornødne, hvis der ikke skal fældes en ubillig Dom over Bogens aandrige Forfatter: „Finder nu Nogen, at Skildringen af denne vor Literaturs Begyndelse er mager, ja i visse Dele utilgivelig tør, saa maa Undskyldningen derfor hentes fra Stoffets Natur. Ingen vil vente, at Forskeren skal plukke duftende Lilier paa øde Heder eller forvandle en Bondehaves enkelte Blomster til fyldte. Den Erfarne veed, hvilken Forskjel det er, naar det righoldige og bøielige Stof former sig af sig selv, og naar det sprødt og springfærdigt hvert Øieblik falder i Stykker under Hammerens Slag."

Af samme Forfatters bekjendte **„Danmarks Historie i Hedenold"** er begyndt at udkomme et nyt Oplag (Schubothe i Kbhavn.), hvilket fuldstændigt vil koste noget over 3 Spd. Tyve Aar ere forløbne fra det første Oplag, der udgaves med Understøttelse af det danske Videnskabers Selskab, og i denne Tid have de norske historiske Forfattere ryddet saaledes op paa det Felt, Værket bevæger sig paa, at et nyt Oplag, svarende til Videnskabens nærværende Fordringer, i mange Stykker vilde sige det samme som en ny Bearbeidelse af Stoffet. Men til nogen Omarbeidelse har dog Forf. hverken følt „Trang eller Lyst," saameget mindre som en saadan „let mislykkes under andre Forholde, under andre Studier, under en anden Stemning." Han har derfor, siger han, indskrænket sig til at gjøre enkelte Tilføielser og forandre hvad der „var uforeneligt med de nyere Undersøgelser." Ved nærmere Eftersyn opdager man imidlertid snart, at Forandringen dog neppe fyldestgjør disse Undersøgelser forsaavidt R. Keysers og P. A. Munchs Arbeider angaar. Det forbliver for det Meste med Henviisninger til disse under Texten, og hvor Forf. kommer til Hovedpunktet, Folkeindvandringstheorien, gjentager han den gamle Historie og anfører bagefter (S. 117—21) Keysers videnskabelig begrundede Fremstilling som en Hypothese ved Siden af Franckes phoenikiske Gjætninger. Istedenfor en Gjendrivelse, giver han en løselig Henspillen paa Besynderligheden i at føre den odinske Kultur „igjennem hartad ubekjendte Egne og over vide Ørkener i en stor Bue imod Østen igjennem vilde Folkeslag op til det gamle Lappesæde Helgeland og lade den derfra, fra det høieste Punkt i Nord, udbrede sig mod Syden," og ender med følgende ligesaa krye som videnskabelig uværdige Tirade: „Det staar nu kun tilbage, at en ligesaa rigt begavet Forsker oplyser, hvorledes denne Kultur som Kolerafluer i Sværme er draget igjennem Luften, og snart paa det ene Sted, snart paa det andet, ved Elve og Søer, er slaaet ned og har sat sig fast hist og her. Da vil det blive begribeligt, hvad de Gamle ikke kunde oplyse, hvorfor alle Forbindelsesleddene mangle. Det vil ikke blive en Undersøgelse, men en Opsøgelse af Odins vilde Jagt. Saa har Lærdommen udtømt sit Forraad." — Første Deel (Sagnhistorien), hvis Begyndelse foreligger os, vil med Hensyn til videnskabeligt Udbytte vistnok blive overtruffet af de tvende følgende (Religions- og Kulturhistorien), hvori videnskabelig Konservatisme og poetiserende Frihaandtegneri ikke kan udøve nogen saa forstyrrende Indflydelse; men selv den vil dog læses med Interesse, saameget mere som Fremstillingen er saare tiltrækkende, ja man kan sige brilliant. I Fortrindringen findes et Par Ytringer, der ere saa charakteristiske ikke alene med Hensyn til nærværende Værks Affattelse, men for Forfatterens historiske Retning overhovedet, at vi troe at burde anføre dem i deres fuldstændige Forbindelse. De lyde saaledes: „Uden et nøiagtigt, af enhver anden Forfatter saa godt som uafhængigt, Kildestudium forekommer det mig, er der ingen Historie til. Fra dette Studium udgaar den nøiagtige Opfatning af de historiske Fakta, hvis Kilder nødvendig maa angives. Men de nøgne Fakta ere endnu langt fra at være Historie. De ere kun Faktorer i Beregningen, ikke Beregningen selv. Det Liv, der ligger i Kilderne, maa undertiden, naar det er udslukt, gjenoplives, og, naar det allerede er til, gjenfødes i Historieskriverens Sjæl. Min Anskuelse af Sagnhistorien har forandret sig noget. Det vil være klart, at jeg i den tænkte at forene to Øiemed; at jeg ved Siden af det poetiske Element søgte og troede at gjenfinde et tro historisk; og Behandlingen gik derfor ud paa, at gjengive dem begge med Troskab. Men jo mere jeg har stillet de kritiske Undersøgelser for mig, desto vissere er det blevet mig, at den historiske Sandhed for denne Tid næsten ganske maa vige for den poetiske. Flere Samlinger til det historiske Øiemed har jeg derfor ikke benyttet, fordi Udbyttet alligevel intet derved kunde vinde. — Næsten enhver Plet Jord, som man for denne Tid træder paa, synker sammen og viger. Det er derfor naturligt, at Granskningen, der ingen Tilfredsstillelse kan vinde, underordner sig og giver efter, og, naar der dog skal phantaseres, heller lader Phantasien selv føre Ordet. Og tilvisse vil ingen optage det ilde, naar nogen har Tilbøielighed til, heller at poetisere med Daad og Bedrifter end med Aarstal og Navne. Det kritiske Element har derfor trukket sig mere sammen, det poetiske udvidet sig."

Begge ovenanførte Værker ere trykte med gothiske Bogstaver og almindelig Orthographi (ikke i den Rask'iske, som Forf. har anvendt i sin Mythologi, og i en nylig udkommet Afhandling om Verberne o. s. v.).

Endelig har samme Forf. givet en ny Udgave i Oktav af sin for et Par Aar siden som Program udgivne mesterlige Afhandling om Modersmaalet. Denne Udgave er egentlig trykt for det skandinaviske Selskabs Medlemmers, men faaes dog ogsaa i Boghandelen, til en Priis af 28 ß. Endeel indledende Betragtninger ere udeladte.

Storthinget.

(Fortsat Behandling af Toldtariffen). Rujern og gammelt Jern, hvis Told Kom. havde foreslaaet fastsat til 36 ß pr. Skpd., blev efter Forslag af Jenssen ansat til 24 ß; Gryder og Kjedler $^3/_4$ ß pr. Pd.; Mortere, Kakkelovne, Komfurer, Brødheller o. s. v. $^3/_4$ ß (efter Forslag af Mossige); Jern i Stænger, Bolte og Baandjern 1 Spd. 48 ß pr. Skpd. (Kom. havde foreslaaet 1 Spd. 72 ß); Plader $^1/_8$ T. tykke og derover $^1/_2$ ß, under $^1/_8$ T. 1 ß. Brækstænger bleve efter Uelands Forslag satte i Klasse med Jern i Stænger; Spiger fra $1\frac{1}{2}$—4 ß pr. Pd. (Mustad foreslog her en Forhøielse); upolerede, fortinnede og lakerede Jern- og Staalarbeider $4\frac{1}{2}$ ß (Bagger vilde have Tolden forhøiet til 5 ß). Tolden paa Kornvarer ansattes efter nogen Debat saaledes: Boghvede, efter Forslag af Borchsenius, 16 ß pr. Td. (Kom. havde foreslaaet 36 ß); Erter, efter Forslag af Dieseth, 24 ß pr. Td. (Kom. 45 ß); Hvede, som før, 72 ß; Mais, efter Forslag af Høegh, 16 ß pr. Td. (Kom. 24 ß); Malt 30 ß, hele Gryn 90 ß, halve 72 ß, Byg-, Hvede- og Maismeel $7\frac{1}{4}$ ß pr. Lpd. Ertemeel og Rugmeel 8 ß. Gahrkobber samt gammelt Kobber, tjenligt til Omsmeltning, fritoges efter Jensens Forslag for Told. For Potetes nedsattes Tolden til 6 ß pr. Td. og ophævedes for Hammerfests, Vardø's og Vadsø's Vedkommende. Salttolden nedsattes fra 20 til 15 ß, medens Tobakstolden (Blade o. s. v.) forhøiedes til 6 ß pr. Pund. Efter et af en Kommitteeminoritet stillet Forslag, der forsvaredes af Saxlund, fastsattes Tolden paa raat Sukker til $2\frac{1}{2}$ ß, og paa raffineret til 5 ß pr. Pd. Saavel af Indstillingen som af Debatterne fremlyste, hvilke Tab Staten har lidt formedelst det til de frederikshaldske Raffinadører udstædte Privilegium og hvilken Opofrelse den har gjort for at blive dette kvit. Den bestaaende Smørtold, $2\frac{1}{2}$ ß pr. Pd., bibeholdtes, skjønt Schweigaard bekjæmpede den. Steenkultolden hævedes efter Forslag af J. Sverdrup (54 St. mod 49).

Den 31te Mai foretoges Indst. fra Kom. for Kirke- og Undervisningsvæsenet ang. de den kgl. Propos. betræffende Oplysningsvæsenets Understøttelsesfonds Indtægter og Udgifter i næste Budgettermin medfølgende Gagelister. Paa disse Lister var interimistisk opført 1050 Spd. som Gage til en Konsulent for Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Skolevæsenets Anliggender. Kommitteen havde indstillet en saadan Gage, dens Medlem Heyerdahl vilde have Betingelsen „indtil Videre" knyttet dertil. I Thinget udtalte Daa sig mod Bevillingens Hensigtsmæssighed, da en Konsulent, der blot var philologisk Kandidat, Intet kunde udrette ligeover de høiere Autoriteter, naar han ikke var af deres Mening. U. A. Motzfeldt talte ogsaa imod Posten, men af en anden Grund, da den nærværende Indehavers Virksomhed tildeels ikke havde behaget ham. Mossige tiltroede Kirkedepartementet den Indsigt, at det kunde undvære Konsulent. Ueland vilde have Gagen bevilget for Budgetterminen til Bestridelse af Udgisterne ved en eller flere Konsulenter. For Indst. talte v. d. Lippe og Rektor Lange. Ved Voteringen bifaldtes Heyerdahls Forslag mod 35 St.

Til Gage for Sognepræst M. Sars som extraordinær Professor ved Universitetet var opført 1500 Spd. Kommitt., der fandt sig fyldestgjort ved Departementets Begrundelse af denne Bevilling, havde indstillet: „De for Sognepræst til Mangers Præstegjæld Dr. phil. Michael Sars som extraordinær Professor ved Universitetet opførte 1500 Spd. bevilges til Udredelse af Universitetskassen mod at han forpligtes til at holde Forelæsninger," hvilken Indst. antoges mod 22 St. Bergh talte mod Bevillingen, da han fandt, at Sars, ved at have Kapellan, i sin nærværende Stilling var sat istand til heldigen at virke for sin Videnskab.

Norge.

Christiania. De nordamerikanske Fristaters Regjering har til en Anerkjendelse af det af H. C. Clausen, Fører af Skonnerten Ebenetzer fra Stavanger, samt Tømmermand paa dette Fartøi Torger Pedersen, under Redningen af Besætningen paa et new-yorkisk Fartøi udviste Forhold, skjænket den Førstnævnte et Guldchronometer med Kjæde og 31 engelske Souvereigns samt den Sidstnævnte et Gulduhr i dobbelt Kasse med Kjæde tilligemed 200 amerikanske Dollars i Guld.

— Den 30te Mai afseilede Skibet „Zephyr," Kapit. Mathiesen, herfra til Kvebek med omtr. 200 Emigranter.

— Fløitenisten Oluf Svendsen her fra Byen er bleven ansat ved Konservatoriet i Brüssel i en Post, som Sauvlet tidligere indehavde.

— Den 9de Mai holdtes Generalforsamling i Foreningen for de fra Christiania Strafarbeidsanstalter løsladte Forbrydere. Direktionens Formand, Direktør Norum, oplæste Aarsberetningen og Pastor Brun holdt en Tale. Af de i Aarets Løb løsladte 279 Forbrydere have 129 hidtil vist et godt Forhold, 69 et lovende, 41 slet og 40 tvivlsomt.

Drammen. Skibet „Balder," ført af C. Tofte, er nylig afseilet herfra med omtr. 120 Emigranter.

Moss. Den 26de sammenstødte Dampskibene Halden og Hordaland ved Byens Brygge, hvorved det første Skib tabte Bougspryd, noget af sin Skandseklædning samt fik sin Løve knust, medens det andet slap med Tabet af en Kanon og nogen Beskadigelse af Skandseklædningen.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. En Handelsmand i Ystad har lovet at skjænke 1000 Rd. til de Fattige, saasnart Russerne have lidt et betydeligt Nederlag.

Danmark. Et russisk Hofblad beretter fra Danmark, at Kongen agter, foruden de allerede afskedigede Embedsmænd, at afskedige endnu 50 Andre, der have deeltaget i Rigsdagsforhandlingerne i antiministeriel Retning. Dette skal være „en Koncession fra den danske Konges Side til hans Ministre."

— Den som Bondeagitator bekjendte Huusmand Peder Hansen i Lundby afgik ved Døden den 9de Mai.

Frankrig. Den franske Regjering agter ikke at anerkjende som neutral Eiendom russiske og finske Skibe, der efter Fiendtlighedernes Udbrud ere kjøbte af neutrale Magters Undersatter, og har i Henhold til en gammel Lovbestemmelse paalagt sine Konsuler, at advare de Handlende om den Fare, de udsætte sig for ved at bidrage til at begunstige Salget af russiske Fartøier, og i Tilfælde af at saadant desuagtet maatte finde Sted, at gjøre Indberetning herom samt meddele det til de franske og engelske Krydsere, som maatte være i Nærheden.

— Østersøflaaden skal forstærkes med 8 Dampskibe, Eskadren i det sorte Hav skal bringes til en Styrke af 30, i Archipelagus til 14 Seilere. I Toulon ligge 17 Skibe færdige til at optage 12,000 Mand.

England. Den ældste Admiralitetslord, Viceadmiral Hyde-Parker, døde i Ham den 26de Mai.

Karlsruhe. Regjeringen har indledet en Retsforfølgelse mod Erkebispen af Freiburg, der angaaende Forvaltningen af Kirkens Midler skal have overtraadt sin Embedsmyndighed og antastet den offentlige Ro og Orden.

Østerrig. Imellem de tydske Stormagter og Vestmagterne afsluttedes den 23de en ny Wienerprotokol, hvorved Traktaten mellem de førstnævnte Magter samt mellem Frankrig, England og Tyrkiet fremlagdes. I en Tillægsartikel til Traktaten mellem Østerrig og Preussen bestemmes, at en offensiv Optræden af disse Magter først vil foranlediges ved Donaufyrstendømmernes Indlemmelse i Rusland eller ved Angreb paa eller Overgang over Balkan.

Rusland. Udenfor Ekenæs i Finland er forefaldet en Affære med Englænderne, der skal have kostet Russerne 500 Mand Saarede og Døde, blandt hvilke sidste den kommanderende Officier. Kampen opstod derved, at det engelske Orlogsskib Hekla, der tilligemed Arrogant jagede efter et finsk Skib, under Forfølgelsen var kommet tæt til Ekenæs's Kyst, fra hvis Batterier en levende Ild aabnedes. Kampen var heftig; Hekla fik en tolvpundig Kugle i Skroget, en Mængde Streifekugler i Bougen og adskillige Huller i Skorstenen; men det Hele endte med, at Batterierne bleve demonterede og Kanonerne deels fornaglede, deels styrtede i Søen.

— I Petersburg er Nesselrode paa en Kjøretour bleven insulteret og truet af Folket, der giver ham Skylden for Krigen, hvis Virkninger allerede skal have fremkaldt megen Misfornøielse i Keiserstaden.

— Napier laa den 21de Mai ved Gustafsværn med sin Eskadre. Han havde forberedt et Angreb paa Fortet, hvilket ogsaa ifølge Telegraph-Efterretninger foreløbig begyndte næste Dag med tvende Dampskibe og afstedkom betydelig Ødelæggelse paa Batterierne. Hovedangrebet var bestemt til den 23de.

Tyrkiet. Imellem Gallipoli og Havbugten Saros ere Befæstningsværker i meget kort Tid bragte saare vidt.

— Mustapha Pascha, der maatte vige ved Dobrudscha, er bleven forsat til Lilleasien, fordi en gammel tyrkisk Skik ikke tillader, at en slagen General beholder sin Komando.

— Den 4de Mai afgik en tyrkisk Expedition paa 22 Seilere under Achmet Paschas Kommando til Lilleasien, for at bringe Bjergstammerne Ammunition, Vaaben og Penge. 40 europæiske Officierer, bestemte til at understøtte Schamyl, fulgte med. Fra Skutari og Varna paatænkes Expeditioner til det sydlige Rusland med Landgangstropper.

— Efterat Russerne havde slaaet en Bro over Donau ved Silistria og vare gangne over, begyndte de den 17de en ordentlig Beleiring af Fæstningen, der trods et heltemodigt Forsvar, sandsynligviis nødes til at overgive sig.

— Den 21de skal den forenede Flaade have bombarderet Kaffas Havn (paa Krim), og sprængt 2 russiske Krigsskibe i Luften. Ifølge en fra Hamelin tidligere indløben Rapport havde Flaaden krydset udenfor Sebastopol; dog kunde den ikke faae den paa Byens Rhed beliggende russiske Flaade til at vove sig i Kamp.

— I Cirkasien synes Russernes Sag at tage en betænkelig Vending. Hele Befolkningen væbner sig imod dem.

Grækenland. Regjeringen har fra Vestmagterne modtaget et Ultimatum, hvori der efter 4 Dages Frist trues med Blokade, Skibes Borttagelse og fransk Administration. General Foroy er allerede udsendt med en Division for at udføre Trudselen. Han skal bemægtige sig Piræus.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Omgangsskolelærerpost i Hammers Pstg. med omtr. 60 Spd. aarlig i Indtægter.

En Sagførerpost ved Underretterne (Finmarkens Amt).

En Opseerpost ved Kongsbergs Sølvværks Forstvæsen med 156 Spd. aarlig i Løn foruden frit Huus og Brænde.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 23. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 10de Juni 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Sangerfest paa Oplandet i Pintsen. — Engelsk Kunst — Billeder af Slavelivet. — Den norske Eskadre i Østersøen. — Literatur og Kunst. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Sangerfest paa Oplandet i Pintsen.

Haandværkersangforeningen var for 2 Aar siden, i Pintsen 1852, paa Hamar; hiin Vaartour var i Medlemmernes behagelige Erindring, og de ønskede intet heller end at kunne fornye og forlænge den alt op til Lillehammer. Bestyrelsen brevverlede derfor med Sangforeningerne deroppe — og den fik Svar fra begge, at man var hjertelig velkommen, og at der skulde blive stelt efter Husets Leilighed til Modtagelsen, et Løfte, som de gode Hamaringer mere end holdt. Bestyrelsen tingede af Shaw Plads paa Jernbanen og en Extratour med Mjøsdampskibet Dronningen for at kunne være fremme til bestemt Tid, da Farten endda ikke var i regelmæssig Gang. I Sanglærer Behrens Sygdomsforfald var Sperati med som Instruktør.

Løverdagsmorgen gik man med Jernbanen fra Christiania, var Kl. 11½ paa Dahl, gik omtrent Kl. 3 med Dampskibet fra Eidsvoldbakken og kom, efter at have anløbet de sædvanlige Stoppesteder ved Mjøsen, henved Kl. 11 til Lillehammer. Det var første Gang, sagde Shaw, som selv var med, at man saaledes paa en Dag var reist fra Christiania til Lillehammer. Nu begynder imidlertid snart det Slags Fart regelmæssig.

Det er ligesaa storartet som behageligt at reise med Jernbanen; man stryger forbi de udyrkede Myr- og Skovstrækninger i de laveste Drag, hvorigjennem Banen er lagt. Saaledes omtrent saa der ud, sagde Shaw, mellem tvende af Englands store Stæder, da Jernbanen først kom der, men nu ere de opdyrkede til de rigeste Lande. Saadan maa det gaae ogsaa her; Skedsmo- og Ullensakermyren maae blive hele Bygdelag, og Engelskmændene have endog gjort betydelige Bud paa den sidste idetmindste.

Skade at Jernbanen ikke gaar ligetil Minde istedetfor blot til Eidsvoldbakken; da vilde man slippe det sumpige Dalføre og disse Tuneller, som formodentlig ikke ville staae sig for Vandsigene i Bakkerne. Seent eller tidlig maa derfor Banen om- og fremlægges, thi at Vormen kun er seilbar fra Juni til Oktober, er ikke den mindste Hindring.

Det er deiligt at fare paa Mjøsen, man bliver slagen af det Skjønne og Ophøiede, naar man kommer her første Gang. Omegnen maa engang blive Midtpunktet for Landets aandelige Kraft, ligesom den nu er det for den materielle.

Vi kom som sagt til Lillehammer Klokken henved elleve. Der brændte til os fra Høiderne Pintseblus, som speilede sig i Mjøsen; vi kanonerte til dem, og Lillehammeringerne svarede, da vi kom sigende. De vare samlede paa den høie Brygge og opefter den bratte Bakke, der er mere malerisk end bekvem for Handel og Færdsel. Folk fra Landet var ogsaa strømmet til, og de Ankommende bleve ikke mindst forundrede over, hvorfra alle disse Mennesker kom, da man blot saa nogle Huse af Byen, Kirketaarnet og en Deel deilige Gaarde. Lillehammers Sangforening stod fremst paa Bryggen og modtog os med en vakker Sang, hvilken Haandværkersangforeningen besvarede.

Borgerne indbøde ved Sedler saamange Gjæster, Enhver kunde modtage i sit Huus. Hver fulgte da efter Bekjendtskab eller paa Slump, og Alle vare siden enige i, at Værterne havde havt baade Evne og Hjertelag.

Pintsedags Formiddag samledes man efter Aftale paa Byens Torv, hvorfra Toget drog op over Bakkerne langs Mæsna Elv til Fosbuggene. Det er denne Elv, som skal gjøre Lillehammer stor: den er værdt sine Millioner Pund, skal Robert Stephenson have sagt.

Lysgaard, Præstegjældets største Gaard, skyder sine Jorder syd til Fossene. Vi fik Bud fra Eieren, om vi ikke vilde komme indom. Vi vilde komme, og nordover de herlige Jorder gik det med Leeg. og Sang Tunet og Husene paa Lysgaard tyde paa høi Ælde. Læseren vil tilgive, at man følte sig høitidelig stemt i disse gammeldagse Sale, med den smukke Udsigt og under Vægten af alle Minder, som her maatte strømme ind paa En. Paa en af Stuens indre Døre stod malet tvende Linier paa Tydsk. Det var nogle danske Kongelige, som for hundrede Aar siden vare reiste gjennem Dalen og havde overnattet paa Lysgaard; de vilde sætte et Minde om sig og satte det naturligviis paa Tydsk. Dengang regjerede man, klædte sig, levede og skrev paa Tydsk i disse norske Strøg. Man kan forundre sig over, at ikke alt Hjemligt er borte; det viser, hvormange Stød det taaler. Paa Lysgaard var for nogle hundrede Aar siden en Adelig, en Officier, som bygde en stor Borgestue, og lod Soldaterne drage Tømret ned igjennem Lien som Heste. Saaledes behandlede man Folket den Gang. — Fra Lysgaard bleve vi budne nord paa Nabogaarden til gamle Ritmester Bruenech, hvor vi fik fortræffelig hjemmegjort Viin.

Om Kvelden kom de Fremmede og mange af Byens og Landets Folk sammen i et Lag, som Borgerne ved sin Festkommittee havde lavet til. Det var i en rummelig Gaard, ombegnet med Løvbuske. Alt gik til med Maade; man sang og holdt Taler og Stemningen var fortræffelig. Praktiserende Læge Poppe aabnede som Formand Festligheden med en Tale, hvori han ønskede Gjæsterne velkommen, og beklagede blot, at man ikke kunde vise de Fremmede alle Dalens, Fjeldenes og Sæterlivets Herligheder, af hvilke der fandtes mange. Kandidat Elstrand, Kjøbmand Lorange m. fl. holdt ogsaa gode Taler og udbragte passende Skaaler. E. Holm fra Christiania takkede som Formand og talte flere Gange overmaade godt. Student Vinje, der var buden med, holdt siden blandt andet en Tale for slige Folkeforsamlinger, idet han kort efterviste, hvorledes Frihed og Folkeliv havde udviklet sig og blomstret i Stater, hvor Folkemøder og National-Forsamlinger vare holdne i Agt og Ære, og hvorledes de med dem vare gaaede tilgrunde. Det var derfor et godt Tidsmærke alle disse Sangforeninger og Møder, som man nu læser om. Det var en Opvækkelse af den gamle Skaldesang, de senere nationale Sange i Gjæstebude, de gamle Folke- og tildeels Thingmøder i en forædlet Skikkelse; blot man mere og mere kunde finde det ægte Folkelige i Sang og Væsen igjen og ikke hænge paa sig laant Flitter. Det mundtlige Ord kunde ikke erstattes af det skriftelige, hvor Alt skal gaae saa regel- og vinkelret til, at Tanken, som Folket saa gjerne vil have heel, ikke bliver mere end halv. Mundtlig kunde man være gemytlig; da talte man fra Hjertet og da gik det til Hjertet.

Lillehammeringerne vilde, at vi skulde bie i Løvsalen, til der kunde udbringes en Skaal for Morgensolen; men det blev forlænge. Andendag gik Dampbaaden Kl. 10 og man hilsedes til Afsked, som Velkommen, med nogle Ord, Sang, Hurra og Kanonade.

Shaw var saa god, at han lagde til ved det rige og deilige Ringsaker, hvor vi gik iland og besaae den smukke Kirke, dens berømte Altertavle og de gamle Kjæmpehonge bortover Jorderne. Mange gik ned i Gravhvælvingen og saa paa et balsameret Lig, som skal have ligget der henved to hundrede Aar. Det var rystende at komme ind til Døden fra den rige levende Natur, som smilte ude; det forstemte, og man begreb tilfulde det Forfængelige i at ville bevare Legemet, naar Aanden er bortfløien; „da," har en Engelskmand sagt, „da skal det kastes overbord."

Dampbaaden farer gjennem det smukke Sund mellem Næsodden og Helgøen. Et Stykke bortenfor ad Hamar til har man vel den herligste Udsigt paa hele Mjøsen: mod Nord Furnæsfjorden med sin rige Omegn, gamle Hamars Ruiner paa Odden mod Øst, og længer mod Øst det nye Hamar og Vang, mod Syd Stange, Hedemarkens rigeste Bygd, og i Vest Helgøen og Toten. Det er idetmindste 5 Kirker man seer. Geistligheden valgte ogsaa her med Smag, da den satte sig ned paa Hamar og boede der, sugende paa Landets Marv, uddelende Forskrivninger paa Himmerig for de deilige Gaarde, af hvilke Præsterne endnu sidde igjen med de bedste.

Vi kom til Hamar Kl. 6; her var endnu flere Mennesker krandsede paa Land end ved Lillehammer; thi „Store" Hamar er større, uagtet det ikke er mere end 6 Aar gammelt, og Landet omkring er ogsaa rigere og større; Hamar vil blive en langt større By end Lillehammer, uagtet den sandsynligviis aldrig kan komme op over nogle faa tusinde Indbygere, da den ingen Elv har. Den ligger og gisper paa en stenig Strand; de virkelig skjønne Huse kan ikke gjøre den behagelig; Øiet maa for at det kan hvile vende sig bort fra den udover Vandet, der, naar det er høit og blikstille, maa være deiligt at see henover.

Ogsaa her blev Sangforeningen modtagen med en Sang; den gik derefter op paa en Plads og „takkede Hedemarkingen for Sidst" i følgende af A. O. Vinje forfattede Sang:

Tak for sidst og alle Gange!
Tak for sidst min bedste Ven!
Tak, jeg var saa halvtom bange,
at jeg dig ei fandt igjen:
Livet har saa mange Grave,
som man let kan falde i;
sikker Laas vi ingen have
og for Døden dirkefri.

Tak for Seng og tak for Sæde!
Tak for Alt, som Huset bød!
Tak for al den Fryd og Glæde,
som jeg i din Stue nød!
Du er endnu samme Manden
med det samme Hjertelag;
Du har endnu Øl i Kanden
og en Vise til idag.

Det er herligt her i Verden
træffe Venner saa iblandt.
Holdning faar man først i Færden,
naar man stundom gaar paa Kant.
Vistnok mangen En blev mægtig,
skjønt han sjelden gik paatværs!
han kan blive stor og prægtig,
men han kan ei gaae paa Vers.

Du, min Ven, paa Hedemarken
fik af Gud et herligt Sted:
hvor du sætter Fod paa Marken,
træder du en Rose ned.
Livets Dands du kjæk maa træde,
skal du ikke boe til Spot,
og din Folketunge kvæde
som en Lia, der bider godt.

For at drømme kan du slippe:
Mjøsen for dig drømme kan;
men du selv maa være Klippe
paa det rige, flade Land.
Fjeldet staar og blot sig syner;
Enge bølge i dets Sted,
det mod Himlesynen bryner
og tør ikke komme ned;

Det blot løfter tunge Hatte,
kjæmmer paa sin hvide Lok.
Da derborte det sig satte,
det sin Hensigt havde nok.
Seer det nu, at Mod ei brænder,
men at Rigdom sløves hen,
kjække Sønner flux det sender,
som til Daad kan vække den.

Gud, som her Dig bød at vorde,
Meget dig betroet har.
Da han Hedemarken gjorde,
det en herlig Tanke var.
Leve, leve denne Tanke
for ufødte Slægter fort!
Alle ædle Hjerter banke
for det, som er skjønt og stort.

Derpaa drog man gjennem „Strandgaden" hen til et smukt og rummeligt Lokale, hvor de gode Borgere paa Hamar ogsaa havde lavet sig til at „modtage Folk." Siden gik Mange til Hamars Ruiner og saae paa Domkirkens mægtige Buer og Søiler, som endnu tildeels staae igjen. I denne Ruinernes Borggaard vare Griser stængte inde ifjor, sagde en Mand, som fortjener Tiltro; der gik de da under de majestætiske Buer, op efter de mægtige Trapper, paa Gulvets flade Stene og rodede ned i de med Jord halv opfyldte Kister, som ere hugne i Steen. Der har gaaet Bisper og Konger før, og mangen En vil gaae der i Tanker endnu, naar Kvældsolen staar over Furnæsfjorden.

Ud over Aftenen levede man vel, og siden blev der dandset. Man var ingen „Smulegraatar" paa store Hamar heller; det var en Gjæstfrihed, som kunde gjøre Gjæsterne undseelige. Imidlertid gik der neppe saa hyggeligt til som paa Lillehammer: hiint Hamar er allerede en større By, hvor Livet altid springer fra hinanden i sine Kaster, og der skulde en større Anledning end denne til for at lime det sammen igjen. Ved Laget holdt man ingen egentlige Taler. Man skjød imidlertid saa meget, at der neppe er skudt mere siden Svensken var der.

Turen vil sikkerlig længe være i de Reisendes kjærlige Erindring; det blev sagt og meent af Hjertet.

Engelsk Kunst.

I den britiske Kunst staar Historiemaleriet lavt, Portrætmaleriet er i Forfald, Landskabsmaleriet i Olie og Vand ofrer formeget for det Ydre, for den blotte Færdighed og tænker for lidet paa Aanden, ligesom ogsaa Ornamentiken i Almindelighed

aandløs. Da Regjeringen, som i Henseende til Kunst ellers er meget prosaisk stemt, i Anledning af Opførelsen af de nye Parlamentshuse, navnlig paa Foranledning af Prinds Albert, gjorde et Forsøg paa at opmuntre den britiske Kunst, viste der sig, hvad der netop maatte vise sig: Forventningen blev just ikke netop skuffet, men dog ikke tilfredsstillet, og Billedet vilde have været afskrækkende, dersom ikke Haabets Aand havde smilet, idet den talede om Fremtiden. Mest er Genren uddannet; thi medens den alvorligere Kunst ikke finder den fornødne Understøttelse, for at kunne udvikle sig til sin sande Høide, — et sørgeligt Bidrag til denne Anskuelse er Maleren Haydon, der som bekjendt skjød sig 1846, fordi han bukkede under for Byrderne af sin Gjæld, — kan Genremaleren gjøre Regning paa, at hans Arbeider ikke ville blive uden Belønning, og saaledes maler han med Lyst og Kjærlighed, ja man kan sige, at han skaber sande Portræter af de Charakterer, som han tegner.

Et Bevis paa den Høide, hvorpaa det engelske Genremaleri staar, afgiver Kenny Meadow's Pensel i hans Lilie og Rose, et lidet Billede af 13 Tommers Høide og 7 Tommers Bredde, i hvilket Tegningens Originalitet, Behandlingens Nyhed og kunstnerisk Færdighed kappes med hverandre. Kunstneren vilde fremstille tvende Blomster, Lilien og Rosen, som tvende kvindelige Skjønheder. Rosen charakteriserer en munter Pige, der lokker et Par Bier med en Blomsts Nektarbæger, medens en epikuræisk Sommerfugl sætter sig paa hendes blomstrende Kind og saaledes hjælper hende til at fremhæve hendes Blomsterteints Fiinhed; en yppig, vellystig Skjønhed, med et venligt Væsen og smilende Lune, hvis Figur for en Deel er skjult af en Rosenbusk, der er bedækket med store smukke Roser, medens en Buket af dem fremhæves fortræffeligt ved Pigens mørke Haar.

Lilien, Blomsternes Dronning, er fremstillet i en Pige med et mere aandigt Udtryk, dog ere Begge lige, skjønt fuldkommen forskjellige Skjønheder. Den efter vor Smag smukkere Søsters tænkende Ansigt danner en beundringsværdig Modsætning til den nedenunder staaende Figurs muntre Væsen. Ogsaa de bekrandsende Liliers behagelige Form fremhæver paa en høist virksom Maade den smukke Figurs Omrids, som de omslutte, og de lysende Blomster blive fremhævede af mørke Sommerfugle, eller straale med forførerisk Glands i Jomfruens mørke Haar.

(Efter Illustr. Zeit.)

Lilie og Rose, efter Maleri af Kenny Meadows.

Billeder af Slavelivet.

(Efter det Tydske.)

Slaveri og Christendom.

Ved Mistress Stowes Skrifter er, siden Burton's og Wilberforce's roesværdige Anstrængelser bleve kronede med Held, det gamle Europas Opmærksomhed først blevet henvendt paa Slaveriet paanyt. Der gives Mange iblandt os, der ikke kunne begribe, at det frieste Folk paa Jorden ikke er istand til at befrie sig fra denne Skamplet, og endnu Flere, der ikke kunne forklare sig, af hvilken Grund „Onkel Toms Hytte," den christeligste Bog, som den store Fleerhed har læst med Begjærlighed og Deeltagelse, i Rom er bleven sat paa Listen over de forbudne Bøger. — Mange troe, at den romerske Katholicismus henfører til den katholske Geistlighed den Beskyldning af Forfatterinden, at der gives christelige Geistlige, der forsvare Slaveriet; men deri gjøre de den Uret. Denne Brøde træffer Englands Statskirke, træffer Presbyterianerne, ja endog Methodisterne i fuldkommen ligesaa høi Grad, og saavidt vi vide, er det kun Lutheranerne og Kvækerne, som ubetinget forkaste Slaveriet, imedens Methodist-Biskopperne kun stille den Fordring til Kirkens Tjenere, at de ikke maae holde Slaver. Naar man til Retfærdiggjørelse af Slaveriet, især deleshed Negerslaveriet, beraaber sig paa den hellige Skrift, saa er dette kun et tomt Selvbedrag. Guds Forbandelse er ikke lagt paa Ham, men paa Kanaan, og Kananitterne bleve paa nogle Faa nær udryddede ved Erobringen af Palæstina. Man finder heller ikke det fjerneste Beviis for, at Kananitternes Efterkommere skulle være komne til Afrika, der tvertimod er bleven befolket af Chuschiterne, Efterkommere af Ham's førstefødte Søn. — Den mosaiske Lov ordnede Slaveriet, saaledes som det allerede existerede, i det 21de Kap. af 2den Mose Bog paa den mildeste Maade, og tillod livsvarigt Slaveri kun paa udtrykkeligt, frivilligt Forlangende. Og ligesom Christendommen ikke tilbyder den lidende Menneskehed nogen ny Ret, men kun Lovens Opfyldelse, saaledes henholder den sig ogsaa til Slaveriet, som den ikke afskaffer, men kun gjør udholdeligt og umuligt i dets Fremskridt. Slaverne blive vistnok opmuntrede til at stræbe efter Frihed, saameget de kunne; men der indskjærpes dem ogsaa, at de, for Guds Skyld, skulle tjene tro og ærlig ikke blot den gode, men ogsaa den onde Herre. — Slaveeieren Philemon sendte den bortløbne Onesimus tilbage til Paulus med den Formaning, at han nu ikke maatte behandle ham som Træl, men meget mere som „en kjær Broder." Hvis alle christelige Slaver og alle christelige Slaveeiere holdt sig den apostoliske Forskrift efterrettelig, hvem vilde saa tvivle paa, at Slaveriet ikke da maatte betragtes som en Ulykke, men for Millioner meget mere som den høieste Velsignelse, som Veien til Christus? Trældommen i og for sig bliver ikke af Verden betragtet som et Onde og en Skjændsel, og Herren siger: „Hvo som gjør Synd, er Syndens Træl," og alligevel gives der Faa, der kjende noget til den sande Frihed, som Sønnen skjænker os. Man betragte blot trøstigt de menneskelige Forholde i Christendommens Lys, og de ville klart og tydeligt fremtræde af det indhyllende Mørke.

Dersom det lod sig betvivle, at Negrene og de Hvide med Hensyn til medfødte Evner stode paa samme Trin, saa vilde Toussaint L'Ouverture, Haitis Befrier, som er bleven erkjendt værdig en Mindestøtte, hæve denne Tvivl, og de følgende Meddelelser have samme Hensigt. —

Henry Douglas.

Til de glimrende Exempler paa fremragende Aandsevner, hvoraf Negrene have at rose sig, hører Henry Douglas, der vistnok var Søn af en hvid Mand, og, som man troer, sin egen Herres. Dette Tilfælde forekommer ofte; men er altid en Ulykke for Slaven, fordi det Trykkende i hans Stilling forøges ved Skinsygen hos Slaveeierens retmæssige Ægtefælle, som troer at have billig Grund til Mistroe, naar et Mulatbarn fødes paa Plantagen. Faderen seer sig da i Almindelighed nødt til at skille Moderen og Barnet ad og sælge dem begge, hvorved deres alligevel sørgelige Lod bliver endnu værre. Hvor grusom og unaturlig end en saadan Fremgangsmaade maa synes, er den dog almindelig, og var ogsaa vor Helts Lod, der først saa Dagens Lys i Tuckahoe i Staten Maryland. Aar og Dag, da han blev født, er fuldkommen ubekjendt for ham; thi en saadan Begivenhed ansees af mindre Betydenhed, end naar der fødes en Hest af ædel Race. Tidlig blev han skilt fra sin Moder, som han overhovedet blot fik see om Natten, og hvis Træk derfor ere forsvundne af hans Hukommelse. Kun hendes rørende Omhed kan han erindre sig. Hun arbeidede paa en 2 tydske Mile bortliggende Plantage; men naar det møisommelige Dagværk seent om Aftenen var endt, ilede hun, betvingende sin Udmattelse, til sit Barn, lod det hvile ved sit Bryst, og bortfjernede sig igjen længe førend Dagen gryede, for ikke at forsømme Klokken, der atter kaldte hende til Arbeide. — Hvormange fornemme Mødre kunne vel i Opofrelse sammenligne sig med denne stakkels Slavinde? Solgt til en Slavehandler, blev Henry i sin tidlige Ungdom en vis Anthonys Eiendom, som, omendskjønt selv grusom, dog heri blev langt overtruffet af sin Opsynsmand Plumer, en Drukkenboldt og et raat Menneske. Han var blodgjerrig som en Tiger og pidskede Slaverne, ikke saameget for deres Forseelser, som fordi deres Skrig, deres Taarer og deres udstrømmende Blod forskaffede ham en satanisk Fryd. En oftere foretagen Vexling i Opsynsmændenes Personale frembragte vel mangen Forandring, men ingen Lettelse i Slavernes Stilling. Vi mangle Plads for at kunne gjengive de gyselige Skildringer, som Douglas udkaster af de af ham selv oplevede Tildragelser. Han havde flere af sine Kammeraters voldsomme Død at beklage, og til de smerteligste Erindringer af denne Art hørte, at en vis Giles Hicks Kone, en Slægtning af ham, dræbte en ung Pige, imellem 15 og 16 Aar, idet hun med et Træstykke knuste hendes Næse og Brystbeen. Douglas befandt sig dengang paa en Plantage, tilhørende Oberst Lloyd, om hvem han heller ikke veed noget synderlig Roesværdigt at sige. To Slavemord forefaldt under rystende Omstændigheder; dog kan Douglas for sin Person ikke klage over nogen særdeles slet Behandling, da det var lykkedes ham at komme i Gunst hos sin Herres unge Søn, og derved tillige at vinde hans Beskyttelse. Prygl fik han sjelden; men desto mere pinedes han ofte Hunger og Kulde. Selv om Vinteren manglede han Skoe og Strømper, ethvert varmende Klædningsstykke, ja endog Seng. Hans Fødder vare derfor bedækkede med Frostsaar, og have været det siden. Af denne Grund var det ham en stor Glæde, at han blev solgt til en Hr. Hugh Auld i Baltimore, hos hvem han erholdt Omsorgen for en af sin Herres Sønner, og hvor han for første Gang nød den Lykke, at et hvidt Ansigt, hans Herskerinde Fru Sophie Auld's, ligesom Foraarssolskin sænkede sig ned paa ham. Hun stammede fra en fri Stat, kjendte endnu ikke Slaveriets Skikke og Love, og var godmodig nok til at interessere sig for Mulatdrengens Underviisning. Saasnart hendes Mand erfarede dette, forbød han hende paa det Strengeste at fortsætte Underviisningen. Kundskab er Magt, sagde han, og dersom vore Slaver vidste ligesaa meget som vi, var det forbi med deres Lydighed. Derfor forbyder ogsaa Landsloven, under fastsat Straf, at bibringe Slavebørn Kundskab i Læsning og Skrivning. Disse Forestillinger havde for den unge Douglas den sørgelige Følge, at de bevirkede en total Forandring i Sophies Sind; nu vaagede hun ligesaa ængsteligt over, at han ikke mere fik nogen Bog i Hænderne, som hun før havde bestræbt sig for at gjøre ham bekjendt med Nøglen til Videnskabernes Dør. — Men Oplysningens guddommelige Funke var nu engang falden i hans Sjæl, og brændte fremdeles deri. Smukt og rørende er det at læse, hvilke sindrige Midler han anvendte for at forøge den lille Skat, han allerede besad. Blev han sendt ud og mødte de til Skolen gaaende eller derfra kommende hvide Børn, indlod han sig i Samtale med dem, vidste at vinde deres Tillid, og at bringe det dertil, at de bleve hans Lærere. I en eller anden skjult Krog aabnede de sine Bøger for ham, hjalp ham over Læsningens Besværligheder, og ethvert Ord prægede sig med Flammeskrift ind i hans Sjæl. Vanskeligere gik det med Skrivningen; de Bogstaver, hvormed Skibstømmermændene mærkede deres Bjelker, tjente ham til den første Veiledning, indtil hans Herres Søn kom paa Skole, og han, naar Herskabet ikke var hjemme, kunde benytte Drengens Forskrifter. Hvor nøie han end blev bevogtet, faldt dog nogle Skrifter, der belyste Slaveriets Forholde, i hans Hænder. Derved lærte han først tydelig at kjende sin egen nedværdigende Stilling, og Længselen efter Frihed vaagnede hos ham med uimodstaaelig Kraft. Det varede imidlertid længe, inden han kunde stille denne brændende Tørst.

Efter hans Herres Død, blev den levende Deel af hans Efterladenskab — Slaver, Heste, Kvæg, Faar og Sviin — værdsat og fordeelt i Lodder. Den, hvortil Douglas hørte, tilfaldt en Datter af den Afdødes første Ægteskab; dog hun overlevede Faderen ikke længe, og saaledes skiftede han ofte Herre, indtil han i 1832 tilfaldt en vis Thomas Auld. Herom fortæller han oprørende Detailler, som vi maae forbigaae. Thomas Auld var en saakaldet from Mand: han handlede med Negre for at opbygge Kirker; solgte Kvinder og Børn for at anskaffe Bibler til Hedningemissionen; piinte, pidskede og overanstrængede sine Folk — Alt til Guds Ære! Endnu værre gik det den stakkels Douglas, da han det følgende Aar blev bortleiet til en vis Covey, der ikke lod hengaae nogen Uge, uden at pidske ham tilblods, saa at hans Ryg aldrig helbrededes. Denne forfærdelige Tilstand endte den 1ste Jan. 1834, da han til Herre fik William Freeland, en agtværdig Mand, der ikke alene behandlede ham godt, men ogsaa tillod ham paa Søndagene at undervise sine Medslaver i Læsning, hvilket imidlertid ikke blev taalt af de hvide Skolemestere i Egnen.

Efter et forgjæves Forsøg paa at flygte, kom han til en Skibsbygmester i Baltimore, for at lære Haandværket; herfra lykkedes det ham at undkomme den 3die September 1838, efter fleeraarige Lidelser af en anden Art.

I New-York fandt han Understøttelse, men tog senere Bolig i Bedford. Her i Frihedens Luft udfoldede hans fra Slaveriets Lænker befriede Aand sine kraftige Vinger, og dens høie og dristige Flugt satte snart hele Amerika i Forbauselse.

Af den mishandlede Slave blev i utrolig kort Tid en af de fortrinligste Talere og en af de mest yndede Forfattere i de Forenede Stater. Lige agtet som han er i sit offentlige og private Liv, besidder Landet i ham en af sine agtværdigste Borgere, og i England, som han for nogle Aar siden besøgte, har ligeledes hans Talenter, hans Kundskaber og hans Opførsel forskaffet ham almindelig Anerkjendelse. Hans Virksomhed som Forfatter og Taler er især delesbed helliget hans Ulykkesfællers Skjæbne og Slaveriets Afskaffelse.

James Pennington.

James Pennington, der er Præst ved den farvede presbyterianske Menighed i New-York, og ved sin inderlige og oplyste Fromhed ogsaa paa Europas Fastland har opvakt den varmeste Deeltagelse, er født i Staten Maryland, og Søn af en Slave. — Plantagen, hvorpaa han saa Dagens Lys, tilhørte en Oberst Gordon, der stod i Rye for at være en mild Herre. Naar vi imidlertid lære at kjende Penningtons skrækkelige Stilling i hans Ungdom, maae vi rigtignok faae en daarlig Forestilling om denne Mildhed, og ethvert menneskeligt følende Hjerte forfærdes ved Tanken om, hvorledes det maa gaae til paa en Plantage under en streng Herre. Penningtons Moder blev med de 2 yngste Børn solgt til det Sydlige, medens den fortvivlede Fader med det ældste blev tilbage, og kun et Tilfælde føiede det saaledes, at den Første kom tilbage igjen til sin forrige Herre. Men et kjærligt Familielivs Lykke blev ogsaa da ubekjendt for Pennington. Kun om Natten kom de udmattede Forældre hjem og bleve ved Dagens Frembrud igjen drevne til Arbeide. De hjælpeløse Børn bleve i den spædeste Alder overladte til sig selv, og Ingen havde Omsorg for dem, naar Hunger, Kulde, Sygdom eller anden Nød martrede dem. Et Spark, nogle Slag af Pidsken, raae Ord var Alt, som erindrede dem om, at de befandt sig blandt Mennesker. Naar Herskabets Børn legede, maatte de vel undertiden være med; men de unge Herrers Overmod, deres Mishandlinger var den eneste Andeel de fik i Fornøielsen. Kun i sjeldne Dieblikke kunde de glæde sig ved deres Forældres Kjærlighed, der var stor og rørende.

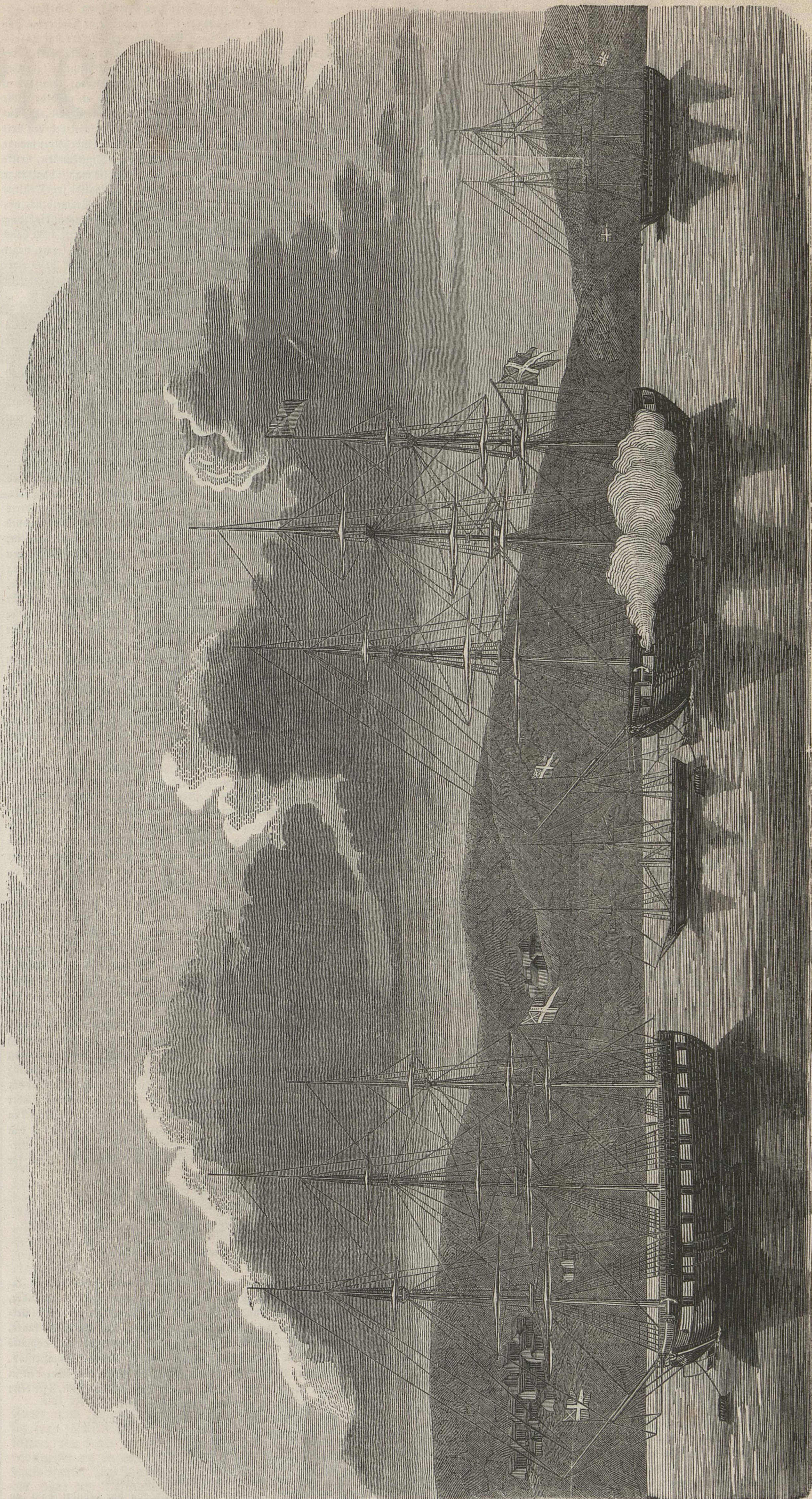
Da James var gammel nok til at kunne arbeide, blev han brugt paa Tobaksmarkerne, men i en Alder af 9 Aar blev han bortleiet som Haandlanger til en Murer, hos hvem han var i 2 Aar, hvorpaa han, da han viste Anlæg, blev sat i Lære hos en Grovsmed. Her vaagnede i hans Sjæl en umættelig Tørst efter Kundskaber; Søndagene anstrængede han sig for at lære Bogstaverne; en Fjeder og Safter af Bær brugte han for at lære at skrive. Da imidlertid hans Pen viste sig at være mindre brugbar, gjorde han et Forsøg — som ogsaa lykkedes — paa at forfærdige sig en Staalpen; dette skeede i 1822.

Længselen efter Frihed dukkede vel af og til op i hans Sjæl; men nogen bestemt Charakteer fik den dog først, da han maatte være Vidne til, hvorledes hans Fader — som var den fredsommeligste og taalmodigste Skabning af Verden, og førte Opsyn med Faarehjorden — en Dag, medens han gav et Lam, der nylig havde mistet sin Moder, Melk at drikke, paa det ubarmhjertigste blev pidsket af Oberst Gordon, uden Foranledning, men fordi denne var i slet Lune. — Dette oprørte Ynglingens Sjæl i den Grad, at han besluttede at flygte. Enhver uretfærdig Behandling af hans Kammerater — og den forekom ikke sjelden — bestyrkede ham i hans Forehavende. Til Udførelse kom det dog først, da hans Herres Søn havde forført en ung Pige, der for sit smukke Udvortes og sin Blidhed var elsket af alle Negrene, især delesbed af sine Forældre, og siden, da Følgerne viste sig, solgte hende til det Sydlige, hvis forpestede Sumpe ere Slavernes Grav, og frygtes af dem som Helvede.

Denne Skjændselsdaad opvakte hans Afsky i saa høi Grad, at han fastsatte den næste Søndag til Udførelse af sin Flugt. Uden Afsked maatte han skilles fra Forældre og Sødskende; thi deres Smerte vilde have forraadt ham, og med sønderreven Sjæl tiltraadte han den farlige Vandring. Den Skildring, han udkaster heraf, afslører alt det Rædselsfulde ved et saadant Foretagende. Hunger, Udmattelse og Frygt vare hans bestandige Ledsagere. Sky maatte han undvige ethvert menneskeligt Væsen; thi Enhver var hans Fiende. Flere Gange blev han anholdt og sat fast; men med List og Mod undslap han sine Forfølgere. Ubekjendt med de øde Egne, han drog igjennem, var Polarstjernen hans eneste Veiviser mod Norden, Frihedens Land; men da han efter maanedlang Omvanken var nær ved Maalet, drev den yderste Udmattelse ham til en Kvækers Dør, hvem han tilbød sit Arbeide. Den Forsmægtende saae et rigt besat Bord; men hvad der endnu kraftigere vederkvægede ham var de Ord: „Træd herind: mæt dig og varm dig, saa ville vi siden tale videre sammen." Han styrtede paa Knæ for sin Redder, og velsignede med en Negers Tunge — et menneskeligt Hjerte. — Den brave Mand beholdt ham hos sig i 6 Maaneder, og her erfarede han først, i en Alder af 20 Aar, at der gaves et Evangelium og en Helligaand, som har forkyndt det. Disse 6 Maaneder vare af mere Betydenhed for hans Aand og Sind, end hele hans foregaaende Liv. Først efter denne Tids Forløb, da han havde lært at kjende et Menneskes Værd, sendte Kvækeren sin Protegé og Discipel med en Anbefalingsskrivelse til Philadelphia, hvor han blev optaget i en anden Kvækerfamilie, der fortsatte hans Underviisning. Han arbeidede paa deres Gaard og beskjæftigede sig om Aftenen med at tegne Karter over Solsystemet, at høre Forelæsning af den Hellige Skrift, eller at stemme i med i deres Lovsange. — 7 Maaneder senere begav han sig, forsynet med Vidnesbyrd om sin exemplariske Opførsel, til Long-Island, hvor han strax fandt Beskjæftigelse.

Her fortsatte han sine Studier, hvortil han erholdt betydelig Understøttelse, og lagde for Dagen saa store Talenter og Iver, at han efter 5 Aars Forløb blev ansat som Lærer ved en Skole med 200 Dollars i Løn. Han kunde læse det Nye Testamente i Grundsproget, havde erhvervet sig Færdighed i skriftlige Arbeider, i Rhetorik og Logik, samt talte det engelske Sprog i dets reneste Dialekt. Efterat hans theologiske Kundskaber havde erholdt den fornødne Modenhed, blev han Præst ved den presbyterianske Menighed i New-York, og giftede sig. Nu blev det muligt for ham at løskjøbe sin Fader og sine Brødre, hvilket saa meget lettere kunde skee, som hans forrige Herre havde gjort Fallit, og dennes Børn kom i saa mislige Omstændigheder, at de maatte modtage Understøttelse af Pennington. — Moderen havde Oberst Gordon, af Hævn over Sønnens Flugt, igjen solgt til det Sydlige, hvorhen hun vandrede med Fortvivlelse i Hjertet, da en Hob Slaver afgik did; men hun fandt snart sin Død der. Penningtons Søstre giftede sig med frie Mænd og bleve løskjøbte af disse.

Den Fordom, som ogsaa i de nordlige Stater forfølger Negeren, som udelukker ham fra al Berørelse med de Hvide, og ikke engang tillader ham at reise sammen med dem i en Jernbanevogn, hvor den simpleste Karl tør tage Plads ved

Fregatten Freya. Skrue-Damp-Korvetten Nidaros. Fregatten Desideria. Korvetten Nordstjernen.
Den norske, til Østersøen bestemte Eskadre, liggende ved Horten den 18de April 1854.

Siden af den fornemste Mand, tyngede paa hans Sjæl. Nogen Lindring i denne smertelige Følelse følte han først, da han besøgte England, overvar Fredskongressen i Frankfurth a. M. og ved denne Leilighed af Universitetet i Heidelberg blev hædret med den theologiske Doktorgrad.

Han gjennemreiste Preussen og Tydskland og fandt overalt den ærefuldeste Modtagelse. Man skjænkede hans udmærkede Taler Opmærksomhed, og beundrede hans Forstand og hans Kundskaber. Dette hævede hans Selvfølelse, og med glad Bevidsthed følte han nu først, at han var et Menneske, og stod paa lige Trin med Alle, der ere gjenløste af Jesus Christus.

Denne glade Følelse, der i Europa fyldte hans Bryst, gjorde ham imidlertid hans Reise til Fødelandet næsten smertelig. Vistnok erholdt han der flere Værdigheder, og var blandt Andet 2 Gange Præsident i den geistlige Centralforening i Hartford. Som saadan examinerede han selv unge hvide Theologer, og meddelte dem Attest for Embedsdygtighed. Alligevel hænger over hans Hoved, som et Damokles-Sværd, den sidste Bill om bortrømte Slaver, der gjør det muligt for en Menneskerøver at føre ham tilbage til Slaverie igjen. At foretage et saadant Forsøg paa en Mand, der har gjort sig berømt ved sit Livs Reenhed og Adel, ved omfattende Kundskaber, og som er i Embedsstilling, vilde vistnok opvække almindelig Indignation; men Loven kjender ingen Forskjel. Vi ville imidlertid haabe, at den Bevægelse, som „Onkel Toms Hytte" har givet en uimodstaaelig Kraft i de Forenede Stater, vil bevirke udslettet eller idetmindste formindsket den Skamplet, som vanzirer dette frie Land.

A. D.

Den norske Eskadre i Østersøen.

Denne Eskadre, der i April d. A. afseilede til Østersøen, bestaar af 1) Fregatten Desideria, armeret med 24 St. 60 ℔s Bombekanoner og 12 St. 30 ℔dere og med en Bemanding af 505 Mand. Dette Fartøi, der er bygget i 1851 og nu

gjør sit første Togt, har vist sig at være et udmærket Søskib med magelige Bevægelser og tilbørlig Stivhed. Som Seiler synes det at indtage en fortrinlig Plads blandt den forenede svensk-norske Eskadres Skibe; 2) Fregatten Freya, bygget i 1828, armeret med 26 St. 24 ℔dere og 10 St. 18 ℔dere, og bemandet med 344 Mand; 3) Korvetten Nordstjernen, bygget i 1841, armeret med 2 St. 60 ℔ Bombekanoner og 18 St. 24 ℔dere; med 216 Mands Besætning; 4) Skrue-Damp-Korvetten Nidaros, bygget i 1851, armeret med 6 St. 60 ℔ Bombekanoner og 150 Mands Besætning. Paa Fregatten Desideria, som fører Admiralsflaget, skulle følgende Officierer og Betjente befinde sig: Ved Flaget: Kontre-Admiral Hesselberg; Kapitain Valeur, Adjutant, Lieutenant Hjalmar Olsen og svensk Lieutenant Baron Peyron; Næstkommanderende Kapitainlieutenant Falsen, foruden Pr.-Lieut. Baron F. Wedel-Jarlsberg, Premierlieutenant Burchardt, Lieutenanterne O. Valeur, Thorvald Smith og Wisbeck; Skibs-Præst: Honoratus Halling; Overlæge: Bolstad; Underlæge: Henschien: Sekretær: W. Eriksen; Forvalter: D. Vogt; 1ste Styrmand: Andersen; 2den do. Ditloff; Overkanoneer: O. Østmann; Høibaadsmand: Jakob Johnsen; Formand: G. Johannesen. Paa Freya: Chef: Kapitain Meyer; Næstkommanderende: Pr.-Lieut. H. Smith, samt Lieutenanterne Christie, Wille og Kjelland; 1ste Læge: L. Winge; 2den Læge: F. Vogt; Forvalter: Munk; Sekretær: Klem; Baadsmand: N. Thovsen: Kanoneer: A. B. Andersen. Paa Nordstjernen: Chef: Kapt. Grev Trampe; Næstkommanderende: Pr.-Lieut. Lorange; dernæst Pr.-Lieut. A. Müller; samt Lieutenanterne Baron Ferdinand Wedel-Jarlsberg og Berg; Læge: Bidenkap; Forvalter: Søberg; Kanoneer: H. Østmann, Baadsmand: E. Hansen. Paa Nidaros: Chef: Kapitain Haffner; Næstkommanderende: Pr.-Lieutenant Gottwaldt; derefter Lieutenanterne Lysholm, Bodom og Ravn; Læge: Torgersen; Forvalter: Sørensen; Kanoneer: O. Pedersen; Baadsmand: H. Halvorsen.

Efterat endeel af Storthingets Medlemmer, afhentet af Dampkorvetten Nidaros den 18de April d. A. havde gjort en Tour ned til Horten for at besee Flaaden m. m., heisede Eskadren Anker den 25de April Kl. 5 om Morgenen og gik med frisk nordlig Vind tilsøes s. D. Kl. 3 om Eftermiddagen, fik Sigte paa Skagens Fyr om Midnat og anduvede Læssø Rende den paafølgende Morgen, hvorefter forceredes Seil for Store Belt, indtil Morgenen den 27de, da Eskadren under Seierø overfaldtes af svære Storme og Regnbyger fra SSV., hvorfor den gik tilankers ved Fornæs om Eftermiddagen. Den følgende Dag lettede Eskadren, stod ind for Store Belt og saluterede Nyborg Fæstning. Det danske Krigsfartøi, Holger Danske, som var stationeret i Store Belt ledsagede Eskadren et Stykke paa Veien. Den 1ste d. M. ankom derpaa Eskadren lykkeligt til Karlskrona, hvor den forenede sig med den svenske Eskadre.

Den samlede Flaade afseilede den 4de Mai fra Karlskrona, gik den 14de ind i Landsokt og ankrede mellem Elgsnabben og Dalarø nogle Mile i Syd for Stockholm. Denne Flaade er deelt i 2 Divisioner, hvoraf 1ste Division under Kontra-Admiral Hesselberg bestaar af Fregatterne Desideria, Desirée og Freya, Briggen Nordenskiöld, samt Dampkorvetterne Gefle og Valkyrien. Anden Division bestaar af Linieskibene Carl XIII og Prinds Oscar, Fregatten Eugenie, Korvetten Nordstjernen, samt Dampkorvetten Nidaros. Den 23de Mai gav Hs. Maj. Kongen en større Middag ombord paa Admiralskibet, som Dagen efter besøgtes af DD. M. M. Kongen og Dronningen, samt DD. K. K. H. H. Kronprindsen og Kronprindsessen, Prinds August og Pridsesse Eugenie. Den 25de afseilede endeel af Eskadren fra Elgsnabben, nemlig Fregatterne Freya og Eugenie, Briggen Nordenskiöld, Korvetten Nordstjernen og Dampkorvetten Thor. Dampkorvetten Nidaros var den 16de Mai ankommen til Kjøbenhavns Rhed for at afhente endeel Mandskaber, som skulde ankomme fra Norge med Postdampskibet.

Literatur og Kunst.

Engelske Reisebeskrivelser over Norge. Den rige Anledning til Jagt og Fiskeri, som flere af vort Lands Egne frembyde, i Forening med vor maleriske Natur og eiendommelige Folkeliv, har i de sidste Aar stadigen lokket flere og flere engelske Touristег til os, hvilke have vendt tilbage til Hjemmet og ved mundtlige eller skriftlige Efterretninger om det Seete og Oplevede opflammet Lysten ogsaa hos Andre til at besee det „høie Nord." De i et Par Aar paa Prent udgivne Efterretninger om Norden ere allerede af et saa betydeligt Omfang, at hvis de i en Aarrække erholde en tilsvarende Tilvæxt — hvilket den nu indtraadte nærmere Forbindelse med Englænderne lader formode — vil man snart have et eget engelsk Bibliothek angaaende Norge, og Englænderne ville kunne tilegne sig den Fortjeneste, som tidligere syntes at tilfalde Tydskerne, at de have udrevet de norske Forholde af det Tusmørke, hvori det har staaet for de øvrige Europæere. Vi anføre her de Værker, der ere komne os for Øie, uden at ville indestaae for at det er alle. Pictures of Scandinavia, or Denmark, Norway, Sweden and Lapland in 1850 af Will. Hurton (2 Oplag). Norway and its scenery, comprising Price's journal af Th. Forester (med 22 smukke Illustrationer); Life in Sweden, with excursions in Norway and Denmark af Selina Bunbury. (Den gode Forfatterinde er grætten, snaksom og ikke altfor smagfuld). The journal of a four weeks tour in Norway, during the autumn of 1852 af John G. Hollway. (En nøktern, men ret paalidelig Beretning om hvad Forf. har seet og oplevet i denne korte Tid). An eights weeks' journal in Norway in 1852, with rough outlines af Sir. C. Anderson (Forf., en Skotlænder, var her i Christiania under Studentertoget, hvori han deeltog; ved at berette selv de mest almindelige Ting, har han bragt sin Bog op til en Tykkelse, der langt overgaar dens Interesse.) Scandinavian adventures, during a residence of upwards of twenty years af L. Lloyd (et interessant, paa Jagteventyr og naturvidenskabelige Jagttagelser rigt Værk, der er prydet med over 100 for en stor Deel illuminerede fine Afbildninger; 2 svære Bind, Priis 10½ Spd.) A brage-beaker with the Swedes, or notes from the North in 1852; illustrated from sketches by the author — W. B. Jerrold. (Af mindre Betydning); og endelig Norway and its glaciers visited in 1851; followed by journals of excursions in the high Alpes of Dauphiné, Berne and Savoy af James D. Forbes, (et med smukt kolorerede Plancher udstyret Værk, der især er af Betydning med Hensyn til Norges geologiske Formationer; Priis 5 Spd. 30 ß.)

De bebudede **Supplementer til Oehlenschlägers Værker** have nu allerede i nogen Tid været i Boghandelen. Første Bd. af det Høst'ske Supplement indeholder „Flugten fra Klosteret," Svar paa Recensioner, en æsthetisk Forelæsning, Fragmenter af et Par Taler, et Par Stykker om Goethe (der have staaet i Prometheus) og endelig tvende Fortaler, hvilke i Udgaverne utilgiveligt nok ere udeladte ved de Arbeider, til hvis rette Forstaaelse de skulde bidrage. Det andet Bind indeholder første Sang af en Epopee „Edda" og forresten Smaadigte. Blandt disse findes der vistnok enkelte vakre, men deres Hovedmasse vil dog blot tjene til, i Forening med flere af Digtene i selve „Værkerne," at vise, hvor ofte den store Digter behagede at skrive Vers under Musens Fraværelse. Det Løse & Delbanco'ske Supplement, ogsaa med Titel: **Om Ewald og Schiller**, Forelæsninger holdte i Aarene 1810—11 (ɔ: 1812) er udgivet af Digterens Søn J. W. Oehlenschläger, der efter hvad Chr. Winther allerede har paavist i „Fædrelandet" savner den tilbørlige Indsigt til det Slags Arbeider og har paa Grund af Manuskriptets Utydelighed læst de besynderligste Ord ud af det. Da Indledningen til Ewald og hvad der angaar Jomfruen af Orleans mangler i Manuskriptet, har Udgiveren søgt at udfylde disse Huller ved at optrykke de almindelige Betragtninger over Ewald, der findes i Athene (hvilke ogsaa er optagne i Pragtudgaven) samt ved den Kritik over Johanna d'Arc, der findes i Prometheus. Værket indeholder mange træffende og vi ville sige praktiske Bemærkninger om Digtekunsten, hvilke ved Forf.'s praktiske Udøvelse deraf ogsaa nødvendigviis maatte paatrænge sig ham. Fra den theoretiske Side har det derimod ligesaalidt som Oehlenschlägers øvrige Udarbeidelser i Æsthetiken, der findes i Prometheus, noget synderligt Værd. Oehlenschläger manglede formeget Skarpsindighed og desuden tidssvarende Kundskaber (Henr. Home var endnu efter 1830 hans stadige Veileder) til at han i saa Henseende skulde kunne levere noget Ualmindeligt. Foran i Bogen findes Digterens Portræt med hans Facsimile. Begge Supplementerne ere elegant udstyrede og Bogladeprisen for hvert er 3 Rd. (1 Spd. 78 ß.)

Tre Digte af Fr. Paludan-Müller. Kbhavn. 1854. 1 Spd. 29 ß. Denne Bog, der bestaar af tvende Dramaer og en fra Heibergs Urania allerede bekjendt episk Digtning, er tilegnet forhenværende Kultusminister J. N. Madvig, „Digternes Talsmand paa Rigsdagen," (der som bekjendt tilstod Forfatteren, H. Hertz og Chr. Winther en aarlig Pension af 1000 Rdr.) Bogen begynder med Kalanus, der benævnes en historisk Digtning. Helten er den asketiske Gymnosophist, der fra Indien fulgte med Alexander til Pasargadæ og der høitdelig og frivillig opbrændte sig selv efterat han først, ifølge Ciceros Vidnesbyrd, havde forudsagt Verdenserobrerens nærforestaaende Død. Digteren lader det være Forgudelse af Alexander, der har bragt Philosophen, hvis „Maal var Sjælens Ligevægt, den dybe Fred, hvor hver Attraa er forstummet," til med hans Moder at forlade Hjemmet. Kalanus seer i ham en Gud, i hvis Nærhed han sætter sin største Lykke. Kongens Venner see heri kun Smiger og stille med overlegen Mine deres kolde Sophistik mod hans klare, hengivne Tro. Hans Øine aabnes imidlertid snart for Kongens Menneskelighed, da denne, berust af Viin, i hans Paasyn indslutter i sin Favn en leflende Hetære. Han indseer den Feiltagelse, han har gjort sig skyldig i ved at søge Guder paa Jorden, og beslutter til Bod og for at opsøge Brama, at bestige Baalet. Alexander, hvem Kalanus er bleven overordentlig kjær, søger knælende at forhindre Beslutningen. Han lover Philosophen Lande og Riger, men dette er ligesaa forgjæves, som hans Trudsler, der ingen Virkning kunne have for den, som frivillig har valgt den mest smertefulde af alle Dødsmaader. Verdens Behersker indseer sit Vældes Afmagt og maa lade Philosophen følge den fattede Beslutning. Kalanus bestiger Baalet, syngende Hymner og gaar under larmende Trompetskrald til sine hjemlige Guder. Ligesom i Almas Charakteer i „Adam Homo" fremstilles her hiin Verdensforsagelsens Triumph, hiin indre Menneskets Lyksalighed, der, istedetfor at gaae under eller ophøre i Livets sammenstødende Ulykker, netop under Følelsen at Smertens Lutrelse og i fast Tillid til Himlen vorder stedse rigere og fuldere. Denne samme Tanke kan man ogsaa forfølge i Bogens sidste Digtning „Ahasverus, eller den evige Jøde" (der i Indholdsregistret i Forening med „Abels Død," kaldes „den første og den sidste Død.") Det kunde synes noget besynderligt af Digteren, at vælge hiin evig omvankende jerusalemske Skomager, der er et noget nær verrufent Emne, til Gjenstand for et Digt, og han har ogsaa selv følt Betænkeligheder derved, idet han i en Konference med Musen (Prologen) giver etslags Retfærdiggjørelse, der dog neppe behøves. Stoffet hører til det Slags, der aldrig udtømmes, og derfor vil dette Digt, som vi ville kalde apokalyptisk med ironisk Tendents, trods Alt hvad der er skrevet og herefter vil skrives om Jerusalems Skomager, have sin Nyhed og særegne Interesse. Det er til Vandrerens Forløsningsscene paa Dommedag, Digteren fører os. Dette er en besynderlig Idee, og saaledes som den er udfoldet, tør den komme til at forurolige Theologerne ligesaameget som sidste Sang i „Adam Homo." Ahasverus slutter af Familielivets Sønderspliittelse, af allehaande Forbrydelser og af Himmellegemernes Forsvinden og Elementernes Rasen, at Dommen er nær, og venter utaalmodig det sidste Basunstød. Antichristen træder op, fulgt af Folket, for hvem han har beviist sin Magt ved at gjøre Vinen til Vand, „saa det berustes ikke," og forvandle Brød til Steen, saa det spiste sig træt, men blev ei mæt, og ved at fremkalde Pest. Men der opstaar dog Utilfredshed med ham, da Folket vil see nyttigere Kunster af ham, og ønsker at befries for Frygten for Dommedag. Kun ved prægtige Løfter om Undergjerninger kan han berolige Gemytterne. Mellem Gravene støder han paa Ahasverus, der forkynder ham Jordens Undergang. Dette kan han dog ikke, som en Forfægter af Fornuftens Sag, troe, da han ei kan faae i sit Hoved, at Gud vil være slig en Vandal, at ødelægge hele Verdens prægtige Kultur, Videnskab og Kunst, hvilket vilde være værst for ham selv. Men Skomageren forsikrer:

„Ho, ho! Min Gud bestemt har Raad
Til slig en uhørt kostbar Daad;
Det kommer ham bestemt ei an
Paa noget Videnskab, og han
Som vækker Abraham Børn af Stenene,
Nok hjælper Konsterne paa Benene."

Ved Basunens Lyd faar dog Antichristen Troen i Hænderne, og tager Flugten. Nu vaagner Pontius Pilatus, der har ligget i Aartusinder, og grundet paa „hvad Sandhed er," siden den Dag, han ved en dialektisk Vending gav den saa voldsomt paa Planeten; han forfærdes saare, da han hører, at „Skranken nu er vendt om," saa at han skal dømmes af Jesus, hvem han selv uretfærdigen har dømt. Et nyt Trompetstød, og Hr. Pilatus maa afsted. En Aand vaagner op af Graven, hvor den „i Tillid uafbrudt hvilte"; men det var ingen naturlig Søvn; thi, siger den:

„— skjønt mig intet Indtryk mægted friste
Og skjønt jeg Intet sandsed, dog jeg vidste,
At Noget med mig foretoges,
At mod et Maal jeg droges,
At sig mit Væsen klared,
Og en Forvandlings Virken jeg erfared."

Forladt af Aanden, der efter en saadan Søvn har bebudet ham „en Opvaagnens Lyst," nærmer han sig Graven, hvori han kaster Stav og Randsel og lægger sig selv deri, efterat det tredie Basunstød har lydt, hvorved en nylig ihjelslagen Tyv ogsaa har maattet reise sig. Englesang lyder, Ahasverus priser sin himmelske Dommer. Opvaagnende istemme et Chor, og spørge efter den evige Jøde. Denne tror sig fritaget for at møde frem til Dommen.

„Den Kalk, I er venter, jeg har tømt;
Forlængst min Dommer har mig dømt,
Og naadig nu sees han smile.
Han aabned den Trætte Gravens Skjød,
Han fører mig gjennem den stille Død
Og ind i den evige Hvile."

Han dør, og Forfatteren sætter Finis, aabenbar fordi han selv har indseet, at Læserne maaskee vilde spørge: „Men hvad saa Mere?" — et Spørgsmaal, hvorpaa Digteren ikke har kunnet give Svar, fordi han bevæger sig paa det Ubegribeliges og Ubesvareliges Felt. Han har vovet sig saa langt, som man kan vente (Theologerne sige: forlangt), idet han i „Adam Homo" harført os hen for Dommen over det enkelte Menneske ved dets Død, samt ladet os kaste et Blik til Purgatorium, og i dette Stykke givet os et Fragment (Opvaagnelsen) af den endelige Dom. At føre os frem for den, „hvis Person er Sandhed," hvor han throner paa Dommersædet, vilde vel været for stor Dristighed for vor Tidsalder, der er afvænnet fra hine gamle tydske Skuespil eller Farcer, hvori Vorherre og Christus maatte figurere midt iblandt græske Halvguder, stolte Konger og gemytlige Nürnbergere. — Vi antage, at det Arbeide, Paludan-Müller her har leveret, trods enkelte Besynderligheder, besidder saa stor digterisk Værd, at man ikke, som i hans ifjor udkomne Digt „Luftskipperen og Atheisten," skal, for at gjøre det Adam Homos Digter værdigt, behøve at underskyde nogen af Digteren selv aldrig tilsigtet Tendents, en Underskydelse, hvortil Dybsindigheden i enkelte tidligere Arbeider af Digteren dog let forleder, saasnart man ikke ved de nye finder Forventningen fyldestgjort.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Res. af 27de Mai er der af den til videnskabelige Reiser i Norge paa Universitetsbudgettet opførte Sum tilstaaet Kand. min. Th. Kjerulf 50 Spd. for ved Exkursioner i Løbet af Sommeren at samle Materiale til Fortsættelse af den af ham paabegyndte geognostisk-chemiske Detailundersøgelse af det saakaldte Christianiaterritorium; 2) Universitetsstipendiat, Kand. med. Carl Hansen 100 Spd. for i Løbet af Sommeren at undersøge endeel af de Søplanter, der voxe langs Kysten henad Jæderen, Karmøen, Udsire og Bukkefjordens Øer med Hensyn til deres organiske og anorganiske Bestanddele; 3) Universitetsstipendiat, Konservator ved det botaniske Musæum, Kand. med. Fr. Chr. Schübeler 30 Spd., foruden det ham ved kgl. Res. af 23de Mai f. A. tilstaaede, men hidtil ikke benyttede Stipendium, stort 120 Spd., eller i Alt 150 Spd., for i et Tidsrum af omtrent 2 Maaneder at undersøge fornemmelig Havvegetationen eller Algerne paa Kysten fra Mandal til den nordlige Ende af Karmøen; 4) Stud. min. J. Th. Nordam 100 Spd., for i en Tid af 2 Maaneder af fortsætte sine Observationer over Friktionsphænomenerne i Christianiafjorden; 5) Gartnersvend ved Universitetets botaniske Have Moe 130 Spd. for i et Tidsrum af 2 Maaneder at foretage en botanisk Reise til Dovre og sammes nærmeste Fjeldstrækninger.

— Under s. D. er Sognepræst til Asker Alex. Lange udnævnt som valgt Provst i Drammens Provsti; Sognepræst til Haaland N. Chr. Bockmann som valgt Provst i Jæderens Provsti; Katechet i Riisøer P. Holm til Sognepræst til Bodø Pstg., resid. Kapellan til Stavanger W. W. Dietrichson til res. Kapellan til Ekers Pstg. og Kand. philol. O. L. Boye til Adjunkt ved Stavangers lærde og Realskole.

— Under s. D. er Korpslæge O. T. Mathiesen meddeelt Afsked med en Pension af 100 Spd. og Foged i Smaalenene N. Ytter med en Pension af 500 Spd.

— En ifølge Repræsentantskabsbeslutning nedsat Kommittee til at afgive Betænkning om det fremsatte Lovforslag angaaende Christiania Grændsers Udvidelse har fremsat den Formening, at Forstædernes Indlemmelse i Christiania Bye ikke bør finde Sted, hvilken Formening ogsaa Repræsentantskabet den 1ste Juni bifaldt mod 3 Stemmer (Schweigaard, Motzfeldt og Brun, der alle udtalte sig for Lovforslaget.)

— Den 5te Juni samledes omtr. halvandethundrede Personer (Studenter, Embedsmænd og flere sig her i Byen opholdende Danske) paa Spigerværket ved Lysaker for at feire den danske Grundlovs Aarsdag. Efterat en af A. Munch forfattet Sang var afsungen, holdt Overlærer Daa en Tale, ledsaget af en Skaal for den danske Grundlovs Bestaaen. Siden udbragtes mange andre Skaaler, hvoriblandt en for Selskabets Senior Prof. Hansteen, der svarede med en malende humoristisk Skildring af de Norskes og Danskes Samværen ved Kjøbenhavns Universitet i hans Studenterdage.

— H. Hansen, Chr. Knudsen, A. Trøan og O. Vig indbyde til Deeltagelse i et almindeligt Skolelærermøde for Christiania Stift, der skal holdes her i Byen 1—3 Aug.

— De ivinter i Frimurerlogen afholdte Abonnementsballer sees at have givet et Overskud til de Fattige, stort 492 Spd. 56 ß.

Frederikshald. Den 25de Mai feirede Sognepræst O. C. Randers i Skjeberg sit halvhundredeaarige Embedsjubilæum.

Romsdals Amtsformanskabs Forhandlinger endte den 23de Mai, efterat der til Amtskommunens almindelige Udgifter var bevilget 96 ß. pr. Skylddaler, til Veivæsenet 24 ß. pr. Daler og til Fogderikommunernes særskilte Udgifter respektive 16 og 20 ß. pr. Daler. Landbrugsskolen besluttedes bibeholdt paa Aak og Bestyrerens Løn ansattes til 1000 Spd. aarlig.

Molde. I en Ager paa Gaarden Tornæs i Vaags Sogn er nylig fundet en 11¾ Lod vægtig spiralformig sammenringet Stang af reent Guld, hvis Værdi ansættes til 117 Spd.

Udenlandske Efterretninger.

Danmark. Den danske Grundlovsfest er af Kjøbenhavnerne feiret paa Sletten ved Eremitagen med stor Høitidelighed og uden nogen Mellemkomst fra Autoriteternes Side.

Frankrig. General Baraguey d'Hilliers er vendt tilbage fra Konstantinopel og udnævnt til Kommanderende over Leiren ved St. Omer.

England. Oprettelsen af et nyt Krigsministerium er besluttet. Der skal være Tale om at stille Lord Palmerston i Spidsen for samme.

Rusland. Politiministeriet har udstædt en Kundgjørelse om hvorledes Petersburgs Indbyggere have at forholde sig i Tilfælde af at Fienderne nærme sig. Saasnart Kronstadt skulde blive taget af den forenede Flaade, maa Kvinder, Børn og Oldinge øieblikkelig forlade Byen. Tagene skulle tages af Husene, Steenbroen opbrydes og Kirkernes indviede Klokker og Helgenbilleder føres til Moskau. Forøvrigt udtales Haabet om, at den fiendtlige Flaade vil blive ødelagt ved Kronstadts Klipper og Kanoner.

Tyrkiet. Silistria holder sig, og Beleiringsarbeiderne vanskeliggjøres ved Flodens Flom. Paskewitsch leder personlig Beleiringen. Den 29de Mai foretoge Russerne en Storm, men bleve med stort Tab slagne tilbage; de skulle nu have trukket sig udenfor Skudvidde.

— Hele den tyrkiske Donauarmee bestaar, ifølge en Opgivelse af Omer Pascha, af 132,000 Mand.

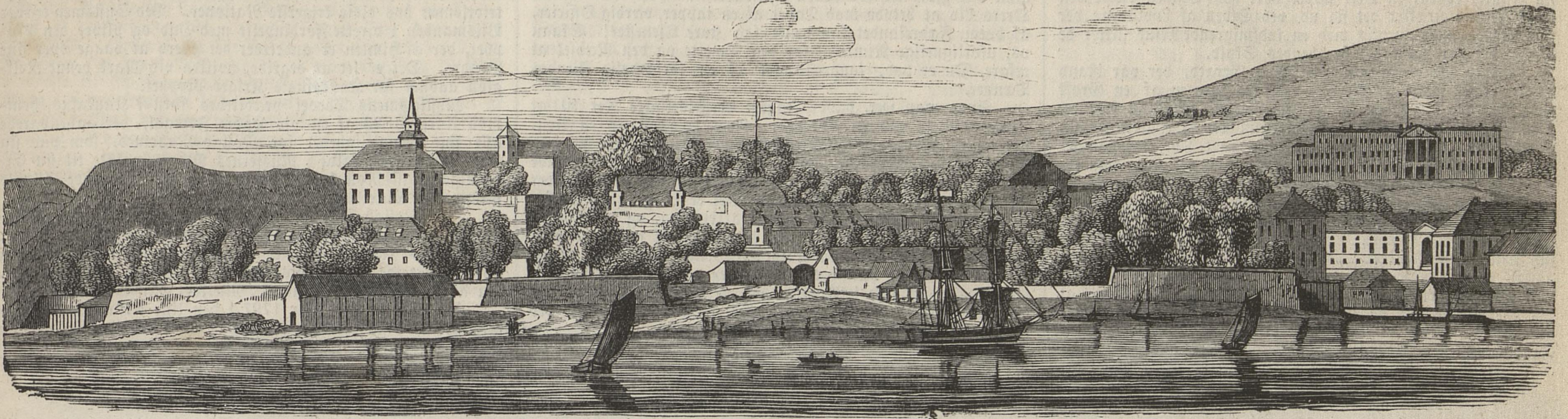
— Den i Schumla forsamlede Tyrkehær har foretaget en Mønstring for Omer Pascha og de europæiske Overgeneraler, St. Arnaud og Lord Raglan, hvilke sidstes Tilfredshed den skal have vundet.

— Omer Pascha lader Sophia stærkt befæste, fordi han frygter, at Russerne ville gaae mod samme, saasnart Silistria maatte vorde indtaget.

Grækenland. Kongen har taget Skræk af Franskmændenes Optræden og Landing i Piræus, lovet streng Neutralitet, afskediget det gamle Ministerium og udnævnt et nyt med den antirussiske Maurocordato i Spidsen.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 24. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 17de Juni 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Løvejagten af Jules Gerard. — Schamyl. — Sindssyge-Asylet paa Gaustad ved Christiania. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

„Løvejagten" af Jules Gerard.

(Af Felix Mornand.)

Man beskylder ikke ganske uden Grund Nutidens literære Retning for Monotoni. Det synes som om man har Lidet eller Intet at sige. Man forstaar fuldkommen vel at ciselere Materien, at bearbeide den, at rense den, men det er ingen kostbar Materie. Og Alverdens Gravering og Relief forhindrer ikke en Kobberskilling fra at være Kobberskilling og den offentlige Interesse og gode Smag vil altid foretrække Mynten af fiint Guld, selv om den er slet præget eller om Præget er udslettet af Ælde. Dette er Ulykken ved en Profession, der for at nære sin Mand maa udmynte det flygtigste og aandigste paa Jorden. Dersom Enhver lod sig nøie med at gjengive med Troskab hvad han føler og virkelig veed, vilde Originalen gjenfødes, men saa fik man sagtens et langt ringere Antal Skribenter eller Skribent-Aspiranter. Skaden vilde ikke være stor. Man kan ikke beskylde Jules Gerard for at gaae paa de allerede slagne Veie; han fortæller simpelthen hvad han har gjort, og hvad han har gjort er han alene om. Denne unge Mand, der er lille af Vært, med et mildt Ansigt og en temmelig svag Legemsbygning, og som hele Enropa og fornemmelig Afrika kjender under Navnet Løvebetvingeren, har udrettet hvad Ingen har forsøgt før ham eller vil forsøge efter ham. Han har Fod mod Fod, Pande mod Pande angrebet det frygteligste Dyr i Skabningen, Herren med det uhyre Hoved, Mesteren, som den forfærdede Araber kalder det, naar han hører det brøle i det Fjerne, en Mester hvis Klo kan opveie et heelt Kompagni og som ofte er udgaaet seierrig af en Klapjagt, anstillet af fire til femhundrede Mand, sagtens med nogle Kugler i Kroppen, men hvilke dog ingenlunde skade Krabatens Sundhed. Saaledes er den Fiende, Jules Gerard har indladt sig med, ikke een Gang, ikke to Gange, ikke ti, ikke tolv, han er den Dag idag ved sin tredivte Løve eller saa omtrent.

At dræbe en Løve paa ti Skridts Afstand synes ikke at være noget Underværk, fornemmelig naar man bedømmer denne Sort Vildt efter de søvnige Bastarder, som Menageriet tager i Vuggen for at opdrage dem og vise os dem i al den tæmmede Ynkelighed, i al den Slappelse, der er Følgen af et blødagtigt Liv i Slaveri, af Mættelsen uden Arbeide. Med koldt Blod, en god Bøsse, et skarpt Øie synes Tingen udførlig nok. Og den er ogsaa udførlig. Jules Gerard har i mindre end ti Aar 25 Gange beviist os det. Men ønsker nu Nogen at kjende det Dilemma, hvorom der handles mellem Jægeren og hans Bytte? Af to Ting hænder den ene, enten dræbes Løven øieblikkelig eller Du ligger udstrakt paa Ryggen under Dyrets Bug, omslynget af dets mægtige Kløer. „Men derfor er Du endnu ikke død," tilføier Jules Gerard. Nei, ikke steendød, men jeg troer dog ikke at der er synderlig meget Liv i Dig. Til Din Underretning være det sagt, at man ikke kommer sig een Gang af ti efter de forfærdelige Saar, som Løvens Klo og Tand forstaae at gjøre.

Der gives kun to Steder, hvor man med Sikkerhed kan ramme Løven: Hovedet og Hjertet. Paa de andre Dele af Legemet have Kuglerne kun den Virkning, at de fordoble dens Mod og vidunderlige Kraft. Hvorvel den voxne Løves Pande frembyder et Sigtepunkt af en halv Arms Længde, maalt fra Albuen til Spidsen af Langfingeren, er Sigtet derfor ikke mindre vanskeligt; thi skjønt Løven aldrig tager Flugten for sin Fiende, forstaar den dog fuldkommen vel hvad man vil den. Den seer Jægerens Vaaben og ikke en eneste af hans Bevægelser undgaar den. Høimodig oppebier den det første Skud. Naar man sigter paa den, lægger den sig ned paa Kattens Maneer, saaledes at kun den øverste Deel af Hovedet er blottet for Geværkuglen, og i denne Stilling er det yderst farligt at skyde paa den. Dersom Jægeren gaar omkring den, altid med spændt Børse, ligesom for at søge et bedre Sigtepunkt, vender Løven sig ogsaa og den gjensidige Stilling er uforandret. Det gjælder altsaa blot at gjøre to eller tre Skridt til høire eller venstre, faae Øie paa Tindingen, sigte godt og hurtigt, fyre og dræbe, hvis ikke er Du selv dødsens eller saagodtsom død, uden at Du har havt Tid til saameget som at udstøde et Skrig.

Det er blot om Natten man gjør Jagt paa Løven paa denne eensomme Maade, der, Menneskets Fare fraregnet, er den bedste, — kun havde Ingen i Afrika før Jules Gerard fordristet sig til at forsøge den, man havde ikke engang antaget den for mulig. Og dog ere Araberne ingenlunde feige. Løven er doven og holder af at pleie sin Magelighed — den gjør Nat af Dag. Naar Solen gaar op, opsøger den Hulen, den har valgt sig paa Bjergets Sider, for der at fordøie sit mægtige Maaltid. Naar Natten kommer, vækker Appetiten den og den gaar da for paa en Naboeiendom at hente sig til sin Soupé et Faar, en Oxe, vel endogsaa en Hest, som den kvæler ved et eneste Bid og fører bort i sit Svælg, i Galop, ofte gjennem lange Strækninger. Dog gives Lækkermunde eller svagelige Subjekter, der dræbe flere Oxer blot for at drikke deres Blod. Hovedsagen er at studere de Dyrs særegne Sæder, der hærjer en Stamme, at samle alle de Beretninger, som Araberne kappes om at bringe, at mærke sig Hulens Beliggenhed og ved Nattens Anbrud stille sig paa Vagt paa den Sti, som Herren med det uhyre Hoved fortrinsviis synes at frekventere. Ofte hengaae flere Nætter i frugtesløs Forventning fuld af Sjælekval og Farer, i skrækindjagende Bjergkløfter, som ogsaa besøges af Ildgjerningsmænd, der streife om i Bander for at søge et lettere Bytte end Løven og som det ingenlunde er et opmuntrende Syn at møde. I det Øieblik, Jægeren træt af Nat efter Nat at holde Vaabenvagt, begynder at tabe Taalmodigheden, hører han pludselig Grene knækkes i det nærliggende Krat — Larmen kommer nærmere, to funklende Øine gjennemtrænge Vildnisset — Løven viser sig. Dens første Bevægelse er Forbauselse over at see sig standset paa sin Vei af et saa skrøbeligt Væsen, den anden at sætte sig i Forsvarsstand. Det er i dette Øieblik det gjælder at have et sikkert Øie, Nerver af Staal og et modigt Hjerte.

Dersom et Menneske en Nat uventet og uden Vaaben eller uden at have Tid til at tage Forholdsregler til sit Forsvar, mødte en Løve, vilde det uden Redning være fortabt. Den sorte Løve, der af de tre Arter, som findes i Algerien er den tapreste og stærkeste, giver idetmindste aldrig Pardon. Denne Jagttagelse, der stadfæstes af mangfoldige tragiske Begivenheder, omstyrter den almindelig antagne Mening, at Løven aldrig angriber Mennesket. Den Frygt, som det er vanskelig at væbne sig imod i en saadan Situation, forøger blot Faren. At tage Flugten er den sidste Udvei, man maa tænke at gribe til. Emiren Abd-el-Kader har i et høist charakteristisk og høist interessant Kapitel om Løvens Sæder, hvormed han har beriget anden Udgave af les chevaux du Sahara af General Daumas, leveret en gribende Skildring af de Forskandsningslinier, som det forfærdelige Dyr beskriver og som uophørlig trækkes snævrere sammen om Mennesket, indtil det tilsidst gribes og fortæres. Han fortæller ogsaa, at Spidsbuber og Kanailler (som ere de eneste, der drive om paa saadanne Steder ved Nattetid) have frelst Livet ved Mod og Aandnærværelse og ved med høi Røst at sige til Løven „Hvem er Du? Hvad vil Du mig? Gaa din Vei, jeg er en Røver ligesom Du selv," og ved anden lignende barsk Tiltale. Men det er tvivlsomt om selv et saadant oratorisk Forsøg ex abrupto vilde øve nogen Magt over en sort Løve. Der gives Mennesker, der have bjerget Livet ved at overlade den Hest eller det Æsel, hvorpaa de rede, da de mødte Løven, til Bytte for Dyrenes Konge. Løven, tilfredsstillet ved dette Tegn paa Underkastelse, har modtaget Offeret og ladet Manden passere. Men vi gjentage det, tilhest eller tilfods er det mere end dumdristigt at udsætte sig for saadanne Møder med Løven og Araberne, der ere fuldkommen vidende derom, undgaae fremfor alt at reise alene om Natten.

Det Foregaaende vil kunne give en svag Idee om de Farer, som Jules Gerard atter og atter frivillig har udsat sig for. Ønsket om at tjene sine Medmennesker, en Organisation, der søger sin Lige, Kjærlighed til voldsomme Sindsbevægelser og en vis poetisk Tillokkelse, han finder i de lange tause Nætter, som han tilbringer alene med sine Vaaben paa Steder, hvor den Dristigste ikke vilde vove sig hen ved høilys Dag, har bevæget ham til denne uafbrudte Opsøgen af Farer, til denne vidunderlige Forsagelse. Tiltrods for den tvungne Underkastelse foragte og afskye Araberne deres christne Herrer, hvad det end behager de Franske at sige og troe derom. Jules Gerard har ved at gjøre dem de betydningsfuldeste Tjenester, paataget sig det Hverv at vise dem, at Franskmændene kunne sættes ved Siden af dem, vel endogsaa over dem saavel i Tapperhed som i Oplysning og Krigskunst. Han har tvunget dem til at anerkjende den hele Nation i ham, derfor staar han ogsaa i deres Øine som en Halvgud. Araber eller Franskmand, findes der i Algerien ikke et Navn, der i Popularitet kan sættes ved Siden af hans. Fra alle Distrikter, hvor Løven har viist sig, kommer man med Bønskrifter til ham, og hvad en heel Stamme ikke fordrister sig til at forsøge, udføres af en enkelt Mand ved Hjælp af hans energiske Koldblodighed og hans Skytspatron St. Hubertus.

For at forstaae Vigtigheden af den Tjeneste, som Løvebetvingeren viser den Stamme, han befrier fra en af disse besværlige og ruinerende Gjæster, er det nødvendigt at opvarte med lidt Statistik. En Løve lever ikke af Lidet. Foruden at den har en udmærket Appetit, vender den sjelden tilbage til samme Stykke, men overlader fornemt Levningerne til Chakalen og de andre underordnede Dyr, der følge dens Spor, naar den er ude paa sine Expeditioner, ligesom Haien svømmer efter Skibet, ligesom Gribben svæver over Karavanen. Løvens Levealder er fra tredive til fyrgetyve Aar. Den dræber eller fortærer aarlig for en Værdi af sextusinde Franks i Heste, Muulæsler, Oxer, Kameler og Faar. Tager man Middeltallet af dens Levealder, femogtredive Aar, viser det sig, at hver enkelt Løve koster Araberne tohundrede og titusinde Franks. De tredive Løver, som for Øieblikket findes i Provindsen Konstantine, hæve saaledes paa Arabernes Bekostning tilsammen en aarlig Rente in natura af hundrede og firsindstyvetusinde Franks. Det er noget stivt og de Indfødte beregne, at hvor Staten belægger dem med en Skat af 5 Franks, erlægge de halvtredssindstyve til Løven.

Tre Stammeafdelinger føre eller førte fordum Krig mod denne ødelæggende Slughals. Efter en lang Raadslagning, som med sand dramatisk Effekt er skildret i Jules Gerards simple Fortælling, drog man ud i store Skarer; men hvor forsigtig man end gik tilværks, gjaldt det altid Menneskeliv. Som Belønning eller Opmuntring betalte den forrige Regentskabs-Regjering en betydelig Præmie for hver Løvehud, der bragtes den. Man har opgivet denne som mange andre ypperlige Skikke, og sandt at sige have Araberne nu ingen anden Beskyttelse mod Kvægslugeren end Gerards Mod og hans af Devisme forfærdigede Geværer.

Ved saaledes offentlig at øve Herkules-Professionen, ved bestandig at optræde som Betvinger af Uhyrer, fik den tapre Franskmand efterhaanden en formelig Lidenskab ikke alene for Standen selv, men for den Fiende, mod hvilken han saa høimodig sætter sit Liv paa Spil. Det har hændt ham, at han har tøvet, inden han har givet Løven Naadestødet, ikke af Svaghed, men af en forunderlig Følelse af Beundring og Agtelse, som Synet af det ædle Dyr indgjød ham. Ingen kjender det bedre end han. Han har sandelig ogsaa havt Tid og Anledning til at studere dets Sæder, og jeg antager ikke, at man i Fremtiden kan trykke et nyt Oplag af Buffon uden at føie Gerards berigtigende og fuldstændiggjørende Jagttagelser til den berømte Naturforskers Text. Blot fra dette Standpunkt betragtet maa Gerards Bog „Løvejagten," saa fuld af Originalitet og Ynde, være af høi Interesse. Der er ingen Overdrivelse i hvad man fortæller om Løvens Mod og Stolthed. Denne sidste Dyd aabenbarer sig i en rørende Resignation, naar det ædle Dyr er falden i en af de Grave, som Araberne, der ikke vove at angribe det Ansigt til Ansigt, udhule paa deres Eiendomme og hvori Løven, der sætter over alle Indhegninger, undertiden styrter ned. Naar den seer sig fangen, gjør den først nogle uhyre Spring for at forlade sit Fængsel, men snart indseer den, at Frelse er umulig, resignerer og venter.

Den hører omkring sig Larmen af Stemmer, „den begriber at den er fortabt, at den skal dø en vanærende Død uden at kunne forsvare sig; men den vil modtage Alt, Fornærmelser og Kugler, uden at udstøde en Klage, uden et Blink med Øinene."

Og den har ikke taget feil. Naar Dagen gryr, stimler Mænd, Kvinder og Børn sammen ved Hulens Aabning. Man overvælder Fangen med Forbandelser og Spydigheder, hver kaster sin Steen paa den. Paa disse Udgydelser følger en Regn af Kugler, man skyder uden Fare paa den, indtil den intet Livstegn mere giver.

„Det er i Almindelighed efterat Løven, uden en Bevægelse, uden en Klagelyd, har modtaget henimod et Dusin Kugler, at den majestætisk hæver sit smukke Hoved for at tilkaste Araberne et foragteligt Blik og lægge sig hen for at døe."

Den er ridderlig og istand til Alt for sin Elskov og sin Løvinde. Naar Parret kommer til den Eiendom, der skal levere Aftensmaden, lægger Løvinden sig mageligt ned, medens Ægteherren tappert styrter ind i Parken og bringer hende tilbage det bedste, den har forefundet.

Den seer med usigelig Fornøielse paa at hun spiser og glemmer imidlertid ikke at vaage over, at Intet skal misbage eller forstyrre hende under Maaltidet; den tænker ikke paa at tilfredsstille sin egen Hunger, før dens bedre Halvdeel er tilstrækkelig forsynet. Med et Ord, der gives ingen Omhed, den jo ikke viser hende under og efter Elskovstiden.

Denne Løvinde er Løvinde, saa det har Magt. Mod Beilere af anden Rang er hun Tigerinde. Hun lader sig ikke nøie med mindre, end en stor kraftig Løve, der kan beskytte, opvarte og pleie hende. Blodige Kampe finde Sted for hendes Skyld, hvori de to Rivaler ofte begge lade Livet. „Det er heller ikke sjelden at møde en af disse Damer ledsaget af tre eller fire Aspiranter, der kjæmpe med hinanden paa Liv og Død, indtil Løvinden, kjed af at see paa, at hendes Beilere ikke engang kunne faae Livet af hinanden, fører dem til en stor gammel Løve, hvis Værd hun har forstaaet at skatte, blot af at høre den brøle.

Elskerne tage modigt deres Parti og det hele Selskab ankommer til den foretrukne Rival.

Underhandlingerne ere aldrig lange og Resultatet af disse Møder vist. Angreben af de tre Dumdristige modtager den gamle Løve dem uden at røre sig af Pletten; ved den første Bevægelse kvæler den Nr. En, ved den anden knuser den Benet paa Nr. To og den Tredie kan prise sin gode Lykke, dersom den slipper sin Vei med et Øie, efterladende det andet paa Spidsen af Mesterens Klo.

Naar Pladsen er rømmet, ryster det ædle Dyr larmende sin Manke, hvoraf en Deel flyver bort hvor Vinden bærer den hen; derpaa strækker det sig ud ved Siden af Løvinden, der som første Ømhedsbeviis med en indsmigrende Mine slikker de Saar, det har modtaget for hendes Skyld.

Det er ikke en Mand som Jules Gerard, der var istand til at dræbe dette høihjertede Dyr fra Kanten af en Grøft eller siddende i Toppen af et Træ som en frygtsom Araber. Det er knapt nok at han anerkjender sin Ret til at presentere sin Fiende som Lokkemad et levende eller dødt Dyr, der standser den i Farten og tillader ham at tage bedre Sigte. Han respekterer altformeget sin heroiske Profession til at nedlade sig til saadanne ulige, barbariske Slagterier. Han vil overvinde Løven, ikke snigmyrde den, det er en Duel, hvori han har seiret femogtyve Gange. Vil han altid seire? Det er ikke just hans egen Mening. „Men jeg vil ende, som jeg har begyndt, om det ogsaa skal koste Livet, siger han, jeg vil prise mig lykkelig, dersom St. Hubertus tilstaar mig den Gunst at døe for Løvens Klo og Svælg." Dette er en altfor stor Ærgjærrighed, Mester Gerard, den nærmer sig jo Martyrernes Fanatisme. St. Hubertus, bønhør ham ikke!

Men Spøg tilside, Løvebetvingeren, der paa en saa storartet Maade har betalt sin Gjæld til det høiere Jagtvæsen og gjort det franske Navn elsket i Afrika, føler, at trehundrede Nætter, tilbragte paa Ærens Mark, har berøvet hans Haand noget af dens Sikkerhed, Blikket noget af dets Skarphed og svækket hans Kraft. Han forlanger en Substitut og giver denne de smukkeste, bestemteste og viseste Instruxer for værdig at anstille denne farlige sport. Jeg har imidlertid stor Frygt for at han Ingen vil finde. Under alle Omstændigheder har Hr. Gerard erhvervet sig Ret til at lade sin Bøsse hvile. Han har gjort nok for Æren og Araberne. Hvad har tusinde Oxers Liv at betyde mod Tabet af en tapper, værdig Officier, af hvem Fædrelandet kan vente saa store Tjenester! Skaan os, uforlignelige Nimrod, for den Smerte og den Rædsel at erfare, Du er død, sønderflænget af en forfærdelig Fiendes Tænder.

Som man seer, havde Ingen ubestrideligere Ret til at skrive en Bog end Hr. Gerard. Løvejagten er en Bog, der er enestaaende i Literaturen ligesom Manden, der har udført hvad den indeholder, inden det blev skrevet, er enestaaende i Livet; den fortjener en Plads mellem de faae Værker, der ikke komme til Verden to Gange. Det er længe siden jeg for min Part har følt mig saa greben af en Bog, og jeg tilstaar det i al Naivitet. Det læsende Publikum vil med mig vurdere den Maade, hvorpaa Autor og Helten i sin Sjæls og sin Stiils Simpelhed har fortalt Bedrifter og Eventyr, hvorom man længe vil tale i Algerien og andre Steder og som om hundrede Aar, under Teltet, vil gjøre ham til en Person, der tilhører Fabelverdenen.

Schamyl.

(Af Edmund Texier.)

Den Skjæbne, der er forbeholdt de cirkassiske Nationer, som fra alle Kanter indesluttes af Russerne, er at kjæmpe uden Rast og Hvile eller gaae under. Den Eensomhed, hvori de leve, har udviklet hos de tscherkessiske Bjergboere et stærkt Hang til Illuminisme. Det er fornemmelig i de sidste tredive Aar, at den religiøse Fanatisme har grebet en stor Deel af disse kontemplative Aander; under Navn af Sufisme er den bleven et af de Midler hvormed Høvdingerne vedligeholde Patriotismen hos disse krigerske Nationer. Ved Sufismen træder Vismanden i direkte Forbindelse med Gud og bliver den Prophet, der af Himlen er anbetroet det Hverv at vaage over sine Brødre. Det er let at begribe, hvilken vid Mark denne Religion aabner for Kaukasus's Kriger-Prophet.

Mysticismens Theori prædikedes først i Kaukasus henimod Aaret 1823 af en vis Hadis-Ismaël, der aabenbarede alle sine Hemmeligheder for Mollah-Mahomed, som paa sin Side, inden han faldt i Russernes Magt, valgte til sin Efterfølger Kasi-Mollah, i hvis Hænder han nedlagde Allah's flammende Glavind.

Kasi-Mollah fordrede af de Troende en ubetinget Lydighed, en Tro uden Grændser. Han havde omkring sig en Skare, der kaldtes Murider, paa engang Præster og Krigere og hvilke vare de øverste Vogtere af de mystiske Aabenbarelser. En af Kasi-Mollahs fornemste Murider var Schamyl.

Schamyl er født Aar 1797 i den lille cirkassiske Landsby Himry. Fra sin spædeste Ungdom udmærkede han sig ved sin Stolthed, sin Kjærlighed til Uafhængighed og sit Alvor; for

Schamyl, Cirkasiernes Anfører.

agtende sine Kammeraters Lege og Fornøielser, læste han paa eensomme Steder Koranens Vers og grundede over Prophetens Ord. Af en meget svag Legemsbeskaffenhed, trodsede han ikke destomindre de haardeste Anstrængelser, lagde sig efter alle Legemsøvelser og havde kun een Ærgjærrighed: den at kunne overgaae alle sine Jevnaldrende. Dersom han i sine Kampe med dem blev beseiret, trak han sig tilbage sorgfuld og fortvivlet som en Overvunden, der begræder sin Skjændsel. En Mand, der altid var ham kjær, hans Lærer Dschelal-Eldin, havde antaget Læren om Sufismen og tændte hos sin Discipel den religiøse Enthusiasme. Denne Opdragelse skulde bære sine Frugter.

Schamyl var bleven Imanen Kasi-Mollah's Yndling, da den forfærdelige Kamp ved Himri fandt Sted. Forfulgte af Russerne havde Tscherkesserne under Anførsel af Kasi-Mollah forskandset sig i denne Fæstning, som de troede uindtagelig. General Rosen rykkede frem midt imellem Hindringer af enhver Art og leverede den cirkassiske Ørnerede en Beleiring efter alle Regler. I 4 Dage og 4 Nætter beskjødes Fortet af Artilleriet. Staaende midt imellem sine Murider, opsendte Kasi-Mollah brændende Bønner til Allah og opmuntrede sine Krigere, der faldt blødende ved hans Side. Efter en heroisk Modstand var det intet andet tilbage for Cirkasserne, end at døe med Ære. Efter 25 Dages Kamp havde Russerne indtaget den sidste Skandse. 24 Murider vare endnu ilive. Bedækket af Saar, dryppende af Blod, kastede Kasi-Mollah, hvis Sjæl var nærved at svinge sig op til Armeernes Gud, sig ned paa sine Knæ og anraabte Allah og opflammede sine sidste Krigere med bristende Stemme. Alle Murider faldt med Undtagelse af en Eneste, der rammet af to Kugler og gjennemboret af en Bajonet reiste sig levende op fra de Dødes Mark for at blive Ruslands uforsonligste Fiende. Denne Muride, der blev efterladt som død i Fortet Himri, var den Discipel, der var elsket af sin Mester, det var Schamyl.

Hvorledes var det lykkedes den unge Muride at komme ud af Fortet? Man har aldrig erfaret det. Men da denne Mand, som man troede dræbt af russiske Kugler, atter traadte frem blandt Tscherkesserne, vakte han almindelig Forbauselse og Beundring. Fra denne Dag af blev han af sine Medborgere betragtet som mærket af Guds Finger og udnævntes til første Muride hos den nye Iman Hamsad-Beg, Kasi-Mollah's Efterfølger.

Et andet tilsyneladende Mirakkel skulde endnu bringe hans Medborgeres Interesse for ham til at stige, inden han blev Høvding for Kaukasus's Krigere. Hamsad-Beg, beleiret i Fæstningen Chunsach, faldt med alle sine Mænd med Undtagelse af Schamyl, der atter blev frelst. Schamyl var 37 Aar gammel, da han efter Hamsad-Beg blev Cirkassernes Iman.

Czaren havde netop sendt General Grabbe til Armeen i Kaukasus med den Befaling at forfølge i enhver Afkrog denne Schamyl, hvis Indflydelse og Forvovenhed steg for hver Dag. Den russiske General besluttede at angribe Løven i sin Hule og gaae lige løs paa Fæstningen Akulcho, hvor Schamyl havde opslaaet sin Residents. Den russiske Kolonne begiver sig paa Veien.

I 4 Maaneder blev Fortet beskudt af Russerne, der under denne Beleiring tabte et stort Antal Soldater. Af 1500 Moskovitter, der under det første Angreb søgte at bestige Fortet paa Stormstiger, kom neppe 100 ned igjen. Efter fortvivlede Anstrængelser blev General Grabbe imidlertid Herre over Fortet, men hvad der nu fandt Sted var snarere et Slagteri end en Kamp. Russerne, der vare 30 mod 1, masakrerede Alt hvad der kom dem for Øinene — Oldinger, Kvinder, Børn, Alt falder for den russiske Bajonet. Da der intet levende Væsen mere er tilbage, undersøger man denne Dynge af Lig for at opdage Schamyl, men han er ikke at finde. Schamyl er undkommen her som han fordum undkom fra Blodbadene ved Himri og Fortet Chunsach.

Vi ville nu fortælle, hvorledes han blev frelst.

I Bjergets Sider fandtes der underjordiske Hvælvinger, hvori Schamyl med nogle Murider havde søgt Tilflugt. Det var ingen let Sag at slippe ud, da alle Udgange vare i Russernes Magt. Hvad gjøre nu Prophetens trofaste Murider? De ofre deres Liv for at frelse hans. I Hvælvingerne have de fundet Træstammer og gamle Planker; de binde dem sammen med Reeb og improvisere saaledes en Flaade, som de styrte ud i Floden, der flyder ved Klippens Fod, derpaa begave de sig ud paa dette gyngende Fartøi. Russerne see denne Flaade. Et eneste Skrig hæver sig iblandt dem: „Det er Schamyl!" Kosakkerne faae øieblikkelig Befaling til at indeslutte Flaaden fra alle Flodbredder. De gjøre det som bedre er, de styrte med deres Heste i Vandet og indhente Muriderne, som de myrde ligetil den Sidste. Nu er det da ingen Tvivl underkastet — Schamyl er død! Nei han er frelst. Medens Russernes Opmærksomhed udelukkende var henvendt paa Flaaden, styrtede en Mand sig i Floden, svømmede over den og forsvandt mellem Bjergene. Man forestille sig det Indtryk, Synet af Propheten maatte gjøre paa de Folkeslag, der for tredie Gang saa ham frelst fra den visse Død. Schamyls Nederlag gavnede ham mere end en Seier, thi den fremstillede ham for Stammerne som Guds virkelige Sendebud, som den usaarelige Kriger, der leende kan foragte Russernes Raseri og Kanoner.

Efter Akulcho's Indtagelse trækker Schamyl sig tilbage til Dargo og oppebier der Russerne, som berusede af deres første Seier uden al Tvivl ville forfølge den.

Indesluttet af høie Klipper ligger Dargo paa Toppen af et Bjerg, hvorhen man kun naaer op gjennem snævre Bjergpas og uhyre Skove. Fast besluttet paa at tage en glimrende Hævn, giver Schamyl Cirkasserne den Befaling ikke at løsne et Skud, medens General Grabbes Kolonne er i Anmarsch; først da den hele russiske Armee har betraadt den Vei, der ingen Udgang har, lyder Imanens Angrebsordre og Bjergboerne styrte frem fra alle Sider som en Orkan. Den russiske Hær, angrebet i Fronten og i Reserven, rammet fra Siderne af usynlige Fiender, der knuser den under Vægten af uhyre Klippeblokke, er saagodtsom tilintetgjort. Det var et Myrderi, der ikke har sin Lige. Russernes Nederlag ved Dargo er et af de forfærdeligste, de indtil denne Dag have lidt i Kaukasus. General Grabbe havde været saa overbevist om sin Seier, at han i Girselang havde givet Befaling til Forberedelse til sin Armees høitidelige Modtagelse efter vundet Slag, og nu kom han tilbage som en Flygtning ledsaget af nogle Kosakker, der vare undkomne som han. Selvherskeren havde givet denne General Tilladelse til at forfølge Schamyl til Dargo, men paa den Betingelse, at han skulde vende tilbage som Seierherre. Beseiret vilde hans Herres Vrede ramme ham. Han tabte Overkommandoen, som blev betroet General Gurko.

Denne, der er mere forsigtig, opgiver alle dumdristige Forsøg og befæster sig paa alle Punkter. Men Schamyl vil ikke give Fienden Tid til at glemme sit sidste Nederlag. Han begiver sig paa Veien til Arvarerne, Ruslands Allierede, beleirer den russiske Garnison, udhungrer den og tvinger den til at overgive sig paa Naade og Barmhjerlighed. Friske Tropper vare blevne sendte til den beleirede Garnisons Undsætning; underrettet herom venter Schamyl dem i et Bjergpas og nedsabler dem. Ikke en eneste russisk Soldat undkommer.

Underrettet om disses Nederlag forstærker Czaren sin Armee. General Kluke de Klugenau sendes til Arvarien. Han rykker frem med en Magt, der er Cirkassernes tre Gange overlegen. Schamyl sparer Fienden den halve Vei, leverer et Slag i aaben Mark, og Seieren er ikke et Dieblik tvivlsom. Den russiske General, total slagen, har netop saamegen Tid, at han kan samle Levningerne af sin Hær og tage Flugten. Schamyl forfølger ham, slaar ham anden Gang og tvinger ham til at kaste sig ind i Fæstningen Chunsach.

En russisk Armee, der har det Hverv at bemægtige sig Schamyl, er altsaa nu blokeret af Schamyl. Propheten er nærved at indtage Fæstningen, da General Dolgoroucki ankommer med friske Tropper. Schamyl, der i tre Maaneder har kjæmpet uden Hvile, afslaar ikke et Slag. Hans Soldater styrte løs paa Russerne, bringe dem til at vige og ere nærved at gaae af med Seiren, da de angribes bagfra af nye Tropper. Nødsaget til pludselig at vende om, gjøre Front og holde Stand mod to Armeer, gjør Schamyl Underværker. Da han seer sig indesluttet i en Cirkel af Jern og af Ild, styrter han i Spidsen for Sine løs paa en russisk Troppeafdeling, bringer den i Forvirring og slipper igjennem. General Klugenaus Armee befries, men Russerne have lidt betydeligt Tab. Schamyl vender tilbage til Arvarien, hærjer med Ild og Sværd og fører alle Indvaanere bort med sig som Slaver. Nogle Uger efter kommer han tilbage og beleirer forvovent Fæstningen Vnezapné, der forsvares af de to Generaler Kluke og Dolgoroucki. Levningerne af de to Armeer, der efterhinanden ere udsendte mod ham, holdes altsaa nu indesluttede af Schamyl og Rusland seer sig nødsaget til at sende en tredie for at befrie de to første.

Det er ikke her Stedet til at levere en Biographi af den cirkassiske Helt, jeg har blot villet gjengive de vigtigste Træk af hans bevægede Liv. Det være nok naar jeg tilføier, at Schamyl er ligesaa stor Lovgiver og Samfundsordner som Kriger. Den Kamp, som føres af denne overordentlige Mand, der i atten Aar har bevogtet Asiens Porte og som i Spidsen for en lille Helteskare holder et uhyre Rige i Klemme, denne Kamp vil atter udbryde og da under gunstigere Betingelser for Cirkasserne. Dersom Tyrkerne føre Krigen over til Georgien, ville Bjergboerne fra Kaukasien spille en stor Rolle deri.

Schamyl er af Middelhøide, med blondt Haar af et noget rødligt Skjær; hans Dine, der beskygges af sorte Dienbryn, skyde Lyn; hans Skjæg er næsten hvidt. Tiltrods for den Virksomhed, hvori han uafbrudt lever, er hans Afholdenhed exemplarisk; han spiser lidet, drikker ikke andet end Vand og sover blot nogle Timer. For at beskrive hans Veltalenhed og hans Majestæt siger en af Daghestans Digtere, Bersek-Beg, at han har Lyn i Dinene og Blomster paa Læberne.

Sindssygeasylet paa Gaustad ved Christiania.

Sindssyge-Asylet paa Gaustad ved Christiania.

Af den skovbevoxede Række af Bjergaaser, som i en Halvcirkel omringe den saakaldte Christianiadal, ligger mod Nordvest en Aas, kaldet Vettakollen, paa hvis østlige Side Bjergrækken aabner sig til en Dalkjedel, som tildeels udfyldes af Sognsvandet. Paa den vestlige Side af denne Dals Forening med Christianiadalen, lidt nedenfor Vettakollens Fod, ligger det nye Sindssygeasyl paa Gaustad, som mod NV. til NO. er omringet af Granskove, medens Udsigten fra denne ikke ubetydelige Høide er fri mod SO. til SV. og frembyder mod disse Egne et i høi Grad malerisk Skue.

Endskjønt denne Gruppe af Bygninger og deres Indredning neppe bliver færdig før til næste Vinter, har man dog troet foreløbig at burde give en Tegning*) af Bygningernes Ydre. Saasnart Asylet er færdigt skal der blive leveret Grundtegning, samt Tegninger af enkelte Dele af dets Indre, tilligemed en nærmere Beskrivelse over dette.

Efterat det ved en Storthingsbeslutning af 1845 var bleven bestemt, at der skulde anvendes 5000 Spd. i Budgetterminen $18^{45}/_{48}$ til Indkjøb af en passende Tomt til en Helbredelses-Anstalt for Sindssvage, blev det ved en kgl. Resolution af 1ste Sept. 1847 bestemt, at dette Beløb skulde anvendes til Indkjøb i bemeldte Diemed af den til Chefsgaard udlagte Jordpart Gaustad i Akers Sogn, hvorhos Kand. med. Major anmodedes om at drage Omsorg for at de fornødne Overslag og Tegninger til et Sindssyge-Asyl paa Gaustad kunde blive udfærdigede og hvilke derefter forfattedes af Architekt Schirmer, som har ledet Opførelsen af disse Bygninger.

Efter den norske Regjerings Indstilling af 31te December 1847 vilde Udgifterne for Opførelsen af et saadant Asyl for 200 Syge komme til at udgjøre 151,695 Spd. fordeelt paa følgende Maade:

*) Denne Tegning er med vedkommende Udgivers Tilladelse xylographeret efter „Christiania og Omegn."

a)	Til en Afdeling for rolige Syge af den dannede Stand, 2de særskilte Bygninger, een for hvert Kjøn, i hvilke i det Hele skulde kunne optages 28 Syge . . .	23,110 Spd.
b)	Til en Afdeling for rolige Syge af Almueklassen ligeledes tvende særskilte Bygninger, i hvilke kunde optages 96 Syge	21,410 „
c)	Til en Afdeling for besværlige Syge, 2de særskilte Bygninger, der kunde optage 48 Syge	22,650 „
d)	Til en Afdeling for urolige og voldsomme Syge, 2de særskilte Bygninger, der vare beregnede paa at kunne optage 28 Syge . .	21,665 „
e)	Til en Økonomi-Bygning, en fælles Forsamlingssal for de Syge, samt Magazin for Viktualier og Klæder	21,017 „
f)	Til flere mindre Bygninger, saasom Vaskehuus, Portnerhuus, Forbindelses-Bygninger imellem de forskjellige Afdelinger, Badehuse, Brændeskure m. m.	23,030 „
g)	Til Indhegninger af Gaardsrummene og til Udhuus-Bygninger	5670 „
h)	Til Bolig for den dirigerende Læge . . .	6202 „
i)	Til en Vandledning	950 „
k)	Til Administrations-Omkostninger	6000 „

Ved flere hensigtsmæssige Anordninger af de forskjellige Rum, har man imidlertid erholdt Plads for 100 Syge mere, end efter den oprindelige Plan; saaledes at der nu kan optages 44 Patienter af den dannede Klasse; 128 af Almueklassen; 92 besværlige Syge og 36 urolige og voldsomme Syge. Derimod er den kalkulerede Sum overskreden med omtr. 4480 Spd. Denne Overskridelse har væsentlig sin Grund i betydelige upaaregnede Minerings-Arbeider paa Tomten, foraarsagede ved en deelvis Forandring af Tomt for at tilveiebringe en hensigtsmæssig Beliggenhed for Bygningen, samt ved Anlæg af lukkede Vand- og Kloakrender, til Veianlæg, Barakke for Arbeiderne, Jernrør, istedetfor de oprindeligt beregnede Trærør m. m.

Det nu forsamlede Storthing har ikke alene bevilget Alt, hvad der udfordres til Bygningernes Fuldendelse, men ogsaa 6850 Spd. aarlig i indeværende Budgettermin til Sindssyge-Asylets Forsyning med Inventarium, samt til Vandledning i Husene og Apparater til Gasbelysning.

Da ovenstaaende Tegning var udført forinden alle Bygninger vare opførte, sees her tilhøire kuns 3 Sidebygninger, nemlig for rolige Syge af 1ste og 2den Klasse, samt for de besværlige Syge. Bygningerne for de voldsomme og urolige Syge ere derimod under Arbeide.

Den lille smukke Bygning længst tilhøire er bestemt til Bopæl for Lægen; den midterste lille Bygning foran Taarnbygningen er Portnerboligen.

Storthinget.

Den 7de behandledes i Odelsthinget først Lagthingets Anmærkninger ved Loven ang. de Spedalske. Helæggelsesforslaget forkastedes med 20 St., hvorimod bifaldtes Udeladelsen af § 11, ifølge hvilken Spedalske for Løsagtighed skulde kunne sættes ind i Pleiestiftelser. Dernæst foretoges Lagthingets Anmærkning til Odelsthingets Beslutning til Lov om Udvidelse af Retten til at føre Fartøier paa Sverige. Anmærkningen gik ud paa Beslutningens Forkastelse, men blev af Odelsthinget ikke antaget.

Samme Dag foretoges Indstilling fra Justitskommitteen Nr. 1 ang. den kgl. Propos. til Lov om forsvundne og andre fraværende Personer. Schweigaard foreslog og motiverede Lovforslagets Henlæggelse, der ogsaa bifaldtes mod 10 St.

Møde i Storthinget den 8de Juni. Den tilbagestaaende Post af Kirkekommitteens Indstilling ang. de den kgl. Propos. betræffende Oplysningsvæsenets Understøttelsesfonds Indtægter og Udgifter i næste Budgettermin vedføiede Gagelister bifaldtes mod 19 St. efter længere Debatter. Den lød saaledes: „De til Stiftskappellaner foreslaaede 3000 Spd. bevilges ikke." Derefter foretoges og bifaldtes Indst. fra Justitskom. Nr. 1 saalydende: „Ole Olsen Kullet eller Braaten af Kongsberg eftergives Halvdelen af de ham ved Kommissionsdom af 25de Okt. 1851 i en mod ham med Flere anlagt Justitssag ilagte Sagsomkostninger 198 Spd. 33 ß." Denne O. Olsen var bleven justia-

liter tiltalt under en i Anledning af Sølvtyveriet paa Kongsberg anlagt Sag, og ved Kommissionens Dom frifunden for videre Tiltale mod at udrede $^{1}/_{24}$ af Sagens Omkostninger. Ueland ønskede de Ord „Halvdelen af" udeladte til en Misbilligelse af Retternes Skik, „at frikjende for videre Tiltale." — Eenstemmig og uden Debat bifaldtes Indst. fra Veikom. ang. Bidrag af Statskassen til Kanalanlægget over Verlesanden ved Moss. Konklusionen lød saaledes: 1) Til Fuldstændiggjørelse af det for Moss Byes Kommunes og Havnevæsens Regning iværksatte Kanalanlæg over Verlesanden bevilges et Tilskud af Statskassen, stort 13,625 Spd., under Betingelse af: a) at bemeldte Kommune overtager Garantien for, at samtlige de i Havnedirektørens Forslag af 24de Januar og 10de Marts 1854 omhandlede Arbeider skulle blive fuldstændigen udførte saaledes som af Havnevæsenets Foresatte bestemmes og paasees; b) at der af de Staten tilhørende Dampskibe og andre Fartøier ikke bliver at erlægge nogen Afgift for Gjennemfart gjennem den nævnte Kanal eller for Tillægning ved dens Brygger og andre Indretninger, og at Tarterne for Kanalanlæggets Benyttelse for Øvrigt til enhver Tid ere undergivne kongelig Approbation. 2) Paa Statsbudgettet for næste Budgettermin opføres: Bidrag til Kanalanlægget over Verlesanden ved Moss 13,625 Spd. eller aarlig 4,541 Spd. 80 ß." Ligeledes antoges, dog efter nogen Debat, følgende Indstillingspost fra samme Kommittee: Storthinget samtykker i, at Staten deeltager i den ifølge kgl. Resolution af 7de Okt. anlagte Sidelinie fra Jernbanen i Nærheden af Strømmen paa de ved bemeldte Resolution bestemte Vilkaar. Som Følge heraf skulle de til Anlægget af denne Sidebane anvendte 11,333 Spd. 40 ß. passere til endelig Udgift for Statskassen.

Møde den 9de. Efterat først Indstillingen fra Næringskom. Nr. 1 ang. de af Kongsbergs Sølvværks Kasse midlertidig bevilgede Pensioner var gjennemgaaet, foretoges Indstilling fra Kirkekom. ang. Underviisningsvæsenets Understøttelsesfonds Tilskud til de med Realskoler forenede lærde Skoler. Første Post lød saaledes: „Til efternævnte Skoler bevilges følgende Tilskud af Oplysningsvæsenets Understøttelsesfond paa de af vedkommende Kommuner vedtagne Betingelser: A. til Christianssands lærde og Realskole: a) som ordinært Tilskud aarlig 100 Spd. b) som extraordinært Tilskud til Fuldførelse af Ombygningen af Skolebygningerne 766 Spd. 80 ß. B. til Drammens lærde og Realskole: a) som ordinært Tilskud 900 Spd. b) som extraordinært Tilskud til Bygningsarbeider 833 Spd. 40 ß. C. til Frederikshalds lærde og Realskole: a) som ordinært Tilskud 1250 Spd. b) til Opførelse af et Gymnastiklokale 133 Spd. 40 ß. D. til Skiens lærde og Realskole 1340 Spd. E. til Stavangers lærde og Realskole 650 Spd. F. til Lillehammers lærde og Realskole 1150 Spd. Denne Bevilling kommer til Anvendelse ogsaa for det Tilfælde, at Skolen maatte blive flyttet til Hamar. G. til Laurvigs Middel- og Realskole 1150 Spd. H. til Arendals Middel- og Realskole 300 Spd. I. til Kongsbergs Middel- og Realskole 950 Spd. K. til Molde Middel- og Realskole 850 Spd. L. til Tromsø Middel- og Realskole. a) som ordinært Tilskud 900 Spd. b) til Oprettelse af en Overlærerpost ved Skolen bevilges indtil Videre 200 Spd." Samtlige Litraer antoges uforandrede med Undtagelse af den første, hvis anden Bevillingssum, efter Forslag af Kommitteens Formand v. d. Lippe, forøgedes til 2000 Spd., der efter senere indløben Skrivelse og Overslag fra Skolens Ephorat vare fundne fornødne, hvilken Sum, dog ifølge Forslag af Rektor Lange bevilgedes under Betingelse af at den skulde betragtes som et Laan, der refunderes Oplysningsvæsenets Fond efterhaanden som det kan dækkes af Skolens aarlige Indtægter. Derpaa vedtoges følgende Poster: 2) Som Tilskud til de med Realskoler forenede lærde samt Middelskoler opføres paa Oplysningsvæsenets Understøttelsesfonds Budget i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 12,700 Spd. 80 ß. aarlig. Forsaavidt Noget bespares for nogen Skoles Vedkommende, bemyndiges Regjeringen til at anvende det besparede Beløb til andre Skoler, for hvilket det Bevilgede findes utilstrækkeligt. 3) Regjeringen anmodes om at undersøge, hvorvidt og paa hvilke Betingelser de Kommuner, der hidtil ikke have paataget sig Vedligeholdelsen af de dem vedkommende lærde eller Middelskolers Bygninger, maatte være villige til at indgaae herpaa, samt om at forelægge næste Storthing Resultatet af disse Underhandlinger. 4) Til Underviisning i Sang og Gymnastik, til Bogsamlinger samt til naturhistoriske og physikalske Samlinger bevilges 1500 Spd. aarlig. 5) Til Udvidelse af Tillægslønninger for Lærerne ved de forenede lærde og Realskoler og til videre Gjennemførelse af det under 15de Sept. 1851 udfærdigede Gagereglement — bevilges 7,200 Spd., hvorhos Storthinget bifalder følgende Forandringer i det nævnte Reglement: a) at Antallet af Rektorposterne ved fuldstændige lærde Skoler med eller uden kombinerede Realskoler forøges med een, der henføres til laveste Klasse, som aflønnes med 900 Spd.; b) at Antallet af Rektorposterne ved Middel- og Realskoler formindskes med een af laveste Klasse, der aflønnes med 600 Spd.; c) at Antallet af Overlærerposterne forøges med to, hvoraf den ene bevilges specielt for Tromsø Middel- og Realskole og kun indtil Videre. Af disse Poster henføres den ene til 4de Klasse, som lønnes med 600 Spd., den anden til 5te Klasse, som lønnes med 500 Spd.; d) at Adjunktposternes Antal forøges med to, hvoraf den ene henføres til 4de Klasse, der aflønnes med 400 Spd., og den anden til 6te, der aflønnes med 300 Spd. — 6te Post, gaaende ud paa at de ansøgte Lønsforhøielser for Lærere ved Bergens lærde Skole ikke skulde indvilges, antoges mod 3 St. 7de Post lød saaledes: „Regjeringen anmodes om at meddele næste Storthing Forklaring om Christianias, Bergens, Throndhjems og Christianssands lærde Skolers økonomiske Forfatning med særligt Hensyn til hvorvidt Overskud maatte paaregnes af nogen af disse Skoler til et almindeligt Skolefond overeensstemmende med Forordningen af 7de November 1809 §§ 110 og 111. Schweigaard udtalte sig paa det Bestemteste mod en saadan Beklippelse af de enkelte Skolers Eiendom, hvilken han betegnede som en Kommunisme imellem dem, der, forfulgt som Princip, ogsaa til andre offentlige Indretninger, f. Ex. Hospitalerne og Stiftelserne, vilde tilintetgjøre Bestemmelsen om disse Indretninger som selvstændigt bestaaende. Skolerne havde selv Brug for de Summer, hvorom her var Tale, til Udvidelser og Forbedringer. Valstad fandt fuldkommen Beføielse til det paatænkte Skridt, og meente, at Storthinget burde have Kontrol med sine Skolers store Fond ($^{1}/_{2}$ M. Spd.) ligesaavel som over det nordlandske Kirke- og Skolefond, ja han troede endog, at Kom. ikke havde gaaet vidt nok. Han foreslog som Litr. b (at Regjeringen anmodes om) „at sørge for at ethvert ordentligt Storthing sættes i Besiddelse af Extrakter af disse lærde Skolers Regnskaber med videre fornødne, for at det kan udføre den samme paahvilende grudlovmæssige Kontrol med Midlernes Bestyrelse og Anvendelse." Rektor Lange benægtede ikke Skolernes Ret til at disponere over hvad de havde faaet af Private; men over hvad de havde faaet af Staten, maatte Statsmagten kunne disponere. Hine Skoler havde saa stort Overskud, at de ikke kunde finde Anvendelse for samme. Christiania Skole har en Kapitaleiendom af 200,000 Spd., og uagtet den holder 30 Fripladse og giver Stipendier til 17 af sine Elever og lønner sine Lærere bedre end sædvanligt, har den dog et Overskud af 3000 Spd. En stor Deel af dens Eiendomme er kommen fra Hamars Stol, og dengang var altsaa Kapitalen bevægelig, hvilket man nu ikke vilde erkjende. Schweigaard talte om Gavernes Utilbagetagelighed, medens Heyerdahl oplyste, at de omhandlede Skoler havde faaet den allerværsentligste Deel af sine Midler derved, at man i sin Tid tog dem fra Oplysningsvæsenets Fond, og U. A. Motzfeldt fremhævede, at Chra. Skole har faaet mange af sine Midler fra andre, i sin Tid nedlagte Skoler. Ved Voteringen bifaldtes først Kommitttee-Indst. mod 9 St. (Schweigaard og Repræs. fra Bergen og Throndhjem) og dernæst Valstads Tillæg mod 29 Stemmer.

Den 10 begyndte og den 12 endte Odelsthingets Debatter ang. Uelands Forslag til Lov om Retmænd (Juryer). Justitskom. Nr. 2, der var tilstillet Forslaget til Behandling, havde deelt sig i to Sektioner, af hvilke Pluraliteten (Aall, Dreyer, Glückstad og Kildal) var af den Mening, at Sagen ikke er saaledes forberedt, at den kan komme under endelig Afgjørelse paa dette Storthing, medens en Minoritet (Enge, Jaabæk og Ueland) indstillede Forslaget til Behandling. Efter vidtløftige Debatter (hvoraf Rummet dog ikke tillader os at gjøre noget Uddrag) under hvilke især Ueland, J. Sverdrup og Mossige talte for Juryens Indførelse nu, U. Motzfeldt (skjønt ingen afgjort Modstander af Juryinstitutionen,) Schweigaard og Aall derimod, besluttedes med 53 St., at Forslaget ikke skulde komme under speciel Behandling, samt at Sagen skulde oversendes til Storthinget, for at det kunde afgjøres, hvorvidt der skal stilles nogen særegen Anmodning til Regjeringen om at lade forfatte Udkast til en Rettergangslov i Straffsager, grundet paa Anvendelse af Jury, saa betimelig, at samme kan blive næste Storthing forelagt.

Den 12te begyndte Behandlingen af Indstill. fra Justitskommitteen Nr. 2 ang. den kgl. Propos. og 3 private Forslag af Repræsentanterne Jaabæk, Lie og T. Knudsen til Lov om Lagrettesmænd. Kom., der har fundet det hensigtsmæssigst at behandle Lagrettesinstitutionen i dens hele Omfang, hvilket de to sidste Forslag ikke indlade sig paa, idet de ikke omhandle Retsvidner, har i det Hele lagt til Grund for Indstillingen den kgl. Propos., der omfatter Sagen i dens hele Omfang. Lagrettespligtige ere stemmeberettigede og andre Borgere, der have fyldt 25 Aar og i direkte Skat betale 1 Spd. paa Landet og 2 Spd. i Kjøbstæderne. Herfra undtages endeel Embedsmænd og Betjente og desuden de, der have lidt vanærende Straf. Lensmanden, Magistraten eller Byfogden fører Mandtal over de Lagrettespligtige, hvoriblandt de mest Skikkede udvælges til at gjøre Tjeneste; — Fogden eller Byfogden opnævner blandt dette Udvalg Lagrettesmænd til a) Forretninger, der bestyres af Dommeren, og under hvilke Mændene skulle afgive Skjøn eller Taxt, eller foretage Udskiftning, Deling, Skyldsætning, Affældning, Syn eller Granskning, eller forrette som Meddomsmænd i private eller offentlige Sager; b) Delings- og Skyldsætningsforretninger, der afholdes uden Sorenskriverens Deeltagelse ifølge Lov af 28de Mai 1845; c) de Skjøns- eller Taxationsforretninger, som bestyres af Lensmanden; d) Taxationer af Eiendomme, der anbydes som Pant for Umyndiges eller offentlige Stiftelsers Midler.

Den 14de vedtoges Indst. fra Næringskom. Nr. 2 ang. (Graves Forslag om) Udvidelse af Kriminallovens Præskriptionsbestemmelser ogsaa til Overtrædelser af Lovgivningen om Brændeviinsbrænden.

Den 14 og 15 foretoges Indstill. fra samme Kom. ang. de indkomne Forslag til Forandring i Lovgivningen om Brændeviinssalg og Udskjænkning. Heraf fremhæves Bestemmelsen om, at naar et Brænderi eies af flere Personer, kun en er berettiget til Udsalg af det tilvirkede Brændeviin udenfor Brænderiet. Heyerdahl fremsatte et Forslag, gaaende ud paa, at det skal være forbudt Handlende, der besøge Fjeldfinnerne, blandt disse at udskjænke Brændeviin selv om dette skeer som Gave, hvilket Forslag antoges mod 5 St. Ved Eliesøn var fremkommet et Andragende om at ikke blot Værtshuusholderen, der skjænkede beruset Mand Brændeviin, men ogsaa den, der berusede sig hos ham, skulde ilægges Bøder. Da Kom. havde erklæret sig imod Forslaget, vilde Eliesøn af Hensyn til Thingets Tid, ikke inhærere det, hvorimod Wenneberg optog det, da han fandt det lettere for den, der drak Brændeviin, end for den, der udskjænkte, at vide hvormeget der skulde til, inden at han blev beruset. Mod 5 St. blev Forslaget forkastet. Deels mod 3, deels mod 20 St. antoges Indstill. § 4 saalydende: Istedetfor den 8de § i Loven om Brændeviinssalg og Udskjænken af 6te September 1845 og den 5te § i Loven af 19de August 1848 om samme Gjenstand træde følgende Bestemmelser. Den, der gjør sig skyldig i ulovlig Afhændelse eller Udskjænken af Brændeviin, straffes med at bøde første Gang fra 10—50 Spd., anden Gang fra 25—100 Spd., tredie Gang fra 40—200 Spd. Hvis Overtrædelsen derefter gjentages, bliver Straffen fjerde Gang Fængsel eller Bøder fra 40 til 200 Spd. og femte Gang eller oftere Fængsel eller Strafarbeide i femte Grad, dog saaledes, at den strængere Straf end Bøder i intet Tilfælde anvendes, naar den Skyldige er berettiget til Udskjænkning eller Udsalg af Brændeviin i mindre Dele end 40 Potter. Derhos skal det Brændeviin, der forefindes hos de Skyldige, indtil et Kvantum af 120 Potter, anholdes til Konfiskation, og det ved hver enkelt Overtrædelse uden Hensyn til, at den øvrige Straf flyder sammen med Straffen for en tidligere Overtrædelse, der staar under Paatale. Som en særdeles Skjærpelsesgrund ved Straffens Bestemmelse inden de her fastsatte Grændser skal det ansees, naar den Skyldige paany overtæder Loven i den Mellemtid, der hengaar mellem hans Angivelse og Sagens Afgjørelse. Kom. ansaa det her omhandlende Tilfælde for en Besvigelse af det Offentlige, i Lighed med Toldsvig for hvilken Strafarbeide med tredie Gangs Overtrædelse indtræder. § 5, der bestemmer, „at Bøder og Konfiskationsbeløb, der forvirkes ved Overtrædelse af Loven om Brændeviinssalg og Udskjænken, tilfalde for den ene Halvdeel Stedets Fattigkasse og for den anden Halvdeel Angiveren, naar denne er Lensmand eller anden ved Politiet ansat Betjent eller Embedsmand, hertil ikke henregnede de særligen ansatte Kontrollører," blev bifaldt mod 8 St. Mossige vilde, at Bøderne skulde heelt tilfalde Fattigkassen; Schweigaard og Aall fandt det dog ikke tilraadeligt at borttage den Spore til Kontrol, der for Politibetjenterne laa i Andeel af Bøderne. § 6, der bestemte Præskription af Straffen for Brædeviinssalgslovens Overtrædelse, antoges uden Debat.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Res. af 16de f. M. er det akademiske Collegium bemyndiget til at udbetale Mægler i Christiania J. Hamborg 2000 Spd. „mod at sidstnævnte derfor overdrager Universitetet til Eiendom de ham tilhørende Bygninger m. m. paa Løkken Mellem-Tøien eller Bellevue samt frafalder den ham tilkommende Forpaktningsret til Jordstykket under Tøien, der ved Kontrakter af 25de Nov. 1806 og 1ste April 1807 ere bortfæstede."

— Under 9de ds. er Skattefoged i Drammen, O. Jørstad, udnævnt til Foged i Rakkestad, Heggen og Frøland, og Adjunkt ved Kongsbergs Middel- og Realskole, Poul J. Stub, til Adjunkt ved Throndhjems lærde Skole.

— Efter Forlydende er Chr. Tønsberg udnævnt til bayersk virkelig Konsul.

— Under s. D. er Postmester i Laurvik, Chr. L. Bind, og Fuldmægtig ved Zahlkammeret, S. L. Holm, meddelte Afsked i Naade, førstnævnte med 600 Spd. i Pension.

— Den 14de Juni holdtes philologisk Examen, hvorved H. W. Ottesen erholdt Charakteren Laudabiles og Chr. F. Vedeler Haud illaud.

— Den 14de holdtes Generalforsamling af Aktieeierne i den norske dramatiske Skoles Theater. Af den Udsigt over Theatrets Virksomhed, Bestyrelsen fremlagde, viste sig, at der i Saisonnen var givet 76 Forestillinger og opført 29 nye Stykker samt 4 med forandret Rollebesætning. Indtægterne have udgjort 5,281 Spd. 34 ß.; men Beholdningen vilde ikke forslaae til at dække Udgifterne indtil Forestillingerne atter begynde, hvorfor Bestyrelsen bemyndigedes til ved Laan eller Udstædelse af nye Aktiebreve at tilveiebringe et Beløb af 600 Spd. Efterat det først var besluttet, at Theaterskolen herefter skulde føre Navnet „Christiania norske Theater," skred man til Valg af Direktører, hvorved de forrige, Kapt. Klingenberg, Lektor Unger, Overlærer Knudsen og Bureauchef L. Eger, gjenvalgtes.

— Et stort londonsk Beriderselskab under „Direktion af DHrr. Charles Hinné & Ducrow" er ankommet her til Byen og har i den forløbne Uge dagligen givet Forestillinger; disse have været meget godt besøgte, hvilket de ogsaa fortjene saavel i Betragtning af den virkelige Kunstfærdighed, flere af de Ridende, især selve Direktørerne, lægge for Dagen, som fordi Selskabets Heste ere særdeles smukke og vel dresserede Dyr. Forestillingerne gives paa Klingenberg, hvor ogsaa et Par Løver i længere Tid have været foreviste og fremdeles ere at see.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Til Rigets Stænder er afgivet en kongelig Proposition angaaende Forandringer i Trykkefrihedsanordningen, idet de specielle Bestemmelser angaaende Forfatteres, Bladudgiveres og Bogtrykkeres Pligter m. m., som i 1809 vedtoges i Grundloven, skulle overføres i den almindelige Lovgivning, da det ansees betryggende nok, at Grundsætningen om almindelig Trykkefrihed og de væsentligste Bestemmelser med Hensyn til samme bibeholdes i selve Grundloven. Propositionen fremhæver det Ønskelige i Indskrænkningen af Pressens tiltagende Misbrug, men Aftonbladet drager skarpt til Felts mod selve Propositionen.

— Englænderne skulle have været inde ved Brahestad og Uleåborg, og, efter forgjæves at have fordret Udleveringen af de paa begge Steder under Bygning værende Kanonbaade, skudt Værfterne ibrand, hvorved de i Havnene liggende Skibe opbrændtes, og stor Skade forresten blev afstedkommet.

— Hs. M. Kongen har for Sveriges Vedkommende fattet lignende Beslutning med Hensyn til Brændeviins-Indførsel fra Norge til Sverige, som den Storthinget fattede med Hensyn til Indførselen fra sidste Rige til Norge, hvorved altsaa gjensidig Ud- og Indførsel af Brændeviin ophører.

— Den 8de Juni opstilledes i Bibliotheksparken i Upsala et af Fogelberg modelleret Brystbillede af Carl Johan.

Frankrig. I de franske Havne drives stærkt paa Udrustninger og Hjælpehæren i Tyrkiet antages at blive dreven op til 100,000 Mand.

England. Newcastle er bleven Krigsminister, George Grey Kolonialminister, Lord Granville lancastersk Storseglbevarer og John Russell har istedetfor sidstnævnte erholdt Forsæde i Dronningens hemmelige Raad.

— Dronningen aabnede den 10de Sydenhampalladset med stor Høitidelighed. — Kossuth holdt anden Pintsedag i Sheffield en mesterlig Tale for Gjenoprettelsen af Polens, Italiens, og Ungarns Selvstændighed.

Tyrkiet. En Ministerforandring er foregaaet. Storveziren har faaet sin Afsked og Marineministeren Mehemed Pascha er udnævnt i hans Sted. Halil Pascha er bleven Marineminister.

— De græske Insurgenter skulle i Thessalien have vundet en stor Seir over Tyrkerne.

— Først nu sees de engelske og franske Troppers Udskibning til Varna at være foregaaet i Virkeligheden.

— Kaukaserne have besat de af Russerne forladte tscherkessiske Forter og Schamyl selv staar med 35,000 Mand ikke langt fra Tiflis.

— Russerne skulle ifølge O. C. trække sig tilbage i Wallachiet, men forresten fortsætte de Silistrias Beleiring, skjønt de i et Par Dage skulle have mistet 12,500 Mand.

— Chefen paa den ved Odessa strandede engelske Fregat, den tapre Kapit. Gifard, er død af sine Saar. De øvrige Officierer og Mandskab sendes til det Indre af Riget.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Stør- og Verdalens Sorenskriverembede, hvis Indtægter i de 3 sidste Aar have gjennemsnitlig udgjort 978 Spd. (efter Fradrag af en Pension af 800 Spd. til Sorenskr. Klykken samt Kontorudgifterne.)

En Adjunktpost ved Christianssands lærde og Realskole med en aarlig Gage af 300 Spd.

Moss Fogedembede med omtrent 1,242 Spd. i aarlig Indtægt.

Katechetembedet og Førstelærerposten ved Borgerskolen i Riisøer, med omtr. 390 Spd. i Indtægter samt Huusleiegodtgjørelse.

Ladvigs Lensmandsembede (Ytre Sogn) med omtrent 200 Spd. i Indtægter.

Enelærerposten ved Hamars Almueskole med 150 Spd. i Løn samt fri Bolig.

En Opsynsmandspost ved Kommunalgaarden paa Grønland med 60 Spd. i aarlig Løn, fri Bolig og Brænde.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 25. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 24de Juni 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvstl. Gjennemfart. — Overlæge Danielssen. — Lungegaardshospitalet. — Urskovene ved Amazonfloden. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Om Landene ved og i det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvstl. Gjennemfart.

(Af A. Schjøth.)

(Fortsættelse fra Nr. 16.)

Af Dyr, som jages for Skindets Skyld, forekommer i Hudsonsbugt-Territoriet i S. for Træ-Regionens Polargrændse: den amerikanske Ræv (Vulpes fulvus); flere Arter Maar (Mustela erminea M. vison, M. martes, M. Canadensis. Rich); den kanadiske Gaupe (Felis Canadensis); Bæveren, det vigtigste Peltsdyr; paa Barren Grounds*) lever den brune Bjørn (Ursus Arctos) og Polarræven; begge Regioner beboes af Ulven (Lupus occidentalis) og Volverenen; den kanadiske Otter forekommer til 66° og 67° n. Br. og i alle Søer og Sumpe med græsbevoxede Strandbredder lige til Polarhavets Kyster findes Bisamrotten (Indianernes Musquash, Fiber Zibethicus, Cuv.), hvis Skind er ligt Bæverens og forekommer i uhyre Mængde (næsten en halv Million Stykker kommer aarlig i Handelen under Navn af Bæverskind). En liden Ulv (Prairi-Ulven, Lupus latrans) og en Ræveart kaldet Kit-Fox (Vulpes cinereo-argentatus) lever især i Prairiernes Region; den graa Bjørn (Grisly-Bear, Ursus ferox), som især frygtes af Indianerne paa Grund af dens Styrke og Vildhed, forekommer fordetmeste kuns i Klippebjergene og i Nærheden af disse. I dette Distrikt forekommer ogsaa en anden Bjørneart, Indianernes Musquah (Ursus ferox).

Af Dyr, som jages til Næring, ere følgende de vigtigste: det amerikanske Rensdyr (Cervus tarandus); det amerikanske Elsdyr (Moose-Deer, C. Alceis); Buffaloen eller den amerikanske Bison (Bos Americanus) og Muskusoxen (Musk-ox). Af det amerikanske Rensdyr eller Caribou, som de kanadiske Voyageurs kalde det, forekomme to Racer eller Varieteter**), en større, som lever i de skovbevoxede Dele af Landet, især i Nærheden af Kysten og paa Bjergene, og en mindre, som besøger Barren Grounds. Denne sidste, som ogsaa æder Græs, men som en stor Deel af Aaret lever af forskjellige Tarearter, der i Mængde voxe paa Barren Grounds, trækker sig om Vinteren tilbage over Træregionens Grændse, men vandrer om Sommeren, for at kaste Unger, imod NV. til Søkysten, ja, endog over Isen til de nordenfor liggende Lande. Rensdyret giver vel de østlige og nordlige Indianere paa dette Territorium, samt Eskimoerne Næring og Klæder; men ingen amerikansk Stamme har tæmmet det, som Finnerne i Norge og Sverige. Alle Dele af Dyret spises, endog Indholdet af dets Mave, og dets halvt tørkede Tunge udgjør, naar den er ristet, maaskee den største Lækkerbidsken, som disse Peltslande kunne opvise. Rensdyrets Kjød overtræffer i den gode Aarstid ikke alene den amerikanske Elgs og Buffaloens, men foretrækkes af Englændere endog for det bedste engelske Bedekjød og Vildt; men i den største Deel af Aaret, da Dyret er magert, er dets Kjød hverken nærende eller behageligt af Smag, og da staar af alle dette Lands drøvtyggende Dyrs Kjød blot en mager Muskusoxes under det. Det amerikanske Elsdyr lever især af de mindre Grene af Piletræerne og findes imellem Hudsonsbugten og Sydsøen overalt, hvor dette Træ voxer tilstrækkelig stort, da det udbreder sig langs Mackenziefloden ligetil Jishavet, men gaar aldrig over paa Barren Grounds. Dette Dyr, som er overordentlig vanskeligt at nedlægge; men hvis Kjød i Velsmag og Godhed kuns overgaaes af Rensdyrets i den smukke Aarstid, er den største af de amerikanske Hjortearter og veier fuldkommen udvoxet og feed 1000—1200 ℔. Buffaloens Udbredelsesgebet er i dette Territorium indskrænket til Egnene imellem 100° v. Gr. og Klippebjergene og gaar imod N. ikke ud over den 62° n. Br.,; men indenfor dette Gebet findes den i Prairi-Landskaberne i utallige Hjorde, hvilke her, uagtet de affindige Ødelæggelser, som paa Jagter anrettes iblandt dem, før synes at tiltage, end at aftage, medens de forskjellige Hjortearter i dette Distrikt synligt have forringet sig. Paa de store Buffalo-Jagter i Prairierne dræbes ofte Tusinder, af hvilke intet Andet benyttes end Tungen, der ansees som en Lækkerbidsken, og Direktøren for Hudsonsbugt-Kompagniet, Sir Georg Thomsen fortæller, at han i Aaret 1829 ved et eneste Vadested af Saskatchewan har seet 10,000 Buffalo-Kadavre liggende i Dyndet og hvilke i flere engelske Miles Omkreds forpestede Luften.

Pemmikanen, det vigtigste og næsten eneste Næringsmiddel for de Reisende i disse Lande, tilberedes, af det tørkede og stødte Kjød af Buffaloens Bagfjerding, idet det blandes med smeltet Fidt af Dyret. Nitti ℔ af denne Blanding, indsyede i Dyrets Hud, udgjør en Sæk Pemmikan, der af Voyagørerne kaldes en Taureau. Denne Pemmikan, som, godt tillukket, holder sig meget længe, og som paa Grund af det ringe Volumen, den indtager, udgjør en udmærket Proviant paa Reiser, hvorfor den vistnok ogsaa fortræffeligt vilde egne sig til Troppers Proviantering paa Jilmarscher, nydes raa eller blandet og kogt med noget Vand; men for europæiske Maver forbedres den meget saavel i Smag, som i Fordøielighed ved en Tilsætning af Meel. To ℔ af dette Næringsmiddel er tilstrækkelig Næring i en heel Dag for en haardt arbeidende Mand; men Voyagørerne forbruge langt mere deraf, omendskjønt de samme Mennesker ogsaa gjøre lange Reiser med utrolig lidt Proviant og taale hele Dage Sult, da de ogsaa i denne Henseende ere vante til de største Kontraster, som i dette Land hersker i alle Forholde. Kompagniets Behov af Pemmikan leveres af Posterne i Prairiernes Region ved Saskatchewan, og af hvilke Carlton House, Edmonton, La Montie og Fort Augustus især ere saakaldte Provisions-Poster.

Muskus-Oxen er af Vigtighed, fordi den i en stor Deel af Aaret findes paa Barren-Grounds ligetil det yderste Norden, men hvorfra den om Vinteren, ligesom Rensdyret, drager sig tilbage til de nærliggende Skove. Den lever, som Rensdyret, især af Lavarter, og Kjødet af Koen giver, naar den er velnæret, en god Ret; men Kjødet af den magre Ko og af Tyren har en saa stærk og ubehagelig Muskuslugt, at det blot kan smage et meget sultent Menneske. Mindre vigtig til Næring er Wapitien (Cervus strongyloceros. Schreb), den egentlige Repræsentant for vor Kronhjort, og som beboer Saskatchewans Sletter og disses Omgivelser; dens Kjød betragtes som meget underordnet Rensdyrets og Elsdyrets. Fremdeles gives her nogle andre, endnu lidet bekjendte Hjorte-Arter, samt en Art af Antilope (Antilope furcifera) paa Saskatchewans Sletter; den amerikanske Hare, af Indianerne kaldet Wanpus og af de engelske Reisende fra Posterne rabbits (Smaakaniner), er meget talrig i Skovregionen og forekommer ved Mackenzieflodens lave Strandbredder til 68° n. Br., hvor den om Vinteren giver Hovednæring for de der boende Hare-Indianere (Hare-Indians), hvis Land kuns ernærer faa af de større fiirfødede Dyr; Polarharen (Lepus glacialis), beboer Barren-Grounds ligetil 75° n. Br., hvor den lever af denne Regions mindre Buske.

Af Fuglenes Klasse ere nogle Rype-Arter, saasom Tetrao Canadensis af Vigtighed for Beboerne. Disse Fugle beboe hele Skov-Regionen, og paa Grund af den Lethed, hvormed de kunne nedlægges i visse Aarstider, da andet Vildt er sparsomt, ere de af megen Vigtighed for den indianske Jæger, omendskjønt Kjødet ikke er meget velsmagende; Lagopus Saliceti og L. rupestris. Rich., andre Rypearter, af hvilke den første fanges i uhyre Mængde i Garn og Snarer i de nordlige Dele af Landet og den anden er af Vigtighed paa Grund af dens store Udbredelse ligetil det yderste Norden; en anden Art: Centrocercus phasianellus. Rich., som talrigt forekommer i Skovene og Prairierne ligetil 61° n. Br. er mere velsmagende end de førnævnte.

Men meget vigtigere for Beboernes Underholdning end Fuglene ere Fiskene i Landets mange Søer og Floder. De udgjøre overalt en Hovednæring, og i flere af Hudsonsbugt-Kompagniets Forter maae Beboerne næsten Aar ud og Aar ind leve blot af Fisk. Disse Landes vigtigste Fisk er den af Indianerne saakaldte Attihawmeg (Voyagørernes Poisson blank, Hvidfisk). Den findes i ethvert Ferskvand imellem Eriesøen og Jishavet, og man kan sige, at Muligheden i for Nærværende at drive Peltshandelen beroer paa det overordentlige Udbytte, som Fangsten af denne Fisk giver. Hvidfisken faar i de større og dybere Søer, saasom i Huron-, Øvre- og Store-Bjørne-Søen, en Vægt af 10 ℔ og derover; men de, som fanges i Peltsværkslandene, have sædvanligviis kuns en Vægt af 3 til 4 ℔. I den gode Aarstid er den en nærende, behagelig og sund Fisk, som man ei bliver kjed af at spise; ja, endog naar den er mager, har den som daglig Næring Fortrinnet for alle andre af Landets Fiske. Sædvanligviis koger man den, da den giver en fortræffelig hvid Suppe; men ogsaa stegt er den udmærket. De andre Fiske, som i dette Land især tjene til Næring, ere forskjellige Arter Laxørreter, af hvilke Salmo namaycush. Rich. er den største og fortrinligste; fremdeles Gjedden (Esox lucius), forskjellige Suge-Karper (Catastomi); ligeledes er et Slags Grundlinge (Lota maculosa), der af de engelske Post-Traders kaldes Methye og af Voyagørerne la Loche, meget udbredt, men spises kuns, naar der er Mangel. Høitoppe i Nord, i den store Bjørnesø, ere de sidstnævnte Fiske sjeldne; derimod findes her en Laxart Salmo Mackenzie [Voyagørernes: Poisson inconnu (ubekjendt Fisk)], der ere velsmagende og gaar fra Jishavet op i Floderne. Men den hyppigste Fisk i den store Bjørnesø er en i denne Sø eiendommelig Silde-Lax (Coregonus lucidus.) I den sydlige Deel af Landet, i Saskatchewan, er derimod andre Fiske af Vigtighed; men som ei forekomme længere mod N. Saaledes findes ved Cumberland-Houses Fiskerier den amerikanske Sander (Zander, Sandart, Luciopera Americana); en Mathemeg (Pimelodus borealis); en Art af Coregonus (Tullibi); en Naccaysch (Hyodon chrysopis) og en Stør (Acipenser Rupertianus). Af europæiske Huusdyr ere Heste, Hornkvæg, Sviin og Fjærkræ indførte. Men de holdes kuns i ringe Antal i de sydvestlige i Prairiernes Gebet beliggende Kompagniposter og disse Huusdyrs Avl drives kun i Agerbrugs-Kolonien ved Red-River.

(Fortsættes.)

*) See Nr. 16.

**) Af de norske Rener er Vildrenen større end den tamme, hvoraf her findes to Varieteter, nemlig Skovrenen, som hele Aaret igjennem græsser i Skovene, og, den mindste af alle, Fjeldrenen, som blot om Vinteren gaar ned i Skovlandet, men den øvrige Tid af Aaret græsser paa Fjeldene.

Overlæge Danielssen.

(Af P. Chr. Asbjørnsen).

(Slutning fra Nr. 22.)

Under stadig Brevvexling med Professor W. Boeck fortsatte Danielssen sine ved Reisen afbrudte Jagttagelser i St. Jørgens Hospital, og da begges Bestræbelser havde den samme Retning, besluttede de at nedlægge det vundne Udbyte i et Fællesværk, hvortil de haabede at faae offentlig Understøttelse. Men der stod endnu Meget tilbage at udføre, mange Observationer at gjentage og stadfæste, inden dette Værk kunde paabegyndes. Danielssens physiologiske Studier havde desuden ledet ham ind paa den sammenlignende Anatomi's Mark, og han havde ved Siden af sin Granskning af den spedalske Sygdom begyndt at studere de saakaldte lavere Sødyr, især med Hensyn til deres Udviklingshistorie; heri fandt han kraftig Hjælp og Bistand af nuværende Konservator ved Bergens Musæum, Kompagnichirurg J. Koren, der siden blev hans Medarbeider. Medens Danielsen i 1845 lod trykke en liden Afhandling om Spedalskheden i et fransk Tidsskrift, udgav han i Forening med Koren i 1846 som det første Resultat af sine Studier i de lavere Sødyrs Naturhistorie, i 5te Bind af nyt Magazin for Naturvidenskaberne nogle Undersøgelser under Titel: „Zoologisk Bidrag." Disse bleve optagne i de franske naturvidenskabelige Annaler[1]), i Wiegmanns Archiv for Naturhistorie[2]), samt omtales som „værdifulde Jagttagelser" af den berømte Johannes Müller i hans store Værk over Echinodermernes eller de pighudede Sødyrs Larver og Forvandlinger.

Høsten 1846 blev Danielssen udnævnt til Overlæge ved Helbredelsesanstalten for Spedalske, som da var under Bygning ved Bergen. Desuden blev der ham tilstaaet et Reisestipendium af 800 Spd. for i et Aar at fortsætte Medicinens og fornemmelig Hudsygdommenes Studium i Udlandet. I Begyndelsen af 1847 reiste Danielssen til Paris, hvor han, paa et Par Maaneder nær, i hvilke han besøgte flere Hospitaler i Schweitz, Lombardiet og Sardinien, forblev til Aarets Udgang. I dette Aar udkom Danielssens og Boecks Værk, om Spedalskheden, hvori Resultaterne af syv Aars Granskninger af denne Sygdom ere nedlagte[3]).

Dette Værk, der er udgaaet af sand menneskekjærlig Aand, er med Anerkjendelse, Ros og Berømmelse bleven omtalt, anmeldt, recenseret, oversat og gjort Uddrag af overalt i Europa „lige ind til Konstantinopel." Vi ville ikke her trætte vore Læsere med Navnene paa alle disse fremmede Videnskabsmænd og Tidsskrifter, der hædrende med Ros og Berømmelse have omtalt det ovennævnte Værk. Disse ville finde sin Plads i Literaturhistorien, i Videnskabens Historie. Derimod ville vi anføre nogle Bemærkninger af et Par Landsmænds Domme om dette Værk, der i det de med Anerkjendelse omhandle Forfatterens store Fortjenester af Videnskaben og Fædrenelandet i en Sum angive Værkets væsentlige Indhold og Betydning. Dr. Brigadelæge Hjort, som har recenseret Vær-

[1]) Annales des sciences naturelles 3, Ser. Tom VII, p. 347, 1847. Paris.

[2]) 2 Bd. 15 Aargang S. 96 og 16de Aarg. 2 B. S. 408—428.

[3]) „Om Spedalskhed ved D. C. Danielssen, Overlæge ved Hospitalerne for Spedalske i Bergen, og C. W. Boeck, Lektor i Medicin ved Universitetet i Christiania. Udgivet efter Foranstaltning af den kongelige norske Regjerings Departement for det Indre med et Atlas af 24 lithographerede og illuminerede Plancher. Christiania 1847. „Traite de la Spedalskhed ou Elephantiasis des Grecs par D. Danielssen, Medecin en Chef, et Wilhelm Boeck, Professeur de la Faculté de Medicine. Christiania avec un atlas de 24 Planches colorié. Paris 1848.

ket i „Norsk Magazin for Lægevidenskaben 1848. 2 Bd, S. 150 anfører Følgende: „Danielssen frembyder i dette Arbeide en Mængde Beviser for hans grundige Forstudier, hans sjeldne Talent til at iagttage og Evne til at gjengive det Iagttagne i en klar Fremstilling." Videre hedder det: „Recensenten har saaledes forsøgt i Korthed at gjengive Indholdet af et Værk, som upaatvivlelig er det vigtigste, der i denne Green af Literaturen nogensinde er udkommet i Norge. Ved de udmærkede Undersøgelser, som indeholdes i dette Værk, er en Sygdoms Pathologie, over hvilken der, uagtet dens Vigtighed og endnu altid store Udbredelse, hidtil har hvilet et fast uigjennemtrængeligt Mørke, med eet bleven bragt til en saadan Fuldkommenhed, at den kan sættes ved Siden af enhver anden Sygdoms Pathologie, ja staar over de fleste," o. s. v.

I en Anmeldelse i „Norsk Tidsskrift for Videnskab og Literatur" for 1848. 2 Aarg. S. 187 har H. Steffens, tildeels i Anledning af Dr. Hjorts Recension nærmere gjort Rede for Forfatternes indbyrdes Forhold og anført, „at han efter sit Bekjendtskab til begge Forfatteres Studier og Forarbeider, neppe vover at sætte den Enes Fortjenester høiere end den Andens." Et andet Sted i denne Anmeldelse hedder det: „Referenten troer her at burde tilføie, at Boeck paa sin i 1840 og 1841 foretagne Reise besøgte Bergens Stift, Frankrig, Italien og Grækenland, og at han, efter sin Hjemkomst udgav i 1843 en i Norsk Magazin for Lægevidenskaben indtagen Afhandling om den spedalske Sygdom. Dette Arbeide maa unægteligen betragtes som Grundvolden for Studiet af denne Sygdom i Norge og saaledes ogsaa som en integrerende Deel af det her omhandlede Værk. Det Lys, som Boeck dengang udbredte blandt vore Læger om Spedalskheden, har baaret gode Frugter, og det er især Danielssen, som med grundige Kundskaber har benyttet den ham, som Læge ved St. Jørgens Hospital, givne Leilighed til at træde i Boecks Fodspor, og til at granske paa en for Videnskaben særdeles frugtbringende Maade denne Sygdoms Natur og Aarsager. Ogsaa Danielssen opholdt sig 1843 en længere Tid i Udlandet for at fremme sine Studier vel hovedsagelig i denne specielle Retning, og har nylig atter i samme Øiemed paa offentlig Bekostning været et Aar i Paris, hvor han samtidig har besørget Oversættelsen og Udgivelsen af Værket paa Fransk. Begge Forfattere have saaledes i flere Aar arbeidet til et fælles Maal, og i nærværende Værk fælles nedlagt Resultaterne af deres Forskninger." Det følgende Aar udkom Værket under Danielssens Tilsyn i fransk Oversættelse i Paris.

Siden Oktober 1849, da Lungegaardshospitalet begyndte sin Virksomhed, har Danielssen været beskjæftiget med Spedalskhedens Therapie, og de vundne Erfaringer og Resultater ere aarligen blevne offentliggjorte i norsk Magazin for Lægevidenskaben og optagne i Zeitschrift der kaiserl. königlich. Gesellschaft der Aerzte zu Wien.

Allerede i 1844 begyndte Danielssen at virke for, at der skulde opføres en stor Pleiestiftelse ved Siden af Helbredelsesanstalten. Ved stadig at bereise de Spedalskes Distrikter lærte han disse Ulykkeliges Forhold at kjende, og ved at give troe Skildringer af den jammerlige Forfatning, hvori de befandt sig i sine Hjemsteder, samt ved skarpt at paavise, hvorledes man ved at opføre vel indrettede Pleiestiftelser vilde kunne standse dette Nationalonde, lykkedes det Danielssen at faae Nordre og Søndre Bergenhuus Amtsformandskaber til at indgaae paa et Forslag, han fremlagde for dem i Sommeren 1850. Det gik ud paa ved Bergen at faae opført en Pleiestiftelse, der skulde kunne modtage indtil 300 Spedalske og koste 35,000 Spd. Som en Følge heraf indgik Repræsentanterne for disse Amter og Bergens By med Forslag til Storthinget i 1851, der bevilgede 30,000 Spd. og Pleiestiftelsernes Opførelse er nu for nogen Tid siden paabegyndt. Under sine jævnlige Reiser i de af Spedalskheden mest hjemsøgte Egne, søgte Danielssen som rimeligt var at gjøre sig bekjendt med Folkets Leveviis i Almindelighed, og med de ydre Betingelser, hvorunder Spedalskheden opstaar. Et Udbytte heraf er det i Vinter udkomne Folkeskrift, „Den spedalske Sygdom, dens Aarsager og dens Forebyggelsesmidler," som vore Dagblade have anmeldt, anbefalet og leveret vidtløftige Uddrag af. En Anmelder i Christianiaposten omtaler det saaledes, idet han kortelig angiver Bogens Indhold: „Da denne lille Bog angaar den bedrøveligste Ulykke, hvoraf Norges Vestkyst er hjemsøgt, og da den blot koster 8 Skilling, er det overflødigt at anbefale den til de Egnes Beboere, for hvilke den nærmest er bestemt. Man tør haabe, at de Forstandige af disse ville gribe Leiligheden til at gjøre sig bekjendte med en Mands Ideer, som har studeret denne Sygdom mere end nogen Anden, og at de ville udbrede dem blandt de ukyndigere af sine Medborgere, der egentlig skulde høste Nytte af Forfatterens Forslag.

„Hr. Danielssen søger nemlig at bevise, at Spedalskheden vel er en til Norge fra Østerlandene indført Sygdom, der fornemmelig forplanter sig ved Arv, men at den dog er bunden til visse Særegenheder ved Klimatet (Søluft) og en uhensigtsmæssig Levemaade hos Kystegnenes Indbyggere. Han godtgjør, at de istedetfor ved passende Forsigtighed at overvinde eller formilde den strænge Naturs skadelige Indvirkning paa Helsen, meget mere, formedelst Ligegyldighed, Dorskhed og Ureenslighed give det blandt dem indplantede Onde en skrækkelig Næring, saa at det des frodigere spirer og udbreder sig iblandt dem.

„Anmelderen troer, som anført, at dette Skrift af Kystboerne bør læses som en Katechismus i Sundhedslæren."

Foruden nogle mindre medicinske Afhandlinger, som Danielssen Tid efter anden har skrevet i vore medicinske Tidsskrifter, og hvoraf flere have været optagne i udenlandske Journaler, bekjendtgjorde han i Slutningen af 1851 i Forening med Koren deres fælles fleeraarige zoologisk-physiologiske Undersøgelser under Titel „Bidrag til Pektinibranchiernes Udviklingshistorie," og i 1852 et Supplement dertil. Hvad der heri paavises, at hos et Par Sneglearter *flere* Æg vare nødvendige for at danne et eneste Foster, var et aldeles nyt og saa mærkværdigt Forhold, at der endog gaves Naturforskere, som benægtede Muligheden deraf. Men Jagttagernes bekjendte Dygtighed og Paalidelighed, samt fremmede Naturforskeres Udsagn, om at de idetmindste have været inde paa lignende Jagttagelsesrækker, skaffede det i Forbindelse med indre Kriterier Opmærksomhed og Indgang, og Afhandlingen blev saagodtsom i dens Heelhed optagen i de naturvidenskabelige Annaler, med Anerkjendelse anmeldt i flere tydske Tidsskrifter, i vort norske Tidsskrift for Literatur af Professor Rasch, samt endelig i Rudolph Wagners store Haandordbog i Physiologie under Artikelen Forplantning.

Urskovtræer ved Amazonfloden.

I 1847—49 har Danielssen faaet Diplom som korresponderende Medlem af det anatomiske Selskab i Paris, samt som Medlem af det svenske Läkare-Selskap i Stockholm og af det kongelige norske Videnskabsselskab i Throndhjem.

Foruden sin Virksomhed som Overlæge ved Hospitalerne for den spedalske Sygdom er Danielssen praktiserende Læge i Bergen, og har ved Siden af dette byrdefulde Hverv ofte havt vanskeligt nok for at vinde Tid til sine naturvidenskabelige og literære Sysler.

Ovenstaaende Skitse, der kun i al Korthed har kunnet skildre Danielssens Virksomhed, indeholder dog Træk nok til at godtgjøre dennes indgribende Betydning og Vigtighed baade for Videnskaben og Fædrenelandet. Denne har som vi have vist og anført fundet Paaskjønnelse i og udenfor Norge; dette fortjente den allerede i og for sig selv, og end mere, naar man overveier hvad Danielssen har havt at kjæmpe med, og hvilke Hindringer han har havt at overvinde paa et i videnskabelig Henseende saa isoleret Sted som Bergen. Hvad der desuagtet har sat ham i Stand til at holde Skridt med Videnskaben, har uden Tvivl været hans hyppige videnskabelige Udenlandsreiser, af hvilke han 1853 atter foretog en paa henved et halvt Aar i England og Frankrige.

Lungegaardshospitalet.

Før 1833 var der af Lægestanden i vort Land kun gjort overmaade lidet for den spedalske Sygdom, og af Statsstyrelsen Intet. De Spedalske vare overladte til sin egen sørgelige Skjæbne, og Reknæs Hospital paa Molde samt St. Jørgens i Bergen vare de eneste Asyler, hvortil et ringe Antal kunde tye hen. Men i det ovennævnte Aar bragte Rektor Holmboe fra Bergen, rimeligviis tilskyndet dertil ved en Samtale han Aaret iforveien havde havt med Dr. Hjorth, Sagen paa Bane paa høiere Steder og gjorde Motion om at der burde foretages Noget for at komme de ulykkelige Spedalske til Hjælp. Paa Grund heraf blev der i Bergen nedsat en Kommission; men denne rygtede sit Hverv saa slet, at det Hele paany skulde være gaaet i Forglemmelse, hvis ikke Bergens Byes Repræsentanter, og iblandt dem Holmboe, i 1836 til Storthinget havde indgivet Forslag om Oprettelsen af Helbredelses- og Pleieanstalter for Spedalske. Storthinget, der fandt Sagen af høi Interesse saavel for den lidende Menneskeheds Skyld, som for den Fare det hele Land truedes med, besluttede, at Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet skulde anmodes om i den Anledning at lade anstille de Undersøgelser, som maatte ansees hensigtsmæssige, og meddele næste Storthing Underretning om sammes Resultater.

Som en Følge heraf blev der i 1837 nedsat en kongelig Kommission for nærmere at undersøge og behandle Sagen, og et af Kommissionens Medlemmer, Dr. Hjort, blev tilstaaet et Reisestipendium for i Udlandet at gjøre sig bekjendt med Hudsygdommenes Natur og Behandling. Frugten og Udbyttet af Kommissionens Arbeider var Forslag til Oprettelsen af flere Helbredelses- og Pleieanstalter i den Strækning af Landet, hvor Spedalskheden fornemmelig hersker. Da de fornødne Midler til Sagens Fremme i Overeensstemmelse med den Plan, Kommissionen havde lagt, ikke kunde paaregnes, blev Sagen ikke forelagt det i 1842 forsamlede Storthing. Men paa Grund af et derom fremsat privat Forslag fra Bergens Repræsentanter ved Holmboe bevilgede Storthinget i Overeensstemmelse med hvad Kommissionen havde foreslaaet, det Fornødne til Oprettelsen af een Helbredelsesanstalt for Spedalske i Bergen.

Denne Helbredelsesanstalt var Lungegaardshospitalet. Det blev anlagt paa et af de smukkeste Punkter ved Bergen, nemlig paa den vestlige Bred af Lungegaardsvandet, hvor „Seiersbjerget" hæver sig omtrent en 100 Fod over Havfladen, og danner en Flade, der ved sin faste og tørre Klippegrund, sin frie Beliggenhed, reen Luft og sjeldne smukke Omgivelser i alle Henseender danner en fortrinlig Plads for et saadant Asyl. Skjønt nær ved Byen var det dog saa langt fjernet derfra og tillige saa afsondret fra Landeveien, at dets lidende Beboere ikke bleve forstyrrede ved Byens Larm eller ved Færdselen paa Veien.

Lungegaardshospitalet var en tre Etagers Fløibygning af Træ, der hvilede paa en Kjælderetage af fire Alens Høide. De egentlig Sygestuer fandtes i Fløiene, der vendte mod Syd og Nord, den ene for Mandkjøn, den anden for Kvindekjøn. Hver Fløi havde 4 meget rummelige og lyse Værelser, hvoraf hvert var indrettet til 10 Syge, saaledes at Anstalten i det Hele kunde optage 80 Patienter foruden dem, der ønskede Eneværelser. I den midterste Deel af Bygningen fandtes der i første Etage fire ved en Gang adskilte Værelser, af hvilke to beboedes af Underlægen og to af Ekonomen; i dens 2den Etage vare fire Sygestuer for Patienter, der ønskede Eneværelser. I hele Bygningens tredie Etage vare Arbeidsværelser, Pakrum og Tørrelofter; i Kjælderetagen fandtes, foruden de fornødne Kjælderrum, et stort og rummeligt Kjøkken, hvori var anbragt et Dampapparat, der ikke alene tjente til Madkogning, men ogsaa til Tilveiebringelse af Damp- og Karbad samt til Dampvaskning. Fra Bygningens sydlige Side udsprang tvende Korridorer eller Forbindelsesgange, som satte den i Forbindelse med Badeindretningen, der udgjorde en to Etagers Bygning, der ligeledes havde forskjellige Rum for de forskjellige Kjøn.

Fra Hovedfaçaden, Bygningens Nordside, udgik ligeledes to Korridorer, der førte til tvende net konstruerede ottekantede Forbygninger, der anvendtes til Visitationsværelse og Apothek. Disse Taarnbygninger vare indbyrdes forenede med hinanden ved en lavere smal Mellembygning, i hvis Midte Hospitalets

Hovedindgang var anbragt og som forøvrigt indeholdt Værelse for Portneren og Ligstue. Den hele Bygning var 70 Alen lang og 60 Alen bred. Paa begge Sider var der Haveanlæg og Spadseergange og foran ligeledes Haveanlæg samt en stor Spadseerplads. Hospitalet var anlagt efter en hensigtsmæssig Plan og gjorde i al sin Simpelhed et godt Indtryk. Det var opført efter Tegning af Architekt Nebelong. Med fuldt Inventarium kostede den hele Anstalt 27,000 Spd.

Den 1ste Oktober 1849 begyndte Hospitalet sin Virksomhed; siden den Tid er der udskrevet 10 Spedalske som helbredede, og mange have fundet Lindring der. Dette maa, naar man tager Hensyn til, at det gjælder en Sygdom, som i Aartusinder har været anseet for uhelbredelig, ansees for meget tilfredsstillende Resultater, der maa vække og vedligeholde det bedste Haab hos alle dem, der have virket for at skaffe de Spedalske en bedre Fremtid.

Dette velgjørende Asyl nedbrændte Julenatten den 24de December forrige Aar i kortere Tid end to Timer, og paa Grund af den Hurtighed, hvormed Ilden, der rimeligviis alt i nogen Tid ubemærket havde grebet om sig i Bygningens øvre Deel, udbredte sig, indebrændte 7 Mennesker, af hvilke de sex vare Spedalske, og en Spedalsk forbrændte sig i den Grad, at han døde nogle Timer efter.

Ved Hospitalet var Danielssen Overlæge, Løberg Underlæge og Kand. Pharmaciæ Nysum Ekonom.

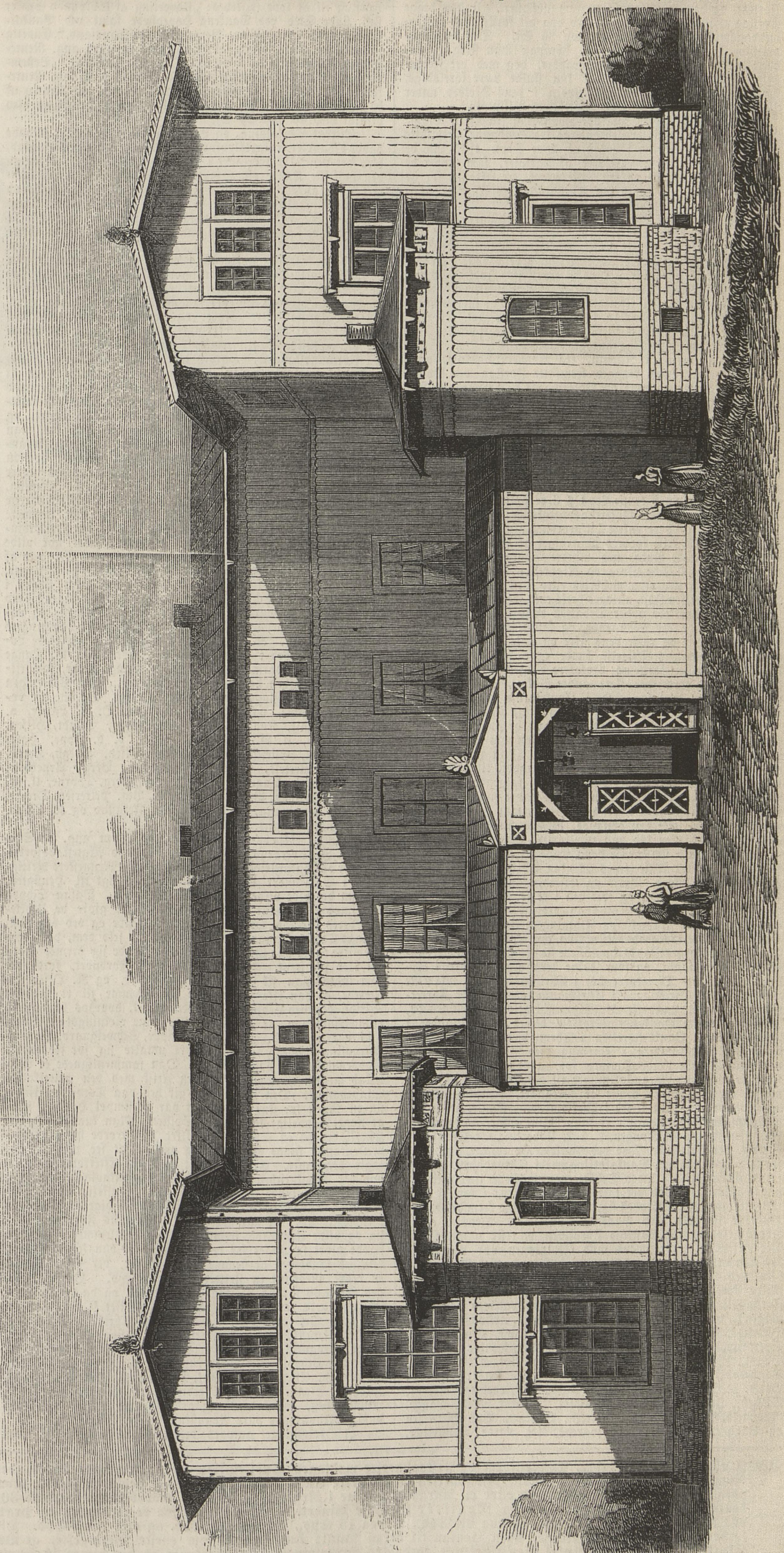
Urskovene ved Amazonfloden.

Den Vegetation, der omgiver hiin Kjæmpeflod, som efter flere hundrede Miles Løb med den største Vandmasse nogen Flod paa Jordkloden indbefatter, kaster sig i Atlanterhavet, hører til det mest Storartede og Imponerende i den amerikanske Natur. Den viser sig saa yppig og saa kolossal i sine Former, at Europæeren med sin Hjemstavns Planteverden til Maalestok, vil finde selv høist phantastiske Forventninger overtrufne. Træer, uhyre af Omfang, med runde eller kantede Stammer, skyde sine Grene saa høit mod Himlen, at Fuglene paa dem kunne gynge sig trygge for Jægerens Kugler. Mellem disse Kjæmpetræer voxer sjelden Busker at trænge sig ind, hvorimod uhyre slangeagtige Ranker slynge sig rundt de tykke Stammer og langs efter de mangearmede Grene og udsende undertiden Følehorn, der efterat have naaet Jorden, slaae Rødder og fremkalde nye Skud. Saaledes sammenlænke de Træerne ligesom cimbriske Kjæmper, og gjør somoftest det enes Fald under et Uveir til en uundgaaelig Følge af det andets. Denne Slyngeplante kaldes Sepa og har samme Styrke og Bøielighed som et Toug, hvorfor den benyttes til forskjelligt Brug. Hist og her paa Træerne hænge sig ogsaa ofte hine mærkværdige Snylteplanter, der trække Næring fra selve Træerne og Luften og derfor kaldes Luftplanter. De findes i et uhyre Antal og af de forskjelligste Former, saaledes at man endog kan finde et halvt Snees paa et og samme Træ. Henimod Enden af Regntiden staae de i Flor, og de forskjelligste Blade, hvormed de omkrandse de mosbegroede Stammer, frembyde et overordentligt smukt Syn. Til samme Tid staar ogsaa den øvrige Planteverden i fuld Pragt og Blomsterne udaande den sødeste Vellugt. Og midt i denne Pragt hersker det mest bevægede Liv. Aber springe kaade igjennem det blomstervirkede Løvværk, Ekhornet springer lystelig fra en Gren til en anden, Coatis, etslags Pungrotte, leger under de faldne Blade eller klatrer omkaps med Aberne; Parkas og Arguotis, vilde Sviin og Smaakaniner tumle sig vildt omkring og ile skye bort ved den mindste Larm. Selv Dovendyret synes at blive grebet af den almindelige Bevægelse, og den lille Hjort hopper frygtløs omkring herinde, da den veed, at her lurer ingen Fiende.

Og saa den brogede Sværm af Bevingede! Trogonen sidder forladt i sit løvomgivne Rede, og raaber klagende paa den længe savnede Mage. Motmoten gjentager i hurtige afbrudte Toner sit Navn. Tukano! Tukano! lyder det fra et Frugttræ, hvor en Skare Tukanoer smauser. Høit oppe i Grenene larme Spetter, og Drosler synge parviis, saa at Sangen lyder som en enkelt Fugls; Papagøierne pludre, Paroquets skrige, de aldrig tiende Manakins pibe, Skovduer flyve rædde bort, og Phasaner af forskjellig Art fare susende gjennem Krattet. Men den smukkeste af Alle er den diamantglindsende Kolibri, der snart nipper til en Blomst, snart jager ivrig efter en Medbeiler af Insektverdenen. Hist flagre Sommerfugle af en Haands Størrelse og af det rigeste Metalblaa, her lade utallige brogetfarvede Insekter sin Summen høre fra enhver Blomst. Det beskedne gulglindsende Fiirbeen springer frem af sin Vraa, standser hvert Øieblik og maaler med opreist Hoved, med skarpt Øie enhver sig nærmende Fare, medens Hære af Myrer med sædvanlig Travlhed uophørlig drage omkring. Men naar nu Natten sænker sig over dette Liv, indhylles det i en Dunkelhed, som Maanens Skin forgjæves søger at formilde, da det ingen Vei kan finde imellem Træernes tætsammensluttede Kroner, og den elektriske Skolependers Skin bliver da af en magisk Virkning.

Storthinget.

Den 13de begyndte Odelsthingets Behandling af den af Justitskom. No. 2 afgivne Indstilling angaaende Værnepligten. Kom. havde havt at behandle en kongl. Proposition ang. denne Sag ligesom den ogsaa var tilstillet et Forslag fra Baggerud om en ordlydende Gjentagelse af forrige Storthings Beslutning. De Hovedpunkter, hvori den kongl. Proposition afviger fra Beslutningen, ere følgende. 1) Efter den kongl. Propositions §§ 2 og 3 skulle samtlige værnepligtige Mandskaber ved Udgangen af det Aar, i hvilket de fylde det 22de Aar, indtræde i en Reserve, af hvilken Udskrivning til Linietropperne strax efter Aarsskiftet og senest inden 15de Marts skal foregaae. De udskrevne Mandskaber vedblive i Fredstid at staae i Reserven indtil Aarets Udgang og skulle imidlertid gjennemgaae en fuldstændig Exerceerskole, hvorefter de overgaae til Linietropperne. Ifølge forrige Storthings Beslutning (§§ 2 og 3) indtræde derimod de Mandskaber, der udskrives til Linietropperne, ved det første Aarsskifte strax i Tjenesten, uden at der gaar noget Rekrutaar forud. 2) De Mandskaber af Reserven, der ikke udtages til Linietroppernes Komplettering eller Forstærkning, skulle efter den kgl. Proposition blive staaende indtil det Aarsskifte, da de have fyldt det 33te Aar; men hvorvidt de skulle opexerceres, beror paa Kongens Bestemmelse, og om Midler dertil ere bevilgede. Udenfor den Tid, i hvilken de vaabenøves, anvendes de ikke til nogen militair Tjeneste (§ 8). Efter Storthingsbeslutningen udskrives disse Mandskaber vel ogsaa til Linietroppernes Reserve; men de blive kun staaende ved denne i 3 Aar og overgaae derpaa til Landværnet, hvorved de blive staaende i 2 Aar (§ 3). Mandskaberne ved Reserven skulle ligesom Linietropperne gjennemgaae en, saavidt Midler haves, fuldstændig Rekrutskole (§ 2), ved hvilken de tilstaaes Beklædning og Forpleining (§ 5); men ved de aarlige Vaabenøvelser, som dog ikke i Fred maa vedvare længere end 6 Dage aarlig, skulle de møde i egne Klæder og holde sig selv med Forpleining. For disse Øvelser kunne de fritages, naar de af Fattigkommissionen erholde Attest om Uformuenhed (§ 5). 3) Ifølge Propositionens § 5 overgaae de Mandskaber, som have udtjent ved Linietropperne, til Landværnet, ved hvilket de blive staaende i 5 Aar. Efter Storthingsbeslutningen overgaae derimod samtlige Mandskaber, der have udtjent enten ved Linietropperne eller Landværnet, til Landværnets Reserve, ved hvilket de vel blive staaende i 5 Aar, dog saaledes, at de kun i Krig kunne kaldes til Tjeneste ved Landværnet.

Lungegaardshospitalet.

4) Ved Kavalleriet blive Mandskaberne efter Propositionen staaende i 7 Aar, og ere derpaa frie for videre Tjeneste ved Landvæbningen (§ 4), medens Tjenestetiden ifølge Storthingsbeslutningens § 3 kun er 6 Aar, hvorimod Fritagelsen for videre Tjeneste kun gjælder i Fred. 5) Skjønt den kongl. Proposition ligesaalidt som forrige Storthings Beslutning indeholder fuldstændige Bestemmelser om Værnepligten, saa har den dog optaget noget mere detaillerede Regler ved Beslutningen, som væsentlig har indskrænket sig til Hovedforandringerne og forøvrigt henholdt sig til den bestaaende Lovgivning. Kommitteen har lagt forrige Storthings Beslutning til Grund for Behandlingen, og dens Pluralitet har

indstillet til Odelsthinget, at fatte en i det Væsentlige med denne overeensstemmende Beslutning til Lov, medens en Minoritet (Enge, Jaabæk og Ueland) ikke har fundet Forandringerne af den Vigtighed, at de burde være til Hinder for hiin Beslutnings uforandrede Gjentagelse, for hvilken de saaledes principaliter stemme. Kapitain Hagerup optog i Odelsthinget Kapitain Fastings Forslag paa forrige Thing som principalt Forslag og den kgl. Proposition som subsidiært. Uagtet begge Forslag understøttedes af flere, blev dog det første efter et Formiddagsmødes Debat forkastet mod 36 St. Den kgl. Proposition faldt med 23 Stemmer, hvorpaa man skred til Behandlingen af de enkelte Paragrapher, dog med det Forbehold, at de fattede Beslutninger kun skulde være foreløbige, for at man siden kunde stille Loven i dens Heelhed under Votering ligeover for forrige Storthings Beslutning.

Den 15de bifaldtes følgende Indstilling fra Næringskom. No. 2 ang. det af Repræsentanterne fra Stavanger fremsatte Forslag til Forandring i Loven af 26de Sept. 1815 om de Søindrulleredes Fart: „Førere af Fartøier, som under de store Fiskerier seile til og fra Fiskeværene, ere fritagne for at afgive de ved § 3 i Loven om Søindrulleredes Fart af 26de Sept. 1845 anordnede Mandskabsfortegnelser."

Den 16de Juni bifaldtes tvende Indstillinger fra Veikommitteen til Love, den ene indeholdende Bestemmelser om Grundafstaaelse m. m. til Anlæg af Telegraphlinier, den anden indeholdende Straffebestemmelser for Ødelæggelse eller Beskadigelse af Telegrapher. Dernæst foretoges Indstilling fra Justitskom. Nr. 1 ang. de af Repræsentanterne Borchsenius og Grave m. Fl. fremsatte Forslag til Lov indeholdende Tillæg til Loven af 19de Aug. 1845 om Pantevæsenet. Kom.'s Pluralitet havde indstillet til Odelsthinget, ikke at bifalde Forslagene, hvilken Indstilling antoges mod 25 St.

Derhos foretoges Indstill. fra Konstitutionskom. ang. det af Repræsentanten Bagger fremsatte Forslag om Ophævelse af Bestemmelserne om Voteringens Hemmeligholdelse i Rigsretten og Høiesteret. Kom. havde indstillet, at fatte følgende Beslutning: „§ 1. De Bestemmelser i Lov om Høiesteret af 12te Sept. 1818 § 23 og Lov af 7de Juli 1828 § 8, som indeholde Forbud mod og paalægge Straf for at aabenbare, af hvilken Mening noget Medlem af Høiesteret eller Rigsretten har været under Votering i nogen Sag, sættes herved ud af Kraft, undtagen for Rigsrettens Vedkommende, naar Beslutning er fattet, som i denne Lovs § 3 er ommeldt. § 2. Enhver kan af Høiesterets Voteringsprotokoller erholde meddeelt Udskrift af de af hver enkelt Tilforordnet afgivne Vota. § 3. Ligeledes kan Udskrift fordres udfærdiget af de til Rigsrettens Protokol dikterede Vota med mindre Sagen har været behandlet inden lukkede Døre og Rigsretten har besluttet, at saadan Udskrift ikke maa meddeles eller først efter en længere Tids Frist," hvilken Idst. antoges deels enst., deels mod 9 St. U. A. Motzfeldt drøftede under Debatten hvad der talte for og imod at forlade det Bestaaende, og fandt, at det vilde skade Rettens Anseelse og rokke dens sikre og faste Holdning, naar man efter Dommens Afsigelse kunde tage for sig Votaerne, kritisere dem offentligen og procedere Sagen paany. Men ligesom Kom. formeente flere andre Talere, at Offentlighed ogsaa i denne Retning stod i Konsekvense med vort hele Statsliv og vilde have overveiende gavnlige Følger.

I Odelsthinget foretoges den 16de og 17de Indst. fra Bankkommitteen angaaende den kgl. Proposition om Bankens Hovedsædes Forflyttelse fra Throndhjem til Christiania. Kommitteens Pluralitet indstillede den kgl. Propos. til ikke at bifaldes, idet den væsentlig støttede sig til følgende fire Punkter: at der ingen Ulempe finder Sted ved det engang Bestaaende; at den Stadighed i Pengeværdierne, som ønskes bevirket ved Flytningen, ikke kan opnaaes, at Flytningen sandsynligviis vil lede Banken ind paa tvivlsomme Operationer og under visse Forhold indskrænke dens Evne til at virke efter Bestemmelse samt at Aktieeiernes Mening i Sagen skulde høres. En Minoritet, Berg, Borch og Hilsen, fandt dog ikke disse Grunde fyldestgjørende, og idet den i et særskilt Votum gjendrev dem eller henviste til hvad det tidligere gjentagende var anbragt til Fordeel for Flytningen, indstillede den til Odelsth. at fatte følgende Beslutning, overeensst. med den kgl. Propos. § 1. Norges Banks Hovedsæde skal forflyttes fra Throndhjem til Christiania, og som Følge heraf skulle Bankens Repræsentanter og Direktører boe i Christiania eller nærmeste Omegn, samt Direktionen i Christiania overtage de Forretninger, der nu paahvile Bankadministrationen sammesteds, hvorimod en ny Bankadministration bliver at organisere i Throndhjem. Bankbestyrelsen i Throndhjem skal, saasnart denne Lov er udkommen, i Forening med Bankadministrationen i Christiania drage Omsorg for, at der snarest muligt føies de fornødne Foranstaltninger til Iværksættelse af Flytningen samt, saasnart denne er foregaaet, bestemme Tiden, da Forandringen skal træde i Virksomhed. Saafremt de om Bestemmelsen desangaaende ei kunne blive enige, afgjøres det Fornødne herom af Kongen. § 2. Udverling af Sølv mod Sedler, der skal finde Sted ved Bankens Hovedsæde, kan desforuden foregaae ved Bankafdelingerne i Throndhjem, Bergen og Christiansand. Under Debatterne udviklede især Schweigaard udførligen hvad der talte for Flytningen; i samme Retning udtalte ogsaa Stabell sig, idet han tillige fremstillede det historiske Forhold med Bankens Hovedsæde. Jenssen førte Hovedforsvaret for Bankens Forbliven paa sit gamle Sted. Det væsentligste Argument mod Flytningen var den Frygt for Centralisation, som her kunde opstaae. Ved Voteringen blev med 46 mod 31 St. bestemt, at den kgl. Proposition skulde forsaavidt antages og lægges til Grund for videre Forhandling. De 46, som svarede Ja (voterede for Flytningen), vare: Hannestad, Vig, Johnsen, Myhre, Blom, Dietrichs, Stabell, Valstad, Grimelund, Faye, Smit, Præst Sverdrup, Reinhardt, Konow, Aall, Borchsenius, Hervig, Sundt, Bjøre, Schweigaard, U. A. Motzfeldt, K. Motzfeldt, Baggerud, Mustad, Berner, Hartmann, Dahl, Elieson, Borch, Rekt. Olsen, Heyerdahl, Saxlund, Arneberg, Kildal, Dieseth, Harbitz, Hagerup, Fadum, Thorne, Rekt. Lange, Rummelhoff, Arveschoug, Wetlesen, Bøyesen, Byf. Pettersen og Bagger. De 31, som svarede Nei, vare: Humlekjær, Lund, Ueland, Mossige, Dreyer, Meldahl, Jenssen, Bätzmann, Præst Petersen, Fergstad, Velde, Vorum Krogness, Proviantskr. Olsen, Tangen, Løken, Askevold, Veseth, Helland, Grave, Nissen, Heegh, Sommerfelt, Wenneberg, Sagfører Sverdrup, Bugge, Enge, Skjerkholdt, Aarflot, Grønnigsæter og Aandal. (Jaabæk og Sanne vare fraværende) § 1 antoges eenstemmig og uforandret. § 2 kom efter Schweigaards Forslag til at lyde saaledes: „Udverling af Sølv mod Sedler skal finde Sted ved Bankens Hovedsæde samt ved Bankafdelingerne i Throndhjem, Bergen og Christianssand." Endelig tilknyttedes efter Forslag af Borchsenius en ny § ang. Rentefodens Fastsættelse til 4 pCt. Den lød saaledes: „Bestemmelsen i Bankfundatsen af 14de Juni 1816 § 25 om Rentefoden for Bankens Udlaan forandres derhen, at Renten af de egentlige Udlaan ikke maa overstige 4 pCt. aarlig" og blev bifaldt med 40 mod 29 St.

Efterat Odelsthing og Lagthing paa sædvanlig Maade havde behandlet Søfartslovforslaget, uden at komme til Enighed, blev det den 21de foretaget i Storthingets Plenum. Foruden den politiske Knude om Sørettens Organisation var der kommet til en anden, hvori Flere fandt en grundlovsmæssig Grund til Lovens Henlæggelse, idet nemlig en af Odelsthinget under den fornyede Behandling foretagen Forandring med Hensyn til Bestemmelsen om Liggedagene formentes at staae i Strid med Grundl. § 76 og Regl. § 37. Bergh og Schydtz havde gjort denne Mening gjældende i Lagthinget og forsvarede den ogsaa i Storthinget, men hvorimod Schweigaard og Motzfeldt udtalte sig. Aall beklagede, at en Lov af denne Vigtighed og hvorpaa der var anvendt saa megen Tid, skulde gaae istykker for Formaliteters Skyld, og paaviste forøvrigt det Betryggende i at Dommerne (ifølge den kgl. Propos.) komme fra den exekutive Magt, fremfor hvad Lagthinget vilde have — fra Formandskaberne. Harbitz troede, at den Kontrol, Folket ønskede i vort Retsvæsen, vilde opnaaes ligefuldt uden at man behøvede at begynde her. J. Sverdrup fandt derimod at man her netop var saaledes inde paa Principet om folkelige Domstole, at man ingenlunde kunde slippe Taget, og satte Sagen i Forbindelse med Juryspørgsmaalet, idet man maatte indrette sine Specialretter saaledes, at ingen Forandring i dem vilde behøves. T. Knudsen paaviste hvilken Vaklen i Principet der vilde følge af Amtmændenes større eller mindre Tagen Hensyn til Formandskabernes Mening, og fastholdt forøvrigt Anledningen til at indføre Folkestyrelse efter Grundlovens Aand. Valstad vilde nu efter nærmere Overveielse, for dog at faae en Lov, stemme for Odelsthingets Beslutning, da han troede, at Juryvæsenet nok vilde gaae sin Gang uden Hensyn til denne Lov, der ikke var af saa overordentlig Vigtighed for Landdistrikterne — Ytringer, for hvilke Rolf Olsen, Vig og Ueland tog ham skarpt i Skole. Førstnævnte charakteriserede forøvrigt Regjeringens Færd som en idelig Modarbeiden af den folkelige Udvikling og udledede Lovens Skjæbne som en Følge af Odels- og Lagthingets Sammensætning. K. Motzfeldt og Christensen betvivlede Lovens Fortrinlighed i mange Stykker, medens O. V. Lange tog Lovværket i varmt Forsvar for de mange Anker, som tildeels Ukyndigheden havde ført over samme. Ved Voteringen forkastedes Lovforslaget med 61 mod 43 St. De 43, der voterede for samme, vare Stabell, Valstad, O. V. Lange, v. Tangen, Smit, Konow, Aall, Borchsenius, Sundt, Hilsen, Schweigaard, U. A. Motzfeldt, Nissen, v. d. Lippe, Hartmann, Dahl, Elieson, Borch, Rektor Olsen, Høegh, Heyerdahl, Sommerfelt, Glückstad, Saxlund, Berg, Arneberg, Kildal, Harbitz, Hagerup, Fadum, Hesselberg, Thorne, U. F. Lange, Arveschoug, Vetlesen, Hansteen, Byf. Pettersen, Dreyer, Meldahl, Bætzmann, Pastor Petersen, Fergstad og K. Olsen. Fraværende: Sanne, Basberg.

Samme Skjæbne havde næste Dag Loven ang. de Spedalske. J. Sverdrup udtalte sig skarpt mod Ægteskabsforbudet, der var naturstridigt og uforeneligt med Menneskets Rettigheder i Samfundet og desuden utilstrækkeligt til Hensigten, saasom det blot vilde fremkalde Usædelighed. Ogsaa Schydtz var imod et saadant Forbud, der kun vilde gjøre de Ulykkelige deres forladte Stilling ret iøinefaldende og ved den Lyst, alslags Tvang fremavlede, maaskee bringe selv dem, der ellers ikke vilde tænke paa Giftermaal, til at skynde sig hermed inden det blev for seent. Nissen talte imod Forbudet, fordi det kom inden man fik Pleiestiftelserne istand, og R. Olsen erklærede, at han ikke kunde give sin Stemme til et saadant Skridt, hvorved Hensigten helligede Midlet, hvorhos han gjorde opmærksom paa, at Forbudet vilde staae virkningsløst efterat § 11 var gaaet ud. Daa, v. d. Lippe, Schweigaard, Harbitz, Askevold og Høegh foruden Andre udtalte sig for Forbudets Nødvendighed og Tilladelighed. Daa sammenlignede et Ægteskab mellem en Spedalsk og en Frisk med den amerikanske Slavehandel. Den Formuende gik hen paa Torvet og kjøbte sig en Mage for sine Penge, det var en simpel Handel, uden at noget Aandeligt kom med i Spillet. Man kunde ikke fatte Kjærlighed til en Spedalsk, hvilket han troede hans Medrepræsentanter kunde overbevise sig om ved at see paa de udlagte Tegninger. Erhvers Pligt mod sine Efterkommere paabød her Afholdenhed fra Ægteskab; det Konkubinat, som man frygtede vilde træde istedet, troede han „vanskelig kunde indrettes." Schweigaard paaviste det Naturstridige af Afskyelige i et Ægteskab, der bar Spiren til Slægtens Forraadnelse i sig og vilde fremkalde fremtidige Hospitalslemmer. Staten havde gjort saameget for de Ulykkelige, at han ingen Betænkelighed fandt ved at stemme for Forbudet, der vilde lede til en bedre, istedetfor en slettere Sædernes Lov. Ved Voteringen stemte 68 for og 37 imod Lovforslaget, og da det saaledes ikke opnaaede den grundlovmæssige Majoritet ⅔ St., var det henlagt. De, som voterede imod, vare: Christensen, Johnsen, Myhre, Ueland, Blom, Colbeenstvedt, Pastor Petersen, Rygh, Velde, Krogness, Sæter, Soelberg, R. Olsen, Hoelstad, v. Tangen, Schydtz, U. Sverdrup, Koren, Knudsen, Nissen, Harildstad, Elieson, Heyerdahl, Sommerfelt, Børresen, Bergh, Fadum, Wenneberg, J Sverdrup, Lie, Bugge, Skjekholdt, Rummelhoff, Aarflot, Neergaard, Grønningsæter og Aandahl. Fraværende vare Augustinussen og Sanne.

I Odelsthinget antoges den 22de eenstemmig og uden Debat Toldkommitteens Indstilling ang. Prof. Schweigaards Forslag til Lov om Forandring i Loven om Norges og Sveriges gjensidige Handel. „De i Lov af 4de August 1827 om Norges og Sveriges gjensidige Handel og Søfart indeholdte Bestemmelser, hvorefter raffineret Sukker og Sukkersirup af svensk Tilvirkning kan indføres fra Sverige imod det Halve af den i Almindelighed for disse Varer paabudne Indførselstold, sættes ud af Kraft fra den Tid at regne, da de tilsvarende Bestemmelser i den for Sverige gjældende Anordning angaaende Rigernes gjensidige Handel og Søfart vorde ophævede."

Norge.

Christiania. Statsraad Stang skal indtræde i Statsraadsafdelingen i Stockholm, Petersen overtage Bestyrelsen af Justits- og Politidepartementet og Vogt Finants- og Tolddepartementet.

— Professor P. A Munch er ifølge eenstemmig Beslutning optagen som Æresmedlem af det islandske Literatursamfund i Kjøbenhavn.

— Renterne af Legatet „Prinds Gustavs Minde" er for iaar tildeelt Kand. jur. O. Schultz.

— Ingeniørlieutenant J. T. Thams er ved kgl. Res. af 9de Juni tilstaaet et Stipendium af 400 Spd., for isommer under et 4 Maaneders Ophold i Belgien, Frankrig og Tydskland, at gjøre sig bekjendt med Kanal- og Elvedragsvæsenet.

— S. D. er Prof. Fr. Holst fritaget for længere at være Medlem af Direktionen for Rigshospitalet og Fødselsstiftelsen.

— Trefoldighedssøndag konfirmeredes her i Byen 7 Døvstumme, der vare forberedede paa Fr. Balchens Institut.

— I indeværende Maaned er theologisk Embedsexamen tilendebragt med saadant Udfald: C. M. Breien, L. Brinchmann, L. F. C. Nicolaysen, C. F. B. Horn, O. R. A. Sandberg, F. S. Schjørn og Kand. philologiæ H. M. L. Wexels Laudabilis, samt P. Blom, M. N. L. Eckhoff, L. B. F. Fabritius og H. C. Sommerfelt Haud illaudabilis.

Næs Kirke paa Øvre Romerike afbrændte ved Lynild 16de Juni.

Elverum. Provst S. Stenersen blev den 11te Juni ved Afskeden fra denne Menighed som Erindringstegn fra Almuen overrakt en Kaffekande, Thekande, Flødemugge og Sukkerskaal, Alt af Sølv og til en Vægt af 158 Lod.

Stavanger. En fransk Fregat, „La Psyche," ankrede den 13de ved Dusevig, hvor den troedes at skulle oppebie et andet franskt Orlogsskib for i Forening med dette at afgaae til det hvide Hav.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Efterretningen om Englændernes Angreb paa Brahestad og Uleåborg have stadfæstet sig. Napier laa ifølge de nyeste Efterretninger, med hele sin Flaade i Barnø Sund. Den franske Flaade havde den 13de forenet sig med den engelske. Ved Karlby gik 180 Mand fra to Dampfregatter iland i Baade den 7de, men bleve strax modtagne med en levende Ild fra et skjult Skarpskyder-Detaschement og tabte flere Mand.

— Konstitutionsudskottet har med 12 mod 11 St. besluttet, at den kgl. Proposition om Trykkefrihedsforordningens Udslettelse af Grundloven skal hvile til næste Rigsdag.

Danmark. „Fædrel." Nr. 138 indeholder en fordeelagtig Anmeldelse af A. Munchs Salomon de Caus. Anm. føler sig overbevist om, „at enhver tænkende og følende Læser vil med ham være enig i, at Salomon de Caus i det Hele taget er et ualmindeligt skjønt og ædelt Digterværk, som upaatvivlelig engang i Tiden, om ikke før, vil blive henregnet til den nordiske Literaturs Prydelser."

England. Sir Graham har meddeelt, at han havde Grund til at troe, at den franske Regjering vilde forstærke sin Eskadre i det hvide Hav og at dette da vilde blive blokeret.

— Lord Clarendon erklærede i Overhuset, at Østerrig er i bedste Forstaaelse med Vestmagterne. Østerrig vil i Slutningen af denne Maaned have 300,000 Mand kampfærdige, og vil besætte Donaufyrstendømmerne, saasnart Russerne have rømmet samme. Østerrig vilde blive en Vasal af Rusland, dersom ikke Donau-Udløbet og det sorte Hav bleve frie. Derby forlangte, at Rusland skulde tilbagegive Tyrkiet alle af det erobrede Lande. Aberdeen bemærkede, at Krigen var stræng defensiv. Den har til Hensigt at beskytte Tyrkiet og at opnaae en ærefuld Fred.

Rusland. En ny Udskrivning foregaar, hvorved Mænd i Alderen 20—38 Aar gribes og slæbes bundne til Hæren.

Tyrkiet. Tyrkiske Tropper have besat de kaukasiske Forter Sukum Kale og Redut Kale, det sidste efterat Russerne ved et kortvarigt Bombardement vare blevne tvungne til at fortrække. Russerne besidde fremdeles Forterne Tujak og Anapa, af hvilket det første ansees for let indtageligt, medens derimod det sidste er stærkt befæstet.

— Reschid Pascha har nedlagt sine Embeder som Udenrigsminister og Formand i det store Raad. Ved Slatina have Tyrkerne tilføiet Russerne et betydeligt Tab. Fra Silistria har Besætningen gjentagende Gange gjort fordeelagtige Udfald mod Russerne. Ved et af General Silvan foretaget Angreb faldt denne, med flere høiere Officierer og et stort Antal Menige. En den 29de Mai foretagen Storm skal have kostet Russerne over 1500 Døde. Paskevitsch skal paa en Rekognosering ved et Bombestykke være bleven saaret.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Postmesterembedet i Laurvik med en aarlig Gage af 950 Spd.

En Adjunktpost ved Kongsbergs Middel- og Realskole med 300 Spd. i aarlig Gage.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til Hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 26. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 1ste Juli 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Skizzer af tyrkiske Sæder. I. — Opraab til de russiske Soldater i Polen. — Kart over Krigsskuepladsen i Orienten. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Skizzer af tyrkiske Sæder.

(Af A. Ubicini.)

I. Kvinderne i Konstantinopel.

Man gjør sig i Almindelighed en falsk Forestilling om Kvindernes Stilling i Tyrkiet. Ere de end ikke ganske i Besiddelse af de samme Forrettigheder, som Europas Kvinder, maa man end indrømme, at den Rolle, de spille i Samfundet og i Familien er ubetydeligere, og hersker der i Kraft af den religiøse Lov, som heri stemmer overeens med den historiske Tradition, endnu mellem dem og Mændene visse Uligheder, hvilke dog for hver Dag forsvinde mere og mere, er den almindelige Tro dog vildfarende, der stempler dem til Tjenestekvinder og Friller uden andre Rettigheder end dem, de skylde deres personlige Fortrin og Herrens forbigaaende Gunst.

Hustruens, jeg mener den legitime Hustrues, Rolle er blandt Muselmændene i Grunden ikke synderlig afvigende fra hvad den er i de forskjellige europæiske Samfund. Forpligtet til at vise sin Ægteherre Lydighed, uden at denne dog har Ret til at mishandle hende, staar hun i Spidsen for det indre Huusvæsen, opdrager sine Børn og vaager over at Tjenere og Slaver gjøre deres Pligt. Den eneste Forskjel er, at hendes Rolle udelukkende er indskrænket til Hjemmet. Ikke alene fri, men uindskrænket Herskerinde i Haremet, standses hendes Magt paa Tærskelen af Selamlik, som det endogsaa er hende forbudt at overskride.

Vi ville her forklare de to Ord: Harem og Selamlik, der indbefatte hele Tyrkernes offentlige og private Liv.

Haremet er det Huus eller den Afdeling af Huset, der udelukkende beboes af Kvinderne: Gynæcéet. Selamlik er Ægteherrens Residents, Modtagelses-Værelserne, det Sted hvor man udvexler Hilsener: Selam. Det Ene er aabent for Alle og Enhver, det Andet er hvad dets Navn antyder: en Helligdom, som det kun er tilladt Ægtefællen at betræde og ved hvis Indgang endogsaa Lovens Autoritet standser. Saa helligt er dette Sted for Orientaleren, at det ansees for en Vanhelligelse blot at nævne det. Endnu den Dag idag ansees det blandt de gamle Osmanlis som en dødelig Fornærmelse at spørge Nogen om Nyheder fra hans Harem; i de yderst sjeldne Tilfælde, hvor de selv ere tvungne til at nævne deres Hustruer eller Døtre, betjene de sig af alskens Omskrivninger eller billedlige Udtryk og anvende den yderste Opmærksomhed paa ikke at nævne Ordet. Naar en Fader forkynder en Datters Fødsel, siger han: Himlen har skjænket mig en Gjæst (mucafir), en Tilsløret en Ubekjendt. Man finder hos Oldtidens Grækere nogle Spor af denne raffinerede Delikatesse med Hensyn til Kvinderne. At tale om dem, endogsaa for at hæve deres Dyder, var næsten at vanære dem. „Den dydige Kvinde, siger Thukydides, er den, man aldeles ikke taler om, hverken Godt eller Ondt."

Man maa saaledes aldrig forvexle de to Ord: Harem og Selamlik. Man maa heller ikke, som ofte skeer, forvexle Harem og Serail. Seraillet er Monarchens Pallads. Enhver Osmanli, indtil den fattigste Haandværker har et Harem. Storvizirén selv har intet Serail. De europæiske Ambassadører i Pera have et Serail og intet Harem. Sultanen har begge Dele.

Den legitime Hustru hersker, som jeg nylig sagde, i Haremet uden at hendes Autoritet er underkastet nogensomhelst Kontrol. Dersom hun er eneste Hustru, hvilket som oftest er Tilfældet, da Palygami deels paa Grund af Lovens Indskrænkninger, deels ved den Forandring, der er indtraadt i Sæderne, begynder at blive sjeldent i Tyrkiet, adlyder det hele Huus hendes Bud. Dersom hun har en eller flere Medhustruer, er hendes Magt indskrænket til den Afdeling af Haremet, som hun beboer med sine Børn og sine Slavinder; Loven forpligter nemlig enhver Muselmand, der tager flere Hustruer, til at give hver Hustru en særegen Bolig og en Betjening, der svarer til hans Midler og Konens Fødsel.

Slavinderne indeles i Odalisguer eller Slegfredhustruer og tjenende Slavinder. De Første indtage en vis Rang i Haremet, sættes ikke saa stadigt til Arbeide og udføre ikke saa tungt Arbeide som de Sidste, i hvis Klasse de dog med Tiden synker ned, medmindre Herrens Kaprice hæver dem til en Cadines, det vil sige legitim Hustrues Rang, eller et Barns Fødsel baner dem Veien til Frihed. De spise ved et Bord for sig selv, men efter den legitime Hustru, hvis Autoritet de ere underkastede og hvis Rettigheder altid forblive uantastede, hvor stor Gunst end hendes Medbeilerinder staae i hos Huusherren. De danne saa at sige hendes Følge og ledsage hende, naar hun gaar ud.

Hvorvel Loven intet Antal fastsætter med Hensyn til Slavinder, Slegfredhustruer og andre, som Tilfældet er for de legitime Hustruer, maa dette Antal dog altid være afpasset efter Herrens Formuesomstændigheder, da enhver Slave eller Slavinde har Ret til for Domstolene at gjøre Paastand paa sin Frihed, dersom han eller hun af sin Herre ikke underholdes paa tilbørlig Maade.

De Kvinder, der fylde Tyrkiets Haremer, ere alle af fremmed Herkomst. Nogle have deres Hjemstavn i Æthiopien og Sennaar, Andre ere af Kjøbmænd didbragte fra Cirkasien og Kaukasus's Provindser. Udrevne fra Fædrenehjemmet i en altfor spæd Alder til at have kunnet bevare nogen Erindring derom, kjende de Fleste ingen Længsel, intet Savn af Fædreneland og Familie. Haremet, hvori de ere opvoxede, hvori de nu ere Tjenerinder, men hvori de maaskee engang skulle herske som Dronninger, er for dem Fædreland og Familie. Har en Enkelt forladt sin Hjemstavn i en mere fremrykket Alder, ere hendes Savn derfor ikke dybere. Opdraget af sine Forældre i Tanken om en forestaaende Adskillelse, der paa en Maade betragtes som nødvendig, har hun havt Tid til at gjøre sig fortrolig med en Skjæbne, der istedetfor det fattige Liv under Fredens Tag, foregjøgler hende Fremtiden som en fortsat Række af Glæder og Triumpher. Naar Dieblikket kommer, viser hun derfor ingen Utilbøielighed til at følge Kjøbmændene, til hvem hun overgives af Forældrene mod nogle Pengeposer. Og Kjøbmanden er ikke Den, der nedslaar hendes Drømmes stolte Flugt, han lader hende tvertimod i Perspektiv øine en Sultanindes Rang og Herligheder. Hvorfor ikke? Mange ere jo blevne det, der vare mindre smukke og mindre skabte til at fortrylle end hun.

Jeg har ofte mødt disse Slavinde-Kjøbmænd, blandt andet paa en Spadseretour, jeg foretog i Omegnen af Skutari. Det var smukke Mænd med ædle, alvorlige Træk, hvidt Skjæg og iførte kostbare Stoffer af Kassemir. De havde leiret sig paa Grønsværet ved Kanten af en lille Eng, der halv skjultes af Træer, tilsyneladende uden Tanke for andet end Røgen af deres persiske Piber. Nogle hundrede Skridt længere borte rislede en Strøm, ved hvis Bredder Slavinderne dannede en malerisk Gruppe, nogle indhyllede i deres lange Talarer, Andre med Armene under Hovedet for at sove, atter Andre i livlig Samtale i deres Lands Sprog. Jeg hørte langt borte en forvirret Lyd af Stemmer, hvoraf nogle mod Sædvane hævede sig temmelig skarpt. Jeg nærmede mig i den Tro, at det tætte Krat ydede mig tilstrækkeligt Skjul. Men de opdagede mig og udstødte et dæmpet Skrig. En Bevogter nærmede sig Gruppen, men uden overdreven Iver, med en vis høitidelig Langsomhed. De forstummede Alle og bedækkede sig med deres Yachmaks. Jeg fjernede mig igjen, idet jeg søgte at efterligne deres Argus's langsomme, gravitetiske Gang, men jeg havde dog havt Tid til at kaste et stjaalent Blik paa deres Ansigter. Nogle af disse Kvinder forekom mig af fuldendt Skjønhed, hvide, høie slanke, Ansigtets Oval af den reneste Form, store Øine beskyggede af lange Øienhaar og Bryn ligesom malede af en Kunstners Pensel. Men al denne Skjønhed manglede Udtryk. En Eneste, der maaskee var mindre skjøn end hendes Søstre, forekom mig mere fortryllende. Det var en Cirkaserinde paa et Snees Aar med stærkt markerede Træk, men som efter min Smag havde formeget af den Fylde, der er Skjønhedsmærket hos Tyrkerne. Hun var iført en himmelblaa Talar, hvis skjødesløst sammenføiede Folder ikke levnede Indbildningskraften meget at gjætte. Jeg har aldrig seet saa forlokkende Stilling. Hun lænede sig tilbage og betragtede sit eget Billede i et lille Speil, hun holdt i Haanden, lod Hovedet smægtende hænge ned paa Skuldrene, lukkede Øinene halvt, medens Læberne deelte sig og fremviste en Række blændende Tænder. Hvem gjaldt vel alle disse Koketterier? Uden tvivl den usynlige Elsker, der en Dag skulde sætte hende paa Sultanindernes Throne.

Fordum gaves der i Konstantinopel en offentlig Slavinde-Bazar, hvortil Europæere havde Adgang og som er bleven beskrevet af Lamartine i hans Reise i Orienten. Porten lod denne Bazar lukke i Begyndelsen af 1847, en Maaned før min første Ankomst til Tyrkiet.

Omsorgen for Børnene er Kvindernes vigtigste Beskjæftigelse indenfor Haremets Helligdom. Man har paastaaet, at der intet Familieliv eksisterede i Tyrkiet, men dette er en stor Vildfarelse. Det er tvertimod maaskee mere udviklet der end hos os, hvor Forretningernes Mængde, Forbindelserne med Verden, Adspredelser og Ærgjærrighed bidrage til at formindske Følelsernes Kraft, hvorimod Haremets Eensomhed exalterer og concentrerer dem. Der gives maaskee intet Land, hvor Børnene ere omgivne af en større Omsorg og Ømhed end i Tyrkiet, og forunderlig nok er Faderen mere lidenskabelig i Ytringerne af denne Ømhed end Moderen. Intet er mere rørende og tillige sandere, end det Billede Doktor Brayer har udkastet os af Muselmanden, der Fredagsaften og fornemmelig under ramazan og bairam vandrer omkring i Gaderne ganske stolt af sin Søn, som han langsomt fører ved Haanden, sætter ham paa sine Skuldre, dersom han er træt, løfter ham op paa Bænken udenfor den Kaffé, hvor han daglig kommer, tiltaler ham med Ømhed og ikke et Dieblik vender sine Øine fra ham, medens de andre Muselmænd, Gamle og Unge, slippe deres Piber og betragte Barnet med Interesse, ønskende Faderen til Lykke med at have en Søn, der inch' allah (om Gud vil) vil blive hans Alderdoms Støtte.

Børnene, Drenge og Piger, opdrages i Haremet under Moderens Overopsyn. Efter Omskjærelsen, der i Almindelighed finder Sted i en Alder af 7—8 Aar, begynde de at frekventere de forberedende Skoler (mektebs) eller modtage i Hjemmet Underviisning af en khodje (Lærer.) Hver Aften efterat Renselsen og namaz i Fællesskab ere forrettede i Selamlik, begiver enten Familiens eller Kvartalets Iman eller i Mangel deraf Faderen selv sig til Haremet, hvor han oplærer Børnene i Overværelse af Hustruen, Børnene, dersom de have Alderen dertil, samt af Slavinderne, der efter Lovens Forskrift ere tilslørede. Kokken og Ammen, der i Almindelighed ere Grækere eller Armeniere, have fuld Frihed til at dyrke deres egen Religion.

Derpaa kommer for Drengene det Tidsrum, da de optages i de høiere Skoler, medressés. Denne Optagelse festligholdes ved Høitideligheder, der ikke ere ulige dem, der ledsagede Romernes Iførelse af Æreskjortelen. Fra dette Dieblik forlader Barnet, der er bleven Mand, Haremet og optages i Selamlik, dog beholder han sin Ret til at aflægge Besøg der, naar det behager ham, for at see sin Moder eller sine Søstre, men paa den Betingelse, at hans Besøg forud meldes dem.

Bestyrelsen af hele det indre Huusvæsen, Opsynet med Tjenere og Slaver, Omsorgen for Børnene er de tyrkiske Ægtehustruers vigtigste Beskjæftigelser i Haremet. Toilettet, Badet, Promenaden og Visitter, der aflægges og modtages, udgjøre deres Adspredelse.

Man vilde tage høilig feil, om man forestillede sig de tyrkiske Kvinder, indviede til en Slags Sekvestration saaledes som Kvinderne vare i det antike Samfund og selv i Middelalderen. Der er en uhyre Afstand mellem Haremets Strænghed og Gynæcéets eller Feudalborgens. I Løbet af Dagen forlade de Huset, naar det behager dem, enten tilfods eller i en araba, et Slags Kjøretøi, prydet med flagrende Vimpler, og hvilket i Almindelighed trækkes af Oxer; vel endogsaa i en europæisk Kaleschevogn. De have i denne Hensigt blot at indhylle sig i en grøn eller blaa Talar, bedække Ansigtet med en Yachmak af hvidt Mousselin samt trække paa deres blotte Fødder Halvstøvler af guult Safian med Vareskoe af samme Farve.

I Haremet bære Kvinderne ingen Overflod af Klæder. Pantalons af Silketøi eller et andet let Stof, der fastbindes ved Midien og række ned til Foden, en Vest, der blot bedækker Ryggen og standser til begge Sider ved Hofterne, saaledes at Brystet er ubedækket, paa Hovedet en Resilla af Pailetter eller et Tørklæde, rullet om Haaret, samt et Par Tøfler, der oftere er at finde paa Gulvet ved Siden af Sophaen end paa Damens Fødder, udgjør i Almindelighed deres hele Beklædning. Naar et uventet Besøg meldes eller Promenadens Time slaar, skjules Talar og Yachmak hurtigt, hvad der i denne Negligee kunde være i Strid med Prophetens Forskrifter. Talaren er en Art folderig Kappe, skaaret i Domino-Form, hvori de tyrkiske og armeniske Kvinder indhylle sig paa Gaden og hvilken bedækker deres hele Skikkelse ligetil Ankelen, saaledes at man af Underklædningen blot seer den nederste Deel af Beenklæderne. Talarens Snit, endogsaa Stoffet hvoraf den forfærdiges, er paa en Smule større eller mindre Fiinhed nær bestandig det samme; der er kun Forskiel i Farven. De tyrkiske Kvinder ynde lyse Farver, Blaat, Rosenrødt og Grønt; de armeniske Kvinder have Talarer af mørke Farver, brune, kastaniefarvede og mørkgraae. Denne Forskjel (der foreskreves af de gamle Reglementer om Beklædningen og som endnu existerer i Praxis, skjønt Lovbudet er afskaffet af den nye Reform, der ingen Ulighed erkjender mellem Christen og Muselmand), gjenfinder man ligeledes i Tøflernes Farve, der er guul hos de tyrkiske Kvinder, sort eller bruun hos Armenierinder og Jødinder. Yachmak er etslags Slør af Mousselin, der indhyller Hovedet og det hele Ansigt med Undtagelse af Øinene og den øverste Deel af Næsen. Naar Du møder en saaledes indhyllet Kvindeskikkelse paa Gaden, er det næsten umuligt at gjætte om Personen er ung eller gammel, smuk eller hæslig, medmindre Vedkommende selv skulde finde for godt at lette Dig Arbeidet; en Ægteherre kan gaae tæt forbi sin egen Kone uden at kjende hende.

Kvinderne vise sig forøvrigt sjelden alene i Gaderne.

Paa Promenaden ledsages de af Haremets samtlige Personale; blot de tjenende Slavinder, der forrette den indvendige Huusgjærning, forblive i Hjemmet. Bestemmelsesstedet, der vexler efter Aarstiden og Dagen i Ugen, er som oftest en Kioske, et udspringende Næs ved Bredderne af Havet eller en anden malerisk Udsigt fra en af de Landsbyer, der garnere Bosphorus's tvende Strande og som danne Konstantinopels Forstad. Ved Udstigningen af Arabaen udbrede Tjenerne Tæpper eller Matter omkring paa Marken og Forsamlingen tager nu Plads i en Kreds, Herskerinden og hendes Ledsagerinder i Kredsens Centrum, hvide og sorte Slavinder omkring dem. I Orienten spadserer man nemlig siddende. Tjenere og de mandlige Slaver, dersom de haves, staae eller sidde paa Huk i nogen Afstand, opmærksomme paa det mindste Tegn. Eunuquerne ere derimod blevne meget sjeldne i Tyrkiet; man finder dem blot i Sultanens Harem eller hos Medlemmerne af den keiserlige Familie.

Er det Festdag og er Tilstrømningen af Spadserende stor, opstiller man til Overmaal af Forsigtighed foran Hovedgruppen et Gitterværk, hvortil Damen netop kan støtte sin Arm og som ikke ere uligt dem, man seer udvendig paa Vinduerne af tyrkiske Huse. Saaledes leirer det ene Harem sig ved Siden af det andet. Opsynsmænd eller kavas, hvis Hverv det er at opretholde Orden, patrouillere omkring og holde de Ubeskedne i Afstand. Disse kavas ere Konstantinopels Politisergeanter; de ere traadte istedetfor de fordums Costandjé, der blot behøvede at vise sig for at bringe Blodet til at standse i Aarene paa de ulykkelige græske Rajas eller Armeniere, der havde forsinket sig paa Gaden om Aftenen. Nutidens kavas udøver sin Magt paa en mildere Maade og hans Befalinger, der fremføres i en faderlig Tone, høres næsten altid med Ærbødighed. Da jeg en Dag paa en besøgt Promenade stod i Begreb med atter at stige i min Vogn, steg en tyrkisk Kvindeskikkelse ud af sin, og, hvad enten det nu var af Vanvare eller Koketteri, slap hun Enderne paa sin Talar, som hun syntes at anstrænge sig meget for af holde om sig. En kavas tilhviskede hende nogle Ord. Hun bøiede Hovedet med Ydmyghed og bragte flux det opsætsige Klædebon til at lystre.

Nogle Skridt længer bort under Træernes Skygge har en cavedjé opslaaet sin bevægelige Negotie og forskaffer de Spadserende ypperlig Kaffe mod Erlæggelsen af 20 paras eller 11 Centimer (2 ß) pr. Kop, et Glas Vand og den uundgaaelige tchibouk med iberegnet. Limonade og Bagværk-Sælgere, Musikantere samt græske eller armeniske Dandsere indtage Resten af Pladsen eller bevæge sig mellem Grupperne. Undertiden give omreisende Komedianter Forestillinger. Det er en Række af Scener eller rettere improviserede dell' arte. De tyrkiske Kvinder have stor Forkjærlighed for disse Fremstillinger, der af vedkommende Artister ledsages med Pantomimer og Lazzis, hvis Plumphed ikke har noget Saarende for deres Dine, thi om det tyrkiske Sprog gjælder det endnu mere end om det latinske, at man kan sige de forfærdeligste Ting uden at krænke høviske Dren.

Tyrkiske Kvinders Klædedragt i Haremet.

Efter endt Forestilling vender man tilbage til sine Yndlingsbeskjæftigelser. Nogle betragte sig i smaae runde Speile, indfattede i Guld og Sølvtraad, Andre male Yderkanten af deres Negle med henna, atter Andre hengive sig til Hvilens eller kefs Sødhed. Ubevæglig med Hovedet lidt bøiet til den ene Side, Blikket ubestemt svævende i Rummet omslutter den Skjønne med halvlukkede Læber Ambrarøret af en Pibe af Jasmin. Kef er Orientalerens høieste Vellyst. Det er et uoversætteligt Ord, hvorom Italienerens far niente kun giver et ufuldstændigt Begreb. Det er en Tilstand, der hverken er Søvn eller Vaagen, hvorunder Sandsernes Virksomhed ligesom slumrer og hvis pludselige Ophør altid ledsages af en smertelig Fornemmelse ligesom den, man paastaar skal følge Søvngjængerens Opvaagnen.

Saaledes er de tyrkiske og armeniske Kvinders Liv, thi de to Nationers Levevis er for Kvindernes Vedkommende næsten den samme. Det er den samme Eensformighed, den samme regelmæssige, monotone Følgerække af Dage og Beskjæftigelser, den samme Tomhed og følgelig ogsaa den samme Kjedsomhed, dersom Kjedsomheden kan naae Væsner, der ere næsten uden Ideer, der Intet have seet, Intet læst, Intet sammenlignet, hvis Tanke aldrig overskrider den snævre Grændse for sandselig Nydelse og Familiekjærlighed og som, naar Sandsernes og Hjertets Trang er tilfredsstillet, lever paa Planternes Viis: af Luft, Lys og Sol.

Denne Mangel paa alt aandeligt Liv, en udelukkende sandselig Opdragelse, ja selv den Tvang, hvori de leve, synes at maatte udvikle hos de tyrkiske Kvinder en fremtrædende Tilbøielighed til Galanteri og skabe en Mængde Intriguer og romantiske Eventyr. Romanforfattere og Opera-Fabrikanter have idetmindste gjort Sit for at udbrede denne Mening. Men det forholder sig ikke saa. Eventyr af dette Slags og fornemmelig saadanne, hvori Europæere spille en Rolle, ere overordentlig sjeldne i Orienten. Jeg vilde være i Forlegenhed, om jeg efter flere Aars Ophold i Tyrkiet skulde fortælle et eneste, hvorom jeg om ogsaa blot havde hørt ymte. Herfra undtager jeg dog to Begivenheder, som i min Tid gjorde stor Opsigt i Konstantinopel paa Grund af to Damers Rang og Stilling, der vare Heltinderne deri; men deres Medskyldige vare ogsaa to Læger, de eneste Personer i Tyrkiet hvem Adgangen til Haremet gjør det muligt at knytte en Intrigue. Heraf kunde maaskee den Slutning uddrages, at Skandalernes Sjeldenhed ikke udelukkende har sin Grund i de tyrkiske Kvinders Dyd. Dette være nu som det vil, dydige ere de og det vilde bekomme dem ilde, om de ikke vare det. Uden at tale om Lovens Strænghed, der straffer den utroe Hustru og hendes Medskyldige med Døden, uden at denne, dersom han er Europæer, kan stille sig under sit Gesandtsskabs Beskyttelse, ere de viseste Forholdsregler tagne ikke alene af Borgerne selv, men ogsaa af Politiet for at beskytte Arnens Ære. Husene ere saaledes byggede, at intet nysgjærrigt Die kan trænge derind. Vinduerne, der vende til Gaden, ere forsynede med et fiint Gitter. I Nabohusene maa intet Vindu vende til ud til Haverne, hvori Kvinderne spadsere. Dersom Mellemvæggene ikke ere høie nok, erstatter man denne Mangel ved lodret opstillede Planker, der forvandle de indvendige Gaardspladse til sande Fængsler eller Klostergaarde.

Men jeg glemte jo Hovedpersonen: Muezzin. Muezzin, der fra Minaretets Top fem Gange om Dagen opramser Bønner, og hvis Blik trænger ind i alle Boliger, overskuer alle Haver. Intet Buskads er saa dunkelt, at jo hans Blik gjennemtrænger det, ingen Allee saa hemmelig, at han jo opdager dens Mysterier. En Dag saa en Muezzin, at en gift Kone, en rig og mægtig Agas Ægtehustrue, sneg sig hemmelig ind i en Kioske, hvor hun havde sat en armenisk Bagerdreng Stævne. Ude af Stand til at beherske sin dydige Harme, forkyndte han for Staden den Rædsel, hvortil han var Vidne, ved at blande i Bønformularen Anathemaet mod Ægteskabsskjænderskeh og den utro ghiaouer. Paa denne Maade underrettede om Skandalen, brøde Naboerne ind i Huset og overantvordede de Elskende til Kadiens Retfærdighed.

Man betænke, at der i Konstantinopel findes over ottehundrede Moskeer store og smaa, hvoraf flere have fire ja indtil sex Minareter, og man udsinde saa ved hvilket Middel man skulde kunne skuffe disse tusinde Argusser, hvis hele Aarvaagenhed næsten til alle Dagens og Nattens Timer er henvendt paa hvad der foregaar i Husene.

Inden jeg slutter denne Skizze af Sæderne i Haremet, vil jeg gjengive en Samtale, jeg en Dag havde med en Effendi af mit Bekjendtskab, der siden har svunget sig op til høi Rang i Administrationen. Det var i Aaret 184*, den sidste Dag i ramazan. Min Ven havde indbudet mig til at tilbringe Natten i hans Huus, der laa tæt ved Atmeidan ,for den næste Dag at være hurtigere ved Haanden, naar Sultanen efter Skik og Brug med sit hele Hof begav sig til Sultan Ahmeds Moskee for at høitideligholde Aabningen af bairam. Efter Aftensmaaltidet, der fulgte umiddelbar paa det første Kanonskud, som forkyndte Nymaane og Fastens Ende, bragtes Piber og Kaffe, vi satte os i Sophaen og talte om Løst og Fast. Samtalen faldt paa Kvinderne. — „Hvor er det muligt“ sagde jeg til min Vært, „at de, der saagodtsom er opdraget i Europa, kan finde Dem i Livet i Haremet? Tilfredsstiller Kvinden Dem virkelig saaledes som hun opfattes i Orienten og saaledes som hun, saavidt jeg kan dømme derom, ogsaa i Virkeligheden er?“ „Hvorfor ikke?“ lød hans Svar. „Vore Kvinder ere vistnok ikke saa dannede som Eders, men en levende Indbildningskraft, en stor Livlighed i Følelsen og en vis medfødt Poesi træder hos dem istedetfor Aandens Udvikling. Imidlertid vil jeg dog tilstaae Dem, at jeg her taler om Undtagelserne. Undertiden finde vi i dem en sand Ven og Ledsager paa Livsreisen. Der gives Mænd, der ganske lade sig lede af dem og overlade dem al Magt saavel i Selamlik som i Harem. Jeg har sagt Dem, at vi ere ifærd med at civilisere os. Haremets monotone Liv afbrydes ofte; det ene Harem besøger det andet, man opfører Musik, Pianoet er i stor Gunst. Man konverserer, hvorom kan jeg egentlig ikke sige Dem, men der afhandles vel ingen synderlig alvorligere Materier end i Frankrig — Toilet, Kjærlighed og Intriguer levere sagtens Hovedstoffet. „Det kan være godt nok,“ svarede jeg, „men hvilken varig Tilfredsstillelse kan De finde — jeg taler her specielt om Dem — i Kvinders Selskab, der ikke kunne gaae ind i Deres Ideer og Følelser? Hvor begavede de end kunne være af Naturen, forhindrer det ikke, at de ere ligesaa uvidende som vor Stammemoder uden engang at have hendes Nysgjærrighed. De vide ikke alene Intet, men have ikke engang Lyst til at vide Mere. Maa en saadan Tomhed i Aanden ikke ende med ogsaa at gjøre Hjertet snævert og tomt?“ „Dette er en af de Vildfarelser,“ svarede han mig, „der ere Frugten af den Civilisation, hvis Slaver I ere. I have forvansket Alt, endogsaa Naturen. I have forvansket Kjærligheden ved at gjøre den til et Noget, for hvilket der ikke findes Navn i noget Sprog, som en af Eders Skribenter siger. I have endogsaa forvansket den physiske Skjønhedstypus. Dersom I kunde trænge ind i vore Haremer, vilde I der finde sande Kvinder, friske og skjønne som i Skabningens første Dage og ikke poetiske Skeletter som Eders Pariserdukker.“

Efter nogle Dieblikkes Taushed vedblev min Vært: „Vistnok kunde jeg ønske vore Kvinder mere dannede, bedre istand til at opfatte Naturens Skjønhed og Kunstens Underværker. Men har De ogsaa tænkt paa Følgerne af en høiere aandelig Udvikling i et Samfund som vort? At udvikle vore Kvinder, vilde det ikke være at gjøre dem ulykkelige? De kjender jo H —?“ Han nævnte en høitstaaende tyrkisk Embedsmand, der er almindelig elsket og æret. „Ja,“ svarede jeg, „hans Tristhed har ofte været mig paafaldende“. — „Jeg vil i to Ord fortælle Dem hans Historie. Efter ligesom jeg at have endt sin Opdragelse i Frankrig, kom han tilbage og ægtede en ung Pige, han havde været forlovet med fra sin Barndom. Hun var i det høieste tretten til fjorten Aar, vidunderlig skjøn og med en rigt begavet Aand. Heftig forelsket i denne Trylleriinde vilde han berige hendes unge Sjæl med al den Kundskab, han selv havde hentet i Frankrig, oplade hendes Die for Kunst og Videnskab. Men hvad hændte? Statens Tjeneste kaldte ham bort fra sin unge Hustru og den Eensomme vansmægtede nu i Haremet, berøvet den aandelige Føde, der var bleven hende en Livstrang. For at adsprede sig, blandede hun sig i sine Landsmændsinders Selskab, men hun følte sig som en Fremmed blandt dem, hun hentæredes og døde, endnu ikke atten Aar gammel. Hendes Gemal var utrøstelig saameget mere, som han anklagede sig selv for hendes Død. „Jeg var en Egoist,“ sagde han en Dag til mig, „jeg opofrede dette yndige Væsen for min egen personlige Tilfredsstillelse. Dumdristig troede jeg at gjøre min Lykke fuldstændigere og tabte Alt. For silde indsaa jeg det Farefulde i en Opdragelse, der gjør os fremmede for den Omgivelse, hvori vi ere kaldede til at leve. Hvorledes vi end bære os ad, lever en Kvinde altid mere med Hjertet end med Hovedet. Bedre er det da, at hun forbliver uvidende, end en Fremmed blandt sine Egne.“

En Tjener meldte, at Sultan Ahmeds Illumination var endt. Vi begave os til Atmeidan for derfra bekvemt at overskue Pladsen og Moskeen.

Opraab til de russiske Soldater i Polen.

Vi have i en Artikel, betitlet „Ruslands svage Sider,“ blandt Andet paavist, at Rusland om det end er meget strængt bevogtet og staar langt tilbage i Oplysning, alligevel ingenlunde er frit for Gjæringselementer. Mange Russer have paa Grund af sine politiske Grundsætninger maattet forlade Landet; de fleste af dem leve i London og Paris og have i førstnævnte Stad dannet en russisk demokratisk Kommitee, der nylig har udstedt følgende Proklamation til de russiske Soldater, som i denne Tid fortjener Opmærksomhed:

Brødre!

Endelig er det lykkedes Czaren at skaffe Rusland Krig.

Hans Kolleger, der frygte deres egne Folk mere end enhver anden Fiende, have forgjæves tøvet, forgjæves gjort alle Slags Indrømmelser — det er lykkedes ham at bevæge dem til Kamp.

Han har ingen Medlidenhed havt med russisk Blod.

Vi, Russer og Polakker, der leve som Flygtninger paa fremmed Jord, vi udgyde Taarer ved Beretningen om de uhyre Troppeudskrivninger, om de tunge Skattebyrder, der paalægges Folket, om vore Soldater, der i Tusindviis hengives til en unyttig Død.

At dø for en retfærdig Sag er skjønt. For at møde en saadan Død er der i det menneskelige Bryst Mod, Kjækhed, Hengivelse, Enthusiasme. Men at dø til ingen Nytte for Sine, paa en Kaprice af Czaren, det er tungt. Den hele Verden beklager Tyrkerne, ikke fordi man har noget tilovers for dem, men fordi deres Sag er retfærdig. De blive angrebne, de have fuld Ret til at forsvare sig.

Og vore stakkels Soldater? De udgyde deres Blod i Strømme, kjæmpe tappert, bedække Jorden med deres Lig, og dog sørger Ingen uden vi over deres Skjæbne, Ingen skatter deres Tapperhed.

Tyrkiske Kvinders Klædedragt paa Gaden.

Czaren siger, at han forsvarer den orthodoxe Kirke. Men den var ingenlunde angrebet, og dersom Sultanen har undertrykt den, hvorfor har Czaren da tiet dertil lige siden 1828?

De Christnes Stilling, tilføier Czaren, er sørgelig i Tyrkiet. Vi have aldrig hørt, at de Christne i Tyrkiet ere mere undertrykte end vore egne Bønder, fornemmelig de, der i Kraft af Czarens Villie staae som Livegne under Herremanden.

Vilde det ikke være bedre at begynde med at frigjøre vore egne Slaver? De ere ogsaa orthodoxe Christne og de ere ovenikjøbet Russer.

Nei, Czaren forsvarer ingen Sag, thi det er ikke det Gode han har for Die. Han ledes ene og alene af sin Stolthed, og for denne Stoltheds Skyld, ofrer han Eders Blod. Eders sige vi, ikke sit eget — paa dette er han saare karrig. Have I nogensinde seet ham i Spidsen af Eders Række? ikke paa Paradepladsene, men paa Valpladsene?

Det er ham, der har begyndt Krigen. Lad den da falde, tilbage over hans eget Hoved, lad den sætte en Grændse for den sørgelige Stagnation, hvori vi befinde os.

Efter 1812 kom den 26de December. . . .

Hvad skal der komme efter 1854?

Skulde vi være træge nok til ikke at gribe den nuværende Eventualitet, der ikke saa hurtig vil komme igjen? Skulde vi ikke vide at benytte mod Czaren selv det Uveir, han har fremmanet?

Vi haabe, vi have Troen. . . .

Betragt Polen. Neppe hører det Efterretningen om Krigens Udbrud, før det allerede hæver Hovedet og kun venter paa den første Leilighed for atter at gjøre Fordring paa sine Rettigheder og sin Frihed*).

*) Det bemærkes, at denne Proklamation blev udstædt for nogle Uger tilbage, da Oprettelsen af polske Legioner var besluttet og formelig lovet Polakkerne, saa at en Mængde af disse reiste til Konstantinopel for at indtræde i samme, idet de vare i den faste Troe, at de vestlige Magter af egen Interesse vilde favorisere dem og siden understøtte enhver revolutionær Bevægelse i selve Polen. — Østerrigs Alliance med de vestlige Magter, hvis skadelige Følger for Frihedens Sag Ludvig Kossuth i sin mesterlige Tale i Sheffield med stor Udførlighed fremhævede, tilintetgjorde idetmindste for en Deel disse Polakkernes Forhaabninger. Tyrkiet har, paavirket af Østerrige, tilbagekaldt den engang givne Tilladelse til polske Legioners Oprettelse, ja man gik saa vidt, at man ikke engang vilde taale polske Uniformer og polske Farver i Omer Paschas Hovedkvarteer; saaledes da Grev Branicki, en af Prinds

KART
over
Krigskuepladsen
i
ORIENTEN
Udarbeidet efter de nyeste og bedste Karter
af
A. Th. Nissen
lithographeret i Carl Schwenzen's Officin
Christiania
1854
30 Geographiske Mile. 15 paa 1° af Æquator.
DET SORTE HAV
(PONTUS EUXINUS.)
Det Asowske Hav
Krim
Tschernigow
Poltawa
Charkow
Kiew
Podolien
Wolhynien
Galizien
Jekaterinoslaw
Cherson
Taurien
Bessarabien
Moldau
Wallachiet
Siebenbürgen
Bulgarien
Rumelien
Tscherkessien
Abchasien
Mingrelien
Imeretien
Lazistan
Nogaiske Steppe
Nomadiserende Kalmukker
ODESSA
Sevastopol
Jekaterinoslaw
Nicolajew
Constantinopel
Lemberg
Klausenburg
Bukharest
Varna
Sofia
Philippopel
Adrianopel
Trapezunt
Kars
Samsun
Sinope

Hvad ville I gjøre, naar det polske Folk griber til Vaaben? Eders Skjæbne er den forfærdeligste. Eders Kammerater i Tyrkiet ere dog Soldater; ville I, der ere i Polen, blot være Bødler? Eders Seire vilde bedække Eder med Skjændsel, I ville rødme over Eders Tapperhed. Broderblod afvaskes vanskeligt. Vogt Eder for endnu engang at fortjene Navnet Kain. Det kunde hænde, at I beholdt det for bestandig.

Vi vide vel, at det ikke vilde være af Eders egen frie Villie, I vilde gaae mod Polakkerne. Men det er paa den høie Tid, at I selv have en Villie. Troer I da, at det er let at tvinge Tusinder af bevæbnede Mænd, der indbyrdes ere enige?

En Dag, da Kronens nye Domæne-Administration indsattes, gjorde Bønderne i en Provinds — vi erindre ikke mere hvilken — Opror (det var Tilfældet i de fleste Provindser). Man hentede Tropper — Bondeskaren oploste sig ikke. Generalen lod Geværerne lade. Soldaterne udførte denne Befaling i den Formening, at den var givet for at indgyde Insurgenterne Frygt. Men Bønderne følte ingen Frygt. Der kommanderedes „Fyr!" Saldaterne sigtede men — skjød ikke. Forbauset styrter Generalen frem og kommanderer selv: „Fyr!" Soldaterne sætte Geværet for Foden og forholde sig ubevægelige.

Hvilken Straf troer I nu, der ventede disse Soldater? Slet ingen. Denne Affære indgjød de Kommanderende en saadan Frygt, at de neddyssede den.

Her have I altsaa et Exempel paa hvad I kunne gjøre.

Men det er ikke nok, ikke at handle. Timen er kommen, da I have at stille Eder paa det undertrykte russiske Folks Side, som den polske Armee i 1831 stillede sig paa det polske Folks.

Vi gaae en stor Epoke imøde.

Det skal ikke kunne siges, at man i et saa stort, saa skjæbnesvangert Øieblik, har ladet det fattes Eder paa broderlige Raad.

Vi vise Eder Faren, der truer Eder, vi ville afværge, at I begaae en Forbrydelse. Hav blot Tillid til os.

Det er Fremtidens Rusland, der taler til Eder gjennem os, det fri unge Rusland, fordømt til Stumhed paa Hjemmets Jordbund, og hvis Røst gjenlyder fra Exilet — Martyrernes, Minernes, Siberiens, Kasematternes Rusland — Pestels, Mouravieffs, Ryleïeffs og Bestoujeffs Rusland — det Rusland, hvis Herolder vi ere for Verden.

Vi ere Eders Hads, Eders Smertes Skrig, Eders Appel til Hævn mod Undertrykkerne. Vi forkynde for Verden Eders Regjerings skumle Forbrydelser, vi ere for denne Regjering en levende Bebreidelse, vi brændemærke den, vi paatrykke den det glødende Jern, den anvender paa levende Mennesker.

Dersom vor Tale er bitter og ophidsende, er det fordi den er Ekkoet af skjændede Kvinders Veraab, af Oldingers Rallen, døende under Pidsken, af Lænkerne, hvori vore mest elskede Digtere, vore mest elskede Venner føres til Siberien.

Paa den fremmede Jord have vi begyndt en aaben Ordets Kamp, medens vi vente paa den aktive Kamp.

Vor Røst er en Appel; det er den fjerne Klokkeklang, der forkynder, at Folkeslagenes store Opstandelsesmorgen gryer, ogsaa for den russiske Nation. Denne Røst vil ikke ophøre at lyde, før den forvandles til en Allarmklokke eller Seierssang.

Hvor langt vi end ere fjernede fra Eder, ere vi dog Eders Nærmeste, Eders Brødre, Eders eneste Venner. Vi have forsonet det russiske Folk med Vestens Folkeslag, der forvexlede os med Regjeringen i Petersburg.

Polakkerne have rakt os Haanden i vor Egenskab af Russer. Dette er ogsaa Betydningen af de Ord, vi have henvendt til dem, dette er Betydningen af vor Alliance med dem. De have forstaaet at vurdere vor Kjærlighed til det russiske Folk. Forstaae den ogsaa I paa Eders Side og elsker Polakkerne — fordi de ere Polakker.

Hvad forlange Polakkerne?

Et uafhængigt Polen, der har Frihed til at konføderere sig med det fra Autokratiet emanciperede Rusland, uden at lade sig opsluge af det. Polens nuværende Tilknyttelse til det moskovitiske Rige er en brutal Voldsgjerning. Tvungne Foreninger bestaae aldrig.

Dersom vi Russer ikke indsee Nødvendigheden af Polens Restauration, vil Polen ikke destomindre løsrive sig eller af Andre løsrives fra Rusland. I dette Tilfælde bliver det ikke uafhængigt men — fremmed for os.

Spørgsmaalet mellem Polen og Rusland er et Familiespørgsmaal — ingen fremmed Intervention. Vi ville afgjøre det mellem os, uden Vaaben.

Thi det er ikke det russiske Folk, I forsvare i Polen. Det russiske Folk vil i sin Opvaagnelses første Time fornægte Eder og forbande Eders Seire. I forsvare i Polen blot Czarens Prætensioner, den Czars, som lader Rusland i Trældomstilstand, som tager ni Rekrutter af tusinde, der tillader Officiererne at slaae Soldater, Politiets Agenter at slaae Borgere, Alt hvad der er Bonde at slaae Alt hvad der er Bonde. Vid, at I ved at forsvare Czaren, forsvare alle Ruslands Svøber, at I ved at stride for ham, stride for Herskabsretten, for Pidsken, for Slaveriet, for Tyveriet, organiseret af Embedsmændene, for Plyndringen, forøvet ved høilys Dag af de Store.

Russerne have paaført Polen Lidelser nok. Har Polen forseet sig, da er denne Brøde forlængst udsonet. Dets spæde Børn ere blevne bortslæbte, dets Kvinder kastede i Fængsel, dets Forsvarere ere døde i Siberien, dets Venner ere adspredte paa hele Klodens Overflade, dets Trophæer ere førte til Petersburg, dets Traditioner forvanskede. Ikke engang sin Fortid har man ladet Polen beholde.

Nei — paa polsk Grund groe ingen Laurbær for russiske Krigere. Den er altfor svanger med Kvinders Taarer, med Mænds Blod, udgydt af Eders Fædre — maaskee af Eder selv. Paa Weichselens Bredder, ved Praga's og Vola's Kirkegaarde blomstrer for Eder ingen Soldaterhæder. Den eneste Hæder, der i Polen venter Ruslands Sønner, er Forsoningens og Alliancens.

Hvad I have at gjøre, hvorledes Værket skal udføres, see dette skulle I erfare, naar Tiden kommer. Vore Raad skulle ikke mangle Eder. Men lader Eder, medens man oppebier Begivenhederne, gjennemtrænge af vore Ords Sandhed og ved Alt hvad der er Eder helligt — sværger, ikke at gribe til Vaaben mod Polen.

Det er ikke Czaren, der affordrer Eder denne Eed, det er Folkesamvittigheden, Folkeangeren. Og selv om I skulle døe for denne Sag, vil Eders Død være hellig, I ville døe som Forsoningsofre og Eders Martyrblod vil besegle den uopløselige, frie Alliance mellem Polen og Rusland, Begyndelsen til alle Slavoners frie Association — i en forenet og føderet Republik.

Napoleons Adjutanter, Polak af Fødsel, klædte polske Soldater af sin Suite i polske Lancier- (Ulan-) Uniformer, ilede strax Internuntius von Bruck, den østerrigske Gesandt, til Reschid Pascha og protesterede mod denne, som han kaldte det „revolutionære Manifestation," og Soldaterne maatte skifte Uniform.

Det Kart over den tyrkiske Krigsskueplads, som vi idag levere og som vi haabe vil være et kjærkomment Orienteringsmiddel under de nærværende Begivenheder, skal siden blive ledsaget af de fornødne geographiske Oplysninger.

Storthinget.

Den 26de Juni tilendebragte Odelsthinget Behandlingen af Værnepligtssagen, for hvilken forrige Storthings Beslutning var bleven lagt til Grund. Enkelte Forandringer vare foretagne; men da Beslutningerne vare fattede foreløbig, foreslog Ueland forrige Storthings Beslutning gjentaget i dens Heelhed, for at man, om Regjeringen fremdeles nægtede Sanktion, alligevel kunde faae en Lov istand. Aall betvivlede vel, om der var nogen Anledning til at gaae ind paa dette Forslag efter den Behandling, Sagen nu havde undergaaet; men det blev dog sat under Votering og det med saadant Udfald: For Forslaget stemte følgende 34 Repræsentanter: Valstad, Grimelund, Løken, Veseth, Borchsenius, Grave, Baggerud, Nissen, Mustad, Borch, Dieseth, Harbitz, Fadum, J. Sverdrup, Jaabæk, Bugge, Enge, Skjerkholdt, Aarflot, Grønningsæter, Aandal, Vig, Humlekjær, Lund, Johnsen, Myhre, Ueland, Blom, Mossige, Velde, Vorum, Krogness, K. Olsen og Dietrichs. Imod samme stemte følgende 39: Sanne, Stabell, v. Tagen, Faye, Smit, U Sverdrup, Reinhardt, Askevold, Konow, Helland, Aall, Hervig, Sundt, Bjøre, Schweigaard, U. A. Motzfeldt, K. Motzfeldt, Berner, Hartmann, Dahl, Elieson, F. Olsen, Høegh, Heyerdahl, Sommerfelt, Sarlund, Arneberg, Kildal, Hagerup, U. F. Lange, Arveschoug, Vetlesen, Bagger, Hannestad, Dreyer, Meldahl, Jenssen, Bätzmann, Petersen. — Fraværende Thorne, Venneberg, Rummelhoff, Augustinussen, Bøyesen, Pettersen og Fergstad.

I Storthingets Møde den 27de Juni besluttedes, istedetfor den i sin Tid hjemforlovede 3die Repræsentant for Nordlands Amt, Augustinussen, at indkalde første Suppleant, Lensmand J. A. Arctander. Dernæst begyndte Behandlingen af Militærkommitteens Indstilling angaaende Marinebudgettet. Kommitteens Pluralitet havde indstillet som 1ste Post: „a) Til Gager for Officierer af den aktive Officiersetat bevilges efter den forelagte Gageringsplan, 35,280 Spd. b) Det til Gagering af en Reserveofficiersetat opførte Beløb af 6000 Spd. aarlig bevilges ikke. c) Under Forudsætning af, at Kongen maatte finde det hensigtsmæssigt at oprette 6 nye Kapitainlieutenantsposter ved Marinen, bevilges til Gager for disse Officierer 3024 Spd." En Kommitteeminoritet, der vilde hverken bevilge Penge til en Reserveetat eller til 6 nye Kapitainlieutenantsposter, blev i Thinget forsvaret af Baggerud. Schydtz optog med Hensyn til Litr. b den kgl. Propos. Hagerup fandt den foreslaaede Reserveetat for abnorm til at gaae ind paa den; Sverdrup fandt, at Kom. ved at ville oprette 6 nye permanente Embeder, satte sig ud over det Forslag, der var stillet af Regjeringen, hvis paatænkte Reorganisation med Hensyn til Marineofficierspersonalet derved blev foregrebet. Ved Voteringen antoges Litr. a eenst., b mod 3 St. og c forkastedes med 66 St., hvorpaa følgende af K. Motzfeldt som subsidiært fremsatte Forslag bifaldtes mod 4 St.: „Forsaavidt en af de høieste Officiersposter i Marinen inddrages, bemyndiges Kongen til at anvende det besparede Gagebeløb til Gager for nye Kapitainlieutenantsposter." 3die Post 3: „Til Udgifter ved Marinens faste Mandskaber bevilges 54,940 Spd. 55 ß," bifaldtes med 47 mod 47 St. (Præsidentens Stemme gjorde Udslaget.) Baggerud havde her optaget Minoritetens Forslag, at Intet skulde bevilges til de 6 opførte Ordonantser.

Den 28de Juni besluttede Storthinget at flytte over i det nye Universitets Festivitetslokale, der af det akademiske Kollegium var stillet til dets Raadighedhed.

Ved Lagthingets Behandling af § 20 af Lagrettesmændsloven fremkom flere Forslag, gaaende ud paa, at deri skulde optages Udskydelsesret. Resultatet var, at der (som Anm. 11, mod 6 St.) antoges: „§ 20 i Odelsthingets Beslutning bør lyde som følger: „Den, der ønsker Mænd opnævnte til nogen i § 19 a ommeldt Retshandling, hvortil Varsel udfordres, har at henvende sig til vedkommende Embedsmand med Begjæring om at erholde en Opnævnelsesforretning berammet. Dersom Retshandlingen gjør Stævning fornøden, kan Rekvisitionen og Berammelsen tegnes paa denne, efterat Tægtedagen af Dommeren er bestemt. I Berammelsespaategningen navngives 8 Lagrettesmænd som de, blandt hvilke Forretningens Administrator agter at vælge ved Opnævnelsen. Berammelsen forkyndes derefter Modparten med halvt saa langt Varsel, som det for Tilfældet lovbestemte, og i ethvert Fald mindst med en Frist af 3 Gange 24 Timer. Af de paa Berammelsen anførte Mænd har enhver af Parterne Ret til uden nogen angivende Grund at udskyde 2, enten ved Møde under Opnævnelsesforretningen eller ved Tilkjendegivende til Stævnevidnerne, der herom gjøre Paategning paa Rekvisitionen eller Stevningen. Til den Ende skulle disse være forpligtede til ikke at tilbagesende bemeldte Dokument, førend Saadant er nødvendigt, for at det kan komme frem til rette Tid. For det Tilfælde, at Parterne enten ikke møde ved Opnævnelsesforretningen, eller ikke benytte sin Udskydelsesret, foretager vedkommende Embedsmand den endelige Opnævnelse. Bestaar nogen af Parterne af flere Personer, skal en saadan dog i Henseende til Udskydelsesretten betragtes som een Person. Ved Overskjøn skulle foranstaaende Regler ligeledes befølges, kun med den Forskjel, at saavel Opnævnelsen som Udskydelsesretten gjælder for et dobbelt Antal Mænd af det for Underskjøn bestemte. Opnævnelsesforretninger skulle paa Stedet indføres i en dertil af Øvrigheden autoriseret Protokol. Ved Opnævnelsen af Meddomsmænd i Sager angaaende Forbrydelser blive disse Regler dog ikke at anvende." Og som § 21 bør optages Følgende: „Naar det ved Rekvisition om Mænds Opnævnelse til nogen i § 20 omhandlet Forretning godtgjøres, at ingen af Parterne vil benytte sin Udskydelsesret, komme de sammesteds fastsatte Regler ikke til Anvendelse."

Brændeviinsudskjænkningslovens § 4 forandredes efter Forslag af R. Olsen derhen, at Forbudet mod Udskjænkning skulde indskrænkes til Døgnet fra Løverdag Kl. 5 til Søndag Kl. 5, og i § 6 udelodes, ligeledes efter Forslag af Olsen, Bestemmelsen om „Strafarbeide i femte Grad," idet der antoges som Grund: „Strafarbeide bør formeentlig ikke anvendes som Straf for en Handling, der kun ved den positive Lovgivning er gjort til Forbrydelse".

Norge.

Christiania. Under 23de Juni have følgende Udnævnelser fundet Sted, nemlig: Sognepræst til Valle Pstg. J. R. Frantzen som valgt Provst for Robygdelagets Provsti; Provst i Søndhordlands Provsti og Sognepr. til Fjeldbergs Pstg. L. S. Koren til Sognepr. til Frederiksstad; Kand. theol. J. H. Berg til Sognepr. til Røraas Pstg.; Bureauchef i Departem. for det Indre, W. H. L. v. Munthe af Morgenstjerne til anden Assessor i Chra. Stiftsoverrets 2den Afdeling; Kand. jur. C. M. E. Mathiessen til Fuldmægtig i Revisions-Departem.; Chefen for christianssandske gevorbne Musketeerkorps, Oberstlieut. F. H. Meydell til Chef for bergenhusiske gevorbne Musketeerkorps af bergenske Infanteribrigade; Chefen for strandebarmske Kompagni af søndhordlandske Musketeerkorps, Major A. Hesselberg til Oberstlieut. og Chef for søndfjordske Musketeerkorps af samme Brigade; Korpsmajor, Kammerherre J. W. Radich til Oberstlieut. og Chef for frederikssteenske gevorbne Musketerkorps af 1ste akershusiske Infanteribrigade; Præmierlieutenant ved Drammens borgerlige Infanterikorps S. S. Swendsen til Kapitain og Chef for 1ste Kompagni af samme Korps.

— Under s. D. er Geschworner i det nordenfjeldske Bergdistrikt J. A. Sell udnævnt til Bergmester ved Kongsbergs Sølvværk (Løn 800 Spd.).

— Under s. D. er Efternævnte meddelte Afsked i Naade, nemlig Sognepræst til Eids Pstg. R. R. Dahl med aarlige Vartpenge 400 Spd.; Sekondlieutenant i Marinen J. C. H. Wedel-Jarlsberg; Chefen for bergenske Kompagni af frederikssteenske gevorbne Musketeerkorps under 1ste akershusiske Infanteribrigade Kapt. U. R. Ziegler med aarlig Pension 480 Spd. og Chefen for 2det gevorbne Kompagni af christianssandske Musketeerkorps under den christianssandske Infanteribrigade, Kapt. S. Jahnsen, med aarlig Pension 588.

— Kand. jur. A. D. Lund er under 27de Juni meddeelt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (Smaalenenes Amt).

— J. G. Wrensted, J. R. Lied og A. L. Nissen have i indeværende Maaned underkastet sig pharmaceutisk Examen med Charakteren Godt.

— Den paa Togt til Østersøen udsendte Eskadre vender nu tilbage med Undtagelse af Dampkorvetten Nidaros.

— Prof. Michault fra Warschau holder daglig, indtil 9de Juli, Forelæsninger over den praktiske Glasfabrikation, der virkelig fortjene at sees af et større Publikum end hidtil. Vi sige sees, thi Forelæseren siger saagodt som Intet, da han kun lidet forstaar af Norsken, men giver det Hele praktisk. Han forfærdiger saaledes i Publikums Nærværelse med megen Kunstfærdighed alskens nette Smaasager, saasom Blomster, Dyr, Skibe o. s. v. og spinder desuden Glasset „saa fiint som Silke."

— Den 28de aabnedes det 3die almindelige Landbrugsmøde i Frimurerlogens store Sal med en Tale af Statsraad Vogt, indeholdende en Udsigt over Landbrugsvæsenets glædelige Fremskridt hos os i den sidste Tid. Derpaa begyndte Diskussionen af de til Behandling bestemte Emner. Den svenske Agronom Nathorst var tilstede i Mødet paa det svenske Landbrugsakademies Vegne.

Hedemarkens Amtsformandskab, der endte sine Forhandlinger den 19de Juni, har til Bestridelse af Amtskommunens Udgifter i Budgetterminen, besluttet en Udligning af 74 ß. pr. Skylddaler. Blandt Udgifterne nævnes 500 Spd. til en Kjørevei fra Storsjøens Bund i Aamodt til henimod Gaarden Akre i Rendalen, samt 50 Spd. til en eller flere Pigers Oplærelse i Osttilvirkning.

Tønsberg. Tvende Sælhundefangstfartøier, „Fremad" og „Haabet," ere vendte hjem med god Fangst, især det første, da det havde fanget 6000 Sælhunde.

Bratsbergs Amtsformandskab har bevilget Penge til Veiomlægning i Drangedal, Torvdal og Vandagsliklevene. Samtlige bevilgede Udgifter for kommende Aar udgjør 14,664 Spd. 38 ß. Udligningen paa Matrikulskylden er bestemt til 110 ß. pr. Skylddaler.

Bergen. Den 14de Juni lagdes Grundstenen til den nye Pleiestiftelse for Spedalske paa Lungegaardsmarken.

— Det paatænkte Athenæum er kommet istand og tæller 163 Medlemmer.

Tromsø. Fra Pressen ventes med det Første en Samling af moralske Fortællinger, oversatte paa Finsk af Sognepræst Lasson. Den norske Text trykkes ved Siden, og Bogen vil udgjøre omtr. 20 Ark.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Ifølge hvad der berettes i de svenske Aviser have de engelske Hjuldampskibe, „Hekla," „Odin" og „Valorous," den 21de Juni fra Kl. 5 Efterm. til Kl. 1 om Natten beskudt Bomaresunds Fæstning, saavelsom tvende Strandbatterier ved samme. De sidste bragtes til Taushed. Ildebrand bemærkedes paa flere Steder i Fæstningen, inden man forlod den, og alle derværende Korn- og Forraadsmagaziner bleve tilintetgjorte.

Rusland. Nikolaus har sendt sin Generaladjutant Fyrst Dolgorucki til Donaufyrstendømmerne for at undersøge Forholdet der, især med Hensyn til Silistrias Beleiring, hvilken overordentlige Forholdsregel har vakt stor Opsigt.

Tyrkiet. Ifølge Bekjendtgjørelse fra Admiralerne for de forenede Flaader i det sorte Hav ere nu alle Mundinger af Donau effektivt blokerede.

— Bestemte Efterretninger fra flere Kanter bekræfte nu, at Østerrige virkelig den 14de Juni i Konstantinopel har undertegnet en Konvention med Porten om at besætte Donaufyrstendømmerne. Denne Konvention skal gaae ud paa, at Østerrige forpligter sig til under alle Omstændigheder at rykke ind i Fyrstendømmerne, for, hvis Russerne ikke rømme Territoriet, i Forening med Tyrkerne og de vestlige Magter at fordrive dem, eller for, hvis Russerne gaae tilbage over Pruth, at besætte Fyrstendømmerne indtil endelig Fred bliver afsluttet.

— Den hele russiske Hær trækker sig tilbage over Pruth, og Beleiringen af Silistria er indstillet; kun Grotenhjelm staar endnu for samme. Istedetfor den tapre Mussa Pascha, der er bleven skudt, er Rifaat Pascha bleven Fæstningens Kommandant.

— Russerne have stormet Silistria den 2den Juni med stort Tab; ligeledes den 9de, da General Churleff blev ikke ubetydeligt saaret. Den 13de har Garnisonen gjort et Udfald og paa det Nærmeste fordrevet Russerne fra Beleiringsarbeiderne, samt ødelagt disse, og ved et nyt kombineret Angreb den 15de af de Beleirede og af Undsætningstropper fra Rustschuk og Schumla synes dette fulstændigen at være lykkets Tyrkerne. General Schilder har mistet et Been, Fyrst Gortschakoff skal være saaret; de fleste andre høie russiske Generaler ere ogsaa syge eller saarede.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Skattefoged- og Auktionsforvalter-Embedet i Drammen med 900 Spd. aarlig i faste og omtrent 232 Spd. i uvisse Indtægter.

En Kompagnichirurg-Post ved den throndhjemske Infanteribrigade.

En Jordemoderpost i Askims Pstg. med en Løn af 30 Spd.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 27. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 8de Juli 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

Sunde og luftige Boliger for Almuen. — Ruslands Magt i Asien. — Den kongelige Glasmalerianstalt i München. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Sunde og luftige Boliger for Almuen.

(Efter Overlæge Danielssens Folkeskrift om den spedalske Sygdom.)

Dette Blad har i et Par foregaaende Numre (22 og 25) givet en kortfattet Skildring af den Mands Liv og Udvikling, der saagodt som udelukkende har opofret sig for at studere og behandle Spedalskheden her i Landet, samt af den Helbredelsesanstalt, som for kort siden gik op i Luer. Det har derimod ikke indladt sig paa nogen Skildring af selve denne skrækkelige Sygdom; men det maa ogsaa ansees overflødigt, da Danielssens Folkeskrift „om den spedalske Sygdom," som ogsaa i det Foregaaende i Korthed er omhandlet, kan antages at være eller komme i Alles Hænder, hvem det interesserer at blive bekjendt med disse Sygdomsforhold; thi det indeholder i en klar og letfattelig Fremstilling Hovedsummen af hvad der er bekjendt desangaaende. Det skildrer korteligen Sygdommens tvende Former, paapeger dens Aarsager, blandt hvilke Arveligheden angives at være den farligste, samt Beskyttelsesmidlerne derimod. Men denne Bog er ikke skrevet for Kystegnene, for de af Spedalskheden hjemsøgte Trakter alene: den indeholder Mangt og Meget, som Almuesmanden og Bonden i Norges Indland ogsaa kan have godt af at læse og lægge sig paa Hjerte, og som et af de mange Exempler derpaa optage vi her Danielssens med Tegninger ledsagede Forslag og Beskrivelse over en sund og luftig Hytte for Almuesmanden.

„Jeg har gjort opmærksom paa, at Kystklimatet er især skikket for den spedalske Sygdoms Opkomst. Nu kan man jo ikke forandre dette; men man kan beskytte sig imod det og derved berøve denne hæslige Sygdom al Næring. — Det er vistnok nødvendigt, at Kystboerne have deres Boliger liggende i Nærheden af Stranden, men de kunne dog vælge sundere Byggetomter, end de sædvanligvis gjøre. Kystbonden har i det Hele taget kun saare lidet Begreb om hvad der kan bidrage til at opretholde Sundheden, — han tænker kun paa Livsophold, og lader det Øvrige komme an paa et Træf. Men det er just denne Ligegyldighed for sit Velbefindende, der som oftest er hans Ulykke, — og han maa vel betænke, at man kan være fattig og nødsaget til at drive paa tungt Arbiede, og dog indrette sig baade sundt og noksaa bekvemt, naar man kun vil anvende nogen Møie. — Naar en Bolig skal bygges, saa maa der sørges for at Tomten helst er sandig eller klippet, og er den myret, saa maa den udgrøftes tilstrækkeligt. Saaledes som Hytterne nu ere indrettede, ere de næsten uden Undtagelse usunde og uhensigtsmæssige. Ethvert Menneske behøver en vis Mængde Luft og Lys (Sollys) for at kunne vedligeholde Sundheden, og jo mere man indskrænker disse to Ting i en Bolig, desto usundere bliver den. Nu har jeg tidligere vist, at Kystbondens Hytte afgiver hverken nok Lys eller Luft; og hvorlidet Haab man end kan gjøre sig om at faae indført Forandringer til det Bedre med Hensyn til de nuværende Boliger, saa vil der dog sikkerlig gives mangen Bonde, som vil begribe Nødvendigheden af at forskaffe sig baade bedre Lysning og renere Luft inde i sin Stue, end han hidtil har havt, og vil derfor anbringe større Vinduer, der dagligen kunne aabnes, og desuden sørge for, at Familien ikke pakkes alt for meget sammen i et lidet Rum. Men hvormeget man end maa erkjende, at det kan have sine store Vanskeligheder for den fattige Almuesmand, at foretage saadanne Forandringer ved hans Stue, hvorved den kan blive et nogenlunde sundt Opholdssted, istedetfor at den nu er i høieste Maal usund, saa kan man dog forlange, at naar Nogen i de angrebne Egne vil bygge sig et Huus, der da tages tilbørligt Hensyn til, at det bliver saa sundt, som muligt. For at Bonden kan have nogen Veiledning, som han kan følge, naar han agter at bygge, eller som kan tjene ham til et Slags Mønster, om han vil forandre sin Bolig, saa ledsager jeg dette lille Skrift med et Par Tegninger, hvoraf han vil kunne see, hvorledes han hensigtsmæssigt bør indrette sin Bolig. De forestille en simvel Hytte, bestaaende af en Stue, to Kamre og en Bod. Stuen er 7 Alen dyb, 7 Alen bred og $4^1/_2$—$6^1/_2$ Alen høi; Loftet dannes af selve Spærværket og ligner forsaavidt de gamle Røgstuer. Fremdeles er den forsynet med to store Vinduer, et paa hver Side af Døren, samt et lidet sexkantet Vindu op imod Gavlen. I den ene Ende af Stuen er anbragt et Slags Kogeovn, der dog er saaledes dannet, at den virker som Trækovn (Vindovn), og saaledes er forenet med Skorstenen, at al Damp ved Kogningen stiger op igjennem den. Der er desuden Anledning til at faae de to Kamre opvarmede, samt til Ildhuus*). Denne Stue, saa liden den forøvrigt kan være, afgiver dog mere Rum og langt mere Lys, end de fleste Bønderboliger langs Kysten, og ligesom den væsentligen er tænkt for den fattigere Bonde (Huusmanden), saaledes maa det ogsaa være indlysende, at hvor Kaarene ere bedre, der bør Huusbekvemmeligheden ogsaa rettes derefter. Det er forresten mærkeligt, hvor liden Sands Bonden ialmindelighed har for at indrette sin Bolig bekvem og vakker, og hvor lidet han sætter Priis paa den huuslige Hygge. De mere formuende Bønder have meget for Skik at bygge sig en saakaldet Glasstue, der egentlig er et Huus, som bestaar af 1—2 ret rummelige og lyse Værelser. Men disse benyttes langtfra som nogen Bolig for Familien, — nei, i dem hensættes de sirligt malede Kister, hvori Linned og Klædningsstykker findes, — og kun naar en Fremmed kommer til Gaarden, blive disse Værelser af ham tagne i Brug. Imedens Glasstuen staar tom og ubenyttet, er den hele Familie pakket ind i den gamle Stue baade Dag og Nat, og lider derved mangengang Ondt baade paa Legeme og Sjæl. Dette er en saa stor Daarskab, at det maa være Pligt for Enhver, der hidtil har gjort sig skyldig i den, at raade Bod derpaa. Sandelig enhver Familie, der eier en saadan Stue, maa tage den lil dagligt Brug og benytte den Gamle til at ligge i om Natten. For den velstaaende Bonde bør det ansees for en Skam at føre et saa trangt og smudsigt Familieliv, og han maa vel erindre, at om han end selv vil udsætte sig for alle de Onder, det medfører, saa hviler der dog et alvorsfuldt Regnskab over ham for de Ulykker, han derved bringer over sin Familie. Den uformuende eller fattige Bonde har derimod langt større Vanskeligheder at overvinde; hans yderst trange Kaar nøde ham mangengang at tilbringe sine Dage i de kummerligste Boliger; men ogsaa han vil, ved for Fremtiden at være mere opmærksom paa, hvad der foraarsager Sygdom og Elendighed, kunne forbedre sine Boliger og gjøre dem til langt sundere Opholdsteder, end hidtil har været Tilfældet. Jeg maa derfor bede Kystbonden om, stadigen at have disse Tegninger for Øie, for naar Leilighed gives, at kunne indrette sin Stue derefter. — Det er imidlertid ikke nok, at Huset ligger paa en sund Grund, og at Stuen er tilstrækkelig stor og lys, — nei der udfordres noget Mere for at Legemet skal kunne udvore sundt og kraftigt, for at Heldbreden skal kunne vedligeholdes. Saaledes maa de nærmeste Omgivelser ikke være opfyldte af alskens stinkende Gjenstande. De stinkende Vandpøle, der næsten bestandig findes udenfor Bondens Dør, maa udtappes; Skarndyngerne maa flyttes længere bort fra Hytten, kort sagt, Grunden rundt om Huset maa gjøres tør og reen. Inden i Stuen maa der mindst een Gang om Dagen, helst om Aftenen kort før Sengetid,

*) Lader det sig gjøre, bør en saadan Hytte staae paa Kjælder.

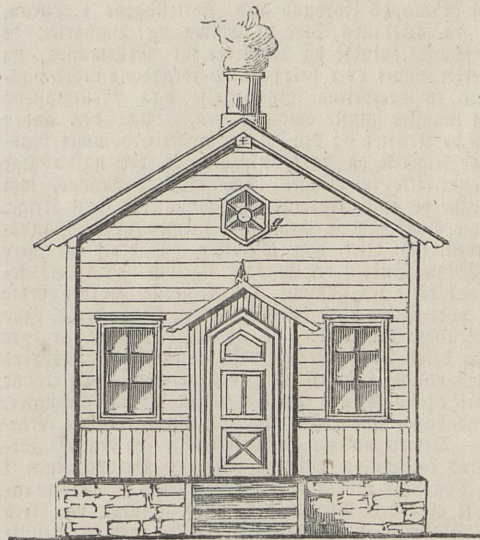

Fig. 1.

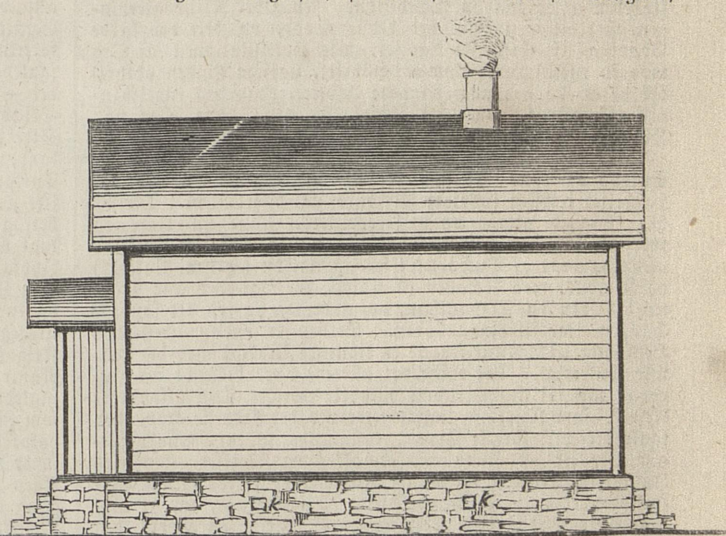

Fig. 3.

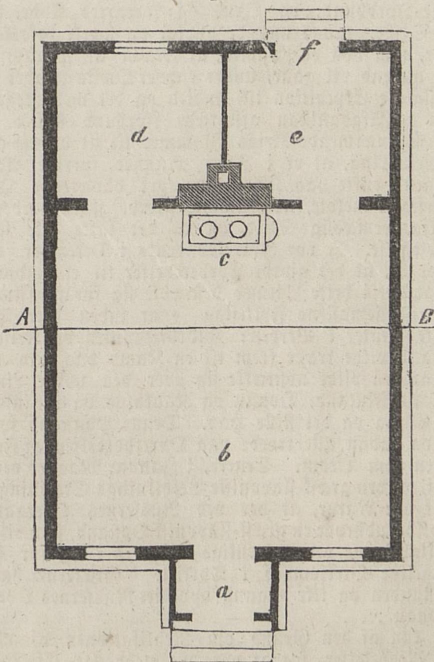

Fig. 2.

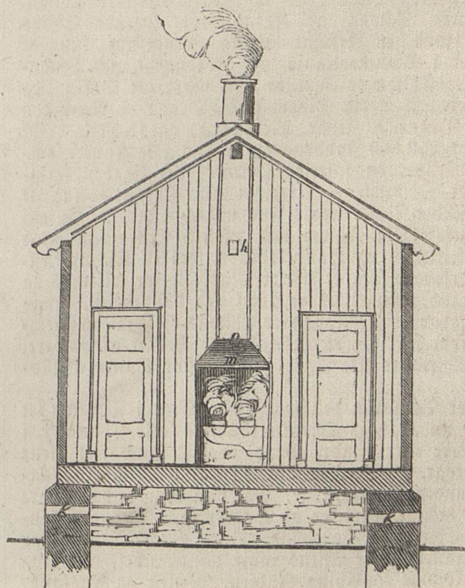

Fig. 4.

feies vel ud, for at ikke al den Ureenlighed, der er bragt ind om Dagen, skal ligge og forpeste Luften. Dagligen maa Vinduerne aabnes og holdes aabne mindst en halv Time, for at den friske Luft kan trænge ind. Mindst een Gang i Ugen maa Gulvet vaskes, og aldrig maa de vaade Gangklæder tørres inde i Stuen; thi den Fugtighed, som derved opfylder Rummet, er i høieste Maade usund. Hvor der gives Anledning til at faae en Vandledning istand, hvor simpel den end er, der maa ingen Møie spares for at faae en saadan ledet saa nær Hytten som muligt; hvor det ikke er muligt, der maa der, paa et vandrigt Sted, graves Brønde, der mindst ere 3 Alen dybe og 6 Alen i Omkreds; thi et af Livets største og nødvendigste Goder er sundt Drikkevand. Enhver maa afholde sig fra den daglige Brug (saavel til Mad som Drikke) af Myrevand, da dette altid indeholder en heel Deel forraadnede Plantedele, der gjør det skadeligt for Sundheden. — Naar ikke altfor stor Fattigdom gjør det umuligt, saa bør enhver Huusfader sørge for, at der til hans Familie ere saa mange Senge, at ikke saa Mange, som det sædvanlig er Skik, ligge sammen i een Seng. Bedst var det, om hvert Lem af Familien havde sin særskilte Seng, men da nu dette vanskeligen kan tilveiebringes, saa bør det dog gjøres til Regel, at ikke flere end To ligge sammen. Ved denne Sammenstuven af Flere i een Seng, har det sin Vanskelighed at ivaretage den tilstrækkelige Reenlighed; men hvad der er endnu værre, det er, at smitsomme Hudsygdomme, fornemmelig Skab, paa denne Maade let og hurtigt overføres paa den hele Familie."

Huset opføres paa en Fod af Muur omtrent 1 Alen høi. Figur 1. forestiller Husets Forside; g. et Vindu, der aabnes ved Hjælp af en Snor. Figur 2. Husets Grundplan med 4 Rum: a. Indgang. b. Stue. c. Kogeovn. d. Spisekammer. e. Klædekammer. f. Udgang til Gaardsplads og Udhuse. p. Skorsteenspibe. Figur 3. forestiller Husets Side; kk. Lufthuller i Muursokkelen. Figur 4. forestiller Gjennemsnit efter Linien A og B paa Grundplanen; c. Kogeovn. m. Blik- eller Trækapsel over samme for at opfange Dampe, som igjennem Aabningen b paa Skorstenen ledes ind i denne. kk. Lufthuller.

Ruslands Magt i Asien.

Det som oftest vel underrettede Blad Czaz, der udkommer i Krakau, indeholder for 4de Juni følgende mærkelige Artikel: Nærværende Aar er et overordentligt Aar — endog Drømme og Phantasi blive i dets Løb til Virkelighed! Da vi i December f. A. meddeelte, at Rusland foretog kjæmpemæssige Rustninger mod det engelske Indien, at det foruden den orenburgske Armee og de under denne hørende kirgisiske Horder trænger og driver fremad mod den engelske Magt i Indien Chanerne af Buchariet og Chiwa i Spidsen for erobringslystne Sværme af Usbeker, Karakalpaker og andre Vilde af de tartariske Nomadehorder i Mellemasien, ligesom de krigerske Afghaner under Anførsel af Dost Muhamed, Englændernes uboielige Fiende, — da fandt Augsb. Allg. Zeit. sig foranlediget til det Udraab: Dette er kun Phantasier og Drømme! I nogle lange Afhandlinger paaviste denne Tidende den strategiske og politiske Umulighed af en russisk Expedition mod Indien. Paa dens første Opsats svarede jeg i min Korrespondents af 10de Februar ved at paavise Muligheden af en saadan Expedition. Nu giver Kjendsgjerningen, Expeditionen selv, det bedste Svar, og hele den lærde Bygning af rhetoriske Beviser, hele Fortifikationen af Ord mod en russisk Expedition er omstyrtet, ligesom Vinden adspreder de af Taagedunster dannede Slotte. Kun den engelsk-indiske Armees Kanoner og Bajonetter ved Indus eller paa Hindu-Kuh's Fjelde ere istand til at slaae den tilbage. Ruslands Hensigter, hvilke hidtil have været skjulte for Europa og kuns bekjendte for de i den russiske Politiks Bestræbelser i Asien indviede Personer og hvorom vi i December Maaneden gjorde vore Meddelelser, blive nu klare og tydelige for hele Europa. Rusland har afsluttet Forbund med Chanerne af Buchariet, Chiwa, Balkhu (forhen Baktria) og Kundus, med Schahen af Kabul, kortsagt med alle Magter i Turan og Afghanistan, der udbreder sig fra det kaspiske Hav og lige til Indusfloden. Persien er endnu ubestemt i Henseende til Afsluttelsen af en lignende Traktat med det russiske Keiserrige. Det turde vel allerede være bekjendt for Europa, men vi kunne endnu meddele mere. Den afsondrede Armee, som Rusland organiserer ved det kaspiske Hav, den saakaldte orenburgske Armee, bestaaende af en Mængde Regimenter af let Kavalleri, Kosakker og Kirgiser, fremdeles Infanteri, Artilleri og tusinde Kameler belæssede med Krigsfornødenheder — er allerede brudt op i Februar, for at indtage Chiwa og bringe Chanerne i Buchariet og Kabul den belovede Hjælp. Dette Ruslands Forbund med Magterne i Turan (d. v. s. det uafhængige Tartari) og Afghanistan er feilagtigt blevet opfattet af de journalistiske Politikere. De tale vidt og bredt om en Traktat med Chiwa og nævne ikke et eneste Ord om Overeenskomsterne med Chanen af Buchariet og Schahen af Kabul. Imidlertid er Traktaten med Chiwa, eller meget mere Chiwas af Karavanrov levende Chans Eftergivenhed mod en bestemt aarlig Pengesum kun af ringe Vigtighed i Sammenlignig med Forbundet med Buchariet og Kabul. Chiwa er en midt i en vidtstrakt Ørken liggende Oase ved den nedre Gihon-Flod (Orus), i Nærheden af Aralsøen. Denne 20 geogr. Mile lange og 15 Mile brede Oase, beboet af 250,000 Indbyggere, er paa alle Kanter omgiven af Sandsteppen og saltrige Ørkener, der ligge ualmindeligt lavt mod Oceanet, — ligesom hele Turan — saa at man overalt finder Vand nogle Fod under Sandet. Chiwa er derfor kun af Vigtighed ved den russiske Expedition mod Indien som Militær- og Handelsplads, som en Kjæmpefæstning midt i Ørkenen, som et sikkert Magazin for militære og andre Vareforraad, som et uhyre Hotel ved Landeveien, langs efter hvilken Karavanerne drage med Chiwas og Indiens Frembringelser og som for nærværende Tid er beboet af Røvere, thi Chanatet Chiwa er ikke Andet end en stor Bande af Røverpak.

Derimod er Buchariet den mægtigste Stat i Turan (det frie Tartari), under hvis Overherredømme alle Chanater i dette Land i mere eller mindre Grad staae. Buchariet alene udgjør 8000 geogr. □ Kvadratmile og har 3 Mill. Indvaanere. Jordbunden er frugtbar, rig paa Korn, har uhyre Hestestutterier, talrige Kameler og Hornkvæg, Desuden koncentrerer sig i Chanatets Hovedstad, Byen Buchara, der har 200,000 Indvaanere, hele Asiens indre Landhandel, alle Karavantog, der komme fra China, Indien, Persien og Rusland, trænge sig sammen her. Dette lille Land har siden umindelige Tider blomstret ved sin Handel og ikke langt fra Buchara ligger midt iblandt nogle hundrede Huse Ruinerne af det verdensberømte gamle Samarkand.

Ruslands Forbund med Schahen af Kabul, den virksomme og tapre Dost Muhamed, er ligesaa vigtigt i Henseende til Handelen som Forbindelsen med Buchariet, men af langt større Vigtighed i militarisk Henseende ved den russiske Expedition mod Indien. Schahen af Kabul, der nærer et personligt Had til Englænderne, er den mægtigste Fyrste i Afghanistan og paa en vis Maade Souveræn over alle Fyrsterne i dette Land, Chanerne af Herat, Kandahar, Peshawer. Men Afghanistan er Indiens Formuur, en kjæmpemæssig Forskandsning, der af Naturen er opkastet foran Hindostans Porte. Tænke vi os en Bjergflade, omgiven mod Vest og mod Nord af Hindu-Kuh's Fjelde (de Gamles Paropamisus), der strække sig fra Oceanet og Mundingen af Indus indtil det himmelhøie Himalaya. Disse Fjelde sænke sig hurtigt i Skraaninger ned mod Norden indtil den lave Flade af Turan og gaae fra det slette Høiland over i Scinds Dal. Ti Millioner Afghaner beboe dette bjergfulde, frugtbare og skjønne Land, der gjennemskjæres af henrivende Dalstrøg og er i Besiddelse af det behageligste Klima i Verden. Afghanerne, et krigerskt Folk af turkomannisk Herkomst, adskille sig fra de øvrige tartariske Stammer ved deres Kjærlighed til Friheden og deres mere aristokratisk-militariske, end despotiske Samfundsforholde. Schahens Magt er temmelig indskrænket. En eneste Passage gjennem Bjerget Hindu-Kuh, den berømte Huulvei Hindu-Kusch, fører fra Turans lave Slette til det bjergfulde Afghanistan og videre til det rige Indien. Gjennem denne Huulvei ere alle Erobrere stegne op til Hindostan: Muhamed, Timurlang (Tamerlan), Nadir Schah. Dersom det nogensinde skulde lykkes Rusland, som nu har afsluttet et Forbund med Herskeren i Kabul, at underkaste sig Afghanistan, dette Indiens Brystværn, da vilde det i Sandhed blive truende og farligt for Englændernes Herredømme i Hindostan. Vi ere overbeviste om, at det let vil lykkes England at tilintetgjøre Ruslands nuværende Planer. Det vil sikkert samle en engelsk-indisk Hær ved Bredderne af Indus. — Kaukasiske Tidender melde, at Generalgouvernøren over Indien allerede er afgaaen til Pendschab. Denne Armee vil, ligesom i Aaret 1838, da Rusland truede Afghanistan gjennem Persien, trænge gjennem Bhotium-Passet; den vil, ligesom dengang Kandahar, bemægtige sig den som uindtagelig betragtede Fæstning Ghasni, Kabul og Herat, og staaende paa Toppen af Bjerget Hindu-Kusch, vil den uden Frygt oppebie de forenede russiske Hære og de tartariske Sværme. Storbritaniens mægtige Haand beskytter det herlige Indien mod Indfald af de vilde, efter Rov og Blod lystne tartariske Horder, den afvender fra dette blomstrende Land den truende Skjæbne af en Gjentagelse af Tamerlans blodige Daad .... Rusland veed, at Storbritanien kun kan blive dødeligt saaret i Indien og allerede længe har det tænkt der at bibringe det et dødeligt Slag. Allerede Peter den Store havde sine Tanker henvendte derpaa og sagde: Hvo der er Herre over Indien, er Herre over hele Handelsverdenen, og dersom han tillige indtager Konstantinopel, saa gjør han sig til Herre over hele Jorden. Keiser Pauls første Skridt i 1801, da han fra Franskmændenes Fiende og Englands Forbundne med een Gang blev Frankrigs Allierede og Storbritaniens Skræk, — var at foretage en Expedition mod Indien. Allerede var 30,000 Mand og nogle tusinde Kameler samlede i Orenburg, da Keiser Pauls Død i Marts Maaned samme Aar og et Forbund med England standsede Expeditionen.

Vi gjentage, at vi ere overbeviste om, at England vil afvende det fra Rusland mod Indien rettede Slag. Men alligevel vil Ruslands Forbund med Folkeslagene i Turan, Besættelsen fra Ruslands Side af Chiwa og Buchariet, de fortrinligste Handelspladse og Markeder for Mellemasien, og saaledes Herredømmet over hele denne Verdensdeels indre Handel — udøve en overveiende Indflydelse paa Mellemasiens Skjæbne og maaskee ganske omdanne den. Paa den anden Side ansees de Kræfter og den Hjælp for Keiserdømmet Rusland, som de krigerske og hærdede Horder i det uafhængige Tartari tilbyde, ikke for ringe. Omendskjønt Mange, som ikke nøie kjende de af Tartarerne og Mongolerne førte Krige, betragte deres Hære som Sværme, der kjæmpe uden Mandstugt og Orden, saa viser dog Historien om deres tidligere Indfald i China, Indien og Europa, ligesom ogsaa deres senere Krige, at disse fra gammel Tid krigerske Horder stedse og endnu i vore Dage have havt og endnu have deres egne strategiske Grundsætninger d. v. s. at deres Maade at føre Krig paa og deres Taktik er afpasset efter deres Troppers Natur og det Lands, i hvilket de føre Krigen. De kunne saaledes være en stor Hjælp for Udførelsen af de Hensigter, som Rusland har i Asien eller som Skjæbnen der har forbeholdt det. — Det er muligt, at Virkekredsen for den af Forsynet Rusland forbeholdte Mission ikke er i Europa, men i Asien ... Dog vare forhen de nu øde Sletter i Turan engang berømte over hele Verden ved deres Handel og deres Oplysning, Stæderne Samarkand og Baktra med en Befolkning af en halv Million Mennesker hævede sig midt i den frugtbare, rige Jordbund, og Oxus og Jaxartes fløde, bedækkede med Skibe, langs med de yppige og stærkt befolkede Strandbredder, som hos de Gamle fik Navn af Paradiset. Hvorledes det nu end vil gaae, under enhver Omstændighed er Ruslands tilsigtede Expedition til Indien og det med Regenterne i Turan og Afghanistan afsluttede Forbund skikket til at bringe den sig nærmende Krigs Flammer til at blusse op. Vi bringe i Erindring, at vi i Juni Maaned forrige Aar, da endnu Ingen tænkte paa Krig, fra vort daværende Opholdssted Warschau meldte, at Rusland gjorde sine Forberedelser til en kjæmpemæssig Strid og at det satte alle sine Kræfter i Bevægelse. I vor Korrespondents i December forrige Aar skreve vi, at det gjorde Forberedelser til et Indfald i Indien og at det i dette Øiemed bestræbte sig for at afslutte Traktater med Mellemasiens Folkeslag — at inden kort Tid de to mægtigste Stater i Verden: Storbritannien og Keiserdømmet Rusland vilde træde frem til en Kamp paa Liv og Død og at Kampen vilde udstrække sig over den uhyre Linie fra Archangel til Finland, Donau og Kaukasus og lige indtil Grændsen af China og det stille Hav. Denne Paastand syntes dengang, da endnu alle troede paa Opretholdelsen af Freden, at være en tom Drøm. Senere, i Januar Maaned dette Aar, meldte vi, at den græsk-slavoniske Befolknings Stemning i Tyrkiet var af den Natur, at der ved Russernes Overgang over Balkan vilde udbryde en græsk-slavonisk Opstand, som vilde forøge Vanskelighederne ved de vestlige Magters i og for sig allerede ubehagelige Virksomhed i Tyrkiet. Grækerne have paaskyndt Opstanden og ikke engang oppebiet Russernes Overgang over Donau ...

Vi minde kun af den Grund om Realisationen af alle vore tidligere Meddelelser, for at vore nu meddeelte Efterretninger om den orenburgske Armees Opbrud mod Chiwa og Buchariet, ligesom ogsaa om Ruslands Overeenskomster med Regenterne i Turan og Schahen af Kabul kunne finde mere Tiltro.

Den kongelige Glasmalerianstalt i München.

Blandt Kong Ludvig af Bayerns Fortjenester af Kunsten er den ikke den mindste, at han atter har vakt til Live den i flere Aarhundreder tabte Kunst at male paa Glas. Og dog vilde det med Kongens altomfattende Kjærlighed for de bildende Kunster i alle Retninger næsten kunne kaldes et Underværk, dersom denne gamle, ligesaa ærværdige som pragtfulde Kunst, der under de Aarhundreder, da den bestod, næsten udelukkende kun benyttedes til hellige, religiøse og høist sjelden alene til profane Øiemed, skulde have undgaaet hans skarpe og opmærksomme Øie. Førend vi imidlertid gaae ind paa en nærmere Udvikling af denne høist interessante Gjenoplivelsesproces, ville vi forudskikke nogle korte Notitser om Glasmaleriets tidligere Historie.

Spor af Glasmalerie paa Kirkevinduer finde vi allerede i det sjette Aarhundrede i Frankrig og et Aarhundrede senere i England, hvor det blev drevet af kunsterfarne Mænd i Klostrene, paa den Tid Sædet for al høiere Viden og Kundskab. Man maa imidlertid vel gjøre Forskjel mellem Glasfarveriet og det egentlige Glasmaleri. Det første lod sig nøie med musivisk at sammensætte brogetfarvede Glasstykker for at formilde Lyset i Gudshusene; senere kom man paa at indbrænde Omrids og Skygger. Man kan ikke skaffe historisk Visbed om naar og hvorledes dette først er skeet. De tydske Kunsthistorikere nævne en Munk Wernhe fra Klosteret Tegernsee i Bayern, der levede i Midten af det tiende Aarhundrede, som Opfinder, og ville have Glasmaleriet til en tydsk Opfindelse. Men det vil vel være vanskeligt at afgjøre, om Frankrig, England og Italien have erholdt Glasmaleriet fra Tydskland, eller om dette sidste Land har erholdt det fra et af de første, eller om Opdagelsen ikke, saaledes som det er Tilfældet med saa mange andre, er bleven gjort i forskjellige Lande, uden at Opdagerne indbyrdes have kjendt hverandre. Saameget er vist, at Kunsten allerede i det tolvte Aarhundrede var udbredt i Frankrig, England og Tydskland, da den hellige Bernhard af Clairvaux (1091—1153) allerede ivrer imod, at selv i Klostrene Glasmaleriet ikke bestandig blev anvendt til religiøse Gjenstande, men endog for at smigre Sandserne. Abbed Sugger af St. Denis (1121—1151) lod paa Vinduerne i sin Abbedkirke male Hovedbegivenhederne af Kong Philip den Første af Frankrigs Korstog, og han fortæller selv, hvorledes han bestræbte sig for at lade forfærdige Vindusruder og Glasflusser af meget kostbare Substantser med Saphirens, Amethystens, Rubinens og andre Farver, samt at han hidkaldte erfarne Mænd fra fjerne Egne, for at pryde Glasskiver med Malerier. Blandt disse saa man et Portræt af Abbeden selv, men et endnu smukkere af den hellige Bernhard. Kathedralkirken i Canterbury i England var allerede i Begyndelsen af det tolvte Aarhundrede berømt for sine Glasmalerier, og allerede i Begyndelsen af det trettende Aarhundrede var Glasmaleriet almindelig udbredt i England og blev her anvendt ikke alene i Kirkerne, men ogsaa paa Kongernes og de Stores Slotte, dog ogsaa her mest til religiøse Fremstillinger. Med Spidsbuestilen bleve Vinduerne i Kirkerne forøgede og forstørrede; jo mere og jo dristigere denne Stiil uddannede sig, desto mere forsvandt de Vægplader, paa hvilke man kunde ophænge Malerier og anbringe Fresker og Mosaiker. Som Erstatningsmiddel for den Prydelse, der til samme Tid skulde hæve den troende Mængdes Andagt og gjennem Øiet gjøre den tilgjængelig før Christendommens Lærdomme og Sandheder og levende vedligeholde denne, tjente nu Glasmaleriet. Billedlige Fremstillinger vare i Middelalderen, før Bogtrykkerkunstens Opfindelse, det Samme, som Bøger nu ere. De høie, slanke Vinduer vilde uden Glasmalerier heller ikke have svaret til det Alvorlige i den christelige Kirkes Charakteer. Denne forstyrrende Omstændighed kunde man imidlertid let hæve ved Glasmaleriet og alene ved dette gjengive den hemmelighedsfulde, ved det uvisse, brudte Lys frembragte Virkning i Kirkens Indre, som det allerede havde havt under de tidligere Bygningsformer ved det ringere Antal af Vinduer og deres mindre Aabninger.

I det fjortende Aarhundrede blomstrede Glasmaleriet almindeligt i Tydskland og i de paa Kunst og Industri rige Nederlande. Imidlertid leverede det ogsaa allerede tidligere herlige Værker. I Aaret 1128 gik kostbare Glasmalerier tilgrunde, da Domkirken i Salzburg brændte; efter atter at være fornyede, bleve de 1167 ødelagte ved en ny Brand. Ogsaa Regensburg var i det tolvte Aarhundrede i Besiddelse af fortræffelige Kunstværker af denne Art. Fortrinlige Malere søgte man overalt at drage til sig, og vi finde Egnen om Benediktbeuern (et gammelt Benediktinerkloster ved Foden af de bayerske Høifjelde) i det tolvte Aarhundrede opfyldt med Kunstnere; Gottschalk, Hartmann, Bernhard o. A. nævnes; Klosteret roste sig paa denne Tid af en betydelig Malerisamling. Dengang fandt man ikke let noget Kloster uden en Glasmaler, som imidlertid ikke stedse var Kunstner. Berømte ere de gamle Glasvinduer i Kølns Domkirke; de prange med de smukkeste Farver og Billeder; Vægge og Søiler skinne som de straalende Glasmaleriers Rammer. Mesterværker i det ophøiede Chor vidne om Kunstens Blomstring i det fjortende og femtende Aarhundrede; i Henseende til Farvernes Glands og Maleriernes Komposition, naaede de en høi Grad af Fuldendthed. Glasset forsvinder for Øiet som Objekt; det blev nu behandlet som et Stof, i hvilket Lysverdenen med hele dens underbare Skjønhed skulde aabenbare sig. Den høieste Blomstring for Glasmaleriet falder i Tydskland mod Enden af det femtende og Begyndelsen af det sextende Aarhundrede; berømte Kunstnere paa dette Gebet var fremfor Andre Medlemmerne af Familien Hirschfogel i Nürnberg. Jasques l'Allemand fra Ulm, en tydsk Dominikaner i Boulogne (ikke Bologna), som døde der Aar 1491 og endnu i det 18de Aarhundrede af Parisergildet blev æret som dets Skytspatron, leverede udmærkede Ting i Glasmaleriet; to tydske Kunstnere forzirede Vindusruderne i Toledos Kathedralkirke. De smukkeste Værker fra denne Tid, hvori Livligheden og det Ildfulde i Glasmaleriets Farver naaede det høieste Trin, finder man i den store og herlige Kirke St. Johan i Gouda i Sydholland. Adrian de Vreye, Thibaut (1599), Lambert af Noord, Dirk af Zyl, Klock, Kuffens og fremfor Alle Brødrene Crabet erhvervede sig Ry som Glasmalere. Først blandt de flamlændske Kunstnere nævnes Jan van Eyk, kaldet Johan af Bruges (født 1370), sædvanlige betegnet som den Kunstner, der først skal have anvendt det saakaldte Fluss ved Glasmaleriet. Sandsynligviis fuldkommengjorde han dets Brug og Anvendelse. Blandt de hollandske Malere i det 16de Aarhundrede beskjæftigede sig fornemmelig Lucas fra Leyden (1494—1533) med Glasmaleri, ligesom overhoved de fleste og mest udmærkede nederlandske og tydske Malere i denne Periode — man behøver kun at nævne Albrecht Dürer — ved Siden af Oliemaleriet befattede sig med Glasmaleri. Ogsaa i Frankrig blomstrede Glasmaleriet paa samme Tid; thi Pave Julius den Anden (1505—1514) lod to franske Dominikanere, Claude og Guillaume, fra Marseille komme til Rom, hvor de under

Rafaels Ledning og efter hans Kartons udførte Glasmalerier for Vatikanets Kapel. Broder Guillaume, som efter Claudes Død endnu malede mange Vinduer, døde 1537 i Arezzo.

Med Forfaldet af den gothiske Bygningsstiil, der som en Fornødenhed havde kaldt Glasmaleriet tillive, og den totale Omdannelse af Bygningsstilen og Bygningsmaaden ved Forandringen af den indre Luxus i Boligerne, til hvis Prydelse man fortrinsviis brugte Oliemalerier, traadte ogsaa Kunsten i Baggrunden og med den tabte sig ogsaa efterhaanden Kund-

Udstillingssalen i den kgl. Glasmalerianstalt i München.

skaben om de techniske Midler, saavel ved Tilberedningen af det farvede Hytteglas, det røde Overfangglas, som ogsaa af de forskjellige Glasfarver. Saaledes maatte nu Glasmaleriet, da det tabte sin offentlige Betydning, flygte fra det Nærværende og bedækket med Glemselens Kappe for lang Tid hvile i en Krog, thi næsten gjennen to Aarhundreder viser Historien

saagodtsom intet offentligt Tegn paa dets Tilværelse. Den voldsomme Omvæltning af Europas sædelige og politiske Tilstand mod Slutningen af det forrige Aarhundrede frembragte endelig en ny Bevægelse saavel for Livet som for Kunsterne.

Forkjærligheden for det Gamle, for det Nationale, som i Aarene 1813 og 1814 vaagnede i Tydskland, henvendte ogsaa Opmærksomheden paa Glasmaleriet. De herligste Levninger fra dets forrige Pragt og Blomstringstid vare vedligeholdte i stor Mængde; at forstaae deres Aand og atter føre dem tilbage i Livet var den næste Tanke. Neppe havde Trangens Stemme hævet sig, saa saa man hist og her fra et tilrøget Værksted den som tabt antagne Kunst at fremtræde for Dagens Lys. Vel vanziret og fattig, men dog kjendelig paa Beenbygningen, kunde der ikke være Tvivl om dens Komme. De første Forsøg paa at gjenopvække Kunsten vare imidlertid særdeles ufuldkomne. Der manglede Kjendskab og Midler. Dog havde man fundet det faste Punkt, hvortil Løftestangen maatte fæstes, og nu fattedes kun den sande Leilighed, for ved Brug at kunne styrke Kræfterne og gaae en større Udvikling imøde. Denne fandt man snart i den kunstelskende Kong Ludvig af Bayern. Ved hans Liberalitet blev i Aaret 1818 Borgeren i Nürnberg Sigmund Frank, der paa den Tid især udmærkede sig fremfor Andre ved sine Forsøg og Kundskaber i Glasmaleriet, kaldet og ansat som kongelig Glasmaler ved Porcellænsmanufakturet i München. Frank fortsatte her sine Forsøg og havde Leilighed til at udvikle sine Kundskaber, men han var forlidet dannet som Kunstner til at kunne opfylde høiere Fordringer. Endelig i Aaret 1826, efterat Kong Ludvig havde besteget Thronen, skulde en herlig Tid nærme sig for Glasmaleriet, da det atter med fornyet Glands skulde indtræde i Kunsternes Række.

I Høsten 1826 var det, at Kong Ludvig overdrog Kunstneren H. Heß i Rom at pryde Vinduerne i Bambergs Domkirke med Glasmalerier, hvilken Beslutning dog snart forandredes derhen, at Domkirken i Regensburg skulde restaureres istedet. Allerede i Aaret 1827 blev det første store Vindue forfærdiget i den Anstalt, der i dette Øiemed paa Kongens private Bekostning blev grundet i Porcellænsfabriken i München.

I Aaret 1828 blev et andet stort Vindu færdigt, hvilket indeholdt tre Afdelinger, nemlig i den mellemste Deel de tre hellige Kongers Hyldning og i begge Sidedelene Englenes Hilsen og Fremstillingen i Templet.

Dette andet Arbeide vidnede om betydelige Fremskridt. Derefter paabegyndte Anstalten sex større og mindre Vinduer, med Prydelser i Hvidt og andre Farver, ligeledes hørende til Restaurationen af Regensburgs Domkirke.

Disse Arbeider fulgte raskt ovenpaa hverandre, thi i Aaret 1829 var Anstalten allerede igjen færdig med et nyt stort for samme Sted bestemt Vindu, hvilket var det tredie med historiske Gjenstande prydede. Det indeholdt Johannes's Prædiken i Ørkenen tilligemed nedenunder i Omkredsens Forziringer staaende Figurer af de fire Kirkefædre. — I Aaret 1830 fulgte det fjerde store Vindu for det høire Skib i Hovedkrydshvælvingen i Regensburgs Domkirke. Dette fremstiller Slavernes Omvendelse ved den hellige Benno og indeholder i Sidefelterne Billeder af den hellige Ludvig, den hellige Wolfgang, den hellige Emmerans og den hellige Theresia. Disse Arbeider endte i Aaret 1831 med Udsmykningen af to Vinduer i Kirkens venstre Sideløb. Disse indeholde mellem rige Forziringer otte mindre Malerier af den hellige Stephans Liv. Den gjennemsnitlige Størrelse af de paa disse Billeder værende Figurer udgjør mellem fem og sex Fod, og alle Rum rundt omkring Billederne ere prydede med architektoniske Forziringer. Kartonerne ere ganske udførte i Opgavens Aand af Malerne Christopher Ruben, Prof. L. Schorn, J. Schraudolph og J. Fischer, og kunne regnes til det mest Vellykkede af, hvad der i den nyere Tid ere frembragt paa den christelige Kunsts Gebet. Den lutrede Smag og den strænge Konsekvents i Tegningen af Ornamenterne ved Max Ainmüller turde allerede da have vanskeligt for at finde sin Lige.

Den nye pragtfulde Kirke i Forstaden Au ved München skulde efter Kong Ludvigs Beslutning prydes med Glasmalerier; alle dens 19 svære Vinduer skulde give Fremstillinger af den hellige Jomfrues Liv. Arbeidet paabegyndtes i 1832 og i 1837 blev det syvende og sidste Chor-Vindu færdigt. I denne Tid var Anstalten bleven udvidet saaledes, at den kunde fabrikere de til dens Behov fornødne farvede Glastavler. M. Ainmüller lykkedes det at anvende tvende Farvestoffe til at frembringe forskjellige Farvetoner. I denne Tid havde Anstalten desuden leveret en Mængde mindre Arbeider. I de følgende fem Aar leveredes, foruden Fortsættelsen af Malerierne til Auerkirken, 14 store glasmalede Vinduer til en ny Kirke i Kent, og et Vindu for Isaakskirken i Petersburg med en 25 Fod høi Christusfigur. I Aarene 1845—1848 udførtes til Kölns Domkirke for Kong Ludvigs Regning fire Vinduer, der havde en Høide af 43 og en Bredde af 15 Fod. Anordningen af det Hele var Heß's Værk, men de farvede Kartons til Kompositionerne og Figurerne i Hovedafdelingerne af de tre Vinduer vare udførte af J. Fischer. Disse Vinduer ansees af Kunstkyndige for det fortrinligste og mest fuldendte af de Arbeider, Anstalten har leveret. I 1848 begyndte Anstalten, der tidligere endog havde givet noget Overskud, at gaae tilbage, og i 1851 maatte en Reorganisation foretages. Glasmaleriet vedblev at være en Statsanstalt, og Ainmüller, Heß og Faustner, der stilledes i Spidsen for samme, skulde nyde Løn af Staten, men denne skulde intet videre Tilskud gjøre. Anstalten nedsatte sine tidligere høie Priser og fik derover en Mængde Bestillinger, saaledes at den snart kom i fuld Virksomhed. Blandt dens seneste Arbeider kan nævnes 30 Vinduer med naturlige Blomster paa hvidt gjennemsigtigt Glas til Kongen af Würtembergs Lystslot „Wilhelma."

I Aarene 1844—45 blev der for Glasmaleriet opført en egen Bygning, bestaaende af tvende Hoveddele i Form af Parallelogrammer. Blandt dens indvendige Rum nævnes den store Udstillingssal, der er 44 Fod lang, 30 Fod bred og 48 Fod høi, og har mod Norden et 42 Fod høit Vindu, hvori de største Glasmalerier, Kirkevinduer o. s. v. kunne opstilles hele og holdne (se vort Træsnit; det opstillede Vindu er et af Regensburgerdomens.) Ved Væggene ere tre Gallerier anbragte. Smelterummet er et stort Værelse for Brændovnene, hvori Farverne indsmeltes i Glasset. Det rummer sex store og tre smaa Ovne af dette Slags. Glasset indskydes paa etslags Digellaag i Ovnen, hvori Glasmalerier af 30 Kvadratfod paa engang kunne indbrændes. Som Brændematerial benyttes Ved. Ovenover Smelterummet findes et stort Glasmagazin. Glasværkstedet er en rummelig Sal, hvori de for Glasmalingen fornødne Apparater findes. (Efter Illustr. Zeit.)

Storthinget.

Storthingets Møde den 5te. Præsidenten (Harbitz) foreslog, at et fra M. Thrane, Abildgaard m. fl. indkommet Andragende om at erholde 24 ß daglig i Forpleiningspenge for den Tid, de over 120 Dage have hensiddet i Varetægtsfængsel, skulde tilstilles Justitskom. og antydede, at det burde sættes i 1ste Kl., da der var Adskilligt, som talte for, at disse Mænd, der havde hensiddet saa usædvanlig længe i Arrest, fik Svar paa sit Andragende. Bagger foreslog, at Andragendet skulde blive at betragte som en Sag af første Klasse, hvorimod Stabell udtalte sig, da disse Folk, der havde givet sig af med at kommentere Grundloven, nok maatte vide, naar de skulde have indgivet Andragendet. J. Sverdrup udtalte sig for Baggers Forslag og fremhævede, at man maatte tage noget Hensyn til at man her havde politiske Anklagede og ikke almindelige Forbrydere for sig. Daa udtalte sig mod Stabell og fandt, at Storthinget burde her først fatte Beslutning efter en forudgaaet omhyggelig Overveielse i en Kommittee, for ikke at paadrage sig Beskyldning for Partihensyn. Ved Voteringen bifaldtes Baggers Forslag mod 17 St.

Dernæst foretoges Indst. fra Kirkekom. ang. Bidrag til Almueskolevæsenet af Oplysningsvæsenets Fond, ved hvis 3die Post der opstod en længere Debat om hvorvidt det for Tredielærer ved Askers Seminarium Hansen opførte yderligere Tillæg af 50 Spd. burde bevilges. Kom. havde, uagtet den erkjendte Hansens Kvalifikationer til et saadant Tillæg, af almindelige Grunde ikke indstillet dette Beløb til Bevilgelse, da Tredielærerne ved Seminarierne ikke antoges for slet aflagte i Forhold til de Kundskaber, man fordrede af dem. Under Debatten fremhævede Præst Sverdrup, at deslige Bevillinger af personlige Tillæg altid droge andre lignende efter sig. Ved Voteringen blev det af Thorne fremsatte og af Rektor Lange, Dieseth og Vorum m. fl. forsvarede Forslag om Tillæggets Bevilling forkastet med 49 mod 44 St.

Blandt de øvrige Bevillinger udhæves: med 52 mod 50 St. et yderligere Gagetillæg til Andenlærer ved Klæbo Seminarium, Ulstad, stort 100 Spd., og eenstemmig, efter Kommitteeindstillingen, Gageforøgelse med 50 Spd. til Seminarielæreren ved Hvideseids Seminarium. — Overeensstemmende med Gagekommitteens Indstilling er der eenstemmig bevilget Gage til en Expeditionssekretær ved Armeedepartementet med 1050 Spd.

Endvidere har Storthinget mod 3 St. bevilget 4,500 Spd. engang for alle som Bidrag for Interessentskabet for Dampskibet Dalegudbrand til Farbargjørelsen af Lougen Elv mellem Elstad i Ringebro og Harpebro i Froen, og som Bidrag for hiint Dampskibs Fart paa Indsøen Losna i 1855 og 1856 (eenstemmig) 200 Spd. aarlig i disse 2 Aar, hvorhos det har samtykket i det hiint Interessentskab tilstaaede Laan 1500 Spd., og i at den af Interessentskabets Direktion for Forskud af Staten udstædte Obligation paa indtil 1400 Spd. tilbageleveres Interessentskabet.

Af de i Marinebudgettet gjorte Indstillingsposter og derved fattede Beslutninger nævnes, foruden de tidligere anførte, følgende: Post 4. Gageringsplanen for Søkadet-Korpset bifaldtes med nogen Forandring, og 2460 Spd. bevilgedes ialt til dets Udgifter. (Efter Forslag af Baggerud bevilgedes ikke den opførte Løn til en Ordonants hos Korpschefen og en Medhjælper for Skolens Opsynsmand.) En Minoritet i Kom., bestaaende af Baggerud, Humlekjær og Skjerkholdt, havde til Posten knyttet det Forslag, at Regjeringen skulde anmodes om at tage under fornyet Overveielse om Udgifterne for Søkadetskolen kunne indskrænkes og navnlig om den i Lighed med hvad der i Holland og Sverige finder Sted, hensigtsmæssig kan forenes med Skolen for Landkadetterne. Baggerud og Skjerkholdt gik imidlertid under Debatten over til følgende Redaktion af U. A. Motzfeldt: „Regjeringen anmodes om at tage under fornyet Overveielse, hvorvidt Dannelsen af Officierer ved Søetaten kan foregaae paa en for Staten mindre bekostelig Maade end hidtil," i hvilken Form Forslaget bifaldtes mod 14 St. 5te Post. Til Værfternes Embedsmænd og Betjente var opført 13,660 Spd. eller 1496 Spd. 60 ß. mere end hvad forrige Storthing bevilgede, hvilken Forøgelse fremkom blandt andet ved større Udgifter (250 Spd.) til Almueskolen og ved Aflønning til en Garnisonspræst (400 Spd.). Beløbet bevilgedes paa et Par Smaasummer nær deels mod 3, deels mod 43 og deels mod 13 St., hvorved den hele Sum kom til at udgjøre 13,588 Spd. 24 ß. Af 6te Post bifaldtes Litr. a. at der til Indrulleringsetaten bevilges 5,962 Spd. 117 ß., hvorimod Indstillingspostens Litr. b. „Naar de i Frederikshalds, Bragernæs, Christianssands og Bergens Distrikter ansatte Indrulleringschefer afgaae, erholde de, der ansættes i de Afgaaendes Sted, i Gage 792 Spd. aarlig, hvorimod den nu bevilgede Gage tilligemed Kvarteerpenge bortfalder," blev forkastet mod 43 St. 9de Post bifaldtes saalydende: „a. Til Øvelsestogter for Marinens Officierer, Søkadetter og det faste Mandskab bevilges 25,000 Spd.; b. Til Stipendier for Officierer til at gaae i fremmed Orlogstjeneste 1600 Spd.; c. Til Forbedring i Aflønning for de Søindrullerede, der udkommanderes til Tjeneste paa Krigsfartøier under Orlogstogter, 1000 Spd.; tilsammen aarlig 27,600 Spd." Derefter bifaldtes eenst. 10de Post: „Til Udgifter ved Indrullerings- og Sessionsvæsenet bevilges 1,200 Spd. aarlig." 12te Post. Kommitteens Pluralitet havde indstillet: „Til Marinens Materiel bevilges: a. Til nye Krigsskibe og Fartøier, til Vedligeholdelse af dem, der nu haves, samt til Ammunition, Haandvaaben og Forraad af andet Krigsmaterial 190,000 Spd. b. Til nye Land- og Vandbygninger, samt til Vedligeholdelse af dem, der nu haves, 45,000 Spd., hvoraf dog Intet maa anvendes til Opførelse af nye Barakker eller Kaserne-Bygninger, tilsammen aarlig 235,000 Spd. En Minoritet, Baggerud og Bugge, vovede ikke at tilraade en større Bevilling til Marinens hele Material end 190,000 Spd. og antog at af denne Sum bør til det egentlige Krigsmateriel bevilges 150,000 Spd. Tvende andre Medlemmer vilde til hele Materiellet kun have bevilget 170,000 Spd. Baggerud udtalte sig imod de store og kostbare Fregatter og for de mindre Fartøiers Hensigtsmæssighed, Noget, hvorom Hagerup troede Storthinget ingen Mening kunde have, idet han derhos udviklede Grundene for den modsatte Anskuelse. Aall foreslog en Bevilling af 210,000 Spd. fordeelt saaledes, at under Litr. a. opførtes 170,000 Spd., under b. 40,000 Spd., hvilket Forslag omsider antoges med 54 mod 45 St. 13de Post: „Til Forsøg med Kanonstøbning af norskt Jern bevilges 666 Spd. 80 ß." blev eenst. bifaldt. 14de Post: „Til adskillige Udgifter bevilges 22,243 Spd. 100 ß." og 15de Post: „Til rentefri Laan til dem, som maatte attraae at bebygge Tomter, afgivne af Statens Jordeiendom ved Horten, udenfor den projekterede Enceinte, overeensstemmende med Storthingsbeslutningen af 10de Marts 1848, imod betryggende Sikkerhed og mindst 5 pCt. aarligt Afdrag, bevilges 2000 Spd. Endvidere bemyndiges Regjeringen til i samme Øimed, og under samme Betingelser at anvende de Afdrag, som indkomme i næste Budgettermin af de forhen til rentefri Laan bevilgede Summer". 16de Post: Til tilfældige Udgifter bevilgedes 2,457 Spd. 82 ß. Som 18de Post antoges: Paa Statsbudgettet for Terminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 bliver at opføre til Sømilitæretaten 380,000 Spd. aarlig (Indst. havde 408,000 Spd.)

Den 7de Juli foretog Storthinget Odelsthingets Beslutning ang. Uelands Forslag om Retsmænd, hvilken, som tidligere anført, gik ud paa, at Regjeringen skulde anmodes om at foranstalte det Fornødne til at der om muligt kan blive næste Storthing forelagt Udkast til en Proceslov, derunder indbefattet Indførelse af Juryer. Sverdrup foreslog, at Storthinget skulde nedsætte en Kommission bestaaende af 5 Medlemmer med 3 Suppleanter til at forfatte Udkast til en Straffelov i Rettergangssager, grundet paa Anvendelse af Jury, saa betimeligt, at samme kan blive forelagt næste Storthing, hvilket Forslag efter 4 Timers Debat antoges med 59 mod 44 St. Valget paa Kommissionens Medlemmer foregaar næste Thorsdag.

Storthinget har idag (den 8de) antaget Konstitutionskommitteens Indst. om at de fremsatte Grundlovsforslag om Statsraadernes Deeltagelse i Storthingets Forhandlinger ikke bifaldes.

Den 3die og 4de Juli behandlede Odelsthinget Indstill. fra Veikom. ang. den kgl. Propos. (og et af Repræsentanterne T. Knudsen, Schjerkholdt og A. Grave fremsat Forslag) til Lov ang. Flødnings- og Flodrensningsvæsenet. Kom.'s Pluralitet havde formet sin Indstilling omtrentlig overeensstemmende med forrige Odelsthings Beslutning i denne Anledning, medens Minoriteten havde foretrukket den kgl. Propos. Ved Behandlingen af Indstill. foretoges flere Forandringer deri (blandt Andet efter Forslag af Aall og Vig.)

Derefter forkastedes Lagthingets Anmærkninger til § 4 og § 6 i Brændeviinsudskjænkningsloven samt (med 55 St.) dets Anm. til § 20 i Lagrettesmændsloven (om Udskydelsesretten.)

Den 3die Juli foretog Lagthinget til Behandling Odelsthingets Beslutning om Bankens Hovedsædes Flytning. Rygh udviklede, hvor vel man havde befundet sig ved det Bestaaende, og hvor tvivlsomme Fordelene ved Forandringen vare, samt Centralisations Skadelighed, og foreslog derpaa Lovbeslutningens Henlæggelse. Ogsaa Schydtz, Bergsager og Børresen talte mod Flytningen, hvorimod Bergh, O. V. Lange, Hoelstad og Christensen talte for samme. Ved Voteringen antoges Ryghs Forslag med 14 mod 12 St. De, der stemte for Flytningen vare: Hilsen, Berg, (Medlemmer af Kommitteen) Hoelstad, Lange, Basberg, Daa, v. d. Lippe, Glückstad, Bergh, Birch-Reichenwald, Hansteen og Christensen; de, der stemte mod Flytningen vare: Schydtz, Koren, Harildstad, Børresen, Hesselberg, Bergsager, Neergaard, Kolbenstvedt, Rygh, Rolf Olsen, Schølberg og Sæter. Som Grund antoges: „Lagthinget finder de Betragtninger, der ere anførte mod Flytningen af Bankens Hovedsæde, overveiende, og deriblandt lægger man især Vægt paa den Omstændighed, at Banken under det Bestaaende har svaret til sin Hensigt, og at det ligger i saadanne Indretningers Natur, at man bør afholde sig fra enhver Hovedforandring, der ikke paakaldes af Nødvendigheden.

Odelsthingets Beslutning om Ophævelse af Voteringens Hemmeligholdelse i Høiesteret og om Forandringer i Loven ang. de Søindrulleredes Fart ere derimod bifaldte.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 23de Juni er bestemt, at Sundals Thinglag skal deles i to Thinglage, det ene bestaaende af Sundalens, det andet af Øxendalens Pstg.

— S. D. er foretaget Forandringer i Uniforms-Reglementerne for Christianssands Borgervæbning og for Byernes Politiembedsmænd og Betjente.

— Den i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af denne Maaned afholdte juridiske Examen har havt saadant Udfald: N. S. Brandt Darre, C. A. Gulbranson, S. F. Wennevold, P. E. Bredahl, J. H. Thoresen, T. J. Borch, F. H. Meydell, H. Steenbuch, G. E. M. T. Engelschøn og J. A. Schwartz erholdt Charakteren Laudabilis. C. C. C. Ruge, K. S. Poppe, V. J. Gloersen, H. J. H. Rasch, T. R. Hesselberg, W. T. Berbom, C. W. Sommerschild, T. Arup, W. Trampe, M. S. Petersen, A. H. Erlandsen. J. Andersen, G. R. J. Broch, A. Bochmann, M. Beer, G. H. Landmark og P. J. Haavind Haud illaud. og P. C. Hammersteen Bekvem.

— Kand. jur. H. A. Strand har under 30te Juni erholdt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (Smaalenenes Amt).

— Den 4de Juni gav Statholderen i Anledning af Kongens Fødselsdag en Fest paa Ladegaardsøen, hvortil Storthinget og Byens Autoriteter vare indbudne.

— Forrige Søndag gav det herværende Kunstberiderselskab et stort Hestevæddeløb paa Etterstadsletten, hvorved flere tusinde Tilskuere vare tilstæde. Tilstrømningen var saa stor, at uagtet Jernbanen gjorde flere Extratrain derop, kunde den dog ikke paa langt nær befordre alle anmeldte Passagerer. Da man skulde ned igjen, lod Trainet Passagererne (der havde betalt paa engang for Op- og Nedfart) vente i to Timer, hvilken Uefterrettelighed naturligviis vakte almindelig Utilfredshed.

Horten. Paa Kongens Fødselsdag var der strømmet en saa stor Menneskemasse hertil fra de nærliggende Byer og Nabosognene, at den om Aftenen, da den smukt anordnede Fest var begyndt, skal have beløbet sig til 2—3000.

Stavanger. Det er nu lykkedes at opdage Forøveren af Mordet paa Jens Byberg; det er nemlig en demitteret Slave, Even Olsen Tagholdt, som har havt en Medskyldig i den Myrdedes Tjenestepige. Som man formodede, udøvedes Mordet, for at Bybergs Penge siden kunde borttages.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Historiemaleren Prof. Sandberg er afgaaet ved Døden 72 Aar gammel.

England. Der er nu udfærdiget officiel Anmeldelse om at alle russiske Havne i Østersøen ligesom i det sorte Hav ere satte i Blokadetilstand.

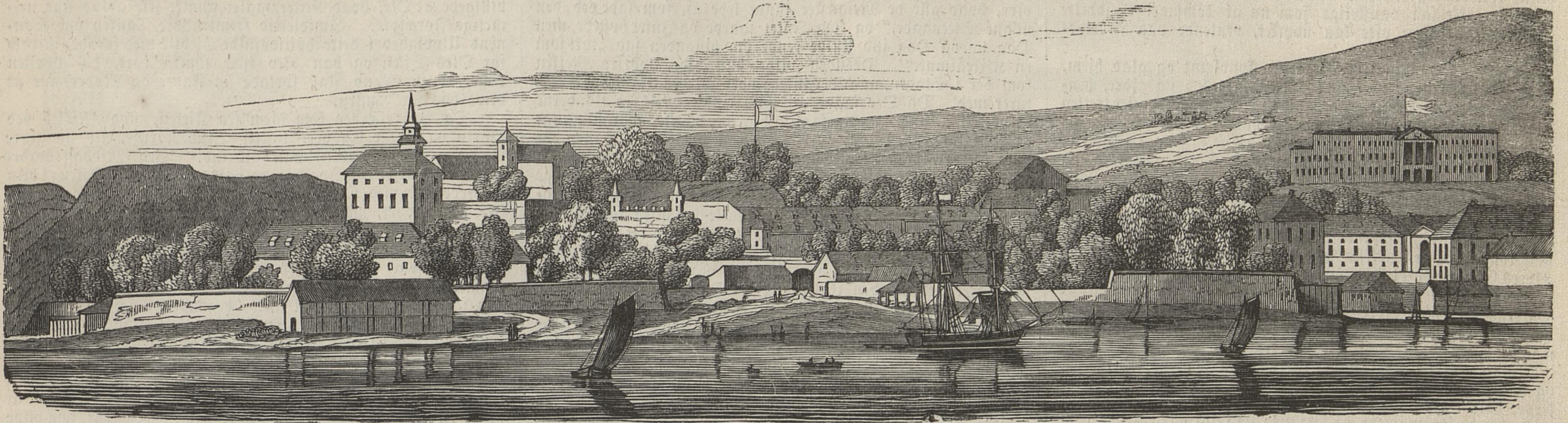
Spanien. I Spanien har en Militæropstand fundet Sted; Hovedmanden for samme er O'Donnel, der efter at have unddraget sig Ministeriets Forfølgelser, atter var vendt tilbage til Hovedstaden og der havde vundet tvende andre Generaler Dulce og Merino for sine Planer. Man søgte at overrumple Isabella paa Slottet Eskurial, hvor hun opholdt sig; men hun undkom, erklærede Landet i Beleiringstilstand og udsendte Tropper mod Oprørerne, hvilke da ogsaa allerede skulle være betvungne.

Rusland. De sidste Postdages Aviser have fortabt sig i Gjætninger om hvilket Svar Czaren vil give paa en af Østerrig tilstillet Note angaaende de tyrkiske Anliggender.

— Sir Charles Napier og Perseval Duchesnes have med deres Hovedstyrke nærmet sig Kronstadt paa 1¼ Miils Afstand.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 28. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 15de Juli 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold:

En norsk Bondefamilies Liv. III. — Jernbanerne i Nordamerika. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.—

En norsk Bondefamilies Liv.

III.

„Du kann tru, Mann, eg kom i rette Bilet up paa Sætre," sagde Oles Moder, idet hun tungt aandeblæsende kastede sig paa Stabben. „Kva Annat skull' Guten finne paa, enn fri til ho Marit Uppigard'n."

„Eg lyt nok skryfte paa'n noko, eg da, skal det bli' nokon Vend 'ti det," mumlede Jehans. Og saasnart Ole kom ind, foreholdt han ham ogsaa virkelig kort, men fyndigt hans gale Opførsel, og sagde, at det vilde være dobbelt utaknemmeligt, at gifte sig mod en Faders Ønske, der netop havde befriet ham fra Soldatertjenesten, da denne ellers vilde have skilt ham baade fra Hjem og Gjente. Moderen føiede til denne Irettesættelse: „Ja, tæk du naa Marit likevæl, saa vil inkje eg sjaa deg for mi' Dør meire." Ole taug og gik bort, da han altfor vel vidste, at Grunde og Indsigelser vilde være spildte.

Moderen, der havde mærket, at Taarer stode ham i Dinene, sagde, da han var gaaet, at hun nok troede, han nu var bleven „saaledes blødt," at han vilde slaae al den gamle Galskab af Hovedet.

„Kann vel hænde; men eg veit, at det er snøiggar sagt enn gjort, eg," bemærkede Faderen.

„De' kann Ingun tala med deg um Slikt; Folk sa' naa det au, at sjøl du ha' havt noko slikt Tulleri i Huvudet, før eg fæk deg."

„Tulleri, Kjæring?" indvendte Jehans hidsig, men fattede sig strax, og gjentog i en ligegyldig Tone: „Tulleri, Tulleri, aaja!"

Dermed var den Samtale endt.

Ole maa have fundet Anledning til at tale med Marit og gjentage Forsikringen om sin Kjærlighed. Idetmindste bragte gamle Berit hans Moder hver fjortende, ja endog hver ottende Dag Beretninger, der tydede herpaa, og hvilke fandt end yderligere Stadfæstelse i Rygtet forøvrigt.

En Dag langt ude paa Sommeren kom Berit til Berg og spurgte med en betydningsfuld Mine efter „Kjæringe' sjøl." Hun var ikke inde, men paa Staburet, hvor da Berit strax opsøgte hende. Efterat have seet ind i alle Hjørner og Kroge, for at overbevise sig om at Ingen var tilstæde, hviskede hun: „Eg hørte de' paa Dal idag, at de' ha' ligji tri Fante der, som ha' fortalt, at di ha' førre Natte ligji paa Vælde, for der ha' vore' ei Kjæring, som ha' talad me'n Hest'leitar, som ha' sagt de', at ei Budeie, som 'en fæk Mjølk sjaa, fortalte det, at Gjætarn hennas sa', at 'en ha seet ein Fyr um Sønda'n gaae ind i Selet til Marit, som saa ut fælt lik Ola."

„Jøssøs, kva seig' du? Saa strauk'en til Sæters, da eg trud'en skulde til Huvudkjyrkja aa høyre paa Overhøyringen der. Det er godt, eg veit detta. Du skal inkje ha sagt meg det for Inkje — her har du ei Fleskeskjinke."

Berit takkede og gik sin Vei, pønsende paa en ny Beretning af samme Storslagethed, siden den lønnede sig saa godt.

Ragnhild skyndte sig ind til Manden, for at fortælle hvad hun havde hørt og lagde til, at det nu var paatide at holde Udkig med at Ole hverken „seent eller tidlig" gjorde for lange Udflugter.

„Men Du veit væl, Ragnhild, at Ortøke' seig': Ho'er inkje god aa gjæte den Gjeite, som burte vil liggje," sagde Jehans.

Da nogle Dage vare forløbne, bragte Berit Budskab om at Ole igjen sidste Søndagsmorgen skulde være seet oppe paa Sæteren.

„Nei, Birit, eg ha sjøl i Laurdagskvæld haft Hæspa paa Loftsdøre', for Gutten lig, og heile Sønda'n va'n heime."

„Er de' inkje stort Glug paa Lofte'?" spurgte Berit med en polidsk Mine. „Aa jau, Katta kun' kansje smyge gjennom det. Men Du ska' faae eit Spikilaar, og fortæl meg saa sidan, kva Du høyre."

Efterat Marit havde gjort Buforen og var kommen hjem, blev hendes og Oles Kjærlighedsforhold mere og mere foruroligende. Just som Faderen derover mest pønsede paa et virksomt Skridt, blev den Lieutenant, han havde betalt saa durabelt for at Ole skulde gaae fri for Soldatertjenesten, „forsat," og den der kom i hans Sted, udskrev uden Barmhjertighed de tidligere oversprungne Mandskaber, forudsat at de ikke paany „smurte" (bestak) ham. — Jehans tænkte nu som saa, at det ikke var værdt atter at frikjøbe Ole fra Soldaterkjolen, da Soldatens punktlige Underordning mod de Befalende i Et og Alt og især den langvarige Fraværelse paa Exercitier turde medføre Lydighed ogsaa mod dem, som ellers havde at byde og raade, og bringe Forglemmelse og Ligegyldighed for alle ikke en-to-tællende Tilbøieligheder. Det saa desuden nu saa velsignet fredeligt ud, at det ikke var nogen Livsfortabelse „at tjene Kongen." Han gav derfor Kapitain og Lieutenant en god Dag — og ved næste Session blev Ole, som han forudsaa, udskreven til Soldat. Men hvad der var uforudseet var, at han blev tagen til det norske Livregiment i Kjøbenhavn. Og nu angrede Faderen strax, at han havde ladet det komme dertil. Men han sagde her som han pleiede: „I gjord Vend er ingun Ændring," og Ole maatte berede sig til Reisen. Moderen græd uafladelig flere Dage forud, da han skulde reise, saaledes at hun selv maatte forundre sig over, at hun dog kunde have den ustyrlige Gut saa kjær. Da Ole drog afsted, sagde hun, at det forekom hende som om han aldrig skulde komme igjen. „Aa jau, Mor," sagde Ole, „eg kjøm nok att, men eg trur det bli'r med sama Hog, som eg reise."

At han var fast bestemt i denne Henseende fremlyste ogsaa deraf, at han tog ind i Oppigaarden for sidst af alle i Bygden at sige Marit Farvel. — De overlagde nu, hvorledes de skulde faae Noget at høre fra hinanden, og fandt den eneste mulige Udvei hertil i at lære at skrive. Derimod opgjorde de ingen Beregninger med Hensyn til Adskillelsens Langvarighed eller den Magt, syv Aar har til at forandre det ungdommelige Menneskes Kind og Sind, aabenbar fordi de vare besjælede af hiin Kjærlighedens ubegrændsede Tillidsfuldhed, som ingen Geographi og ingen Almanak ændser.

Først efterat det tunge Farvel var sagt og Ole forlængst var borte, betænkte Marit, hvor let de nye Forholde, han kom i, kunde friste ham til at glemme hende, som sad der hjemme; men hun kunde dog alligevel ikke troe, at Ordsprogets „ude af Øie, ude af Hjerte" vilde faae nogen Bestyrkelse ved Oles Opførsel.

Ligesaalidt plagedes Ole, da han var kommen over til Kjøbenhavn, af Bekymringer i denne Henseende. Hans Tanker hang idelig ved Hjemmet og Marit, uden at fortabe sig i det uvante, brogede Hovedstadsliv. Hans første Bestræbelser gik ud paa at lære at skrive; han traf heldigviis en gammel Student, der var en Søn af hans Fødebygds forrige Præst, og som nu, siden Pengeunderstøttelserne fra Hjemmet forlængst vare ophørte, levede af at gjøre Leilighedsvers. Af ham fik da Ole den fornødne Underviisning, og drev det ved sit gode Nemme i en fjorten Dages Tid saavidt, at han kunde frakturere et Brev til Marit og til sine Forældre. Disse Breve sendte han med en af de faa tilbagevendende af de Nordmænd, der ved hans og de øvrige nye Rekrutters Ankomst vare forløste af Tjenesten, men hvilke nu som ellers næsten alle sloge sig til her, uden at tænke paa nogen Hjemreise, da de fleste under det lange Ophold vare komne ind i Forholde, der bandt dem til Kjøbenhavn, ja havde endog faaet gode Levebrød der. En af de tidligere Gardister, en særdeles vakker Karl, var saaledes bleven Hørhækler, havde vundet en fornem Jomfrues Hjerte og i Betragtning af sin Kone faaet et „kongelig" foran sin Haandterings Navn.

Ole fortalte, især i Brevet til Marit, meget omstændelig om hvor stort og gildt Alt var i Kongestaden, at Skibene vare saa store, at et eneste kunde rumme hver en Sjæl, der fandtes i hans Fødebygd, at Kirkerne vare saa lange som „fra Bergs-Ildhuset til Oppigaards-Loven" og havde Taarne saa høie som Rundhøpiggen, at Hofmændene og Officiererne vare saa forgyldte og glindsende som Solen, og deres Fruer klædt i bare Silke, saa det ved hver Bevægelse knasede og brasede, som naar man gik over en Bunke tørt Erteriis.

„Jøssøs, kor gildt de' er der da," sagde Marit ved sig selv, da hun læste Brevet, og hun fandt det nu næsten rart, at Ole ikke havde glemt hende i al den Herlighed. Men hvad der, foruden hendes ubegrændsede Tro til hans uforanderlige Sind, især beroligede hende, var hvad han fortalte om Kjøbenhavnerindernes Udseende. „Det kann vel Ingun bedaarast 'taa dei, som er kvite som Snjø, lel" meente hun.

Marit skyndte sig med at besvare Brevet — thi hun havde imidlertid ogsaa drevet det til at kunne skrive forstaaeligt, vistnok ikke for Forretningsmænd, men for Ole, der som Elskende allerede havde paa Følelsen, hvorledes selv de dunkleste Steder skulde udtydes. Men havde Ole især berettet om det Nye og Store fra sit nye Opholdssted, saa berettede hun derimod om alt Gammelt og Ubetydeligt fra Hjemmet, og det ikke blot forsaavidt det angik Mennesker, men ogsaa om Dyrene lige fra Brunen, som var solgt til Lie og derfra traaddest hjemad, til „Trofast," som fire Ulve havde deelt imellem sig lige ved Stuedøren.

Da Oles Brev til Forældrene kom frem, sendte Moderen strax Bud efter Ivar Skolemester, at han skulde komme og tyde det, thi vel var det i Fraktur, men det faldt hende ikke ind, at hun, som ikke var „brevsynt," skulde forstaae det. Hun stod taus og andægtig, lyttende til Ivars værdige Foredrag, der koldt som Sneefog lagde sig over det Læstes Hjertelighed; og da han henimod Slutningen læste om hvorledes Ole nu havde lært at skrive og at dette Brev var en Prøve paa hans Færdighed, brast hun af bare Glæde i Graad, og udbrød: „Den Guten, den Guten! der kan du sjaa, Ivar, um de' inkje er godt aa kunne skrive for Andre, enn Faut og Præst og Lensmann."

„Jeg indvilger," sagde Ivar noget slukøret, „at her maa haves in mente: item de Mandskaber, som staae ved S. T. Hans allerkongeligste Majestæts kongelige Livgardist-Regiment udi den kongelige Stad Kjøbenhavn."

Moderen ønskede bare, at Sønnen strax kunde komme hjem, og hun var nu vis paa, at naar han kunde skrive saa vakkert, var han ogsaa bleven forstandig nok til at slaae den gamle Galskab af Hovedet. —

Faderen meente dog, at det ikke var saa sikkert; den, som bragte Brevet, havde desuden fortalt, at han ogsaa havde havt et Brev med til Marit.

„Aa du Ola, du Ola!" udbrød Moderen rystende paa Hovedet, „det blir nok længe, før du tæk Vet aatt deg, kor eg masar — det seer eg naa."

Ikke destomindre gjorde Faderen med det Første, hvad han kunde for at faae Ole hjem, men Alt var forgjæves, da de bestikkelige Officierer ligesaalidt kunde redde den, der ikke hørte til deres Regiment, fra Soldaterkjolen, som Wittenberg-Præsten kunde „fribanke" Pengelars fra Fanden, hvem han havde forskrevet sig til.

Imidlertid fandt Ole sig mere og mere tilrette i sin nye Stilling. Det forekom ham vel i Begyndelsen noget „kalltokad" at staae paa Post i de mørke Nætter, og naar han fjernt syntes at øine sorte Skygger snige sig forbi, tænkte han altid paa Paul Sjersant, der havde forsikret, at i hans Tjenestetid gik Fanden selv uden mindste Undseelse omkring paa Voldene og blistrede og saa paa Gardisternes Geværer. Men snart tabte dette natlige Skildvagtsliv sin Uhyggelighed, og han holdt det ud, uden at frygte hverken Aander eller „luskende Lieutenanter," ja han blev snart saa modig, at om Fanden havde kommet, havde han ligesaalidt kunnet passere uden Feltraab, som Oles egen Lieutenant, der i en mørk Vinteraften, for at føre ham i Ulykke, gjorde et saa haardnakket Forsøg, at Ole først fik tvunget ham tilbage ved at lægge an. Saa skildvagtlig streng kunde han være, selv medens han stod og tænkte paa Marit — og at træffe ham i andre Tanker var næsten ugjørligt. En paa Post idelig tænkende Skildvagt, som Ole, vilde uden Kjæreste at tænke paa, have tænkt Tanker nok til at fylde hele Bind med og altsaa blevet en stor Philosoph; men det kunde nu Ole ikke, da hans Tanker blot dreiede sig om een Gjenstand eller rettere indskrænkede sig til Løsningen af et eneste Problem: hvorledes havde nu Marit det, medens han stod der, hvilket idelig gjentoges i voxende Omfang. Hvor dygtig hans Indbildningskraft end var til at føre det Fraværende for Øie, formaaede den dog aldrig at bringe saa fuldstændig Besked om Marit, som han ønskede, og derfor begyndte han idelig forfra. Stjernerne kunde han ikke benytte som Meddelersker eller undergive Forhør angaaende Marit; thi for det første var han for ubelæst til at falde derpaa, og for det andet havde han, ved at ville gjøre astronomisk Brug af de kjøbenhavnske Stjerner, forlængst opdaget, at disse vare heel forskjellige fra hans Hjems. De holdt sig fornemme høit oppe over Menneskene, medens Hjemmets Stjerner gik saa lavt, at de skjulte sig bag Spiret paa Loftstaget, og desuden gik hine i en saa fornem Uorden, at man aldrig af dem kunde slutte, hvor mange Klokken var, ikke at tale om, at nogle af de anseeligste reent manglede, hvilket var saa rimeligt her sydpaa, hvor jo Stjernerne, saasnart de saae sin Kans, løb sin Vei nordover lige til Dovre og nødte Stjernekigerne til at sætte paa Jagt efter dem. Han kunde godt erindre, at medens han var Barn, havde en saadan Stjernekiger fra et Land langt i Syd „gjætet bort en Stjerne," og da han nu ikke kunde gjøre Almanakker med en Stjerne for lidet i, maatte han skynde sig nord til Norge, hvor han havde faaet spurgt den havde taget Veien hen, og først da han kom op paa Dovrefjeld, fik han fanget den; for den var da bleven saa træt af Marschen, at den maatte hvile ud ved Jerkind, og nu bragte han den i et sort Silketørklæde tilbage til dens Plads.

Da Ole havde ført dette Gardistliv i to Aar, blev han paa Grund af sin brave Opførsel og sit fordeelagtige Ydre „Ordonants" hos en af Regimentets høiere Officierer, der var en Nordmand og som ung Lieutenant havde været „i Kvarteer" hos Oles Forældre. Officieren fandt snart, at Ole ikke var en almindelig Soldat, og erkyndigede sig om hans Forholde. Da han mærkede hans Længsel efter Hjemmet, var han ham behjælpelig i at faae Tilladelse til at stille en Anden, der da naturligviis maatte betales godt for Overta-

gelsen af Tjenesten, og saaledes stod det ham frit for strax at vende hjem. Men da han havde modtaget et Brev fra Marit, hvori hun fortalte, at Mikkel og Brit vare „gangne" fra den Gaard, de havde bygslet, faldt det ham ind, at han burde forsøge at faae bygslet Gaarden, for med sin udkaarne Brud at kunne „sætte Fod under eget Bord," saasnart han kom hjem; dette fandt han saameget nødvendigere, som han nok kunde indsee, at der vilde „ligge et farligt Huus" hjemme, om han skulde blive der, uden at give slip paa Marit. Officieren gav ham de fornødne Raad med Hensyn til Bygslingen, og denne lykkedes da lettelig. Overhovedet var det dengang paa langtnær ikke saa vanskeligt som nu at komme i Besiddelse af Jord, da denne ofte laa udyrket, ventende paa Arbeidshænder.

Og nu kan man troe Ole reiste skyndsomt og glad hjem. Men om han end skyndte sig saameget, det lod sig gjøre, hengik der dog paa Grund af den Tids slette Færdselsgreier tretten Uger til Reisen fra Kjøbenhavn til hans Fødebygd.

Det var Juleaften, han naaede denne. Paa en Gaard, han gik forbi, stode alle voxne Mandfolk, som der fandtes, og huggede ufortrødent Jule-Ved. Laget var allerede saa stort, som hele Vinterveden hos Majoren nede i Kjøbenhavn, syntes Ole, og dog skulde det Hele brændes op i Julen — ja, da kunde man først sige, „at Julen havde Noget paa sig." Da han kom forbi den usleste Huusmandshytte under hans Forældres Gaard, holdt Konen paa at sætte Kornbaand til Spurvene op i Barkosten. „Nei, naa ha' eg da vore' tri Jule' i Kjøpenhamn, men alder saa eg eit Band sætt ut for Spurvom lel, kor mykjy Kod'n de' er der. Eg seer naa, at det rigtogt va' ei gu'naadslig Juul dernere."

Oppigaarden, hvor jo Marit var, laa først paa Oles Vei, og han maatte da see ind om der, inden han gik hjem. Kirkeklokkerne, hvis klare Metaltunger havde forkyndt Festens Komme, vare allerede forstummede, og Maanen stod klar og venlig mellem Liderne, udbredende et festligt Skin over den knirkende Snee. Da Ole med fordoblede Skridt nærmede sig Oppigaarden, fik han Øie paa en Kvindeskikkelse, som stod paa Korsveien ved Tørkestuen, sandsynligviis for i denne høitidsfulde Stund at „lytte" til Aandeverdenens Fremsagn for det kommende Aar. Det var Marit. Saasnart hun saa Ole, faldt det hende ind, at Aanderne vilde drille hende, og blev noget bange; da han nærmede sig hende og nævnte hende ved Navn, var Frygten forsvunden, og hun ilede ham imøde. Glædesudbrud over hans Gjenkomst og Spørgsmaal om hvorledes det gik til, at han saa uventet kom tilbage, og om hvorledes han havde havt det i den lange Tid, han havde været i Byen, verlede saaledes med hinanden, at der ikke kunde være Tale om nogen Forklaring, før de kom ind i Stuen. Her sadde Marits Sødskende rundt om det flammende Baal, hvorover Melkegrynsgryden putrede, for at tørre sit lange gule Haar efter Julevasken. Marits Moder var saagodtsom færdig med Paaredselen af Bordet, hvor Skrivarbrøds- og Rumbrødsstabber og Vørterkagetaarne thronede i en zirlig Orden. Manden var just ifærd med at nedtage Storstiletpsalmebogen fra Høisædeshylden for at læse „Texten," inden man gik tilbords.

„Men i Jesu Navn, er det saa langfærdande Folk ute i Kvæld au da?" udbrød Konen i Forundring, da Ole traadte ind. „Ell' drøyme eg kansje," vedblev hun, stirrende paa ham. „Nei, det er vel deg Ola, likevæl?" Da Ole havde bragt hende til Visbed herom, bemærkede hun, idet hun skjelmsk henvendte sig til Marit: „Saa gjek Du da inkje faafængt ut paa Korsveigen denna Julkvæld'n, for aa ly'e um Ola skulde komma att, nær du kjøm me' om sjøl med det Sama."

Marit rødmede og skulde just til at gjøre Indvendinger herimod, da hendes Fader med Psalmebogen under Armen rystede Oles Haand med et hjerteligt „Velkomin," og strax dreiede Samtalen hen paa Gardistlivet dernede i Kjøbenhavn, hvilket han kjendte af egen Erfaring, og udfrittede ham tillige om hvorledes det hang sammen med hans uventede Hjemkomst. Ole fortalte da Alt i muligste Korthed under sin tilkommende Svigerfaders idelige Bemærkning om, at „rigtogt saa var det den Gang eg laag dernere au Du." Ole endte med at, han havde bygslet Myre, hvorover der blev en almindelig Glæde i hele Familien, og Moderen syntes for hun vilde sige: „Au jau, saa ha' da Ola og Du Huus yvir Huvudet, saa ber Du gjiftast snart."

Saasnart der blev et Stunds Samtalen, sagde Konen, at nu fik man nok spise, skulde ikke Børnene sovne fra Maden, og spurgte Ole, om han ikke ogsaa vilde tage tiltakke med hvad Huset formaaede. Dette kunde Ole paa ingen Maade, sagde han, da han ikke vilde forsømme at forøge sine Forældres Jule-Glæder med den behagelige Overraskelse, hans pludselige Hjemkomst vilde være for dem. Han ønskede Alle en glædelig Juul og gik. Marits Moder „saa ud" efter ham, som brugeligt er, naar en Fremmed gaar bort, enten for at slippe den Bortgaaendes mulig tilbageslæbte Vardøgle efter ham, eller for at give ham Anledning til at maalbære, hvad han ikke i hele Familiens Paahør kan have fordristet sig til at komme frem med. Efterat et Par Bemærkninger om det vakre Maanesskin vare gjorte, tog Ole frem en Pakke, hvori han sagde der var lidt Julestabs til Børnene, men som han nær havde glemt at levere. Derpaa gik han. Pakken indeholdt et Gyldenstykkehuetøi, som Konen strax maatte være til hende, et Silketørklæde, som bestemtes for lille Kari, Marits Søster, en ABC med Billeder i, som tilskjendes den lille Imbert, og endelig et rødt Bombasinstjoletøi, som Alle sandt maatte være til Marit. Da Alt var beseet, gjorde Konen en Bemærkning om, hvor forandret Ole var bleven i Byen: Trøien ganske forskjellig, ingen Rodhue, Gevær og ditto andet Sving, og Alt saa net og gildt; havde han været en „staut" Karl før, saa var han nu bleven endnu stautere. Deri vare Alle enige, undtagen Marit, der hvad Forandringen angik fandt den heel grunløs. Ole var ganske den samme, som dengang han reiste, og hun paaberaabte til Bevis herfor, at lille Imbert, der dengang kun var tre Aar gammel, nu strax havde gjenkjendt ham. Men da Moderen ivrig forsvarede den modsatte Mening, fortalte Faderen, for at forebygge enhver Kiv, Historien om John Gardist. Da han blev udkommanderet, var han forlovet med den vakreste Gjente i Bygden. Han blev borte i ti Aar, deels i Kjøbenhavn og deels i Sverige, og imidlertid havde Folk fundet, at hans Gjente var bleven gammel og bleg. Men John gav Folks Mening en god Dag og svor ved tusinde svenske Djævle paa, at hans Gjente i den lange Tid, han havde været borte hverken var bleven en eneste Dag ældre, eller et Gran blegere, end da han reiste.

„Aa ja, det er naa ofte saa, at slike Folk trur ag sjaa bedre enn Andre, um dei er reint blinde," bemærkede Konen. Derpaa gik Alle tilbords.

Ole kom hjem til sine Forældre, just som ogsaa de skulde sætte sig tilbords. De modtoge ham, som man nok kan vide, med den største Glæde og Forundring. Moderen „snakkede reent over sig af bare Glæde," og fik det uendelig travlt med at forhøble den store Overflod af Mad, der allerede var opbynget paa Bordet; hun havde gjerne sat frem alt det Gode, der fandtes paa Stabur og i Kjælder, hvis Bordet havde været saa stort som Villien. Men det sagde stop, og en Surbrødstabbel foer hid og did, hvorover Ivar Skolemester, der i Forbigaaende sagt holdt Juul her, gjorde den bibelske Bemærkning, at en fortsat Opstablen vilde medføre en Rullen af askebagede Bygbrød, lig den i gamle Dage „i Gideons Dal." Men Moderen meente paa sin Viis, at der nok kunde behøves en god Deel, for Ole maatte da være svært sulten, siden han ikke havde spist Juul paa to Aar.

Under Maaltidet havde Ole sin fulde Hyre med at besvare alle de Spørgsmaal, der gjordes ham. Moderen vilde vide, hvad alle de Mennesker kunde leve af, som sade ved „den nøgne Steengade," og som Intet saaede og Intet høstede, men Dag ud og Dag ind skulde rende om hinanden saa „tykt som en Kirkealmue." Desuden vilde hun vide, hvorfra Melken kom der i Staden, naar der intet Foder avledes til at føde Kreaturer med. Da Ole sagde, at man kjøbte Melk fra Bønderne deromkring, kunde hun ligesaalidt begribe, hvorfra man fik Penge at kjøbe for. Men Ivar forklarede hende den Sag. Han havde hørt, at man dernede trykte saamange Penge, man vilde, i et eget Huus, som kaldtes Rigsdalernes Banque, og at disse Penge uddeeltes til Byens Folk for at de derved kunde komme i Hænderne paa Landsfolket. Men saa maatte han igjen for sit Vedkommende udbede sig en Oplysning, om hvorledes det egentlig gik til med Trykkervæsenet, da en trykt Bog var saa billig, at det ikke lønnede sig at frakturere den efter, og var ovenikjøbet langt mere greistilet end den frakturerede. Da Ole havde forklaret den Sag saa godt han kunde, vilde Ivar vide, hvormange Børn en Skolemester havde under sig og hvorledes Kirkerne dernede saa ud. Om det Første vidste Ole intet Synderligt at sige, men desto bedre Besked kunde han give om Kirkernes Størrelse og Pragt. Hvor Alt blev saa stort og gildt, at Moderen korsede sig, gjorde imidlertid Ivar den Bemærkning, at det var Tant og Krønike, thi det overgik Jerusalems Tempel, og stred altsaa mod Bibelen selv, som sagde, at dette var det herligste og prægtigste Gudshuus under Solen. Oles Fader vilde vide, hvorledes Kongen levede og om der var Von til Krig igjen med Svensken, og Mindste-Ole om der var Nogen, som gjorde vakre Træheste, hvor han havde været, og Lars Huusmand, der kunde landbøte (flikke) Sko, spurgte „Fremman'karen" om hvad Folk af hans Haandtering tjente nede i Kongens Kjøbenhavn. Kort sagt, Enhver vilde vide Noget om hvad der laa ham nærmest.

Først da man skulde gaae fra Bordet, savnedes Hans Gaardsgut; men i det Samme Huusmoderen undrede sig over, hvor han var bleven af, styrtede han ind dødningebleg. Da han var kommet sig lidt efter den oprørte Sindstilstand, hvori han aabenbar befandt sig, fik man ud af ham, at han af Nysgjerrighed efter at vide, om nogen af Husets Folk skulde døe før næste Juul, havde gaaet baglænds mod Stuevinduet og med Hovedet bøiet bagover Skuldrene kiget derigjennem, og da seet sig selv at sidde hovedløs ved Bordet mellem de Spisende. Ivar, der selv troede Adskilligt udenfor sit Fadervor, kaldte dette Syn en Indbildning og søgte at trøste Staklen ved at udtyde det som en Paamindelse til ham om hvilken Hovedløshed det var at forsømme sin gode Julekvældsmad for at see efter Noget, man aldrig kunde see. Men det var forgjæves, og Hans sagde, at han vilde leve og døe i den Tro, at han ikke oplevede næste Juul.

Da Ole i Julen gjorde et Par Besøg i Oppigaarden, kunde hans Moder slutte, at han endnu havde Marit i Tankerne, og derfor holdt hun Tjuganddagen, da Helgen var tilende, en skarp Præken for ham over den gamle Text, „at han maatte tage Vet til sig." Ihvorvel hun kom mere og mere til Vished om, at det er en ugjørlig Sag at præke „Kjærlighedsgriller" ud af Folks Hoved og Fornuft ind igjen, opgav hun dog ikke for Fremtiden sine Forsøg, og Ole blev snart saa kjed deraf, at han med stor Længsel imødesaa Vaaren, da han var fast besluttet paa at forlade Hjemmet, og føre sin Elskede som Brud til den Gaard, han havde bygslet.

Lidt over Paaske var allerede Alt forberedt til Bryllup i Oppigaarden. Der var brygget og baget, slagtet og skuret. Ole flyttede til Myre, hvor der var tomt og forfaldent, og begyndte at „retsleide paa Et og Andet," og Mikkel blev sendt ud paa den ene og Ivar paa den anden Kant for at indbyde Naboer og Paarørende indtil Tremenninger til Bryllups. Hvor de kom til Brudens Slægtninge, blev Indbydelsen til at deeltage i „Ole Jehanssøns og Marit Imbertsdatters Hæders- og Glædesdag" modtagen med Forekommenhed, og de fik Løfte om at Alle skulde indfinde sig, „som komme kunde og Leilighed havde." Men af Brudgommens Slægtninge fik de kun til Svar, at „det var Vaaronnleite, saa de troede det fik staae ihop med Gjæstebodet" (at de maatte lade det fare.) „Men eg kann naa seigja dei det, eg," sa' Mikkel, naar han fik sligt Svar, „at dei ha vore' i laakare Lag, enn detta blir." Skolemesteren bemærkede i lignende Tilfælde, at han maatte sammenligne denne Udflugt med det Svar, „som gaves hine Udsendinge, der indbøde til Kongesønnens Bryllup," og spaaede, at naar de hørte, hvor godt de Folk havde levet, som han nu vilde indbyde fra alfare Veie og Stræder, skulde de af Harme bide sig i Fingrene.

Til Oles Forældre gik begge Bjodarne sammen. Men baade Fader og Moder sagde reent ud nei, at de ikke vilde være med i Brylluppet, og Moderen bad endog hilse og sige: „Me vil inkje vita Noko taa detta Gjæstebodet, me."

„Au jau, dei ska' da høyre de' lel, saasannt de' finst Krudt og Byrsor i Gard'n," sagde Mikkel. Ivar begyndte „at lægge lidt ud," om ikke at lade Vreden gaae ned over sit Hoved, men tabte Lysten til at fortsætte, saasnart Bergskjæringen saa paa ham med et vredt Øiekast.

Men om end Oles Slægtninge vare „for store paa det til at være med i Brylluppet," saa kom der alligevel Folk nok til dette, som Mikkel bemærkede, efterat han som Kjøgemester havde faaet alle Stuens Bænke fulde af Gjæster. Folk bar ogsaa saa vakre Sendinger med sig baade af Smaabrød, Flesk, Smør og Ost, at det var at forudsee, man maatte ture længe for at gjøre Ende paa det Hele.

Efterat Mikkel og Ivar (der ogsaa var Kjøgemester) Bryllupsmorgenen længe havde gaaet flittigt „omkring med Dunken," forkyndte Kirkeklokkerne, at det var paatide, at bryde op. Brudekonerne førte da Bruden ned fra Loftet, hvor hun var bleven pyntet med det bedste af Familiekisternes Forraad af gammel og ny Stads. Alle maatte beundre hende, den Ene for hendes Skjønhed, den Anden for hendes vakre røde Stak, den Tredie for de „skraamande" Silkebaand, hvilke Ole havde medbragt fra Kjøbenhavn, og Ivar satte Kronen paa det Hele ved at forsikre, at da Isaak „med Guldring i Øret og Armebaand tvende modtog Rebekka af Tjenerens Haand," fik han ingen vakrere Brud end Ole nu.

Under Bøsseknald og Skrald brød Brudefærden op. Det var et vakkert Skue, da den drog ind i Kirken. Mikkel stod udenfor Kirkegaardsporten og knaldede med sin stærkladte Rifle saaledes over de Forbidragendes Hoveder, at der fløi dem „Top i Ørene." Paa en Liigsteen lige ned ved Porten saa man gamle Berit, der med sin Datterdatter ved Siden, yderst opmærksomt iagttog Følget for at kunne give Bergskjæringen en nøiagtig Beretning om hvorledes Alt gik til. Ivar Skolemester, Peer Klarinetblæser og Hans Spillemand stode ved den gammeldags udskaarne Kirkesval, disse musicerende, Ivar klokkerbukkende med Hatten i den ene og Ølkanden i den anden Haand og opmuntrende til at gaae ind. Bag Brudeparret gik Brudens bedagede Forældre og derefter Slægtninge og Naboer, Brudepiger og Brudekoner, om hinanden. Præsten holdt en vakker Brudetale idag. Han havde ingen personlige Snert hverken til Brud eller Brudgom — for han billigede at Ole, hvad Giftermaalet angik, ikke adlød sine urimelige Forældre. Imidlertid fremtraadte Tanken om Sønnens Ulydighed i dette høitidsfulde Øieblik med fornyet Styrke for Oles Sjæl, og han blev især synlig rørt, da Præsten læste, at en Mand skal forlade sin Fader og Moder, for at blive hos sin Hustru.

Da Brudefærden kom hjem fra Kirken, stod Mikkel ved Døren og nødte Enhver, ligetil Brudepigerne, til at gjøre Besked i Støbet, inden man gik ind. Ved Middagsbordet kappedes Mikkel og Ivar i „at holde Taler over Fisken;" hiin krydrede sine med sit drøie Vid, der trods hans slette Forfatning ikke var uddøet, medens den anden paa de nærværende Forholde anvendte Stumper af Skriftens Ord paa den pudseerligste Maade uden selv at vide det. Anden Bryllupsdag steg Mikkel op paa Bordet og holdt en Tale til „Store og Smaa, Gamle og Unge, Fattige og Rige, Gifte og Giftefærdige," hvori han forkyndte, at man nu skulde begynde at dandse med Bruden, og bad dem alle betænke Brudeparrets Mangel paa hvad der behøvedes til at sætte Bo, til at bide og brænde, og opfordrede Alle til at bøde herpaa ved at give i Skaalen hvad Leiligheden tillod. Opfordringen blev efterkommet med saadan Gavmildhed, at Mikkel fandt sig beføiet til paa „Parrets Vegne" at holde en tredobbet Takketale, hvori han lovede Alle, som vilde gifte sig, Gjengjeld. Fjerde Dag brøde Gjæsterne Laget, og de Nygifte toge til Myre.

Jernbanerne i Nordamerika.*)

Den Fremmede træffer ikke paa Noget i den nye Verden, som er mere skikket til at opvække hans Forbauselse, end den Hurtighed hvormed og den Udstrækning hvori alle denne sindrige og fremadskridende Tidsalders Forbedringer der blive anvendte til det selskabelige Livs forskjellige Formaal. Vore Frænder paa den anden Side af Atlanterhavet ere ingen Drømmere, de ere hurtige i at anvende; Hvadsomhelst der er baade nyt og nyttigt optage de strax og anvende det overeensstemmende med deres Forholde og Fornødenheder. Ikke heller er deres Efterligning slavisk; den begynder i ædel Væddestrid og ender ikke sjelden i heldig Medbeilen.

Det var at forudsee, at Jernveiene ikke længe kunde med Held blive anvendte i England, inden de i stor Udstrækning bleve anvendte ogsaa i de Forenede Stater. Vare Fordelene af et saadant Samfærdselsmiddel iøinefaldende med Hensyn til England, maatte de være det i endnu høiere Grad med Hensyn til Amerika, naar man tager i Betragtning ei alene den Afstand, ved hvilken dets vigtigste Stæder ere adskilte fra hverandre, men ogsaa de ringere Midler til Samfærdsel mellem dem, som der finder Sted, hvor de ere saaledes beliggende, at Dampskibe ikke kunne fare mellem dem. Forinden Jernbaner bleve indførte i Nordamerika, vare Kanalerne de eneste tjenlige Samfærdselsmidler mellem saadanne Steder, som hverken laae ved Kysten eller Søerne eller ved Bredden af store Floder. Den største Hurtighed, hvormed man reiste paa disse Kanaler, oversteg sjelden fire Mile i Timen**), saa at, dersom man skulde gjøre lange Reiser paa dem uden at tage Skade paa Helbreden eller uden altfor stærk Riven og Sliden i Befordringsværket, kunde de ikke fuldføres uden med store Bekostninger og stor Tidsspilde. Alt dette bidrog til at gjøre Afstanden ligesaa meget til en Forbandelse for de Forenede Stater, som den siges at være det for Rusland; og det er ikke at undres over, at vore foretagelsesdygtige Slægtninge ivrigen førte sig denne Opdagelse til Nytte, eftersom den for Reisende ikke alene i høi Grad vilde formindske Omkostningerne, men ogsaa spare megen Tid ved næsten at afskaffe Afstanden. Desforuden have Amerikanerne altid været et til Bevægelse særdeles hengivent Folk, saa at, idet Indførelsen af Jernbaner var en velkommen Begivenhed, Alt forenede sig i at fremskynde deres udbredte Anvendelse i de Forenede Stater.

Den Udstrækning, i hvilken Jernbanesystemet allerede har udviklet sig der, er ganske forbausende, medens de Planer, som hidtil alene ere udkastede, ere efte en saa uhyre Maalestok, at de ganske kunne forvirre dem, der ere ubekjendte med Landets Natur, Hjælpemidler og Fornødenheder.

De Jernbaner, som allerede ere fuldførte, adskille sig i tre store Systemer eller Afdelinger, overeensstemmende med Landets naturlige Beskaffenhed. Disse ere:

1. Jernbanesystemet i Ny-England og det østlige Ny-York;
2. Jernbanesystemet i den øvrige Del af Ny-York og sydenfor Søerne;
3. Jernbanesystemet sydover langs Kysten af Atlanterhavet.

Det første System indbefatter følgende Linier:

a) Den østre Jernbane gaar fra Boston nordover langs Kysten forbi Stæderne Salem, Newburyport, Portsmouth og Portland. Den er 105 Mile lang, fra Boston til Portland, passeres paa 5 Timer; Fragten er 2 Dollars***).

Denne Bane forenes ved Berwick med

b) Boston- og Maine-Jernbanen, der løber fra Boston vestlig i samme Retning og er 73 Mile lang. Fra Portland til Montreal, Hovedstaden i Kanada, er 309 Mile. Paa denne Strækning anlægges en Jernbanelinie, som sandsynligviis allerede er tagen i Brug, og altsaa sætter Kanada i Forbindelse med Ny-Englands Kyster.

c) Fra New-London i Konnecticut gaar en Række Jernbanelinier i samme Retning som de to foregaaende, over Worchester, Nassau, Koncord til Plymouth, omtrent midt imellem Portsmouth og Haverhill.

d) Fra Newhaven fører en Række Jernbanelier nordover, ligeløbende med hine, forbi Sprinfield, Greenfield, Bellows Fall og videre mod Norden.

e) Fra New-York gaar en Række Jernbaner langs Hudson-Floden og Champlain-Søen ret i Nord til Montreal.

*) Meddeleren af nærværende Artikel har bemærket, at den er „udskrevet efter Kenneys The western World og The american Guid" samt at den er et Afsnit af et Skrift, han siden agter at udgive om Amerika.
Red.

**) Alt Milemaal er her beregnet efter amerikanske Mile. Paa en norsk Miil gaar henved 7 amerikanske eller engelske.

***) En Dollar er omtrent en Spd. i norske Penge. Paa en Dollar gaar 100 Cent.

Brudefølge. (Efter Maleri af Tidemand).

Denne Linie er 403 Mile, kan befares i 23 Timer, Fragten er 8 Dollars 50 Cent. Fra La Prairie til Montreal er 9 Mile, som tilbagelægges paa Dampskib, da Banen slutter ved La Patrie. Paa Floden og Søen er desuden stærk Dampskibsfart, saalænge Farvandet er aabent. Alle disse Jernbaner staae i Forbindelse med hinanden ved en Mængde Tverbaner. Fra Ronses Point ved Nordenden af Champlain-Søen fører en Jernbane til Ogdensburg ved Sanct Lawrence-Floden omtrent 50 Mile nordenfor Ontario-Søen. Jernbanen fra Boston til Albany er 200 Mile lang, passeres i 10 Timer, Fragten er 5 Dollars. Mellem Boston og New-York er fire Jernveie; Afstanden er 236 Mile, Fragten er 4 Doll.

(Fortsættes.)

Storthinget.

Debatten angaaende Jurysagen aabnedes af Præsidenten (Harbitz) med en Antydning af de Grændser, inden hvilke han troede den maatte føres. Taleren gav dernæst en Udsigt over Sagens Stilling og beklagede, at Regjeringen, efterat Storthinget i 1851 havde udtalt Ønsket om et Lovudkast ang. Juryer, havde nølet saa længe med at nedsætte nogen Kommission, og at der i den nedsatte savnedes den Mand, som antoges at have størst Kjendskab til Juryvæsenet, og især havde den Form, hvori Kommissoriet var givet, bedrøvet ham. Sverdrup kunde ikke indsee, hvorfor Regjeringen mere nu end før skulde tage Hensyn til en Anmodning fra Storthinget (hvad Kommitteen meente). I vedkommende Departements Indstill. til Hs. Majestæt ang. Sagen hedder det, at Departementet paa ingen Maade kan tilraade, at et Udkast, baseret paa Juryinstitutionen, forelægges Storthinget. Vilde man altsaa her have noget Lovudkast, maatte man gribe til en anden Udvei, nemlig til Nedsættelsen af en Jurykommission, hvorom han da fremsatte Forslag. Baggerud udtalte sig for dette Forslag, medens Daa fremhævede Vanskeligheden ved at faae 5 duelige Mænd til at modtage et saadant Valg af Thinget, og fandt det hensigtsmæssigst, da man her vilde have noget Nyt, at lade de Mænd, som følte Evner dertil, vælge sig selv, hvilket man vilde opnaae ved for de bedste Udkast at udsætte Præmier, hvilke skulde udgjøre tre, en paa 3000 Spd., en paa 2000 Spd. og en paa 1000 Spd. Bergh mente, at det var Valgkom.s Sag at foreslaae Kommisionens Medlemmer. Aall fandt, at Sagens seendrægtige Gang ikke var at tilskrive Vrangvillighed fra Regjeringens Side, men den Omstændighed, at Storthingsbeslutningen var af for vidt Omfang. Imidlertid havde nu Regjeringen nedsat en Kommission, og man kunde trøstig oppebie Resultaterne deraf. Man maatte overlade Regjeringen at nedsætte Lovkommissioner, da den bedst kunde kjende de dertil skikkede Folk, og ogsaa, naar fornødigedes, fritage dem for Embedsforretninger. Det var en betænkelig Sag for Storthinget at indlade sig paa slige Lovkommissioner; de dueligste Mænd vilde maaskee ikke modtage dets Valg. Sverdrup imødegik udførligen Indvendingerne mod hans Forslag og viste Usandsynligheden af at Præmierne vilde lede til noget Resultat, da Folk, der besad Dygtighed til at konkurrere, havde saa god Fortjeneste forresten, at de ikke vilde kaste sig paa denne Sag for de foreslaaede Summers Skyld. Ueland. Saasom Regjeringen ikke har fundet sig beføiet til at tage Hensyn til forrige Storthings Anmodning, tillod neppe Velanstændigheden nu at gjentage denne. Idet han tiltraadte Sverdrups Forslag, afviste han de derimod gjorte Indvendinger, hentede derfra, at de bedste Mænd, der bleve udvalgte, muligens vilde undslaae sig, da Storthinget, medens det var samlet, jo kunde udvælge nye istedet for dem, der ikke vilde modtage Valget. U. A. Motzfeldt vilde ikke fravige den ordinære Fremgangsmaade, og betegnede det tilsigtede Skridt som en Demonstration mod Regjeringen. Desuden fandt han det ikke ufornødent, atter at henvende sig til Regjeringen, da denne hverken havde erklæret sig for eller mod Juryen, men var ubestemt. Han indrømmede, at Regj. efter forrige Storthings Anmodning havde gaaet noget langsomt tilværks, men naar nu Storthinget ogsaa nedsatte en Kommiss., fik man to Kommissioner, der behandlede samme Emne, da der allerede eksisterede en kgl. Jury-Kommission. Endelig fandt han, at det havde ingen saadan skrækkelig Hast med at faae Lovudkastet færdigt til næste Storthing. R. Olsen paaviste vort Retsvæsens Trang til en Reform, og fandt, at Storthinget nu kraftig burde medvirke til Opfyldelsen af de Fordringer, som Nationens Fleerhed i denne Henseende havde, men som Regjeringen modsatte sig. Skulde en Pluralitet af Storth. ikke kunne faae istand hvad det vilde, maatte Storth. reduceres til en raadgivende Forsamling for Regjeringen. Regjeringskommissionens Medlemmer bestode væsentlig af Mænd, der vare mod Juryen, og saaledes vilde man ikke faae det besynderlige Skue af tvende Kommiss., der arbeide i samme Retning. En evig Udsættelse var den almindelige Maade at knække Sagen paa; hvad de med Hensyn til Juryen Vaklende angik, var Forelæggelsen af et Lovudkast den eneste Maade til at rive dem ud af denne Vaklen paa. Boyesen fremsatte Forslag om Præmier for Besvarelser, til hvis Bedømmelse Regjeringen skulde udnævne en Kommission. Valstad fandt, at det ikke havde saa god Tid med Sagen, som Motzfeldt troede. Man burde bringe den i en saadan Stilling, at den kunde gaae, og der kunde blive et Endskab paa den. Schydtz dvælede ved Nødvendigen af først at bringe det til et Resultat, om hvorvidt Juryindretningen virkelig har de Fordele, man troer forbundne med den, og hvorvidt den passer sig for vore Forholde. Han troede, at Uskyldige vilde nok ved Juryer blive dømte skyldige og Skyldige frikjendte, i hvilken Anledning han anførte et Par Exempler. Mossige udtalte sig i det Hele for Sverdrups Forslag og bemærkede derhos, at ved de tvende Kommissioner vilde Sagen blive desto mere alsidigt behandlet. For at undgaae Drøftelse af Personer, burde den ikke sendes til Valgkom. Kildal. Jurysagen lod sig, naar den engang var bragt paa Bane, ikke neddysse, den maatte undersøges, da i modsat Fald deraf vilde tages Anledning til Agitationer. Han vilde ikke stemme for nogen Kommission, da han troede, at naar man satte Kom.-Indstill. i Forbindelse med Daas Forslag, vilde man faae noget Antageligt ud. Regjeringens Kommission vilde fremstille Manglerne ved Juryen, medens de ved Præmierne fremkaldte Forslag vilde give noget Possitivt. R. Olsen kunde hverken stemme for Daas eller Boyesens Forslag. Folk kunde ikke opofre sig for slige Lovforslags Udarbeidelse, og havde man vanskeligt for at faae dygtige Mænd, til den Kommission, som skulde forfatte Lovudkastet, var det ligesaa vanskeligt at faa saadanne til Bedømmeseskommissionen. Skulde Regjeringen udnævne denne Kommissions Medlemmer, vilde det blive Mænd af samme Mening, som Regjeringens egen Kommission. Ogsaa Motzfeldt fandt Præmier uhensigtmæssige for Love eller det Slags Arbeider, der siden igjen maatte bearbeides. En Juryforfatning for Norge kunde ikke, som man syntes antage, udarbeides udenfor Riget, da Udarbeidelsen forudsatte det nøiagtigste Lokalkjendskab til vort Land. Toldk. Lange vilde med Hensyn til Honoraret helst appellere til Folks Pligtsfølelse og Fædrelandskjærlighed, og derfor burde denne Side af Sagen været holdt borte. I Storthingsmandens Diæt laa ogsaa en ikke ringe Godtgjørelse, hvori Knudsen erklærede sig enig, medens J. Sverdrup fandt, at skulde Vilkaarene existere i Virkeligheden, kunde man ligesaagodt opstille dem. Det stod Enhver, som intet Honorar vilde have, frit for at frasige sig det. Sverdrups Forslag lød i den Form, hvori det antoges, saaledes: 1) „Storthinget udnævner en Kommiss., bestaaende af 5 Medlemmer, til at forfatte Udkast til en Rettergangslov i Straffesager, grundet paa Anvendelse af Jury, saa betimeligt, at samme kan blive afgivet til næste Storthing. Hvis Nogen af de valgte Medlemmer undslaar sig for at modtage Valget, foretages snarest muligt Valg paa En i den Fratrædendes Sted; derhos vælges særskilt 3 Suppleanter, der have at tiltræde Kommissionen i Forfaldstilfælde. Samtlige Valg istandbringes ved absolut Pluralitet. Opnaaes saadan Stemmefleerhed ikke ved første Afstemning, foretages nyt frit Valg. Vindes ei heller da den vedtagne Pluralitet, indskrænkes Valget til et i Forhold til de manglende Medlemmer eller Suppleanter dobbelt Antal af dem, der ved den foregaaende Stemmegivning havde de fleste Stemmer. 2) Kommissionens Medlemmer tilstaaes i Tilfælde af Reiser Skydsgodtgjørelse og Diæt som Storthingsmænd samt for deres Arbeide et Honorar, der bestemmes af næste Storthing. Udgifterne ved Kommissionen udredes i Budgetterminen fra 1ste Juli 1857 af det til tilfældige Udgifters Bestridelse bevilgede Beløb."

Det den 13de Juli foretagne Valg paa Jurykommissionen havde saadant Udfald: 1) Assessor Motzfeldt (86 St.), 2) Sagfører Sverdrup (73 St.), 3) Lensmand Ueland (53 St.), 4) Amtmand Aubert (54 St.) og 5) Sorenskriver Lassen (54 St.) De to sidste opnaaede først efter Omvalg den bestemte absolute Pluralitet, idet Lassen først havde 47 og Aubert 44 St., medens Prof. Hallager havde 43 St., Expeditionssekretær Munch-Ræder (der i Forveien havde erklæret, ikke at ville modtage Valget) 38, Gaardbr. Baggerud 32, Advokat Lous 26, Overlærer Daa 19, Gaardbr. Valstad 17 og Lektor Aschehoug 15 St. Motzfeldt udbad sig Betænkningstid ang. Modtagelsen af Valget.

Konstitutionskommitteen havde i sin Indstilling ang. de af Hagerup, Fadum og Sæter m. fl. fremsatte Grundlovsforslag om Statsraadernes Deeltagelse i Storthingets Forhandlinger deelt sig i tvende Fraktioner, af hvilke Pluraliteten, Koren, Neergaard, Hervig og R. Olsen, indstillede paa Forslagenes Forkastelse, idet den fandt, at Grundlovens Bestemmelse om at Statsraaderne ikke skulle have Adgang til Storthinget er grundet paa den rigtige Formening, at Adgangen vilde virke forstyrrende paa det folkelige Elements Udvikling. Grundloven kunde vel tiltrænge Forandringer, men den her omhandlede Reform burde hverken foretages først eller isoleret, da Valgvæsenets og Folkemagtens Organisation som den egentlige Basis for enhver konstitutionel Forfatning burde først undergaae Reformer. Antoges Forslagene, vilde der ogsaa paakræves andre Forandringer i Grundloven, men for deres Paafølgen havde man ingen Garanti. Overhovedet har Pluraliteten søgt at vise, at den omhandlede Grundlovsforandring vil omforme Forfatningen i dens nærværende Skikkelse saaledes, at den oprindelige Harmoni mellem dens forskjellige Dele vil forstyrres, samt at Folket mangler den fornødne politiske Modenhed for at en saadan Reform kan vorde gavnlig. Skulde man gaae ind paa Reformen, maatte det være under Forudsætning af at den vilde medføre en virkelig Majoritetsregjering, men til en saadan er der under vore Forholde liden Udsigt. Ved Behandlingen i Storthinget talte fornemmelig J. Sverdrup, R. Olsen, Ueland og Lie imod Forslagenes Antagelse, Daa (hørende til Kommitteens Minoritet) U. A. Motzfeldt, Hagerup og Fadum for samme.

Den 10de Juli foretoges (i det nye Lokale, Universitetets Festivitetssal) Konstitutionskom.s Indstill. ang. de fremsatte Forslag til Forandringer i Storthingsvalgene (Stilling, direkte Valg i Byerne og dobbelt Antal Valgmænd i Landdistrikterne) samt Forslagene om Statsraadernes Valgbarhed. Hine (Valgreformforslagene) havde fra 1—9 St. for sig og det sidste 20 St., hvorved altsaa samtlige Forslag vare forkastede. Konow oplæste et langt Foredrag mod Valgreformforslagenes Antagelse, dog uden at man formedelst Resonantsen i Salen kunde høre det, og af denne Grund var det vel ogsaa, at der ikke opstod nogen videre Debat, uden forsaavidt Christensen gjorde nogle ligeledes uhørlige Bemærkninger.

Derefter reiste sig en temmelig langvarig Debat om hvilken Sag man skulde stride til at behandle og om hvorvidt dette nye Lokale var brugbart, under hvilken der snart gjordes den Erfaring, at de Talende kunde høres bedre og bedre, og der blev da besluttet at skride til Behandlingen af den (ikke fuldt færdigtrykte) Indstill. fra Gagekom. ang. Civiletatens Gageringsvæsen. Den i 1ste Post opførte Lønning af 800 Spd. til en Postexpeditionschef i Indredepartementet bevilgedes for Budgetterminen, mod at Gage for en Fuldmægtig inden samme Dept. midlertidig bespares. Ved kgl. Resol. var Gagen ansat til 1050 Spd., for hvilken Sum K. Motzfeldt, Arveschoug og Birch-Reichenwald talte. Den for en Bureauchef i Finants- og Tolddept. opførte Gage 504 Spd. aarlig bevilgedes under Betingelse af at en Fuldmægtigpost inddrages. For en Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling som Konstitueret tilforordnet 3die Assessor bevilgedes for Budgetterminen aarlig Løn af 800 Spd. Som Gage for Departementets Assistent i Sager vedkommende Veivæsenet bevilgedes indtil Videre 1000 Spd. aarlig og som Tillæg for den nærværende Assistent Ingeniørkap. Bergh 400 Spd. aarlig (efter Forslag af Birch-Reichenwald, da Kom. havde indstillet 200 Spd.). Det for Rigets Amtmænd og Christianssands Stiftamtmand opførte Tillæg 4150 Spd. bevilgedes ikke. Til en raadgivende Medicinalkom. inden Indredepartementet bevilgedes i Budgetterminen 500 Spd. og Gagen for Inspektøren ved Rigshospitalet nedsattes til 500 Spd., for Regnskabsføreren af Bogholderen til 350 Spd. For Kanaldirektøren bevilgedes indtil Videre en Gage af 1000 Spd. og som personligt Tillæg for den nærværende Kanaldirektør Ingeniørkap. Røyem 200 Spd. aarlig. Kom. havde med Hensyn til den aarlige Gage for Universitetets Bibliothekar og Underbibliothekar optaget forrige Storthings Beslutning, der ikke erholdt Sanktion; men efter Forslag af Rektor Lange besluttedes: „a) Som Gage til Universitetets Bibliothekar (forsaavidt han ikke lønnes for anden Embedspost) bevilges 750 Spd.; i modsat Tilfælde 500 Spd.; b) Til den nuværende Bibliothekar, Keyser, bevilges et personligt Tillæg af 300 Spd. aarlig. c) Som Gage til første Amanuensis ved Universitetsbibliotheket bevilges 300 Spd., Alt under Betingelse af, at de forhen bevilgede Gager til en Overbibliothekar, en Underbibliothekar og en første Amanuensis, respektive 100 Tdr. Byg, 750 Spd. og 200 Spd. bortfalde. Efter Forslag af Præst Sverdrup vedtoges, at Amanuensens høiere Gage skulde regnes fra 1ste Juli 1851. Som personligt Tillæg for Amanuensis ved Mineralkabinettet, Hørbye, bevilgedes 100 Spd. aarlig. Den for en Præst ved Christiania Tugthuus opførte Gage 800 Spd. nedsattes til 700 Spd. og for Præsten ved Akershuus Fæstnings Strafarbeidsanstalt fra 600 Spd. til 500 Spd. Som personligt Tillæg for den nu ansatte Præst ved Christiania Tugthuus, Hald, bevilgedes 100 Spd. aarlig. 500 Spd. stilledes til Regjeringens Disposition for dermed at lønne en Bestyrelse for Rigshospitalet og Fødselsstiftelsen.

Ifølge Indstill. fra Næringskom. Nr. 2 har Storthinget bevilget 2000 Spd. aarlig til Afholdsreformens Fremme.

Norge.

Christiania. Under 30te Juni er Kapitainlieutenant i den norske Marine B. S. Fleischer udnævnt til norsk og svensk Konsul i Archangel.

— Undertoldbetjent H. Heyerdahl er under 7de Juli forflyttet fra Christianssands til Throndhjems, N. B. Bodtker, fra Bergens til Throndhjems og G. A. Harris fra Hammerfests til Frederikshalds Tolddistrikt. Skipper H. W. Lund er beskikket til Undertoldbetjent i Bergens, Student A. D. Heltzen i Stavangers og forhenværende Undertoldbetjent F. Hegermann i Frederikshalds Tolddistrikt.

— Under 4de Juli er Byfoged N. A. Thrap, Sorenskriver P. C. Lassen og Skibsbygningsinspektør H. A. Sommerfeldt udnævnte til Riddere af St. Olafs Orden.

— Chefen for onsøiske Kompagni P. Elieson har erholdt Afsked i Naade med 432 Spd. i aarlig Pension.

— Idag (den 15de) Kl. 5 udbrød i Smed Iversens Gaard i Nordbygaden en Ildebrand, der i kort Tid ødelagde flere Huse og hvilken endnu ikke, da Bladet lagdes under Pressen, var dæmpet.

— Formandskabets Indstilling om Opførelse af en Brandvagtsbygning for en Sum af indtil 8000 Spd. er i en Repræsentantskabsforsamling eenstemmig antagen.

— Paa Oplandet skal cirkulere en Indbydelse til at tegne Bidrag til en Hædersgave for Storthingsrepræsentanten Ueland.

— Med Indsendelsen af de til Industriudstillingen her i Byen anmeldte Gjenstande gaar det utilgiveligt seent. Indtil for nogle Dage siden var der ikke indkommet stort over Halvparten.

— I Midten af f. M. gik Jernbanens ugentlige Indtægt op til over 2000 Spd.

— Fra de fleste Byer berettes om Festligheder i Anledning af Kongens Fødselsdag.

— Fra flere Kanter berettes, at det tegner sig til et godt Aar.

Horten. Feltpræst Halling har i en Prædiken her erklæret, at han ingensteds i Verden har gjort saa sørgelige Erfaringer som her med Hensyn til Drukkenskaben, da han ikke paa Kongens Fødselsdag havde seet Nogen, der var ædru. „Gjeng." finder dette haarde Skudsmaal heel uefterretteligt.

I **Staværn** har en sindssvag Enke dræbt sin sovende Fader, ved at hugge ham i Hovedet med en Øxe.

Tønsberg. „Martha," Kap. Bull, er kommet tilbage fra Nordiishavet med en Fangst af omtrent 9000 Sælhunde, „Elieser," Kap. Føyn, med henimod 7000 og „Norske Bonde" med omtrent 4500.

Smaalenenes Amtsformandskab har vedtaget, at den i Budget-Overslaget opførte Sum 6820 Spd. udlignes paa Amtets Matrikulskyld med 60 ß. pr. Skylddaler.

Tromsø. To russiske Skonnerter ankom hertil den 19 Juni med Meel og andre Varer. — I Finmarkens Amt har to Koner nylig født Trillinger og to Tvillinger.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Den forenede Flaade har atter fjernet sig fra Kronstadt, som den havde nærmet sig, sandsynligviis blot for at foretage Rekognosceringer.

Danmark. Krigsministeren har paa Sjælland ladet sammentrække en Troppestyrke af 13—14000 Mand, og Marineministeren udsendt en Flaade paa 15 Orlogsskibe, uden at man kan see nogen fornuftig Grund dertil.

Frankrig. En Division under Baraguay d'Hilliers, bestemt til Østersøen, indskibes paa engelske Skibe.

— Oldgranskeren Raoul Rochette er afgaaet ved Døden.

Preussen. Berlinerhoffet har feiret Czarens Fødselsdag med megen Pomp og Pragt.

Østerrig. Indholdet af Czarens Svar paa den østerrigske Note kjendes endnu ikke; kun hedder det, at det skal være afslaaende og at han kun betingelsesviis eller forendeel vil efterkomme Østerrigs Fordring om at rømme Donaufyrstendømmerne.

Spanien. Opstanden synes endnu ikke at være dæmpet. Ved Venta di Spiritu Santa er det kommet til et Slag, hvori baade de Kongelige og Insurgenterne tilskreve sig Seiren. Stemningen var yderst ugunstig for Dronningen, og man troede hun maa takke af.

Tyrkiet. Tyrkerne have ved Donau fremdeles kjæmpet heldigt med de tilbagerykkende Russer, og den 25de overskred Mehemed Pascha Trajansvolden; derimod skal den tyrkiske Battumshær (i Asien) være bleven slagen af den russiske General Andronikow og have tabt 3000 Mand. I Thessalien have Tyrkerne vundet en stor Seir over de græske Friskarer, blandt hvilke 1000 Mand ere faldne. — Den 4de standsede Russerne pludselig sit Tilbagetog, og Gortschakoff opslaar sit Hovedkvarteer i Bucharest. Isatscha og Matschin have de afbrændt.

— Fyrst Danielo af Montenegro har i en Skrivelse til Østerrig forsikret, at han vil holde sig rolig.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Et Overtoldbetjentembede i Christiania Tolddistrikt med 450 Spd. i Indtægter.

Lyngdals Sognekald (Listers Provsti) med omtr. 760 Spd. i Indtægter. Et Laan paa 1000 Spd. forrentes og afbetales med 6 pCt.

En midlertidig oprettet 3die Assessorpost i Christiania Stiftsoverrets 2den Afdeling.

Geschworner-Embedet i det nordenfjeldske Bergdistrikt med 252 Spd. i Gage.

En Lærerpost ved Modums høiere Almueskole med 84 Spd. i aarlig Løn.

Apothek i Drammen. Bevilling om Oprettelse af et andet Apothek her indgives til Indredepartementet.

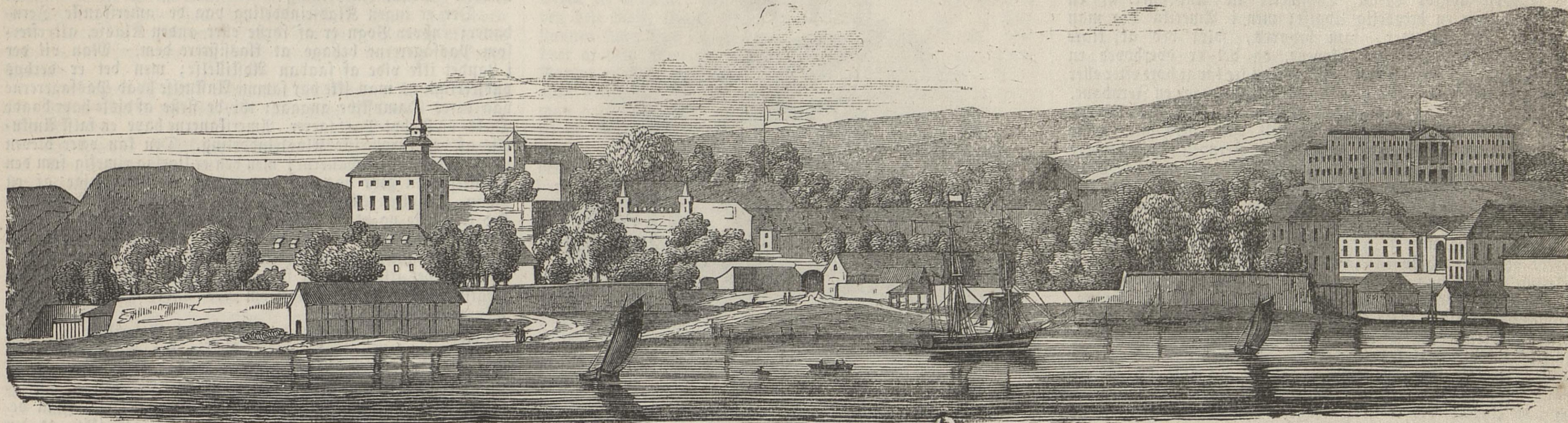
En Overlærerpost ved Lillehammers lærde og Realskole med en aarlig Gage af 500 Spd.

En Adjunktpost med 300 Spd. i aarlig Gage.

En Timelærerpost med 200 Spd i aarlig Gage.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 29. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 22de Juli 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Jernbanerne i Nordamerika. — Skizzer af tyrkiske Sæder. — Repræsentanter af det 14de ordentlige Storthing. (Hans Jørgen Christian Aall.) — Størst-Anne og Vesle-Anne. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Jernbanerne i Nordamerika.

(Fortsættelse fra Nr. 28.)

2. Jernbanesystemet i den øvrige Deel af New-York og sydenfor Søerne.

a. Jernbanelinien fra New-York til Buffalo over Albany. Fra New-York til Albany er 144 Mile, som passeres i 6 Timer, Fragten er 2 Doll. Fra Albany til Buffalo er 325 Mile, som passeres i 23 Timer, Fragten er 6 Doll. 60 Cent. Fra Buffalo til Detroit i Michigan paa Dampskib er 330 Mile, Fragten er ubestemt, fordi Prisen er forskjellig paa den Mængde Dampskibe, som fare denne Vei. Fra Buffalo til Toledo i Ohio er 310 Mile. Fra Detroit til Ny-Buffalo paa Jernbane er 218 Mile, og derfra til Chikago i Illinois 65 Mile, i Alt 283 Mile, som passeres i 35 Timer, Fragten er 6 Doll. 50 Cent. Fra New-York til Chikago bliver saaledes 1082 Mile. Allerede for flere Aar siden er en Jernbanelinie bleven sat under Arbeide, som skulde gaae fra Buffalo til Toledo, langs Erie-Søens sydlige Bred, derfra over Halvøen Michigan til Ny-Buffalo, videre omkring Michigansøens Sydende til Chikago, og fra Chikago til Galena og Mississippi. Naar denne Bane bliver færdig, hvilket den sandsynligviis allerede er, da den i Aaret 1850 for en Deel var tagen i Brug, og alle Foretagender i Nord-Amerika drives med stor Hurtighed og Kraft, saa vil man kunne reise fra Boston eller New-York til Illinois og Mississippi paa Jernbane uafbrudt, hvilket er en Strækning paa 1200 Mile.

b. New-York- og Erie-Jernbanen søndenfor Ovennævnte, løber fra Pieremont, hvorfra man gaar paa Dampskib fra New-York, 24 Mile nordenfor New-York, over Gosher, Deposit, Binghampton, Elvira, Orlean og mange andre Byer til Dunkirk ved Eriesøen. Den er 474 Mile lang, og staar ved Kanaler og Tverbaner i Forbindelse med Banen fra Albany til Buffalo. Vigtigheden af disse to Jernbaner er indlysende, naar man betænker det uhyre store Rum, for hvilket de danne et Udløb, og deres Værd kan man slutte sig til, naar tages i Betragtning, at de formedelst Søerne og de paa begge Sider af disse anlagte Baner saavelsom ved en Mængde Tverbaner, der fra alle Kanter løbe ind paa dem, sammenføre Handel og Rørelse fra de to Kanada'er, fra Staten New-York, fra en stor Deel af Pensylvanien, fra den nordre Halvdeel af Ohio, fra hele Michigan, fra en betydelig Deel af Indiana og Illinois, fra næsten hele Wisconsin til Kysten ved Boston og New-York. Men disse overordentlige Fordele forøges end mere ved den Banelinie, som gaar mod Vesten fra New-York over Philadelphia.

c. Mellem New-York og Philadelphia gaae tre Banelinier, men hvilke dog ere afbrudte ved Sundsteder. Fra Philadelphia gaar Jernbane over Harrisburg og Pittsburg til Kleveland ved Erie-Søen 534 Mile. Ved Beaver, som ligger 30 Mile nordvest for Pittsburg ved Ohio, skal en Jernbane anlægges vestover gjennem Staterne Ohio, Indiana og Illinois, forbi Indianopolis og Terre-haute, til Mississippi ved St. Louis og derfra til Independence ved Missouri-Floden paa den vestlige Grændse af Staten Missouri. Denne Linie vil blive henved 1300 Mile lang og vil kunne passeres i omtrent 90 Timer. 90 Timer altsaa, efterat man har forladt det rige, dannede, prægtige New-York, vil man være langt henne i det fjerne Vesten bagenfor Mississippi-Floden midt iblandt de vilde Osager i Ørkenerne. Og i omtrent 28 Timer efterat være landet i Boston kan den Reisende være ved Niagarafaldet; og i Maanederne Mai, Juni og Juli, paa hvilken Tid man hurtigst passerer Atlanterhavet, kan et Selskab, der gaar ud fra Liverpool i England, den 15de eller 16de Dag efter Afreisen staae paa Table-Rock i fuld Beskuelse af Fossen, som hvert Minut udsender 670,000 Tons Vand*). Saaledes overvinder Dampen og Jernbanerne Tiden og Rummet.

d. Baltimore- og Ohio-Jernbanen gaar fra Baltimore til Kumberland i Virginien 178 Mile, og skal forlænges over Ohio vestover for ogsaa at forbinde Østen med Vesten.

3. Jernbanesystemet sydover langs Kysten af Atlanterhavet.

Da Jernbanelinierne mellem Portland, Boston, New-York og Philadelphia allerede ere anførte, ville vi sætte Philadelphia som Udgangspunktet for dette System. Fra Philadelphia gaar Kystlinien til Baltimore. Denne Linie er kun afbrudt ved Susquehannah, hvis Udløb er baade for bredt og dybt til Broanlæg, hvorfor Passagerer og Gods maa føres over paa Dampbaad. Om Vinteren er dette den eneste Kommunikationslinie mellem Philadelphia og Baltimore. Men der er ogsaa en anden om Sommeren, hvilken Passagerer paa den Aarstid almindelig vælge, og paa hvilken man benytter baade Dampbaad og Jernvei. Man gaar da først nedad Delaware, 40—50 Mile, fra Philadelphia til Delawarestaten. Fra Newcastle gaar man til Frenchtown paa en 16 Mile lang Jernbane over den smale Jordtange, som her skiller mellem Delawares Udløb og Chosapeakebugten. Fra Frenchtown, som ligger i det Indre af Bugten, gaar man Resten af Veien til Baltimore med Dampskib. Dette er den behageligste af de to Veie; men den førstnævnte er hurtigere. Almindeligviis gaae to Banetog hver Dag fra og til begge Byerne. Fra Baltimore løber Banelinien til Washington, og det er her man møder den første betydelige Afbrydelse i den lange, sammenhængende Jernbanekjede fra Boston. Gaar man nu sydover fra Washington, maa man først fare 40 Mile nedad Potomat til Owia-Kreek paa Kysten af Virginien, hvor Jernbanen atter begynder. Fra dette Punkt gaar den næsten i ret Linie fra Nord til Syd gjennem Staten Virginien over Fredericksburg, Richmond og Petersburg, løber ved Weldon ind i Staten Nord-Karolina og følger næsten samme Retning indtil Wilmington. Efter altsaa i en Strækning af henved 600 Mile fra New-York af have løbet meer eller mindre jævnsides med Kysten, standser den ved Wilmington ved Atlanterhavet. Ved første Øiekast kunde man antage, at det her omhandlede Jernbanesystem maatte slutte ved dette Punkt; men saa er det ikke; thi Kystlandskaberne, i hvilke det udvikler sig, og hvis Hovedpunkter det er bestemt til at sætte i Forbindelse med hverandre, strække sig omkring Alleganibjergene, hvis lange Kjede taber sig i Allabaros rige Sletter, og fortsættes vestover til Mexicos Havbugt og Mississippis Udløb. Fra Wilmington til Charleston er en anden betydelig Afbrydelse i den Jernbanelinie, som gaar i denne Retning, saa at Færdselen mellem disse to Stæder maa foregaae langs Kysten henved 180 Mile paa Dampskibe. Men ved Charleston kommer man atter paa Jernbane, det er Syd-Karolinas Jernbane, der fra Charleston gaar over Augusta og Atalanta til Montgomery 517 Mile. Fra Montgomery gaar man paa Dampbaad ned Albanafloden til Mobile og New-Orleans. Jernbanen i Georgia, som forbinder Macon ved Savannah ved Kysten, kan snarere ansees for en betydelig Green end som et Hovedled i den lige og store Linie. Fra Macon gaar en Linie sydover til Fort Gaines og en anden vestover til Kolumbus. Fra Macon til New-Orleans er Jernbaneforbindelsen endnu ikke fuldstændig, men den vil om faa Aar blive det, og derved vorder det her omhandlede Jernbanesystem fuldendt, hvis man ikke senere skulde finde det hensigtsmæssigt at føre det endnu længere vestover til Sabine og langs Texas Kyst til Galwerton og Houston og over Nueces til Matamoras. Naar den først er bleven bragt derhen, og lagt over Rio Grande, saa vil der være al Rimelighed for, at den kan blive forlænget sydover lige til Vera-Cruz. Men uden at indlade os paa Spekulationer over hvad der kan blive gjort, derimod holdende os kun til hvad der allerede er bleven fuldført, finde vi, paa to Undtagelser nær, den ene ved Washington og den anden ved Wilmington, en uafbrudt Jernbanelinie ligefra Portland i Maine til Montgomery i Alabama: en Veilængde af henved 1500 Mile.

Hensigten med dette Jernbanesystem er dobbelt: at forbinde med hverandre de vigtigste Handels- og Industri-Stæder ved Kysten og at lette Samfærdselen mellem Nord og Syd. Naar man betragter Beskaffenheden og Hjælpemidlerne i de udstrakte Egne, som saaledes forbindes, og som inden sine Grændser indeslutte alle Unionens oprindelige Stater, saa bliver det af sig selv indlysende, at Sidearmene maa være baade talrige og betydelige og ville blive det end mere.

Der kan f. Ex. kun være liden Tvivl om, at en stor Jernbanelinie, som gaar op James-Dalen fra Richmond, vil komme til at gaae vestover gjennem Virginien til Ohio. En stor Krumlinie, som skal forene denne Dal med Kysten ved Charleston, er allerede under Overveielse, da der er oprettet et Selskab til dens Istandbringelse. Denne Linie vil, naar den er bleven færdig, blive 718 Mile i Længde, begynde ved Cincinnati ved Ohio, og gaae frem til Louisville, Hovedstaden i Kentucky, stige ned igjennem Tennessee i Augusta i Georgien, hvor den skal forenes med Syd-Karolina-Jernbanen, der allerede er bleven kjøbt af Selskabet som det sidste Led af dets paatænkte Kjede fra Cincinnati til Charleston.

Naar der i denne korte Skizze over Jernbaneanlæggene i Amerika ikke er bleven anført Noget om Anlæg, som staae i nærmere Forbindelse med Mississippi-Dalen, saa er Aarsagen den, at et saadant Anlæg endnu ikke er bleven udviklet. Hist og her finder man Linier af mindre Betydenhed indenfor Dalens Grændser, hvilke med Tiden kunde blive inddragne i et mere omfattende Anlæg. Folkemængden er endnu altfor spredt i denne Egn til at det vilde kunne lønne sig at anbringe saadanne Forbindelseslinier mellem dens vigtigste Punkter, der ligge adskilte i en saa uhyre Afstand fra hverandre, medens de talrige seilbare Floder, hvoraf denne Egn har Overflødighed i alle Retninger, giver Anledning fuldtop for den fornødne Handel og Rørelse. Desuden staae for nærværende Tid Mississippi-Dalens Indvaanere mere i Forbindelse med Kysten end med hverandre, hvilket gjør Jernbanelinier, som forbinde Øst med Vest, mere vigtige for dem nu for Tiden end et Jernbanenet i selve Dalen kan være. Naar Nødvendigheden paakalder det, saa vil Kapitaler til Oprettelsen af et saadant ikke mangle, og Landets Natur er af en saadan Beskaffenhed, at den i høi Grad vil lette Arbeidet.

Saaledes er Grundlaget for det Jernbanesystem, som Nordamerika for Tiden er i Besiddelse af. Man vil kunne indsee, at Omridsene i Maleriet endnu ikke ere fuldfærdige, endnu mindre Udfyldingen. Den Størrelse, som det engang vil opnaae, vil svare til Folkets Fordringer. Hvad disse Fordringer ville blive, naar alle Landets Hjælpekilder ere blevne satte i Virksomhed, og naar de blive fremkaldte hos et Folk, hvis Bevægelighed er bleven til Ordsprog, og som forresten er slet forsynet med andre Befordringsmidler tillands, da Jernbaner og Kanaler kom for tidligt til at store Landeveie kunde blive anlagte, det er ikke let at forudse.

Naar man vil bedømme hvad Amerikanerne have gjort med Hensyn til Jernbanevæsenet, saa maa man ikke lade ude af Betragtning de Fordele, som Amerika i mere end en Henseende frembyder til dets Anbringelse. For det Første, kan intet Lands Overflade være bedre skikket for et saadant Foretagende end Amerikas. Man kan reise tusinde Mile paa amerikanske Jernbaner uden at passere en eneste Tunnel. Enten man skal anlægge Banerne langs Floderne eller føre dem over de uhyre Floder, som paa alle Kanter af Landet forefindes i stort Antal, har man kun liden Vanskelighed ved at finde en velskikket og lidet bekostelig Plads for dem. Kystsystemet er i særdeleshed begunstiget i denne Henseende, da der kun er faae Naturhindringer af nogen Betydenhed at overvinde paa hele Veien fra Boston til New-Orleans, og virkelig er det en Sjeldenhed, at Linien fra Philadelphia til Wilmington, som udgjør en Veilængde paa 500 Mile, er anlagt noget over eller under Overfladen. I Nærheden af Susqvehannah findes noget dybe Indskjæringer og ligesaa, men kun sjelden, mellem Richmond og Wilmington. En kort, men dyb Indskjæring gjennem Fjeld forefindes ogsaa lidt nedenfor Byen Jersey paa Veien fra New-York til Philadelphia. Dette tilligemed de store Floder, som enten passeres paa Færger eller paa overordentlig svære Broer, og Sumperne i Georgia og Syd-Karolina, hvor der paa adskillige Steder er opført Dæmninger og paa andre Steder kostbare Viadukter eller Brobygninger af Træ, der tage sig besynderligt ud, ere de vigtigste Naturhindringer paa denne Vei. Nogle af de største Vanskeligheder af dette Slags vare at overvinde ved Udførelsen af de Anlæg, der gjennemløbe New-England. Den vestlige Jernbane, som gaar fra Boston til Albany, er bleven anlagt mellem bjergfulde Egne, der ligge mellem Springfield og Pittsfield. Idet Linien gaar gjennem dette Høiland, følger den Løbet af Pontousas, en hurtig Bjergstrøm, som den løber et Snees Gange over. Der er ogsaa anvendt temmelig megen Minering og Dæmningsværk i det vestlige New-York, hvis Overflade i Almindelighed er bølgeformig og malerisk, ligeledes i Nærheden af „Little Falls„ ved Mohawk, hvor man har mineret i Fjeld i temmelig stor Stiil. I det Hele har Pensylvanie-Jernbanernes Oparbeidelse havt de største Naturhindringer at overvinde. Ikke langt fra Philadelphia er svære Tuneller, og i den vestligere Del af Staten er Veien lagt over Fjelde paa Skraaplaner, anlagte i en beundringsværdig Stiil. Baltimore- og Ohio-Jernbanen, som omtrent ni Mile fra Baltimore krydse den Linie, der gaar fra denne By til Washington, just hvor den sidstnævnte løber ind paa en Steen-Viadukt, som fører den over Patapsco, og sikkert er det Skjønneste i sit Slags i hele Unionen, har kun liden Vanskelighed at overvinde ved at stige opad langs denne Flod, som den krydser adskillige Gange, da den største Udbugning, som man har været nødt til at anvende, er i Nærheden af Harpers Ferry, hvor den gaar igjennem en Deel af Alleganierne, der er bekjendt under Navn af den Blaae Kjede.

Saadanne ere Forholdene ved Jernveiene øst for Fjeldene; Mississippi-Dalen er allerede af selve Naturens Haand udjævnet for det Jernbanesystem, som der vil komme til at udvikle sig; og til Oplysning angaaende den Bekvemmelighed, som Amerika i denne Henseende frembyder, kan anføres, at i Linien ved Erie-Kanalen, som forbinder Hudson med Erie-Søen, findes to Sletter, som hver er henved 70 Mile i Længde, uden et eneste Hul.

*) En Tons er 2000 Skaalpund norsk Vægt.

Men under Bedømmelsen af den Lethed for Anbringelse af Jernveie, som Amerika frembyder, maa man ikke forglemme den forholdsviis ringe Værdi, Land der staar i. I den gamle Verden er Indkjøbet af Land en af de sværeste Udgifter, og i mangfoldige Tilfælde have Grundeiernes Paaholdenhed overordentligen forøget Omkostningerne. Men betragter man Længden af de amerikanske Jernveie under een Sum, saa er den Part af dem, der gaar igjennem Skove, som endnu ikke ere udlagte til Eiendom, eller som gaar over øde Strækninger, der aldrig ville blive udlagte, meget stor. I Europa udgjør ogsaa Tømmeret til Anlægget af en Jernbanelinie en betydelig Udgift; men i Amerika har man ofte alt det Tømmer, som behøves, blot ved at klare Rum for Banen gjennem Skovene, og det er overhoved en Sjeldenhed, at Amerikanerne behøve at see langt bort efter eller betale meget for Tømmer, naar de ville anlægge en Jernbane. Overflødigheden og Billigheden af denne Artikel bevirker ogsaa, at Arbeidet bliver mere durabelt end ellers vilde være Tilfældet; thi paa mange amerikanske Jernveie hvile Tverstokkene paa andre, som ere lagte efter Længden. Man sparer ogsaa meget Jern i deres Sammensætning, da kun nogle have solide Jernskinner, lig dem man almindeligviis benytter i Europa. De øvrige have Skinner af Træ, hvis indre Side er belagt med et Jernbaand, der er henved tre Tommer bredt og fra en halv til Totrediedeels Tomme tykt. Disse Baand lægges paa Træet i en Længde af tolv Fod, og nagles fast med store Spigere, der anbringes to Fod fra hverandre. Undertiden springe disse Spigere løs, og dersom dette skeer i Nærheden af Enden paa Jernbaandet, saa hæver dette sig lidt over Linien, og kaldes da et „Ormehoved." Det har hendt, at disse Ormehoveder have stukket saa høit op, at de have sprunget op ved Hjulet, gjennemboret Gulvet i Vognen og i et Dieblik spiddet en Passageer mod Vogntaget. Det bør ogsaa bemærkes, at de fleste amerikanske Jernbaner bestaae i de fleste Tilfælder kun af en enkelt Linie. Dog har man ved Anlægget af dem taget Hensyn til at dobbelte Linier engang i Fremtiden kunne blive anbragte. Under saadanne Omstændigheder er det ikke at undres over, at der er stor Forskjel paa hvad en amerikansk Jernvei og en europæisk især engelsk Jernvei koster. Men desuagtet maa man forbauses over den Forskjel, som virkelig finder Sted; thi medens de samlede Omkostninger for hver Miil i England har været 30,000 £., ere de i Amerika neppe komne op til 5000 £. Der kan ikke føres noget stærkere Beviis for Jernbanernes heldige Fremgang end det deres Overskud giver. Naar man har et saadant Beviis, saa kan den Paastand ikke holde sig, at de amerikanske Jernveie ikke have svaret til deres Anlæggeres Hensigt, idetmindste ikke, saafremt man kan tage Følgerne af Jernbanespekulationerne i Massachusetts som et paalideligt Beviis paa dens Følger i Unionen. Overskudet af Massachusetts-Jernbanerne var allerede i Aaret 1846 fra 10 til 5 pCt., for de fleste af dem var det 8 og sjeldent under 7. Imidlertid maa det bemærkes, at de amerikanske Jernbaner slet ikke ere saa varige som de engelske. Ikke alene maae de hyppigere istandsættes, men endog oftere aldeles flyttes, hvilken Omstændighed nødvendigviis maa have Indflydelse paa dem som varigt Anlæg.

Dersom de amerikanske Jernbaners Varighed, sammenlignet med de engelske, beroede paa Fuldkommenheden og Styrken i Arbeidet, saa kunde de ikke ansees at staae meget høiere i Profit end de fleste engelske Jernbaner for Tiden. Men en Jernbanes Varighed beror meget paa det Slid, den er underkastet, og dersom de amerikanske ere mere slappe i Sammensætningen end de engelske, saa blive de heller ikke saa ideligen benyttede som disse. Det er kun sjeldent, at der imellem de folkerigeste og betydeligste Stæder gaar mere end to Banetog om Dagen fra hver Side. Den samlede Folkemængde af New-York og Philadelphia overstiger 900,000, og dog finder man to Banetog om Dagen til og fra hver af Byerne aldeles tilstrækkelig i et Land, hvor Personbefordringen drives i en saadan Udstrækning som i Amerika. Men disse to Banetog føre Hundreder af Passagerer med sig, og kanskee ligesaa mange blive befordrede ved dem som ved otte eller ti Banetog i Løbet af een Dag mellem London og Birmingham. Paa denne Maade spares Linien for meget Slid, og Jernbaneselskabet for hundrede forskjellige Udgifter, medens alligevel Indbyggerne ved begge Ender af Banen tilfredsstilles i enhver fornuftig Fordring.

De amerikanske Jernbaner ere, paa meget faa Undtagelser nær, ligesom i England i Hænderne paa private Selskaber. Deres Bestyrelse, i det Hele, er udmærket god; den vigtigste Ulempe er Mangelen paa tilstrækkeligt Opsyn langs Linierne. Men dette er en Side ved Jernbanevæsenet i Amerika, som det paa somme Steder er umuligt at raade tilstrækkelig Bod paa, baade formedelst Liniernes Længde og formedelst de Egnes Vildhed, hvorigjennem Banerne gaae. De ville nødvendigviis blive bedre bevogtede, naar Landet bliver bedre klaret, Folkemængden større, og Færdselen paa dem tiltager.

Naar Sneen om Vinteren i de nordlige Egne af Unionen bedække Jernbanelinierne, anvendes stærkere Lokomotiver d. e. Dampmaskiner, som trække Vogntoget. I Spidsen for disse Maskiner gaar en uhyre stor Sneeploug, som er et uundværligt Tilbehør til en amerikansk Jernbane om Vinteren. Den er saaledes indrettet, at den, dreven af Maskinen, kan skuppe Sneen bort nogle Tommer fra Skinnerne, hvorefter stærke Sopelimer, som ere fastgjorte til Maskinen lige foran Hjulene, fuldføre Arbeidet, idet de børste Skinnerne bare og rene. Naar nu Lokomotivet sættes i Bevægelse, roder Sneeplougen op i Sneen, søgende efter den begravede Jernlinie, og kaster det hvide Dække, som skjuler den, et Snees Alen til Siderne, og sender det, hvergang man kommer ind i en løs Sneefann, i en Byge over hele Toget, ligesom naar et mægtigt Fartøi splitter en vældig Bølge. Naar man saaledes farer over de umaadelig store Sletter, har man foran sig kun en uendelig Flade, bedækket af Snee, men bag sig har man den ligesom ved Trolddomskunster afbørstede Jernvei, saa reen og blank som om aldrig Noget havde skjult den. Det tager sig ud, som om man flyver over Landet og nedlægger Linien efter sig altsom man kommer frem. Men naar Vinden skruer Sneen op i store, tykke Former, som bedække Jernveien, bliver Arbeidet vanskeligere. Det hender, at Maskinen stopper, fordi den ikke kan bryde gjennem den tykke Masse. Den maa altsaa tilbage, tage nyt Tilløb og vedblive dermed saalænge, indtil Veien er aabnet. Ved slige Anfald spænder man Vognene fra Maskinen og lader denne agere alene, at ikke de Reisende, som befinde sig i hine, skulle kastes om hinanden og komme til Skade.

En nordamerikansk Jernbanevogn, som rummer 60 Passagerer, hviler almindeligviis paa to Vognaxler, som begge ved Enderne ere deelte i to, saa at Vognen egentligen bæres af otte Hjul. Fire af disse ere foran, de to paa hver Side staae tæt ved hinanden, og fire bagtil i samme Stilling. Saaledes bliver der et langt Rum imellem de to Sæt Hjul, hvilket gjør, at Vognen, endskjønt der er otte Hjul, hviler

En Kaïkji (Roerskarl paa Bosporus).

kun paa to Punkter, som om der kun var fire Hjul. Da de dobbelte Hjul staae ved Enden af hver Vognaxe, og det ene Hjul følger tæt efter det andet, saa erholder Vogntoget derved megen Sikkerhed, naar det er i Bevægelse; thi dersom et Hjul hændelsesviis bvæger sig ud af Sporet, saa hjælper det andet, som følger strax efter og har fast Hold paa Linien, til at holde det paa sin Plads, saafremt Hindringen ikke er saa stor, at den med Et kaster hele Vognen af Banen. Paa denne Maade tjener det ene Hjul til at støtte det andet, hvilket det ikke saa vel kunde gjøre, dersom Hjulene stode længere fra hinanden. Den nære Sammenstillen af de Hjul, der udgjøre de to Sæt, hvorpaa Vognen hviler, bidrager udentvivl til at den kan bevæge sig sikrere i enhver Retning; thi den seer ikke alene tung, klumset og ustø ud, men den maa ofte og det under meget stærk Fart, gaae i saa krumme Linier, at man i England vilde ansee det for farligt og ulovligt. Man kan f. Ex. i Byerne ofte see disse Vogne fulde af Passagerer, blive dragne af Heste i fuldt Trav omkring de spidse Hjørner paa Gaderne uden at Farten mindskes. Men det er paa Baltimore- og Ohio-Jernbanen, at dens Paalidelighed sættes paa den sværeste Prøve; thi under Op- og Nedstigningen ved Potapsco og Patomac gaar Vogntoget i fuld Fart i slige Krumninger, at man i andre Lande vilde ansee det for at være ugjørligt. Man maa ogsaa være bleven noget vant til disse pludselige Svingninger, forinden man kan passere dem med koldt Blod. En fremmed Reisende har ofte Anledning til at forundre sig over den Ligegyldighed, hvormed Amerikanerne fare over disse Krumninger, medens Vognene svinge til Siderne med saadan Voldsomhed, som om de vilde slaae Hovedet fra Skulderne paa alle de Passagerer, som sidde i dem. Men de ere indrettede til at udføre disse pludselige Vendinger med Sikkerhed, eftersom de forreste Hjul ere bevægelige lig Forhjulene paa en almindelig Vogn. Da denne Linie først blev tagen i Brug, vare nogle Vogne saaledes indrettede, at der for Natten kunde anbringes smale Senge, ligesom i Kanalbaadene, hvorpaa Passagererne under Reisen om Natten kunde hvile til om Morgenen, saafremt de vare istand dertil.

Med Hensyn til Reisetøiets Bevarelse har man i Amerika en meget god Indretning, som burde indføres ogsaa i andre Lande. Enhver, som der har været tilstede ved et stort Privatselskab eller et offentligt Festmaaltid eller paa et offentligt Forlystelsessted, kjender den Maade, hvorpaa man har baaret Omsorg for hans Hat, Kappe og Regnskjerm, for at man uden Vanskelighed kan finde dem igjen. Den samme Indretning finder Sted paa de amerikanske Jernbaner med Hensyn til Reisetøiet. Man fæster paa hver Pakke et Mærke af Kobber eller Blik med et vist Nummer og leverer Eieren Magen. Undertiden ere smaae Pakker bundne sammen, saa at et enkelt Mærke tjener for dem alle. Det Mærke, som en Passageer indehaver, tjener saaledes til Beviis for ham ved Modtagelsen af hans Sager. Naar Reisen slutter, opraabes hver Pakkes Nummer efterhaanden som det tages frem, hvorpaa den overleveres til den, som har det tilsvarende Tal paa sit Mærke. Denne Indretning svarer fortræffelig til Hensigten.

Der er ingen Klasseinddeling paa de amerikanske Jernbaner; enhver Vogn er af første eller anden Klasse, alt eftersom Passagererne behage at klassificere dem. Man vil der i Landet ikke vide af saadan Adskillelse; men det er derhos pudseerligt, at man ikke har samme Anskuelse hvad Passagererne paa deres Dampskibe angaar; thi de fleste af disse have baade Dæks- og Kahyt-Passagerer. Amerikanerne have en falsk Anskuelse af den europæiske Klasseinddeling. Den kan være bleven misbrugt paa Jernbanerne; men den er ligesaa rimelig som den Forskjel man gjør paa det Indvendige og Udvendige af en Vogn, Kahytten eller Dækket paa et Dampskib, et Herbergersted af første og et af simplere Slags eller endog mellem forskjellige Værelser i det samme Hotel. Saalænge Alt holdes i god og anstændig Orden, kan der ikke være noget Forhadt i at gjøre det tilgjængeligt for enhver Passageer at ordne sin Udgift paa en Reise saavelsom ved andre Leiligheder efter Evner og Tykke.

Hurtigheden, hvormed man reiser i Amerika, er meget mindre end i England. Til Reisen fra Philadelphia til New-York f. Ex. behøves almindeligviis 4 til 5 Timer, endskjønt Afstanden kun er 87 Mile. Dens almindelige Hurtighed er fra 15 til 18 Mile i Timen. Taxterne ere ogsaa betydelig lavere end i England, men deraf følger ikke, at det i det Hele er billigere at reise paa Jernbane i Amerika. For en kort Reise er det vel saa; men paa lange Reiser medgaar mere Tid, og deraf følger igjen større Udgifter. Den Reisende i England betaler mere paa første Plads i en Jernbanevogn fra London til Liverpool end en Reisende i Amerika betaler for samme Veilængde; men den første gjør Reisen i 5 til 6 Timer og behøver ikke at betale for Andet end Fragten; sidstnævnte derimod behøver omtrent 12 Timer til en slig Reise, og er derfor nødt til derhos at betale idetmindste for to Maaltider. Hvad Fragten angaar, da er der kun liden Forskjel mellem at reise paa de amerikanske Jernbaner og de engelske til anden Plads; men Tredieplads-Passagerer i England reise meget billigere, end man kan paa nogen Jernbane i Amerika.

Skizzer af tyrkiske Sæder.

(Af A. Ubicini.)

II. Smaae Industrigrene i Konstantinopel.

Der findes i Konstantinopel og i Tyrkiets andre store Stæder en Befolkning, hvis Udseende og Levemaade fremstille Eiendommeligheder, der ere interessante at iagttage. De Individer, der danne denne Befolkning, føre det fælles Navn Bekiarer (ugifte Mandfolk). Det er Tyrkiets Savoyarder og Auvergnater. De fleste komme fra Provindserne i det Indre, fornemmelig fra Anatolien, for i Konstantinopel ved Flid, Taalmodighed og Sparsommelighed at samle sig en lille Formue, der tillader dem senere at vende tilbage til deres Fødested og etablere sig der.

Deres Antal anslaaes i Konstantinopel til ikke mindre end 75 til 76,000, hvoraf de to Femteparter ere Tyrker, de tre andre Femteparter Græker eller Armeniere.

De fleste forlade deres Landsby uden hverken at kunne et Haandværk eller have et bestemt Maal, stolende paa at Tilfældet vil sørge for at sætte dem paa den Plads, der er dem tjenligst. Fontanier fortæller om to armeniske Bekiarer, der sluttede sig til hans Karavane, idet den forlod Erzerum, og af hvilke den ene var Guldsmed og den anden Staldkarl. Efter nogen Tids Forløb gjenfandt han dem i Stamboul; den første var Posteibager, den anden Tobakshandler.

Bekiarerne foretrække imidlertid i Almindlh. de Industrigrene, der ingen synderlig Driftskapital fordre, og som kunne drives uden kostbart Værktøi; de fleste af dem gjøre sig til hammal (Lastdragere), sappa (Vandbærere), khalvadji (Khalva- eller Postei-Sælgere), chekerdji (Bagværk-Sælgere) djiguerdji (Faarelever-Sælgere) osv.

Hammallerne ere i Almindelighed Tyrker eller Armeniere fra Anatolien. Denne Klasse af Bekiarer er meget talrig; den indbefatter ikke mindre end fire til femtusinde Sjæle under Overopsynet af en Høvding, der kaldes hammal-bachi. Med Undtagelse af et lille Antal Gader og paa ganske korte Strøg tillades i Konstantinopels Gader ingen Befordring af tunge eller omfangsrige Artikler paa Karrer, al Befordring skeer paa Menneskerygge eller ved Hjælp af Heste og Asler. Hammallerne staae paa Post ved Landingsstedet til alle Stapelstæder samt ved Indgangen til alle de store Kjøbmænds Kontorer. Fra disse Steder sætte de sig i Bevægelse, snart Mand for Mand, bøiede under Vægten af fem til sex Centner, snart i Troppe paa otte, tolv og sexten Mand, der ved Hjælp af lange Stænger, lagte paa deres Skuldre og marscherende fremad med Stormskridt, transportere Fade af uhyre Omfang. Det er undertiden farligt nok at støde sammen med disse Tog, fornemmelig naar de manøvrere fra den ene Gade ind i en Sidegade; thi uagtet det Skrig guarda! guarda! som Hammallerne stadig udstøde, er det ikke altid sagt at Fodgjængeren har Tid eller Færdighed nok i at bruge sine Been til at undgaae dem.

Sappa'erne er Konstantinopels Vandbærere. I en uhyre Læderflaske, som bæres i et Skjærf over Skulderen, hente de Vand i Stadens offent-

Skriver-Bazar i Konstantinopel.

lige Vandspring, der faae deres Næring fra Belgrads Vandledninger, og forsyne dermed de Huusholdninger, der ikke selv have lagt sig til Vandspring eller Brønde.

Chekerdjis og Khalvadjis møder man paa alle Gader og offentlige Forsamlingssteder bærende smaae Borde foran sig, hvorpaa der findes alle Arter af Bagværk og Konfekt. Khalva er en egen Art Postei, sammensat af Mandler, Honning og vellugtende Vande, som Tyrkerne have stor Forkjærlighed for.

Djiguerdjis bære en lang Stang paa Skulderen, hvorfra der hænger ned Fragmenter af Lever og Lunger, der samle omkring Bæreren en Mængde forhungrede Hunde og Katte. Barmhjertige Sjæle kjøbe nu Djiguerdjis Varer og uddele dem mellem de nødlidende Dyr, som Muselmanden ikke kan undlade at forbarme sig over uden at forsynde sig mod Himlen.

Men ingen af disse vandrende Bestillinger kan i Vigtighed sammenlignes med Kiatibs (offentlige Skrivere) og caïkjis (Roerskarle).

En Kiatibs Bestilling forrettes udelukkende af Tyrker, den kan derfor ikke indbefattes i Bekiarernes almindelige Industrigrene. Den forudsætter desuden visse foregaaende Studier, der hæver Indehaveren til en høiere Rang i Samfundet. En Kiatib er en studeret Person, han har Ret til at bære Titelen Effendi.

Skriverne have i Almindelighed deres Boder ved Indgangen til Bazarer og Moskeer. Siddende paa Huk med et lille firkantet Bord foran sig, paa hvilket de lægge Papiret, forudsat, at de ikke foretrække at have det paa Knæet, i Beltet et Blækhuus af Messing, forsynet med et langt fladt Futeral, ligeledes af Messing, og hvori der findes Kalem (Fjærpen), og Penneknív, og med Briller paa Næsen vente de paa Praxis, der heller ikke udebliver, da der i Tyrkiet kun findes faa Mennesker, der have lært den vanskelige Kunst at skrive. Man tæller ikke mindre end syv forskjellige Arter Skrift, der hver anvendes til sit Brug, som nessik, der ene og alene bruges til at afskrive Koranen og de hellige Bøger med; divani, som anvendes til Firmaner og offentlige Dokumenter; rika eller almindelig Skrift o. s. v. Snart er det en Bekiar, der vil give sin Familie Underretning om hvorledes der gaar ham, snart en Borger, der vil indgive en Ansøgning til Storviziren, snart en Moder, der forlanger af Kiatib at han skal afskrive hende et Vers af Koranen paa en lille Strimmel Papiir, som hun vil hænge i Form af nusha (Amulet) om sit syge Barns Hals. Brev, Ansøgning, Vers skrives hvert med sin Skrift. Undertiden, men dog i de sjeldnere Tilfælde, spille Blomster en større Rolle end de skrevne Ord og Brevet skjuler da et Stævnemøde, en eller anden Kjærligheds-Intrigue. En Morgen standsede en Kvinde ganske skjult af sin Yachmak foran en Kaitibs Bod paa den Plads, der omgiver Moskeen d'Yeni-Djami. — „Esendum," sagde hun, „jeg ønsker at skrive til min Broder, der boer paa det og det Sted." — „Dikteer selv," svarede Oldingen, „med Guds Bistand skal jeg med Troskab gjengive dine Tanker." Efter nogle Øieblikkes Forløb lagde han imidlertid sin kalem fra sig paa Brettet, der tjente ham til Skriverpult. — „Hanem," sagde han med alvorlig Røst og uden at hæve Øinene til sin Klientinde, „til hvem skriver Du saaledes?" — „Jeg har jo sagt Dig det," svarede Kvinden, der pludselig begyndte at skjælve, „til min Broder." — „Hvem tilhører Du?" — „Jeg er gift med den og den Effendi." — „Veed han, at Du er ude paa denne Tid af Dagen?" — „Han er bortreist." — „Hvor boer Du?" — "I den og den Gade." — „Hvorfor henvendte Du Dig da ikke til den og den Kaitib, der er Din Nabo og en duelig Mand?" — „Jeg vilde have gjort det babam (min Fader), men hans Bod var endnu ikke oplukket og jeg har Hastværk." — Den gamle Skriver tog det hele beskrevne Papiir og rev det i mange Stykker. — „Hvad gjør Du babam?" raabte den unge Kvinde mere og mere forvirret; „frygter Du, at jeg ikke vil betale Dig?" Og idet hun sagde disse Ord, trækker hun ivrig et Lommetørklæde op af Barmen og søger med skjælvende Haand i det Hjørne, hvori hun efter Skik og Brug har indknyttet de Smaapenge, der skulle anvendes til Dagens Fornødenheder. — „Gjør Dig ingen Uleilighed. Tro mig hanem, det er bedre for Dig at gaae hjem til dit Huus. Det er bedre end at skrive paa denne Viis til Din Broder, medens Din Mand er fraværende." — „Det kan nok være babam." Og den stakkels Kone reiste sig lydig fra Matten, hvorpaa hun havde siddet paa Huk, og tog langsomt Veien til sit Hjem; den gamle Skriver fulgte hende med Øinene til Enden af Gaden, derpaa greb han rolig sin tchibauk.

Caïkjis eller Førere af Caïker (Navnet paa de Tusinder af Baade, der til alle Dagens Timer gjennemkrydse Kanalen og Havnen og ligesom udgjøre Konstantinopels Hyrevogne), danne den vigtigste Klasse, skjønt Antallet dog er betydelig formindsket siden Oprettelsen af Dampfarts-Kompagniet paa Bosporus for fire eller fem Aar siden. Man kan ikke tænke sig noget mere gratiøst og slankt end disse Barker, som have en Længde af femten til tyve Fod og i det høieste halvfjerde Fods Bredde paa det bredeste Punkt og som foran og bag ende med en Snude, der paa den indre Side er skulperet og paa den ydre forgyldt og af hvilke Forendens er meget spids og forsynet med en lille Snabel. Der gives heller intet mere malerisk end Roerskarlene selv, som iførte vide Beenklæder, der række til Knæet, med raget Hoved og Brystet blot bedækket af en Silkeskjorte, sidde i Midten af Baaden med Ansigtet mod Agterenden, hver bevæbnet med to Aarer, som de samtidig stikke i Vandet og haandtere med forbausende Kraft og Færdighed. Naar han roer op af Bosporus, følger Caïkji'en med største Lethed en Hest, der gaar i Trav og naar han roer nedad, vilde han vanskelig tillade Hesten at faae det ringeste Forspring for sig, om det gik i den skarpeste Karriere.

En Reisende fortæller, at man en Dag, kort for den franske Revolution, i en Baile's (venetianst Gesandts) Nærværelse roste de tyrkiske Roerskarles Dygtighed og den pilsnare Fart deres Caïker skyde; man betænkte sig ikke paa at erklære dem dygtigere end alle andre Nationers Roerskarle. Repræsentanten for den glorværdige Republik blev hed i Hovedet og forfægtede de venetianske Gondolierers Duelighed. Han tilbød at vædde saameget man vilde paa sine Landsmænds Overlegenhed. Den engelske Gesandt, Chevalier d'Ainsby, optog Handsken og væddede for Tyrkerne. Indsatserne vare uhyre. Man fastsatte Prøvetiden til næste Foraar for at Bailen kunde have tilstrækkelig Tid at forskrive Gondolierer af første Sort. Tyrkerne gik af med Seiren.

Foruden de offentlige Caïker, der ere stationerede ved alle Stapelsteder og som i Almindelighed føres af en eneste Roerskarl, har man ogsaa de Private Caïker, som føres af Caïkjis, der høre til Husets faste Domestik-Personale; disse Caïker have efter Eierens Rang fire til syv Par Aarer. Dette Slags Tal er det Maximum, som i Forordningerne er fastsat for Statsministrene og fremmede Magters Gesandter. Sultanens Caïker har tolv Par Aarer og et rødt Feltlag over sig.

Man har ogsaa den saakaldte pazar-caïk, der tilsøes gjør samme Tjeneste som Omnibussen tillands og som for nogle Paras fører Passagerer fra Stamboul til de forskjellige Landsbyer, der garnere Bosporus Strande. I disse Fartøier gjøres ingen Forskjel paa Kjøn, Alder eller Religion. Muselmænd, Græker, Armeniere, Jøder, selv Franker ere velkomne. Kvinderne, skjulte af deres Yachmak, holde sig i Agterenden med deres smaa Børn ved Siden eller i Armen; Mændene indtage Midten af Baaden. Ingen høirøstet Samtale, ingen uhøvisk Latter, ingen lystige Historier for at faae Tiden til at gaae. Man hvisker sammen, undertiden har paa den hele Reise ikke et Menneske lukket Munden op. I Forstavnen sidde fire, sex eller otte Kjæmper af Roerskarle. Enhver af dem fører en lang, tung Aare. Alle roe i Takt, Vandet pidskes til Skum under deres kraftige Tag. Naar man seer denne store Barke med sine talrige Passagerer, troer man det ikke muligt, at disse faa Mennesker kunne bringe den til at skyde en saa hurtig Fart, fornemmelig naar Vinden er imod. De maae da ogsaa anstrænge sig overordentlig; Sveden strømmer ned af de af Solen forbrændte Pander og det brede Bryst. Men Alt har sin Erstatning her i Verden; til andre Tider ere Vindene gunstige og Strømmen ikke synderlig stærk, da ere Seilene tilstrækkelige og Roerskarlene sidde i Baaden med Armene overkors.

Disse Caïkjis' Sæder og Skikke fremstille for Betragteren en Mængde besynderlige og interessante Ejendommeligheder. En engelsk Reisende, Mr. Slade, for Tiden Kontre-Admiral i Portens Tjeneste, har samlet Oplysninger om en Caïkji, hvis Liv og Levnet han morede sig ved at efterspore og det lader til, at disse Oplysninger passe paa den hele Klasse, hvilket bestyrkes ved Dr. Brayers Vidnesbyrd.

„Mange af dem," siger denne Sidste, „blive ved Vindskibelighed Eiere af flere Caïker. Ofte slaae to og to Roerskarle med deres Midler sig sammen for at anskaffe sig en Caïke og de, som slet ingen have, leie en af dem, som have flere. De udvælge sig Lærlinge mellem deres unge Vaabenbrødre. Patronen, ousta, lærer Kunsten fra sig med Godhed, retter med Alvor, men uden Hidsighed; Novicen, tchirak, hører opmærksomt til og tillader sig aldrig at svare. Der existerer mellem dem en Art Slægtskab. Jeg saa engang min

Hans Jørgen Christian Aall.

første Roerskarl hilse en af sine Kolleger med paafaldende Ærbødighed. Paa mit Spørgsmaal, hvem det var, svarede han: „Det er min Fader, det vil sige Den, som har lært mig Professionen." Hver Aften bliver Barken optrukket af Vandet for at den ikke skal være udsat for Luftens Paavirkning og Bølgernes Brydning og opbevares i et Skuur, som hver Baadfører eier ved Strandbredden. Caïkjis ere i Almindelighed smukke, velskabte og yderst reenlige. Deres Næring er ikke synderlig rigelig, men sund; Vand er deres eneste Drik.

Hvad deres aandelige Udvikling angaar, staar den paa et lavt Trin, men de besidde alle de Kundskaber, der ere nødvendige for deres Stilling og fremfor alt denne Takt, denne Værdighed, der er eiendommelig for Muselmanden, og som intet har tilfælles med simple Folks plumpe Ugeneerthed i vore store Byer. Man hører ingen uhøvisk Tale, aldrig en Eed. Sparsomme paa Ord lade de sig nøie med at besvare den Reisendes Spørgsmaal uden nogensinde at tiltale ham.

Efter endt Dagværk, det vil sige efter Solnedgang, da Politi-Forordningerne forbyde al Fart paa Bosporus efter denne Tid, trække de Baadene iland, forvare dem for Natten og begive sig til deres Hjem. Kun et meget ringe Antal af dem er gift; de Fleste tilhøre Bekiarernes Klasse. Da disses Maal er at spare saameget, som det paa nogen Maade lader sig gjøre, slaae i Almindelighed fem eller sex Personer sig sammen og leie for en Sum af femten til tyve Pjastre maanedlig et stort Værelse, hvori hver Leietager har sit Tæppe og sine Puder for Natten. De give omtrent en lignende Sum til en eller anden Olding (som oftest en Slægtning af et Medlem af Selskabet) for at holde Værelset reent og lave Aftensmaden. Denne Veteran er endvidere Raadgiver og Dommer i alle Stridigheder, og da Alderdommen intetsteds er saa hædret som i Orienten, har han blide Dage. Han har Alt frit, og de unge Mennesker, i hvis Tjeneste han er, yde ham al den Pleie og Opvartning, han kunde vente af Slægtninge eller Tjenere. Efter at have sparet paa denne Maade i fem til sex Aar har enhver af de Forbundne samlet sig en lille Formue, der tillader ham at vende tilbage til Hjemmet, dersom han ikke forinden har opgivet Professionen og er bleven Kapitan-pascha, General eller Storvizir. Alt er muligt, dersom Gud vil.

Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.

Det laa i Planen for nærværende Blads Udgivelse at levere Portræter af Repræsentanterne paa det ved Abonnements-Udstædelsen forsamlede Storthing, til hvilken Ende ogsaa Prøvenummeret indeholdt endeel saadanne. Men disse saavelsom flere andre i Kjøbenhavn udførte Portræter forekom Redaktionen saa lidet tilfredsstillende i kunstnerisk Henseende, at den fandt det bedst at opgive Planen, hvis Realisation ogsaa i ethvert Fald paa Grund af Bladets forsinkede Begyndelse vilde have kommet noget seent, ikke at tale om at Anledningen til at faae erstattet de mest forkastelige Tegninger af nye ved Storthingets Slutning allerede var afskaaret. Imidlertid har man troet, nu at burde søge at indhente det Forsømte ved at give en Række Portræter af Repræsentanter paa det nærværende Storthing dog ikke, som tidligere paatænkt, af alle, men blot af saadanne, ved hvem Publikums Interesse troes i nogen større Grad at dvæle, og heller ikke af de Mænd, hvis Portræter haves i let tilgjængelige Samlinger. Forresten behøve vi vel ikke at bemærke, at ingen Værdsættelse er forsøgt ved Følgeordningen af Portræterne, men at denne gjerne kan kaldes tilfældig. Kun have vi troet, at burde stille Storthingspræsidenterne i Spidsen og begynde saaledes med

Hans Jørgen Christian Aall,

der under det foregaaende og nærværende Storthing stadigen har fungeret som dets Præsident, vexelviis med Sognepræst Harbitz. Han er en Søn af den som Videnskabsmand og Borger lige fortjente Jernværkseier Jacob Aall og født paa Næs Jernværk den 4de November 1806. Sin Skoledannelse fuldendte han i Drammens lærde Skole, hvorfra han i 1822 dimitteredes til Universitetet. Efter i 1823 at have underkastet sig Andenexamen (med Udmærkelse) begyndte han at studere Retsvidenskaben og tog i 1827 Embedsexamen med bedste Charakteer. I November 1829 blev han Brigadeauditør ved den bergenske Infanteri-Brigade, i hvilken Stilling han ogsaa havde forskjellige Konstitutioner og var fra 1838 Dispachør. Den 21de Januar 1840 udnævntes han til Assessor i Bergens Stiftsoverret og i September 1842 til Medlem af en i Bergen nedsat kongelig Kommission til at udarbeide Lovforslag om Kjøbstædernes Skattevæsen. Han var Storthingsrepræsentant for Bergen paa Storthinget i 1842 og i 1845, i hvilket sidstnævnte Aar han ogsaa valgtes til Odelsthings-Præsident. Siden 1846 har han været Amtmand i Bratsbergs Amt, og har som saadan med megen Iver og Held fremmet Vei- og Kommunikationsanliggender i sit Distrikt. Saavel paa forrige som paa nærværende Storthing har han repræsenteret Bratsbergs Amt og har paa disse, som allerede anført, gjentagende været Storthings-Præsident, samt Kommittee-Formand, i 1851 i Militærkommitteen, og nu i Justitskommitteen No. 2, i hvilken Kommitte han ogsaa i 1845 var Formand.

Man vil ikke her kunne fordre nogen Kritik over hver enkelt Repræsentants Færd eller nogen politisk Klassifikation, om ikke af andre Grunde, saa dog af den, at vi maaskee dermed vilde afskjære os Adgangen til at erholde Portræter, forsaavidt mangen Repræsentant, som rimeligt, ikke kunde finde Behag i at underkaste sig vor Kjendelse. Imidlertid troe vi med Hensyn til Amtmand Aall at kunne bemærke, at han er en Mand af liberale Anskuelser, der ikke af Hensyn til noget Parti lader sig afholde fra at forfægte, hvad han anseer for det ene Rette. Skjønt Oppositionen i mangfoldige og vigtige Tilfælde i ham finder en Støtte for sine Meninger, kan den dog ikke rose sig af i alle sine Skridt (som f. Ex. i Jurykommissions-Sagen) at have ham paa sin Side, saamegetmindre som Aall hyppig optræder som en Midler mellem Partiernes Yderligheder, som den, der, paa Grund af høiere Formaal, stiller sig over dem.

I Bevillingsspørgsmaal forstaar han godt at holde Haand over Statens Penge, maaskee bedre end nogen anden (med Undtagelse af en eneste) Embedsmand i Thinget. Han taler ikke ofte og længe, men forstaar fortræffelig at gribe det heldigste Øieblik til at skride ind i Debatten, hvor der er Spørgsmaal om at give en vigtigere Sag den Retning, han anseer ønskelig, i hvilken Henseende hans praktiske Blik ogsaa fortræffelig kommer ham tilgode. Han fremsætter da sine Tanker med Iver og Rasthed, Klarhed og Korthed, og ofte med en vis dialektisk Skarphed, men altid uden oratorisk Prunk, hvis Anvendelse da ogsaa vilde være mindre virksom paa Grund af hans noget klangløse Organ. Hans Arbeidsomhed som Storthingsmand er noksom bekjendt. — Aall er gift med en Datter af Grosserer Hans Møller i Porsgrund.

Ved St. Olafsordenens Oprettelse blev han for statsborgerlig og Embedsfortjeneste udnævnt til Ridder af samme.

Størst-Anne og Vesle-Anne.

(En Idyl af N.*)

Alle Tiders Digtere have lovprist Naturen. Og med hvilken Ret! Mellem de tyste Skove og paa de høie Fjelde findes saa sød en Herlighed, at man ikke har Anelse derom i Byerne, hvor vi boe og bygge i tæt sammenklinede Celler. Derimod gjenfinder man ikke altid denne Herlighed og Skjønhed i det Menneskeliv, som udfolder sig i Naturens mere umiddelbare Nærhed. Naar man vandrer om i Bygderne og kaster Blikket ind i Familielivet, hvor tit ønsker man da ikke at kunne kalde Civilisationen til Hjælp, forat oplyse Overtroen og at lette Byrderne. Men har ikke den civiliserede Verden ogsaa sin Overtro, sine Byrder, sine Laster? I den uoplyste Bondeverden overraskes man stundom af en fiintduftende Blomst paa en knudret Stamme.

Saadanne Betragtninger have i min Sjæl fulgt Udvik-

*) Ihvorvel denne lille Idyl, der er os tilstillet af en Dame, egentlig ikke hører til det Slags Artikler, hvorpaa vort Blad nærmest er beregnet, troe vi dog for de Læseres Skyld, der ønske Afvexling i Stoffet, at kunne indromme den en Plads paa de mere belærende Stykkers Bekostning, saamegetmere som den indeholder en net Skildring af vort Lands Natur og Folkeliv. Red.

lingen af efterfølgende lille Phantasibillede, som jeg vil fortælle til hvem der vil høre.

En stolt Scene har vi for os. Det er en Affats midt paa Fjeldet, som er lagt under driftige Hænders Herredømme. Der findes 3 à 4 Huusmandshytter mellem smaa Agre og frodigt Grønsvær. Smaabirke klatre om mellem Steenroserne, og Lyng og Birk gro opad Fjeldsiderne. En Kam af Fjelde tegne sine driftige Konturer imod Horizontens klare Blaa, og i det Fjerne spiller Solen paa et Sneefjelds hvide Top. Øverst oppe paa det skraanende Fjeld ligger en Plads, som udmærker sig noget fremfor de øvrige. Det lille Huus ligger kjækt mod Skrænten og nedenfor strække sig Agre, saa steilt de er! Om Velstand vidner det nytømrede Fjøs og Loven, som indhegne en Gaardsplads, der er mere reenlig og velordnet end de øvriges. Til venstre ligge nogle Klippeblokke i vild Sammenstyrtning. En smuk Fyr løfter sin Krone over dem og et Bustads af Birke flokker sig om dette Ly. Bagenfor nedstyrter en brusende Fjeldbæk, som lidt nedenfor danner en dyb Kløft. Enkelte tunge truende Skyer trække op paa Himlen, men fra den vestlige Kant udstraaler Solen endnu sin fulde Glorie. Der laa saa dyb en Tysthed over den høitliggende Menneskebolig, at man næsten maatte studse ved Synet af et Menneske.

En kraftig Mandsskikkelse kommer ud fra Loven med en tung Sæk paa Ryggen. Han sætter den fra sig paa Saltstenen foran Døren. Denne aabnes og en spæd, graahaaret Kvinde siger med venlig Stemme: „Nu vilde jeg just see om Du ikke skulde faae dig Non, Rolf."

Rolf. Er Du saa dygtig idag da, Kjærringe min, at Du kan løbe Erinder. Kanskee vi snart skulle træde en Dands Du og jeg?

Guro. Gud bedre os for Dands! Men velsignet være Herren! jeg føler mig saa frisk idag, som ikke paa længe.

Rolf. Det var jo prægtig. Se paa mig. Jeg kan springe en Halling endnu. — Og saa gjør Rolf et dygtigt Hallingkast.

Guro. Du er dig selv lig, Rolf. Du bliver aldrig gammel, men jeg. Kom ind at faae dig Mad.

Rolf. Kanskee Du bliver med mig paa Kværnen, Du Mo'r?

Hun sukker: Det var i gamle Dage.

Rolf. Ja Guro, Du var en flink og rask Kjæring, og Du holdt ud med mig, da Tiderne vare knappe og haarde. Men Du tog dig over Kræfterne. Kunde Du dog vinde Helbreden igjen, saa skulde Du faae gode Dage, nu da vi har hvad vi behøver til det daglige Brød og to raske Jenter til at hjælpe Dig med Arbeidet.

Guro. Ja lader os takke Gud for Alt. De gaae sammen ind i Hytten. Lidt efter kommer en ung bykledt Herre, som hopper over Bækken og klavrer opad Stenene. Der finder han sig en mosbegroet Hvileplads og han strækker sig hen under Lovet.

Vi lytte til hans stille Tanker:

Emil. Hvilken lykkelig Plet med sin Fred og sin Storhed. Her aander man frit. Hvor jeg føler mig stolt og glad. Her staar jeg som paa en Kongethrone. Mine Tankers Sendebud ere disse Fjeldbække, der suulme og bruse i sin Nedstyrten. Er man begavet med en god Portion Stolthed og dertil en Kontorist, saa bliver det en sand Vellyst engang at komme saa høit op, at man kan faae rettet paa Ryggen. Gid jeg nu maa være paa den rette Vei! O det kan ikke være Tvivl berom. Har jeg ikke Kompasset her (med Haanden paa Hjertet) og hendes Bestrivelse husker jeg godt. Der nede i Lien tog jeg rigtignok feil af Veien et Par Gange. Men jeg troer bestemt, at jeg i en af disse smaa Hytter skal finde min lille Anne. Lad os nu tage under Overveielse, hvilken det kan være. Denne her nærmest er den netteste. Der kommer Røgen ud af Hytten. Himmel, det er hende selv. Det er min Anne! Men stop, jeg vil ikke storme ind paa hende saa fremfusende. O min søde Anne! Men hun er bleven høiere og fyldigere, synes mig, paa disse Maaneder. Ja hun var jo kun 17 Aar!

Den unge Pige, som saaledes tildrager sig den Fremmedes Opmærksomhed, staar stille paa Gaardspladsen og en ung Bondegut kommer hen imod hende. Emil standser i sit Bagholb, hvor han bliver Vidne til følgende Samtale.

Den unge Bonde nærmer sig Pigen med en noget undseelig, klodset Mine. Hun staaer der saa stolt, med en Smule Overmod krusende sig om Læben.

Jakob siger: Hør Anne! Du veed nok selv, hvad det er, som jeg tænker paa Nat og Dag. Men nu kommer jeg for at spørge Dig ligefrem om hvad Du vil svare mig, Ja eller Nei.

Anne. Du er en underlig Karl, Jakob. Skal nu jeg vide hvad det er Du tænker paa Nat og Dag.

Jakob. Ja veed Du det ikke Anne, at jeg tænker paa dig. Vi ere voxede op sammen. Vi gik til Præsten sammen.

Anne. Vi gik Mange sammen til Præsten, Jakob, Du kan ikke faae Kjæringer af alle dem.

Jakob. Gud forlade dig, at du spotter mig Anne. Jeg har holdt af dig al min Tid og jeg vil gjøre saa herefter. Der var en Tid, da Du var mest glad i mig af Alle.

Anne. Jeg holder af dig endnu Jakob; men jeg vil nok ikke være din Kone. Saameget holder jeg ikke af dig.

Jakob. Jeg kan tænke, at Du elsker en Anden høiere, og det er min største Sorg. Dette var mit Ærinde hid idag — og saa vil jeg nok tale med Morbror. Kanskee han taler min Sag hos dig.

Anne. Da faar Du gaae ind Jakob. Men det vil lidet hjælpe dig. Jakob gaar ind, men Emil springer ikke med Jubel frem af sit Bagholb. Han har nemlig seet endnu en Person nærme sig Huset og det med saa nysgjerrige og lurende Fagter, at han nysgjerrig bøier sig bedre ned mellem Buskene. Den Sidstankomne standser bag Loven og skotter en—to Gange. Anne lytter og følger efter Lyden. Dette er atter en ung Bonde, mere velklædt end den første. Med hvilken smertelig Overraskelse maa vor Emil ikke see paa, at Pigen fortrolig sætter sig ned ved hans Side og taler med ham med en lykkelig Mine.

Han er fortvivlet. Hvad skal han gjøre? Saa pinefuld som hans Stilling er, saa var det dog endnu værre at blive seet, at blive Gjenstand for hendes hovmodige, medlidende Mine. Men hans Pine forkortes, da Rolf kommer ud og kalder paa sin Datter.

Emil. Det er vist hendes Fader. Nu løber hun bag Fjøset. O den Falske! Der kommer hun op af Fjøset.

Rolf. Hvor var du Anne? Du svarer mig ikke. Og hvor Du er rød. Du snakkede vel ikke med Christen Moen, i denne Stund. Jakob siger, at han saa ham gaae foran sig.

Anne. Det er vakkert af Jakob at gaae og føre Sladder.

Rolf. Hør Anne! Svar mig oprigtig, kommer han Christen Moen til dig, uagtet jeg har sagt og advaret dig at Du ikke maatte lade det skee?

Anne. Ja Fader, det gjør han; og jeg synes det, at jeg ikke kunde vente nogen Bedre.

Rolf. O du stakkels uvittige Barn! Tænker Du da, at han vil gifte sig med dig. Han, som er den rigeste Gut i Bygden, med en fattig Huusmandsjente.

Anne. Men vi er jo af hans Folk, Fader. Det er vist Christens Tanker.

Rolf. Har han sagt dig Sligt? Jeg siger dig, han mener det ikke. Jeg kjender Kroppen, og jeg byder og befaler dig, at Du fra denne Stund holder ham borte fra dig. Nei Anne, jeg beder dig om det. Mit kjære Barn, gaa dog ikke i Fordærvelsen. Lad dig advare, medens det er Tid. Tro ikke han tænker at tage dig til Hustru. Det er hans Rigdom, som forblinder dig. Men seer Du da ikke, hvor lidet Gavn der er i at være rig. Din Moder og jeg har været fattige, men har vi ikke været lykkeligere end de rige Folk paa Moen? Du veed at vi har været det.

Anne. Fader, jeg kan ikke forlade Christen.

Rolf. Men naar nu han forlader dig? Jeg siger dig, han gjør det. Kaster dig bort som en udslidt Skolap! Anne! Anne! Saadan Hjertesorg som Du volder mig. Du kunde faae til Mand Jakob, der er en saa brav Gut, og jeg skal nødes til at sige dig, at Du er ikke bedre værdt end det Du bliver: en Kastefille. Fy!

Harmfuld og bedrøvet forlader han sin Datter og gaar hen mod Hytten, men endnu engang vender han sig til hende og siger: Anne lad mig dog ikke bede dig forgjæves. Om det var det sidste Ord, som min Mund skulde sige, det vilde være: lyd mig, lyd mig!

Anne brister i hæftig Hulken, Faderen lægger Haanden paa hendes Pande og klapper hende paa Kinden. „Sig Ja Anne." Han staar en Stund og betragter hende, da hendes Hulken ikke synes at ville høre op, ryster han paa Hovedet og gaar til Huset. Han aabner Døren og kalder paa Jakob. „Tak Gutten min for Du vil være med mig. Nu faar vi vel gaae. Jeg skal tro der bliver ingen Mangel paa Vand paa Kværnen idag."

„Bliver der kun ikke formeget," bemærkede Jakob, idet han studsende saa paa Anne. Derpaa tager han Sækken paa sin Ryg og gaar med den.

Rolf hvisker endnu til Pigen et: „Betænk Dig vel og brug din Forstand!" og følger efter Jakob. (Fortsættes.)

Storthinget.

Den 14de antog Odelsthinget en Indstilling fra Næringskommitteen Nr. 1 i Anledning af et fra Sagbrugseierne i Skien fremkommet Forslag om Bortskaffelse af Sagfliis, gaaende ud paa, at Kongen, hvor særegne Vanskeligheder ere tilstede mod Flisens Opfangelse, kan fritage Sageierne for Forpligtelsen hertil imod at der svares Bidrag til Opmudringsomkostninger.

Den 14de og 15de Juli antoges i Odelsth. saagodtsom uforandret den af Kirkekom. afgivne Indstilling ang. den kgl. Prop. til Lov om Forandring i og Tillæg til Lov om Almuskolevæsenet paa Landet af 14de Juli 1827 hvorved Adgangen lettes til at oprette høiere Almueskoler og til at oprette og vedligeholde faste Skoler. Fastskoler bindes saameget som muligt til det øvrige Skolevæsen i Præstegjældet, Rodestuer eller faste Lokaler for Skolen oprettes og de specielle Distrikter gives Adgang til at udtale sig om de Foranstaltninger, der paatænkes. Derefter foretoges Lagthingets Beslutning ang. Bankens Flytning. Schweigaard foreslog Lovforslagets Henlæggelse, ikke af de i Lagthinget anførte Grunde, da han nærede Haab om at selv de, som nu have Bankens Hovedsæde hos sig, om føie Tid vilde indsee det Rigtige i Flytningen, men fordi det ikke gik an at bestemme Rentefoden saaledes som i den ved forrige Behandling indkomne ny § 3; thi der vilde da opstaae Pengemangel netop fordi Folk, der ikke trængte til Laan, for den lave Rentes Skyld optoge Kapitalerne for derpaa at tjene. Ved Voteringen besluttedes Henlæggelsen med 39 mod 30 St. Dernæst bifaldtes Indstill. fra Næringskom. Nr. 1 gaaende ud paa, at den kgl. Propos. til Lov ang. Skovvæsenet ikke bifaldes. Endelig antoges næsten uforandret Indstill. fra Næringskom. Nr. 2 ang. Forandringer i Brandpolitilovgivningen, hvilken Indst. i alt Væsentligt var overeensstemmende med den derom fremsatte kgl. Proposition.

Den 17de og 19de foretog Odelsth. Indstill. fra Budgetkom. ang. de af Valstad m. Fl. fremsatte Lovforslag om at aabne Adgang til Laan for dem, som ville udføre Forbedringer eller Udvidelse af sit Jordbrug. Laan kan ifølge § 1 erholdes af Oplysningsvæsenets Fond eller Statsfondet, selv om Eiendommen ikke afgiver saa betryggende Pant, som i Loven af 20de Aug. 1821 fordres, „naar den Kommunes Formænd og Repræsentanter, hvor Eiendommen er beliggende, indestaar for Laanet paa Kommunens Vegne, efter Beslutning, som derom er fattet efter Forskrifterne i Loven om Formandskaberne paa Landet af 14de Jan. 1337" og i Henhold til nærmere i selve Loven opførte Bestemmelser.

Den 19de Juli fattede Odelsthinget Beslutning til Lov om at den Afstand fra Kjøbstad eller Ladested, indtil hvilken den ved Lov af 8de August 1842 tilladte Handel er fri, forandres fra tre til en og en halv Miil.

Den 18de Juli antog Storthinget med 72 mod 29 St. Konstitutionskom.s Pluralitets-Indstilling til Grundlovsbestemmelse om Statholderpostens Ophævelse: „Det af U. A. Motzfeldt fremsatte Forslag til Forandring i Grundloven, saalydende: Statholderembedet ophæves, bifaldes." Tvende af Kommitteens Medlemmer, som vare enige i de af Proponenten anførte Grunde, at det vilde være ønskeligt, at en Nation med Norges ringe Resourcer kunde undgaae at lønne flere Statsraader uden Portefeuille og ligeledes i at Bestemmelsen om at Statholderen kan være en Svensk indeholder en Indskrænkning i den unionelle Lighed, antog dog, at en Reform ikke burde udgaae fra det norske Storthings Initiativ, og at Tilsidesættelsen af en saadan Konvenients kan befrygtes at lede til Konflikter, hvori Storthinget neppe kan være forvisset om at sætte sin Mening igjennem. Forslagsstilleren selv udviklede de overveiende Grunde for Ophævelsen af dette upopulære og ufornødne Embede, medens Schweigaard, R. Olsen, Daa og Andre talte derimod af unionelle Hensyn og fordi Storthinget, naar Beslutningen muligens blev nægtet Sanktion, vilde komme i en ubehagelig Stilling. Toldk. Lange holdt paa Statholderembedet, fordi man i Regjeringens Spidse behøvede en Mand, der, fritaget for at fortabe sig i Detailforretningerne, kunde have det fornødne diplomatiske Overblik. De 72 vare: Thorne, Wenneberg, Sagf. Sverdrup, Jaabæk, Bergsager, Lie, Bugge, Bøyesen, Aarflot, Neergaard, Grønningsæter, Aandahl, Hannestad, Viig, Humlekjær, Lund, Christensen, Myhre, Ueland, Blom, Mossige, Colbeenstvedt, Meldahl, Bätzmann, Rygh, Fergstad, Vorum, Krognæss, Proviantskr. Olsen, Dietrichs, Stabell, Valstad, Hoelstad, Grimelund, v. Tangen, Faye, Smit, U. Sverdrup, Løken, Reinhardt, Askevold, Veseth, Konow, Helland, Knudsen, Grave, Hervig, Sundt, Bjøre, Hilsen, de to Motzfeldt'er, Baggerud, Mustad, Harildstad, Berner, Dahl, Elieson, Borch, Rektor Olsen, Høegh, Heyerdahl, Børresen, Glückstad, Arneberg, Bergh, Kildal, Dieseth, Harbitz, Hagerup, Fadum, Hesselberg. De 29 vare: Rektor Lange, Birch-Reichenwald, Enge, Skjerkholdt, Rummelhoff, Arveschoug, Wetlesen, Hansteen, Byfoged Petersen, Johnsen, Dreyer, Jenssen, Præst Petersen, Velde, Sæter, Soelberg, Sagf. Olsen, O. V. Lange, Schydtz, Koren, Aall, Basberg, Schweigaard, Daa, Lippe, Hartmann, Sommerfelt, Sarlund, Byfoged Berg. Fraværende: Augustinussen, Bagger, Sanne, Borchsenius, Nissen og Schjølberg. Derpaa antoges eenst. og uden Debat Indst. fra Konstitutionskom. ang. Istandsættelsen af Eidsvolds Værks Hovedbygning og om Bidrag til Portrætgalleriet paa Eidsvold. Indstillingsposterne løde saaledes: „1) Til Istandsættelse af Eidsvolds Værks Hovedbygning og dertil hørende Pavilloner, samt til Anlæg af en Have med Hegn bevilges 3,600 Spd., eller aarlig i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 1200 Spd. 2) Regjeringen bemyndiges til at føie de Foranstaltninger med Hensyn til Opsynet ved ovennævnte Eiendom, som maatte ansees fornødne. 3) Restbeholdningen, omtrent 800 Spd., af det i sin Tid ved Subskription til Erhvervelse af Eidsvolds Værks Hovedbygning indkomne Beløb bevilges udbetalt til Foreningen for Istandbringelsen af et Portrætgalleri paa Eidsvold, som Bidrag til at fuldstændiggjøre den paabegyndte Samling af Portræter af Rigsforsamlingens Medlemmer.

Samme Dag bevilgedes 1500 Spd. til Bestridelse af Udgifter i Anledning af Norges Deeltagelse i den almindelige Udstilling af Agrikultur- og Industrigjenstande, som den 1ste Mai 1855 skal aabnes i Paris. Overlærer Daa valgtes (med 84 af 88 St.) til Storthingets Archivarius for de følgende 3 Aar og Kvæstor Aars (med 59 St.) til Suppleant.

Den 20de Juli behandledes Kirkekom.s Indstilling ang. Pensioner og Vartpenge m. V. af Oplysningsvæsenets Understøttelsesfond, hvorved efternævnte afskedigede Præster bevilgedes følgende Summer: N. B. Flood (Stadsbygden) 100 Spd. og Jochum Bugge (Thingvold) 300 Spd. i Pension; C. E. Rasch (Rødenæs) 200 Spd. i Vartpenge; F. W. Rode (Rennesø) 250 Spd. i Pension; O. Olsen (Id) 300 Spd. i Vartpenge; C. T. Schmidt (Tranø) 200 Spd i Pension; T. H. Kolstad (Norddalen) 120 Spd. i Understøttelse; F. C. Radich (res. Kapellan til Ullensaker) 150 Spd.; J. W. Crøger (ledig pers. Kapellan) 120 Spd. i Vartpenge; N. J. C. V. Stockfleth 1000 Spd. i Pension og M. F. Steen (Bodø) 400 Spd. Afskediget Adjunkt ved Frederikshalds Skole H. A. Holmboe 250 Spd. og forhenværende konst. Adjunkt ved Stavangers Skole D. Myhre 150 Spd. i Vartpenge samt afskediget Seminarielærer (i Hvideseid) K. J, Jeremiassen 200 Spd. Endelig bevilgedes Pensioner til endeel Enker og Skolelærere m. A.

Norge.

Christiania. Direktionen for Selskabet for Norges Vel tilbyder et Laan af 1000 Spd. til den, som maatte ville anlægge et Teglværk til Fabrikation af Drainrør under Betingelse af, at han stiller betryggende Pantesikkerhed for Laanet, forrenter det med 4 pCt. aarlig og efter 2 Aars Forløb afbetaler det ved aarlige Bidrag i 10 Aar, samt at mindst 200,000 Stykker Rør aarlig leveres tilsalgs, forsaavidt at saa stort Antal maatte blive bestilt.

— Hypothekbanken har i det forløbne Halvaar solgt, udleveret og af sit Fond amortiseret Obligationer til et Beløb af 117,950 Spd. mere end den har tilbagekjøbt.

— Branden i Nordbygaden sees at være opstaaet ved en syvaarsgammel Guts Legen med Fyrstikker.

— I en Artikel i „Athenæum" omtales de norske Bidrag til Skoleudstillingen i London som de, der blandt de udenlandske Sager tage sig bedst ud.

Bergen. Kunstmaler og Institutbestyrer Hans L. Reusch er afgaaet ved Døden 54 Aar gammel.

Moss. Den 11te Juli afbrændte Svendals Kirke ved Lynild. En Haglbyge ødelagde paa samme Tid Sæden paa flere Gaarde i Raade og slog endog Vinduer ind.

Drammen. Det nye Orgel i Tangens Kirke, der skyldes Brødrene Hans og Peter Stibolts Gavmildhed og som er bygget af Brantzæg, indviedes den 16de Juli.

— Kjøbm. N. B. Storm er istedetfor afdøde C. A. Thorne udnævnt til hollandsk Vicekonsul.

Hamar. Alle Udhuusbygningerne paa Hovindsholm paa Helgøen afbrændte ved Lynild den 14de Juli med Undtagelse af Staburet.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Udvandringen til Amerika antages iaar at ville berøve Sverige 10,000 Personer.

— Østgötha-Gazettens dygtige Redaktør H. B. Palmær er afgaaet ved Døden.

— Paa Napiers Admiralskib ere nogle Koleratilfælder indtrufne.

Danmark. Kriminalretten har frikjendt „Fædrelandet" og „Dagbladet" i Anledning af Ørsteds Anklage for Majestætsforbrydelse, fordi de nævnte Blade havde dadlet Ministeriet, hvorved ogsaa Kongen, der havde valgt dette, skulde være fornærmet.

Frankrig. Den engelske Flaade, der fører Østersødivisionen, er nu gaaet under Seil.

Spanien, Opstanden er endnu ikke undertrykt, men har forgrenet sig til Valencia og Aragonien.

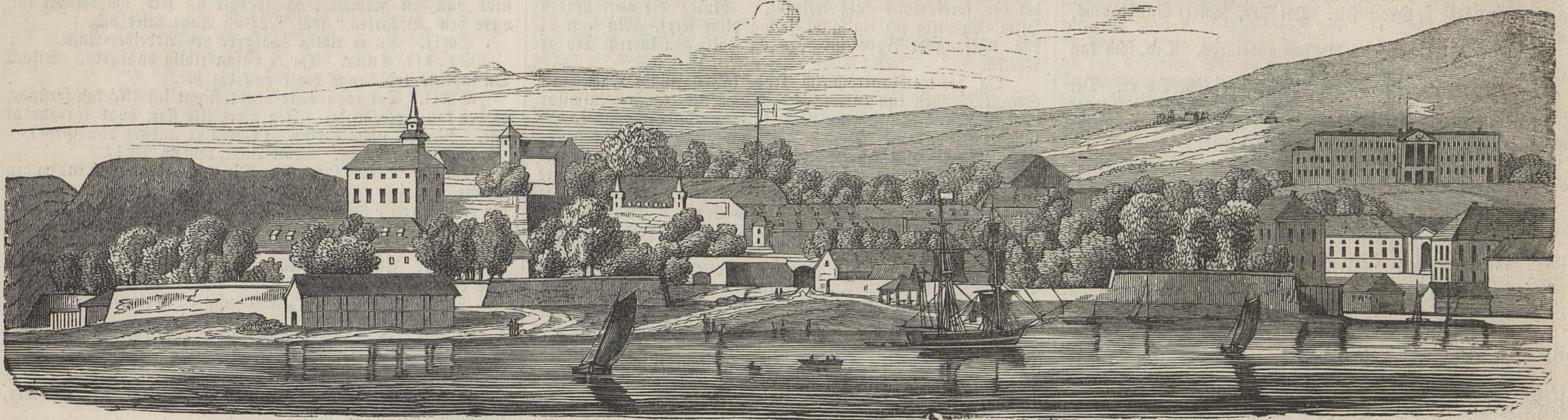
Amerika. Den berømte Sangerinde Grevinde Rossi (Henriette Sonntag) er i Mexiko død af Kolera netop som hun skulde optræde som „Lucretia Borgia."

Tyrkiet. Omer Pascha har intaget Donauøen Radowan, kastet 40,000 Mand over Donau og den 7de Juli besat Giurgewo, hvorved den russiske General Soimonoff blev omringet og maatte med betydeligt Tab slaae sig igjennem. Efter Seiren trak Omer Pascha sig tilbage over Donau uden at indlade sig i Slag med Gortschakoff, der paa Efterretningen om Russernes Nød ilede til med 30,000 Mand. Senere skal han dog ifølge nogle Efterretninger være paa Veien til Bucharest med 75,000 Mand, ifølge andre skal han allerede, efter et blodigt Slag udenfor Murene af denne Stad, hvor Gortschakoff havde samlet sin Hovedstyrke, have holdt sit Indtog i Staden.

— Den 9de gik ogsaa Sali Pascha over Donau, kastede de paa venstre Bred opstillede Russer tilbage og besatte næste Dag Turnul og satte sig i Forbindelse med Iskander Bey. Tyrkerne vare nu Herrer over Donaulinien fra Kalafat til Oltenitza.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 30. | Udkommer hver Loverdag Aften. | **Christiania den 29de Juli 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold:

Størst-Anne og Vesle-Anne. — Engebret Soot. — Don Juans Huus i Sevilla, nu tilhørende Familien Montijo y Theba. — Krigsskuepladsen i Orienten. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Størst-Anne og Vesle-Anne.

(Slutning fra forr. Nr.)

Neppe er Faderen gaaet, førend Christen kommer frem af sit Skjul.

„Den gamle Nar," udbryder han, „som om ikke den rigeste Gut og den vakreste Jente just høver sig vel sammen. Hvad feiler dig, græder Du?"

Anne. Christen! Hvorfor vil Du ikke tale med Fader og Moder?

Christen. Nei da! Det er langt mere Moro at gaae skjult. Hvad kommer det Andre ved, at vi To snakkes ved og er glade i hinanden.

Anne. Christen, Du vil jo ægte mig? Du har jo lovet det.

Christen. Javist. Men det haster jo ikke med at snakke om den Ting. Det er ikke for dig at komme til Moen, saalænge som Gamla styrer; tænk paa det, og kom mig ikke med saadan ærgerlig Snak, for ellers gaar jeg strax.

Anne. Du har lovet mig det, Christen. Vil du ikke holde dit Løfte?

Christen. Man kan pludre saameget Snak saadan paa Tomandshaand. Du faar ikke tage Alting saa alvorligt.

Anne. Var det da ikke din Mening, Christen? Vil Du bedrage mig, forlade mig? Nei o nei, jeg kan aldrig troe det. Du kan ikke det. Du er for god dertil.

Christen. Gammelen har rigtignok gjort dig forstyrret idag, mener jeg, saa rar, som Du er. Jeg siger dig, det kan aldrig nytte dig at komme til Moen nu. Mine Slægtninge vilde klore Dinene ud paa dig, og det var Synd for de vakre Dinene. Kan vi ikke være lykkelige med hinanden nu som før. Nei nu tuder Du igjen. Der er ikke Udkomme med dig idag. Er det galt fat med dig. Men Du behøver da ikke at tage saa paa Vei for det. Det er ikke værre for dig, end for alle de Andre. Du skal ikke mangle. Jeg skal være god imod dig Anne. — Hun støder bort hans fremrakte Haand, staar hæftig op og gaar imod Huset.

Christen. Naa, naa Anne! Tag dig vare, Hovmod staar for Fald. Du er en stolt Ting.

Anne havde paa engang faaet Lys i sin Sag og hun gik ind i sin Faders Hytte uden at spilde flere Ord paa den, som hun havde skjænket sit unge Hjertes fulde Hengivenhed.

Christen saa efter hende, kastede paa Nakken og slentrede nedad Stien. Emil træder frem: Hvad har jeg maattet høre. O! skrækkeligt, skrækkeligt! Hvor er hun bleven straffet, den stakkels Pige! Men det kan ikke lindre min Smerte. Jeg kom hid saa tillidsfuld, saa tryg og nærede ikke mindste Skygge af Tvivl om hendes Troskab. Hendes klare Die ligesom lyste for min Sjæl. Hvor kunde jeg ane, at det kunde skuffe saa blodigt! Ak! nu er Verden for mig en frygtelig Ørken. Den var nys som gjennemstraalet af tusinde Sole. Altsammen Blændværk! Blændværk! Men bort herfra! Kryb ned i Folianterne, skriv Fingrene stive, krum Ryggen! Ha kunde jeg trampe ham ned i Støvet den Usling! O jeg tror, at jeg elsker hende endnu. Jeg vilde kjøbe hende fri med mit Hjerteblod.

Og bort stormer han, afsted iler han, den dybtsaarede Yngling. Mistro til Menneskene var den bitre Frugt, han tog med fra denne uheldige Vandring. Hvor tidt ere ikke vore Erfaringer Vildfarelser!

Se! han er neppe forsvunden, før en anden Anne, hans Hjertes Udkaarede, kommer ud til sin huuslige Dont. Det er Aftentid og hendes Forældres Kreature, de to Kjøer og Smaafæet skal kaldes hjem. Hun lokker med sin klare Stemme. Kan han da ikke høre? Jo han hører det, og farer sammen og iler endnu hurtigere afsted! Kom Bona, kom Sjet-sjetsjeta. Kom Bona, Lokkeline, Sølverline, Rosa, Dokka og Sokka, Morbaan og Roskal, kom Kua. Hun jager Kreaturene ind i Kveen og sladrer med dem og malker dem. Smaafæet er lidt balstyrigt og vanskeligt at faae ind i sit Rum. Et lidet Kid springer op paa Taget og hun har Møie nok med at faae det ned igjen. Naa Du vesle Gjeitungen, støt skal du flyge baade høit og laagt. Men hun klavrer op og faar det da paa sine Arme og pludrer med det: Du skulde vide en Ting, du vesle Dokka mi'. Veed du det du, der kommer Nogen hid idag, du. Saa gaa ind med dig naa du da, stakkels Ting.

Hun har stellet fra sig og kaster et langt Blik ned over Lierne og et Længselssuk faar Luft.

Aa Gud give, at han kom snart. Jeg synes Tiden bliver saa lang. Før har jeg næsten ikke tænkt paa det. Men idag kom det mig i Sinde, at han skulde komme, og saa har jeg ikke faaet Fred, jeg har maattet tænke paa det støt og stadig. Han skulde see, hvor her er vakkert idag. Før saa jeg det aldrig, men det er saa underlig, siden jeg har faaet saadanne Tanker, at jeg skulde komme herfra, saa seer jeg saa tydelig Alting, og jeg kan gjerne graate, naar jeg tænker paa at forlade Fjeldet. Men bare han kommer snart. Jeg kan aldrig troe, at Emil har glemt mig. Men det bliver snart forseent, saa kommer han ikke idag. For han kommer ikke efter Kvældstid han, som Bondegutterne.

En ung Bondepige kommer nedad en Sti. Anne gaar hende imøde og hilser hende: „Goddag Rønnaug, er Du ude at reise idag?"

Rønnaug. Jeg skulde gaae Bud fra Mor til hu Moster. Det var saa vakkert Veir, da jeg gik hjemmefra, men nu tager det paa at blæse op og blive stygt.

Anne. Aa Du er kjælen, Rønnaug. Jeg synes det er godt, naar det lufter lidt. — Skal Du paa Sæteren iaar Rønnaug?

Rønnaug. Ja, det skal jeg.

Anne. Dette hører jeg, havde jeg vidst det før, saa skulde jeg faaet Lov af Far til at ligge paa Sannæssæteren iaar, saa skulde vi havt det morsomt sammen. De vilde havt Størst-Anne; men hun fik ikke Lov.

Rønnaug. Havde saa Du faaet Lov da, tænker Du?

Anne. Jeg veed ikke, det kunde nok være. — Du Rønnaug, jeg har været saa hoga til at Du skulde komme hid. Der er en Ting, jeg vil fortælle dig, som Du ikke skal sige igjen til Nogen, vil Du love mig det?

Rønnaug. Det lover jeg.

Anne. Veed Du det, at Tingkarlene er i Bygden i disse Dage?

Rønnaug. Nei, hvad kan det skille dig?

Anne. Jo Du skal bare høre: Den Tid Mor var klein og laa under Doktorhaand, saa boede vi paa Nabogaarden til Skriverens. Skriverfruen var snild imod Mor, og sendte hende ofte saadan Mad, som hun maatte spise, og mig bad de ofte til sig. Og saa kom jeg til at blive kjendt med en af Skriverkarlene. Nei saa vakker som han er, kan Du aldrig tro. Han kom ofte hen og sad og pratede med Mor og mig, men jeg tænkte ikke over nogen Ting, før engang saa havde han spurgt Mor, om hun tænkte at jeg vilde have ham. Mor vilde tale ham fra det, og da jeg hørte det, sagde jeg ogsaa, at det ikke kunde høve sig, for det han er saa fint og godt vant og jeg som er bare en stakkels Huusmandsjente. Men han vilde Ingenting høre. Han vilde blive ulykkelig, naar ikke jeg vilde sige ja. Og tilsidst saa sagde jeg ja og Moder ogsaa, og saa vare vi forlovede. Siden er jeg saa glad Rønnaug, at jeg skjønner mig ikke selv.

Rønnaug. Nei hvor underlig! Men hvad skal han blive? Bliver han Lensmand? Han kan vel ikke blive Skriver.

Anne. Nei Jøs! Men Lensmand, tænker jeg.

Rønnaug. Men har han ikke været her endnu?

Anne. Nei, men han kommer vist. Thingfolkene er først komne idag.

Rønnaug. Jo, jo Madam. Hvad heder han?

Anne. Storm.

Rønnaug. Madam Storm, mit Sødskendebarn, Madam Storm. Gid han kom nu, saa jeg fik see ham.

Anne. Ja gid det var saa vel. Men det bliver vel forseent nu paa Kvelden. Kom Rønnaug og gaa ind til Mor.

Et Par Timer senere finde vi endnu Rønnaug i Rolfs Stue. Medens hun havde udført sit Erinde og sad i Samtale med Guro, brød et hæftigt Tordenveir løs. Nu er et Maaltid beredt for hende og hun sidder ved Langbordet under Vinduet. Vesle-Anne steller ved Skorstenen, Størst-Anne spinder, Guro ligger paa Sengen. Rønnaug reiser sig. „Naa mener jeg der er et lidt Ophold," siger hun, „saa faar jeg skynde mig at komme hjem."

Guro. Neimen om Du skal, Rønnaug. Her var et Guds Veir nu nys og det kan snart bryde løs igjen. Gud bedre mig saa sandt for Rolf og Jakob, skjønt Karlfolk mæter nu ikke saa meget det stygge Veir. Men ikke skal Du gaae over Fjeldet alene nu ved Nattetid.

Rønnaug. Ja men Mor blier ræd for mig.

Guro. Hun kan da tænke, at vi har saavidt Forstand, at vi beholder dig hos os, veed jeg! Se ud Størst-Anne. Hør! Jøses for et Veir!

De tre unge Piger staae ved Vinduet, og betragte Uveiret med en Undren, som nu og da giver sig Luft i et Udraab: „Se, se for et Lyn!" og „Hør! det var nær ved!"

Guro. Gud hjælpe os saasandt, det slog vist ned! — Hun staar op af Sengen og gaar frem og tilbage paa Gulvet. Ak Barna mine, det er saa svært at see en liden Prøve af Dommedags Ve. Jeg blier saa angst, jeg blier saa angst! ak Herren bevare mig Rolf og — og Jakob.

Vesle-Anne. Kjære Mor, hvad frygter Du da for? Far er jo i Huus.

Guro. Jeg veed ikke, jeg veed ikke Barn, men jeg frygter saa saare.

Vesle-Anne. Dette Veir staar nu snart over, Mor. Men Far kommer kanskee ikke igjen før imorgen. Stakkels Mor, Du skjælver. Læg dig paa Sengen og vær ikke bange.

Guro. Hør Barn! Hør!

Vesle-Anne. Hører Du Noget, Størst-Anne!

Størst-Anne. Ja en svær Dur.

Rønnaug. Hvad kan det være, som durer saa da, Moster?

Guro. Det er en Skri! Paa Knæ Børn! O Gud i Himmelen vær os naadig. Tag os ikke bort i vore Synder. Skaan ham.

De fire Kvinder knæle. Svær Bragen og Duren høres. Størst-Anne staar op og iler til Døren.

Guro. Hvor gaar Du hen Størst-Anne, mit Barn?

Pigen synker ned igjen med Hovedet sænket mod Brystet (hviskende:) Jeg vilde at Skreien skulde begrave mig.

Rønnaug. Nu er det stilt, troer jeg.

Guro. Nu er det stilt. Dennegang gik Døden og Nøden os forbi. Men hvem har den rammet?

Størst-Anne. Jeg vil gaae og see efter Far.

Guro. Nei gaa ikke, den kan komme, og hvad kan Du gjøre?

Størst-Anne. Det var bedst for mig, om jeg fik døe Moder.

Guro. Hvorfor taler Du saa stygt. Veed Du ikke, at det er Herren, som raader for Liv og for Død. Men gaa ikke. Eller bi, jeg vil gaae med dig.

Størst-Anne. Du Mor, som er saa svag!

Vesle-Anne. Nei Mor, hvad tænker Du paa? Nogen Tid gaar hen i ængstelig Forventning. Guro giver efter for Døtrenes Forestillinger og bliver hjemme og hun tager Bibelen frem og begynder at læse for at hente nogen Trøst for sit ængstede Sind. Paa engang skrækkes hun og Børnene op ved en hæftig Banken paa Døren. Den aabnes og ind kommer Thor og Jakob bærende Rolf. De lægge ham paa Sengen.

Størst-Anne. Far. Ak Far er død!

Guro. Herre, Herre! Haardt tugter Du!

Thor. Rolf er ikke død. Lad os faae Vand og Linned. Du maa stelle med ham, Guro. Du er jo flink til Sligt.

Vesle-Anne. Hører Du det Mor! Gudskelov, Gudskelov! I Kisten din har Du vel saadanne Klude. Hvor skal jeg finde dem?

Størst-Anne. O jeg elendige, fortabte Menneske! o! o! o!

Jakob. Vær ikke saa bedrøvet, Anne. Han kan nok komme sig igjen.

Størst-Anne. Siger Du det, Jakob? Tror Du rigtig det? Men han seer saa ud.

Jakob. Tag hid Vand, Du Anne.

Størst-Anne. Ja! ja!

Rønnaug. Hvorledes gik det til, at du blev frelst Jakob?

Jakob. Vi vare næsten færdige ved Kværnen, for det gik saa skurendes maatænke. Saa var jeg gaaet hjem efter en Sæk. Jeg hørte Duren og fløi for at vare Morbror. Men jeg kom forseent. Styrten kom, da jeg var halvveis. Saa fik jeg Thor med mig, og vi søgte ikke længe, før vi fandt ham.

Den saarede Rolf hæver sin svage Røst: Lidt Vand, Guro.

Med rørt Hjerte og skjælvende Haand rækker Hustroen ham den forlangte Drik og hvisker "Gudsketak."

Det blev den sidste Hjælp, hun fik yde sin Husbonde. Et sødt Smil takkede hende og Døden tog ham bort til det stille Land. Sorgen fulgte efter Skrækken.

Uger og Dage ere forløbne. Enken og hendes to Døtre boe endnu i Hytten, men der har reist sig Vanskeligheder for dem paa Grund af at de ikke kunne skaffe tilveie mandlig Hjælp paa Gaarden efter Pladsens Pligt. Sommeren er skredet frem. Ageren staar med gyldent Korn, Aftenerne blive dunkle.

Det er Aften. Tre Jægere komme frem i Nærheden af Huset, hvor Rolfs Efterladte boe. Det er vore Bekjendte Emil, Thor og Jakob. Det er din Skyld Thor, siger Jakob heel fortrædelig, at vi ere komne paa Vildspor og at Jagten gik skjævt.

Thor. Nei vist er det ikke, Du veed jo bedre.

Jakob. Hvorfor kunde vi ikke have taget ned ved Medalshøen, saa havde vi idetmindste været i Huus nu.

Emil. Hvor Du har Hastværk med at komme i Huus i

Kvæld da, Jakob. Her ere vi jo lige ved Huus, om jeg ikke seer feil.

Jakob. Jeg gaar Pokker ikke i Huus. Mener Du, at jeg er træt.

Emil. Nu talte Du jo netop saa.

Jakob. Nei jeg snakkede om at gaae ned ved Medalshøen, jeg.

Emil. Men min kjære Jakob, hvorfor egentlig det? Havde Du givet os Grunde for din Paastand. Du kan ikke vente, at noget fornuftigt Menneske skal adlyde dine Indfald. Men lad os høre dine Grunde. Tal frit fra Leveren. Her i den frie Natur er Ordet frit. Det Ord, som er Sandhedens, maa seire.

Jakob. Aa det gaar her som andetsteds. Den, som kan snakke bedst for sig, faar raade.

Emil. Nu er Du ubillig, og saa bøs, som Du er. Det er saa mørkt, at jeg ikke kan see dit Ansigt. Men det klarner dog op for mig. Jeg begriber, at Du havde din hemmelige Grund for at faae os ned ved din Medalshø.

Jakob. Aa neimen havde jeg ikke. Men Thor havde vel sine Grunde for at komme her.

Thor. Din Gap. Er jeg nogen Unggut, som flyver paa Frieri.

Emil. Det hænger maaskee saa sammen, at Jakob ikke vilde komme hen paa dette Sted. Jeg har hørt tale om at hans tungsindige Mine skal skrive sig fra ulykkelig Kjærlighed. Ønskede Du altsaa af saadan Aarsag at flye dette Sted, se da kan jeg sympathisere med dig.

Jakob. Aa der er nok ikke Noget i den Snak — var det ligt.

Emil. Aa, det er nok ikke saa vist det, Gut! Du er jo bleven os ganske interessant derhjemme paa Gaarden af den Aarsag. Vi havde da fuld Ret til ikke at lade os lede af dig, min gode Jakob. Forelskede Folk er ikke at stole paa.

Jakob. Pokker veed, hvad Du snakker om!

Emil. Sig mig, Du Thor, som er et fornuftigt Menneske: først hvor er vi nu, og dernæst, hvad gjør vi nu i Mørket.

Thor. Vi faar banke op her, paa den nærmeste Pladsen.

Emil. Nei hør Thor! Det vilde jeg helst undgaae, af to Grunde. Først for Fokkenes og saa for min egen Skyld.

Thor. Aa Du kan ganske trygt tage Logis her, det kan jeg forsikre dig. Her er saa reent, næsten som hjemme hos Skriverens.

Emil. Nu lad det være som det vil, men jeg vil nødig volde saadan Uro. Her er en Love, tror jeg. Lad os gaae derind og see til at finde os lidt Hø eller Halm at ligge paa.

Jakob. Ja, ja, det er bedst.

Thor. Nei vil Du ikke have dig en Skaal med god Melk, Storm?

Emil. Nei, jeg for min Part trænger ikke til Noget. (Ved sig selv tænkte han: Jeg er ikke vis paa det; men Stedet her forekommer mig bekjendt. Skulde det være hendes Hjem, da vilde jeg rigtignok nødig blive seet). Nu faar vi dog ligesaagodt krybe ind her og hvile den kurreste Tid af Natten.

Og de tre Jægersmænd krybe ind og finde Natteleie i Straaet. Men kun kort sænker Sommernatten sit Mulmslør over Naturens Rigdome. Den korte nordiske Sommer har ligesom ikke Tid at spilde. Det dages. To Skjærer hoppe frem paa Pladsen og en Flok Smaaspurve. En Kat kommer rolig spadserende, som om den ikke tænkte paa at gjøre Jagt; men Fuglene lade sig ikke berolige af den ligegyldige Mine, de flygte. Man hører Fossens Brusen. En Solstraale falder ind over Fyrren og Birkene. Fuglene kvidre, Hanen galer.

Da aabnes sagtelig Døren til Hytten og de to Søstre, Størst-Anne og Vesle-Anne, komme ud, hver med sin Rok. De sætte sig til Arbeide ude paa Gaarden.

Størst-Anne. Du seer saa bleg og bedrøvelig ud, Vesle-Anne, at det er en Ynk.

Vesle-Anne. End Du, det er ikke bedre med dig.

Størst-Anne. Ja jeg da! Jeg er som Far sagde, at jeg vilde blive.

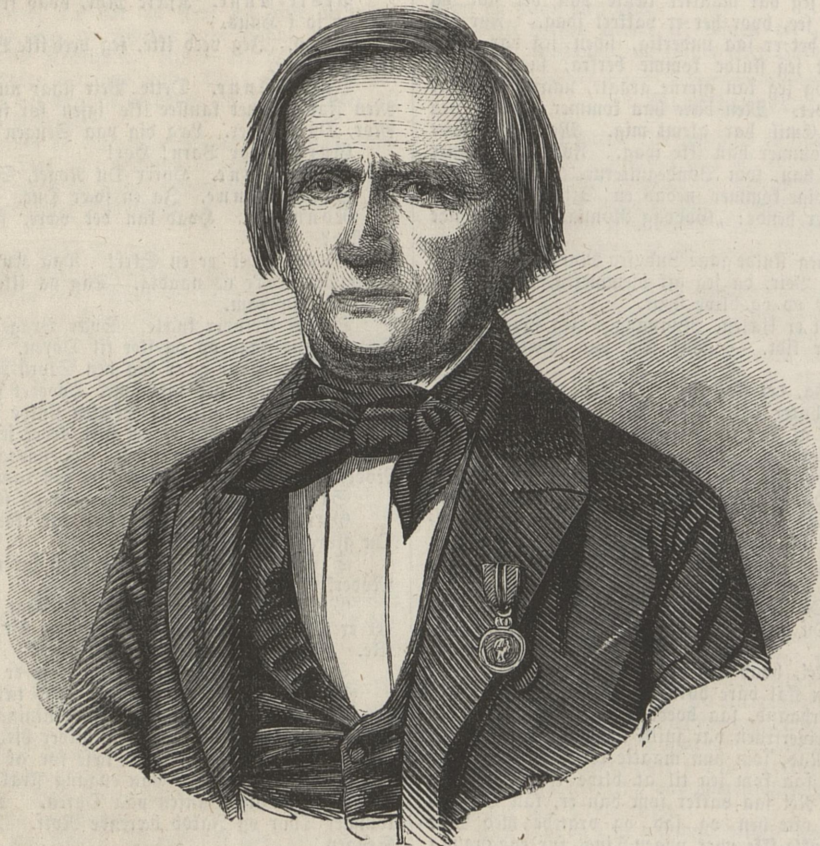
Vesle-Anne. Hvad sagde Far, Du vilde blive?

Størst-Anne. Aa, det jeg er, en Kastefille.

Vesle-Anne. Sagde Far saa? Han meente det ikke saa haardt.

Størst-Anne. Det var ikke for haardt.

Pigerne sukke og tie en Stund, og saa kommer deres gamle Moder ud. „Hvorfor sidde I herude Børn?"

Engebret Soot.

Vesle-Anne. Vi troede, at Du sov, Moder, og det kan Du vel trænge. Saa vilde vi ikke vække Dig.

Guro. Jeg sov ikke. Jeg faar ikke sove for bare Bekymringer. Gud hjælpe og forlade mig saa sandt for min Svaghed. Det er en saa svær Prøvelsens Tid. Stakkels Barna mine! I arbeide saa flittige som Myrer. Men hvad kan det hjælpe?

Vesle-Anne. Moder! kan det ikke hjælpe? Taler Du saa. Se for al den Spona vi have færdig. Jo den skal godt hjælpe.

Guro. Det græmmer mig mere, end forsvarligt er, at vi vel snart maa skilles ad, og skilles fra Pladsen. Ak vi har mistet vor Forsvarer og en saadan Forsvarer! Det var nu altid hans Tanke, at jeg skulde blive her min Livstid. Igaar fik jeg saa stræng Besked fra Husbond, at jeg maatte skaffe Karlshjælp, dersom jeg skal blive ved Pladsen. Men i denne Tid er jo Ingen at faae. Vesle-Anne, Du kunde være vor Fremfødsmand.

Vesle-Anne. Kjære Mor, sig ikke det. Herregud hjælpe og trøste mig, at Du siger det og tænker det. Det vilde ikke Fader have sagt, at jeg skulde give mig bort til Nogen, som jeg ikke har mindste Godhed for — bare for at faae en Arbeidsmand til Gaarden og Pladsen.

Guro. Jeg tænker, at Fader, om han havde levet, vilde bedet dig tænke efter hvad der kan være iveien for at tage en saa brav Gut som Gudbrand. Jeg er ræd for, at det er den Bykarlen, som sætter dig Griller i Hovedet, og det er derfor Du ikke kan faae Godhed for nogen Anden.

Vesle-Anne. Jeg tænker ikke paa Bykarlen. Jeg veed nok det, at han ikke kommer, at han har glemt mig.

Guro. Ja vel er det Anne, at han har glemt dig og Du ham. Lige Børn lege bedst. Men hos sig selv tænkte hun: det har Du just ikke stakkels Jenta mi — og tænk saa nøie over, om det ikke var bedst for dig at tage Gudbrand.

Vesle-Anne. Ak tal ikke om det, tal ikke om det! Hun løb ind i Hytten og Guro rokkede efter.

Størst-Anne. Vi kunde været lykkelige Allesammen, naar det havde gaaet, som Jakob vilde. Ja jeg har vel stellet mig brav galt. Det er værst for Mors og Annes Skyld. Herregud forlade mig min Synd.

Hun saa bedrøvet frem for sig, og anede ikke, at den hun med angrende Følelser tænkte paa, stod hende meget nær. Jakob kommer ud af Loven: De sover som Stene derinde, siger han. Men nu lysner det, og jeg vil ikke være her. Jeg vil Ingen træffe her. Anne! Han vender sig hurtig og vil gaae.

Anne. Jakob!

Men Jakob betænker sig: Nei saa haard kan jeg dog ikke være mod hende, det stakkels Menneske, at jeg ikke skulde sige hende et Ord. Hun er næsten ikke til at kjende igjen. Han vender sig da atter mod hende og siger: Hvordan gaar det med Eder, Størst-Anne, og hvor staar det til med Moster?

Størst-Anne. Tak, Du er god Jakob, som vil tale til mig. Aa jo, det gaar, som det kan. Her er tomt efter Fader; men Mor er taalelig ved Hilsen endda, Gudsketak.

Jakob. Du maa hilse Moster og Vesle-Anne.

Størst-Anne. Har du ikke Stunder at see ind, da Jakob? Mor vilde blive glad.

Jakob. Aa nei, jeg kan ikke det dennegang. Farvel Anne!

Størst-Anne. Farvel Jakob. Det er anderledes med Altsammen nu! Ikke længe havde hun staaet og seet efter Jakob, fortabt i sine Betragtninger, før Thor kommer ud.

Denne Thor var en munter og ivrig Mand. Neppe faar han Øie paa Anne, før han udbryder:

„Hvor blev han af den Jakob'en? Godmorgen Anne. Er Du saa tidlig iførd med Rokken? og det med Graad ogsaa, tror jeg! Har du seet noget til Jakob Olla? Vi vare paa Jagt sammen igaar og har ligget her paa Loven. Men nu er han væk Gutten. Er han inde hos Mor din?

Størst-Anne. Nei han gik. Han havde ikke Stunder.

Thor. Havde han slig Hast? Jeg faar efter ham, jeg da. Medens han skyndende sig nedad Stien efter Jakob, holder han saadan Enetale: Jo saagud skal han tage En af disse Smaajenterne. Jeg maa see at faae stelt det til saa, at de bliver gifte, en af dem idetmindste. Det gaar gæli minners. Jakob er en dygtig og brav Karl. Jeg veed, at han friede til Størst-Anne en Tid. Er det nu forbi med det, saa faar det da blive Vesle-Anne. Jamen skal det saa, saavist som jeg er Thor. Vi ville lade Thor alene med sine Underhandlinger og heller see, hvordan det gaar med Nr. 3, som nu kommer ud af sit Nattekvarteer gnidende sine Øine og skuttende paa sig: Uf! Man er glad ved at komme op af et saadant Leie. Hu hvor her er koldt! Og saa stiv og støl som jeg er baade af at gaae og af at ligge. Men hvor i al Verden har de gjort af sig disse To! Hvem er den Kvinde, som sidder der? Er det ikke Anne? Umuligt! Dette blege, gustne Ansigt. Dog ligger der saa meget Kjendt i disse Træk! Jeg bliver saa underlig tilmode, saa varm om Hjertet. Jeg meente at være helbredet, jeg! Godmorgen Anne.

Størst-Anne (studsende.) Godmorgen. Hun seer stivt paa den Fremmede og spørger sig selv, om det vel kan være den „Bykarlen," som Mor og Anne taler om.

Emil. Du er tidlig paafærde ved Arbeide, Anne.

Størst-Anne. Du er ogsaa tidlig paafærde. Skjønt Du sagtens lod længe vente paa dig her.

Emil. Det maa være hende, skjønt jeg ikke kan forstaae, at det kan være hende. Jeg gider ikke sige, hvad jeg har at sige. Jeg vil gaae herfra. (Døren er aabnet paa Gløt).

Størst-Anne. Vesle-Anne, kom ud Du!

Emil. Vesle-Anne, siger Du. Er Du da den ene og den samme, som jeg før har seet paa dette Sted? Og der — der er den rette, min egen Anne. O Gud ja, nu seer jeg det! Anne! Anne! Sig mig da, er det dig, som er min. Giv mig din Haand, Pige! Lad mig høre din Stemme!

Anne. Emil! Jeg troede, at du havde glemt mig. Du blev borte.

Emil. Og har Du glemt mig og forladt mig?

Anne. Nei, det har jeg ikke.

Emil. O saa er Alt godt! Det er en underlig Historie, som jeg skal fortælle siden. Jeg har været her før.

Anne. Har Du?

Emil. Ja, men hav Taalmodighed til siden. Tro mig, jeg havde ikke glemt dig.

Anne. Det tror jeg gjerne.

Nu kommer Thor og Jakob tilbage og Thor siger munter: Hvor Hr. Storm seer høist lyksalig ud. Jeg ventede mig Skrub og sure Miner.

Emil. Ja jeg er lykkelig over al Maade. Jeg har gjenfundet en Skat, som jeg troede tabt.

Thor. Det glæder mig. Men nu er mig et vigtigt Erinde overdraget, og det maa først og fremst udrettes. Størst-Anne, vil Du høre mine Ord i disse gode Folks Nærværelse? Ja det er saavidt jeg kan skjønne Noget, som maa være dig til baade Ære og Glæde. Det er nemlig, at denne hæderlige Ungkarl, som her staar, Jakob Olla, har aabenbaret mig, hvorlunde Du er i hans Tanker og Sinde endnu, som Du det altid har været fra hans første Ungdom af. Og han spørger dig, om Du nu kunde føle dit Hjerte bøiet til at blive hans Hustru.

Størst-Anne. Vil Jakob det, saa maa det blive saa da.

Den gamle Moder er ogsaa kommen ud og staar lyttende og bevæget: Nei, nei dette er altfor meget. Skal jeg faa see begge Pigerne lykkelige og vel forsørgede? Gud i Himmelen Du beskjæmmer mig for min Knurren og min svage Tro.

Thor. At Morgenstund har Guld i sin Mund
Det kunne vi synge med bedste Grund.

Emil. En Guldglands fra Sol og fra Jord slaar ud
Et deiligt Hjem for min yndige Brud!

Vesle-Anne. Ak Mor, tror Du Far det i Himlen seer,
Naar vore Hjerter jubler og leer?

Jakob. Er ei som disses vor Kjærligheds Fryd,
Min Anne! vor har dog ogsaa sin Dyd.
Jeg skal Dig hjælpe med trofast Sind.
Og takke Gud at Du dog blev min.

Størst-Anne. Flittig og tro min Vandel skal være
At tækkes dig min Glæde og Ære.

Thor. Og alle vi synge af Hjertens Grund:
Den deilige tidlige Morgenstund
Bar os Guld og Glæde i straalende Mund!

Engebret Soot.

Blandt de mange saakaldte Autodidakter i forskjellige Retninger, som vort Land eier, er der neppe nogen, hvis Talent i sit Fag er ubestrideligere, hvis Virksomhed har havt gavnligere Følger, og hvis Navn er mere bekjendt end Engebret Soots, og saaledes vil det neppe synes underligt eller ufortjent, naar vi give hans Portræt en Plads i vort Blad. Kun maa vi beklage, at vi ikke tillige kunne levere en Charakteerskildring af ham, da en saadan — hvorom vi rigtignok ogsaa forlænge siden have erholdt Løfte — efter deres Dom, der kjende denne eiendommelige, joviale Mand, vilde være af en særegen Interesse. Hvad vi i det følgende kunne give, indskrænker sig til en kort Skildring af hans Liv og Virksomhed, næsten udelukkende efter de Meddelelser desangaaende, som en „med Forholdene nøie bekjendt og fuldkommen paalidelig Mand" har afgivet til Amtmanden i Smaalenenes Amt for at ledsage Forestillingen til Indre-Departementet om at Soot for sin fortjente Virksomhed i Vandbygningsfaget maatte blive benaadet med Medaillen for Borgerdaad, og hvilket Aktstykke velvilligen er os udlaant fra Indre-Departementet.

Engebret Soot er født paa Pladsen Sot under Gaarden Mangen i Urskougs Præstegjæld den 30te Mai 1785. Faderen Ole Jensen var Smed og Tømmermand og Sønnen befattede sig fra Ungdommen af ligeledes med disse Haandværk, i hvilke han snart blev anseet for at besidde megen Duelighed. Blandt hans Smedearbeider nævnes Laase med en kunstig af ham selv opfunden Indretning. Desuden befattede han sig med Uhrmagerprofessionen.

Medens han endnu søgte sit Erhverv ved dette Slags Arbeider, indgik han 1811 i Ægteskab og overtog det følgende Aar Brugen af Pladsen Sot. I 1816 blev han Opsynsmand for Grosserer D. K. Mamen over den betydelige Mangenskov og flyttede i 1820 til Gaarden søndre Mangen, hvor han boede indtil 1825, da han flyttede til Ottei i Ødemark.

Imidlertid havde Soot (1818) begyndt at forsøge sig i Vandbygningsfaget. Saasnart Loven om Sagbrugsvæsenet var udkommen, begyndte han i sin Fødeegns omliggende Bygder at opføre en stor Mængde Sage med dertil hørende Vanddæmningsanlæg ligesom han ogsaa i 1820 paa et Sted ved Frederikshald, hvor der var lidet Fald, byggede et Sagbrug.

I 1822 blev han af Frederikshalds Sagbrugseiere overdraget Oprensningen af Steenselven, der forbinder Aspern Sø med Femsøen, og som lagde mange Hindringer iveien for Flødningen, idet Tømmeret kun ved høi Vandstand kunde komme frem. Ved Mineringer, Forbygninger og Anlæg af Dæmninger lykkedes det Soot at raade Bod paa disse Ulemper.

To Aar senere blev Soot af et Interessentskab blandt

Frederikshalds Sagbrugseiere overdraget Anlægget af en Kanal med tilhørende Kehrat og Sporvei over Ottei til Forbindelse mellem Indsøen store Lee og Ødemarkssøen i Aremarks Præstegjæld i Smaalenene. Afstanden mellem Søerne er ¼ Miil, hvoraf omtrent Halvparten indtages af Skinnerbukkjærnet. For at spare betydelige Udgravninger besluttede Soot ved Dæmning at hæve Kjærnets Vandspeil 5 Alen. Mange kyndige Folk benægtede vel Muligheden af at frembringe en saa høi Vandstand i Kjærnet, da dets Tilløb kun bestod i Regn og i Sneevandet fra de omliggende Fjelde, men ikke destomindre skred Soot til Udførelsen af Planen, der da ogsaa lykkedes. Ved Kanalgravningen var der mange Vanskeligheder at kjæmpe med, blandt Andet paa Grund af Bundens Beskaffenhed. Paa en Strækning var Underlaget af Mos og denne flød op, saaledes at man næste Dag ikke kunde see Spor af hvad der var gjort den foregaaende. Ved nedsænkede Stene hindredes dog snart Bunden fra at skyde iveiret. Kanalen udførtes fra September 1824 til Juni 1825 og kostede 5—6000 Spd. — en langt mindre Sum end paaregnet. Anlægget bevirkede en aarlig Forøgelse i Tømmertilførselen fra store Lee ind i det frederikshaldske Vasdrag af flere tusinde Tylvter, og havde til Følge, at Tømmerpriserne i vedkommende Skovtrakter deels i Norge, deels i Sverige forhøiedes med ⅓ Deel.

Efterat dette Anlæg var færdigt, blev Soot af Frederikshalds Trælasthandlere antagen som Flødningsinspektør, og byggede som saadan saavel i Norge som i Sverige en stor Mængde Damme til Lettelse for Flødningen og hvorved betydelige Summer i Kjørselspenge besparedes. Ved Lennarsfors Jernbrug i Sverige, hvor Søen Toxen har Udløb i Lelangen, byggede han for Frederikshalds Sagbrugseieres Regning en Kehrat, der drives af Vandkraft til at trække Tømmeret op, saaledes at Søen Lelangen er bleven indbefattet i den frederikshaldske Flødningstrakt. For Statsraad Tank byggede han i 1827 paa hans Brug Soli endeel betydelige Damme og Forbygninger, efterat endeel lignende, af en svensk Bygmester, Aaret i Forveien opførte meget kostbare Anlæg vare blevne bortrevne af Vandflommen.

Ved denne Tid kjøbte Soot for 150 Spd. Strømsfossen, ved Ødemarkssøens Udløb i Akremarkssøen, en Eiendom, hvor der til et Møllebrugs Anlæg, uden Nytte, var anvendt betydelige Pengesummer. Ved at sænke Akremarkssøen 2 a 3 Alen fik han tilstrækkeligt Fald til Anlægget af et Møllebrug, Teglværk og andre Indretninger, hvorhos mange Tønder dyrkbart Land indvandtes for de omliggende Eiendomme. I 1830 kjøbte han ogsaa Gaarden Solerød i Ødemark, og ved Udgravningen af et Kjærn gjorde han denne Eiendom, der var anseet for meget slet, til en af de bedre i Egnen. Nu beboes den af hans ældste Søn.

I 1846 fratraadte Soot paa Grund af Sygelighed sin Post som Flødningsinspektør og erholdt da, i Erkjendelse af den gavnlige Virksomhed, han derunder havde udvist, 250 Spd. i aarlig Pension af Frederikshalds Sagbrugseiere.

Da han senere gjenvandt sin Helbred, begyndte han paa Udførelsen af en Plan, han længe havde næret, nemlig en let Forbindelse for Tømmerflødningen mellem Skjærvangens Sø i Vinger og Sittensøen i Sitskogens Annex til Hølands Præstegjæld. Da det ikke lykkedes ham at istandbringe et Aktieselskab til Overtagelse af Anlægget, begyndte han i Aaret 1848 dette for egen Regning med Understøttelse af Frederikshalds Sagbrugseiere og et af Storthinget bevilget Laan af 5000 Spd. Den 20de Juli 1849 aabnedes Kanalen. Anlægget begynder ved Søen Skjærvangen og bestaar af 15 Sluser med en Stigning af tilsammen 83 Fod. Derefter kommer Søen Martsjølungen, for hvis Udløb ved øverste Sluse er anbragt en Dam af 20 Fods Høide. Denne Sø udgjorde tilforn to mindre Vand, mellem hvilke der var et Fald af 9 Fod, men ved Opdæmning er det nederste Vands Flade bragt i Niveau med det øverste.

Fra Martsjølungens anden Ende er gravet en Kanal, og hvor den ender, begynder en Jernbane (enkelt Sporvei for Heste) og gaar til Tvillingkjærn, en Længde af 2450 Alen. Fra dette Kjærn, der er betydelig opdæmmet, er atter gravet Kanal til Guldkjærnmo, hvorfra Flødningen foregaar gjennem Hveroselven til Sittensøen. Dette Anlæg, der har en Længde af ¾ Miil og har kostet omtrent 6000 Spd., er for Tømmertransporten af stor Vigtighed, da det ikke alene har formindsket Omkostningerne derved, men ogsaa forebygget den deri paa Grund af Vinterføret herskende Usikkerhed, og havt til Følge, at en stor Deel Tømmer af mindre Dimensioner nu kan benyttes, medens det tidligere paa Grund af de høie Driftsomkostninger som værdiløst blev tilbageliggende i Skoven. Hvilken Forøgelse Kanalanlægget har bevirket i den tilstødende Trakts Tømmerproduktion, fremgaar deraf, at denne nu angives at udgjøre 6000 Tylter aarlig, medens den i de sidste Aar, før Kanalen kom istand, i Gjennemsnit kun beløb sig til 1500 Tylter. Af saa stor Indflydelse paa Transporten blev dette af Soot dristigen paabegyndte og med saare ringe Omkostninger udførte Foretagende, hvilket kyndige Mænd havde fraraadet ham som overstigende hans Evner og førende til hans og hans Families fuldkomne Ruin. Det var stedse Soots Tanke, at der ved Fuldførelsen af et saadant Anlæg til en forholdsviis billig Sum kunde fremkaldes Foretagender af lignende Beskaffenhed i vort Fædreland, og denne Tanke gav den allerede i en høi Alder fremrykkede Mand en Kraft og Ihærdighed i Udførelsen af den fattede Plan, der maa kaldes forbausende. Den Mand, hvis Meddelelser vi i det Foregaaende have benyttet, bemærker i Anledning af dette Anlæg, at Soot derved samt ved sine igjennem en lang Række af Aar

Don Juans Huus i Sevilla.

foretagne Dambygninger „praktisk har bevist en for dette Lands indre Kommunikationer yderst vigtig Sætning, nemlig at det lader sig gjøre med ringe Bekostning at lægge varigt Fundament til Vandbygninger, endogsaa paa daarlig Grund, hvorpaa der hviler et overordentlig stort Vandtryk, ved den af ham anvendte Bygningsmethode og ved Anvendelse af Rosentorv.“ Som et Forsøg af Soot, hvilket vistnok med Nytte paa andre Steder kan efterlignes, fortjener at nævnes, at han over en 400 Alen bred Bugt ved Tvillingkjærn har bygget en Vei, flydende paa Rosentorv, over hvilken er lagt Langstokke og tvers over disse igjen Strøved. Denne Vei, der i nogle Aar stadigen har været befaret med Heste, har vist sig fuldkommen hensigtsmæssig.

Senest har Soot til en Prøve iværksat en Deel af en af ham foreslaaet Plan til Farbargjørelsen af det frederikshaldske Vasdrag fra Birkelangens Sø i Hølands til Femsøen i Bergs Præstegjæld, nemlig et Sluseanlæg i Steenselven mellem Femsøen og Indsøen Aspern i den nederste Deel af Vasdraget. Dette Anlæg har Indre-Departementet efter Begjæring fra Bestyrelsen for det til bemeldte Vasdrags Kanalisation dannede Interessentskab undergivet Besigtigelse og Bedømmelse af sagkyndige Mænd. Den af disse afgivne Erklæring gaar i det Væsentlige ud paa, at der vel i Arbeidets Detailler findes en Deel Ufuldkommenheder, men at det Princip, hvorefter Anlægget er udført, maa billiges, og navnligen udtaler Erklæringen sig til Fordeel for den af Soot benyttede billigere Bygningsmethode, som et uvurdeerligt Middel til her i Landet at fremme og forbedre Vandkommunikationerne ved overkommelige Midler, ligesom den udhæver det sjeldne Talent, hvormed Terrainforholdene af Soot ere benyttede. For Øvrigt er det i de indgivne Forestillinger bemærket, at hvor sikkert det end er, at Soots Mangel paa theoretisk Dannelse i mange Maader maa have skadet hans Virksomhed, og at de af ham udførte Arbeider, stillede under en technisk kyndig Bedømmelse, maa befindes at efterlade ikke Lidet at ønske, er det alligevel formeentlig ikke mindre sikkert, at han med en Driftighed, et Talent og et Held, der ikke kunde Andet end vække almeen Opmærksomhed, har forsøgt sig i — og man tør vel nu næsten sige grundlagt — en ny Arbeidsmethode i sit Fag, der yderligere udviklet kan blive af stor Værdi for Benyttelse og Udvidelse af Rigets Næringskilder.

Som en Paaskjønnelse af Soots mangeaarige Virken benaadede Hs. Majestæt Kongen ham under 30te December 1853 med Medaillen for Borgerdaad i Sølv, en Hæder, der vist glædede Alle „inden den store Kreds af Norge og Sverige, over hvilken hans Virksomhed har været udstrakt.“

Soot har flere Børn, der alle ere i heldige Livsstillinger. Han selv er en Kjæmpefigur og hans Sønner slægte ham paa.

Don Juans Huus i Sevilla, nu tilhørende Familien Montijo y Theba.

Jeg ankom, skriver en tydsk Reisende i „Illustr. Zeitung“, til Sevilla den 2den August 1854. Min første Udflugt gjaldt Giralda, det høieste af alle Taarne i Spanien. Siden begyndte jeg, med en tidligere Klosterbroder, at besee de øvrige Mærkværdigheder i denne Stad, hvor der næsten til hvert Huus knytter sig et eller andet Sagn fra Middelalderens romantiske Tider. Da min Ledsager allevegne, hvor ham kom, slog en Passiar af med Pigerne, foranledigede dette mig til at spørge ham, hvorledes det kunde harmonere med hans geistlige Stand at være en saa ivrig Elev af Don Juan. Han svarede, at som god Sevillianer maatte han træde i sin fordums saa elskværdige Landsmands Fodspor. Paa mit Spørgsmaal om han da var saa fast overbevist om, at Don Juan var en Sevillianer, svarede han: „Ja da, og om det kan fornøie Dem, skal jeg endog vise Dem det Huus, hvori han har boet.“

Skjønt jeg nu nærer den faste Overbeviisning, at den Don Juan, som er kjendt af Mozarts herlige Produktion, er en lige saa reen, af Folkecharakteren uddannet mythisk Person som Grækernes Herkules eller Tydskernes Faust, saa gik jeg dog ind paa dette Forslag. Han førte mig til Enden af den store, med korinthiske Søiler — ved sine Grændsepunkter smykkede Spadseergang, der kaldes Herkules's gamle Almegade. Her dreiede vi af mod Høire og kom ind paa den meget uregelmæssige plaza de la feria (Torvepladsen). Min Ermunk betegnede mig et heelt oppe i Krogen af Pladsen, bag Allehelgeners Kirkes Chor beliggende Huus som fordums Sæde for hiint Ideal af en spansk erobrende Spradebasse.

Da Huset ved sin Portal og det derover værende Balkonvindu i Anlægget ganske lignede et maurisk Pallads, men i sine Enkeltheder bar Præget af hiin Periode (Begyndelsen af det 15de Aarhundrede), da Spanierne behagede sig i at anvende den mauriske Architektur i en vistnok vilkaalig, men ofte meget malerisk Sammensmeltning med den gothiske Stiils Former, saa besluttede jeg mig til at skizzere det. Da jeg var færdig med min Skizze, spurgte jeg min Ledsager, hvilken Familie Huset nu tilhørte og skrev det opgivne Navn derunder. Nu tænke man sig min Overraskelse, da jeg ved at læse Efterretningen om Keiser Napoleon den Tredies Forlovelse med Grevinde Eugenie de Montijo y Theba fandt et mig bekjendt Navn, og ved Eftersøgen i min Skizzebog læste under en Skizze fra Sevilla de Ord: Don Juans Huus, nu tilhørende Familien Montijo y Theba. Muligens har den høifornemme Dame først seet Dagens Lys i dette Huus, hvortil kun en sagnagtig Berømmelse hidtil knyttede sig.

Til Forstaaelse af Tegningen tjener Følgende: Næsten lige for Husets Portal staar en Træbod, ved hvis ene Væg en omvankende Boghandler har udstillet sit Lager af Romanzer, Ridder-, Røver-, Trolddoms- og Maurerhistorier. Til høire staar en Bonde og sælger Kaalhoveder, af hvilke han tilveier en Pige et paa en af de der eiendommelige Kjød- og Frugtvægter. Her hæver sig Choret til Allehelgeners Kirke. Paa dette Sted stod under Romerne et Pantheon, der maatte vige Pladsen for en Moskee; men efter Sevillas Erobring ved Ferdinand den Hellige blev denne Moskee 1248 indviet til en christelig Kirke, der 1356 erholdt det Udseende, den nu har.

Krigsskuepladsen i Orienten.

(Oplysninger til Kartet i Nr. 26).

Fra det græske Archipelagus (det ægæiske Hav), der begrændses af Grækenland, det europæiske og asiatiske Tyrki, fører Strædet ved Dardanellerne (Hellespont) imellem det europæiske Tyrkie og Natolien ind i Marmora- (eller Marmara-) Havet (Propontis), en Udvidelse af Strædet ved Dardanellerne og det mindste af alle Have. Derfra fører Strædet ved Konstantinopel eller det thrakiske Bosporus*) ind i det sorte Hav (Pontus Euxinus, Kara Deniz, Tschernoie More, Mavri Talassa), som i Vest beskyller Tyrkiet, i N. og O. det sydlige Rusland og i S. Natolien eller Lille-Asien. Dette store, urolige og stormfulde Indhav, der udmærker sig ved dets Mangel paa Øer og Havne, udstrækker sig imellem 41° og 47° n. Br., 45° og 59½° L. ø. F., og som, med Asow-Havet, har et Fladeindhold af ca. 9500 geogr. □ Mile**), danner Bugterne ved Burgas og Varna i det europæiske Tyrki, samt Bugterne ved Odessa, Kinburn, Perekop (det døde Hav) i Rusland. I N. fører fra dette Hav, Strædet ved Jenikale eller Kertsch (ogsaa kaldet det kimmeriske Bosporus, Strædet ved Kaffa eller Feodosia) imellem Halvøen Krim eller Taurien og Øen Taman ind i det asowske Hav (Palus Mæotis, Asowskoe More) den nordlige Deel af det sorte Hav, og hvis vestlige Fordybning i det russiske Taurien kaldes det vindstille Hav (Putruid-Søen) eller Bugten ved Siwash. Medens det sorte Hav ved Varna-Bugten har en Dybde af 234 Favne, er Dybden udenfor Donaumundingerne kun 90 Favne. Lidt over Halvdelen af det egentlige sorte Havs Kyster staar under tyrkisk Overherredømme og Resten under Ruslands. Med Undtagelse af Egnene i Nordvest og Nord er det sorte Hav omringet af Høilande, men fra hvilke ingen Floder af Betydenhed udgyde sig i Havet. Fra Lavlandene i Nordvest og Nord strømme derimod store Ferskvandsmasser til det sorte og asowske Hav, og af hvilke især Floderne Donau, Dniester, Dnieper og Don ere mærkelige.

Donau, denne uhyre Flod, ved hvis Bredder saameget Blod er flydt i de sidste sex Aar, løber nedad Europas sydøstlige Skraaning med en Faldhøide af 2080 parisiske (ca. 2153 norske) Fod og optager et Fladerum af 14,630 geogr. □ Mile. Dens Udløb i direkte Afstand fra Kilderne udgjør 220 geogr. Mile, dens Strøm-Udvikling 374 g. M. og dens Strøm-Krumninger 154 g. M. Ved Passau er Flodens høieste Vandstand 20½ n. Fod, og Middel-Vandstanden i Jan. 0'3"; Febr. 0; Marts 3'4"; April 2'9"; Mai 4'3"; Juni 5'10"; Juli 4,9"; August 3'10"; Sept. 3'7"; Okt. 0' 14"; Novb. 1'2" og Decb. 1'7".

Udspringende paa Schwarzwald i Baden gjennemstrømmer den Kongeriget Würtemberg, danner den nordlige Grændse for den bayerske Høislette, løber ind i Erkehertugdømmet Østerrig, bøier i N. for Ofen og Pesth ind i det ungarske Lavland og berører ved Belgrad for første Gang det tyrkiske Rige, da Floden fra denne By og til Vlakhiet danner Serbiens nordlige Grændse mod Ungarn.

I det østlige Serbien løber fra N. mod S. en Fjeldstrækning, der er en Fortsættelse af Banatets Bjerge i Ungarn. Her bryder Donau for sidste Gang igjennem Fjeldene for fra Ungarns Sletter at træde ind i det vlakhisk-bulgariske Lavland, og danner her de berømte Strøm-Indsnævringer og Strømhvirvler ved Orsova. Fra Ny-Orsova, hvor Donau træder ind i de egentlige tyrkiske Stater og indtil den optager Bifloden Pruth, danner den Grændsen imellem Bulgarien og Vlakhiet. Efterat Donau har forladt Orsova, styrter den i stærke Strømninger, imellem høie Strandbredder, nedover det til henimod Nikopoli straaende Terrain, hvorfra den efterhaanden udvider sig til en Bredde fra 2000 til 8000 Fod. Fra Pruth til det sorte Hav danner Donau Grændsen imellem den russiske Provinds Bessarabien og den tyrkiske Provinds Dobrudscha.

Efter at have gjennemløbet de tyrkiske Stater i en Strækning af omtrent 150 g. M. udgyder den, igjennem flere Mundinger, sine betydelige Vandmasser i det sorte Hav.

Den er seilbar ligefra Ulm i Würtemberg til dens Udløb, men har paa denne Strækning enkelte stærke Strømninger, som et kunne passeres af Dampskibe, hvilke forøvrigt befare den hele Strækning fra Wien til det sorte Hav.

Af Donaumundingerne er blot Udløbet ved Sulina (Sulina-Bogasi) seilbart for større Skibe; men saavel denne Munding, som Kilia- og Kedrille-Bogasi (St. Georgs-Mundingen) beherskes af Rusland, da Landet i N. for sidstnævnte nederste Munding hører til Bessarabien.

Som sædvanligt er det Deltaland, hvorigjennem disse Udløb strømme, meget sumpet og tildeels oversvømmet. Fra Rasjova til Kustendschi findes endnu Levninger af en Vold, opført af Keiser Trajan. Paa den nordlige Side af denne Vold løber et Vasdrag i Donau og Terrainets Beskaffenhed har ledet til den Antagelse, at Donau igjennem dette Basdrag har havt sit Udløb i det sorte Hav. Men dette kan ialfald ei være skeet i den historiske Tid; thi isaafald maatte der findes Spor af et stort Delta og en uhyre Flodseng, som ved det nuværende Donau-Udløb, istedetfor, som Tilfældet nu er: et dybt Hav udenfor Kustendschi og en Kyst bekranset med smaa Høie, samt et lidet Vasdrag langs Trajansvolden med nogle smaa Indsøer eller Moradser.

Af den Mængde Biflodder, som Donau optager i Tyrkiet, mærkes især 1) Sau (Save), der danner den nordlige Grændse for endeel af tyrkisk Kroatien, samt for Bosnien og Serbien indtil Belgrad, hvor den falder i Donau; 2) den store Morava flod, der gjennemstrømmer den brede og frugtbare Moravadal i Serbien og falder i Nærheden af Semendria i Donau; 3) Sill eller Schyl, der løber fra N. mod S. midt igjennem det lille Vlakhi, forbi dettes Hovedstad Krajova og falder i Donau ligeoverfor Rahova; 4) Aluta eller Olt, der danner Grændsen mellem det lille og det store Vlakbi, løber forbi Slatina og falder ved Turnul i Donau; 5) Argisch (Ardjisch), der gaar forbi det store Vlakhies Hovedstad Bucharest (Bukurescht) og falder i Donau omtrent midt imellem Silistria og Rustschuk (Ruscsuk); 6) Jalomitza (Jalomicza) og 7) Kalmaczui løbe i østlig Retning ud i Donau; 8) Sereth løber derimod fra N. mod S., danner paa en lille Strækning Grændsen imellem Moldau og Vlakhiet og falder ved Galatz (Galadsch) i Donau; 9) Pruth, som nu er Grændseflod imellem Rusland og Tyrkiet, da den adskiller Moldau fra Bessarabien, der ved Fredstraktaten i 1812 blev russisk Provinds. Disse Floder tilligemed deres Bifloder skaffe vel en rigelig Vanding for Fyrstendømmernes udbredte Græsgange og saaledes Næring for den Masse Hornkvæg, der udgjør disse Landes væsentlige Rigdom; men paa den anden Side bidrage deres Udspring i de russiske og østerrigske Stater, samt Retningen af deres Løb fra N. mod S. til snarere at lette, end vanskeliggjøre Indmarschen for en fra den nordlige Grændse indtrængende Fiende. Uanseet den svage politiske Forbindelse imellem Donaufyrstendømmerne og Tyrkiet, der, fremkaldt ved den russiske Indflydelse, alt havde fundet Sted siden Freden til Bucharest i 1812 og som endmere forøgedes ved Freden til Adrianopel i 1829, gjør saaledes selve disse Landes naturlige Beskaffenhed dem til et uholdbart Terrain imod et Angreb fra Norden, hvorimod Tyrkiets første naturlige Forsvarslinier mod et saadant er Donau. Dette har den tyrkiske Regjering heelt vel indseet og forsynet denne Forsvarslinie med en Mængde større og mindre Fæstninger og Forter (Palanker), hvoraf de stærkeste og vigtigste med velberaad Hu ere lagte i Bulgarien paa Flodens høire Bred.

(Fortsættes.)

*) Bosporus d. e. Stræde, Sund.

**) Til Sammenligning bemærkes, at hele Norges Areal, Saltvandsfjordenes Udstrækning fraregnet, udgjør omtrent 5800 geogr. □ Mile.

Storthinget.

Den 26de Juli bevilgede Storthinget eenstemmig et Tillæg af 500 Spd. til Sekondlieutenant i Marinen Iblens Reisestipendium for i Udlandet at uddanne sig i Skibs-, Land- og Vandbygningsvæsenet og (efter flere Timers Debat og med 61 St.) en Gage af 900 Spd. aarlig i Budgetterminen for en Kontrollør ved Toldkrydsningen i Christianiafjorden. Ligeledes vedtoges en Nedsættelse i Toldpersonalets Andeel i Toldprocenterne, naar disse med Tillæg af Gagen stige til visse Summer.

I Storthingets Møde den 27de og 28de Juli foretoges Indstilling fra Budgetkommitteen angaaende Midler til Foranstaltning til Landbrugets Fremme (et Central-Agerdyrkningsseminarium m. m.). Efter vidtløftige Debatter antoges følgende Indstillingsposter: 1) „Den for Aas Sognekald i Aker og Folloug Fogderi, Akershuus Amt, udlagte Præstegaard bliver, i Henhold til kongelig Resolution af 27de December 1849, i sin Tid for Statskassens Regning efter nærmere Bemyndigelse at indkjøbe til Sæde for en oprettendes Central-Agerdyrkningsskole. 2) Regjeringen bemyndiges til af Statskassens Midler i Løbet af Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857 at anvende til Opførelse og Indredning af de for en Central-Agerdyrkningsskole fornødne Bygninger paa Aas Præstegaard et Beløb af 10,000 Spd. aarlig under Betingelse af: a) at Lærerne ved Skolen ikke ansættes som Embedsmænd, b) at den høiere Afdeling ved Skolen fortrinsviis gjøres tilgjængelig for Elever, som godtgjøre, at de have Færdighed i de praktiske Arbeider ved Jordbruget, c) at der i den Storthinget forelagte Byggeplan foretages den Indskrænkning, at der bygges mindst en Familiebolig for en Lærer mindre, og at Bolig for Haandværkere bortfalder, samt d) at der haves for Øie, at der bygges et nyt mindre Huus, istedetfor den gamle Præstegaards Hovedbygning, saafremt det uden betydelig Forskjel i Omkostningerne kan skee." Til Løn og Reiseudgifter for reisende Agronomer og disses Lærlinge m. V. stilledes til Regjeringens Disposition i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857 af Statskassen aarlig 3000 Spd.

— Den 21de Juni fattede Odelsthinget (mod Indstilling af Justitskommitteen No. 2) efter den kongelige Proposition følgende Beslutning til Lov om nogle Politiovertrædelser paa Landet. § 1. Naar Nogen bruger Ild i Skov eller Mark og forlader den, førend den er aldeles slukket, uagtet deraf efter de forhaandenværende Omstændigheder lettelig kunde komme Skade, bliver han, naar ingen Skade forvoldes, for saadan grov Uagtsomhed at ansee med Bøder. § 2. For Ladestederne eller for andre Steder, hvor det paa Grund af en større Samling af Huse eller Tilstedeværelsen af en stor Arbeidsstok eller paa Grund af Beliggenheden eller andre særegne Omstændigheder findes hensigtsmæssigt, kan Kongen, paa Forestilling af vedkommende Kommunalbestyrelse, gjøre Kjøbstadspolitilovgivningens almindelige Bestemmelser om Gadeuorden og fredsforstyrrende Forhold, samt betræffende offentlige til Dands, Kortspil eller anden Lystighed foranstaltede Samlingers Ophør Kl. 10 om Aftenen gjældende. § 3. Istedetfor de i Reskriptet angaaende Nattesværmen m. v. af 4de Marts 1778 bestemte Straffe skal for Eftertiden anvendes Bøder fra 1 til 20 Speciedaler, der tilfalde Fattigkassen paa det Sted, hvor Forseelsen er begaaet. § 4. Overtrædelser af nærværende Lov paatales af det Offentlige, og de derved forvirkede Bøder ere Gjenstand for Forelæggelse paa sædvanlig Maade. — Derefter bifaldtes Indstilling fra Kirkekommitteen angaaende den kongelige Proposition til Lov om praktisk Prøve for Lærere ved de høiere offentlige Skoler. — Den 24de antoges, ligeledes mod Indstilling af Justitskommitteen No. 2, et af Motzfeldt fremsat Forslag til Lov om at „Ingen kan i nogen Henseende behandles eller straffes som Løsgjænger, naar han ernærer sig uden at betle eller falde det Offentlige til Byrde." — Derimod antoges eenstemmig samme Kommittees Indstilling om at den kongelige Proposition om Forandringer i Straffelovens Bestemmelser af Paatale af Hor ikke bifaldes. — Endelig foretoges Indstilling fra Næringskommitteen No. 1 i Anledning af de fremsatte Forslag til Lov om Sagbrugsvæsenet (et Forslag af Enge og Rummelhoff om at al Sagskur skal være fri fra 1ste Januar 1857, et af J. Sverdrup om Gjentagelse af forrige Storthings Beslutning om at Sagskuren skal være fri fra 1ste Januar 1860 samt den kongelige Proposition om Frigivelse af Sagskuren strax mod en Erstatning i Penge — 150,000 Spd. til Sagbrugseierne.) Kommitteen indstillede forrige Storthings Beslutning til Antagelse, der da ogsaa, efterat være forsvaret af Blom, J. Sverdrup og Andre, men angrebet af Schweigaard, antoges mod 9 St. under Forbehold af at kunne foretage siden de fornødne Ændringer. Mod 7 St. fastsattes derpaa Tiden for de nugjældende Sagbrugsprivilegiers Ophævelse eller Sagskurens Frigivelse til 1ste Januar 1860. — Den 24de og 25de toges under Behandling Indst. fra Kommitteen for Næringsveiene No. 2 angaaende de indkomne Forslag om Udvidelse af Grændserne for Kjøbstaden Christiania m. v. Kommitteens Indstilling til § 1, der bifaldtes, lyder saaledes: „De ved Kjøbstaden Christiania paa Landets Grund beliggende Forstæder Grønland, Leret og Oslo med Tilliggelser, indbefattende følgende Gader og Strækninger, nemlig: Grønlandsgaden, Smalgangen, Lakkegaden, Nordbygaden, Tøiengaden, Bækkegaden, Platogaden, Enerhougen, Grønlandsleret, Aagebergløkken med Bodsfængslet, Nyleret, Oslo og Galgeberg, — skulle fra 1ste Januar 1856 udgaae af Landets Matrikul og i enhver Henseende henhøre under Kjøbstaden Christiania, dog skal dette ikke have Indflydelse paa den Odel, som for Tiden maatte hvile paa nogen Jord, der ifølge heraf overgaar fra Landet til Kjøbstaden." § 2 kom, efterat den ved Forslag af Schweigaard og Stabell var bleven noget forandret, til at lyde saaledes: „Grændselinien for det Distrikt, der saaledes skal overgaae fra Land til By, bliver i det Væsentlige følgende: Fra Akers Elvs Udløb i Fjorden gaar Grændsen langs Stranden rundt Bugten ved Oslo og Alunværket forbi den yderste Brygge ved Grønlien til det Punkt, hvor Liabro-Chauseen berører Bjergets Fod; derfra i Øst langs med Foden af Egebjerget, søndenom Grønliens Husebygninger og derefter omtrentlig følgende den i Henhold til kongelig Resolution af 15de September 1849 af Amtmanden i Akershuus Amt under 17de September s. A. approberede Grændse for Oslo Underfoged-Distrikt indtil denne overskjærer Enebaks-Veien. Herfra føres Grændsen i en noget østlig gaaende Bue til og over Strømsveien ved det nordøstlige Punkt af den bebyggede Deel af Galgeberg, saaledes at den omslutter Casperløkken og Jorddals Teglværks Vaaningshuse. Fra bemeldte Punkt i Strømsveien trækkes Grændsen i en ret Linie til det nordøstlige Hjørne af Enerhougen, derfra atter i en ret Linie til Lakkegadsveien og over denne indtil den naar den sydlige Grændse af Lakkegaarden, som den derpaa følger ud i Akerselven. Fra dette Puukt bliver Grændsen som hidtil, dog med den Forandring at den paa Akerselvens vestre Side liggende Eiendom, Schultzehougen, overgaar fra Landet til Byen." Bestemmelsen i Indstillingens § 5 om at Landdistriktet i de første Aar skulde give Christiania Bykasse et Tilskud til Bestridelse af de kommunale Udgifter, blev, efterat være forsvaret af U. A. Motzfeldt, Schweigaard og Andre, men bekjæmpet af Valstad, Stabell og Grimelund, forkastet med 42 St.

— Et af Odelsthinget antaget Lovforslag om Skjærpelse af Relegationsstraffen i Universitetsfundatsens § 43 og Beslutningen om Adgang til Laan for Jordbrugets Fremme har Lagthinget besluttet henlagt, hvorimod det har antaget Lovbeslutningen om Almueskolevæsenet paa Landet, samt en af Odelsthinget for nogen Tid siden fattet Beslutning om Ladestedsret for Hougesund i Stavanger Amt.

Norge.

Christiania. Ifølge kgl. Resol. af 7de Juli skulle Landhandlere ved Forpligtelse til at holde fast Skydsstation og Gjæstgiveri ansættes ved efternævnte Jernbanestationer, nemlig 2 ved Mellemstationen Nibben og Hovedstationen Oven i Strømmen, 2 ved Frogner, 2 ved Præstemoen (Kluften), 1 ved Gjestad (Thrygstad eller Varpet), 1 ved Dals og 1 ved Vormens (Eidsvoldsbakkens) Station.

— I Anledning af en fra endeel Kopister og Extraskrivere indgiven Ansøgning om Lønforbedring, har Regjeringen forelagt Storthinget Proposition om Bevilling af 48 Spd. som Gagetillæg for hver Kopist og som Tillæg til Kontorudgifterne 4000 Spd. til Fordeling mellem Extraskriverne.

— Nogle norske Kunstnere i Rom have i en Skrivelse til Hr. Konsul Tønsberg udtalt et iblandt dem herskende Savn af norske Bøger, hvilket de haabe afhjulpet ved Pengebidrag eller Bøger fra deres Landsmænd. Efter Anmodning har Hr. Tønsberg lovet at besørge det Fornødne i denne Henseende.

— Den 26de ds. sluttede Høiesterets 1ste Session for indeværende Aar. I Løbet af denne Session er paadømt 40 private og 357 Justitssager, i Alt 397 Sager.

— Værksmester ved Aadals Brug i Løitens Præstegjæld, J. G. Soelberg er meddelt Patent for et Tidsrum af 5 Aar paa Forfærdigelsen af en af ham opfunden Hakkelsmaskine, og Civilingeniør O. Bihl og Kap. J. B. Klingenberg i samme Tid paa Forfærdigelsen af en af dem opfunden Vandpost.

— En heel Deel norske Jernbanearbeidere ere med Dampskib afgaaede til det sjællandske Jernbaneanlæg, hvortil de vare tingede.

— Den af den techniske Forening foranstaltede Industriudstilling aabnedes den 25de Juli i Foreningens Lokale. Katalogen udviser 296 Nummere, hvoraf dog mange indbefatte flere Gjenstande. Adgangsprisen er 12 ß hver Søgnedag undtagen Thorsdag, da den er 24 ß. Hver Søndag er den, for at gjøre Udstillingen tilgjængelig for Alle, ansat til blot 6 ß.

Hamar. Det norske Interessentskab, der har bestilt det nye store Mjøsdampskib, har aabnet Aktietegning til et mindre for Varetransport.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Aftonbladet billiger fuldkommen Statholderpostens Ophævelse og tror heri at have den svenske Almeenheds Medhold. Reformen vil, siger det, blive uden Indflydelse paa de unionelle Forholde.

— Indép. belge indeholder i en Korresp. fra Hamburg, at Sverige er villig til at bryde Neutraliteten, saafremt Vestmagterne ville betale alle Krigsomkostningerne og det forskudsviis, og dersom disse Magter ved en Traktat ville sikre Sverige Gjenerhvervelsen af Finland.

England. Lord John Russell har forlangt en ny Krigsbevilling paa 3 Mill. £.

Schweitz. Kanton Tessin har hos Forbundsforsamlingen faaet bevilget 25,000 Fr. for dermed at bekoste de i Tessin værende ungarske Flygtninge over til Amerika og saaledes bortrydde et af Emnerne til Tvist med Keiseren af Østerrig.

Italien. Neapels Konge ruster sig af alle Kræfter imod indre Fiender og lader Gaëta proviantere for 2 Aar.

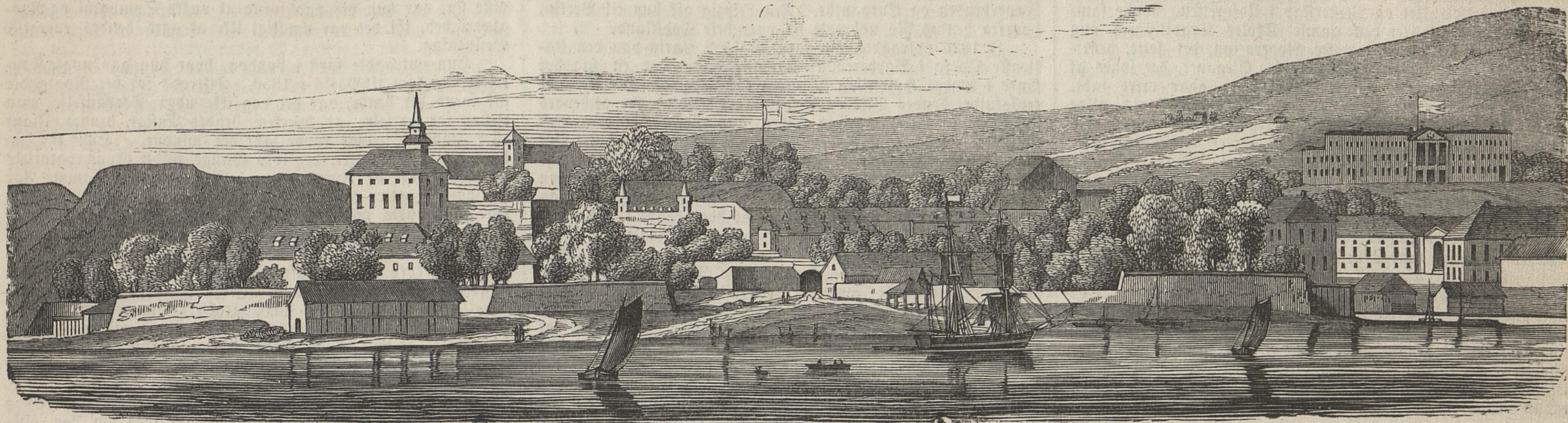
Tyrkiet. Den sidste Efterretning om Sammenstød mellem Russerne og Tyrkerne er af 19de Juli, paa hvilken Dag en blodig Forpostfægtning har fundet Sted ved Parapaine. Gortschakoff har modtaget et Brev fra Czaren, hvori denne billiger hans nye Krigsplaner og bestemmer, at Donaulandene skulle forsvares med 200,000 Mand.

— De tidligere Efterretninger om store Slag i Donaulandene have ikke stadfæstet sig. — Paskewitsch er falden i Unaade. Donau er igjen aabnet for Skibsfarten og engelsk-franske Tropper have besat Sulinamundingerne.

— I Montenegro har været indre Uroligheder, fremkaldte ved en Strid imellem Fyrsten og den med ham besvogrede Slægt Boscowich samt ved nogle Fornærmelser mod Berdas Damer fra Tservagorzernes Side.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 31. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 5te August 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Krigsskuepladsen i Orienten. — Henriette Sontag. — En russisk Livegen. — Pariser-Moder for Juli Maaned. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Krigsskuepladsen i Orienten.

(Fortsættelse fra Nr. 30.)

Næst Wolga og Donau er Dnjeper (Dnepr) Europas største Flod, da dens Gebets Fladerum udgjør 10,605 g. □ M., Kildens direkte Afstand fra Mundingen er 137 g. M., Størrelsen af dens Strøm-Udvikling er 270 g. M. og af dens Strøm-Krumninger 133 g. M.

Den udspringer i Gouvernementet Minsk. omtrent under 55½° n. Br., 52° L. ø. F., berører i en Længde af mere end 2000 Verster Grændserne af Gouvernementerne Smolensk, Mogilew, Minsk, Kiew, Tschernigow, Poltava, Taurien og Cherson, og udgyder sig imellem Otschakow og Kilburn, igjennem en bred med mange Øer forsynet Munding i Bugten ved Odessa. Skibsfarten paa denne Flod vanskeliggjøres vel ved dens mange Banker og (13) Vandfald, af hvilke Vandfaldet ved Nenassytez er det farligste; men den befares dog siden 1833 med Dampbaade, og Fartøier gaae lige fra Schklow ned til Cherson; men opad Strømmen gaae de kun til imellem Krementschug og Schklow. Af Dnjeprs Bifloder ere 6 seilbare.

Donfloden, der kommer fra Indsøen Iwanow og løber ved Asow ud i det asowske Hav, er seilbar i en Længde af 100 g. M. Dens Gebets Fladerum udgjør 10526 g. □ M.; dens Kilders direkte Afstand fra Udløbet er 102 g. M., Størrelsen af dens Strøm-Udvikling 240 g. M. og af dens Strøm-Krumninger 138 g. M. Denne Flod har et foranderligt Farvand og en Bredde fra 50—200 Favne. Af dens Bifloder ere 3 seilbare. Bifloden Donetz er 1025 Verster lang.

Dnjestr, der kommer fra Karpatherne, gaar forbi Bender og Tiraspal og falder i Nærheden af Odessa i det sorte Hav, er paa Grund af dens mange Banker og Strømninger ikke seilbar opover. Fra Issakowetz flødes Tømmer paa denne Strøm, hvis Bifloder ei ere seilbare. Dens Flodgebet udgjør kun 1440 g. M.; direkte Afstand imellem Kilderne og Udløbet 90 g. M.; dens Strøm-Udvikling og Strøm-Krumninger resp. 110 og 20 g. M.

Paa den sydlige Grændse af Mellem-Rusland, ved Bifloden Donetz, vise Steenkulsbjerge sig i betydelig Udstrækning; i det Jekaterinoslawske Gouvernement og i de donske Kosakkers Land findes det mægtigste Leie. Disse Steenkulsbjerge vise sig som Enden af og Bedækning for den store Granitflade, der fra Galicien drager sig i sydøstlig Retning indtil i Nærheden af det asowske Hav. Hele Sydrusland bestaar af en Steppe paa bemeldte Granit, der kommer tilsyne i Flod-Dalene og paa nogle andre Punkter og er paa Høiderne bedækket af Tertiærschichter. Fra Kiew ved Dnjepr, indtil i Nærheden af Odessa ved det sorte Hav, vandrer man paa Høisletter af Granit, der overalt i ringe Dybde findes under de yngre Bjergdannelser.

Det hele nordlige Belte om det sorte Hav bestaar af yngre Kalksteen, der endnu dannes ved Kysten. Halvøen Krim er et fladt Steppeland, der først ved den sydlige Rand hæver sig til en fra N. gradviis opstigende Fjeldmasse, som derpaa styrter steilt ned i Havet. Denne Fjeldmasses Bredde er omtrent 4 og dens Længde omtrent 17 g. M. Den bestaar af ligeløbende Fjeldstrækninger, imellem hvilke lavere Bjerge ligge. Den sydlige Strækning henhører til Jura- og Lias-Formationen og den nordlige til Kridt-F. Begge gaae derpaa afvexlende over i de mellemliggende Bjerge. Den første Trediedeel af den sydlige Bjergvæg hæver sig mindre steil og er bedækket af Marker og Anlæg, og frembringer Olie- og Figentræer, beskyttede af de høiere Kalkvægge mod N. Høiere op kommer man til den næsten lodrette Kalkvæg ved Jaila. Disse Bjerges høieste Top, Tschatur Dagh, naaer en Høide af 4740′, det næst høieste Punkt er Babugan Jaila, der kun er 18′ lavere.

Stepperne i det sydlige Rusland og i den nordlige Deel af Vestasien adskille sig fra de amerikanske Savanner deri, at de sidste i Regntiden paa mange Steder staae ganske under Vand. En Steppe er en Egn, hvor Naturen af sig selv ei formaar at frembringe nogen Skov, men hvor dog ei Jordbunden ligger øde, men er bevoxet med Græs og hvor Alt, hvad der grønnes om Sommeren, ei overlever Vinteren. Aarsagerne til Skovbarheden synes at være: Afvexlingen imellem stor Hede og Kulde, og derved stor Tørke og Fugtighed; Stormenes og Hvirvelvindenes Magt; den Mængde af Orme, Insekter, Fugle, Vildt o. s. v., som ei lader noget Træ fremkomme, hvor det ikke allerede undertrykkes af den yppige Græsvæxt. Det sidste skeer i den vestlige Deel af Steppen, der udstrækker sig fra Foden af Karpatherne fra Bessarabien, 270 g. M. igjennem det hele sydlige Rusland og som med dens Sydside strækker sig fra Pruths Udløb i Donau, langs det sorte Hav igjennem hele Kaukasien og langs det kaspiske Hav til Uralfloden og Orenburg og omfatter et Areal af 21500 g. □ Mile.

Naar man reiser fra N. mod S., seer man ved Tambow (under 52½° n. Br.) de uoverskuelige Græsmarker begynde, hvilke beherskes af Dons Flodgebet; fra Tambow til det asowske Hav en steenløs, horizontal Slette, høit Græs med mangefarvede blomstrende og duftende Planter. Fra Kasanskaja af er Don betegnet med Græsmarker, med Buske og enkelte Trægrupper, og, saavidt dens Oversvømmelser naaer, er Græsvæxten yderst hyppig. Herfra og vestover forøges Kolonierne ved de tyndt med Buske og lavere Træer bevoxede Flodstrandbredder. Med Undtagelse af den kortgræssede Granitformation ligner den hele Steppe lige til Donau en bølgende Kornmark. Her udstrækker sig indtil 148° n. Br. Zonen for Hvedeavlen og Træfrugterne (begge forekomme vel ogsaa i Rugzonen, fra 51° til 62 a 63° n. Br., men ikke i større Mængde). Her avles ogsaa Boghvede, Hirse og andre Kulturplanter, især Hamp og Tobak, der fordetmeste lover at blive en anseelig Kilde til National-Rigdommen.

Her er Heste- og Faareavl; Kvægavl, som Hjælpemiddel til Agerdyrkningen, samt Biavl. Denne Zone er det russiske Riges Kornkammer, hvorfor ogsaa Brændeviinsbrænderierne her have sit Hovedsæde, paa Grund af Kornets Mængde og Billighed. Endnu langt anseeligere kunde Agerbruget være, hvis ei Stepperne vare. Man kan inddele disse i Stepper bevoxede med Græs; med Lyngplanter; med Raigræs; i salte, sandige og stenede Stepper; endvidere Stepper med Rør i de lavestliggende Egne. Et Hovedfortrin for dette Steppeland er Muligheden af at holde store Faarehjorder.

Anderledes vise de østlige Stepper sig, hiinsides Simbirsk, Saratow og den endnu noget med Skov bevoxede Irgisflod: den umaadelige, horizontale, vandløse Flade er kun tyndt bevoxet med halvforbrændte Urter. Volga er vel prydet med Skov og Krat; men hiinsides samme begynder den Ørken, som drager sig herfra ind i Asien og udbreder sig i Turan. Men medens vestover henimod Don Græsvæxten tiltager, udstrækker sig imod S., paa Kumas sydlige Bred, Kaukasiens yppige, med høit Græs og buskagtige Planter bedækkede Marker. Dette Gebet, med Gouvernementet Astrachan, de donske Kosakkers Land, Nyrusland eller Gouvernementerne Jekaterinoslaw, Cherson og Tauriens nordlige Deel, samt Bessarabien henhøre til Mais- og Riisavlens Zone, dog just ikke fordi disse Planter meget dyrkes der, men fordi de sammesteds kunne dyrkes. Græshopperne ere undertiden en Landeplage for dem. Krims sydlige Bjergskraaning henhører til Olietræets Zone.

Bessarabien er ligeledes tildeels bjergrig og ei uden Skov. Steppelandets Befolkning er ringe og forstørstedelen af asiatisk Oprindelse. Nomadelivet er forherskende. Faste Bopæle af Russer, Moldauer, Græker og Tydskere ere forholdsviis endnu meget ringe i Tal.

Det sydrussiske Steppeland har et ved store Temperaturforskjelligheder udmærket Klima. Middel-Temperarturerne paa 3 Punkter af dette Landstrøg ere følgende:

	N. Br.	Aar	Vinter	Sommer
Nikolajew	46°58′	9°,4	— 3°,9	22°,4
Odessa	46°28′	9°,9	— 1°,2	22°,8
Sewastopol	44°35′	11°,7	— 1°,6	22°,4

Her vise sig betydelige Differentser imellem de modsatte Aarstider. Forskjellen imellem Maximum og Minimum er:

	N. Br.	Differents	Maximum	Minimum
Astrakan	46°	85°	+ 45	— 40°
Saratow	51½°	73¾°		
Charkow	50°	67½°		
Taganrod	47¼°	66¼°		
Kisljar	44°	62½°	+ 31¼°	— 31¼°
Odessa	46½°	60°	+ 32½°	— 27½°
Simferopol	45°	54°	+ 35°	— 19°

Paa Nordsiden af den Dal, hvorigjennem Floden Kur flyder til det kaspiske Hav forbi Tiflis, Hovedstaden i Georgien og Ruslands transkaukasiske Provindser, hæver sig den mægtige Fjeldstrækning Kaukasus, der udgjør Grændsefjællet imellem det sydøstlige Europa og Asien. Den staar i Forbindelse med Armenien ved et Bjergland, som udbreder sig langs det sorte Havs Østkyst og langs Kurdalen til Tiflis. Ryggen af dette Bjergland, som adskiller det sorte Havs Vande fra det kaspiske Hav, har paa den Vei, ved hvilken Tiflis staar i Forbindelse med sidstnævnte Hav, kun 2800′ absolut Høide, og Tiflis selv 1100′. Uagtet Staden ligger i denne anseelige Høide, har den dog samme Middeltemperatur som Rom, med hvilken den har næsten eens Breddegrad. Men Forskjellen i Aarstiden er betydelig; Vinteren har i Rom + 8°, i Tiflis + 3° Varme; Sommeren i Rom næsten 23°, i Tiflis stiger Sommermaanedernes Middeltemperatur til 28°.

Sammensat saavel af alle saakaldte Masse- (eller Ur-) Bjerges, som af de forsteningsførende Formationers Schichter, viser Kaukasus i sine talrige Bjergkjæder, Bjergtoppe, Dale og Kløfter, en Mangfoldighed af Former, som gjennemløbe alle de geologiske Dannelsers Trappetrin. Tvers over Midten af Bjerget fører Forbindelsesveien mellem Tiflis og Wladikavkas ved den nordlige Fod af Kaukasus. Den, som engang har gjort denne Vei, siger Parrot, taber vist ikke de ophøiede Indtryk, som her i Mangfoldighed frembyde sig i de steilt og høit opstigende Klippevægge med de dristigt til dem opbyggede Smaabyer og Røverslotte, i den gyselige Kjølighed i Fjeldpasserne og den tordenlignende Larm af Terekflodens Strømme, — i de gradviis opstigende Dale imellem Kasbeg og Kobi, med de der talrigt omstrøede Smaabyer og Bjerget Kasbegs majestætiske Tind, der henhører til Bjergkjædens høieste Toppe.

Stiger man opad Kaukasus, saa finder man paa 2700′ til 3300′ Høide Quercus robur (Stilk-Eeg), Hippophaë rhamnoides (findes i Norge ved Søkysten fra Throndhjem til Salten som en 4—8′ høi Busk); 5472′ Pinus sylvestris (Furu); i 6120′ Høide Byg- og Havre-Avl; 6000—7200′ høit Juniperus oblonga (en Art Ener eller Brisk); Azalea pontica (en Lyngplante), og ved 6300′ Grændsen for Træ-Vegetationen, der er betegnet ved Betula alba (Hvidbirk). I den Region, der ligger imellem 7200—7800′ findes Sorbus aucuparia (Rognetræ) og Salix caprea (Vidjepiil, Seljepiil); og til 8200′ Rhododendron caucas. (Rosenved), Vaccinium Myrtillus (Blaabær) og Vitisidæa (en Art Viinranker), indtil i 9900′ Høide, da Sneelinien indtræder, hvilken ved Elbrus, Kulminationspunktet paa Kaukasus, staar endnu 440′ høiere. Kaukasus ligger indenfor den Vegetationszone, som man kan kalde Olietræets. I Tscherkessien, der udbreder sig paa Bjergets Nordskrænt, under 44° n. Br., ved Terekfloden, modnes Figenen neppe mere; men trods et absolut Minimum i Temperaturen af — 27⅓° trives Oliventræet og andre lignende Planter. Denne Oliventræets Zone, der ogsaa er udmærket ved en storartet Silkeavl, udstrækker sig over hele det transkaukasiske Rusland: paa Bjerget, under Sneelinien, Græsarternes Region, derefter Græsgange, derpaa Marker med Hvede og andre europæiske Kornsorter; i Dalene en yppig Avl af den her ogsaa vildtvoxende Viinranke, Morbærtræet, derefter Bomuld, Riis, Oliventræet og Sukkerrøret. Herlige Skove af Nøddetræer, Eeg, Ask, Løn, Bøg og andre høistammede Træer, til hvilke først høiere op, da det formodentlig er for varmt i Dalen, slutter sig den venlige Birk, Nordens Pryd, bedække de sydlige Skraaninger af Kaukasus i Landskabet Kacheti. En rig, yppig Vegetation af Urter pryder disse Skoves Skygger og danner ligesom en Skov af anden Orden imellem de mægtige Træstammer og hvilken ikke sjelden er høi nok til at naae en Mand til Hest over Hovedet. Iblandt disse Planter seer man pragtfulde hvide Klokker, mandshøie Bregner (Ormegræs), den vidt og bredt Alt gjennemslyngende Brombærbusk, en Skjærmplante med armtykke Stængler og Blade af 2½ Fods Gjennemsnit, hvilken Plante man bruger som Parasol og Parapluie. I en saadan Egn, 4350′ over Havet, holdt vi — fortæller Parrot — vort Natteleie ved en Ild og naaede Dagen efter snart Grændsen for Træ-Vegetationen, i en Høide af 7314′ over Havet, hvor ingen anden Træart kunde trives, end Bøgen, og tilsidst kun Birke, som vel der, hvor de ophøre, endnu have en regelmæssig lige Væxt, men ere kun omtr. 15′ høie. Ovenfor dem er Bjerglandskabet øde, dog have de fladere Bjerge endnu en frisk Græsvæxt og opad Sakoris-Tzweri's (Falkehøidens) tørre Kegel voxer indtil dens 9450′ høie Top Anthemis tinctoria, Campanula saxifraga en Skjærmplante og Erigeron acris, alle med meget lave Stængler, smaa Blade, men forholdviis store Blomster. Falkehøiden udgjør en af de mest ophøiede Toppe i det østlige Kaukasus. Derfra skraaner Bjerget efterhaanden mod O. og SO., hvor dens Fod ligger, deels ved Kysten af det kaspiske Hav, deels hen til den i dette Hav udspringende Halvø Abscheron paa hvilke Vulkaner, som udkaste Dynd, ere i bestandig Virksomhed, hvor Naphta udvælder af Jorden og hvor Gas-Udstrømninger finde Sted, dannende Bakus's evige Ild, om hvilken fra det fjerne Syd-Asien Hinduer have indfundet sig for at udøve deres Kultus: Ildtilbedelsen.

(Fortsættes.)

Henriette Sontag.

(Af G. Hequet.)

Et Skib fra New-York, ankommet til Liverpool den 9de Juli, har bragt en ligesaa sørgelig som uventet Nyhed: Madame Sontags Død. Den store Sangerinde opholdt sig i Mexiko, hvor hun den 11te Juni pludselig blev angreben af

Kolera, der iaar samtidig hærjer paa alle Jordens Punkter. Samme Aften skulde hun have optraadt som Lucrezia Borgia. Efter at have lidt en Uge opgav hun Aanden den 18de Juni.

I denne Tilbageskridtenes Tid, hvori det musikalske Publikum ikke længer veed paa hvilken Basis det har at bygge sine Domme, og hvori Sangerne blot søge at vinde Bifald ved Excentricitet, Overdrivelse og Voldsomhed, er denne Sangerindes Bortgang et umaadeligt Tab for Kunsten. Madame Sontag, hvis hele Organisation modsatte sig de grove Kunststykker, som vække Beotiernes Beundring, Madame Sontag, der kun formaaede at herske ved Ynde, ved Elskværdighed, ved Sandhed i Udtrykket og Mesterskab i Udførelsen, havde samvittighedsfuldt bevaret den gamle Skoles Traditioner; hun besad denne Stemmens korrekte Moderation, det lette, henrivende Foredrag, denne Stilens stadige Elegance, der synes at være en Hemmelighed, som for hver Dag gaar mere tabt. Dersom hun efter sine Reiser var vendt tilbage til Paris, vilde hendes Exempel have været af uberegnelig Nytte for dets unge Kunstnerinder, hvem det ikke længer er forundt at høre, hverken Madame Damoreau eller Madame Persiani.

Man vil ikke fortænke os i at vi i nogle faa Strøg give et Overblik over denne saa hæderlige Kunstnerbane, der saa pludselig blev standset.

Henriette Sontag er født i Koblentz den 13de Mai 1805. Hendes Forældre vare Skuespillere og udviklede hende fra den tidlige Alder for Theatret. I en Alder af sex Aar debuterede hun paa Theatret i Darmstadt i en tydsk Opera kaldet: „Donau-Weibchen." Dette Faktum forklarer hendes forbausende Lethed i at bevæge sig paa Scenen. Hun har aldrig havt nogen Kamp at bestaae med denne Frygt, denne forvildende Rædsel, som endogsaa de mest anseede og feirede Kunstnere ikke altid formaae at beherske. Hun var krigsvant, inden hun endnu havde Begreb om Fare. Indtil sit ellevte Aar spillede hun nu alle de Børneroller, hvortil der var Anledning, og lagde et saa afgjort Talent for Dagen, at hendes Moder opnaaede at faae hende antaget ved Konservatoriet i Prag i en Alder af elleve Aar, tiltrods for Reglementet, der foreskriver tolv. Efterat have faaet sin Uddannelse ved denne Skole, hvor hun havde Pixis til Lærer i Pianofortespil, førte hendes Moder hende til Wien. Mr. Carafa, der dengang opholdt sig i Hovedstaden, hjalp hende at beseire de Hindringer, der altid modsætte sig unge Kunstnerinders første Skridt paa Banen.

I 1823 optraadte hun vexelviis i den italienske og tydske Opera. Det følgende Aar gjorde hun Furore i Leipzig i Jægerbruden og Euryanthe. Fra Leipzig gik hun til Berlin, hvorfra hendes Ry udbredte sig over hele Tydskland.

I 1826 optraadte hun første Gang i Paris paa den italienske Opera i Barberen af Sevilla. Der var en saa høi Ynde i hendes Holdning, hendes Træk vare saa fine og udtryksfulde, hendes Blik og Smiil saa hjertevindende, at hendes Lykke saa at sige var gjort, inden hun endnu havde aabnet Munden. Efterat hun havde sunget, var der i det hele Huus blot een Mening om hende. Og dog udmærkede hendes Stemme sig hverken ved Omfang eller usædvanlig Kraft. I Lyon eller Marseille vilde man have fundet den for svag og man vilde maaskee ikke have værdigedes at høre hende. Men det musikalske Publikum i Favarts Salon, hvor Italienerne dengang gave deres Forestillinger, brød sig ikke om Larm. Mademoiselle Sontags bløde, fløielsagtige Toner, hendes lette, lunefulde, glimrende Foredrag, saa fuldt af Nuancer og Geniets Lynglimt, men som i sin største Dristighed aldrig overtraadte Skjønhedslinien, trøstede øieblikkelig Liebhaberne af den melodiøse Sang, der nylig havde havt den Sorg at miste Madame Damoreau uden Haab om at hun nogensinde vilde blive dem erstattet.

Mademoiselle Sontag havde benyttet en Theaterferie til

Henriette Sontag.

ogsaa at forsøge sin Lykke i Paris. Hun vendte snart tilbage til Berlin, men inden hun drog bort, havde hun modtaget et temmelig fordeelagtigt Engagement af Direktionen for den italienske Opera. I 1828 vendte hun tilbage og optraadte som Desdemona i Othello. Dette var et stort Feilgreb. Hun besad hverken den Kraft i Stemmen, den Stilens Rigdom eller den Dybde i Udtrykket, som Rossinis ophøiede Genius kræver. Hun bemærkede det selv øieblikkelig paa den Virkning, hun gjorde paa sit Auditorium, og gik tilbage til den komiske Operas gratiøse, kokette Roller. Men hun besluttede for enhver Priis at vinde hvad der endnu fattedes hende og alle hendes Studier gik nu i denne Retning. Det lykkedes hende over al Forventning, og da hun gav Donna Annas Rolle i Mozarts Mesterværk, vare selv den store Tonedigters mest enthusiastiske dilettanti nødsagede til at erkjende, at endnu aldrig havde en Sangerinde lagt i denne vidunderlige Rolle en saa ophøiet Charakteer, en saa simpel og tillige saa ædel Elegance, en saa dyb Melancholi og et saa hjertegribende Udtryk. Denne Sammensmeltning af tydsk Følelse og italiensk Form, der danner Mozarts Originalitet, gjenfandt man ganske hos hans yndige Fortolskerske.

Denne Mademoiselle Sontags Optræden i Donna Anna's Rolle var en Begivenhed i Kunstverdenen og den, der ikke har seet hende give dette Parti, har kun et ufuldstændigt Begreb om hendes Talent.

Paa samme Tid overtog hun Amenaides Rolle ved Siden af Madame Malibran, der spillede Tancreds. Væddestriden mellem disse to store Sangerinder blev for den italienske Opera Kilden til en næsten fabelagtig Velstand og skjænkede det musikalske Publikum et heelt Aar de dybeste Nydelser, Tonernes Verden har i Eie. Man saa hende med samme Henrykkelse i Donna del Lago, i Smiramis. Men Dilettanternes Lykke nærmede sig sin Ende.

I Berlin havde Mademoiselle Sontag vakt en dyb Tilbøielighed hos den unge Grev Rossi, en Piemonteser, der var ansat ved det sardiniske Gesandtskab. Denne Tilbøielighed blev gjengjældt. Grevens høiadelige Familie modsatte sig det unge Pars Forening og der udfordredes lange Parlamenteringer for at beseire denne Modstand. Da den imidlertid blot var begrundet i Mademoiselle Sontags Karriere, medens hendes Charakteer og Vandel paabød den dybeste Agtelse, maatte Fødselens Fordomme tilsidst vige. Mademoiselle Sontag blev Grevinde Rossi og forlod Theatret i 1830. Midt i en aristokratisk Tilværelses Glands tabte hun aldrig Kjærligheden til den Kunst, der havde været hendes Hæder og som hun skyldte sin Ophøielse. Om hun end ophørte at dyrke sin Kunst som Levevei, var hun klog nok til at vedblive at dyrke den. Og hun har ikke angret det. Efter tyve Aars Taushed, da Skjæbnen paalagde hende som Lov selv at gjenerhverve en Velstand, hun havde tabt, gjenfandt hun sin Stemme ligesaa øvet, ligesaa frisk, ligesaa bøielig som da hun tog Afskeed med Skuepladsen.

Hun betraadte altsaa paany Scenen og begyndte modig sin Karriere forfra, hvor hun nu heldigviis hverken havde Hindringer at beseire eller Medbeilerinder at frygte. Hos den ene Part af Publikum var hendes Minde endnu friskt, for den anden var hendes Ry et historisk Faktum. Overalt, hvor hun viste sig, var hun vis paa forud at vække Sympathi og Nysgjærrighed, thi det var umuligt ikke at agte hendes energiske Beslutning.

Hun optraadte først i London, hvor hun gav nogle Koncerter, og kom til Paris i 1850. Tiltrods for det Rygte, der gik forud for hende, var det dog ikke uden Forbauselse man tilstod for sig selv, at hverken hendes Ansigt, hendes Figur eller hendes Stemme havde tabt det mindste. Hun lod sig høre i tolv Koncerter, der tolv Gange fyldte Konservatoriets store Sal lige til Korridorerne. Ved Enden af samme Aar lod hun sig atter engagere ved den italienske Opera. Den Furore, hun vakte, er endnu i altfor friskt Minde, til at vi her skulde ville dvæle ved den. Endnu gjenlyder denne søde, smeltende Røst i alle Hjerter og vækker et Savn, hvis vemodige Bitterhed vi kun ufuldkomment vilde søge at skildre. Madame Sontag (hun havde atter antaget sit Kunstnernavn) var ligesaa udmærket ved sin Charakteer som ved sit Talent — aandrig uden at gjøre Parade med sin Aand, elskværdig, god og opfyldt af Lyst til at glæde og tjene Andre, var hun altid villig til at anerkjende fremmed Fortjeneste — hun har undertiden vakt Misundelse, hun har aldrig følt den. De, som personlig have kjendt hende, ville være enige med os i dette Punkt som i hvad vi forøvrigt have sagt om den elskværdige Bortgangne, og bebreider man os Noget, vil det sandelig ikke blive, at have gjort os skyldige i Overdrivelse.

En russisk Livegen.

En nyere engelsk Reisende, Shirley Brooks, har i sit iaar udgivne Værk: the Russians of the South, meddeelt følgende lille Fortælling, for hvis Sandfærdighed han indestaar, paa Grund af den russiske Dames Paalidelighed og Charakteer, hvorfra han har samme, og hvilken saaledes tjener til Oplysning af de Livegnes Kaar i Ruslands sydlige Provindser.

Demetrius var født paa Grev —s Godser i Podolien, der er en af de frugtbareste af alle de Provindser, som sende sit Korn til Odessa. Hans Moder, en af de smukkeste Bondepiger paa Eiendommen, og hans antagne Fader vare Livegne; den første havde, saavidt jeg kunde forstaae, været etslags Landsbykokette i en Egn, hvor Koketteri har en noget mere udstrakt Betydning, end iblandt mere nøieregnende Folk. Det er ikke mere end retfærdigt at berøre dette, saasom jeg har brugt Udtrykket „antagne" Fader, og fordi det Individ, som, uden at have denne Formodning, almindelig antoges for at have været Faderen, var en græsk Pope eller Præst i Nabolaget. Omendskjønt han ikke var istand til at fri sig for den Tanke, at han var et Kirkens Barn, saa forsømte han dog i sit senere Liv ingen Leilighed til at lægge for Dagen sin Modbydelighed for den Stamtavle, der saaledes var ham paaprakket. Han trivedes imidlertid vel under dette dobbelte Faderskab, og voxede op fra en begunstiget, vilter og uartig Dreng til en rask, kraftig, men tøilesløs og misfornøiet ung Fyr. Greven, hans Eier, havde lagt vel Mærke til ham og benyttede ham om sine Heste, ja han var gaaen saavidt — da han selv var et Stykke af en Fritænker og savnede den tilbørlige Respekt for den i Rusland traditionelle Maxime mod at give Slaverne Underviisning — at han havde ladet den unge Demetrius blive underviist i Læsning og Skrivning. Men Fritænkeri, især om det er forenet med Spil og andre Daarskaber, bringer intet Godt; og da Demetrius var henved 16 eller 17 Aar, kom Grevens Eiendomme om just ikke i andre Hænder, saa dog under en anden slet Bestyrelse, og Adelsmanden tog bort for at boe et andet Sted. Den unge Herre, som efter Landets Skik kom i Besiddelse af hele sin Formands Myndighed, var en brutal og gridsk Mand, der gjorde sig til Regel simpelthen at udpresse saa meget, som han kunde, af de ulykkelige Bønder, over hvem hans Pung, som havde hjulpet Greven i dennes Spillenød, havde givet ham Scepteret. Alt blev forandret; de strenge, af Loven bekræftede, men af den godmodige Odeland høilig slappede Bestemmelser, bleve igjen kaldte tillive, og Slaverne begyndte at føle de Lænker, som hidtil knapt havde berørt dem. Der var følgelig intet Andet at gjøre, end bøie sig under Aaget; thi naar en Herre har Ret til at hudflette en Mand ti Gange om Dagen og sende ham til Siberien, bare han betaler Omkostningerne ved hans Transportation, lønner det sig neppe for en Slave at besvære sig.

Blandt dem, som snarest kom til at lide, var den unge Demetrius, som, pukkende paa sin tidligere Yndest, fremstillede sig noget uhøfligt for sin nye Herre og adlød med saa liden Anstand den givne Ordre at forføie sig hen til Markarbeide, at hans Herres skarpe, grusomme Øie bemærkede hans Adfærd. Underretningen fra en af Husets Tjenere, der var glad over at kunne hævne sig for et Puds, som Drengen havde spillet ham, og som Greven ikke havde misbilliget, var ikke nødvendig for at frembringe Resultatet. Herren red sine Runder og opdagede meget snart Demetrius i en Impromtu-Kjærlighed paa en Tid, da han til midt op paa Livet i vaadt Dynd skulde have istandsat Siden af en Grøft. Det unge Menneske blev ubarmhjertig pidsket, og saasnart han var bleven istand til at kravle, begav han sig hen til den Person, hvem han ialfald var berettiget til at antage for sin Fader. Men det var ikke om Veien til Himlen, han agtede at høre hans Raad — en Route, med Hensyn til hvilken den gode Mands Raad turde have været en Smule forvirrede, især saa seent paa Aftenen; men i Tillid til den venlige Mine, hvormed Hyrden sædvanligviis, naar han var sig bevidst, tiltalte sine Faar, vovede Demetrius at raadspørge ham om Veien til Moskow. Og efter endeel Spørgsmaal frem og tilbage, tilstod han, at han nærede den Plan at undflye fra sin Herres Tyranni, tage Veien til Rigets anden Hovedstad, og der søge sin Lykke. Han havde en ubestemt Forestilling om der at finde en Paarørende af sin Moder, som man paa Godset sagde, havde nedsat sig og erhvervet en stor Formue i Moskow, og som derfor, meente den vel underrettede Slave, naturligviis vilde blive meget glad ved at see og hjælpe en ulykkelig Slægtning. Intet uden den overvættes Urimelighed i en saadan Plan og Overbeviisningen om at den ikke kunde bringe andet end Skuffelse kan have berettiget Præsten til øieblikkelig at aabenbare den paatænkte Plan for Herren. Udfaldet blev naturlig

det, at førend Demetrius kunde siges at have kommet sig af sin første Hudfletning, undergik han en ny, der saagodtsom ganske berøvede hans tyranniske Eier Udsigten til nogensinde at gjøre den Deel af hans Eiendom, der var indbefattet i Demetrius Been og Sener, nyttig for de Øiemed, som laae hans Hjerte nærmest.

Men en ganske uventet Omstændighed kom ham til Hjælp, medens han, næsten haabløs, laa og smægtede efter den brutale Behandling, han havde lidt. Landsbykokettens Yndigheder vare endnu ikke aldeles falmede, omendskjønt denne Dame nu var Moder til en syttenaars Dreng. I ethvert Fald havde hendes nu fuldtudsprungne Tillokkelser Magt nok til at tilfredsstille hendes Herres grove Smag, og saasom han havde havt Anledning til fuldstændig at iagttage hende, da hun var kommen til ham og paa sine Knæ havde bønfaldt ham (for Øieblikket frugtesløst) om Tilgivelse for hendes Dreng, tilkjendegav han hende sin Hensigt at gjøre hende til sin Favorite. Hun kom til at boe i en Hytte nær hans Bolig, og hendes Yndigheder afpressede hendes grumme Elsker den Tilstaaelse, at hvis Sønnen vilde opføre sig vel, skulde han ikke paany blive halvt myrdet, idetmindste ikke for Øieblikket. Med denne fortryllende Udsigt for sig, havde den unge Mand intet andet at gjøre end at gjenvinde sin Helbred, som han bedst kunde, og kvæle de Følelser, som for Øielikket blot kunde staae hans Hensigter iveien.

Den Indflydelse, Anna vandt over sin Herre, var meget stor, som det ofte pleier at gaae med haarde, graadige Naturer, der følesløse og haarde mod alt Andet omkring dem, blive bøielige i en uværdig Elskerindes Hænder. Anna synes imidlertid ikke at have brugt sin Magt meget uværdigt, men sin Søn varmt hengiven, anstrængte hun sig hovedsagelig for at kjøbe dennes Frihed af hans Herre. Imod dette Øiemed stillede sig en dobbelt Vanskelighed, først at erholde de nødvendige Penge, og dernæst at komme i Besiddelse af dem paa en Maade, som ikke vilde vække Mistanke hos den skarptseende Herre selv, der naturligviis vel vidste, hvilke Udsigter Demetrius eller hans Moder havde til at opsamle nogen betydelig Sum Penge. Efter denne Bemærkning behøver man neppe at tilføie, at Anna besluttede sig til at komme i Besiddelse af Pengene ved simpelthen at plyndre sin Tilbeder. Dette var ingen let Sag; men Tid, Agtpaagivenhed og Forsigtighed satte hende istand til at udføre det, og lidt efter lidt subtraherede hun fra sin Herres Skatte en Sum, som hun holdt sig forvisset om vilde være tilstrækkelig til Kjøbet af hendes Søns Frihed. Sagen maatte indledes Skridt for Skridt for ikke at vække Herrens Mistanke eller onde Følelser; men Annas Stilling gav hende mange Anledninger, og hendes Forstand som Kvinde hjalp hende. Hun formaaede sin Elsker til at love hende Demetrius Frigivelse, hvis hun engang skulde blive istand til at tilveiebringe en Sum, der ikke meget oversteg den, som hans Moder allerede havde stjaalet for ham, og da dette Punkt var naaet, banede hun Veien for sin Herres Modtagelse af en Historie, som skulde forklare Grunden til Besiddelsen af en Deel af Kjøbesummen. Til dette Øiemed behøvede hun en Forbundsfælle, og hun vendte sig i sin Nød naturlig til En, der idetmindste var forpligtet til at yde hende al Hjælp, som stod i hans Magt. Hun henvendte sig til Præsten. Nu havde den gode Mand, som var begyndt at blive gammel i Udøvelsen af alle hans Stands mangfoldige Kjeltringstreger, ikke havt nogen regelmæssig Adgang til Godsets Eier, da den sidste var en romersk Katholik, som de fleste Godseiere. Han lovede sin Bistand til Annas Plan, forudsat hun vilde skaffe ham visse pekuniære Fordele, som Herren, deelt imellem sin Samvittighed og sin Gjerrighed, hidtil havde afslaaet den kjætterske Præst. Overeenskomsten blev sluttet og en Plan lagt, væsentlig ved Hjælp af Præstemandens opfindsomme Aand, efter hvilken den sidste skulde kaldes bort til en fjern Egn og vende tilbage med en Arv, som var efterladt Anna af en døende Veninde. Planen var god, men ikke alle gode Planer lykkes. Anna betroede sine sammensparede Penge til hendes aandelige Fortrolige, som reiste bort med dem, og der endte hans Bistand i Anslaget; thi han kom aldrig igjen.

Plyndret og dernæst bedraget, opgav Anna alligevel ikke Modet. Hun havde fast besluttet, at hendes Søn skulde blive fri. Medens hun saa sig om efter en ny Plan, vedblev hun hemmelig at stikke Penge tilside fra sin Herre, over hvem hendes Indflydelse tiltog med hans fremrykkende Alder. Omsider drev hun det virkelig ved sine idelige Bestræbelser dertil, at hun afvristede sin Elsker hans Underskrift under et Dokument, som hun gav Demetrius, men som efter hans Bestemmelse skulde forblive i hans Værge, indtil Løsesummen, som nu var langt lavere ansat end forrige Gang, maatte blive betalt. Demetrius's Eier satte sit Navn under med tilsyneladende Uvillie. Men dette var bare Skin. Thi han havde modtaget netop af Annas egne Hænder nogle Dage iforveien et Brev, som aabenbarede ham hele den forrige Plan. Dette Brev var fra den græske Præst, og om det var skrevet af pur Ondskab eller af den Følelse, som misunder en Rival en Kvindes Hengivenhed, for hvem man selv har ophørt at nære nogen saadan Følelse, vilde være vanskeligt at afgjøre. Havde Anna kjendt eller gjættet Haandskriften — men ulykkeligviis kunde Anna ikke læse.

Da Demetrius havde faaet at vide, at der eristerede et saadant af hans Herre undertegnet Dokument, agtede han at gjøre det rask af med Resten. Men da ethvert Skridt, han saaledes paa egen Haand maatte gjøre, ufeilbarlig vilde have tilintetgjort Anna, blev han nødt til at forholde sig uvirksom, indtil hendes Plan blev aldeles moden. Det vilde have været let for Anna at stjæle det angjældende Dokument; men hvorledes skulde hun have retfærdiggjort sig, da hun alene kjendte dets Indhold og Værd, hvorom selv det af hendes Herre brugte Vidne intet vidste? En Tid forløb, og de Sammensvorne syntes ikke deres Maal et Haar nærmere, da Godseieren faldt i en hæftig Sygdom. Den truede hans Liv, og i de alvorligere Øieblikke begyndte den gamle Mand at ordne sine Ting. En Aften saa Anna, som bevogtede ham med et utrætteligt Øie, ham tage frem Frigivelsesdokumentet, lægge det i en Konvolut, forsegle og addressere det. Derpaa lagde han det paa sit Bryst. Hendes Hjerte, som aldrig havde været slet i Grunden, smeltede ved at see dette; thi hun nærede ingen Tvivl om, at i Betragtning af hans mulige Død vilde han belønne hendes Opmærksomhed ved at skjænke hende hendes Søns Frihed. Heller ikke blev hun skuffet. Den følgende Dag kaldte han Demetrius til sit Leie, og idet han lagde det forseglede Dokument i hans Moders Haand, underrettede han den unge Mand om dets Indhold og sagde ham, at Anna rigelig havde fortjent det ved sin Troskab og Omhu. Han forlangte blot, at Dokumentet ikke maatte blive benyttet førend efter hans Død, som han sagde ikke vilde lade længe vente paa sig. Demetrius gik bort, tagende med sig det dyrebare Papiir, og begav sig til Hytten. Hans Kontubernal i denne Bolig var en Person, hvem jeg hidtil neppe har nævnt, da ingen Anden af de i Historien handlende Personer synes at have skjænket ham synderlig Opmærksomhed; denne Person var imidlertid Annas Mand. Den unge Demetrius underrettede i sin Fryd sin foregivne Fader om den store Lykke, som var ham vederfaret, men den anden, som sikkerlig ikke havde megen Grund til at være fornøiet med sin Herres Opførsel i det Hele taget, lod til at undervurdere Velgjerningen og endog henkaste Tvivl om dens Virkelighed. Hans Spottegloser og Haanord virkede saaledes paa Demetrius's Sind, at han glemmende sin Herres Befaling, brød Papirerne. Indholdet var et Frigivelsesdokument, opsat og bekræftet in optima forma, med Hensyn til Underskriften kunde der ikke være nogen Feiltagelse. Den eneste Feil var i selve Skriften, hvor der ikke var et uudfyldt Rum, som Demetrius let kunde have udfyldt, men et andet Navn end hans eget, Navnet Gregorius Kuzma, et Bedrageri, ligesom man vilde sætte John Smith eller John Brun. Rasende styrtede han tilbage til Huset og fandt sin Moder grædende over hendes døde Herres Legeme.

Hvad skulde Slaven nu gjøre? Annas Indflydelse havde været frugtesløs og var forbi. Hun blev som forstenet ved at høre Efterretningen, men da hendes Søn paany undersøgte Dokumentet, blev alt klart for hende. Med den spottende Skrivelse havde deres Eier indesluttet Brevet fra den græske Præst.

Men Moderens faste Beslutning gav sig ikke. De trak sig tilbage til hendes Hytte og levede der i nogen Tid, indtil de, som havde Bestyrelsen af Godset, kom for at overtage det. Moderen og Sønnen ansaa det ønskeligt, at Demetrius, der, som en firskaaren Karl, med det første vilde blive efterspurgt, maatte slippe for at træffe den nye Herre. Man havde lagt Mærke til, at en af de omstreifende Bissekræmmere, som udgjøre et vigtigt Kommunikationsmiddel imellem Slaveklassen i Rusland, havde tilbragt megen Tid i Annas Hytte. Aftenen forinden en almindelig Mønstring af Slaverne skulde finde Sted, forsvandt baade Demetrius og Bissekræmmeren. Den første var bleven forsynet med en betydelig Deel af de Penge, som Anna havde vidst at skrabe sammen, og med et helligt Løfte til sin Moder reiste han bort.

Der er en vis Deel af Provindsen Bessarabien, hvor Befolkningen synes at bestaae udelukkende af Patriarker. Ved et Besøg i Egnen vilde man maaskee ikke bemærke Faktum, thi Skinnet er virkelig imod det; men det russiske Polities Bøger (som, idetmindste i Rusland, vilde blive anseede som fuldgyldigt Vidnesbyrd imod hvilketsomhelst andet Vidne, mundtligt eller skriftligt, der kunde opdrives paa denne Jord) bevidne, at et overordentligt Antal af Folket opnaaer en uhørt Alder. Aldrig saaes paa et Bræt saamange gamle Beboere som i denne ubekjendte og sjelden befarede Egn. Ja endog de russiske Blade fik Lov til at gjøre opmærksom paa Stedets mærkelige Sundhed. Nogle leve til de blive 100, andre 110, ja 120 til 130 Aar. Politiet forstaar naturligviis Sagen, men det er ikke deres Sag at forklare den.

I denne lyksalige Egn levede der forinden Udbruddet af „Revolutionen" i 1832 en Mand, tilsyneladende i sin Middelalder, ved Navn Gregorius Kuzma. Enhver, som havde kjendt den unge Demetrius, vilde have opdaget en stærk Lighed mellem de to Personer, hvis de overhovedet vare to; men det traf sig saaledes, at Ingen i den By, hvor Gregorius opholdt sig, havde nydt Fordelen af den unge Slaves Bekjendtskab. Man vidste kun, at hans Papirer vare i Orden, og omendskjønt han saa mindst tyve Aar yngre ud, end man beskrev ham, saa var det en Sag, som ikke kom Politiet ved, mod hvilket Demetrius virkelig ogsaa opførte sig overmaade godt. Han stod i saadan Yndest hos det, at da en Dag en stor Pakke ankom med Posten fra Podolien og viste sig at indeholde et Dokument, som frigav Gregorius Kuzma, med Underskrift og Attestering i behørig Orden, straalede Øinene paa det hele Slæng af Betjente under deres Lykønskninger; de ophittede ikke over Halvparten af det sædvanlige Antal unødvendige Anstødsstene for Anerkjendelsen af Dokumentet, og flaaede heller ikke den lykkelige Besidder for henved det Dobbelte af det af Loven foreskrevne Honorar. En saadan Overbærenhed var ganske ukjendt, selv saalangt de ældste Beboere der kunde huske. Ved et besynderligt Træf forlod, nogle Dage efter Frigivelsens Ankomst, en virkelig gammel Mand, hvis Navn ogsaa var Gregorius Kuzma, og hvis Død man i lang Tid havde ventet hver Dag, dette Liv. Den yngre Kuzma var ofte hos ham ved den Tid da denne første Gang ankom til Stedet og betalte ham ganske bestemt Penge. Men at sige,

Pariser-Moder for Juli Maaned.

at den yngre Mand var Demetrius — og at han kjøbte den anden Mands Navn og Papirer og saaledes forskaffede sig sit Frigivelsesdokument — eller at ymte om, at saadant ofte skeer, og at et Dokument, som gaar over fra en gammel Mand til en ung, forener to Livstider, og at den unge, naar han bliver gammel, efter Politiets Bøger virkelig maa være meget gammel, og at Politiet ikke kan see saadant, naar der lægges Guldstykker paa dets Øine — dette vilde være en Række af overilede Paastande, grundede paa den Antagelse, at Ruslands Politisystem har sine svage Sider, hvilket er klarlig umuligt.

En vakker Morgen nogle Maaneder senere blev den reisende Bissekræmmer igjen seet i Annas Hytte. Demetrius havde betalt sit Løfte og sendte sin Moder Underretning om, at han var en fri Mand. Og Grev —, som tildeels havde gjenvundet sin Formue ved Held i Spil, hvori hans tidligere Dages Hændelser havde gjort ham saa erfaren, at Mange vare frygtsomme nok til at vægre sig for at spille med ham, traf mere end een Gang sin forrige Slave i meget godt Selskab i St. Petersburg, og — behøver man at tilføie det? — snød ham blodigt i flere Slags Spil, baade i Hazard og andre. Men dette vil han ikke gjøre tiere, da Demetrius, eller rettere Gregorius, som havde været enfoldig nok til at blande sig op i de revolutionære Bevægelser i 1832 (hvori han udmærkede sig ved stor Forbitrelse mod alle Slaveeiere, som havde for Vane at pidske sine Slaver), er for Tiden placeret i Siberien.

Pariser-Moder for Juli Maaned.

Skotsk Plaid Taft er det Tøi, som mest bruges til Silkekjoler; Bunden er for det meste glat og af en lys Farve; Siderne af Ruderne bestaae af meget smaa smale tætte Striber af grelle Farver; og enkelte særskilte Striber gaae over Midten af de store Ruder. En stor Deel Musselinskjoler gjøres med kulørt Broderi, smaa enkeltviis satte Buketter, Spetter, Stjerner eller meget smaa Blomster indstrøede paa den glatte Bund; stundom ere Ruder indvævede paa Tøiet, af samme Farve som Bunden, naar Broderiet skal passe til Figurerne paa Kjolen. Bogmusselin bruges med de samme Slags Prydelser; de mest yndede Farver ere Blaat, Lilla, Perlegraat, af de lyseste Schatteringer, men især bruges Hvidt. Disse Kjoler gjøres almindelig med tre Kapper, Skjørtet er skilt fra Livet, da det bruges som Baldragt paa Landet, ligesom ogsaa til Spadseredragt; for Aftenen gjøres et glat Liv af samme Tøi med en Korset og uden Skjød nedringet, med korte Ærmer til Bal; om Dagen erstattes det af et canezou, enten af mørke Blonder eller hvidt Musselin med Garnering af Taftes Baand af den samme Farve, som de paa Skjørtet broderede Stjerner eller Blomster. Morgenkapperne, som bæres med disse Kjoler, ere opsatte med Baand af lignende Farve som Kjolen; de ere broderede med Vaabensting, eller med Blondeindfatninger, eller med Koresting, eller frit Broderi, som fuldkommen efterligner Blonder. Mantillerne gjøres ogsaa af Musselin, broderede over det Hele med Atlask-Sting og besatte med Blonder; de ere korte, i Form af et

Shawl bagtil, og de to Snipper foran ere runde. Silkemantiller gjøres af lysfarvet Taft; hvidt foretrækkes, da det kan bæres med enhver Schattering, de ere trykte med aabne Mønstre, og Aabningerne ere broderede med Atlask-Sting, som gjør en charmant Effekt; dertil kommer tilslut enkelte Nad-Frynder med en Korebræm. Enkelte China-Krep-Shawl sees endnu, men kun saadanne, som ere broderede med rige Farver og meget ophøiede. Hvide Shawl, broderede med Hvidt, ere gaaede af Moden. Enkelte meget lyst trykkede Baregeshawl sees ogsaa, med Indiamønstre paa Borderne, og passe meget godt til denne Saison.

Tegningerne:

Nr. 1. Hvid Musselins Kjole med tre Kapper; de store rundtomkring gaaende Mønstre paa Kappernes Bund ere ogsaa hvide, ligesom Kjolens Bund; Spetterne paa Musselinet ere lyserøde eller blaa, som man behager; Livet er af samme Tøi, glat, besat med Taftes Baand af samme Farve, som Spetterne; Kraven er aaben foran og besat med Valenciennes-Blonder; Kappen og Ærmerne af broderet Musselin, ere besatte med samme Slags Blonder.

Nr. 2. Skotsk Plaid Taftes Kjole, glat, hoihalset Liv, besat med Baand, der danne Seler af samme Farve som den store Stribe i Nuderne.

Nr. 3. Sort Barege Kjole med Kapper, kantede med en Roulleau.

Nr. 4. Perlegraa vatret Poplin-Kjole, et trykket Barege-Shawl, hvid Flors Hat, smykket med Blomster.

(Illustr. Lond. News.)

Storthinget.

Efter et Møde for lukkede Døre fortsattes i Storthinget den 29de Juni Behandlingen af Indstil. fra Budgetkommitteen ang. Bevilgelse af Midler til Foranstaltninger til Landbrugets Fremme. Som Litr. b. antoges: „For Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857 bevilges af Statskassen 24,000 Spd. eller aarlig 8000 Spd., der af Regjeringen kan anvendes som Bidrag enten til de Landbrugsskoler, der ere eller herefter ville blive oprettede i forskjellige Amter, eller til de Amtskommuner, der paa anden Maade, som af Regjeringen befindes hensigtsmæssig, stræbe at virke for Udbredelse af theoretisk eller praktisk Kyndighed i Landbruget, — under Betingelse af, at der ikke ydes nogen Amtskommune større Bidrag til nogen landøkonomisk Foranstaltning, end den selv vedtager at bære." Uden Debat antoges (mod 1 St.) Kommitteeindstillingens Litr. c. saalydende: „Til Løn og Reiseudgifter for reisende Agronomer og disses Lærlinge m. V. stilles til Regjeringens Disposition i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857 af Statskassen aarlig 3000 Spd."

Den 3die Aug. foretoges i Storthinget Indstilling fra Veikommitteen ang. den almindelige Bevilling for Budgetterminen 1854—57 til Veivæsenets Fremme. Kom., der bemærker, at det er første Gang et almindeligt Budgetforslag for Veivæsenet kommer under Storthingets Behandling, har i Forbindelse med den kgl. Propos. modtaget fra Indredepartementet de af sammes Veiingeniør udarbeidede Planer og Overslag m. m. vedkommende 34 forskjellige, i Propositionen omhandlede Veiarbeider. Departementet har især henvendt Opmærksomheden paa Udbedringen af de ældre Hovedveie, hvilket Kom. finder bifaldsværdigt. Planen for Veiarbeidernes Fremme, til hvis Gjennemførelse Amtskommunerne hver for sig har bevilget Midler, har Regjeringen ladet være beregnet paa 6 Aar og i Overeensstemmelse dermed foreslaaet den nu af Storthinget forlangte Bevilling for Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 30te Juni 1857 meddeelt i en saadan Form, at den gaar ud paa Halvdelen af den Sum, der til Udførelsen af samtlige hine Arbeider er anslaaet som Tilskud af det almindelige Veifond. De Grunde, der herfor ere anførte og som Kom. tillægger megen Vægt, ere følgende: 1) „at den bevilgende Myndighed ikkun ved Planens Udstrækning over et noget længere Tidsrum (end 3 Aar) vil kunne erholde en til at bedømme dens Billighed og Hensigtsmæssighed nødvendig samlet Oversigt over hvad der ved dens Iværksættelse vil udrettes til Lettelse af Kommunikationen i de forskjellige Distrikter; 2) at jevnligt flere enkelte Arbeider staae i en saadan indbyrdes Forbindelse, at de gjensidigt betinge hinanden, og endelig 3) at det for en hensigtsmæssig Fordeling af Arbeidsvirksomheden i hvert enkelt Aar saavel med Hensyn til Muligheden af at erholde den fornødne Arbeidsstok, som til at kunne benytte de samme Arbeidsredskaber ved forskjellige Arbeider, vil være nødvendigt at have Oversigt over Veivæsenets Virksomhed for et længere Tidsrum og derved Valg imellem et større Antal Arbeider, beliggende i forskjellige Egne af Riget." Overslaget gaar i det Hele op til 180,000 Spd. aarlig, hvoriblandt 30,000 Spd. aarlig til en ny Hovedvei fra Thelemarken til Hardanger, hvilket sidste Beløb dog Kom. af Hensyn til Veibudgettets Størrelse tror at burde udgaae af Bevillingssummen, hvorimod den finder, at 7,466⅔ Spd. aarlig i 6 Aar bør opføres til Omlæggelsen af Hovedveien over Byaasen og Steenbjerget ved Throndhjem, og antager, at den aarlige Bevilling kan opføres med en rund Sum af 155,000 Spd. Ang. Udredelsesmaaden af denne Sum finder Kom. intet til Hinder for at benytte Noget (35,000 Spd. aarlig) af Statskassens kontante Beholdning, for derved at opnaae en saadan Formindskelse i den direkte Udligning paa Landets Matrikulskyld saavelsom paa Kjøbstæderne, at denne Udligning for den første Budgettermin ikke kommer til at overstige 48 ß. aarlig pr. Skyldsdaler eller paa Landdistrikterne tils. 96,000 Spd. og paa Kjøb- og Ladestæderne 24,000 Spd, hvorpaa den saaledes indstiller (Pst. 1.) Hvad Fordelingen af sidstnævnte Sum angaar, medfølger en Tabel, i hvilken 5667 Spd., det største Bidrag, er opført paa Christiania, og paa de andre Byer forholdsviis mindre, saa at det mindste Bidrag (Namsos's blot udgjør 26 Spd. (Pst. 2.) Af bemeldte Beløb 155,000 Spd. aarlig eller 465,000 Spd. i Budgetterminen afholdes Udgifterne ved Vedligeholdelsen af de Veistrækninger, som det efter gjældende Bestemmelser paaligger det almindelige Veifond at bekoste vedligeholdte, og ved Undersøgelser angaaende og Udarbeidelse af Forslag til nye Vei-Foretagender samt andre tilfældige Udgifter, hvorhos Beløbet i Øvrigt, med Tillæg af de i Budgetterminen indkommende Bidrag fra vedkommende Kommuners Side, bliver at anvende, saavidt tilstrække kan, til Iværksættelse af følgende Arbeider: 1) Anlæg af ny Hovedvei fra Sæterstranden langs Gjersøen til Asper Bro i Akershuus Amt. 2) Anlæg af Bro over Vormen ved Vormsund i samme Amt. 3) Anlæg af ny Hovedvei fra Fiulsrud ved Holsfjorden i Buskeruds Amt til Strandstedet Sandvigen i Akershuus Amt. 4) Omlægning af Hovedveien mellem Sandvigen og Lysager Kjærn i sidstnævnte Amt. 5) Anlæg af Bro over Glommem ved Fossum Fos samt ny Hovedvei fra Brænnemoen i Edsberg til Knapstad i Haabøl i Smaalenenes Amt. 6) Fuldførelse af den paabegyndte Omlægning af Hovedveien mellem Lillehammer og Baadstø i Christians Amt. 7) Omlægning af Hovedveien mellem Baadstø og Gjetlund i samme Amt. 8) Omlægning af Hovedveistykket gjennem Kringlen i samme Amt. 9) Opførelse af en ny Bro over Lougen Elv ved Laurgaard i samme Amt. 10) Anlæg af ny Hovedvei mellem Gjøvig ved Mjøsen og Odnæs ved Randsfjorden i samme Amt. 11) Omlægning af Hovedveien over Tonaasen mellem Høljerasten og Tønsbakken i samme Amt. 12) Omlægning af Hovedveien over de saakaldte Gardlidbakker i samme Amt. 13) Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Kvamme og Skogstad i samme Amt. 14) Anlæg af ny Hovedvei fra Mo Bro i Christians Amt om Klokkerstuen ved Bunden af Randsfjorden til Kjøbstaden Hønefos i Buskeruds Amt. 15) Omlægninger paa og Udbedring af Hovedveien mellem Kjøbstaden Hønefos og Sundvolden i samme Amt. 16) Omlægning af Hovedveien mellem Kongsberg og Fiskumvandet i samme Amt. 17) Omlægning af Hovedveien mellem Svangsstranden og Hægsbroen i samme Amt. 18) Omlægning af Hovedveien mellem Kjøbstæderne Laurvig og Porsgrund. 19) Omlægning af Hovedveien over Hvideseidheien mellem Hvideseid og Nissevandet i Bratsbergs Amt. 20) Omlægning af Veien gjennem de saakaldte Bandakslier mellem Bandaksvandet og Ekelands Bro i samme Amt. 21) Omlægning af Hovedveien mellem Skydsskiftet Aabel i Nedenæs og Robygdelagets Amt samt Aalefjær i Lister og Mandals Amt. 22) Omlægning af den sætersdalske Hovedvei fra Saltdalskleven til noget nordenfor Skydsskiftet Mosby i Lister og Mandals Amt. 23) Omlægning af Hovedveien over Steenbjerget og Byaasen i søndre Throndhjems Amt. 24) Omlægning af Hovedveien over den paa Grændsen mellem søndre og nordre Throndhjems Amter beliggende saakaldte Gevingaas. 25) Anlæg af Bro over Størdalselven ved Sandfærdhuus i nordre Throndhjems Amt. 26) Omlægning af Hovedveien gjennem den saakaldte Langstenen i samme Amt, forsaavidt enhver af de her under 1—26, begge inklusive, anførte Arbeider angaar, under Betingelse af, at der af vedkommende Amtskommune bidrages ⅕ Deel af de til Arbeidets Udførelse anslaaede Omkostninger. 27) Omlægning af Hovedveien fra Fiane til Arendal og Tvedestrand, under Betingelse af at der som Bidrag til sammes Udførelse fra vedkommende Distrikter erlægges ialt 34,806 Spd. 39 ß. 28) Anlæg af ny Vei mellem Norevandet i Nedenæs Amt samt Kjøbstaden Grimstad, under Betingelse af, at der til Anlæggets Udførelse af vedkommende Distrikter bidrages en Halvdeel af Overslagssummen. 29) Anlæg af Bro over Stor-Strømmen i den sæterdalske Hovedvei i Nedesnæs og Robygdelagets Amt, mod at dertil af Amtskommunen og vedkommende Præstegjældskommuner bidrages tilsammen 1,114 Spd. 78 ß. 30) Omlægning af Hovedveien mellem Gaardene Grimen og Lohne i søndre Bergenhuus Amt, under Betingelse af at dertil af Amtskommunen bidrages 4540 Spd. 31) Omlægning af de saakaldte Lysnabakker og Lundskleven i Hovedveien gjennem Leirdal i nordre Bergenhuus Amt, under Betingelse af at dertil af Amtskommunen bidrages 774 Spd. 106 ß. 32) Oparbeidelse af en ny Vei fra Gudvangen langs Nærøfjorden til Gaarden Bakke i samme Amt, under Betingelse af at dertil af Amtskommunen bidrages 236 Spd. 12 ß. 33) Omlægning af den paa Grændsen mellem Christians- og søndre Throndhjems Amter beliggende Hjærkin-Høide. 34) Anlæg af ny Hovedvei fra Grindals-Sund i Elverum til Sætre i Trysil, Hedemarkens Amt, dog saaledes at dertil af det almindelige Veifond alene bidrages 9,281 Spd. 60 ß, og at Hedemarkens Amtskommune mod dette Bidrag overtager for dens Regning at istandbringe Veien paa de i Amtsformandskabets Beslutning af 18de Juni 1852 vedtagne Vilkaar.

Ved Behandlingen i Storthinget fandt Ueland det høist betænkeligt, at nærværende Storthing, som Kommitteen havde foreslaaet, bandt det følgende og fremsatte et Forslag, der sigtede til at forebygge dette, men hvilket blev forkastet, efterat være bekjæmpet af flere Talere. Kommitt. Indstillingens 2den Post antoges først, derpaa 1ste Post (angaaende Bevillingens Størrelse og Udligningsmaaden) efterat først følgende Forslag vare forkastede: 1) af Mossige: at den halve Hovedsum skulde overtages af Statskassen og den anden halve udlignes paa ovenanførte Maade. 2) af Valstad: at 55,000 Spd. aarlig skulde overtages af Statskassen og de øvrige 100,000 Spd. aarlig udlignes paa samme Maade. 3) og af Schweigaard, at den hele Sum skulde udlignes og Intet overtages af Statskassen, hvortil knyttede sig et Forslag af samme Repræsentant om, at ⅞ skulde udlignes paa Landdistrikterne og ⅛ paa Kjøb- og Ladestederne.

I Odelsthingets Møde den 31te Juli foretoges Indstill. fra Kirkekom. ang. 4 af forskjellige Repræsentanter fremsatte Lovforslag, hvilke angik deels en Afgift, der udredes af Kirker, deels Kirketiende og anden Tiende. Efter nogen Debat antoges Kom.s Indstilling, der lød saaledes: „De i denne Indstilling nævnte Forslag blive med en Afskrift af Indstillingen at oversende Regjeringen, som anmodes om at tage under Overveielse, hvorvidt der er Grund til at foretage nogen Forandring med Tienden i Almindelighed, eller under særegne Forhold, samt om nogle af de Afgifter, der paahvile Kirker og Geistlige, bør ophæves. Kirkedepartementets Skrivelse til Storthinget af 22de April sidstleden følger."

Den 2den Aug. foretog Odelsthinget Indstilling fra Næringskom. Nr. 2 ang. J. Sverdrups Forslag om Gjentagelse af forrige Storthings Beslutning til Lov om Konsulatgebyhrernes Nedsættelse, hvilken Beslutning ikke blev sanktioneret, fordi Spørgsmaalet om Afgiftens Nedsættelse ikke antoges midlertidig at burde afgjøres for Norges Vedkommende forinden det ogsaa var bragt under Overveielse og Behandling i Sverige. Kom.s Indstill. gik principaliter ud paa en Anmodning til Regjeringen om at forelægge næstkommende Storthing Forslag til en Lov om Konsulatgebyhrernes Nedsættelse til det Halve, og subsidialiter indstilledes, at de paabudne Konsulatgebyhrer skulde nedsættes for de i Europa beliggende Konsulatdistrikter til det Halve, saaledes at denne Nedsættelse i de enkelte Konsulatdistrikter traadte i Kraft efterhaanden som de nu ansatte Konsuler afgik. Denne Indstilling forkastedes, hvorpaa forrige Storthings Beslutning om Nedsættelse til det Halve overalt og med nysnævnte Tidsbestemmelse ang. dens Indtræden blev antaget.

Den 31te Juli holdtes Lagthing, hvori besluttedes (efter Forslag af Rygh), at henlægge Odelsthingets Lovbeslutning om nogle Politiovertrædelser udenfor Kjøbstæderne, hvis Bestemmelser deels fandtes overflødige, deels uanvendelige, og (efter Forslag af Daa) ligeledes at henlægge Lovbeslutningen om praktisk Prøve for Lærere ved de høiere Skoler. Næste Dag foretoges Odelsthingets Beslutning ang. Udvidelsen af Christiania Byes Grændser. Den væsentligste Forandring, der foretoges, var, at Terrainet fra Lakkegaden til Broen ved Nedre-Foss skulde, ligesom i den kgl. Proposition, tages ind under Byen.

Norge.

Christiania. Kand. jur. G. von der Lippe er under 27de Juli meddeelt Autorisation som Sagfører ved Christianssands Stiftsoverret.

— Den tredie August begyndte Examen Artium med Opgave i Modersmaalet, hvilken lød saaledes: „Om Forskjellen mellem den sande og den falske Stræben efter Selvstændighed." Af 111 Kandidater vare blot 31 dimitterede fra de lærde Skoler. En Privatdimissor (Medbestyreren af det Heltbergske Institut Kand. phil. W. Lyng) dimitterede alene 27.

I den i forrige Uge af Aktionærerne i Christiania Theater holdte Generalforsamling fremlagde den artistiske Direktør og Direktionen Beretninger, hvoraf fremgik, at Theatret i Saisonnen 1853—54 har givet 79 Forestillinger, hvilke have indbragt 19,801 Spd. 82 ß, opført 48 Stykker, hvoraf 10 nye, og i det Hele havt en disponibel Indtægt af 22,109 Spd. 89 ß, hvoraf der havdes et Overskud af 1756 Spd. Til samtlige Forestillinger var solgt 54,412 Stykker Billetter, eller i Gjennemsnit omtrent 689 til hver Forestilling.

— Jomfru Helena Wiese, en begavet ung Sangerinde fra Bergen, gav i Onsdags i Frimurerlogens mindre Sal en Koncert for et ikke ringe Tilhørerantal og høstede, især for Udførelsen af et Par Folkemelodier, stort Bifald.

— Ved nylig afholdt Auktion over Forlagsretten til Almanakken for Aarene 1856—58 har Bogtrykker Malling faaet sig denne tilslaaet mod Erlæggelse af 1830 Spd. aarlig til Universitetet.

— Siden 1ste August er Jernbanen taget i Brug lige til Eidsvoldbakken.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Baraguay d'Hilliers, Anføreren for de franske, allerede i Østersøen værende Landgangstropper, ankom til Stockholm den 29de Juli og havde strax paa Haga Slot Audients hos Kongen; den 31te forlod han igjen Hovedstaden.

Danmark. Endelig er den paatænkte Fællesforfatning oktroyeret. Den 26de Juli har Kongen nemlig udstedt en Forordning om det danske Monarkies Forfatning for dets fælles Anliggender, ifølge hvilken et lønnet uafsætteligt Rigsraad oprettes, der deels med besluttende Myndighed, hvad Skatter og Statslaan angaar, deels med raadgivende (Budget m. m.) skal behandle alle Fællesanliggender og samles i Kjøbenhavn mindst een Gang hvert andet Aar. Rigsraadets Antal er bestemt til 50, hvoraf Kongen vælger de 20, Danmarks Rigsdag, efterat Grundloven er modificeret, 18, Slesvigs Stænderforsamling 5, Holsteens 6 og Lauenborgs Ridderskab 1. Fællesanliggender ere alle, der ikke udtrykkelig ere bestemte at skulle være særlige for hver Landsdeel. De fælles Udgifter skulle, forsaavidt de ei dækkes af de fælles Indtægter, fordeles paa Landene, saa at Danmark bidrager 60 pCt., Slesvig 17 og Holsteen 23 pCt. Lauenborg er udenfor denne Fordeling. — Samme Dag har Kongen udvalgt de 20 Rigsraader og sammenkaldt dem til 1ste September. Rigsraaderne ere: 1) For Danmark: Grev A. W. Moltke til Bregentwed (forhen Premierminister), Bardenfleth (forhen Justitsminister), Needtz (forhen Udenrigsminister), Godseier F. V. Treschow, Godseier Scavenius, Oberst Lüttichau, Godseier Sehested-Juel, Madvig (forhen Kultusminister), Algreen-Ussing, Tscherning (forhen Krigsminister), C. G. N. David og Høiesteretsassessor Mourier. 2) For Slesvig: Baron Brockdorff, Agent Jensen i Flensborg og L. Skau. 3) For Holsteen: Landraad Buchwald, Dr. Burchardi, Borgermester Kirchhoff og Agent Renck. 4) For Lauenborg: Landraad Schrader.

England. Den af Lord Russell forlangte nye Krigsbevilling er indrømmet baade i Over- og Underhuset med Forbehold, at der ikke sluttes Fred, førend Rusland stiller andre Garantier for en varig Fred, end Donaufyrstendømmernes Rømning og fri Skibsfart paa det sorte Hav.

Tydskland. Manteuffel, Kongen af Preussens Sendebud til Wien, er vendt tilbage, efterat have bragt det til den ønskeligste Enighed med den østerrigske Regjering (?) Den preussiske Regjering har besluttet at anvende 8 Mill. af den bevilgede Kredit til at sætte Kavalleriet og Artilleriet paa Krigsfod.

Forbundsdagen har med 24 mod 1 St. (Mechlenburgs) tiltraadt den østerrigsk-preussiske Alliance.

Spanien. I Madrid er Roligheden vendt tilbage efterat Dronning Isabella atter har opløst det nydannede Kabinet og ganske kastet sig i Armene paa Espartero. Denne holdt den 29de Juli sit høitidelige Indtog i Madrid, og Dronningen har lovet at sammenkalde Kortes. Hvor den forhadte Enkedronning Christine er bleven af, veed man ikke, man tror at hun holder sig skjult i Datterens Pallads.

Tyrkiet. General Ney er død af Kolera, der nu griber om sig i flere Stæder ved Middelhavet. Russerne synes at trække sig tilbage over Pruth. Ingen Efterretning om Slag haves.

Ægypten. Den 14de Juli døde Vicekongen, Abbas Pascha, pludselig af Slag, 41 Aar gammel, hvorpaa Said Pascha, Mehemed Alis Søn, har antaget Styrelsen.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 32. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 12te August 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Abbas Pascha, Vicekonge af Ægypten. (Af P. Chr. Asbjørnsen). — **Silistrias Beleiring.** — **Det keiserlige Vinterpallads i St. Petersburg.** — **Literatur og Kunst.** — **Storthinget.** — **Norge.** — **Oversigt over norske Blades Indhold.** — Udenlandske Efterretninger.

Abbas Pascha, Vicekonge af Ægypten.

(Af P. Chr. Asbjørnsen.)

Natten mellem den 13de og 14de Juli døde Vicekongen Abbas pludselig af Slag i Benha, en Smaastad ved Nilen. Tjeneren fandt ham om Morgenen liggende død paa Gulvet i det Værelse, hvor de havde forladt ham om Aftenen; Blodet var strømmet ham ud af Mund, Næse og Øren. Han blev jordet næste Dag i en af Kairos Moskeer, og hans Ligfærd fulgtes af 3 Regimenter og nogle Embedsmænd, men hverken af Slægt eller Venner. Der skumles vistnok om, at hans Død ikke skulde have været naturlig, men det er vanskeligt at dømme om slige Kabinetshemmeligheder.

Dødsbudet kom til Alexandria den 16de; og Said Pascha, Søn af Mehemed Ali og født 1818, altsaa nærmeste Arving som ældste levende Ætling af denne, drog strax i Optog til Vicekongens Gaard og overtog der Styrelsens Tøiler. Den 17de samledes alle europæiske Konsuler i Borgen, for at lykønske den nye Hersker, som Dagen efter drog op til Kairo, for der høitideligt at modtage Hyldingen. Han vil ogsaa see sig nødt til at reise til Stambul for der at modtage sin Værdigheds Tegn af Padischaen, og det er ingen Tvivl om, at den høie Port vil benytte denne Leilighed til at kræve en stor Pengesum af den nye Statholder. I Kairo gjorde den Afdødes Statsraadsformand Elfy Pascha og 5 Andre nogen Modstand imod Said Pascha, idet den første med 1200 Mand indsluttede sig i Citadellet, som man tror for at hindre Said Paschas Udnævnelse. Rygtet herom forstyrrede, heder det i den Avisberetning, hvoraf en Deel af dette er taget, et Øieblik Folkets Glæde over Abbas Paschas Død, men man blev snart beroliget, da den britiske Generalkonsul, Mr. Bruce, vidste at tilbagevise den paatænkte Modstand, en Fremgangsmaade, der har vundet almindeligt Bifald, da Uroligheder i Ægypten nu for Tiden rimeligviis vilde have voldt alle Parter, der vareinteresserede deri, og fornemmelig England, megen Uleilighed.

Den afdøde Abbas Pascha var en Søn af Mehemed Alis næst ældste Søn Toosson Pascha. Han blev født i Jedda i Hedschas i Maaneden Siffu 1229 (1813) og var følgelig 41 Aar gammel. I en Alder af omtrent 18 Maaneder blev han bragt til Ægypten og sex Maaneder efter mistede han sin Fader, der døde i Pesten i 1815. Indtil han var syv Aar gammel, blev han opdragen i sin Moders Serail, hvor han fik den første Underviisning. Ved denne Tid blev Abbas deels i Betragtning af sin Stand og deels i Betragtning af de Tjenester hans Fader havde vist Staten paa Sultan Mahmuds Befaling ophøiet til Pascha af to Hestehaler. Da han var otte Aar gammel, blev han skikket i Aboo-Zæbels Skole og siden i Kaukahs, hvor han nød udmærket Underviisning i det tyrkiske, arabiske og persiske Sprog (hvilke han talte korrekt og flydende) samt i de mathematiske og militære Videnskaber. I en Alder af 15 Aar forlod han sine Studier, og overdroges af Mehemed Ali en Provindsinspektørs Tillidspost, hvilken han bestyrede i tre Aar til Vedkommendes Tilfredshed.

Ved denne Tid var det, at Expeditionen til Syrien gik for sig og Abbas blev nu betroet Kommandoen over en Kavalleridivision i den ægyptiske Armee under Achmed Pascha Manickli. Hans Tjeneste og hans Virksomhed blev ved tre eller fire Leiligheder hædrende omtalt i Aviserne, hvilket forresten ikke har stort at betyde, da Abbas var en fyrstelig Person.

Besværlighederne under et farefuldt Felttog og den usunde Kamperen Dag og Nat under aaben Himmel paadrog Abbas Pascha en Koldfeber, der nødte ham til at vende tilbage til Alexandria. Siden vilde ikke Mehemed Ali tilstede, at han vendte tilbage til Armeen, men han gav ham en anden mere betroet Post, idet han udnævnte ham til Gouvernør over Distriktet Garbia. Efter to Aars Forløb blev han udnævnt til Generalinspektør over Provindserne, og i Løbet af det derpaa følgende Aar, da den store Ildebrand herjede Kairo, fik han en ligesaa vigtig som ansvarsfuld Post, idet han blev udnævnt til Khabir eller Premierminister og Formand for Raadet i Kairo. Denne Post beklædte han i otte Aar. Der gives dem, som sige, at han under sin Bestyrelse af denne Post baade vandt de Indfødtes og de europæiske Konsulers Agtelse, men dette Udsagn er neppe ganske paalideligt, endskjønt man paa den anden Side maa indrømme, at megen Overdrivelse og Animositet fra Europæernes Side gjør sig gjældende i de haarde Domme, der fældes over Abbas Pascha.

Ved hans Onkel, Ibrahim Paschas Regjeringstiltrædelse, tabte Abbas dennes Gunst, fordi han havde skjænket en af Mehemeds Familie sin Protektion, og han foretog nu en Pilgrimsfærd til Hedschas. Da han havde været der i 38 Dage, fik han pludselig Underretning om sin Onkels Død med Opfordring om øieblikkelig at vende tilbage til Ægypten for at bestige Thronen. Han blev af de udenlandske Konsuler paa behørig Maade anerkjendt som lovmæssig Thronfølger, efter Thronfølge-Akten af 1841, og begav sig snart til Konstantinopel, hvor han blev godt modtagen af Sultanen, der bekræftede hans Anerkjendelse som Vicekonge af Ægypten. Ved sin Tilbagekomst i November 1848 besluttede han at forkaste det System hans Forgjængere havde fulgt, og det med Rette. Disse havde for største Delen anvendt og bortødslet Landets Pengemidler og Arbeidskræfter paa Tilveiebringelsen af en unyttig Krigsmagt, en stor, jammerlig bygget og indrettet Flaade, kostbare og uhensigtsmæssige Fæstningsværker, og til afmægtige Forsøg paa at oprette Fabriker og Manufakturer efter europæiskr Forbilleder. Ved disse fornuftige Foranstaltninger blev blandt enkelte flinke Folk en Mængde europæiske Projektmagere, Industririddere og maadelige Personer pludselig brødløse, og dette forøgede den Misnøie, som allerede tidligere havde gjort sig gjældende hos Europæerne, fordi han ikke yndede dem, men viste sig som en afgjort Muselman, der foretrak Beduinernes og Koranlæsernes Selskab for Europæernes.

I en Avisartikel hed det om Abbas Pascha, da han for et Par Aar siden havde bevilget syv Millioner til Jernbaneanlægget mellem Alexandria og Kairo: „Efterat have forkastet sine Forgjængeres System, henvendte han Folkets Opmærksomhed paa Landhuusholdning og Agerbrug; han befriede dem for Trykket af de svære Skatter og bortryddede saameget som muligt alle Indskrænkninger i den frie indenlandske Handel. Følgen af disse Forholdsregler begynde nu at vise sig i Landets tiltagende Velstand, i en tiltagende Produktion og i Udviklingen af en Foretagelsesaand, som man tidligere ikke har kjendt i Ægypten. Ophævelsen af den forhadte Kopskat formindsker Folkets Byrder og Paschaens Indkomster med den betydelige aarlige Sum af 3,500,000 Spd.; men det skal desuagtet være at haabe, at de offentlige Indkomster ved et bedre System i Bestyrelsen snart naae den samme Høide som tidligere.

„Abbas har havt store Hindringer at bekjæmpe for Udførelsen af sine Planer; men da han havde et fuldkommen praktisk Kjendskab til Folkets Fornødenheder, besluttede han med et Slag at tilintetgjøre disse Hindringer, idet han afskedigede alle de Embedsmænd og offentlige Betjente, hvis Troskab og Paalidelighed han ikke fuldkommen kunde forlade sig paa, og besatte deres Poster med prøvede, og som Tiden har vist, med ligesaa paalidelige som retskafne Mænd.

„Paschaen har stedse vist den største Iver for at fremme den engelsk-indiske Handel og Varetransport. Han har saaledes bestemt 500,000 Spd. til Forbedring af Veien gjennem Suezørkenen, anvendt betydelige Summer for at lette og forbedre Skibsfarten paa Nilen, samt endelig nu nylig understøttet Jernbaneanlægget mellem Alexandria og Kairo med den betydelige Bevilgning af 7 Millioner.

„I det private Liv udmærker Paschaen sig, foruden ved mange andre fortræffelige Hjertets Egenskaber, ved en høimodig Erkjendtlighed mod dem, der under hans tidligere Fornedrelse viste ham Tjenester, men paa den anden Side kan man heller ikke frikjende ham for Charakteersvaghed. En mangesidig Berørelse med Verden har mægtig bidraget til at udvikle hans Intelligents og til at forædle de gode Sider af hans Gemyt. Man har i høi Grad misforstaaet ham og tillagt ham Feil og Laster, der ere ligesaa vanærende som urimelige.

„Han er en lidenskabelig Jæger og har en stor Mængde kostbare Heste og Hunde. Han deeltager ofte i Gazelle- og Vildsviinjagt og skal udmærke sig ved sin overordentlig Jægerdygtighed paa begge.

„Mod sin Familie viser han sig meget elskværdig. Sine Sønners Opdragelse har han for kort siden betroet til en Englænder, og han understøtter i det Hele Studiet af det engelske Sprog ved sit Hof. Han synes overhoved at have en afgjørende Forkjærlighed for det Engelske og forstaar den engelske Nationalcharakteer langt bedre end Østerlænderne i Almindelighed pleie; det er bekjendt nok, at Franskmændenes glatte høflige Manerer pleie tiltale dem mere."

Saaledes blev der i England og Tydskland talt om Abbas Pascha for to Aar siden. Om denne brammende Lovtale skriver sig fra hans kraftige Understøttelse af det store Jernbanearbeide, hans Forkjærlighed for det Engelske eller noget andet af den Sort, er ikke godt af afgjøre; at den ikke er sand er sikkert; men denne strænge Fordømmelsesdom, som alle Aviser nu opvarte med er heller ikke fuldkommen paalidelig. I en af disse heder det:

„Det eneste Minde om hans Styrelse, er Grundlæggelsen i Novbr. 1851 af Jernbanen fra Alexandria til Kairo. Abbas synes at have sat sit Livs Maal i at leve inden i sig selv og alene for sig selv. Han foretrak Ørken for sine Pragtborge i Kairo, skyede Europæerne og undsaa sig ikke for at vise sit Misnøie mod Konsulerne, hvis Besøg han lod til at betragte som Paatrængenhed. — Over hans Død hørtes ingen Klage; thi han gjorde forskjellige Forsøg paa at indføre Monopoler og Indskrænkninger i Handelen. Han forbød Producenterne at sælge til andre end ham selv, og han fandt altid nye Paaskud til Udpresninger af Folket, og i de 2 sidste Aar fremkaldte han stor Nød i Landet ved bestandige Udskrivninger til Krigshæren. Ægyptens Folkemængde var derfor i stærkt Aftag og Folkets Stilling ynkværdig. I hele sin Styrelsestid var Abbas hverken afholdt af Europæerne eller de Indfødte, og paa Grund af hans fuldkomne Forsømmelse af Forretningerne havde flere af Konsulerne tænkt paa at forestille Sultanen Nødvendigheden af hans Afsættelse. Abbas Pascha tilbragte en stor Deel af sin Tid med Ulemas og Koranlæsere, der styrkede ham i hans Fanatisme og Had imod Europæerne. Han var meget glad i Heste, Duer, og især i Hunde, af hvilke sidste han til ubyre Priser havde samlet en stor Mængde af alle Slags og fra alle Verdens Kanter. Det var hans Glæde at tilbringe Tiden med disse Dyr og med Skinhellige paa et eller andet afsides Sted i Ørken eller ved Nilen. Han brugte mange Penge til Opførelse og Udstyr af prægtige Gaarde i og omkring Kairo, ved Abtaseeveh, hvor han agtede at grunde en ny Stad, og i Ørken. I de første Aar af hans Styrelse afgik de gamle Embedsmænd, der havde tjent hans Farfader i mange Aar og som ved sin lange Erfaring vare vel skikkede til at give gode Raad i alle Sager vedkommende Landets Styrelse. Blandt disse Mænd vare Kiamil, Sami, Kavee og Sherik Paschaer, medens han ophøiede Mænd, hvis eneste Fortrin var deres fuldstændige Lydighed mod hans Villie, der aldrig foretog sig noget paa eget Ansvar, og stedse flyttedes fra et Embede til et andet, saaat Forretningerne aldrig kunde holdes i god Gang. — Abbas var en afgjort Muselman; han var vel udrustet af Naturen, men dorsk. Han var godt kjendt med den østerlandske Literatur, og havde fuldstændig Indsigt i det tyrkiske, persiske og arabiske Maal. Ogsaa stod han i Venskab med Ørkens Beduiner, og de store Summer, han overlod dem, vakte den Tro, at han tænkte paa engang at leve iblandt dem."

Paa Bunden af denne Dom ligger det, at Abbas har vakt ligesaa megen Uvillie hos Muselmændene, idetmindste hos en vis Fraktion af dem, ved den store Afskedigelse af alskens upaalidelige Embedsmænd i Masse, som han har ophidset Europæerne mod sig ved Nedlæggelsen af alle hine Fabrikker, Anstalter og Bygningsværker, hvorved en stor Deel af dem havde Ansættelse og rigelig Underholdning. Men der var ingen Tvivl om, at man ogsaa forøvrigt baade var og havde Grund til at være misfornøiet med Abbas Pascha saavel som Menneske som Regent. Denne Misnøie hørte Forfatteren, da han for nogle Aar siden opholdt sig en kort Tid i Ægypten, mange Udbrud af hos Europæere, der vare fortrolige med og vel underrettede om Forholdene; dog kunde man ikke nægte, at han tildeels var slaaet ind paa en rigtigere Vei til Landets sande Opkomst end begge hans langt mere populære Forgjængere. Imidlertid synes Misnøien og Utilfredsheden i de senere Aar at have fundet ny og forøget Næring.

Vicekongens Død var aldeles uventet, og det var Dagen forud, at hans Søn El Hami Pascha seilede til England paa Dampjagten Faid Gihvad. Sultanen havde trolovet sin yngste Datter til denne El Hami, hvorved Vicekongen blev nødt til at gjøre Porten store Gaver; nu da Hami er uden Myndighed og Udsigter, vil rimeligviis en ny Brudgom blive udseet. Man venter nu store Forbedringer i Ægypten under Said Pascha, der hidtil har vist sig som en frisindet skjønt noget fremfusende Mand, og som Ynder af Europæeres Selskab. Han har tilkjendegivet sin Hensigt at fremme Handel og Agerbrug. Dog vil han ikke strax tage paa noget Nyt, men vil paaskynde Udførelsen af de begyndte Arbeider, saasom Engvandingskanalerne og Jernveien mellem Alexandria og Kairo, der sandsynligviis vil blive udstrakt til Suez. Alexandria vil drage Nytte af Thronskiftet, saasom Abbas gjorde denne Stad alt det Onde, han kunde, fordi Fyrsterne, hans Farbrødre og Brodersønner, havde Tilhold der, og i de sidste 6 Aar tilbragte han ikke en eneste heel Dag inden dens Mure, men drog alene 2 Gange gjennem Byen, nemlig paa Veien til Stambul. Said derimod vil sandsynligviis gjøre Alexandria til sit sædvanlige Opholdssted. Denne nye Hersker staar ogsaa paa venskabelig Fod med de øvrige af Mehemeds Ætlinger, medens Abbas hadede dem og blev hadet af dem. Alexandria har vist sin Glæde over hans Død ved 3 Aftener efter hinanden at have holdt Illuminationer.

Under det omtalte Ophold i Ægypten tilbragte Forfatteren ogsaa nogle Dage i Kairo og var der med Chefen for

Abbas Pascha.

den norske Korvet, der laa i Alexandria, samt nogle andre Landsmænd til Audients hos Vicekongen. Uagtet en kort Skildring af dette Besøg hos Kaliffernes Efterfølger før har været trykt, tør det ikke være upassende her at gjengive samme.

„Gjennem Folketrængselen i Kairos gamle, trange Gader, der aldrig have været indrettede for Vogne og Kareter, kjørte vi den følgende Formiddag hen til Vicekongens Pallads i Nærheden af Citadellet. Fra den dunkle Forhalle, der var fuld af Kabaser og Andre, som vel gik paa Tæerne, men dog neppe, selv i Paschaens Nærhed, kunde undertrykke Naturdriften og Vanen, at skravle høit, blev vi viste ind i en stor korsformig Sal, der saavel ved denne Form som ved sin Høide fik et vist kirkeagtigt Udseende; Gulvet var belagt med Sivmatter, under Taget hang Lysekroner, i Salens Ender og langs flere af Væggene, under de store af Rankeværter omskyggede Vinduer, var der bløde Divaner, men ellers ikke et eneste Møbel. Væggene vare af en eller anden europæisk Smører udstafferede med Hyrde- og Jagtstykker i selvsamme Maneer, som man undertiden i gamle Huse hos os ogsaa seer udførte med Grønt paa Graablaat.

„En fransk Konsul og et Par andre Personer ventede her ligeledes paa at faae Audients, men som Reisende eller tidligere anmeldte kom vi først i Betragtning og bleve ret strax af Nubar Bey førte ind gjennem det dunkle Forgemak. Et tungt, mørkt Forhæng blev slaaet til Side og vi traadte ind i det Allerhelligste, et lyst og ret venligt Værelse, hvor Abbas Pascha sad ved Hjørnet af den rødt betrukne Divan, der gik langs de to Vægge, og talte med en Mand, hvis jeg ikke mindes feil, en græsk Geistlig, der nu tog Afsked. Vicekongen reiste sig og hilste Chefen og Anastasi med Haandslag; til os Øvrige, der dannede den lange Hale, uddeelte han Nik og Buk, og tilvinkede os alle at tage Sæde paa Divanen. Nubar Bey traadte frem som Tolk; men Samtalen var neppe begyndt, før hele Værelset fyldtes med Tjenere, som, formodentlig i Betragtning af vor Audients, med østerlandsk Artighed vare klædte paa europæisk Viis, i sort Frak, snævre Beenklæder og Fets; de bragte lange Piber, stoppede med den fineste Tobak, prydede med uhyre Ravklumper, brede Guldringe, besatte med Diamanter, andre Ædelstene og vægtige Gulddusker; de bragte Sølvbrikker at sætte Pibehovedet paa, for at den brændende Gløb, der her altid ligger paa Piben, ei skal falde ud, brænde Huller i de kostbare persiske Gulvtæpper og frembringe Os og Stank; de bragte disse smaa tyrkiske Kaffekoppe i Underkoppe af Sølvfilegramsarbeide, fyldte med en lysguul Vædske, som jeg, skjønt den i Smag ikke havde saa lidet tilfælles med Briskelaug, i min Eenfoldighed antog for en egen Sort paa oprindelig Maade tillavet The, men som jeg siden hørte var et Afkog paa raae Kaffebønner af den allerfineste Mokka. Hver af dette Tjenerskab bar kun en af de nævnte Gjenstande, En en Pibe, En en Brikke, En en Kaffekop, og der var saaledes mindst tre Tjenere til hver enkelt Gjæsts Opvartning, og naar de overrakte Noget, lagde de altid meget høitideligt den venstre Haand paa Hjertekulen. Da Paschaen havde bragt Piben til Munden, var Tilladelsen eller Anmodningen om at ryge given, og efter Landets Skik takkes der for denne, ved at føre den høire Haand mod Jorden og derpaa til Bryst og Ansigt, en figurlig Antydning af den gamle Høflighed at kaste sig i Støvet for Paschaens Fødder. Det staar ikke til at nægte, at den nye Maade er mageligere og behageligere baade for Christne og Hedninger!

„Under alt dette udvexledes der paa Fransk og Tyrkisk Komplimenter mellem Hans kgl. Høihed og Chefen, der af Nubar Bey bleve fortolkede eller oversatte. Samtalen dreiede sig dernæst om det kongelige Huus, — Vicekongen spurgte efter Hans kongelige Høihed Prinds Oscar, som havde været her, — om Norges Udførsels- og Indførselsvarer, samt om Ægypten og Landets Naturskjønheder. I Anledning af det Sidste ytrede Vicekongen, at det var først i Overægypten, at denne traadte rigtig frem, og tilbød at stille et Dampskib til Chefens Raadighed, for at han kunde reise op til Nilens Vandfald. Chefen takkede, men beklagede, at han ikke kunde benytte dette artige Tilbud. Da Paschaen sagde, at han burde være kommen før, saa at Tiden ikke var til Hinder, svarede Chefen, at „Allah" havde sendt ham saa megen Modvind paa Reisen, at han allerede havde forsinket sig og maatte ile for at komme hjem igjen. Over denne Allahs Indgriben i vor Seilads brød Paschaen ud i en godmodig Latter og gjentog sin Ytring om, at Overægypten burde man see og besøge, naar man var kommen saa langt paa Veien som til „Kahira." — Vi beklagede alle i vort Sind, at der hverken var Tid eller Leilighed til at modtage dette Tilbud, som vi var temmelig sikre paa, kun blev gjort os denne ene Gang i vort Liv; men Beklagelsen gik næsten over til Forskrækkelse, da den af Selskabet, der mindst var Tobaksryger, men som havde faaet den kostbareste og gjildeste Pibe, viste sig saa ubekjendt med Østerlandets Skik og Tankesæt, at han, uvidende om at Ros over en anden Mands Eiendom er det samme som at forlange den som Foræring, gav sig til høilydt at rose og beundre dette Pragtstykke, der var flere Tusinder værd. Havde Tolken ligefrem oversat dette for Paschen, havde Taleren rimeligviis faaet Piben til Foræring. Men Gaver fordre Gjengaver, og Østerlandets Skik er, at Modtageren giver en kostbarere end Giveren; derfor vare vi heller ikke udenfor Døren, førend der blev raadslaaet om hvilken den mindste Gave var, som Paschaen burde have havt for sin Tobakspibe; det lod til at være den almindelige Mening, at der neppe havde været andet for, end at skikke Korvetten til Tak for Røgeværket. Den intelligente Tolk, med hvem vi oftere havde været sammen i Selskaber i Alexandria, maatte som rimeligt var, tage det ubetimelige Beundringsudbrud som en Buk mod Etikketten eller som hidrørende fra Ubekjendtskab til Landets Skik og Brug, og gjengav det formeentlig ikke eller allenfals ikke ganske adækvat, og deraf fulgte det vel, at Taleren var saa heldig at slippe for at modtage den kostbare Gave. Paschaen vendte sig nu til Anastasi og talte en Stund med ham paa Tyrkisk uden Tolkens Mellemkomst. Før vi gik, blev Portrætmaler Berg fremstillet og anbefalet som en Landsmand og Kunstner, der agtede at opholde sig en Tid i Ægypten. Vicekongen udtalte derpaa gode Ønsker for vort Kongehuus og for en lykkelig Hjemreise til vort „kolde Fædreland."

Silistrias Beleiring.

En af Illustr. Lond. News Korrespondenter giver i et af Bladets sidste Nummere følgende interessante Skildring af sin Reise til Silistria og denne tapre Bys Beleiring.

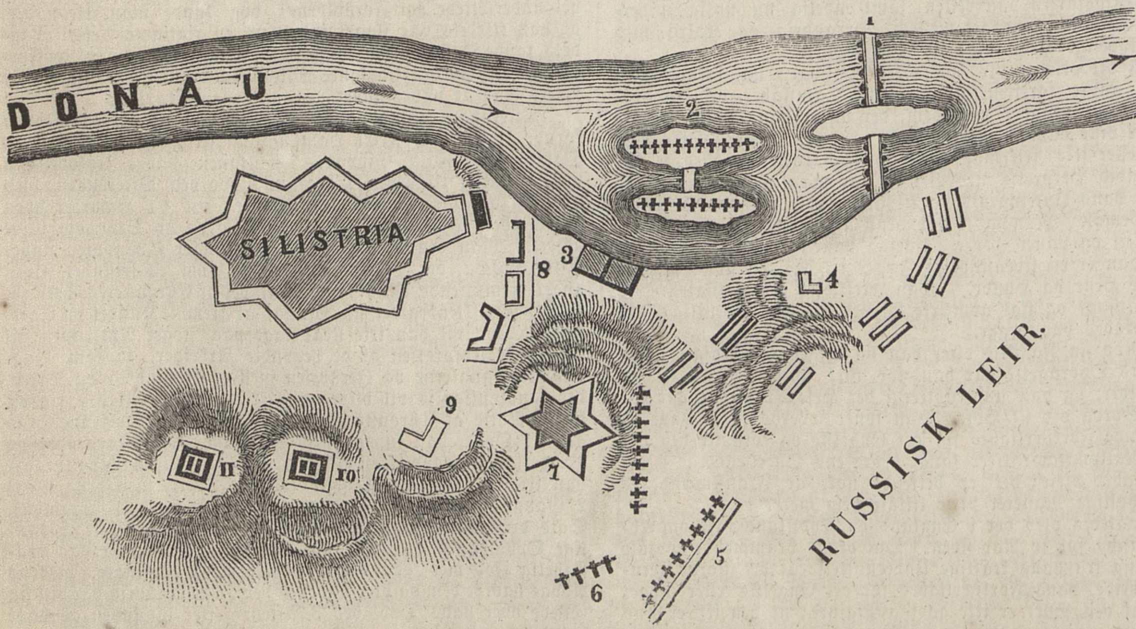
Den 25de Juni var netop den hellige Faste Rhamazan udløben. Natten havde været mørk og skyet og skjulte bag sig Halvmaanens blege Ansigt. Men tre Personer af udadleligt Levnet og Sanddruhed vare komne op fra Landet og havde forsikret, at de mellem Skyerne havde seet den nyfødte Planet; og Bairamsfesten begyndte med de almindelige Ceremonier i Tillid til at Tidens sædvanlige Løb ikke var forandret. Natten havde derfor gjenlydt af de Troendes Skrig og Glædesraab, de skarpe Knald af Pistoler, Musketer, Kanoner og Raketter. Hele tre Dage før dette lykkelige Dieblik havde hele Schumla været beskjæftiget med at gjøre Petarder til at explodere til Anledningen. Kræmmeren havde forladt sine Varer, Sadel- og Skomageren deres Syl og Læder, Arabedschien sine Heste og stødende Vogne, og Befolkningen syntes fast bestemt paa at feire Slutningen af Fasten, under hvilken, som jeg tror, ikke meer end een af ti virkelig havde fastet. Men medens Mængden saaledes havde Sindet rettet paa festlige Forberedelser, hvilede Sorger af tung Vægt paa alle deres Sind, som havde med den militære Befaling at gjøre. Russerne havde beleiret Silistria i mere end 40 Dage og man frygtede for, at Fæstningen maatte falde. Fienden var talrig, og Garnisonen haardt betrængt; og midt under Folkets Glædesskrig havde man besluttet at gjøre et Forsøg til Byens Undsætning. Flere Ordre vare blevne givne, de tyrkiske Stridskræfter skulde marschere, de Allierede bryde op, og Alt var i Stilhed forberedt, da et Bud ankom og bragte den Efterretning, at Russerne havde trukket sig tilbage, forladt sine Stillinger og gaaet tilbage over Donau, og at Silistria nokengang var fri. End stærkere Glædesraab hørtes under Bairamsfesten, og Raketter, Pistoler, Geværer og Kanoner gjenløde til den dobbelte Triumf for Religionen og Befrielsen fra Fienderne.

Tidlig om Morgenen den 26de satte jeg afsted til Silistria, bestemt paa at aflægge et Besøg paa den Skueplads, hvorfra Hovedpersonerne nu havde trukket bort. Jeg slog Følge med to Herrer, der vare ligesaa ivrige som jeg, og lystne paa at forvisse sig om, hvorledes en saa mægtig Fiende havde opgivet en saa vel anlagt Plan uden nogen synlig Grund. Veien til Silistria havde antaget et høist livligt Udseende. Garnisonstropperne fra Schumla havde brudt Vei for os og marscherede frem med oprømt Sind og elastiske Skridt. Først saa vi Batallioner af Ægyptere og Tyrker flokkeviis langs Høiderne og stigende ned i Dalene, som følge hurtig paa hinanden udenfor Byen. Nøgenheden for Træer og Buskads gjorde deres Bevægelse saameget synligere. En skarp Modsætning til deres friske og stærke Udseende dannede de Marodører, som kom fra Krigsskuepladsen, udslidte, hungrige og udmattede, arbeidende sig langsomt frem for at naae et Sted, hvor der var mindre knap Næring og mere Søvn at faae end ved Silistria. Solen skinnede klart over denne endeløse Række af Vogne, som bleve trukne af Bøfler og Oxer, medens Luften fyldtes af Larmen af deres usmurte Hjul. Efterat have passeret Landsbyen Kayaladdere, hvor man endnu kunde see Spor af Troppernes Marsch og Rast, aabnede sig for os et mere træbevoxet og malerisk Landskab og vi kom ind paa den store Slette ved Gjurgerli. Under de russiske Troppers Indmarsch i Bulgarien og under Silistrias Beleiring havde man anseet det nødvendigt at lade en betydelig Troppestyrke rykke frem mod Schumla, og Gjurgerli var bleven udseet som en sikker og let holdbar Position. Redouter vare opkastede langs Siderne af de amphitheatralsk dannede Høie, ved hvis Fod der var tilstrækkelig Vand for Tropperne — noget man savner i Egnen syd og øst for Silistria —, og der laa en betydelig Troppestyrke leiret rundtom paa disse maleriske Aase. Omendskjønt jeg har hørt mange forskjellige Bedømmelser angaaende Valget af dette Terrain, kunde jeg ikke andet end tilstaae for mig selv, at i malerisk, om end ikke i militær Henseende, kunde et skjønnere Sted ikke være fundet.

Gjennem Gjurgerli, som var beliggende netop ved Amphitheatrets Bund, galopperede vi temmelig raskt. Der var tre Vandspring nær ved Veien — her og der nogle Pøler, hvori Kjørerne dreve deres Bøfler og vædede deres Ryg med Mudder; men Landsbyen selv havde ingen Beboere; Husene stode tomme, og Soldater her og der læssede paa sig Grene fra store Kirsebærhaver og pattede paa Frugten medens de gik videre. Efter en brat Opstigning, under hvilken Tyrkernes tungt belastede Proviantvogne kravlede sig frem under usigelig Møie, blev Veien mindre aaben, Skoven bedækkede Alt indtil Veisporet. Af og til fulgte enkelte Lysninger i den tykke Skov; disse vare tilsaaede med Byg og Hvede, som syntes at staae i yppig Væxt. Da vi kom ned i Karabashle, stødte vi paa Bagtropper af en Afdeling Artilleri, Kavalleri og Infanteri, der marscherede med raske og afmaalte Skridt. Afdelingen fulgtes af talrige Vandkjærrer, mod hvilke Soldaterne styrtede til visse Tider under Hujen og Skrigen for at væde deres Læber, der vare aldeles forbrændte i en Hede af 90 Grader (Fahrenheit).

Karabashle var ligesom Chupholar blottet for Folk, og om man hist og her saa en kvindelig Skikkelse skjule sig for Diet, var det en gammel eller svagelig Person, som ikke havde havt Kraft nok til at flygte for den formodede Fremrykning af en Fiende. Man kan forestille sig Vanskelighederne ved en Hærs Marsch i et Land som dette, naar man betænker, at der foruden Beboernes Flugt, hverken var Meel, Korn eller Kjød, kortsagt ingen Føde hverken for Mennesker eller Dyr at finde. Tropperne maatte derfor føre med sig alle Nødvendigheder, og disse bestode af tør Tvebak og Meel, hvoraf de lavede etslags ingenlunde usmagelige Pandekager. Efter fem Timers Forløb var Landsbyen Ramana Chikler i Syne, og der besluttede vi at overnatte. Det var en By af et indtagende Udseende, dens Huse vare adspredte over grønne græsbevoxede Skraaninger, bedækkede med gamle Egetræer, hvilke Oren havde forknyttet i Væxten og da som Følge deraf antaget de forunderligste Former. Men hvor der var Beboere, vare de altfor meget under Indflydelse af Frygten, til at aabne deres Døre for os; og hvor der ingen var, havde Soldaterne optaget ethvert benytteligt Rum. Proviant havde vi med os, ligesaa Klæder; det stod nu kun tilbage at afgjøre, i hvilken Kant af Byen vi skulde leire os. Vi fandt et skyggefuldt Sted nærved en Moskee, hvor kjæmpemæssige Valnøddetræer stredes om Grunden med Stene, som betegne en tyrkisk Grav. Viin havde vi ogsaa med os, men Vand havde vi utilgivelig nok forsømt at tage med. Vi bleve derfor nødte til at bruge Mudderet fra et Tjern, hvor sandtnok Soldaterne allerede holdt paa at fylde deres Bægere, men hvor Bøfler havde drevet sit Spil og givet Vandet en egen saltagtig Smag. I Australien vilde man efter en Marsch af 50 Mile være glad ved at drikke saadant Vand af hine sjeldne Hulinger, som stakkels Leichhardt har beskrevet; men her i Europa at finde en By uden Brønd og med sand muselmandsk Fatalisme sætte sin Lid til Himlen om Hjælp, var noget, hvorpaa jeg ikke var forberedt, og vi drak følgelig mere Viin end Vand. Efter Spisningen var det Næste at sove og jeg arrangerede mit Leie paa den bare Mark, med et Stykke Voxtaft under mig og et Lagen over mig.

Vi brøde op tidlig fra Ramana Chikler og havde et varmt Ridt med udmasede Heste til Calipetri, en bulgarisk By, hvor Bashi-Bozuks havde taget sig sine sædvanlige Friheder. Kirken var brændt og Intet uden Murene stod igjen, mange af Husene vare lagte i Aske, medens Haverne vare plyndrede for Løg og Bønner. Fra Calipetri til Silistria er en Marsch af

Plan over Silistrias Fæstningsværker: 1. Russisk Skibsbro. 2. Øer med russiske Batterier. 3. Russiske Værker. 4. Deel af de russiske Værker. 5. Russisk Reserve. 6. Russiske Angrebsbatterier. 7. Fortet Arab Tabia. 8 og 9. Tyrkernes Udenværker. 10 og 11. Redouter.

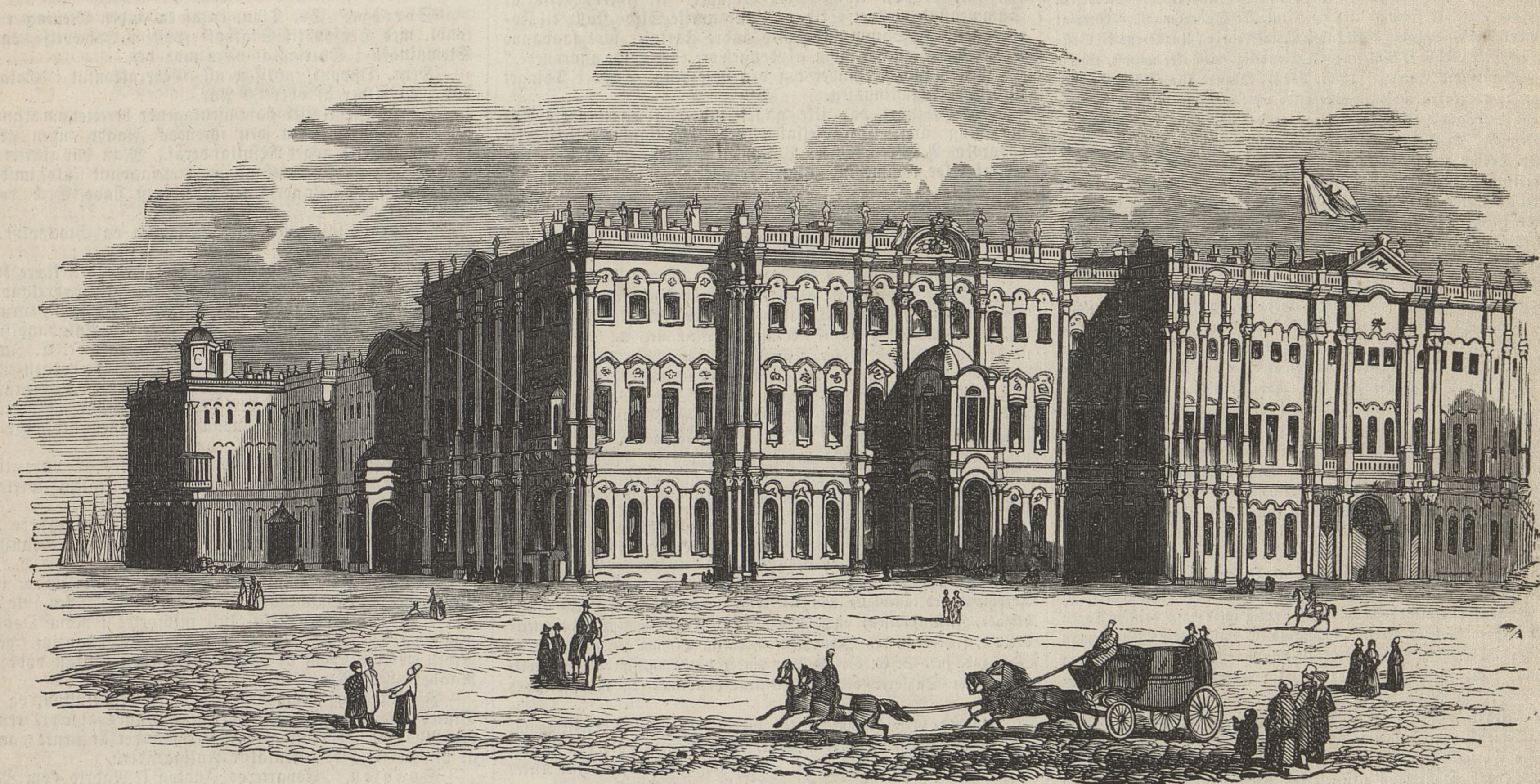
18 Mile henover en Slette eller Plateau, hvor saalangt Diet kunde naae, Korn bølgede. Der var en uafladelig Støi af Vagtler og Græshopper, og hist og her saa man Spor af Kavallerileire i den staaende Sæd. Det lod til, at her havde været Hvilepladse for Kosakkerne, som i Løbet af 40 Dage havde udsuget Landet, og hyppig viste sig paa Høiderne ovenfor Calipetri, medens Byens Indvaanere, væbnede af Russerne, streifede omkring i den nærliggende Skov og dræbte Mænd og Heste. Yderenden af Sletten blev os betegnet med en lav firkantet Bygning, fra hvilken en Flagstang med Halvmaane og Stjerne vaiede og forkyndte Nærheden af Silistria. Dette var Medschidiés Tabia, et stort Fort, som skjuler Byen paa den Kant og var saa stærkt, at det afskrækkede Russerne fra at gjøre et Angreb der. Terrainet foran havde imidlertid været Skuepladsen for mange Sammenstød mellem de tyrkiske irregulære Tropper og Kosakkerne.

Tilhøire, eftersom Medschidié Tabia blev større og større jo mere vi nærmede os den, kom Donau tilsyne, og Sletterne mellem Donau og den sidste samt Strækningen op til Kalarasch syntes at være bedækket med den russiske Armees Telte, hvilken netop i det Dieblik havde sat tilbage over Donau. Tilvenstre og ligesom ved Foden af Medschidié laa Byen Silistria, tilsyneladende i god Stand, med alle sine Minareter, hele og skinnende i Solen.

Omendskjønt kun en Fæstning af fjerde Rang og blot omgivet af en Vold og Grav af meget ringe Størrelse, er den dog frygtelig for en Fiende paa Grund af de mange omcirklende Forter, der omgive den; enhver af Høiderne er omgivet med et Udenværk af Jord, som maa tages, inden der kan foretages noget Angreb paa Byen og Fæstningen selv. Donau er imidlertid ikke bred her, og fra Batterierne paa den wallachiske Side vedligeholdt Russerne et stadigt Bombardement med otte Mørsere, der kastede ud 21 Toms Bomber og Haubitser. Et Batteri paa een Kanon betegner Indgangen til Byen gjennem Stambul-Porten, men Broen var enfileret fra Batterierne paa den anden Flodbred, hvilket i ethvert Fald gjorde Indgangen farlig. Da vi droge ind ad Porten, lagde vi Mærke til det Sted, hvor Mussa Pascha var bleven dræbt ved Explosionen af en Bombe. Her traf vi ogsaa Omer Pascha, netop som han kom fra Schumla, og hans Komme var Signal for en Salut af tre Kanoner fra ethvert af Batterierne i Byen og Fortet. Hans Høihed havde netop undersøgt de russiske Rækker og var artig nok til at give Befaling til, at ingen Forandring maatte foretages med Arab Tabias Værker, inden jeg havde taget Skizzer af Positionen. Gaden, hvorigjennem vort Tog passerede paa Veien til vort Logis, som var bestilt til os af Ibrahim Pascha, var næsten for hver Alen fuld af store Støp, fem Fod dybe og tre Fod brede, hvori Levningerne af de russiske Bomber laae. Huustagene vare alle mere eller mindre gjennemborede ved disse frygtelige Kuglers Passage og Muurvæggene vare fulde af Hul. Minareterne vare meget beskadigede, men intet var faldet overende. Det er næsten overflødigt at sige, at ingen af Beboerne var forbleven i Silistria; de havde alle taget ind i Jordhuler ved Siden af Høiene, hvor de laae trygt forskandsede, lidende udentvivl af Mangel paa Bevægelse og stundom af Mangel paa Føde, men sikre. Soldaterne alene bleve igjen, sovende paa deres Poster ved Voldene, hvor de kunde samle sig efter et Diebliks Varsel.

Hele den 27de tilbragte vi med Besøg i Arab Tabia og Illanli Tabia, og Synet vakte til den yderste Grad vor Studsen og Beundring. Veien til Arab Tabia gaar over Skraaningen af en Høi, paa hvis Top en Redoute ligger. I Huller, som vare gravede ind i Siden paa Høien, laa Reserven, som forsvarede Redouten leiret, eller rettere skjult. Russerne havde truffet paa et Sted ikke langt derfra, hvor de troede, at Reserven maatte være. Paa dette Sted havde de kastet Bomber i Tusindviis. De Steder, hvor de uden Skade havde exploderet, havde Tyrkerne betegnet, ved der at plante smaa Træer. Tilhøire for dette yndede Sted blev ikke mindre end 2000 Bomber, som ikke havde sprunget, samlede op under Beleiringen. Dette kan give et svagt Begreb om den mere end tropiske Varme, som herskede der i flere Uger.

Af Arab Tabia er kun eet Hjørne heelt tilbage. Resten er bleven reduceret til en uformelig Masse af Banker og Fordybninger. Tre gigantiske Huler, som boredes gjennem Redoutens Hovedmasse, viste Stedet, hvor de russiske Miner havde sprunget. Brystværnet var blevet istandsat Dieblikket efter Explosionen. Soldaterne, som havde lagt sig forsigtig ned, begyndte at opkaste Jord indenfra. Under disse Bevægelser blev Mangen udsat for Fienden og mistede sit Liv for de russiske Musketereres dødelige Sigte. Det mærkeligste ved denne Affære var, at Fienden alene betjente sig af Musketilden ved disse Leiligheder og aldrig brugte sine Kanoner med behørig Virkning for at hindre Brystværnet fra atter at reise sig for dem i Kampens Hede. Under Brystværnene, skjulte for Russerne, laae Tyrkerne i Skandsekurve næsegrus og bedækkede med Jord; men tilsidst blev det til Visbed, at den hele Redoute var undermineret. Allerede var en Deel af Værket, som vendte ud mod Donau, bleven forladt; et nyt Værk blev gjort bagenfor det gamle, og did trak Tyrkerne sig tilbage. Dette blev atter truet, og et tredie blev bygget, bedre og varigere end noget af de foregaaende. Man begriber let, at under saadanne Omstændigheder maatte man kjæmpe om Terrain Tomme for Tomme. Russerne fandt, naar de havde gjort eet Værk til Støv, at de maatte pulverisere et nyt, og dette maa have været meget nedslaaende. Af Skydehullerne i det første og andet Værk var intet Spor tilbage. Der var rundtomkring en Rad af 200 Grave, hvor de Døde vare blevne begravede paa Stedet. I samme Dieblik en Soldat faldt, blev han begravet. Ved Kanten af Fæstningsgraven traadte vi ind i den russiske bedækkede Gang. Idet man fulgte den gjennem dens talrige Bugtninger, passerede man flere Miles Land; de nærmeste Batterier laae i en Afstand af 50, de fjerneste af 300 Alen. Linien strakte sig fra Arab Tabia ned i en Dal hen til Donau, hvor nogle frygtelige Levninger endnu vare tilsyne, derpaa opad til den modsatte Side og ned i en anden Dal, hvor der var Spor af en stor Leir. For hver fjerdedeels Miil var der anlagt Forter til dens Forsvar; mange af dem holdt sex, syv og otte Kanoner. De vendte alle i samme Retning med Fronten mod Tyrkerne, hvilket viste, at Hensigten med dem var at angribe Byen og sikre Tilbagetoget mod et overlegent Undsætningskorps.

Det keiserlige Vinterpallads i St. Petersburg.

Tre Dale, der skraanede nedad mod Donau, vare saaledes forsvarede. Ligeover for den første havde Russerne deres første Bro, der førte over Derne til den modsatte Side. Den anden Bro var fem Mile længer nede paa Floden. Over disse trak Fienderne sig tilbage under et frygteligt Bombardement, som først endte den 22de om Morgenen, da Angrebet paa Arab Tabia ganske var opgivet. Under Redouten opdagedes en Mine, der strakte sig med tre Arme lige ind i Stedets Midtpunkt. Illanli Tabia havde Fienden nærmet sig ad to bedækkede Gange af betydelig Længde og Krumning, men Angrebet blev her ledet med langt mindre Eftertryk end ved Arab Tabia. Dets Profil var langt gunstigere for Forsvarerne, og det har lidt betydeligt mindre. Det var her, at Kapitain Butler erholdt sit Banesaar.

De Steder, hvor Russerne kamperede, vare betegnede ved Rummene for deres firkantede Telte og en stor Mængde Been af Oxer og Faar, hvilket, hvad man end siger, beviser, at der var Føde nok. Men over alle disse Leire, i Redouterne og den bedækkede Gang var der en frygtelig Stank, hvilket kan forklare den megen Sygdom i den russiske Armee, da denne skal have havt henved 30,000 Mand i Hospitalerne.

Det keiserlige Vinterpallads i St. Petersburg.

Af de mange store og pragtfulde Bygningsværker, som Ruslands Hovedstad indeslutter inden sine Mure, indtager det keiserlige Vinterpallads en høi om ikke den høieste Rang. I Aaret 1837 fortærede Flammerne det hele pragtfulde Indre af denne store Bygning, den hvide Sal, den hellige Georgs Sal med deres pragtfulde Dekorationer, Feltherrernes Sal, hvorfra dog heldigviis reddedes, skjønt noget tilrøgede, de 400 Portræter af russiske Feltmarschaler, Admiraler og Generaler; Keiserindens Værelse med dets brillante Indhold, tilligemed alle de vidunderlige Kostbarheder, hvorpaa tusinde Kunstnerhænder ødslede sit møisommelige Arbeide i Aareviis, med dets heel fabelagtige Pragt, med de underfulde Malachitvaser, de skjønne Jaspissøiler og Kaminer. De mest glorværdige og blomstrende Regjeringer, Elisabeths og Katharinas pragtfulde, Alexanders og Nikolaus's smagfulde Hoffer havde i næsten et Aarhundrede arbeidet paa Ophobningen af alle disse Skatte og Kostbarheder.

Rækkerne af Værelserne i Vinterpalladset vare sande Labyrinther; man siger, at ikke mindre end 6000 Mennesker boede i det. Selve det keiserlige Hofs Minister, som var hele tolv Aar i sin Post, skal ikke have havt noget fuldstændigt Kjendskab til alle Bygningens Dele. Ja i dette Pallads fæstede Mange sine Reder, hvilke ikke bleve betegnede som regelmæssige Beboere. Tagvægterne paa Palladset, som vare posterede der i forskjellige Diemed, blandt andet ogsaa for at fylde de store der indrettede Vandbeholdere og for at holde Vandet deri om Vinteren bestandig flydende ved gloende Kugler, byggede sig Hytter mellem Palladsets Skorstene, toge sine Koner og Børn med op, ja holdt endog Fjerkræ og Gjeder, som græssede paa Taget. Det indre Liv blandt disse 6000 Mennesker, som under et og samme Tag fremstillede alle Former af Personligheder, fra de ubetydeligste Kjøkken- og Staldrenge indtil de allermægtigste Potentater, alle disse elegante Officierer, disse skjæggede Kudske, disse smykkede Hofdamer, disse hvidklædte Kokke, vilde afgive Stof nok til de interessanteste Fremstillinger, og man kunde skrive en egen Topographi og en særskilt Statistik for denne mærkværdige Kommune. Arbeiderne til Bygningens Gjenopførelse blevne drevne med saadan Hurtighed, at det nye Pallads allerede ved Paasketide i 1839 kunde tilflyttes af den keiserlige Familie og Storfyrstinde Marias Formæling med Hertugen af Leuchtenberg feires deri den 14de Juli samme Aar. Ved den nævnte Paaskefest forrettedes ogsaa igjen for første Gang i Vinterpalladsets Hofkirke den saa længe i Eremitagekapellet holdte Gudstjeneste. Af de pragtfulde Gemakker i Bygningens Indre, hvilke efter Branden i Hovedsagen ere blevne opførte som de oprindelige, nævne vi Feltmarschal-, Hvide-, Peter den Is-, Marmor- og St. Georgs-Salen, med en Throne af Jaspis og Agat, Keiserinde Maries Thronsal, Grenadersalen, Malachit- og Pompejisværelset og Militærgalleriet, hvori hænge Portræter af samtlige de Generaler, som have deeltaget i Krigen fra 1812—1814. Dette Galleri er saa rummeligt, at Keiseren deri undertiden holder Parade af Officierer og Soldater, som have kjæmpet i hint Felttog eller i de sidste Krige. — Østlig for Vinterpalladset og forbunden med dette ved et bedækket Galleri er Eremitagen, opført af Katharina den II 1765.

Literatur og Kunst.

Digte af Wilhelm Schiwe. Anden Samling. Christiania og Throndhjem. 1854. 6 Ark 8vo. Priis 60 ß. Den tidligere Samling (udkommen i 1849), hvortil den nærværende slutter sig, udgjorde ogsaa 6 Ark, men kostede blot 24 ß. Den indeholdt deels muntre, deels alvorlige Stykker. Af hine sluttede de fleste Læsere sig vistnok til noget komisk Talent hos Forfatteren, medens derimod en Dagbladsanmelder anviste ham Psalmedigtningen som den Bane, hvortil han af Naturen var bestemt. Dette Anmelder-Raad, som forresten syntes heel besynderligt, maa Hr. Schiwe have lagt sig paa Hjerte, siden han i denne sin nye Samling har leveret lutter alvorlige Digte, hvoriblandt endog enkelte heel psalmeagtige. Samtlige Digte, paa en 2—3 Ballader nær, ere forøvrigt rent lyriske og berøre hyppigt Forfatterens egne Forholde, eller de Bagvaskelser og Miskjendelser, han har været udsat for. Alt dette synes at være Læseren temmelig uvedkommende og dunkelt, da Hr. Schiwe ikke er bleven mishandlet for Verdens Dine (i Aviser eller Skrifter), men ialfald blot privat (i Theselskaber?), en Mishandling, der naturligviis ikke egner sig til offentlig Gjendrivelse, og hvorimod kun Individer af den let pirrelige Poetslægt kan falde paa at skrive Indlæg. Læseren kan ikke antages at interessere sig for eller kjende noget til en Forfatters Forfølgelser af onde Tunger eller de personlige Drillerier, han er udsat for. Det Kjendskab, han har til Forfatterens Personlighed, er i Almindelighed kun det, der erhverves af hans Skrifter, og tager han nu for sig nærværende Digtsamling, er Alt, hvad han deraf kan faae ud, at Wilh. Schiwe er født i Christiania (S. 5), at han paa Poetviis har forvoldt sine Forældre Sorg (S. 3), at Menneskene have gjort Narrestreger med ham og berøvet ham hans Fred (S. 22), at Cecilie er den eneste, der ikke „sammensanker Løgne" om ham (S. 45), at han endelig i London „har dysset ned sin Harme" (S. 50) og nu (af Bogens Trykkested at dømme) lever i Throndhjem, nærende det horatsisk-stolte Haab, at

„Naar denne Slægt er visnet,
Da tager vel Daddelen af;
Taaren væder forsonet
Johannes Ewalds Grav."

En for Læseren saa ubekjendt Mands Klager over Miskjendelse i Verden have neppe nogen Berettigelse til at at fremtræde paa Prent, især saalænge de ere en blot og bar Utilfredshedens Klynken, uden hiin Resignation, hvorved Smertens Udbrud, som hos store Aander, erholde poetisk Almeengyldighed. Denne Forf.'s Smerte over Verdens Miskjendelse har givet

ogsaa de Digte, hvori han ikke berører sine egne Forholde, et kjendeligt Præg af Mørkhed og Utilfredshed og fremkaldt en heel Deel eensformig Tale om Grave og Gaaen til Hvile. Til de Undtagelser, hvor Friskhed og Uforsagthed spores, hører „Ode til Havet" og „I Naturen," hvilke begge ere affattede i et bedre Sprog end de fleste Digte i Samlingen. Heri sporer man en aaben Sands for Naturens Skjønhed og Storhed, hvilken i Forening med en vis alvorlig religiøs Stemning hist og her overhovedet udgjør Hr. Schiwes Digtes Fortrin. Paa slaaende Billeder støder man sjelden, endnu sjeldnere paa storartede originale Tanker, og allersjeldnest paa pikante Riim. I det Hele taget er Riim og Versebygning Forfatterens svage Side; men Anm. ville ikke opholde sig derover, da han anseer det forgjæves atter at udtale sig mod en Svaghed, hvori vore Nymodens-Poeter synes at sætte en Ære, paa samme Tid som de flittig arbeide paa nedbryde alle Sprogets Love. Kun vil han raade Hr. Schiwe til i sine fremtidige Digte at være mindre ødsel paa Psalmebogsriim (Menneske og Vee, vel, Sjel og Skjel, hen og Oldingen) og skaane os for Participier som trædt, vælgede, slapp't (Riim paa tabt) samt indskrænke Antallet af de haltende Vers, forudsat at han kan gjøre det efter Hørelsen og uden at tælle Stavelserne. — Papiret er taaleligt, Trykken styg, Prisen uforskammet høi.

For andet Semester er udkommet **tvende Universitetsprogrammer**, det ene paa Tydsk af Lektor Dr. A. Strecker, indeholdende Beskrivelse over det chemiske Laboratorium i Christiania og de deri foretagne chemiske Undersøgelser, det andet af Prof. W. Boeck, betitlet om Syphilisationen, studeret ved Sygesengen. Det første udgjør 13 Kvartark, foruden tvende lithographerede Rids, det andet 13½ Ark i stor Oktav samt 8 lithographerede Tegninger. Begge ere trykte hos Brøgger & Christie og udstyrede med megen Elegance.

Tvende Taler af Ludvig Kossuth angaaende det orientalske Spørgsmaal, holdte i Sheffield den 5te Juni 1854; oversatte fra Engelsk. 52 S. Sedez. Priis 6 ß. Blandt de mest glimrende Taler af Kossuth, som de udenlandske Aviser have meddeelt, hører vistnok de, der her fremtræde i særskilt Oversættelse, men hvilke vore Dagblade, da deres Rum har været saa optaget af Storthingsefterretninger, ikke have kunnet give sine Læsere, uagtet de fortjente det fuldelig saa vel som nogen af hans tidligere Taler. Idet vi henlede Opmærksomheden paa Oversættelsen, der er flydende, men lider af Trykfeil, ville vi aftrykke det Sted, som handler om Sveriges Forhold til det orientalske Spørgsmaal. Efter at have berørt Nødvendigheden af at knytte Polakkerne og Ungarerne til Vestmagternes Sag vedbliver Taleren: „Og endelig, men ikke mindst, trænge I til Forbund med Sverige. (Hør, hør!) Blandt alle existerende Regjeringer er der Ingen, hvis Alliance vilde være mere naturlig og fordeelagtig end Sveriges Heltefolks. Hvad er der Eder nødvendigt for at sikre Denne? At I stille Sverige en sikker Borgen for at det er Eders alvorlige Hensigt at kue Ruslands Overmagt, saa at ikke Sverige stilles blot for en overmægtig Naboes Hevn. En saadan Forsigtighed er ikke ugrundet. Sverige har engang før sat sin Lid til England og holdt ud med Eder til det Sidste i Eders værste Dage; England lod det i Stikken til Gjengield. Det sanktionerede Finlands Tab. Jeg spørger Eder nu, hvorledes kan England give det tapre Sverige en saadan Borgen? Er det ved at bombardere Odessa, Sebastopol og Kronstadt? Det kan I gjøre idag, og slutte Fred med Czaren imorgen, og lade Sverige staae udsat for hans Hevn. Der er kun et Middel, mine Herrer — kald Polen til Vaaben. (Stormende og langvarigt Bifald.) Da vil I have givet Sikkerhed for at det er Eders Alvor at ville knække Ruslands Overmagt. Kald Polen til Vaaben, og I vil have sikret Eder det tapre Sveriges Alliance. Uden denne Sikkerhed vil Kong Oscar betænke sig atter og atter, før han betroer sin Skjæbne til England."

Blandt de senest udkomne danske Bøger ville vi nævne en paabegyndt ny Udgave af Grundtvigs Oversættelse af **Saxo Grammaticus**, der skal udkomme i 8 Hefter (à 6 Oktav-Ark) til den overordentlig billige Priis af 20 ß. Dansk, og altsaa blot kommer til at koste 112 ß. Norsk. Grundtvig lader imidlertid ikke dette nye Oplag udgaae med den almeenbekjendte Titel, men, da hans Affektation, lig gamle Frøkeners, synes at stige med Aarene, kalder han det „Saxe Runemesters Danmarks Krønike." Som bekjendt førtes i sin Tid Klager over Grundtvigs Frihed som Overs. af Saxo, og navnlig udtalte den lærde R. Møller sig imod hans dristige Tagen fra eller Læggen til hvad der stod i Originalen. Af hvilken Mening man end er om den Fremgangsmaade, Grundtvig har brugt, maa man dog indrømme, at han af Saxos usmagelige latinske Vers ofte har gjort sande lyriske Poesier og derved givet os en, ialfald som skjønvidenskabeligt Produkt betragtet, mærkelig og interessant Bog. Desuden maa man vel indrømme Grundtvig samme Frihed hvad Saxos Sagnhistorie angaar, som Oversættere af Digterværker tage sig, da dens historiske Paalidelighed (hvad Dahlmann tilstrækkelig har bevist) er saa ringe og saa problematisk, at en med Smag og Skjønsomhed foretagen Afvigelse fra Originalen kun har samme Virkning som en lignende i Digtninger. Endelig maa man erindre, at Gr. har skrevet sin Oversættelse for Folket og at han ikke ved sin Paraphrasering forstyrrer de Lærde i deres Forskninger, da disse alligevel have og ville holde sig til Orginalen.

Hr. Fr. Klee, der for flere Aar tilbage udgav et Par større Arbeider af historisk-statistisk Indhold, hvilke fandt mange Læsere, har i den sidste Tid kastet sig paa den nordiske Oldgranskning. Men uheldigviis har han nok begyndt sine Studier i dette Fag med Forfatterne efter kronologisk Orden, og er inden han selv optraadte producerende ikke naaet længere end til Suhm, ialfald har han ikke høstet stort Gavn af de senere Forfatteres Forskninger, om han end har seet deres Arbeider. Det nyeste (andet) Produkt af denne hans Oldgranskning er en temmelig tyk Bog (Priis 88 ß) med Titelen „Steen-, Bronce- og Jernkulturens Minder, efterviste fra et almindeligt kulturhistorisk Standpunkt i Nordens nuværende Folke- og Sprogeiendommeligheder." Som man seer, har Forf. valgt et Felt, der tillader mange Hypotheser; men „Fædrel." finder dog han har overskredet alle Tilladelighedens Grændser og er kommen ind paa de mest tomme Drømmerier. En Anm. i „Flyveposten" irettesætter ham derimod fornemmelig kun for at have ladet sig forlede til at gaae ind paa de norske Oldgranskeres Meninger, hvilken Beskyldning han dog høitideligt fralægger sig, idet han erklærer, at han nøie har holdt sig til Ynglingasaga. Denne hans egen Erklæring fælder vel i norske Videnskabsmænds Øine den værste Kritik over hans Værk.

Storthinget.

Den 1ste August foretog Odelsthinget Indstill. fra Næringskom. Nr. 2 ang. Udvidelse af Grændserne for Kjøbstaden Skien, hvilken antoges saagodtsom uforandret.

Den 5te August fattede Storthinget følgende Beslutning: „Til Anlæg af en Bro over Glommen i Nærheden af Kongsvinger og til Omlægning af Hovedveien til Sverige fra Boger vestenfor Kongsvinger til Pladsen Brænna søndenfor Malmerbakkerne med en Sidelinie fra Brostedet til Kongsvinger, bevilges i Budgetterminen 45,755 Spd. 78 ß eller aarlig 15,251 Spd. 106 ß."

Samme Dag besluttedes efter Forslag af Birch-Reichenwald med Hensyn til Slutningen af 1ste Post i Veibudgettet: „Det overdrages Valgkommitteen at opnævne en speciel Kommittee, bestaaende af Repræsentanter fra de forskjellige Kjøbstæder og fra vedkommende Landdistrikter, til at afgive yderligere Betænkning angaaende det indbyrdes Forhold mellem Kjøb- og Ladestederne, hvorefter Udredelsen af deres Bidrag til det almindelige Veivæsen for Aarene 1854—1857 bør foregaae." Valgkommitteen sammentraadte under Hviletiden og opnævnte følgende Mænd: Arveschoug, Bagger, Basberg, Byfoged Berg, Birch-Reichenwald, Borchsenius, Boyesen, Bætzmann, Børresen, Christensen, Dahl, Dietrichs, Dreier, Elieson, Enge, Fadum, Faye, Glückstad, Hartmann, Hoelstad, Jaabæk, Rektor Lange, Toldk. Lange, Assessor Motzfeldt, R. Olsen, Byfoged Pettersen, Rygh, Sanne, Sundt, J Sverdrup, Thorne, Ueland og Wenneberg.

Den 5te August foretog Odelsthinget Indstill. fra Næringskom. Nr. 1 ang. de fremsatte Forslag til Forandring i Loven om Vaarsildfiskeriet af 24de Sept. 1851 (gaaende ud paa at forebygge Helligdagsbrøde m. m.). Efter Forslag af K. Motzfeldt antoges som § 1 følgende Bestemmelse, der ikke alene skulde omfatte Ulovligheden i den Henseende, men ogsaa paa Grund af Overtrædelsen af § 8 og 16. „Ved Notestængning, der skeer med Tilsidesættelse af nogen i de i Lov om Vaarfiskeriet af 24de Sept. 1851, dens §§ 6, 8 og 16 givne Bestemmelse, erhverves ikke Forret til Fiske i det stængte Rum." Instill.s 4 følgende §§ antoges uden Videre.

Samme Dag bifaldtes Instilling fra Justitskommitteen Nr. 2, ang. Repræsentanten Baggeruds Forslag til Lov om Auktionsvæsenet paa Landet, saalydende: „Regjeringen anmodes om at lade udarbeide Udkast til en Auktionslov saavel for Landdistrikterne, som for Kjøbstæderne, samt i Forbindelse hermed at lade undersøge, hvilke Summer der, under Forudsætning af at Auktionssportlerne ikke længer skulde tilfalde de Embedsmænd, der nu oppebære samme, — maatte blive at udrede af Statskassen, deels som Erstatning til de nu ansatte Embedmand, deels efter disses Afgang som Bidrag til, at vedkommende Embeder kunde afgive en passende Indtægt. Resultatet heraf ønskes forelagt næste Storthing. Repræsentanten Baggeruds Forslag tilligemed en Afskrift af nærværende Indstilling oversendes Regjeringen", samt Indstilling ang. den kgl. Propos. til Lov om Signaler til Forebyggelse af Sammenstød mellem Skibe: „Alle norske Skibe skulle til Forebyggelse af Sammenstød med andre Fartøier føre saadanne Tegn eller Signaler, som af Kongen ere eller vorde anordnede."

Lensmand Arctander tog den 3die Aug. Sæde i Thinget istedetfor Augustinussen.

Odelsthinget har ikke gaaet ind paa Lagthingets Anmærkning ang. Grændselinien ved Christianias Udviddelse (hvorved A. B. Stabells Bolig, Heimdalen, og Akers Sparebank vilde komme ind under Byen).

Norge.

Christiania. Under 4de ds. have følgende Udnævnelser fundet Sted, nemlig: Kand. theol. H. F. Dahl til Sognepræst til Indvikens Pstg.; Expeditionssekretær i Indre-Departementet, Johan Collett til Amtmand i Christians Amt; Bureauchef i Armee-Departementet, A. S. O. Bull til Expeditionssekretær i samme Dept.; Fuldmægtig i Indre-Departementet, M. D. C. Lambrechts til Bureauchef og Kand. jur. O. A. F. Kaltenborn til Fuldmægtig, Begge i Indre-Depart.; Bureauchef i Indre-Depart., W. L. Jürgensen til 2den Raadmand i Chra. Magistrat; surnumerær Premierlieutenant i Kavalleribrigaden og Postexpeditør i Hønefos, P. J. Støren til Postmester i Frederiksstad; Materialforvalter ved Kongsbergs Vaabenfabrik P. Grimelund til Forvalter ved Akershuus Fæstnings Hovedarsenal samt Premierlieutenant i Marinen Baron H. T. W. C. Wedel-Jarlsberg til Kapitainlieutenant, Sekondlieutenant K. G. Smith til Premierlieutenant og de surnumeræke Sekondlieutenanter J. Kock og C. T. Petersen til Sekondlieutenanter, Samtlige i Marinen.

— Under s. D. ere Efternævnte meddeelte Afsked i Naade, nemlig: Korpslæge ved laurvigske Musketeerkorps i Christianssandske Infanteribrigade, J. T Ebbesen, og Kompagnichirurg i den bergenske Infanteribrigade, J. Koren, den Sidste med en aarlig Pension af 96 Spd.

— Kand. jur. S. G. B. Bull er under 9de Aug. meddeelt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (Nedenæs og Robygdelagets Amt.)

Blandt de i den udkomne Forelæsningskatalog annoncerede Forelæsninger i andet Semester anføres følgende, som ikke beregnede blot paa Fagstuderende. Keyser vil fortsætte sine Forelæsninger over den norske Kirkes Historie, og over Olaf den Helliges Saga samt udvikle Reglerne for den ordnorske Digtekunst og Monrad vil læse over Hovedpunkterne i de skjønne Kunsters Theori,

— Lars Christensen af Bolsø Pstg. (Romsdalen) er meddeelt Patent for et Tidsrum af 5 Aar paa Forfærdigelse af en af ham opfunden Trædemaskine til Omdreining af Hjulaxer uden Svinghjul til Fremdrift af Baade.

— Nylig afskediget Sognepræst til Eids Præstegjæld Niels Nielsen Dahl, der er bekjendt baade som Storthingsmand og Forfatter af flere Skrifter („Anviisning til at føre et lykkeligt Liv, „Fortællinger for Folket" og „Guld-Thor"), er afgaaet ved Døden 48 Aar gammel.

— Dr. Theodor Møbius, Docent i Oldnorsk i Leipzig, der ved Anmeldelser af J. Aasens Sprogarbeider og Norsk Diplomatarium har vist sin Interesse for vor Literatur samt har udgivet en Bog om den islandske Sagaskrivning, har i nogen Tid opholdt sig her i Christiania for at raadføre sig med vore Videnskabsmænd, navnligen R. Keyser, P. A. Munch og Unger, hvad Oldstudiet angaar, og for at gjøre sig nærmere bekjendt med vor Literatur. Da Munch var fraværende paa en Udenlandsreise og Unger (sammen med en Islænder) taget til Vestkanten, gjorde han en Tour opover Mjøsen til Gudbrandsdalen og siden til Thelemarken, hvor han fik et Begreb om vort Folkesprog, hvorfor han nærer megen Forkjærlighed, og vendte derpaa tilbage til Hovedstaden. Af Unger, som nu var hjemkommen, og af vore øvrige Sprog- og Oldgranskere fik han beredvilligen den Bistand, han maatte ønske, og reiste forrige Løverdag tilbage til Tydskland, vel tilfreds med det videnskabelige Udbytte, han hos os havde gjort. — Vi omtale dette Besøg, fordi det er et Tegn til, at Udlændingerne ikke længere ville lade sig nøie med blot i Kjøbenhavn at lægge sig efter den nordiske Sprog- og Oldforskning, men at de nu begynde at faae Øinene op for hvor meget vigtigere Christiania i denne Henseende er vorden, og saaledes tør den Dag ikke være saa fjern, da denne By ikke alene i Virkeligheden vil være, men ogsaa i den lærde Verden blive anseet som Arnen for hine Studier. Forøvrigt vil Hr. Møbius ved et paabegyndt bibliographisk Skrift om de nordiske Oldskrifter og Hjælpekilderne til deres Forstaaelse vistnok i betydelig Grad bidrage til atter at opfriske Sandsen for Sagaliteraturen, der i sin Tid ved Gräters Iver fik saa vældigt et Fremstød.

— Christiania Skuespillerpersonale sees i den sidste Tid at have givet Forestillinger i flere af Byerne ved Christianiafjorden.

— Den 1—3 Aug. holdtes i Latinskolens Festivitetslokale et almindeligt Skolelærermøde for Christiania Stift, hvori omtrent 80 Skolelærere og nogle Præster og theol. Kandidater deeltoge og hvori følgende Emner diskuteredes: „Hvad hører til, for at Christendomsundervíisning i alle Stykker kan blive som den bør? Hvorvidt ere de brugelige Lærebøger i dette Fag hensigtsmæssige og har man nogen bedre at paavise i den Retning?" „Vigtigheden og Betydningen af at staae paa den rette Kirkegrund, især med Hensyn til Almueskolelærerne i vore Dage," over hvilket Emne O. Vig holdt et udførligt Foredrag. Endelig: „Bør Almueskolen tage mere Hensyn end hidtil til det særegne folkelige (nationale) Element, og hvad kan i saa Fald gjøres for denne Sag?"

Tønsberg. En Aktietegning til et Dampfartøi for Christianiafjorden forberedes her.

Arendal. Gaarden Rosef i Mykland er afbrændt og derved et Fruentimmer omkommet.

Bergen. Eieren af de „Bergenske Blade" ere ved samtlige Retsinstantser idømt Skadeserstatning for at have optaget Avertissementer, trods Adressekontorets Privilegium herpaa.

— Jomfruerne Parelius og Sullustad ere under et Besøg her optraadte paa Scenen i et Par Smaastykker og have høstet stærkt Bifald.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Chr.-Posten for 7de Aug. indeholder et „Varsku til den øverste Jernbanebestyrelse" angaaende Oprettelsen af en selvstændig Station ved Vaspumpen i Skedsmo, der findes høist fornøden.

I Chr.-Pst. for 10de Aug. fornyes den gamle Klage om Upaalideligheden af Dagbladenes Referater af Storthingsforhandlingerne.

Prof. Monrads æsthetiske Betænkning om Median-Figuren paa Universitets-Bygningen (Norsk Tidsskr. 1853, 4de H.) blev angrebet saavel i „Krydseren" som i Morgenbladet (i No. 176 af en og i No. 179, Tillæg, af en anden Forfatter.) Disse Angreb har nu Prof. imødegaaet i sidstnævnte Blads No. 213, Tillæg, idet han derhos giver enkelte af Hovedpunkterne i sin tidligere Afhandling en nærmere Forklaring. Forøvrigt siger han, at det kan være ham ligegyldigt, om Støtten falder, kun vil han ikke, at den „skal falde for huul Philosophi, hule Anekdoter og hule Vittigheder."

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Sv. Tidn. er af en anden Mening end Aftonbl. med Hensyn til Statholderpostens Ophævelse, og finder Stemningen i Sverige at være mod den.

— Henr. Dupont, norsk-svensk Generalkonsul i Calais, er død i en Alder af over 80 Aar.

— De svenske Aviser have gjentagende berettet om Kanonade, der har været hørt fra den forenede Flaade, uden at man dog har mærrket noget Resultat deraf. Man har gjættet sig til et Angreb paa Bomaresund, men et saadant skulde imidlertid, efter hvad „Fædrelandet" vil vide, først finde Sted den 7de eller 8de Aug.

— Telegraphlinien mellem Helsingborg og Stockholm er nu aabnet.

Danmark. Enthusiasmen for den „folkekjære Konge" synes efter Aktstykket af 26de Juli, der af „Fædrelandet" og „Dagbladet" ansees for uforeneligt med den danske Grundlov, at være noget kjølnet. Da saaledes ved Valghandlingen i Kjøbenhavns 7de Valgkreds, hvor Brygger J. C. Jakobsen var bleven eenstemmig kaaret, et „Leve" for Kongen udbragtes, blev det modtaget med dyb Taushed. — Bardenfleth og Madvig ere af endeel af deres Vælgere blevne opfordrede til at tilbagesende Rigsraadsudnævnelsen eller nedlægge deres Landsthingsmandat.

— Ministeriet, der fra Vestmagterne synes at være tilstillet Fordringer, stridende mod Neutralitetstraktaten, foretager i og omkring Hovedstaden krigerske Rustninger.

— Paa Sønderborgs og Augustenborgs Kirkegaarde afsløredes den 31te Juli tvende Granitmindestene over danske Krigere, faldne i 1849—51.

Frankrig. Admiralen for den franske Flaade i Vestindien, Perceval Duschesnes er i Havanna død af den gule Feber.

Italien. Den 22de Juli fuldførtes i Rom Dødsdommen over den unge Billedhugger Sante Constantini, der var bleven overbevist om at have dræbt Rossi. Han døde under Raabet „Leve Republiken."

— I Neapel og Rom venter man en Revolution, og i flere Stater hersker megen Gjæring, der antages at være fremkaldt ved Rusland, som vil give Østerrig andet at tænke paa, end at blande sig i de orientalske Anliggender.

Spanien. Esparteros Indtog i Madrid (om Morgenen den 29de Juli) var et ubeskriveligt Triumphtog, hvorved alle Folkeklasser jublede, og O'Donnels Indtog (samme Dags Aften) fremkaldte ogsaa stort Glædesraab. Begge disse Mænd have nu forenet sig, de gamle fiendtlige Partier Moderados og Progresistos ere forsonede, og Espartero, der midlertidigen har overtaget Regjeringen som Konseilspræsident, har udnævnt O'Donnel til Krigsminister. Til Udenrigsminister er Pacheco, til Justitsminister D. José Aluzo, til Arbeidsminister D. Franc. Lujan udnævnt. Allende Salazar er Marineminister, Marquis St. Cruz Indenrigsminister og Mollaro Finantsminister.

Rusland. Ifølge Efterretninger fra New-York er der afsluttet en Neutralitets-Traktat mellem Rusland og Nordamerika.

Tyrkiet. Russerne trække sig i al Skyndsomhed ud af Wallachiet. De begyndte Tilbagetoget Natten imellem den 27de og 28de Juli, idet de da forlode Stillingen ved Oltenitza. Generalgouvernør Budberg lod i Bucharest forkynde, at dette kun var en Retirade fra de usunde Dæmninger til Bjergegnens sunde Strøg.

— Den 31te var Bucharest ganske rømmet af Fienden, af hvem nu ogsaa hele den transsylvanske Grændse skal være forladt. Østerrigerne rykke istedet mod den.

— Fra Asien haves en tvivlsom Efterretning om at Tyrkerne (ved Kars) have lidt et stort Nederlag.

— Den 21de f. M. afgik de allierede Flaader fra Baltschik til Krim med en fransk Division under General Canrobert og en engelsk under General Brown og kom den 30te i Sigte ved Sebastopol. Tredive til Konstantinopel ankomne Kanonbaade ville forene sig med Flaaden. Sebastopol skal strængt blokeres, indesluttes tillands fra alle Sider, og derefter vil Angrebet begynde. Globe og Times sige, at man vil angribe Sebastopol med en Medvirkning af 80,000—100,000 Mand Landtropper, hvilken Troppestyrke da skal forsøge paa at vinde fast Fod paa Krim.

Nordamerika. Kolera rajer i hele Unionen. — Der er Udsigt til en Postforbindelse med det nordlige Europas vigtigste Handelsstæder, saaledes ogsaa med Christiania.

Ægypten. Den ny Vicekonge af Ægypten har holdt sit Indtog i Kairo og der begyndt sin Regjering med flere frisindede Beslutninger, saasom Frigivelse af Korn- og Bomuldshandelen, Amnesti for El Hamis Venner, Lettelse i flere Skatter m. m.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 33. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 19de August 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Breve fra Finland. I. — Jacobi's undersøiske Helvedmaskine. — Det Hutchinson'ske Kunstnerselskab. — Den Congrevske Raket. Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Breve fra Finland.

(Af August Arnould.)

I.

Naar man kommer langveisfra, maa man lyve.

Det kan ikke nægtes, at de Reisendes, og fornemmelig Touristernes Beretninger kun altfor ofte gjør dette Mundheld til Sandhed. Hvorfra kommer den Upaalidelighed, man har Ret til at bebreide dem? Den kan dog ikke have sin Kilde i det bestemte Forsæt at ville lyve. Den, som seer Tingene i Livet uden falsk Enthusiasme og uden Miskjendelse, som er oprigtig i sit Hjem og i sin Slobrok, bliver dog ikke en Løgner blot fordi han sætter Reisehue paa Hovedet og begiver sig ud i Verden tilfods eller i en Postvogn. Har maaskee Indbildningskraften, der altid gaar i Galop, idet Forhænget skal drages tilside for det Ubekjendte, foregjøglet den Reisende Syner, hvortil Virkeligheden intet Tilsvarende eier, og er det Ærgrelser og Skuffelser, der forvilde Dommen uden Dommerens Vidende? Det er vor Naturs Lov at henføre Alt til os selv, Behageligt og Ubehageligt, og ikke at ansee noget Andet for Godt end det, som tiltaler os. Enhver, der bygger Slotte i Luften eller hvorsomhelst, indretter sig i sit Slot efter sin egen Smag. Man reiser til et saagodtsom ubekjendt Land: man drømmer om Farer, om vidunderlige Hændelser, om halsbrækkende Veie, og man kommer til Reisens Maal uden Spor af Hændelse, uden et brukket Vognhjul. Slet Humør og Skuffelse! Man har uleiliget sig for lutter Hverdagsting.

Saavel paa Grund af Kolera, der efter hvad man sagde tog hver tiende Mand af Befolkningen, som paa Grund af Finlændernes bekjendte Vildhed, stod det til os selv at bilde os ind, at vi gik en yderst farlig Reise imøde — man raadede os næsten til at gjøre vort Testament. Al Kommunikation mellem Helsingfors og Reval samt andre Havne ved Bugten var afbrudt paa Grund af den herskende Epidemi; vi løb Fare for at omkomme af Hunger paa Landeveiene, at faae vore Lemmer knuste i de afskyelige Karioler, der vare det eneste Befordringsmiddel i Landet; — vare vore Personer massive nok til at modstaae Rystelsen, maatte vi ufeilbarlig seent eller tidlig vælte og styrte i en bundløs Afgrund. Men hvad hænder? Ved Ankomsten til Helsingfors finde vi Byen i bedste Velgaaende, de Forenede Staters Konsul, Mr. Reynold Frenckel, skaffer os med megen Forekommenhed, men uden Møie, en magelig Vogn og en Kudsk, der taler Finsk, og vi have ikke en eneste Gang den Tilfredsstillelse, at skjælve for Liv og Lemmer, da vi tilbagelægge sex til syvhundrede Verster paa Veie saa jævne som Alleerne i en Park og garnerede med solide Rækværk hvergang der tilhøire eller venstre findes om ogsaa kun den svageste Helding. Hvad Kolera angaar, da mødte den os blot i Skikkelse af en firskaaren tydsk Doktor, der ankom til Poststationen ved Nybus et Kvarteer efter os. Denne værdige Praktikus forklarede os i høitravende Talemaader og aldeles oppustet af sin egen Vigtighed, at han reiste for at betvinge Uhyret cholera morbus. I denne Egenskab gjorde han Paastand paa det eneste beboelige Værelse i Værtshuset, der allerede var taget i Besiddelse af os. Da han blev paatrængende, sloge vi Døren i for hans Næse. Dette er den forfærdeligste Hændelse, vi oplevede i dette vilde Land.

Du seer, kjære Ven, at det ikke er min Hensigt at kaste Dig Blaar i Øinene og udpynte min Vare. Hverken for dit eget Vedkommende eller for dine almindelige Læsere behøver Du at nære nogen Frygt for, at jeg skal misbruge Landskabsmaleriet med Pennen. Tiltrods for denne prosaiske Indledning angrer jeg dog ikke min Reise. Jeg har i Finland fundet omtrent alt det Modsatte af hvad jeg troede at finde: Indvaanere langt mærkeligere end deres Land, en moralsk Natur ganske anderledes interessant og original end den physiske.

Naar man betænker Finlands relativ betydelige Hjælpekilder og geographiske Beliggenhed, føler man sig mindre fristet til at dadle den Plads, Peter den Første valgte til Grundlæggelsen af Petersburg. Alle ere enige i, at Rusland i det Øieblik, det gjorde Fordring paa at indtage en Plads mellem civiliserede Nationer og deeltage i den europæiske Politiks Bevægelser, maatte have en anden Søplads end Havnen ved Archangel, beliggende nærved Polarcirkelen; men det er en Manie hos alle Fremmede, hvilken endogsaa Russerne ikke ere ganske fri for, at paastaae, at Petersburg burde have været lagt paa et andet Sted. Tager man blot Hensyn til Jordbundens Beskaffenhed, en uhyre ufrugtbar Sump, der fryser sammen til Iis sex til syv Maaneder af Aaret, og til Klimatet, der er et af de mindst indbydende — for ikke at sige mere, — som et saa kulskjært Dyr som Mennesket, der ovenikjøbet hjemsøges af Rheumatisme, kan være udsat for paa hvilketsomhelst Strøg af den beboede Verden, har man virkelig adskillig Grund til at være i slet Humør og ønske sig noget Andet, om det saa var — Konstantinopel. Lader man derimod al Nærsynethed fare, seer man at intet Feilgreb har fundet Sted.

Tre Aar efter Nederlaget ved Narva, sex Aar før Seiren ved Pultava, lægger Peter Grundstenen til sin nye Hovedstad blot nogle Verster fra det sydøstlige Finland, der siden Freden til Stolbova i 1617 havde tilhørt Sverige. Allerede i 1710 forsvarer Kronstadt den nye Stad fra Søsiden; samme Aar bliver Vyborg russisk Eiendom. Det Særegne for store Aander er, at see hurtigt og benytte Tiden. Peter opsatte ikke at skaffe sig en Marine, indtil Krige og Traktater havde sikret ham den definitive Besiddelse af Esthland og Lifland, hvilket først fandt Sted i 1721. Maatte ikke Nærheden af en Stad, Sædet for en mægtig Regjering om kortere eller længere Tid ufeilbarlig medføre Underkastelse af et Territorium, hvis Nøgler tillands og tilvands vare i denne Stads Hænder? At Ruslands stadige politiske Tragten har været at vinde Terrain og styrke sig mod Syd, tiltrænger ingen yderligere Dokumentering. Vilde visse Forhaabninger snarere og sikrere være blevne realiserede, dersom dets Hovedstad for halvandet Aarhundrede siden havde reist sig i Reval i Esthland, eller i Riga i Lifland? Det er tilladt at betænke det. De Hindringer, der modsatte sig dets Ærgjærrighed, vilde være forblevne de samme, og det vilde maaskee den Dag idag ikke været i Besiddelse af et Territorium paa 1,100 Kilometre, der sikrer Landet mod ethvert Angreb fra Nord, og som har givet det tolv Søpladse paa den vestlige Side af den bottniske Bugt og sex paa den sydlige Side af den finske Bugt. Denne Erobring, der var den nødvendige Følge af Petersburgs Grundlæggelse og Magt, er hverken mere eller mindre end Seglet paa Ruslands Overmagt i Norden. Carl den Tolvtes heroiske Daarskaber havde udtømt Sverige. Tabet af Finland har givet det Naadestødet. At Foreningen først fandt Sted i 1809, maa tilskrives Peter den Førstes Efterfølgere og ikke denne Monarch, der havde banet dem Veien.

Storhertugdømmet Finlands nuværende Hovedstad ligger paa en Halvø i Bugten omtrent 400 Kilometre i Vest for Petersburg. Naar man nærmer sig denne Stad fra Søsiden, har man Synet af Sveaborg, der betragtes som Nordens Gibraltar. Jeg vil forskaane Dig for en Beskrivelse, som jeg maatte laane af lærde Værker eller i Haandbøger for Reisende. Veiret havde været afskyeligt ligesiden vor Afreise fra Kronstadt, og efterat jeg den hele Nat havde udgydt mine Lidelser i Thethys Skjød, laa jeg i den dybeste Søvn da Dampskibet om Morgenen passerede under Forternes Batterier. Denne ydmygende Tilstaaelse vil bevise Dig min Oprigtighed udi alle Stykker. For at gjøre Ære af sin Hovedstadstitel, afstaar Helsingfors mere og mere fra sine Huse af Træ; alle nye Bygninger opføres af Steen, det vil sige overkalkede Teglsteen. Dette Material, der er meget almindeligt i Norden, udelukker al architektonisk Forziring. Træet, som Russerne forarbeide med paafaldende Duelighed og Smag, er langt bedre skikket til smukke Bygningsarbeider og kan ligesaagodt udelukke Kulden. Men Frygten for Ildsvaade fortrænger i Byerne Brugen af Træet og man bygger nu som sagt af Teglsteen. Granit, der overalt findes i Overflod, leverer solide Grundmure, Husene hvile bogstavelig paa Klipper, de Klippefragmenter, der danne disse Mure, tilhugges blot grovt, saaledes at de passe i hinanden, uden at de behøve at forenes ved Cement. I det Indre af Landet er Arbeidet endnu mindre indviklet; to eller tre Granitdynger, opstablede i Pyramideformer, under enhver af Husets Sider, holde det i Ligevægt, to eller tre Fod fra Jorden.

Dersom man tog visse Beskrivelser og Beretninger efter Bogstaven, vilde man føle sig skuffet ved at gjennemvandre Helsingfors. Gaderne vilde synes tomme, Landskabet melancholsk, Vegetationen eensformig, saft- og kraftløs, Havbredderne af Granit, hvilke man havde forestillet sig saa imponerende, af en saa gruopvækkende Virkning, vilde synke ned til uinteressante Kampestene, sammenlignede med Normandiets Kyster, man vilde finde Badeindretningen ynkelig ligesom Parken, der omgiver den og den botaniske Have i den modsatte Kant af Staden.

Men medens man beskylder Naturen for Karrighed, skal man lade Mennesket vederfares Retfærdighed og bøie sig for dets Anstrængelser og møisommelige Erobringer. I disse kolde Himmelegne lader man alle store Fordringer fare og modtager som en Velgjerning hvad der under en anden Himmel vilde være utilstrækkeligt. Disse Egnes virkelige Skjønhed er: Vinteren med sit strænge Alvor, Sneen, der lægger sit blode Tæppe over Høie og Dale, Nordenvinden, der farer henover stivnede Søer og bøie de dybe Granskove. Lader os være retfærdige: Mennesket har her gjort hvad Menneskeværk kan udrette; de Nydelser, det har erhvervet sig, og som det eier idag for at see dem flygte imorgen, bliver derved desto dyrebarere, de blive som en Skat, man veed at man snart skal tabe, og den Vemod, der blander sig i Besiddelsen, giver den et Værd, som de uden denne ikke vilde eie.

Allerede en Stad af Vigtighed ved sin Befolkning, der fra 3,534 Indbyggere i 1810 for Øieblikket er steget til 15—16,000, som Sædet for Finlands Senat og ved sin Havns Fortrinlighed, er Helsingfors endvidere en lærd, intelligent Stad. Dets med Grund berømte Universitet tæller toogtyve Professorer, der vælges af et Konsistorium, og een Professor, der vælges af Keiseren for at foredrage det russiske Sprog, russisk Literatur og Historien, og sex til syv hundrede Studenter, der ligesom i de gamle franske Skoler ere inddeelte i Nationer. Det eier et Observatorium, et Bibliothek paa 70,000 Bind, et physikalsk og et mineralogisk Kabinet, et Myntkabinet, et chemisk Laboratorium, et naturhistorisk Musæum, hvilke alle have rige Samlinger og fortrinlige Instrumenter. Theologien, der er den lutheranske, foredrages med hele Philosophiens Frihed, og fra den philosophiske Lærestol udvikles Hegels Doktriner. Det er det samme som at sige, at den hverken generer sig eller har det med at være frygtsom. I 1816 blev Storhertug Nikolaus af sin Broder Keiseren udnævnt til Kantsler for Universitetet i Åbo. Kantsleren for Universitetet i Helsingfors er for Øieblikket Arve-Storhertug Alexander Nikolaïewitz.

Helsingfors, der er den finske Nationalitets intellektuelle og literære Centrum, bærer langt mere Præget af det svenske Herredømme end af den russiske Erobring. Det russiske Sprog tales maaskee mindre end det franske; i Livets daglige Bedrift betjener man sig af Finsk, Tydsk og Svensk. Hvergang Helsingfors eier et Skuespillerselskab, er det altid en svensk Trouppe. Den sidste Entreprenør har i temmelig kort Tid erhvervet en Formue af mere end 60,000 Franks. Dette er noget, der kan bringe Vandet i Munden paa alle Provinds-Direktører i Frankrig. Klædedragten er heller ikke den samme som i Rusland. Mænd og Kvinder klæde sig mest paa Europæisk. Man har iagttaget det besynderlige Phænomen, at Nationaldragten forsvinder eftersom man trænger ind i det Indre af Landet, eftersom den finske Race fremtræder uden al Blanding med fremmede Elementer. I Helsingfors møder man endnu en sjelden Gang Moujick'ens Kaftan og hans Skjorte af blaat eller rødt Lærred, der ikke er splittet i Midten, men tæt ved den venstre Skulder. Nogle Miil længer mod Nord træffer man Carl den Tolvtes klassiske Støvle, endnu længer oppe mindes man om Folkedragten i Normandiet, medens den finske Nationaldragt fremtræder i hele sin oprindelige Originalitet i Vyborg, der er Ruslands ældste Erobring og som følgelig er den mest russificerede By i Finland. Det seer ud som om denne taalmodige, resignerede Race, hvis Underkastelse er saa fuldstændig, dog ikke ganske kan opgive sin Nationalitet. Her bevarer den Fædrenes Sæder, der Folkedragten, overalt sit Sprog og sin Charakteer. Siddende paa Balkonen af Kleineh's Hotel ligeoverfor Havnen betragter jeg en heel Time et halvt Dusin Drowski-Førere, unge Drenge paa tolv til femten Aar, der medens de ventede paa Kunder legede sammen i al Fredsommlighed og ikke sparede paa Barndommens glade aabne Latter. Bemærkningen vil forekomme Dig triviel. Har Du aldrig efter en lang Vandring gjennem ufrugtbare Sandørkener hændelsesviis i en Spalte og i Ly for Vinden opdaget en bleg Viol uden Duft, som Du har plukket og stukket i Dit Knaphul ved Siden af Hjertet? Saa lad mig da uden Forargelse plukke denne friske Glædens Blomst, som jeg i Rusland intetsteds saa udfolde sig.

Det er ikke uden Hensigt, at jeg har skrevet og jeg gjentager Ordene: finsk Race og Nationalitet. Tiltrods for sin numeriske Svaghed, og hvor den saa at sige blot findes i Prøveexemplarer, frembyder den dog en interessant og mærkelig Gjenstand for Betragtningen. Til alle Tider berøvet Evnen til at tage Initiativer i Politiken, uden Lyst til Udvidelse ved Indfald paa fremmed Eiendom, efterhaanden af krigerske Nationer fortrængt fra Land til Land, indtil den ikke kunde trænges længer tilbage, ligesom af Skjæbnen indviet til Nederlag, har den bevaret en skarpt udpræget Physiognomi, den har modstaaet alle Erobringer: den har reist sig et stort poetisk Monument Kalewala*) og skabt en Mythologi, der er væsentlig forskjellig fra den skandinaviske. Dersom en sammentrængt Oversigt over de forskjellige Meninger, der ere frem-

*) Kalewalas Sange samledes fra 1828—1835 af Mr. Lonnrot paa Bøndernes Læber i flere af Finlands Egne, hvor dette Poem har bevaret sig fra Fader til Søn ved mundtlig Meddelelse. Forfatterne af Kalewalas Sange ere ubekjendte.

satte i Anledning af denne Races Oprindelse, ikke skulde kjede Dig altfor meget, da læs følgende Linier, inden Du ledsager os paa en Reise til Tavastehus og Tammerfors.

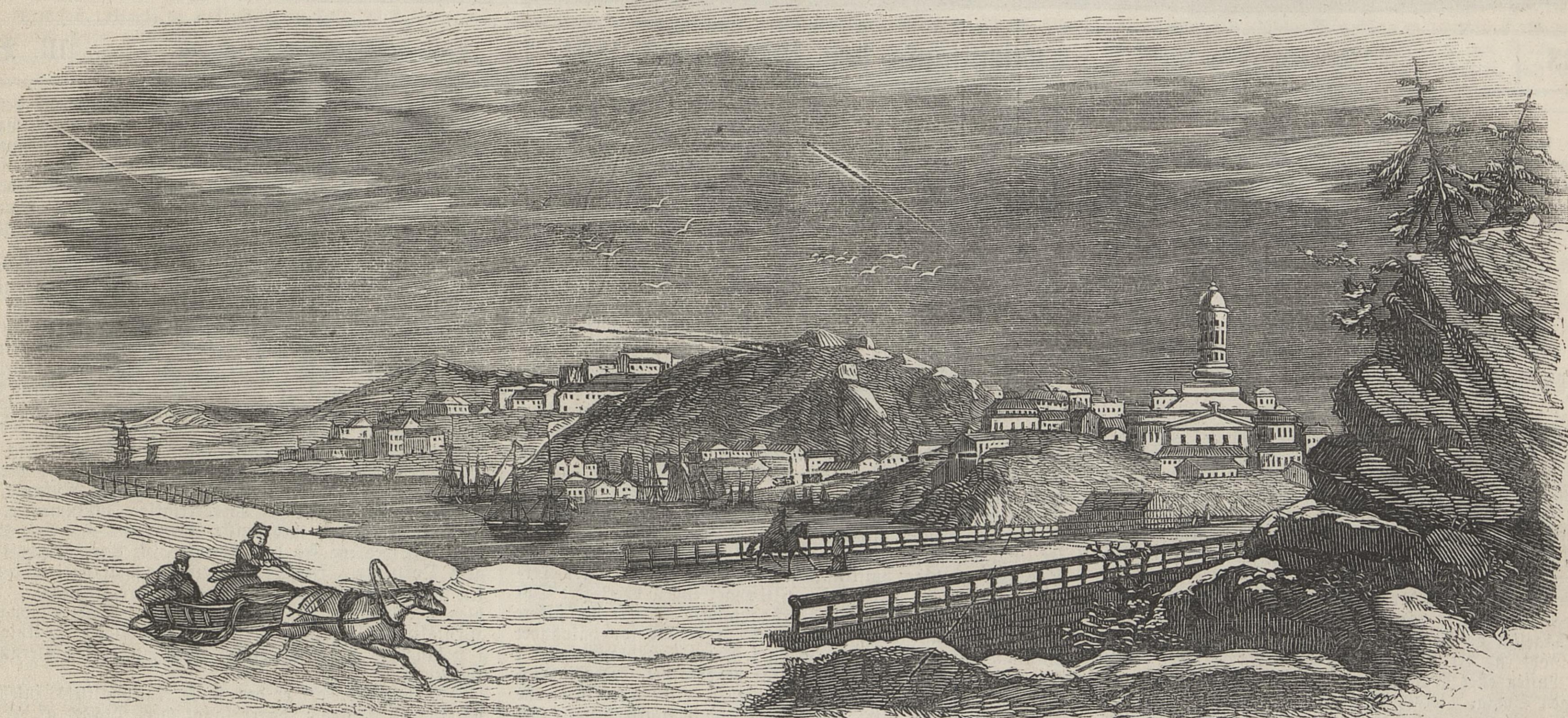
Adskillige Lærde have gjort Finnerne til de ældste Beboere af Norden. Russerne, der kalde dem Tschuder, tillægge dem en germanisk eller skythisk Oprindelse. Klapproth og Humboldt lader deres Vugge staae ved Urals Bjerge, hvorfra de skulle have udbredt sig mod Øst og Vest. Andre lade dem nedstamme fra ni israelitiske Stammer, der 718 Aar før Christi Fødsel fortes hiinsides Euphrat af Salmanassar. Dette System er begrundet i en fjern Lighed mellem det israelitiske Sprog og det finske, endvidere i visse physiske Eiendommeligheder samt visse moralske og religiøse Overeensstemmelser mellem de gamle Hebræer og Lapperne, som Missionæren Knut Leem har paapeget. „Lapperne," siger han, „have sort Haar og ere lave af Vært ligesom Jøderne; før Indførelsen af Christendommen var Løverdagen Lappernes Hviledag; Lapperne spiste ligesom Jøderne en Deel af det Offer, der frembares for deres Afguder; det var Mænd, der blandt Jøderne tilberedte disse Maaltider; hos Lapperne er det Mændene, der beskjæftige sig med Alt hvad der har Hensyn til Næringen."

Disse Overeensstemmelser ere mærkelige nok, men i Mangel af alle andre Beviser godtgjøre de dog ikke Finnernes og Lappernes Slægtskab, et Slægtskab, som de Sidste modtage med samme Iver, hvormed det forkastes af de Første. Der gives imidlertid andre Analogier, som man ikke kan miskjende, nemlig Ligheden mellem det finske og lappiske Sprog og de samme Navne, som de to Folkeslag give det Land, de beboe: Suomi, Suomanmaar, der kommer af suo Morads. Leouzon-Leduc bemærker endelig, at det germaniske Ord fenni, der bruges af Tacitus, og det skandinaviske Udtryk Finner, betyder uden Forskjel Finner af Lapper. Den Mening, der vækker mest Tiltro, er den, der henlægger Finnernes oprindelige Hjemstavn til det vestlige Asien og som antager for bevist, at de i den fjerne Oldtid, maaskee endogsaa paa den Tid da Cyrus herskede i Asien, indtoge de uhyre Landstrækninger, der gaae fra Weichselen og Krapaks-Bjergene til Volga. Dersom man antager denne Finnernes Herkomst og giver dem en saadan Ælde, maa man forkaste det System, der har villet godtgjøre deres Identitet med Hunnerne, hvis Optræden i Europa har et bestemt Datum langt senere i Tiden. Men al Chronologi tilside er det vanskeligt at gjenfinde Attilas vilde Staldbrødre, disse forfærdelige Verdensstormere, i de fredelige Finner, der aldrig have optraadt som Erobrere.

Hunnerne var efter Deguignes Paastand de Samme som Stammen Niong-Non, af asiatisk Oprindelse og mongolsk Race, udgangen fra det Nordlige af Ørkenen Gobi, en uhyre Steppe i Mellem-Asien Nord for Thibet og China. Stammen Niong-Non erobrede China 210 Aar før Christus tiltrods for den Hindring, de mødte i den høie Muur, der var opført for at sikre sig mod deres Indfald. Forjagede fra det himmelske Rige 140 til 150 Aar senere, sønderrevne af indre Krige, bortrevne af en rædsom Hungersnød, forlode de deres Stepper i Begyndelsen af det fjerde Sekulum og delte sig i to store Folkevandringer, af hvilke den ene drog mod Oxus (nuværende Djihoun) i Øst for det kaspiske Hav og antog Navnet Ephtaliter eller hvide Hunner, den anden mod Kaukasus og derfra til Vesten. De Første er efter Deguignes, Abel, Remusat, Balbi etc. Tyrkernes Stammefædre. Deres Spor forsvinder fra det fjerde Sekulum, men i det følgende optræde de paany. Senere, da de opslugtes af Gengis-Khans erobrende Horder, betegnes de under Navnet Tartarer. De andre, der ere mere bekjendte, opkastede sig til Herskere over de Lande, der vare i Gothernes Besiddelse, af hvilke en Afdeling, Vestgotherne, oversvømmede det romerske Rige og en anden, Østgotherne underkastede sig deres Aag. Hunnernes Vælde, der grundedes i 376, endte med Attila 453. Paa Hunnernes Folkevandringstid havde den finske Race allerede veget tilbage for Gotherne; allieret med Hunnerne gjorde den Oprør mod sine første Undertvingere. Den hunske og finske Race blandedes.

Medens Finnerne i Finland ikke ville anerkjende Lappernes Slægtskab med dem, gives der et andet Folk, der viser dem den samme Foragt. Ungarerne eller Magyarerne betragter dem som en nedværdiget Race, og deres Stolthed oprøres ved Tanken om en fælleds Herkomst. Deres krigerske Tilbøieligheder lader dem foretrække Alliancen med Tyrkerne. Det er vist, at Historiegranskerne sammensmelte dem med disse Sidste og Hunnerne, som de snart kalde Hunner, snart Hongrier, snart Tyrker, og betragte dem som udgangne fra Foreningen mellem Hunner og Avarer, en Mening der stadfæstes ved de gamle Krønikers Vidnesbyrd.

Det nuværende Ungarn var de Gamles østlige Dacien og nordlige Panonien. I det tredie Sekulum i Gothernes Besiddelse, kom det i 376 under deres Allierede Hunnernes og Avarernes Herredømme. Af disse Navne, Hunner og Avarer, dannedes Navnet Hungarien eller Hongri. Avarernes Vælde bestod ligetil 799, ved hvilket Tidspunkt Karl den Store knækkede det. Mere end hundrede Aar efter gjorde Magyarerne, en Stamme af hunsk Race, der siden det syvende Aarhundrede havde været bosat mellem Don og Dnieper, et Indfald i Hongri under Anførsel af Arpad; denne Hærfører forenede sig med Tydsklands Keisere, undertvang de forskjellige Folkeslag, der gjorde hinanden Forrangen stridig og gav sit Navn til et Dynasti, der kom paa Thronen i St. Stephan den Førstes Person (997) og som endte med Andreas den Tredie (1301).

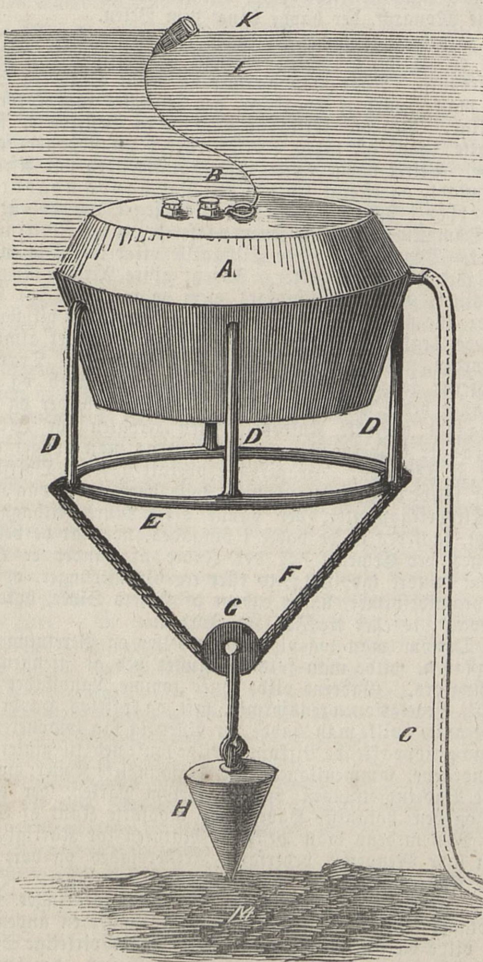
Helsingfors.

Den samme Lighed, der findes mellem det tyrkiske Sprog og det ungarske eller magyariske Sprog, findes mellem dette Sidste og det finske. I disse to Sprog have Vokalerne den samme Lyd, Ordenes Endestavelser den samme Velklang, og den Eiendommelighed ved det finske Sprog, at intet Ord kan begynde med mere end een Konsonant, gjenfinder man i det ungarske Sprog. Medens vi opholdt os i Helsingfors fortalte man os, at en Ungarer var kommen til Landet for at studere den komparative Philologi og denne Ungarer havde ved at tale sit eget Sprog, og uden Hjælp af Tolk, gjort sig forstaaelig for de finske Bønder, der ligeledes bleve fuldkommen forstaaede af ham.

Jeg gjør, som Du vel kan tænke, ingen Fordring paa at kunne finde Traaden i denne Labyrinth af Spørgsmaal og systematisk Lærdom. Hvad der for mig synes klart, er at det er moralsk umuligt, at en fredelig Race, der til alle Tider har været en agerdyrkende Race (dette er et erkjendt Faktum) skulde være Udspringet til eller selv udgangen af Folkeslag, der blot have eksisteret ved Krig og Plyndring. Jeg er uvidende om det Tidsrum, fra hvilket Kalewalas Sange skriver sig, men ere de blevne til længe efter Finnernes sidste Udvandring mod Norden (og derom synes der ingen Tvivl at være paa Grund af den Konfussion af christelige og mythologiske Forestillinger, man der møder), har man ingen Berettigelse til at slutte, at den finske Race tidligere har været ligesaa barbarisk som de Racer, der den ene efter den anden have undertvunget den. Alt synes tvertimod at bestyrke den Formening, at et agerdyrkende Folk i aandelig Henseende var disse Røverhænder ligesaa overlegent, som disse vare det overlegne paa Valpladsen. Det Phænomen, vi see for vore Øine, at en Nationalitet formaar at modstaae sine Erobrere, at den endogsaa paa sine Steder er mægtig nok til at lade Erobrerne glemme deres eget Sprog, berettiger til den Tro, at den ogsaa i fordums Tider har kunnet gjøre sig gjældende. Det er hverken utidigt at smigre Finnerne eller bagtale Hunner, Tyrker, Avarer, Arpads Soldater, naar vi paastaae, at der finder en moralsk Ulighed Sted mellem dem, der ganske er til Finnernes Fordeel. Tør man ikke antage, at den finske Race, der var de andre aandelig overlegen, har efterladt i disse Racers Sprog, der vare vildere og følgelig fattigere end dens Spirer, der have bidraget til disse Sprogs Dannelse?

Og nu ville vi, min kjære Ven, begive os paa Reisen til Tavastehus, den frugtbareste og mest maleriske Deel af Finland. Vognen er forspændt, en Vogn sammensat af Stumper og Stykker, lappet ligesom Jeannots berømte Kniv og saaledes kvæstet, at den sandsynligviis ikke mere kan gaae istykker. Kufferter og Lommer ere opfyldte af flydende og tørre Styrkelsesmidler, fornemmelig Brød, Pariserens vade mecum, som vilde være ilde tjent med den finske Bondes tynde, haarde Skiver sammensatte af Meel og Straa. Kudsken venter — nei jeg tog feil, han er paa sin Post, men han venter ikke. Denne Art Androide, der mekanisk bevæger sig omkring Hestene, denne Automat, der synes at have mindre eget Liv end Vaucansons, er den ærlige phlegmatiske Blumqvist. Sammenlignet med Blumqvist er Skildpadden et livligt overgivent Dyr. For denne brave Svenske kommer det aldeles paa eet ud om han tjener sin Dagløn af 75 Kopeker paa Landeveiene eller som Gaardskarl i et Herberge. I to Timer har han været beskjæftiget med at befæste, løse og atter befæste de Tougstumper, der udgjøre Seletøiet — han kunde blive saaledes ved til Solnedgang, uden at hverken han eller hans Heste vilde vise mindste Tegn til Utaalmodighed. Med enhver anden Fører, der hverken forstod Fransk, Russisk eller Tydsk, vilde det maaskee have generet os ikke at kunne et finsk eller svensk Ord, men med Blumqvist er Sproget en overflødig Artikel. Intet Ord vilde formaae at gjøre Indtryk paa ham. Mr. Frenckell forklarede ham igaaraftes, at det var vor Hensigt at gaae til Tavastehus og derfra til Tammerfors og denne Besked har han nu brugt Natten til at faae ind i sit Hoved. Han veed Veien, Antallet paa Skifterne — spørg ham ikke om mere, forvir ikke hans Tankegang. Maskinen er optrukket, lad den nu gaae sin Gang. Hans Navn betyder Blomsterstilk. Det vilde man ikke gjætte ved at betragte hans Been og hvad de bære.

Jacobi's undersøiske Helvedmaskine.

Jakobi's undersøiske Helvedmaskine.

Et svenskt Blad (Folkets Röst) giver en Beskrivelse over dette nyopfundne Mordvaaben, hvilken vi her meddele, mere for Kuriositetens Skyld, end for den Interesse, Maskinen har i praktisk Henseende, hvilken vistnok er saare liden. A er et Kobberkar, som gjennem Kapslerne B fyldes med en Krudtladning af 600—700 ℔ og derpaa hermetisk tillukkes. C, en Læderslange, indeholdende en med en Guttapercha-Rør overtrukket elektrisk Traad, sætter Kobberkarret A i Forbindelse med Land, idet Slangens ene Ende fører til Krudtkammeret, og den anden, løbende langs Havbunden, til et paa Land opstillet elektrisk Batteri. Ved A er anbragt fire Jernstænger DD, hvis nederste Ende hviler paa en Jernring E. Et Toug F, der er befæstet til Ringen, løber igjennem en Rulle G og bevirker, at Maskinens øvre Deel, trods Havets besta dige Bevægelse, ikke alene holdes opret, men i fuldkommen lodret Stilling. Skiven G er atter fæstet til en kegleformig Vægt H, hvis Spidse hviler paa Havets Bund M og hvorved Maskinen stedse holdes paa samme Sted. Ved Forlængelse eller Forkortelse af Touget F kan man efter Behag stille Apparatet høit eller lavt i Vandet.

For at man fra Land nøie kan vide paa hvilket Sted Helvedmaskinen befinder sig, saa den øieblikkelig kan antændes, naar et fiendtlig Skib enten farer derover eller befinder sig i Nærheden, svømmer en liden hvid Bøie K paa Havfladen.

Den svenske Ingeniør, der har givet denne Beskrivelse og selv i forrige Vinter var ansat i en russisk Fabrik, hvor deslige Maskiner forfærdiges, tilføier, at skjønt et Forsøg, som anstilledes med et gammelt Koffardiskib, fuldkommen lykkedes, vil dog deres Antændelse og Explosion ikke kunne skee uden

Fare; at endvidere Skibe, der ere paa sin Post, ikke alene let undgaae Maskinerne, men endog formaae at gjøre dem ganske uskadelige, idet de ere istand til imellem den hvide Bøie og Landet at opfiske og afskjære Læderslangen.

Det Hutchinson'ske Kunstnerselskab.

I Ekvilibristik, Akrobatik og Gymnastik ere vi vante til saa mange almindelige Præstationer, at vi pleie at betragte Udøverne af disse ellers respektable Færdigheder som intet mindre end Kunstnere. Brødrene Hutchinson, Thompson og Meers, der paa Klingenberg ere optraadte i Forening med det Hinné-Ducrowske Beriderselskab, tør imidlertid fremkalde en forandret Mening i denne Henseende. De ville overraske selv Enhver, der kjender den Anseelse, de have erhvervet sig i Udlandets store Stæder, med de mægtigste Potentater som Tilskuere, og til hvem deres ualmindelige Ry har naaet. Man finder i dem, istedetfor almindelige Routinemennesker eller Gjøglere, Mænd, der byde en æsthetisk Nydelse, idet de give hine yndige Attituder, hine Stillinger, som vi beundre i de antike Kunstværker, paa samme Tid som de godtgjøre, at det menneskelige Legeme ligesaalidt som dets Aand kjender nogen Skranke for sin elastiske Udvikling. Man seer her for sig athletiske Skikkelser, med Muskler som Staalfjædre, og med Former, der kunne siges anskueligt at udtale den mandlige Skjønheds Idee.

Overalt, hvor disse Kunstnere ere optraadte, have deres Produktioner vakt en Anerkjendelse og Beundring, der har overgaaet Forventningen, hvor stor denne end maa have været med Hensyn til Folk, der (som Brødrene Hutchinson og Thompson) høre til det bekjendte Drurylane-Theaters Personale i London; og vi tør vel ogsaa sige, at de ved sin Optræden her i Byen have skjænket det billigtdømmende og skjønsomme Publikum en Nydelse, som det neppe ventede sig. Selskabet har ikke alene givet flere af de interessanteste ekvilibristiske og gymnastiske Kunster, som vi tidligere have seet, paa en Maade, der langt har overgaaet dets Forgjængere, men det har ogsaa skjænket os nye Præstationer, hvortil vi hidtil intet Tilsvarende have seet.

Vi ville berøre de mest forbausende af dets Produktioner, idet vi tillige, til større Anskueliggjørelse, give billedlige Fremstillinger af et Par Stillinger, der især synes os at egne sig dertil. Deriblandt nævne vi først Brødrene Hutchinsons „Elphin-Sprits," gymnastiske Væddeløb, der kan give det bedste Begreb om de antike Kamplege og Gladiatorvæsenet, samt deres „Sports of Atlas," et Kunststykke, som de have opfundet og udføre liggende paa Ryggen, idet de med Hænder og Fødder kaste efter Musikens Takt fire forgyldte Kugler, hver en Alen i Gjennemsnit, mellem hverandre med den beundringsværdigste Sikkerhed og Hurtighed. Endvidere Thompsons „antipodiske Produktioner;" paa en høi Stang, hvis Spidse kun er tyk som en Flaskehals, staar han paa Hovedet, klapper Takten med Benene, tømmer sit Glas og dreier sig rundt, holdende Taaspidserne i sine Hænder. Og endelig maa vi nævne, hvad der maaskee er det mest Forbausende, „den nye Verdens Underværk." Dette udføres af Hr. Meers (en Amerikaner) og hans smaae Børn, det ene paa omtrent 3, det andet paa 7 Aar. Disse Børn stiller Hr. Meers snart paa sine Arme, snart paa sine Fodsaaler, snart paa sit Hoved, og snart slænger han dem høit op i Luften som Bolde, men de falde altid ned igjen opret og med den mest bentryllende Ynde, og det ældste slænger sig atpaa endog et halvt Snees Gange baglænds over Hovedet. Det Hele ender med at Barnet gaar opigjennem en Stige, som Faderen ballancerer paa sine Tænder, og stiller sig i dens Spidse paa Hovedet. — Ved dette fremfor lignende Selskabers Kunster er det noget ganske Særegent, at man ikke plages af hiin uhyggelige Ængstelse for at Udøveren skal brække Halsen. Den Sikkerhed, hvormed Alt foregaar, tillader ingen saadan Ængstelse at opstaae, selv ikke naar den ene Hutchinson springer igjennem et med indadvendte Lantseblade garneret Tøndebaand, som den anden holder høit i Veiret.

Vi vide godt, at Beretninger om Skuespil og Kunstproduktioner ere en lidet yndet Lekture for alle dem, der ikke selv kunne være Tilskuere, idet de hos disse vække en tantalisk Lyst til utilfredsstillelige Nydelser, og derfor vilde vi ogsaa have gjort en Undskyldning til vore udenbyes Læsere for disse Linier, hvis ikke en anden Omstændighed gjorde dette overflødigt. Touren vil ogsaa komme til dem, da de kunne faae see vore Kunstnere. Selskabet, hvis Medlemmer imidlertid skulle optræde ved nogle faa Forestillinger, Beriderne endnu inden sin Afreise til Gøtheborg agte at give, vil, efterat have givet en Række særskilte Forestillinger her i Hovedstaden, gjæste flere andre af Landets Byer. Altsaa kun Taalmodighed og I skulle see den „nye Verdens" og den menneskelige Smidigheds Underværker!

Den Congrevske Raket.

Enhver, der nogensinde har staaet i Nærheden af en Kanon, naar den blev affyret, vil have bemærket Tilbagestødet eller den tilbagegaaende Bevægelse af dens Hjul eller Lavetter. Endnu tydeligere bliver dette Tilbagestød for den, der betjener Skytset, thi kun altfor ofte erholder han, naar Kanonen flere Gange er bleven affyret, en knust Skulder eller et brudt Kravebeen.

Det er nu en af de væsentligste og fornemste Ting, hvorpaa Geværfabrikanterne maae henvende deres Opmærksomhed, at forhindre eller ganske hæve dette Tilbagestød. Ved smaa Skydevaaben, Flinter, Pistoler, Bøsser o. s. v. er et stærkt Tilbagestød i høieste Grad skadeligt, thi da det nødvendigviis maa bringe Løbet ud af sin Retning, kan endog den bedste

Thompsons antipodiske Produktioner. Brødrene Hutchinsons Kuglekastning. Meers og hans syvaarsgamle Søn.

Skytter forfeile sit Maal. Og netop derfor anvender man en saa stor Masse Metal til et Kanonløb. Ved kalibermæssigt Skyts bliver, naar Tilbagestødet er for stærkt, ikke alene et sikkert Skud umuligt, men Kanonen kan, navnlig ombord paa Skibe, ikke engang haandteres.

Antage vi nu, at Kanonen bliver ladet, affyret og støder tilbage, men at Udladningen følger hurtigt, saa er Tilbagestødet kun af kort Varighed. Var det muligt at forlænge Varigheden af Udladningen og kunde man ved en eller anden Indretning holde Kanonens Munding i dens oprindelige Retning, saa vilde det, forudsat at en Kanon kostede mindre, utvivlsomt være det Bedste og Sikreste, at angribe en Fiende, naar man udkastede Kanonen mod ham ligesom et andet Skud. Maaskee man vil lee over denne Sammenligning, men vi kunne ikke bedre tydeliggjøre den almindelige Lære om Rakette, end ved at begynde med Kanoners Tilbagestød. En Rak t kan sammenlignes med en Kanon, ladet med en sig nedentil antændende Ladning, saa at den, naar den bliver affyret eller meget mere antændt, viger tilbage, først kun lidt, men siden stedse mere, indtil Kraften af Tilbagestødet bliver paralyseret ved den forholdsmæssige Modvægt af dens Tyngde. Mange have vist allerede seet en af disse Raketter, som ved Fyrværkerier blive udkastede i Luften; Mange betragte dem i Nærheden, de Fleste fryde sig kun ved den smukke Virkning, som de frembringe, idet de hurtigt som en Piil skyde op i Luften og ende deres flygtige Tilværelse med en Regn af glimrende Stjerner. Dog veed vel Enhver, at disse Raketter hvile paa en Stok, der tjener dem som Roer eller Hale, og at de desuden blive slyngede op ved deres eget Tilbagestød. Dersom vi ville fastholde den Sammenligning eller Opstilling, som vi først gjorde, saa vilde vi sige, de opadprælles (man tilgive os dette selvgjorte, men betegnende Ord), og jo større Tilbageprællen der udvikles ved et Skud, desto mægtigere er dets Virkning; det er paa en vis Maade en Tilbageprællen nedenfra opad. Rakettens Hale eller Roer befinder sig ved dennes Aabning, og ved denne udvikler Flammen sig, løbende nedad. Denne Hale staar paa Siden i Forbindelse med Raketten; dersom denne Forbindelse var i Midtpunktet, saa vilde dens Flugt være mere lige end bueformig. Betragter man Raketten som en Fyrværkeriprydelse, saa vilde det i væsentlig Grad skade dens Skjønhed, dersom den steg lige op, da netop dens bueformige Opstigen frembringer den smukke Virkning. Vilde man imidlertid bruge en Raket (vi tale fremdeles om dem, som anvendes ved Fyrværkerier) som Kasteskyd, saa vilde dens største Fortrin bestaae i dens lige Retning.

Vi nærme os nu mere Indretningen af den Congrevske eller Krigsraketten, da den kun i to Punkter adskiller sig fra Lystraketten, nemlig derved, at den, istedetfor at være omsluttet af et Paphylster, er omsluttet af et Jernhylster og har Styret i Midten istedetfor paa Siden. Den første Congrevske Raket besad ikke den sidste Egenskab, men havde en Hale, der var befæstet ligesom paa Lystraketten. Saadanne Krigsraketter bleve først bragte i Anvendelse i Slaget ved Leipzig og deres Virkning var saa frygtelig, at nogle franske Regimenter, som bleve beskudte dermed, styrtede fra hverandre i vild Flugt. Krigsraketten er bleven identificeret med Sir William Congreves Navn, og altfor ivrige Lovtalere betegne ham som Opfinderen deraf, en Ære, paa hvilken den beskedne Mand dog aldrig har gjort Fordring. I sin Bog om Benyttelsen af Raketter beretter han, at Raketter allerede i den graa Oldtid bleve benyttede som Kasteskyd i Indien og China, og tillægger sig kun Fortjenesten af at have forbedret dem. Det er forøvrigt bragt til utvivlsom Visbed, at Raketten som Krigsskydevaaben allerede var bekjendt i den sidste Halvdeel af det sextende Aarhundrede og Hanzelets Traités militaires, der udkom i Aaret 1598, beskrive ikke alene den Art og Maade, paa hvilken Raketterne bleve brugte som Krigsvaaben, men give ogsaa en Tegning af dem i et meget slet Træsnit.

For nogle Aar siden saa man i Adelaide-Galleriet i London nogle chinesiske Krigsraketter, som af Englænderne vare gjorte til Bytte ved Beleiringen af Amoy og sendte til England. Det var kun almindelige Raketter, ved hvis Hale der paa Siden var befæstet en Modhage, som ragede frem over Rakettens Hoved, og i Sammenligning med den mindste Congrevske Raket vare de rigtignok meget uskadelige Vaaben. Deres Flugt maa have været meget upaalidelig, deres Ødelæggelsesmagt meget ubetydelig, men alligevel vilde et saadant Kastevaaben i en Afstand af 200 Yards (omtrent 300 Alen) være istand til at dræbe en Mand. Man kunde paa denne Maade regne den chinesiske Raket blandt de smaa Ildvaaben, medens den Congrevske Raket maatte regnes til det svære Skyts. Saameget med Hensyn til Krigsrakettens Historie indtil det Tidspunkt, da Congreve bemægtigede sig den. Han var den Første, der anvendte en Jernkapsel istedetfor en Papkapsel og ligeledes anbragte han først Halen i Centrum og forfærdigede med Held Raketter, hvis Skudvidde og i en vis Afstand for sig gaaende Udladning han nøiagtigt beregnede.

Krigsraketten er et virkelig frygteligt Mordinstrument, der i sig forener visse Fortrin, som andre Kastevaaben ikke besidde. Saaledes er en Krigsraket, naar den bliver affyret, ikke udsat for noget Tilbagestød. Hvad der ved andre Skydevaaben er Tilbagestødet, bliver, som vi allerede have paavist, ved Raketten dens fremdrivende Kraft, og Modtrykket af denne fremdrivende Kraft finder Sted mod Luften. Dette ophævede Tilbagestød gjør den Congrevske Raket passende, navnlig for Skibe; den kan nemlig uden Fare affyres paa en Baad, som er istand til at bære den, medens Bomber, der kaste lige saa svært Skyts, fordre ulige større Skibe. Da nu som Følge heraf Congrevske Raketter hverken fordre Kanoner eller Mørsere, for at udkastes, saa kan man ved Hjælp af dem let komme til ellers uangribelige Pladse; fremdeles kunne de forfærdiges i ulige større Kaliber end Kanonkugler eller Bomber. Ved Støbningen maa man tage Hensyn til, at intet ordonantsmæssigt Skyts har nogen Mørser, som er større end 13 Tommer; Vægten er bestemt til fem Tons; en saadan Mørser kan udkaste 13toms Kugler, af 200 Punds Vægt. Ved Beleiringen af Antwerpen gjorde Franskmændene Forsøg paa at forfærdige Congrevske Raketter i usædvanlig store Dimen-

sioner, men Forsøget mislykkedes, idet Kjæmpemorseren sprang, efterat den var bleven affyret nogle Gange. „Krigsraketten," saaledes siger Congreve selv, „yder den Fordeel, at den kan virke overalt, hvor Artillerie ellers ikke kan anvendes." Den forener Infanteriets og Kavalleriets Vaabenmagt med Artilleriets, er intetsteds indskrænket ved Terrainet, intetsteds hemmet i sin Virksomhed. Saaledes vilde en Infanterist, dersom det skulde gjøres nødvendigt, kunne bære flere 12punds Raketter, med hvilke han kunde skyde 12pundige Kugler, hvilket vilde være aldeles umuligt ved en 12pundig Kanon. Raketter kunne, som vi længere frem ville godtgjøre, affyres uden nogetsomhelst Apparat, men Stillingen for en 12punds Raket, hvorved man rigtignok skaffer Skuddet mere Sikkerhed, veier kun 20 Pund, medens Vægten af Lavetten for en 12 pundig Kanon beløber sig til 1800 Pund. Bortseet fra disse betydelige Fordele, maa man ogsaa tage i Betragtning en Rakets Flugt, en Egenskab, som ikke findes hos noget andet Kasteskyts, og endelig sætter den Alt, som den møder paa sin Vei, i Flammer.

Og desuagtet har den Congrevske Raket ogsaa sine store Mangler. Dens Flugt er uregelmæssig og med Hensyn til Sikkerhed i at træffe staar den langt tilbage for Kanonen. Man kan ikke med Fordeel udkaste en Raket mod Vinden, idetmindste bliver dens Virkning derved meget problematisk. Den lange Træhale fordrer en betydelig Kraft, som svækkes betydeligt ved Vinden. En anden stor Ubehagelighed er det, at Raketten, naar den træffer paa en fast Modstand, ofte springer tilbage og beskadiger den, som udkastede den. Et saadant Tilfælde indtraf engang i Woolwich ved en Manøver, der blev udført til Ære for Marschal Soult. Den berømte Marschal skulde blandt Andet ogsaa have Anledning til at beundre Virkningen af de Congrevske Raketter, da en af dem traf paa en Steen, sprang tilbage, strax forlod sin oprindelige Retning, fløi høit op i Luften, blev kastet tilbage og borede sig dybt ned i Jorden tæt ved Marschallen. Af denne Grund kunde Hertugen af Wellington aldrig rigtig finde sig tilrette med dem. Da Hertugen kommanderede i Spanien, tilsendte man ham nogle af de nyopfundne Kastevaaben. Wellington besluttede strax at gjøre et Forsøg med dem. Han gav derfor Befaling til at man med Raketter skulde beskyde en fiendtlig Forpost, der stod i en passende Afstand paa den anden Side af et Morads. Enten Grunden nu var, at Vinden var ugunstig eller at Raketten, som en Nybegynder i Krigskunsten, ikke var istand til at gjøre Forskjel paa Ven og Fiende — nok er det, den vendte Franskmændene Ryggen og kom tilbage til Englænderne. Fra denne Tid havde Hertugen en Fordom mod den Congrevske Raket, som aldrig forsvandt. Saameget er imidlertid sikkert, at den ved Overgangen over Adur reddede en Gardebrigade fra Tilintetgjørelse, og ved Waterloo anrettede den en frygtelig Ødelæggelse. (Fortsættes.)

Storthinget.

Den 10de Aug. gjennemgik Storth. Fuldmagtskommitteens Indstilling angaaende de til Storthinget indankede Kjendelser. Indstillingens 4 Poster, der antoges deels eenstemmig, deels mod 1 St., gik ud paa: 1) at den ved Valgbestyrelsen i Alten-Talvig afgivne Kjendelse om Gyldigheden af nogle indsendte Stemmesedler fra Arbeidere ved Kaafjords Kobberværk, uagtet Valget foretoges paa en Søndag og kun en Miil derfra, stadfæstes; 2) at Handelsborger C. T. Bjørnstad i Sarpsborg bør være berettiget til ved Valgbestyrelsens Kjendelse at erholde afgjort Spørgsmaalet om, hvorvidt han kan fordre sig udslettet af Mandtallet over de Stemmeberettigede i Sarpsborgs Kjøbstad; 3) den af Valgbestyrelsen (med Undtagelse af Byfogden) afgivne Kjendelse om at den ved Hr. Bjørnstads Stemmeret (paa Grund af Fallit) bestaaende Suspension skulde være hævet, forkastes. 4) Den af Valgbestyrelsen i Ekersunds Præstegjeld den 25de Juli afsagte Kjendelse, ved hvilken Gunder Jakobsen Birkelands, Ole Hamres, Tallak Bowitz's og Rasmus Mortensens Stemmeret (ifølge Grundlovens § 52 a) erklæres at være suspenderet, underkjendes. — Dernæst foretoges Indstilling fra Kommitteen for Kirke- og Undervisningsvæsenet ang. de Poster af den kgl. Propos. om Oplysningsvæsenets Understøttelsesfonds Indtægter og Udgifter, ang. hvilke den ei tidligere har afgivet Indstilling. Eenstem. bifaldtes Indstillingen om følgende Bevilinger: Til Udgivelse af nyt Magazin for Naturvidenskaberne og Universitets- og Skoleannaler 180 og 50 Spd. Til det praktisk-theologiske Seminarium 1450 Spd. Til Kand. i Theologien Friis 600 Spd. aarlig for Tidsrummet fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857. De opførte 1000 Spd. til Foranstaltninger, sigtende til at bibringe Lapperne Kyndighed i det norske Sprog bevilgedes. Til Udarbeidelse af en Bibeloversættelse bevilgedes det norske Bibelselskab aarlig i indeværende Budgettermin 1400 Spd. paa den af forrige Storthing tilføiede Betingelse. Til Udarbeidelse af Udkast til en ny almindelig Psalmebog 860 Spd. Til Ivar Aasen 300 Spd. til Fortsættelse af hans Forskninger vedkommende det norske Folkesprog. Efter Forslag af Arbvold bevilgedes 3000 Spd. til Almuebibliotheker paa de af forrige Storthing satte Betingelser. Til Redningsanstalten Toftes Gave og til Hans Mikkelsens og Hustrus Rednings- og Opdragelsesanstalt bevilgedes Intet. Et Forslag af Daa om at de til førstnævnte opførte 300 Spd. skulde bevilges, blev forkastet med 59 St. Endelig bevilgedes 3200 Spd. til Anskaffelse af det fornødne Inventarium til det for de Syge paa det afbrændte Lungegaardshospital ved Bergen afgivne midlertidige Lokale. Til Slutningen foretoges Budgetkom.s Indst. ang. nogle Andragender om Bidrag af Statskassen til Bygdeveie og til Broer. Indstillingen, gaaende ud paa, at Intet skulde bevilges, antoges. Samme Dag bevilgedes 1800 Spd. aarlig til Tromsø Seminarium, hvorunder indbefattet Andenlærerens og Regnskabsførerens Lønninger.

Den 11te Aug. bifaldt Storthinget en af Justitskom. No. 1 afgiven Indst. om, at Abilgaards, Thranes m. fl. i Anledning af Arbeidersagen Arresterede Andragende om forøgede Forpleiningspenge under deres Varetægtsarrest henlægges.

Den 17de bevilgede Storthinget, overeensstemmende med den kgl. Propos. (og et Forslag af Dahl), 130,000 Spd. til Anskaffelse af tvende nye Postdampskibe og bestemte derhos, at de til Indkjøb, Forandring og Udbedring af Dampskibet Viken anvendte 56,542 Spd. kunne passere til endelig Udgift af Statskassen.

Den 9de behandlede Odelsth. Indstill. fra Protokolkom. ianl. af de tvende fra forrige Storthings Odelsthing udsatte Sager, betræffende Generalstillæggene og Maximum for Beregningen af Toldofficianternes Procenter. Kom. indst.: I. „Paa Grund af Omstændighederne bliver for Tiden, og under Forbehold af Storthingets konstitutionelle Ret, i Anledning af de kongl. Res. af 17de Aug. og 8de Oktober 1850 vedkommende de saakaldte Generalstillæg ingen Forføining af Odelsthinget at træffe. II I Anledning af at den af 12te ordentlige Storth. fattede Bestemmelse om Maximum for Beregningen af Toldofficianternes Procenter ikke er bleven tagen tilfølge i sin fulde Udstrækning ogsaa for de allerede ansatte Toldofficianter, bliver paa Grund af Omstændighederne, og under Forbehold af Storthingets grundlovmæssige Ret til at bevilge en Gage som midlertidig, fra Odelsthingets Side Intet at foranstalte." I bifaldtes eenst., II mod 1 Stemme.

Den 8de og 9de Aug. behandlede Odelsthinget Indstill. fra Justitskom. No. 1 ang. indkomne Forslag til Lov indeh. Forandring i Reglerne for Bestyrelsen for Behandlingen af Umyndiges Midler. Ifølge Odelsthingets Beslutning desangaaende beskikkes for ethvert Ladested med særskilt Formandskab og for hvert Thinglag tvende vederhæftige og gode Mænd til Overformyndere, hvilke vælges af Sorenskriveren og vedkommende Formænd og vedblive i Ombudet i 4 Aar og have Ret til imidlertid at frasige sig alle andre Ombud, men nyde ingen Godtgjørelse for deres Arbeide eller for Befordring. Amtsformandskaberne have i deres ordentlige Samlinger at udnævne tvende Mænd, der mod en passende Godtgjørelse af Amtskassen revidere samtlige Overformynderregnskaber i Amtets Landdistrikt; fremdeles tvende Mænd, der i Forening med Amtmanden decidere disse Regnskaber, og endelig Supleanter saavel for Revisorer, som for Decisorer. De valgte Decisorer tilkomme i Tilfælde af Reiser saadan Godtgjørelse af Amtskassen for Skyds og Diæt, som af Amtsformandskabets Medlemmer er bestemt. I Kjøbstæderne og i de Ladesteder, der have særskilte Overformynderier, udnævnes af Magistraten i Forening med Formændene tvende Mænd, der mod en passende Godtgjørelse af Byens eller Ladestedets Kasse revidere Overformyndernes Regnskab, som derefter decideres af Magistraten i Forening med Formændene. Revisorerne have desuden gjennem Amtmanden til vedkommende Regjeringsdepartement at indsende et kortfattet Uddrag af ethvert Regnskab. Paa Landet og i Ladestederne beskikkes Værger af Sorenskriveren og Overformynderne i Forening; i Kjøbstæderne af Magistraten og Overformynderne i Forening. Værgemaal paa Landet forvaltes herefter ikke umiddelbart af Overformynderiet, hvorimod det tilkommer Værgen at modtage og meddele Kvittering for Myndlingernes Midler, saavel Kapital som Renter, samt at besørge dem udsatte, opsagte eller transporterede. Paa Landet og i Ladestederne foretages Værge-Examinationen af Sorenskriveren og Overformynderne i Forening. Forretningen bestyres af Sorenskriveren og føres i Overformyndernes Forhandlingsprotokol. De Værgen hidtil ifølge Lovbogen tilkommende Værgepenge bortfalde for Fremtiden; dog kan i særegne Tilfælde Overformynderiet i Forening med Sorenskriveren eller Magistraten tilstaae vedkommende Værge en passende Godtgjørelse af den Umyndiges Midler. Umyndiges Kapitaler af Beløb sexten indtil Hundrede Speciesdaler, naar disse ikke strax kunne anbringes mod anden anordnet Sikkerhed, skulle Værgerne eller Overformynderne være berettigede, og, have de henligget i 3 (i Nordland og Finmarken i 4) Maaneder uden at kunne gjøres frugtbringende, forpligtede til at indsætte i Sparebanker, hvis Plan af Kongen er bifaldt, dog saaledes, at Kapitalerne, naar de overstige hundrede Speciesdaler, kun forblive staaende sammesteds saalænge, indtil Anledning til at udlaane dem gives. Kunne Kapitalerne ikke paa nogen af de anførte Maader gjøres frugtbringende, ere Værgerne eller Overformynderne forpligtede indtil dette kan skee, at indsætte dem paa Folium i Norges Bank. Af Umyndiges Midler kan i Almindelighed udlaanes mod Pant i matrikuleret Jord, uden nogen særskilt Taxt over samme, enten et saa stort Beløb i Speciesdaler, som det, hvorfor Jorden er taxeret i Rigsdaler dansk Kourant ved de ifølge Forordningen af 1ste Oktober 1802 afholdte og af Kongen approberede Forretninger eller et Beløb af indtil to Femteparter af den Sum, hvortil det anbudne Pant er ansat ved den nye Matrikul, altsaa et Hundrede og sexti Speciesdaler for hver Skylddaler. Forsømmer Værgen at efterkomme sin Forpligtelse til at gjøre Myndlingens Midler frugtbringende, bør han svare Renter af disse fra den Dag, de ere komne ham ihænde. Naar Sorenskriveren eller i Kjøbstæderne Magistraten samt Overformynderne og Værgen derom ere enige, kunne de fatte Beslutning om: a) at Umyndiges Midler anbringes i norske Hypothekbanks-Obligationer, b) at Umyndiges Jordegods bortsælges; c) at andet Umyndige tilhørende Gods forbliver usolgt; d) at uvisse Fordringer, der ere udlagte Umyndige, indtil Videre forblive uindkrævede og e) at Umyndiges Midler for en Deel eller i det Hele anvendes til deres Fornødenheder eller Opdragelse, eller at Midlerne under saadanne Betingelser, at det skjønnes at være til de Umyndiges Gavn, overflyttes til fremmede Jurisdiktioner.

Den 16de Aug. antog Lagthinget Odelsthingets Beslutning til Lov om Udvidelse af Christianias Grændser (hvorved altsaa Heimdalen og Akers Sparebank undgik at komme ind under Byen). Daa fremsatte et Forslag om Lovens Henlæggelse, hvilket dog forkastedes med 10 St. Derimod antoges med 16 St. hans Forslag om Henlæggelse af Odelsthingets Beslutning om praktisk Prøve for Lærere. Schydtz foreslog, at ogsaa Loven ang. de Umyndiges Midlers Bestyrelse skulde henlægges, men Forslaget forkastedes med 17 St.

Norge.

Christiania. Ifølge kgl. Resol. af 4de Aug. skal øvre Romerikes, Solør og Odalens Provsti deles i tvende, nemlig øvre Romerikes Provsti, indbefattende Præstegjældene Næs, Ullensaker, Eidsvold, Hurdalen, Nannestad og Gjerdrum, samt Solør og Odalens Provsti, indbefattende Vinger, søndre og nordre Odalen, Grue, Hof, Aasnæs og Vaaler, over hvilket sidste O. G. Rynning er meddeelt Bestalling som Provst.

— Under 4de Aug. er afgivet en kgl. Resol. angaaende Forandringer i den bergenske Borgerbevæbnings Uniformer.

— Under s. D. er bestemt, at Fuldmægtigen i Zahlkammeret ophører at være kgl. Embedsmand og beskikkes af Finants- og Tolddepartementet.

— Under s. D. er bestemt, at der til Beskyttelse af Søkommunikationen og Losseslæderne paa Throndhjems Byes Søside skal, for en Sum af 20,000 Spd., opføres en saadan langs Landet løbende Fordæmning eller Molo, som Havnedirektør Johnsen har beskrevet i sit derom afgivne Forslag.

— Baade Amtmand Aubert og Sorenskriver Lassen har undslaaet sig for at modtage det paa dem faldne Valg til Medlemmer af Storthingets Jurykommission.

— Under 7de Aug. er Sognepræst M. Sars udnævnt til overordentlig Professor ved Universitetet med Forpligtelse til at holde offentlige Forelæsninger over sin Videnskab.

— Af Beretningen om Bodsfængslets Virksomhed for 1853, der nylig er udkommet og udgjør 9 Ark (Priis 20 ß), ville vi hidsætte et kort Uddrag. Beretningen indeholder foruden Inspektionens Indberetning til Justitsdepartementet: a) en af Bodsfængslets Direktør, Hr. Norum afgiven af 2 Bilage ledsaget Indberetning ang. Fængslets Virksomhed i Aaret 1853; b) en af Bodsfængslets Overlæge, Hr. Prof. Faye, afgiven Beretning om Fængslets sanitære Forholde i 1853, ledsaget af en om samme Gjenstand af Fængslets Læge, Hr. Eskadronschirurg Tidemand, meddeelt Forklaring med 2 Sygelister, og c) en af Fængslets Præst, Hr. Steensrud, afgiven Beretning angaaende Udførelsen af de præstelige Forretninger i Fængslet, Skoleunderviisningen m. M. Af Direktørens Bemærkninger angaaende Fangebelægget sees, at Antallet af Fanger ved Aarets Begyndelse var 243, at der i Aarets Løb efterhaanden er indkommet 189 og at altsaa i det Hele 432 Fanger i Løbet af Aaret 1853 have hensiddet kortere eller længere Tid i Fængslet; at forøvrigt Belægget til Aarets forskjellige Tider har varieret mellem 215 og 246, og at det daglige Middeltal af Fanger, der i Aaret 1851 — fra 5te Mai var $138\frac{150}{271}$ og i Aaret 1852 $224\frac{71}{100}$, i Aaret 1853 har udgjort $235\frac{248}{365}$. Det daglige Middelbelæg sees saaledes i afvigte Aar at være gaaet noget opad. Af de i 1853 indkomne 189 Fanger have 59 ei forhen været straffede, hvorimod de øvrige 130 tidligere have været anseede med forskjellige offentlige Straffe og deriblandt 52, altsaa lidt over 27 pCt., med Strafarbeide, indtil 6 Gange; af de foregaaende Beretninger vil det sees, at af Fængslets hele Belæg i Aarene 1851 og 1852, resp. 227 og 417, ikke mindre end resp. 101 og 130 eller omtrent 44,5 og 35,7 pCt. tidligere havde udholdt Strafarbeide. I afvigte Aar er det første Dødsfald blandt Bodsfængslets Fanger indtruffet, og det ved Selvmord. Fangernes Opførsel viser sig af Direktørens Beretning at være gaaen fremad til det Bedre. Det Antal Korrektioner, som det i afvigte Aar har været fundet nødvendigt at ilægge Fanger for begaaede Brud paa Disciplin og Orden, ialt 21 — af hvilke Korrektioner de fleste have været af mildere Art — maa, i Forhold til Belæggets Størrelse, erkjendes at være overordentlig ringe. Ogsaa erklærer Inspektionen, efter de ved dens enkelte Medlemmers Besøg i Fangecellerne gjorte Erfaringer, at et Træk af rolig Hengivelse er saare almindelig fremtrædende hos Fangerne. Hvad Arbeidsvirksomheden angaar, have Bestyrelsens Bestræbelser fremdeles især gaaet ud paa at fremme saadanne Arbeidsfag, som, medens de give et antageligt økonomisk Udbytte, tillige bibringe Fangerne for deres fremtidige Frihedsstand gavnlige Færdigheder. Den daglige Udgift ved hver Fanges Bespiisning, der i Aaret 1851 udgjorde $8\frac{21}{50}$ ß og i 1852 $10\frac{17}{100}$ ß, har i 1853 været $11\frac{41}{100}$ ß, hvilken Stigen er bevirket ved den høie Priis, hvori Fødemidlerne i afvigte Aar have staaet. Af det hele Antal af udgaaede Fanger, 191 — iberegnet den ene døde — ere i forrige Aar kun 7 (i 1852 22) paa Grund af deres Sinds- eller Helbredsbeskaffenhed blevne overførte til Christiania Tugthuus eller Akershuus Slaveri. Forsaavidt angaar Straffemethoden og dens Virkninger, kan der sees af Direktørens Beretning, at man i Løbet af forrige Aar, af Hensyn til Fangernes legemlige og aandelige Velvære, har indført et Par ikke uvæsentlige Forandringer i de disciplinære Forholde, idet der er aabnet Fangerne en udvidet Adgang til Ophold — tildeels forenet med Arbeide — i fri Luft, ligesom der med Departementets Samtykke er foretaget den Modifikation i den gjældende Dagsorden, at det tilstedes Fangerne ogsaa i Vintertiden, da de forhen maatte gaae tilsengs Kl. 8, at blive oppe og have deres Lys tændt indtil Kl. 9. Begge disse Forandringer have, saavidt man har kunnet spore, kun medført heldbringende Virkninger. Af Sammes Beretning angaaende de første 300 Forbrydere, der efter udholdt Straf ere løsladte af Bodsfængslet, viser det sig ogsaa, at af disse 300 Forbrydere 192 senere, saavidt det har kunnet erfares, have opført sig ulasteligt, at 55 deels vides, deels formodes efter Løsladelsen at have viist et misligt Forhold, og at 53 for efter Løsladelsen begaaede Forbrydelser paany ere domfældte til Strafarbeide, af hvilke sidstnævnte 53 Forbrydere 16 ere indkomne i Akershuus Fæstnings Slaveri, 12 i Christiania Tugthuus og 23 i Bodsfængslet. Dette Forhold af Tilbagefalden, 53 af 300, altsaa henimod 17,7 pCt. — ansees ret gunstigt. Fængslets Udgifter have i det Hele beløbet sig til 26,113 Spd. $105\frac{1}{2}$ ß, og ere bestredne ved Tilskud af Statskassen 24,100 Spd. samt ved Udbyttet og af Fangernes Arbeidsvirksomhed 2,013 Spd. $105\frac{1}{2}$ ß. De medfølgende Beretninger fra Overlægen og Læge ang. de sanitære Forholde indeholde Resultater, der udentvivl i det Hele maa kaldes særdeles tilfredsstillende. Ogsaa den geistlige Virksomhed og Skoleunderviisningen synes efter den af Fængslets ny Præst (Steensrud) afgivne Beretning vedblivende at bringe god Frugt. I Aarets Løb er der indrømmet Fangerne, ordentligviis efter deres Ønske, en udvidet Adgang til Læsning og Øvelse i Skrivning, og det i tidligere Beretninger omhandlede, i 1852 indrettede Skolelokale for Fællesunderviisning har i den senere Tid med god Nytte faaet en mere udstrakt Afbenyttelse. Inspektionen bestaar for Tiden af C. Moinichen, F. C. Faye, N. D. Borchgrevink, C. Sørenssen, F. H. Frølich, N. Bing, Chr. Schou og P. A. Jensen.

Udenlandske Efterretninger.

Frankrig. Et Tilbud, som Rusland har gjort i Wien om at rømme Fyrstendømmerne (hvilket det forresten nu allerede har gjort) og aabne Fredsunderhandlingerne, er afslaaet af Frankrig.

England. Dronningen har sluttet Parlamentet med en Tale, hvori hun omtalte Frankrigs og Englands forenede Bestræbelser for at hindre Ruslands Agressionsaand, og udtalte sin Beundring over Tyrkernes Mod og Udholdenhed.

Tydskland. Kongen af Sachen, Frederik August, er paa Tilbageveien fra München, hvor han havde aflagt et Besøg, væltet med Vognen og dræbt ved en sky bleven Hests Slag. Thronfølgeren Prinds Johan, Kongens Broder, har tiltraadt Regjeringen.

Rusland. Den 10de landede 3000 Mand Franske ved Bomaresund, uagtet to maskerede Batterier søgte at forhindre det. 8 Kanoner toges. Den 11te Aug. var hele Fæstningen strængt indesluttet baade tillands og tilvands. Og man haabede at Garnisonen om faa Dage skulde blive nødt til at overgive Fæstningen i uskadt Stand, medmindre Kommandanten skulde foretrække at sprænge den og Besætningen i Luften. (Kommandanten har allerede tidligere opbrændt alle Træbygninger i og omkring Fæstningen.) Efterat Franskmændene den 11te havde opkastet Batterier, gjorde de russiske Skarpskyttere den 12te et Udfald, men bleve slagne tilbage. Den 14de antoges Bombardementet at begynde.

— En Telegr.-Efterretning fra Stockholm beretter, at den 13de oplæstes i 11 Sognekirker paa Åland en Proklamation, ifølge hvilken Åland er frigjort for Ruslands Herredømme og stillet under Vestmagternes Beskyttelse. De russiske Embedsmænd ere flygtede.

Tyrkiet. I Sinope og Konstantinopel bygges i største Hast 30 fladbundede Kanonbaade, hvilke skulle afgaae til den forenede Flaade. — I London og Paris er afsluttet et tyrkisk Laan paa 5 Mill. Pd.

— Tyrkerne blive overalt i Wallachiet modtagne med Glæde. Den 10de ventedes Omer Pascha til Bucharest.

Nordamerika. Blandt de norske Emigranter i Immansville og Omegn griber Kolera stærkt om sig.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 34. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 26de August 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhald.

Ålandsøerne og Bomaresund. — Baldemero Espartero, Præsident i det spanske Ministerium. — Opmaaling af den russisk-skandinaviske Meridianbue. — Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

Ålandsøerne og Bomaresund*).

Med lige saa liden Ret som Elsaß regnes til Frankrige, kan den ålandske Øgruppe regnes til Finland. Finner have aldrig nogensinde boet der. De allerførste Indvaanere synes at have været Lapper, men allerede langt tilbage i den hedenske Tid ere de blevne overvundne af Svenskerne og jagede tilbage over Havet. Hvorfra Navnet har sin Oprindelse er ligesaa ubekjendt for de Lærde som for de Ulærde. En romantisk Biskop, Hr. Bang, fortæller i sin Kirkehistorie (B. VI, Kap. 19) om en Dronning, der led Skibbrud og som ved at see denne Redning lovende Øgruppe skal have udraabt: „O, Land!" Hans Høiærværdighed maa imidlertid selv bære det tunge Ansvar for denne poetiske Konjektur. Naar lucus kan udledes af non-lucendo, saa har det ogsaa sin Rigtighed med Derivationen „Ål-Land," thi denne Fiskeslægt findes aldeles ikke her. Af alle hidtil opstillede Formodninger have kun tvende nogen Sandsynlighed for sig: at Ærfuglen (paa Svensk åda) eller den maritime Beliggenhed (i det Gammelgothiske betyder å Vand) har givet Landet sit Navn; i sidste Tilfælde betyder Åland det samme som Øland.

Forøvrigt fører heller ikke den hele Mængde af de mellem den 60de og 61de Breddegrad i Østersøen liggende Øer dette Navn, men kun en Gruppe af omtrent 80 Øer kaldes saaledes, hvilke i Vest beskylles af et stort, 5 geogr. Mile bredt Hav og i Øst af et paa et Sted kun $^1/_{10}$ Miil bredt Sund. Der danner den lille nøgne Klippe Signildskjær, paa hvilken kun to Lodsfamilier bo, og her Øen Brandø de yderste Forposter. Omkredsen af hele Øgruppen udgjør omtrent 34 geogr. Mile; tvende betydelige Sunde, Delet og Lappvæst, strække sig hen mellem dem.

Søens Bølgeslag har udhulet Kysterne uregelmæssigt; Bugterne skjære sig dybt ind i Landet. Lumparen (Havet mellem Vestkysten af det egentlige Åland og Lumparøen) kan betragtes som en Indsø. Ogsaa finder man Landsøer i det Indre af Fastlandet, men derimod mangle Elve og Floder.

Fjeldhøiderne (Gæta og Asgærda) ere ubetydelige, men Grunden ujævn, sønderreven af Klipper, der ikke løbe sammenhængende, men gjennemskjæres af Dale og paa mange Steder ere adskilte ved Havbugter. De største Øer ere Åland, 10—11 Kvadratmile, Lemland, 0,72, Ekerø, 0,7, Kumlinge, 0,23, Lumparland, 0,22, Vardø, 0,2, Skogsbodaøen, 0,16, Kælsø, 0,11, Enklinge, 0,09 og Saattunga, 0,06 Kvadratmile.

Klimatet paa Åland er langt mildere end i andre Lande paa lige Polhøide. Man regner i Gjennemsnit 116 Taagedage og 26 vindstille Dage om Aaret. Sydvest- (80 Dage) og Venstenvind (48 Dage) ere de forherskende. At Kulden stiger saa høit, at Ålandshavet fryser til, hænder i Regelen kun engang hvert 10de Aar. Under saadanne telluriske Forholde trives stedse fortræffeligt en temmelig rig Dyr- og Planteverden. Landets Udtryk minder stærkt om de norske og svenske Egnes Romantik. Furu- og Granskove, blandede med Birk og Orr, afgive Forraadet for en livlig Trælasthandel. Efterat det temmelig betydelige egne Behov (man sparer kuns paa Brændematerial i de varme Zoner) er tilfredsstillet, udføres aarlig omtrent 12,000 Favne Brænde, for det meste til Stockholm. Eg, Bøg, Popler o. A. trives ikke. Landets Flora bestaar af 680 Arter vildtvoxende Planter; 120 Sorter Kulturplanter fra den mellemeuropæiske Kultur dyrkes her, mest Vinterrug, mindre Byg og Erter; Hvede og Havre lykkes sjelden. I Gjennemsnit giver Udsæden syv Fold og Udbyttet (24,000 Tdr. Korn) er tilstrækkeligt for Øernes Behov; ikke saa sjeldent udføres endog Adskilligt. Frugttræer kunne ikke overvintre i dette Klima.

Dyreriget har nogle mere iøinefaldende Eiendommeligheder. Hornkvæget har ingen eller kortere Horn, end sædvanligt. Faarene give næsten alene simpel Uld; Hestene ere smaa, uanseelige og slette. I de mere affidesliggende Egne opholde sig Ulve, Ræve, Bjørne, Maar og Otere; Harer forekomme hyppigt og ikke saa sjeldent Hermeliner. Ogsaa paa Delfiner og Sælhunde gjøres Jagt ved Kysterne og af de sidste dræbes omtrent 1000 hvert Aar. Elsdyret er fuldstændig udryddet, omendskjønt de svenske Konger gjorde meget for at frede det. Ifølge en af Gustav II Adolf udgiven Lov havde Enhver forbrudt sit Liv, der dræbte et Elsdyr paa Åland. Senere (1643) blev Dødsstraffen forvandlet til Landsforviisning. Og virkelig bleve under Dronning Christine flere Krybskytter transporterede fra Jomala og Saltvik til „nya Sverige" i Amerika. Først i Slutningen af det 17de Aarhundrede blev denne haarde Straf formildet til Spidsrod og Fæstningsarbeide. Med Forsæt blev dette Vildt udryddet af Russerne i Aaret 1714. — Af de øvrige Dyreklasser finder man 100 Fuglearter, 27 Arter Fiske og 7—800 Insekter. Hele det samlede Kreaturantal paa Åland kan for nærværende Tid beløbe sig til 3000 Heste, 9000 Køer, 4000 Stk. Ungfæ, 200 Oxer og 13,000 Faar.

Fattigst er Mineralriget udstyret af Naturen; ingen Metalaare løber gjennem de haarde Granitmasser; kun hist og her gjenspeiles Solstraalerne fra glindsende Feltspath og Glimmer. Kalk brydes paa flere Steder.

Lader os nu vende os til Beherskerne af disse Øer: Ålændingerne! Indvaanerne ere, som ovenfor beretet, af svensk Herkomst. Naar, af hvilke Grunde og fra hvilken Egn Hovedudvandringen fulgte, lader sig ikke længere paavise. Det er en trofast, godmodig, ærlig, men ikke meget opvakt Menneskerace, der har meget af den nordgermaniske Halsstarrighed ved sig. Det almindelig gjængse Ordsprog: egensindig som en Finne, passer ogsaa fuldkommen paa Ålændingerne. Bekjendt er blandt Andet deres utrættelige Processyge, som har sit Udspring i deres Charakteers Seighed. I de langvarige Feider med Rusland og Danmark have de stedse trofast holdt med Svenskerne. Kulturtilstanden svarer til deres Levemaade som Øboere: de gamle Sæder, for en Deel ogsaa den gamle Overtro har vedligeholdt sig paa denne fra al Forbindelse med Fremmede afskaarne lille Verden. Blandt 13,000 Indvaanere tæller man 10,000 Bønder og neppe 150 Haandværkere, den største Deel af de Øvrige bestaar af Fiskere, Jægere, Dagløinnere o. s. v.

Fiskeri drives i stor Udstrækning, som en meget indbringende Beskjæftigelse. Af Strømminger, en meget liden Fiskeart (af Sildeslægten) udføres aarlig henved 6000 Tdr. til Sverige. Desuden er Udførselen betydelig af Brændeveed (12000 Favne), Ungfæ, Smør, Ost, Talg, Uld, Sælhundespek (hvoraf de ikke selv tilberede Tran), Æg, Søfugle, Tørfisk. Derfor hente de igjen, for det meste fra Sverige: Kolonialvarer, Metaller, Værktøi, Klæder, Manufakturvarer, Farvematerialier, Viin, Hamp, Liin, Tjære, Salt. Paa korte Søreiser ere de bekjendte som modige Søfolk. I gode Aaringer hersker en almindelig Velstand og en levende Tuskhandel. Deres Levemaade er simpel og reenlig; deres Hovednæring bestaar af Fisk, Brød og Ost, af hvilken sidste en fortrinlig Sort bliver tilberedt paa Fogløgruppen.

Folkeantallet har i de sidste 100 Aar forøget sig fra 8,983 (i Aaret 1750) til over 13,000 i Aaret 1850.

Beboernes politiske og kulturhistoriske Fortid er uden Interesse; i Aaret 1590 blev Åland, under Kong Johan, ophøiet til Grevskab og skjænket hans Søn som Lehn. Som Vaaben fører det et Elsdyr i blaat Felt, med en Ring om Halsen. I ældre Tider var Regjeringen overdraget til særegne Statholdere, en Post der allerede blev ophævet i Aaret 1634. Den nuværende Statsforfatning er den finske eller egentlig den gammelsvenske fra Aaret 1772. Efter den politiske Inddeling adskilles Øgruppen i 8 Kirkesogne med deres Annexer: Sundø, Saltvik, Finstrøm, Hammarland, Jomala, Lemland, Kumlinge og Foglø.

Stæder findes ikke og selve Landsbyerne ere kun ubetydelige; kun den Omstændighed, at indtil den nyeste Tid Posten paa den korteste Vei expederedes til Åbo over Eckerø, Bomaresund, Kumlinge og Brandø, gjør disse Navne noget mere bekjendte, og, hvad Bomarsund angaar, den der efter 1807 anlagt russiske Fæstning.

Paa Finsk fører Åland det blødt klingende Navn „Ahwenanmaa" (Aborrernes Land). Den for Finland eiendommelige Sygdomsform „Elfkarlebysjukan", et Slags Spedalskhed, har hersket lang Tid der, men er nu ganske ophørt. Det sjeldne og interessante Syn Fata Morgana viser sig ogsaa paa Kysten af disse Øer.

Vi gaae nu over til en Beskrivelse af Bomaresunds Fæstningsværker og disses Indtagelse af den forenede egelsk-franske Hærstyrke fra 13de til 16de August, meddeelt i Beretninger fra svenske Reisende, der strax efter Indtagelsen have besøgt Ålandsøerne.

Bomaresunds Hovedværk, hvis Plan optager omtrent Trefjerdeparter af en Cirkel, gjør med to Rækker kasematterede Batterier Front deels mod Bomaresundet, deels mod den Deel af Lumparefjorden, hvortil dette Sund fører. Dette Værk er opført af Graasteen til udvendige Mure. Det har Skydeskaar for 44 Kanoner i hver af de to Rækker, saaledes 88 tilsammen. Ikke mere end 10 af disse Skydeskaar vende ud langs med Indløbet gjennem Sundet, de øvrige skyde deels tvert over dette, deels ud over Fjorden, saaledes spredende sig overalt, uden at kunne rette en samlet Ild mod noget Punkt paa den Kant, hvor Fartøierne maa passere. Derimod slutter Buen mod Nord, naar Skydeskaarene ophøre, med ligeledes to Rækker Vinduer, 18 i hver Rad, fra Kasserner, som der ere indrettede, og optage saaledes Plads for 36 Skydeskaar, som der havde kunnet indrettes til ligesaa mange Kanoner for at beskyde det smale Indløb paalangs. Ogsaa den sydlige Ende af Værkets Bue slutter med to Rækker Kassernevinduer eller tilsammen 36 Vinduer, ligesom paa den nordlige Ende. Dette Værk har ikke Platform, men er bedækket med Jernplader og rødmalet. Det synes ikke at have lidt nogen Skade af Kugler paa sin Muur, undtagen i nogle Skydeskaar, hvilket skal være skeet ved Russernes egne Kanoner indefra. Taget derimod er, forsaavidt det ligger mod Fjorden, paa mange Steder oprevet af engelske Kugler.

Frem for den nordlige Ende af Hovedværket ligger paa hver Side af Sundet et rundt Taarn med en Række Underkassematter for 15 Kanoner, en Række saadanne ovenfor paa 16 og endelig en Platform for 16 Kanoner; altsaa for hvert Taarn tilsammen 47 Kanoner. Af disse Taarne ligger det ene lavt ved Vandet, men det vestlige af dem synes at være 60 til 80 Fod over Vandfladen. Af disse Taarne kan det vestre ikke skyde anderledes end tvers over Sundet, og det alene med 12 Kanoner og det østre skyde nogenledes langs efter Sundet alene med 11 Kanoner.

Disse nu nævnte Værker have ikke været bestykkede med mere end omtrent det halve Antal Kanoner, hvortil de ere indrettede. Saaledes ere i det vestre Taarn af de 12 Skydeskaar, som vende mod Sundet, 6 gjenmurede, deriblandt 4 saaledes at der er ladet Aabning for et Skydehul i hvert, men 2 aldeles, hvorimod af de 11 Skydeskaar, der fra det østlige Taarn kunne beskyde Sundet, 4 ere gjenmurede, alle med bibeholdt Aabning for Skydehul. Paa dette sidste Taarn tittede kun een Kanon frem fra Platformen gjennem et Slags Loftsglugge paa Pladetaget, og fra Platformen paa det vestre Taarn ingen.

I selve Hovedværket var ligeledes mere end Halvdelen af Skydeskaarene, samt, alene med et Par Undtagelser, alle i nederste Etage gjenmurede og med bibeholdt Aabning til Skydehul i dem alle.

Paa alle de tre nu nævnte Værker var Udsiden af Muren — i alle af grovt tilhuggen Graasteen, i uregelmæssige Former — udmærket vel lagt og sammenføiet, og hvad Taarnene angaar, med virkelig Pragt, hvor Skydeskaarene vare indfattede af hvidkornet, næsten hvid fiinhuggen Graasteen, som i fremspringende saakaldte Bossager (Buerundinger) paa den øvrige rødagtige Muurflade gav et særdeles pynteligt Udseende.

Ogsaa Taarnene vare mod Søsiden ilde medhandlede paa Tagene af Skud fra Skibene.

De nu beskrevne mange igjenmurede Skydeskaar bevise mere end tilstrækkeligt, at Værkerne lede Mangel paa Kanoner. At denne Igjenmuring paa mange Steder var skeet uden at give Plads for Skydehuller, syntes igjen at bevise at der ogsaa manglede Mandskab overalt for Geværild.

Søndagen den 13de August Kl. 3 om Morgenen aabnede et franskt Batteri, bestaaende af 6 sextenpundige Kanoner og 5 Mørsere, Ilden mod det runde Taarn i Vest for Fæstningen. Batteriet var paa en Afstand af kun 400 Yards (omtrent 205 Favne) fra Taarnet. Ilden vedligeholdtes uden Afbrydelse til omtrent Kl. $3^1/_2$ om Eftermiddagen. Skovholte og Klipper i Nærheden vare opfyldte med franske Jægere, som underholdt en uafbrudt Ild med sine Geværer mod Taarnets Skydehuller.

Engelske Sømænd og „Blaatrøier" under General Jones, omtrent 700 Mand stærke, vare leirede nord for Taarnet og hele Dagen igjennem ivrigt sysselsatte med at landsætte nogle tunge 32Pundinger fra Skibene. De løsnede ikke noget Skud om Søndagen. Deres Batteri var bestemt til at angribe det runde Taarn, men blev siden rettet mod det nordlige Taarn.

Hiint Taarn besvarede Franskmændenes Ild sikkert og vel; Kanonerne vare godt betjente og vel rettede, især een, som gjorde ikke ubetydelig Skade. Franskmændene rettede alle sine Kanoner mod denne ene og vare saa heldige at demontere den samt, efter hvad man troede, at dræbe Kanonens Befalingsmand, thi da Ilden senere fornyedes fra dette Skydeskaar, var den usikker og slet rettet. Taarnet rettede hele Dagen en stor Deel af sin Ild mod den engelske Leir, men uden Virkning.

Medens Angrebet paa Taarnet foregik, foretog Kapitain Pelham, Chef paa „Blenheim", sig med et Detachement i Skibsbaadene at føre iland to 10toms Kanoner (110Pundinger) til det Punkt, hvor det russiske Jordbatteri havde været, S. V. for Hovedfæstningen og i omtrent 1,800 Yards (henved 925 Favne) Afstand; han fik dog Ordre til at trække sig tilbage, efterat have landsat Lavetterne, da Hovedfæstningen aabnede en heftig Ild og der ingen Beskyttelse fandtes for Mandskabet. Man antager, at Fæstningen, da den skjød paa Kap. Pelhams Baade, først opdagede, at nogle Skibe i Bugten vare inden Skudvidde, thi den aabnede da Ilden mod det franske Linieskib „Trident," som i to Dage havde havt samme Plads, uden før at foruroliges. „Trident" fik tvende

*) Efter Hamb. Korresp. og Sv. Tidn.

Skud i Skroget, men Ingen saaredes og Skibet trak sig nu ud af Skudvidde, uden at have besvaret Ilden fra Fæstningen. Dette skede omtrent Kl. 3 Eftermiddag.

Taarnet, som havde lidt betydelig ved Franskmændenes Ild, og som havde faaet 3 Mand Døde og 32 Saarede, ifølge Beretning fra to Overløbere*), som flygtede til de engelske Baade, heisede henimod Kl. 3½ et hvidt Flag fra et af Vinduerne mod Øst paa den Side, som vendte mod den franske Leir og som ikke kunde sees fra Hovedfæstningen. En Officier blev afsendt til General Baraguay d'Hilliers, som beordrede en af sine Adjutanter med et fransk Flag og Kap. Cochrane paa „Driver" med et engelsk Flag til at tage Taarnet i Besiddelse. Fire Kompagnier franskt Infanteri beordredes tillige til at rykke frem. Men da Officierne kom frem til Taarnet, forklarede den kommanderende Officier, Kap. Tische (af svensk Herkomst), at hans Mening ikke var at overgive sig, men kun at begjære en to Timers Vaabenhvile. Man troede, at denne Forandring havde sin Grund i Indblanding fra Afdelingen i den nedre Deel af Taarnet eller fra Kommandanten i Hovedfæstningen. Hvorledes det nu end hermed forholder sig, saa blev et Ophold i Fiendtligheder ikke indrømmet for een Time af den franske General. Adskillige Officierer, baade engelske og franske, som troede, at Taarnet havde overgivet sig, gik frem lige til Porten, hvor en russisk Officier kom dem imøde, og meget ærligt underrettede dem om, at Taarnet aldeles ikke havde overgivet sig, samt raadede dem til at vende tilbage saa hurtigt som muligt, da man just nu stod i Begreb med atter at aabne Ilden. Dette indtraf følgelig for Vaabenhvilen var udløben.

De første Skud løsnedes nu fra Fæstningen, men tydeligt nok med Flid over Franskmændenes Hoveder og kun for at opfordre dem til at være forsigtige.

Fra dette Øieblik (Kl. 4½) og til det blev mørkt underholdtes Ilden levende paa begge Sider. De franske Bomber faldt med god Virkning i og omkring Taarnet, og man saa nogle af dem springe i Hjertet af Taarnet, saa at alle Skydeskaarene bleve oplyste ved Explosionen. Efterat Mørket var indtraadt, blev der ikke mere løsnet noget Skud fra dette Taarn og det blev besat af Franskmændene omtrent Kl. 3 om Morgenen, hvorved en Officier og 30 Mand der blev gjort til Fanger.

Under Løbet af Natten mellem den 13de og 14de vendte Baadene under Kapit. Pelham paany tilbage til Jordbatteriet for at landsætte de 10toms Kanoner, der skulde rettes mod Hovedfæstningen, hvorbos de franske Jægere ogsaa foretoge en Rekognoscering. En meget kraftig Ild aabnedes fra Hovedfæstningen og fra det nordlige Taarn til alle Sider: mod Jordbatteriet, Skibene i Bugten, Skibene paa Nordsiden bag Præstøen samt mod den engelske Leir. I denne sidste blev en engelsk Soldat dræbt, medens han laa i sit Telt. Ved Midnat var Alt atter roligt.

Om Mandag den 14de vare baade Franskmænd og Englændere sysselsatte med at opkaste Batterier, for at begynde Legen den paafølgende Dag. Hovedfæstningen hilsede fra Tid til anden med nogle Skud, men dens Ild blev ikke besvaret.

Tidligt Tirsdags Morgen, den 15de, begyndte det engelske Batteri at beskyde det nordlige Taarn med de grove 32 Pundingere paa en Afstand af 600 Yards (308 Favne). Virkningen af denne Ild kan sluttes af den Omstændighed, at der paa 6 Timer gjordes en Bresche paa 30 Fods Vidde af 3 Kanoner. Russerne besvarede Ilden livligt og haandterede sine Kanoner med Koldblodighed. Man saa, hvorledes de bortryddede Stene og Gruus i Skydeskaarene, for at skaffe Plads for Kanonerne. Det engelske Batteri var fortræffeligt beskyttet af Sandsække og Jordvolde og faa af Beleirerne bleve trufne af Fæstningens Skud. Hr. Wrotlesley ved Ingeniørkorpset blev dog her dræbt af et Skud, som traf den Kanon, ved hvilken han stod. Denne Kanon blev tvende Gange demonteret af Russernes Ild. Inden Aftenen var Taarnet fuldkommen bragt til Taushed og besat af engelske Marinesoldater. 8 Døde og 20 Saarede fandtes i Taarnet og man gjorde nogle Fanger.

Under dette Anfald paa det nordlige Taarn blev ogsaa Hovedfæstningen angreben tillands og tilvands. Paa Søsiden bombarderedes Fæstningen af de engelske Linieskibe „Edinburgh," „Ajax," „Blendheim" og „Hogue," samt af de franske Skibe „Trident" og „Duperré" tilligemed et Antal Dampskibe (ialt 14 Skibe), men paa saa lang Afstand, at der ikke foraarsagedes synderlig Skade. Det franske Batteri og Kapit. Pelhams 10toms Kanoner syntes at anrette en betydelig Ødelæggelse.

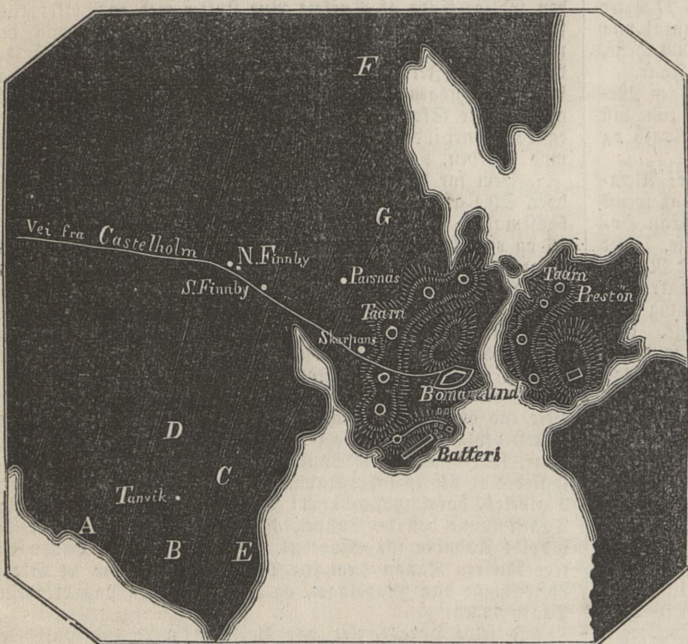
Taarnet paa Præstøen blev ligeledes bombarderet af Admiral Plumridges Eskadre, men ogsaa dette Bambardement syntes at skee paa altfor lang Afstand. „Leopard" og „Hecla" gik endelig for nær; den første blev truffet af elleve Skud og fik nogle Saarede og begge Skibe bleve tvungne til at trække sig tilbage.

Den følgende Morgen, Onsdag den 16de Aug., rykkede Skibene nærmere og aabnede Ilden paa en Afstand af 2,400 Yards (1,232 Favne). Ilden blev særdeles vel underholdt; især udmærkede sig „Duperré" og „Edinburgh" (Admiral Chads). Medens dette Anfald foregik som bedst, sprængtes det runde Taarn pludseligt i Luften. Det var blevet antændt af nogle Soldater og Explosionen tilskrives en Tilfældighed, ikke nogen Hensigt. To Franskmænd bleve dræbte ved Explosionen. Omtrent Kl. 9 heisedes hvidt Flag mod Søsiden og strax gjorde alle Skibene det samme og ophørte med Beskydningen; de franske Strandbatterier derimod mærkede det ikke, men fortsatte sin Ild. Admiral Perceval og Sir Chr. Napier afsendte en Baad med en fransk (Kapitain de Surville, Admiralens Adjutant) og en engelsk Officier til Fæstningen. Den russiske Officier, som modtog dem, ytrede „Nous nous rendons á la Marine" (vi overgive os til Flaaden) og det franske og det engelske Flag heisedes af Kapit. de Surville og hans Ledsager.

Russernes Tab i Hovedfæstningen var ikke saa betydeligt, som man kunde have ventet: 70 Saarede, blandt hvilke nogle dødeligt, var det Antal, som i Almindelighed antoges for at være nærmest Sandheden. Samme Tal opgaves ogsaa af Fangerne, naar man spurgte dem. Besætningen var imidlertid sat ude af Stand til at kunne stille sig blot: Røgen i Kasematterne, Bomberne fra Flaaden og Ilden fra Skarpskytterne gjorde det umuligt for noget Menneske at vise sig. Mange af Officierernes Hustruer holdt sig under hele Anfaldet skjulte i Fæstningens Kjælderhvælvinger. En stakkels Kone, fortalte man, var bleven dræbt.

Fangerne, ialt 1700, ere allesammen førte ombord paa „Royal William" og „Saint-Vincent," de øvrige ombord ere franske Krigere. „Royal William" og „Saint-Vincent" afgik den 18de til England. De af Fangernes Hustruer og Børn, som have ønsket det, have faaet Tilladelse til at følge med til England. Gouvernøren er ombord paa „Fulton" afgaaet til Danzig, hvorfra han skal fortsætte Reisen til Paris.

Franskmændenes hele Tab antages at udgjøre omtrent 30 Døde og Saarede, Englændernes 1 Officier og 3 Menige Døde og 12 Saarede. Dette er dog endnu ikke aldeles bekræftet.

A og E ere de Punkter, hvor Franskmændene landede.

Sødra Finnby og Norra Finnby det franske Hovedkvarteer.

Øst for G den engelske Leir.

Admiral Plumridges Eskadre nord for Præstø.

Sir Chr. Napier i Lumparefjorden.

De Skibe af den forenede Flade, som vare nærværende ved Bomaresund, vare: engelske: Linieskibene Edinburgh, Hogue, Blenheim og Ajax, samt 11 deels Fregatter, deels mindre Fartøier; franske: Linieskibene Inflexible, le Fage, Trident og Deperré. Desuden laa 13 engelske Linieskibe i Ledsund.

*) Disse Overløbere angave, at Taarnets Besætning oprindelig havde udgjort 150 Mand, men nu ved Ulykkestilfælde og Rømninger var bleven formindsket til 110 Mand.

Baldomero Espartero, Præsident i det spanske Ministerium.

Baldomero Espartero.

Man pleier i Almindelighed at omtale vor Tid som Prosaens, den praktiske Forstandigheds Tidsalder, og at ty til længstforsvundne Dage, naar man vil søge Næring for sin Phantasi ved Betragtningen af romantiske Begivenheder. Der findes dog tre Mænd, hvis Liv (der har udviklet sig for den nulevende Generations Øine) ved dets mærkværdige Lykkesomvexlinger er et talende Beviis for, at ogsaa vor Tid har vidunderlige Eventyr at opvise, og at ogsaa Jernbanernes og Dampmaskinernes Aarhundrede har Stof for Romantiken. Hvilken Tid har frembragt Mænd, der i høiere Grad have været omtumlede af en lunefuld Skjæbne, end den nuværende Keiser af Frankrig, Ungarns Ex-Diktator, Kossuth, og Espartero, Spaniens Ex-Regent og nu — for anden Gang — dets feirede Helt!

Det geraader Esparteros Charakteer til den høieste Ære — hvilke Feil man end kan bebreide hans tidligere Regimente — at aldrig saasnart har det spanske Folk følt Nødvendigheden af at reise sig fra sin moralske og politiske Nedværdigelse, og tilbagetage sine konstitutionelle Rettigheder, før Esparteros Navn, skjønt han i elleve Aar havde levet fjernet fra det offentlige Liv, for ikke at sige i Unaade, med Eet overdøver Oprørets Larm, og de Kjæmpende nedlægge Vaabenerne for at vente hans Komme. En kort Skildring af hans Liv vil være tilstrækkelig til at forklare denne Popularitet.

Baldomero Espartero er født 1792 i Granatula, en liden Flekke i La Mancha, Don Quixote's Hjemstavn. Han var niende og yngste Søn af Antonio Espartero, en fattig Arbeider, af Profession Tømmermand, eller Hjulmager, eller Vognmand — thi hans berømte Søns Biographer ere uenige i dette Punkt; maaskee drev han alle tre Haandværk paa eengang. I sin Barndom havde han en svagelig Helbred, og blev af den Grund bestemt for den geistlige Stand, da han var for sygelig til at kunne drive sin Faders Haandtering. Han blev tidlig sendt i Skole og En af hans ældre Brødre, Manuel Espartero, som var Præst i en nærliggende Landsby, paatog sig at uddanne ham til hans kommende Livsstilling. Medens den unge Baldomero dyrkede sine Studier i det Seminarium, hvori hans Broder havde sat ham, rygtedes Napoleons Indrykning i Spanien, og den patriotiske Reisning, som den fremkaldte. Aldrig saa snart havde Spaniolerne grebet Vaaben, før den unge Espartero, dengang 16 Aar gammel, byttede Sidfrakken med Musketten, og som Frivillig traadte ind i et Kompani, der dannedes af Præsteemner som han selv, og kaldtes den hellige Batallion. De, som mest udmærkede sig, bleve efterhaanden indskrevne i et Regiment. Blandt disse var Espartero; efterat have deeltaget i et Par Skjærmydsler, fandt han mere og mere Behag i Soldaterlivet, og stedse mindre i Klosteret, og det lykkedes ham, gjennem Protektion af en adelig Familie, hos hvilken hans ældre Broder var bleven Kapellan, at erholde Adgang til en Militærskole, som nylig var bleven oprettet i Leon. Efter omtrent et Aars Forløb forlod han denne Skole for at indtræde i Kadetkorpset, og henimod Udgangen af 1811 blev han ansat som Underlieutenant ved Ingeniørkorpset, dengang i Cadix; men da han ikke gjorde Fyldest ved de nødvendige Examiner, blev han i 1814 med samme Rang forflyttet til et Infanteriregiment, der garnisonerede i Valladolid. Dette Uheld saarede hans Selvfølelse i den Grad, at han stod i Begreb med at tage sin Afsked, da en ny Bane aabnede sig for hans Tragten.

Dette var i 1814, efter Napoleons Fald, medens Spanien endnu var opfyldt med Soldater, som havde grebet Vaaben under Befrielseskrigen, og som maatte have Beskjæftigelse. Det var paa denne Tid den sidste Kamp mellem Spanien og dets Kolonier i Sydamerika brød løs, og en Expedition til Chili forberedtes, som skulde afgaae fra Spanien i Januar 1815. Dens Chef, Pablo Murillo, modtog en Dag et Besøg af en ung Underlieutenant med et roligt, alvorligt Ydre, og som indstændigt anmodede ham om Tilladelse til at deeltage i Krigen. Generalen fandt Behag i hans Ydre og indvilgede i hans Anmodning. Denne unge Mand var Baldomero Espartero, Tømmermandssønnen fra Granatula, i hvem Kirken nær havde spoleret en god Soldat ved at vinde en daarlig Præst. Den nærmeste Bevæggrund, der havde ledet den unge Mand til denne Beslutning, var Udsigten til een Grads Avancement, der var tilsikret enhver Officier, som deeltog i Expeditionen. General Murillo lod det ikke være nok med at antage ham, men paa Overfarten havde han ham stadigt om sig, og valgte ham til sin Sekretær og Stabschef. Han havde nu Kapitainsrang. Det syntes imidlertid ikke at Espartero var synderlig skikket for denne Stilling, og ved Expeditionens Landing i Peru blev han udnævnt til Major ved et Infanteriregiment. I mere end otte Aar kjæmpede Espartero i den sydamerikanske Krig med en Tapperhed som gjorde ham til en Gjenstand for Beundring selv blandt den Skare Tapre, som siden har vundet Berømmelse, og han hentede i bogstavelig Forstand sin Forfremmelse paa Kaardespidsen. Strax ved Felttogets Aabning fandt han sig Ansigt til Ansigt med den frygtelige Insurgenthøvding La Madrid, med hvem han havde flere Sammenstød. I 1817, under Affæren ved Cochabamba, i det Indre af det Land, som nu kjendes under Navnet Bolivia, modtog han — skjønt han havde faaet tre Saar — Ordre til at tage Kommandoen over en Batallion, som skulde storme en Forskandsning, og viste ved denne Anledning megen Uforfærdethed. Nogle Dage efter vandt han ved Sapachri, paa Slagmarken, Rang som Oberstlieutenant; og i 1818 vandt han en glimrende Seier over Insurgenterne ved Rueto, paa Mayocayo's Sletter. I 1822 var han bleven Oberst, og tog virksom Deel i alle de militære Operationer, fornemmelig i Affæren ved Torato, hvor han atter blev saaret to Gange. Da endelig, i 1824, Ayacucho efter Insurgenthøvdingens Suore's Seir kapitulerede, og Spaniens Herredømme i Amerika dermed havde Ende, vendte Espartero tilbage til Fædrelandet, i Følge med Narvaez, Maroto, Valdez, Rodil, Alaix, Lopez og Andre, der med ham havde deeltaget i Krigen.

Da han medbragte flere Faner, som vare tagne fra Fienden, blev han forfremmet til Brigadier; men hverken hans glimrende Fortjenester eller dette Beviis paa hans Overordnedes Agtelse kunde fri ham for Klængenavnet „Ayacucho," som Folket med ægte spansk Stolthed tildeelte alle dem, der havde deeltaget i den sidste Kapitulation. De fleste af Officiererne vare unge Mænd, som fortjente en bedre Behandling; og en Følelse af den Uretfærdighed, de lede sammen og af den Overseen, de maatte døie af de ældre Officierer, som havde tjent i Amerika, ledede til et Slags Fostbroderskab, hvorved de søgte at opretholde hverandre; og skjønt de senere bleve Chefer for fiendtlige Partier, gaves der dog meer end eengang Anledning til at mindes gammelt Venskab, hvorved Partikampens Bitterhed ikke sjelden dulmedes. Dette var fornemmelig Tilfældet med Espartero og Maroto, ved den berømte Sammenkomst i Bergara.

Vi komme nu til en interessant Periode i Esparteros private Liv. Kort efter hans Tilbagekomst blev han lagt i Garnison i Logrono — et Sted, som var bestemt til at blive nøie forenet med hans Historie, og som er det endnu i dette Øieblik. Der er to særegne Træk i Esparteros Charakteer: en langva-

rig Dorskhed efter enhver heftig Sindsbevægelse, og en afgjort Lidenskab for Spil. I sidstnævnte Henseende ligner han kun altformeget de fleste af sine Landsmænd, blot med den Forskjel, at dette Hang hos ham har et mere systematisk Præg, og at hans Pung synes at befinde sig overmaade vel derved. Ingen har endnu vovet at beskylde ham for nogen af en Spillers slette Egenskaber; men han har en blind Tillid til sin Lykke, han spiller med en kjæk Letsindighed og vinder næsten bestandig. Man har en Anekdot, som vi ikke ville udgive for sand, men som er betegnende for Folkets Anskuelse af ham, nemlig om hvorlunde han og Maroto, ved den omtalte Sammenkomst i Bergara, stængte sig inde i en Bondegaard og lod en rasende trezitto afgjøre Konventionens Paragrapher og de kjæmpende Partiers Fremtid! Naar saadant fortælles og troes om den Espartero, der er bleven saa berømt i Spaniens nyere Historie, kan det ikke overraske, at han, som ung Mand, ved sin Tilbagekomst fra Sydamerika medbragte en umaadelig Formue, der var vundet i Spil. Spillesygen havde været Expeditionsarmeens almindeligste Feil; og man fortalte om Espartero, at skjønt han altid var heldig, vilde han aldrig modtage Mere end de Penge, Modspilleren havde paa Bordet, uagtet han ofte, for at føie ham, spillede om umaadelige Indsatser. Medens han laa i Garnison i Logrono, blev han forelsket i en ung Skjønhed, Signorina Jacinthe Santa Cruz, en rig Kjøbmands Datter. I Faderens Øine gjaldt alle Esparteros Fortrin Intet mod hans Forfald til Spil; Datteren derimod betragtede Forholdet i et noget forskjelligt Lys. Espartero, der sandsynligviis havde læst sin Skjæbne i Pigens Øine, fristede sin Lykke, til Trods for Faderen, og vandt som sædvanlig. Signor Santa Cruz saa sig nødt til at give efter, og gav sit Samtykke til det lykkelige Pars Ægteskab. Kort Tid derefter blev Espartero med sit Regiment lagt i Garnisan paa Øen Majorca, hvor han, fraregnet nogle Besøg i Barcelona, vedblev at boe, indtil Ferdinand den 7des Død vakte det skjæbnesvangre Spørgsmaal om Valget mellem den Arvefølge, som denne Monarch havde forordnet til Gunst for sin Datter, og Don Carlos's Rettigheder. Espartero havde i 1832 erklæret sig for den Førstnævnte, og da Borgerkrigen ved Kongens Død brød ud, tilbød han sig øieblikkelig at marschere med sit Regiment mod de insurgerende nordlige Provindser. Han blev udnævnt til General-Kommandør over Provindsen Biscaya, og kort efter til Generallieutenant. Her var han ikke meget heldig, han blev slaaet tre Gange af Zumala Carreguy. Dennes Død, i 1835, forbedrede Christinernes Stilling; men paa den anden Side var deres Hær demoraliseret og den ene General efter den anden blev slaaet af Karlisterne. Cordova, Overgeneralen, havde været heldigere, men ved Underretningen om La Granja's Overrumpling nedlagde han sin Kommando, og Espartero blev udnævnt til hans midlertidige Eftermand, i Mai 1836. I August Maaned s. A. gjorde Karlisthøvdingen Gomez, efter deelviis at have slaaet de christinske Generaler, en pludselig Diversion mod Hovedstaden. Espartero fulgte ham, indhentede ham ved Escuro, paa Grændsen af Kongerigerne Leon og Asturias, slog ham, og gjorde en stor Mængde Fanger, af hvilke han dannede den første Batallion af sine Guider. Til Belønning blev han, i September, udnævnt til Overgeneral for Nordarmeen, Vicekonge af Navarra, og Generalkapitain over de baskiske Provindser. Han bestræbte sig overalt for at gjenoprette Orden, og hans Anstrængelser kronedes med Held. Kort derefter vandt han Slaget ved Luchana, og ophævede Bilboas Beleiring — et afgjørende Stød for Karlisterne. For denne Bedrift blev han udnævnt til Hertug af Luchana. Han blev valgt som Deputeret til Kortes og aflagde Ed til Konstitutionen af 1837; men kort Tid derefter blev han misfornøiet med Ministeriet Calatrava, og medvirkede i væsentlig Grad til dets Fald. Man tilbød ham en Krigsministers og Konseilspræsidents Portefeuille, men han afslog dem begge.

Under den Demoralisation, som herskede i Nordarmeen før han fik Overkommandoen over den, havde Soldaterne gjort Mytteri, og to Generaler, Saarsfield og Escalara, vare myrdede. Espartero satte ved denne Leilighed sit eget Liv i Fare, først ved Miranda del Ebro og ti Dage derefter ved Pampelona, idet han trak disse Officierers Mordere ud af Gelederne og lod dem skyde i deres Medskyldiges Paasyn.

(Fortsættes.)

Opmaalingen af den russisk-skandinaviske Meridianbue.

I Aaret 1816 paabegyndtes den russiske Gradmaaling i Lithauen og Lifland under Ledning af General Tenner og Statsraad Struve (nu Direktør for Observatoriet i Pulkowa ved St. Petersburg). Ved stadigt Arbeide var den til Aaret 1845 bleven udvidet mod Syd til Staden Ismaïl (under 45° 20′ n. Br.) ikke langt fra Donaus Udløb i det sorte Hav og mod Nord til Torneå ved Grændsen mod svensk Lapmarken.

Efter Foranledning af Statsraad Struve overtog den norske og svenske Regjering Fortsættelsen af denne Gradmaaling mod Nord. Den blev efter Hs. Majestæt Kong Oscars Befaling i Sverige stillet under Professor i Astronomi Selanders og i Norge under Professor Hansteens Ledning.

I Sommeren 1845 undersøgte Ritmester Clouman og Kapitain Lundh Terrainforholdene i Finmarken og fandt, at ingen uoverkommelige Vanskeligheder stillede sig i Vien for den norske Gradmaaling, som derfor ogsaa paabegyndtes Aar 1846 af de samme Officierer. Senere har Ritmester Clouman, deels alene, deels i Fællesskab med Astronomen Dr. Lindhagen udført alle tilbagestaaende Arbeider, nemlig Triangelbestemmelser, Basismaaling og de astronomiske Jagttagelser.

Samtlige terrestriske og astronomiske Arbeider bleve fra norsk Side sluttede i 1850.

Den hele Gradmaaling er det betydeligste Arbeide af dette Slags, som nogensinde har været foretaget.

De i noget over et Aarhundrede med den største Nøiagtighed maalte Meridianbuer ere nemlig følgende ti:

1) Peru- eller Ækvator-Buen af 3° 7′ Udstrækning (Middel-Bredde — 1° 31°), maalt fra 1735—1741 af Bouguer og La Condamine;
2) Den lille østindiske Bue, lang 1° 35′ (M.-Bredde + 12° 32′), maalt af Lambton;
3) Den store østindiske Bue, lang 15° 58′ (M.-Bredde + 16° 8′), maalt fra Punnae ved Kap Komorin til Kallianpoor af Lambton og Oberst Everest;
4) Den franske Bue, lang 12° 22′ (M.-Bredde 44° 51), fra Dunkerqve til Øen Formenterra, maalt af Méchain, Delambre, Biot og Arago;
5) Den engelske Bue, lang 2° 50′ (M.-Bredde 52° 2′) imellem Clifton og Dunnose, maalt af Mudge og General Colby;
6) Den hannoverske Bue, lang 2° 1′ (M.-Br. 52° 32′) imellem Altona og Gøttingen, maalt af Gauss;
7) Den danske Bue, lang 1° 32′ (M.-Br. 54° 8′) imellem Lauenborg og Lysabbel, maalt af Schumacher;
8) Den preussiske Bue, lang 1° 30′ (M.-Br. 54° 58′), imellem Memel og Trient, maalt af Bessel;
9) Den russiske Bue, lang 8° 2′ (M.-Br. 56° 4′) imellem Belin og Hogland, maalt af General Tenner og Struve;
10) Den svenske Bue eller Polarcirkelen, lang 1° 37′ (M.-Br. 66° 20′), imellem Malørn og Pahtavara, maalt af Svanberg og Øfverbom;
11) Den russisk-skandinaviske Bue, lang 25° 20′ (M.-Br. 58°), imellem Fuglenæs paa Qvaløen under 70° 40′ og Ismaïl ved Donau 45° 20′.

Den imellem Ismaïl og Fuglenæs maalte Bue udgjør saaledes 380 geographiske Mile, er altsaa henimod 70 g. Mile længere end den store østindiske (21° 21′ = 320¼ g. M.) og over dobbelt saa lang, som den franske Gradmaaling fra Dunkerqve til Formenterra (12° 22′ = 185½ g. M.).

Den hele Bue (af 25° 20′) sammensættes af følgende Afdelinger:

1) Den norske Bue, lang 1° 46′ (Middel-Bredde 69° 47′) fra Fuglenæs 70° 40′ til Atjick, 68° 54′ og som indeholder 15 oprindelige Stationer eller gjorte Vinkelmaalinger;
2) Den svenske Bue af 3° 3′ fra Atjick, 68° 54′ til Torneå, 65° 51′ (M.-Br. 67° 23′), med 25 Stationer;
3) Den finlandske Bue af 5° 46′, fra Torneå, 65° 51′, til Hogland, 60° 5′ (M.-Br. 62° 58′), med 73 Stationer;
4) Den østersøiske Bue af 3° 35′, fra Hogland, 60° 5′, til Jakobstad i Kurland, 56° 30′ (M.-Br. 58° 18′), med 33 Stationer;
5) Den lithauiske Bue af 4° 27′, imellem Jakobstad, 56° 30′, og Belin (Statholderskabet Grodno), 52° 3′ (M.-Br. 54° 16′), med 57 Stationer;
6) Volhyniens og Podoliens Bue af 3° 18′, imellem Belin, 52° 3′ og Souprounkovtsi, 48° 45′ (M.-Br. 50° 24′), med 37 Stationer;
7) Bessarabiens Bue af 3° 25′, imellem Souprounkovtsi, 48° 45′ og Ismaïl, 45° 20′ (M.-Br. 47° 2′), med 46 Stationer.

Til denne Triangellinie ere følgende 10 Grundflader (Basis) maalte:

Meridianmaalingsstøtten paa Fuglenæs.

	Breddegrad.	Høide over Havet.	Bredde-Differ. imellem to nærmeste Grundflader.
1) Ved Alten	69° 55′	1,9 Toise*)	3° 33′
2) " Øvre Torneå	66 22		1 22
3) " Uleåborg	65 0	1,1 "	4 10
4) " Elimae	60 50	10,7 "	1 48
5) " Simonis	59 2	55,3 "	3 4
5) " Ponedeli	55 58	9,8 "	3 43
7) " Ossovnitsa	52 15	13,9 "	2 33
8) " Staro Constantinov	49 42	9,4 "	1 12
9) " Romankautsi	48 30	148,9 "	2 55
10) " Ismaïl	45 35	26,8 "	

Breddegraden har været bestemt paa 13 Punkter af Buen, som deles i følgende 12 partielle Buer;

	Breddegrad.	En partiel Bue lang.
1) Fuglenæs	70° 40′	2° 0′
2) Stuora-Øivi	68 40	2 49
3) Torneå	65 51	2 54
4) Hongo-mäli	62 57	2 52
5) Hogland	60 5	1 42
6) Dorpat	58 23	1 53
7) Jakobstad	56 30	1 51
8) Nemesch	54 39	2 37
9) Belin	52 2	1 56
10) Kremenetz	50 6	1 22
11) Souprounkovtsi	48 44	1 43
12) Vodolui-vody	47 1	1 41
14) Ismaïl	45 20	

Norges Andeel i dette store Foretagende er betydelig, ikke ved den maalte Bues Længde, der blot udgjør 2°, følgelig kun omtrent $^{1}/_{13}$ af den hele Længde, men ved den Indflydelse, som dens nordlige Beliggenhed har paa det Heles Resultat og ved de mange Besværligheder, som maatte overvindes i saa høie geographiske Bredder.

I sin Indberetning til Statsraad Struve om denne Expedition til Finmarken i 1850 siger saaledes Astronomen Dr. Lindhagen om Ritmester Cloumans Andeel i Opmaalingen:

„I Spidsen for en ridende Karavane, bestaaende, hvis jeg erindrer ret, af 6 belæssede Heste med deres Førere, tiltraadte (daværende) Lieutenant Clouman den 22 Juli sin Reise til de indre Bjergegne. Da under denne Reise ikke alene Triangelpunkterne for Basisforbindelsen skulde opsøges og Signaler opreises, men ogsaa Vinkelmaalinger udføres, og da endvidere de Egne, som skulde besøges, ere ganske ubeboede, saa var en betydelig Udrustning fornøden, da ikke alene Instrumenter og færdige Signaler maatte medtages, men der maatte tillige sørges for de fornødne Levnetsmidler i længere Tid. Uagtet de bedst mulige Anstalter i sidstnævnte Henseende, maatte Reisen dog være forbunden med store Møisommeligheder og Savn, ja endog Farer. Karavanlivet i de tropiske Lande kunde maaskee beskrives med yndige Farver; men under den 70de Breddegrad ophører visselig det Glædelige derved. Lieutenant Clouman tilbragte en heel Maaned inde blandt Fjeldene, og i den Tid havde han ikke en eneste Gang Anledning til at tilbringe Natten anderledes end i sit Telt, som var opslaaet enten paa en med Snee bedækket nøgen Klippe 2 til 3000 Fod over Havet, eller i en moradsig Egn, hvor Fugtigheden og Myggene*) ikke tillode nogen særdeles behagelig Ro. Ikke mindre kummerlig maa Tilveiebringelsen af en anden Livsfornødenhed — Næringsmidlerne — have været. Lieutenant Clouman havde i det Øiemed forsynet sig med Jagt- og Fiske-Redskaber, hvortil man ogsaa tog sin Tilflugt,

*) 1 Toise = $6^{207}/_{1000}$ norske Fod.

*) Om disse besværlige Insekter siger Dr. Lindhagen et andet Sted: „Den andægtige Stilhed, hvorved Arbeidet (med Hensyn til Basismaalingen) forøvrigt foretoges, blev ret hyppigt afbrudt ved „unzarte“ Forbandelser over Finmarkens umættelige Rolighedsforstyrrere — Myggene.“

naar Leilighed gaves. Jeg har især villet fremhæve disse Forholde, hvilke i de andre Aar, som Lieutenant Clouman har tilbragt paa Grund af Gradmaalingen i Finmarken, omtrent have været de samme, fordi den Udholdenhed og Selvopofrelse, ved hvilke han har overvundet alle Hindringer og Vanskeligheder for at opnaae det vigtige Maal, sikkert ei noksom kan anerkjendes."

Efter de af Maalingen afledede foreløbige Resultater, har man fundet Jordens Fladtrykning ved Polerne, eller Forskjellen mellem Jordaxlens og Ækvators Diameters Størrelse, betydeligere, end de forhen udførte mindre Gradmaalinger have givet dem; men ikke blot i videnskabelig Henseende er dette hele 36aarige Arbeide af Vigtighed; det er ogsaa af praktisk Nytte ved den Indflydelse, som det vil have paa Konstruktionen af geographiske Kart-Værker.

Efter Hs. Majestæt Kong Oscars Resolution skal en Støtte opreises paa Fuglenæs ved Hammerfest, der, hvor Buen ender mod Nord. Udkastet til dette Monument, som i nogle Dage af denne Maaned var opstillet paa Akershuus Fæstnings Exerceerplads, er udarbeidet af Architekten von Hanno. Den runde Søile er af poleret Granit, hvorimod den af Messing støbte Kapitæl er indført fra Udlandet; men den særdeles smukke Globus, der bestaar af dobbelte Kobberplader og viser i ophøiet Arbeide de forskjellige Verdensdeles Forhøininger, saasom Fjeldstrækninger o. s. v., er konstrueret af Hr. Major Vibe og under hans Opsigt forfærdiget af to Slaver i Akershuus Fæstning. Verdensdelene ere fremstillede i brun Farve og Havet i grøn.

Nordsiden af dette Monument har følgende Inskription:

Terminus septentrionalis
arcus meridiani 25° 20′,
quem
inde ab Oceano Arctico
ad fluvium Danubium usque
per
Norvegiam, Sueciam et Rossiam;

---

jusuis et auspiciis
Regis augustissimi
Oscari I.
et Imperatorum augustissimorum
Alexandri I.
atque
Nicolai I.
annis MDCCCXVI ad MDCCCLII
continuo labore emensi sunt
Trium gentium Geometræ.

Latitude 70° 40′ 11″,3.

Paa Sydsiden staar:

Det nordlige Endepunkt
af en Meridianbue paa 25° 20′
fra
det nordlige Ocean
til Donau-Floden
igjennem
Norge, Sverige og Rusland;

---

efter Foranstaltning af
Hans Majestæt Kong
Oscar I.
og Keiserne
Alexander I.
Nicolaus I.
ved uafbrudt Arbeide
fra 1816 til 1852
udmaalt af
de tre Nationers Geometrer.

Bredde 70° 40′ 11″,3.

Til Slutning skulle vi efter Dr. Lindhagen give en Meddelelse om Stedet, hvor Støtten skal staae.

Fuglenæs og Hammerfest ligge paa Qvaløen*), som strækker sig fra 70° 30′ til 70° 45′ nordlig Bredde og har fra Nord til Syd en Udstrækning af omtr. 2 norske Mile samt er fra Øst til Vest omtr. 1½ n. M. bred. Den er, ligesom Skjærene langs den norske Vestkyst overhovedet, klippefuld, og hæver sig overalt steil, saa at der forekomme Bjergtoppe, som naae en Høide af 1300 Fod, hvilket f. Ex. er Tilfældet med Tyvfjeld, en af Gradmaalingens Triangelpunkter og Øens høieste Bjergtop, ikke langt søndenfor Hammerfest. Da her næsten al Vegetation er ophørt, og der kun i de snævre mod Vindene beskyttede Dale forekommer nogen Græsvært, saa kan Menneskenes og Huusdyrenes Liv blot være et kunstigt. Fiskefangst og Handel med Fiske ere de eneste oprindelige Næringsveie paa de Øer, hvorhen Rensdyrene ei komme, og ere overhovedet i hele Finmarken Hovedkilderne til Velstanden. Man kunde let forledes til at tro, at Menneskelivet her er yderst kummerligt. Dette er vel Tilfældet med Hensyn til den egentlig lappiske Befolkning; men ganske anderledes forholder det sig med den øvrige Befolkning. Blandt Kjøbmændene og Embedsmændene hersker der Velstand, ja en Luxus, som man ei hyppigt støder paa i Egne, som ere langt mindre stedmoderligt behandlede af Naturen. Druen bliver sikkerlig ei moden, men dens Safter forekomme saa rigeligt her, at man skulde tro de adlød e en vis intensiv Polar-Attraktion. Naar jeg omtaler dette her, hvor Talen er om de ydre Omstændigheder, under hvilke de astronomiske Jagttagelser ere udførte, bliver det nødvendigt at tilføie, at sikkert hverken konstante eller tilfældige Jagttagelsesfeil ere fremkaldte ved denne sidste Omstændighed. Byen Hammerfest, hvor Øens egentlige Befolkning er koncentreret (man finder ellers ved Kysterne blot hist og her enkelte Fiskerhytter), tæller omtrent 700 Indvaanere, og ligger paa Vestkysten, i den sydøstlige Krog af en liden Bugt, som i østnordøstlig Retning skjærer omtrent 1½ Verst**) ind i Landet. Denne Bugt er beskyttet mod Havet ved foranliggende Øer, og frembyder en god Havn, som aarlig besøges af omtrent 300 Seilskibe fra alle Verdenshjørner. Bugten er rundt omkring, næsten uden Afbrydelse tæt indsluttet af Bjerge, og kun den indre, østlige Strandbred har en smalere flad Strækning, paa hvilken Byen ligger.

Fra den yderste nordvestlige Deel af Bugten løber en smal Landtunge ud i Havet, som ligeledes er temmelig flad og kaldes Fuglenæs. Her ligger Gradmaalingens Nordpunkt under 70° 40′ Bredde, paa Landtungens høieste Punkt, kun 45 Fod over Havet.

*) Ligeoverfor Tromsø ligger ogsaa en stor Ø, der kaldes Kvalø (Hval-Ø)

**) 100 Verster = $9^{46}/_{100}$ norske Miil.

Storthinget.

Den 14—18de Aug. behandlede Storth. Indst. fra Budgetkom. ang. Udgiftsbudgettet. Af de bevilgede Summer anføres, foruden de tidligere nævnte, følgende: „Til Stipendier at uddeles i Overeensstemmelse med Universitetsfundatsens § 48 bevilges 2000 Spd." Til Bibliotheket 3,500 Spd. Til de øvrige videnskabelige Samlinger tilsammen 4670 Spd., nemlig a) Anatomikammeret 650 Spd, b) den chirurgiske Instrumentsamling 80 Spd., c) den obstitriciske Instrumentsamling 40 Spd., d) det physiske Kabinet 300 Spd., e) det chemiske Laboratorium 850 Spd., f) det astronomiske og magnetiske Observatorium 400 Spd., g) Myntkabinettet, derunder indbefattet Løn til Bestyreren 400 Spd., h) den technologiske Modelsamling 100 Spd., i) den oldnorske Antikvitetsamling 150 Spd., k) den ethnographiske Samling 100 Spd., l) det metallurgiske Laboratorium 200 Spd., m) det zoologiske Museum 600 Spd., n) det zootomiske Museum, derunder indbefattet Lønninger 500 Spd., o) den bergvidenskabelige Samling 100 Spd., p) det botaniske Museum 150 Spd., q) den pharmakologiske Samling 50 Spd. Til videnskabelige Reiser i Norge 600 Spd. Til den botaniske Have 836 Spd. Til Tøien Gaard 690 Spd. Til blandede og tilfældige Udgifter vedk. Universitetsbygningerne 5,300 Spd. Som Tilskud til Universitetet 15,000 Spd. Til de nye Universitetsbygninger 6,500 Spd., nemlig a) til Hovedbygningernes Fuldførelse 2000 Spd. b) til Opførelse af 2 Bagbygninger 4,500 Spd. Til Anskaffelse af Inventarium og Gasbelysning for de ny Universitetsbygninger 2500 Spd. Det af Studentersamfundet begjærte Tilskud af 150 Spd. aarlig til Studentersangforeningen bevilgedes ikke, uagtet Sundt, Elieson, Schweigaard, O. V. Lange o. A. talte derfor. Til Døvstummeinstituter bevilgedes: 1) Til Institutet i Throndhjem 2,100 Spd. 2) Til private Døvstummeinstituter 1,050 Spd., tils. 3,150 Spd. Til fortsat Udgivelse af norsk Diplomatarium 500 Spd. Som Bidrag til Udgivelsen af Fauna littoralis Norvegica aarlig 333 Spd. 40 ß. Til Ulrica Eleonora Kirke i London opførtes Værdien af £ 100 med 433 Spd. 40 ß. Til Skydsudgifter i Kirke- og Underviisningsvæsenets Anliggender samt i Anledning af Visitationsreiser 2500 Spd. Til Videnskabernes Selskab i Throndhjem 528 Spd. De til Bygninger for techniske Læreanstalter opførte 6370 Spd. bevilgedes ikke, hvorimod eenst. antoges følgende Forslag af Hagerup: „Til en theoretisk technisk Skole i Forbindelse med det mechaniske Værksted paa Horten bemyndiges Regjeringen at anvende 1000 Spd. aarlig, herunder indbefattet hvad der udfordres til de nødvendige Underviisningsapparater." Til det offentlige Fattigvæsen paa Kongsberg 6,200 Spd. Til Undersøgelse angaaende de lavere Folkeklassers Forholde bevilgedes 716 Spd. 80 ß. I Forbindelse med denne Post behandledes og bifaldtes en Indstill. fra Justitskom. Nr. 2, gaaende ud paa at der i den forestaaende Budgettermin skulde bevilges aarlig 2000 Spd. til Forsøg paa at skaffe Fanter og omstreifende løse Personer en ordentlig Levevei og deres Børn en passende Opdragelse. Til Oplærelse af Dyrlæger ved et Veterinærinstitut i Udlandet under Betingelse af, at de underkaste sig Examen, og forpligte sig lil her i Landet at praktisere som Dyrlæger, samt under Betingelse af tilsvarende Bevilling fra vedkommende Kommuner, bevilgedes 400 Spd. Til Løn for Inspektøren og et Bud, til Grundafgift af Odderøen, til Reparation af Karantæneindretningens Bygninger, samt til Anskaffelse og Forbedring af Inventariesager 1205 Spd. 108 ß. Til Skydsudgifter samt tilfældige Udgifter ved Medicinalvæsenet 17,400 Spd. Til Postvæsenet 242,600 Spd. 80 ß hvoraf a) Brevposten., Lønninger efter Gagelisten derunder indbefattede, 110,000 Spd. b) Dampskibsfarten 131,000 Spd., c) Landpakkeposten 1,600 Spd. Til Opmaalinger 6000 Spd., til Stiftsarchivet i Throndhjem 100 Spd., til Anskaffelse af et Dykkerapparat 267 Spd., til forskjellige Havnearbeider og tilfældige Udgifter ved Havnevæsenet 2233 Spd., til Stipendium for i Udlandet at studere Forstvidenskaben 533 Spd. 40 ß, til ordinære Udgifter ved Mynten 2300 Spd., til nogle offentlige Bygningers Vedligeholdelse m. m. 2,800 Spd. Til Vedligeholdelse af Kongeboligen med dertil hørende Bygninger og Anlæg bevilgedes 5070 Spd. 80 ß. Derimod ikke de til Sølvtøi og andet Inventarium opførte 8000 Spd. Til Pensioner 55,334 Spd. 37 ß. Til Vartpenge til de ved Armeens Reduktion afgaaede Officierer m. m. 3160 Spd. Til Renter af de uopsigelige Statsobligationer 77,212 Spd. 75 ß, til Renter og Afdrag af udenlandsk Gjæld 173,000 Spd., til udenlandske Anliggender tils. 58,050 Spd. Som Tilskud til Enkekassen 45,600 Spd. Som Bidrag til at lønne en privat Læge i Tinns Pstg. bevilgedes (den 22de) 100 Spd. aarlig.

Den 22de Aug. foretoges Indstilling fra Budgetkommitteen i Anledning af den kongl. Proposition ang. Bevilling til Restaurationen af Throndhjems Domkirke. — En Pluralitet i Kommitteen har ikke troet at burde indgaae herpaa af Hensyn til de mange materielle og aandelige Krav, Norge i Forhold til sine Resourcer har at tilfredsstille. Ved Behandlingen bifaldtes dog med 69 St. følgende af Krognæs fremsatte Forslag: „Storthinget samtykker i, at der til Restaurationen af Throndhjems Domkirke, foruden det Beløb af 9,619 Spd. 37 ß, der ikke er blevet anvendt af de 9,800 Spd., som af Storthinget i 1845 bevilgedes til forskjellige Foretagender ved bemeldte Kirke, endvidere anvendes 3000 Spd. eller 1000 Spd. aarlig i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857.

Den 24de bevilgede Storthinget overeensstemmende med Gage- og Pensionskommitteens Indstilling indtil Videre 750 Spd. aarlig til Løn for en Lektor i Zoologi, forsaavidt det som Løn og som personligt Tillæg til Amanuensis og Konservator ved det zoologiske Musæum forhen bevilgede Beløb 500 Spd. bliver besparet ved en saadan Lektors Ansættelse.

Den 21de Aug. forkastede Storthinget i Plenum tre Lovbeslutninger, nemlig ang. Tillægget til Universitetsfundatsen om Religationen, ang. Politiovertrædelser paa Landet og ang. praktisk Prøve for Lærere ved de høiere offentlige Skoler.

Den 21de Aug. foretoges et af Sagfører Olsen ianledn. af Opførelse af en Storthingsbygning fremsat Forslag, gaaende ud paa at der af Valgkommitteen skulde opnævnes 5 Mænd for yderligere at tage under Overveielse og snarest mulig give Indstilling om hvilken Tomt og hvilke Tegninger der burde vælges til den paatænkte Storthingsbygning, hvilket Forslag bifaldtes mod 32 St.

Den 23de behandledes Indstill. fra Næringskom. Nr. 1, i Anledning af den kgl. Propos. ang. Sølvværket. I Forbindelse med Propos. havde Kom. modtaget en Forestilling af DHr. Münster, Meidell og Christie ang. Stollknæet. Disse Herrer forsvarede den af Sexe først begrundede Mening, at Christians Stoll ikke (hvad den kgl. Propos. vil) bør fortsættes, men omlægges for at undgaae de ved Stollknæet forbundne Ulemper. Denne Mening forsvaredes i Storthinget af Blom, J. Sverdrup og Krognæs, men bestredes af Schweigaard, U. A. Motzfeldt, Bergh o. fl. og forkastedes ogsaa ved Voteringen, idet der mod 37 St. besluttedes at fortsætte „Christian den 7de Stoll imellem Justitsskjærp og Armen Grube, imellem Kongens Grube og Gruben Gottes Hülfe in der Noth samt fra Jondalen mod Syd."

Den 15de tog Odelsthinget under Behandling en af Konstitutionskommitteen afgiven Indstilling til Lov om Benyttelsen af visse Strækninger i Finmarken til Renbete og om Bevogtningen af Renhjorde m. V. Dette af Regjeringen fremsatte Lovforslag er foranlediget derved, at den russiske Regjering siden 5 Sept. 1852 har spærret Grændsen mellem norsk Finmarken og Finland for den Overflytning af Renhjorde, som var hjemlet ved Traktaten af 7de og 18de Okt. 1751; og hvorved en betydelig Formindskelse i Lappernes Velstand vil fremkaldes. Den udfærdigede Lov fastsætter Bøder for den tidligere brugelige gjensidige Betning, hvad enten russisk-finlandske eller norske Undersaatter gjøre sig skyldige deri.

Den 15—16de Aug. fattede Odelsthinget Beslutning til en Lov indeholdende Bestemmelser ang. Jernveie til almindelig Benyttelse.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 7de August er Dødsstraffen for 3 af de i Anledning af Kautokeino-Begivenhederne Domfældte formildet til Strafarbeide paa Livstid; paa de andre 2, Aslak J. Hetta og Mons A. Samby, skal den fuldbyrdes uden Formildelse.

— Joh. M. Norman er ved kgl. Resol. af 7de Juli tilstaaet et Beløb af 200 Spd. af det schytteske Legat for under et fortsat Ophold i Udlandet at studere Botanik.

— Storthingsrepræsentanten Pastor Rummelhof er afgaaet ved Døden, 49 Aar gammel.

— I Ugen 7—13 Aug. udgjorde Jernbanens Indtægter 3164 Spd. 29 ß, hvoriblandt 17 Spd. for Telegraphens Benyttelse, der indtil for nylig har været fri.

— Under 22de Aug. har Kand. jur. C. V. Petersen erholdt Autorisation som Sagfører ved Christianssands Stiftsoverret og Exam. jur. N. J. Nilsen ved Underretterne (Finmarkens Amt).

— Hr. Kellermann med Kone (tidligere Jfr. Fjeldsted) og en svensk Solodandser, Hr. Theodor have givet 2de Aftenunderholdninger paa Christiania Theater.

Tønsberg. En af Byens mest agtede Borgere Grosserer Samuel Føyn afgik ved Døden den 11te August.

Frederikshald. Interessenterne i Halden have nu besluttet Anskaffelsen af et nyt, større og hurtigere Dampskib til ved Siden af Halden at gjøre Toure mellem dette Sted og Christiania.

Tromsø. Handelsmand C. Fermanns Bolig paa Hopseidet ødelagdes ved Ildsvaade den 26—27de Juli, hvorved et Barn indebrændte og to Mennesker beskadigedes.

— Nordlands Amtsformandskab har besluttet at indgaae med Forestilling om at der maa blive anlagt en By paa et dertil bekvemt Sted i Lofoten.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Ved Hoffet er anlagt 4 Maaneders Sorg for den afdøde Konge af Sachsen, som var gift med en Søster af Hds. M. Dronningens Moder.

— Alle fire Rigsstænder have bifaldt Forslaget om en eensformig Porto af 4 Skill. Bko. pr. Lod samt Indførelse af Frimærker.

Danmark. Madvig har ikke modtaget Rigsraadshvervet; samtidig har han nedlagt sit Mandat som Landthingsmand.

— J. P. Schafner har erholdt kgl. Bevilling paa at anlægge en elektrisk Telegraph fra Nordamerika over Grønland, Island og Færøerne til Norge og Kjøbenhavn.

Frankrig. Den orientalske Armee har ved Kolera lidt betydeligt, dog skal Sygdommen være aftaget.

— Napoleonsfesten er i Paris bleven feiret med stor Pomp, og 800 politiske Deporterede ere benaadede samt 8 Mill. Fr. bevilgede til Uddeling blandt keiserlige Soldater og Officierer som en Opfyldelse af Napoleons sidste Villie.

Rusland. Czaren giver sig Mine af at ville gjenoprette Kongeriget Polen, men under en af sine Sønner som Overhoved, for derved at skræmme Preussen og Østerrige.

— Bomaresund har overgivet sig til Engelskmændene og Franskmændene den 16de Aug. Kl. 9 Formiddag efterat et Taarn var sprængt i Luften. Kommandanten havde paa Opfordringen om at overgive Fæstningen, svaret, at han vilde sprænge den i Luften, men ikke destomindre faldt den i Angribernes Hænder i en taalelig god Stand og uden stort Tab fra deres Side. (Se forøvrigt foran i Bladet).

— General Paskewitsch er ankommet til Warschau og har overtaget Statholderskabet over Polen; Rüdiger er udnævnt til Generalmilitærgouvernør i Warschau.

I Spanien vedbliver Gjæringen; i Barcelona har den især givet sig Luft og man frygter for at Espartero ikke skal formaae at forebygge en af Folkepartiet ønsket Thronforandring. Finantsministeren Callado har taget Afsked.

Tyrkiet. Russerne have under sit Ophold i Wallachiet gjort en Gjæld af 36 Mill. wallachiske Pjastre, som den wallachiske Regjering ved de udstædte Bons er forpligtet til at betale.

— Ruslands hele Troppestyrke i Wallachiet sees nu af detaillerede Opgivelser at have været næsten 200,000 Mand.

— Troppeantallet af Toget til Krim opgives til 55,000 Mand og Overførselsflaaden til 26 Orlogsfartøier foruden 250 Transportskibe. 10,000 Tyrker siges at deeltage deri og 30,000 Tscherkesser ventes at ville yde Understøttelse ved Angrebet paa Anapa. Imidlertid have Russerne paa sin Side belavet sig paa at modtage Angriberne.

☞ **Da Illustreret Nyhedsblad har en særskilt Kasserer og Expeditør, bedes alle Breve, Bladet angaaende, adresserede til Expeditionen, og anmodes Vedkommende om deri ei at indblande Sager, der ei angaae Bladet.**

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 35. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 2den September 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Fiskeformerelse ved kunstig Befrugtning. — Baldomero Espartero, Præsident i det spanske Ministerium. — Den Congrevske Raket. — Literatur og Kunst. Storthinget. — Norge. — Udenlandske Efterretninger.

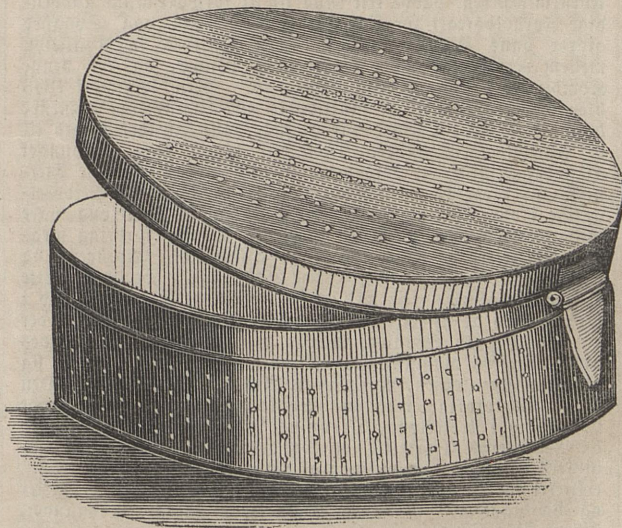
Fiskeformerelse ved kunstig Befrugtning.

Det er et Spørgsmaal tænksomme Bønder under mine Reiser i Fjeldbygderne ofte har gjort mig, hvorledes det vel kunde gaae til, at der undertiden pludselig viste sig Fisk (Ørret eller Røie) i Vande, der laa fjernt borte i Fjeldene, og ikke stode i Forbindelse med andre Vande, og hvor der, saalangt man kunde mindes tilbage, aldrig havde været Fisk. Mit Svar paa dette Spørgsmaal har været, at jeg antog, befrugtet Rogn i Fiskevandene var bleven klæbende ved Vandfuglenes Fjære, og at disse atter havde skyllet dem af under sin Omstreifen i de fiskeløse Vande; thi at Rognen, som man har villet paastaae, heel og ufordøiet skulde kunne passere igjennem Vandfuglenes Tarmkanal og paa denne Maade forplantes, synes lidet rimeligt, naar man tager Hensyn til Mavens knusende og malende Kraft hos nogle, og til dens ligesaa stærke Opløsningskraft hos andre. Ved saadanne Leiligheder har jeg altid omtalt de gamle Forplantningsforsøg og anbefalet dem, der interesserede sig for Sagen, enten at bringe Rogn, der om Høsten var lagt og befrugtet, hen i de Vande, hvor de ønskede at forplante Fisk, eller ogsaa at foretage en kunstig Forløsning, blande Rogn og Mælke sammen og anbringe denne paa en passende Gruusbund i de Vande, de ønskede at forsyne med Fisk, eller hvor de vilde forsøge at forøge dens Mængde. Senere har jeg ogsaa efter Opfordring af Christianiapostens Redaktion i Anledning af en indsent Artikel, der omhandlede de igjenoptagne engelske Forsøg, i 1849 havt Anledning til at ytre mig offentlig om den kunstige Fiskeformerelse. Om dette nogensteds har ledet til noget Resultat, er mig ubekjendt. Det var imidlertid først Professor Raschs Afhandling „Om den kunstige Fiskeformerelse," udkommen i 1852 som Tillægshefte til Folkevennens første Aargang og senere optrykt i Morgenbladet, som gjorde denne Fremgangsmaade almindelig bekjendt her i Landet. Man troede i Begyndelsen at Sagen skulde være saa overmaade let og simpel, at man inden kort Tid vilde faae Overflod af Fisk i alle vore Vande og Elve. Det har imidlertid vist sig, at det ikke ganske forholder sig saaledes, idet, forsaavidt man har erfaret, saagodtsom alle de Forsøg, man har gjort paa at forplante Ørret i Triækasser her i Landet ere mislykkede. — Medens man fra de britiske Øer samt ogsaa fra Tydskland, hvor en Mængde techniske og økonomiske Blade og Tidsskrifter have sine Artikler om Fiskeformerelsen, har Efterretninger om heldige Forsøg, synes det store Etablissement for den kunstige Fiskeformerelse i Hunningen ikke paa langt nær at svare til de sangvinske Forventninger, man havde gjort sig om det Udbytte og de Resultater det skulde give. De to Fiskere i Vogeserne Remy og Gehin, som først praktisk anvendte Fiskeformerelsen, have imidlertid med Held fortsat og anvendt sin simple Fremgangsmaade, hvorom vi derfor efter Dansk Tidsskrift for Landoekonomi, 3die Række 1 B. S. 219 fgg. ville forsøge at levere en sammendraget kortfattet Beretning. Thi ogsaa i Danmark har Fiskeformerelsen vakt Opmærksomheden og er bleven anseet som et Nationalanliggende. Der er bleven anstillet Forsøg og udgivet nogle vistnok mindre udtømmende og betydelige Afhandlinger derom. Den berømte danske Naturforsker H. Krøger har i Anledning af Fiskeformerelsen foretaget en Reise omkring i Sjælland, og man antager, „at han paa den store Reise, han for nogen Tid siden, med særligt Hensyn til de danske Fiskeriers Tarv, og med Understøttelse fra Regjeringen og Landhuusholdningsselskabet, har tiltraadt til engelske, hollandske, franske og nordamerikanske Kystlande, blandt andet vil lade det være sig magtpaaliggende at søge nærmere veiledende Efterretninger indhentede om den kunstige Fiskeformerelse." Af en saa dygtig Jagttager og indsigtsfuld Naturforsker tør man med Tiden vente værdifulde Oplysninger om denne vigtige og høist interessante Sag, hvor Selvanskuelse og praktisk Veiledning rimeligviis vil være af væsentlig Betydenhed.

Saavel Laxens som Søørretens, Ferskvandsørretens eller Forrellens og Røiens Legetid indtræffer i forskjellige Elve til noget forskjellig Tid; dog ligger den paa de fleste Steder i Norge mellem Mikkelsmes og Midten af November eller Begyndelsen af December. Som bekjendt er Fiskeriet efter Lax og Søørret i vort Land forbudt i denne Tid; men i andre Lande gjælder denne fornuftige Indskrænkning ogsaa Forrellerne eller Ferskvandsørreten. Det er en Forholdsregel, som forebygger Ødelæggelsen af Rognfiskene og Spiren til de utallige Slægtsfølger de bære i sig, og da Fiskenes, ligesom de fleste Dyrs Kjød i Parringstiden baade er mindre velsmagende og mindre gavnligt at nyde ligesom det ogsaa er mavrere og tilstede i mindre Masse, er det ogsaa i denne Henseende en gavnlig Foranstaltning, at Ørret- og Laxefiskeriet indskrænkes til den Aarets Tid, da Fisken er fedest og i det bedste Huld.

Paa Grund af de franske Lovbestemmelser have Remy og Gehin erhvervet en særegen Tilladelse af Skovbestyrelsen (Forstadministrationen) for at de kunne tage de Rogn- og Mælkefiske, de behøve til sine Foretagender; og de have faaet denne Tilladelse paa den Betingelse, at de aarlig skulde forsyne de Vandløb, der blev dem anviste, med en vis Mængde Yngel, efter at de Æg eller den Rogn, som de havde samlet og kunstig befrugtet, var udklækket.

Naar Rogn og Mælke er moden, hvilket let sees paa de opsvulmende ydre Kjønsdele og derpaa, at Rogn og Mælke ved et svagt Tryk flyder ud, bemægtige disse Fiskere sig de Fiske, de ønske at benytte, og vælge dertil almindelig Fiske fra noget over 1 Mark til over 2 eller fra 20—34 Lod. Ved svage Gnidninger eller Strygninger fra Gjællerne eller Hovedet og nedad, udtømmes først Rognen i et Kjørrel, der er halvt fyldt med reent Vand, idet man nemlig holder Fisken med den venstre Haand og stryger den langs nedad Bugen med den høire Haands Tommelfinger paa den ene og Pegefingeren paa den anden Side, uden nogensomhelst Kraftanstrængelse; thi nogen saadan behøves ei at bringes i Anvendelse, for at faae Rognen eller Æggene til at træde ud, hvis de ere modne. For hver Strygning rinde de ud, og falde i Karret som smaa lidt mørkt guulrøde eller orangefarvede Kugler, og ere da ganske gjennemsigtige. Naar een eller flere (indtil 5—6) Hunner ere tømte paa denne Maade, tager man en Han eller Mælkefisk, som maa underkastes den samme Behandling, hvorved der inden kort udstrømmer en temmelig betydelig Mængde af en Vædske, som gjør Vandet uklart og giver det en hvidagtig Farve; nu rører man det Hele omhyggeligt om enten med Haanden eller Fiskens Hale, og man seer da, at Æggene lidt efter lidt blive uigjennemsigtige og faae en mat Farve, hvorhos der i Midten viser sig et mørkt Punkt af ½—1 Linies Størrelse; denne Forandring angives at være et sikkert Mærke paa at Befrugtningen er lykkedes, og hvis disse Æg siden komme under gunstige Forhold, antages man at være sikker paa deres Udvikling. Man maa imidlertid først søge at udsondre og bortkaste de Æg, der ere hvide, og som ikke have det mørke Punkt i Midten; thi disse fordærves let, blive angrebne af Vandhaar (Canferver eller Grønske), der maaskee ogsaa overføres til de friske og befrugtede Rognkorn, og ødelægger den hele Beholdning. De Klækningskasser, som Remy og Gehin først benyttede, vare af Træ og fiirkantede; men Træ synes efter de Jagttagelser og Erfaringer, man saavel paa andre Steder som i Vinter ogsaa her i Landet har gjort ikke at være hensigtsmæssigt, da det i høi Grad befordrer Udviklingen af Grønske og disse smaa fordærvelige Vandplanter, der vise sig saa ødelæggende for Rognen, og Formen synes heller ikke at være den mest passende paa Grund af de Hjørner, som fiirkantede Kasser frembyde mod Vandet, og som ere mere egnede til at aflede det fra Siderne end at lade det komme ind og cirkulere frit gjennem de 1000 Huller, hvormed hver Side er gjennemboret. Af denne Grund forkastede de snart de fiirkantede Trækasser og anvendte runde Æsker eller Kasser af Zink. Nedenstaaende Tegning giver Formen og Udseendet af disse Æsker, der ere 10 Tommer i Gjennemsnit og 4 Tommer dybe; Laaget kan aabnes ved et Hængsel, der er omtrent 1½ Tomme høit og lukkes eller laases paa sædvanlig Viis ved Hjælp af en Krampe. Klækningskassen bør idetmindste være bedækket eller gjennemboret med 2000 Huller, der hvert holder omtrent ½ Linie i Gjennemsnit, hvilket anføres at være „tilstrækkeligt for at lade Vandet cirkulere som gjennem Gruus." Hullerne maa gjøres med en Hugpibe, da de smaa Ujævnheder og skarpe Kanter, som de ellers vilde frembyde, let kunne komme til at saare Yngelen, naar den med sine livlige Bevægelser søger at smutte ud. Bunden af Æsken, der er lidt ophøiet eller hvælvet indad, bedækkes enten med reent og udvasket Gruus, der ligner det, som danner Bunden i de Bække, Laxen og Ørreten færdes i, eller ogsaa med et fiint Næt af Zinktraad eller fortinnet Staaltraad, der anbringes omtrent en Tomme fra Klækningskassens Bund. Paa Gruset eller paa dette Næt af Metaltraad lægger man de befrugtede Æg eller Rognkorn af een Rognfisk. Derpaa lukker man Æsken og sænker den ned i en Strøm af friskt klart Vand, idet man borer den lidt ned i Gruset, samt bedækker den med et andet Lag af Gruus og overlader den forresten til sig selv til Udklækningen kan antages at være tilendebragt. Dette indtræffer i Frankrig og England allerede i Slutningen af Februar eller i de første Dage af Marts: hos os vil det rimeligviis først indtræffe senere paa Aaret. Rugnings eller Klækningstiden synes efter Strømmens Beskaffenhed og Vandets Varme i Frankrig at verle mellem 6 Uger og 3 Maaneder eller noget længere. Den befrugtede Rogn som Remy nedlægger i sine Æsker ved Bresse i Begyndelsen af December, berettes først at naae sin fulde Udvikling i de sidste Dage af Februar eller de første af Marts.

Fiskeudklækningsæske.

Da Udviklingstiden og den endelige Udklækning saaledes først efter Erfaring kan bestemmes, er det nødvendigt af og til at aabne Kasserne og eftersee Æggene. Jo mere Klækningen nærmer sig sin Ende, desto større bliver det omtalte mørke Punkt, og Æggets tynde Hinde bliver mere gjennemsigtig, indtil den omsider rævner og Fosterets eller Yngelens Hale kommer frem.

Naar først et Æg er saavidt udviklet, komme de øvrige snart efter; i et Tidsrum af to til tre Dage ere de almindelig alle udklækkede. Tager man nu en Deel af dem ud og bringer dem i et stort Kloskar fyldt med Vand, har man et interessant Skuespil i alle disse smaa Væseners overordentlig livlige Bevægelser; det er naturligviis end mere tiltrækkende, naar man har et Mikroskop til sin Raadighed, ved Hjælp af hvilket man kan iagttage den indre Bygning og Udviklingen af disse aldeles gjennemsigtige Smaadyr.

I de første Dage efter Udklækningen maa man ikke give Yngelen nogen Føde; den lille Blære, de bære under Bugen, og som svarer til Æggeblommen i Fugleægget, er tilstrækkelig til deres Ernæring i den første Tid; det skal imidlertid være gavnligt at strøe lidt fiint Gruus paa Bunden af Karret; den 5te eller 6te Dag giver man dem en liden Smule rigtig fiinhakket kogt Kalvelever eller et lidet Gran meget fiint hakket kogt Øxeblod. Paa denne Maade vedbliver man at nære Yngelen i Æskerne i 12—15 Dage, hvorpaa man slipper den ud i en Dam eller i et Vand, som i Forveien er bestemt eller indrettet dertil. Her gav Remy og Gehin dem først Frøyngel til Føde, men senere satte de Smaafisk, der kun nære sig af Plantefføde, hen i de samme Damme og Vande, og disse tjente nu altsaa her ligesom i Naturen til Føde for Ørreten. Paa denne Maade gik Ægdrætten hurtig for sig, saaledes at Yngelen ved Enden af det andet Aar alt veiede ½ Mark, og ved Enden af det 3die 1—1¼ Mark.

Det er ved Udsætningen af Ørret- eller Laxeyngel i Damme en Regel, som man aldrig maa afvige fra, at man kun sætter Fisk af samme Klækning eller Alder sammen, ellers vilde de mindre blive et Bytte for de større og stærkere. Først naar Ørreten har fyldt sit tredie Aar, slipper man den frit ud; thi da er den istand til at forplante sig.

Som det lader til, har Forsendelsen af befrugtet Rogn fra et Sted til et andet været forbundet med store Vanskeligheder. Den Maade, som den ene af de ovennævnte franske Fiskere, Gehin, skal have anvendt og som han fremdeles bruger, er følgende. I en Æske af den ovenfor beskrevne Form lægges der et temmelig tykt Lag reen fugtig Sand og ovenpaa dette et Lag vel renset Elvegruus eller Smaasteen omtrent af en halv Tommes Tykkelse; og i Mellemrummene af dette Gruus anbringes et tyndt Lag af befrugtet Rogn, som bedækkes med et nyt Lag Gruus, i hvis Mellemrum, der atter lægges Rogn og saaledes videre fort, indtil Æsken er aldeles fuld. Som anført maa Sandet og Gruset nødvendigviis være omhyggelig renset og vasket og det Hele tilstrækkelig fugtigt.

Naar Rognen saaledes nedpakkes, skal den kunne forsen-

des langt, og ikke være udsat for nogen Fare, naar man strax ved dens Ankomst til Bestemmelsesstedet sørger for at fordele den i nye Æsker paa den Maade, som i det Foregaaende er beskreven, samt udsætter den i friskt klart rindende Vand. Under Fordelingen finder man imidlertid ofte Æg, der ere fordærvede, hvilket er let at kjende; disse borttages naturligviis, for at de ei skulle udbrede Ødelæggelse blandt de friske og uangrebne. A.

Baldomero Espartero, Præsident i det spanske Ministerium.

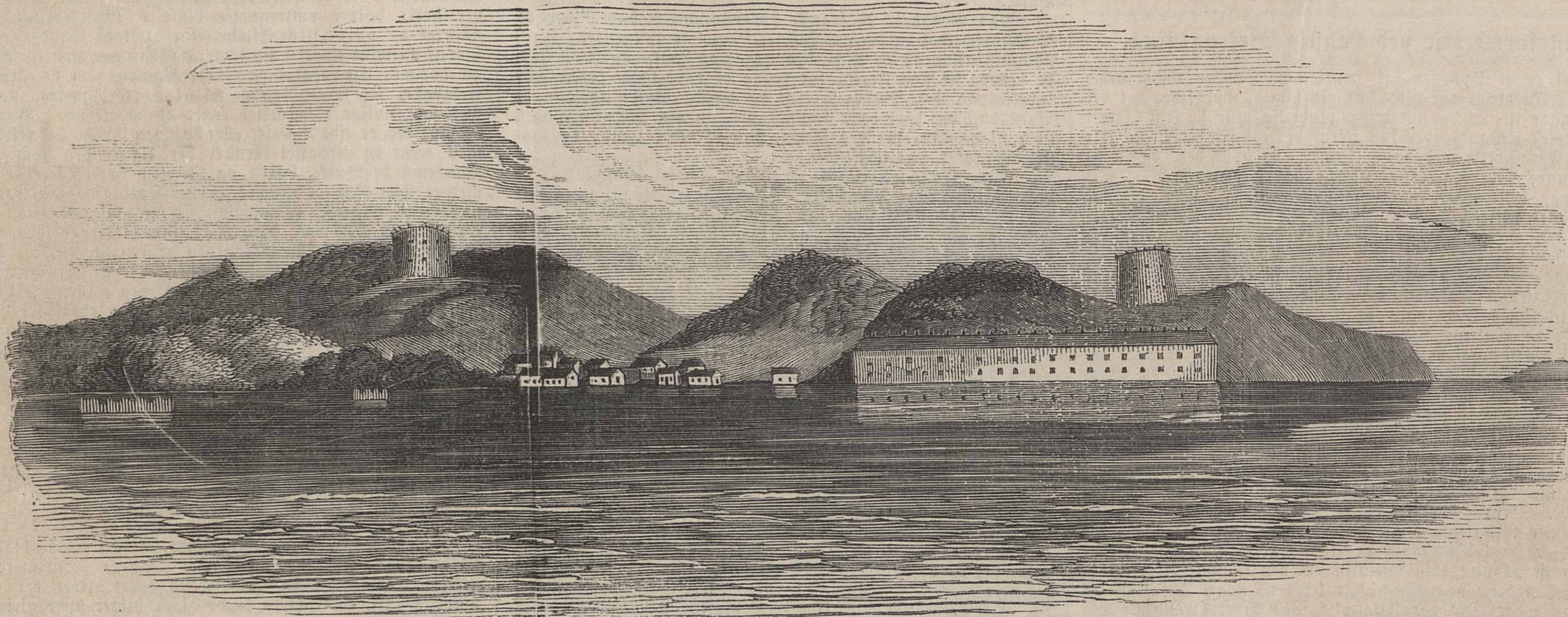
(Slutning fra f. Nr.)

I Foraaret 1837 rykkede Kjærnen af de karlistiske Tropper, anførte af Don Carlos og Infanten Don Sebastian fra de baskiske Provindser mod Aragon. De forfulgtes af den konstitutionelle Armee og dreves efter flere blodige Kampe tilbage; Christinerne paastode, at Karlisterne vilde være blevne tilintetgjorte, dersom Esparteros Ordres vare blevne fulgte af de underordnede Generaler; det lykkedes dem nu at forene sig med Cabrera, og de rykkede mod Madrid; Espartero fulgte dem i Hælene, og tvang dem snart til at trække sig tilbage til de baskiske Provindser. I Foraaret 1838 greb han atter Offensiven, overrumplede, den 27de April i Nærheden af Burgos Karlistgeneralen Negri, der var rykket ind i Kastilien, tilføiede ham et fuldstændigt Nederlag, dræbte og fangede 5000 Mand, og erobrede hele Bagagen og Artilleriet. Virkningen af denne Seir var afgjørende. Don Carlos var i Præsternes Vold. 15,000 af hans Tropper bleve slagne af Espartero i Nærheden af Byen Penacerrada, som han indtog. Han var i Begreb med at beleire Estella, da han blev foruroliget ved Underretningen om at Cabrera havde slaaet Christinergeneralen Oraa ved Morilla. Kommandoen over Karlistarmeen var imidlertid gaaet over til Maroto, Esparteros gamle Kammerat og „Ayacucho-Fælle." De stode snart Ansigt til Ansigt. I Mai 1838 vandt Espartero i Spidsen for 30,000 Mand Træfningerne ved Penadel Moro, Ramales og Quadaminho, for hvilke Seire han blev belønnet med Titel af Hertug af Viktoria, Grande af Spanien af 1ste Klasse, Storkors af Æreslegionen og af den portugisiske Taarn- og Sværdorden. Disse Seire gjorde naturligviis Karlisterne modløse; deres Leir var deelt i to Partier, af hvilke det ene vilde vedblive Kampen, og det andet forsøge et Forlig. Espartero benyttede sig heraf for at vinde Maroto. Den 25 August havde Maroto og Espartero en Sammenkomst i Ugurta, og den 29 kom man overeens om en Vaabenstilstand. Den 30 vare begge Armeer koncentrerede paa Bergaras Sletter. Maroto havde ytret Tvivl om hans Tropper vilde adlyde hans Ordre; men Espartero sagde: „Lad dem blot samles; jeg skal nok faae dem til at lystre." Da Marotos Mænd vare stillede i Linie, gik Espartero alene frem for Fronten og udraabte: „Ville I alle som brave Spanioler leve under eet Banner? Gaar hen og omfavner mine Soldater, der ere Eders Brødre, ligesom jeg omfavner Eders General!" Begeistrede Tilraab var Svaret herpaa, og Espartero, der allerede betragtede sig som deres General, trak Kaarden og befalede dem at koble Geværerne og at opløse deres Geleder. Nu paafulgte en mageløs Scene. Paa Esparteros Bud blandede de to Armeer sig sammen, og de, som forhen havde været saa bitre Fiender, vare nu Brødre. Dette er et heroisk Træk i Esparteros Liv.

Esparteros næste Foretagende var at forfølge Don Carlos, som han indhentede i Bastandalen. Han naaede Prindsens Arrieregarde den 13de September, ved Elizondo; men Don Carlos lagde Veien mod Urdach og den 14de gik han over Grændsen, ind i Frankrig. Dette Udfald, som gjorde fuldstændig Ende paa Borgerkrigen, modtoges med almindelig Glæde, og Espartero var Gjenstand for Alles Enthusiasme. Endnu stod dog Cabrera tilbage i Aragon; men i Begyndelsen af det følgende Aar fik Espartero Bugt ogsaa med ham, og Freden var nu almindelig.

Med disse Begivenheder endte Esparteros udelukkende militære Løbebane. Vi skulle nu betragte ham i hans Egenskab som Statsmand. Hans Seiervindinger havde gjort ham til den mest fremragende Mand i Kongeriget; en Gjenstand for Dronningens Beilen (skjønt ogsaa for hendes Frygt) og for de øvrige Generalers Misundelse. I de foregaaende Par Aar havde han til en vis Grad blandet sig i de politiske Anliggender, mere af Tvang end af Tilbøielighed. Medens han holdt Madrid besat efter Don Carlos's Tilbagetog, havde han styrtet det daværende Ministerium. Senere blev han ueens med Krigsministeren Ofalia, hvis Udygtighed han gav Skylden for den Uvirksomhed, som hans egne Fiender tilskrev det i hans Helbredstilstand grundede Hang til Dorskhed. Før han begyndte Feldttoget mod Cabrera, tvang han Narvaez til at forlade Ministeriet, og udvirkede, trods al Modstand, Generalsrang for sin Sekretær, Aide-de-Champ og Faktotum, Linage.

Det var rimeligviis Bevidstheden om sine Hensigters Redelighed — thi i denne Henseende indtager Espartero en hæderlig Plads mellem Spaniens offentlige Mænd — der ledede ham til endelig at tiltage sig den Myndighed, som hans stærke Stilling gav ham Adkomst til. Paa denne Tid søgte det franske Parti, der ledede af Dronning Christina, at gjennemføre det franske Centralisationssystem; medens Espartero, der altid havde begunstiget det engelske Parti, sluttede sig til Exaltadorne, som søgte at haandhæve Landets gamle Kommune-Institutioner. Ministeriet havde i overmodig Følelse af sin Magt foreslaaet en Lov, der nedbrød disse Institutioner, og Dronning Christina understøttede den. Hun indsaa Nødvendigheden af at have en Støtte i Espartero og reiste til Barcelona for at have en Sammenkomst med ham. Espartero holdt Stand mod alle hendes Overtalelser, men gav dog forsaavidt efter, at han overtog at danne et nyt Ministerium. Dronningen vilde imidlertid ikke opgive sine Centralisationsplaner, og Espartero indgav sin Afsked; men den blev ikke modtaget. Barcelona, Scenen for disse Begivenheder, var næsten i Oprørstilstand, og Dannelsen af et nyt Ministerium maatte til, for at tilveiebringe Rolighed. Men Dronningen nægtede fremdeles at give efter, og i September 1840 var næsten hele Kongeriget i Opstand. Espartero fik Ordre til at rykke mod Oprørerne; han nægtede at adlyde; Dronningen var nødt til at give Kjøb og han blev Premierminister med uindskrænket Myndighed. Hans Ministerium dannedes den 3die Oktober. Den 8de blev en Udsigt over dets politiske System forelagt Christina, som under en Sammenkomst med Espartero nægtede sin Sanktion, og erklærede det for sin ufravigelige Beslutning at fratræde Regentskabet. Det var under denne Sammenkomst Dronningen skal have sagt til Espartero: „Jeg har givet Dem Alt, Espartero. Jeg har gjort Dem til Greve af Luchana, Hertug af Morilla, Hertug af Viktoria, og Grande af Spanien, men jeg har aldrig kunnet gjøre Dem til et skikkeligt Menneske." — Før Espartero havde dannet sit Ministerium, havde han holdt sit Indtog i Madrid med sand kongelig Pragt, under Folkets enthusiastiske Tilraab, staaende opret i en aaben Vogn, som han havde taget fra Don Carlos. Et lignende Triumphtog holdt han ved sin Ankomst til Valencia, og dette har uden Tvivl ikke bidraget lidet til at vække Bitterhed hos Dronningen. Christina var ikke at formaae til at tage sin Resignation tilbage, og hun afseilede efter kort Tids Forløb til Frankrig. Een Maaned derefter hendte det, at hun og Cabrera — som ikke længe iforveien havde baaret Oprørsvaaben mod hende — mødtes i Montpellier's Gader, og man bemærkede, at de vexlede et sælsomt Smiil, idet de drog forbi hinanden.

7 Kanoners Batteri. Rundt Taarn med 20 Kanoner. Byen. Rundt Taarn med 20 Kanoner. Hovedfortet med 72 Kanoner.

Bomarsund. (Se forr. Nr.)

Fra nu af havde Espartero en Tidlang Spaniens Skjæbne i sin Haand. Den 8de Mai 1841 blev han udnævnt til Ene-Regent over Kongeriget; Regentskabs-Principet havde kun en Majoritet af sytten Stemmer; medens Minoriteten for Espartero som Regent var sexti Stemmer. Det var ikke noget godt Omen for Landet, at den Mand, der beklædtes med den høieste Magt, ikke blev udvalgt eenstemmig, især naar man erindrer, at Spanien paa den Tid var søndersplittet af Partier, og at Borgerkrigens Brand endnu neppe var slukket. Espartero modtog denne Tillidspost, trods de nedslaaende Forholde, i Følelsen af at han herved opfyldte en hellig Borgerpligt. Han forsøgte det næsten Ugjørlige, efter konstitutionelle Principer at regjere et Land, som paa den Tid snarere trængte til en Militærdiktators Jernscepter. Ikke destomindre udviklede han fremragende politiske Talenter og handlede baade med Fasthed og diplomatisk Smidighed. Han modsatte sig standhaftigt Pavehoffets Overgreb, undertrykte flere republikanske Reisninger, dæmpede en Opstand i Pampelona, hvor General O'Donnel — den samme som nu atter er optraadt — havde udfoldet Dronning-Regentindens Fane; tilintetgjorde Sammensværgelser, der ledede af Diego Leon og Concha (den første blev skudt i Oktober 1841), hvilke havde til Hensigt at faae Magten over den unge Dronning og derved over Armeen, og skræmte de baskiske Provindser til Lydighed ved at sende lette Kolonner did og hæve Kontributioner. Men Spanien manglede dengang snarere en Cromwell end en Washington, og Espartero udviste, trods alle disse strænge Forholdsregler, den uryggeligste Agtelse for den Konstitution, han havde svoret til. Vi skulle ikke her omtale alle Detaillerne ved Regentens Statsstyrelse. Ulykkeligviis fandt han kun daarlig Understøttelse hos Ministrene; men selv om han var bleven understøttet af Mænd med den høieste parlamentariske Dannelse, vilde han ikke have kunnet holde Stand mod det Virvar af Oprørskhed, Forræderi og politisk Fanatisme, som charakteriserer Regentskabsperioden. De første syv — otte Maaneder af hans Regjering optoges til at undertrykke de Opstande, som vi ovenfor omtalte. I November 1841 saa han sig nødsaget til med Vaabenmagt at tvinge Barcelona, hvor en republikansk Opstand var udbrudt, til Lydighed. Den 30te s. M. holdt han atter et Triumph-Indtog i Madrid.

Esparteros Forkjærlighed for det engelske Regjeringssystem, især i Handelspolitiken, bidrog fornemmelig til de følgende Begivender, idet den meer og meer styrkede Forbundet mellem det franske Parti og Dronning Christina, som fra sit Hotel i Rue de Courcelles i Paris ledede eller beskyldtes for at lede alle de Sammensværgelser, som stiftedes mod Regjeringen. Mod Enden af 1842 fandt en Begivenhed Sted, som skaffede Esparteros Fiender mægtige Vaaben mod ham. Der var atter i Barcelona udbrudt en Opstand, som blev saa betænkelig, at Espartero saa sig nødsaget til at give sit Samtykke til Stadens Bombardement. General Rodil, Førsteministeren, havde ikke Mod til at forsvare denne nødvendige Forholdsregel for Cortes; og dette Tegn paa Svaghed gjorde hans Fiender dristige. Der sluttedes en Koalition mellem Republikanerne og Christinas Venner, og for denne Kombination faldt endelig Espartero. Den 9de Mai 1843 blev han tvungen til at sanktionere en almindelig Amnesti, hvis væsentligste Øiemed var at give hans Fiender Frihed til at intriguere i Tryghed. Dette var blevet ham paatvunget af Lopez-Ministeriet, hvis næste Skridt var at forlange Fjernelsen af Generalerne Linage og Zurbano, der som Meddeelagtige i den strænge Fremgangsmaade mod Barcelona vare Progressionspartiet en Torn i Øiet. Denne Fordring nægtede Espartero at gaae ind paa, afskedigede Ministrene og opløste Cortes. Dette skede den 26de Mai. Saasnart dette spurgtes, i Forbindelse med et Rygte om at Espartero stod i Begreb med at afslutte en Handelstraktat med England, der var skadelig for Spanien, udbrød en Opstand, som næredes af Esparteros mangehaande Fiender, og hurtig spredte sig gjennem Katalonien, Andalusien, Aragon og Galicien. Den 13de Juni proklamerede en Revolutions-Junta, som havde dannet sig i Barcelona, Dronning Isabellas Fuldmyndighed og Esparteros Afsættelse, og kort derpaa blev han af en provisorisk Regjering, bestaaende af Lopez, Caballero og Serrano, erklæret for Fædrelandsforræder og berøvet alle sine Titler og Værdigheder. Narvaez, Esparteros stadige Modstander, stillede sig i Spidsen for Opstanden, og marscherede fra Valencia mod Madrid, hvor de Tropper, Espartero havde gjort Regning paa, i Forveien ved Bestikkelser vare vundne for ham. Espartero, der var rykket mod Barcelona, fandt sig lammet ved en saa pludselig Vending i Begivenhederne. Narvaez's Indtog i Madrid, den 2den Juli 1843, var Løsenet for Espartero til at indskibe sig i Cadix, for Lissabon, hvorfra han begav sig til England, hvor han landede i Falmouth den 19de August. Det engelske Folk modtog ham med al den Hæder, der skyldtes hans Stilling som Regent og hans personlige Charakteer. I Spanien blev han ved et Dekret, der offentliggjordes tre Dage før hans Ankomst til England, formelig berøvet alle sine Titler og Værdigheder.

Espartero vedblev at leve i Stilhed i England til Aaret 1847. I dette Aar bleve Hindringerne for hans Ophold i Spanien fjernede, og han vendte tilbage til sit Fædreland, hvor han levede i Ro af Levningerne af sin Formue, i Logrono — Scenen for hans Kjærlighedsforstaaelse og Giftermaal — indtil de nylig stedfundne Begivenheder atter kaldte ham frem fra hans Ubemærkethed. Hovedformaalet for Esparteros politiske Liv har været at lære Spaniolerne at leve under en konstitutionel Regjeringsform. Hans Fald var Løsenet til Christinas Tilbagekomst, og til manghaande Forsøg fra Regjeringens Side paa at unddrage sig den konstitutionelle Ansvarlighed. O'Donnels udelukkende militaire Opstand vandt ingen Sympathi hos Folket, før han indskrev Konstitutionens Navn paa sine Faner, og fra det Øieblik begyndte Spaniolerne endnu engang at tænke paa Espartero.

Folkets Tillid til Espartero blev bestyrket, da det lærte at kjende de Betingelser, han havde aftvunget Dronningen, nemlig: Sammenkaldelsen af konstituerende Cortes, almindelig Stemmeret, og Dronning Christinas Forjagelse. En Uge i Forveien, den 17de endte en Opstand i Saragossa med Dannelsen af en Junta under Esparteros Ledelse, og Efterretningen om at Espartero, den 20de, var kaldet til Dronningen beroligede Hovedstaden med Et. Hans Triumphtog i Madrid ledsagedes af en umaadelig Begeistring, og den gjentog sig da Ministerlisten — Espartero som Konseilspræsident og O'Donnel, udnævnt til Marschal, som Krigsminister — blev bekjendtgjort. Hans første Forholdsregler ere blevne modtagne med almindelig Tilfredshed; og man kan vente meget af hans Indflydelse hos Folket. Man fortæller et Træk af ham og O'Donnel, der varsler godt. Den sidste var rykket mod Madrid i Spidsen for en betydelig Styrke, men nølede med at drage ind i Hovedstaden før Espartero. Denne sendte ham strax en hjertelig Indbydelse, og de gave offentlige Beviser paa deres gode Forstaaelse. Ogsaa Dronningen har havt

den Konduite at ytre sin høieste Anerkjendelse af hans Opførsel og det bedste Haab for Fremtiden.

Det er et godt Varsel for den spanske Nations Fremtid, at Insurgenterne og den provisoriske Regjering ved etslags stiltiende Overeenskomst har standset alle deres Operationer for at afvente Espartero — en Mand, der som Kriger har vist sit Fædreland saa overordentlige Tjenester, som har godtgjort sin Hengivenhed for Dronning Isabella, og som fremfor Alt har givet saa utvetydige Beviser paa sin Agtelse for den konstitutionelle Friheds Sag.

(Illustr. Lond. News.)

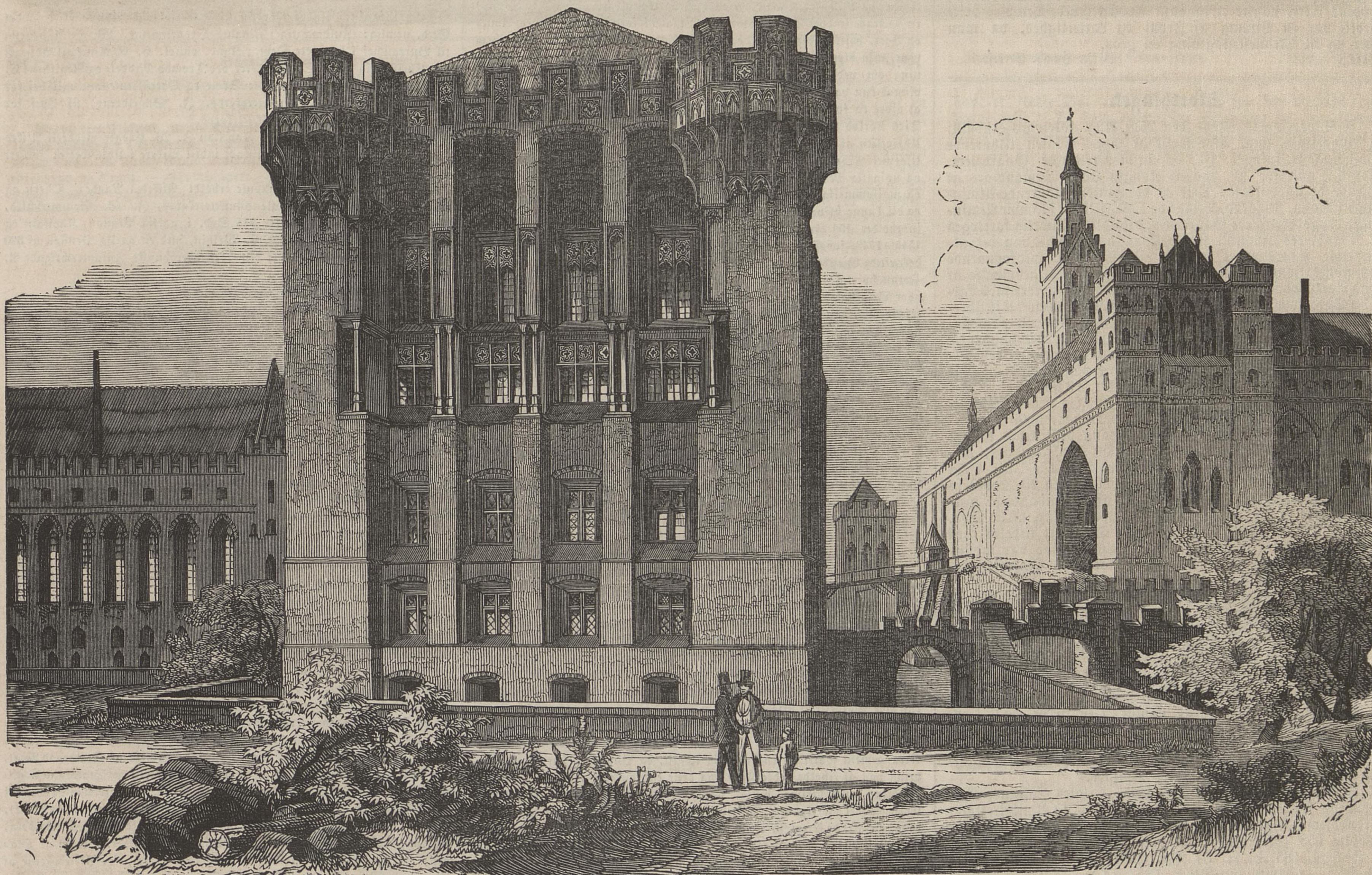
Slottet Marienburg i Preussen.

Vort Land er ikke det eneste, der kan opvise mærkelige Exempler paa hvorledes de senere Generationer, der indbildte sig at have naaet et langt høiere Kulturtrin end de tidligere Slægter, netop ved at nedbryde og nedværdige disses ædleste og herligste Kunstværker have lagt for Dagen, hvor langt de i renset Smag og fædrelansk Sind i Grunden stode tilbage for deres Forfædre. Alle Europas Lande kan fremvise slige Exempler; men til Ære for vor Tidsalder finder man nu ogsaa hyppigen en levende Sands for Bevaringen og Restaurationen af hine Kunstværker, som den nærmeste Fortid næsten synes at have sat sin Ære i at vanzire og nedbryde, og der spores overalt en Pietet for de middelalderske Kunstlevninger, der vil være et tilstrækkeligt Værn mod enhver fortsat Vandaliseren, ialfald vil en saadan ikke længere godkjendes af de Første i Staten eller dem, der gjøre Fordring paa nogen udmærket Grad af Dannelse.

Et af de mest slaaende Beviser paa et civiliseret Folks Mishandling af gamle Kunstværker, af dyrebare historiske Mindesmærker, giver det nylig restaurerede Marienburgs Historie. Denne svarer, hvad Nedværdigelsen angaar, til den bergenske Kongehall's, kun bliver den mere himmelskrigende mod det preussiske end mod det norske Folk, fordi hiint har mishandlet et endnu prægtigere Mindesmærke, end dette, et Kunstværk, der ikke alene i architektonisk Henseende hører blandt de mest værdifulde fra hele den tydske Middelalder, men ogsaa har en verdenshistorisk Vigtighed.

Slottet Marienburg var som bekjendt i det fjortende Aarhundrede Residents for den tydske Ordens Stormestre, men blev efterat den sidste af disse var fordreven, 1451 Bolig for de polske Staroster (Statholdere), hvilke efter Tidens slette Smag vanzirede det ved alskens smaalige Udstykninger og Forandringer, som f. Ex. Afdeling af de høie og rummelige Sale i tvende Stokværk. I Frederik den Stores Tid blev den egentlige Pragtbygning gjort til Skole- og Vævestuer og den saakaldte store Konventsremters luftige Huller forandrede til Exerceerhuus, det tilstødende Konventkjøkken til Stald. Endelig blev i Aarene 1802 og 1803 „det høie Slots" samtlige Hvælvinger (med Undtagelse af Slotskirkens) indslagne og Slottet selv forvandlet til et Kornmagazin; ja Ministeren Schrötter havde endog givet Befaling til at skaffe bort det hele Slot, for at der af den gamle Teglsteen kunde opføres et nyt Magazin. Men da hævede sig en Stemme offentligen mod denne barbariske Fremfærd, og Følgen var et kongeligt Reskript, der satte en Pind for al videre Forstyrrelse af den gamle Stormesterborg. Dog begyndte ingen Restaurationen før i 1824.

Oprindelig bestod Marienburg af to i Firkant byggede Borge, liggende ved Siden af hinanden og forsynede med en indre Slotsgaard. Den ene af disse, det saakaldte „øvre eller høie Slot," var opført af Landmester Konrad af Thierberg 1275 og bestemt til Ridderboliger samt Kapitelsal. En Deel af samme danner den af Dietrich von Altenburg byggede Slotskirke med det høie Slotstaarn og det berømte kolossale (29 Fod høie) Mariabillede i en Muurnische, samt nedenunder St. Annasgraven, Stormesternes pragtfulde Hvilested. Endnu inden dette Slot forvandledes til Kornmagazin, var det (1643) bleven hærjet af Ildebrand og senere af Polakker. Den anden Borg, „det midterste Slot," er adskilt fra den første ved en bred Slotsgrav og forenet dermed ved en Slagbro. Den blev opført i det fjortende Aarhundrede, og det med fyrstelig Pragt, som Bolig for Stormesteren, og indeholder Ordensforstandernes og deres Tjenerskabs Boliger og Arbeidslokale, en Kirke (Bartholomæuskirken), der nu er Tøihuus, og en Konventsremter. Den frembyder en Række gothiske Vinduer og elegante Tindinger. Paa begge Ender hæve sig statelige Gavler prydede med gothiske Miniaturtaarne, spidse Buenischer og Stukkaturforziringer. Foran staar ved hver Side et ottekantet aldersgraat Vagttaarn. Hele anden Etage bestaar af lutter Pragtværelser for Stormesteren, hvoriblandt Ordensbrødrenes og Stormesterens Forsamlings- og Audientsværelse med høie prægtige Vinduer, hvori Ordenens Historie er fremstillet i Glasmalerier, og desuden Forstuen med Stormestrenes Billeder i Legemsstørrelse. — Det mest storartede Indtryk gjør Ordensborgen, seet fra Nogatsiden, saaledes som den sees af vor Illustration, der er udført efter en Tegning af den bekjendte Architekturmaler Prof. Schultz i Danzig. Tilvenstre har man den 110 Fod lange Konventsremters otte store farvede Vinduer i harmonisk Form, i Midten en fremspringende Fløi paa fire Stokværk, hvilende paa vældige Kjældehvælvinger, og

Slottet Marienburg.

indesluttende Stormesterens fyrstelige Bolig, og tilhøire „det høie Slot," forbundet med denne Fløi ved Slagbroen.

At gaae ind paa Enkelthederne i dette Bygningsværk vilde føre til for stor Vidtløftighed for vort Øiemed og vi maa derfor indskrænke os til det allerede Sagte; kun ville vi til Slutning af et tydsk Blad hidsætte et Par Bemærkninger over Slottet i dets Almindelighed. „Sjelden finder man i en verdslig Bygning saamegen Storhed, Værdighed og Kraft forenet med Lethed og Frihed i det dristigste Opsving, som i denne Ridderborg. I de tydske Domer er Kirken legemliggjort i en storartet Idee. Stiil og Idee vise tilbage paa Kirken. Her er Kirken forenet med Verden, Religion og Liv bragte ligesom i et skjønt Maleri. Ligesom Ridderen, der var Ordensmedlem, forenede Korset med Sværdet og helligede Sværdet ved Korset, saaledes er ogsaa i dette Ordenshuus overalt en Forening af det Hellige med det Verdslige synlig. Huset var Borg, et Værn mod fiendtlig Vold og paa samme Tid Bolig for Fyrsten; men det var ogsaa Kirke med viede Steder: thi foruden Stormesterens stille Kapel, gaves der tre Kirker, og af dyb religiøs Betydning var hiint kolossale Mariabillede i Nischen af den ydre Kirkemuur, hvilket kaster sit Blik ligesom Velsignelsens Straaler vidt hen over det frie Landskab."

Den Congrevske Raket.

(Slutning fra Nr. 33.)

Sir William Congreves oprindelige Idee i Henseende til den bedste Anvendelse af Krigsraketten er aldrig kommen til Udførelse. Han vilde nemlig have den fordeelt ved enhver Vaabenart, og foreslog Oprettelsen af en speciel Rakettjeneste. Congreve opstillede tre Methoder for dens Anvendelse: 1) af Rør eller en Cylinder; 2) af en Række Rør, der ere befæstede paa en Vogn og 3) af en Række Rør, som hvile paa Jorden. Kun den første og tredie af disse Methoder ere blevne optagne. Raketrøret er en Kapsel eller Cylinder af Metal, der passer til Størrelsen af den Raket, som gjennem dette skal udkastes, thi Hensigten med denne Cylinder er at give Raketten en bestemt Retning. I tidligere Dage benyttede man ikke Cylinderen, men Raketten blev opstillet i dybt gravede Huller i løs Jord. Raket-Cylinderen er saaledes indrettet, at den hviler paa en ophøiet Triangel og kan stilles som en Kanon. Saasnart det bestemte Maal er viseret, bliver Raketten sat i Cylinderen og antændt, og efterat den har brændt i nogen Tid, bryder den løs og begynder sit Løb. Efterat vi saaledes have beskrevet Konstruktionen af en simpel Congreve-Raket, vil Læseren forstaa Indretningen af flere med hverandre forbundne Cylindre. Hovederne af Raketterne, der maa hvile paa jævn Jord, rettes mod Fienden, naar de blive affyrede. De første 300 Fod gjennemløber den temmelig regelmæssigt, sjelden hæver den sig over Mandshøide, men tilsidst bliver dens Flugt overmaade uregelmæssig, den sværmer om i alle Retninger, hvilket vistnok i visse Tilfælde er meget ufordeelagtigt, men i andre ogsaa yder store Fordele. Saa umuligt som det er at forudsige Maalet for dens vilde Løb, saa umuligt er det ogsaa at undgaae den.

En Mængde Forsøg ere blevne foretagne, for at regulere Rakettens Hale. Congreve kunde aldrig løse dette Problem, Hr. Hale var i denne Henseende ulige heldigere. Det Princip, paa hvilket den Sidstnævntes Raketter ere baserede, er os ikke fuldkommen bekjendt, men vi troe, at han giver dem en roterende eller kredsformig Bevægelse og derved navnlig begunstiger Sikkerheden af deres Træffen. Desuden har Hale ogsaa indført andre væsentlige Forbedringer. Han lader Raketterne ikke fylde ved Indstampning, men bevirker dette ved hydraulisk Tryk, hvorved en større Masse Krudt bliver presset ind i Cylinderen. Heller ikke maa man forglemme Hr. Hales sindrige Opfindelse, som paa en vis Maade paalægger den Congrevske Raket en Tomme, idet han forhindrer den fra at springe for tidligt. Uagtet Kraften af en Congrevsk Raket og dens Virkning allerede ved Begyndelsen af dens Løb ere overmaade frygtelige, saa udvikler dens ødelæggende Magt sig dog hovedsagelig først ved Enden af dens Løb, hvor den, idet den springer op i vilde Satser, skydende snart til den ene, snart til den anden Side, udbreder Død og Fordærvelse. Det forekommer imidlertid meget hyppigt, at en Congrevsk Raket exploderer kort efterat den har forladt Cylinderen; derved bliver dens Løb, om end ikke afbrudt, saa dog i betydelig Grad svækket, og enten naaer den aldeles ikke sit Maal eller ogsaa bliver den uden Virkning. Hr. Hale har nu anbragt etslags Stopper, dersom man kan bruge dette Ord, paa den Congrevske Raket, idet han ved et gjennem Presningen frembragt Indsnit forsyner den med en Fjeder eller en Ring, der først tillader den at explodere, naar Ilden er skredet frem over den. Ved denne vigtige Forbedring er Sikkerheden for at Raketten skal træffe i betydelig Grad bleven forøget.

Vi kunne ikke slutte denne Opsats om den Congrevske Raket, uden at omtale de vigtigste Anledninger, hvorved den er bleven anvendt. Først betjente man sig af den 1806 ved Bombardementet af Boulogne og det med en saa frygtelig Virkning, at der et Kvarteer efterat Bombardementet var begyndt udbrød Ild paa flere Steder i Staden. Den anrettede Skade maa sikkerlig have været betydelig, omendskjønt man herom aldrig har erfaret noget Bestemt, da Franskmændene iagttoge en stræng Taushed desangaaende. Denne Hemmeligholdelse gik saavidt, at den engelske Gesant, Lord Lauderdale, da han kort efter Bombardementet passerede Staden, formelig blev bevogtet, for at han Intet skulde erfare om Udstrækningen af den anrettede Ødelæggelse. 1807 blev Kjøbenhavn bombarderet med Congrevske Raketter af sværeste Kaliber og ved St. Jean d'Acre gjorde de ligeledes fortrinlig Tjeneste. Disse ere de tre mest fremragende Affærer, i hvilken man tilsøes anvendte den Congrevske Raket. Tillands finde vi den først,

som allerede omtalt, i Slaget ved Leipzig, hvor dens Virkning var reent djævelsk. Dens Anvendelse under Felttoget i Spanien og ved Waterloo er allerede ovenfor omtalt. Den Congrevske Raket er allerede for længe siden ikke mere nogen udelukkende Hemmelighed blandt Englænderne, dens Opfindere og Forbedrere. De fleste af de europæiske Stater kjende den og have indført den ved deres Armeer. Navnlig har Østerrig fortræffelige Raketfabriker.

Til Slutning maae vi endnu omtale et herhenhørende Kuriosum. Vi have seet en af disse forpundige Raketter, som i enhver Henseende ligne Krigsraketten, kun at hiin var forsynet med et Harpunhoved. Opfinderen af dette forunderlige Kasteskyts var af den Mening, at naar dets Ladning trængte ind i Hvalfisken og sprang, vilde den opfylde Dyret saaledes med Gas, at det vilde blive tvunget til at holde sig over Vandet. Dette er ganske fortrinligt i Theorien, men fuldkommen falskt i Praxis, Congrevske Hvalfiskeraketter kom aldrig i Brug, uagtet man ofte har forfærdiget saadanne, da man i Forveien ikke lovede sig noget Udbytte af dem.

Og forend vi skilles fra vore Læsere, der, som vi haabe, med nogen Interesse have fulgt vor Afhandling, ville vi endnu omtale, at den største hidtil forfærdigede Congrevske Raket veiede 300 Pund, var 8—9 Fod høi og havde en uforholdsmæssig Hale. Den uanmeldte Komme af saadanne Ildbud maa virkelig være overraskende, og man føler en hemmelig Gysen ved den Tanke, at den menneskelige Aand har anvendt sin Skarpsindighed i en Retning, hvis Øiemed er, at dræbe saamange som muligt af sine Medmennesker, ja at den modtager Palmen, der paa den frygteligste og mest omfangsrige Maade naaer dette skrækkelige Maal. Isandhed, ved disse Betragtninger kunde man blive en Bekjender af Elihu Burrits og Cobdens Lære, uagtet et saadant Apostelembede netop i dette Øieblik har en Bismag af Ironi og Latterlighed, da man ruster sig til Menneskeslagtning en gros.

(Efter Hamb. Corresp.)

Storthinget.

I Storthingets Møde den 25de Aug. foretoges Indstill. fra Budgetkom. ang. Afhændelse af endeel Staten tilhørende Almindingsstrækninger til de brugsberettigede Gaardeiere. Indstill., gaaende ud paa at Kongen skulde bemyndiges at afhænde de uopdyrkende Dele af de Staten tilhørende Almindinger i Sogn, Ringebo, Vaage og Ovdal til de i samme Almindinger brugsberettigede Gaardeiere, bifaldtes. Endelig foretoges og behandledes Indstill. fra Veikom. ang. nogle paa det almindelige Statsbudget opførte Udgiftsposter vedkommende Kommunikationsvæsenet: Til den aarlige Vedligeholdelse af Kong Carl Johans Vei bevilgedes 500 Spd., derunder indbefattet 30 Spd. som Løn til Opsidderen paa Kongstuen. Til Udredelse af Fieldstuetolden 1000 Spd. Til Opsidderen paa Pyhæuta 60 Spd. Restbeløbet, 8000 Spd., til det paatænkte Veianlæg fra Frederikshald til den svenske Grændse ved Allingmoen bliver for Tiden ikke at opføre paa Budgettet. Til Skydsudgifter i Veivæsenets Anliggender 13,650 Spd. Til tilfældige Udgifter ved Kanal- og Elvedragsvæsenet, samt til Understøttelse af enkelte Arbeider i Elvedragene 5000 Spd.

I Storthingets Møde den 29de August besluttedes blandt Andet, at der skulde stilles et Beløb af 3000 Spd. aarlig til Regjeringens Disposition i Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857 for at anvendes som Tillæg til Kopisters og Extraskriveres Løn, saaledes at 20 af de omhandlede Personer erholde et Tillæg af 48 Spd., 30 et Tillæg af 36 Spd. og 40 et Tillæg af 24 Spd. aarlig. Tillægget tildeles først efter en Tjenestetid af 2 Aar. De nævnte Beløb var indstillet af Kommitteens Minoritet, hvorimod dens Majoritet ingen Bevilling vilde have.

Storthinget besluttede den 30te efter Forslag af Ueland og imod 1 St. (Aall): I Budgetterminen fra 1ste Juli 1854 til 1ste Juli 1857 stilles et Beløb af indtil 1000 Spd. til Regjeringens Disposition for at anvendes til Løn for en Lærer i Hurtigskrift og til Præmier til Personer, som inden næste Storthing aflægge Prøve paa fornøden Færdighed i denne Kunst, samt forpligte sig til, om det forlanges, mod en passende Godtgjørelse at optage Debatterne paa næste Storthing. Endvidere bifaldtes Budgetkom.s Indstilling, at det fra Kjøbmand Jervell i Molde indkomne Andragende om et i visse Aar rentefrit Laan af Statskassen til Opdyrkning af Vestnæsmyren ikke skulde bevilges.

I Mødet den 30te og 31te Aug. valgtes følgende Embedsmænd for Banken og dens Afdelinger: 1) Bankdirektører i Throndhjem: Kjøbm. O. A. Krogness (89 St.) og Borgemester Lysholm (58 St.); 2) Bankadministrator: i Christiania A. B. Stabell (85 St.); 3) Do. i Drammen Kjøbm. Lærum (88 St.) og Amtmand Blom (85 St.); 4) Do. i Skien: Kjøbm. Myhre (88 St.) og Kjøbm. C. H. Blom (89 St.); 5) Do. i Christianssand: Kjøbm. Hartmann (88 St.) og Byskriver Willoch (72 St.); 6) Do. i Bergen: Konsul Jens Gran (87 St.); 7) Bestyrer af Bankkontoret i Stavanger Byfoged Christensen (89 St.); 8) Do. af Do. i Tromsø Prokurator Dreier (87 St.). Til Direktør ved Hypothekbanken valgtes Lektor Ole Jakob Broch med 89 St. (Tilstede vare 89 Medlemmer.) Repræsentanter: Kjøbmand G. Lien (92 St.), Kjøbmand C. Gram (92 St.), Konsul Fr. Lorch (92 St.), Politimester Bæhman (91 St.), Kjøbmand Th. Lundgreen (91 St.), Konsul C. A. Lorch (91 St.), Oberstlieutenant Bruun (90 St.), Prokurator Alfsing (86 St.). Forøvrigt de Valgte havde M. Getz, Lerche, H. Jensen, Matzau, P. Ulstad og Dahl Stemmer. Statsrevisorer: Hoiesteretsadvokat Kildal (87 St.), Byskriver Rye (84 St.), Lieutenant O. A. Lützow (73 St.), Kjøbmand Chr. Johnsen (58 St.), (Valgkommitteen havde istedet indstillet Assessor Smith), og Stiftsoverretsprokurator Gaarder (47 St.). Foruden disse havde Assessor Smith 20 St., Assessor Motzfeldt 20 St., Overlærer Daa 28 St., Politimester Sere 25 St., Kapit. Breien 5 St., Sagfører R. Olsen 7 St., Dispachør Ingemann 5 St., og Professor Munch 1 St. Suppleanter: For Bankdirektionen: Politimester Bæhman (89 St.), Byfoged Meldahl (88 St.), Kjøbmand H. Lundgreen (82 St.). For Repræsentationen: Kjøbmand P. Ulstad (89 St.), Handelsmand M. Getz (89 St.), Konsul H. N. Knudtzon (87 St.), Auditør Wedel-Jarlsberg (85 St.), Stiftamtmand Michelet (85 St.). Ved Bankafdelingen i Christiania: Konsul N. A. Andresen (90 St.), Byfoged Thrap (80 St.), Kjøbm. Th. F. Heftye (85 St.). Ved Bankafd. i Drammen: Ritm. Borch (91 St.), Kjøbm. Collett (89 St.), Politim. Schive (85 St.). Ved Bankafdelingen i Skien: Foged Borchsenius (88 St.), Adjunkt Arentz (86 St.), Kjøbm. Iynge (84 St.). Ved Bankafdelingen i Christianssand: Handelsmand Stray (89 St.), Borgemester Platou (82 St.), Assessor Berner (78 St.), Ved Bankafdelingen i Bergen: Konsul C. Konow (88 St.), Auditør Smit (87 St.), Kjøbmand H. von Tangen (81 St.). Ved Bankkontoret i Stavanger: Kand. jur. Schjøtz (82 St.), Kjøbm. S. Svendsen (89 St.), Kjøbm. Undem (84 St.). Ved Bankkontoret i Tromsø: Kjøbm. P. Hansen (92 St.), Kjøbm. E. Holmboe (89 St.), Sagfører Holmboe (85 St.). Ved Hypothekbanken: Raadmand Ebbell (92 St.), Kjøbm. O. M. Hauge (89 St.). For Statsrevisionen: Bergmester Sere (50 St.), Dispachør Ingemann (43 St.), Professor Munch (31 St.). — Præsidenten refererede; 1) Grundlovsforslag af Aall om Forandring i Grundlovens §§ 54, 68 og 75 a. Forslaget bliver under Præsidentens Haand at bekjendtgjøre ved Trykken for at komme til Afgjørelse paa næste Storthing. 2) Forslag fra Byfoged Christensen om at der skulde bevilges 1000 Spd. i Budgetterminen til Udgivelse af et Myntværk af Holmboe og Schive.

Literatur og Kunst.

Norske Stiftelser, Samling af Fundatser, Gavebreve og Testamenter, vedkommende offentlige milde Stiftelser i Kongeriget Norge. Udgiven efter Foranstaltning af Den Kongelige Norske Regjerings Departement for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Chr. Tønsbergs Forlag. 1ste Hefte 25 Ark stor 8. Priis 1 Spd. 30 ß. Trangen til et Værk, hvori man kunde søge Aktstykker og samtlige Oplysninger vedkommende offentlige milde (ved Gaver grundlagte eller doterede) Stiftelser i Norge (Kirker, Universitetet, videnskabelige Skoler, Hospitaler, Fattighuse og andre Indretninger til Trængendes Understøttelse), har vistnok længe været følelig, da den tidligere Samling, der havdes (Frimanns, Kbh. 1774—77) deels var forældet, deels ufuldstændig og unøiagtig; og derfor har Kirkedepartementet længe havt sin Opmærksomhed henvendt paa Afhjælpelsen af denne Trang. I Aarene 1829—35 udgav daværende Departementschef (Chr. Ad. Diriks) en Fortegnelse over Stiftelsesbreve og Legater i forskjellige af Rigets Amter og Byer, hvilken Fortegnelse dog ikke indeholdt Aftryk af selve Stiftelsesbrevene, men blot et Extrakt af deres Indhold tilligemed en kort Underretning om vedkommende Stiftelsers Skjæbne og Giverne, og saaledes vistnok kun var bestemt til at tjene som en midlertidig Nødhjælp, ikke til at gjøre en fuldstændig Samling af Stiftelser overflødig. Efter nogen Tids Forløb fik Rigsarchivassistent Bernt Moe det Hværv at forberede Udgivelsen af en saadan Samling, og efter hans Død overdrog Departementet Arbeidet til en inden samme ansat, som Samler bekjendt, kyndig og nøiagtig Mand, der i forholdsviis kort Tid har bragt det besværlige og møisommelige Arbeide saavidt, at Trykningen nu har kunnet begynde og vil kunne blive tilendebragt i Løbet af næste Aar. Det udkomne Hefte indeholder 160 Fundatser, Gavebreve og Testamenter fra Tidsrummet 1545—1748, for Størstedelen aftrykte efter Originalerne eller ogsaa efter bekræftede Gjenparter i Rigsarchivet, og for en stor Deel hidtil utrykte. Foran hvert Dokument er, forsaavidt det haves trykt, anført Stedet, samt hvor Originalen findes. Orthographien er i hele Samlingen nogenledes eensformig. Hvad Værkets Indretning forøvrigt samt dets Priis angaar, findes den fornødne Oplysning i den udstædte Subskriptionsplan, hvoraf vi hidsætte Følgende: „Værket vil for Norges Vedkommende efter sin Gjenstand blive et Sidestykke til Hofmanns Samling af danske Gavebreve og Fundationer og Schacks Fortsættelse deraf, hvorimod Ordningen vil blive noget forskjellig derfra, idet det vil dele sig i to adskilte Afdelinger, en diplomatarisk, hvori selve Aktstykkerne anføres i kronologisk Følge, og en statistisk-historisk, hvorunder de forskjellige Stiftelser samlede henføres til hver sit Sted efter Rigets statistiske Inddeling, hvert Stift og Amt for sig, derunder By og Land særskilt, det sidste præstegjældsviis. Ved hver Stiftelse gives en Fremstilling af dens Oprindelse, Tilstand til forskjellige Tider, dens Bestyrelsesmaade, Eiendomme og Legater med tilføiede personalhistoriske Oplysninger om vedkommende Givere." Med Slutningen leveres Fortale og alphabetisk Sag- og Personal-Register. Det hele Værk vil udgjøre omkring 100 Ark, trykt med Fraktur, og sandsynligviis fordeelt i 2 Bind og skal for Subskribenterne i intet Tilfælde koste over 6 Spd. Denne Priis (den samme for Arket som for Munchs Historie) er som almindelig Boghandlerpriis vistnok moderat, men dog for høi til at Mange, der ikke have praktiskt, men blot videnskabeligt Brug for Værket (i personal- eller kulturhistorisk Henseende) i Regelen skulle kunne anskaffe det. Dette er vel beklageligt, men falder ingenlunde Forlæggeren til Last, da han ikke, som undertiden andre „Forlæggere" af slige Værker, har Trykningsomkostningerne betalte af det Offentlige, men kun mod Afgivelse af Frieremplarer et Tilskud af samme, hvilket er saa ringe, at han til almindelig Bogpriis maa afsætte et betydeligt Antal Exemplarer for ikke at lide Tab. Det Offentlige har saaledes ved det her trufne Arrangement sparet sig en betydelig Udgift, og Publikum har ingen Fordring paa at erholde bedre Kjøb paa dette end andre Værker. En saadan Fordring synes derimod billig, naar det Offentlige, som Tilfældet med Diplomatarium Norvegicum, bestrider samtlige Trykningsomkostninger og endog betaler de Exemplarer, det selv bruger. At en Bogtrykker, der (som Hr. Malling) i dette Tilfælde ingen Resiko løber, endda efter Behag skal kunne ansætte Bogladeprisen saa høi, at den bliver en væsentlig Hindring mod Udbredelsen, er besynderligt og i høi Grad skadeligt for Videnskaberne. Hensigten med et Værk er jo ikke den, at det skal existere paa en Bogtrykkers Pakhuus og for ham have en nominel Værdi (f. Ex. 500 Exemplarer a 40 Spd. = 20,000 Spd.) eller som de paa Suhms eller det Arnamagnæanske Legats Bekostning udgivne Sager ligge i Dynger, indtil et eller andet Ulykkestilfælde rammer Oplaget; men Sagen er, at Exemplarer af Værket kommer i Hænderne paa Folk, der have Brug for det, altsaa at det gaar til sit rette Publikum. Men herfor stiller man, som sagt, en væsentlig Skranke ved Priser, der overstige Folks Kjøbeevne. Naar et enkelt Værk optager en stor eller største Delen af den Sum, en Mand kan afsee til Bogkjøb i et Aars Tid, er det klart, at han maa betænke sig paa at anskaffe det, ligesom ogsaa selve Universitetsbiblioteket med Rette undlader at kjøbe slige Værker, der vilde sluge Tredie- eller Halvparten af dets Aarsbudget, hvor vigtige disse end kunde være, og anskaffer for de samme Penge flere mindre kostbare og nødvendige Bøger. Naar det Offentlige bekoster Trykningen af et Værk, uden ved Afsætningen at betinge eller vente sig nogen Formindskelse i de havte Udgifter, kan Meningen med at lade en Privatmand figurere som Forlægger blot være den, at han, ved at lade sig betale for Bogen, skal forebygge at den — som naar man uddeelte den gratis — falder i Hænderne paa Folk, der intet Brug have for den og muligens kunne gjøre den til Makulatur. Men man forebygger sandelig ved mindre Summer end 30 eller 40 Spd. at en Bog kjøbes til det Slags Brug. Vore Forlæggere opfatte Forholdet paa en egen Maade; de følge her som i de fleste andre Tilfælde den for dem egne Lyst til at benytte sig af godt Folks Trang og bestemme Priserne under den Forudsætning, at de, som behøve deres Sager, nok maa bide paa Krogen, hvor dyre de end ere. Men denne Forudsætning, der vel kan holde Stik for et Bagerlaug, er heel holdningsløs for Boghandlere, hvis Varer man jo godt kan undvære uden Livsfortabelse, saameget mere som de mest Trængende altid ville finde dem til Benyttelse i et eller andet Bibliothek. Men selv om Trangen var kjøbtvingende, er ialfald Boghandlerne ikke berettigede til at benytte sig af den, hvor den ikke bliver afhjulpen af dem, men af det Offentlige. En rigtigere Forudsætning er det, at Trangen eller Afsætningen tiltager i Forhold til den Lethed, hvormed Enhver kan tilfredsstille den, og at slutte som saa, at naar et Værk koster 6 ß. pr. Ark, vil det ikke kjøbes af Halvparten saamange, som naar det sælges til 3 ß. o. s. fr. Det vil vel saaledes kunne antages, at Diplom. Norv. vilde til Halvparten eller Tredieparten af dets nærværende Priis finde en Afsætning af 60—80 Exempl. i et Land som vort, hvor dog den historiske Sands nu i nogen Grad maa siges at være vaagnet. Ved denne fordoblede eller tredoblede Afsætning vilde Hr. Malling altsaa være sikret mod Afbræk i de Indtægter af Værket, han nu har, selv om han nedsatte Prisen til det Halve eller derunder, saaledes at det Hele i det Høieste kom Kjøberne paa 15 eller 20 Spd., og han vilde ovenikjøbet erhverve sig Tak af de mange mindre formuende Videnskabsdyrkere, der ikke kunne anskaffe sig Værker til en Sum af 40—50 Spd. For ikke at udsætte sig for en altfor stor og hellerikke nødvendig Formindskelse i Indtægterne, kunde han jo gjerne beholde den høiere Priis for Udlændingerne, der ingen Fordring have paa at erholde de af den norske Stat bekostede Værker under almindelige Bogpriser; og for det halvt Snees Exemplarer, der gaae til England, turde den tidligere høie Priis endog være nødvendig, for at Subskribenterne ikke skulde frafalde; thi disse ere vel Pengemænd, der turde have den engelske Kaprice, blot at ville have hvad der er saa gammelt eller dyrt, at det hører til Sjeldenhederne. En høiere Priis paa et Værk for Udlandets Kjøbere er desuden intet Uhørt i Bogverdenen; man har endog et Exempel derpaa hertillands, nemlig i Abels Værker, der for Udlændinger koster 3 Spd. 20 ß mere end for Norske. Anm. har grebet denne Leilighed til engang for alle at udtale sig om de høie Priser paa de af det Offentlige bekostede Bøger, hvortil han især er foranlediget ved at erfare den Liberalitet, hvormed Storthinget atter nylig har bevilget Pengene til Udgivelsen af et Værk, der er af saa overordentlig historisk Vigtighed, men hvis Udbredelse det er faldet i en Boghandlers Vold at kunne hæmme i en ikke ringe Grad.

Norge.

Christiania. Under 26de August have følgende Udnævnelser fundet Sted, nemlig: Fuldmægtig i Finants-Departementet, W. H. Aschehoug til Bureauchef i bemeldte Dept.; Kand. philol. H. C. Kinck til Adjunkt ved Christiania lærde Skole, Lærer ved Tromsø Middel- og Realskole, C. F. Berg til Adjunkt ved bemeldte Skole og Oberstlieutenant og Chef for stavangerske nationale Musketeerkorps, J. Schjelderup, til Chef for christianssandske gevorbne Musketeerkorps.

— Under s. D. er ledig pers. Kapellan J. W. Crøger meddeelt Afsked i Naade, hvorhos det er ham tilladt indtil Videre i Udlandet at fortære de ham tilstaaede Vartpenge.

— Under s. D. have Efternævnte erholdt Afsked i Naade: Oberst og Chef for romsdalske nationale Musketeerkorps, J. S. Sommerschild, med sin nuhavende Gage eller 744 Spd. i aarlig Pension, Kapitain og Chef for etneske Kompagni, J. L. Weltzin, med en aarlig Pension af 320 Spd. og Premierlieutenant i den 2den akershusiske Infanteribrigade A. T. Boyesen.

— Værnepligtsloven er bleven sanktioneret.

— Ved den nu tilendebragte Examen Artium have 46 erholdt Charakteren Laudabilis, nemlig J. J. Aars, N. J. J. Aars, P. C. Aas, H. C. M. Andersen, H. A. Arnesen, A. S. Bachke, L. A. J. Brun, F. W. K. Bugge, H. L. Bull, C. M. Eckhoff, H. J. Falch, G. F. C. Fasting, A. G. Flood, A. J. Fog, P. H. A. Fougner, J. B. Frich, P. C. Foyn, G. A. Gjessing, J. Gran, J. A. Greve, C. M. Guldberg, O. C. Henrichsen, J. G. A. Hofmann, N. N. Holmsen, A. P. F. S. Hoyer, M. P. Ingstad, A. H. J. H. Jynge, H. Landstad, J. Lund, H. Meyer, M. C. Mjøen, S. O. Olsen, H. A. H. Olsen, P. V. D. Qvam, N. B. Schach, T. A. Schøien, J. Skjoldborg, J. T. A. Stang, M. F. Sundbye, C. W. Taraldsen, G. A. Thilesen, P. C. Voss, P. Waage, N. T. B. Wallem, C. A. Wessel og P. P. Wettergreen; 40 Haud illaudabilis og 6 Non contemnendus. 4 ere sygmeldte, 1 udebleven.

— Konsul Tønsberg bekjendtgjør, at han som Bidrag til det i Rom oprettede norske Bibliothek har modtaget et Beløb af 38 Spd. 74 ß, der er indkommet ved en paa Klingenberg den 30 Aug. af Hr. Ljunggreen m. fl. given musikalsk Aftenunderholdning.

— Den 1ste Sept. foregik den „officielle Aabning af Jernbanen," i hvilken Anledning DHr. R. Stephenson, J. Peto, Bidder og Kapit. Andrews vare ankomne hertil. Til at overvære samme vare Storthingets Medlemmer, Byens Autoriteter og de, der især havde havt med Foretagendet at bestille, foruden endeel Andre indbudne. Kl. 9¾ afgik de Indbudne til Eidsvoldsbakken, hvor de i den festligt smykkede Stationsgaard indtoge Frokost og vendte tilbage til Byen Kl. 4. Derpaa samlede de sig til en festlig Middag i Frimurerlogen, hvor der tømtes en Mænde Skaaler ledsagede af Taler, deriblandt: for Kongen, for gamle Norge, og for Storthinget af Peto, for Dronning Victoria af Statsraad Vogt, for Entreprenørerne (ledsaget af en Tale paa Engelsk) af Statsraad Erichsen, i Anledning af Jernbanens Udførelse og for Kontrolkommissionen af Stephensen, for Stephenson af Pastor Bergh (Lagthingets Præsident), for de Nordmænd, hvem Sagens Fremgang skyldtes (Vesty-Egeberg, Kjøbm. Frølich, Schweigaard, Statsraad Stang, Dr. Broch) af Stabell, for Kontrolkommissionen af Statsraad Bloch, for Aktietagerne af Amtmand Moinichen, for Damerne (Damer vare tilstede paa Galleriet) af General Wedel. Om Festlighederne forøvrigt skulle vi i et senere Nr. give en af Træsnit ledsaget udførligere Beretning.

— Christiania Theaters Orchester, over hvis Maadelighed i den forløbne Saison der har været ført grundet Klage, vil i det kommende Theateraar sandsynligviis bedre svare til sit Øiemed. Hr. Sperati, hvem dets Ordning er overladt, har nemlig oplyst Publikum om, at Personalets Lønninger ere forbedrede med en Sum af henimod 1000 Spd.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Stockholm synes et og andet Koleratilfælde at indtræffe. Paa Aaland skal der daglig dø 60 Franskmænd.

— Mellem Jønkøping og Mariestad er et nyt Postrøveri forøvet.

— I Helsingborg er der i Anledning af Bomarsunds Indtagelse givet en Banket, hvorunder blandt andre Skaaler udbragtes en for Carl XII's Minde, med Ønsket om at nogle af hans Bedrifter mod Sveriges Arvefiende maatte fornyes under samme Anførernavn.

Danmark. Ministeriet har paa en høflig Maade givet Madvig at forstaae, at han maatte betænke sig, inden han vedblev sin Vægring af at modtage Rigsraadskaldet. Han er ikkedestomindre vedbleven Vægringen.

Rusland. Russerne broute af i Asien at have vundet den ene store Seier efter den anden (f. Ex. ved Kars og ved Kjuruk-Dara) dog uden at man har nogen Stadfæstelse derfor fra upartisk Kilde.

Spanien Espartero har indstiftet en Borgerkrone „for Frihedens Forsvarere i Juli."

Tyrkiet. En Skare kaukasiske Fjeldboere, anførte af en Søn af Schamyl, har gjort et Røvertog ind i Provindsen Tiflis, plyndret flere Steder, myrdet adskillige Folk og bortslæbt en russisk Generals Hustru og hendes Søster. Tidenden herom vakte stor Skræk i Tiflis.

— Russerne trække sig paa Grund af deres store Antal Syge (24,000 Mand?) langsomt ud af Moldau. Østerrigerne rykkede den 20—22de Aug. ind i Wallachiet.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 36. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 9de September 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Breve fra Finland. II. — Dyrkning af Sop i Frankrig. — Ruslands Martyrer i Sibirien. — Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing. II. Georg Prahl Harbitz. III. Adolf Bredo Stabell. — **Literatur og Kunst. — Storthinget.** — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Breve fra Finland.

(Af August Arnould.)

II.

Timeo Danaos, et dona ferentes.

Jeg søgte efter et Motto til mit andet Brev, da denne Stump Latin ligesom skrev sig selv paa Papiret. Da den ikke staar i nogen direkte Forbindelse med vor Reise, vilde jeg have strøget den ud igjen, dersom den ikke mindede mig om den komiske Oversættelse, en af vore Landsmænd ifjor Vinter leverede af den i Petersburg. Han galoperede og volkerede omkring (undskyld Udtrykket, der er af Regnard) en alvorlig portugisisk Diplomats unge yndige Kone — læg vel Mærke til, at der er Tale om en Portugiser. Der gaves ingen Opmærksomhed, hvormed han ikke omgav sin Tilbedte og Ægtemanden syntes at leve i fuldkommen ægteskabelig Tryghed. En Dag ved en stor Middag beklagede Damen sig over Vanskeligheden af at skaffe sig Loger til Lablaches Forestillinger paa den italienske Opera, men hvad hænder? Vor forelskede Helt trækker sin Portefeuille frem og udtager en Loge, Frugten af Intriguer og Underhandlinger, og tilbyder Gemalen den til den næste Dag. Portugiserinden giver skjødesløst en Befaling til en Tjener, der staar bag hende, og Gjæsterne, der troe at vide bedre Besked end Ægtemanden, see af Diskretion ned i deres Tallærkener. Men Lusitaneren glemmer pludselig baade diplomatisk Værdighed og Frygten for at vise sin Jalousi, afslaar Logen og har den ulykkelige Idee at sige paa Latin: Jeg frygter Grækerne, selv naar de bringe Gaver: Timeo Danaos, et dona ferentes. Enhver troede at Elskeren vilde tabe Kontenancen ved dette uventede Slag, men deri havde man atter forregnet sig, han ender Verset af Virgil Quidquid id est! „Hvad skal det betyde? De, Dyrebareste, som er fra Syden, er bange for de Danske? Hvilken Svaghed! Hvad Donna Ferentes angaar, har jeg ikke den Ære at kjende denne Dame." Du kan selv forestille Dig de Lattersalver, hvormed dette Svar blev modtaget. Den næste Dag gik Damen i Operaen. Hvorledes Historien ender, veed jeg ikke.

Jeg haaber, at denne lille Anekdot har væbnet Dig med den nødvendige Taalmodighed til at gjøre Reisen fra Helsingfors til Brobacka. Veien er intet mindre end malerisk. Fra Jorden, der er bedækket med Lyng, Mos og Bregner, reiser sig hvert Dieblik store Klippeblokke, i hvis Spalter man hist og her seer nogle Grane og forknytte Birke. Undertiden opstaae disse aldeles nøgne Klipper ved Siden af hinanden og synke og hæve sig melancholsk ligesom Bølger af Granit; en stor Mængde andre kunne blot betragtes som udslyngede Fragmenter af en underjordisk Masse og hænge kun fast ved Jorden ved deres egen Tyngde. Hvorfra komme disse Klippeblokke, der kaldes erratiske? Hvilken Klodens Revolution, hvilke ubekjendte Kræfter have løsrevet dem og strøet dem omkring paa uhyre Afstande fra deres Udgangspunkt? hvem har rullet dem over Vandene? For at løse dette Problem kunne vi blot henholde os til den Formodning, der er fremsat af Humboldt i Kosmos, dette herlige Indbegreb af hvad menneskelig Kundskab i vor Tid har udfundet: „Man har formodet, siger han, at disse Blokke ere baarne over af Iisflag eller Bjerge af svømmende Iis. Vi ere mere tilbøielige til at antage dem for Virkningen af de voldsomme Nedstyrtninger af Vandene, der først tilbageholdte i naturlige Basins, senere ere løsladte ved Bjergenes Hævning. Forøvrigt vil disse løsrevne Massers Oprindelse endnu længe blive en Stridsgjenstand." Det er ikke sjelden at træffe paa Blokke, der ved Seklernes Indflydelse, Atmosphærens eller hvilkensomhelst anden fortærende Magts Indflydelse, befinde sig i en mere eller mindre fuldstændig Opløsnings-Tilstand. Nogle udgjøre blot Sandhøie, der, naar det skal være, kan tjene til Fyld i Landeveiene; andre ere endnu blot deelviis fortærede af den Kraft, der udbreder sig umærkeligt og opløser dem i deres Bestanddele; atter andre fremvise syge Dele, der dog synes at have en vis Begrændsning, men berører man Klippens Kant, smuldrer Granitten op mellem Fingrene. Naar Klipperne ophøre, reiser man gjennem Skove af Gran, Furu, Alm og Birk, der have et melancholsk, eensformigt Præg, og i Grunden hverken ere tætte eller høie nok til at fortjene Navn af Skove. Fra Tid til anden seer man paa nogle bare Pletter, frembragte ved frivillig eller tilfældig Skovbrand, en Rugager, der aldrig bliver moden, eller en Havreager, der skuddrer for Vinden. Breddegraden har maaskee mindre Skyld i denne Ufrugtbarhed end Grundens Beskaffenhed. Du veed, at Frosten i Granitlandene gjør en Virkning paa de dyrkede Marker, der bidrager væsentlig til det magre Udbytte af Høsten.

Fra Brobacka til Skavalo'a og fra denne sidste Station til Hückars har Egnen ganske den samme Charakteer. Kjed af at vende Hovedet snart til den ene og snart til den anden Side og af forgjæves at vente paa Leilighed til at beundre, tog vor Reisekammerat, Varlet, den lystige Finantsmand, som Du har seet, og som Du maaskee vil gjensee paa Theatre-français, tappert sit Parti, og istemte en Vise af Beranger og saa nok en og saa en Tredie. Kort og godt, hele hans Repertoire, som sandelig ikke er lidet, udtømtes uden nogensomhelst Mellemakt og endte med — jeg siger det blot til Dig og ganske sagte — Marseillaisen. Siden Tilstaaelsen nu er gjort, er det ligesaa godt at bekjende, at den blev udført af os alle og med fulde Lunger. Da den var endt, raabtes da capo og det gik atter løs. Man skulde tro, at det var Juli 1830 eller Februar 1848, der gik i Krig. Hvor smertede det nu ikke de stakkels Sangfugle, der kvidrede paa fremmed Grund, at ingen af dem havde hørt Rachel. Der var intet andet for, Indbildningskraften maatte tages tilhjælp, og vi forsøgte med vort aandelige Syn at skue denne seierrige Holdning, dette Blik, disse inspirerede Toner, der exalterede Paris til Høidepunktet for menneskelig Begeistring. Dersom der i Storfyrstendømmet Finland havde existeret Gensd'armer, vilde de ufeilbarlig have grebet os og ført os til Stedets Øvrighed, men man havde sandelig gjort os Uret, om man havde tillagt os den Hensigt, at ville revolutionere Finland, under alle Omstændigheder vilde vore Anstrængelser have været frugtesløse. Vox clamabat in deserto. Blomsterstilk drev sine to Øg fremad uden at bekymre sig om den Støi, vi gjorde bagved ham, og Bonden, der skulde føre Hestene tilbage til den Station, vi havde forladt, værdigedes ikke en eneste Gang at vende Hovedet om mod os. Det eneste levende Kreatur, der viste vore Sange nogen Opmærksomhed, var en Ravn, der ved Omkvæget Aux armes! tog Flugten med høit udspilede Vinger. Denne Fugl kan lugte Krudt, paastaar man. Vi mødte intet andet med Syn og Hørelse begavet Væsen. Taushed, Fred, der har Du hvad der er charakteristisk for denne Deel af Nyland — Taushed, Fred er ogsaa Egnens Poesi, som et enkelt fattigt Menneskebarn blot vilde forstyrre.

Nu ere vi da ankomne til Hückars. Fødemidler ere udtagne af Kufferter og Væsker og der skal holdes Frokost. Ved Spisebordet taler man saa godt sammen, fornemmelig naar Tallærkenerne ere rene, Jerngaflerne rensede, Dugen hvid og Glassene vaskede. Hvad søger Du? Kapperne og Pengeposen, der blev tilbage i Vognen, som Blomsterstilk har forladt, medens han i en Krog gnaver paa et Stykke harskt Flesk eller røget Fisk og vi have gjort Holdt midt i en Heimat*), og Mænd, Kvinder og Børn, ligesaa talrige som Hønsene, bevæge sig uophørligt om Vognen og vor Eiendom. Nitschero, bedste Ven, som vi sagde i Petersburg, det siger intet, vi ere i Finland.

Erindrer Du ikke hvad der allerede er hændt os tre Gange? Vi følte os overbeviste om, at den simple Mand i dette Land som overalt ikke formaaede at tilbetle sig en Gave; at dobbelte Drikkepenge vilde give os en Mine af at være fornemme Folk og paadrage os Velsignelser, som man altid modtager med en vis Fornøielse hvad enten man tror paa deres Virkning eller ikke. Har Du ikke som vi lagt Mærke til Skydskarlenes Forbauselse ved at modtage mere, end hvad der tilkom dem? De Tølpere have neppe lettet paa Huen; den sidste gav os endogsaa igjen hvad der var formeget, ligesom om vi havde gjort en Feilregning, som hans Samvittighed forbød ham at benytte sig af. Du skal endnu komme til at opleve langt mere forbausende Ting! Imorgenaften skulle vi tilbringe Natten i Tammerfors, hvor man aldrig lukker Huusdørene i Laas og Amanda, Opvartningspigen i Hotellet, vil forvare Sølvtøiet i en Kommode uden Laas, der staar i det Værelse, hvori vi sove. Har jeg ikke sagt Dig, at Finlænderne ere langt mærkeligere at iagttage end Finland?

Ingen er fuldkommen, og disse skikkelige Mennesker have den Feil at fatte langsomt det mundtlige Ord, medens de ere aldeles ude af Stand til at fatte selv den mest udtryksfulde Pontomime. Selv naar det gjælder deres egen lovlige Interesse, ere de lige langsomme i Aanden. Hvorvel yderst lidet belæsset, var vor Vogn dog for tung for to Heste, der ikke vare større end Æsler og som pustedede i hver Bakke. Blomsterstilk lod sig aldeles ikke anfægte deraf, han var bleven ved paa samme Maade lige til Nordkap og havde gjort Holdt ved hvert hundrede Skridt. Det kostede os utrolig Anstrængelse at gjøre ham og de Andre begribeligt, at vi maatte have et tredie Øg. Endelig har vi det for Vognen og vi kunne reise. Vi have endnu fire Stationer tilbage, inden vi ere i Tavastehus. Hyringe, Hickia, Turkanta og Turengi.

*) Den Samling af Jorder og Bygninger, hvilke tilsammen danne en Bondegaard, der tilhører den Drivende, kaldes Heimat.

Nu gaar det lysteligt fremad. Dersom Veiene ikke vare fortræffelige og Blomsterstilk — den Retfærdighed maa man lade ham vederfares — ikke havde en saa stærk Haand og et saa øvet Øie, kunde vi have havt god Grund til at frygte for, at vi vilde komme paa Hovedet ned af de smale, svimlende Bakker. Men det gaar saa hurtigt, at man ikke faar Tid til at tænke paa Fare

Vi komme længer og længer mod Nord. Egnen skifter Udseende, Luften er mindre skarp. Til begge Sider af Veien strækker sig en Egn med et Blomsterflor af Klokker, Smørblomst, vild Skabiosa og en Bærart, hvis røde Furgt har en syrlig Smag. Rognens røde Klaser stikke grelt af mod de mørke Graner og blande sig med Birkens fiint taggede Løvværk. Hist og her skimte vi gjennem Træernes Forhæng tindrende Vandspeil. De dyrkede Marker blive talrigere, Rugen og Havren er afskaaret, Hveden nærmer sig sin Modenhed, paa Potetes- og Erteageren hænger allerede Blomster, Kaalen staar rund og fast i sit grønne Svøb, Humlen slynger sig tæt om sin Stang og danner lette luftige Pyramider, Vinden borttager netop de sidste Duun af den blaa Fjerbusk, der staar som en Krone paa Linens Stilk. Vi nærme os Tavastland, bekjendt for sin Frugtbarhed. Men lad os blive enige om hvad Tingen betyder; Tavastland er Frugtbarhedens Potents, sammenlignet med Sverige, hvor blot en fireogtyvende Part af Jorden er modtagelig for Dyrkning. Finlands aarlige Produktion er forholdsviis betydelig, men den kunde endnu forøges.

Jeg har laant følgende Opgave af Prinds Emanuel Galitzins Værk: „Man saar i Storfyrstendømmet Finland i et almindeligt Aar 260,000 Tønder Rug, der gjengive 1 Mill. 600,000 Td. Total-Kvantiteten af Kornvarer af alle Slags, producerede i Finland, overskrider i et almindeligt Aar ikke 3 Mill. Td. Man seer, at Rugen udgjør mere end Halvparten af den hele Produktion. Boghveden voxer blot i den sydlige Deel af Churland og i nogle Strøg af Distriktet Vyborg; Hveden opnaar blot Modenhed i Provindserne Åbo, Nyland og Tavastland. Rugen avles i den nordlige Deel af Storfyrstendømmet ligetil Indsøen Enara paa 68 Graders nordlig Bredde; Havren forsvinder, naar man nærmer sig Uleåborg. Hamp og Tobak dyrkes ligeledes, men efter en liden Maalestok afpasset efter Bøndernes Forbrug. Et andet naturligt Produkt i Landet er Harpix og Tjære, hvoraf man aarlig udfører 200,000 Td. og seer man hen til de uhyre Skove, der levere disse to Materier, er det sandsynligt, at Udførelsen endnu kunde være langt betydeligere, dersom Skovhugsten var forstandigere ledet, og Bønderne ikke havde Tilladelse til at hugge Træer ned, naar det behager dem, og antænde Skovbrand paa lange Strækninger."

I samme Forfatters Værk læser jeg, at i de Distrikter, hvor der findes de færreste dyrkede Marker, giver Jorden de rigeste Fold. Dette er ganske naturligt og en Bemærkning, som fortjener at lægges Vægt paa.

Jorden giver ikke, men den gjengiver, dette gjælder i alle Lande med Undtagelse af enkelte Jordstrøg, hvor Grundens egen Frugtbarhed og fortrinlige atmosphæriske Betingelser fritage Mennesket fra at arbeide, men hvor ikke destomindre Arbeide og Omtanke endnu vilde fordoble Afkastningen. Jordens Frugtbarhed staar i Forhold til den Dyrkelse, den modtager, og Grundlaget for al god Agerdyrkning, Gjødningen, er der Mangel paa i Finland. Det er ikke Kreatur-Gjødsel, man udbreder paa Markerne, thi Jorden frembringer ikke nok til at nære talrige Hjorder. Her, som overalt lider man under Følgerne af at man ikke kan beslutte sig til at nedlægge en Kapital i en første Anskaffelse af Kvæg og Fourage. Man anvender istedetfor Gjødsel Rødder, Bark og alt det vegetabilske og animalske Affald, som man samler i og omkring Bøndergaardene, men man giver ikke engang disse Stoffer tilstrækkelig Tid til at forraadne og blive virkelig detritus. Det er altsaa ganske naturligt, at jo flere Marker man tilsaar, jo større bliver Mangelen paa Gjødsel og jo magrere Afkastningen. Det er Galskab, at ville kjæmpe mod Naturen, naar den paa det bestemteste modsætter sig Menneskets Anstrængelser. Frugter og Blomster ere i de nordlige Regioner blot Kuriositeter og Enkeltmands private Liebhaberier; ligesom Proteus bevarer Naturen sine Hemmeligheder og aabenbarer kun sine Orakler for dem, der tappert drage tilfelts mod den og forstaae at beseire den. I den physiske som i den moralske Verden er Arbeide Menneskehedens Lov. Overalt, hvor Naturen ødsler med sine Rigdomme, forøder Mennesket dem og i Lediggang tillige sin egen Kraft og synker ned i Fattigdom; hvor Naturen synes at have nægtet dem, tiltvinger Mennesket sig dem, beriger sig og gaar fremad i moralsk Henseende ved Arbeidet. Hvad der end vil skee, og forunderlige

Ting ville upaatvivlelig skee i den sidste Halvpart af dette Aarhundrede, vil Civilisationens Sæde stedse forblive der, hvor Livet ikke er uden Kampe. I Finland er denne Kamp maaskee noget vel tung og dog giver Moder Natur der med fulde Hænder, hvad den paa andre Steder er karrig med: tre Maaneders uafbrudt Lys og Sol. Naar jeg i en Fure, som Ploven ikke har formaaet at give den behørige Dybde, og hvori man lægger Spaan istedetfor Gjødsel, seer en Hvede- eller Rugspirer stikke op, siger jeg til mig selv, at den gamle Skjelm Proteus blot venter paa at blive banket. Finlænderne have aldrig banket Nogen, men hvorfor giver Russerne ham ikke Knut.

Vi ere snart i Tavastehus. Klokken er henved ni (i Frankrig har Solen allerede for to Timer siden sagt Farvel), Regnen er ophørt, Horizonten har atter antaget sit Staaleskjær. Lader os standse paa Træbroen, der er kastet over en Afgrund, og betragte det Maleri, som fremstiller sig for vore Blikke. Vi ville Intet finde, der kan sættes ved Siden af det. Saalangt Øiet naar, strække sig til alle Kanter store Søer, besaaede med smilende eller vilde Holmer og adskilte ved grønklædte Jordvolde, hvor Hjorder af Kjøer og Faar græsse. Ved Strandbredderne seer man bag de høie Graner Røgen fra Heimatens Arne; Horizonten, skarpt tegnet af skovklædte Høie, der snart glimre i Solnedgangens Ildfarver, snart indhylles i Skygger, der begynder at blive lange, viger tilbage til uendelige Dybder; hist synes den ubevægelige Sø at være en Skifferflade, her blinker den med rosenfarvede Tinter, længere borte forsølver Aftenbrisen dens Toppe eller formørker dens Lune, saa den vred ruller sine sorte Bølger. Paa de høieste Afsatser af dette Amphitheater hæver sig en Klippetind, bevoxet med Furuer, der blot have beholdt sine Kroner og lader Lysstreif passere mellem sine Grenes afklædte Stammer ligesom mellem et Tempels Buer, medens Regnbuen med den ene Fod paa en Skov og den anden under Vandene indfatter det underfulde Billede.

Det var næsten, Midnat inden vi naaede Tavastehus. Du skal derfor blive forskaanet for en Beskrivelse af Byen. Den, som har seet een Gade, har seet ti, og jeg tror neppe at der i det Hele findes elleve. Træhusene paa et Stokværk ere bekvemme, reenlige, frie for Insekter. Vi ville altsaa begive os til Hvile i Hotel Petersburg og forsøge at sove tiltrods for Nattevægteren, der vækker de Sovende hver halve Time for at underrette dem om at de kunne snorke i Fred. Der er sandelig ingen Tid at spilde, thi Tavastehus har en Garnison og ved Daggry slaaes der Reveille under hvert Vindu.

Det storartede Panorama, vi havde beundret den foregaaende Dag, giver os mere end nogensinde Lyst til endnu samme Aften at naae vor Reises egentlige Maal: Vandfaldet ved Kyro, en Vandmasse, der i legende Styrtninger bruser ned over et Klippeleie, pludselig afbrudt af en brat Ryg, hvorfra Vandet styrter ned i en Høide af 90 Fod. Fra Tavastehus til Walda, fra Walda til Ilmola, fra Ilmola til Onkala betragtede vi med den blaserede Riges matte Ligegyldighed eller, om Du vil, med en Hunds Dumhed, der slipper sit Bytte for at gribe en Skygge, de yndige Landskaber, der udbrede sig langs Søerne, hvis Bredde vi fulgte. Blomsterstilk synes at have gjættet vor Utaalmodighed, det gaar i strygende Karriere. Havde vi ikke saadant Hastværk, vilde vi standse i en Skov og spise Frokost paa dens blomsterklædte Tæppe. Himlen er reen, Luften næsten mild, Vinden hvisker i Træerne og nogle hundrede Skridt under os udsender en Sø sine blide Klager. Men fremad! til Kyro! til Kyro! Vi standse neppe nogle Minutter ved Foden af Kirken i Onkala, der staar ene paa en Brink og overskuer uendelige Himmelhvælvinger. Til Kyro! til Kyro! Endelig ere vi i Tammerfors, vi holde i Gaardsrummet i Madame Lundhals Hotel. Huset er fuldt af Mennesker, der er Gilde. Hverken Amanda eller Robalsa, de to Oppvartningspiger, eller Værtinden selv, forstaar et Ord af vort russisk-tydske Kaudervelsk. En af Gjæsterne tilbyder sig til at være vor Tolk. Det er en Broder af Hr. Frenckel i Helsingfors. Han tilbyder os sin Tjeneste, og vi, der fremdeles sidde fast paa vor Kjæphest Kyro, bede ham om at befale Blomsterstilk, der troede at hans Dagværk var endt, at spænde friske Heste for og føre os til Vandfaldet.

„Meget gjerne," svarer Frenckel, „men jeg vil dog raade Dem til at blive, hvor de er."

„Hvorfor?"

„Fordi der paa denne Aarstid aldeles intet Vand er i Vandfaldet."

„Det kan ikke være muligt!" raabte min Kone.

„Det var som Fanden!" raabte vor Reisekammerat. Jeg tror, at jeg tillod mig et endnu kraftigere Udraab, dog kan jeg med god Samvittighed sige, at jeg ikke erindrer det. Hvilken Skuffelse! Intet Vandfald! Det existerer, det bruser i alle Bøger. Leouzun-Leduc har endogsaa leveret en Oversættelse af et smukt Digt, hvori en finsk Poet besynger dette Underværk, men han har ikke vist sine Læsere den Barmhjertighed, at lade dem vide, at det kun har Vand, naar Sneen smelter. Jeg har ham mistænkt for, at han er bleven taget ved Næsen som vi og at han blot har seet Vandfaldet i en af Kalewalas Sange.

Den Første af os, der nogenlunde gjenvandt Fatningen efter dette haarde Slag, stemmede for en Besigtigelse af Tammerfors, og dette Forslag blev antaget. Vi gjennemvandrede Byen, men foragtede at betragte Fossen, der dannes af de to Søers ulige Vandhøide, mellem hvilke Tammerfors ligger. Lidenskaben er exklusiv, følgelig uretfærdig, den maa have Tid til at udrase. Vi vandrede henad Nesijervis Bredder, og fornærmede som Skolebørn vidste vi intet Bedre at tage os fore — end at slaae Smut!! Fortvivlelsen havde dog ikke i den Grad nedværdiget os til Dyr, at vi længe skulde have kunnet forblive ufølsomme for disse Steders selsomme Skjønhed. Disse eensomme Strandes Melancholi, disse dybe Vande, der ligge som et uhyre Speil, hvori Solen bryder sine Straaler og som i det Fjerne smelte sammen med Himmel og Høie, de øde Øer, hvormed disse Miniatur-Have ere besaaede, den høitidsfulde Taushed, der hviler over Bølger, over Strandbredder, over de ubevægelige Skove, den hemmelighedsfulde, mægtige Følelse af Uendeligheden opfyldte os snart med stum Beundring. „Vandrerens Drømmerier," siger Chateaubriand, „er en Hjertets Fylde og en Hovedets Tomhed, der tillader ham i Ro at nyde Tilværelsen."

Solen sank paa Horizonten, Skyggen gik med Jetteskridt over Søen. Vi vendte tilbage til Tammerfors og dennegang standsede vi paa Broen, under hvilken Fossen kaster sit hvide Skum i Afgrunden. Det er et eiendommeligt Skue: Hammerværkerne, der ere anlagte paa den venstre Bred, see ud som Boliger, overraskede af en Vandflod, og udspyende Vand gjennen Vinduerne. Forskjellen mellem Nesijervis og Puhejervis Vandhøide — disse to Søer forbindes ved Fossen — er 60 Fod. Det Vand, der driver Hammerværkerne, kommer fra Søudløbet og styrter, efter at have gjort sin Tjeneste i Fossen, gjennem store, kunstigt anbragte Aabninger. Svimmelhed greb os ved at stirre ned i dette rasende Vand, og vare vi blevne staaende længe, vilde vi maaskee ufrivillig have gjort Springet over Broens Rækværk. Fossen ved Tammerfors har spillet Menneskene mere end een Streg af dette Slags, og det er ikke raadeligt at trodse den; til Beviis tjener Hr. Lundhal, vor Værtindes salig Mand, hvis bedrøvelige Historie jeg skal fortælle Dig i mit næste Brev. Jeg ender dette med at lade Dig vide, at vi i Tammerfors have fundet en uventet Erindring, et Ekko fra Fædrelandet: George Sands Roman Guddatteren, ikke i Feuilleton, men i Kjød og Blod.

Der var i Tammerfors en Zigeuner-Familie — — —

Sopdyrknings-Etablissement ved Paris.

Dyrkning af Sop i Frankrig.

I vort Blads Nr. 38 og 39 for 1852 leverede vi en interessant Artikel af E. Fries om forskjellige Arter af spiselig Sop, hvori gjordes opmærksom paa, hvor beklageligt det er, at denne sunde og nærende Føde, hvoraf der findes en umaadelig Masse i Nordens udstrakte Skove, raadner hen uden Nytte, idet Nordboen aldeles ikke bryder sig om dette Gode, som Naturen skjænker ham, medens Udlændingerne ikke alene konsumere al den Sop, som Skov og Mark af sig selv skjænker dem, men desuden anvende betydelige Summer til kunstig Dyrkning af samme. — Af statistiske Notitser sees nu, at der alene i Paris sælges i Aarets Løb kunstig producerede Champignoner (Sop) for mindst 1,600,000 Franks eller omtrent 300,000 norske Species. Den Tegning, vi her levere, forestiller et Kjælder-Etablissement for Sopdyrkning af DHrr. Amble Garder & Dary i Nærheden af Paris, og giver et godt Begreb om Dyrkningsmaaden. Ditaillerede Beskrivelser vilde, være uden praktisk Nytte for vore Læsere; saalænge den Sop, Naturen skjænker os, ikke bliver konsumeret — saalænge kan der jo ikke være Tale om at indføre nogen kunstig Dyrkningsmethode i Norge. Vort Naborige, Sverige, er i denne Henseende allerede kommet saa vidt, at Sop sælges paa dets Markeder saavel i fersk som tørret og marineret eller syltet Tilstand.

Ruslands Martyrer i Sibirien.*)

Man har ofte talt om Martyrerne i Sibirien, og dog er der ingen Grund til særligt at fremhæve dem, da Grændsen vilde blive ganske vilkaarlig. Med Undtagelse af den stærkere Kulde er Sibirien overalt i Rusland, begynder ved Weichsel.

Der omtales Dømte; hele Rusland er dømt. I et Land, hvor Loven kun er til Latter, ikke kan dømme for Alvor og i Virkeligheden, ere Alle dømte, ikke En er undtagen derfra: der kan man ikke skjelne mellem Lidelse og Straf.

Den almindelige Straf er ikke et eller andet timeligt Onde, men Hjertets Sønderknuselse, Aengstelsen hos en Sjæl, der forud er knækket ved den blotte Mulighed af uendelige Ulykker. I denne haarde Verden, hvor Alt synes at have Isens faste Strænghed, er Intet sikkert, Alt derimod tvivlsomt og omskifteligt.

Vi bemærkede at Alle vare dømte. Det er nu ikke saameget Tilfældet med Slaven paa Grund af hans Trældom og Elendighed, som fordi han ikke er sikker paa denne sin elendige Tilstand. Næste Dag kan Alt blive anderledes for ham; kan han føres bort til Armeen eller til Fabrikerne, hans Hustru skjænkes til en Anden, hans Familie adspredes.

Soldaten er dømt, ikke alene fordi han, reven bort fra Hjemmet, er bleven overleveret til en uafbrudt Pryglen, hvilken man benævner Krigstjeneste, men endnu mere fordi han ikke kjender sin Befrielsestid. Før bestemte Loven 30 Aar, nu 20 Aar; men hvad har vel Loven at betyde i Rusland?

Officieren er dømt. Imod sin Villie blev han sat i en Militærskole; imod sin Villie maa han vandre henad en ubanet og eensformig Vei, tage Deel i bestandige Øvelser og Parader, flytte fra den ene Garnison til den anden. Han maa leve som en Krigens Munk, medens hans Stilling bød ham Verdens Glæder. Men hvad vil der da skee, hvis han vægrer sig ved at tjene? Hans allerede mistænkte Familie vil blive ødelagt, vanæret, og han selv „er fortabt."

Fortabt? Hvad betyder dette Ord? Dræbt? Det udtrykker øiensynligt noget mere, da Officieren gaar i Krigen og maaskee bliver dræbt: „ellers," siger han, „vilde han være fortabt."

Det Samme siger Slaven, som man slæber til Armeen, og han har nu naaet den største Ulykke, kan ikke synke dybere, men det kan Officieren. Der er for ham Noget at frygte, og det, han er mere bange for end Døden, er Sibirien.

Idet man gjør Slaven til Soldat, bemægtiger man sig kun hans Legeme og bekymrer sig lidet om hans Hjerte, hvorimod man vil have Officierens Sjæl. Den russiske Regjerings Opgave er at faae at vide, hvorledes den kan sikre sig et Menneskes Sjæl, hvem et utaaleligt Liv gjør ligegyldig for Døden.

Denne Sjæl har man tidlig sløvet i Skoler, hvor der kun lærtes meget lidt i Virkeligheden og slet ingen Sædelære, saa at den dræbende Kjedsomhed drev den til svækkende Forlystelser, der virkede endnu mere skadeligt paa den. Det lykkedes imidlertid ikke altid at underkue en kraftig Sjæl ved denne dobbelte Fremgangsmaade. Hvad den levnede af Mennesket maatte man fængsle, tæmme ved en moralsk Skræk, Angst for en ubekjendt Straf.

Foruden sine Fængsler og Pinsler havde den katholske Inkvisition til Fuldstændiggjørelse af den timelige Straf en moralsk Straf, til det evige Helvede, Tidens Uendelighed. Rusland har sit Helvede, Rummets Uendelighed, Skræk for Ørkenen, Tomheden.

Denne Skræk virker ved den uhyre Afstand. Den, der tilbagelægger denne Vei tilfods, belæsset med tunge Lænker, er gammel ved Ankomsten, om han end var ung ved Afreisen. En Mand paa 25 Aar, fuld af Livskraft, drog ud fra Polen; 3 Aar efter ankom han til Kamschatka som en Skygge af sig selv.

Utallige Lidelser er alene en Følge af det ubarmhjertige Klima; nogle Grader nærmere til Ishavets Kyst ere tilstrækkelige til at foraarsage Døden. I sit Hjem kan Russeren neppe udholde Nordenvindens Rasen, uagtet han hele Vinteren opholder sig ved Ovnen, i en stærk ophedet Stue. Hvorledes maa han da befinde sig i dette andet Rusland, hvor Kulden er bidende, hvor Staal springer i Stykker som Glas, naar det fryser, hvor selve Hundene, der trække Slæderne, vilde omkomme, hvis deres Bug og Fødder ikke beskyttedes ved Peltsværk.

Kom man derhen uden Hjælpekilder, fandt man intet Ly, maatte man døe; men de, der blive dømte til denne Straf, skulle netop ikke døe saa hurtigt. De blive anbragte i et lille Fort midt i den stivfrosne Ørken, de maae grave eller slæbe med en Trillebør, leve af suur Melk og fordærvet Fisk, og efter to til tre Aar Forløb, undertiden hengaar der flere, døe de langsomt under de Prygl, der tildeles dem.

Paa dem, der ikke ere dømte til denne rædselsfulde Tilværelse, der have halv Frihed, hvis udvortes Liv er næsten taaleligt, er dog den moralske Virkning i Almindelighed ligesaa skrækkelig. Om end Sibirien for dem ikke indeslutter uendelige Lidelser, er det dog en Glemselens Grav, hvor de føle sig forsvinde, døe bort fra Verden, Menneskene, Familie, Venner. At miste sit Navn, at hedde Nr. 10, 20, og, hvis Familien er fulgt med, at avle Børn uden Navn, en ulykkelig Slægt, for hvilken denne Ulykke vil vedblive, det er det sørgelige Billede af den sørgelige Læresætning om Arvesyn-

*) Den berømte Prof. Michelet i Paris har nylig under Titelen „Ruslands Martyrer" udgivet et Værk, der har vakt stor Opsigt i Læseverdenen og ogsaa i Oversættelse er bleven optaget i Bladet „Fædrelandet." Heraf give vi et Par Brudstykker, der kunne tjene til at belyse de mest eiendommelige Skyggesider ved de russiske Tilstande.
Red.

den; det ulykkelige Menneske styrter sine Børn i Ulykke, den Dømte fordømmer dem, og ved en umenneskelig Stigen seer det, at den Mands Børn, der er dømt til 20 Aars Arbeide i Bjergværkerne, blive tvungne til at føre det samme Liv i 40—50 Aar, indtil deres Død, deres Børn efter dem, alle Efterkommerne. Sibirien medfører Nedværdigelse ikke alene for Personer, men ogsaa for de Ting, der bringes til dette Land. En Klokke blev dømt til at føres til Sibirien, fordi den havde ringet som Stormklokke; det samme var Tilfældet med Kanoner, som øieblikkelig fik Knut i Tobolsk. Denne Nedværdigelse har meget at betyde i et Land, hvor Uddelelsen af et vilkaarligt Antal Slag er en ligefrem Følge deraf.

Selv om de Dømte ikke have Andet at frygte end den fuldstændige Forandring af deres Sædvaner, Overgangen fra et blødagtigt asiatisk Liv til et Liv som Arbeidere, vilde det være nok til at gjøre Sibirien til en Skræk for Russerne. Deres Blødagtighed kan knapt finde sig i det Liv, de velhavende Folk føre i det vestlige Europa. En russisk Dame tilstod for mig, at hun kunde ikke holde det ud hos os; hun manglede en heel Mængde østerlandske Bekvemmeligheder; vore Tjenestefolks Opvartning forekom hende plump, deres Stemme haard og stolt, hun kunde ikke vænne sig til Nivningen i en Lighedsverden. Hun kunde ikke undvære sine Fruentimmers Smigrerier og Høflighed, sin Ammes Svaghed, Opholdet i varme Stuer og Bade, de russiske Huses lunkne Luft. Hvad vilde der være bleven af hende, hvis hun havde været paa Veien til Tobolsk i Stedet for Reisen til Paris, der dog faldt hende saa besværlig?

Det er almindelig troet i Rusland, at Katharina eller maaskee en af de foregaaende Keiserinder for at knække visse fornemme Damers Overmod, sendte dem den Befaling, at de skulde lade sig piske af deres Folk i deres Palads. Præsidenten for det hemmelige Kancelli fremførte Befalingen med Ærbødighed og vaagede over dens Udførelse. Naar det var forbi og den, der havde lidt under denne Straf, var kommen til sig selv igjen, takkede hun og priste sig lykkelig over at være sluppen for saa godt Kjøb og at have undgaaet Sibirien.

Georg Prahl Harbitz.

Man tænke sig blot en stakkels frygtsom Kvindes Gysen, som bliver slæbt ud af sit Palads, af sin sandselige Overdaadighed, af sin bestandige Sommer og om Natten kastet i etslags Kiste med Jernlaas for, saaledes at føres 1500 Miil bort! Eller hvad der er endnu strængere, hun, som aldrig har gaaet, bliver under Pidskeslag tvungen til at tilbagelægge den skrækkelige Reise tilfods, maa tigge og paa sin Vei modtage en og anden ussel Almisse af medlidende Slaver!

Hvorledes hun end bringes afsted, er det i Sandhed en frygtelig Straf for et Fruentimmer at forlade sin Mand, sine Børn, Alt, hvad hun elsker, føres bort alene, om Natten, imod Norden og Vinteren, til det skrækindjagende Ubekjendte. At komme fra Europa til Sibirien er som at styrte ned i det tomme Rum; Sibirien er uden Befolkning og uden Tanker, et uhyre Intet, uden Historie, uden Overleveringer, uden Religion, med Undtagelse af Trolddom, et saa fuldstændigt Øde, at selv de Religioner, der ere trængte derind, f. Ex. den tartariske Muhamedanisme, miste deres Troessætninger, hellige Fortællinger, deres Glands og blive blege, kraftesløse, intetsigende ligesom Sibiriens næsten usynlige Sol.

Kun Faa kunne modstaae denne Tomheds nedbrydende Magt; de tabe sig i det uhyre Intet, gjøre sig selv til et Billede deraf og blive til Intet.

I en Reisebeskrivelse, der i Wilna udkom 1850 under russisk Censur, beskriver Eva Felinska den ynkværdige Tilstand, hvori hun i Tobolsk saa en polsk Kolonist. Indviklet i Begivenhederne i 1825 blev han af Raadet dømt til 3 Aars Fængsel, blot fordi han ikke havde aabenbaret, hvad han vidste. Keiseren brød sig ikke om denne Dom, men lod ham bringe til det nordlige Sibirien, til den 63de Grad, hvorfra man af Naade lod ham komme tilbage til Tobolsk. Denne Ulykkelige, der havde været den smukkeste Mand i Armeen, kunde man ikke kjende igjen. „Han kunde ikke holde sig opreist, men sad i en Armlænestol. Hans tynde, allerede hvide, men omhyggeligt ordnede Haar faldt ned over hans Skuldre og naaede lige til Albuerne. Hans Ansigt var meget blegt, hans Blik mat. Hans Øine løb i Vand, og hans Læber skjalv af indre Bevægelse. Man saa, at han vilde tale, men kunde ikke. Han gav os med Haanden et Tegn til at komme nærmere, for at han kunde hilse paa os. Hans Aand glædede sig da ved et lyst Øieblik, men Bevægelsen gjorde ham det vanskeligt at betjene sig af sin næsten lamme Tunge. Da han hørte, at vi reiste til Berezow, hvor han havde opholdt sig, opfordrede han os til at tage ind til hans Værtinde. Hele denne Samtale førtes med stor Besværlighed, da vi maatte gjætte os til det Meste, han sagde; men snart bemærkede vi, at han havde udtømt Brugen af sine Evner; thi idet hans Indbildningskraft uden Tvivl hensatte ham ved Tajos og Seines Bredder, som han havde kjendt saa godt, fortalte han os, at vi i Berezow vilde finde Meloner, Vindruer og andre Sydfrugter. Vi forkortede vort Besøg med bekymret Hjerte, medens han med Miner forsøgte at holde os tilbage og prøvede paa at sige: Endnu et Øieblik!"

Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.

II. Georg Prahl Harbitz.

Harbitz, der afvexlende med Amtmand Aall paa sidste Thing har været og fremdeles er Storthingets Præsident, er født den 26de Juni 1802 i Hougs Præstegjæld i Bergens Stift, hvor Faderen Niels Harbitz var Gjæstgiver. Hans Fædreneslægt var af tydsk, hans Mødreneslægt (Ibsen) af dansk Oprindelse. I sit ellevte Aar kom han fra Hjemmet til Bergen, hvor Konsulerne Prahl og deres Søster Jomfru Prahl, hvis Faders Navn han bærer, toge sig af ham og bestemte ham for Handelen. De satte ham ind i Bergens saakaldte Realskole, for at han der kunde uddannes for dette Fag og siden ansættes paa deres Kontor. Men Vicekonrektor Johan Winding, som indsaa, at Drengen var bedre skikket for Studeringer end for Handelen, opmuntrede ham til at gaae den videnskabelige Bane og gav ham selv privat Underviisning for at han kunde indhente det Forsømte og komme ind paa en lærd Skole. Efter i 3 Aar at have gaaet paa Realskolen, kom han saaledes ind i Latinskolen og var ved denne Tid saa heldig ogsaa at finde en Ynder og Velgjører i den bekjendte Overlærer Gottfr. Bohr. I 1821 var hans Skolegang tilende og Bergens lærde Skole dimitterede ham til Universitetet. I et Aars Tid var han nu Huuslærer og ogsaa nogen Tid Lærer ved Borgerskolen, inden han (1825) underkastede sig den theologiske Embedsexamen. Den 4de Februar 1826 udnævntes han til Sognepræst til Askevold i Søndfjord, hvorfra han i 1839 forflyttedes til Slidre i Valders. I 1847 udnævntes han til Præst for Garnisonsmenigheden i Christiania, hvilket Embede han imidlertid ikke tiltraadte, men søgte sig til Vestre Slidre eller den ene Deel af hans tidligere havte, men siden hans Forflyttelse deelte Kald. Her forblev han indtil 1852, da han i Februar udnævntes til sit nuhavende Kald Nøtterø i søndre Jarlsbergs Provsti. Jmidlertid var han i November 1851 „for statsborgerlig Fortjeneste" bleven udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden.

Harbitz begyndte sin Løbebane som Storthingsmand i 1836, da han sendtes som Repræsentant for Nordre Bergenhuus Amt, og har siden været gjenvalgt til hvert Storthing, i 1839 for det nævnte Amt, i 1842, 1845, 1848 og 1851 for Christians Amt, og nu for Jarlsbergs og Laurviks Amt. Under de tidligere Storthing (1836—48) har han været Medlem af Budgetkommitteen (sidstnævnte Aar ogsaa Formand for samme) og har som saadan blandt Andet forfattet alle Indstillinger angaaende Universitetet og hvad derved staar i Forbindelse, og i 1851 og 1854 Protokolkommitteens Formand. Paa de tre sidste Thing har han stadigen været Storthingspræsident og har som saadan ledet Forhandlingerne med en Kyndighed, Takt og Humanitet, der Intet lader tilbage at ønske.

Harbitz, der allerede ved sin første Optræden i Thinget viste sig som en afgjort Bondeven, er en Mand af liberale Grundsætninger og af en Charakterens Fasthed og Reenhed, der maa indgyde Enhver Agtelse, og disse Egenskaber i Forening med hans nøiagtige Kjendskab til Thingets Forretninger giver altid hans beskedne, men bestemte Optræden en betydelig Vægt. Det er at beklage, at han af Sygelighed skal være hindret fra, i Fædrelandets Tjeneste at anvende sine Evner i Forhold til sin Virkelyst, der er saa stor, at den trodser den svigtende Natur, idet han til hvert nyt Thing ligesom koncentrerer nye Kræfter. Rygtet og Aviser have gjentagende Gange givet Beretninger om hans Hedengang — men deslige Beretninger ville vi til Landets Gavn baade ønske og haabe ikke saa snart maatte finde større Bekræftelse af Virkeligheden, end de hidtil have fundet.

Harbitz er siden 1839 Enkemand, da Døden i hiint Aar berøvede ham hans Hustru, en Datter af Gaardbruger Engebret Larsen til Gaarden Hof i Aker.

III. Adolph Bredo Stabell.

Adolph Bredo Stabell er født i Throndhjem den 19de November 1807. Faderen hed Nikolai Bredo Stabell og var Graver ved Domkirken, Moderen Karen Bolette Grøgaard. Sønnen tog som Privatdimitteret i 1827 Examen Artium og næste Aar Andenexamen, begge Dele med Charakteren Laudabilis. Endelig underkastede han sig i 1830 juridisk Embedsexamen med Charakteren Haud illaudabilis for den theoretiske Prøve og Non contemnendus for den praktiske. Efter i nogle Aar at have været Kopist i Revisionsdepartementet, blev han under 11te Juni 1834 udnævnt til Fuldmægtig inden samme, men erholdt efter Ansøgning Entledigelse som saadan den 1ste Oktober 1841. Af Storthinget i 1842 valgtes han til Suppleant som Statsrevisor og som Storthingsarchivar; i 1845 blev han Statsrevisor og i 1848 Bankadministrator, hvilket han fremdeles er.

Stabell har i længere Tid været Ordfører i Aker, til hvilket Sogn han hører (han boer nemlig udenfor Byens Grund, i Heimdalen ved Nybroen) og har i samme Præstegjælds Kommuneanliggender udfoldet megen Virksomhed og opnaaet stort Vælde. Desuden er han Direktør for dets Sparebank. — Siden 1845 har han været Storthingsmand for Akershuus Amt og har inden Thinget deeltaget i Behandlingen af mange vigtige Sager, især de, der have været af statsøkonomisk eller financiel Natur. Blandt de øvrige Sager, hvori han er optraadt med Energie, maa nævnes de paa Thingene i 1845, 1848 og 1851 vakte Spørgsmaal om Udfærdigelse af Adresser, hvori Kongen kunde blive bekjendt med Folkeopinionen og dens Fordringer paa Reform i enkelte Styrelsesgrene. Paa førstnævnte Thing stod Stabell som Medlem af den i Adresseanliggendet nedsatte specielle Kommittee ene med den Mening, at en Adresse skulde indgives. Paa Storthinget i 1848 fremsatte han sammen med Fauchald, Johnsen, Krognæs og Ueland, et eget Adresseforslag om Forandring af Statsraadets Personale og det tidligere befulgte Regjeringssystem, men hvilket som bekjendt paa Grund af Storthingets „korte Tid" aldrig kom til egentlig Afgjørelse. Ogsaa i Behandlingen af Adresseforslaget i 1851 (fremsat af Direktør Holst) tog Stabell virksom Deel og udtalte sig overhoved for Adressers Hensigtsmæssighed; dog gik han i sit nu fremsatte Forslag ikke videre end til Antydningen af en Beklagelse fra Storthingets Side over, at der i vigtige legislative og konstitutionelle Principspørgsmaale herskede en for den harmoniske Udvikling af Statslivet skadelig Uenighed mellem Storthinget og Regjeringen; men ogsaa dette hans Forslag deelte de tidligeres Skjæbne. — Paa samtlige Storthing har Stabell været Medlem af Budgetkommitteen og paa de to sidste Thing (1851 og 1854) dens Formand. Siden 1848 har han gjentagende været Præsident i Odelsthinget. Stabells Optræden i Thinget røber Myndighed, hans Diskussion Greihed og praktiskt Greb. Som Taler disponerer han over en stærk Stemme. Om hans Indsigter og Arbeidsevner vidne de mange af ham forfattede Indstillinger.

Stabell er ikke alene mærkelig som offentlig Mand, men ogsaa, og maaskee i ikke mindre Grad som Journalist. Hans første bekjendte Arbeide paa dette Felt er et „Bidrag til Bedømmelsen af Kommuneafgifternes eller Byskatternes Fordeling i de norske Kjøbstæder," indrykket i den af Prof. G. F. Lundh i 1831 paabegyndte „norske Nærings- og Politiven," af hvis Redaktion han ogsaa sees at have været Medlem. Endnu medens han stod i Departementets Tjeneste, indtraadte han desuden i Morgenbladet som dets Medarbeider, og har nu i mange Aar været Medeier og Hovedredaktør af dette formaaende og lønnende Blad. I dets Spalter at forfølge Sporene af hans Skribentvirksomhed vilde være et faafængt Arbeide. Som Redaktør skriver han naturligviis i Regelen især de anonyme ledende Artikler. Ved særegne Leiligheder, især naar han personligen er bleven angreben, fremtræder han under Navn. Opfordring hertil har han ikke manglet, da han har havt mange dygtige Publicisters Angreb at værne sig imod, og navnligen har han maattet holde Tørn mod sine egne tidligere Medarbeidere (L. K. Daa og Rolf Olsen.) De af ham paa deslige Angreb udfærdigede Tilsvars-Specimener have altid udmærket sig ved en diktatorisk, lakonisk, af uveirskoftet Humor gjennemvævet Stiil.

Stabell blev for nogle Aar siden ved Døden berøvet sin

Hustru, Caroline Birgitte Knudtzon, en Datter af Kjøbm. Fr. Nik. Knudtzon i Throndhjem.

Vi give her det samme Portræt, som fandtes i Prøvenummeret, da det tilligemed Uelands ligner bedst af alle de tidligere Storthingsmændsportræter, vi besidde.

Literatur og Kunst.

En liden Læsebog i Gammel Norsk af J. Aasen. 3 Ark, 8. Priis 16 ß. Man kan allerede af denne Bogs Omfang slutte, at den ikke er bestemt til at afløse de udførligere oldnorske Læsebøger, der haves. Den er derimod beregnet paa Saadanne, der ikke have Raad til at anskaffe eller Tid til at gjennemgaae disse, som f. Ex. Almueskolelærere og Seminarister, men hvilke kunne baade ønske og tiltrænge noget Kjendskab til vort Oldsprog. Af dette Hensyn har Udgiveren i en Indledning ogsaa leveret et kort Omrids af Grammatiken, hvilket vil give den fornødne grammatikalske Veiledning til Forstaaelsen af de optagne Læsestykker. Hvad disse selv angaar, ere de valgte med stor Skjønsomhed. De ere korte, betegnende for de forskjellige Slags Skrivearter og ordnede under følgende Overskrifter: Samtaler, Fortællinger, Beskrivelser, Forklaringer, Betragtninger, Raad og Leveregler, Lovstykker, Breve (Diplomer) og Vers, hvilke sidste dog blot skulle tjene som Exempler paa de sædvanligste Versearter. Nedenunder Texten har Udgiveren forklaret de vanskeligste Ord i ethvert Stykke, men derimod ikke saadanne, der i vort nuværende Folkesprog gjenfindes i en lidet forandret Skikkelse, og hvis Betydning man saaledes ved liden Eftertanke let vil komme efter. Samtlige Stykker ere tagne af de her i Landet udkomne Oldskriftudgaver og kunne vistnok med Sikkerhed siges at være af norske Forfattere. Forsaavidt Udgaverne ere diplomatariske Aftryk af en enkelt Haandskrift, har Udg. naturligviis ikke fulgt deres Skrivemaade, men betjent sig af den almindelig antagne Normalorthographi. Kun et Par Afvigelser fra denne har han tilladt sig, idet han nemlig skriver ft for pt (f. Ex. eftir for eptir) og øy for ey (f. Ex. høyra for heyra), en Læmpning, der baade er sproglig begrundet og lettende for Læseren. Hvor liden af Omfang denne Bog end er, giver den dog et tilstrækkeligt Begreb om vort Oldsprog, og ved at aabne Øinene for dets Lighed med Folkesproget, vil den utvivlsomt tjene til at vække Sandsen for hiint, selv hos Saadanne, der ellers ikke give sig af med Sprogstudier. Man maa derfor ønske Bogen megen Udbredelse, og især vilde det være ønskeligt, om den kunde finde Vei til vore Fjelddistrikter, hvis Beboere have det Glosseforraad, som udfordres til dens Læsning, saa at sige gratis eller medfødt. Om Kirkedepartementet anvendte et lidet Beløb til Indkjøb af Exemplarer, for at uddeles blandt vore Almueskolelærere, vilde det vistnok have de gavnligste Frugter.

Af **Norsk Tidsskrift** for Videnskab og Literatur er 1ste Hefte af Aargangen 1854 udkommet og indeholder: „om Theater og Nationalitet og om en norsk dramatisk Skole" af Prof. Monrad, „om vor kriminelle Retspleies Trang til Reform" af N. H. J. samt Begyndelsen af „mythologiske Oplysninger til Draumkvædi" af Sophus Bugge. Monrads Afhandling er, hvad Anledningen angaar „et Leilighedsarbeide," forsaavidt den er bleven til for at tale Theaterskolens Sag med Hensyn til den hos Storthinget ansøgte Understøttelse, men forøvrigt have de anstillede Betragtninger en almindelig, af Leiligheden uafhængig Interesse, idet de paavise Theatrets og Nationalitetens gjensidige Betydning, det førstes Nødvendighed som et Led i den sidstes „Selvaabenbarelse og Udvikling," og godtgjøre Theatrets væsentlige Virksomhed til at nære Nationalfølelsen og især til Sprogets Uddannelse og Forædling. Den anden Afhandling gaar ud paa at forsvare vor kriminelle Retspleie mod Beskyldningen for at være behæftet med saadanne væsentlige Mangler, at den skulde tiltrænge en radikal Reform, samt at angive Maaden, hvorpaa de virkelig existerende Mangler, der saaledes antages at være mindre væsentlige, kunne afhjælpes. Saavel vor Retspleies Fortrin som Mangler søger Forfatteren at oplyse ved Sammenligning med den engelske Justitsadministration. De Hovedpunkter, der behandles, ere: den foreløbige Undersøgelse eller Forhøret og hvad dermed staar i Forbindelse, Tiltalen, Sagens Behandling og Afgjørelse i Retten. Sophus Bugge søger at paavise, hvilken Vigtighed for den nordiske Mythologi de Stropher af Draumkvædet have, hvortil intet Tilsvarende findes i dets eddaiske Sidestykke Solarljód.

Af **Folkevennen** er 3die Aargangs fjerde Hefte udkommet og indeholder blandt andet en (ikke afsluttet) Udsigt over Geognosien og Geologien af Bergmester S. A. Sexe.

Hos Chr. Tønsberg er udkommet Anna Colbjørnsdatters, Cort Adelers og Peder Tordenskjolds **Biographier** af M. Birkeland og P. A. Munch. 1½ Ark. Pris 12 ß. Den førstnævnte Biographi er et Optryk af det omtalte Følgeblad til Anna Colbjørnsdatters Portræt i „berømte Nordmænd" og de to sidstnævnte, der i Forhold til Emnets Rigdom ere meget kortfattede, sees ogsaa at være bestemte til at ledsage Portræter i hiint Galleri. Bogen begynder S. 33 og skal saaledes efter Pagineringen at dømme slutte sig til Ludvig Holbergs Biographi, hvilket helst burde været antydet, ialfald paa Omslaget.

Storthinget har, som nedenfor anført, givet et nyt Beviis paa sin store Liberalitet, hvor det gjælder Bevillinger i videnskabelige Øiemed, ved nemlig at bevilge det af Hr. Byfoged Christensen foreslaaede Bidrag til Udgivelsen af Toldinspektør **Schiwes Myntværk**. Dette Værk, der er Frugten af 30 Aars Arbeide og Samlerflid, vil udentvivl bringe sin Forfatter en vidtnaaende Navnkundighed og gjøre Landet Ære. Udgivelsen er beregnet at ville koste henimod 2000 Spd., men da en privat Forlægger (Chr. Tønsberg) mod Tilskud af det bevilgede Beløb har erklæret sig villig til at overtage Forlaget, er Værkets Udkomst saaledes ved den gjorte Bevilling sikret, og den allerede alderstegne Forfatter vil kunne have den Tilfredsstillelse, endnu medens han lever at see Frugten af sit møisommelige Arbeide udgivet under sin Opsigt med den Nøiagtighed og Fuldendthed, han selv og ingen Anden kan give det.

Storthinget.

I Storth. Møde den 25de Aug. foretoges Indstill. fra Næringskom. Nr. 1 ang. inden hvilke Grændser og under hvilke almindelige Betingelser det af Kongen kan tillades Private at drive sølv- og guldførende Gange inden det Kongsbergs Sølvværk forbeholdte Felt. Beslutningens Betingelser for den nævnte Tilladelse ere: a) At Driften paa ædle Metaller (i nærmere bestemte Destrikter) ved offentlig Auktion, og under Forbehold af Kongens Approbation, overdrages til den Høistbydende mod en vis aarlig Afgift til Kongsbergs Sølvværk, hvorhos selvfølgelig er forbeholdt Staten Ret til, om det befindes billigt, ligesaavel at beskytte dem, som anden Bjergværksdrift. b) At den eller de, til hvem Overdragelsen skeer, er uberettiget til at afhænde, eller paa anden Maade overlade Dele af de overdragne Distrikter til særskilt Benyttelse, hvorimod al Drift inden Distriktet udelukkende skal skee for den Eneberettigedes eller Interessentskabets Regning. c) At der til Sikkerhed for de Forpligtelser til Skole- og Fattigvæsenet, som ifølge gjældende Love vil paahvile de eventuelle Værker, betales ved hvert Kvartals Udgang en Afgift af 1 Procent af hvad der som Lønninger udredes til Værkets Betjente og Arbeidere, hvilket Værkseieren er forpligtet til nøiagtigen og i rette Tid at opgive. Af denne Afgift, der bestyres og gjøres frugtbringende paa saadan Maade og under saadan Kontrol, som af Kongen bestemmes, dannes et Fond, hvis Renter indtil videre tillægges Kapitalen, og som, naar Driften indstilles, anvendes til Bestridelse af de Værket paahvilende Udgifter til Skole- og Fattigvæsenet, for hvilke desuden Entreprenøren er ansvarlig, forsaavidt Fondet er utilstrækkeligt. Naar det skjønnes, at Fondet vil afgive tilstrækkelig Sikkerhed for de herombhandlede Forpligtelser i Tilfælde af Driftens Standsning, kan Kongen tillade, at Afgiften ophører, saalænge Driften ikke udvides, saavelsom ogsaa at Fondets Renter kan anvendes til løbende Udgifter ved Værkets Skole- og Fattigvæsen. d) At alt Sølv og alle sølvholdige rigere og fattigere Godser afgives mod Betaling efter en nærmere bestemmendes Ertstaxt til Sølvværkets Smeltehytte, saalænge som ordnet Hyttedrift for Distriktets Regning ikke finder Sted. Hvad der er ordnet Hyttedrift, afgjøres i Tvivlstilfælde af vedkommende Bergmester. e) At Besiddelsen og Brugsretten af Feltet ophører og falder tilbage til Staten, foruden ved Opsigelse fra Besidderens Side med en i Kontrakten nærmere bestemmende Frist, desuden i Tilfælde af at nogen af de foreskrevne Betingelser ikke opfyldes, samt endelig ogsaa, naar vedkommende Entreprenører forsee sig imod, hvad der er bestemt i § 44 af Lov angaaende Bjergværksdriften af 14de Juli 1842."

Den 29de Aug. bifaldtes mod 4 St. Budgetkom.s Indstilling i Anledning af den kgl. Proposition om en Erstatning af 23,300 Spd. til norske Borgere for Tab, de have lidt ved den med Storbritannien i Aaret 1807 udbrudte Krig. Indstill. gik ud paa, at den kgl. Propos. (en Gjentagelse af den i 1839 om samme Gjenstand fremsatte og forkastede Propos.), ikke skulde antages. Dietrichs fremsatte Forslag om, at den skulde bifaldes med den Forandring, at Fordelingen af Beløbet skulde skee uden Udgift for Statskassen ved den Skifteret, Kongen maatte bestemme, hvilket Forslag blot erholdt 4 St. for sig.

I samme Møde foretoges Konstitutionskommitteens Indstilling ang. det af Repræsentanterne P. Holst og S. Jaabæk m. Fl. fremsatte og af L. K. Daa forfattede Forslag til Forandring af Grundlovens § 50 b. Forslagets trende Alternativer opstillede som Betingelse for Stemmeret, at en Eiers eller Leiers Jord skulde have en Værdi af 150 Spd., hvori Kom. fandt en ganske ny Indskrænkning for Stemmeretten, da den omhandlede Grundlovsparagraph ingen Værdi for Jorden har bestemt. Den indstillede derfor eenst. Forslagene, uagtet et Medlem var uenig i den mod samme brugte Beviisførelse, til ikke at bifaldes, hvilken Indstilling ogsaa Storthinget eenstemmig vedtog.

Ligeledes bifaldtes eenst. Budgetkom.s Indstill. ang. den kgl. Propos. om at et til Anskaffelse af et nyt Inventarium til det nye Høiesteretslokale anvendt Beløb 2170 Spd. 54½ ß maatte passere til Udgift for Statskassen.

Endelig foretoges Konstitutionskom.'s Indstilling angaaende de i de sidst forløbne Aar afsluttede Traktater med udenlandske Magter. Blandt disse henvendte Kom. især sin Opmærksomhed paa den med Rusland i Dec. 1852 indgangne Overeenskomst ang. Fornyelse, med nogle Modifikationer, af den med dette Rige tidligere afsluttede Konvention ang. gjensidig Tilbagesendelse af Løsgjængere, Betlere og Forbrydere. Kom. bemærkede, at denne Overeenskomst gik langt videre end f. Ex. en ang. samme Materie med Hamburg afsluttet Traktat, idet den tillige omfattede Løsgjængere og Betlere, og der ved Forbrydere erklæredes at skulle forstaaes „alle Saadanne, som i det ene eller andet Land ere dømte ved lovlig Rettergang for en Forbrydelse eller Lovovertrædelse." Formedelst disse Udtryks omfattende Natur, siger Kommitteen, er det klart, at de kunne indbegribe ikke alene saadanne politiske Lovovertrædere, som ifølge de civiliserede og frisindede Nationers Brug nu tilstaaes Fristed i ethvert andet Land end det, mod hvilket de have forbrudt sig, men hvilkensomhelst uskyldig og uskadelig Person, saameget mere som § 8 udtrykkeligen fastsætter, at den samme Udviisning, som rammer Betleren, Løsgjængeren eller Forbryderen (Lovovertræderen), ogsaa skal anvendes paa hans Kone og Børn, forsaavidt de ikke ere Landets Indfødte. Overeenskomstens Form er ogsaa forskjellig fra den med Hamburg indgangne Traktats, idet den gaar ud paa en „gjensidig Tilbagesendelse," hvis Omkostninger ifølge § 9 skulle bæres indtil Landets Grændser af den Stat, „der benytter sig af hvad der altsaa tænkes som en Fordeel for den, nemlig Retten til at bortsende. Man seer altsaa, at her mellem Rusland og Norge er etableret de samme internationale Former og Grundsætninger, som gjælde mellem tvende Fattigkommuner i samme Rige. Som Følge heraf kunne saadanne Oversendelser ogsaa skee, uden at særegne eller betryggende Former ere foreskrevne, men alene efter Foranstaltning af Amtmanden i Finmarken, Landshøvdingerne i Norbotten og Stockholm samt de russiske Gouvernører i Arkangelsk, Uleåborg og Åbo. Naar Kommitteen maa erklære disse Grundsætninger for at være vor Nation mindre værdige og at medføre Fare for den borgerlige Frihed og Sikkerhed, som vore Love skulle værne om, tager den ikke alene Hensyn til deres Usædvanlighed. Det forekommer den indlysende, at Regler, som kunne gjøre Fyldest for tvende Distrikter med samme Love og eensartet Befolkning, ingenlunde egne sig til Anvendelse mellem Stater med saa forskjellige Sæder og Indretninger som Rusland og Norge. Det bliver nemlig efter disse Bestemmelser overladt til en Embedsmands Godtbefindende, om en russisk Undersaat (derunder indbefattede Lapper, Finner og svensktalende Finlændere) skal sendes tilbage til det Fædreland, som han maaskee formedelst smertelige Ulykker har forladt og skal formenes at nedsætte sig i et Land, hvor han havde al mulig Grund til at vente en retfærdig Behandling og en gjæstevenlig Modtagelse. Da Bondernes Livegenskab hører med til det russiske Riges Love, og Traktaten ikke indeholder nogen Undtagelse for disse, kommer den derved i Strid med den Omsorg, den norske Styrelse ellers har iagttaget for at forhindre Slavehandel og mod vore Loves Grundsætning at en Slave, som betræder vor Jordbund, derved erholder sin Frihed. Saameget betænkeligere bliver denne Bestemmelse, som § 1 paa tvende Steder indeholder de Ord „endog uden formelig Begjæring derom fra Regjeringen i det Land, til hvilket han ved sin Fødsel hører." Thi disse Udtryk, der vistnok have megen Ubestemthed, maa befrygtes at kunne fortolkes didhen, at den russiske Regjering har erholdt Ret til at fordre Udlevering af alle de i Traktaten nævnte Personer, hvilket efter det forhen bemærkede kommer til at gjælde omtrent enhver Mand, Kvinde eller Barn, der er født paa dens Omraade." Tilslutnings bemærker Kom.: „Ifald den russiske Regjering ikke ved Traktatens næste Fornyelse skulde være villig til at opgive den Bestemmelse, som den nu har faaet indflettet deri, vil der fra norsk Side være al Opfordring til simpelthen at undlade en yderligere Fornyelse, fordi de deri indeholdte Bestemmelser i deres Heelhed maae antages ikke at være til Norges Fordeel. Da der er al Grund til at antage, at den norske Regjering vil have sin Opmærksomhed henvendt paa disse Forholdes fremtidige Ordning overeensstemmende med Norges Lovgivning og Interesser, indskrænker Kom. sig til at indstille til Storthinget at fatte følgende Beslutning: De fra Regjeringens Departement for det Indre i Skrivelse af 15de Februar dette Aar oversendte Overeenskomster med fremmede Magter vedlægges Protokollen." Efterat især Schweigaard og Sarlund havde angrebet denne Indstillings Præmisser, og disse vare blevne forsvarede af Kommitteens Formand (Christensen) og af Daa, blev Indstillingen antaget.

Den 5te September bifaldt Storthinget Pluralitets-Indstillingen fra den i Anledning af Storthingsbygningen nedsatte Kommittee, hvilken lød saaledes: „Til Opførelse af en Storthingsbygning med Rum tillige for Rigsarchiv og topographisk Opmaaling, beregnet til at skulle koste 150,000 Spd., beliggende paa Statens Tomt mellem Slotsparken, Ny Slotsgade, Frederiks Gade og Christian IVdes Gade bevilges for indeværende Budgettermin aarlig 30,000 Spd., hvorhos Regjeringen anmodes om at udsætte Præmier for de bedste Bygningstegninger og at bekjendtgjøre en Opgave om Værelsernes Indretning til Veiledning for Architekterne, samt derefter at træffe et Valg mellem de indkomne Tegninger."

Den 6te foretog Storthinget Veikommittens Indstill. ang. den kgl. Proposition om Bevilgelse til Vormens Farbargjørelse. Efter Forslag af Birch-Reichenwald fattedes mod 35 St. følgende, med den kgl. Propos. væsentlig overeensstemmende Beslutning: „Til Farbargjørelse af Vormen Elv mellem Minde og Eidsvoldsbakken ved de lavere Vandstande, i det Væsentlige overeensstemmende med Kanaldirektørens Forslag af 7de Marts d. A., bevilges af Statskassen et Beløb af 24,000 Spd., der opføres paa Budgettet med 8000 Spd. aarlig.„ Kom.s Pluralitet havde indstillet paa en Bevilling af det Halve (12,000 Spd.) af de til Farbargjørelsen beregnede Omkostninger. I Forening hermed havde Kom. behandlet en kgl. Proposition angaaende Jernbanen, der lød saaledes: „Regjeringen bemyndiges til at anvende det Beløb, som for indeværende Budgettermin maatte tilfalde Statskassen i Udbytte af dens Aktier i Jernbanen mellem Christiania og Eidsvoldbakken, deels til at erholde de i Jernbanelinien værende Træviadukter ombyttede med Jordbanker, deels til Iværksættelsen af saadanne Foretagender og Forandringer, sigtende til at forøge Jernbanens Nytte og Brugbarhed eller Indtægterne af sammes Drift, som af Regjeringen maatte findes hensigtsmæssige." Kom. finder ikke, at Fordringen om Træviadukternes Ombytning med Jordbanker kan stilles blot til de engelske Entreprenører, der have forpligtet sig til at levere en i alle Henseender „solid, standhaftig og velbygget Lokomotivjernbane," men at en saadan Ombytning vil være i hele Interessentskabets velforstaaede Interesse, da derved 400 £ i aarlige Vedligeholdelsesomkostninger for Fremtiden paaregnes besparede. Desuden finder den det skadeligt, om den norske Administration, ved Bestemmelsen om hvad der til Driftens Fremme og Interessentskabets Tarv i det Hele bør foretages, ikke skulde, ligeover for det andet Element i Bestyrelsen, kunne optræde sideordnet i enhver Henseende eller disponere paa lige Vilkaar med de Andre over de fornødne Pengemidler til nye Foretagender. — Kom. indstillede Propositionen til Antagelse; men ved Behandlingen i Thinget den 7de foreslog Birch-Reichenwald Bevillingen af et vist Beløb, nemlig 10,000 Spd., hvilket Forslag dog forsaavidt Summen angik forkastedes, idet denne efter Stabells Forslag bestemtes til 6000 Spd.

Den 7de bifaldt Storthinget mod 1 St. (Aall) følgende af Byfoged Christensen fremsatte og ved Behandlingen i Thinget motiverede Forslag: „Til Udgivelse af det af Professor C. Holmboe og Toldinspektør Schiwe forfattede Myntværk bevilges af Statskassen 1000 Spd. eller i Budgetterminen 333 Spd. 40 ß aarlig." — Dernæst foretoges Valg paa Suppleanter til Jurykommissionen med følgende Udfald: Advokat Kildal 47 St., Sagfører Rolf Olsen 43 St. og Overlærer Daa 43 St. Fra Høiesteretsadvokat Dunker var tidligere indløben en Skivelse, hvori han erklærede sig villig til at modtage det paa ham faldne Valg, forsaavidt man ikke fordrede, at han skulde være for Juryens Indførelse. Paa samme Betingelse havde ogsaa Byfoged Meldahl erklæret at ville modtage Valget.

Norge.

Christiania. Ved Immatrikuleringen af de nye akademiske Borgere den 2den Sept. kundgjordes Udfaldet af Konkurrencen om de udsatte Priismedailler. Kun tvende Besvarelser vare indkomne, nemlig af den theologiske Opgave: „En Fremstilling af første Johannes's Brevs Tankegang og Formaal," og af den philosophiske: „Om Parodien i den græske Literatur." Besvareren af førstnævnte Opgave var Kand. theol. C. F. B. Horn, af sidstnævnte Stud. philol. C. Schreiner. Begge tilkjendtes „Akcessit."

— Exam. jur. O. Amble er under 4de Sept. meddeelt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (søndre Bergenhuus Amt).

— Storthingsbeslutningen om Statholderpostens Ophævelse er ikke sanktioneret, men derimod Lagrettesmændsloven.

— Den 3die begyndte Christiania Theater sine Forestillinger med Opførelsen af A. Munchs „Salomon de Caus", i hvilken Anledning en af Digteren forfattet Prolog fremsagdes. Stykket blev modtaget med stærkt Bifald, og saavel Jørgensen, der gav Titelrollen, som Jfr. Svendsen (Therese) blev til Slutning fremkaldt.

— Kgl. dansk Kammerherre Berling er under 24de Aug. udnævnt til Kommandør af St. Olafs Orden.

— Brødrene Hutchinson have, efter det Hinné-Ducrowske Beriderselskabs Afreise i næst forrige Uge, givet egne Forestillinger paa Klingenberg i Forening med en af Hr. Ljunggren anført svensk Kvintet, der besidder megen musikalsk Routine. De førstnævnte fortrinlige Kunstnere forlader imorgen Hovedstaden for at gjæste Landets øvrige Byer.

— Fredags Morgen nedbrændte et Sagbrug oppe ved Akerselven lige over for Graahs Bomuldsspinderi.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Aftonbladet for 4de Sept. beretter, at Fæstningen Gustafsværn ved Hangö er ødelagt og sprængt i Luften af Englænderne.

— Fårösund paa Gottland er erklæret smittet af Kolera.

Danmark. I Kjøbenhavn har der dannet sig et Selskab for at værne om Grundloven, og i et Møde, der holdtes for at fatte de nødvendige Bestemmelser for samme, tegnedes efter Grosserer Adlers Forslag og Exempel betydelige Bidrag til Understøttelse for de afskedigede Embedsmænd.

— Grev A. W. Moltke er udnævnt til Præsident for Rigsraadet. Etatsraad Haagen er kommet i Madvigs Sted.

Tydskland. Den berømte Philosoph F. W. J. Schelling er død i Badestedet Ragaz i Schweitz den 20de August i sin Alders 79de Aar,

Spanien. Dronning Christina har begivet sig til Lissabon, ved hvilken Anledning der opstode Uroligheder, som dog snart dæmpedes. Ved en kgl. Ordonants er det bleven Biskopperne forbudt at hindre Trykkefriheden.

Tyrkiet. Det stadfæster sig, at Russerne ved Kars have slaaet Tyrkerne, men med et Tab af over 3000 Mand.

— I Wallachiet gaar Tyrkerne offensivt tilværks.

— Paa Flaaden i det sorte Hav raser Kolera. Dundas's Admiralskib har tabt en Tiendedeel af Besætningen eller 100 Mand.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Jolsters Lensmandsombud med henimod 100 Spd. i Indtægter.

Kirkesanger- og Fastskolelærerbestillingen i Os Pstg.'s Hovedsogn. Indtægten er omtr. 60—70 Spd. foruden Kostholdspenge.

Budskeruds Fogedembede med en Bruttoindtægt af henimod 1800 Spd. aarlig.

Omlid Sognekald (Nedenæs) med omtr. 380 Spd. i Indtægter.

En Kompagnichirurgpost i den bergenske Infanteribrigade med 96 Spd. i fast Gage.

Korpslæge-Embedet ved det laurvigske Musketeerkorps.

Et Overtoldbetjent-Embede i Riisørs Tolddistrikt med omtr. 700 Spd. i Indtægter.

Kirkesanger- Fastskolelærerposten i Nissedals Hovedsogn med omtr. 100 Spd. i Indtægt, fri Bolig m. m.

☞ **Da Illustreret Nyhedsblad har en særskilt Kasserer og Expeditør, bedes alle Breve, Bladet angaaende, adresserede til Expeditionen, og anmodes Vedkommende om deri ikke at indblande Sager, der ei angaae Bladet.**

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 37. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 16de September 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Breve fra Finland. III. — **Ny-Orleans.** — **Lancasters ovale Kanon.** — **Storthinget.** — **Norge.** — Udenlandske Efterretninger. — Blandinger. Ledige Embeder og Bestillinger. Bekjendtgjørelse.

Breve fra Finland.

(Af August Arnould.)

III.

Sig mig, om Du er bange for at jeg skal bestjæle Dig, og jeg vil sige Dig, om Du er en Tyv.

Forrige Vinter var der i Tammerfors en Familie af pjaltede tiggende Zigeunere, der levede af Rov, og i dens Midte et Fruentimmer, som havde bevaret nogle Rester af Skjønhed under Pjalterne. Hængende ved dette vilde Væsens Skjørter saa man bestandig en lille Pige, saa halstarrig og fuld af Indfald som en Gjed, og hvis sorte Øie, istedetfor Barndommens Sorgløshed og Uskyld, udtrykte urolig Nysgjærrighed efter at fatte Lasten. En Dag efterlod Zigeunersken den lille Pige i en rig Kjøbmands Have i Staden og gik saa lige hen og dræbte sin Elsker med et Knivstik, uden at hverken Bebreidelser, Raseri eller Taarer forud havde forraadt hendes Jalousi og de Hævnplaner, der rugede i hendes Hjerte; efter endt Bedrift tog hun Flugten. En Maaned efter blev hun paagreben, ført tilbage til Tammerfors, domfældt og sat i Varetægtsfængsel, indtil der frembød sig en Leilighed til at sende hende til Sibirien. Tilbørlig renset og opklædt var Barnet forblevet hos Hr. * * *, der rørt over den ulykkelige Lilles Skjæbne, følte sig fristet til at gjøre en god Gjerning og beholde hende for saaledes at bevare hende fra Elendighed og hendes Slægts onde Tilbøieligheder. Paa denne Tid ankom George Sands Roman hefteviis til Tammerfors. Du kan selv dømme om hvilken forøget Interesse disse allerede i og for sig saa interessante Blade maatte faae ved denne levende Kommentar og den Tilfælde, Virkeligheden gav Phantasiens Værk. Eftersom Hefterne ankom, opstod der urolig Tvivl hos Kjøbmanden og hans Kone, der med sit hele Hjerte var gaaet ind paa sin Mands barmhjertige Hensigter. Zigeunerskens utæmmelige Natur, der saa beundringsværdigt skildres i Bogen, Lidenskaben for Eventyr og et omflakkende Liv, Lastens uimodstaaelige Instinkt, der rullede med Blodet gjennem hendes Aarer, forfærdede dem for Fremtiden. De sagde til sig selv, at en Abe, hvor vel afrettet den end er, altid ender med at bide sin Herre, og at Tæmmerne af vilde Dyr, paa faa Undtagelser nær, altid dyrt betale den Tugt, de have givet deres Elever. Væbnende sig med alt sit Mod, gjengav Kjøbmanden Moderen hendes Barn nogle Timer før Toget skulde afgaae. For ikke at lade sig røre af de Taarer og Kjærtegn, han vidste vilde vanke fra den Lille, der forstod at indsmigre sig hos ham, og legede ved hans Fødder og paa hans Knæ som en lille Kat, der skjuler sine Kløer, førte han hende ud af Huset uden at lade hende tage Afsked med Nogen og under Paaskud af en Spadseertour. Hr. * * * følte Noget, der lignede Samvittighedsnag, og det manglede ikke meget i, at han havde hentet hende igjen, men om Aftenen maatte han lykønske sig til at have taget denne Beslutning. Rasende over at være bleven spærret inde, havde den Lille vistnok ikke dræbt sine Vogtere, hun havde ladet sig nøie med at kradse dem. Men da man ryddede op i hendes Værelse i Kjøbmandens Huus, fandt man i et Skab under de gamle Pjalter, hun havde havt paa før sin Adoption, en Sølvskee, en Gaffel af Jern, en spids Kniv, nogle Koralperler, Baandstumper af alle Farver, et Par Briller, som Huusholdersken havde søgt efter i otte Dage, kort sagt en Samling af Allehaande, Begyndelsen til et Jøde-Musæum, som Barnet havde skrabet sammen i sine Fritimer mellem to Lektioner i Moral.

Tammerkoski, dette er Fossens Navn, har gjort Tammerfors til en industriel By. En Vandmasse, der aldrig fryser til i Vintre paa sex til syv Maaneder — som skummer og dandser i en Kulde af 25 til 30 Grader Reaumur, er en Rigdom, der vedligeholder Livets Virksomhed, medens Alt omkring den er dødt. At denne Rigdom ikke er forbleven en død Skat, skylder Tammerfors Alexander, der, da han i 1819 besøgte Finland, standsede paa en Klippespidse, hvorfra man saa ud over Fossen, og gav Befaling til eller autoriserede Grundlæggelsen af industrielle Indretninger, hvilket bevidnes af en Inskription, der er indgravet paa en i Klippen indmuret Kobberplade. De Ord, der udtaltes af Alexander, bleve hørte af London, Birmingham eller Manchester, og en Englænder ilede til Tammerfors for at anlægge et Silkespinderi. Betydelige Fabriker, blandt andre to Papiir- og Tapetfabriker, tilhørende Hr. Frenckell, reiste sig hurtigt og forvandlede en liden By, indesluttet mellem Søer og Snee, og som neppe tællede 3,500 Indbyggere, til et vigtigt Middelpunkt for Handelen. I 1789 havde Finnerne opnaaet af Sveriges Konge Gustav den Tredie, at alle indskrænkende Privilegier og Monopoler i enhver Green af Handel og Industri afskaffedes og en fri Konkurrence aabnedes for Alle. Dersom Alexander i 1819 havde villet gjøre nogen Forandring i disse Forhold, hvad var da Følgen bleven? Den finske Befolkning havde vistnok ikke gjort Oprør, men i Ly mod alle virksomme Tvangsmidler bag sine store Moradser og dybe Skove, desuden beskyttet af sine Borgemestere og sit Formandskab, der udnævntes af Borgerne, var den paa sin Viis forbleven en agerdyrkende Befolkning, der kradsede i sine Agre og brændte sine Skove. For at bevæge den til at blive en industridrivende Befolkning, erklærede Erobreren:

„At ethvert Individ, Beboer af Riget eller Fremmed, skulde have Ret til, uden Afgifter, i Finland at oprette Fabriker af alle Slags;

„At han i Udlandet kunde forsyne sig med alle de første Materialier, der udfordredes til hans Anlæg, uden at erlægge Indførselstold;

„At han skulde have Ret til at afhænde sine Produkter i det hele Fyrstendømme, uden at betale Skatter."

Hvor mægtig man end er, gives der en Modstand, man maa give efter for, Sandkorn, man ikke kan knuse under sin Triumphvogn. Her er nu en Haandfuld Mennesker adspredte i en Iisørken, uden Berørelse med den civiliserede Verden, for bestandig undertvungne og resignerede i deres Underkastelse, men som i deres politiske Fornedrelse dog bevare den personlige Uafhængighed og Individets Værdighed. I modsat Fald ingen Underkastelse. I Deklarationen af 1723, Konstitutionen af 1772, Sikkerheds- og Unions-Akten af 1789, Alexanders Manifest af 1807 og i Keiser Nikolaus's af 1825 hedder det:

„Enhver Borger i Finland er personlig fri. Han kan blot stævnes for en lovbefalet Domstol og dømmes efter de gjældende Love, ikke kastes i Fængsel eller berøves sin Frihed, med mindre han er overbevist om Forbrydelse eller grebet i Udøvelsen af en Misgjerning, der medfører Dødsstraf, eller Dommeren, overeensstemmende med Landets Love og Konstitution, finder sig beføiet til at sikre sig hans Person.

„Ingen Borger i Finland kan berøves sin Eiendom, hvad enten den er beslaglagt eller ikke, uden efter lovformelig Dom."

Forekommer det Dig ikke, at Du læser et Udtog af den engelske Konstitution, af Vanvare forvildet til Petersburgs Porte?

Luthers evangeliske Lære, ved hvilken Finlænderen hænger med dyb Kjærlighed og hvis Eenfoldighed og strænge Moral passer bedre for Finlands Sæder og haarde Klima end nogen anden Lære, er som jeg allerede har sagt, Landets Religion. Den, som opdraget i denne Religion antager en anden, taber sine Rettigheder som Borger, endogsaa sin Arveret. Keiseren er, ligesom i Rusland, Kirkens høieste Overhoved, han udnævner Biskopper og Geistlige af første Klasse, men mellem tre Kandidater, som foreslaaes ham. Alle underordnede geistlige Embeder udnævnes af Indbyggerne. Det er noget vanskeligt at forene dette Selvherskerens dobbelte religiøse Overherredømme og at forklare hvorledes den samme Mand paa eengang kan være to Kirkers aandelige Overhoved, uden at blive skismatisk til nogen af Siderne, men selv om Orthodoxien kunde protestere, taber Politiken Intet herved, og i det nittende Aarhundrede er dette sandsynligviis Hovedsagen.

Efter at have forbeholdt sig sine individuelle Rettigheder og Privilegier, ere Finlænderne forøvrigt traadte ind i det industrielle Liv uden Enthusiasme. De ere samvittighedsfulde, ordentlige Arbeidere og af en ulastelig Retskaffenhed, men deres dybeste Natur er træg; forlang aldrig en Anstrængelse af dem, der ligger udenfor Pligt og Trang, forlang ikke at de skulle føle Interesse for et Fremskridt; de skjøtte ligesaalidt om at foretage Forbedringer som om at reise, at see noget Nyt, beundre Petersburg, den store Stad. De leve og gjøre sin Pligt, det er dem nok. Giv dem Tid til at spinde sine Skjorter af Hamp, til at væve sine Klæder, til at gnide og polere sit fattige Indbo, til at vaske Vinduerne i sine smaae Huse og fremfor Alt til i de vante Timer at læse sin Bibel. Læg vel Mærke til, at hvert Individ formaar uden fremmed Hjælp at modtage denne aandelige Næring. En Karl eller en Pige, der ikke kunde læse, vilde ikke finde en Præst, der vilde vie dem. Læsningen træder istedetfor Katholikens Skriftemaals-Billet, og denne Attest paa Moralitet er maaskee ligesaa god som en anden. Finnen er ikke sandselig, han søger ikke at forføre unge Piger eller sin Naboes Kone. Han vil gifte sig, og for at kunne det, lærer han at læse Bibelen, der danner hele hans Bibliothek. Sandt at sige er det ikke et Folk, men en Menighed, og jeg tvivler om at der nogensinde har existeret en saadan mere moralsk og hvis Livsgjerning var sundere og værdigere vor hele Sympathi. Pligten er dens store Regel og den gjør blot Paastand paa Samvittighedsfrihed og personlig Uafhængighed for med Værdighed at give Keiseren hvad Keiserens er. I den Tid, hvori vi leve, gaar ikke den religiøse Tro videre end til at fatte og agte Resignation og Forsagelse hos de legemlig eller aandelig Svage. At kjæmpe og arbeide er i vort Aarhundredes Øine det samme som at bede, og enhver Asket beskyldes for Overtro eller Hykleri, Dovenskab og borgerlig Unyttighed. Dersom Paskal kom tilbage til Verden, bilder jeg mig ind at hans første Spørgsmaal ikke vilde være, om der endnu gives Jesuiter eller ikke, men at denne store Aand snarere vilde befatte sig med den elektriske Telegraph og Damp-Maskiner end opstille geometriske Forhold mellem Naaden i det Høie og Disciplinens Revselser. Men vi ere i Finland, og der er Noget i Sandhed ærværdigt ved denne Levning af en Nation, der lever i sine Skove som en religiøs Orden i sit Kloster, og som til de bestemte Timer gaar til Arbeidet, uden Uvillie og uden Fornøielse, ligesom de fordums Mennesker mellem Morgen- og Aftenmessen afskrev gamle Manuskripter, uden nogensinde at falde paa at tilføie en ny Idee.

Det er med fuldkommen Sagkundskab, at jeg taler om Finlændernes ringe Anlæg til Industri. Jeg har denne Kjendsgjerning af en Mand, der er saaledes stillet, at han kan have en Dom, nemlig Hr. Notbeck, der i femten Aar har været Eier af Silkespinderiet i Tammerfors, og som beskjæftiger ottehundrede Arbeidere af begge Kjøn. Paa den anden Side er han uudtømmelig i at rose deres Sagtmodighed og gode Opførsel. Aldrig tvinger en alvorlig Forseelse ham til Anvendelsen af en stræng Tugtelse; Synderen betaler en Mulkt, der tilfalder de andre Arbeidere, og Fængslet, det vil sige et Værelse, hvori den Skyldige gjør Bod i nogle Timer, aabnes neppe to Gange om Aaret. Hr. Notbecks Fabrik underholder paa egen Bekostning en Skole for hundredeoghalvtredsindstyve Børn fra tre til otte Aar, hvem Mødrene, der arbeide ved Spinderiet, ikke kunne yde det tilstrækkelige Tilsyn. Denne afgjorte Mangel paa Talent til Industri er maaskee den eneste Lighed, der finder Sted mellem Finlænderen og Russen. Denne Sidste synes, tiltrods for den Opmuntring af alle Slags, som Regjeringen ødsler paa ham, ikke at være skabt til store Handels-Foretagender, til store industrielle Anlæg, der fordre Opfindelse, Virksomhed, denne Respekt for Tiden, som Russen aldrig kan tilegne sig. Den russiske Bonde arbeider tappert paa den Jord, der er ham kjær, men sætter man ham ind i en Fabrik, udretter en kraftig Mand ikke mere end et Barn paa andre Steder.

Hvor moralsk end det finske Folk er, har det dog sine Forbrydere. Louzon-Leduc forsikrer at have seet Malefikanter med et saadant Galge-Physionomi, at man ikke kunne see paa dem uden at gyse. Man fortalte mig om en Bandit, der holdt sig skjult i Nærheden af Tammerfors i et Hul i Klipperne, kaldet Djævlehullet, men hans Historie klinger saa overdreven i alle sine Detailler, at jeg heller vil fortælle Lundhals, hvis Sandhed kan garanteres. Lad det være dig nok i to Ord at erfare, at denne Slave (jeg taler ikke om Hr. Lundhal) der var indsat i Fængslet i Åbo, skar Benene af sig over Ankelen for at blive af med sine Lænker og Bolter og derpaa flygtede til Djævlehullet — paa hvilken Maade skal jeg ikke kunne sige, men det var da idetmindste ikke tilfods. —

Tammerkoski vrimler af Ørret og Lax og Hr. Lundhal havde en rasende Lidenskab for at fiske. Hver Dag stillede han sig, med Hr. Notbecks Samtykke, paa den Klippespids, hvorpaa Alexander havde staaet, og kastede sin Fiskestang ud, bøiet over Fossen. Ofte var hans Syn bleven forvirret, ofte havde de hvirvlende og brusende Vande under ham lokket ham til sig og han havde blot Tid til at holde sig fast ved en lille Hæk, der staar som Hegn om Klippen. Men en Dag griber Svimmelen ham aldeles og i det Øieblik, en Lax bider paa Krogen, følger Hr. Lundhal den i Dybet og nu hvirvles han da rundt af Bølgerne, kiles mod alle Stene, slynges snart ned i Afgrunden, snart op paa Overfladen og dandser fra Klippe til Klippe, indtil han endelig ved Fossens Ende lander paa Strandbredden. Et Stykke Træ vilde være bleven splintret i tusinde Stykker, men den Gud, der forestaar Stangfiskeriet, vaagede over ham. Han kom til Bevidsthed igjen paa den Seng af Kisselstene, hvorpaa Vandet havde lagt ham, og som forekom ham som det allerblødagtigste Leie, sammenlignet med det, han havde forladt. Bruun og blaa, forknust, opløst i sine Bestanddele, førte man ham tilbage til hans Kone som en Klump, der næsten ikke mere havde menneskelig Form. Med Helbredelsen gik det langsomt, men det stod skrevet, at Miraklet skulde fuldbyrdes og Manden kom sig. Hvad tror Du nu han gjorde, da han havde faaet Sundheden igjen? Du tror maaskee, at han forsvor nogensinde at fiske paa dette farlige Sted? Hvor lidt Du kjender

Lidenskaberne, min Ven! Saasnart han kunde staae paa Benene igjen, vendte han med en splinterny Stang tilbage til Klippen, hvorfra han atter faldt ned, men dennegang

„De vrede Bølger slippe ei sit Bytte"

og siden har Ingen seet Hr. Lundhal.

Hr. Notbeck, den elskværdigste og mest forekommende Cicerone, man kan møde, vilde, saavidt det stod i hans Magt, holde os skadesløs for vort Uheld ved Kyro. Han førte os til Vandfaldet ved Nockia, femten Verster sydvest for Tammerfors. Det er vildere og mere malerisk end Tammerkoski. Dets Fald er det samme, omtrent tredsindstyve Fod. Indsøen Pyhijervi styrter sig ved en pludselig Bøining i et smalt og vildt Svælg. Naar man nærmer sig Nockia og standser paa Høiden af Landeveien, der strækker sig nedad til den Krumning af Søen, hvori Fossen skummer, frembringe Vand og Klipper en optisk Virkning, der er aldeles skuffende. Virkeligheden viser sig som et Phantasispil. Tilvenstre skjuler en Bjergklint baade Indsøen og det Basin, hvori den udgyder sig, tilhøire er Horizonten ligeledes maskeret af en Klippetinde; foran sig seer man blot, ligesom i et uhyre Teleskop, Svælget, hvis steile Bredder nærme sig hinanden og synes at stige i det Fjerne. Vandet, der med uhørt Voldsomhed raser frem over Klippeleiet, skummer, hvirvler, viger tilbage for atter at paabegynde sit rasende Løb og atter sønderbrydes i tindrende Styrtninger, og man fristes til at sige, at Vandene istedetfor at tage Flugten gjennem denne Aabning, gebærde sig som Seierherre og fordriste sig til larmende og brusende at pidske Fødderne af de Høie, hvorfra de fjerne sig. Det Koketteri, hvormed Naturen saa at sige har sat Vandfaldet i Scene, giver det en høist eiendommelig, gribende Charakteer.

En halv Verst længer borte sagtnes Fossens Naseri; Vandet udgyder sig paany i store Basins og gaar gjennem en Mængde Indsøer og Floder ud i den botniske Bugt tæt ved Bjørneborg efterat have bedækket en Strækning af 400 Verster. Det er 200 Verster Nord for Tammerfors de Vande have sit Udløb, der under forskjellige Navne fortsætte sit Løb indtil de danne Nesijervi; fra Tammerkoski til Bjørneborg er Afstanden den samme. Total-Faldet indtil Bugten er tusinde Fod, saa høit ligger netop Tammerfors over Vandfladen.

Det regner hyppigt i Finland; en stærk Skylregn overfaldt os, efterat vi havde besteget Svælgets høire Bred. Vi søgte Ly hos en Finlænder, Arbeider ved et Sagbrug, som drives af Nockia. Eieren af Huset, der bestaar af et eneste Værelse, var fraværende. Hans unge Kone strikkede ved Siden af et lille Barn, der sov paa en af de to Senge, som fandtes i dette beskedne Hjem. Værelset var varmt som en Badstue, men intet saarede Lugteorganerne, unge Knopper af Granen, der var strøede paa Gulvet, gav det tvertimod en aromatisk Duft. Foran et Vindu med fire Ruder, var et Bord, prydet med et Toiletspeil i Miniatur og en Bibel med Kobberspænder. Et blankskuret Skab og to Stole fuldstændiggjorde Møblementet, og Lagenerne paa Sengen havde en frydelig Hvidhed.

En hollandsk Maler vilde her have fundet Sujettet til et nysseligt Genremaleri, forudsat at han ikke, under Paaskud af Sandhed, havde slukt det Lys, der gav det Liv, det vil sige hæsliggjort Værtinden, en høi, slank Kone, med en Skjønhed, vi vilde være tilbøielig til at kalde kold, men hvis klare Blik fortalte om Hjertets Reenhed. Hun reiste sig, da vi pludselig styrtede ind i hendes Bolig, rystende Regnen af vore Kapper ligesom en Flok dryppende Ænder, der baske med Vingerne for at tørre sig, hun gjorde endogsaa Mine til at gaae ud for ikke at være os til Besvær. Men da hun af vore Blikke og af vore Læbers Bevægelser havde begrebet, at vi fandt hendes Barn smukt, blev hun dristigere, gjorde et Knix og henvendte sig til Hr. Notbeck med en Undskyldning for, at hun saa slet kunde opfylde Gjæstfrihedens Pligter og blot byde fire Reisende to Stole. Den Vanskelighed, der reistes ved Ceremoniet, var snart hævet — min Kone og jeg satte os paa den ene af Sengene. Da hun saa, at vi ikke vare hoffærdige Aristokrater, gjorde hun nok et Knix, og sagde, at hvor fattig hun var, var hun dog saa lykkelig, at kunne byde os Kaffe. I det samme aabnede hun den øverste Deel af Skabet og viste os ikke uden retmæssig Stolthed Kopper og Kande, Alt skinnende reent. Istedetfor at modtage Indbydelsen til Kaffe, kjærtegnede vi Barnet. Jeg har senere tænkt, at det vilde have været mere godmodigt og tillige oprigtigere af os, at drikke Konens Kaffe end at rose den lille Verdensborger, thi hæsligere kan hans Bedstefader Attila ikke have været i Vuggen. En oprigtig Vild vilde have modtaget den gjæstfri Drik og ikke sagt et Ord om Barnet; vi af Civilisationen Fordærvede opførte os i denne Hytte, som vi vilde have gjort i en Salon.

Regnen var ophørt. Ved Afskeden fra vor Værtinde trykkede Notbeck hende et Pengestykke i Haanden, som hun modtog med et tredie Knix, men heller intet uden et eneste Knix, hun kastede sig ikke i Støvet, hun overøste ham ikke med de overdrevne Taksigelser, man hører af Slaven, der forbauses over at modtage en Velgjerning istedetfor Skjældsord eller et Spark. Vi vilde ogsaa berige Huusvæsenet lidt, men vor Gave blev afslaaet, hun frygtede, at vi kunde have hende mistænkt for, at have villet sælge sin Kaffe. Barnet var mindre delikat; paany kjærtegnet aabnede det sine Poter og skreg saa rasende, da Moderen vilde tage Sølvstykket fra det, at hun maatte finde sig i ikke at give det tilbage.

Da Aftenen faldt paa, toge vi Afsked fra Hr. Notbeck, der plyndrede sine Drivhuus og fyldte vore Vognskriin med Druer, Ferskener, Meloner og fortræffelig Bordeaux-Viin. Takket være hans Underviisning, kunde vi nu ti Gange mere Finsk og Svensk end Figaro Engelsk, og saa os istand til paa enhver Station at føre en Samtale, beriget med samtlige techniske Udtryk, saavel med Blomsterstilk som med Skydsbønderne. Det var vor Hensigt at gjennemreise Finland fra Vest til Øst og nitten Stationer adskilte os fra den gamle finske By Lapperanta, nu Willmanstrand. Derfra havde vi endnu en Dagsreise for over Imatra at vende tilbage til Vyborg. Det var altsaa af høieste Vigtighed, at Blomsterstilk ikke altfor meget hengav sig til sit langsomme Temperament.

Jeg siger Dig intet mere om Landet; jo længer man kommer mod Øst, jo mere ligner det de Egne, vi gjennemreiste, da vi forlode Helsingfors. Det var ikke alene paa Vegetation og dyrkede Marker vi mærkede at have forladt Tavastland og de Dele af Finland, hvor den finske Charakteer findes uden Blanding i sin hele oprindelige Nedelighed. Fire Stationer fra Willmanstrand standsede vi paa et Skifte for at spise Frokost. Værtinden aabner Skabet, lægger Dugen paa og dækker Bordet. Men inden hun forlader Værelset, lukker hun Skabet og tager Nøglen med sig. Til Gjengjæld for dette Tillidsvotum iler jeg ud og henter vore Kapper og Pengeposer ind fra Vognen. „Sig mig, om Du er bange for at jeg skal bestjæle Dig, og jeg vil sige Dig, om Du er en Tyv."

Nu ere vi da i Imatra, Maalet for alle Petersburger-Lediggjængeres Udflugter. Det er derhen de begive sig een Gang om Aaret, for at ryge Cigarer og drikke Champagne, skrive med Blyant eller med Spidsen af en Pennekniv deres Navne paa Søilerne af en Kioske, opført ved Bredden af Vandfaldet og saa, naar alle vigtigere Forretninger ere udførte, paa Kjøbet beundre Stedets vilde Natur og Skjønhed. Imatra er mere storartet end Fossen ved Tammerfors og Faldet ved Nockia, men dog intet egentligt Vandfald. Jeg veed ikke, om jeg var blaseret ved hvad jeg allerede havde seet eller om jeg efter to Gange at have talt om skummende, dandsende og hvirvlende Vande etc. etc., finder mig arm paa nye Udtryk, saameget er vist, at det ikke vil gaae med min Beskrivelse, hvorover jeg er vis paa at Du ikke vil beklage Dig. For at have min Samvittighed frelst, vil jeg imidlertid sige, at jeg anseer det for en Umulighed, at Ørret og Lax kunne føre et nogenlunde mageligt Liv der, og at Lundhal, dersom han var falden i Imatra, ikke vilde have gjort Forsøget om igjen.

Faldet eller Vandfaldet ved Imatra, hvorledes det nu behager Dig at benævne det, er dannet af Vuoxa, der har sit Udløb fra Saima, en af de største Indsøer i Finland og gaar mod Ladoga. Naar Vinteren slaar Markerne med Ufrugtbarhed, afklæder Birken, og ophænger sine Iisguirlander paa Granerne, naar Alt er Død og Stumhed omkring den, da er det at Fossen maa være skjøn med sit evige Naseri og sin Brusen, der ryster dens Granitleie og dens Bredder.

Da vi i Bælmørke ankom til Vyborg, fandt vi i Mottis Hotel tre lystige Venner, der havde skullet gjøre Reisen med os, men som Forretninger havde opholdt i Petersburg. Fri for alle Byrder i 48 Timer, havde de ilet til os i Vyborg. Byens store Mærkværdighed, naar man blot opholdt sig i den en Dag, er Baron de * *'s Eiendom, hvortil Enhver har Adgang mod Erlæggelsen af 10 Kopeker, bestemte, jeg veed ikke til hvilket velgjørende Øiemed. Jeg vilde aldrig blive færdig, om jeg skulde beskrive Dig Parkens dunkle, stille Alleer, der indfatte en smilende, blomsterklædt Bolig, alle de Labyrinther, hvori man forvilder sig, de beundringsværdige Fjernsyn, der aabne sig til alle Kanter, de uhyre Klippemasser, der forenes ved Broen, opførte hundrede Fod over Jorden, de store Damme, der udgyde sig i Bugtens fjerne Vande — Tilfældet førte mig desuden strax til en Obelisk, opført til Minde om to Emigranter, der faldt den Ene ved Austerlitz, den anden ved Culm, og hvis ene Side var opfyldt af Skjældsord paa Latin mod Frankrig i 89. Det er vistnok ikke mig, der vil dadle den Hyldest, man bringer de Døde, men man skulde vogte sig for i Udtrykket af sin Medfølelse at blande Fornærmelser, som ingen andagtsfulde Følelser vække hos Beskueren, der indlades i denne Helligdom. Gravene bør ikke føre Krig med de Levende, Døden ingen Kaste-Fordomme have. Denne Inskription minder mig uvilkaarlig om den Gravsteen, man seer i en dunkel Krog af en katholsk Kirke i Petersburg, og som bedækker de jordiske Levninger af en Mand, der havde leveret og vundet store Batailler; senere da det væbnede Europa styrtede sig over det Land, han fordum havde forsvaret og frelst, kom han, vildledet af en afskyelig Sophisme, tilbage fra Exilet for under fremmede Faner at søge Fædrelandets moralske Jordbund. De, som skyldte hans Aske et Hvilested, have idetmindste givet ham det beskedent og uden Kommentar.

Ny-Orleans.

Ny-Orleans, den betydeligste Stad i den nordamerikanske Fristat Louisiana, er beliggende paa et Delta, der dannes af Pontchartrainsøen og Missisippiflodens Hovedarm, der her naaer en Dybde af indtil 150 Fod. Den ligger 22 Mile fra Flodens Udløb i den mexikanske Havbugt og 30 Mile nedenfor Statens politiske Hovedstad Baton-Rouge. Staden blev grundlagt 1718 af Franskmænd, hvorom ogsaa dens Navn vidner, kom med det franske Louisiana under de forenede Stater og hævede sig snart paa Grund af sin udmærkede Handelsbeliggenhed til en Hovedstabelplads ikke blot for Louisiana, men for det hele paa Produkter saa rige Missisippigebet. I Aaret 1803 havde Staden 9000 Indbyggere, i 1840 102,193 og i 1850 henimod 120,000 Indb. Inden 2 Aar (i Sommeren 1852) var Folkemængden endelig stegen til 145,449, hvoriblandt 29,174 Farvede. Antallet af Slaver kan ansættes til 30,000. Hvad Herkomst angaar, er et lignende Antal Irlændere og omtr. 25,000 Tydskere. Ny-Orleans kaldes ogsaa Crescent City eller Halvmaanestaden, fordi de langs Strømmen løbende Gader bøie sig halvmaaneformig. Den gamle Deel af Byen danner en langagtig, langs Strømmen løbende 3960 Fod lang Fiirkant, medens derimod Stadens hele Længde langs Strømmen, indbefattet Forstæderne med deres skjønne i Orangehaver liggende Bygninger, udgjør 1 g. Miil.

Ny-Orleans er regelmæssig bygget i dens indre, tidligere med Volde omgivne Deel. Men den har faa i architechtonisk Henseende smukke Bygninger. De anseeligste ere imidlertid Mynten (for hele Unionen), den nye Toldbod, City-Exchange med Bank, Vareoplag og Gjæstgiveri, Communal-Exchange og St.-Charleshotellet, der i sit Slags skal være det prægtigste i den nye Verden. Høist mærkværdige ere derimod Stadens Varelagere og Bomuldspresser. Ny-Orleans har 14 Kirker, deriblandt 5 katholske, et storartet Hospital, 3 Theatre, 3 Banke med en Kapital af over 12 Mill. Dollars, 3 Børser og siden 1849 et Universitet. Sæder og Sprog, der tidligere vare udelukkende franske, angliseres med hver Dag mere og mere ved Indvandrere fra England eller fra allerede angliserede Distrikter i Unionen. Staden ligger lavt og sumpigt og kan kun ved kostbare Dæmninger beskyttes mod Oversvømmelse. Som en Følge af denne Beliggenhed, af den brændende Solhede om Sommeren, de hyppige og pludselige Temperaturforandringer om Vinteren og Mangelen paa godt Vand er Ny-Orleans berygtet som en meget usund By, som det bedste Tilholdssted for den gule Feber, Typhus og Kolera. Men denne Omstændighed skrækker dog ikke Amerikanerne hverken fra at boe i Staden eller besøge den, ja dens Handel er større end nogen anden Stads i Unionen med Undtagelse af New-York, og hvad Søfart angaar, maa alle andre Byer paa Kysterne af den mexikanske Havbugt staae tilbage. Paa Strømmen ved Staden og paa den ved to Kanaler og en Jernbane dermed forbundne Havn ved Pontchartrain-Søen ligge undertiden 1000—1500 Fartøier. Dampskibe komme og gaae næsten i hver Time. Saare betydelig er Ind- og Udførselen af Missisippidalens Naturprodukter. Det vigtigste Handelsprodukt er Bomuld; men ogsaa Tobak, Sukker, Mais, Hvede, Meel, Talg, Fedt og Flesk indføres og udføres i uhyre Mængde. I Aaret 1852 anløb 5129 Fartøier, deriblandt 2778 Dampskibe, Ny-Orleans. Tolden udgjorde omtr. 2,260,191 Doll. Staden selv eiede 113 Dampskibe. Denne betydelige Handelsrørelse vilde have været endnu større, dersom ikke Søstæderne ved Atlanterhavet og navnlig Ny-York ved Jernbaner og Kanaler havde trukket en betydelig Deel af Vestens Handel til sig. Mindre betydelig end Ny-Orleans Handel er dens Industri. I historisk Henseende er Byen mærkelig paa Grund af den Seier, som General Jackson her vandt over Englænderne den 8de Januar 1815.

Lancasters ovale Kanon.

Vi meddele her vore Læsere efter Illustr. Lond. News en Tegning af Lancasters oval cannon, der for første Gang er bleven brugt under nærværende Krig. Det Princip, der ved denne kommer til Anvendelse, er allerede for flere Aar siden praktiseret ved de Rifler, som Opfinderen, en Vaabensmed i London, leverer. De spirale Furer, som hidindtil have været anseede som en nødvendig Deel af Riflen, findes ikke ved disse; Løbet er aldeles glat, og dets ovale Form er saa lidet mærkelig, at der maa en meget nøiagtig Betragtning til for at opdage den.

Den blotte ovale Form vilde naturligviis ikke medføre nogen Nytte; men den Omdreining af Projektilet, der ved de almindelige Rifler frembringes ved de spiralformede Furer, som Kuglen tvinges til at følge, bevirkes her ved en Vridning af selve Løbet.

De riflede Vaabens store Fortrin fremfor de glatte er almindelig bekjendt. Det var derfor naturligt, at man søgte at anvende det samme Princip paa Kanoner. Den fornemste Grund til at dette, indtil Lancaster gjorde sin Opfindelse, ikke har villet lykkes, ligger deri, at det Metal, som benyttes til Geværkugler, Blyet, lettere former sig efter Indskjæringerne end Jernet. Lancasters Methode at bore Løbet paa rydder for en stor Deel denne Vanskelighed af Veien, idet den tilsteder kegleformede Jernmasser at udskydes af Kanonløbet paa samme Maade som Blyet af riflede Geværer. Lancasters Kanon staar i samme Forhold til de almindelige Kanoner, som Minié-Rifler til de sædvanlige Musketter. Dens Projektil kan betragtes som en Modifikation af Minié-Riflekuglen; men af hvad Natur denne Modifikation er, er endnu en Hemmelighed, og vil forhaabentlig vedblive at være det, indtil Kanonen i nærværende Krig tilgavns har gjort sin Tjeneste mod Europas Fiende.

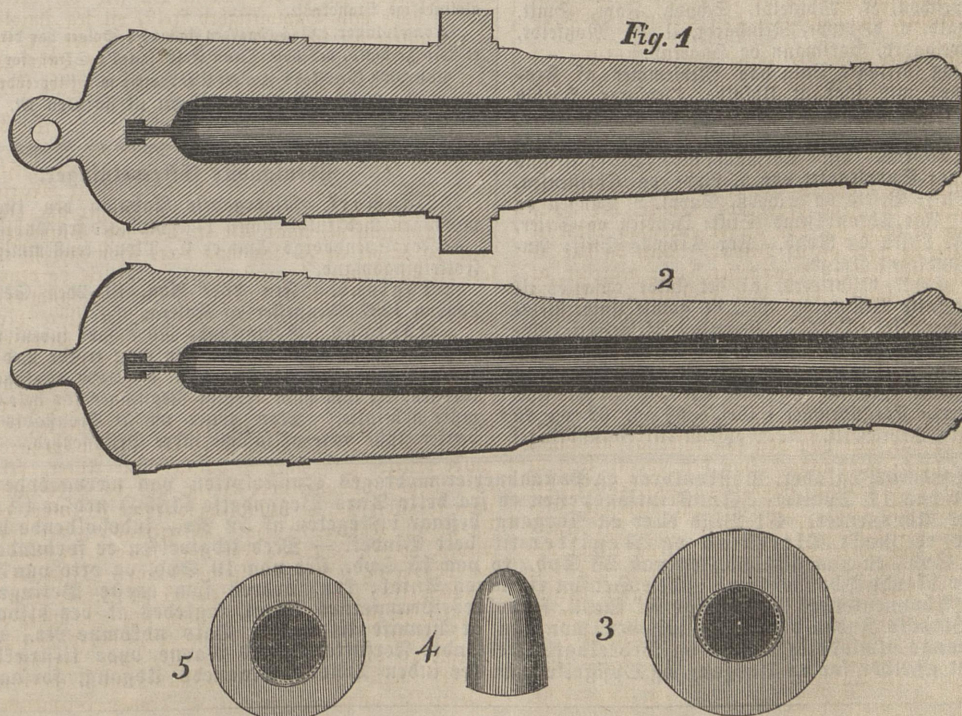
Fig. 1 paa vor Afbildning fremstiller et horizontalt Gjennemsnit af Lancasters Kanon; Fig. 2 det lodrette Gjennemsnit. Fig. 3 er Bunden af Kanonløbet; Fig. 4 den koniske Kugle, og Fig. 5 Mundingen.

Storthinget.

Protokolkommitteen har i sin Indstilling især dvælet ved den under 3die December f. A. stedfundne Kombination af de militære Departementschefs og Kommandoposter, og den saakaldte Fiirskibsbestemmelse. Med Hensyn til Kombinationen opkaster Kom. Spørgsmaal om hvorvidt den, uagtet Hensigtsmæssigheden for Forretningernes Gang erkjendes, kan i konstitutionel Henseende ansees hensigtsmæssig og gavnlig og i denne Henseende bemærkes: „Forsaavidt nemlig, som forudsat i Indstillingen af 23de November, Kommandosager ere unddragne fra den konstitutionelle Ansvarlighed, kunde der allerede i og for sig vækkes Tvivl om Hensigtsmæssigheden af, at der i Kongens konstitutionelle Raad findes Medlemmer, som i Kraft af deres Stilling tillige have Forretninger, hvorfor der ei paahviler dem konstitutionelt Ansvar, eller som med andre Ord i deres Embede ligeoverfor Monarchen indtage en dobbelt Stilling, nemlig som for en vis Green af deres Embedsforretninger alene Kongen ansvarlige, medens de i en anden Deel af deres Embedssphære staae den kontrollerende Statsmagt til Ansvar. Ligesom denne Dobbelthed i Stilling kunde befrygtes hos Indehaverne af disse Poster overhoved at svække Bevidstheden om konstitutionel Ansvarlighed, saaledes turde man vel ogsaa nære Frygt for, at den militære Departementschef, naar han var befriet for Konflikten med en sideordnet Kommandochef, vilde overføre det Meste muligt paa Kommandoens Gebeet, og derved unddrage det den konstitutionelle Ansvarlighed." Hvad de kgl. Armeebefalinger af 6te Marts og 8de April angaar, bemærker Kom. med Hensyn til førstnævnte, der betitles en Instrux for Rigets samtlige Kommandoskaber, at den ikke vil opholde sig ved det fast Uforklarlige ved selve dens Tilblivelse ikke mindre end ved Indholdet, naar denne sammenholdes med den anden Grundsætning for den antagne Neutralitet. Hvad Kom. derimod henleder Thingets Opmærksomhed paa, „er det formeentlig aldeles Uformelige i, at en Instrux for Rigets Kommandantskaber af saa indgribende Beskaffenhed, som den heromhandlede af 6te Marts sidstleden, ikke betragtes og behandles som Regjeringssag eller underkastes Drøftelse af Kongens konstitutionelle Raad, men slethen uden saadan foregaaende Forberedelse og Granskning udfærdiges som en Kommandosag. Hvorvidt eller hvormange fremmede Krigsfartøier skulle admitteres i Rigets Havne, er en ikke uvigtig Sag med Hensyn til Rigets Forhold til fremmede Magter, og Regelen faar en forstærket Betydning, naar dermed forenes en Indskjærpelse til Kommandantskaberne om i paakommende Tilfælde, uden at indhente nærmere Ordre, at hævde Regelens Overholdelse med Kanoner." Fremdeles forekommer det Kom., „at den Høistkommanderende, Statsraad Bloch, der expederede den omhandlede Ordre eller Instrux, burde have været opmærksom paa det Uformelige og Betænkelige i saadanne Forskrifters Udfærdigelse alene som Kommandosag, og herom have gjort Forestilling, istedetfor strax at skride til Instruxens Meddelelse lil Vedkommende. Nogen særdeles Fare ved Ophold med denne Meddelelse kunde der formeentlig ikke være Grund til at befrygte. Hvad nemlig de fire første Poster eller Paragrapher af Instruxen betræffer, da angaae de en bestaaende Fredstilstand mellem de fremmede Sømagter, og der skjønnes ikke at kunne have været nogen trængende Nødvendighed for i den ellevte Time af Fredstilstanden at give nye Forskrifter, som hidtil under hele det lange Tidsrum af Fred havde været anseet ufornøden; og hvad den femte Post angaar, vilde jo i det Dieblik, Krigstilstanden imellem de fremmede Magter i de nordiske Farvande var indtraadt, særegen Ordres Meddelelse til de militære Befalingsmænd paa de befæstede Pladse ved Kysten i ethvert Fald blive fornøden, hvilket jo ogsaa viste sig i den snart efter paafulgte kongelige Ordre eller Meddelelse af 8de April sidstleden. Ligesom Statsraaden saaledes formeentlig allerede i og for sig havde fuld Opfordring til at bevirke Sagen i det Hele paa sædvanlig Maade forberedet og behandlet som Regjeringssag, forinden der skredes til at udstede militære Ordres angaaende disse Gjenstande, burde Statsraaden formeentlig ogsaa have været opmærksom paa det Uformelige deri, at Armeekommandoen befattede sig med at give Ordres til Lodserne, som ikke ressortere under Armeekommandoen, og det endogsaa igjennem en Instrux, som gaves Fæstningskommandanterne, der heller ikke staae i nogensomhelst embedsmæssig Forbindelse med Lodserne. Statsraaden burde fremdeles have været opmærksom paa den Utydelighed, hvoraf Instruxen laborerer, forsaavidt der i 5te Post, med Hensyn til indtraadt Krigstilstand mellem fremmede Sømagter, kun er indtagen det absolute Forbud for de krigførende Magters Indløben i de reserverede Krigshavne, men derimod ikke antydet den væsentlige Forandring i fremmede Krigsfartøiers Adgang til Rigets Havne i Almindelighed, hvilken Forandring der dog tilsigtedes da at skulle indtræde, nemlig den fuldkomne Aabning af alle andre Rigets Havne og Krigshavne for alle baade krigførende og andre Magters Orlogsfartøier uden Hensyn til deres Antal. Denne Forandring i fremmede Krigsfartøiers Adgang til vore Krigshavne stemmer ikke med Sagens Natur og kunde saaledes ikke have Formodningen for sig; hvorfor det var ganske naturligt, at Ordren eller Instruxen i Almindelighed undergaves en Fortolkning, hvorefter Indskrænkningen i Skibenes Antal, imod Ordene i Neutralitetserklæringen, ogsaa skulde gjælde, uagtet indtraadt Krigstilstand mellem fremmede Sømagter. — Kom. kan heller ikke drage i Tvivl, at Statsraaden ved betimelige Forestillinger kunde og burde have forekommet den omhandlede Armeebefalings Udfærdigelse og bragt denne Sag, den almindelige Ordning af Reglerne for fremmede Krigsskibes Admission til Rigets Havne, ind under vedbørlig Forberedelse og Behandling samt for sit rette Forum. Statsraaden vilde deri ogsaa have gjort saare vel, og forekommet Vanskeligheder og Ubehageligheder, som Meddelelsen af Armeebefalingen eller Instruxen af 6te Marts som bekjendt foranledigede. Det maa vistnok beklages, at ved den her omhandlede Leilighed den nyindførte Ordning af Kommandoposterne og de militære Departementschefsposter ikke medførte en af de væsentlige Fordele, man fornuftigviis maatte antage at ville følge af Kombinationen. Ligesom nærværende Tilfælde imidlertid neppe er af den Art, at der i den Anledning bør være Spørgsmaal enten om at gjøre juridisk Ansvar gjældende eller om at indgaae med nogen Adresse til Hs. M. Kongen, saaledes tør man vel ogsaa haabe, at hvad der hændte nu, forend vedkommende Statsraad endnu havde sat sig fuldkommen ind i sin nye Stilling, ikke vil gjentage sig, naar den Medlemmerne af Kongens Raad paahvilende Forpligtelse til at søge at forebygge ethvert Skridt, hvorved Kongemagten kunde geraade i Kollision med Statsformen eller Lovene, er bleven opfattet og har gjort sig gjældende i sin hele Udstrækning, istedenfor den reent militære Anskuelse af den Høistkommanderendes Stilling og Pligter i Kommandosager." Endelig indstiller Kommitteen: „I Anledning af den af Statsraad Bloch, som den der overeensstemmende med kgl. Resolution af 3die December 1853 paa Hs. M. Kongens høie Vegne fører Kommandoen over Armeen, den 14de Marts sidstleden expederede Befaling eller Instrux for Rigets samtlige Kommandantskaber, dateret 6te samme Maaned, bliver efter Omstændighederne fra Odelsthingets Side ingen Foranstaltning at træffe," hvilken Indstill. den 31te Aug. eenst. bifaldtes. Schweigaard forsvarede Statsraad Blochs Færd i det omhandlede Tilfælde, og troede, at der ikke var et Medlem i Kom., som i hans Sted vilde handlet anderledes, medens derimod U. A. Motzfeldt udførligt paaviste det Uformelige i at Instruxen var behandlet som Kommandosag istedetfor at underkastes Drøftelse i Kongens Raad.

Den 28de Aug. foretoges i Storth. Bankkom.s Indst. ang. Hypothekbankens Virksomhed indtil Udgangen af forrige Aar. Efterat Schweigaard og Stabell udførligen havde udtalt sig mod den af Kommitteen ytrede Formening om at Hypothekbankens Virksomhed ikke havde svaret til Forventningerne, bifaldtes Indstillingsposten: „Den aarlige Løn for hver af de ved Hypothekbanken ansatte Direktører bestemmes indtil videre til 600 Spd."

Den 30te August bifaldtes følgende Indstilling af den

Lancasters ovale Kanon.

med Hensyn til Veiskattens Fordeling mellem Kjøb- og Ladestæderne nedsatte, af 33 Medlemmer bestaaende, specielle Kommittee: Det Bidrag af 24 000 Spd. aarlig, som efter Storthingets Beslutning af 4de Aug. sidstleden skal udredes til det almindelige Veivæsen i indeværende Budgettermin af Kjøb- og Ladestæderne, bliver at fordele paa disse efter det indbyrdes Forhold imellem dem, som angives ved den med Vei-Kommitteens Indstill. til Storthinget af 15de Juli næstfør fulgte Tabel, dog med den Forandring, at for Bergstaden Kongsberg Forholdstallet nedsættes til 1,48, og Bidraget som Følge deraf til 353 Spd., og at derimod for enhver af Kjøbstæderne Christiania, Drammen, Arendal, Stavanger og Bergen Forholdstallet forøges med 0,15, og Bidraget altsaa med 36 Spd. — Dietrichs gav i denne Sag et desiderende Votum og eget Forslag, hvilket dog forkastedes mod 6 St.

Samme Dag vedtoges Militærkom. Indst. om at den kgl. Prop. ang. Udfærdigelse af et Regulativ for Armeens Aflonningsmaade m. V. paa Feltfod ikke skulde bifaldes. Derefter foretoges Budgetkom.'s Indstilling ang. Skattepaabudene i det løbende Triennium. Sagskatten, som Kom. havde foreslaaet bibeholdt, gik ud, paa Grund af Sagbrugs-Privilegiernes Ophævelse og efter Foranledning af Schweigaard. Stempelpapiirsafgiften bibeholdtes, idet et af J. Sverdrup fremsat Forslag om dens Ophævelse forkastedes med 28 St., og et af Borchsenius om dens Nedsættelse til det Halve med 36 St.

I samme Møde paabegyndtes og den 4de September fortsattes Behandlingen af Militærkommitteens Indstilling ang. Landmilitæretatens Budget. Næsten samtlige Indstillingsposter bifaldtes uforandrede. Ved Bevillingsposten til Armeens Øvelse foreslog Schweigaard, at der skulde bevilges 10,000 Spd. til Godtgjørelse af 1 Spd. aarlig til hver national Soldat af Linietropperne, som i de Aar, Vaabenøvelser afholdes, udbetales ham ved disses Slutning, hvilket Forslag bifaldtes med 54 St. Ved Behandlingen af den kgl. Propos. om Bevilling af Midler til Opexercering af Reservens Mandskab foreslog Aall Summen noget nedsat, og Beslutningen affattedes i følgende Form: „Til Opexercering af Reservens Mandskab bevilges 7000 Spd. aarlig. Forsaavidt det ikke maatte findes hensigtsmæssigt at opexercere de til Kavalleriets og Artilleriets Reserve hørende Mandskaber ved disse Vaabenarter og bemeldte Mandskaber derfor blive opexercerede som Infanteri eller de ganske blive fritagne for Exercitie, bemyndiges Kongen til at anvende til Arsenalernes Forsyning den Deel af Beløbet, som derved spares."

Den 8de, hvilken Dag ogsaa Storthinget egentlig blev færdigt med sine Forhandlinger, forelagdes Budgettet, der udviste en Udgift af 3,556,000 Spd. (derunder indbefattet 54,971 Spd. til tilfældige og uforudseede Udgifter) og en aarlig Underbalance af 138,000 Spd., der bliver at dække af Statskassens kontante Beholdning. Denne Underbalance er 32,000 Spd. mindre, end Regjeringen havde paaregnet, hvortil Grunden især maa søges i det større Udbytte, man paaregner af Kongsbergs Sølvværk. Hele Udgiftssummen er, uagtet Storthinget har foretaget betydelige Indskrænkninger i Bevillingerne til Forsvarsvæsenet, den samme som af Regjeringen forlangt, idet nemlig langt større Bevillinger til Kommunikationsanliggender og i andre Øiemed er gjorte. Indtægtsposterne, tils. 3,418,000 Spd., ere opførte saaledes: 1) Toldintraderne 2,100,000 Spd. 2) Brændeviinsafgiften 500,000 Spd. 3) Indtægter af Stempelpapiir efter Omkostningernes Fradrag 54,000 Spd. 4) Indtægt af stemplede Spillekort efter Omkostningernes Fradrag 5000 Spd. 5) Departements- og Retssportler, Betalingen for Embedsbestallinger ikke derunder indbefattet, 6000 Spd. 6) Afgift af Arv, samt 6te og 10de Penge 13,000 Spd. 7) De i Loven af 17de December 1836 omhandlede Jordebogsrettigheder 19,400 Spd. 8) Kongetienden 15,000 Spd. 9) Landskyld og Forpagtningsafgift af det Staten tilhørende Jordegods 6000 Spd. 10) Vedvarende aarlige Indtægter af Statens bortsolgte Jordegods 12,000 Spd. 11) Udbyttet af Kongsbergs Sølvværk 100,000 Spd. 12) Indtægter af Postvæsenet tils. 215,750 Spd. 13) Renter og Afdrag af Statskassens udestaaende Fordringer 217,000 Spd. 14) Udbytte af Statskassens Bankaktier 37,000 Spd. 15) a. Renter af Kapitalen for Grund til Jernveien til Eidsvold 5200 Spd., b. Udbytte af Statens Aktier i Jernveien 10,000 Spd., tilsammen 15,200 Spd. 16) Renter af Hypothekbankens Grundfond 13,800 Spd. 17) Politipenge 4900 Spd. 18) Godtgjørelse fra Danmark efter Fradrag af tilbagebetalte Fyrpenge 2500 Spd. 19) Bøder og adskillige Indtægter 30,000 Spd. 20) Renter af Statskassens kontante Beholdning 51,450 Spd. — Betalingen for Embedsbestallinger besluttedes anvendt til Understøttelse for Embedsmænds trængende Enker og Børn. En af Regjeringen for overordentlige Tilfælde forlangt Bemyndigelse til at optage et Laan af indtil 350,000 Spd. indvilgedes ikke. U. A. Motzfeldt, O. V. Lange og Faye talte for et saadant Kreditiv, J. Sverdrup derimod, idet han fremhævede overveiende konstitutionelle Betænkeligheder ved samme. For Bevilling i en forskjellig, af Faye foreslaaet Form, stemte Meldahl, Basberg, Aall, Arveschou, K. Motzfeldt, Schydtz, Faye, Smit, Birch-Reichenwald, v. d. Lippe, Reinhardt, U. A. Motzfeldt, Saxlund, Schweigaard, Hartmann og Hagerup.

Samme Dag foretoges Valg paa Medlemmer af Kroningsdeputationen med saadant Udfald: Ordfører Harbitz (89 St.) For Christiania Stift: Valstad, Schweigaard, Bergh og Hagerup; Suppleanter Stabell, U. A. Motzfeldt, Baggerud og J. Sverdrup. For Christianssands Stift: Ueland og O. V. Lange; Suppleanter von d. Lippe og Christensen. For Bergens Stift: Veseth og Schydtz, Suppl. v. Tangen og U. Sverdrup. For Throndhjems Stift: Jenssen og Sæter, Suppleanter K. Olsen og Rygh. For Tromsø Stift: Augustinussen, Suppleant Høegh.

Den 13de Sept. besluttedes, at det skulde opsættes til næste Thing at fatte Beslutning ang. de gamle Universitetsbygningers Anvendelse. Dernæst refereredes Skrivelse fra Advokat Kildahl, hvori han erklærede, at han modtog det paa ham faldne Valg til Suppleant for Jurykommissionen, samt Forslag fra Repræsentanten Boyesen til Grundlovsbestemmelse indeholdende Forandringer i Grl.'s §§ 54, 68 og 75 Litr. a; do. fra Repræs. U. A. Motzfeldt til Forandring i Grl.'s §§ 12, 13, 14, 22 og 32, samt endelig Forslag fra Repræs. Bergh m. Fl. til Grundlovsbestemmelse, sigtende til ved en særskilt Fundamentallov at give Statsraadets Medlemmer Adgang til Deeltagelse i Storthingets Forhandlinger. Samtlige disse Forslag besluttedes bekjendtgjorte ved Trykken under Præsidentens Haand for at komme til Afgjørelse paa næste ordentlige Storthing.

Samme Dag foregik, efter forudskeet Meddelelse fra Regjeringen, Storthingets Opløsning ved Hs. Excellence Statholderen paa Hs. M. Kongens Vegne. Hans Majestæts Tale til Storthinget, der af Hs. Excellence oplæstes, lød saaledes:

„Gode Herrer og norske Mænd! Jeg beklager, at de nuværende potitiske Forholde hverken have tilladt mig at lade min og Dronningens Kroning foregaae i Aar eller nu personligen at slutte Eders Forhandlinger. Den heldige Stilling, som det har lykkets mig at opnaae for de forenede Riger under de Forviklinger, der forurolige vor Verdensdeel, har sat Storthinget istand til ved rigelige Bevilgninger at imødekomme mine Bestræbelser for Landets materielle Udvikling. Medens Jeg erkjender det Fædrelandssind, som disse Bevilgniger lægge for Dagen, skulde Jeg have ønsket, at Storthinget ogsaa havde bevilget i deres hele Udstrækning de af mig til Forsvarsvæsenets nødvendige Udvikling begjærte Summer. Maa Forsynet nu og fremdeles holde sin beskyttende Haand over Norge og dets trofaste Indbyggere! Efter tilendebragt Hverv vende I nu tilbage til Eders hjemlige Sysler. Jeg ønsker, at Held maa følge Eder og forbliver Eder, gode Herrer og norske Mænd! Alle i Almindelighed og Enhver i Særdeleshed med al kongelig Naade og Yndest velbevaagen."

Derpaa udsendtes en Deputation for at komplimentere Regjeringen. Da denne var vendt tilbage, henvendte Præsidenten (Harbitz) nogle hjertelige Ord til Repræsentanterne, hvorpaa Protokollen underskreves.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 28de Aug. er der bestemt, at det hidtilværende Senjens og Tromsø Sorenskriverembede skal deles i tvende Sorenskriverier, hvoraf det ene skal benævnes Senjens, det andet Tromsø Sorenskriveri.

— Under s. D. er Distriktslæge i Senjens Distrikt O. G. Høegh ansat som Overlæge for den spedalske Sygdom med 1000 Spd. i aarlig Løn (Bopæl Throndhjem eller Molde).

— Statskassens Status den 2den Sept. 1854 udviser en Beholdning af 2,626,050 Spd.

— Til Underkontrollører ved Brændeviinstilvirkningen i Brændeterminen fra 1ste Okt. d. A. til 30te Aug. 1855 har Finantsdepartementet under 9de d. M. beskikket: A. i 1ste Brænderidistrikt: Undertoldbetjent J. H. Lund fra 15de Novbr. forstkommende, Mechanikus S. C. Bronn, Apotheker J. Reimann, Juveleer H. Dyseth, Brænderimester S. Ebbesen, Kjøbm. A. Chrystie, Kand. jur. Jak. Edv. Wulfsberg, Kjøbm. M. C. Smith, Destillatør J. Prætorius, Maaler, Veier og Brager T. Segelcke, Exam. jur. A. Andersen, Værksfuldmægtig Ole Irgens, Brænderimester B. Schibye, Kjøbm. N. A. Nielsen, Proprietær H. Lyche, Kjøbm. F. J. Drukmüller, Kjøbm. C. Wang, Proprietær R. Bull. B. i 2det Brænderidistrikt: Kand. theol. J. D. S. Landmark, Student O. C. Astrup, Kjøbm. J. Thomsen, Politibetjent R. Rolfsen, Kand. jur. L. Heltzen, Student G. R. Dahl, Politibetjent C. C. Stribolt, Snedker T. A. Sabroe, Gaardbruger O. Olsen Eid, Forhenv. Kopist H. M. Friis, Forhenv. Kjøbm. Joh. Eger. C. i 3die Brænderidistrikt: Student B. A. Steen, B. Stabell, Kjøbm. Johan J. Hennissen, Stud. H. C. O. Hanssen, Wilhelm Bech, Gaardbr. H. B. Motzfeldt, J. B. Thomson, Stud. O. C. Grøtting, Snedkermester C. B. A. Mosling, Hans Brodtkorb.

— I Søndags opførtes paa Christiania Theater Sheridans fortrinlige Lystspil Medbeilerne, i hvilket Smidth, der er gjenvunden for vor Scene, optraadte paany og blev, saasnart han viste sig, hilset med stærkt Bifald.

— Joseph le Tort fra London gav den 12te Sept. paa Klingenbergs Theater en Forestilling i den høiere Magi, og overraskede sine talrige Tilskuere ved mange i Sandhed ubegribelige Kunster. — Westerdahl, der for sin Færdighed i at traktere de forskjelligste Instrumenter allerede før er vort Publikum bekjendt, har ogsaa sammesteds givet Præstationer.

— En i længere Tid næret Idee om Udgivelsen af et Fællesorgan for de nordiske Universiteter sees nu at nærme sig sin Gjennemførelse, idet der er udstædt Subskriptionsindbydelse paa et „Nordisk Universitets-Tidsskrift," der skal udgaae skifteviis fra Kjøbenhavns, Lunds og Christiania Universiteter og hente sit Stof deels fra de akademiske Forholde, deels fra det Liv, der rører sig i Literaturen. I Anledning af Udgivelsen har der i hver af nævnte Stæder dannet sig en Bestyrelse, bestaaende, foruden af enkelte yngre Studerende, af flere i Literaturen anseede Mænd, navnlig Universitetslærere. Udgivelsen skeer i Oktavhefter paa 7—10 Ark a 40 ß.

Overhalden. Ved et stort Jordfald paa Gaarden Opdal ere fire Mennesker omkomne og betydelig Skade paa Ager og Eng anrettet.

Frederikshald. Om Morgenen den 13de Sept. nedbrændte Tistedalens Bomuldsspinderies Bygning med Maskineri og 2 Vaaningshuse samt Kværnhuus og Saug, tilsammen assureret for 23,460 Spd. i den almindelige Brandkasse.

Kongsvinger. Paa Gaarden Aasnæs i Solør har der fundet Sted et stort Jordfald, ved hvis Drøn Folk sattes i Skræk for Dommedag.

Laurviks Grevskabs samlede Eiendomme med tilhørende Fabriker har Eieren Generalfiskal Treschow afhændet til sin Søn M. Treschow for 500,000 Spd.

Udenlandske Efterretninger.

Danmark. Rigsraadets Aabning den 1ste Sept. er modtagen med fuldkommen Ligegyldighed fra Publikums Side. — For Svendborgs Amt er C. Ploug eenstemmig kaaret til Folkethingsmand.

England. Fra 26de Aug. til 2den Sept. døde i London 1287 Mennesker af Kolera.

Rusland. Bomarsunds Mure have indeni været fyldte med Gruus og Kalk og ikke som man troede med Graasteen. Keiseren har ladet arrestere dem, der have paataget sig Opførelsen, og som have erholdt Regninger for hele Graasteensmure udbetalte. Man ymter om at Kronstadts Fæstningsværker skulle være af samme indre Beskaffenhed.

— Engelskmændene og Franskmændene have den 2den Sept. sprængt Bomarsunds Fæstning i Luften og forladt Åland. Toget til Østersøen kan for iaar ansees som endt, idet Tropperne skulle vende hjemad; d'Hilliers er allerede ankommen til Paris. Grunden til at ingen Overvintring i Norden skal finde Sted, vil man søge i Sveriges Holdning.

— Rusland har forkastet en fra Østerrige udgaaet, af dette og Vestmagterne stillet Fordring om Fredsgarantier, uden at dog Østerrige derfor finder sig forpligtet til at optræde fiendtlig. Dette pludselige Tilbagefald til Ubestemthed og Passivitet, efterat det havde givet Haab om en kraftig Optræden, dadles fra flere Kanter.

— I Moskau har Kolera i nogen Tid grebet om sig med stor Heftighed, idet indtil 13de Aug. over 20,000 vare blevne syge.

Tyrkiet. Expeditionen mod Krim er fuldstændig afgaaet og man formoder, at et Slag vilde leveres den 8de. Hovedangrebet skulde rettes mod Konstantinefort, der behersker Sebastopol og de i Havnen liggende Skibe. Paa Kysten, hvor Landingen skulde foregaae, havde Russerne slaaet en Leir paa 6000 Mand. Ved Sebastopol er der foruden den sædvanlige Besætning leiret 60,000 Mand.

Grækenland. Man formoder, at Kong Otto vil foranstalte en ny Opstand i Grækenland i russisk Interesse. Imidlertid seer Ministeriet ham i denne Henseende stærkt paa Fingrene.

Blandinger.

Middel mod Kolera.

Almuen i Paris betragter Rum som et Middel mod Kolera, og i mange Tilfælde har denne Kuur vistnok hjulpet; maaskee vil enhver anden spirituøs Drik, nydt i store Kvantiteter, frembringe den samme Virkning. Tvertimod Lægernes Mening have alkoholske Stimulantser, indtagne i betydelig Mængde af Personer, som ellers føre et ædrueligt Liv, frelst ni Liv af ti. I en af de fornemste Familier i Paris blev en Dame paa 16 Aar, som ellers kun drak Vand, forleden Uge angreben af Kolera. Den 4de Dag, da Lægerne havde opgivet hende, gav hendes Slægtninge hende en halv Flaske Rum og to Flasker stærk Viin. En Reaktion indtraadte, først Feber, derpaa stærk Sved, og efter tolv Timers Forløb var Patienten uden Fare. Hun er nu fuldkommen frisk. — Et løierligt Tilfælde af en ganske anden Art omtales i sidste Nr. af Gazette des Hopitaux. Dr. Roger (de l'Orne) kaldtes til en Patient i et meget fremrykket Stadium af Kolera. Han havde ikke det ringeste Haab om at kunne frelse Patienten, men ansaa det dog for sin Pligt at ordinere Noget. Han foreskrev et Brækmiddel af henimod 30 Gran Ipecacuanha (Brækrod), hvoraf en Trediedeel skulde tages hver halve Time. Recepten lød paa „trois prises" (3 Dosis). Den Person, som skulde give Patienten Medicinen, har formodentlig ikke kjendt til anden Slags prise end en Priis Snuus, og troede at Ipecacuanha'en skulde tages ind gjennem Næsen. Han gav en Trediedeel, og opfordrede Patienten til at snuse den raskt ind. Denne gjorde saa og begyndte at nyse med konvulsivisk Voldsomhed. Det hele Nervesystem kom i et frygteligt Oprør; en Reaktion indtraadte, og inden Tiden kom til at tage den næste prise, var Patienten uden Fare. Beretteren opkaster det Spørgsmaal, om ikke de ældre Læger ved at ordinere stærke Stimulantser i heftige Sygdomme dog nok vidste hvad de gjorde, og om ikke denne Behandlingsmaade har været altfor ubetænksomt opgivet.

(Af et Brev fra Paris i Illustr. Lond. News.)

En dobbeltløbet Kanon.

Allerede i længere Tid har man spekuleret paa at forfærdige en dobbeltløbet Kanon, men man har aldrig faaet en saadan istand, fordi man stedse kun havde tænkt paa at konstruere den efter Analogi med det dobbeltløbede Gevær, men hvorved Afstanden af Lavetvæggene blev for stor og Lavetten selv for tung og vanskelig at haandtere, foruden at den led i Henseende til Styrke. Men nu har man, ifølge „Schles. Zeit." løst Opgaven. Det er lykkets at konstruere en saadan Kanon, til hvilken de tidligere Lavetter kun behøve at undergaae ubetydelige Forandringer. Dens Brugbarhed er ved Forsøg allerede sat udenfor al Tvivl. Den bestaar af tvende Kanoner, hvori Bundstykker støde til hverandre, saa at Mundingerne gaae ud til modsatte Sider. Paa det Sted, hvor ellers den saakaldte Drue sidder, er der, lige under Dobbeltkanonens Tyngdepunkt, en simpel Indretning, ved hvilken den hviler i sit Lavetleie. En særdeles sindrig, særskilt dertil konstrueret og med en Mikrometerskrue forsynet Maskine dreier med Lethed Kanonen om sit Tyngdepunkt, der tillige er dens Middelpunkt. Et Tandhjul med Spærreklinke tjener til at fastholde Kanonen. Man paastaar, at det andet Skud ved denne Indretning i den utrolig korte Tid af 5 Sekunder skal kunne følge efter det første, da man kun har Sideretningen at berigtige. Ladningen foregaar som forhen og Elevationen bliver ved Rørets Omdreining den samme som ved det første Skud. Da Forsøg have godtgjort, at denne Kanon er anvendelig, saa er der grundet Haab om snart at see den almindelig indført; desuden har man paatænkt ved en lodret Stilling af begge Kanonrør mod hverandre at opnaae den uberegnelige Fordeel, at kunne fyre til to Sider med samme Kanon, hvilket især vilde være af Vigtighed i Stillinger, hvor man til samme Tid kan blive angrebet baade i Front og i Flanke.

(Hamb. Corr.).

Ledige Embeder og Bestillinger.

Tromsø Sorenskriverembede med omtrent 900 Spd. i aarlig Bruttoindtægt.

Senjens do. med omtr. 1350 Spd. i aarlig Bruttoindtægt.

Senjens Distriktslægeembede med 400 Spd. i Gage.

Førstelærerposten i Navigation ved Drammens Sømandsskole med 50 Spd. i maanedlig Løn.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 38. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 23de September 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Industriudstillingen i Christiania 1854. — Aardal i Sogn. — Joseph le Torts Tryllekunster. — William Shakespeare. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. — Blandinger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Industriudstillingen i Christiania 1854.

Sammenligner man de Gjenstandes Beskaffenhed og Mængde, der findes paa Industriudstillingen med Industrigjenstandene, der for tre Aar siden vare udstillede her, er det ikke uden Glæde, at man bemærker de Fremskridt, der i dette Tidsrum ere gjorte, at man iagttager det Opsving Fabrikdriften og Industrien har faaet. Skulde man derimod betragte denne Udstilling som en fuldstændig eller nogenlunde fuldstændig Fremstilling af vort Lands Industri, Fabrikdrift og techniske Dygtighed, vilde det idetmindste i flere Retninger see saare misligt ud. Man er imidlertid neppe berettiget til at betragte den saaledes. Thi de bekjendte Nationallyder, Trægbed og Tilbageholdenhed, Nølen og Drunten, der allerede have gjort sig gjældende i Indsendelsernes Seendrægtighed, have rimeligviis i væsentlig Mon bidraget til, at der ikke paa langt nær er indkommet hvad man med Rimelighed kunde ventet. De tidsspildende Vanskeligheder, den techniske Forenings Bestyrelse har lagt i Veien for Udførelsen af Kommitteens oprindelige mere storartede Plan, har, om den end ikke kunde lamme eller trætte dens Virkelyst, dog vist ikke bidraget noget til at fremme Foretagendet.

Vort Blad har et altfor indskrænket Rum til at vi med Udførlighed kunne omfatte den hele Udstilling i dens Enkeltheder. Dette tør ogsaa være mindre nødvendigt, da flere Blade allerede have omhandlet saavel Unstillingen som Udstillingsgjenstandene, og man desuden i sin Tid fra den Bedømmelseskommittee, der skal nedsættes, angaaende det Techniske, formeentlig kan vente en kyndigere Bedømmelse, end den der hidtil er leveret. Hvad der her kan gives vil indskrænke sig til enkelte af Udstillingens vigtigste Retninger og mest interessante Gjenstande.

Hvad der snart tiltrækker sig Opmærksomheden og viser sig som en af de Retninger, hvori der siden forrige Udstilling er gjort store Fremskridt, er Produktionen af alskens vævede Tøier af Uld og Bomuld. Her findes saaledes en ikke ubetydelig Mængde Buxetøier af Uld og Bomuld fra Eide i Farsund, samt lignende tilligemed Piket-Vestetøier, forskjellige Tørklæder, Kjoletøier og Møbeltøier fra Heimbech i Christiansand. Om disse Varer ikke efterlade meget at ønske i Styrke og Godhed, saa staae de dog meget tilbage i Valget af Mønstre; thi en stor Deel af dem maa i denne Henseende kaldes smagløse. Det bergenske Bomuldsvæveri viser i alle Henseender og fornemmelig i denne en afgjort Overlegenhed, og de Stykker, som dette Væveri har sendt af Pudevar, Olmerdug, Bomuldstøier, Damasker og Bordtæpper, er det bedste og fuldkomneste, Udstillingen har af dette Slags, og giver i det Hele et meget fordeelagtigt Begreb om denne Industrigreens Udvikling her i Landet. Men sammenligner man vore Væveriers, Trikotagefabrikers og Haandvæves Frembringelser i Almindelighed med hvad der af saadant frembringes i Sverige, finde vi, at der er overmaade Meget for os at lære hos vore Naboer, der have drevet alt dette til en langt høiere Grad af Fuldkommenhed. Dette gjælder ikke alene hvad der er fabrikmæssig tilvirket, men ogsaa Haandgjerningsprodukterne. Af disse sidste fremgaar det ogsaa, at de Redskaber, man anvender, ere ufuldkomne og langtfra at være tidsmæssige; thi af de mange Sengetepper findes der f. Ex. ikke mere end et eller et Par, der ere vævede hele; de øvrige ere vævede paa de almindelige smale Væyestole og siden sømmede sammen, noget, der som bekjendt gjør, at man langtfra ikke tillægger dem samme Værdi, som de der ere vævede i een Bredde. Man maa vistnok indrømme, at en Deel af de indsendte Huusflids- og Fruentimmerarbeider røbe megen Flid og Interesse; men at de i Almindelighed skulle „gjøre vore Damer og Huusmødre megen Ære," er en Dom som man alene maa skrive paa Ukyndighedens Regning. Der aabenbarer sig netop i største Delen af disse Arbeider Mangel paa Kjendskab til gode Arbeidsmethoder og Redskaber, og endnu mere mangler der af sundt Omdømme og god og reen Smag. Der kan vel Intet tænkes absurdere end de Farver man sætter sammen i den mest skrigende Disharmoni i Værkenerne, og saa kommer dertil den taabelige og upassende Ødselhed, at man i disse temmelig simple Uldtøier anvender tvundet Sysilke. Jomfru Gytlers Kakkelovnsskjærm er vistnok et Flidens Værk, og flere andre Gjenstande kunne nævnes som roesværdige Beviser paa vore Kvinders Arbeidslyst, men hvad der fremfor Alt for den smukke og smagfulde Udførelse og for sin Fiinhed fortjener Omtale og Anerkjendelse er et heklet Tørklæde af hjemmevirket Uldgarn i naturlige Farver af Jomfru Trostad i Trondhjem, samt Dreiler og Damasker af Oleana Lererud i Høland, og hvis ikke erindres feil et heelt vævet Sengeteppe af Rønnaug Opsal i Gausdal. Fra Christiania Industriforening for trængende Fruentimmer og Eugenias Stiftelse findes der en Deel forskjellige Arbeider, der ere smukt syede og ret passable, men ligesom flere af Christianiahaandværkernes Arbeider ere disse Sager især paafaldende ved en opskruet Priis, der fuldkommen har Udseende af en praktisk Demonstration af det bekjendte: Naar Narren kommer til Torvs faar Kræmmeren Penge. Er der ikke mange af de Damer, der have forsynet Udstillingen med sin Flids Produkter, der have udmærket sig, kan man med Sandhed sige, at de gode Hovedstadsdamer, der besøge Udstillingen, udmærke sig paa en Maade, der just ikke behagelig afficerer Øret og den gode Tone. De gjøre sig bemærkelige ved at fremtræde som den mest høirøstede Deel af de Besøgende, og om den Kyndighed, der viser sig i deres suffisante Bedømmelse, kan man danne sig en Forestilling, naar man Gang efter Gang hører deres bestemte Formening om, at f. Ex. Mønstret til Dreiler og Damasker ikke ligger i Trædningen, men i Spolingen, ikke i Rendingen men i Islætten.

Blandt de øvrige Snurrepiberier og Puslearbeider, Damerne have leveret, udmærke Frøken Sparres sig fremfor de øvrige ved smagfuld og nitid Udførelse. Dog lade Konkyliearbeiderne overordentlig meget tilbage at ønske og staae i alle Henseender langt tilbage for de franske og dem man faar fra Middelhavslandene. Jomfru Colditz's broderede Landskab kan ogsaa fortjene at nævnes. Frøken Mariboes pressede Blomster ere saa udmærket smagfuldt behandlede, at Botanikerne vilde give meget til for saaledes at kunne konservere sine Herbariespecimina. Et Puslearbeide, der staar nær ved Damernes Haandarbeider og som meget passende kunde gaae ind under disse er Forarbeidelsen af kunstige Fluer eller Flueangler til Ferskvandsfiskeri. Et Prøvekart af slige Fiskefluer findes udstillet af Cajus Bruun paa Kongsberg; men dette er det daarligste Dusinkram, og de ere saa under al Kritik slette, at ingen Fluefisker, der forstaar sin Dont, vil gjøre et Kast med dem, og der vil neppe heller bide noget Andet, end den mest uerfarne Fjeldfisk paa disse raae Greier. Christianienserne have ogsaa i denne Retning vist sig lunkne og ligegyldige; thi der præsteres i Christiania endog udmærkede Sager af denne Slags, som man i Butiker har seet udstillede.

Som man kan vente er Jerntilvirkningen værdig repræsenteret, da denne i de senere Aar har udviklet sig betydeligt, og det er at haabe, at den fremdeles vil stige i Fuldkommenhed. Der findes saaledes fra Drammens Støberi udstillet flere meget smukke Kakkelovne samt en særdeles hensigtsmæssig Komfur med Stegeovn efter svensk Model. Fra Holmen findes ligeledes særdeles gode og smukke Kakkelovne. Derimod savner man Kaminer efter engelsk Mønster, hvilke uden al Feil, med den stigende Sands for Komfort og huslig Hygge vilde finde Afgang, om de vare at erholde for rimelig Priis. Fra Snut i Drammen findes flere finere Støbesager, der nærme sig Berlinergodset; men man savner den hensigtsmæssige Anvendelse af Støbegods til fine og smagfulde Møbler, Bordfødder o. s. v. Akers mekaniske Værksted har udstillet en 4 Hestes Høitryksmaskine, som uden Tvivl vilde have været til en større Fornøielse, om den var bleven holdt i Gang. Smed Grønnberg i Drammen har udstillet en Kariol, som er en Prydelse for Udstillingen; ligesaa findes der en Winervogn af Hjulmager Christensen i Christiania, der er et ligesaa smukt som udmærket Stykke Arbeide, og den synes fuldkommen at kunne sættes ved Siden af Udlandets bedste Frembringelser af denne Art. Fra Fritzø Jernværk findes de fra Londoner-Udstillingen berømte Knuder af Kjøllengjern, der er trukket i kold Tilstand. Bøssemager Hagens Rifle med Perkussionslaas er et godt og ret smukt Stykke Arbeide; den fra Drammen indsendte Kammerladningsrifle fortjener derimod intet Bifald, thi foruden at Arbeidet er tarveligt nok, er den Maade, hvorpaa Hanen er anbragt endog til Hinder for hvad man har tilsigtet med Kammerladningssystemet, den hurtigst mulige Ladning og Skyden; senere er der tilkommet et Par særdeles smukt forarbeidede Kammerladningspistoler af Bøssemager Petersen, hvilke af Vaabenarbeide er det smukkeste Udstillingen har at opvise. Vaabenarbeidet i Norge kan imidlertid ingenlunde siges at være fuldstændigt repræsenteret ved de udstillede Sager, thi der forarbeides af dette tildeels udmærkede Sager baade i By og Bygd. At der er udstillet en Mangfoldighed af Spiger, Staaltraad, Jernplader samt deraf forarbeidede Sager og Redskaber fra de forskjellige Brug, Fabriker og Anstalter siger sig selv; derimod savner man de finere Staal- og Jernarbeider, hvorved vore Naboer udmærke sig. Af saadant findes der kun fra Instrumentmager Gallus en Kasse med smukt forarbeidede kirurgiske Instrumenter, Knive, Saxe m. m. Fra Ladegaardsøens Hovedgaard, fra Mekanikus Jakobsen i Christiania, fra Hedemarkens og Trondhjems Landbrugsskoler og fra Bærums Jernværk findes Prøver af nye og hensigtsmæssige Agerdyrkningsredskaber. Fra Kjøbmand W. Nissons Fabrik er udstillet ypperlige Karder og Prøver af Tømmermandsblyanter.

Udstillingen af Guld- eller Juveleerarbeider er temmelig fattig. Fra Tostrup findes imidlertid en Deel Guld og Sølvarbeider, der baade ere smukke og smagfulde samt en Deel norske Perler til en Værdi af 1100 Spd. Fra Guldsmed Andersen er der et Etui med Agatsager i Sølvindfatning. Fra Bergen er udstillet en graveret Sølvdaase, et Cigarfutteral og et Viinkruus med Sølvlaag. Hvad der dog ligesaameget ja mere end disse Arbeider tiltrække sig almindelig Opmærksomhed er Sølvet i raa Tilstand fra Kongsberg, den af Fjeldet udsprængte malmholdige Steenblok til en Værdi af 3570 Spd., en liden Sølvbarre, som indeholder reent ædelt Metal for en 1200 Spd. samt pukket Sølvmalm og disse Stuffer, som paa Londonerudstillingen tiltrak sig Englændernes Opmærksomhed. Fra Altens Kobberværk er der ligeledes forskjellige Stuffer og Produkter. Fra Landets andre Værker Nikkel, Kobbererts, Jernmalm, Blyerts og fra Wiborg i Brevig en Samling af sjeldne Mineralier. Fra Lerens Kromfabrik er der udstillet Produkter, der skulle være særdeles fortræffelige.

De fra Steensliberiet Hjula udstillede Gravmonumenter m. m. udmærke sig ved en udmærket Slibning og Politur af Stenen, hvorved baade Porphyren og den røde Sirkonsyenit (eller den saakaldte Granit) ret vise sig til sin Fordeel; Formen af disse Monumenter er i det Hele taget ogsaa ret smuk og smagfuld, og det var at haabe at denne Anstalt vilde komme til at præstere aldeles udmærkede Sager, naar den kunde bestaae; men man forstaar sjelden hertillands at skaffe sine Produkter Afgang til Udlandet ved brammende Annoncer etc. etc. og indenlands synes hverken Kunstsandsen eller Kapitalerne endnu tilstrækkelige til at skaffe en saadan Anstalt tilstrækkelig Beskjæftigelse. Det er sørgeligt; thi Materiale er der som bekjendt mere end nok af, og det maatte under alle Omstændigheder være et ligesaa indbringende som patriotisk Foretagende at flytte nogle af vore Bjerge i forædlet Tilstand til Udlandet, eller at anbringe dem som Monumenter og Kunstværker hjemme. Hvad smagfuld Form angaar, staar dog von Hanno's Arbeider langt over disse Sager fra Hjula; de forholde sig til disse som Kunstnerens til Haandværkerens. Hans Syenitsøile med Sandsteenskapitæl, hans Tobaksdaase og fremfor alt Kakkelovnsskjærmen med dens ypperlige Figur ere alle fortrinlige; men den sidste udmærker sig ved det anskuelige Liv, der viser sig i Figurens Ansigt, Fingre og hele Krop; det er det inderligste Velbehag over at være kommen ind i den lune Kakkelovnskrog fra Vinterdagens Barskhed, som her tydelig taler ud af Stenen.

(Fortsættes.)

Aardal i Sogn.

(Af A. Arbo).

Saa ofte vort Lands storartede Natur bringes paa Bane, vil Sogn altid blive nævnt i første Række blandt de Egne, der fortrinsviis udmærke sig ved imponerende og paa mange Steder i Sandhed gruopvækkende Situationer. Hvorvidt dette Distrikt virkelig fortjener at sættes øverst i denne Henseende, hvorvidt det f. Ex. ubetinget overgaar Søndmøer og Romsdalen, er et Spørgsmaal, der vistnok er ligesaa vanskeligt at besvare, som det er ørkesløst at fremsætte samme. Den bestandige Sammenligning mellem de forskjellige Egne bidrager i mange Tilfælde mere til at forvanske Indtrykket hos Beskueren, end til at forhøie det. Man vil i Regelen bevare de behageligste Reiseerindringer netop fra saadanne Steder, hvoraf den travle Sammenligning og den poetiske Overdrivelse ikke i Forveien have frembragt et Phantasibillede, for hvilket Virkeligheden umulig kan give fuld Erstatning.

De Partier af Sogn, der hidindtil have tildraget sig mest Opmærksomhed, ere, som bekjendt: Lærdal, Nærøfjord og Nærødal, Balestrand, Sogndal, Lysterfjord, Justedal og Fortundal. Hvad der ligger udenfor de almindelige Router, der indbefatte disse Steder, er lidet eller intet bekjendt undtagen for de nærmest Boende. Nærøfjord og Nærødal eller, som de i Bøndernes Sprog tilsammen kaldes, Nærøyna, ere videnom bekjendte eller rettere sagt berygtede for de frygtelige, tildeels oventil udoverhængende Fjeldvægge, der hvert Øieblik synes at true den, der vover at trænge ind imellem dem, med Ødelæggelse. Snee- og Steenskred høre paa mange Tider af Aaret til Dagens Orden i disse skumle Trakter, og den, der befarer dem i det forholdsviis korte Tidsrum, i hvilket man er nogenlunde fri for „Overfald," som det hedder, kan have

nok af alle Beretningerne om de Ulykker, der have fundet Sted ved de forskjellige farlige Punkter, som efterhaanden passeres.

Hvad der her er sagt om den saakaldte Nærøyna gjælder imidlertid ingenlunde denne Trakt alene. Den, der reiser i Bergens Stift, vil ikke sjelden faae høre tale om afsidesliggende Fjorde og Smaadale, hvor endnu frygteligere Ødelæggelser have fundet Sted. For kun at nævne et enkelt Exempel, kan anføres, at den største Ulykke, der vides i Mands Minde at have passeret i Sogn, tildrog sig ved Arnefjorden for omtrent 40 Aar siden, idet nemlig Gaarden Næs gik fuldstændig ud ved Steenskred, hvorved 45 Mennesker mistede Livet. Af saadanne skumle Smaadale, der hidindtil have været lidet bekjendte, fortjener imidlertid Aardal paa Grund af dens eiendommelige Naturforhold ganske særlig Opmærksomhed. Den har i den senere Tid adskillige Gange været besøgt af engelske Turister, og man finder den med Berømmelse omtalt af Forbes, Forester og flere andre mindre bekjendte Forfattere. En kortfattet Beskrivelse over denne mærkelige Dals Bygning og dens mange Seeværdigheder vil derfor maaskee ikke være uden Interesse.

Hvis man med Opmærksomhed betragter den Deel af Norges Kart, hvor indre Sogn findes afsat, vil man neppe kunne finde nogen Dal, der paa Forhaand lover et større Udbytte for Touristen. Situeret midt imellem vort Lands høieste Fjelde, Horungerne i Vest og de store gudbrandsdalske Høifjelde i Øst, frembyder den en Beliggenhed, der berettiger til de største Forventninger. Den Elv, der gjennemstrømmer Aardal, den saakaldte Utla, har sit Udspring lige under Galdhøpiggen, som bekjendt det høieste hidtil maalte Fjeld i Landet.

For den, der, følgende den naturlige Vei, bøier om fra Lysterfjord ind til Aardalsfjord, viser der sig i Begyndelsen intet Extraordinært; Fjeldene have samme Charakteer som ved de nærmest tilstødende Partier af Sognefjorden, som f. Ex. ved Lærdalsøren. Ved Bunden af Fjorden, 2½ Miil fra sidstnævnte Sted, ligger Aardalstangen og Aardals Kirke. Her begynder en ganske smal, neppe en halv Fjerding bred, flad Landtunge, indenfor hvilken man træffer et Vand, ¾ Miil langt, omgivet af noget steilere Fjelde end de, der omgave Fjorden. Dette i Bergens Stift saa almindelige Forhold, at der nemlig indenfor Fjordbunden i kort Afstand fra samme findes en lille Indsø, fremtræder her paa samme Grund af den adskillende Landtunges ringe Bredde og Høide, særdeles overraskende. Omgivelserne af Aardalsvandet frembyde forøvrigt intet Mærkeligt, og det er først ved den øvre Ende af samme, hvorfra den egentlige Aardal maa regnes, at Situationen begynder at blive mere interessant. Man finder her en ganske flad, udvidet Dalbund med betydeligt Agerland og Klynger af Huse, dannende en lille Landsby. Dette Sted kaldes Farnæs. Et eget lille Parti af Situationen, der strax tiltrækker sig den Reisendes Opmærksomhed, er de mange Smaafosser, der i en uafbrudt Række dannes af Fardals-Elven, som her er benyttet til at drive en Mængde smaae Kværnebrug. Fardal er den første Sidedal, som Aardalen udsender paa den nordlige Side. Igjennem den er der Adgang til at fare over til Fortundalen i Lyster, paa hvilken Vei man passerer Horungerne og nyder en skjøn Udsigt over Justedalsbræen. Høit oppe i Fjeldet, ½ Miils Vei ovenfor Farnæs, findes nogle gjenlagte Kobbergruber, der især ere mærkelige ved endeel Gjennembrydninger, som ere foretagne for at skaffe Lys til en Stoll, der fører ind i Dybet. Disse Aabninger have Form af store, buede Portaler og vende ud til en næsten lodret Fjeldvæg. Paa den anden Side af Elven, strax overfor Farnæs, ligger Gaarden Ve, der formodentlig herefter vil blive mere bekjendt paa Grund af det store Elvebrud, som i Begyndelsen af Juli dette Aar borttog største Delen af dens Marker. Den er beliggende lige under Udmundingen af en lille Sidedal, Rustdalen kaldet. Den Maade, hvorpaa dette Elvebrud er foregaaet, er ganske charakteristisk for de trange Dale i Bergens Stift og ikke sjelden forekommende. Forinden Elvebruddet foregaar, opdæmmes Elven, der gjennemstrømmer en saadan trang Sidedal, ved Steenskred, og naar endelig Vandet har steget til en betydelig Høide, giver den nedstyrtede Masse efter for Trykket og skylles nu tilligemed det opdæmmede Vand ned i Hoveddalføret. Paa denne Maade forvandles smilende Marker og frugtbart Agerland til en Flade, bedækket med Gruus og Steen; Træer og Huse forsvinde, ofte uden at efterlade sig noget Spor.

En Fjerdingvei ovenfor Farnæs sammenknibes Dalen ved en lav, men stærkt fremspringende Aas, der paa den nedre Side danner et betydeligt, temmelig brat Sandfald, op over hvilket den Sti, der fører opad Dalen paa den søndre Side slynger sig. Her i Nærheden afgiver Dalen en Sidedal, Valdersdalen kaldet paa Grund af dens Beliggenhed i Retningen mod Valders. Dens Elv, den saakaldte Thya, afgiver, hvor den skummende i uafbrudte Fossefald styrter ned mod Aardalselven, et smukt Skue. Ved at følge Elven opover kommer man til Thyen Vand og til en Sæter, der kaldes Sletterust, hvorfra det gaar an at reise over til Nystuen paa Filefjeld.

Ovenfor den nysnævnte, lave Aas, der næsten lukker Dalen, udvider denne sig igjen temmelig betydeligt. Den smukke, flade af Elvens mange Smaaarme gjennemkrydsede Dalgrund, som her pludselig frembyder sig, udgjør Gaarden Svaleim. Dens Agerland har forhen været langt betydeligere, men Elven har efterhaanden skaaret ud store Stykker eller banet sig Sidearme. Hvad Gaarden herved har tabt i materiel Henseende, har den unægtelig vundet med Hensyn til malerisk Beliggenhed, hvorlidet dens Beboere end ville synes om Byttet. Dens skjønne Flade med de mange Forgreninger af den allerede her meget stride og skummende Elv kontrasterer stærkt mod de skumle Fjeldvægge, som omgive den paa begge Sider og som allerede her antage den samme Charakteer som Fjeldene i Nærødalen. Paa Dalens Nordside gaar Veien meget nær under Klippevæggene, og de store Stene, der i Hobetal ligge langs med begge Sider af samme, ere foruroligende Tegn paa Naturens frygtelige Virksomhed paa disse Steder. Ved Gaarden Jedle, hvor en meget smuk Fos styrter ned fra en lille ovenfor beliggende Sidedal, bøier Dalen af mod Nordost. Ved dette Sted, ½ Miil ovenfor Farnæs, begynder Dalens mærkeligste Parti, den saakaldte Vettis-Gjeli, der har sit Navn efter Gaarden Vetti, som ligger henimod ¾ Miil ovenfor Jedle. Ordet Gjel betyder i Bøndernes Sprog et brat Fjeldparti, der er vanskeligt at befare, navnlig paa Grund af nedstyrtede Bjergmasser, og man maa indrømme, at et Ord af denne Betydning intetsteds kunde anvendes med større Føie end netop om den ovenfor omtalte Strækning. Veien — forsaavidt en Sti, der undertiden kan sees, undertiden ikke fortjener dette Navn — følger Dalens østlige Side.

Morkafos i Aardal.

Den gaar først meget brat op fra Jedle, derpaa gaar den paa Skraa langs med store Urer og bratte Styrtninger af Gruus og mindre Stene flere Hundrede Fod ovenfor Elven, der strid og skummende, tildeels i fuld Fos styrter ned igjennem en Dalbund, der her fuldkommen falder sammen med Elveleiet uden at efterlade nogen Plads ved Siden til Anlæg af en Vei. De omgivende Fjeldes Udseende ere endnu skumlere og mere overhængende end ude ved Svaleim, og hvad der ikke lidet bidrager til at forøge det uhyggelige Indtryk er, at Dalen gjør flere mindre Bøininger, hvorved Udgangen af dette mærkelige Bjergpas skjules, indtil man er nær ved Enden af samme. Et lidet Stykke ovenfor Jedle aabner sig en Dal, der bærer det betegnende Navn: Afdal. Den har det samme Eiendommelige ved sig, som alle de til Aardal stødende Sidedale, at den ei gaar ned til Hoveddalførets Dalbund, men slutter flere Hundrede Fod ovenfor samme. Dette er Aarsagen til den usædvanlige Mængde af forholdsviis store Fosser, hvormed Aardal er forsynet, idet Smaaelvene, der komme fra Sidedalene, for at naae Hovedelven maae styrte ned over de bratte, tildeels lodrette Klippevægge, der omgive samme. Afdals-Fossen, der altsaa svarer til den nys forhen nævnte Afdal, er vel saa smuk som Jedle-Fossen; den er ialfald brattere og omgivet af kulsorte Klippevægge. Den hele Afdal udgjør kun en eneste, ikke ubetydelig Gaard, der bærer Dalens Navn. Dens Adgang er naturligviis meget besværlig, og al Tilførsel fra Hoveddalføret maa skee ad en meget lang Omvei over de nærliggende Fjeldstrækninger. Derimod gaar en Sti for Fodgjængere ned fra Gaarden til Aardalselven, skraas ovenfor Jedle. Denne Sti, der udentvivl maa regnes til de meest halsbrækkende Veie, der forekommer nogetsteds, er, som det hedder „navngjeten" over hele Aardal under Navnet: Afdals-Skori. Saasnart man har forladt Gaarden med dens stærkt heldende Marker og Agre og er kommet ud paa Kanten af Styrtningen, gaar først Veien nedover en Klop eller smal Træ-Trappe, dannet af nogle faa Bjelker med paaspigrede Tværtræer, og herfra begynder det egentlige Skar, der er dannet af Naturen i Form af en omtrent en Alen dyb Sprække, der gaar paa Skraa ind i den forøvrigt stærkt udoverhældende og i en betydelig Udstrækning nogenlunde plane Fjeldmasse. Efterat have passeret denne Sprække, idet man med den ene Haand holder sig mod den fremspringende Kant og med bøiet Legeme for ikke at støde imod den udoverhængende Fjeldvæg, gaar Veien videre paa bratte Skraaninger bestandig nedover, indtil den taber sig i en Ur nærmere mod Elven og endelig paanyt kommer frem ved Bredden af samme, hvorfra en lang, kun 3 Stokke bred Bro af den i Bergens Stift sædvanlige Konstruktion fører over til den paa den anden Side af Elven beliggende, oftere nævnte Gaard, Jedle. Saa farlig denne Vei end kan synes at være, ville dog de Fleste udentvivl foretrække at gaae denne fremfor at gaae Vettis-Gjeli paa Grund af Veiens større Fasthed, og fordi der her er mindre Fare for Steenskred. Imidlertid er det naturligviis en absolut Betingelse for at kunne gaae en saadan Vei, at man ikke er svindel, thi Høiden over Elven, som man næsten har umiddelbart under sig, er vistnok over 1000 Fod ved Veiens øverste og vanskeligste Ende.

Hvad der i den øvre Deel af Vettis-Gjeli tiltrækker sig Opmærksomheden paa en behagelig Maade, er den smukke, frodige Vegetation, der findes overalt, hvor Naturens forstyrrende Indvirkning ikke nylig har ytret sig. Men ofte ophører Veien aldeles og man staar ved Randen af en uhyre Ur af nyligt nedfaldne Stene, friske og skarpe i Bruddet, uden Spor af det almindelige Overtræk af Lavarter, der antyder, at Steenmassen en Tid har ligget i Rolighed. Maaskee er Skredet gaaet ganske nylig, og til ingen Tid af Aaret skal der være ganske sikkert for nedfaldende Stene. En saadan Ur maa befares med megen Forsigtighed, da Stenene ellers let kunne glide ud og sætte hele Massen i Bevægelse. Strax nedenfor Vetti udvider Dalen sig saameget, at den nogenlunde taber den uhyggelige og truende Charakter, som den i saa høi Grad har længere nede i Gjelen. Paa dette Sted findes den saakaldte Høljafos, der ikke udmærker sig ved nogen betydelig Høide, men desto mere ved dens forunderlige Situation, idet den ved første Øiekast synes at komme lige ud af den lodrette Fjeldvæg, der begrændser Dalen paa den anden Side. Dette Særsyn er begrundet i, at Elveleiet paa dette Sted gjør en Bøining i en ret Vinkel, medens Fjeldvæggene paa begge Sider af Fossen have aldeles samme Farve og Konstruktion. Fra dette Sted, hvor den Reisende ikke kan undlade at dvæle en Stund med Beundring, og hvor man efter en overordentlig besværlig Passage gjennem Gjelen for første Gang kan aande friere, fører Veien opad smukt grønne, frodige Skraaninger op til Vetti, en anseelig, velbygget Gaard med betydelig tilhørende Skov og Fjeldbeite. Ovenfor denne Gaard er Dalføret saa trangt, at der aldeles ikke er Anledning til at følge Elveløbet opefter; hvis man vil videre, maa man tage i Høiden fra Vetti opad til den, sidstnævnte Gaard tilhørende Skovmark, den saakaldte Vettis-Morkji, der fornemmelig indtager de nedre Skraaninger af en stor, bred, i Bunden myrlændt Støledal, Morkakoldedalen. Denne Skovstrækning, der hovedsagelig bestaar af Furu, indeholder enkelte Træer med en Tykkelse af indtil 2 Alen ved Roden. Gran mangler aldeles; derimod findes der overmaade smukke Birkelier ovenfor Furugrændsen og den hele Vegetation bærer her et stærkt Præg af Kraft og Frodighed. Ovenover Dalen mod Øst, grændsende til Thyen Vand, ligge de høie Morkakoldedalstinder, bedækkede paa Siderne med en Mængde Snee. Overgangen fra den skumle Hoveddal til denne vide, skovbegroede, af Sneefjelde begrændsede Sidedal er unægtelig meget overraskende og skikket til at fremkalde et behageligt Indtryk. Midt i Dalen ligge flere Sætre, der udmærke sig ved et bedre Udseende og større Bekvemmelighed end de almindelige Sogne-Sætre. Naar man imidlertid betragter de mægtige Træer, som i kort Afstand omgive Sætrene paa alle Kanter, vil man ikke finde det underligt, at denne saa sjeldne Leilighed til at faae Materialet i Nærheden har kunnet lokke Eierne til at gjøre sig en Smule mere Umage, end der under sædvanlige Forholde vilde have været anvendt. Hvad der imidlertid væsentlig bidrager til at gjøre Morkakoldedalen værd et Besøg, er den mærkelige Fos, som Elven danner, forinden den forener sig med Aardalselven. Efterat have gjennemløbet den flade, sumpige Dalgrund i mange Krumninger, ofte opløsende sig i smaae Sideløb, styrter den pludselig med et Fald, der sandsynligviis er mindst 1000 Fod høit, lodret ned i Dybet, omgivet af sorte Klippevægge, der snevre sig noget sammen om den, dannende en udad mod Hoveddalføret aaben Kjedel. Under det lodrette Fald samler det nedentil temmelig adspredte Vand sig igjen i et almindeligt skraat, fossende Elveløb, som strax nedenfor falder i Hovedelven. Denne Fos, Morkafossen, der uvilkaarlig paa samme Tid fremkalder Billedet af Rjukan og Vøringen, ihvorvel den ialfald ikke tør siges at overgaae den sidste i overvældende Indtryk, kan sees fra dens Udspring paa samme Maade, som naar man betragter Vøringen, nemlig ved at lægge sig fladt ned og see udover Kanten af Fjeldet; men bedre sees den fra den anden Side af Dalen, hvortil der er Anledning til at komme fra Afdal af. Man seer den da saaledes, som ovenstaaende Skizze udviser.

(Fortsættes.)

Joseph le Torts Tryllekunster.

„Josses, for en Troldmand! Han kværver Synet paa os allesammen," udbrød en landlig Stemme ved Klingenbergs Midtdør i Onsdags, da Le Tort trak Dynger af Bliktøi ud af en tom Herrehat. . . . Dog nei, denne Falden ind i Huset med Døren røber for meget af Franskmandens Maneer og Sophonias Krags Stiil, til at den skulde behage vore avisvante Læsere, og Forfatteren vil derfor, inden han gaar videre i Texten, give en historisk, storbladsmæssig Indledning, idet han siger som følger: „Vor By har i Sommer været usædvanlig rig paa Fornøielser. Beriderselskabet afløstes af Brødrene Hutchinson og Thompson, saa kom Kellermann med Kone, den skaanske Husarkvintet, den musikalske Probenreuter og endelig Magikeren Le Tort fra London, der i Tydskland, Danmark og Sverige ved sine Eskamatør-Kunster har gjort overordentlig Lykke og vundet en Anseelse, der kan stilles ved Siden, ja tildeels over Döblers og Bosco's. Alle disse Kunstnere have fordeelagtigen udmærket sig fremfor de tidligere, vor By har seet, og deres Præstationer have formeentlig overhovedet været usædvanlig godt besøgte."

Se saa, det var jo ordentlig journalistisk talt, høigunstigste Læser? „Ja vist, ja vist! men hvorledes faar I Christiania-Beboere Raad til at nyde alle disse Fornøielser, da der jo netop er Dyrtid blandt Jer?" hører jeg en Læser spørge, og Spørgsmaalets Forstandsmæssighed gjør Spørgeren til Landmand. Hvorledes man faar Raad til Fornøielserne, kan jeg ikke sige Dig, medmindre Du først vil indbilde Dig, at Du modtager Svaret gjennem en drammensk Korrespondent-Artikel. Kan Du det, og altsaa er tilgjængelig for en Smule Dialektik, saa siger jeg: Det er netop Dyrtiden som giver Folk Raad til alle disse Fornøielser, idet den har gjort os alle til Philosopher med det Valgsprog: „Leben und leben lassen." Sparsommeligheden har hidtil neppe formaaet at redde en Mængde for Legemets Sultihjæl. Da denne nu er fuldstændig alligevel, tager man de utilstrækkelige Sultafhjælpelsespenge og anvender dem til Aandens Rekreation. Herved bringer man Aanden til et usædvanligt Velbefindende, hvilket jo er høist fornuftigt. Døer Indieren, følger Konen ham paa Baalet. Dette er en poetisk skjøn, men hedensk grum og stokmenneskelig dum Dualisme, og derfor følge vi den ikke i vort forstandige Christiania. Naar vort Legeme sulter ihjæl, gaar vor Kløgt ud paa at redde Aanden fra et fælles Skibbrud paa Fornøielsernes Planker.

Eller, skulde denne Syllogisme ikke være overbevisende nok, saa er her en anden: De, som tidligere med sine Indtægter til Nød sloge sig igjennem ved at spare, maa nu leve paa Krediten, og troe da fornuftigviis at kunne benytte denne saa flittigt, at der ogsaa bliver noget tilbage til en Sindsforfriskning. De udstæde gjerne en 25 pCts.'-Vexel for at kunne have Penge til Fornøielser, der for et Dieblik aflede Tanken fra den perspektiviske Afgrund, som de allerede tidligere udstædte Gjældsforskrivninger have aabnet. Og de, som tidligere af sine overskydende Indtægter lagde Penge til Penge, faae nu Saalidet tilbedste, at de ikke ville umage Sparebanke og Diskonteringskommissioner dermed, men sætte det i solide Fornøielser, hvorved de kunne kvæle Ærgrelsen over den uventede Afbrydelse i deres Formues progressive Voxen.

En tredie Grund kunde Forf. selv udlede af Koleras hyppige Besøg her, idet Fornøielseslysten ligesaavelsom enhver anden Lidenskab bryder ud med utæmmet Styrke, saasnart den i længere Tid har været underkastet et Reiersen'sk Beslag; men han vil dog forbigaae denne Grund, for ikke at forstemme Læseren ved en ubehagelig Paamindelse om Nydelsesevnens Ophør, og antage for vist, at de tvende første Grunde ere tilstrækkelige til at forklare Folks Flid i at fornøie sig nu for Tiden.

Eller, for endelig at komme tilbage til Begyndelsen: Le Torts Forestillinger ere netop en Mannadug i disse pengeløse Tider, hvori Mennesker vansmægte efter klingende Mynt, uden at være gammeldagstroende nok til at søge den i Alchymien. Af dem kunne de lære at trække Specie-Dynger ud af deres sultne Børns Mund eller betale deres ubarmhjertige Kreditorer ti Gange med samme Daler og endda selv have den, hvorved de tillige kunne have den søde Overbeviisning, at Kreditoren i Virkeligheden Intet har faaet. Af Le Tort kunne ogsaa Askepotter og Dumrianer af Stormænds Sønner, hvilke man i vor Tid har maattet sætte til alskens hovedløse og plebeiiske Bestillinger, indvies i Eventyrenes glemte Methode at blive Prindser og store Mænd paa, forudsat at vore Prindsesser endnu ville være saa generøse, naar de miste en kjær Ring, at love Haand og Hjerte bort for Tilbagebringelsen. Thi man behøver da blot, med Le Tort, at fremtrylle en Krystalflaske, hvori en Guldfisk svømmer med Ringen, selv om denne først var nedsænket paa Bunden af det døde Hav.

Endvidere kunne I, som ynde Punsch og fine Vine, men ingen Penge have, af Le Tort lære en letvindt Anskaffelsesmaade. Han stiller en tom Punschebolle paa en Guts Hoved, bevæger hans Haand op og ned, og pumper paa den Maade Bollen fuld af en Drik, der er saa ædel, som om den var kjøbt hos Kildal. Vil man have Viin, saa presser han en tom Flaske, saadan en, som Enhver kan kjøbe sig i en Boutik for 4 Skilling, og strax flyder ægte Portviin, Madera, Sherry, Limonade og tænk — vi maa paa Nationalitetens Vegne blive stolte — Schous Bayer-Øl og Lysholms Akkevit, og det ikke nogle faa Glas, men, om Du vil, hundrede.

Imidlertid er det ikke blot pengeløse og „supende" Familiefædre, der her kunne lære meget nyttige Færdigheder, men ogsaa selve Huusmødrene. I denne Tid, da Fjærkræet, som al Ferskmad, er saa dyrt, maa det saaledes være en herlig Ting, at kunne som Le Tort frembringe en heel Deel smukke levende Duer blot ved at hælde Vand i et Spand og siden lade det fordampe over Ilden. Endnu mere letvindt er det at kaste et tomt Schawl i Luften, og saasnart det falder ned igjen, tage ud deraf Haner eller Krystalskaale fulde af Vand med Guldfiske i. En nyttig Kunst er det ogsaa at kunne af en laant Hat forsyne sig med alskens Bliktøi til Kjøkkenets Behov; ligeviis den Kunst at brænde de iturevne Tørklæder sammen igjen eller erholde nye af Asken.

En besparende Kunst, som enhver Huusmoder burde lære sine Tjenestepiger, men som Steentøihandlere ville raabe Ak og Ve over, er Le Torts behændige Behandling af Tallerkener. Ved paa Bagsiden at berøre almindelige Tallerkener med Fingerspidserne eller endog blot med et sammenrullet Kortblad, kan han paa et Bord holde dem i en idelig dandsende Bevægelse, uden at de støde sammen eller rulle bort, og det ikke blot et Par, men fire, fem Stykker paa een Gang. Imidlertid er denne Kunst maaskee mere smuk end nyttig. Dette er ogsaa Tilfældet med mange andre af Le Torts Kunster, og hvilke vi derfor, da vi ere tilbøielige til at bedømme Alt efter dets Nytte, vilde have forbigaaet med Taushed, hvis ikke Æsthetikerne, der jo gaae ud fra en modsat Anskuelse, høit og lydeligt havde erklæret disse for det Bedste. Vi maae altsaa bøie os for Smagsretningen og anføre dem. Men for at trodse Æsthetiken, skulle vi dog saavidt muligt see til at finde en enkelt nyttig Side ved de fleste.

Le Tort stiller en liden Pige under en Trægt, affyrer en Pistol, og i samme Dieblik staar hun langt borte blandt Tilskuerne. Denne Kunst kunde maaskee anvendes til Kronstadts Indtagelse. Kan man ved en Pistol bringe et Barn saa godt et Stykke Vei, maa man med Kanoner magelig kunne skyde engelske og franske Soldater i Mængde midt ind blandt Kronstadts Besætning.

Videre lader Le Tort samme Pige sove i Luften i horizontal Stilling, blot understøttet paa Albuen. Denne Kunst anbefales dem, der ville sove blødt, uden at eie Dyner; Luften er formeentlig saa ederduunsblød som hvilkensomhelst Dyne.

Fremdeles tager Le Tort flere smaae Marsviin ud af en laant Hat og gjør deraf et stort, der omsider forsvinder mellem hans Fingre. Dette er en heel unyttig Kunst, og vi ville derfor raade Hr. Troldmanden til snarere at gaae den anatomerende end den komponerende Vei og gjøre os mange Marsviin af eet; thi da vil han give Verden en ligesaa vigtig Lektion i Pattedyrenes Formerelse, som man allerede har faaet i Fiskenes.

Endelig gjør Le Tort et Par Kunststykker, der ere absolut unyttige og saa skrækkelig forbausende, at man gjerne for deres Skyld kunde ønske ham brændt som en ægyptisk Troldmand, hvis han ikke var en saadan smuk Mand, som han er, og havde en endda smukkere Kone, der nødig vil miste ham. Vi mene hans Ringslyngning. Det kan ikke gaae til uden selve Pokkers Kunster, at Le Tort slynger tykke Messingringe, som et Par Mænd ikke kunne trække fra hverandre, sammen til Kjæder ved den mindste Berørelse og deraf danner de smukkeste Figurer. Heller ikke kan det gaae naturligt til, at han lader en af Papstykker sammenheftet Matrosfigur, der i Publikums Hænder ikke vil staae paa egne Been, dandse og gjøre Kast efter Musikens Takt paa et Bord midt paa Scenen. — Jeg vil ikke tale om, at han lader Kort dandse, thi som bekjendt stikker Fanden i dem. Heller ikke vil jeg dvæle ved, at han lader et Par laante Sølvdalere dandse i en tillukket Glasskaal. Dette er alt Bagateller mod førstnævnte Kunst.

Hvad der overhovedet gjør disse og alle Le Torts Kunster ret ønskelige at lære, er de tilsyneladende simple Apparater, hvormed de udføres; men denne Omstændighed, i Forbindelse med den Aabenhed, hvormed han experimenterer iblandt eller ligeoverfor Tilskuerne, idet han lader disse betragte Alt nøie, gjør alle hans Kunster desto mere forbausende og diaboliske, ja saa frygtelige, at de vistnok deri maale sig med de ægyptiske Troldmænds Kunster og vel ogsaa vilde gaae dybere i det Smaae, hvis Le Tort ikke fandt det stridende mod Publikums Smag og Interesse at følge Moses altfor vidt i Detaillen.

Hr. Le Tort giver imidlertid ikke blot i sit Trylleværksted, men hvorsomhelst han kommer, Beviser paa sin Troldmandsdygtighed. Nylig var Meddeleren i et Selskab, hvortil en Mand, der er Physiker og Mechaniker af Fag, havde indbudt Le Tort, og hvor man vilde nærmere betragte hans vidunderlige Kunster og især hans mærkværdige Ringe. Le Tort sætter sig ved et Bord midt iblandt Gjæsterne og gjør en Mængde af det Slags Kunster som paa Klingenberg. Han lægger en mærket Sølvmark i en Kop, banker med sin Kjæp og selvsamme Mark findes igjen i den inderste af et halvt Snees Daaser, hvoraf den ene omslutter den anden. Han stiller en Krukke med Erter i paa det ene Bord, og en tom Kasse med et laant Lommetørklæde i paa det andet, banker med Stokken, og øieblikkelig er begges Indhold forbyttet. Han lader Gjæsterne skjære Tørklæder og Baand itu, holder Stykkerne til Lampen, og øieblikkelig er Alt heelt. Han laaner en Ring, stikker den paa en Stok, lader To af Selskabet holde i Stokkens Ender, slaar paa Stokken og Ringen falder af; han blæser, og den er paa igjen. Han siger hvilket Kort, der trækkes ud, medens han holder Stammen paa Ryggen eller medens han er fraværende, ja forvandler eet Kort til det samme som Enhver af Selskabet hemmelig har seet paa. Disse Kunster vare saameget mere interessante at see her end paa Scenen, da man vidste Troldmanden ingen fremmed Hjælp kunde have og da man stod ligeover ham, medens de foregik, uden endda at kunne begribe det Mindste. Tilskuerne vare her allesammen Folk, der vilde døe for sin Vandtro i Trolddomssager og for den Mening, at enhver Kunst var naturlig; men de lode sig dog først mærke med, at Fornuften, naar den søgte at begribe hvad man her saa, stod stille som Solen i Gibeon. Siden enedes man, til en Æresredning for Fornuften, om at sætte Behændigheden som en naturlig Forklaringsgrund, men derhos at tillægge den en saa stor Udstrækning, at den grændsede til det Overnaturlige. Kun lod man Ringen vedblive at være Fornuftens tarpeiske Klippe.

William Shakespeare.

For nogle Dage siden kom Le Tort ind i en af Byens Butiker og gjorde en Mængde vidunderlige Kunster. Men da han endte med at sage sig over Armen og lade Blodet strømme, fik en Gaardskarl, som stod i Butiken, ondt og piltede ud, idet han mumlede, at det var den skinbarlige Fanden.

Endnu forunderligere er følgende Historie, som et stokholmsk Blad beretter. Nogle Spøgefugle, der havde moret sig over Le Torts uudtømmelige Boutiller og Hatte, raabte en Dag til Troldmanden: „Hid med den Uudtømmelige!" Strax sprang Le Tort hen til Bordet, hvor de sade, lagde sin flade Haand paa Bordet og stak en tregrenet Gaffel tvært igjennem Haanden. — „Hvad mener Herren dermed?" — „Jeg troede at Herrerne vare tørstige. Min Boutille staar igjen paa Theatret og jeg skyndte mig at servere. Hvad behager Herrerne?" Den ene raabte Punsch, den Anden friskt Vand, den Tredie: „Nei for Tusind, jeg vil have Kognak!" — Le Tort trak Gaffelen ud af Haanden, Aarerne vare allerede overordentlig opsvulmede og nu sprang tre Straaler af forskjellig Farve frem af de aabne Saar og opfangedes med den største Behændighed i trende Glas. Man smagte derpaa og Enhver havde faaet hvad han forlangte. Saasnart Glassene vare fyldte, lagde Troldmanden den anden Haand over Saarene. Man vilde nu see hans Haand, og baade paa indre og ydre Side flød lidt Blod ud af tre almindelige Saar.

For nogle hundrede Aar siden, da Fausts Ledsager paa Auerbachs Kjelder gjorde en lignende, skjønt ikke saa farlig Kunst, idet han blot lod Viin strømme af Bordet, blev han anseet for selve Fanden, men nu ville endog de overtroiske Svenskere fordre ganske andre Kunststykker af Een for at gjøre ham til en saa stor Herre.

I Jönköping gjorde Le Tort privat et Par Kunster, der mere end alle hans Forestillinger bragte ham i Ry som Trold-

mand. Han kjøbte et Par Heste af en Bonde og betalte dem med 200 Rd. Bco. Da Bonden var gaaet og skulde tage Pengene frem, havde han ikke en Skilling. Han skyndte sig da tilbage til Le Tort og krævede Pengene paany. Troldmanden sagde, at han skulde betale Hestene nok engang, uagtet han havde Vidner paa at han allerede havde betalt. Bonden blev meget glad, da han atter fik sine 200 Rdr., lagde dem i sin Tegnebog og reiste sin Vei. Men da han atter skulde see til, havde han ingen Penge. Han skyndte sig tilbage til Le Tort og fordrede fremdeles Betaling for Hestene. Troldmanden sagde, at han under Vidners Paasyn allerede havde givet ham 400 Rdr. „Ja, det er ganske rigtigt, gode Hr. Troldmand men ta' mig Fanden, om jeg nogen Penge har." — „Hvor gjemte Du saa dine Penge?" — „Her i Tegnebogen, men den er tom." — Le Tort bad Bonden aabne Tegnebogen, og hans 200 Rd. ligge deri. Bonden slog nu Kors for sig, tog Spranget og bad Vorherre fri ham for at komme nær en slig Troldmand mere.

Fra samme Stad beretter Stedets Avis følgende Historie, „til Exempel paa den Overtro, som endnu vildleder En og Anden blandt de mere Oplyste:"

En Pige, som en Aften med Forbauselse havde seet Le Torts Tryllekunster, indfandt sig Dagen efter hos Troldmanden og bad ham indstændigen at skaffe hende Rede paa hvem der havde stjaalet fra hende 8 Rd. Rgs., som hun for nogle Dage siden havde mistet. Hun tvivlede ikke om, at han var Mand til at gjøre dette, naar han blot vilde, sagde hun. Le Tort, som syntes, her kunde være Anledning til et godt Gjøgleri, lod Pigen fortælle sig alle Omstændigheder for og efter Tyveriet samt hendes egne Livsforholde, og sagde, efterat have hørt Alt og gjort endeel Hokuspokus, at hvis Tyven ikke inden fer Timer indfandt sig med det Stjaalne, skulde han ved Le Torts Trolddom blive nødt til i tre Dage at sidde overskrævs paa Kirketaarnet til Alles Spot og Spe. Pigen gik nu sin Vei, idet hun havde faaet Løfte om længere ud paa Dagen at afhente den Pengesum, hun havde mistet. Glad skyndte hun sig at fortælle Alle, hun traf, hvorledes hendes Sag var løbet af, og knapt vare et Par Timer forløbne, inden Le Tort fik et nyt Besøg, men dennegang af en Dreng, som paa Spørgsmaalet om hvad hans Ærinde var, svarede grædende: „Aa, det ved nok Hr. Troldkarlen selv." Le Tort, der øieblikkelig anede Sammenhængen, sagde: „Ja det er Du, som har stjaalet Penge fra en Pige." — „Kunde jeg ikke troe, at Herren vidste det," hulkede Drengen; „se her er Pengene og desuden 10 Banko, hvis Herren ikke vil fortælle det." — Le Tort erklærede, at han hverken vilde tage hans Penge eller forraade ham, naar han blot gav Pigen tilbage, hvad hende tilhørte. Dette skede og bidrog ikke lidet til at befæste Le Torts Renommee.

William Shakespeares Portræt.

Nylig har man i Frankrig opdaget et Originalportræt af denne udødelige Digter, hvorom følgende Brev fra D. L. Eimann til Redaktionen af Bladet L'Illustration giver Oplysning.

„For nogle Dage siden var jeg i Brie-Comte-Robert hos en af mine Venner, Hr. Jules Thomas. Hr. Jules Thomas er en dannet Mand, der har beskjæftiget sig deels med Malerkunsten, deels med Forfatterskab; der kunde altsaa mellem os kun være Spørgsmaal om Literatur og Kunst.

I Begyndelsen talte vi om Maleri; siden kom vi, uden at tænke derpaa, til blot at tale om Literatur. Naturligviis bragtes da de to største Genier i Verden ind i vor Samtale. Hvorledes kunde man behandle literære Gjenstande, uden at Navnene Shakespeare og Molière, de berømteste af alle, skulde blive udtalte? Ved at stille os for Øie det Latterlige med det Ophøiede, det Hæslige ved Siden af det Skjønne, have de vist os Menneskenaturen i alle dens Skikkelser, maskeret og blottet, med sine Forkertheder, sine Laster og sine Dyder, og deres uforgjængelige Værker ere blevne Skjønhedens og Sandhedens mest ophøiede Forbilleder.

Efter længe at have talt om disse to udødelige Aander, hvis Liv har saa meget tilfælles og som begge, uden Frygt, traadte frem paa Theatrets Bræder, ytrede Hr. Jules Thomas:

— Du kjender Molières rolige og skjønne Ansigt. Vi Malere have været saa lykkelige at bevare den Mands Træk, der var vort Fædrelands største Hæder; nu vel! hvad vilde du sige, dersom jeg viste dig her, i Brie-Comte-Robert, et authentisk Portræt, maaskee det eneste Portræt, som nogensinde har existeret, af William Shakespeare, den omvankende Skuespiller, Forfatteren af Hamlet, Othello, Romeo og Julie og saa mange andre Mesterværker, som ville bevare hans Navn gjennem Tidernes Løb og lade ham fremtræde for vore Efterkommere ligesaa stor som Sophokles, Euripides og Aristophanes!

— Nu da? Du spøger! Veed du da ikke, at der ikke existerer noget authentisk Portræt af Shakespeare, — at ikke engang Steenbusten i Stratford upon Avon har nogen tilstrækkelig authentisk Charakteer?

— Følg mig. Jeg skal vise dig Shakespeares Portræt af François Porbus.

Jeg fulgte ham. Han førte mig til Hr. Doyen, Maire i Brie-Comte-Robert, og der viste han mig den udødelige Digters Portræt, indgravet paa den ene Vinge af en Puster, der havde tilhørt Dronning Elisabeth.

Dette Portræt lader jeg følge hermed, photographeret af Hr. Coculte.

Det vil falde Dem meget vanskeligt at læse de engelske Inskriptioner, der ere indgravede rundt omkring Digterens skjønne Ansigt; men jeg vil give Dem en Oversættelse for ikke at lade deres Nysgjerrighed utilfredsstillet.

Man læser omkring Portrætet: „Hvem er fremstillet paa denne Puster? Kongen for brave Mænd, William Shakespeare."

Paa Haandtaget: „Forbandet være den Usling, som saaledes har fornedret Dig."

Nedenunder Hovedet: „Skjelm, kunde man give ham en mere ærefuld Skjæbne end at lade ham bæres, ligesom den Almægtige, paa Vindens Vinger?"

Dersom De nu vil vide, hvorledes dette Portræt kan befinde sig i Frankrig, i Brie-Comte-Robert, saa tillad mig her at tilføie et Uddrag af en Auktionsforretning, dateret 22de Marts 1822, over Møbler og Løsøre, Kuriositeter og Kunstgjenstande, som have tilhørt Hr. François Joseph Talma, Skuespiller ved Theatre-Français, hvilken Auktion holdtes i hans Bolig, Gaden Tour-des-Dames Nr. 9.

Extrakten lyder saaledes:

Art. 104. Nr. 31. Tableau-Portræt af Shakespeare, indfattet i den ene Vinge af en Puster, der har tilhørt Dronning Elisabeth, tilslaaet Hr. Wartel for tre tusinde et hundrede Franks, er . . . 3,100 fr.

Norge.

Christiania. Ved høieste Resol. af 21de Sept. er udfærdiget en provisorisk Anordning angaaende Foranstaltninger mod den ondartede Kolera, hvilken Anordning er af Indhold som den under 30te Juli f. A. i samme Anledning udgivne Anordning, alene med de Forandringer, at det overdrages den anordnede Kommittee for Medicinalvæsenets Anliggender under Indre-Departementet overalt i Riget, hvor Kolera maatte udbryde, at ansætte og entledige de fornødne Læger, medens dette Hverv ved hiin Anordn. kun i Christiania og Akers Sogn var overdraget bemeldte Kommittee, — og at det paalægges vedkommende Læger og Sundhedskommissioner at afgive de i Kap. 3 §§ 19, 20 og 21 omhandlede Beretninger tvende Gange ugentlig istedetfor som efter den forrige Anordning kun en Gang ugentlig.

Under 16de dennes have følgende Udnævnelser fundet Sted, nemlig: Præst ved Christiania Tugthuus og Akershuus Fæstnings Strafarbeidsanstalt N. C. Hald til Præst alene ved det nævnte Tugthuus; Fuldmægtig i Departementet for det Indre, A. N. Sæther, til Skattefoged og Auktionsforvalter i Drammen; Bureauchef i Armee-Departementet, T. L. Ravn, til Foged i Moss Fogderi; Amtsphysikus i Bratsbergs Amt O. N. A. Sandberg til Direktør for Sindssygeasylet paa Gaustad; Korpslæge ved stavangerske nationale Musketeerkorps C. A. Stang til Distriktslæge i vestre Ryfylke Distrikt; Distriktslæge i nordre Fosens Distrikt H. Holmsen til Distriktslæge i Midthordlands Distrikt; Kapitain og Adjoint af 1ste Klasse i den kongelige norske Generalstab, Chr. A. B. Lundh, til Major og Chef for den kongl. norske Krigsskole og det kongl. Landkadetkorps; Premierlieutenant ved Bergens borgerlige Artilleribatalion Chr. W. Fave til Kapitain og Chef for Dragalmindingens Kompagni og Premierlieutenant og Batallionsadjutant ved bemeldte Batallion Claus Døscher til Kapitain og Chef for Smørsalmindingens Kompagni, begge af samme Batallion samt Premierlieutenant ved Drammens borgerlige Infanterikorps J. R. Schjøth til Kapitain og Chef for 2det Kompagni af bemeldte Infanterikorps.

— Storthingets Beslutning til Lov angaaende Udvidelse af Grændserne for Christiania er under 7de Sept. nægtet kgl. Sanktion. Den væsentligste Grund, Indre-Departementet har anført mod Sanktionen, er Afvigelsen fra den kgl. Proposition med Hensyn til Byterritoriets Udstrækning.

— Den franske Lærde, Prof. Geffroy, der er udsendt for i Nordens Archiver og Bibliotheker at søge Oplysninger til Frankrigs Historie, ankom nylig her til Byen, efterat have tilbragt Sommeren i Stockholm, hvor han skal have gjort betydelige Fund.

— Den 21de Sept. var 25 Aarsdagen efter Mad. Schrumpfs første Optræden paa Christiania Theater som Rosine i „Barberen af Sevilla," og siden den Tid er hun optraadt 2258 Gange og i 389 forskjellige Roller, hvoraf en Mængde hører til de sværeste af Repertoiret.

— En regelmæssig Dampskibsfart mellem Christiania og Hamburg vil fra næste Maaned søges istandbragt med det nye Dampskib „Helgoland."

Drammen. I Formands- og Repræsentantskabsmøde den 21te Aug. besluttedes, at Byens tre Fattigdistrikter, Bragenæs, Strømsø og Tangens, fra 1ste Jan. 1855 skulle forenes til eet under een Fattigkommissions Bestyrelse og med fælles Budget.

Hamar. Værdien af denne unge Byes Bygninger udgjør henved 110,000 Spd. Brændeviinsskatten for næste Aar er ansat til 700 Spd., Kommunens Udgifter til 1286 Spd.

Horten. Smed Olsens Klokkestøberi paa Nauen i Nærheden af Gjæstgiverstedet Fyldpaa er nu kommen i god Drift. I forrige Aar leverede det flere Kirkeklokker, hvoriblandt en til Sætersdalen og en til Gran paa Hadeland, og nylig ere tvende Klokker støbte til Akers nye Kirke, af hvilke den største veier omtrent 5 Skpd.

Frederiksstad. Paa Gaarden Tomb i Raade er afholdt en ved Smaalenenes Amts Landhuusholdningsselskab foranstaltet Præmiepløining i Forbindelse med Dyrskue og Udstilling af Agerdyrkningsredskaber, hvortil 3000 Mennesker havde samlet sig. En Plog fra Wærnokloster tilkjendtes den største Præmie, 3 Ploge fra Tomb, de to af Bisets, den tredie af Smalsk Konstruktion, tilkjendtes de mindre Præmier. Ogsaa for Heste, Hornkvæg og Faar uddeeltes Præmier.

Arendal. Efterat enkelte Koleratilfælde i nogen Tid have indtruffet i Nærheden af Byen, er denne den 15de erklæret smittet af Sotten.

Bergen. Til et Dampskib mellem Bergen og Throndhjem er her, efter Konsul Krohns Indbydelse, tegnet Aktier til et Beløb af 20,000 Spd.

— Kand. theol. A. Grønning, der har gjort sig fortjent ved Stiftelsen af den bergenske Arbeiderforening og som Direktør af Musæet, afgik ved Døden den 7de Sept.

Tromsø. Korn- og Meeltilførselen fra Rusland til Finmarkens Amt og Senjens og Tromsø Fogderier er nu meget tiltaget.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Kand. jur. Fr. Brandt har i Mgbl. No. 262 og 63 indført en Artikel „om Professor C. A. Holmboes senere Sprogarbeider," hvori han oplyser, at Dr. E. Rosselet i en i Kuhns Zeitschrift für vergl. Sprachforschung indført Anmeldelse af Holmboes i Wien i 1852 udkomne store Værk: „Det oldnorske Sprogs væsentligste Ordforraad, sammenlignet med Sanskrit og andre Sprog af samme Æt," har udtalt „den mest ubetingede Fordømmelsesdom over Værket og over Holmboes videnskabelige Standpunkt i det Hele," idet han fører netop den samme Hovedanke, som P. A. Munch i sin Tid fremsatte mod Holmboes tidligere Sprogarbeider, nemlig at H. aldeles ikke har taget Hensyn til Gotisk og de øvrige germaniske Sprog.

— Samme Blad No. 265 indeholder en 4 Spalter lang Artikel, hvori paavises Usefterretteligheden af det Skudsmaal, Amtmand Arveschoug i den sidste Femaarsberetning har givet Nordlændingerne, nemlig at „Misundelse er et Hovedtræk i deres Charakteer." Indf. finder intet andet Beviis ført for denne slemme Beskyldning end de af Amtmanden i Forbindelse derved stillede Anker over Nordlændingernes Mangel paa Interesse for offentlige Foranstaltninger og over deres Ligegyldighed i Henseende til Forbedring af Jordbrug og Veivæsen, hvilke imidlertid Indf. antager begrundede i urigtige Sammenligninger, ligesom den bestaaende Tilstands Ufuldkommenheder deels ere en Følge af Naturaarsager, som ikke kunne forandres, og deels finde en ligefrem Forklaringsgrund i Distriktets isolerede Beliggenhed, Beboernes ringe økonomiske Forfatning samt i Mangel paa kyndig Veiledning.

Chr.-Posten for 18de Sept. indeholder en skarp (indsendt) Daddel over en temmelig uskyldig Ytring af O. Vig i Folkevennens indenlandske Tidender, nemlig det at Arbeidersagens langsomme Gang er blevet mere indlysende end før, „at Rettergangen hos os er uforsvarlig langsom og haard og derfor trænger til alvorlig Forbedring." Indsenderen beskylder Vig for at søge at gjøre Folkevennen til et politisk Blad.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Stockholm er Kolera udbrudt. Beslutning er tagen om at ingen Indenrigsspærring skal anvendes.

Danmark. I Kjøbenhavn have alle Oppositionens Kandidater ved Valgmandsvalget erholdt stor Majoritet. Blot hver trettende Vælger afgav Møde.

— Rigsraadet har eenstemmigen fremmet Ussings og Tscherninigs Andragende om at Rigsraadet i Finantsspørgsmaalet skal have besluttende og ikke blot raadgivende Myndighed.

Frankrig. Prinds Albert har i Boulogne havt en venskabelig Sammenkomst med Napoleon, hvilken Aviserne tillægge stor Betydning med Hensyn til den fremtidige gode Forstaaelse mellem Frankrig og England.

— En officiel Beretning angiver Antallet af dem, der i den franske Hær og Flaade i Orienten ere bortrevne af Kolera, til 4000 Mand. En Korrespondent anslaar Tabet til over det dobbelte.

— Af Reserven for 1853 ere 60,000 Mand indkalte.

— I Toulon indskibes Tropper for at erstatte de ved Kolera lidte Tab af Mandskab i den orientalske Armee. I det keiserlige Støberi i Rouelle forfærdiges uhyre Beleiringsskyts med en Skudvidde af henved 5 engelske Mile, bestemt til at bruges mod Kronstadts Mure til Foraaret.

Rusland. En ny Rekrutudskrivning paa 200,000 Mand er paabudt.

— I et under Czarens Forsæde afholdt Krigsraad er fattet Beslutning om ogsaa i Asien at indskrænke sig til Defensiven.

— Odessas Gouvernør har, i Tilfælde af at Russerne ved Fiendens Angreb nødes til at opgive Staden, besluttet at lægge den i Gruus og Aske. Kornforraadene ere allerede for Størstedelen bortflyttede.

— Om Krims-Expeditionens Øiemed og Foretagender vides endnu intet Bestemt. Man troer nu, at Landarmeens første Angreb skal gjælde Perikop for at afskjære Forbindelsen mellem Krim og det øvrige Rusland og at Flaaden samtidig skal paabegynde Bombardementet af Sebastopol.

Tydskland. Der er for nylig indtruffet to Noter til Hoffet i Berlin fra Vestmagterne, hvori Preussen opfordres til at afgive bestemt Erklæring om dets tilkommende Politik i det orientalske Spørgsmaal.

— Tusinde Landsbyer skulle have lidt ved Oders, Weichsels og andre Floders Oversvømmelse og hundredetusinde Mennesker ere enten blevne huusvilde eller maa opholde sig i halvt ødelagte Huse.

Italien. De nordamerikanske Fristater have kjøbt det ubetydelige italienske Fyrstendømme Monaka af den for 6 Aar siden mediatiserede Fyrste.

Spanien. Det republikanske Parti i Madrid er i megen Virksomhed og man imødeseer en Rystelse eller endog Omstyrtelse af Thronen og de monarchiske Institutioner. En af Partiets fornemste Ledere, Hertugen af Albaida, er forsvunden.

Tyrkiet. Man venter, at General Bosquet vil angribe Russernes Stillinger i Bessarabien paa samme Tid som Angrebet paa Sebastopol foregaar.

— Schamyl har ved Tiflis vundet en glimrende Seier over Russerne. Tscherkesserne have overumplet deres Sommerleir i Kachetien og ombragt eller bortført Medlemmerne af 40 Adelsfamilier.

— Fra den asiatiske Grændse er der indtruffet Efterretninger om, at Russerne vare ifærd med at trække sig tilbage til Gumri og Tiflis, efterat de havde ladet Leiren ved Kars og Kornforraadene i Stikken. — Den 17de Aug. er den russiske Bagtrop bleven angrebet af hele det tyrkiske Kavalleri og har mistet 1000 Telte, en stor Deel Bagage og nogle Kanoner.

— I Tyrkiet er paabudt en ny Udskrivning af 60,000 Mand; skulde det nødvendige Rekrutantal ikke være opdrevet inden 4 Uger blandt Tyrkerne, vilde Porten udskrive det resterende Antal blandt sine christne Undersaatter.

Nordamerika. I San Francisco udkommer en paa Chinesisk skreven og med chinesisk Skrift trykt Avis for de mange (25,000) Indvaanere fra det himmelske Rige, der have bosat sig i Kalifornien.

Blandinger.

Med Udbyttet af Bernsteensgruberne ved Bredderne af Østersøen er man iaar mindre tilfreds end ellers. Bernsteensgravningen er, som bekjendt, bortforpagtet af Staten og der har i enhver Strandby for at drive denne Beskjæftigelse blandt Indvaanerne dannet sig Selskaber, som sende deres Tjenestefolk og Paarørende ud for at grave. En bestemt Dagløn er fastsat for Mandfolk, ligesom ogsaa for Fruentimmer. Den vundne Bernsteen bliver strax mod kontant Betaling solgt til to saakaldte Bernsteensjøder, som tage deres midlertidige Ophold i Fiskerbyerne. Det har allerede oftere gaaet saa heldigt med Udbyttet, at der paa ethvert af Selskabets Medlemmer, efterat alle Udlæg ere fradragne, er kommet en reen Gevinst af mellem 66 og 67 Spd.; derimod har en Sassauergrube, som netop er udgravet, kun givet omtrent 1000 Pd. for en Sum af omtrent 1260 Spd., hvorefter der kommer en reen Indtægt af kun 24 Spd. paa hele Selskabet. Det fortjener vel at blive bekjendt, at man gjør Forskjel mellem tre Arter af Bernsteen: Grab-, Schøpf- og Stech-Bernsteen, Grab-Bernsteen bliver vundet i Gruber tæt ved Søen i Sandhøiene. Schøpf-Bernsteen bliver, naar Søen er rolig — især efter en Storm, der har sat Bølgerne i rigtig Bevægelse — optrukken af Grunden med Garn, saavel ved Søkanten af Fiskere, der vade ud i Vandet, som ogsaa længere ude paa Søen i Baade. Stech-Bernstenen bliver, under stille, klar Sø, hentet op med lange Hager mellem de store Stene paa Havets Bund. Denne Sort Bernsteen er den bedste. Gaar det iaar allerede saa slet med Grubeudbyttet, saa staar det endnu langt slettere med Udbyttet af Garnfiskeriet; det forekommer næsten aldeles forgjæves Garntrækninger, saa at de lige til Skuldrene i Brændinger med Garnene vadende Fiskere ikke have andet Udbytte end vaade Klæder.

(Hamb. Corresp.)

Ledige Embeder og Bestillinger.

Tanens Foged- og Sorenskriverembede med en aarlig Gage af 800 Spd.

Lensmandsbestillingen i Næssets Thinglag (Romsdalen) med omtr. 220 Spd. i Indtægter.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 39. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 30te September 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Krim. — Om Landene i og ved det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvestlig Gjennemfart. — Fyrst Czartoryski til sine Landsmænd. — Den russiske Sammensværgelse i 1825. — Prospekt af Sarpsbroen. — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Krim.*)

(Af Joubert).

Krim, der nu saa levende beskjæftiger den offentlige Opmærksomhed, er en Halvø forenet med det sydlige Rusland ved en Landstrimmel af omtrent 102,400 Fods Længde paa en Bredde, der varierer fra 25,600 til 70,000 Fod og af Vestens Folkeslag kaldes Perekop, af Tyrker og Orientaler Orkapi.

Denne Halvø, bekjendt i Oldtiden under Navnet det tauriske Chersones, er mod Syd, Øst og tildeels mod Nord omringet af det sorte Hav; Resten af dens Omkreds er begrændset af Fastlandet, Kertsch eller Taman-Strædet og det azowske Hav, eller for at tale nøiagtigere af Sivach eller den raadne Sø, en stillestaaende Saltvands-Sø, der kun ved en Kanal paa et Par hundrede Alens Bredde staar i Forbindelse med det azowske Hav, hvorfra den er adskilt ved en smal Landtunge paa omtrent 320,000 Fods Længde, kaldet Ararats Piil.

Krim ender i Øst med en anden Halvø paa 288,000 Fods Længde, Halvøen Kertsch, det fordums Kongerige Bosporus, der mod Øst forlænger sig ved en Linie, trukket fra Theodosien til Arabat, og adskiller det azowske Hav, de Gamles Palus Meotides, fra det sorte Hav eller Pontus Euxinus. Den var fordum adskilt fra det egentlige Krim ved en Forskandsning, hvoraf man endnu seer Spor, og som til forskjellige Tider blev omhyggeligt istandsat af Bosporus's Konger.

Naar denne Landtunge fradrages, har Krim Formen af en Fiirkant, hvis Bredder, pidskede af det sorte Havs oprørte Bølger, fremvise skarpt tegnede Linier, medens de Strande, der beskylles af Sivachs tunge, træge Vande, ere furede af talløse Indsnit, som trænge mere eller mindre dybt ind i det flade Lavland, hvor de danne ligesaamange Moradser, hvoraf man drager Nytte til Salt-Produktionen, en af Landets Velstandskilder.

Denne Halvø, beliggende mellem 44 og 46 Grader nordlig Bredde, er i sin største Længde, nemlig fra Øst til Vest, fra Kertsch-Strædet til Pynten af Tarkanbout 1,024,000 Fod lang og 640,000 Fod fra Syd til Nord, nemlig fra Kap Aï-Todor, Grækernes Kriou-Metopon, til den Forskandsning, der fordum var bestemt til at lukke Landstrimlen ved Perekop.

Den sydlige Deel af Krim, fra Balaklava til Kaffa paa en Bredde af 96,000 til 128,000 Fod er bjergfuld, bedækket af Skov, Haver, Viinbjerge og befugtes tilstrækkelig af de Vandløb, der strømme ned fra Tchatyr-Dagh's sneebedækkede Tinder og fra de mindre Høider. En fortsat Kjæde af Klipper og grønklædte Høie, frembyder den for Øiet snart alvorlige, snart smilende Landskaber, men hvilke alle ere maleriske og minde om de skjønneste Egne i Schweitz og Italien. Kystegnene, der ere beskyttede mod Nordenvindene, have et Klimat, der tillader Dyrkningen af Sydens Planter og Træer. Det er Ruslands Have. Men den nordlige Deel i en Bredde af omtrent 486,000 Fod og hele Halvøen Kertsch er derimod kun en uhyre Sandflade, der ofte indeholder saltagtige Dele, uden Træer, uden Søer, brændende om Sommeren, iiskold om Vinteren, næsten aldeles udyrket og ubeboet. Dette Jordstrøg, der er en Fortsættelse af Ruslands Stepper, hærjes ligesom Rusland selv, af Nordostvinden, som farende frit henover Flader, der neppe have en Forhøining og ere berøvede ethvert Læ, udtørrer Jordbunden og danner en Hindring, der hidtil har været anseet for uovervindelig, for enhver Oprydning og fornemmelig for al ny Skovvært, uden hvilken disse uhyre Flader ere fordømte til at forblive øde og ufrugtbare.

Under den vexlende Indflydelse af Sibiriens Vinde og af en sydlig Sol, der sender sine brændende Straaler uformildede henover Sletterne, ere Temperaturens Afvexlinger pludselige, aldeles uden Overgange. Bjergklimatet er imidlertid mildere og jevnere end Sletteklimatet; man tillægger de iiskolde Nætter, der følge paa brændende hede Dage, Skylden for de periodiske Febre, bekjendte under Navnet Krim-Febre som saa vanskelig blive fuldkommen helbredede.

Disse hurtige Afvexlinger af Kulde og Hede gjøre, at Aarstiderne falde aldeles uregelmæssigt; Tartarerne have derfor en ganske særegen Maade at inddele Aaret paa. Foraaret, som varer 60 Dage, regnes fra 23de April til 22de Juni. Derpaa kommer hvad de kalde den lange Sommer, der begynder den 23de Juni for at ende med Juli Maaned. Det Mellemrum af 25 Dage, fra 1ste til 25de August, er en Aarstid, som er lidt af hvert og kaldes agostos. Den 26de August begynder Høsten, der varer til 26de Oktober. De paafølgende 36 Dage tilhøre ingen bestemt Aarstid. Vinteren begynder 1ste December og varer til 4de Februar. Derpaa kommer 24 Dage, der kaldes Gutschukat; de 53 Dage fra 1ste Marts til 23de April danne en Mellemaarstid mellem Vinter og Foraar. I denne sidste Periode gjøre Indvaanerne Regning paa tre Ryk af Kulde, som de betegne under Navnene: gamle Kjærringers Vinter, Stærens Vinter og Hærfuglens Vinter.

I deres Antipathi for Russerne paastaae Tartarerne, at Vinteren er længere og koldere siden Moskoviterne fik Regimentet. Uden at ville gaae ind paa denne Paastand i sin Almindelighed, er det ikke destomindre muligt, at den Ødelæggelse af Skove og Hække, der i stor Stiil foretoges af Czarens Soldater, paa sine Steder kan have havt Indvirkning paa Klimatet. Hærværket var saa uhyre, at Russerne ved et Indfald ødelagde mere end tusinde Landsbyer paa Landets nordlige Kant. I Begyndelsen af dette Aarhundrede lagde Reisende endnu Mærke til den strafværdige Sorgløshed, hvormed man overalt nedhuggede og oprykkede Træer, endogsaa Krat. Ved saaledes at berøve Landet det Læ, der stillede sig mod Nordostvinden og formildede den, har man paa en vis Maade paa sine Steder gjort Klimatet barskere.

Dersom de russiske Provindser, der ligge mellem Volga og Dniester, ere et Jordstrøg uden historiske Traditioner, uden anden Fortid end Kourghanernes for at aflægge Vidnesbyrd om den høiere eller ringere Grad af Civilisation, der er gaaet forud for den nuværende Tilstand, bærer Krim til Gjengjæld kjendelige Spor af at talrige og forskjellige Folkeslag efter hinanden have beboet Landet. Krim spiller en Rolle i de Fabler, der vuggede vor Barndom, og som vel tildeels vare hentede fra Historien; Grundlæggelsen af flere af dets Byer gaar mere end 2,400 Aar tilbage i Tiden.

Ikke langt fra Sebastopol paa Halvøens sydvestlige Pynt, hævede sig Dianas Tempel, hvor Iphigenia gjenkjendte sin Broder, som hun stod i Begreb med at ofre til Tauriens uforsonlige Guddomme. Mithridates, overvundet af Pompeius, opgav Aanden i Pantikapee. Kaffa minder ved sit italienske Præg om Genuesernes Herredømme, om det lille Folk, som i Middelalderen oprettede sine Kontorer og befæstede sit Herredømme ved alle Middelhavets og det sorte Havs Strande. Havernes Pallads, et Mesterværk af orientalsk Architektur, viser os i Baghtchet-Serai med hvilken phantatisk Luxus Tartariets Khaner omgave sig, hvilke vi forestille os som Nomade-Krigere, fremmede saavel for Civilisationens Kunster som for dens Bekvemmeligheder.

Saaledes kan man paa denne klassiske Jordbund Skridt for Skridt følge Sporene af Grækere, Romere, Genuesere, Tartarer og Tyrker, der efter hinanden have besiddet Landet før det kom under russisk Herredømme. Det synes nemlig som om alle Verdens Herskere have sat hinanden Stævne indenfor denne Halvøes snævre Grændser. Og Alle have der efterladt sig Monumenter, som det russiske Barbari synes at finde Fornøielse i at ødelægge.

Kimmererne synes at have været de første Beboere af Krim, der i deres Tid var kjendt under Navnet Taurien, et Navn, som Katharina gav Landet tilbage.

Disse vilde Folkeslag myrdede uden Barmhjertighed de Ulykkelige, som Uveiret kastede op paa deres ugjæstfrie Kyster, paakaldende deres Guder for at indvie de Voldsgjerninger, som Tørst efter Bytte og Had til alt Fremmed bragte dem til at begaae.

Grækere og fornemmelig Milesere grundede talrige Kolonier langs Landets Strande, hidlokkede af Jordbundens Frugtbarhed og den Lethed, som dets Beliggenhed frembyder for Handelen.

En af de mærkeligste af disse Kolonier, Chersones, var det fornemste Punkt paa det heraklidiske Chersones, en Jordpynt beliggende Syd for Sebastopols Rhed, fordum adskilt fra det øvrige Krim ved en dyb Grav og en Muur, som de græske Kolonister havde opført for at forsvare sig mod de Indfødtes fiendtlige Indfald. Naar man begiver sig fra Sebastopol til Balaklava, følger man Sporene af denne Forskandsning, der strakte sig fra Inkermann til den sydlige Kyst. Den chersonesiske Republik vedligeholdt sig indtil Enden af den christne Tidsregnings syvende Aarhundrede.

Kaffa eller Theodosia paa den østlige Kyst, ikke langt fra det azowske Hav, Kertsch eller Pantikapee ved Strædet af samme Navn, fordum det kimmeriske Bosporus, Nymphea og nogle andre græske Kolonier vare oprindelig ligesaamange smaa Republiker, der senere forenedes ved Erobring og dannede Kongeriget Bosporus, som regjeredes af flere efter hinanden følgende Despoter, snart Sarmaternes Overvindere, snart deres Skatskyldige. Den første af disse, Leucon, en dygtig Fyrste, der uden Ophør saa sig tvungen til at kjæmpe mod de Frihedserindringer, som rystede hans endnu kun slet grundfæstede Magt, tillægger man en Ytring, forfærdelig ved sin Dybde, og som betegner en Nødvendighed, uadskillelig fra enhver Magt, grundet paa Vold. Efter at have opdaget, at en af hans Agenter ved falskt Angiveri havde bevirket flere Uskyldiges Død, sagde han: „Elendige, Døden var Dig vis, dersom saadanne Skurke som Du ikke vare nødvendige for Despoter."

Mithridates Eupator — der til Kongeriget Pontus havde føiet Kongeriget Bosporus og næsten hele Krim — vilde udgaae fra Pantikapee for over Pontus Euxinus og Donau at føre Krigen til Italien. Forraadt af sin Søn og sin Armee døde denne Fyrste efterladende sine Stater i Romernes Hænder, der lode dem regjere af Skyggekonger, indtil de bleve Provindser af Riget.

Flere nordiske Folkeslag vare efter hinanden i Besiddelse af og hærjede Taurien, hvoraf en Deel først kaldtes Gothia og senere Khazaria, men hvis sydlige Kyst forblev under græsk Herredømme indtil de tartariske Horders Indfald. Disse Nomader udbredte sig under Anførsel af Batu Khan over Rusland, Ungarn og Polen og bemægtigede sig for lang Tid Krim, der blev Residents for en af Erobrerens Descendenter.

Disse nye Herrers Tolerance tillod Handelen atter at opblomstre paa denne Jordbund, bestemt til at tjene Asien og Europa til Oplagssted. Lokkede ved Haabet om Vinding, kjøbte Genueserne af en af Sultanerne den Krog af Jorden, hvor de byggede Kaffa, under Navn af Handelskontor, men som snart befæstedes saaledes, at den Intet havde at frygte af sine Naboer.

Balaklava, Soudagh og nogle andre Punkter paa den sydlige Kyst sikrede disse Republikanere Herredømmet over disse rige Egne. Det lod som om de skulde bemægtige sig den hele Halvø, da Mahomed den Anden, kaldet tilhjælp af Tartarerne, tvang de genuesiske Stæder til at kapitulere, lagde Garnison i de vigtigste Havne og gjengav de øvrige til Khanerne, der nu vare hans Vasaller.

Fra denne Tid blev Krim det vigtigste Punkt i lille Tartariet, et uhyre Rige, der strakte sig fra Pruth til Wolga. Det beboedes af de egentlige Tartarer, der vare Indehavere af Halvøen, Nogesere, der vankede om mellem Donau og Don, Cirkassier, der vare bosatte langs det sorte Havs østlige Kyster og paa de første Sænkninger af Kaukasus.

Selv Muselmændenes Fiender ere enige i at erkjende, at Agerdyrkningen florerede paa Krim, at Skoleunderviisningen meddeeltes i talrige Stiftelser, oprettede ved Khanernes Gavmildhed, og at Kommunerne, der var den eneste brugelige Regjerings-Inddeling, bestyredes med faderlig Omhu. Denne Provinds var ustridig mere befolket, rigere og med et større industrielt Opsving end senere under det moskovitiske Herredømme.

Men Russerne udstrakte deres Erobringer mod Syd; de havde de Ødelæggelser at hævne, som Tyrkerne ofte havde udstrakt lige til Moskaus Porte. Under Krigen i 1736 og og 1740 trængte Marskalk Munich efter med Storm at have indtaget Forskandsningerne ved Perekop, lige ind til Simferopol, dengang Ak-Metchet, og hærjede Landet, hvor han drog frem. Det følgende Aar hærjedes Krims Sletter af Marskalk Lascy, der gik over Strædet ved Jenitchi, som adskiller Arabats Piil fra det faste Land. Disse Overfald, der fornyedes under Krigen fra 1769 til 1774, havde forvandlet denne Halvøs nordlige Deel til en Ørken, da Traktaten til Kainardji tvang Porten til at anerkjende Khanernes Uafhængighed.

Det var Tartarernes Trældom, som afgjordes ved denne foregivne Befrielsesakt. Da Rusland ikke troede at kunne opnaae af Tyrkiet Afstaaelsen af denne Provinds, en Afstaaelse, som de religiøse Fordomme modsatte sig, erklæredes den uafhængig. Ved russiske Intriguer fremkaldtes derpaa Uroligheder, som Rusland efter Traktaternes udtrykkelige Bestemmelser skulde staae udenfor, men ikke destomindre optraadte det som Mægler mellem Khanen og hans oprørske Undersaatter. I Egenskab af Patron og Beskytter besatte nu Rusland Sahim Gherai's Stater, som skamfuld over den Rolle, man vilde faae ham til at spille, overlod sine Stater til Katharina, heller end han vilde være Fyrste af Navn, men i Virkeligheden de russiske Generalers Slave.

Tyrkiet, der dengang var for svagt til at paabegynde en Krig, hvis Formaal skulde være at gjenerobre hvad det havde opgivet, ratificerede Afstaaelsen og maatte bære Følgerne af sin Ubesindighed eller sine Underhandleres Forræderi.

I 1783 var Indforlivningen af Krim i det russiske Rige diplomatisk fuldbyrdet og Czarerne kunde i Sebastopol forberede Midlerne til en Dag at overfalde Konstantinopel, thi denne Halvø var for dem blot Veien til Byzants.

Efter Hertugen af Ragusas Paastand, der maa antages at være vel underrettet og som man ikke kan have mistænkt

*) Se Kartet over Krigsskuepladsen i Orienten i vort Blads Nr. 26 og Beskrivelsen dertil i Nr. 30 samt Sebastopol i Nr. 10.

for at have lagt ond Villie i de Oplysninger, han giver om Ruslands Forberedelser og Hensigter, skulde Sebastopols Flaade, paa Keiserens Befaling, altid være istand til, enten ved sine egne Midler eller ved nogen Hjælp, at modtage ombord 16,000 Mand, sammentrukne paa Halvøen tæt ved denne Havn. Da Indskibningen kunde være endt i to Gange fireogtyve Timer og Eskadren øieblikkelig være seilfærdig, takket være de nordlige Vinde, der næsten altid herske i det sorte Hav, kunde Flaade og Landgangs-Korps, fire Dage efter Modtagelsen af Keiserens Ordre, være ved Indgangen til Bosporus.

Dersom den tartariske Race, overladt til sig selv, var ude af Stand til at byde sine Undertrykkere en kraftig Modstand, nægtede ikke destomindre et Parti, der næsten indbefattede den hele Adel, at underkaste sig Seierherrerne, hvis Sæder vare forskjellige fra deres, der talte et andet Sprog og bekjendte sig til en anden Religion, og unddrog sig Aaget ved at gaae i Landflygtighed.

Saaledes tabte Sletten det lille Antal Beboere, der havde overlevet Moskoviternes blodige Streiftog; kun Bjergegnen beholdt en Deel af sin Befolkning, der ikke kunde løsrive sig fra Fædrenes Jord, men levede paa den, adskilt fra Erobrerne og bevarede som en kostbar Skat sine nedarvede Sæder, sit Sprog, sin Religion, Alt hvad der danner dens Nationalitet, Riget fraregnet.

Efter halvfjerdssindstyve Aars Besiddelse danne Russerne saaledes kun en ringe Minoritet paa Halvøen Krim og denne Minoritet taber sig ganske mellem et Folk, med hvilket de ikke have anden Forbindelse end at de ere de Befalende, og af hvilke de ere ligesaa oprigtig afskyede som i Erobringens første Tider. Embedsmænd, Soldater eller Eiendomsbesiddere, danne Russerne en bestemt adskilt, overordnet Kaste; Sydkysten er for dem et Lyststed, hvor mere eller mindre prægtige Palladser og Huse tillade Czarens Undersaatter ved Enden af deres Karriere at nyde Lille-Asiens Klima og Produkter uden at forlade russisk Territorium.

Af de 200,000 Mennesker, der beboe Krim (Soldater og Matroser ikke indbefattede), udgjør de russiske Bønder samt Livegne, overførte for deres Herrers Fornøielse eller Nytte, blot et Antal af omtrent 3000; armeniske Grækere og Jøder, der næsten Alle beboe Stæderne, udgjøre et Antal af 4,500; fremmede Kolonister, for Størstedelen Tydskere, hidkaldte med store Bekostninger for at oprydde de udyrkede Marker og atter befolke denne Ørken, eller for at dyrke de russiske Eiendomsbesidderes Viinbjerge og Haver, overskride ikke et Antal af 3000. Resten er, med Undtagelse af nogle tusinde Zigeunere, hvilke ere halv Nomader, af tartarisk Race, der altsaa udgjøre de 19 Tyvendeparter af Totalbefolkningen.

Det er altsaa denne, man skal studere, hvad enten man vil danne sig en Forestilling om Krims Beboere, eller gjøre sig Rede for den Modstand eller Støtte, som et fremmed Indfald vil møde i Befolkningen.

Dette Spørgsmaal ville vi standse ved efterat have sagt nogle Ord om de jødiske, græske og armeniske Racer, der næsten udelukkende have tilvendt sig Halvøens Handel og som af denne Grund have større Betydning, end man skulde troe paa Grund af deres ringe Antal.

Grækere og Armeniere vare i fordums Tider langt talrigere i Taurien, men i 1778 lod Katharina, der skjulte sit Ønske paany at befolke det sydlige Rusland under en forstilt Interesse for sine Troesforvandte, alle de Christne paa Halvøen (som af Navn endnu stod under Khanernes Overherredømme) med Magt transportere til Stepperne ved Don og Dniepr. Nogle Forfattere angive, at 30,000 Kolonister overførtes, andre paastaae, at mere end det dobbelte Antal bleve tvungne til at bosætte sig i Ørkenen, hvor de imidlertid næsten alle omkom som Følge af den lange Reises Møisommeligheder, af de Styrendes Skjødesløshed, der ikke havde forberedt Noget til deres Modtagelse, og af den strænge Kulde, der her er endnu mere indtrængende end paa Krim. Halvøen blev saaledes berøvet sin Befolkning uden at det sydlige Rusland derved vandt flere Beboere.

De nuværende Grækere bestaae tildeels af Discendenterne af Øboere fra det ægeiske Hav eller Moreoter, som efter at de under Krigen fra 1769 til 1774 havde taget Ruslands Parti mod Porten, efter Freden maatte søge et Tilflugtssted paa Krim. Den russiske Regjering gav dem Jordegods og dannede et militært Korps af dem, der endnu den Dag idag har det særegne Hverv at bevogte Kysterne. Dets Generalstab er i Balaklava. Det er et Forsøg paa en Militær-Koloni, der er lykkedes bedre end de andre, fordi disse Soldater, Agerdyrkere eller Handelsdrivende blot gjøre Lokaltjeneste.

Hvad angaar Landets gamle Beboere Jøderne, tilhøre de næsten alle den saakaldte Karaïm eller Karaïter-Sekt, der paastaae at have bevaret Abrahams og Moses's Jødedom uforfalsket uden senere Blanding af Talmuds Læresætninger, oprindelig laante af de asiatiske Folkeslags religiøse Traditioner. Adskillelsen fra deres Troesforvandte skulde paa denne Maade datere sig lige fra Jødernes Adspredelse efter Jerusalems Indtagelse af Babylons Konger. Først bosatte i Persien skulle de derfra over Kaukasus være komne til Bredderne af det sorte Hav. De ere udbredte over Rusland og have nogle Kolonier i Konstantinopel og Ægypten. Fremmede for Jødernes Historie og Christi Død, føle de hverken Had eller Foragt for Christne og Mahomedanere, der paa deres Side behandle dem med Velvillie. De retfærdiggjøre forøvrigt den Gunst, hvori de staae, ved den Moralitet, hvormed de drive deres Handelsforetagender, og det broderlige Forhold, de iagttage ligeoverfor Bekjenderne af andre Religioner. De tale en tartarisk Dialekt og adskille sig fornemmelig fra de talmudistiske eller rabbinistiske Jøder, med hvem de ingen Forbindelser pleie, ved den Omhu de vise for deres Ydre og ved deres Boligers Reenlighed. De have alle hengivet sig til Handelen ligesaavel som Armenierne, og begge Racer gjælde for ligesaa sparsommelige som retskafne. De ville blive neutrale i den Konflikt der, maa opstaae.

Hvad de Græker angaar, der ikke ere Agerdyrkere eller Søfolk, udøve de allehaande tvivlsomme Industrier og tvetydige Professioner, som alle Landes Politi er nødsaget til at holde et vaagent Øie med. Man bør tage sig iagt for dem som Spioner og antage for givet, at de ikke ville blande sig med de allierede Magters Soldater uden for at plyndre dem, hvilket er Hovedsagen, og derved blive bedre underrettede naar det gjælder at bringe mere eller mindre vel betalte Rapporter til de moskovitiske Øvrigheder.

Om Landene i og ved det nordlige Polarhav, samt om Opdagelsen af en nordvestl. Gjennemfart.

(Af A. Schjøth.)

(Fortsættelse fra Nr. 25.)

De i N. for det amerikanske Fastland i det nordlige Iishav beliggende Øer har man kaldt det arktisk-amerikanske Archipel og inddeelt i to Hovedgrupper, nemlig i de, der ligge i Ø. og de, der ligge i V. for den 82° L. v. Gr.

Den østlige Gruppe deles atter i to underordnede Dele ved Davis-Strædet, Baffins-Bugten og Barrow-Strædet, hvis østlige Deel kaldes Lancaster-Sund, fordi man holdt dette Stræde for en i V. lukket Bugt, indtil Parry paa sin første Reise opdagede Strædet og gav det Navn.

Baffin-Parry-Archipelaget, hvorved forstaaes den i V. for Davis-Strædet og Baffinsbugten, og i S. for Barrow-Stædet beliggende Deel af det østlige Archipel, der er adskilt fra Fastlandet ved Hudsonsstrædet, Fox-Kanalen, Fury- og Heklastrædet og Prinds-Regentens Indløb, og hvilke sandsynligviis bestaar af et større Antal Øer, adskilte ved lange og smale Stræder, saasom Forbischers- og Cumberland-Strædet; dog er det endnu ikke lykkedes at undersøge disse Stræder, da de hidindtil altid ere fundne lukkede ved Iismasser. For Nærværende vise disse Lande sig paa vore Karter som tre store ubestemt begrændsede og flere smaae Øer. Hine ere: Cumberland-Øen imellem Davis-Strædet og Fox-Kanalen, (det er endnu uvist, om den ei hænger sammen med Cockburn-Øen), Southampton-Øen i N. for Hudsons-Bugten, og Cockburn-Øen i N. for Melville-Halvøen imellem Baffins-Bugten og Prinds-Regentens-Indløb. Disse udstrakte Landmasser ligne i deres Overflade-Gestalt ganske det arktiske Høiland paa det nærliggende Kontinent, da de hæve sig brat op af Havet og i kort Afstand fra Kysten ere i Gjennemsnit 700—800 Fod høie, men deres høieste Toppe ere neppe over 1500′ høie. Ogsaa i geognostisk Henseende synes de at ligne de nærliggende Fastlandsdele: ustratificerede Bjergarter, som ere rige paa skjønne Mineralier (saasom ædel Granit, Epidot, Turmalin). Granit, Gneis, Glimmerskifer, Grønsten og Porphyr ere nemlig forherskende; derefter vise sig hyppigt Overgangs-Bjergarter, hvorimod de saakaldte Fløtsbjerge ere meget lidet udviklede, og man har hverken fundet tertiære Formationer eller vulkanske Produkter. Landenes Indre synes forstørstedelen bestandigt at være bedækket med Snee og Iis og Havet rundt omkring kan blot befares i 4—6 Uger om Aaret og det end ikke hvert Aar. Da de nordlige Dele af det store, næsten 300 M. lange og gjennemsnitlig 60 Mile brede Hav, der dannes af Davis-Strædet, Baffins-Bugten og dens nordlige Forlængelse i Smith-Sund, endnu ere temmelig rige paa Hvalfiske, besøges de om Sommeren af mange Hvalfiskfangere. Dog kunne ogsaa disse Vande, der ere meget dybe, og som, undtagen ved den meget høie Østkyst, ere mærkværdigt frie for Øer og Klipper, kuns besøges af Skibe fra Begyndelsen af Juni til Slutningen af September. Den øvrige Deel af Aaret er Havet utilgjængeligt paa Grund af den uhyre Masse af Iisbjerge, der af en nordlig Strømning føres langs Vestkysterne af bemeldte Vande sydover til Kysterne af Labrador og Ny-Foundland og træffes undertiden langt fra dem ude i Atlanterhavet. Disse Øers Vegetation, men som næsten alene synes at være indskrænket til de lavere Kyster, bestaar, foruden af faa Phanerogamer (hvoriblandt to træartede, en Dverg-Vidie og en Lyngplante (Andromeda tetragona) af Lav- og Mos-Arter. Meget hyppig er ogsaa den ved en mikroskopisk Alge (Protococcus navalis) farvede røde Snee. Af Land-Pattedyr har man fundet det amerikanske Rensdyr, Bisam-Oxen, Iisbjørnen, Volverenen, den amerikanske Ulv, Ræv og Hermelin og Polarharen; men alle disse Dyr synes ikke at forekomme talrigt, hvilket derimod er Tilfældet med Fuglene (især Søfugle) og Sødyrene.

De Eskimoer, som beboe Strandbredderne og næsten leve blot af Fiske og Sælhunde, bestaae af et ringe Antal Familier. Den anden Deel af den østlige Gruppe af det arktiske Archipel bestaar af de i N. for Barrow-Strædet opdagede Lande (Nord-Devon) og af de i Ø. for Baffins-Bugten og dens sydlige Forlængelse, Davis-Strædet, beliggende Øer Grønland og Spidsbergen.

Nord Devon kaldes den Ø, hvis Sydkyster udstrække sig i N. for Lancaster og Barrowstrædet, tilsyneladende i en sammenhængende Linie fra Ø. t. V. omtrent under $74^1/_2$° n. Br., 80° og 92° L. v. Gr. Imod Baffinsbugten vender Kysten sig mod N. til Jones Sund, derefter imod V. og N. V. til 95° L. Mod V. skilles den ved Dronningens Kanal og Wellingtons Kanal fra Dronningens Land, Bathurst-Øen og Kornwallis-Øen. Den norvestlige Deel af Nord-Devon kaldes Prinds Alberts Land. Nord-Devons Kyster dannes især af steile Klippevægge og dens Indre bestaar af et Høiland af klippefuld Overflade, som næsten overalt bestandig er bedækket med Snee og Iis. Vegetationen er endnu sparsommere end paa den sydligere Øgruppe; Dyrene ere de samme, men af endnu ringere Antal. Tillige forlade Bisam-Oxen og Rensdyret dette nordlige Land allerede i September og vandre over Isen mod Syd, hvorfra de i Mai vende tilbage.

Det synes ikke som Nord-Devon er beboet af Mennesker. I N. for Nord-Devon ligge Øerne Nord-Kornwall og Ellesmere hvilken sidste skilles fra førstnævnte Ø ved Jones-Sund og fra Grønland ved Smith-Sund og Baffinsbugten. I Havet nordenfor Smith-Sund, omtrent under 75° 35′ n. Br. og fra 73° 40′ til 74° 20′ S. for Gr. ligger Ludvig Napoleons Ø, den nordligste Ø, som man saavidt vides endnu har opdaget i denne Deel af det nordlige Iishav.

Den i Ø. for Smith-Sund beliggende Ø Grønland samt Spidsbergen udgjør en mere bekjendt Deel af det arktiske Archipel, og som vi tro her at burde forbigaae, hvorhos vi dog maa bemærke, at man har antaget, at Landet i Ø. for Smith-Sund ei er sammenhængende med Grønland, men er en Ø, som ved Hval-Sund og Murchisons Stræde skilles fra Grønland og er bleven kaldt Proudhoe-Øen.

Den vestlige Gruppe af det arktiske Archipel fra 92° v. L. er langt mindre bekjendt, end den østlige. Den vestligste Ø er den af M'Clure i 1850—1853 omseilede Barings-Ø, hvis nordøstlige Deel blev seet fra Melville-Øen af Parry i 1819 og blev af ham kaldet Banks-Land. Den skilles fra det af M'Clure ligeledes opdagede Prinds Alberts Land ved Prindsen af Wales-Strædet. Prinds Alberts Land antages at være den nordlige Fortsættelse af de imellem 104° og 110° og imellem 110° og 118° opdagede Victoria og Wolstaston Lande; men hvorvidt disse Landstrækninger, i Forening med det i N. Ø. for samme beliggende Prinds of Wales-Land staae i Forbindelse med Halvøen Boothia-Felix, og saaledes i Forbindelse med Prinds Alberts Land udgjøre en Deel af Amerikas Fastland, som M'Clure antager, maa dog ansees for meget tvivlsomt. Saavidt M'Clure erfarede, fandtes i det Indre af Prinds Alberts Land store Søer. „Der voxede Mos — siger han — og nogle andre Planter, samt af Dyr findes her Harer og Vildænder."

Barings Land synes efter hans Mening at være den frugtbareste og mest beboelige Egn i disse nordlige Regioner. Det har Overflod af Vildt, saasom Vildænder, Vildgjæs, Rensdyr og Moskus-Oxer. Paa Vestkysten opdagedes Fossilier, som han antog for antediluvianske; saaledes fandt man omtrent 500 Fod over Havfladen en Række Bakker, der bestode af Dynger af Træer i alle mulige Tilstande, ligefra Forsteningen til den brændbare Spaan. Man fandt en toskallet Musling af en Østers Størrelse fuldkommen forstenet. „Jeg finder," siger han, „heri et nyt Beviis for, at Vandfloden har været udbredt over Jorden; thi disse Træer og Skaller tilhøre ikke disse Egne, hvor det største Træ man finder er Dvergpilen, der har en Stamme saa tyk som en Pibestok og tjener til Føde for Rensdyret."

Ifølge de sidste Efterretninger laa M'Clures Fartøi indefrosset paa Nordsiden af Baringsland i en lille Bugt, som han har kaldt Misericordia-Bugten (den guddommelige Barmhjertigheds Bugt), fra hvis Strandbred man i en Afstand af omtrent 60 eng. Miil kan skjelne Melville-Øen. I denne Bugt lagde M'Clures Skib Investigator ind ved Juletider i 1851 og ligger der maaskee endnu. (Se forøvrigt Illustreret Nyhedsblad Nr. 47 for 1853).

Parry, der paa sin første Reise i V. for Lankaster-Sund (som Ross paa sin første Reise, paa hvilken Parry havde ledsaget ham, ansaa for en i Vest lukket Bugt og derfor opgav at trænge videre mod V.) fandt det Stræde, hvilket han kaldte Barrowstrædet, vendte sig, efterat have opdaget det i Nord for bemeldte Stræde beliggende Land, som han kaldte Nord-Devon, da der under den 89° viste sig en mod S. løbende Kanal, den 19de Aug. 1819 sydefter, for at forfølge denne, i det faste Haab igjennem denne Kanal at naae den Deel af det amerikanske Fastlands Nordkyst, der allerede var bleven befaret fra Behringsstrædet af. Men efterat han havde trængt 120 eng. Mile mod Syd indtil 71° 53′ 30″ n. Br. og 90° 3′ v. L., blev han ved uigjennemtrængelige Iismasser tvungen til igjen at forlade denne brede Kanal, som han gav Navnet Prinds-Regentens Indløb. Efterat han den 19de Aug. igjen havde naaet den nordlige Bred af Barrowstrædet, lykkedes det ham den 21de at finde frit Farvand mod Vest. Den 22de fandt han ved Nordkysten Mundingen af en bred Kanal, som han kaldte Wellington-Kanalen og som begrændser Nord-Devon i Vest. Den 4de Sept. gjennemskar han under 74° 44′ 20″ n. Br. Meridianen 110° v. Greenwich, hvorved hans Fartøier vandt den af Parliamentet udsatte Præmie af 5000 £ Sterl., og den følgende Dag gik han første Gang efter sin Afseiling fra Kysten ved Norfolk, tilankers i en Bugt ved en af de største af ham sidst opdagede Øer. Bugten opkaldte han efter sine to Skibe Hecla og Griper, og Øen, til Ære for den daværende første Admiralitetslord: Melville-Øen. Samtlige i V. for Wellington-Kanalen liggende Landmasser, som efter Parrys Mening bestaae af forskjellige Øer, hvis sydlige Kyster han undersøgte og bestemte, kaldes Nord-Georgs-Øerne, en Øgruppe, af hvilken Melville-Øen danner den vestligste Ø og kaldes nu Parry-Øerne. Vinterhavnen (Winter-Harbour) i Hecla- og Griper-Bugten, hvor Skibene overvintrede, ligger under 74° 47′ 19″ v. Br. og 110° 48′ 29″ v. Gr. I over 10 Maaneder bleve Skibene holdte tilbage i Vinterhavnen, og først den 2den Aug. 1820 kunde de igjen afseile. Forholdene vare dog i dette Aar saa ugunstige, at det hverken lykkedes at trænge forbi Melville-Øen mod N. eller fra Barrowstrædet at finde en Aabning mod S. for om muligt at naae Amerikas Fastland.

Parry-Øerne bestaae af flere mindre og fem større Øer, af hvilke fire, nemlig Kornvallis-, Batburst-, Byam Martin- og Melville-Øen ligge i V. for Wellington-Kanalen i een Linie, medens den femte, Sabine-Øen, der opdagedes ved Landreiser fra Melville-Øen, ligger i N. for denne sidste. Af disse Øer er kun Melville-Øen ved forskjellige Landreiser bleven noget nøiere undersøgt, men af de øvrige kunne blot de sydlige Kyster bestemmes. Melville-Øen er i Retningen fra ØNØ. til VSV. omtrent 30 M. lang og under Vinter-Havnens Meridian omtrent 10 M. bred. Alle disse Øers Kyster ere høie og steile, ligesom Baffin-Parry-Archipelet, dog udmærker Parry-Øerne, ligesom Nord-Devon sig derved, at de sekundære Bjergarter, som ganske mangle paa Grønland og paa Archipelet i S. for Barrow-Strædet, paa førstnævnte Øer spille en betydelig Rolle i Landets geognostiske Konstitution, medens basaltiske Masser, der ere meget udbredte i Grønland, næsten aldeles ikke forekomme. Især blev der paa Melville-Øen fundet Sand- og Kalkstene i stor Udbredelse og Mægtighed og hvilke syntes at tilhøre de ældre stratificerede Bjerge; Sandstenen udmærker sig ved sin søileformede Struktur, hvorved Kysterne faae Udseende lig Bygninger. Mærkværdigt er det ogsaa, at der findes Steenkul paa disse høie nordlige Bredder og at alle Plante-Aftryk, som ere fundne i Sandstenen, tilhøre tropiske Planter, nemlig træartede Bregner.

Melville-Øens Kul skulle være meget forskjellige fra Disco-Øens og henhøre sandsynligviis til ældre Formationer. Ogsaa Drivtømmer, blandt Andet et Stykke af en Furustamme med Rødder, fandtes paa Melville-Øen; men dog i ringe Mængde. Af Planter samlede de Reisende paa Melville-Øen 116 Species, hvoraf 46 (33 Genera) tilhøre Dikotyledonerne, 18 Monokotyledonerne og 49 Akotyledonerne. Af træartede Planter forekommer der en Pileart (Salix arctica); de fleste Species have Ranunculaceerne (4) og Saxifragerne (9). Eiendommelig er Melville-Øens Flora ved det store Forhold af Græsarter, som udgjøre $1/_5$ af den hele phanerogame Vegetation. — Af Dyr forekomme 6 Pattedyr (nemlig: Iisbjørn, Polarræv, Polarhare, Muus, Bisam-Oxe og Rensdyr; men de to sidste blot om Sommeren); 11 Species af Landfugle, tilhørende 10 Slægter, men af hvilke ingen overvintrer paa disse Øer. Af de 12 Species (5 Genera) af Vandfugle, som fandtes der, henhøre 4 Species til Larus-Slægten og ligesaamange til Anus-Slægten. Af de meget faa Insekter, som fandtes, var en Bie (Bombus archicus eller Apis alpina) hyppig. Af Fiske fandtes en Ørret- eller Laxeart hyppigt i en Landsø paa Melville-Øen. Menneskelige Beboere fandtes ei paa disse Øer.

Aarets Middeltemperatur kan antages til — 18° 88 efter Celsius.

Fyrst Czartoryski til sine Landsmænd.

Som etslags Supplement til vor i Nr. 14 meddelte Biographi af den ærværdige Fyrst Czartoryski indtage vi følgende Proklamation, som han under 26de Aug. har udstedt til sine Landsmænd:

Mine kjære Landsmænd!

Efter forskjellige bitre Ulykker, efter de haarde, men maaskee nyttige Prøvelser, som Forsynet har tilskikket os, synes dette omsider tilfredsstillet ved den Maade, hvorpaa vi have baaret dem, og tilbøieligt til atter at tage os under sin Varetægt.

Begivenheder, som den menneskelige Klogskab ikke har kunnet forudsee, som den endog har bestræbt sig for at undgaae, ere med Et indtrufne og kunne maaskee aldeles forandre Europas Tilstand. Stormagterne, af hvilke nogle have rakt en hjæl-

pende Haand til vor Ødelæggelse og andre roligt seet til, ere nu komne saa vidt, at de maae anerkjende de skjæbnesvangre Følger for Europa af Polens Deling, og overveie, hvilken Sikkerhed og hvilke Fordele en Gjenoprettelse vil bringe.

„Polen" er et Navn, der uagtet det ikke er udtalt, fremstiller sig selv ved Begivenhedernes Magt for Nationernes, Kabinetternes, Europas og Statsmændenes Tanker. Da jeg er nær Vidne til disse daglige Tildragelser og istand til nærmere at vurdere dem, og da jeg betragter mig som Vogter over og Talsmand for Eders Interesser i Udlandet, har jeg besluttet, mine kjære Landsmænd, at tilstille Eder følgende Advarsel: Hele den polske Nation i de udstrakte Lande, af hvilke vort Fædreland bestaar, begjærer eenstemmig national Uafhængighed. Alle Polakker, af hvor forskjellige Anskuelser de end ere, stemme deri overeens, at, naar de efter Forsynets Bestemmelse ere kaldte til at deeltage i Kampen, vil en energisk og saa at sige militær Regjering være nødvendig, saalænge Kampen varer. Denne souveræne og eenstemmige Beslutning, det fundamentale Beviis paa vor nationale Livsevne og Baandet for vor Forening, afholder ethvert Parti fra at forstyrre vor Enighed ved en utidig Diskussion af den Statsform, det ønsker at paanøde Landet. Er Uafhængigheden vundet, har Nationen alene Ret til at bestemme Regjeringsformen, og vil derved af egen Drift følge venskabelige Magters Raad. Modtager Underretninger, fra hvilken Side de end komme, men førend I skjænke dem fuld Tiltro, førend I skride til en frivillig Handling, forlanger virkelige Garantier. En reel Garanti vil det være, naar Magterne eller en af dem erklære, at det uafhængige Polen til Europas Bedste skal være stærkt og ifølge egen Ret existere, naar Magten skrider til Dannelsen af en National-Armee under polske Anførere, og i det Øiemed anvender de polske Soldater, som fylde de kjæmpende Armeers Rækker. Da, men først da, iler til, forener Eder fra alle Egne, erklærer høit og lydeligt, at I ikke længer ville dræbe hinanden, marscherer som een Mand til Eders Lands Befrielse og mod den, der vilde modsætte sig Retfærdighedens Beslutninger og Europas Stemme.

Polakkerne ere altfor ofte blevne skuffede i sine Forhaabninger, altfor ofte have de seet Løfter, givne med Letsindighed, forsvinde i Røg, altfor ofte have de fremstillet sig ved første Glimt af heldige Forvarsler for deres Sag, og som Offer for sin Lettroenhed, have de kun forstørret sin Ulykke til Straf for at have fulgt uerfarne Menneskers Tilskyndelser.

Jagttager i enhver Deel af den polske Jordbund en forsigtig og rolig Holdning og afventer Begivenhedernes Gang. Dette Raad giver alle sande Venner af Polen Eder.

Den Taalmodighed og Rolighed, som for Nærværende hersker i Polen, er ikke en Følge af Ladhed eller Ligegyldighed, men tvertimod af Besindighed og Klogskab — den er et Tegn paa Naturens indre Styrke, idet man nu paalægger sin Utaalmodighed Lænker for med større Energie at kunne udfolde sin Kraft, naar Tiden kommer. Følger denne Fremgangsmaade, mine Landsmænd, den vil bevare Eder for den største af alle Ulykker, indre Uenighed. — I ethvert Tilfælde vil en saadan Fremgangsmaade, hvilken Skjæbne Gud end maatte bestemme Eder, beskytte Eder for yderligere og større Ulykker. Den Række af skjæbnesvangre Begivenheder, som hidindtil har fundet Sted i Orienten, maa styrke og forøge Eders Tro paa Guds Barmhjertighed og Retfærdighed og det vil mulig blive Eders Fædrelands Optræden i nærværende Krisis, der kommer til at kaste det tungeste Lod i Vægtskaalen paa den gode Sags Side. Modtager, kjære Landsmænd, Udtrykket af mine varmeste Ønsker for vort ulykkelige Fædrelands Vel.

Eders troe og hengivne Landsmand

A. Czartoryski.

Den russiske Sammensværgelse i 1825.

(Efter Michelets „Ruslands Martyrer".)

Det er nu netop 100 Aar siden Rusland afskaffede Dødsstraffen, hvorover vore Philosopher fældede Glædestaarer, og hvorover en russisk Forfatter, Tolstoi, den Dag idag udtrykker sin Beundring. Lykkelige, menneskelige Rusland, der alene her paa Jorden har vist Ærbødighed for Guds levende Billede, medens Døden endnu hersker i det raa Vestens ugudelige Lovgivning.

Man straffer ikke med Døden, men med Landflygtighed. Hvad siger det, at Mennesket, der er altfor fiintfølende, bliver sendt for nær op imod Polerne, hvor det dør af Kulde og Elendighed? Man dræber ikke, man nedværdiger; kun kan det hænde sig, hvad der nylig vederfores Pavloff, at Bøddelen, idet han knækkede Kaarden over hans Hoved, af Uforsigtighed knuste Hjerneskallen paa ham.

Man skiller ikke ved Livet, men man pidsker. Knutten er afskaffet. „Spar ikke Riset paa dit Barn!" Det kan kun træffe sig, at Riset er en Stok.

En Dom, ifølge hvilken der skulde uddeles 7000 Slag, indeholdt den Latterlighed, „at hvis de Dømte overlevede Straffen, skulde de arbeide i Bjergværkerne til deres Død." Denne følger i Almindelighed efter 3—4000 Slag.

Dette frygtelige Hykleri, som man træffer paa overalt i Rusland, er iøvrigt ikke et enkelt Menneskes Værk. Det følger med Nødvendighed af den uopløselige Opgave, der udgjør Grundvolden for det russiske Keiserdømme: At styre de raaeste og mest civiliserede Folkeslag efter samme Love. Herved bliver dette Rige en forfærdende Janus, der viser Blidhed i sit Blik mod Vesten, men mod Østen lader sin sande Skikkelse fremtræde, den mongolske Raahed.

Sibiriens vilde Folkeslag ere maaskee de eneste, der have en rigtig Anskuelse af denne Bestyrelsesmaade. De opfatte ikke Keiseren som et Menneske, men som et Uhyre, med to Hoveder, som en Dobbeltørn, hvilket Billede de see i Ruslands Vaaben.

Her ligger den virkelige Hemmelighed ved den russiske Voldsomhed skjult. I den uforenelige Dobbelthed bestaar Ruslands Svaghed; det gjør uhyre Anstrængelser for at blive Herre over den, og enhver Hindring betragter det som Oprør; men det er det selv, der under den uretfærdige Stræben gjør Oprør mod Naturen.

Naar denne Dobbelthed møder en voldsom, men oprigtig Mand, som Peter den Tredie eller Paul den Første, viser den sig som hvad den virkelig er, Affindighed, Galskab.

Affindigheden ligger ikke saameget hos Personen som i Stillingen. Uagtet sin overlegne Aand viste Peter den Store sig ikke desto mindre som gal i mange af sine Handlinger. Den levende Modsætning havde sin Grund deri, at han af Naturen var Russer og Barbar, med sin Villie derimod Europæer.

Med Katharina var det Modsatte Tilfældet; hun var fra tydsk bleven russisk, hendes Aand var fiin, tør og kold, og dogfremtræder den skarpeste Modsætning i hendes Handlinger. Som Philosoph forsvarede hun Tolerancen i Polen og foranstaltede en Bartholomæusnat imod Polakkerne i Ukraine. Hun lod de Revolutionære nedsable i Praga og betroede sin Søns Opdragelse til en revolutionær Schweitzer.

Den saaledes opdragne Alexander, tydsk efter sin Moder og af en blid Natur, har af alle Regenter tilføiet det russiske Folk de største Lidelser. Ledet af sin Yndling, den raa Arakschieff gjennemførte han med Strænghed sin Plan, at anlægge Militærkolonier, trængte derved ind i Familien, ind til Arnen, og ramte saaledes Rusland i Hjertet.

Hvorledes end Czarernes personlige Charakteer er, skrider denne frygtelige Regjering fremad og tilføier bestandig flere og dybere Saar. Alexander, der ikke havde Katharinas kolde Grusomhed, trykkede Rusland haardt. Hvorledes stille Forholdene sig under den nuregjerende Czar?

Ingen har anvendt Døden efter en større Maalestok end han, ikke alene paa enkelte Væsener, men paa hele Folkeslag. De Talangivelser, som Russerne selv anføre, faae En til at fare sammen af Skræk. Uhyre Menneskeab, som Sværdet aldrig vilde kunne have bevirket, ere fremkaldte ved Naturens Hjælp, ved pludseligt at henflytte hele Folkeslag til Egne med et dræbende Klima.

Den udstrakte Anvendelse af Døden er et forfærdeligt, enestaaende Skuespil, en sørgelig Skjæbne paa denne Jord. Er da en voldsom Død en Nødvendighed i Livet? Det er kun faa Aar siden den Ødelæggelse, Napoleons Krige anrettede, er ophørt, og nu begynde allerede disse Omflyttelser, der bringe større Ulykke end Krigene, og i den dybeste Fred tilintetgjøre hele Slægter.

I sin Barndom viste Keiseren ikke saaledes som Broderen Constantin noget særegent Hang til Raahed, til overdreven Grusomhed. Hans Levnetsbeskriver Snitzler bemærker blot, at han havde Anlæg til Spot og fandt Fornøielse i at efterabe Hoffolkene. Han blev opdragen for sig selv under Moderens Opsigt af en gammel Hofdame, Grevinde Liewen, der ikke maatte gjøre ham bekjendt med de bedste Sider af den menneskelige Natur.

Historieskriveren Karamzin, en fuldstændig Russer, en agtværdig Lærd, en hæderlig og uegennyttig Mand, udøvede en betydelig Indflydelse paa Storfyrstinderne af den keiserlige Familie, der havde indrømmet ham Opholdssted i Nærheden af Tsarsko-Selo. Denne Mand, der havde suget Næring af Oldtiden og ved langvarige Granskninger levet sig ind i Forholdene under de gamle Czarer, elskede Intet, beundrede Intet med Undtagelse af Iwanerne, som han satte over Alt, uden Robespierre og Rædselsperioden. Han havde været i Paris 1793 og modtaget et meget gunstigt Indtryk. Da han erfarede hvad der var skeet den 9de Thermidor, udgjød han Taarer. I Forening med Storfystinderne gik al hans Stræben ud paa at standse Alexanders frisindede Indfald.

Foruden ham udøvede de Maistre ogsaa en ikke ringe Indflydelse paa det russiske Samfund. Ved denne berømte Forfatter erfarede Rusland ligesom af Frankrigs Mund, at den Despotisme, for hvilket det fremkom med Undskyldninger, netop var Maalet, det menneskelige Samfund skulde stræbe efter at naae. Endskjønt Alexander en kort Tid havde fjernet de Maistre, voxede dog hans Anseelse betydelig, og hans „Aftenselskaber i Petersburg 1822" hævede ham endnu høiere. Stort Indtryk gjorde hans Lovtale over Bøddelen, dette levende Vidunder, der hidtil var blevet altfor meget miskjendt. Nikolaus var 26 Aar gammel. Dette Værk maatte bestyrke ham i, hvad Karamzin havde fortalt ham om Fortiden.

En hellig Magt, der aldrig dør, Loven, Retfærdigheden, gjorde dog Indsigelse mod disse eiendommelige Lærdomme om den fuldstændigste Vilkaarlighed. Alexander optog igjen Katharinas Lovgivningsforsøg. I farefulde Tider søgte han at skaffe Fasthed ved Lovene. Speranski gav sig 1808 til at sammenskrive den russiske Ret; men hermed kunde unge, kraftfulde Mænd ikke nøies; deres Stræben gik ud paa, at denne Ret skulde faae Liv og en Sjæl. En ung Mand fattede, besjælet af Kjærlighed til Friheden, den Plan at skrive en virkelig russisk Lovbog.

Denne Mands Navn var Pestel, talentfuld, praktisk, uden Tilbøielighed til at hæve sig op over de virkelige Forholde. Han dannede sig ikke et Rusland i Indbildningen, men tog det som det var, og lod det blive saaledes. Han forudsatte, at, naar man styrkede det enkelte Sogn ved at give det Frihed, ved at lade det anvende sin Grundsætning, Jordens Dyrkelse i Forening, havde man den oprindelige og væsentlige Begyndelse til en Republik; at, naar man forenede Sognene i større Kredse, disse igjen i større, indtil man kom til Midtpunktet, kunde man fra denne ægte russiske Grundvold lettere bane sig Vei til en republikansk Regjering end til den tartariske Czarværdighed eller til det tydske Keiserdømme.

Denne unge Mand, der dengang var Officier og ved sin Død var stegen til Oberst, gjorde Felttoget med imod Frankrig, ved hvilken Leilighed han viste en næsten overdreven Menneskelighed og Retfærdighed. Da han ved Ankomsten til Barsur-Aube saae nogle Bayrere handle ilde med Beboerne, lod han sine Soldater fyre paa dem, uden at skaffe sig Vished for, om disse Tydskere ikke vare Russernes Forbundne.

Paa denne Tid viste Alexander Verden det mærkelige Syn af en frisindet Czar. Heraf lode Pestels Venner sig skuffe og betroede kort efter deres Forbedringer til Keiseren selv, men kom lidt for sildigt. Alexander havde nu hengivet sig til Madam Krüdeners Mysticisme, og var ikke længer Keiser, men en Helgen. Han havde aflagt det gamle Menneske og tillige enhver Erindring om de Løfter, han havde aflagt, de Forventninger, han havde opvakt i de farefulde Tider. Han hørte paa dem med Opmærksomhed, kom i Bevægelse, græd og sagde, at Verden ikke endnu var moden for saa herlige Forandringer.

Da de mærkede, at han opsatte Alt til det himmelske Jerusalem, lode de, som om de opløste deres Forbindelse, men sluttede den i Hemmelighed fastere. I ni Aar udstrakte de den videre og videre; den laae saaledes i Tidens Trang og Aand, at den indbefattede tre overeensstemmende Forbindelser, der ikke kjendte hinanden. En, „Ridderne, Kjæmperne mod Misbrug," var russisk; en anden, „Uafhængigheden," polsk; en tredie omfattede under Navnet „de forenede Slavoner" Rusland, Polen og alle slavoniske Lande.

De nærmede sig hinanden og gjorde hinanden bekjendte med deres Planer. To Punkter frembragte en Spaltning i den store russiske Forening, nemlig Polens Befrielse og Slavonernes Frigivelse. Retfærdigheden kræver den Oplysning, at Stifterne ikke vare i Tvivl herom; de havde afskaffet enhver legemlig Straf mellem deres Slaver; de vilde befrie Bonden og gjøre ham til Eier, det vil sige, de vovede deres Liv for at gjennemføre en Overbevisning, som, naar den traadte i Kraft, strax vilde berøve dem hele deres Formue.

Stifterne fortjene, at deres Navn bevares i Efterverdenens Erindring; for den sydlige Afdeling af Foreningen var det Pestel, der var bleven Oberst, og Mouravieffer, der ogsaa vare Officierer; for den nordlige Ryleieff, Bestujefferne, Fyrst Obolenski og nogle Andre.

Af hvilken Kilde man end øser sine Efterretninger, staar det efter alle Vidnesbyrd fast, at Ryleieff var en af de mest ophøiede Charakterer, Historien kan fremvise. Han var Militær, blev siden ansat i det amerikanske Kompagnies Tjeneste, der oprettedes i Petersburg og forsmaaede ikke den ulønnede Post som Sekretær ved den kriminelle Domstol, en fortjenstfuld Handling i et Land, hvor Alt er tilfals og hvor det er af Vigtighed, at dette Embede ikke beklædes af Uværdige. Ryleieff var Digter; man vil altid blive bevæget ved at læse hans prophetiske Digt, hvori han fremstiller sig selv som Mazeppa, bunden til den rasende Ganger, der skulde føre ham ud over de ubekjendte Stepper, lade ham døe i Ørkenen.

I dette Digt udtalte han først af alle Russere et Ord, der dengang kun var lidet forstaaeligt for Rusland, men af stor, hellig Betydning for Fremtiden: „Jeg er fremfor Alt Borger."

Det var en blid, menneskekjærlig og dog heltemodig Mand. Hvormegen Anstrængelse end den retlige Undersøgelse gjør sig for at vise hans Charakteer i et andet Lys, er det vist, at han ved at see en af de Sammensvorne bestemt paa at dræbe Alexander, bad ham om i det mindste at vente, besvor ham derom paa sine Knæ, og, da han fandt ham urokkelig, sagde han til ham: „Saa vil jeg hellere dræbe Dig først."

Det var de Sammensvornes Ulykke, at de ikke sluttede sig inderligere til saa værdige Førere, at de lyttede til Andres Raad og udstrakte Forbindelsen altfor vidt.

Anførerne for et andet Selskab, som de havde optaget i deres Forening, Michel Orloff og nogle Flere, forlangte og satte igjennem, at der skulde udnævnes en Diktator over Ryleieff, hvis Stilling var temmelig ringe, og over Pestel, hvem man ansaa for altfor snu og ærgjærrig. Man valgte en Mand af høi Rang, af en Familie, der havde gjort Romanofferne Thronen stridig, Fyrst Troubetzkoi, eftergivende, svag, vaklende; Ingen kunde være mere skikket end han til at bringe et saadant Foretagende til at strande. De, der satte hans Valg igjennem, vilde ved Omvæltningen oprette en Regjering af enkelte Stormænd og frygtede fornemmelig for et kraftigt Overhoved.

Vi forglemme ikke let Europas Forbauselse 1825, da man læste i Aviserne, at hverken Constantin eller hans Broder vilde være Keisere. De stode begge ligeoverfor denne blodige Krone og brændende Throne, uden at ville røre derved med en Finger. I dette Brodermordets Land syntes enhver af dem, tilskyndet dertil af den anden, at betragte denne Opfordring som en Dødsdom. De vare imidlertid virkelig oprigtige. Constantin, Konge i Polen, gift med en polsk Dame, havde allerede 1822 givet efter for sin Hustrues Taarer og forud givet Afkald paa Thronen. Nikolaus, der ikke kunde være uvidende om denne Frasigelse, lod imidlertid sin Broder udnævne til Keiser, lod aflægge Ed til ham. Derpaa ankom en ny Frasigelse fra Constantin, der blev standhaftig; Senatet erklærede Nikolaus for Keiser, hvilket skede for lukkede Døre Kl. 2 om Natten, uden at give Folket eller Armeen nogensomhelst Forklaring. Dem betragtede man som en Flok Faar; de havde svoret, og man vilde derpaa lade dem sværge til en Anden.

Man fyldes med Medynk ved at see den Uvished, det fædelige Mørke, hvori Anførerne lode den russiske Soldats Samvittighed blive. Nikolaus's Tilhængere værdigede ikke engang at underrette ham om den forandrede Stilling. De Sammensvorne kunde ikke gjøre ham deres Frihedsplaner begribelige og holdt ham derfor i den Tro, at Constantin, til hvem han nylig havde aflagt Ed, var den virkelige Czar, at han var paa Veien, og at han vilde straffe dem, der gik over til Nikolaus. Fulde af Tvivl og Frygt bleve de fleste af af disse stakkels Folk uvirksomme, ubevægelige. Nogle af dem bleve revne med af deres gode og medfølende Hjerte, da de hørte Skydningen, og man sagde dem, at deres Kammerater bleve nedsablede.

Keiseren havde fyldt Palladset og Citadellet med Tropper, der vare afskaarne fra enhver Forbindelse med Andre. For bedre at sikre sig dem i Palladset, betroede han dem sin Søn, et smukt Barn paa otte Aar. De modtoge det med Taarer, og, skjønt de hørte til de finlandske Tropper, der vare indviklede i Opstanden, bleve de urokkelige i deres Troskab.

Paa deres Side fik de Sammensvorne kun Regimentet Finland, der var fremmed for Rusland og tjente mod sin Villie, Regimentet Moskov, Gardens Marinekorps og Grenaderer, disse sidste kun med Nød og neppe, efter en kort, men heftig Kamp, hvori Bestucheff nedsablede de Nikolaus hengivne Officierer og borttog Fanen. Denne opplantede de paa den uhyre Isaksplads og indtog en Stilling bag Peter den Stores Statue. Der var et betydeligt Antal stærkt bevæbnede Sammensvorne foruden de Militære, talrige Tilskuere og en stor Mængde af den lavere Befolkning, men de fyldte kun lidt paa denne uhyre Marsmark. Man ventede paa de to Oberster, Opstandens militære Overhoveder, Trubetskoi og Bulatoff, men ingen af dem viste sig. Bulatoff forblev hele Dagen i Keiserens Følge, i Nærheden af hans Person, enten fordi han endnu var ubestemt, eller fordi han, som han siden pralede af, opholdt sig der for at dræbe ham, naar han saa ham tabe Modet. Trubeskoi opgav Alt baade Ledelsen af Opstanden og Omsorg for sine Papirer, der skulde styrte saa mange Mennesker i Ulykke. Han flygtede først til sin Svigermoder, dernæst til Østerrigs Gesandt, endelig til Keiseren selv, der var omgiven af sin Generalstab, ligesom en forvildet Hare skjuler sig midt imellem Hundene. Oprørets borgerlige Hoved viste større Fasthed end de to militære Anførere. Han ankom til Pladsen, hvor han forgjæves ventede paa dem. Det lille Antal Tropper, der havde Deel i Oprøret, kunde man ikke engang stole paa. Nogle raadede ham til at danne en Armee paa Stedet og bevæge de tilstedeværende Masser til at forene sig med Oprørerne. Det vilde være tilstrækkeligt at overgive dem nogle Udsalgssteder af Brændeviin; saasnart de havde tømt disse, vilde de begynde en almindelig Plyndring og give sig til at nedsable Politiet, der prygler dem ubarmhjertigt og som de nære et dødeligt Had til. Ved denne Uorden vilde der vindes meget, da Nikolaus vilde blive nødt til at sende en Deel af Tropperne mod disse plyndrende Masser. Da Ryleieff ikke vilde betjene sig af dette rædselsfulde Middel, var Udfaldet let at forudsee. Oprørerne vare trængte frem til Senatets Pallads ved Enden af den udstrakte Plads, og kunde ikke undgaae at blive nedskudte af Kanonkuglerne, nedhuggede af Rytteriet. Ryleieff forlod Pladsen; han søgte ikke engang et Skjulested, gik hjem og ventede paa Døden.

Et Øienvidne har berettet, at Keiseren vel var bleg og medtagen, men ikke destomindre viste meget Mod. Han rykkede frem paa Pladsen i Spidsen for Hestegarden, og da han mødte de Afdelinger, der sluttede sig til Oprørerne, sagde han efter Czarernes Skik og Brug til dem: „God Dag, mine Børn!" „Hurra for Constantin!" var hele deres Svar. Man er enig om, at han bevarede sin Fasthed og ikke kom ud af Fatning; derimod er man ikke saa enig om hvad han sagde. Der er meddeelt to Beretninger, den ene af Schnizler, som var tilstede, den anden af Custine, hvem Keiseren har fortalt det

Hele. Det Sandsynligste er, at han med høi Røst har befalet: „Høire om, Marsch!“ og at Soldaten har adlydt som et Automat.

Saaledes hengik den korte Decemberdag, uden at Oprørerne fik de to Oberster at see; deres Antal formindskedes; Regimentet Moskov vendte og forlod dem; de Tilbageblevne bleve faste og ubevægelige; uden at bekymre sig om Artilleriet, som man havde ført frem til Keiserens Hjælp og som beredte sig til at fyre paa dem, afviste de ethvert Forslag til Udsoning og raabte: „Leve Constantin! Leve Konstitutionen!“ Det var imidlertid langt fra, at dette sidste Ord, som de troede, opmuntrede deres Tilhængere; det gjorde tvertimod Soldaten uvis. „Hvad er Constitutzia? Er det Keiserens Kone?“ spurgtes der.

Gouvernøren i Petersburg, den tapre Miloradowitsch, der ved skjønne Løfter havde faaet nogle Soldater skilte fra de andre og derpaa indesperret dem i Citadellet, vovede at nærme sig, da han stolede paa Soldaternes Hengivenhed. „Forræder!“ udbrøde de Sammensvorne; „her er Du ikke iblandt mellem Koulisserne; (han omgikkes meget med Skuespillerinder) hvor har Du gjort af vore Kammerater.“ Obolenski førte et Bajonetstik mod hans Hests Bringe og Kakhovski dræbte ham med et Pistolskud. Denne sidste, der var i en ophidset Stemning, og havde beredt sig til at dræbe Keiseren, troede sig fuldkommen hærdet; men da han endnu havde skudt paa og nedlagt Oberst Sturler, kom hans Hjerte i Bevægelse; „endnu een paa min Samvittighed,“ udbrød han og kastede Pistolen langt bort.

Hos Marinerne gjorde det samme Indtryk sig gjældende, da en af dem sigtede paa Storfyrst Michael; enten det nu var af Agtelse eller Godmodighed, slog de til hans Arm, og Skuddet traf ikke.

Imidlertid kom Erkebiskoperne af Petersburg og Kiew ind paa Pladsen, i pragtfuldt Optog med Korset i Haanden; de vare sendte derhen af Keiseren. Man havde nu Leilighed til at iagttage, hvor lidet Russeren under ualmindelige Omstændigheder med al sin udvortes Frombed lader sig paavirke af Gjenstandene for Gudsdyrkelsen, hvorlidet han bekymrer sig om sine Præster, der rigtignok ere meget lidet ærværdige. Soldaterne modtoge dem med Skrig og Raab, og deres Stemme blev overdøvet af Trommernes Hvirvlen.

Det var kun hvad man havde ventet paa. Da nu Keiseren havde faaet Gud paa sin Side, trak han sig tilbage til sit Pallads og lod Kampen begynde. Hans Tropper vare iforveien visse paa Seieren og behøvede kun at lade Artilleriet virke. Storfyrst Michael var bange for, at Artilleristerne skulde gjøre sig Betænkeligheder ved at skyde paa deres stakkels Medborgere og aabnede derfor Ilden ved selv at affyre det første Skud. I den korte Afstand anrettede Kardætscherne et frygteligt Nederlag; man skød omtrent 10 Gange, hvorpaa de, der vare tilbage, adspredte sig og bleve forfulgte af Ryttere, af hvilke en Afdeling afskar dem Tilbagetoget. Man veed ikke hvem der faldt: Ligene bleve strax kastede gjennem store Huller i den tykke Iis, hvormed Newa dengang var bedækket.

(Sluttes.)

Prospekt af Sarpsbroen.

Idet vi som Bilag til nærværende Nr. give det belovede Prospekt af Sarpsbroen, xylographeret af L. Søborg efter Originaltegning af Lieutenant Bernt Lund, henvise vi, hvad Oplysninger til samme angaar, til Tegnerens Artikel i vort Blads Nr. 12, idet vi forøvrigt kun tilføie, at selve Broen paa Prospektet er gjengivet nøiagtig i samme Maalestok som den architektoniske Tegning, hvorefter den er opført. Grunden til at Prospektet først nu udkommer, ligger naturligviis i det langvarige Arbeide, den omhyggelige Udførelse af en saa stor Xylographi kræver. At selve Nummeret ingen Tegning indeholder, vil vel Ingen undre sig over.

Literatur og Kunst.

Menneskets Pligter af Silvio Pellico. Oversættelse (ved en Dame). 108 S. Sedez. Priis 24 ß. Forfatteren er saa berømt og hans nærværende lille Skrift modtaget med saa stort Bifald i flere Literaturer, at de, der med Hensyn til Bogkjøb rette sig efter Autoritet, paa Forhaand have den Sikkerhed, som de kunne ønske. For deres Skyld er saaledes enhver Anbefaling overflødig. For andre Læseres Vedkommende bemærkes derimod, at denne lille Bog foredrager Moralsandheder, der i det daglige Liv finde idelig Anvendelse, med Digterens Begeistring, den Troendes Gudhengivenhed, Tænkerens Klarhed og Verdensmandens Erfaring. Skjønt etslags populær Livsphilosophi, hører Bogen saaledes ikke til hine philosophiske Opklaringsskrifter fra Aarhundredets Begyndelse, hvilke vare udspekulerede i kolde Philosophers Hjerner og Intet havde med Hjertet at bestille. Forskjellen mellem Silvio Pellicos Bog og de almindelige Moralskrifter er i Oversætterindens Forord udtrykt langt smukkere, end vi kunne, hvorfor vi deraf hidsætte Følgende: „Der er to Klasser af Moralister. Den ene trækker sig tilbage fra denne urolige Verden for at hvile i Ideernes Sphære. Fra disse Tankens Høider lade de Blikket falde ned over Verden og opstille saa Regler for Menneskets Pligter, uddragne af almindelige Principer. Det er til Forstanden, de henvende sig, de lære Forstanden hvad den skal tro, men de lære ikke Sjælen hvad den skal elske. De tale om Lidenskaberne med stor Veltalenhed, men man føler, at de ikke selv have været under disse Lidenskabers Herredømme. Ordene: Resignation, Dyd, Tilgivelse antage paa deres Læber en vis naturlig Poesi, men man føler, at de ingen anden Resignation have behøvet end at nyde et kontemplativt Livs stille harmløse Lykke og at Dyd og Tilgivelse have faldet dem let. Det er muligt, at disse Moralister kunne lære denne Verdens Lykkelige og Erfarne mange Ting, men i Barnehjerter trænge de ikke ind, og Hjerter, der have lidt, forblive kolde ved deres Lærdomme. Disse maae have andre Lærere, andre Trøstere og finde dem i Mænd, der fortælle Verden hvad Verden og Lidelsen har lært dem. Da det er deres Sjæl, der har lidt, og da det er deres Sjæl, der ved Siden af Lidelsen har fundet Trøsten, er det ogsaa deres Sjæl, der taler. Silvio Pellico tilhører denne Klasse af Moralister. Han skynder sig at opstille Principer, som han ikke nærmere drøfter, og gaar over til at sige store, dybe Sandheder. I de lange Aar, han har været afspærret fra Verden, har han glemt, at Menneskene længe gjøre Modstand, inden de erkjende Sandheden. I sin Sjæls Barnlighed, i denne Aandens anden Ungdom, som Ulykken har givet ham, har han troet, at det var nok at vise det Sande, for at Menneskene strax skulde gribe det. Pligternes Bog er en Mands Skriftemaal, der efter at have modtaget Smertens bitre Daab, har lært, at intet Menneske er fuldkommen ulykkeligt, efter at hans dybeste Sjæl kan sige: „Ikke min men Din Villie skee,“ og som efter at have vundet en Christens Fred, føler alt det Skjønne baade i Himmel og paa Jord og ligesom begavet med en Seerevne til at see den Vei, Menneskene have at vandre. Det er denne dybe Religiøsitet, der er Aanden i Silvio Pellicos Bog, og dog virker han ikke saaledes paa os derved, at han stiger op til Himlen, som derved, at han er gaaet ud fra Jorden. Christus har en Forgjænger i Hjerterne, ligesom han ved Jordans Vande, hvor Johannes døbte, havde en Forgjænger paa Jorden. Denne Forgjænger er Verden. Naar Verden tilstrækkelig har martret en Sjæl, kommer Raden til Jesu Christ, thi Menneskene udhule Afgrunde, som Gud alene har Magt til at udfylde“. Hvad den norske Oversættelse angaar, røber den en i Sprogets Behandling lige saa kyndig som smagfuld Haand; kun burde endeel af de brugte fremmede Ord været undgaaede. Oversættelsen er ikke gjort lige efter den italienske Original, men efter den franske Oversættelse i „Panthéon classique et littéraire,“ og enkelte Udeladelser ere foretagne, navnlig af hvad der specielt har Hensyn paa Katholicismen. Foran i Bogen findes Forfatterens Portræt og et kort Omrids af hans Levnet.

Chr. Tønsbergs **Norske Folkelivsbilleder** er nu afsluttet med et særdeles smukt, af C. Scheuren komponeret og af Winckelmann i Farvetryk omhyggelig udført Titelblad, der billedlig og i Arabeskomfatning fremstiller Indholdet af „Ifjol gjætt' eg Gjeiten.“ Hertil har C. Tidemand givet en udførlig oplysende Text. I Forordene lader Udgiveren vente endnu en Samling Billeder af det norske Folkeliv.

Afbildninger fra det kongelige Museum for nordiske Oldsager i Kjøbenhavn, ordnede og forklarede af J. J. A. Worsaae, tegnede og raderede af M. Petersen, chemityperede af Aagaard. Kbh. 1854. 143 S. smal Kvart. Priis 66 ß. Paa dette saavel med Hensyn til Udstyr som Tegningernes kunstneriske Udførelse vakre Værk ville vi særlig henlede vore Læseres Opmærksomhed; thi uagtet næsten alle afbildede Sager ere fundne i Danmark, har dog Værket væsentlig samme Interesse for os Nordmænd som for Forfatterens Landsmænd, da jo begge Folks Oldtidskultur falder sammen. Det indeholder 459 Afbildninger, ordnede i følgende Grupper: Steenalderen, da man af Mangel paa Metal forfærdigede alle Redskaber og Vaaben af Steen, Been eller Træ (No. 1—73); Broncealderen, da man vel havde faaet Metal, især Bronce (en Blanding af Kobber og Tin) og desuden Guld, men endnu ikke Jern (Nr. 74—222). Med Hensyn til dette Hovedtidsrum bemærker Forf., at det maa være sluttet nogle Aarhundreder tidligere, end man (det vil da sige de Danske) forhen har turdet troe, ja at Jernalderen vistnok kan siges at være fuldstændig traadt i Kraft her (i Danmark) endnu forinden det romerske Herredømme (ved Aar 400) gik tilgrunde i Britannien. Som en Følge heraf falder det tredie Hovedtidsrums, Jernalderens Oldsager (No. 223—387) i to, indbyrdes kjendelig forskjellige Hovedafdelinger, af hvilke den første indbefatter de Oldsager, som enten ere reent romerske eller som sikkert hidrøre fra Jernalderens tidligste Tid, den anden dem, der tilhøre den sidste hedenske Tid, omtrent til Knud den Stores Erobring af England og Christendommens derpaa følgende fuldstændige Indførelse i Danmark (1030). Hertil slutter sig den christelige (katholske) Middelalder (til Aar 1536), der ligeledes inddeles i tvende Afdelinger. Den første omfatter udelukkende Oldsager fra den for hele Europa fælles kirkelige Kunststiils, Rundbuestilens Tidsalder (1030 til henimod Aar 1300), den anden Gjenstande fra Spidsbuestilens eller Gotikens Tid (1300—1536). Fra hiin Tid ere 43, fra denne 27 Gjenstande afbildede. Som man seer, giver Værkets Gruppering af Oldsagerne den fornødne kulturhistoriske Oversigt, saaledes at man med et flygtigt Blik paa Afbildningerne kan sætte sig bedre ind i de forskjellige Perioders Særegenheder, end man ved vidtløftige Beskrivelser vilde kunne. Worsaae har derfor i sin Text indskrænket sig til at forudskikke hver Gruppe en kort almindelig Charakteristik. Med Hensyn til hver enkelt Tegning gives derimod alene Benævnelse og Maalestok. Hvad angaar udførligere Oplysninger om f. Ex. Findested og Anvendelse (forsaavidt Benævnelsen ikke tilsiger denne) maa man søge disse i andre Værker. Vi ville i denne Henseende henvise til Antiqv. Annaler (1812—27) og følgende af det Nord. Oldskriftselskab udgivne Tidsskriftrækker: Nord. Tidsskrift, Annaler for nord. Oldkyndighed (og Historie) og Antiqv. Tidsskrift. I disse Værker findes ogsaa en Mængde af de i Worsaaes Bog chemityperede Oldsager allerede afbildede, men hvilke Afbildninger, hvor fortrinlige end især de seneste maa kaldes, dog ikke ere kopierede, da man nemlig har gjort sig den Umage at tegne Alt paany. Imidlertid ere mange af de her givne Chemitypier os allerede bekjendte af Hr. Fabricius's illustrerede Danmarkshistorie.

Dansk Ordbog af C. Molbech, anden forøgede og forbedrede Udgave. 1ste H. 10 toogtredivespaltede Dobbeltark i smal Kvart. Priis 1 Rdr. (66 ß). Trods alle de Udsættelser, der især i etymologisk Henseende ere gjorte paa den gamle Udgave af Molbechs Værk, har dog 20 Aars Erfaring og „en Afsætning af nogle tusinde Exemplarer“ tilfulde godtgjort dets Brugbarhed og Fortjenstlighed, hvortil kommer, at det som eneste i sit Slags er blevet uundværligt. Videnskabsselskabets Ordbog, der skulde blive et Sidestykke til det franske Akademies Dictionaire, synes, som saa mange andre Kommissionsarbeider, aldrig at ville blive fuldendt, ialfald ikke i vor Levetid; tre Generationer ere gangne i Graven uden at have seet mere end 4/5 af Alphabetet. De tidligere Bogstaver ere desuden tildeels udarbeidede med saa liden Kyndighed og ligge saa langt tilbage i Tiden, at Værket nu maatte gives en ny Begyndelse for at svare til sin Bestemmelse. Under saadanne Omstændigheder bliver Molbechs Arbeide af Vigtighed saavel for den, der videnskabelig vil behandle det danske Sprog, som for den, der trænger Raad i den rigtige eller normale Bogstavering til selv de simpleste Skriftarbeider lige til Handelsbreve. Det er derfor vel, at man nu erholder en ny forbedret Udgave, der ikke ved maadeligt Udstyr besværer Øiet, og som tager de ved Tiden vundne Erfaringer og Iagttagelser til Indtægt eller overhoved holder Skridt med Literaturen. At dette sidste er Tilfældet, ialfald hvad Beviissteder angaar, overbeviser man sig letteligt om. Foruden hyppige Citater af de nyeste danske Forfattere, møder man ogsaa her og der norske Navne (P. A. Munch, J. Aasen, Welhaven) hvilke det maa have kostet den vel fra Norge nedstammende, men antinorske Forfatter adskillig Selvovervindelse at nedskrive. Af de ny tilkomne Beviissteder og Ordkombinationer findes der ligesom blandt de ældre en heel Deel, som synes overflødige, da de falde af sig selv. Dog maa det indrømmes, at det er vanskeligt for os at sige, hvor Grændsen mellem det Optagelige og Overflødige ligger, saameget mere som Forfatteren skriver for det danske Publikum, hvis sløvede Sprogsands muligens tiltrænger Regler i mange Stykker, hvor det er os umuligt at famle med Hensyn til det Rette. Overlærer F. P. J. Dahl har (dog uden at det angives paa Bogen) Deel i denne nye Udgave af Værket, hvilket ogsaa turde være til Anbefaling for samme, da Dahl tidligere har skilt sig meget tilfredsstillende ved deslige Arbeider.

Norge.

Christiania. Under 26de August er Kontorist G. B. Mugaas beskikket til Lensmand i Strøens og Indvigens Thinglag og Student C. J. Bjørnholdt til Lensmand i Aardals Thinglag.

— Følgende Storthingsbeslutninger ere, foruden de allerede nævnte, nægtede Sanktion, nemlig: Om Ophævelse af Bestemmelserne om Voteringers Hemmeligholdelse i Rigsretten og Høiesteret; Angaaende Forandring i Reglerne for Bestyrelsen og Behandlingen af Umyndiges Midler; Om Nedsættelse af Konsulatgebyrerne; Om Udvidelse af Retten til at føre Fartøier paa Sverige og Danmark; Angaaende Ophævelse af den hidtil gjældende Indskrænkning i Adgangen til at lade Klager m. m. forfatte af Andre.

— Ved kgl. Resol. af 16de September er bestemt, at de norske til Pariserudstillingen bestemte Sager skulle med Postvæsenets Dampskibe befordres frit frem og tilbage.

— Under s. D. et det tilladt Statsraad Sylow at vende tilbage fra Stockholm; Statsraad Riddervold er paalagt at begive sig derhen i hans Sted.

— Prof. ved det kgl. sachsiske Bergakademi Th. Scherer er under 20de Sept. udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden.

— Prof. Hansteen feirede den 26de Sept. sin 70aarige Fødselsdag, i hvilken Anledning den akademiske Ungdom om Aftenen bragte ham et Fakkeltog og afsang en af A. Munch forfattet Sang.

— Høiesteretsadvokat Peter H. Smith afgik ved Døden den 19de Sept. 55 Aar gammel.

Skiens By har til Fuldførelse af Kanalen i Anledning af en Forandring i Udmundingen vedtaget at udrede 5000 Spd. (foruden de tidligere vedtagne 18,000 Spd.) og desuden garanteret 2070 Spd. til en Bro over Damfossen.

Bergen. For Tiden søges dannet et Aktieselskab i et Skib paa 100 Kom.-Lstr. for Kobbefangst.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I den geistlige Forenings sidste Møde her i Christiania diskutteredes Spørgsmaalet, om der var Grund til at optage flere Helligdage, end de, der haves, i vort Kirkeaar. Den store Fleerhed af Talere fandt dette ønskeligt, hvilket har foranlediget en Indsender i Chr.-Posten for 27de Sept. til at udtale sin Beklagelse over at den norske Geistlighed i Midten af det 19de Aarhundrede kan være falden paa at fremme Noget, der i andre protestantiske Lande ansees som skadeligt.

Prof. Holmboe har i Mgbl. Nr. 267 ladet indrykke et Tilsvar til Fr. Brandt, hvori han giver en Oversættelse af en for nogle Maaneder siden til Kuhns Tidsskrift indsendt Antikritik mod Rosselets nedrivende Anmeldelse af hans Værk, der skal være bygget paa Fordomme, Misforstaaelser og Forvanskninger. Han anfører derhos fordeelagtige Domme om Værket af Orientalisterne Brockhaus i Leipzig og de franske Professorer Garcin de Tassu og J. Mohl.

Hr. Schübeler agter i Midten af Oktober at arrangere en Udstilling af Havedyrknings- og Landhuusholdnings-Gjenstande i Lighed med Udstillingen i den botaniske Have i 1852 og opfordrer i Mgbl. Nr. 271 dem, der have lovet Bidrag, til at indsende samme inden 15de Oktober.

Baade Mgbl. og Krydseren have udtalt sig imod Fuldmægtig Sæthers og og Kapit. Lundhs nys stedfundne Befordring.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Kolera er udbrudt blandt Besætningen paa Warholms Fæstning. I Stockholm vare fra 21de Aug. til 18de Sept. 250 Personer angrebne og 123 døde.

— Siljeström, der overvar den londonske Skoleudstilling, omtaler i Aftonbl. den norske Afdeling med særdeles Ros.

— Wilhelm Faxe, Biskop i Lund og Prokansler ved Universitetet dersteds, afgik ved Døden den 22 Sept. 87 Aar gammel.

Danmark. Fra Jylland er ankommen en Deputation med en Mistillidsadresse mod Ministeriet, der er forsynet med 17,000 Underskrifter, og hvilken skal overrækkes Kongen. Ogsaa fra Falster er en Deputation kommen i samme Anliggende.

— Gjentagende berettes, at Vestmagterne have til Hensigt at omstyrte den danske Arvefølge, der i sin Tid ordnedes af Hensyn til „den europæiske Nødvendighed.“

Frankrig. Dronning Christine, der flygtede incognito fra Spanien til Portugal, er nu ankommen til Frankrig.

Tyrkiet. Af Expeditionstropperne til Krim landsattes den 14de Sept. 24,000 Engelskmænd, 22,000 Franskmænd og 8000 Tyrkere lidt syd for Eupatoria, en liden Handelsstad paa Krims Vestkyst, nogle Mile nordenfor Sebastopol. Man fandt ingen Hindring ved Landgangen. Forberedelserne til Toget vare foranstaltede med overordentlig Dygtighed. I Baltschikbugten laae de britiske Transport- og Dampskibe, i Alt hundrede større Skibe, — heri ikke iberegnet Krigsflaaden — i fem Linier, svarende til Armeens 5 Divisioner; hver Damper tog to Transportskibe paa Slæb. Infanteriet var paa Damperne, Artilleriet paa 32 Transportskibe; de øvrige Skibe førte Armeens Munition. I denne Orden seilede Flaaden langsmed den bulgariske Kyst, indtil den naaede Slangeøen; herfra gik den over til Kap Tarkan og derpaa til Kalamitabugten og Eupatoria. — Udskibningen skede under de Næstkommanderendes Befaling paa de engelske og franske Flaader, medens Admiralerne Hamelin og Dundas med deres ypperste Krigsskibe foran Sebastopol tilbøde den russiske Flaade Slag, om den maatte vove sig ud. Russerne synes at være blevne aldeles skuffede i deres Beregning, idet de havde samlet en betydelig Styrke ved Balaklava, hvor de antoge, at de Allierede maatte lande, og hvor Russerne fra den høie Kyst med Held kunde fyre paa Angriberne. — Transportskibene sendtes tilbage for i Varna at hente 14,000 Franskmænd. Kun det lette Kavaleri fulgte den første Afdeling, det tunge Kavalleri vil følge med hine 14,000 Franskmænd fra Varna. De allerede landsatte Tropper ere i fuld Marsch mod Sebastopol. Simferopol skal være tagen, efterat 18,000 Russere der vare slagne. Mentschikoff var rykket Fienden imøde til Bourliouk, hvor han holdt Stand.

— Russerne have nu fuldstændig rømmet Moldau.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Vinger og Odalens Fogedembede med omtrent 900 Spd. i Indtægter.

Reservelægeposten ved Rigshospitalets chirurgiske Afdeling med 200 Spd. i aarlig Gage.

Navigationslærerposten ved Bergens Sømandsskole med 400 Spd. i aarlig Løn.

Forskolelærerposten ved Navigationsskolen i Frederikshald.

De Abonnenter, der staae til Rest med Betaling for et eller flere af de forløbne Kvartaler af Bladet, paamindes om at indsende Penge snarest muligt, idet de bringes i Erindring Bestemmelsen om, at man for at blive deeltagtig i Præmiefordelingen, maa betale ordentlig. Enhver, der ikke inden Udløbet har betalt for hele Aaret, bliver udelukket derfra.

Hermed følger Bilag.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 40. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 7de October 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Krim. II. — Aardal i Sogn. — Industriudstillingen i Christiania. — Sebastopols Indtagelse. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Blandinger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Krim.

(Af Joubert).

II.

Man maa paa Krim adskille Bjergets Tartarer fra Slettens. Ved Blandingen med de forskjellige Folkeslag, der i fem hundrede Aar have beboet denne Halvø, synes de første at have tabt ethvert Spor af de ydre Kjendetegn, der charakteriserede Mongolerne, deres Forfædre. De have høie, elastiske Skikkelser, deres Bevægelser ere fulde af Ynde og Adel. Ansigtets Form og Udtryk, de store sorte Øines Ild, give dem paa eengang et indtagende og imponerende Udseende. Deres Aand er livlig, deres Indbildningskraft poetisk. Med et Ord, de Reisende, der opmærksomt have iagttaget denne Befolkning, paastaae, at blot Biskayerne, med Hensyn til interessante Physiognomier og Adel i Holdning og Manerer, kunne sættes ved Siden af den simple tartariske Bonde.

Disse Folkeslag ere i Almindelighed ædruelige, redelige, gjæstfrie. I det Indre af Bjergegnene og udenfor de store Landeveie, der befares af Eventyrere af alle Slags, faar den Fremmede, der ankommer til en Landsby, Huusly og Fortæring frit i en Oda eller et Karavanserail, et Herberge, indrettet i denne Hensigt, og som vedligeholdes paa de rigeste Indvaaneres Bekostning, de saakaldte Mollahs. I de Landsbyer, der ere for fattige til at eie et af disse Modtagelsessteder, udstøder Mairen eller Ombachi, strax en Reisende viser sig, et Skrig, der sammenkalder Indbyggerne, og man fordeler da mellem sig Omsorgen for at indlogere og føde den Gjæst, som Allah har sendt.

Fra det Øieblik, man er omgivet af Indfødte, behøver man ikke længer at have et vaagent Øie med sine Effekter. Det er uden Exempel, at en Fremmed er bleven bestjaalen af tartariske Bønder.

Det er en bizar Kontrast at møde denne Sædernes Mildhed, denne Redelighed, denne Godmodighed i Forholdet til Fremmede hos et Folk, hvis Forfædre for ikke mere end et Sekulum siden bragte deres Naboer Ødelæggelse og Død og blot skaante hvad der bortførtes i Trældom.

Betleri er ubekjendt mellem Tartarerne og Tyveri er en saadan Sjeldenhed, at der paa Khanernes Tid ikke fandtes et eneste Fængsel paa Krim. Fornødenhederne ere lidet talrige, Livet let og Barmhjertigheden, der foreskrives af Koranen, udøves i stor Stiil. En Ædelmodighed uden Grændser er en af Adelens traditionelle Dyder. En Khan, hvem man tillod sig at gjøre nogle ærbødige Forestillinger med Hensyn til de sandsynlige Følger af hans Gavmildhed, lod sig nøie med at svare: „Hvem har nogensinde seet en Gheraï som en Stodder?"

Den tartariske Industri staar meget lavt; den indskrænker sig udelukkende til saadanne Gjenstande, hvis Forfærdigelse kun udfordrer et ringe Antal Hjælpemidler, ingen Driftskapital eller kunstige Redskaber. Kun Knivsmedhaandværket og Saffiansfabrikationen har naaet en mærkelig Fuldkommenhed.

Enhver Profession danner et særskilt Laug, som dog ingen Monopoler har. For at blive Mestre paahviler der Svendene blot den ene Forpligtelse at have arbeidet en vis Tid hos en Mester. Optagelsen finder Sted en Helligdag under Overværelse af en Mollah; den ældste Mester i Lauget oplæser først en Bøn og knytter saa om Aspirantens Midje et Belte, der gaar ham tre Gange om Legemet og siger med sagte Røst de Ord til ham: „Luk aldrig din egen Dør, snig Dig aldrig ind af din Næstes, og arbeid saa meget som er nødvendigt for at tjene dit Brød."

Den sidste Deel af denne Sentents charakteriserer den Tilbøielighed til Sorgløshed, man beskylder Tartarerne for. Som alle Sydens Beboere arbeide de kun for at tilfredsstille de første Fornødenheder. De fatte ikke, at man kan anstrænge sig for at tjene Penge, som ikke strax forbruges, at man kan lægge op for kommende Dage. Naturen er saa smilende mellem deres Bjerge, Jorden saa frugtbar, Hvilen saa sød i Ly for Solens Brand ved Bredden af en af de gjennemsigtige Kilder, der vælde ud fra alle Klipper, at Tartaren ophører at arbeide strax det daglige Brød er fortjent.

Endnu mindre føler han sig beføiet til at anstrænge sig til Bedste for en fremmed Herre. Til hans medfødte Dovenskab kommer ogsaa den Uvillie, han føler ved at tjene en Russer og det paalagte Hoveriarbeide forrettes med en Skjødesløshed, der er en af de Anklager, deres Undertrykkere stadig reise mod dem. Fordømt til at bøie sig for Herren, undgaar Bonden med den største Flid enhver Forbindelse, der ikke er nødtvungen, skjønt han er af en selskabelig Natur.

Skjønt ivrig Muselmand, viser han ingen Art af Intolerance og søger med stor Forekommenhed de tydske Kolonisters Selskab, med hvem han snart kommer paa en fortrolig Fod. Hvad Jøderne angaar, føler han ikke for dem den med Foragt blandede Antipathi, de indgyde de øvrige Muselmænd.

Med Hensyn til den Deel af Industrien, der indbefatter Jordens Dyrkelse, er Bjergtartaren en god Gartner; han dyrker med Forstand Viin, Tobak og Liin og forstaar at indrette Vandledninger og befugte Bakkeheld. Men han har ingen Sands for den egentlige Agerdyrkning; det er noget altfor Møisommeligt for hans Sædvaner; Jorden dyrkes derfor ogsaa paa den mest primitive Maade og med de allersimpleste Redskaber.

Disse Bønders Boliger have en Bygningsmaade, der er ligesaa simpel som malerisk. De bosætte sig, naar det paa nogen Maade lader sig gjøre, under et Bjerg, som de tilbygge saaledes, at det danner Husets ene Side. Tre Mure og en Terasse, der ender i Bjerget, udgjør den hele Bygning. Paa Taget, som Tartaren forstaar at gjøre ugjennemtrængeligt for Vandet, lader han sit Korn og sine Frugter tørre, og om Aftenen nyder han der den friske Luft i Samtale med sine Naboer. Ofte seer man det ene Huus ligge ovenover det andet, saaledes at kun en smal Sti adskiller den lavere liggende Bygnings Terasse fra den høiere.

Den Eiendommelighed ved dette Folk, der mest minder om dets nomadiske Herkomst, er at det altid er tilhest. Hesten er Tartarens Ven, hans uadskillelige Kamerat. En Bonde eller Dagløнner begiver sig aldrig fra et Sted til et andet tilfods, ikke engang for at gaae til sit Arbeide. Naar han er kommen til den Mark, han skal dyrke, tager han Tømmen af sit Dyr og overlader det til sig selv. Hesten græsser da uden at fjerne sig langt fra sin Herre, hvis Stemme han strax følger, naar denne er færdig til at ride hjem.

Nogeserne eller Slette-Tartarerne have bevaret en paafaldende Lighed med Mongolerne, hvis Reise- og Flakkelyst de ogsaa have bibeholdt. Det lille Antal, der bebor Krims Steppe, dyrker nogle Dele af Sletten, men forandrer idelig Sted. De drive Kvæg og Faareavl, men deres vigtigste Beskjæftigelse er Kjørsel. Paa deres Madjars eller uhyre Karrer, omgivne af Riisfletninger og bedækkede med etslags Filt af Kameelhaar, transportere de Levnetsmidler og fornemmelig Salt; Karren trækkes undertiden af Bøfler, men hyppigere af Dromedarer, hvis Race er overordentlig talrig paa Halvøen. Nogle af disse Kjørere beboe usle Hytter, men Størsteparten søge Ly under kegledannede Telte, bestaaende af en yderst slet Flettevæg med et Overtræk af Filt; det er Vognen forvandlet til Telt. Det er fremdeles Skyternes Redskaber og Sæder, det er deres Vogne, saaledes som de beskrives hos Herodot og som paa engang tjener til Telt og bærer hele Familiens Rigdom.

Det eneste Brændematerial, som disse halve Nomader betjene sig af, er deres Kvægs Gjødsel, som de trykke fast sammen, give Formen af Teglsteen og tørre i Solen om Sommeren. Brønde forskaffe dem, men blot i ringe Mængde, et saltagtigt Vand. Disse Kjørere ere de eneste Væsener, der en Smule oplive den Ørken, man maa passere fra Perekop til Bjerget.

Førend den sørgelige Traktat af 1774 stode Tartarerne under en Khan, der nødvendigviis maatte være af Dchingis-Khans Race, af hvilken Familie Gheraï var den direkte Linie. Denne Fyrste var Vasal af Sultanen, der havde Ret til at udnævne og atter afsætte ham, men dog en Vasal, der næsten havde lige Rang med sin Overherre og ikke kunde straffes med Døden. I de offentlige Bønner udtaltes Khanens Navn næst efter den store Herskers. Man bar fem Hestehaler foran ham og i Krigstider betalte Porten ham en betydelig Sum til hans Gardes og hans fornemste Embedsmænds Underholdning. Naar denne Fyrste kom til Konstantinopel, behandledes han som en Monark og hans Indflydelse i Divanet var næsten ligesaa stor som Sultanens egen. I Tilfælde af at Osmans Stamme skulde uddøe, var det endogsaa bestemt, at Riget skulde tilfalde Dchingis-Khans Descendenter.

Khanens Magt over sine Tartarer var intet mindre end absolut. Hans Myndighed indskrænkedes af Rigets Store, udspringende af Sidegrene af samme Stamme, og som beklædte høie Poster, hvortil de vare udnævnte eller idetmindste tagne i Ed af Khanen, men som dog gjorde dem aldeles uafhængige af denne Fyrste. Det var ligesaamange Grander, der paa spansk Viis bøiede sig med Ærefrygt for deres Hersker, men satte en uoverstigelig Skranke for ethvert Forsøg paa at spille Despot. En af dem havde endogsaa det Hverv at sammenkalde Adelen for at Khanen ikke skulde benytte sig af dens lange Fraværelse til at udvide sin Magt.

Nationen var inddeelt i tre Klasser: Adel, Fribaarne og Frigivne. Der fandtes blandt Tartarerne ingen Livegne, men blot Slaver, tagne i Krigen eller Efterkommere af disse Fanger.

Adelen kjendte blot et Haandværk: Vaabenhaandværket, blot en Fornøielse: Jagten. Det meste Jordegods tilhørte den, deels som arvelige Lehn, deels som Apanage for de høiere Embeder. Undertiden lode de deres Jord dyrke for egen Regning af Slaver, men i Almindelighed bortforpagtede de den til Vasaller eller Frigivne, der vare bundne til visse Afgifter og Forpligtelser, som bestemtes efter Skik og Brug og beregnedes efter Eiendommens Størrelse.

De Adelige skyldte ikke Khanen nogen Afgift af deres Grundeiendomme. Blot i Krigstilfælde leverede de et bestemt Antal Levnetsmidler og et Bidrag i Penge. Alle marscherede de ud, fulgte af en Deel af deres Vasaller. To, tre eller fire Familier, efter Omstændighederne, sloge sig sammen for at udstyre een Rytter, hvis Ekvipering betaltes af de Tilbageblivende. Man førte blot Levnetsmidler med sig for nogle Dage; var man først paa fiendtligt Territorium, traadte Plyndringen istedetfor Sold og Rationer.

Dette Rekruterings-System er omtrent det, som Schamyl har adopteret blandt sine Lesghis. Han har paa denne Maade organiseret en Armee, der altid er marschfærdig, blot med den Forskjel, at hans Soldat, selv naar han er i Hjemmet, ernæres og underholdes af andre Familier end sin egen. Han maa altid være færdig til at stige tilhest, enten for at bringe Ordres eller for at gaae i Krig og har ingen anden Beskjæftigelse end de militære Exercitier samt Omsorgen for sine Vaaben og sin Hest.

Enhver adelig tartarisk Familie dannede med sine Vasaller en Beyrak, med en særskilt Fane, som kommanderedes af den ældste Mirza eller Adelsmand i Familien.

Det er med dette Reisnings-System, at Tartarerne saa ofte have bragt Rædsel over hele det østlige Polen, ja ligetil Moskaus Mure.

En lille Part af det ledige Jordegods blev givet Mænd, der ikke vare adelige, men fribaarne, paa den Betingelse, at de skulde oprydde Jorden og bygge Landsbyer. De vare umiddelbare Vasaller af Khanen, hvem de betalte Tiende og dannede i Hæren et særskilt Korps, bestemt til at omgive Fyrstens Person.

Retfærdigheden pleiedes af Kadier, af hvilke nogle udnævnedes af Adelen, andre af Khanen og blot fire af Sultanen. De dømte i Civil- og Kriminalsager, men det stod Enhver frit for at forkaste Dommen og indappellere sin Sag til Divanet, der paa engang var høieste Instants og Statsraad, uden hvis Minde der ikke kunde erklæres Krig.

Den tartariske Retspleie havde et høit Ry for Upartiskhed og Retfærdighed.

Nogeserne, som vankede om i Ørkenerne, der nu danne det sydlige Rusland, vare inddeelte i fire Horder, af hvilke den ene boede mellem Donau og Dniester, den anden mellem denne Flod og Dniepr, den tredie fra Dniepr til Don og den fjerde i Ørkenen, der strækker sig til Volga. Jorden tilhørte Alle. Adelsmanden eiede Hjorder, Slaver og var selv aldrig Agerdyrker. Den Fribaarne dyrkede et Jordstykke, som han forlod det følgende Aar. Adelen havde Klienter ligesom de romerske Patricier. Enhver Klient betalte Adelsmanden en lille Tribut i Naturprodukter, udførte hans Befalinger og kunde til Gjengjæld gjøre Regning paa hans Beskyttelse og Hjælp i knappe Tider, hvor Høvdingen for denne Art Klan ansaa det for sin Pligt at føde sine Klienter.

Nogeserne, mere urolige og stridbare end Tartarerne, gik samtlige i Krig og fremkaldte den ofte ved deres Indfald paa Naboernes Territorium.

Efter Erobringen indsatte den russiske Regjering sig selv istedetfor Khanerne, den emigrerede Adel og de som en Følge af Krigens Ulykker uddøde Familier. Alle deres Eiendomme konfiskeredes til Fordeel for Rusland og overdroges senere som Naadegaver til Russere med samt Bønderne, der dyrkede dem. Alvorlige Vanskeligheder reiste sig, inden man fik ordnet disse Landsmænds Stilling. Erobrerne vilde blot ansee dem for Livegne, men den heftige Modstand, som herved vaktes, tvang Regjeringen til at nedsætte en Kommission, der havde at undersøge Bøndernes fordums og ordne deres nuværende Stilling.

Den fribaarne, men ikke adelige Tartar skulde betale den samme Afgift og staae i det samme Forpligtelsesforhold til den nye Herre som fordum til Mirzaen. Flere Indskrænkninger gjordes i deres borgerlige Frihed. Deres Stilling er i det Hele forværret. Forpligtelser af enhver Art opfyldtes desuden villigt og gjerne, saalænge man havde med Landsmænd at bestille, med ædelmodige, gavmilde Troesfæller, der fra Fædrene havde arvet et Feudal-Regimente, men uden Undertrykkelse. De samme Forpligtelser syntes saare tunge at opfylde fra det Øieblik man stod ligeoverfor en fremmed Herres

Forvalter, der vant til at have med Slaver at bestille, var hoffærdig i sin ydre Optræden, nærig og egennyttig i sine Fordringer. Disse Rivninger og Ubekjendskabet med det russiske Sprog, der gjør, at Tartaren ikke kan tage sin Tilflugt til Domstolen, har vedligeholdt Forbitrelsen hos den overvundne Stamme. Det er altsaa tilladt at troe, at, om Befolkningen, der i saa lang Tid har været uden Vaaben og som har glemt Brugen deraf, end ikke reiser sig ved Synet af en fiendtlig Hær og af den tyrkiske Fane, vil den idetmindste yde de allierede Tropper sin oprigtige og nyttige Medvirkning.

Tartarerne ere ingen Rekrutering underkastede, de have blot at underholde i komplet Stand en Eskadron, der udgjør en Deel af den keiserlige Garde.

Perekop, det første beboede Sted man møder, naar man kommer fra Rusland, er blot en Landsby, som ligger bag den Grav med Forskandsning, der gaar fra det sorte Hav til Sivah og overskjærer den hele Landtunge. Man kommer ind over en Bro med en hvælvet Port, ved hvis Side der er en Fæstning, et temmelig uregelmæssigt Arbeide. Omtrent 12,800 Fod længer bort ligger Armauskoï, et Annex til Perekop, der bestaar af Butiker, hvori Grækere og Armeniere sælge de mest brugelige Artikler til Lysthavende. De to Landsbyer have neppe mere end tolv til femten hundrede Indbyggere sammen, men paa Grund af den Salthandel, der drives mellem Krim og Rusland, er Færselen paa disse Steder meget livlig.

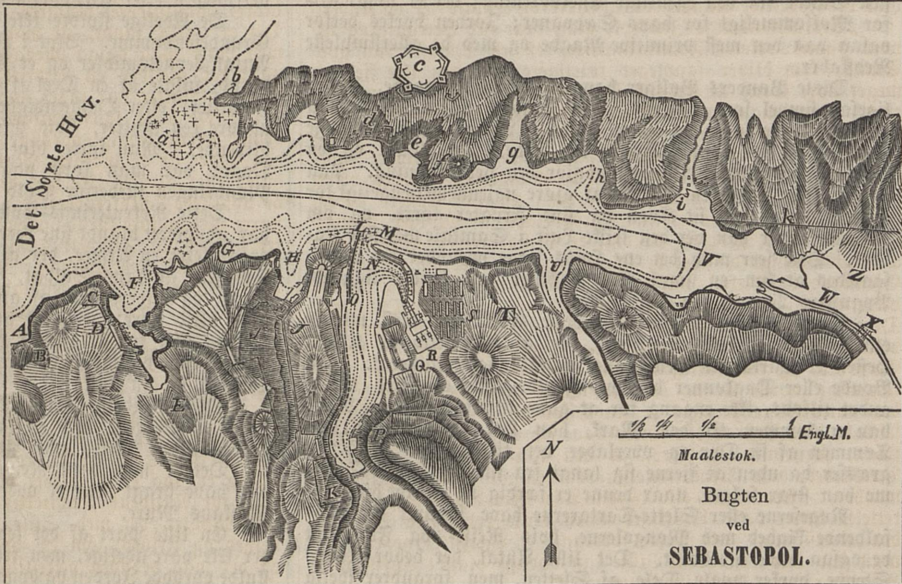
Herfra til Salghir eller rettere til Simferopol seer man kun en enkelt Hytte. Tilhøire paa Vestkysten ligger Kosloff eller Eupatoria, en Stad, hvis Ruiner vidne om fordums Velmagt under tartarisk Herredømme. Den er beliggende ved Bredden af Havet ligeoverfor Donaumundingen omtrent 201,600 Fod fra Simferopol, og i Besiddelse af en Havn eller snarere en Rhed, der kun er slet beskyttet og som nu kun modtager nogle faae Skibe, der see sig tvungne til at ankre langt fra Bryggen. Det lader til at Naboskabet med Sak's saltagtige, slimede Damme fremkalde Sygdomme, eiendommelige for Stedet.

Den nuværende Befolkning er omtrent tretusinde Sjæle.

Simferopol, paa tartarisk Ak-Metchet (den hvide Moskee), Hovedsædet for Tauriens Regjering, bestaar af to Byer, den nye Stad, hvori alle Regjeringens Bygninger ere og hvori alle Russere boe, og den gamle Stad der beboes af Tartarerne. Lige ved Bredderne af Salghir, Krims største Sø, i en veldyrket Dal ved Foden af Bjergene, tæller den otte til ni tusinde Indbyggere, hvoraf mere end Halvparten Tartarer. Beliggende ved Steppens Grændser, er den Samlingsstedet for Bjergboere og Nomader, og dens Torv fremstiller det forunderligste Skue. Man seer der om hverandre Russernes lette Drosker, de tartariske Karrer, trukne af Bøfler eller Dromedarer, de tydske Vogne med et Forspænd af kraftige Heste med blankt skinnende Seletøi. Tolv Sprog, siger et Dienvidne, krydse hinanden paa denne Orientens og Okcidentens Mødeplads, men overdøves ofte af Tartarens Balaleika og Zigeunernes Tamburin.

Omtrent 192,000 Fod fra denne By paa Halvøens sydvestlige Pynt ligger Sebastopol, der paabegyndtes i 1786 paa en tartarisk Landsbyes Grund, Aktiar, ikke langt fra det gamle Chersones. Vort Blad har allerede leveret et Prospekt og en Beskrivelse af denne Stad; vi ville altsaa indskrænke os til at tilføie, at det synes som om den russiske Regjering lige fra Fiendtlighedernes Begyndelse har været betænkt paa at omgive Sebastopol, der før kun var forsvaret fra Søkanten, med en Forskandsning, der ligeledes kunde beskytte den mod et Angreb fra Landsiden.

Befolkningen i denne Stad er udelukkende russisk og græsk, blandet med nogle Jøder og Fremmede. Embedsmænd og Søfolk iberegnet, anslaaes den til 30,000 Sjæle. Den har ingen anden Industri og Handel end den, som er en nødvendig Følge af Tilstedeværelsen af et stort Antal Soldater og Matroser.

A. Chersonesbugten.
B. Slagterhusene.
C. Ruiner af Chersones.
D. Karantæneindretningen.
E. Kirkegaarden.
F. Karantænebugten.
G. Kap Alexander.
H. Artilleribugten (Koffardihavnen).
I. Sebastopol.
K. Boulevardhaven.
L. Kap Nikolaus.
M. Kap Paul.
N. Orlogshavnen.
O. Sydbugten.
P. Artilleridepotet.
Q. Hospital. Kaserne.
R. Dokker.
S. Marinebyen.
T. Uschakovajabalka.
U. Reparationshavnen.
V. Inkermanbugten.
W. Fl. Tschernaja-Retschka.
X. Ruiner af Inkerman.
Z. Inkermansdalen.
a. Kap Konstantin.
b. Telegraph.
c. Fort.
d. Nord-Huulveien.
e. Den tørre Huulvei.
f. Hønsekløften.
g. Saniotow-Kløften.
h. Hollænder-Kløften.
i. Sukharnaja.
k. Fyrtaarn.

Mellem denne Stad og Simferopol hæver sig ved Enden af en lang Dal, der indfattes af to høie Bjerge, Baktschi-Sarai, Khanernes fordums Stad, hvor deres jordiske Levninger endnu hvile ved Siden af det Pallads, de have beboet. Ved et Dekret af Katharina, udelukkende i Tartarernes Besiddelse, har den ganske beholdt Præget af en orientalsk Stad. Den bestaar af en eneste lang Gade, garneret med Butiker og Værksteder, hvor den tartariske Industri udøves i al oprindelig Simpelhed. Værkstederne, der ere i underste Etage, have ingen anden Forside end Lemmer, som hver Morgen borttages. Blikket kan altsaa i al Magelighed trænge ind i disse primitive Arbeidsrum. En Flod gjennemskjærer Staden i hele dens Længde; steile Klipper gjør det umuligt for den at udvide sig i Bredden. Kraraïmerne have Monopol paa al Handel med Tøier, Kramvarer og Kolonialvarer, med et Ord, paa alle Artikler, der ikke ere Produkterne af den indenlandske Industri. Boende paa en nærliggende Klippe, der danner et særskilt Kvartal, ligesaa eiendommeligt som malerisk, stige de om Morgenen ned for at aabne deres Butiker og vende hver Aften tilbage for at sove paa deres herlige Terasse. Dette Folk arbeider med Rolighed, kjøber og sælger med uforandret Værdighed. Af Baktschi-Serais 11—12,000 Indbyggere ere de 8000 Tartarer, 1,200 Karaïter-Jøder; Resten bestaar af Græker, Armenier og et temmelig stort Antal Zigeunere, der danne en egen Forstad.

Paa Sydkysten ville vi nævne Balaklava, en Stad bekjendt i Oldtiden under Navnet Cembalo eller Sybolon, som senere beboedes og befæstedes af Genueserе. Denne Flekke ligger i Dybet af en Dal, omgivet af steile Bjerge og ender med et naturligt Basin, som blot staar i Forbindelse med Havet ved et smalt, bugtet Løb, der kun kan indlade et Skib af Gangen, og ikke tillader at man udenfra kan see Havnen; det er den fortrinligste Ankerplads selv for Skibe af første Rang; den er 3200 Fod lang paa en Bredde af omtrent 700 Alen.

Af Frygt for at denne Havn kunde blive Middelpunktet for en ivrig Smughandel, som nogle Toldbetjente ikke vilde have kunnet faa Bugt med, har den moskovitiske Fiskal forbudt Adgangen til denne Havn, der er det naturlige Tilflugtsted for Skibe, som anfaldes af haardt Veir i det Dieblik de skulle omseile Forbjerget Chersones. Dette ligesaa uforstandige som umenneskelige Forbud har bevirket talrige Skibbrud. Først for nogle Aar siden er Forbudet hævet af Grev Woronzoff til Gunst for Skibe, øiensynlig i Fare for at gaae under. Tauriens gamle Indbyggere, der dræbte de Skibbrudne, vare ikke grusommere end den Regjering, der lader de Ulykkelige synke til Havets Bund, som beder om Tilflugtssted mod Uveiret.

Balaklava beboes blot af græske Agerdyrkere og Søfolk.

Alouchta og Sondagh paa Sydkysten ere kun Landsbyer, Levningerne af fordums rige handelsdrivende Stæder; man finder der ikke andre Havne end en enkelt mere eller mindre vel beskyttet Rhed og Skibene maae kaste Anker i nogen Afstand fra Strandbredden.

I det Indre, paa Veien fra Simferopol til Kaffa, finder man Kara-Son Bazar, en By paa 15,000 Indbyggere og af et næsten ligesaa orientalsk Udseende som Baktschi-Serai.

Paa det Punkt, hvor den tauriske Bjergkjæde ender, hæver sig ved Bredden af det sorte Hav, ikke langt fra Indseilingen til Strædet ved Kertsch, Theodosia, en milesisk, genuesisk, tyrkisk Stad, paa Russisk kaldet Feodosia, af de Indfødte Kaffa, den Vantro, et Navn, der blev den givet i det Tidspunkt, da den var italiensk og christen. Under Tyrkernes Herredømme, i dens mest blomstrende Periode, kaldte man den Lille Konstantinopel; den indesluttede, siger man, i sin vide Omkreds 30,000 Huse og mere end 100,000 Indvaanere. Opholdssted for Paschaerne og de sidste Khaner, der fandt Glæde i at forskjønne den, saa den 171 Vandspring udbrede en velgjørende Friskhed paa den brændende Jord; 50 Moskeer, ligesaamange christne Kirker, talrige offentlige Badeindretninger vidnede om de Regjeringers Omtanke og Tolerance, der saa ofte have været beskyldte for Sorgløshed og Brutalitet.

Da Kaffa i 1783 blev erobret af Potemkin, bleve mange af disse Monumenter ødelagte. Andre, navnlig herlige Marmor-Bade samt Stadens skjønneste Moskee, en nøiagtig Kopi af St. Sophia-Moskeen, ere senere nedrevne for i en stræng Vinter at give de Fattige arbeide og udvide en Plads, som iforveien var altfor stor for denne øde Stad, i hvis Midte Diet endnu kan følge Grundmurene, der ikke opgravedes. Det moskovitiske Barbari har fremkaldt flere Ødelæggelser end selve Krigen.

Først i de senere Aar have Autoriteterne begrebet, at deres Ære krævede, at der sættes en Grændse for unødvendige Ødelæggelser. Man har begyndt at sørge for Vedligeholdelsen af de Monumenter, der endnu ere tilbage, man har samlet Oldsager af den mest forskjelligartede Oprindelse, og som danne en fuldstændig Historie. Men det var ogsaa i den sidste Time. Kurghanerne, disse selsomme Høie og Gravhøie, efter hvad Nogle paastaae, Gjenkjendelses-Punkter og Veimærker efter Andres Formening, vare udgravne af den private Nærighed. De Vaaben, plumpe Statuer, Redskaber, der vare indgravne deri, vare tabte eller beskadigede. De selsommeste og for Oldgranskeren mest interessante Billedhugger-Arbeider, deels græske, deels fra Romerigets sidste Tider, vare sønderslagne eller tjente til Trapper, til Brolægning, til Grundmuur for Matroshytter eller Soldater-Kasserner. Dette er hvad den Regjering, der fremstiller sig som Bærer af Asiens fremtidige Civilisation, har udført eller taalt ved Enden af det attende og langt ind i det nittende Aarhundrede!

For Tiden tæller Theodosia kun 4—5000 Indbyggere, der for Størsteparten ere Fremmede, hidkaldte af Handelen. Fra Kystsiden fremstiller den sig i Halvmaaneform; den har en rummelig Rhed med god Ankergrund, men kun maadelig beskyttet mod østlige Vinde. Det er et af de Punkter, hvor Udskibningen vil møde de færreste Vanskeligheder.

Kertsch, fordum Pantikapee, ved Strædet af samme Navn, har en meget vid og fuldkommen sikker Rhed. Som Karantæne-Plads for alle de Skibe, der begive sig til det azowske Hav, er dens Handelsvigtighed tiltaget paa Taganroks Bekostning. Den eneste Hindring, der kan virke hemmende paa dens videre Opkomst, er Vandets ringe Dybde, der tvinger større Fartøier til at kaste Anker i nogen Afstand fra Strandbredden. Den yderst blandede Befolkning i Kertsch overskrider ikke 3000 Sjæle.

Ligesom Theodosia indsluttede denne By en Masse Oldsager, som ogsaa ere blevne ødelagte eller beskadigede af Krigsfolket.

Jenikale er blot en Flekke med et lille Fort, bestemt til at forsvare Sundfarten.

Saaledes er dette Krim, der endnu engang er bleven Krigsskueplads og som i Fredens Interesse er kaldet til at skifte Herre.

Krims Febre ere hverken farligere eller langvarigere end Afrikas. De franske Soldater, som i Algier have lært at tage sine Forholdsregler mod disse, ville i Almindelighed let kunne undgaae dem. Hvad den Dienbetændelse angaar, der er saa udbredt blandt Sebastopols Garnison, lader den hverken til at være fremkaldt af Jordbunden eller af Klimatett men af de Arbeider, hvortil Soldaten er fordømt. Ved a, grave dybt ned i denne kalkagtige Jord, frembringes en kunstig Atmosphære, opfyldt af et kridt- eller gibsagtigt Støv, som ved i længere Tid at falde paa Synsorganerne fremkalder Betændelse. Vi sætte vort Haab til den Aarstid, hvori de allierede Soldater have at udføre sine Operationer, samt til de Forebyggelsesmidler, som Videnskaben vil foreskrive mod denne skrækkelige Sygdom.

Det allerede udtømte Land vil ikke kunne forslaae til de allierede Armeers Proviantering, men Anatoliens og Rumeliens Kyster ere i Nærheden, og Havet tilhører os.

Sammenstødet vil blive haardt, fornemmelig paa Stepperne, hvor det talrige russiske Kavalleri vil kunne manøvrere med Held. Men fra det Dieblik, Vanskelighederne ere indskrænkede til hvad der skal afgjøres ved Vaabenmagt, ville de Allierede sætte Skarer mod Skarer, klogt beregnet Tapperhed mod dyrisk Vildhed, og Seiren kan da ikke være tvivlsom.

Aardal i Sogn.

(Slutning fra Nr. 38.)

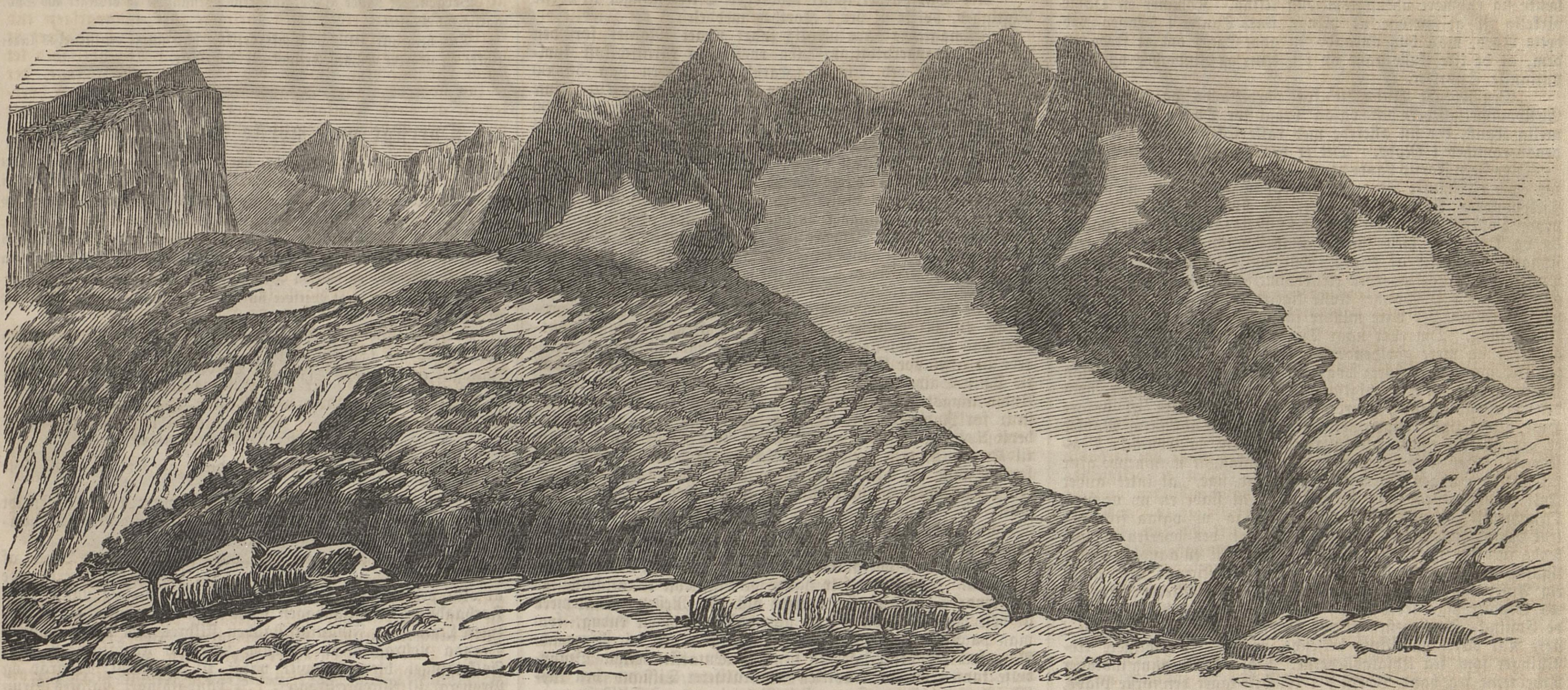
Ovenfor Morkakoldedalen findes paa samme Side ingen Sidedale af videre Betydenhed førend en Miil omtrent længere oppe, hvor Aardal ophører at være trang og fortsætter sig i en stor, viid Støledal, Utledalen, der strækker sig et Par Mile længere op mod Galdhøpiggen. Hvor denne Forandring i Dalførets Charakteer finder Sted, aabner en stor Sidedal sig mod Øst, Uredalen kaldet paa Grund af en overordentlig stor Ur, som findes i samme. Den strækker sig henad mod de høie, mægtige Mjølkedalstinder, der have deres Navn efter en nedad mod Bygdinsøen løbende Elv, som kaldes Mjølkedøla paa Grund af den eiendommelige mælkagtige, blaahvide Farve, som udmærker denne i endnu høiere Grad end de øvrige fra Høifjeldene kommende Elve.

Imellem Morkakoldedalen og Uredalen findes en jevntskraanende Fjeldhøide, hvis forskjellige Partier bære forskjellige Navne f. Ex. Fleskenosi, Uredalsnosi o. s. v. Denne Høide, der sandsynligviis paa enkelte Steder hæver sig henimod 5000 Fod over Havet, egner sig paa Grund af dens jevne Skraaning fortrinlig til at bestiges. Det Panorama, Toppen af denne Høide frembyder, er i Sandhed storartet og belivende. Lige overfor mod Vest, paa den anden Side af Aardal, har man alle Horungerne udstrakte i een Række med deres mangfoldige Tinder og Takker, der kappes med de bekjendte Troldtinder i besynderlig Dannelse. Horungerne, der her sammenfattes under Fællesnavnet „Horung-Botten," sees her at strække sig 1 Miil omtrent fra Nord mod Syd i een uafbrudt Række. Den Adskillelse, der paa den vestlige, mod Lyster vendende Side gjøres imellem de saakaldte Skagastøls Horunger og Rings Horungerne, kjendes ikke paa denne Side, hvor begge Hovedpartier ere mindre tydeligt adskilte. Mod Nordost sees en næsten ligesaa imponerende Række af gudbrandsdalske Høifjelde, blandt hvilke de forhennævnte Mjølkedalstinder især udmærke sig. Imod Øst sees et mere isoleret liggende Fjeld med en høi Tinde, Støilsnosi, stikkende op af en Sneebræ og paa en Maade svarende til Horungerne paa den anden Side af Dalen. Mod Nord have Fjeldene det samme alpeformige Udseende som de allerede nævnte. Blandt disse maatte Galdhøpiggen søges, men paa Grund af dens betydeligere Afstand udmærker den sig ikke fra de omgivende mindre Høider, forsaavidt den fra dette Standpunkt kan sees.

Det Indtryk, som det samlede Syn af disse Nordens mægtigste Høifjelde gjør paa Beskueren, kan ikke andet end være opløftende, ihvorvel det ligger i Sagens Natur, at hvert enkelt Fjeld, de høieste Horunger ikke undtagne, langtfra ikke er saaledes umiddelbart imponerende som f. Ex. Gausta og Romsdalshorn fra de under dem liggende Dale; den store Høide, fra hvilken man seer dem, gjør dette umuligt. Hvad Horungerne angaar, da er det samme Tilfældet, om man seer dem fra Lystersiden. De Fleste, der have seet dem fra begge Sider, ville udentvivl bevare et mægtigere Indtryk af dem fra Aardalssiden.

Hvad der staar tilbage for at fuldende det hele Panorama er Udsigten mod Syd. Her har Horizonten et ganske andet Udseende end imod de øvrige Himmelegne. Man seer ud over et bølgeformigt Fjeldlandskab, hvorigjennem Aardal som en uhyre Kløft kan forfølges heelt ud til Søen. Selve Aardalsfjord kan man ikke see, men derimod den til samme stødende sydlige Fjeldside, der paa Grund af visse Formationer er let gjenkjendelig. Da man staar paa en Høide, som omtrent svarer til Toppen af de Høider, der omgive Sognefjorden mellem Lærdal og Aardal, kan Horizonten i denne Retning altsaa ikke frembyde nogen stærkt markeret Gjenstand, saaledes som mod Nord, Øst og Vest. Det er egentlig først denne Betragtning, der vækker den rette Forestilling hos Beskueren om Situationens Storhed, et Indtryk, der med hvert Dieblik bliver stærkere og gjør det vanskeligt at løsrive sig fra denne grandiose Scene.

Hvor Aardal og Utledal gaae over i hinanden, findes paa Dalens Vestside en lille Fjeldgaard, Vormeli. Dette Sted danner i enhver Henseende en bedrøvelig Modsætning til Vetti. Alt bærer her Præg af Fattigdom. En usel Røgstue med Steengulv og sorte, skumle Vægge danner det eneste Beboelsesrum for de Mennesker, der her i en Art Forvitsning friste et kummerligt Liv. Saa besværlig er Adgangen til dette Sted, at det, uagtet naturligt hørende til Aardal, har langt lettere Adgang til Lyster, hvortil det ogsaa henhører. Den, der boer paa Vormeli, er Leilænding under et Gaardbrug i Lyster, og sjelden holder Nogen længe ud i denne Afkrog, men søger snarest muligt ned til de blidere Trakter. Adgangen fra Vormeli til den søndre Deel af Aardal er endnu vanskeligere paa Vestsiden end paa Østsiden, idet man her maa passere 3 dybe Sidedale, de saakaldte Maradale, der fra Hoveddalføret skjære lige op under Horungerne. De mellem disse nedskydende Bjergrygge ere saa steile, at man maa høit op over Trægrændsen for at slippe over fra den ene til den anden. Fra Vormeli til den nederste Maradal gaar aldeles ingen Vei. Den midterste eller Midmaradalen, som den kaldes, kan paa Grund af dens besværlige Adgang ikke benyttes som Støledal, uagtet den forøvrigt vilde være skikket dertil. Dens Situation umiddelbart under de høieste Horunger med store Snee- og Jisbræer i Bunden giver den et ualmindelig

Horungerne, seede fra Aardalssiden.

vildt Udseende. Fra den nederste Maradal, der ligger midt for Morkakoldedalen og hvori findes flere Støler, gaar en Fodsti ned til den før omtalte Gaard, Afdal.

Hvis det er lykkedes ved denne korte Skizze at meddele en nogenlunde adækvat Forestilling om denne mærkelige Dals Bygning, vil det sees, at den i fuldeste Maal fortjener de Reisendes Opmærksomhed, og at Grunden til, at den ikkedestomindre saa sjelden er bleven besøgt, ene og alene maa søges i dens affides Beliggenhed udenfor de almindelige Router, hvorved dens i saamange Henseender interessante Natur ikke er blevet tilstrækkelig bekjendt. Den, der ynder vilde, mægtige Situationer og stærke Kontraster, vil vanskelig finde et bedre Sted til at tilfredsstille sin Higen derefter end her. For Maleren maae de mangfoldige Fosser og de dristige Kontourer, som saavel Dalen som de tilgrændsende Høifjeldspartier udvise, afgive et righoldigt Stof for Studier, der fuldkommen ville erstatte den Møie, som Passagen paa de fleste af de ovennævnte Steder med Nødvendighed medfører.

Industriudstillingen i Christiania 1854.

(Fortsættelse fra Nr. 38.)

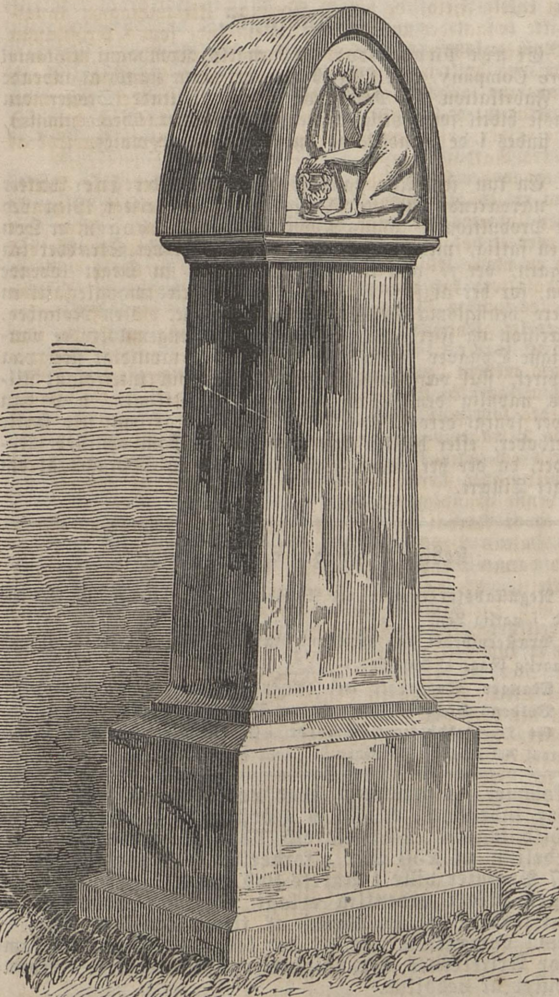
I en gjennem flere Nummere fortsat Kritik og særdeles velskreven Artikel har Krydseren udtalt sine Meninger og Domme om en Deel af de vigtigste Industrigjenstande, der findes udstillede. I det Hovedsagelige stemme disse Domme, naar vi undtage hvad der i Begyndelsen af vor Artikel er anført om en Deel af de vævede Sager og nogle Huusflidsprodukter, som vi efter den omhyggeligste Undersøgelse have fundet mindre smagfulde og fortræffelige og som vi ingenlunde troe kunne „taale Sammenligning med de bedste udenlandske," med vor Opfatning og Overbeviisning, og vi kunne derfor saameget tryggere henvise de af vore Læsere, der ønske en mere omfattende Bedømmelse end den, Tid og Omstændigheder tillader os at levere, til Krydserens med Smag og Indsigt forfattede Artikel, hvoraf vi i det Følgende tillader os at citere og benytte Et og Andet.

„Det almindelige Indtryk, man faar ved Betragtning af vore Haandværkeres Frembringelser, er en Mangel paa god Smag, som bliver saameget føleligere ved den ikke sjelden meget store Grad af technisk Dygtighed, hvormed den er forenet. Naar man seer en aldeles uskjøn Gjenstand forziret med en Kunstfærdighed, der har Materialiernes Behandling fuldkommen i sin Magt, da gjør det et meget ubehageligere Indtryk, end om denne Kunstfærdighed manglede; thi det viser os det bedrøveligste af Alt: Misbrug af gode Evner. Den almindeligste Feil, hvori især Forfærdigere af Møbler, Huusgeraad o. s. v. gjør sig skyldig, er Tilsidesættelse af Formens Hensigtsmæssighed, idet de ikke er sig klart bevidst, at enhver Gjenstand, der ikke svarer til sin Bestemmelse, maa og vil blive uskjøn, om den end forzires med nok saamegen Ødselhed. Derfor maae ogsaa alle Bestræbelser for vor Kunstflids Udvikling først og fremst rettes paa Indprentningen af denne Sandhed, og formentlig var det i Erkjendelsen heraf, at „den kongelige norske Tegne- og Kunstskole" ved sin Oprettelse fik det udtrykkelige Paalæg „i sin Direktion at danne et Kunstselskab, hvis Bestræbelser skulde gaae ud paa at udbrede Kunstsmag, fornemlig saaledes, at den kan forplante sig til de Værksteder, hvis Frembringelser ved den vil vinde i Fuldkommenhed." Mon man ikke tretten Aar efter denne Skoles Oprettelse kunde være berettiget til at vente tydeligere Spor af den „Kunstsmag," den skulde forplante til Værkstederne, end de, man selv med den bedste Villie kan opdage blandt Christiania Haandværkeres Udstillingsnummere?"

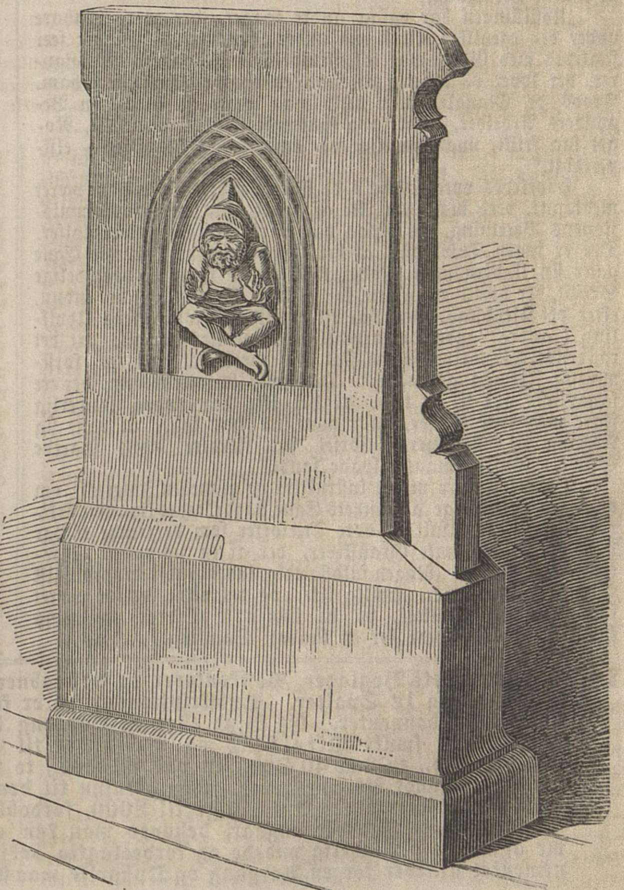
Den Anvendelse af indenlandske Træsorter til Møbelarbeider, som man før sjelden har seet gjort af andre end Landsens Snedkere i Præstens, Futens og Sofabøndernes Stuer, seer man paa Udstillingen Prøver paa fra Oskarshall i et med Valbirk fineret Bord af Snedker Frantze. Med Krydseren ansee vi det for særdeles, glædeligt, „at vore Snedkere nu begynde oftere at anvende vore indenlandske Træsorter til Møbelarbeider istedetfor den evige Mahogni og Palisander," men endnu glædeligere skulle vi ansee det for at være, om en eller anden af vore Kapitalister vilde sætte en Sum paa den fordeelagtige Spekulation at oprette et Magazin saavel for inden- som udenlandske Træsorter, hvorfra de forskjellige Træarbeidere kunde forsynes med gode og fuldkommen tørre Materialier. Det er en bekjendt Sag, at der hengaar en heel Aarrække inden Træet bliver fuldkommen udtørret, eller, som det med et technisk Udtryk hedder, „dødt," det vil sige, inden Cellelivet deri er fuldkommen ophørt. Benytter man nu Træ, hvori denne Udtørringsproces ikke er fuldendt, til Møbler eller Andet, saa er det en naturlig Følge, at Processen fortsættes, Træet kryber, Møblerne sprække, gaae op i Limingerne, Finererne slaae sig, springe fra o. s. v. Saadanne Begivenheder høre til de daglige Erfaringer ved en stor Deel af vore hjemmegjorte Snedkerarbeider, og det er slet ikke at undres over; thi de allerfærreste Arbeidere have Leilighed til at anlægge selvstændige Træmagaziner, og, naar undtages Hr. Brinks Magazin for Skibsmaterialier paa Kranen, gives her, saavidt bekjendt, intet saadant, hvorfra vore Snedkere og Møbelarbeidere have Anledning til at forsyne sig med fuldgode Træmaterialier. Viser saaledes Arbeidet sig mindre solid end største Delen af det, der indføres fra Udlandet, hvor enhver større By har flere med allehaande Træmaterialier rigt forsynede Magaziner, kan man ikke lægge den store Hob af Snedkere dette tillast; men det maa falde tilbage paa den Mangel af Spekulationsaand, der saa meget viser sig her. Et andet Blad, der har givet sit Besyv og udgydt en Deel Ord om Industriudstillingen, har vistnok berettet, at vore Snedkere og navnlig vore Møbelsnedkere arbeide saa smukt og solid, at de tilfredsstille enhver billig Fordring, samt dertil føiet, at det nu visselig vilde være en overdreven Luxus at kjøbe Møbler fra Udlandet og navnlig fra Hamburg, naar man vil udstyre sit Huus elegant. Den ærede Forfatter havde vist ikke ytret sig saaledes, naar han havde havt noget Kjendskab til disse udenlandske Møblers Soliditet, Hensigtsmæssighed, smagfulde Former og Priisbillighed; det er en bekjendt Sag, at man i Hamburg kan kjøbe meget smukke og solide Møbler for $^1/_4$, $^1/_3$, $^3/_8$ af hvad lignende koste i Christiania, og at man uagtet den høie Beskyttelsestold af 9 ß pr. Pd. kan have hamburgske Møbler billigere eller under enhver Omstændighed ligesaa billige som hjemmegjorte. Nu tillade vi os at spørge, om man vil holde den Mand for luxurios, der, naar han har Anledning dertil, tager sin Kjole, sin Vest, sine Støvler, sin Sofa o. s. v. fra Hamburg eller Paris, naar han derfra kan have denne Kjole, Vest, Sofa, Støvler o. s. v. smukkere bedre, smagfuldere, billigere, end han kan faae dem hjemme? Det er rigtig sandt, at man maa holde Maade med Luxus, men man maa ogsaa menagere lidt med Patriotismen, især naar det gjælder en Bedrift, som Regjeringen allerede ved høie Toldsatser har taget under Armene.

Disse heelt igjennemførte, elegante og smagfulde Former denne yderst hensigtsmæssige Indretning, som man ikke sjelden finder at de indførte Møbler have, finder man enten kun halvt eller aldeles ikke hos de hjemmegjorte Arbeider. Hvad de udstillede Snedkerarbeider angaar, da gjælder dette ogsaa i større eller mindre Grad om de allerfleste. Det, der netop udmærker sig ved sin Simpelhed og Reenhed i Form, ei at tale om en udmærket Behandling af Materialet, Abrahamsons Skriverbord, Myhres Divanbordplade er med velfortjent Ros bleven omtalt, og „der er ogsaa mange andre Snedkerarbeider, der vise en stor Arbeidsdygtighed, men som desværre i andre Henseender lade meget tilbage at ønske." Frantzes og Johannesens Møbler fra Oscarshall vise ret de indenlandske Træsorter til deres Fordeel og udmærke sig ved en fortrinlig Behandling af Materialet, men disse Sager tage sig ikke ret ud paa en Udstilling; passe de nogetsteds, da maa det blive i det Rum, i hvis Stiil og Anordning de skulle gaae ind. Hvorom alting er, saa er og bliver det stedse en temmelig vanskelig Sag for Nutidens Architekter at efterkonstruere antike og gotiske Møbler, der med Stilens Eiendommelighed forene den Lethed og Frihed, som en uddannet Skjønhedssands fordrer, og det maa desuden være tilgiveligt, om Resultaterne ikke altid ere de heldigste.

En fuldkommen Modsætning til det solide, det vægtige Gotiske i disse Møblers Former danner Holdtfod den Yngres Dameskrivebord, der ordentlig vil vride sig tilveirs af snørklet

Gravmonument fra Hjula.

Kakkelovnsskjærm af v. Hanno.

Letbed og Zirlighed. Den smagsforladte Flid, som er lagt paa dette Møbel, er saare ilde anvendt; thi man kan neppe tænke sig en mere uhensigtsmæssig Uting. Kommer en Dame virkelig til at forsøge at bringe sine Tanker i Pennen ved dette Bord, maa hun anraabe sin gode Engel om at frede om dem, at de ikke skulle gaae op i Skruer og Vindighed og lilleputianske Snørkler.

„Den levende Interesse for vort Lands og vort Folks Eiendommeligheder har ogsaa bragt for Dagen en eiendommelig Kunst, der nu allerede med raske Skridt gaar en Verdensberømthed i Møde. Det er den norske Træskjærerkunst." I en fjern Fortid havde denne levende Phantasi, denne Sands for ædle og smukke Former, der endnu aabenbarer sig i vore Fjeldbønders Snitværker, andre og høiere Formaal end at pryde Tollekniusskafter og Træskeer; Reisværkskirkernes Portaler og Dørkarme med sine phantastisk udskaarne og sammenslyngede Arabesker af Blade, Dyr og Blomster m. m. give Prøver paa Træskjærernes eiendommelige Ornamentik; enkelte gamle Huse i Hardanger skulle ligeledes have fremvist udskaarne Forziringer, der vare mindre sammensatte, men holdte i een reen Smag. Om eller naar Træskjærerkunsten skal komme til at gjøre sig mere gjældende ved Opførelsen af vore Huse, er vel ikke godt at afgjøre; dog synes det rimeligt, at den maa komme til at spille en vigtigere Rolle, end den nu gjør, hvis den Træbygningsstil, hvori man nu har begyndt at opføre Huse, bliver almindeligere udbredt. Til smukt udskaarne Møbler er den allerede oftere bleven anvendt i Hr. de Conincks Træskjæreri. Det er ogsaa vor Overbeviisning, at man neppe gjør sig skyldig i nogen Overdrivelse ved at sige, „at intet andet Folk i høiere Grad gjør sig skikket til at skabe en ny og sund Ornamentik end vort eget. Men da maa vi ogsaa frede og lede den fremvoxende Kunst, saaledes at den hverken udelukkende forlader sig paa sig selv eller udarter til en aandløs Efterligning af fremmede Monstre. Vore Træskjærere bør gives rig Anledning til Studium af fremmede Forbilleder; men deres Studier maa ledes med Bevidsthed og Kyndighed. Hr. de Conincks Fortjenester af vor Træskjærerkunst har allerede i flere Aar været Publikum bekjendt, saavel fra tidligere Udstillinger som fra Udsalgsstederne. Ogsaa dennegang indtager Arbeiderne fra hans Værksted i det Hele taget den første Plads, saavel hvad god Smag som Udførelse angaar. En heel Suite smukke Tollekniusskafter, hvor Ornamenterne ere holdte temmelig flade, saa at man uden at fordærve Hænderne kan holde dem, flere Tobaksdaaser, Snuusdaaser og Skrin samt en heel Mængde aldeles forskjellige men udmærket smagfulde Papirknive, foruden diverse andre Ting, findes her fra de Conincks Træskjæreri. Smukkest af dem alle forekommer imidlertid os to Drikkekar, hvis Form minder om de antike Skaaler; Materialets Eiendommelighed — to skarpt adskilte Farver — er benyttet saaledes, at de hvide Ornamenter, der omgiver Karrets Rand, ypperligt fremtræder mod den rødlige Bund. I Ole Jakobsen Langloe fra Leinstranden lærer man at kjende en vistnok mere end almindelig begavet Træskjærer. Man sporer der en Kunstner, der er sig sit Formaal mere bevidst, og som derhos har en saa eiendommelig Behandlingsmaade af Materialet, at man uden Vanskelighed kan udpege hans Arbeider blandt alle de øvrige. Medens de fleste af disse har saa megen indbyrdes Lighed, at man vanskeligt vil kunne afgjøre, hvilke der hidrører fra en og samme Haand, saa er der forøvrigt en rigere Phantasi, en vis Blødhed og Afrundethed i Formerne, om man saa kan sige en høiere Grad af Individualitet i alle Langloes Arbeider, som f. Ex. lader os gjenkjende hans Haand i den ene af Papirknivene fra de Coninck. Blandt de af ham selv udstillede Sager maa en Papirkniv i den smukkeste Renaissance især tiltale Enhver, og hans i Leer modellerede Herkules røber ligeledes et Talent, der maaskee snarere bestemmer ham til Billedhugger end til Træskjærer. Dette er imidlertid ikke let at afgjøre med Bestemthed, og da det vilde være ilde, om han opgav Træskjæreriet, dersom han ikke havde idetmindste et ligesaa afgjort Talent for den egentlige Billedhuggerkunst, vilde det være ønskeligt, om han søgte Veiledning hos kunstforstandige Mænd. — Ogsaa mange af de andre Træskjærerarbeider vil sees med Interesse, saaledes et udskaaret Bord af Ulsangen i Gudbrandsdalen, en Tollekniv fra Tosten Christensen osv. Mindre heldige forekomme os de fra Thesens Industriudsalg, men dette ligger ogsaa formeentlig i Sagens Natur, da man til en Indretning med et saa omfattende Formaal ikke kan stille for store Fordringer i en enkelt Retning. Forresten var Thesens patriotiske Bestræbelser saa fortjenstfulde i det Hele taget, at man kun kan ønske Udsalget al mulig Fremgang.

„Udstillingen har ogsaa andre Sager, der mere henhøre under den egentlige Kunst end under Industrien. Enhver seer saaledes med Glæde vor talentfulde Ole Flabagers Gipsfigurer, der lover os engang at faae en dygtig Kunstner i ham. Trods de Mangler man altid maa vente at finde i en Begynders Arbeider, er der dog saameget smukt i dem alle, Noget saa friskt, ungdommeligt og om vi saa kan sige — elskværdigt."

„Hvorledes vore Skove i de fleste Landets Egne have været medtagne, veed man, om ikke af andet, saa af Skovkommissionens Beretning, der ogsaa har været at læse i flere Aviser. Der er ingen Tvivl om, at det, der er igjen, i mange Egne gaar sin Undergang i Møde; thi efter de smaa og ubetydelige Skridt, der hidtil ere gjorte for at frede Skovene, er der endnu, efter det Kjendskab, man har til et ordnet Forstvæsens Udvikling i andre Lande, overordentlige lange Udsigter til, „at det raadende Plyndringssystem skal blive ombyttet med en forstmæssig Fremgangsmaade." Der gives imidlertid dem, der ere sangvinske nok til at troe, at det ikke har nogen synderlig Fare med vore Skove, naar man nu kun søger at bane sig Adgang til Tømmerfremførsel fra fjernere hidtil sparede Skove. Gid de maatte spaae sandt!

Det vilde være meget instruktivt og af megen Interesse om man fra forskjellige af Landets Egne havde faaet lignende Skiver eller Gjennemsnit af vore Træsorter som de trende et Par hundrede Aar gamle Granskiver, der af en ubenævnt Skoveier ere udstillede. Nogen fuldstændig indenlandsk denorologisk Samling findes her nemlig ikke, og det vilde derfor været saameget interessantere, da de indsendte Bidrag muligens kunde været erhvervede for en saadan Samling. (Forts.)

Sebastopols Indtagelse.

Med Dampskibet igaar modtoges Efterretninger af største Vigtighed, hvilke vi her i Korthed meddele:

Vestmagterne have utrolig snart naaet Maalet for den store Sortehavsexpedition. En russisk, af Mentschikoff kommanderet Leir ved Alma- (Katscha-?) Floden paa 50,000 Mand og et talrigt Rytteri blev den 20de inden $2\frac{1}{2}$ Time indtaget ved et Bajonetanfald, hvori de Allierede tabte 2,800 Mand. Russerne trak sig, forfulgte af sine Fiender, tilbage til Sebastopol og efterat 18,000 af dem vare faldne, befandt Fæstningen og Flaaden sig (Dagen vides ikke) i de Allieredes Hænder. 22,000 Russere bleve gjorte til Fanger, 6 Linieskibe ødelagdes. Mentschikoff havde erklæret at ville springe i Luften med Resten af Flaaden, og forlangte en Times Betænkningstid, men erholdt 6. Mentschikoff, der oprindelig havde en Styrke af 65,000 Mand, skulde allerede have mistet over en Trediepart deraf ved Kolera, Typhus og Skjørbug. Saaledes er det ogsaa rimeligviis et rigtigt Opgivende, at Besætningen ved Angrebet udgjorde 44,000 Mand, deriblandt 12,000 Polakker. Undergangen af en Proviantstransport paa det azowske Hav havde nødet Mentschikoff til allerede at afknappe Soldaternes Rationer. Depescher fra ham til Osten-Sachen og Krusenstern om i Jilmarscher at bringe Undsætningstropper vare blevne opfangede. St. Arnaud havde strax før Indtagelsen i tre Dage været saa syg, at han laa bevidstløs, og Lægerne havde raadet ham til at vende tilbage til Konstantinopel, men han erklærede, at han vilde død eller levende tage ind i Sebastopol, og fulgte Hæren i en Bærestol. Først Canrobert og siden Raglan havde Kommandoen i hans Sted.

Vi vente med Længsel næste Postdag for at faae høre den endelige Skjæbne af Mentschikoffs Hær og Flaade, idet vi troe, at han har overgivet sig endog førend de ham tilstaaede 6 Timer. Om han selv havde virkelig Lyst til at spille en opofrende Slaves Rolle, ønskede vist ikke Resten af Armeen at dele hans Skjæbne — de gjorte Fanger have endog, som man paastaar, foretrukket Krigsfangenskab for fri Afmarsch. Man har forøvrigt lige fra denne orientalske Krigs Begyndelse kunnet mærke, i hvilken demoraliseret Tilstand den russiske Armee befinder sig. Ved Beleiringen af Silistria paastaaes det paa det Bestemteste, at Soldaterne ikke alene ugjerne angrebe Tyrkerne, men at endog flere russiske Officierer skulde være blevne dræbte af sine egne Soldater, og at der var en Mængde Desertører, især Polakker. Bomarsund blev som bekjendt meget svagt forsvaret fra Russernes Side, og som Times paastaar, fandtes blandt Besætningen en Mængde Polakker, hvoraf hele Artilleriet blev betjent; disse have nu selv tilstaaet, at de ingen Lyst havde til at slaae alvorlig for Russernes Selvhersker. I det i Kaukasus nylig stedfundne Slag imellem Daniel Bey og General Wrangel skal en heel Sværm af Polakker have gaaet over til Cirkassierne og bragt med sig 2 Kanoner. Et Regiment Kosakker, der sendtes afsted for at forhindre dette og fange dem, blev ifølge Journal de Constantinople slaaet paa Flugten og 30 af dem gjorte til Fanger og bragte af de seierige polske Overløbere til Daniel Beys Hoved-Kvarteer. Blandt Sebastopols Besætning fandtes efter en Korrespondent-Artikel i Kölner Zeitung som ovenfor nævnt 12,000 Polakker, og foruden dette Russernes fiendtlige Element var den gemene Soldat aldeles modløs og misfornøiet. Uagtet dette for Rusland saa store Tab, troe vi dog ikke at Czaren giver efter endnu og antager de tilbudne Fredsbetingelser og det er hellerikke ønskeligt, da det er at haabe at Gjengjældelsens Tid er kommen og at Ruslands Magt, til Lykke for Friheden og Civilisationen, vil blive tilintetgjort. At slippe Rusland nu, under lempelige Betingelser, vilde fra Vestmagternes Side være et Misgreb, som den offentlige Stemning i begge Lande vanskelig vilde tillade, og som vilde være en Forbrydelse mod Menneskeheden. Da den første Efterretning om Sebastopols Indtagelse naaede Konstantinopel, besluttede man at illuminere Byen 10 Nætter i Rad. At offentlige Glædesytringer i samme Anledning vil finde Sted ikke alene i London og Paris, men ogsaa hos vore skandinaviske Brødre i Danmark og Sverige er ingen Tvivl underkastet. Ogsaa hos os frembragte Postens Beretning en almindelig Glæde, og da man igaar Aftes saa nogle af Byens Gader illuminerede, troede Flere det var Borgernes Glædesytring over Russernes store Nederlag, men dengang tog man feil, idet Illuminationen gjaldt en agtværdig Borger, som havde levet lykkelig sammen med sin Kone i fulde 50 Aar.

Norge.

Christiania. Under 26de September er Statsraad Th. C. v. Westen Sylow udnævnt til Toldkasserer i Laurvig.

— Under s. D. er Amtmand Joh. Collett udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden, idet han er entlediget fra sin hidtil havte Bestilling som Kancellist ved samme Orden.

— Ved kgl. Resol. af 16de Sept. er bestemt, at Konsulentposten for Skolevæsenets Anliggender ikke bliver at besætte som fast Embede.

— Industriudstillingen lukkedes den 1ste Okt. Den havde siden den aabnedes (25de Juli) været besøgt af 14,967 Personer og dens Indtægter af Billet- og Katalog-Salg beløbet sig til 1152 Spd. 66 ß, hvilken Sum skal være mere end tilstrækkelig til at dække de havte Udgifter.

— Vore Bogtrykkeres Senior Chr. Grøndahl feirede den 6te Okt. sit Guldbryllup, i hvilken Anledning en stor Deel af Byens Embedsmænd, deriblandt Biskoppen, bragte ham sin Lykønskning, og Pastor Wexels holdt en vakker Tale for Guldbrylluparret. Om Aftenen indfandt Bogtrykkere og Svende sig i Procession og afsang en af en Bogtrykkersvend forfattet Sang. De omliggende Huse illumineredes.

— En paatænkt større Feltmanøvre paa Gardemoen er gaaet overstyr paa Grund af slet Veir.

Hamar. Mamsel Svenson har her givet et 14 Dages Kursus i Dobbeltspinding for ikke mindre end 88 Elever.

Drammen. Kjøbmand Bernh. Allum, en af Byens driftigste Handelsmænd, er afgaaet ved Døden.

Skien. Formandskabet er bemyndiget til at optage et Laan til Opførelse af nye Steenbrygger m. m.

Mandal. Kommunen har besluttet at afkjøbe Konsul Watne Ladestedets Grund for 18,000 Spd.

Bergen. I Møde af Sparebankens Forstandere er bevilget 400 Spd. aarlig til Museet.

— Det bergenske religiøse Traktatselskab har siden det stiftedes ladet trykke og udbrede 268,522 Exemplarer Traktater.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Chr.-Posten for 3die Oktbr. har Pastor W. A. Wexels indrykket en varm Anbefaling af Præsten F. C. Boisens Blad „Budstikken, et Folkeskrift til Oplysning og Opbyggelse," hvilket udkommer i Haderslev med 24 Nr. aarlig og koster 1 Spd. 40 ß Aargangen.

I Mgbl. og Chr.-Posten har Kapit. Klingenberg og Hr. Boëtius indledet en Pennefeide angaaende sidstnævntes pludselige Afskedigelse fra det norske Theater, og hvilken Hr. B. foreløbigen har endt med at erklære, at han agtede at overføre sin Sag mod Kapitainen fra Bladene til Domstolene.

Baade Chr.-Posten og Mgbl. fremhæve den Uegennyttighed, Statsraad Sylow har lagt for Dagen ved at søge sig til et Embede, hvis Indtægter er under halv Statsraadsgage.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Upsala ere 9 døde af Kolera indtil 30te September.

Danmark. Kongen har, efterat være bleven bekjendt med Indholdet af den jydske Adresse, tilkjendegivet Deputationen, at han ikke kunde modtage Adressen.

— Rigsdagen aabnedes den 20de paa Kongens Vegne af Ørsted, der forelæste det kgl. Budskab, hvori Kongen erklærede at ville beholde det nærværende Ministerium, og udtalte den Forhaabning, at Rigsdagen vilde opfatte Forholdene med roligere Overlæg. Finantstilstanden skildres som meget gunstig. Derpaa udbragtes et jublende Leve for Forfatningen. I Folkethinget blev Rottwitt valgt til Præsident, Monrad og Broberg til Vicepræsidenter. I Landsthinget valgtes Brun til Præsident og Wessely til Vicepræsident.

— De franske Orlogsskibe vare begyndt at forlade Østersøen, men den 30te Sept. indløb til Konsulen i Nyborg Ordre om at foranstalte, at de vendte tilbage for at tage Station i Kiel.

Rusland. Den svagt befæstede By Kola nær ved Finmarkens Grændse opbrændtes den 23de August ved Bombardement af den engelske Dampfregat Miranda.

— Fyrst Argutinski Dolgoruki er nylig død i Tiflis.

Tyrkiet. „Sebastopol er faldet, siger „Fædrel." Denne Efterretning farer som en Løbeild over Europa og kom hertil (Kjøbenh.) igaar. Dens uhyre Vigtighed bestaar mindre deri, at Ruslands ene Arm foreløbig er afhugget, end deri, at det er blevet vitterligt, at dets physiske Styrke, ligesom dets politiske System er grundet paa Løgn og Bedrag, at Europa, naar det gyste for denne graadige Kolos og af Frygt for dens Fiendskab eller Begjærlighed efter dens Venskab lod sig standse i sin Udvikling, har ladet sig skræmme af et tomt Skyggebillede. Er det noget Land, hvor Rusland hidtil har udøvet en næsten enevældig Indflydelse; er der noget Land, hvor man ængstelig har skelet efter den mægtige Beskytters Mine og ydmygelig har adlydt hans Bud, saa er det vort. Derfor har denne Efterretning for os større Betydning end for de fleste andre europæiske Lande, derfor vil Folkets Stemning ved den faae nye Vinger, og de, der, stolende paa Ruslands moralske Understøttelse, have undertrykket os og fortrædiget os, ville ved dette Slag føle sig lammede. Derfor kun fremad med freidigt Mod! Ogsaa „vort Sebastopol" maa snart falde.

— Schamyl har modtaget 1200 Geværer til Foræring fra de Franskes Keiser.

— Schamyl har besat 400 russiske Landsbyer og fanget 800 russiske Godseiere i Kaukasus.

Grækenland. De franske Tropper have den 19de Sept. besat Athen.

Blandinger.

Et nyt Papiirstof. Et engelsk Kompagni, Colonial Fibre Company, er i Begreb med at danne sig for at anvende til Fabrikation af Papiir og andre lignende Stoffer den Masse hidtil for unyttige anseede Trevlplanter (fibrous plants), der findes i de ostindiske og andre engelske Kolonier.

En kun fem Aar gammel liden Hovedregner vækker for nærværende Tid stor Opsigt og Deeltagelse i Wien ved sine Produktioner. Hans Navn er Max Ellbogen, er Søn af en fattig, med en talrig Familie velsignet Skrædder fra Ungarn, der er reist til Hovedstaden med sin meget lovende Søn, for her at søge de Midler, han aldeles mangler, til en videre hensigtsmæssig Uddannelse af denne. Den Rolighed, Præcision og Færdighed, med hvilken Drengen løser de vanskeligste Opgaver ligesaa hurtigt som det samtidigt skeer paa Papiret, skal være forbausende. Som høist interessant skildres navnlig den Maade, paa hvilken Drengen, naar han bliver spurgt derom, udvikler de originale af ham selv skabte Methoder, efter hvilken han løser de for ham opstillede Opgaver, da der her naturligviis ikke kan være Spørgsmaal om noget Tillært.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Regnskabsførerposten ved Akershuus Strafarbeidsanstalt med 300 Spd. i aarlig Løn.

Præsteembedet ved Akershuus Fæstnings Strafarbeidsanstalt med en aarlig Gage af 500 Spd.

Manger Sognekald med omtrent 950 Spd. i aarlig Indtægt.

Voldens Sognekald med omtrent 750 Spd. i aarlig Indtægt.

Et Overtoldbetjent-Embede i Christiansunds Tolddistrikt med omtrent 700 Spd. i Indtægt.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.
Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 41. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 14de October 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Industriudstillingen i Christiania 1854. — Krigsskuepladsen i Orienten. — Den russiske Sammensværgelse i 1825. — Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing. IV. Hans Jensen Blom. — En norsk Bondefamilies Liv. — Engelske Prisepenge. — Norge. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Industriudstillingen i Christiania 1854.

(Slutning fra forr. Nr.)

Som bekjendt har det længe været Skik og Brug ved Maling og Lakering paa Møbler, Døre, Vindueskarme etc. at fremstille kostbarere polerede Træsorter eller gjengive de simplere som beitsede og polerede. Til skuffende at fremstille de forskjellige Træsorter udkræves der baade Øie for deres Eiendommeligheder, en Smule Farvesands og en ved Øvelse udviklet Kunstfærdighed. En stor Deel af de almindelige Præstationer af denne Sort, som man har seet her i Christiania, have været de ynkværdigste Smørerier man vel kunde tænke sig; almindelig have de lignet alt Andet end Mahogni, Eeg, Jakaranda o. s. v. At denne Slags Fremstillinger ikke har geraadet vort respektable Malerlaug til synderlig Anbefaling er vist; thi det eneste man med Rette har kunnet sige om disse forskjellige med Farver efterlignede Træsorter, har almindelig været: dette er Rodmaling, dette er Bruunmaling, dette er Guulmaling.

Af Malerarbeider i denne Retning er der fra Hjerleid udstillet en som Egetræ malet og lakeret Dør, og fra Aanensve i Stavanger en Divan-Bordplade, der er at betragte som et heelt Prøvekort af malede Efterligninger af forskjellige Sorter Træ og Marmor. Hjerleids Dør er særdeles smukt behandlet og har ogsaa Lighed med poleret Egetræ, men mangler den dybere, halvgjennemsigtige Tinte, som burde være tilstede, om Fremstillingen skulde være skuffende. Man seer imidlertid heraf, at Hjerleid kan efterligne Træsorter bedre, end de Fleste, som her have befattet sig dermed. Aanensves Fremstilling er derimod saa fuldkommen og skuffende, at den efterlader saare lidet at ønske, og man maatte i Sandhed gratulere Hovedstadens Snedkere, om de havde en saa dygtig Medhjælp som Aanensve i at give deres af simplere Træsorter forfærdigede Møbler et elegantere og mere tiltrækkende Ydre. Af Malerarbeider i høiere Stiil, forgyldte og lakerede Sager, bærer Lostings Speile, Syborde o. s. v. fra Bergen ubetinget Prisen.

„Kurvmagerne Klute og Rinne have udstillet forskjellige Kurve, Blomsterespalier og Læneostole, der vidne om megen Kunstfærdighed og god Smag.“ En Udsættelse er der imidlertid at gjøre paa flere af disse Sager, og det er, at Priserne ere vel høie til at de skulle kunne finde almindelig Afsætning, hvilket vel maatte ansees ønskeligt, hvis denne Slags Industri nogensinde skal kunne blive af Betydenhed.

„Blandt Udstillingsnumrene, der høre til dette Fag, findes ogsaa noget af det, der mest har tiltrukket sig Publikums Opmærksomhed og Beundring, nemlig Kurve og Flaskebrikker, Bordbrikker etc. af Birkerod (Bjørketæger), udførte af en Bondepige i Oier. Disse Sager bar et meget fordringsløst Ydre, men fortjener ikke destomindre den Beundring, de har vakt, da de fortrinlig svare til sin Bestemmelse og er smukt og kunstfærdigt udførte, hvorhos Materialets Seighed og Bøielighed sikrer dem en lang Varighed. Men især er deres Priis mærkelig, da den er saa overordentlig lav, at man meget maa tvivle om, at den nogenlunde staar i Forhold til det anvendte Arbeide. De udstillede Nummere var derfor øieblikkelig afsatte, og senere er en stor Mængde Bestillinger gjorte, men selv om Prisen bliver sat en heel Deel høiere, ere vi overbevist om, at de aldrig vil mangle Kjøbere.“

Arbeider af denne Slags og maaskee endnu smukkere og fuldkomnere end de, der have været udstillede fra Gudbrandsdalen, har man seet fra flere Egne i Landet; de bedste og smukkeste af disse vare udførte af Erik Harvigen i Osen i Østerdalen, og denne Mand modtager formeentlig ogsaa gjerne Bestilinger. „Den største Hindring for at saadanne Fletningsarbeider som disse skal kunne blive af nogen mere almindelig Betydning som en Bisyssel for vor Almue, er utvivlsomt Vanskeligheden for at tilveiebringe tilstrækkeligt Materiale. Men — man har andre Fletningsmaterialier, som man altid vil kunne skaffe sig i tilstrækkelig Mængde, og som, om de end savner Birkerodens Seighed og store Bøielighed, dog til de fleste Øiemed vil kunne erstatte den; man behøver blot at nævne Grene af forskjellige Arter Piil, som med største Lethed kan bringes til at voxe i vore fleste Egne. Kurvbinding og Straafletning er Arbeider, der fortjener særlig at komme i Betragtning under Bestræbelserne for at skaffe Almuen lønnende Bisysler. Der er et Hensyn, som altid er af største Vigtighed ved Valget af saadanne Sysler, nemlig at de kun udfordrer faa og simple Redskaber og endnu ikke udføres ved egentlige Maskiner, thi med dem vil Haandarbeidet aldrig kunne udholde Konkurrencen. Man vil heller aldrig have nogen stor Vanskelighed for at finde fuldt op af saadanne Arbeider, der endnu ikke drives maskinmæssigt, og hvor Haandfærdigheden er det fornemste, men man maa da iblandt disse kun vælge dem, hvortil Raamaterialierne enten produceres i Landet selv eller let og billigt kan erholdes fra andre Lande. Alle disse Betingelser opfylder de her omhandlede Industrigrene, Kurvbinding og Straafletning, hvis Produkter overalt er lønnende Handelsartikler. Den rette Maade at bringe Sagen igang paa er vistonk her den samme som man ellers har brugt, nemlig at sende kyndige Personer omkring i Landet for praktisk at veilede Almuen.“

En af Udstillingens Smaagjenstande, der fortjener at nævnes, er Syversens udstoppede Fugle. De er meget ombyggeligt behandlede og Stillingerne ere ogsaa ret naturlige. I denne Henseende overtræffes de dog langt af de Sager, man har havt Anledning til at see fra Scheel i Kjøbenhavn; men man nærer ikke den ringeste Tvivl om at en saa flink Mand som Syversen ogsaa vil kunne naae dette, om han for en kort Tid havde Leilighed til at nyde godt af Scheels dygtige Veiledning.

Tilberedelsen af Medicintran er al Ære værd og de fra vore Apothekere leverede Prøver fortjene Opmærksomhed og Anerkjendelse. Dette er i høieste Maade ogsaa Tilfældet med den af Torskemaver tilberedte Huusblas, der er indsendt fra Apotheker Krog i Hammerfest. En Anmelder af Industriudstillingen i Christiania-Posten har sagt, at Krogs Huusblas, „idetmindste hvad Udseendet angaar, staar meget tilbage for den af Fru Running i Vinger udstillede Huusblas af Kalvehoveder og Kalvebeen.“ Deri har han den ubestrideligste Ret; men Kalvebeen og Kalvehoveder kunne anvendes og blive anvendte i enhver Huusholdning. Derimod henkastes Millioner af Torskeindvolde aarligen for Dyr og allehaande Fugle. Af dette Stof, som ei engang tages i Brug som Gjødsel, at udvinde en omspurgt og værdifuld Artikel, skulde man dog formene er en Fortjeneste, der bør paaskjønnes. Kan nu Huusblas tilvirkes i en saadan Mængde, som det forhaandenværende Raastof fuldelig tilsteder, og tillige til billig Priis, er der intet Spørgsmaal om, at den ved finere Snedkerarbeider som et stærkere og fuldkomnere Bindemiddel aldeles vil fortrænge Liim.

Der er endnu tilbage en stor Mængde bedre Udstillingsgjenstande, som kunde have fortjent Omtale; da vi imidlertid tidligere have været hindrede i at omhandle disse, og de mærkeligste Sager have været anmeldte og omtalte med Kyndighed andetsteds, ansee vi det passende her at afbryde disse aphoristiske Bemærkninger.

I denne Artikel er der indløbet nogle tildeels meningsforvildende Feil, som først her kunne rettes:

Nr. 38. 2den Spalte, L. 35 f. n. staar Snut for Smith. Nr. 40. I Fortsættelsens første Linie staar Kritik for kvik. 8de Spaltes to sidste Linier staar $1/4$, $1/3$, $3/8$ af hvad lignende koste. Læs $1/4$, $1/3$ til $3/8$ billigere end det lignende koste i Christiania. 9de Spaltes 8de Linie f. o. staar rigtig for vistnok. 10 Spaltes 4de Linie f. n. staar denorolgisk for dendrologisk.

Krigsskuepladsen i Orienten.*)

(Forts. fra Nr. 31).

Det europæiske Tyrkie er i S. for Donau et Høiland, hvor Bjergstrækninger mangfoldigt afvexle med smaa Høisletter og terrasseformige Affsatser. Ligesom man har kaldt Donau Tyrkiets første Forsvarslinie, saaledes er Balkan, den betydelige Bjergstrækning imellem Bulgarien og Rumelien, Tyrkiets anden Forsvarslinie. Balkan, de Gamles Hæmus, inddeles i Veliki eller store Balkan, imellem Sophia og Ketschanlik, og i Malo eller Lille-Balkan, den østligste Deel af Strækningen. Man anslaar den førstes Høide til noget over 3000′ og den sidste til noget under 2000′. Smaa parallelt løbende Bjergstrækninger findes blot paa Nordsiden, imellem Schumla og Kabrova, imod Syd er Bjergenes Fald pludseligere. En meget lav Bjergstrækning løber herfra i sydøstlig Retning, danner Vandskillet imellem de Floder, som udgyde sig i det sorte Hav og de, som flyde til Adrianopels Bassin, og ophører paa Grændsen imellem Europa og Asien. Denne Grændse er Bosporus; der ligger Konstantinopolis, Konstantins Stad, Tyrkernes Stambul, Sydøst-Europas og Vestasiens Beherskerinde, i een af to Verdensdeles mest henrivende Egne.

Den under Navnet Despoto Dagh, de Gamles Rhodope, bekjendte Bjergstrækning begynder imellem Dubenitscha og Dschumaa, er meget bred, stryger fra NNV. til OSO., aftager imod O. mere og mere i Høide, sætter over Marmora-Havet paa Den af samme Navn til Lille-Asien, indtil den antager Navnet Taurus. Navnet Despoto Dagh (Præste-Kjæde) fik den paa Grund af de derværende græske Munkeklostere, hvori der forhen levede 5000 Munke. Perin-Dagh, som ligger imellem Dschumaa, Mebnik og Nevrekup, er en høiere Deel af Despoto-Dagh. De høieste Toppe af denne Fjeldstrækning naae en Høide af 7000′. Seet i Frastand, især fra Nordsiden, har den dristige Omrids, men eftersom den nærmer sig Havet, aftager dens Høide. I de midterste og høiere Dele ere disse Bjerge stærkt bevoxede med Skov. Nederst findes Egen og Lærketræet, længere op Gran, derpaa følge Alpeurter og endelig en nøgen Klippe-Region. Fra Dubnitscha til Stanimak og derpaa til Seres danner den Centralknuden i Rumelien, som man blot igjennem Fjeldpasser kan nærme sig.

De Provindser, som ligge i Donauflodens Bassin have et mere skovrigt og mere vandet Terrain, end de ligeoverfor liggende Bjergskraaninger. Agerdyrkningen har her bedre Hjælpekilder og de seilbare Floder ere temmelig talrige. Disse Floder føre ofte det tyrkiske Navn Kara-ku eller det eenstydige slaviske Tschornika (d. e. sort Vand) og Tschora Rieka (d. e. sort Flod) udentvivl fordi de slyngende sig imellem Bjerge af mørk Farve see ud, som om de medførte sort Vand, især naar Bjergene ere bevoxede med Skov.

*) Indtrufne Omstændigheder forhindrede Udarbeidelsen af en fuldstændig Beskrivelse over Sortehavslandene før Krigsskuepladsen forlagdes til Krim, og da en saadan Beskrivelse nu neppe kan være af Interesse, have vi troet, ialfald indtil Videre, blot at burde give Slutningen af den i Nr. 31 paabegyndte physisk-geographiske Beskrivelse af ovennævnte Lande. — Hvad den nærværende Krigsskueplads (Krim) angaar, indeholder de i Nr. 39 og 40 optagne Artikler alle de til Kartet fornødne Oplysninger.

Den russiske Sammensværgelse i 1825.

(Efter Michelets „Ruslands Martyrer“.)

(Slutning fra Nr. 39.)

De Sammensvorne i Syden havde ikke bedre Lykke. Den ene Bestucheff og de uforfærdede og begeistrede Mourawieffer bleve ikke forundrede over den Ligegyldighed, de fleste Deeltagere udviste. De henvendte sig til Soldaterne og lod i Kirken Præsten oplæse en republikansk Katechismus, som Bestucheff havde uddraget af Bibelen. Deri stod, at alle Mennesker ere lige og at Slaveriet er Synd imod Gud. Disse Grundsætninger gjorde intet Indtryk paa dem; kun Konstantins Navn kunde faae dem til at følge med. De bleve slagne af Nikolaus's Tilhængere, der vare talrigere og ovenikjøbet havde det keiserlige Artilleri paa deres Side; men deres kjække Anførere dræbte sig selv eller lode sig dræbe; Bestucheff og Mourawieff bleve først grebne efterat være haardt saarede.

Pestel blev fængslet i Moskau uden at vise nogen Bevægelse; til en Ven, der fik Leilighed til at tale med ham først, sagde han blot: „Red bare min russiske Lovbog!“ Denne Bog var nedgravet i Jorden, men blev funden og overleveret til Kommissionen, som i sit Indlæg prøvede paa at gjøre den latterlig. Man forsikrer iøvrigt, at Forfatterne til Nikolaus's Lovbog have seet sig nødsagede til at optage flere af Pestels Anskuelser. Det er vist, at hans Værk i den politiske Deel indeholdt forstandige og menneskekjærlige Tanker: en fornuftig Slappelse af den frygtelige Jernring, hvori Rusland kvæles; en naturlig og mild Bestyrelse i Lighed med de nordamerikanske Fristaters; at gjøre den store Uret god igjen, der har været saa skjæbnesvanger for Rusland, ved at gjenoprette Polen; at indrømme Jøderne store Friheder og befri Polen for dem ved at give dem Midler til at stifte et Rige i Østen.

I Petersburgs Fængsler befandt sig nu altsaa Pestel, Ryleieff, den elskværdige og kjække Bestucheff, de uforfærdede Mourawieffer, Ruslands Talent, Dyd, Mod, virkelige Hjerte. Der manglede kun Puschkin, den store folkelige Digter. Han hørte til de Sammensvorne; skjønt han var fjernet fra Hovedstaden, ilede han dog derhen for at kjæmpe og døe med dem. Paa Veien mødte han en Hare; hans Kudsk standsede, da det af enhver Russer ansees for et ondt Varsel. Puschkin lod ham kjøre videre; de mødte en gammel Kone, og nu vilde Kudsken ikke kjøre længere frem. Da de tilsidst mødte en Præst, hvilket ansees for det værste Tegn, forlod Kudsken sit Sæde, kastede sig paa Knæ for sin Herre og meddeelte ham sin overtroiske Frygt. Digteren vendte om og blev reddet, men kun for at lide større Ulykke, faae et mere sørgeligt Endeligt.

Det truende Manifest, Keiseren næste Dag lod udgaae,

skal efter Forlydende være affattet af den gamle Keiserindes Fortrolige, Iwanernes Historieskriver, Rædselsperiodens Velynder, den gamle Karamzin.

Hans Lærling og Fortsætter Bludoff blev Sekretær i Undersøgelsesretten, i hvilken Keiseren var tilstede ved sit andet Jeg, sin Broder, Storfyrst Michael. Denne, en vild og raa Soldat, skildres tilstrækkelig ved et eneste Træk. Da en af de Sammensvorne dristigt aflagde sin politiske Troesbekjendelse, sagde han: „Man burde stoppe Munden paa ham med Bajonetstik."

Ved Forhørene, der varede i 5 Maaneder, anvendtes upaatvivlelig alle mulige Midler til at forføre de Anklagede og indjage dem Skræk. Udbyttet af denne hemmelige Rettergangsmaade blev trykt af Regjeringen og udbredt over hele Europa. Efter dette at dømme maatte de Sammensvorne være dumme Niddinger. Anklageren er ikke karrig med at anvende forhaanende Tillægsord. Da han er vis paa ikke at blive modsagt, omtaler han de fleste af dem paa en skammelig Maade. Flere af dem, især af de militære Deeltagere, Russere af den gamle Skole, fra Barndommen af vante til at forgude Keiseren, omvendte sig udentvivl oprigtigt, og saae i Begivenhedernes Udfald den 14de December en Guds Dom; men om det største Antal af de Andre har man ikke Grund til at antage Andet, end at saa partiske Dommere have villet brændemærke dem. Dette bestyrkes derved, at dette saa omhyggeligt udarbeidede Indlæg indeholder Kjendsgjerninger, hvis Urigtighed alle Partier ere enige om, f. Ex. feilagtige Datoer. Det forudsætter, at de Sammensvorne i Begyndelsen af deres Forening (1817), da Alexander endnu var almindelig elsket, da de Forbundne endogsaa raadspurgte ham og forelagde ham deres Planer, vare bestemte paa at myrde ham og den keiserlige Familie.

Naar man betænker, at der i saa mange Aar, blandt saa mange Personer ikke var en eneste Forræder, naar man erindrer sig Førernes anerkjendte Uforfærdethed, deres Fatning og Rolighed i Døden, kan man ikke tro paa Muligheden af, at skulde have angivet deres Venner og styrtet dem i Ulykke.

Historien vil paa sit mørkeste Blad opskrive Navnene paa de Dommere, der ikke vare tilfredse med at straffe disse ædle Mænd, men som i et Skandskrift, hædret med Navn af en Undersøgelse, forsøgte at vanære dem og besudle deres Minde, at saare dem i det, der ofte rører ophøiede Sjæle mere end Hæderen, i det der var den nødvendige Livsbetingelse for disse retskafne og heltemodige Mænd, i Venskabet.

Man behøver kun at læse den begeistrede Lovtale Ryleieff i sit Digt holder over den, i hvem han lover sit Fædreland en Helt, over sin unge Ven Alexander Bestucheff, og man vil deraf kunne bedømme dette ædle Hjertes dybe Ømhed.

Hvorledes skulde Ryleieff kunne have bragt det over sit Hjerte at angive sine Venner, han, som lige fra Begyndelsen fordrede Døden for sig selv alene, idet han erklærede, at den 14de December var hans Værk og at han var Ophavsmanden dertil?

De stærke, men rolige Følelser, hvoraf Ryleieff var opfyldt under Sagens Gang, ere udtrykte i hans Digt. Ved et Slags Dobbeltsyn havde Helten skuet sin egen Skjæbne og forud sunget sin egen Dødssang. „Det, der forekom os i vore Drømme at være en Bestemmelse af Himlen, var endnu ikke bestemt at skulle skee. Taalmodighed! Lad kun Kolossen forøge sine Feil, svække sig selv under sin Stræben efter at undertrykke den halve Verden! Lad den kun, oppustet af Hovmod, bryste sig i Solens Straaler! Taalmodighed! Himlens Vrede vil ikke desto mindre knuse den til Støv; thi Hævnen hører Herren til, han vil betale. Han tillader ikke, at den engang udsaaede Synd ikke skulde blive moden til at høstes."

Imidlertid aabenbarede den gjennem 5 Maaneder førte Undersøgelse en stor Mængde Skyldige. Keiseren havde ikke havt den ringeste Forestilling om sin Fare. Den 14de December troede han, at han kun havde at gjøre med nogle enkelte, Konstantin hengivne, Mænd, og nu viste sig for ham en meget udstrakt Mine, der overalt udhulede Jordbunden. Der var næsten ikke een anseet Familie, uden at eet af dens Medlemmer havde Deel i Sammensværgelsen. Egentlig talt var det hele Rusland, i det mindste det tænkende Rusland, der frasvor sig Czarværdigheden og vilde omdanne sig. Hvor var nu Grundvolden for den Throne, Nikolaus besteg? Svævede den ikke i Luften? Den hvilede alene paa Slavernes ubestemte Ærefrygt, paa deres Haab om tidlig eller sildig at finde Hjælp hos den fjerne, ubekjendte Gud, der aldrig beskytter. Under Poul, der dog havde en levende Retfærdighedsfølelse, vare Slaverne meget ilde tjente med at klage for Keiseren; han fandt Sagen saa farlig, at han underrettede Herrerne derom, og sendte dem de Ulykkelige tilbage til Afstraffelse. I de 5 Maaneder, Undersøgelsen stod paa, fortaltes det over hele Rusland, at Keiser Nikolaus var i Begreb med at erklære Slaverne frie. Disse vare saa visse derpaa, at de ikke mere betalte deres Afgifter. Saasnart han følte sig sikker, gjenoprettede han den forrige Tilstand og lod Betalingen inddrive ved væbnet Magt.

Hvad blev der af de Regimenter, som havde deeltaget i Oprøret? Deres Skjæbne er man ikke nøie bekjendt med. Nogle Batailloner ere rimeligviis sendte til Kaukasus, andre til Sibirien. Mange i Rusland troe, at den største Deel af Regimentet Finland blev begravet i Kronstadts fugtige, mørke, underjordiske Fængsler. Man kan let forestille sig, hvad et saadant Opholdssted maa være i det strænge russiske Klima. Disse Ulykkelige have altsaa, hvis der er nogen af dem tilbage, hørt Østersøen rulle over deres Hoveder i 30 Aar, misundende Bølgerne og de Skibbrudne deres Frihed. Vi ville imidlertid haabe, at Erindringen og Smerten udslukkes i en saadan Tilstand.

I de høiere Familier straffede man meget Faa, i det Hele 120 Personer. Man vilde skjule det Ondes store Udstrækning, og skjælvede for, at de talrige Skarer Skyldige skulde i Bevidstheden om deres Brøde og i Fortvivlelse gribe til Handling. Keiseren lod mange af dem komme for sig, hørte paa dem med Velvillie, lod som han ansaa dem for uskyldige og sendte dem bort, som om de vare det. Det var forgjæves; Sikkerheden og Tilliden kunde ikke gjenoprettes; den fra Thronen udgaaende Skræk vendte nu tilbage til den, hvor den er vedbleven at have Sæde. Keiseren, af Naturen streng, er under Indtrykket af denne almindelige Mistillid bleven mere og mere haard og uforsonlig. Umuligheden af at kjende sine sande Fiender har ærgret, saaret, forbitret hans Hjerte. Da Rusland er hans Grundvold, har han saameget som muligt afvendt fra Russerne den Trang til at straffe, der er bleven hans Natur. Alt er skyldigt: Polen, Jøderne, de græske Katholiker, Revolutionen, Europa. Saaledes skrider denne russiske Rædselsperiode fremad fra den 14de Decbr. indtil den Dag idag, bestandig voldsommere, bestandig mere ødelæggende, og har nu varet i 30 Aar.

Mest Indtryk paa Keiseren gjorde hans Samtale med Nikolaus Bestucheff, som vi meddele efter et russisk, for Keiseren partisk Skrift. Han blev overrasket af denne Sammensvornes Uforfærdethed, den Frimodighed, hvormed han fremstillede alle Misbrugene i hele Riget, betragtede ham stivt og sagde: „Hvis jeg var sikker paa i Dem for Fremtiden at have en tro Tjener, kunde jeg tilgive dem." — „Deres Majestæt!" svarede Bestucheff, „det er netop det, hvorover vi beklage os, at Keiseren kan Alt. Lad Retfærdigheden have sin Gang og lad Deres Undersaatters Skjæbne være afhængig af Lovene alene!"

Fem af de Sammensvorne bleve dømte til at sønderslides af Heste: Pestel, Ryleieff, Mourawieff-Apostol, Michel Bestucheff og Kakhofski.

Keiseren benaadede dem, dog saaledes, at den Straf, der traadte i Stedet, var mere vanærende. De skulde hænges, en i Rusland hidtil ukjendt Straf. De viste alle megen Fasthed. Flere af dem vilde ikke tale med Præsten, da de troede sig tilstrækkelig lutrede ved det, de havde lidt for Fædrelandet. Pestel erklærede, at han var fastere end nogensinde før i den Overbeviisning, han havde udtalt i sin russiske Lovbog.

Den 25de Juli 1826 Kl. 2 om Morgenen opreiste man paa Volden en høi og bred Galge. I denne Egn er det ikke virkelig Nat i Juli Maaned; Aftenens Tusmørke varer til Morgenrøden; man kunde tydelig see Alt. Tropperne ankom, men kun faa Tilskuere, da man var ubekjendt med den fastsatte Tid. Hele Rusland sov, medens de lede Døden for det.

Hans Jensen Blom.

Kl. 3 førte man de Dømte frem, som man havde ladet beholde Livet; de bleve gjorte æreløse og man opbrændte deres Uniformer; i Slavedragt bleve de sendte til Sibirien. Endelig kom de Fem, der skulde straffes paa Livet, iførte store Hætter, som skjulte deres Træk.

Da de vare stegne op paa Skamlerne og man havde lagt Rebet om Halsen, sænkede man det Brædt, hvorpaa de stode; To bleve kvalte; paa de tre Andre gled Rebet op over Hætterne og de Ulykkelige styrtede ned i et stort Hul under Galgen. Efter mangen en Lov i Middelalderen benaadedes den Dømte, naar Udførelsen af Straffen mislykkedes. Men hvem vilde have vovet at udsætte Straffen? Keiseren opholdt sig paa Lystslottet Tsarsko-Selo. Da Ryleieff igjen steg op med faste Skridt, gjorde han med Sagtmodighed sin Skjæbne Bebreidelser: „Intet vil lykkes for mig, ikke engang Døden." Et Øieblik efter var han ikke mere.

Man fortæller, at denne ædle Mand selv ønskede at døe, fordi han saa en Skygge formørke hans opofrende Handling, hvilket han udtrykte i disse Ord: „Jeg har handlet uden det russiske Folks Samtykke."

Det var ikke hans, men Tidens Feil. Dette Folk, der var indhyllet i tykt Mørke, et stakkels mindreaarigt, enfoldigt Barn, kunde ikke forklare sine egne Følelser, ikke forstaae sine Tanker eller udtrykke dem. Man havde intet Middel til at spørge det tilraads.

Vil det sige, at denne Nat skal vedvare bestandig? at man skal forlænge denne Udueligked ved at tage Hensyn til den? at naar et Folk endnu er stumt, skal man Intet gjøre for at løsne dets Tunge, for at faae det til at sige det første Ord?

Man føler, at denne Ryleieffs Tvivl er naturlig. Da han alene udgjorde Forstand, Tanke og Hjerne i dette uhyre Legeme paa 50 Millioner Mennesker, der endnu ikke tænkte, blev han greben af sit Ansvar, og adspurgte Forsynet, om virkelig han, et enkelt Menneske, var Folkets Tanke.

Det var en agtværdig Tvivl, som ellers ikke findes hos dem, der fremkalde Revolutioner; den maa bevæge os til at ære den russiske Sjæls Reenhed, men den gik i Virkeligheden for vidt.

Nei, ædle Mand, tvivl ikke! Den Dag var Du Ruslands prophetiske Samvittighed. Hvad det vil tænke, efterhaanden som det vaagner til Bevidsthed, fandtes i Pestels og i Ryleieffs Hjerte. I Eder var Ruslands Sjæl, ikke som den er i sin nuværende Nedværdigelse, men saaledes som den har været gjennem Fortiden, og fornemmelig som den vil blive i Fremtiden. I havde Ret til at tale og handle for det; thi I vare det selv.

Hvad har Eders Død gavnet denne Sjæl? Hidtil svævede den omkring et heelt Folk og formaaede Intet; idet den sammentrængtes i Eder, gjorde I den mægtig og virksom under den eneste Skikkelse, hvori dens Barndom kunde lade den fremtræde, under Skikkelse af et Menneske og en Martyr; den viste sig i Eders Liv, blev hædret ved Eders Død. I Stedet for de ubestemte Skygger, den havde i Fortidens Helgener, har den i Eder en Helgen over alle Helgener. Den forstod ikke Eders Tale, men fatter meget godt Relikvierne efter Eder. I have givet den nok til bestandig at ofre paa sit Alter.

Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.

IV. Hans Jensen Blom.

Sognepræst Blom, der under de tvende sidste Storthing afvexlende med Bankadministrator Stabell har været Odelsthingets Præsident, er født i Skien den 19de Mai 1812. Faderen, Jens Blom, var dengang Handelsmand i Skien, men blev senere Toldinspektør i Stavanger; Moderen var Gunhild Kristine Ording. Sin første videnskabelige Dannelse modtog han paa Skiens lærde Skole, hvorfra han i 1829 dimitteredes til Universitetet; ved Examen Artium og Andenexamen erholdt han Charakteren Laudabilis og til theologisk Embedsexamen Haud illaudabilis for den theoretiske Prøve, som han underkastede sig i September 1835, og Laudabilis for den praktiske. — Efter i flere Aar at have været konstitueret Adjunkt ved Stavangers lærde Skole og derpaa personel Kapellan hos Provst F. A. Krog til Skudesnæs, blev han efter dennes Død i Aaret 1846 ansat som Bestyrer ved den i Stavanger værende Missionsskole. Fra denne By mødte han som Repræsentant paa Storthinget i 1848. Samme Aar udnævntes han til Sognepræst for Tysvær og Bukken i Ryfylke. I 1850 deeltog han i en Kommission, der var nedsat til at udarbeide en Lov om Vaarsildfiskeriet. Paa Storthingene i 1851 og 1854 var han Repræsentant for Stavangers Amt.

I 1848 var Blom Medlem af Næringskommitteen Nr. 1 og paa de tvende sidste Thing ogsaa sammes Formand. Indstillingerne til de forskjellige paa disse Thing udkomne Lovbeslutninger angaaende Fiskerierne ere samtlige forfattede af ham ligesom Indstillingen angaaende Sexes Pension i 1851 og Stollknæsagen paa sidste Storthing. Ved Behandlingen af sidste Sag saavelsom af de øvrige Kongsbergssager under Bloms Thingvirksomhed har han som Indstillingernes Koncipist og deres Forsvarer i Thinget lagt for Dagen megen Evne og Flid til at sætte sig ind i Gjenstande, der maatte ligge udenfor hans Kundskabs- og Erfaringskreds. Blandt de Sager paa sidste Thing, i Anledning af hvilke han forfattede Indstilling, hører Saugbrugsvæsenet; i Indstillingen angaaende samme blev et fra den kongelige Proposition forskjelligt, af J. Sverdrup opstillet Princip for Sagskurens Frigivelse foretrukket og forsvaret. Forøvrigt er en betydeligere Deel af de paa sidste Thing fra Næringskommitteen Nr. 1 fremkomne Indstillinger fra hans Haand og paa forrige Storthing var dette Tilfældet med saagodtsom dens samtlige Indstillinger.

De, som give sig af med at klassificere vore offentlige Personligheder, henregne Blom, hvad politiske Anskuelser angaar, til Oppositionen, og om hans Foredrag siger en af vore Storthingsskildrere, der forresten er urandsagelig skaansom i sine Domme, at det „er flydende, men ikke behageligt, da han taler for hurtigt," hvorfor Skildreren finder ham mindre skikket til Præsident hvad Oplæsning af Dokumenter angaar. Ogsaa har han fundet, at han ved Voteringerne ikke altid har det rigtigste Greb at tage Sagerne paa, ihvorvel man overhovedet indrømmer ham Dygtighed hvad Forhandlingernes Ledelse forresten angaar. I Debatterne deeltager han hyppig.

Blom er gift med Sara Margaretha Storm, Datter af afdøde Sognepræst Christopher Storm, en Slægtning af Digteren.

En norsk Bondefamilies Liv.*)

IV.

Hvor var det vi endte, gunstige Læser? —„ Ved Brylluppet!" — Ved Bryllupper? Ja det er just Ulykken. Vi endte, hvor alle Bøger ende, hvor Tæppet falder over Skuespillene, hvor Illusionens Taage opklarnes. Vi endte ved den Livsstation, hvor Genierne erholde den sidste Olie til sine Ulykker, hvor Tosserne finde sin Lykkes Krone, og hvor Folk, der ingen af Delene ere, finde begge Dele. Vi endte, hvor Elskeren ophører at skrive Vers og den Elskede at være yndig paa Rov. Og hvad der er det allerværste — vi endte ikke i Paris, men paa en norsk Bondegaard, hvor den landlige Godtroenhed ikke tillader Kjærlighedshandeler, der kunde give Tilvært til det novellistiske Stof. Under denne grundige Enden af Alt, hvad der i Livet og i Bøger driver fremad eller holder i Aande, er det — ikke sandt Læser? — med en vis Træghed, at vi atter reise os for at vandre videre og sammenknytte den i Grunden allerede afhugne Traad efter Malerens egen Anviisning. Det er Forudfølelsen af at vi intet Uhørt, intet Overraskende ville finde, der gjør os Opbrudet saa besværligt. Vi skulle medvandre et Livsløb, der i Virkeligheden er saa ønskværdigt, men ligesaa prosaisk som en velsignet Høst, hvis Rigdom modtages uden de Sange og Hymner, der ødsledes paa de Foraarsspirer, hvori den laa skjult, og hvilke netop vare sangopfordrende fordi de i sig tillige forenede Muligheden til Undergang, Skuffelse og Ulykke — Poesiens bedste Rendingsgarn. En lafontainesk Raadighed over dette Slags ædle Stof har allerede Maleren nægtet os, ikke at tale om, at ogsaa Enkeltes Kjendskab til vort Bondelivs simple Forholde vilde udsætte os for den grundede Beskyldning, at give tilbedste urimelige Krøniker istedetfor sandfærdige eller ialfald sandsynlige Beretninger, som vi have givet Læseren Løfte om. — Forfatteren maa derfor gaae hverdagsligt levnetsbeskrivende tilværks, og søge atter at gjenvinde den Objektivitet i Fremstillingen, hvorpaa denne Overgangsbemærkning har gjort et saa voldsomt Brud. . . . .

Et Par Aar ere forløbne, og vi gjenfinde Ole og Marit, hvem vi forlode som Brudefolk, i deres hyggelige Stue paa Myre. Det er en Dag i Slaattonnen, ved Nons Leite. Ingen Fremmed er tilstede; og dog er Ægteparret ikke saa ganske alene. Konen har et halvtaarsgammelt Barn paa Skjødet; det er udentvivl en liden Johannes. Faderen benytter

*) Se Nr. 11, 19 og 28.

Hviletiden til at studere den Lilles Lyst til Legetøi, der er større end hans Muskelstyrke, idet den spæde Haand famler iblinde efter den fremrakte Tobakspibe. Faderens inderlige Glæde udtaler sig i et Smil, der tillige synes at være et Udtryk af Tilfredshed over det Forsvar han i Drengens Lyst til Piben finder for Behageligheden og Nødvendigheden af Tobaksrøgningen, hvortil han i Kjøbenhavn har vant sig, men hvilken Mange i Bygden endnu betragte som en Overdaadighedens Uvane.

Brugdestolen, hvori Konen sidder, og hvilken paa Landet træder istedetfor Byernes Sophaer, samt Hyldens Kander og Kar tyde hen paa, at der idetmindste ikke hersker Fattigdom inden Vægge, selv om ikke Ægteparrets Dragt sagde os dette.

Stuen er nybygt. Ole har tømret den selv saagodtsom uden anden Hjælp end Huusmanden. Ogsaa de andre Huse har han begyndt at røre ved; han har benyttet Hovonnen til at „omvele" (reparere) eller til at ombygge dem.

Alt var nemlig som almindelig paa Bygselgaarde bleven saa forfaldent, medens Mikkel og hans Formænd styrede Myre, at Ole ikke kunde lægge sig paa Ladsiden, om han vilde tænke paa at blive boende der.

Ogsaa med Gaardens Ager og Eng, der var reent i „Kvarlego", havde han nok at gjøre; Gaarden var i sig selv tørlændt, og da Agrene ogsaa vare magre og udbrugte, var der ikke at tænke paa Kornavl uden Vand. Et af hans første Arbeider var derfor at faae et Vastag frem, og dette reddede ham fra det ellers uundgaaelige Kornkjøb, endog i de første Aar.

Konen hjalp ham troligen i Alt, selv ude paa Marken, foruden at hun sørgede for Huset. I den sidste Tid var hun dog bleven sat noget tilbage ved den Lille, skjønt denne ligesom i Bevidstheden om at han var til Uleilighed sov dygtigt.

Ved begges forenede Bestræbelser var der saaledes paa den Tid, vi nu finde Ægteparret, bragt Skik og Orden tilveie baade ude og inde, og Gaarden havde antaget et saa forynget og venligt Udseende, at Oles Fader, hvergang han gik forbi, mumlede ved sig selv: „Den Guten! han seer jammen ut te' aa slaa seg nok saa vakkert igjennom. Skulde Nokon tru det da?"

En Dag ud paa Høsten, som han saaledes gik forbi, blev han uvilkaarlig staaende stille borte ved Smidien for at betragte Kornraaerne, som glindsede saa vakkert i Høstsolen. Ole havde allerede begyndt at kjøre Loen ind og kom just med et Læs.

„Aa Go'dag Far! skal eg faa sjaa Deg her da?"

„Ja, eg vart staaende aa sjaa paa dine vakre Raaer. Eg trur, Du hevi faat got Aar, Ola."

„Aa ja Gudskelov, Far, eg hevi alt kjørt inn nokre Las, saa Du seer inkje heile Avlingen hell. Vil Du gaa med up paa Loven, skal Du sjaa, det eine Golv er ganske fuldt."

„Nei da, det er da reint eit overlags got Aar!"

Faderen gik med og forundrede sig noksom over Loens Foldighed og Mængde.

„Aa saa hevi Du faat up slik ein gjild Love, seer eg."

„Ja, eg hevi bygt den paa Stolper, som Du sa' Du vilde gjort med Loven din, um det va' bli't betænkt i Tide. Muse kann da inkje føre slikt Huus, som i den gamle Loven."

„Det er sandt, det, men Stakkar hennar, det var da inkje for feit for Nokon her den Tid. Det er grove Ting, kor Du hevi umvelt Alt her, Ola."

„Aa ja, eg maatte gjera Alvor taa det, skul' det vera buandes her. Men vil Du naa inkje gaa med inn te' Marit, saa skal Du sjaa me hevi det inkje saa haustlegt inne hell."

Det første Barn.

„Eg seig Tak, Ola; men eg undras rigtogt paa, kva Mor di' vil seigja, um ho faar høyre, eg ha' vore' inne hos Deg."

„Aa be Mor sjaa hid te' meg au."

„Det er faafængt, Ola; Kvindfolk er traae, nær dei sett seg Nokot i Huvudet."

Faderen fulgte med ind til Marit, der modtog ham med Hjertelighed og satte frem Øl og Skrivarbrød, og alt det Bedste, hun havde.

Da han alt havde taget til sig af det Fremsatte, syntes han først at erindre, hvad der saalænge havde adskilt ham fra Sønnen og hende, og idet han dreiede sig mod Væggen for at bortviske en Taare, der stjal sig frem, undslap ham ligesom uvilkaarligt: „Dei gjer reint Skam paa meg."

Idetsamme forkyndte Barnet fra Vuggen med et Skrig, at det var vaagent.

„Der vaknar 'en Veltjehans," sagde Marit, og skyndte sig at bringe ham til Bedstefaderen, der tog ham paa sine Arme og lod ham lege med de store blanke Knapper i hans Styrelvest. „Du kann tru, han er inkje for længe vakin um Dagen, denna Kar'n. Han er rigtogt ein liten Sjusovar."

„Da slægter Du meg paa, Gut," bemærkede Bedstefaderen leende. „Det er da got, Du heiter etter meg. Det hevi naa altid vore saa paa Berg, at anden kvar Mann var ein Sovar. Det var min Bedstefar, og det blir vel ogsaa Du, Gut; men saa sov inkje Far formykje, og det gjer inkje heller Du, Ola. Det kan derfor seigjas med Skjel, at paa Berg kjøm støtt ein Sovar etter ein Drivar, likesom Ordtøket seig, at der kjøm altid ein Oidar (Ødeland) efter ein Gjøimar" (Gnier).

„Men saa er det gjildt med det, at paa Berg livir dei like godt, um dei sover etter Hog," sagde Ole.

„Aa seig inkje det, Ola. Mangt gaar ganske skjævt der, sidan Du vart burte. Eg hevi sagt te' Mor di', at det seer ut tel ingun Heppe at vera der længer. Men ho seig naa det, ho, at det er den Finntøiten, som ho inkje vilde laane Huus for eit Par Aar sidan, som gjer Altsammen. Da Gulddrople rulla' ut ivir Oxhammarn, og da Bronen sturta' av Kværsylden, saa var det Finntøiten, som gjorde det; og da Stororen fallt død paa Baasen, var det Finneskot. Igaar sa' ho det, at inkje blir me Forgjeralsen kvit, før ho sender Lars Huusmand up tel Finmarken tel Finntøiten med Penge og gode Ord. Men eg sa', det var faafængt, og hevi naa ingun Tru paa den Ting."

Efterat den Gamle havde udspurgt Ole om hvorledes han havde indrettet den og den Ting paa Gaarden, gik han sin Vei, og lovede at see indenom nu og da, naar det kunde skee uden at Konen fik Nys derom.

Engelske Prisepenge.

Det er en i England noksom bekjendt Anekdot, at man ombord paa et engelsk Skib, der netop var i Begreb med at begynde en Kamp mod en Franskmand, saa en Matros, der knælende gjorde sin Bøn, og paa det til ham henvendte Spørgsmaal

svarede han: „Jeg bad om, at de fiendtlige Kugler maatte blive fordeelte blandt os efter samme Maalestok som Prisepengene," idet han var af den Mening, „at faa Officierer i dette Tilfælde vilde slippe derfra med Livet, men at det derimod vilde gaae Soldaterne bedre!" Denne Anekdot giver Anledning til følgende naturlige Spørgsmaal: Hvorledes blive Prisepengene fordeelte blandt Besætningen ombord paa et Skib? Vor Besvarelse skal ikke bestaae i, at angive Forholdet i Brøktal, saaledes f. Ex. at Kapitainen erholder $^{1}/_{20}$ af det Hele, eller dersom flere Kapitainer vare tilstede, da Prisen blev taget, saa erholder den Ældste det Halve af denne $^{1}/_{20}$ og den anden Halvdeel bliver fordeelt blandt de Øvrige; thi dette vilde føre os for vidt og maaskee kun i ringe Grad interessere Læseren; men vi ville strax fremdrage et mindeværdigt Exempel af Prisepengenes Historie og dernæst redelig fordele Pengene blandt Officierer og Matroser. I Aaret 1799 toge 4 engelske Krigsskibe 2 spanske Fregatter, „Thetis" og „Santa Brigida," fra Veracruz bestemte til Spanien med rede Penge. Det Beløb, som „Thetis" havde, udgjorde 319,690 Pd. Sterl.; den anden Prise havde ikke ringere Værd og havde desuden en rig Ladning af Cochenelle o. s. v. Begge Priser bleve i god Behold bragte til Plymouth, Pengene deponerede i Londons Bank og Besætningen paa de 4 engelske Fregatter erholdt Prisepenge paa følgende Maade:

Enhver Kapitain erholdt	40,730 £.	12 s.	„ d.
— Lieutenant	5,091 „	7 „	3 „
— Hoibaadsmand o. s. v.	2,468 „	10 „	9½ „
— Midshipmand o. s. v.	791 „	17 „	¼ „
— Matros, Marinesoldat	182 „	4 „	9¼ „

Saasnart et Skib bliver frataget Fienden, sættes et Prisemandskab ombord, som strax bringer Skibet til nærmeste Havn. Der bliver det bestemt af Admiralitetsretten, om Skibet skal erklæres for en lovlig Prise eller ikke; i sidste Tilfælde bliver det strax frigivet.

Men nu forekommer hyppig det Tilfælde, at der, da Prisen blev taget, vare et eller flere til Angriberens Nation hørende eller med denne allierede Skibe, og i dette Tilfælde erholde disse Fartøier ogsaa en Deel af Prisepengene, fordi Fienden maaskee ved de andre Skibes Overmagt har ladet sig bevæge til at stryge sit Flag, medens han maaskee havde provet en Kamp med et Skib alene. En den 28de Marts d. A. atter fornyet Order in Counsil bekræfter denne gamle Regel for Englands Vedkommende og tilføier, at der foruden den lovbestemte Afgift til Staten ogsaa ved Afregningen skal afsættes en anden, nemlig „for vore Allierede." Saa retfærdigt dette System end kan synes, saa kan det dog under nærværende Krig i Østersøen være til megen Skade for de større Fartøier. Som et Exempel antage vi, at et Antal Linieskibe seile maaskee 50 engelske Mile udenfor en russisk Havn, men dog ikke tage nogen Prise. Imidlertid nærme de mindre dybtgaaende Fregatter og Korvetter sig Landet mere, ja efter Omstædighederne vove de sig endog ind i selve Havnen og det lykkes dem ogsaa at udtage flere Koffardiskibe, saaledes som ved det bekjendte Tilfælde med Dampskibene „Hekla" og „Arrogent" ved Ekenæs i Sommer. Nu erholde Linieskibene ingen Andeel af Prisepengene, fordi de ikke vare i Sigte, da Skibene bleve tagne, og alligevel havde Korvetterne ikke vovet at nærme sig, dersom de ikke havde vist, at de russiske Linieskibe ikke kunde hindre dem, fordi en overlegen Magt lurede paa dem. Dette minder om Fabelen om Schakalen og Løven, og om intet større Søslag forekommer i denne Krig, saa vil efter Løvens nuværende Udtryk Løven sulte ihjel, medens Schakalen derimod bliver fed.

Bliver nu et fiendtligt Krigsskib eller en Kaper skudt isænk eller stukket ibrand, altsaa med et Ord ikke bragt hjem som Prise, saa erholder Enhver ombord paa det seirende Skib af Regjeringen en Belønning, der naturligviis ikke er saa stor, som den vilde have været, dersom Mandskabet havde været saa heldigt at opbringe det fiendtlige Skib som god Prise.

I det Foregaaende have vi især bestræbt os for at gjøre Læseren bekjendt med de engelske Skikke under en Krig med Hensyn til Prisepengene; dog dette System hersker blandt alle Magter, som have deres Stridskræfter i Søen, om endog med deelviis afvigende Bestemmelser.

Noget anderledes forholder det sig med Prisepengene for de engelske Landtropper. En kongelig Proklamation af 11te August indeholder de Bestemmelser, under hvilke de Prisepenge, hvorom man i nærværende Krig kan gjøre sig Haab, blive at fordele blandt Landtropperne. Ifølge denne erholder det tilstedeværende Generalitet $^{1}/_{10}$ af det rene Udbytte, deraf Overgeneralen $^{1}/_{4}$ og de øvrige Generaler $^{3}/_{4}$. Stabsofficiererne erholde tilsammen $^{1}/_{8}$ af det Øvrige — altsaa $^{1}/_{8}$ af $^{9}/_{10}$ af det Hele. Resten bliver fordeelt saaledes: Kapitainer og andre Officierer af lige Rang 35 Delen for Enhver; Subalternofficierer osv. 20; Fanejunkere osv. 10; Sergeanter osv. 8; Korporaler osv. 4 og simple Soldater 3.

Den praktiske Beregning af en Deeltagers Andeel i et Bytte af f. Ex. 10,000 Pd. Sterl. er imidlertid meget kompliceret. Generalitetet erholder $^{1}/_{10}$, altsaa 1000 Pd. Sterl. (deraf Overgeneralen $^{1}/_{4}$ eller 250 Pd., de andre Generaler 750 Pd. Sterl. tilsammen). For nu at udregne, hvormeget en Kapitain f. Ex. skal have, maa man have nøiagtige Lister over samtlige de Tilstedeværende, hvorved det Spørgsmaal maa afgjøres, om disse Lister fremstille Effektivstyrken før eller efter Erobringen, fordi det maa antages, at der vil findes nogle Døde, Saarede og Savnede.

I disse Lister bliver nu Antallet af de Dele, som tilkommer enhver Deeltager efter ovenstaaende Forhold, skrevet ligeoverfor hans Navn. Faciten bliver divideret i de, efter Fradrag af den for Generalitetet bestemte $^{1}/_{10}$, ligesom den $^{1}/_{8}$ Deel af de $^{9}/_{10}$ Dele for de deeltagende Stabsofficierer, tiloversblevne $^{7}/_{8}$ af $^{9}/_{10}$ = $^{63}/_{80}$ Dele, og Kvotienten viser Enhvers Andeel. Dernæst bliver for enhver Deeltager hans Part multipliceret med det efter Forholdet for ham i Ploklamationen fastsatte Tal (f. Ex. med 4 for Korporalen osv.), og paa denne Maade kommer man først til den praktiske Værdi af enhver Enkelts Andeel af Prisepengene. (Hamb. Corr.).

Norge.

Christiania. Under 7de Oktober have følgende Udnævnelser fundet Sted: Ledig pers. Kapellan H. A. Høstad til Sognepræst til Skjolds Pstg.; Fuldmægtig i Statssekretariatet J. L. Schladermund til Postmester i Laurvig; Kand. min. B. J. G. Saxild til Adjunkt ved Kongsbergs Middel- og Realskole; Kand. philol. C. F. Feilberg til Adjunkt ved Christianssands lærde og Realskole; Kand. jur. H. S. B. Broch til Fuldmægtig i Marine-Departementet; Bergkandidat J. H. Winsnes til Geschworner i det nordenfjeldske Bergdistrikt; Kand. med. J. W. Martens til Korpslæge ved søndhordlandske Musketeerkorps; Kand. med. C. M. Olsen til Kompanichirurg ved den 1ste akershusiske Infanteribrigade; Kand. med. E. H. Iversen til Kompanichirurg i den throndhjemske Infanteribrigade, samt Premierlieutenant ved Bergens Borgervæbning J. C. Martens til Kapitain og Chef for Toldbodalmindingens Kampagni af Bergens borgerlige Infanteribatallion.

— Under s. D. er Exam. jur. Chr. Tønsberg anerkjendt som kgl. bayersk Konsul for Norge og Stadshauptmand Nils Bache som dansk Vicekonsul i Drammen.

— Under s. D. er Overtoldbetjent i Bergens Tolddistrikt W. A. Fritzner, Direktør ved Kongsbergs Vaabenfabrik P. Chr. Holst og Kavitain og Kompanichef ved Bergens borgerlige Infanteribatallion J. B. Myhlenphort forundte Afsked i Naade, Førstnævnte med en aarlig Pension af 650 Spd. og den Anden af 600 Spd.

— Under s. D. er Toldkasserer i Arendal Otto V. Lange udnævnt til Statsraad og beordret til under Statsraad Riddervolds Fraværelse at bestyre Departementet for Kirke- og Underviisningsvæsenet.

— Under 10de Oktober har Finantsdepartementet beskikket: Stykjunker A. Helgesen til Undertoldbetjent i Bergens Tolddistrikt; Toldkontorist H. S. Lund til Undertoldbetjent i Christianssands Do.; Forhenværende Kjøbmand S. Dahl til Undertoldbetjent i Hammerfests Do.; Toldrorskarl H. Svendgaard til Undertoldbetjent i Riisørs Do. og Kopist G. Hetting til Undertoldbetjent i Christianias Do.

— Nationalmuseet har for omtrent 240 Spd. erhvervet et større Oliemaleri, forestillende en Moder med sit Barn, af den svenske Kunstnerinde Frøken A. Lindegren.

— Konsul Chr. Tønsberg bekjendtgjør, at han til de norske Kunstnere i Rom har samlet og afsendt et Bibliothek paa 580 Bind. Deraf ere 189 B. indkjøbte for de indkomne Pengebididrag, tils. 65 Spd. 50 ß, 130 B. skjænkede af ham selv og 94 B. af Doktor Krøyer. Det Øvrige er indkommet ved mindre Bidrag fra Boghandlere og Andre.

— I „Selskabet til Omsorg for ældre ugifte Damer i Christiania og Aker er nu indtraadt 254 Medlemmer, der ved en Kontingent af 2 Spd. aarlig erhverve sig Adgang til at kunne blive optagne i den Bolig for ugifte Damer over 40 Aar, som tilsigtes istandbragt. Som velvillige Bidrag ere blandt Byens Indvaanere tegnet et Beløb af 1620 Spd. Derhos har Formandskabet med Bifald af H. M. Kongen vedtaget, at den i Anledning af Hs. Majestæts gjenvundne Helbred i 1853 sammenskudte Sum bliver afgivet til Selskabet, hvorfor Boligen vil erholde Navn efter Kong Oscar. De 8 Pladse i Boligen ved dens første Besættelse, hvilke efter Statuterne kunde være Gjenstand for Kjøb, ere allerede solgte og Kjøbesummerne for samme indbetalte. I Selskabets Kasse er til Dato indkommet 6632 Spd.

I Solør har Blodsotten i den sidste Tid bortrevet flere Mennesker. Sygdommen er indbragt fra Sverige.

Vardal. Veiarbeidet herfra til Land er paabegyndt med stor Arbeidsstyrke.

Kongsberg. Armen Grubes Pukværksbygning med deriværende Indretninger er nedbrændt.

Østerriisør. I Formandskabs- og Repræsentantmøde er bevilget 350 Spd. til Indkjøb og Istandsættelse af et Huus til Sygehuus, 500 Spd. til Udvidelse og Istandsættelse af Skolebygningen, 100 Spd. som extraordinært Bidrag til Veivæsenet og 180 Spd. til Istandsætelse af Raadhuset. Til Dækkelse af endeel af disse Udgifter, samt til Dækkelse af Kjøbesummen for de for Kommunens Regning indkjøbte Engeløkker og til Bidrag til Kanalens Omdannelse og Bommen søger Kommunen et Laan paa 2000 Spd. af Oplysningsvæsenets Fond.

Arendal. Kolera har hidtil angrebet ganske Faa. Den holder sig udenfor Byen.

Bergen. Rostad har i Theatret givet Koncert med stærkt Bifald.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Birger Jarls Statue (se Nyhedsbladet for forr. A. Nr. 44) skal afsløres den 21de Okt.; Aftonbl. skildrer denne Mands store Fortjenester, og finder, at der ved denne Anledning bør være andre Høitideligheder end en paatænkt Middag. Den 4de Okt. vil Afsløringen af Carl Johans Statue (se Nyhedsbl. Nr. 41 for forr. A.) foregaae i Stockholm,

— Fru Jenny Lind-Goldschmidt ankom den 6te til Stockholm.

— I Stockholm er nu ialt 954 Personer angrebne og 374 døde af Kolera. I Ugen fra 1ste til 7de Okt. ere 213 angr. og 78 døde. — I Upsala er i 1 Døgn 18 angrebne; døde ere ialt 22.

Danmark. I Folkethinget er fremkommet Forslag om at stille Ministeriet under Rigsret. Der er besluttet en Adresse til Kongen som Svar paa Throntalen.

Frankrig. Den bekjendte republikanske Oprører Barbés er bleven benaadet af Keiseren, der har tilsendt Indenrigsministeren følgende Brev: „Hr. Minister! Man meddeler mig følgende Uddrag af et Brev fra Barbés. En Fange, som trods store Lidelser bevarer saa patriotiske Følelser, kan ikke forblive i Fangenskab under min Regjering. Lad ham strax og uden Betingelser blive sat i Frihed."

— Keiseren har nedsat Tolden paa saltet Kjød og Viin til en Bagatel og forlænget Korntoldfriheden til 1ste Juli næste Aar.

Østerrig. Østerrigerne have i Ungarn arresteret over 100 Personer, tildeels Embedsmænd.

England. Newcastle er overgaaet en betydelig Ildebrand, hvorved mange Personer ere omkomne; den anrettede Skade vurderes til 1 Million Pund Sterling. Et Lager, hvori befandtes Svovel og 7 Tons Krudt, sprang i Luften og ødelagde alle Bygninger i 300 Fods Omkreds.

Tydskland. En stor Deel af Staden Memel, dens samtlige Kirker og mange Pakhuse ere lagte i Aske.

Spanien. Dronning Isabella er kjed af sin Afhængighed af Ministrene, og ønsker at slippe bort fra Landet, hvilket de dog ikke tillade hende. Karlisterne have reist sig, men ere blevne slagne den 25de Sept. Deres Høvding Cargol blev dræbt.

Rusland. Beretningen om Sebastopols Indtagelse var en over hele Europa ved Telegrapherne udbredt Skrøne, der overalt, selv hos Frankrigs Keiser, vakte Tiltro, og fremkaldte Folkets Jubel. Derimod stadfæster det sig, at Mentschikoff er bleven slagen ved Almafloden. De Allierede have besat Balaklava, syd for Sebastobol, der har en fortrinlig Havn. Sex franske Generaler ere saarede og Dampskibe med Saarede ere ankomne til Konstantinopel. Russerne have selv brændt Anapa, for at bruge Besætningen mod de Allierede paa Krim. Ogsaa paa Krim have Russerne selv skjændt og brændt for at gjøre de Strækninger, hvor de Allierede rykke frem, til en Ørken. En russisk Munitionstransport er taget af Englænderne.

— Sebastopol var den 29de Sept. indesluttet overalt af de fiendtlige Hære; den kunstmæssige Beleiring skulde aabnes den 1ste Oktober. 8000 Mand Rytteri, deels Engelskmænd, deels Franskmænd og deels Tyrker, ere nu allerede ankomne. 6000 Tunesere ere fra Konstantinopel sendte til Krim istedetfor til Asien, som var den oprindelige Bestemmelse. St. Arnaud beregner den russiske Hær til 40,000 Mand Infanteri, 6000 Heste og 180 Kanoner.

— Engelskmændenes Tab i Slaget ved Almafloden var 96 Officierer, 114 Sergeanter og 1900 Menige. Antallet af de Døde var 900. Den franske Gesandt i Konstantinopel siger, at Russerne tabte 8000 Døde. Den engelske Globe angiver: Døde 1 General, 2 Oberster, 53 Officierer, 2800 Soldater. Saarede General Khomutow, 86 Officierer og 3000 Mand.

— Om Slaget ved Alma har et tydskt Blad modtaget følgende Meddelelser, deels over Belgrad, deels over Bucharest: „Fyrst Mentschikoff støttede sig med sin høire Fløi til Baktschiserai, med venstre til Almabredden. Dagen før Slaget havde han forstærket begge sine forskandsede Leire, der talte 30,000 Mand, med 20,000 Mand fra Sebastopol, og taget sit Hovedkvarteer i Duvankøi, en Landsby mellem Floderne Belbek og Katscha. Den 19de satte den ved Eupatoria landede Armee sig i Marsch og passerede den heelt udtørrede Alma paa flere Steder, idet de trængte frem til Echba. Den 20de om Middagen kom de henimod Katschik, hvor Russerne stode paa den foran Bjergene liggende Kalantaislette under Mentschikoffs personlige Befaling. Prinds Napoleon angreb først med en Deel af sin og den fjerde engelske Division den russiske høire Fløi i Flanken, medens Lord Raglan med to engelske og tyrkiske Divisioner forjagede Fienden paa venstre Fløi ud af hans Stilling. Divisionen Canrobert holdt den fra Simferopol og Baktschiserai førende Vei besat og kastede General Khomutow, der fra Simferopol ilede Mentschikoff til Hjælp med 4000 Mand, tilbage. Medens Fienden trak sig tilbage langs Kysten, fyrede de ved Kysten liggende Linieskibe med største Held paa de Flygtende med deres Bombekanoner. Paa Flugten mistede Russerne endeel af sine Kanoner. Først ved Katschas Bredder viste det fiendtlige Kavalleri sig igjen, for at dække Infanteriets Overgang over Floden. De Allierede behøvede kun 3 Timer for at tage de fiendtlige Forskandsninger, paa hvilke der med al Kraftanvendelse var blevet arbeidet i 6 fulde Maaneder, og førte kun Halvdelen af sine Landtropper i Ilden. Ved Kalantai-Veien stod Mentschikoff med en Brigade i Karé, da det fortræffelige engelske og franske Kavalleri stormede ind paa den. Kun med Nød og Neppe undkom Mentschikoff, og alene sin Hests Hurtighed kan han takke for sin Frelse. Hele Natten defilerede den fiendtlige Armee mod Milia og opkastede ved Belbek-Floden Skandser. Under Fægtningen skulle af den russiske Hær Polakker i Mængde være gaaede over til de Allierede. Russernes Tab beløber sig til 6000 Mand Døde og Saarede. Mentschikoff er indskrænket til at forsvare sin Stilling i Sebastopols umiddelbare Nærhed, og har forlagt sit Hovedkvarteer dertil. De allierede Troppers Enthusiasme er ubeskrivelig. Kun Russernes høire Fløi holdt nogen Tid ud i Fægtningen bag Skandserne; venstre Fløi trak sig paa første Angreb tilbage. Tartarerne i den vestlige Deel af Krim have sendt Deputationer til de tyrkiske Kommanderende, og tilbudt sig at ville organisere et Hjælpekorps. De Allierede have efter Slaget leiret sig paa den af Bjergskraaninger begrændsede Slette ved Katschafloden."

— De franske have tabt deres Overanfører St. Arnaud. Han medførte fra Frankrig en meget farlig Sygdom, hvorom han i sin Slagrapport berettede, at han holdt sig opret imellem Lidelser, Kriser og Pligtopfyldelse og at han den 20de Sept. sad 12 Timer til Hest. Men herved forværredes ogsaa Sygdommen saaledes, at han besteg et Dampskib for at lade sig føre til Konstantinopel. Paa dette døde han underveis den 29de Sept. Canrobert, der ved Alma var bleven saaret ubetydeligt i Brystet og Haanden, har overtaget Kommandoen.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Lægepost i Tinn med 200 Spd. i aarlig Løn.

Korpslægeembedet ved stavangerske Musketeerkorps med 150 Spd. i Gage.

En Lærerpost ved Tromsø Skolelæreseminarium med 300 Spd i Gage, fri Bolig og Brænde.

☞ **De indenbyes Abonnenter, der nu forandre Bopæl, bedes inden næste Nr. udkommer, at opgive dette i Expeditionen, da man ellers ikke vil kunne paasee, at de alle erholde Bladet rigtig.**

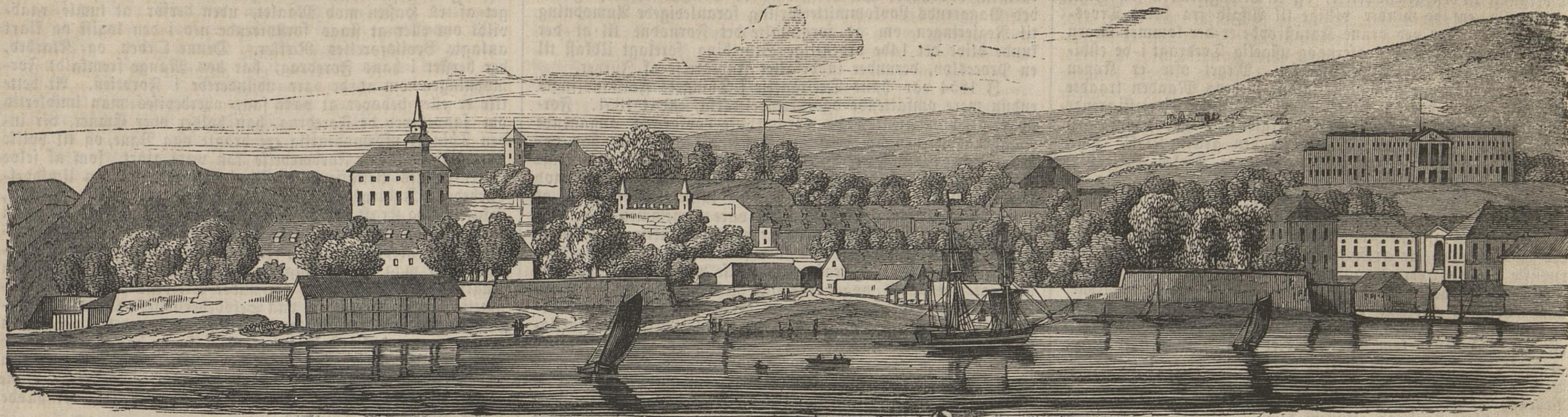
Hermed Tillæg.

☞ **I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse. — Abonnementet gjælder for en Aargang og Opsigelse maa skee inden Oktober-Maaneds Udgang, forsaavidt man ikke ønsker at vedblive.**

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 42. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 21de October 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Østersøprovindsernes Russifikation. — Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing. V. Johan Sverdrup. — Kaninskind. — Industriudstillingen i Christiania. — Schübelers Udstilling af Landhuusholdnings- og Havedyrkningsgjenstande. — Norge. Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Blandinger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Østersøprovindsernes Russifikation.

(Efter Edv. Ofenbrüggens „Nordische Bilder".)

Foreløbig skrider Russificeringen af Lifland, Esthland og Kurland raskt fremad. De Midler, som den russiske Regjering har brugt, for at berøve disse Lande deres Tydskhed, ligge nu klart for Dagen. Tidligere dreves dette Værk hemmeligere. Allerede i en Række af Aar har Rusland paatrængt dem russiskt Sprog og russiske Love som en Velgjerning, men den tydske Naturs Seighed og det Mangelfulde ved hvad der bødes dem, har været til stor Hinder. Det russiske Sprog, hvis Evne til at lade sig uddanne ikke kan bestrides, er endnu ikke just uddannet og den russiske Literatur staar ikke paa noget høit Trin, naar man undtager noget Poetiskt og Novellistiskt, som udmærker sig ved en eiendommelig Friskhed. Det er for en Deel meget sandt, hvad den bekjendte russiske Forfatter Bulgarin for nogle Aar siden skrev i „Nordische Biene": „Tidligere bragte man ogsaa russiske Bøger paa Markederne i Dorpat, Reval, Riga og Mitau, men efterat man i de derværende Læreanstalter har begyndt med Flid at lære det russiske Sprog og de nye russiske Journaler have erklæret, at Alt, hvad der var skrevet i det russiske Sprog inden de havde omdannet dette, ikke duede til Noget, blive russiske Bøger ikke længer førte derhen. Det gode Ældre er alt solgt, for det Nye betakker man sig og siger, at man allerede er mæt, og saaledes er den Vei, paa hvilken den russiske Literatur her vandrede, aldeles overgroet med Græs." — Det har ogsaa havt sin Indflydelse, at tidligere de russiske Lærere, der udbredte sig over Liflands, Esthlands og Kurlands Skoler, for det meste vare saa udannede, at der ikke kunde være Tale om nogen videnskabelig Underviisning i det russiske Sprog. Det kunde kun vække Munterhed, da en Lærer i Mitau paastod, at Shukowski var en langt større Digter end Schiller; derfor var denne kun bleven Titularraad, men hiin derimod virkelig Statsraad, altsaa Excellence. Shukowski er forøvrigt en Pryd for den russiske Literatur og tiltrænger ikke en saadan Lovtaler. Det pædagogiske Institut i St. Petersburg har i den senere Tid leveret bedre Lærere i det russiske Sprog og Kundskaben i dette vilde have gjort langt betydeligere Fremskridt i Østersøprovindserne, dersom ikke Apathien var tiltaget tilligemed Tvangen. Siden det i en hemmelig Instruktion, som imidlertid snart blev bekjendt, blev overdraget Kuratoren for Dorpats Lærerdistrikt en Russificering af de tydske Læreranstalter, der ingen Opmærksomhed vakte, og den suksessive Udvidelse af Underviisningen i det russiske Sprog, ere mange offentlige Befalinger i samme Tendents udkomne, at Ingen skal blive indskreven som Student i Dorpat, der ikke kan godtgjøre sine Kundskaber i det russiske Sprog. Buddeus tager i sin Bog „Halvrussisk" efter sin tydske Opfatning dette Bud som identisk med „fuldkommen Sprogfærdighed," men Russerne ere rimelige i deres Tænkemaade og ville ikke det Umulige. Der findes ingen Nation, for hvem Forskjellen falder lettere mellem hvad der er befalet paa Papiret og hvad der skal udføres. Men vistnok bliver der paa Gymnasierne og de andre Læreanstalter anvendt for megen Tid paa at indpuge det russiske Sprog, paa de Diciplinerз Bekostning, som grundlægge Dannelsen, og paa Universitetet har ogsaa dette Sprog, der endnu er saa lidet skikket for det videnskabelige Foredrag, begyndt at blive Læresprog, siden en servil Kurlænder, for at erholde Ansættelse som Professor, tilbød sig at foredrage den russiske Ret paa det russiske Sprog. Indførelsen af det russiske Sprog blandt Embedsmændene i Østersøprovindsernes Landdistrikter har imidlertid endnu ikke kunnet finde Sted paa Grund af disse Embedsmænds store Uvidenhed; 1858 skal det skee, men det vil ikke lade sig gjøre; derpaa fastsætter man en ny Frist, og endelig kommer Rusland til sit Maal.

Hvad angaar Indførelsen af russisk Ret i Østersøprovindserne, saa ere disse vistnok for længere Tid tilbage blevne overstrømmede med en Masse af Ukaser og ved den nedarvede tydske Opfatning af Undersaatternes Forhold til Statens Love ere mange saadanne Love her blevne fulgte med Samvittighedsfuldhed, som Russerne ved sin friere geniale Opfatning lade upaaagtede. For Tydskerne er Loven til, for at følges, for Russerne, for at blive brudt eller omgaaet. Den russiske Ret bestaar, dersom man vil statuere dette Begreb, af en endeløs forvirret Masse af for en Deel modsigende Love, og derfor er det vanskeligt at finde, hvad der er Ret — men man forstaar at hjælpe sig. Dersom en Person tiltrænger en Lov som Støtte, saa finder han ganske sikkert en for ham passende Ukas; denne bliver nu gjort gjældende, vedkommmende Ret, der bliver vunden ved indtrængende, materielt understøttede Bønner, bringer ingen modsat Ukas i Anvendelse og Sagen gaar efter Ønske. Talleyrand siger om Jurisprudensen: elle donne les armes pour et contre; den i disse Ord antydede Kunst forstaar man paa intet Sted bedre end i Rusland. Foreløbig existerer vel ingen stærkere Modsætning mellem det egentlige Rusland og Østersøprovindserne end i Retsbegrebet og i Retspleien. En Russer kjender ikke Forskjellen paa Ret og Lov, og Loven existerer for ham kun i Form af Befalinger, thi det betyder Ukas. Men nu bliver det befalet ham Saameget, at han umulig kan følge Alt, og da Ukaserne saalidet ere baserede paa Rettens Idee, men for det meste ere fremkaldte ved nærliggende ydre Foranledninger, saa trænger hellerikke Rettens moralske Natur ind i hans Bevisthed. Det kan ikke beskrives, hvorledes Folket i Rusland fra oven af er demoraliseret ved Lovgivningen; thi ligeoverfor Saadant maa enhver Samvittighed blive elastisk. Hvor meget Rusland er Politistat og hvor lidet Retsstat, viser sig vel tydeligt deri, at der i den uhyre Stat gives faa Mennesker, som ikke stedse ere modne for Politiet, idet de daglig paa en bevidst eller ubevidst Maade støde an enten mod et Forbud i Lovbogen om "Kriminal- og Korrektionsstraffe„ eller mod en anden Prohibitivlov. Derfor kaldes vel ogsaa en Forbryder i det russiske Sprog „en Ulykkelig." Af de med Bevidsthed handlende Lovovertrædere ere for Staten Embedsmændene de farligste, da de mere synes at være til for at „bøie" Retten, end for at overholde den. Deres Bestikkelighed er bleven til et Ordsprog, og det er ikke længe siden Keiseren, da der i St. Petersburg blev opdaget et storartet Bedrageri, idet han steg ind i Vognen skal have sagt til sin Søn, Storfyrst Thronfølgeren: „Min Søn, jeg tror, at vi ere de eneste ærlige Mennesker i Rusland." Man skulde tænke, at en Forhøielse i Embedsmændenes rigtignok meget ringe Løn vilde afhjælpe dette Uvæsen; men Russerne mene, at Forhøielsen til det Dobbelte af deres Embedsmænds Lønninger kun vilde have tilfølge, at de fordoblede deres Sporteltaxter, thi Bestikkelsessummerne rette sig efter Embedsmændenes Rang og Løn. I Petersburg er det for større Bekvemmeligheds og Sikkerheds Skyld blevet Skik efter det antydede Forhold i Nytaarsgaver at betale Godtgjørelsessummer. Proceshistorier, hvilke i Rusland danne et almindeligt Samtaleemne og som der ikke findes særdeles forunderlige, fylde andre Mennesker med Forbauselse og moralsk Harme. En meget sandfærdig Mand fortæller følgende Historie: I Gouvernementet Moskau arvede en ung Mand et stort Landgods; en Godseier, som boede tæt ved, benyttede den unge Mands Ubekjendtskab med Forretninger til at gjøre gjældende en Fordring paa en betydelig Skovstrækning. Den unge Mand gik til sin Onkel, der var Chef for den Domstol, hvor Sagen maatte komme til Behandling, og fortalte ham Sagens Omstændigheder, for at erfare, om han skulde indgaae et Forlig eller lade det komme til Proces. Onkelen svarede: „Saaledes som Du har fremstillet Sagen for mig, maa Du vinde Processen, thi din Modstander har jo ingen Retsgrund." — „Jeg takker Dem for denne Oplysning, kjære Onkel, men maa tillige bede Dem, at tage Dem rigtig af Sagen, da jeg maa reise tilbage til Moskau, for at ordne mine Formuesanliggender." Onkelen gav sit Løfte og den unge Mand reiser til Moskau. Efter nogle Maaneders Forløb hører han, at han har tabt sin Proces, men tror ikke det Utrolige; det bliver med Bestemthed forsikret ham, at han har tabt sin Proces, fordi hans Onkel havde ladet sig bestikke med 10,000 Rubler. Denne modtager Strømmen af hans Bebreidelser ganske rolig, og spørger endelig: „Er Du snart færdig med dine Udgydelser?" Og efterat denne endelig er bleven færdig, siger Onkelen: „Du har hørt, at Du har tabt Din Proces; det er Sandhed. Du har endvidere hørt, at jeg har ladet mig bestikke af Din Modpart med 10,000 Rubler; ogsaa dette er sandt. Hør nu videre. Det var din Modpart meget om at gjøre at vinde Sagen. Jeg fik sikker Underretning om, at han ikke kunde anvende mere end denne Sum, men at han ogsaa vilde opofre den; havde jeg nu ladet Dig vinde Processen, saaledes som egentlig Retten krævede, saa havde han reist med Pengene til Petersburg og havde vundet i høiere Indstants. Tag nu Pengene, appelleer til Senatet og Du vil gaae af med Fordelen." Rørt omarmede den unge Mand Onkelen.

En saadan Procesbehandling ere Russerne blevne saa vante til, at den tydske Rettergangsmaade, dersom de engang blive indviklede i en Proces i Østersøprovindserne, er dem høist besværlig, og det kan vel neppe være paafaldende, at de i Almindelighed ere noget utilfredse med det der ved Lov bestemte Sportelvæsen, omendskjønt de ved de russiske Domstole vel have hundrede Gange saameget at betale, for at faae en Dom. Juridiskt dannede Advokater og Sagførere findes der ikke i Rusland, men vel ukasekyndige, routinerede Forretningsmænd, hvis Virksomhed er meget forskjellig fra andre Advokaters. Til en saadan Forretningsmand kommer nu en Godseier og beder om Raad i Henseende til en Ukas, der synes at være ham til Besvær i hans Virksomhed som Brændeviinsbrænder. Den Adspurgte gjennemlæser Ukasen og forklarer for sin Klient: „Denne Befaling kan De omgaae paa den og den Maade." Denne takker for det gode Raad, lægger en rød Seddel paa Bordet og gaar tilfreds sin Vei.

Ganske anderledes er det med Overholdelsen af Retten i Østersøprovindserne, som i det mindste i denne Henseende kunne kaldes tydske. Tydsk er deres Privatret, og ved deres Domstole har den romerske Ret subsidiær Gyldighed. Efter denne er Retsdannelsen og Retspleien formet. Kurland udmærker sig blandt de tre Provindser ved dygtige Jurister, hvilket vel for den største Deel maa tilskrives den Omstædighed, at der i dette Land fordres af Aspiranterne til et Dommerembede, at de skulle aflægge en juridisk Examen; ogsaa lønner det sig bedre at betræde en juridisk Løbebane i Kurland paa Grund af Dommernes gode Lønning der. Men i et Hovedfortrin fremfor Rusland staar ingen af Østersøprovindserne tilbage for den anden: samvittighedsfulde og ubestikkelige Dommere ere der overalt almindelige.

Den russiske Rigslovgivning har naturligviis ikke været uden Indflydelse paa Østersøprovindserne og den slaviske Ukaseret tager sig ofte forunderlig nok ud ved Siden af den gamle germaniske Retsdannelse. Retfærdighed fordrer dog, at vi erkjende, at der siden 1822 ved Swod Sakonow, en systematisk Sammenstilling af den i det egentlige Rusland gjældende Ret, er gjort et betydeligt Fremskridt, og at overhoved Lovgivningskunsten, paa hvilken lige siden Peter den Første saamange Kommissioner have studeret, i den nyere Tid bliver bedre anerkjendt i Petersburg; men om de høiere ledende Principer er man endnu ikke bleven tilstrækkelig enig, og dette maa være meget vanskeligt i en Stat, i hvilken den sande Retfædighed stadigt maa geraade i Konflikt med den Frygt, paa hvilen Despotiet er baseret. — De petersburgske Kodifikationsarbeider, som have Hensyn til Østersøprovindserne, stride langsomt fremad. Efter længere Tids Opstillen af Projekter og Revideringer er der i 1845 paa Grundlaget af den i disse Provindser bestaaende Ret gjort Begyndelsen med en Sammenstilling af Provindsialretterne og tvende Bind af disse ere udkomne i det tydske Sprog, af hvilke det første omfatter Øvrighedsforfatningen, det andet Stænderretten; det tredie skal indeholde Privatretten, det fjerde en Civilprocesordning og det femte en Straffeprocesordning. Om disse nogensinde ville udkomme, er vel et Spørgsmaal. Strafferetten var i Begyndelsen ogsaa optagen i Planen, men istedetfor en provindsial Srafferet er en tydsk, ved den slavisk bogstavrette Efterligning ofte uforstaaelig Oversættelse af 1ste Mai 1846 af den nye almindelige „Lovbog over Kriminal- og Korrektionsstraffe" traadt i Kraft for Østersøprovindserne. Nødvendigheden tvang til at offentliggjøre disse Love i det tydske Sprog, men der kom det Amendement, at man i tvivlsomme Tilfælde skulde gaae tilbage til den russiske Original. Den Vei, paa hvilken Rucificeringen af Østersøprovindserne er begyndt, Angrebene paa Sprog og Ret, synes langsomt at føre til Maalet; derfor har man ogsaa for nogle Aar siden begyndt et andet Middel, som, dersom Gud ikke hjælper, maa undergrave Provindsernes hele Lykke og al deres Velfærd; — Religionen har maattet overtage en lavere Statstjeneste.

Landbefolkningen i Østersøprovindserne bestaar af Letter og Esther, undertrykte „Ikketydskere", som i Aarhundreder er blevne holdte i et sandt Slaveri af de Landet erobrende Tydskere, og efterat Bondestanden i Tydskland forlængst har opnaaet sin Selvstændighed, kun pro forma ere blevne frigjorte for Livegenskabet, for i en Tilstand af Frihed at sukke efter Frihed og Ret. Medens Letternes Stammebeslægtede i Tydskland ere gaaede over i den tydske Nationalitet, ere Letterne her, saaledes som Estherne, der høre til den finske Stamme, forblevne stillestaaende, hensvindende Levninger af undergaaede Folkeslag; Estherne kjende ikke længere deres Historie; deres herlige Sagn fra Fortiden ere forstummede, kun faa Oldinge fortælle endnu om den Tid, da Guderne og Heroerne vandrede blandt de af dem elskede Mennesker ved Embach; men endnu vide Alle, at de, engang Landets Herrer, ere blevne undertrykte af Tydskerne og gjennem Aarhundreder holdte i en Tilstand, der spotter alle Menneskerettigheder, og derfor elske de aldeles ikke Tydskerne. Til denne de Indfødtes Stemning og beklagelige Stilling i Østersøprovindserne knyttede Rusland sin Operationsplan, og ved at drage disse oprindelige Indbyggere over til Russedømmet søgte det at opreise Fiender mod Tydskerne ved deres Arne. I Lifland er denne Plan for en Deel allerede bleven gjennemført. Estherne, saavelsom Letterne, hørte indtil for faa Aar siden til den evangeliske Kirke; ved

Løfte om verdslige Fordele lykkedes det at lokke det stakkels Folk til Apostasi.

Kjendsgjerningerne ved denne ulykkelige Overgang til den græske Religion bleve i sin Tid meget omtalte i tydske Blade, og vi fremhæve, med Forbigaaelse af Enkelthederne, kun hvorledes den græske Kirke allerede betragter sig som den herskende Kirke i Østersøprovindserne. . . . Den russiske Geistligheds Operationer have forøvrigt i den nyere Tid ikke længere det ønskelige Resultat; siden Bønderne have seet, at de belovede Fordele og det forjættede Land ikke bliver dem tildeel efter deres Overgang til den græske Kirke, og en Tilbagetræden fra denne er umulig, ere de mindre villige til Affald fra deres Troesbekjendelse. Men ved denne Katastrophe er der kommet megen Ulykke over Østersøprovindserne og usigelig Tvedragt i de esthiske Slægtskabs- og Familiekredse. Meget ofte er Konen bleven tro mod sin gamle Religion, medens Manden traadte over, og naar der da fødes et Barn, finde hjerteskjærende Scener Sted; thi Moderen vil ikke overgive sit Barn, og som Barn af et blandet Ægteskab tilfalder det den græske Kirke. Paa denne Maade formeres Antallet af denne Kirkes Bekjendere i en sikker Progression blandt den esthiske Nation. Da de tydske Herrer tidligere ikke have fundet for godt at germanisere Estherne, maa disse nu blive Russere.

Saaledes glæder Russedømmet sig i Østersøprovindserne ved en rigtignok ikke ærefuld Seier over Tydskheden, men den russiske Stat har derved ganske stødt fra sig de tydske Provindser, som for ikke længe siden vare Keiserhuset trofast hengivne, hvad der saa tydeligt viste sig under den polske Krig og fremfor Alt i Kampen mod Franskmændene, medens den ved en anden Politik, som havde været istand til at erkjende, at disse Provindser vare skikkede og kaldede til som naturlige Broer mellem Europas Østen og Vesten at tilføre Østen Vestens Civilisation, stedse havde kunnet tilføre sig ny Dannelse fra disse Land og gjennem dem.

Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.

V. Johan Sverdrup.*)

Johan Sverdrup er født den 30 Juli 1816 paa Jarlsbergs Hovedgaard, hvoraf Faderen, den fortjente og ved sine landøkonomiske Skrifter bekjendte Overlærer Jakob Sverdrup, Eidsvoldsmandens Broder, dengang og indtil 1825 var Bestyrer. Moderen Bodelle Jean, en dansk Dame, mistede han i sit fjerde Aar. Efter først at have gaaet paa Christiania lærde Skole, nød han privat Underviisning og demitteredes i 1833 til Universitetet, og Skjæbnen vilde, at hans Dimissor skulde være Professor Schweigaard, hans senere politiske Kontrapart. Var Professoren saa naiv som Oehlenschläger er i sit Levnet, kunde han vistnok nu gjøre samme Bemærkning om Sverdrup, som „Digterkongen" om Joh. Ludvig Heiberg, nemlig, at han i denne Dreng mindst ventede den Mand, der engang skulde sige ham saa mange Ubehageligheder. Saavel ved Examen Artium, som ved den juridiske Embedsexamen (1841) erholdt Sverdrup Charakteren Laudabilis. Efter i nogle Aar at have været edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriveren i øvre Telemarken, var han en Tid konstitueret og blev i 1851 ansat som virkelig Sagfører i Laurvig, efterat han i nysnævnte Aar havde taget Sæde i Storthinget som Repræsentant for samme By.

I den Tid Sverdrup har boet i Laurvig, har han været anbetroet mange kommunale Hværv (siden 1848 har han stadigen været Medlem af Formandskabet og flere Gange Ordfører) og deeltaget i flere Kommissioner. Som Stortbingsmand har han saavel paa forrige som sidste Thing været Medlem af Protokolkommitteen, og forfattede som saadan under hiint Indstillingen angaaende den Harro-Harringske Udjagelsesaffaire. Fra dette Thing kan vi ikke paavise nogen Indstilling af Betydenhed, der er fra hans Haand, hvilket nok har sin Grund deri, at han somoftest har staaet ene med sine Anskuelser inden Kommitteen. I Indstillingen findes ogsaa bemærket, at han „i flere Stykker har været uenig med Kommitteens Medlemmer, saavel med Hensyn til Valget af Sager, som til Maaden, hvorpaa de ere behandlede."

Desto betydningsfuldere har hans Virksomhed inden selve Thinget været, idet han kan siges i større eller mindre Grad at have deeltaget i alle de vigtigste Sager, og ofte havt den mest afgjørende Indflydelse paa Udfaldet.

Inden vi paapege denne hans Virksomhed, er det imidlertid fornødent med et Par Ord at berøre hans Thingfærd i 1851. Han tog Sæde i Thinget under store Forventninger, baade fordi hans fælles Navn og Slægtskab med Eidsvoldsmanden berettigede til saadanne, og fordi han antoges udrustet med store parlamentariske Evner. I Begyndelsen syntes det, som om han vilde skuffe disse Forventninger, idet han holdt sig taus og udenfor Debatterne. Som en klog General, vilde han ikke styrte sig i Ilden, inden han kjendte sine Folk, og havde undersøgt Terrainet. Først da Behandlingen af Søfartsloven begyndte, optraadte han, og det med et oppositionelt Mod og en parlamentarisk Begavelse, der strax bragte Mange til i ham at see en af Nationalforsamlingens dygtigste fremtidige Kjæmpere for de frisindede Anskuelser. Det gjaldt her, ved Søretternes Organisation, at gjøre det første Skridt til en Reform i vor bestaaende Retspleie, ved nemlig at anbetroe Rettens Sammensætning i Kommunernes Hænder. Til hvilket Resultat denne Optræden bragte, er nokſom bekjendt, ligesom ogsaa, at Loven paa Grund heraf blev nægtet Sanktion. Ogsaa i Behandlingen af Arveloven og de fremsatte Grundlovsforslag, sigtende til at give Statsraaderne Adgang til Storthingets Forhandlinger, tog han virksom Deel. Han forsvarede Indstillingens Grundsætning for den nye Arvelov, fuldstændig Liighed i Arv for begge Kjøn, og udtalte sig imod Konstitutionskommitteens Indstilling om at antage det af Falsen med Flere fremsatte Forslag, der sigtede til ved en særskilt Fundamentallov at tilstæde Statsraaderne den nævnte Adgang, hvorimod han af Hensyn til den i Landet raadende Opinion erklærede sig for det Gaarderske Forslag, ifølge hvilket Opnaaelsen af samme Resultat muliggjordes ad reglementarisk Vei. Hiin Fundamentallov ansaa han for stridende mod Grundlovens Tendentser og mere som Grundstenen for en ny Samfundsbygning, der forudsatte en politisk-myndig Nation, end som Slutstenen paa den gamle, hvilket man havde kaldt den. Paa samme Storthing fremsatte han Lovforslag om Konsulatgebyhrenes Nedsættelse og om Sagbrugsprivilegiernes Ophør efter Forløbet af en vis Tidsfrist, der skulde indrømmes de Privilegerede istedetfor Erstatning. Dette sidste Lovforslag, hvorved Staten kunde befrie sig for hine saa trykkende Privilegier, fremsatte Sverdrup fra Bænken. Odelsthinget antog det med Pluralitet, men Regjeringen sanktionerede det ikke, og først efterat Proponenten paa sidste Storthing havde gjentaget det, er det som bekjendt blevet til Lov. Ogsaa i mange andre vigtige Sagers Behandling deeltog han, hvoriblandt maa nævnes Brændeviinsloven, Toldtariffen, hvorunder han udtalte sig for Beskyttelsestold, og den ved Baggeruds Lovkommitteeforslag foranledigede Anmodning til Regjeringen om at foranstalte det Fornødne til at der kunde blive det 14de ordentlige Storthing forelagt Udkast til en Proceslov, derunder indbefattet Indførelse af Juryer.

I 1854 var hans Deeltagelse i Thingets Forhandlinger endnu mere omfattende og indflydelsesrig, end i 1851. Foruden at han gjentog de ovennævnte Lovforslag angaaende Sagbrugsvæsenet og Konsulatgebyhrene, forsvarede han ogsaa, og med endnu større Skarphed end før, de Punkter i forrige Storthings Lovbeslutninger, hvori Regjeringen holdt Stand imod Oppositionen og af hvilke den havde taget Anledning til at fraraade Sanktion. Disse Punkter vare fornemmelig den lige Arveret, der nu gik igjennem og har erholdt Sanktion, og Søretternes Organisation, hvorom forrige Storthings Stridigheder gjentoges med forøget Kraftanstrængelse paa begge Sider, dog uden at bringe til noget endeligt Resultat, da Lovforslaget, efter længe at have vandret mellem Odelsthing og Lagthing, endelig blev henlagt. Ogsaa ved Behandlingen af Grundlovsforslaget angaaende Statsraadernes Deeltagelse i Storthingets Forhandlinger optraadte han paany, og bidrog vel væsentligen til i Thinget at berede det den Forkastelsens Skjæbne, som allerede Rolf Olsen paa egne og tre andre Konstitutionskommittee-Medlemmers Vegne i Indstillingen ubøieligen havde foreskrevet det. Ved Toldtariffens Behandling fornyede han Forsvaret for Beskyttelsestolden, der paa forrige Storthing kronedes med Held; men denne Gang formaaede det ikke at vinde Pluralitet for denne Stimulants til et fremspirende industrielt Liv hos os, som Sverdrup med særligt Hensyn til vore Forholde, anseer Beskyttelsestolden for at være.

Deeltagelsen i alle disse Sagers Behandling er deels at betragte som en Fornyelse, deels som en Fortsættelse af hans

Sagfører Johan Sverdrup.

Virksomhed paa forrige Storthing, og i nogen, skjønt ringere Grad, gjælder dette ogsaa om endnu en anden overordentlig vigtig Sag, nemlig Jurysagen, hvis Udfald egentlig var Sverdrups Værk, idet han, efterat det Uelandske Forslag var omstyrtet, fremsatte sit bekjendte Forslag om at Storthinget, for at sikre sig en hurtig og høist fornøden Rettergangsreform, skulde vælge sig en egen Jurykommission tiltrods for den af Regjeringen allerede i samme Øiemed nedsatte. At han selv siden valgtes til Medlem af hiin Kommission, bemærkes her i Forbigaaende.

Blandt de nye Sager, hvori han optraadte, ville vi kun nævne Lovforslaget angaaende de Spedalske, hvis Forbud mod at indgaae Ægteskab han bekjæmpede med Held, og Lovforslagene angaaende Høiesteret og Lagrettesmænd. Derhos bør nævnes hans Deeltagelse i Debatterne angaaende Stollknæsagen og den i Anledning af Krigsbevillingen tilblevne Femtenmandskommittee, samt hans Optræden i hine Forhandlinger angaaende det finmarkske Spørgsmaal, der holdtes hemmelige, enten det nu var af Hensyn til Publikums Rolighed eller vor østlige Nabos formeentlige Almægtighed.

At Sverdrup har deeltaget i Behandlingen af mange andre Sager, end de her anførte, især forsaavidt de vedrørte hans Yndlingsvidenskab, Statsøkonomien, er mindre fornødent at bemærke, end at han har tiet til den store Mængde, der ikke vedrørte politiske Principer. Hans hele Færden tilsigter nemlig Gjennemførelsen af **Reformer** i vort Statsliv, og især i **Retspleien** og **Kommunalstyrelsen**, og naar disse Reformer ere opnaaede, tror han Oppositionen vil faae sine øvrige Ønsker, for hvilke den hidtil forgjæves har ødslet utilbørig megen Tid og Kræfter, uden Sværdslag opfyldte. Han indseer tilfulde, at denne partielle og smaalige Opposition, der graadigen reises af disse Mange, der gjerne ogsaa ville tale i Nationalforsamlingen, men ikke mægte de vigtigere Sager, ikke alene er unyttig, men endog høist skadelig, idet den paa engang sluger Thingets af Staten saa dyrekjøbte Tid og idelig tirrer Modpartiet til en desto mere seig og haardnakket Modstand i de vigtigere Spørgsmaal. Dette maa især gjælde om Embedsmændene, hvis Gager og Pensioner idelig maa tjene dette oppositionelle Renommisteri til Næring.

Vil man anvise Sverdrup den fortjente Rang som Taler, maa dette unægtelig være den første hos os, hvad enten man tager Hensyn til Foredragets Styrke og Klarhed eller til logisk Deduktionsevne. Hvert Ord er ligesom bevinget af en Hasten mod Maalet, uden derfor at tumle raadvildt om eller at slaae forstyrrende ned i den logisk og klart anlagte Beviisførelses Rækker. Denne Orden og Klarhed, der hersker i hans Foredrag, har hos Mange fremkaldt Formodningen om at de vare udstuderede i Forveien. At dette ikke er eller behøver at være saa, overbevises man imidlertid om saavel ved de Foredrag, han holder over Emner, der inden Thinget uformodentlig ere bragte paa Bane, og til hvilke naturligviis ingen Forberedelse kan være gjort, som af selve Foredragenes Beskaffenhed i Almindelighed, da kun Umiddelbarhedens Indtryk kan give dem den eiendommelige Varme, Skarphed og Kraft, som de besidde. Heraf forklares lettest ogsaa disse bitre Udfald eller personlige Henvendelser mod meningsforskjellige Repræsentanter, som man har lagt Sverdrup tillast; dog maa man antage, at de snarere skrive sig fra den Uagtsomhed paa sig selv, der under Stridens Hede er saa tilgivelig, end fra Mangel paa Selvbeherskelse, da nemlig Sverdrup, naar han personligen er bleven fornærmet, har vist at han besidder denne i fuldeste Maal (som f. Ex. da han med den største Rolighed, men ogsaa med Lakonismens Bitterhed replicerede paa en Bergens-Repræsentants Udfald, der ifølge en af de ældste Thingmænds Forsikring var det mest nærgaaende, der havde været gjort inden Thinget).

Hvad der forøvrigt udmærker Sverdrups Foredrag, er Indholdets Alsidighed. Foruden Statsøkonomien, ligge ved hans Argumentationer alle Videnskaber, der høre inden den almindelige Dannelses Kreds, paa rede Haand, for at afgive Exempler og Beviser; og især maa Historien, hvori han besidder mere end almindelig udstrakte Kundskaber, yde god Tjeneste. Dette fortjener saameget mere at bemærkes, som Sverdrup raader over et virkelig i Aand og Dannelse optaget Kundskabsforraad og ikke brisker sig med Udbyttet af den gjængse Encyklopædiplyndring. Og hvo, som veed dette, tager ham saaledes ikke ilde op, om han henter Exempler selv fra den klassiske Oldtids Forfattere, hvis Udsagn Talere i det engelske Overhuus jo sætte sin Ære i at anvende paa Nutidens Spørgsmaale, men som man hos os — til en Harcellas for vort Opdragelsessystem — ikke uden et spodskt og overlegent Smiil kan høre nævne i det offentlige eller selskabelige Liv.

Sverdrups politiske Standpunkt fremgaar allerede af det Sagte. Det er derfor overflødigt at sige, at han hører til Oppositionen. Kun ville vi bemærke, at han ikke alene **hører** til den, men endog **er** dens „bankende Hjerte," og at Følgerne af dette Hjertes Slag allerede ere synbare i vort offentlige Liv, og i Fremtiden ville blive det i endnu høiere Grad, om ikke Forsynet har besluttet Andet, end den menneskelige Forudseenhed kan ane.

Sverdrup er en Charakteer „uden Frygt og Daddel" og med en Uforfærdethed og Aabenhed, der maa indgyde selv hans Modstandere Agtelse. Hans Væxt er snarere liden end middels; hans Øie er skarpt, hans Ansigtstræk bestemte, og bære Præget af en indre Spændthed, men ogsaa af nedbrudt Helbred.

Han er gift med en Dame, der ligesom hans Moder, er dansk af Fødsel.

*) Af Hensyn til en i sin Tid i Christiania-Posten indrykket Forespørgsel erklæres herved, at Forfatteren af denne Skizze ingen Optegnelser har modtaget fra nærværende Repræsentant.

Kaninskindhandlere i Paris.

Kaninskindhandlerne danne en Familie for sig selv i Arbeidernes Samfund, og tiltrods for deres Leveviis og den Trafik de drive, er det yderst moralske Mennesker, der tænke videre end til den Dag imorgen. De ere alle Auvergnater og alle have de den samme Ærgjærrighed, som bestaar i engang at vende tilbage til deres Landsby, kjøbe et Stykke Jord og lade sig begrave anstændig paa Kirkegaarden, der hører den Kirke til, hvori de ere døbte.

Enhver, der kjender sit Paris som det sig hør og bør, veed at der ikke langt fra Pantheon og i Nærheden af det Sted, hvor Kludesamlerne have deres Generalkvarteer, gaves et Strøg, der næsten udelukkende var optaget af Kaninskindhandlerne. Dette Strøg indbefattede Gaden St. Jean de Latran næsten i hele sin Længde, men de store Bygningsarbeider, der for Tiden foretages i dette Arondissement og som ville bringe nogle af Hovedstadens mest pestbefængte Lokaliteter til at forsvinde, have allerede taget den hele Gade med sig, saa dens Spor ikke mere findes. Den Dag idag ere altsaa de sparsommelige Auvergnater adspredte over hele Paris i Huse, hvor der er Logis at faae til godt Kjøb.

Logis til godt Kjøb maa de have, thi hvorledes skulde de ellers faae deres Jordstykker kjøbt? Denne Tørst efter godt Kjøb har bragt dem til at slaae sig sammen i Bander paa sex Personer, som da søge sig et Huus, hvor der er et Kammer at faae med tre Senge og særskilte Rum, hvor enhver af de sex kan forvare sine Skind og øvrige Eiendele. Kammeret koster dem omtrent 50 Fr. aarlig. Hvad Næringen angaar, lever sex Personer, der slaae sig sammen, ganske anderledes billig end sex Personer hver for sig; dette er en i den huuslige Ekonomi erkjendt Sandhed. I det fælles Kammer er der en Bøsse paa Væggen og i denne nedlægger enhver af de Sex daglig 50 Centimer (11 ß.). Denne Grundkapital anvendes til Indkjøbet af det raa Material til to Supper om Dagen, een Middag og een Kl. sex om Aftenen. Man skiftes i at være Kok. Den, der har denne Tjeneste, gaar hjem fra sin Tour omkring i Gaderne Kl. elleve og Kl. fem for at Suppen kan være færdig, naar Kammeraterne indfinde sig. Nu holde de Maaltid sammen og Enhver medbringer sit eget Brød og sin egen Ost, der i Almindelighed er bleven ham sendt fra hans kjære Auvergne. Fællesskabet i Næringen indskrænker sig strængt til Suppen, men denne er da ogsaa Maaltidets Hovedbestanddeel. Takket være disse vise Forholdsregler, forøde Kaninskindhandlerne ikke mere end 75 Centimer daglig pr. Mand. De kjøbe sig aldrig en Luxus- eller Overflødigheds-Gjenstand. De besøge aldrig Ballerne ved Barriererne. De ere et sjeldent Syn hos Viinhandlerne. En sjelden Gang kan det sagtens hænde, at man træffer en enkelt af dem i en Tilstand, der ikke just vilde bringe ham i Gunst hos Maadeholds-Apostlerne, men dette er et Undtagelsestilfælde, som sandsynligviis aldrig indtræffer uden paa de store Udsalgsdage, naar Manden har realiseret Frugten af sex Maaneders Arbeide. En liden Udskeielse af denne Art kan sag-

tens være undskyldelig ovenpaa et halvt Aars Anstrængelse og Nykternhed.

Kaninskindhandleren staar tidlig op. Han begynder sit Dagværk Kl. syv om Morgenen. Dersom han, hvilket som oftest er Tilfældet, kjøber Klude, gammelt Jernskrammel og Hatte, tager han en Sæk med sig. Han er reenlig klædt, men hans blege, magre Ansigt forkynder hans Profession, der ikke hører til den sundeste, samt at han ikke har for Skik at leve fedt. Han slentrer skjødesløst om i Gaderne og søger med Øinene til høire og venstre for at opdage de Skind, der have indeholdt de landlige Frikaseer. Det er en sand Fornøielse at iagttage hans Manøvre, naar han har faaet Øie paa et Skind ophængt udenfor et Vindu for at vække hans Opmærksomhed. Han nærmer sig det langsamt, undersøger det med en ligegyldig Mine og slipper det saa med et Udtryk af Skuffelse. Netop i det Øieblik han vil gaae sin Vei, spørger han Eieren i hvilken Priis han holder denne Vare. Svaret tilfredsstiller ham naturligviis ikke. Fire Sous for et saadant Skind. Han for sin Part vilde ikke give to for det. Som oftest beholder han Skindet for den Sum, han vil give for det. Saaledes slentrer han om saa lang som Dagen er fra Gade til Gade og gjør mangen ypperlig Handel. Her bemægtiger han sig en gammel Hat for sex Sous, der sætter han sig i Besiddelse af sex Pund hvide Klude, som han betaler med 75 Centimer efter 15 Centimer pr. Pd., thi Auvergnaten snyder paa Vægten. En af dem har tilstaaet for mig, at han i Almindelighed vinder to Pund paa tyve. Medens han saaledes betaler 15 Centimer for Pundet af hvide Klude, har han i Virkeligheden 20 Procent i Behold af sine Penge.

Kaninskindhandleren indskrænker ikke altid sine Foretagender til Skind, Klude og Jernskrammel; hvergang Leiligheden tilbyder sig, kjøber han ogsaa gamle Støvler og Lysestumper. Men denne sidste Handelsartikel er ikke synderlig gjængs, siden Hotelværterne have begyndt at bruge en Art Vorlys, som de lade de Reisende betale i dyre Domme og Opvarterne saaledes ingen Lysestumper have at sælge. Kaninskindhandleren er imidlertid altid rede til at gjøre dette Slags Indkjøb, som han er rede til Alt hvad der kan bringe ham en Skillings Profit. Hans Bestilling i Paris er at samle Penge. Disse Penge vil han ikke have for at forøde dem i Kipper eller Dandseboder, han har en Pung og i Pungen gaar Pengene, som bliver omhyggeligt trukket sammen, at Eieren jo før jo heller maa kunne vende Hovedstaden Ryggen. Han fortjener i Almindelighed tre til fire Fr. daglig og saaledes kan han regelmæssig lægge 2 Franks 50 Centimer til Side Men hans Profession fordrer en Kapital, og netop derfor et det han er saa urokkelig i sin Beslutning at spare. Jo mere han lægger tilside, jo mere vil han kunne vinde, da han derved bliver sat istand til at gjemme sin Vare og sælge i det Store netop i det Øieblik den er i Priis. De største Kaninskindhandlere i Paris sælge blot deres Skind engang hvert halve Aar. Naar de have tilbragt nogle Aar i Professionen, saa de tilbunds kjende dens Finesser, indrette Mange af dem sig en lille Butik, som de lade deres Koner røgte, mens de selv streife om i Gaderne og gjøre Indkjøb af Skind. Mere end een overfladisk Iagttager vilde blive forbauset, om han vidste hvorledes mangen en lille Formue er sammenskrabet, om han kjendte mange af disse smaa Eiendommes Historie, der findes adspredte over hele Auvergne og som, naar det kommer til Stykket, blot repræsentere Kaniner, spiste i Boulogneskoven.

Profiten varierer fra 7—15 Centimer pr. Skind og tillader snart den forsigtige Auvergnat at udvide sine Forretninger. Lykken fordreier ikke hans Hoved. Om Beholdningen i Pungen er stegen op til Hundreder ja Tusinder af Frankstykker, bliver han den samme Mand. Han bliver sin Profession tro, gaar hver Dag ud for at gjøre sine Indkjøb af Skind og forvarer imidlertid sine Penge paa et sikkert Sted. Kaninskindet er for ham en Virkelighed. Enhver Spekulation, der gaar udenfor gamle Klude, gamle Sko etc., er i hans Øine tvivlsom og forvoven. Han forvilder sig aldrig ind i en Profession, der er høiere og mere anseet end hans egen. Han har ingen Tro paa andre Varer end Leiligheds-Artiklerne.

Da jeg gjerne vilde forvisse mig om hvormange Individer i Paris leve af Kaninskind-Handelen, slog jeg op i Handelskammerets Rapport angaaende den parisiske Industri. Men jeg fandt der Intet nævnt om Auvergnaterne, der streife om i Hovedstaden for at kjøbe Hare- og Kaninskind. Denne Rapport indeholder imidlertid et Kapitel om de Arbeidere, der berede disse Skind for Hattemagerne. Tager man i Betragtning, at vore Anvergnaters Trafik sætter sex hundrede Mennesker i Bevægelse for at gnide Skindene, udrive Haarene af dem, rense og sortere disse Haar og tilsidst bringe dem til Hattemageren, synes min uafhængige Vens Overslag ikke at være altfor overdrevent. Han anslog Kaninskindshandlernes Antal til tre Tusinde. Auvergnaten har ofte dobbelt Profit af det samme Skind. Først sælger han det i sin naturlige Tilstand for at Haarene kan tjene til Fabrikation af Hatte; dernæst naar Hatten, der er gjort af disse Haar, bliver gammel og affældig, faar han denne og gjør sig anden Gang Nytte af sit Kaninskind.

Man har beregnet, at der efter Rensningen og de andre Tilberedelser, aarlig sælges Hare- og Kaninskind til Hattemagerne for 2,500,000 Fr. Dette Overslag, der er støttet til Handels-Kammerets Autoritet, kan give vore Læsere en Forestilling om den vigtige Rolle, som Auvergnaterne spille i Hovedstadens Handelstrafik. Lad dem en Dag bryde deres smaae Forbund, lad dem ophøre at skillinge sammen til Suppen, lad dem ophøre at drive om i Gaderne for at opsnuse deres Skind, og man vil see en stor Part af den parisiske Befolkning i Forlegenhed for hvorledes Affærerne skulle kunne

Sølvarbeider fra Industriudstillingen i Christiania.

fortsættes. De Formuer, der samles ved Hjælp af disse Skind, forekommer os mindre fabelagtige nu, da vi have erfaret, at disse dygtige Folk forstaae at udbringe Kaninskind-Handelen til 2,500,000 Fr. aarlig. Dette var Beregningen for 1847, men siden den Tid kan man vel antage, at Værdien er betydelig stegen. Auvergnaterne forsyne ikke alene Hovedstadens Hattemagere med Material, en stor Mængde Haar udføres aarlig til det amerikanske Marked.

Forinden Hattemagerne kunne anvende Kaninhaarene, maa disse undergaae mange Præparationer. For det første falder Skindet i Hænderne paa en kjæmpestærk Udtrækkerske, som bevæbnet med en stor Kniv udtrækker alle de lange tykke Haar og lader blot den fine Duun tilbage. Derpaa gaar det over i Gniderens Hænder, som indgnider det med en kviksølvagtig Substants, for at løsne Dunen. Derpaa falder det i Hænderne paa Børstekonen, der omhyggelig afbørster Dunen. Saa kommer Opskjæreren med sin Kniv og til Slutning Sortereren, som sorterer de forskjellige Arter Haar.

Men endnu ere Haarene ikke færdige til at afleveres til Hattemageren. Læggersken maa først lægge de forskjellige Arter i særskilte Lag og saa underkastes disse Lag en Blæseproces for at fjerne ethvert grovt Haar, som Udriverskén maatte have glemt. Ved disse forskjellige Arbeider tjener en Mand i Gjennemsnit 3 Fr. daglig, de dygtigste tjener indtil 5 Fr. Kvinderne betales ikke saa godt. Deres høieste Dagløn er 2 Fr. 50 Centimer; den laveste 75 Centimer, hvilket giver et Gjennemsnit af 1 Fr. 65 Centimer.

Saaledes bærer Løven paa Boulevard des Italiens maaskee paa Hovedet Huden af den Kanin, han har spist Sommeren forud, uden at drømme om hvormeget Arbeide hans Frikasee har skaffet de flittige Arbeidere, der leve i Hovedstadens fjerneste og fattigste Kvarterer. (Illustration.)

Industriudstillingen i Christiania 1854.

Som et Tillæg til vor Artikel om dette Emne hidsætte vi følgende Fortegnelse over Gjenstande, som den i Anledning af Christiania-Udstillingen nedsatte Bedømmelseskommission paa Anmodning af Kommitteen i Anledning af Pariser-Udstillingen har paapeget som egnede for sidstnævnte.

1. Forskjellige Bomulds- og halvuldne Tøier fra Heimbech i Christianssand. 2. Forskjellige Buxetøier af Uld og Bomuld fra H. P. Eide i Farsund. 3. Bomuldsbolstre og Bomuldsvarer fra Bergens mekaniske Værksted. 4. Fiint haandspundet Uldgarn og et fileret Skjærf fra Fru Wergeland i Sørum. 5. Et broderet Lommetørklæde, en Damekrave og et syet Linned fra Christiania Industriforening for trængende Fruentimmer. 6. Forskjellige Sager fra Christiania mekaniske Trikotagefabrik. 7. En Lindamaskes Borddug fra Oleana Lexrud i Høland. 8. Sukker fra Frederikshalds Sukkerraffinaderi. 9. Portefeuille- og Paparbeide fra Ehrecke i Christiania. 10. Forskjellige finmarkske Produkter fra Apotheker A. C. Krog i Hammerfest. 11. Cementprøver fra Langøens Fabrik ved Christiania. 12. Slebne Steensager fra Steensliberiet Hjula ved Christiania. 13. Sølvstuffer m. V. fra Kongsbergs Sølvværk. 14. Forskjellige Produkter fra Ringerikes Nikkelværk. 15. Kobberstuffer og Slagger m. V. fra Altens Kobberværk. 16. Chromsteen og Salt fra Leerens Værk ved Throndhjem. 17. Træskjærerarbeider fra Edm. de Conincks Træskjæreri i Christiania. 18. Chirurgiske Instrumenter fra Instrumentmager Gallus i Christiania. 19. Billedhuggerarbeide af Billedskjærer Glosimodt. 20. Træskjærerarbeide fra Ole Jakobsen Langloe. 21. En broderet Kakkelovnsskjærm af Jomfru Gytler i Christiania. 22. Steenhuggerarbeide af Architekt W. v. Hanno i Christiania. 23. Møbler udførte til Oscarshall af Snedkermester Frantze i Christiania. 24. Udstoppede norske Fugle fra Syvertsen, Præparant ved Universitetet. 25. Kurvarbeider af Trærødder, forarbeidet af en Bondepige i Øier Præstegjæld, indleveret til Christiania-Udstillingen ved Provst Nissen. 26. Træskjærerarbeide af Wærringsaasen i Elverum. 27. Prøver af forskjelligt Skomagerarbeide. (Se Katalogen over Christiania-Udstillingen No. 138—148). 28. Norske Perler fra Juveleer Tostrup i Christiania. 29. Klæde fra Tugthuset i Christiania. 30. Kakkelovne fra Drammens Jernstøberi. 31. En Kariol fra Smed Grønneberg i Drammen. 32. Kakkelovne fra Jernstøber Svenningsen i Christiania. 33. Et Par Patent-Vognaxler fra Bærums Jærnværk. 34. Gjennemsnit af Grantrær, udstillede af en Ubenævnt. 35. Spiger, Stifter og Naale fra C. W. Rossing i Frederiksstad. 36. Jernværks-Produkter fra Fossums Jernværk. 37. Læder, Skind og Maskinremme fra Garvermester Hallén i Christiania. 38. Papiirfabrikata fra Bentsebrug Papiirmølle ved Christiania. 39. Blokker med Skiver fra P. N. Juel i Christianssand. 40. Tilhuggede Brolægningsstene og Brolægningsfliser fra Christiania Brolægningsinspektør. 41. Et udskaaret Bord fra Bonden Ulvangen i Gudbrandsdalen. 42. En Tenorbasun fra Istrumentmager Hansen i Christiania. 43. Rebslagerarbeide

fra Rebslager Cederberg i Stavanger. 44. Et Speil i forgyldt Ramme fra Maler og Forgylder Losting i Bergen. 45. En Violin og en Violoncel fra Instrumentmager Enger i Christiania. 46. Pressede Blomster fra Frøken Mariboe i Christiania. 47. Et Haarstykke af Frøken H. Sparre i Christiania. 48. Karder fra Kjøbmand W. Nissons Fabrik sammesteds. 49. Et Kronometer fra Uhrmagersvend Christophersen sammesteds. 50. Filhuggerarbeide fra Smedemester Peters sammesteds. 51. Bleget og ubleget Bomuldsgarn fra Nydalens Bomuldsgarnsfabrik sammesteds. 52. Damask fra Bergens mekaniske Væveri. 53. Børnesko fra Skomager Gundelach i Frederikshald. 54. Possementmagerarbeide fra Possementmager Sommer i Christiania. 55. Svøber fra Sadelmager Gundersen i Vestnæs Præstegjæld. 56. Karter fra Fanejunker Linthoe i Christiania. 57. Kammerladningspistoler fra Bøssemager Petersen sammesteds. 58. Svøber fra Sadelmagersvend P. Møller i Christiania. 59. Fiskekjelke med Kurv fra Christofer Christiansen i Christiania. 60. Et Mikroskop og en Kikkert fra Optikus Krog i Bergen. 61. Prøver af Overtryk fra Chr. Petersen. 62. To Sengetæpper fra Rønnaug Opsal i Gausdal. 63. En Lampebrikke fra Madame Kolstad i Christiania. 64. Et Landskab broderet med Punktersøm fra Jomfru Colditz sammesteds. 65. En Dreierbænk fra Bøssemager Kjølen sammesteds. 66. En Hespel Uldgarn fra Jomfru A. Weisser, Rokke ved Frederikshald. 67. Gryder fra Mekanikus Wiingaard i Bergen. 68. Medicintran fra Apotheker Møller i Christiania. 69. Tolleknive fra G. A. Hartmann i Throndhjem. 70. Vognsæler fra Sadelmager Lilloe i Christiania.

Schübelers Udstilling af Landhuusholdnings- og Havedyrkningsgjenstande,

der iaar er arrangeret i Børslokalets store Sal, er saa rig og interessant, at den fortjener at tages i Øiesyn af Enhver, der ønsker at danne sig en Forestilling om hvad der af Frugter, Kjøkkenvæxter og Kornarter m. m. kan produceres paa norsk Jordbund. Man seer her store Suitter af de forskjelligste Varieteter af Bønner, Urter, Mais, Hirse, Meloner, frembragte af Kjerner, der ere saaede i frit Land, Græskar, Agurker, Kaalarter, Turnips, duftende Æbler, Bergamoter, Ferskener, modne Druer og Valnødder, foruden mangehaande andre Landbrugs- og Havedyrknings-Produkter saasom gasproducerende Træolie, Madolie af Valmuefrø, Honning, Vox, Mjød, indenlandske Soppe, Championer, nedlagte i Æddike m. m. De udstillede Sager ere fornemmelig fra Tøien og fra en Deel Liebhabere. Her findes Græskar paa 80 Pd., Turnips paa 22, Sellerier paa 1 Pd., de prægtigste Spiskaal og Blomkaalhoveder. Naar private Folk, der ikke ere af Faget, kunne præstere saadanne Sager, som en stor Deel af de, der her ere udstillede, da maa man i Sandhed vente endnu mere forbausende Produkter fra vore Handelsgartnere, hvis Fag og Næringsvei det er. Gartner Hansen er saavidt man har seet den eneste Handelsgartner, der har bidraget til Udstillingen, og hans Pærer, Sellerier, ere aldeles udmærkede, og hans Æbler, tørrede Frugter m. m. ere fortræffelige.

Efter den oprindelige Bestemmelse skulde Udstillingen sluttes Søndag, men efter hvad man har erfaret bliver den nu aaben til Onsdag Aften og det tør, hvis Veiret bliver nogenlunde taaleligt, derfor være at haabe, at den bliver talrigere besøgt i den kommende end i den forløbne Uge.

Norge.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 7de Okt. er bestemt, at der af de forenede Byfoged- og Postmester-Embeder i Kragerø skal oprettes tvende egne Embeder, og Postmesterens aarlige Gage er fastsat til 360 Spd.

— Under s. D. er Bureauchef i Justitsdepartementet B. A. Steen udnævnt til Sorenskriver i Stør- og Verdals Sorenskriveri.

— Under ss. D. er Stiftsoverretsprokurator A. Thomle indtil Videre konstitueret som 3die Assessor i Christiania Stiftsoverrets anden Afdeling og Handlende E. C. Dahl og L. Dahl anerkjendte som russiske Konsuler, den første Throndhjem, den anden i Vadsø.

— Under s. D. er befalet nedsat en Kommission, bestaaende af Amtmand Chr. Birch-Reichenwald, Land- og Søkrigskommissærerne J. G. Hofgaard og H. J. Sparre, Korpsmajor C. F. Borchgrevinck og Indrulleringschef Due, hvilken har at sammentræde i Christiania for at udarbeide og afgive Udkast til fuldstændige reglementariske Bestemmelser angaaende Land- og Søetatens Udskrivnings- og Sessionsvæsen.

— Under s. D. er der, for at dække det Tab af 21,250 Spd., der ved Lungegaardshospitalets Brand er paaført Brandforsikringsindretningens Landafdeling, bestemt, at der i 1¾ Aar fra næste Aars Begyndelse at regne, skal udlignes en extraordinær Kontingent, lig den ordinære, paa de i Afdelingen forsikrede Bygninger.

— Under s. D. er bestemt, at istedetfor to Sjettedele af Th. Angells Stiftelsers aarlige Indtægter skal fra Nytaar 1855 (og i et Tidsrum af høist 10 Aar) kun en Sjettedeel anvendes til Kapitalens Forøgelse, hvorimod den anden Sjettedeel skal anvendes til Formaal, der maatte stemme med Testators Ønsker. Den aarlige Fordeling af hans Legat til de Huusarme bliver at foretage af de Angellske Stiftelsers Inspektion og Throndhjems Fattigkommission i Forening.

— Assessor W. H. v. Munthe af Morgenstierne er istedetfor Amtmand Collett udnævnt til Kancellist ved St. Olafs Orden.

— Den 18de Okt. holdtes Repræsentantmøde i Aker, hvori der blandt Andet besluttedes, at der udlignes 48 ß af Skylddaleren for næste Aar til Kommuneudgifter, — at der anvendes indtil 2000 Spd. til Orgel i Kirken ved Ullevold, hvilke Penge laanes af Akers Sparebank til 4 pCt., — at der som Kirkeskat for næste Aar udlignes 24 ß paa Daleren af Matrikulskyld og Brugsskyld og 380 Spd. paa Individer, — at der som Fattigskat udlignes 1 Spd. 108 ß paa Skylddaleren eller ialt 5015 Spd. 100 ß og paa Individer, Brug og Bordtomter 9619 Spd. 20 ß tils. 14635 Spd., og at der som Skoleskat for næste Aar udlignes 42 ß paa Skylddaleren eller ialt 935 Spd. 24 ß. og paa Individer, Brug og Bordtomter 1256 Spd. 53 ß. tilsammen 2191 Spd. 78 ß. Ved disse Beslutninger paalagdes altsaa Skylddaleren i Aker i Bygdeudgifter for næste Aar 2 Spd. 102 ß.

— Under 16de Sept. er Storthingets Beslutning angaaende Bevilling af Gage til en Lektor i Zoologi befalet tagen til Følge.

— Det for nogen Tid siden til Værksmester J. G. Soelberg ved Aadals Brug udfærdigede Patent paa Forfærdigelsen af en Hakkelsemaskine er ved høieste Resolution af 11te Okt. bleven kasseret.

— I Repræsentantmøde den 13de bestemtes Lønnen for Forstanderen ved Arbeidsanstalten Christian Augusts Minde indtil Videre til 500 Spd. aarlig; Løkken Nr. 120 besluttedes solgt; det i Smaat udskjænkendes Kvantum Brændeviin fastsattes til 600,000 Potter; til forskjellige større Kloakarbeider bevilgedes 3070 Spd. og som Lønstillæg for Ingeniørkapitain Klingenberg 100 Spd.

— C. J. Wessel er beskikket til Vexelmægler og J P. Heyerdahl til Varemægler i Christiania.

— Provst Joh. C. Vibe paa Eker afgik ved Døden den 9de Okt. 55 Aar gammel.

— Det smukke Hjuldampskib Lübeck er indkjøbt for den norske Postkasses Regning og omdøbt til „Lindesnæs."

— I den sidste Tid ere to Tilfælder af Barnemord her i Byen komne for Lyset, det ene paa Tvillinger, hvilke indsyede i et Pudevar ere opflydte af Vandet ved Revierbryggen.

— Et amerikansk Dampskib, Artic, boredes den 25de Sept. i Sænk ved et Sammenstød med det franske Skruedampskib Vesta 50 engl. Mile fra Newfoundlands Kyst, og af 280 Passagerer vides kun 14 at være reddede og af Mandskabets 130 Personer 31. I Navnelisten paa de Omkomne findes flere Voxne og Børn af Navnet Major, nemlig den herfra ihøst med sin egen og Broders Familie udvandrede tidligere Læge ved Gaustas Sindssyge-Hospital. Muligens kunne nogle flere af de Ombordværende dog have reddet sig i Artics Baade. Besætningen paa Vesta reddedes ved Kapitainens Konduite.

Drammen. Ekers Kommune har ved en Deputation overrakt afskediget Sorenskriver Rasch et Sølvservise til en Værdi af 100 Spd. til et Erkjendtlighedsbeviis samt ladet ham portrætere ved Frøken Hansteen og Portrætet ophænge ved Siden af Sorenskriver C. V. Faljens paa Thingstuen i Hougsund.

Stavanger. Missionæren H. C. Knudsen, der for 14 Aar siden drog til Afrika i det Barmske Missionsselskabs Tjeneste, er nylig ankommen til Bergen.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Efter Smaal. Amtstid. hidsættes Følgende: „Paa Torreby i Bahus Len afholdtes den 14de f. M. et Landbrugsmøde. Ordføreren tilkjendegav, at et Medlem af Landhuusholdningsselskabet, Hr. F. Bundsen paa Holma, fra Kalifornien havde faaet Frø til en Væxt, der kaldtes Tomatoes, og som i Kalifornien er af stor Værdi. Han opfordrede derfor Hr. Bundsen til at give Selskabet Oplysning om denne Væxt. Hr. Bundsen ytrede da, at han havde faaet Frøet til denne Væxt af sin Søn, som er Jordbruger i Kalifornien, 50 Mile fra St. Francisko. Frugten anvendes baade raa, kogt og stuet. Planten ligner aldeles vore Poteter, men Frugten voxer over Jorden, og er af Størrelse som almindelige Æbler. Hr. Bundsen foreviste en fra Holma medbragt Plante, der var bleven saaet paa kold Jord i sidstleden April Maaned og som syntes at trives meget godt i vort Klima. Kommissæren Åhlander tilkjendegav, at en Skibskapitain Børjesson, der nylig er hjemkommen fra Kalifornien, hvor han har opholdt sig i flere Aar, var tilstede i Forsamlingen og kunde sandsynligviis give Oplysning om denne Væxt. Efter Ordførerens Anmodning fremtraadte Hr. Børjesson og meddeelte den Oplysning, at den omspurgte Tomatoes er af stort Værd i Kalifornien, at den bliver rødagtig, naar den er moden, og at den spises raa som Æbler. Den anvendes ogsaa kogt og stuvet; og som Beviis paa dens Værd anførte han, at hans Skib engang var fragtet med 4000 Kister Tomatoes. Hr. A. Otterdahl fra Gøtheborg troede, at han allerede i flere Aar havde seet den omhandlede Væxt i Orangerierne under Navn af pomme d'amour, men Hr. Bundsen antog ikke, at det var samme Species, især deleshed fordi pomme d'amour ikke i Orangerierne voxer paa kold Jord. Ordføreren paatog sig imidlertid at indhente nærmere Oplysning om denne Frugt, paa hvilken Amtstidendens Redaktion tror at burde henlede Smaalenenes Landhuusholdningsselskabs Opmærksomhed.

Udenlandske Efterretninger.

Danmark. Folkethinget har næsten eenstemmig antaget det af Tutein fremsatte og motiverede Forslag om Nedsættelse af en Kommission for at tilveiebringe de fornødne Oplysninger til derpaa at bygge en Aktionsordre mod Ministeriet.

Frankrig. St. Arnauds Liig er ankommet til Marseille. Det skal bisættes i Invalidehotellet og Begravelsen foregaae paa Statens Bekostning.

— Admiral Perseval har faaet Ordre til at dvæle saalænge som muligt i de danske og svenske Farvande for at kunne ile den engelske Flaade til Hjælp i det Tilfælde, at de russiske Divisioner ved Kronstadt og Sveaborg maatte forene sig til et Angreb.

England. Af Times sees, at ethvert Hovedangreb i Østersøen er opgivet for iaar.

Spanien. Dronning Christines Eiendomme ere sekvestrerede af Regjeringen. Oprørskhed spores snart her, snart der. — Om Stillingen af de politiske Partier giver Indep. følgende Orientering. De indskrænke sig hvad Antallet angaar til fire, nemlig til de Moderate, de moderate Progressister, de fremskredne Progressister og Ultra-Progressisterne. Til de Moderate hører Narvaez, Bravo og det puritanske Parti; dettes Førere ere Pacheco og O'Donnell, og til dette hører ogsaa Salamanca. San Luis's Parti, der er en Schattering af dette, er kun lidet og uden Indflydelse; det moderate Parti og de moderate Progressister, som repræsenteres af Don Miguel, Dulce og Concha, have gjort hinanden Indrømmelser, og derved er den liberale Union fremkommen, som har seiret ved Valgene. Førere for de fremskredne Progressister ere Espartero, der ogsaa har mange Venner og Tilhængere blandt de moderate Progressister, Prim, Ugarte m. Fl.. Det ultra-progressistiske Parti er hidindtil i Minoriteten; til dette hører Marineministeren Salazar med Flere, og de unge Mænd af den demokratiske Skole; dettes Organ er Europa. Espartero foregives endnu at være dette Parties Mand; men han er dog ikke endnu fremskreden nok. Proklameredes Republiken i Spanien, vilde han kun nogle Dage være Præsident eller Diktator, og derefter hurtigt blive styrtet. Ultra-Progressisterne ere Spaniens sociale Demokrater. I Madrid ere 8 moderate Progressister, deriblandt Don Miguel, og 3 fremskredne Progressister blevne valgte. Regjeringen havde truffet Forholdsregler til i fornødent Fald at opretholde Ordenen; men der forefaldt ingen Forstyrrelse af Roligheden.

Tydskland. Den af Branden i Memel anrettede Skade taxeres til den uhyre Sum af 4,400,000 Rthlr. (over 3 Mill. Spd.

Østerrig. Den berømte polske General Joseph Clopicki er den 30te Sept. i Krakau afgaaet ved Døden 83 Aar gammel.

Tyrkiet. Russerne have grebet til det fortvivlede Middel, at nedsænke i Sebastopols Havne fem af sine Linieskibe og Fregater (omtrent Halvparten af Flaaden) hvorved de hindre Fienden fra tilsøes at nærme sig Fæstningen paa Skudvidde, og kunne bruge Matroserne til dens Forsvar.

— Sebastopols egentlige Bombardement var endnu ikke begyndt den 9de Okt., uagtet det gjentagende har været berettet om tidligere Angreb. Alle Forberedelser dertil synes imidlertid nu at være gjorte, og den nævnte Dag angaves som Terminen for samme. Aarsagen til denne Forsinkning er deels den Forandring i Angrebsplanen, som maatte følge af Russernes fortvivlede Indfald at spærre Havnen ved nedsænkede Skibe, deels Koleras Rasen iblandt de Allierede og vel ogsaa uberegnede Vanskeligheder ved Beleiringsskytsets Udskibning, da Balaklavas Havn ifølge Hamelins Rapport ikke paa langt nær er saa fordeelagtig som berettet. Fæstningens Vandledninger ere allerede afskaarne, og Batterier ere opkastede. Beleiringskorpset angives til 100,000 Mand, Sebastopols Besætning til Trediepaten deraf. Imidlertid ventede denne Undsætning, især af Odessas Garnison; dog troede man ikke den kunde naae frem før den 15de, og da ville Soldaterne være saa udmattede, at de ikke kunne gjøre stort Hærværk. En Beretning fra Wien om at Osten-Sacken med 40,000 Mand skulde være rykket ind paa Krim er udentvivl en Skrøne. Imidlertid afgaar ogsaa fra Frankrig, England og Tyrkiet Forstærkninger til de Allierede. I Marseille og Toulon gjøres store Forberedelser til fremtidige Sendelser. Englænderne have sendt Dykere og et Volta-Batteri for at sprænge de nedsænkede russiske Skibe.

Japan. Kommodor Perrys Sendelse til Japan er løbet særdeles heldigt af, idet hnn ved Trudsler og Løfter har skaffet Amerikanerne Tilladelse til frit at seile paa tvende Havne, Simoda og Hakodadi, i dette for den almindelige Samfærdsel hidtil lukkede Rige. Paa Tilbageveien tvang han Kongen paa Øgruppen Lieukieu (mellem Japan og China) til at indgaae en for hans Landsmænd særdeles fordeelagtig Traktat.

Nordamerika. I Ohio har en Myr- og Skovbrand varet i 3—4 Uger og ødelagt store Strækninger.

— Indtil Slutningen af August var i indeværende over 6000 Norske ankomne til Kvebek.

Blandinger.

Øen Kuba og dens Produkter.

Ifølge Albany Argus producerer Kuba aarlig 320,000 Tons eller 6,400,000 Centner Sukker. De Forenede Stater producere aarlig 110,000 Tons eller 2,200,000 Centner Sukker. Ved Erhvervelsen af Kuba vilde Halvdelen af alt det over hele Jorden producerede Sukker være i det nordamerikanske Folks Hænder. Ved Inkorporationen af Texas erhvervede de Forenede Stater sig hele det Landstrøg paa det vestlige Kontinent, der producerer Bomuld, og ved at føie Øen Kuba til de Forenede Staters Nationalgebeet vilde disse ligeledes blive satte istand til at beherske Verdens Sukkerhandel. Kubas aarlige Produktudbytte, siges der, beløber sig til en Værdi af 13½ Mill. Dollars Sukker, 15 Mill. Dollars Tobak, 3,300,000 Dollars Mais og 7 Mill. Dollars af andre Agerdyrkningsprodukter. Totaludbyttet af Kubas Produkter, deri indbefattet Indtægterne af Meieribruget og Huusdyrene, beløber sig i Gjennemsnit til 59 Mill. Dollars aarlig. Kubas Befolkning udgjorde i Aaret 1841: 1,007,624 Sjæle, deri indbefattet 418,391 Hvide, 429,465 Slaver og 151,838 frie Farvede. Fem Aar senere havde den hvide Befolkning paa Kuba formeret sig med 7,536, medens de Sorte vare formindskede med 107,872, hvilket saaledes gav en Totalbefolkning af 1,898,752 Sjæle. I Byen Havana og dens Forstæder udgjorde hele Befolkningen i 1841: 160,750 og 5 Aar senere (1846) kun 128,587. (Hamb. Corr.)

Papiir og Papiirfabrikation.

DHrr. Eevans og Arrowsmiths, bekjendte Fabrik i Brüttal har for nylig leveret et Ark Papiir, der veiede 3 Centner og var 2784 eller over en halv engelsk Miil langt. — Ifølge en Avis fra Long-Island har en Dr. Antisel fundet det saa længe eftersøgte Surogat for Klude. Det erholdes af en Plante, som overalt i den tempererede Zone forekommer vildtvoxende og er kun en Sjettedel saa dyr som Klude. (Hamb. Corr.)

Ledige Embeder og Bestillinger.

Postmester-Embedet i Kragerø med 360 Spd. i aarlig Løn.

Nordre Fosen- Distriktslægeembede med en aarlig Gage af 240 Spd.

Førstelærerposten ved Drammens Sømandsskole med en maanedlig Gage af 50 Spd.

☞ Lodsedlerne til den forestaaende Præmiefordeling tilstilles Abonnenterne efterhaanden som de indbetale Kontingenten for nærværende Aargang.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (ostporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 20 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse.
Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 43. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 28de October 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Eidsvoldsrepræsentanten A. v. W. S. Koren. — Fristaden Bremen. — Slaget ved Alma. — Norge. Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Eidsvoldsrepræsentanten A. v. W. S. Koren.

Den 8de Oktober døde entlediget Sorenskriver Arnoldus von Westen Sylow Koren, en af de faa gjenlevende Rigsforsamlingsmedlemmer, 90 Aar gammel. Han var født 1764 i Bergen, af Forældre Niels Koren, der var Kjøbmand, og Christine Teting. Hans Familie paa Fædreneside skal være hollandsk af Oprindelse. Efterat have gaaet paa sin Fødebyes lærde Skole, blev han Student ved Kjøbenhavns Universitet 1784, Kandidatus juris 13de Mai 1789 med Charakteren Haud illaud., og ansattes s. A. som Volontør i det dansk-norske Kancelli, udnævntes 25de Sept. 1795 til Sorenskriver i Vestre Robygdelagets Sorenskriveri og 18de Okt. 1799 i Hardanger, Vos og Lysekloster Sorenskriveri, hvorhos han i 1818 blev Birkedommer paa Rosendals Gods. I 1840, 22de Febr., blev han paa Ansøgning entlediget fra sit Embede med 800 Spd. i aarlig Pension. Han havde da tjent Staten i 50 Aar, var bleven blind og havde den Sorg, at hans ældste Søn var sindssvag. Derpaa levede han i flere Aar som Privatmand paa sin Eiendomsgaard Helleland i Kingservigs Præstegjæld i Hardanger. I den seneste Tid af sit Liv, efterat han ved Døden (1842) havde mistet sin Kone, en Datter af Provst D. W. Christie i Sogn, opholdt han sig hos sin Søn, Storthingsmanden, Sognepræst N. Koren paa Ullensvang, hvor han, skjønt blind, levede lykkelig og tilfreds. „Han omfattedes, siger Bergensposten, med Kjærlighed og Agtelse i sit Distrikt saavel for sin Embedsfærd som for den Indflydelse, han i Forening med en før afdød Hædersmand, Provsten Hertzberg, øvede til Udbredelsen af Almeenoplysning og navnlig et forbedret Jordbrug." Han var „exemplarisk i sin Færd som Menneske" og søgte paa forskjellige Maader med Raad og Daad at gavne sit Distrikt. Under sin lange Embedstid var han anbetroet forskjellige offentlige Tillidshverv. Saaledes var han Tiendekommissær, Matrikuleringskommissær og Ligningsmand ved Ligningen af Bankindskuddet og Skatten paa Formue og Næring. Ved Testament af 31te Mai 1834 oprettede han og Hustru et Understøttelseslegat paa omtr. 1000 Spd. for Trængende af deres Efterslægt.

Paa Rigsforsamlingen var han første Repræsentant for søndre Bergenhuus Amt og deeltog temmelig meget i Forhandlingerne. Han var ogsaa en af dem, der tilstillede Konstitutionskommitteen Materialer til Grundlovsudkastet, nemlig endeel saakaldte „Strøtanker," hvilke findes trykte i Forhandlingerne 1ste B. 2det H. S. 55—66, og hvoraf han overlod „de respektive Bygningsmænd (til vor Statsbygning) behagentlig at antage og benytte, hvad de fandt passende." Blandt de eiendommelige Bemærkninger, han her gjør, hører ogsaa Antydningen om, „at af senere Love og Anordninger i ethvert Fag bør den 5te eller 10de at gjentage alt Gjældende af de forrige, og dernagere alle foregaaende, saa at den sidste da er den eneste gjældende, og ikke uendelig henvise til de forrige, saavidt ei ved denne sidste er forandret, hvorved Lov og Ret for hver Borger, ja for Juristen selv bliver utydelig og usikker."*) Desuden lovede han, om fornødigedes, at forelægge Forsamlingen sine „ufuldkomne Tanker" om hvorvidt andre Landes Forening med Norge og Tilbageerholdelsen af Island, Grønland og Færøerne kunde være at ønske, hvilke Tanker, om de vare blevne afgivne, nu kunde have havt sin Interesse for den paabegyndte Diskussion om den internationale Ligevægt.

Om Koren som Rigsforsamlingsmedlem siger H. Wergeland i sin Konstitutionshistorie: „Ivrig Falsensk (d. e. han vilde for enhver Priis bevare Selvstændigheden); talte og skrev meget, men ikke vel, endog ikke uden en Snev af det Komiske. Heldigere var han af og til i sine Bemærkninger." At Koren talte og skrev meget, gjælder i endnu høiere Grad forsaavidt angaar hans Færd paa det første overordentlige Storthing, hvoraf han var Medlem ligesom ogsaa af Storthinget i 1818. Han holdt saaledes paa hiint Thing Taler angaaende Vaabenstilstandens Forlængelse, om de Forandringer i Grundloven, der vare fornødne paa Grund af Foreningen med Sverige, om Naturalisationsretten, om Valget af Statsraader, (hvilket han vilde Storthinget skulde foretage, fordi han troede, at en Konge, der boede udenfor Landet og saa Alt gjennem „Hoffets Blaar og Blændværk," vanskelig kunde „skue og finde den Duelige og Urokkelige"), om Antagelsen af Christian Frederiks Thronfrasigelse og om Erkjendtlighed mod ham, og fremsatte blandt Andet Forslag om Grundlovsbestemmelser angaaende Bank- og Pengevæsenet, om Koffardiflaget og om Nationalgjælden, samt afgav et Par særskilte Vota, hvoraf det ene (ang. Grundl. § 25) gik ud paa, at Kongen skulde have fri Raadighed til i Forsvarskrig at bruge Linietropperne udenfor de forenede Riger, naar han fandt det „nødvendigt og nyttigt, men tillige retfærdigt."

I Thinget 1818 udtalte han sig mod Lovforslaget angaaende de lærde Skoler i et udførligt Votum, hvori han var stærkt inde paa den nu ved Reallærerexamenen gjennemførte Idee. Han kunde ikke indsee, hvorfor man ikke kunde være god Embedsmand, stor Philosoph, Mathematiker, Physiker o. s. v. uden at man havde opofret mere end det Halve af den for Videnskaberne bestemte Ungdomstid, paa Studiet af de døde Sprog. Disse Sprog vare nyttige og nødvendige, siger han, indtil Midten af forrige Aarhundrede, „da ikke alene Videnskaberne for en stor Deel laae indhyllede i disse Sprog, men Europas levende Sprog ikke selv havde naaet den Rigdom, Lethed og Udtryksfuldhed, som Romernes og Grækernes Sprog indeholdt og viste Veien til. Derimod nu, da adskillige Europas Sprog, der kan læres med en tiendedeel Møie mod de døde, have naaet en næsten lige Udtryksfuldhed, Bøielighed og Lethed, som de Dødes, ja i Meget overgaae dem ved Berigelser af Ord, ved nye Indretninger og Opfindelser," indsaa hans „ringe Forstand" ikke Nytten af længere at vedblive det Gamle. Videre spørger han: „Hvad Tid levnes Embeds- og Næringssysler her i Norden til at vedligeholde og benytte de døde Sprog? Hvor unaturlige og radbrækkede ere ikke de mange af dem sammensatte Kunstord i de udvidede og nyopdagede Videnskabers Dele? Enhver Græker eller Romer, om han opstod af Graven, vilde vist ikke kunne forstaae en Bog, skreven nærværende Tid i hans Modersmaal, som foredrager en Videnskabsdeel i de nyere Termini, ligesaalidt som en Latiner ved at læse Ordet Kambium vilde kunne gjøre sig et Begreb om en Vexel." Ogsaa ivrede han overhoved mod Omfanget af de Kundskaber, der fordredes af de Studerende, hvilket han ikke vilde skulde udelukke Mængden af Folket fra at dyrke Videnskaberne. Universitetet burde i sit Skjød optage ethvert moralskt godt Menneske med almindelige Skolekundskaber og udstrakt Kundskab i en eneste Hovedvidenskab, den være hvilken den vilde. Ogsaa vilde han, at de lærde Skoler skulde have særskilte Lærere i de naturvidenskabelige Discipliner; derhos ansaa han det ønskeligt, om Staten kunde underholde en Samling af Mænd, der ganske opofrede sig for Videnskaberne og ikke alene lagde sig efter de døde og Fædrelandets gamle Sprog, men ogsaa efter de orientalske Sprog, og at 2—12 saadanne Mænd stadigen underholdtes paa videnskabelige Reiser.

Overhovedet var Koren som Nationalrepræsentant saa virksom, at vi ikke godt kunne begribe, hvorfor Bernt Moe, der har givet Efterretninger om saa mange ikke overvættes betydelige Eidsvoldsrepræsentanter og Storthingsmænd, har forbigaaet ham. — Ogsaa var Koren Medlem af Storthingets throndhjemske Kroningsdeputation 1818.

Wergelands anførte Udsagn om Korens Forfatterskab maa man, hvis man vil være retfærdig, neppe underskyde den Euphemisme i Udtrykket, som almindelig Tilfældet ved Domme, der fældes over samtidige Personligheder. Koren var en Stilist med de gode gamle Tiders Naivitet og Omstændelighed, men dog ingen Vrøvler. Dette vil man ogsaa see af hans „Betragtninger og Tanker i Anledning Landhandel," der findes indrykkede i et allerede sjeldent og halv glemt Skrift, „Den norske (bergenske) Tilskuer," 1ste Aargang, og hvoraf vi ville aftrykke følgende Brudstykke, der baade kan tjene til at vise Forfatterens Interesse for Landbrugsvæsenet og tillige sætter os levende ind i de tidligere økonomiske Tilstande paa de Steder, hvor han har været Embedsmand. Som Beviis for Skadeligheden af Forordningen af 9de Aug. 1754 og til Bestyrkelse af den Hovedsætning: „at den størst mulige fri Handel er et Lands Opkomst," anfører han S. 318—325 disse Erfaringer:

„Vestre Robygdelaget i Christianssands Stift, hvor jeg boede fra 1795 til 1799, var den Gang et raat, udyrket Distrikt; — Folket dyrkede kun saare lidet deres Jord — benyttede ikkun faa af deres egne Produkter, og det meget slet og ringe, til deres Fornødenheder, aldeles ikke til Handel, — men sloge Hø paa de udyrkede flade Myre oppe paa Fjeldene en halv til en a to Mile fra deres Hjem, satte det der i Stak under aaben Himmel, kjørte det hjem om Vinteren den lange Vei, dyrkede lidet Ager og endmindre Eng. — Der fandtes i bemeldte Tid næsten ikke en eneste Huulveit i nogen Ager, endmindre i Eng; men Folket levede, Valleboe Sogn undtaget, fornemmelig af at hugge i Skoven Tømmer, som solgtes ved Elvebredderne, hvorfor de fik igjen Penge, Korn og Brændeviin. Dette Distrikt, som vel opdyrket, efter mine Tanker, vilde kunne ernære indtil 30,000 Indbyggere, havde den Tid ikkun omtrent 6000 Sjæle; — men der var den Gang næsten ingen Handelskarle, og ingen Opmuntring ved snar Afsætning til Flid og Produktion, uden paa Tømmer, men Enhver reiste een eller flere Gange om Aaret til Christianssand med deres Vildt, Skind, Smør ꝛc., stundom og til en af de andre Kjøbstæder i Stiftet; og en stor Deel af Folket anvendte megen Tid af Sommeren til paa Hesteryg at hjembringe fra Christianssand det Korn, de havde faaet for Trælast og behøvede det hele Aar til deres Huusholdning, især hvis misligt Føre, som der ofte var Tilfældet, havde hindret dem fra at kunne hjembringe det Meste om Vinteren. — Nu skal baade Handel, Jorddyrkning og anden Vindskibelighed der have tiltaget i disse Friheds Aar.

„Kingservigs Præstegjæld i Hardanger i Bergens Stift, hvor jeg nu boer,*) er et overmaade brat, tørt og mavert Sted, hvor Folket for 200 Aar siden var saa fattigt, at den ene Nabo ofte ikke kunde laane den anden nogle Brød, og hvor det den Tid skal have været almindeligt, at man af Armod klippede Axene af Agrene, naar de begyndte at modnes, gned dem mellem Hænderne om Aftenen, for paa den Maade at kunne samle en Skjeppe Korn at male til Livs Ophold. De Fleste maatte og den Tid have deres Kreature hjemme i Udmarken for at have Melk til Føde, og benyttede kun lidet de bedre Græsgange, langt borte i Fjeldene, hvor de nu samle det meste Smør og Ost; — men for omtrent 200 Aar siden begyndte Enkelte at drive Handel i og udenfor Distriktet, og som Handelen tiltog, saa bragte den Folket til nye Nærings-Grene, og intet Sted i mit Fødeland tror jeg, at Handelen i saa lang Tid, og saa meget, har været drevet ved Bønderkarle, eller at nogetsteds gives saa mange Handelskarle som her, og neppe vil noget Sted i Norge findes saa opdyrket, og alle Ting bedre benyttede end her (skjønt endnu findes megen rydbar Jord, og mange Steenarter unyttede); derfor har og Folkemængden storligen tiltaget, og i alle disse Trængsels-Aar vides ikke, at Nogen har gaaet hungrig til Sengs i dette Præstegjæld, thi alle Børn og Fattige, som ei kan forsørge dem selv, tages til Underholdning i Folkets Huse, saasnart den Fattige selv ønsker og forlanger det, og aldrig har jeg endnu hørt Klage over Mishandling. — Tiggeri finder her ikke Sted.

„For omtrent 200 Aar siden bragte en Handelskarl et Æbletræ hjem, hvilket endnu som en Raritet, mere end halvdødt, vedligeholdes paa Gaarden Aga; — der siges, at han bar det paa sin Ryg fra Christiania Stift over Fjeldene 20 Mile eller længere; — her siges og, at det var det første Æbletræ, som kom til Hardanger, naar undtages Skov-Æbletræerne, som forhen havdes, men hvis Æbler ei benyttedes. Æblerne af bemeldte Træ ere meget store og sure, og jeg har ingensteds udenfor Bergens Stift truffet den Sort; de lade sig godt forplante ved Kjærner uden Podning, og ere en Vinterfrugt, tjenlig til Madlavning, hvorfor de og kaldes Madæbler, og Tormodsæbler efter Manden, som indbragte dem. Velsignet være han! Dets Frugter bleve solgte i Bergen, gav Penge og opmuntrede til fleres Opklækning.

Hardangeren, som mange Steder reiser om, og seer hvad hver Egn og Sted frembringer, hvor han vandrer, benytter saadant hjemme, og har nu bragt denne tørre Eng til en sand Frugthauge, hvor man kan sige, at ikkun sjelden et Løv forbliver unyttet, og hvor tusinde Ting, som forhen laae unyttede, nu indbringe store Summer.

„Her reoles eller kuulgraves Agrene, indtil halvanden Alens Dybde, for at gjøres frugtbare og at kunne modstaae den her herskende Sommer-Hede og Tørke; — Ager og Egn forsynes med dybe steenlagde Huuldiger, og Engene med Vandledninger. — Her staae allehaande Frugttræer, ei alene i Hauger, men allevegne om, ude paa Bøen eller Hjemme-Jordene, ja mange Steder endog i Udmarkerne hid og did mellem de vilde Træer, hvor god Jord findes, saa at Bønderne her sælge for flere tusinde Specier, tildees af de skjønneste Æble-, Pære-, Kirsebær- og Blomme-Frugter, som kan voxe her i Norden. Desuden forskrive Bønderne ved Kjøbmænd i Bergen undertiden udenlands fra nye Sorter, som de læse om i Bøger. — Med Æblemost, lavet til Eddike, drives en ikke ubetydelig Handel, saa at ikke et Skovæble bliver unyttet, men opkjøbes, perses og benyttes. — Ligesaa med allehaande vildtvoxende Bær og Frugter, saa at endog Hyben renses og benyttes til Salg, uagtet Stedet ligger 13 til 16 Mile fra nærmeste Kjøbstad. Bast og Bastetoug, Bark, Næver, Tøndebaand og allehaande Emnetræ opkjøbes, og tilligemed de ringeste Slags Frugter,

*) I 1818 udtalte han sig i et særeget Votum, angaaende Værnepligtslovforslaget, mod Lovenes nu almindelige Slutningsbestemmelse, at alle ældre, forsaavidt de ikke stride mod den nye, fremdeles skulle gjælde, hvilket Votum kan betragtes som et praktisk Forsøg paa at gjennemføre hiin „Strøtanke."

*) Stykket er skrevet og trykt 1817.

bringes ud til Havkanten, saa og Vadmel, Kvitler og Aaklæder (Dækkener), og sælges der for Penge eller ombyttes for Fiskevarer, og i Stavanger Amt for Kornvarer, som i de trange Aar deels bleve bragte til Bergen, og der bidrog til at redde for Hungersnød, og deels bleve hjembragte her til Stedet. Kaalrabi, Roer og andre Rødder og Haugevæxter bringes tilligemed Smør, Kjød, Talg og andre Varer søværts ligetil Christianssand og længere Øst. Heste, Smør, Talg, Uld, Skoe, Lax og andre Varer bringes østefter over Fjeldene til Hallingdal, Nummedal, Kongsberg, Drammen &c., ja endog lige til Christiania, naar ikke en urigtig Handelsaand og feiltagende Nidkjærhed forhindrer saadan Vindskibelighed.

„Uagtet Landhandel her nok langt mere end noget andet Sted i Norge, har været drevet i over 200 Aar ved Bønderkarle og Gaardmænd, saa seer jeg dog ikke, at Jordene ligge udyrkede, eller at Folkehænder mangle til Jorddyrkningen, som daglig meget tiltager tilligemed Velstand og Folkemængden, hvilket de fire sidste Folketællinger noksom kan oplyse, saaat Jordene nu ere deelte til saa smaae Brug, som Huusmændspladse andensteds. Her og i det øvrige af Hardanger bygges større og mindre Skibe af Bønderkarle, som siden sælge dem i Bergen og andensteds, naar de ei selv behøve dem til deres Handelsdrift; især blev her bygget i Krigens Tid, og endog nu staae her nogle Slupper og Jagter paa Stabelen, uagtet Distriktet snarere mangler end har Overflødighed af Skov; men hvert Træ, af hvad Slags det være maa, kroget eller lige, som forhen stod og raadnede, benyttes nu; ja endog Steen brydes og benyttes, ei alene til at mure Kjeldere, Fæhuse, Nøster &c., men og til at tække Huse med, til Trappe-Stene, og udføres til Forhandling. Her hersker, især blandt Mandkjønnet, som mest har Anledning til at see og lære, en rosværdig, nyttig Vindskibelighed, og man skal ikke kunne klage over, at Folket her er umoralsk, eller forfaldet til Yppighed, Drukkenskab eller andre Laster mere end andensteds, men tvertimod er samme bekjendt som mere tarveligt og oplyst end sædvanligt andensteds. Mange have Læsning og ei ubetydelige Kundskaber, besidde Agtelse for sig selv og Andre, og Aand og Sind for Samfundets og Statens Vel.

„Enhver om Stedet Kyndig maa tilstaae, at den drevne Handel ved Handelskarle, som de kaldes, men hvoraf mange ere Gaardeiere, Jordbrugere, og nogle Huusmænd, ene har bevirket denne Distriktets lykkelige Forfatning, endog fremfor tilgrændsende Nabo-Distrikter, og det i et jordmanglende, næsten udyrkbart Klippeland.

„Saasnart Nogen har fanget sig nogle Fugle eller Skind, samlet noget Farvemos, nogle Skovæbler, Bær eller andet Benytteligt, saa afkjøbe Handelskarlene ham det strax, hvor smaa Kvantiteter det end er, sige ham hvorledes det bedst bør indsamles, behandles, sorteres og bevares; derved blive Varerne dobbelt nyttige og indbringende, og derfor erholder og gjerne Hardangeren høiere Priser for sine Varer end Andre. Formedelst deres idelige Reiser og Handel have de og, ved Omgang med Folk udenfor Bondestanden, erholdt mere Slibning end andre Bønder. De vises ofte af Embedsmænd, Proprietærer, Kjøbmænd og Andre om paa disses Gaarde, i deres Hauger, Værksteder, Fabrikker og Vareoplag, og see og lære Noget paa hvert Sted, hvilket de efter Omstændighederne, anvende i deres Hjem, og ved deres Varers Behandling, og undervise Andre derom. En Deel af deres Fortjeneste anvende de, naar de ei selv med egne Folk kan overkomme Arbeidet, til ved Dagløn̄ere at reole deres Agre og Frugthauger, gjøre Vandledninger, sætte Steengjerder, samt at minere og bortrydde den uendelige Mængde Steen, som nedbringes ved Fjeldskred, som saare meget hindrer og vanskeliggjør disse Egnes Dyrkning."

Fristaden Bremen

med dens Distrikt (et Fladeindhold af 55 geogr. □ M. med omtr. 65,500 Indb.) ligger ved Neder-Weser, paa 3 Sider omringet af Kongeriget Hannover; men grændser paa Vestsiden til Storhertugdømmet Oldenburg.

Stadens Omegn bestaar næsten ganske af rigt Marskland, hvori Korn og flere Handelsplanter dyrkes med den største Fremgang.

Selve Staden ligger paa begge Sider af Weseren, under 53° 4′ 49′ n. Br. og 6° 28′ 5″ L. ø. Paris; den gamle Stad (Altstadt) paa den høire Strandbred, den moderne, siden 1622 anlagte nye Stad (Neustadt) med brede, lige Gader paa den venstre, og imellem begge, i Strømmen, ligger Werder, hvis nedre Deel er besat med Bygninger og er ved to Broer forenet med Alt- og Neustadt. Udenfor de forhenværende Volde, der ere blevne forvandlede til Park-Anlæg, ligger Forstaden. Bremen har 10 Kirker. Af de øvrige offentlige Bygninger kunne mærkes: Raadhuset, det skjønneste Bygværk i Bremen; Rolands Kjæmpeskikkelse paa Torvet; „das Stadthaus; der Schütting," en statelig Bygning, der er Forsamlingssted for Kjøbmændenes Forstander-Kollegium; Musæet og Fængslet. Af offentlige Anstalter findes blandt andre ogsaa et Døvstumme-Institut, et Dolhuus, samt mange andre Anstalter til Trængendes Forsørgelse og Understøttelse.

Under Domkirken er den bekjendte Bykjælder og i det gamle gothiske Raadhuus's Kjælder bevares meget gamle rhinske Vine.

Næst Hamburg er Bremen Tydsklands største Søhandelsstad. Over 5000 Søskibe løbe her aarlig ud og ind og føre blandt Andet en Mængde Udvandrere over Atlanterhavet. Bremen eier selv over 200 Fartøier med ca. 30,000 Læsters Drægtighed. Værdien af dens aarlige Ind- og Udførsel anslaaes til henved 38 Millioner Rigsdaler. De vigtigste Indførsels-Artikler ere Kolonial- og transatlantiske Produkter, Sukker, Kaffe, The, Bomuld, Huder fra La Plata, Tobak, Riis, Indigo, Krydderier. Af Tobaksblade og Stængler indføres mellem 25 og 30 Millioner ℔ aarlig, foruden et Par Millioner Stykker Cigarer og 1 Million ℔ Tobak i Ruller. De nordamerikanske Tobaksplantager levere mest heraf; af vestindisk og sydamerikansk mindre. Foruden disse Hoved-Artikler indføres ogsaa meget Farvetræ, franske og spanske Vine, engelsk Bomuldsgarn og andre Manufakturvarer, samt Bygningstømmer, Smør, Pottemager-Arbeide, Tjære og Tran. Udførsels-Artiklerne bestaae hovedsagelig i tydske Lærreds-Manufakturvarer. Ligeledes gaae store Kvanta Faareuld over Bremen til England. Andre tydske Produkter, især Lærred (aarlig for 4,238,000 Rigsdaler) sendes herfra til Nord-Amerika, hele Vestindien, Mexiko, Venezuela, Chili og Peru. Lærredet sendes fra Schlesien, Westphalen, Sachsen, Hannover, Hessen, Lippe over Bremen til Amerika.

Norges Handel med Bremen er kuns i en enkelt Retning af nogen Betydenhed, nemlig med Hensyn til Tobak, da over de to Trediedele af Norges hele Indførsel deraf kommer fra Bremen; saaledes indførtes fra Udlandet til Norge i Aarene 1850—1852 8,339,208 ℔ Tobaksblade, hvoraf 5,595,224 ℔ ankom fra Bremen. De vigtigste Indførsels-Artikler, som i disse tre Aar indførtes fra Bremen, vare dernæst Kaffe (97,134 ℔), heelt Farvetræ (23,882 ℔) og raspet do. (6,124 ℔), Glasvarer (16,086 ℔), Harpix (18,326 ℔), Humle (41,252 ℔), Jernvarer (28,128 ℔), Seildug og Ravndug (6,503 ℔), ufarvet ubl. Liinlærred (12,704 ℔), Muursteen (ca. 177,000), Papiir (3,623 ℔), Pottemager-Arbeide (24,681 ℔), Risengryn og Meel (67,585 ℔), Cichorie-Rødder (86,510 ℔), Sirup (52,703 ℔), raff. og raat Sukker (118,501 ℔), Viin (ca. 32,000 ℔). De vigtigste Udførsels-Artikler fra Norge til Bremen vare i disse Aar: Tran (592,540 Pott.), Trælast (7692 Coml.), Fiskevarer (3851 Vog. Tørfisk, 1299 Dunke Ansios, 1207 Vog. Klipfisk, 256 Tdr. Sild, 372 ℔ røget Lax), Horn (9082 ℔).

I disse 3 Aar afgik fra Norge til Bremen 386 Fartøier, hvoraf de 384 (drægt. 27,637 Koml.) vare ladede, fornemmelig med Trælast. Af disse gik 251 fra Christiansand, 52 fra Lillesand, 34 fra Drammen, 9 fra Christiania, 8 fra Bergen, 7 fra Kragerø, fra Moss, Brevik og Tromsø 4, fra Arendal, Mandal og Ekersund 3, samt fra Flekkefjord og Stavanger 1 fra hver By. Af de afgaaede Fartøier hørte 148 hjemme i Norge, 27 i Bremen, hvorimod de øvrige 209 vare fra andre fremmede Steder.

Derimod ankom i Trienniet 368 Fartøier (dr. 27,788 Koml.) fra Bremen, af hvilke dog kun 87 med Ladning; til Christiania (30), Bergen (26), Christiansand (7), Tromsø (6), Laurvik (5), Stavanger, Aalesund, Christiansund, Trondhjem, Hammerfest (hver 2), Lillesand, Moss og Skien (hver 1). De fleste ballastede ankom til Christianssand (167), Lillesand (42) og Kragerø (14). Af disse Fartøier vare:

17	med	Ladning	og	126 ballastede	norske.
13	-	-	-	23 -	bremerske.
57	-	-	-	132 -	andre udenlandske.

Slaget ved Alma.

(Efter Lond. News.)

Marschen den 19de.

Den 18de September om Aftenen blev der af Lord Raglan givet Befaling til at Tropperne i Dagbrækningen skulde tage Teltene ned og at alle Telte skulde sendes ombord paa Flaadens Skibe. En Udrykning var bleven bestemt og man havde erfaret, at det russiske lette Kavalleri havde feiet Egnen reen for al Forsyning ligetil i en kort Afstand fra de udstillede Forposter. Klokken tre næste Morgen vækkedes Leiren af Reveillen og samtlige 30,000 Sovere vaagnede op til Liv og Virksomhed. Baade fra Skibene laae i Rækker langs Stranden for at modtage Teltene. Forpleinings-Embedsmændene anstrængte sig til det yderste for med de smaae Midler, der stode til deres Raadighed, at imødegaae de uhyre Fornødenheder, der udkrævedes for en Armee af 26,000 Mand og iværksætte Transporten af Bagage, Amunition og Levnetsmidler, og et Optog begyndte nu, som for et uøvet Øie blot vilde have fremstillet den vildeste Uorden, og fortsattes i flere Timer, blot oplivet af Regimenternes gode Holdning og Orden eftersom de paraderede inden Afmarschen.

Franskmændene, der var forud for vore Høire, havde været tidlig paa Benene og de allierede Armeers Feltblus, der strakte sig hele Mile langs Horizonten, og blandedes med Lysskjæret fra Skibene, skabte en kunstig Dag inden Morgenen endnu havde sendt sit Lys til Jorden. Marschordenen var følgende:

Kavaleri
8de, 11te, 17de.
Lette Kavaleri. Artilleri. Anden Division.
Første Division. Artilleri. Tredie Division.
Kavaleri. Forpleinings-Træn.
Fjerde Division. Fjerde Division.
Arrieregarde.

7000 Mand tyrkisk Infanteri under Suleiman Pascha rykkede frem langs Søkanten; efter dem kom Generalerne Bosquet, Canrobert, Torey og Prinds Napoleons Divisioner. Den engelske Armees Marschorden var omtrent fire engl. Miil tilhøire af de Franskes venstre Fløi og ligesaa langt bag dem. De allierede Troppers Høire var dækket af Flaaden, der bevægede sig fremad i majestætisk Orden, formørkende Luften med talløse Røgkolonner og rede til at udsende sine Bomber mod Fienden, hvis den skulde true med at angribe vor Høire. Flaaden beherskede Landet næsten to Mile fra Strandbredden.

men.

Klokken var ni om Morgenen inden den hele Armee var marschfærdig. Dagen var heed og meget Ophold var bevirket ved de elendige Transportmidler for Bagagen. Alt hvad der ikke var uundgaaelig nødvendigt for Tropperne var bleven bragt ombord. Søofficierer og Matroser arbeidede utrætteligt og rensede Stranden ligesaa hurtigt som Mandskabet aflæssede deres Bagage og Teltbunker. Endelig stillede Mandskabet sig i Geled og Marschen begyndte. Veien førte over vilde Stepper, hvor hverken Træ eller Busk var at øine; ved hver anden eller tredie Miil afbrødes Steppens Eensformighed af Bakker og lange uregelmæssige Rækker af Vinkler mod Stranden. Landet er kun lidet dyrket undtagen Jordstrimlerne omkring en og anden eenlig Landsby, der findes i Dalens Afkroge. Harer skræmmedes op i Mængde og voldte Mandskabet stor Morskab hvergang der gjordes Holdt; enkelte nedlagdes efter Reglerne mellem Mandskabets Linier. Oxer, Heste og Hornkvæg vare bortdrevne af Kosakkerne. Jorden er haard og elastisk og var i fortrinlig Stand for Artilleriet; men Mandskabet leed forfærdelig af Tørst, marscherende under en brændende Sol gjennem et forbrændt Landskab, hvor Ly intetsteds var at finde.

Efter en Times Marsch gjordes der Holdt for halvtredsindstyve Minutter, hvorunder Lord Raglan, ledsaget af en stor Stab, Marskalk St. Arnaud, Generalerne Bosquet, Torey og en Deel franske Officierer rede langs Kolonnernes Front. Mandskabet foer op fra Jorden og Kolonne efter Kolonne opfyldte Luften med tre tordnende engelske Hurraer. Det var et godt Omen. Da Marskalken passerede forbi 15de Regiment, udraabte han: „Englændere, jeg haaber I ville slaaes godt idag." — „Haaber?" gjenmælede en Stemme fra Rækkerne; „I veed med Vished, at vi ville gjøre det." Tropperne frembøde et herligt Syn. Det Storartede i dette Skue af uhyre Skarer Krigsfolk, der stege ned af Høiene, Geled efter Geled, med Solens Straaler funklende paa Skove af Staal, kan aldrig forglemmes af dem, der vare Vidne dertil. Det var Krigens Strøm, der rullede fremad, Vove efter Vove, uhyre Bølger af bevæbnede Mænd, medens Artilleriets Bulder og Kavaleriets Trampen ledsagede den stolte Leeg.

Det næste Holdt fandt Sted omtrent Kl. tre ved Bulganaks mudrede Strøm, hvoraf Mandskabet drak med Begjærlighed. Det keiserlige Posthuus passeredes netop tyve Miil fra Sebastopol. Udhusene og en Forpagtergaard stode i Flammer; Hovedbygningen, skjønt urørt af Ilden, var aldeles udplyndret af Russerne. Blot Billedet af en Helgen, nogle Knipper Urter i Kjøkkenet samt nogle faa Huusholdningsredskaber vare efterladte. En eensom Paafugl — der snart faldt som et Offer for en Pistol — skred sørgmodig omkring den forladte Tærskel.

En Skjærmydsel med Kosakkerne.

Efter et kort Holdt for Mandskab og Dyr ved Strømmen brød Armeen op igjen. Kavaleriet (omtrent 500 Mand af 8de og 11te Husarregiment og 13de Regiment lette Dragoner) dannede Fronten og efter at være kommen omtrent en Miil hiinsides Posthuset saa man kossakkiske Landsedragere paa de foranliggende Høie. Lord Cardigan udsendte Tiraillører i Linie, som dækkede Fronten i Mellemrum af 10—12 Yards mellem hver Mand. Kosakkerne rykkede dem imøde i samme Orden, Mand for Mand, med de lange Staal-Landser funklende i Solen. Det var Karle af et vildt Udseende, ridende paa kraftige smaae Heste, men Regelmæssigheden af deres Fremrykken og de hurtige Bevægelser viste, at det var øvede Tropper og ingenlunde en Fiende at foragte. Da vore Tiraillører rykkede frem, gjorde Kosakkerne Holdt. Deres Reserve kunde ikke øines, men Tid efter anden skimtedes Landser over Toppen af Høien for strax efter atter at forsvinde. Lord Cardigan var begjærlig efter at undersøge deres Styrke og han erholdt Tilladelse til at rykke noget nærmere, men da han var ifærd hermed, saaes dunkle Kolonner Kavaleri dukke frem af Høienes Spalter, og det var klart som Dagen, at dersom vort Mandskab gjorde Chok mod en saa steil Skrænt, vilde Hestene tabe Aandedrættet og Menneskene udsætte sig for at omringes og hugges ned af en tre Gange overlegen Styrke. Lord Lucan gav derfor Kavaleriet Ordre til at gjøre Holdt, indkalde sine Tiraillører og trække sig langsomt tilbage. Hverken Infanteri eller Kavaleri var synligt, da Høiens Top endnu ikke var naaet. Da vore Tiraillører gjorde Holdt, begyndte Kosakkerne en Ild fra deres Videtlinie, der var saare harmløs. Kun faa af deres Kugler kom nær nok til at deres Hvislen kunde høres. To eller tre Officierer, der reed mellem Kavaleriet og Tiraillør-Afdelingen, holdt ængsteligt Udkig efter Ankomsten af Kapitain Maudes Hest-Artilleri, da Russerne pludselig, dristiggjorte ved vor Holdt, gik over Høiens Top og langsomt stege ned af Skraaningen i tre faste Karreer. Englænderne havde tilbudt dem Kamp og de vare gaaede Glip af det gunstige Dieblik, thi vort Kavaleri gjorde nu omkring og red langsomt hen mod Tropperne. Vore Tirraillører, som livlig havde besvaret Kosakkernes Ild, men uden Virkning, trak sig nu tilbage og sluttede sig til deres Eskadroner. Ved hvert femtiende Skridt gjorde Kavalleriet Front mod Kosakkerne for at modtage dem, om de gjorde Mine til Angreb. Pludselig aabnedes een af det russiske Kavalleries Eskadrer, en hvid Røgsøile steg op fra Aabningen og en Kanonkugle susede hen over bagerste Kavaleri Kolonne, og faldt ned mellem Rækkerne af Arrieregardens Skarpskytter, netop i det Dieblik de kom i Sigte af Kavaleriet. I næste Dieblik slog nok en Kugle ned lige mellem 11te Husar-Regiments Rækker, dræbte en Hest og bortrev en af Rytternes Been over Ankelen. En Tredie og saa nok een og atter en fulgte og susede hen mellem Rækkerne, saa det var et Under, at saa faa af vort Kavaleri rammedes. Imidlertid galloperede Kapitain Moudes Artilleri over Høien, men standsede paa Lord Raglans Ordre ved Foden af samme, bag venstre Kavaleries Flanke. Dette skede sandsynligviis for at lokke Russerne længer ned af Høien. Imidlertid stod vort Kavaleri som en Skydeskive for Fiendens Salver, og havde Rytterne været af Jern, kunde de ikke have staaet mere ubevægelige. De russiske Kanoner fyrede beundringsværdigt. Det gik noget langsomt, men deres Kugler kom dandsende frem i lige Linie fra Centret af Kavaleri-Kolonnerne. Efter omtrent tredive Salver fra Fienden, gav vort Artilleri Ild. Dets runde Skyts furede Kavaleriets Kolonner, som hurtigt adspredte sig i brudte Linier, og med stor Færdighed gjorde idelige Svingninger for at undgaae Sex- og Nipundingerne. Vore Bomber brugtes ikke med samme Held, men een, bedre sigtet end de øvrige, faldt lige ned i Centret af en Kolonne let Infanteri, som Russerne havde sendt for at understøtte Kavaleriet. Vor Ild var saa hed, vore Kanoner betjentes saa hurtigt, at Fienden trak sig tilbage omtrent femten Minutter efterat vore Kugler havde begyndt at spille. Medens denne Affaire gik for sig, havde de Franske sneget sig om til Høire og overraskede en Afdeling russisk Kavaleri med en Salve fra et Batteri Ni-Pundinger, der spredte Rytterne i alle Retninger. Vi tabte sex Heste og fire Mand saaredes. Russerne maa, overeensstemmende med alle Beretninger, have lidt langt større Tab.

Aftenen før Slaget.

Da Russerne havde trukket sig tilbage hiinsides Høiene, gaves der Befaling til at bivouakere for Natten og vort trætte Mandskab gav sig nu ifærd med at samle tør Lyng og vilde Urter til Brændsel. Saasnart Rationerne af Rum og Spise vare uddelte, bleve Foustagerne hugne sammen og Træværket tjente til at skaffe Ild til Kogningen ved Hjælp af Nelder og langt Græs. Da Mørket indtraadte, blev Russernes Vagtild synlig tilvenstre. En Mængde Efternølere og Trosvogne indfandt sig i Løbet af Natten og sendtes til de forskjellige Divisioner. Aftenen var kold og taaget, men Mandskabet var i det ypperligste Lune og saa et Sammenstød med Fienden imøde fuldkommen trygt paa Udfaldet. Sir George Brown, Sir Lucy Evans, Brigade-Generalerne og Stabsofficiererne, gik omkring mellem deres Divisioner og Brigader, inden Mandskabet lagde sig til Hvile og gave Befalinger for den følgende Dag, og kort efterat Mørket var brudt frem, laa Regimenterne omkring paa Jorden, indhyllede i Kapper og Tepper, for at finde den Hvile, de kunde trænge efter Dagens Strabadser.

Slagmorgenen.

Om Morgenen den 20de var den hele britiske Armee under Vaaben før Daggry. Tropperne ordnedes i Taushed. Ingen Horn eller Trommer afbrød Stilheden, men Surren af Tusinder af Stemmer lød hørbar hen over Rækkerne og Vagtblussene oplyste Leirens Linier, som om den var en stor Stad. Da Dagen brød frem, opdagedes, at Russerne havde trukket sig tilbage fra Høiderne og blot ladet deres Vagtild brænde. Tropperne lagde fra sig deres Vaaben for omtrent en Time, medens Generalerne bestemte Fremryknings-Ordenen. Lord Raglan havde givet sine Befalinger den foregaaende Aften og Divisions-Generalerne Sir George Brown, Sir de Lucy Evans, Sir England og Sir Cathcart, understøttede af deres Brigade-Generaler, gik fra Oberst til Oberst og gav dem Instrux med Hensyn til deres Troppers Ordning under Slaget. Det var bekjendt, at Russerne havde været ivrig beskjæftigede med at befæste Høiderne over Dalen, der gjennemstrømmes af den lille Flod Alma, samt at de havde besluttet at prøve deres Styrke mod de allierede Armeer i en Stilling, der frembød overordentlige Fordele med Hensyn til Grunden, og som de af yderste Evne endnu havde søgt at forbedre. Armeernes Fremrykken paa denne store Dag var et Syn, der maa danne Epoke i Tilskuerens Liv. Aarle om Morgenen fik Tropperne Befaling til at komme i Orden og Kl. halv sex vare de i Bevægelse. Det var en yndig Dag. Solens Brand formildedes af en frisk Luftning fra Søen. Mellem Høiene saa man paa fire engl. Miles Afstand Oceanet bedækket af Flaaden, og Dampskibe øinedes saa tæt ved Stranden som muligt. Generalerne St. Arnaud, Bosquet og Torey, ledsagede af deres Stab, rede langs Linierne, ligeledes Lord Raglan med sine Generaler og modtoges med tordnende Hurraraab.

Fremrykning til Alma.

Den Orden, hvori vor Armee rykkede fremad, var i Brigade-Kolonner i saadan Afstand, at de kunde deployere eller udvide sig, vor Venstre beskyttet af en Linie Tiraillører af Kavaleriet og Heste-Artilleriet. Fordelen af denne Orden var, at vor Armee, i Tilfælde af et heftigt Angreb af Kavaleri og Infanteri paa Venstre eller Arrieregarden, kunde antage Formen af en huul Fiirkant med Bagagen i Midten. Hvad det fornemmelig gjaldt om var at opnaae den høire Side af Stillingen, saaledes at vore Angrebs-Afdelinger kunde blive beskyttede af Flaadens vertikale Ild. Saa hurtigt som vore Allieredes Stilling med Nøiagtighed kunde ordnes, satte den hele Linie, der strakte sig fem til sex Mile henover Slettelandet, sig i Bevægelse. Efter to Miles Marsch gjorde den engelske Armee Holdt for at oppebie Arrieregarden; derefter rykkede Tropperne frem i store Linier lig Oceanets Bølger, saa at Venstre ligesom opløste sig i en Sky af Tiraillører under Anførsel af Oberst Lawrence og Major Norcott af Skarpskytterne, 2den Batallion, bedækket af Eskadroner af 11te og 18de Husar-Regiment og enkelte Afdelinger af 4de og 13de lette Dragoner og 17de Landsenerer.

De Franske indtoge Landeveien nærmest Bugten tilligemed

Tyrkerne, og Englænderne marscherede til Høire. Omtrent Kl. 1 Eftermiddag fik de Franskes lette Division Sigte paa Landsbyen Almatamak, medens den britiske lette Division blev Landsbyen Burliuk vaer, begge beliggende paa den venstre Bred af Floden Alma — en bugtet lille Strøm, som har banet sig Vei langs et rødt Leer-Leie og gravet sig sin Seng dybere og dybere, eftersom den nærmer sig Søen. Den udtørrer Steppelandet paa den høire Bred og danner paa sine Steder Hvirvler, der ere for dybe til at vades igjennem, skjønt det ikke egentlig er nogen Umulighed for Vadere, der ikke ere bange for at faae vaade Knæer. De høie Bredder, som dannes ved Flodens Indvirkning, idet den skjærer gjennem Jordbunden, findes snart paa den ene, snart paa den anden Side efter Strømmens Løb.

Den russiske Stilling.

Paa det Sted, hvor Hovedmassen af den britiske Armee gjorde Overgangen, ere Bredderne af Alma i Almindelighed paa høire Side og have en Høide fra Vandet, der varierer fra to og tre til sex eller otte Fod; paa det Sted, hvor de Franske satte over, har Floden en uforandret Bøining til Venstre. Langs Almas høire eller nordlige Bred findes en Mængde Tartar-Huse, der snart ligge tæt nok sammen til at fortjene Navnet af en Landsby, snart ligge spredte mellem smaae Viingaarde, omgivne af Mure af Jord og Steen til tre Fods Høide. Den Bro, over hvilken Postveien gaar fra Bulganak til Sebastopol, findes tæt ved en af disse Landsbyer, en virkelig Landsby paa nogle og femti Huse. Fra Nordsiden kommer man til denne Landsby ad en Vei, der snoer sig gjennem et Sletteland, som næsten er fladt, indtil man nærmer sig Landsbyen, hvor Grunden sænker sig noget, saa at i en Afstand af 300 Yards kan en Mand tilbest neppe see Tagene af de nærmeste og høieste Huse og kan alene forvisse sig om Flodens Retning ved Piletræerne og det friske Grønne langs dens Bredder. Paa den venstre eller sydlige Side af Alma antager Grunden en ganske forskjellig Charakteer — jævn, hvor Bredderne ere dybe, og bakket, hvor Bredderne skraane mildt opad, paa sine Steder furet af Vinterens Vandstrømme, saaledes at der dannes smaae Huulveie, som beherskes af de overhængende Høie. Paa disse øverste Høider var det den russiske Styrke stod. En Bjergrække, hvis Høide varierer mellem 500 og 700 Fod, strækker sig langs Almas Løb paa dens venstre eller sydlige Side og antager tæt ved Søen Formen af en Klipperyg. Gjennem denne Bjergrække gaar dybe Revner, som i forskjellige Vinkler strække sig nedad mod Floden og udentvivl tjene til at bortføre Vandmasserne, der frembringes ved Regnskyllene og Smeltningen af Vinterens Snee paa Høiderne og det ovenfor liggende Fladland. Paa Toppen af Bjergkjæden mellem Revnerne havde Russerne opført Jord-Batterier, besatte med 32Pundinger og 24-Pundinger, lutter Metalkanoner, understøttede af Felt-Artilleri og Haubitzer. Disse Kanoner bestrøg Huulveiene og feiede dem rene ligetil Bjergets Fod, medens dets Sider, som en Fiende, der var ude af Stand til at udholde Batteriernes Ild, maatte blive tvungen til at bestige, vare besatte med Tirailløtrer, bevæbnede med fortrinlige Dobbelt-Rifler, der undsendte en stor, solid, kegleformet Kugle paa en Afstand af 7—800 Yards, hvilket de Franske lærte paa egen Bekostning. Det fornemste Batteri bestod af en Jordvold i Form af de to Sider af en Triangel med Spidsen vendt mod Broen og Siderne dækkende Strømmens tvende Bredder i en Afstand af 1000 Yards, medens 32Pundingerne fra Høiden naaede 14—1500 Y. hiinsides Landbyens Huse. Batteriet var konstrueret paa en Høi, omtrent 600 Fod over Floden, men Høien hævede sig endnu 50 Fod bag Batteriet, førend den skraanede nedad mod Landeveien. Adgangen til denne Høi bestrøges af Ilden fra Batterierne paa tre Jordvolde tilhøire og en anden tilvenstre, og disse Batterier vare ligeledes istand til at dække Landsbyen, Strømmen og Skraaningen, der førte op af Høien til den russiske Stilling. I det første Batteri var tretten 32Pundinger, Metalkanoner af fortrinligt Arbeide, der kun gjorde altfor god Tjeneste. De andre Batterier havde tilsammen femogtyve Kanoner.

Angrebsplanen.

Det var ikke undgaaet de allierede Befalingsmænds Opmærksomhed, at de russiske Generaler havde stolet saaledes paa den naturlige Styrke af deres Stilling mod Søen, hvor Klipperne stige høie og steile op mod en tilgrændsende Landsbyes Haver, at de havde forsømt at forsvare denne Deel af sine Forskandsninger med Tropper eller tunge Kanoner. Disse militære Forsvarsmidler vare tvertimod sammentrukne til Høire og i Centrum. Angrebsplanen lagdes altsaa saaledes, at den franske og tyrkiske Afdeling for det Første skulde lede Russerne til Venstre og see til at naae Høisletten; saasnart denne Manøvre var udført og en Deel af den russiske Armee beskjæftiget, skulde de britiske Tropper og de Franskes 3die Division angribe selve Stillingens Nøgle, Fiendens Høire, medens de Franske fuldstændiggjorde hans Nederlag paa Høiderne.

Franskmændene bestige Høiderne.

General Bosquets Division gik over Floden Alma nær ved dens Munding Kl. 11, 30 Minutter. De tyrkiske Batalioner gik paa samme Tid over i Musket-Skudvidde fra Bugten. Denne Bevægelse mødte ingen Hindring, og skjønt en Sky af franske Tirailløreг og lidt Infanteri foer hen over Haverne og gjennem Kratskovene under Høien, Punkter, der let kunde have været forsvarede, løsnedes der ikke et Skud mod dem og ikke en Kanon syntes at være rettet mod den Marschlinie, de fulgte. Man erfarede senere af russiske Fanger, at Fyrst Mentschikoff havde ladet denne Linie ubeskyttet, fordi han betragtede den som aldeles ubestigelig, selv for Gjengangere. Han kjendte ikke Zouaverne. Med utrolig Hurtighed og en Færdighed uden Lige bestege de Klipperyggen, og først da de havde naaet dens Top, gave de russiske Batterier Ild. Ilden besvaredes meget forstandigt, og en livlig Kamp begyndte under hvilken General Bosquets Division var overladt næsten til sine egne Kræfter, indtil General Canrobert kom den til Undsætning. Den tyrkiske Division, der fremstillede et stolt Syn, og brændte af Begjærlighed efter at slaae til, dannede Reserven under Marskalk St. Arnauds Anførsel, og disse tapre Tropper kunde ikke fordølge deres Beklagelse af at ikke en mere aktiv Rolle var bleven dem tildeelt i Kampen.

Medens de franske Tropper bestege Høiderne, løb franske Dampere saa nær som muligt ind i Bugten ved Almas sydlige Side og vedblev i stor Stiil at kaste Bomber mod Russerne. Bomberne sprang itu over Fiendens Karreer og Batterier og endte med at fordrive ham fra hans Stilling til omtr. 3000 Yards fra Søen. De Franskes Bedrift begyndte Kl. halv tolv og varede omtrent halvanden Time. De engelske Søfolk, der stirrede fulde af Ængstelse henad i den Retning, kunde see Bomberne falde ned i Fiendens Batterier og springe midt imellem dem, saa det Indvendige af Fortifikationerne foer op i smaae Splinter, joges om i alle Retninger og kunde sees strøet om paa Jorden, da Røgen var fortrukken og Luften atter renset. Russerne svarede Skibene fra Høiderne, men uden Virkning. En Krudtkarre sprængtes af en fransk Bombe. En anden Bombe faldt tilfældigviis ned i et Baghold, som Russerne holdt i Beredskab for de fremrykkende Franske. Til Slutning trak Fienden sig tilbage fra Søsiden og indskrænkede sine Anstrængelser til Revnerne og Høiderne udenfor Ilden fra Dampskibenes tunge Kanoner. Kl. 1 saaes de franske Kolonner kjæmpe sig opad Høiene, dækkede af en Sky af Tirailløtrer, hvis Ild syntes at maatte bringe Alt Levende Død og Undergang. Franskmændene standsede en eneste Gang ved Synet af en uhyre Masse russisk Infanteri i en truende Stilling over dem og som nedsendte Salve paa Salve. Men de standsede ikke for at vige, men blot for at samle sine Tirailløtrer, og neppe var dette skeet, før de styrtede op af Høien i Stormskridt og brøde de russiske Linier; Fienden tog med Tab og i Uorden Flugten videre op af Høien.

(Fortsættes.)

Norge.

Christiania. Under 3die Oktober er Exam. jur. M. B. Ziegler beskikket til Lensmand i Skouger Thinglag, Jarlsbergs Fogderi.

— Statsraad Nils Aall er 85 Aar gammel afgaaet ved Døden paa sin Eiendom ved Ulefos Jernværk.

— Kobberslager Bergstrøm er gjenvalgt til Forligelseskommissær.

— I Anledning af Carl-Johan-Statuens Afsløring i Stockholm den 4de Nov. (Foreningsdagen) bringes det norske Rigsbanner derhen.

— Et nyt Ølbryggeri ved Jernbanetorvet og et ved Maridalsveien skal anlægges for Interessentskabers Regning.

— Ved den i Okt. tilendebragte medicinske Embedsexamen har C. A. Knudsen erholdt Charakteren Laudabilis og Adam Arndtsen Haud illaud.

— I Foraaret afsendte Studentersamfundet endeel Bøger til Studenterforeningerne i Kjøbenhavn, Lund og Upsala, i hvilket Øiemed Universitetet, Departementerne og Forlæggere ydede velvillig Bistand. Som Gjengave har det nu fra Upsalas Studenterkorps modtaget 150 B. af den nyere svenske Literatur.

— Det norske Theaters Bestyrelse har sluttet Overeenskomst med den dramatiske Forening i Drammen om at Theaterpersonalet skal give fire Abonnementsforestillinger for denne Forenings Medlemmer.

Drammen. Handelsforeningens Direktion er bemyndiget til at udstæde Indbydelse til Aktietegning i et Dampskib til Fart mellem denne By og Hougsund, saadant et, som Akers mekaniske Værksted har tilbudt sig at levere i komplet Stand for 9600 Spd.

— I Byens ny Børsbygning er indrømmet gratis Lokale for Telegraphstaionen her.

Moss. I en eneste Dag er her tegnet Aktier til 25,000 Spd. i et Dampskib til Fart mellem Moss, Christiania og mellemliggende Steder.

Lillehammer. Af en Repræsentantskabsbeslutning sees, at der nylig er truffet forberedende Foranstaltninger til Opførelsen af et nyt Lokale for Stedets lærde Skole.

— Amtmand J. Collett har taget sin Bopæl paa Lillehammer.

Kongsbergs Kommune har i et Formandskabsmøde bevilget et Tilskud af 418 Spd 80 ß til Nybroens Ombygning, der i det Hele vil koste 6250 Spd., men hvortil Brofondet har en Kapital af omtr. 4366 Spd. Staten, paa Jernværkets og Manufakturets Vegne, tilsvarer 1046 Spd. 80 ß, Sølvværket 418 Spd. 80 ß. Derhos vedtoges at akkviescere ved Stiftsoverrettens Dom om at en i Christiania hos Bergmester Sexe afholdt Udpantningsforretning for Skatter for Aaret 1852 skal være uefterrettelig, hvorved Byen fik Præjudikat for, at Sølvværkspensionister, der fortære sin Pension udenfor Kongsberg, ikke skulle skatte til den.

Røraas. En Bogtrykker, der var kommen hid for at etablere sig og udgive et Blad, har maattet opgive sit Forehavende, da han ikke kunde erholde Formandskabets Paategning paa sin Ansøgning om kgl. Bevilling til at drive sin Næring her.

Bergen. I Repræsentantmøde den 10de Okt. besluttedes: „Under Betingelse af, at Staten af de til Opførelse af ny Bygninger til Bergens Musæum forlangte 10,000 Spd., udreder det halve Beløb, overtager Bergens Kommune at udrede, foruden de ved Repræsentantbeslutning af 5te Okt. f. A. hertil bevilgede 2000 Spd., endvidere de resterende 3000 Spd., og garanterer derhos Bygningernes fremtidige Vedligeholdelse, saalænge disse, som hidtil, afbenyttes til Musæum, og der forøvrigt anvises Musæet de fornødne Midler til dets Bestaaen, dog under Betingelser, at Musæets Direktion aarlig af Musæets Indtægter afsætter 1 pCt. af den eller de ny Bygningers Kostende til et Reparations- eller Vedligeholdelses-Fond, samt at den bevilgede Byggesum ikke maa anvendes, forinden en fuldstændig Bygningsplan er bleven forelagt Repræsentanterne og af dem vedtaget.“ Brændeviinsudsalget i Smaat i næste Aar ansattes til 3000 Tønder og af Afgiften bevilgedes: a) 300 Spd. til det extraordinære Politiopsyn, som Brændeviinslovens Overholdelse maatte gjøre fornødent; b) 200 Spd. til Byens 2de Afholdsforeninger, nemlig 100 Spd. til hver, imod at Foreningernes Bestyrelse til Formandskabet indsende Beretninger om Foreningernes Virksomhed i det løbende Aar; c) til Opførelse af en ny Bygning for Arbeidsanstalten afsættes fremdeles 500 Spd., hvilket Beløb dog ikke maa anvendes, forinden Planen til en saadan Bygning, ledsaget af Overslag over Udgifterne er bleven forelagt Repræsentanterne og af dem vedtaget; d) til Opførelse af nye Bygninger for Bergens Musæum afsættes fremdeles 1000 Spd., hvilket Beløb dog ikke maa anvendes, forinden fuldstændig Bygningsplan er bleven forelagt Repræsentanterne og af dem vedtagen.“ Endvidere besluttedes: „De til Opførelse af et Observatorium med Passage-Instrument og Penduluhr ved Repræsentantforsamling af 3die Novb. f. A. forskudsviis bevilgede 700 Spd., blive at betragte som endelig bevilgede, hvorhos i samme Øiemed endvidere bevilges udredet af Bykassen 100 Spd., under Betingelse af, at denne refunderes det Beløb, som af de af Storthinget til Foranstaltninger for at bevirke en almindeligere Indførelse af Kronometret i Skibsfarten, bevilgede Midler, maatte blive tillagt Bergens Kommune. Endelig besluttedes: „Magistrat og Formandskab bemyndiges til for Bykassens Regning at foretage de fornødne Skridt for at erhverve et fuldstændigt Forslag til Benævnelser paa de Gader, Smuge, Søgaarde, Almindinger og offentlige Pladse, der findes i ethvert af de inden den for Bergens By gjældende Bygningslovs Omraade liggende Territorier, og som ei maatte have bestemte eller passende Navne, hvilket Forslag bliver derefter at forelægge Kommunerepræsentation.

Tromsø. Den 15de henrettedes Hovedmændene for Kautokeinoforbrydelsen, Aslak. J. Hætta og Mons A. Samby. De gik heden uden Absolution, da Præsternes Formaninger havde været frugtesløse.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Mgbl. (Nr. 296) vil vide, at Vestmagterne skulle have pleiet diplomatiske Underhandlinger om atter at forene Norge med Danmark og Finland med Sverige. Det norske Folk vil neppe takke dem for deres Virken til et saadant Maal. Thi er det i nogen Retning, Folket ikke har, hvad Wergeland kalder en „kort Erindringssands,“ maa det være i den dansk-unionelle.

I Mgbl. Nr. 297 oplyser Provst Nissen, at de fra Øier udstillede Kurvarbeider ere forfærdigede af en tyveaarig faderløs Pige, Maren Johannesdatter, der tilligemed sin fattige Moder bor i en Stue under Gaarden Bjerke i Thrøtten Annex. Ved sit Arbeide har hun kun fortjent 8—10 ß Dagen, hvorfor hun, efter Provstens Raad, har forhøiet Priserne derpaa noget. Hun har nu modtaget Bestillinger paa mere Arbeide, end hun i flere Aar kan udføre.

I s. Bl. har Lægen ved Gaustads Sindssygehospital O. Sandberg indrykket nogle vakre Mindesord over sin Formand, den formodentlig omkomne Herm. Major.

I s. Bl. Nr. 301 har Fr. Chr. Schübeler givet en Fremstilling af Eiendommelighederne ved Dyrkningen af „Tomato“ og dens økonomiske Anvendelse, hvoraf fremgaar, at denne Plante hos os „aldrig kan komme i Betragtning i Landhuusholdningen.“

I Chr.-Posten for 22de Okt. foreslaas i et eget Slags Artikel, at afkjøbe Borgunds Menighed dens lille Stavkirke, flytte den til Christiania og opstille den f. Ex. paa Dronningbjerget, hvor Kong Oskar antages at ville unde den Plads. Kirkens Indkjøb, Flytning og Opbygning antages at ville koste 500 Spd., hvilke Penge det vil være let at opdrive i Christiania.

— S. Bl. for 28de Okt. beretter: For nogen Tid siden erhvervede et norsk Handelshuus en i Tyskland gjort Opfindelse, hvorefter man ved Brændeviinstilvirkningen blot behøver at bruge omtrent en Femtedel af det Malt til Mæskningen, som under lige Omstændigheder tidligere forbrugtes. Dette Handelshuus har nu igjen solgt Hemmeligheden ved Opfindelsen til de fleste Brænderieiere søndenfjelds paa Vilkaar blandt Andet, at den Intet skal koste, dersom den ikke holder Prøve. Her i Byen anstilles der i disse Dage Forsøg med Kunsten, som det synes, med god Virkning. Lykkes Forsøget, ville vel Brændeviinsbrænderne saa meget lettere kunne bære den Forhøjelse i Skatten, som paa sidste Storthing besluttedes.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Karlskrona blandt Flaadens Mandskab, og i Warholm og Ørebro er Kolera udbrudt.

— Statsudskottet har med 20 mod 15 St. erklæret sig for den kgl. Proposition om det mindre Kreditivs Forhøielse til 2½ Mill. samt for en Bevilling af 4 Mill. til et Jernbaneanlæg mellem Stockholm og Gøtheborg og 1 Mill. til den skaanske Linie.

Danmark. Folketbinget et opløst, fordi det har skuffet Hs. Majestæts Forventninger, indladt sig paa „en planmæssig Modstand mod hans Regjering,“ overtraadt Agtelsen mod de kgl. Raagivere og blandet sig i de uvedkommende Hertugdømme-Anliggender. Da Reskriptet var oplæst, udraabte Lindberg: „Danmarks Riges Grundlov leve ukrænket,“ hortil Forsamlingen istemte et rungende Hurra. Nyt Valg er berammet til 1ste Dec. Dagbladet bemærker: „Saa uventet denne Opløsning er kommet de Allerfleste, saa uberettiget den i enhver Henseende er, og saamegen retfærdig Harme den vil fremkalde, saa har dog Ministeriet aldeles overgaaet sig selv ved den Form, hvori den kongelige Villie om at appellere til Vælgerne mod Rigsdagen har seet Lyset. Vi skulle ikke her udtale nogen Dom over Ministeriets Adfærd; Ministeriet dømmer sig selv ved de tvende aabne Breve til Rigsdagen og til det danske Folk. Vi bede kun Enhver omhyggelig, ret omhyggelig at gjennemlæse disse tvende Aktstykker og gjøre sig ret fortrolig med den Tone, hvori der nu tales til det tro danske Folk og til dets lovlige Repræsentanter. Vi behøve i Sanhed ikke at føje Noget dertil. Der vil i hele Nationen kun være eet Svar paa denne Tiltale, og det skal ikke vare længe, før Hans Majestæts Ministerium faar klare Beviser for, at det danske Folk ikke blot har Bevidstheden om sin gode Ret, men ogsaa Villien til at forsvare sin Ret til det Yderste.“

Frankrig. Man har nu begyndt at indsee Nødvendigheden af at Polakkerne deeltage i den paabegyndte store Kamp mod Tyrkiet, og offentlige Udtalelser i denne Retning ere gjorte af Personer, der skulle staae Napoleon meget nær. Ogsaa i engelske Blade drøftes Spørgsmaalet om Polens Gjenoprettelse.

England. Betydelige Summer ere tegnede til de i Orienten Saaredes Forpleining og en vis Miss har stillet sig i Spidsen for en Sendelse af Sygevogtersker, der skal afgaae til Konstantinopel.

— I London bygges uhyre svømmende Batterier, der til Vaaren skulle anvendes ved Kronstadt.

Østerrig. Digteren M. Hartmann skal i længere Tid have siddet arresteret i Wien.

Spanien. Espartero skal være valgt paa 14 Steder, O'Donnel paa 2, men Dulce ingensteds.

— Ministeriet har besluttet, ikke at forelægge Kortes noget Grundlovsudkast, men at overlade Affattelsen til selve Medlemmerne.

Krigsskuepladsen. Sebastopols Høider ere besatte af de Allierede, der stode 80,000 Mand stærke med 200 Kanoner. Fæstningen var saa strængt blokeret, at intet Seilende kunne slippe ud af Havnen. Den engelske og franske Hær opererer hver for sig. Forøvrigt var intet Mærkeligt forrefaldet ved Sebastopol indtil Natten den 16de Oktober.

— De russiske Kommanderende paa Krim ere: i det Vestlige Mentschikoff, i det Østlige ved Kertsch Kosakhetmanen Khomutow, i det Sydlige Fyrst Gortschakoff. To Orlogsbaade ere tagne i Odessas Havn. De Allierede indehavde ifølge Canroberts Meddelelser af 7de Okt. en Stilling, som ansaaes for uindtagelig; 200,000 Mand vilde ikke være istand til at fordrive dem. De Beleiredes Udfald skulle kraftigen være tilbageviste, uagtet en Telegr.-Beretning siger, at de Allieredes Beleirings-Værker ved et saadant ere blevne forstyrrede. Blandt Garnisonen tager Overløbningen overhaand; de fleste Overløbere ere Polakker. Ifølge deres Udsagn skal General Lermontow være fast besluttet paa hellere at brænde Staden end at overgive den til Fienderne.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Eids Sognekald (i Nordfjord) med omtr. 900 Spd. i Indtægter.

Toldkassererembedet i Arendal med en Bruttoindtægt af omtrent 1700 Spd.

Strinde og Sælbo Distriktslægeembede med 240 Spd i aarlig Gage.

Guldalens Do. med lige Gage.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 44. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 4de November 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Slaget ved Alma. — Simedalen i Hardanger. — Sebastopol i Fugleperspektiv. — Den nuværende politisk-religiøse Bevægelse i China. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Slaget ved Alma.

(Slutning fra f. Nr.)

En vanskelig Stilling.

Kl. 1, 10 Minutter kom vore Tiraillører i Skudvidde af Batteriet paa Høien, og øieblikkelig gave Russerne Ild paa 1200 Y. Afstand og med Virkning, thi deres Kugler gjorde Furer gjennem Skytternes Linier og faldt ned mellem de fremrykkende Kolonner bagved. Kort forud vare tætte Røgskyer begyndt at stige iveiret fra Floden og drive mod Øst, smeltende sammen med de fiendtlige Kolonner til vor Venstre. Russerne havde stukket Ild paa Landsbyen. Dette var en klog militær Manøvre — vel udført — fandt Sted til rette Tid og lykkedes, forsaavidt den vakte en Deel Forvirring. Vore Tropper gjorde Holdt, da de nærmede sig den brændende Landsby, Venstre strækkende sig hiinsides Strømmens Grændse, Høire bag de brændende Hytter og i Skudvidde af Batterierne. Vi havde erfaret, at Russerne havde ladet Skudvidden fra alle de vigtigste Punkter i deres Front maale og ladet den mærke med Kviste og Pinder. Post-Pælene ved Landeveien kom dem herved til Nytte. Russerne aabnede en rasende Ild mod vor hele Linie, og de Franske vare endnu ikke nær nok til at komme til vor Undsætning. Kuglerne hvislede om i alle Retninger, sprængende Smuds og Sand iveiret og op i Ansigterne paa Lord Raglan og hans Stab, mod hvem den fiendtlige Ild fornemmelig var rettet. Lord Raglan udholdt endnu den vanskelige Stilling i Forventning af de Franskes Ankomst. Endelig melder en Adjutant ham, at Franskmændene vare gangne over Alma, men havde endnu ikke ordnet sig tilstrækkelig til at komme os til Hjælp. Infanteriet fik derfor Ordre til at lægge sig ned og Armeen forholdt sig en kort Tid ganske passiv med Undtagelse af at vort Artilleri udsendte en ustandselig Ild af Bomber, Raketter og rundt Skyts, som trak dybe Furer gjennem de russiske Batallioner. De vaklede imidlertid ikke og besvarede vort Artilleri mandigt; deres Skud faldt ned blandt vort Mandskab paa Jorden, hvor det laa, og bortrev Arme og Been ved hver Salve.

Overgang over Alma.

Lord Raglan blev tilsidst kjed af denne Uvirksomhed. Han kastede et Blik omkring sig og saa Mænd, han vidste vare at stole paa, og til hvem Storbritanniens Ære turde betroes, og idet han fra et militært Synspunkt betragtet kom Kampens Krisis lidt i Forkjøbet, gav han Befaling til at rykke frem. Og op foer de tætte Masser og passerende gjennem en grufuld Regn af Kugler, Kartesker og Bomber, styrtede de sig i Alma og vadede gjennem dens Vande, som bogstavelig forvandledes til Skum af den dødbringende Hagl. Paa den anden Side af Floden var et stort Antal Viingaarde besatte af russiske Skarpskytter. Tre af Staben faldt, men anført af Lord Raglan i egen Person, vedblev Staben at gaae frem, gydende Mod og Liv i Rækkerne. Nu kom Batalliens Hovedmoment, hvori Lord Raglan ved sin Skarpsindighed og militære Dygtighed sandsynligviis sikrede os Seiren med mindre Opofrelse end ellers vilde have været Tilfældet. Han sprængte henover Broen, fulgt af sin Stab. Fra Veien over den, under de russiske Kanoner, saa han Kampens Stilling. Den britiske Linie, som paa hans Befaling rykkede frem, kjæmpede sig igjennem Strømmen og op af Høiderne i tætte altid fornyede Masser, skjønt hele Skarer segnede under den morderiske Ild af Drue-Skyts, Kanonkugler, Bomber, Kartesker og Musketild, som udsendtes fra Central-Batteriet samt fra en uhyre, kompakt Masse af russisk Infanteri.

Høiderne stormes.

Nu begyndte en af de mest blodige Kampe i Krigens Annaler. 2den Division, heltemodigt anført af Sir de Lacy Evans, satte over Strømmen til Høire. 7de Regiment Fusillierer, anført af Oberst Yea, led uhyre af den fiendtlige Ild. 50de, 30te og 95de, anført af Sir Pennesæther, (som selv var i det Tykkeste af Fægtningen opmuntrende Mandskabet ved sit Exempel) standsede atter og atter, men vege ikke tilbage og deres bestandige Fremadskriden betegnedes af en vild Torden af Minié-Musketild og Sir Adams med 41de, 47de og 49de gjorde tappert Chok mod Høien og stod de stolte Skarer bi under Kampen. Sir George Browns synlig paa sin graae Hest i Fronten for sin lette Division, opmuntrede Mandskabet med Stemme og Bevægelser. Herlige Drenge! Værdige en saadan Chef! Formindsket til det Halve maatte 7de standse for atter at forme sine brudte Kolonner. 23de med otte døde og fire saarede Officerer gik i Fronten understøttet af 15de, 33te, 77de og 88de. Sir George faldt. Et Øieblik efter var han paa Benene igjen og udraabte: „23de, der fattes mig Intet. Vær vis paa, at denne Dag glemmer jeg aldrig." Og opad, bestandig opad, foer han igjen, fulgt af sine Tapre." Men i den Forvirring, der opstod ved Chefens Fald, led det stolte Regiment forfærdeligt, da Skrækken et Øieblik ligesom forstenede det. Imidlertid stormede Garderne af den lette Division og Høilænder-Brigaden Høiderne tilvenstre. Deres Linie var næsten ligesaa regelmæssig, som om de mønstrede i Hyde-Park. Pludselig foer en Hvirvel af Kugler og Drue-Skyts ud fra det skrækkelige Batteri, og et Drøn af Musketild fra Høiden bagved Batteriet bortrev Frontens Rækker i Dusinviis. Det var klart, at vore Tropper netop vare istand til at holde sig mod Russerne, der begunstigedes af en fortrinlig Stilling. Paa denne Tid saaes en uhyre Masse russisk Infanteri komme ned af Høiens øverste Deel og nærme sig Batteriet, hvor der gjordes Holdt. Det var Dagens Krisis. Den tætte Masse saa ud som om den var skaaret ud af Klippen, saa fast og ubevægelig stod den der. Det var udenfor al Tvivl, at dersom vort Infanteri, udmattet og formindsket, nærmede sig Batteriet, vilde det have at udholde en Ild, som det kun lidet var beregnet paa at kunne bære. Lord Raglan saa det Vanskelige i Stillingen. Han spurgte, om det vilde være muligt at faae et Par Kanoner til at spille mod disse Masser. Svaret var „Ja," og en Artilleri-Officier bragte to Kanoner for at fyre paa de russiske Karreer. Det første Skud rammede ikke, men det andet og tredie og saa fremdeles skar saa net og saa synligt gjennem Rækkerne, at man et Øieblik ligesom kunde see en Gjennemgang gjennem Karreen. Efter nogle Salver blev Karreens Kolonner brudte, vaklede frem og tilbage og toge tilsidst Flugten over Høiden efterladende bag sig sex eller syv Linier af Døde, liggende ganske tæt ved hinanden, som Mærke paa hvor de dødbringende Sendebud havde banet sig deres Vei. Denne Daad befriede vort Infanteri fra den visse Undergang, og det fortsatte sin stolte farefulde Oprykken mod Høien. Hertugen opmuntrede sit Mandskab med Ord og Exempel og viste sig værdig sin ophøiede Plads og den kongelige Æt, hvorfra han er udsprungen. „Høilændere!" sagde Sir Campbell inden det første Chok begyndte: „Jeg har Noget jeg vil bede Jer om. Og det er, at I ville opføre Jer saaledes, at vor Dronning kan see, jeg vidste hvad jeg gjorde, da jeg bad om Tilladelse for Jer til at bære en Hue." Høilænderne gjorde Chok og vel opfyldte de deres Høvdings Bøn. Sir Colin fik sin Hest skudt under sig, men han var øieblikkelig oppe igjen og i Spidsen for sine Mænd med det Udraab: „Vi frabede os andet end høilandske Huer her!" Men Garderne rykkede frem ved Siden af og rivaliserede med 33te om Æren af at erobre en Kanon. Garden havde stormet Batteriets Høire, inden Høilænderne vare oppe paa Venstre, og der paastaaes, at Scots Fusillier-Gardere vare de Første paa Batteriet. Anden og lette Division besatte Høiderne. De Franske vendte Kanonerne paa Høien om mod de flygtende Masser, som Kavaleriet forgjæves søgte at dække. Endnu nogle svage Anstrængelser af det spredte Infanteri, nogle faa Kanon- og Musketsalver, og Fienden flygtede mod Sydost efterladende tre Generaler, Trommer, tre Kanoner, 700 Fanger og 4000 Dræbte og Saarede.

Hvorledes Garden opførte sig.

En Sergeant af Garden giver i et Brev til en Kammerat følgende Beskrivelse af Slaget: „De begyndte med at lade deres Kanoner spille mod vor lette Division paa en Afstand af 700 eller 800 Yards og deres matte Kugler dandsede om mellem vore (Gardens) Fødder lig Cricket-Bolder*). Det var Altsammen godt og vel og vi rappede os fremad til vi omtrent vare to eller tre hundrede Yards fra Floden, hvor vi dannede Linie og lagde os ned i god Ro og Mag, medens Lette Division satte over Floden og rykkede frem mod Russernes Forskandsninger. Tænk dig bare, Russen havde faaet Maal af Skudvidden og det paa et Haar, og det lader sig ikke fragaae, at han af og til sendte os en Kuglebasse, mens vi laae og kosede os. Det var sandt at sige ikke saa greit endda. Efterat vi havde ligget en Stund, blæstes der til Opbrud, og vi rykkede nu gjennem en Viingaard fremad mod Floden, hvor Drue-Skyts og Kartesker fløi omkring os som Hagl. Vi kom dog igjennem Viingaarden, skjønt jeg jo ikke egentlig kan sige, at vi Allesammen havde hele Lemmer. Nu bar det fremad, og Hindringer og hvad der nu saaledes kunde komme i Veien blæste vi af. De af os, som havde nogen Færdighed i at rapse, fik sig nogle Næver fulde af Druer og aad dem under Marschen. Da Regimentet havde sat over Floden, var Linien jo egentlig ikke regelmæssig, thi seer Du det lader sig ikke gjøre at vade over en Flod saa ganske rigtig efter Takten, men afsted bar det igjen opad mod Høien. Da vi havde naaet Toppen, fik 23de Regiment Fussillierer (som var djævleblændt medtaget af Russens Traktement) Ordre til at trække sig tilbage. Men det gik ud over os. 23de trak af, men bragte os i endnu vildere Forvirring end vi før vare, men Ret skal være Ret, dygtige Gutter var det og de havde gjort Sit. Nu var Raden til os og det var netop hvad vi vilde. Vi rykkede frem til omtrent 50 Yards fra Batteriet, men om Forladelse, her fik jeg en Musketkugle i den venstre Arm. Jeg stod med venstre Side mod Fienden, saa det bare forundrer mig, at Kuglen ikke gik mig gjennem Livet. Den rørte ikke saameget som et Been, men holdt sig til Kjødet. Jeg takker min Skabermand, at jeg slap saa vel fra det. Hvad der skeede efterat jeg havde faaet min Bekomst, veed jeg jo blot fra de Andre, men jeg anseer det som vist, at vort Regiment tog Forskandsningerne med Bajonetspidsen. Russen fægtede godt, men Du skal ogsaa vide, at han havde Tag over Hovedet — Skurken vilde ikke møde os i aaben Mark. Vort Regiment stod ligeoverfor 31te Regiment af den keiserlige Garde, og det var Knægte, der kunde slaae til."

*) Et engelsk Boldspil.

De Stridendes Antal.

Af vort Infanteri var omtrent 14,000 Mand med i Affæren. To Divisioner løsnede ikke et Skud. Seiren blev vunden af Garden, Høilændere, Lette Division og anden Division mod et Antal af mindst 20,000 Russer. Antallet af de Franske, der beskjæftigede de andre 20,000 af den russiske Armee, stod i Forhold til deres Armees Hovedmasse. Det kritiske Moment var under første Divisions Fremrykning og denne Fremrykning var et Syn, der aldrig kan forglemmes. Da Tropperne marscherede op af Høien, vaklede neppe Linierne af de sorte Grenadierhatte, de vare næsten ligesaa korrekte som paa Paraden, og Lette Division mukkede over, at Garden spillede Tiden med at stille sig op som til Parade-Marsch istedetfor over Hals og Hoved at ile de truede Regimenter til Undsætning.

Mangelen paa Kavaleri.

Slaget ved Alma var fuldkomment i alle Henseender med Undtagelse af en eneste — Kavaleri-Armeen var uvirksom. Det russiske Kavaleri gav vort aldrig Anledning til at gjøre et Chok og Grundens Beskaffenhed forbød ethvert Forsøg paa en Demonstration mod en langt overlegnere Styrke, der manøvrerede i en bedre Stilling. Det russiske Kavaleri indskrænkede sig til at dække Batteriet, og vore Karreer vare for svage til at forsøge at angribe det der. Som Exemplifikation af den forskjellige Brug af det lette Infanteri, Tiraillører, tungt Infanteri samt af Heste- og Felt-Attilleri, var Slaget fuldkomment. Affæren fremviser den ganske eiendommelige Side, at vi netop havde det at udrette, som vi alene kunde udrette, samt at de Franske paa deres Side ogsaa vare anviste det Arbeide, de ligesom vare skabte til. Vort bestod i stadig at vende Ansigtet mod tordnende, dødsvangre Batterier — at rykke fremad, med en Bevægelse sikker og uimodstaaelig som Oceanets Strøm, mod en ildsprudende Muur og solide Masser af Infanteri — at kjæmpe os videre frem, altid videre, snart overvældede af knusende Salver af Drue-Skyts og Musketild, snart bragte i Uorden af Kugleregnen — ved hvert Skridt at afdisputere Døden dens Bytte — atter roligt og hurtigt at ordne os efter en momentan Forstyrrelse — og endelig, ved de aldrig svigtende engelske Bajonetter, at nagle Seiren til vore Kolonner. Der fortælles, at flere franske Officierer, efterat have taget Grunden i Øiesyn, skulle have erklæret, at franske Tropper ikke vilde have formaaet at holde Stillingen som vi gjorde. General Canrobert udraabte i Øieblikkets Enthusiasme til en af vore Generaler efter endt Bedrift: „Alt hvad jeg forlanger af Skjæbnen, er at kommandere engelske Tropper blot i tre korte Uger. Da kunde jeg blive lykkelig!" Paa den anden Side havde Franskmændene at klavre op af steile Klipper, forsvarede af Sværme af Skarpskytter, de havde med Hurtighed og Aandsnærværelse at vinde en yderst vanskelig Stilling. Et Øieblikś Opsættelse eller Vaklen var den visse Undergang. Langsomhed i Bevægelsen vilde have bragt os Nederlag istedetfor Seier. Uden de Franske paa Høiderne til vor Høire, vilde Russerne have drevet os over Alma ligesom vore brave Allierede vilde være blevne feiede ned i Dalen, havde vi ikke brugt vore Batterier som vi gjorde. Deres energiske Bevægelser, deres lynsnare Sværmen fra Klippe til Klippe, der mindede om Irlysets Bevægelser, deres ustandselige Fusillade fra den dødbringende Rifle var i Sandhed underbar og lammede Fienden aldeles. Vi vilde

maaskee aldrig have formaaet at rykke frem med en saadan Hurtighed og i samme Tid vinde saameget Jordsmon.

Mentschikoff og hans Venner.

I Begyndelsen af Slaget paastaaes der, at en Mængde Damer stode paa Høiderne for at være Vidne til Fiendens Nederlag. Garde-Sergeanten siger herom: „De Fornemme i Sebastopol havde ladet sig oprette et Morskabs-Theater paa en af Høiderne bag den russiske Arrieregarde, for at have den Glæde at see Russerne drive de Allierede Armeer tilsøes. Jeg for min Part tænkte paa Væddeløbene i Epsom, for der skal ogsaa Skjørtefolket være med." Fyrst Mentschikoff havde givet sine Venner at forstaae, at Affæren fra Russernes Side var at betragte som en slet og ret Revue, — at de Allierede vare aldeles ude af Stand til at møde hans tunge Artilleri og maatte trække sig tilbage. I den russiske Generals Vogn, som toges af de Franske, var en Kureer-Mappe, der indeholdt et Brev til Czaren, hvoraf det fremgaar, at Brevskriveren vel var vidende om de Allieredes Fremrykken, men at han, paa Grund af det svage Artilleri, der stod til Fiendens Raadighed, følte sig overtydet om at kunne holde Stillingen i det mindste i tre Uger og fortrøstede sig til inden ganske kort Tid at kunne melde Hans keiserlige Majestæt de Allieredes fuldstændige Nederlag.

Marschen til Sebastopol.

Den 23de forlode de allierede Armeer Alma og rykkede frem for at sætte over Katscha. Den 24de satte de over Belbek, hvor man fra først af havde havt til Hensigt at landsætte Beleirings-Materialet for at gjøre et Angreb paa Sebastopols nordlige Side. Det befandtes imidlertid, at Fienden havde opstillet et Fortifikations-Værk for at forhindre Skibe og Transporter fra at nærme sig denne Flod, og med en forbausende Rigdom paa Resourcer, overlegen Krigskunst og militær Forvovenhed forandrede Lord Raglan pludselig Operations-Planen efter Raadslagning med Marskalk St. Arnaud. Det besluttedds ved en Side-Marsch at rykke frem rundt Østsiden af Sebastopol, at gaae over Dalen ved Tschernaya og bemægtige sig Balaklava som det fremtidige Udgangspunkt for Operationerne mod den sydlige Side af Sebastopols Havn.

For at iværksætte denne Plan var det nødvendigt, efter at have sat over Belbek tæt ved Landsbyen af samme Navn (og altsaa Landeveien fra dette Sted til Sebastopol) at dreie af mod den sydøstlige Deel af Landet, saaledes at man kunde naae Balaklava-Veien tæt ved eller i Nærheden af et Sted kaldet Khutor Mackenzie eller Mackenzie's Farm. Afstanden fra den ene Vei til den anden er omtrent 6 Mile, som Kragen flyver, men Landet er bedækket med tæt Skov eller Underkrat, gjennem hvilke Tropperne havde at bane sig sin Vei ved Hjælp af Kompasset saa godt de kunde, skjønt den var ufarbar for Artilleriet af den lette Division. Paa mange Steder kunde den ene Mand knapt see den anden gjennem det tætte Vildnis. Medens Tropperne saaledes banede sig sin møisommelige Vei, tog første Division en altfor sydlig Retning og ankom i Nærheden af Høien, hvor Inkerman-Fyrene ere opreiste. Fra dette Punkt toge de den rigtige Retning mod Øst og efter nogle Timers uhyre Anstrængelser naaedes Mackenzie's Farm — et Navn og et Sted, som hilsedes med Jubel af Høilænderne. Da Garden nærmede sig Skovens Kant, hørtes Skud i Fronten og i Betragtning af den Forvirring, hvori den hele Hær var geraadet efter en vanskelig og uregelmæssig Marsch, syntes Stillingen overordentlig kritisk. Lord Raglan og hans Stab, med nogle Batterier Artilleri var nemlig, efter at være kommen ud af Skoven, falden i Flanken og Arrieregarden af en russisk Division — 15,000 Mand stærk, efter hvad der paastaaes — paa Marschen til Bagtschiserai. Men aldrig saasnart havde vore Kanoner begyndt at spille mod Fienden, før den, ganske uforberedt paa et saadant Angreb, hurtig tog Flugten i alle Retninger, efterladende os nogle Fanger og en uhyre Mængde Karter, Bagage, Proviant og Ammunition, Alt ligesom strøet om paa Veien i en Strækning af tre Mile.

Efter dette Eventyr, der bragte ny Rædsel i de fiendtlige Rækker, steg Hæren ned af et steilt Pas og kom til Sletten, gjennem hvilken Floden Tschernaya flyder, ved hvis Bredder der bivouakeredes for Natten, en Hvile, der var høilig fornøden, efterat Tropperne havde været under Vaaben i fjorten Timer, i et Land uden Veie, næsten uden Vand. Det var ikke destomindre i dette samme veiløse, med Kosakker opfyldte Land, at Lieutenant Marse, af hendes Majestæts Skib Agamemnon frivillig paatog sig ved Nattetide at finde Veien tilbage for at bringe Sir Edmund Lyons Ordre til at bringe Flaaden rundt, og saa vel udførtes denne høihjertede Bedrift, at Mr. Marse naaede Flaaden fire Timer før Middag, og inden Aften var Agamemnon ved Balaklavas Havn. Imidlertid havde Tropperne naaet dette Punkt ved en let Morgenmarsch og skjønt det gamle genuesiske Fort paa Klippen aabnede sin Ild og kastede en Bombe ned mellem Lord Raglans Stab, overgav det sig strax og Høiderne bleve besatte.

Af de med Iilbudene indgivne Beretninger, see vi os ikke istand til at danne os en bestemt Forestilling om den tilsvarende Bevægelse af den franske Armee med Undtagelse af at Lord Raglan har erklæret, at de Franskes Marsch har været endnu længere og møisommeligere end de engelske Troppers, og de naaede saaledes Tschernaya en Dag sildigere. Overeensstemmende med et Telegraph-Budskab, som tilskrives General Canrobert, er der imidlertid Grund til at antage, at han havde isinde at gaae ind i en af de dybe Bugter mellem Kap Chersones og Sebastopol og der landsætte det franske Beleirings-Træn. Ilden fra det tauriske Chersones's gamle Fyr-Indretning, der var bleven slukt af Russerne, udsender paany sit Lys, antændt af de allierede Tropper. Denne Stilling ligger saa nær Sebastopol, at Staden kan sees. Lord Raglan erklærede, at han den 27de Sept. saa den ganske tydelig, da han førte to Divisioner hen til dens nærmeste Naboskab. Engelske og franske Ingeniører deliberere med Hensyn til dens Forsvarsmidler. En Plads, man saa let kan nærme sig til og som kan sees fra de nærliggende Høider, maa betragtes som allerede indesluttet, idetmindste paa Havnens Sydside.

Marskalk St. Arnauds Død.

Med Efterretningen om den ærefulde Seier, vunden af de allierede Armeer over Russerne, fulgte den sørgelige Tidende om Marskalk St. Arnauds Død. Efterat have givet de fornødne Ordres for Fiendens Forfølgelse efter Slaget ved Alma, vendte den franske General tilbage til Mentschikoff's Telt og skrev følgende Ord til Krigs-Ministeren: „Min Helbred er fremdeles den samme. Under Lidelser, Kriser og Opfyldelsen af min Pligt holder jeg mig dog endnu opreist. Paa Slagdage afholder Intet mig fra at ride tilhest tolv Timer. Men vil ikke denne Styrke tilsidst svigte mig?" Den Forudfølelse, der dikterede Marskalken disse Ord, skulde kun altfor snart blive til Virkelighed. Den 27de Sept. gik Marskalk St. Arnaud, segnende under Anstrængelser og Sygdom, ombord paa Berthollet og den 29de opgav han Aanden. I det hele sidste Aar var Marskalkens Liv een uafbrudt Lidelse. Den Sygdom, der tilsidst viste sig at være dødelig, var en Betændelse af Indvoldenes Sliimhud, hvoraf han har lidt mere eller mindre i flere Aar. Da Marskalken overtog Kommandoen over Hæren, erklærede hans Læge, at Forandringen kunde blive ham gavnlig, dersom han kunde undgaae Anstrængelser; i Tilfælde af at overordentlige Anstrængelser derimod bevirkede et heftigt Udbrud af Sygdommen, vilde hans Liv svæve i Fare, da de almindelige Midler til at beseire en Inflammation ikke kunde anvendes paa ham i hans svækkede Tilstand med noget synderligt Haab om et Udfald. Overgangen fra Varna til Eupatoria havde bragt Marskalken et nyt Udbrud af den Sygdom, han led af, og i to Dage havde han været et Bytte for de voldsommeste Lidelser, medens han tilhest angreb Fienden. I tolv Timer kunde man ikke overtale ham til at tage et Øieblikś Hvile. Han red flere Gange henad den hele Slaglinie, der næsten var fem Mile i Længde og ophørte ikke et Øieblik at give Befalinger, skjulende, ved en uhørt Anstrængelse af sin Villie, Kampen mod den legemlige Lidelse. Da Smerten tilsidst blev for overvældende, da hans udtømte Kræfter vare nærved at svigte, lod han sig holde fast paa Hesten af to Ryttere. Nogle Dage inden sin Død overdrog han Kommandoen over den franske Armee til General Canrobert. Onsdag Aften ankom Berthollet til Marseille med Marskalkens Gemalinde og Feltherrens Levninger ombord.

Skyttjafossen i Simedalen.

Simedalen i Hardanger.

(Af A. Arbo.)

Hos Enhver, der kun kjender Hardanger af Billeder og digteriske Beskrivelser, vækker Navnet af dette Landskab uvilkaarlig Forestillingen om en Forening af alt det Yndige og Storartede, som vor Natur i andre Egne kun mere enkeltviis formaaer at frembyde. Saa berettiget indtil en vis Grad denne Forestilling end kan være, hvad de for sin Skjønhed især renommerede Partier angaaer, gjælder dette dog ingenlunde om det hele Landskab i Almindelighed. Tvertimod finder man i den nordøstlige Deel af denne Egn Situationer, der i Nyhed og Vildhed næsten kunne siges at staae uovertrufne. Den forunderlige i sit Slags maaskee eneståaende Dal, der udgjør Maabødalens Fortsættelse op mod Vøringfossen, maa vel i denne Henseende nævnes først og fremst; men dens overordentlige Snæverhed gjør den i egentligste Forstand til en Kløft i Fjeldene, og den staaer og vil altid staae vild, øde og uberørt af Menneskenes Færden, uden forsaavidt den forvovne Tourist muligens en enkelt Gang kan betræde dens Enemærker. Simedalen derimod er et Dalføre, der med næsten lignende Formation forbinder større Dimensioner og som i sin tarvelige Dalbund huser et forholdsviis ringe Antal Indvaanere, hvilket allerede kan skjønnes deraf, at den kun indbefatter 3 Gaarde: Sæ, Melhuus og Tveit. Adgangen til denne Dal er meget let, idet den nemlig munder ud ved den øverste Ende af Eidfjord, og fra Søen strækker den sig noget over en halv Miil opad mod Halling-Jøklen, ved Foden af hvilken den ender brat afskaaret, frembydende som sidste Prospekt en anseelig Fos, Rembisdalsfossen, hvorom mere senere hen.

Fjeldene paa begge Sider af denne Dal ere af en ganske usædvanlig Bratbed og af en betydelig Høide. Dette viser sig bedst, naar man er kommet op omtrent midtveis i Dalen og da seer tilbage mod Søen. Til Høire sees da Ona-Skavlen, en Sneebræ, der ligger paa Fjeldet mellem Simedalen og Osefjorden. Det længere oppe beliggende Parti af den vestre Fjeldside har et ganske eiendommelig vildt og forrevet Udseende, der udkræver en Smule Fortrolighed med de vestlandske Situationer af lignende Natur for ikke at blive altfor overvældende ved Indtrykket af Gru og Modvillie ligeoverfor samme. At dette Parti heller ikke har kunnet undlade at paavirke de Omkringboendes Phantasi i denne Retning viser det skumle Navn, den bærer; det kaldes nemlig Helvede. Ligeunder denne forfærdelige Styrtning ligger Gaarden Melhuus, og her kan man med Lethed overbevise sig om det, der vistnok af Mange har været anseet for en Fabel, der er bundet lettroende Reisende paa Ermet, at det nemlig gaaer an gjennem Røgstuens Ljaare at see Toppen af det overhængende Fjeld, naar man staaer paa Gulvet et Par Skridt fra Stedet umiddelbar under samme. Længere oppe paa samme Side af Dalen findes nogle frygtelige Urer med Blokke, store som anseelige Huse. Et Par af de største have efter Faldet faaet en saadan Beliggenhed, at de tilsammen danne en naturlig Grotte af ikke ubetydelig Dimension. Som en Curiositet kan endvidere anføres, at man har indrettet et lille Sæl (Sæterhytte) under det ene Hjørne af den største af disse Blokke, idet nemlig Tag, Gulv og den ene Væg allerede vare tilstede, saa at kun en Smule Tilbygning behøvedes for at gjøre Rummet brugbart.

Paa den anden Side af Elven, lidt ovenfor Gaarden Tveit, findes den saakaldte Skyttjafos, der nærmest kan sammenlignes med Kilefossen ved Gudvangen i Nærødalen, som gjøres saameget Væsen af i den bekjendte Murrays Reise-Haandbog; imidlertid overgaaer den utvivlsom denne baade i Størelse og malerisk Udseende. Nedenstaaende Skizze vil bedre end den blotte Beskrivelse kunne give en Forestilling om denne ikke mindst mærkelige af de renommerede Fosser i Bergens Stift. Den til Høire beliggende, besynderlige Indsænkning i Fjeldet kaldes Heltaraansklovi.

Hvis man ønsker at see Simedals-Elvens Udløb og den forhen omtalte Fos, som Elven danner, idet den styrter ned i Simedalen fra Rembisdalsvandet, maa man tage Fjeldet fat opad fra Tveit. Man vil da kunne betragte Fossen nær ved og trænge ind i den lille Rembisdal, der ligger umiddelbart under Hallingjøklen. Rembisdalsfossen har langt større Vandmasse end Skyttjafossen, medens at den derimod staaer meget tilbage for samme i Høide; imidlertid danner den et ganske anseeligt Vandfald, der vel er et Besøg værd. Den nysnævnte lille Dal, der gjennemstrømmes af Simedalselven i dens første Begyndelse og hvis Bund nedentil indtages af det lille Rembisdalsvand, er i dens øvre Deel aldeles opfyldt af en Iisbræ, som skyder ned fra Hallingjøklen lige ned mod Vandet. Simedals-Elven begynder allerede et godt Stykke oppe i Fjeldet, men løber i Begyndelsen skjult under Jøklen. Dette giver Anledning til et ganske mærkeligt Forhold, der medførrr stor Fare for Beboerne af de i Simedalen beliggende Gaarde. Det hænder nemlig, at Elven i meget strænge Vintre saaledes dæmmes op af Iis under Jøklen, at den ikke faaer det behørige Afløb, hvorved altsaa store Vandbeholdninger ansamles, indtil endelig Trykket bliver for stærkt og et meget varmt Foraar frembringer en usædvanlig stærk Iissmeltning. Det ofte i mange Aar opdæmmede Vand styrter da med en forfærdelig Magt ned i Dalen og frembringer Elvebrud af en meget alvorlig Natur. De allerede forhen af Naturen tarveligt nok udstyrede Eiendomme i Simedalen have paa denne Maade saavelsom ved svære Steenskred i Tidernes Løb lidt en ganske betydelig Indskrænkning.

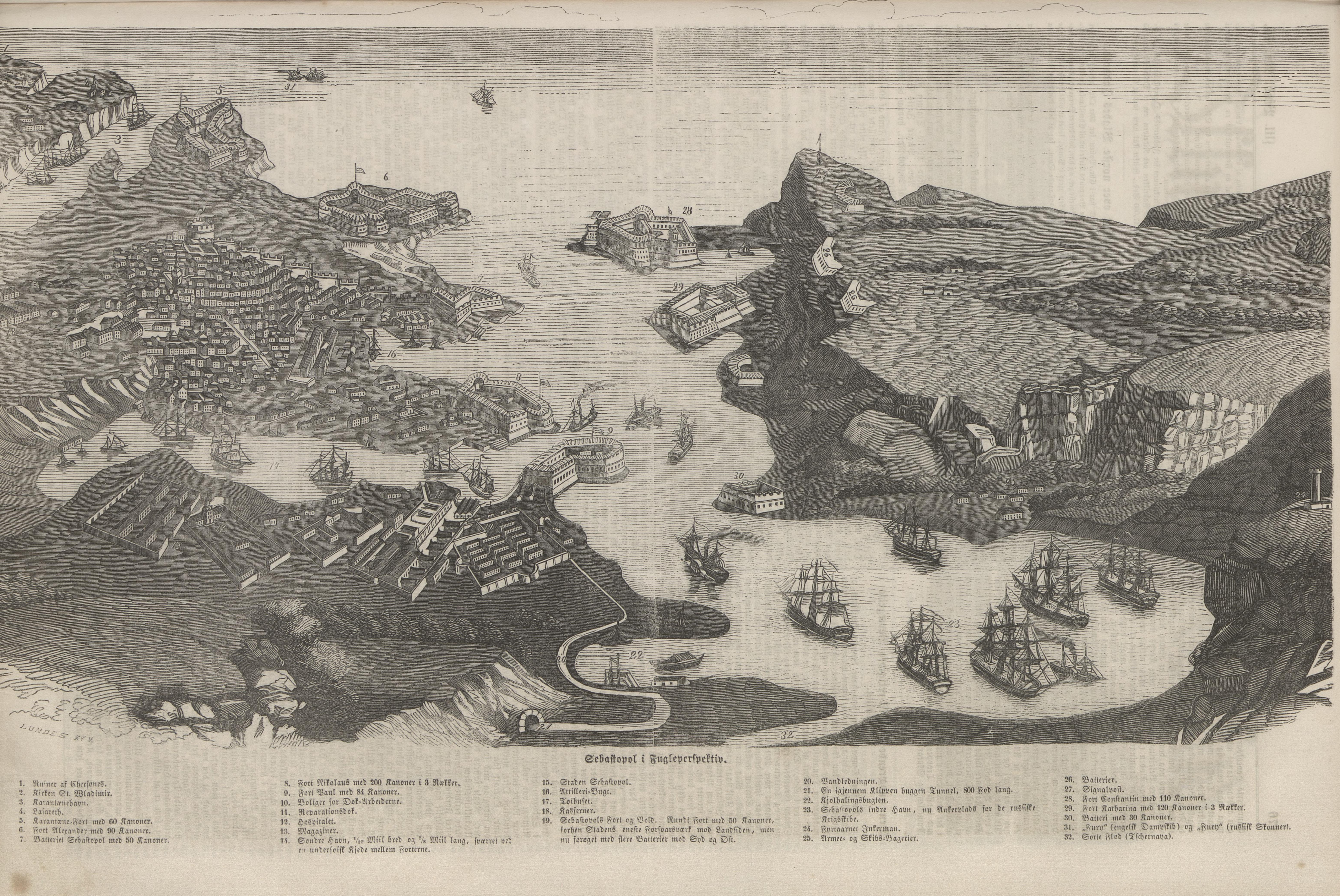
Ovenstaaende løst skizzerede Beskrivelse af Simedalen vil vise, at den er et Besøg værd, ialfald saafremt det ikke er forbundet med en altfor betydelig Afvigelse fra de almindelige Router i Hardanger. Heldigviis er dette ei Tilfældet. Enhver, der gjør en Afstikker til Eidfjord for at see Vøringfossen, passerer Simedalen paa en Fjerdedeel Miils Afstand. For Afverlingens Skyld vil det være at anbefale at tage op i Fjeldet fra Simedalen og gaae derfra til Vøringfossen istedetfor at følge den sædvanlige Vei opad Maabødalen; herved vinder man i flere Henseender. Foruden hvad Simedalen har at frembyde af Seeværdigt, vil man her faae see Hallingjøklen i nær Afstand, og naar man har passeret Høiden og stiger ned paa den anden Side, viser det forunderlige Fjeld Haarteigen sig i Horizonten, ragende som en afskaaret Sukkertop isoleret op fra Hardangervidden, der her tilsyneladende danner en fuldkommen jevn og plan Flade.

Naar man endelig har naaet Fossen, befinder man sig netop paa den for Beskuelsen gunstigste Side, hvorfra den tager sig langt bedre ud end fra den anden Side, hvortil Veiviserne almindeligviis føre den Reisende, saasom det falder nærmest til, naar man kommer den sædvanlige Vei opad Maabødalen.

Den, der herfra stiger nedad Maabø-Galderne og dernæst gjør et lille Indblik i Hjølmodalen, vil kunne vende tilbage igjen mod Hardangers blide og yndige Trakter med en behagelig Følelse af at forlade noget i mere end almindelig Grad Vildt og Skummelt, der dog paa de fleste Gemytter udøver en eiendommelig Tiltrækning, om det end ikke indbyder til nogen længere Dvælen ved samme, men netop ved Modsætningen forhøier Nydelsen af den blide og ethvert Gemyt ligefrem tiltalende Natur.

Sebastopol i Fugleperspektiv.

Uagtet vi allerede (Nr. 10 og 40) have givet Prospekt og Grundtegning af dette Sted, hvor Verdens Skjæbne for en længere Fremtid vel ret snart vil blive afgjort, troe vi dog at burde indtage hosføiede Prospekt, da det giver en særdeles god og vistnok i det Hele tilforladelig Oversigt over Beliggenheden og Forsvarsanlæggene, ihvorvel de nyeste af disse savnes. Til Forstaaelse af Tegningen er overhovedet Underskrifterne tilstrækkelige. Mgbl., der i Thorsdags skjænkede sine Abonnenter samme Prospekt, har medgivet nogle Oplysninger, der gjør Alt endnu klarere, og hvilke vi derfor hidsætte: „Tager man Tegningen for sig, maa man tænke sig staaende (eller rettere svævende i Luften) østenfor Sebastopol, med Ansigtet vendt mod Vest, med det aabne Hav lige for sig, hvor de Allieredes Flaader indtil den sidste Tid havde sin Hovedpost, for at hindre den russiske Flaade fra at løbe ud. Øverst til Venstre ved 1 har man Chersonesens nordligste Pynt,

Sebastopol i Fugleperspektiv.

1. Ruiner af Chersones.
2. Kirken St. Wladimir.
3. Karantænehavn.
4. Lasareth.
5. Karantæne-Fort med 60 Kanoner.
6. Fort Alexander med 90 Kanoner.
7. Batteriet Sebastopol med 50 Kanoner.
8. Fort Nikolaus med 200 Kanoner i 3 Rækker.
9. Fort Paul med 84 Kanoner.
10. Boliger for Dok-Arbeiderne.
11. Reparationsdok.
12. Hospitalet.
13. Magaziner.
14. Søndre Havn, 1/12 Miil bred og 3/8 Miil lang, spærret ved en undersøisk Kjede mellem Forterne.
15. Staden Sebastopol.
16. Artilleri-Bugt.
17. Toihuset.
18. Kasserner.
19. Sebastopols Fort og Vold. Rundt Fort med 50 Kanoner, forhen Stadens eneste Forsvarsværk mod Landsiden, men nu forøget med flere Batterier mod Syd og Øst.
20. Vandledningen.
21. En igjennem Klippen hugget Tunnel, 800 Fod lang.
22. Kjølhalingsbugten.
23. Sebastopols indre Havn, nu Ankerplads for de russiske Krigsskibe.
24. Fortaarnet Inkerman.
25. Armee- og Skibs-Bagerier.
26. Batterier.
27. Signalpost.
28. Fort Constantin med 110 Kanoner.
29. Fort Katharina med 120 Kanoner i 3 Rækker.
30. Batteri med 30 Kanoner.
31. „Fury" (engelsk Dampskib) og „Fury" (russisk Skonnert.
32. Sorte Flod (Tschernaya).

Canroberts Hovedkvarteer; men dette Punkt er paa Tegningen anbragt langt nærmere end i Virkeligheden. Balaklava maa man tænke sig langt til Venstre af Tegningens nedre Rand. Trækker man en Linie til Venstre fra Tegningens venstre Midte, vil man naae det Punkt, hvor den franske og engelske Beleiringshær støder til hinanden; alt ovenfor have de Franske, alt nedenfor de Engelske besat; Tyrkerne staae bagud mellem begge som Reserver; desuden staar et engelsk Observationskorps paa den høire Fløi, for at hindre Russerne fra at forstyrre Beleiringsarbeiderne; dette Korps støtter sig til Tschernaya-Floden (32), og det maa altsaa tænkes opstillet nedenfor Tegningen. Paa Høiden tilhøire er, ifølge Rapporter og de nyeste Grundtegninger, en meget betydelig Fæstning, det nordlige Fort, som maa være forskjelligt fra Batterierne 26, der ere aabne mod Nord, medens hiin Fæstning er sluttet og stærkest mod hiin Kant; den er rimeligviis nylig anlagt og er ei antydet paa Tegningen, men maa nærmest søges i skraa Retning til høire opad fra Bagerierne 25. Den russiske Flaade laa lige til Slaget ved Alma i den ydre Havn mellem Forterne 6, 7, 8, 9, 28, 29, 30, men blev derpaa forhalet til den indre Havn 23, medens paa samme Tid Indløbet blev spærret ved Sænkningen af 6 Krigsskibe, der formodentlig ligge tværs for Indløbet mellem Forterne 6 og 28. Naar nu de Allierede have bemægtiget sig selve Søhavnen Sebastopol og der ødelagt Skibe, Magaziner, Dokker og Alt hvad der betinger en Flaades Oplagssted, ere de dog ikke i rolig Besiddelse deraf, thi da vil det ovennævnte nordlige Forts Kanoner spille paa den erobrede Stad, og det synes af engelske Officierers Breve, at man i Leiren antager, at man ei engang vil ofre Tid og Folk paa en besværlig Beleiring af dette Fort, men nøies med at have gjort en russisk Flaade i det sorte Hav umulig for den næste Menneskealder, og dermed indskibe Tropperne igjen, for at gaae i Vinterkvarteer i Rumelien og Skutari."

Den nuværende politisk-religiøse Bevægelse i China.

De store Omvæltninger, som have bevirket Omskiften af Dynastierne i China, ere stedse komne udenfra og fra Norden overland, thi kun fra Norden er China angribeligt af en Hær. Den nuværende Bevægelse derimod, der ogsaa synes at skulle medføre en Dynastiforandring og nu allerede har bragt mere end to Trediedele af Riget til at ryste, er udsprungen i China selv og i Syd. Det er en Borgerkrig, som er udbrudt inden Chinas Grændser, en Krig mellem Syd og Nord, mellem Chineser og Tartarer- mellem det gamle, chinesiske Ming- og det for noget over 200 Aar siden seirende Mandschu-Dynasti. Det var, indtil denne Borgerkrig udbrød, lykkets dette sidste at bringe Striden mellem Nord og Syd til Ro: saalænge var der Fred. Men nu er denne Strid paany begyndt og Sydchinas Folk staae væbnede mod Nordchinas. Foruden Sværdet føre Insurgenterne endnu et aandeligt Vaaben, Overbeviisningen om Afgudsdyrkelsens Tomhed. Politik og Religion have forenet sig, og Mandschuerne staae i deres Modstanderes Oine som baade Usurpatorer og Polytheismens Forsvarere, medens disse udgive deres Overhoved for den ved Nationalitet og Historie berettigede Kronprætendent og kalde sig Monotheismens Forkyndere og Forsvarere. Deres Løsen er: „Bort med Mandschu! Ned med Afguderne!"

Dette dobbelte Maal og det Eiendommelige, at denne Bevægelse har sit Udspring i Rigets Indre, i Forbindelse med dens efter alle Udsigter følgerige Udfald, gjør den til en af Nutidens mærkværdigste Begivenheder. Udfaldet af den afgjør meer end 300 Millioner Menneskers Skjæbne; det gjælder, om disse skulle træde ind i civiliserede Nationers Række eller ikke. Ikke mindre for Vestens Beboere, end for Østasiens Folk er det af stor Betydning, hvilket Udfald Begivenhederne ved Hong-hi og Jantse-Kiang faae.

Den mest følgerige Begivenhed i China i de sidste Aar, Krigen med England, havde sat Folket der, fornemmelig i Sydprovindserne, i stor Bevægelse. Troen paa Keiserens Almagt var rystet, den forrustne Statsforfatnings Mangler vare blevne indlysende. Kun ved vanærende Eftergivenhed og betydelige Ofre, meente man, havde man kjøbt Fred af England. Overalt saa man med Længsel et Thronskifte imøde om endogsaa med forskjellige Forventninger om sammes Følger. Nogle fæstede dertil det Haab, at det gamle chinesiske Udelukkelsessystem igjen skulde træde i Virksomhed. Andre ønskede derimod Reform saaledes, at man traadte i en mere udvidet Forbindelse med Vestens Folk. Keiser Tao-kuangs i stor Anseelse staaende Ministre Miutschangeh og Nijing gjaldt for den sidste Retnings Anførere, „Barbarernes" Venner. Da den ungdommelig Keiser Hienfong besteg Thronen, var allerede Partikampen ved Hoffet udkjæmpet. Det gammel-chinesiske Parti seirede, det unge China laa under. Alle Reformer udebleve, al Indflydelse fra udenaf blev saa meget som muligt holdt borte. Som Prinds Yeitschu havde Thronarvingen knapt været til at styre, som Keiser blev han tat og eftertænksom, en stor Ynder af Festligheder og Pragt samt derhos overordentlig overtroisk. Han gav sin Faders prøvede Raadgivere, Miutschangeh og Nijing sin Afsked, tildeels fordi de vare de Fremmede gunstige, og omgav sig mest med Mandschuer, Folk, der ere noksom bekjendte for deres Haardnakkenhed og heftige Lidenskabelighed. Det er nu Spørgsmaal, om denne Mandschuregjering kan gaae seierrig ud af Borgerkrigen.

Næsten paa samme Tid, som man i Peking bestemte sig for denne udelukkende reaktionære Politik, indtraf Efterretninger om meget betænkelige Uroligheder i de sydlige Provindser fornemmelig i Kwangsi. Det er ikke rimeligt, at dette vakte nogen Bekymring ved Hoffet, da Opsætsighed mod Øvrigheden ikke høre til Sjeldenhederne i China. Derfor er det ikke at undres over, at Regjeringen strax greb til sine sædvanlige Forholdsregler i saadanne Tilfælde, Strenghed og Grusomhed. Men før man havde seet sig for, havde Opstanden tiltaget i den Grad, at den var voxet Regjeringen over Hovedet, Borgerkrigen begyndte, det Seiersraab, for hvilket før Sydchina bævede, „Mandschu, Mandschus Sværd", forstummede; intetsteds holdt Tartarbærene Stand. Det var en i Chinas mangetusindaarige Historie uhørt Begivenhed, som nu udviklede sig og som er at tilskrive flere forskjellige Aarsagers Sammenvirken.

Sædvanligviis blive Chineserne anseede som Undersaatter af en fuldkommen despotisk Regjering. Men, naar man nærmere undersøger deres Statsindretninger, finder man hos dem Meget, der erindrer om en demokratisk Regjeringsform. Med større Ret har man kaldt deres Regjering en patriarchalsk, thi sammes Overhoved, Keiseren, er som deres fælles Fader og hans Embedsmænd ere som Fædre hver i sin Provinds, Departement eller Distrikt. Efter denne Grundtanke er Regjeringssystemet ordnet, hvorfor Keiseren efter guddommelig Ret ansees som Indehaver af den høieste Magt. Denne overjordiske Ret have altid de beraabt sig paa, som have reist sig mod det herskende Keiserhuus, sigende, at et guddommeligt Kald er bleven dem til Deel. Men samtidig lader det sig ikke nægte, ihvorvel det er saare paafaldende, at dette Regjeringens foregivne guddommelige Kald er indskrænket ved Folkets almindelige Dom. Keiser Wuwang af Dynastiet Tschau, 1122 før Christus, siger: „Himlens Mening maa man see af Folkets, og det er vist, at Himlen giver sit Bifald tilkjende ved mine Undersaatters Billigelse." Lignende Ytringer findes ogsaa i andre lærde chinesiske Skrifter, og det lader sig ikke nægte, at Folkevillien i det daglige Liv ofte har en saa stor Magt, at Embedsmændene maae bøie sig for den. Saaledes have f. E. Fremmede altid fundet, at de Hindringer, der mødte dem, altid kom fra Massen af Folket, og at Mandarinerne kun forsaavidt gjorde Indvendinger, som det var nødvendigt for at vedligeholde sin Anseelse blandt Folket. Med et saa vaklende Grundlag kan Regjeringen ikke være kraftig. Det er Folkets Stemme, som sanktionerer dens Ret; denne Stemme kan gjøre eller undlade det. Hvor despotisk end Regjeringen optræder, er den saare svag, naar den ei handler i Overeensstemmelse med Folkestemningen. Dertil kommer, at den paa Grund af sin Fastholden paa et absolut Afspærringssystem ganske mangler Kræfter til den Fremadskriden, der er en nødvendig Betingelse for enhver varig Existense. Den har kun Nimbus og Bambus til at opretholde sin Autoritet med.

Siden Krigen med England have for en Deel Chineserne selv faaet Oinene op for deres Regjeringssystems uhyre Svaghed. Jo længere mod Syd desmindre fast Fod have Mandschuerne faaet. Det er ikke lykket dem at indpode Tartarismen i Folket. De sydlige Provindser, Fokien, Kwangtung, Kwangsi, Kweitschau og Yunnon bleve sidst undertvungne af dem. Disse Provindser have ligetil nu bevaret en vis Selvstændighed, uagtet ethvert Forsøg paa at gjøre denne gjældende stedse blev anseet og betragtet som Oprør af Mandarinerne.

Kwangsi er i Særdeleshed saare vel skikket til Opstand. Det er et bjergigt Landskab gjennemfuret af smale frugtbare Dale, hvorigjennem flere Elve flyde, der sætte det i Forbindelse med Naboprovindsen Kwangtung. Det Urfolk, der bebor Kwangsis Bjerge, Miaothe, har hidtil stadig kjæmpet mod Mandschuerne. Beboerne af Dalstrøgene have ogsaa antaget en mere krigerisk Charakteer. Mandarinerne have behandlet denne Provinds med stor Grusomhed og plaget den paa alle Maader. Uvillien mod Herskerne steg naturligviis derved, Modstandskraften tiltog, Oppositionen begyndte at blive mere aktiv. Talrige bevæbnede Bander droge igjennem Kwangsi, bemægtigede sig de offentlige Kasser og begik mangfoldige Excesser.

Lignende Stemning herskede i Kwangtung. Oversvømmelser og som en Følge deraf daarligt Udfald af Høsten satte ligeledes endnu i Keiser Taokuangs Levetid Befolkningen i Hunan, Kiangsi og Hupi i betænkelig Bevægelse. Denne Nød traf store Landstrækninger, der vare overordentlig tæt beboede, hvorfor Ulykken var des større. Flere Millioner vare uden Næringsmidler, Skræk og Jammer udbredte sig over hele Landet. En Mængde Hungrige strømmede fra Landdistrikterne ind i Byerne for at faae Livsophold.

De Øvrighedspersoner, som skulde inddrive de offentlige Skatter, gik frem med den største Haardhed mod Alle, uagtet naturligviis Evnen til at yde disse blev betydelig svagere jo flere Nødlidende der kom til Stæderne. Dag for Dag voxede Uvillien mod de umættelige Mandariner. Hemmelige Selskaber organiseredes, hvis Maal var Mandschuernes Undergang, og jo strængere Forholdsregler man greb for at undertrykke dem, des mere voxede deres Antal.

Saadan var Tilstanden i Sydchina, da Keiser Taokuang døde, og hans fjerde Søn Yeitschu efter Faderens Villie blev Keiser. Han antog Navnet Hienfong, d. e. „almindelig Overflod" (25de Februar 1850). (Fortsættes.)

Norge.

Christiania. Under 30te Okt. er Kand. jur. M. A. J. Buntervold meddeelt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (søndre Bergenhuus Amt).

— Denne Dag (4de Nov.), Fyrretyveaarsdagen efter Foreningen mellem Norge og Sverige og tillige Dagen for Carl-Johans-Statuens Afsløring i Stockholm, feires med en stor Festlighed i Frimurerlogens store Sal, hvilken er foranstaltet af Studentersamfundet, men hvori alle Borgerklasser deeltage og hvorved ogsaa Damer ere tilstede (nemlig paa Galleriet). Festen var først bestemt til at afholdes i Studentersamfundet, men da der ved den stærke Antegning snart viste sig et almindeligt Ønske om at deeltage deri, sørgede Festbestyrelsen itide for et bedre Lokale, hvortil den desuden blev opfordret igjennem Aviserne. Denne Festlighed kan saaledes betragtes som en aaben Imødegaaelse af de fremkomne Ytringer om at der hertillands skulde herske Ligegyldighed for Foreningen. Ved Festen afsynges en af Professor Welhaven forfattet Sang og følgende Skaaler udbringes: For Kongen af Stud. juris Jakob Ihlen; for Foreningen af Prof. Faye; for Norge af Kand. jur. Jul. Schmidt; for Sverige af Overlærer L. K. Daa; for Carl Johans Minde af Høiesteretsadvokat Dunker; for den svenske Armee af Oberstlieutenant Broch; for Danmark af Lektor Friis.

— Ansøgninger om Stipendier til Udenlandsreiser i videnskabeligt eller kunstnerisk Øiemed indgives inden 6 Uger (fra 1ste November).

— Den 31te Okt. holdt det norske Bibelselskab sin Aarsfest i Vor Frelsers Kirke, hvorved Biskop Arup holdt Talen og oplyste om Selskabets Fremme og Virksomhed.

— Bykassens Udgifter for 1855 anslaaes til 78,000 Spd., dens Indtægter til 34,700 Spd., og saaledes bliver 43,300 Spd. at udligne som Byskat, hvoraf den ene Halvpart paa Grundene og den anden paa Næringen. Fattigkassens Udgifter ere opførte til 42,000 Spd., dens Indtægter til 10,600 Spd., følgelig bliver 31,400 Spd. at udligne i Fattigskat.

— Støtten i Anledning af den tilendebragte Gradmaaling er nu opstillet paa sin bestemte Plads paa Fuglebuk. Hammerfests Indvaanere have besluttet at bekoste et Jerngitterværk om den.

— Provst Jørgen A. Hagerup i Opdal afgik ved Døden den 18de Okt., 82 Aar gammel, efter i 53½ Aar at have forkyndt Ordet.

Holtaalen. Madame A. C. Must, der i Novbr. f. A. solgte sit i Singsaas beliggende Jordegods til Røraas Værks Participantskab, har ved Afskeden med sine forrige Leilændere glædet disse ved betydelige Gaver; først eftergav hun dem sidste Aars Afgift, der udgjorde mere end 500 Spd., og dernæst udsatte hun til deres Bedste en Kapital af 2,500 Spd., hvoraf hun bestemte 715 Spd. til Skolevæsenets Forbedring og om muligt til en Haandgjerningsskoles Oprettelse, og lod Resten uddele blandt hendes forrige underhavende Gaardbrugere og Huusmænd, under Administration af Stedets Præst og Kand. jur. Angell.

Arendal. I Anledning af Statsraad Langes Afreise her fra Stedet foranstaltede Magistrat og Formandskab en stor Festmiddag, hvori over 100 Personer deeltoge.

Fra **Tromsø** berettedes allerede den 4de Okt., at den engelsk-franske Blokadeeskadre i Østersøen var vendt hjem.

Kongsvinger. Ved Licitation over Opførelsen af en Bro over Glommen gjorde Værkseier Bredesen det laveste Anbud, nemlig 13,124 Spd., hvilket blev approberet.

Throndhjem. Direktionen for Indherreds Dampskibselskab har afsluttet Kontrakt med Fabrikken ved Nidelven om et Dampskib paa 45 Hestes Kraft til 17,000 Spd., hvilket skal være færdigt til næste Høst.

Oversigt over norske Blades Indhold.

En Engelskmand har i Chr.-Posten for 30te Okt. udtalt sig om det Upassende i at flytte Borgunds Kirke ind til Christiania, hvilket af en Indsender i samme Blad foresloges, og har, hvis det er Borgunds Kommune saameget om at faae Kirken gjort i Penge, lovet at ville betale det Dobbelte af den til Indkjøbet anslaaede Sum, for at den kan blive staaende paa sin gamle Plads,

I Mgbl. Nr. 302 skildrer en Indsender de frygtelige Ulykker, som et Gjennembrud af den lidet solide Dam ved Maridalsøset vilde foraarsage, og opfordrer Christiania Magistrat og Formandskab til at tage Forebyggelsesregler derimod.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. En attenaarig gotlandsk Sangerinde, Frederike Andrée, der i de sidste to Aar har uddannet sig i Leipzig, er bleven ansat ved Hoftheatret i Dessau. Til Vaaren vil hun besøge Stockholm og optræde paa det kgl. Theater.

— Afsløringen af Gustav-Adolfs-Statuen skal foregaae i Gøtheborg den 18de Nov. Birger Jarls Statue har ialt medbragt en Udgift af 25,000 Rdr., hvoraf de 8000 Rdr. ere dækkede af Byens Midler.

— I Kalmar Len er nylig gjort et Fund af 400 Sværdklinger.

Frankrig. Hr. Barbès indstillede sig for paany at blive fængslet, men da Regjeringen ikke vilde vise ham den Velvillie, er han gaaet i Landflygtighed, for det første til Belgien.

— Keiseren har sendt St. Arnauds efterladte Kone en Trøsteskrivelse og forelagt Statsraadet Lovudkast om en Pension af 20,000 Fr. aarlig for hende under Navn af en Nationalbelønning.

— Vincennesjæger-Batallionen, der laa i Rom, er afsendt til Krim.

— Et tidligere udbredt Rygte om at Keiseren og Keiserinden skulde besøge England modsiges.

England. Dr. Rae, der nylig er vendt tilbage fra sin Nordpolexpedition, har givet Oplysning om Sir John Franklins og hans Mandskabs endelige Skjæbne. Efterat deres Skib var knust i Isen, omkom de i Foraaret 1850 af Kulde og Hunger. Eskimoerne have fortalt, at denne var saa stor, at de spiste hverandre.

— Ved Artics Forlis er, foruden de Tidligere, Kap. Luce med 40 Andre blevne reddede; men af 70 Personer, som kastede sig paa en ved Skibets Undergang ihast tillavet Flaade, blev kun en eneste frelst og det i den ynkeligste Forfatning efter i 26 Timer at have hængt i Vandet. Et ikke ringe Antal Andre formodes ogsaa frelste.

— I Liverpool har en Ildebrand anrettet en Skade til 200,000 £.

Tydskland. Kong Ludvig af Baierns Gemalinde, Dronning Therese, er den 26de Okt. død af Kolera.

Østerrig. De ungarsk-bøhmiske Statsjernbaner ere afhændede til et fransk-tydsk Selskab af Kapitalister.

Spanien. Finantserne ere meget daarlige, da man vægrer sig ved at betale Skat.

Rusland. Thronfølgeren Alexander er ankommen til Warschau, hvor uhyre Befæstningsarbeider foretages; Keiserens tvende yngre Sønner ere afgaaede til Odessa og have overtaget Kommandoposter i Hæren. Ved denne Stad forstærke Russerne sig idelig, da det antages, at Krigsuveiret vil vende hertil fra Sebastopol.

— Kolerasygdommen i Petersburg er nu aftaget betydeligt, saaledes at der ved Begyndelsen af f. M. kun angrebes nogle Faa ugentlig. Fra Sygdommens Begyndelse og indtil 1ste Sept. var Antallet af de Angrebne 20,600, af de døde 8652.

Krigsskuepladsen. Om Morgenen den 17de Oktober begyndte Bombardementet af Sebastopol med 60 engelske og 70 franske Kanoner. Russerne svarede med 400 Kononer, af hvilke dog blot 70 havde den fornødne Skudvidde til at udrette noget mod Fienden, hvorfor de andre taug efter 6 Timers Forløb. Endnu samme Dag tabte de ifølge egne Tilstaael-500 Mand og Admiralen Kornilew, som var Stabschef paa den Eskadre, der ødelagde den tyrkiske Flaade ved Sinope. Fra den 19de fortsattes Beskydningen uafbrudt. Den 21de Okt. havde Englænderne allerede skudt Bresche i Fæstningsmuren, og ventede alene paa, at Franskmændene ogsaa skulde være komne saavidt, for at Storm kunde foretages. To sydre Forter vare ødelagte og Kvarantænefortet bragt til Taushed. Men nogen Storm havde dog ikke fundet Sted den 23de; thi endda, berettes der over Rusland, fortsattes Bombardementet, men Skaden paa Fæstningsværkerne var ubetydelig og let udbederlig. Under et Natteudfald havde Russerne, hed det, forstyrret et engelsk Batteri paa 8 Mørsere og 11 Koner samt fanget Lord Duncan. Ogsaa skulle de have erholdt Undsætning.

— Alle Garnisonens disponible Tropper i Konstantinopel skulde afgaae til Krim den 17de. Fra Balaklava var der ankomne flere Dampskibe med Saarede, der vare blevne ukampdygtige ved et af 30,000 Russere gjort Udfald. Nærmere om selve Udfaldet vides ikke, da Rapporterne fra de allierede Anførere for den sidste Tid ikke ere offentliggjorte.

Tyrkiet. Omer Pascha koncentrerer de tyrkiske Tropper ved Varna, for at dække dette strategisk vigtige Punkt mod et formodet Angreb af Russerne fra Dobrudscha af. I Bessarabien staar ialt 65,000 Mand med 180 Kanoner; Fyrst Gortschakoff har sit Hovedkvarteer i Kischeneu,

Ledige Embeder og Bestillinger.

Kragerø Byfogedembede med omtrent 600 Spd. i Indtægter.

Skibs-, Varer- og Vexelmæglerbestillingen i Fredrikshald.

Magazin- og Proviantforvalterposten ved Hortens Værft med 578 Spd. i aarlig Gage og fri Bolig.

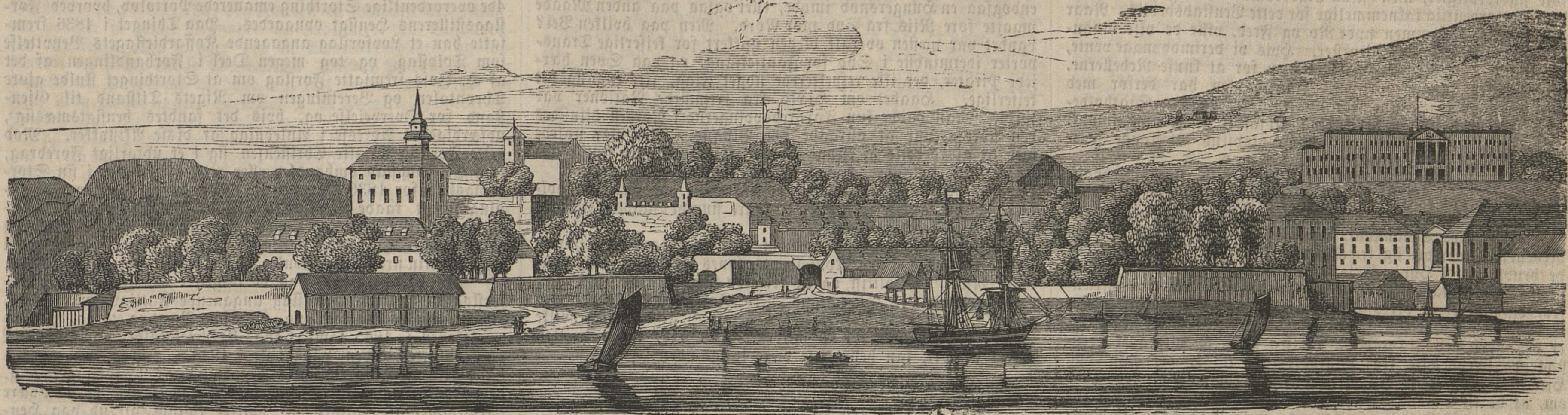
Tvende Overstigerposter ved Kongsbergs Sølvværk, hver med 300 Spd. i Løn.

En Lærerpost ved Tromsø Skolelærerseminarium med 200 Spd. i Løn foruden frit Huus og Brænde.

Fire Omgangsskolelærerposter i Elverum, hver med 36 Spd. i aarlig Løn.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 45. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 11te November 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Den nuværende politisk-religiøse Bevægelse i China. — Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing. (VI. Halvor Olaus Christensen.) — **Jernbane-Aabnings-Festen. — Literatur og Kunst. — Norge.** — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Den nuværende politisk-religiøse Bevægelse i China.

(Efter Dr. K. L. Biernatzky.)

(Slutning fra forr. Nr.)

Efter Hienfongs Thronbestigelse blev Opstanden i Sydprovindserne organiseret. Den havde fundet et Overhoved, som i Forening med andre Ligesindede, tildeels ogsaa ligesaa vel Begavede, med dristig og sikker Haand ledede den. Hung-Sui-Tsiuan skal være født i Hwabien, et Distrikt i Provindsen Kvangtung. I Aaret 1846 kom han til den amerikanske Missionær i Kanton, Roberts, der ytrer sig saaledes om ham: „I Aaret 1846 kom to Chinesere til mig i Kanton og udtalte det Ønske at blive underviste i den christelige Religion. Den ene af dem vendte snart hjem, men den anden opholdt sig to Maaneder eller lidt længer og studerede den hellige Skrift. Hans Opførsel var ulastelig. Det synes som om dette har været Hung-Siu-Tsiuan, det nuværende Overhoved for Opstanden. Han fortalte om en Vision, han havde havt, der havde styrket hans Tro paa de Lærdomme, han havde lært i en Bog, som han havde faaet af en ham ubekjendt Mand. Han forlangte at blive døbt, men forlod os for at begive sig til Kwangsi, endnu før vi holdt ham for moden. Men hvad der blev af ham, veed jeg ikke.“ Om denne Mands derpaa følgende Skjæbne veed man intet ganske sikkert, navnlig hviler der et Mørke over den Maade, hvorpaa han kom i Forbindelse med Opstanden. En Chineser, der havde ledsaget ham, fortalte, at han i de sidste 10 — 12 Aar stadig havde fulgt med ham, at Hung havde meddelt ham sine Visioner, at han havde bortkastet Confusius's Billede og hans Afguder og ofte talt til sine nærmeste Slægtninge og Venner om Sandheden. Nogle erkjendte, at han havde Ret, men vovede ikke at følge hans Lære, Andre troede det ikke i Begyndelsen, men bleve senere overbeviste.

De Omvendte ødelagde Afgudsbillederne. Med tre Andre drog han om paa forskjellige Steder og lærte, som han havde gjort i sit Hjem. Saaledes kom de til Kwangsi, hvor de fandt flere Tilhænger end i Kwangtung. „Da vi begyndte at prædike,“ siger han videre, „indrømmede Mandariner og Soldater, at vi vare retskafne Folk, og lagde ingen Hindringer i Veien, men snart bleve vi anklagede og to af os, Wong og Lod, forfulgte til Døden.“

Hung og hans Venner stiftede nu paa forskjellige Steder smaa religiøse Samfund, der udviklede sig ganske ved Siden af de politiske uden nogen Forbindelse med dem. Men uformærket nærmede disse to Faktorer til den nuværende Bevægelse sig og forenede sig endelig.

Hienfong, som var en ivrig Afgudsdyrker og Fiende af alle Forandringer, lod strax efter sin Thronbestigelse udgaae et Edikt mod alle fremmede Religionsbekjendere. Hungs Tilhængere bleve da ogsaa forfulgte. De sluttede sig nu sammen til Modstand mod Mandarinerne.

Omtrent i Midten af Aaret 1850 begyndte først Regjeringen i Peking at tage offentlig Notits af Opstanden i Sydchina. Den brugte sine gamle Midler, Grusomhed og fornyet Undertrykkelse.

Den religiøse og den politiske Bevægelse var nu forenet til een, i hvis Spidse Hung-Siu-Tsiuan stod. Han proklamerede sig nu som Keiser under Navn af Tienti (himmelsk Dyd). Da han udgav sig for en Efterkommer af Mingdynastiet, gav dette ham i Chinesernes Øine et legitimt Præg, og det er endnu ubevist, om det forholder sig rigtig med hans Genealogi eller ikke. Taiping-Waug (stor Fredsfyrste) er ogsaa en Benævnelse paa Hung-Siu-Tsiuan.

Den daværende Vicekonge i begge Kwangprovindserne, Seu, som da Opstanden udbredte sig, forgjæves ansøgte om Tilladelse til at foretage en Pillegrimsfart til den sidst afdøde Keisers Grav, sendte endelig Tropper til Kwangsi. Men disse bleve slagne, og medens Statholderen reiste til Peking for at afgive Rapport, marscherede Hungs Hær til Kwangtung og slog Tartarerne ved Tsingyuen i Nord for Kanton. Keiseren sendte den dygtige og energiske Lin som Kommissær til Kwangsi, men den 69 aarige Mand laa under for Reisens Anstrængelser og døde i Schautscheufu i Kwangtung i November 1850.

I Kabinettet i Peking blev der nu besluttet et energisk Felttog mod de urolige Provindser. En keiserlig Kommissær, Li-Sing-Juer, blev sendt afsted for at remplacere den uduelige Seu. Denne drev det dog til at beholde sin Kommando og Degradation var den eneste Straf for hans udviste Svaghed. For at gjøre denne god igjen udrustede han nu en Hær, med hvilken han satte sig i Marsch mod Kwangsi, medens den keiserlige Kommisær tilligemed sin for sin Grusomhed almindelig frygtede Adjudant. Tschaug-Tien-Sio begav sig til Kweilin, Hovedstaden i Kwangsi.

Medens Bevægelsen i Kvangsi en Tidlang syntes at være stillet, blev den keiserlige Autoritet forstærket ved den første Minister, Sai-Tschangbis Ankomst til Kweilin med to Ledsagere, Mandschumandarinerne Tebing og Tatungha. Nu udbrød Opstanden i den nordlige Deel af Kwangtung, ja ligetil Kantons Porte. I Distrikterne Nanghai og Tungkuan i Kwangtung nægtede Folket at betale Skatter, i Kanton opfordrede en Proklamation fra Tienti til at gribe en Mandarin, hvorfor udlovedes en Belønning. Samtidig udbredte der sig foruroligende Rygter om et Nederlag, som den keiserlige General Wulantai havde lidt i Kwangsi. Da brød endelig Seu op med 3000 Mand og ikke ubetydelige Pengesummer for baade med Sværd og Guld at dæmpe Opstanden. Men hverken det ene eller det andet Middel hjalp. Efterretningen om, at en Afdeling keiserlige Tropper vare falden i et fiendtligt Baghold gjorde Seu saa bange, at han vendte om. Den keiserlige Kommissær Li døde og Saitschangha kom i hans Sted. Hele Provindsen Kwangsi faldt nu i Insurgenternes Hænder og kun Hovedstaden Kweilin holdt sig. En almindelig Skræk herskede blandt Folket, hvor keiserlige Tropper toge Kvarteer eller sloge Leir. De plyndrede og mishandlede de fredelige Indvaanere med ligesaa stor Iver som de flygtede for den Fiende, de vare udsendte imod. Insurgenterne derimod, som viste Skaansel mod alle undtagen Tartarerne og deres Familier, vandt med det større Terrain ogsaa større Sympathi hos Befolkningen. Henimod Udgangen af 1851 traf de Foranstaltninger til en Fremrykken mod Nordost. „Fremad til Nanking og derfra til Peking!“ var da deres Løsen. Imidlertid forholdt heller ikke de keiserlige Tropper sig passive. De angreb Yunggantschau, men bleve fuldstændig tilbageslaaede, uagtet Keiser Hienfong havde gjort sine Generaler med deres Hoveder ansvarlige for denne Stads Gjenerobring. Ved et andet Angreb var Krigslykken de Keiserlige endnu mere ugunstig. Den over flere Nederlag forbitrede Tartargeneral Wulantai, der selv var en meget tapper Mand, vilde aftvætte de Pletter, som vare satte paa hans Krigeræe, og førte ved Tschaoping sin Hær mod Insurgenterne. I Begyndelsen syntes Seiren at helde til hans Side, men Slaget endte med fuldstændigt Nederlag for ham. Mange af hans Soldater gik over til Tienti. Vicekongen Seu forsøgte nok engang ved Taotscheu, men med samme Udfald. Han kunde uagtet alle sine Anstrængelser ikke hindre Fienden fra at trænge ind i Provindsen Hunan, hvor Stæderne Taotscheu og Kiangboa uden Modstand bleve tagne.

Medens der nu ogsaa begyndte Uroligheder paa Øen Hainau, der endte med Mandarinernes Undergang, fik Seu et Indfald, der skulde trøste hans keiserlige Herre. Han sendte en Fange, hvem han udgav for Tienti, til Peking med meget vidtløftige Beretninger om hans Tilfangetagelse og havde den Glæde, at Hofherolden triumpherende forkyndte, „at nu var den store Bibelhovding Tienti halshugget.“ Samtidig og kort efter gjorde Tientis Hær saadanne Fremskridt, at dette alene modbeviste Seus Foregivende. Denne gjorde vel Forsøg paa i Gjerning at vise, at Insurgenterne savnede sit Overhoveds Ledelse, men blev slagen med betydeligt Tab. I September 1852 drog Tienti ind i Huggan ikke langt fra Kweilin, hans Agenter gjennemstreifede hele Sydchina, hans Hær holdt kort Rast, men rykkede frem i lange Marscher. Han manglede hverken Proviant eller Penge. I Nærheden af Tsintscheu blev, som det hed, Sølvminer opdagede og drevne med heldigt Udfald. Imod Slutningen af Aaret fandt der et blodigt Slag Sted ved Taotscheu, idet 40,000 Tartarer stormede Staden, men bleve tilbageslagne af Tientis Tropper. Herfra rykkede Seu mod Nordost til Nanking for at hindre Fiendens Fremtrængen videre. Den 13de September erobrede Tienti Yaotschaufu, der behersker Passagen fra Jantsekiangh til Tungtingsøen, og gjorde der et overordentlig rigt Bytte, bemægtigede sig en Mængde Fartøier, paa hvilke hans Soldater indskibede sig, og allerede 10 Dage efter havde de erobret det opad Floden liggende Kingtschaufu. Dermed endte Felttoget i 1852. De keiserlige Tropper vare næsten overalt blevne slagne, Tienti kunde foruden Kwangsi ogsaa ansee Hunan for saagodtsom erobret, og hvad der var mere, Veien til Nanking stod ham aaben. Keiserens ulykkelige Generaler og høie Embedsmænd, der ikke havde efterkommet hans udtrykkelige Befaling at seire, bleve meer eller mindre haardt straffede. Saitschungha, Premierministeren, blev kaldt tilbage til Peking og stillet for en Krigsret; Seu mistede sin Rang, men beholdt sin Kommando.

Den mislige Stilling, i hvilken disse uheldige Begivenheder havde bragt den keiserlige Regjering, lod sig nu saa meget mindre skjule, som ogsaa Statskassen var tom. Allerede havde man taget sin Tilflugt til et fortvivlet Middel, Falbyden af Rang og Værdigheder, og til Opfordring om at tegne frivillige Bidrag til Bestridelse af Krigsomkostningerne.

De hidtilværende Ledere af Anliggenderne havde vist sig aldeles udygtige til under saadanne Omstændigheder at styre Staten. Keiser Hienfong saa sig nødt til at entledige dem. Han kaldte sin Faders prøvede Raadgivere, Rischen og Rijing, hvem han tidligere havde afskediget, igjen i sin Tjeneste. Den første overdrog han som Generalgouvernør, en Overkommando i Hunan og Hupi, Rijing sendte han til Tchekiang. Rischen begav sig strax til Krigsskuepladsen, og var neppe indtruffet der, før han forlangte Forstærkninger. Keiseren gav nu 4000 af sine Gardere Befaling til at bryde op og stille sig under Rischens Kommando og beordrede desuden andre Troppeafdelinger til de angrebne Provindser. Alt dette hindrede dog ikke Tientis seirrige Fremtrængen. Medens der begyndte Uroligheder ogsaa i Kweitschau, der grændser til Hunaus vestllige Deel, trængte Tienti uden at bryde sig om hvad der forefaldt i hans Ryg, videre frem. Wutschangfu, Hovedstaden i Hupi, i Hjertet af Landet ved Floden Hau's Udmunden i Jantsekiangh, laa nu nærmest paa dens Vei mod Nanking. Hau løber fra Nord ud i Jantsekiangh. Paa begge Sider af denne sidste ligger her en stærktbefolket By, Hanyang, paa den venstre og Wutschangfu paa høire Bred. Begge Stæder tilsammen danne ligesom kun een By, hvilken blandt Handelsmænd er bekjendt under Navnet Haukan, der egentlig kun er Benævnelsen paa en Forstad. Omtrent 600 engelske Mile herfra løber Jantsekiangh ud i Havet. Naar man undtager London og Yeddo findes der ingen Plet paa Jorden, hvor saamange menneskelige Boliger, saamange Skibe og Mennesker ere at træffe sammen. „Natten var allerede indtraadt,“ fortæller en nyere Reisende, „da vi naaede Staden, hvor Floden er ganske bedækket med Skibe af enhver Størrelse og Figur, som her samle sig fra alle Steder. Jeg tror ikke der findes en mere besøgt Havn i Verden, end denne, der ogsaa bliver regnet blandt de største Handelspladse i Riget. Vi løb ind i en aaben Vei etslags Gade, der paa begge Sider er begrændset af svømmende Skibe, og efter 4 Timers møisommelig Seilads gjennem denne Labyrinth, kom vi til Landingspladsen.“ Den 12te Januar 1853 faldt denne vigtige Stad i Tientis Hænder. Paa Østsiden var Staden bleven forsvaret af General Heangjang, der havde kjæmpet tappert, men paa Vestsiden, hvor Seu kommanderede, havde Insurgenterne gravet en Mine, hvis Sprængning adspredte Tropperne. Seu havde tilforn meldt Keiseren, at Wutschangfu kunde holde sig, og fik derfor nu fra Hoffet den Besked, „at hans Tanker var som en Drømmendes.“ Endnu engang blev han degraderet ligesaavel som General Heangjang; men begge beholdt sin Kommando. Efter denne Erobring, som gjorde Tienti til Herre over Jantsekiangh, førte han med klog Benyttelse af alle de Fordele som Landets og Befolkningens Eiendommelighed skaffede ham, sin Hær nedover Floden. Han erobrede, som det synes uden synderlig Modstand, Staden Kiukiang i Provindsen Kiangsi og Hovedstaden i Provindsen Nyanhwui, Nyanking. Her forøgede han Antallet paa sine Fartøier, paa hvilke han derpaa førte sin Hær til Beleiringen af Mingkeisernes gamle Residents.

Man var nu i Peking ikke længer i Tvivl om hvad den nærmeste Fremtid vilde bringe. Det sidste Middel blev forsøgt: man anraabte fremmed Bistand. Taoutaien i Schanghai, den øverste Øvrighedsperson dersteds, publicerede den 6te Marts følgende Embedsskrivelse, som officielt blev tilstillet de engelske, franske, amerikanske, portugisiske og hamburgske Konsuler. „Wu, keiserlig Provindsialdommer og Intendant i Kredsene Sutschau, Sungkiang og Taitsing oversender Følgende: „Jeg, Intendanten, har netop nu faaet en Meddelelse fra Statholderen, som Svar paa en tidligere Skrivelse fra mig. I denne Skrivelse havde jeg sagt, at Eders høiagtede Nations Krigsdampskibe endnu ikke vare ankomne til Schanghai, men at man dog ventede dem inden 10 Dage. Jeg berettede ogsaa, at kun eet eneste Krigsskib, der tilhørte den store engelske Nation, var stationeret i Schanghai, og at det ikke var tilstrækkeligt til at holde Rebellerne borte og ødelægge dem. Paa dette har Statholderen svaret mig saaledes, som følger: „Det synes, som om Rebellerne, der allerede ere naaede til Kiukiang og Nyanking, have adspredt sig i forskjellige Retninger og foraarsage Uroligheder. Alle de Handelsskibe, som laae for Anker i de større og mindre ved Jantsekiangs Bredder liggende Stæder, ere tagne i Besiddelse af Rebellerne, og omendskjønt deres Hær blev angreben af vor store Armee fra Hunan og Kiangsi, saa har dog Rebellernes Hovedkorps indskibet sig og styret mod Øst. Omendskjønt vore Tropper gjentagne Gange have opholdt deres Fremskridt, har dog Flodens Bredde gjort det umuligt at standse dem. Vor store Armee, der fra forskjellige Verdensegne drager hid overland, kunde ikke i en Hast blive samlet, og vore Krigsskibe kunde ikke følge Fienden nær nok til at hindre hans Fremskridt, saa at Rebellernes Hær er bleven alt dristi-

gere og dristigere. Derfor have nu Rebellernes Skibe naaet Nanking, og Staden er i største Fare. Hvis vi ikke angribe dem nu strax de ere ankomne, saa vil det vise sig, hvor vanskeligt det er at hindre dem i at udbrede sig til alle Sider. Intendanten har derfor at henvende sig til de forskjellige Nationers Konsuler og andrage om, at det foran Schanghai liggende Krigsskib kan blive affendt for at angribe Rebellerne; endvidere om, at de Krigsdampskibe, som ventes, ligeledes kunne begive sig did for at angribe og ødelægge disse Røvere. Hvis de ville det, da vil ikke alene Hans Majestæt Keiseren føle sig forpligtet, men ogsaa Embedsmændene og Folket være dem overordentlig taknemmelige for dette Venskabsbeviis. Naar alle Partier tilsammen nyde Ro og Fred, ville de vise hinanden gjensidige nyttige Tjenester. Hvis vi derimod maae vente, indtil den store Armee er rykket frem for at knuse Rebellerne, vil Hjælpen komme forseent. Intendanten har derfor med største Iil at træffe sine Foranstaltninger, og jeg, Statholderen, seer med største Spænding Udfaldet af samme imøde. Tillige vil jeg i Forening med Provindsens Vicekonge sætte mig i Bevægelse angaaende samme Sag."

„Forestaaende Meddelelse er tilstillet mig, Kredsintendanten, og jeg har overveiet, at de forskjellige Provindser Hunan, Hupi, Kiangsi, Nyanhwui og Kiangnan, alle staae i Handelsforbindelse med Schanghai, og at et Aar er henrundet, siden Rebellerne udbredte sig fra Kwangsi til Hunan. Derpaa have de brudt ind i Hupi, have bemægtiget sig Haukan og flere andre Handelsstæder, hvorved Kjøbmændene ere blevne indskrænkede og hindrede i deres Forretninger. I dette Dieblik vende Rebellerne sig mod Østen, og hvis de ikke strax blive standsede, er det forbi med al Handel. Da jeg nu netop har faaet ovenstaaende Meddelelse fra Statholderen, ligger det mig paa Hjertet at underrette den ærede Konsul derom, og anmode Dem om, at de til Schanghai ankomne Krigsskibe tilligemed det ene til Havnens Beskyttelse stationerede strax maa gaae til Nanking, og i Forbindelse med de derværende Lorchas med forenet Magt angribe Rebellerne og ødelægge disse forvorpne Banditter. Derved vil De imødekomme Folkets Ønsker og befordre Handelsforbindelsen. Jeg anmoder tillige den ærede Konsul om at udfærdige en Skrivelse for at paaskynde Ankomsten af de Krigsskibe, som ventes, for at ogsaa de kunne seile til Nanking og bortfeie den sidste Rest af disse Landstrygere fra Jorden og derved igjen forskaffe det hele Land Ro. Chinas Embedsmænd og Folk ville føle sig Dem saare forbundne. Vi bede og anmode Dem derom. En nødtvungen Meddelelse. Den 7de Dag i den 2den Maaned i det 2det Aar af Hienfongs Regjering."

Man indrømmede naturligviis ikke denne Begjæring, og med hver Dag rykkede denne frygtede Katastrophe nærmere. I en af Chinas frugtbareste Provindser, Kianfu, stod Tientis Hær beredt til at indtage Hovedstaden Nanking, der endnu i Folkets Bevidsthed er omgivet med det gamle Mingdynastis Nimbus, og paany oprette en Keiserthrone der, i Mings gamle Residents. Statholderen i Kiangnan (d. e. begge Provindserne Kiangfu og Kiangsi) havde ved Fiendens Fremrykken trukket sig tilbage i Staden og givet Befaling til at detaschere alle disponible Tropper did. Det saa virkelig ud, som det vilde komme til en forbitret Afgjørelseskamp, thi Tienti koncentrerede ogsaa her sine samtlige disponible Tropper. Det flade Terrain omkring Byen vilde ogsaa have været en bekvem Slagmark. Nanking eller Kiangningfu, som det hedder paa Chinesisk, ligger nemlig paa en Slette og er ikke let at forsvare, thi mod Vest hæve der sig nogle Høie, som fuldstændigt beherske Staden. Den er for Nærværende omgivet af en omtrent 50 Fod høi Muur og har 13 Porte. Omkring dette Nutidens Nanking, der indsluttede det i 1413 af den 3die Keiser af Mingdynastiet opbyggede verdensberømte Porcellænstaarn, som, fordi det tjente til Afgudstempel, skal være ødelagt af Stadens nuværende Herrer, laa den gamle Stad, i hvilken 18 Porte førte ind. Den Muur, som omgav Gammel-Nanking, er næsten ganske forsvunden, kun paa enkelte Steder seer man Spor. Det flade Mellemrum mellem disse Muurstene og den nuværende Stad er optaget af Agre og smukke Haver. Den imposante, under Navn af „Kongegravene" bekjendte Bygning, i hvilken dog blot den første Mingkeiser, Taitsu, skal være bisat; den fiirdobbelte mod Øst vendende Port, der for en Deel er opbygget af hvidt Marmor og hvis høie Buegange ere omsnoede af smukke Epheuguirlander; Gader, mere end 40 Fod brede, i Midten belagte med blaat og hvidt Marmor, erindrer endnu om den gamle Keiserstads fordums Herlighed,

Den 8de Marts 1853 naaede Tientis Tropper Nanking og traf sine Forberedelser til Stadens Beleiring. Den havde en Garnison af ca. 7—8000 Mand Tartarer, der, som sædvanlig havde sin Familie hos sig, saa at de, med Koner og Børn talte en 20—30,000 Mennesker. Tientis Troppestyrke er angivet til 20,000 Mand, men den var efter al Sandsynlighed ringere. Tartarerne havde at kjæmpe for Alt, som er et Menneske kjært og dyrebart, for deres Keiser, for deres Stammes Ære, for Hustruer og Børn. De vidste, at deres Fiender ikke vilde skaane dem, men at det gik ud paa deres fuldstændige Udryddelse. Desaarsag skulde man troe, at de vilde forsvare Staden til det Yderste. Men de værgede sig aldeles ikke. Det synes som om Fiendens uimodstaaelige Fremtrængen har berøvet dem al Besindighed og alt Mod, thi de kastede sig for Officierernes Fødder og bade ynkelig om Barmhjertighed. Maaskee har Tanken om deres Forfædre, der skaanselløst slagtede Alt, som kom dem iveien, gjort dem saa nedslagne. Endnu den Dag idag tale Chineserne med ufordulgt Hævnfølelse om det Blodbad, som Mandschuerne anrettede, da de erobrede Staden. Ogsaa Tientis Soldater udtydede det saa, thi de sagde om dem: „De vidste, at Himmelen havde besluttet at straffe dem." Kun omtrent 100 undkom, Resten faldt for Fiendens Sværd. „Vi dræbte dem alle," triumpherede Seierherrerne, „ogsaa Barnet i Moderens Arm." Ligene bleve kastede i Jantsekiang.

Med Nankings Erobring var ikke alene den gamle Keiserresidents vundet, hvilket i Chinesernes Dine maatte paatrykke Tientis Sag et af Himmelen begunstiget Foretagendes Stempel, men ogsaa Fodfæste vundet ved Jantsekiang, saa at det sydlige China var saa godt som erobret. Nu kunde man tænke paa at bringe det nordlige China i sin Magt, og dertil gjorde man det første afgjørende Skidt den 31te Marts. Paa den Dag seilede Tientis af Flodfartøier bestaaende Flaade fra Nanking til Tschinkiangfu. Denne ved den store Kanals Udløb i Jantsekiang beliggende Stad, behersker ved sin Beliggenhed Kommunikationen mellem det sydlige og nordlige China. Næsten uden Modstand faldt den for Tientis Tropper. Kun de Macas-Lorchas, som vare sendte dem imøde fra Kommandanten i Schanghai, forsøgte noget Modværge, men forgjæves. De keiserlige Krigsschunker pakkede sig afsted saasnart de saae den fiendtlige Flaade. Da Seierherrerne droge ind i Tschinkiangfu, havde Alt, som hed Tartar, skyndt sig bort. Kun nogle Hundrede, som man traf i de nærmeste Byer, bleve tagne tilfange og dræbte. Den følgende Dag toge Tientis Tropper Kwatschau og den store Stad Yangtschau næsten uden Modstand i Besiddelse. Siden dette ere alle keiserlige Bestræbelser for at gjenerobre Nanking og Tschinkiangfu mislykkede.

Det keiserlige Kabinets Trængsel var stor og blev stedse større. Den forhenværende Minister Saitschanghas og Vicekongen Seus Formue blev konfiskeret, men det hjalp intet til at fylde den tomme Statskasse. Man inddrog paa samme Maade flere Embedsmænds Formue og paalagde Andre større eller mindre Bidrag til Statskassen. Dertil kom, at med Tschinkiangfus Fald Riistilførselen til Peking og det hele nordlige China var afskaaret, saa at man enten saa en Dyrtid eller maaskee endogsaa en Hungersnød imøde, eller ogsaa paa anden Maade maatte føre Riis fra Syd mod Nord. Men paa hvilken Vei? Landet var næsten overalt bleven usikkert for keiserlige Transporter idetmindste i Syd for Jantsekiang, og paa Søen hærjede Pirater, der ikke respekterede noget Flag, ikke engang det keiserlige. Haabet om Hjælp fra fremmede Nationer var forbi. Man havde kun Tartarhøvdingerne i Norden hiinsides den store Muur at anraabe om Bistand. Men man nølede med at gjøre dette af Frygt for at disse Høvdinger skulde ønske at blive i Landet, naar de havde hjulpet Keiseren.

Alt hvad der er skeet fra Hoffets Side har været Vedholden ved det gamle Praleri, et saare stumpt Vaaben ligeover for Tientis kraftige Hær.

Efter Alt hvad man veed om dette mærkværdige Reformparti, som med streng Konsekvents synes at forfølge sit dobbelte Maal, en politisk og en religiøs Omvæltning, kan man være berettiget til at antage dets Foretagende kronet med Held. Bliver dette Tilfældet, er det knap at beregne, hvilke Følger det vil have for Fremtiden. Den Tid, inden hvilken det er afgjort, kan heller ikke være langt borte.

Byfoged Christensen.

Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.

VI. Halvor Olaus Christensen.

Byfoged Christensen er født i Hølands Præstegjæld 1800 og en Søn af afdøde Gaardbruger Christian Christensen Kollerud, der paa Rigsforsamlingen var tredie Repræsentant for Akershuus Amt og siden blev hædret med Medaillen for Borgerdaad. I Marts 1822 tog han norsk-juridisk Embedsexamen med bedste Charakteer og det eenstemmige Tillæg, at han under de aflagte Prøver havde udmærket sig ved Grundighed og omfattende Kundskab, hvilken Udmærkelse kun er bleven tilkjendt ham og en eneste anden norsk Jurist (afdøde Fuldm. J. C. Schrøder) saalænge vort Universitet har bestaaet. Strax efter Examen begyndte han at manuducere juridiske Studerende, hvormed han vedblev omtrent i 7 Aar og var i denne Tid en af de mest beskjæftigede Manuduktører i Hovedstaden.

Ligesiden 1820 havde han været Kopist, i 1824 udnævntes han til Fuldmægtig, og i 1827 til Bureauchef i Departementet for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Den 15de Februar 1832 udnævntes han til Byfoged i Stavanger, hvilket Embede han fremdeles indehaver.

I Stavanger Bys Kommunalanliggender har han taget virksom Deel og har væsentlig bidraget til Oprettelsen af Byselskabet, af Asylet, af Haandgjerningsskolen og Sparebanken, ligesom han ogsaa i mange Aar har fungeret som Formand og Direktør for enhver af disse Indretninger.

I 1833, 36, 37, 39, 42, 45, 48 og 1854 er Christensen eenstemmig bleven valgt til Storthingsrepræsentant for Stavanger By; i 1850 benyttede han sig derimod af sin Ret til ifølge Grundlovens § 63 at frabede sig Valg til det trettende ordentlige Storthing. I 1833, 36 og 39 var han Medlem af Kommitteen for Justits- og Politivæsenet, i 1842 Medlem af Kriminalkommitteen, i 1845 og 48 af Kirkekommitteen og tillige af Valgkommitteen, i 1854 Konstitutionskommitteens Formand. I 1845 og 48 valgtes han til Medlem af Storthingets Kroningsdeputation, i 1845 og 54 var han Præsident i Lagthinget og i 1848 deels Storthingets, deels Odelsthingets Præsident.

Christensens Deeltagelse i Forhandlingerne under hans lange Storthingsfærd har udstrakt sig til et saa stort Antal Sager, at vi umulig kunne forfølge den i dens Enkeltheder; vi maae derfor indskrænke os til at paapege nogle enkelte Spor. I 1833 fremsatte han Forslag om Fastsættelse af Portoen paa Aviser og Tidsskrifter til $1/8$ Part af Abonnementsprisen. Dette Forslag var under det da bestaaende Forhold af stor Vigtighed, saasom det stod i Regjeringens Magt at bestemme saa høi Porto paa de Blade, der vare den imod, at deres Udbredelse blev umulig, ligesom den ogsaa kunde berøve Bladene den dem engang tilstaaede Portonedsættelse, naar den ikke længer syntes om deres Indhold. Forslaget blev imidlertid paa dette Thing forkastet med et Par Stemmers Pluralitet, vel væsentlig fordi Postintraderne inden dets Afgjørelse vare anslaaede, men fremkaldte dog den paa det 4de overordentlige Storthing emanerede Portolov, hvorved Forslagsstillerens Hensigt opnaaedes. Paa Thinget i 1836 fremsatte han et Lovforslag angaaende Koffardieflagets Benyttelse som Toldflag, og tog megen Deel i Forhandlingen af det af H. Foss fremsatte Forslag om at Storthinget skulde gjøre Throntalen og Beretningen om Rigets Tilstand til Gjenstand for Overveielse og, hvis det fandtes hensigtsmæssig, udfærdige en Adresse i Anledning af disse Aktstykker. Mod dette Forslag udtalte Christensen sig i et udførligt Foredrag, som C. Fougstad omhandler eller rettere kritiserer i sin Storthingsbog for 1836 (S. 56 flg.), og hvoraf han tog Anledning til at raade Christensen, ikke at indlade sig paa almindelige politiske Reflexioner, men „med sine fortrinlige Evner og gode juridiske Kundskaber" at indskrænke sig til de Debatter, hvori disse Fortrin strakte til, navnlig til Diskussionerne af Lovforslag.

Blandt de af ham paa de følgende Thing fremsatte Lovforslag kan mærkes: Forslag angaaende Fattigvæsenet (1836, 39 og 42), et Forslag ang. Maal og Vægt og et ang. Haandværksloven i 1845 samt et ang. Udførselstolden paa saltet Fisk og Indførselstolden paa Salt i 1848. Ogsaa kan nævnes hans dissenterende Votum i Anledning af Lovforslaget ang. dem, der bekjende sig til den christelige Religion, uden at være Medlemmer af Statskirken, hvilket Votum gik ud paa Henlæggelse af den kgl. Proposition ang. denne Sag. Paa sidste Storthing deeltog han mere eller mindre i Debatterne af de fleste vigtigere Sager, hvorom Indstilling var afgivet af den Kommittee, hvis Formand han var. — Hvor der har været Tale om Bevillinger til videnskabelige og kunstneriske Diemed, har Christensen aldrig sluttet sig til de Knibende, ligesaalidt som han nogensinde har modsat sig eller pruttet paa Bevillinger til almeennyttige Foretagender i nogensomhelst Retning.

Som Taler hører Christensen til de bedste i Thinget. Hans Foredrag, hans Diskussioner og hans Præsidentvirksomhed betegnes ved dette egne Noble, man vil finde præget i hans hele Personlighed og Fremtræden, og som gjerne kunde kaldes et aristokratisk Afpræg, kun ikke i den slette Betydning, man tager denne Benævnelse, da Christensen nemlig er en omgjængelig, liberalsindet Mand.

I Stykket om Sverdrup er indløben en vildledende Ytring, hvoraf man kunde slutte, at han i Forhandlingerne angaaende det finmarkske Spørgsmaal fremsatte noget Forslag om en mere aaben Optræden fra norsk Side. Dette forholder sig ikke saa; thi det i denne Retning fremsatte og med nogle faa (7) Stemmer forkastede Forslag kom fra en anden Repræsentant.

Jernbane-Aabnings-Festen*).

Da der bekjendtgjordes i Aviserne, at „Jernbanens officielle Aabning" skulde foregaae den 1ste September, spurgte Mange sig selv eller de Medborgere, af hvem de pleiede at laane sine Meninger, hvad en saadan Høitidsakt skulde tjene til. Det var jo over trefjerdedeels Aar, siden de første Lokomotiver for Varetransport bleve satte i Gang, næsten ligsaalænge siden Personbefordringen begyndte paa den største Deel af Linien og ogsaa en god Stund siden Banen aabnedes for begge Slags Befordring i dens hele Udstrækning.**) Hvad skulde saa Festen til? Farten var begyndt — Banen havde vist sig befærdelig, men dog ikke fuldendt, og havde forresten med Hensyn til Soliditet en stærk Opinion imod sig, hvilket de af Bygdeveisingeniører afgivne Vota noksom havde vist. Festen kunde derfor, meente man, ikke være nogen Godkjendelsesakt af Arbeidet — og hvilken Mening skulde den saa have? Dette syntes dengang svært eller ubetimeligt at sige, siden Ingen gav et authentisk Svar, hvorved Alle fik sine Tvivl løste. Selv Storthinget, der in corpore var indbudt, kunde ikke ved sin Holdning afgive nogen Veiledning, idet nemlig en stor Deel af dets Medlemmer modtog Indbydelsen, Andre derimod ikke, vel deels fordi de som Repræsentanter for det norske Folk frygtede for at indlade sig paa et Skridt, hvis Formaal ikke var dem klart, og deels fordi de som tidligere Modstandere af det engelske Kompagniskab fandt det inkonsekvent at deeltage i en af

*) Den Tegning, som vi her give, for at indfrie det i den foreløbige Beretning om Festen givne Løfte, er laant af „Illustr. London News." Denne Besynderlighed i Forening med den langvarige Opsættelse trænger til følgende Forklaring. Den Maler, som for Nyhedsbladet havde Adgang til Festen, tog ingen Skizzer af Festarrangementet, fordi den, der med saamegen Smag havde udført dette, lovede at udlaane selve Dekorationstegningerne. Disse bleve imidlertid uventet hurtigt kaldte til England, udentvivl for at benyttes til Skizzen i hiint londonske Blad, og vi kunde saaledes ingen antagelig Festskizze erholde.

**) Midt i Juli f. A. begyndte Trælasttransport til Strømmen, midt i November Godstransport til Stationen Dal i Eidsvold og 4de December ogsaa Personbefordring dertil. Som man af Kontrakten vil erindre, skulde hele Jernbaneanlægget været afleveret i fuldfærdig Stand inden Udgangen af f. A.; men ved kgl. Resol. af 16de Marts d. A. var denne Termin bleven forlænget til Udgangen af Aug., fra hvilken Tid de 5 Aar, hvori det ifølge Kontrakten paahvilede Entreprenørerne at vedligeholde Banen, saaledes maatte blive at regne. Som gyldig Grund til Forsinkelsen havde Kontrolkommissionen anseet den sildige Grundafgivelse og Tillægsarbeider, hvoriblandt Løken Tunnel, der desuden undergik et uforudseet Uheld.

samme given Fest. Men Mængden af de til Festen Indbudne plagede sig vistnok ikke med det Slags Skrupler. Umuligheden af at afgive nogen Mening om en Jernbanes Forsvarlighed efter en flygtig Tour med den maatte være noksom indlysende, og de fandt det saaledes paa Forhaand mere end rimeligt, at de ikke vilde blive nødte til et saadant Skridt. Og hvorfor skulde de da ikke deeltage i Festen? En Fest, kan man sige, er altid god, naar man tager den som en Fest; den har ialfald for Deeltagerne en uomtvistelig Betydning, ligesom Poesien for dens Dyrkere, om end de Udenforstaaende ikke kunne klargjøre sig Nytten. Naar en Fest er knyttet til en vis Begynden paa Noget, har den desuden en symbolsk Betydning: den helliger jo denne Begynden og publicerer den Begyndendes Existents eller bringer den til Almeenbevidsthed, og forsaavidt ere Fester endog nødvendige. Enhver Persons, enhver Gjenstands Tilsprang til hvad den skal vorde har derfor sin Fest, uden derved at give Hjemmel for at den virkelig vorder det Paaregnede. Ved Fester indvies man til at bære Navn, til at føle sig voxen og nyde Hvedebrødsdage og til at repetere Erindringen derom ved hvert hensvindende Femogtyve. Ved Fester indvies Skibe til at svømme, Broer til at befares, og Huse til at betages, uden at Deeltagerne kunne staae til Ansvar, hvad enten de bære eller briste eller brænde. Og hvo kunde da være saa grusom at formene Jernbanen en saadan Fest, om han end efter sine Ingeniør-Erfaringer følte sig kaldet til at dukke op som en uheldvarslende Havfrue? Og var end Nogen saa grusom, hjalp det alligevel her ikke. Jernbanen fik den behørige Fest den 1ste September. Kun Skade, at den ikke fremkaldte den behørige Enthusiasme udenfor Aviserne; thi Publikum i Byen, i Eidsvold, og paa Stationerne bevarede en vis graalig Stemning derunder.

Paa Festdagen fremmødte det vel i Masse ved den med Blomsterguirlander, Vaabenskjolde, Flag og Vimpler prydede Stationsgaard, dog ikke for at juble, men blot for at see. Da den lange, med vaiende Flag smykkede Række af Vogne, der blandt sine 300 Passagerer indesluttede Landets fornemste Mænd, satte sig i Bevægelse, iagttog Tilskuerhoben en saagodtsom mønsterværdig Taushed. Damerne viftede til Tegn paa et Anløb af Begeistring, men Herrerne saae paa dem med et Blik, der syntes at sige: „I ere ingen Ingeniører!"

Nei, de ere ingen Ingeniører, de see, at Trainet gaar, og troe at det vil gaae; de benægte det ikke, fordi det synes urimeligt, at saa store Resultater kunne opnaaes ved saa simple Midler.

Foruden hiin Grund til Enthusiasme-Mangelen, som maatte søges i Massens Mistænksomhed med Hensyn til Arbeidets Forsvarlighed, var ogsaa en anden, nemlig den Omstændighed, at Jernbanen, ved i lang Tid at være benyttet, har tabt Nyhedens Magt til at henrive Gemytterne. Enhver har reist med den eller i det mindste seet Trainene gaae og komme, og det saa hverdagsligt og regelmæssigt som en Omnibus. Gadedrengene have ved sin eftergjorte skjærende Pibning bragt Enhver herinde til, medens han sidder paa sit Værelse, idelig at forestille sig deres Kommen og Gaaen, og selv Kjøerne langs med Linien ere blevne saa fortrolige med det pustende Uhyre, at de lade det stryge tæt forbi, uden engang at see sig tilside. Vanen havde saaledes her, som overalt, øvet sin vidunderlige Magt til at bepantsre mod Henrykkelsens Funker.

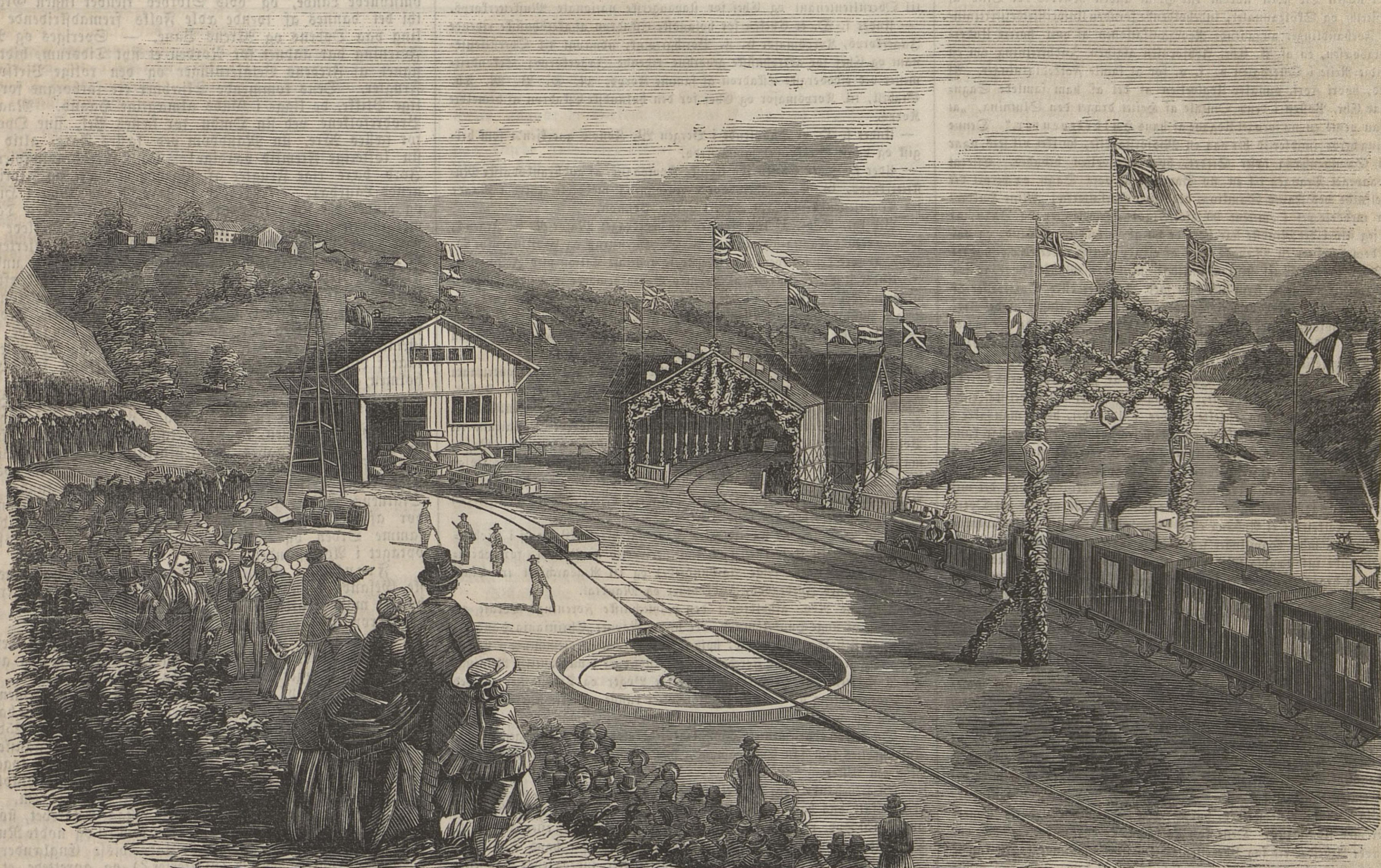
Dog Trainet gik lige glat, trods denne store Mangel paa Enthusiasme, og havde den krigserhvervede Besindighed, ikke at gjøre større Tilsprang ved de Kanonsalver, hvormed det hilsedes fra Jernbaneværkstederne i Oslo og fra en eller anden Høi langs Linien. Det anstrængte sig hellerikke for at løbe hurtigere nu end ellers — maaskee en priselig Forsigtighed med Hensyn paa Transpotens usædvanlige Dyrebarhed. Det behøvede saaledes, skjønt det underveis blot standsede et Dieblik, fulde halvtredie Time til Optouren, og naaede først Eidsvoldbakken Kl. $2\frac{1}{4}$.

Her var Stationsgaarden, ligesom de nette Stationshuse underveis, overmaade smagfuldt udsmykket med Guirlander, Flag og Vaabenskjolde, hvilket man af hosføiede Afbildning ogsaa vil kunne see. Igjennem Feststadsen stak imidlertid Bygværkets Hverdagshabit noget simpelt frem. I de bratte Leerbakker paa Stationens venstre Side havde en stor Menneskemasse samlet sig i tætte Grupper, og ude paa Vormen gyngede Baade fulde af Tilskuere.

Efterat en Frokost var indtagen, vendte Trainet tilbage. Alle kappedes nu om at komme i de aabne eller Tredieplads-vognene, uden at bryde sig om de bedre Pladse. Dette forekom mig noget besynderligt, og i min Ledighed opkastede jeg mig selv det Spørgsmaal: Hvorfor Alle her kappedes om at komme paa en Plads, de aldrig benytte, saasnart der er noget at spare derved? Det gik ind i Tunnelernes Nat og udaf den, uden at jeg kunde faae Lys i Sagen; og alt eftersom det gik, og Frakkerne knappedes for Snoen og Dinene lukkedes for det fygende Støv, blev Problemet mig sværere og sværere, og syntes fuldkommen priisopgaveligt, da heldigviis en improviseret Standsning gav et for mig selv antageligt Paaskud til at lade det fare. Et Led stod nemlig aabent, hvorigjennem et Par Kalve smuttede ind og toge Kursen foran Trainet. De kjendte udentvivl Englændernes hjertelige Trang til Festvæddeløb, og vilde nu, for i de fornemme engelske Herrers Dine at gjøre Festligheden fuldstændig, vove sit unge Liv i et Kaprenden med den farlige „pustende Ganger." Men Lokomotivføreren modtog ikke denne velmeente Udfordring, idet han lod til at oversee den som et ligesaa ubetimeligt som kalvagtigt Indfald.

En Mand, for hvis Kyndighed i Kommunikationsanliggender vi forresten alle maae bøie os, fattede ikke Meningen af denne Kalvenes Optræden og lod falde et Uvilliesord om Mangel paa Orden.

Efter denne Afbrydelse strøg det nedover, uden at der indtraf nogetsomhelst Antegneligt, selv ikke for Tourister, der alene reise for sin Dagbogs Skyld.

Eidsvolds Jernbanestation ved Aabnings-Festen.

Om den engelsk-bekostelige Middag, hvortil de Indbudne Kl. 5 samlede sig i Frimurerlogen, og om de mange derved udbragte Skaaler er det neppe hensigtsmæssigt nu at berette Noget. Det vilde koste mig ligesaamegen Hukommelsesanstrængelse at notere dette, som det vilde kræve Taalmodighed hos Læseren at læse det derom Noterede. Af Alt, hvad der taltes, anføres saaledes her blot et Par Ytringer af R. Stephenson, hvis Autoritet i Jernbaneanliggender staar over Enhvers Dom.*) Idet han udbragte en Skaal for Jernbanens fremtidige Held, bevidnede han, at blandt alle de Jernbaner, han havde overleveret, havde ingen været i forsvarligere Stand, end den norske; thi efterat have befaret og undersøgt Linien, havde han fundet Arbeidet i høi Grad baade godt og forsvarligt og kunde saaledes berolige Publikum med Hensyn til dets Ængstelser i denne Henseende.

Denne Stephensons Ytring maatte tillægges stor Vægt og være skikket til at bortrydde alle ytrede Tvivl om Arbeidets Forsvarlighed og Fuldfærdighed. At Tvivlen i sidste Henseende ikke var saa ganske grundløs, er imidlertid godtgjort ved de fra Kontrolkommissionen og andre Vedkommende siden fremkomne Aktstykker, af hvilke vi derfor her til Slutnings gjengive enkelte Punkter. Den 31te Aug. afgaves en høieste Resolution gaaende ud paa, at Jernbanen fra Christiania til Eidsvoldbakken ifølge de af Kontrolkommissionen og Stephenson afgivne Erklæringer skulde blive at aabne den 1ste Sept. „med den Retsfølge, at Driften fra bemeldte Dag overtages af Interessentskabet i Overreensstemmelse med Kontrakten og at ligeledes de i Kontraktens § 8 omhandlede 5 Aar fra samme Dag blive at regne." Kontrolkommissionens Svar paa Departementets Forespørgsel om hvorvidt Banen kunde ansees i fuldfærdig og afleverbar Stand, gik ud paa, at Jernbanen med derhen hørende Anlæg og Indretninger ikke endda var bragt i den Stand, at man kunde ansee den fuldstændig færdig overeensstemmende med Kontrakten, idet flere, om end ikke væsentlige Arbeider — med Undtagelse af Løken Tunnel, der efter Kommissionens Formening burde ombygges — endda vare ufuldførte. De tilbagestaaende Arbeider fandt dog Kommissionen ikke af den alvorlige Beskaffenhed, at dens Pluralitet deraf skulde motiveres til at fraraade Banens Modtagelse, naar der gaves fuld Sikkerhed for at disse manglende Arbeider senere bleve udførte forsvarligen, hvilket formodedes saameget lettere at kunne skee, som Kontrahenterne vare forpligtede til at vedligeholde Banen i 5 Aar fra Overleveringstiden at regne. Kommissionens Medlem, Major Irgens, fandt, at Banens Modtagelse i ufærdig Stand vilde forøge de Vanskeligheder, som opstaae ved Spørgsmaal om at skjelne mellem Arbeider, der ere en Følge af almindelig Slitage, og de, der skrive sig fra Mangler i det oprindelige Anlæg, hvilke sidste udelukkende skulle berigtiges for de engelske Kontrahenters Regning. Derefter indberettede Kommissionen, at den i Forening med Stephenson og Bidder havde bereist Jernbanelinien og gjort den første opmærksom paa de stedfindende Mangler, hvilke hiin i det Væsentlige erkjendte, men fandt dem hverken at være af den Beskaffenhed, at de vilde influere paa Banedriftens Sikkerhed, eller af den Betydenhed, at Banen desaarsag ikke skulde afleveres eller burde modtages den 1ste Septbr. d. A. Han erklærede videre, at han har sjelden seet en Jernbane blive afleveret i saa god og fuldendt Stand som denne, samt at Kontraktens Bogstav med Hensyn til Banens fuldstændige Stand ikke kunde bringes i Anvendelse her i en længere Fremtid, hvorfor hellerikke Kontraktørerne løses fra deres Forpligtelser før 5 Aar fra den Tid Jernbanen afleveres, og dettte erklærede han at være en overmaade stor Fordeel for Jernbane-Kompagniet, da dette derved sikres om 5 Aar at erholde en Jernbane med Tilbehør i den Stand, som en i dette Tidsrum udviklet Trafik maatte vise at være nødvendig. Som Garanti for at Kontraktørerne opfylde denne Forpligtelse, var der jo deponeret en Værdi af 60,000 Lstr., og som Opmand ansaa han sig fremdeles forpligtet til at indskride, naar paakrævedes. Han erklærede specielt angaaende Løken-Tunnel-Arbeidet, at dette var mindre tilfredsstillende, og at han maatte have en Vinters Erfaring, forinden han bestemte, hvad dermed burde gjøres; men han fandt, at dette Arbeide afgav al den Sikkerhed, som ved Jernbane-Arbeider i Almindelighed kan forlanges. Forøvrigt gjorde han opmærksom paa, at dette var et Arbeide, som Kontraktørerne havde foretaget udenfor Kontrakten, og som han havde tilraadet, for at forbedre den skarpe Kurve, som her var foreslaaet med 12 Kjæders Radius, til 18 Kjæders Radius; at dette allerede havde foraarsaget Kontraktørerne store Offere, og at man derfor burde bedømme det med noget Hensyn dertil. Med Hensyn til den Vanskelighed, som Major Irgens befrygtede at ville være forbunden med efter Banens Overtagelse at skjelne mellem hvad der burde regnes til Slitage og hvad der hidrører fra Mangler ved det oprindelige Anlæg, erklærede Hr. Stephenson, at saadan Vanskelighed ikke var opstaaet for Direktioner for andre Jernbaner, og tilbød Hr. Bidder sig, hvis det maatte ønskes, for end yderligere at simplificere denne Sag, at overtage den hele Vedligeholdelse af Banelegemet og Overbygning, forsaavidt dette ikke kontraktmæssigt allerede paaligger Kontraktørerne, for en Sum, som Hr. Stephenson nærmere maatte bestemme. I en særegen Erklæring, som Stephenson afgav 30te Aug., udtalte han sig i Overeensstemmelse med det Anførte og ytrede endvidere med Hensyn til Kommissionens væsentligste Udsættelsespunkter, Løken-Tunnelen og Beskaffenheden af Muurværke

*) Denne berømte Ingeniørs Biographi og Portræt findes i vort Blads første Aargang Nr. 15.

i Eidsvolds-Tunnelen: Løken-Tunnelens Muurværk synes ham at være af god Kvalitet, og, skjønt forskudt som Følge af Lerets og Sandens Løshed, gjennem hvilke det er lagt, indsaa han ingensomhelst Grund til den mindste, Frygt hvad Stabilitet og Sikkerhed angik. Med Hensyn til Kommissionens Bemærkninger, at Tømmerværket deri ikke er af Varighed, var han enig; men efter de Forklaringer, han fra Tid til anden havde modtaget, angaaende de Vanskeligheder, som man under Udførelsen af dette Arbeide havde stødt paa, ansaa han denne Methode, som var valgt for at overvinde dem, for meget hensigtsmæssig; men han maatte derhos være af den Formening, at dette Expedient alene burde ansees som temporært, og at man burde lade den kommende Vinter forløbe, forinden man fattede nogen endelig Bestemmelse. Derfor tilraadede han at holde Linien omkring den fremspringende Bakke i i brugbar Stand, for at den kan benyttes til Drift, om nogen uforudseet Vanskelighed skulde opstaae i Løbet af Vinteren. Kommissionen havde dernæst paaveget, at Muurværket i Tunnelen ved Eidsvold ikke var beskyttet mod Vandets Paavirken. Dette, bemærkede Hr. Stephenson, var udentvivl ogsaa Tilfældet, men hans Erfaring satte ham ikke istand til under saadanne Omstændigheder, at angive noget udførbart Middel derimod. Han endte med den Tilføielse, at han var af den Formening, at Arbeiderne forsaavidt vare udførte paa en hensigtsmæssig og tilfredsstillende Maade, og at der alene stod tilbage at udføre enkelte mindre Ting, som det er uundgaaelig nødvendigt ved enhver Jernbane at lade henstaae indtil den er aabnet, og det navnlig forskjellige Arrangements ved Stationerne, om hvilke det i det Hele gjaldt som almindelig Regel, at de udstaae indtil man har vundet nogen Erfaring med Hesyn til Beskaffenheden af den Trafik, som skal tilfredsstilles.

Literatur og Kunst.

For nogen Tid siden udkom 1ste H. af anden Rækkes 7de Bind af Universitets- og Skoleannaler, indeholdende foruden Universitetsefterretninger og Forhandlinger angaaende Reorganisationen af vort høiere Undervisningsvæsen, en af P. Chr. Asbjørnsen afgiven Indberetning om en Stipendie-Reise i Østerdalen o. s. v. for at samle Folkedigtninger. Af et Sted, hvori Forf. omtaler Udgivelsen af det af ham samlede Sagnstof, har Chr.-Posten i dens Omtale af Heftet draget den Slutning, „at man kan vente en ny forøget Udgave af hans Huldreeventyr." Denne Slutning beror imidlertid her paa en Misforstaaelse, hvilket vil sees, naar man i Sammenhæng læser Stedet, hvor Udgivelsen bebudes. Efterat have paapeget Trangen til en ny Samling af vore Sagn og berørt det Mangelfulde ved Faves Samling, vedbliver Forfatteren: „Mine Huldreeventyr meddele vel i omtrent 90 (folkelige) Fortællinger og Sagn, af hvilke jeg selv i det Mindste har hørt de 80 af Folkets egen Mund, og optegnet dem derefter, en Mængde Stof af eiendommelig Overtro og supplerende Træk og Sagn til hiin Samling; men den Maade, hvorpaa jeg ved Udgivelsen valgte at fremstille dem med Rammer eller Omgivelser af den Natur, i hvis Skjød de vare oprundne, med Skildringer af de Personer og Individualiteter blandt Folket, paa hvis Tunge de ere lagte, var maaskee ikke uheldig for Anskuelsen af Sagnenes og Huldreeventyrenes Oprindelse og Forhold til Natur og Folk; men derimod var den høist uheldig for Oversigten og Opfatningen af selve Overtroens Stof. Det har ogsaa vist sig, at denne, som man har kaldt den, poetiske Indfatning, fornemmelig paa enkelte Steder i Udlandet, hvor man ikke i egne Erindringer eller Folkets friske og endnu levende Fortællinger har kunnet kontrollere Sagnenes Paalidelighed, har bevirket, at man har anseet dem for mindre paalidelige, troværdige og stemmende med Folkets Fortælling, end de i Virkeligheden ere. — — — — Oprindelig var det mit Forsæt, naar Sagnstoffet var nogenlunde indsamlet, at medele en Oversigt af vor Folketro i et Anhang eller Supplementbind til Huldreeventyrene. Men da mine Samlinger senere have faaet et saadant Omfang, at en nogenlunde fuldstændig Meddelelse rimeligviis vil kræve ligesaamegen Plads, som begge de udkomne Deele tilsammen indtage, og da idetmindste den første Deel snart ikke vil være at bekomme i Boghandelen, har jeg anseet det for rigtigere at forberede en selvstændig og, saavidt det indsamlede Stof tilsteder, udtømmende Fremstilling af den norske Folketro i den engang justerede og rubrikerede Form, der vistnok vil tilbyde en lettere Oversigt over det forhaandenværende Stof, og tilstede en bedre Adgang til Sammenligning ꝛc. med fremmede Samlinger." Her er saaledes ikke Tale om nogen ny Udgave af „Huldreeventyrene," men om en ny norsk Sagnsamling, væsentligt forskjellig fra hiint Værk saavel med Hensyn til Indhold som til Form og Omfang. Da Forf., efter hvad vi have erfaret, agter at medgive literære Oplysninger og Jevnførseler af vort Sagnstof med Udlandets tilsvarede, bliver dette Værk af et mere videnskabeligt end æsthetisk Værd. Men uagtet et Par Aar ere henløbne, siden hiin Bebudelse nedskreves, har det dog endnu, som vi høre, længere Udsigter med Udgivelsen. Dette kan da hellerikke være anderledes hos os, hvor lærde Arbeider ere saa lidet eller aldeles intet indbringende, at kun de af Staten Lønnede kunne opofre sin hele Tid paa dem. — Da den ældste Samling af „Huldreeventyrene" forlængst er ganske udsolgt, har Forf. nu imidlertid først besluttet paany at udgive denne med endeel Forøgelser. Denne Udgave vil blive udstyret med Illustrationer efter Tegninger af de berømteste norske Malere og med al mulig typographisk Elegance, og vil saaledes ikke alene paa Grund af indre nationalt Værd, men ogsaa i kunstnerisk Henseende blive en Prydelse for vor Literatur.

Siden vi her ere komne til at omtale Bøger, der ere ivente, ville vi ogsaa nævne et andet paaagtelsesværdigt Værk, hvis første Deel vil forlade Pressen til Juul. Det er en norsk Roman af en Dame. Forfatterinden er vel ikke bekjendt af Navn, men hendes tidligere Arbeider, (en Fortælling i „Hjemmet og Vandringen" og en i „Ydale") have fundet et almindeligt og fortjent Bifald. At dette nye Arbeide ikke vil lade hendes ældre efter sig, men overgaae dem, ikke blot i Omfang, er man berettiget til at slutte af de Domme, kyndige Æsthetikere have afgivet derom, efterat have læst det i Haandskrift. For ikke at vildlede enkelte mindre Literaturbevandrede med Hesyn til Forfatterinden, bemærke vi, at hun ikke er den Dame, der har skrevet under Navnet Hugo Schwartz, ligesom hun ingensinde er fremtraadt under sit Navn.

Andet Bind af det hos Lorck i Leipzig udkommende „Hausbibliothek für Länder- und Völkerkunde" indeholder: „Reise-Erinnerungen aus Sibirien von Prof. Christoph Hansteen, deutsch von Dr. H. Sebald." Priis 1 Rthr. Som man seer af Oversætterens Fortale, er Bogen ikke blot en Oversættelse af de af Hansteen til forskjellige Tider paa Norsk udgivne Brudstykker af hans sibiriske Reise, men indeholder adskilligt Nyt, som Forf. paa Anmodning fra Oversætteren har meddeelt, og saaledes er den bleven til et sammenhængende Heelt. Første Bind af „Hausbibliotheket" indeholder Andersons ogsaa paa Norsk oversatte „Verdensomseiling,"

Af Prof. R. Keysers Bog om „Nordmændenes Religionsforfatning i Hedendommen" er udkommet en engelsk Oversættelse under Titel: „The Religion of Northmen. By Rud. Keyser. Translated by Barclay Rennock. London. 1854. Priis 8 sh. (omtr. 2 Spd.)

G. F. Claussen, der har givet en særskilt Oversættelse af de to første Afsnit af P. A. Munchs Norges Historie, har nu ladet følge en lignende af 3die og 4de Afsnit under Titel: „Das heroische Zeitalter der nordisch-germanischen Völker, u. die Wikinger-Züge." Lübeck 1854. 8.

Paa Christiania Theater vil om nogen Tid formodentlig blive opført „Wergelands Søkadetterne iland," arrangeret for Scenen og sammentrukket til een Akt af Rolf Olsen. Bearbeidelsen foretoges i den Tid, det norske Theater skulde aabnes, for paa dette at gives første Gang; men Direktionen fandt, at dets Kræfter ikke magtede Stykket, og ansaa det heller ikke synderlig skikket for Scenen. Dette maa det i en forkortet Form vistnok alligevel være; thi i sin oprindelige Skikkelse indeholder det et rigt og godt dramatisk Stof, men lider som scenisk Produkt betragtet fornemmelig af meget Handlingen Uvedkommende, der naturligviis i Bearbeidelsen har ladet sig udstøde. Det vil ikke være til liden Fordeel for Theatret, om det kan forøge sit Repertoir med et norsk Stykke, hvortil det oftere kan vende tilbage, og især et saadant, hvortil Wergelands Navn knytter sig.

Norge.

Christiania. Under 1ste Nov. have følgende Udnævnelser fundet Sted, nemlig: Sognepræst til Kinns Pstg. i Bergens Stift, H. H. Irgens, til Sognepræst til Lyngdals Pstg. i Christianssands Stift; Adjunkt ved Bergens lærde Skole, J. W. Ch. Steen, til Overlærer ved Tromsø Middel- og Realskole; Bureauchef i Indre-Departementet, Ch. Jensen, til Expeditionssekretær i bemeldte Dept.; Fuldmægtig i Armee-Departementet, A. Fossum, til Bureauchef og Kand. juris J. C. Wulfsberg til Fuldmægtig, begge i Armee-Departementet; Undertoldbetjent i Drammens Tolddistrikt, P. H. Wenneberg, til Overtoldbetjent i Christiania Tolddistrikt; Vare- og Vexelmægler i Drammen, N. M. Rosenberg, til Branddirektør sammesteds; Kapitain og Chef for 1ste gevorbne Kompagni af throndhjemske Musketeerkorps, H. S. Nannestad, til Oberstlieutenant og Chef for romsdalske nationale Musketeerkorps og Kapitain og Chef for 1ste gevorbne Kompagni af frederiksstadske Musketeerkorps, J. Kresting, til Oberstlieutenant og Chef for stavangerske nationale Musketeerkorps.

— Under s. D. er Chefen for holandske Eskadron af akershusiske ridende Jægerkorps, Korpsmajor C. F. Borchgrevink, udnævnt til Oberstlieutenant og Chef for akershusiske gevorbne ridende Jægerkorps; Sekondritmeister ved eidsbergske Eskadron af samme Korps, M. S. B. M. Th. Stabell, til Korpsmajor og Chef for den holandske Eskadron af bemeldte Korps.

— Under s. D. er Handlende i Bergen W. Konow anerkjendt som belgisk og dansk Vicekonsul sammesteds.

— Under s. D. er Chefen for fronske Kompagni af gudbrandsdalske Musketeerkorps, G. T. Sæther, ifølge Ansøgning meddeelt Afsked i Naade fra Krigstjenesten med 320 Spd. i aarlig Pension.

— Ved kgl. Resol. af 1ste Nov. er det overdraget Major N. C. Irgens, forhenværende Kapitainlieutenant P. S. Steenstrup og Civilingenier O. Pihl at føre det i Loven ang. Jernveie bestemte Tilsyn med Jernbanen.

— Under s. D. er bestemt, at Tromsø Byfogedembede adskilles fra Postmesterembedet dersteds og at der i Tromsø oprettes et eget Byfoged- og et eget Postmesterembede.

— Under 9de Nov. er Exam. jur. O. S. Arnesen meddeelt Autorisation som Sagfører ved Underretterne (søndre Bergenhuus A.)

— Høiesteret har ilagt flere af Byens Vognmænd, der havde overtraadt Politiets Forbud mod uden dets Tilladelse at holde paa Byens Torve, offentlige Pladse og Gader til Befordring af Personer, en Mulkt af 1 Spd. hver til Politikassen, samt tildømt dem at udrede Sallarium til Politiaktor, Advokat Kildal. Advokat Skjelderup var Defensor. Vognmændene, der som bekjendt vare frifundne for Politiretten, maa ifølge denne Dom, for at holde med Befordringsredskaber paa de offentlige Pladse og Gader, erhverve Politiets Tilladelse dertil og rette sig efter den af dette for Befordringen satte Taxt.

— Som et Tillæg til sin tidligere Gave har Prof. Werlauff i Kjøbenhavn hidsendt til Universitetet et Fugleperspektiv af Bergen (formodentlig fra Midten af forrige Aarhundrede) og til Rigsarchivet tre Lister over Præsternes Jordegods, Indkomster og Mandtal.

— Den 5te Nov. afholdtes i den polytechniske Forenings Lokale en Samling af unge Handelsmænd, der under Navnet „Christiania Handelsforening" stiftede et Samfund, hvis Øiemed er, at Medlemmerne i ugentlige Sammenkomster ved Foredrag og Diskussioner i merkantilsk Retning, ved Anskaffelsen af handelsvidenskabelige Bøger og Tidsskrifter og ved en Prøvesamling af forskjellige Varesorter kunne udvikle sine kommercielle Kundskaber.

— Da Kirkedepartementets Konsulent i Skolevæsenets Anliggender ikke skal ansættes som fast Embedsmand, har H. Rissen indgivet sin Ansøgning om Afsked.

— En Hestehandler fra Landet anmeldte nylig for Politiet, at han ved et Overfald paa ham i Pilestrædet var bleven fratagen sin Tegnebog med omtr. 420 Spd. i; ved nærmere Undersøgelse kom man dog efter, at det hele Overfald var opdigtet for at skjule den sande Status i hans Tegnebog.

— Amtmanden i Akershuus Amt charakteriserer indeværende Aar efter Høstens Udfald som et almindeligt godt Aar.

— Foreningen til fattige Barselkoners Understøttelse har i Regnskabsaaret 1ste Mai 1853 til 30te April 1854 ydet Understøttelse til i det Hele 98 Barselkvinder med et Pengebidrag af tils. 171 Spd. 114 ß. Beholdningen udgjorde omtrent 220 Spd., hvilken fordeelagtige Status skriver sig derfra, at H. M. Kongen ogsaa i det forløbne Aar har tilstillet Foreningen en Gave af 100 Spd.

— I Festen den 4de deeltog henimod tusinde Herrer og tohundrede Damer og Mange, som ønskede Billetter, havde endda ikke faaet Adgang, fordi Festivitetslokalet ikke kunde rumme Flere. I Salens Baggrund stode Kong Carl Johans og Oskars laurbærkrandsede Buster opstillede, og Rigsvaabenet var anbragt mellem en rig Dekoration af de forenede Rigers Flag. Blandt Talerne modtoges især Fayes, Daas, Dunkers og Th. Brochs med ustandselig Jubel. Foruden de allerede i f. Nr. nævnte Skaaler udbragtes endnu følgende: For det norske Flag af Student Bang, for Damerne af Prof. Monrad, for Eidsvoldsmændene af Kand. G. A. Krogh og for Grev Wedel-Jarlsbergs Minde af Student A. O. Vinje. Oberstlieutenant Brochs Tale for den svenske Armee besvaredes af den svenske Lieutenant Cedervald, som for Tiden opholder sig her i Byen.

Hamar. I Hoffs og Bakke Kirker paa Thoten gjordes nylig et Indbrudstyveri, hvis Udøver, en løsladt Slave, man dog paagreb samme Dag.

Meldalens Sognekalds Enkesæde, hvor Personel-Kapellanen Parelius boede, er nedbrændt.

Drammen. Nedsætningen af Stolperne til Telegraphen fra Christiania hertil er allerede paabegyndt.

Horten. En Deeltager (Joh. H. Rakke) i den fra Throndhjem i 1850 afgangne og mislykkede Kalifornieexpedition er ankommen hertil, efterat have gjort sin Lykke i Guldlandet.

Østerriisør. Provst Wettergreen har nylig i Søndeløv Annexkirke konfirmeret 4 saakaldte Fanter, nemlig en 51 Aar gl. Mandsperson, hans næsten 49 Aar gamle Konkubine, disses 22 Aar gamle Søn samt hans 25aarige Konkubine. Der er nu paa deres Begjæring ogsaa lyst til Ægteskab for dem.

Tromsø. De hidnord kommanderede Tropper ere nu hjemvendte med „Prinds Carl," „Gler" og „Nidaros."

Stavanger. En Mand fra Hardanger, ved Navn Petersen, prædiker her Mormonismen, og udgiver sig for en Søn af Josephs Huus og en af Sektens 70 Disciple.

Bergen. En af det bergenske Theaters Skuespillerinder sees at være sat i Gjeldsarrest. Ligeledes seer man, at Theatret ikke mangler Tilgang af nye Kræfter, navnlig Skuespillerinder.

— Indsenderne til Industriudstillingen i Christiania klage over den Uforsigtighed, hvormed deres Sager ere indpakkede ved Tilbagesendelsen, og som Følge af hvilken de under Transporten ere blevne beskadigede.

Throndhjem. En ung Mand her fra Byen, ved Navn Nortvedt har i Kalifornien (hvor han kalder sig North) erhvervet stor Berømmelse som Skibsbygger, ja han ansees for at være den bedste i sit Fag i hele Guldlandet.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Krigskollegiet har faaet Befaling til at anskaffe 107 Stkr. Bombe-Kanoner med Jernlavetter, og deels med, deels uden Kammerladning, samt 100 Projektiler til hver Kanon. De skulle leveres snarest mulig, og senest ved Søfartens Aabning 1855.

— De sidstankomne svenske Aviser ere fulde af Beretninger om Høitideligheherne ved Carl Johans-Statuens Afsløring den 4de Nov.; men deres Gjengivelse vilde fordre for stor Plads til at vi her kunne give noget fuldstændigt Uddrag. Kun ville vi hidsætte følgende korte Tale, som hans Majestæt Kongen med klar og tydelig Stemme holdt, inden Dækket blev borttrukket:

„Fyrretyve Aar ere henrundne, siden Kong Carl XIV Johans Geni og Kraft paa denne Dag opreiste et Mindesmærke, hvis urokkelige Grundvold er den skandinaviske Halvøes havomskyllede Lande, og hvis Storhed kjender ingen Grændser, thi det dannes af tvende ædle Folks fremadskridende Udvikling paa Dydens og Ærens Bane. — Sveriges og Norges Forening har aabnet for Norden et nyt Tidsrum, hidtil velsignet af Fredens Velgjerninger og den rolige Virksomheds Frugter. Dens kommende Skjæbner ere forborgne for dødelige Blikke, de ligge i Guds almægtige Haand. Maatte da Brødrefolkene ved sin Omhu for fælles Vel, sine Opofrelser for fælles Ære, sin Manddom ved fælles Fare, altid findes sin løfterige Fremtid værdige! Da skal Skandinaviens frie Jord bære rige Frugter af stigende Velvære og aldrig visnende Laurbær. — Mindet af store Mænd lever i Historien og vinder der sin rette, sin ypperste Hyldest. Men Taknemmeligheden anstaar ædle Folk, og vi ere idag samlede for at feire dens betydningsfulde Høitid. Med rørte Hjerter ville vi løfte vore Blikke til Billedet af den Konge, som under sin ærefulde, fredsæle Regjering stedse i Handlingen bekræftede sit skjønne Valgsprog: Folkets Kjærlighed min Belønning." Da Dækket var faldet, saluterede Kongen Statuen, Tropperne skuldrede, Musikken lød og et firedobbelt rungende Hurra istemtes. Fra en Batallion Kanonbaade og Korvetter, der laae i Linie fra Skibsholmens sydlige Strand forbi Kastelholmen, gaves Salut, ialt 256 Skud, Trommerne løde, Tropperne defilerede og to Psalmevers bleve afsungne. — Hs. M. Kongen gav Kl. 3 en stor Middag; om Aftenen foretoges et Fakkeltog til Statuen, hvor fædrelandske Sange bleve afsungne, og paa Theatret gaves en Festforestilling, hvortil Böttiger havde forfattet Prolog, og hvilken de Kongelige overvare. Flere Udnævnelser have i Anledning af Festen fundet Sted: Statuens Mester, Prof. Fogelberg, er udnævnt til Kommandør af Nordstjerneordenen, Digteren Böttiger til Ridder af samme Orden og Vandbygmesteren Oberst N. Ericsson er optaget i Adelsstanden.

Frankrig. Regjeringen har nægtet den nordamerikanske Gesandt i Madrid Soulé at drage igjennem Frankrig hvilket man frygter vil have ubehagelige Følger.

— Troppeafsendelsen til Orienten fortsættes.

England. Fra London hedder det, at man der med tilbørlig Opmærksomhed følger Ruslands Forsøg paa at fæste Fod ved Varangerfjorden paa den norske Kyst.

Krigsskuepladsen. Sebastopols Bombardement vedvarede den 29de f. M. Af det under Samme Forefaldne har man faaet udførligere Efterretninger om et af Russerne den 25de Okt. gjort Udfald. De angrebe med omtrent 30,000 Mand ganske uventet de i Nærheden af Balaklava værende Forter og toge strax tvende tyrkiske Batterier, idet Tyrkerne ingen Stand holdt, men endog lode sine Kanoner i Stikken uden at fornagle dem. Skotterne, der paa samme Tid havde at modstaae Angrebet, stode dog urokkelige, indtil andre Stridskræfter kom til og nødte Russerne til at vige. Men imidlertid beskjøde disse Englænderne fra de tvende erobrede Forter (Batterier?) og anrettede et uhyre Nederlag paa tre Regimenter af det engelske lette Infanteri. De flygtende Tyrkere vare komne det angribende engelske Kavaleri iveien, midt imellem begge de fiendtlige Fronter, og først da det forstærkede engelske Kavaleri andengang angreb, maatte Russerne vige. Franskmændene, siger Lord Stratford de Redcliffe i sin Depesche angaaende denne Affære, deeltoge med beundringsværdig Tapperhed i Kampen. Næste Dag blev deres Stilling angreben af 8000 Russere, men de sloge Fienderne tilbage med stort Tab fra hans Side. Den 26de skulle Russerne have gjort et nyt Udfald mod Sir de Lacy Evans Division, men være tilbageslagne med et Tab af 1000 Mand.

— Den 26de skulde Løbegravene være aabnede 1200 Fod fra Fæstningen. Der tales om, at to Linieskibe ere skudte i Sænk og Ødelæggelser anrettede paa Forterne Nikolaus og Alexander.

— Tilfangetagelsen af den engelske Lord Duncellin (ikke Duncan), benægtes i „Morning Post."

— Russerne have tabt Admiral Nakhimow (enten er han død eller farlig saaret.)

— Jenikales Værfter og Magaziner ere ved Bombardement ødelagte, og Orlogsdampskibet Wladimir borttaget.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Et Assessorembede i Høiesteret med 1800 Spd. i aarlig Gage.

Ekers Sognekald med omtrent 1310 Spd i Indtægter, hvoraf udredes 160 Spd. i fast Løn til den residerende Kapellan.

Tromsø Byfogedembede med en Nettoindtægt af 900—1000 Spd.

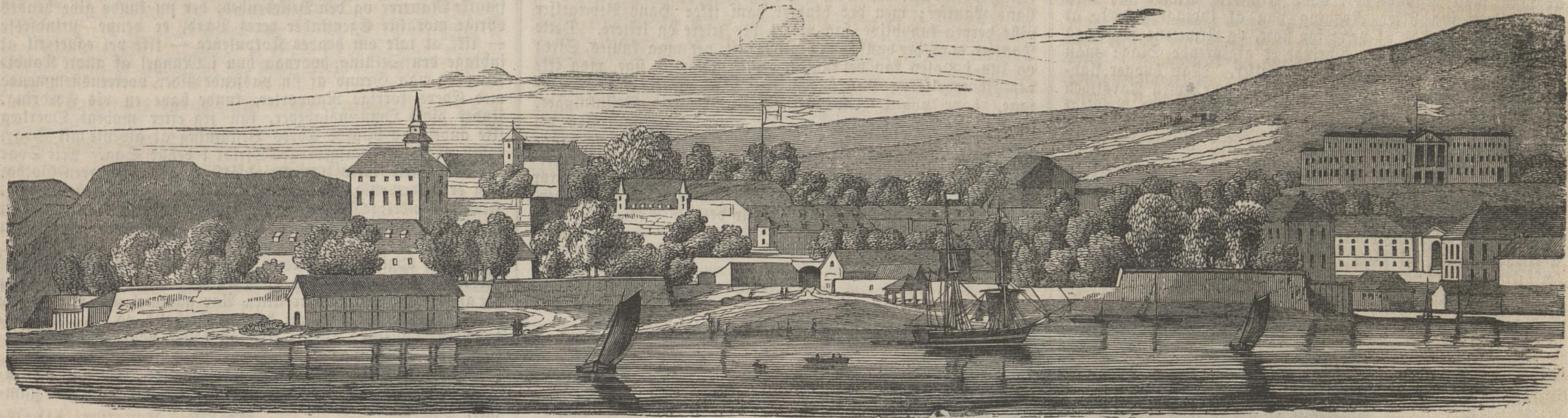
En Lærerpost ved Frederiksstads Realskole med 150 Spd. i Løn.

Rettelse i No. 43.

I Begyndelsen af „Bremen" staar 55 □ M., læs 5.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 46. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 18de November 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Persignys Brev til Napoleon. — Nogle Bidrag til russisk Historie. — Vogn fra Industriudstillingen. — Kart over Krim. — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Persignys (?) Brev til Napoleon.

Vi have i disse Dage faaet os tilsendt den under Titel: „Lettre á l'Empereur sur la question d'Orient" nylig i Paris udkomne Brochure, der i de udenlandske Blade er bleven saameget omtalt, og give den her heelt og holdent i Oversættelse, ikke fordi den i sig selv er noget saa fortrinligt Forfatterprodukt — thi i Aandrighed staar den langt under Kossuths i forskjellige engelske Byer holdte Taler angaaende samme Emne, og i historisk Henseende røber den endog Unøiagtighed — men ene og alene paa Grund af Gjenstandens Interesse for Dieblikket og den Vigtighed, de i Skriftet udtalte Anskuelser erholde formedelst Forfatterens Navn. Dette angives nemlig bestemt at være Persigny, Napoleons nylig afskedigede Minister for det Indre, hans ældste og mest hengivne Tilhænger og Fortrolige, og da man, antager at de, der staae Keiseren nærmest, ikke udtale Anskuelser, som stride mod dem, han hylder, saa finder man det saare rimeligt, at nu Keiseren selv indseer, at Ruslands Magt for en længere Fremtid hverken kan knækkes ved Ødelæggelsen af dets Orlogshavne eller ved Opbrændelsen af dets Flaade — Alt oprettelige Tab, — men ene og alene ved Oprettelsen af Kongeriget Polen, den russiske Gigants Achilleshæl.

Sire!

Tillad mig at tilstille Dem endeel Betragtninger angaaende de orientalske Anliggender, der have beskjæftiget og fremdeles beskjæftige hele Europas Presse, uden at det endnu er falden Nogen ind at betragte dette Spørgsmaal i dets sande Lys.

Der er skrevet en god Deel om denne Gjenstand; den har været underkastet en saa heftig og almindelig Polemik, at den nu synes at være udtømt; og dog er netop den eneste Side derved, som kunde lede til en afgjørende Løsning, hidtil forbigaaet. Er dette grundet i en Forglemmelse, eller i den Klogskab, som de nærværende Forholde ikke kunne retfærdiggjøre?

Naar man seer, hvilket uhyre Omfang det orientalske Spørgsmaal har naaet siden dets Oprindelse, kan man trøstigt forudsige, at Intet længer vil kunne standse dets nødvendige Udvikling, og at det nu gaar sin endelige Løsning imøde.

Nationerne ere ligesaavel som Individerne Fornuftens uforanderlige Love undergivne, trods de Hindringer, man stiller i Veien for disse: de samme Aarsager medføre altid de samme Virkninger, og man afværger dem ikke ved at benægte deres Tilværelse.

Den Side ved Spørgsmaalet, som man hidtil har kviet sig ved at tage i Diesyn, fremstiller sig heel og holden i den Bemærkning, som jeg vover at rette til deres Majestæt: Er en alvorlig Krig mod Rusland mulig uden at Polens Navn kommer de kjæmpende Partier iminde? Man vil forgjæves søge at skyde denne Mulighed fra sig; seent eller tidlig vil Begivenhedernes naturlige Sammenhæng lede den frem, og er man ikke forberedt paa at møde den, vil den føre Raadvildhed og Forvirring med sig. Det bliver altsaa nødvendigt at dvæle ved Tanken om denne meer end rimelige Fremtid, og at forudgranske dens Følger. Det er et altfor betydningsfuldt Anliggende til at man længer skulde forsømme at betragte det fra alle Sider.

Midt under de Væbninger, som foretages over hele Europa, under de Felttog, som forberedes eller ere i Værk, under al den Vaklen, Frygt og Haab, som Kampen mellem saa mange ueensartede Interesser nødvendig maa fremkalde, har maaskee Ingen tænkt paa at danne sig selv en Forestilling om den nærværende Krigs sande Charakteer; og dog er dette det ene afgjørende Spørgsmaal.

Alle officielle Aktstykker, diplomatiske Noteverlinger og Traktater bevise uimodsigelig, at det her, for Europa, ikke gjælder en Erobrings- eller Ærgjærrigheds-Krig, hellerikke en Kamp for Religion eller Supremati; — Krigen føres udelukkende for at sikre sig mod et Angreb, som truer Europas Interesser. Men for Rusland gjælder Krigen Erobringer, Religion, ærgjærrige Planer og Overherredømme. — Herved er Faren betegnet; thi denne Forskjel i Krigens Charakteer medfører ogsaa en Forskjel i de Midler, som staae til de Kjæmpendes Raadighed. Det er en almindelig udbredt Mening, at man bør handle anderledes for at bevare end for at erhverve. Denne Vildfarelse, der er lige gal i Philosophien som i Politiken, leder ofte til uventede Resultater. Den konservative Aand, der er rolig og selvisk, lader sig ikke letteligt henrive af de høisindede Følelser der lede til store Bedrifter; medens Erobringssygen, der altid er djærv og daadskraftig, alene ved sin egen Natur udøver en vis Overmagt over Masserne. — Saavidt med Hensyn til Stridens Grund. — Hvad angaar de Virkemidler, som Europa og Rusland har at raade over, ere de ligesaa fuldkommen forskjellige. Europas truede Interesser ere af en temmelig ueensartet Natur; Maalet kan altsaa ikke ganske være det samme, og under Forudsætning af visse Eventualiteter kunde det hænde, at den fælles Virksomhed vilde see sig lammet paa Grund af denne Splittelse i Anskuelser og Interesser. — I Rusland er Forholdet ganske anderledes: der er kun een Ærgjærrighed og een Villie, rettet mod eet Maal; for at naae dette, ville alle Lidenskaber tages i Beslag, man vil holde enhver Fordom i Aande, og uden at tabe Modet ved Nederlag, bruge ethvert muligt Middel. Det er altsaa af væsentlig Betydning for Europa, alene for dets Sikkerheds Skyld, at styrke sig med mere ophøiede Interesser, end de, som hidindtil ere udtalte; man maa saa at sige indaande Krigen Lidenskab for at kunne stride mod Rusland med lige Vaaben og lige mægtige Lidenskaber. Skeer ikke dette, er det ikke umuligt, at de glimrende Seire, som jeg ikke tvivler paa deres Majestæts Hære og Flaader i Forening med Storbritanniens ville vinde, ville blive uden Frugter. Rusland kan ikke kues, Europas Sikkerhed ikke grundfæstes, førend en endnu trods alle Forfølgelser stærk og livskraftig Nationalitets Banner frit og uforbeholdent udfoldes og føres freidigt til Kamp mod alle de Ideer og Lidenskaber, som Rusland maatte kalde til Hjælp. I dette Banner ligger Europas eneste Angrebskraft mod Rusland, og alle Attentater mod Konstantinopol, alle dets Drømme om et Verdensherredømme ville svinde ind til Taabeligheder, naar Polen er uafhængigt.

Tillad mig, Sire, at udvikle denne Anskuelse noget omstændeligere.

Det er uimodsigeligt, at Ruslands Overmagt daterer sig fra Wienerkongressen: efterat dets Herredømme over Polen først var anerkjendt og sikret, har det med al den Uangribelighed, som dets geographiske Stilling medfører, behersket Europas Skjæbne.

En lang Krigsperiode havde hos de Magter, som havde lidt mest derunder, fremkaldt Længselen efter en varig Freds Velgjerninger, og Rusland vandt ved sin uophørligt truende Holdning en ubegrændset Eftergivenhed fra alle Kanter. Alle bøiede sig for Czarens overmodige Bud, og han vandt ved Skræmsler hvad han maaskee aldrig havde vundet ved Vaabenmagt. Hvorpaa var det denne Overmagt støttede sig, som Ingen vovede at trodse og som enhver Indrømmelse kun bidrog til at forøge? Paa en meget haandgribelig Grund: Rusland er den eneste Magt, som indtager en Angrebsstilling mod Europa uden at kunne saares i det Indre: og denne Stilling skylder det de polske Provindser, som det har indlemmet i sit Rige, og som det uophørligt holder paa at denationalisere.

Den Dag, dette Arbeide er fuldført, ere de slaviske Stammer Ruslands Eiendom.

Det er denne Ruslands offensive Stilling, som lammer de tydske Stormagters Bevægelser, og som nøder dem til at finde sig i et Supremati, der ofte gaar over alle Grændser.

Endog nu, da Rusland seer sig angrebet af Europas to største Magter, vover ikke Østerrig at erklære sig; thi det føler, at det staar blottet mod en Nabo, som kun behøver en vel kommanderet Armee for inden nogle Dage at staae for Wiens Porte.

De Statsmænd, som i 1815 omdannede Europas Kart, havde kun een Ting for Øie, at svække Frankrig; ved at flytte Faren, troede de at mane den bort, — og for at sikre sig mod de Erobringer, som Civilisationen kunde gjøre, aabnede de Portene for Barbariet. Nu have Begivenhederne godtgjort deres Blindhed, og det er paa disse Mænds Skuldre Ansvaret for de nærværende Forviklinger hviler. Enhver, der har eftersporet Aarsagerne til Ruslands Tilvært, veed meget vel, at denne Magt bestandig har benyttet en uanfægtet Erobring til at forberede nye.

Al den Magt, som man har tilladt Rusland at erhverve ved denne Angrebsstilling mod Europa — en Stilling, der er bleven anerkjendt ved Traktaterne af 1815, og yderligere sanktioneret ved alle de Indrømmelser, som man har gjort det siden 1830 — har det vendt udad; og man kan trøstigt paastaae, at Rusland først fra den Dag, da man gav Polen til Priis, med Tryghed kunde vende sit erobringslystne Blik mod Konstantinopel. Det er udelukkende fra dette Tidsrum man maa datere alle de truende Forberedelser, Væbninger og Rænker, hvis endelige Maal skulde naaes ved Tyrkiets Fald. Det er blevet saa ofte sagt til Rusland, og det har været saa overbevist om at det alene var udseet til at modtage denne skjønne Arv, at det lod sig nøie med at forøge sin moralske Indflydelse i Orienten ved alle de Midler, der stode til dets Raadighed, men forresten afvente Begivenhedernes Gang, endog uden at benytte sig af de gunstige Omstændigheder, som kunde tilbyde sig; thi man vilde ikke tilsnige sig hvad der maatte komme af sig selv og saa at sige kastes En lige op i Armene ved Omstændighedernes Magt. Men her sloge Beregningerne feil: Rusland havde ikke ventet en Hindring fra et enigt Europa, — men det bedste Beviis for Farens Storhed ligger i de frygtelige Væbninger, som man er nødt til at foretage for at holde den Stangen; dog denne truende Fare vilde ikke have existeret, hvis der havde været et uafhængigt Polen, der kunde kræve Regnskab for et lignende Overgreb. Dette veed Rusland saa godt, at dets alvorligste Bekymring, selv nu da det seer sig angrebet af to frygtelige Magter, ikke er for Petersburg og Krim; der har det paa Forhaand beregnet de Tab, det kan lide; det har allerede i denne Henseende taget sit Parti og maaler Stillingen med koldt Blod. Dets virkelige Bekymringer gjælder Polen. — Det veed, at dersom disse Provindser først gaae tabt, kan det aldrig tage dem igjen. Det veed, at det uden denne Støtte har tabt sin Overmagt i Europa, og at ethvert Foretagende mod Orienten vil blive lammet, hvis Polen løsrives. — Det er ingenlunde uvidende om, at hvad der for Tiden befæster dets Angrebsstilling mod Europa, kan vendes mod det, og at dette er dets eneste saarelige Side. Med eet Ord: i det orientalske Spørgsmaal er det Polen, det underkuede Polen, der er Situationens sande gordiske Knude. Det er gjennem det Rusland maa angribes, hvis man vil opnaae Tyrkiets og Europas Integritet.

Sire! De hører blandt de faa udvalgte Mænd, hvis Aandsoverlegenhed forstaar at magte Situationens Storhed: dersom mine Iagttagelser have noget Værd, vil deres Majestæt laane Øre dertil uden at det skulde behøves at forgylde dem med Smigerord og Omsvøb, der ere Deres Majestæts ophøiede Charakteer uværdige. Og hvor det desuden er saa let at beundre, giver Tausheden kun Anerkjendelsen forøget Vægt. Jeg vil derfor ikke nøle med at udtale mine Anskuelser i deres fulde Udstrækning.

En af de mindeværdigste Gjerninger under den Mission, som Deres Majestæt har modtaget af Forsynet, er at de har revet Masken af Keiser Nikolaus.

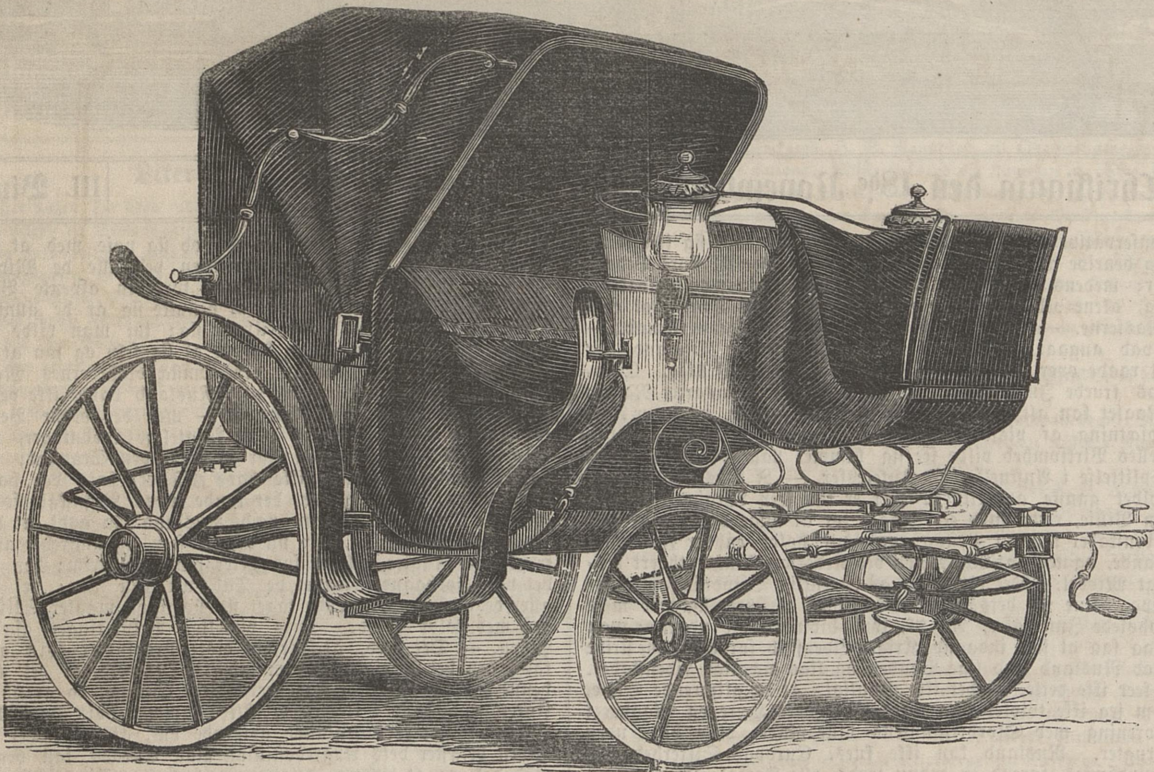
I et Fjerdedeels Aarhundrede har dette forunderlige Menneske tynget paa Europas Skjæbne; der gives intet Middel, ingen Rænker, som han ikke har benyttet for at forøge sin Magt udad, befæste sit Herredømme i det Indre, imponere de Mægtige, kue de Svage, forfølge den frie Overbevisning og hemme Civilisationens Fremskridt. Forstandige Mænd, men Mænd, som satte den blotte Magt over Alt, have ladet sig blænde af den falske Storhed, af overmodige Ords Bombast og af taabelige Udfordringer, og troet i ham at finde det sikreste Bolværk mod alle revolutionære Udskeielser, den Mand, der fremfor alle Andre var kaldet til at betrygge nedarvede Forrettigheder og Erhvervelser. Det er fornemmelig siden 1848, at denne Souveræn, der ved sin særegne Stilling i Verden er en uafladelig Trudsel mod alle Europas Friheder, er bleven hævet, som Storhedens og Maadeholdets Repræsentant, til en Høide, der er uden Mage i Historien. Som ved et Trylleslag er dette Stillads styrtet sammen for Deres Majestæts skarpe Blik og kraftige, ophøiede Ord. Historien vil vide at paaskjønne den Mand, som har vakt Europa og uden Illusion maalt Betydningen af de Begivenheder, der ere igjære.

Der var Mange, som ansaae en Krig mod Rusland for et moralsk Selvmord; det Farlige ved den var, at den rørte ved mere end een ømfindtlig Interesse, at den anfægtede rodfæstede Fordomme og mangfoldige ingenlunde skjulte Sympathier: Rusland maatte først bekjæmpes paa Kjendsgjerningernes og Ideernes Felt, medens man forberedede sig til et andet Slags Kamp; og Dette blev fuldført med en Duelighed, et Taalmod og Maadehold, der fortjener Lovtale. Dette Krigens første Skifte, som jeg vil kalde Ruslands Demaskering, er et Mesterværk; det er en Seier, som Loven har vundet paa det moralske Terræn mod Magten, Retfærdigheden mod Selvtægt, Sandheden i al sin Glands mod Samvittighedsløsheden og Frækheden under Hykleriets Maske. Ære være de Mænd, som have vidst at afrive Forklædningen og træde denne falske Storheds Flitterstads under Fødder!

Efter at dette var fuldført, skulde man indtræde i Krigens anden Akt: man skulde indjage Fienden Frygt. En frygtelig Hær og Flaade er sendt til det sorte Hav. En anden endnu frygteligere Flaade truer Ruslands Hovedstad: det var utænkeligt, at Czaren ikke skulde give efter for Europas mægtigste Staters forenede Kræfter! — Men Czaren har ikke givet efter, han holder fremdeles fast ved de Fordringer, som fremsattes ved Underhandlingernes Begyndelse, Intet kan

bøie hans Hovmod! Hans Hære, som Europa frygtede saa meget, trække sig med Skamme tilbage for Sultanens neppe disciplinerede Tropper; hans Flaader stænges inde i Havnene af Fiendens Skibe, og vove sig ikke udenfor de beskyttende Batteriers Skudvidde; de Allieredes Sværd er endnu ikke draget af Skeden, og Ydmygelsen er allerede fuldstændig! Men hvad bryder han sig om en Ydmygelse? Czaren giver ikke efter, han lader sig ikke skræmme, man maa altsaa handle mod ham.

Og nu staae vi da i Begreb med at handle. Det er klart, at man maa begynde der, hvor Armeerne befinde sig; men man gjorde saa sikker Regning paa at indjage Skræk, at Skibene nu befindes at være for store, og Armeerne for smaa til umiddelbart at kunne bibringe et afgjørende Slag: man maa altsaa gjøre yderligere Forberedelser. Man bygger fladbundede Fartøier, man forstærker Armeerne, men Aarstiden rykker frem, og September er begyndt uden andet Resultat end Fyrstendømmernes Rømning, der, Alt vel overveiet, meget mulig blot er et forebyggende Skridt fra Ruslands Side. Men jeg sætter dette ud af Betragtning; jeg veed, at naar Frankrig og England gaae sammen, kan deres Forehavende ikke mislykkes; man har endnu nogle Uger tilbage, og de ville være tilstrækkelige for Mænd med god Villie til at angribe og tage Sebastopol og besætte Krim. Den russiske Sortehavsflaade vil blive tilintetgjort, og Raden vil komme til Østersøflaaden; alt dette er uomtvisteligt. Men naar disse Bedrifter ere udførte, hvad vil man saa gjøre? Tror De, Sire, at Czaren, at Selvherskeren over alle Russer, vil være mere medgjørlig efter Nederlaget end før? Hvad bryder han sig om nogle Havne mindre, eller nogle brændte Skibe? Det er ikke Saadant, der ligger ham paa Hjerte. Han vil endogsaa let kunne trøste sig derover; thi han veed, at hvad han taber i Udstrækning, vinder han i indre Fasthed, og at jo mindre Kyststrækninger han har at bevogte, des stærkere vil han være paa et givet Punkt. Man tager fra ham hans svage Positioner, de, der saa at sige ere de aabne Steder paa hans Pantser; men det hindrer ham ikke: Hans Bevægelser ville derved kun blive saa meget des friere og lettere. Dette Pantser maa der bankes paa med Kraft, det maa knuses, Sire; og kun i Polen kan det knuses. Men, vil man sige, maa ikke den Ydmygelse og Modløshed, som slige Ulykker ville foraarsage, have nogen Indflydelse paa Czarens Beslutninger. Derpaa bør Deres Majestæt ikke gjøre Regning. Hos det russiske Folk ville Nederlag kun bidrage til at vække og fanatisere Nationalfølelsen, hvilket langt fra at svække Keiser Nikolaus, vil give ham en ny Kraft. Det russiske Folk tror paa officielle Bulletiner, og veed kun saameget af Sandheden, som man finder raadeligt at fortælle det. (Fortsættes.)

Wiener-Vogn fra Christensen paa Industriudstillingen i Christiania.

Bidrag til russisk Historie.

Keiserinde Katharina, Moder til Uhyret Paul, saa sig tidlig om efter et passende Parti for sin Søn, og da hun selv var af tydsk Fødsel, indskrænkede hun sin Søgen til Prindsesserne af de talløse tydske Hoffer. En Baron Ferdinand af Asseburg, Besidder af store Godser i Preussen og andre Steder i Tydskland, men i russisk Civil-Tjeneste, var hendes fornemste Fortrolige og Agent i denne delikate Sag. Som sædvanlig opstod interesserede Kabaler og Intriguer, men vi ville indskrænke os til blot at nævne de forskjellige Damer, der i et eller andet Tidsrum dømtes værdige til Ruslands ægteskabelige Krone, og den Maade hvorpaa Valget forhandledes mellem Baronen og hans keiserlige Herskerinde. Dokumenterne ere fuldkommen ægte, da de have været offentliggjorte i Originalsproget (Fransk) i et Mindeskrift over Baron Asseburg uddraget af Familiearchiver.

Prinds Eugen af Würtembergs Datter, dengang otte Aar gammel, tildrog sig først Baronens Opmærksomhed, efterat tre Prindsesser af Meiningen vare blevne forkastede som „ikke smukke nok," og en Dame af Huset Koburg var bleven sat ud af Betragtning, da hun var mærket af Smaakopperne. Da Prindsessen af Würtemberg, den eneste Kandidat, der i andre Heseender ansaaes passende, var saa overordentlig ung, anholdt Baronen om at tolv til femten Maaneder maatte tilstaaes „fra Keiserindens Side" til den moralske og physiske Udvikling af de tydske Prindsesser, der fortjente at komme i Betragtning i denne Sag. Den forlangte Frist gik, men bragte ikke de forønskede Fremskridt, og Keiserinden og hendes Agent bleve tvungne til at erkjende, at Naturen ikke indlader sig paa at gjøre Undtagelse for tydske Prindsesser, og at Udviklingen af kvindelig Skjønhed og Gratie tager ligesaa lang Tid hos dem som hos den fattigste Bondepige. Ikke destomindre sendte Baronen, da Tiden var omme, den lille Prindsesse af Würtembergs Portræt til Petersburg og ligeledes Portræterne af Prindsessen af Hessen-Darmstadt og Saxen-Gotha. Fra første Øieblik fik Keiserinden en Forkjærlighed for denne Sidste, og den 30te Januar 1771 skrev hun et egenhændigt Brev til Asseburg, der fortjener at gjengives in extenso, da det afgiver en fuldstændig og slaaende Prøve paa russisk Diplomati ved de tydske Hoffer:

„Baron Asseburg! — Tiden nærmer sig, da jeg maa tænke alvorlig paa det Valg, jeg (!) har at gjøre, og jeg vil derfor lade Eder vide, at af alle de Prindsesser, I har aflagt os Beretning om, er Prindsesse Louisa af Saxen-Gotha den, der vilde behage os bedst. Jeg beder Eder imidlertid forstaae mig saaledes, at I har at fortsætte Eders Eftersøgelser. Det bedste Middel til at overbevise os om, at dette Valg virkelig ogsaa er efter vor Smag, tænker jeg var, om I søgte at bevæge Prindsessen af Gotha til at gjøre en Reise til Rusland og tage sine Døtre med sig. Kjære Asseburg, opfind et Paaskud til denne Reise, thi den sande Grund maa ikke blive bekjendt, da jeg (!) ikke vil binde mig til Noget, inden jeg har seet hende. I kan leilighedsviis omtale en af Prindsessernes Formæling, forudsat at Religionen ingen Hindringer lægger iveien og see, hvilken Virkning det Vink gjør. John Augustus af Saxen-Gothas Moder tilhørte Huset Anhalt-Zerbst og var min Faders nærmeste Slægtning, da en Broder af den samme Augustus var gift med min Tante, Prindsesse Anna af Holstein-Gottorp, saa vi her have et dobbelt Slægtskab, som vel kan afgive en rimelig Forklaring over Prindsessens Besøg hos mig med Udsigter til at kunne forbedre sine Døtres Stilling. Det værste, der kunde hænde, var, om uheldigviis ingen af dem stod mig an, men vilde de tabe Noget i dette Tilfælde? Prindsesse-Moderen vilde her modtage Foræringer for sine Døttre, der vilde sætte hende istand til at anbringe dem andetsteds. Heller ikke vilde Reisen ruinere hende, da alle Udgifter ville blive dækkede herfra, og til de russiske Grændser maatte de reise inkognito. Skulde denne Prindsesse være vant til et eenligt Liv, maatte hun vælge Tiden til sit Besøg i Rusland saaledes, at hun kunde finde Hoffet paa Landet. Hun kunde reise tilvands fra Lübeck eller Rostock, dersom Landeveien skulde forekomme hende for anstrængende; vi kunde da sende et bekvemt Skib til at hente hende, og den hele Sag kunde være bragt i Orden inden Vinterens Begyndelse. Dette er hvad jeg ønskede at forelægge Eder og jeg venter med Utaalmodighed Eders Svar for at erfare om I anseer min Plan udførlig. Jeg vil betroe Eder, at jeg er høist utilbøielig til at opgive Prindsessen af Würtemberg, men Fornuften er mægtigere end al Tilbøielighed. Hun er altfor ung. Jeg beder Eder om muligt at forebygge at Prindsesse Louisa af Gotha inden sin Afreise til Rusland bliver konfirmeret i den lutherske Tro, thi fra det Øieblik ere Protestanterne fast bundne til deres Kirke, medens de forinden denne Ceremoni have Frihed til selv at vælge deres Religion. I det første Tilfælde vilde Sagen langt lettere lade sig ordne. Dersom I vil give Prindsessen et Exempel paa en lignende Reise, kan I anføre min Moders. Hun kom herhid under Paaskud af i sin Families Navn at takke den afdøde Keiserinde for de mange modtagne Gunstbevisninger. Jeg kjender meget vel den gode Stemning hos William af Saxen-Gotha, der var gift med min Søster; hans Opførsel har altid været yderst forekommende, og jeg er overbevist om, at han er rede til at gjøre Sit for at bringe denne Reise istand, med mindre en eller anden Omstændighed, som jeg paa denne lange Afstand ikke kan beregne, vil forhindre Eder fra at vinde ham for vor Sag. Han har omhyggelig vedligeholdt Forbindelsen mellem os ved at skrive mig til en eller to Gange om Aaret, altid i en høflig, lykønskende Stiil. Men alt dette maa jeg overlade til Eders egen Skarpsindighed; der gives Ting, som I maa benytte eller ikke benytte, alt efter Omstændighederne, og efter den større og mindre Forekommenhed, I møder. Jeg slutter med nok en Bemærkning: jo færre Fortrolige vi have i denne Sag, jo lettere ville vi sætte vore Ønsker igjennem, og jo vissere kunne vi være paa at Alt vil ende til gjensidig Tilfredshed. „Med besynderlig Agtelse og fast Tillid

Katharina."

Det er fornøieligt at iagttage det lille Hof Saxen-Gothas Holdning ligeoverfor den russiske Anmasselse. Den unge Prindsesse og hendes Moder ønskede ingenlunde en Forbindelse med en russisk Prinds og for at undgaae at fornærme Katharina uden Nødvendighed, gjorde man sig den største Umage for at undgaae al mulig Tilnærmelse. Den Instrux, som Asseburg havde modtaget fra Katharina, gjorde imidlertid et eller andet Skridt fra hans Side uundgaaeligt. Vi give et Udtog af et Svar fra Katharina paa en af hans Meddelelser:

„Da Prindsesse Louisa af Saxen-Gotha har skjæmmet sig saa forskrækkeligt og da Prindsessen hendes Moder viser sig utilbøielig til at fremme Datterens Ophøielse, idet hun gaar ud fra at Forandringen af Religion vil tilintetgjøre hendes Datters Sjælefred, og endvidere, da den Opdragelse, som Datteren har kunnet modtage paa et saa afsides og eensomt Sted, ikke kan antages at have givet hende de smukke Manerer og den Beskedenhed, der nu kunde give hendes øvrige moralske Egenskaber deres Værd, er denne Prindsesse — ikke at tale om hendes Korpulence — ikke vel egnet til at indtage den Stilling, hvorpaa hun i Mangel af andre Kandidater og paa Grund af sin passende Alder, overeensstemmende med Eders forrige Rapporter, kunde have en vis Fordring. Under disse Omstændigheder, kan jeg efter modent Overlæg ikke andet end bifalde Eders Beslutning at afvente mit Svar, inden vi skride til afgjørende Skridt i denne Sag. Mit Svar er: Tænk ikke mere paa Prindsesse Louisa af Saxen-Gotha. Jeg er bleven enig med mig selv om, at hun ikke behager mig. Hendes aandelige Fortrin ere visselig ikke tilstrækkelige til at opveie alle de Indvendinger, der kunne gjøres mod en saadan Forbindelse." — Senere hedder det i Brevet:

„Jeg opgiver ligerviis Prindsessen af Nassau af den af Eder selv angivne Grund og Prindsessen af Zweibrüchen af tre andre: 1) fordi hun er atten Aar gammel, det vil sige tre Aar for gammel; 2) fordi hun er Katholik og 3) fordi hendes Fru Søsters Opførsel ikke just kaster nogen Anseelse tilbage paa hende."

Katharina bentyder ogsaa i det samme Brev paa sin Favorit Prindsessen af Würtemberg, der nu var tolv Aar gammel.

Imidlertid vare tre Prindsesser af Darmstadt, af hvilke den ene allerede har været nævnt, viselig blevne holdte i Baggrunden og havde voxet saa hurtigt de formaaede. Sagen kunde derfor nu gaae raskere og Prindsesse Wilhelmina af Hessen-Darmstadt blev den udelukkende Gjenstand for høiere Opmærksomhed. Hoffet i Danmark, ved hvilket Asseburg fordum havde været ansat og som han endnu stod i Forbindelse med, og Fredrik den Store, paa hvis Territorium de vigtigste af Baronens Godser laae, begyndte at spille en Rolle i disse hemmelige Giftermaalsplaner,

Asseburg indledede snart en Korrespondence med Landgrevinden af Darmstadt af en endnu mere fortrolig Art end den med Keiserinden. I denne Korrespondence benyttede man sig af Udtryk, der ene og alene vare forstaaelige for de Skrivende. Keiserinden kaldtes „Boghandleren", Kong Fredrik den anden kaldtes „Boghandlerens Kompagnon", den ægteskabelige Forening benævnedes „Subskription paa et udkommende Værk" og Landgrevindens Døtre optræde som de forskjellige Dele af dette Værk.

I et Brev af 27de Januar 1772 skriver Keiserinden:

„Jeg giver villig mit Samtykke til, at I fortfarer med Eders Undersøgelser indtil Marts og indtil jeg bestemmer mig for en af de to Kandidater (!), det vil sige enten for Prindsessen af Würtemberg eller, dersom det ikke kan være anderledes, for Prindsesse Wilhelmina af Hessen-Darmstadt. Den Sidstes Portræt, som I har sendt os, behager ham (Storhertug Paul) bedre og bedre. Jeg har sammenlignet det med det forrige Portræt, I sendte os af den samme Prindsesse, og har atter og atter læst Eders Forklaring over de Punkter, hvori Maleren efter Eders Formening har vist sig mangelfuld, og jeg har draget den Slutning, at Munterhed og Elskværdighed (Munterhedens sædvanlige Ledsager) mangle dette Ansigt, og at en stræng Opdragelses Kjedsommelighed og et eensformigt Liv sandsynligviis have efterladt sine Mærker der, men dette vilde snart forsvinde, naar den unge Person først følte sig under mindre Tvang. Dersom hun først har faaet det i sit Hoved, at mørke, overdreven alvorlige Blikke ikke er Midlet til at vinde Andres gode Omdømme, vil det evindelige Ønske om at behage snart rette denne Feil ved hendes Ansigt.

„Jeg raader Eder ved Eders Tilbagekomst til Darmstadt, at lade et Vink falde om, at Munterhed og forekommende, elskværdige Manerer vurderes høit ved det russiske Hof, at jeg selv er af et muntert Temperament og min Søn ligeledes. Er det sandt, at Ærgjærrighed er det mest fremtrædende Træk i hendes Charakteer, vil hun rimeligviis studere Dag og Nat for at beseire denne Hindring, thi saaledes bære unge Folk sig ad, og hun vil snart blive den uelskværdige Høitidelighed kvit, som I har opdaget hos hende. De moralske Egenskaber, I tillægger hende, ere i det Hele taget ikke ugunstige og ville bidrage til at gjøre hende til et nyttigt Fruentimmer, der fortjener al Agtelse. Men see dog til underhaanden at erfare, hvorfra Rygtet skriver sig om hendes trættekjære Gemyt. Veed man herom noget positiv Vist? Kan hendes Tante Landgrevinden af Durlach, der anklager hende, give Beviser eller Exempler? Bedømmer hun ogsaa sin Niece upartisk? Eller bedømmer hun maaskee sin Slægtning efter sig selv? Og hvilke Grunde angive andre Folk, der udsprede saadanne Rygter? Jeg beder Eder, søg at komme tilbunds i denne Sag og skaf os en Vished, om vi have Grund til at nære Mistanke, eller om vi med Foragt skulle oversee denne Sladder. . . . . I ønsker ikke, at vi skulle tage i Betragtning Portrætet af Prindsessen af Würtemberg, som I siger, I har sendt os ene og alene for at vi kunne dømme om Høiden. Jeg kan fortælle Eder, at vi finde, hun er skudt dygtig iveiret i Betragtning af sin Alder."

Til Trods for denne sidste Bemærkning modtog Landgrevinden af Darmstadt en Indbydelse til Hoffet i Petersburg for sig og sine tre Døtre. Mange hemmelige og lidenskabelige Debatter fandt nu Sted mellem Moder og Døtre angaaende Forandringen af Religionen — et Punkt, der blev drøftet ligesaa grundigt og ligesaa ugunstigt for russiske Interesser her som andetsteds. Den yngste Prindsesse, senere Storhertuginde af Weimar, viste sig som en tro Protestant og stik imod den russiske Alliances Glands

Landgrevinden begav sig virkelig paa Reisen til St. Petersburg i Sommeren 1773. Man var kommen overeens om, at Katharina ikke skulde være forpligtet til at vælge nogen af de tre Prindsesser, og det maa saaledes have været en ubehagelig Reise for den tydske Prindsesse, begyndt ved Hjælp af russiske Penge for at gjøre sin Families Lykke (som hun skriver til Asseburg) og for selv at være til Nytte for det russiske Rige. Kort efter sin Tilbagekomst til Tydskland døde hun af Reisens Anstrængelser, der havde overgaaet hendes Kræfter. Hendes Datter Wilhelmina blev under Navn af Natalia, formælet med Storhertug Paul. Hun døde tidlig, og Paul valgte da til sin anden Gemalinde Prindsessen af Würtemberg, der først havde vakt Baron Asseburgs Opmærksomhed og som i en senere Periode blev meget omtalt. Asseburg udnævntes til russisk Ambassadør i Regensburg, og døde i Brunsvig 13de Marts 1797. (Efter Lond. News.)

Literatur og Kunst.

Boghandler Floor i Bergen indbyder til Subskription paa en Oversættelse af Luthers Skrifter i Udvalg, der skal besørges af Kandidaterne Coucheron og Hertzberg, hvorhos Manuskriptet gjennemlæses af Pastor Grimelund. Subskriptionen gjælder for det Første Luthers reformatoriske Skrifter, der skulle udgjøre 3 Bind eller 12 Hefter, hvert paa 8 Ark og til en Priis af 24 ß.

En Portrætmedaillon (af Chamisso), som af vor Landsmand Ole Fladager er skaaret i Buxbom og udstillet i Albrecht-Dürer-Forenigens Lokale i Nürnberg, omtales i „Deutsches Kunstblatt“ med megen Roes. Hr. de Coninck oplyser i Chr.-Posten for 12te Nov., at denne begavede Bondedreng kom til ham i Høsten 1850, at den nævnte Medaillon er hans fjerde Arbeide i dette Slags og at han nu er hos Prof. Bissen i Kjøbenhavn for at uddanne sig som Billedhugger samt kun i en Alder af 19 Aar.

Et føleligt Tab for det norske, hidtil iaar ikke stærkt besøgte Theater vil det blive, at Jomfru Sullustad, der er den eneste af dets Skuespillerinder, som hidtil har kunnet spille Elskerinderoller, skal gaae over til Christiania Theater. Hendes Plads vil desværre ikke kunne ventes udfyldt af en forresten yndet bergensk Skuespillerinde, som Bestyrelsen skal have engageret. Tidligere overgik denne Scenes kvindelige Personale aldeles det mandlige — ja, man kan sige, opretholdt den. Nu synes det Omvendte at skulle blive Tilfældet. Foruden at Student Isachsen, en ved Bergenstheatret yndet Skuespiller, vil være en god Tilvæxt til Aktørerne, have ogsaa et Par af de tidligere begyndt at slaae sig uventet stærkt op. Abelsted har gjort meget gode Fremskridt, saa at man i ham har en brugbar Elsker, medens Døvle i „Hvilken er den Rette“ har vakt Haab om, at han heldigen vil kunne spille Ældres Roller, der hidtil ere blevne udførte af denne Scenes mest routinerede Skuespiller, Bucher, men hvilke forresten ikke ere det Slags, hvortil han er bedst skikket.

Udvalgte Eventyr eller Folkedigtninger. En Bog for Ungdommen, Folket og Skolen ved C. Molbech, anden Udgave 2. B. Kbh. 1854 41 Ark 8vo. Priis 116 ß. Skjønt denne Samling baade er billig og skikket til almindelig Udbredelse, vilde vi dog neppe have omtalt den ny, forøgede Udgave, hvori den netop er fremkommen, hvis vi ikke paa første Blad efter Titelen havde mødt følgende uventede Tilskrift: „De af Norges Folkedigtning høit fortjente Mænd, Ohrr. P. C. Asbjørnsen og J. Moe, Udgivere af Norske Folkeeventyr, og Hr. M. B. Landstad, Udgiver af Norske Folkeviser, tilegnes anden Udgave af denne Eventyrsamling med sand Agtelse af C. Molbech.“ Dette er en Anerkjendelse af norsk Forfattervirksomhed, der vanskelig ventedes af en Dansk og allermindst af Molbech, og som derfor fortjener desto større Opmærksomhed. Hvad Samlingens Indhold angaar, bemærkes, at Udgiveren nu har udstødt de i 1ste Udg. optagne Fortællinger for Ungdommen, med Undtagelse af tvende, der ere givne i et Tillæg, og at han har afsondret de digtede Eventyr (blot 5) fra de gamle og oprindelige Folkedigtninger, der ialt udgjøre 75, (hvoraf 12 ere tilkomne i nærværende Udgave.) Eventyrene ere hentede fra de forskjellige Literaturer, dog mest fra den tydske (navnlig fra den Grimmske Samling). Af norske Folkeeventyr findes blot to, begge efter Asbjørnsens Fortælling, men modificerede paa den Maade, Udg. har fundet det passende, „for at Almuens norske Fortælling af Eventyret kan gaae over i Skriftsprogets dannede Sprogform.“ Da Udg. ikke angiver Forfatter ved disse Eventyr, hvilket han dog ellers gjør, kan man maaskee heri øine en Forklaringsgrund til at norske Eventyr kunne forvilde sig til udenlandske Værker, som W. og M. Howitt's i England udkomne Bog om Skandinaviens Literatur, uden at de norske Forfattere, fra hvem de oprindelig ere hentede, findes nævnte. — De udenlandske Eventyr har Udg. ikke slavisk oversat, men forkortet og bearbeidet dem med Frihed. Hensigten med Samlingen, siger han selv, er den, at give Ungdommen og Folket en ved sit Indhold tiltrækkende, underholdende og uskadelig Bog, hvis omhyggeligt og rigtigt behandlede Sprogform kan virke sprogdannende, en Hensigt, hvortil vi troe Bogen fuldelig vil befindes svarende.

Dansk Literaturhistorie. 1) Haandbog i den danske Literatur, samlet og udarbeidet af Etatsraad Dr. C. Flor. Fjerde forøgede Oplag. 39 Ark. st. 8. Priis 110 ß. 2) Supplement til „Almindeligt Forfatter-Lexicon for Kongeriget Danmark med tilhørende Bilande,“ indtil Udgangen af Aaret 1853 ved Th. H. Erslew. Første Hefte. 10 Ark. st. 8, Priis 66 ß. 3) Bidrag til den danske Literaturs Historie af N. M. Petersen. II. Reformationstiden 1500—1560. Udgivet af den danske historiske Forening. 20 Ark. 8. Priis 99 ß. (Til Foreningens Medlemmer for Halvaarskontingenten, d. e. 1 Rdr.) Samtlige Skrifter udkomne i Kjøbenhavn. Flors Bog er egentlig en dansk Læsebog i Prosa og Vers, indrettet i kronologisk Orden. Denne beskedne Titel havde ogsaa første Oplag (Kiel 1831), hvilket forøvrigt baade i Valget af Forfattere og med Hensyn til Fuldstændighed stod langt under de senere og navnlig nærværende fjerde Oplag. Hvad der adskiller Flors Bog fra andre Læsebøger er deels dens Indretning, idet Stykkerne ikke (som f. Ex. hos Rahbek

og Thue) ere ordnede efter Stile- og Digtarter, men som sagt, kronologisk, deels og fornemmelig de deri givne Prøver paa „dansk Sprog og Literatur ligefra Runealderen indtil nærværende Tid.“ Der begyndes med Runeindskrifter, derpaa følger nogle Sagaoversættelser, Brudstykker af de gamle danske Love og Lægebøger, et Kongebrev m. m., Kjæmpeviser og Stykker af de mest berømte før Reformationen trykte Skrifter. Derefter kommer Prøver af 43 Forfattere i det over trehundredeaarige Tidsrum mellem Hans Taussen og Parmo Carl Ploug tilligemed Stykker af de mest berømte svenske Forfattere. Dette Forfatterantal er dog altfor lidet til at fremstille det fuldstændige Billede af Fællesliteraturen og den senere danske, og de optagne Stykker for faa til gjennem Exempler at give den klare Oversigt over Literaturens Udvikling og forskjellige Retninger, som man er berettiget til at fordre af en „Literaturhistorie.“ Dette vil man see allerede deraf, at af Forfattere mellem H. Taussen og Holberg findes kun tre (Vedel, P. Claussøn og Kingo) og af efterholbergske savnes blandt Andre Suhm, Tullin, Bram, C. Falsen, J. Zetlitz*) P. A. Heiberg, Th. Thaarup, H. P. Holst, F. J. Hansen, Hostrup, W. Thisted (Emanuel St. Hermidad), C. Paludan-Müller og S. Kierkegaard. Alle disse Forfattere fortjene en Plads i Literaturhistorien og deres Skrifter afgive ogsaa fuldkommen saa passende Læsebogstof, som den optagne sjællandske Fæstebonde Christian Hvid Bredahls. Men Flor kunde gjerne have beholdt Hr. Bredahl og alle Andre, og han vilde paa samme Arkeantal alligevel have fundet Plads for de nævnte og endnu andre Forfattere, blot at han havde ladet være at optage hele dramatiske Arbeider, hvilke altid ere overmaade lidet hensigtspassende for en Lærebog og især naar den har literaturhistoriskt Formaal. — Mod Udgiverens Forsøg paa at fremstille Middelalderens Literatur**) gjennem moderne Oversættelser (som f. Ex. Grundtvigs af Snorre) kan gjøres adskillige Indvendinger, skjønt nu neppe længer saa grundede, efterat Stykker af Originalerne ere vedtrykte (fuldstændig findes de alle i Rasks oldn. Læsebog, hvoraf iaar et nyt Oplag er udkommen.) Den besynderlige Idee i første Oplag, at opføre Vedels, for det 16de Aarhundrede sprogeiendommelige Oversættelse af Saxo som en Prøve paa Middelalderens danske Literatur, er opgivet i de senere Udgaver, idet Prøven i den kronologiske Orden, er henført til Oversætterens Tidsalder, hvilket ogsaa er Tilfældet med Claussøns Oversættelse af Snorre. Det reent Literaturhistoriske i Bogen indskrænker sig til korte Oversigter over Perioderne og Bemærkninger om de optagne Forfatteres Levnet og Værker, hvilke tildeels ere ret udførlige, men forresten ikke udstrække sig til de nyere optagne Forfattere, fordi Udg. — besynderligt nok — ikke har kunnet vinde Tid til at medgive Noget om dem. — Trods de paapegede Egenheder og Mangler, hvilke dog Vanskeligheden ved at gjennemføre den valgte Plan tildeels maatte medføre, er Flors Bog efter Anmelderens Mening en af de mest anbefalelsesværdige Læsebøger, vi besidde. Stykkerne ere overhovedet valgte med Smag, Læsestoffet er udenfor det reent sproghistoriske underholdende og Prisen saare billig. Saavel af Hensyn hertil, som fordi Bogen i de tidligere Oplag har fundet adskillig Udbredelse her i Landet, vil denne korte Omtale her neppe findes upassende. — Ved Supplementet til Forfatter-Lexiconnet er indtruffet den Besynderlighed, at første Hefte deraf ikke gaar saa langt i Alphabetet, som første lige omfangsrige Hefte af Hovedværket. Aarsagen hertil ligger imidlertid ikke deri, at der i de sidste 13 Aar, som Supplementheftet omfatter, er frembragt en større Masse literære Sager, end i hele Tidsrummet fra 1814 til 1840, men deri, at Forf. i Begyndelsen af Hovedværket har været langt mindre nøiagtig og udførlig i sine Angivelser, end i de senere Hefter, navnligen fra Bogstavet K, og at han saaledes har havt en rig Efterslæt at gjøre ogsaa til de tidligere Artikler. Vidtløftigheden i Supplementet vil derfor aftage, eftersom han rykker ud i Alphabetet. At den imidlertid ogsaa i dette Hefte ved adskillige Besparelser kunde været betydelig formindsket, uden Skade for Værkets Brugbarhed forresten, ville vistnok Flere end Anm. finde. Saaledes kunde i Biographierne mange ubetydelige Livsomstændigheder (som f. Ex. Deeltagelsen i Studentertog) og Henviisninger til endeel mindre Artikler været sparede, og navnligen gjælder dette med Hensyn til Barfods „Fortællinger,“ der i faa Linier affærdige en saadan Mængde Personer, at Bogen for den sidste Tids Vedkommende snarere fortjente Titel af en Personalregistratur end „Fortællinger af Fædrelandets Historie.“ Det literære Apparat kunde ogsaa været indskrænket, ved nemlig at forbigaae de Dagblads-Anmeldelser, hvori ingen Mening udtales om det omhandlede Skrifts Fortrin eller Mangler og hvis Udfærdigere røbe en fuldkommen Mangel paa Forstand eller Villie til at afgive en saadan — med eet Ord, alle iøinefaldende Boghandler- og Venneanmeldelser. Endelig kunde der været indført Besparelser i Skriftfortegnelserne, hvilke gaae saaledes i det Smaalige, at det undertiden falder i det Komiske, som f. Ex. naar § 91 i „Danmarks Riges Grundlov“ og et Par §§ af Valgloven opføres blandt Barfods Skrifter, med Henviisning til et af hans anonyme Skrifter, hvori han angiver at have havt Andeel i Redaktionen. Anm. tvivler ingenlunde om, at Hr. Barfod selv har afgivet en Fortegnelse med disse Snurrepiberier i, og med Hensyn til den literære Selvopholdelsesdrift, kan man ogsaa gjerne tilgive ham en saadan Attraa til at forevige enhver af sine Bedrifter; men af en Udgiver kan man fordre, at han har sundt Omdømme nok til at opdage og Mod nok til at afvise slige Forsøg paa at faae Dumheder til at seile under hans Flag, selv om de gjøres af hans bedste Venner. Endelig fylder Angivelsen af de i Hovedværket indløbne Trykfeil en stor Plads og give Supplementet, der dog skal betragtes som Bog, et for Øiet høist stødende Udseende. Bogstavfeil ere bestemte til at indrettes paa de Steder, hvor de findes, men ikke som hos Erslew til at staae inde imellem hvad der skal læses. Dog, hiint Slags Omstændelighed, og dette Slags Smagløshed koster vel Subskribenterne Penge, men forringer forresten ikke Brugbarheden af et Værk, der mere er bestemt til Efterslag end til egentlig Læsning; tvertimod er den et Beviis mere for udtømmende Fuldstændighed og smaaligtgaaende Nøiagtighed i alle Retninger. At Erslews Værk i Danmark har kunnet udgives uden offentlig Understøttelse, er et fornyet Beviis paa hvormeget større Interessen for Literaturen er dernede end hos os, hvor man ikke har kunnet drive op 100 Subskribenter til J. Krafts i Manuskript efterladte norske Forfatterlexikon, hvis Udkomst af den Grund saaledes er temmelig tvivlsom. Om nærværende andet Bind af N. M. Petersens Værk gjælder overhovedet hvad der i vort Blads Nr. 22 er sagt om det første. Aktmæssigheden er fortsat; Prøveaftrykkene indtage mere end den halve Plads, og kun nu og da finder Forfatteren Anledning til et friere Forfatterskab, som f. Ex. S. 222 flg., hvor han, efterat have anført de biographiske og bibliographiske Data ved Reformationstidens tidligere Skribenter, anstiller almindelige Betragtninger over deres Skrifter, deres Emne og Originalitet m. m., og S. 307—12, hvor han betragter „Literaturens Udbytte.“ Hvor Forf. forøvrigt gjør Bemærkninger, ere de korte, og tilskaarne med det ham egne lyriske Tilsnit. Henstrøede mellem

*) Udgiveren tager nemlig ogsaa ellers Forfattere før 1814 med, uden Hensyn om de ere norske.

**) For over 20 Aar siden protesterede Chr. Molbech mod at Flor kaldte Forfatterne af Njauls Saga osv. danske, hvilket fortjener at mindes under Opgjøret af hvem de „islandske“ Forfattere skulle tilhøre.

disse utallige og endeløse Udtog af kjedelige religiøse Traktater, som Ingen læser eller kjender og som hyppig kun existere i et eneste Exemplar paa det kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn, tage disse lyriske Udbrud sig saaledes undertiden heel besynderligt ud. — Ligesom første Bind er, hvad vi tidligere have paapeget, af Vigtighed ogsaa for andre end Literaturhistorikeren, saaledes ogsaa dette; dog ikke saameget for Nordens Historikere i Almindelighed, som for dem, der beskjæftige sig med dets Kirkehistorie; thi for Reformationsafsnittet indeholder eller paapeger Skriftet en stor og uvurdeerlig Skat af Materialier. At det paa Grund af sine ordlydende aftrykte Prøver af de ældste og uoverkommelige danske Bøger er en reen Guldgrube for Sproggrandskeren, vil Enhver kunne begribe. De almindelige Betragtninger over „Literaturens Udbytte," hvormed Forfatteren ender sin Bog, aftrykke vi her med den Forvisning, at de ogsaa ville være af Interesse for de Mange, der ikke kunne medvandre den møisommelige Gang, af hvis forskjellige Indtryk og Erfaringer de ere fremvoxede til et smukt Erindringsblad.

„Naar jeg nu seer tilbage paa forestaaende Samling, ligger det Spørgsmaal nær: hvorfor jeg har gjort mig saa megen Uleilighed med at samle og meddele denne Mængde af Navne og Bogtitler, hvis Udbytte mangen Læser maaskee heller havde modtaget i en løselig Oversigt. Sagen er, at jeg vilde vide hvad der var til, hvad det handlede om, og hvilken Virkning det kan have gjort i Verden, om den end var nok saa ringe. Derfor samlede jeg saa meget jeg kunde overkomme og modtager taknemlig Anvisning til mere, for at det dog engang kan komme for Dagen hvad der i disse tresindstyve Aar har rørt sig hos det danske Folk i den aandige Verden. Det var her nødvendigt, at overbevise sig om Skriftets Tilværelse, at angive Titlen, som derhos ofte indeholder alt hvad der er mærkeligt ved Bogen, og at gaa ind i minutiøse Enkeltheder, for at Sjælens Urtegaard f. Ex. ikke skal gaa igjen som Sællands Urtegaard og et sællandsk Herbarium, og at ikke een Mand skal skjæres over i tre eller to Forfattere slaaes sammen i een. Det var ligeledes nødvendigt, at dvæle ved Indholdet af disse Bøger, som faa af de Nulevende kjende noget til; saavel som af de for de fleste utilgjængelige Skrifter at give en Prøve Bogstav for Bogstav. Men glædeligt er det, at min Gjerning alt som den skrider fremad kan rive sig løs fra denne Trældom, bliver mindre byrdefuld og mere lønnende og at den tomme Andagt dog engang giver Plads for en selvstændig Tænkning.

„Det er meget troligt, der hvor Adgangen er saa besværlig, at et og andet endog af Betydning er undgaaet min Opmærksomhed, men det Meddelte kan allerede give en Forestilling om Udbyttet fra den Tid, og jeg kan rolig overlade til Læseren selv at fuldende Gjerningen, at gjennemlæse i det mindste Hovedskrifterne, og hver paa sin Vis at uddrage Geisten deraf. Jeg skal derfor til Slutning kun angive min Anskuelse i nogle korte Bemærkninger.

„For det første gjælder det om at see klart for sig, hvorledes Danmarks Forhold var til Europa efter Udgangen af Middelalderen. De lærde Skrifter vise det. De oplyse Forbindelsen med fremmede Lærde, hvad der hos os øvedes som Efterligning af dem, og hvor vidt denne Efterligning stod tilbage eller gik fremad. Denne Forbindelse med Europa er et vigtigt Led i ethvert Folks egen Udvikling. I den egne Udvikling viser det sig dernæst, hvorledes alt endnu er i sin Begyndelse; hvert enkelt Fag er næsten slet ikke til; man finder kun de første Spirer til Lovkyndighed, til systematisk Medicin, de første Elementer af Mathematik, de første historiske Forsøg, de første Gnister af dansk Poesi, og en Behandling af dansk Sprog kun for Latinens Skyld. Alt kun Brudstykker, alt endnu ideeløst og uden Bevidsthed om hvad det skal blive til. Men grundig Kundskab vil ikke sætte denne raa Begyndelse tilside; den vil indsee Forbindelsen med det Følgende. Ved den dramatiske Digtning, for kun at tage et eneste Exempel, vil den fra først til sidst overskue hele den eensformige Retning, der først paa Holbergs Tid viger for en ny Skabning.

„Der er eet Hovedkjendemærke paa denne Tid, som jeg allerede nævnte: den er ideeløs, den kjender derfor hverken Videnskab eller Kunst (Ordets, Poesiens). Der er kun een Ting, som optager hele dens Tænkning og Tragtning: Religiones Form. Saaledes var det i det sextende Aarhundrede hele Europa over. Kirken er næsten hele Tidens Historie. Med en liden Forandring kan man anvende paa os hvad der siges om Frankrig: Man sang og man prækede; man prækede og skjældte hinanden ud; det ene hørte med til det andet. Alle almindelige Ideer, alle den hele Menneskeheds Interesser maatte vige for Troens Lærdomme og deres Udtryk; det ansaaes for Menneskehedens Velfærd. Og hos os tog man troskyldig mod denne Undersøgelse som den blev givet; det gjældte kun om, at sætte den i Værk, at bane den Indgang; og det lykkedes over al Maade ved Bestræbelser, der fortjene Paaskjønnelse; thi den vundne Frihed gik aldrig over til Tøilesløshed som i Tydskland. Dertil var ogsaa Folket for godmodigt, og det føiede sig gjerne i hele Tidens Charakteer, der ikke taalte nogen Separatisme. Da Nord- og Sydeuropa først havde delt sig, attraaede de bestandig hver for sig een Norm i Tro og Videnskab, den skulde alle følge. Resten var Kjættere. Det var endnu een af Pavedømmets Eftervirkninger. Et bestemt afsluttet theologisk System vandt og maatte vinde almindelig Hyldning, selv om den sunde Menneskeforstand ved en og anden Ting blev saaret; det fortræffelige derved bestod netop i, at der ingen Forstand skulde være deri. Det maatte Videnskaben vel vogte sig for at komme nær. De enestaaende Forsøg paa at forbinde den Tids Filosofi med Theologien ere derfor noget ret mærkværdigt, men de havde næppe nogen Fremgang.

„Hvor meget Troens Renhed, Salighedens Sag, har været Gjenstand for Grublen og Samtaler fra den ypperste Statsmands Sale til den simpleste Borgers tarvelige Bolig, viser den store Mængde af Skrifter, som have den til sin udelukkende Gjenstand, og som vedblive at gjentage det evindelig samme, saa at ingen nu kan holde ud at gjennemlæse dem. Pressen giver kun en svag Gjenlyd af det virkelige Liv, men den er det eneste Middel, som bevarer Mindet. Den taler ikke blot igjennem det ypperlige, men næsten ligesaa stærkt igjennem det trivielle. Og hvad lærer den os? Har hele det af Menneskene opfundne og opstillede Artilleri til at bestorme og erobre Himlen haft nogen Virkning? Har det erobret nogen Egn af Himmeriges Rige, som Freden og Fromheden derefter kunde besaa til en velsignelsesrig Høst? Det næste Tidsrum vil svare derpaa; men allerede Slutningen af dette giver os en Anelse om Svaret. Der gaar igjennem alle disse Skrifter en forfærdelig Overbevisning om en total Fordærvelse. Himlen er mørk og fortørnet, Menneskeheden fortabt og fordømt. Gud pidsker den med sin Naturs Onder, med sine Landeplager, med den uforgjængelige Djævels evindelige Besøgelser. Bag Verden søger man Gud; i Verden hersker Djævelen; og skal man tro Skrifterne saa ere hans Gjerninger overalt. Den Raahed i Sæder, som Middelalderens Slutning havde ført med sig, er endnu bestandig den samme, og bestandig stigende er tøilesløs Overdaadighed og Frækhed. Det lære vi af Peder Palladii Skrifter. Det er Geistlighedens Hoved, det er Tidens mest oplyste og frisindede Mand, der igjennem dem taler til os; hele Tiden taler igjennem ham. Den Tro, jeg mener Overtro, som han forkyndte, behøvede ingen af hans Samtidige at skamme sig ved; han stod høit over dem alle. I andre Lande var Raaheden endnu større, de verdslige Straffe endnu strængere, i det rettroende Tydskland og ikke mindre i det katholsk-rettroende Frankrig. Tilvisse. Denne Rettroenhed førte ingen Oplysning med sig. Lyset straaler ikke i Theologien, den lider det ikke; det er overalt udgaaet fra Videnskaben, fra den dybe Religiøsitet, som al sand Videnskab hylder, fra den Gudstjeneste, som hører med til dens Væsen. Men Videnskaben laa Lig i Skolastikken.

„For Historien af vort Sprogs Udvikling er dette Tidsrum af den største Vigtighed. Der er især to Ting at betragte, hvoraf jeg kun har antydet den ene: Reformatorernes Sprog og en Sammenligning af Sproget i Tidsrummets Begyndelse og Slutning Hvad jeg i Forbigaaende har samlet til den sidste viser i et halvhundrede Aar en Fremskridning, som man maa forundre sig over. Det er et rigt Æmne, som en følgende Forsker maa behandle. Her ere de ubetydelige, ja de slette Forfattere, hvordan saa Indholdet end er, sande Guldgruber; de kaste Lys paa de gode. Og af de gode kunne vi for det nuværende Sprog lære uendelig meget. Det er en Bevidsthed, der i flere Aarhundreder næsten ganske har slumret og som først i vore Dage er vaagnet, men inden mange Aar vil bære vidunderlige Frugter, hvis den, som vi haabe, fra de enkelte Mænd, der have vundet den, udgaar til og gjennemtrænger det hele Folk."

Norge.

Christiania. Generalchirurg Heiberg og Korpslæge de Besch ere beordrede til Stockholm for med dertil udvalgte svenske Kolleger at konferere om det militære Lægevæsen i dets Heelhed.

— Hs. Maj. Kongen har efter Forlydende gjennem Statsraad Krog tilkjendegivet Studentersamfundets Bestyrelse sin Tilfredshed med den Maade, hvorpaa den har foranstaltet den 4de Nov. festligholdt.

— Sognepræst til Kvindherred E. B. Unger afgik ved Døden den 6te Nov. 59 Aar gammel.

— Det norske Theater indbyder til Abonnement, der skal gjælde for 12 Onsdagsforestillinger, hver Billet a 30 ß.

— Imorgen opføres Oehlenschlägers Tragødie „Erik og Abel" paa Christiania Theater.

— Rigsarchivets Samlinger af historiske Materialier har nylig modtaget en ikke ubetydelig Forøgelse, idet afdøde Stiftsarchivar O. N. Bechs efterladte haandskrevne Samlinger ved Kjøb ere erhvervede for samme. Hans literære Efterladenskab bestaar for en stor Deel af personalhistoriske Optegnelser tilligemed en Samling Haandskrifter og Sigiller; men desforuden findes ogsaa en Række Afskrifter af Archivdokumenter som Bidrag til Norges Historie 1533—1814, for en stor Deel hentet fra Rigsarchivet, ved hvilket Bech i 16 Aar var ansat som Assistent. Hertil slutter sig ogsaa endeel adspredte historiske Optegnelser, saasom angaaende Carl XIIs Indfald i Norge, Bidrag til Throndhjems Byes Historie m. m. Saaledes har Rigsarchivets personalhistoriske og genealogiske Materialier ved denne Erhvervelse i Forbindelse med de tidligere i samme indlemmede Samlinger af Bernt Moe og Justitiarius J. Chr. Berg opnaaet en ikke ringe Grad af Fuldstændighed. De Mange, der interessere sig for og have samlet Bidrag til enkelte Slægters Historie, ville her erholde videre Oplysninger, og ved Meddelelse af sine egne Optegnelser kunne de bidrage til Samlingens Fuldstændiggjørelse.

— I December vil blive aabnet en Udstilling af nyere norske og udenlandske Kunstneres Arbeider, hvilke agtes realiserede. Netto-Indtægten af Entreen skal tilfalde Fondet for Stiftamtmand Christies Monument.

— Ole Bull er nu for Tiden i Kalifornien, hvor han flere Gange har ladet sig høre for fuldt Huus.

Ringerige. Det nye Tyrifjordsdampskib „Sigurd Syr" er sat i regelmæssig Fart.

Drammens techniske Forening agter under forestaaende Drammensmarked at afholde en Udstilling af norske Industri- og Haandværksprodukter.

Frederikshald. Ved Behandlingen af den til Smaalenenes Amtsformandskab indkomne Forestilling om Erstatning af det Tab, Jernværkseier Treschow har lidt ved Opførelsen af Sarpsbroen, erklærede vedkommende Kommittee sig for en Erstatning af ⅔ af Tabet, hvorimod det endelige Udfald blev: „Som Erstatning til Entreprenøren for Sarpsbroens Opførelse for det Tab han derved har lidt, nemlig 10,286 Spd. 24 ß, bevilges ham af Amtskommunen refunderet en Femtepart, nemlig 2,057 Spd. 29 ß, hvilket Beløb bliver at repartere paa Amtets Matrikulskyld i Aarene 1855 og 56 med en Halvpart hvert Aar."

Bergen. „Det nyttige Selskab" holdt den 1ste Nov. Generalforsamling, hvorved OHrr. Løberg tilkjendtes den for Anlæg af en Igledam udsatte Præmie. Derhos udlovedes en Præmie, stor 300 Spd., for den mest tilfredsstillende (inden 10de Juli næste Aar afgivne) Besvarelse af følgende Opgave: „Hvorledes kan et paa den almindelige Sundhedslære baseret Kloakvæsen hensigtsmæssigt og mindst bekosteligt indrettes for Bergens By?" — Selskabets Fond udgjorde noget over 5600 Spd.

Throndhjem. Paa Byaasset er nedbrændt en Huusmandsstue, hvorved tvende Børn indebrændte.

— Den 1ste Nov. aabnedes et Dreinings-, Slibnings- og Steenhugningsværksted paa Gaarden Lykkensprøve ved Throndhjem til Forarbeidelse af forskjellige norske Steenarter.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Chr.-Posten for 16de Nov. indeholder en udførligere Nekrolog over afdøde Jubellærer J. A. Hagerup. Da A. Erlandsens Meddelelser i „den nordenfjeldske Geistlighed" i et Par Punkter fuldstændiggjøres ved Nekrologens reent personalhistoriske Deel, hidsætte vi denne: „Jubellæreren Jørgen Andreas Hagerup var født 20de December 1772 i Foldalen, hvor hans forlængst afdøde Fader, Nikolai Hagerup, var Berg- og Hytteskriver; Moderen, Livichen Brandt, døde i Foldalen 1825 i en Alder af 80 Aar. Vor Hagerup deponerede fra Christianias Skole 1792; blev 1801 Kapellan pro persona hos Sognepræst J. von der Lippe til Solum, og efter dennes Død 1804 ligesaa hos Sognepræst O. Ottesen til Fet; 21de December 1808 Sognepræst til Aafjorden; 13de Oktober 1820 Sognepræst til Tønsæt, samt 6te August 1821 Provst for Østerdalens Provsti. Den 5te Marts 1828 blev han Sognepræst for Opdals Præstegjæld, og henslumrede blidt og roligt, uden Smerter, i Opdals Præstegaard den 18de Oktober 1854. — Hagerup blev 18de August 1817 gift med Anne Margrethe Christiane Holtermann (Datter af Kancelliraad Eiler Hagerup Holtermann til Østeraad og født 1790, død 1848), af hvilket Ægteskab han efterlader to Børn, Sønnen Eiler Hagerup, Landmand, Eier af Gaarden Skjørstad i Opdal, og Datteren Nikoline, gift med Distriktslæge i Nordre Østerdalen, Erik Must Angell. En yngre Søn, Sophus Scheel, er død som Barn." Nekrologens Forfatter fremhæver den afdøde Oldings „elskelige, vennehulde, menneskekjærlige Sindelag," hans Hjælpsomhed mod Bygdens Trængende, hans Gjæstfrihed, der „er berømt over det hele Land," og hans ømme Omsorg, selv for Dyret. Han skildrer derhos den Afdøde som „en rask, stærk Mand, der ikke kjendte til Sygdom og legemlige Svagheder før i sin høie Alderdom."

I Chr.-Posten for 17de Nov. har Amtmand Aubert givet et „Tilsvar til Hr. N. H. I." i Anledning af dennes i „Norsk Tidsskrift for Videnskab og Literatur" indførte Artikel ang. Juryvæsenet, forsaavidt angaar det deri indeholdte Angreb paa hans Bog og Person. Hr. Aubert giver Opsatsen det Skudsmaal, at den ikke har Formen af en videnskabelig Afhandling, men af et Stridsskrift, et Prokuratorindlæg, og vrimler af løse Paastande, Eensidigheder, Tilsnigelser og falske Slutninger.

I s. Bl. oplyses, som et Beviis for Gjældsarrestvæsenets Misbrug hertillands, at Konsul Ring fra Drøbak har ladet en hæderlig, tidligere agtet og stræbsom Familiefader, Skipper Lars Jakobsen af Spind ved Farsund hensidde i Christiania Gjældsarrest i 7 Aar. Den 17de Nov. 1847 indsatte han nemlig sin Debitor her, efterat denne i Forveien „var bleven overført en fuldstændig Ruin." Medborgere opfordres til i Christiania-Postens Expedition at tegne sig for en Haandsrækning til Jakobsen.

Høiesteretsadvokat Dunkers humoristiske Tale den 4de Nov. har fremkaldt tvende Angreb i Mgbl. (for 11te og 12te), det ene i Æsthetikens, det andet i Historiens Interesse.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Rigsdagsmand Nils Persson afgik ved Døden den 1ste November.

— Statsutskottes Indstilling ang. Kreditivet er bifaldt, af Ridderskabet med 122 mod 19 St., af Præstestanden eenstemmig.

England. Uagtet England iaar har faaet den rigeste Høst, det nogensinde har havt, ere dog Kornpriserne siden Indhøstningen betydelig stegne.

— I London bygges Svømmebatterier af $4\frac{1}{2}$ T.s tykke Jernplader, der skal kunne trodse Kuglerne.

Krigsskuepladsen. Udførligere Beretninger om Begyndelsen af Bombardementet ere nu fremkomne, tildeels gjennem officielle Aktstykker, saasom Canroberts og Hamelins Rapporter. Man seer deraf, at første Dag (den 17de) forvoldte Explosionen af et Krudtmagazin i Franskmændenes tætteste Batterier en stor Forvirring og dræbte eller saarede 57 Mand, hvoriblandt 3 Officierer. Ogsaa en anden Explosion indtraf tillands og en tredie ombord paa Ville de Paris, ved hvilken sidste 83 Personer dræbtes og 167 saaredes. Men paa samme Tid gik hellerikke Russerne fri for Ødelæggelse. Om Eftermiddagen sprang et betydeligt Krudtmagazin i et af de russiske Taarne og Batteriets Ild indskrænkedes til 3 Kanoner. Den 18de blev Karantænefortet bragt til Taushed, tre russiske Krudtmagaziner sprang i Luften og Staden antændtes paa flere Steder ved den uendelige Regn af Bomber. Den 19de blev Mellembastionens Taarne fuldkommen ødelagte Den 20de sprang nok et af Beleirernes Krudtmagaziner i Luften, dog uden at anrette Mandfald. Natten til den 21de gjorde de Beleirede et Udfald, der mislykkedes.

— Sidste Post bragte os mange vigtige, om ikke i alle Dele glædelige Efterretninger; saaledes hedder det i en Telegraph-Depesche fra Berlin, dateret 13de Novbr.: „Den 5te ds. forsøgte Franskmændene en Storm mod Sebastopol, som blev tilbageslaaet; den 6te fandt et stort Slag Sted, hvori Russerne bleve slagne.

— Moniteur for 13de ds. meddeler følgende Indberetning fra General Canrobert til Krigsministeren, Marschal Vaillant: Sebastopol den 6te Novbr. Den russiske Armee, forøget ved Forstærkninger fra Donau og begeistret ved Storfyrsterne Michaels og Nikolaus's Nærværelse, angreb igaar Engelskmændenes høire Fløi. Engelskmændene, understøttede af General Bosquet, udholdt med Kraft dette Angreb og den langt overlegne Fiende maatte trække sig tilbage med et Tab af 9000 Mand. Kampen varede hele Dagen igjennem; de Allierede have ogsaa store Tab at beklage. — Fyrst Mentschikoff melder i en Depesche, at den russiske Armee den 5te gjorde tvende Udfald, hvorved 15 franske Kanoner fornagledes og et engelsk Batteri erobredes. (?)

— De Allierede skulle nu ifølge Loyd have aabnet en tredie Løbegrav i en Afstand af kun 150 Metres (omtrent 450 Fod) fra Fæstningen og næsten alle de russiske Artillerister blive dræbte af franske Jægere (Chasseurs de Vincennes), hvilke ligesom ved Bomarsund nedskjøde Alt Levende, der viste sig ved Kanonportene, og Russerne maae, i Mangel af duelige Artillerister, benytte Infanterister til at betjene Kanonerne.

— Ifølge en Korrespondent-Artikel i Indep. Belge, Semaphore de Marseille og Gazette de Lyon, benyttede et Kompagni Polakker sig af et russisk Udfald til at gaae over til de Allierede, men endeel af dem bleve nedskudte af Tiraillørerne, idet man i Begyndelsen antog dem for Russer.

— Store Forstærkninger afgaae saavel fra England og Frankrige, som fra Varna til den allierede Armee paa Krim; man anslaar alene den Afdeling, Omer Pascha sender fra Varna mod Sebastopol, til 10,000 Mand. Men ogsaa Russerne trække Hjælpetropper til sig, og der skal ifølge tydske Beretninger være samlet ikke mindre end 10,000 Vogne for at befordre Infanteri fra Perekop til Sebastopols Undsætning.

— Hr. Soulé, den amerikanske Gesandt i Spanien, har dog faaet Tilladelse til at reise igjennem Frankrig paa sin Tilbagereise til Madrid. Uagtet Moniteur har erklæret, at det ikke blev ham tilladt at opholde sig i Landet, melder dog Siécle af 10de Novbr., at Hr. Soulé var ankommen til Paris og opholder sig der i 3 Dage, hvorefter han begiver sig til sin Eiendom i Oriége-Departementet, hvor han vil forblive til denne Maaneds Slutning, og derpaa begive sig til sin Post i Madrid. Det seer saaledes ud til, at Napoleon har givet fuldstændig efter og vil undgaae enhver Strid med de forenede Stater.

I Spanien har Dronningen personlig aabnet Kortes med en Tale, som blev modtagen med Enthusiasme, men som Intet indeholdt af Interesse for Udlandet.

Preussen og Østerrig vexle fremdeles Noter, som de altid have gjort siden Krigens Begyndelse; de snakke vidt og bredt om de særegne 4 Punkter eller Betingelser for en Fredsslutning med Rusland. Begivenhederne gaae sin Vei uden at vente paa Tydskernes Enighed, og disse gamle Betingelser ville sandsynligvis nu ikke blive mere at reflektere paa. I Hele Tydskland foretages store Rustninger og Østerrig, som seer at Sebastopol endnu ikke er falden, men forsvarer sig meget godt, synes nu at være langt mindre tilbøielig til at deeltage i Kampen mod Rusland end nogensinde før. Times Korrespondent siger endog, at Østerrig nu ikke vil tillade at Moldau og Wallachiet betragtes som Operations-Basis mod Nikolaus's Armee, og at Østerrig nærer, som det nu lader, det venskabeligste Sindelag mod sin østlige Kollega.

Ledige Embeder og Bestillinger.

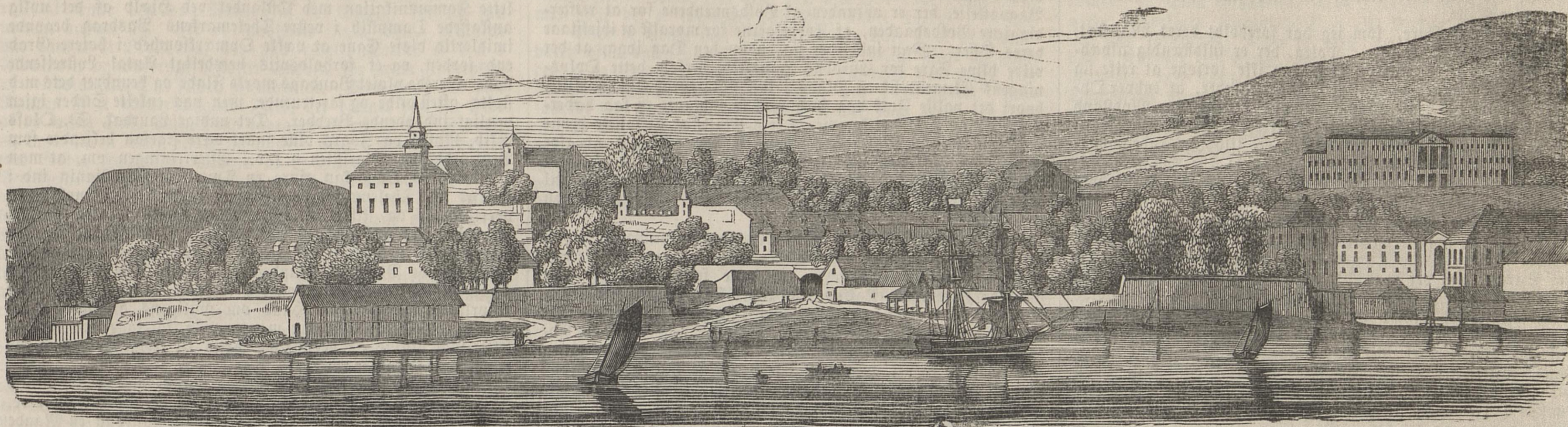
Laurvigs Fogedembede med en aarlig Bruttoindtægt af omtrent 940 Spd.

En Jordemoderbestilling i Næsoddens Pstg.

En Jordemoderbestilling i Frederikshald.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 47. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 25de November 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Persignys Brev til Napoleon. — Exkursioner fra Bandags Vand i øvre Thelemarken. — De Overstbefalende over den fransk-engelske Armee i Orienten. I. Marschal Saint Arnaud. II. Lord Raglan. — Det nye Jordbær, „Sir Harry." — Literatur og Kunst. — Norge. — Oversigt over norske Blades Indhold. — Udenlandske Efterretninger. — Ledige Embeder og Bestillinger.

Persignys (?) Brev til Napoleon.

(Slutning fra forr. Nr.)

Saa underkuet og fanatisk som det russiske Folk er, vil det altid med Lethed lade sig bruge til at tilfredsstille hvilkensomhelst ærgjerrig Tragten. Og Czaren selv — hvorfor skulde han føle sig ydmyget eller modløs? Han kjender sit Lands Historie, og han veed, at det er gjennem Nederlag Rusland har naaet sin Magts Høidepunkt. Peter den Store kapitulerede ved Pruths Bredder; det var gjennem sukcessive Uheld Katharina erobrede Krim; alle Felttog mod Tyrkiet have kun udmærket sig ved Tab og Ydmygelser: og Ruslands Indflydelse steg Dag for Dag! I Polen var det efter tabte Slag man gjorde sig til Herre over Landet; Krigene mod Frankrig vare kun en uafbrudt Række af Tab og blodige Nederlag; og hvad var Følgen? det er unødigt at minde Deres Majestæt derom. Dette er Ruslands Krigshistorie. Hvad vilde da Czaren bryde sig om en Ydmygelse til?

Vi ere nu, Sire, komne til det Tidspunkt, da Deres Majestæts Armeer i Forening med Storbritanniens, ville blive Herrer over Sebastopol og Krim. Vinteren vil gjøre en Ende paa Fiendtlighederne, og man vil atter nødtvungen komme til at beskjæftige sig med Underhandlinger.

Gjennem de eenslydende Noter, undertegnede Clarendon og Drouyn de Lhuys, kjender man allerede de Grundlag, paa hvilke tre af Stormagterne ere rede til at underhandle, men hvo vil vove at paastaae, at disse Betingelser, saa maadeholdne de end ere, kunne modtages af Keiser Nikolaus? Og det er endnu ikke Alt. Foruden de Betingelser, som hidtil ere opstillede, er der andre hemmelige, om hvilke man ikke taler, og som ville blive Gjenstand for yderligere Underhandlinger; men er det muligt at bygge Fredsplaner paa saa skrøbelige Forhaabninger? De, der gjøre sig saadanne Illusioner, svæve i en besynderlig Vildfarelse med Hensyn til den Fiendes Natur, man har at kjæmpe mod. At troe, at Keiser Nikolaus med et Pennestrøg skulde ville opgive et Aarhundredes Anstrængelser og Rænker; at han godvillig skulde frafalde Fordringer, der have antaget Charakteren af lovligt erhvervede og udøvede Rettigheder, at han skulde bekvemme sig til at give Slip paa en Indflydelse, der er lige med et absolut Herredømme, og i et Nu see et Blændværk forsvinde, der hidtil havde Udseende af Storhed; kort sagt, at smigre sig med, at Selvherskeren fredeligt skulde give sit Minde til alle de Opofrelser, som man vilde paalægge ham, fordi Krim er besat og en Flaade brændt, fordi Østerrig vil gaae ind paa at holde Fyrstendømmerne besat — det er at miskjende denne Kamps Natur og Væsen. Der skal ganske andreslags Uheld til for at bringe Keiser Nikolaus til at fornægte sin hele Fortid og saa at sige blive en Apostat fra Ruslands traditionelle Politik. Czarens Magt har, i hvor stor den end er, Grændser, som ikke ustraffet kunne overskrides: det russiske Parti, som der tales saa meget om, er ikke Andet end Folkevillien, der skaffer sig Luft, og denne Villie er altfor hovmodig og altfor ærgjerrig til at den skulde give efter for en Intimidation, hvis Virkning den neppe føler.

Det gaar ikke an at bedømme Rusland efter europæisk Maalestok: man tror, at man ved at lamme dets udenrigske Handel og ødelægge dets Kredit paa alle europæiske Markeder kan bringe det til Fortvivlelse, at man kan bringe det til at spille Bankerot, og at Czaren vil mangle Penge til at fortsætte Krigen med. Lutter Vildfarelser: de som kjende dette Lands Hjælpekilder, ville kunne fortælle Dem, Sire, at Rusland, drevet tilbage inden sine Grændser og angrebet der, i tyve Aar vil have Folk og Penge nok til at kunne modstaae og vente paa en gunstigere Tilstand. Fra et europæisk Synspunkt betragtet er Rusland noget ubegribeligt og uforklarligt; de simpleste Principer for Kreditvæsenet, Finantser og Statsøkonomi slaae feil, anvendte paa Rusland, saa det skulde ikke undre mig om Blokeringer af dets Kyster, Ødelæggelsen af dets Havne og Exporthandel, i Stedet for at ruinere det, bevirkede, at dets indre Handel, Velstand og Hjælpekilder derved fik et nyt Opsving. En saadan Paastand kan i Europa betragtes som en Paradox, men i Rusland er Saadant, paa Grund af de ganske særegne Forholde, alt Andet end unaturligt. I dette Land er Alt i den Grad abnormt, at man vilde tage høilig feil ved at bedømme det efter visse almindelig anerkjendte Sandheder: man maa have levet i Rusland for at begribe hvad der er uforklarligt i dette Land, og dog maa man snarere gaae frem gjennem Anskuelse end gjennem Slutninger; thi Slutninger forudsætte positive Data og disse Data mangle overalt. De Oplysninger, som man tror at hente fra de bedste Kilder, ere planmæssigt løgnagtige; og derfor have saadanne almindelige Betragtninger, som den skarpsindige Custines's, mere Værd end de mest detaillerede statistiske Data.

Denne Digression var nødvendig, for at retfærdiggjøre den Anskuelse, jeg har udtalt, og som ved første Diekast kunde synes kun at være en dristig Hypothes. Jeg gjentager det: Czaren, der understøttes af det russiske Parti, viger ikke for et Angreb paa hans Søstyrke og Marine-Etablissementer; han kan ikke, selv om han vilde. Jeg gaar endog et Skridt videre og tager ikke i Betænkning at erklære, at denne Ruslands Erobringspolitik ikke har sit Støttepunkt i Keiser Nikolaus's Person, eller i hans Charakteers Energi; enhver anden Czar paa hans Plads vilde være nødt til at føre det samme Sprog og indtage den samme truende, trodsige Stilling: Selvherskeren kan knækkes, men han bøier sig ikke!

Uagtet Rusland har holdt sig de moderne Ideer fra Livet, har det dog saa vel gjennemskuet dem, at det tror at Europa snart vil gaae træt af bestandig at gjøre nye Opofrelser: det stoler paa Tiden, som svækker Forbundene, og paa de temmelig ueensartede Interesser, som ville fremskynde et Frafald. Det er saaledes nok muligt, at Keiser Nikolaus behager sig i at underhandle, at han besvarer de Forslag, som gjøres ham, ja at han endog vil indlade sig i en Diskussion angaaende de allerede fremsatte Betingelser. Men hvis han indlader sig paa en Diskussion, er det for at fremsætte uimodtagelige Forslag; gaar han ind paa at underskrive Protokoller, er det for at drage Tiden ud; alt dette vil ende med Intet; thi Czaren er under alle Omstændigheder ufeilbar og uovervindelig, og han kan ikke stille Garantier; dersom De vil erholde dem, saa opkast Spørgsmaalet om Polen, men før det frem, Sire, paa det Felt, hvor det hører hjemme. Lad Vestmagterne, uden at give sig af med unyttige Underhandlinger, ved en fælles Erklæring anerkjende den polske Nationalitets retsgyldige Tilværelse, og man vil i Stedet for en Forvikling have en hurtig og radikal Løsning.

Naar Polen er gjenoprettet, er Czaren afmægtig mod Tyrkiet, Donau tilhører de facto Østerrig, Herredømmet over det sorte Hav bliver et Blændværk, og det har en Ende med alle ærgjerrige Drømme.

Hvad jeg her udtaler, ville Begivenhederne snart bekræfte: man vil, maaskee for sildigt, blive overtydet om, at Polens Gjenoprettelse, saa langt fra at være en Fare, er en absolut Nødvendighed for Europa, at Udfaldet af Krigen mod Rusland kun under denne Forudsætning vil blive utvivlsomt og at det da vil lade sig gjøre at sætte en virksom Skranke mod alle dets Overgreb.

Men tillad mig nu, Sire, førend Begivenhederne sande mine Forudsigelser, at føre min Udvikling videre.

Naar Underhandlingerne endelig ere udtømte, hvad vil det forenede Europa da gjøre? Vil det opgive de erobrede Panter, holde dem besatte paa ubestemt Tid, eller blive staaende med Geværet i Armen ligeoverfor Fienden? Nei, vistnok ikke. Da gjælder det at angribe Rusland i dets eget Indre, trænge ind i dets Ørkener, som trodse enhver Invasion, for at bringe det til at modtage en Fred, som man selv ikke vil længes mindst efter. Hvorledes vil man gaae tilværks med det? Her begynder Foretagendets farlige Akt: jeg afholder mig fra at give den et tydeligere Navn: den Ret tilkommer Historien.

Erfaringen har godtgjort, at en tapper og talrig Armee ikke er nok for at kue Rusland: den herligste Armee i Verden, anført af den største Hærfører, som alle Tiders Historie kan opvise, forfeilede sit Maal, saavel paa Grund af Klimatets Barskhed, som fordi man miskjendte Styrken af det ædlere Element, som stod til dens Raadighed, rede til at yde sin begeistrede Bistand; dette synes man nu at indsee, man vil ikke indskrænke sig til udelukkende militære Midler, hvor stor Udstrækning man end giver disse, og man søger, rigtignok meget frygtsomt, men man søger dog at styrke sig ved Sympathien fra de Folkestammer, der ere underkastede det russiske Aag. Det er en god Vei, man har slaaet ind paa, men det er kun halve Forholdsregler; thi i Stedet for at vende sig til en udpræget Nationalitet, der ved sin Historie og alle sine Traditioner hælder mod Vesten, øver man sin Skarpsindighed paa at opfinde bizarre og umulige Nationaliteter, som hverken have indre Værd eller Betydenhed. Hvad forstaar man ved finsk Nationalitet? Finland har bestandig været behersket af sine Naboer; det har aldrig havt en bestemt politisk Tilværelse, og Patriotismen er et dødt Navn for det; det vil maaskee lade sig erobre af den Stærkeste uden at gjøre Modstand; men det vil ikke gjøre et Skridt for at erhverve en Uafhængighed, som det ikke sætter nogen Ære i, og som det ikke vilde finde nogen Brug for; det har desuden, efter vexelviis at være bleven erobret af Sverige og Polen, næsten i et halvt Aarhundrede været indlemmet i Rusland, og et Herreskifte vil, efter velunderrettede Personers Sigende, kun finde faa Sympathier.

Ved sin geographiske Beliggenhed er Finland altformeget udsat for Angreb fra Rusland til at kunne hævde en selvstændig Tilværelse, og Sverige er altfor svagt til i fornødent Fald at kunne kraftigt beskytte det. Og da et Land, hvis Nationalitet intet eiendommeligt Præg har, bestandig helder til den Side, hvor dets Fordeel drager det, er man stærkt udsat for ikke i Finland at finde den enthusiastiske Modtagelse, som man venter. En bessarabisk Nationalitet er en Utænkelighed; thi hvorledes skal man bringe Liv i hvad der aldrig har existeret? Bessarabien har til alle Tider været Skuepladsen for talrige Krige mellem Polen, Tyrkiet og de tartariske Horder; det har snart været besat af den Ene, snart af den Anden af disse Nationer; nu, da det definitivt tilhører Rusland, knytte dets historiske Minder sig kun til Blodbad, Plyndringer og Ødelæggelser. Folket har russiske Sæder, og det er meget tvivlsomt, om det vilde sympathisere med en ottomansk Invasition; thi efter Landets Traditioner er Tyrken dets naturlige Fiende, en Forsynets Hjemsøgelse, der vil udrydde de Christne og bringe dem i Trældom. Det tyrkiske Navn har stedse været Folkets Rædsel, og det knytter sig til Mindet om alle de Ulykker, som have hærjet disse Egne. Traditionen har her, som i ethvert halvbarbarisk Land, en overveiende Indflydelse, og det er min Overbeviisning, at det næsten vilde være en Umulighed, i Bessarabien at vække oprigtige Sympathier for det muselmanske Herredømme.

Det er en Særegenhed med den nuværende Krig, at den gjennemkrydser Europa med alle mulige Slags Illusioner; Illusioner om Fred, om Underhandlinger, om hurtige og lette Seiervindinger, om at indgyde Fienden Skræk, om fredelige Tilstelninger, om tvivlsomme Nationaliteter; naar alle disse Blændværk ere forsvundne, vil man ty til den eneste virkelige Magt, som man, ved Siden af de militære Midler, kan raade over mod Rusland: man vil endelig beslutte sig til et Opraab til Polakkernes Begeistring og Patriotisme; man vil raabe til Polen, naar man trænger til det: Reis dig mod den fælles Fiende! Men kan man stole paa, at dette sildige Tilraab vil blive hørt? Det kunde dog hænde, at Polen, som er bleven ladt i Stikken af Europa, af Trods kastede sig i Ruslands Arme, for maaskee at lade Chancerne vende sig i dets Favør: thi i Politiken er der ligesom i Kjærlighed en vis Selvfølelse, der selv med Opofrelse af de dyrebareste Sympathier, undslaar sig for at lade sig bruge som Nødanker.

Jeg siger det med Smerte, men det er maaskee forbeholdt dette ulykkelige Folks skjæbnesvangre Fremtid at lade Verden være Vidne til et Frafald, som Historien dog vil vide at bedømme med Upartiskhed.

I en Kamp mellem Ret og Vold, mellem det truede Europa og det truende Rusland er kun eet Alternativ muligt: enten vil Polen være for Europa eller mod; at forlange en Neutralitet, en fuldstændig Uvirksomhed, er at kræve det Umulige. Polen er stillet mellem de to krigende Partier; det er udsat for rimeligviis at blive Krigens Skueplads, det kan ikke være ligegyldigt; det maa være Ven eller Fiende. Der er derfor to overhængende Farer, som det er af ligestor Vigtighed at forebygge:

1) At Polen, af utaalmodig Længsel efter Befrielse, reiser sig for tidligt;

2) At det aldeles ikke reiser sig, naar Europa kalder.

Dersom deres Majestæt vil betragte Sagen nøiere, vil De se, at disse to Forudsætninger ere lige rimelige.

Paa en Tid, da et saa gjennemgribende Spørgsmaal sætter alle Gemytter i Bevægelse, er det naturligt, at Fædrelandskjærligheden, der er saa indgroet i Polen, vaagner med fornyet Kraft i alle Stænder; man tilhvisker hinanden sine Forhaabninger, man glæder sig i Stilhed over de russiske Armeers Uheld. En tillidsfuld Forventning til Fremtiden er det Løsen, der, som ved en Trolddom, gjennemfarer det hele Land; man venter, at Frankrigs og Englands Faner skulle vise sig paa Fædrenejorden, for at man kan hilse dem med den Begeistring, der har frembragt saamegen Stordaad; man venter paa disse Faner, thi den Overbeviisning, at man ikke kan kue Rusland uden at angribe det i Polen, er saa udbredt i Folkets Masse, at Ingen tvivler paa, at det afgjørende Slag vil blive ført fra denne Side.

Men medens deres Armeer, Sire, i Forening med Storbritanniens, ere ifærd med Erobringer og Felttog, som ikke kunne blive andet end hæderlige, kan Folket blive utaalmodigt, og naar Propagandaen hjælper til, er det umuligt at sige, hvad Følgerne ville blive. Trods den chinesiske Muur, som omgiver Rusland, trænge Nyhederne ind; men der hvor de kun komme afstumpede og forvanskede af Regjeringen, ville alle Overdrivelser i modsat Retning let finde Tiltro. Det er ikke nødvendigt at minde deres Majestæt om, at der

udenfor de handlende Hovedpersoners Sphære altid findes Bruushoveder, hvis Politik bestaar i stedse at forhaste Begivenhedernes Gang; deres Virksomhed trives i enhver skjæbnesvanger, usikker Tid: de forsvinde, naar en sikker og dygtig Haand bemægtiger sig Bevægelsen. Hvor Gjæringen endnu kun er tilstede i Forestillingerne, behøves ofte blot et mægtigt, høisindet Ord for at foreskrive alle Gemytter een og den samme Retning. Men saalænge dette Ord ikke udtales, er man udsat for, at Polen ved en forhastet Bevægelse forvikler en Situation, i hvilken det seent eller tidligt vil blive kaldt til at spille en berettiget Rolle.

Den anden Fare, som jeg har foreholdt deres Majestæt, er ikke mindre sandsynlig. Polen, der er fuldstændig afvæbnet og besat af en talrig Hær, kan ikke forsøge at reise sig uden under saa ufordeelagtige Omstændigheder, at enhver Opstand allerede i dens Begyndelse vilde træffe paa Modstand af den saare talrige Klasse, hvis Interesser den vil true. Men dersom Rusland griber Initiativet, og tilbyder Indrømmelser og Garantier, som kunne tilfredsstille alle Klassers Nationalfølelse, er det høilig at befrygte, at det hele Folk, hvis Haab saa ofte er bleven skuffet af Vesten, ikke beredvilligt stiller sig paa vor Side. Ideen om en Forening af de slaviske Folkestammer skriver sig ikke fra igaar, og den fremtræder jevnlig i mangfoldige Symptomer. Panslavismen er i Polen det Samme som det saakaldte konservative Parti var i Frankrig: under en skuffende Maske danner den et Ly for Egoismen, og styrker sig ved Bistand fra alle Frihedens Fiender. Dette mægtige Parti, som ræddes ved ethvert Fremskridt og enhver Forholdsregel, der kunde medføre Befrielse for Masserne, foretrækker Keiser Nikolaus for en Invasion af hvad det kalder Vestens revolutionære Lærdomme, fordi det i det russiske Herredømme seer det bedste Værn for dets Privilegier og Interesser: da det for største Deelen bestaar af Grundeiere, udøver det en overordentlig Indflydelse paa Folkets Masse, og det vilde ikke være meget utilbøieligt til at dele Skjæbne

Øverste Parti af Ravnejuvet.

med Rusland mod nogle Indrømmelser fra dettes Side. Det bliver Europas Sag at standse denne Strømning i Ideerne, der gaar tvert imod Landets Traditioner og Sympathier; men det er ikke ved at gaae frem som det har begyndt, hvis det nogensinde vil naae dette Maal. Thi ved saaledes som det nu gjør, paa Trods at holde Polens Navn ude fra enhver Forhandling, ved at undgaae den ringeste Hentydning dertil, ved at frygte for at bringe en Sag paa Bane, der i det Mindste er ligesaa værdig som Tyrkiets og Finlands, ved at formene Polakkerne enhver Deeltagelse i den begyndte Kamp og spærre enhver Udsigt for dem, som er rede til at knytte deres Sag til Civilisationens Kamp mod Barbariet, vil man kun gjenne de ærlige Hensigter bort, istedetfor at drage de Tvivlende til sig. — Og Polen kunde, ved at drives over i Fiendens Leir, blive en farlig Modstander; thi naar Rusland er styrket ved et Lands moralske Understøttelse, paa hvilket det ikke kunde have gjort Regning, er det usaareligt for ethvert Angreb.

Den yderlige Modvillie, som man føler mod at bringe Polen med i Spillet, forekommer mig grundet i et andet Motiv end Frygten for en ny Forvikling; saaledes som Spørgsmaalet stiller sig, er der allerede Forvikling nok: men der er en Misforstaaelse paa Bunden af denne Modvillie. Man taler frit om Tyrkiet og Finland; thi Tyrkiet er en uafhængig Stat, der har en politisk Tilværelse, en ordnet Regjering, som det ikke er farligt at betrygge og magtforøge, om det skulde være nødvendigt; Finland har Intet at kræve og man kan tage det fra den Ene og give det til den Anden uden videre Følger; man vil ansee dette for en meget naturlig og almindelig Ting. Men med Polen er det en anden Sag! Det er ikke knyttet til noget Kongehuus, det har en fuldkommen moralsk Uafhængighed; det maa have en særskilt Tilværelse, en national Administration, en ærefrygtbydende Armee. Hvorledes skal man tage fat paa et Spørgsmaal, der medfører saadanne Fordringer? Man maatte begynde med at gjenoprette Provindser, at organisere et Rige: det er altfor revolutionært! Det er et uregjerligt Folk, som kunde falde paa selv at udtale sig om hvilken Regjeringsform det finder mest passende: det er altfor farligt! Det er disse Argumenter man opstiller, og som danner den sande Grund til alle de Vanskeligheder, som det Spørgsmaal fremkalder, og til al den megen Nølen; men, jeg gjentager det, denne Frygt er grundet i en urigtig Anskuelse af Kjendsgjerninger, i en Misforstaaelse. Man har saa ofte sagt og gjentaget, at Polen var Arnestedet for Demagogiet og den revolutionære Aand, at kun Rusland var istand til at slukke denne Vulkan, og at Polen, naar det først var gjenoprettet, kunde bringe hele Europa i Røre, at man endelig er begyndt at troe paa denne Bagvaskelse, der er opfunden af Voldsmændene for at retfærdiggjøre Voldsdaaden, af Forfølgerne for moralsk at ihjelslaae deres Offer. Man indbilder sig endnu den Dag idag, at der vilde blive Fare for Europas Huusfred, dersom dette Opløsningens Element fik en Plads i den store europæiske Familie, hvori det polske Folk dog fordum har indtaget en saa hæderlig Stilling. Det tilkommer Deres Majestæt at splitte denne ulykkelige Vildfarelse: saavist som de har forstaaet at rive Masken af Hykleriet, vil De vide at forjage det Mørke, som skjuler Sandheden. Forsynet har kaldet Deres Majestæt til mere end een Gjenoprettelse, og denne vil ikke blive den mindst hæderlige!

Polens revolutionære Aand bestaar i bestandig at protestere mod en Tilstand, som berøver det dets borgerlige Rettigheder og politiske Tilværelse: er dette fordømmeligt: En stærk og livskraftig Nationalitet lader sig ikke ustraffet tilintetgjøre; intet nedslaar dens Mod, hverken Nederlag, eller Landflygtighed eller Forfølgelse: Dette er dens skjønneste Adkomst til Menneskehedens Agtelse! Og denne Troskab mod en ædel Følelse er det, som man har vovet at kalde Revolution! Det er vistnok sandt, at Landflygtighedens Ulykker har udviklet Partiaanden og ofte drevet den ud paa farlige Veie; men Ansvaret derfor bør snarere hvile paa Forfølgerne end paa de Forfulgte, Man driver Mennesker til Fortvivlelse, man fremkalder Had og Hævngjerrighed hos dem, og endnu fordrer man, at de skulle undgaae Leiligheden til at skade deres Fiender og bekjæmpe dem overalt!

Det staar til Eder, som nu have antaget Eder Retfærdighedens og Lovlighedens Sag, ikke at bruge to Slags Maal og Vægt, ikke at opretholde hos Eder selv det, som I med fuld Føie fordømme og bekjæmpe hos andre!

Det Angreb, som Rusland havde isinde mod Konstantinopel, var ligesaa vel grundet i Retfærdighed, som det, I have begaaet mod Polen; idet I modsætte Eder det ene, bør I fratræde det andet, i modsat Fald have Eders Handlinger og Ord intet Værd, og ere kun et nyt Kneb.

Frankrig og England have en uomtvistelig Ret til at hæve deres Røst i dette store Spørgsmaal; thi de have stedse protesteret til Gunst for den polske Nationalitet, og med deres Penge understøttet en talrig Emigration; deres Rolle er ædel og ophøiet, let fordi den er konsekvent, ædel fordi den er uegennyttig. Men der er andre Magter, som efterat have gjort sig medskyldige i Polens Deling nu see deres egen Sikkerhed truet. Disse bør nu endelig indsee, at enhver Voldsdaad bærer Straffen i sig selv; deres Rolle er vistnok vanskeligere, men derfor er den ogsaa des hæderligere: uden Tvang, frivilligt at gjøre en begaaet Uret god igjen ved en storartet Opreisning, er Evangeliets skjønneste Bud overført paa Politiken, det er Begyndelsen til en ny Æra. Alt samvirker til dette Maal: Menneskenes Villie og Begivenhedernes Gang; Forsynet selv peger tydeligt i den Retning ved den særegne Beskyttelse det lader blive de Nationaliteter tildeel, som kun ere et politisk Værk af Generationerne. De tydske Magter, der have slaaet ind paa en falsk og deres Interesser modstridende Retning, syntes fordømte til for evig Tid at skulle lide under Følgerne af deres forviklede Tilstand: Forsynet aabner dem en let Udvei til med Hæder at unddrage sig denne Tilstand; aldrig har en skjønnere Anledning tilbudt sig til med et Pennestrøg at udslette ulykkesvangre Minder! Østerrig synes fuldkommen at forstaae dette, takket være den unge Herskers personlige Indflydelse, som leder dets Skjæbne: det føler, at en Alliance med Vestmagterne ikke er et tyngende Aag, men en høitidelig Anerkjendelse af Retfærdighedens og Lovlighedens Grundsætninger, at det Pant, det nu har ihænde, er mere end tilstrækkeligt til at erstatte hvad det paa en anden Kant vil have at give tilbage; og at det, ved at anerkjende som ligeberettiget en Nationalitet, der stedse tragter efrer Uafhængighed, kun vil sikre sine Grændser og med Hæder træde tilbage inden det Omraade, som Naturen har anvist det. Kunde det blot frigjøre sig for alle de svævende Forestillinger, som forblinde det sikre Overblik, og komme til Visheden om, at et uafhængigt Polen aldrig vil kunne blive det farligt. Preussen, der generes af dets Suverains Familieforbindelse, synes at holde mere haardnakket paa sine Fordomme; men den dynastiske Interesse kan ikke længe beholde Overmagten over den iøinefaldende Interesse i et Land, som uimodsigeligt vilde vinde mest baade i Udstrækning og Sikkerhed, ved en Omdannelse af Europas Kart.

Jeg gjentager det: lad Polen blive gjenoprettet, og alle de spredte Elementer, som synes at være revolutionære, ville sammenslutte sig til et konservativt Parti, der vil byde alle ønskelige Garantier, men som ingen Grund har havt til at være det under Landflygtigheden og kuet af en tredobbelt fremmed Okkupation.

Dette konservative Parti, der er prøvet i Modgang, vil blive et langt sikrere Pant for Europas Fred, end alle de Bagvaskelser og Forfølgelser, som drive en stor og ædel Nation til de mest fortvivlede Foretagender.

Jeg vil dennegang ikke indlade mig paa specielle Detailler og materielle Vanskeligheder ved dette Værk; det er mig nok at henlede deres Majestæts Blik paa et Spørgsmaal, hvis Vigtighed De ikke kan miskjende.

At modtage Polens Medvirkning som en Garanti for Europas Velfærd er en Nødvendighed, som Situationen medfører; — at blive enig om denne Nødvendighed, for ikke at blive overrasket, og for at kunne regulere en Bevægelse, som kunde blive skadelig, hvis den ikke ledes; — officielt at tilstille Polen Adgang til alle Diskussioner angaaende Gjenoprettelsen af den europæiske Ligevægt; — at antyde det dets Program og betegne det dets Rettigheder og Pligter: det bør, efter min Mening, blive den Mands første Skridt, som til Trods for saa mange andre Vanskeligheder har vidst at omgive det Navn, han bærer, med en ny Hæders- og Storheds-Glands.

24de September 1854.

Exkursioner fra Bandags Vand i øvre Thelemarken.

(Af A. Arbo.)

Saa længe og med Rette end Thelemarken har staaet i Ry for sine imposante Naturscener og navnlig for den store Afverling i dets Landskaber, har dog Strømmen af de Aar for Aar talrigere Reisende hovedsagelig vendt sig mod den østlige Deel med dens tvende Glandspunkter: Gausta og Rjukand, som selv de mægtige Rivaler i Bergens Stift ikke have formaaet at fordunkle. Hvor langt det end er fra, at det vestlige Thelemarken har lignende Storheder at opvise, fortjener det dog i langt høiere Grad at kjendes, end hvad der i tidligere Tider har været Tilfældet, og navnlig indeslutte de Bandags Vand nærmest tilstødende Høifjelde og Smaabygder Situationer, der fuldkommen ere et Besøg værd. Siden den lette Kommunikation med Østlandet ved Hjælp af det nylig anskaffede Dampskib i vestre Thelemarkens Vasdrag begyndte imidlertid disse Egne at vække Opmærksomhed i høiere Grad end forhen, og et forholdsviis betydeligt Antal Lystreisende have allerede pløiet Bandags mørke Flade og beundret dets med stolte, oftest vilde og faretruende, men paa enkelte Steder igjen venligt indbydende Bredder. Det yndige Laurdal, St. Olafs Skib, Rysen og Jøgra ville snart være ligesaa bekjendte som Vestfjorddalen, Maristien o. s. v. Efterretningen om, at man i Løbet af 4 Dage kan gjøre en Tour fra Christiania ind i Hjertet af Thelemarken og tilbage igjen, har vistnok været overraskende og skikket til at vække Reiselysten. En saadan Tour har allerede forhen været gjort til Gjenstand for en Reiseskizze i dette Blad, og det er derfor her kun Hensigten at omtale selve Bandags Vand i et flygtigt Omrids, medens at de efterfølgende Exkursioner i sammes Omegn ville blive udførligere behandlede i Haab om muligens at kunne tjene til Veiledning for dem, der maatte ville foretage den ligesaa lette, som billige og behagelige Reise til Udgangspunktet for disse Smaavandringer.

Det første Indtryk af Bandags Vand maa være ganske eiendommeligt for den, der kun er vant til Østlandets vide, aabne Strækninger og frie Udsigter. Det kan paa en Maade siges at repræsentere paa Østlandet de trange, skumle Fjorde i Bergens Stift, med hvilke det forresten ingenlunde kan maale sig, naar saadanne som f. Ex. Nærøfjorden sættes op imod samme; imidlertid maa det indrømmes, at forsaavidt man med ringe Anvendelse af Tid og Penge ønsker at danne sig en Forestilling om Naturscener af det Slags, maa Bandags Vand ganske særlig komme i Betragtning.

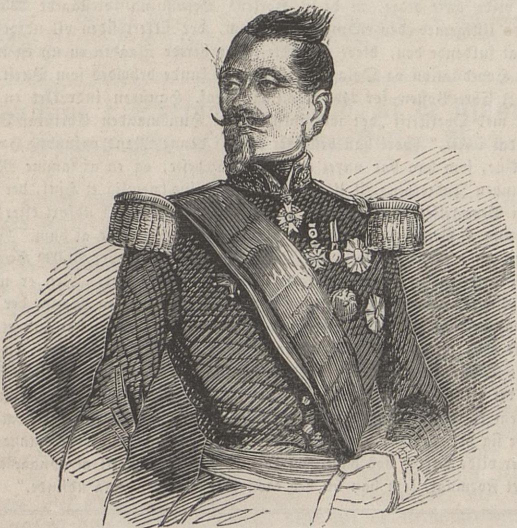
Brandsnuten i Botnedalen.

Efter, at man paa Farten op over Vandet har speidet efter St. Olafs Skib høiest oppe i Fjeldet og sat sin Phantasi og Kombinationsevne i Virksomhed for at forene hine klodsede Steenmasser med det i Navnet indeholdte Begreb, efter at man dernæst med Velbehag har betragtet det yndige Laurdal, der danner den skjønneste Indsænkning mellem de forøvrigt rye og vilde Fjelde, og efter at man endelig har stirret saalænge paa de forunderlige sorte Steenfigurer oppe paa Fjeldet mod Horizonten, bekjendte under Navnet Rysen og Jøgra indtil at deres, i en vis Direktion mærkværdigt distinkt tegnede Kontourer udviskes, seer man tilsidst, umiddelbart efter Omsvingningen om et meget stærkt fremskydende Næs, hvor Vandet er paa det Smaleste, en ganske flad og temmelig bred Strækning, begrændset oventil af en lav, bølgeformig Aas, over hvilken Botnedalens Sneefjelde tegne sig mod Horizonten. Dette Sted, der kaldes Dalen og som ligger ved den øverste Ende af Bandag, vil blive Udgangspunktet for de i det Følgende omtalte Excursioner, og det egner sig dertil baade ved sin Beliggenhed, og fordi den Reisende her finder bedst Anledning til at udhvile sig, forinden de mere besværlige Fjeldreiser paabegyndes.

Det første man her ved Forespørgsel om Egnens Mærkværdigheder faaer høre tale om er sikkert nok Ravnejuvet, og dette besynderlige Sted maa vel nu paa Grund af de hyppigere Besøg dertil i den senere Tid, og fordi det flere Gange har været beskrevet, ansees for temmelig bekjendt. Imidlertid træffer man ikke saa sjelden paa meget eventyrlige Forestillinger om samme, og Navnet, der i vores almindelige Skriftsprog betyder Ravnedybet, leder ogsaa uvilkaarlig Tanken hen paa en begrændset skummel Afgrund, medens at Fortællingen om det besynderlige Faktum, at lette Gjenstande, som kastes ud i samme, af Lufttrykket føres tilbage mod En selv igjen, sætter Phantasien stærkt i Bevægelse. Forinden at Stedet, der ligger en Miil fra Dalen, nærmere beskrives, skal Veien dertil i Korthed blive omtalt. Efterat man har passeret opad den meget bratte Eidsborgklev, hvorfra en herlig Udsigt over Bandags Vandet frembyder sig, gaar Veien opigjennem den høitbeliggende Eidsborg Bygd. Et Stykke oven-

for Kirken begynder atter en stærk Stigning, og man staar snart paa Skaret mellem Eidsborg og Næsland, hvor en viid Udsigt over Vinje Præstegjæld aabner sig. Herfra gaar Veien omtrent ligesaameget nedad igjen paa den anden Side, men istedetfor at komme ned i en til Eidsborg svarende Dalbund, befinder man sig i en tæt Skov, der lukker Udsigten paa alle Kanter. Man er nu uden at have den fjerneste Anelse derom lige i Nærheden af Reisens Maal. Man behøver kun at gaae nogle faa hundrede Skridt fra Veien gjennem Skoven tilvenstre, og man standser uvilkaarlig, vel vogtende sig for altfor raſk at træde hen paa Randen af det Svælg, der nu saa uventet aabner sig. Her er imidlertid ingen Fare. Naturen har dannet et Brystværn, der paa enkelte Steder er 2 a 3 Alen høit, og som trygt beskytter Enhver, for hvem Indtrykket af det svimlende Dyb bliver formægtigt. Man staar her paa Randen af et udoverhængende Fjeld, der danner den ene Side af en trang Dal, hvis Bund indtages af en rivende Strøm, og hvis anden Side hæver sig mindre steilt i Veiret, bedækket med frodig Naaleskov, medens at et Glimt af Botnedalens Sneefjelde viser sig i Baggrunden. Her er altsaa intet eiendommeligt Dyb eller en begrændset Afgrund, men det Mærkelige ligger deri, at den ene Dalside, uagtet dens øverste Deel er stærkt udoverhængende, giver en saa god Anledning til at komme lige ud paa Kanten af samme: et Forhold, der unægtelig hører til de sjeldne. Ovenstaaende Skizze viser Udseendet af det øverste Parti af Fjeldvæggen, over hvis skarpt opstaaende, brystværnformige Kant man seer ned i Dybet.

Naar man efter fuldført Exkursion til Ravnejuvet fremdeles ønsker at blive nærmere bekjendt med Egnens Seeværdigheder, vil **Botnedalen** først og fremst komme i Betragtning. Dens Sneefjelde har man allerede, som forhen omtalt, seet deels fra den øverste Ende af Bandags Vand, deels fra Ravnejuvet; paa begge Steder have de i høi Grad forskjønnet Situationen og de ville sikkerlig ikke tabe sig ved at sees paa nærmere Hold. Den Elv, der falder ud i Bandag, har tildeels sit Udspring i Botnedalen, og man vil saaledes paa den nemmeste Maade komme op i sidstnævnte ved at følge det trange Dalføre opigjennem, indtil at man omtrent halvanden Miil ovenfor Dalen staar ved Botnedalens Begyndelse. Det

Marschal Saint Arnaud.

er imidlertid saavel for Afvexlingens Skyld som med Hensyn til den overraskende Udsigt, man tilsidst faaer, tilraadeligt at reise den halvanden Miil lange Landevei til Mo, og derfra gaa tværs over Aasen til Botnedalen, hvorved det herlige, halve Panorama over den hele skjønne Dal paa eengang frembyder sig for den overraskede Vandrers Betragtning. Forinden man imidlerlid naaer saalangt, har allerede Veien nedenfor frembudt flere interessante Punkter. Dalføret opigjennem fra Dalen er paa flere Steder meget trangt og indesluttet af høie Aaser, paa hvis Skraaninger man hist og her seer Fjeldgaarde høit oppe mod Horizonten. En Miil omtrent ovenfor Dalen forlader Veien Dalbunden og skraaer opad en høi Aas, paa hvis anden Side Mo ligger. Er man kommen paa Høiden eller, endnu bedre, Snoget nordover paa den anden Side frembyder der sig en ganske charakteristisk Udsigt. Til Venstre hæver det anseelige Rautfjeld sig, medens at den anden Side indtages af en mindre Høide. Imellem disse ligger en eensom, stille, lidet bebygget Dal, tildeels skovbevoxet, men i Baggrunden har man, om man vil, et bergensisk Fjordlandskab eller en Gjentagelse af Bandags Vand; det er Børte Vand, ved hvis Bredder Størsteparten af Sognets Gaarde ligge. Den hele Situation har et eiendommeligt Præg af Alvor og Eensomhed; man føler uvilkaarlig, at man her er rigtig til Fjelds eller som det hedder „i Fjeldstugo". Noget, der ogsaa bidrager til at fremkalde denne Forestilling, er den paafaldende ringe Nedstigning til Dalbunden i Sammenligning med Opstigningen paa den anden Side; det er ogsaa bekjendt, at Mo ligger meget høit over Havfladen. Hvad der ikke lidet vil forøge Interessen ved et Besøg i Mo er det skjønne, bløde Sprog, som Bønderne her tale. Blandt de thelemarkiske Dialekter udmærke Mo- og Vinjedialekten sig ved Velklang, men den første er maaskee blødere.

Ved Overfarten fra Mo til Botnedalen, hvortil behøves en Veiviser, har man først at passere nogle bratte Lier og dernæst et mere fladt Stykke langs med Toppen af Rautfjeld, og det varer da ikke længe, forinden man er ved Varden, der betegner den skjønneste Udsigt over Dalen. Man fristes her til at anvende Udtrykket „en underherlig Alpedal" og selv det for Naturskjønheder ellers saa sløve Folk finder noget mere end Almindeligt ved dette Sted. „Botnedalen skaa vera den finaste Dal uti Norgi," hedder det. Hvad der her fornemmelig overrasker Beskueren er ingenlunde en kolossal Formation, thi de Fjelde, der i en Halvcirkel begrændse Horizonten, ere, seede fra denne Høide, ikke synderlig imponerende og fortjene kun forsaavidt Navnet af Sneefjelde, at de beholde enkelte Sneeflekker den største Deel af Aaret. Hvad der derimod giver dem en større Interesse er deres smukke varierende Form, hvorved de danne den skjønneste Ramme om den frodige, vide Dalbund, der i Midten indtages af et ikke ubetydeligt Vand. Til alle Sider af samme sees de friskeste, saftigste Enge, afvexlende med Birkeskov, der ikke alene danner Lier vidt og bredt omkring paa Fjeldsiderne, men ogsaa forendeel indtager selve Dalbunden. Det er den subalpinske Natur i al sin Glands, som her udfolder sig, uberørt af al Kultur og kun Sædet for det nomadiske Sæterliv.

Man vil vanskelig kunne forsone sig med Tanken om, at en saa stor, viid og skjøn Dal skal aldeles mangle faste Beboere, medens at saa mange lidet indbydende Steder ikke lide nogen Mangel i denne Henseende, men derimod ofte ere i et modsat Tilfælde. Sagnet gaar ogsaa, at denne Dal skal have været beboet før den sorte Død, og man viser endog Tomten, hvor Kirken har staaet, et Sted midt i Dalen, hvor den høieste af de omgivende Fjeldtinder, Brandsnuten, især meget smukt udhæver sig. Hvorvidt dette virkelig er sandt, lader sig vel neppe med Sikkerhed paavise, imidlertid vil Affolkningen af denne Dal efter den sorte Død staae i Samklang med hvad der er iagttaget paa flere andre Steder i Landet.

Efter et Besøg paa Sætrene i den øvre Deel af Botnedalen vil Tanken paa Tilbagetouren naturligt gjøre sig gjældende, og Spørgsmaalet bliver da, om man skal vende lige tilbage til Dalen eller see sig videre om i Høifjeldet. Forsaavidt det første bliver foretrukket, vil man have den lige Vei at følge langs ned ad Dalføret, indtil man støder paa den allerede forhen tilbagelagte Vei til Mo, som nu følges i modsat Retning nedad, indtil man atter staar ved Udgangspunktet for begge de hidtil omtalte Exkursioner i Omegnen af Bandags Vand. (Fortsættes.)

De Øverstbefalende over den fransk-engelske Armee i Orienten.

I. Marschal Saint Arnaud.

Marschal Saint-Arnaud (Arnaud Jaqves) er født i Paris den 20de August 1801. Tidligen indtraadt i Tjenesten, gik han hurtigen gjennem de første militære Trin og blev snarere hjulpet af sin Forstand og sine personlige Egenskaber end af Omstændighederne, der kun vare lidet gunstige for Avancementet under den fredelige Regjering, som fulgte paa Keiserdømmet. Det var maaskee ved Betragtningen af at det kun var lidet Haab for ham at kunne stige raskt frem paa sin Løbebane, at han forlod Livgarden, hvori han var indtraadt. Erobringen af Algier, som frembød en vid Mark for militære Talenter, tilbød naturligviis Saint Arnaud en herlig Leilighed til at vise sin Charakteerfasthed og høist krigerske Energie. Som Kapitain i 1837, see vi ham 2 Aar senere overdragen Kommandoen over Fremmed-Legionen og omtalt ved en Armeeordre, for at have udmærket sig paa en glimrende Maade i Træfningerne ved Djidselli og Bougie. I 1840 blev han omtalt af Marschal Valée og General de Rumigny for sin udmærkede Opførsel i Slaget den 30te April, under Beleiringen af Medeah og Indtagelsen af Col de Teniah. Udnævnt til Chef for Zouavernes Bataillon omtalte General Bugeaud ham for tappert at have udført en Bajonetfægtning i en Kamp, som blev leveret tæt ved Medeah, den 30te April 1841, og General Baraguay d'Hilliers gav Lovtaler over hans Opførsel under den paafølgende Expedition mod Medeah og Milianah. I det samme Aar udmærkede Saint Arnaud sig under Expeditionen mod Tagdempt, i Kampen ved Olivenskoven, ved Indtagelsen af Thalza og Boghar. Stegen til Oberstlieutenant i den 53de Linie, anførte han i Juli 1842 en Expedition i Vest for Milianah for at tugte Beni-Boudouan-Stammen og undertvang denne Stamme efter flere paa hinanden følgende Kampe. Den 30te Januar 1843 leverede Oberstlieutenant Saint Arnaud en Kamp ved Beni-Ferrah, som varede i syv Timer, jagede Fienden paa Flugt og forfulgte den i de høie Bjergklipper, som begrændse Oued-Ferrahs venstre Bred. Den 4de og 5te Februar opererede han imod Beni-Menassers Stamme, siden, efterat have forsynet sig med Proviant ved Cherchell, tilføiede han den samme Stamme fire Nederlag, efterat den havde trukket sig tilbage til Bjerghøiderne, og leverede den 3die Marts i en trang Dal ved Oued Harrar et Slag, der varede hele Dagen. Paa dette Foretagende, som ogsaa de faa Kræfter, hvorover han disponerede, gjorde farligt, mødte han ikke alene en fortvivlet Modstand fra Fiendens Side, men ogsaa uhørte Vanskeligheder, som de steile Veie, Sneen, Kulden og Regnen frembøde. Under de ti paafølgende Maaneder var han uafladelig i Felten og udmærkede sig i den Kommando, som de politiske Omstændigheder gjorde meget vanskelig, ved en sjelden Energie. Ophøiet til Oberst i 1844, tog han Deel i Kampen ved Delly og oprev alle Fiendens Stillinger. General Comman tildeler i sin Beretning om denne brillante Vaabenaffaire Saint Arnaud Æren af denne Kamp. I 1845 blev han udnævnt til Kommandør af Æreslegionen og tildeelt Kommandoen over Underdivisionen Orleansville. Man maa erindre, at det var i Dahra, tæt ved Saint Arnauds Underdivision, at Sheriffen Bou-Maza's Opstand begyndte. Obersten havde med denne Chef og med de Stammer, som denne havde bragt ind med i Oprøret, talrige Sammenkomster paa begge Bredder af Chelif og modtog endelig Maza's Underkastelse. I April 1846 tog han Deel i de Operationer, som Hertugen af Aumale ledede i Ouarencenis. I 1849 blev Saint Arnaud udnævnt til Brigade-General, drog igjennem Beni Selimans-Landet og betegnede sin Vei med mange herlige Bedrifter. Det følgende Aar blev han beklædt med Kommandoen over Provindsen Konstantine, og ved sin utrættelige Virksomhed bragte han hurtigen Ro tilveie og ordnede dette Land, der før var forstyrret ved Zaatchas og Aurés Opstand. Nemenchaernes Land og Aurés Distrikt bleve ligeledes bragte til Ro ved den Exedition, som Generalen ledede paa disse to vigtige Punkter, og som udstrakte sig over en Overflade af 700 Mile. I 1850 underkastede han Frankrig Bou-Akkas-ben-Achour, den vigtigste Fyrste over Provindsen Konstantine, som man endnu ikke havde kunnet undertvinge. I Mai samme Aar gjennembrød General Saint Arnaud med en Kolonne paa 7000 Mand det lille Kabyliens endnu urørte Bjerge, blokerede Djidjelli og underkastede denne imellem Bougie og Collo liggende store og vilde Strækning det franske Herredomme. Dette Felttog, udmærket ved en sjelden Kraft, ved vanskelige Stillinger, som udfordrede 80 Dages Marsch og 26 Dages Kamp, er en af de herligste Bedrifter, der er optegnet i den afrikanske Armees Annaler; den bragte Saint Arnaud Divisions-Generals-Graden. I 1851 blev han kaldt tilbage til Frankrig og blev udnævnt til Krigsminister den 26de Oktober samme Aar. Den 2den December 1852 blev Saint Arnaud ophøiet til Marschal af Frankrig og suksessivt udnævnt til Overstaldmester og Senator til Belønning for sin Hengivenhed mod Keiseren og de udmærkede Tjenester, som han havde vist i høist vanskelige Dage, ved sit store Mod.

Marschal Saint Arnaud var Stabsofficier af Æreslegionen, erholdt Storkorset af Pius den IXdes Orden, Storkorset af Reunionens Orden, og Storkorset af Sanct Maurice- og Sanct Lazarus-Ordenerne (sardinske Ordener). — Marschalens militære Talenter ere godtgjorte ved de utallige Træk, som afdøde Marschal Bugeaud har berettet ved forskjellige Leiligheder. De gaae ud paa at vise hans fuldkomne Kjendskab til Krigen, et skarpt Blik og Kraft i Udførelserne. Marschal Bugeauds skriver angaaende Expeditionen: „Hvad Saint Arnaud angaar, da er det unyttigt at sende ham Instruxer, han veed selv at rede sig ud af Affairerne."

Den 11te Marts blev Saint Arnand udnævnt til Overgeneral over Armeen i Orienten og hans Plads i Krigsministeriet indtaget af Marschal Vaillant.

Han leed allerede ved Afreisen af Sygelighed. Efter Ankomsten til Krim forværredes hans Tilstand saaledes, at Lægerne alvorligen fraraadede ham alle Anstrængelser. Dette var dog forgjæves; under de mest rasende Smerter deeltog han i Kampen ved Alma, men da Seieren var vunden over Russerne, vare hans Kræfter udtømte. Han gik ombord paa Dampskibet Berthollet den 27de Sept., for at vende tilbage til Konstantinopel, hvor hans Kone ventede ham. Men han døde underveis den 29de. Hans Lig bragtes til Frankrig og bisattes med stor Høitidelighed. Hans utrøstelige Kone modtog af Keiseren en egenhændig Skrivelse og en stor Pension.

II. Lord Raglan.

Lord Raglan, i Begyndelsen bekjendt under Navnet Fitzroy (James-Henry-Sommerset) er født den 30te Septbr. 1788. Han traadte i Tjenesten i 1804 i Egenskab af Standartjunker i det 4de Dragonregiment. Det følgende Aar erholdt han Lieutenants Patent, og tre Aar efter (1808) modtog han Kommandoen over et Kompagni. Wellington lagde Mærke til den unge Fitzroy Sommersets Fortjenester og militære Dygtighed og gjorde ham 1809 til Generaladjutant og udnævnte ham det følgende Aar til sin Sekretær. Raglans militære Løbebane omfatter følgelig næsten alle betydelige Vaabenbedrifter, som Englænderne udførte under Wellingtons Kommando i den Periode, som henløb imellem Begyndelsen af Krigen i Portugal og Slaget ved Waterloo. Han deeltog i Slagene ved Rolcia, Vimiera, Talavera og Busaco, hvor han blev heftig saaret; han var tilstede ved Angrebet paa og Indtagelsen af Oporto og kjæmpede sidenefter mod Soults og Massenas Armeekorps. Han var tillige tilstede ved den første Beleiring af Badajoz,

Lord Raglan.

ved Træfningen ved d'ElBodon, ved Giudad-Rodrigue, ved Indtagelsen af Badajoz, ved den mærkværdige Kamp ved Salamanca, ved Besættelsen af Madrid og Retiro, ved Operationerne ved Valladolid og Burgos, ved Slaget ved Vittoria, ved Kampen ved Irun, ved Gjennemgangen gjennem Bidassoa, ved Nivelle, ved Nive, ved Træfningerne ved Orthez og Toulouse og deeltog i mange andre Bedrifter ligetil Napoleons Fald. De forskjellige Beretninger, som have været offentliggjorte i England over Felttogene i Portugal, Spanien og Frankrig, søge at vise den aktive og herlige Rolle, som Wellingtons Sekretær spillede i denne Krig. Lord Raglan var stegen til Majors Graden i 1811 og fra denne til Oberstlieutenant i 1812. Da den engelske Hær ved Tilbagekomsten fra Elba begyndte Fiendtlighederne, indtraadte Oberstlieutenant Fitzroy Sommerset i sin foregaaende Post hos Hertugen af Wellington. Han var tilstede ved Træfningen ved Quatre-Bras, ved Tilbagetoget den 17de Juni og endelig i Slaget ved Waterloo, hvor han modtog et Saar, som tvang ham til at afsætte den høire Arm. Efter Slaget ved Waterloo trak Lord Raglan sig tilbage fra den aktive Tjeneste. Udnævnt til Oberst i 1815, blev han antagen som Generaladjutant hos Prindsregenten og ophøiet til Kommandør af Bain-Ordenen. Han slog i denne Epoke ind paa den civile Bane og havde Sæde i Kommune-Kammeret i 1818. Det paafølgende Aar blev han udnævnt til Sekretær hos Artilleri-Generalen, en Funktion, som han beklædte til 1827 til Cannings Indtræden som Premierminister. Ved dennes Fald blev Lord Fitzroy Sommerset ved Lord Wellington udnævnt til at udføre Sekretær-Funktionerne hos den Øverstbefalende over Armeen, en Funktion, som han allerede havde udført i den Peninsulske Krig. Som General-Major over den engelske Armee siden 1824, blev han i 1833 ophøiet til Generallieutenant. Som politisk Mand betragtet, har Lord Raglan paa ingen Maade udmærket sig i Tory-Partiet, hvilket han altid har været meget hengiven. Da Lord Hardinge ved Wellingtons Død tog Overkommandoen over Armeen, blev Lord Fitzroy Sommerset udnævnt til Direktør-General over Artilleriet og traadte paa samme Tid ind i Lord-Kammeret med Titelen Baron Raglan.

Det nye Jordbær, „Sir Harry."

(Korrespondance til Illustr. Lond. News.)

Jeg har bestemt mig til at sende Dem disse Bemærkninger om Jordbærets Herkomst, Udbredelse og Dyrkning for at give efter for de talrige Opfordringer, man har henvendt til mig som Følge af den Opsigt min nye Jordbærplante „Sir Harry" har vakt og som har banet sig sin egen Vei uden nogensomhelst Anstrængelse fra min Side med Undtagelse af at jeg indsendte den til dette Aars Udstilling.

Jordbæret (Fragaria) hører hjemme i England; i sin vilde Tilstand findes det fornemmelig i Skove og kratbevoxede Banker; det er meget lille af Omfang. Det voxer ogsaa i talrig Mængde mellem Norges Bjerge.

Indtil de sidste tredive Aar havde man næsten ingen Opmærksomhed henvendt paa Dyrkningen af Jordbæret og man kjendte ikke over fem eller sex Arter. Det Største af disse var „Hautboy," der havde sit Navn af Böhmens haut bois eller Høiskove, hvor det oprindelig fandtes. Ved Blanding, Forandring af Klimat og Jord, findes der nu flere hundrede Sorter og Arterne kunne ved forstandig Indpodning forøges i det Uendelige. Indtil den seneste Tid indtog Keans Plante den første Rang som et tidlig Jordbær baade med Hensyn til Frugtens Mængde og Velsmag og Myatts „British Gulla" som en sildigere Art. Paa Dyrkningen af disse to Arter har jeg (i Egenskab af Amatør-Dyrker) i en Række af Aar anvendt megen Omhu og Opmærksomhed og med en saadan Fremgang, at jeg hvert Aar har vundet Prisen paa vore Udstillinger. Jeg har naturligviis faaet en Mængde andre Sorter, men ved at smage Frugten har jeg strax fjernet dem fra min Have.

Min Dyrkningsmethode bestaar i for det Første at udvælge mig et Jordstykke aldeles frit for Skygge. De første Dage af Juli begynder jeg at berede det ved at gjødsle det fuldstændig; er Jorden let, blander jeg noget Mærgel deri, da mange Jordbær trives i en leret Jord, der driver dem op i Frugt istedetfor i Løv. Naar Jorden tilstrækkelig har indsuget disse Stoffe og Du har Planterne i Beredskab, da inddeel Sengene hvori de skulle sættes; vælg Stiklinger med korte Rødder; de, der nøgne have smagt Jorden, ere de bedste, da de lettest fæste Rødder. Fra nu af er der intet, der er til Hinder for deres Vært, kun maa man være opmærksom paa, at man sætter Planten lidt lavere end Jordbærsengens Overflade og trykker Jorden vel fast ved Roden, dog maa Hjertebladet ingenlunde være bedækket med Jord. Dersom der ikke indtræffer Regnveir, maa de vandes. Den anden, tredie og fjerde Stikling, selv Stiklinger fra enhver af disse, ville være ligesaa meget som den første.

Hovedsagen er at plante tidlig, saaledes at Du kan have dine Rødder fast og dybt i Jorden inden Frosten kommer, hvis ikke vil Frosten, idet den hæver Jorden, ogsaa hæve Planten; derpaa kommer Tøveiret, hvorved Jorden falder og lader Planterne i en Tilstand, som er værre end om de nylig vare omplantede, de staae ligesom udenfor Jorden. Endvidere opnaar Du ved tidlig Plantning de bedste og største Frugter i det første Aar og den rigeste Høst i det andet. Derpaa tager Du dine Planter op med Rode og lader dem paa ingen Maade bære tredie Gang. Tager man blot Hensyn til Velsmagen, vinder man mest ved at sætte Planterne om hvert Aar.

Med Hensyn til Afkastningen hænder det med denne tidlige Dyrkning sjelden, at 2 Planter af 100 ingen Frugt bære, men skulde det hænde, at Frugten ikke kommer det første Aar, desto fortrinligere bliver den det næste, skjønt mange Mennesker nære den vrange Tro, at de da ere golde og kaste dem bort som værdløse. For at gjøre de unge Planter stærkere, bør man befri dem fra alle Hostikud strax disse vise sig, da de nødvendigviis gjøre Moderplanten svagere.

Jordbærsenge skulde altid holdes fuldkommen rene for Ukrudt og Planten ligesaa fri ved Roden som i det samme den plantedes ud. April er den bedste Tid til at borttage det gamle Løv og Affald; dersom Sengene renses tidligere om Foraaret, kan en stræng Frost, en saadan som man ofte har i Marts, bortrive de unge Spirer, som, dersom de faae Tilladelse til at skyde uhindrede, ville være beskyttede naar Frosten kommer om Høsten. Naar Du har taget et tilstrækkeligt Antal Stiklinger for Din nye Udplantning, sørger Du for at Roden af den tilbageftaaende Moderplante renses fra alt Affald. Naar Sengene om Foraaret ere rensede, bør der bredes brændt Gjødsel over den hele Seng, hvilket er af den fortrinligste Virkning, da Regnen fører det bedste af Gjødselen til Roddernes Træsler. I modsat Fald maa Sengen vandes med en eller anden flydende Gjødning. Guano er maaskee tjenligst, men denne maa anbringes meget sparsomt. Kun faa Personer anbringe den med en tilstrækkelig let Haand.

Jordbærsenge maa aldrig arbeides i med skarpe Redskaber, thi derved overskjæres en Mængde trevleartede Rødder, som Planten trænger til for at frembringe velsmagende Frugt, og Jorden bliver ogsaa derved saa løs, at den brændende Sol i Frugttiden lettere trænger ned til Rødderne (der trænge til at holdes kolde) til stor Fordærvelse for Frugten. Naar Frugten begynder at sætte sig og indtil de første Bær begynde at rødne, maa Du vande Roden, jo mere jo bedre, men fra dette Øieblik kan Sengen ikke holdes tør nok. Dersom man ikke er opmærksom herpaa, vil det gaae ud over Frugtens Velsmag. En stor Fordeel ved den rigelige Vanding er at Jordskorpen i tørt Veir ellers vil briste og derved gaae de Skud tabt, der trænge op i Aabningen, hvorimod Vandingen vil forhindre denne Spaltning i Skorpen. Naar Bæret er omtrent halvvoxent, begynder Du at putte noget tørt Straa mellem Planterne i Rækken; dernæst lægger Du Hvede-Straa mellem Rækkerne omtrent en Tomme tykt; Du kan ogsaa tage reen Stald-Hakkelse, vel rystet, til begge Dækninger. Dette vil forhindre din Frugt fra at bestadiges af den grove Sand og Jord, som farer op med stærk Skylregn; det vil ogsaa holde Jorden kjølig og bidrage til Renlighed og Orden, uden hvilke en god Artikel taber sit halve Værd. Dersom Straadækningen først begynder, naar Bæret er modent, udsættes det for at briste og et modent Jordbær, der er brustet eller berørt, faar aldrig sin Skjønhed igjen. Det er maaskee det ømfindtligste af alle modne Frugter.

Den Methode, der anvendes af Mange, at lægge det Græs, de slaae af deres Græsvolde, omkring Jordbærplanterne, er aldeles forkastelig, da det er bedre at Frugten tager Skade af Sand og Gruus end fordærves ved Skimmel. Selv Plantens Navn (Strawberry) henviser paa Brugen af Straa. Den Afstand, der bør være mellem de bedste og største Arter, er to Fod til alle Sider.

Frøer og Tudser bør ikke sees med Mishag. De søge Jordbærsengene for at finde Skygge og ernære sig ved Snegle, Mark og Insekter, der kun altfor ofte ødelægge den skjønneste Frugt. Dersom en Jordbærdyrker vil iagttage en Frøes eller Tudses Gab, vil Dannelsen af Krybets Mund strax sige ham, at det ikke er skabt til at beskadige Frugt eller ernære sig med den. Der gives ikke i en Have nyttigere og mere uskadelige Skabninger.

Jeg ender med dette Raad til enhver Jordbær-Dyrker: Kast alle de gamle Fordomme med Hensyn til Plantning og Dyrkning paa Døren og da vil din Frugts Velsmag bevise Dig den langt større Fortrinlighed af ovenbeskrevne Dyrknings-Methode, skjønt jeg ikke vil indestaae for at Nogen, selv ved at følge min Forskrift, vil kunne frembringe et Jordbær, der kan sættes ved Siden af „Sir Harry."

Richard Underhill.

Literatur og Kunst.

Nordisk Universitets-Tidsskrift. Første Hefte, udgivet af A. Ingerslev (Kjøbenhavn). Heftets Indhold svarer fuldkommen til dette Tidsskrifts nærmeste Bestemmelse, at give Oplysninger om Nordens Universitetsforholde og afhandle akademiske Emner. Thi med Undtagelse af en Afhandling af G. Forchhammer om „Jorden og Menneskeslægten" og en af C. Hauch om Shakspeares Macbeth samt nogle korte Anmeldelser, optages hele Heftet af Bidrag i hiin Retning, hvilket man vil see af følgende Fortegnelse over det øvrige Indhold: „Tale i det norske Studentersamfund den 13de Jan. 1854," af Prof. J. S. Welhaven (det eneste ikke-danske Bidrag); „Brev til en svensk Rektor om at lære Svensk i danske og norske Skoler og omvendt," af Prof. M. Hammerich; om Vigtigheden af at indføre „Disputereøvelser ved Universitetet" af Samme (aftrykt af hans i 1841 udkomne Skrift „Om det mundtlige Foredrag" og forsynet med endeel senere Anmærkninger); „Det theologiske Studium ved Kjøbenhavns Universitet" af Kand. theol. A. Ingerslev; „Bidrag til den danske Studenterforenings Historie," af Stud. jur. V. Rode og akademiske Meddelelser for 1854." For akademisk Dannede indeholder disse Bidrag mange interessante og tillige, især for de ikke-kjøbenhavnske Studerede, nye Oplysninger; for Andre, eller Læsere i Almindelighed, vil vistnok Forchhammers Afhandling være af størst Interesse. Macbeth er vel et nu temmelig fortærsket Emne; men af en Mand som Hauch læser man dog gjerne nogle Bemærkninger derover, da man forud veed, at han har forstaaet at afvinde sit Stof nye Sider. For os ville disse Bemærkninger desuden nu have en særegen Interesse, da der med det Allerførste udkommer en ny norsk Oversættelse af dette Stykke ved en Mand, der i længere Tid har gjort et Studium af den uopnaaede engelske Dramatiker. Literaturartiklen bestaar mere af Indholdsoversigter over de vigtigere nye danske Værker, end af egentlige Bedømmelser. Welhavens Tale er udstyret med nogle vanvittige Trykfeil, hvilke dog findes rettede med Blyant i Texten. Sandsynligviis er man først kommen efter Feilene, efterat Udleveringen af Heftet var begyndt. — Udstyret er smukt, Papiret satineret. Prisen for Heftet 44 ß. I Kjøbenhavn har Afsætningen været saa stor, at Heftet er udsolgt (Oplaget skal have været 1000 Exemplarer) og et nyt Oplag er lagt under Pressen. Der er saaledes for det Første ingen Exemplarer at bekomme; kun et i Forhold til Subskribenterne ubetydeligt Antal Exemplarer ankom hertil i forrige Uge.

Europas Historie i den nyeste Tid, populært fortalt af Dr. C. F. Ingerslev. Kjøbenhavn 1854. 17½ Ark i 8vo. Priis 88 ß. Denne Bog vidner om hvormeget historisk Mindeværdigt, der er hændt i de sidste 6 Aar, endog mere end den, der nogenledes har fulgt med Begivenhederne, skulde troe. Thi af disses Historie (siden Februarrevolutionens Udbrud) optages hele Bogen med Undtagelse af et Par Ark, hvori der gives en indledende Oversigt over Menneskehedens tidligere Udvikling i politisk og social Henseende, hovedsagelig i Europa. Og dog er det saa langt fra at Forfatteren har fyldt Rummet med Bagateller og overflødige Ord, at han aabenbar eftersom han skred fremad og især fra Reaktionens Indtrædelse (1850) endog har maattet indskrænke sig til større Knaphed end i enkelte Punkter ønskelig. Flere Lande have intet Bidrag leveret til disse Aars Historie, og blandt disse hører Norge og Sverige. Derover kunne vi være saameget mere glade, som vi her klart see, hvilke glædeløse Resultater de flittigste Bidragsydere have opnaaet ved sine uhyre Kraftanstrængelser. — Skriftet er fremstaaet af „populære Foredrag," Forfatteren i forrige Vinter holdt over den nyeste Tids Begivenheder. Fremstillingen er livlig, men kun almindelig „populær;" navnlig forvikles Stilen hist og her saare stærkt ved Indskudssætninger, hvilket man dog maa holde Forfatteren som lærd klassisk Philolog tilgode. I Anmærkninger er henslængt Meget, der til Fordeel for Fremstillingens Sammenhæng kunde været medtaget i Texten. I et af de sidste Nr. af „Fædrelandet" beskylder en hadsk Indsender Forfatteren for grov Plagieren af Dr. F. Stegers Værk over den nyeste Historie; dog uden at anføre andre Beviser herfor, end de, der kunne søges mod enhver Bog, som i sit Slags har en Forgjænger og ikke er et Digterværk. Kun lader han os see, at Ingerslev i et Afsnit har behandlet samme Stof som Tydskeren, men naturligviis paa et langt mindre Rum.

Den af Folkeoplysningsselskabet udgivne **Naturlære for Almuen,** sælges nu indtil et Antal af 1000 Exemplarer for 24 ß pr. Exemplar til Almueskoler, der ville benytte Bogen som Læsebog.

Norge.

Christiania. Under 21de Nov. er Kand. jur. H. H. S. Schulze meddeelt Autorisation som Sagfører ved Christianssands Stiftsoverret.

— Under 18de Nov. er resid. Kapellan til Gusdals Pstg. C. G. Holter udnævnt til resid. Kapellan til Eker og Kand. phil. M. J. Bugge til Adjunkt ved Kongsbergs Middel- og Realskole.

— Under s. D. er J. Vauvert anerkjendt som britisk Vicekonsul i Porsgrund og V. R. Sundt i Stavanger.

— Under 18de Nov. har det akademiske Kollegium ansat Exam. pharm. G. Gottwaldt som Ammanuensis ved Universitetets metallurgiske Laboratorium.

— Skibskapitain T. Some, førende Skonnerten Sylphiden fra Stavanger, er under et Ophold i Malaga bleven dræbt paa en offentlig Spadseregang, af — som det synes — en ved denne ansat Vægter. En til Fordeel for hans Enke og Børn aabnet Subskription dersteds indbragte Hbr. Bkmk. 1314. 14.

— Den 20de Nov. begyndte den juridiske Embedsexamen med 38, den theologiske med 8 og den philologiske med 2 Kandidater.

Drammens Byskat for 1855 udgjør 15,800 Spd., Fattigskaatten 9,339 Spd.

Ringerike. Paa Hougs Kirkegaard reistes nylig et af Almuen bekostet Mindesmærke over den i 1844 afdøde Sorenskriver J. C. Meidell. Thor Færden skildrede ved denne Anledning den Afdødes Fortjenester af Kommunen, og Sognepræsten, Brun, holdt en vakker Tale.

Stavanger. Her er sat igang en Aktietegning til et Dampskib, bestemt til Fart mellem Stavanger og omliggende Fjorddistrikter.

Bergen. Dampskibet „Norge," der nu er indtraadt i sin Route mellem denne By og Hamburg, skal være det største, bekvemmeste og eleganteste af alle Dampskibe, der endnu ere satte i Fart her i Landet. Det skal koste Interessentskabet omtrent 70,000 Spd.

Oversigt over norske Blades Indhold.

I Chr.-Posten for 19de Nov. behandler en Forfatter „— e" det gamle Emne om hvorvidt Horten bør være Hovedetablissementet for vor Marine. Forf. anfører herimod følgende vægtige Grunde: Hortens Beliggenhed udsætter det for en fiendtlig Sømagts umiddelbare forholdsviis let udførbare Angreb og dets lokale Forholde nødvendiggjør en Befæstning, der ei staar i Forhold til den Styrke, der kan paaregnes altid at haves til dets Forsvar, og dets dominerende Terrain paa hiin Side af Orlogshavnen gjør det muligt for Fienden, selv om Fæstningen er forsynet med tilbørligt Forsvar, at ødelægge Etablissementet uden at angribe den indre Enceinte. Adgangen til Horten fra Landsiden er overmaade bekvem og tryg fra Sønden af, men let spærrelig fra Nord, hvorfra Undsætningen skulde komme; og da man har seet med hvilken Sikkerhed og Lethed en Landgang nu kan udføres, saa er det meget muligt, at Horten under Kampen mod en overlegen Sømagt vil blive udsat for ved et uventet Angreb og Landgang at falde i Fiendens Hænder, førend det fornødne Forsvar kan sammentrækkes. Som et passende Sted for Flaaden nævner Forf. Sætre Brug, en halv Sømiil i Vest for Kaholmen. Dennes Fæstningsværker sikrer det mod et Angreb fra Søsiden, medens Adkomsten tillands for en Fiende er overmaade vanskelig. Forf. finder, at Spørgsmaalet burde undergives en Kommissions Overveielse, for at man, inden næste Storthing samles, kan være kommen paa det Rene om det ikke vilde være bedre, at de til Hortens Befæstning foreslaaede 235,000 Spd. tilligemed den endnu større Sum, der sikkert siden vil udfordres for at fuldende den, bleve anvendte til at berede Flaaden en ny og tryggere Hovedstation og Oplagssted. Horten kunde beholdes som Værft.

I Chr.-Posten for 24de Nov. har Prof. Hansteen indrykket en Artikel med Overskrift „det mechaniske Geni Huusmanden Christian Olsen Nordal i Fet," hvori han beskriver den af denne Mand opfundne Hægtemaskine, som han har været oppe i Fet at besee, og en af samme Mand opfunden Indretning til Uhres Selvoptrækning (nemlig et Hjul, der sættes i Bevægelse ved Lufttrækket). Maskinen har Nordal udført efter Opfordring af Proprietær Løchen og med Pengeunderstøttelse af ham. (Den koster omtr. 300 Spd.) I en Dag kan den levere over 20,000 Hægter, og Størrelsen og Fiinheden kan reguleres efter Behag. Den er meget kompliceret, og det maa saaledes forbause Enhver, at en Mand, der Intet har lært og Intet seet, ikke kan tegne og knapt skrive, har kunnet udtænke den, og det i nogle Timers Tid (fra Kl. 9 om Aftenen, da han gik i Seng, til „høgstnattes Tid," som han selv fortalte). Hansteen siger, „at det vilde være særdeles ønskeligt, om en Mand med saa udmærket Talent kunde faae en liden Understøttelse, for i en Maaneds Tid at opholde sig ved Hortens mechaniske Værksted, hvor upaatvivlelig mange nye Ideer vilde vækkes hos ham, og Gjenveie vises ham til at opnaae et og andet Formaal, som han nu ved egen Grublen selv maa udfinde."

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Flere Artikler i svenske Blade vidne om hvilket godt Indtryk Festen den 4de Nov. har gjort hos Broderfolket.

— Den 11te Nov. aabnedes høitideligen den noget over ½ Miil lange Jernvei mellem Norköping og Fiskeby.

— Til den forestaaende Pariserudstilling skal sendes tvende i Træ skaarne Billeder af Jfr. Sophie Isberg, det ene forestillende Napoleon (den Første) paa sin Triumphvogn, det andet Gustav Adolf ved Landstigningen i Tydskland.

— Som tidligere bestemt afsløredes Gustav Adolfs Statue i Gøtheborg den 18de. Om Festligheden m. m. skulle vi berette noget Nærmere, saasnart vi kunne levere et Træsnit af Statuen.

— Den især som Polakven bekjendte Lord Dudley Stuart døde i Stockholm den 17de.

England. Lord Palmerston er reist til Paris, forsynet med uindskrænket Fuldmagt til at underhandle med Keiseren. Der er Tale om at sende 50,000 Franskmænd til Krim, Halvdelen paa Fransk og Halvdelen paa engelsk Bekostning.

Krigsskuepladsen. Beretningen om Russernes Udfald den 5te stadfæster sig; man seer, at de bleve slagne med et Tab, der var meget stort, endog langt større end ved Alma, og at Franskmændene i den ved Retiraden opstaaede Forvirring søgte at storme. General Soimonow faldt og Prindserne vare haardt i Ilden. Men de Allierede kjøbte ogsaa Seieren dyrt; Generalerne Cathcart, Strangwais og Goldie faldt, et Par andre saaredes. De Allieredes Stilling har været betænkelig paa Grund af Mangel paa Tropper og de have, for at holde den forstærkede Fiende Stangen, forskandset sig stærkt. Imidlertid fortsættes Beleiringen uafbrudt. Russerne have paany sænket 4 Orlogsskibe; Balaklava have de forladt. Prinds Napoleon er ankommen til Konstantinopel syg at Dysenteri.

Tyrkiet. Sultanen har udstædt et Firman ang. Cirkassiernes Salg af Børn og Slægtninger til Slaver, hvilken Trafik den keiserlige Regjering ikke længere vil taale.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Adjunktpost ved Bergens lærde Skole med en aarlig Gage af 300 Spd.

Brigadeintendant-Embedet ved den throndhjemske Infanteribrigade med 600 Spd. i aarlig Gage.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 200 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. — Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 48. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 2den December 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Udstilling i Springfield (Ohio) af de skjønneste Exemplarer af den menneskelige Race. — Sir John Franklins Skjæbne. — Exkurtioner fra Bandags Vand i øvre Thelemarken. — Carl Andreas Reitzel. — Gustav Adolfs Statue i Gøtheborg. — Jeffreys nye Kugler for riflede Kanoner. — Literatur og Kunst. Norge. Udenlandske Efterretninger. Bekjendtgjørelser.

Udstilling i Springfield (Ohio) af de skjønneste Exemplarer af den menneskelige Race.

(Efter Illustration.)

Ordet Udstilling, i den særegne Betydning, hvori vi anvende det for at betegne visse Konkurrencer, indeholder ogsaa i sig Ideen om Forbedring, Fremskridt. Vi ville ikke studse ved de forøvrigt høist alvorlige Indvendinger, der, betragtet fra den menneskelige Værdigheds Synspunkt, kunne reises mod en Udstilling af den Natur, som den vi idag have at anmelde, men blot betragte dens praktiske Nytte, og det første Spørgsmaal, der da fremstiller sig for os, er dette: om vor Slægt ogsaa er modtagelig for en høiere physisk Fuldkommenhed. Dersom man skal dømme efter Sammenligningen udenfor os, bliver Svaret bekræftende; man behøver blot at anføre de ubestridelige Forædlinger af visse Dyrearter, bevirkede ved forstandig Opdræt i Forening med rene physiologiske Midler. Man vilde imidlertid tage høilig feil, om man tillagde denne Bekræftelse et positivt Værd. Hindringer, der ere af en næsten uovervindelig Natur, ville for os altid modsætte sig de Forbedringer, som Aanden kan erklære for mulige og Studiet af det menneskelige Legeme henvise paa. Det er tungt at have en saadan Bekjendelse at gjøre, men Sandhedens Magt tvinger os til at udsige: at Ægteskabs-Institutionen, i sit Misbrug, udentvivl er den væsentligste Hindring for den menneskelige Slægts høiere physiske Udvikling. Ægteskaber, der indgaaes af alle andre Grunde, end gjensidig Sympathi, alle saakaldte Fornuftpartier, have Sandsynligheden imod sig for at Ægteskabets store Maal: den menneskelige Slægts Formerelse, vil opnaaes paa en Maade, der ikke kan siges at være ufuldkommen. Opdragelsen formaar ikke at beseire de sørgelige Virkninger af Foreninger, hvorfra det besjælende Princip: Kjærligheden, er udelukket. Opdragelsen kan i det høieste være et Palliativ. Hvad er der at gjøre, for at Paastanden om den menneskelige Slægts Modtagelighed for en høiere physisk Fuldkommenhed ikke skal vedblive at være en blot abstrakt Sandhed? Alverden veed det. Et meget gammelt Ordsprog fortæller os det: „Lige Børn lege bedst." Er det Al? Hvad mig angaar, anseer jeg det for fuldkommen tilstrækkeligt.

Jeg er ikke uvidende om, at en vis Doktor, Graham. henimod Enden af forrige Aarhundrede optraadte i det blufærdige England med sin saakaldte Megalanthropogenesi eller Kunsten om den menneskelige Slægts Fuldkommengjørelse, og at alle hans afskyelige Theorier vare byggede paa den animalske Naturs Overvægt over den moralske. Andre Theoretikere ere komne Sandheden nærmere ved at gjøre Indbildningskraften til den mægtigste Befordrer af den physiske Fuldkommengjørelse. Disse undlade ikke at anføre Jakobs Exempel, der som Vogter af Labans Hjorde, efter Behag kunde skaffe sig sorte eller hvide Lam ved i Undfangelsestiden at holde foran Faarene sorte eller hvide Tøistykker. Indbildningskraften er det ingenlunde vor Hensigt at bestride. Selv Voltaire, som vel Ingen vil beskylde for Lettroenhed, anerkjendte dens Magt. Og vi ville sandelig ikke letsindig lade vor Tro paa den fare, thi hjælper den ikke til Andet, saa tjener den til at sikre den kjære Huusfred i mere end een Huusholdning. Hvorledes skulde man, naar man ikke havde Indbildningskraften at tye til, forklare sig det Bizarreri i Naturen, at den grundskikkelige Spidsborger Crokardeau's Søn ligner den forføreriske Monsieur Arthur? Alt vel overveiet tror jeg dog ikke, at man paa Grund af nogle saadanne Anomalier blindt skal stole paa Indbildningskraftens Almagt, hvor det gjælder den menneskelige Races Forædling.

Men for at tale alvorligt, den europæiske Menneskeraces Udartelse er en Kjendsgjerning, der ikke staar til at bestride, da vi see den for vore Øine, men som maatte vække vor høieste Forbauselse, da den er samtidig med alle de unægtelige Fremskridt, vor Tid har bragt i Opdragelse og Sundhedslære, dersom vi ikke kjendte dens Kilder. Man forsøge ikke at benægte den. Armeernes Lister godtgjøre, at Menneskets Middelhøide i Europa er mindre end i fordums Dage. Selv Preussen, der har været berømt for sine Kjæmpesoldater, vil ikke længer formaae at fremstille ret mange Regimenter af de Grenaderer, som den store Frederik havde en saadan Forkjærlighed for. Saameget er vist, at den Hoved-Forandring, hvorved de lette Tropper i Frankrig ere blevne satte istedetfor Linietropperne, og som fra Grunden af har forandret den militære Taktik, er bleven fremkaldt ved dets Soldaters Mangel paa tilbørlig Høide. Intet beviser, at en større Legemskraft er bleven indbragt i Armeerne til Erstatning for hvad der er tabt. Da Republikens og Keiserdømmets udødelige Legioner kjæmpede mod alle Krigens Strabadser, var det sandelig ikke Modet alene, der opretholdt dem: det trængte til en ualmindelig physisk Kraft. Den unge franske Armee formaar vistnok ved sin brændende Patriotisme at hæve sig op til disse Forbilleders Heroisme, men vi betvivle høilig, at den formaar at efterligne dem i den Modstandskraft, der begavede dem med Legemer af Jern.

Uagtet saamange og slaaende Beviser minde os om den moderne Races physiske Tilbageskridt, der vel kunde lade befrygte, at Europa vil ende som Asien — ved Udtømmelse — har jeg dog ikke kunnet opdage mindste Antydning til, at man tænker paa at gribe til Forholdsregler mod et Onde, som falder den mindst Opmærksomme i Øinene. Skulde det forholde sig saa, at Samfund, der ere blevne gamle, foragte Alt hvad der udgjorde deres Ungdoms Storhed og Magt, ligesom Oldinge foragte Skjønhed, Kraft, alle de Evner, de ikke længer besidde? Hvad det gamle Europa ikke har været betænkt paa at gjøre for sin tilbageskridende Menneskerace — mindre af sorgløs Ligegyldighed, end fordi den ikke vil give Slip paa de Fordomme, hvorved Ægteskabs-Institutionen er bleven nedværdiget — har et ungt, virksomt, uden Ophør til alle store Ting arbeidende Folk forsøgt for sig selv med denne ungdommelige Djervhed, der sigter mod Maalet, uden at lade sig afskrække fordi de bedste Midler til at naae det endnu ikke ere fundne.

Fra vore europæiske Fordommes Synspunkt er Ideen om en Udstilling af de skjønneste Produkter af den menneskelige Race mildest talt besynderlig. Amerikas Sæder og Folkecharakteren beskytter Tingen mod hvad der hos vilde være nok til at lade den hjemfalde til Latteren. Unge Folkeslag ere ligesom unge Mennesker, de lægge overordentlig Vægt paa den ydre Skjønhed, paa Kraften og ere stolte af disse sine naturlige Fortrin. Nord-Amerika er det Land i Verden, hvor den physiske Udvikling paa den lykkeligste Maade begunstiges af denne Charakterens høie Uafhængighed, der befrier Individet fra en overforfinet Civilisations falske Fordringer og nærmer det til Naturen. Heri ligger Forklaringen over at man har kunnet undfange Ideen til en Udstilling som den, hvortil National-Baby-Convention har indbudt i Springfield, og den Tilstrømning af Mennesker, hvormed den har været beæret. Ved at berette Detaillerne af denne høist originale Udstilling, frygte vi, at man kunde have os mistænkt for at ville være underholdende paa Sandhedens Bekostning; vi ville derfor lade et Blad tale, der udkommer paa selve Stedet, hvor Udstillingen holdtes, og som derfor kun kan berette virkelige Kjendsgjerninger, der desuden bekræftes af Stadens andre Tidender.

„Det unge Amerikas Mødre," hedder det i dette Blad, „have taget Opfordringen fra National-Baby-Convention efter Ordene, og paa den fastsatte Dag ankom til Springfield en talrig Procession af Kvinder med deres yndefulde Afkom. Et uhyre Telt var indrettet til at modtage Udstillerinderne. Kl. 11 saa man sig nødsaget til at trække en Kordon omkring Teltet forat holde i tilbørlig Afstand den voxne Befolkning, hidlokket ved Skuespillets Originalitet, og for at dæmpe dens Utaalmodighed blev det Løfte givet den, at strax efter Juryens Kjendelse skulde Adgangen blive den aabnet. Mellem Selskabets Medlemmer udvalgtes nu en Kommittee, bestaaende af ni Damer og sex Herrer, som havde at begive sig under Teltet for at tage de unge Kandidater i grundigt Øiesyn. Men i det Øieblik Kommitteen skulde skride til Udførelsen af sit Hverv, bragtes en Telegraph-Depesche, afsendt fra Dayton, hvori Jurien anmodedes om at oppebie et Jernbanetrain, der bragte flere Konkurrenter fra dette Distrikt, hvilken Anmodning bevilgedes til den ventende Menneskeskares store Misfornøielse. Mødre og Ammer sadde i en Kreds med deres smaae Cherubimer paa Skjødet. Her saa man en Moder, hvis straalende Blik afverlende gik fra hendes Barn til Juryen. Ved hendes Side sad en anden Moder, der med tilladelig Stolthed holdt i sine Arme et deiligt lille Væsen, hvis krøllede Lokker og klare blaa Øine vilde have afvæbnet den mest erklærede Hader af Børn. Længer henne anstrængte en Amme sig for at holde Styr paa en rask Krabat, paa et Aar omtrent, med skarlagenrøde Kinder, som absolut vilde have Fingre i en lille Naboerskes Øreringe. Her opstillede en Konkurrentinde paa Gulvet en sand Herkules, hvis kraftige Lemmer dannede en paafaldende Modsætning til en fortryllende lille Persons fine, bløde Former, der stod ved Siden af. Samtlige Mødre vare opblæste af Stolthed og de unge Konkurrenter syntes at være sig deres Vigtighed bevidst. Mellem alle de Selvtilfredse, der gjorde sig en Fornøielse af at lade sig besee, fandtes imidlertid ogsaa nogle Undseelige, der skjulte deres søde Ansigter ved Moderens Bryst og slet ikke vilde indlade sig paa at vise dem frem. Hundredeogsyvogtyve Børn, ankomne fra alle Kanter, deeltoge i Konkuerrencen. Ohios forskjellige Distrikter vare udmærket repræsenterede. Staterne Indiana, Pensylvanien, Massachusets, ja selv det sydlige Louisiana, havde sendt sine yndigste Vidundere i Barneverdenen. Paa store stærktbyggede Børn var Forsamlingen imidlertid rigest. Man bemærkede en lille Verdensborger paa omtrent elleve Maaneder, der ikke veiede mindre end syvogtyve og et halvt Pund; en anden paa fire Maaneder veiede tyve Pund. To Tvillinger fra Distriktet Clarke tiltrak sig fornemmelig Opmærksomheden. Disse to Pragt-Exemplarer lignede hinanden som to Erter udtagne af samme Bælg. En Dame, der var tilaars, mødte frem med sit syttende Barn, ikke fordi dette udmærkede sig, men som Prøve paa sjelden Frugtbarhed, som hun udentvivl syntes kunde fortjene, om ikke andet, saa dog en hæderlig Omtale.

Efter endt Besigtigelse trak Juryen sig tilbage og Mødrene begave sig til Flaral-Hall, hvorhen de fulgtes af Folkemassen, der nu ogsaa vilde besigtige de smaa Kandidater. Man ventede med stor Utaalmodighed paa Udfaldet af Jyryens Raadslagninger. Imidlertid blev Larmen omkring den saa høirøstet, at den maatte beslutte sig til at fortsætte sine Underhandlinger paa et andet Sted og begav sig ogsaa virkelig til et Huus i Staden: Anthony-House, fulgt af en Skare Nysgjerrige. Kl. 6 var Kommitteens Rapport færdig og med passende Høitidelighed skredes til Uddelingen af Priisbelønningerne.

Disse tilkjendtes:

1ste Priis, bestaaende af et smukt Sølv-Service, Datteren af William Romner, fra Distriktet Clarke, sex Maaneder gammel.

2den Priis, bestaaende af et Sølv-Service, Sønnen af William M'Dowell fra Fulton, Distriktet Hamilton (Ohio), tretten Maaneder gammel.

3die Priis, bestaaende af et glat Sølv-Service, Datteren af M. A. Caonn fra Philadelphia."

Det Blad, hvoraf vi have laant disse Detailler, tilføier, at mange Mødre forlode Udstillingsstedet yderst misfornøiede med Juryens Kjendelse. Da man sagde til en af dem, at Priisbelønningerne vare uddeelte efter den strengeste Retfærdighed, svarede hun med et Blik paa sit Barn: „Kan være, men Retfærdigheden er blind."

Selskabet National-Baby-Convention har ikke isinde at lade det forblive ved dette første Forsøg. En Forsamling af samme Natur havde allerede fundet Sted i Kanada sidste Junimaaned. Det vilde ikke forundre os, om denne Institution blev almindelig i de forenede Stater og bragte herlige Frugter, om ikke til den nordamerikanske Menneskeraces Forskjønnelse, saa idetmindste til dens Vedligeholdelse.

Sir John Franklins Skjæbne.

Dr. Rae, en hæderlig bekjendt Polarreisende er for nogen Tid siden kommen tilbage til England fra sin Expedition og har strax indsendt følgende Beretning til Admiralitetet.

„Repulse Bay, den 29de Juli 1854. Jeg har den Ære at melde, at jeg i dette Foraar, under min Reise over Iis og Sneemarker, i Pelly-Bay traf sammen med Eskimoer og af en af disse hørte, at et Antal „hvide Mænd" (Kablunans) af Mangel paa Levnetsmidler vare gaaede tilgrunde noget længere i Vest, i Nærheden af en Flod, der har mange Fosser og Strømiler. Senere erholdt jeg nærmere Oplysninger og erhvervede mig ved Kjøb flere Gjenstande, som sætte udenfor al Tvivl den Skjæbne, der har truffet Franklin eller ialfald en Deel af hans ham overlevende Staldbrødre, en Skjæbne, er er saa skrækkelig som man vel kan tænke sig.

Det Væsentlige af hvad jeg har kunnet erfare fra forskjellige Kilder og til forskjellige Tider, bestaar i Følgende:

I Foraaret 1850 saa man omtrent 40 „hvide Mænd" vandre over Isen mod Syd. Flere Eskimoer, der vare med dem, slæbte en Baad efter dem. De dræbte Sælhunde nær ved den nordlige Strandbred af King Williams Land. Ingen af de Reisende kunde forstaae Eskimoernes Sprog, men ved Tegn gave de at forstaae, at deres Skib eller Skibe vare knuste af Isen og at de nu vare paa Vandring til en Egn, hvor de haabede at kunne skyde Vildt. Hele Selskabet med Undtagelse af en eneste Officier, saa meget magert ud, som om de lede af Mangel paa Næringsmidler; ogsaa afkjøbte de Eskimoerne en Sæl. Nogen Tid senere, men ogsaa samme Foraar, førend Isen tinede op, opdagede man Ligene af 30 Personer paa Fastlandet og af fem Andre paa en nærliggende Ø, en Dagsreise vestlig for en stor Flod, der efter Beskrivelsen ikke kan være nogen anden end den af Sir George Back omtalte store Fiskeflod (af Eskimoerne kaldet Oot-Ki-hica-lik); nogle Lig, sandsynligviis af de første, der faldt som Offre for Hungersnøden, vare blevne begravne, andre fandt man i Telte, endnu andre under en Baad, der var bleven

hvælvet for at tjene som et Slags Ly, eller adspredte omkring i Nærheden. Af de paa Øen Fundne antoge de Indfødte den Ene for en Officer, da han havde en Kikkert hængende over Skuldrene og et dobbeltløbet Gevær liggende ved Siden af sig.

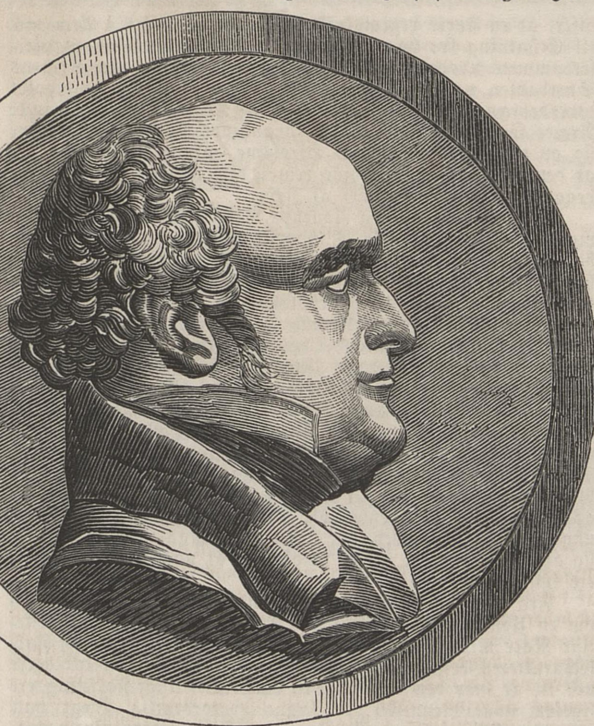
At slutte fra den mishandlede Tilstand, hvori nogle af Ligene fandtes, og af det i Kogekjedlerne fundne Indhold, vare vore ulykkelige Landsmænd drevne til det Yderste — til Menneskeæderi — for at friste Livet.

Paa Ammunition synes de at have havt Overflødighed, thi de Indfødte havde fundet Krudt i smaa Fade og Kasser og udtømt paa Jorden; ogsaa Kugler og Hagel fandtes paa Stranden, hvor den ved lav Vandstand ligger tør. Desuden maa man paa dette Sted have fundet og sønderbrudt en Mængde Uhre, Teleskoper, Kompaser og Geværer, hvoriblandt dobbeltløbede, thi jeg saa forskjellige Brudstykker af disse Artikler tilligemed flere Sølvskeer og Gafler hos de Indfødte og tilkjøbte mig, hvad jeg kunde faae fat paa (Han medsendte en fuldstændig Liste derover).

Af de Eskimoer, som jeg traf, havde Ingen seet de hvide Mænd hverken levende eller døde, de havde Beretningen fra Andre, som havde været paa det Sted, hvor Ligene laae, eller tidligere havde mødt dem paa Vandringen.

Jeg vil endnu kun bemærke, at vi ved Hjælp af vore Geværer og Fiskegarn sidste Høst havde Levnetsmidler i Overflødighed, at vi Vinteren over levede efter Omstændighederne ganske godt i Sneehytter og, at Skindene af det skudte Vildt skaffede os tilstrækkelige Vinterklæder. Min Foraarsreise førte ikke til noget Resultat, da jeg stødte paa Forhindringer, paa hvilke jeg tildeels ikke havde været forberedt, uagtet min Erfaring som Polarreisende.

Saavidt gaar den officielle Indberetning fra Dr. Rae, der reiste i Hudsonbay-Kompagniets Tjeneste. Efter hans Opgivende synes det næsten, som om Sir James Ross og Kapitain Bellot vare trængte frem til faa Mile fra det Sted, hvor de ulykkelige Reisende omkom. Nogle faa af disse Sidste maa endog have levet til henimod Enden af Mai 1850, det Tidspunkt, da Rypperne forekomme der, thi man hørte paa den Tid Geværskud og fandt ogsaa Fuglebeen og Fjær tæt ved det Sted, hvor de omkom. — Dr. Rae bemærker i en Skrivelse til Times, at der, saavidt han har været istand til at udforske, ikke hviler nogen Mistanke paa de Indfødte, som om de skulde være Skyld i de Reisendes Død. Hunger og Kulde synes at have været de eneste Aarsager. Flere af Ligene vare skrækkeligt mishandlede og berøvede deres Klæder, medens andre Lig laa dobbelt og tredobbelt indhyllede i disse Klæder, Hvad Dr. Rae tilkjøbte sig af de Indfødte, havde disse baaret som Prydelser, navnlig Pengestykker, som de i dette Øiemed havde boret Huller igjennem. Ogsaa Bøger havde de fundet, men naturligviis ladet dem ligge. Dr. Rae, der veed, hvor omhyggeligt Eskimoerne opbevare Alt, hvad de finde, tvivler ikke i ringeste Maade paa at man med Tiden vil erholde tilbage de fundne Sager. Af de Ting, som han allerede nu medbragte og hvorved Eskimoernes Fortælling synes at erholde sin sørgelige Bekræftelse, kan nævnes: En liden Sølvtallerken med Ordene „Sir John Franklin, K. C. B. (de brugelige Begyndelsesbogstaver for Knight, Commander of the Bath) indgravede; dernæst flere Sølvskeer og Gafler med Begyndelsesbogstaverne til følgende Officierers Navne: Kapt. Crozier Lieuten. G. Gore, de tvende Hjælpelæger A. M'Donald og J. S. Peddie, og Second-Master G. A. M'Bean.

Sir John Franklin.

Exkurtioner fra Bandags Vand i øvre Thelemarken.

(Slutning fra forr. Nr.)

Den sidste og noget længere Exkursion fra Bandags Vand, som vil blive omtalt her, gjælder et Dalføre, der er lige mærkeligt ved sin eiendommelige Formation som ved dets Beboeres i høi Grad særegne Charakteer; det er Sætersdalen, hvis nordligste og interessanteste Deel godt kan medtages paa en Udflugt fra Dalen, naar man derpaa vil anvende flere Dage og finde sig i Besværlighederne ved en Høifjeldsreise frem og tilbage. Forresten vil en saadan intetsteds kunne udføres lettere end netop her, hvor Fjeldet idelig er gjennemskaaret af dybe Støledale, hvor man i Sommertiden er vis paa at træffe Folk, og at erholde den nødvendige Hvile og Forfriskning. I Tilfælde af, at man bestemmer sig til denne længere Afstikker fra Exkursionernes Udgangspunkt, er det mest bekvemt at slaae denne Exkursion sammen med den anden og altsaa fra Sætrene i Botnedalen begive sig videre indover Fjeldet. Man passerer da efterhaanden 3 forskjellige Støledale, af hvilke især Nautebergdalen udmærker sig ved sin Vildhed. En eenlig Sæter, den sidste Thelemarkssæter paa denne Kant, ligger midt i Dalen ved Bredden af et blaagrønt Vand, der næres af de kun seent optøende Sneemasser, som i rigelig Mængde udfylde alle Kløfter i den overskyggende, næsten lodrette Fjeldside. Naar man endelig har naaet Skaret mellem denne Dal og den efterfølgende, staar man paa Grændsen mellem Thelemarken og Sætersdalen og kan her glæde sig ved en saare skjøn og fri Udsigt. I Forgrunden ligge et Par Smaavande i Bunden af en temmelig viid Dal, der dog endnu ligger for høit til at kunne frembyde et venligt Udseende, men længere nede udvider den sig og gaar over i vidt udbredte Skraaninger med frodig Birkeskov; længer nede endda seer man mørke Afskygninger, der betegne Naaleskovens Belte og i Baggrunden hæver sig stolt det mægtige Suldalsfjeld, bedækket op imod den smukt bølgede Horizontlinie med et sammenhængende Lag af evig Snee. Jo længere man kommer nedover, desmere aabnes Udsigten til Siderne, indtil at man naaer Berdalen, den første Gaard i Sætersdalen, 2 a 3 Mile fra Botnedalssætrene. Berdalen har en smuk Beliggenhed paa Skraaningen af det store Bassin, som den forøvrigt saa trange Sætersdal danner, idet den gaar over i Høifjeldet. Mægtige Skovstrækninger udbrede sig til alle Kanter, indtagende selve Dalbunden foruden de tilstødende Skraaninger, hvorved Landskabet faaer en ganske egen Charakteer af Oprindelighed, der ikke er fremmed for Raabygdelagets Egne idetheletaget. Et lille Stykke nedenfor Gaardens Huse nærmere Bygden er den smukkeste Udsigt. Det høie Suldalsfjeld tager sig fortrinligt ud lige over Otteraaens udvidede, blanke Flade, der glimter frem mellem talrige, skovklædte Øer og malerisk fremspringende Næs, medens at den frodigste Birkeskov danner Forgrunden. Kun ugjerne løsriver man sig fra dette herlige Landskab, for at gjennemvandre en meget ubehagelig Sumpstrækning, der fører nedover til selve Bygden. Berdalen er nemlig blot en Fjeldgaard, og der finder her det besynderlige Forhold Sted, at man længere nede i Dalen træffer paa Sætre, indtil at man en Miil nedenfor Berdalen beredes en ny Overraskelse. Idetsamme man naar Toppen af en lille i Dalen fremskydende Aas, ligger med Et det yndige, lille Bykle udbredt for Beskueren med sin lille, ret nette Kirke og en Mængde Huse adspredte hist og her omkring. Bratte, men løvklædte Aaser begrændse Dalen paa begge Sider og i Baggrunden hæver en afrundet Fjeldmasse sig, hist og her bedækket med Snee. Ved Foden af denne ligger et lille Vand og til Høire for samme en lille isoleret kuppelformig Aas, der danner et meget fremtrædende Parti i Landskabet. Dalen synes at være aldeles aflukket og er heller ikke langt fra at være det; kun et smalt Pas tjener til Gjennemgang for Otteraaen, som umiddelbar ovenfor samme er udvidet til det forhennævnte lille Vand, Bykjyl, der laaner sin mørke Farve af den i samme paa høire Side brat nedstyrtende sorte Fjeldvæg. Den anden Side er noget mere tilgjængelig. Her ligger den berygtede Byklestig, der forøvrigt nu slet ikke er farlig, siden den er bleven omlagt. Den gamle Vei derimod eller den egentlige Byklestig laa tildeels paa smale Klopper uden Rækværk, og der mangler ikke paa Historier om forulykkede Folk fra den Tid. Veien herfra til det halvtredie Miil nedenfor beliggende Valle er temmelig uinteressant, undtagen forsaavidt man her faaer et fuldstændigt Billede af den rye og skumle Charakteer med sorte, forstørstedelen aldeles nøgne og tverbratte Fjeldvægge, der er eiendommelig for Sætersdalen saavelsom for flere andre af Raabygdelagets Dale. Den skjønneste Deel af Sætersdalen er unægtelig Bykle; nedenfor har den kun enkelte blide Partier, medens at dog selv der den skumle, vilde Charakteer ligefuldt, om end modificeret, vedligeholder sig. Kort forinden man kommer til Valle, passerer man den mærkværdige Einang-Nute, der ligesom en Forpost bevogter Indgangen til den vide Dalbund, som danner det saakaldte Vaddebø, Hovedbygden i Valle Sogn. Som nedenstaaende Skizze udviser, er den ved en dyb Kløft adskilt fra den tilstødende Bjergmasse. Selve Situationen ved Valle er høist paafaldende. Paa den ene Side hæve sig smukke, løvklædte Skraaninger fra den vide, frugtbare Slette i Midten af Dalen og gaae over i blødtformede Aaser, der ere beklædte med Naaleskov. Den anden Side af Dalen udgjør en næsten lodret, i en stor Bue løbende nøgen Fjeldvæg, i ringe Afstand fra hvilken Elven løber, uden nogen Mellemgrund af lignende Beskaffenhed som paa den anden Side. Ved Reflexion af Solstraalerne fra hiin uhyre Klippevæg, der paa Grund af sin buede Form paa en Maade virker som et Huulspeil, opstaar her om Sommeren en forfærdelig Hede, der neppe nogetsteds i Landet overgaaes. Selve Sætersdølerne finde det undertiden „spoikjelæg heit" i denne Gryde mellem Fjeldene. Her er Centrum for det eiendommelige Folkeliv, som har gjort Sætersdalen berømt eller berygtet, eftersom man særlig har holdt sig til de forskjellige Sider af samme. Vanskelig vil man finde mere troskyldige og oprindelige Mennesker end her, men man vogte sig for at fornærme dem eller vække deres Uvillie paa nogen Maade. Deres Charakteer viser den samme Modsætning som den Natur, der omgiver dem: den største Blidhed ved Siden af den skumleste Vildhed. Sande Kjæmpeskikkelser ere Sætersdølerne; et Menneske af almindelig Middelstørrelse er her en Sjeldenhed. Deres Sprog, der for Byboeren er næsten uforstaaeligt, kan vanskelig gjengives, da en orthophonisk Fremstilling af samme paa Grund af den store Mangfoldighed af Diphtonger og besynderlige Mellemlyd faaer et altfor kunstigt Udseende, medens at en modificeret Retskrivning ikke tilstrækkelig udhæver Dialektens Særegenheder. Folkepoesien florerer her; intetsteds klinge Stevene friskere, og Forraadet er uudtømmeligt. Sætersdølernes Dragt er bekjendt som høist besynderlig; med al sin Snurrighed og Unatur indholder den dog Elementer til en meget smuk Nationaldragt, men Moden er her som andre Steder ikke altid i Forstaaelse med den gode Smag.

Nedenfor Valle snevrer Dalen sig atter sammen og antager paany den samme eensformige Charakteer som ovenfor, dog er den nu blevet mindre vild og frembyder hist og her f. Ex. ved Øveste smukke Situationer, ligesom det længere i Syd beliggende Bygland med Rette regnes blandt Landets skjønne Egne. Den sønden for Valle beliggende Deel af Sætersdalen er dog idetheletaget af mindre Interesse, og da den ligger altfor langt fra Reisens Udgangspunkt til passende at kunne medtages i en Exkursion fra samme, vil Tilbagereisen bedst foretages fra Valle af over Fjeldet til Moland eller Fyrrisdal, hvorfra man enten kan komme direkte tilbage til Dalen over den lille Bygd Skafse eller ned til Midten af Bandags Vand ligeoverfor Laurdal. Besøget i Sætersdalen er herved fuldført og paa en Maade, der giver den Reisende det Væsentlige af det Udbytte, der er at høste ved en fuldstændig Befaren af den hele Dal. For dem, der maatte ville gjøre Sætersdalstouren uafhængig af Exkursionen til Botnedalen, kan anføres, at det gaar an at reise en mere lige Vei fra Dalen over til Bykle forbi et Fjeld, som kaldes Urnosi. Beskrivelsen af de Exkursioner fra Bandags Vand, der især ere lønnende, er nu tilendebragt; de, der ville foretage dem, ville forhaabentlig ikke blive skuffede i deres Forventning.

Carl Andreas Reitzel*).

1789—1853.

Hvo vil ikke endnu længe erindre den store Boghandling paa Kjøbmagergade med den høie Steentrappe, hvor saa mange Mennesker af de forskjelligste Livsstillinger mødtes, fandt Leilighed til en kort Tid at udvexle deres Tanker og altid modtoges med en naturlig Velvillie af Eieren, som vidste at sige Enhver, han kjendte, noget Venligt. Carl Andreas Reitzels Navn vil ikke saasnart glemmes i Danmark. Han var den mellemste af Handskemager Benjamin Reitzels fem Sønner, en tydsk Familie, født den 4de Oktober 1789, og kom i sit 14de Aar som Lærling hos Boghandler Bonnier, hvis Boghandling han forestod under dennes Reise til England; hos ham blev han i 15 Aar, indtil han selv etablerede sig. Den alderstegne Principal giver ham det Vidnesbyrd: „I en sjelden og høist følgeværdig kjærlig Omgjængelighed, den oprigtigste og hjerteligste Hengivenhed var han et sandt Mønster for Ungdommen og især for den Klasse Forretninger, som vare ham betroede."

Han begyndte (1819) smaat i en — man kan gjerne sige — liden Bod. Efter hvad en paalidelig Haand har skrevet mig til, var hans hele Kapital 100 Rd. og en Anbefalingsskrivelse fra afdøde Biskop Münter, „at han var en uformuende, men ærlig Mand;" den skaffede ham Kredit hos alle anseede Boghandlere i Tydskland, og ved sin store Driftighed, sin ubegrændsede Velvillie og det Held, som fulgte ham, blev han efterhaanden en af de anseeligste Boghandlere, ja „erhvervede sig den største Agtelse og Respekt i Europa;" hans Forlagsartikler beløb sig ved hans Død til et Antal af 1250. Imod Forfatterne viste han i Regelen en høi Grad af Liberalitet og Uegennyttighed; det er sandt, hvad en geistlig Taler sagde ved hans Grav: „at mange af Danmarks Ypperste bragte ham deres Aands bedste Frugter, at han skulde lade dem see Lyset, og Reitzel var selv glad, naar han havde en saadan Gave at skjænke os, og Mangen, endnu ukjendt for Verden, bragte ham, hvad han havde udtænkt paa det stille Kammer og kom med bange Forventninger til ham, men gik glad og opmuntret og med Haab om Fremtiden fra ham." „Du har fredet om mangen ædel Spire, som maaskee ellers var hensygnet og henvisnet!"

Foruden de mange betydelige Værker, der saae Lyset hos ham, har Reitzel ogsaa havt en uberegnelig Indflydelse paa vort Bogvæsen ved at drage Omsorg for, at der udkom billige Udgaver af nationale og yndede Forfatteres Skrifter; det skyldes ham, at Baggesens, Blichers og Ingemanns Værker, og den Række af Skrifter af Forf. af „En Hverdagshistorie" m. fl. ere i saa Manges Bogskabe; han glædede sig inderligt over, at derved en dannet Smag udbredtes i videre Kredse. Ogsaa de fleste betydelige Tidsskrifter, som: Archiv for Pharmacie, det ældre Fædreneland (1834—1839), Dansk Kirketidende (1845—1848), Maanedsskrift for Literatur, Nordisk Tidsskrift, Tidsskrift for udenlansk theologisk Literatur, Theologisk Tidsskrift, Nyt juridisk Tidsskrift, Bibliothek og Ugeskrift for Læger, Tidsskrift for Almueskolevæsenet etc. fandt i ham en velvillig og deeltagende Forlægger. Uden selv at være videnskabelig dannet, havde han dog megen Interesse for hvad der kunde bidrage til Literaturens Udvikling.

Hans Uegennyttighed var forenet med en stor Beskedenhed; han skjænkede ofte betydelige Gaver af Bøger til saadanne Indretninger, som hist og her dannede sig i literære eller i velgjørende Øiemed. Naar han erfarede, at nogen af hans Kunder ved Ildebrand havde mistet deres Bibliothek, saa var han ikke sjelden en af de Første, der, ved en venlig Sendelse af udvalgte Skrifter som Foræring, søgte at erstatte eller dog at mildne Tabet.

Reitzel var to Gange gift, første Gang med Cathrine Lundberg, som døde 1825, med hvem han havde tre Døtre; anden Gang (1827) med Sophie Thostrup, af hvilket Ægteskab to Sønner og en Datter overleve ham tilligemed Moderen. Han blev 1829 Universitetsboghandler og udnævntes den 6te Oktober 1851 til Kancelliraad. Han var en af Forstanderne ved Petri Kirke og denne Menigheds nu ligeledes afdøde Præst har sat ham et smukt Mindesmærke i de Ord, han talede ved hans Baare, i hvilke han blandt Andet stadfæster vor Dom om Reitzels Virkemaade som Boghandler: „Ham var Forretningerne ikke blot en Kilde til Erhverv; han drev dem med en Aand, som stedse var modtagelig og virksom for hans Hensigter. Langt mere end hans egen Fordeel laa Videnskabens Flor ham paa Hjertet, og til et høiere Opsving og en skjønnere Blomstring i Fædrenelandet har hans uegennyttige og utrættelige Virksomhed bidraget væsentligen."

I Sommeren 1851 begyndte han at skrante, var sengeliggende den største Deel af Vinteren 1852—1853; paa Sygesengen feirede han veemodig-glad og taknemmelig sit Sølvbryllup i en Kreds af faa fortrolige Venner; uagtet sine store Lidelser deeltog han dog til faa Dage før sin Død, den 7de Juni 1853, i Forretningerne.

Hans Boghandling fortsættes paa et andet Sted i Kjøbenhavn af hans Sønner, hvem Alle, som have staaet i venlig Forbindelse med den Afdøde, ønske, at de ei blot maae bevare deres hæderlige Faders Navn, men ogsaa hans Sind og Aand.

Gustav Adolfs Statue i Gøtheborg.

Da den verdensberømte Billedhugger Fogelberg efter langvarig Fraværelse fra sit Fædreland, Sverige, i 1845 aflagde et Besøg der, og tillige i sin Fødeby Gøtheborg, modtog han den hædrende Bestilling, at modellere for Stadens Regning en kolossal Statue af dens Grundlægger, den store Gustav Adolf.

*) Denne af den danske Literatur høist fortjente Mand bør ogsaa mindes af norske Læsere, der gjennem ham i en Række af Aar have modtaget de bedste Blomster af hiin saa rige Literatur, og derfor troe vi at burde optage denne af Præsten Chr. H. Kalkar forfattede Nekrolog, der findes i Nr. 20 af en nylig paabegyndt „Dansk Boghandlertidende," et Blad, som naturligviis Faa hertillands kjende.

Kunstneren vendte tilbage til Italien, hvor han forlængst havde fæstet Bolig, og skred snart til Udførelsen af den modtagne Bestilling. Da Modellen var færdig, skulde den støbes i Erts af Gonon i Rom. Men Støbningen mislykkedes for det Første, og uagtet Kunstneren ved eget Udlæg havde afhjulpet Støberiets Metalmangel, strandede dog det hele paatænkte nye Støbningsforsøg ganske ved Udbrudet af den romerske Revolution. Kunstneren opgav Tanken om at see sit Værk fuldført i Rom, og i Vinteren 1850 sendtes Modellen til München for at støbes i det derværende kongelige Støberi under Ledning af dets dygtige Inspektør Ferdinand von Miller. Næste Aars Høst foregik Støbningen her heldigen, og Statuen afsendtes til Nordsøen, for tilsøes at bringes til sit Bestemmelsessted. Den indskibedes paa Skibet „Hoppet;" men „Hoppet" var saa uheldigt at strande og kaste sin dyrebare Skat op paa Helgolands Kyster. Helgolænderne benyttede sig af sin strenge Strandingsret, saaledes at det for Gøtheborgerne ikke var muligt at komme tilrette med dem. Efterat de ved Tjæreoversmørsel havde søgt at beskytte Statuen mod Irret, satte de den omsider til Auktion. Den kjøbtes for, som det antoges, at opstilles i Hamburg, men kom, efter endeel desangaaende opstaaede Forviklinger, til at pryde en af Bremens offentlige Pladse.

Men Gøtheborgerne, som herved ingen Statue havde faaet for sin Bye, skyndte sig at bestille en ny Statue fra München, og da heldigviis Formerne her endnu vare i Behold, kunde Gjenstøbningen hurtigen foregaae. Den nye Statue ankom uden Uheld til Gøtheborg og blev opstillet paa Byens fornemste Torv, det tidligere saakaldte „Stora Torg," der dog herefter skal føre Navnet Gustav Adolfs Torv. Dette Torv er paa tvende Sider omgivet af Kanaler, paa den tredie af Raadstuen og Kommandantgaarden, og paa den fjerde af den nye Børs, Høvægten og Posthuset. Tre Trappetrin af Granit føre op til Statuens ottekantede og i det syttende Aarhundredes Stiil holdte Fodstykke af Carrara-Marmor, hvilket er hugget i Carrara af Jakob Lundberg. Monumentet omgives af 4 rigt smykkede store Kandelabrer af Bronze, støbte ved Finspång efter Fogelbergs egen Model. Selve Billedstøtten er 6 Alen høi. Som man af hosstaaende Afbildning vil see, er Kongen klædt i sin sædvanlige Dragt, Køllert, Støvler og Hat med Fjerbusk samt den korte Kappe kastet over Axlerne, og hele Kostumet er historisk sandt indtil dets mindste Detailler. Ved Siden af ham staar Stadens Vaaben paa et Skjold, som er støttet til en Grændsesteen, hvorpaa læses Bogstavet E, til Betegnelse af den fordums Skov, Ekelanda Kronpark, hvorpaa Byen nu ligger, og hvoraf der endnu findes en Levning i den saakaldte „Slottsskog." Kongen er fremstillet i det Dieblik, da han, staaende paa Otterhellebjerget og pegende med den høire Haand, bestemmer, hvor Staden skal anlægges. Han var dengang blot 26 Aar gammel og er derfor her mere spæd af Legemsbygning end paa de Billeder, man ellers har af ham.

Statuens Afsløring udsattes til Kongens Dødsdag, den 6te November, paa hvilken Dag ogsaa det af Tydsklands Protestanter bekostede Jernmonument paa det Sted ved Lützen, hvor hans Liig fandtes, afsløredes i Aaret 1837. Men da Dagen nærmede sig, maatte man paa Grund af særegne indtrufne Omstændigheder forandre denne Beslutning derhen, at man regnede Dødsdagen efter gammel Stiil, hvorved man fik 12 Dages Frist.

Den 18de Nov. sidstleden fandt saaledes Høitideligheden Sted. Kronprindsen var i denne Anledning ankommen til Gøtheborg; Byen var overfyldt af Fremmede. Kl. 9 om Morgenen gaves Kanonsalut og Kl. 11 vare Vinduer og alle Pladse ved det „store Torv" opfyldte med Tilskuere og rundt Torvet var der opstillet Militære, deels hørende til Stadens Garnison, deels Indkommanderede i Anledning af Høitideligheden. Alle Regimenter med Navnet „Lützen" paa sin Fane vare repræsenterede. Kl. $11\frac{1}{2}$ samledes Magistraten, Borgerskabets Ældste, Embedmænd og de forskjellige Korporationer samt de, der forøvrigt havde ydet Bidrag til Statuens Anskaffelse, paa Raadhuset og under Klokkeringning fra Domkirken begave de sig herfra til Torvet, hvor Støtten var opstillet. Her toge Deeltagerne i Processionen Plads paa begge Sider af Statuen. Kort efter ankom Kronprindsen i Spidsen for sin Stab og der istemtes en Indledningssang, akkompagneret af Regimentsmusik. Efterat Landshøvdingen, forhenværende Statsraad Fåhræus, i en længere Tale havde henvendt sig til Kronprindsen, og erholdt dennes Tilladelse til Afsløringen, gav han Tegn dertil, hvorpaa Teppet faldt under Fanfarer og Kanonskud, „og den herlige Kongeskikkelse viste sig, saadan som Kunstneren med Historiens Veiledning har tænkt sig den store Konge."

Under og efter Afsløringen bleve flere Sange under fornyede Kanonsalver afsungne, hvorpaa Tropperne med sænkede Faner defilerede, først forbi Gustav Adolfs-Støtten og siden forbi H. K. Høihed Kronprindsen, som derefter red bort gjennem den bølgende Menneskemasse, der istemte levende Hurraraab. Processionen vendte derpaa tilbage til Raadhuset, hvor den opløstes.

Paa Billedstøttens Marmor-Fod læses følgende Indskrift:

„Åt Konung **Gustav Adolf** den **Store**, Gøtheborgs grundläggare, af stadens innevånare, år 1849."

Efter Høitideligheden holdtes flere Middagsgilder, hvoraf det fornemste paa Børsen, hvortil Kronprindsen og de øvrige Notabiliteter vare indbudne.

Som bekjendt eier ogsaa Stockholm en Statue af Gustav Adolf, hvilken blev afsløret i 1796. Men inden denne Statue kom saavidt, havde den ogsaa mødt Forsinkelser og Uheld, hvilke man derfor har sammenlignet med de Ulykker, der have truffet denne ny Statue,

Gustav Adolfs Statu i Gøtheborg.

Jeffrey's nye Kugler for riflede Kanoner.

Ved Indførelsen af Minie-Riflerne, hvis Skudvidde er ligesaa stor som sexpundige Kanoners, bleve Infanteri-Regimenterne satte i Stand til at maale sig med det lette Felt-Artilleri; for nu atter at gjenoprette Felt-Batteriernes Overlegenhed, bleve den engelske Armees Batterier forsynede med nipundige Messingkanoner og 24pundige Haubitzer. De Fordele, som Minie-Rifler frembyde i Sammenligning med de gamle Musketer, har havt til Følge, at man har anstillet Forsøg med riflede Kanoner; men ligetil nu manglede man de for saadant Skyts passende Kugler; thi Blyet, som blev fæstet til Jernet, for ved Affyringen at udvide sig og saaledes udfylde Furerne, adskilte sig stedse fra Jernkuglerne, saa at man hverken med Bestemthed kunde bereane Skuddets Retning eller Skudvidden. Resultatet af de forskjellige Forsøg var saa utilfredsstillende, at Sagkyndige nærede stor Tvivl, om det overhovedet var muligt at løse dette Problem paa en gunstig Maade. Saaledes stode Sagerne, da Hr. Jeffrey, Opfinderen af det bekjendte Marine-Liim, paatog sig at løse de Vanskeligheder, der vare til Hinder for Forfærdigelsen af de omtalte Kugler. Ved utallige Forsøg lykkedes det ham at opfinde en Maade, hvorved han kunde forbinde begge Metaller (Jern og Bly) saa fast, at de ikke gik fra hinanden ved Kanonens Affyring. Han meddeelte sine Forsøg til Artilleriets Special-Kommission i Woolwich, hvilken beredvilligen gav ham Tilladelse til at anstille nogle Forsøg paa den store Exerceerplads i Sholburgneß. I denne Hensigt lod Hr. Jeffrey støbe 12 Kugler efter sin Methode og under sin personlige Opsigt, hvilke samtlige bleve prøvede. Hans Plan er ligesaa simpel som hensigtsmæssig og Kuglerne, som senere bleve udgravne, aflagde et uimodsigeligt Vidnesbyrd om at Betingelserne vare fuldkommen opfyldte og de forhenværende Vanskeligheder fuldkommen overvundne. Skiven var rettet i en Afstand af 1700 Yards (omtrent 4900 norske Fod) fra den opstillede Kanon. Alle 12 af Hr. Jeffrey støbte Kugler vare beregnede for Mundingen af en nipundig Kanon, men da de havde Formen af en Minie-Riflekugle, — nemlig i den ene Ende koniske og i den anden forsynede med en Indhulning — og tillige vare af forskjellig Længde, saa varierede deres Vægt imellem 11 og 24 Pd. Næsten ved ethvert Skud gik Kuglerne ricochetterende henad Jorden meget længere end Maalet, altsaa mere end en engelsk Miil (omtr. 5000 norske Fod). De af Hr. Jeffrey opfundne 12 Skud bleve affyrede tilligemed fire sphæriske Kugler. Den sidste Jeffreyske Rundkugle blev affyret i en Høide af 10° og med en Ladning af 2 Pd. Krudt, og den beskrev en Bue paa 3000 Yards (omtr. 8700 norske Fod) det er dobbelt saa langt som Skiven, forend den faldt til Jorden. Forsøget vakte den største Opmærksomhed blandt de talrige Tilskuere, som nu bleve holdte i den tilbørlige Afstand ved opstillede Skildvagter, da man var bleven klog af den Ulykke, som hændte nogle Uger iforveien, idet en Lankaster-Kanon sprang, hvorved mange Tilskuere bleve dræbte og saarede.

(Hamb. Korresp.)

Einang-Nuten i Sætersdalen.

Literatur og Kunst.

Mindesmerker af Middelalderens Kunst i Norge. Udgivne af Foreningen til Norske Fortidsmindesmerkers Bevaring med Text af N. Nicolaysen. Første Hefte. Priis 72 ß. Chr. Tønsbergs Forlag. Siden vor Landsmand Joh. Chr. Dahl i Dresden vakte Opmærksomheden for vort Fædrelands architechtoniske Kunst i Middelalderen, har vistnok Mange næret Ønsket om at see dens Levninger, disse talende Minder om vore Forfædres Kultur, afbildede og beskrevne, endnu inden disse af Tidens Tand ødelagdes eller af Menneskehænder forvanskedes og nedbrødes mere end allerede skeet. Stiftelsen af Foreningen til norske Fortidsminders Bevaring maatte naturligviis vække Haabet om, at dette Ønske inden et ikke altfor langt Tidsrums Forløb vilde vorde opfyldt. I Begyndelsen gav imidlertid Foreningen mindre Udsigt hertil; og først i det sidste Aar har den kunnet disponere over de fornødne personlige Kræfter til at tilveiebringe Tegningerne til og forberede Udgivelsen af et saadant Værk. Udgivelsen er nu begyndt med nærværende Hefte, og man har Grund til at antage, at den vil blive fortsat uafbrudt, indtil Værket er fuldstændigt, forudsat at Publikum ikke yder det saa ringe Understøttelse, at Fortsættelsen maatte medføre et Tab, der vilde blive altfor stort til at bæres af Enkeltmand. Og en saadan er Forlæggeren. Thi uagtet man af Fortalen til Heftet skulde formode, at Udgiften ved Værket bæres af den nævnte Forening, gjælder dette dog ikke Udgivelsen i Trykken, uden forsaavidt Foreningen for hvert Hefte yder et Tilskud, der, efter hvad vi have erholdt Oplysning om, er saa ringe, at det i Forhold til de med Tegningernes Lithographering og Trykningen forbundne Omkostninger ere for saagodtsom intet at regne, især naar der tages Hensyn til det Antal Friexemplarer, som Foreningen til Gjengjæld erholder af Værket. Hr. Tønsberg har saaledes, om han end især af Interesse for Sagen har overtaget Forlaget paa Betingelser, der vare saa gunstige for Foreningen, naturligviis maattet regne paa en betydelig Afsætning, om ikke saa stor, som paa de af ham tidligere udgivne nationale Plancheværker, hvortil dette kan siges at slutte sig. Beklageligt vilde det derfor være, hvis han i denne Beregning skulde blive skuffet i den Grad, at han for Fremtiden blev nødt til at iagttage de i Forlagsforetagender hertillands ellers saa almindelige Forsigtigheds-Beregninger, byggede paa den mindst tænkelige Afsætning. — Hvad fore-

liggende 1ste Hefte angaar, bestaar det af tvende Plader, begge omfattende Hedals Kirke i Valders. Den ene Plade giver Grundplan og et ydre Perspektiv af Kirken, saaledes som den seer ud, efterat den i 1699 ved Tilbygninger blev forandret til Korskirke; ved Siden heraf findes Afbildninger af Kirkens ældste Deel eller det oprindelige Skib i Langsnit, Horizontalgjennemsnit og i Tværsnit, og af Klokkestopullen i Horizontal- og Tværsnit. Paa den anden Plade findes Kirkens Hovedportal med dens vel bevarede prægtige Snitværk afbildet. Disse Afbildninger ere tegnede af G. Bull og udførte i tontrykt Lithographi hos Winckelmann i Berlin. Naar man tager Hensyn til den smukke Udførelse og Pladernes Størrelse (stor Tværfolio), vil man finde, at Prisen, 36 ß for hver, (iberegnet Text) er saa billig, som den under de givne Betingelser kan være. Dette vil man ogsaa kunne slutte sig til ved at sammenligne denne Priis med Prisen paa et lignende af N. M. Mandelgren bebudet Værk for Sveriges Vedkommende (Skandinaviske Middeltids-Monumenter), hvorpaa der fra Kjøbenhavn indbydes til Subskription; thi hver Plade deraf kommer til at koste omtr. 80 ß, og man kan ikke vel tænke sig en dobbelt saa kostbar Udførelse, som i nærværende Værk. Texten, der indeholder de fornødne Oplysninger i historisk og architechtonisk Henseende, vidner ikke alene om en kyndig, men ogsaa om en af varm Interesse for Emnet besjælet Forfatter. — Forfatteren ender med at paapege Vigtigheden af, ligesom ved Folkeviserne og Melodierne, engang at faae samlet de Ornamenter, som endnu ere i Brug hos vore Bønder. „Det vilde deraf tillige sees," siger han, „at de have antaget visse Afændringer i vore forskjellige Bygdelag. Thi man kan hos os ikke blot tale om at Sproget har sine Dialekter, men noget Lignende, om end i forskjellig Grad, træffes ogsaa i Ornamentiken." Med Hensyn til Maaden, hvorpaa Tegningerne ere affattede, bemærker han i Forordet, at de fremstille Gjenstanden, som den viser sig oprindelig at have været og altsaa fri for de Tilsætninger og Forvanskninger fra den senere Tid, hvorunder de oprindelige Former skjule sig. Værket har Forfatteren tilegnet Professor Joh. Chr. Dahl, „der ikke blot var den første Nordmand, som forstod at lade vort Lands maleriske Natur komme tilorde i Kunsten, men i hvem dets historiske Mindesmærker tillige fandt en varm Ven og Beskytter." — Subskriptionen er bindende for 5 Hefter ad Gangen, hvert indeholdende to Plancher med Text til samme Priis som nærværende Hefte. De nærmest følgende Hefter ville indeholde: Ringsakers Kirke, samt Reinlids, Lomens og Hurums Stavekirker i Valders.

Lyriske Smaadigte, en Prøvesamling af H. Bentsen. Kragerø. 8 Ark i 8vo. Priis 48 ß. De lyriske Søstre lokke nutildags ikke Mange til at kaste sig paa dem for Vindingens Skyld og eiheller for den Ære, de bringe sine Udøvere. I Almindelighed medføre de Trykningsudgifter og indbringe Fornærmelser fra Kritikens Side og Haansmiil fra Halvparten af det Snees Personer, som af Patriotisme eller naadig Nedladenhed gjøre sig bekjendt med det Præsterede. Og selv i de Tilfælder, at dette vinder Bifald, bringer det dog sjelden større Indtægt og Ære, end at begge Dele langt lettere ville lade sig erhverve ved anden literær Bedrift. Forfattelsen af Skibslisterne i Morgenbladet og Christiania-Posten ere, for at oplyse Satsen med et Exempel, mere lønnende en det heldigste lyriske Forfatterskab; og vil Nogen foretage sig at extrahere alle Dødsfald i Intelligentssedlerne fra disses Begyndelse til Dato eller sammenstille Lister over Kopulerede i samme Tidsrum, da vil dette langt snarere kunne sikre ham Ære og Udødelighed i Skriftverdenen, end ugentlige Publikationer af nok saa nette og nok saa velfølte lyriske Poemer. Naar Folk alligevel under disse mørke Aspekter for Lyriken opofre sig for den, fortjener denne Uegennyttighed Opmærksomhed, og denne maa være saameget større hos os end andetsteds, som vi i Almindelighed ere saa træge i at hengive os til en Virken, i hvis Baggrund vi ikke øine indbringende Bestillinger, Klæder, Sko, visse Værelser, Huus, Hjem, Ægtefælle, Børn, Mark, Fæ og alt det, som godt er. — Det er nu den tredie Prøve paa dette Slags Uegennyttighed, hvormed vi her stifte Bekjendtskab i Løbet af et Aar, og efter hvad vi høre, ville endnu et Par til snart fremkomme. De tvende tidligere Prøver (af Th. Kjerulf og W. Schiwe) har man fundet, Anmelderen har behandlet noget strengt. Dette tilstaar han ogsaa gjerne selv. Men naar han foer mindre lempeligt frem mod dem, havde han dertil tvende Grunde: for det Første, fordi han ikke haandterede Lyrikeres Førstefødte, thi saadanne have et vist Vanekrav paa blødfingret Behandling, forudsat at de ikke bære altfor klart Vantrivlighedens Mærke; og for det Andet, fordi det ærgrede ham, at see Mænd, der syntes at være i Besiddelse af et ikke saa ringe poetisk Pund, at vanvyrde dette ved en Form, som var skjødesløs nok til at hindre dets Anerkjendelse paa samme Tid som den vakte en stærk Formodning om ligesaameget at skrive sig fra en indbildt Overlegenheds Foragt for Publikum, som fra Mangel paa sand Kjærlighed til den Kunst, hvis Dyrker man i Gjerningen bekjender sig at være. Hans Mening var og er: det gjælder i Alt her i Verden at gjøre sit Bedste. Hvo der er anbetroet et ringe Pund, kan, om han end præsterer noget blot Almindeligt, almindeligviis være angerløs; kan han aagre med dette sit Pund, forudsat at det skeer uden at han tager 25 pCto, saa fortjener han Ros. Men hvo der er anbetroet Mere, staar ogsaa til Ansvar for Mere. Det er ingen Fortjeneste for Nogen, at have modtaget store Evner af Vorherre, men først det, at bruge dem til noget Stort, er fortjenstligt. — Verden veed dette maaskee ikke klart, men den handler dog, som om den vidste det. Gjør man en Bestilling hos Nogen, hvis Evner staae paa Grændsen mellem Dumhed og Forstand, saa er man tilfreds, naar man erholder Noget, der røber Forstand i Et, om ikke i Alt; men henvender man sig derimod til en Mand, hvis Evner ikke ere tilsatte med Dumhed, og som saaledes ikke har Tilladelse til at benytte sig af Dumhedens medfødte Forrettigheder, er man ikke tilfreds, medmindre man erholder Noget reent Dumhedsfrit. Man trækker ellers denne Mand til Ansvar for hans Mangel paa Villie og lader ham, naar han er en adlet Haandkærker, nemlig Forfatter eller Kunstner, føle Kritikens Tugtelse. Derfor maa Digteren som andre Dødelige kunne foreholdes sin Pligt af Kunstens Politibetjente, Kritikerne, og disse have en dobbelt Opfordring til at skride skarpt ordensoverholdende ind, hvor der ikke blot er Spørgsmaal om Efterladenhed, men hvor endog rig Begavelse truer med at ødelægge sin fremtidige Existence, sit eget Renommee, sit Fags Anseelse, ved at nedbryde Smagens evige Love og tumle ned i Kunstforagtens Rendestene. Men vil ikke denne Ordensoverholdelse ansees som en Mangel paa fuld Anerkjendelse og gjøre de geniale Udskeiere modløse, ja bringe dem til at mistvivle om deres Evner? vil man spørge. Ingenlunde — den vil tvertimod have den gavnlige Indflydelse, at den hindrer den medfødte Indbildskhed fra at voxe op til en Pavelighed, som vilde være usund baade for Vedkommende selv, og for den literære Republik, hvoraf de ere Medborgere. Hvad angaar den Frygt, at Genier ved Modløshed skulde bringes til at mistvivle om deres Evner, har dette ingen Nød. Vorherre har truffet den priselige Indretning, at Alt i Naturen instinktmæssig føler, hvorvidt Evnerne strække. Da han gav Brilleslangen Magt til at dræbe Mennesker, forsynede han den ogsaa med Evne til at indsee denne Magt, saaledes at den desværre drister sig til slig Bedrift; item, naar han giver een Sjæl pr. Million overlegne Evner fremfor de øvrige, saa giver han ogsaa denne ene Sjæl Evne til at indsee Overlegenheden, og denne Evne er endog tilsat med en saadan Udviklingsdygtighed, at den ene Sjæl troer sig større end samtlige Vorherres Millioner. Den, som har udviklet denne Evne til den største Fuldkommenhed, eller som ialfald er begavet med Aabenhjertighed nok til at lade os see Udviklingens fulde Frugt, er Henrik Heine. Han har nemlig, efter hvad han fortæller i sine nylig udkomne „Vermischte Schriften," troet sig selv at være Gud. Denne Idee har han dog nu opgivet, forsaavidt han sætter Vorherre som Himlens Aristophanes, sig selv blot som Tydsklands, og endog giver den Indrømmelse, at hans himmelske Høiheds Humor langt overgaar hans tydske Høiheds. Til dette Afslag er han bleven bragt ved følgende høist vægtige Grunde, hvilke han selv angiver: Først fordi han finder det saa uhyre bekosteligt at være Gud; for det Andet, fordi det er ham høist trøsteligt at have en Gud, til hvem han kan opsende sine Sukke og Klager om Natten, naar hans Kone er gaaet tilsengs; og endelig for det Tredie, fordi hans Sundhed ikke forslaar til at soutinere en Guds Rolle, da han nemlig nu i over 6 Aar af Sygdom har maattet holde Sengen i Paris. — Men der har ogsaa været særegne Grunde tilstede til den stærke Udvikling af Indbildskhedsevnen hos denne Digter: hans „Buch der Lieder" er trængt videre end den bibelske Guds Navn — den er, saa har man fortalt ham, oversat paa — Japanesisk. Saavidt have norske Digtere ikke drevet det i Berømmelighed, og, til Ære for deres Forstand, hellerikke i Indbildskhed. De have i værste Fald ladet sig nøie med storagtigen at ryste Genialitet af Ærmet i et Taageslør, overseende med Foragt Alle, der tvivlede om Affaldets Gedigenhed. — Den Lyriker, vi her have for os, gjør en Undtagelse fra denne paa Indbilskhed hvilende Storagtighed og Trods. Han beder endog til Vorherre (S. 110)

„Lad Forfængelighedsflammen
synke i sin Aske sammen."

Saamegen Ydmyghed har Anmelderen endnu aldrig fundet hos nogen Digter i vort Israel. Dette burde ved Bedømmelsen komme Digteren tilgode; det gjør altid et godt Indtryk, at Folk ikke ere indbildske over Evnerne. Dog, det er en Kritikers Sag at værne sig mod alle Indtryk, der kunne gjøre ham partisk, og med Bestræbelsen herfor skulle vi skride til en kort Omtale af foreliggende Digtsamling. Bentsen har sikkert deri givet Alt hvad man kunde vente i Forhold til hans poetiske Begavelse, og vi maa saaledes, efter den ovenfor udviklede Sats, være tilfredse med hvad vi have faaet. Men, vil man spørge, er da ikke Bentsens poetiske Begavelse saa ringe, at det var bedre Intet at faae? Ingenlunde! Den er fuldkommen saa stor som man for 20—30 Aar siden behøvede for at komme ind i Læsebøger som en Digter, og det er dog Noget. Anmelderen bruger med Forsæt denne Maalestok, fordi han i flere af hans Digte netop gjenfinder denne fulde Brug af den poetiske Phraseologi, hvorfor man i de Dage havde en saa stor Ærbødighed. Hermed vil han dog langtifra sige, at Bentsens Digte ere gammeldagse; de ere af det Slags Façon, som man nuomstunder almindeligviis finder paa at give lyriske Digte, og som man vel ogsaa vil give disse længe herefter. De behandle ogsaa for endeel det Slags Themaer, som ere almindelige for Lyrikere, saasom Taarer og Smiil, Roser og Lillier og Minder, hvilke naturligviis kun ved en særegen poetisk Individualitet kunne afvindes overraskende og ukjendte Sider; men en saadan Individualitet er Bentsen ikke. Hvad Bentsen her har gjort, er saaledes, at han har behandlet lyriske Fælles-Emner i almindelig Form, men man maa lægge til, at han har gjort dette med Tække og nogen Raskhed i Sproget, og at han undertiden har været heldig nok til at give sine Behandlinger en eiendommelig Stemning. Af nogen Tankerigdom, der for Fremtiden kunde bebude storslagne Arbeider, har Anmelderen fundet mindre Spor. Hist og her, og fornemmelig i de ældre Digte, troer han at øine en tilfældig Tilbliven af Tankerne efter Rimets Medfør. For Aftryk af Prøver, der kunde dokumentere Bentsens Digterrang, savne vi Plads; de ere desuden overflødige for Avislæsere, da han for fire—fem Aar siden har ladet indrykke flere af sine Digte i Christiania-Posten og i Krydseren; dog maa bemærkes, at de nye Digte i Samlingen bære Præg af større Modenhed, end hine ældre Arbeider. Med Hensyn til Digtsamlingens Indhold bemærkes, at dens første Afsnit dannes af Digte over de nævnte Emner og til forskjellige Leiligheder samt af nogle Digte, der angives som Brudstykker af et større Digt, „Normannerne," hvilke dog ikke ere af den Beskaffenhed, at man af dem kan danne sig nogen Mening om det Hele. Det andet og mindste Afsnit bestaar af „religiøse Digte," hvoraf et Par hører til det mest Tiltalende i Bogen. Et Par Raad vover Anm. tilslutnings at paatrænge Forfatteren: at han ikke skal befatte sig med at besynge Skuespillerinder og ikke rutte med vore nordiske Guders Navne, inden han lærer at skrive dem ordentlig. Naar Bentsen anviser den „gamle Graaskjæg" N. F. S. Grundtvig Plads i Valhal, ligesom Eivind Skaldaspilder gjorde med Hakon Adelsteen, maa bemærkes, at om end begge de Valhalla-Placeredes eensartede Forhold som tidligere „Kandidater i den odinske Theologi" og senere Christendomsbekjendere kunde berettige til eens Behandling, er dog Henviisningen neppe saa bifaldelig hos Bentsen, der er christnet Anno 1826, og synger blandt Ligetroende, som hos hiin djærve Skald, der sang for Odins-Dyrkere. — Anmelderen vil ikke opholde sig ved det klædehandlerske Titeltillæg „Prøvesamling," ligesaalidt som ved selve Bogens Grammatikaler; thi han finder det nu høist sandsynligt, at vore unge Lyrikere stiltiende ere komne overeens om at give de af os andre Dødelige anerkjendte Sproglove en god Dag, saasnart Rimets og Rhytmikens Fordringer derved lettere kunne tilfredsstilles. Naar man seer hvorledes disse nysudrykkede Poeter behandle Sprog og Form, er det ikke synderlig opbyggeligt at vide, at den ene af dem begyndte sit Forfatterskab med en som særskilt Skrift udkommet streng Bedømmelse af Wergeland i hiin Retning.

Af **Folkevennen** er nylig udkommet 3die og 4de Hefte, indeholdende „Om Lærketræet" af P. Chr. Asbjørnsen, en betydelig forøget Bearbeidelse af Afhandlingen i Mgbl. Nr. 192 og 193 for forr. Aar, samt „Ansgarius" og „Tidender fra Ind- og Udlandet" af Udgiveren.

Under Titelen **Luthers Ihukommelse** har Præsten P. A. Jensen nylig efter Opfordring udgivet den vakre Prædiken, han holdt paa sidste Allehelgensdag. Den udgjør 1 Ark og koster 8 ß.

Norge.

Christiania. Under 18de Nov. er Konservator ved det zoologiske Musæum, Kand. philosophiæ L. M. Esmark, udnævnt til Lektor i Zoologi ved Universitetet.

— Under s. D. er hidtil eedsvoren Fuldmægtig Ole Irgens beskikket til Lensmand i Vangens Thinglag (søndre Bergenhuus Amt).

— Ved kgl. Resol. af 18de Nov. er befalet oprettet et Katechetembede for Strømsø og Tangens Menigheder.

— Ved kgl. Resol. af 1ste Nov. er Kand. jur. J. B. Barth tilstaaet et Tilskud af 100 Spd. til sit tidligere Stipendium for i Udlandet at uddanne sig i Forstvidenskaben.

— Til Medlemmer af den under 18de Januar sidstleden anordnede Jordudskiftningskommission er, ved kgl. Resol. af 18de Nov., beskikket Amtmand N. P. Vogt som Formand, Kapitain C. F. Fasting, konst. Foged M. Baade og Landbrugsskolebestyrerne A. Budde og A. Landmark.

— Krydseren vil fra Nytaar udkomme i større Format og hver Dag undtagen Søn- og Helligdage. Den vil herefter ogsaa indeholde udenlandske Efterretninger, Embedsudnævnelser og Avertissementer. Prisen er 2 Spd. halvaarlig, for Udenbyesboende 40 ß mere.

— Formandskabet har nylig fattet Beslutning om at den Deel af St.-Hans-Haugen, der ligger paa den vestre Side af Gjetemyrsveien, skal indhegnes og beplantes med Træer overeensstemmende med et af Hr. Schübeler afgivet Forslag. Til Bestridelse af Udgifterne i denne Anledning er bevilget af Bykassen 600 Spd., hvilket Beløb skal søges bevilget af Byens Auktionsfond, der, som af Magistraten paapeget, er nærmest bestemt til Udredelsen af slige Udgifter.

— Til Opsynsbetjente under forestaaende Vaarsildfiskeri har Departementet for det Indre antaget Premierlieutenant i Marinen S. Heyerdahl samt Sekondlieutnanterne Ferd. Wedel-Jarlsberg, O. Petersen, Claesen, Ravn, Gade og C. Petersen; til at fungere som Læge under Fiskeriet er antaget Kand. med. S. Paus. Amtmanden i søndre Bergenhuus Amt har beskikket Kapitain og Kand. jur. C. Smith, Politifuldmægtig J. P. Lund og Kand. jur. P. Rogge til at forrette som extraordinære Dommere under Vaarsildfiskeriet, de to første i det sydlige og den sidste i det nordlige Fiskedistrikt.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Grev Othon Mørner er udnævnt til Legationsraad ved Gesantskabet i London, hvilken Udnævnelse har gjort megen Opsigt. Mørners Gjenindtrædelse paa den diplomatiske Løbebane, som han for nogle Aar siden opgav, betegnes som heel uventet og lidet ønskelig.

— Finlands Folkemængde udgjorde ved Slutningen af forrige Aar 1,678,650 Mennesker og var i Aarets Løb bleven forøget med 9,554.

England. Parlamentet skal sammenkaldes den 4de December, da Regjeringen agter at fremkomme med et Andragende om at indkalde hele Militsen og erholde Bemyndigelse til at anvende den udenfor Landet.

— I Avatschabugten paa Kamtschatka er forefaldet Kampe. Den russiske Orlogsflaade der er den 31te Aug. bleven angreben af den engelske og franske Eskadre i det stille Hav, tvende Skibe borttagne, og to Forter ødelagte. Angriberne droge imidlertid snart bort, efterat have tabt Kontreadmiral Price og et Par hundrede Mand.

Frankrig. Den franske Regjering har besluttet, foruden tvende Divisioner til Krim ogsaa at sende tvende Divisioner til Donau-Fyrstendømmerne.

— Til l'Indep. B. telegrapheres fra Wien den 22de Novbr.: Omer Pascha lader sine Tropper rykke frem mod Pruth. Han har truffet Aftale med General Coronini om den Stilling, som de østerrigske Tropper skulle indtage.

Spanien. Espartero har nedlagt sit Diktatur i det samlede Kortes.

Krigsskuepladsen. Beleiringsarbeiderne ere i den sidste Tid blevne drevne med mindre Kraft, og den 18de skulle de endog være standsede, naturligviis kun for en Tid, indtil de underveis værende betydelige Forstærkninger naae frem. De Allierede ere efter de lidte Tab Fienden saa lidet overlegne, at deres Hær ligesaagodt kan ansees for beleiret af Russerne som omvendt. Men imidlertid have Russerne, skjønt de have været heldige nok til at erholde betydelige Forstærkninger, først under Liprandis og siden fra Odessa under Dannenbergs Kommando, lidt forholdsviis saa meget større Tab, at de vel ikke paany gaae angribende tilværks, ialfald ikke førend de atter have modtaget nye Forstærkninger. Det var Slaget den 5te Nov. (ved Inkerman), hvilket betegnes som et af de blodigste i den nyeste Tids Historie, der har forvoldt denne Udmattelse paa begge Sider. I dette tabte Russerne 10—15,000 Mand, Englænderne 2612 Mand, hvoraf 43 døde og 102 saarede Officierer, og Franskmændene 1726 Døde og Saarede. Engelskmændene lede her som ellers mest, fordi Angrebet gik ud over dem, idet 45—60,000 Russere i Graalysingen og under stærk Taage angrebe Englænderne ved Høiene ved Inkerman, hvor de kun kunde disponere over 6000 Mand. Denne lille Styrke modstod med Heltemod Angrebet, indtil Franskmændene under General Bosquet kom dem til Hjælp. Nu fortsattes Kampen den hele Dag med en mageløs Heftighed paa begge Sider; tre Gange stødte de Kjæmpende sammen med Bajonetterne, men efter det tredie Sammenstød nødtes Russerne til at rømme Valpladsen og skynde sig tilbage til Fæstningen. Valpladsen frembød nu et saadant Skue, at selv Raglan, der var med i Waterlooslaget, udbryder i sin Rapport, at han aldrig har seet et saadant Syn. Men trods den Modstand, som de Allierede have fundet paa Krim, er det dog langt fra at deres Foretagender skulle indstilles; den engelske Regjering, der dadles for at have miskjendt den vanskelige Stilling, søger nu at bøde paa de tidligere ringe Sendelser, ligesom ogsaa andre betegnende Skridt gjøres til et længere Ophold paa Krim, saasom Afsendelsen fra London af en Mængde Træhuse og fra Paris af Felthytter for Soldaterne.

— Et stort Tab skal de Allieredes Flaader have lidt ved en Storm den 14de. 25 Orlogs- og Transportskibe skulle være kastede op paa Krims Strandbredder; men denne Beretning er rigtignok russisk.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 49. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 9de December 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Emil Girardins Universal-Politik. — Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing. VII. Haagen Ludvig Bergh. — **Franske Skarpskytter. — Kaukasus. — Literatur og Kunst. — Norge.** Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Emil Girardins Universal-Politik.

Under den imponerende Titel: Universal-Politik, har Emil Girardin paany ladet en Bog trykke, der blev skrevet og offentliggjort i Brüssel i 1852 under de to Maaneder, som Forfatteren nødtvungen tilbragte der ifølge Dekretet af 9de Januar 1852. Denne mærkelige Bog vil af Mange betragtes som en Roman. I vore Dine er det en Reise i Ideernes Verden, en Udflugt paa Fremtidens Baner. Begavet med utrættelig Virkelyst og en Dristighed, der ikke lader sig kue af Noget, hører Emil Girardin til en Skole, der fortjener alvorlig Opmærksomhed, og som ligesom af alle andre Ting ogsaa af Kunsten at regjere vil gjøre en bestemt Videnskab. Han er imidlertid ikke denne store Idees Opfinder, men herpaa gjør han heller ingenlunde Fordring. „Af alle Paterniteter," siger han, „er Ideernes den mest tvivlsomme og som det altsaa er mindst tilladt at gjøre Paastand paa. I det Dieblik en Idee forekommer mig god, forekommer mig moden, gjør jeg mig ikke den mindste Samvittighed af at optage den i mig, at gjøre den til min Eiendom.

„Det Ny er ikke hvad jeg søger. Hvad jeg søger er: den nyttige Idee. Mennesket opfinder ikke, det iagttager. Jeg iagttager og hvor jeg øiner et frugtbart Princip, gjør jeg mig strax det Spørgsmaal: hvorledes det vil være muligt at uddrage af det al den Nytte, det indeholder, udstrække alle dets gavnlige Anvendelser."

Disse Ord betegne den hele Mand. Hr. Girardin er fremfor alt en praktisk Mand. Klar, nøiagtig, methodisk, og paa samme Tid uforfærdet og haardnakket, er han født til Verden for at bringe Ideer videre, for at bringe dem i Anvendelse. Andre kunne gjøre Fordring paa Æren af at have lagt Planen til Feldttoget, men Ingen gjøre ham Befalingen over Avantgarden stridig.

Som Titelen af hans Værk antyder, tror Hr. Girardin, at Politiken kan blive universal, det vil sige blive til en exakt Videnskab med bestemte, absolute, uforanderlige, ubestridelige og ubestridte Principer, der efterhaanden ville blive fælles for alle Lande og alle Tider, thi enhver Videnskab, der ophører at være hypothetisk, bærer Spiren i sig til at blive universal. Efter hans Mening er dette ikke andet end et Fremtidsspørgsmaal.

Ligesom Mennesket og ligesom Verden har Politiken tre Aldre: Den Alder, hvori Folkeslagene slaaes: Kraftens Alder; den Alder, hvori Menneskene tælle hverandre: Frihedens Alder; den Alder, hvori Folkeslag og Mennesker, ude af Stand til at bestride den beviste Sandhed, ophøre at slaaes og tælle hverandre: Videnskabens Alder.

Friheden er det Princip, hvortil Girardin henfører Alt, underordner Alt, men der existerer ingen Frihed, ingen absolut Frihed, som han vil have den, uden under Videnskabens uangribelige Herredømme, og det er blot under dens Regimente at Magtens og Frihedens forjettede Forening skal kunne finde Sted. Man bestrider ikke Mathematikens Autoritet. Et Aag trykker i omvendt Forhold til dets Nødvendighed og Forstandens Samtykke til en anerkjendt ubestridelig Sandhed er ingenlunde Trældom — eller rettere Videnskaben gjør et Mirakel, den bevirker Fusionen mellem den fuldstændigste Trældom og den fuldstændigste Frihed; eller endnu rettere: under dens Rigimente gives der ikke mere hverken Trældom eller Frihed: der gives kun Eenhed, Harmoni, Samdrægtighed.

Det er dette lykkelige Regimentes Tilkommelse Girardin forkynder, det er til denne tillokkende Fremtid han indbyder os. Hans Bog er den ny Politiks Program, dens Chart.

Forfatterens Udgangspunkt er, blot relativt at antage det Gode og det Onde. Han anerkjender i Verden blot Farer, mod hvilke Selvopholdelses-Instinktet driver Menneskene til at sikre sig. Af Faren for Angreb er Nødvendigheden af Forsvar udgaaet; af Nødvendigheden af Forsvar er Associations-Ideen udgaaet; af Associations-Ideen er under forskjellige Navne Kommunen, Nationen udgaaet; af Faren for at blive dræbt eller bestjaalet er Rets-Institutionen udgaaet samt Organisationen af en offentlig Magt, hvis Udøvelse er for Misbrugen af den individuelle Kraft, hvad Modvægten er for Vægten. Saaledes er der af hver Fare udgaaet et tilsvarende Middel til at beseire den. Sandsynligheds-Beregningerne, anvendte paa den menneskelige Dødelighed, paa Tilfælde af Skibbrud, Ildebrand, Oversvømmelse have fremkaldt en ny Videnskab, der endnu er i sin Barndom — Assurance-Videnskaben. Sandsynligheds-Beregningerne, anvendte paa Nationernes Liv, paa Tilfælde af Krig eller Revolution ere Grundlaget for al høiere Politik. Disse to Arter af Farer formindskes idelig. De første — de individuelle Farer — ere betydelig forringede ved Videnskaben, ved de Seire som Mennesket har vundet over Materien, saadanne som Kompasset, Lynildsaflederen o. s. v. De sidste — de sociale Farer — ville ophøre at være til fra den Dag, da den evangeliske Forskrift, der burde være skrevet paa alle Stæders Mure, paa alle Domstolers Døre, paa Bagsiden af alle Mynter, øverst paa alle Kontrakter og i alle Børns Hukommelse, for at kunne blive Reglen uden Undtagelse, Reglen for alle Mennesker: Gjør ikke mod Næsten hvad Du ikke vil han skal gjøre mod Dig — fra den Dag, sige vi, da denne Forskrift vil have antaget en geometrisk Sætnings ubestridelige Magtfylde. Det er ved at gaae ud fra denne Sats, at Forfatteren har udkastet Planen til et Samfund, der ved mathematisk at henføre Alt til skarpsindig forudseede Farer og til nøiagtig beregnede Sandsynligheder, skulde have til Basis: universal Assurance. Universal Assurance er for det første Fred over den hele Verden. Krigen er en Fare. Hvorledes undgaar man den? Ved at danne et internationalt Samfund, hvori de kontraherende Parter give hverandre Garantier mod Faren af Krig tillands og tilvands. Denne Fare repræsenterer tre Tiendeparter af Staternes almindelige Udgifter. Nationerne have altsaa en uhyre Interesse af at befri sig fra denne Byrde, der vil blive mindre trykkende eftersom de kontraherende Parters Antal stiger, og som ikke længer vil være til fra den samme Dag, da dette Antal er bleven stort nok til at afskrække den krigslystne Minoritet fra Kamp mod Majoritetens Ønske.

Efter at have sikret den ydre Fred, seer Forfatteren sig om efter Midler til at tilveiebringe den indre Fred. Disse Midler ere:

1) Almindelig Indskrivning.

Almindelig Indskrivning er hver enkelt Stats Hovedbog, hvori hvert Barn, der fødes i Kommunen, kan lade sig indskrive. I denne Hovedbog har hvert Menneske sin Side, som kaldes Livs-Indskrivning eller almindelig Assurance-Police. Livs-Indskrivningen bestaar af fire Sider, af Størrelse som et almindeligt Pas. Den første Side indeholder den Assureredes Navn og Nummer i Matrikulen samt alle Detailler med Hensyn til den almindelige og særegne Assurances Betingelser; den anden, den personlige Bilants, indeholder den Assureredes Erklæring angaaende hans Aktiva og Passiva med Attest for Erklæringens Rigtighed; den tredie, den nationale Bilants, fremstiller Statens aarlige Indtægts- og Udgifts-Budget; den fjerde giver hvert Aar et Uddrag af alle de statistiske Dokumenter, der ere af den Beskaffenhed, at de sprede Lys over alle Interesser, alle Professioner, alle Industrier. Livs-Indskrivningen træder istedetfor Fødsels-Beviset, Passet, Valgkartet, Attestbogen. Statistiken, der var en Løgn og en Illusion, bliver ved den en Sandhed. Den afsætter Politiet, der fra nu af røgter sig selv og uden Agenter. Spioneriet, som demoraliserer uden at oplyse, erstattes af den aabne Undersøgelse, som oplyser uden at demoralisere. Alle Skatter afskaffes og erstattes af Assurance-Præmien, som Enhver har Ret til at lade være at betale, men derved frafkriver han sig ogsaa Retten til at gjøre Paastand paa sin Part i de sociale Garantier.

2) Almindelig Stemmeret.

Denne bør være for den nationale, kommunale, individuelle Magt hvad Ordet er for Tanken: Midlet til at udtrykke sig. Den er kaldet til at blive for den offentlige Mening, hvad Chronometret er for Tiden, hvis Gang det angiver med stræng Nøiagtighed; hvad Barometret er for Temperaturen, hvis samtlige Forandringer det angiver. De Fordringer, som Minoriteten har paa at blive repræsenteret ligesaavel som Majoriteten, kommer gjennem den til sin Ret. Den overdrager den offentlige Administration til Majoriteten, National-Kontrollen til Minoriteten. Den indsætter Meningsfriheden istedetfor Partikrigene. Den er individuel og aarlig, direkte og hemmelig.

3) Almindelig Underviisning.

Almindelig Underviisning vil ikke sige den samme Underviisning given til Alle, med en Underviisning, der har sine Grader og Forandringer efter de forskjellige Evner. Den vil ikke være en Forpligtelse, den vil være nødvendig. Ingen Forpligtelse tvinger Mennesket til at spise Brød. Hvorfor nærer det sig alligevel dermed? Fordi Brødet er bleven det nødvendigt. Udførelses-Midlet er i den naturlige Lovs Navn at forbyde Barndommen legemlige Arbeider. I den Alder, da Legemet er svagt, skal Aanden arbeide, der da har sin høieste Modtagelighed.

4) Almindelig Retfærdighed.

Det er den absolute Retfærdighed, den Retfærdighed, som blot har een Vægt og eet Maal for alle Folkeslag, svage og stærke; for alle Individer, fattige og rige; for alle Aldre, Barndom og Ungdom, Modenhedens Alder og Alderdommen; for begge Kjøn, Mænd og Kvinder. Hvad gjør Loven? Den lader den Rige gaae foran den Fattige; den beskytter Arvegodset og forfølger Landstrygeriet, den straffer Betleriet, men straffer ikke Dovenskaben, den knuser indirekte Arbeidet under Skattebyrden for direkte at gjøre denne lettere at bære for den Arvetagende. Overalt, hvor en Revolution ikke har afskaffet Menneskets Slaveri, misbruger den sin Magt til at opretholde det, og der gives ingen Lovbog, hvori Kvindens ulige Kaar ikke med utrykkelig Ord er fastsat. Ulighed og Lovmæssighed ere to synonyme Ord i alle de Folkeslags Ordbøger, der have Ordbøger. Det, som Loven forbyder, er som oftest det, som Troen befaler. Retfærdigheden er i vore Dage afhængig af Staten, det vil sige, af Magten. Den absolute Retfærdighed findes altsaa ikke og kan ikke findes; den relative Retfærdighed er alt hvad vi have og kunne have. Den første Steen, der skal lægges, er altsaa Retfærdighedens og Kraftens gjensidige Uafhængighed. Den anden er Dommer-Eenhed i alle Grader, thi uden Eenhed intet Ansvar, ingen Hurtighed. Og den Retfærdighed, som lader vente paa sig, er ingen Retfærdighed. Den tredie Steen er fornyet Valgbarhed. Den fjerde er Menneskelivets lovmæssige Ukrænkelighed, Afskaffelse af Livsstraffen. Retfærdigheden, der holder i sine Hænder en Vægtskaal og et Sværd, skal lade Sværdet fare og blot beholde Vægtskaalen. Den skal veie, ikke slaae. Denne høieste Ret tilkommer kun Ufeilbarheden. At bringe Kjendsgjerninger for Lyset er at straffe. Den Skyldige indvies derved til Dadel, til Skjændsel, til Afsky. Dersom en Feiltagelse finder Sted, er Sandheden, der gjør sin Magt gjældende, det samme for den vildledede Retfærdighed som en Kjendelse af Apellations-Retten er for en Dom af første Instants. Dersom den offentlige Samvittighed var, hvad den overladt til sig selv snart maatte blive, vilde den da ikke være den frygteligste, som den mest frygtede af alle Dommere?

5) Almindelig Enkeforsørgelse.

Intet Ægteskab mere uden uafhændelig Enkelod. Enkelodden er ikke alene den Priis for Kvinden, som betales til hende selv, den er noget mere og bedre: den er hendes Uafhængighed, hendes Børns Fremtid saavel i Tilfælde af Død som Ægteskabsskilsmisse. Efter Girardins System er Ægteskabet nemlig blot en religiøs Akt, det er en Troens ikke Lovens Akt, og Børnene bære blot Moderens Navn. Enkelodden er Præmien, der staar i Forhold til Frugtbarheds-Sandsynligheden. Enkelodden er i Virkeligheden og bør ikke være andet end en af den almindelige Assurances talrige Former. Ligerviis som alle Franskmænd ere lige for Loven, ere Børnene lige for Moderen.

6) Almindelig Tiende.

Det er Pauperismens Udryddelse indskrænket til et Spørgsmaal af to Sous. For overalt og til alle Tider at faae Bugt med Elendigheden, har man blot at aftrække en Centime eller Hundrededelen af en Franks paa hver Arbeidstime, 10 Centimer Dagen, 2 Franks 50 Centimer Maaneden, 30 Fr. Aaret, 900 Fr. i tredive Aar. Ved Hjælp af disse Indskud kan Arbeideren sikre sig mod Fattigdommen ligesom man nutildags ved at gjøre en Opofrelse af 1200—1500 Fr. sikrer sig mod Faren ved den militære Rekrutering. Beregningen er lagt efter tredsindstyve Leveaar; men da Middeltallet af Menneskenes Leveaar blot er sexogtredive, vil det Besparede afgive tilstrækkelige Pensioner til Arbeids-Invaliderne.

7) Almindelig Eiendom.

Det er al Eiendoms Lighed for Loven ved Hjælp af almindelig Præemtions-Ret, der ikke er andet end Statens bestaaende Expropriations-Ret individualiseret og almindeliggjort. Enhver Ting, som har Pengeværd, ansees for Handelsvare. Enhver Handelsvare kan og bør kjøbes efter de gjældende Priser. Præemptionen bestaar i at føie til den anerkjendte Værdi en Tiendepart over denne Værdi. Det staar Enhver frit for at ansætte den Vares Priis meget høi, som man ønsker at beholde, men derved forhøier man ogsaa sin Assurance-Præmie i samme Forhold, thi Eieren har forud at gjøre sin Erklæring med Hensyn til Prisen, som bekræftes paa den almindelige Assurance-Police. — Og endelig,

8) Almindelig Selvregjerings-Frihed.

Det er Astronomiens Lov anvendt paa Politiken. Enhver Magt, individuel, kommerciel, offentlig, korporativ, juridisk, har at bevæge sig med fuld Frihed i sin egen Bane uden at kunne træde ud af denne. Det er en Maskine, bestaaende af fem Cylindre, der alle ere uafhængige af hverandre og sættes i Bevægelse af en fælles Styrer: Almeenstemmen.

Til denne Oversigt over Indholdet af Girardins Bog knytter Illustration, hvorefter vi have gjengivet det, følgende Slutningsbemærkning:

Vi ville her afbryde denne Fremstilling, der er altfor kortfattet til ikke at være utilstrækkelig. Alt hvad vi kunde tilsigte var, at vække Lysten til at læse Bogen selv, og vi

haabe, at dette er lykkedes os. Man kan gjøre mange Indvendinger mod et Arbeide af denne Natur, men det synes os umuligt, at man ikke skulde indrømme det en stor Anskuelsernes Eenhed, og en mærkelig Magt i de splittede Deles Sammenføining. Forfatterens egne Udtryk ere brugte for at gjengive hans Tanke; den kunde blot tabe ved at gives en anden Form og vort eneste Ønske var ligesom hans: at være klar og tydelig. Idet vi gjøre os til hans Kjæmpere, vide vi intet bedre at gribe til, end at lade ham laane os sine Vaaben.

Repræsentanter af 14de ordentlige Storthing.

VII. Haagen Ludvig Bergh.

Præsten Bergh, der paa de tvende sidste Storthing har været Lagthingspræsident, er født i Christiania den 24de Februar 1809. Forældrene vare Mægler Johannes Bergh og Hustru Christine Marie, født Riis. Efter i nogle Aar at have været hos Provst Ottesen til Fet, kom han siden ind paa Frederikshalds Latinskole, hvorfra han i 1827 dimitteredes til Universitetet. Næste Aar tog han Andenexamen og 1830 theologisk Embedsexamen. Under 4de Juni 1831 blev, han personel Kapellan hos Sognepræst Bonnevie i Diestads Præstegjæld, og 3die Juli 1835 residerende Kapellan til Hof i Soløer, og ved Præstegjældets Deling 1848 Sognepræst til Aasnæs.

Siden 1845 har han paa hvert Storthing været Repræsentant for Hedemarkens Amt, og har stadigen været Medlem af Gage- og Pensionskommitteen, i 1851 og 1854 dens Formand. Paa de tvende sidstnævnte Thing har han ogsaa været Medlem af Valgkommitteen. I 1851 var han Medlem af Jernbanekommitteen. Efterat han i 1848 havde været Lagthingets Sekretær, valgtes han i 1851 til dets Præsident. Sidste Storthing valgte ham til Kroningsdeputationsmedlem. I Storthinget har Bergh deeltaget i Behandlingen af de fleste Bevillingsspørgsmaale, ved hvilke han har hyldet Besparelsens Idee; navnlig har hans Virksomhed havt synlig Indflydelse paa Størrelsen af Gagerne og Pensionerne, for hvis Nedsættelse han har arbeidet saa konsekvent, at han er bleven Pensionisternes Skræk. I enkelte Retninger har Bergh imidlertid i den sidste Tid ikke vist sig saa knibende; saaledes var han paa sidste Thing en ivrig Forsvarer af den af Regjeringen foreslaaede Bevilling til Stiftskapellaner.

Blandt de øvrige Sager, i hvis Behandling Bergh har deeltaget, kan nævnes: i 1845: Afgjørelsen af Fuldmagtskommitteens Indstilling, samt Jødesagen og Dissentserloven; i 1851: Jernbanesagen og i 1854: Søfartsloven, Spedalskhedsloven, Hortens Befæstning og Stollknæsagen. Bergh taler med Styrke og Ivrighed, og er med Hensyn til Anskuelser bleven henregnet til Oppositionens gamle faste Stok.

Han er gift med Christine Frederikke Døderlein, en Datter af Overlærer ved Christiania lærde Skole C. Døderlein.

Haagen Ludvig Bergh.

Franske Skarpskyttere.

Efter det franske Blad „Illustration“ give vi vore Læsere efterstaaende Skizze, fremstillende franske Skarpskyttere foran Sebastopol. Man seer deraf, hvorledes Enhver staaende i sin Grøft bag Forskandsningerne med spændt Opmærksomhed venter paa Aabningen af de russiske Kanonporte for at kunne nedskyde de russiske Artillerister. Russerne erfarede allerede ved Bomarsund den Behændighed, hvorved de franske „Chasseurs de Vincennes“ udmærke sig, og i Sebastopol søge de at beskytte sig mod deres Kugler ved Kanonportene, der ere beslaaede med Jernplader; disse kuglefaste Porte tillukke Aabningen hvergang et Skud er affyret og aabnes først naar en Kanon igjen er ladet og paany skal rettes mod Fienden. Trods dette Beskyttelsesmiddel have dog de franske Jægere gjort sine Sager saa udmærket godt, at deres Kugler, efter hvad der med Bestemthed paastaaes, have fremkaldt saa stor Mangel paa Artillerister inden Fæstningen, at man har seet sig nødt til at afhjælpe den med Infanterister.

Kaukasus.

(Efter Iwan Golowin.)

I.

Rusland har stille og ubemærket udvidet sin Magt i Østen. Medens Englænderne kun opdagede Archangel, lykkedes det Czar Iwan at erobre Astrachan. Da Ludvig XIV kaldte den russiske Czar „Fyrste af Kabadin,“ vidste han ikke at han radbrækkede Ordet „Kabardah.“ Peter I satte sig fast ved det kaspiske Hav for at aabne en Vei til Indien, længe førend England var begyndt at ane den russiske Kolos's Magt. Denne Monarchs Planer ere fuldstændig blevne lagte for Dagen ved hans Testament, hvori han formaner sine Descendenter til at stræbe efter at erobre Verden. Dog er det tvivlsomt, om Katharina II vilde have været istand til at erobre Krim, hvis hun ikke havde været understøttet af Joseph II og det Had, Europa da nærede mod Muselmændene. Først efter Polens Deling bleve endelig Ruslands Planer de europæiske Magter indlysende. Ludvig XV skal have ytret, „at han vilde have givet sin sidste Vogn for at denne Uretfærdighed ikke skulde have fundet Sted.“ Men Frankrig var altfor langt borte fra Rusland, og saaledes var det ogsaa i 1830. Man maa virkelig indrømme Pressen Fortjenesten af at have gjort de europæiske Magter alvorlig opmærksomme paa Kaukasiens ominøse og langsomme Erobring. Men England har ikke agtet paa oplyste Politikeres Advarsler og har tilladt Rusland at blokere det sorte Havs Østkyst. Kaukasiens Erobring vil derfor vistnok blive effektueret, men det vil holde haardt for Rusland at tvinge dette Lands kraftige Beboere under Aaget. Desuden vil der da være to gnavende Orme paa to Kanter af det russiske Rige: Polen og Kaukasien. — Der gives faa Lande, hvori Naturen har udviklet en saadan Poesirigdom, som i Kaukasien. Landet selv kan fremvise endnu mere overraskende Skjønheder end Schweitzeralperne, og dets Beboere bære med Rette Berømmelse for deres Skjønhed og maleriske Dragt. Det er en ædel Pligt at erindre om hine Folkestammers heltemodige Undergang, hvorledes de have lært alle undertrykte Nationer at ofre Liv og Blod for national Uafhængighed. Vistnok er det Troen, som begeistrer Kaukasierne, vistnok maa Fanatismen træde istedetfor militær Taktik, men deres Mod fortjener ikke destomindre vor Beundring.

Efter de tscherkessiske Sagn skal der opstaae en mægtig Sultan i Vesten, som skal ydmyge Padischaen i Moskou; men hvis man vil troe den tyrkiske Tradition, skal det ottomanniske Rige blive overvældet af en nordisk Magt. Ville begge disse Spaadomme gaae i Opfyldelse eller ikke? Ulykkeligviis ere Kaukasierne indbyrdes temmelig forskjellige i Henseende til indre politisk Forfatning. Medens Vestkaukasierne stedse havde et Overhoved, under hvis Faner de kjæmpede mod Russerne, have Østkaukasierne foretrukket en demokratisk Regjeringsform. De sidste staae i den falske Tro, at Rusland ikke kan bestikke forskjellige Anførere, som gjensidig kontrollere hverandre. Visse Begivenheder have dog lagt for Dagen, at deres Anskuelser have været feilagtige.

Schamyl er ligesaa ubestikkelig som Khasih Mollah; desuden voxer hans Tilhængeres Tal uafladelig, da man stoler paa hans Klogskab og Tapperhed. De Stammer derimod, som mangle et Overhoved, der kan lede de forskjellige Bevægelser, gribe til Vaaben i Utide og uden Enighed. Deres Beyer fraternisere med de russiske Chefer og deres Usdener med Officiererne. Østkaukasierne besøge de russiske Forter for der fredeligen at omtuske sine Produkter, og, siden Løfterne om, at en engelsk Flaade skulde komme til deres Befrielse, have vist sig falske, er Forbindelsen mellem begge de stridende Partier i denne Henseende bleven endnu livligere. Da desuden Tschigeternes og Ubichernes Beyer ere blevne forekommende behandlede af de russiske Generaler, er det naturligt, at de mere og mere føle sig hendragne til Rusland. Ingen vil tvivle paa, at Russerne klogelig ville vide at føre sig sine Naboers gunstige Sindelag til Nytte.

Russerne trænge stedse videre frem. Ville de standse paa Erobringsbanen? Det er langt vanskeligere at indtage Trapezunt fra Landsiden, end fra Søsiden, da de Veie, som føre did fra Erzerum ere besværlige og farlige paa Grund af de mange trange Passer, som man maa passere. Det kunde vel træffe sig, at Paschaliket Kars vilde være en fordeelagtigere Erobring. Dette Lands Klima er sikkerlig bedre at udholde for en russisk Garnison, end Georgien. Af persisk Gebeet besidder Rusland ikke, som man tror, en større Deel, end det har Fordring paa, thi for Tiden er det Czarens Hensigt at lade sig give en Provinds for de Penge, Persien skylder ham.

De besynderligste Paradoxer angaaende den kaukasiske Krig have efterhaanden udbredt sig og forvirret Publikums Mening desangaaende. „Tyrkiet,“ har man sagt, „havde ingen Ret til at aftræde Østkysten af det sorte Hav til Rusland, som det gjorde ved Traktaten af 1829. Sultanen havde ingen anden Ret i Forhold til Cirkassierne, end som Hovedet for den muselmanske Kirke, og kunde ikke forføie over en Provinds, som ikke tilhørte ham.“ Men Tyrkerne havde Garnisoner i Anapa og Suchum-Kale, og vare de end ikke Kaukasiens Overlehnsherrer, vare de dog dette Lands Beskyttere. De havde derfor Ret til at overlade Rusland Søkysten, siden de i det indre af Landet havde udøvet en efter Omstændighederne mere eller mindre udstrakt Magt. Ved tidligere Overeenskomster og allerede paa Katharina IIs Tid havde begge Magter truffet forskjellige Bestemmelser angaaende forskjellige Dele af Cirkassien, Kabardah og andre Provindser. Perserne, som paa sin Side okkuperede den Deel af Kaukasus, som grændser til det kaspiske Hav, have ligeledes til forskjellige Tider truffet Forføininger over dette Landskab til Gunst for Rusland. Ved Traktaten til Gulistan, som blev afsluttet under Englands Mægling i Aaret 1813, opgav Schahen alle sine Fordringer paa Daghestan og andre Dele af Kaukasus. Den Krig, som Russerne føre mod Kaukasierne, er hverken mere eller mindre retmæssig, end Franskmændenes Krig mod Araberne, Englændernes mod Kafferne. Have de Uret i at kalde Tscherkesserne Røvere? Der kan fornuftigviis ikke være to Meninger om Bjergboernes Røverier. Fra umindelige Tider have disse Stammer levet af Røverier, som de have forøvet paa deres Naboers Gebeet. De betragte dette som et Slags Forraadskammer, hvorfra de hente sine Fornødenheder. Og naar Høsten ikke skaffer dem tilstrækkelige Levnetsmidler, tage de fat paa Børnene og sælge dem som Slaver. Deres røverske Indfald paa det russiske Gebeet, som stedse fornyedes, vare altid ledsagede af utaalelige Excesser. De bortslæbte ikke blot Kvæget, men ogsaa Indvaanerne, hvilke de gjorde til Slaver, uden Hensyn til Kjøn eller Alder, og frigave dem derpaa mod en Løsepenge, Hovedhensigten med Expeditionen. Ikke sjelden bortslæbte de Kosakkers, russiske Kjøbmænds eller Militærpersoners Hustruer ind i Bjergene, og ødelagde hele Stantzaer (Kosaklandsbyer). Tscherkesserne gribe bestandig til strenge Forholdsregler mod deres Fanger, og langt fra at behandle dem godt, belægge de dem med Lænker og lade dem arbeide paa Marken som Trældyr. Russerne er naturligviis tilbøielige til Gjengjeldelse og ved Forsøget paa at gjøre Ende paa disse skjændige Angreb paa Person og Eiendom, er Krigen bleven permanent.

Englænderne frygte medrette, at den russiske Krig i Kaukasus engang i Tiden vil blive deres ostindiske Besiddelser farlig. Russerne have allerede Dampskibe paa Achalsøen og deres uheldige Expeditioner mod Chiwa og Bokhara ville i Fremtiden ikke gjentages. Først fornylig har General Perowsky rømmet en chiwansk Fæstning, og Chanen af Chiwa har ytret Ønske om, at det bedste Forhold maatte finde Sted mellem Czaren og ham. Persien er ikke meget mere end en russisk Provinds, og man kan ikke bare sig for et Smiil, naar man hører Klaproth sige, at Russerne i værste Fald kan true Hindostan; men Lahore er et let og rigt Bytte, og Sikherne, hvem Franskmændene have drevet til Krig, ere uovervindelige, hvis Russerne staae dem bi. En russisk Armee, som erklærede, at den ikke vilde undertvinge Indien, men kun befri det fra engelsk Herredømme, vilde sandsynligviis blive understøttet af 200,000 Indfødte under deres forskjellige Nabober.

Tartariet, dette Invasionens Hjem, som strækker sig fra det kaspiske Hav lige til China, og som vrimler af Folk, kunde let kaste Masser af Krigere ind i Indien, hvis Rusland ansporede det dertil. Hvorledes formaaede vel den bengalske Armee at modstaae en saadan Invasion? Englænderne synes aldeles ikke om at faae Russerne til Naboer. Det er rimeligt nok, men hvorledes skulle de afvende det?

Verden vil med Tiden udentvivl see en Kamp mellem Frihed og Absolutisme, som kan være værd at optegne i Historiens Aarbøger. Men hvorledes kan Friheden vente at seire, naar den bæver tilbage for en Berørelse med sin Modstander? Englænderne ere vistnok ikke talrige nok i Ostindien, men de ere rige nok til at underholde dygtige Armeer der. Lad Englænderne erklære sig for Frihedens høihjertede Forkjæmpere, og man skal see, at deres moralske Magt vil knuse den russiske Kolos.

Urquhart holder Kaukasus for den korteste Vei til Indien, men jeg holder den ikke for den mest hensigtsmæssige. Dog, bortseet derfra, er der ingen Grund, hvorfor ikke den indiske Post skulde gaae over Poti og Tiflis. Man maa dog lade Rusland vederfares retfærdig Anerkjendelse af, at det har gjort Veiene sikre, medens forhen Røvere foruroligede de Reisende, uagtet forskjellige Høvdinger hævede Tribut af dem.

Jeg kunde ikke bare mig, jeg maatte lee, da jeg læste et Par Sider i Spencers „Reiser i det vestlige Kaukasus,“ hvor Forfatteren med Henrykkelse dvæler ved Kaukasus's Produkter og med en vis Længsel taler om Pontus Euxinus's rummelige Havne, fiskerige Vand og sikre Ankerpladse. Det er let at begribe, at Hr. Spencer vilde føle en vis behagelig Fornemmelse, hvis dette Land kom i hans Landsmænds Besiddelse. Saadan en Følelse kan være meget agtværdig; men Cirkassierne mistroe Englænderne, der, som de tro, blive lokkede ved deres Guld, og de vilde ugjerne see, at Englænderne satte sig fast paa deres Gebeet. Men er da ogsaa det engelske Herredømme i Ostindien af den Beskaffenhed, at man maa beundre det? Er Torturen ganske forsvunden? Hvilke virksomme Forholdsregler har man truffet for at forædle Indiernes physiske og moralske Egenskaber? Det er sandt, Enkerne faae ikke mere Tilladelse til at lade sig levende brænde med Mandens Lig. Thugerne, en skrækkelig Snigmordersekt, ere ganske ødelagte. Man har anlagt Veie. Men de Indfødte have mangfoldige Grunde til at foretrække egne Fyrsters Regjering for engelsk Herredømme.

For at man ikke skal tilskrive vor Bedømmelse af engelske Skribenter den russiske Patriotisme, for hvilken vi have foretrukket engelsk Frihed, som vi dog vel vide at adskille fra engelsk Herredømme i fremmede Lande, ville vi angaaende et Punkt, vi endnu ikke have berørt, støtte os til den tydske Reisende Moritz Wagner. „Man maa aldeles ikke,“ siger han i sin Bog om Kaukasus, „stole paa de Anskuelser, Englænderne have publiceret; thi, om de end, som Bell og Urquhart, have lært Tscherkesserne personlig at kjende, have de dog af partisk Forkjærlighed fortiet alt Ugunstigt for Tscherkesserne og udtydet alt til deres Fordeel.“

Sædernes Fordærvelse kan ikke nægtes at være et Vaaben, som Russerne haandtere med stor Færdighed, og ved dette Vaaben have de ogsaa banet sig en Vei gjennem Kaukasus. Russisk Brædeviin har tiltrods for Koranens og Schamyls Bud anrettet Ødelæggelse blandt Lesghierne. Russiske Penge ere en meget søgt Artikel blandt alle de forskjellige Stammer. Ligeledes have Epauletterne tiltalt forskjellige kaukasiske Fyrsters og Adelsmænds Ærgjærighed. Civilisationens Tillokkelser trænge ind der, hvor russiske Bajonetter ikke formaae det.

Ikkedestomindre hersker der overalt Had imod Russerne, og den religiøse Fanatisme bliver mægtig opflammet af Muridernes Sekt. Men vi tør ikke fortie, at russiske Agenter ved deres Uredelighed bringe deres Regjering i Miskredit, og dette skeer, uagtet Fyrst Woronzow, som, man maa tilstaae, er en af Ruslands første Statsmænd, har afskediget en Mængde af dem. Da vi nu befinde os i en vis Forlegenhed, naar vi skulle sige, hvilket Slags Lykke Cirkassierne kunne vente under det russiske Aag, ville vi undersøge de Folks Stilling, som have underkastet sig det. Lader os engang kaste et Blik paa det russisk-amerikanske Kompagni, som er stillet under Keiserens særegne Beskyttelse, har et Monopol paa alslags Industri og en uafhængig Forfatning. Dette Selskab har i den Grad misforstaaet sin egen Interesse og efterlignet den russiske Regjerings System saa troligt, at det har bragt Aleuterne i den allerelendigste Forfatning. For endeel Aar siden pleiede Gouvernøren Baronoff, naar han lod Geværer probere, at opstille 12 Aleuter ved Siden af hverandre og befalede sine Soldater at give Fyr paa dem for at see, igjennem hvor mange Hoveder en Kugle gik. En saadan Tidsfordriv er nu ikke mere mulig, da Aleuterne ere blevne for sjeldne. Deres Øer ere saa græsselig ødelagte, at Befolkningen paa Øen Kadink, som beløb sig til 10,000 Mennesker, nu kun udgjør 500.

Men er Despotismen mere indsigtsfuld, fordi den er almægtig? De Indfødte ere blevne tvungne til at gribe til det Slags Haandtering, som Russerne have befalet, og til at ombytte Fiskefangsten med Jagten; da de nu ikke kunne forskaffe sig mere Fisk til sin Næring, ere de efterhaanden

Franske Skarpskyttere bag sine Forsvarsvolde.

omkomne af Hunger. Men have de da ikke Fordeel af Jagten? Dødsstraf truer Enhver, som sælger et Dyr til en Fremmed. Ethvert fældet Dyr maa Aleuterne aflevere til Magazinet, og Kompagniet betaler 25 Rubler for en Bæver, der i St. Petersburg bliver betalt med 1500.

En Kjøbmand, som i længere Tid har opholdt sig blandt Kirgiserne og ikke noksom kan prise deres ridderlige Aand og poetiske Levemaade, har fornylig sagt til os: „Den russiske Regjering har fundet Midler og Veie til at øve sin Politik selv i denne Stamme. Den har sat sig i Hovedet at indskrænke det Gebeet, inden hvilket Kirgiserne maatte streife om, og nu skal Gud vide, det er rigt paa Orkener."

I Lillerusland er Livegenskabet en Gave fra den russiske Regjering, og de polske Provindsers Privilegier ere ophævede. Hvad nu Cirkassierne angaar, da see vi, at deres Berørelse med Rusland, saa langtfra at formindske Slaveriet i Kaukasus, kun har givet det et mere afskrækkende Ydre.

For at man ikke skal beskylde os for Overdrivelse, beraabe vi os i denne Henseende paa en tydsk Reisendes Ord, hvem de russiske Embedsmænds Opmærksomhed og Heftighed rørte i den Grad, at han ved Tilbagekomsten til sit Fædreland formerede Tallet paa Ruslands Beundrere. Hr. Koch siger i sin „Reise gjennem Rusland og den kaukasiske Isthmus": „De kaukasiske Fyrster og Adelsmænd erfare ved nærmere Bekjendtskab med de russiske Store, at de simple Russere for største Parten vare Livegne, og slue, som de vare, anmassede ogsaa de sig snart ikke blot Besiddelsen af den Grundeiendom, som hørte til deres Terrain, men de gjorde ogsaa Fordring paa Eiendomsret over de der boende simple Kaukasiere. Da man i Transkaukasien ordnede Besiddelsen af Landeiendommene, forstode Mange, især Grusierne, som dengang stode i nærmere Forbindelse med den daværende Regjering, at drage store Fordele deraf og uden virkelig at være Fyrster, at tilegne sig denne Værdighed. Livegenskabet, som før aldrig har existeret i de kaukasiske Lande, er desværre nu indført, og Rusland tror ved at berige Fyrsterne paa Folkets Bekostning at have erhvervet sig de førstes Hengivenhed, men har derved desværre ofte forskjerset Folkets Gunst."

Dette er bogstavelig sandt, fornemmelig hvad angaar Kabardan, som dog har staaet under Beskyttelse af russiske Agenter af tydsk Herkomst.

Dog, vi ville anføre endnu en anden Kjendsgjerning. I Aaret 1826 bleve de tydske Kolonister i Transkaukasien bortslæbte i Slaveri af Kurderne og udløstes ved Subskription i Tydskland og Schweitz. Men Regjeringen tænkte ikke paa dem, da den sluttede Fred med Persien.

„Den russiske Invalid" af 7de August 1840 brændemærker Slavehandelen som en Skjændsel for Menneskeheden og siger, at „de russiske Forter specielt ere anlagte for at standse denne Handel; dette høihjertede Sprog førte man under General Golowin. 5 Aar senere indførte Grev Woronzow igjen Slavehandelen. Derved feirede han sin Ankomst til Kaukasus. Denne Forholdsregel fandt naturligviis, som enhver slet Sag, sine Forsvarere.

Efter disse Herrers Mening „er Slavehandelen uundværlig for Bjergboernes Existence, og at leve i Konstantinopels Haremer er den største Lykke for Kaukasus's Døtre, da Cirkassierinderne ere Mødre og Søstre til Sultaner; kunne de da beklage sig over, at deres Slægtninger have solgt dem? Slavehandelens Forsvarere tage det ikke nøie med Principerne, det maa man lade dem. Men hvad ville de svare, naar vi sige dem, at Livet i Haremet ei er saa lykkeligt, som de paastaae? Have de ikke med egne Øine seet unge Piger paa Markedet i Konstantinopel lydelig jamre sig over sin Skjæbne, medens de fulgte sine Kjøbere? Kaster man ikke Kvinder, indsyede i Sække, i Bosporus, blot fordi deres Troskab er mistænkt, eller fordi de ere anklagede af lykkeligere Medbeilerinder? Favoritinder og Gildinge forbitre hverandre Livet og selv Sultaninden maa see paa, at hendes yngre Sønner blive dræbte for ikke at blive Thronprætendenter.

Ved en Traktat af 1847 er Slavehandelen mellem Russerne og Kaukasierne bleven sanktioneret. Enkelte Aarstider drives den aldeles aabenbart paa det sorte Hav. Aarlig blive over 1000 unge Piger udførte fra Cirkassien til Tyrkiet, og de Hindringer, som man lagde i Veien for denne Handel, bevirkede kun, at Slavindernes Priis steg til det firdobbelte. Endogsaa østerrigske Dampskibe benyttes til Udførselen af cirkassiske Piger, og, saa ofte Russerne bemægtige sig et af disse Slaveskibe, bortgifte de enten Pigerne til Kosakker eller give dem til Priis for Soldaterne i de nærmeste Forter.

Det er meget vanskeligt for Fremmede at komme paa Slavemarkedet i Konstantinopel; men Kaukasierne danne en egen Koloni og nyde mangeslags Forrettigheder. Vi laane følgende pittoreske Skildring af dette Slavemarked fra et for nylig udkommet Værk (Bayle St. Johns: „The Turks in Europe").

„En anden Kilde, hvoraf de tomme Haremer blive fyldte, er det georgiske Slavemarked, der dog ingenlunde er saa belivet. De ulykkelige Skabninger, som i Trapezunt blive indskibede, naae Konstantinopel i en saare beklagelig og elendig Tilstand. Vi kunne tænke os, at en europæisk Læser næsten maa misunde den Kapitain, der har Opsynet over en saa poetisk Skibsladning; men ak! Sandheden er, at man anseer Georgierinder for ligesaa mistænkelige Varer, som et Par hundrede Fade Blodigler til Marseillaner-Markedet. De blive derfor saameget som muligt afsondrede fra de andre Passagerer, indspærrede som en Flok Faar, indhyllede i smudsige Klæder, men trods disse Forsigtighedsregler lider hele Skibet ved deres Nærværelse. Næsten enhver af dem har Fnat, og alle uden Undtagelse medbringe en heel Koloni levende Skabninger paa Kroppen. Disse stakkels Ting ligne ikke en Skare engelske Piger, som frivillig reise afsted for at opsøge sig Mænd i Madras's eller Kalkuttas Barakker — deres Slægt og Venner have derimod solgt dem af Armod eller Havesyge, og de blive næsten nøgne overgivne til Kjøberen. Al Profit vilde gaae tabt, hvis man vilde klæde dem ordentligt. En pjaltet Særk og et Stykke Seildug om Skuldrene, er hele deres Dragt. Med den ubegribelige Dumhed, som charakteriserer alle dem, der handle med Menneskekjød, lader Slavehandleren dem paa hele Reisen kun faae Vand og Hirsemeelsuppe. Ved Ankomsten til Havnen befinde de sig i en saadan Tilstand, at faa Kjendere vilde vove at ytre sin Mening om disse opblomstrende Skjønheder. Imidlertid driver Eieren, naar han snart vil blive sine Varer kvit, sin georgiske Hjord paa Markedet i den elendige Tilstand, hvori den er landet; i det Høieste indhyller han dem i Ferigehs eller tyrkiske Fruentimmerkaaber. Salget afhænger for det Meste af Tilfældet. Kjøberen holder sig i ærefrygtsfuld Afstand fra sin Akuisition, ligesom en Læge, som har en Pestsyg foran sig, og driver hende hen til et Sted, som man kan kalde Haremets Forberedelsesskole. Nogle gamle Kvinder friste nemlig Livet ved at oppudse dette Raamateriale; disse Kvinder helbrede dem for Fnatten, kjæmme og ordne deres Haar, rense og vaske dem, og borttage ethvert Spor af det hjemlige Smuds, der hænger ved dem."

II.

Ellja Mansur er en Mand, angaaende hvem de sælsomste Beretninger ere i Omløb. At samle disse Beretninger og gruppere dem kunstnerisk var et Foretagende, som, det ikke kunde feile, maatte smigre en Autors Phantasi. Dette har Spencer gjort i sin Novelle: „Kaukasus's Prophet og Fyrst Potemkin." Han har dog fundet for godt at forlægge Skuepladsen til Krim. Skade kun, at Forfatteren ikke harført sig den Hypothese, at Mansur Bey var Søn af en polsk Konge, bedre til Nytte. Naar vi tage Historien til vor Førerinde, erfare vi, at Scheik Mansur først hed Derwisch Mohamed og at Daghestan var den første Mark for hans Virksomhed. I Spidsen for en Armee Lesgiere og Tschertschenzer angreb han Kisliar, hvor han leed et fuldstændigt Nederlag; ikke bedre gik det ham ved Nawur, hvor selv Kosakkvinder kjæmpede ved deres Mænds Side. Mansur Bey var den første, som med Alvor arbeidede paa at forsone de forskjellige Folkestammer ved Pontus Euxinus for at de kunde gjøre Russerne kraftig Modstand. Han prædikede Koranens Lære med saadant Held, at de ubichiske og daghestanske Fyrster og Adelsmænd omvendte sig til Islam, ved hvilken Religion de siden have holdt standhaftig fast. I Aaret 1791 blev han ved Stormen paa Anapa taget tilfange af Russerne. Han blev bragt til Klosteret Solowetzki ved Kysten af det sorte Hav, hvor snart Fangenskabets Kvaler endte hans Liv. Mansur Bey var en ligefrem og oplyst Mand, og disse Egenskaber forhøiede udentvivl Trylleriet ved hans Navn, som endnu stedse lever i Bjergboernes Erindring. Han har fundet forskjellige Efterfølgere i sin hellige Mission, men hverken Guzbey eller Dschimbulat have bragt det til et saadant Ry, som han erhvervede sig, og vi holde det derfor ikke nødvendigt at gaae nærmere ind paa disse to Personers Liv.

Khasih Mollah var en Mand af undersætsig Legemsbygning med smale Øine og et tyndt Skjæg, temmelig koparret. Han var bleven opdragen af Mollahen i Aulen Berekei i Koissubula. Da denne Høvding opdagede ualmindelige Anlæg hos den unge Mand, sendte han ham til Kadi Mohamed i Gebetet Aslan Chans; i Aaret 1821 fordrev dog denne Khan begge, baade Lærer og Discipel fra sit Land. Khasih blev derpaa omreisende Prædikant og fik derved udmærket god Anledning til at gjøre sig bekjendt med Landets Natur. Noget senere i Aaret 1830 see vi ham omgivet af muridiske Bønder, som han havde trukket til sig. Med denne lille Bande erklærede han Russerne aaben Krig. Maurus Bey, som blev holdt fangen i Derbend, fandt Midler til at undkomme og sluttede sig til ham. Khasih Mollah førte ikke selv Vaaben som andre Høvdinge; han kjæmpede ikke selv, men opfordrede de Troende til at kjæmpe tappert. Dengang havde netop Paskiewitsch fjernet sig for at kjæmpe mod Polakkerne og i hans Sted var General Parkratieff ad interim udnævnt. Dette gunstige Tidspunkt benyttede Propheten og viste sig med en Armee Lesgiere og Tschertschenzer for Tarki. Besætningen, som blev kommanderet af Major Fedassicheff, var meget svag. Hvis Khasih Mollah havde angrebet fra Bjergsiden af, vilde han utvivlsomt have taget Staden; men han indskrænkede sig til en Beleiring. Han havde derved to vigtige Maal for Øie. For det første vilde han bemægtige sig de Kilder, som alene forsynede Staden med Vand, dernæst vilde han sætte sig i Besiddelse af det Krudtmagazin, som var i Nærheden. Hans Forehavende lykkedes fuldstændigt, men, da Bjergboerne trængte ind i Krudtmagazinet, blev det sprængt i Luften ved en Granat, som blev kastet ind fra Fortet, saa at en Mængde Kaukasiere omkom ved Explosionen. Imidlertid gjorde Besætningen hyppige og frygtelige Udfald; dog leed den skrækkelig af Tørst, og der syntes ingen anden Udvei for den, end levende at begrave sig under Fortets Ruiner.

I denne Nød tilbød en Tartar sig at bringe General Kochanoff Underretning om Besætningens betrængte Stilling. Han sprang ned fra Volden; Russerne skjød paa ham, han vendte sig om og skjød paa dem igjen. Ved denne List narrede han Kaukasierne, som holdt ham for en Desertør og lode ham fare i Fred. Faa Dage efter fik Kochanoff Underretningom Besætningens fortvivlede Stilling og ilede til Undsætning. Der udspandt sig da en frygtelig Kamp, hvis Resultat blev, at Khasih Mollah hævede Beleiringen (den 30te Mai). Han forsøgte nu at ægge Tebasseran til Opstand. Oberst Miklaschewski blev udsendt for at bekjæmpe ham. Han blev Seierherre i et glimrende Felttog, som kun varede i 14 Dage, i hvilket han fik Tilnavnet „den sorte Oberst," et Navn, som Bjergfolkene gav ham paa Grund af den Skræk, han indgjød dem. Samtidig blev Khasih Mollahs Navn af dem forandret til Tasi Mollah, d. e. Hunden, for at betegne de Lidelser, han havde bragt over dem. Ikke destomindre vovede Khasih Mollah den 19de August at lægge sig for Derbend og beleire denne mægtige Stad, hvor han havde nogle Forbundne. Men Major Wasselroff, Fæstningens Kommandant, vidste at oplive Indvaanernes Mod i den Grad, at Tartarerne forlangte Vaaben af ham

En Tscherkesser i sin Nationaldragt.

og ydede Russerne Bistand ved deres forskjellige Udfald. Der forefaldt endelig en blodig Træfning, hvori Russerne, uagtet de vare færre, bleve Seierherrer. Al Khasih Mollahs Krigslist havde nu ingen anden Virkning, end at hans Agtelse hos Befolkningen sank mere og mere; den 27de August hævede han endelig Beleiringen, da han havde faaet Nys om General Kochanoffs Anmarsch, og flygtede til Bjergene. For at hævne sig for disse to Beleiringer indtoge Russerne Aulene Duweck, Madschalis, Erpeli og Tscherkey, hvorfra de bortslæbte en uendelig Masse Bytte; thi der havde Lesgierne skjult sine Rigdomme. Desuden blev ved Indtagelsen af Hermentschur, en anden folkerig Aul, Mollah Abdurachman, en af Khasih Mollahs vigtigste Tilhængere, tilligemed 50 Murider indebrændt i et Taarn. Ved alle disse Uheld lod Khasih Mollah sig dog ikke afholde fra den 16de November uventet og ved lys Dag at overfalde Staden Kisliar. Han gjorde her et betydeligt Bytte. Den 2den December angrebe Russerne Aulen Tschum Kesum. Oberst Miklaschewski faldt ved dette Angreb; men, førend han opgav sin Aand, sagde han til sine Soldater „Tag den," og Soldaterne bemægtigede sig Aulen og lode Indvaanerne springe over Klingen. Den 17de Oktober 1832 forcerede General Rosen Passet ved Himry og stormede Aulen af samme Navn. De Frivillige i Saporregimentet stormede det sidste Taarn med Bajonetten og dræbte alt, som stillede sig iveien for dem, blandt andre ogsaa Khasih Mollah. Han modtog Dødsstødet, idet han med den venstre Haand greb om sit Skjæg og strakte den høire mod Himmelen. (Fortsættes).

Literatur og Kunst.

Det norske Theater. Paa samme Tid som Christiania Theater gjentagende bringer paa Scenen berømte store ældre Stykker (sidst Oehlenschlägers „Erik og Abel" og Heibergs „Elverhøi"), giver det norske Theater ideligen smaa nye Stykker, for en stor Deel af Forfattere, som Ingen kjender, eller som, om de kjendtes, ingen Anbefaling vilde være, hvorfor Plakaterne hellerikke saa sjelden have fortiet deres Navne. I Valget af disse Stykker, hvoraf mange ikke engang kunne kaldes taalelige, har Bestyrelsen uden tvivl ladet sig lede af tvende Hensyn: Personalets svage Kræfter, der ikke magte store Roller, og Publikums Søgning, der for en væsentlig Deel beror paa hvorvidt Theatret er et Underholdningssted. Men naar Bestyrelsen har troet, at begge Dele lettest vilde opnaaes ved de mindste, de letteste og de mest kommerslige Stykker, der kunde opdrives, da er dette en Misforstaaelse, som den endog selv allerede synes at have indseet. Vel er det saa, at ubetydelige og trivielle Roller kunne gives af ubetydelige og trivielle Personer og vinde et ubetydeligt og trivielt Publikums Bifald — og forsaavidt opnaaes den størst mulige Eenhed af Ubetydelighed og Trivialitet; men dette er en Eenhed, som naturligviis ingen Institution blandt civiliserede Mennesker vinder Ære og Fremgang ved at virke for, hvad enten den sætter national, tyrkisk eller russisk over Indgangen til sit Værksted. Skal dette kunne udvide sig, maa det unægtelig beflitte sig paa at bevare sund Sands og god Smag, hvilket det desuden ikke alene skylder Publikum, for at dette ikke skal blive træt af at understøtte det, men ogsaa dem, der arbeide i dets Tjeneste, for at disse ikke skulle blive modløse og sløve. Naar vi derfor saae det ene ubetydelige Produkt efter det andet at passere denne Scene, kunde vi ikke bare os for det Spørgsmaal: om det ikke vilde være bedre at opgive hiin Ubetydelighedens Eenhed og lade Personalet øve sig paa Stykker, hvori der var Mening og Gehalt. Kunde en eller anden Spillende ved Øvelsens Fremskridt opnaae i et saadant at give en Rolle tilfredsstillende, da var Eenheden gjenoprettet, og det paa en Maade, der vilde blive paaskjønnet af den bedre Deel af Publikum og være særdeles gavnlig for Vedkommende selv. Og dreves det ikke saavidt, vilde saa ikke Publikum — jeg mener fremdeles det bedre, ikke det meningsbestemmende, være saa billigt at slutte som saa, at det dog er bedre at faae noget Sundt og Forstandigt udført paa en mindre tilfredsstillende Maade, end det største Vølsesnak reproduceret med en nok saa stor Virtuositet? Denne Slutning laa saa meget nærmere, som dramatiske Arbeider, der ere fortrinlige, jo endog taale at læses, og altsaa have en af Opførelsen uafhængig Interesse, der maa kunne opveie Mangelen af den Eenhed, hvorved slette Arbeider kunne fryde sig. Ja, jeg gik videre, og spurgte mig selv, om det ikke var Synd, at Personalet skulde ofre sine Anlæg og sin Tid paa Indstudering af Roller, der vare saa dumme og intetsigende, at selv en Mester ikke kunde indblæse dem Aande og Interesse, og om det ikke tillige var et stort nationalt Blattenslageri at lade Folk betale Penge for at see de Offere, enhver af de Spillende gjorde for at drive over Scenen disse Kompositioner, som vare saa tomme og ideeforladte, at man knapt gad betragte dem, og som ialfald manglede ethvert indre Fortrin, der kunde gjøre dem skikkede til at lade Tanken vende tilbage til dem, efterat det forventede Teppefald var foregaaet. Men som jeg vel var kommet paa det Rene hermed og havde fast besluttet, ikke at ofre en Hvid mere paa Nationaliteten, inden dens Tempel opgav Reproduktionen af disse udenlandske vamle Piller, der kun lode sig sluge ved den fabelagtigste Tro paa det nationale Omslags Magt til at gjennemsyre Indholdet med en behagelig Patriotismepirren, og efterat Bladene ogsaa nogle Gange havde hævet sin Røst mod Uvæsenet, da lød der med Et, at der var foregaaet en Reform. Jeg forandrede min Beslutning, gik i Theatret paany — og se, der sporedes en Reform; vel vare Stykkerne endnu i og for sig selv mindre betydelige, men de havde det Fortrin for de ældre, at enkelte Roller vare betydelige nok til at gives med Charakteer. Dette var allerede et Fremskridt, hvis nærmeste Frugt blev Opdagelsen af at tvende Skuespillere havde Evner, man ikke havde tiltroet dem. Nu maatte jeg være tilfreds, da jeg naturligviis ikke kunde være saa ubillig, med Hensyn til Stykker, at stille til Direktionen en Klassicitetsfordring som den, der — endog til kjedelig Overdrivelse — gjøres Fyldest paa Christiania Theater. Massen af Publikum, hvis Kjærlighed og Overbærelse mod det norske Theater er saa stor, som den uden Prostitution vel kan blive, abonnerede i Masse, saasnart Anledning gaves, og forpligtede sig til at møde frem over Holke og i Slud til Stykker, man naturligviis ofte maatte have seet før. Og nu spoređe man lutter Tilfredshed, lutter Haab hos Alle og overalt. I Begeistringen lod man endog en af de yngre Skuespillere (Døvle) nyde godt af denne almindelige Tilfredshed og fremkaldte ham to Forestillingsaftener i Slag. Men under denne gjensidige Tilfredshed er det ogsaa naturligt, at man spørger sig selv, om den med Grund kan ventes bevaret for Fremtiden. Dette vil beroe paa Direktionen, hvem Dadelen for Indretningens mulige Sammenstyrten forresten maatte træffe, forsaavidt Publikum som hidtil vedbliver at gjøre Sit for at forebygge denne. Direktionen har givet efter for en paatrængende Reform og opgivet, ialfald for endeel, Intetsigenhedens befulgte Princip med Hensyn til Stykkevalget. Men, ligesom andre Styrende, turde den vende tilbage til det Gamle, saasnart Gemytterne ere beroligede. Den gamle Adam stikker allerede igjennem i Opførelsen af slige Stykker som „En Nat paa Slottet," hvis slibrige Intrigue vel turde holde det oppe blandt Franskmænd, men ikke hos os Nordmænd, paa hvem Slibrigheden hverken paa Prent eller paa Scenen udøver nogen magisk Virkning. Vel er ogsaa det et Par Gange opførte svenske Stykke „Magister Blæckstadius," uagtet det har optaget i sig Ideen af tvende Heibergske Vaudeviller (nemlig Giftermaalskonkurrencen og Pigeinstitut-Væsenet) temmelig ubetydeligt; men det har den Fordeel, at det er morsomt og at det indeholder en betydeligere Rolle, hvori Døvle klarere har kunnet vise sine Anlæg som Komiker; han har nemlig givet Magisteren saaledes, at han ikke alene blev fremkaldt, hvorvel ogsaa dette siger noget, da det gjentoges paa en Abonnementsaften — men endog paa en Maade, der tydeligen røbede en charakteristisk komisk Opfatning, skjønt ikke fri for Begynderens Mangler. Dette Stykke har desuden en særegen Interesse som et Bidrag til Bedømmelsen af den dramatiske Smag i Sverige. Forfatteren Blanche har, om jeg ikke tager feil, været ansat som kongelig Theaterdigter i Stockholm, og han er ved dette Stykkes Opførelse endog bleven fremkaldt med stormende Bifald. Betragte vi Stykket med Opmærksomhed, saa ere tvende Ting høist iøinefaldende: det Komiske drives til det Platte og det Alvorlige til hiin falske Pathos, hvis Rodskud indskibedes fra Frankrig under Gustav den Tredie, men hvilken Wessels „Kjærlighed uden Strømper" i vore Dine engang for alle har indviet til Latteren. Med hine to Retninger er Svenskernes dramatiske Smag eller Usmag engang for alle betegnet, hvilket ogsaa andre Aktstykker tilstrækkelig have overbeviist os om. — Dog, bortseet fra Stykkets eiendommelige svenske Mangler, kan man neppe laste Direktionen fordi den har bragt det paa Scenen, og giver den ogsaa en enkelt Gang ellers Stykker, der more saameget som Blæckstadius, vil man visstnok finde sig tilfreds, selv om de maatte dele dets Mangel paa indre Gehalt og renset Smag. Kun mod Stykker, der lide af disse Mangler og dog ere kjedelige som somme tidligere opførte, maa man have Direktionen alvorligen advaret, hvis den vil forebygge, at dens Indretning udsættes for et Skibbrud, som bliver uundgaaeligt trods alle de fromme Bønner, Slægt og Venner opsende for dens Frelse og lykkelige Fremtid.

Digte, udkomne i 1839, af J. S. Welhaven. Anden Udgave, Johan Dahls Forlag. Priis 96 ß heftet. Den Samling, som her paany fremtræder i en nitid Miniaturudgave, lig de bekjendte Cotta'ske og Campe'ske Udgaver af de bedste tydske Digtere, indeholder som bekjendt Digterens yngre Arbeider; men den har den Særegenhed, at den er fri for den ungdommelige Digters Ubehjælpeligheder. Formen er allerede her bragt til den Fuldkommenhed, som er egen for Digterens sildigere Arbeider, og har saaledes ikke ved den ny Udgave undergaaet en eneste Forandring. Er der Noget, som skulde minde om en yngre Digter af denne end af Welhavens senere Samlinger, da er det en ungdommelig Friskhed, en af Reflektionen mere uhildet lyrisk Udstrømning og et vist forvovent gjækkende Humor; men dette er naturligviis Eiendommeligheder, der hos Mængden af Læsere ligesaavel med Hensyn til Interesse som til Udkomsttiden stiller denne Samling foran dens Efterfølgere, hvilke Fortrin disse end have paa Grund af sine fortrinligere Digte i en enkelt Retning (det Episke). Samlingen vil være kjærkommen til Jule- og Nytaarsgave, hvortil den desuden er bleven endmere anvendelig derved, at den er udstyret med en hertillands enkeltstaaende Elegance (den er trykt hos Brøgger & Christie), og ogsaa faaes indbunden i pressede Bind med en smagfuld Dækkelstempel, skaaret af Bergslien. — Dette er den første egentlige Digtsamling (A. Munchs „Sorg og Trøst" da fraregnet), som hertillands fremtræder i et nyt Oplag. At dette skeer netop femogtyve Aar efterat den af vor videnskabelige og æsthetiske Literatur høit fortjente Forlægger begyndte sin Virksomhed hertillands, tør maaske fortjene at bemærkes.

Fra Bergen er nylig ankommet Fortegnelse over Landskabsmaler H. L. Reusch's Samling af Malerier, Haandtegninger, Raderinger, Kobbere og Lithographier, der ville blive bortloddede inden Paaske næste Aar. Samlingen er inddeelt i 787 Gevindster (enkelte bestaar af flere Stykker) og af „kyndige Mænd" taxeret til et Beløb af 1808 Spd. Herfor udstædes 3616 Lodsedler a 60 ß, hvilket ogsaa er den mindste Værdi nogen Gevindst er ansat til; dog vil Lodtrækningen foregaae, hvis 3000 Lodder blive tegnede til nævnte Tid. Saavel af Hensyn til de mange værdifulde Stykker, Samlingen indeholder, som til Ønskeligheden af at Kunstnerens Enke kan faae den realiseret for en antagelig Priis, er det at haabe, at Foretagendet vil vinde den fornødne Deeltagelse hos Publikum. En Anbefaling vilde det været, om de „kyndige" Værdsættere havde navngivet sig; imidlertid forekommer Priserne os ingenlunde høie.

Norge.

Christiania. I Anledning af Storthingets Beslutning ang. Storthingsbygningen har Finantsdepartementet indgaaet til Kongen med et Foredrag, gaaende ud paa Bemyndigelse til for 36,000 Spd. at indkjøbe 6 Gaarde i Kvartalet mellem Præstegaden, Carl Johans Gade, Akersgaden, Nedre Voldgade og Prindsensgade, anvendelige som Tomt for Storthingsbygningen, hvilken Bemyndigelse Finantsdepartem. har faaet, idet Hs. Maj. finder, at denne Tomt har væsentlige Fortrin for den af Storthinget udseede Plads ved Slotsparken, og at Bygningen derved ikke alene vil erholde en bekvem, men ogsaa en til Storthingets Værdighed svarende fremtrædende Beliggenhed, hvorved den tillige vil komme til væsentligen at bidrage til Hovedstadens Forskjønnelse.

— Kongen har gjennem sin Hofchef givet Studentersamfundet Tilsagn om et aarlig Tilskud af 150 Spd. i 3 Aar til Udgifterne ved dets Sangforening. Dette er altsaa et netop saa stort Beløb som det, Samfundet forgjæves androg paa hos sidste Storthing.

— I Enerhougens Samfund er stiftet en Søndagsskole og en egen Missionsforening, som Underafdeling af Christiania Missionsselskab.

— Det søndenfjelds-norske Dampskibselskab har sluttet Akkord med Mr. Russell i London om et Jern-Skrue-Dampskib til 14,000 £., hvilket skal leveres den 31te Marts næste Aar og anvendes til Fart paa Hamburg.

— Lensmand Paulsens Enke i Oslo har skjænket 500 Spd. til en Altertavle eller anden Prydelse for den nye Kirke i østre Aker.

Sogndals Formandskab har besluttet at afkjøbe Eierne Stedje gamle Stavekirke for at ombygge eller nedrive den, da den er for liden for Menigheden.

Mandal. Natten mellem den 21 og 22de Nov. dreve fire Skibe i Land mellem Od og Nyvingen; tvende af disse (begge Skonnerter) gik ganske under, det ene endog med hele Besætningen.

Christianssund. Paa Fiskeværet Veiholmen er nedbrændt 8 Huse.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. „Aftonbladet" beretter efter „Søndagsbladet," at Hs. Majestæt Kongen, ved det hemmelige Utskotts Opløsning (30te Nov.), har meddeelt dets Medlemmer, „at uagtet han med Tilfredsstillelse havde seet sine Bestræbelser for under den nærværende Krig mellem Rusland og Vestmagterne at sikre Fædrelandet en neutral Stilling, kronede med Held, seer han sig, saafremt der ikke snart bliver sluttet Fred, tvungen til for Fremtiden og inden kort Tid at forlade denne Stilling som umulig at bevare i Længden. Hs. M. har for dette Tilfælde allerede og uigjenkaldelig fattet sin Beslutning, nemlig at slutte sig til Vestmagterne, hvilken Politik Hs. M. anseer mest stemmende med Fædrelandets Interesser, og hvilken dets Ære og Minder ligeledes opfordre Hs. M. til at følge. Under saadanne Forholde er det ganske troligt og muligt, at Hs. M. alt næste Aar igjen maa sammenkalde Stænderne; men imidlertid vil Hs. M. forsikre Utskottets Medlemmer, at nogen Sympathi for Rusland ikke hos Hs. Maj. eller hans Regjering har gjort eller kunnet gjøre sig gjældende. Bliver Hs. Majestæt nødt til at opgive den hidtil fulgte Neutralitetspolitik, saa kommer han til at gjøre Forbund mod, men aldrig med Rusland, — en Forsikring, Hans Majestæt saa meget heller ønskede, at de hjemreisende Rigsdagsmænd vilde meddele sine Kommittenter, som han med Bedrøvelse har erfaret, at endeel Personer, hvis eneste Maal det synes at være at vække Uro i Gemytterne, har søgt at gjøre den Politik, Hs. Maj. hidtil har fulgt med Hensyn til Krigsbegivenhederne, mistænkt, skjønt de ligesom alle Andre, burde kunne indsee, at, eftersom Begivenhederne have udviklet sig, har det, med Iagttagelse af Landets Interesser, været umuligt at handle anderledes."

— Rigsdagen opløstes den 4de December.

— Rigsdagsmanden Johannes Nilsson fra Fleninge i Skaane døde den 2den December.

— I Lund er et enkelt Koleratilfælde indtruffet; i Stockholm er Sygdommen saagodtsom ophørt.

Danmark. Valgene i Kjøbenhavn ere faldne ud til Oppositionens Fordeel, hvilket ogsaa, saavidt de hidtil ere bekjendte, er Tilfældet i de andre Valgdistrikter.

— Den 23de Nov. er i Kjøbenhavn afsluttet en Konvention om Telergaphforholdene mellem Sverige og Danmark. Samme Dag telegrapheredes første Gang direkte mellem Telegraphkontorerne i Kjøbenhavn og Stockholm ved Hjælp af den undersøiske Telegraph.

England. Efter Foranledning af Parlamentsmedlemmet Joseph Hume er der fremkommet en Fortegnelse over de Subsidier, som fra 1792 til 1815 ere tilflydte fremmede Regjeringer, hvoraf sees, at disse beløbe sig til over 64 Mill. £. Deraf har Rusland og Portugal erholdt den største Andeel, nemlig hver henimod $9\frac{1}{2}$ Mill. £. — For denne Pengeanvendelse har England siden taget Skræk, og naar det nu tager 4000 Tyrkere til et Forsøg i sin Tjeneste, bringer dem under engelsk Disciplin og Anførsel af og engelske Officierer, da benægter Times, at dette er at ansee som Subsidier.

— Det Uhørte er indtruffet, at England har maattet tye til udenlandske Fabrikker, idet Regjeringen har bestilt Minie-Rifler i Lüttich. — Nogle Turnips fra Ladegaardsøens Hovedgaard og Storhammer, hvilke af Hr. Peto ere bragte til England, have her vakt Opsigt, ikke saameget med sin Størrelse som ved sin Kvalitet.

Spanien har faaet et nyt Ministerium med Espartero som Ministerpræsident, O'Donnel som Krigsminister og Santa-Cruz som Indenrigsminister. Kun to af de gamle Ministre ombyttedes med nye.

Krigskuepladsen. I Stormen den 14de ere 32 engelske Transportskibe forliste, deriblandt Dampskibet „Prince" med Vinterklæder for Hæren, Penge og Mandskab. Et Skib maatte kaste sine Kanoner overbord. Franskmændene mistede Linieskibet „Henry IV" og Dampskibet „Pluton." Mandskaberne paa de strandede Skibe gjordes deels til russiske Fanger. England har ved Stormen lidt et Tab af omtr. $\frac{1}{2}$ Mill. £.

— Efter Slaget ved Inkerman har Liprandi med sin Armee trukket sig tilbage til Baktschiserai. Her, i det Indre af Krim, skal den russiske Hær, der atter har modtaget stærke (?) Forstærkninger, tage Vinterkvarteer. Imidlertid hersker der Mangel paa Levnetsmidler og Tartarerne vise sig høist gjenstridige.

— Det antages nu for temmelig vist, at Sebastopols Bestormelse skal opsættes til Vaaren. De Allierede gjøre Forberedelser til at holde sig paa Krim Vinteren over. Ikke alene Høststormene i det sorte Hav have indfundet sig med særdeles Strenghed, men ogsaa Vinteren, der er kommen tidligere end i Mandsminde. Storm og Uveir synes saaledes nu som ellers at alliere sig med Russerne.

— Admiral Dundas er kaldt tilbage og Sir Lyons bestemt til at indtage hans Plads som Overstkommanderende for Flaaden i det sorte Hav.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Aspirantpost ved Kongsbergs Sølvværk med 200 Spd. i aarlig Løn.

Et Kateketembede for Strømsø og Tangens Menigheder af Drammens By med omtr. 350 Spd. i Indtægter foruden 50 Spd. i Huusleiegodtgjørelse.

En Assistentpost ved Christiania almindelige Brandforsikringsselskab for Varer og Effekter.

En Lærerpost ved Borgerskolen i Tønsberg med 200 Spd. i aarlig Løn.

Gusdals residerende Kapellani med omtr. 334 Spd. i Indtægter.

Lærerposten ved Hvideseids Skolelærerseminarium med en aarlig Løn af 275 Spd. og Brugen af en Gaard.

Lærerposten ved en Rodeskole i Raade Pstg. med 35 Spd. i aarlig Løn.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 200 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 50. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 16de December 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Kaukasus. — De Overstbefalende over den fransk-engelske Armee i Orienten. III. General Canrobert. — **Bestigning af Popocatepetl. — Kossuths Tale i London den 29de November. — Literatur og Kunst. Norge.** Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Kaukasus.

(Efter Jwan Golowin.)
(Fortsættelse fra forr. Nr.)

Schamyl*) er nu 57 Aar gammel; det er en smuk Mand. med graa Øine, en regelmæssig Næse, af Middelhoide og af en næsten zart Konstitution, uagtet han fra sin Ungdom af har lagt an paa at hærde sig ved Legemsøvelser. Ligesom sin nuværende Modstander, Fyrst Woronzow, lider han af Øiensmerter; hans Mund, hans Hænder, hans Fødder ere smaa, hans Hudfarve er hvidere, end hans Landsmænds i Almindelighed. Schamyl er af Fødsel en Lesgier; han er født 1797 i Aulen Himry. Han har meget udbredte Kundskaber i det arabiske Srog, dets Literatur og Philosophi. Han har Mollah Dschelal-eddin at takke for sin første Opdragelse, ligesom denne ikke lidet har bidraget til at hæve ham, hvorfor Schamyl ogsaa altid behandler ham med stor Ærbødighed. Ærgjærrighed, List og Sjælsro ere hans Charakteers mest fremtrædende Træk. Han holder sig selv for Forsynets Arm, og Muriderne tro, at han er inspireret. Det mirakuløse Held, som tre Gange har frelst ham fra den, som det syntes, uundgaaelige Død, har styrket Folkets Tillid til ham.

Det var i Aaret 1832 ved Himrys Stormning, at han første Gang paa en vidunderlig Maade undgik Døden. Khasih Mollah og flere Murider bleve dræbte ved hans Side; han selv blev saaret af en Kugle og et Bajonetstød; men han aabnede sig en Vei og forsvandt. To Aar efter gjenlød Kaukasus af hans Navn.

Man har lang Tid paastaaet, at han blev tagen tilfange i Himry, bragt til Petersburg, udnævnt til russisk Officier, udsendt i Kamp mod sine Landsmænd, men da fornærmet af en af sine Foresatte, hvorpaa han gik over. Der bliver endvidere fortalt, at en saaret russisk Officier senere blev ført fangen til ham. Denne Officier havde været en Ven af ham, og Schamyl skal efter en lang Samtale have skjænket ham Friheden. Denne Samtale er naturligviis fortalt med alle Enkeltheder, som synes meget interessante. Saameget er imidlertid vist, at begge hans Sønner ere blevne opdragne i St. Petersburg i et Kadetkorps. Den ene af dem flygtede imidlertid til sin Fader. Desuagtet er den ovenomtalte Historie sand, kun med den Forskjel, at samme Helt var Daniel Bey, nu Schamyls Ven og Vaabenbroder. Daniel Bey var virkelig bleven russisk General, og, da han ikke formaaede at taale en Forurettelse af en af sine Foresatte, deserterede han, begav sig fra Tiflis til Sclissia, hvor han blev Høvding, og reiste der Oprørsfanen. Derpaa marscherede Oberst Belgrad mod ham og tog Sclissia med Storm. Daniel undkom og forenede sig med Schamyl, der udnævnte ham til sin Brigademajor.

Schamyls Frelse har naturligviis, som man let kan tænke sig, ydet Bjergboerne rigt Stof til forunderlige Historier. Efter en af disse Beretninger blev Schamyl dræbt ved Stormen paa Himry, men Allah gav ham et nyt Liv, for ved denne Opvækkelse fra de Døde at give Muriderne et tydeligt Tegn paa, at netop han var bestemt til Overhoved for sine Troesforvandte.

I Aaret 1834 blev Schamyls Liv for anden Gang reddet paa en vidunderlig Maade. Dette skede ved Chunsakh under følgende Omstændigheder. Chunsakh var Khanen af Awariens Residents; Khanessen Pachu Biko, en Tilhængerske af Russerne, havde i Aaret 1830 slaaet Khasih Mollah tilbage. Senere havde dog Hamsad Bey, denne Prophets Efterfølger, taget Chunsakh i Besiddelse, men først efterat han forræderisk havde lokket begge Khanessens Sønner til sig i sit Telt og der myrdet dem og ovenpaa dræbt Moderen. Paa Hævnere er der ingen Mangel i Landet Daghestan; den nye Muridehøvding faldt for to af sine trofasteste og tapreste Vaabenbrødres, Osman og Hadschi Murads Hænder. Begge disse Brødre vare opdragne sammen med Omar Khan, den ældste Søn af Khanessen. Deres egen Fader opfordrede dem til Hævn, hvorpaa de dræbte Hamsad Bey i Mosteen. Osman selv faldt under Muridernes Hug; men hans Broder vakte en Tumult. En Mængde Murider bleve nedhuggede i Templet, de, som undkom, flygtede til Taarnet. Blandt dem befandt Schamyl sig, som havde fulgt Hamsad Bey i Mosteen. De forsvarede sig med Fortvivlelse. De lod Hadschi Murad stikke Taarnet i Brand. Kun to Murider undkom gjennem Flammerne; den ene var den, som havde forraadt Komplottet, den anden var Schamyl. Den første blev greben og levende brændt. Schamyl forsvandt.

Schamyls tredie Livsredning var ikke mindre overordentlig. Den fandt Sted i 1839 ved Akulchos Storm, hvorunder han kommanderede Besætningen. 1500 Murider faldt og de øvrige 900 bleve, mere eller mindre haardt saarede, fangne. Men da Kampen var forbi, fandt man ikke Schamyl, hverken blandt de Faldne eller de Fangne. Ingen kunde begribe, hvorledes han var undsluppen. Schamyl selv aabenbarede aldrig Hemmeligheden ved sin Forsvinden fra Akulcho, da det var ham om at gjøre at forstærke det Trylleri, som knyttede sig til hans Navn og at bringe Folket til at troe, at der stedse stod et Mirakel paa rede Haand til at beskytte hans Liv og Frihed. Russerne derimod, som ingen Interesse have i at troe, at Schamyl var bleven reddet ved nogen umiddelbar guddommelig Foranstaltning, paastaae, at han skjulte sig i en underjordisk Gang og opholdt sig der, til han fandt en gunstig Anledning til at iværksætte sin Flugt. Det være nu, som det vil, nok er det, han begav sig til Itschkerierne og bragte der den ene Aul efter den anden i Bevægelse. Dette overordentlige Phænomen beviser fuldstændig den mærkværdige moralske Indflydelse, Schamyl udøvede; thi medens Akulchos Indtagelse satte Nabofolkene i Skræk, gjorde de mere fjerntboende Opstand og Ruslands gamle Vasaller traadte paa Imanens Side. Men General Grabbe miskjendte i den Grad denne Mands Betydning, at han satte en Priis af 200 Dukater paa hans Hoved.

Uagtet Schamyl er en Iman og af sine Tilhængere kaldes Allahs anden Prophet, anseer han sig ikke forpligtet til at holde sit Ord mod Russerne, „hvis Øine udtrykke Falskhed og hvis Læber fortælle Løgn.“ Han følger deri sin Lærer og Forgjænger Khasih Mollahs Lære. I Aaret 1837 lovede han med en hellig Ed, som General Sass modtog i Talitle, Keiseren af Rusland Troskab. Men i denne Ed saae han intet Andet end et Middel til at drage sig ud af sin daværende Forlegenhed og til at bane sig Vei til større Fordele. Schamyl havde i lang Tid en mægtig Rival i Tascho Hadschi, der dog i 1837 anerkjendte hans Overkommando, idet han indsaae, at han ei med Held kunde bekjæmpe ham.

Religion, Enighed og Vold ere de tre Støtter, paa hvilke Schamyls Magt hviler. Han har forstaaet at bringe Enighed i Religionen, at forsone Ali med Omar, at sammensmelte alle Sekter i een eneste, og ved Troen forene de forskjellige Folk i fælles Had imod Moskowitterne. Frygten har dog mere, end Interessen, vedligeholdt hans Herredømme over de forskjellige Auler; thi han tugter Forrædere og tilintetgjør Rebeller. Man vilde tage meget feil, hvis man troede, at de Folk, som staae under hans Scepter, finde Behag deri. Vist er det, at man anseer de Kontributioner, han mere eller mindre regelmæssig hæver, som en Byrde. Hver 10de Mand er pligtig til at træde under hans Fane og de øvrige maa holde sig beredte til at lyde den første Befaling, stille sig imod den første Fare. Hver Familie betaler en Afgift af 1 Sølvrubel og Tiende af Høsten maa afleveres i Høvdingens Forraadskammer. Utilfredsheden er saa stor, at Schamyl ikke vover at vise sig offentlig uden ledsaget af en stærk Bedækning.

Hamsad Bei var den første, som dannede et Troppekorps af russiske og polske Overløbere, blandt hvilke der vare flere Officierer. Schamyl har forbedret og forstærket dette Korps, som nu bestaar af 4000 Mand af alle Nationer. Hans Livvagt dannes af 1000 udvalgte Murider, Murtosigater kaldede. Schamyl drager den størst mulige Fordeel af Bjergboernes Lettroenhed. Saa ofte der skal foretages en vigtig Expedition, trækker han sig tilbage i en Hule, hvor han tilbringer hele Uger under Fasten og Samtaler med Allah, og naar han da forlader hiin Hule, gjør han Resultatet af sine Samtaler offentlig bekjendt. I hele Daghestan har han indført Posthuse og ridende Kurerer. Ligeledes har han efterlignet Russerne deri, at han har indført Ordener, Udmærkelser og Grader i sin Armee. Anførerne for 100 Mand erholde som Udmærkelsestegn en rund Sølvmedaille, Anførerne for 300 Mand trekantede Medailler og Anføreren for 500 Mand Sølvepauletter. Før 1842 vare Æressabler, der bleve baarne paa høire Side, de eneste Udmærkelsestegn. Nu have Anførerne for 1000 Mand Rang af Kapitainer og Anførerne for større Troppeafdelinger ere Generaler. Feige blive udpegede ved et til Armen eller bag paa Ryggen fæstet Stykke Skind. Schamyls mest udmærkede Vaabenbrødre ere Akhwerdu-Mahomed, Schwail-Mollah og Ulubey-Mollah. Schamyl taler godt for sig og besidder i høi Grad denne orientalske Veltalenhed, som er beregnet paa at fylde Massen med glødende Begeistring, blænde den ved rhetorisk Bombast og overbyde de Hyperboler, som de russiske Generaler anvende i sine Proklamationer. Naar Russerne sige, at de ere talløse som Sandkornene ved Havets Bred, siger Schamyl, at Kaukasierne ere de Bølger, som skulle bortskylle disse Sandkorn. I sin Proklamation fra 1844 siger han til Kabardahs bevæbnede Mænd:

„Tror ikke, at Gud begunstiger Mængden. Gud holder altid med de Gode, og de Gode ere altid færre, end de slette. Skuer omkring Eder, og hvor eders Blik falder, ville I finde mine Ord bekræftede. Ere ikke de fagre Roser færre end de onde Ukrudt? Er der ikke mere Dynd, end Perler, flere Udyr end nyttige Dyr? Er Guld ikke sjeldnere, end simpelt Metal? Og ere ikke vi ædlere end Guld og Roser, end Perler og Heste og alle nyttige Dyr tilsammen? Thi alle Jordens Skatte ere forgjængelige, medens et evigt Liv er os forjættet. Men naar der er mere Ukrud end Roser, skulle vi da istedetfor at udrydde det, rolig vente til det har formeret sig saaledes, at alle de ædle Blomster ere fortrængte? Og naar vore Fiender ere talrigere, end vi, er det da vist, at vi lade os fange af deres Net? Siger ikke: „Vore Fiender have undertvunget Tscherkey, erobret Akulcho og indtaget hele Avarien!“ Naar Lynet træffer eet Træ, lade derfor de øvrige Træer Hovederne hænge og fortørres de af Frygt for, at Lynet ogsaa skal træffe dem? O, I lidet Troende, følger det Exempel, som den løvrige Stamme giver Eder! Sandelig, Skovens Træer vilde gjøre Eder skamrøde, havde de et Sprog, og kunde de tale. Undres ikke over, at de Vantroende saa hurtig formeres og stedse sende friske Tropper i Felten i Stedet for dem, vi have ødelagt. Thi jeg siger Eder, tusinde Paddehatte og giftige Planter voxe frem af Jorden, førend et godt Træ modnes i sin Vært. Jeg er Frihedstræets Rod! mine Murider ere Stammen og I ere Grenene. Men tror ikke, at fordi en Green raadner, derfor Træet gaar til Grunde. Nei, Gud vil afhugge de slette Grene og kaste dem i Helvedes Ild; thi han er en god Gartner. Vender derfor angrende om og træder ind i vore Rækker, da ville I opnaae min Gunst og jeg vil være eders Beskytter. Men hvis I vedblive at høre mere paa de hvidhaarede Christenhundes Forlokkelser, end paa mine Formaninger, da vil jeg opfylde hvad Khasih Mohamed fordum lovede Eder. Mine Jægere skulle overfalde eders Auler, ligesom den sorte Tordensky, for med Magt at opnaae, hvad I nægte at gjøre med det Gode. Blod skal betegne min Vei, Skræk og Ødelæggelse skulle følge mig; thi hvad Ordets Magt ei kan udrette, maa Sværdets Magt fremtvinge.“

Kabardaherne, som frygtede Russerne mere end Schamyl, bleve ubevægelige, og nu lod Schamyl Akhwerdu-Mahomed overfalde dem. Men han blev dræbt. Da holdt Schamyl sit Ord, forlod de russiske Forter og brød ødelæggende ind i Kabardah. Mere end 60 Auler bleve Offer for Flammerne, og Mollahen medtog et rigt Bytte og mange Fanger. Schamyl har forsøgt at faae en Forbindelse istand med Tscherkesserne ved det sorte Hav; han har selv besøgt disse krigerske Folk og prædiket sin Lære blandt dem. Men hans Anstrængelser ere ikke blevne kronede med Held, deels fordi hine tale et andet Sprog og hans Veltalenhed saaledes gjorde et mindre Indtryk paa dem, men hovedsagelig fordi de foretrække selvstændig Handlen og derhos have deres egen Interesse for Øie. I Henseende til Schamyl have vi kun lidet at tilføie. Han er maadeholden, spiser lidt og sover kun kort. Han har faa Konkubiner og ikke mere end tre retmæssige Hustruer, og den af dem, han elsker mest, er en Armenierinde.

III.

Ifølge Plinius kommer Ordet Kaukasus af det skythiske Ord Graukasus, der betyder farvet hvid af Snee. Dog er der til Dato intet anført til Gunst for denne Derivation, og det synes rigtigere at udlede Kaukasus af Koh-Chaf eller Ckasp, som betyder „kaspiske Bjerge.“ Tyrkerne kalde det Kaf-Daghi, men Daghi betyder et Bjerg. I Forhold til de Indfødte gave de det Navnet Elbrus, der oprindelig er et persisk Ord og betyder Iisbjerge.

Bjergkjæden Kaukasus strækker sig fra det sorte til det kaspiske Hav og deler sig i to Dele, den nordlige og den sydlige. Dens Længde fra Anapa til Baku udgjør 690 engelske Mile, naar man ikke regner Nedrekaukasus — Ararat — med Kaukasus's høieste Toppe ere Elbrus og Kasbek. Den førstes Høide udgjør, efter Lenz, 16,300 Fod og den sidste, efter Parrot og Engelhardt, 14,400 Fod. Kaukasierne kalde Elbrus „Dschin Padischah“ d. e. „Aandernes Konge,“ og tillige „Nogai Huscha,“ der vil sige saameget som Nogai (Tartarernes) Bjerge. Tartarerne selv kalde Elbrus „Kaf-Dagh;“ men paa Ungarsk betyder Ordet Elboruloz: „Kast Dig ned for hiint hellige Bjerg.“ Kasbek bliver af Indvaanerne kaldt „Mquinwari“ og „Urscoch“ d. e. det hvide Bjerg. Ordet Kasbek har givet Anledning til forskjellige Misforstaaelser, som vi her skulle opklare. Vi læse i Klaproth („Skildring af Kaukasus“): „Hr. Gamba tager Feil, naar han paastaar, at det er General Kasbek, som har givet Byen og Bjerget Navn.“

Den anonyme Forfatter til „Breve angaaende Kaukasus og Georgien“ siger: „Ved vor Ankomst til Kasibek bleve

*) Vi have allerede i Nr. 24 givet en Skizze af denne Mands Liv; men da Golowins Skildring er temmelig forskjellig, have vi troet alligevel at burde medtage den.

vi meget forekommende modtagne af Oberst Kasibek, som har faaet sit Navn efter det Bjerg, ved hvis Fod han boer." Under alle Omstændigheder kunde jo vistnok en General have givet et Bjerg sit Navn. Saaledes finde vi paa et i St. Petersborg af General Schubert udgivet Kort Bjerget Merchotchi opført under Navnet Weliaminoff efter en i Kaukasus velbekjendt General. Men Kasbek er intet Egennavn, men den persiske Titel Kasi Bey, som er arvelig i Familien Tschobichan Chwili; denne Familie har det Hverv at bevogte Passet og at bestyre Fladlandet ved Ovre-Terek i Distriktet Chewi. Russerne have givet Prairien, Bjerget og Byen Navnet Steschrn Tzminda Kasbek. Da Familien Tsobichata, som er af ossetisk Oprindelse, er traadt i russisk Tjeneste, kan det ingenlunde overraske os, at en Reisende i Aaret 1818 har truffet en Oberst og hans Søn, en Major, som førte Navnet Kasbek. — I sin sidste Reise i Kaukasus bemærker Hr. Ditson, at det ikke var ham muligt at lære Kirken ved Zmindas Historie at kjende. Sandsynligviis mener han Stephan Zmindi, en Kirke, som er bleven bygget af Fyrsten af Kasbeks Gemalinde, som var født i Kabardah og var Christen.

Elbrus udmærker sig ved to Bjergtinder, medens der paa Kasbek kun hæver sig een af en kegleformig Skikkelse. Det førstnævnte Bjerg har nogen Lighed med begge Mamellerne paa Isle de France og blev for første Gang bestegen af en Khillar fra Kabardah, som hørte til den Expedition, der i denne Hensigt blev foretagen af General Emanuel. Efter Traditionen standsede Noahs Ark paa Elbrus, før den naaede Ararat, og Christi Vugge blev funden paa Kasbek over Abrahams Telt, som er udspændt i Luften. Samme Tradition beretter om en Skat, som har lokket flere Personer, der have maattet bøde for deres Nysgjerrighed med Tabet af Synet. De Indfødte betragte Bjergene som Guddomme og vise dem guddommelige Æresbeviisninger. Osseterne ære isærdelesshed Sikara eller Sabsdis Top.

I Modsætning til de høie Bjerge, som i Almindelighed hede hvide eller Sneebjerge, kalder man dem de sorte, som ere lavere og strække sig fra det kaspiske til det sorte Hav. Østlig for Elbrus er der en Gruppe af fem Bjerge, som kaldes Bechtan; Besch betyder nemlig fem og Dagh, Bjerg. Russerne kalde denne Gruppe Piatigorie, af Piat, fem, og Gora, Bjerg. Det midterste Bjerg heder Beschtowaja Gora, men det høieste af dem alle er Maschut. Dernæst kommer Gelesnaja Gora, Iisbjerget og saa Smeinaja Gora, Slangebjerget. I Øst ligger Barbel, Schah Dagh, Dast Dagh, Barba Dagh og endelig nær ved det kaspiske Hav Besch Parmaki Dagh, Femfingerbjerget, som er 3000 Fod høit.

Kasbek er af vulkansk Natur og er paa Overfladen bedækket med udkastet Lava. Porphyr i de øvre Lag og Granit i de undre danner Kjernen af Bjergmassen, som mod Øst fortyndes i Kalk- og Leerlag. Sex Veie, som gjennemkrydse Hovedmassen af Bjergene, føre fra Europa til Asien. Isærdelesshed benytter man to af disse Veie, hvoraf den ene, Passet ved Dariel, første Gang blev passeret af General Todleben med Krigsforraad. Dette Pas kaldtes af de Gamle Porta Caucasiæ. Den anden Vei løber langs det kaspiske Hav og fører gjennem Passet ved Derbend fra Kisliar til Baku. Lettest underholdes dog Forbindelserne ved Havet. Men her maa vi bemærke, at det sorte Hav fortjener sin betydningsfulde Benævnelse, og det ikke paa Grund af sit Vands Farve, men formedelst de Storme, som rase der. De Gamle vare bekjendte for deres Frygt for Pontus Euxinus. Ulykkestilfælder ere i Regelen meget hyppige paa dette Hav, og i Aaret 1838 indtraf et temmelig betydeligt, idet flere russiske Linieskibe lede Skibbrud og strandede ved Suchum Kale.

„At befare Pontus før Mai eller efter September bliver betragtet som „det utvivlsomste Beviis paa Taabelighed og Vanvid." (Gibbon, Det romerske Rige, 1ste Deel). Det kaspiske Hav er endnu mere farefuldt. Da Kaukasus beskylles af tvende Have — det sorte og det kaspiske, falder det ikke Russerne vanskeligt at vedligeholde deres Magt og fortsætte Krigen paa begge Sider af Landet. Og virkelig afskjære de ved Blokade Fienderne Muligheden af enhver Understøttelse, medens de lettelig erholde sine egne Fornødenheder. Resultatet har dog ikke svaret til de Forhaabninger, man havde næret, og Udgifterne for Garnisoner og Skibe have betydelig oversteget de Summer, som man havde anseet for nødvendige. Russerne føre sine Mundforraad ned ad Wolga og hente sin Krigsmunition fra Siberien. Men begge Artikler ere af slet Kvalitet; thi da de gaae igjennem uredelige Agenters Hænder, befinde de sig i Almindelighed i en elendig Tilstand, naar de naae deres Bestemmelse. Desuden maae vi tilføie, at Englænderne og Tyrkerne dog have fundet paa Midler til trods Blokaden at skaffe Tscherkesserne Tilførsel over Suchum Kale. Der er intet Hav, hvori ikke Floder udgyde sit Vand. Disse Floder ere ligesaa mange Arterier, som føre Fienden ind i Landets Indre. Men Kaukasus's Floder ere indtrængte i snevre Flodsenge og ere for største Delen Bjergstrømme, som ere meget lidet skikkede for Skibsfart, da de udspringe i liden Afstand fra Havet og i rivende Fart løbe ud over stenig Grund. Desuden træde de om Foraaret over sine Bredder og oversvømme en stor Deel af Landet, som de derved gjøre utilgjængelig for de russiske Armeer. Mangelen paa Indsøer er et eiendommeligt Phænomen i Kaukasus; thi foruden en liden Sø ved Bjerget Khoi findes der ingen saadanne. Dette er en Følge af den Omstændighed, at Bjergene ere for steile og staae hinanden for nær, saa at de hindre Ansamling og Beholdning af Vandmasser. Kuban, Terek og Kur ere de tre Hovedfloder i Kaukasus. Kuban udspringer paa Elbrus og deler sig efter et Løb af 500 Werster i tre Arme, af hvilke de to falde ud i det azowske Hav, den tredie i det sorte. Kubans hovedsageligste Bifloder ere: store og lille Selentschuk, Laba og Urup. Terek udspringer paa Kasbek og er 400 Werster lang. Den gjennemskjærer Veien over Dariel, deler Kabardah i Store- og Lillekabardah og falder ved Kisliar ud i det kaspiske Hav. Dens fornemste Bifloder ere Malka og Sundscha. Kur, de Gamles Cyrus, er 800 Werster lang og den dybeste af dem alle, men meget smal. Den udspringer i asiatisk Tyrki paa Bjergene ved Kars, deler Georgien i to Dele og falder ved Salian ud i det kaspiske Hav. Araxes forener sig med Dohewat og optager Aragua ved Mezetki. Rion, de Gamles Phasis, gjennemstrømmer Immeretien og Mingretien og falder efter et Løb af 200 Werster ved Pote ud i det sorte Hav. Dens Bifloder ere: Tscheni-Tschale og Kririla. Koissu gjennemstrømmer Daghestan under Navnet Andi-Avar-Kara-Kasikumyk-Koissu og Sulak.

Tscherkesserinder i sine Nationaldragter.

IV.

Kaukasiernes Folkemængde lader sig kun tilnærmelsesviis bestemme. Russiske Tabeller have kun forsaavidt Værd, som de angaae de underkastede Stammer. De Beregninger, som forskjellige Skribenter have anstillet om hele Isthmussens Befolkning, rakte mellem 1 og 2½ Million. Ved Krigens Begyndelse kunde man anslaae de stridende Tscherkessers Antal til 700,000; men nu, da Kabardah ikke mere tager Deel i Kampen, er dette Tal upaalideligt. Man kunde omtrent antage en Folkemængde af 3½ Million, hvis det var givet, at alle kampdygtige Mænd bare Vaaben, hvilket imidlertid ikke er Tilfældet; thi omendskjønt man nu og da seer Kvinder kjæmpe i Kaukasiernes Rækker, er det dog en Undtagelse at andre, end de egentlige Landmænd gribe Vaaben. Vi kunne derfor regne den under Gouvernøren i Tiflis staaende Befolkning til i det Høieste 3,000,000. Største Delen af disse lever nu i Fred eller ere forbundne med Russerne. Armenierne, Georgierne, Mingrelierne og Imerierne holde med Russerne, som have dannet en Milits af Osser, Georgier og andre Stammer. Vi ville derfor komme Sandheden nærmere, naar vi tog et Nul fra de før nævnte 700,000.

Hvis man ved Benævnelsen „den kaukasiske Race," som nu anvendes paa alle Europæere, vilde udtrykke, at de allesammen nedstammede fra Kaukasus, vilde dette være en stor Vildfarelse; thi Kaukasus kan aldrig have havt en Befolkning, der har været talrig nok til at sende en saadan Folkestrøm udover Europa. Ved kaukasisk Race forstaaes derfor blot den regelmæssigste Typus for den hvide Race. Man gjør sig i Almindelighed overdrevne Forestillinger om Kaukasiernes Skjønhed, og den Ros, man pleier at yde Kaukasierne derfor, fortjene kun Adelsmændene og Fruentimmerne; thi hos Massen af Folket er der ingen Mangel paa hæslige og vanskabte Personer. En Nation mister dog aldrig sin Skjønhed, og man finder endnu Typer paa overordentlig Skjønhed blandt Kosakkerne ved det sorte Hav. Kaukasierne have mere end andre Folk holdt sig fri for Blanding med andre Racer; men saa ofte, som en slig Blanding har fundet Sted, har mærkværdig nok det kaukasiske Blod faaet Overvægten og har forædlet den slettere Race. Nutildags er der intet Spor blevet tilbage fra Kabardernes Ophold paa Krim fra Khasarernes Blanding med Tartarerne, medens Tyrkerne og Russerne ere blevne skjønnere ved Forbindelsen med kaukasiske Fruentimmer. Det mest talende Beviis for Rigtigheden af denne Paastand finder man i Stanitza Tscherwenaja, hvis oprindelige Kolonister — russiske Soldater — bortførte tscherkessiske Fruentimmer. Forbindelsen med dem har fremkaldt en Befolkning, der udmærker sig fremfor sine Naboer i Skjønhed. Hvad den Forædling af den kaukasiske Race angaar, som nogle tydske Reisende ville tilskrive Alanerne, da betvivle vi den.

Vi ville nu give en Oversigt over de forskjellige tscherkessiske Stammer og begynde med den Bemærkning, at Kaukasierne selv ikke kalde sig Tscherkesser, hvilket Ord egentlig er af tyrkisk Oprindelse og betyder Røvere eller Halsafskjærere. I andre Sprog er det dog en Fordreielse af Ordet Kerketer, som de Gamle brugte. Paa Persisk betyder Tscher Kriger og kes Nogen. Russerne give alle Kaukasus's Beboere Kollektivnavnet Tscherkesser. Disse ere igjen deelte i mange Stammer, af hvilke Adicherne indtage den første Rang; de gjælde for dem, der have det reneste kaukasiske Blod i sine Aarer. Blandt dem er der flere Hedninger, end Muselmænd. Kun Adelsmænd og Fyrster bekjende sig til Islam. Bønderne tilbede en Tordenens og Krigens Gud, Tschibleh; endvidere en Ildens, en Vandets, en Skovenes Gud og en Gud for de Reisende. De følge Gjengjældelsens Bud og Blodhævn er sædvanlig. De ere gjæstfrie og holde Asylretten for hellig, et Træk, de have tilfælles med næsten alle Kaukasiere. Den ugifte Stand ansees for en Skam. Fyrsterne fordele Landeiendommene mellem Adelen. Krigerne danne en egen Kaste, og omendskjønt alle Landmænd bære Vaaben, drage de kun i yderste Nødsfald i Krig. De forskjellige Klasser adskille sig indbyrdes ved deres Skoes Farve. Fyrsterne bære røde Sko, Adelsmændene gule og de simple Bønder sorte.

Allerede i det tiende Aar syer man et Korset af hvidt garvet Faareskind om de unge Pigers Liv; dette samme Korset bliver der ofte ligetil Brylluppet, da det kun er Brudgommen tilladt at afskjære det med sin Dolk om Bryllupsnatten.

Deres Slaver bestaae af Krigsfanger, Jassurer, som de fange enten i aaben Kamp eller bemægtige sig ved Overfald. Adichernes Hjem er Kuban, Hovedstaden i Landet er Anapa.

Lesgierne beboe Daghestan (Bjerglandet) og holdes af Russerne for det uroligste Folk; de ere deelte i forskjellige Stammer og deres Tal er omtrent 400,000.

Tschetschenzerne ere ikke flere, end 25,000; men desuagtet ere de stedse i Opstand mod Russerne, af hvilke de stedse undertvinges, dog uden Nytte.

Abchaserne adskille sig fra de førnævnte Racer ikke alene i Henseende til Ansigtstræk, men ogsaa ved deres Sæder. Da de ere mindre krigerske end Tscherkesserne, underkaste de sig ogsaa lettere Russerne; dog ere de Kaukasiens ældste Beboere og skulle endogsaa nedstamme fra Abyssinierne. I Religionssager ere de indifferente, og, omendskjønt Christendommen blev indført blandt dem paa Justinians Tider, er deres Religion dog blot et Miskmask af Hedenskab og Islamismus. De ære isærdelesshed Egetræet. Hos dem er det monarchiske Princip dybt indgroet; men det Dynasti, der nu er ved Roret, holder mere med Russerne end med Folket.

Ubicherne og Tschigeterne danne Schapsuchernes Forbund og ere de krigerske Stammer, der boe langs Kysterne af Pontus Euxinus. De have, som vi paa et andet Sted skulle vise, med Held tilbageslaaet flere Angreb af Russerne og bemægtiget sig forskjellige russiske Forter.

Osserne ere Nestors Jaser og Russerne Jazyger, følgelig en slavisk Race og efter tydske Anskuelser Ætlinger af Alanerne. Grev Potocki paastaar, at de ere Ptolomæus's Ossilier, som af Khasarerne bleve fordrevne fra Don og derpaa nedsatte sig i Dalen ved Darjel.

Den lærde Lelewell siger („Middelalderens Geographi, III. Side 100"): „Mange Orientalister tale om Staden Alania; af deres Angivelser kan man dog ikke see, om den laa hiinsides Passet. Passet Allan Babellan er klarlig det samme, som Passet Darjel, hvilket Armenierne kalde Turn Allanats, det er Alanerporten. Masudi leverede en Beskrivelse deraf omkring Aar 947; Edrisi omtaler det i 1154, idet han opregner det samme med flere andre Passe; i Aaret 1331 anfører Albuseda det som det største af alle Passerne. Staden Alania maa derfor have ligget mod Nord ved Udgangen af Passet. paa Sletten ved Terek. Alanerne kaldte sig selv Os eller As og erholdt Navnet Alaner af Staden Alan, som maa have været meget gammel, da Navnet Alaner var bekjendt i Oldtiden."

Naar Osserne paa Keiserinde Elisabeths Tider haardnakket vægrede sig for at blive Christne, saa har dette i vore Dage forandret sig derhen, at Antallet af dem, der ere traadte over til Christendommen, er større end Befolkningen. Dette høist besynderlige Phænomen lader sig simpeltvæk forklare af den Kjendsgjerning, at et Antal Individer, forlokkede ved de Belønninger, den russiske Regjering tilsagde de Omvendte, og som bestod i en Sølvrubel, et Sølvkors og nogle Klædningsstykker, gjorde sig et formeligt Levebrød af at lade sig døbe til forskjellige Tider og paa forskjellige Steder. Saadanne Spekulationer lettes meget ved den Sorgløshed. med hvilken de russiske Præster føre Døberegistrene. Det forstaar sig forøvrigt, at de nye Christne, skjønt flere Gange døbte, ikke destomindre ere gode Muselmænd.

Ved Foden af Elbrus, ved Floden Ingur, ligger Suanien, et Gebeet, som strækker sig næsten 40 geographiske Mile og har næsten 9 Maaneders Vinter. Suanerne, dette Landskabs Beboere, ere store, stærke og kraftige og kunne taale de haardeste Savn og mest anstrængende Marscher. De ere vindskibelige og fredelskende, naar Landet leverer dem det Nødvendige; men ellers plyndre de eller sælge sine Børn som Slaver. Man finder hos dem, ligesom hos Abchaserne, christelige Templer, som man paastaar, Dronning Thamar af Georgien har bygget. Desuagtet have Suanerne saare liden, eller egentlig ingen Religion. Suanerne adskille sig væsentlig deri fra Lesgierne, at de holde sine Fruentimmer skjulte. Polygami taales dog ikke. Enhver Mand er forpligtet til at ægte sin Broders Enke.

Jaguscherne ere ligeledes Hedninger, omendskjønt der i deres Sæder og Skikke findes Spor af fordums Christendom. De feire endnu den Dag idag Søndagen og den græske Kirkes Festdage. De troe paa Sjælens Udødelighed og et tilkommende Liv, medens Suauerne troe paa Sjælevandringen.

Kabardah deles ved Terek i Store- og Lillekabardah. Dette Landskab har underkastet sig Russerne, da det er let tilgjængeligt for dem. Indvaanerne ere dog i Hjertet forblevne gode Muselmænd. Deres Sæder ligne meget Adichernes; deres Fyrster ere af arabisk Herkomst. Czarerne holdt sig, som vi før have omtalt, paa Ludvig XIVdes Tid for Kabardahs Herrer.

Karatschaierne, Natkarerne og Nizinglierne foregive, at de ere Efterkommere af Magyarerne. Deres Sprog adskiller sig dog ligesaameget fra det ungarske, som fra det ossiske. Georgierne, som paa russisk hede Grusini, udlede ingenlunde deres Navn fra den hellige Gregorius, som nogle Skribenter have været taabelige nok til at paastaae, men fra Gurdschistan eller Gurien. Man har gjort den Bemærkning, at Islam aldrig har kunnet vinde Indgang hos dem formedelst deres store Forkjærlighed for Svinekjød og Viin. Georgierne i Distriktet Akalzich i Armenien ere dog blevne tvungne til at bekjende sig til Islam, medens man har indrømmet Armenierne selv fuld Frihed i Religionssager.

Georgierne ere et agerdyrkende Folk; de spænde i Regelen 10—12 Oxer for Ploven. Deres Boliger ere elendige Hytter og ikke meget bedre end Huler. De drive paa Silkeavl og holde en stor Mængde Silkeorme. Deres Broer paa Kur er byggede efter det gamle System, som var i Brug paa Kambyses's Tider. Man syer nemlig Huder sammen, puster dem op og tillukker dem tæt. Derpaa sammenbindes de, saa at de bedække Vandet fra den ene Bred til den anden; og tilsidst lægger man Planker paa. Det er hele Broen. Georgierne blive tidlig mandbare og blive snart gamle; Fruentimmerne gifte sig og faae Børn i en Alder af 11 Aar. Georgiernes Klædning er eiendommelig og holder Middelveien mellem den persiske og tscherkessiske. Mændene bære en Overkjole, Kaba kaldet; under Kaba'en er Underklædningen Archaluch og de vide Kræburer Scharwali. Skjorten er af Silke eller Bomuld. Georgierne farve sit Haar og have deri ligesaa stor Færdighed, som Perserne. (Fortsættes.)

General Canrobert.

De Overstbefalende over den fransk-engelske Armee i Orienten.

III. General Canrobert.

François Canrobert, St. Arnauds Efterfølger i Anførselen af de franske Tropper paa Krim, er født 1809 i Departementet Lot i Nærheden af den samme Landsby, hvor Murat første Gang saa Lyset. I November 1826 indtraadte han i Militærskolen i St. Cyr, hvor han fortrinligen udmærkede sig. I 1828 blev han udnævnt til Sekondlieutenant i 47de Linieregiment og i 1832 til Præmierlieutenant. I 1835 gik han til Afrika og deeltog i Expeditionen til Muskara, hvorunder han først udmærkede sig som Kriger.

Da han endvidere med Udmærkelse kjæmpede ved Indtagelsen af Tlemcen, deeltog i Expeditionerne til Chetiff og Mina, i Undsætningen af Tlemcen, i Slagene ved Sidi, Yacoub, Tafna og Sikkak, erholdt han i 1837 Kapitains Rang og blev strax efter hædret med Æreslegionens Kors.

I Oktober Maaned blev Canrobert optagen i 6te Fodjæger-Bataillon og under det nye Felttog, som da aabnedes, udmærkede han sig i Slagene ved Mouzala og Gontas saavel som ved det blodige Sammenstød ved Beni-Massers. Efter i Mai 1842 at være bleven Chef for en Batallion i 15de lette Regiment, fik han Kommandoen over 51de Jæger-Bataillon, som benyttedes ved Chetiff.

Han havde været Officier af Æreslegionen i to Aar, da Oberst St. Arnaud sendte ham mod Bou-Maza. — Efterat Krigen var ført i otte Maaneder, paafulgte Freden, og Canrobert, som havde betvunget Fienderne, blev Oberst.

Efterat have kommanderet andet Linieregiment, blev han den 31te Marts 1848 forflyttet til 2den Fremmed-Legion og bemægtigede sig Bathna.

Canrobert overraskede Fienden ved Foden af Djebel Chelea, slog den og fulgte den i Hælene lige til Kebeck i Amar-Kraddou, og tog Beyen Ahmed til Fange. Da han var vendt tilbage til Bathna, fik han Kommandoen over Zouavernes Regiment ved Aumale og opererede eftertrykkeligen mod Kabylerne og Targuras Stammer, hvilke han bragte til Underkastelse. Især udmærkede han sig ved Erobringen af Zaatscha. Til Belønning for sine store Bedrifter i Afrika blev han i December s. A. udnævnt til Kommandør af Æreslegionens Orden.

Efterat have udmærket sig i Slaget ved Narah, blev han i Januar 1850 forfremmet til Brigadegeneral. Han vendte tilbage til Frankrig, fik Kommandoen over en Infanteribrigade og blev en af Napoleons Adjutanter. I Januar 1851 blev han Divisionsgeneral. Til Orienten gik han som Kommanderende over første Division, tog virksom Deel i Overskibningen til Krim og medvirkede til de Allieredes Seir ved Alma; her blev han saaret, ligesom ogsaa i den blodige Kamp ved Inkerman den 5te November, hvor han fik en Hest skudt under sig.

Bestigning af Popocatepetl.

Til L'Illustration har en fransk Maler, Pingret, for Tiden bosat i Mexiko, skikket endeel Tegninger, ledsagede af en Beretning om en farlig Bestigning, hvorom der har været megen Tale i de mexikanske Tidninger. Vi meddele deraf Følgende, der vistnok vil læses med Interesse:

„Efterat have steget 3000 Fod opover de steile Høider af evig Snee, som omgive Vulkanen, var det mig umuligt at finde en Plads, hvor jeg kunde sætte mig for at holde Frokost. Randen af det svimmeldybe Krater, der med Et viser sig, danner en næsten spids Vinkel, hvis ydre Skraaning er overtrukken med Iis og Snee, som Sommersolen har smeltet. Den indre Skrænt er lodret; indtil Midten af denne have Arbeiderne i Svovelminerne dannet en steil Sti i Lava og Slag; denne Sti ender ved en fremspringende Lavamasse, der rager ud over Krateret. Paa dette Fremspring har man oprettet en Vinde, ved Hjælp af hvilken man heiser Godset op fra Minen, og ved Siden af denne er en Stue for Arbeiderne. Denne Stue seer omtrent ud som et Hundehuus: det er Popocatepetls Værtshuus, i hvilket de Reisende kunne tilbringe Natten.

Fra Vinden til Kraterets Bund kan der være en 300 Alen; men idet man heises ned, tager man Fodfæste paa Svovelminens Rand, og man har derfra endnu omtrent 150 Alens Nedstigning.

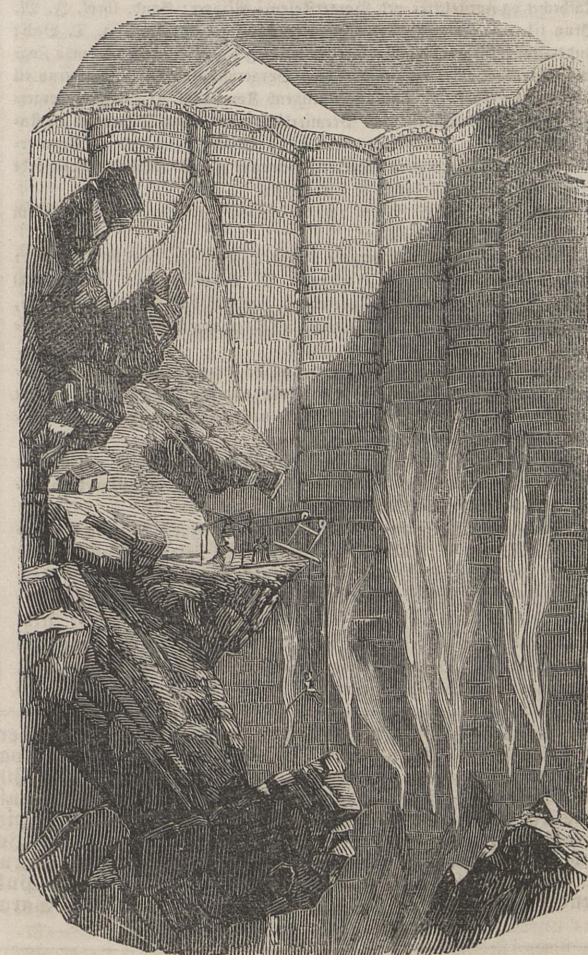
Oventil kan man kun med Vanskelighed høre et Menneske raabe; ovenfra ned er det umuligt. Dette giver en Forestilling om Afstanden, som jeg ikke har været i Stand til at maale.

Kraterets Bund kan sammenlignes med en uhyre Kjedel, der har været fyldt med en kogende Masse, hvis Skum efter Størkningen er bleven hængende ved Væggene og over det tomme Rum, som Afkjølingen har frembragt. Dette Skum er Svovelgruben.

Under denne Skorpe findes sikkerligen endnu flydende Masser, der en vakker Dag kunne bryde frem; en Omstændighed, der kan bringe Popocatepetls-Selskabets Aktier til at stige eller synke, ligesom paa Paris's Børs.

Paa nogle Steder af Kraterets Bund frembringe brændbare Stoffer Explosioner. Naar man putter er Stok ind i en af de derved foraarsagede Rifter, bliver den forbrændt, hvilket viser den brændende Masses Nærhed. Den svovelholdige Uddunstning fra disse Sprækker er kvælende; paa enkelte Steder stiger den endog over Kraterets Rand.

Kraterets øverste Omkreds udgjør omtrent $1\frac{1}{2}$ Lieue, men det er umuligt at gaae rundt om den, som paa Vesuv. Vesuvs Krater forholder sig til Popocatepetls som et Likørglas til et Viinglas. Ætnas Krater er det eneste, som kan sammenlignes med Popocatepetls, men det har dog ikke dettes Majestæt og Regelmæssighed.

Popocatepetls Krater.

Den Tegning, som jeg har gjort af Kraterets Indre, og som jeg tror er den Første, man hidtil har seet offentliggjort, forestiller den Deel, der vender mod Puebla. Man seer Lagene efter de forskjellige Udbrud. Det Sidste, som danner Kraterets Rand, bestaar af sort Slag; det kan være omtrent 25 Fod tykt. Ovenover dette Lag ligger Iis til en Høide af 50 Fod, og saa utilgjængelig, at det ikke var mig muligt at komme op til noget Punkt, fra hvilket jeg kunde tage den panoramiske Skizze, som jeg ønskede at gjøre. Man seer ovenfor intet Andet end Dampene fra den varme Jord og tre eller fire Fjeldtinder, Pie d'Orugaba o. s. v.

Kossuths Tale i London den 29de November.

Den polske Sags Venner i London have iaar høitideligholdt Aarsdagen (29 Nov.) for den mindeværdige Revolution i 1830 ved en ualmindelig stor Festlighed. Det orientalske Spørgsmaal, som uvilkaarlig kalder denne ulige og heltemodige Kamp i Minde, var en naturlig Anledning dertil. Uagtet St. Martins Hall, et umaadeligt stort Lokale, blev benyttet til Samlingssted, var Tilhørernes Tilstrømning saa stor, at flere hundrede maatte afvises. — For Rummets Skyld ville vi ikke indlade os paa nogen detailleret Beskrivelse over Festen eller opregne de Beslutninger, naturligviis i polsk Retning, som deri bleve fattede; vi ville kun gjengive den Tale, som Kossuth holdt denne Aften, og som danner Festens egentlige Glandspunkt. Der er sandsynligviis meget Faa hertillands, som i Et og Alt dele den ungarske Agitators politiske Anskuelser, men Ingen, til hvilket Parti han end hører, kan frakjende denne Mand en ualmindelig Talerbegavelse og megen Skarpsindighed i Opfatningen af de politiske Tilstande, og disse Egenskaber give altid hans Foredrag en eiendommelig Interesse.

Efter at have ydet en veltalende Tribut til Lord Dudley Stuarts Minde, — til hans utrættelige Bestræbelse for den underkuede Frihed og for dens Martyrer — vedblev Taleren: „Alle de her Tilstedeværende samstemme i de Følelser, som denne Dag fremkalder; Alle kræve at yde sin Ærefrygt til de patriotiske Bedrifter, som vi er forsamlede for ar mindes; og Alle forene vi da i gode Ønsker for Polens fuldstændige Gjenfødelse, en saadan som Retfærdigheden fordrer, dets uudslettelige nationale Rettigheder kræve, dets skrækkelige og langvarige Lidelser fortjene, og Europas Sikkerhed gjør nødvendig. (Bifald.) Men skjønt vi Alle kræve en ligestor Andeel i disse Følelser, er den Rolle vi skulle have ved deres Virkeliggjørelse, forskjellig. Medens Kanontordenen ved Sebastopol fremkalder et klagende Ekko fra tusinde britiske Arner, findes der da et engelsk Hjerte paa disse Øer, i hvis Dyb ikke det ængstelige Spørgsmaal er vaagnet — om den Politik, som leder denne Krig, er klog — om de hæderkronte Døde, som Verden beundrer og Storbritannien begræder, ere faldne som Blodoffer for en grum Nødvendighed, eller som unyttige Ofre for de Herskendes Vildfarelser? Kan den bedagede Moder, igaar stolt i sin Moderglæde, idag barnløs — kan den Faderløse, der staar igjen som et knækket Siv — kan Enken, der er henvist til den offentlige Barmhjertighed (og der er allerede 11,000 Saadanne) — kan Folket, der er lemlæstet ved Tabet af sine bedste og tapreste Børn — kan disse trøste sig ved at gjentage de Ord, Paulus Æmilius udtalte, da han efter begge sine Sønners Ligbegjængelse red op til Kapitolium — kan disse sige: „Jeg føler, at mit Hjems Lidelser formildes ved Statens Velgang?" (Bifald.) Gives der en Mand paa disse Øer, i hvis Bryst ikke det Spørgsmaal er opstaaet, om der ikke havde været en bedre Maade at føre Krigen paa? Midler, sikrere i deres Virkning, rigere i deres Følger, og uden saa skrækkelige Ofre? Nei, dette Spørgsmaal er bleven opkastet af Alle, det har zitret som et Sting gjennem Enhvers Hjerte, og ihvor det er bleven reist, maa det snigmyrdede Polens blege Gjenfærd have traadt frem for Eders Blik, og de Ord, jeg har udtalt om denne Sag til det britiske Folk, maae have gjentonet for selve Britanniens Samvittighed. Man

kan paatage sig Ligegyldighedens Maske, og lade haant om Meninger, som man ikke lider; men naar den mørke Virkelighed kommer for at sande de overseede Forudsigelser, vender Erindringen tilbage med bitre Bebreidelser til den hovmodige Ligegyldighed. (Bifald.) Under disse Omstændigheder er den polske Revolutions 24de Aarsdag ikke en blot polsk Mindefest, der vil opmande de Gjenlevendes Sind ved Erindringen om en hæderlig Fortid. Den er en høitidelig Advarsel til Selvopholdelse, henvendt til britisk Statsviisdom — den er en Prøve, ved hvilken Fremtidens Genius vil undersøge det britiske Riges Livskraft. (Bifald). Deraf reiser sig Forskjellen i de Hverv, vi have at overtage. Polen spørger — England skal svare. England, mine Herrer, og ikke denne Forsamling. Denne Aftens Resultat vil ikke rummes i de Ord, som maatte udtales inden disse Vægge, eller ved de forbigaaende Bifald, som maatte blive Nogle af dem til Deel. Her er ikke et Spørgsmaal, som England vil kunne slippe fra ved at forbigaae det med Taushed. Intet Svar vil ogsaa være et Svar. Og Englands Fremtid vil vorde som Englands Svar. Hvad angaar os selv — Repræsentanter for andre Nationaliteter — ville vi, medens vi vente til vor egen Kamptime slaar (og maaskee forberede os dertil), støtte os til vore Vaaben, være aarvaagne, see til og advare. Inden disse Grændser vil jeg da først henvende mig til Eder, mine Brødre i Ulykken, polske Landflygtige! og dernæst til England, Sir, hvis De tillader det. (Hør, hør!) Til Eder, mine Brødre i Landflygtigheden, har jeg en Tak, et Løfte, og et Raad. Det er 81 Aar siden Polen først sønderlemmedes ved en nedrig Daad af sammensvorne Konger, en Daad, som den schweitziske Tacitus, Johannes Müller, træffende betegnede ved at sige, at „Gud tillod denne Gjerning for at vise Kongernes Moralitet." (Bifald). Og det er 24 Aar siden det nedtrampede Polen gav det største — ikke det sidste — Beviis paa sin uforgjængelige Livskraft, som Europas Kabinetter enten vare for kortsynede til at forstaae eller for slette til at paaskjønne. Otti Aars endnu ustraffede Brøde, og firogtyve Aars Elendighed i Landflygtigheden! Det er lang Tid til at lide i og ikke fortvivle! Og i al denne Tid har I, Polens banlyste Patrioter, lidt uden at fortvivle! I stode frem for Gud og Verden som en „levende Støtte" med Fædrelandskjærlighedens ubetvingelige Ild strømmende gjennem dens forstenede Lemmer! I stode frem som et Vidnesbyrd om den evige Ret mod den ugudelige Volds Herredømme, som et „Mene Tekel upharsin," skrevne med blodige Tegn paa den hoverende Despotismes Vægge. Tid, Lidelser og Kummer fortyndede Eders adspredte Israels Rækker; I lagde eders Døde i Graven, og de, som stode igjen, vendte tilbage til Verden for at lide og haabe. Hvor den undertrykte Frihed reiste et Banner, flokkedes I om det — den levende Støtte forvandledes til en kjæmpende Helt. Mange af eders Brødre faldt, og naar Forbrydelsen atter triumpherede over Dyd og Ret, grebe I Landflygtighedens Vandringsstav, og fortvivlede ikke. Mange blandt Eder, som var unge, da I sidste Gang saae Solen rinde over Polens Bjerge og Sletter, vandre om med hvidnet Isse, med eders Kraft knækket af Alderdom, i Lidelser, og i Nød, men det ædle Hjerte beholdt sin Ungdoms Friskhed. Det er ungt i Kjærlighed til Polen — ungt i Opofrelser for dets Frihed — ungt i Haabet, og ungdommeligt friskt i Beslutningen at bryde Polens Lænker. (Bifald). Hvilken rig Kilde til ædel Daad maa ikke Patriotismen være, der gav Eder Kraft til at lide saa meget, og ikke fortvivle. I have givet et stort Exempel for os, Eders yngre Brødre i de Landflygtiges Familie. Da Slaget ved Cannæ var tabt, og Hannibal maalte de faldne rommerske Ridderes Ringe i Skjæppeviis, voterede Roms Senat Tak til Konsul Terentius Varro, „fordi han ikke fortvivlede om Statens Frelse." Forviste Polakker! Jeg takker Eder, og Historien vil takke Eder, fordi I ikke have fortvivlet om Frihedens Gjenfødelse. Det er den Tak, jeg har at udtale. Den Tid stunder til, da de trælbundne Nationer vil kalde deres Undertrykkere til et sidste Regnskab, og da de frie Millioner, i den fulde Følelse af deres Ret og deres Styrke, ville fælde Dommen over hovmodige Erobrere, priviligerede Mordere og meensvorne Konger. (Bifald). I dette afgjørende Møde vil de undertrykte Nationer staae Een for Alle og Alle for Een. (Lydeligt Bifald). Fortidens Feil, Vildfarelser og Ulykker, have ikke været forgjæves. Det var en frygtelig Lidelsesskole, men en Skole var det. Enhver af os har lært Noget, og det Bedste, vi har lært, er, at det nationale Broderskab ikke er en philanthropisk Drøm; det er den eneste sande Betryggelse for den Frihed, som vi skulle erobre, og som vi ville erobre. Lad England og Amerika, der nu ere stolte i deres Tryghed — lad Enhver hvem det angaar — mindes min Advarsel medens der endnu er Tid. De, som ikke bidroge til Frihedens Seier, medens de havde Magten dertil, ville have forbrudt deres Adkomst til en Andeel i den gjensidige Betryggelse. (Bifald). Hvis ikke alle Tegn skuffe os, vil Polens Mænd være de Første, der kaldes til at aabne Breschen. Mange ville stille sig ved Eders Side; og Andre ville stride den fælles Kamp andetsteds. Men ihvor Mange de end ville blive, nær er dog nær, og nærmest er bedst. Det er ikke for Intet, at Naturen, og Naturens Herre, har gjort Polen og Ungarn til Naboer. Vore Fiender ere de samme og vor Sag er eens. Det Meget, jeg føler, det Lidet jeg veed, Alt hvad jeg formaar, mit Hjerte, mit Hoved, min Arm skal være med Polen. Husk dette. Men om jeg end kan have lært Noget, Løftet om min egen broderlige Bistand er i ethvert Fald kun en ringe Ting. Og selv denne Smule kan snart gaae tabt. Vi ere dødelige, og jeg bliver gammel og er mat af Sorg. Dog herom vil jeg ikke tale. Jeg er maaskee Intet, men Ungarn er Meget. Og det er Ungarns Aand, som gjennem mine Læber lover Eder, at Ungarn vil staae ved det gjenreiste Polens Side. Husk mine Ord. (Lydeligt Bifald). Det er det Løvte, jeg havde at aflægge. Og nu mit Raad. Europas nærværende Forvikling — en nødvendig Følge af Fortidens Forbrydelser og Feil — kan ikke bringes til en afgjørende Løsning uden Polens Medvirkning. Eet af To — en halv Tilstelning, der lader den nærmeste Fremtid i Uvished og gjør en ny Krig uundgaaelig, en Krig, der vil blive farligere for Samme, og skrækkeligere for Alle, som tage Deel deri; eller Krigen føres til en afgjørende Ende. Disse ere de eneste tænkelige Alternativer: I første Fald kan Polen tabe Tid, men dets Sag er ikke tabt. Der er Andre, som vil komme til at angre en saadan Raadvildhed. Og Ingen mere end England, stol paa det — England, det store Folk, som Times mener nu „vakler paa sin Storheds Tinde." Dersom denne Krig ikke føres til en lykkelig, afgjørende Ende, frygter jeg, at det næste Gang, den bryder løs, vil blive Englands Tour at give Historien Billedet af et andet Polen; maaskee endog her hjemme, hvo veed? Men i al Fald har Englands stolte Holdning baade i Amerika og Ostindien mangtet saareligt Punkt. Forsaavidt er der en Forskjel mellem Rusland og det britiske Rige, og ikke til det Sidstes Fordeel. England har mangtet svagt Punkt; Rusland blot Eet — Polen. Ve den, som i en Krig mod Rusland glemmer dette! (Bifald).

(Fortsættes.)

Literatur og Kunst.

Paa Mallings Forlag er udkommet: **Norsk Folke-Kalender** for 1855, 7¾ Ark. Priis 24 ß. Foruden den sædvanlige Kalender, og en populær astronomisk Afhandling (om Melkeveien) af Prof. Hansteen, indeholder Bogen: Dyrenes Huustamhed, af Prof. Dr. F. C. Faye; om Lyden og Øret (med 7 Træsnit) af A. Arndtsen; om norske Byers Vaaben eller Stadssegl (med 5 Afb.) af A. T. Koltenborn; Fra Sognefjorden, af P. C. Asbjørnsen; Ulrik Wilhelm Møller (med Portræt) af en Anonym og Reise-Erindringer fra Sibirien af Prof. Hansteen. Det sidste Bidrag, der optager omtrent den halve Plads af Bogen, har for Størstedelen allerede tidligere været trykt i en ikke lidet udbredt Nytaarsbog, nemlig „Hjemmet og Vandringen," og vil saaledes for en stor Deel Læsere savne Nyhedens Interesse. Asbjørnsens Bidrag (fra Folkedigtningens Felt) er ikke alene det interessanteste Stykke i denne, men maaskee i samtlige Aargange af Folke-Kalenderen; dog vilde det været bedre paa sin Plads i en æsthetisk Aarbog, end i en, der er bestemt til Folkelæsning. Fayes Afhandling er neppe populær, omendskjønt den er lagt an paa at være det. Kaltenborn har egentlig givet en Fortsættelse af hans i forrige Aargang paabegyndte Afhandling. Til de deri meddeelte Vaaben føier han nu Hamar, det eneste han siden har kunnet opdrive. Vaabenernes Farver, hvilke ikke længere ere bekjendte, vil han have bragt i Anvendelse efter visse af ham opstillede Regler. For Byer, som ingen Mærker have foreslaaer han saadanne, medgiver Forslaget 4 Tegninger (til Laurviks, Sandefjords, Tromsøs og Flekkefjords Benyttelse) og opfordrer Formandskaberne til at tage sig af Sagen. Vi miskjende ikke Forslagsstillerens patriotiske Hensigt, men vi ere for lidet Antikvarer til at indsee Nytten af Forslagets Antagelse. Om Arndtsens Udarbeidelse kan Intet siges. Møllers Biographi er skreven i en egen vennehuld Stiil og ledsaget af et som Træsnit betragtet godt Portræt.

Af den norske Roman, hvis Udkomst vi berørte i vort Nr. 45, har første Deel netop forladt Pressen. Bogen fører Titelen **Amtmandens Døttre**, en Fortælling. Idet vi forbeholde os senere at omtale den noget nærmere, bemærke vi her blot, at nærværende første Deel udgjør 13½ Oktavark, er smukt udstyret og koster 84 ß.

Chr. Tønsberg indbyder til Subskription paa „**Norsk Maanedsskrift** for Historie, Geographi og Politik", udgivet af Professor P. A. Munch. Dette Tidsskrift, som paa en vis Maade kan ansees som en Fortsættelse af Udgiverens „Almeenlæsning," der afbrødes med 1ste Bind (1849), skal blive af „almindeligt belærende, underholdende og fortællende Indhold, nærmest beregnet paa hvad man kalder den egentlig dannede Klasse." Som sit Forbillede angiver Udgiveren Schouws bekjendte „Dansk Ugeskrift" og „Dansk Tidsskrift." Indholdet vil bestaae deels af originale, deels af oversatte Afhandlinger, valgte saaledes, at de staae i Sammenhæng med Tidsomstændighederne. I Regelen vil et Hefte paa 6 Ark udkomme hver anden Maaned og blive leveret Subskribenterne for 24 ß.

Norge.

Christiania. Under 6te December er Fuldmægtig i Indredepartementet O. A. F. Kaltenborn samt Kand. jur. C. V. Rosenberg udnævnte til Bureauchefer og Kand. jur. N. Chystie til Fuldmægtig, samtlige i Indredepartementet.

— Under s. D. er Sognepræst til Næs, B. T. Bessesen udnævnt som valgt Provst for øvre Romerikes Provsti; pers. Kapellan, J. H. Bentzen, til Sognepræst til Omlid Pstg.; Kand. theol. C. A. Hansen til ordineret Kathechet og Førstelærer ved Borgerskolen i Riisøer; Kand. theol. J. M. Brun til pers. Kapellan hos Sognepræsten til Thjødling Pstg. T. Bech; Underretsprokurator M. N. Dreier, til Foged i Senjen og Tromsø Fogderi; Premierlieutenant ved Bergens Borgervæbning M. Schielderup til Kapitain og Chef for Torvalmindingens Kompagni af Bergens borgerlige Infanteribataillon, samt Premierlieutenant Einar Tidemand til Kapitainlieutenant, Sekondlieutenant F. J Wedel-Jarlsberg, til Premierlieutenant og surnummeraer Sekondlieutenant F. W. Stabell Grøndtvedt til Sekondlieutenant, samtlige i Marinen.

— Under s. D. er H. Nissen paa Ansøgning entlediget fra sin Post som Kirkedepartementets Konsulent.

— Under s. D. ere Efternævnte ifølge Ansøgninger meddeelte Afsked: Foged i Søndhordland og Hardanger O. Vidtsteen, med Pension 700 Spd., Indrulleringschef og Overlods i Frederikshalds Distrikt, Rasch, med Pension 1200 Spd., og Kapitain og Kompagnichef ved Bergens borgerlige Infanteribataillon H. S. Lund.

— Indredepartementet bekjendtgjør, at de engelske og franske Orlogsmænd, naar de til Vaaren iværksætte Blokaden af de russiske Havne ved det hvide Hav og Iishavet, ikke ville tillade nogen Samhandel mellem Finmarken og hine russiske Havne.

— G. J Bull, Justitiarius i Høiesteret siden 1836, afgik ved Døden den 12te Dec. i sit halvfjerdsindstyvende Aar. Han var gift med en Søster af de berømte Ørsted'er.

— Den techniske Forening har, støttende sig til Indstilling fra Bedømmelseskommitteen for Industriudstillingen, fattet følgende Beslutninger: Den af Hs. Majestæt Kongen til Foreningen skjænkede Medaille i Sølv bliver at tilstille Instrumentmager Krogh i Bergen for hans udstillede optiske Instrumenter og Fritzø Jernværks Eier for de fremstillede Jernknuder. 2. Overeensstemmende med Kommitteens Indstilling meddeles samme Medaille i Bronze til følgende Udstillere: Langøens Cementfabrik; Drammens Jernstøberi; Wingaard i Bergen for støbte Jernsager; Instrumentmager Gallus for chirurgiske Instrumenter; Uhrmagersvend Christophersen i Christiania for et Chronometer; Smed Peters i Christiania for Fiilhugning; Ole Jakobsen Laulo for Træskjærerarbeide; von Hanno for Steenhuggeri; Maren Johannesdatter (gjennem Provst Nissen) i Throtten Anex til Oier Præstegjæld for Kurvfletning; Garver Hallén i Christiania for Verleders Skind; Maler Losting i Bergen for forgyldte og lakerede Sager; Bergens mekaniske Væveri; Ronnaug Opsal i Gudbrandsdalen for 2 Sengetepper; Jomfru Wieser for Garn spundet paa tosnellet Rok; Jomfru Güettler for en Kakkelovnsskjærm af broderet Kanevas; Instrumentmager Enger for Violin og Violoncelle; Instrumentmager Hansen for Tenorbasun; Ehrecke for Paparbeide; Chr. Pettersen i Gøtheborg for lithographisk Overtryk; Rebslager Cederberg i Stavanger; Fanejunker Lintho og Voldmester Thjøme for Karttegninger. Desuden har Bedømmelseskommitteen udhævet flere Udstilleres Arbeider som værdige til Foreningens Anerkjendelse.

— I Frimurerlogens Festivitetssal vil der blive afholdt tre Fyrretyveskillingsballer, det første Nytaarsdag, de to øvrige i Februar og Marts, Nettoindtægten skal tilstilles Dameforeningen til trængende Fruentimmers Understøttelse.

— Den 13de Dec. underkastede A. V. Heiberg sig philologisk Embedsexamen med Charakteren Laudabilis.

— Madam Paulsen har skjænket Oslo Kommune 500 Spd. for at anvendes til en eller anden for den gavnlig Indretning.

Lillehammer. Et for et Interessentskabs Regning anlagt Bomuldsspinderi skal begynde sin Virksomhed i Løbet af denne Maaned.

Christianssand. Tvende af de største Skibe i den engelske Østersøflaade lagde paa Reisen fra Kiel til Plymouth den 4de Nov. ind i Havnen her, hvor de forsynede sig med Steenkul. For Officiererne gaves den paafølgende Dag Bal i Klublokalet.

Tønsberg. Den 4de Debr. gik her tre Brigskibe af Stabelen.

Oversigt over norske Blades Indhold.

Mgbl. Nr. 348 indeholder en Artikel om „Jernveiens Forlængelse til Kongsvinger," hvori der paavises, at man har saa mange paatagelige Garantier for at denne Forlængelse vilde lønne sig, som man paa Forhaand kan have for det Slags Foretagender. — Hedemarkens Amtstidende opfordrer en heel Deel navngivne Mænd til at sætte sig i Spidsen for en Aktietegning i samme Øiemed.

I Hamars Budstikke indbyde C. Platou, G. Falk og J. C. N. Scheel til Bidragstegning til Undersøgelse angaaende en Jernvei fra Hamar til Elverum,

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Mutene og Rolfstorp i Halland har Politiets Forsøg paa at beslaglægge nogle forbudne Varer fremkaldt et ikke ubetydeligt Opløb; alle Deeltagere deri har Øvrigheden af Mangel paa Militærhjælp endnu ikke kunnet arrestere. Et halvt Kompagni Soldater er blevet indkvarteret i sidstnævnte Sogn.

— Aftonbladet vil fra Nytaar modtage en betydelig Udvidelse, især for at rumme udførligere Literaturartikler og Krigsefterretninger. — „Søndagsbladets" Beretning om Kongens Meddelelse til det hemmelige Utskott angaaende Neutraliteten er ifølge Svn. Tide. uefterrettelig.

Danmark. Samtlige Ministre have den 3die December indgivet og erholdt sin Afsked, hvilket hele Folket saa længe forgjæves har ventet og ønsket. Geheimeraad Scheel, Prof. Hall og Oberst Andræ omtales som de, der skulle danne et nyt Ministerium.

England. Skibet „New Era," med tydske Udvandrere bestemt til New-York er strandet paa Nordamerikas Kyster. Af 410 ombordværende Personer reddedes kun 155.

Østerige. 2den Dec. er der mellem dette Land og Vestmagterne afsluttet en Traktat, hvis Indhold man endnu ikke nærmere kjender (man formoder den skal hvile paa de fire af Vestmagterne før opstillede Garantipunkter), men som ialfald antages at ville blive af særdeles politisk Betydning. Det skal være Preussen forbeholdt Adgang til at tiltræde den. V. H. siger endog, at Preussen allerede har tiltraadt den.

Krigsskuepladsen. Beleiringsarbeiderne ved Sebastopol ere gjenoptagne med fornyet Ktaft. Siden Slaget ved Inkerman (hvori Russernes Tab nu angives til 20,000 Mand — 5,500 har man begravet) have de Beleirende faaet en betydelig Forstærkning saavel af Kanoner som Mandskab (indtil den 25de Nov. 20,000 Mand) og en endnu langt større ville de faae, hvis det bekræfter sig, at Omer Pascha skulde gaae til Krim med 35—40,000 Mand af Tyrkernes Donauarmee, der allerede skulde have trukket sig tilbage over Floden. Imidlertid have ogsaa Russerne erholdt Forstærkninger, nemlig General Lüders Korps paa 15,000 Mand. Mindre Kampe skulle være forefaldne, og i en saadan d. 25 Nov. skulle Englænderne have bemægtiget sig syv russiske Kanoner. Katscha skulle de Allierede have besat; Englænderne holde paa at bygge sig Træhuse. Den engelske Regjering skal have sluttet Overeenskomst med Hr. Peto om hurtig Istandbringelse af en Heste-Jernbane mellem Balaklava og Byen. Hertugen af Cambridge, der kjæmpede tappert i Slaget ved Inkerman, er ankommen til Konstantinopel lidende, siges der, af Sindssygdom. — Stormen i det sorte Hav den 14de Nov., hvis Mage man ikke skal kunne mindes i de sidste 40 Aar, anrettede ogsaa stor Skade i russiske Havne og paa russisk Eiendom. En betydelig Transport af Vogne, forspændte med Oxer, skal være forulykket paa de tauriske Stepper. Antallet af de strandede Handelsskibe angives til 31.

Ledige Embeder og Bestillinger.

En Lægepost (for Fattigvæsenet) i Enebak med 100 Spd. i aarlig Løn.

En Bogholder- og Kassererpost ved Akers mechaniske Værksted med 350 Spd. i aarlig Løn.

Tvende Omgangsskolelærerposter i Enebak hver med 35 Spd. Løn.

☞ I alle Landets Boglader, Postkontorer og Postaabnerier modtages Subskription paa nærværende Blad, der udkommer i Christiania hver Løverdags Aften med et Nummer paa 12 Spalter. Subskriptionsprisen er fra dette Aars Begyndelse (1854) nedsat til 60 ß. Kvart. for indenbyes og 66 ß (Postporto indbefattet) for udenbyes Abonnenter. Et Bind eller en Aargang bestaar i Regelen af 52 Nr., indeholdende henimod 300 Afbildninger. Ved Aarets Udgang leveres Subskribenterne et smukt Titelblad og Register til hele Bindet. — Med Udgivelsen er forbunden en Præmiefordeling af 250 Spd., fordeelte i 17 Gevinster: en paa 80 Spd., en paa 40 Spd., en paa 20 Spd., to paa 15 Spd., fire paa 10 Spd. og otte paa 5 Spd. Disse 17 Præmier ville i Aarets Løb ved Lodtrækning blive fordeelte blandt Abonnenterne, uden Hensyn til deres Antal; kun fordres som eneste Betingelse, at Betalingen bliver ordentlig erlagt for hvert Kvartal. — Skulde Abonnenternes Antal stige til 2000, fordobles Præmiernes Antal, saaledes at der bliver 34 Præmier at fordele til en Værdi af tilsammen 500 Spd. Hvad Bladets Indhold angaar, behøver man kun at henvise til de til Dato udkomne Nr., og gjøre Publikum opmærksom paa, at der leveres Bidrag til samme af mange almindelig yndede og fordeelagtig bekjendte Forfattere, hvis Navne byde tilstrækkelig Garanti for Artiklernes Grundighed og Interesse.

Expeditionen (Østregade Nr. 17.)

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 51. | Udkommer hver Løverdag Aften. | **Christiania den 23de December 1854.** | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | **III. Bind.**

Indhold.

Marie Joseph Bosquet. — Kossuths Tale i London den 29de November. — Ære være Gud i det Høie. (Efter det Tydske ved A. Munch). — **Theens Indvirkning paa den menneskelige Organisme i sund og syg Tilstand. — Literatur og Kunst. Norge.** Udenlandske Efterretninger. Ledige Embeder og Bestillinger.

Marie Joseph Bosquet.

Blandt de franske Kommanderende paa Krim har unægteligen denne General henledet den største Opmærksomhed paa sig saavel ved Beslutsomhed, som ved Raskhed og Uforfærdethed. I de tvende store Seire, som de Allieredes Armeer have vundet over Russerne, har han havt en væsentlig Andeel.

Han er født i Pau 1810. I 1829 traadte han ind i den polytechniske Skole i Paris. Siden besøgte han i to Aar Militærskolen i Metz, og blev 1833 Sekondlieutenant. Han ønskede som saadan at træde ind i et af de algierske Regimenter, men blev nægtet dette og forflyttet til Garnisonen i Valence. Her begyndte han at fortsætte sine Studier i theoretisk Retning, men maatte allerede næste Aar afbryde dem, da han erholdt Befaling at afgaae med det 10de Artilleriregiment til Algier.

Her gjorde han sig snart bemærket ved sin Duelighed og steg fra den ene Grad til den anden. I 1836 rykkede han op til Premierlieutenant i 10de Artilleriregiment og 1839 blev han Kapitain. I Oktober samme Aar blev han forflyttet til Pontonniererernes Bataillon, hvilken han igjen forlod næste Aar for at træde ind i Artilleriet.

I Juni 1842 udnævntes han til Chef for de indfødte Tirailløirer fra Oran, og tre Aar efter rykkede han op til Oberstlieutenant i 15de lette Infanteriregiment. I 1847 forfremmedes han til Oberst i 53de Linieregiment og i næste Aar fik han, med samme Rang, Kommandoen over 16de Linieregiment. I August 1848 blev han udnævnt til Brigadier og stillet til den algierske Gouvenørs Raadighed. I 1851 blev han Kommandør af Æreslegionens Orden. Endelig blev han i 1853 Divisionsgeneral og i 1854 anbetroet Kommandoen over anden Division af den orientalske Armee.

Bosquet har deeltaget i de fleste Træfninger, som Franskmændene have leveret under denne tyveaarige Kamp mod Algeriens Indfødte, og har altid paa Slagmarken viist sig tapper. I Fægtningen ved Sidi Lackhdar 1841 og ved Overgangen over Menagel 1851, Begyndelsen til det kabyliske Felttog, blev han begge Gange saaret.

Bosquet besidder et nøiagtigt Kjendskab til Algier og dets Beboere, og med det arabiske Sprog er han fortrolig. Ligesaa tapper, som han var paa Slagmarken, ligesaa mild var han imod de Undertvungne. Et Beviis herfor er, at en af de undertvungne Stammer før hans Afreise til Orienten sendte ham et Par prægtige Sporer som et Agtelses- og Kjærlighedstegn, ledsaget med Ønsket om at Generalen vilde bære dem som en Erindring om hans Venner i Kabylien.

En Fremfærd, hvorved Bosquet lagde Grunden til sin militære Berømmelse, fortjener at omtales. Ved en Expedition mod de oprørske Beduinstammer, i hvilken Bosquet deeltog som Lieutenant, bleve Franskmændene pludselig omringede af en overlegen fiendtlig Styrke. Faren var nær og truende; men den af Overgeneralen fattede Operationsplan syntes ikke skikket til at afvende den. Bosquet erholdt Instruktion med Hensyn til hvilken Kant han skulde fyre med sit Skyts. Men da han bedre overskuede Stillingen og den dermed forbundne Fare, tilbageviste han paa en ærbødig Maade sin Chefs Plan og foreslog en Manøvre, der nødte Fienden til at dele sine Stridskræfter og tillod Kolonnen at adsplitte den med betydeligt Tab. Forslaget blev antaget og den foreslaaede Manøvre overdragen Bosquet. Udfaldet blev som denne havde forudsagt. For denne sin Bedrifts Skyld blev Bosquet foreslaaet til Medlem af Æreslegionens Orden. Imidlertid forsvandt hans Navn af den til Ministeren oversendte Liste, og først efterat hans Vaabenfæller ved en Deputation havde opfordret Gouvernøren til at gjøre den begangne Uretfærdighed god igjen, erholdt Bosquet Ordenen.

Bosquet er Armeens Yndling, hvilket han ikke alene skylder sin militære Dygtighed, men ogsaa sit ædle Sindelag og sin uboielige Retskaffenhed som Privatmand.

Kossuths Tale i London den 29de November.

(Slutning fra f. Nr.)

Og i det andet Tilfælde er det simpelthen en Taabelighed at det kan gaae uden Polen. De, som erindre dette, naar det er forsilde, ville komme til at huske det med Smerte. Derfor siger jeg Eder, I Mænd af Polen, omgjorder Eders Lænder, paa den beleilige Tid, sover i eders Vaaben; men sover ikke mere, naar hiin Time slaar. Husk det franske Ordsprog: „Aide toi, et Dieu t'aidera“ (Hjælp Dig selv, og Gud vil hjælpe Dig) (Lydeligt Bifald). Dieblikket er kritiskt, det udkræver enhver polsk Patriots hele Klogskab, Forsigtighed og Raadsnarhed. Jeg har hørt ymte om at der forberedes Kneb i det hemmelige Diplomaties mørke Rede. O, det fatale Ord! dette Værksted for Sammensværgelser mod Menneskeheden, der har frembragt flere og skjændigere Forbrydelser, end Domstolene og Politikamrene have bragt for Lyset. Jeg advarer det polske Folk, at være paa sin Post. Kabinetsdiplomatiken vil maaskee kalde paa Polen, naar den yderste Nød staar for Døren, men dersom Polen, Folket, ikke itide gjør sin Personlighed gjældende, og sikrer sig en ligeberettiget Stilling, som den, der ligesaavel har Hjælp at skjænke som at modtage, ligesaavel tager Deel i som er Gjenstand for Underhandlinger, da kunne I endnu engang komme til at opleve hvad I erfarede ved Wienerkongressens hemmelige Forhandlinger i 1815, da Eders Navn blev brugt for at sikre Indrømmelser, som ikke angik Eder, og efterat disse først vare sikrede, blev Polen kastet overbord og opofret. Det Kneb kan I endnu engang komme til at opleve. Ingen Magt i Verden har Ret til at bestemme Polens Skjæbne, uden Polen selv. Jeg paaminder det polske Folk om itide at indtage en saadan Stilling, at paa den ene Side Ingen skal vove at usurpere dets Rettigheder, og paa den anden Side Ingen vove at ignorere det. Mit Raad til Polen er: „Vær rede til at modtage Bistand af hvilkensomhelst, men vogt Dig for at fæste Lid til Konger.“ De kunne ikke lide Polen; thi de kunne ikke lide Friheden (Bifald). Dette er mit Raad. Og nu til England, Sir, hvis Forsamlingen ønsker, at jeg skal fortsætte; i modsat Fald kan jeg standse her (Lydelige Raab: Bliv ved!). — Først og fremst vil jeg da yde min beskedne, beundrende Hyldning til den heltemodige Armee i Orienten, der saa herligt har betraadt Veien til Ære, Fare og Død (Lydeligt Bifald); uden at lade sig skrække ved den Betragtning, som maa have opstaaet hos mange blandt dem, at den Hæderspost, de ere sendte til, sikkert ikke er den bedste, som kunde vælges i en Krig med Rusland, og at en visere Politik, ved ikke at indskrænke de Hjælpemidler, som Omstændighederne bøde at tage Tilflugt til, kunde have sparet meget af deres Helteblod, og faaet bedre Resultater. Sir, jeg kan tale med om hvad Heltemod er. De navnløse ungarske Heroer, som kjæmpede den gigantiske Kamp i 1849, maa vel kunne fordre et udødeligt Eftermæle i Række med de Tapreste blandt de Tapre. Og jeg, som har seet denne Kamp med mine egne Øine — jeg siger, at Historien maa gaae Aarhundreder tilbage for at finde et Slag som det ved Inkerman, hvor 14,000 Mand seirrigt modstode det voldsomme Angreb af 60,000 veldisciplinerede Tropper, og hvor næsten hver Mand paa eders Side nedlagde en Fiende. Slaget ved Alma, der var feilagtigt anlagt og derfor goldt i sine Følger, var ikke destomindre i Udførelsen herligt; men Slaget ved Inkerman var, fra den Høieste til den Ringeste, et Vidunder af Tapperhed, der neppe staar tilbage for det ved Azincourt (Bifald). Hvad end 1854 Aars Historie vil have at berette om de Herskendes Statsviisdom, vil den til alle Tider vække Efterverdenens Beundring for Franskmændenes krigerske Fyrighed og Englændernes rolige, urokkelige Mod i Slagene paa Krim. Men de kjæmpe paa en Slagmark, der er rigere paa Ære end Resultater, og rigest paa Død. En Seier til som den ved Inkerman, og det er ude med Armeen. Der ligger en sørgelig Trøst i den Tanke, at disse faldne Heltes Grave omkring Sebastopol kunne sige, ligesom de ved Thermopylæ: „Vandringsmand, fortæl England, at Du har seet os falde lydige mod vort Fædrelands Love!“ Man har fortalt det engelske Publikum, at der aldrig har været en Position, der i saa høi Grad udkrævede en Aand, der kunde foregribe Begivenhederne istedetfor at afvente dem og forebygge Ulykker, som det vilde være umuligt at gjøre gode igjen (Bifald). Dette er meget sandt, skjønt denne Viisdom kommer noget seent. Men er det sandt, viser man ikke England nogen Tjeneste ved at dysse den offentlige Mening i Søvn og fortælle den, at gjort Gjerning ikke staar til at ændre. Vil man forebygge, maa man hente Belærelse fra Fortiden. Og dens betydningsfulde Lære er, at Englands Politik i den nærværende Krig i Hovedsagen har været feilagtig, i Enkelthederne uvirksom, uheldbringende og ødelæggende. Lad os betragte Situationen. Eders uhyre Armada i Østersøen har neppe vundet et Laurbærblad. For at gjøre noget tilgavns der, var Sveriges Bistand uomgjængeligt fornøden. England fik den ikke, fordi Englands Politik var gal. For sex Maaneder siden sagde jeg til England, at Sveriges Medvirkning alene kunde vindes ved at kalde Polen til Vaaben. Og det var netop det Svar, Kong Oscar tre Maaneder senere gav General Baraguay d'Hilliers (?). I have taget Bomarsund — rigtignok en Bagatel — men naar I engang i Tiden blive nødte til at tænke paa Polen, og I ville have det at takke for Fordelen af en Alliance med Sverige, da vil det vise sig, at Bomarsund havde været en Foræring, som Sverige nok havde taget mod; men I sprængte det i Luften! (Latter) som om I vare rædde for Eders egen Seir — som om I nu engang for Alle havde sat Jer i Hovedet, ikke at ville have Noget at byde Sverige. Hvilken umaadelig Bommert! (Bifald). England tænkte at give Ruslands Handel Dødssaaret ved at blokere dets Kyster, og det lykkedes Rusland at faae sin Handel til at strømme gjennem Preussen. England havde foresat sig at bringe Østerrig over paa sin Side; det har ofret Alt for dette Maal — Millioner bortkastede til ingen Nytte, Englands bedste Blod udøst til ingen Nytte, Grundsætninger, politisk Anseelse, Krigens liberale Charakteer, selve Krigens Fremgang — Alt. Og har Eders Regjering vundet Østerrig? (Nei, nei) Har den vundet dette Østerrig, for hvilket det opofrede Alt — dette Østerrig, om hvilket selve Times endelig er nødt til at tilstaae, „at I fægte dets Kamp meer end Eders egen?“ (Nei, nei). Hvor haanligt de officielle Herrer trak paa Smilebaandet, da jeg for 6 Maaneder fortalte de godt Folk i England, at de indbildte sig at betale og bløde for Friheden, medens de i Virkeligheden førtes i Kamp for Østerrig. Nu er da endelig Sandheden kommen for en Dag. Og har nu Eders Regjering vundet Østerrig? (Nei). Gaar hen og lærer de velgrundede Klagemaal i Tidningerne — selv de ministerielle — om den forræderske Holdning og topmaalte Uforskammethed dette Østerrig viser, Østerrig, som Eders Regjering holdt paa at beile til med saameget Smigeri, og som til Gjengjæld letter Ruslands Foretagender, forhaaner Eders Forbundsfæller, og hemmer Eders Bevægelser (Bifald). Det er ikke nok med at I ikke have vundet Østerrig, men Tyrkerne ere blevne standsede midt i deres Seiersløb; og Lønnen for deres heltemodige Kamp, det stakkels Wallachi, er spillet over i det despotiske Østerrigs forræderske Hænder. Der har I paa den ene Side den tyrkiske Armee lammet, og paa den anden Czaren givet frie Hænder til at vælte overvældende Masser ind mod Flanken og Ryggen af Eders tapre Rækker paa Krim. Der har I den tyrkiske Armees Mod, saa begeistret som den var efter Seirene ved Silistria og Djurdevo, nu nedtrykt; og den russiske Armee, dengang modløs, nu fattet. O, jeg kunde fortælle Eder, hvad det vil sige, at forsømme at benytte en seirende Armees Begeistring, og at give en demoraliseret Fiende Tid til at fatte sig og drage Aande. Et eneste saadant Dieblikks Forsømmelse i en Krig, og det er ikke Slag, mine Herrer, ikke Slag, men Riger, som kan tabes derved. Og nu Sebastopol. Enhver Englænder venter med spændt Ængstelse Udfaldet af det blodige Drama, som foregaar der. Jeg behøver ikke at fortælle Eder Eders Hjertes egen Historie. Jeg behøver ikke at beskrive for Eder, hvorledes Eders Tapre fandt der en befæstet Leir med en Armee istedetfor en Fæstning med Garnison (som Eders Regjering synes at have ventet), hvorledes nye Armeer væltes ind mod Eders fortyndede Rækker, hvilket Eders Regjering ikke synes at have ventet, thi ellers vilde det have været mere end en Feil at handle som Regjeringen gjorde. Jeg vil blot anføre disse Ord af offentlige Blade: — „Spørgsmaalet er ikke længer, om vi skulle tage Sebastopol eller ikke. Sebastopols Beleiring maa, skjønt den ikke er hævet, betragtes som indstillet. Vi ere nødte til at gribe til Defensiven.“ Saaledes er Stillingen. „Bladet har vendt sig, Rusland er Beleireren, I de Beleirede.“ Og for hvilken Priis er denne Stilling bleven vundet? Den 5te Juli, mine Herrer, 10 Uger før England begav sig paa denne Expedition, der var daarligt tilraadet og daarligt forberedt, da sagde jeg i en Tale, som Storbritannien kunde havt godt af at huske, disse Ord i Glasgow: „Ikke een af fem blandt Eders tapre Krigere seer Albion igjen.“ Dette var naturligviis et billedligt Udtryk, for at betegne et stort Tab. Det er en trist Fortælling, men — tæl Eders Døde, Eders Saarede og Eders Udygtige — over 20,000 ere allerede tabte af 30,000. Mine mørke Forvarsler ere bogstavelig opfyldte! Og her hjemme? De Enker og Faderløse, der søge Hjælp af den offentlige Goddædighed, ere 11,000. Saadan er Stillingen, mine Herrer. Og med denne for Øie opfordrer jeg Samtiden og Historien til at erklære, om det var for stærke Udtryk, at jeg kaldte Englands Politik urigtig, intetsteds heldig, men uvirksom, uheldig og ødelæggende allesteder. Man har fundet paa at trøste Eder med „at ingen Forsigtighed kunde have tænkt sig den overordentlige Stilling, i hvilken I nu befinde Eder.“ Men dette er ikke sandt. Der er Mangenen, som kunde have forudseet dette. For at nævne Een, saa har jeg selv forudsagt det Stykke for Stykke, Ord for Ord. Og jeg fordrer ikke nogen Ros for Skarpsindighed af den Grund. Jeg begriber ikke, hvorledes noget tænkende Menneske kunde andet end indsee alt dette. Og fandtes der et saadant, saa kunde han have seet det ved det beskedne Lys af min Praas. Det er sandt — Storbritanniens Folk tiljublede mig stormende Bifald, og gik

hjem for at slide og slæbe og derpaa at lægge sig til at sove. Det seer ud, som om jeg havde villet trygle om Gunst for mig selv, medens det dog var Englands Ære, Værdighed, Interesser og Lykke, jeg holdt Eder for Øie. De gik hen for at arbeide og sove, og Blomsten af Eders Folk gik hen for at døe; og nu, efterat mine vanskjøttede Ord ere sandede, nu sige nogle af Eder (den skotske Presse) — „De Ord, han talte, løde som en Seers Inspirationer, eller som en Skildring af selve Historien." Andre, f. Ex. Times, sige — „Ingen menneskelig Forudseen kunde have anet den overordentlige Stilling, som England befinder sig i." Overordentlige! Som om der var noget Overordentligt i den uafviselige Sammenhæng mellem Aarsag og Virkning? Er det overordentligt, at Sebastopol har vist sig at være en befæstet Leir med en talrig Armee? Er det overordentligt, at Czaren vælter friske Troppemasser ind til dens Forsvar? Czaren har havt frie Hænder og mere Tid end han behøvede; ja Sandheden er, at han er bleven tilskyndet til at gjøre det ved den tyrkisk-østerrigske Traktat, der er afsluttet under Englands Auspicier. (Hør). Det Overordentlige er ikke, at han har sendt Forstærkninger til Sebastopol, men at han ikke har sendt det dobbelte Antal, og en Maaned tidligere. Jeg anseer dette for at være saa overordentligt, at jeg kun veed to Maader at forklare det paa. Den første er, at det at begynde en Krig mod Czaren med en Landgang paa Krim, er en saa umaadelig taabelig Tanke, at Czaren, der havde mere Tillid til Fiendens Skarpsindighed, end han fortjente, ikke vilde tro det, før I virkelig landede i Eupatoria. (Latter). For det Andet, og fornemmelig, have I Polen at takke for, at I ikke have fundet 100,000 Russer til i Sebastopol. Om England har overseet den Kjendsgjerning, at Polen er Ruslands svage Side, har Czaren været klog nok til at huske det. Paa Krim angriber det stolte England og Frankrig ham; han lader sig nøie med at stille 100,000 Mand mod dem. Ved Donau trues han og holdes i Schak af Blomsten af den tyrkiske seierstyrkede Hær; han lader sig nøie med at stille 80,000 Mand mod dem. Men til Polen, hvor der ikke findes en væbnet Mand, men hvor en heltemodig Nations Had ulmer som en ubetvingelig Ild, har han sendt en Hær paa 300,000 Mand, for at være forberedt paa hvad der kan hænde. (Bifald). Somme ville maaskee gjøre Eder viis paa, at dette fornemmelig skeer for at sikre sig mod Østerrig. Men det er klart som Dagen, at Czaren føler sig fuldkommen tryg med Hensyn til sin wienske Prokonsuls ydmygede Lydighed (Latter), ellers vilde han neppe have priisgivet sine 80,000 Mænd hiinsides Pruth til sin gode Ven Habsburgeren. Ja, det er Polens Navn I have at takke for, at ikke Eders Hær af Helte paa Krim endnu er falden som et Offer for en overvældende Styrke. Men Stillingen er slem nok, som den er. Sir, jeg gjør ikke Fordring paa, at mit Fortidsliv skulde have givet mig Myndighed til at dømme i militære Anliggender. Jeg har ikke været opdragen til Soldat, heller ikke kan jeg fordre den Ære, at have spillet en Soldats Rolle i vor hæderlige Krig. Mine Pligter vare store og vigtige, men af en temmelig ueensartet Natur. De vare netop hvad Eders Regjerings Pligter nu ere, kun med den Forskjel, at mine vare en god Deel vanskeligere. Vi stode alene mod to store Magter; I ere tre store Magter forenede mod een. Og jeg havde ingen kampfærdig Armee, intet rigt Skatkammer, ingen overfyldte Arsenaler, og ingen fri Forbindelse med hele Verden. (Hør, hør.) Jeg skulde skabe Alt af Intet og med Intet — Penge, Armeer, Vaaben og alskens militære Virkemidler — adskilt fra den hele øvrige Verden, og i det Indre belemret af den vildledede Trediedeel af vor Befolkning, der rasede med Mord og Brand, og var farligere for os, end selve Vendée nogensinde var for Frankrig, eller Irland til visse Tider for Eder. Dette var mine Pligter, og foruden dette skulde jeg udpege Maalet for de militære Operationer, og lede Krigen i det Store, netop som Eders Regjering nu. Men jeg var dengang ikke Kriger, jeg kunde ikke udkaste Plan til et Slag, eller lede det selv. Men Tingen er, at dersom jeg havde formaaet at forene en Krigers Kløgt med min Fædrelandskjærlighed, vilde intet Forræderi have sneget sig ind i vore Rækker, og Ungarn havde nu været frit; ikke al Verdens Czarer skulde have magtet os. (Lydeligt Bifald). Og Hvo veed, om jeg ikke endnu kan blive kaldet til at tjene mit Fædreland? Derfor har jeg tænkt, at min Landflygtighed vilde blive bedst anvendt til at forberede mig til hvad der kunde indtræffe, og lære hvad jeg ulykkeligviis ikke har vidst før. Og hvor ringe end mine Evner monne være, vover jeg dog at paastaae, at dersom udholdende Flid og Eftertanke, understøttet af Erfaring, kan aabne Adgang til en Videnskabs Hemmeligheder, saa er jeg nu Militær, og har Myndighed til at tale med om militære Anliggender. (Hør, hør). Med denne Bevidsthed paastaar jeg, at der er begaaet meget betydelige Misgreb under Eders Felttog paa Krim. Jeg anseer det for en ubegribelig Feil, at I have givet Eder til at beleire Sebastopol uden i Forveien at besætte Landtungen ved Perekop og beherske Strædet ved Kertsch fra Søsiden for at afskjære, eller ialfald forsinke de Forstærkninger, som det var let at forudsee Czaren vilde sende. Og efterat I engang have gjort Eder skyldige i den Forsømmelse, kan jeg sandelig ikke fatte hvad Mening der er i at forlægge Eders Operationsbasis til den sydlige Kyst af Halvøen og saaledes ikke alene lade Russerne have frie Hænder til at sende Forstærkninger til Krim, men lade dem i Besiddelse af en aaben Landevei, ad hvilken de kunne rykke ind i Sebastopol i store og smaa Masser efter Behag og uden at løsne et Skud. Min Mening er, at da I have hvad man kalder en bevægelig Basis (Flaaden), skulde I valgt det Punkt ved Kysten, som ydede den sikreste Støtte. Men Hovedstyrken af Eders Flaade er ikke syd for Sebastopol, ved Balaklava, men nordenfor ved Katscha-Elven. Hvorfor ikke ogsaa have Armeen der? Hvorfor ikke støtte Eders Linie til Belbek? Der vilde I, med en stærkt befæstet Forskandsning paa det Punkt, hvor den eneste Vei fra det Indre deler sig til Sebastopol og Balaklava, ved Eders Stilling have afspærret Sebastopols Kommunikation til det snevre Hjørne, hvor I nu selv have den Ulykke at sidde fast. I vilde have afskaaret al Hjælp fra det Indre, og ingen Forstærkninger kunde have rykket ind i Sebastopol uden først at maatte tage imod Slag i aaben Mark, hvor Russerne visselig ikke kunne maale sig med Eders heltemodige Tropper. Istedetfor dette har Eders Armee valgt en Stilling, der lader Sebastopol have aaben Forbindelse med det hele russiske Rige. Dette er efter min ringe Formening, en strategisk Feil, hvor kløgtige end de taktiske Forholdsregler kunne have været. Ved at beleire Sebastopols Nordside istedetfor Sydsiden vilde I have stødt paa solidere Befæstninger, hvilket ingen Vanskeligheder har for Ingeniører, men I vilde have stødt mindre paa en befæstet Leir, med en mindre Garnison, hvilket er Eders egentlige Vanskelighed; og naar desuden Nordsiden engang var tagen, vilde I have været Herrer over Byen; hvorimod nu Erobringen af Byen ikke vil gjøre Eder til Herrer over de nordlige Forter; for at beleire den maa I tage fat der, hvor I heller burde have begyndt, hvis det ikke er rimeligere at I efter at have taget Byen enten gjøre hvad I gjorde ved Bomarsund, seile bort, og det hurtigt, eller paa Eders Side igjen komme til at udholde en Beleiring, med den Forskjel, at dengang I vare Beleirerne, havde Rusland en befæstet By, medens I tvertimod ville komme til at udholde en Beleiring mellem aabne og sammenstyrtende Ruiner. Selv Slaget ved Alma, saa glimrende det end var ved personlig Tapperhed, fra den Overstkommanderende til den ringeste Menige, kan jeg ikke ansee for Andet end en unødig Ødslen med kostbare Liv, og meget mangelfuldt i dets Anlæg. En stærk Position bør aldrig angribes, naar den kan omgaaes. Og dette var øiensynlig Tilfældet. En Marsch paa to engelske Mile langs Alma vilde have tvunget Russerne til enten at trække sig tilbage, eller skifte Front, med Tab af alle Positionens Fordele. Det var ikke Fløiene, men selve Positionen, som skulde været omgaaet. Og med Hensyn til Slaget selv, saa er den Plan at omgaae begge en Linies Fløie sikkerlig den slettest tænkelige Plan. Den forkastes baade af Videnskaben og af hele den nyere Krigshistorie. Desuden lykkedes det ikke paa Fiendens høire Fløi, hvor det var af Vigtighed; og Fremgangen paa venstre Fløi havde Udseende af at Franskmændene havde foresat sig af puur Ædelmodighed at frie Russerne fra at blive drevne i Søen i Tilfælde af at den engelske Flankebevægelse havde lykkets. Og dernæst blev Slaget reduceret til et paralelt Front-Angreb, hvilket er det samme som fuldkommen Planløshed. Det var en Tyrefægtning, Bryst mod Bryst, Horn mod Horn. Den franske Soldats ustyrlige Dristighed og den engelskes rolige Mod afgjorde Dagen. Franskmændene have paa en glimrende Maade hævdet deres Krigsry, og den engelske Soldat fortjener saa meget mere Berømmelse, som Eders kræmmeragtige Militærlove give ham en meget knap Andeel i de en ædel Ærgjerrigheds Tilskyndelser, som hos den franske Soldat vækkes ved Bevidstheden om at han bærer Materialierne til en Marschalstav med sig i sin Randsel — en Forsømmelse fra Eders Side, der, i Forbigaaende sagt, er en styg Plet paa den engelske Civilisations Glands. De afgjorde Dagens Skjæbne — al Ære tilkomme dem derfor — men de 4000 Døde og Saarede, som den Dag kostede, kunde været sparede. Dog disse og alle lignende Misgreb indtage kun en underordnet Plads i Sammenligning med Stillingen, som den nu er. Vestmagternes fornemste Feil — om den ikke er mere end en Feil — er selve den Idee at begynde en Krig med Rusland med et systematisk Feldttog paa Krim. Det er ikke min Mening at denne Krig skulde kunne bringes til Ende uden at vriste Krim fra Czaren, og ødelægge Sortehavsflaaden; men det er min faste Overbeviisning, at dersom et Angreb paa Sebastopol ikke kunde gjennemføres ved et coup de main fra Søsiden selve Dagen efter det skjændige Slagteri ved Sinope, skulde en formelig Expedition til Krim været et af de sidste Slag, og ingenlunde det første; og i intet Tilfælde vilde jeg have forsøgt det, medmindre jeg først ved afgjørende Seire i Bessarabien og omkring Odessa havde drevet Russerne tilbage fra det sorte Hav og fuldstændigt isoleret Krim fra det øvrige russiske Rige (Hør, hør.) Derpaa vilde jeg med Hovedstyrken af min Armee have sat mig fast paa et bestemt Punkt noget ovenfor Odessa (hvilket I bør lægge Mærke til kunde være gjort, saadan som Omstændighederne vare, inden September var halvgaaen) og sendt en 30,000 Mand for at tage Sebastopol, hvilke, ved det Heltemod, de besidde, og anførte af en tapper, dygtig og erfaren Chef som Lord Raglan, vilde have besørget deres Arbeide inden denne Dag, og vilde have fundet Mentschikoff afskaaren fra ethvert Haab om Befrielse — og i hvert Fald kun kjæmpende for sin militære Ære, som General Chassé ved Antwerpen. Men imidlertid vilde jeg været fuldkommen tilfreds med Bevidstheden om at den russiske Flaade var i yderste Grad lammet ved den blotte Nærværelse af Eders langt overlegne Flaade i det sorte Hav (en let Gjerning for en saadan Søstyrke og med en Smule Aarvaagenhed). Jeg vilde anseet det for snarere at være et Held, at Nødvendigheden af at holde Sebastopol vel garnisoneret vilde bringe mig samme Gavn som en Diversion, ved at indskrænke Styrken af den russiske Armee, som jeg holdt paa at slaae. Men sørend jeg leverede Russerne Slag i aaben Mark, vilde jeg ikke i noget Tilfælde dele min disponible Styrke, som I gjorde, ved at skille mig fra de 120,000 Tyrker ved Donau — i intet Tilfælde vilde jeg have lokket Russerne til at sende 100,000 Mand mod mine opstillede Kræfter, til en Position, der i høieste Grad er fordeelagtig for dem og ligesaa ufordeelagtig for Eder, hvilket Sebastopol visselig er — i intet Tilfælde vilde jeg givet de 100,000 Russere den Fordeel paa Kjøbet, at have stærke Befæstninger, et næsten uudtømmeligt Krigsforraad, og Kanoner fra de i Havnen ankrede Skibe. Jeg vilde have tvunget Russerne til enten at kjæmpe uden disse Fordele, eller til at trække andetstedshen og lade disse Bekvemmeligheder staae uden de 100,000 Mand; men ikke i noget Tilfælde vilde jeg have tilladt dem at forene begge disse Fordele (Hør, hør). Dette er Kjendsgjerningerne. Jeg vil ikke paastaae, at I ikke kunne tage Sebastopol; Anførere og Mænd, saadanne som I have der, kunne gjøre Vidundere, skjønt deres Stilling er alt Andet end tilfredsstillende. Hvilke Skygger end Fremtiden monne kaste over min Sjæl — ikke for Alt i Verden vil jeg sætte en Plet paa de Tapre, der nu behøve alt deres Heltemod for at bestaae den store Prøve, de ere kaldede til. Lader os antage, at det lykkes; lader os paa Forhaand forestille os, at denne herlige Armees splittede Ruiner staae mellem Sebastopols Gruusdynger. Hvad saa? (Hør). Dersom Eders hemmelige Meed i denne Krig ene er Ødelæggelsen af den russiske Flaade — godt, dette vil blive fuldbragt med Opofrelsen af begge Nationers bedste Blod; men et saadant Maal ville I ikke vove at vedkjende Eder; I kunne aldrig vedkjende Eder, at Eders eneste Hensigt med denne Krig er en Gjentagelse af Kjøbenhavn og Navarino. Og dersom I have et høiere, mere omfattende Maal, som I maae have — sæt da, at I have taget Sebastopol — hvad saa? Krims Erobring er ingen Betryggelse for Europas Fremtid. Det er ingen Grændse, som forsvarer, men en Erhvervelse, som udfordrer Forsvar; og hvad Europa venter at vinde ved denne Krig, er en materiel Grændse for russisk Overgreb — en moralsk Grændse af frie Nationer mod Despotismen. (Hør, hør). O! hvor ganske anderledes vilde ikke Eders Stilling været, hvis Eders Regjering ikke havde opofret Eders egen Sikkerhed for ufrisindede Betragtninger, og Eders eget Vel for Hensyn til Despotismen og den værste af alle Despoter. Sæt, at I havde organiseret en Brigade af polske Landflygtige. (Frankrig, selv Napoleons Frankrig, havde en Fremmedlegion, hvorfor ikke I, som ikke have Overflod af Mænd, og som have ført næsten alle Eders Fastlandskrige med Eders egne Penge, men med fremmede Hære; medens Eders egne Tapre spillede den samme Rolle, som Napoleons gamle Garde?) Sæt, at I havde organiseret en Fremmedlegion her, og givet Sir Charles Napier Ordre til ikke at bryde sig om det unyttige Kronstadt, men tage Riga og landsætte den polske Legion; at kalde det russiske Polen til Opstand, og for at støtte det, landsætte de 12,000 Franskmænd, som bleve sendte til Østersøen med saa megen keiserlig Ordbram, og som gjorde saa forunderligt Lidet der. (Latter og Mishagsytring.) Sæt, at dette var gjort! og sæt, at paa samme Tid den engelsk-franske Hær i Orienten, 100,000 Mand stærk, og forenet med de 120,000 seierstyrkede Tyrker, jagede Russerne op gjennem Bessarabien; — hvad vilde Rusland nu have været? og hvor ganske anderledes Eders Stilling? (Hør, hør.) Men Østerrig! Østerrig da? hører jeg Eder spørge i Eders stille Sind. Nuvel, Eet af To; enten vilde Østerrig have ladet Eder have frie Hænder, og da trænger ikke Spørgsmaalet til noget Svar, eller det vilde have vist sig troløst mod Eder; og i saa Fald behøvede I blot at kalde paa Ungarn og Italien, og hvor vilde der nu været blevet af Østerrig? (Hør, hør.) England giver sig altfor meget Mine af at see ned paa vor Politiseren med stolt Medlidenhed, fordi Jeg, eller Mazzini, eller Ledru Rollin, eller disse Herrer her, eller enhver forvist Patriot fra hvilketsomhelst Land blot er stakkels Landflygtige. England glemmer, at de Partier, til hvilket disse stakkels Landflygtige høre, imorgen kunne holde Europas og Eders egen Skjæbne i sin Haand. End Bonaparte? gjør ikke han det for Øieblikket? For faa Aar siden saae I ham her som hverken meer eller mindre end en Landflygtig, med mindre Adkomst til en bedre Fremtid end de, til hvilke vi hø-

General Bosquet.

Ære være Gud i det Høie.

(Efter det Tydske ved A. Munch.)

Solen lig, naar Mulmet den forjager,
Og af Natten staar som Fredens Bud,
Og let Morgen odens Vinger tager
For sit Lys paa Jord at brede ud.

Saa kom ogsaa Han, vor Frelser klare,
Forat jage Aandens Nat afsted,
Forat sone Verdens Synd den svare,
Forat vise Broderkjærlighed.

Sædekornet af hans rene Lære
Fæsted' Rod og spired' fuldt paa Jord.

Vidthen toner nu Hans Navn med Ære,
Vidthen lyder nu Hans Guddomsord.

Jubelsange synge Millioner
Nu for Ham, som fødtes hist i Løn;
Og fra Nord til Syd det nu gjentoner:
Lovet være Jesus Christ, Guds Søn!

Om med romersk Inful, i Talarer,
Om i græsk Ornat som Popen hist,
Om i sorte Dragt her ved Altarer —
Alle bede til den samme Christ.

Overalt, hvor Mennesker kan dvæle,
Er nu Troens Lys antændt og sat,
Overalt nu Christne glade knæle,
Feire denne skjønne Julenat.

Bud om Ham, som tog al Verdens Byrde,
Trænge nu til fjernest Kant af Jord:
Thi der vorde skal een Hjord, een Hyrde!
Saa er jo vor Herres eget Ord.

---

re, skjønt ikke mindre ulykkelig end mange af os. I glemme den Revolution, til hvis Erindring vi ere samlede, I glemme hvorledes dette samme foragtede Polens „kossyniers" (Ljaamænd) meiede Ruslands uovervindelige Kyrasserer som Græs; I glemme, at vi Ungarere, forladte, næsten forraadte af den hele Verden, holdt Stand, ikke alene mod dette Østerrig, som England frygter saameget for, eller elsker saa høit, men holdt Stand mod det Rusland, som I ere tre om at magte. (Bifald). Klogskab, Retfærdighed og Menneskelighed — Alt maner Eder til at søge Eders Allierede mellem Nationerne, og ak! England smiarer Dynastier og støtter sig til Forbund med dødelige Mennesker, istedetfor at see til blivende Nationer. (Hør, hør.) Hvad Mening jeg end kan have om Napoleon og Eders Forbund med ham — jeg vil agte Eders Følelser og ikke saare dem med Ord; men en Betragtning vil jeg lægge England paa Hjerte. Napoleon er et dødeligt Menneske som enhver Anden; han kan dø af mangen en Sygdom; han kan ligge og dø i dette Dieblik; hvem veed? Hvad der end skeer — Napoleon er et flygtigt Meteor — det franske Folk er et blivende Lys. (Hør, hør.) I ere forbundne med Napoleon; troe I, at I have skrevet Eder Forbund med det franske Folk? Nei, I have ikke. Og hvorfor ikke? Fordi Eders Forbund har til Hensigt at bortbøkre Polens, Ungarns, Italiens og Tydsklands Frihed for et tvivlsomt og ubæderligt Venskab med Habsburgerne og Brandenburgerne. Saaledes er Eders Forbund med Napoleon. Men tror I, at det franske Folk, naar det bliver Herre over sin egen Skjæbne, hvilket sikkert engang vil skee, nogensinde vil godkjende en saadan Alliance? Nei, ved Alt hvad et Menneske holder helligt, aldrig, aldrig! (Bifald.) Husk disse mine Ord. Men Spørgsmaalet er, hvad I have at gjøre i den Stilling, hvori I for Dieblikket befinde Eder. Man trøster Eder med, at der skal sendes Forstærkninger, og at det skal hjælpe. Jeg har reist gjennem England og de skotske Høilande, og ved at see Eders Landbefolknings Knaphed undredes jeg over, hvor England fik Soldater fra under en saa alvorlig Krig. Eders Byer opsluge Eders Folk, og hvad Horats skrev for 2000 Aar siden er Sandhed endnu den Dag idag, det er ikke Byerne, men Landbefolkningen „rusticorum mascula militum proles," som skjænker Krigen de senefulde Arme. Men det er alligevel klogt at sende de størst mulige Forstærkninger, og det er Pligt, selv om det ikke var den mest bydende Nødvendighed. Men sæt nu, at I faae fuldt op af Rekrutter til Forstærkningerne, og Tid til at forvandle dem til Soldater, vil det blive et radikalt Middel? Nei visselig ikke. For at finde et radikalt Middel maae I trænge ind til Ondets Midtpunkt. Den sande Kilde til alle Eders Vanskeligheder er Østerrig. (Bifald.) Dette veed ethvert Barn. Enten frygter England Østerrig for meget, eller det elsker det meer end det burde. Det er Ulykken. Frygter ikke Østerrig, kaster det overbord, og I ere i Behold; i modsat Fald ikke. (Fornyet Bifald.) Med Hensyn til hvad jeg sagde om det Unyttige i en Erobring af Sebastopol — som forøvrigt i en senere Periode vilde være sikker — tror jeg, at det endog nu vilde være bedre for Eder at forlægge Krigens Skueplads. Mænd, der, 14,000 stærk, have slaaet 60,000 Russer, kunne ikke vinde mere Ære ved de golde Laurbær, de monne høste paa Sebastopols Ruiner, og kunne

ikke tabe noget i deres Berømmelse ved at sendes til Seire paa en mere frugtbar Slagmark. O, hvad kunde der ikke udrettes med saadanne Mænd paa det rette Sted. At slaae ind paa en gal Vei kan være en Feil; men at vedblive paa den gale Vei og ofre Menneskeliv (og saadanne Liv!) har næsten Udseende af en Forbrydelse, hvis Straf endnu kan komme til at hvile tungt over Eder. Forandre Krigsskuepladsen, forlang med Eftertryk at Østerrig skal romme Fyrstendommerne og tage Parti for eller mod Eder; raad Sultanen til at sikre Rumanerne Uafhængighed og kalde dem til Vaaben; hverv polske Emigranter, — ikke i Tyrkiet, men her; husk hvor Ruslands svage Punkt er, og slaae der. Og hvorsomhelst en Regjering spiller falsk Spil med Eder — kald paa de Nationer, den undertrykker. (Lydeligt Bifald.) Dette er de radikale Hjælpemidler; men læg vel Mærke til, at medens I i indre Reformanliggender nok kunne sige, det og det skulle vi tage fat paa en anden Gang, afhænger i Krigen Alt af Øieblikke. En tabt Leilighed er et tabt Slag — maaskee mere. Polen er endnu idag Eders sikreste Hjælp, men hvormeget sikrere og lettere vilde det ikke have været for Maaneder siden. Jeg taler ikke af Egennytte, ikke engang af patriotisk Egennytte. Denne Krig er efter sin Natur — om den end bliver ledet saa daarligt som muligt — klarligen en Begyndelse til en retfærdig Gjengjeldelse, langsom men sikker i sin Afgjørelse. Lad Eders Regjering længe nok sætte sig mod det — Ungarns Frihed vil sikkerlig komme. Det vilde være sørgeligt for mig, om jeg ikke skulde opleve at see den Dag, men det er alene et Spørgsmaal om min personlige Lykke, som det ikke lønner Umagen at tale om. Dør jeg idag, saa dør jeg i Visheden om, at mit elskede Ungarn skal vorde frit. (Stærkt Bifald.) Jeg taler ikke af Egennytte; jeg taler som Englands Ven. Hverken I eller selve Napoleon kan skaffe tilstrækkelige Stridskræfter til denne Krig. Han kan ikke sige som I: Lader os sende vor sidste Soldat; Politiet holder Orden hjemme. Han har mange Ting at passe paa — Paris, Frankrig, Algier, og han maa være rede paa alle Punkter. I have ikke for mange Mænd — han trænger for meget til dem han har. Jeg gjentager mine gamle Ord: see hvad der skee vil; i denne Krig trænger England mere til Polen og Ungarn end Polen og Ungarn trænger til England. Med os, Seier; uden os, Nederlag eller en uhæderlig, uafgjørende Vaabenstilstand. I erindre Fortællingen om de ni sibyllinske Bøger. Polen vil blive Eders sibyllinske Bøger; tre ere allerede tabte. Skynd Eder med at kjøbe de levnede sex, eller det vil gaae Eder som hiin romerske Konge i Oldtiden. I ville komme til at betale de sidste Tre, med den fulde Priis for alle ni. Det er min Sag at raade, Eders at vælge."

Kossuth satte sig under en umaadelig, vedholdende Bifaldsstorm.

Theens Indvirkning paa den menneskelige Organisme i sund og syg Tilstand.

Siden Theen i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede først blev indført i Europa af Hollænderne og man i Førstningen, endnu ubekjendt med den egentlige Tilberedningsmaade af denne Drik, af Thebladene tilberedte en sikkerlig meget lidet velsmagende Drik, har Brugen af denne chinesiske Plante i samme Udstrækning som Kaffeen udbredt sig med rivende Hurtighed over hele den civiliserede Verden. Denne raske og endnu stedse tiltagende Udbredelse havde vistnok sin Grund i en almindelig og dybtfølt Trang hos Nationerne og alligevel hersker endnu paa mange Steder mangfoldige Fordomme og for det meste i Ubekjendtskab begrundede Feiltagelser, som hindrende træde iveien for den almindelige Nydelse af denne for Sundheden saa gavnlige Drik. For nu saavidt muligt at rydde disse Fordomme og Feiltagelser afveien, ville vi her i Korthed sammenstille nogle Oplysninger om Theens Bestanddele og Virkemaade, saaledes som de have fremstillet sig som Resultater af Erfaringen og de nye chemiske Undersøgelser.

De fornemste Bestanddele af Thebladene ere den saakaldte Thein i Forbindelse med Garvesyre, en sammentrækkende (adstringerende) Substants, og den ætheriske Theolie, hvilken sidste giver Theen sin Lugt og Smag; samt desuden endnu Boheasyre, Harpix og Extraktivstof, Æggehvide og nogle Salte. Den sorte The indeholder mindre ætherisk Olie og mindre Garvesyre, end den grønne The. Det saa virksomme Thein kan kun blive uddraget af Theen med kogende hedt Vand. Paa Grund af disse sine Bestanddele udfolder Theen nu følgende Virkning paa den menneskelige Organisme. Navnlig paa Grund af sin Gehalt af ætherisk Olie virker den pirrende paa Fordøielsen og befordrer den rigeligere Afsondring af den for dennes Øiemed saa vigtige Mavesaft, medens paa den anden Side dens Gehalt af garvesuurt Thein formilder Mavesaftens for raske Virkning paa Fødemidlerne og lader den længere beholde de nydte Næringsmidler. Theinen virker ogsaa langsomgjørende paa Tarmkanalens Bevægelser og uden netop at stoppe, forhindrer den dog Dannelsen af flydende Stolgange. I denne Henseende er Nydelsen af et stærkt Theinfus uden Melk eller Fløde — hvilke Tilsætninger modsætte sig dens Virkning — et fortræffeligt Beskyttelsesmiddel ved Tilbøielighed til Diarrhoer og navnlig ogsaa ved herskende Cholera. Paa det samlede Blodkredsløb, altsaa paa Hjertet og Blodkarrene virker Theen ikke ophidsende, saaledes som man saa ofte falskelig har antaget, men tvertimod beroligende, ved sin direkte Indflydelse paa Karnervesystemet, deraf Theens velgjørende Indflydelse ved hæftige Hovedsmerter og andre med Ophidselse af Blodsystemet forbundne smertelige Tilfælde. Paa hele Nervesystemet og navnlig paa Hjernen virker derimod Theen inciterende og opmuntrende; den forhøier Sandseredskabernes Virksomhed, vækker Dømmekraften, frembringer en Følelse af Munterhed og Velbefindende og sætter Hjernens produktive Virksomhed i større Bevægelse. Nydt i Overmaal, forhøier Theen Nervesystemets Pirrelighed og foraarsager Søvnløshed, almindelig Uro, Forstyrrelse i Hovedet og Zitren. Den grønne The virker overhoved mere ophidsende og pirrende, end den sorte. Hos Kvindekjønnet virker Theen inciterende paa den for dette Kjøn eiendommelige periodiske Virksomhed, hvorfor den ogsaa viser sig velgjørende ved Uregelmæssigheder deri. Lungeudsunstningen bliver forhøiet ved Theen og derved befordres et friere, dybere Aandedræt; ligeledes forøger den Hududdunstningen og Urinafsondringen, hvilket sidste Moment man navnlig maa tage Hensyn til ved herskende Choleraepidemier, ved hvilken Sygdom der saa hyppigt finder Sted en mere eller mindre stærk Aftagen af Urinsekretionen.

Ved denne Leilighed fortjener ogsaa at omtales hvad mange Læger opgive, at have iagttaget, nemlig at Tilfælde af Steensygdomme ere blevne betydelig sjeldnere i Holland end hidtil, siden den hyppige Nydelse af The begyndte.

Samle vi nu de ovenfor angivne Virkninger af Theen, saa fremgaar deraf, at den, naar den kun ikke bliver nydt i Overmaal, afgiver en for Sundheden særdeles gavnlig Drik, hvilken med Rette fortjener den størst mulige Udbredelse og for en Deel ogsaa har fundet den. Om den end i Særdeleshed er passende for det koldere og mere taagede Klima i England, Rusland og Nordamerika, saa forener dog Theen i sig saadanne Egenskaber, som paa samme Maade synes at gjøre den passende for alle Zoner og Klimater.

Ved at befordre Fordøielsen indvirker den ikke tærende paa Legemet, men befordrer tvertimod den regelmæssige Væxt og Tiltagen af Legemets enkelte Organer; ved at pirre Nervesystemet og befordre Udsondringerne virker den rensende paa Blodet og opløsende paa Standsninger og Sammenhobninger i Underlivet og Følgen deraf er en klarere Hudfare og en renere, for Fregner og andre Hudpletter friere Teint. Alle de skadelige Følger, som man har tilskrevet Theen, træffe aldeles ikke denne Drik i og for sig selv, men kun en overdreven Nydelse deraf. Endog de, som selv ved den maadeholdne Nydelse af The i Begyndelsen let blive ophidsede, ville ved efterhaanden at vænne sig til denne Drik finde, at de skadelige Virkninger forsvinde, og føle sig meget vel og behageligt ved Nydelsen deraf. (Hamb. Corresp.)

Literatur og Kunst.

Paa Tonsbergs Forlag er udkommet **Digte og Fortællinger**, ældre og nyere, af A. Munch, 20¼ Ark i 8vo. Priis 1 Spd. I denne smukt udstyrede Bog har Forfatteren samlet Arbeider lige fra sin første Digtertid indtil nu. Samlingen omfatter saaledes et Tidsrum af 20 Aar; den indeholder alle hans særskilt trykte Arbeider, der ere udkomne tidligere end „Billeder fra Nord og Syd" og „Digte, gamle og nye," med Undtagelse af „Sangerinden" og Dramaet „Kong Sverres Ungdom." Bogen er inddeelt i tvende store Afsnit, af hvilke det ene fører Overskriften „Ungdomsdigte," det andet „Efteraarsdigte," hvilken sidste Benævnelse Digteren har givet det fordi „Digtene skrive sig fra en Livs- og Sindsalder, hvori den egentlige lyriske Kilde for ham ikke flyder saa let og umiddelbart, som i yngre og varmere Dage." Ungdomsdigtene ere fordetmeste et nyt Optryk af den i 1836 udkomne, forlængst udsolgte Samling „Ephemerer;" dog ere de længste Stykker udeladte. Derpaa følger fem større Digtninger, nemlig „Donna Clara" (hvis tragiske Slutning Digteren har forandret, saaledes at Fernando frelses), „Borgruinen, et Reiseeventyr," „Den Censomme, en Sjælehistorie" og „To Billeder fra Italien" (hvilke slutte sig til Skildringerne fra hiint Skjønhedens Land i Forfatterens „Nord og Syd") og „En Nytaars-Legende." Det sidste Afsnit samler nogle Bidrag af det Lyrisk-Episke, som Digteren i den sidste Tid „leilighedsviis har skrevet." Heriblandt optage de vakre Digte til Lithographierne af Tidemands „norske Bondeliv" første og største Plads. Samlingen ender med „Hellig Olafs Seier," et hidtil utrykt episk Digt i sex Sange, hvori Digteren tilslutning opfordrer til at gjenopreise Throndhjems Domkirke, som et værdigt Minde for Norges Skytshelgen. Munch har forudskikket Bogen nogle Forord, der indeholde en Redegjørelse for hans Digterudvikling eller det Slags Bidrag til en — om jeg saa maa sige — aandelig Autobiographi, som desværre ere saa sjeldne i vor Tid, da Fortaler ansees for lige saa overflødige, som de for nogle Menneskealdre siden ansaaes for uomgjængelig nødvendige. Forlæggeren har prydet Bogen med et af K. Bergslien tegnet og hos Bærentzen smukt udført Portræt af Forfatteren.

Paa Joh. Dahls Forlag er udkommet **Shakespeares Macbeth**, oversat og fortolket af N. Hauge. 5½ Ark i høi tospaltet Kvart. Priis 40 ß. Man seer, at Hr. Student Hauge har gjort et Hovedstudium af sin Forfatter. I Oversættelsen gaar han selvstændigt frem, uden at følge den af Forgjængere slagne Vei, og han har, siger han, vundet Sagkyndiges Erkjendelse for at det er lykkedes ham at kaste et nyt Lys over flere hidtil dunkle eller fordunklede Steder i „Macbeth." Hauge har i „Macbeth" givet en Prøve, der lader os haabe, at han med Tiden vil kunne berige vor Literatur med en god norsk Oversættelse af hele Shakespeare, især naar han ved Øvelse vinder mere Færdighed i at behandle Versene, end han, som formodentlig Begynder i den Kunst, endnu besidder. Anmærkningerne ere ikke faae; enkelte af dem kunde dog gjerne været borte som mindre nødvendige.

Paa Dzwonkowskis Forlag er udkommet **Illustreret Kalender for 1855**, 6 Ark i bred Oktav. Priis 24 ß. Foruden flere af Nyhedsbladet optagne, med Portræter ledsagede Biographier, indeholder Bogen tre nye Eventyr af P. Chr. Asbjørnsen, et Eventyr, fortalt i Landsmaalet, af Ivar Aasen; et Skjemtebrev fra Landet af samme (hvori den i vore Landdistrikter indtrængende Skikultur fortræffeligen persifleres); en Beretning om de fire sidste i Sverige reiste Billedstøtter, ledsaget af fire Afbildninger, en Biographi af Ludvig Holberg ved Paul B. Hansen, et Kart over Krim, Digte af J. Th. Nordam samt nogle illustrerede Blandinger. Bogen er smukt udstyret. Paa nogen anden Anbefaling kan Anm. paa Grund af sit Forhold til Udgivelsen ikke indlade sig.

Norge.

Christiania. Under 18de December er Underretssagfører S. P. Schjødt autoriseret som Sagfører ved Christianssands Stiftsoverret.

— Ifølge kgl. Resol. af 6te Dec. skal Navigationsexamen ogsaa afholdes i Stavanger.

— Ved kgl. Resol. af 6te Dec. er det paalagt Justits- og Politi-Departementet, efterat Høiesterets Betænkning angaaende Sagen er indhentet, at tage under Overveielse og i betimelig Tid, forinden næste ordentlige Storthing, bringe under naadigst Afgjørelse, om og isaafald hvilke Forandringer for bemeldte Storthing maatte være at foreslaae i Lovgivningens Bestemmelser om Voteringen i Rigsretten og Høiesteret og hvad dermed staar i Forbindelse.

— Ved den i indeværende Maaned afholdte theologiske Embedsexamen erholdt J. C. Ellefsen, D. C. Frich, O. F. Lund, O. P. Unger, B. J. J. Muus Charakteren Laudabilis; J. Bye, C. A. Moe og L. C. Stang Haud illaud.

— Hartv. Nissen og W. K. Gedde bekjendtgjøre, at de have udvidet deres Latin- og Realskole ved Oprettelse af en egen polytechnisk Afdeling, hvori Personer, hvis Livsvirksomhed kræver en chemisk-technisk eller physisk-chemisk Dannelse, ville erholde en for deres Bestemmelse passende Underviisning.

— I Generalforsamling i Kunstforeningen den 19de Dec. foredrog Bestyrelsens Formand, Prof. Welhaven, en Aarsberetning, hvoraf fremhæves: Antallet af de indløste Lodder er i dette Aar 774, hvoraf 459 til 4 Spd. og 315 til 3 Spd. med en Indtægt af 2781 Spd. Forrige Aar var Antallet 659 med en Indtægt af 2445 Spd. I Aarets Løb ere 5 Medlemmer døde og 11 udtraadte, men de ny Indmeldtes Antal er 115. Der er iaar 15 uindløste Lodder: 5 indenbyes og 10 udenbyes. Til Indkjøb af Malerier og andre Kunstsager for dette Aars Udlodning og for det faste Galleri er anvendt 2191 Spd. I Kassebeholdning haves 112 Spd. 119 ß. Kunstforeningens Pengemidler vise iaar en Høide, som de aldrig før havde naaet, og Selskabets Forfatning og Virksomhed er i det Hele for Nærværende meget heldig og lovende. — Til Direktører valgtes: A. Munch med 103 St., Prof. Welhaven med 61, Oberst Broch med 57, Pastor Boyesen med 52 St., Architekt Schirmer med 45 St. Til Suppleanter valgtes Lieutenant B. Lund, Assessor Ingstad og Architekt Holtermann. Den derpaa foretagne Udlodning havde (forsaavidt Malerierne angaar) følgende Udfald: Parti fra Roms Omegn af Gørbitz (Værdi 20 Spd.), tilfaldt Frøken Anna Berg. Do. fra Amalfi af Do. (14 Spd.), Hr. Axel Winge. Do. fra Do. af Do. (10 Spd.), Hs. Exc. Statsministeren; Do. fra Vos af Do. (10 Spd.), Statsraadinde Sørenssen; Skovsæteren af Gude (60 Spd.), Bankadministrator C. H. Blom i Skien; Tydsk Landskab af Jakobsen (24 Spd.), Stillebensmaler Fr. Boe i Paris; Frugtstykke af Printz (45 Spd.), Provst Brun, Ringerike; Vaarlandskab af M. Müller (50 Spd.), Agent T. Tambs; Genrebillede fra Vos af Bergslien (60 Spd.), Hr. Bulmerinch i Riga; Norsk Landskab af J. C. Dahl (50 Spd.), Fru Stenersen; Parti fra Thelemarken af Mathilde Smidt (20 Spd.), Prof. C. Boeck; Fladdal i Thelemarken af Eckersberg (100 Spd.), Fuldmægtig P. Brandt; Parti ved Vormen af Frich (100 Spd.), H. L. Møller; Jægerens Hjemkomst af Tidemand (158 Spd.), Fru Professorinde Rasmussen; Roser af Boe (30 Spd.), Hs. Exc. Statholderen; Frugtstykke af Do. (70 Spd.), Mægler Hamborg; Høifjeldsbillede af Mordt (55 Spd.), Hr. Arnesen, Lærer ved Kunstskolen; Stilleben af Nicolaisen (30 Spd.), Kand C. Hoff; Strandparti af Bodom (40 Spd.), Kbmd. Chr. Strøm; Hjemdrift fra Tyrolersæteren af Peltz (150 Spd.), Kbmd. J. Sporck; En Dalbonde af d'Unker, der stemmer sin Viol (75 Spd.), Fru M. Werner; Børn om Gryden af Nordenberg (55 Spd.), Kand. med. Homann; Spurv og Papagøi af Siegvald Dahl (56 Spd.), Kand. jur. Th. Boye; En Hær paa Flugt af R. Henneberg (90 Spd.), Grosserer M. Thorsen; En Korsfarer af Et. de Lansac (70 Spd.), Kand. jur. Cappelen; Hellig Familie efter Raphael af Demoiselle Marechal (53 Spd.), Bogh. Feilberg; En Nymphe af Devedeux (44 Spd.). H. A. Omsted; En Barselstue af Geselchap (117 Spd.), Skibskapitain A. Hesselberg; Huuslæreren af Reimer (77 Spd.), Kbmd. Ollendorf; En Skoflikker af Oppenheim (57 Spd.), Hr. A. Munch; En Slotsgaard i Segovia af H. Hansen (50 Spd.), Prof. C. A. Holmboe; Drengen med Kjephesten, Marmorfigur af Hansen (200 Spd.), Maler Hjerleid.

— I Høiesterets 1ste Session for 1854, der sluttede den 26de Juli sidstleden, er i det Hele blevet paadømt 397 Sager, og i tvende under 2den og 3die August afholdte Extrasessioner respektive 32 og 5 Sager, altsaa fra Aarets Begyndelse til den 3die August sidstleden 434 Sager, nemlig 32 mundtlig og 7 skriftlig behandlede civile Sager, samt 132 mundtlig og 263 skriftlig behandlede Justitssager. Anden Session sluttedes den 20de Dec., efterat der var paadømt 288 Sager, nemlig 29 civile og 259 kriminale, hvoraf 184 skriftligt. I Aarets Løb er saaledes i det Hele afgjort 722 Sager.

— Den 20de begyndte Telegrapheringen mellem denne By og Drammen.

— Enerhougens i 1845 stiftede Børneasyl tog den 18de Dec. i Brug sin ny, paa Tøiens Grund opførte Bygning.

Drammen. Ved Modums Blaafarveværk ere 7 Arbeidere blevne dræbte ved et i en Grube nedramlende Fjeldstykke.

Bergen. Stiftstidenden skal fra Nytaar udkomme under en ny Redaktør og muligens tre Gange ugentlig.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. I Lund er foretaget Bispevalg, hvorved Satsraad Reuterdahl har faaet de fleste (211) Stemmer.

Danmark. Den 12te Decbr. dannedes det nye Ministerium af følgende Medlemmer: Etatsraad Bang Premierminister for Kongeriget Danmark og tillige Indenrigsminister; Prof. Hall Kultusminister; Etatsraad Simony Justitsminister; Oberst Andræ Finantsminister; Oberst Lüttichau Krigsminister; Kommandør Michelsen Marineminister; Grev Plessen (den danske Minister i Stockholm) Udenrigsminister; Geheimeraad Scheel Minister for Holsteen; Konferentsraad Raasløff Minister for Schlesvig.

England. Parlamentet er aabnet og stormende Debatter have fundet Sted. Hertugen af Newcastle har forelagt en Bill om Hværving af en Fremmedlegion paa 1500 Mand og Lord Palmerston en anden om at anvende Frivillige af Militsen udenfor Landet.

Preussens Tilslutning til Trippelalliancen skal være besluttet i Statsraadet. — Forbundsdagen har tiltraadt Tillægs-Artikelen til den østerrigsk-preussiske Traktat.

Krigsskuepladsen. Medens de Allierede have fuldendt sine kjæmpemæssige Forskandsninger paa Halvøen mellem Balaklava og Sebastopol, have Russerne anlagt en Mængde Feltfortifikationer paa den østlige Side af Tschernaja. Indtil den 8de var intet Mærkeligt forefaldet. To russiske Dampskibe vare løbne ud, men vare af nogle af de Allieredes Fregatter tvungne til strax at vende om.

— Ifølge Efterretninger fra Batum have Tscherkesserne overfaldet en russisk Eskorte, som førte med sig 800 tyrkiske Fanger, nedsablet eller fanget Russerne og befriet de Fangne.

Grækenland. I Athen raser Koleraen saaledes, at der paa en Dag døde 200 Mennesker af neppe 10,000, som vare tilbage i den fordetmeste af sine Beboere forladte Stad.

Ledige Embeder og Bestillinger.

Østlofotens Distriktslægeemdede med 400 Spd. i aarlig Gage.

Førstelærerposten ved Lands høiere Almueskole med 200 Spd. i Løn.

En Sagførerpost ved Underretterne (Bergens By).

En Andenlærerpost ved Hortens høiere Almueskole med 150 Spd. i aarlig Løn.

Volds Skoledistrikt i Romsdals Hovedsogn.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illustreret Nyhedsblad.

Nr. 52. | Udkommer hver Løverdag Aften. | Christiania den 30te December 1854. | Abonnementsprisen er 60 ß kvartaliter. | III. Bind.

Indhold.

Kaukasus. — Afsløringen af Carl Johans Rytterstatue i Stockholm. — Bidrag til Adolf Tidemands Biographi. — Norge — Udenlandske Efterretninger. Blandinger. Bekjendtgjørelser.

Kaukasus.

(Efer Iwan Golowin.)

(Fortsættelse fra Nr. 50.)

Imerierne udlede sit Navn af den gamle Iberia, hvilket Land sandsynligviis er kaldet saa af den Grund, at Armenierne og Georgierne betegnede de Hebræer, som nedsatte sig i denne Deel af Verden, med Navnet Weri eller Uri. Imerierne høre ligesom Georgierne og Mingrelierne til Karfpliernes Slægt, omendskjønt deres Sprog ere paafaldende forskjellige. Imerierne bære persiske Klæder, men ikke den persiske Hue. De drive Viinavl og ere endnu mere viinkjære, end Georgierne. Naar de holde Drikkelag, istemme de religiøse Hymner; andre Sange kjende de ikke. Deres Dandse bestaae, ligesom de persiske og tscherkessiske, ikke i Skridt men i Gestus og simple Fodbevægelser. Uagtet de ere Christne, tilbede de gamle Afgudsbilleder og ofre Dyr, især paa Dødes Grave. Chevalier de Gamba, som lang Tid opholdt sig i Kutais, paastaar først at have indført almindelig Hvede der i Landet. Før kjendte man kun tyrkisk Hvede.

Ordet Mingrelien kommer af Navnet Egrissi, en Flod, der ellers kaldes Ingwi. Før forstod man under denne Benævnelse kun et enkelt Distrikt, men Russerne have udvidet den ogsaa til Letschkum og Odischi. Dette Land var de Gamles Kolchis. Man finder endnu Ruiner der, men det Guldsand, man før fik af Floderne, er forsvundet. Landet er fattigt og frembringer kun et Slags Træ, Tschinai kaldet, der er meget kostbart og paa Grund af sin Haardhed velskikket til Skibsbyggeri. Dette Lands Fyrster, Dadianer kaldede, ere aldeles russisksindede og bryde sig ikke det mindste om sine Undersaatters Lykke, hvilke derfor staae paa et yderligt lavt Kulturtrin. Dog har Landet gjort nogle Fremskridt siden Chardins Tider; thi da kjendte man endnu ikke Brugen af Penge.

Hvad Armenierne angaar, da ere begge Provindserne Eriwan og Maschitschewar ved Traktaten til Turkmantschai blevne forenede med Rusland og staae nu under Kaukasiens Regjering. Araxes danner Sydgrændsen af Russisk-Armenien, der har en Befolkning af 165,000 Mennesker.

Armenierne ere bekjendte som dygtige Kjøbmænd. De drive ikke alene Handel i en stor Deel af Kaukasus, men have ogsaa betydelige Etablissementer over hele Rusland, hvor deres Tal stiger til omtrent 400,000.

Et tyrkisk Ordsprog siger, at der ikke skal mindre, end 1 Kopter, 2 Grækere og 3 Jøder til for at bedrage en Armenier. Ligeledes paastaar man, at der gaar 2 Jøder paa en Genueser.

Klaproth og Bodenstedt protestere mod den altfor store Udvidelse, Russerne give Benævnelsen Tartarer, naar de anvende den paa Kaukasiens tyrkiske Racer, og de paastaae, at disse sidste ere Turkomanner eller Tyrker. Men ere ikke Tyrkerne selv Tartarer? Dette er en Kjendsgjerning, som Mehemet Ali selv har bekræftet, idet han sagde: „Det tyrkiske Sprog er som tartarisk kun desaarsag smukt, at det har laant sine Skjønheder fra det Arabiske og Persiske."

Og det tyrkiske Sprog er kun det berigede tartariske, ligesom Tyrken selv kun er en ved Tscherkesserblod forædlet Tartar. Tartaren forstaar Tyrken og denne ham; Tartarerne have intet Skriftsprog, medens der er et tyrkisk, som tales af mangfoldige Tartarer i Kaukasus. Nogaierne, som have nedsat sig i Kaukasus, ere af reent Tartarblod. De have sit Navn efter Nogai, en Efterkommer af Dschingiskhan, som i den anden Halvdeel af det 13de Aarhundrede grundede et mægtigt Rige i Nord og Øst for det azowske Hav. Siden førte han Krig mod Tscherkesserne, understøttet af Russerne i Fyrstendømmet Tschutorakan, som havde anerkjendt hans Overherredømme. Selv Kumenerne, som, førend Kiptschakhorden blev dannet, beboede Landet ved Don, vare Tartarer. Efter Astrachans Erobring i Aaret 1557 drog en Deel af Nogaierne til Kaukasien, fordrev Tscherkesserne og nedsatte sig ved Kuban under Navnet „de sorte Nogaier." Da Krim i 1771 kom under russisk Herredømme, forenede andre Tartarer sig med sine Landsmænd ved Kuban; de udgjøre nu 70,000 Mennesker.

Kumyekerne boe i Daghestan. En folkerig og handelsdrivende Aul ved Navn Enderi er Hovedstaden i deres Land. I Nærheden deraf have Russerne bygget Fæstningen Wnesannoi. Kumyekernes Antal er omtrent 20,000. Deres Land grændser til Schamchalatet Tarku (Schamchal er en arabisk Værdighed af anden Rang). Begge Landskabers Fyrster ere i russisk Tjeneste.

Peter I grundede i Aaret 1711 de fem første Stanitzaer af grebenske Kosakker ved Terek og kaldte dem Gammel- og Ny-Gladka, Kurdjukowa, Schtschadrin og Tscherwbennoi. Det følgende Aar byggede han ved Sulak Fæstningen „det hellige Kors," som ifølge Belgraderfreden blev sløifet. Besætningen blev derpaa forlagt til Kisliar. For end mere at sikre denne nye Stad, blev der ved den nordlige Arm af Terek endnu anlagt tre Stanitzaer, til hvis Befolkning der blev henflyttet en Familie fra hver af de donske Kosakkers Stanitzaer. Dette er Aarsagen til Benævnelsen Semeintscha, Familiekosakker, et Navn, de endnu føre. I Aaret 1770 blev en Deel af Wolga-Kosakkerne ogsaa flyttet did, og disse grundede under Navn af de mosdokske Kosakker fem Stanitzaer mellem Staden Mosdok og Stanitzaen Tscherwbennoi. Efter Freden til Kutschuk Kainardschi bleve Fæstningerne Jekaterinograd, Pauloffsk, Marysk, Georgieffsk, Andrejeffsk, (som nu igjen er forladt), Alexandroff, Sewernoi, Stauropol, Moskoffsk og Donsk byggede og besatte med Wolgakosakker. Men allerede i Aaret 1794 blev Linien trukket vestlig for Georgieffsk og lige til den nedromanniske Redoute og nærmere bestemt ved sex nye Stanitzaer. I 1798 blev Linien fra Molka styrket ved Redouter og for at opnaae dess større Sikkerhed blev der i Aaret 1805 oprettet fire nye Stanitzaer af de saakaldte lillerussiske Kosakker.

V.

Det Land, som Euphrat og Tigris beskyller, tilhører endnu ikke Rusland; Czarernes Rige har end ikke bemægtiget sig Menneskeslægtens Vugge; men det Land, hvor man har henlagt Syndflodens Skueplads, er nu under det russiske Scepter.

Eriwan, Hovedstaden i russisk Armenien, betyder i Landets Sprog „tilsammen," thi her saa man hele Noahs Ark. Nachitschewan betyder „Halvparten" og Etschmiadsin „Fjerdeparten." Saaledes antyde disse forskjellige Benævnelser paa forskjellige Steder den Vei, som Arken har taget. Før Arken naaede Ararat, skal den have nedladt sig paa Elbrus, og Egnens Beboere paastaae, at begge de Fjeldtinder, som man den Dag idag seer paa Elbrus, dannedes, da Arken foer hen over Bjerget.

De græske Sagn have gjort Kaukasus til Skuepladsen for en af sine vigtigste Begivenheder. De fængslede Prometheus til en af Kaukasus's Klipper, fordi han havde stjaalet den himmelske Ild. Dette Sagn lever endnu i Indvaanernes Erindring. Herodot hensætter Amazonerne paa Kaukasus. Da Skytherne, som han paastaar, ikke vare istand til at undertvinge Amazonerne, underhandlede de med dem og ægtede dem tilsidst. Frugten af denne Forbindelse var Sarmaterne. I dette Punkt stemmer Folkesagnet overeens med „Historiens Fader," idet det beretter, at Tscherkesserne først havde beboet Tauris og dernæst vare komne til Kaukasus, hvor de ægtede Amazonerne, da de ikke kunde undertvinge dem. De tscherkessiske Fruentimmeres Skikke bekræfte dette Sagn, thi de dele virkelig Krigens Strabadser med Mændene. De semitiske Fruentimmer udmærke sig især ved sit overordentlige Mod, og ved Indtagelsen af Akulcho saae Russerne 400 Fruentimmere efter først at have gjort Under af Tapperhed styrte sig i Afgrunden for hellere at døe end overgive sig.

Herodot havde fuldstændigt Kjendskab til det kaspiske Hav; han angav nøie dets Længde og Bredde og beviste, at det var en Indsøe, medens senere Ptolemæus udbredte den Vildfarelse, at det stod i Forbindelse med andre Have.

Kolchis var vore Dages Mingrelien; der var det gyldne Skind, for hvis Skyld Grækerne gjorde to Tog did, Phrixus- og Argonautertoget. Phrixus nedsatte sig i Nærheden af Kingitetes, som residerede i Kytais (Kutais, Mingreliens nuværende Hovedstad). Hans Børn modtoge Jason, Argonauternes Anfører, som med sine Staldbrødre var landet ved Mundingen af Phasis. Efter Herodots Beretning bortførte Jason Aetes's Skatte og hans Datter Medea. Forat hævne denne Skam bevæbnede Darius Hystaspis sig mod Grækenland. Kirkes Land var allerede Fader Homer bekjendt; thi han siger: „Ulysses har længe levet sammen med Dronning Kirke, Aetes's Søster, paa Øen Aea ved Phasis." Alexander af Makedonien underkastede sig paa sit Tog mod Indien det nuværende Georgien; Mscheth var den eneste Stad, som gjorde en lang og heltemodig Modstand. Efterat have indtaget den, lod han Forterne sløife, alle Børn under 15 Aar dræbe og Indvaanerne bortføre som Fanger. Han udnævnte sin Underbefalingsmand Ason til Statholder i Iberien (Georgien). Men Pharnawa, en Efterkommer af de fordrevne Konger, som havde fundet en Skat, greb til Vaaben mod Ason, dræbte ham og gjenoprettede saaledes sit Lands Uafhængighed. Mithridates, Konge af Pontus, tog Kolchis og Abchasien i Besiddelse og tvang Atag, Kongen af Iberien og Orazes, Kongen af Albanien, til at yde ham Tribut. Tigranes, Kongen af Armenien, hans Svigersøn, stod ham bi i hans Krige mod Romerne. Slagen af Pompejus, flygtede han 65 f. C. ind i Kaukasus's Bjerge, medens Athalus, Statholderen i Kolchis, smykkede Pompejus's Triumph. Romerne bragte Georgien og Kolchis under sit Herredømme; men de lagde meget liden Vægt paa disse Besiddelser og lode sig nøie med at udnævne Fyrster af de Indfødte. Denne Tingenes Tilstand varede til det romerske Riges Undergang. Apostlerne Simon og Andreas prædikede Christendommen i Abchasien og Kolchis, men, som det synes, med lidet Held. Strabo havde en Onkel, Moaphernes, som var en af Mithridates's Præfekter; denne Omstændighed har han at takke for sit nøie Kjendskab til Kaukasus. „Iberien," siger han, „beboes af forskjellige Menneskekaster. Den første er Kongernes, den anden Præsternes, den tredie Bøndernes, den fjerde Tjenernes." Strabo taler om Kerkeler eller Truter, de nuværende Tscherkesser, om Suaner og Leger, de nuværende Lesgier, og om Aorser, sandsynligviis Awarerne ved det kaspiske Hav. (Ajor betyder paa Skythisk en Mand). Albanierne vare begge de sidstes Naboer, Aorserne dreve Handel med Indien og hjalp Romerne at udrydde Sirakerne. Floden Kuban heder hos Stabo Hypanis. Endvidere nævner Strabo Bjergkjæden Koh-chaf eller Ckasp. Pylæ Caspiæ hos Plinius er Passet ved Darjel, som Ptolemæus kalder Sarmaterporten. Nogle Spor af en Vold have vakt Formodning om, at der paa dette Sted har staaet en Port, saa let at lukke og forsvare, at en eneste Mand der havde kunnet modstaae en heel Armee. De Gamle kjendte Floden Kur under Navnet Cyrus; Floden Koissu under Navnet Cassius og Schorak under Navnet Asparus. Den nuværende Rion var Strabos Glaukus, Plinius's Surium og Procopius's Rheone. De Gamles Phasis heder nu Kwirila. Romerne troede, at Cyrus og Rion vare seilbare og at den indiske Handel gik den Vei. Det er dog bevist, at disse Floder blot ved Mundingen kunne befares af Skibe. Der findes knapt Noget tarveligere, end de byzantinske Skribenters Dokumenter ang. Kaukasus. Dog kjendte Constantin Abchaserne og Zicherne. Procopius gav Alanerne Navnet Gother og Eustathius paastaar, at deres Navn betyder Bjergboer. Massudi, Ebn-Haukal og Jakut ere vore arabiske Hovedkilder; dog maa man læse Araberne med Forsigtighed, da de ere tilbøielige til Overdrivelse og Lettroenhed. For i faa Ord at udtrykke deres Forestillinger ville vi bemærke, at de kalde Kaukasus Kaboch. Dette Ord ligner meget Armeniernes Chabgoch og findes ogsaa i Kabardah, som Tscherkesserne betegne med Ordet Aglo-Kabak. Provindsen Schirwan bliver kaldet saa efter den Fyrste, hvem Kong Nuschirwan havde overdraget sammes Bestyrelse. Kosru erkjendte flere kaukasiske Fyrster i deres Besiddelser og gav dem Titelen Schah; Herarsanschah, Filanschah, Tabarseranschah, Charisschanschah og Transchah vare Fyrsterne af Nodi og Zerengueran. Charisschanschah var Leksernes Fyrste. Irau, en kaukasisk Provinds, laae imellem Derbend og Schirwan. Arran var derimod det Landskab, som strækker sig fra Aras til Derbend; nu betegner man ved dette Navn det Landskab, som ligger mellem Aras og Kur. Det kaspiske Hav blev dengang kaldt Chasarersøen; dog kaldes det ogsaa Schiriwan, Guilan og anderledes efter de tilgrændsende Provindser. Derbend hed „El-bah el Ewal, „Staden med Jernportene. Kesora Nuschirwan skal for at beskytte sine Stater mod Indfald af Chasarer, Alaner og andre Barbarer have bygget en Vold over hele Kaukasus og paa de Steder, hvor den blev gjennemskaaret af Veie, have forsynet den med Jernporte. Der vare 12 saadanne Porte, hvis Bevogtning var anbetroet forskjellige Stammer. Det nuværende Georgien var Dschorsan, som i 650 blev taget i Besiddelse af Araberne. Tiflis var i deres Besiddelse til 514, da Gurdscherne bemægtigede sig Byen og grundede Gurdschistan eller Georgien. Gurdscherne holdtes for Chasarer. Araberne kjendte Abchaserne, som bekjendte sig til Christendommen og ligesom Alanerne vare Khalifernes Tributairer. Den nuværende Stad Farku hed forhen Samander og var under dette Navn Chasarernes Hovedstad. Zilan var en chasarisk Stad, men Kongen af Serir førte Titelen Zilanschah. Oleg,' en russisk Fyrste, forbød Saverierne og Radimitschierne, slaviske Stammer, at betale Chasarerne Tribut. Swiatoska førte i Aaret 965 Krig mod Chasarerne, fratog dem Belajawosz, stormede og plyndrede Semender. Kort Tid efter bemægtigede Russerne sig Taman eller Tamantorga, en Chasarerstad ved Bosporus, som de kaldte Tmutorakan. I Aaret 1022 førte Mstislar Krig mod Kassokerne og gjorde dem i 1023 skattepligtige. Senere fægtede disse samme Kassoker under hans Faner mod hans Broder Storfyrst Jaroslaw. I Aaret 1222 trængte Mongolerne for første Gang ind i Kaukasien, og en af Dschingiskhans Befalingsmænd nødede Fyrsten af Georgien, som residerede i Tauris, til at underkaste sig. I Aaret 1386 mod-

tog Timur paa Karabaghs Sletter Fyrsten of Georgiens Hyldning og lod ham beholde sin Throne, da han forlod Christendommen. Fyrsten af Schirwan bragte Timur 9 Gange 9 Foræringer; 9 er nemlig et helligt Tal blandt Mongolerne. Tahertes, Fyrste af Armenien, vovede at gjøre Modstand, og først efter 14 Dages Beleiring faldt Fæstningen Wan i Mongolernes Hænder. Dens tapre Forsvarere bleve styrtede i en Afgrund, dens Volde bleve jevnede med Jorden. I Aaret 1399 drog Timur paa sin Tilbagereise fra Persien imod Melek Gurgis, Fyrsten af Georgien, da denne havde vægret sig for at udlevere den flygtede bagdadske Fyrste. Melek Gurgis havde forskandset sig i Bjergene. For nu at beseire ham anvendte Timur de samme Midler, som han med Held havde anvendt i Indien for at bane sig Vei mellem Bjergene. Han lod forfærdige Kurve, i hvilke Soldaterne kunde staae, og firede dem ned til de Bjergkløfter, hvor Kaukasierne havde skjult sig. De mongolske Soldater fordreve dem derfra med sine Pile. Paa denne Maade betvang Timur Bjergfolket, hvorpaa han ødelagde samtlige Fæstninger og dræbte Indvaanerne.

VI.

Efter georgisk Tidsregning blev Tiflis anlagt i Aaret 455 efter Christi Fødsel af Kong Wachtong. Den gamle Stad strakte sig langs den høire Bred af Kur og blev forstyrret af den persiske Schah Aga Mohamed Khan. Den nye Stad, som ligger paa den venstre Bred, er ikke ældre end Russernes Ankomst. Dens Navn, egentlig Tphilist, har sin Oprindelse fra de varme Kilder og mineralske Vande, som strømme tæt forbi Staden. Tiflis har 30,000 Indvaanere. Hvad angaar dens Ydre, ligner den Prag; i det larmende Liv, for hvilket den er Skuepladsen, Kairo. Gaderne ere ikke saa smukke som de mange offentlige Pladse. Der er 33 Kirker; de georgiske og armeniske Kupler ere kegleformige, ikke runde, som de russiske.

Generalgouvernørens Pallads er en saare prægtig Bygning med en dertil svarende Have, som om Søndagene er aaben for Publikum. Theatret, som for nogen Tid siden blev paabegyndt, er nu udentvivl færdigt. Der er ogsaa en botanisk Have, som dog trænger til mange Forbedringer, før den kan fortjene dette Navn. Paa Bazaren seer man de forskjelligste Racer sammen i broget Forvirring. Hist staar en Flok Tscherkessere eller Lesgiere, bevæbnede fra Top til Taa, omkring en Vaabensmeds Bod og skriger som til Døve; her slaaes Gruiere og Armeniere; der komme nogle undersætsige Tartarer, der bryde sig ligelidt om de tilstedeværende kjætterske Persere og de rettroende Tyrker. Man seer en røversk Tschertschenzer og en russisk Soldat ganske roligt staae og handle om et Par Støvler og ligesaa roligt klirre de donske Kosakkers krumme Sabler paa Stenene. Russere i europæisk Dragt handle venskabelig med trodsige Osser, og man skulde troe, at disse og ikke hine var den herskende Nation. Tydske Kolonister spadsere ganske langsomt sin Vei uden at bryde sig om de Tilstedeværende. Englændere og Franskmænd speide efter orientalske Rariteter for at bringe dem med hjem. Nu og da seer man en kvindelig Gestalt, tæt indhyllet i Tschadrien, saa man knap seer mere end de bitte smaa Fødder og Næsen, over hvilken to lynende Øine funkle som glødende Kul. Hun danner en mærkværdig Kontrast til en efter nyeste Pariser-Mode klædt Dame, der ikke undseer sig for at vise de raa Barbarer sit smukke Ansigt. Kort, Europa og Asien blandes her om hinanden, støder hinanden med Albuerne og sætter den Reisende i Forbauselse ved den paafaldende Kontrast i Physiognomi og Sprog. Det lykkes kun med Møie at trænge sig igjennem Sværmen. Paa begge Sider af de trange Gader ere Haandværkernes, især Vaabensmedenes Boder. Alt forfærdiges for de nysgjerrige Tilskueres Øine, og Arbeiderne bryde sig kun lidt om den Larm, som omgiver dem. Store Kjedler, hvori alt, som hedder Kvæg, koges, staae i Gadehjørnerne, og der stiller saavel Lediggjængeren, som Arbeideren, sin Hunger. Georgierinderne med sine sorte Øine, krumme Næse, malede Kinder og indhyllede i sin Tschadra eller uden denne, see i Frastand smukkere ud, end i Nærheden og tage sig bedre ud paa Husenes terasseformige Tage, end i Gaderne.

Fru Ida Pfeiffer har fuldkommen Ret, naar hun i sin „Reise omkring Verden" paastaar, at de persiske Haremer ere skjønnere, end de tyrkiske, omendskjønt disse bestaae af Kaukasierinder; thi Perserinden er virkelig ved sin Ynde Østens Franskmandinde, medens Kaukasierinden ved sit regelmæssige Ansigt i det høieste fortjener at kaldes Østens Italienerinde. Den russiske Usædelighed er desværre ogsaa trængt ind i Tiflis og det staar sig slet med Georgierindernes Dyd. Det skulde ikke undre os, om de russiske Officierers Erobringer blandt Tiflis's Damer var den sande Grund til, at man ikke kan seire i Daghestan. Her maa vi omtale, at Georgien ingenlunde har Mangel paa Træ, hvorimod det voxer meget tyndt i Armenien og i Omegnen af Baku. Vi ville nu gjøre vore Læsere bekjendt med den Fremgangsmaade, som Kaukasierne anvende, naar de ville varme sig. Da de hverken kjende Ovn eller Kamin, stille de et Fyrfad med gloende Kul under et Bord, der er bedækket med et Tæppe. Man sætter sig nu rundt Bordet og varmer sine Fødder ved Fyrfadet.

Paa Veien fra Tiflis til Kutais kommer man først til Mschetha, Imeriens gamle Hovedstad, og dernæst til Gori, som var en endnu større Stad, end Tiflis. Gori ligger ved Liachwa, hvis Vand man priser meget, da det udmærker sig fremfor de øvrige Floders, som er slet og usundt. Om Gurierinderne gaar der et Sagn, som er udbredt over hele Landet, og som lader os kaste et Blik ind i dette Folks Gemytsbeskaffenhed. Sagnet lyder saaledes: Engang vilde Allah til sine Saliges Fryd skaffe Paradiset nye Hourier og befalede derfor en Iman at see sig om blandt Menneskernes Døtre og føre de 40 skjønneste Jomfruer, som vare at finde paa Jorden, til Himlen. Den hellige Mand forstod sig paa Skjønhed og opfyldte samvittighedsfuld sin Guds Befaling. Han drog til Frankistan, til Inglissernes (Englændernes) Land

Tscherkessisk Leir.

og røvede der Kongens deilige Datter. Kongen vilde slaae den dristige Bortfører ihjel, men Allah kastede Skarn i Hovedet paa ham, saa at hans Øine bleve formørkede. Imanen seilede over det store Hav til Nemtscheernes Land (Tydskland), hvor mange Jomfruer lode sig lokke ved hans brogede Klæder og søde Ord. Efter eet Aars Forløb var Tallet fuldt og han vendte over det sorte Hav tilbage mod Øst. Han kom lykkelig til Gurien med sin jomfruelige Skare, men der drev den onde Fiende ham til at forelske sig i en af de tilkommende Hourier og ved de syndige Følger af sin Kjærlighed gjøre hende ubrugbar for Paradiset. Forgjæves søgte han blandt Landets Skjønne: han fandt ingen, som kunde erstatte den vanærede Jomfru, og der manglede een i det hellige Tal. Fuld af Anger og Fortvivlelse gjennemborede Imanen sig med sin Dolk for at undgaae Allahs Vrede; men de skjønne Jomfruer bleve i Landet, ægtede Guriens Sønner og bleve Mødre til en Slægt, skjønnere end den forrige.

Kutais, Hovedstaden i Imerien, ligger ved Rion; den er mærkelig paa Grund af de Oldtidslevninger, som man har fundet i Omegnen. I Mingrelien er der intet Sted, der fortjener Navn af en By. Thi saavel Suchdidi, der allerede omtales af Lamberdi og er Vinterresidentsen, som Isaltschino, Sommerresidentsen, ere kun usle Landsbyer: Redout-Kaleh er en slet Søhavn, som blev aabnet i Aaret 1827. Den russiske Regjering udbetaler aarlig Fyrsten af Mingrelien 2300 Sølvrubler for Handelsprivilegiet. Pote, som ligger ved Mundingen af Rion, er ikke bedre Havn, end Redout-Kaleh. Suchum-Kaleh, som ligger paa abchasisk Gebeet, er en bedre Havn. Efterat den i Aaret 1810 var erobret af Russerne, blev den ved Traktaten af 1811 tilligemed andre Stykker af Gebetet igjen aftraadt til Tyrkerne. Men, da Krigen i 1812 fik et fordeelagtigere Udfald, udstedte man Kontrabefaling til ikke at romme Havnene. Men alle disse Befalinger kom forseent til alle undtagen til Suchum-Kaleh, der ei blev aftraadt og endnu er i Russernes Besiddelse. Anapa blev i Aaret 1784 bygget af Tyrkerne. 6 Aar senere blev denne Fæstning angrebet af General Bibikoff, men tilbageslog Angrebet. Men i Aaret 1791 blev den efter en 6 Ugers Beleiring indtaget af General Gudowitsch, og den 29de April 1807 blev den russiske Garnison under Traverseys og Paloskies Kommando paa een eneste Dag fordreven derfra. I 1809 blev den gjenerobret og saaledes flere Gange indtil den i 1828 blev taget af Fyrst Mentschikoff. Ved Freden til Adrianopel er Anapa bleven russisk Eiendom. Under Tyrkernes Herredømme var Staden Markedet for den tscherkessiske Slavehandel. Eriwan er Hovedstaden i Russisk-Armenien. Den dertil hørende Fæstning blev i 1582 bygget af Tyrkerne og i 1604 indtaget af Perserne. Siden trodsede den alle fiendtlige Erobreres Beleiringer og selv Fyrst Ziziano formaaede ikke at indtage den i 1804. Det lykkedes først Fyrst Paskiewitsch at blive Herre over den, da han blev understøttet af Armenierne, som foretrak sine Troesforvante, Russernes Herredømme. Da en Bombe tilfældigviis faldt ind i den Kirke, hvor Indvaanerne vare flygtede hen, bleve de grebne af en panisk Skræk, nægtede at gjøre Modstand længer og overgave sig. Inde i den var der to af Muursteen byggede armeniske Kirker af forskjellig Farve og af overordentlig Skjønhed, af hvilke Russerne have forandret den ene til en græsk Kirke, den anden til et Arsenal. Af det forhenværende Harem har man gjort Kaserner. Staden selv er smudsig og slet bygget; men fra Slottet har man en prægtig Udsigt over Omegnen. Slottet er bygget i ægte orientalsk Smag, har et stort Omfang og indeholder en Mængde, mest smaa, Værelser. Især er Audientssalen smykket med prægtige Malerier, og næsten overalt er der malede Vinduer. Stawropol, Hovedstaden i Ciskaukasien, blev grundlagt i Aaret 1777 men først i 1785 hævet til en Bys Rang. Den ligger i en sund Egn paa en Høide, som hører til det saakaldte „Scheb-Karæagatsch," der rager frem over Lavlandet og beskytter Gebetet mellem Kuma og Kuban. Aarlig holdes her to Messer, som vaere en Uge. Vareomsætningen kan beløbe sig til en 1,600,000 Rubler om Aaret. I Nærheden af Staden er der et Fængsel, hvori man putter alle Forbrydere i Provindsen; de maa der offentlig forrette tunge Haandarbeider, mange blive desuden belagte med tunge Lænker. Stawropol ligger ved Atschlars Udspring og er omgivet af Kalmukker, nomadiserende Nogaiere og Kosak-Stanitzaer. Den Have, som hører til Gouvernørens Hotel, har General Emmanuel at takke for sin Skjønhed. Mosdok, som blev bygget i 1764 ved Grændsen ved Kabardah, har 4500 Indvaanere og ligger ved Terek. Kisliar blev bygget under Keiserinde Anna 70 Werster fra det kaspiske Hav. Det har sit Navn efter en af Tereks Bifloder, som paa Tartarisk betyder: „en drukken Pige." Baku blev bygget af Peter I. Det er en meget stolt Fæstning. Havnen er god og Bazaren smukkere, end i Derbend. Baku har en betydelig Handel med Persien, hvorfra den henter Silke, Tæpper og Vine. Derbend ligger meget malerisk, men Klimaet er høist usundt.

VII.

Man har gjort den Bemærkning, at ifølge den Forbandelse, der hviler over alt Jordisk, det skjønneste Klima er det usundeste. Ligeledes ere de heldigst beliggende Lande slettest regjerede. De, som vide en Trøst mod dette Onde, paastaae, at i modsat Tilfælde Jorden vilde være et Paradiis. Dette betvivler jeg, men jeg troer, at Helvede er meget nær det Sted, hvor Paradiis fordum laa. Kysten af det sorte Hav er et Helvede, takket være de Epidemier, som grassere der, og takket være Keiser Nikolaus, som har gjort den til et Forvisningssted. De ulykkelige Væsener, som ere forviste didhen, paastaae med Bestemthed, at de foretrække Sibirien for Kolchis's fortryllende Egne. Og Menneskene døe sandelig langt mindre af Kulde end af en pestsvanger Luft. Det er et sørgeligt Syn at see de russiske Soldater slæbe sig som Skygger hen imellem Viinstokke og Figentræer. Figenskovene, som omgive Pitzundas Garnisons Kaserner have udentvivl en fordærvelig Indflydelse paa Soldaternes Sundhed. Det stillestaaende Vand ved Mundingen af Chopi forgifter ved sine

Uddunstninger Garnisonen i Redout-Kaleh. Febere rase især i Juli og August Maaned. I disse skjæbnesvangre Maaneder sørgede Tyrkerne for at forlægge Besætningerne til andre Steder. Den russiske Regjering viser sig mindre menneskekjærlig og tager sig ikke nær af, at en Trediepart af Garnisonen omkommer. Denne Ligegyldighed forklares let derved, at de Folk, der udgjøre Garnisonerne her, for største Delen have begaaet politiske Forbrydelser eller forsyndet sig mod Disciplinen og derfor skulle bøde med Livet. Scoptzi, en russisk Kjættersekt, som kastrerer sig selv for ikke at være udsat for kjødelige Anfægtelser, ere meget talrige blandt Befolkningen og bidrage ved sine Eunuchansigter til at fuldende det modbydelige Billede, de russiske Hospitaler her frembyde. Paa Skibene i det azowske Hav have de mange Tilhængere. Næsten hele Garnisonen i Pitzunda bestaar af Scoptzi. Deres Boliger udmærke sig ved Reenlighed. Templet i Pitzunda blev bygget omkring Aar 500 af Keiser Justinianus. Det er som alle græske Kirker korsformigt og bestaar halv af Muur-, halv af Kvadersteen. Dets Kuppel med runde malede Vinduer hviler paa 4 uhyre Søiler, som ere 60 Fod høie. Det grønne Mos, som bedækker denne imposante Bygning fra øverst til nederst, giver den et antikt Udseende, om det end ikke forhøier dens Skjønhed. I Forhallen og i det Indre seer man Freskofremstillinger af Korsfæstelsen, Nedtagelsen af Korset, Begravelsen og Jomfru Maria ved Frelserens Fødder. Skibet er adskilt fra Sidefløiene ved Søiler, som bære et Galleri. I Kapellet staar et Alter af hvidt Marmor med et Kors paa; Friserne og Søilerne i denne Deel af Kirken ere forfaldne, men afgive dog et glimrende Beviis paa den græske Kunsts Smag. De Mure, som omgive Templet, og Ruinerne af andre Bygninger berettige os til at antage, at der har staaet et Kloster der i gamle Dage. Den ældste Kathedral i Georgien er Sweti-Tschoweli i Mschetha, Georgiens Kongers fordums Residents. Den er fra det tredie Aarhundrede og er bygget af Kong Mirjam. Den er forskjellige Gange bleven forstyrret og igjen opbygget. Den har Formen af et Kors, og Kuppellen er i jonisk Stiil. Uplostsichos, Grottestaden, har sit Navn efter en i Nærheden af Chori liggende Landsby og har holdt sig bedst af alle Ruiner i Kaukasus. Den blev grundet paa den Tid, da Armenierne endnu vare Hedninger og Georgierne tilbade Træer. Den er bygget i persisk Stiil; men de Indskrifter, som man har opdaget, ere deels skrevne paa Arabisk, deels paa Armenisk. De Riges Grotter ere store og meget smukt arbeidede. Uplostsichos overgaar langt en underjordisk Stad, som findes paa Krim paa Bjerget Tepekeftman. Man finder der Hvælvinger og Søiler, der ere udarbeidede med megen Kunst. I Kutais er der et Kapuzinerkloster, som vel ikke længer kan modstaae den russiske Regjerings Modstræben. De russiske Embedsmænd anstrænge sig navnlig for at ødelægge det, idet de paa enhver Viis besvære og undertrykke det. Paven, som maaskee kunde beskytte det, kan ikke gjøre sin Indflydelse gjældende i saa stor Afstand. Det er f. Ex. forbudt de katholske Præster at gjøre Proselyter og omvende de Indfødte, enten de nu ere Hedninger eller Muselmænd. Desuden er der kun to Munke i dette Kloster og de leve herlig og i Glæde. Klosteret i Chopi er Dadianernes, de mingreliske Fyrsters Begravelsessted. En Archimandrit er Klosterets Prior, og de faa Munke, der staae under hans Autoritet, høre til den hellige Basilius's Orden og iagttage det gregorianske Ritual.

Afsløringen af Carl Johans Rytterstatue i Stockholm.

Idet vi her give en billedlig Fremstilling af denne Fest, der fandt Sted paa Foreningsdagen mellem Norge og Sverige, og hvis Mage Stockholm ikke i Mands Minde skal have seet, finde vi det ikke hensigtsmæssigt at skildre det Skue, „Slusplanen" frembød paa denne Dag, med sin Omkrandsning af folkeopfyldte Tribuner, med sine afpassede Rækker af Militære, hørende til de forskjellige Regimenter, med de lysende Rader af norske og svenske Dignitærer og Officierer, med Stændernes gravitetiske Procession osv., fordi nemlig Skildringen vilde komme til at indeholde, hvad Mange andetstedsfra kjendte i Forveien; endnu mindre ville vi opholde os ved selve Afsløringsakten, da en kort Beretning derom tilligemed en Oversættelse af Hs. M. Kongens Tale ved denne Anledning er givet i vort Blads Nr. 45 (under Sverige). Vi skulle derfor her blot meddele en historisk Beretning om Statuen (se forrige Aarg. Nr. 41, hvor en Afbildning findes) og en af Aftonbladet laant Skildring af dens Betydning og rette Opfatning.

Statuen er bekostet af Sønnen, Kong Oscar, der i 1845 bestilte den af Fogelberg. Modellen udførtes i Rom og støbtes i Juli 1853 i München. Til Støbningen medgik 16,000 Pund Erts. Indpakket i Kasse transporteredes den først over Land paa Vogn med 18 Heste for og derefter fra Amsterdam paa Dampskib til Stockholm. Her opstilledes den midt paa Byens ny prægtige Torv, Carl-Johans-Torvet. Den hviler paa en af Billedhugger J. Lundberg i Karrara-Marmor huggen retvinklet Piedestal, hvortil fem Trappetrin føre. Paa dens Nordside er anbragt Kong Carl Johans Vaaben omgiven af Seraphimerkjæden, paa Sydsiden Aarstallet MCCCLIV og paa Vestsiden Ordene: „Åt Carl VIX Johan, Brödrafolkens Fader, af Oscar I." Monumentets Høide er 17½ Alen. Kongen er fremstillet i svensk Feldtmarschaluniform, holdende Hestens Tøiler i den venstre Haand og Kommandostaven i den høire. Ansigtets Udtryk er med Fiinhed gjengivet i Bronzen, og det giver et naturtro Billede af Kongen i en Alder af nogle og femti Aar. Hesten er stillet i Trav med tvende Been løftede iveiret. Kunstneren havde oprindelig givet dens høire Bagbeen en Støtte, men Støberen fandt denne overflødig og udelod den; imidlertid har man efter Afsløringen af Forsigtighed anbragt en Jernstang under Benet, for at forebygge en mulig Ulykke.

Afsløringen af Carl Johans Rytterstatue i Stockholm.

Aftonbladets Skildring lyder saaledes: „At de (5) Kongestatuer, som nu hæve sig paa Stockholms offentlige Pladse, kan kun een, den store Gustav Adolfs, siges at være reist i det svenske Folks Navn; den første Vasakonges Billede besluttedes og bekostedes af en enkelt Rigsstand, ihvorvel Metallet skjænkedes af det Almindelige; Gustav den Tredies Støtte reistes af Stockholms Borgerskab. Carl den Trettendes Æreminde reistes af Adoptivsønnen Carl Johan, hvilket var første Gang en svensk Konge paa denne Maade gav sin personlige Hyldest til sin Forgjængers Minde.

„Havde Carl den XIV Johan fuld Grund til i Bronze at betale sin Taknemmelighedsgjæld til den aldrende Konge, som ved ham indpodede et friskt Skud paa den visnede, høstligt afløvede Vasastamme, saa er Kong Oscars glimrende Hyldest til Mindet af den Fader, der efterlod ham som Arv en Kongekrone, ikke vunden gjennem Fødselens, men gjennem den personlige Fortjenestes Ret, dobbelt berettiget. Folkene reise først da sine Æresstøtter over hedengangne Konger, naar Historien over dem har fældet sin Dom, fra hvilken ingen videre Appel gives; men Folkene kunne alligevel med Agtelse og Deeltagelse skue de Støtter, som deres Kongers sønlige Kjærlighed reiser for berømmelige Stamfædre. Carl Johans Historie, som en Regents, tilhører endnu Samtiden og ikke Historien, og det saa meget mere, som det først er gjennem den fremtidige Løsning af de store Problemer, der for Øieblikke fylde Verden med Uro, at den endelige Dom skal fældes netop over det politiske System, hvorpaa Carl Johan grundede den nærmeste Fremtid for Nordens Riger. Engang, naar den voldsomme Kamp mellem Østen og Vesten er udkjæmpet, men neppe før, skal Historien kunne randsage og dømme over den Statskunst, som opgav Fordringen paa Tilbageerholdelsen af endeel af Sveriges Omraade i Beregningen over en Erstatning, der dog ikke blev vunden i den Form, den havde tænkt sig; men disse Betragtninger angaae os ikke nu, da Ingen tænker at foregribe Historien i dens Dommermyndighed.

„Med fiin Takt og sand Omfindtlighed har Kong Oscar ved selve Anordningen af den kongelige Statue angivet det rigtige Synspunkt, hvorfra den bør betragtes. Det er ikke Kongen over tvende Riger, ikke Lovgiveren, ikke Statsmanden, hvis Træk Kunstnerens Mesterhaand kaldedes til at fremmane af Metallet. Ingen kongelige Attributer omgive Statuen, ingen Idealisering af Kostumet gjør den til historisk Mindesmærke for alle Tider. I den velbekjendte, lidet plastiske Krigerdragt, som han helst bar, og hvori vi alle mindes ham saa nøie, træder den fyrstelige Gestalt os her imøde, og ingen Laurbærkrands eller Triumphatorstoga antyder Seierherren, som vender tilbage fra den store Folkekamp, hvor han bestemte Europas Skjæbne for den nærmeste Fremtid. En saadan Fremstilling havde ogsaa været at gaae Historiens Dom i Forkjøbet, og i Triumphens Lykke maatte der have blandet sig en Andeel af Smerte i Dybet af det franske Hjerte over den i Sandhed tragiske Skjæbne, som nylig i Forveien havde tvunget ham til at vende sine Vaaben mod sit første Fædreland. Næsten heller see vi i ham, den verdensberømte Marschal af Frankrig, Sønnen af den nye Samfundsorden, som ved Heltemodet, Geniet og den personlige Henrykkelseskraft, hvormed Naturen begaver kun faa af sine Udvalgte, forvandlede sin Soldatmusket til en Kommandostav, i det Øieblik, da han, kaldet af et frit Folks Tillid, første Gang betraadte sin blivende Hovedstad. Saadan staar han for os, ved Manddomsaarenes Grændse endnu fuld af Ungdommens Behagelighed, paa engang herskende ved sit Væsens Overlegenhed og indtagende ved den milde Ridderlighed, som han saa ganske havde i sin Magt. Hans skjønne sydlandske Fødebygd ligger bag ham, og han skuer med glad Velvillie fremad mod det ny Folk, der har optaget ham som den første af sine Sønner. Kunstneren har forstaaet i sin Produktion at indlægge denne underbare Romantik, hvorpaa Carl Johans tidligere Liv er saa rigt. Beskuerens Tanke føres uvilkaarligen til Béarns sollyse Dale, som saae Helten fødes og opvoxe til de vexlende Scener af Revolutionens Hændelser, i hvilke den unge republikanske Soldat gav sine første Prøver ei blot paa Mod og Raadsnarhed, men, hvad mere er, paa et ædelt Hjerte og sand Menneskelighed, for alle de adskilte Egne af Europa, hvor han erhvervede ny Glands for den franske Republiks Vaaben. Med et Ord — Tanken fristes ved Beskuelsen af det skjønne Kunstværk til at springe tilbage i Tiden næsten et halvt Aarhundrede, med dets hede Kampe, dets Seire, dets Nederlag, dets Glæder og Sorger, for at lade den indre Beskuelse fordybe sig i disse Tidshværv, phantastiske som Eventyret, men alligevel fulde af streng verdensvigtig Virkelighed, da de europæiske Samfundsforholde rystedes i sine Grundvolde og da der, i Dybet af den tilsyneladende Forvirring, foregik en ny Skabelsesakt, og en lysere Fremtid for Europa begyndte at glimte frem under Gruset af de omstyrtede Throner.

„Endnu ved Grændsen af et usædvanligt langt Levnetsløb hvilede der over den høie Krigerskikkelse et Vift af hans romantiske Ungdom. Ikke uden Grund anmærkes ofte, at Svensken har en afgjort Tilbøielighed til det Udenlandske, og uden tvivl skriver sig denne Interesse for Sydlændingen i en ikke saa ringe Grad fra den store personlige Popularitet, Carl Johan nød endog hos dem, der vare Modstandere af hans Regjeringssystem. Han forstod ei det svenske Sprog, og Sveriges Samfundsforholde forbleve ham i Meget en forseglet Bog; men med fiint Instinkt opfattede han de store Træk af det Svensk-Fædrelandske og skjænkede det altid en varm Hyldest. Selv en Mand af Folket, modtog han Mængdens Hyldest med ridderlig Artighed, og hvorsomhelst Folket feirede et Minde, var han frivilligen selv den første til at hilse det og ved sin Nærværelse give Festen Glands. Stockholms Indvaanere mindes endnu med Henrykkelse, hvorledes han for et fjerdedeels Sekel siden, ubuden og uventet, paa den velbekjendte Ganger viste sig ved Bellmans Buste ved den første af disse Mindefester, som Folket feirede til Erindring om Folkets Sanger.

Det er slige Træk, som bevare sig i Folkets Minde længe

efter at det har forglemt oplevede Kampe, Spændinger og Bitterheder. Carl Johans sydlandske Blod opflammedes let til Vrede; men ingen besad i høiere Grad den herlige Gave at tilgive. Han var hoiligen forsonlig; han havde et Hjerte af Guld. Saadan mindes Folket ham nu, naar det efter ti Aars Skilsmisse gjenseer i Metallet hans aldrig glemte Træk, fulde af Geni og Feldtherrestorhed, men først og fremst af Godhed. Saadant er Indtrykket af hans skjønne Billede, saadan lever, efteratalt Andet er glemt, endnu Gamlekongen i Folks Minde."

Bidrag til A. Tidemands Biographi.

(Se forr. Aargang Nr. 47).

Dengang vi gave Portræt af denne vor berømte Landsmand, maatte vi indskrænke os til at ledsage det med en biographisk Notits, hvortil vi ingen Opgivelser havde kunnet indhente fra Kunstneren selv, der da, som senere, opholdt sig i Düsseldorf. Ufuldstændigheden af hiin Notits bevægede Udgiveren til at tilstille Hr. T. det Nummer af vort Blad, hvori den fandtes optaget, ledsaget med Anmodning om, at han vilde give udførligere Optegnelser om sit Liv og sin Virksomhed, for at de kunde benyttes i en for „Illustreret Kalender" bestemt Biographi. Kunstneren havde den Godhed at efterkomme Anmodningen, men Optegnelserne ihændekom Udgiveren for silde til at anvendes i det paatænkte Øiemed. Da Meddelelserne imidlertid blot ere beregnede paa i et Par Punkter at fuldstændiggjøre Notitsen i dette Blad og da disse Punkter desuden ere behandlede paa en Maade, der giver det Meddeelte selvstændigt Værd, optage vi det her som et særskilt Bidrag til Tidemands Biographi. Mange ville, det ere vi overbeviste om, vide os Tak, fordi vi sikre mod mulig Forkomst et ikke uvigtigt autobiographiskt Aktstykke vedrørende en af vore mest berømte Landsmænd, og Meddeleren selv vil, som vi haabe, hellerikke tage os Benyttelsen ilde op, ihvorvel den skeer paa anden Maade, end oprindelig paatænkt.

„Efterat have fuldendt Maleriet „Gustav Vasa" reiste jeg med min Broder Kandidat E. Tidemand til München, hvor de store Mestere Cornelius, Kaulbach og fl. vare i fuld Virksomhed. At see disses Værker og at arbeide under saadanne Omgivelsers Paavirkning havde længe været mit Ønske. Det skulde imidlertid ei forundes mig længe at profitere deraf, thi Klimatet i München virkede saa ugunstig paa mig, at jeg, efter en langvarig Sygdom, allerede samme Aars Høst forlod denne By og reiste til Italien, hvorhen ogsaa min Broder fulgte mig. Alle interessante Steder besøgte vi, uden dog at standse længere Tid, thi Rom, som vi havde valgt til Opholdssted, drog os mægtigt videre. I denne Stad studerede jeg de gamle Mestere og gjorde flittigen Studier efter Naturen. Efter at have besøgt Neapel og Sicilien vendte jeg om Høsten 1842 tilbage til mit Fædreland efter en Fraværelse af 6 Aar. — Jeg kjendte endnu meget lidet til Norge, naar undtages den nærmeste Omgivelse af min Fødebygd; Lysten og Trangen var derfor stor til at foretage en større Studiereise, som ogsaa om Sommeren 1843 sattes i Værk. Hvad jeg paa denne Reise saa og oplevede, virkede saa mægtigt paa mig, at det drev mig uimodstaaeligt til at slaae ind paa den Retning i Kunsten, som skulde blive afgjørende for min hele Virken. Jeg følte mig saameget mere opfordret til at skildre dette kraftige Naturfolks Charakteertræk, Sæder og Skikke, som Ingen før mig havde bearbeidet dette saa rige Felt; og allerede var mangen ærværdig Skik gaaet af Brug, mangen skjøn Nationaldragt ombyttet med latterlig uskjønne nye Moder. At fastholde, hvad endnu bestaar, og at frie fra Forglemmelse, hvad allerede næsten var forsvundet, at skildre for mine Landsmænd, som for Udlandet, hvad der bor i dette lidet kjendte, fra den øvrige Verden afskaarne Land, blev den Opgave, jeg stillede mig for min Kunst. Og jeg har ikke havt Aarsag til at fortryde det. Den velvillige Modtagelse, mine Arbeider have nydt blandt mine Landsmænd, som overalt i Udlandet, hvor de ere komne hen, har været en riig Løn for min Stræben og en Opmuntring til at vedblive."

Angaaende Nødvendigheden af at de norske Kunstnere opholde sig i Düsseldorf ytrer Tidemand sig saaledes:

„At leve paa et Sted, hvor Kunsten har mange Dyrkere, er for en Kunstner en aldeles nødvendig Ting, naar han vil holde sig i idel Fremadskriden og ikke blive eensidig eller gaae tilbage. Dette er en Sandhed, som Erfaringen har lært fra de ældste Tider, og som jeg selv har havt mange Exempler paa. Deri maa ogsaa nærmest Grunden søges til, at de norske Kunstnere opholde sig i Udlandet. En anden Grund er vel ogsaa den, at naar det endelig har lykkedes en Kunstner at faae et fordeelagtig bekjendt Navn, han da ei gjerne vil overantvorde det til Forglemmelse ved at trække sig tilbage til et fjernt afsidesliggende Land, der ei staar i nogen Forbindelse med Kunstverdenen. At dernæst et Land med saa liden Befolkning som Norge vanskelig vilde kunne paa en tilstrækkelig Maade beskjæftige i Længden et saa stort Antal Kunstnere, som det alt har, er vistnok Enhver indlysende, uagtet det ei kan nægtes, at de senere Aar have vist glædelige Fremskridt i Interesse for Kunst. Man hører ofte fra Norge Ytringer og Misnøie over, at de norske Kunstnere ei blive i deres eget Land, men man vil af Ovenanførte vist ei fortænke dem deri. Saa kjært det vistnok er Enhver af os at vide sig gjerne seet i Hjemmet, saa fordrer Kunstens Tarv, at vi kuns paa kortere Tid kunne opholde os der og nyde den Lykke at see Fødeland, Familie og Venner. Men just derved bliver Indtrykket saa meget friskere og man optager hvad man seer med saa megen større Livlighed, da Indtrykket ved Vanen ei er bleven svækket. Jeg tror derfor, at man med Uret bebreider os, at vi her blive denationaliserede. Om vore Frembringelser bevise denne Paastand kunne maaskee Andre bedre bedømme. Saameget tror jeg at kunne paastaae, at Fædrelandet har mere Gavn af at have sit større Antal Kunstnere i frisk Virksomhed i Udlandet og der gjøre Landet bekjendt, end af at holde dem hjemme paa en Jordbund, hvor Kunsten under nærværende Forholde neppe vil trives."

Til de i Notitsen anførte Malerier kan lægges hans seneste store Arbeide „et norskt Gravøl," som paa den iaar afholdte store Udstilling i Berlin har fundet almindelig Anerkjendelse og er bleven erhvervet af Hr. Ravenè til hans store prægtige Galleri, der allerede før indesluttede tvende Malerier af Tidemand. Ogsaa bør nævnes „den Forældreløse," et fiint Kabinetstykke, som eies af den svenske Baron Tamm paa Østerby ved Upsala, og „Sagnet."

Det fortjener at bemærkes, at Kunstneren selv beskeden protesterer mod de af os og Andre om „Haugianerne" brugte stærkt rosende Udtryk, nemlig at det er en Komposition, som den nyere Malerkunst neppe kan opvise noget Sidestykke til.

Norge.

Christiania. Under 6te December ere Stiftsprovst L. Angell og Foged O. Bidsteen udnævnte til Riddere af St. Olafs Orden.

— Kontorist S. E. O. Holmsen er fra 1ste Jan. beskikket til Lensmand i Sondeled Sogn istedetfor H. O. Stamsoe.

— Ved kongelig Resol. af 18de Nov. er Bergkandidat Thorv. Mejdell af det af sidste Storthing til Forstvidenskabsstipendier bevilgede Beløb tilstaaet et Tilskud af 300 Spd. til hans tidligere Forstvidenskabsstipendium; en tredie Forstvidenskabsstipendiat skal antages med et aarligt Stipendium af 400 Spd. i 2 a 3 Aar.

— Ved kgl. Resol. af 1ste Nov. er paa de tidligere bestemte Vilkaar tilstaaet efternævnte Amtskommuner følgende fornyede Bidrag af Statskassen til deres Landbrugsskolers Vedligeholdelse, nemlig: 1) Hedemarkens Amtskommune 450 Spd. aarlig i Tidsrummet fra 14de April 1854 til s. D. 1856; 2) Stavangers Amtskommune 450 Spd. aarlig for de 3 Aar fra 1ste Februar 1854 til s. D. 1857; 3) Budskeruds Amtskommune 400 Spd. aarlig i 2 Aar fra 14de April 1855 at regne; og 4) Nordlands Amtskommune 500 Spd. aarlig i 2det og 3die Aar af Amtslandbrugsskolens Virksomhed.

— I Aaret 1853 er efter derom indgivne Ansøgninger meddeelt 24 Personer Bevillinger til at drive Landhandel, nemlig 1 i Østerdalens Fogderi, 2 i Soloers, 1 i Buskeruds, 1 i Jarlsbergs, 1 i Laurvigs, 1 i Listers, 1 i Nordhordland og Voss, 1 i Sogns, 1 i Sønd- og Nordfjords, 1 i Nordmøres, 3 i Helgelands, 2 i Saltens, 2 i Lofoten og Vesteraalens, 2 i Senjen og Tromsøs, 1 i Hammerfest og 3 i Østfinmarkens Fogderi. 5 Landhandlere bleve meddeelte Bevillinger til Brændeviinshandel og 4 Gjæstgivere Bevillinger til at udskjænke Brændeviin.

— Den 22de December heistes Krandsen paa den ny Kirke paa Hammersborg, ved hvilken Anledning Tømmermesteren fremsagde et af A. O. Vinje forfattet længere Digt.

— Til Medlemmer af Børs- og Handelskommitteen i Christiania for næste Aar har Indredepartementet beskikket Kjøbmændene H. Gulbranson, O. M. Hauge og J. H. Schwensen og til Suppleanter Kjøbmand Chr. Strøm, Grosserer Ths. Heftye og Konsul N. A. Andresen. Til Medlemmer af Kommitteen i Throndhjem er beskikket Kjøbmændene Einar Gram, G. Ulstad og J. F. Hagen, samt i Bergen Konsul Michael Krohn, Kjøbm. Chr. J. Mohn og Konsul Carl Konow, og til Suppleanter sammesteds Kjøbmændene D. V. Blaauw, C. E. Busch og Oluf P. Vingaard.

— Christiania almindelige Brandforsikringsselskab for Varer og Effekter har iaar, uagtet Præmiernes Nedsættelse, havt over 4000 Spd. større Præmieindtægt end ifjor; Ildebranden i Skien bevirker dog, at Udbyttet ikke bliver større end ifjor.

— I Repræsentantmøde den 22de Debr. besluttedes blandt Andet en Tillægsafgift af 2 pCt. paa Toldintraderne til Dækkelse af Havnevæsenets Udgifter, og Gjenoprettelsen af endeel til Bedste for Fattigvæsenet skjænkede, men senere forbrugte Legater, hvortil Fattigvæsenet i 10 Aar skal udrede den Sum 3,758 Spd. 34 ß. Til Løn for en særskilt Regnskabsfører for Fattigvæsenet bevilgedes 350 Spd. aarlig.

Lillehammer. I Repræsentantmødet den 6te Dec. blev eenstemmig besluttet, at der skal ansøges om et Laan af Oplysningsvæsenets Fonds Midler, stort 6000 Spd., mod Afbetaling i 40 Aar, hvoraf det Fornødne anvendes til Opførelse af Bygninger for Lillehammers lærde og Realskole.

Holmestrands Formandskab har fattet Beslutning om Anlæg af en ny Vandledning fra Rovekilden til nordre Forstad og den nordre Deel af Byen.

Skien. Adjunkt A. Arctander overtager fra Nytaar Redaktionen af Bratsbergs Amtstidende.

— De til de Brandlidte her indkomne Pengebidrag udgjør 10,704 Spd. 52 ß. Kammerherre Aall, Amtmand Aall, Statholder Løvenskiold og Hofmarskalk Løvenskiold har hver skjænket 100 Spd.

Stavanger. Den 15de Nov. indviedes Hitterø Menigheds ny Kirke ved Biskop v. d. Lippe.

Udenlandske Efterretninger.

Sverige. Hovedstadens Læger have givet en Fest for de derværende norske Militærlæger Heiberg og de Besch.

Danmark. Det ny Folkething er den 18de December aabnet; Høiesteretsadvokat Rotwitt valgtes foreløbig til Formand. Den 19de vare samtlige Rigsdagsmedlemmer til Taffels hos Kongen, der nu hilsedes med fordums Jubel. — Kjøbenhavnerne have til Tak for Ministerforandringen givet Kongen et Fakkeltog, hvori 8—10,000 Personer deeltoge.

— Hs. Maj. har ved et til Justitsministeren udgaaet allerhøieste Reskript beordret alle for Domstolene svævende Pressesager hævede, med Undtagelse af de to, i hvilke der er gaaet Dom, over „Dagbladets" og „Morgenpostens" Udgivere.

— Ministeriet har den 19de givet Meddelelse om den Politik, Regjeringen med Kongens fulde Bifald agter at følge. Den kan kortelig betegnes saaledes: hurtigst mulig Tilendebringelse af Forfatningsanliggendet og Fremlæggelsen af det hvilende Grundlovsudkast og dettes Indstilling til Kongens Sanktion, saafremt det uforandret vedtages, samt Omdannelsen af Forordningen af 26de Juli saaledes, at den opfylder de i Folkethingets Adresse stillede Fordringer, eller med andre Ord, en fuldkommen konstitutionel og repræsentativ Fællesforfatning med besluttende Myndighed saavel over finansielle Sager, som over Fælleslovgivningen, og med et Fællesorgan sammensat af flere folkevalgte Medlemmer. Den udenlandske Politik forbliver uforandret.

— I den nordamerikanske Præsidents Budskab skal der være udtalt Haab om Øresundstoldens Afskaffelse.

England. Dronningens Throntale gik ud paa Beslutningen af Foranstaltninger til Krigens Førelse, og Parlamentet har ogsaa udtalt sig i en meget krigersk Tone, saaledes at Fredsvennernes Haab igjen er bleven svækket, især da Traktaten med Østerrig viser sig at være af ringere Betydning. Ifølge Traktaten maa ingen af de tre kontraherende Parter træffe nogen Overeenskomst med det russiske Hof, uden herom at have raadslaaet i Fællesskab. Østerrig forpligter sig til at forsvare Donaufyrstendømmernes Grændser mod fornyede russiske Angreb. Af Befuldmægtigede fra de kontraherende Parter vil der i Wien dannes en Kommission, hvortil ogsaa en tyrkisk Befuldmægtiget har Adgang, og hvis Opgave vil være at undersøge og afgjøre alle Spørgsmaal, som angaae Fyrstendømmernes overordentlige og provisoriske Tilstand, eller de forskjellige Armeers fri Gjennemmarsch gjennem deres Gebeet. Skulle Fiendtligheder udbryde mellem Østerrig og Rusland, love Østerrigs og Frankrigs Keisere samt Englands Dronning hverandre gjensidig deres offensive og defensive Alliance under nærværende Krig. Er Fredens Gjenoprettelse ikke sikret inden Nytaar, ville de tre Magter ufortøvet træde i Underhandling om virksomme Midler til at opnaae Formaalet for deres Alliance. Preussen forbeholdes Adgang til at tiltræde Traktaten.

— Billen om Oprettelsen af en Fremmedlegion paa 15,000 Mand er læst anden Gang i Underhuset og antaget i Overhuset, kun med den Forskjel, at Antallet er ansat til 10,000.

— Parlamentet har vedtaget en Takadresse til Hæren og Flaaden.

— Den i Bombay-Hæren kommanderende General, Lord Fr. Fitzelrence, en Søn af William IV og Skuespillerinden Fru Jordan, er død i sit 55de Aar.

Frankrig. I Dreux har der været et stort Bondeopløb, foranlediget ved et af Præfekten i Eure- og Loire-Departementet udstædt Forbud mod at Landboerne tække sine Huse med Halm.

— Keiseren har af sin Civilliste tilstaaet Armand Marrasts Moder 6000 Fr. i Pension.

Tydskland. Den bekjendte Reisende Dr. Barth er død i det Indre af Afrika.

Rusland. Keiseren har udnævnt General Murawieff til Statholder i Kaukasus og Høistbefalende over Armeen der.

Krigsskuepladsen. Afsendelsen af en Deel af den tyrkiske Donauarmee til Krim stadfæster sig. I Varna indskibedes den 4de omtrent 18 Batailloner, hvis første Bestemmelse skal være Eupatoria. Herfra antages de enten at skulle afgaae til Perekop for at hindre Russernes Fremsendelse af Forstærkninger, eller de skulle angribe Mentschikoffs Feltarmee udenfor Sebastopol.

— Der har oftere været paapeget, at Russerne i sin Fremfærd paa Krim vise den største Grusomhed; ja deres Umenneskelighed er gaaet saavidt, at Officiererne have givet Soldaterne Ordre til at dræbe de Saarede; en Major, der har udstædt en slig Ordre, er bleven fangen og ifølge Krigsretsdom hængt af de Allierede. Den engelske Krigsminister har i Parlamentet erklæret, at skjønt Englænderne have kjæmpet mod vilde Kaffer, have de aldrig mødt saadant Barbari som de russiske Soldaters.

— Ved Sebastopol var indtil den 13de Decbr. intet Afgjørende forefaldet, Beleiringsarbeiderne vare fremmede, skjønt Arbeidet i Løbegravene besværliggjordes ved stærke Regnskyl. Russerne vare især paa Grund af Skarpskytterne blevne nødte til at forlade den yderste Ring af sine Forskandsninger, og trække sig tilbage til den indre Ring, der dog ogsaa ligger udenfor Byens gamle Fæstningsværker. Liprandi har forladt Høiderne ved Balaklava og forenet sig med Mentschikoff nordenfor den af Regnskyl stærkt opsvulmede Tschernajaflod.

Sydamerika. Med offentlig Understøttelse istandbringes en Dampskibfart opover Amazonfloden til Byen Nauta i Peru samt paa et Par af dens vigtigste Bifloder.

Ægypten. Vicekongen skal have besluttet Gjennemgravningen af Jordtangen ved Suez.

Blandinger.

Robinson Crusoe's Ø.

Juan Fernandez, paa de amerikanske Karter kaldet Alexander Selkerks Ø, efter den skotske Sømand Alexander Selkerk, hvis Eventyr bleve Grundlaget for den over hele Verden bekjendte Folkehistorie Robinson Crusoe, ligger vestlig for Valparaiso paa 34° s. Br. og 80° v. L. fra Greenwich. Angaaende denne Ø har Kapitain Franch, Fører af det amerikanske Skib Star of Empire, nylig meddelt følgende interessante Enkeltheder til Panama Herald: "Den 20de Mai skulde der paa Robinson Crusoes Ø udbryde en Revolution blandt de chilesiske Strafarbeidsfanger, ved hvilken Leilighed disse havde til Hensigt at udjage de paa Øen bosatte Hvide. De Første udgjorde 80 med deres Familier og de Sidste omtrent 150. Sammesværgelsen blev heldigviis opdaget itide, førend den blev bragt i Udførelse, og 19 af Straffangerne bleve bragte ombord paa den chilesiske Krigsskonnert Tanequeo, for at føres til Valparaiso. — Levnetsmidler forekom meget sparsomt paa Øen men Skibe, som løbe ind der, kunne forskaffe sig Ved, Vand og Sviin i Overflødighed og det til billige Priser. Mangelen paa Vegetabilier opstod derved, at de nærværende Kolonister kom for silde paa Aaret til Øen, til at kunne gjøre det nødvendige Markarbeide færdigt.

(Hamb. Corresp.)

Bekjendtgjørelse.

I Nærværelse af flere Abonnenter og under Politiets Kontrol foretoges den 23de December 1854 Klokken 2 Eftermiddag i Andersens Auktionslokale i Raadhuusgaden Lodtrækning paa de Præmier, som ere forbundne med Udgivelsen af nærværende Blad, med følgende Udfald:

1) No. 61, 80 — otti Speciedaler, under Ekersunds Postkontor.
2) No. 383, 40 — firti — Spd., under Vardø Postexpedition.
3) No. 902, 20 — tyve — Spd., en af Abonnenterne hos Flor i Stavanger.
4) No. 892, 15 — femten — Spd., undre Farsunds Postkontor.
5) No. 799, i Christiania 15 — femten — Spd.
6) No. 23, O. B. Due i Rakkestad 10 — ti — Spd.
7) No. 364, under Nordlands Postkontor 10 — ti — Spd.
8) No. 275, under Throndhjems Postkontor 10 — ti — Spd.
9) No. 689, 10 — ti — Spd., Drammen hos Wulfsberg.
10) No. 96, 5 — fem — Spd., i Christiania.
11) No. 667, i Alstadhoug i Nordland 5 — fem — Spd.
12) No. 300, 5 — fem — Spd., under Bergens Postkontor.
13) No. 45, 5 — fem — Spd., P. Rognstad, Thotens Postkontor.
14) No. 37, 5 — fem — Spd., Seminarist Hjemsæther under Opdals Postaabneri.
15) No. 585, i Christiania 5 — fem — Spd.
16) No. 507, 5 — fem — Spd. i Christiania.
17) No. 538, 5 — fem Spd., i Christiania.

At saaledes er passeret attesteres af:

Birkrem, Kand. theol.	H. Goffeng, Politibetjent.	Kjølstad, Distriktslæge.
Trøan, Skolelærer.	Chr. Pedersen, Skolelærer.	W. Gram, Boghandler.

Titelblad og Register til 3die Bind vil følge med et af de først udkommende Nummere.

Christiania. Brøgger & Christie's Bogtrykkeri (Storgaden Nr. 27).

Illust.
Nyheds-
blad
1854
1855.